

This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

- + *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.
- + *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.
- + *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.
- + *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at <http://books.google.com/>

ANDOVER-HARVARD LIBRARY

AH 5801 0

st
v.

344
8050

ANDOVER-HARVARD
THEOLOGICAL LIBRARY

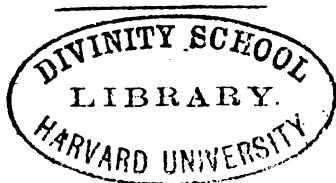
In Lüne.

©
F L. ^{avins} J O S E P H I b. 37-
J U D A E I d. 103?

OPERA OMNIA.

TEXTUM EDIDIT

M. CAROL. ERNEST. RICHTER,
DIACONUS AD AED. ST. MARIAE ZWICKAVIENSII.

VOL. I.

ARCHAEOLOG. JUD. LIB. I — V. CONTINENS.

L I P S I A E

SUMTIBUS E. B. SCHWICKERTI.

1826.

206

J83.1

1826 r

V.1-2

VIRIS

MAGNIFICIS, SUMME VENERANDIS

H. G. TZSCHIRNERO

EPHOR. LIPS. ET CANON. MISN.

ET

H. C. A. EICHSTADTIO

SER. M. DUC. SAX. VIN. A CONS. INT.

DOCTORIBUS THEOLOGIAE ET PHILOSOPHIAE

DOCTISSIMIS ET MERITISSIMIS

PRIMITIAS HAS BIBLIOTHECAE S.

COMMENDATAS

D E D I C A T A S

ESSE VOLUIT

E D I T O R.

LECTORI

S.

Quantam in universum lectio Patrum ecclesiasticorum utilitatem afferat iis, qui certam et firmam theologiae christianae scientiam parare cupiunt, dummodo eorum scripta, qua decet, ratione leguntur et tractantur, cum alii saepe declararunt, tum *J. G. Walchius* luculenter docuit*). Sed theologis nostri praesertim aevi, quorum nimis multi universam fere theologiam ad dogmata quaedam nuper inventa — philosophica quidem, at vix optimo iure, ab auctoribus dicuntur — revocare conati sunt, illa magis quam priorum commendanda esse videtur, ut histo-

*) *J. G. Walchii Bibliotheca patristica. Jenae 1770. Cap. XV.*

§. 1. sqq.

rico-critica potius via porro discatur et doceatur, quae sit vera ac genuina theologia, quae non.

Quam viam quum paucis tantum hucusque ingredi licuerit, ea maxime de causa, quod copiae illorum librorum typis expressae vel rariores vel cariores sunt, haud inutile duximus, M. Schluttigius, vir graecarum litterarum peritissimus mihiq̃ue amicissimus, nunc Lutetiis Parisiorum degens, et ego, *Bibliothecam hanc Patrum Ecclesiae graecorum cum Josepho et Philone* edendam curare, ut inprimis tironibus theologiae, qui in academiis versantur, illos libros viliori pretio formaque commodiori emere liceat. Atque ut uberior eius sit usus, commentarios in unumquemque scriptorum in Bibliothecam nostram recipiendorum addere decrevimus, — ita quidem, ut et textus, quem vocant, et commentarii singuli vendantur; — hos vero tam pressos et succinctos, ut ex omnibus, quae ad critice[m] et interpretationem locorum difficiliorum faciunt, ea tantum contineant, quae ad verba auctoris recte intelligenda maxime necessaria videantur.

Hoc secuti consilium *Fl. Josephi* Opera omnia, e recensione Hudsono-Havercampia anni MDCCXXVI.

denuo recognita, primo loco edidimus, deinceps commentarios nostros, ut nobis constitutum est, addituri.

Non necesse quidem omnino videbatur, ut longe a textu laudatissimae illius editionis recederemus; attamen in hac nostra mutata sunt quaedam, duce praesertim Lobeckio *), Viro Doctissimo et de Josepho nuper meritissimo, quae in illa cum legibus sanioris grammaticae pugnancia leguntur, vel contra auctoritatem codicum nimio plerumque priorum editorum atticismi studio, in qua re prae ceteris modum excessit Bernardus, recepta sunt. Minime vero omnia, quae praeter Lobeckium Ernestius **), alii, voluerunt, correximus; sed plurima ex illis, quae Viris DD. notatu digna visa sunt, lecturis diiudicanda in commentariis proponere praetulimus. In his quoque omnium, quae, quantulacunque sint, in hac editione praestitimus, rationem reddituri sumus.

*) Phrynichi Eclogae nominum et verborum atticorum etc. ed. Chr. A. Lobeck. Lips. 1820.

**) Jo. Aug. Ernesti Observationes philologico - criticae in Aristoph. Nubes et Fl. Josephi Antiqq. Judd. Lips. 1795.

Quod superest, faxit Deus O. M., ut et hac nostra-opella aliquid ad augendam et stabiliendam disciplinam eam conferatur, qua accurate explorata demum recte intelliguntur, quae Jesum eiusque discipuli, praestantissimi sane rerum divinarum explatores, homines docuerint; lectores vero, ut curas nostras aequi bonique faciant, et Bibliothecae huic Sacrae faveant, iterum iterumque rogatos volumus.

Φ.Λ. ΙΩΣΗΠΟΥ
ΙΟΥΔΑΙΚΗ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑ.

Φ Α Ι Ω Σ Η Π Ο Υ

ΙΟΥΔΑΙΚΗΣ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑΣ ΒΙΒΛΙΟΝ ΠΡΩΤΟΝ.

Περιέχει ἡ βιβλος χρόνον ἐτῶν γαλγ'.

Argumentum Lib. I.

Προοίμιον περὶ τῆς ὅλης πραγματείας. — (1) Ἡ τοῦ κόσμου σύστασις, καὶ διάταξις τῶν στοιχείων. — (2) Περὶ τοῦ γένους Ἀδάμου, καὶ τῶν ἀπ' αὐτοῦ δέκα γενεῶν τῶν μέχρι τοῦ κατακλυσμοῦ. — (3) Ὡς ὁ κατακλυσμὸς ἐγένετο, καὶ ὃν τρόπον Νώεος, σωθεὶς ἐν λάρναι μετὰ τῶν συγγενῶν, κατέκρησεν ἐν τῷ Σινναὶ πεδίῳ. — (4) Ὡς πύργος, ὃν οἱ παῖδες αὐτοῦ ἐφ' ὕβρει τοῦ Θεοῦ ᾠκοδόμουν, κατέπεσεν, καὶ ὡς εὖς φωνὰς αὐτῶν μετέβαλλεν, καὶ ὡς ὁ τόπος, ἐν ᾧ τοῦτο γέγονε, Βαβυλὼν ἐκλήθη. — (5) Ὡς οἱ Νωεῖου ἱκγόνοι πᾶσαν τὴν οἰκουμένην ἐπώκησαν. — (6) Ὅτι τῶν ἱθρῶν ἕκαστον ὑπὸ τῶν οἰκισάντων προσηγορεύθη. — (7) Ὡς Ἀβραμὸς ὁ πρόγονος ἡμῶν, ἐξελθὼν ἐκ τῆς Χαλδαίων γῆς, κατέσχε τὴν τότε μὲν Χανααναίαν νῦν δὲ Ἰουδαίαν λεγομένην. — (8) Ὅτι λιμοῦ τὴν Χανααναίαν καταλαβόντος εἰς Αἴγυπτον ἀπῆρεν, καὶ διατρίψας ἐν αὐτῇ τινα χρόνον ὑπέστρεψεν ὅπισω. — (9) Ἡ τῶν Σοδομιτῶν διαφθορά, Ἀσουρίων αὐτοῖς ἐπιστρατευσάντων. — (10) Ὡς Ἀβραμὸς ἐπὶ τοὺς Ἀσουρίους ἐπιστρατεύσας ἐνίκησε, καὶ τοὺς τε αἰχμαλώτους τῶν Σοδομιτῶν ἔσωσε, καὶ τὴν λείαν, ἣν Ἰλαβον, ἀφείλετο. — (11) Ὡς τὸ Σοδομιτῶν ἔθνος ὁ Θεὸς κατεστρέψατο, χολωθεὶς αὐτοῖς ἐφ' οἷς ἡμάρτανον. — (12) Περὶ Ἀβιμελέχου, καὶ περὶ Ἰσμαήλου τοῦ Ἀβράμου, καὶ τῶν ἱκγόνων αὐτοῦ Ἀράβων. — (13) Περὶ Ἰσαάκου, ὃς ἦν γνήσιος Ἀβράμου παῖς. — (14) Περὶ Σάρρας τῆς Ἀβράμου γυναικός, καὶ πῶς τὸν βίον κατέστρεψεν. — (15) Ὡς ἐκ Χετούρας Ἀβράμῳ γαμηθείσης τὸ τῶν Τρωγλοδυτῶν ἔθνος ἐγεννήθη. — (16) Ὡς ὁ Ἰσακὸς γυναικᾶ ἔλαβε τὴν Ρεβέκκαν. — (17) Περὶ τῆς Ἀβράμου τελευτῆς. — (18) Περὶ τῶν Ἰσαάκου υἱῶν Ἠσαίου καὶ Ἰακώβου, καὶ γενέσεως αὐτῶν καὶ διατροφῆς. — (19) Ἰακώβου φυγὴ εἰς τὴν Μεσοποταμίαν διὰ τὴν ἀδελφοῦ φόβον, καὶ ὡς γῆμας ἐκῆ, καὶ δώδεκα γεννήσας παῖδας πάλιν εἰς τὴν Χανααναίαν ἐπανήλθεν. — (20) Περὶ συνελεύσεως Ἰακώβου καὶ Ἠσαίου. — (21) Περὶ ὕβριως τῆς Δείρης. — (22) Ὡς Ἰσακὸς τελευτήσας ἐτάφη ἐν Χεβρώνι.

ΠΡΟΟΙΜΙΟΝ.

¹
(Hayerc.) **Τ**οῖς τὰς ἱστορίας συγγράφειν βουλομένοις οὐ μίαν οὐδὲ τὴν αὐτὴν ὁρῶ τῆς σπουδῆς γινομένην αἰτίαν, ἀλλὰ πολλὰς, καὶ πλεῖστον ἀλλήλων διαφερούσας. Τινὲς μὲν γὰρ ἐπιδεικνύμενοι λόγων δεινότητα, καὶ τὴν ἀπ' αὐτῆς θηρώμενοι δόξαν, ἐπὶ τοῦτο τῆς παιδείας τὸ μέρος ὁρμῶσιν· ἄλλοι δὲ χάριν ἐκείνοις φέροντες, περὶ ὧν τὴν ἀναγραφὴν εἶναι συμβέβηκε, τὸν εἰς αὐτὴν πόνον καὶ παρὰ δύναμιν ὑπέστησαν· εἰσὶ δὲ οἵτινες ἐβιάσθησαν ὑπ' αὐτῆς τῶν πραγμάτων τῆς ἀνάγκης, οἷς πραττομένοις παρέτυχον, ταῦτα γραφῇ δηλώσει περιλαβεῖν· πολλοὺς δὲ καὶ χρησίμων μέγεθος πραγμάτων, ἐν ἀγνοίᾳ κειμένων, προέτρεψε τὴν περὶ αὐτῶν ἱστορίαν εἰς κοινὴν ὠφελείαν ἐκνεγκεῖν. Τούτων δὲ τῶν προειρημένων αἰτιῶν αἱ τελευταῖαι δύο καὶ ἔμοι συμβεβήκασιν. Τὸν μὲν γὰρ πρὸς τοὺς Ῥωμαίους πόλεμον ἡμῖν τοῖς Ἰουδαίοις γενόμενον, καὶ τὰς ἐν αὐτῷ πράξεις, καὶ τὸ τέλος οἶον ἀπέβη, πείρα μαθῶν ἐβιάσθην ἐκδιηγῆσασθαι, διὰ τοὺς ἐν τῷ γράφειν λυμαινομένους τὴν ἀλήθειαν.

2. Ταύτην δὲ τὴν ἐνεστῶσαν ἐγκεχειρίσμαι πραγματείαν, νομίζων ἅπασιν φανεῖσθαι τοῖς Ἑλλήσιν ἀξίαν σπουδῆς. Μέλλει γὰρ περιέξειν ἅπασαν τὴν παρ' ἡμῖν ἀρχαιολογίαν, καὶ τὴν διατάξιν τοῦ πολιτεύματος ἐκ τῶν Ἑβραϊκῶν μεθρομηνενυμένην γραμμάτων. Ἦδη μὲν οὖν καὶ πρότερον διανοήθην, ὅτε τὸν πόλεμον συνέγραφον, δηλῶσαι, τίνες ὄντες ἐξ ἀρχῆς οἱ Ἰουδαῖοι, καὶ τίσι χρησάμενοι τύχαις, ὑφ' οἷω τε παιδευθέντες νομοθέτη τὰ πρὸς εὐσέβειαν καὶ τὴν
2 et 3. ἄλλην ἀσκησιν ἀρετῆς, πόσους τε πολέμους ἐν μα-

κροῖς πολεμήσαντες χρόνοις εἰς τὸν τελευταῖον ἄκον-
τες πρὸς Ῥωμαίους κατέστησαν. Ἀλλ' ἐπεὶ μείζων
ἦν ἡ τοῦδε τοῦ λόγου περιβολή, καθ' αὐτὸν ἐκείνον
χωρίσας ταῖς ἰδίαις αὐτοῦ ἀρχαῖς καὶ τῷ τέλει τὴν
γραφὴν συνεμέτρησα. Χρόνου δὲ προϊόντος, ὅπερ φε-
λεῖ τοῖς μεγάλων ἄπτεσθαι διανοουμένοις, ὄκνος μοι
καὶ μέλλησις ἐγένετο τηλικαύτην μετενεγκεῖν ὑπόθεσιν
εἰς ἀλλοδαπὴν ἡμῖν καὶ ξέκην διαλέκτου συνήθειαν.
Ἦσαν δὲ τινες οἱ πόθῳ τῆς ἱστορίας ἐπ' αὐτὴν με-
προέτρεπον, καὶ μάλιστα δὴ πάντων Ἐπαφρόδιτος,
ἀνὴρ ἅπασαν μὲν ἰδέαν παιδείας ἠγαπηκώς, διαγε-
ρόντως δὲ χαίρων ἐμπειρίαις πραγμάτων· ὅτε δὴ μα-
γάλους μὲν αὐτὸς ὁμιλήσας πράγμασι καὶ τύχαις πο-
λυτρόποις, ἐν ἅπασι δὲ θαυμαστὴν ἐπιδειξάμενος φύ-
σεως ἀγαθῆς ἰσχὺν, καὶ προαίρεσιν ἀρετῆς ἀμετακί-
νητον. Τούτῳ δὴ πειθόμενος, ἀεὶ τοῖς χρήσιμον ἢ
καλὸν τι πράττειν δυναμένοις συμφιλοκαλοῦντι, καὶ
ἐμαυτὸν αἰσχυνόμενος, εἰ δόξαιμι ῥαθυμῖα πλέον ἢ τῷ
περὶ τὰ κάλλιστα χαίρειν πόνον, προθυμότερον ἐπερ-
ρώσθην, ἔτι καὶ ἐκείνο πρὸς τοῖς εἰρημένοις λογισάμε-
νος οὐ παρέργως, περὶ τε τῶν ἡμετέρων προγόνων,
οἱ μεταδιδόναι τῶν τοιούτων ἠθέλον, καὶ περὶ τῶν
Ἑλλήνων, εἰ τινες αὐτῶν γινῶναι τὰ παρ' ἡμῖν ἐσπού-
δασαν.

3. Εὖρον τοίνυν, ὅτι Πτολεμαίων μὲν ὁ δεύτε-
ρος, μάλιστα δὴ βασιλεὺς περὶ παιδείαν καὶ βιβλίων
συναγωγὴν σπουδάσας, ἐξαιρέτως ἐφιλοτιμήθη τὸν ἡμέ-
τερον νόμον καὶ τὴν κατ' αὐτὸν διάταξιν τῆς πολι-
τείας, εἰς τὴν Ἑλλάδα φωνὴν μεταβαλεῖν. Ὁ δὲ τῶν
παρ' ἡμῖν ἀρχιερέων οὐδενὸς ἀρετῇ δεύτερος Ἐλεά-
ξαρος τῷ προειρημένῳ βασιλεῖ ταύτης ἀπολαῦσαι τῆς
ὠφελείας οὐκ ἐφθόνησε, πάντως ἀντειπαὼν ἂν, εἰ μὴ
πάτριον ἦν ἡμῖν τὸ μηδὲν ἔχειν τῶν καλῶν ἀπόρρη-
τον. Καὶ ἐμαυτῷ δὴ πρέπειν ἐνόμισα, τοῦ μὲν ἀρ-
χιερέως μιμήσασθαι τὸ μεγαλόψυχον, τῷ βασιλεῖ δὲ
πολλοὺς ὁμοίως ὑπολαβεῖν καὶ νῦν εἶναι φιλομαθεῖς·

οὐδὲ γὰρ πᾶσαν ἐκεῖνος ἔφθη λαβεῖν τὴν ἀναγραφὴν, ἀλλ' αὐτὰ μόνα τὰ τοῦ νόμου παρέδωσαν οἱ πεμφθέντες ἐπὶ τὴν ἐξήγησιν εἰς τὴν Ἀλεξάνδρειαν. Μυρία δὲ ἐστὶ τὰ δηλούμενα διὰ τῶν ἱερῶν γραμμάτων, ἅτε δὴ πεντακισχιλίων ἐτῶν ἱστορίας ἐν αὐτοῖς περιελημμένης· καὶ παντοῖαι μὲν εἰσι παράλογοι περιπέτειαί, πολλαὶ δὲ τύχαι πολέμων, καὶ στρατηγῶν ἀνδραγαθίαι, καὶ πολιτευμάτων μεταβολαί. Τὸ σύνολον δὲ μάλιστα τις ἂν ἐκ ταύτης μάθοι τῆς ἱστορίας, ἐθελήσας αὐτὴν διελθεῖν, ὅτι μὲν τοῖς θεοῦ γνώμη ⁴ κατακολουθοῦσι, καὶ τὰ καλῶς νομοθετηθέντα μὴ τολμῶσι παραβαίνειν, πάντα κατηρθοῦνται πέρα πίστεως, καὶ γέρας εὐδαιμονίας πρόκειται παρὰ θεοῦ· καθ' ὅσον δ' ἂν ἀποστῶσι τῆς τούτων ἀκριβοῦς ἐπιμελείας, ἅπορα μὲν γίνεται τὰ πόριμα, τρέπεται δ' εἰς συμφορὰς ἀνηκέστους, ὅ τι ποτ' ἂν ὡς ἀγαθὸν θρᾶν σπουδάσωσιν. Ἦδη τοίνυν τοὺς ἐντευξομένους τοῖς βιβλίοις παρακαλῶ τὴν γνώμην θεῷ προσανέχειν, καὶ δοκιμάζειν τὸν ἡμέτερον νομοθέτην, εἰ τὴν τε φύσιν αὐτοῦ ἀξίως κατενόησε, καὶ τῇ δυνάμει προεπούσας αἰετὰς πράξεις ἀνατέθηκε, πάσης καθαρὸν τὸν περὶ αὐτοῦ φυλάξας λόγον τῆς παρ' ἄλλοις ἀσχήμονος μυθολογίας, καὶ τὰ γε, ὅσον ἐπὶ μήκει χρόνου καὶ παλαιότητι, πολλὴν ἔχον ἄδειαν ψευδῶν πλασμάτων. Γέγονεν γὰρ πρὸ ἐτῶν διςχιλίων, ἐφ' ὅσον πλῆθος αἰῶνος οὐδ' αὐτῶν οἱ ποιηταὶ τὰς γενέσεις τῶν θεῶν, μὴ τί γε τὰς τῶν ἀνθρώπων πράξεις, ἣ τοὺς νόμους ἀνενεγκεῖν ἐτόλμησαν. Τὰ μὲν οὖν ἀκριβῆ τῶν ἐν ταῖς ἀναγραφαῖς προῖων ὁ λόγος κατὰ τὴν οἰκείαν τάξιν σημαίνει· τοῦτο γὰρ διὰ ταύτης ποιήσιν τῆς πραγματείας ἐπηγγελάμην, οὐδὲν προσθεῖς οὐδ' αὖ παραλιπών.

4. Ἐπειδὴ δὲ τὰ πάντα σχεδὸν ἐκ τῆς τοῦ νομοθέτου σοφίας ἡμῖν ἀνήρηται Μωϋσείως, ἀνάγκη μοι βραχεία περὶ ἐκείνου προειπεῖν, ὅπως ἂν μὴ τινες τῶν ἀναγνωσομένων διαπορῶσιν, πόθεν ἡμῖν ὁ λόγος, περὶ

νόμων καὶ πράξεων ἔχων τὴν ἀναγραφὴν, ἐπὶ τοσοῦτον φυσιολογίας κεκοινωνήκεν. Ἰστέον οὖν, ὅτι πάντων ἐκεῖνος ἀναγκαιότατον ἡγήσατο, τῷ καὶ τὸν ἑαυτοῦ μέλλοντι βίον οἰκονομήσειν καλῶς, καὶ τοῖς ἄλλοις νομοθετεῖν, πρῶτον θεοῦ φύσιν κατανοῆσαι, καὶ τῶν ἔργων τῶν ἐκείνου θεατὴν τῷ νῷ γενόμενον, οὕτω παρὰδειγμα τὸ πάντων ἄριστον μιμεῖσθαι καθ' ὅσον οἶόν τε, καὶ πειρᾶσθαι κατακολουθεῖν. Οὔτε γὰρ αὐτῷ ποτ' ἂν γενέσθαι νοῦν ἀγαθὸν τῷ νομοθέτῃ ταύτης ἀπολειπομένῃ τῆς θείας, οὔτε τῶν γραφησομένων εἰς ἀρετῆς λόγον οὐδὲν ἀποβήσεσθαι τοῖς λαβοῦσιν, εἰ μὴ πρὸ παντὸς ἐτέρου διδαχθεῖεν, ὅτι πάντων πατὴρ τε καὶ θεσπότης ὁ θεὸς ὢν, καὶ πάντα ἐπιβλέπων, τοῖς μὲν ἐπομένοις αὐτῷ δίδωσιν εὐδαίμονα βίον, τοὺς ἔξω δὲ βαλίνοντας ἀρετῆς μεγάλαις περιβάλλει συμφοραῖς. Τοῦτο δὴ παιδεῦσαι Μωϋσῆς βουληθεὶς τὰ παῖδενμα τοὺς ἑαυτοῦ πολίτας, τῆς τῶν νόμων θέσεως οὐκ ἀπὸ συμβολαίων καὶ τῶν πρὸς ἀλλήλους δικαίων ἤρξατο τοῖς ἄλλοις παραπλησίως, ἀλλ' ἐπὶ τὸν θεὸν καὶ τὴν τοῦ κόσμου κατασκευὴν τὰς γνώμας αὐτῶν ἀναγαγὼν, καὶ πείσας, ὅτι τῶν ἐπὶ γῆς ἔργων τοῦ θεοῦ τὸ κάλλιστόν ἐσμεν ἄνθρωποι, ὅτε πρὸς τὴν εὐσέβειαν ἔσχεν ὑπακούοντας, ῥαδίως ἤδη περὶ πάντων ἐπειθεν. Οἱ μὲν γὰρ ἄλλοι νομοθέται τοῖς μύθοις ἐξακολουθήσαντες τῶν ἀνθρωπίνων ἀμαρτημάτων εἰς τοὺς θεοὺς τῷ λόγῳ τὴν αἰσχύνην μετέθησαν, καὶ πολλὴν ὑποτίμη- 5 σιν τοῖς πονηροῖς ἔδωκαν· ὁ δ' ἡμέτερος νομοθέτης ἀκραιφνῇ τὴν ἀρετὴν ἔχοντα τὸν θεὸν ἀποφήνας, ᾗθη δεῖν τοὺς ἀνθρώπους ἐκείνης πειρᾶσθαι μεταλαμβάνειν, καὶ τοὺς μὴ ταῦτα φρονούντας μηδὲ πιστεύοντας ἀπαραιτήτως ἐκόλασε. Πρὸς ταύτην οὖν τὴν ὑπόθεσιν ποιεῖσθαι τὴν ἐξέτασιν, τοὺς ἀναγνώσομένους παρακαλῶ. Φανεῖται γὰρ σκοπνυμένοις οὕτως οὐδὲν οὔτ' ἄλογον αὐτοῖς, οὔτε πρὸς τὴν μεγαλειότητα τοῦ θεοῦ καὶ τὴν φιλανθρωπίαν ἀνάρμοστον. Πάντα γὰρ τῇ τῶν ὅλων φύσει σύμφωνον ἔχει τὴν διάθεσιν, τὰ

μὲν αἰνιττομένου τοῦ νομοθέτου δεξιῶς, τὰ δὲ ἄλλη-
γοροῦντος μετὰ σεμνότητος, ὅσα δ' ἐξ εὐθείας λέγε-
σθαι συνέφερε, ταῦτα ῥητῶς ἐμφανίζοντος. Τοῖς μὲν-
τοι βουλομένοις καὶ τὰς αἰτίας ἐκάστων σκοπεῖν, πολ-
λὴ γένοιτ' ἂν ἡ θεωρία καὶ λίαν φιλόσοφος, ἣν ἐγὼ
νῦν μὲν ὑπερβαλοῦμαι· Θεοῦ δὲ διδόντος ἡμῖν χρόνον,
πειράσομαι μετὰ ταύτην γράψαι τὴν πραγματείαν.
Τρέψομαι δὲ ἐπὶ τὴν ἀφήγησιν ἥδη τῶν πραγμάτων,
μνησθεῖς πρότερον ὧν περὶ τῆς τοῦ κόσμου κατα-
σκευῆς εἶπε Μωϋσῆς. Ταῦτα δ' ἐν ταῖς ἱεραῖς βίβλοις
εὗρον ἀναγεγραμμένα· ἔχει δὲ οὕτως.

CAP. I. 1. Ἐν ἀρχῇ ἔκτισεν ὁ θεὸς τὸν οὐρανὸν καὶ
τὴν γῆν. Ταύτης δ' ὑπ' ὅψιν οὐκ ἐρχομένης, ἀλλὰ βαθεῖ
μὲν κρυπτομένης σκότει, πνεύματος δ' αὐτὴν ἀνωθεν
ἐπιθέοντος, γενέσθαι φῶς ἐκέλευσεν ὁ θεός. Καὶ γενο-
μένου τούτου, κατανοήσας τὴν ὅλην ὕλην διεχώρισε
τό τε φῶς καὶ τὸ σκότος, καὶ τῷ μὲν ὄνομα ἔθετο
νύκτα, τὸ δὲ ἡμέραν ἐκάλεσεν, ἐσπέραν τε καὶ ὄρθρον
τὴν ἀρχὴν τοῦ φωτός καὶ τὴν ἀνάπαυσιν προσαγορεύ-
σας. Καὶ αὕτη μὲν ἂν εἴη ἡ πρώτη ἡμέρα. Μωϋ-
σῆς δ' αὐτὴν μίαν εἶπε· τὴν δ' αἰτίαν ἱκανὸς μὲν εἰ-
μι ἀποδοῦναι καὶ νῦν· ἐπεὶ δ' ὑπέσχημαι τὴν αἰτιολό-
γιαν ἀπάντων ἰδίᾳ συγγραψάμενος παραδώσειν, εἰς
τότε καὶ τὴν περὶ αὐτῆς ἐρμηνείαν ἀναβαλοῦμαι. Με-
τὰ δὲ τοῦτο τῇ δευτέρᾳ τῶν ἡμερῶν τὸν οὐρανὸν τοῖς
ὅλοις ἐπιτίθησιν, ὅτ' αὐτὸν ἀπὸ τῶν ἄλλων διακρίνας
καθ' αὐτὸν ἡξίωσε τετάχθαι, κρύσταλλόν τε περιπή-
ξας αὐτῷ, καὶ νότιον αὐτὸν καὶ ὑετώδη, πρὸς τὴν
ἀπὸ τῶν δρόσων ὠφέλειαν ἀρμοδίως τῇ γῇ μηχανησά-
μενος. Τῇ δὲ τρίτῃ ἴσθησι τὴν γῆν, ἀναχέας περὶ
6 αὐτὴν τὴν θάλασσαν· κατ' αὐτὴν δὲ ταύτην τὴν ἡμέ-
ραν εὐθύς φυτὰ τε καὶ σπέρματα γῆθεν ἀνέτειλε. Τῇ
δὲ τετάρτῃ διακοσμεῖ τὸν οὐρανὸν ἡλίῳ καὶ σελήνῃ καὶ
τοῖς ἄλλοις ἄστροις, κινήσεις αὐτοῖς ἐπιστείλας καὶ
δρόμους, οἷς ἂν αἱ τῶν ὥρων περιφοραὶ φανεραὶ ση-

μαίνονται. Πέμπτη δ' ἡμέρα ζωά τε κατ' αὐτὴν νηκτά καὶ μετάρσια τὰ μὲν κατὰ βυθοῦ τὰ δὲ δι' αἰέρος ἀνῆκε, συνδησάμενος αὐτὰ κοινωνία καὶ μίξει γονῆς ἕνεκα καὶ τοῦ συναυξέσθαι καὶ πλεονάζειν αὐτῶν τὴν φύσιν. Τῇ δὲ ἕκτη ἡμέρᾳ δημιουργεῖ τὸ τῶν τετραπόδων γένος, ἄρρεν τε καὶ θῆλυ ποιήσας· ἐν ταύτῃ δὲ καὶ τὸν ἄνθρωπον ἔπλασε. Καὶ τὸν κόσμον ἐν ἑξ ταῖς πάσαις ἡμέραις Μωϋσῆς καὶ πάντα τὰ ἐν αὐτῷ φησὶ γενέσθαι, τῇ δὲ ἑβδόμῃ ἀναπαύσασθαι, καὶ λαβεῖν ἀπὸ τῶν ἔργων ἐκεχειρίαν, ὅθεν καὶ ἡμεῖς σχολὴν ἀπὸ τῶν πόρων κατὰ ταύτην ἄγομεν τὴν ἡμέραν, προσαγορεύοντες αὐτὴν σάββατα· δηλοῖ δὲ ἀνάπausιν κατὰ τὴν Ἑβραίων διάλεκτον τὸ ὄνομα.

2. Καὶ δὴ καὶ φυσιολογεῖν Μωϋσῆς μετὰ τὴν ἑβδομήν ἤρξατο, περὶ τῆς τοῦ ἀνθρώπου κατασκευῆς λέγων οὕτως. Ἐπλάσεν ὁ θεὸς τὸν ἄνθρωπον χοῦν ἀπὸ τῆς γῆς λαβοῖν, καὶ πνεῦμα ἐνῆκεν αὐτῷ καὶ ψυχὴν. Ὁ δ' ἄνθρωπος οὗτος Ἀδάμος ἐκλήθη. Σημαίνει δὲ τοῦτο κατὰ γλωττίαν τὴν Ἑβραίων πυρρόν, ἐπειδὴ περ ἀπὸ τῆς πυρρᾶς γῆς φουραθείσης ἐγεγόνει· τοιαύτη γάρ ἐστιν ἡ παρθένος γῆ καὶ ἀληθινή. Παρίστησι δὲ ὁ θεὸς τῷ Ἀδάμ κατὰ γένη τὰ ζωά, θῆλέα τε καὶ ἄρρενα ἀποδειξάμενος· καὶ τούτοις ὀνόματα τίθησιν, οἷς ἔτι καὶ νῦν καλοῦνται. Βλέπων δὲ τὸν Ἀδάμον οὐκ ἔχοντα κοινωνίαν πρὸς τὸ θῆλυ καὶ συνδιαίτησιν, οὐδὲ γὰρ ἦν, ξενιζόμενον δ' ἐπὶ τοῖς ἄλλοις ζώοις οὕτως ἔχουσι, μίαν αὐτοῦ κοιμωμένου πλευρὰν ἐξελὼν ἐξ αὐτῆς ἔπλασε τὴν γυναῖκα. Καὶ ὁ Ἀδάμος προσαχθείσαν αὐτὴν ἐγνώρισεν ἐξ αὐτοῦ γενομένην. Ἰσοῦ δὲ κατὰ τὴν Ἑβραίων διάλεκτον καλεῖται γυνή, τὸ δ' ἐκείνης ὄνομα τῆς γυναικὸς Εὐεία ἦν· σημαίνει δὴ τοῦτο πάντων τῶν ζώντων μητέρα.

3. Φησὶ δὲ τὸν θεὸν καὶ παράδεισον πρὸς τὴν ἀνατολὴν καταφυτεῦσαι παντοῖα τεθιγλότε φυτῶ· ἐν τούτοις δ' εἶναι καὶ τῆς ζωῆς τὸ φυτὸν, καὶ ἄλλο τὸ τῆς φρονήσεως, ᾧ διεγινώσκετο τί τε εἴη τὸ ἀγαθόν

7 καὶ τί τὸ κακόν. Εἰς τοῦτόν τε τὸν κῆπον εἰσαγα-
γόντα τὸν τε Ἀδάμον καὶ τὴν γυναῖκα, κελεύσαι τῶν
φυτῶν ἐπιμελεῖσθαι. Ἀρδεταὶ δ' οὗτος ὁ κῆπος ὑπὸ
ἐνὸς ποταμοῦ, πᾶσαν ἐν κύκλῳ τὴν γῆν περιφύοντος,
ὃς εἰς τέσσαρα μέρη σχίζεται. Καὶ Φεισὼν μὲν —
σημαίνει δὲ πληθὺν τὸ ὄνομα — ἐπὶ τὴν Ἰνδικὴν φε-
ρόμενος ἐκδίδωσιν εἰς τὸ πέλαγος, ὅφ' Ἑλλήνων Γάγ-
χης λεγόμενος. Εὐφράτης δὲ καὶ Τίγρης ἐπὶ τὴν Ἐρυ-
θρὰν ἀπίασι θάλασσαν· καλεῖται δὲ ὁ μὲν Εὐφράτης
Φορὰ, σημαίνει δὲ ἥτοι σκεδασμὸν ἢ ἄνθος, Τίγρης
δὲ Διγλάθ, ἐξ οὗ φράζεται τὸ μετὰ στενότητος ὄξύ.
Γηὼν δὲ, διὰ τῆς Αἰγύπτου ῥέων, δηλοῖ τὸν ἀπὸ τῆς
ὀνατολῆς ἀναδιδόμενον ἡμῖν, ὃν δὲ Νεῖλον Ἕλληνες
προσαγορεύουσιν.

4. Ὁ δὲ τοί νυν θεὸς τὸν Ἀδάμον καὶ τὴν γυ-
ναῖκα τῶν μὲν ἄλλων φυτῶν ἐκέλευε γεύεσθαι, τοῦ δὲ
τῆς φρονήσεως ἀπέχεσθαι, προειπὼν ἀψαμένοις ἐξ
αὐτοῦ ὀλεθρον γενησόμενον. Ὁμοφωνούντων δὲ κατ'
ἐκεῖνο καιροῦ τῶν ζώων ἀπάντων, ὁ ὅφρις, συνδια-
τώμενος τῷ τε Ἀδάμῳ καὶ τῇ γυναικί, φθονεῖν μὲν
εἶχεν ἐφ' οἷς αὐτοὺς εὐδαιμονήσῃν ὤετο, πεπεισ-
μένους τοῖς τοῦ θεοῦ παραγγέλμασιν. Οἰόμενος δὲ
συμφορᾷ περιπεσεῖσθαι παρακούσαντας, ἀναπεῖθει κα-
κοήθως τὴν γυναῖκα γεύσασθαι τοῦ φυτοῦ τῆς φρο-
νήσεως, ἐν αὐτῷ λέγων εἶναι τὴν τε τοῦ ἀγαθοῦ καὶ
τοῦ κακοῦ διάγνωσιν, ἥς γενομένης αὐτοῖς μακάριον
καὶ μηδὲν ἀπολείποντα τοῦ θείου διάξειν βίον. Καὶ
παρακρούεται μὲν οὕτω τὴν γυναῖκα τῆς ἐντολῆς τοῦ
θεοῦ καταφρονῆσαι· γευσάμενη δὲ τοῦ φυτοῦ, καὶ
ἡσθεῖσα τῷ ἐδίσματι, καὶ τὸν Ἀδάμον ἀνέπεισεν
αὐτῷ χρήσασθαι. Καὶ συνίεσαν τε ἑαυτῶν ἤδη γε-
γυμνωμένων, καὶ τὴν αἰσχύνην ὑπαιθρον ἔχοντες
σκέπην ἑαυτοῖς ἐπενόουν· τὸ γὰρ φυτὸν ὀξύτητος καὶ
διανοίας ὑπῆρχε. Φύλλοις οὖν ἑαυτοὺς συκῆς ἐσκέπα-
σαν, καὶ ταῦτα πρὸ τῆς αἰδοῦς προβαλλόμενοι, μᾶλ-
λον ἐδόκουν εὐδαιμονεῖν ὅσων πρότερον ἐσπάνον εἰ-

ρόντες. Τοῦ θεοῦ δ' εἰς τὸν κήπον ἐλθόντες, ὁ μὲν
"Ἀδάμος πρότερον εἰς ὁμιλίαν αὐτῷ φαιτῶν, συνει-
δὼς ἑαυτῷ τὴν ἀδικίαν ὑπεχώρει. Τὸν δὲ θεὸν ἐξέ- 8
νιζεν τὸ πραττόμενον, καὶ τὴν αἰτίαν ἐπυνθάνετο, δὲ
ἦν πρότερον ἡδόμενος τῇ πρὸς αὐτὸν ὁμιλίᾳ νῦν
φεύγει ταύτην καὶ περιύσταται. Τοῦ δὲ μηδὲν φθεγγο-
μένου, διὰ τὸ συγγινώσκειν ἑαυτῷ παραβάντι τὴν
τοῦ θεοῦ πρόσταξιν, "ἀλλ' ἐμοὶ μὲν," εἶπεν ὁ θεὸς,
"ἔγνωστο περὶ ὑμῶν, ὅπως βίον εὐδαίμονα καὶ κακοῦ
παντὸς ἀπαθῇ βιώσητε, μηδεμιᾷ ξαινόμενοι τὴν ψυ-
χὴν φροντίδι, πάντων δ' ὑμῖν αὐτομάτων, ὅσα πρὸς
ἀπόλαυσιν καὶ ἡδονὴν συντελεῖ, κατὰ τὴν ἐμὴν ἀνιόν-
των πρόνοιαν, χωρὶς ὑμετέρου πόνου καὶ ταλαιπω-
ρίας, ὧν παρόντων γῆρας τε θάττον ἂν ἐπέλθοι,
καὶ τὸ ζῆν οὐ μακρὸν ὑμῖν γένοιτο. Νῦν δ' εἰς ταύ-
την μου τὴν γνώμην ἐνύβρισας, παρακούσας τῶν
ἐμῶν ἐντολῶν· οὐ γὰρ ἐπ' ἀρετῇ τὴν σιωπὴν ἄγεις,
ἀλλ' ἐπὶ συνειδότητι πονηροῦ." "Ἀδάμος δὲ παρητέτο
τῆς ἁμαρτίας αὐτὸν, καὶ παρεκάλει τὸν θεὸν μὴ χα-
λεπαίνειν αὐτῷ, τὴν γυναῖκα τοῦ γεγονότος αἰτιώμε-
νος, καὶ λέγων ὑπ' αὐτῆς ἔξαπατηθεὶς ἁμαρτεῖν. Ἡ
δ' αὖ κατηγόρει τοῦ ὄφεως. Ὁ δὲ θεὸς ἥττονα γυ-
ναικείας συμβουλῆς αὐτὸν γενόμενον ὑπετίθει τιμωρίαν,
τὴν γῆν οὐκ ἔτι μὲν αὐτοῖς τῶν ἑαυτῆς ἀναδώσειν
αὐτομάτως εἰπὼν, πονοῦσι δὲ καὶ τοῖς ἔργοις τριβο-
μένοις τὰ μὲν παρέξουσιν, τῶν δὲ οὐκ ἀξιώσουσιν. Εὐέαν
δὲ τοκετοῖς καὶ ταῖς ἐξ ὠδίνων ἀλγηδόσιν ἐκόλαξεν,
ὅτι τὸν "Ἀδάμον, οἷς αὐτὴν ὁ ὄφις ἐξηπάτησε, τού-
τοις παρακρουσαμένη συμφοραῖς περιέβαλεν. Ἀφεί-
λετο δὲ καὶ τὸν ὄφιν τὴν φωνήν, ὀργισθεὶς ἐπὶ τῇ
κακοηθείᾳ τῇ πρὸς τὸν "Ἀδάμον, καὶ ἰὸν ἐντίθησιν
ὑπὸ τὴν γλῶτταν αὐτῷ, πολέμιον ἀποδείξας ἀνθρώ-
ποις, καὶ ὑποθέμενος κατὰ τῆς κεφαλῆς φέρειν τὰς
πληγὰς, ὡς ἐν ἐκείνῃ τοῦ τε κακοῦ τοῦ πρὸς ἀνθρώ-
πους κειμένου, καὶ τῆς τελευτῆς ῥάστης τοῖς ἀμυνο-
μένοις ἐσομένης· ποδῶν τε αὐτὸν ἀποστερήσας, σύ-

Φ Α Ι Ω Σ Η Π Ο Υ

ΙΟΥΔΑΙΚΗΣ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑΣ ΒΙΒΛΙΟΝ ΠΡΩΤΟΝ.

Περιέχει ἡ βίβλος χρόνον ἐτῶν γαλγ'.

Argumentum Lib. I.

Προοίμιον περὶ τῆς ὅλης πραγματείας. — (1) Ἡ τοῦ κόσμου σύστασις, καὶ διάταξις τῶν στοιχείων. — (2) Περὶ τοῦ γένους Ἀδάμου, καὶ τῶν ἀπ' αὐτοῦ δέκα γενεῶν τῶν μέχρι τοῦ κατακλυσμοῦ. — (3) Ὡς ὁ κατακλυσμὸς ἐγένετο, καὶ ὅν τρόπον Νώεος, σωθεὶς ἐν λάρνακι μετὰ τῶν συγγενῶν, κατήχησεν ἐν τῷ Σενναὰρ πεδίῳ. — (4) Ὡς πύργος, ὃν οἱ παῖδες αὐτοῦ ἐφ' ὕβρει τοῦ Θεοῦ ᾠκοδόμουν, κατέπεσεν, καὶ ὡς εὗς φωνὰς ἦν τῶν μετέβαλλεν, καὶ ὡς ὁ τόπος, ἐν ᾧ τοῦτο γέγονε, Βαβυλὼν ἐκλήθη. — (5) Ὡς οἱ Νωεῦ ἐκγονοὶ πᾶσαι τὴν οἰκουμένην ἐπέκησαν. — (6) Ὅτι τῶν ἐθνῶν ἕκαστον ἐπὶ τῶν οἰκισάντων προσηγορεύθη. — (7) Ὡς Ἀβραμὸς ὁ πρόγονος ἡμῶν, ἐξελθὼν ἐκ τῆς Χαλδαίων γῆς, κατέσχε τὴν τότε μὲν Χανααν καὶ νῦν δὲ Ἰουδαίαν λεγομένην. — (8) Ὅτι λιμοῦ τὴν Χανααν καταλαβόντος εἰς Αἴγυπτον ἀπῆγεν, καὶ διατρίψας ἐν αὐτῇ τινα χρόνον ὑπέστρεψεν ὀπίσω. — (9) Ἡ τῶν Σοδομιτῶν διαφθορά, Ἀσσυρίων αὐτοῖς ἐπιστρατευσάντων. — (10) Ὡς Ἀβραμὸς ἐπὶ τοὺς Ἀσσυρίους ἐπιστρατεύσας ἐνίκησε, καὶ τοὺς τε αἰχμαλώτους τῶν Σοδομιτῶν ἔσωσε, καὶ τὴν λεῖαν, ἣν Ἰλαβον, ἀπέλετο. — (11) Ὡς τὸ Σοδομιτῶν ἔθνος ὁ Θεὸς κατεστρέψατο, χολωθεὶς αὐτοῖς ἐφ' οἷς ἡμάρτανον. — (12) Περὶ Ἀβιμελέχου, καὶ περὶ Ἰσμαήλου τοῦ Ἀβράμου, καὶ τῶν ἐγγόνων αὐτοῦ Ἀράβων. — (13) Περὶ Ἰσαάκου, ὃς ἦν γνήσιος Ἀβράμου παῖς. — (14) Περὶ Σάρρας τῆς Ἀβράμου γυναικός, καὶ πῶς τὸν βλον κατέστρεψεν. — (15) Ὡς ἐκ Χेतύρας Ἀβρὰμ γαμηθεὶς τὸ τῶν Τρωγλοδυτῶν ἔθνος ἐγεννήθη. — (16) Ὡς ὁ Ἰσακὸς γυναῖκα ἔλαβε τὴν Ρεβέκκαν. — (17) Περὶ τῆς Ἀβράμου τελευτῆς. — (18) Περὶ τῶν Ἰσαάκου υἱῶν Ἠσαίου καὶ Ἰακώβου, καὶ γενέσεως αὐτῶν καὶ διατροφῆς. — (19) Ἰακώβου φυγὴ εἰς τὴν Μεσοποταμίαν διὰ τὸν ἀδελφοῦ φόβον, καὶ ὡς γῆμας ἐκί, καὶ δώδεκα γεννήσας παῖδας πάλιν εἰς τὴν Χανααν ἐπανήλθεν. — (20) Περὶ συνελύσεως Ἰακώβου καὶ Ἠσαίου. — (21) Περὶ ὕβριτος τῆς Δείλης. — (22) Ὡς Ἰσακὸς τελευτήσας ἐτάφη ἐν Χεβρώνι.

ΠΡΟΟΙΜΙΟΝ.

¹
(Hayerc.) **Τ**οῖς τὰς ἱστορίας συγγράφειν βουλομένοις οὐ μίαν οὐδὲ τὴν αὐτὴν ὁρῶ τῆς σπουδῆς γινομένην αἰτίαν, ἀλλὰ πολλὰς, καὶ πλείστον ἀλλήλων διαφερούσας. Τινὲς μὲν γὰρ ἐπιδεικνύμενοι λόγων δεινότητα, καὶ τὴν ἀπ' αὐτῆς θηρώμενοι δόξαν, ἐπὶ τοῦτο τῆς παιδείας τὸ μέρος ὁρμῶσιν· ἄλλοι δὲ χάριν ἐκείνοις φέροντες, περὶ ὧν τὴν ἀναγραφὴν εἶναι συμβέβηκε, τὸν εἰς αὐτὴν πόνον καὶ παρὰ δύναμιν ὑπέστησαν· εἰσὶ δὲ οἵτινες ἐβιάσθησαν ὑπ' αὐτῆς τῶν πραγμάτων τῆς ἀνάγκης, οἷς πραττομένοις παρέτυχον, ταῦτα γραφῇ δηλώσει περιλαβεῖν· πολλοὺς δὲ καὶ χρησίμων μέγεθος πραγμάτων, ἐν ἀγνοίᾳ κειμένων, προέτρεψε τὴν περὶ αὐτῶν ἱστορίαν εἰς κοινὴν ὠφελείαν ἐξαναγκεῖν. Τούτων δὲ τῶν προειρημένων αἰτιῶν αἱ τελευταῖαι δύο καὶ ἔμοι συμβεβήκασι. Τὸν μὲν γὰρ πρὸς τοὺς Ῥωμαίους πόλεμον ἡμῖν τοῖς Ἰουδαίοις γενόμενον, καὶ τὰς ἐν αὐτῷ πράξεις, καὶ τὸ τέλος εἶδον ἀπέβη, πείρα μαθῶν ἐβιάσθην ἐκδιηγῆσασθαι, διὰ τοὺς ἐν τῷ γράφειν λυμαινομένους τὴν ἀλήθειαν.

2. Ταύτην δὲ τὴν ἐνεστῶσαν ἐγκεχείρισμαι πραγματείαν, νομίζων ἅπασι φανεῖσθαι τοῖς Ἑλλησιν ἀξίαν σπουδῆς. Μέλλει γὰρ περιεῖν ἅπασαν τὴν παρ' ἡμῖν ἀρχαιολογίαν, καὶ τὴν διάταξιν τοῦ πολυτεύματος ἐκ τῶν Ἑβραϊκῶν μεθνηρμηνευμένην γραμμάτων. Ἦδη μὲν οὖν καὶ πρότερον διανοήθην, ὅτε τὸν πόλεμον συνέγραφον, δηλῶσαι, τίνες ὄντες ἐξ ἀρχῆς οἱ Ἰουδαῖοι, καὶ τίσι χρησάμενοι τύχαις, ὑφ' οἷω τε παιδευθέντες νομοθέτη τὰ πρὸς εὐσέβειαν καὶ τὴν
2 et 3. ἄλλην ἀσκησιν ἀρετῆς, πόσους τε πολέμους ἐν μα-

κροῖς πολεμήσαντες χρόνοις εἰς τὸν τελευταῖον ἄκον-
 τες πρὸς Ῥωμαίους κατέστησαν. Ἄλλ' ἐπεὶ μείζων
 ἦν ἡ τοῦδε τοῦ λόγου περιβολή, καθ' αὐτὸν ἐκείνον
 χωρίσας ταῖς ἰδίαις αὐτοῦ ἀρχαῖς καὶ τῷ τέλει τὴν
 γραφὴν συνεμέτρησα. Χρόνου δὲ προϊόντος, ὅπερ γε-
 λεῖ τοῖς μεγάλων ἄπτεσθαι διανοουμένοις, ὅκνος μὲν
 καὶ μέλλησις ἐγένετο τηλικαύτην μετενεγκεῖν ὑπόθεσιν
 εἰς ἀλλοδαπὴν ἡμῖν καὶ ξέκην διαλέκτου συνήθειαν.
 Ἦσαν δὲ τινες οἱ πόθῳ τῆς ἱστορίας ἐπ' αὐτὴν με-
 προέτρεπον, καὶ μάλιστα δὴ πάντων Ἐπαφρόδιτος,
 ἀνὴρ ἅπασαν μὲν ἰδέαν παιδείας ἡγαπηκῶς, διαφε-
 ρόντως δὲ χαίρων ἐμπειρίαις πραγμάτων· ὅτε δὴ με-
 γάλοις μὲν αὐτὸς ὁμιλήσας πράγμασι καὶ τύχαις πο-
 λυτρόποις, ἐν ἅπασι δὲ θαυμαστὴν ἐπιδειξάμενος φύ-
 σεως ἀγαθῆς ἰσχὺν, καὶ προαίρεσιν ἀρετῆς ἀμετακί-
 νητον. Τούτῳ δὴ πειθόμενος, αἰεὶ τοῖς χρήσιμον ἢ
 καλὸν τι πράττειν δυναμένοις συμφιλοκαλοῦντι, καὶ
 ἑμαυτὸν αἰσχυνόμενος, εἰ δόξαιμι ῥαθυμία πλέον ἢ τῷ
 περὶ τὰ κάλλιστα χαίρειν πόνῳ, προθυμότερον ἐπερ-
 ρώσθην, ἔτι καὶ ἐκείνο πρὸς τοῖς εἰρημένοις λογισάμε-
 νος οὐ παρεργῶς, περὶ τε τῶν ἡμετέρων προγόνων,
 οἱ μεταδιδόναι τῶν τοιούτων ἠθέλον, καὶ περὶ τῶν
 Ἑλλήνων, εἴ τινες αὐτῶν γνῶναι τὰ παρ' ἡμῖν ἐσπού-
 δασαν.

3. Εὖρον τοίνυν, ὅτι Πτολεμαίων μὲν ὁ δεύτε-
 ρος, μάλιστα δὴ βασιλεὺς περὶ παιδείαν καὶ βιβλίων
 συναγωγὴν σπουδάσας, ἐξαιρέτως ἐφιλοτιμήθη τὸν ἡμέ-
 τερον νόμον καὶ τὴν κατ' αὐτὸν διάταξιν τῆς πολι-
 τείας, εἰς τὴν Ἑλλάδα φωνὴν μεταβαλεῖν. Ὁ δὲ τῶν
 παρ' ἡμῖν ἀρχιερέων οὐδενὸς ἀρετῇ δεύτερος Ἐλεά-
 ξαρος τῷ προειρημένῳ βασιλεῖ ταύτης ἀπολαῦσαι τῆς
 ὠφελείας οὐκ ἐφθόνησε, πάντως ἀντειπὼν ἄν, εἰ μὴ
 πατριον ἦν ἡμῖν τὸ μηδὲν ἔχειν τῶν καλῶν ἀπόρρη-
 τον. Καὶ ἑμαυτῷ δὴ πρέπειν ἐνόμισα, τοῦ μὲν ἀρ-
 χιερέως μιμήσασθαι τὸ μεγαλόψυχον, τῷ βασιλεῖ δὲ
 πολλοὺς ὁμοίως ὑπολαβεῖν καὶ νῦν εἶναι φιλομαθεῖς·

οὐδὲ γὰρ πᾶσαν ἐκεῖνος ἔφθη λαβεῖν τὴν ἀναγραφὴν, ἀλλ' αὐτὰ μόνα τὰ τοῦ νόμου παρέδοσαν οἱ πεμφθέντες ἐπὶ τὴν ἐξήγησιν εἰς τὴν Ἀλεξάνδρειαν. Μυρία δέ ἐστι τὰ δηλούμενα διὰ τῶν ἱερῶν γραμμάτων, ἅτε δὴ πεντακισχιλίων ἐτῶν ἱστορίας ἐν αὐτοῖς περιελημμένης· καὶ παντοῖαι μὲν εἰσι παράλογοι περιπέτειαι, πολλαὶ δὲ τύχαι πολέμων, καὶ στρατηγῶν ἀνδραγαθίαι, καὶ πολιτευμάτων μεταβολαί. Τὸ σύνολον δὲ μάλιστα τις ἂν ἐκ ταύτης μάθοι τῆς ἱστορίας, ἐθέλησας αὐτὴν διελθεῖν, ὅτι μὲν τοῖς θεοῦ γνώμη ⁴ κατακολουθοῦσι, καὶ τὰ καλῶς νομοθετηθέντα μὴ τολμᾶσι παραβαίνειν, πάντα κατηρθοῦνται πέρα πίστεως, καὶ γέρας εὐδαιμονίας πρόκειται παρὰ θεοῦ· καθ' ὅσον δ' ἂν ἀποστῶσι τῆς τούτων ἀκριβοῦς ἐπιμελείας, ἅπορα μὲν γίνεται τὰ πόριμα, τρέπεται δ' εἰς συμφορὰς ἀνηκέστους, ὅ τι ποτ' ἂν ὡς ἀγαθὸν δοῶν σπουδάσωσιν. Ἦδη τοίνυν τοὺς ἐντευξομένους τοῖς βιβλίοις παρακαλῶ τὴν γνώμην θεῶν προσανέχειν, καὶ δοκιμάζειν τὸν ἡμέτερον νομοθέτην, εἰ τὴν τε φύσιν αὐτοῦ ἀξίως κατενόησε, καὶ τῇ δυνάμει προεπούσας αἰετὰς πράξεις ἀνατέθηκε, πάσης καθαρὸν τὸν περὶ αὐτοῦ φυλάξας λόγον τῆς παρ' ἄλλοις ἀσχήμονος μυθολογίας, καὶ τὰ γε, ὅσον ἐπὶ μήκει χρόνου καὶ παλαιότητι, πολλὴν ἔχων ἄδειαν ψευδῶν πλασμάτων. Γέγονεν γὰρ πρὸ ἐτῶν διςχιλίων, ἐφ' ὅσον πλῆθος αἰῶνος οὐδ' ἀδυνάτοι οἱ ποιηταὶ τὰς γενέσεις τῶν θεῶν, μή τί γε τὰς τῶν ἀνθρώπων πράξεις, ἣ τοὺς νόμους ἀνευγχεῖν ἐτόλμησαν. Τὰ μὲν οὖν ἀκριβῆ τῶν ἐν ταῖς ἀναγραφαῖς προῖων ὁ λόγος κατὰ τὴν οἰκίαν τάξιν σημαίνει· τοῦτο γὰρ διὰ ταύτης ποιήσειν τῆς πραγματείας ἐπηγγελίαν, οὐδὲν προσθεῖς οὐδ' αὖ παραλιπών.

4. Ἐπειδὴ δὲ τὰ πάντα σχεδὸν ἐκ τῆς τοῦ νομοθέτου σοφίας ἡμῖν ἀνήρτηται Μωϋσέως, ἀνάγκη μοι βραχεία περὶ ἐκείνου προειπεῖν, ὅπως ἂν μὴ τινες τῶν ἀγνωστομένων διαπορῶσιν, πόθεν ἡμῖν ὁ λόγος, περὶ

νόμων καὶ πράξεων ἔχων τὴν ἀναγραφὴν, ἐπὶ τοσοῦτον φυσιολογίας κεκοινώνηκεν. Ἰστέον οὖν, ὅτι πάντων ἐκεῖνος ἀναγκαιότατον ἡγήσατο, τῷ καὶ τὸν ἑαυτοῦ μέλλοντι βίον οἰκονομήσειν καλῶς, καὶ τοῖς ἄλλοις νομοθετεῖν, πρῶτον θεοῦ φύσιν κατανοῆσαι, καὶ τῶν ἔργων τῶν ἐκείνου θεατὴν τῷ νῦν γένόμενον, οὕτω παρὰδειγμα τὸ πάντων ἄριστον μιμεῖσθαι καθ' ὅσον οἶόν τε, καὶ πειρᾶσθαι κατακολουθεῖν. Οὔτε γὰρ αὐτῷ ποτ' ἂν γενέσθαι νοῦν ἀγαθὸν τῷ νομοθέτῃ ταύτης ἀπελειπομένῳ τῆς θείας, οὔτε τῶν γραφησομένων εἰς ἀρετῆς λόγον οὐδὲν ἀποβήσεσθαι τοῖς λαβοῦσιν, εἰ μὴ πρὸ παντός ἑτέρου διδαχθεῖεν, ὅτι πάντων πατήρ τε καὶ θεοπάτης ὁ θεὸς ὢν, καὶ πάντα ἐπιβλέπων, τοῖς μὲν ἐπομένοις αὐτῷ δίδωσιν εὐδαίμονα βίον, τοὺς ἔξω δὲ βαίνοντας ἀρετῆς μεγάλαις περιβάλλει συμφοραῖς. Τοῦτο δὴ παιδεῦσαι Μωϋσῆς βουλευθεὶς τὰ παιδεύματα τοὺς ἑαυτοῦ πολίτας, τῆς τῶν νόμων θέσεως οὐκ ἀπὸ συμβολαίων καὶ τῶν πρὸς ἀλλήλους δικαίων ἤρξατο τοῖς ἄλλοις παραπλησίως, ἀλλ' ἐπὶ τὸν θεὸν καὶ τὴν τοῦ κόσμου κατασκευὴν τὰς γνώμας αὐτῶν ἀναγαγὼν, καὶ πείσας, ὅτι τῶν ἐπὶ γῆς ἔργων τοῦ θεοῦ τὸ κάλλιστόν ἐσμεν ἄνθρωποι, ὅτε πρὸς τὴν εὐσέβειαν ἔσχεν ὑπακούοντας, ῥαδίως ἤδη περὶ πάντων ἐπειθεν. Οἱ μὲν γὰρ ἄλλοι νομοθέται τοῖς μύθοις ἐξακολουθήσαντες τῶν ἀνθρωπίνων ἁμαρτημάτων εἰς τοὺς θεοὺς τῷ λόγῳ τὴν αἰσχύνην μετέθησαν, καὶ πολλὴν ὑποτίμησιν τοῖς πονηροῖς ἔδωκαν· ὁ δ' ἡμέτερος νομοθέτης ἀκραιφνῆ τὴν ἀρετὴν ἔχοντα τὸν θεὸν ἀποφήνας, ᾗθη δεῖν τοὺς ἀνθρώπους ἐκείνης πειρᾶσθαι μεταλαμβάνειν, καὶ τοὺς μὴ ταῦτα φρονούντας μηδὲ πιστεύοντας ἀπαραιτήτως ἐκόλασε. Πρὸς ταύτην οὖν τὴν ὑπόθεσιν ποιεῖσθαι τὴν ἐξέτασιν, τοὺς ἀναγνωσομένους παρακαλῶ. Φανεῖται γὰρ σκοπομένοις οὕτως οὐδὲν αὐτ' ἄλογον αὐτοῖς, οὔτε πρὸς τὴν μεγαλειότητα τοῦ θεοῦ καὶ τὴν φιλανθρωπίαν ἀνάρμοστον. Πάντα γὰρ τῇ τῶν ὅλων φύσει σύμφωνον ἔχει τὴν διάθεσιν, τὰ

μὲν αἰνιττομένου τοῦ νομοθέτου δεξιῶς, τὰ δὲ ἄλλη-
γοροῦντος μετὰ σεμνότητος, ὅσα δ' ἐξ εὐθείας λέγε-
σθαι συνέφερε, ταῦτα ῥητῶς ἐμφανίζοντος. Τοῖς μὲν-
τοι βουλομένοις καὶ τὰς αἰτίας ἐκάστων σκοπεῖν, πολ-
λὴ γένοιτ' ἂν ἡ θεωρία καὶ λίαν φιλόσοφος, ἣν ἐγὼ
νῦν μὲν ὑπερβαλοῦμαι· Θεοῦ δὲ διδόντος ἡμῖν χρόνον,
πειράσομαι μετὰ ταύτην γράψαι τὴν πραγματείαν.
Τρέφομαι δὲ ἐπὶ τὴν ἀφήγησιν ἥδη τῶν πραγμάτων,
μνησθεῖς πρότερον ὧν περὶ τῆς τοῦ κόσμου κατα-
σκευῆς εἶπε Μωϋσῆς. Ταῦτα δ' ἐν ταῖς ἱεραῖς βίβλοις
εὗρον ἀναγεγραμμένα· ἔχει δὲ οὕτως.

CAP. I. 1. Ἐν ἀρχῇ ἔκτισεν ὁ θεὸς τὸν οὐρανὸν καὶ
τὴν γῆν. Ταύτης δ' ὑπ' ὅψιν οὐκ ἐρχομένης, ἀλλὰ βαθεῖ
μὲν κρυπτομένης σκότει, πνεύματος δ' αὐτὴν ἀνωθεν
ἐπιθέοντος, γενέσθαι φῶς ἐκέλευσεν ὁ θεός. Καὶ γενο-
μένου τούτου, κατανοήσας τὴν ὅλην ὕλην διεχώρισε
τὸ τε φῶς καὶ τὸ σκότος, καὶ τῷ μὲν ὄνομα ἔθετο
νύκτα, τὸ δὲ ἡμέραν ἐκάλεσεν, ἐσπέραν τε καὶ ὄρθρον
τὴν ἀρχὴν τοῦ φωτός καὶ τὴν ἀνάπαυσιν πρὸς αὐτοῦ
σας. Καὶ αὕτη μὲν ἂν εἴη ἡ πρώτη ἡμέρα. Μωϋ-
σῆς δ' αὐτὴν μίαν εἶπε· τὴν δ' αἰτίαν ἱκανὸς μὲν εἰ-
μι ἀποδοῦναι καὶ νῦν· ἐπεὶ δ' ὑπέσχημαι τὴν αἰτιολο-
γίαν ἀπάντων ἰδίᾳ συγγραψάμενος παραδώσειν, εἰς
τότε καὶ τὴν περὶ αὐτῆς ἐρμηνείαν ἀναβαλοῦμαι. Με-
τὰ δὲ τοῦτο τῇ δευτέρᾳ τῶν ἡμερῶν τὸν οὐρανὸν τοῖς
ὅλοις ἐπιτίθησιν, ὅτ' αὐτὸν ἀπὸ τῶν ἄλλων διακρίνας
καθ' αὐτὸν ἠξίωσε τετάχθαι, κρύσταλλόν τε περιπή-
ξας αὐτῷ, καὶ νότιον αὐτὸν καὶ ὑετώδη, πρὸς τὴν
ἀπὸ τῶν δρόσων ὠφέλειαν ἀρμοδίως τῇ γῇ μηχανησά-
μενος. Τῇ δὲ τρίτῃ ἴσθησι τὴν γῆν, ἀναχέας περὶ
αὐτὴν τὴν θάλασσαν· κατ' αὐτὴν δὲ ταύτην τὴν ἡμέ-
ραν εὐθύς φυτὰ τε καὶ σπέρματα γῆθεν ἀνέτειλε. Τῇ
δὲ τετάρτῃ διακοσμεῖ τὸν οὐρανὸν ἡλίῳ καὶ σελήνῃ καὶ
τοῖς ἄλλοις ἄστροις, κινήσεις αὐτοῖς ἐπιστείλας καὶ
δρόμους, οἷς ἂν αἱ τῶν ὥρῶν περιφοραὶ φανεραὶ ση-

μαίνοιντο. Πέμπτη δ' ἡμέρα ζωά τε κατ' αὐτὴν νηκτὰ καὶ μετάρσια τὰ μὲν κατὰ βυθοῦ τὰ δὲ δι' αἼρος ἀνῆκε, συνδησάμενος αὐτὰ κοινωνίᾳ καὶ μίξει γονῆς ἕνεκα καὶ τοῦ συναυξέσθαι καὶ πλεονάζειν αὐτῶν τὴν φύσιν. Τῇ δὲ ἕκτῃ ἡμέρᾳ δημιουργεῖ τὸ τῶν τετραπόδων γένος, ἄρρεν τε καὶ θῆλυ ποιήσας· ἐν ταύτῃ δὲ καὶ τὸν ἄνθρωπον ἔπλασε. Καὶ τὸν κόσμον ἐν ἑξ ταῖς πάσαις ἡμέραις Μωϋσῆς καὶ πάντα τὰ ἐν αὐτῷ φησὶ γενέσθαι, τῇ δὲ ἑβδόμῃ ἀναπαύσασθαι, καὶ λαβεῖν ἀπὸ τῶν ἔργων ἐκεχειρίαν, ὅθεν καὶ ἡμεῖς σχολὴν ἀπὸ τῶν πόρων κατὰ ταύτην ἄγομεν τὴν ἡμέραν, προσαγορεύοντες αὐτὴν σάββατα· δηλοῖ δὲ ἀνάπαυσιν κατὰ τὴν Ἑβραίων διάλεκτον τὸ ὄνομα.

2. Καὶ δὴ καὶ φυσιολογεῖν Μωϋσῆς μετὰ τὴν ἑβδομήν ἤρξατο, περὶ τῆς τοῦ ἀνθρώπου κατασκευῆς λέγων οὕτως. Ἐπλασεν ὁ θεὸς τὸν ἄνθρωπον χοῦν ἀπὸ τῆς γῆς λαβὼν, καὶ πνεῦμα ἐνῆκεν αὐτῷ καὶ ψυχὴν. Ὁ δ' ἄνθρωπος οὗτος Ἀδάμος ἐκλήθη. Σημαίνει δὲ τοῦτο κατὰ γλῶτταν τὴν Ἑβραίων πυρόν, ἐπεὶ περ ἀπὸ τῆς πυρρᾶς γῆς φυραθείσης ἐγεγόνει· τοιαύτη γάρ ἐστιν ἡ παρθένος γῆ καὶ ἀληθινή. Παρίστησι δὲ ὁ θεὸς τῷ Ἀδὰμ κατὰ γένη τὰ ζωα, θήλειά τε καὶ ἄρρενα ἀποδειξάμενος· καὶ τούτοις ὀνόματα τίθησιν, οἷς ἔτι καὶ νῦν καλοῦνται. Βλέπων δὲ τὸν Ἀδάμον οὐκ ἔχοντα κοινωνίαν πρὸς τὸ θῆλυ καὶ συνδιαίτησιν, οὐδὲ γὰρ ἦν, ξενιζόμενον δ' ἐπὶ τοῖς ἄλλοις ζώοις οὕτως ἔχουσι, μίαν αὐτοῦ κοιμωμένου πλευρὰν ἐξελὼν ἐξ αὐτῆς ἔπλασε τὴν γυναῖκα. Καὶ ὁ Ἀδάμος προσαχθεῖσαν αὐτὴν ἐγνώρισεν ἐξ αὐτοῦ γενομένην. Ἰσα δὲ κατὰ τὴν Ἑβραίων διάλεκτον καλεῖται γυνή, τὸ δ' ἐκείνης ὄνομα τῆς γυναικὸς Εὐέα ἦν· σημαίνει δὴ τοῦτο πάντων τῶν ζώντων μητέρα.

3. Φησὶ δὲ τὸν θεὸν καὶ παράδεισον πρὸς τὴν ἀνατολὴν καταφυτεῦσαι παντοῖα τεθιγλότε φυτῶ· ἐν τούτοις δ' εἶναι καὶ τῆς ζωῆς τὸ φυτὸν, καὶ ἄλλο τὸ τῆς φρονήσεως, ὃ διεγινώσκετο τί τε εἴη τὸ ἀγαθόν

7 καὶ τί τὸ κακόν. Εἰς τοῦτόν τε τὸν κῆπον εἰσαγα-
γόντα τὸν τε Ἀδαμον καὶ τὴν γυναῖκα, κελεύσαι τῶν
φυτῶν ἐπιμελεῖσθαι. Ἀρδεται ὁ οὗτος ὁ κῆπος ὑπὸ
ἐνὸς ποταμοῦ, πᾶσαν ἐν κύκλῳ τὴν γῆν περιρρέοντος,
ὃς εἰς τέσσαρα μέρη σχίζεται. Καὶ Φεισῶν μὲν —
σημαίνει δὲ πληθύν τὸ ὄνομα — ἐπὶ τὴν Ἰνδοκὴν γε-
ρόμενος ἐκδίδωσιν εἰς τὸ πέλαγος, ὑφ' Ἑλλήνων Γάγ-
γης λεγόμενος. Εὐφράτης δὲ καὶ Τίγρης ἐπὶ τὴν Εὐρυ-
θραν ἀπίασι θάλασσαν· καλεῖται δὲ ὁ μὲν Εὐφράτης
Φορά, σημαίνει δὲ ἦτοι σκεδασμὸν ἢ ἄνθος, Τίγρης
δὲ Διγλάθ, ἐξ οὗ φράζεται τὸ μετὰ στενότητος ὄξύ.
Γηὼν δὲ, διὰ τῆς Αἰγύπτου ῥέων, δηλοῖ τὸν ἀπὸ τῆς
ἀνατολῆς ἀναδιδόμενον ἡμῖν, ὃν δὲ Νεῖλον Ἕλληνες
προσαγορεύουσιν.

4. Ὁ δὲ τοί νυν θεὸς τὸν Ἀδαμον καὶ τὴν γυ-
ναῖκα τῶν μὲν ἄλλων φυτῶν ἐκέλευε γεύεσθαι, τοῦ δὲ
τῆς φρονήσεως ἀπέχεσθαι, προειπὼν ἀψαμένους ἐξ
αὐτοῦ ὄλεθρον γενησόμενον. Ὁμοφωνούντων δὲ κατ'
ἐκεῖνο καιροῦ τῶν ζώων ἀπάντων, ὁ ὕψις, συνδια-
τώμενος τῷ τε Ἀδάμῳ καὶ τῇ γυναικί, φθονερώς
μὲν εἶχεν ἐφ' οἷς αὐτοὺς εὐδαιμονήσειν ὅτετο, πεπεισ-
μένους τοῖς τοῦ θεοῦ παραγγέλμασιν. Οἰόμενος δὲ
συμφορᾷ περιπεσεῖσθαι παρακούσαντας, ἀναπεῖθει κα-
κῶθως τὴν γυναῖκα γεύσασθαι τοῦ φυτοῦ τῆς φρο-
νήσεως, ἐν αὐτῷ λέγων εἶναι τὴν τε τοῦ ἀγαθοῦ καὶ
τοῦ κακοῦ διάγνωσιν, ἥς γενομένης αὐτοῖς μακάριον
καὶ μηδὲν ἀπολείποντα τοῦ θείου διαῖξιν βίον. Καὶ
παρακρούεται μὲν οὕτω τὴν γυναῖκα τῆς ἐντολῆς τοῦ
θεοῦ καταφρονῆσαι· γευσάμενη δὲ τοῦ φυτοῦ, καὶ
ἡσθεῖσα τῷ ἐδέσματι, καὶ τὸν Ἀδαμον ἀνέπεισεν
αὐτῷ χρήσασθαι. Καὶ συνέσαν τε ἑαυτῶν ἤδη γε-
γυμνωμένων, καὶ τὴν αἰσχύνην ὑπαιθρον ἔχοντες
σκέπην ἑαυτοῖς ἐπενόουν· τὸ γὰρ φυτὸν ὄξύτης καὶ
διανοίας ὑπῆρχε. Φύλλοις οὖν ἑαυτοὺς συκῆς ἐσκέπα-
σαν, καὶ ταῦτα πρὸ τῆς αἰδοῦς προβαλλόμενοι, μᾶλ-
λον ἐδόκουν εὐδαιμονεῖν ὥσων πρότερον ἐσπάνιζον εἰ-

ρόντες. Τοῦ θεοῦ δ' εἰς τὸν κήπον ἐλθόντες, ὁ μὲν
 Ἀδάμος πρότερον εἰς ὁμιλίαν αὐτῷ φοιτῶν, συνε-
 δῶς ἑαυτῷ τὴν ἀδικίαν ὑπεχώρει. Τὸν δὲ θεὸν ἐξε- 8
 νιξεν τὸ πραττόμενον, καὶ τὴν αἰτίαν ἐπυνθάνετο, δι'
 ἣν πρότερον ἡδόμενος τῇ πρὸς αὐτὸν ὁμιλίᾳ νῦν
 φεύγει ταύτην καὶ περιύσταται. Τοῦ δὲ μηδὲν φθεγγο-
 μένου, διὰ τὸ συγγινώσκειν ἑαυτῷ παραβάντι τὴν
 τοῦ θεοῦ πρόσταξιν, "ἀλλ' ἐμοὶ μὲν," εἶπεν ὁ θεὸς,
 "ἔγνωστο περὶ ὑμῶν, ὅπως βίον εὐδαίμονα καὶ κακοῦ
 παντὸς ἀπαθῇ βιώσῃτε, μηδεμιᾷ ξαινόμενοι τὴν ψυ-
 χὴν φροντίδι, πάντων δ' ὑμῖν αὐτομάτων, ὅσα πρὸς
 ἀπόλαυσιν καὶ ἡδονὴν συντελεῖ, κατὰ τὴν ἐμὴν ἀνιόν-
 των πρόνοιαν, χωρὶς ὑμετέρου πόνου καὶ τλαιπω-
 ρίας, ὧν παρόντων γῆράς τε θάττον ἂν ἐπέλθοι,
 καὶ τὸ ζῆν εὐ μακρὸν ὑμῖν γένοιτο. Νῦν δ' εἰς ταύ-
 την μου τὴν γνώμην ἐνύβρισας, παρακούσας τῶν
 ἐμῶν ἐντολῶν· οὐ γὰρ ἐπ' ἀρετῇ τὴν σιωπὴν ἄγεις,
 ἀλλ' ἐπὶ συνειδότητι πονηροῦ." Ἀδάμος δὲ παρητεῖτο
 τῆς ἁμαρτίας αὐτὸν, καὶ παρεκάλει τὸν θεὸν μὴ χα-
 λεπαίνειν αὐτῷ, τὴν γυναῖκα τοῦ γεγονότος αἰτιωμέ-
 νος, καὶ λέγων ὑπ' αὐτῆς ἐξαπατηθεὶς ἁμαρτεῖν. Ἡ
 δ' αὖ κατηγόρει τοῦ ὕφους. Ὁ δὲ θεὸς ἥττονα γυ-
 ναικείας συμβουλῆς αὐτὸν γενόμενον ὑπετίθει τιμωρίαν,
 τὴν γῆν οὐκ ἔτι μὲν αὐτοῖς τῶν ἑαυτῆς ἀναδώσειν
 αὐτομάτως εἰπὼν, πονοῦσι δὲ καὶ τοῖς ἔργοις τριβο-
 μένοις τὰ μὲν παρέξειν, τῶν δὲ οὐκ ἀξιώσειν. Εὐέαν
 δὲ τοκετοῖς καὶ ταῖς ἐξ ὠδίνων ἀλγηδόσιν ἐκόλαξεν,
 ὅτι τὸν Ἀδάμον, οἷς αὐτὴν ὁ ὄφις ἐξηπάτησε, τοῦ-
 τοις παρακρουσαμένη συμφοραῖς περιέβαλεν. Ἀφεί-
 λετο δὲ καὶ τὸν ὄφιν τὴν φωνὴν, ὀργισθεὶς ἐπὶ τῇ
 κακοηθείᾳ τῇ πρὸς τὸν Ἀδάμον, καὶ ἰὸν ἐντίθησιν
 ὑπὸ τὴν γλῶτταν αὐτῷ, πολέμιον ἀποδείξας ἀνθρώ-
 ποις, καὶ ὑποθέμενος κατὰ τῆς κεφαλῆς φέρειν τὰς
 πληγὰς, ὡς ἐν ἐκείνῃ τοῦ τε κακοῦ τοῦ πρὸς ἀνθρώ-
 πους κειμένου, καὶ τῆς τελευτῆς ῥάστης τοῖς ἀμυνο-
 μένοις ἐσομένης· ποδῶν τε αὐτὸν ἀποστερήσας, σύ-

ρεσθαι κατὰ τῆς γῆς ἰλυσπώμενον ἐποίησε. Καὶ ὁ μὲν θεὸς ταῦτα προστάξας αὐτοῖς πάσχειν, μετοικί-
ζει τὸν Ἀδαμον καὶ τὴν Εὐέαν ἐκ τοῦ κήπου εἰς ἕτε-
ρον χωρίον.

9 CAP. II. 1. Γίνονται δὲ αὐτοῖς παῖδες ἄρρενες δύο. Προσηγορεύετο δ' αὐτῶν ὁ μὲν πρῶτος Κάϊς, κτῆσιν δὲ σημαίνει τοῦτο μεθερμηνευόμενον τὸ ὄνομα, Ἀβελος δὲ ὁ δεύτερος, σημαίνει δὲ πένθος τοῦτο. Γίνονται δὲ αὐτοῖς καὶ θυγατέρες. Οἱ μὲν οὖν ἀδελφοὶ διαφόροις ἔχαιρον ἐπιτηδεύμασιν. Ἀβελος μὲν γὰρ ὁ νεώτερος δικαιοσύνης ἐπεμελεῖτο, καὶ πᾶσιν τοῖς ὑπὲρ αὐτοῦ πραττομένοις παρεῖναι τὸν θεὸν νομίζων ἀρετῆς προ-
ενόει· ποιμενικὸς δ' ἦν ὁ βίος αὐτοῦ. Κάϊς δὲ τὰ τε ἄλλα πονηρότατος ἦν, καὶ πρὸς τὸ κερδαίνειν μόνον ἀποβλέπων, γῆν τε ἀροῦν ἐπενόησεν πρῶτος, καὶ κτεί-
νει τὸν ἀδελφὸν ἐξ αἰτίας τοιαύτης. Θῦσαι τῷ θεῷ δόξαν αὐτοῖς ὁ μὲν Κάϊς τοὺς ἀπὸ τῆς γεωργίας καὶ τῶν φυτῶν καρπὸς ἐπήνεγκεν, Ἀβελος δὲ γάλα καὶ τὰ πρωτότοκα τῶν βοσκημάτων. Ὁ δὲ θεὸς ταύτῃ μᾶλλον ἡδεταὶ τῇ θυσίᾳ, τοῖς αὐτομάτοις καὶ κατὰ φύσιν γεγονόσιν τιμώμενος, ἀλλ' οὐχὶ τοῖς κατ' ἐπι-
νοίαν ἀνθρώπου πλεονέκτου κατὰ βίαν πεφυκόσιν. Ἐν-
θεν ὁ Κάϊς, παροξυνθεὶς ἐπὶ τῷ προτετιμῆσθαι τὸν Ἀβελον ὑπὸ τοῦ θεοῦ, κτείνει τὸν ἀδελφόν, καὶ τὸν νεκρὸν αὐτοῦ ποιήσας ἀφανῆ, λήσειν ὑπέλαβεν. Ὁ δὲ θεὸς συνείς τὸ ἔργον ἦκε πρὸς τὸν Κάϊν περὶ τοῦ ἀδελφοῦ πυνθανόμενος, 'ποῖ ποτε εἶη· πολλῶν γὰρ αὐτὸν οὐκ ἰδεῖν ἡμερῶν, τὸν ἄλλον χρόνον ἅπαντα μετ' αὐτοῦ βλέπων αὐτὸν ἀναστρεφόμενον'. Ὁ δὲ Κάϊς ἀπορούμενος, καὶ οὐκ ἔχων ὅ τι λέγοι πρὸς τὸν θεόν, ἀμηχανεῖν μὲν καὶ αὐτὸς ἔφασκεν τὸ πρῶτον ἐπὶ τῷ ἀδελφῷ μὴ βλεπομένῳ. Παροξυνθεὶς δὲ, τοῦ θεοῦ λι-
παρῶς ἐγκειμένου καὶ πολυπραγμονοῦντος, οὐκ εἶναι παιδαγωγὸς οὐδὲ φύλαξ αὐτοῦ καὶ τῶν ὑπὲρ αὐτοῦ πρατ-
τομένων ἔλεγεν. Ὁ δὲ θεὸς τὸν τεύθεν ἤλεγχεν ἤδη τὸν

Καὶν, φονέα τοῦ ἀδελφοῦ γενόμενον, καὶ “θauμάζω,” φησὶν, “εἰ περὶ ἀνδρὸς ἀγνοεῖς εἰπεῖν τί γέγονεν, ὅντι οὗτος ἀπολώλεκας.” Τῆς μὲν οὖν ἐπὶ τῷ θάνατι μιῶς αὐτὸν ἀφίει, θυσίαν τε ἐπιτελέσαντα, καὶ δὲ αὐτῆς ἱκετεύσαντα μὴ λαβεῖν ὀργὴν ἐπ’ αὐτοῖ χαλεπωτέραν· ἐπάρατον δὲ αὐτὸν ἐτίθει, καὶ τοὺς ἐγγόνους αὐτοῦ τιμωρήσασθαι κατὰ τὴν ἐβδόμην ἡπέβλησε γενεάν, καὶ τῆς γῆς ἐκείνης αὐτὸν ἐκβάλλει σὺν τῇ γυναικί. Τοῦ δὲ μὴ θηρίοις ἀλώμενος περιπίσῃ δεδιότος, καὶ τοῦτον ἀπολήται τὸν τρόπον, ἐκέλευε μηδὲν ὑφορᾶσθαι σκυθρωπὸν ἀπὸ τοιαύτης αἰτίας, ἀλλ’ ἕνεκά τοῦ μηδὲν ἐκ θηρίων αὐτῷ γενέσθαι δεινόν, διὰ πάσης ἀδεῶς χωρεῖν γῆς· καὶ σημεῖον ἐπαβαλὼν, ὥς γνώριμος ἂν εἴη, προσέταξεν ἀπιέναι.

2. Πολλὴν δ’ ἐπελθὼν γῆν ἰδρύεται μετὰ τῆς γυναικὸς Καῖς εἰς Ναῖδα τόπον οὕτω καλούμενον, καὶ αὐτόθι ποιεῖται τὴν κατοίκησιν, ἔνθ’ αὐτῷ καὶ παῖδες ἐγένοντο. Οὐκ ἐπὶ νοθεσίᾳ δὲ τὴν κόλασιν ἔλαβεν, ἀλλ’ ἐπ’ αὐξήσει τῆς κακίας, ἡδονὴν μὲν πᾶσαν ἐκπορίζων αὐτοῦ τῷ σώματι, καὶ ἂν μεθ’ ὕβρεως τῶν συνόντων δέοι ταύτην ἔχειν. Αὖξαν δὲ τὸν οἶκον πλήθει χρημάτων ἐξ ἀρπαγῆς καὶ βίας, πρὸς ἡδονήν τε καὶ ληστείαν τοὺς ἐντυγχάνοντας παρακαλῶν, διδάσκαλος αὐτοῖς πονηρῶν ὑπῆρχεν ἐπιτηδευμάτων. Καὶ τὴν ἀπραγμοσύνην μὲν, ἣ πρότερον συνέζων οἱ ἄνθρωποι, μέτρων ἐπινοίᾳ καὶ σταθμῶν μετεστήσατο, ἀκέραιον αὐτοῖς ὄντα τὸν βίον ἐκ τῆς τούτων ἀμαθίας, καὶ τὸ μεγαλόψυχον εἰς πανουργίαν περιαγαγόν. Ὅρους τῆς γῆς πρῶτος ἔθετο, καὶ πόλιν ἐδείματο καὶ τείχεσιν ὠχύρωσεν, εἰς ταῦτό συνελθεῖν τοὺς οἰκείους καταναγκάσας. Καὶ τὴν πόλιν δὲ ταύτην ἀπὸ Ἀνώχου, τοῦ πρεσβυτάτου παιδὸς, Ἀνώχαν ἐκάλεσεν. Ἀνώχου δὲ Ἰαράδης υἱὸς ἦν, ἐκ δὲ τούτου Μαροῦνης, οὗ γίνεται παῖς Μαθουσάλας. Τοῦ δὲ Λάμεχος, ὃ παῖδες ὑπῆρξαν ἑπτὰ καὶ ἐβδομήκοντα ἐκ δύο γυναικῶν αὐτῷ φύντες, Σελλᾶς καὶ Ἀδάς. Τούτων Ἰω-

βηλος μὲν ἐξ Ἀδᾶς γεγονώς σκηναὺς ἐπήγατο, καὶ προ-
 βατείαν ἡγάπησεν. Ἰούβαλος δὲ, ὁμομήτριος ὢν αὐ-
 τῷ, μουσικὴν ἤσκησε, καὶ ψαλτήριον καὶ κιθάραν
 11 ἐπενόησε. Θόβελος δὲ, τῶν ἐκ τῆς ἐτέρας γεγονότων
 ἰσχυρὸν πάντας ὑπερβαλὼν, τὰ πολεμικὰ διαπρεπῶς
 μετήλθεν· ἐκ τούτων καὶ τὰ πρὸς ἡδονὴν τοῦ σώμα-
 τος ἐκπορίζων, χαλκείαν πρῶτος ἐπενόησε. Πατὴρ
 δὲ θυγατρὸς γενόμενος Λάμεχος, Νααμᾶς ὄνομα. Ἐπεὶ
 δὲ τὰ θεῖα σαφῶς ἐξεπιστάμενος ἑώρα δίκην ἑαυτὸν
 ὑφείζοντα τῆς Καΐος ἀδελφοκτονίας, τοῦτο ταῖς ἑαυτοῦ
 γυναιξίν ἐποίησε φανερόν. Ἐτι δὲ ζῶντος Ἀδάμου
 καὶ Καΐος τοὺς ἐκγόνους πονηροτάτους συνέβη γενέ-
 σθαι, κατὰ διαδοχὴν καὶ μίμησιν ἄλλον ἄλλου χει-
 ρονα τελευτῶντα· πρὸς τε πολέμους εἶχον ἀκρατῶς,
 καὶ πρὸς ληστείαν ὠρμήκεσαν. Ὅλως δ' εἴ τις ὀκη-
 ρὸς ἦν πρὸς τὸ φονεῦν, ἀλλ' οὖν ἀπονοία ἦν θρασυ-
 αὺς ὑβρίζων καὶ πλεονεκτῶν.

3. Ἀδαμος δὲ ὁ πρῶτος ἐκ γῆς γενόμενος, —
 ἀπαιτεῖ γὰρ ἡ διήγησις τὸν περὶ αὐτοῦ λόγον —,
 Ἀβέλου μὲν ἐσφαγμένου, Καΐος δὲ διὰ τὸν ἐκείνου
 φόνον πεφευγὸς, παιδοποιῶας ἐφρόντιζε. Καὶ δεινῶς
 εἶχεν αὐτὸν γενέσεως ἔρως, ἔτη τριάκοντα ἤδη καὶ
 διακόσια ἡνυκότα τοῦ βίου, πρὸς οἷς ἕτερα ζήσας ἑπτα-
 κόσια τελευτᾷ. Γίνονται μὲν οὖν παῖδες αὐτῷ ἄλλοι
 τε πλείους καὶ Σήθος. Ἀλλὰ περὶ μὲν τῶν ἄλλων
 μακρόν ἂν εἶη λέγειν· πειράσομαι δὲ μόνον τὰ τῶν
 ἀπὸ Σήθου διελθεῖν. Τραφεῖς γὰρ οὗτος, καὶ παρ-
 ελθὼν εἰς ἡλικίαν ἤδη τὰ καλὰ κρίνειν δυναμένην,
 ἀρετὴν ἐπετήδευσε, καὶ γενόμενος αὐτὸς ἄριστος μο-
 μητὰς τῶν αὐτῶν τοὺς ἀπογόνους κατέλειπεν. Οὗτοι
 πάντες ἀγαθοὶ φύντες, γῆν τε τὴν αὐτὴν ἀστασία-
 στοι κατώκησαν εὐδαιμονήσαντες, μηδενὸς αὐτοῖς, ἄχ-
 ρι καὶ τελευτῆς, δυσκόλου προσπεσόντος. Σοφίαν τε
 τὴν περὶ τὰ οὐράνια καὶ τὴν τούτων διακόσμησιν ἐπε-
 νόησαν. Ὑπὲρ δὲ τοῦ μὴ διαφυγεῖν τοὺς ἀνθρώπους
 τὰ εὐρημένα, μὴ δὲ πρὶν εἰς γνῶσιν ἐλθεῖν φθαρή-

σαι, — προειρηκότος ἀφανισμὸν Ἀδάμου τῶν ὅλων
ἔσεσθαι, τὸν μὲν κατ' ἰσχὺν πυρός, τὸν ἕτερον δὲ κα-
τὰ βίαν καὶ πληθὺν ὕδατος —, στήλας δύο ποιησά-
μενοι, τὴν μὲν ἐκ πλίνθου τὴν δ' ἑτέραν ἐκ λίθων,
ἀμφοτέραις ἐνέγραψαν τὰ εὐρημέα, ἵν' εἰ καὶ συμβῇ
τῇ πλινθίνῃ ἀφανισθῆναι ὑπὸ τῆς ἐπομβρίας, ἡ
λιθὴν μένασα παράσχη μαθεῖν τοῖς ἀνθρώποις τὰ
ἐγγεγραμμένα, δηλοῦσα καὶ πλινθίνῃ δ' ὑπὲρ αὐτῶν
ἀκατεθῆναι. Μένει δ' ἄχρι τοῦ δεῦρο κατὰ γῆν τὴν
Σιριάδα.

CAP. III. 1. Καὶ οὗτοι μὲν ἐπτα γενεὰς διέμειναν θεὸν
ἡγούμενοι δεσπότην εἶναι τῶν ὅλων, καὶ πάντα πρὸς
ἀρετὴν βλέποντες. Εἵτα προϊὼντος τοῦ χρόνου μεταβάλ-
λονται πρὸς τὸ χεῖρον ἐκ τῶν πατρίων ἐθισμῶν, μήτε
τὰς νενομισμένας τιμὰς εἶ τι τῷ θεῷ παρέχοντες,
μήτε τοῦ πρὸς ἀνθρώπους δικαίου ποιούμενοι λό-
γον, ἀλλ' ἦν πρότερον εἶχον τῆς ἀρετῆς ζήλωσιν δι-
πλασίονα τῆς κακίας τότε ἐπεδεικνύμενοι δὲ ὧν ἐπρατ-
τον· ἔνθεν ἑαυτοῖς τὸν θεὸν ἐξεπολέμωσαν. Πολλοὶ
γὰρ ἄγγελοι θεοῦ γυναιξὶ συμμιγέντες, ὑβριστὰς ἐγέν-
νησαν παῖδας, καὶ παντὸς ὑπερόπτας καλοῦ, διὰ τὴν
ἐπὶ τῇ δυνάμει πεποιθήσιν· ὅμοια γὰρ τοῖς ὑπὸ γε-
γάντων τετολμῆσθαι λεγομένοις ὑφ' Ἑλλήνων, καὶ
αὗτοι δράσαι παραδίδονται. Ὁ Νώεος δέ, τοῖς πρατ-
τομένοις ὑπὲρ αὐτῶν δυσχεραίνων, καὶ τοῖς βουλευμα-
σιν ἀηδῶς ἔχων, ἔπειθεν ἐπὶ τὸ κρεῖττον αὐτοὺς τὴν
διάνοιαν καὶ τὰς πράξεις μεταφέρειν. Ὁρῶν δ' οὐκ
ἐνδιδόντας, ἀλλ' ἰσχυρῶς ὑπὸ τῆς ἡδονῆς τῶν κακῶν
κεκρατημένους, δέισας μὴ καὶ φονεύσωσιν αὐτὸν, με-
τὰ γυναικῶν καὶ τέκνων καὶ τῶν τούτοις συνικουσῶν
ἐξεχώρησε τῆς γῆς.

2. Ὁ δὲ θεὸς τοῦτον μὲν τῆς δικαιοσύνης ἡγά-
πησε, κατεδίκαξε δ' οὐκ ἐκείνους μόνον τῆς κακίας,
ἀλλὰ καὶ πᾶν ὅσον ἦν ἀνθρώπινον πότε δόξαν αὐτῷ¹³
διαφθεῖραι, καὶ ποιῆσαι γένος ἕτερον πονηρίας κα-

Θαρόν, ἐπιτεμόμενός τε αὐτῶν τὸν βίον, καὶ ποιή-
 σας ἐτῶν οὐχ' ὅσα πρότερον ἔζων, ἀλλ' ἑκατὸν εἴκο-
 σιν, εἰς θάλασσαν τὴν ἡπειρον μετέβαλε. Καὶ οἱ
 μὲν οὕτως ἀφανίζονται πάντες. Νώεος δὲ σώζεται
 μόνος, ὑποθεμένου μηχανὴν αὐτῷ καὶ πόρον πρὸς σω-
 τηρίαν τοῦ θεοῦ τοιαύτην. Λάρνακα τετράστεγον
 κατασκευάσας, πηχῶν τὸ μῆκος τριακοσίων, πεντή-
 κοντα δὲ τὸ πλάτος, καὶ τριάκοντα τὸ βάθος, εἰς
 ταύτην σὺν τε μητέρι τῶν παιδῶν καὶ ταῖς τούτων
 γυναῖξιν ἐνέβη. Τὰ τε ἄλλα, ὅσα πρὸς τὰς χρείας
 αὐταῖς ἐπικουρήσειν ἐμέλλεν, ἐνθήμενος, ζῶά τε παν-
 τοῖα πρὸς διατήρησιν τοῦ γένους αὐτῶν ἄρρενά τε
 καὶ θήλεα, συνεισβαλόμενος ἅλλά τε τούτων ἑπτα-
 πλασίονα τὸν ἀριθμόν. Ἦν δ' ἡ λάρναξ τοὺς τε τοί-
 χους καρτερά, καὶ τοῖς ἀρμοῖς ἰσχυρῶς ἐνδεδεμένη
 καὶ τὸν ὄροφον, ὡς μηδαμόθεν ἐπικλύσασθαι μὴδ' ἡ-
 τῶσθαι τῆς τοῦ ὕδατος βίας. Καὶ ὁ Νώεος μὲν οὕ-
 τως μετὰ τῶν οἰκείων διασώζεται· ἦν δ' αὐτὸς μὲν
 ἀπὸ Ἀδάμου δέκατος. Λαμέχου γάρ ἐστιν υἱός, οὗ
 πατὴρ ἦν Μαθουσάλας, οὗτος δὲ ἦν τοῦ Ἀνώχου τοῦ
 Ἰαρεδου, Μαλουήλου δὲ Ἰαρεδος ἐγγεγόνει, ὃς ἐκ Καϊνᾶ
 τεκνοῦται τοῦ Ἐνώσου σὺν ἀδελφαῖς πλείοσιν, Ἐνω-
 σος δὲ Σήθου υἱός ἦν τοῦ Ἀδάμου.

3. Συνέβη δὲ τοῦτο τὸ πάθος κατὰ τὸ ἑξακο-
 σιοστὸν ἔτος ἤδη Νωέου τῆς ἀρχῆς, ἐν μηνὶ δευτέ-
 ρῳ, Δίῳ μὲν ὑπὸ Μακεδόνων λεγόμενῳ, Μαρσουάνῃ
 δὲ ὑπὸ Ἑβραίων· οὕτως γὰρ ἐν Αἰγύπτῳ τὸν ἐνιαυ-
 τὸν ἦσαν διατεταχότες. Μωϋσῆς δὲ τὸν Νισαῦν — ὃς
 ἐστὶ Ξανθικὸς — μῆνα πρῶτον ἐπὶ ταῖς ἐορταῖς ὤρισε,
 κατὰ τοῦτον ἐξ Αἰγύπτου τοὺς Ἑβραίους προαγαγών.
 Οὗτος δ' αὐτῷ καὶ πρὸς ἀπάσας τὰς εἰς τὸ θεῖον τε-
 μαὶς ἤρχεν. Ἐπὶ μέντοι γε πράξεις καὶ ὠνάς καὶ τὴν
 ἄλλην διοίκησιν τὸν πρῶτον κόσμον διεφύλαξε· τὴν
 δ' ἐπομβρίαν ἀρξασθαι φησιν τῇ ἐβδόμῃ τοῦ προει-
 ρημένου μηνὸς καὶ εἰκάδι. Χρόνος δὲ οὗτος ἀπὸ Ἀδά-
 μου τοῦ πρώτου γεγονότος ἐτῶν ὑπῆρξε διςχιλίων ἑξ-

κοσίων πεντήκοντα ἔξ. Ἀναγράφεται δ' ὁ χρόνος¹⁴
ἐν ταῖς ἱεραῖς βίβλοις, σημειουμένων μετὰ πολλῆς
ἀκριβείας τῶν τότε καὶ τὰς γενέσεις τῶν ἐπιφανῶν ἀν-
δρῶν καὶ τὰς τελευτάς.

4. Ἀδάμῳ μὲν οὖν τριακοστῷ ἤδη καὶ διακοστῷ
ἔτει γεγονότι παῖς Σῆθος γίνεται, ὃς ἑννακόσια μὲν
καὶ τριάκοντα ἐβίωσεν ἔτη. Σῆθος δὲ κατὰ πέμπτον
καὶ διακοσιοστὸν ἔτος ἐγέννησεν Ἐνωσον, ὃς δώδεκα
ζήσας ἔτη καὶ ἑννακόσια Καὶνᾶ τῷ παιδί τὴν τῶν
πραγμάτων ἐπιμέλειαν παραδίδωσιν, τεκνῶσας αὐτὸν
περὶ ἑκατοστὸν καὶ ἑνενηκοστὸν ἔτος· οὗτος ἐβίωσεν
ἔτη πέντε πρὸς τοῖς ἑννακοσίοις. Καὶνᾶς δὲ βιούς
δέκα καὶ ἑννακόσια Μαλάηλον υἱὸν ἔσχεν, ἔτει γενό-
μενος ἑκατοστῷ ἑβδομηκοστῷ. Οὗτος ὁ Μαλάηλος
ζήσας πέντε πρὸς τοῖς ἑνεήκοντα καὶ ὀκτακοσίοις
ἐτελεύτησεν, Ἰάρεδον καταλιπὼν υἱὸν, ὃν ἔτος ἐξηκο-
στὸν ἤδη καὶ ἑκατοστὸν καὶ πέμπτον γενόμενος ἐγέν-
νησε. Τοῦτον εἰς δύο καὶ ἐξήκοντα πρὸς τοῖς ἑννα-
κοσίοις βιώσαντα Ἀνωχος υἱὸς διαδέχεται, γεννηθεὶς
περὶ ἔτη δύο καὶ ἐξήκοντα καὶ ἑκατὸν τοῦ πατρὸς
αὐτοῦ τυγχάνοντος. Οὗτος ζήσας πέντε καὶ ἐξήκοντα
πρὸς τοῖς τριακοσίοις ἀνεχώρησε πρὸς τὸ θεῖον, ὅθεν
οὐδὲ τελευτὴν αὐτοῦ ἀναγεγράφασι. Μαθουσάλας δὲ
Ἀνώχου παῖς, κατὰ ἔτος αὐτοῦ γεγονὼς πέμπτον καὶ
ἐξηκοστὸν Λάμεχον υἱὸν ἔσχε, περὶ ἔτη γεγονὼς ἑπτὰ¹⁵
καὶ ὀγδοήκοντα καὶ ἑκατὸν, ᾧ τὴν ἀρχὴν παρέδω-
κεν, αὐτὸς αὐτὴν κατασχὼν ἑννέα καὶ ἐξήκοντα πρὸς
ἑννακοσίοις. Λάμεχος δὲ ἄρξας ἑπτὰ καὶ ἑβδομή-
κοντα ἐπὶ ἑπτακοσίοις ἔτεσι, Νώεον τῶν πραγμάτων
ἀποδείκνυσι προστάτην τὸν υἱὸν, ὃς Λαμέχῳ γενόμε-
νος δεύτερον καὶ ὀγδοηκοστὸν καὶ ἑκατοστὸν ἔτος ἡνυ-
κότι πεντήκοντα καὶ ἑννακοσίοις ἔτεσιν ἤρξε τῶν
πραγμάτων. Ταῦτα συναγόμενα τὰ ἔτη τὸν προανα-
γεγραμμένον συμπληροῖ χρόνον. Ἐξεταζέτω δὲ μη-
δεὶς τὰς τελευτάς τῶν ἀνδρῶν — τοῖς γὰρ αὐτῶν

παισὶ, καὶ τοῖς ἐκείνων ἀπογόνοις συμπάρεξέτεινον τὸν βίον — ἀλλὰ τὰς γενέσεις αὐτῶν μόνον ὁράτω.

5. Ἐπισημήναντος δὲ τοῦ θεοῦ καὶ ὕειν ἀρξάμενον, τὸ ὕδωρ ἡμέραις τεσσαράκοντα ὅλαις κατεφέρετο, ὡς ἐπὶ πηγὴς πεντεκαίδεκα τὴν γῆν ὑπεροχεῖν. Καὶ τοῦτο ἦν τὸ αἷτιον τοῦ μὴ διασωθῆναι πλείονας, φυγῆς ἀφορμὴν οὐκ ἔχοντας. Πανσαμένον δὲ τοῦ ὕετος, μόλις ἤρξατο ὑποβαίνειν τὸ ὕδωρ ἐφ' ἡμέραις ἑκατὸν καὶ πενήκοντα, ὡς μηνὶ ἐβδόμῃ, ἱσταμένου δ' ἦν ἐβδόμη, κατ' ὀλίγον ὑπονοστεῖν ἀπολήγοντος. Ἐπειτα τῆς λάρνακος περὶ ἄκραν τινὰ ὄρους σταθείσης κατὰ τὴν Ἀρμενίαν, συνεῖς ὁ Νώεος ἀνοίγει ταύτην. Καὶ θεασάμενος γῆν βραχείαν περὶ αὐτήν, ἐπὶ χρηστοτέρας ἤδη γεγωναῖς ἐλπίδος ἠρέμεν. Ὀλίγαις δ' ὕστερον ἡμέραις μᾶλλον ὑποχωροῦντες τοῦ ὕδατος, μεθήισι κόρακα, βουλόμενος μαθεῖν, εἴ τε καὶ ἄλλο τῆς γῆς, ἐκλειμμένον ὑπὸ τῷ ὕδατος, ἀσφαλές ἐστιν ἤδη πρὸς ἔκβασιν· ὁ δὲ πᾶσαν εὐρὴν ἔτι λιμναζομένην πρὸς Νώεον ἐπανῆλθε. Μετὰ δὲ ἡμέρας ἑπτὰ περιστερὰν ἐπὶ τὸ γινῶναι τὰ περὶ τὴν γῆν προέπεμψεν· ἧς ἐπανέλθούσης πρὸς αὐτὸν, πεπηλωμένης ἅμα καὶ θαλλὸν ἐλαίας κομιζούσης, καὶ μαθὼν τὴν γῆν ἀπηλλαγμένην τοῦ κατακλυσμοῦ, μέινας ἄλ-
16 λας ἑπτὰ ἡμέρας τὰ ζῶα τῆς λάρνακος ἐξαφίησιν, αὐτός τε μετὰ τῆς γενεᾶς προελθὼν, καὶ θύσας τῷ θεῷ συνευχεῖτο τοῖς οἰκείοις. Ἀποβατήριον μέντοι τὸν τόπον τοῦτον Ἀρμένιοι καλοῦσιν· ἐκεῖ γὰρ ἀνασωθείσης τῆς λάρνακος ἔτι καὶ νῦν οἱ ἐπιχώριοι τὰ λείψανα ἐπιδεικνύουσι.

6. Τοῦ δὲ κατακλυσμοῦ τούτου καὶ τῆς λάρνακος μέμνηται πάντες οἱ τὰς Βαρβαρικὰς ἱστορίας ἀναγεγραφότες, ὧν ἐστὶ καὶ Βηρωσσὸς ὁ Χαλδαῖος. Διηγούμενος γὰρ τὰ περὶ τὸν κατακλυσμὸν οὕτω πού διεξίεισι, “λέγεται δὲ καὶ τοῦ πλοίου ἐν τῇ Ἀρμενίᾳ πρὸς τῷ ὄρει τῶν Κορδυαίων ἔτι μέρος τι εἶναι, καὶ κομίζειν τινὰς τῆς ἀσφάλτου ἀφαιροῦντας· χρωῖνται

δὲ μάλιστα οἱ ἄνθρωποι τῷ κομιζομένῳ πρὸς τοὺς ἀποτροπιασμούς.” Μέννηται δὲ τούτων καὶ Ἰερώνυμος ὁ Αἰγύπτιος, ὁ τὴν ἀρχαιολογίαν τὴν Φοινικὴν συγγραφάμενος, καὶ Μνασέας δὲ, καὶ ἄλλοι πλείους. Καὶ Νικόλαος δὲ ὁ Λαμασκηνὸς ἐν τῇ ἐνενηκοστῇ καὶ ἑκτῇ βίβλῳ ἱστορεῖ περὶ αὐτῶν, λέγων οὕτως, “ἔστιν ὑπὲρ τὴν Μινυάδα μέγα ὄρος κατὰ τὴν Ἀρμενίαν, Βάρις λεγόμενον, εἰς ὃ πολλοὺς συμφυγόντας ἐπὶ τοῦ κατακλυσμοῦ λόγος ἔχει περισωθῆναι, καὶ τινα ἐπὶ Λάρνακος ὀχούμενον ἐπὶ τὴν ἀκρωρείαν ὀρεῖλαι, καὶ τὰ λείψανα τῶν ξύλων ἐπὶ πολὺ σωθῆναι. Γένοιτο δ’ ἂν οὗτος, ὃν τινα καὶ Μωϋσῆς ἀνέγραψεν ὁ Ἰουδαίων νομοθέτης.”

7. Νώεος δὲ φοβούμενος μὴ καθ’ ἕκαστον ἔτος ἐπικλύξῃ τὴν γῆν ὁ θεὸς, φθορὰν ἀνθρώπων καταψηφισάμενος, ἱερεῖα καύσας, ἐδέϊτο τοῦ λοιποῦ τὸν θεὸν ἐπὶ τῆς πρώτης μένειν εὐταξίας, καὶ μηδὲν ἔτι τοσοῦτον ἐπενεγκεῖν πάθος, ὅφ’ οὐ κινδυνεύσει πᾶν ἀπολέσθαι τὸ τῶν ζώων γένος, ἀλλὰ τετιμωρημένον τοὺς πονηροὺς φεδῶ ποιεῖσθαι τῶν διὰ χρηστότητα περιλειφθέντων, καὶ τὸ δεινὸν διαφυγεῖν κεκριμένων κακοδαιμονεστερόους γὰρ τούτους ἔσσεσθαι ἐκείνων, καὶ χεῖρω κακίαν καταδικασθέντας, εἰ μὴ πρὸς τὸ παντελὲς εἶεν σεσωσμένοι, τηρηθεῖεν δ’ ἑτέροι κατακλυσμῷ, τοῦ μὲν πρώτου τὸν φόβον καὶ τὴν ἱστορίαν μαθόντας, τοῦ δευτέρου δὲ τὴν ἀπώλειαν. Εὐμενὼς τε οὖν αὐτὸν προσδέχεσθαι τὴν θυσίαν παρεκάλει,¹⁷ καὶ μηδεμίαν ὀργὴν ἔτι τὴν γῆν ὁμοίαν λαβεῖν, ὅπως ἔργοις τε τοῖς ταύτης προσλιπαροῦντες, καὶ πόλεις ἀναστήσαντες, εὐδαιμόνως ζῆν ἔχοιεν, καὶ μηδενοῦς, ὃν καὶ πρὸ τῆς ἐπομβρίας ἀπήλαυον, ὑστερήσειν ἀγαθῶν, εἰς μακρόν τε τὸ γῆρας καὶ βίου μῆκος ὅμοιον τοῖς πάλοι ἐπερχόμενοι.

8. Νωεῦ δὲ ταύτας ποιησαμένου τὰς ἱκετείας, ὁ θεὸς ἐπὶ δικαιοσύνη τὸν ἄνδρα ἀγαπῶν ἐπένευσεν αὐτῷ “τὰς εὐχὰς ἐς τέλος ἄξιν, οὔτε τοὺς διε-

φθαρμένους αὐτοὺς λέγων ἀπολέσαι, κακία δὲ τῇ οἰ-
 κείᾳ ταύτην αὐτοὺς ὑποσχεῖν τὴν δίκην· οὐτ' ἂν, ἐξ
 γενομένων ἀνθρώπων ἀφανίσαι διεγνώκει, παραγα-
 γεῖν αὐτοὺς εἰς τὸν βίον· σῶφρον γὰρ εἶναι τὴν ἀρ-
 χὴν αὐτοῖς μηδὲ χαρίσασθαι τὸ ζῆν, ἢ δόντα τού-
 τους διαφθεῖρειν. Ἀλλ' οἷς ἐξύβριζον εἰς τὴν ἐμὴν
 εὐσεβείαν καὶ ἀρετὴν, τούτοις ἐξεβιάσαντό με ταύτην
 αὐτοῖς ἐπιθεῖναι τὴν δίκην. Παύσομαι δὲ τοῦ λοι-
 ποῦ μετὰ τοσαύτης ὀργῆς τὰς τιμωρίας ἐπὶ τοῖς ἀδι-
 κήμασιν εἰσπραττόμενος, καὶ πολὺ μᾶλλον σοῦ παρα-
 καλοῦντος. Εἰ δ' ἐπὶ πλέον ποτὲ χειμάσαιμι, μὴ
 θέισητε τῶν ὄμβρων τὸ μέγεθος· οὐ γὰρ ἔτι τὴν γῆν
 ἐπικλύσει τὸ ὕδωρ. Παραινῶ μέντοι σφαγῆς ἀνθρώ-
 πινῃς ἀπέχεσθαι, καὶ καθαρεύειν φόνου, τοὺς δρά-
 σαντάς τι τοιοῦτον κολάζοντας, χρῆσθαι δὲ τοῖς ἄλ-
 λοις ζώοις ἅπασι, πρὸς ᾧ βούλεσθε καὶ τὰς ὀρέξεις
 ἔχετε. Δεσπότας γὰρ ἀπάντων ὑμᾶς εἶναι πεποίηκα
 τῶν τε χερσαίων καὶ νηκτῶν, καὶ ὅσα τὴν μετάρσιον
 χώραν ἔχει καὶ φορὰν, χωρὶς αἵματος· ἐν τούτῳ γὰρ
 ἔστιν ἡ ψυχὴ. Σημανῶ δὲ ὑμῖν παύλαν ἐσομένην το-
 ξείᾳ τῇ ἐμῇ — τὴν ἱρὴν ἀποσημαίνων, τόξον γὰρ εἶ-
 ναι τοῦ θεοῦ παρ' αὐτοῖς ἐκείνο νενομίσταί. Καὶ
 ὁ μὲν θεὸς ταῦτ' εἰπὼν καὶ ὑποσχόμενος ἀπαλλάσ-
 σεται.

9. Νώεος δὲ βιούς μετὰ τὴν ἐπομβρίαν πεντή-
 κοντα καὶ τριακόσια ἔτη, καὶ πάντα τὸν χρόνον τοῦ-
 τον εὐδαιμόνως διαγαγὼν τελευτᾷ, ζήσας ἑτῶν ἀριθ-
 μὸν ἐννακοσίων καὶ πεντήκοντα. Μηδεὶς δὲ πρὸς τὸν
 νῦν βίον, καὶ τὴν βραχύτητα τῶν ἑτῶν ἃ ζῶμεν, συμ-
 βαλὼν τὸν τῶν παλαιῶν ψευδῇ νομιζέτω τὰ περὶ ἐκεῖ-
 νων λεγόμενα, τῷ μηδὲ νῦν τοσοῦτον ἐν τῷ βίῳ πα-
 ρατείνειν χρόνον τεκμαιρόμενος μὴδ' ἐκείνους εἰς ἐκεῖνο
 τὸ μῆκος τῆς ζωῆς ἀφίχθαι. Οἱ μὲν γὰρ θεοφιλεῖς
 ὄντες, καὶ ὑπ' αὐτοῦ τοῦ θεοῦ γενομένοι, καὶ διὰ
 τὸ τὰς τροφὰς ἐπιτηδειότερας πρὸς πλείονα χρόνον
 εἶναι, εἰκότως ἕξων πλήθος τοσούτων ἑτῶν· ἐπειτα

καὶ δὲ ἀρετὴν καὶ τὴν εὐχρηστίαν, ὧν ἐπενόουν, ἀστρολογίας καὶ γεωμετρίας πλέον ζῆν τὸν θεὸν αὐτοῖς παρασχεῖν, ἅπερ οὐκ ἦν ἀσφαλῶς αὐτοῖς προ-18 εἰπεῖν μὴ ζήσασιν ἑξακοσίους ἑνιαυτούς· διὰ τοσαύτων γὰρ ὁ μέγας ἑνιαυτὸς πληροῦται. Μαρτυροῦσι δέ μου τῷ λόγῳ πάντες οἱ παρ' Ἑλλήσι καὶ παρὰ Βερβάροις συγγραψάμενοι τὰς ἀρχαιολογίας. Καὶ γὰρ καὶ Μανεδῶν ὁ τὴν τῶν Αἰγυπτίων ποιησάμενος ἀντιγραφὴν, καὶ Βηρωσσὸς ὁ τὰ Χαλδαϊκὰ συναγαγὼν, καὶ Μώχρος τε, καὶ Ἑστιαῖος, καὶ πρὸς αὐτοῖς ὁ Αἰγύπτιος Ἰερώνυμος, οἱ τὰ Φοινικικὰ συνταξάμενοι, συμφωνοῦσι τοῖς ὑπ' ἐμοῦ λεγομένοις. Ἡσιόδός τε καὶ Ἑκαταῖος, καὶ Ἑλλάνικος, καὶ Ἀκουσίλαος, καὶ πρὸς τούτοις Ἐφορος καὶ Νικόλαος ἱστοροῦσι τοὺς ἀρχαίους ζήσαντες ἔτη χίλια. Περὶ μὲν οὖν τούτων, ὡς ἂν ἐκάστοις ἢ φίλον, οὕτως σκοπεῖτωσαν.

CAP. IV. 1. Οἱ δὲ Νωέου παῖδες τρεῖς ὄντες, Σήμας, καὶ Ἰαφέθας, καὶ Χάμας, ἑκατὸν ἔτεσιν ἔμπροσθεν τῆς ἐπομβρίας γεγονότες, πρῶτοι κατελθόντες ἀπὸ τῶν ὄρων εἰς τὰ πεδία, τὴν ἐν τούτοις οἰκήσιν ἐποιήσαντο, καὶ τοὺς ἄλλους, σφόδρα δεδότης διὰ τὸν κατακλυσμὸν τὰ πεδία, καὶ ὀκνηρῶς ἔχοντας πρὸς τὴν ἀπὸ τῶν ὑψηλῶν τόπων κατάβασιν, ἐπεισαν θαρσύνοντας μιμητὰς αὐτῶν γενέσθαι. Καὶ τὸ μὲν πεδλίον, εἰς ὃ πρῶτον αὐτοὺς κατήκισαν, καλεῖται Σενναάρ. Τοῦ δὲ θεοῦ κελεύσαντος αὐτοῖς εἰς πολυανθρωπήσιν στέλλειν ἀποικίας, — ἵνα μὴ στασιάζοιεν πρὸς ἀλλήλους, ἀλλὰ γῆν πολλὴν γεωργοῦντες, ἀφθονίας ἀπολαύοιεν τῶν καρπῶν —, ὑπὸ ἀμαθίας παρήκουσαν τοῦ θεοῦ, καὶ διὰ τοῦτο συμφοραῖς περιπεσόντες ἦσθηντο τῆς ἀμαρτίας. Ἐπεὶ γὰρ ἦνθουν νεότητος πλήθει, πάλιν ὁ θεὸς αὐτοῖς συνεβούλευσε ποιεῖσθαι τὴν ἀποικίαν. Οἱ δὲ οὐ κατὰ τὴν εὐμένειαν τὴν ἐκείνου νομίζοντες ἔχειν τὰ ἀγαθὰ, τὴν δὲ ἰσχὺν αὐτοῖς 19 τὴν οἰκείαν αἰτίαν τῆς εὐπορίας ὑπολαμβάνοντες, οὐκ

ἐπελθοῦτο. Προσεκλίθεσαν δὲ τῷ παρακαλεῖν τῆς τοῦ θεοῦ γνώμης καὶ τὸ κατ' ἐπιβουλήν ὑπονοεῖν εἰς ἀποκρίαν αὐτοὺς παρερμᾶν, ἵνα διακριθέντες εὐεπιχειρητότεροι γένοιοντο.

2. Ἐξῆρε δ' αὐτοὺς πρὸς τε ὕβριν τοῦ θεοῦ καὶ καταφρόνησιν Νεβρώδης, υἱωνὸς μὲν ὦν Χάμου τοῦ Νωεῦ, τολμηρὸς δὲ καὶ κατὰ χεῖρα γενναῖος, ὃς ἔπειθε αὐτοὺς μὴ τῷ θεῷ διδόναι τὸ δὲ ἐκείνον εὐδαίμονεῖν, ἀλλὰ τὴν ἰδίαν ἀρετὴν ταῦτα παρέχειν αὐτοῖς ἡγέσθαι. Καὶ περιστά δὲ κατ' ὀλίγον εἰς τυραννίδα τὰ πράγματα, μόνως οὕτως νομίζων ἀποστήσειν τοὺς ἀνθρώπους τοῦ φόβου τοῦ παρὰ τῷ θεῷ, εἰ χρώμενοι τῇ αὐτοῦ δυνάμει διατελοῖεν. Ἀμυνεῖσθαι τε τὸν θεὸν ἠπέλλε, πάλιν τὴν γῆν ἐπικλύσειν θελήσαντα, πύργον γὰρ οἰκοδομήσειν, ὑψηλότερον ἢ τὸ ὕδωρ ἀναβῆναι δυνηθείη, μετελεύσεσθαι δὲ καὶ τῆς τῶν προγόνων ἀπωλείας.

3. Τὸ δὲ πλῆθος πρόθυμον ἦν τοῖς Νεβρώδου δόγμασιν ἑπεσθαι, δειλίαν ἡγούμενον τὸ εἶκειν τῷ θεῷ. Καὶ τὸν πύργον οἰκοδόμουν, οὐδὲν ἀπολείποντες σπουδῆς, οὐδὲ πρὸς τὸ ἔργον ὀκνηρῶς ἔχοντες. Ἐλάμβανε δὲ θάττον ὕψος, ἢ προσεδόκησεν ἂν τις, ὑπὸ πολυχειρίας. Τὸ μέντοι πάχος ἦν ἰσχυρὸν τοσούτον, ὥστε ὑπ' αὐτοῦ μειοῦσθαι τοῖς ὀρώσι τὸ μήκος. Ὡκοδόμητο δ' ἐκ πλίνθου ὀπτῆς, ἀσφάλτου συνδεδεμένης, ὥς ἂν μὴ περιρρέοι. Οὕτως δὲ μεμνηνὸς ὀρῶν αὐτοὺς ὁ θεός, ἀφανίσαι μὲν ἐκ παντὸς οὐκ ἔκρινεν, ὅτι μηδὲ ὑπὸ τῶν πρώτων ἀπολωλότων συμφρονισθεῖεν· εἰς στάσιν δ' αὐτοὺς ἐνέβαλεν, ἀλλογλωσσους ἀπεργασάμενος, καὶ ὑπὸ πολυφωνίας ποιήσας ἑαυτῶν ἀσυνέτους εἶναι. Ὁ δὲ τόπος, ἐν ᾧ τὸν πύργον οἰκοδόμησαν, νῦν Βαβυλὼν καλεῖται, διὰ τὴν σύγχυσιν τοῦ περὶ τὴν διάλεκτον πρώτον ἐναργοῦς· Ἑβραῖοι γὰρ τὴν σύγχυσιν Βαβέλ καλοῦσι. Περὶ δὲ τοῦ πύργου τοῦτου καὶ τῆς ἀλλοφωνίας τῶν ἀνθρώπων μέμνηται καὶ Σίβυλλα, λέγουσα οὕτως· “Πάντων ὁμο-

φάνων ὄντων ἀνθρώπων, πύργον οἰκοδόμησάν τινες ὑψηλότερον, ὡς ἐπὶ τὸν οὐρανὸν ἀναβησόμενοι δι' αὐτοῦ. Οἱ δὲ θεοὶ ἀνέμους ἐπιπέμπαντες ἀνέτρεψαν τὸν πύργον, καὶ ἰδίαν ἐκάστῳ φωνὴν ἔδωκαν· καὶ διὰ τοῦτο Βαβυλῶνα συνέβη κληθῆναι τὴν πόλιν.”

Περὶ δὲ τοῦ πεδίου τοῦ λεγομένου Σενναὰρ ἐν τῇ Βαβυλωνίῳ χώρᾳ μνημονεύει Ἑστιάϊος, λέγων οὕτως· “Τῶν δὲ ἱερέων τοὺς διασωθέντας τὰ τοῦ Ἐνναλλοῦ Διὸς ἱερώματα λαβόντας εἰς Σενναὰρ τῆς Βαβυλωνίας ἐλθεῖν.”

CAP. V. 1. Σκίδναι τὸ λοιπὸν ἐντεῦθεν, ὑπὸ 20 τῆς ἀλλογλωσσίας τὰς ἀποικίας ποιησάμενοι πανταχοῦ. Καὶ γῆν ἐκάστοι κατελάμβανον τὴν ἐντυγχάνουσαν, καὶ εἰς ἣν αὐτοὺς ἤγεν ὁ θεὸς, ὡς πληρωθῆναι πᾶσαν αὐτῶν ἡπειρον μεσόγειον τε καὶ παράλιον. Εἰσὶ δ' οἱ καὶ περαιωσάμενοι ναυσὶ τὰς νήσους κατοίκησαν. Καὶ τῶν ἔθνων ἓνα μὲν διασώζει τὰς ὑπὸ τῶν κτισάντων κειμένας προσηγορίας, ἓνα δὲ καὶ μετέβαλεν, τὰ δὲ καὶ πρὸς τὸ σαφέστερον εἶναι δοκοῦν τοῖς παροικοῦσι τροπὴν ἔλαβεν. Ἕλληνες δ' εἰσὶν οἱ τούτων καταστάντες αἴτιοι· ἰσχύσαντες γὰρ ἐν ταῖς ὕστερον ἰδίαν ἐποίησαντο καὶ τὴν πάλαι δόξαν, καλλωπίσαντες τὰ ἔθνη τοῖς ὀνόμασι πρὸς τὸ συνετὸν αὐτοῖς, καὶ κόσμον θέμενοι πολιτείας ὡς ἀφ' αὐτῶν γεγονόσιν.

CAP. VI. 1. Ἦσαν δὲ τῶν Νωέου παίδων υἱοί, ὧν ἐπὶ τιμῇ τοῖς ἔθνεσι τὰ ὀνόματα ἐπετίθεσαν οἱ γῆν τινα καταλαμβάνοντες. Ἰαφέθου μὲν οὖν τοῦ Νωέου πατρὸς ἦσαν ἑπτὰ υἱοί. Κατοικαῦσι δὲ οὗτοι ἀπὸ Ταύρου καὶ Ἀμάνου τῶν ὀρέων ἀρξάμενοι, καὶ προῆλθον ἐπὶ μὲν τῆς Ἀσίας ἄχρι ποταμοῦ Ταναΐδος, ἐπὶ δὲ τῆς Εὐρώπης ἕως Γαδείρων. Γῆν ἣν ἔτυχον καταλαμβάνοντες, καὶ μηδενὸς προκατοικήσαντος, τὰ ἔθνη τοῖς αὐτῶν ἐκάλουν ὀνόμασι. Τοὺς μὲν γὰρ νῦν ὑφ' Ἑλλήνων Γαλάτας καλουμένους, Γομαρεῖς δὲ λεγο-

μένους, Γομαρὸς ἔκτισε. Μαγώγης δὲ τοὺς ἀπ' αὐτοῦ Μαγώγας ὀνομασθέντας ὤκισε, Σκύθας δὲ ὑπ' αὐτῶν προσαγορευομένους. Τῶν δὲ Ἰαφέθου παίδων Ἰωυάνου καὶ Μάδου, ἀπὸ μὲν τοῦ Μάδου Μαδαῖοι γίνονται ἔθνος, οἱ πρὸς Ἑλλήνων Μῆδοι κέκληνται, ἀπὸ δὲ Ἰωυάνου Ἰωνία καὶ πάντες Ἕλληνες γεγόνασιν.

21 Κατοικίξει δὲ καὶ Θωβήλος Θωβήλους, οὔτινες ἐν τοῖς νῦν Ἰβηρες καλοῦνται. Καὶ Μοσοχηνοὶ δὲ ὑπὸ Μοσόχου κτισθέντες Καππαδόκαι μὲν ἄρτι κέκληνται· τῆς δὲ ἀρχαίας αὐτῶν προσηγορίας σημεῖον δείκνυται, πόλις γὰρ ἐστὶ παρ' αὐτοῖς ἐτι καὶ νῦν Μάζακα, δηλοῦσα τοῖς συνιέναι δυναμένοις οὕτως ποτὲ προσαγορευθὲν πᾶν τὸ ἔθνος. Θειρᾶς δὲ Θείρας μὲν ἐκάλεσεν, ὣν ἤρξεν, Ἕλληνες δὲ Θρᾶκας αὐτοὺς μετωνόμασαν. Καὶ τοσαῦτα μὲν ἔθνη ὑπὸ τῶν Ἰαφέθου παίδων κατοικεῖται. Γομάρου δὲ τριῶν υἱῶν γενομένων, Ἀσχανάξος μὲν Ἀσχανάξους ὤκισεν, οἱ νῦν Ῥηγῖνες ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων καλοῦνται· Ῥιφάθης δὲ Ῥιφαθαίους, τοὺς Παφλαγῶνας λεγομένους, Θυγράμης δὲ Θυγραμμαίους, οἱ δόξαν Ἕλλησι Φρύγες ὠνομάσθησαν. Ἰωυάνου δὲ τοῦ Ἰαπέθου τριῶν καὶ αὐτοῦ παίδων γενομένων, Ἐλισᾶς μὲν Ἐλισαίους ἐκάλεσεν, ὣν ἤρχεν, Αἰολεῖς δὲ νῦν εἰσὶ, Θαρσὸς δὲ Θαρσεῖς, οὕτως γὰρ ἐκαλεῖτο τὸ παλαιὸν ἡ Κιλικία· σημεῖον δὲ, Ταρσὸς γὰρ παρ' αὐτοῖς τῶν πόλεων ἡ ἀξιολογωτάτη καλεῖται, μητρόπολις οὖσα, τὸ ταῦ πρὸς τὴν κλῆσιν ἀντὶ τοῦ θῆτα μεταβαλλόντων. Χέθιμος δὲ Χεθιμὰ τὴν νῆσον ἔσχεν· Κύπρος αὕτη νῦν καλεῖται. Καὶ ἀπ' αὐτῆς νῆσοί τε πᾶσαι, καὶ τὰ πλείω τῶν παρὰ θάλασσαν, Χεθίμ ὑπὸ Ἑβραίων ὀνομάζεται· μάρτυς δέ μου τοῦ λόγου, μία τῶν ἐν Κύπρῳ πόλεων ἰσχύσασα τὴν προσηγορίαν φυλάξει· Κίτιος γὰρ ὑπὸ τῶν ἐξελληνισάντων αὐτὴν καλεῖται, μὴ δ' οὕτως διαφνγοῦσα τοῦ Χεθίμου τὸ ὄνομα. Ἰαφέθου μὲν δὴ παῖδες τε καὶ υἱωνοὶ τοσαῦτα ἔσχον ἔθνη. Ὅ δ' ἴσως ὑφ' Ἑλλήνων ἀγνοεῖται, τοῦτο προ-

εἰπωὶν τρέψομαι πρὸς τὴν ἀφήγησιν ὧν κατέλιπον. Τὰ γὰρ ὀνόματα διὰ τὸ τῆς γραφῆς εὐπρεπὲς ἡλλή-
νισται πρὸς ἡδονὴν τῶν ἐντευξομένων· οὐ γὰρ ἐπι-22
χώριος ἡμῖν ὁ τοιοῦτος αὐτῶν τύπος, ἀλλ' ἐν τε αὐ-
τῶν σχῆμα καὶ τελευτὴ μία· Νῶεος γέ τοι Νῶε κα-
λεῖται, καὶ τοῦτον τὸν τύπον ἐπὶ παντὸς τηρεῖ σχή-
ματος.

2. Οἱ δὲ Χάμου παῖδες τὴν ἀπὸ Συρίας καὶ
Ἀμάνου καὶ Λιβάνου τῶν ὄρων γῆν κατέσχον, ὅσα
πρὸς θάλασσαν αὐτῆς ἐτέραπτο καταλαβόντες, καὶ
τὰ μέχρι τοῦ ὠκεανοῦ ἐξειδιωσάμενοι. Αἱ μέντοι προσ-
ηγορίαι τῶν μὲν καὶ παντελῶς ἐξίτηλοι γεγόνασιν,
ἐνίων δὲ μεταβαλοῦσαι, καὶ μεταρρύθμισθεῖσαι πρὸς
ἐτέρας, δὺςγνωστοὶ τυγχάνουσιν. Ὀλίγοι δὲ οἱ φυ-
λάξαντες ἀκεραίους τὰς προσηγορίας ὑπάρχουσι. Τεσ-
σάρων γὰρ Χάμου παίδων γενομένων, Χοῦσον μὲν
οὐδὲν ἐβλαψεν ὁ χρόνος· Αἰθίοπες γὰρ, ὧν ἤρξεν,
ἔτι καὶ νῦν ὑπὸ τε ἑαυτῶν καὶ τῶν ἐν τῇ Ἀσίᾳ πάν-
των Χουσαῖοι καλοῦνται. Ἐτηρήθη δὲ καὶ Με-
στραίοις ἡ κατὰ τὴν προσηγορίαν μνήμη· τὴν γὰρ
Αἴγυπτον Μέστρην, καὶ Μεστραίους τοὺς Αἰγυπτίους
ἅπαντες οἱ ταύτην οἰκοῦντες καλοῦμεν. Ἐκτισε δὲ
καὶ Φούτης τὴν Λιβύην, Φούτους ἀπ' αὐτοῦ καλέσας
τοὺς ἐπιχωρίους. Ἔστι δὲ καὶ ποταμὸς ἐν τῇ Μαν-
ρων χώρᾳ τοῦτο ἔχων τὸ ὄνομα, ὅθεν καὶ τοὺς πλεί-
στον τῶν Ἑλληνικῶν ἱστοριογράφων ἐστὶν ἰδεῖν με-
μνημένους τοῦ ποταμοῦ, καὶ τῆς παρακειμένης αὐτῷ
χώρας Φούτης λεγομένης. ἤξετέβαλε δὲ ὁ νῦν ἐστὶν
αὐτῇ ὄνομα ἀπὸ τῶν Μεστραίων υἱῶν ἐνός, Αἰβύος
λεγομένου· μετ' οὐ πολὺ δ' ἐροῦμεν τὴν αἰτίαν, δι'
ἣν αὐτὴν καὶ Ἀφρικαν προσαγορεύεσθαι συμβέβηκεν.
Χαναάνος δὲ τέταρτος ὧν Χάμου παῖς τὴν νῦν Ἰου-
δαίαν καλουμένην οἰκήσας, ἀπ' αὐτοῦ Χαναναίαν
προσηγόρευσε. Γίνονται δὲ παῖδες ἐξ αὐτῶν· Χού-
σου μὲν ἔξ, ὧν Σάβας μὲν Σαβαίους, Εὐύλας δὲ Εὐύ-
λαιοις ἐκτισεν, οἱ νῦν Γαιτοῦλοι λέγονται· Σαβάδης

δὲ Σαβαθηνοὺς, ὀνομάζονται δὲ Ἀσάβαροι παρ' Ἑλ-
 23 λησιν· οἰκίζει δὲ καὶ Σαβάκτας Σαβακτηνοὺς· Ῥα-
 γμοὺς δὲ Ῥαγμαίους ὤκισε, καὶ δύο παῖδας ἔσχεν, ὧν
 Ἰουδάδας μὲν Ἰουδαδαίους, Αἰθιοπικὸν ἔθνος τῶν
 Ἑσπερίων, οἰκίσας, ἐπωνυμιον αὐτοῦ κατέλιπε· Σα-
 βαίους δὲ Σαβᾶς· Νεβρώδης δὲ Χούσου υἱὸς ὑπο-
 μείνας παρὰ Βαβυλωνίους ἐτυράννησεν, ὡς καὶ πρό-
 τερόν μοι δεδήλωται. Τῶν δὲ Μιστραίμου παίδων
 ὀκτὼ γενομένων, οἱ πάντες τὴν ἀπὸ Γάζης ἕως Αἰ-
 γύπτου γῆν κατέσχον. Μόνου δὲ Φυλιστίνου τὴν ἐπα-
 νυμίαν ἢ γῶρα διεφύλαξε· Παλαιστίνην γὰρ οἱ Ἑλ-
 ληνες αὐτοῦ τὴν μοῖραν καλοῦσι. Τῶν δὲ ἄλλων,
 Λουδιείμου, καὶ Ἐνεμίμου, καὶ Λαβίμου, τοῦ μόνου
 κατοικήσαντος ἐν Λιβύῃ, καὶ τὴν γῶραν ἀπ' αὐτοῦ
 κατέσαντος, Νεδέμου τε καὶ Φεθρωσίμου, καὶ Χεσ-
 λοίμου, καὶ Χεφθορίμου, πέρα τῶν ὀνομάτων, οὐ-
 δὲν ἴσμεν. Ὁ γὰρ Αἰθιοπικὸς πόλεμος, περὶ οὗ δη-
 λαύσομεν ὕστερον, ἀναστάτους αὐτῶν τὰς πόλεις ἐποίη-
 σεν. Ἐγένοντο δὲ καὶ Χαναάνου παῖδες, Σιδώνιος,
 ὃς καὶ πόλιν ἐπωνυμιον ἔκτισεν ἐν τῇ Φοινίκῃ, Σι-
 δων δ' ὑφ' Ἑλλήνων καλεῖται· Ἀμάθιος δὲ Ἀμαθι-
 νὴν κατήκτισεν, ἣτις ἐστὶ καὶ νῦν ὑπὸ μὲν τῶν ἐπι-
 χωρίων Ἀμάθη καλουμένη, Μακεδόνες δ' αὐτὴν Ἐπι-
 φάνειαν ἀφ' ἐνὸς τῶν ἀπογόνων ἐπωνόμασαν· Ἀρου-
 δαῖος δὲ Ἀραδον τὴν νῆσον ἔσχεν· Ἀρουκαῖος δὲ Ἀρ-
 24 κην ἐν τῷ Λιβάνῳ. Τῶν δ' ἄλλων ἑπτὰ, [Εὐδαίου,
 Χετταίου, Ἰεβουσαίου, Ἀμορφαίου, Γεργεσαίου, Εὐ-
 δαίου, Σεναίου, Σαμαραίου, πλὴν τῶν ὀνομάτων ἐν
 ταῖς ἱεραῖς βίβλοις οὐδὲν ἔχομεν· Ἑβραῖοι γὰρ αὐ-
 τῶν ἀνέστησαν τὰς πόλεις, ἐκ τοιαύτης αἰτίας ἐν
 συμφορᾷ γενομένης.

3. Νώεος, μετὰ τὴν ἐπομβρίαν τῆς γῆς κατα-
 σταθείσης εἰς τὴν αὐτῆς φύσιν, ἐπ' ἔργα ἐχώρει.
 Καὶ καταφυτεύσας αὐτὴν ἀμπέλοις, ἡνίκα τοῦ καρ-
 ποῦ τελεσφορηθέντος καθ' ὥραν ἐτρύγησι, καὶ παρὴν
 εἰς χρῆσιν ὁ οἶνος, θύσας ἐν εὐωχίαις ἦν. Μεθυ-

σθεῖς δὲ εἰς ὕπνον καταφέρεται, καὶ γεγυμνωμένος παρακόσμως ἐκείτο. Θεασάμενος δ' αὐτὸν ὁ νεώτατος τῶν παίδων, τοῖς ἀδελφοῖς ἐπιγελαῶν δείκνυσιν· οἱ δὲ περιστέλλουσι τὸν πατέρα. Καὶ Νώεος αἰσθόμενος τοῖς μὲν ἄλλοις παισὶν εὐδαιμονίαν εὐχεται, τῷ δὲ Χάμα διὰ τὴν συγγενεῖαν αὐτῷ μὲν οὐ κατηρόσατο, τοῖς δ' ἐγγόνις αὐτοῦ. Καὶ τῶν ἄλλων διαπεφυγότων τὴν ἀρὰν, τοὺς Χαναάνου παῖδας μέτεισιν ὁ θεός· καὶ περὶ μὲν τούτων ἐν τοῖς ἑξῆς ἐροῦμεν.

4. Σῆμα δὲ, τῷ τρίτῳ Νωέου υἱῶν, πέντε γίνονται παῖδες, οἱ τὴν μέχρη τοῦ κατ' Ἰνδὴν ὠκεανοῦ κατοικοῦσιν Ἀσίαν, ἀπ' Εὐφράτου τὴν ἀρχὴν πεπονημένον. Ἐλαμος μὲν γὰρ Ἐλαμαιοὺς, Περσῶν ὄντας ἀρχηγέτας, κατέλιπεν. Ἀσούρας δὲ Νίνον οἰκίζει πόλιν, καὶ τοὺς ὑπηκόους Ἀσσυρίους ἐπωνόμασεν, οἱ μάλιστα εὐδαιμόνησαν. Ἀρφαξάδης δὲ τοὺς νῦν Χαλδαίους καλουμένους Ἀρφαξαδαίους ὠνόμασεν, ἄρξας αὐτῶν. Ἀραμαιοὺς δὲ Ἀραμος ἔσχεν, οὗς Ἕλληνες Σύρους προσαγορεύουσιν. Οὗς δὲ Λουδοὺς νῦν καλοῦσι, Λούδους δὲ τότε, Λούδας ἔκτισε. Τῶν δὲ Ἀράμου παίδων τεσσάρων ὄντων, Οὗσος μὲν κτίζει τὴν Τραχωνίτιν καὶ Ἀμασσόν· μέση δ' ἐστὶ τῆς Παλαιστίνης καὶ Κολλῆς Συρίας. Ἀρμενίαν δὲ Οὐλος, καὶ Γάθερος Βακτριανούς, Μησαῖς δὲ Μησα-25 ναίους· Σπασίνου Χάραξ ἐν τοῖς νῦν καλεῖται. Ἀρφαξάδου δὲ παῖς γίνεται Σάλης, τοῦ δὲ Ἑβερὸς, ἀφ' οὗ τοὺς Ἰουδαίους Ἑβραίους ἀρχήθεν ἐκάλουν. Ἑβερὸς δὲ Ἰούκταν καὶ Φάλεκον ἐγέννησεν· ἐκλήθη δὲ Φάλεκος, ἐπειδὴ κατὰ τὸν ἀποδασμὸν τῶν οἰκήσεων τίκεται. Φάλεκ γὰρ τὸν μερισμὸν Ἑβραῖοι καλοῦσιν. Ἰούκτα δὲ τῶν Ἑβέρου παίδων ἦσαν υἱοί, Ἐλμόδαδος, Σάλεφος, Ἀζερωμωθῆς, Εἰραῆς, Ἐδώρμος, Αἰξελος, Δέκλας, Ἡβαλος, Ἀβιμάηλος, Σαβεὺς, Ὀφείρης, Εὐιλάτης, Ἰώβαβος. Οὗτοι ἀπὸ Κωφῆνος ποταμοῦ τῆς Ἰνδικῆς καὶ τῆς πρὸς αὐτῷ Ἀρίας

τινὰ κατοικοῦσι. Ταῦτα μὲν περὶ τῶν Σήμου παίδων ιστορεῖσθω.

- 26 5. Ποιήσομαι δὲ περὶ Ἑβραίων τὸν λόγον. Φαλέκου γὰρ τοῦ Ἐβέρου γίνεται παῖς. Ράγανος, τοῦτου δὲ Σερούγος, ὃς Ναχώρης υἱὸς τίκεται, τούτου δὲ Θάρρος. Πατὴρ δ' οὗτος Ἀβράμου γίνεται, ὃς δέκατος μὲν ἐστὶν ἀπὸ Νωέου. Δευτέρῳ δ' ἔτει καὶ ἐνενηκοστῇ πρὸς διακοσίους μετὰ τὴν ἐπομβρίαν ἐγένετο. Θάρρος μὲν γὰρ ἔτει ἐβδομηκοστῇ ποιεῖται τὸν Ἀβραμον, Ναχώρης δὲ Θάρρον, εἰκοστὸν αὐτὸς καὶ ἑκατοστὸν ἔτος ἤδη γεγονώς, ἐγέννησε. Σερούγῳ δὲ Ναχώρης τίκεται περὶ ἔτος δεύτερον καὶ τριακοστὸν καὶ ἑκατοστὸν. Ράγανος δὲ Σερούγον ἔσχεν ἔτη τριάκοντα γεγονώς πρὸς τοῖς ἑκατόν. Ἐν δὲ τοῖς αὐτοῖς ἔτεσι καὶ Ράγανον Φάλεκος ἔσχεν. Ἐβερὸς δὲ τετάρτῳ καὶ τριακοστῇ πρὸς τοῖς ἑκατόν γεννᾷ
- 27 Φάλεκον, γεννηθεὶς αὐτὸς ὑπὸ Σάλου τριακοστὸν ἔτος ἔχοντος καὶ ἑκατοστὸν, ὃν Ἀρφαξάδης ἐτέκνωσε κατὰ πέμπτον καὶ τριακοστὸν τῆς ἡλικίας ἔτος πρὸς τοῖς ἑκατόν. Σήμου δὲ υἱὸς Ἀρφαξάδης ἦν, μετὰ ἔτη δύο καὶ δέκα τῆς ἐπομβρίας γενόμενος. Ἀβραμος δὲ εἶχεν ἀδελφούς Ναχώρην καὶ Ἀράνην. Τούτων Ἀράνης μὲν, καταλιπὼν υἱὸν Λῶτον, καὶ Σάρραν καὶ Μελχὰν θυγατέρας, ἐν Χαλδαίοις ἀπέθανεν, ἐν πόλει Οὐρῇ λεγομένη τῶν Χαλδαίων, καὶ τάφος αὐτοῦ μέχρι νῦν δείκνυται. Γαμοῦσι δὲ τὰς ἀδελφίδας, Μελχὰν μὲν Ναχώρης, Σάρραν δὲ Ἀβραμος. Θάρρου δὲ μισήσαντος τὴν Χαλδαίαν διὰ τὸ Ἀράνω πένθος, μετοικίζονται πάντες εἰς Χαορρὰν τῆς Μεσοποταμίας, ὅπου καὶ Θάρρον τελευτήσαντα θάπτουσιν, ἔτη βιώσαντα πέντε καὶ διακόσια· συνετέμνετο γὰρ ἤδη τοῖς ἀνθρώποις κατ' ὀλίγον τὸ ζῆν, καὶ βραχυτερον ἐγένετο, μέχρι τῆς Μωϋσέως γενέσεως, μεθ' ὃν ὅρος ἦν τοῦ ζῆν ἑκατόν ἔτη πρὸς τοῖς εἰκοσι, ταῦθ' ὀρίσαντος τοῦ θεοῦ, ὅσα καὶ Μωϋσῆν συνέβη βιώναι. Ναχώρη μὲν οὖν ἐκ τῆς Μελχᾶς ὀκτὼ παῖ-

δες ἐγένοντο, Οὖξος, Βάουξος, Καμούηλος, Χάξαδος, Ἀζαυος, Φελδάς, Ἰαδέλφας, Βαθούηλος· οὗτοι μὲν 28
Ναχώρου παῖδες γνήσιοι· Ταβαῖος γὰρ, καὶ Ἰάα-
μος, καὶ Ταύαος, καὶ Μάχας, ἐκ Ρουμᾶς παλλακῆς
αὐτῷ γεγόνασι. Βαθουήλῳ δέ, τοῦ Ναχώρου γνη-
σίων παίδων, γίνεται Ρεβέκκα θυγάτηρ καὶ Λάβα-
ρος υἱός.

CAP. VII. 1. Ἀβραμος δὲ Λῶτον τὸν Ἀράνου τοῦ
ἀδελφοῦ υἱόν, τῆς δὲ γυναικὸς αὐτοῦ Σάρρας ἀδελφόν, εἰς-
εποίησατο, γνησίου παιδὸς ἀπορῶν· καὶ καταλείπει
τὴν Χαλδαίαν, ἑβδομήκοντα καὶ πέντε γεγονώς ἔτη,
τοῦ θεοῦ κελεύσαντος εἰς τὴν Χαναναίαν μετελθεῖν,
ἐν ᾗ καὶ κατώκησε καὶ τοῖς ἀπογόνους κατέλιπε, δε-
νὸς ὧν συνιέναι τε περὶ πάντων, καὶ πιθανὸς τοῖς
ἀκρωμένοις, περὶ τε ὧν εἰκάσειεν οὐ διαμαρτάνων.
Διὰ τοῦτο καὶ φρονεῖν ἐπ' ἀρετῇ μείζω τῶν ἄλλων
ἡργυμένος, καὶ τὴν περὶ τοῦ θεοῦ δόξαν, ἣν ἅπασα
συνέβαινεν εἶναι, καινίσαι καὶ μεταβαλεῖν ἔγνω. Πρῶ-
τος οὖν τολμᾷ θεὸν ἀποφῆνασθαι δημιουργὸν τῶν
ὅλων ἓνα· τῶν δὲ λοιπῶν εἰ καὶ τι πρὸς εὐδαιμο-
νίαν συντελεῖ, κατὰ προσταγὴν τὴν τούτου παρέχειν
ἕκαστον, καὶ οὐ κατ' οἰκίαν ἰσχύν. Εἵκαζε δὲ ταῦτα
τοῖς τῆς γῆς καὶ θαλάττης παθήμασι, τοῖς τε περὶ
τὸν ἥλιον καὶ τὴν σελήνην, καὶ πᾶσι τοῖς κατ' οὐρα-
νὸν συμβαίνουσι· “δυνάμειος γὰρ αὐτοῖς παρούσης,
καὶ προνοῆσαι τῆς καθ' αὐτοὺς εὐταξίας· ταύτης δ'
αὐτὸ ὑστεροῦντας, φανεροὺς γίνεσθαι, μὴδ' ὅσα πρὸς
τὸ χρησιμώτερον ἡμῖν συνεργοῦσι κατὰ τὴν αὐτῶν ἐξ-
ουσίαν, ἀλλὰ κατὰ τὴν τοῦ κελεύοντος ἰσχύν ὑπουρ-
γεῖν, ᾧ καλῶς ἔχει μόνον τὴν τιμὴν καὶ τὴν εὐχαρι-
στίαν ἀπονέμειν.” Δι' ἅπερ Χαλδαίων τε καὶ τῶν
ἄλλων Μεσοποταμιτῶν στασιασάντων πρὸς αὐτόν, με-
τοικεῖν δοκιμάσας, κατὰ βούλησιν καὶ βοήθειαν τοῦ
θεοῦ τὴν Χαναναίαν ἔσχε γῆν. Ἰδρυθεῖς τε αὐτόθι
βωμὸν ψυχοδόμησε καὶ θυσίαν ἐτέλεσε τῷ θεῷ.

2. *Μνημονεύει δὲ τοῦ πατρὸς ἡμῶν Ἀβράμου Βηρωσσὸς, οὐκ ὀνομάζων, λέγων ὁ οὕτως: "μετὰ τὸν κατακλυσμὸν δεκάτῃ γενεᾷ, παρὰ Χαλδαίοις τις ἦν δίκαιος ἀνὴρ καὶ μέγας, καὶ τὰ οὐράνια ἐμπέ-
29ρος."* Ἐκαταῖος δὲ καὶ τοῦ μνησθῆναι πλείον τι πε-
ποίηκε, βιβλίον γὰρ περὶ αὐτοῦ συνταξάμενος κατέ-
λιπε. Νικόλαος δὲ ὁ Δαμασκηνὸς ἐν τῇ τετάρτῃ τῶν
ιστοριῶν λέγει οὕτως: "Ἀβράμης ἐβασίλευσε Δαμα-
σκου, ἐπὶ πηλὺς σὺν στρατῷ ἀφειγμένος ἐκ τῆς γῆς τῆς
ὑπὲρ Βαβυλωνος, Χαλδαίων λεγομένης. Μετ' οὐ πολὺν
δὲ χρόνον ἐξαναστὰς καὶ ἀπὸ ταύτης τῆς χώρας σὺν
πῶ σφετέρῳ λαῷ, εἰς τὴν τότε μὲν Χαναταίαν λεγο-
μένην, νῦν δὲ Ἰουδαίαν, μετόκησε καὶ οἱ ἀπ' ἐκείνου
πληθύναντες, περὶ ὧν ἐν ἑτέρῳ λόγῳ διεξιμι τὰ ἱστο-
ροῦμενα." Τοῦ δὲ Ἀβράμου ἔτι καὶ νῦν ἐν τῇ Δα-
μασκηνῇ τὸ ὄνομα δοξάζεται, καὶ κώμη ἀπ' αὐτοῦ
δείκνυται, Ἀβράμου οἰκησις λεγομένη.

*CAP. VIII. 1. Λιμοῦ δὲ χρόνους ὕστερον τὴν Χανα-
ταίαν καταλαβόντος, Ἀβραμὸς τοὺς Αἰγυπτίους εὐδαι-
μονεῖν πυθόμενος διαίρειν πρὸς αὐτοὺς ἦν πρόθυμος,
τῆς τε ἀφθονίας τῆς ἐκείνων μετέξων, καὶ τῶν ἱερέων
ἀκροατῆς ἐσόμενος, ὧν λέγοιεν περὶ θεῶν· ἡ γὰρ κρείσ-
σοσιν εὐρεθεῖσι κατακολουθήσεν, ἢ μετακοσμήσεν
αὐτοὺς ἐπὶ τὸ βέλτιον, αὐτὸς ἄμεινον φρονῶν. Ἐπα-
γόμενος δὲ καὶ τὴν Σάρραν, καὶ φαβούμενος τὸ πρὸς
τὰς γυναῖκας τῶν Αἰγυπτίων ἐπιμανὲς, μὴ διὰ τῆς
εὐμορφίας τῆς γυναικὸς ὁ βασιλεὺς αὐτὸν ἀνέλη, τέχ-
νην ἐπενόησε τοιαύτην· ἀδελφὸς αὐτῆς εἶναι προσε-
ποίησατο, κάκεινῃν τοῦτο ὑποκρίνασθαι — συμφέ-
ρειν γὰρ αὐτοῖς — ἐδίδαξεν. Ὡς δ' ἦκον εἰς τὴν Αἴγυ-
πτον, ἀπέβαινε τῷ Ἀβράμῃ καθὼς ἐπενόησε· τὰ τε
γὰρ κάλλος ἐξεβοήθη τῆς γυναικὸς αὐτοῦ. Διὸ καὶ
Φαραώθης ὁ βασιλεὺς τῶν Αἰγυπτίων σὺ τοῖς περὶ
αὐτῆς λεγομένοις ἀρκεσθεῖς, ἀλλὰ καὶ θεάσασθαι σπου-
δάσας, οἷός τε ἦν ἄψασθαι τῆς Σάρρας. Ἐμποδί-*

ζει δὲ ὁ θεὸς τὴν ἄδικον αὐτοῦ ἐπιθυμίαν, νόσῳ τε καὶ στάσει τῶν πραγμάτων· καὶ πυθομένῳ περὶ ἀπαλλαγῆς, κατὰ μῆνιν θεοῦ τὸ δεινὸν αὐτῷ παρῆναι ἀπεσημαίνον οἱ ἱερεῖς, ἐφ' οἷς ἠθέλησεν ἐνυβρίσαι τοῦ ξένου τὴν γυναῖκα. Ὁ δὲ φοβηθεὶς ἡρώτα τὴν Σάρραν, τίς τε εἴη, καὶ τίνα τοῦτον ἐπαγάγοιτο· πυθόμενος δὲ τὴν ἀλήθειαν, τὸν Ἀβραμὸν παρηγεῖτο· νομίζων γὰρ ἀδελφὴν ἄλλ' οὐ γυναῖκα αὐτοῦ, σπουδάσαι περὶ αὐτὴν, συγγένειαν αὐτοῦ ποιήσασθαι βουλόμενος, ἀλλ' οὐχ ὑβρίσαι κατ' ἐπιθυμίαν ὠρμημένος. Δω-30
ρεῖται τε αὐτὸν πολλοῖς χρήμασι, καὶ συνείναι Αἰγυπτίων τοῖς λογιστάτοις· τὴν τε ἀρετὴν αὐτῷ καὶ τὴν ἐπ' αὐτῇ δόξαν ἐντεῦθεν ἐπιφανεστέραν συνέβη γένεσθαι.

2. Τῶν γὰρ Αἰγυπτίων διαφόροις ἀρεσκομένων ἔθεσι, καὶ τὰ παρ' ἀλλήλοις ἐκφανλιζόντων νόμιμα, καὶ διὰ τοῦτο δυσμενεῶς ἐχόντων πρὸς ἀλλήλους, συμβαλὼν αὐτῶν ἐκάστοις, καὶ διαπτύων τοὺς λόγους οὓς ἐποιοῦντο περὶ τῶν ἰδίων κενούς καὶ μηδὲν ἔχοντας ἀληθεῖς ἀπέφανε. Θαυμασθεὶς οὖν ὑπ' αὐτῶν ἐν ταῖς συνουσίαις ὡς συνετώτατος, καὶ δεινὸς ἀνὴρ οὐ νοῆσαι μόνον ἀλλὰ καὶ πείσαι, λέγων περὶ ὧν ἂν ἐπιχειρήσειε διδάσκειν, τὴν τε ἀριθμητικὴν αὐτοῖς χαρίζεται, καὶ τὰ περὶ ἀστρονομίαν παραδίδωσι. Πρὸ γὰρ τῆς Ἀβραάμου παρουσίας εἰς Αἴγυπτον, Αἰγύπτιοι τούτων εἶχον ἀμαθῶς· ἐκ Χαλδαίων γὰρ ταῦτ' ἐφοίτησεν εἰς Αἴγυπτον; ὅθεν ἦλθε καὶ εἰς τοὺς Ἕλληνας.

3. Ὡς δ' εἰς τὴν Χαναναίαν ἀφίκετο, μερίζεται πρὸς Λῶτον τὴν γῆν, τῶν ποιμένων αὐτοῖς στασιαζόντων περὶ τῆς χώρας ἐν ἣ νέμοιεν. Τὴν ἐκλογὴν μέντοι καὶ τὴν αἵρεσιν ἐπιτρέπει τῷ Λῶτῳ, λαβὼν δ' αὐτὸς τὴν ὑπ' ἐκείνου καταλελειμμένην ὑπώρειαν, ὥκησεν ἐν τῇ Χαβρῶ πόλει· παλαιότερα δ' ἐστὶν ἔτε-
σιν ἑπτὰ πρὸ Τανιδος τῆς Αἰγύπτου. Λῶτος δὲ τὴν πρὸς τὸ πεδῖον κειμένην καὶ ποταμὸν Ἰορδάνην εἰ-

γεν, οὐκ ἀποθεν τῶν Σοδομιτῶν πόλεως, ἥ τότε μὲν ἦν ἀγαθὴ, νῦν δὲ ἠφάνισται κατὰ βούλησιν καὶ μὴν θεοῦ. Τὴν δὲ αἰτίαν κατὰ χώραν σημανῶ.

CAP. IX. 1. Κατ' ἐκείνον δὲ τὸν καιρὸν Ἀσσυρίων κρατούντων τῆς Ἀσίας, Σοδομίταις ἦνθει τὰ πράγματα, εἰς τε πλοῦτον ἐπιδεδωκότων αὐτῶν καὶ νεότητα πολλήν. Βασιλεῖς τε αὐτοῖς πέντε διεῖπον τὴν χώραν, Βαλλὰς, Βαρσὰς, Σεναβάρης, καὶ Συμόβορος, ὃ, τε Βαληνῶν βασιλεὺς· μοῖρας δ' ἦρχον ἕκαστος ἰδίας. Ἐπὶ τούτους στρατεύσαντες Ἀσσύριοι, καὶ 31 μέρη τέσσαρα ποιήσαντες τῆς στρατείας, ἐπολιόρκουν αὐτούς· στρατηγὸς δ' ἑκάστοις ἦν εἰς ἐπιτεταγμένος. Γενομένης δὲ μάχης, νικήσαντες οἱ Ἀσσύριοι φόρον ἐπιτάσσουσι τοῖς Σοδομιτῶν βασιλεῦσι. Δώδεκα μὲν οὖν ἔτη δουλεύοντες, καὶ τοὺς ἐπιταχθέντας αὐτοῖς φόρους τελοῦντες ὑπέμειναν· τῷ δὲ τρισκαίδεκάτῳ ἀπέστησαν. Καὶ διαβαίνει στρατὸς Ἀσσυρίων ἐπ' αὐτούς, στρατηγούντων Ἀμραφήλου, Ἀριούχου, Χοδολλαμόρου, Θαδάλου. Οὗτοι τὴν τε Συρίαν ἅπασαν διηρπάσαντο, καὶ τοὺς τῶν Γιγάντων ἀπογόνους κατεστρέψαντο. Γενόμενοι δὲ κατὰ Σόδομα, στρατοπεδεύουσι κατὰ τὴν κοιλάδα τὴν λεγομένην Φρέατα ἀσφάλτου· κατ' ἐκείνον γὰρ τὸν καιρὸν φρέατα ἦν ἐν τῷ τόπῳ, νῦν μέντοι τῆς Σοδομιτῶν πόλεως ἀφανισθείσης, ἡ κοιλὰς ἐκείνη λίμνη γέγονεν ἡ Ἀσφαλτίτις λεγομένη· περὶ μὲν οὖν τῆς λίμνης ταύτης μετ' οὐ πολὺ δηλώσομεν. Τῶν δὲ Σοδομιτῶν συρβαλόντων τοῖς Ἀσσυρίοις, καὶ καρτερᾶς τῆς μάχης γενομένης, πολλοὶ μὲν αὐτῶν ἀπέθανον, οἱ λοιποὶ δὲ ἠχμαλωτίσθησαν, σὺν οἷς καὶ Ἀῶτος ἦγετο, τοῖς Σοδομίταις σύμμαχος ἐληλυθώς.

CAP. X. 1. Ἀβράμω δὲ ἀκούσαντι τὴν συμφορὰν αὐτῶν φόβος τε ἅμα περὶ Ἀῶτου συγγενεοῦς ὄντος εἰς-ἤλθε, καὶ οἶκτος περὶ τῶν Σοδομιτῶν φίλων ὄντων καὶ γειτνιώντων. Καὶ βοηθεῖν αὐτοῖς δοκιμάσας, οὐκ ἀνέ-

μεινεν, ἀλλ' ἐπειχθεῖς, καὶ κατὰ πέμπτην ἐπιπεσὼν
 νύκτα τοῖς Ἀσσυρίοις περὶ Δάνον — οὕτως γὰρ ἡ
 ἑτέρα τοῦ Ἰορδάνου προσαγορεύεται πηγή —, καὶ φθά-
 σας πρὶν ἐν ὅπλοις γενέσθαι, τοὺς μὲν ἐν ταῖς κοιταῖς
 ὄντας ἀπέκτεινε, μὴδ' ἐπίνοϊαν τῆς συμφορᾶς ἔχοντας·
 οἱ δὲ μήπω πρὸς ὕπνον τετραμμένοι, μάχεσθαι δὲ ὑπὸ
 μέθης ἀδύνατοι, ἔφυγον. Ἀβραμος δὲ διώκων εἶπε-
 το, μέχρι καὶ δευτεραίους γινομένους συνήλασεν αὐ-
 τοὺς εἰς Ὠβὰ τῆς Λαμασκηνῶν γῆς, ἐπιθεῖξας, ὅτι τὸ
 νικᾶν οὐκ ἐν τῷ πλήθει καὶ τῇ πολυχειρίᾳ κείσθαι
 συμβέβηκεν, ἀλλ' ἡ προθυμία τῶν μαχομένων καὶ τὸ
 γενναῖον κρατεῖ παντὸς ἀριθμοῦ, τριακοσίοις καὶ δέκα
 καὶ ὀκτὼ οἰκέταις αὐτοῦ καὶ τρισὶ φίλοις τοσούτου
 στρατοῦ περιγεγόμενος. Ὅποσοι δὲ αὐτῶν καὶ διεφυ- 32
 γον, ἀδόξως ἀνέστρεψαν.

2. Ἀβραμος δὲ τοὺς τε τῶν Σοδομιτῶν σώσας
 αἰχμαλώτους, οἱ ληφθέντες ἔτυχον ὑπὸ τῶν Ἀσσυ-
 ρίων, καὶ τὸν συγγενῆ Λῶτον, ἀνέβηξε μετὰ εἰρήνης.
 Ἀπήντησε δὲ αὐτῷ ὁ τῶν Σοδομιτῶν βασιλεὺς εἰς τό-
 πον τινα, ὃν καλοῦσι Πεδίον βασιλικόν. Ἐνθα καὶ ὁ
 τῆς Σόλυμα πόλεως ὑποδέχεται βασιλεὺς αὐτὸν Μελχι-
 σεδέκης, σημαίνει δὲ τοῦτο βασιλεὺς δίκαιος· καὶ ἦν
 δὲ τοιοῦτος ὁμολογουμένως, ὥς διὰ ταύτην αὐτὸν τὴν
 αἰτίαν καὶ ἱερέα γενέσθαι τοῦ θεοῦ. Τὴν μέντοι Σό-
 λυμα ὕστερον ἐκάλεσαν Ἱεροσόλυμα. Ἐχορήγησε δὲ
 οὗτος ὁ Μελχισεδέκης τῷ Ἀβράμου στρατῷ ξένια,
 καὶ πολλὴν ἀφθονίαν τῶν ἐπιτηδείων παρέσχε. Καὶ
 παρὰ τὴν εὐωχίαν αὐτόν τε ἐπαινεῖν ἤρξατο, καὶ τὸν
 θεὸν εὐλογεῖν ὑποχειρίους αὐτῷ ποιήσαντα τοὺς ἐχ-
 θρούς. Ἀβράμου δὲ διδόντος καὶ τὴν δεκάτην τῆς
 λείας αὐτῷ, προσδέχεται τὴν δόσιν. Ὁ δὲ τῶν Σοδο-
 μιτῶν βασιλεὺς τὴν μὲν λείαν ἔχειν Ἀβραμον παρε-
 κάλει, τοὺς δ' ἀνθρώπους ἀπολαβεῖν ἡξίου, οὓς παρὰ
 τῶν Ἀσσυρίων ἔσωσεν οἰκελους ὄντας. Ἀβραμος δὲ
 οὐκ ἔφη τοῦτο ποιήσῃν, οὐδ' ἂν ἄλλην ὠφέλειαν ἐκ
 τῆς λείας ἐκείνης εἰς αὐτὸν ἦξειν, πλὴν ὅσα τροφή

τοῖς οἰκέταις αὐτοῦ γένοιτο· μοῖραν μέντοι τινὰ τοῖς φίλοις αὐτοῦ παρασχεῖν τοῖς συστρατευσαμένοις. Ἐσχάλης δ' ὁ πρῶτος ἐκαλεῖτο, καὶ Ἑννηρος, καὶ Μαμβρῆς.

3. Ἐπαινέσας δὲ αὐτοῦ τὴν ἀρετὴν ὁ θεὸς, “ἀλλ' οὐκ ἀπολείς,” φησὶ, “μισθοὺς οὓς ἄξιόν ἐστιν σέ ἐπὶ τοιαύταις εὐπραγίαις κομίζεσθαι.” Τοῦ δ' ἐπολαβόντος, “καὶ τίς ἂν εἴη χάρις, τούτων τῶν μισθῶν, οὐκ ὄντων οἱ διαδέχονται μετ' αὐτόν”; ἔτι γὰρ ἦν ἄπαις. Ὁ θεὸς καὶ παῖδα αὐτῷ γενήσεσθαι καταγγέλλει, καὶ πολλὴν ἐξ ἐκείνου γενεάν, αἷς παραπλησίαν αὐτὴν τοῖς ἄστροις ἔσεσθαι τὸν ἀριθμόν. Καὶ ὁ μὲν ταῦτ' ἀκούσας θυσίαν προσφέρει τῷ θεῷ, κελευσθεὶς ὑπ' αὐτοῦ. Μὴ δ' ὁ τρόπος τῆς θυσίας τοιοῦτος· δάμαλιν τριετίζουσαν, καὶ αἶγα τριετίζουσαν, καὶ κριὸν ὁμοίως τριετῇ, καὶ τριγόνῳ καὶ περιστερᾷ, κελύσαντος διείλε, τῶν ὀρνέων οὐδὲν διελοῖν. Ἔτι πρὶν στήναι τὸν βωμὸν, οἰωνῶν ἐφίπταμένον ἐπιθυμία τοῦ αἵματος, φωνὴ θεῖα παρῆν, ἀποσημαίνουσα πονηροὺς αὐτοῦ τοῖς ἐγκόνοις γείτονας ἐπὶ ἔτη τετρακόσια γενησομένους κατὰ τὴν Αἴγυπτον· ἐν οἷς κακοπαθήσαντας περιέσεσθαι τῶν ἐχθρῶν, καὶ κρατήσαντας πολέμῳ Χαναταίων· ἔξεν αὐτῶν τὴν γῆν καὶ τὰς πόλεις.

4. Ἀβραμὸς δὲ κατῴκει μὲν περὶ τὴν Ὠγγύην 33καλομένην θρῦν· ἔστι δὲ τῆς Χαναταίας τὸ χωρίον, οὐ πόρρω τῆς Ἑβρωνίων πόλεως. Δυσφορῶν δ' ἐπὶ γυναικὶ μὴ κυοῦση, ἱκετεύει τὸν θεὸν γονὴν αὐτῷ παῖδός ἄρρενος παρασχεῖν. Τοῦ θεοῦ δὲ θαρσεῖν αὐτόν παρακελευσμένου, τοῖς τε ἄλλοις ἄπισιν ὡς ἐπ' ἀγαθοῖς αὐτόν ἀπὸ τῆς Μεσοποταμίας ἡγμένον, καὶ παῖδων ἐσομένων, Σάρρᾳ, τοῦ θεοῦ κελύσαντος, ἐπικλίνει μίαν τῶν θεραπαινίδων Ἀγάρην ὄνομα, γένους οὖσαν Αἰγυπτίαν, ὡς ἐξ αὐτῆς παιδοποιησόμενον. Καὶ γενομένη ἐγκύμων ἡ θεραπαινὶς, ἐξυβρίζειν εἰς τὴν Σάρρᾳ ἐτόλμησε βασιλίζουσα, ὡς τῆς ἡγεμονίας περιστησομένης εἰς τὸν ὑπ' αὐτῆς τεχθησόμενον. Ἀβράμου δὲ αὐτὴν πρὸς αἶκλαν παραδόντος τῇ Σάρρᾳ, δρα-

σμὸν ἐπεβούλευσεν οὐχ ὑπομένουσα τὰς τλαιπωρίας, καὶ τὸν θεὸν ἰκέτευεν ῥίκτον αὐτῆς λαβεῖν. Ἰπαντιάξει δὲ διὰ τῆς ἐρήμου προοιῶσαν αὐτὴν ἄγγελος θεῖος, κελεύων πρὸς τοὺς δεσπότας ἐπανιέναι, βίου γὰρ μεζονος τεύξεσθαι σωφρονοῦσαν· καὶ γὰρ νῦν εἰς τὴν δέσποιναν ἀγνώμονα καὶ αὐθάδη γενομένην, ἐν τούτοις εἶναι τοῖς κακοῖς· παρακούσασαν μὲν οὖν τοῦ θεοῦ, καὶ προσωτέρω χωροῦσαν ἔλεγεν ἀπολεῖσθαι, νοστήσασαν δὲ αὐτὴν ὀπίσω γενήσεσθαι μητέρα παιδὸς, τῆς γῆς ἐκείνης βασιλεύσοντος. Τούτοις πείθεται, καὶ ἐπανελθοῦσα πρὸς τοὺς δεσπότας, συγγνώμης ἔτυχε. Τίττει δὲ μετ' οὐ πολὺ Ἰσμάηλον· θεόκλυτον ἂν τις εἴποι, διὰ τὸ εἰσακοῦσαι τὸν θεὸν τῆς ἱκεσίας.

5. Ἀβράμῳ μὲν οὖν ἕκτον ἤδη καὶ ὀγδοηκοστὸν ἔτος γεγονότι ὁ προειρημένος ἐγεννήθη· εἰς ἕνατον δ' αὐτῷ καὶ ἐνενηκοστὸν παρελθόντι ἐπιφανεῖς ἰδὼ θεὸς ἐπήγγειλεν, ὡς παῖς αὐτοῦ καὶ ἐκ Σάρρας ἔσοιτο· κελεύει δὲ αὐτὸν καλέσαι Ἰσακὸν, δηλῶν, ἐσόμενα ἔθνη μεγάλα ἀπ' αὐτοῦ καὶ βασιλεῖς, καὶ ὅτι πολεμήσαντες καθέξουσιν τὴν Χαναanaίαν ἅπασαν ἀπὸ Σιδῶνος μέχρι Αἰγύπτου. Προσέταξε δὲ, βουλόμενος τὸ ἀπ' αὐτοῦ γένος μένειν τοῖς ἄλλοις μὴ συμφυρόμενον, περιτέμνεσθαι τὰ αἰδοῖα, καὶ τοῦτο ποιεῖν ὀγδὴ ἡμέρᾳ μετὰ τὸ γεννηθῆναι. Τὴν αἰτίαν δὲ τῆς περιτομῆς ἡμῶν ἐν ἄλλοις δηλώσω. Πυθομένῳ δὲ Ἀβράμῳ καὶ περὶ τοῦ Ἰσμαήλου εἰ ζήσεται, πολυχρόνιον τε ἀπεσήμενεν ὁ θεός, καὶ μεγάλων ἐθνῶν πατέρα. Καὶ Ἀβραμὸς μὲν, ἐπὶ τούτοις εὐχαριστήσας τῷ θεῷ, περιτέμνεται παραντίκα, καὶ πάντες οἱ παρ' αὐτοῦ, καὶ ὁ παῖς Ἰσμάηλος, οὗ κατ' ἐκείνην τὴν ἡμέραν τριςκαίδέκατον ἔτος ἔχοντος, αὐτὸς ἐνενηκοστὸν πρὸς τοῖς ἐννέα διήγεν.

CAP. XI. 1. Ὑπὸ δὴ τούτῳ τὸν καιρὸν οἱ Σοδομί-34ται, πλούτῳ καὶ μεγέθει χρημάτων ὑπερφρονοῦντες, εἰς τε ἀνθρώπους ἦσαν ὑβρισταὶ καὶ πρὸς τὸ θεῖον

ἀστεβεῖς, ὥς μηκέτι μεμνήσθαι τῶν παρ' αὐτοῦ γενομένων ὠφελειῶν, εἶναι τε μισόξενοι, καὶ τὰς πρὸς ἄλλους ὁμιλίας ἐκτρέπεσθαι. Χαλεπήνας οὖν ἐπὶ τούτοις ὁ θεὸς ἔγνω τιμωρήσασθαι τῆς ὑπερηφανίας αὐτοῦς, καὶ τὰς τε πόλεις αὐτῶν καταστρέψασθαι, καὶ τὴν χώραν οὕτως ἀφανίσει, ὥς μήτε φυτὸν ἔτι μήτε καρπὸν ἕτερον ἐξ αὐτῆς ἀναδοθῆναι.

2. Ταῦτα τοῦ θεοῦ κρίναντος περὶ τῶν Σοδομιτῶν, Ἀβραμὸς θεασάμενος τρεῖς ἀγγέλους ἐκαθίζετο δὲ πρὸς τῇ θρῳτῇ τῇ Μамβρη παρὰ τῇ θύρᾳ τῆς αὐτοῦ αὐλῆς. Καὶ νομίσας εἶναι ξένους ἡσπάσατό τε ἀναστὰς, καὶ παρ' αὐτῷ καταχθέντας παρεκάλει ξένων μεταλαβεῖν. Ἐπινεύσαντων δὲ, ἄρτους τε προσέταξεν εὐθύς ἐκ σεμιδάλεως γενέσθαι, καὶ μόσχον θύσας καὶ ὀπτήσας, ἐκόμισεν αὐτοῖς ὑπὸ τῇ θρῳτῇ κατακειμένοις. Οἱ δὲ δόξαν αὐτῷ παρέσχον ἐσθιόντων. Ἐτι τε καὶ περὶ τῆς γυναικὸς ἐπυνθάνοντο, ποῖ ποτ' εἴη τυγχάνουσα ἢ Σάρρα. Τοῦ δὲ εἰπόντος ἔνδον εἶναι, ἥξειν ἔφασαν εἰς τὸ μέλλον, καὶ εὐρήσειν αὐτὴν ἤδη μητέρα γεγεννημένην. Τῆς δὲ γυναικὸς ἐπὶ τούτῳ μειδιωσάσης, καὶ ἀδύνατον εἶναι τὴν τεκνοποιῶσαν εἰπούσης, αὐτῆς μὲν ἐνενήκοντα ἔτη ἐχούσης, τοῦ δὲ ἀνδρὸς ἑκατὸν, οὐκέτι κατέσχον λανθάνοντες, ἀλλ' ἐμήνυσαν ἑαυτοὺς ὄντας ἀγγέλους τοῦ θεοῦ, καὶ ὅτι πεμφθεῖν μὲν ὁ μὲν εἰς σημαίνων περὶ τοῦ παιδὸς, οἱ δὲ δύο δὲ Σοδομίτας καταστρεψόμενοι.

3. Ταῦτα ἀκούσας Ἀβραμὸς ἠλγησεν ἐπὶ τοῖς Σοδομίταις. Καὶ τὸν θεὸν ἀναστὰς ἱκέτευσεν παρακαλῶν, μὴ τοὺς δικαίους καὶ ἀγαθοὺς συναπολλῦναι τοῖς πονηροῖς. Τοῦ δὲ θεοῦ φησαντος μηδένα εἶναι τῶν Σοδομιτῶν ἀγαθόν, εἰ γὰρ ἐν αὐτοῖς δέκα εἶεν, συγχωρεῖν ἅπασιν τὴν ἐπὶ τοῖς ἁμαρτήμασι τιμωρίαν. Ὁ μὲν Ἀβραμὸς ἡσυχάζεν· οἱ δὲ ἄγγελοι παρεγένοντο εἰς τὴν τῶν Σοδομιτῶν πόλιν, καὶ ὁ Λῶτος αὐτοὺς ἐπὶ ξενίαν παρεκάλει· λίαν γὰρ ἦν περὶ τοὺς ξένους φιλάνθρωπος, καὶ μαθητῆς τῆς Ἀβράμου χρηστότη-

τος. Οἱ δὲ Σοδομίται, θεασάμενοι τοὺς νεανίσκους εὐπρεπείᾳ τῆς ὄψεως διαφέροντας, καὶ παρὰ Λώτου καταχθέντας, ἐπὶ βίαν καὶ ὕβριν αὐτῶν τῆς ὥρας ἐτράπησαν. Τοῦ δὲ Λώτου παραινούντος σωφρονεῖν, καὶ μὴ χωρεῖν ἐπ' αἰσχύνῃ τῶν ξένων, ἀλλ' ἔχειν αἰδῶ τῆς παρ' αὐτῷ καταγωγῆς· εἰ δὲ ἔχουσιν ἀκρατῶς, τὰς³⁸ θυγατέρας αὐτοῦ ὑπὲρ ἐκείνων ταῖς ἐπιθυμίαις αὐτῶν λέγοντος παρέχειν. Οὐδ' οὕτως ἠδέσθησαν.

4. Ὁ δὲ θεός, ἀγανακτήσας αὐτῶν ἐπὶ τοῖς τολήμασι, τοὺς μὲν ἡμαύρωσεν, ὥς μὴ δυνηθῆναι τὴν εἴσοδον τὴν εἰς τὴν οἰκίαν εὑρεῖν. Σοδομιτῶν δὲ κατέπρινε πάνδημον ὄλεθρον. Λώτος δὲ, τοῦ θεοῦ τὴν μέλλουσαν τῶν Σοδομιτῶν ἀπώλειαν αὐτῷ φράσαντος, ἀπηλλάσσετο, τὴν τε γυναῖκα καὶ τὰς θυγατέρας — δύο δ' ἦσαν ἔτι παρθένοι — ἀναλαβοῦν· οἱ γὰρ μνηστῆρες ὑπερεφρόνησαν τῆς ἐξόδου, εὐήθειαν ἐπικαλοῦντες τοῖς ὑπὸ τοῦ Λώτου λεγομένοις. Καὶ ὁ θεός ἐνσκήπτει βέλος εἰς τὴν πόλιν, καὶ σὺν τοῖς οἰκήτορσιν κατεπίμπρα, τὴν γῆν ὁμοίᾳ πυρῶσει ἀφανίζων, ὥς μοι καὶ πρότερον λέλεκται τὸν Ἰουδαϊκὸν ἀναγράφοντι πόλεμον. Ἡ δὲ Λώτου γυνή, παρὰ τὴν ἀναχώρησιν εἰς τὴν πόλιν συνεχῶς ἀναστρεφομένη, καὶ πολυπραγμοῦσα τὰ περὶ αὐτὴν, ἀπηγορευκóτος τοῦ θεοῦ τοῦτο ποιεῖν, εἰς στήλην ἁλῶν μετέβαλεν· ἱστορήκα δὲ αὐτὴν, ἔτι γὰρ καὶ νῦν διαμένει. Διαφεύγει δὲ αὐτὸς μετὰ τῶν θυγατέρων, εἰς βραχὺ τι χωρίον κατασχὼν, περιγραφὴν ὑπὸ τοῦ πυρός. Ζωῶν ἔτι καὶ νῦν λέγεται· καλοῦσι γὰρ οὕτως Ἑβραῖοι τὸ ὀλλγόν. Ἐνταῦθα ὑπὸ τε ἀνθρώπων ἐρημίας καὶ τροφῆς ἀπορίας ταλαιπώρως διῆγεν.

5. Αἱ δὲ παρθένοι πᾶν ἡφανίσθαι τὸ ἀνθρώπινον γένος ὑπολαβοῦσαι, τῷ πατρὶ πλησιάζουσι, προνοήσασαι λαθεῖν· ἐποιοῦν δὲ τοῦτο ὑπὲρ τοῦ μὴ τὸ γένος ἐκλεπεῖν. Γίνονται δὲ παῖδες, ὑπὸ μὲν τῆς πρεσβυτέρας Μωάβος· εἶποι δ' ἂν τις ἀπὸ πατρός. Ἀμμανὸν δ' ἡ νεωτέρα ποιεῖται· γένους υἱὸν ὑποσημαίνει

D

τὸ ὄνομα. Καὶ τίττει δ' αὐτῶν ὁ μὲν Μωαβίτας, μέ-
ριστον ὄντας ἔτι καὶ νῦν ἔθνος, Ἀμμανίτας δὲ ὁ ἕτε-
ρος. Συρίας τῆς Καίλης ἐστὶν ἀμφότερα. Καὶ Λώ-
ζο μὲν τοιαύτην συνέβη τὴν ἐκ Σοδομιτῶν ἀναχώρη-
σιν γενέσθαι.

CAP. XII. 1. Ἀβραμος δὲ μετέβησεν εἰς Γέραρα τῆς
Παλαιστίνης, ἐν ἀδελφῆς ἐπαρόμενος σχήματι τὴν
Σάρραν, ὅμοια τοῖς πρὶν ὑποκρινόμενος διὰ τὸν φό-
βον· ἐδεῖται γὰρ Ἀβιμέλεχον τὸν βασιλέα τῶν ἐπι-
χωρίων· ὃς καὶ αὐτὸς ἐρασθεὶς τῆς Σάρρας, φθεί-
ρειν οἷός τε ἦν. Βίβγεται δὲ τῆς ἐπιθυμίας ὑπὸ νό-
σον χαλεπῆς, αὐτῷ προσπεσούσης ἐκ θεοῦ. Καὶ τῶν
36βιατρῶν αὐτὸν ἀπεγνωκότων, ὑπνώσας ὄναρ ὁρᾷ, μὴ-
δὲν ὑβρίζειν τὴν τοῦ ξένου γυναῖκα. Καὶ ῥᾶον δια-
τεθεὶς φράζει πρὸς τοὺς φίλους, ὡς ὁ θεὸς αὐτῷ
ταύτην ἐπαγάγοι τὴν νόσον ὑπὲρ ἐκδικίας τοῦ ξένου,
φυλάσσαν ἀνύβριστον αὐτῷ τὴν γυναῖκα· μὴ γὰρ ἀ-
δελφὴν αὖσαν ἐπάγεσθαι, νόμον δ' αὐτῷ συνοικοῦσαν·
ἐπαγγέλλεται τε παρέξειν αὐτὸν εὐμενῇ τὸ λοιπὸν,
ἀδελφὸς ἐκείνου περὶ τὴν γυναῖκα γενομένου. Ταῦτ' εἰ-
πὼν μεταπέμπεται τὸν Ἀβραμον, συμβουλευσάντων
αὐτὸν φίλων, καὶ μὴδὲν ἔτι περὶ τῆς γυναικὸς αὐτὸν,
ὡς πεισομένης τι τῶν αἰσχυρῶν, ἐκέλευσε δεδιέναι·
θεὸν γὰρ αὐτοῦ κήδεσθαι, καὶ κατὰ τὴν συμμαχίαν
τὴν ἐκείνου μεμενηκυῖαν ἀνύβριστον κομίζεσθαι. Τοῦ
δὲ θεοῦ μάρτυρος ὄντος, καὶ τοῦ τῆς γυναικὸς συκ-
ειδότος, ἔλεγε μὴδ' ἂν ὀρεχθῆναι τὴν ἀρχὴν, εἰ γα-
μετὴν οὖσαν ἠπίσταντο· ὡς δ' ἀδελφὴν ἀρόμενος αὐτῷ
ἠδίκουν. Παρακαλεῖ τε πρῶτος ἔχειν πρὸς αὐτὸν, καὶ
τὸν θεὸν εὐμενῇ ποιεῖν· παρ' αὐτῷ τε μένειν βουλο-
μένῳ πᾶσαν ἀφθονίαν ὑπάρξειν, ἀπιέναι τε προαι-
ρούμενον τεύξεσθαι πομπῆς, καὶ πάντων ὅσων καὶ
χρηζῶν πρὸς αὐτὸν ἀφίκοιτο. Ταῦτ' εἰπόντος, Ἀβρα-
μος οὔτε τὴν συγγένειαν τῆς γυναικὸς ἐψεύσθαι ἔλε-
γεν, ἀδελφοῦ γὰρ αὐτὴν εἶναι παῖδα, καὶ δίχα τοιαύ-

της ὑποκρίσεως οὐκ ἀσφαλῆ τὴν ἐπιδημίαν ὑπολαβεῖν. Ὅσα τε ἐπὶ τὸ μηδὲν αἴτιος τῆς νόσου γεγονέναι, προθυμηθῆναι δ' αὐτοῦ περὶ τὴν σωτηρίαν, ἐτοίμως ἔφασκεν ἔχειν καὶ παρ' αὐτῷ μένειν. Καὶ Ἀβιμέλεχος τὴν τε γῆν πρὸς αὐτὸν διανέμεται καὶ τὰ χρήματα, καὶ συκτίζεται ἀδόλως πολιτεύεσθαι, ὑπὲρ τινος φρέατος ποιοῦμενος τὸν ὄρκον, ὃ Βηρσουβαὶ καλοῦσιν· ὄρκου δὲ φρέαρ λέγοιτο ἄν. Οὕτω δ' ἔτι καὶ νῦν ὑπὸ τῶν ἐπιχωρίων ὠνόμασται.

2. Γίνεται δὲ Ἀβράμῳ μετ' οὐ πολὺ καὶ παῖς ἐκ Σάρρας, ὡς αὐτῷ ὑπὸ τοῦ θεοῦ προείρητο, ὃν Ἰσακὸν ὠνόμασε· τοῦτο γέλωτα σημαίνει. Διὰ μὲντοι τὸ τὴν Σάρραν μειδιάσαι, τέξεσθαι φήσαντος αὐτῇ τοῦ θεοῦ, μὴ προσδακῶσαν ἤδη πακετοῦ πρεσβύτεραν αὖσαν, τὸν υἱὸν οὕτως ἐκάλεσεν. Αὕτη μὲν γὰρ ἐνεθήκοντα εἶχεν ἔτη, ἑκατὸν δὲ Ἀβραμὸς. Τίκεται δὲ παῖς ἑκατέρων τῷ ὑστάτῳ ἔτει· ὃν εὐθύς μετ' ὀγδόην ἡμέραν περιτέμνουσι. Καὶ ἐξ ἐκείνου μετὰ τοσαύτας ἡμέρας ἔθος ἔχουσιν οἱ Ἰουδαῖοι ποιεῖσθαι τὰς περιτομὰς, Ἀραβες δὲ μετὰ ἔτος τρισκαιδέκατον. Ἰσμάηλος γὰρ ὁ κτίστης αὐτῶν τοῦ ἔθνους. Ἀβράμῳ γενόμενος ἐκ τῆς παλλακῆς, ἐν τούτῳ περιτέμνεται τῷ χρόνῳ· περὶ οὗ τὸν πάντα λόγον ἐκδήσομαι μετὰ πολλῆς ἀκριβείας.

3. Σάρρα γεννηθέντα τὸν Ἰσμάηλον ἐκ τῆς δούλης αὐτῆς Ἀγάρης τὸ μὲν πρῶτον ἔστεργεν, οὐδὲν³⁷ ἀπολείκουσα τῆς οἷς πρὸς ἴδιον υἱὸν εὐνοίας· ἐτρέφετο γὰρ ἐπὶ τῇ τῆς ἡγεμονίας διαδοχῇ. Τεκοῦσα δ' αὕτη τὸν Ἰσακὸν οὐκ ἡξίου παρατρέφεσθαι τούτῳ τὸν Ἰσμάηλον, ὄντα πρεσβύτερον, καὶ κακοῦργεῖν αὐτὸν δυνάμενον, τοῦ πατρὸς αὐτοῖς ἀποθανόντος. Ἐπειθεν οὖν τὸν Ἀβραμὸν εἰς ἀποικίαν ἐκπέμπειν αὐτὸν μετὰ τῆς μητρὸς. Ὁ δὲ κατὰ μὲν ἀρχὰς οὐ προσετίθετο τὴν αὐτοῦ γνώμην, οἷς ἡ Σάρρα ἐσπουδάκει, πάντων ὁμότερον ἡγουμένος εἶναι, παῖδα νήπιον καὶ γυναῖκα ἄπορον τῶν ἀναγκαίων ἐκπέμπειν. Ὑστερον δὲ — καὶ

γὰρ ὁ θεὸς ἠρέσκειτο τοῖς ὑπὸ τῆς Σάρρας προστα-
τομένοις — πεισθεῖς παρεδίδου τὸν Ἰσμήλῃον τῇ μη-
τρὶ, μήπω δὲ αὐτοῦ χωρεῖν δυνάμενον, ὕδωρ τε ἐν
— ἀσκήῳ καὶ ἄρτον φερομένην ἐκέλευεν ἀπιέναι, ὁδηγῶν
τῇ ἀνάγκῃ χρωμένην. Ὡς δ' ἀπιοῦσαν ἐπιλέλοιπε τὰ
ἀναγκαῖα, ἐν κακοῖς ἦν. "Τδατος δὲ σπανίζοντος, ὑπ'
ἐλάτῃ τινὶ θεῖσα τὸ παιδίον ψυχορράγουσιν, ὥς μὴ πα-
ρούσης τὴν ψυχὴν ἀφῇ, προῆει πορρωτέρω. Συντυ-
χὼν δ' αὐτῇ θεῖος ἄγγελος, πηγὴν τε φράζει παρα-
κειμένην, καὶ κελεύει προνοεῖν τῆς ἀνατροφῆς τοῦ παι-
δίου· μεγάλα γὰρ αὐτὴν ἀγαθὰ περιμένειν ἐκ τῆς
Ἰσμαήλου σωτηρίας. Ἡ δ' ἐθάρσησε τοῖς προκατηγγελ-
μένοις, καὶ συμβαλοῦσα ποιμέσι, διὰ τὴν ἐξ αὐτῶν
ἐπιμέλειαν διαφεύγει τὰς τάλαιπωρίας.

4. Ἀνδρωθέντι δὴ τῷ παιδί γύναιον ἄγεται, τὸ
γένος Αἰγύπτιον — ἐνθεν δ' ἦν καὶ αὐτὴ τὸ ἀρχαῖον —,
ἐξ οὗ παῖδες Ἰσμαήλω γίνονται δώδεκα πάντες, Να-
38βαιώθης, Κήδαρος, Ἀβδέηλος, Μασσαμαῆς, Ἰδουμαῆς,
39 Μάσματος, Μάσσας, Χόδαδος, Θέμανος, Ἰέτουρος,
40 Νάφαισος, Κάδμας. Οὗτοι πᾶσαν τὴν ἀπ' Εὐφράτου
καθήκουσαν πρὸς τὴν Ἐρυθρὰν θάλασσαν κατοικοῦσι,
Ναβατηνὴν τὴν χώραν ὀνομάσαντες. Εἰσὶ δὲ οὗτοι,
αἱ τῶν Ἀράβων ἔθνος καὶ τὰς φυλάς ἀπ' αὐτῶν κα-
λοῦσι, διὰ τε τὴν ἀρετὴν αὐτῶν καὶ διὰ τὸ Ἀβράμου
ἀξίωμα.

CAP. XIII. 1. Ἰσακὸν δὲ ὁ πατὴρ Ἀβραμὸς ὑπερη-
γάπα μονογενῆ ὄντα, καὶ ἐπὶ γῆρως οὐδῶν κατὰ δαι-
ρεῖαν αὐτῷ τοῦ θεοῦ γενόμενον. Προσεκαλεῖτο ἥδε εἰς
εἰνοιαν καὶ τὸ φιλεῖσθαι μᾶλλον ὑπὸ τῶν γονέων καὶ
αὐτὸς ὁ παῖς, ἐπιτηδεύων πᾶσαν ἀρετὴν, καὶ τῆς τε
τῶν πατέρων θεραπείας ἐχόμενος, καὶ περὶ τὴν τοῦ
θεοῦ θρησκείαν ἐσπουδακώς. Ἀβραμὸς δὲ τὴν ἰδίαν
εὐδαιμονίαν ἐν μόνῳ τῷ, τὸν υἱὸν ἀπαθῆ καταλιπὼν,
ἐξελθεῖν τοῦ ζῆν ἐτίθετο. Τούτου μέντοι κατὰ τὴν τοῦ
θεοῦ βούλησιν ἔτυχεν, ὅς, διάπειραν αὐτοῦ βουλόμε-

νος λαβεῖν τῆς περὶ αὐτὸν θρησκείας, ἐμφανισθεὶς αὐτῷ, καὶ πάντα ὅσα εἶη παρεσχημένος καταριθμησάμενος, ὡς πολεμίων τε κρείττονα ποιήσεις, καὶ τὴν παροῦσαν εὐδαιμονίαν ἐκ τῆς αὐτοῦ σπουδῆς ἔχοι τὸν υἱὸν Ἰσακον, ἥτις τοῦτον αὐτῷ θῦμα καὶ ἱερεῖον παρασχεῖν, ἐκέλευέ τε τοῦτον εἰς τὸ Μώριον ὄρος ἀναγαγόντα ὀλοκαυτῶσαι, βωμὸν ἰδρυσάμενον· οὕτως γὰρ ἐμφανίσειν τὴν περὶ αὐτὸν θρησκείαν, εἰ καὶ τῆς τοῦ τέκνου σωτηρίας προτιμήσεις τὸ τῷ θεῷ κεχαρισμένον. 42

2. Ἀβραμος δὲ, ἐπὶ μηδενὶ κρίνων παρακούειν τοῦ θεοῦ δίκαιον, ἅπαντα δ' ὑπουργεῖν, ὡς ἐκ τῆς ἐκείνου προνοίας ἀπάντων ζώντων οἷς ἂν εὐμενῆς ᾖ, ἐπικρουσάμενος πρὸς τὴν γυναῖκα τὴν τε τοῦ θεοῦ πρόρῳθῃσιν, καὶ ἣν εἶχεν αὐτὸς γνώμην περὶ τῆς τοῦ παιδὸς σφαγῆς, ἀλλὰ μηδὲ τῶν οἰκετῶν τινι δηλώσας — ἐκωλύετο γὰρ ἂν ὑπηρετῆσαι τῷ θεῷ —, λαβὼν τὸν Ἰσακον μετὰ δύο οἰκετῶν, καὶ τὰ πρὸς ἱερουργίαν ἐπισάξας ὄνη, ἀπῆει πρὸς τὸ ὄρος. Καὶ δύο μὲν αὐτῷ ἡμέρας συνώδευσαν οἱ οἰκέται· τῇ τρίτῃ δὲ, ὡς κάτοπτον ἦν αὐτῷ τὸ ὄρος, καταλιπαὸν ἐν τῷ πεδίῳ τοὺς συνόντας, μετὰ μόνου τοῦ παιδὸς παραγίνεται εἰς τὸ ὄρος, ἐφ' οὗ τὸ ἱερὸν Δαβίδης ὁ βασιλεὺς ὕστερον ἰδρύεται. Ἐφερον δὲ σὺν αὐτοῖς ὅσα λοιπὰ πρὸς τὴν θυσίαν ἦν, πλὴν ἱερέου μόνου. Τοῦ δὲ Ἰσάκου πέμπτον καὶ εἰκοστὸν ἔτος ἔχοντας, τὸν τε βωμὸν κατασκευάζοντος, καὶ πυθομένου τί μέλλει θύειν ἱερέου μὴ παρόντος, ὁ δὲ τὸν θεὸν αὐτοῖς παρέξειν ἔλεγεν, ὄντα ἱκανὸν καὶ τῶν οὐκ ὄντων εἰς εὐπορίαν ἀνθρώποις παραγαγεῖν, καὶ τὰ ὄντα τῶν ἐπ' αὐτοῖς θαρρόντων ἀφελέσθαι· δώσειν οὖν καὶ ἐκείνῳ ἱερεῖον, εἴπερ εὐμενῆς μέλλει τῇ θυσίᾳ παρατυγχάνειν αὐτοῦ.

3. Ὡς δὲ ὁ βωμὸς παρεσκευάστο, καὶ τὰς σχίζας ἐπενηνόχει, καὶ ἦν πάντα εὐτρεπῆ, λέγει πρὸς τὸν υἱὸν· “Ὡ παῖ, μυρίαὶς εὐχαῖς αἰτησάμενός σε γενέσθαι μοι παρὰ τοῦ θεοῦ, ἐπεὶ παρῆλθες εἰς τὸν βίον, οὐκ ἔστιν ὃ, τι μὴ περὶ τὴν σὴν ἀνατροφὴν ἐφιλοτιμησά-

γὰρ ὁ θεὸς ἠρέσκειτο τοῖς ὑπὸ τῆς Σάρρας προστα-
τομένοις — πεισθεὶς παρεδίδου τὸν Ἰσμαήλον τῇ μη-
τρὶ, μήπω δὲ αὐτοῦ χωρεῖν δυνάμενον, ὕδωρ τε ἐν
ἀσκήῳ καὶ ἄρτον φερομένην ἐκέλευεν ἀπιέναι, ὁδηγῶ
τῇ ἀνάγκῃ χρωμένην. Ὡς δ' ἀπιοῦσαν ἐπιλέλοιπε τὰ
ἀναγκαῖα, ἐν κακοῖς ἦν. Ἰδατος δὲ σπανίζοντος, ὑπ'
ἐλάτῃ τινὶ θεῖσα τὸ παιδίον ψυχορρήγουν, ὥς μὴ πα-
ρούσης τὴν ψυχὴν ἀφῇ, προήει πορρωτέρω. Συντυ-
χὼν δ' αὐτῇ θεῖος ἄγγελος, πηγὴν τε φράζει παρα-
κειμένην, καὶ κελεύει προνοεῖν τῆς ἀνατροφῆς τοῦ παι-
δίου· μεγάλα γὰρ αὐτὴν ἀγαθὰ περιμένειν ἐκ τῆς
Ἰσμαήλου σωτηρίας. Ἡ δ' ἐθάρσυνε τοῖς προκατηγγελ-
μένοις, καὶ συμβαλοῦσα ποιμέσι, διὰ τὴν ἐξ αὐτῶν
ἐπιμέλειαν διαφεύγει τὰς τάλαιπωρίας.

4. Ἀνδρωθέντι δὴ τῷ παιδί γύναιον ἄγεται, τὸ
γένος Αἰγύπτιον — ἐνθεν δ' ἦν καὶ αὐτὴ τὸ ἀρχαῖον — ,
ἐξ οὗ παῖδες Ἰσμαήλων γίνονται δώδεκα πάντες, Να-
38βαιώθης, Κήδαρος, Ἀβδέηλος, Μαρσαμᾶς, Ἰδουμᾶς,
39Μάσματος, Μάσματος, Χόδαδος, Θέμανος, Ἰέτουρος,
40Νάφαισος, Κάδμας. Οὗτοι πᾶσαν τὴν ἀπ' Εὐφράτου
καθήκουσαν πρὸς τὴν Ἐρυθρὰν θάλασσαν κατοικοῦσι,
Ναβατηνὴν τὴν χώραν ὀνομάσαντες. Εἰσὶ δὲ οὗτοι,
οἱ τῶν Ἀράβων ἔθνος καὶ τὰς φυλὰς ἀπ' αὐτῶν κα-
λαῦσι, διὰ τε τὴν ἀρετὴν αὐτῶν καὶ διὰ τὸ Ἀβράμου
ἀξίωμα.

CAP. XIII. 1. Ἰσακὸν δὲ ὁ πατὴρ Ἀβραμὸς ὑπερη-
γάπα μονογενῆ ὄντα, καὶ ἐπὶ γῆρως οὐδὲν κατὰ δου-
ρεὰν αὐτῷ τοῦ θεοῦ γενόμενον. Προεκαλεῖτο δὲ εἰς
εὐνοίαν καὶ τὸ φιλεῖσθαι μᾶλλον ὑπὸ τῶν γονέων καὶ
αὐτὸς ὁ παῖς, ἐπιτιθεύων πᾶσαν ἀρετὴν, καὶ τῆς τε
τῶν πατέρων θεραπείας ἐχόμενος, καὶ περὶ τὴν τοῦ
θεοῦ θρησκείαν ἐσπουδακώς. Ἀβραμὸς δὲ τὴν ἰδίαν
εὐδαιμονίαν ἐν μόνῳ τῷ, τὸν υἱὸν ἀπαθῆ καταλιπὼν,
ἐξελθεῖν τοῦ ζῆν ἐτίθετο. Τούτου μέντοι κατὰ τὴν τοῦ
θεοῦ βούλησιν ἔτυχεν, ὅς, διάπειραν αὐτοῦ βουλόμε-

νος λαβεῖν τῆς περὶ αὐτὸν θρησκείας, ἐμφανισθεὶς αὐτῇ, καὶ πάντα ὅσα εἶη παρεσχημένος καταριθμησάμενος, ὡς πολεμίων τε κρείττονα ποιήσεις, καὶ τὴν παροῦσαν εὐδαιμονίαν ἐκ τῆς αὐτοῦ σπουδῆς ἔχοι τὸν υἱὸν Ἰσακον, ἥτις τοῦτον αὐτῇ θυμία καὶ ἱερεῖον παρασχεῖν, ἐκέλευέ τε τοῦτον εἰς τὸ Μώριον ὄρος ἀναγαγόντα ὀλοκαυτῶσαι, βωμὸν ἰδρυσάμενον· οὕτως γὰρ ἐμφανίσειν τὴν περὶ αὐτὸν θρησκείαν, εἰ καὶ τῆς τοῦ τέκνου σωτηρίας προτιμήσεις τὸ τῷ θεῷ κεχαρισμένον. 42

2. Ἀβραμος δὲ, ἐπὶ μηδενὶ κρίνων παρακούειν τοῦ θεοῦ δίκαιον, ἅπαντα δ' ὑποουργεῖν, ὡς ἐκ τῆς ἐκείνου προνοίας ἀπάντων ζώων οἷς ἂν εὐμενῆς ᾖ, ἐπικρουσάμενος πρὸς τὴν γυναῖκα τὴν τε τοῦ θεοῦ προῤῥῶσιν, καὶ ἣν εἶχεν αὐτὸς γνώμην περὶ τῆς τοῦ παιδὸς σφαγῆς, ἀλλὰ μηδὲ τῶν οἰκετῶν τινι δηλώσας — ἐκωλύετο γὰρ ἂν ὑπηρετῆσαι τῷ θεῷ —, λαβὼν τὸν Ἰσακον μετὰ δύο οἰκετῶν, καὶ τὰ πρὸς ἱερουργίαν ἐπισάξας ὄνῳ, ἀπῆγε πρὸς τὸ ὄρος. Καὶ δύο μὲν αὐτῷ ἡμέρας συνώδευσαν οἱ οἰκέται· τῇ τρίτῃ δὲ, ὡς κάτοπτον ἦν αὐτῷ τὸ ὄρος, καταλιπαὸν ἐν τῷ πεδίῳ τοὺς συνόντας, μετὰ μόνου τοῦ παιδὸς παραγίνεται εἰς τὸ ὄρος, ἐφ' οὗ τὸ ἱερὸν Δαβίδης ὁ βασιλεὺς ὕστερον ἰδρύεται. Ἐφερον δὲ σὺν αὐτοῖς ὅσα λοιπὰ πρὸς τὴν θυσίαν ἦν, πλὴν ἱερείου μόνου. Τοῦ δὲ Ἰσακου πέμπτον καὶ εἰκοστὸν ἔτος ἔχοντας, τὸν τε βωμὸν κατασκευάζοντος, καὶ πυθομένου τί μέλλει θύειν ἱερείου μὴ παρόντος, ὁ δὲ τὸν θεὸν αὐτοῖς παρεξέειν ἔλεγεν, ὄντα ἱκανὸν καὶ τῶν οὐκ ὄντων εἰς εὐπορίαν ἀνθρώποις παραγαγεῖν, καὶ τὰ ὄντα τῶν ἐπ' αὐτοῖς θαρρόντων ἀφελέσθαι· δώσειν οὖν καὶ ἐκείνῳ ἱερεῖον, εἴπερ εὐμενῆς μέλλει τῇ θυσίᾳ παρατυγχάνειν αὐτοῦ.

3. Ὡς δὲ ὁ βωμὸς παρεσκευάστο, καὶ τὰς σχίσας ἐπενηνόχει, καὶ ἦν πάντα εὐτρεπῇ, λέγει πρὸς τὸν υἱόν· “Ὡ παῖ, μυρίαῖς εὐχαῖς αἰτησάμενός σε γενέσθαι μοι παρὰ τοῦ θεοῦ, ἐπεὶ παρῆλθες εἰς τὸν βίον, οὐκ ἔστιν ὃ, τι μὴ περὶ τὴν σὴν ἀνατροφὴν ἐφιλοτιμησά-

μην, οὐδ' ἐφ' ᾧ μᾶλλον εὐδαιμονήσκειν ᾧμην, ὡς σὲ ἴδοιμι ἠνδρωμένον, καὶ τελευτῶν διάδοχον τῆς ἀρχῆς τῆς ἐμευτοῦ καταλίποιμι. Ἀλλ' ἐπεὶ θεοῦ τε βούλο-
 μένου σὸς πατὴρ ἐγενόμην, καὶ πάλιν τούτῳ δοκοῦν
 ἀποτίθεμαι σε, φέρε γενναίως τὴν καθιέρωσιν τοῦ θεοῦ
 γὰρ σὲ παραχωρῶ, ταύτης ἀξιώσαντι παρ' ἡμῶν τῆς
 τιμῆς, ἀνθ' ὧν εὐμενὴς γέγονε μοι παραστάτης καὶ
 σύμμαχος, νῦν ἐπιτυχεῖν. Ἐπειδὴ γεννηθεὶς ἀποθά-
 νους, οὐ τὰν κοινὰν ἐκ τοῦ ζῆν τρόπον, ἀλλ' ὑπὸ πατρὸς
 42 ἰδίου θεοῦ τῷ πάντων πατρὶ νόμῳ θυσίας προπεμπόμε-
 νος, ἄξιον, οἶμαί, σε κρίναντος αὐτοῦ μήτε νόσῳ μήτε
 πολέμῳ μήτε ἄλλῳ τινὶ τῶν παθῶν, ἃ συμπίπτειν πέ-
 φυκεν ἀνθρώποις, ἀπαλλαγῆναι τοῦ βίου, μετ' εὐχῶν
 δὲ καὶ ἱερουργίας ἐκείνου τὴν ψυχὴν τὴν σὴν προσδεξο-
 μένου, καὶ παρ' αὐτῷ καθέξοντος· ἔσῃ τέ μοι εἰς κη-
 δεμόνα καὶ γηρωκόμον, διὸ καὶ σὲ μάλιστα ἀντρεφό-
 μην, τὸν θεὸν ἀντὶ σουτοῦ παρεσχημένος."

4. Ἰσακας δὲ — πατρὸς γὰρ ἦν, οἴου τετυχη-
 κῶτα γενναῖον εἶδει τὸ φρόνημα εἶναι —, δέχεται πρὸς
 ἡδονὴν τοὺς λόγους, καὶ φήσας, "ὡς οὐδὲ γεγονέναι τὴν
 ἀρχὴν ἦν δίκαιος, εἰ θεοῦ καὶ πατρὸς μέλλει κρίσιν
 ἀπωθεῖσθαι, καὶ μὴ παρέχειν αὐτὸν τοῖς ἀμφοτέρων
 βουλευμασιν ἐτοίμοις, ὅτε καὶ μόνου τοῦ πατρὸς ταῦ-
 τὰ προαιρουμένου μὴ ὑπακούειν ἄδικον ἦν," ὥρμησεν
 ἐπὶ τὸν βωμὸν καὶ τὴν σφαγὴν. Κὰν ἐπράχθη τὸ ἔρ-
 γον, μὴ σιάντος ἐμποδῶν τοῦ θεοῦ· βοᾷ γὰρ ὀνομα-
 στί τὸν Ἀβραάμ, εἴργων τῆς τοῦ παιδὸς σφαγῆς.
 "Οὐ γὰρ ἐπιθυμήσας αἵματος ἀνθρωπίνου τὴν σφα-
 γὴν αὐτῷ προστάξαι τοῦ παιδὸς," ἔλεγεν, "οὐδὲ σὺ
 πατέρα ἐποίησεν αὐτὸν ἀφελέσθαι τούτου βουλόμενος
 μετὰ τοιαύτης ἀσεβείας· ἀλλὰ δοκιμάσαι θέλων αὐτοῦ
 τὴν διάνοιαν, εἰ καὶ τοιαῦτα προστασσόμενος ὑπακούοι.
 Μαθὼν δὲ αὐτοῦ τὸ πρόθυμον καὶ τὴν ὑπερβολὴν τῆς
 θρησκείας, ἡδισθαι μὲν οἷς αὐτῷ παρέσχεν, οὐχ ὥστε-
 ρῆσειν δὲ αὐτὸν αἰεὶ πάσης ἐπιμελείας καὶ γένους ἀξι-
 οῦντα. Ἔσεσθαι τε τὸν υἱὸν αὐτῷ πολυχρονιώτατον,

καὶ βιώσαντα εὐδαιμόνως παισὶν ἀγαθοῖς καὶ γνησίοις παραδώσειν μεγάλην ἡγεμονίαν.” Προεδήλου τε “τὸ γένος τὸ αὐτῶν εἰς ἔθνη πολλὰ καὶ πλοῦτον ἐπιδώσειν, καὶ μνήμην αἰώνιον αὐτῶν ἔσσεσθαι τοῖς γενάρχοις, τὴν τε Χαναναίαν ὅπλοις κατακτησαμένους ζήλωτους ἔσσεσθαι πᾶσιν ἀνθρώποις.” Ταῦτα ὁ θεὸς ἐπιπῶν, κριὼν ἐκ τ’ ἀφανοῦς παρήγαγεν αὐτοῖς εἰς τὴν ἱερουργίαν. Οἱ δὲ παρ’ ἐλπίδας ἑαυτοὺς κεκομισμένοι, καὶ τοιούτων ἀγαθῶν ἐπαγγελίας τετυχηκότες, ὑσπάζοντο ἀλλήλους· καὶ θύσαντες ἀπενόστησαν πρὸς τὴν Σάρραν, καὶ διηγόν εὐδαιμόνως, ἐφ’ ἅπασιν ὡς ἐθελήσειαν τοῦ θεοῦ συλλαμβάνοντος αὐτοῖς.

CAP. XIV. 1. Καὶ Σάρρα μὲν οὐ πολὺ ὕστερον ἀποθνήσκει, βιώσασα ἔτη ἑπτὰ καὶ εἴκοσι πρὸς τοῖς ἑκατόν. Θάπτουσι δὲ αὐτὴν ἐν Χεβρώνι, συγχωροῦντων μὲν τῶν Χαναανίων καὶ δημοσίᾳ χοῦν αὐτῆς τὸν τάφον, Ἀβράμου δὲ ὠνησαμένου τὸ χωρίον σίκλων τετρακοσίων παρ’ Ἐφραΐμου τινὸς ἐκ τῆς Χεβρώνος. Καὶ τὰ μνημεῖα Ἀβραμὸς τε καὶ οἱ ἀπόγονοι αὐτοῦ ταυτὶ κατεσκευάσαντο.

CAP. XV. 1. Γαμεῖ δ’ αὐτὸς Χατούραν ὕστερον, ἐξ ἧς αὐτῷ παῖδες ἕξ γίνονται, πρὸς τε πόρους καρτεροὶ καὶ θεῖοι συνιέναι, Ζαμβράνης, Ἰαζάρης, Μαδάνης, Μαδιάνης, Ἰωσούβακος, Σούος. Φύονται δὲ καὶ τούτοις παῖδες, καὶ Σούου μὲν Σαβαθάνης γίνεται καὶ Λαδάνης, τούτου δὲ Λατούσιμος, Ἀσσουρις, Λουόμης· Μαδιάνου δὲ Ἡφᾶς, Ὠφρὴν, Ἀνωχὸς, Ἐβιδᾶς, Ἐλδᾶς. Τούτοις ἅπασιν τοῖς παισὶ καὶ τοῖς υἱανοῖς Ἀβραμὸς ἀποικιῶν στόλους μηχανᾶται· καὶ τὴν τε Τρωγλοῦτιν καταλαμβάνουσι, καὶ τὴν τῆς Εὐδαίμονος Ἀραβίας, ὅσον ἐπὶ τὴν Ἐρυθρὰν θάλασσαν καθίκει. Λέγεται δὲ, ὡς οὗτος ὁ Ὠφρὴν στρατεύσας ἐπὶ τὴν Λιβύην κατέσχεν αὐτὴν, καὶ οἱ υἱανοὶ αὐτοῦ, κατοικήσαντες ἐν αὐτῇ, τὴν γῆν ἀπὸ τοῦ ἐκείνου ὀνόματος Ἀφρικαν προσηγόρευσαν. Μαρτυρεῖ δὲ μεν τῷ λόγῳ

καὶ Ἀλέξανδρος ὁ Πολυῖστωρ, λέγων οὕτως· “Κλεό-
 θημος δὲ φησὶν ὁ προφήτης, ὁ καὶ Μάλχος, ὁ ἱστο-
 ρῶν τὰ περὶ Ἰουδαίων, καθὼς καὶ Μωϋσῆς ἱστορήσεν
 ὁ νομοθέτης αὐτῶν, ὅτι ἐκ τῆς Χατούρας Ἀβράμ
 ἐγένοντο παῖδες ἱκανοί.” Λέγει δὲ αὐτῶν καὶ τὰ ὀνό-
 ματα, ὀνομάζων τρεῖς, Ἀφέραν, Σουρεῖμ, Ἰάφραν.
 Ἀπὸ Σουρεῖμ μὲν τὴν Ἀσσυρίαν κεκλησθαι, ἀπὸ δὲ
 τῶν δύο, Ἀφέρα τε καὶ Ἰάφρα, πόλιν τε Ἀφραν καὶ
 τὴν χώραν Ἀφρικαν ὀνομασθῆναι. Τούτους γὰρ Ἡρα-
 κλεῖ συστρατεῦσαι ἐπὶ Λιβύην καὶ Ἀνταῖον. Γῆμαντά
 45 τε τὴν Ἀφρα θυγατέρα Ἡρακλέα γεννῆσαι υἱὸν ἐξ αὐ-
 τῆς Διδωρον, τούτου δὲ γενέσθαι Σοφῶνα, ἀφ’ οὗ τοὺς
 Βαρβάρους Σόφακας λέγεσθαι.

CAP. XVI. 1. Ἰσάκω δὲ περὶ τεσσαρακοστὸν ἔτος
 γεγονότι γυναῖκα γνούς ἀγαγέσθαι ὁ πατὴρ Ἀβραμ
 Ρεβέκκαν, Ναχωρου παιδὸς θυγατέρα τοῦ ἀδελφοῦ,
 τὸν πρεσβύτατον πέμπει τῶν οἰκετῶν ἐπὶ τὴν μνη-
 στείαν, ἐνδυσάμενος μεγάλας πίστεσι. Γίνονται δ’ αὐ-
 τῷ τοῦτον τὸν τρόπον· ὑπὸ τοὺς μηρούς ἀλλήλοις
 τὰς χεῖρας ἐπαγαγόντες, ἔπειτα ἐπικαλοῦνται τὸν θεὸν
 μάρτυρα τῶν ἐσομένων. Ἐπεμπε δὲ καὶ δῶρα τοῖς
 ἐκεῖ, διὰ τὸ σπάνιον ἢ μὴδ’ ὅλως ἐπιχωριάζειν ἐκτε-
 τιμημένα. Οὗτος ἀπερχόμενος χρόνῳ, — διὰ τὸ εἶ-
 ναι χαλεπὴν ὀδεύεσθαι τὴν Μεσοποταμίαν, χειμῶνα
 μὲν ὑπὸ πηλῶν βάθους, θέρει δὲ ὑπὸ ἀνυδρίας, ἔτε
 δὲ καὶ λησθηρίων ὄντων ἐν αὐτῇ, ἃ διαφεύγειν οὐκ
 ἐνῆν μὴ προνοοῦσι τούτου τοῖς ὀδεύουσιν —, εἰς πό-
 λιν ἀφικνεῖται Χάρραν. Καὶ γενόμενος ἐν τοῖς προα-
 στείοις παρθένους ἐντυγχάνει πλείοσιν ἐφ’ ὕδαρ βαδι-
 ζούσαις· εὐχεται οὖν τῷ θεῷ, Ρεβέκκαν, ἣν τῷ παιδὶ
 Ἀβραμ μνηστευσόμενον αὐτὸν ἐξαπέσταλκεν, εἰ κα-
 τὰ νοῦν τὸν αὐτοῦ μέλλει ὁ γάμος οὗτος συντελεῖσθαι,
 ἐν ἐκείναις εὗρεθῆναι, γνωρισθῆναι τε αὐτὴν, τῶν
 μὲν ἄλλων αἰτοῦντι ποτὸν ἀρνούμενων, ἐκείνης δὲ αὐ-
 τῷ παρασχούσης.

2. Καὶ ὁ μὲν, ἐπὶ ταύτης αὖν τῆς διανοίας, ἐπὶ τὸ φρέαρ παραγίνεται, καὶ παρακαλεῖ τὰς παρθένους ποτὸν αὐτῷ παρασχεῖν. Τῶν δ' ἐκτρεπομένων, "ὡς χρηζουσῶν οἴκαδε κομίζειν, ἀλλ' οὐκ ἐκεῖνα παρασχεῖν, καὶ γὰρ οὐδ' εὐληπτον εἶναι τὸ ὕδωρ," μία ἐξ ἀπασιών ἐκείναις τε τῆς πρὸς τὸν ξένον ἐπιπλήττει δυσκολίας, "τίνος ἄλλου κοινωνήσιν πρὸς ἀνθρώπους αὐτάς ποτε, αἱ μὴδὲ ὕδατος μετέδωσαν," λέγουσα, καὶ παρέχει αὐτῷ φιλοφρόνως. Ὁ δ' ἐν ἐλπίδι μὲν τῶν ὅλων γενόμενος, βουλόμενος δὲ τὴν ἀλήθειαν μαθεῖν, ἐπὶ τῇ εὐγενείᾳ αὐτὴν καὶ τῆς χρηστότητος, ὅτι καὶ μετ' οἰκείου πόνου τοῖς δεομένοις ἐπαρκεῖν οὐκ ἔφυγεν, ἐπυνθάνετό τε τίνων αὖν εἴη γονέων, καὶ κατεύχεται αὐτοῖς ὄνησιν τοιαύτης παῖδος· καὶ "νυμφευσεῖαν," φησὶν, "ὡς αὐτοῖς ἐστι κεχαρισμένον, εἰς οἶκον ἀνδρὸς ἀγαθοῦ, παῖδας αὐτῷ τεξομένην γνησίους." Ἡ δὲ οὐδὲ τούτων ἐφθόνησεν αὐτῷ βουλόμενῳ μαθεῖν, ἀλλὰ καὶ τὸ γένος ἀπεσήμαινε. Καὶ "Ῥεβέκκα μὲν," φησὶν, "ἐγὼ καλοῦμαι· πατὴρ δ' ἐμοὶ Ἰσραὴλ Βαθούηλος ἦν, ἀλλ' ὁ μὲν ἤδη τέθνηκε, Λάβανος δὲ ἀδελφός ἐστιν ἡμέτερος, τοῦ τε οἴκου παντὸς σὺν τῇ μητέρι προνοούμενος, καὶ τῆς ἐμῆς παρθενίας ἐπιμελούμενος." Τούτων ἀκροασάμενος, ἔχαιρέ τε τοῖς γεγονόσι καὶ τοῖς εἰρημένοις, τὸν θεὸν οὕτως ὁρῶν αὐτῷ τῆς ὁδοῦ σαφῶς συλλαμβανόμενον. Καὶ προκομίσας ὁρμίσκον τε καὶ τινὰς κόσμους, οὓς εὐπρεπὲς φορεῖν παρθένοις, ἀνεδίδου τῇ κόρῃ, τῆς ἐπὶ τῷ πίνειν χάριτος ἀμοιβὴν εἶναι καὶ γέρας, "δίκαιον," λέγων, "τοιούτων αὐτὴν τυγχάνειν, ἀγαθὴν παρὰ τὰς τοσαύτας παρθένους γενομένην. Ἡξίου τε παρ' αὐτοῖς καταχθῆναι, τοῦ προσωτέρω χωρεῖν τῆς νυκτὸς αὐτὸν ἀφαιρουμένης. Κόσμον τε φέρων γυναικεῖον πολυτελεῖ πιστεύειν αὐτὸν οὐκ ἀσφαλεστέροις ἔφασκεν ἢ τοιοῦτοις, οἷς αὐτῆς ἐπειράθη. Τεκμαίρεσθαι δὲ καὶ τὴν τῆς μητρὸς καὶ τοῦ ἀδελφοῦ φιλανθρωπίαν αὐτῆς, ἔλαγεν, ὡς οὐ δυσχεραίνουσιν, ἐκ τῆς περὶ αὐτὴν ἀρετῆς·

ὡδὲ γὰρ ἔασθαι βαρὺς, μισθὸν τε τῆς ξενίας τελέ-
σας, καὶ δαπάναις ἰδίαις χρησάμενος." Ἡ δὲ περὶ
μὲν τῆς τῶν γονέων φιλανθρωπίας αὐτῆς ὀρθῶς εἰ-
κάσειν αὐτὸν εἶπεν, ἐμέμφετο δὲ ὡς μικρολόγους ὑπεύ-
ληφότες· πάντων γὰρ ἀμισθὶ μεθέξειν. Δηλώσασα μέν-
τοι Λαβάνῳ πρότερον τῷ ἀδελφῷ, συγχωροῦντος ἄξιον
αὐτὸν ἔλεγεν.

3. Ὡς οὖν τούτου γενομένου παρῆγε τὸν ξένον,
τὰς μὲν καμήλους αὐτοῦ παραλαβόντες οἱ Λαβάνου
θεράποντες ἐτμηλοῦν, αὐτὸς δὲ δειπνήσων εἰσηγάγετο
παρ' αὐτῷ. Καὶ μετὰ τὸ δεῖπνον φησὶ πρὸς τε αὐ-
τὸν καὶ τὴν μητέρα τῆς κόρης, "Ἀβραμὸς Θάγγρου
μὲν ἐστὶν υἱὸς, θυγγενὴς δ' ὑμέτερος· Ναχώρης γὰρ
τούτων, ὃ γόναι, τῶν παίδων πάππος, ἀδελφὸς ἦν
Ἀβράμου, ὁμοπάτριός τε καὶ ὁμομήτριος. Πέμπει
τοῖνυν οὗτος πρὸς ὑμᾶς, ἀξιῶν τὴν κόρην ταύτην παιδί
τῷ ἑαυτοῦ λαβεῖν πρὸς γάμον, ὅς γνήσιός ἐστιν αὐτῷ,
καὶ μόνος ἐπὶ τοῖς πᾶσι τεθραμμένος. Ὡς τῶν μὲν
ἐκεί γυναικῶν δυνατόν αὐτῷ τὴν εὐδαιμονεστάτην λα-
βεῖν, οὐκ ἤξιωσεν ἀγαγέσθαι, τιμῶν δὲ τὸ γένος, τὸν
γάμον πολιτεύει τούτον. Οὐ τὴν σπουδὴν καὶ τὴν προ-
αίρεσιν μὴ ὑβρίσητε· κατὰ γὰρ θεοῦ βούλησιν τὰ τε
ἄλλα μοι κατὰ τὴν ὁδὸν ἀπήντησε, καὶ τὴν παιῖδα καὶ
τὸν ὑμέτερον οἶκον εὗρον. Ἐπεὶ γὰρ πλησίον τῆς πό-
λεως ἐγενόμην, παρθένους ἰδὼν πολλὰς ἐπὶ τὸ φρέαρ
παραγινόμενας, ἠὔξάμην εἰς ταύτην ἐμπεσεῖν, ὃ δὴ
καὶ γέγυνε. Γάμον οὖν ὑπὸ θείας μνηστευόμενον ἐπι-
φανείας καὶ ὑμεῖς κυρώσατε, καὶ Ἀβραμον, τὸν μετὰ
εὐσαύτης ἀπεσταλκότα σπουδῆς, τῷ κατανεῦσαι τὴν
κόρην τιμήσατε." Οἱ δὲ, καλὰ γὰρ ἦν αὐτοῖς καὶ
κεχαρισμένα, τὴν τε γνώμην τοῦ θεοῦ συνήκαν, καὶ
πέμπουσιν ἐφ' οἷς ἤξιουν τὴν θυγατέρα. Ταμεῖ τε
αὐτὴν ὁ Ἰσακος, τῶν πραγμάτων εἰς αὐτὸν ἀφικο-
μένων· οἱ γὰρ ἐκ τῆς Χατοῦρας εἰς τὰς ἀποικίας ἐξ-
εληλύθεισαν.

CAP. XVII. 1. Τελευταῖα δὲ καὶ Ἀβραμὸς μετ' ὀλίγον, ἀνὴρ πᾶσαν ἀρετὴν ἄκρος, καὶ τῆς περὶ αὐτὸν σπουδῆς ἀξίως ὑπὸ τοῦ θεοῦ τιμημένος. Ἐβίωσε δὲ τὸν ἅπαντα χρόνον ἐτῶν ἐβδομήκοντα καὶ πέντε πρὸς τοῖς ἐκατόν, καὶ θάπτεται ἐν Χεβρώνι, μετὰ τῆς γυναικὸς Σάρρας ὑπὸ τῶν παίδων Ἰσαάκου καὶ Ἰσμαήλου.

CAP. XVIII. 1. Ἰσαάκ δὲ μετὰ τὴν Ἀβράμου τελευτὴν ἐκύνει τὸ γύναιον· καὶ τῆς γαστρὸς ἐπὶ μείζον ὀγκουμένης, ἀγωνιάσας ἀνῆρετο τὸν θεόν. Φράζει δ' αὐτῷ διδύμους τέξεσθαι τὴν Ῥεβέκκαν, καὶ φερώνυμα ἐσεσθαι τοῖς παισὶν ἔθνη, τοῦ δὲ μείζονος προτερήσειν τὸ δοκοῦν ἔλασσον εἶναι. Τίττεται δ' αὐτῷ μετ' ὀλίγον κατὰ τὴν πρόρρησιν τοῦ θεοῦ δίδυμα παῖδια, ὧν τὸ μὲν πρεσβύτερον ἀπὸ κεφαλῆς ἐπὶ τοὺς πόδας δασὺ περισσῶς ἦν, τὸ δὲ νεώτερον εἶχετο προΐοντος αὐτοῦ κατὰ πτέρναν. Ἠγάπα δὲ ὁ μὲν πατὴρ τὸν πρεσβύτερον, Ἦσανον λεγόμενον κατ' ἐπωνυμίαν τῆς τριχώσεως· Ἑβραῖοι γὰρ τὸ Σῆειρον τρίχωμα λέγουσιν. Ἰάκωβος δὲ ὁ νεώτερος τῇ μητέρι προσφιλὴς ἦν.

2. Λιμοῦ δὲ τὴν γῆν καταλαβόντος, Ἰσαάκος, δόξαν αὐτῷ χωρεῖν εἰς Αἴγυπτον, τῆς χώρας ἀγαθῆς ὑπαρχούσης, ἐπὶ Γεράρων ἀπῆει, τοῦ θεοῦ κελεύσαντος. ὑποδέχεται δ' αὐτὸν ὁ βασιλεὺς Ἀβιμέλεχος κατὰ ξενίαν καὶ φιλίαν τὴν Ἀβράμου. Καὶ πολλῇ πάνυ πρὸς αὐτὸν εὐνοίᾳ χρησάμενος κατ' ἀρχὰς, ἐπὶ ταύτης ὑπὸ αἰθέρος μῖναι πρὸς τὸ πᾶν ἐκωλύθη. Ὅρων γὰρ τὸν θεὸν τῷ Ἰσαάκ συμπαρόντα, καὶ τοσαύτη περὶ αὐτὸν σπουδὴ χρώμενον, ἀπώσατο αὐτόν. Ὁ δὲ, τοιούτου πάλιν ἐκ μεταβολῆς τῆς ἀπὸ τοῦ βα- 48 σκάνου πειραθεὶς Ἀβιμελέχου, τότε μὲν ἀνεχώρησεν εἰς τὴν λεγομένην Φαραγγα, χωρίαν οὐ μακρὰν Γεράρων. Ὅρυσσονται δ' αὐτῷ φράαρ ποιμένες ἐπιπεσόντες εἰς μάχην ἐχώρησαν, κωλύοντες τὸ ἔργον· καὶ μὴ βου-

ληθέντος φιλονεικεῖν, ἔδοξαν κεκρατήκεναι. Ὑποχωρήσας δὲ ὤρυσεν ἕτερον· καὶ βιασαμένων ἄλλων τινῶν Ἀβιμελέχου ποιμένων, καὶ τοῦτο καταλιπὼν ἀπεχώρησεν, εὐγνώμονι λογισμῷ κτώμενος αὐτῷ τὴν ἄδειαν. Εἴτα αὐτομάτου παρασχόντος αὐτῷ τὴν φρεωρυχίαν ἀνεπικώλυτον, Ῥωβῶθ τὸ φρέαρ ὠνόμασεν, εὐρύχωρον ἀποσημαίνει τὸ ὄνομα. Τῶν δὲ προτέρων τὸ μὲν Ἔσκον καλεῖται, μάχης ἂν τις αὐτὸ φήσκει· τὸ δὲ ἕτερον Σιτέννᾳ, ἔχθραν ἀποσημαίνει τὸ ὄνομα.

3. Ἰσακῷ μὲν οὖν ἀκμάζειν συνέβαινε τὴν ἰσχὺν ὑπὸ μεγέθους πραγμάτων. Ἀβιμελέχος δὲ, κατ' αὐτοῦ φύσεσθαι νομίζων τὸν Ἰσακόν, ὑπόπτου μὲν αὐτοῖς καὶ τῆς συνδιαιτήσεως γενομένης· ἐπ' οὗ φανερὰ δὲ ἔχθρα τοῦ Ἰσακού ὑπεκστάντος, δέισας μὴ τῆς προτέρας αὐτῷ φιλίας μηδὲν ὄφελος γένηται, πρὸς ἄμυναν ὣν ἔπαθεν Ἰσακού τραπέντος, φιλίαν ἄνωθεν ποιεῖται πρὸς αὐτόν, ἓνα τῶν στρατηγῶν Φίκολον ἐπαγόμενος. Πάντων δὲ τετυχηκῶς ὣν ἡξίου, διὰ τὴν Ἰσακού χρησιότητα, ὀργῆς προσφάτου πρεσβυτέραν χάριν εἰς αὐτόν τε καὶ τὸν πατέρα γεγεννημένην προτιμῶντος, ἀπῆρεν εἰς τὴν ἑαυτοῦ.

4. Τῶν δὲ Ἰσακού παιδῶν Ἡσανος, περὶ ὃν μάλιστα ὁ πατὴρ ἐσπουδάκει, τεσσαράκοντα γεγονὼς ἔτη, γαμῖ Ἀδὰν τὴν Ἡλωνος, καὶ Ἀλιβάμην τὴν Ἐσβέωνος, δυναστευόντων ἐν Χαναναίοις ἀνδρῶν θυγατέρας, ἑαυτὸν ποιήσας τῆς περὶ τὸν γάμον ἐξουσίας κύριον, καὶ μηδὲ τῷ πατρὶ συμβουλευσάμενος· οὐδὲ γὰρ ἂν ἐπέτρεψεν Ἰσακος, ἐπ' αὐτῷ τῆς γνώμης γενομένης, οὐ γὰρ ἦν αὐτῷ δι' ἡδονῆς συνάψασθαι συγγένειαν πρὸς τοὺς ἐπιχωρίους. Οὐ βουλόμενος δὲ ἀπεχθῆς εἶναι τῷ παιδί, κελεύων ἀφίστασθαι τῶν γυναικῶν, σιγᾶν ἔκρινε.

5. Γηραιὸς δὲ ὢν, καὶ τὰς ὄψεις εἰς τὸ παντάλῃς ἠφανισμένος, προσκαλεσάμενος τὸν Ἡσανόν, καὶ ἡ τὸ γῆρας εἰπὼν, ὡς καὶ δίχα τῆς πηρώσεως καὶ τοῦ κατὰ τὰς ὄψεις πάθους ἐμποδῶν ἦν αὐτῷ θεραπεύειν

τὸν θεὸν, ἐκέλευσεν ἐξελθεῖν ἐπὶ κυνηγέσιον, καὶ θη-
 ρασάμενον ὅσα ἂν αὐτῷ δυνατὸν γένηται παρασκευά-
 σαι δεῖπνον, ἵνα μετὰ τοῦτο ἰκετεύσει τὸν θεόν, σύμ-
 μαχον αὐτῷ καὶ συνεργὸν εἰς ἅπαντα παρεῖναι τὸν
 βίον· ἄδηλον μὲν εἶναι λέγων, ὅποτε καὶ τελευτήσειε,
 πρὸ δὲ τούτου παρασχεῖν αὐτῷ βούλεσθαι τὸν θεὸν
 ταῖς εὐχαῖς ταῖς ὑπὲρ αὐτοῦ παρακεκλημένον.

6. Καὶ Ἡσανος μὲν ἐπὶ τὸ κυνηγέσιον ἐξώρμη-49
 σεν. Ἡ δὲ Ρεβέκκα, τὸν θεὸν εἰς τὴν εὐνοίαν ἀξι-
 οῦσα τὴν Ἰακώβου παρακαλεῖν, καὶ παρὰ τὴν Ἰσα-
 κου γνῶμην, ἐκέλευσεν αὐτὸν ἐρίφους κατασφάξαντα
 δεῖπνον παρασκευάζειν. Ὁ δὲ Ἰακωβος ὑπηρετεῖ τῇ
 μητρὶ, πάντα παρ' αὐτῆς πεπυσμένος. Ἐπεὶ δ' εὐ-
 πρεπὲς ἦν τὸ δεῖπνον, ἐρίφου δερματι τὸν βραχίονα
 περιβαλὼν, ἵνα πιστεύοιτο παρὰ τῷ πατρὶ δια τὴν
 δασύτητα Ἡσανος εἶναι· τὰ γὰρ ἄλλα πάντα ὡν ὅμοιος,
 διὰ τὸ εἶναι δίδυμος, τούτῳ μόνῳ διέφερε. Καὶ φο-
 βηθεὶς μὴ, πρὶν γενέσθαι τὰς εὐχὰς, εὐρεθεὶς κα-
 κουργῶν εἰς τὸ ἐναντίον παροξυνεῖ τὸν πατέρα ποιή-
 σασθαι ταύτας, πρὸςέφερε τῷ πατρὶ τὸ δεῖπνον. Καὶ
 Ἰσακος, ἐπαισθόμενος τῷ κατὰ τὴν φωνὴν ἰδίῳ, προς-
 καλεῖται τὸν υἱόν· τοῦ δὲ τὸν βραχίονα προτείναντος,
 ᾧ τὴν αἰγίαν περιεβέβλητο, ταύτης ἐπαφώμενος, “φω-
 νῆς μὲν,” εἶπεν, “Ἰακώβῳ παραπλήσων, κατὰ μέν-
 τοι τὸ τῆς τριχὸς βάθος Ἡσανος εἶναι μοι δοκεῖς.”
 Καὶ μηδὲν ὑπολαβὼν κακούργον, δειπνήσας τρέπεται
 πρὸς εὐχὰς καὶ παράκλησιν τοῦ θεοῦ, “Δέσποτα,”
 λέγων, “παντὸς αἰῶνος, καὶ δημιουργέ τῆς ὅλης οὐ-
 σίας, σὺ γὰρ τῷ πατρὶ τῷ ἐμῷ μεγάλην ἰσχὺν προῦ-
 θηκας ἀγαθῶν, καὶ ἐμὲ τῶν παρόντων ἡξίωσας, καὶ
 τοῖς ἐξ ἐμοῦ γενομένοις ὑπέσχου βοηθὸς εὐμενῆς καὶ
 δοτὴρ αἰεὶ τῶν κρειττόνων ἔσσεσθαι· ταῦτ' οὖν καὶ βε-
 βαίωσον, καὶ μὴ περιῖδης με διὰ τὴν παροῦσαν ἀσθέν-
 εϊαν, δι' ἣν καὶ μᾶλλον σοῦ ρεόμενος τυγχάνω. Καὶ
 μοι παῖδα τοῦτον εὐμενῆς σῶζε, καὶ παντὸς ἀπαθῆ
 κακοῦ διαφυλάττε, δοὺς αὐτῷ βίον εὐδαίμονα, καὶ

πῆσιν ἀγαθῶν, ὅσων σοὶ δύνამις παρασχεῖν· ποιήσας δ' αὐτὸν φοβερὸν μὲν ἐχθροῖς, φίλοις δὲ τίμιον καὶ κεχαρισμένον."

7. Καὶ ὁ μὲν, νομίζων εἰς Ἦσανον ποιεῖσθαι τὰς εὐχὰς, παρεκάλει τὸν θεόν· ἄρτι δὲ πέπαυτο τούτων, καὶ παρῆν Ἦσανος ἀπὸ τῆς θήρας. Καὶ τῆς διαμαρτίας ὁ Ἰσακος αἰσθανόμενος, ἡσυχίαν ἄγει. Ἦσανος δὲ ἡξίου τῶν ὁμοίων τῷ ἀδελφῷ παρὰ τοῦ πατρὸς τυγχάνειν· τοῦ δὲ πατρὸς ἀρνούμενου, διὰ τὸ πάσας εἰς Ἰάκωβον τὰς εὐχὰς ἀνηλωκέναι, πένθος ἤγεν ἐπὶ τῇ διαμαρτίᾳ. Καὶ αὐτοῦ τοῖς δάκρυσιν ἀχθόμενος ὁ πατήρ, τὰ μὲν περὶ τὸ κυνηγέσιον καὶ δύναμιν σώματος ἐν ὅπλοις καὶ πᾶσιν ἔργοις εὐδοκιμήσειν αὐτὸν ἔφασκε, καὶ καρπώσεσθαι τὴν ἐπ' αὐτοῖς δόξαν δι' αἰῶνος, καὶ τὸ ἀπ' αὐτοῦ γένος, δουλεύσειν δὲ τῷ ἀδελφῷ.

8. Ἰάκωβον δὲ φοβούμενον τὸν ἀδελφόν, τιμωρίαν βουλούμενον ἀπολαβεῖν τῆς ἐπὶ ταῖς ἀραῖς διαμαρτίας, ἡ μήτηρ ῥύεται· πείθει γὰρ τὸν ἄνδρα Μεσοποταμίτιν ἀγαγέσθαι τῷ Ἰακώβῳ γυναῖκα συγγενῇ. 50 Ἦδη γὰρ καὶ τὴν Ἰσμαήλου θυγατέρα, τοῦ πατρὸς ἄκοντος, Ἦσανος παρελήφει πρὸς γάμον Βασεμμάθην· οὐ γὰρ εὐνόουν τοῖς Χαναναίοις οἱ περὶ τὸν Ἰσακον, ὥστ' ἐπὶ τοῖς πρότερον αὐτοῦ γάμοις δυσχερῶς διακειμένων, εἰς τὸ ἐκείνοις κεχαρισμένον τὴν Βασεμμάθην ὁ Ἦσανος παρέλαβε, μάλιστα περὶ αὐτὴν σπουδάσας.

CAP. XIX. 1. Ἰάκωβος δὲ εἰς τὴν Μεσοποταμίαν στελλόμενος ὑπὸ τῆς μητρὸς, κατὰ γάμον τῆς Λαβάνου θυγατρὸς τοῦ ἐκείνης ἀδελφοῦ, ἐπιτρέψαντος Ἰσακίου τὸν γάμον διὰ τὸ πείθεσθαι τοῖς βουλήμασι τῆς γυναικὸς, διὰ τῆς Χαναναίας ἐπορεύετο· καὶ διὰ τὸ πρὸς τοὺς ἐπιχωρίους μῖσος παρ' οὐδενὶ μὲν ἡξίου καταγέσθαι. Ὑπαιθρος δὲ ἠύλιζετο, τὴν κεφαλὴν λίθοις ἐπ' αὐτοῦ συμφορουμένοις ἐπιτιθεῖς. Καὶ τοιαύτην κατὰ τοὺς ὕπνους ὕπιν ὄρα, παραστάσαν αὐτῷ· κλίμακα γῆθεν ἔδοξεν ἐφικνουμένην τοῦ οὐρανοῦ βλέπειν,

καὶ δι' αὐτῆς ὄψεις κατιούσας, σεμνότερον ἢ κατὰ ἀνθρώπου φύσιν ἐχούσας, καὶ τελευταῖον ὑπὲρ αὐτῆς τὸν θεὸν ἐναργῶς αὐτῷ φαινόμενον, ὀνομαστί τε καλέσαι, καὶ ποιήσασθαι τοιοῦτους λόγους· “*Ἰακώβε, πατὴρ ὄντα σε ἀγαθοῦ καὶ πάππου δόξαν ἀρετῆς μεγάλῃς εὐραμένου, κάμνειν ἐπὶ τοῖς παροῦσιν οὐ προσῆκεν, ἀλλ' ἐλπίζειν τὰ κρείττονα. Καὶ γὰρ ἀφθονος ἐκδέχεται σε μεγάλων ἀγαθῶν παρουσία πρὸς τὸ πᾶν, κατὰ τὴν ἐμὴν ἐπικουρίαν. Ἀβραμόν τε γὰρ ἐγὼ ἐκ τῆς Μεσοποταμίας δεῦρ' ἤγαγον, ἐλαυνόμενον ὑπὸ τῶν συγγενῶν, καὶ πατέρα τὸν σὸν εὐδαίμονα ἀπέφηνα· ὦν οὐχ ἤτιω μοῖραν εἰς σέ καταθήσομαι. Θαρρῶν οὖν καὶ ταύτην πορεύου τὴν ὁδὸν, ἐμοὶ πομπῶ χρώμενος· ἀνυσθήσεται γὰρ σοὶ γάμος, ἐφ' ὃν ἐσπούδακας. Καὶ γενήσονται σοὶ παῖδες ἀγαθοί· τὸ δὲ πλῆθος αὐτῶν ἀριθμοῦ κρεῖττον ἔσται, μείζουσιν υἱοῖς αὐτῶν καταλιμπάνοντες· οἷς ἐγὼ τὸ ταύτης κράτις τῆς γῆς δίδωμι καὶ παισὶ τοῖς αὐτῶν, οἱ πληρώσουσι πᾶσαν ὕσιν ἡλίου ὄρα καὶ γῆν καὶ θάλασσαν. Ἀλλὰ μὴτε κίνδυνον ὑφορῶ μηδένα, μὴτ' εὐλαβοῦ τὸ πλῆθος τῶν πόνων, ἐμοῦ ποιουμένου τῶν σοὶ πραχθησομένων πράνοιαν, ἐν τε τοῖς νῦν καὶ πολὺ πλεόν ἐν τε τοῖς ὕστερον.*”

2. Ταῦτα μὲν οὖν ὁ θεὸς Ἰακώβῳ προαγορεύει. Ὁ δὲ, περιχαρὴς γενόμενος ἐπὶ τοῖς ἐωραμένοις καὶ κατηγγελμένοις, παιδρύνει τε τοὺς λίθους, ὡς τηλικούτων ἀγαθῶν ἐπ' αὐτοῖς προρρήσεως γεγεννημένης, καὶ εὐχὴν ποιεῖται θύσειν ἐπ' αὐτῶν, εἰ κτησάμενος βίον ἀπαθῆς ἐπανίει, καὶ τῷ θεῷ δεκάτην τῶν πεπορισμένων ποιήσεται, οὕτως αὖθις ἀφικόμενος· τίμιόν τε κρίνει τὸ χωρίον, ὄνομα αὐτῷ Βηθὴλ θέμενος, ση-51
μαίνει δὲ τοῦτο θείαν ἐστίαν, κατὰ τὴν τῶν Ἑλλήνων γλῶτταν.

3. Προῖων δὲ ἐπὶ τῆς Μεσοποταμίας, χρόνῳ παρῆν εἰς τὴν Χάρραν. Καὶ ποιμένας ἐν τοῖς προαστείαις καταλαβὼν καὶ παιδας ἐφήβους καὶ παρθένους, ὑπὲρ τινος ἰδρυμένους φρέατος, συνδιέτριβεν αὐτοῖς χρήζων

ποτοῦ. Εἰς τε λόγους αὐτοῖς ἀφικνούμενος, ἀνέκρινεν αὐτοὺς, εἰ τυγχάνουσι Λάβανόν τινα παρ' αὐτοῖς εἰδότες ἔτι περιόντα. 'Οἱ δὲ πάντες ἐπίστασθαι τε ἔφασαν· οὐ γὰρ εἶναι τοιοῦτον ὥστε ἀγνοεῖσθαι. Καὶ συμποιμαίνειν αὐτοῖς θυγατέρα αὐτοῦ, ἣν θαναμάζειν ὅτι μήπω παρείη· παρα γὰρ ταύτης μεμαθήκεις ἂν ἀκριβέστερον, ὅσα περὶ αὐτῶν ἀκοῦσαι ποθεῖς.' Ταῦτα δ' αὐτῶν ἔτι λεγόντων, παρῆν ἡ παῖς σὺν τοῖς ἐπικατιοῦσι τῶν ποιμένων. Καὶ δεικνύουσι τὸν Ἰακώβον αὐτῇ, λέγοντες, 'ὡς ξένος οὗτος ἦκει τὰ περὶ τοῦ πατρὸς ἀναπνυθανόμενος.' Ἡ δὲ, ἡσθεῖσα ὑπὸ νηπιότητος τῇ παρουσίᾳ τοῦ Ἰακώβου, ἀνέκρινεν αὐτὸν, 'τίς τε ὢν, καὶ πόθεν ἦκοι πρὸς αὐτοὺς, καὶ ὑπὸ τίνος χρείας ἡγμένος· ἠύχετο δὲ εἶναι δυνατόν αὐτοῖς παρέχειν, ὃν ἀφικνεῖται δεόμενος.

4. Ἰακώβος δὲ οὐχ ὑπὸ τῆς συγγενείας, οὐδὲ τῆς διὰ ταύτην εὐνοίας, ἀλλ' ἔρωτι τῆς παιδὸς ἠττηθείς, ἐκπέπληκτό τε τοῦ κάλλους ὁρῶν οὕτως ἔχουσιν, ὡς ὀλίγαι τῶν τότε γυναικῶν ἦνθουν, καὶ φησιν, "Ἄλλ' ἐμοὶ πρὸς σέ καὶ πατέρα τὸν σὸν, εἶπερ Λαβάνου παῖς τυγχάνεις, οἰκειότης ἐστὶ πρεσβυτέρα τῆς τε ἐμῆς καὶ σῆς γενέσεως· ἐκ Θάρρου γὰρ Ἀβραμὸς, καὶ Ἀρράνης, καὶ Ναχώρης ἦσαν υἱοί, ὃν Βαθούηλος ὁ σὸς πάππος Ναχώρου γίνεται παῖς, Ἀβράμου δὲ καὶ τῆς Ἀρράνου Σάρρας Ἰσακὸς ἐμὸς πατήρ. Ἐγγιον δὲ καὶ νεώτερον τοῦδ' ἡμεῖς τῆς συγγενείας ὁμήρευμα πρὸς ἀλλήλους ἔχομεν· Ρεβέκκα γὰρ μήτηρ ἐμῇ, Λαβάνου πατρὸς τοῦ σοῦ ἀδελφῇ, πατρὸς τε τοῦ αὐτοῦ καὶ μητρὸς· ἀνεψιοὶ δ' ἐσμέν ἡμεῖς ἐγὼ τε καὶ σὺ. Καὶ νῦν δεῦρ' ἦκω ἀσπασόμενός τε ὑμᾶς, καὶ τὴν πρέπουσαν ἡμῖν συγγένειαν ἀνανεωσόμενος." Ἡ δὲ ὑπὸ μνήμης, ὅποια φιλεῖ συντυγχάνειν τοῖς νέοις, προπεπνυμένη παρὰ τοῦ πατρὸς τὰ περὶ τῆς Ρεβέκκας, καὶ τοὺς γονεῖς εἰδυῖα ποθοῦντας αὐτῆς τὸ ὄνομα, ὑπὸ τῆς περὶ τὸν πατέρα εὐνοίας ἐνδρακὺς γενομένη, περιβάλλει τὸν Ἰακώβον, καὶ κατασπασαμένη, τὴν εὐκταιοτάτην καὶ

μεγίστην ἡδονὴν αὐτὸν κομίσαι τῷ πατρὶ καὶ τοῖς ἐπὶ τῆς οἰκίας ἅπασιν, ἔλεγεν, ἐπὶ τῇ μνήμῃ τῆς μητρὸς αὐτοῦ κειμένῳ, καὶ πρὸς μόνῃ ταύτῃ τυγχάνοντι· φανεῖσθαι δ' ἂν τοῦ παντὸς ἀντάξιον ἀγαθοῦ.' Χωρεῖν τε ἐκέλευσεν ἤδη πρὸς τὸν πατέρα, καὶ ἔπεσθαι πρὸς αὐτὸν ἡγουμένη, καὶ τῆς ἡδονῆς μὴ ἀφαιρεῖσθαι τὸ πλέον αὐτὸν βραδύνοντα.

5. Ταῦτ' εἰπούσα παρήγαγεν αὐτὸν πρὸς τὸν Λάβανον. Καὶ γνωρισθεὶς ὑπὸ τοῦ μήτρωος, αὐτὸς τε ἀδελφὴς ἦν ἐν φίλοις γενόμενος, καὶ ἐκείνοις πολλὴν ἡδονὴν παρεῖχεν ἀδοκῆτως ἐπιφανείς. Μετὰ δὲ οὐ πολλὰς ἡμέρας ὁ Λάβανος, 'χαίρειν μὲν ἐπ' αὐτῷ παρόντι μειζόνως, ἢ ὥς τῷ λόγῳ δηλώσειεν, ἔλεγε· τὴν δ' αἰτίαν δι' ἣν ἀφίκεται, μητέρα τε καὶ πατέρα πρεσβύτας καταλιπὼν, καὶ θεραπείας τῆς παρ' αὐτοῦ δεο- 52 μένους, ἀνεπυνθάνετο· παρέξειν γὰρ αὐτῷ καὶ πρὸς ἅπασαν ἐπαμύνειν χρεῖαν.' Ἰσάκῳ δὲ αὐτῷ πᾶσαν τὴν αἰτίαν διηγεῖτο, λέγων, 'Ἰσάκῳ γενέσθαι παῖδας διδύμους, αὐτὸν τε καὶ Ἡσάον, ὃν, ἐπεὶ τῶν τοῦ πατρὸς εὐχῶν διήμαρτε, σοφίᾳ τῆς μητρὸς εἰς αὐτὸν γενομένων, ἀποκτεῖναι ζητεῖν αὐτὸν, ὥς ἀφηρημένον τῆς παρὰ τοῦ θεοῦ βασιλείας, καὶ ἀγαθῶν ὧν ὁ πατήρ ἠύξατο. Ταύτην τε εἶναι τὴν αἰτίαν τῆς ἐνθάδε παρουσίας, κατὰ τὴν τῆς μητρὸς ἐντολήν· πᾶσί τε γὰρ ἡμῖν ἀδελφοὶ τυγχάνουσι, καὶ πλέον τοῦ κατ' ἐκείνων συγγενοῦς ἢ μητὴρ προσλαμβάνει. Ἔρῳμα δὲ τῆς ἐμῆς, φησὶν, ἀποδημίας σέ τε καὶ τὸν θεὸν ποιούμενος, θαρρόω τοῖς παροῦσι.'

6. Λάβανος δὲ καὶ 'διὰ τοὺς προγόνους ὑπισχνεῖται πάσης αὐτῷ μεταδώσειν φιλανθρωπίας καὶ διὰ τὴν μητέρα, πρὸς ἣν τὴν εὐνοίαν διὰ τῆς περὶ αὐτὸν σπουδῆς ἐνδείξασθαι καὶ μὴ παρούσης· ποιμνίων τε γὰρ αὐτὸν ἐπιμελητὴν καταστήσειν ἔφασκε, καὶ προνομίας ἀντὶ τούτων ἀξιώσειν. Καὶ πρὸς τοὺς ἰδίους ἀπαλλάσσεσθαι γονεῖς βουλόμενον, μετὰ δώρων ἐπανήξειν, καὶ τιμῆς ὅσης εἰκὸς ἔστι τυχεῖν τὸν οὕτω συγγενῇ.'

Ἰακώβου δὲ ἀσμένως ταῦτα ἀκούσαντος, καὶ γήσαν-
τος ἡδέως πάντα μένων παρ' αὐτῷ πόνον εἰς ἡδονὴν
ὑπομένειν τὴν ἐκείνου, μισθὸν δ' ὑπὲρ τούτου λαβεῖν
ἀξιούντος τὸν Ῥαχήλας γάμον, διὰ τε τὰ ἄλλα τιμῆς
ἀξίας παρ' αὐτῷ τυγχανοῦσης, καὶ ὅτι διάκονος αὐτῷ
τῆς πρὸς αὐτὸν ἀφίξεως γένοιτο· ὁ γὰρ τῆς παιδὸς
ἔρωις αὐτὸν ἠνάγκαζε ποιήσασθαι τοὺς περὶ τούτου
λόγους. Λάβανος δὲ ἡσθεὶς τούτοις, ἐπινεύει τὸν γά-
μον αὐτῷ τῆς παιδὸς, οὐκ ἄλλον ἀμείνω γαμβρὸν εὐ-
ξάμενος ἔλθειν· 'εἰ μέντοι παρ' αὐτῷ μένοι τινὰ χρό-
νον, τοῦτο ποιήσιν· εἰς γὰρ Χαναναίους οὐκ ἂν πέμ-
ψειν τὴν θυγατέρα, μεταμέλειν γὰρ αὐτῷ καὶ τοῦ τῆς
ἀδελφῆς κήδους ἐκεῖ συναφθέντος.' Τοῦ δ' Ἰακώβου
τούτοις συγχωροῦντος, ἐπὶ τῶν χρόνων συντίθεται·
τοσάδε γὰρ αὐτῷ κέκριται θητεῦσαι τῷ πενθερῷ, ἵνα
τῆς ἀρετῆς πείραν διδούς, ἐπιγνωσθῇ μᾶλλον τίς εἴη.
Καὶ προσδεξαμένου τὸν λόγον, Λάβανος τοῦ χρόνον
διελθόντος προτίθει τὴν εὐωχίαν τῶν γάμων. Νυκ-
τὸς δὲ ἐπιγενομένης, οὐδὲν προησθημένῳ τῷ Ἰακώβῳ
παρακατακλίνει τὴν ἑτέραν τῶν θυγατέρων, πρεσβυ-
τέραν τε τῆς Ῥαχήλας, καὶ τὴν ὅσιν οὐκ εὐπρεπῇ.
Συνελθὼν δ' ἐκεῖνος ὑπὸ μέθης καὶ σκύτους, εἴτα μεθ'
ἡμέραν γνοὺς, ἀδικίαν ἐπεκάλει Λαβάνῳ. Ὁ δὲ 'συγ-
γνώμην ἡτέιτο τῆς ἀνάγκης, ὑφ' ἧς ταῦτα πράξειεν·
οὐ γὰρ κατὰ κακοιργίαν αὐτῷ τὴν Λείαν παρασχεῖν,
ἀλλ' ὑφ' ἑτέρου μείζονος νενικημένον. Τοῦτο μέντοι γ'
53 οὐδὲν ἐμποδίζειν πρὸς τὸν Ῥαχήλας γάμον, ἀλλ' ἔρω-
ντι δώσειν ταύτην μετ' ἄλλην ἑπταετίαν.' Πείθεται
δὲ ὁ Ἰακώβος· οὐδὲν γὰρ ἕτερον αὐτῷ ποιεῖν ὁ τῆς
κόρης ἔρωις ἐπέτρεπε. Καὶ διελθούσης ἄλλης ἑπταε-
τίας τὴν Ῥαχήλαν παρέλαβεν.

7. Ἦσαν δ' ἑκατέραις θεραπαινίδες, τοῦ πατρὸς
θόντος, Ζελαὰ μὲν Λείας, Ῥαχήλας δὲ Βάλλα, δοῦλαι
μὲν οὐδαμῶς, ὑποτεταγμέναι δέ. Καὶ τῆς Λείας ἡπτετὸ
δεινῶς ὁ πρὸς τὴν ἀδελφὴν ἔρωις τ' ἀνδρός· προσε-
δόκα τε παίδων γενομένων ἔσεσθαι τιμία, ἰκέτευσέ τε

τὸν θεὸν διπνεκῶς. Καὶ γενομένου παιδὸς ἄρρενος, καὶ διὰ τοῦτο πρὸς αὐτὴν ἐπεστρεμμένου τοῦ ἀνδρός, Ρουβήλον ὀνομάζει τὸν υἱόν, διότι κατ' ἔλεον αὐτῇ τοῦ θεοῦ γένοιτο, ταῦτο γὰρ σημαίνει τὸ ὄνομα. Τεκνοῦνται δὲ αὐτῇ καὶ τρεῖς ἕτεροι μετὰ χρόνον, Σιμεὼν, ἀπασημαίνει δὲ τὸ ὄνομα τὸ ἐπήκοον αὐτῇ τὸν θεὸν γηγενέαι· εἴτα Λευὶ, κοινωνίας οἶον βεβαιωτής· μεθ' ὃν Ἰούδας, εὐχαριστίαν τοῦτο δηλοῖ. Ραχήλα δὲ, φοβουμένη μὴ διὰ τὴν εὐτεκνίαν τῆς ἀδελφῆς ἥτινος παρὰ τ' ἀνδρὸς μοίρας τυγχάνη, παρακατακλίνει τῇ Ἰακώβῳ τὴν ἑαυτῆς θεραπαινίδα Βάλλαν. Γίνεται δὲ παιδίον ἐξ αὐτῆς Λάν, θεόκριτον ἂν τινες εἴποιεν κατὰ τὴν Ἑλλήνων γλῶτταν· καὶ μετὰ τοῦτον Νεφθαλείμ, ἀμηχάνητος οἶον, διὰ τὸ ἀντιτεχνάσασθαι πρὸς τὴν εὐτεκνίαν τῆς ἀδελφῆς. Τὸ δ' αὐτὸ καὶ Λεία ποιεῖ, πρὸς τὸ τῆς ἀδελφῆς ἔργον ἀντιτεχνασαμένη· παρακατακλίνει γὰρ τὴν αὐτῆς θεράπαιναν. Γίνεται δὲ καὶ ἐκ τῆς Ζελαῆς υἱὸς Γάδας, τυχαῖον ἂν τις καλέσειεν αὐτόν· καὶ μετὰ τούτον Ἀσὴρ, μακαριστῆς λέγεται ἂν, ἐξ ὧν πρὸς εὐκλειαν τῇ Λείᾳ προσελάμβανε.⁵⁴ Ρουβήλου δὲ, τοῦ πρεσβυτάτου τῶν υἱῶν Λείας, Μανθράφρου μῆλα κομίζοντος τῇ μητρὶ, Ραχήλα θεασαμένη παρεκάλει μεταδοῦναι, δι' ἐπιθυμίας τοῦ βρώματος γενομένη. Τῆς δ' αὖ πειθομένης, ἀρκεῖσθαι δ' αὐτὴν ἀξιούσης, ὅτι τῆς τιμῆς αὐτὴν ἀφέλοιτο τῆς παρὰ τοῦ ἀνδρός, Ραχήλα πεπαινουσα τὸν θυμὸν τῆς ἀδελφῆς, παραχωρήσειν αὐτῇ τοῦ ἀνδρός ἔλεγε κοιμησμένου παρ' αὐτῇ κατ' ἐκείνην τὴν ἐσπέραν. Τῆς δὲ προσεμένης τὴν χάριν, Ἰακώβος συγκαθεύδει τῇ Λείᾳ, Ραχήλα χαριζάμενος. Πάλιν οὖν γίνονται παῖδες αὐτῇ, Ἰσσαχαρις μὲν, σημαίνων τὸν ἐκ μισθοῦ γεγνησένον, Ζαβουλὼν δὲ, ἀμεχυρασμένον εὐνοίᾳ τῇ πρὸς αὐτὴν, θυγάτηρ δὲ Λείνα. Χρόναις δ' ὕστερον καὶ Ραχήλα γίνεται ὁ Ἰώσηπος υἱός, πρᾶσθήκην γεννησμένου τικὸς δηλοῖ.

8. Τοῦτον ἅπαντα τὸν χρόνον, ἔτη δ' ἐστὶν εἴκο-

σιν, ἐποίμαινε τῷ πενθερῷ. Μετὰ δὲ τοῦτο ἤξιον, τὰς γυναῖκας ἀναλαβὼν, ἀπαλλάττεσθαι πρὸς αὐτόν· τοῦ δὲ πενθεροῦ μὴ συγχωροῦντος, κρύφα τοῦτο ποιεῖν ἐπενόει. Τῶν γυναικῶν οὖν ἀπεπειράτο, πῶς ἔχοιεν πρὸς τὴν ἀποδημίαν· τῶν δ' ἔχουσῶν ἡδέως, Ῥαχήλα καὶ τοὺς τύπους τῶν θεῶν, οὓς σέβειν πατέριους ὄντας νόμιμον ἦν, συνανελομένη, συναπεδίδρασκε μετὰ τῆς ἀδελφῆς, οἱ τε ἑκατέρων παῖδες καὶ αἱ θεραπαινίδες σὺν τοῖς υἱοῖς, εἴ τε τις ἦν κτῆσις αὐταῖς. Ἀπήγετο δὲ Ἰάκωβος καὶ τῶν βοσκημάτων τὴν ἡμίσειαν, Λαβάνου μὴ προεγνωκός. Τοὺς δὲ τύπους τῶν θεῶν ἐπεφέρετο ἡ Ῥαχήλα, καταφρονεῖν μὲν τῆς τοιαύτης τιμῆς τῶν θεῶν διδάξαντος αὐτὴν Ἰακώβου, ἵνα δ' εἰ καταληφθεῖεν ὑπὸ τοῦ πατρὸς αὐτῆς διωχθέντες, ἔχοι τοῦτοις προσφυγοῦσα συγγνώμης τυγχάνειν.

9. Λάβανος δὲ, μεθ' ἡμέραν μίαν γνούς τὴν τε Ἰακώβου ἀναχώρησιν καὶ τῶν θυγατέρων, δεινοπαθῶν ἤλαυνεν ἐπ' αὐτόν μετὰ δυνάμειος ἐπειγόμενος· καὶ καθ' ἐβδόμην ἡμέραν ἐπὶ τινος λόφου λαμβάνει προκαθιδρυμένους. Καὶ τότε μὲν, ἐσπέρα γὰρ ἦν, ἡσύχαζεν· ὅναρ δὲ ὁ θεὸς αὐτῷ ἐπιστὰς, παρήνεσε· λαβόντι τὸν γαμβρὸν καὶ τὰς θυγατέρας ἡρεμεῖν, καὶ μηδὲν εἰς αὐτοὺς ὑπὸ θυμοῦ τολμᾶν, σπονδὰς δὲ ποιεῖσθαι πρὸς Ἰάκωβον, αὐτὸς λέγων ἐκείνῳ συμμαχήσειν, εἰ καταφροσυνήσας αὐτοῦ τῆς ὀλιγότητος χωρήσειεν αὐτῷ διὰ μάχης. Λάβανος δὲ, τοιαύτης αὐτῷ ἐκ τοῦ θεοῦ προφῆσεως γεγενημένης, μεθ' ἡμέραν εἰς λόγους τὸν Ἰάκωβον προσκαλεσάμενος, καὶ δηλώσας αὐτῷ τὸ ὄναρ, ἐπεὶ πρὸς αὐτόν ἦλθε πεισθεὶς, ἤρξατο κατηγορεῖν αὐτοῦ, προσέφων, “ὅτι καὶ πένητα αὐτόν ἐλθόντα πρὸς αὐτόν καὶ πάντων ἄπορον ὑπέδεξατο, καὶ παράσχοι πᾶσαν ἀφθονίαν τῆς αὐτοῦ κτήσεως· καὶ γὰρ θυγατέρας τὰς ἐμὰς συνέζευξα, τὴν εὐνοίαν σου τὴν πρὸς ἡμᾶς τοῦτοις ἀυξηθήσεσθαι λογιζόμενος. Σὺ δὲ, οὔτε τῆς μητρὸς τῆς σεαυτοῦ, καὶ κοινωνίας ἧς εἶχες πρὸς ἐμὲ συγγενείας, οὔτε γυναικῶν ὥς ἑγῆμας αἰδῶ ποιη-

σάμενος, οὔτε τέκνων ὧν εἰμι πάππος, ἐχρήσω μοι πολέμου νόμῳ, κτήσιν μὲν ἄγων τὴν ἐμὴν, θυγατέρας δὲ ἀναπείσας ἀποδρᾶναι τὸν γεγεννηκότα· ἱερά τε πάτρια βασιτάσας οἶκοι φερόμενος, ὑπὸ τε τῶν ἐμῶν τιμηθέντα προγόνων, καὶ ὑπ' ἐμοῦ θρησκείας τῆς αὐτῆς ἐκείνοις ἀξιοθέντα. Καὶ ταῦτα ἃ μηδὲ οἱ πολεμήσαντες τοὺς ἐχθροὺς ἔδρασαν, ὁ συγγενὴς σὺ, καὶ τῆς μὲν ἀδελφῆς τῆς ἐμῆς υἱὸς, θυγατέρων δὲ τῶν ἐμῶν ἀνὴρ, ξένος δὲ καὶ ἐφέστιος τῆς ἐμῆς οἰκίας γεγεννημένος ἔδρασας.” Ταῦτ' εἰπόντος Λαβάνου, Ἰακώβος ἀπελογεῖτο, “μὴ μόνῳ πατρίδος ἔρωτα τὸν θεόν, ἀλλὰ καὶ πᾶσιν ἐμφύσαι, καὶ μετὰ τοσοῦτον χρόνον καλῶς ἔχειν αὐτῷ κατελθεῖν εἰς ταύτην. Ὑπὲρ δὲ τῆς λείας ἧς ἐγκαλεῖς,” φησὶν, “ἀδικῶν αὐτὸς ἂν εὐρεθείης ἐπ' ἄλλῳ κριτῇ· ὑπὲρ γὰρ ἧς ἐχρῆν σε χάριν ἡμῖν ἔχειν καὶ φυλαχθεῖσης ὑφ' ἡμῶν καὶ πλείονος γεγεννημένης, ὑπὲρ ταύτης πῶς οὐ διαμαρτάνεις τῶν δικαίων χαλεπαίνων ἐμοὶ, εἰ μοῖραν αὐτῆς ὀλίγην λαβόντες ἔχομεν. Περὶ μὲν τοί γε τῶν θυγατέρων ἴσθι μὴ κατ' ἐμὴν κακουργίαν ἀπαναστήσαντος ἀκολουθεῖν, ἀλλὰ κατ' εὖνοιαν δικαίαν, ἣν γυναῖξί γε μεταῖς πρὸς συνοικοῦντας εἶναι συμβέβηκεν· ἐπονται τοίνυν οὐχ ὥς ἐμοὶ τοσοῦτον, ὅσον τοῖς παισὶν ἐαυτῶν.” Καὶ ταῦτα μὲν ὑπὲρ τοῦ μηδὲν ἀδικεῖν αὐτὸς ἔλεγε, προσενεκάλει δὲ, καὶ κατηγορίαν ἐποιεῖτο, ὅτι ‘μητρὸς ὧν ἀδελφὸς τῆς αὐτοῦ, καὶ συζεύξας αὐτῷ τὰς θυγατέρας, ἐπιτάγμασιν ἐκτροχῶσαι χαλεποῖς, εἴκοσιν ἐτῶν ἀριθμὸν ἐν αὐτοῖς κατασχών. Καὶ τὰ μὲν προφάσεις τῶν γάμων ὑπ' αὐτοῦ γεγόμενα, καὶ περ ὄντα χαλεπὰ, κουφότερα ἔφασκε, χεῖρω δὲ τὰ μετὰ τοὺς γάμους, καὶ ἃ τις ἐχθρὸς ἐφυγεν ἄν.’ Καὶ γὰρ σφόδρα κακούργως ὁ Λάβανος ἐχρήσατο τῷ Ἰακώβῳ· ὁρῶν γὰρ αὐτῷ τὸν θεὸν πρὸς ὃ, τι θελήσειε συλλαμβανόμενον, ὑπισχνεῖτο τῶν τεχθησομένων αὐτῷ παρέξειν ἑσθ' ὅτε μὲν ὃ, τι καὶ γένοιτο λευκόν, ποτὲ δ' αὖ τὰ μέλανα τῶν γεννωμένων. Πληθύνοντων δὲ τῶν ἐπ' ὀνόματι τῷ

Ἰακώβου τικτομένων, τὴν μὲν εἰς τὸ παρὸν οὐκ ἐφύλαττε πίστιν, εἰς ἔτος δὲ παρέξειν ἐπηγγέλλετο τὸ ἐξῆς, διὰ τὸ ἐποφθαλμιᾶν τῷ πλήθει τῆς κτήσεως, ἐπαγγελλόμενος μὲν διὰ τὸ δυσέλπιστον γενέσθαι τοσαῦτα, ψευδόμενος δὲ ἐπὶ γενομένοις.

10. Περὶ μέντοι τῶν ἱερωμάτων ἐκέλευεν ἔρευναν ποιῆσθαι. Δεξαμένου δὲ Λαβάνου τὴν ἔρευναν, Ῥα-
56 χήλα πυνθανομένη κατατίθησι τοὺς τύπους εἰς τὴν σά-
γην τῆς φερούσης αὐτὴν καμήλου· ἐκαθέζετο δὲ, φάσ-
κουσα τὴν κατὰ φύσιν κάθαρσιν αὐτῇ ἐνοχλεῖν. Καὶ
Λάβανος μὲν ἀγίστιαται τῆς ἐπὶ πλείον ἐρευνῆς, οὐκ
ἂν οἴθηδεις τὴν θυγατέρα μετὰ τοιούτου πάθους τοῖς
αὐτοῖς προσελθεῖν. Ποιεῖται δὲ ὄρκους πρὸς Ἰακώ-
βον, οὐδενὸς αὐτῷ μνησικακήσειν τῶν γεγονότων, ἀλλὰ
καὶ ἐκεῖνος, ἀγαπήσειν αὐτοῦ τὰς θυγατέρας. Καὶ τὰς
πίστεις τὰς ἐπὶ τούτοις ἐποιήσαντο ὑπὲρ ὄρων τινῶν,
ἐφ' οἷς στήλην ἀνέθεσαν κατὰ βωμοῦ σχῆμα, ὅθεν Γα-
λάθης λέγεται ὁ βωμὸς, ἀφ' οὗ καὶ νῦν Γαλαθηνὴν κα-
λοῦσι τὴν γῆν. Ἐστιαθέντων δ' ἐπὶ τοῖς ὄρκοις, ὁ μὲν
Λάβανος ἀνέβηκεν.

CAP. XX. 1. Ἰακώβω δὲ εἰς τὴν Χακαναίαν προϊόντι
φαντάσματα συνετύγγανεν, ἀγαθὰς ἐλπίδας ὑπαγο-
ρεύοντα περὶ τῶν ἐς ὕστερον· καὶ τὸν μὲν τόπον ἐκεί-
νον προσαγορεύει θεοῦ στρατόπεδον. Βουλόμενος δὲ
εἰδέναι τί ὁ ἀδελφὸς περὶ αὐτοῦ φρονεῖ, τοὺς γνωσο-
μένους ἕκαστα μετὰ ἀκριβείας προέπεμψε, δεδιὼς αὐ-
τὸν διὰ τὴν προτέραν ὑπόψιν. Ἐνετέλλετο δὲ τοῖς
πεμπόμενοις λέγειν πρὸς τὸν Ἥσανον, ὅτι νομίσας
Ἰακώβος ἄδικον συνδαιτᾶσθαι αὐτοῦ τῇ ὀργῇ τῆς χά-
ρας ἐκὼν ὑπεξέλθοι, καὶ νῦν τὸν χρόνον ἱκανὸν ἡγού-
μενος εἶναι διαλλάκτην, ἐπανήκοι, γυναῖκάς τε καὶ
παῖδας ἐπαγόμενος μετὰ τοῦ πορισθέντος βίου, μετὰ
τῶν τιμιωτάτων ἑαυτὸν ἐκείνῳ παραδιδούς, ὅτι κρίνει
μέγιστον ἀγαθὸν, τὸ τῷ ἀδελφῷ συμμεταλαμβάνειν
τῶν ὑπὸ τοῦ θεοῦ δεδομένων. Καὶ οἱ μὲν ταῦτα ἐδή-

λουν. Ἡσανος δὲ περὶ χαρῆς γίνεται, καὶ τῷ ἀδελφῷ ὑπὸ πάντα σὺν ὀπλίταις τετρακοσίοις. Καὶ Ἰάκωβος, πυκ-
θανόμενος ἤκειν αὐτὸν ὑπαντησόμενον μετὰ τοσούτων
ὀπλιτῶν, ἦν περίφοβος. Τῷ μὲντοι θεῷ τὴν ἐλπίδα
τῆς σωτηρίας ἐπέτρεπε· καὶ πρόνοιαν εἶχεν ἐκ τῶν
παρόντων ὅπως ἂν αὐτὸς ἀπαθῆς σώζοι τοὺς σὺν αὐ-
τῷ, κρατήσας τῶν ἐχθρῶν εἰ ἐθέλοιεν ἀδικεῖν. Νεί-
μας οὖν τοὺς σὺν αὐτῷ, τοὺς μὲν προέπεμπε, τοὺς
δὲ λειπομένους ἄσπον ἐκέλευεν ἀκολουθεῖν, ὅπως εἰ
βιασθεῖεν οἱ προπεμφθέντες, ἐπιθεμένου τοῦ ἀδελφοῦ,
καταφυγὴν ἔχοιεν τοὺς ἐπομένους. Καὶ τοῦτον διατά-
ξας τοὺς σὺν αὐτῷ τὸν τρόπον, πέμπει τινὰς δῶρα
πομίζοντας τῷ ἀδελφῷ. Ὑποζύγια δ' ἦν τὰ πεμπόμενα, 57
καὶ πλήθος τετραπόδων ποικίλων, ἃ δὴ τίμια τοῖς λη-
φόμενοις ἐμελλεν ἔσσεσθαι παρὰ τὸ σπανίζειν αὐτῶν.
Ἦσαν δὲ οἱ πεμφθέντες ἐκ διαλειμμάτων, ἵνα συνεχέ-
στερον ἐντυγχάνοντες πολλοὶ δοκῶσιν· ἀνήσειν γὰρ ὑπὸ
τῶν δώρων τῆς ὀργῆς, εἰ διαμένοι τεθυμωμένος· ἔτι
μέντοι καὶ λόγοις χρηστοῖς ὁμιλεῖν πρὸς αὐτὸν εἶρητο
τοῖς πεμπομένοις.

η. Ταῦτα συνθεῖς διὰ πάσης τῆς ἡμέρας, νυκτὸς
ἐπιγενομένης ἐκίνει τοὺς σὺν αὐτῷ. Καὶ χεῖμαρρόν
τινα Ἰαβακχὸν λεγόμενον διαβεβηκότων, Ἰάκωβος ὑπο-
λελειμμένος φαντάσματι συντυχῶν διεπάλαυνεν, ἐκείνου
προκατάρχοντος τῆς μάχης. Ἐκράτει τε τοῦ φαντάσ-
ματος, ὃ δὴ καὶ φωνῇ χρῆται καὶ λόγοις πρὸς αὐτὸν,
ἡχαίρειν τε τοῖς γεγεννημένοις παραινοῦν, καὶ μὴ μι-
κρῶν κρατεῖν ὑπολαμβάνειν, ἀλλὰ θεῖον ἄγγελον νεני-
κηκεῖναι, καὶ σημεῖον ἡγεῖσθαι τοῦτο μεγάλων ἀγαθῶν
ἐσόμενον, καὶ τοῦ μηδέποτε τὸ γένος ἐκλείψειν αὐτοῦ,
μηδ' ὑπέρτερον ἀνθρώπων τινὰ τῆς ἰσχύος ἔσσεσθαι τῆς
ἐκείνου. Ἐκέλευέ τε καλεῖσθαι αὐτὸν Ἰσράηλον, ση-
μαίνει δὲ τοῦτο κατὰ τὴν Ἑβραίων γλῶτταν τὸν ἀντι-
στάντα ἀγγέλω θεῷ. Ταῦτα μὲντοι προέλεγεν, Ἰα-
κώβου δεηθέντος· αἰσθόμενος γὰρ ἄγγελον εἶναι θεοῦ,
τινα μοῖραν ἔξει σημαίνειν παρεκάλει. Καὶ τὸ μὲν

πάντασμα ταῦτ' εἰπὼν ἀφανὲς γίνεται. Ἡσθεὶς δὲ τούτοις Ἰάκωβος, Φανούηλον ὀνομάζει τὸν τόπον, σημαίνει δὲ πρόσωπον θεοῦ. Καὶ γενομένου διὰ τὴν μάχην ἀλγήματος αὐτῷ περὶ τὸ νεῦρον τὸ πλατὺ, αὐτὸς τε ἀπείχετο τῆς τούτου βρώσεως, καὶ δι' ἐκείνον οὐδ' ἡμῖν ἐστὶν ἐδώδιμον.

3. Πλησίον δ' ἤδη τὸν ἀδελφὸν πυνθανόμενος, καλεῖται προῖεναι τῶν γυναικῶν ἑκατέραν καθ' αὐτὴν μετὰ τῶν θεραπαινίδων, ἵνα πόρρωθεν ἀφορῶν τὰ ἔργα τῶν ἀνδρῶν μαχομένων, εἰ τοῦτο θελήσειεν Ἡσавος. Προσεκύνει δ' αὐτὸς τὸν ἀδελφὸν ἐγγὺς αὐτῷ γεόμενον, οὐδὲν περὶ αὐτοῦ δόλιον φρονούντα. Καὶ ὁ Ἡσавος, ἀσπασάμενος αὐτὸν, ἀνῆρετο τῶν παιδῶν τὸν ὄχλον καὶ τὰς γυναῖκας, ἡξίου τε, τότε τὸ πᾶν μαθὼν περὶ αὐτῶν, καὶ αὐτὸς μὲν συμβαδίζειν αὐτοῖς πρὸς τὸν πατέρα. Ἰακώβου δὲ προκασιζομένου τὸν κόπον τῶν ὑποσυγίων, ὑπεχώρησεν εἰς Σάειραν· ἐνταῦθα γὰρ 58 ἐποιεῖτο τὴν διαίταν, προσαγορεύσας τὸ χωρίον ἀπὸ τῆς αὐτοῦ τριχώσεως Δασεῖαν.

CAP. XXI. 1. Ἰάκωβος δὲ ἀφίκετο εἰς τὰς ἐτι νῦν Σκηναὺς λεγομένας, ὅθεν εἰς Σίλκιμον παρῆν· Χαναταίων δ' ἐστὶν ἡ πόλις. Τῶν δὲ Σικιμιτῶν ἑορτὴν ἀγόντων, Δεῖνα, ἡ θυγάτηρ ἦν Ἰακώβου μόνη, παρῆλθεν εἰς τὴν πόλιν, ὀψομένη τὸν κόσμον τῶν ἐπιχωρίων γυναικῶν. Θεασάμενος δ' αὐτὴν Συχέμης, Ἐμμώρου τοῦ βασιλέως υἱὸς, φθελρεῖ δι' ἀρπαγῆς· καὶ διατεθεὶς ἐρωτικῶς, ἱκετεύει τὸν πατέρα λαβεῖν αὐτῷ πρὸς γάμον τὴν κόρην. Ὁ δὲ πεισθεὶς ἤκε πρὸς τὸν Ἰακώβον, δεόμενος τῷ παιδὶ αὐτοῦ Συχέμη συζεύξαι Δεῖναν κατὰ νόμον. Ἰάκωβος δὲ, οὐτ' ἀντιλέγειν ἔχων διὰ τὸ ἀξίωμα τοῦ παρακαλοῦντος, οὔτε νόμιμον ἡγούμενος ἀλλοφυλῶ συνοικίζειν τὴν θυγατέρα, ἡξίωσεν ἐπιτρέψαι αὐτῷ βουλὴν ἀγαγὴν περὶ ὧν παρεκάλει. Ἀπῆγε μὲν οὖν ὁ βασιλεὺς, ἐλπίζων Ἰακώβον παρέξειν τὸν γάμον. Ἰάκωβος δὲ τοῖς παισὶ δηλώσας τὴν τε φθορὰν

τῆς ἀδελφῆς, καὶ τοῦ Ἐμμώρου τὴν δέξιν, ἥξιον
βουλευέσθαι τί ποιεῖν. Οἱ μὲν οὖν πλείους ἡσύχαζον,
γνώμης ἀποροῦντες. Συμεὼν δὲ καὶ Λεὺς, ὁμομή-
τριοι τῆς κόρης ἀδελφοί, πρὸς ἀλλήλους συντίθενται
τοιάνδε τινα πράξιν. Οὔσης ἐορτῆς, καὶ τῶν Σικι-
μίτων εἰς ἀνέσιν καὶ εὐωχίαν τετραμμένων, νύκτωρ
πρώτοις ἐπιβαλόντες τοῖς φύλαξι κτείνουσι κοιμώμε-
νους, καὶ παρελθόντες εἰς τὴν πόλιν ἀναιροῦσι πᾶν
ἄρρεν, καὶ τὸν βασιλέα σὺν αὐτοῖς καὶ τὸν υἱὸν αὐτοῦ·
φείδονται δὲ τῶν γυναικῶν. Πράξαντες δὲ ταῦτα δίχα
τῆς τοῦ πατρὸς γνώμης, ἐπανάγουσι τὴν ἀδελφήν.

2. Ἰακώβω δ' ἐκπλαγέντι πρὸς τὸ μέγεθος τῶν
γεγονότων, καὶ χαλεπαίνοντι πρὸς τοὺς υἱοὺς ὁ θεὸς
παρὰστας, ἐκέλευσε 'θαρσύνειν, ἀγνίσαντι δὲ τὰς σκη-
νὰς θυσίας ἐπιτελεῖν, ὥς τὸ πρῶτον ἀπῶν εἰς τὴν
Μεσοποταμίαν ἐπὶ τῇ ὕψει τοῦ ὄνειρου ἠΐστατο.' Ἀγνί-
ζων οὖν τοὺς ἐπομένους, ἐντυγχάνει τοῖς Λαβάνου θε-
οῖς — οὐ γὰρ ἠπίστατο ὑπὸ τῆς Ῥαχήλας κλαπέντας —,
καὶ αὐτοὺς ἔκρυπεν ἐν Σικίμοις εἰς γῆν ὑπὸ τὴν δρυῖν.
Ἀπάρας τε τὸ ἐντεῦθεν, ἐν Βηθὴλοῖς ἔθυσεν, ὅπου τὸ ὄνει-
ρον ἐθεάσατο, χωρῶν πρότερον ἐπὶ τῆς Μεσοποταμίας.

3. Ἐντεῦθεν δὲ προῖων, ἐπεὶ κατὰ τὴν Ἐφρα-
θάμην γίνεται, ἐνθάδε Ῥαχήλαν ἐκ τοκετοῦ θανοῦσαν
θάπτει, μόνην τῶν συγγενῶν τῆς ἐν Χεβρώνα 59—65
τιμῆς οὐ τυχοῦσαν. Πενθήσας δὲ μεγάλως, τὸ ἐξ αὐ-
τῆς παιδίον Βενιαμὴν ἐκάλεσε, διὰ τὴν ἐπ' αὐτῇ γε-
νομένην ὀδύνην τῇ μητρὶ. Οὗτοι Ἰακώβου παῖδες οἱ
πάντες, ἄρρενες μὲν δώδεκα, θήλεια δὲ μία. Τούτων
ἀκτὼ γνήσιοι ἐκ Λείας μὲν ἑξ, δύο δὲ ἐκ Ῥαχήλας,
τέσσαρες δὲ ἐκ τῶν θεραπαινίδων, δύο ἐξ ἑκατέρας,
ὧν καὶ τὰ ὀνόματα πάντων προεῖπον.

CAP. XXII. 1. Παρὴν δ' ἐντεῦθεν ἐπὶ Χεβρώνα πό-
λιν ἐν Χαναναίοις κειμένην. Ἐκεῖ δὲ Ἰσακὸς τὴν δια-
ταν εἶχε, καὶ βραχεία μὲν ἀλλήλοις συνδιατρίβουσι·
τὴν γὰρ Ῥεβέκκαν Ἰακώβος οὐ κατέλαβε ζῶσαν. Θνήσκον

καὶ δὲ καὶ Ἰσακὸς οὐ μετὰ πολὺ τῆς ἀφίξεως τοῦ
 υἱοῦ· καὶ ταφῆς ἔτυχεν ὑπὸ τῶν παιδῶν σὺν τῇ γυ-
 ναικὶ ἐν Χεβρώνι, μνημείου προγονικοῦ ἐν αὐτῇ τυγ-
 χάναντος αὐτοῖς. Ἐγένετο δὲ ὁ Ἰσακὸς ἀνὴρ θεοφιλῆς,
 καὶ προνοίας πολλῆς ἡξιωμένος ὑπὸ τοῦ θεοῦ μετὰ
 Ἀβραάμ τὸν πατέρα, πολυχρονιώτατος δὲ βιώσας
 γὰρ ἔτη πέντε καὶ ογδοήκοντα πρὸς τοῖς ἑκατὸν μετὰ
 ἀρετῆς, οὕτως ἀπέθανε.

Φ Λ Ι Ω Σ Η Π Ο Υ

ΕΡΜΑΙΙΚΗΣ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑΣ ΒΙΒΛΙΟΝ ΔΕΥΤΕΡΟΝ.

Περιέχει δὲ ἡ βιβλος ἔτη διακόσια εἴκοσι.

Argumentum Lib. II.

(1) Ὡς Ἡσαῦς καὶ Ἰάκωβος, Ἰσάκων παῖδες ὄντες, διέ-
 λοντο τὴν οἰκίαν· καὶ Ἡσαῦς μὲν τὴν Ἰδοιμαίαν κατέσχευε,
 Ἰάκωβος δὲ τὴν Χαναναίαν. (2) Ὡς Ἰωσήπος, ὁ νεώτατος
 τῶν Ἰακώβου παιδῶν, ὀνηράτων αὐτῷ προδικιόντων τὴν μελ-
 λουσιν εὐδαιμονίαν, ὑπὸ τῶν ἀδελφῶν ἐφθονήθη. (3) Περὶ
 τῆς πρὸς τοὺς ἐμπόρους Ἀραβας πράξεως Ἰωσήπου. (4) Τῆς
 Ἰωσήπου ὀγνείας τὸ ἐπιφανές. (5) Ὅσα συνέβη τῷ Ἰωσήφῳ
 ἐν τῇ εἰρκτῇ. (6) Ὡς ὁ Ἰωσήπος, ἐπίσημος γινόμενος ἐν Αἰ-
 γύπτῳ, τοὺς ἀδελφοὺς ἔσχευε ὑποχειρῶς. (7) Ἡ τοῦ πατρὸς
 αὐτοῦ μετὰ τῆς γενεᾶς πάσης πρὸς αὐτὸν μετάβασις διὰ τὸν
 γινόμενον λιμὸν. (8) Περὶ τελευτῆς Ἰακώβου καὶ Ἰωσήπου.
 (9) Ὅσα τοῖς Ἑβραίοις ἐν Αἰγύπτῳ συνέβη κακοπαθοῦσιν ἐπὶ
 ἔτη τετρακόσια· καὶ ἡ Μωϋσείως γέννησις καὶ ἀνατροφή. (10)
 Ὅπως Μωϋσὴς κατ' Αἰθιοπῶν ἐξεστράτευσεν. (11) Πῶς ἔφυ-
 γεν ὁ Μωϋσὴς ἐξ Αἰγύπτου εἰς Μαδίην. (12) Περὶ θάμνου
 διαπύρου, καὶ τῆς βακτηρίας τοῦ Μωϋσείως. (13) Ὅτι Μωϋ-
 σῆς καὶ Ἀαρὼν ἀπῆλθον εἰς Αἴγυπτον πρὸς Φαραῶν. (14)
 Περὶ τῶν δέκα παθῶν, ἃ ἐπῆλθον τοῖς Αἰγυπτίοις. (15) Ὡς
 Μωϋσείως ἡγουμένου τὴν Αἴγυπτον ἐξέλιπον. (16) Ὡς ἡ θά-
 λασσα, τοῖς Ἑβραίοις διωκομένοις ὑπὸ τῶν Αἰγυπτίων ἀνα-
 κοπίσας, φυγεῖν δι' αὐτῆς παρήσχευε.

CAP. I. 1. Μετὰ δὲ τὴν Ἰσάκου τελευταίην οἱ παῖ-66
δες αὐτοῦ, μερισάμενοι τὴν οἴκησιν πρὸς ἀλλήλους,
οὐχ ἦν ἔλαβον ταύτην καὶ κατέσχον. Ἄλλ' Ἡσανος
μὲν, τῆς Χεβρονίας πόλεως ἐκχωρήσας τῷ ἀδελφῷ,
ἐν Σαείρᾳ διητάτο, καὶ τῆς Ἰδουμαίας ἤρχεν, οὕτω
καλίσας τὴν χώραν ἀφ' αὐτοῦ. Ἄδωμος γὰρ ἐπωνο-
μάζετο, κατὰ τοιαύτην αἰτίαν τυχῶν τῆς ἐπικλήσεως.
Ἀπὸ θήρας ποτὲ καὶ πόνου τοῦ περὶ τὸ κυνηγέσιον λε-
μώττων ἐπανῆλθεν· εἰ δ' ἦν παῖς τὴν ἡλικίαν. Ἐπι-
τυχῶν δὲ τῷ ἀδελφῷ φακὴν ἐσκευακότε πρὸς ἄριστον
αὐτῷ, ξανθὴν σαύδρα τὴν χρῶαν, καὶ διὰ τοῦτο ἔτο
μᾶλλον ὀρεχθεῖς, ἡξίου παρασχεῖν αὐτῷ πρὸς τροφήν.
Ὁ δὲ ἀποδόσθαι τὸ πρεσβεῖον αὐτῷ τοῦ φαγεῖν, συν-
εργῷ χρησάμενος τῇ πείνῃ, τὸν ἀδελφὸν ἠνάγκαζε· καὶ
ἐκεῖνος, ὑπὸ τοῦ λιμοῦ προαχθεῖς, παραχωρεῖ τῶν
πρεσβεῖων αὐτῷ μεθ' ὄρκων· ἐνθὲν διὰ τὴν ξανθότητα
τοῦ βρώματος ὑπὸ τῶν ἡλικιωτῶν κατὰ παιδιὰν Ἄδω-
μος ἐπεκλήθη· ἄδωμα γὰρ Ἑβραῖοι τὸ ἐρυθρὸν κα-67
λοῦσι. Καὶ τὴν χώραν οὕτως προσηγόρευσαν· Ἕλληνες
γὰρ αὐτὴν ἐπὶ τὸ σεμνότερον Ἰδουμαίαν ἀνόμασαν.

2. Γίνεται δὲ καὶ πατὴρ παιδῶν πέντε τὸν ἀριθ-
μὸν, ὧν Ἰάους μὲν καὶ Ἰάλομος καὶ Κόρεος ἐκ γυ-
ναικὸς μιᾶς Ἀλιβάμης τὸ ὄνομα· τῶν δὲ λοιπῶν Ἀλι-
φάξης μὲν ἐξ Ἀδας, Ραγούηλος δὲ ἐκ Βασεμάθης
ὑπῆρξαν αὐτῷ γεγονότες· καὶ Ἡσανοῦ μὲν οὗτοι παῖ-
δες ἦσαν. Ἀλιφάξῃ δὲ γίνονται γνήσιοι παῖδες πέντε,
Θήμανος, Οὐερος, Σάφους, Γόθαμος, Κάναζος· Ἀμά-
ληκος γὰρ νόθος ἦν, ἐκ παλλακῆς αὐτῷ γεγονώς, Θαμ-68
νάης ὄνομα. Οὗτοι κατώκησαν τῆς Ἰδουμαίας τὴν
Τοβολίτιν λεγομένην, καὶ τὴν ἀπὸ Ἀμαλήκου κληθεῖ-
σαν Ἀμαληκίτιν· πολλὴ γὰρ γενομένη ποτὲ ἡ Ἰδουμαῖα,
τότε πάσης αὐτῆς ἀπέσωξεν ὄνομα, καὶ τοῖς μέρεσι τὰς
ἀπὸ τῶν οἰκητόρων προσηγορίας διεφύλαξεν.

CAP. II. 1. Ἰακώβῳ δὲ συνέβη παρελθεῖν εἰς εὐδαι-
μονίας μέγεθος, οἷον οὐκ ἄλλῳ τινὶ ῥαδίως· πλοῦτῳ

τε γὰρ ὑπερέβαλλε τοὺς ἐπιχωρίους, καὶ παίδων ἀρεταῖς ζηλωτὸς καὶ περίβλεπτος ἦν· οὐδενὸς γὰρ ὅλως ὑστέρουν, ἀλλὰ καὶ πρὸς ἔργα χειρῶν καὶ πόνων ὑπομονὴν ἦσαν εὐψυχοί, καὶ δεινοὶ συνιέναι. Τοσαύτην δ' ἄρα τὸ θεῖον αὐτοῦ πρόνοιαν ἔσχε καὶ τῆς εὐδαιμονίας ἐπιμέλειαν, ὡς καὶ ἐκ τῶν λυπηρῶν αὐτῷ δοξάντων τὴν ὑπερβολὴν τῶν ἀγαθῶν παρασχεῖν, καὶ ποιῆσαι τῆς ἀπὸ Αἰγύπτου τῶν ἡμετέρων προγόνων ἀναχωρήσεως αἰτίων, αὐτὸν τε καὶ τοὺς ἐξ αὐτοῦ γεγονότας, ὑπὸ τοιαύτης αἰτίας. Ἰώσηπον ἐκ Ραχήλας πεπαιδοποιημένος Ἰάκωβος, διὰ τε τὴν τοῦ σώματος εὐγένειαν καὶ διὰ ψυχῆς ἀρετὴν — φρονήσει γὰρ διέφερε — τῶν ἄλλων πλέον νίων ἡγάπα. Τούτῳ παρὰ τῶν ἀδελφῶν ἢ τε τοῦ πατρὸς στοργὴ φθόνον ἐκίνησε καὶ μῖσος, τὰ τε ἐκ τῶν ὀνειράτων, ἃ θεασάμενος τῷ τε πατρὶ καὶ τούτοις ἐμήνυσεν, εὐδαιμονίαν καταγγελλομένα· ζηλοτυπούντων ἄρα τῶν ἀνθρώπων καὶ τὰς τῶν οἰκειοτάτων εὐπραγίας. Αἱ δὲ ὄψεις, ἃς κατὰ τοὺς ὕπνους εἶδεν, Ἰώσηπος, τοιαῖδε ἦσαν.

69 2. Ἐκπεμφθεὶς μετὰ τῶν ἀδελφῶν ὑπὸ τοῦ πατρὸς ἐπὶ συλλογὴν τῶν καρπῶν θέρους ἀκμάζοντος, ὁρᾷ πολὺ τῶν κατὰ τὴν συνήθειαν ἐπιφοιτῶντων κατὰ τοὺς ὕπνους ὀνειράτων διαφέρουσιν ὄψιν, ἣν περ ἔγερθεὶς τοῖς ἀδελφοῖς, ὡς κρινούσιν αὐτῷ τὸ σηματούμενον, ἐξέθετο λέγων, 'ἰδεῖν ἐπὶ τῆς παρελθούσης νυκτὸς τὸ μὲν αὐτοῦ δρᾶγμα τῶν πυρῶν ἡρεμεῖν ἐφ' αὐτὸ κατέθηκε τόπον, τὰ δὲ ἐκείνων προστρέχοντα προσκυνεῖν αὐτὸ, καθάπερ οἱ δοῦλοι τοὺς δεσπότας.' Οἱ δὲ συνέντες ἰσχὺν αὐτῷ καὶ μέγεθος πραγμάτων τὴν ὄψιν προλέγουσαν, καὶ κατ' αὐτῶν τὴν ἐξουσίαν ἐσομένην, τῷ μὲν Ἰωσήπῳ τούτων οὐδέν, ὡς οὐ γινώσκον αὐτοῖς ὄν τὸ ὄναρ, διεσάφησαν, ἁρᾶς δ' ἐποίησαντο μηδὲν εἰς τέλος παρελθεῖν αὐτῷ ὣν ὑπενόουν· καὶ πρὸς αὐτὸν ἔτι μᾶλλον ἀπεχθῶς ἔχοντες διετέλουν.

3. Τῷ δὲ παρ' αὐτῶν φθόνῳ προσφιλονεικῆσαν τὸ θεῖον δευτέραν ὄψιν ἐπιπέμπει τῷ Ἰωσήπῳ, πολὺ

τῆς προτέρας θαυμασιωτέραν. Τὸν γὰρ ἥλιον ἔδοξε, τὴν σελήνην παραλαβόντα καὶ τοὺς λοιποὺς ἀστέρας, ἐπὶ τὴν γῆν κατελθεῖν, καὶ προσκυνεῖν αὐτόν. Ταύτην τὴν ὕψιν τῷ πατρὶ, μηδὲν παρὰ τῶν ἀδελφῶν κακότητες ὑφορούμενος, καὶ τούτων παρατιγχατόντων, διεσάφησε, καὶ τί βούλεται σημαίνειν φράσει παρακαλεῖ. Ὁ δὲ ἡσθεὶς τῷ ὀνειράτι — τὴν γὰρ πρόρφησιν αὐτοῦ τῇ διανοίᾳ συλλαβὸν, καὶ μετὰ σοφίας οὐκ ἀσκόπως εἰκάσας — ἔχαιρεν ἐπὶ μεγάλοις τοῖς σημαινομένοις· εὐδαιμονίαν γὰρ τῷ παιδὶ κατήγγελλε, 'καὶ καιρὸν ἔξειν θεοῦ δόντος, καθ' ὃν αὐτὸν ὑπὸ τε τῶν γονέων καὶ τῶν ἀδελφῶν ἔσεσθαι τίμιον καὶ προσκυνήσεως ἄξιον· τὴν μὲν σελήνην καὶ τὸν ἥλιον μητέρι καὶ πατρὶ, τῆς μὲν αὐξούσης ἅπαντα καὶ τρεφούσης, τοῦ δ' ἐκτυποῦντος καὶ τὴν ἄλλην ἰσχὺν ἐντιθέντος, εἰκάσων, τοὺς δ' ἀστέρας τοῖς ἀδελφοῖς, καὶ γὰρ τούτους ἔνδεκα εἶναι καθάπερ καὶ τοὺς ἀστέρας, ἀπὸ τε ἡλίου καὶ σελήνης τὴν ἰσχὺν λαμβάνοντας.'

4. Καὶ ὁ μὲν Ἰακωβος τσιαύτην οὐκ ἀσυνέτως τῆς ὄψεως τὴν κρίσιν ἐποιήσατο, τοὺς δ' ἀδελφούς τοῦ Ἰωσήπου σφόδρα ἐλύπησε τὰ προειρημένα. Καὶ διέτεθησαν ὡς ἐπ' ἀλλοτρίῳ τινί, μέλλοντι τὰ σημανόμενα διὰ τῶν ὀνειράτων ἀγαθὰ ἔξειν, ἀλλ' οὐκ ἀδελφῶ, καὶ ὧν συναπολαύσειν αὐτῶ εἰκὸς ἦν, κοινονοῦν ὡς τῆς γενέσεως οὕτως καὶ τῆς εὐδαιμονίας ἔδομένους· ἀνελεῖν τε ὠρμήκεσαν τὸ μεираκίον. Καὶ ταύτην κυρώσαντες τὴν βουλὴν, ἐπεὶ τὰ τῆς συγκομιδῆς αὐτοῖς πέραις εἶχεν, ἐπὶ Σικίμων τραπέντες — χώρα δ' ἐστὶν αὕτη βόσκειν ἀγαθὴ θρέμματα, καὶ νομάς ἐκτρέφειν —, αὐτόθι τῶν ποιμνίων ἐπεμελοῦντο, μὴ προδηλώσαντες τῷ πατρὶ τὴν ἐκεῖσε ἄφισιν. Ὁ δὲ ὑπὸ τῆς ἀγνοίας, καὶ τοῦ μηδὲ ἀπὸ τῶν ποιμνίων πρὸς αὐτὸν ἀφικέσθαι τινα τῶν περὶ τῶν παίδων αὐτῶ τὸ ἀληθὲς σημαίνειν δυνάμενον, σκυθρωπότερον τὴν περὶ αὐτῶν διάνοιαν λαμβάνων, καὶ περιδεὲς ὧν, πέμπε

τὸν Ἰωσήπον εἰς τὰ ποιμνία μαθησόμενον τὰ περὶ τῶν ἀδελφῶν, καὶ τί πράττανεν σηματοῦντα.

CAP. III. 1. Οἱ δὲ, τὸν ἀδελφὸν ὡς εἶδον πρὸς αὐτοὺς ἀφιγμένον, ἤσθησαν μὲν, ἀλλ' οὐχ ὡς ἐπ' οὐκείου παρουσίᾳ, καὶ πατρὸς ἀπεσταλκότητος, ἀλλ' ὡς ἐπ' ἐχθροῦ, καὶ ταῖς χερσὶν αὐτῶν κατὰ θείαν βούλησιν παραδοθέντος, ἀναιρεῖν τε ἤδη, καὶ μὴ τὸν ἐν ποσὶν ὑπερβάλλεσθαι καιρὸν, ὠρμήκεσαν. Οὕτω δ' αὐτοὺς Ῥαύβηλος ὄρων ἔχοντας ὁ πρεσβύτατος αὐτῶν, καὶ πρὸς τὴν πράξιν ὁμονοηκότης, ἐπειράτο κατέχειν, ὑποδεικνύς τὸ μέγεθος τοῦ τολμήματος, καὶ τὸ ἀπ' αὐτοῦ μῦθος. 'Ὡς πονηρὸν μὲν καὶ θεῷ, καὶ ἀνθρώποις ἀνόσιον δοκοῦν, καὶ τὸ μὴ συγγενοῦς ἀνθρώπου χειρορρηγῆσαι φόνον, πολὺ μέντοι μιαιώτερον τὸ σφαγῆν ἀδελφοῦ δράσαντας ὀφθῆναι, ὃ πατήρ τε ἀναιρουμένῳ συναδικεῖται, καὶ μήτηρ εἰς πένθος καὶ παιδὸς ἀποσπέρησιν, οὐ κατ' ἀνθρώπιμον γνομένην νόμον, συγκατασπᾶται.' Τούτων δ' οὖν αὐτῶν αἰδῶ λαβόντας, καὶ τῷ λογισμῷ τί καὶ πείσονται τεθνηκότης αὐτοῖς παιδὸς ἀγαθοῦ καὶ νεωτάτου παραθεμένου, 'ἀποσχέσθαι τοῦ τολμήματος παρεκάλει, καὶ τὸν θεὸν δεισάντας, ὃς θεατὴς ἅμα καὶ μάρτυς ἤδη καὶ τῆς βουλῆς αὐτῶν τῆς ἐπὶ τὸν ἀδελφὸν γεγενημένης. Ἀποστάντας τῆς μὲν πράξεως ἀγαπήσειν, μετανοίᾳ καὶ τῷ σωφρονεῖν αἰξάντας· προελθόντας δ' ἐπὶ τὸ ἔργον αὐκῆ ἐστιν ἣν οὐκ εἰσπράξατο τῆς ἀδελφοκτονίας δίκην, μίκαντας αὐτοῦ τὴν πανταχοῦ παρούσαν πρόνοιαν, καὶ μήτε τῶν ἐπ' ἐρημίαις πραττομένων ὑστεροῦσαν, μήτε τῶν κατὰ τὰς πόλεις· ὅπου γὰρ ἂν ἄνθρωπος ἦ, χρὴ φοβεῖν ἐνταῦθα παρεῖναι καὶ τὸν θεόν. Τὸ τε συνειδὸς αὐτοὺς τὸ ἴδιον ἔχειν ἐχθρὸν ἐπὶ τοῖς τολμηθεῖσιν ἔλεγεν, ὃ μήτε τοῖς ἀγαθὸν αὐτὸ ἔχουσι, μήτε ταιούτον ὅποιον αὐτοῖς συνοικήσει τὸν ἀδελφὸν ἀνελούειν, ἐστὶν ἀποδρᾶσαι.' Προσετίθει δὲ καὶ ταῦτα τοῖς προειρημένοις, 'ὡς ἀδελφὸν οὐδὲ ἀδικήσαντα κτείνειν

ῥσιον· καλὸν δὲ καὶ τὸ μὴ μνησικακεῖν τοῖς οὔτοι φι-
λοις, ὑπὲρ ὧν ἁμαρτάνειν ἔδοξαν. Ἰωσήπον δὲ οὐδὲ
πονηρὸν εἰς αὐτοὺς γεγεννημένον διαφθεροῦσιν· ὃ καὶ
τὸ τῆς ἡλικίας ἀσθενὲς ἔλεον μᾶλλον καὶ τὴν παρ' ὑμῶν⁷¹
αὐτῶν ἐρανίζεται κηδεμανίαν. Ἡ τε αἰτία τῆς ἀναι-
ρέσεως πολὺ χεῖρω τὴν πράξιν αὐτῶν τίθησι, διὰ φθό-
νον τῶν τε ἐσομένων ἀγαθῶν αὐτῷ τοῦ ζῆν ἐξαγαγεῖν
διεγνωκότων, ὧν τὸ ἴσον ἀπολαύσουσι κοινωνοῦντες ἐν-
τῷ τῆς μετουσίας, οὐκ ἀλλοτρίων ἄντων ἀλλ' οἰκείων·
ἴδια γὰρ ἦν αὐτῶν ὑπολαμβάνειν, ὅσα θεὸς Ἰωσήπου
δώσει, προσήκειν οὖν τὴν ὀργὴν καὶ διὰ τοῦτο αὐτοὺς
καλῶς ἔχειν χαλεπωτέραν ἔσεσθαι νομίζειν, εἰ τὸν ὑπ'
αὐτοῦ τοῦ θεοῦ κεκριμένον τῶν ἐλπιζομένων ἀγαθῶν
ἄξιον ἀποκτείναντες, ἀφαιρήσονται τὸν θεὸν ὃ ταῦτα
χαρίσεται.

2. Καὶ ὁ μὲν Ρούβηλος ταῦτα λέγων, καὶ πρὸς
τούτοις ἔτι πλείω καὶ δεόμενος, ἐπειράτο τῆς ἀδελφο-
κτονίας αὐτοὺς ἀποτρέπειν. Ἐπεὶ δ' οὐδὲν μετριωτέ-
ρους ὑπὸ τῶν λόγων ἑώρα γεγεννημένους, ἀλλὰ σπινύ-
δοντας ἐπὶ τὴν ἀναίρεσιν, συνεβούλευε τὸ κακὸν αὐ-
τοὺς ἐπικεικότερον ποιῆσαι τῷ τρόπῳ τῆς ἀναίρεσεως·
καὶ γὰρ ἀμυνομένοις παρήνευε τὸ πρῶτον, πεπεισθαι
λέγων αὐτούς. Ἐπεὶ δ' ἐκράτησαν ὡς τ' ἀνελεῖν τὸν
ἀδελφόν, 'οὐκ ἔσεσθαι σφόδρα κακοὺς οἷς νῦν παραι-
τεῖ πεισθέντας ἔλεγεν· ἐν γὰρ τούτοις εἶναι καὶ τὸ ἔρ-
γον, ἐφ' ὃ σπινύδουσιν, οὐ μέντοι τοιοῦτον, ἀλλ' ὡς ἐν
ἐπύροις κουφότερον.' Ἡξίου γὰρ αὐτοὺς 'αὐτόχειρας
μὲν μὴ γενέσθαι τοῦ ἀδελφοῦ, ῥίψαντας δὲ εἰς τὸν πε-
ρακείμενον λάκκον οὕτως ἀποθανεῖν ἔασαι, καὶ τὸ γε
μυῖανθῆναι τὰς χεῖρας αὐτοὺς κερδαίνειν.' Συναινε-
σάντων δὲ τούτοις τῶν νεανίσκων, παραλαβὼν Ρούβη-
λος τὸ μετράκιον καὶ καλωδίου ἐκδήσας, ἤρῃα καθήμε-
σεν εἰς τὸν λάκκον· καὶ γὰρ ἱκαναῖς ἀνδρὸς ἦν. Καὶ
ὁ μὲν, τοῦτο ποιήσας, ἀπαλλάσσεται κατὰ ζήτησιν χω-
ρίων πρὸς νομας ἐπιτηδείων.

3. Ἰούδας δὲ, καὶ αὐτὸς ὧν τῶν Ἰακώβου παι-

δαν, ἐμπόρους ἰδὼν Ἀραβας τοῦ Ἰσμαηλιτῶν γένους, ἀρώματα καὶ Σύρα φορτία κομίζοντας Αἰγυπτίοις ἐκ τῆς Γαλαθηνῆς, μετὰ τὴν ἀναχώρησιν τὴν Ρουβήλου τοῖς ἀδελφοῖς συνεβούλευσεν ἀνιμῆσαι τὸν Ἰώσηπον ἀπεμπολῆσαι τοῖς Ἀραβιν· ἐκείνόν τε γὰρ ὅτι πορρώ-
τάτῳ γενόμενον, καὶ ἂν τεθνήξῃσθαι παρὰ τοῖς ξένοις, αὐτοῦς τε τοῦ μιάσματος οὕτως ἀπαλλαγῇσεσθαι. Δό-
ξαν οὖν τοῦτο, τοῖς ἐμπόροις ἀποδίδονται τὸν Ἰώση-
72πον ἀνεγκύσαντες ἐκ τοῦ λάκκου μνῶν ἑξοσιν, ἑπτα-
καίδεκα ἐτῶν γεγονότα. Ρουβήλος δέ, νύκτωρ ἐπὶ τὸν
λάκκον ἐλθὼν, σῶσαι τοὺς ἀδελφούς λαθὼν τὸν Ἰώ-
σηπον ἐγνώκει. Καὶ ὡς ἀνακαλουμένῳ μὴ ὑπήκουσε,
δείσας μὴ ἐφθάρκασιν αὐτὸν μετὰ τὴν ἀναχώρησιν αὐ-
τοῦ, κατεμέμφετο τοὺς ἀδελφούς. Τῶν δὲ τὸ πραχθέν
αὐτῷ φρασάντων, παύεται τοῦ πένθους Ρουβήλος.

4. Ὡς δὲ ταῦτα περὶ τὸν Ἰώσηπον τοῖς ἀδελφοῖς
ἐπέπρακτο, τί ποιήσαντες ἂν ἔξω τῆς ὑπονομίας παρὰ
τῷ πατρὶ γενηθεῖεν ἐξήτουν. Καὶ δὴ τὸν χιτωνίσκον,
ὃν ἀφῆκτο μὲν πρὸς αὐτοὺς ὁ Ἰώσηπος ἐνδεδυμένος —
περιηγήκεσαν δ' αὐτὸν, ὅτε καθέλεσαν εἰς τὸν λάκκον —,
ἔδοξεν αὐτοῖς διασπαράξασιν αἷματι τράγων μολύναι,
καὶ τῷ πατρὶ δεῖξαι φέροντας, ὡς ἂν ὑπὸ θηρίων αὐ-
τῷ φανείη διεφθαρμένος. Καὶ τοῦτο ποιήσαντες, ἤκον
πρὸς τὸν πρεσβύτην, ἥδη τῶν περὶ τὸν υἱὸν εἰς γνῶ-
σιν ἀφικμένων. Ἔλεγον δὲ 'τὸν μὲν Ἰώσηπον οὐτ'
ἰδεῖν, οὐθ' ἢ κέχρηται συμφορᾷ μεμαθηκέναι, χιτῶνα
δὲ τοῦτον εὐρεῖν ἡμαγμένον καὶ λελακισμένον, ὅθεν
αὐτοῖς ὑπόνοιαν εἶναι, περιπεσόντα θηρίοις αὐτὸν ἀπο-
λωλέναι, εἶγε τοῦτον ἐνδεδυμένος οἰκοθεν ἐστάλη.' Ἰά-
κωβος δὲ ἐπὶ κουφοτέραις ὣν ἐλπίσιν, ὡς ἡνδραποδισ-
μένου δῆθεν αὐτῷ τοῦ παιδὸς, τοῦτον μὲν ἀφήσει τὸν
λογισμὸν. Πίστιν δ' αὐτοῦ τῆς τελευτῆς ἐναργῆ τὸν χι-
τῶνα ὑπολαβὼν — καὶ γὰρ ἐγνώρισεν ὡς ἐκείνον αὐ-
τὸν ἐνδεδυμένον ἐκπέμποι πρὸς τοὺς ἀδελφούς —, ὡς
ἐπὶ νεκρῷ τὸ λοιπὸν οὕτως διέκειτο ἐπὶ τῷ μεираκίῳ
πενθῶν. Καὶ ὡς ἐνὸς πατὴρ ὢν, καὶ τῆς ἐξ ἄλλων

παραμυθίας ἐστερημένος, οὕτως ἦν παρὰ τῷ κακῷ, πρὶν ἢ τοῖς ἀδελφοῖς συμβαλεῖν, εἰκάζων ὑπὸ θηρίων Ἰώσηπον ἀφανῆ γεγονέναι. Ἐκαθέζετο δὲ σακκίον ἐξ-
αψάμενος καὶ τῇ λύπῃ βαρὺς, ὥς μήτε ὑπὸ παίδων
παρηγορούντων αὐτῶν ῥάονα γενέσθαι, μήτε κάμνοντα
τοῖς πόνοις ἀπαγορεύειν.

CAP. IV. 1. Ἰώσηπον δὲ πωλούμενον ὑπὸ τῶν ἐμ-
πόρων ὠνησάμενος Πετεφρῆς, ἀνὴρ Αἰγύπτιος, ἐπὶ
τῶν Φαραώθου μαγείρων τοῦ βασιλέως, εἶχεν ἐν ἀπάσῃ
τιμῇ. Παιδείαν δὲ τὴν ἐλευθέριον ἐπαίδευε, καὶ διαίτη
χρήσασθαι κρείττονι τῆς ἐπὶ δούλῳ τύχης ἐπέτρεπεν.
Ἐγχειρίζει τε τὴν τῶν κατὰ τὸν οἶκον αὐτῷ πρόνοιαν.
Ὁ δὲ τούτων τε ἀπέλαυε, καὶ τὴν ἀρετὴν, ἣτις ἦν
περὶ αὐτὸν, οὐδ' ὑπὸ τῆς μεταβολῆς ἐγκατέλειπεν, ἀλ-
λὰ διεδείξε τὸ φρόνημα κρατεῖν τῶν ἐν τῷ βίῳ δυσ-
κόλων δυνάμενον, οἷς ἂν παρῇ γνησίως, καὶ μὴ πρὸς
τὰς εὐπραγίας τὰς κατὰ καιρὸν μόνον ἡρμοσμένον.

2. Τῆς γὰρ τοῦ δεσπότου γυναικὸς, διὰ τε τὴν
εὐμορφίαν καὶ τὴν περὶ τὰς πράξεις αὐτοῦ δεξιότητα, 73
ἐρωτικῶς διατεθείσης, καὶ νομιζούσης, εἰ ποιήσειεν
αὐτῷ τοῦτο φανερόν, ῥαδίως πείσειν αὐτὸν εἰς ὁμο-
λίαν ἔλθεῖν, εὐτύχημα ἡγησάμενον τὸ τὴν δέσποιναν
αὐτοῦ δεηθῆναι, καὶ πρὸς τὸ σχῆμα τῆς τότε δου-
λείας, ἀλλ' οὐ πρὸς τὸν τρόπον ἀφορώσης, τὸν καὶ
παρὰ τὴν μεταβολὴν παραμένοντα, τὴν τε ἐπιθυμίαν
αὐτῷ ποιησάσης καταφανῆ, καὶ λόγους προσφερούσης
περὶ μίξεως, παρέπεμπε τὴν ἀξίωσιν, οὐ κρίνας ὅσιον
εἶναι τοιαύτην αὐτῇ διδύμει χάριν, ἐν ἣ τοῦ πριαμέ-
ου καὶ τοσαύτης ἡξιωκότος τιμῆς ἀδικίαν συνέβαινεν
εἶναι καὶ ὕβριν. Ἀλλὰ 'κρατεῖν τε τοῦ πάθους καὶ
ἐκείνην παρεκάλει, τὴν ἀπόγνωσιν τοῦ τεύξεσθαι τῆς
ἐπιθυμίας προβαλλόμενος, — σταλήσεσθαι γὰρ τε αὐ-
τῇ τοῦτο μὴ παρούσης ἐλπίδος —, αὐτὸς τε πάντα
μᾶλλον ὑπομένειν ἔλεγεν, ἢ πρὸς τοῦτο καταπειθῆς
ἔσται. Καὶ γὰρ εἰ τῇ δεσποίνῃ δοῦλον ὄντα δεῖ ποιεῖν

φάντασμα ταῦτ' εἰπὼν ἀφανὲς γίνεται. Ἡσθεῖς δὲ τούτοις Ἰάκωβος, Φανούηλον ὀνομάζει τὸν τόπον, σημαίνει δὲ πρόσωπον θεοῦ. Καὶ γεναμένου διὰ τὴν μάχην ἀλγήματος αὐτῷ περὶ τὸ νεῦρον τὸ πλατὺ, αὐτὸς τε ἀπείχετο τῆς τούτου βρώσεως, καὶ δι' ἐκείνον οὐδ' ἡμῖν ἐστὶν ἐδώδιμον.

3. Πλησίον δ' ἦδη τὸν ἀδελφὸν πυνθανόμενος, κελεύει προϊέναι τῶν γυναικῶν ἑκατέραν καθ' αὐτὴν μετὰ τῶν θεραπαινίδων, ἵνα πόρρωθεν ἀφορῶν τὰ ἔργα τῶν ἀνδρῶν μαχομένων, εἰ τοῦτο θελήσειεν Ἡσανος. Προσεκύνει δ' αὐτὸς τὸν ἀδελφὸν ἐγγὺς αὐτῷ γενόμενον, οὐδὲν περὶ αὐτοῦ δόλιον φρονούντα. Καὶ ὁ Ἡσανος, ἀσπασάμενος αὐτὸν, ἀνῆρετο τῶν παίδων τὸν ὄχλον καὶ τὰς γυναῖκας, ἡξίου τε, τότε τὸ πᾶν μαθὼν περὶ αὐτῶν, καὶ αὐτὸς μὲν συμβαδίζειν αὐτοῖς πρὸς τὸν πατέρα. Ἰακώβου δὲ προασιζομένου τὸν κόπον τῶν ὑποσυγίων, ὑπεχώρησεν εἰς Σάειραν· ἐνταῦθα γὰρ 58 ἐποιεῖτο τὴν διαίταν, προσαγορεύσας τὸ χωρίον ἀπὸ τῆς αὐτοῦ τριχώσεως Δασεῖαν.

CAP. XXI. 1. Ἰάκωβος δὲ ἀφίκετο εἰς τὰς ἔτι νῦν Σκηναῖς λεγόμενας, ὅθεν εἰς Σίκιμον παρῆν· Χαναταίων δ' ἐστὶν ἡ πόλις. Τῶν δὲ Σικιμιτῶν ἐορτὴν ἀγόντων, Δεῖνα, ἡ θυγάτηρ ἦν Ἰακώβου μόνη, παρῆλθεν εἰς τὴν πόλιν, ὀψομένη τὸν κόσμον τῶν ἐπιχωρίων γυναικῶν. Θεασάμενος δ' αὐτὴν Συχέμης, Ἐμμώρου τοῦ βασιλέως υἱὸς, φθείρει δι' ἀρπαγῆς καὶ διατεθεὶς ἐρωτικῶς, ἱκετεύει τὸν πατέρα λαβεῖν αὐτῷ πρὸς γάμον τὴν κόρην. Ὁ δὲ πεισθεὶς ἦκε πρὸς τὸν Ἰακώβον, δεόμενος τῷ παιδί αὐτοῦ Συχέμη συζεύξαι Δεῖναν κατὰ νόμον. Ἰάκωβος δὲ, οὐτ' ἀντιλέγειν ἔχων διὰ τὸ ἀξίωμα τοῦ παρακαλοῦντος, οὔτε νόμιμον ἡγούμενος ἀλλοφύλῳ συνοικίζειν τὴν θυγατέρα, ἡξίωσεν ἐπitrέψαι αὐτῷ βουλήν ἀγαγῆν περὶ ᾧν παρεκάλει. Ἀπῆγε μὲν οὖν ὁ βασιλεὺς, ἐλπίζων Ἰακώβον παρέξειν τὸν γάμον. Ἰάκωβος δὲ τοῖς παισὶ δηλώσας τὴν τε φθορὰν

τῆς ἀδελφῆς, καὶ τοῦ Ἐμμώρου τὴν δέξιν, ἤξεν
βουλευέσθαι τί ποιεῖν. Οἱ μὲν οὖν πλείους ἡσυχάζον,
γνώμης ἀποροῦντες. Συμείων δὲ καὶ Λευὶς, ὁμομή-
τριοι τῆς κόρης ἀδελφοὶ, πρὸς ἀλλήλους συντίθενται
τοιάνδε τινὰ πράξιν. Οὕσης ἑορτῆς, καὶ τῶν Σικι-
μίτων εἰς ἄνεσιν καὶ εὐωχίαν τετραμμένων, νύκτωρ
πρώτοις ἐπιβαλόντες τοῖς φύλαξι κτείνουσι κοιμώμε-
νους, καὶ παρελθόντες εἰς τὴν πόλιν ἀναιροῦσι πᾶν
ἄρρεν, καὶ τὸν βασιλέα σὺν αὐτοῖς καὶ τὸν υἱὸν αὐτοῦ·
φρίδονται δὲ τῶν γυναικῶν. Πράξαντες δὲ ταῦτα δίχα
τῆς τοῦ πατρὸς γνώμης, ἐπανάγουσι τὴν ἀδελφήν.

2. Ἰακώβω δ' ἐκπλαγέντι πρὸς τὸ μέγεθος τῶν
γεγονότων, καὶ χαλεπαίνοντι πρὸς τοὺς υἱοὺς ὁ θεὸς
παραστάς, ἐκέλευσε 'θαρρῆν, ἀγνίσαντι δὲ τὰς σκη-
νὰς θυσίας ἐπιτελεῖν, ὥς τὸ πρῶτον ἀπιδὼν εἰς τὴν
Μεσοποταμίαν ἐπὶ τῇ ὕψει τοῦ ὄνειρου ἠΰξατο.' Ἀγνί-
ζων οὖν τοὺς ἐπομένους, ἐντυγχάνει τοῖς Λαβάνου θε-
οῖς — οὐ γὰρ ἡπίστατο ὑπὸ τῆς Ραχήλας κλαπέντας —,
καὶ αὐτοὺς ἔκρουεν ἐν Σικίμοις εἰς γῆν ὑπὸ τὴν δρυῖν.
Ἀπάρας τε τὸ ἐντεῦθεν, ἐν Βηθλήλεις ἔθυσεν, ὅπου τὸ ὄνει-
ρον ἐθεάσατο, χωρῶν πρότερον ἐπὶ τῆς Μεσοποταμίας.

3. Ἐντεῦθεν δὲ προϊὼν, ἐπεὶ κατὰ τὴν Ἐσρα-
θάνην γίνεται, ἐνθάδε Ραχήλαν ἐκ τοκετοῦ θανούσαν
θάπτει, μόνην τῶν συγγενῶν τῆς ἐν Χεβρώνι 59—65
τιμῆς οὐ τυχοῦσαν. Πενθήσας δὲ μεγάλως, τὸ ἐξ αὐ-
τῆς παιδίον Βενιαμὴν ἐκάλεσε, διὰ τὴν ἐπ' αὐτῷ γε-
νομένην ὀδύνην τῇ μητρὶ. Οὗτοι Ἰακώβου παῖδες οἱ
πάντες, ἄρρενες μὲν δώδεκα, θήλειαι δὲ μία. Τούτων
ἅκτῳ γνήσιοι· ἐκ Λείας μὲν ἕξ, δύο δὲ ἐκ Ραχήλας,
τέσσαρες δὲ ἐκ τῶν θεραπαινίδων, δύο ἐξ ἐκατέρας,
ὧν καὶ τὰ ὀνόματα πάντων προεῖπον.

CAP. XXII. 1. Παρῇν δ' ἐντεῦθεν ἐπὶ Χεβρώνα πύ-
λιν ἐν Χαναναίοις κειμένην. Ἐκεῖ δὲ Ἰσακὸς τὴν δια-
ταν εἶχε, καὶ βραχεία μὲν ἀλλήλοις συνδιατρίβουσι·
τὴν γὰρ Ρεβέκκαν Ἰακώβος οὐ κατέλαβε ζῶσαν. Θνήσ-

καὶ δὲ καὶ Ἰσακὸς οὐ μετὰ πολὺ τῆς ἀφίξεως τοῦ
 εἰαυ· καὶ ταφῆς ἐτυχεν ὑπὸ τῶν παίδων σὺν τῇ γυ-
 ναικὶ ἐν Χεβρωνί, μνημείου προγονικοῦ ἐν αὐτῇ τα-
 ψάωντος αὐτοῖς. Ἐγένετο δὲ ὁ Ἰσακὸς ἀνὴρ θεοφιλῆς,
 καὶ προνοίας πολλῆς ἡξιωμένος ὑπὸ τοῦ θεοῦ μετὰ
 Ἀβραάμ τὸν πατέρα, παλυνχρονιώτατος δὲ· βιώσας
 γὰρ ἔτη πέντε καὶ ὀγδοήκοντα πρὸς τοῖς ἑκατὸν μετὰ
 ἀρετῆς, οὕτως ἀπέθανε.

Φ Λ Ι Ω Σ Η Π Ο Υ

ΕΠΙΛΕΓΜΕΝΑ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑΣ ΒΙΒΛΙΟΝ ΔΕΥΤΕΡΟΝ.

Περιέχει δὲ ἡ βίβλος ἔτη διακόσια ἑκοσά.

Argumentum Lib. II.

(1) Ὡς Ἡσαῖος καὶ Ἰακώβος, Ἰσάκου παῖδες ὄντες, διέ-
 λοντο τὴν οἰκίαν· καὶ Ἡσαῖος μὲν τὴν Ἰδουμαίαν κατέσχευε,
 Ἰακώβος δὲ τὴν Χαναναίαν. (2) Ὡς Ἰωσήπος, ὁ νεώτατος
 τῶν Ἰακώβου παίδων, ὀνειράτων αὐτῷ προδεικνύοντων τὴν μελ-
 λουσιν εὐδαιμονίαν, ὑπὸ τῶν ἀδελφῶν ἐφθονήθη. (3) Περὶ
 τῆς πρὸς τοὺς ἐμπόρους Ἀραβίας πράξεως Ἰωσήπου. (4) Τῆς
 Ἰωσήπου ὀγνείας τὸ ἐπιφανές. (5) Ὅσα συνέβη τῷ Ἰωσήφῳ
 ἐν τῇ εἰρκῇ. (6) Ὡς δὲ Ἰωσήπος, ἐπίσημος γενόμενος ἐν Αἰ-
 γύπτῳ, τοὺς ἀδελφοὺς ἔσχευε ὑποχειρῶς. (7) Ἡ τοῦ πατρὸς
 αὐτοῦ μετὰ τῆς γενεᾶς πάσης πρὸς αὐτὸν μετάβασις διὰ τὸν
 γενόμενον λιμὸν. (8) Περὶ τελευτῆς Ἰακώβου καὶ Ἰωσήπου.
 (9) Ὅσα τοῖς Ἑβραίοις ἐν Αἰγύπτῳ συνέβη κακοπαθεῖν ἐπὶ
 ἑτὶ τετρακόσια· καὶ ἡ Μωϋσέως γέννησις καὶ ἀνατροφή. (10)
 Ὅπως Μωϋσὴς κατ' Αἰθιοπίαν ἐξεστράτευσεν. (11) Πῶς ἔφυ-
 γεν ὁ Μωϋσὴς ἐξ Αἰγύπτου εἰς Μαδιάνην. (12) Περὶ θάμνου
 διαπύρου, καὶ τῆς βακτηρίας τοῦ Μωϋσέως. (13) Ὅτι Μωϋ-
 σῆς καὶ Ἀαρὼν ἀνῆλθον εἰς Αἴγυπτον πρὸς Φαραώθην. (14)
 Περὶ τῶν δέκα παθῶν, ἃ ἐπῆλθον τοῖς Αἰγυπτίοις. (15) Ὡς
 Μωϋσέως ἡγομένου τὴν Αἴγυπτον ἐξέλειπον. (16) Ὡς ἡ θά-
 λασσα, τοῖς Ἑβραίοις διωκομένοις ὑπὸ τῶν Αἰγυπτίων ἀνα-
 κοπίσα, φυγεῖν δι' αὐτῆς πύργευσεν.

CAP. I. 1. Μετὰ δὲ τὴν Ἰσάκου τελευταίην οἱ παῖ-66
δες αὐτοῦ, μερισάμενοι τὴν οἴκησιν πρὸς ἀλλήλους,
οὐχ ἦν ἔλαβον ταύτην καὶ κατέσχον. Ἄλλ' Ἡσαυος
μὲν, τῆς Χεβρονίας πόλεις ἐκχωρήσας τῷ ἀδελφῷ,
ἐν Σαείρᾳ διητᾶτο, καὶ τῆς Ἰδουμαίας ἤρχεν, οὕτω
καλέσας τὴν χώραν ἀφ' αὐτοῦ. Ἀδωμος γὰρ ἐπωνο-
μάζετο, κατὰ τοιαύτην αἰτίαν τυγχὼν τῆς ἐπικλήσεως.
Ἀπὸ θήρας ποτὲ καὶ πόνου τοῦ περὶ τὸ κυνηγέσιον λι-
μώτων ἐπανῆλθεν· εἰ δ' ἦν παῖς τὴν ἡλικίαν. Ἐπι-
τυχὼν δὲ τῷ ἀδελφῷ φακὴν ἐσκευακότε πρὸς ἄριστον
αὐτῷ, ξανθὴν σφύδρα τὴν χρῶαν, καὶ διὰ τοῦτο ἔτε
μᾶλλον ὀρεχθεῖς, ἡξιού παρυσχεῖν αὐτῷ πρὸς τροφήν.
Ὁ δὲ ἀποδόσθαι τὸ πρεσβεῖον αὐτῷ τοῦ φαγεῖν, συν-
εργῷ χρησάμενος τῇ πείνῃ, τὸν ἀδελφὸν ἠνάγκαζε· καὶ
ἐκεῖνος, ὑπὸ τοῦ λιμοῦ προαχθεῖς, παραχωρεῖ τῶν
πρεσβεῖων αὐτῷ μεθ' ὄρκων· ἐνθεν διὰ τὴν ξανθότητα
τοῦ βρώματος ὑπὸ τῶν ἡλικιωτῶν κατὰ παιδιὰν Ἀδω-
μος ἐπεκλήθη· ἄδωμα γὰρ Ἑβραῖοι τὸ ἐρυθρὸν κα-67
λοῦσι. Καὶ τὴν χώραν οὕτως προσηγόρευσαν· Ἕλληνες
γὰρ αὐτὴν ἐπὶ τὸ σεμνότερον Ἰδουμαίαν ἀνόμασαν.

2. Γίνεται δὲ καὶ πατὴρ παίδων πέντε τὸν ἀριθ-
μὸν, ὧν Ἰάους μὲν καὶ Ἰάλομος καὶ Κόρεος ἐκ γυ-
ναικὸς μιᾶς Ἀλιβάμης τὸ ὄνομα· τῶν δὲ λοιπῶν Ἀλι-
φάξης μὲν ἐξ Ἀδας, Παγούηλος δὲ ἐκ Βασεμάθης
ὑπῆρξαν αὐτῷ γεγονότες· καὶ Ἡσαίου μὲν οὗτοι παῖ-
δες ἦσαν. Ἀλιφάξ δὲ γίνονται γνήσιοι παῖδες πέντε,
Θήμανος, Οὐερος, Σάφους, Γύθαιος, Κάναξος· Ἀμά-
ληκος γὰρ νόθος ἦν, ἐκ παλλακῆς αὐτῷ γεγονώς, Θαμ-68
νάης ὄνομα. Οὗτοι κατώκησαν τῆς Ἰδουμαίας τὴν
Τοβολίτιν λεγομένην, καὶ τὴν ἀπὸ Ἀμαλήκου κληθεῖ-
σαν Ἀμαληκίτιν· πολλὴ γὰρ γενομένη ποτὲ ἡ Ἰδουμαῖα,
τότε πάσης αὐτῆς ἀπέσωζεν ὄνομα, καὶ τοῖς μέρεσι τὰς
ἀπὸ τῶν οἰκητόρων προσηγορίας διεφύλαξεν.

CAP. II. 1. Ἰακώβω δὲ συνέβη παρελθεῖν εἰς εὐδα-
μονίας μέγεθος, οἷον οὐκ ἄλλω τινὶ ἐραδίᾳ· πλοῦτῳ

τε γὰρ ὑπερέβαλλε τοὺς ἐπιχωρίους, καὶ παίδων ἀρεταῖς ζηλωτὸς καὶ περιβλεπτός ἦν· οὐδενὸς γὰρ ὅλως ὑστέρουν, ἀλλὰ καὶ πρὸς ἔργα χειρῶν καὶ πόνων ὑπομονὴν ἥσαν εὐψυχοι, καὶ δεινοὶ συνιέναι. Τοσαύτην δ' ἄρα τὸ θεῖον αὐτοῦ πρόνοιαν ἔσχε καὶ τῆς εὐδαιμονίας ἐπιμέλειαν, ὡς καὶ ἐκ τῶν λυπηρῶν αὐτῷ δοξάντων τὴν ὑπερβολὴν τῶν ἀγαθῶν παρασχεῖν, καὶ ποιῆσαι τῆς ἀπὸ Αἰγύπτου τῶν ἡμετέρων προγόνων ἀναχωρήσεως αἴτιον, αὐτόν τε καὶ τοὺς ἐξ αὐτοῦ γεγονότας, ὑπὸ τοιαύτης αἰτίας. Ἰωσήπον ἐκ Ραχήλας πεπαιδοποιημένος Ἰάκωβος, διὰ τε τὴν τοῦ σώματος εὐγένειαν καὶ διὰ ψυχῆς ἀρετὴν — φρονήσει γὰρ διέφερε — τῶν ἄλλων πλέον υἱὼν ἠγάπα. Τούτῳ παρὰ τῶν ἀδελφῶν ἢ τε τοῦ πατρὸς στοργὴ φθόρον ἐκίνησε καὶ μῖσος, τὰ τε ἐκ τῶν ὀνειράτων, ἃ θεασάμενος τῷ τε πατρὶ καὶ τούτοις ἐμήνυσεν, εὐδαιμονίαν καταγγελλόμενα· ζηλοτυπούντων ἄρα τῶν ἀνθρώπων καὶ τὰς τῶν οἰκειοτάτων εὐπραγίας. Αἱ δὲ ὄψεις, αἷς κατὰ τοὺς ὕπνους εἶδεν, Ἰωσήπος, τοιαῖδε ἦσαν.

69 2. Ἐκπεμφθεὶς μετὰ τῶν ἀδελφῶν ὑπὸ τοῦ πατρὸς ἐπὶ συλλογὴν τῶν καρπῶν θέρους ἀκμάζοντος, ὅρᾳ πολὺ τῶν κατὰ τὴν συνήθειαν ἐπιφοιτούντων κατὰ τοὺς ὕπνους ὀνειράτων διαφέρουσας ὄψιν, ἣν περ ἔγερθεὶς τοῖς ἀδελφοῖς, ὡς κρινούσιν αὐτῷ τὸ σημαινόμενον, ἐξέθετο λέγων, 'ἰδεῖν ἐπὶ τῆς παρελθούσης πυκτὸς τὸ μὲν αὐτοῦ δρᾶγμα τῶν πυρῶν ἡρεμεῖν ἐφ' οὗ κατέθηκε τόπου, τὰ δὲ ἐκείνων προστρέχοντα προσκυνεῖν αὐτὸ, καθάπερ οἱ δοῦλοι τοὺς δεσπότας.' Οἱ δὲ συνέντες ἰσχὺν αὐτῷ καὶ μέγεθος πραγμάτων τὴν ὄψιν προλέγουσαν, καὶ κατ' αὐτῶν τὴν ἐξουσίαν ἐσομένην, τῷ μὲν Ἰωσήπῳ τούτων οὐδέν, ὡς οὐ γνώριμον αὐτοῖς ὄν τὸ ὄναρ, διεσάφησαν, ἄρας δ' ἐποίησαντο μηδὲν εἰς τέλος παρελθεῖν αὐτῷ ὣν ὑπενόουν· καὶ πρὸς αὐτόν ἐτι μᾶλλον ἀπεχθῶς ἔχοντες διετέλουν.

3. Τῷ δὲ παρ' αὐτῶν φθόνῳ προσφιλονεικῆσαν τὸ θεῖον δευτέραν ὄψιν ἐπιπέμπει τῷ Ἰωσήπῳ, πολὺ

τῆς προτέρας θαυμασιωτέραν. Τὸν γὰρ ἥλιον ἔδοξε, τὴν σελήνην παραλαβόντα καὶ τοὺς λοιποὺς ἀστέρας, ἐπὶ τὴν γῆν κατελθεῖν, καὶ προσκυνεῖν αὐτόν. Ταύτην τὴν ὕψιν τῷ πατρὶ, μηδὲν παρὰ τῶν ἀδελφῶν κακότητες ὑφορούμενος, καὶ τούτων παρατυγχανόντων, διεσάφησε, καὶ τί βούλεται σημαίνειν φράσει παρακαλεῖ. Ὁ δὲ ἡσθεὶς τῷ ὀνειράτι — τὴν γὰρ πρόφρησιν αὐτοῦ τῇ διανοίᾳ συλλαβὼν, καὶ μετὰ σοφίας οὐκ ἀσκόπως εἰκάσας — ἔχαιρεν ἐπὶ μεγάλοις τοῖς σημαινομένοις· εὐδαιμονίαν γὰρ τῷ παιδὶ κατήγγελλε, 'καὶ καιρὸν ἤξειν θεοῦ δόντος, καθ' ὃν αὐτὸν ὑπὸ τε τῶν γονέων καὶ τῶν ἀδελφῶν ἴσασθαι τίμιον καὶ προσκυνήσεως ἄξιον· τὴν μὲν σελήνην καὶ τὸν ἥλιον μητέρει καὶ πατρὶ, τῆς μὲν αὐξούσης ἅπαντα καὶ τρεφούσης, τοῦ δ' ἐκτυποῦντος καὶ τὴν ἄλλην ἰσχὺν ἐντιθέντος, εἰκάζων, τοὺς δ' ἀστέρας τοῖς ἀδελφοῖς, καὶ γὰρ τούτους ἔνδεκα εἶναι καθάπερ καὶ τοὺς ἀστέρας, ἀπὸ τε ἡλίου καὶ σελήνης τὴν ἰσχὺν λαμβάνοντας.'

4. Καὶ ὁ μὲν Ἰάκωβος ταιαύτην οὐκ ἀσυνέτως τῆς ὕψεως τὴν κρίσιν ἐποίησατο, τοὺς δ' ἀδελφούς τοῦ Ἰωσήπου σφόδρα ἐλύπησε τὰ προειρημένα. Καὶ διέτιθέσαν ὡς ἐπ' ἄλλοτριῳ τινὶ, μέλλοντι τὰ σημαινόμενα διὰ τῶν ὀνειράτων ἀγαθὰ ἔξειν, ἀλλ' οὐκ ἀδελφῷ, καὶ ὧν συναπολαύσειν αὐτῷ εἰκὸς ἦν, κοινωνοῦς ὡς τῆς γενέσεως οὕτως καὶ τῆς εὐδαιμονίας ἰσομέρους· ἀνελεῖν τε ὠρμήκεσαν τὸ μεираκίον. Καὶ ταύτην κυρώσαντες τὴν βουλὴν, ἐπεὶ τὰ τῆς συγκομιδῆς αὐτοῖς πέρας εἶχεν, ἐπὶ Σικίμων τραπέντες — χώρα δ' ἐστὶν αὕτη βόσκειν ἀγαθὴ θρέμματα, καὶ νομας ἐκτρέφειν —, αὐτόθι τῶν ποιμνίων ἐπεμελοῦντο, μὴ προδηλώσαντες τῷ πατρὶ τὴν ἐκέισε ἀφίξιν. Ὁ δὲ ὑπὸ τῆς ἀγνοίας, καὶ τοῦ μηδὲ ἀπὸ τῶν ποιμνίων πρὸς αὐτὸν ἀφικέσθαι τινα τῶν περὶ τῶν παίδων αὐτῷ τὸ ἀληθές σημαίνειν δυνάμενον, σκυθρωπότερον τὴν περὶ αὐτῶν διάνοιαν λαμβάνων, καὶ περιδεὲς ὧν, πέμπει

τὸν Ἰωσήπον εἰς τὰ ποίμνια μαθησόμενον τὰ περὶ τῶν ἀδελφῶν, καὶ τί πράττειεν σηματοῦντα.

CAP. III. 1. Οἱ δὲ, τὸν ἀδελφὸν ὡς εἶδον πρὸς αὐτοὺς ἀφιγμένον, ἤσθησαν μὲν, ἀλλ' οὐχ ὡς ἐπ' οἰκείου παρουσία, καὶ πατρὸς ἀπεσταλκόςτος, ἀλλ' ὡς ἐπ' ἐχθροῦ, καὶ ταῖς χερσὶν αὐτῶν κατὰ θείαν βούλησιν παραδοθέντος, ἀναιρεῖν τε ἤδη, καὶ μὴ τὸν ἐν ποσὶν ὑπερβάλλεσθαι καιρὸν, ὠρμήκεσαν. Οὕτω δ' αὐτοὺς Ραύβηλος ὄρων ἔχοντας ὁ πρεσβύτατος αὐτῶν, καὶ πρὸς τὴν πράξιν ὁμονοηκώτας, ἐπειρᾶτο κατέχειν, ὑποδεικνύς τὸ μέγεθος τοῦ τολμήματος, καὶ τὸ ἀπ' αὐτοῦ μῦθος. 'Ὡς πονηρὸν μὲν καὶ θεῷ, καὶ ἀνθρώποις ἀνόσιον δοκοῦν, καὶ τὸ μὴ συγγενοῦς ἀνθρώπου χειρορρηγῆσαι φόνον, πολὺ μέντοι μιαινώτερον τὸ σφαγὴν ἀδελφοῦ δράσαντας ὀφθῆναι, ᾧ πατὴρ τε ἀναιρουμένῳ συναδικεῖται, καὶ μήτηρ εἰς πένθος καὶ παιδὸς ἀποσπέρησιν, οὐ κατ' ἀνθρώπινον γνομένην νόμον, συγκατασπᾶται.' Τούτων δ' οὖν αὐτῶν αἰδῶ λαβόντας, καὶ τῷ λογισμῷ τί καὶ πείσονται τεθνηκόςτος αὐτοῖς παίδος ἀγαθοῦ καὶ νεωτάτου παραθεμένους, 'ἀποσχέσθαι τοῦ τολμήματος παρεκάλει, καὶ τὸν θεὸν δεύσαντας, ὃς θεατῆς ἅμα καὶ μάρτυς ἦδη καὶ τῆς βουλῆς αὐτῶν τῆς ἐπὶ τὸν ἀδελφὸν γεγενημένης. Ἀποστάντας τῆς μὲν πράξεως ἀγαπήσειν, μετανοίᾳ καὶ τῷ σωφρονεῖν εἴξαντας· προσελθόντας δ' ἐπὶ τὸ ἔργον αὐκ ἔστιν ἣν οὐκ εἰσπράξαιτο τῆς ἀδελφοκτονίας δίκην, μίκαντας αὐτοῦ τὴν πανταχοῦ παροῦσαν πρόνοιαν, καὶ μήτε τῶν ἐπ' ἐρημίαις πραττομένων ὑστεροῦσαν, μήτε τῶν κατὰ τὰς πόλεις· ὅπου γὰρ ἂν ἄνθρωπος ἦ, χρηθροκεῖν ἐνταῦθα παρεῖναι καὶ τὸν θεόν. Τό τε συνειδὸς αὐτοὺς τὸ ἴδιον ἔξειν ἐχθρὸν ἐπὶ τοῖς τολμηθεῖσιν ἔλεγεν, ὃ μήτε τοῖς ἀγαθὸν αὐτὸ ἔχουσι, μήτε ταιούτον ὅποιον αὐτοῖς συνοικήσει τὸν ἀδελφὸν ἀνελούσιν, ἔστιν ἀποδρᾶσαι.' Προσετίθει δὲ καὶ ταῦτα τοῖς προειρημένοις, 'ὡς ἀδελφὸν οὐδὲ ἀδικήσαντα κτείνειν

ῥσιον· καλὸν δὲ καὶ τὸ μὴ μνησικακεῖν τοῖς οὕτοις φι-
λοις, ὑπὲρ ὧν ἁμαρτάνειν ἔδοξαν. Ἰωσήπον δὲ οὐδὲ
πονηρὸν εἰς αὐτοὺς γεγεννημένον διαφθεροῦσιν· ὥ καὶ
τὸ τῆς ἡλικίας ἀσθενὲς ἔλεον μᾶλλον καὶ τὴν παρ' ὑμῶν⁷¹
αὐτῶν ἐρανίζεται κηδεμονίαν. Ἡ τε αἰτία τῆς ἀναι-
ρέσεως πολὺ χεῖρω τὴν πράξιν αὐτῶν τίθησι, διὰ φθό-
ναν τῶν τε ἐσομένων ἀγαθῶν αὐτῷ τοῦ ζῆν ἔξαγαγεῖν
διεγνωκότων, ὧν τὸ ἴσον ἀπολαύσουσι κοινωνοῦντες αὐ-
τῷ τῆς μετουσίας, οὐκ ἀλλοτρίων ἄντων ἀλλ' οἰκείων·
ἴδια γὰρ ἦν αὐτῶν ὑπολαμβάνειν, ὅσα θεὸς Ἰωσήπου
δώσει, προσήκειν οὖν τὴν ὀργὴν καὶ διὰ τοῦτο αὐτοὺς
καλῶς ἔχειν χαλεπωτέραν ἔσεσθαι νομίζειν, εἰ τὸν ὑπ'
αὐτοῦ τοῦ θεοῦ κεκριμένον τῶν ἐλπιζομένων ἀγαθῶν
ἄξιον ἀποκτείναντες, ἀφαιρήσονται τὸν θεὸν ὃ ταῦτα
χαρίσεται.

2. Καὶ ὁ μὲν Ρούβηλος ταῦτα λέγων, καὶ πρὸς
τούτοις ἔτι πλείω καὶ δεόμενος, ἐπειράτο τῆς ἀδελφο-
κτονίας αὐτοὺς ἀποτρέπειν. Ἐπεὶ δ' οὐδὲν μετριωτέ-
ρους ὑπὸ τῶν λόγων ἑώρα γεγεννημένους, ἀλλὰ σπέν-
δοντας ἐπὶ τὴν ἀναίρεσιν, συνεβούλευε τὸ κακὸν αὐ-
τοὺς ἐκεικέντερον ποιῆσαι τῷ τρόπῳ τῆς ἀναίρέσεως·
καὶ γὰρ ἀμυνομένοις παρήνευε τὸ πρῶτον, πεπεισθαι
λέγων αὐτοὺς. Ἐπεὶ δ' ἐκράτησαν ὡς τ' ἀνελεῖν τὸν
ἀδελφόν, 'οὐκ ἔσεσθαι σφόδρα κακοὺς οἷς νῦν παραι-
τεῖ πεισθέντας ἔλεγεν· ἐν γὰρ τούτοις εἶναι καὶ τὸ ἔρ-
γον, ἐφ' ὃ σπενδουσιν, οὐ μέντοι τοιοῦτον, ἀλλ' ὡς ἐν
ἀπόροις κουφότερον.' Ἡξίου γὰρ αὐτοὺς 'αὐτόχειρας
μὲν μὴ γενέσθαι τοῦ ἀδελφοῦ, ῥίψαντας δὲ εἰς τὸν πα-
ρακείμενον λάκκον οὕτως ἀποθανεῖν ἑᾶσαι, καὶ τὸ γε
μυῖανθῆναι τὰς χεῖρας αὐτοὺς κερδαίνειν.' Συναινε-
σάντων δὲ τούτοις τῶν νεανίσκων, παραλαβὼν Ρούβη-
λος τὸ μετράκιον καὶ καλωδίου ἐκδήσας, ἥρμα καθίμη-
σεν εἰς τὸν λάκκον· καὶ γὰρ ἱκανῶς ἄνδρος ἦν. Καὶ
ὁ μὲν, τοῦτο ποιήσας, ἀπαλλάσσεται κατὰ ζήτησιν χω-
ρίων πρὸς νομὰς ἐπιτηδείων.

3. Ἰούδας δὲ, καὶ αὐτὸς ὧν τῶν Ἰακώβου πατ-

δων, ἐμπόρους ἰδὼν Ἀραβας τοῦ Ἰσμηλιτῶν, γένους, ἀρώματα καὶ Σύρα φορτία κομίζοντας Αἰγυπτίοις ἐκ τῆς Γαλαθηνῆς, μετὰ τὴν ἀναχώρησιν τὴν Ρουβήλου τοῖς ἀδελφοῖς συνεβούλευσεν ἀνιμῆσαι τὸν Ἰώσηπον ἀπεμπολῆσαι τοῖς Ἀραβιν· ἐκείνόν τε γὰρ ὅτι πορῶν-τάτω γένόμενον, καὶ ἂν τεθνήξῃσθαι παρὰ τοῖς ξένοις, αὐτοὺς τε τοῦ μιάσματος οὕτως ἀπαλλαγῇσθαι. Δόξαν οὖν τοῦτο, τοῖς ἐμπόροις ἀποδίδονται τὸν Ἰώσηπον ἀνελκύσαντες ἐκ τοῦ λάκκου μνῶν εἴκοσιν, ἑπτακαίδεκα ἑτῶν γεγονότα. Ρουβήλος δέ, νύκτωρ ἐπὶ τὸν λάκκον ἑλθὼν, σῶσαι τοὺς ἀδελφούς λαθὼν τὸν Ἰώσηπον ἔγνωκει. Καὶ ὡς ἀνακαλουμένῳ μὴ ὑπήκουσε, δείσας μὴ ἐφθάρκασιν αὐτὸν μετὰ τὴν ἀναχώρησιν αὐτοῦ, κατεμέμφετο τοὺς ἀδελφούς. Τῶν δὲ τὸ πραχθὲν αὐτῷ φρασάντων, παύεται τοῦ πένθους Ρουβήλος.

4. Ὡς δὲ ταῦτα περὶ τὸν Ἰώσηπον τοῖς ἀδελφοῖς ἐπέπρακτο, τί ποιήσαντες ἂν ἔξω τῆς ὑπονομίας παρὰ τῷ πατρὶ γεννηθεῖεν ἐξήτουν. Καὶ δὴ τὸν χιτωνίσκον, ὃν ἀφῆκε μὲν πρὸς αὐτοὺς ὁ Ἰώσηπος ἐνδεδυμένος — περιηγήκεσαν δ' αὐτὸν, ὅτε καθέλισαν εἰς τὸν λάκκον —, ἔδοξεν αὐτοῖς διασπαράξασιν αἵματι τράγων μολύναι, καὶ τῷ πατρὶ δεῖξαι φέροντας, ὡς ἂν ὑπὸ θηρίων αὐτῷ φανείη διεφθαρμένος. Καὶ τοῦτο ποιήσαντες, ἦγον πρὸς τὸν πρεσβύτην, ἥδη τῶν περὶ τὸν υἱὸν εἰς γνώσιν ἀφικμένων. Ἐλεγον δὲ 'τὸν μὲν Ἰώσηπον οὐτ' ἰδεῖν, οὐθ' ἡ κέχρηται συμφορᾷ μεμαθηκέναι, χιτῶνα δὲ τοῦτον εὗρεῖν ἡμαγμένον καὶ λελακισμένον, ὅθεν αὐτοῖς ὑπόνοιαν εἶναι, περιπεσόντα θηρίοις αὐτὸν ἀπολωλέναι, εἶγε τοῦτον ἐνδεδυμένος οἴκοθεν ἐστάλη.' Ἰάκωβος δὲ ἐπὶ κουφοτέραις ὣν ἐλπίσιν, ὡς ἡνδραποδισμένου δῆθεν αὐτῷ τοῦ παιδός, τοῦτον μὲν ἀφήσει τὸν λογισμόν. Πίστιν δ' αὐτοῦ τῆς τελευτῆς ἐναργῆ τὸν χιτῶνα ὑπολαβὼν — καὶ γὰρ ἐγνώρισεν ὡς ἐκείνον αὐτὸν ἐνδεδυμένον ἐκπέμποι πρὸς τοὺς ἀδελφούς —, ὡς ἐπὶ νεκρῷ τὸ λοιπὸν οὕτως διέκειτο ἐπὶ τῷ μεिरακίῳ πενθῶν. Καὶ ὡς ἐνὸς πατὴρ ὢν, καὶ τῆς ἐξ ἄλλων

παραμυθίας ἐστερημένος, οὕτως ἦν παρὰ τῷ κακῷ, πρὶν ἢ τοῖς ἀδελφοῖς συμβαλεῖν, εἰκάζων ὑπὸ θηρίων Ἰώσηπον ἀφανῆ γεγονέναι. Ἐκαθέζετο δὲ σακκίον ἐξ-
αψάμενος καὶ τῇ λύπῃ βαρὺς, ὥς μήτε ὑπὸ παίδων
παρηγορούντων αὐτῶν ῥέονα γενέσθαι, μήτε κάμνοντα
τοῖς πόνοις ἀπαγορεύειν.

CAP. IV. 1. Ἰώσηπον δὲ πωλούμενον ὑπὸ τῶν ἐμ-
πόρων ὠνησάμενος Πετεφρῆς, ἀνὴρ Αἰγύπτιος, ἐπὶ
τῶν Παραώθου μαγείρων τοῦ βασιλέως, εἶχεν ἐν ἀπάσῃ
τιμῇ. Παιδείαν δὲ τὴν ἐλευθέριον ἐπαίδευε, καὶ διαίτη
χρησασθαι κρείττονι τῆς ἐπὶ δούλῳ τύχης ἐπέτρεπεν.
ἔγχειρίζει τε τὴν τῶν κατὰ τὸν οἶκον αὐτῷ πρόνοιαν.
Ὁ δὲ τούτων τε ἀπέλαυε, καὶ τὴν ἀρετὴν, ἣτις ἦν
περὶ αὐτὸν, οὐδ' ὑπὸ τῆς μεταβολῆς ἐγκατέλειπεν, ἀλ-
λὰ διέδειξε τὸ φρόνημα κρατεῖν τῶν ἐν τῷ βίῳ δυσ-
κόλων δυνάμενον, οἷς ἂν παρῇ γνησίως, καὶ μὴ πρὸς
τὰς εὐπραγίας τὰς κατὰ καιρὸν μόνον ἡρμοσμένον.

2. Τῆς γὰρ τοῦ δεσπότου γυναικὸς, διὰ τε τὴν
εὐμορφίαν καὶ τὴν περὶ τὰς πράξεις αὐτοῦ δεξιότητα, 73
ἐρωτικῶς διατεθείσης, καὶ νομιζούσης, εἰ ποιήσειεν
αὐτῷ τοῦτο φανερόν, ῥαδίως πείσειν αὐτὸν εἰς ὁμα-
λίαν ἐλθεῖν, εὐτύχημα ἡγησάμενον τὸ τὴν δέσποιναν
αὐτοῦ δεηθῆναι, καὶ πρὸς τὸ σχῆμα τῆς τότε δου-
λείας, ἀλλ' οὐ πρὸς τὸν τρόπον ἀφορώσης, τὸν καὶ
παρὰ τὴν μεταβολὴν παραμένοντα, τὴν τε ἐπιθυμίαν
αὐτῷ ποιησάσης καταφανῆ, καὶ λόγους προσφερούσης
περὶ μίξεως, παρέπεμπε τὴν ἀξίωσιν, οὐ κρίνας ὅσιον
εἶναι τοιαύτην αὐτῇ διδόναι χάριν, ἐν ἣ τοῦ πριαμέ-
ου καὶ τοσαύτης ἡξιωκότος τιμῆς ἀδικίαν συνέβαινε
εἶναι καὶ ὕβριν. Ἀλλὰ 'κρατεῖν τε τοῦ πάθους καὶ
ἐκείνην παρεκάλει, τὴν ἀπόγνωσιν τοῦ τεύχεσθαι τῆς
ἐπιθυμίας προβαλλόμενος, — σταλήσεσθαι γὰρ τε αὐ-
τῇ τοῦτο μὴ παρούσης ἐλπίδος —, αὐτὸς τε πάντα
μᾶλλον ὑπομένειν ἔλεγεν, ἢ πρὸς τοῦτο καταπειθῆς
ἔσται. Καὶ γὰρ εἰ τῇ δεσποίνῃ δούλον ὄντα δεῖ ποιεῖν

μηδὲν ἐναντίον, ἢ πρὸς τὰ τοιαῦτα τῶν προσταγμάτων ἀντιλογία πολλὴν ἂν ἔχοι παραίτησιν.' Τῆς δ' ἔτι μᾶλλον ἐπέτεινε τὸν ἔρωτα, τὸ μὴ προσδοκῶσθαι τὰν Ἰωσήπον ἀντισχεῖν· καὶ δεινῶς ὑπὸ τοῦ κακοῦ πολιορκουμένην δευτέρα πάλιν πείρα προσθυμεῖτο κατεργάσασθαι.

3. Δημοτελοῦς οὖν ἑορτῆς ἐπιστάσης, καθ' ἣν εἰς τὴν πανηγυρίαν καὶ γυναιξὶ φοιτᾶν νόμιμον ἦν, σκήπεται νόσον πρὸς τὸν ἄνδρα, θηρωμένη μόνωσιν καὶ σχολὴν εἰς τὸ δεηθῆναι τοῦ Ἰωσήπου. Καὶ γενομένης αὐτῇ ταύτης, λιπαρεστέρους ἔτι τῶν πρώτων αὐτῇ προσηνέγκατο λόγους, 'ὥς καλῶς μὲν εἶχεν αὐτῇ μετὰ τὴν ἐξ ἀρχῆς δέησιν εἶσαι, καὶ μηδὲν ἀντειρηκέναι· κατὰ τε τὴν τῆς παρακαλούσης ἐντροπὴν καὶ τὴν τοῦ πάθους ὑπερβολὴν, ὑφ' οὗ βιασθεὶς δέσποινα οὐσα τοῦ κατ' αὐτὴν ἀξιώματος ταπεινότερα γενέσθαι· φρονήσει τε καὶ νῦν ἄμεινον ἐνδοῦς, καὶ τὸ ἐπὶ τοῖς παρελθούσιν ἄγνωμον διορθώσεται· εἴ τε γὰρ δευτέραν δέησιν ἐξεδέχετο, ταύτην γεγονέναι καὶ μετὰ πλείονος σπουδῆς· νόσον τε γὰρ προφασίσασθαι, καὶ τῆς ἑορτῆς καὶ τῆς πανηγύρεως τὴν πρὸς αὐτὸν ὁμιλίαν προτιμῆσαι. Εἴ τε τοῖς πρώτοις ὑπὸ ἀπιστίας ἀντέπρουσε λογισμοῖς, τοῦ μηδὲ μίαν κακουργίαν εἶναι κρῖναι σύμβολον, τὸ τοῖς αὐτοῖς ἐπιμένειν. Προσδοκᾶν τε τῶν παρόντων ἀγαθῶν ὄνησιν, ὧν ἤδη μετέχειν, προσθέμενον αὐτῇ τοῦ ἔρωτι, καὶ μειζόνων ἀπολαύειν, ὑπήκοον γενόμενον· ἄμυναν δὲ καὶ μῖσος παρ' αὐτῆς, ἀποστραφέντα τὴν ἀξίωσιν, καὶ τοῦ χαρίζεσθαι τῇ δεσποίνῃ τὴν τῆς σωφροσύνης δόκησιν ἐπὶπροσθεν θέμενον. Οὐ γὰρ αὐτὸν τοῦτο ὠφελήσειν, τραπείσης εἰς κατηγορίαν αὐτοῦ, καὶ καταψευσαμένης πείραν ἐπὶ τῷ ἀνδρὶ· προσέξειν δὲ μᾶλλον τοῖς αὐτῆς λόγοις Περσφρὴν, ἢ τοῖς ἐκείνου, καὶ ἂν ὅτι μάλιστα ἀπὸ τῆς ἀληθείας φέρονται.'

4. Ταῦτα λεγούσης τῆς γυναικὸς καὶ δακρυούσης, οὔτε οἶκτος αὐτὸν μὴ σωφρονεῖν ἔπεισεν, οὔτ' ἠνάγκασε φόβος, ἀλλὰ ταῖς δέησεσιν ἀντέσχεν, καὶ ταῖς

ἀπειλαῖς οὐκ ἐνδέδωκε, δαίσας παθεῖν ἀδίκως, καὶ ὑπο-
μένειν τι τῶν χαλεπωτέρων εἴλετο μᾶλλον ἢ τῶν πα-74
ρόντων ἀπολαύειν, χαρισάμενος ἐφ' οἷς ἂν αὐτῇ συν-
ῆδει δικαίως ἀπολουμένῳ. Ἰάμου τε αὐτὴν ὑπεμίμ-
νησκε, καὶ τῆς πρὸς τὸν ἄνδρα συμβιώσεως, καὶ
τούτοις τὸ πλεόν νέμειν, ἢ τῇ προσκαίρῳ τῆς ἐπιθυ-
μίας ἡδονῇ παρεκάλει· τῆς δὲ μὲν καὶ μετάνοιαν ἐξού-
σης αὐτῆς ἐπ' ὀδύνη γενησομένην, οὐκ ἐπὶ διορθώσε-
ων ἡμαρτημένων, καὶ φόβον τοῦ μὴ κατάφωρον γε-
νέσθαι, ἀλλὰ χάριν τοῦ λαθεῖν ἀγνοουμένου τοῦ κα-
κοῦ· τῆς δὲ πρὸς τὸν ἄνδρα κοινωνίας ἀπόλαυσιν ἐχού-
σης ἀκίνδυνον. Καὶ προσέτι πολλὴν ἔλεγε τὴν ἀπὸ τοῦ
συνειδότητος καὶ πρὸς τὸν θεὸν παρρησίαν καὶ πρὸς ἀν-
θρώπους, καὶ ὡς αὐτοῦ μᾶλλον δεσπόσῃ μέινασα κα-
θαρά, καὶ δεσποίνης ἐξουσίᾳ χρήσεται πρὸς αὐτὸν,
ἀλλὰ οὐ συνεξαμαρτάνοντος αἰδοῖ· πολὺ δὲ κρεῖττον
εἶναι θαρρύνει ἐπὶ γνωσκομένοις τοῖς εὖ βεβιωμένοις,
ἢ ἐπὶ λανθανούσῃ κακοπραγίᾳ.

5. Ταῦτα λέγων καὶ ἔτι πλείω τούτοις ὅμοια, τὴν
τῆς γυναικὸς ὁρμὴν ἐπισχεῖν ἐπειρᾶτο, καὶ τὸ πάθος
αὐτῆς εἰς λογισμὸν ἐπιστρέφειν. Ἡ δὲ βιαιότερον ἐχρήτω
τῇ σπουδῇ, καὶ ἐπιβαλοῦσα τὰς χεῖρας, ἀναγκάζειν,
ἀπογνοῦσα τοῦ πείθειν, ἤυτελεν. Ὡς δὲ ἐξέφυγεν ὑπ'
ὀργῆς ὁ Ἰωσήπος προσκαταλιπὼν καὶ τὸ ἱμάτιον κα-
τεχούσης, — καὶ γὰρ αὐτὸ αὐτῇ μεθεῖς ἐξεπήδησε τοῦ
δωματίου —, περιδεὴς γενομένη μὴ κατεῖπε πρὸς τὸν
ἄνδρα αὐτῆς, καὶ τῆς ὕβρεως περιαλγῶς ἔχουσα, φθά-
σαι καταψεύσασθαι πρὸς τὸν Πετεφρὴν ἔγνω τοῦ Ἰω-
σήπου, καὶ τούτῳ τῷ τρόπῳ τιμωρῆσαι μὲν αὐτῇ δε-
νῶς ὑπερηφανημένη· προλαβεῖν δὲ τὴν διαβολὴν σο-
φὸν ἅμα καὶ γυναικῆιον ἠγήσατο. Καὶ καθήστο μὲν
κατηφὲς καὶ συγκεχυμένη, τὴν ἐπὶ τῷ διαμαρτεῖν τῆς
ἐπιθυμίας λύπην ὡς ἐπὶ πείρᾳ διαφθορᾶς πλασαμένη
μετ' ὀργῆς. Ἐλθόντι δὲ τῷ ἀνδρὶ, καὶ πρὸς τὴν ὕψιν
ταραχθέντι, καὶ πυνθανομένῳ τὴν αἰτίαν, τῆς κατη-
γορίας τῆς Ἰωσήπου κατήρξατο. “Καὶ τεθναίης,”

εἶπεν, “ ἄνερ, ἡ πονηρὸν δοῦλον, κόλτην μιᾶναι τὴν σὴν ἐθελήσαντα, κόλασον, ὃς οὐθ’ οἶος ὦν εἰς τὸν ἡμέτερον οἶκον ἀφίκεται μνησθεὶς ἐσωφρόνησεν, οὐθ’ ὅσων ἐκ τῆς σῆς χρηστότητος ἐτυχεν, ἀλλ’ ἀχάριστος ὦν ἂν εἰ μὴ πάντα παρῆιχεν αὐτὸν ἀγαθὸν εἰς ἡμᾶς, ἐπεβούλευσε ὑβριῶσαι γάμον τὸν σὸν, καὶ ταῦτα ἐν ἑορτῇ, τὴν σὴν ἀπουσίαν παραφυλάξας· ὡς ὅσα καὶ μέτριος ἐδόκει πρότερον, διὰ τὸν ἐκ σοῦ φόβον ἤρῃμι, καὶ αὐχὶ φύσει χρηστὸς ἦν. Τοιοῦτον δ’ ἄρα τὸ παρ’ ἀξίαν αὐτὸν καὶ παρ’ ἐλπίδας εἰς τιμὴν παρελθεῖν ἐποίησεν, ὥς δέον, ᾧ τὴν τῆς κτήσεως τῆς σῆς πίστιν καὶ τὴν οἰκονομίαν λαβεῖν ἐξεγένετο, καὶ τῶν πρεσβυτέρων οἰκετῶν προτιμηθῆναι, τούτῳ καὶ τῆς σῆς ψαύειν γυναικός.” Παιδαμένη δὲ τῶν λόγων, ἐπεδείκνυεν αὐτῇ τὸ ἱμάτιον, ὡς ὅτ’ ἐπεχείρει βιάσθαι καταλιπόντος αὐτό. Πειτεφρὴς δὲ μήτε δακρυοῦσῃ τῇ γυναικί, 75μήθ’ οἷς ἔλεγε καὶ εἶδεν ἀπιστεῖν ἔχων, τῷ τε πρὸς αὐτὴν ἔρωτι πλέον νέμων, ἐπὶ μὲν τὴν τῆς ἀληθείας ἐξέτασιν οὐκ ἐτρέπετο. Δοὺς δὲ σωφρονεῖν τῇ γυναικί, πονηρὸν δὲ εἶναι κατακρίνας τὸν Ἰώσηπον, τὸν μὲν εἰς τὴν τῶν κακούργων εἰρκτὴν ἐνέβαλεν, ἐπὶ δὲ τῇ γυναικί καὶ μᾶλλον ἐφρόνει, κοσμιότητα καὶ σωφροσύνην αὐτῇ μαρτυρῶν.

CAP. V. 1. Ἰώσηπος μὲν οὖν πάντ’ ἐπὶ τῷ θεῷ ποιησάμενος τὰ περὶ αὐτὸν, οὐδ’ εἰς ἀπολογίαν, οὐδ’ ἐπ’ ἀκριβῇ τῶν γεγονότων δῆλωσιν ἐτράπη, τὰ δεσμὰ δὲ καὶ τὴν ἀνάγκην σιγῶν ὑπῆλθεν, ἀμείνονα ἔσσεσθαι τῶν δεδεκότων θαρρῶν τὸν τὴν αἰτίαν τῆς συμφορᾶς καὶ τὴν ἀλήθειαν εἰδότα θεόν· οὐ πείραν τῆς προνοίας εὐθύς ἐλάμβανεν. Ὁ γὰρ δεσμοφύλαξ, τὴν τε ἐπιμέλειαν καὶ τὴν πίστιν αὐτοῦ κατανοήσας ἐν οἷς τάξειεν αὐτὸν καὶ τὸ ἀξίωμα τῆς μορφῆς, ὑπαντίει τῶν δεσμῶν, καὶ τὸ δεινὸν ἐλαφρότερον αὐτῷ καὶ κοῦφον ἐποίει, διαίτη δὲ χρῆσθαι κρείττονι δεσμοτῶν ἐπέτρεπε. Τῶν δὲ ἐν τοῖς αὐτοῖς ὄντων, ὅποτε παύσαιντο

τῆς περὶ τὰ ἔργα ταλαιπωρίας, εἰς ὁμίαν, οἷα φιλεῖ κατὰ κοινωνίαν τῆς ὁμοίας συμφορᾶς, τρεπομένων, καὶ παρ' ἀλλήλων τὰς αἰτίας ἐφ' αἷς κατακριθεῖν ἀναπυνθανομένων, οὐχοῦτος τοῦ βασιλέως, καὶ σφόδρα δ' αὐτῷ τιμώμενος, κατ' ὀργὴν δεδεμένος, καὶ συνδιαφέρων τῷ Ἰωσήφῳ τὰς πένδας, συνηθέστερος αὐτῷ μᾶλλον ἐγένετο, καὶ — συνέσει γὰρ αὐτὸν ἐδόκει προέχειν — ὄναρ ἰδὼν ἐξέθετο, παρακαλῶν δηλοῦν εἴ τι σημαίνει, μεμφόμενος ὅτι τοῖς ἐκ τοῦ βασιλέως κακοῖς ἐτι τὸ θεῖον αὐτῷ καὶ τὰς ἐκ τῶν ὀνειράτων φροντίδας προστίθῃσιν.

2. Ἐλεγε δ' οὖν 'ἰδεῖν κατὰ τοὺς ὕπνους τριῶν κλημάτων πεφυκυίας ἀμπέλου βότρυς ἐξ ἑκάστου ἀποκρέμασθαι, μεγάλους ἤδη καὶ πρὸς τρύγητον ὠραίους, καὶ τούτους αὐτοὺς ἀποθλίβειν εἰς φιάλην, ὑπέχοντος τοῦ βασιλέως· διηθήσας τε τὸ γλεῦκος, δοῦναι τῷ βασιλεῖ πιεῖν, καὶ ἐκεῖνον δέξασθαι κεχαρισμένως. Τὸ μὲν οὖν ἑωραμένον ἐδήλου τοιοῦτον ὄν, ἥξιου δέ, εἴ τι μεμοίραται συνέσεως, φράζειν αὐτῷ τὴν πρόρφησιν τῆς ὥψεως. Ὁ δὲ 'θαρρόειν τε παρεκάλει, καὶ προσδοκᾶν ἐν τρισὶν ἡμέραις ἀπολυθήσεσθαι τῶν δεσμῶν, τοῦ βασιλέως ποθήσαντος αὐτοῦ τὴν διακονίαν, καὶ πάλιν εἰς ταύτην αὐτὸν ἐπανάξοντος· καρπὸν γὰρ ἐσήμεναι ἀμπέλινον ἐπ' ἀγαθῷ τὸν θεὸν ἀνθρώποις παρασχεῖν, ὃς αὐτῷ τε ἐκείνῳ σπένδεται, καὶ πίστιν ἀνθρώποις καὶ φιλίαν ὁμηρεύει, διαλύων μὲν ἔχθρας, τὰ πάθη δὲ καὶ τὰς λύπας ἐξαίρων τοῖς προσφερομένοις αὐτὸν, καὶ πρὸς ἡδονὴν ὑποφέρων. Τοῦτον οὖν φῆς ἐκ τριῶν ἀποθλιβέντα βοτρυῶν χερσὶ ταῖς σαῖς προσέσθαι τὸν βασιλέα. Καλὴν τοίνυν ἴσθι σοι τὴν ὥψιν γεγεννημένην, καὶ προμηνύουσαν ἄφεσιν τῆς παρούσης ἀνάγκης ἐν τοσαύταις ἡμέραις, ἐξ ὧν κλημάτων τὸν καρπὸν ἐτρύγησας κατὰ τοὺς ὕπνους. Μέμνησο μέντοι τούτων πειραθεὶς τοῦ προκαταγγειλαντός 76 σοι τὰ ἀγαθὰ, καὶ γενόμενος ἐν ἐξουσίᾳ, μὴ περιῦδης ἡμᾶς ἐν οἷς καταλείψεις, πρὸς ἃ δεδηλώκαμεν ἀπερ-

χόμενος. Οὐδὲ γὰρ ἑξαμαρτόντες ἐν δεσμοῖς γεγόνα-
μεν, ἀλλ' ἀρετῆς ἕνεκα καὶ σωφροσύνης τὰ τῶν κα-
κούργων ὑπομένειν κατεκρίθημεν, οὐδὲ μετ' οἰκείας
ἡδονῆς τὸν ταῦθ' ἡμᾶς ἐργασάμενον ὑβρίσαι θελήσαν-
τες. Τῷ μὲν οὖν οἰνοχόῳ χαίρειν κατὰ τὸ εἶκος ἀκού-
σαντι τοιαύτης τῆς τοῦ ὀνείρατος ἐξηγήσεως ὑπῆρχε,
καὶ περιμένειν τῶν δεδηλωμένων τὴν τελευτήν.

3. Δοῦλος δέ τις ἐπὶ τῶν σιτοποιῶν τεταγμένος
τοῦ βασιλέως, συνδεδεμένος τῷ οἰνοχόῳ, τοιαύτην ποιη-
σαμένου τοῦ Ἰωσήπου περὶ τῆς ὄψεως ἐκείνου τὴν ἀπό-
φασιν, εὐέλπεις ὦν, — καὶ γὰρ αὐτὸς ὄναρ ἦν τε-
θεαμένος —, ἤξιωσε τὸν Ἰωσήπον φράσαι, τί καὶ
ἐκεῖνῳ δηλοῦν βούλεται τὰ διὰ τῆς παρελθούσης νυκ-
τὸς ὁφθέντα. Ἦν δὲ τοιαῦτα. “Τρία,” φησὶ, “κανὰ
φέρειν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς ἔδοξα, δύο μὲν ἄρτων πλέα,
τὸ δὲ τρίτον ὄψου τε καὶ ποικίλων βρωμάτων, οἷα βα-
σιλεῦσι σκευάζεται· καταπταμένους δ' οἰωνοὺς ἅπαντα
δαπανῆσαι, καὶ μηδὲνα λόγον αὐτοῦ ποιουμένους ἀπο-
σοβῶντος.” Καὶ ὁ μὲν ὁμοίαν τὴν προρῶρῃσιν ἔσε-
σθαι τῇ τοῦ οἰνοχόου προσεδόκα. Ὁ δὲ Ἰωσήπος συμ-
βαλὼν τῷ λογισμῷ τὸ ὄναρ, καὶ πρὸς αὐτὸν εἰπὼν,
‘ὥς ἐβούλετ' ἂν ἀγαθῶν ἐρμηνευτῆς ὦν αὐτοῦ γεγονέ-
ναι, καὶ οὐχ οἶων τὸ ὄναρ αὐτῷ δηλοῖ, λέγει, δύο
τὰς πάσας ἐτι τοῦ ζῆν αὐτὸν ἔχειν ἡμέρας, τὰ γὰρ
κανὰ τοῦτο σημαίνει· τῇ τρίτῃ δ' αὐτὸν ἀνασταύρω-
θέντα βορὰν ἔσσεσθαι πετεινοῖς, οὐδὲν ἀμύνειν ἑαυτῷ
δυνάμενον. Καὶ δὲ ταῦτα τέλος, ὅμοιον οἷς ὁ Ἰωσή-
πος εἶπεν, ἀμφοτέροις ἔλαβε· τῇ γὰρ ἡμέρᾳ τῇ προ-
ειρημένῃ γενέθλιον τετελεκῶς ὁ βασιλεὺς τὸν μὲν ἐπὶ
τῶν σιτοποιῶν ἀνασταύρωσε, τὸν δὲ οἰνοχόον τῶν δεσμῶν
ἀπολύσας ἐπὶ τῆς αὐτῆς ὑπηρεσίας κατέστησεν.

4. Ἰωσήπον δὲ διετὴ χρόνον τοῖς δεσμοῖς κακο-
παθοῦντα, καὶ μηδὲν ὑπὸ τοῦ οἰνοχόου κατὰ μνήμην
τῶν προειρημένων ὠφελούμενον, ὁ θεὸς ἀπέλυσε τῆς
εἰρκτῆς, τοιαύτην αὐτῷ τὴν ἀπαλλαγὴν μηχανησάμε-
νος. Φαραώθης ὁ βασιλεὺς, ὑπὸ τὴν αὐτὴν ἐσπέραν

ὄψεις ἐνυπνίων θεασάμενος δύο, καὶ μετ' αὐτῶν τὴν ἑκατέρας ἐξήγησιν, ταύτης μὲν ἡμνημόνησε, τῶν δὲ ὀνειράτων κατέσχευεν. Ἀχθόμενος οὖν ἐπὶ τοῖς ἐωραμένοις, — καὶ γὰρ ἐδόκει σκυθρωπὰ ταῦτ' αὐτῷ, — 77 συνεκάλει μεθ' ἡμέραν Αἰγυπτίων τοὺς λογιστάτους, χρήζων μαθεῖν τῶν ὀνειράτων τὴν κρίσιν. Ἀποροῦντων δ' ἐκείνων, ἔτι μᾶλλον ὁ βασιλεὺς ἐταράττετο. Τὸν δὲ οἰνοχόον ὀρώντα τοῦ Φαραώθου τὴν σύγχυσιν ὑπέρχεται μνήμη περὶ τοῦ Ἰωσήπου, καὶ τῆς περὶ τῶν ὀνειράτων συνέσεως. Καὶ προσελθὼν ἐμήνυσεν αὐτῷ τὸν Ἰωσήπον, 'τὴν τε ὄψιν ἣν αὐτὸς εἶδεν ἐν τῇ εἰρκτῇ, καὶ τὸ ἀποβαῖν ἐκείνου φράσαντος, ὅτι τε σταυρωθεῖη κατὰ τὴν αὐτὴν ἡμέραν ὁ ἐπὶ τῶν σιτοποιῶν, καὶ ἐκείνω τοῦτο συμβαλεῖ κατὰ ἐξήγησιν ὀνειράτος, Ἰωσήπου προειπόντος. Δεδέσθαι δὲ τοῦτον μὲν ὑπὸ Πετεφροῦ τοῦ ἐπὶ τῶν μαγείρων, ὡς δοῦλον· λέγει δὲ αὐτὸν Ἑβραίων ἐν ὀλίγοις εἶναι γένους, ἅμα καὶ τῆς τοῦ πατρὸς δόξης. Τοῦτον οὖν μεταπεμφάμενος, καὶ μὴ διὰ τὴν ἄρτι κακοπραγίαν αὐτοῦ καταγνοὺς, μαθήσῃ τὰ ὑπὸ τῶν ὀνειράτων σοι δηλούμενα.' Κελεύσαντος οὖν τοῦ βασιλέως εἰς ὄψιν αὐτοῦ τὸν Ἰωσήπον παραγαγεῖν, τὸν μὲν ἤκουσιν ἄγοντες οἱ κεκελευσμένοι, τημέλησαντες κατὰ τὸ πρόσταγμα τοῦ βασιλέως.

5. Ὁ δὲ τῆς δεξιᾶς αὐτοῦ λαβόμενος "ὦ νεανία," φησὶν, "σὺ γάρ μοι νῦν ἄριστος καὶ σύνεσιν ἱκανώτατος ὑπὸ οἰκέτου τοῦ ἐμοῦ μεμαρτύρησαι· τῶν αὐτῶν ἀγαθῶν, ὧν καὶ τούτῳ μεταδέδωκας, ἀξίωσον καὶ ἐμέ, φράσας ὅσα μοι κατὰ τοὺς ὕπνους ὀνειράτων ὄψεις προδηλοῦσι. Βούλομαι δὲ σε μηδὲν ὑποστελλόμενον φόβῳ κολακεῦσαι λόγῳ ψευδεῖ καὶ τῷ πρὸς ἡδονήν, ἂν τὸ ἀληθὲς σκυθρωπότερον ᾖ. Ἔδοξα γὰρ παρὰ ποταμὸν βαδίζων βόας ἰδεῖν εὐτραφεῖς ἅμα καὶ μεγέθει διαφερούσας, ἐπὶ τὸν ἀριθμὸν, ἀπὸ τοῦ νόματος χωρεῖν ἐπὶ τὸ ἔλος· ἄλλας δὲ ταύτης τὸν ἀριθμὸν παραπλησίαις ἐκ τοῦ ἔλους ὑπαντῆσαι, λίαν κατισχνονμένας καὶ δεινὰς ὁραθῆναι, αἱ κατεσθίουσαι τὰς εὐ-

τραφεῖς καὶ μεγάλας οὐδὲν ὠφελοῦντο, χαλεπῶς ὑπὸ τοῦ λιμοῦ τετυγχεύμεναι. Μετὰ δὲ ταύτην τὴν ὄψιν διεγερθεὶς ἐκ τοῦ ὕπνου, καὶ τεταραγμένος, καὶ τί ποτ' εἴη τὸ φάντασμα παρ' ἐμαυτῷ σκοπῶν, καταφέρομαι πάλιν εἰς ὕπνον, καὶ δεύτερον ὄναρ ὁρῶ πολὺ τοῦ προτέρου θαυμασιώτερον, ὃ με καὶ μᾶλλον ἐκφοβεῖ καὶ ταραττει. Στάχνας ἑπτὰ εἰώρων ἀπὸ μιᾶς ῥίξης ἐκφυέντας, κερηβαροῦντας ἤδη καὶ κεκλιμένους ὑπὸ τοῦ καρποῦ καὶ τῆς πρὸς ἀμητὸν ὥρας· καὶ τούτοις ἑτέρους ἑπτὰ στάχνας πλησίον, λιφεροῦντας καὶ ἀσθενεῖς ὑπὸ 78 ἀδροσίας, οἱ δαπανᾶν καὶ κατεσθίειν τοὺς ὠραίους τραπέντες ἐκπληξίν μοι παρέσχον.”

6. Ἰωσήπος δὲ ὑπολαβὼν, “ὁ ὄνειρος μὲν οὗτος,” εἶπεν, “ὦ βασιλεῦ, καίπερ ἐν δυσὶ μορφαῖς ὁφθεῖς, μίαν καὶ τὴν αὐτὴν ἀποσημαίνει τελευτὴν τῶν ἰσχυμένων. Τό τε γὰρ τὰς βοῦς ἰδεῖν, ζῶον ἐπ' ἀρότρῳ πονεῖν γεγεννημένον, ὑπὸ τῶν χειρόνων κατεσθιομένης, καὶ οἱ στάχνες ὑπὸ τῶν ἐλαττόνων δαπανώμενοι, λιμὸν Αἰγύπτῳ καὶ ἀκαρπίαν ἐπὶ τὸσαῦτα προκαταγγέλλουσιν ἔτη, τοῖς ἴσοις πρότερον εὐδαιμονήσασιν, ὡς τὴν τούτων εὐφορίαν τῶν ἐτῶν ὑπὸ τῆς μετὰ τοσοῦτον ἀριθμὸν ἴσον ἀφορίας ὑπαναλωθῆναι. Γενήσεται ὃ ἡ σπάνις τῶν ἀναγκαίων σφόδρα δυσκατόρθωτος, σημεῖον δὲ, αἱ γὰρ κατισχνωμέναι βόες δαπανήσασαι τὰς κρεῖττονας οὐκ ἴσχυσαν κορεσθῆναι. Ὁ μὲν τοι θεὸς οὐκ ἐπὶ τῷ λυπεῖν τὰ μέλλοντα τοῖς ἀνθρώποις προδείκνυσιν, ἀλλ' ὅπως προεγνωκότες κουφοτέρας συνέσει ποιῶνται τὰς πείρας τῶν κατηγγεγμένων. Σὺ τοίνυν ταμειυσάμενος τὰ ἀγαθὰ τὰ κατὰ τὸν πρῶτον χρόνον γενησόμενα, ποιήσεις ἀνεπαίσθητον Αἰγυπτίοις τὴν ἐπελευσομένην συμφορὰν.”

7. Θαυμάσαντος δὲ τοῦ βασιλέως τὴν φρόνησιν καὶ τὴν σοφίαν τοῦ Ἰωσήπου, καὶ πυθομένου τίνα καὶ τρόπον ἂν προοικονομήσειεν ἐν τοῖς τῆς εὐετηρίας καιροῖς τὰ περὶ τῶν μετὰ ταύτην, ὡς ἂν ἐλαφρότερα γένοιτο τὰ τῆς ἀφορίας· ὑπετίθετο καὶ συνεβούλευε ‘φει-

δοῦν ποιῆσθαι τῶν ἀγαθῶν, καὶ μὴ κατὰ περισσὴν αὐτοῖς χρῆσθαι τοῖς Αἰγυπτίοις ἐπιτρέπειν, ἀλλ' ὅσων ἂν κατὰ τρυφήν ἀναλώσωσιν ἐκ περισσοῦ, ταῦτα τηρεῖν εἰς τὸν τῆς ἐνδείας καιρὸν. Ἀποτίθεσθαι τε παρῇ λαμβάνοντα τὸν σῖτον παρὰ τῶν γεωργῶν, τὰ διαρκῆ μόνον εἰς διατροφὴν χορηγοῦντα. Φαραώθης δὲ ἀμφοτέρων θαυμάσας Ἰώσηπον, τῆς τε κρίσεως τοῦ ὀνειράτος καὶ τῆς συμβουλίας, αὐτῷ τὴν οἰκονομίαν παραδίδωσιν, ὥστε πράττειν αὐτῷ καὶ τῷ πλήθει τῶν Αἰγυπτίων καὶ τῷ βασιλεῖ συμφέροντα ὑπολαμβάνει, τὸν ἐξευρόντα τὴν τοῦ πράγματος ὁδὸν καὶ προστάτην ἄριστον αὐτῆς ὑπολαβὼν γενήσεσθαι. Ὁ δὲ, ταύτης αὐτῷ τῆς ἐξουσίας ὑπὸ τοῦ βασιλέως δοθείσης, σφραγίδι τε χρῆσθαι τῇ αὐτοῦ καὶ πορφύραν ἐνδύσασθαι, διὰ τῆς γῆς ἀπάσης ἐλαίνων ἐφ' ἄρματος, ἧς τὸν σῖτον παρὰ τῶν γεωργῶν, τὸν ἀρκοῦντα πρὸς τε σπόρον καὶ διατροφὴν ἐκάστοις ἀπομετρῶν, μηδενὶ σημαίνων τὴν αἰτίαν, ὑφ' ἧς ταῦτα ἐπραττε.

CAP. VI. 1. Τριακοστὸν δὲ ἔτος ἦδη τῆς ἡλικίας αὐ-⁷⁹ τῷ διεληλύθη, καὶ τιμῆς ἀπάσης ἀπέλαυε παρὰ τοῦ βασιλέως, καὶ προσηγόρευσε αὐτὸν Ψοδομφάνηχον, ἀπιδὼν αὐτοῦ πρὸς τὸ παράδοξον τῆς συνέσεως· σημαίνει γὰρ τὸ ὄνομα κρυπτῶν εὐρετήν. Γαμῆ τε καὶ γάμον ἀξιολογώτατον· ἄγεται γὰρ Πετεφροῦ θυγατέρα⁸⁰ τῶν ἐν Ἡλιουπόλει ἱερέων, συμπράξαντος αὐτῷ τοῦ βασιλέως, ἔτι παρθένον, Ἀσανέθην ὀνόματι. Ἐκ ταύτης δὲ καὶ παῖδες αὐτῷ γίνονται πρὸ τῆς ἀκαρπίας, Μανασσῆς μὲν ὁ πρεσβύτερος, σημαίνει δ' ἐπιλήθον, διὰ τὸ εὐδαιμονήσαντὰ λήθην εὐρασθαι τῶν ἀτυχημάτων, ὁ δὲ νεώτερος Ἐφραΐμης, ἀποδιδούς δὲ τοῦτο σημαίνει, διὰ τὸ ἀποδοθῆναι αὐτὸν τῇ ἐλευθερίᾳ τῶν προγόνων. Τῆς δὲ Αἰγύπτου κατὰ τὴν Ἰωσήπου τῶν ὀνειράτων ἐξήγησιν μακαριστῶς ἔτη ἑπτὰ διαγούσης, ὁ λιμὸς ἤπτετο τῷ ὀγδόῳ ἔτει, καὶ, διὰ τὸ μὴ προησθημένοις ἐπιπεσεῖν τὸ κακὸν, πονούμενοι χαλεπῶς

πάντες ὑπ' αὐτοῦ, εἰς τὰς τοῦ βασιλέως θύρας συν-
έρχοντο. Ὁ δὲ Ἰωσήπου, ἐκάλει, καὶ ἐκεῖνος τὸν σῖτον
αὐτοῖς ἀπεδίδοτο, γεγεννημένος σωτὴρ ὁμολογουμένως
τοῦ πλήθους, καὶ τὴν ἀγορὰν οὐ τοῖς ἐγχωρίοις προ-
ετίθη μόνον, ἀλλὰ καὶ τοῖς ξένοις ἀνείσθαι παρῆν,
πάντας ἀνθρώπους κατὰ συγγένειαν ἀξιούντος ἐπικου-
ρίας τυγχάνειν Ἰωσήπου παρὰ τῶν εὐδαιμονία χρωμένων.

2. Πέμπει δὴ καὶ Ἰακωβος, τῆς Χαναναίας δει-
νῶς ἐκτετυχωμένης, πάσης γὰρ ἡψατο τῆς ἡπείρου
τὸ δεινὸν, τοὺς υἱοὺς ἅπαντας εἰς τὴν Αἴγυπτον ἀνη-
σομένους σῖτον, πεπυσμένος ἐφεῖσθαι τὴν ἀγορὰν καὶ
ξένοις· μόνον δὲ κατέσχε Βενιαμὴν ἐκ Παχῆλης αὐτῷ
γεγονότα, ὁμομήτριον δὲ τῷ Ἰωσήπῳ. Οἱ μὲν οὖν,
εἰς τὴν Αἴγυπτον ἐλθόντες, ἐνετύγχανον τῷ Ἰωσήπῳ,
χρηζόντες ἀγορᾶς. Οὐδὲν γὰρ ἦν, ὃ μὴ μετὰ γνώμης
ἐπράττετο τῆς ἐκείνου· καὶ γὰρ τὸ θεραπεῦσαι τὸν
βασιλεῖα τότε χρησιμὸν ἐγίνετο τοῖς ἀνθρώποις, ὅτε
καὶ τῆς Ἰωσήπου τιμῆς ἐπιμεληθεῖεν. Ὁ δὲ γνωρί-
σας τοὺς ἀδελφοὺς, οὐδὲν ἐνθυμουμένους περὶ αὐ-
τοῦ, — διὰ τὸ μειράκιον μὲν αὐτὸν ἀπαλλαγῆναι, εἰς
τοῦτο δὲ προελθεῖν τῆς ἡλικίας, καὶ τῶν χαρακτήρων
ἐνηλλαγμένων ἀγνωρίζουσιν αὐτοῖς εἶναι, τῷ δὲ μεγέθει
τοῦ ἀξιώματος οὐδὲ εἰς ἐπίνοιαν ἐλθεῖν αὐτοῦ δυνα-
μένοις —, διεπείραζεν ὡς ἔχοιεν γνώμης περὶ τῶν
ὄλων. Τὸν τε γὰρ σῖτον αὐτοῖς οὐκ ἀπεδίδοτο, 'κα-
81 τασκόπους τε τῶν βασιλέως πραγμάτων ἔλεγεν ἡκεῖν,
καὶ πολλαχόθεν μὲν αὐτοὺς συνεληλυθέναι, προσασί-
ζεσθαι δὲ συγγένειαν, οὐ γὰρ εἶναι δυνατόν ἀνδρὶ ἰδιώτῃ
τοιούτους παῖδας καὶ τὰς μορφαὺς οὕτως ἐπιφανεῖς ἐκ-
τραφῆναι, δυσκόλου καὶ βασιλεῦσιν οὔσης τῆς ταιαύ-
της παιδοτροφίας.' Ὅτι δὲ τοῦ γινῶναι τὰ κατὰ τὸν
πατέρα, καὶ τὰ συμβεβηκότα αὐτῷ μετὰ τὴν ἰδίαν
ἀπαλλαγὴν, ταῦτ' ἐπράττε, μαθεῖν τε βουλόμενος καὶ
τὰ περὶ Βενιαμὴν τὸν ἀδελφόν· ἐδεδίει γὰρ μὴ καὶ
ἐκεῖνον, ὁμοίως οἷς εἰς αὐτὸν ἐτόλμησαν, εἶεν ἀπε-
σκευασμένοι τοῦ γένους.

3. Οἱ δ' ἦσαν ἐν ταραχῇ καὶ φόβῳ, καὶ κίνδυνόν τὸν μέγιστον αὐτοῖς ἐπηρτῆσθαι νομίζοντες, καὶ μηδὲν περὶ τοῦ ἀδελφοῦ κατὰ νοῦν λαμβάνοντες. Καταστάντες τε πρὸς τὰς αἰτίας ἀπελογοῦντο, Ρουβήλου προηγοροῦντος, ὅς ἦν πρεσβύτατος αὐτῶν. “Ἡμεῖς γάρ,” εἶπεν, “οὐ κατ’ ἀδικίαν δεῦρ’ ἤλθομεν, οὐδὲ κακουργήσοντες τὰ βασιλέως πράγματα· σωθῆναι δὲ χρήζοντες, καὶ καταφυγὴν τῶν ἐπεχόντων τὴν χώραν ἡμῶν κακῶν τὴν ὑμετέραν φιλανθρωπίαν ὑπολαβόντες, οὓς οὐχὶ πολίταις μόνον τοῖς αὐτῶν, ἀλλὰ καὶ ξένοις ἠκούομεν τὴν ἀγορὰν τοῦ σίτου προτεθῆκεναι, πᾶσι τὸ σῶζεσθαι τοῖς δεομένοις παρέχειν διεγνώσκοντας. Ὅτι δ’ ἐσμὲν ἀδελφοὶ καὶ κοινὸν ἡμῖν αἷμα, φανερὸν μὲν καὶ τῆς μορφῆς τὸ οἰκεῖον καὶ μὴ πολὺ παρηλλαγμένον ποιεῖ. Πατὴρ δ’ ἐστὶν ἡμῖν Ἰακώβος, ἀνὴρ Ἑβραῖος, ὃς γενόμεθα δώδεκα παῖδες ἐκ γυναικῶν τεσσάρων, ὧν πάντων περιόντων ἡμεν εὐδαίμονες· ἀποθανόντος δὲ ἐνὸς τῶν ἀδελφῶν Ἰωσήπου, τὰ πράγματα ἡμῖν ἐπὶ τὸ χεῖρον μετέβαλεν. Ὅτε γὰρ πατὴρ μακρὸν ἐπ’ αὐτῷ πένθος ἤρηται, καὶ ἡμεῖς ὑπὸ τε τῆς ἐπὶ τῷ τεθνηκότι συμφορᾶς, καὶ τῆς τοῦ πρεσβύτου τυλαιπωρίας κακοπαθοῦμεν. Ἦκομεν τοίνυν ἐπ’ ἀγορὰν σίτου, τὴν τε τοῦ πατρὸς ἐπιμέλειαν καὶ τὴν κατὰ τὸν οἶκον πρόνοιαν Βενιαμὴν τῷ νεωτάτῳ τῶν ἀδελφῶν πεπιστευκότες· δύνασαι δὲ πέμψας εἰς τὸν ἡμέτερον οἶκον μαθεῖν, εἴ τι ψευδὲς ἐστὶ τῶν λεγομένων.”

4. Καὶ Ρουβήλος μὲν τοιούτοις ἐπειράτο πείθειν τὸν Ἰωσήπον περὶ αὐτῶν τὰ ἀμείνω φρονῆσαι. Ὁ δὲ, τὸν Ἰακώβον ζῶντα μαθὼν καὶ τὸν ἀδελφὸν οὐκ ἀπολωλότα, τότε μὲν εἰς τὴν εἰρκτὴν αὐτοῦς, ὡς ἐπὶ σχολῆς βασανίσων, ἐνέβαλεν. Τῇ δὲ τρίτῃ τῶν ἡμερῶν προαγαγὼν αὐτοῦς, “ἐπεὶ,” φησὶ, “δυσχυρίζεσθε, μὴτ’ ἐπὶ κακουργίᾳ τῶν βασιλέως ἤκειν πραγμάτων, εἶναί τε ἀδελφοὶ, καὶ πατρὸς οὐ λέγετε, πείσετ’ ἂν με ταῦθ’ οὕτως ἔχειν, εἰ καταλίποιτε μὲν ἔξ αὐτῶν ἓνα

παρ' ἐμοί, μηδὲν ὑβριστικὸν πεισόμενον· ἀποκομίσαν-
 τες δὲ τὸν σίτον πρὸς τὸν πατέρα, πάλιν ἔλθοιτε πρὸς
 ἐμέ, τὸν ἀδελφὸν, ὃν καταλιπεῖν ἐκεῖ φατέ, μεθ' ἑαυ-
 τῶν ἄγοντες. Τοῦτο γὰρ ἔσται πίστωμα τῆς ἀληθείας.”
 Οἱ δ' ἐν μείζοσι κακοῖς ἦσαν, ἔκλαιόν τε καὶ συνεχῶς
 πρὸς ἀλλήλους ἀνωλοφύροντο τὴν Ἰωσήπου συμφορὰν,
 ὡς διὰ τὰ κατ' ἐκείνου βουλευθέντα, τιμωροῦντος αὐ-
 τοὺς τοῦ θεοῦ, τούτοις περιπέσοιεν. Ρουβήλος δὲ πο-
 λὺς ἦν ἐπιπλήττων αὐτοὺς ‘τῆς μετανοίας, ἐξ ἧς ὄφε-
 82λος οὐδὲν Ἰωσήπῳ γίνεται· φέρειν δὲ αὐτοὺς πᾶν ὃ
 τι καὶ πάθοιεν, κατ' ἐκδικίαν ἐκείνου δρωόντος αὐτὰ
 τοῦ θεοῦ, καρτερῶς ἡξίου.’ Ταῦτα δ' ἔλεγον πρὸς
 ἀλλήλους, οὐχ ἡγούμενοι τὸν Ἰωσήπον γλώττης τῆς
 αὐτῶν συνιέναι. Κατήφεια δὲ πάντας εἶχε πρὸς
 τοὺς Ρουβήλου λόγους καὶ τῶν πραγμάτων μετάνε-
 λος, ὥσπερ οὐκ αὐτῶν ταῦτα ψηφισαμένων, ἐφ' οἷς
 δίκαιον ἔκρινον τὸν θεὸν κολαζόμενοι. Βλέπων δ' οὕ-
 τως ἀμνηχανοῦντας αὐτοὺς ὁ Ἰωσήπος, ὑπὸ τοὺς πό-
 θους εἰς δάκρυα προέπιπτε, καὶ μὴ βουλόμενος τοῖς
 ἀδελφοῖς γενέσθαι καταφανῆς ὑπεχώρει. Καὶ διαλι-
 πὼν, πάλιν ἦκε πρὸς αὐτοὺς. Καὶ Συμεὼνα κατα-
 σχῶν ὁμηρον τῆς ἐπανόδου τῶν ἀδελφῶν γενησόμενον,
 ἐκείνους μεταλαβόντας τῆς ἀγορᾶς τοῦ σίτου προσέ-
 ταξεν ἀπιέναι, κελεύσας τὸν ὑπηρέτην τὸ ἀργύριον, ὃ
 πρὸς τὴν ὠνὴν εἶεν τοῦ σίτου κεκομικότες, κρύφα τοῖς
 φορτίοις ἐνθέντα, ἀπολύειν καὶ ἐκεῖνο κομίζοντας. Καὶ
 ὁ μὲν τὰ ἐντεταλμένα ἔπραττεν.

5. Οἱ δὲ Ἰακώβω παῖδες, ἐλθόντες εἰς τὴν Χα-
 ναναϊαν, ἀπήγγελλον τῷ πατρὶ τὰ κατὰ τὴν Αἴγυπτον
 αὐτοῖς συμβάντα, καὶ ὅτι κατάσκοποι δόξειαν ἀφίχ-
 θαι τοῦ βασιλέως, καὶ λέγοντες ἀδελφοί τε εἶναι, καὶ
 τὸν ἐνδέκατον οἶκοι καταλιπεῖν παρὰ τῷ πατρὶ, ἀπι-
 στηθεῖεν, ὡς καταλίποιεν τε Συμεὼνα παρὰ τῷ στρα-
 τηγῷ, μέχρι Βενιαμὴν αὐτὸς ἀπιὼν, πίστις αὐτῷ τῶν
 εἰρημένων παρ' αὐτῶν γένηται· ἡξίουν τε τὸν πατέρα,
 μηδὲν φοβηθέντα, πέμπειν σὺν αὐτοῖς τὸν νεανίσκον.

Ἰακώβω δὲ οὐδὲν ἤρεσκε τῶν τοῖς υἱοῖς πεπραγμένων·
 καὶ πρὸς τὴν Συμεῶνος δὲ κατοχὴν λυπηρῶς φέρων,
 ἀνόητον ἡγεῖτο προστιθέναι καὶ τὸν Βενιαμίν. Καὶ ὁ
 μὲν οὐδὲ Ρουβήλου δεομένου, καὶ τοὺς αὐτοῦ παῖδας
 ἀντιδιδόντος, — ἵνα, εἴ τι πάθοι Βενιαμίν κατὰ τὴν
 ἀποδημίαν, ἀποκτείνειεν αὐτοὺς ὁ πάππος —, πείθε-
 ται τοῖς λόγοις. Οἱ δὲ ἠπόρουν ἐπὶ τοῖς κακοῖς καὶ
 μᾶλλον αὐτοὺς ἐτάραττε τὸ ἀργύριον ἐν τοῖς σακίοις
 τοῦ σίτου κατακεκρυμμένον εὑρεθέν. Τοῦ δὲ σίτου
 τοῦ κομισθέντος ὑπ' αὐτῶν ἐπιλείποντος, καὶ τοῦ λιμοῦ
 μᾶλλον ἀπτομένου, βιαζομένης αὐτὸν τῆς ἀνάγκης, ὁ
 Ἰακώβος ἐκπέμπειν ἐγίνωσκε τὸν Βενιαμίν μετὰ τῶν
 ἀδελφῶν· οὐ γὰρ ἦν αὐτοῖς εἰς Αἴγυπτον ἐλθεῖν μὴ
 μετὰ τῶν ἐπηγγελλόμενων ἀπερχομένοις. Καὶ τοῦ πά-
 θους οὖν χείρονος καθ' ἐκάστην ἡμέραν γινομένου, καὶ
 τῶν υἱῶν δεομένων, οὐκ εἶχεν ὁ, τι χρήσαιτο τοῖς πα-
 ροῦσιν. Ἰούδα δὲ, τολμηροῦ τὰ ἄλλα τὴν φύσιν ἀν-
 δρὸς, χρησαμένου πρὸς αὐτὸν παρρησία, ὥς οὐ προσ-
 ῆκον μὲν αὐτὸν περὶ τοῦ ἀδελφοῦ δεδιέναι, οὐδὲ τὸ ἀ-
 τυχὸν δι' ὑποψίας λαμβάνειν, πραχθήσεται γὰρ οὐ-
 δὲν τῶν περὶ τὸν ἀδελφόν, ὃ μὴ παρέσται ὁ θεός,
 τοῦτο δὲ συμβήσεσθαι πάντως καὶ παρ' αὐτῷ μένοντι,
 φανεράν δ' οὕτως αὐτῶν ἀπώλειαν μὴ καταδικάζειν,
 μηδὲ τὴν ἐκ Φαραώθου τῆς τροφῆς εὐπορίαν αὐτοὺς
 ἀφαιρεῖσθαι ἀλόγῳ περὶ τοῦ παιδὸς δέει, φροντίζειν
 δὲ καὶ τῆς Συμεῶνος σωτηρίας, μὴ φειδοῖ τῆς Βενια-
 μὴν ἀποδημίας ἐκεῖνος ἀπολήται· πιστεῦσαι δὲ περὶ
 αὐτοῦ τῷ θεῷ παραινοῦντος, καὶ αὐτοῦ ὡς σῶον ἐπα-
 νάξοντος τὸν υἱὸν αὐτοῦ, ἢ συγκαταστρέφοντος ἅμα
 ἐκείνῳ τὸν βλον. Πεισθεὶς Ἰακώβος παρεδίδου τὸν
 Βενιαμίν, καὶ τὴν τιμὴν τοῦ σίτου διπλασίονα, τῶν
 τε παρὰ τοῖς Χαναναίοις γεννωμένων, τό τε τῆς βα-
 λάνου μύρον καὶ στάκτην, τερέβινθόν τε καὶ μέλι, δω-
 ρεας Ἰωσήφω κομίζειν. Πολλὰ δ' ἦν παρὰ τοῦ πατρὸς
 ἐπὶ τῇ τῶν παίδων ἐξόδῳ δάκρυα, καὶ ἐκείνων αὐτῶν.
 Ὁ μὲν γὰρ, τοὺς υἱοὺς εἰ κομιεῖται σόφους ἐκ τῆς ἀπο-

δημίας, ἐφρόντιζεν, οἱ δὲ, εἰ τὸν πατέρα καταλάβοιεν ἰσθμωμένον, καὶ μηδὲν ὑπὸ τῆς ἐπ' αὐτοῖς λύπης κακωθέντα. Ἡμερήσιον δ' αὐτοῖς ἡνύσθη τὸ πένθος. Καὶ ὁ μὲν προεβύτης κοπωθεὶς ὑπέμενεν, οἱ δὲ ἐχώρουν τὴν ἐπ' Αἴγυπτον, μετὰ κρείττανος ἐλπίδος τὴν ἐπὶ τοῖς παροῦσι λύπην ἰώμενοι.

6' Ὡς δ' ἦλθον εἰς τὴν Αἴγυπτον, κατάγονται μὲν παρὰ τὸν Ἰωσήπον. Φόβος δὲ αὐτοὺς οὐχ ὁ τυχὼν διετάραττε, μὴ περὶ τῆς τοῦ σίτου τιμῆς ἐγκλήματα λάβωσιν, ὥς αὐτοὶ τι κεκακουργηκότες. Καὶ πρὸς τὸν ταμίαν τοῦ Ἰωσήπου πολλὴν ἀπολογία ἐποιούντο, κατ' οἶκόν τε φάσκοντες εὑρεῖν ἐν τοῖς σακίοις τὸ ἀργύριον, καὶ νῦν ἤκειν ἐπανάγοντες αὐτό. Τοῦ δὲ μηδ' ὅ, τι λέγουσιν εἰδέναι γήσαντος, ἀνείθησαν τοῦ θεοῦς. Λύσας τε τὸν Συμεῶνα, ἐτημέλει συντινόμενον τοῖς ἀδελφοῖς. Ἐλθόντος δ' ἐν τούτῳ καὶ Ἰωσήπου ἀπὸ τῆς θεραπείας τοῦ βασιλέως, τὰ τε δῶρα παρήγαγον αὐτῷ, καὶ πυθομένων περὶ τοῦ πατρὸς ἔλεγον, ὅτι καταλάβοιεν αὐτὸν ἰσθμωμένον. Ὁ δὲ, μαθὼν περιόντα τὸν Βενιαμὴν, εἰ οὗτος ὁ νεώτερος ἀδελφὸς εἶη — καὶ γὰρ ἦν αὐτὸν ἑωρακώς — ἀνέκρινε. Τῶν δὲ φησάντων αὐτὸν εἶναι, 'θεὸν ἐπὶ πᾶσιν εἶπεν εἶναι προστάτην.' Ὑπὸ δὲ πάθους προαγόμενος εἰς δάκρυα, μεθίστατο, μὴ βουλόμενος καταφανῆς εἶναι τοῖς ἀδελφοῖς. Ἐπὶ δεῖπνόν τε αὐτοὺς παραλαμβάνει, καὶ κατακλίνονται μὲν οὗτοις ὥς καὶ παρὰ τῷ πατρὶ. Πάντας δὲ αὐτοὺς ὁ Ἰωσήπος δεξιούμενος, διπλασίους μοίραις τῶν αὐτῷ παρακειμένων τὸν Βενιαμὴν ἐτίμα.

7. Ἐπεὶ δὲ μετὰ τὸ δεῖπνον εἰς ὕπνον ἐτρέποντο, κελεύει τὸν ταμίαν τὸν τε σῖτον αὐτοῖς δοῦναι μετρημένον, καὶ τὴν τιμὴν πάλιν ἐγκρύναι τοῖς σακίοις, εἰς δὲ τὸ Βενιαμὴν φορτίον καὶ σκύφον ἀργυροῦν, ᾧ πίνων ἔχαιρε, βαλόντα καταλιπεῖν. Ἐποίησε δὲ ταῦτα, διάπειραν βουλόμενος τῶν ἀδελφῶν λαβεῖν, 84 πότερόν ποτε βοηθοῦσι τῷ Βενιαμὴν κλοπῆς ἐναγομένῳ,

καὶ δοκοῦντι κινδυνεύειν, ἢ καταλιπόντες, ὡς οὐδὲν αὐτοὶ κεκακουργηκότες, ἀπίασι πρὸς τὸν πατέρα. Ποιήσαντος δὲ τοῦ οἰκέτου τὰ ἐντεταλμένα, μεθ' ἡμέραν οὐδὲν τούτων εἰδότες οἱ τοῦ Ἰακώβου παῖδες ἀπήγεσαν, ἀπειληφότες τὸν Συμεῶνα, καὶ διπλὴν χαρὰν χαίροντες, ἐπὶ τε τούτῳ, καὶ ἐπὶ τῷ τὸν Βενιαμὴν ἀποκομίζειν τῷ πατρὶ, καθὼς ὑπέσχοντο. Περιελαύνουσι δ' αὐτοὺς ἱππεῖς, ἄγοντες τὸν οἰκέτην, ὃς ἐναπέθετο τῷ τοῦ Βενιαμὴν φορτίῳ τὸν σκύφον. Ταραχθέντες δὲ ὑπὸ τῆς ἀδοκῆτος τῶν ἱππέων ἐφόδου, καὶ τὴν αἰτίαν πυνθόμενοι δι' ἣν ἐπ' ἄνδρας ἐληλύθασιν, οἱ μικρὸν ἔμπροσθεν τιμῆς καὶ ξενίας τετυχήκασιν αὐτῶν παρὰ τοῦ δεσπότου, 'κακίστους ἀπεκάλουν, αἱ μὴδ' αὐτὸ τοῦτο, τὴν ξενίαν καὶ τὴν φιλοφροσύνην τοῦ Ἰωσήπου διὰ μνήμης λαβόντες, οὐκ ᾤκησαν εἰς αὐτὸν ἄδικοι γενέσθαι, σκύφον δὲ, ᾧ φιλοτησίας αὐτοῖς προέπεινεν, ἄρᾳμενοι φέροιεν, κέρδους ἀδίκου τὴν τε πρὸς Ἰωσήπου φιλίαν, τὸν τε ἑαυτῶν εἰ φωραθεῖεν κίνδυνον ἐν δευτέρῳ θέμενοι· τιμωρίαν τε οὖν αὐτοὺς ὑφ' ἑξείν ἠπείλουν, οὐ λαθόντας τὸν θεόν, οὐδ' ἀποδράντας μετὰ τῆς κλοπῆς, εἰ καὶ τὸν διακονούμενον οἰκέτην διέλαθον. Πυνθάνεσθαι τε νῦν, τί παρόντες εἶημεν, ὡς οὐκ εἰδότες· γνώσεσθαι μέντοι κολαζόμενοι αὐτίκα.' Καὶ ταῦτα καὶ πέρα τούτων εἰς αὐτοὺς λέγων ὁ οἰκέτης ἐνύβριζεν. Οἱ δὲ, ὑπὸ ἀγνοίας τῶν περὶ αὐτοὺς ἐχλεύαζον ἐπὶ τοῖς λεγομένοις, καὶ τῆς πονηρολογίας τὸν οἰκέτην ἐθαύμαζον, τολμῶντα αἰτίαν ἐπιφέρειν ἀνδράσιν, οἱ μὴδὲ τὴν τοῦ σίτου τιμὴν ἐν τοῖς σακίοις αὐτῶν εὔρεθεῖσαν κατέσχον, ἀλλ' ἐκόμισαν μηδενὸς εἰδότης τὸ πραχθέν· τοσοῦτον ἀποδεῖν τοῦ γνώμη κακουργῆσαι. Τῆς μέντοι γε ἀρνήσεως ἀξιόπιστοτέραν ὑπολαβόντες τὴν ἔρευναν, ἐκέλευον ταύτην χρῆσθαι, 'καὶ ἂν εὔρεθῃ τις ὑψηρημένος, ἅπαντας κολάζειν'· οὐδὲν γὰρ αὐτοῖς συνειδότες, ἦγον παρῴησιν, ὡς ἰδόκουν, ἀκίνδυνον. Οἱ δὲ τὴν ἔρευναν μὲν ἤξιωσαν ποιήσασθαι, τὴν μέντοι τιμωρίαν ἐνὸς ἑφασ-

κον εἶναι, τοῦ τὴν κλοπὴν εὐρεθέντος πεποιθῆσθαι. Τὴν δὲ ζήτησιν ποιούμενοι, καὶ πάντας τοὺς ἄλλους ἐκπεριελθόντες κατὰ τὴν ἔρευναν, ἐπὶ τὸν τελευταῖον Βενιαμὶν ἦγον, οὐκ ἀγνοοῦντες ὅτι εἰς τὸ ἐκείνου σάκιον τὸν σκύφον εἶναι ἀποκεκρυφότες, ἀλλ' ἀκριβῆ τὴν ζήτησιν βουλόμενοι ποιεῖσθαι δοκεῖν. Οἱ μὲν οὖν ἄλλοι τοῦ καθ' αὐτοὺς ἀπηλλαγμένοι δέους, ἐν τῇ περὶ τὸν Βενιαμὶν φροντίδι τὸ λοιπὸν ἦσαν. Ἐθάρρουν δ' ὡς οὐδ' ἐν ἐκείνῃ τῆς κακουργίας εὐρεθησομένης, ἐκάκιζόν τε τοὺς ἐπιδιώξαντας, ὡς ἐμποδίζοντας αὐτοῖς τὴν ὁδὸν δυναμένοις ἤδη προκεκορῆναι. Ὡς δὲ τὸ τοῦ Βενιαμὶν φορτίον ἐρευνῶντες λαμβάνουσι τὸν σκύφον, εἰς οἰμωγὰς καὶ θρήνους εὐθὺς ἐτράπησαν, καὶ τὰς στολὰς ἐπικαταρρόηξαντες, ἔκλαιόν τε τὸν ἀδελφὸν ἐπὶ τῇ μελλούσῃ κολάσει περὶ τῆς κλοπῆς, αὐτοὺς τε διαψευσαμένους τὸν πατέρα περὶ τῆς Βενιαμὶν σωτηρίας. Ἐπέτεινε δὲ τὸ δεινὸν αὐτοῖς, καὶ τὸ 85 δόξαντας ἤδη διαφυγεῖν τὰ σκυθρωπὰ διαφθονηθῆναι. Τῶν δὲ περὶ τὸν ἀδελφὸν κακῶν καὶ τῆς τοῦ πατρὸς ἐπ' αὐτῷ λύπης ἐσομένης ἑαυτοὺς αἰτίους ἔλεγον, βιασαμένους ἄκοντα αὐτοῖς τὸν πατέρα συναποστεῖλαι.

8. Οἱ μὲν οὖν ἵππεῖς παραλαβόντες τὸν Βενιαμὶν ἦγον πρὸς Ἰώσηπον, καὶ τῶν ἀδελφῶν ἐπομένους. Ὁ δὲ τὸν μὲν ἰδὼν ἐν φυλακῇ, τοὺς δ' ἐν πενθίμοις σχήμασι, “τί δὴ,” φησὶν, “ὦ κάκιστοι, φρονήσαντες ἢ περὶ τῆς ἐμῆς φιλευθροπίας, ἢ περὶ τοῦ θεοῦ τῆς προνοίας, τοιαῦτα πράττειν εἰς εὐεργέτην καὶ ξέρον ἐτολήματε;” Τῶν δὲ παραθιδόντων αὐτοὺς εἰς κόλασιν ἐπὶ τῷ σώζεσθαι Βενιαμὶν, καὶ πάλιν ἀναμιμνησκομένων τῶν εἰς Ἰώσηπον αὐτοῖς τετολημένων, καὶ ἐκείνον ἀποκαλούντων μακαριώτερον, εἰ μὲν τέθνηκεν, ὅτι τῶν κατὰ τὸν βίον ἀπήλλακται σκυθρωπῶν, εἰ δὲ περιέστιν, ὅτι τῆς παρὰ τοῦ θεοῦ κατ' αὐτῶν ἐκδικίας τυγχάνει, λεγόντων δ' αὐτοὺς ἀλιτῆροὺς τοῦ πατρὸς, ὅτι τῇ λύπῃ, ἣν ἐπ' ἐκείνῳ μέχρ' ἵν' ἔχει, καὶ τὴν ἐπὶ Βενιαμὶν προσθήσουσι πολὺς

ἦν καὶ ἐνταῦθα Ρούβηλος, αὐτῶν καθαρπτόμενος. Ἰω-
 σήπου δὲ τοὺς μὲν ἀπολύοντας, 'οὐδὲν γὰρ αὐτοὺς
 ἀδικεῖν, ἀρκεῖσθαι δὲ μόνῃ τῇ τοῦ παιδὸς τιμωρίᾳ λέ-
 γοντος, οὔτε γὰρ τοῦτον ἀπολύειν διὰ τοὺς οὐδὲν ἔξα-
 μαρτόντας σῶφρον ἔλεγεν, οὔτε συγκολάζειν ἐκείνους
 τῷ τὴν κλοπὴν ἐργασαμένῳ,' βαδίζουσι δὲ παρέξειν
 ἀσφάλειαν ἐπαγγελλομένου· τοὺς μὲν ἄλλους ἐκπληξίς
 ἔλαβε, καὶ πρὸς τὸ πάθος ἀγωνία, Ἰούδας δὲ, ὁ καὶ
 τὸν πατέρα πείσας ἐκπέμψαι τὸ μεριάκιον, καὶ τὰ ἄλλα
 δραστήριος ὢν ἀνὴρ, ὑπὲρ τῆς τοῦ ἀδελφοῦ σωτηρίας
 ἔκρινε παραβαλέσθαι. "Καὶ δεινὰ μὲν," εἶπεν, "ὦ
 στρατηγέ, τετολμήκαμεν εἰς σέ, καὶ τιμωρίας ἄξια καὶ
 τοῦ κόλασιν ὑποσχεῖν ἅπαντας ἡμᾶς δικαίως, εἰ καὶ τὸ
 ἀδίκημα μὴ πάντων ἡμῶν, ἀλλ' ἑνὸς τοῦ νεωπάτου γέ-
 γονεν. "Ὅμως δὲ ἀπεγνωκόσιν ἡμῖν τὴν δι' αὐτοῦ σω-
 τηρίαν ἐλπίς ὑπολέλειπται παρὰ τῆς σῆς χρηστότητος,
 ἐγγνωμένης τὴν τοῦ κινδύνου διαφυγὴν. Καὶ νῦν μὴ
 πρὸς τὸ ἡμέτερον ἀφορῶν, μὴ δὲ τὸ κακοῖργημα σκο-
 πῶν, ἀλλὰ πρὸς τὴν ἑαυτοῦ γύσειν, καὶ τὴν ἀρετὴν
 σύμβουλον ποιησάμενος ἀντὶ τῆς ὀργῆς, — ἦν οἱ τὰ
 ἄλλα μικροὶ πρὸς ἰσχύος λαμβάνουσιν, οὐκ ἐπὶ τοῖς με-
 γάλοις μόνον, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ τοῖς τυχοῦσιν αὐτῇ χρώμε-
 νοι —, γενοῦ πρὸς αὐτὴν μεγαλόφρων, καὶ μὴ νικη-
 θῆς ὑπ' αὐτῆς, ὥστε ἀποκτεῖναι τοὺς οὐδ' αὐτοὺς ὡς
 ἰδίας ἔτι τῆς σωτηρίας ἀντιποιοιυμένους, ἀλλὰ παρὰ
 σοῦ λαβεῖν αὐτὴν ἀξιούντας. Καὶ γὰρ οὐδὲ νῦν πρῶ-
 τον ἡμῖν παρέξεις αὐτὴν, ἀλλὰ καὶ τάχιον ἐλθούσιν
 ἐπὶ τὴν ἀγορὰν τοῦ σίτου, καὶ τὴν εὐπορίαν τῆς τρο-
 φῆς ἐχαρίσω, θοὺς ἀποκομίζειν τοῖς οἰκείοις, ὅσα κιν-
 δυνεύοντας αὐτοὺς ὑπὸ τοῦ λιμοῦ διαφθαρεῖναι περιέ-
 σσσε. Διαφέρει δ' οὐδὲν ἢ μὴ περιιδεῖν ἀπολλυμένους
 ὑπ' ἐνδείας τῶν ἀναγκαίων, ἢ μὴ κολάσαι δόξαντας
 ἁμαρτεῖν, καὶ περὶ τὴν εὐεργεσίαν τὴν ἀπὸ σοῦ λαμ-
 πράν γενομένην φθονηθέντας. Ἡ δὲ αὐτὴ χάρις, ἄλλοι
 μέντοι τρόπῳ διδομένη. Σώσεις γὰρ οὐς εἰς τοῦτο
 καὶ ἔτρεφες, καὶ ψυχὰς, ὥς ὑπὸ λιμοῦ καρτεῖν οὐκ ἔα-

86σας, τηρήσεις ταῖς ἐαυτοῦ δωρεαῖς, ὡς θαυμαστὸν ἅμα καὶ μέγα δοῦναι τε ψυχὰς ἡμῖν, καὶ παρασχεῖν δι' ὧν αὐταὶ μένουσιν ἀπορουμένοις. Οἶμαί τε τὸν θεὸν αἰτίαν παρασκευάσαι, βουλόμενον, εἰς ἐπίδειξιν τοῦ κατὰ τὴν ἀρετὴν περιόντος, ἡμᾶς εἰς τοῦτο περυστῆσαι συμφορᾶς, ἵνα καὶ τῶν εἰς σαυτὸν ἀδικημάτων συγγινώσκων φανῆς ἐπτακόσιν, ἀλλὰ μὴ πρὸς μόνους τοὺς κατ' ἄλλην πρόφασιν δεσμένους ἐπικουρίας φιλάνθρωπος δοκῆς. Ὡς μέγα μὲν γὰρ καὶ τὸ ποιῆσαι τινὰς εὖ καταστάντας εἰς χρεῖαν, ἡγεμονικώτερον δὲ σῶσαι τοὺς ὑπὲρ τῶν εἰς ἐαυτὸν τετολμημένων δίκην ὀφείλοντας. Εἰ γὰρ τὰ περὶ μικρῶν ζημιωμάτων ἀφεῖναι τοὺς πλημμελήσαντας ἐπαινον ἤνεγκε τοῖς ὑπεριδοῦσι, τὸ γε περὶ τούτων ἀόργητον, ὑπὲρ ὧν τὸ ζῆν ὑπεύθυνον τῇ κολάσει γίνεται τῶν ἡδικοκώτων, θεοῦ φύσει προσετέθη. Καὶ ἔγωγε, εἰ μὴ πατὴρ ἡμῖν ἦν, ὅς ἐπὶ παίδων ἀποβολῇ τάλαιπωρεῖ διὰ τῆς ἐπὶ Ἰωσήφω τελευτῆς ἐπιδεδειγμένος, οὐκ ἂν τοῦ γε καθ' ἡμᾶς ἔνεκα περὶ τῆς σωτηρίας λόγους ἐποιήσαμην, εἰ μὴ ὅσον τῷ σῷ χαριζόμενος ἦθει, σῶζειν αὐτῷ καλῶς ἔχοντι καὶ τούτους οἱ λυπήσονται τεθνηκότων οὐκ ἔχοντας, παρείχομεν δ' ἂν αὐτοὺς πεισομένους ὅτι καὶ θελήσειας. Νῦν δὲ — οὐ γὰρ ἐαυτοὺς ἐλεοῦντες, εἰ καὶ νέοι καὶ μήπω τῶν κατὰ τὸν βίον ἀπολελαυκότες τεθνηξόμεθα, τὸ δὲ τοῦ πατρὸς λογιζόμενοι, καὶ τὸ γῆρας οἰκτείροντες τὸ ἐκείνου — ταύτας σοὶ τὰς δεήσεις προσφέρωμεν, καὶ παραιτούμεθα ψυχὰς τὰς ἐαντῶν, ἃς σοὶ τὸ ἡμέτερον κακούργημα πρὸς τιμωρίαν παρέδωκεν. Ὅς οὔτε πονηρὸς αὐτός, οὔτε τοιοῦτους ἐσομένους ἐγέννησεν, ἀλλὰ χρηστός ὢν καὶ πειραθῆναι τῶν αὐτῶν οὐχὶ δίκαιος, καὶ νῦν μὲν ἀποδημούντων ταῖς ὑπὲρ ἡμῶν φροντίσι κακοπαθεῖ. Πυθόμενος δὲ ἀπολαλῶν καὶ τὴν αἰτίαν, ὑπομενεῖ διὰ ταύτην πολὺ μᾶλλον τὸν βίον καταλιπεῖν· καὶ τὸ ἄδοξον αὐτὸν τῆς ἡμετέρας καταστροφῆς φθήσεται διαχρησάμενον, καὶ κακὴν αὐτῷ ποιήσει τὴν ἐκ τοῦ ζῆν ἀπαλλαγὴν, πρὶν εἰς αἰ-

λους φοιτῆσαι τὰ καθ' ἡμᾶς σπεύσαντος αὐτὸν εἰς
 ἀναισθησίαν μεταγαγεῖν. Γενόμενος οὖν ἐν τούτῳ τῶν
 λογισμῶν, εἰ καὶ ἡ κακία σὲ παροξύνει νῦν ἡ ἡμε-
 τέρα, καὶ τὸ κατ' αὐτῆς δίκαιον χάρισαι τῷ πατρὶ,
 καὶ δυνηθῇτω πλεῖον ὁ πρὸς ἐκείνον ἔλεος τῆς ἡμε-
 τέρας πονηρίας, καὶ γῆρας ἐν ἐρημίᾳ βιωσόμενον καὶ
 τεθνηξόμενον ἡμῶν ἀπολουμένων αἰδεσαι, τῷ πατέρων
 ὀνόματι ταύτην χαρίζομενος τὴν δωρεάν. Ἐν γὰρ τού-
 τῳ καὶ τὸν σὲ φύσαντα τιμᾷς, καὶ σαυτῷ δίδως, ἀπο-
 λαύων μὲν ἤδη τῆς προσηγορίας, ἀπαθῆς δ' ἐπ' αὐ-
 τῇ φυλαχθισόμενος ὑπὸ τοῦ θεοῦ τοῦ πάντων πατρὸς,
 εἰς ὃν κατὰ κοινωνίαν καὶ αὐτὸν τοῦ ὀνόματος εὐσε-
 βεῖν δοῖς, τοῦ ἡμετέρου πατρὸς οἴκτον λαβὼν, ἐφ'
 οἷς πείσεται τῶν παιδῶν στερούμενος. Σὺν οὖν, ἃ
 παρέσχεν ἡμῖν ὁ θεὸς, ταῦτ' ἔχοντα ἐξουσίαν ἀφελέσ-
 θαι, δοῦναι, καὶ μηδὲν ἐκείνου διενεγκεῖν τῇ χάριτι.
 τῆς γὰρ ἐπ' ἀμφοτέρων δυνάμεως τετυχηκότα καλὸν
 ταύτην ἐν τοῖς ἀγαθοῖς ἐπιδείκνυσθαι, καὶ παρὸν καὶ 87
 ἀπολλύειν, τῆς μὲν κατὰ τοῦτο ἐξουσίας ὡς μὴ δ' ὑ-
 παρχούσης ἐπιλανθάνεσθαι, μόνον δ' ἐπιτετράφθαι τὸ
 σώζειν ὑπολαμβάνειν, καὶ ὅσῳ τις πλείοσι τοῦτο παρέ-
 ξει, μᾶλλον αὐτῷ φαίνεσθαι διδόντα. Σὺ δὲ πάντας
 ἡμᾶς σώσεις, τῷ ἀδελφῷ συγγνούς ὑπὲρ ὧν ἡτύχη-
 κεν· οὐδὲ γὰρ ἡμῖν βιώσιμα, τούτου κολασθέντος, οἷς
 γε πρὸς τὸν πατέρα μὴ ἔξεστιν ἀνασθῆναι μόνοις,
 ἀλλ' ἐνθάδε δεῖ κοινωνῆσαι τούτῳ τῆς αὐτῆς κατα-
 στροφῆς τοῦ βίου. Καὶ τοσούτου δεησόμεθα, στρα-
 τηγέ, κατακρίναντος τὸν ἀδελφὸν ἡμῶν ἀποθανεῖν, συγ-
 κολάσαι καὶ ἡμᾶς ὡς τοῦ ἀδικήματος κεκοινωνηκότας·
 οὐ γὰρ ἀξιόσομεν ἡμεῖς ὡς ἐπὶ λύπῃ τεθνηκός τοῦ
 ἀδελφοῦ ἑαυτοὺς ἀνελεῖν, ἀλλ' ὡς ὁμοίως αὐτῷ πονη-
 ροὶ γεγονότες οὕτως ἀποθανεῖν. Καὶ ὅτι μὲν καὶ νέος
 ὢν ἡμαρτε, καὶ μήπω τῷ φρονεῖν ἐρηρυσμένος, καὶ
 ὡς ἀνθρώπινον τοῖς τοιούτοις συγγνώμην νέμειν, σοὶ
 καταλιπὼν παύσομαι περαιτέρω λέγειν, ἵνα, εἰ μὲν
 κατακρίνειας ἡμῶν, τὰ μὴ λεχθέντα δόξῃ βιβλαφέναι

πρὸς τὸ σκυθρωπότερον ἡμᾶς, εἰ δ' ἀπολύσειας, καὶ ἐκεῖνα τῇ σου τοῦ χρηστότητι συνιδὼν ἀπεψηφίσθαι νομισθῆς, οὐ σώσας μόνον ἡμᾶς, ἀλλὰ καὶ ὧν διὰ τοῦτο δικαιότεροι μᾶλλον φανούμεθα τυχεῖν χαριζόμενος, καὶ πλεόν ἡμῶν αὐτῶν ὑπὲρ τῆς ἡμετέρας νοήσας σωτηρίας. Εἴ τ' οὖν κτείνειν αὐτὸν θέλεις, ἐμὲ τιμωρησάμενος ἀντὶ τούτου, τῷ πατρὶ τοῦτον ἀπόπεμψον· εἴτε καὶ κατέχειν σοι δοκεῖ δοῦλον, ἐγὼ πρὸς χρείας σοι ὑπηρετικώτερος, ἀμείνων ὡς ὅρας πρὸς ἑκάτερον τῶν παθῶν ὑπάρχων.” Ἰούδας μὲν οὖν πάντα ὑπομένειν ὑπὲρ τῆς τοῦ ἀδελφοῦ σωτηρίας ιδέως ἔχων, ῥίπτει πρὸ τῶν Ἰωσήπου ποδῶν ἑαυτὸν, εἴ πως ἐκμαλάξει τὴν ὀργὴν αὐτοῦ καὶ καταπραῦνειεν, ἀγωμιζόμενος. Προέπεσον δὲ καὶ οἱ ἀδελφοὶ πάντες, δακρύοντες καὶ παραδιδόντες ἑαυτοὺς ὑπὲρ τῆς Βενιαμὶν ψυχῆς ἀπολουνέμενους.

9. Ὁ δὲ Ἰωσήπος ἐλεγχόμενος ὑπὸ τοῦ πάθους, καὶ μηκέτι δυνάμενος τὴν τῆς ὀργῆς φέρειν ὑπόκρισιν, κελεύει μὲν ἀπελθεῖν τοὺς παρόντας, ἵνα μόνοις ἑαυτὸν τοῖς ἀδελφοῖς ποιήσῃ φανερόν. Ἀναχωρησάντων δὲ, ποιεῖ γνώριμον ἑαυτὸν τοῖς ἀδελφοῖς, καὶ φησὶν, “τῆς μὲν ἀρετῆς ὑμᾶς καὶ εὐνοίας τῆς περὶ τὸν ἀδελφὸν ἡμῶν ἐπαινώ, καὶ κρείττονας ἢ προσεδόκων ἐκ τῶν περὶ ἐμοῦ βεβουλευμένων εὐρίσκω, ταῦτα πάντα ποιήσας ἐπὶ πείρᾳ τῆς ὑμετέρας φιλαδελφίας. Οὐ φύσει δὲ περὶ ἐμὲ νομίζω πονηροὺς γεγονέναι, θεοῦ δὲ βουλήσει τὴν τε νῦν πραγματευομένου τῶν ἀγαθῶν ἀπόλαυσιν, καὶ τὴν ἐς ὕστερον ἂν εὐμένης ἡμῖν παραμείνῃ. Πατρός τε οὖν σωτηρίαν ἐγνωκὼς οὐκ ἐλπισθεῖσαν, καὶ τοιούτους ὑμᾶς ὁρῶν περὶ τὸν ἀδελφόν, οὐδ' ὧν εἰς ἐμὲ δοκεῖτε ἁμαρτεῖν ἔτι μνημονεύω. Παύσομαι δὲ τῆς ἐπ' αὐτοῖς μισοπονηρίας, καὶ, ὡς 88

88 συναιτίοις τῶν τῷ θεῷ βεβουλευμένων εἰς τὰ παρόντα, χάριν ἔχειν ὁμολογῶ. Τμᾶς τε βούλομαι καὶ αὐτοὺς λήθην ἐκείνων λαβόντας ἡδεσθαι μᾶλλον, τῆς τότε ἀβουλίας εἰς τοιοῦτον ἐλθούσης τέλος, ἢ δυσφορεῖν αἰσχυρομένους ἐπὶ τοῖς ἡμαρτημένοις. Μὴ οὖν δόξῃ

λυπεῖν ὑμᾶς τὸ κατ' ἐμοῦ ψῆφον ἐνεγκεῖν πονηράν, καὶ ἢ ἐπ' αὐτῇ μετάνοια, τῷ γε μὴ προχωρῆσαι τὰ βεβουλευμένα. Χαίροντες οὖν ἐπὶ τοῖς ἐκ θεοῦ γεγενημένοις, ἅπιτε, ταῦτα δηλώσοντες τῷ πατρὶ, μὴ καὶ ταῖς ὑπὲρ ὑμῶν φροντίσιν ἀναλωθεῖς, ζημιώσῃ μου τὸ κάλλιστον τῆς εὐδαιμονίας, πρὶν εἰς ὄψιν ἔλθειν τὴν ἐμὴν καὶ μεταλαβεῖν τῶν παρόντων ἀγαθῶν ἀποθανών. Αὐτὸν δὲ τοῦτον, καὶ γυναῖκας ὑμετέρας καὶ τέκνα, καὶ πᾶσαν τὴν συγγένειαν ὑμῶν ἀναλαβόντες ἐνθάδε μετοικίξεσθε· οὐ γὰρ ἀποδήμους εἶναι δεῖ τῶν ἀγαθῶν τῶν ἡμετέρων τοὺς ἐμοὶ φιλτάτους, ἄλλως τε καὶ τοῦ λιμοῦ λοιπὴν ἔτι πενταετίαν ὑπομενούντος." Ταῦτ' εἰπὼν Ἰώσηπος περιβάλλει τοὺς ἀδελφούς. Οἱ δ' ἐν δάκρυσιν ἦσαν καὶ λύπη· τῶν δ' ἐπ' αὐτῷ βεβουλευμένων καὶ τιμορίας ἐν αὐτοῖς οὐδὲν ἀπολιπεῖν ἐδόκει τὸ εὐγνωμον τοῦ ἀδελφοῦ. Καὶ τότε μὲν ἦσαν ἐν εὐωχίᾳ. Βασιλεὺς δ' ἀκούσας ἤκοντας πρὸς Ἰώσηπον τοὺς ἀδελφούς, ἦσθη τε μεγάλοις, καὶ, οἷς ἐπ' οἰκείων διατεθεῖς ἀγαθῶν, παρεῖχεν αὐτοῖς ἀμάξας σίτου πλήρεις, καὶ χρυσὸν καὶ ἄργυρον ἀποκομίζειν τῷ πατρὶ. Λαβόντες δὲ πλείω παρὰ τοῦ ἀδελφοῦ, τὰ μὲν τῷ πατρὶ φέρειν, τὰ δ' αὐτοὶ δορεὰς ἔχειν ἕκαστος ἰδίας, πλείονων ἡξιωμένου Βενιαμὴν παρ' αὐτούς, ἀπήεσαν.

CAP. VII. 1. Ὡς δὲ ἀφικομένων τῶν παιδων Ἰωκωβος τὰ περὶ Ἰώσηπον ἔμαθεν, ὅτι μὴ μόνον εἶη τὸν θάνατον διαπεφυγὼς, ἐφ' ᾧ πενθῶν διῆγεν, ἀλλὰ καὶ ζῇ, καὶ μετὰ λαμπρᾶς εὐδαιμονίας βασιλεῖ συνδιέπων τὴν Αἴγυπτον, καὶ τὴν ἅπασαν σχεδὸν ἐγκειρισμένος αὐτῆς ἐπιμέλειαν, ἅπιστον μὲν οὐδὲν ἐδόκει τῶν ἡγγελμένων, λογιζόμενος τοῦ θεοῦ τὴν μεγαλουργίαν καὶ τὴν πρὸς αὐτὸν εὐνοίαν, εἰ καὶ τῷ μεταξὺ χρόνῳ διέλειπεν, ὥρμητο δ' εὐθύς πρὸς τὸν Ἰώσηπον.

2. Ὡς δὲ κατέσχευεν ἐπὶ τὸ Ὀρκίου φρέαρ, θύσας αὐτόθι τῷ θεῷ, καὶ φοβούμενος μὴ διὰ τὴν εὐδαιμονίαν τὴν ἐν Αἰγύπτῳ, τῶν παιδων ἐμφιλοχωρήσαν-89

των τῇ οἰκήσει τῇ ἐν αὐτῇ, οὐκέτ' εἰς τὴν Χαναναίαν οἱ ἔκγονοι μετελθόντες κατάσχωσιν αὐτήν, ὡς ὁ θεὸς ἦν ὑπέσχημένος, ἅμα τε μὴ δίχα θεοῦ βουλήσεως γενομένης τῆς εἰς Αἴγυπτον ἀφόδου διαφθορῇ τὸ γένος αὐτοῦ. Πρὸς δὲ τούτοις δεδιώς, μὴ προεξέλθῃ τοῦ βίου πρὶν εἰς ὅψιν Ἰωσήπου παραγενέσθαι, καταφέρεται στρέφων ἐν ἑαυτῷ τοῦτον τὸν λογισμόν εἰς ὕπνον.

3. Ἐπιστάς δὲ ὁ θεὸς αὐτῷ, καὶ δις ὀνομαστὶ καλέσας, πυνθανομένῳ τίς ἐστιν, “ἀλλ' οὐ δίκαιον,” εἶπεν, “Ἰακώβω θεὸν ἀγνοεῖσθαι, τὸν αἰὶ παραστάτην καὶ βοηθὸν προγόνους τε τοῖς σοῖς, καὶ μετ' αὐτοὺς σοὶ γεγόμενον. Στερουμένῳ τε γὰρ σοὶ τῆς ἀρχῆς ὑπὸ τοῦ πατρὸς ταύτην ἐγὼ παρέσχον. Καὶ κατ' ἐμὴν εὐνοίαν εἰς τὴν Μεσποταμίαν μόνος σταλεῖς, γάμων τε ἀγαθῶν ἔτυχες, καὶ παίδων ἐπαγόμενος πλήθος καὶ χρημάτων ἐνόστησας. Παρέμεινέ τε σοὶ γενεὰ πᾶσα προνοία τῇ ἐμῇ, καὶ ὃν ἀπολωλέναι τῶν υἱῶν ἐδόκεις Ἰωσήπον, τοῦτον εἰς ἀπόλαυσιν μειζόνων ἀγαθῶν ἤγαγον, καὶ τῆς Αἰγύπτου κύριον, ὡς ὀλίγῳ διαφέρειν τοῦ βασιλέως, ἐποίησα. Ἦκω τε νῦν ὁδοῦ τε ταύτης ἡγεμὼν ἐσόμενος, καὶ βίου σοὶ τελευτὴν ἐν ταῖς Ἰωσήπου χερσὶ γενησομένην προδηλῶν, καὶ μακρὸν αἰῶνα τῶν σῶν ἐκγόνων ἐν ἡγεμονίᾳ καὶ δόξῃ καταγγέλλων, καταστήσων τε αὐτοὺς εἰς τὴν γῆν ἣν ὑπέσχημαι.”

4. Τούτῳ θαρσύνσας τῷ ὀνείρατι, προθυμότερον εἰς τὴν Αἴγυπτον σὺν τοῖς υἱοῖς καὶ πᾶσι τοῖς τούτων ἀπηλλάττετο. Ἦσαν δ' οἱ πάντες ἑβδομήκοντα. Τὰ μὲν οὖν ὀνόματα δηλώσαι τούτων οὐκ ἐδοκίμαζον, 90 καὶ μάλιστα διὰ τὴν δυσκολίαν αὐτῶν. “Ἰνα μέντοι πα- 91 ραστήσω τοῖς οὐχ ὑπολαμβάνουσιν ἡμᾶς ἐκ τῆς Με- 92 σποταμίας ἀλλ' Αἰγυπτίους εἶναι, ἀναγκαῖον ἡγησά- 93 μην μνησθῆναι τῶν ὀνομάτων. Ἰακώβου μὲν οὖν παῖ- 94 δες ἦσαν δώδεκα, τούτων Ἰωσήπος ἤδη προαφίκτο. Τοὺς οὖν μετ' αὐτὸν καὶ τοὺς ἐκ τούτων γεγονότας δηλώσομεν. Ρουβήλου μὲν ἦσαν παῖδες τέσσαρες, Ἀνώ-

χης, Φαλλοῦς, Ἀσσάρων, Χάρμις· Συμεῶνος δὲ ἔξ, 94
 Ἰαμουήλος, Ἰάμεινος, Οὐδοῖος, Ἰαχίνος, Σόαρος, Σα-
 ουλος· τρεῖς δὲ Λεύει γεγόνασιν υἱοὶ, Γηρσόμης, Κάα-
 θος, Μαράριος· Ἰούδα δὲ παῖδες ἦσαν τρεῖς, Σα-
 λᾶς, Φάρεσσος, Ζάρας· υἱὸν δὲ δύο γεγονότες ἐκ
 Φαρέσσου, Ἑσρωνος, καὶ Ἄμυρος. Ἰσαχάρου δὲ τέσ-
 σαρεις, Θουλᾶς, Φουᾶς, Ἰάσουβος, Σαμάρωνος. Τρεῖς
 δὲ Ζαβουλὼν ἤγεν υἱοὺς, Σάραδον, Ἡλωνα, Ἰάληλον.
 Τοῦτο μὲν τὸ ἐκ Λείας γένος· καὶ αὕτη συναθροίη καὶ
 θυγάτηρ αὐτῆς Δείνα. Τρεῖς οὗτοι καὶ τριακοντα.
 Ῥαχήλας παῖδες ἦσαν δύο· τούτων Ἰωσήφ μὲν δύο
 γεγόνασιν υἱοὶ, Μανασσῆς, καὶ Ἐφραΐμης. Βενια-
 μὴν δὲ τῷ ἐτέρῳ δέκα, Βύλανος, Βάκχαρις, Ἀσάβη-
 λος, Γηρᾶς, Νααμάνης, Ἰης, Ῥῶς, Μόμφις, Ὀπφίς,
 Ἄραδος. Οὗτοι τέσσαρες καὶ δέκα πρὸς τοῖς πρότε-
 ρον κατελεγεμένοις εἰς ἑπτὰ καὶ τεσσαράκοντα γίνον-
 ται τὸν ἀριθμὸν. Καὶ τὸ μὲν γνήσιον Ἰακώβου γέ-
 νος τοῦτο ἦν. Ἐκ Βάλλας δ' αὐτῷ γίνονται τῆς Ῥα-
 χήλας θεραπαινίδος, Δάνος, καὶ Νεφθαλῆς, ὧς τέσ-
 σαρεις εἶποντο παῖδες, Ἰέσηλος, Γοῦνις, Ἰσάαρης τε
 καὶ Σέλλιμος. Δάνου δὲ μονογενὲς ἦν παιδίον Οὐσίς.
 Τούτων προσγενομένων τοῖς προειρημένοις, πεντήκοντα
 καὶ τεσσάρων πληροῦσιν ἀριθμὸν. Γάδης δὲ καὶ Ἀση-
 ρος ἐκ Ζελαῶς μὲν ἦσαν· τῆς Λείας δὲ αὕτη θερα-
 παινίς. Παιῖδας δ' ἐπήγοντο, Γάδης μὲν ἑπτὰ, Σα-
 φωνίαν, Αὖγιν, Σοῦνιν, Ἀζαβῶνα, Ἀηρίην, Ἐρωέ-
 δην, Ἀριηλᾶν. Ἀσήρου δὲ ἦν θυγάτηρ Σάρα, καὶ
 ἄρσενες ἀριθμὸν ἔξ, οἷς ὀνόματα, Ἰώμνης, Ἰσοῦς, Ἰσοῦις,
 Βάρις, Ἀβαρός τε καὶ Μελχίηλος. Τούτων ἑκατάδεκα 95
 ὄντων καὶ προστιθεμένων τοῖς πεντήκοντα καὶ τέσ-
 σαρσιν, ὁ προειρημένος ἀριθμὸς πληροῦται, μὴ συγ-
 καταλεγέντος αὐτοῖς Ἰακώβου.

5. Μαθὼν δὲ Ἰωσήπος παραγενόμενον τὸν πα-
 τέρα, — καὶ γὰρ προλαβὼν Ἰούδας ὁ ἀδελφὸς ἐδή-
 λωσεν αὐτῷ τὴν ἀφίξιν —, ὑπαντησάμενος ἔξεισι, καὶ
 καθ' Ἡρώων πόλιν αὐτῷ συνέβαλεν. Ὁ δ' ὑπὸ τῆς

χαρᾶς ἀπροςδοκίτου τε καὶ μεγάλης γενομένης μικροῦ δεῖν ἐξέλιπεν. Ἄλλ' ἀνεζωπύρησεν αὐτὸν Ἰωσήπος, οὐδ' αὐτὸς μὲν κραιῆσαι δυνηθεὶς ὡς μὴ τὸ αὐτὸ παθεῖν ὑφ' ἡδονῆς, οὐ μέντοι τὸν αὐτὸν τρόπον τῷ πατρὶ γενόμενος ἥτιων τοῦ πάθους. Ἐπειτα τὸν μὲν ἱρέμα κελεύσας ὁδεύειν, αὐτὸς δὲ παραλαβὼν πέντε τῶν ἀδελφῶν ἠπειγέτο πρὸς τὸν βασιλέα, φράσων αὐτῷ παραγενόμενον μετὰ τοῦ γένους τὸν Ἰακώβον. Ὁ δὲ τοῦτο χαίρων ἤκουσε, καὶ τὸν Ἰωσήπον ἐκέλευεν αὐτῷ λέγειν τίνι βίῳ τερπόμενοι διατελοῦσι, ὡς αὐτοῖς τοῦτον ἐπιτρέψει διάγειν. Ὁ δὲ ποιμένας αὐτοὺς ἀγαθοὺς ἔλεγε, καὶ μηδενὶ τῶν ἄλλων ἢ τούτῳ μόνῳ προσανέχειν· τοῦ τε μὴ διαφεγγυμένους ἀλλ' ἐν τῷ αὐτῷ τυγχάνοντας ἐπιμελεῖσθαι τοῦ πατρὸς προσούμενος, ταῦ τε τοῖς Αἰγυπτίοις εἶναι προσφιλεῖς, μηδὲν πράττοντας τῶν αὐτῶν ἐκείνοις· Αἰγυπτίοις γὰρ ἀπειρημένον ἦν περὶ νομᾶς ἀναστρέφεσθαι.

6. Τοῦ δὲ Ἰακώβου παραγενομένου πρὸς τὸν βασιλέα, καὶ ἀσπαζομένου τε καὶ κατευχομένου περὶ τῆς βασιλείας αὐτῷ, ὁ Φαραώθης ἐπυνθάνετο πόσον ἤδη βεβιωκὼς εἴη χρόνον. Τοῦ δ' ἑκατὸν ἔτη καὶ τριάκοντα γεγονέναι φήσαντος, ἐθαύμασε τοῦ μήκους τῆς ζωῆς τὸν Ἰακώβον. Εἰπόντος δ' ὡς ἦττονα τῶν προγόνων εἴη βεβιωκὼς ἔτη, συνεχώρησεν αὐτῷ ξὺν μετὰ τῶν τέκνων ἐν Ἡλιουπόλει· ἐν ἐκείνῃ γὰρ καὶ οἱ ποιμένες αὐτοῦ τὰς νομὰς εἶχον.

7. Ὁ δὲ λιμὸς τοῖς Αἰγυπτίοις ἐπτείνεται, καὶ τὸ δεινὸν ἀπορώτερον ἔτι καὶ μᾶλλον αὐτοῖς ἐγίνετο, μήτε τοῦ ποταμοῦ τὴν γῆν ἐπάρδοντος, οὐ γὰρ ἠΰξε, μήτε ὕοντος τοῦ θεοῦ. Πρόνοιάν τε μηδὲ μίαν ἑαυτῶν ὑπ' ἀγνοίας πεποιημένων, καὶ τοῦ Ἰωσήπου τὸν σῖτον ἐπὶ χρήμασιν αὐτοῖς διδόντος, ὡς δὲ ταῦτα αὐτοῖς ἀπέλιπε, τῶν βοσκημάτων ἰωνοῦντο τὸν σῖτον καὶ τῶν ἀνδραπόδων· οἷς δὲ καὶ γῆς τις ἦν μοῖρα, ταύτην παρεχώρουν ἐπὶ τιμῇ τροφῆς. Οὕτως τε τοῦ βασιλέως πάσης αὐτῶν τῆς περιουσίας κυρίου γεγενή-

μένων, μετακίσθησαν ἄλλος ἄλλαχόσε, ὅπως βεβαίᾳ γένηται τῷ βασιλεῖ τῆς χώρας τούτων ἡ κτῆσις, πλήν τῶν ἱερέων· τούτοις γὰρ ἔμενεν ἡ χώρα αὐτῶν. Ἐδουλοῦτο τ' αὐτῶν οὐ τὰ σώματα μόνον τὸ δεινόν, ἀλλὰ καὶ τὰς διανοίας, καὶ τὸ λοιπὸν εἰς ἀσχήμονα τῆς τροφῆς εὐπορίαν αὐτοὺς κατηνάγκαζε. Λωφύσαντος δὲ τοῦ κακοῦ, καὶ τοῦ ποταμοῦ τὴν γῆν ἐπιβάντος, καὶ ταύτης τοὺς καρποὺς ἀφθόνως ἐκφερούσης, ὁ Ἰωσήπος εἰς ἐκάστην παραγινόμενος πόλιν, καὶ συλλέγων ἐν αὐταῖς τὸ πλῆθος, τὴν τε γῆν αὐτοῖς, ἣν ἐκείνων παραχούντων βασιλεὺς ἔχειν ἐδύνατο καὶ καρποῦσθαι 196 μόνος, εἰς ἅπαν ἐχαρίζετο· καὶ κτῆμα ἴδιον ἡγουμένους φιλεργεῖν παρεκάλει, τὴν πέμπτην τῶν καρπῶν τῷ βασιλεῖ τελοῦντας ὑπὲρ τῆς χώρας, ἣν δίδωσιν αὐτοῖς οὖσαν αὐτοῦ. Τοὺς δὲ παρ' ἐλπίδας κυρίου τῆς γῆς καθισταμένους χαρὰ τε ἐλάβανε, καὶ ὑφίσταντο τὰ προστάγματα. Καὶ τούτῳ τῷ τρόπῳ τὸ τὸ εὖζῶμα τὸ παρὰ τοῖς Αἰγυπτίοις αὐτῷ μείζον Ἰωσήπος ἀπεργάζεται, καὶ πλείω γε τὴν εὐνοίαν τῷ βασιλεῖ παρὰ αὐτῶν. Ὁ, τε τοῦ τελεῖν τὴν πέμπτην τῶν καρπῶν νόμος ἔμεινε καὶ μέχρι τῶν ὑστέρων βασιλείων.

CAP. VIII. 1. Ἰάκωβος δὲ, ἑπτακαιδέκατον ἔτος ἐν Αἰγύπτῳ διατρίψας, καὶ νόσῳ χρησάμενος, παρόντων αὐτῷ τῶν υἱῶν ἀπέθανεν, ἐπευξάμενος τοῖς μὲν κτῆσιν ἀγαθῶν, καὶ προειπὼν αὐτοῖς κατὰ προφητείαν, πῶς μέλλει τῶν ἐκ τῆς γενεᾶς αὐτῶν ἕκαστος κατοικεῖν τὴν Χαναanaίαν, — τοῦτο δὴ καὶ πολλοῖς ὕστατον χρόνοις ἐγένετο, — Ἰωσήπου δ' ἐγκώμιον διεξελθὼν, ὅτι μὴ μνησικακήσειε τοῖς ἀδελφοῖς, ἀλλὰ καὶ τούτου πλέον χρηστὸς εἰς αὐτοὺς ἐγένετο, δωρησάμενος αὐτοὺς ἀγαθοῖς αἰς οὐδὲ εὐεργέτας τινὲς ἡμέψαντο, προσέταξε τοῖς ἰδίῳις παισὶν, ἵνα τοὺς Ἰωσήπου παῖδας Ἐφραΐμην καὶ Μανασσῆν εἰς τὸν αὐτὸν ἀριθμὸν προσῶνται, διαιρούμενοι μετ' αὐτῶν τὴν Χαναanaίαν, περὶ ὧν ὕστερον ἐροῦμεν· ἡξίου μέντοι

καὶ ταφῆς ἐν Χεβρωνί τυγχάνειν. Τελευταῖα δὲ βιώσας ἔτη τὰ πάντα τριῶν δέοντα πενήκοντα καὶ ἑκατὸν, μηδενὸς μὲν τῶν προγόνων ἀπολειφθεὶς ἐπ' εὐσεβείᾳ τοῦ θεοῦ, τυχὼν δὲ ἀμοιβῆς ἧς δίκαιον ἦν τυχεῖν τοὺς οὕτως ἀγαθοὺς γεγονότας. Ἰωσήπος δὲ, συγχωρήσαντος αὐτῷ τοῦ βασιλέως, τὸν τοῦ πατρὸς νακρὸν εἰς Χεβρωνά κομίσας, ἐκεῖ θάπτει πολυτελεῶς. Τῶν δὲ ἀδελφῶν οὐ βουλομένων αὐτῷ συναποστρέφειν, — δέος γὰρ αὐτοὺς εἶχε μὴ τεθνηκότος αὐτοῖς τοῦ πατρὸς τιμωρῆσθαι τῆς εἰς αὐτὸν ἐπιβουλῆς, οὐκ ἔτι ὄντος ᾧ χαρίζοιτο τὴν πρὸς αὐτοὺς μετριότητά, — πείθει μηδὲν ὑφορᾶσθαι, μὴ δ' ἔχειν αὐτὸν δι' ὑποφίας. Ἀγαθὸν δὲ μεθ' ἑαυτοῦ, κτήσιν πολλὴν ἐχαρίσατο, καὶ πάσῃ περὶ αὐτοὺς σπουδῇ χρώμενος οὐκ ἀπέλιπε.

2. Τελευταῖα δὲ οὗτος ἔτη βιώσας ἑκατὸν καὶ δεκά, θαυμάσιος τὴν ἀρετὴν γενόμενος, καὶ λογισμῶ πάντα διοικῶν, καὶ τὴν ἐξουσίαν ταμιευόμενος, ὃ δὴ καὶ τῆς τοιαύτης εὐδαιμονίας αἴτιον αὐτῷ παρὰ τοῖς Αἰγυπτίοις, ἀλλαχόθεν ἤκοντι καὶ μετὰ τοιαύτης κομποραγίας, μεθ' ἧς προειρήκαμεν, ὑπῆρχεν. Τελευταῖοι δ' αὐτοῦ καὶ οἱ ἀδελφοὶ, ζήσαντες εὐδαιμόνως ἐπὶ τῆς Αἰγύπτου. Καὶ τούτων μὲν τὰ σώματα κοθμιῶσαντες μετὰ χρόνον αὐτῶν οἱ ἀπόγονοι καὶ οἱ παῖδες, ἔθαψαν ἐν Χεβρωνί, τὰ δὲ Ἰωσήπου ὅσα ὕστερον, ὅτε μετανέστησαν ἐκ τῆς Αἰγύπτου οἱ Ἑβραῖοι, εἰς τὴν Χαναναίαν ἐκόμισαν· οὕτως γὰρ αὐτοὺς ὁ Ἰωσήπος ἐξώρκισε. Τούτων οὖν ἕκαστος ὡς ἔσχε, καὶ εἰσι πόνοις ἐκράτησαν τῆς Χαναναίας σημανῶ, προδιηγησάμενος τὴν αἰτίαν, δι' ἣν τὴν Αἰγύπτου ἐξέλιπον.

CAP. IX. 1. Αἰγυπτίοις, τρυφεροῖς καὶ ῥαθύμοις οὖσι πρὸς πόνους, καὶ τῶν τε ἄλλων ἡδονῶν ἥττοσι καὶ δὴ καὶ τῆς κατὰ φιλοκέρδειαν, συνέβη δεινῶς πρὸς τοὺς Ἑβραίους διατεθῆναι, κατὰ φθόνον τῆς εὐδαιμονίας. Ὁρῶντες γὰρ τὸ τῶν Ἰσραηλιτῶν γένος ἀκμά-

ζον, καὶ δι' ἀρετὴν καὶ τὴν πρὸς τὸ πονεῖν εὐφυΐαν
πλήθει χρημάτων ἤδη λαμπροὺς, καθ' αὐτῶν αὐξο-
σθαι τοὺς ὑπελάμβανον. Ὡν τε ἦσαν εὖ ὑπὸ Ἰω-
σήπου τετυχότες διὰ χρόνου μῆκος λήθην λαβόντες,
καὶ τῆς βασιλείας εἰς ἄλλον οἶκον μετεληλυθυῖας, δει-
νῶς ἐνύβριζόν τε τοῖς Ἰσραηλῖταις, καὶ ταλαιπωρίας
αὐτοῖς ποικίλας ἐπενθούν. Τὸν τε γὰρ ποταμὸν εἰς
διώρυχας πολλὰς αὐτοῖς προσέταξαν διατεμεῖν, τελεῖν
τε οἰκοδομῆσαι ταῖς πόλεσι, καὶ χώματα, ὅπως ἂν
εἰργοὶ τὸν ποταμὸν μὴ λιμνάζειν ἕως ἐκείνων ἐπεκ-
βαίνοντα, πυραμίδας τε ἀνοικοδομοῦντες ἐξέτρυχον ἡ-
μῶν τὸ γένος· ὡς τέχνας τε παντοίας ἀναδιδάσκεισθαι,
καὶ τοῖς πόνοις γενέσθαι συνήθεις. Καὶ τετρακοσίων
μὲν ἔτων χρόνον ἐπὶ ταύταις διήνυσαν ταῖς ταλαιπω-
ρίαις· ἀντεφιλονέικουν γὰρ, οἱ μὲν Αἰγύπτιοι τοῖς πό-
νοις ἐξαπολέσαι τοὺς Ἰσραηλίτας θέλοντες, οἱ δὲ αἰεὶ
κρείττους φαίνεσθαι τῶν ἐπιταγμάτων.

2. Ἐν τούτοις δ' ὄντων αὐτοῖς τῶν πραγμάτων,
αἰτία τοῦ μᾶλλον σπουδάσαι περὶ τὸν ἀφανισμόν τοῦ
γένους ἡμῶν τοὺς Αἰγυπτίους προσεγένετο τοιαύτη.
Τῶν ἱερογραμματέων τις — καὶ γὰρ εἰσὶ δεινοὶ περὶ
τῶν μελλόντων τὴν ἀλήθειαν εἰπεῖν — ἀγγέλλει τῷ
βασιλεῖ, 'τεχθήσεσθαι τινα κατ' ἐκείνον τὸν καιρὸν
τοῖς Ἰσραηλῖταις, ὅς ταπεινώσει μὲν τὴν Αἰγυπτίων
ἡγεμονίαν, αὐξήσει δὲ τοὺς Ἰσραηλίτας τραφεῖς, ἀρετῇ
δὲ πάντας ὑπερβαλεῖ, καὶ δόξαν αἰμνηστον κτήσεται.'
Αἰσας δὲ ὁ βασιλεὺς, κατὰ γνώμην τὴν ἐκείνου κε-
λεύει πᾶν τὸ γεννηθὲν ἄρσεν ὑπὸ τῶν Ἰσραηλιτῶν εἰς
τὸν ποταμὸν ῥιπτοῦντας διαφθείρειν, παραφυλάσσειν
τε τὰς ὠδῖνας τῶν Ἑβραίων γυναικῶν, καὶ τοὺς το-
μετοὺς αὐτῶν παρατηρεῖν τὰς Αἰγυπτίων μαίας, —
ὑπὸ γὰρ τούτων αὐτὰς ἐκέλευε μαιεύσθαι, αἱ δὲ διὰ συγ-
γένειαν ἔμελλον μὴ παραβῆσεσθαι τὴν τοῦ βασιλέως βού-
λησιν; — τοὺς μέντοι καταφρονήσαντας τοῦ προσ-
τάγματος, καὶ σώζειν λάθρα τολμήσαντας τὸ τεχθὲν
αὐτοῖς, τοὺς αὖτε ἀναιρεῖσθαι σὺν τῇ γενεᾷ προσέταξε.

Δεινὸν οὖν τοῖς ὑπομένουσι τὸ πάθος, οὐ μόνον καθὸ παίδων ἀπεστεροῦντο, καὶ γονεῖς ὄντες αὐτοὶ πρὸς τὴν ἀπώλειαν ὑπουργοῦν τῶν γεννωμένων, ἀλλὰ καὶ ἡ ἐπίνοια τῆς τοῦ γένους αὐτῶν ἐπιλείψεως, φθειρομένων μὲν τῶν τικτομένων, αὐτῶν τε διαλυθησομένων, χαλεπὴν αὐτοῖς καὶ δυσπαραμύθητον ἐποίει τὴν συμφορὰν. Καὶ οἱ μὲν ἦσαν ἐν τούτῳ τῷ κακῷ. Κρατήσκει δ' ἂν οὐδεὶς τῆς τοῦ θεοῦ γνώμης, οὐδὲ μυρίας τέχνας ἐπὶ τούτῳ μηχανησάμενος· ὃ τε γὰρ παῖς, ὃν προεῖπεν ὁ ἱερογραμματεὺς, τρέφεται λαθὼν τὴν τοῦ βασιλέως φυλακὴν, καὶ ἀληθὴς ἐπὶ τοῖς ἐξ αὐτοῦ γενηθησομένοις ὁ προειπὼν εὐρέθη. Γίνεται δὲ οὕτως.

3. Ἀμαράμης τῶν εὖ γεγονότων παρὰ τοῖς Ἑβραίοις, δεδιὼς ὑπὲρ τοῦ πάντος ἔθνους, μὴ σπάνει τῆς ἐπιτραφησομένης νεότητος ἐπιλείπη, καὶ χαλεπῶς ἐπ' αὐτῷ φέρων, — ἐκύει γὰρ αὐτῷ τὸ γύναιον, — ἐν ἀμηχάνοις ἦν. Καὶ πρὸς ἱκετείαν τοῦ θεοῦ τρέπεται, παρακαλῶν οἶκτον ἤδη τινὰ λαβεῖν αὐτὸν ἀνθρώπων μηδὲν τῆς εἰς αὐτὸν θρησκείας παραβεβηκότων, δοῦναί τε ἀπαλλαγὴν αὐτοῖς ὧν παρ' ἐκείνον ἑκακοπάθουν τὸν καιρὸν, καὶ τῆς ἐπ' ἀπώλειά τοῦ γένους αὐτῶν ἐλπίδος. Ὁ δὲ θεὸς ἐλεήσας αὐτὸν, καὶ πρὸς τὴν ἱκεσίαν ἐπικλασθεὶς, ἐφίσταται κατὰ τοὺς ὕπνους αὐτῷ, καὶ μὴτε ἀπογινώσκειν αὐτὸν περὶ τῶν μελλόντων παρεκάλει, τὴν τε εὐσέβειαν αὐτῶν ἔλεγε διὰ μνήμης ἔχειν, καὶ τὴν ὑπὲρ ταύτης ἀμοιβὴν αἰετὰ παρέξειν, ἤδη μὲν καὶ τοῖς προγόνοις αὐτῶν δωρησάμενος τὸ γενέσθαι τοσοῦτον πλῆθος αὐτοῦς ἐξ ὀλῶγων. Καὶ Ἀβραμὴς μὲν μόνον ἐκ τῆς Μεσοποταμίας εἰς τὴν Χαναanaίαν παραγενόμενον εὐδαιμονήσαστά τε ἄλλα, καὶ τῆς γυναικὸς αὐτῷ πρὸς γονὴν ἀκάρπως ἐχούσης πρότερον, ἔπειτα κατὰ τὴν αὐτοῦ βούλησιν ἀγαθῆς πρὸς τοῦτο γενομένης, τεκνῶσαι παῖδας, καὶ καταλιπεῖν μὲν Ἰσμαῆλ καὶ τοῖς ἐξ αὐτοῦ τὴν Ἀράβων χώραν, τοῖς δ' ἐκ Χετούρας τὴν Τρωγλοδύτιν, Ἰσάκῳ δὲ τὴν Χαναanaίαν. Ὅσα τε πολεμῶν

κατὰ τὴν ἐμὴν, φησί, συμμαχίαν ἠνδραγάθησε, καὶ ἄσεβεῖς εἶναι δόξητε καὶ ὑμεῖς διὰ μνήμης ἔχοντες. Ἰάκωβον δὲ καὶ τοῖς οὐχ ὁμοφύλοις γνώριμον εἶναι συμβέβηκεν, ἐπὶ τε μεγέθει τῆς εὐδαιμονίας μεθ' ἧς ἐβίωσε, καὶ παισὶ τοῖς αὐτοῦ κατέλειπεν, οὐ μετὰ ἑβδομήκοντα τῶν πάντων εἰς Αἴγυπτον ἀφικομένου, ὑπὲρ ἐξήκοντά που μυριάδες ἤδη γεγονάτε. Νῦν δέ με τοῦ κοινῇ συμφέροντος ὑμῶν ἵστε προνοούμενον, καὶ τῆς σῆς εὐκλείας. Ὁ παῖς γὰρ οὗτος, οὐ τὴν γέννησιν Αἰγύπτιοι δεδιότες κατέκριναν ἀπολλύναι τὰ ἐξ Ἰσραηλιτῶν τικτόμενα, σὸς ἔσται. Καὶ λήσεται μὲν τοὺς ἐπ' ὀλέθρῳ παραφυλάσσοντας, τραφεῖς δὲ παραδόξως, τὸ μὲν Ἑβραίων γένος τῆς παρ' Αἰγυπτίοις ἀνάγκης ἀπολύσει, μνήμης δὲ, ἐφ' ὅσον μέ-99 νει χρόνον τὰ σύμπαντα, τεύξεται παρ' ἀνθρώποις, οὐχ Ἑβραίοις μόνον, ἀλλὰ καὶ παρὰ τοῖς ἄλλοφύλοις, ἐμοῦ τοῦτο χαριζομένου σοὶ τε καὶ τοῖς ἐκ σοῦ γένησομένοις. Ἔσται δ' αὐτῷ καὶ ὁ ἀδελφὸς τοιοῦτος, ὥστε τὴν ἐμὴν ἔξω ἐρωσύνην αὐτόν τε καὶ τοὺς ἐκγόνους αὐτοῦ διὰ παντὸς τοῦ χρόνου.'

4. Ταῦτα τῆς ὕψεως αὐτῷ δηλωσάσης, περιεγεροθεὶς ὁ Ἀμαράμης ἐδήλου τῇ Ἰωαχεβέλῃ, γυνὴ δ' ἦν αὐτοῦ, καὶ τὸ θεὸς ἔτι μείζον διὰ τὴν τοῦ ὄνειρου πρόρρησιν αὐτοῖς συνίστατο. Οὐ γὰρ ὡς περὶ παιδὸς μόνον εὐλαβεῖς ἦσαν, ἀλλὰ καὶ ὡς ἐπὶ μεγέθει τῆς εὐδαιμονίας ἔσομένου. Τοῖς μέντοι προκατηγγελεμένοις ὑπὸ τοῦ θεοῦ πλίστιν ὁ τοκετὸς τῆς γυναικὸς παρείχε, λαθούσης τοὺς φύλακας, διὰ τὴν τῶν ὠδίνων ἐπιείκειαν, καὶ τὸ μὴ βιαίας αὐτῇ προσπεσεῖν τὰς ἀλγηδόνας. Καὶ τρεῖς μὲν μῆνας παρ' αὐτοῖς τρέφουσι λανθάνοντες. Ἐπειτα δὲ δεισας Ἀμαράμης μὴ κατάφωρος γένηται, καὶ περὶ ὑπὸ τὴν τοῦ βασιλέως ὀργὴν αὐτὸς τε ἀπολεῖται μετὰ τοῦ παιδίου, καὶ τοῦ θεοῦ τὴν ἐπαγγελίαν ἀφανίσκειεν, ἔγνω μᾶλλον ἐπὶ τούτῳ ποιήσασθαι τὴν τοῦ παιδὸς σωτηρίαν καὶ πρόνοιαν, ἢ τῷ λήσεσθαι πεπιστευκῶς. Τοῦτο

δ' ἦν ἄδηλον, ἐναποκινδυνεύειν οὐ τῷ παιδί μόνον κρυφαίως τρεφομένῳ, ἀλλὰ καὶ αὐτῷ· τὸν δὲ θεὸν ἡγεῖτο πᾶσαν ἐκπορίσειν ἀσφάλειαν, ὑπὲρ τοῦ μηδὲν ψευδὲς γενέσθαι τῶν εἰρημένων. Ταῦτα κρίναντες μηχανῶνται πλέγμα τι βυβλινον ἐμφερὲς τῇ κατασκευῇ κοιτίδι, μέγεθος αὐτῷ ποιήσαντες αὐταρκεῖς εἰς τὸ μετ' εὐρυχωρίας ἐναποκεῖσθαι τὸ βρέφος. Ἐπειτα χρίσαντες ἀσφάλτῳ, — τῷ γὰρ ὕδατι τὴν διὰ τῶν πλεγμάτων ἀποφράττειν εἰσοδὸν ἢ ἀσφαλτος πέφυκεν, — ἐντιθέασιν τὸ παιδίον, καὶ κατὰ τοῦ ποταμοῦ βαλόντες εἶασαν ἐπὶ τῷ θεῷ τὴν σωτηρίαν αὐτοῦ. Καὶ τὸ μὲν ὁ ποταμὸς παραλαβὼν ἔφερε. Μαριάμμη δὲ τοῦ παιδὸς ἀδελφὴ κελευσθεῖσα ὑπὸ τῆς μητρὸς ἀντιπαρεξέει, ὅποι φερόμενον χωρήσει ὀψομένη τὸ πλέγμα. Ἐνθα καὶ διέδειξεν ὁ θεὸς μηδὲν μὲν τὴν ἀνθρωπείαν σύνεσιν, πᾶν δ' ὁ, τι καὶ βουλευθείη πράττειν αὐτοτελοῦς ἀγαθοῦ τυγχάνον· καὶ διαμαρτάνοντας μὲν τοὺς ὑπὲρ ἰδίας ἀσφαλείας ἄλλων κατακρίνοντας ὀλεθρον, καὶ πολλῇ περὶ τούτου χρησαμένους σπουδῇ, σωζομένους δ' ἐκ παραδόξου καὶ σχεδὸν ἐκ μέσου τῶν κακῶν εὐρισκομένους τὴν εὐπραγίαν τοὺς κινδυνεύοντας τῇ τοῦ θεοῦ γνώμῃ. Τοιοῦτον γάρ τι, καὶ περὶ τὸν παῖδα τοῦτον γεγόμενον, ἐμφανίζει τὴν ἰσχὺν τοῦ θεοῦ.

5. Θέρμουθις ἦν θυγάτηρ τοῦ βασιλέως. Αὕτη παίζουσα παρὰ τὰς ἡῖονας τοῦ ποταμοῦ, καὶ φερό-
 100 μενον ὑπὸ τοῦ ρεύματος θεασαμένη τὸ πλέγμα, κολυμβητὰς ἐπιπέμπει, κελεύσασα τὴν κοιτίδα πρὸς αὐτὴν ἐκκομίσαι. Παραγενομένων δὲ τῶν ἐπὶ τοῦτο σταλόντων, μετὰ τῆς κοιτίδος ἰδοῦσα τὸ παιδίον, ὑπερηγάπησε μεγέθους ἐνεκά τε καὶ κάλλους. Τοσαύτη γὰρ ὁ θεὸς περὶ Μωϋσῆν ἐχρήσατο σπουδῇ, ὡς ὑπὸ πάντων τῶν τὰ ἔσχατα καταψηφισαμένων διὰ τὴν αὐτοῦ γένεσιν, καὶ τῶν ἄλλων τῶν ἐκ τοῦ Ἑβραίων γένους ἀπώλειαν, ποιῆσαι τροφῆς καὶ ἐπιμελείας ἀξιωθῆναι. Κελεύει τε γυναῖον ἢ Θέρμουθις ἀχθῆναι, παρέξον θηλὴν τῷ παιδίῳ. Μὴ προσεμένου δὲ αὐτοῦ τὴν θη-

λὴν, ἀλλ' ἀποστραφέντος, καὶ τοῦτ' ἐπὶ πολλῶν ποιή-
σαντος γυναικῶν, ἡ Μαριάμμη παρατυγχάνουσα τοῖς
γενομένοις, οὐχ ὥστε ἐκ παρασκευῆς δοκεῖν ἀλλὰ κατὰ
θεωρίαν, "μάτην," εἶπε, "ὦ βασίλισσα, ταύτας ἐπὶ
τροφῇ τοῦ παιδὸς μετακαλῇ τὰς γυναῖκας, αἱ μὴδὲν
πρὸς αὐτὸ συγγενές ἔχουσιν. Εἰ μέντοι τινὰ τῶν Ἑ-
βραίων γυναικῶν ἀχθῆναι ποιήσεις, τάχα ἂν προς-
οίτο θηλὴν ὁμοφύλου." Δόξασαν δὲ λέγειν· εὖ, κε-
λεύει τοῦτ' αὐτὴν ἐκπορίσαι, καὶ τῶν γαλουχουσῶν τινα
μετελθεῖν. Ἡ δὲ, τοιαύτης ἐξουσίας λαβομένη, πα-
ρῆν ἄγουσα τὴν μητέρα μὴδενὶ γινωσκομένην. Καὶ
τὸ παιδίον ἀσμενίσαν πως προσφύεται τῇ θηλῇ, καί,
δεηθείσης τε τῆς βασιλίδος, πιστεύεται τὴν τροφὴν
τοῦ παιδίου πρὸς τὸ πᾶν.

6. Καὶ αὐτῷ τὴν ἐπὶ κλησιν ταύτην κατὰ τὸ συμ-
βεβηκὸς ἔθετο, εἰς τὸν ποταμὸν ἐμπεσόντι· τὸ γὰρ
ὑδωρ μῶ οἱ Αἰγύπτιοι καλοῦσιν, ὑστὴς δὲ τοὺς ἐξ ὑδα-
τος σωθέντας. Συνθέντες οὐκ ἐξ ἀμφοτέρων τὴν προς-
ηγορίαν αὐτῷ ταύτην τίθενται. Καὶ ἦν ὁμολογουμέ-
ως κατὰ τὴν τοῦ θεοῦ πρόρρησιν φρονήματός τε με-
γέθει καὶ πόνων καταφρονήσει Ἑβραίων ἄριστος. Ἀ-
βραμὸς γὰρ αὐτῷ πατὴρ ἑβδομος. Ἀμαράμου μὲν 101
γὰρ αὐτὸς ἦν παῖς, ὁ δὲ Καάθου, οὗ πατὴρ Λεὺις
ὁ Ἰακώβου, ὃς ἦν Ἰσάκω γεγόμενος, Ἀβραμὸς δὲ
οὗτος ἦν. Σύνεσις δὲ οὐ κατὰ τὴν ἡλικίαν ἐφύετο
αὐτῷ, τοῦ δὲ ταύτης μέτρου πολὺ κρείττων, καὶ πρεσ-
βυτέραν διεδείκνυε ταύτης τὴν περιουσίαν ἐν ταῖς παι-
δείαις, καὶ μειζόνων τῶν ὑπ' ἀνδρὸς γενησομένων
ἐπαγγελίαν εἶχε τὰ τότε πραττόμενα. Καὶ τριετὴ μὲν
αὐτῷ γεγεννημένῳ θαυμαστὸν ὁ θεὸς τὸ τῆς ἡλικίας
ἐξῆρεν ἀνάστημα· πρὸς δὲ κάλλος οὐδεὶς ἀφιλότημος
ἦν οὕτως, ὡς Μωϋσῆν θεασάμενος μὴ ἐκπλαγῆναι τῆς
εὐμορφίας. Πολλοῖς τε συνέβαινε καθ' ὁδὸν φερομένῳ
συντυγχάνουσαι, ἐπιστρέφεσθαι μὲν ὑπὸ τῆς ὄψεως
τοῦ παιδὸς, ἀφιέναι δὲ τὰ σπουδαζόμενα, καὶ τῇ θεω-
ρίᾳ προσευσχολεῖν αὐτοῦ. Καὶ γὰρ ἡ χάρις ἡ παι-

δική, πολλή καὶ ἄκρατος περὶ αὐτὸν οὖσα, κατεῖχε τοὺς ὁρῶντας.

7. Ὅντα δ' αὐτὸν τοιοῦτον ἡ Θέρμουθις παιδοποιεῖται, γονῆς γνησίας οὐ μεμοιραμένη. Καὶ ποτε κομίσασα τὸν Μωϋσῆν πρὸς τὸν πατέρα, ἐπεδείκνυε τοῦτον, καὶ ὡς φροντίσειε διαδοχῆς, εἰ καὶ βουλήσει θεοῦ μὴ τύχοι παιδὸς γνησίου. Πρὸς αὐτὸν τε ἔλεγεν, “ἀναθρεψαμένη παῖδα μορφῇ τε θεῖον καὶ φρονήματι γενναῖον, θαυμασίως δὲ αὐτὸν καὶ παρὰ τῆς τοῦ ποταμοῦ λαβοῦσα χάριτος, ἑμαυτῆς μὲν ἡγησάμην παῖδα ποιήσασθαι, τῆς δὲ σῆς βασιλείας διάδοχον.” Ταῦτα λέγουσα, ταῖς τοῦ πατρὸς χερσὶν ἐντίθησι τὸ βρέφος. Ὁ δὲ λαβὼν καὶ προστερονισάμενος, κατὰ φιλοφρόνησιν χάριν τῆς θυγατρὸς ἐπιτίθησιν αὐτῷ τὸ διάδημα. Καταφέρει δ' ὁ Μωϋσῆς εἰς τὴν γῆν, περιελόμενος αὐτὸ κατὰ νηπιότητα δῆθεν, ἐπέβαινέ τε αὐτὸ τοῖς ποσὶ. Καὶ τοῦτο ἔδοξεν οἰωνὸν ἐπὶ τῇ βασιλείᾳ φέρειν. Θεασάμενος δὲ ὁ ἱερογραμματεὺς ὁ καὶ τὴν γένεσιν αὐτοῦ προειπὼν ἐπὶ τῇ ταπεινώσει τῆς Αἰγυπτίων ἀρχῆς ἰσομένην, ὥρμησεν ἀποκτείνειν, καὶ δεινὸν ἀνεκραγῶς, “οὗτος,” εἶπε, “βασιλεῦ, πᾶς ἑκείνος, ὃν κτείνασιν ἡμῖν ἐδήλωσεν ὁ θεὸς ἀφόβοις εἶναι, καὶ μαρτυρεῖ τῇ προαγορεύσει τοῦ γεγονότος, ἐπιβεβηκὼς ἡγεμονίᾳ τῇ σῇ καὶ πατῶν τὸ διάδημα. Τοῦτον οὖν ἀνελὼν, Αἰγυπτίοις μὲν τὸ ἀπ' αὐτοῦ θεὸς ἄνεις, Ἑβραίοις δὲ τὴν ἐλπίδα τοῦ δι' αὐτοῦ θάρσους ἀφελοῦ.” Φθάνει δ' αὐτὸν ἡ Θέρμουθις ἑξαρπάσασα· καὶ πρὸς τὸν φόνον ὀκνηρὸς ἦν ὁ βασιλεὺς, τοιοῦτον αὐτὸν τοῦ θεοῦ παρὰσκευάσαντος, ᾧ πρόνοια τῆς Μωϋσείως σωτηρίας ἦν. Ἐτρίφετο οὖν πολλῆς ἐπιμελείας τυγχάνων. Καὶ τοῖς μὲν Ἑβραίοις ἐπ' αὐτῷ παρῆν εὐέλπισιν εἶναι περὶ τῶν ὅλων, δι' ὑποψίας δ' εἶχον Αἰγύπτιοι τὴν ἀνατροφὴν αὐτοῦ. Μη-
102 δένος δὲ ὄντος φανεροῦ, — διὸ καὶ ἀπέκτεινεν αὐτὸν ἡ ὁ βασιλεὺς, ὅντα καὶ συγγενῇ διὰ τῆς εἰς-ποιήσεως, ἢ τῶν ἄλλων τις, — ᾧ πλέον ὑπὲρ ὠφε-

λείας τῆς Αἰγυπτίων ἐκ τοῦ προειδέναι τὰ μέλλοντα
θαρσύνειν παρῆν, ἀπείχοντο τῆς ἀναιρέσεως αὐτοῦ.

CAP. X. 1. Μωϋσῆς μὲν οὖν, τῷ προειρημένῳ τρό-
πῳ γεννηθεὶς τε καὶ τραφεὶς, καὶ παρελθὼν εἰς ἡλι-
κίαν, φανεράν τοις Αἰγυπτίοις τὴν ἀρετὴν ἐποίησε,
καὶ τὸ ἐπὶ ταπεινώσει μὲν τῇ ἐκείνων, ἐπ' αὐξήσει δὲ
τῶν Ἑβραίων γεγονέναι, τοιαύτης ἀφορμῆς λαβόμε-
νος. Αἰθίοπες, πρόσροικοι δ' εἰσὶ τοῖς Αἰγυπτίοις,
ἐμβαλόντες εἰς τὴν χώραν αὐτῶν, ἔφερον καὶ ἦγον
τὰ τῶν Αἰγυπτίων. Οἱ δ' ὑπ' ὀργῆς στρατεύουσιν
ἐπ' αὐτοὺς, ἀμυνόμενοι τῆς καταφρονήσεως, καὶ δὴ
μάχῃ κρατηθέντες, οἱ μὲν αὐτῶν ἔπεσον, οἱ δ' αἰσχυρῶς
εἰς τὴν οἰκίαν διεσώθησαν φεύγοντες. Ἐπηκολούθη-
σαν δὲ διώκοντες Αἰθίοπες, καὶ μαλακίας ὑπολαβόν-
τες τὸ μὴ κρατεῖν πάσης τῆς Αἰγύπτου, τῆς χώρας
ἐπὶ πλεῖον ἤπτοντο, καὶ γευσάμενοι τῶν ἀγαθῶν οὐ-
κέτ' αὐτῶν ἀπείχοντο. Ὡς δὲ τὰ γειννιῶντα μέρη πρῶ-
τον αὐτῆς ἐπερχομένων οὐκ ἐτόλμων ἀντιστρατεύειν,
προέβησαν ἄχρῃ Μέμφεως καὶ τῆς θαλάσσης, οὐδὲ
μῖα τῶν πόλεων ἀντισχεῖν δυνηθείσης. Τῷ δὲ κα-
κῷ πιεζόμενοι πρὸς χρησμούς Αἰγύπτιοι καὶ μαντείας
τρέπονται. Συμβουλευσάντος δ' αὐτοῖς τοῦ θεοῦ συμ-
μάχῳ χρήσασθαι τῷ Ἑβραίῳ, κελεύει ὁ βασιλεὺς τὴν
θυγατέρα παρασχεῖν τὸν Μωϋσῆν, στρατηγὸν αὐτῷ
γενησόμενον. Ἡ δὲ ὅρκους ποιησαμένῳ, ὥστε μηδὲν
διαθεῖναι κακόν, παραδίδωσιν, ἀντὶ μεγάλης μὲν εὐερ-
γείας κρίνουσα τὴν συμμαχίαν, κακίζουσα δὲ τοὺς
ιερέας, οἳ, κτεῖναι προαγορεύσαντες αὐτὸν ὡς πολέ-
μιον, οὐκ ἠδοῦντο νῦν χρήζοντες αὐτοῦ τῆς ἐπικουρίας.

2. Μωϋσῆς δὲ ὑπὸ τε τῆς Θερμουθίδος παρα-
κληθεὶς καὶ ὑπὸ τοῦ βασιλέως ἡδέως προσδέχεται τὸ
ἔργον. Ἐχαιρον δ' οἱ ἱερογραμματεῖς ἀμφοτέρων τῶν
ἐθνῶν. Αἰγυπτίων μὲν, ὡς τοὺς τε πολεμίους τῇ ἐκεί-
νου κρατήσοντες ἀρετῇ, καὶ τὸν Μωϋσῆν τῷ αὐτῷ
δόλῳ κατεργασόμενοι, οἱ δὲ τῶν Ἑβραίων, ὡς φυγεῖν

αὐτοῖς ἰσομένου τοὺς Αἰγυπτίους, διὰ τὸ Μωϋσῆν αὐ-
 τῶν στρατηγεῖν. Ὁ δὲ, φθάσας πρὶν ἢ πυθέσθαι
 τοὺς πολεμίους τὴν ἔξοδον αὐτοῦ, τὸν στρατὸν ἀνα-
 λαβὼν ἦγεν, οὐ διὰ τοῦ ποταμοῦ ποιησάμενος τὴν
 ἑλασίαν, ἀλλὰ διὰ γῆς. Ἐνθα τῆς αὐτοῦ συνέσεως
 θαυμαστὴν ἐπίδειξιν ἐποίησατο. Τῆς γὰρ γῆς χαλε-
 πῆς οὕσης ὁδευθῆναι διὰ πλῆθος ἑρπετῶν, — παμ-
 φορωτάτῃ γὰρ ἐστὶ τούτων, ὡς καὶ τὰ παρ' ἄλλοις οὐκ
 ὄντα μόνῃ τρέφειν, δυνάμει τε καὶ κακίᾳ καὶ τῷ τῆς
 ὕψεως ἀσυνήθει διαφέροντα, τινὰ δ' αὐτῶν ἐστὶ καὶ
 πέτειν, ὡς λαθόντα μὲν ἀπὸ γῆς κακουργεῖν, καὶ
 μὴ προειδομένους ἀδικεῖν ὑπερπετῇ γινόμενα, — νοεῖ
 103 πρὸς ἀσφάλειαν καὶ ἀβλαβῇ πορείαν τοῦ στρατεύ-
 ματος στρατήγημα θαυμαστόν. Πλέγματα γὰρ ἐμ-
 φερῇ κιβωτοῖς ἐκ βίβλου κατασκευάσας, καὶ πληρώ-
 σας ἴβων, ἐκόμιζε. Πολεμιώτατον δ' ἐστὶ τοῖς ὄφεσι
 τοῦτο τὸ ζῶον· φεύγουσί τε γὰρ ἐπερχομένας, καὶ ἀφί-
 σταμένοι καθάπερ ὑπ' ἐλάφον ἀρπαζόμενοι καταπί-
 νονται· χειροῆθεις δ' εἰσὶν αἱ ἴβεις, καὶ πρὸς μόνον
 τὸ τῶν ὄφων γένος ἄγριοι. Καὶ περὶ μὲν τούτων
 παρήμει νῦν γράφειν, οὐκ ἀγνοούντων τῶν Ἑλλήνων
 τῆς ἴβως τὸ εἶδος. Ὡς οὖν εἰς τὴν γῆν ἐνέβαλε τὴν
 θηροτρόφον, ταύταις ἀπεμάχετο τὴν τῶν ἑρπετῶν φύ-
 σιν ἐπαφεῖς αὐτοῖς, καὶ προπολεμοῦσαις χρώμενος.
 Τοῦτον οὖν ὁδεύσας τὸν τρόπον, οὐδὲ προμαθοῦσι
 παρῆν τοῖς Αἰθίοψι, καὶ συμβαλὼν αὐτοῖς κρατεῖ τῇ
 μάχῃ, καὶ τῶν ἐλπίδων, ὥς εἶχον ἐπὶ τοὺς Αἰγυπτίους,
 ἀφαιρεῖται, τὰς τε πόλεις αὐτῶν ἐπῆει καταστρεφό-
 μενος, καὶ φόνος πολὺς τῶν Αἰθιοπῶν ἐπράττετο.
 Καὶ τῆς διὰ Μωϋσῆν εὐπραγίας γευσάμενον τὸ τῶν
 Αἰγυπτίων στρατεύμα, πονεῖν οὐκ ἔκαμνεν, ὡς περὶ
 ἀνδραποδισμοῦ καὶ παντελοῦς ἀναστάσεως τὸν κίνδυ-
 νον εἶναι τοῖς Αἰθίοψι. Καὶ τέλος συνελασθέντες εἰς
 Σαβὰ πόλιν βασιλείον οὔσαν τῆς Αἰθιοπίας, ἣν ἴστε-
 ρον Καμβύσης Μερόην μετωνόμασεν, ἀδελφῆς ἰδίας
 οὕτω καλουμένης, ἐπολιορκοῦντο. Ἦν δὲ δυσπολιόρ-

κητον σφόδρα τὸ χωρίον, τοῦ τε Νείλου περιέχοντος αὐτὴν καὶ κυκλουμένου, ποταμῶν τε ἄλλων Ἀσταπόου καὶ Ἀσταβόρα δυσμάχητον τοῖς πειρωμένοις διαβαίνειν τὸ ῥεῦμα ποιούντων. Ἡ γὰρ πόλις ἐντὸς οὐσα νῆσος οἰκεῖται, τείχους τε αὐτῇ καρτεροῦ περιηγμένου, καὶ πρὸς μὲν τοὺς πολεμίους πρύβλημα τοὺς ποταμοὺς ἔχουσα, χώματά τε μεγάλα μεταξὺ τοῦ τείχους, ὥστε ἀνεπίκλυστον εἶναι βριαύτερον ὑπὸ πλημύρας φερομένων, ἅπερ καὶ τοῖς περαιωσαμένοις τοὺς ποταμοὺς ἄπορον ἐποίει τῆς πόλεως τὴν ἄλωσιν. Φέροντι τοίνυν ἀηδῶς τῷ Μωϋσῇ τὴν τοῦ στρατεύματος ἀργίαν, — εἰς χεῖρας γὰρ οὐκ ἐτόλμων ἀπαντᾶν οἱ πολέμιοι, — συνέτυχέ τι τοιοῦτον. Θάρβεις θυγάτηρ ἦν τοῦ Αἰθιοπίων βασιλέως. Αὕτη τὸν Μωϋσῆν πλησίον τοῖς τείχεσι προσάγοντα τὴν στρατείαν καὶ μαρτύμενον γενναίως ἀποσκοποῦσα, καὶ τῆς ἐπινοίας τῶν ἐγχειρήσεων θαυμάζουσα, καὶ τοῖς τε Αἰγυπτίοις αἰτίον, ἀπεγνωκόσιν ἤδη τὴν ἐλευθερίαν, τῆς εὐπραγίας ὑπολαμβάνουσα, καὶ τοῖς Αἰθίοσιν, ἀνχοῦσιν ἐπὶ τοῖς κατ' αὐτῶν καταρωθωμένοις, τοῦ περὶ τῶν ὅλων κινδύνου, εἰς ἔρωτα δεινὸν ὤλισθεν αὐτοῦ. Καὶ περιόντος τοῦ πάθους πέμπει πρὸς αὐτὸν τῶν οἰκτῶν τοὺς πιστοτάτους, διαλεγομένη περὶ γάμου. Προσδεξαμένου δὲ τὸν λόγον ἐπὶ τῷ παραδοῦναι τὴν πόλιν, καὶ ποιησαμένου πίστεις ἐνόρκους ἢ μὴν ἄξασθαι γυναῖκα, καὶ κρατήσαντα τῆς πόλεως μὴ παραβῆσθαι τὰς συνθήκας, φθάνει τὸ ἔργον τοὺς λόγους. Καὶ κατὰ τὴν ἀναίρεσιν τῶν Αἰθιοπίων εὐχαριστή- 104
σας τῷ θεῷ, συνετέλει τὸν γάμον Μωϋσῆς, καὶ τοὺς Αἰγυπτίους ἀπήγαγεν εἰς τὴν ἑαυτῶν γῆν.

CAP. XI. 1. Οἱ δ' ἐξ ὧν ἔσωζοντο ὑπὸ Μωϋσέως, μῖσος ἐκ τούτων πρὸς αὐτὸν ἀνέλαμβανον, καὶ θερμότερον ἄπτεσθαι τῶν κατ' αὐτοῦ βουλευμάτων ἤξιουν, ὑπονοοῦντες μὲν μὴ διὰ τὴν εὐπραγίαν νεωτερίσειε κατὰ τὴν Αἴγυπτον, διδάσκοντες δὲ τὸν βασιλέα

περὶ τῆς σφαγῆς. Ὁ δὲ καὶ καθ' αὐτὸν μὲν εἶχε τὴν τοῦ πράγματος ἐπίνοιαν, ὑπὸ τε φθόνου τῆς Μωϋσέως στρατηγίας, καὶ ὑπὸ δέους ταπεινώσεως· ἐπειχθεῖς δ' ὑπὸ τῶν ἱερογραμματέων, οἷός τε ἦν ἐγχειρεῖν τῇ Μωϋσέως ἀναιρέσει. Φθάσας δὲ τὴν ἐπιβουλήν καταμαθεῖν, λαθὼν ὑπέξεισι. Καὶ τῶν ὁδῶν φυλαττομένων, ποιεῖται διὰ τῆς ἐρήμου τὸν δρασμόν, καὶ ὅθεν ἦν ὑπόνοιαν μὴ λαβεῖν τοὺς ἐχθρούς· ἄπορός τε ὢν τροφῆς, ἀπηλλάττετο τῇ καρτερίᾳ καταφρονῶν. Εἰς τε πόλιν Μαδινηνὴν ἀφικόμενος, πρὸς τῇ μὲν Ἐρυθρᾷ θαλάσῃ κειμένην, ἐπαύκιμον δὲ ἑνὸς τῶν Ἀβράμω γενομένων ἐκ Χेतούρας υἱῶν, καθέσθεις ἐπὶ τινος φρέατος, ἐκ τοῦ κόπου καὶ τῆς τάλαιπωρίας ἠρέμει, μεσημβρίας οὔσης, οὐ πόρῳ τῆς πόλεως· ἐνθ' αὐτῷ συνέβη καὶ πράξις ἐκ διαίτης τῶν αὐτόθι, συστήσασα τὴν ἀρετὴν αὐτοῦ, καὶ πρὸς τὸ κρεῖττον ἀφορμὴν παρασχούσα.

2. Τῶν γὰρ χωρίων δυσύδρων ὄντων, προκατελάμβανον οἱ ποιμένες τὰ φρέατα, ὅπως μὴ προεξαναλωμένου τοῦ ὕδατος ὑπὸ τῶν ἄλλων, σπανίζοι πατοῦ τὰ θρέμματα. Παραγίνονται οὖν ἐπὶ τὸ φρέαρ ἐπτὰ παρθένοι ἀδελφαί, Ραγουήλου θυγατέρες ἱερέως, καὶ πολλῆς ἡξιοιμένου τιμῆς παρὰ τοῖς ἐπιχωρίοις, αἱ, τῶν τοῦ πατρὸς ποιμνίων ἐπιμελούμεναι, διὰ τὸ ταύτην ὑπουργίαν εἶναι καὶ γυναιξὶν ἐπιχώριον παρὰ τοῖς Τρωγλοδυταῖς, φθάσασαι αὐταρχεῖς ἐκ τοῦ φρέατος ἀνέσπασαν ὕδωρ τοῖς ποιμνίοις εἰς δεξαμενάς, αἱ πρὸς ἐκδοχὴν τοῦ ὕδατος ἐγγεγόνεισαν. Ἐπιστάντων δὲ ποιμένων καὶ ἀπελανόντων τὰς παρθένους, ὡς αὐτοὶ τοῦ ὕδατος κρατεῖεν, Μωϋσῆς, δεινὸν ἠγησάμενος εἶναι περιιδεῖν ἀδικουμένας τὰς κόρας, καὶ τὴν βίαν τὴν τῶν ἀνδρῶν ἔασαι κρεῖττονα γενέσθαι τοῦ τῶν παρθένων δικαίου, τοὺς μὲν εἴρξεν πλεονεκτεῖν ἐθέλοντας, ταῖς δὲ παρέσχε τὴν δέουσαν βοήθειαν. Αἱ δὲ εὐεργετηθεῖσαι παρῆσαν πρὸς τὸν πατέρα, τὴν τε ὕβριν τῶν ποιμένων αὐτῷ διηγούμεναι, καὶ τὴν

ἐπικουρίαν τοῦ ξένου, παρεκάλουν τε μὴ ματαίαν αὐ-
 τῷ γενέσθαι τὴν εὐποιΐαν, μὴ δ' ἀμοιβῆς ὑστεροῦσαν.
 Ὁ δὲ τὰς τε παῖδας ἀπεδέξατο τῆς περὶ τὸν εὐεργε-
 τηκότα σπουδῆς, καὶ τὸν Μωϋσῆν εἰς ὄψιν ἐκέλευεν
 ἄγειν αὐτῷ τευζόμενον χάριτος δικαίας. Ὡς δ' ἦκεν,
 τὴν τῶν θυγατέρων ἀπεσήμανεν αὐτῷ μαρτυρίαν ἐπὶ
 τῇ βοηθείᾳ, καὶ τῆς ἀρετῆς αὐτὸν θαυμάζων, οὐκ 105
 εἰς ἀναισθήτους εὐεργεσιῶν καταθέσθαι τὴν ἐπικου-
 ρίαν ἔλεγεν, ἀλλ' ἱκανοὺς ἐκτίσαι χάριν, καὶ τὸ με-
 γέθει τῆς ἀμοιβῆς ὑπερβάλλειν τὸ μέτρον τῆς εὐποι-
 ῖας. Ποιεῖται δ' αὐτὸν υἱὸν, καὶ μίαν τῶν θυγατέ-
 ρων πρὸς γάμον δίδωσιν, τῶν τε θρεμμάτων, ἐν τού-
 τοις γὰρ ἡ πᾶσα κτῆσις τὸ παλαιὸν ἦν τοῖς βαρβά-
 ροις, ἀποδείκνυσιν ἐπιμελητὴν καὶ δεσπότην.

CAP. XII. 1. Καὶ Μωϋσῆς μὲν τοιούτων τυγχὼν πα-
 ρὰ τοῦ Ἰεθεγλαίου, τοῦτο γὰρ ἦν ἐπίκλημα τῷ Ρα-
 γουήλῳ, διῆγεν αὐτόθι ποιμαίνων τὰ βοσκήματα. Χρό-
 νῳ δ' ὕστερον νέμων, ἐπὶ τὸ Σιναῖον καλούμενον ὕρας
 ἄγει τὰ ποίμνια, — τοῦτο δ' ἐστὶν ὑψηλότατον τῶν
 ταύτῃ ὄρεων, καὶ πρὸς νομὰς ἄριστον, ἀγαθῆς φυο-
 μένης πόας, καὶ, διὰ τὸ δοῦν ἔχειν ἐνδιατρίβειν αὐ-
 τῷ τὸν θεὸν, οὐ κατανεμηθείσης πρότερον, οὐ τολ-
 μώντων ἐμβατεύειν εἰς αὐτὸ τῶν ποιμένων, — ἐνθα
 δὴ καὶ τέρας αὐτῷ τυγχάνει θαυμάσιον. Πῦρ γὰρ
 θάμνον βάτων νεμόμενον, τὴν περὶ αὐτὸν γλὸν τὸ τε
 ἄνθος αὐτοῦ παρήλθεν ἀβλαβές, καὶ τῶν ἐγκάρπων
 κλάδων οὐδὲν ἠγάανισε, καὶ ταῦτα τῆς φλογὸς πολλῆς
 καὶ ὀξύτατης ὑπαρχούσης. Ὁ δὲ καὶ αὐτὴν μὲν ἔδεισε
 τὴν ὄψιν παράδοξον γενομένην, κατεπλάγῃ δ' ἔτι μάλ-
 λον φωνὴν τοῦ πυρὸς ἀφιέντος, καὶ ὀνομαστὶ καλέ-
 σαντος αὐτὸν, καὶ ποιησαμένου λόγους, οἷς 'τό τε
 θάρσος αὐτοῦ τολμήσαντος παρελθεῖν εἰς χωρίον, εἰς
 ὃ μηδεὶς ἀνθρώπων πρότερον ἀφίκετο διὰ τὸ εἶναι
 θεῖον, ἐσήμαινε, καὶ συνεβούλευεν τῆς φλογὸς ὡς πορ-
 ρωτάτῳ χωρεῖν, καὶ ἀρκεῖσθαι μὲν οἷς ἐώρακεν, ἀγα-

θὼν ὄντα καὶ μεγάλων ἀνδρῶν ἔγκοιον, πολυπραγμονεῖν δὲ μηδὲν τούτοις περισσώτερον. Προηγόρευέ τε τὴν ἐσομένην αὐτῷ δόξαν καὶ τιμὴν παρὰ ἀνθρώποις, τοῦ θεοῦ συμπαρόντος. Καὶ θαρρόυντα ἐκέλευεν εἰς τὴν Αἴγυπτον ἀπιέναι, στρατηγὸν καὶ ἡγεμόνα τῆς Ἑβραίων πληθύος ἐσόμενον, καὶ τῆς ὕβρεως τῆς ἐκεί τοὺς συγγενεῖς ἀπαλλάζοντα. Καὶ γὰρ γῆν οἰκήσουσι, φησὶ, ταύτην εὐδαίμονα, ἣν Ἀβραμὸς ὥκησεν ὁ ὑμέτερος πρόγονος, καὶ τῶν πάντων ἀπολαύσουσιν ἀγαθῶν, εἰς ταῦτα σοῦ καὶ τῆς σῆς συνέσεως αὐτοὺς ἡγουμένης. Ἐξαγαγόντα μέντοι τοὺς Ἑβραίους ἐκ τῆς Αἰγύπτου, θυσίας ἐκέλευε χαριστηρίους ἀφικόμενον εἰς ἐκείνον ἐκτελέσαι τὸν τόπον. Τοσαῦτα μὲν ἐκ τοῦ πυρὸς θεοκλυτεῖται.

2. Μωϋσῆς δ' ἐκπεπληγμένος οἷς τε εἶδε καὶ πολὺ μᾶλλον οἷς ἤκουσεν, “δυνάμει μὲν ἀπιστεῖν,” ἔφη, “τῇ σῇ, ᾧ δέσποτα, ἣν αὐτός τε θρησκεύω καὶ προγόνοις οἶδα φανεράν γενομένην, μανιωδέστερον ἢ κατὰ τὴν ἐμαυτοῦ φρόνησιν ἡγοῦμαι. Πλὴν ἀπορῶ, πῶς ἂν ἰδιώτης ἀνὴρ καὶ μηδεμιᾶς ἰσχύος εὐπορῶν, ἢ πείσω λόγοις τοὺς οἰκείους, ἀφέντας ἦν ἄρτι κατοικῶσι γῆν, ἔπεσθαί μοι πρὸς ἦν αὐτοὺς ἡγοῦμαι· ἢ καὶ ἂν ἐκείνοι πεισθῶσι, πῶς ἂν βιασαίμην Φαραώθην ἐπιτρέψαι τὴν ἔξοδον τούτοις, ὧν τοῖς πόνοις καὶ τοῖς ἔργοις τὴν οἰκίαν αὔξουσιν εὐδαιμονίαν.”

3. Ὁ δὲ θεὸς αὐτῷ ‘περὶ πάντων συνεβούλευε θαρδεῖν, ὑπισχνούμενος αὐτὸς παρέσθαι, καὶ οὐ ἂν δέη μὲν λόγων, πειθῶ παρέξειν, οὐ δ' ἂν ἔργων, ἰσχὴν χορηγήσειν. Ἐκέλευέ τε τὴν βακτηρίαν ἐπὶ τὴν γῆν ἀφέντα πίστιν ὧν ἐπισχνεῖται λαμβάνειν.’ Καὶ ποτήσαντος δράκων εἶρπε, καὶ συνελούμενος σπειρηδὸν ὡς διώκουσιν ἐπ' ἀμύνη τὴν κεφαλὴν ἐπανετέινεν· εἶτα πάλιν βάκτρον ἦν. Μετὰ τοῦτο δὲ καθεῖναι τὴν δεξιὰν εἰς τὸν κόλπον προσέταξεν. Ἀπακούσας δὲ λευκὴν καὶ τιτάνη τὴν χροάν ὁμοίαν προσεκόμισεν· εἶτ' εἰς τὸ σύννηθές κατέστη. Κελευσθεῖς δὲ καὶ τοῦ πλη-

σίον ὕδατος λαβαὶν ἐπὶ τὴν γῆν ἐκχεῖν, ὁρᾷ τὴν χροᾶν αἵματώδη γενομένην. Θαυμάζοντα δ' ἐπὶ τούτοις ἑταίροιόν τε παρεκελεύετο, καὶ βοηθὸν εἶδέναι μέγιστον αὐτῷ συκκόμενον, καὶ σημείοις πρὸς τὸ πιστεῦσθαι παρὰ πᾶσι χρῆσθαι, ὅτι πεμφθεὶς ὑπ' ἐμοῦ πάντα κατὰ τὰς ἐμας ἐντολάς ποιεῖς. Κελεύω δὲ μηδὲν ἔτι μελλήσαντά τε σπεύδειν εἰς τὴν Αἴγυπτον, καὶ νυκτὸς καὶ ἡμέρας ἐπείγόμενον, καὶ μὴ τρίβοντα τὸν χρόνον, πλείω ποιεῖν τοῦτον Ἑβραίοις ἐν δουλείᾳ κακοπαθοῦσι.

4. Μωϋσῆς δ' οὐκ ἔχων ἀπιστεῖν οἷς ἐπηγγέλλετο τὸ θεῖον, θεατῆς γε τοιούτων βεβαιωμάτων καὶ ἀκροατῆς γενόμενος, εὐξάμενος αὐτῷ 'καὶ πειραθῆναι ταύτης τῆς δυνάμεως ἐν Αἰγύπτῳ δεηθεὶς, ἠντιβόλει μηδὲ ὀνόματος αὐτῷ γινώσιν τοῦ ἰδίου φθονῆσαι, φωνῆς δ' αὐτῷ μετεσχηκότε καὶ ὄψεως ἔτι καὶ τὴν προσηγορίαν εἰπεῖν, ἵνα θύων ἐξ ὀνόματος αὐτὸν παρεῖναι τοῖς ἱερείοις παρακαλῇ. Καὶ ὁ θεὸς αὐτῷ σημαίνει τὴν ἑαυτοῦ προσηγορίαν, οὐ πρότερον εἰς ἀνθρώπους παρελθούσαν, περὶ ἧς οὐ μοι θέμις εἰπεῖν. Μωϋσῆ μὲν τὰ σημεῖα ταῦτα οὐ τότε μόνον, διαπαντός δ' ὅποτε δεηθεῖν, συνετύγχανεν, ἐξ ὧν ἀπάντων πλέον περὶ τῆς ἀληθείας τῷ πυρὶ νέμων, καὶ τὸν θεὸν εὐμενῇ παραστάτην ἔξιν πιστεύων, τοὺς τε αἰκείους σώζειν ἤλπιζε, καὶ τοὺς Αἰγυπτίους κακοῖς περιβαλεῖν.

CAP. XIII. 1. Καὶ πνθόμενος τὸν τῶν Αἰγυπτίων τεθνάναι βασιλέα Φαραώθην, ἐφ' οὗπερ αὐτὸς ἔφηνγε, δεῖται Ῥαγουήλου συγχωρῆσαι κατὰ ὠφέλειαν αὐτῶν τῶν συγγενῶν εἰς Αἴγυπτον ἐλθεῖν. Καὶ παραλαβὼν τὴν Σαφωώραν, ἣν γεγαμήκει τοῦ Ῥαγουήλου θυγατέρα, καὶ τοὺς ἐξ αὐτῆς παῖδας Γηρσὸν καὶ Ἑλεά- 107 ζαρον, ὥρμησεν ἐπὶ τὴν Αἴγυπτον. — τῶν δὲ ὀνομάτων τούτων Γηρσὸς μὲν σημαίνει κατὰ Ἑβραίων διάλεκτον, ὅτι εἰς ξένην ἦν γῆν, Ἑλεάζαρος δὲ, συμμάχῳ τῷ πατρὶτι θεῷ χρῆσάμενον αὐτὸν Αἰγυπτίους διαφυγεῖν. — Γενομένων δ' αὐτῶν πλησίων τῶν ὄρων,

ὁ ἀδελφὸς Ἀαρὼν ὑπήντησε τοῦ θεοῦ κελεύσαντος, πρὸς ὃν ἀποσημαίνει τὰ ἐν τῇ ὕρει συντυχόντα, καὶ τοῦ θεοῦ τὰς ἐντολάς. Προσιούσι δ' αὐτοῖς ὑπηρέτας Ἑβραίων οἱ ἀξιολογώτατοι, τὴν παρουσίαν αὐτοῦ μεμαθηκότες, οἷς Μωϋσῆς τὰ σημεῖα διηγούμενος, ἐπεὶ πιθανὸς οὐκ ἦν, παρέσχεν αὐτῶν τὴν ὄψιν. Οἱ δὲ ὑπ' ἐκπλήξεως τῶν παρὰ δόξαν αὐτοῖς ὁρωμένων ἀνεθάρσουν, καὶ περὶ τῶν ὅλων ἦσαν εὐέλπιδες, ὡς θεοῦ προνοουμένου τῆς ἀσφαλείας αὐτῶν.

2. Ἐπεὶ δὲ καταπειθεῖς εἶχεν ἤδη τοὺς Ἑβραίους ὁ Μωϋσῆς, καὶ οἷς ἂν κελεύσῃ τούτοις ἀκολουθήσειν ὁμολογοῦντας, καὶ τῆς ἐλευθερίας ἐρῶντας, παραγίνεται πρὸς τὸν βασιλεῖα τὴν ἡγεμονίαν νεωστὶ παρεληφότες, καὶ ὅσα τε ὠφελήσειεν Αἰγυπτίους ὑπὸ Αἰθιοπῶν καταφρονουμένους, καὶ διαρπαζομένης αὐτῶν τῆς χώρας, ἐδήλου, στρατηγία καὶ πόνοις χρησάμενος ὡς περὶ οἰκείων, ὅτι τε κινδυνεύσειεν ἐπὶ τούτοις ὑπ' αὐτῶν ἀμοιβὰς οὐ δικαίας κομιζόμενος ἀνεδίδασκεν, τὰ τε κατὰ τὸ Σιναῖον ὅρος αὐτῷ συντυχόντα, καὶ τὰς τοῦ θεοῦ φωνὰς, καὶ τὰ πρὸς πίστιν, ὧν οὗτος αὐτῷ προστάξειεν ὑπ' αὐτοῦ δειχθέντα σημεῖα, καθ' ἕκαστον ἐξετίθετο, παρεκάλει τε μὴ ἀπιστοῦντα τούτοις ἐμποδῶν ἴστασθαι τῇ τοῦ θεοῦ γνώμῃ.

3. Χλευάσαντος δὲ τοῦ βασιλέως, Μωϋσῆς ἔργῳ παρέσχεν αὐτῷ βλέπειν τὰ σημεῖα τὰ κατὰ τὸ Σιναῖον ὅρος γενόμενα. Ὁ δὲ ἀγανακτήσας 'πονηρὸν μὲν αὐτὸν ἀπεκάλει, καὶ πρότερον φυχόντα τὴν παρ' Αἰγυπτίοις δουλείαν, καὶ νῦν ἐξ ἀπάτης αὐτοῦ τὴν ἄφιν πεποιημένον, καὶ τερατουργίαις καὶ μαγείαις καταπλήξειν ἐπικειρηκότες.' Καὶ ταῦτα ἅμα λέγων, κελεύει τοὺς ἱερεῖς τὰς αὐτὰς ὅψεις αὐτῷ παρασχεῖν ὁρᾶν, ὡς 'Αἰγυπτίων σοφῶν ὄντων καὶ τὴν περὶ τούτων ἐπιστήμην, καὶ ὅτι μὴ μόνος ἔμπειρος ὦν αὐτὸς εἰς θεὸν δυναταί, τὸ γὰρ ἐπ' αὐτῷ παράδοξον ἀναφέρων πιθανὸς ὡς παρ' ἀπαιδευτοῖς ὑπάρχειν.' Καὶ μεθεμένων ἐκείνων τὰς βακτηρίας, δράκοντες ἦσαν.

Μωϋσῆς δ' οὐ καταπλαγείς, "οὐδ' αὐτὸς μὲν," εἶπεν, "ὦ βασιλεῦ, τῆς Αἰγυπτίων σοφίας καταφρονῶ, τόσῳ δὲ μέντοι κρείττονα τὰ ὑπ' ἐμοῦ πραττόμενα τῆς τούτων μαγείας καὶ τέχνης φημί, ὅσῳ τὰ θεῖα τῶν ἀνθρώπων διαφέρει. Δείξω δὲ οὐ κατὰ γοητείαν καὶ πλάνην τῆς ἀληθοῦς δόξης τὰ ἐμὰ, κατὰ δὲ θεοῦ πρόνοιαν καὶ δύναμιν φαινόμενα." Καὶ ταῦτα εἰπὼν μεθήρισεν ἐπὶ τῆς γῆς τὴν βακτηρίαν, κελεύσας αὐτὴν εἰς ὕαιν μεταβαλεῖν. Ἡ δ' ἐπέθετο, καὶ τὰς τῶν Αἰ- 108 γυπτίων βακτηρίας, αἱ δράκοντες ἐδόκουν, περιϊούσα κατήσθιε, μέχρι πάσας ἀνέλωσεν. Εἴτ' εἰς τὸ ἑαυτῆς σχῆμα μεταπεσοῖσαν κομίζεται Μωϋσῆς.

4. Ὁ δὲ βασιλεὺς οὐδέν τι μᾶλλον τούτῳ πραχθέντι καταπλήττεται. Πρασοργισθεὶς δὲ, καὶ μηδὲν αὐτῷ προχωρήσειν εἰπὼν ἐκ τῆς κατ' Αἰγυπτίων σοφίας καὶ δεινότητος, κελεύει τὸν ἐπὶ τῶν Ἑβραίων τεταγμένον μηδὲ μίαν αὐτοῖς ἄνεσιν παρέχειν τοῦ πονεῖν, ἀλλὰ πλείοσι τῶν πρότερον κακοῖς αὐτοὺς καταναγκάζειν. Ὁ δὲ ἄχυρον αὐτοῖς παρέχων εἰς τὴν πλινθείαν πρότερον, οὐκ ἔτι παρείχεν, ἀλλ' ἡμέρας μὲν ἐπὶ τοῖς ἔργοις ταλαιπωρεῖν ἐποίει, νυκτὸς δὲ συνάγειν τὸ ἄχυρον. Καὶ τοῦ δεινοῦ διπλασίονος ὄντος αὐτοῖς, ἐν αἰτίαις Μωϋσῆν εἶχον, ὥς τῶν ἔργων αὐτοῖς καὶ τῆς ταλαιπωρίας δι' ἐκείνον χαλεπωτέρας γεγενημένης. Ὁ δ' οὔτε πρὸς τὰς τοῦ βασιλέως ἀπειλὰς ἔκαμνεν, οὔτε πρὸς τὰς τῶν Ἑβραίων μέμψεις ἐνεδίδου· τὴν τε ψυχὴν παρασητάμενος πρὸς ἑκάτερον, ἐπὶ τὸ πονεῖν καὶ τοῖς οἰκείοις ἐκπορίζειν τὴν ἐλευθερίαν, ὑπῆνεγκε. Καὶ παραγενόμενος πρὸς τὸν βασιλέα, ἐπειθεν αὐτὸν ἀπολύειν τοὺς Ἑβραίους ἐπὶ τὸ Σιναῖον ὄρος, ἐκεῖ θύσαντας τῷ θεῷ, τοῦτο γὰρ αὐτὸν κεκελευκέναι, καὶ μηδὲν ἀντιπράττειν οἷς ἐκεῖνος βούλεται, τὴν δ' εὐμένειαν αὐτοῦ περὶ παντὸς ποιούμενον, συγχωρεῖν αὐτοῖς τὴν ἐξοδον, μὴ καὶ λάθῃ τούτων κωλυτῆς γενόμενος αὐτὸν αἰτιάσασθαι πάσῃ, ὅσα παθεῖν εἰκὸς τὸν ἀντιπράττοντα θεοῦ προς-

τάγμασι. Τοῖς γὰρ χόλον ἐφ' αὐτοὺς κινήσασι θεῖον ἐξ ἀπάντων φύεσθαι τὰ δεινὰ, καὶ οὔτε γῇ τούτοις, οὔτε ἀῆρ φίλος, οὔτε γοναὶ τέκνων κατὰ φύσιν, ἀλλ' ἐχθρὰ πάντα καὶ πολέμια. Πειραθήσεσθαι τε τούτων Αἰγυπτίους ἔφασκε, μετὰ τοῦ καὶ τῶν Ἑβραίων λαὸν ἀπελθεῖν ἐκ τῆς χώρας αὐτῶν, ἀκόντων ἐκείνων.'

CAP. XIV. 1. Τοῦ δὲ βασιλέως ἐκφανλίζοντος τοὺς Μωϋσέως λόγους, καὶ μηδὲ μίαν ἐπιστροφὴν ἔτι ποιουμένου, πρῶτη δεινὰ τοὺς Αἰγυπτίους κατελάμβανεν, ὧν ἕκαστον ἐκθήσομαι, διὰ τε τὸ μὴ πρότερόν τισι συμβάντα τοῖς Αἰγυπτίοις εἰς πείραν ἔλθεῖν, καὶ διὰ τὸ βούλεσθαι Μωϋσῆν μηδὲν ὧν προεῖπεν αὐτοῖς ψευδόμενον ἐπιδειξαι, καὶ ὅτι συμφέρει τοῖς ἀνθρώποις μαθοῦσι φυλάττεσθαι αὐτὰ ποιεῖν, ἐφ' οἷς μὴ δυσαρעστήση τὸ θεῖον, μηδ' εἰς ὀργὴν περιτραπὲν ἀμυνῆται τῆς ἀδικίας αὐτοῦς. Ὁ γὰρ ποταμὸς αὐτοῖς αἱματώδης θεοῦ κελεύσαντος ἐρρύη, πίνεσθαι τε μὴ δύναμενος, καὶ πηγὴν ἑτέραν ὕδατων οὐκ ἔχουσιν· οὐχὶ τὴν χροῶν δὲ μόνον ἦν τοιοῦτος, ἀλλὰ καὶ τοῖς πειρωμένοις πίνειν ἀλγῆματα καὶ πικρὰν ὀδύνην προσέφερεν. Ἦν δὲ τοιοῦτος μὲν Αἰγυπτίοις, Ἑβραίοις δὲ γλυκὺς καὶ πότιμος, καὶ μηδὲν τοῦ κατὰ φύσιν πα-
109 ρηλλαγμένος. Πρὸς οὖν τὸ παράδοξον ἀμνησνήσας ὁ βασιλεὺς, καὶ δείσας περὶ τῶν Αἰγυπτίων, συνεχώρει τοῖς Ἑβραίοις ἀπιέναι· καὶ τοῦ κακοῦ λωφίσαντος, πάλιν τὴν γνώμην μετέβαλεν, οὐκ ἐπιτρέπων τὴν ἀφροδὸν αὐτοῖς.

2. Ὁ δὲ θεὸς, ἀγνωμονοῦντος καὶ μετὰ τὴν ἀπ-
αλλαγὴν τῆς συμφορᾶς οὐκ ἔτι σωφρονεῖν ἐθέλοντος, ἄλλην τοῖς Αἰγυπτίοις ἐπιφέρει πληγὴν. Βατράχων πλῆθος ἄπειρον τὴν γῆν αὐτῶν ἐπεβόσκειτο· μεστὸς δὲ τούτων καὶ ὁ ποταμὸς ἦν, ὡς διαμωμένους τὸ ποτὸν τῶ τῶν ζώων ἰχῶρι κεκακωμένον λαμβάνειν, ἐναποθνησκόντων καὶ συνδιαφθειρομένων τῶ ὕδατι, ἣ τε χώρα αὐτῶν μεστὴ κακῆς ἦν ἰλύος, γεννωμένων τε καὶ

ἀποθνησκόντων, τὰς τε κατ' οἶκον αὐτῶν διαίτας ἠφάνιζον ἐν βοτοῖς εὐρισκόμενοι καὶ ποτοῖς, καὶ ταῖς εὐναῖς αὐτῶν ἐπιπολάζοντες, ὁδμή τε χαλεπή ἦν καὶ δυσώδης ἀποθνησκόντων τῶν βατράχων. καὶ ἐν αὐτῇ διαφθαρμένων. Ἰπὸ δὲ τούτων τῶν κακῶν ἐλαυνομένων τῶν Αἰγυπτίων, τὸν Μωϋσῆν ἐκέλευσεν ὁ βασιλεὺς οἴχεσθαι τοὺς Ἑβραίους λαβόντα. Παραχρῆμα τοῦτο εἰπόντος, ἠφάνιστο τῶν βατράχων τὸ πλῆθος, καὶ ἡ τε γῆ καὶ ὁ ποταμὸς εἰς τὴν ἰδίαν φύσιν κατέστησαν. Φαραώθης δὲ, ἅμα τοῦ τε πάθους ἀπήλλακτο ἢ γῆ, καὶ τῆς αἰτίας ἐπελέληστο καὶ τοὺς Ἑβραίους κατέϊχε, καὶ, ὥσπερ πλειόνων παθημάτων φύσεις βουλόμενος μαθεῖν, οὐκ ἔτ' ἠφίει τοῖς περὶ τὸν Μωϋσῆν ἐξιέναι, φόβῳ μᾶλλον ἢ φρονήσει ταύτην αὐτοῖς ἐπιτρέπων.

3. Πάλιν οὖν ἄλλου κακοῦ προσβολῇ μετήει τὸ θεῖον αὐτοῦ τὴν ἀπάτην. Φθειρῶν γὰρ τοῖς Αἰγυπτίοις ἐξήνθησεν ἄπειρόν τι πλῆθος ἐνδοθεν ἀναδιδόμενων, ὑφ' ὧν κακοὶ κακῶς ἀπώλλυντο, μὴ τε λουτροῖς μὴ τε κρίσεσι φαρμάκων διαφθεῖραι τὸ γένος αὐτῶν δυνάμενοι. Καὶ πρὸς τοῦτο τὸ δεινὸν ὁ τῶν Αἰγυπτίων βασιλεὺς ταραχθεὶς, καὶ δέισας ὁμοῦ τὸν ὀλεθρον τοῦ λαοῦ, καὶ τὴν αἰσχύνην δὲ τῆς ἀπωλείας λογισάμενος, ἐξ ἡμίσεως ὑπὸ φανλότητος ἠναγκάζετο σωφρονεῖν. Τοῖς μὲν γὰρ Ἑβραίοις αὐτοῖς ἐδίδου τὴν ἄφοδον, καὶ πρὸς τοῦτο λωπήσαντος, τέκνα καὶ γυναῖκας ὅμηρα τῆς ὑποστροφῆς αὐτῶν καταλιπεῖν αὐτοὺς ἥξιου. Προσεξαργαίνει δὲ τὸν θεόν, νομίσας ἀπατήσκειν αὐτοῦ τὴν πρόνοιαν, ὥσπερ Μωϋσέως, ἀλλ' οὐκ ἐκείνου, τιμωροῦντος τὴν Αἴγυπτον ὑπὲρ τῶν Ἑβραίων. Θηρίων γὰρ παντοίων καὶ πολυτρόπων, ὧν εἰς ὅψιν οὐδεὶς ἀπηντήκει πρότερον, τὴν χώραν αὐτῶν ἐγέμισεν, ὑφ' ὧν αὐτοὶ τε ἀπώλλυντο, καὶ ἡ γῆ τῆς ἐπιμελείας τῆς παρὰ τῶν γεωργῶν ἀπεστέρητο. Εἰ δέ τι καὶ διέφυγε τὴν ὑπ' ἐκείνοις ἀπώλειαν, νόσῳ τοῦτο, καὶ τῶν ἀνθρώπων ὑπομενόντων, ἔδαπανᾷτο,

4. Τοῦ δὲ Φαραώθου μὴδ' οὕτως εἰκοντος τοῖς τοῦ θεοῦ βουλήμασιν, ἀλλὰ τὰς μὲν γυναῖκας συνα-
 παίρειν τοῖς ἀνδράσιν ἀξιοῦντος, καταλείπεσθαι δὲ
 τοὺς παῖδας, οὐκ ἠπόρει τὸ θεῖον τὴν. πονηρίαν αὐτοῦ
 ποικίλοις κακοῖς καὶ μείζουσιν πῶν προενδεδημηκότων
 μετερχόμενον βασανίσαι, ἀλλὰ γὰρ δεινῶς αὐτοῖς ἐξηλ-
 κοῦντο τὰ σώματα, τῶν ἐντὸς διαφθειρομένων. Καὶ
 τὸ πολὺ τῶν Αἰγυπτίων οὕτως ἀπώλλυτο. Μὴδ' ὑπὸ
 110 ταύτης δὲ τῆς πληγῆς σωφρονιζομένου τοῦ βασιλέως,
 χάλασα, μὴτε πρότερον τοῦ κατ' Αἴγυπτον ἄερος τοῦτο
 πεπονθότος, μὴτε ὁμοία τῇ παρ' ἄλλοις ὄρα χειμῶνος
 κατιούση, μείζων δὲ τῆς παρὰ τοῖς τὰ βύρεια καὶ τὴν
 ἄρκτον νεμομένοισι ἔαρος ἀκμάζοντος, κατενεχθεῖσα,
 τοὺς καρποὺς αὐτῶν κατέκλασεν. Ἐπειτα γῦλον ἀκρί-
 δων ἐπινέμεται τὴν ὑπὸ τῆς χαλᾶξης μὴ καταβλαβεῖσαν
 σποράν, ὥστε πρὸς ἀκριβὲς πάσας τοῖς Αἰγυπτίοις τὰς
 ἀπὸ τῆς γῆς τῶν καρπῶν ἐλπίδας διολέσαι.

5. Ἦρκει μὲν οὖν τὸν δίχα πονηρίας ἀνόητον καὶ
 τὰ προειρημένα τῶν κακῶν, εἰς σύνεσιν καὶ τοῦ συμ-
 φέροντος τὴν ἐπίνοιαν ὠφελῆσαι. Φαραώθης δὲ οὐ
 τοσοῦτον ὑπὸ ἀφροσύνης, ὅσον ὑπὸ κακίας, αἰσθόμε-
 νος τῆς αἰτίας, ὅμως ἀντεφιλονέικει τῷ θεῷ, καὶ τοῦ
 κρείττονος ἐκὼν προδότης ἐγένετο. Καὶ κελεύει μὲν
 τὸν Μωϋσῆν μετὰ τε γυναικῶν καὶ παίδων ἀπάγειν
 τοὺς Ἑβραίους, τὴν δὲ λείαν αὐτοῖς καταλιπεῖν, ἐφ-
 θαρμένης αὐτοῖς τῆς οἰκείας. Τοῦ δὲ Μωϋσέως οὐχὶ
 δίκαια φήσαντος αὐτὸν ἀξιοῦν, 'δεῖν γὰρ αὐτοὺς τῷ
 θεῷ τὰς θυσίας ἐκ τῆς λείας ἐπενεγκεῖν, καὶ τριβομέ-
 νου διὰ ταύτην τὴν αἰτίαν τοῦ χρόνου, σκότος βαθὺ
 καὶ φέγγους ἄμοιρον περιχεῖται τοῖς Αἰγυπτίοις, ὑφ'
 οὗ τὰς τε ὄψεις ἀποκλειομένοις καὶ τὰς ἀναπνοὰς ἐμ-
 φραττομένοις ὑπὸ παχύτητος οἰκτρῶς τε ἀποθνήσκουσιν
 συνέβαινε, καὶ δεδιέναι μὴ καταποθῶσιν ὑπὸ τοῦ νέ-
 φους. Ἐῖτα τούτου διασκεδασθέντος μετὰ τρεῖς ἡμέ-
 ρας καὶ τοσαύτας νύκτας, ὡς οὐ μετενόει πρὸς τὴν ἔξο-
 δον τῶν Ἑβραίων ὁ Φαραώθης, προσελθὼν ὁ Μωϋσῆς

αησὶν, “ἄχρι πότε ἀπειθεῖς τῇ τοῦ θεοῦ γνώμῃ; κελεύει γὰρ οὗτος ἀπολύειν τοὺς Ἑβραίους. Καὶ οὐκ ἔστιν ἑτέρως ἀπαλλαγῆναι τῶν κακῶν ὑμᾶς μὴ ταῦτα ποιήσαντας.” Ὁ δὲ βασιλεὺς, ὀργισθεὶς ἐπὶ τοῖς εἰρημένοις, ἠπείλῃσεν ‘αὐτοῦ τὴν κεφαλὴν ἀποτεμεῖν, εἰ πάλιν περὶ τούτων ἐνοχλῶν αὐτῷ προσέλθοι.’ Μωϋσῆς δὲ ‘οὐκ ἔτι αὐτὸς ποιήσεσθαι περὶ τούτων λόγους ἔφησεν, αὐτὸν δὲ ἐκείνον, σὺν καὶ τοῖς πρώτοις τῶν Αἰγυπτίων, παρακαλέσειν τοὺς Ἑβραίους ἀπελθεῖν.’ Καὶ ὁ μὲν ταῦτ’ εἰπὼν ἀπαλλάσσεται.

6. Ὁ δὲ θεὸς, δηλώσας ἔτι μιᾷ πληγῇ τοὺς Αἰγυπτίους καταναγκάσειν ἀπολῦσαι τοὺς Ἑβραίους, ἐκέλευσε Μωϋσῆν παραγγεῖλαι τῷ λαῷ ‘θυσίαν ἐτοίμην ἔχειν, παρασκευασαμένους τῇ δεκάτῃ τοῦ Ξανθικοῦ μηνὸς εἰς τὴν τεσσαρεσκαίδεκάτην, — ὃς παρὰ μὲν Αἰγυπτίοις Φαρμουθὶ καλεῖται, Νισὰν δὲ παρὰ Ἑβραίοις, Μακεδόνης δ’ αὐτὸν Ξανθικὸν προσαγορεύουσιν, — ἀπάγειν τε τοὺς Ἑβραίους πάντα ἐπικομιζομένους.’ Καὶ ὁ μὲν ἐτοίμους ἔχων ἤδη τοὺς Ἑβραίους πρὸς τὴν ἔξοδον, καὶ διατάξας εἰς φρατριάς ἐν τῷ αὐτῷ συνεῖχεν. Ἐνστάσης δὲ τῆς τεσσαρεσκαίδεκάτης, πάντες πρὸς ἔξοδον ἔχοντες ἔθυσον, καὶ τῷ αἵματι τὰς οἰκίας ἠγνίζον, ὑσσώπου κόμας ἀναλαβόντες· καὶ δειπνήσαντες, τὰ λοιπὰ τῶν κρεῶν ἔχουσιν, ὡς ἐξελευσόμενοι. Ὅθεν νῦν ἔτι κατὰ τὸ ἔθος οὕτως θύο- 111
μεν, τὴν ἑορτὴν Πάσχα καλοῦντες, σημαίνει δὲ ὑπερβασία, διότι κατ’ ἐκείνην τὴν ἐσπέραν ὁ θεὸς αὐτῶν ὑπερβὰς, Αἰγυπτίοις ἐναπέσκηψε τὴν νόσον. Ἡ γὰρ φθορὰ τῶν προτοτόκων κατ’ ἐκείνην ἐπέεισι τὴν νύκτα τοῖς Αἰγυπτίοις, ὡς συνελθόντας πολλοὺς τῶν περὶ τὸ βασίλειον διαιτομένων τῇ Φαραώδῃ συμβουλευεῖν ἀπολύειν τοὺς Ἑβραίους. Καὶ Μωϋσῆν καλέσας ἐκείνος ἀπιέναι προσέταξεν, εἰ τῆς χώρας ἐξέλθοιεν, παύσασθαι τὴν Αἰγυπτίον κακοπαθοῦσαν ὑπολαβοῖν. Δώροισι τε τοὺς Ἑβραίους ἐτίμων, οἱ μὲν ὑπὲρ τοῦ τάχιον ἐξελθεῖν, οἱ δὲ καὶ κατὰ γειννακὴν πρὸς αὐτοὺς συνήθειαν.

CAP. XV. 1. Καὶ οἱ μὲν ἐξήσαν, κλαιόντων καὶ μετανοούντων, ὅτι χρήσαιτο χαλεπῶς αὐτοῖς, τῶν Αἰγυπτίων. Τὴν δὲ πορείαν ἐποιοῦντο κατὰ Αἰγυτοῦς πόλιν, ἔρημον οὖσαν ἐν τοῖς τότε. Βαβυλὼν γὰρ ὕστερον κτίζεται ἐκεῖ, Καμβύσου καταστρεφόμενου τὴν Αἴγυπτον. Συντόμῳς δὲ ποιούμενοι τὴν ἄφοδον, εἰς Βελσεφῶντα χωρίον τριταῖοι παραγίνονται τῆς Ἐρυθρᾶς θαλάσσης. Μηδενὸς δὲ τῶν ἀπὸ τῆς γῆς εὐποροῦντες διὰ τὴν ἔρημίαν, πεφυραμένοις τοῖς ἀλεύροις καὶ πεπηγόσι μόνον ὑπὸ βραχείας θερμότητος, τοῖς ἀπ' αὐτῶν ἄρτοις διετρέφοντο, καὶ τούτοις ἐπὶ τριάκοντα ἡμέραις ἐχρήσαντο· πρὸς πλείονα γὰρ οὐκ ἐξήρκεσε χρόνον αὐτοῖς, ὅσα ἐκ τῆς Αἰγύπτου ἐπεφέροντο, καὶ ταῦτα τὴν τροφὴν ταμιευόμενοις καὶ πρὸς ἀνάγκην, ἀλλὰ μὴ πρὸς κόρον αὐτῇ χρωμένοις, ὅθεν εἰς μνήμην τῆς τότε ἐνδεΐας ἐορτὴν ἄγομεν ἐφ' ἡμέρας ὀκτῶ, τὴν τῶν ἀζύμων λεγομένην. Τὸ μὲν οὖν πᾶν πλῆθος τῶν μετανισταμένων γυναιξὶν ἅμα καὶ τέκνοις σκοποῦσιν οὐκ εὐαρίθμητον ἦν, οἱ δὲ στρατεύσιμον ἔχοντες ἡλικίαν περὶ ἐξήκοντα μυριάδας ἦσαν.

2. Κατέλιπον δὲ τὴν Αἴγυπτον μηνὶ Ξανθικῷ, πέμπτῃ καὶ δεκάτῃ κατὰ σελήνην, μετὰ ἔτη τριάκοντα καὶ τετρακόσια ἢ τὸν πρόγονον ἡμῶν Ἀβραμον εἰς τὴν Χαναναίαν ἐλθεῖν, τῆς δὲ Ἰακώβου μεταναστάσεως εἰς τὴν Αἴγυπτον γενομένης διακοσίοις πρὸς τοῖς
112 δεκαπέντε ἐνιαυτοῖς ὕστερον. Μωϋσῇ δ' ἐγεγόνει μὲν ἔτος ὀγδοηκοστὸν ἦδη, ὃ δὲ ἀδελφὸς αὐτοῦ Ἀαρὼν τρισὶ πλείοσιν. Ἐπέκονιζον δὲ καὶ τὰ τοῦ Ἰωσήπου ὅσα, ταῦτ' ἐκείνου τοῖς υἱοῖς αὐτοῦ κελεύσαντος.

3. Αἰγύπτιοι δ' ἐπὶ τοῖς Ἑβραίοις ἐξελθοῦσι μετενόουν, καὶ τοῦ βασιλέως δεινῶς φαρντος, οἷς κατὰ γοητείαν τοῦ Μωϋσέως τούτων γεγονότων, ἐπ' αὐτοὺς ἐγνώκισαν ἀπιέναι. Καὶ λαβόντες ὅπλα καὶ παρασκευὴν ἐδίωκον, ὡς ἐπανάξοντες αὐτοὺς εἰ καταλάβοιεν· καὶ γὰρ οὐκ ἔτ' αὐτοὺς ἐντεύξεσθαι τῷ θεῷ,

τὴν γὰρ ἔξοδον αὐτοῖς γεγονέναι, κρατήσῃν δὲ ῥαδίως αὐτῶν ὑπέλαβον, ἀνόπλων τε ὄντων καὶ ὑπὸ τῆς ὀδοιπορίας κεκοπωμένων. Καὶ παρ' ἕκαστον ἀναπνυθάνομενοι ἢ χωρήσειαν, ἐπέσπευδον τὴν δίωξιν, καί τοι χαλεπῆς οὔσης ὄθενθῆναι τῆς γῆς, οὐ στρατοπέδοις μόνον ἀλλὰ καὶ καθ' ἓνα. Μωϋσῆς δὲ ταύτη τοὺς Ἑβραίους ἀπήγαγεν, ἵνα, εἰ μετανοήσαντες οἱ Αἰγύπτιοι διώκῃν ἐθέλοιεν, τιμωρίαν τῆς πονηρίας καὶ παραβάσεως τῶν ὁμολογημένων ὑπόσχοιεν. Καὶ διὰ Παλαιστίνους, δυσμενῶς ἔχοντας κατὰ παλαιὰν ἀπέχθειαν οὔσαν, ὅπως οὖν ἐβουλευέτο λανθάνειν ἀπερχόμενος· ὁμορος γάρ ἐστι τῇ τῶν Αἰγυπτίων χώρᾳ. Καὶ διὰ τοῦτο τὴν μὲν ἄγουσαν εἰς τὴν Παλαιστίνην οὐκ ἀπήγαγε τὸν λαόν, ἀλλὰ διὰ τῆς ἐρήμου, πολλὴν ἀνύσας ὁδὸν καὶ κακοπαθήσας, ἠθέλησεν ἐμβαλεῖν εἰς τὴν Χαναanaίαν, ἔτι δὲ καὶ διὰ τὰς ἐντολὰς τοῦ Θεοῦ κελεύσαντος ἀγαγεῖν τὸν λαὸν εἰς τὸ Σιναῖον ὄρος, ἐκεῖ ποιήσαντας τὰς θυσίας. Καταλαβόντες δὲ τοὺς Ἑβραίους οἱ Αἰγύπτιοι, εἰς μάχην παρεσκευάζοντο, καὶ συνελαύνουσιν αὐτοὺς ὑπὸ πολυχειρίας εἰς ὀλίγον χωρίον· ἑξακόσια γὰρ αὐτοῖς ἄρματα εἶπετο σὺν ἱππεῦσι πεντακιςμυριοῖς, καὶ ὀπλιτῶν μυριάδες ἦσαν εἴκοσι. Τὰς τε ὁδοὺς ἀπεφράγνυσαν, αἷς φεύξεσθαι τοὺς Ἑβραίους ὑπελάμβανον, μετὰ ξὺν κρημνῶν αὐτοῖς ἀπροςβάτων καὶ τῆς θαλάττης ἀπολαμβάνοντες· τελευτᾷ γὰρ εἰς αὐτὴν ὄρος, ὑπὸ 113 τραχύτητος ὁδῶν ἄπορον, καὶ φυγῆς ἀπολαμβάνόμενον. Τοιγαροῦν ἐν τῇ συμβολῇ τῇ πρὸς θάλασσαν τοῦ ὄρους τοὺς Ἑβραίους ἀπέφραττον τῷ στρατοπέδῳ, κατὰ στόμα τοῦτο ἰδρυσάμενοι, ὅπως τὴν εἰς τὸ πεδῖον ἔξοδον ὥσιν αὐτοῖς ἀφηρημένοι.

4. Μητ' οὖν ἱπομένειν πολιορκουμένων τρόπον διὰ τὴν ἔνδειαν τῶν ἐπιτηδείων δυνάμενοι, μήτε φυγῆς εὐπορίαν ὁρῶντες, ὅπλων τε σπανίζοντες εἰ καὶ μάχεσθαι δόξειεν αὐτοῖς, ἐν ἐλπίδι τοῦ πάντως ἀπολέσθαι καθιεστήκεσαν, εἰ μὴ παραδώσουσιν ἑαυτοὺς

τοῖς Αἰγυπτίοις ἐθελουσίους. Καὶ τὸν Μωϋσῆν ἡτι-
ῶντο, πάντων ἐπιλελησμένοι τῶν ἐκ θεοῦ πρὸς τὴν
ἐλευθερίαν αὐτοῖς σημείων γεγονότων· ὡς καὶ τὸν προ-
φήτην παρορμῶντα, καὶ τὴν σωτηρίαν αὐτοῖς ἐπαγ-
γελλόμενον ὑπὸ ἀπιστίας λίθοις ἐθελῆσαι βαλεῖν, πα-
ραδιδόναι τε σῆς τοῖς Αἰγυπτίοις διεγνωκέναι. Πέν-
θος τε ἦν καὶ ὀδυρμός γυναικῶν καὶ παίδων πρὸ ὀφ-
θαλμῶν ἐχόντων τὸν ὕλεθρον, ὕρσει καὶ θαλάσση πε-
ρικεκλεισμένων καὶ πολεμίους, καὶ φυγὴν οὐδαμόθεν ἐκ
τούτων ἐπινοούντων.

5. Μωϋσῆς δὲ, καίπερ ἀγριαίνοντος πρὸς αὐτὸν
τοῦ πλήθους, οὐτ' αὐτὸς ἐνέκαμνε τῇ περὶ αὐτοὺς
προνοίᾳ, καὶ τῷ θεῷ κατεφρόνει, τὰ τε ἄλλα πρὸς
τὴν ἐλευθερίαν αὐτοῖς ὅσα προεῖπε παρεσχηκός, καὶ
μηδὲ τότε αὐτοὺς ἰάσοντος ὑπὸ τοῖς ἐχθροῖς γενομέ-
νους ἢ δουλεύειν ἢ ἀπολέσθαι. Καὶ στας ἐν μέσοις,
"οὐδὲ ἀνθρώποις," εἶπε, "καλῶς τὰ παρόντα πεπολι-
τευμένοις πρὸς ἡμᾶς δίκαιον ἦν ἀπιστεῖν, ὡς οὐχ ὁ-
μοίοις ἰσομένοις πρὸς τὰ μέλλοντα. Τῆς δὲ τοῦ θεοῦ
νῦν ἀπογινώσκεις ὑμᾶς προνοίας, μανίας ἔργον ἂν
εἴη, παρ' οὗ πάντα ὑμῖν ἀπήντηκεν, ὅσα δι' ἐμοῦ
πρὸς σωτηρίαν καὶ τὴν ἀπαλλαγὴν τῆς δουλείας οὐδὲ
προςδοκῶσιν ὑπέσχετο. Μᾶλλον δ' ἐχρῆν ἐν ἀπόροις
ὡς δοκεῖτε γεγεννημένους βοηθὸν ἐλπίζειν τὸν θεόν, οὗ
καὶ τὸ νῦν εἰς ταύτην ἡμᾶς περικεκλειῖσθαι τὴν δυσ-
χωρίαν ἔργον, ἵνα ἐξ ἀνηγάνων, ὅτε οὐκέτ' αὐτοὶ νο-
μίξετε σωτηρίαν ἔξειν οὐδ' οἱ πολέμιοι, ἐκ τούτων ὀυσά-
μενος τὴν τε ἰσχὺν ἐπιδειξῆται τὴν ἑαυτοῦ, καὶ τὴν περὶ
ἡμᾶς πρόνοίαν. Οὐ γὰρ ἐπὶ μικροῖς τὸ θεῖον τὴν ἑαυ-
τοῦ συμμαχίαν οἷς ἂν εὖνουν ἢ δίδωσιν, ἀλλ' ἐφ' οἷς
ἀνθρωπίνην ἐλπίδα μὴ βλέποι πρὸς τὸ κρεῖττον πα-
ροῦσαν. Ὅθεν τοιοῦτω βοηθῷ πεπιστευκότες, ᾧ δὲ
ναμὶς καὶ τὰ μικρὰ ποιῆσαι μεγάλα, καὶ τῶν τηλι-
κούτων ἀσθένειαν καταψηφίσασθαι, μὴ καταπέπληχθε
τὴν Αἰγυπτίων παρασκευὴν, μηδ' ὅτι θάλασσα καὶ κα-
τόπιν ὑμῖν ὕρη φυγῆς ὁδὸν οὐ παρέχοντα, διὰ τοῦτ'

ἀπογινώσκετε τῆς σωτηρίας· γένοιτο γὰρ ἂν καὶ ταῦτα ὑμῖν πεδία τοῦ θεοῦ θελήσαντος, καὶ γῆ τὸ πέλαγος.”

CAP. XVI. 1. Τοσαῦτα εἰπὼν ἤγεν αὐτοὺς ἐπὶ τὴν 114 θάλασσαν, τῶν Αἰγυπτίων ὁρώντων· ἐν ὧρει γὰρ ἦσαν, καὶ, τῷ πόνῳ τεταλαιπωρημένοι τῆς διώξεως, εἰς τὴν ὑστεραίαν τὴν μάχην ὑπερβάλλεσθαι καλῶς ἔχειν ὑπελάμβανον. Ἐπεὶ δὲ πρὸς τῷ ἁγιαλῷ Μωϋσῆς ἐγεγόνει, λαβὼν τὴν βακτηρίαν τὸν θεὸν ἰκέτευε, καὶ σύμμαχον καὶ βοηθὸν ἐκάλει λέγων, “οὐδ’ αὐτὸς μὲν ἀγνοεῖς, ὦ δεσποτα, ὅτι φυγεῖν ἡμῖν ἐκ τῶν παρόντων οὔτε κατὰ ῥώμην οὔτε κατ’ ἐπίνοιάν ἐστιν ἀνθρώπινην, ἀλλ’ ἤδη τι πάντως σωτήριον στρατῶ, τῷ κατὰ τὴν σὴν βούλῃσιν ἀφέντι τὴν Αἴγυπτον, σὸν ἐστιν ἐκπορίζειν. Ἡμεῖς τε ἄλλην ἀπεγνωκότες ἐλπίδα καὶ μηχανὴν, εἰς τὴν ἀπὸ σοῦ μόνου καταφεύγομεν, καὶ εἰ τι παρὰ τῆς σῆς προνοίας ἔλθοι ἑξαρπάσαι τῆς Αἰγυπτίων ὀργῆς ἡμᾶς δυνάμενον ἀφορῶμεν. Ἀφίκοιτο δὲ τοῦτο ταχέως, τὴν σὴν ἐμφανίζον ἡμῖν δύναμιν, καὶ τὸν λαὸν, ὑπὸ ἀνελπιστίας καταπεπτωκότα πρὸς τὸ χεῖρον, ἀνάστησον εἰς εὐθυμίαν, καὶ τὸ περὶ τῆς σωτηρίας θάρσος. Ἐν οὐκ ἄλλοτρίαις δ’ ἐσμέν τοῖς ἀπόροις, ἀλλὰ σὴ μὲν ἢ θάλασσα, σὸν δὲ τὸ περικλεῖον ἡμᾶς ὕρος, ὡς ἀνοιγῆναι μὲν τοῦτο σοῦ κεύσαντος, ἡπειρωθῆναι δὲ καὶ τὸ πέλαγος· εἶναι δὲ ἡμῖν ἀποδρᾶναι καὶ δι’ ἄερος, δόξαν ἰσχυρῇ τῇ σῇ τοῦτον ἡμᾶς σῶζεσθαι τὸν τρόπον.

2. Τοσαῦτα ἐπιθείσας τύπτει τῇ βακτηρίᾳ τὴν θάλασσαν. Ἡ δὲ ὑπὸ τῆς πληγῆς ἀνεκόπη, καὶ, εἰς ἑαυτὴν ὑποχωρήσασα, γυμνὴν ἀφίησι τὴν γῆν ὁδὸν Ἑβραίοις εἶναι καὶ φυγὴν. Μωϋσῆς δὲ ὁρῶν τὴν ἐπιφανείαν τοῦ θεοῦ, καὶ τὸ πέλαγος ἐκκεχωρηκὸς αὐτοῖς τῆς ἰδίας ἡπείρου, πρῶτος ἐνέβανεν αὐτῇ, καὶ τοὺς Ἑβραίους ἐκέλευεν ἔπεσθαι διὰ θείας ὁδοῦ ποιουμένους τὴν πορείαν, καὶ τῷ κινδύνῳ τῶν παρόντων πο-

λεμίων ἡδομένους, καὶ χάριν ἔχοντας διὰ τὴν παράλογον οὕτως ἐξ αὐτοῦ σωτηρίαν ἀναφανείσαν.

3. Τῶν δὲ οὐκ ὀκνούντων, ἀλλ' ἱεμένων μετὰ σπουδῆς ὡς συμπαρόντος αὐτοῖς τοῦ θεοῦ, μαίνεσθαι μὲν αὐτοὺς Αἰγύπτιοι τὸ πρῶτον ἐδόκουν, ὡς ἐπὶ πρόδηλον ὄλεθρον ὀρμωμένους. Ἐπεὶ δ' ἐώρων ἀβλαβεῖς ἐπὶ τὸ πολὺ προκεκοφότες, καὶ μηδὲν αὐτοῖς ἐμπόδιον μηδὲ δυσχερὲς ἀπαντῆσαν, διώκειν ὠρμήκεσαν αὐτούς, ὡς καὶ ἐκείνοις ἡρεμήσουτος τοῦ πελάγους· καὶ προτάξαντες τὴν ἵππον κατέβαινον. Ἑβραῖοι δὲ καθοπλιζόμενοι καὶ τὸν χρόνον εἰς τοῦτο τριβοντας ἔφθασαν ἐπὶ τὴν ἀντιπέραν γῆν ἀπαθεῖς ἐκφυγόντες, ὅθεν καὶ θαρσαλεωτέροις συνέβαινε πρὸς τὴν δίωξιν, ὡς οἰδὲν οὐδ' αὐτῶν πεισομένων εἶναι. Αἰγύπτιοι δ' ἐλάνθανον ἰδίαν ὁδὸν Ἑβραίοις γεγενημένην, ἀλλ' οὐχὶ κοινὴν ἐμβαίνοντες, καὶ μέχρι σωτηρίας τῶν κινδυνευκότων πεποιημένην, ἀλλ' οὐχὶ καὶ τοῖς ἐπ' ἀπωλείᾳ τῇ τούτων ὠρμημένοις χρήσασθαι θέλουσιν. Ὡς οὖν ὁ τῶν Αἰ-
115 γυπτίων στρατὸς ἅπας ἐντὸς ἦν, ἐπιχειρεῖται πάλιν ἡ θάλασσα, καὶ περικαταλαμβάνει ῥοώδης ὑπὸ πνευμάτων κατιοῦσα τοὺς Αἰγυπτίους. Ὀμβροὶ τε ἀπὸ οὐρανοῦ κατέβαινον, καὶ βρονταὶ σκληραὶ προσεξαπτομένης ἀστραπῆς, καὶ κεραυνοὶ δὲ κατηνέχθησαν. Ὅλως δ' οὐδὲν ἦν τῶν ἐπ' ἀπωλείᾳ κατὰ μῆνιν θεοῦ συμπιπτόντων ἀνθρώποις, ὃ μὴ τότε συνῆλθε, καὶ γὰρ νῦν αὐτοὺς ῥοώδης καὶ σκοτεινὴ κατέλαβε. Καὶ οἱ μὲν οὕτως ἀπώλοντο πάντες, ὡς μὴδ' ἄγγελον τῆς συμφορᾶς τοῖς ὑπολειμμένοις ὑποστρέψαι.

4. Τοὺς δὲ Ἑβραίους οὐδὲ κατασχεῖν ἦν ἐπὶ τῇ χαρᾷ τῆς παραδόξου σωτηρίας καὶ τῇ τῶν πολεμίων ἀπωλείᾳ, βεβαίως νομίζοντας ἡλευθερωσθαι, τῶν ἀπαγκαζόντων δουλείᾳ διεφθαρμένων, καὶ τὸν θεὸν οὕτως ἐναργῶς ἔχοντας βοηθοῦντα. Καὶ οἱ μὲν αὐτοὶ τε τὸν κίνδυνον οὕτως ἐκφυγόντες, καὶ προσέτι τοὺς ἐχθροὺς ἐπιδόντες κεκολασμένους, ὡς οὐκ ἄλλοι τινὲς μνημονεύονται τῶν πρόσθεν ἀνθρώπων, ἐν ὕμνοις ἦσαν

καὶ παιδιαῖς ὅλην τὴν νύκτα· καὶ Μωϋσῆς ὥδῃν εἰς τὸν θεὸν, ἐγκώμιόν τε καὶ τῆς εὐμενείας εὐχαριστίαν περιέχουσιν, ἐν ἑξαμέτρῳ τόνῳ συντίθῃσιν.

5. Ἐγὼ μὲν οὖν ὡς εἶπον ἐν ταῖς ἱεραῖς βίβλοις οὕτως ἕκαστον τούτων παρέδωκα. Θανμάσει δὲ μηδεὶς τοῦ λόγου τὸ παράδοξον, εἰ ἀρχαίοις ἀνθρώποις καὶ πονηρίας ἀπείροις εὐρέθη σωτηρίας ὁδὸς καὶ διὰ θαλάσσης, εἴτε κατὰ βούλησιν θεοῦ, εἴτε κατ' αὐτόματον, ὅποτε καὶ τοῖς περὶ τὸν Ἀλέξανδρον τὸν βασιλέα τῆς Μακεδονίας χθές καὶ πρώην γεγονόσιν ὑπεχώρησε τὸ Παμφύλιον πέλαγος, καὶ ὁδὸν ἄλλην οὐκ ἔχουσι παρέσχε τὴν δι' αὐτοῦ, καταλύσαι τὴν Περσῶν ἡγεμονίαν τοῦ θεοῦ θελήσαντος. Καὶ τοῦτο πάντες ὁμολογοῦσιν οἱ τὰς Ἀλεξάνδρου πράξεις συγγραψάμενοι. Περὶ μὲν οὖν τούτων ὡς ἑκάστω δοκεῖ διαλαμβανέτω. ||

6. Τῇ δ' ὑστεραίᾳ τὰ ὄπλα τῶν Αἰγυπτίων, προσενεχθέντα τῇ στρατοπέδῳ τῶν Ἑβραίων ὑπὸ τοῦ ῥοῦ καὶ τῆς βίας τοῦ πνεύματος ἐπ' ἐκείνο ἐκδιδούσης, ὁ Μωϋσῆς, καὶ τοῦτο εἰκάσας τῇ τοῦ θεοῦ προνοίᾳ γεγονέναι, ὅπως μηδὲ ὀπλων ὧσιν ἄποροι, συναγαγὼν, καὶ τούτοις σκεπάσας τοὺς Ἑβραίους, ἤγεν ἐπὶ τὸ Σιναῖον ὄρος, θύσων ἐκεῖ τῷ θεῷ, καὶ τὰ σῶστρα τῆς πληθύνος ἀποδώσων, καθὼς αὐτῷ καὶ προεῖρητο.

Φ Λ: Ι Ω Σ Η Π Ο Υ 116

ΙΟΥΔΑΙΚΗΣ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑΣ ΒΙΒΛΙΟΝ ΤΡΙΤΟΝ.

Περιέχει ἡ βίβλος χρόνον ἐτῶν β'.

Argumentum Lib. III.

(1) Ὡς Μωϋσῆς τὸν λαὸν ἀπὸ Αἰγύπτου ἀναλαβὼν ἤγαγεν ἐπὶ τὸ Σιναῖον ὄρος, πολλὰ ταλαιπωρήσαντα ἐν τῇ ὁδοιπορίᾳ.

(2) Ὡς πολεμήσαντες Ἑβραίοις Ἀμαληκῖται καὶ οἱ περίεξ ἠτήθησαν, καὶ τὴν πολλὴν τῆς στρατιᾶς ἀπέβαλον πληθύν. (3) Ὅτι τὸν πενθερόν· αὐτοῦ Ἰοθόρην Μωϋσῆς, παραγενόμενον πρὸς αὐτὸν εἰς τὸ Σιναῖον, ἀσμένως ὑπέδεξατο. (4) Ὡς ὑπέθετο διατάξαι τὸν λαὸν αὐτῷ κατὰ χιλιάρχους καὶ ἑκατοντάρχους, ἅτακτον ὄντα τὸ πρῶτον· καὶ ὡς ἕκαστα τούτων ἐποίησε Μωϋσῆς κατὰ τὴν τοῦ πενθεροῦ παραίνεσιν. (5) Ὡς ἀναβὰς Μωϋσῆς ἐπὶ τὸ Σιναῖον ὄρος καὶ λαβὼν παρὰ τοῦ Θεοῦ τοὺς νόμους τοῖς Ἑβραίοις ἔδωκεν. (6) Περὶ τῆς σκῆπτης ἣν κατασκεύασεν ἐν τῇ ἐρήμῳ Μωϋσῆς εἰς τιμὴν τοῦ Θεοῦ, ὥστε ναὸν εἶναι δοκεῖν. (7) Τίνες τοῖς ἱερεῦσιν εἰσὶν αἱ στολαί, καὶ ἡ τοῦ ἀρχιερέως. (8) Περὶ τῆς τοῦ Ἀαρὼντος ἱερῶσύνης. (9) Τῶν θυσιῶν οἱ τρόποι. (10) Περὶ τῶν ἑορτῶν, καὶ ὡς ἕκαστη τῶν ἡμερῶν διατέτακται. (11) Περὶ τῶν ἁγίων. (12) Νόμοι διάφοροι. (13) Ὡς ἀπὸ ὄρους Σιναίου ἄρας Μωϋσῆς ἤγαγε τὸν λαὸν εἰς τοὺς ὄρους τῶν Χαναανίων. (14) Ὡς ὁ Μωϋσῆς τοὺς κατασκευομένους τῶν Χαναανίων τὴν τε χώραν καὶ τῶν πόλεων τὸ μέγεθος ἐξαπέστειλεν· ἔτι δὲ, ὅτι τῶν πεμφθέντων μετὰ τεσσαρακοστὴν ὑποστρεφάντων ἡμέραν, καὶ λεγόντων οὐκ ἀξιωμαχοὺς αὐτοὺς, ἀλλὰ τὴν τῶν Χαναανίων ὑπεξαιρόντων δύναμιν, τὸ πλῆθος ταραχθὲν καὶ πεσὼν εἰς ἀπόγνωσιν, ὥρμησεν ὥστε καταλεῦσαι παρὰ μικρὸν τὸν Μωϋσῆν, καὶ πάλιν εἰς τὴν Αἴγυπτον ἀποστρέφαι δουλεῦν διενγκότες. (15) Ὡς ἐπὶ τούτῳ Μωϋσῆς διαγαπητὰς τὸν Θεὸν αὐτοῖς ἐπὶ ἔτη τεσσαράκοντα, τὴν ἐπὶ τῆς ἐρημίας διατριβὴν, προῖπεν ὠρῆσθαι, καὶ μῆτε εἰς Αἴγυπτον ὑποστρέφειν, μῆτε λαβεῖν τὴν Χαναανίαν.

117 CAP. I. 1. Παράδοξον δὲ τοῖς Ἑβραίοις τῆς σωτηρίας οὕτω γενομένης, δεινῶς ἐλύπει πάλιν αὐτοὺς, ἀγομένους ἐπὶ τὸ Σιναῖον ὄρος, ἡ χώρα τελέως οὐσα ἔρημος, καὶ τῶν τε πρὸς τροφήν αὐτοῖς ἄπορος, σπανίζουσα δὲ καὶ ὕδατος εἰς τὸ ἔσχατον, καὶ μὴ μόνον ἀνθρώποις τι παρασχεῖν ἐνδεής, ἀλλὰ μὴδ' ἄλλο τι τῶν ζώων ἱκανὴ βόσκειν· ψαφάρὰ γάρ ἐστι, καὶ νοτὲρόν ἐξ αὐτῆς οὐδὲν ὅ, τι καὶ φῦσαι καρπὸν δύναται. Τοιαύτην δὲ οὖσαν τὴν χώραν ἐξ ἀνάγκης ὠδεύον, ἐτέραν ἀπελθεῖν οὐκ ἔχοντες. Ἐπεφύροντο δ' ἐκ τῆς προωδοιπορημένης ὕδωρ, τοῦ στρατηγοῦ κεκελευκότες, καὶ τούτου θαπανηθέντος, ἐκ φρεάτων ἐποιοῦντο

τὴν ὕδρεϊαν ἐπιπόνως διὰ σκληρότητα τῆς γῆς· καὶ τὸ εὐρισκόμενον δὲ πικρὸν ἀλλ' οὐ πότιμον ἦν, καὶ τοῦτο δὲ σπάνιον. Ἀφικνουῦνται δὲ τοῦτον ὀδεύοντες τὸν τρόπον περὶ δέλην ὄψλαν εἰς Μάρ τόπον, οὕτως διὰ τὴν τοῦ ὕδατος κακίαν ὀνομάσαντες, — μάρ γὰρ ἡ πικρία λέγεται. Καὶ αὐτόθι τεταλαιπωρημένοι τῷ τε συνεχεῖ τῆς ὁδοιπορίας καὶ τῇ τῆς τροφῆς ἀπορίᾳ, καὶ γὰρ καὶ τότε αὐτοὺς τελέως ἐπιλελοίπει, κατὰγονται· φορέαρ γὰρ ἦν, διὸ καὶ μᾶλλον ἔμειναν, οὐδ' αὐτὸ μὲν ἔξαρκεῖν δυνάμενον τσούτῳ στρατῷ, βραχεῖαν μέντοι παρέχον αὐτοῖς εὐθυμίαν ἐν ἐκείνοις εὐρεθὲν τοῖς χωρίοις· καὶ γὰρ ἤκουον παρὰ τῶν ἐξερευνώντων μηδὲν ἔμπροσθεν βεβήξουσιν εἶναι. Πικρὸν δὲ ἐκεῖνο τὸ ὕδωρ 118 καὶ ἄταπον ἦν, οὐκ ἀνθρώποις μόνον ἀλλὰ καὶ τοῖς ὑποζυγίοις ἀφόρητον.

2. Ὅρων δὲ ὁ Μωϋσῆς ἀθύμως διακειμένους, καὶ τοῦ πράγματος τὸ ἀναντίλεκτον, — οὐ γὰρ καθαρὸς ἦν στρατός, ὥστε τῷ βιαζομένῳ τῆς ἀνάγκης ἀντιτάξαι τὸ ἀνδρεῖον, ἀλλὰ διέφθειρε τὰ κατ' ἐκείνους γενναῖον παίδων τε καὶ γυναικῶν ὄχλος ἀσθενέστερος τῆς ἐκ λόγων διδασκαλίας, — ἐν χαλεπωτέροις ἦν, τὴν συμφορὰν τὴν τῶν ἀπάντων ἰδίαν αὐτοῦ ποιοῦμενος. Καὶ γὰρ οὐδ' ἐπ' ἄλλον τινα συνέτρεχον ἀλλ' ἐπ' αὐτὸν, ἀντιβολοῦντες, γυναῖα μὲν ὑπὲρ νηπίων, οἱ δ' ἄνδρες ὑπὲρ ἐκείνων, μὴ περιορᾶν, ἀλλ' ἐκπορίζειν αὐτοῖς ἀφορμὴν τινα σωτηρίας. Ἰκετεύειν οὖν τρέπεται τὸν θεόν, μεταβολεῖν τὸ ὕδωρ ἐκ τῆς παρούσης κακίας καὶ πότιμον αὐτοῖς παρασχεῖν. Καὶ κατανεύσαντος τοῦ θεοῦ τὴν χάριν, λαβὼν ἀποτομάδος τὸ ἄκρον ἐν ποσὶν ἐρδμιμένης, διαιρεῖ μέση, καὶ κατὰ μῆκος τὴν τομὴν ποιησάμενος. Ἐπειτα μεθεὶς εἰς τὸ φορέαρ, ἔπειθε τοὺς Ἑβραίους 'τὸν θεὸν ἐπήκουσιν αὐτοῦ τῶν εὐχῶν γεγονέναι, καὶ ὑπεσχῆσθαι τὸ ὕδωρ αὐτοῖς παρέξειν οἷον ἐπιθυμοῦσιν, ἂν πρὸς τὰ ὑπ' αὐτοῦ κελευόμενα μὴ ὀκνηρῶς ἀλλὰ προθύμως ὑπουργῶσιν.' Ἐρομένων δ' αὐτῶν, τί καὶ ποιούντων ἂν

μεταβάλαι τὸ ὕδωρ εἰς κρεῖττον, κελεύει τοὺς ἐν ἀκμῇ περιστάντας ἐξαντλεῖν, λέγων τὸ ὑπολειπόμενον εἶσεσθαι πότιμον αὐτοῖς προεκκενωθέντος τοῦ πλείονος. Καὶ οἱ μὲν ἐπόρουν· τὸ δὲ ὑπὸ τῶν συνεχῶν πληγῶν γεγυμνασμένον καὶ κεκαθαρμένον ἤδη πότιμον ἦν.

3. Ἀραντες δ' ἐκείθεν εἰς Ἡλιν ἀφικνοῦνται, πόρρωθεν μὲν ἀγαθὴν ὁραθῆναι, καὶ γὰρ φοινικόφυτος ἦν, πλησιάζουσα δὲ ἀπηλέγγετο πονηρά. Καὶ γὰρ οἱ φοῖνικες ὄντες οὐ πλείους ἐβδομήκοντα, δυσανξεῖς τε ἦσαν καὶ χαμαῖς ηῶλοι δι' ὕδατος ἀπορίαν, ψαφαροῦ τοῦ παντός ὄντος χωρίου· οὔτε γὰρ ἐκ τῶν πηγῶν, δώδεκα οὖσων τὸν ἀριθμὸν, νοτιερόν τι καὶ πρὸς ἄρδευσιν αὐτοῖς δι' ἐλπίδα χρήσιμον. Ἀλλὰ μὴ δυναμένων ἐκβλῦσαι μὴδ' ἀνασχεῖν, ἱκμάδες ἦσαν ὀλίγαι, καὶ διαμω-
119 μένοις τὴν ψάμμον οὐδὲν ἀπῆντα· καὶ ἂν τι δὲ στάζον ἔλαβον εἰς χεῖρας, ἄχρηστον εὗρισκον ὑπὸ τοῦ θολερόν εἶναι. Καρπὸν τε φέρειν ἦν ἀσθενῆ τὰ δένδρα, διὰ σπάνιν τῆς ἐξ ὕδατος εἰς τοῦτο ἀφορμῆς καὶ παρακλήσεως. Εἶχον οὖν ἐν αἰτίᾳ τὸν στρατηγὸν καὶ κατεβόων αὐτοῦ, τὴν τάλαιπωρίαν καὶ τὴν πείραν τῶν κακῶν δι' αὐτὸν πάσχειν λέγοντες. Τριακοστὴν γὰρ ἡμερὴν οὐδεύοντες ἡμέραν, ὅσα μὲν ἐπεφέροντο πάντα ἦσαν ἀναλωκοίτες, μηδενὶ δὲ περιτυγχάνοντες, δυσέλπιδες ἦσαν περὶ τῶν ὅλων. Πρὸς δὲ τῷ παρόντι κακῷ τὴν διανοίαν ὄντες, καὶ ἐν μνήμῃ εἶναι τῶν ὑπηργμένων αὐτοῖς ἐκ τε τοῦ θεοῦ καὶ τῆς Μωϋσέως ἀρετῆς καὶ συνεσσεως κωλυόμενοι, δι' ὀργῆς τὸν στρατηγὸν εἶχον, καὶ βάλλειν αὐτὸν ὠρμήκεσαν, ὥς αἰτιώτατον τῆς ἐν ποσὶν συμφορᾶς.

4. Ὁ δὲ, οὕτως ἀνηρεθισμένου τοῦ πλήθους καὶ πικρῶς ἐπ' αὐτὸν κεκινημένου, τῷ θεῷ θαρρῶν καὶ τῷ συνειδοτι τῆς περὶ τοὺς ὁμοφύλους προνοίας, πάρεισιν εἰς μέσους καὶ καταβρῶντον καὶ τὰς χεῖρας ἐπὶ τοῖς λίθοις ἐχόντων. Ὁραθῆναι τε κεχαρισμένος ὢν καὶ πλήθεσιν ὁμιλεῖν πιθανώτατος, καταπαύειν ἤρξατο τῆς ὀργῆς, 'μὴ τῶν παρόντων αὐτοὺς δυσκόλων

μέμνημένους λήθην ἔχειν τῶν ἔμπροσθεν εὐεργεσιῶν
 παρακαλῶν, μηδὲ, ὅτι νῦν ποιοῦσι, τῆς διανοίας ἐκ-
 βάλλειν τὰς τοῦ θεοῦ χάριτας καὶ δωρεάς, ὧν μεγά-
 λων καὶ ἐκ παραδόξου ἔτυχον γενομένων. Προςδοκᾷ
 δὲ καὶ τῆς παρούσης ἀπαλλαγῆναι ἀμηχανίας ἐκ τῆς
 τῶν θεοῦ κηδεμονίας, ὃν εἰκὸς δοκιμάζοντα τὴν ἀρε-
 τὴν αὐτῶν, πῶς τε καρτερίας ἔχουσι καὶ μνήμης τῶν
 προὔπηργμένων, εἰ μὴ πρὸς ἐκεῖνα γίνονται διὰ τὰ
 ἐν ποσὶν κακὰ, γυμνάζειν αὐτοὺς τοῖς ἄρτι χαλεποῖς.
 Ἐλέγχεσθαι δὲ αὐτοὺς οὐκ ἀγαθοὺς, οὔτε περὶ τὴν
 ὑπομονὴν οὔτε περὶ τὴν μνήμην τῶν εὖ γεγονότων, οὔ-
 τως μὲν τοῦ θεοῦ καὶ τῆς ἐκείνου γνώμης, καθ' ἣν
 ἐκλελοίπασιν τὴν Αἴγυπτον, καταφρονοῦντας, οὔτως δὲ
 πρὸς αὐτὸν τὸν ὑπηρετὴν αὐτοῦ διατεθέντας, καὶ ταῦ-
 τα μηδὲν αὐτοὺς διαψευσάμενον, περὶ ὧν εἶποι τε καὶ
 πράττειν κατ' ἐντολὴν τοῦ θεοῦ κελεύσειε. Καταριθ-
 μεῖται οὖν πάντα, πῶς τε φθαρέειν Αἰγύπτιοι, κατ-
 ἔχειν αὐτοὺς παρὰ τὴν τοῦ θεοῦ γνώμην βιαζόμενοι·
 καὶ τίνα τρόπον ὁ αὐτὸς ποταμὸς ἐκείνοις μὲν αἷμα
 ἦν καὶ ἄποτος, αὐτοῖς δὲ πότιμος καὶ γλυκὺς· πῶς
 τε διὰ τῆς θαλάσσης, ἀναφυγούσης αὐτοῖς πορρώτα-
 τῶ, καινὴν ὁδὸν ἀπελθόντες, αὐτῇ ταύτῃ σωθείσαν
 μὲν αὐτοὶ, τοὺς δὲ ἐχθροὺς ἐπίδοικεν ἀπολωλότας· ὅτι
 τε σπανίζοντις ὀπλῶν εἰς εὐπορίαν ὁ θεὸς καὶ τού-
 των καταστήσειεν· τὰ τε ἄλλα ὅσα πρὸς αὐτῷ τῇ δια-
 φθορῇσεσθαι δόξαντας γεγονέναι καὶ σώσειεν ὁ θεὸς
 ἐκ παραλόγου· καὶ ὡς δύναμις αὐτῷ, μὴ ἀπογινώ-
 σκειν μηδὲ νῦν αὐτοῦ τὴν πρόνοιαν, ἀλλ' ἀοργήτως πε-
 ριμένειν, λογιζομένους μὲν τὴν ἐπικουρίαν μηδὲ βρα-
 δεῖαν γενέσθαι, εἰ μὴ παρὰντίκα, πρὶν τινος πειρά-
 θῆναι δυσκόλου, πάρεστιν· ἡγουμένους δὲ οὐ κατ' ὀλι-
 γωρίαν μέλλειν τὸν θεὸν, ἀλλ' ἐπὶ πείρᾳ τῆς ἀνδρείας
 αὐτῶν καὶ τῆς περὶ τὴν ἐλευθερίαν ἡδονῆς, ἵνα 120
 μάθοι πότερόν ποτε καὶ τροφῆς ἀπορίαν καὶ σπάνιν
 ὕδατος ὑπὲρ αὐτῆς ἐστὲ ἐνεγκεῖν γενναῖοι, ἢ δου-
 λεύειν μᾶλλον ἀγαπᾶτε καθάπερ τὰ βοσκήματα τοῖς

κρατοῦσι καὶ τοῖς πρὸς τὰς ἐκείνων ὑπηρεσίας ἀφρό-
νως τρεφομένοις· δεδιέναι δὲ λοιπὸν οὐχ οὕτως ὑπὲρ
τῆς ἑαυτοῦ σωτηρίας, πείσεσθαι γὰρ οὐδὲν κακὸν ἀδί-
κως ἀποθανῶν, ἀλλ' ὑπὲρ αὐτῶν, μὴ δι' ὧν ἐπ' αὐτὸν
βάλλουσι λίθων τοῦ θεοῦ κατακρίνειν νομισθῶσιν·

5. Οὕτως οὖν ἐπράυνεν αὐτοὺς, καὶ τῆς μὲν τοῦ
βάλλειν ὁρμῆς ἐπέσχε, καὶ εἰς μετάνοιαν ὧν ἐμελλον
δρᾶν ἐπέτρεψε. Παθεῖν δ' οὐκ ἀλόγως αὐτοὺς διὰ τὴν
ἀνάγκην τοῦτο νομίσας, ἔγνω δεῖν ἐφ' ἱκετείαν τοῦ θεοῦ
καὶ παράκλησιν ἰλθεῖν. Καὶ ἀναβὰς ἐπὶ τινὰ σκο-
πὴν ἦτι 'πόρον τινὰ τῷ λαῷ καὶ τῆς ἐνδείας ἀπαλ-
λαγὴν· ἐν αὐτῷ γὰρ εἶναι τὴν σωτηρίαν αὐτοῦ, καὶ
οὐκ ἐν ἄλλῳ· συγγινώσκειν τε τοῖς νῦν ὑπὸ τῆς ἀ-
νάγκης ὑπὸ τοῦ λαοῦ πρᾶττομένοις, φύσει δυσαρέστου
καὶ φιλαίτιου τοῦ τῶν ἀνθρώπων ἐν οἷς ἂν ἀτυχή γέ-
νους ὄντος.' 'Ὁ δὲ θεὸς προνοήσκειν τε ἐπαγγέλλεται,
καὶ παρέξειν ἀφορμὴν ἣν ποθοῦσι. Μωϋσῆς δὲ τοῦ
θεοῦ ταῦτ' ἀκούσας καταβαίνει πρὸς τὸ πλῆθος. Οἱ
δ' ὡς ἑώρων καὶ ταῖς ἐπαγγελίαις ταῖς παρὰ τοῦ θεοῦ
γεγηθότα, μετέβαλον ἐκ τῆς κατηφείας ἐπὶ τὸ ἱλαρώ-
τερον, καὶ στὰς ἐκείνος ἐν μέσοις, 'ἦκειν ἔλεγε φέρων
αὐτοῖς παρὰ τοῦ θεοῦ τὴν περὶ τῶν ἐνεστηκότων ἀπό-
ρων ἀπαλλαγὴν.' Καὶ μετ' ὀλίγον ὁρτύγων πλῆθος,
τρέφει δὲ τοῦτο τὸ ὄρνεον ὡς οὐδὲν ἕτερον ὁ Ἀρά-
βιος κόλπος, ἐφίπταται τὴν μεταξὺ θάλασσαν ὑπερ-
ελθόν; καὶ, ὑπὸ κόπου τε ἅμα τῆς πτήσεως καὶ πρὸς-
γαιον μᾶλλον τῶν ἄλλων ὄν, καταφέρεται εἰς τοῖς
Ἑβραίοις. Οἱ δὲ συλλαμβάνοντες, ὡς τροφὴν αὐτοῖς
τοῦ θεοῦ ταύτην μηχανησαμένου, τὴν ἐνδειαν ἰῶντο.
Καὶ Μωϋσῆς ἐπ' εὐχὰς τρέπεται τοῦ θεοῦ, ταχεῖαν καὶ
παρὰ τὴν ὑπόσχεσιν ποιησαμένου τὴν ἐπικουρίαν·

6. Εὐθύς δὲ μετὰ τὴν πρώτην ἀφορμὴν τῆς τρο-
φῆς, καὶ δευτέραν αὐτοῖς κατέπεμπεν ὁ θεός. Ἀνέ-
χοντος γὰρ τοῦ Μωϋσέως τὰς χεῖρας ἐπὶ ταῖς εὐχαῖς,
δρόσος κατηνέχθη. Καὶ περιπηγνυμένης ταῖς χερσὶ,
Μωϋσῆς, ὑπονοήσας καὶ ταύτην εἰς τροφὴν ἦκειν αὐ-

τοῖς παρὰ τοῦ θεοῦ, γεύεται τε, καὶ ἡσθεὶς τοῦ πλή-
θους ἀγνοοῦντος καὶ νομίζοντος νίφασθαι, καὶ τῆς αἴ-
ρας εἶναι τοῦ ὑετοῦ τὸ γινόμενον, ἀναδιδάσκεν, οὐ
κατὰ τὴν ἐκείνων ὑπόληψιν ἀπ' οὐρανοῦ καταφέρει-
σθαι τὴν δρόσον, ἀλλ' ἐπὶ σωτηρίᾳ τῇ αὐτῶν καὶ δια-
τροφῇ, καὶ γευόμενος τοῦτο αὐτοῖς παρείχε πιστεῦειν.
Οἱ δὲ, μιμούμενοι τὸν στρατηγόν, ἤδοντο τῷ βρώ-
ματι, μέλιτι γάρ ἦν τὴν γλυκύτητα καὶ τὴν ἡδονὴν
ἐμφερές, ὅμοιον δὲ τῇ τῶν ἀρωμάτων βδέλλῃ, τὸ 121
δὲ μέγεθος τῷ κοριάνδρου σπέρματι. Καὶ περὶ τὴν
συλλογὴν λίαν αὐτοῦ ἐσπουδάκεσαν· παρήγγελο δ' ἐξ
ἰσοῦ πᾶσιν ἀσάφρων, τοῦτο δ' ἐστὶ μέτρον, εἰς ἐκάστην
ἡμέραν συλλέγειν, ὥς οὐκ ἐπιλείποντος αὐτοῖς τοῦ βρώ-
ματος, ἵνα μὴ τοῖς ἀδυνάτοις ἄπορον ἢ τὸ λαμβάνειν
δι' ἄλλην τῶν δυνατωτέρων πλεονεκτούντων περὶ τὴν
ἀναίρεσιν. Οἱ μέντοι πλέον τοῦ προστεταγμένου μέ-
τρου συναγαγόντες, οὐδὲν περιττότερον εἶχον τοῦ κα-
κοπαθῆσαι, ἀσάφρωνος γὰρ οὐδὲν πλέον εὕρισκον·
τοῦ δ' ὑπολειφθέντος εἰς τὴν ἐπιούσαν ὄνησις οὐδ' ἡ-
τις ἦν, διεφθαρμένου ὑπὸ τε σκωλήκων καὶ πικρίας.
Οὕτω θεῖον ἦν τὸ βρῶμα καὶ παράδοξον, ἀμύνει δὲ
τοῖς ταύτην νεμομένοις τὴν ἐκ τῶν ἄλλων ἀπορίαν.
Ἔτι δὲ καὶ νῦν ὕεται πᾶς ἐκεῖνος ὁ τόπος, καθάπερ
καὶ τότε Μωϋσῇ χαριζόμενον τὸ θεῖον κατέπεμψε τὴν
διατροφήν. Καλοῦσι δὲ Ἑβραῖοι τὸ βρῶμα τοῦτο μάν-
να, τὸ γὰρ μάν ἐπερωτήσις κατὰ τὴν ἡμετέραν διά-
λεκτον, τί τοῦτ' ἐστὶν, ἀνακρίνουσα. Καὶ οἱ μὲν χαί-
ροντες ἐπὶ τοῖς ἀπ' οὐρανοῦ πεμφθεῖσιν αὐτοῖς διετέ-
λουν, τῇ δὲ τροφῇ ταύτῃ τεσσαράκοντα ἔτησιν ἐχρή-
σαντο, ἐφ' ὅσον χρόνον ἦσαν ἐν τῇ ἐρήμῳ.

7. Ὡς δ' ἐκεῖθεν ἄραντες εἰς Ῥαφιδὸν ἦγον, τα-
λαιπωρηθέντες ὑπὸ τοῦ δίψους εἰς ἔσχατον, ἐν τε ταῖς
πρότερον ἡμέραις πίδαξιν ὀλίγαις ἐντυγχάνοντες, καὶ
τότε παντάπασι ἄνδρον εὐρόντες τὴν γῆν, ἐν κακοῖς
ἦσαν, καὶ πάλιν δι' ὀργῆς τὸν Μωϋσῆν ἐποιοῦντο. Ὁ
δὲ τὴν ὁρμὴν τοῦ πλήθους πρὸς μικρὸν ἐκκλίνας, ἐπὶ

λιτὰς τρέπεται τοῦ Θεοῦ, παρακαλῶν ὡς τροφὴν αὐτοῖς ἔδωκεν ἀπορουμένοις, οὕτω καὶ ποτὸν παρασχεῖν, διαφθειρομένης καὶ τῆς ἐπὶ τροφῇ χάριτος ποτοῦ μὴ παρόντος. Ὁ δ' οὐκ εἰς μακρὰν τὴν δωρεὰν ἀνεβάλλετο, τῷ δὲ Μωϋσῇ παρέξειν ὑπισχνεῖται πηγὴν καὶ πλήθος ὕδατος, ὅθεν οὐ προσδοκῆσειεν. Καὶ κελεύει τῷ βάκτρῳ πλήξαντα τὴν πέτραν, ἣν ἑώρων αὐτόθι παρακειμένην, παρ' αὐτῆς λαμβάνειν τὴν εὐπορίαν ὣν δεόνται· φροντίζειν γὰρ καὶ τοῦ μὴ σὺν πότῳ μηδὲ ἐργασίᾳ τὸ ποτὸν αὐτοῖς φανῆναι. Καὶ Μωϋσῆς, ταῦτα λαβὼν παρὰ τοῦ Θεοῦ, παραγίνεται πρὸς τὸν λαὸν, περιμένοντα καὶ εἰς αὐτὸν ἀφορῶντα, καὶ γὰρ ἤδη καὶ ἐθεώρουν αὐτὸν ἀπὸ τῆς σκοπῆς ὁρμώμενον. Ως δὲ ἤκεν, ἀπολύειν αὐτοὺς καὶ ταύτης τῆς ἀνάγκης ἔλεγεν τὸν Θεόν, καὶ κεχαρίσθαι σωτηρίαν οὐδ' ἐπισθεῖσαν, ἐκ τῆς πέτρας ποταμὸν αὐτοῖς ῥήσσεσθαι λέγων. Τῶν δὲ πρὸς τὴν ἀκοὴν καταπλαγέντων, εἰ ὑπὸ τε τοῦ δίψους καὶ τῆς ὁδοιπορίας τεταλαιπωρημένοις ἀνάγκη γένοιτο κόπτειν τὴν πέτραν, ὁ Μωϋσῆς πλήττει τε τῇ βακτηρίᾳ, καὶ χαρούσης ἐξέβλυσεν ὕδωρ πολὺ καὶ διανγέστατον. Οἱ δὲ τῷ παραδόξῳ τοῦ

122 γεγονότος κατεπλάγησαν, καὶ πρὸς τὴν ὕψιν ἤδη τὸ δίψος αὐτοῖς ἔλθεν, καὶ πίνουσιν ἡδὺ καὶ γλυκὺ τὸ νῆμα, καὶ οἶον ἂν εἴη Θεοῦ τὸ δῶρον δάντος ἐγαίμετο. Τὸν τε σὺν Μωϋσῇ ἐθαύμαζον οἷτως ὑπὸ τοῦ Θεοῦ τιμημένον, καὶ θυσίαις ἡμείβοντο τὴν τοῦ Θεοῦ περὶ αὐτοὺς πρόνοιαν. Δηλοῖ δὲ ἐν τῷ ἱερῷ ἀνακειμένη γραφῇ τὸν Θεὸν Μωϋσῇ προειπεῖν, οὕτως ἐκ τῆς πέτρας ἀναδοθῆσεσθαι ὕδωρ.

CAP. II. 1. Τοῦ δὲ τῶν Ἑβραίων ὀνόματος ἤδη πολλοῦ κατὰ πάντα διαβωμένου, καὶ τοῦ περὶ αὐτῶν λόγου φοιτῶντος, ἐν φόβῳ συνέβαινε οὐ μικρῷ τοῖς ἐπιχωρίους εἶναι, καὶ πρεσβευόμενα πρὸς ἀλλήλους παρεκάλουν ἀμύνειν, καὶ πειρᾶσθαι τοὺς ἄνδρας διαφθεῖρειν· ἐτύγχανον δὲ αἱ πρὸς τοῦτο ἐνάγοντες, οἳ τε τὴν Τοβολίτιν καὶ τὴν Πέτραν κατοικοῦντες, οἱ

καλοῦνται μὲν Ἀμαληκῖται, μαχιμώτατοι δὲ τῶν ἐκείσε
ἔθνων ὑπῆρχον. Ὡν πέμποντες οἱ βασιλεῖς ἀλλήλους
τε καὶ τοὺς περιοίκους ἐπὶ τὸν πρὸς Ἑβραίους πόλεμον
παρεκάλουν, στρατὸν ἀλλόφυλον καὶ τῆς Αἰγυπτίων
ἀποδράσαντα δουλείας ἐφεδρεύειν αὐτοῖς λέγοντες, ὃν
οὐ καλῶς ἔχει περιορᾶν, ἀλλὰ πρὶν ἢ λαβεῖν ἰσχὺν καὶ
παρελθεῖν εἰς εὐπορίαν, καὶ αὐτοὺς τῆς πρὸς ἡμᾶς κα-
ἀρξαι μάχης θαρσύνσαντας τῷ μηδὲν αὐτοῖς παρ' ἡμῶν
ἀπαντᾶν, καταλύειν ἀσφαλές καὶ σῶφρον, δίκην αὐτοῖς
καὶ περὶ τῆς ἐρήμου καὶ τῶν ἐν αὐτῇ πραχθέντων ἀ-
παιτούντας, ἀλλ' οὐχ οὕτως ὅταν ταῖς πόλεσιν ἡμῶν
καὶ τοῖς ἀγαθοῖς ἐπιβάλλωσι τὰς χεῖρας. Οἱ ἀρχομένην
δὲ δύνανται ἐχθρῶν πειρώμενοι καταλύειν ἀγαθοὶ συν-
εῖναι μᾶλλον, ἢ οἱ προκόψασαν μείζω κωλύοντες γενέ-
σθαι· οἱ μὲν γὰρ τοῦ περισσοῦ δοκοῦσι νεμεσᾶν, οἱ δ'
οὐδεμίαν αὐτοῖς ἀφορμὴν καθ' αὐτῶν ἔωσι γενέσθαι.
Τοιαῦτα τοῖς τε πλησιοχώροις καὶ πρὸς ἀλλήλους πρεσ-
βευόμενοι, χωρεῖν τοῖς Ἑβραίοις ἐγνώκεσαν εἰς μάχην.

2. Μωϋσῇ δὲ, οὐδὲν προσδοκῶντι πολέμιον, απο-
ρίαν καὶ ταραχὴν ἐνεποιεῖ τὰ τῶν ἐπιχωρίων. Καὶ
παρόντων ἐπὶ τὴν μάχην ἤδη καὶ κινδυνεύειν δέον,
ἐθορύβει χαλεπῶς τὸ τῶν Ἑβραίων πλήθος ἐν ἀπορίᾳ
μὲν ὃν ἀπάντων, μέλλον δὲ πολεμεῖν πρὸς ἀνθρώπους
τοῖς ἅπασιν καλῶς ἐξηρισμένους. Παραμυθίας οὖν ὁ
Μωϋσῆς ἤρχετο, καὶ θαρρύνειν παρεκάλει τῇ τοῦ θεοῦ
ψήφῳ πεπιστευκότας, ὅφ' ἧς εἰς τὴν ἐλευθερίαν ἤρ-
μένοι, κατανικήσειαν τοὺς περὶ αὐτῆς εἰς μάχην αὐ-
τοῖς καθισταμένους· ὑπολαμβάνειν δὲ τὸ μὲν αὐτῶν
στράτευμα πολὺ, καὶ πάντων ἀπροςθεῖς, ὅπλων, χρη-
μάτων, τροφῆς, τῶν ἄλλων ὧν παρόντων ἐκ πεποι- 123
θήσεως πολεμοῦσιν ἄνθρωποι, κρίνοντας ἐν τῇ παρὰ
τοῦ θεοῦ συμμαχίᾳ ταῦτα αὐτοῖς παρεῖναι· τὸ δὲ τῶν
ἐναντίων ὀλίγον, ἄνοπλον, ἀσθενές, οἷον καὶ μὴ ὑπὸ
τοιούτων, οἷοις αὐτοῖς σύνοιδεν οὔσιν, νικᾶσθαι βου-
λομένου τοῦ θεοῦ· εἰδέναι δ' οἷος οὗτος ἐπικουρός, ἐκ
πολλῶν πεπειραμένους καὶ δεινότερων τοῦ πολέμου.

τοῦτον μὲν γὰρ εἶναι πρὸς ἀνθρώπους· ἃ δ' ἦν αὐτοῖς πρὸς λιμὸν καὶ δίψος ἄπορα, καὶ πρὸς ὄρη καὶ θάλασσαν ὁδὸν οὐκ ἔχουσι φυγῆς, ταῦτα αὐτῆς διὰ τὴν εὐμένειαν τὴν παρὰ τοῦ θεοῦ νενικῆσθαι. Νῦν δὲ γενέσθαι παρεκάλει προθυμοτάτους, ὡς τῆς ἀπάντων εὐπορίας αὐτοῖς ἐν τῷ κρατῆσαι τῶν ἐχθρῶν κειμένης.

3. Καὶ Μωϋσῆς μὲν τοιοῦτοις παρεθάρσυνε τὸ πλῆθος λόγοις, συγκαλῶν τοὺς τε φυλάρχους καὶ τῶν ἐν τέλει καθ' ἑκάστους τε καὶ σὺν ἀλλήλοις· τοὺς μὲν νεωτέρους παρεκάλει πείθεσθαι τοῖς πρεσβυτέροις, τοὺς δὲ ἀκροᾶσθαι τοῦ στρατηγοῦ. Οἱ δὲ ἦσαν ἐπὶ τὸν κίνδυνον τὰς ψυχὰς ἡρμένοι, καὶ πρὸς τὸ δεινὸν ἐτόμως ἔχοντες, ἡλπίζον ἀπαλλαγῆσεσθαι ποτε τῶν κακῶν· καὶ τὸν Μωϋσῆν ἐκέλευον ἄγειν αὐτοὺς ἐπὶ τοὺς πολεμίους ἤδη, καὶ μὴ μέλλειν, ὡς τῆς ἀναβολῆς ἐμποδίζούσης τὴν προθυμίαν αὐτῶν. Τὸ δὲ τῆς πληθύος ἀποκρίνας πᾶν τὸ μάχιμον Ἰησοῦν ἐφίστησιν αὐτῷ, Ναυήνου μὲν υἱὸν, φυλῆς τῆς Ἐφραϊμίτιδος, ἀνδρειότατον δὲ καὶ πόρους ὑποστῆναι γεννικόν, καὶ νοῆσαι τε καὶ εἰπεῖν ἱκανάτατον, καὶ θρησκευόντα τὸν θεὸν ἐκπρεπῶς, καὶ Μωϋσῆν διδάσκαλον τῆς πρὸς θεὸν εὐσεβείας πεποιημένον, τιμώμενόν τε παρὰ τοῖς Ἑβραίοις. Βραχὺ δέ τι περὶ τὸ ὕδωρ ἔταξε τῶν ὀπλιτῶν ἐπὶ φυλακῇ παιδῶν καὶ γυναικῶν τοῦ τε πρὸς παντὸς στρατοπέδου. Καὶ νύκτα μὲν πᾶσαν ἐν παρασκευαῖς ἦσαν, τῶν τε ὀπλῶν εἴ τι πεπονηκὸς ἦν ἀναλαμβάνοντες, καὶ τοῖς στρατηγοῖς προσέχοντες, ὡς ὁρμήσοντες ἐπὶ τὴν μάχην ὅποτε κελύσειεν αὐτοὺς Μωϋσῆς. Διηγεῖται δὲ καὶ Μωϋσῆς, ἀναδιδάσκων τὸν Ἰησοῦν ὅν τρόπον ἐκτάξειε τὸ στρατόπεδον. Ἠργμένης δὲ ὑπερφαίνειν τῆς ἡμέρας, αὐθις τὸν τε Ἰησοῦν παρεκάλει· μηδὲν χεῖρονα φανῆναι κατὰ τὸ ἔργον τῆς οὔσης περὶ αὐτὸν ἐλπίδος, δοῖαν τε διὰ τῆς παροίσης κτήσασθαι στρατηγίας παρὰ τοῖς ἀρχομένοις ἐπὶ τοῖς γεγενημένοις. Τῶν δὲ Ἑβραίων τοὺς ἀξιολογωτάτους ἰδίᾳ παρεκάλει, καὶ σύμπαν ἤδη τὸ πλῆθος ὠπλισμέ-

νον παρώριμα. Καὶ ὁ μὲν, οὕτως παραστησάμενος 124 τὸν στρατὸν τοῖς τε λόγοις καὶ τῇ διὰ τῶν ἔργων παρασκευῇ, ἀνεχώρει πρὸς τὸ ὄρος, θεῶ τε καὶ Ἰησοῦ παραδιδούς τὸ στράτευμα.

4. Προδέμισγον δὲ οἱ πολέμιοι, καὶ ἐν χερσὶν ἦν ἡ μάχη, προθυμία τε καὶ διακελευσμῶ τὰ πρὸς ἀλλήλους χρωμένων. Μέχρι μὲν οὖν Μωϋσῆς αὐτοῖς ἀνίσχει τὰς χεῖρας, καὶ τοὺς Ἀμαληκίτας κατεπόνουν οἱ Ἑβραῖοι. Τὸν οὖν πόνον τῆς ἀνατάσεως τῶν χειρῶν ὁ Μωϋσῆς οὐχ ὑπομένων, — ὅσας γὰρ ἂν αὐτὰς καθίει, τοσαυτάκις ἐλαττοῦσθαι τοὺς οἰκείους αὐτοῦ συνέβαινε, — κελεύει τὸν τε ἀδελφὸν Ἀαρῶνα, καὶ τῆς ἀδελφῆς Μαριάμμης τὸν ἄνδρα Οὐρωνα, στάντας ἐκατέρωθεν αὐτοῦ διακρατεῖν τὰς χεῖρας, καὶ μὴ ἐπιτρέπειν κάμνειν βοηθοῦντας. Καὶ τοῦτον γενομένου κατὰ κράτος ἐνίκων τοὺς Ἀμαληκίτας οἱ Ἑβραῖοι, καὶ πάντες ἀπολώλεσαν ἂν, εἰ μὴ νυκτὸς ἐπιγενομένης ἀπέσχοντο τοῦ κτείνειν. Νίκην δὲ καλλίστην καὶ καιριωτάτην νικῶσιν ἡμῶν οἱ πρόγονοι. Καὶ γὰρ καὶ τῶν ἐπιστρατευσάντων ἐκράτησαν, καὶ τοὺς περιόλους ἐφόβησαν, εὐπορήσαντες μεγάλων καὶ λαμπρῶν, ὧν ἐκ τοῦ πονεῖν ἐπέτυχον, ἀγαθῶν· ἐλόντες γὰρ καὶ τὸ στρατόπεδον τῶν πολεμίων, πλούτους τε μεγάλους δημοσίᾳ καὶ κατ' ἰδίαν ἔσχον, οὐδὲ τῆς ἀναγκῆς τροφῆς πρότερον εὐποροῦντες. Ἰπῆρξε δ' αὐτοῖς οὐκ εἰς τὸ παρὸν μόνον, ἀλλὰ καὶ εἰς τὸν αὐτοῖς αἰῶνα, τῶν ἀγαθῶν αἰτία κατορθωθεῖσα ἢ προειρημένη μάχη· οὐ γὰρ τὰ σώματα μόνον τῶν ἐπιστρατευσάντων ἐδούλωσαν, ἀλλὰ καὶ τὰ φρονήματα, καὶ τοῖς περιόλοις ἅπασι μετὰ τὴν ἐκείνων ἦτταν ἐγένοντο φοβεροί. Αὐτοὶ τε πλούτου μεγάλου δύναμιν προσέλαβον· πολὺς μὲν γὰρ ἄργυρός τε καὶ χρυσὸς ἐγκατελείφθη ἐν τῷ στρατοπέδῳ, καὶ σκεύη χαλκᾷ οἷς ἐχρῶντο περὶ τὴν διαίταν, πολὺ δὲ ἐπίσημον πλῆθος ἐκατέρων, ὅσα τε ὑφαντὰ καὶ κόσμοι παρὰ τὰς ὀπλήσεις, ἥτε ἄλλη θεραπεία καὶ κατασκευὴ ἐκείνων, λεία τε παντοῖα

κτηνῶν, καὶ ὅσα φιλεῖ στρατοπέδοις ἐξοδευκῶσιν ἐπεσθαι. Φρονήματος τε ὑπεπλήσθησαν ἐπ' ἀνδρείᾳ Ἑβραῖοι, καὶ πολλή μεταποίησις ἀρετῆς ἦν αὐτοῖς· πρὸς τε τῷ πονεῖν ἦσαν αἰεὶ, τούτοις πάντα ληπτὰ νομίζοντες εἶναι. Καὶ ταύτης μὲν τῆς μάχης τοῦτο τὸ πέρας.

5. Τῇ δὲ ὑστεραίᾳ Μωϋσῆς νεκρούς τε ἐσκύλευε τῶν πολεμίον, καὶ τὰς παντευχίας τῶν φεγόντων συνέλεγεν, ἀριστεῖσί τε τιμὰς ἐδίδου, καὶ τὸν στρατηγὸν Ἰησοῦν ἐνεγκωμίαζε, μαρτυρούμενον ἐφ' οἷς ἔπραξεν ὑπὸ παντός τοῦ στρατοῦ. Ἀπέθανεν δὲ Ἑ-
125 βραῖον μὲν οὐδεὶς, τῶν δὲ πολεμίων ὅσους οὐδ' ἀριθμῷ γινῶναι δυνατόν ἦν. Θύσας δὲ χαριστήρια βωμὸν ἰδρύεται, ΝΙΚΑΙΟΝ ὀνομάσας τὸν θεόν. Προσηγμένε τε πανωλεθρία τοὺς Ἀμαληκίτας ἀπολούν-
μένους, καὶ μηδὲνα αὐτῶν ὑπολειφθισόμενον εἰς αὐθις, διὰ τὸ Ἑβραίοις ἐπιστρατεύσασθαι, καὶ ταῦτα ἐν ἐρήμῳ τε γῇ καὶ ταλαιπωρουμένοις. Τὸν τε στρατὸν εὐωχίαις ἀνελάμβανεν. Καὶ ταύτην μὲν τὴν μάχην πρώτην μαχεσάμενοι πρὸς τοὺς κατατολμήσαντας αὐτῶν, μετὰ τὴν ἐξ Αἰγύπτου γενομένην ἔξοδον, οὕτως ἐπολέμησαν. Ἐπεὶ δὲ τὴν τῶν ἐπινικίων ἐορτὴν ὁ Μωϋσῆς ἤγαγεν, ἀναπαύσας ἐπ' ὀλίγας ἡμέρας, τοὺς Ἑβραίους μετὰ τὴν μάχην προῆγε συντειαγμένους· πολὺ δ' ἦν ἤδη τὸ ὑπλιτικὸν αὐτοῖς. Καὶ προϊὼν κατ' ὀλίγον, ἐν τριμῆνῳ μετὰ τὴν ἐξ Αἰγύπτου κίνησιν παρῆν ἐπὶ τὸ Σιναῖον ὄρος, ἐν ᾧ τὰ τε περὶ τὸν θάμνον αὐτῷ καὶ τὰ λοιπὰ φαντάσματα συν-
τυχεῖν προειρήκαμεν.

CAP. III. 1. Καὶ Ραγουήλος ὁ πενθερὸς τὴν αὐτοῦ πυνθανόμενος εὐπραξίαν, ἀσμένως ἀπῆντα. Μωϋσῆς δὲ, καὶ Σατρώραν τὴν γυναῖκα αὐτοῦ δεχόμενος καὶ τοὺς παῖδας, ἦδεται ἐπὶ τῇ τοῦ πενθεροῦ ἀφίξει, καὶ θύσας εὐώχει τὸ πλῆθος τοῦ θάμνου πλυσίον, ὅς δια-
πεφεύγει τοῦ πυρὸς τὴν φλόγῳσιν· καὶ τὸ μὲν πλῆθος κατὰ συγγενείας ὡς ἕκαστοι τῆς εὐωχίας μετε-

λάβανον. Ἀαρὼν δὲ σὺν τοῖς παροῦσι Ῥαγουῆλον προσλαβόμενος, ὕμνους τε ᾗδον εἰς τὸν θεόν, ὡς τῆς σωτηρίας αὐτοῖς καὶ τῆς ἐλευθερίας αἴτιον καὶ πορ-
στην γεγενημένον· καὶ τὸν στρατηγὸν εὐφήμεουν, ὡς
κατὰ ἀρετὴν ἐκείνου πάντων αὐτοῖς κατὰ νοῦν ἀπην-
τηκότων. Καὶ Ῥαγουῆλος πολλὰ μὲν ἐγκοίμια τοῦ
πλήθους ἐπὶ τῇ πρὸς τὸν Μωϋσῆν εὐχαριστίᾳ διεξήει,
ἐθαύμαζε δὲ τὸν Μωϋσῆν τῆς ἐπὶ σωτηρίᾳ τῶν φίλων
ἀνδραγαθίας.

CAP. IV. 1. Τῇ δὲ ὑστεραία θιασάμενος ὁ Ῥα- 126
γουῆλος τὸν Μωϋσῆν ἐν ὄχλῳ πραγμάτων ὄντα, —
διέλυε γὰρ τὰς δίκας τοῖς δεομένοις, πάντων ἐπ' αὐ-
τὸν βαδίζόντων, καὶ μόνοις ἂν τοῦ δικαίου τυχεῖν ἡ-
γουμένων, εἰ δαιτητῆς αὐτοῖς οὗτος γένοιτο, καὶ παρὰ
τοῖς ἡττωμένοις κοῦφον ἐδόκει τὸ λείπεσθαι, κατὰ δι-
καιοσύνην οὐ κατὰ πλεονεξίαν αὐτὸ πάσχειν νομίζου-
σιν, — τότε μὲν ἡσυχίαν ἦγε, μὴ βουλόμενος ἐμπο-
δίζειν τοῖς ἀρετῇ χρῆσθαι τοῦ στρατηγοῦ θέλουσιν.
Πανσάμενον δὲ τοῦ θορύβου παραλαβὼν, καὶ συμ-
μικνωθεὶς ἀνεδίδασκεν ἅ χρὴ ποιεῖν. Καὶ συνεβούλευε
τῆς μὲν ἐπὶ τοῖς ἡττοσι τалаπωρίας ἐτέροις ἐκοτῆ-
ναι, περὶ δὲ τῶν μειζόνων καὶ τῆς σωτηρίας τοῦ πλή-
θους ἔχειν τὴν πρόνοιαν αὐτόν· δικάσαι μὲν γὰρ ἀγα-
θοὺς, καὶ ἄλλους Ἑβραίων εὐρεθῆναι, φροντίσαι δὲ
τοσούτων μυριάδων σωτηρίας, οὐκ ἄλλον τινὰ δύνα-
σθαι μὴ Μωϋσῆν γενόμενον. Αἰσθανόμενος ὅδν τῆς
ἀρετῆς, φησὶ, σαυτοῦ, καὶ οἷος γέγονας ἐπὶ τῶ τὸν
λαὸν ὑπουργῶν τῷ θεῷ σώζειν, τὴν μὲν τῶν ἐγκλημά-
των δαιταν ἐπίτρεψον αὐτοῖς ποιῆσθαι καὶ ἐπ' ἄλ-
λων· σὺ δὲ πρὸς μόνῃ τῇ τοῦ θεοῦ θεραπείᾳ κατέχων
σεαυτὸν διατέλει, ζητῶν οἷς ἂν τὸ πλήθος ἀπαλλάξειας
τῆς νῦν ἀπορίας. Ὑποθήκαις δὲ ταῖς ἐμαῖς περὶ τῶν
ἀνθρωπείων χρῆσάμενος, τὸν στρατὸν ἐξετάσεις ἀκρο-
βῶς, καὶ κατὰ μυρίους τούτων κεκριμένους ἄρχοντας
ἀποδείξεις, εἴτα κατὰ χιλίους· διαιρήσεις δὲ μετ' αὐ-

τούς εἰς πεντακοσίους, καὶ πάλιν εἰς ἑκατὸν, εἶτα εἰς πεντήκοντα. Ἀρχοντας τε ἐπὶ τούτοις τάξεις, οἱ κατὰ τριάκοντα μερισθέντας διακοσμήσουσι, καὶ κατὰ εἴκοσι καὶ δέκα συναριθμουμένους. Ἔστω δέ τις ἐπὶ τούτοις εἰς, τὴν προσηγορίαν ἀπὸ τοῦ τῶν ἀρχομένων ἀριθμοῦ λαμβάνων. Οἱ δὲ δοκιμασθέντες ὑπὸ τοῦ πλήθους παντὸς εἶναι ἀγαθοὶ καὶ δίκαιοι, περὶ τε τῶν διαφορῶν αὐτοῖς κρίνουσι. Ἐὰν ᾗ τι μείζον ἐπὶ τοὺς ἐν ἀξιώματι τὴν περὶ τούτου διάγνωσιν ἐπανοίσουσιν, ἂν δὲ καὶ ἐκείνους διαφύγῃ τὸ περὶ τοῦ πράγματος 127 δύσκολον, ἐπὶ σὲ τοῦτο ἀναπέμψουσιν. Ἔσται γὰρ οὕτως ἀμφοτέρω, καὶ τῶν δικαίων Ἑβραῖοι τεύξονται, καὶ σὺ τῷ θεῷ προσεδρεύων εὐμενέστερον ἂν αὐτὸν ποιήσεις τῷ στρατῷ.

2. Ταῦτα Παρουήλου παραινέσαντος, Μωϋσῆς ἀσμένως προσήκατο τὴν συμβουλίαν, καὶ ποιεῖ κατὰ τὴν ὑποθήκην τὴν ἐκείνου, τοῦ τρόπου τὴν ἐπίνοιαν οὐκ ἀποκρυψάμενος, οὐδὲ σφετερισάμενος αὐτήν, ἀλλὰ ποιήσας φανερόν τὸν ἐξευρηκότα τῷ πλήθει. Καὶ ἐν τοῖς βιβλίοις δὲ Παρουήλον ἔγραψεν, ὡς εὐρηκότα τὴν διάταξιν τὴν προειρημένην, καλῶς ἔχειν ἡγαύμενος τὰ ἀληθῆ μαρτυρεῖν τοῖς ἀξίοις, εἰ καὶ δόξαν ἐμελλε φέρειν ἐπιγραφομένων τὰ ὑπ' ἄλλων εὐρημένα, ὥστε τὴν Μωϋσέως ἀρετὴν καὶ ἐκ τούτου καταμαθεῖν. Ἀλλὰ περὶ μὲν ταύτης εὐκαίρως ἐν ἄλλοις τῆς γραφῆς δηλώσομεν.

CAP. V. 1. Μωϋσῆς δὲ συγκαλέσας τὴν πληθύν, αὐτὸς μὲν εἰς τὸ ὄρος ἀπέρχεσθαι τὸ Σιναῖον ἔλεγεν, ὡς συνεσόμενος τῷ θεῷ καὶ τινα λαβὼν παρ' αὐτοῦ χρησμὸν ἐπαγγέξειν πρὸς αὐτούς. Ἐκείνους δ' ἐκέλευσε πλησίον μετασκηῶσαι τῷ ὄρει, τὴν γεινῆσις τοῦ θεοῦ προτιμήσαντας. Ταῦτ' εἰπὼν ἀνῆγει πρὸς τὸ Σιναῖον, ὑψηλότατον τῶν ἐν ἐκείνοις τοῖς χωρίοις ὄρων τυγχάνον, καὶ διὰ τὴν ὑπερβολὴν τοῦ μεγέθους καὶ πῶν κρημνῶν τὸ ἀπότομον ἀνθρώποις οὐ μόνον οὐκ ὄν ἀναβατὸν, ἀλλ' οὐδὲ ὄραθῆναι δίχα πόνου τῆς ὄψεως

δυνάμενον· ἄλλως τε καὶ διὰ τὸ λόγον εἶναι περὶ τοῦ-
του τὸν θεὸν ἐν αὐτῷ διατρίβειν φοβερὸν ἦν καὶ ἀπρόσ-
ιτον. Ἑβραῖοι δὲ κατὰ τὰς Μωϋσείως ἐντολὰς μετε-
σκήνουν, καὶ τὰς ὑποχρείας τοῦ ὅρου καταλαμβάνον-
τό· ἡρμένον ταῖς διανοαῖς, ὡς μετὰ τῆς ἐπαγγελίας
τῶν ἀγαθῶν, ἣν προέτεινεν αὐτοῖς, ἐπανήξοντος Μωϋ-
σείως παρὰ τοῦ θεοῦ. Ἑορτάζοντες δὲ τὸν στρατηγὸν
περιέμενον, ἀγνεύοντες τὴν τε ἄλλην ἀγνείαν, καὶ ἀπὸ
συνουσίας τῆς γυναικῶν ἡμέρας τρεῖς, καθὼς ἐκεῖνος
αὐτοῖς προεῖπε, καὶ παρακαλοῦντες τὸν θεὸν εὐμενῇ
συμβalόντα Μωϋσῇ δοῦναι δωρεάν, ὑφ' ἧς εὖ βιώ-
σονται. Ταῖς τ' οὖν διαίταις ἐχρῶντο πολυτελεστέ-
ραις, καὶ τῷ κόσμῳ γυναιξὶν ὁμοῦ τε καὶ τέκνοις ἐκ-
πρεπῶς ἥσκηντο.

2. Ἐπὶ δύο μὲν οὖν ἡμέρας εὐωχοῦμενοι διῆγον.
Τῇ τρίτῃ δέ, πρὶν ἢ τὸν ἥλιον ἀνασχεῖν, νεφέλη τε
ὑπερίζανε τοῦ παντὸς στρατοπέδου τῶν Ἑβραίων, οὐ
πρότερον τοῦτο ἰδόντων γερόμενον, καὶ τὸ χωρίον οὐ
τὰς σκηναὶς ἦσαν πεποιημένοι περιέγραφε. Καὶ τοῦ
λοιποῦ παντὸς ἐν αἰθρίᾳ τυγχάνοντος, ἀνεμοὶ τε σφο-
δροὶ λάβρον κινοῦντες ὑπὸν κατήγιζον, ἀστραπαὶ τε
ἦσαν φοβεραὶ τοῖς ὀρώσιν, καὶ κεραυνοὶ κατενεχθέν- 128
τες ἐδήλουν τὴν παρουσίαν τοῦ θεοῦ, οἷς Μωϋσῆς
ἠθέλεν εὐμενοῦς παρατυχόντος. Καὶ περὶ μὲν τού-
των ὡς βούλεται φρονεῖτω ἕκαστος τῶν ἐντευχομένων,
ἐμοὶ δὲ ἀνάγκη ταῦτα ἱστορεῖν, καθάπερ ἐν ταῖς ἱε-
ραῖς βίβλοις ἀναγέγραπται. Τοὺς γε μὴν Ἑβραίους
τά τε ὀρώμενα, καὶ ὁ ταῖς ἀκοαῖς προσβάλλων φό-
φος δεινῶς ἐτάραττεν, — ἀήθεις τε γὰρ ἦσαν αὐ-
τῶν, — καὶ ὁ περὶ τοῦ ὅρου διαπεφοιτηκὼς λόγος,
ὡς εἰς αὐτὸ τοῦτο φοιτῶντος τοῦ θεοῦ, σφόδρα τὴν
διάνοιαν αὐτῶν ἐξέπληττε. Κατεῖχον δὲ αὐτοὺς πρὸς
ταῖς σκηναῖς ἀχθόμενοι, καὶ τὸν τε Μωϋσῆν ἀπολω-
λέναι νομίζοντες ὑπ' ὀργῆς τοῦ θεοῦ, καὶ περὶ αὐτῶν
ὅμοια προσδοκῶντες.

3. Οὕτω δ' αὐτῶν διακειμένων ἐπιφαίνεται Μωϋ-

M

σῆς, γαῦρός τε καὶ μέγα φρονῶν. Ὁρθεὶς τε οὖν αὐτὸς ἀπαλλάσσει τοῦ θεοῦς αὐτοὺς, καὶ περὶ τῶν μελλόντων κρείττονας ὑπετίθετο τὰς ἐλπίδας. Αἰθριὸς τε καὶ καθαρὸς ὁ ἀὴρ τῶν πρὸ ὀλίγου παθῶν ἦν, Μωϋσέως παραγεγονότος. Ἐπὶ τούτοις οὖν συγκαλεῖ τὸ πλῆθος εἰς ἐκκλησίαν, ἀκουσόμενον ὧν ὁ θεὸς εἴποι πρὸς αὐτόν. Καὶ συναθροισθέντων, στὰς ἐπὶ ὑψηλοῦ τινος, ὅθεν ἔμελλον ἅπαντες ἀκούσεσθαι, “ὁ μὲν θεὸς,” εἶπεν, “ὧ Ἑβραῖοι, καθάπερ καὶ πρότερον εὐμενὴς προσεδέξατό με, καὶ, βίον τε ὑμῖν εὐδαίμονα καὶ πολιτείας κόσμον ὑπαγορεύσας, παρέσθι καὶ αὐτὸς εἰς τὸ στρατόπεδον. Πρὸς γοῦν αὐτοῦ καὶ τῶν ἔργων, ἃ δι’ ἐκείνον ἡμῖν ἤδη πέπρακται, μὴ καταφρονήσητε τῶν λεγομένων εἰς ἐμέ τὸν λέγοντα ἀφορῶντες, μὴ δ’ ὅτι γλῶττα ταῦτα ἀνθρωπίνῃ πρὸς ὑμᾶς λέγει. Τὴν γε ἀρετὴν αὐτῶν κατανοήσαντες, ἐπιγνώσεσθε καὶ τὸ μέγεθος τοῦ νεονηκότος, καὶ ἐπὶ συμφέροντι τῷ ὑμετέρῳ πρὸς ἐμέ μὴ φθονήσαντος εἰπεῖν. Οὐ γὰρ Μωϋσῆς ὁ Ἀμαράμου καὶ Ἰωχαβέλης υἱὸς, ἀλλ’ ὁ τὸν Νεῖλον ἡματωμένον ἀναγκάσας ὑπὲρ ὑμῶν ῥυῆναι, καὶ ποικίλοις δαμάσας κακοῖς τὸ Αἰγυπτίων φρόνημα, ὁ διὰ θαλάσσης ὁδὸν ἡμῖν παρασχῶν, ὁ καὶ τροφὴν ἐξ οὐρανοῦ μηχανησάμενος ἐλθεῖν ἀπορουμένοις, ὁ ποτὸν ἐκ πέτρας ἀναβλύσας σπανίζουσιν, δι’ ὃν Ἀδάμος τῶν ἀπὸ γῆς τε καρπῶν καὶ θαλάσσης μεταλαμβάνει, δι’ ὃν Νώεος ἐκ τῆς ἐπομβρίας διέφυγε, δι’ ὃν Ἀβραμὸς ὁ ἡμέτερος πρόγονος ἐξ ἀλήτου τὴν Χαναναίαν κατέσχε γῆν, δι’ ὃν Ἰσακὸς γηραιοῖς ἐτέχθη γονεῦσι, δι’ ὃν Ἰάκωβος δαΐδεκα παιδῶν ἀρεταῖς ἐκοσμήθη, δι’ ὃν Ἰώσηπος ἐδεσπότευσε τῆς Αἰγυπτίων δυνάμεως, — οὗτος ὑμῖν τούτους χαρίζεται τοὺς λόγους δι’ ἐρμηνέως ἐμοῦ. Σεβασμίοι δ’ ὑμῖν γενέσθωσαν, καὶ τέκνων περιμαχητότεροι καὶ γυναικῶν. Εὐδαίμονα γὰρ διαῆτε βίον τούτοις ἐπόμενοι, καὶ γῆς ἀπολαύοντες καρπίμου, καὶ θαλάσσης ἀχειμάστου, καὶ τέκνων γονῆς κατὰ φύσιν

τικτομένων, καὶ πολεμίους ἔσεσθε φοβεροί· τῷ θεῷ γὰρ εἰς ὅψιν ἔλθων, ἀκροατῆς ἀφ' ὅθ' αὐτοῦ φωνῆς ἐγένετο, οὕτως ἐκείνῳ τοῦ γένους ὑμῶν καὶ τῆς τούτου μέλει διαμονῆς."

4. Ταῦτ' εἰπὼν προάγει τὰν λαὸν γυναῖξιν ὁμοῦ καὶ τέκνοις, ὡς ἀκούσασιν τοῦ θεοῦ διαλεγομένου 129 πρὸς αὐτοὺς περὶ τῶν πρακτέων, ἵνα μὴ βλαβείη τῶν λεγομένων ἢ ἀρετὴ ὑπὸ ἀνθρωπίνης γλώττης, ἀσθεσῶς εἰς γυνῶσιν αὐταῖς παραδιδόμενη. Πάντες τε ἡκουον φωνῆς ὑπόθεν παραγενομένης εἰς ἅπαντας, ὡς διαφυγεῖν μηδὲνα καὶ λόγων οὓς Μωϋσῆς ἐν ταῖς δύο πλαξὶν γεγραμμένους κατέλιπεν· οὓς οὐ θεμιτὸν ἐστὶν ἡμῖν λέγειν φανερώς πρὸς λέξιν, τὰς δὲ δυνάμεις αὐτῶν δηλώσομεν.

5. Διδάσκει μὲν οὖν ἡμᾶς ὁ πρῶτος λόγος, ὅτι θεός ἐστιν εἷς, καὶ τοῦτον δεῖ σέβασθαι μόνον· ὁ δὲ δεῦτερος κελεύει, μηδενὸς εἰκόνα ζώου ποιήσαντας προσκυθεῖν· ὁ τρίτος δὲ, ἐπὶ μηδενὶ φαύλῳ τὸν θεὸν ὁμνῆσαι· ὁ δὲ τέταρτος, παρατηρεῖν τῆς ἐβδομάδας, ἀναπαυομένους ἀπὸ παντὸς ἔργου· ὁ δὲ πέμπτος, γοπεῖς τιμᾶν· ὁ δὲ ἕκτος, ἀποσχέσθαι φόβου· ὁ δὲ ἑβδομος, μὴ μοιχεύειν· ὁ δὲ ὕγδοος, μὴ κλοπὴν ὁρᾶν· ὁ δὲ ἔννατος, μὴ ψευδομαρτυρεῖν· ὁ δὲ δέκατος, μηδενὸς ἀλλοτρίου ἐπιθυμίαν λαμβάνειν.

6. Καὶ τὸ μὲν πλῆθος, ἀκροασάμενον αὐτοῦ τοῦ θεοῦ περὶ ὧν Μωϋσῆς διελέχθη, χαῖρον ἐπὶ τοῖς προειρημένοις τοῦ συλλόγου διελύθη. Ταῖς δ' ἐξῆς φωνῶντες ἐπὶ τὴν σκηνὴν, ἤξιουν αὐτὸν καὶ νόμους αὐτοῖς παρὰ τοῦ θεοῦ κομίζειν. Ὁ δὲ τούτους τε τέθεται, καὶ περὶ τῶν ὅλων ὧν ἂν πραχθεῖη τρόπον ἐν τοῖς αὐτοῖς ἀπεσήμαινε χρόνοις· ὧν μνησθήσομαι κατὰ καιρὸν οἰκείον. Τούς δὲ πλείονας τῶν νόμων εἰς ἑτέραν ἀνατίθεμαι γραφὴν, ἰδίαν περὶ αὐτῶν ποιησόμενος ἀφήγησιν.

7. Οὕτω δὲ τῶν πραγμάτων αὐτοῖς ἐχόντων, ὁ Μωϋσῆς πάλιν εἰς τὸ Σιναιὸν ὄρος ἀνῆλθε, προειπὼν

τοῖς Ἑβραίοις· βλέπόντων δ' αὐτῶν ἐποιεῖτο τὴν ἄνοδον. Καὶ χρόνου τριβομένου, τεσσαράκοντα γὰρ ἡμέρας διήγαγεν ἀπὸ αὐτῶν, θεὸς εἶχε τοὺς Ἑβραίους μὴ τι Μωϋσῆς πάθοι· καὶ τῶν συντυχόντων δεινῶν οὐκ ἔστιν ὃ οὕτως ἐλύπησεν αὐτοὺς, οἷς τὸ νομίζειν Μωϋσῆν ἀπολωλέναι. Ἦν γὰρ τοῖς ἀνθρώποις ἔρις, τῶν μὲν ἀπολωλέναι λεγόντων θηρίοις περιπεσόντα, καὶ μάλιστα ὅσοι πρὸς αὐτὸν ἀπεχθῶς ἦσαν διακείμενοι ταύτην τὴν ψῆφον ἔφερον, τῶν δὲ, πρὸς τὸ θεῖον ἀνακεχωρηκέναι. Τοὺς δὲ σὺν ἁφρονας, καὶ μηδὲν ἕτερον τῶν λεγομένων εἰς ἡδονὴν λαμβάνοντας ἰδίαν, καὶ τὸ θηρίοις περιπεσόντα ἀποθανεῖν ἀνθρώπινον ἡγουμένους, καὶ τὸ ὑπὸ τοῦ θεοῦ πρὸς αὐτὸν μεταστῆναι διὰ τὴν προσοῦσαν ἀρετὴν εἰκὸς νομίζοντας, πράως ἔχειν ὁ λογισμὸς ἐποίει. Προστάτου δὲ ἡρημῶσθαι καὶ κηδεμόνος ὑπολαμβάνοντες, οἷου τυχεῖν οὐκ ἂν ἄλλου δύναιτο, σφόδρα λυπούμενοι διέτελουν, καὶ οὔτε ὑπονοεῖν αὐτοὺς εἶατο προσδοκᾶν τε χρηστὸν περὶ τοῦ ἀνδρός, οὔτε μὴ λυπεῖσθαι καὶ κατηφιᾶν ἡδύναντο. Τὸ δὲ στρατόπεδον οὐκ ἐθάρρουν μεταγεῖν, Μωϋσέως αὐτοὺς ἐκεῖ παραμένειν προειρηκότος.

8. Ἦδη δὲ τεσσαράκοντα ἡμερῶν διεληλυθυῖαν καὶ τασούτων νυκτῶν, παρῆν οὐδενὸς σιτίου τῶν τοῖς ἀνθρώποις νενομισμένων γεγευμένος. Χαρᾶς δ' ἐνέπλησε τὴν στρατιὰν ἐπιφανεῖς, καὶ τὴν τοῦ θεοῦ πρό-
 130 νοιαν, ἣν εἶχε περὶ αὐτῶν, ἀπεδήλου, τὸν τε τρόπον καθ' ὃν εὐδαιμονήσουσι πολιτευόμενοι· λέγων, 'αὐτῷ κατὰ ταύτας ὑποθέσθαι τὰς ἡμέρας, καὶ σκηνὴν ὅτι βούλεται γενέσθαι αὐτῷ, εἰς ἣν κάτεισι πρὸς αὐτοὺς παραγινόμενος, ὅπως καὶ μεταβαίνοντες ἀλλαχοῦ ταύτην ἐπαγώμεθα, καὶ μηκέτι δεώμεθα τῆς ἐπὶ τὸ Σιναῖον ἀνόδου, ἀλλ' αὐτὸς ἐπιφοιτῶν συσκηνῇ, παρατυγχάνων ταῖς ἡμετέραις εὐχαῖς. Γενίσκεται δὲ ἡ σκηνὴ μέτροις τε καὶ κατασκευῇ οἷς αὐτὸς ὑπέδειξεν, ὑμῶν ἀόκνως ἐχόντων πρὸς τὸ ἔργον.' Ταῦτα εἰπὼν δύο πλάκας αὐτοῖς ἐπιδείκνυσιν, ἐγγεγραμμένους

ἐχούσας τοὺς δέκα λόγους, ἐν ἑκατέρῳ πέντε. Καὶ χεὶρ ἦν ἐπὶ τῇ γραφῇ τοῦ θεοῦ.

CAP. VI. 1. Οἱ δὲ χαίροντες οἷς τε ἑώρων καὶ οἷς ἤκουον τοῦ στρατηγοῦ, τῆς κατὰ δύναμιν αὐτῶν σπουδῆς οὐ κατελείποντο, ἀλλ' εἰσέφερον ἄργυρόν τε καὶ χρυσόν, καὶ χαλκόν, ξύλα τε τῆς καλλίστης ὕλης, καὶ μηδὲν ὑπὸ σήψεως παθεῖν δυνάμενα, αἰγείους τε τρίχας, καὶ δοράς προβάτων, καὶ τὰς μὲν ὑακίνθου βεβαμμένας, τὰς δὲ φοίνικι, αἱ δὲ πορφύρας ἄνθος, ἔτεραι δὲ λευκὴν παρεῖχον τὴν χροάν, ἑρία τε τοῖς προειρημένοις ἄνθεσι μεμολυσμένα, καὶ λίνου βύσσον, λίθους τε, οὓς ἐνδεδεμένους χρυσίῳ καθειργνύντες ἄνθρωποι κόσμῳ χρῶνται πολυτελεῖ, θυμιαμάτων τε πλήθος συνέφερον. Ἐκ γὰρ τοιαύτης ὕλης κατεσκευάζε τὴν σκηνήν, ἣ δὲ οὐδὲν μεταφερομένου καὶ συμπέρινοστοῦντος ναοῦ διέφερε. Τούτων οὖν κατὰ σπουδὴν συγκομισθέντων, ἑκάστου καὶ παρὰ δύναμιν φιλοτιμησαμένου, ἀρχιτέκτονας τοῖς ἔργοις ἐφίστησι κατ' ἐντολήν τοῦ θεοῦ, οὓς καὶ τὸ πλήθος ἂν ἐπελέξατο, τῆς ἐξουσίας ἐπ' αὐτῷ γενομένης. Τὰ δὲ ὀνόματα αὐτῶν, — καὶ γὰρ ἐν ταῖς ἱεραῖς βίβλοις ἀναγράφεται, — ταῦτα ἦν· Βεσάληλος μὲν Οὐρὶ παῖς, τῆς Ἰούδα φυλῆς, υἱανὸς δὲ Μαριάμμης τῆς ἀδελφῆς τοῦ στρατηγοῦ· Ἐλίας δὲ Ἰσαμάχου, Δάνιδος φυλῆς. 131

Τὸ δὲ πλήθος οὕτως ὑπὸ προθυμίας τοῖς ἐγχειρουμένοις ὑπῆλθεν, ὥστε Μωϋσῆς ἀνείρξεν αὐτοὺς, ὑποκηρυξάμενος ἀρκεῖν τοὺς ὄντας· τοῦτο γὰρ οἱ δημιουργοὶ προειρήκασιν. Ἐχάθουν οὖν ἐπὶ τὴν τῆς σκηνῆς κατασκευὴν, καὶ Μωϋσῆς αὐτοὺς ἕκαστα περὶ τῶν μέτρων, κατὰ τὴν ὑποθήκην τοῦ θεοῦ, καὶ τοῦ μεγέθους, ὅσα τε δεῖ σκεύη χωρεῖν αὐτὴν ἀνεδίδασκε πρὸς τὰς θυσίας ὑπηρετήσοντα. Ἐφίλοτιμοῦντο δὲ καὶ γυναῖκες περὶ τε στολὰς ἱερατικὰς, καὶ περὶ τὰ ἄλλα ὅσων ἔχρησε τὸ ἔργον, κόσμου τε καὶ λειτουργίας ἕνεκα τοῦ θεοῦ.

2. Πάντων δ' ἐν ἐτοίμῳ γεγεννημένων, χρυσοῦ τε καὶ ἀργύρου, καὶ χαλκοῦ, καὶ τῶν ὑφαντῶν, προειπὼν ἑορτὴν Μωϋσῆς καὶ θυσίας κατὰ τὴν ἐκάστου δύναμιν, ἴστα τὴν σκηνήν. Πρῶτον μὲν αἶθριον διαμετρησάμενος, τὸ μὲν εὖρος πεντήκοντα πήχεων, ἑκατὸν δὲ τὸ μῆκος. Κάμακας ἔστησε χαλκίας πενταπήχεις τὸ ὕψος, καθ' ἑτέραν πλευρὰν εἴκοσι τῶν ἐπιμηκεστέρων, δέκα δὲ τῶν ἐν πλάτει κειμένων τῆς κατόπιν. Κρίκοι δὲ τῶν καμάκων ἐκάστη προσῆσαν, κιονόκρινα μὲν ἀργύρεα, βάσεις δὲ χρυσαῖ, σαυρωτῆρσιν ἐμφορεῖς, χαλκαὶ δὲ ἦσαν ἐπὶ τῆς γῆς ἐρηρυσμέναι. Ἐξήπτετο δὲ τῶν κρίκων καλωδία τὴν ἀρχὴν ἤλων χαλκίων πηχναίων τὸ μέγεθος ἐκδεδεμένα, οἷ καθ' ἐκάστην κάμακα παρέντες κατὰ τοῦ ἐδάφους, ἀκίνητον ὑπὸ βίας ἀνέμων τὴν σκηνὴν ἐμέλλον παρέξειν. Σινδὼν δὲ ἐκ βύσσου μαλακωτάτη διὰ πασῶν ἐπῆει, ἀπὸ τοῦ κιονοκράνου κατιοῦσα μέχρι τῆς βά-

132 σεως πολλὴ κεχυμένη, περιφράττουσα ἅπαν ἐν κύκλῳ τὸ χωρίον ὡς μηδὲν δοκεῖν τείχους διαφέρειν. Καὶ οὕτως μὲν εἶχον αἱ τρεῖς πλευραὶ τοῦ περιβόλου· τῆς δὲ τετάρτης πλευρᾶς, πεντήκοντα γὰρ οὔσα πήχεων ἢ ἑτέρα μέτωπον τοῦ παντὸς ἦν, εἴκοσι μὲν πήχεις ἀνεώγessαν κατὰ πύλας, ἐν αἷς ἀνὰ δύο κάμακες εἰστήκεσαν κατὰ μίμησιν πυλώνων. Ὅλαις δ' αὐταῖς ἄργυρος ἦν ἐπικεχαλκευμένος πάρεξ τῶν βάσεων, χαλκαὶ γὰρ ἦσαν. Ἐκατέρωθεν δὲ τοῦ πυλῶνος τρεῖς κάμακες ἦσαν ἐστῶσαι, αἱ τοῖς πυλούχοις ἐνεβεβήκεισαν ἐρηρυσμέναι· καὶ κατ' αὐτῶν δὲ βύσσινον ὕψος σινδόνης ἦν περιηγμένον. Τὸ δὲ κατὰ τὰς πύλας — μῆκους μὲν ὄντος πήχεων εἴκοσι, πέντε δὲ βάθους — ὕψος ἦν πορφύρας καὶ φοίνικος σὺν ὑακίνθῳ καὶ βύσσῳ πεποιημένον, πολλῶν αὐτῷ συνανθούτων καὶ ποικίλων, ὅποσα μὴ ζώων ἐξετυποῦντο μορφάς. Ἐντὸς δὲ τῶν πυλῶν περιρῶαντήριον ἦν χάλκεον, ὁμοίαν αὐτῷ καὶ τὴν κρηπίδα παρεχόμενον, ἐξ οὗ τοῖς ἱερεῦσι τὰς χεῖρας ἀποπλύνειν καὶ τῶν ποδῶν

καταχεῖν παρῇν. Καὶ ὁ μὲν τοῦ αἰθρίου περίβολος τοῦτον τὸν τρόπον ἦν διακεκοσμημένος.

3. Τὴν δὲ σκηνὴν ἴσθησιν αὐτοῦ κατὰ μέσον τετραμμένην πρὸς ἀνατολὰς, ἵνα πρῶτον ὁ ἥλιος ἐπὶ αὐτὴν ἀνιῶν ἀφίῃ τὰς ἀκτῖνας. Καὶ τὸ μὲν μῆκος αὐτῆς ἐπὶ πήχεις ἐγγήγερτο τριάκοντα, τὸ δὲ εὖρος ἐπὶ δέκα διεστήκει. Καὶ ὁ μὲν ἕτερος τῶν τοίχων νότιος ἦν, ὁ δὲ ἕτερος κατὰ βορείαν ἐτέτραπτο, κατὰ πιν δ' αὐτῆς ἡ δύσις κατελείπετο. Ἀνίστασθαι δ' αὐτὴν ἐχρῆν ἐφ' ὅσον προσβαίνει τὸ εὖρος. Κίονες δὲ ἦσαν ἑξόλου πεποιημένοι κατὰ πλευρὰν ἑκατέραν εἴκοσι, τετράγωνοι μὲν τὸ σχῆμα εἰργασμένοι, εἰς δὲ πλάτος διεστῶτες πήχεως τε καὶ ἡμίσεος, τὸ δὲ βάθος δακτύλων τεσσάρων. Λεπίδες δ' αὐτοῖς ἦσαν ἐπικεχαλκευμέναι πανταχόθεν χρυσαῖ, διὰ τε τῶν ἔνδοθεν καὶ τῶν ἐκτὸς μερῶν. Δύο δ' αὐτῶν ἐκάστω προσῆσαν στρόφιγγες, ἐλαυνόμενοι κατὰ δύο βάσεων. Αὐταὶ δ' ἀργυραὶ μὲν ἦσαν, πυλῖς δ' ἑκατέρω τούτων προσῆν δεχομένη τὸν στρόφιγγα. Τοῦ δὲ κατὰ δύσιν τοίχου κίονες μὲν ἕξ ἦσαν, συνήεσαν δ' ἀλλήλοις ἀκροβαῖς ἅπαντες, ὥστε μεμυκότων τῶν ἀρμῶν ὡς ἓνα δοκεῖν εἶναι τοῖχον αὐτῶν τὴν συνέλευσιν, χρύσειον τὰ 133 τε ἔνδοθεν καὶ τὰ ἐκτὸς. Ἀνελόγει γὰρ ὁ τῶν κίωνων ἀριθμὸς, εἴκοσι γὰρ ἦσαν, καὶ παρῆχε βάθος τρίτον σπεθαιμῆς ἕκαστος αὐτῶν, ὥστε συμπληροῦσθαι τοὺς τριάκοντα πήχεις ὑπὲρ αὐτῶν. Κατὰ δὲ τὸν ὀπισθεν τοῖχον — ἐννέα γὰρ πήχεις οἱ ἕξ κίονες παρῆχονται συνεισελθόντες — δύο ἑτέρους ποιοῦνται κίονας ἐκ πήχεως τετραμμένους, οὓς ἐγγωνίους ἔθεσαν ἐπ' ἴσης τοῖς μείζουσιν ἡσκημένους. Ἐκαστος δὲ τῶν κίωνων κρίκους εἶχε χρυσεύς κατὰ τὸ ἔξω μέτωπον προσφρεῖς, ὥσπερ ῥίζαις τιςὶν ἐμπεπλεγμένους κατὰ στήθον πρὸς ἀλλήλους τετραμμένους τὴν περιφάνειαν, καὶ δι' αὐτῶν ἐπίχρυσοι σκυταλίδες ἐλαυνόμεναι, πέντε πήχεων ἑκάστη τὸ μέγεθος, σύνδεσμος ἦσαν τῶν κίωνων, ἐμβαινούσης κατὰ κεφαλὴν σκυταλίδος ἑκάστης

τῇ ἐτέρᾳ, τέχνη τῷ στροφίγγι κοχλίου τρόπον δεδημιουργημένοι. Κατὰ δὲ τὸν ὀπισθεν τοῖχον μία γάλαξ ἦν διὰ πάντων ἰοῦσα τῶν κίωνων, εἰς ἣν ἐνέβαινον πλάγιοι καὶ αἱ τελευταὶ τῶν σκυταλίδων ἐξ ἑκατέρου τοίχου τῶν ἐπιμηκεστέρων, κρατεῖσθαι σὺν ἑαυταῖς γιγλυμοῖς τῷ θήλει τοῦ ἄρρενος συνελθόντος. Τοῦτο μέντοι, πρὸς τὸ μὴ τε ὑπὸ ἀνέμων κραδαίνεσθαι μὴ τε ἄλλης αἰτίας, τὴν σκηνὴν συνείχεν, ἀλλ' ἀκίνητον αὐτὴν ἐν ἡρεμίᾳ πολλῇ διαφυλάξειν ἔμελλεν.

4. Ἐντὸς δὲ διελὼν τὸ μήκος αὐτῆς εἰς τρία μέρη, μετὰ δέκα πήχεας ἡρμοσμένους ἐκ τοῦ μυχοῦ τέσσαρας ἴστησι κίονας, ὁμοίως τοῖς ἄλλοις ἐργασμένους καὶ βάσεις ὁμοίαις ἐπικειμένους, διαλείποντας ἀλλήλων κατ' ὀλίγον. Τὸ δ' ἐνδοτέρωθεν αὐτῶν ἄδυτον ἦν· τὸ δὲ λοιπὸν ἡ σκηνὴ τοῖς ἱερεῦσιν ἀνείτοι. Τὴν μέντοι διαμέτρησιν τὴν τοιαύτην τῆς σκηνῆς πρὸς μίμησιν τῆς τῶν ὅλων φύσεως συνέβαινεν εἶναι. Τὸ μὲν γὰρ τρίτον αὐτῆς μέρος τὸ ἐντὸς τῶν τεσσάρων κίωνων, ὃ τοῖς ἱερεῦσιν ἦν ἄβατον, ὡς οὐρανὸς ἀν εἶη τῷ θεῷ, οἱ δὲ εἴκοσι πήχεις, ὡς περ γῆ καὶ θάλασσα βάσιμος ἀνθρώποις, οὗτοις τοῖς ἱερεῦσι μό-
 134 νοις ἐπετέτραπτο· κατὰ μέτωπον δέ, ἐξ οὗ τῆς εἰσοδὸν ἦσαν πεποιημένοι, κίονας ἔστησαν χρυσεύς, χαλκείαις βάσεις ἐφεστῶτας, πέντε τὸν ἀριθμόν. Κατεπετάννυσαν δὲ τὴν σκηνὴν ὕφαισι βύσσου καὶ πορφύρας καὶ ὑακίνθου καὶ φοίνικος βαφαῖς σύγκεκράμενοις. Καὶ πρῶτον μὲν ἦν πήχεων δέκα πανταχόθεν, ᾧ κατεπετάννυσαν τοὺς κίονας, οἱ διαιροῦντες τὸν νεῶν τὸ ἄδυτον ἐνδὸν αὐτῶν ἀπελάμβανον· καὶ τοῦτο ἦν τὸ ποιοῦν αὐτὸ μηδενὶ κάτοπτον. Καὶ ὁ μὲν πᾶς νεὼς ἅγιον ἐκαλεῖτο, τὸ δὲ ἄβατον τὸ ἐντὸς τῶν τεσσάρων κίωνων, τοῦ ἁγίου τὸ ἅγιον. Ωραῖον δὲ ἦν τὸ φάρσος, ἀνθεσι παντοίοις, ὅσα γῆθεν ἀνέρχεται, διαπεποικิลμένον, τοῖς τε ἄλλοις ἅπασιν ἐνυφασμένον ὅσα κόσμον οἶσιν ἔμελλεν, πλὴν ζώων μορφῆς. Ἔτερον

δὲ τούτῳ καὶ τῷ μεγέθει καὶ τῇ ὕψει καὶ τῇ χρίσιν
 παραπλήσιον τοὺς ἐν ταῖς εἰσόδοις πέντε κίονας περιέ-
 βαλλε, κατὰ γωνίαν ἑκάστου κίονος κρίκου κατέχοντος
 αὐτὸ, ἀπὸ κορυφῆς ἄχρι ἡμίσεως τοῦ κίονος. Τὸ δὲ λοι-
 πὸν εἰσόδος ἀνέιτο τοῖς ἱερεῦσιν ὑποδυομένοις. Ὅτι
 δὲ τούτου λίνεον ἦν ἰσομέγεθες φάρσος, ἐφαλκόμενον ἀπὸ
 κάλων ἐπιθάτερα, τῶν κρίκων τῷ τε ὕψει καὶ τῷ κάλῳ
 διακονούντων πρὸς τε τὸ ἐκπετάννυσθαι καὶ συνελκόμε-
 νον ἵστασθαι κατὰ γωνίαν, ἐμποδῶν οὐκ ἐσόμενον πρὸς
 τὸ κατοπτεῦεσθαι, καὶ μάλιστα ἐν ταῖς ἐπισήμοις ἡ-
 μέραις. Κατὰ δὲ τὰς λοιπὰς, καὶ μάλισθ' ὅταν ἡ
 νικητῶδης, προπεταννύμενον, στεγανὸν ἐποίει τὸ ἐκ
 τῶν βαμμάτων ὕψος· ὅθεν δὴ παρέμεινε τὸ ἔθος,
 καὶ τὸν ναὸν οἰκοδομησαμένων ἡμῶν, ὥστε τὴν σιν-
 δόνα τοιοῦτον τρόπον περικεῖσθαι ταῖς εἰσόδοις. Δώ-
 δεκα ἄλλα φάρση, πήχεων τὸ πλάτος τεσσάρων,
 τὸ δὲ μῆκος ὀκτὼ καὶ εἴκοσι, χρυσεύς ἔχοντα γιγλύ-
 μους, ἐπὶ συναφῇ θήλυνός τε καὶ ἄρρενος συνείλεκτο,
 ὡς ἐν εἶναι δοκεῖν· εἶτα ὑπερτείνόμενα τοῦ ναοῦ τό-
 τε ἐφύπερθεν ἐσκίαζε, καὶ τῶν τοίχων τοὺς κατὰ
 πλευρὰν καὶ κατόπιν ἐστῶτας, ἀπὸ τῆς γῆς ὅσον
 πῆχυν ἀνέχοντα. Ἰσαι δὲ τῷ πλάτει καὶ ἄλλαι σιν-
 δονες, μιᾶ πλείους τὸν ἀριθμὸν, τὸ δὲ μῆκος ὑπερ- 135
 βάλλουσai· τριάκοντα πήχεις γὰρ ἦσαν. Τρασμένοι
 δὲ ἐκ τριχῶν, ὁμοίως κατὰ λεπτοουργίαν ταῖς ἐκ τῶν
 ξρίων πεποιημέναις, ἐτέταντο μέχρι τῆς γῆς κεχυμένα
 κατὰ θύρας αἰτώματι παραπλήσιον καὶ παστάδι πα-
 ρεῖχον, τοῦ ἑνδεκάτου φάρσους εἰς τοῦτο παρειλημ-
 μένου. Ἀλλαι δὲ ἐπάνω τούτων ἐκ διαφθερῶν κατε-
 σκευασμένοι ὑπερῆσαν, σκέπη καὶ βοήθεια ταῖς ὕψαν-
 ταῖς ἐν τε τοῖς καύμασι καὶ ὅποτε ὑετὸς εἴη γεγενη-
 μέναι. Πολλὴ δὲ ἐκπληξίς ἐλάβανε τοὺς πόρρωθεν
 θεωμένους· τὴν γὰρ χρόαν τοῖς κατὰ τὸν οὐρανὸν
 συμβαίνουσιν οὐδὲν ἐδόκουν διαφέρειν. Αἱ δὲ ἐκ τῆς
 τριχὸς καὶ τῶν διαφθερῶν πεποιημέναι κατήσαν ὁμοί-
 ως τῷ περὶ τὰς πύλας ὑφάσματι, τὸ τε καῦμα καὶ

τὴν ἀπὸ τῶν ὄμβρων ὕβριν ἀπομαχόμεναι. Καὶ ἡ μὲν σκηνὴ τοῦτον πηγνυται τὸν τρόπον.

5. Γίνεται δὲ καὶ κιβωτὸς τῷ θεῷ ξύλων ἰσχυρῶν τὴν φύσιν, καὶ σῆψιν παθεῖν οὐ δυναμένων, ἡ δὲ ἐρῶν μὲν καλεῖται κατὰ τὴν ἡμετέραν γλῶτταν. Ἡ δὲ κατασκευὴ τοιαύτη τις ἦν. Μῆκος μὲν ἦν αὐτῇ πέντε σπιθαμῶν, τὸ δὲ εὖρος καὶ τὸ βάθος τριῶν σπιθαμῶν εἰς ἑκάτερον· χρυσοῦ δὲ τὰ τε ἐντὸς καὶ τὰ ἔξωθεν περιελήλατο πᾶσα, ὥς ἀποκεκρούσθαι τὴν ξύλων στροφίῳ τε χρυσεῖς τὸ ἐπίθεμα προσηνωμένον· εἶχεν θαυμαστικῶς, ὃ πανταχόθεν ἴσον ἦν, κατ' οὐδέτερον μέρος ἐξοχαῖς τὴν εὐαρμοσίαν λυμαινόμενον· καὶ καθ' ἕτερον δὲ τοῖχον τῶν ἐπιμηχεστέρων κρικοὶ προσήρσαν χρύσειοι δύο, τοῦ παντός δεικνόντες ξύλου, καὶ δι' αὐτῶν μέντοι σκυταλίδες ἐπίχρυστοι καθ' ἑκάτερον τοῖχον, ὥς ἂν ὑπ' αὐτῶν, ὅποτε δεήσειεν, ἄγριοι κινουμένη· οὐ γὰρ ἐπὶ ζεύγους ἐκομίζεται, ἀλλ' ὑπὸ τῶν ἱερέων ἐφέρετο. Τῷ δ' ἐπιθέματι αὐτῆς ἦσαν πρόστυποι δύο, Χερουβεῖς μὲν αὐτοὺς Ἑβραῖοι καλοῦσι, ζῶα δ' ἐστὶ πετεινὰ, μορφὴν δ' οὐδενὶ τῶν ὑπ' ἀνθρώπων ἐωραμένων παραπλήσια. Μωϋσῆς δὲ φησὶ τῷ θρόνῳ τοῦ θεοῦ πρόστυποις ἐωραμέναι.

136. Ταύτην τὰς δύο πλάκας, ἐν αἷς τοὺς δέκα λόγους συγγεγράφαι συμβεβήκει, ἀνὰ πέντε μὲν εἰς ἑκάστην, ἀνὰ δύο δὲ καὶ ἡμῖς κατὰ μέτωπον, ἐγκατέθετο. Καὶ ταύτην ἐν τῷ αὐτῷ κατατίθησιν.

6. Ἐν δὲ τῷ ναῷ τράπεζαν ἰδρύεται, Δελφικαῖς παραπλησίαν, τὸ μῆκος μὲν δύο πήχεων, τὸ δὲ πλάτος ἐνὸς πήχεως, καὶ σπιθαμῶν τριῶν τὸ ὕψος. Ἦσαν δ' αὐτῇ πόδες, τὰ μὲν ἐξ ἡμίσεως ἕως τῶν κάτω τελείως ἀπηρτισμένοι, οἷς Δωριεῖς προστιθεῖσι ταῖς κλίταις ἐμφερεῖς, τὸ δὲ πρὸς αὐτὴν ἀνατείνον τετράγωνοι τῇ ἐργασίᾳ. Κοιταίνεται δὲ καθ' ἕκαστον πλευρὸν, κοιταίνουσά πως κατὰ παλαιστὴν τὸ ἔδαφος, ἕλικας περιθεούσης τὸ τε ἄνω καὶ τὸ κάτω μέρος τοῦ σώματος. Καθ' ἕκαστον δὲ τῶν ποδῶν καὶ ταύτῃ ἐλή-

λατο κρίκος, οὐκ ἄπωθεν τοῦ ἐπιθέματος, δι' ὧν ἦσαν στελεοὶ χρύσειοι, ξύλου τὰ νέρθεν ὄντες, ἐξαίρειοι· κοῖλον γὰρ εἶχεν ἐπ' αὐτοῖς τὸ κατὰ τοὺς κρίκους κοινωθέντας· οὐδὲ γὰρ εἰσι διηνεκεῖς, ἀλλὰ πρὶν συνελθεῖν εἰς τὸ ἄπειρον εἰς περονίδας τὴν ἀρχὴν τελευτῶντες, ὧν ἡ μὲν εἰς τὸ προανέχον ἐμβαίνει τῆς τραπέζης, ἡ δὲ εἰς τὸν πόδα· καὶ τούτοις κατὰ τὰς ὁδοὺς ἐκομίζετο. Ἐπὶ ταύτης, — ἐτίθετο γὰρ ἐν τῷ νεῷ τετραμμένη πρὸς ἄρκτον οὐ πόρρω τοῦ μυχοῦ, — διετίθεσαν ἄρτων τε δώδεκα ἄζυμους κατὰ ἕξ ἀπαλλήλους κειμένους, καθαροῦ πάνυ τοῦ ἀλεύρου ἐκ δύο ἀσσαρώνων, ὃ μέτρον Ἑβραίων ἐπτα κοτύλας Ἀττικὰς ἔχει. Ὑπὲρ δὲ τῶν ἄρτων ἐτίθεντο δύο φιάλαι χρύσειαι, λιβανωτοῦ πλήρεις, μετὰ δὲ ἡμέρας ἐπτα πάλιν ἄλλοι ἐκομίζοντο ἄρτοι, ἐν τῷ καλουμένῳ ὑφ' ἡμῶν Σαββάτῳ, τὴν γὰρ ἐβδόμην ἡμέραν Σάββατα καλοῦμεν· τὴν δ' αἰτίαν ἐξ ἧς ταῦτ' 137 ἐπενοήθησαν ἐν ἑτέροις ἐροῦμεν.

7. Κατὰ πρόσωπον δὲ τῆς τραπέζης, τῷ πρὸς μεσημβρίαν τετραμμένῳ τοίχῳ πλησίον, ἴσταται λυχνία ἐκ χρυσοῦ κεχωνευμένη διάκενος, σταθμὸν ἔχουσα μνᾶς ἑκατόν· Ἑβραῖοι μὲν καλοῦσι κίγχαρες, εἰς δὲ τὴν Ἑλληνικὴν μεταβαλλόμενον γλῶσσαν σημαίνει τάλαντον. Πεποιήται δὲ σφαιρία καὶ κρίνα σὺν ῥοῦκοις καὶ κρατηριδίοις, ἐβδομήκοντα δ' ἦν τὰ πάντα, ἐξ ὧν ἀπὸ μιᾶς βάσεως συνετέθη πρὸς ὕψος, ποιήσαντος αὐτὴν συγκεκλιμένην εἰς μοίρας εἰς ὕσας τοὺς πλανήτας καὶ τὸν ἥλιον κατανέμουςιν. Ἀπαρτίζεται δὲ εἰς ἐπτα κεφαλὰς, καταλλήλας ἐν στοιχῷ διακειμένας. Ἀνχνοὶ δ' ἐπιφέρονται αὐταῖς ἐπτα κατὰ μίαν, τῶν πλανητῶν τὸν ἀριθμὸν μεμιμημένοι, ὁρῶσι δ' εἰς τε τὴν ἀνατολὴν καὶ τὴν μεσημβρίαν, λοξῶς αὐτῆς κειμένης.

8. Μεταξὺ δὲ αὐτῆς καὶ τῆς τραπέζης ἔνδον, ὡς προεῖπον, θυμιατήριον, ξύλινον μὲν, ἐξ οὗ καὶ τὰ πρότερα ἦν σκευή, μὴ σηπόμενον, στερεὰ δὲ πε-

ριελήλατο αὐτῷ λεπὶς, πηχυαῖον μὲν κατὰ πλευρὰν ἐκάστην τὸ πλάτος, ὕψος δὲ διπλάσιον. Ἐπὶ δὲ ἐσχάρα χρυσία ὑπερανιστῶσα, ἔχουσα κατὰ γωνίαν ἐκάστην στέφανον, καὶ τοῦτον δ' ἐκπεριοδεύοντα χρύσειον· ὧ καὶ κρίκοι καὶ σκυταλίδες προσήεσαν, αἷς κατὰ τὰς ὁδοὺς ὑπὸ τῶν ἱερέων ἐφέρετο. Ἰδρυτα δὲ καὶ πρὸ τῆς σκηνῆς βωμὸς χάλκεος, ὑπόξυλος καὶ αὐτὸς, ἐκάστην πλευρὰν πέντε πήχεσιν ἐκμετρημέ-
 138 νος, τὸ δὲ ὕψος τρισὶν, ὁμοίως τῷ χρυσῷ κεκοσμημένος, χαλκείαις λεπίσιν ἐξησκημένος, δικτύῳ τὴν ἐσχάραν ἐμφερής· ἐξεδέχετο γὰρ ἡ γῆ τὸ ἀπὸ τῆς ἐσχάρας πῦρ καταφερόμενον, τῆς βάσεως διαπαντὸς οὐχ ὑποκειμένης. Ἀντικρὺ δ' ἐτίθεντο τοῦ βωμοῦ οἰνόχοαι τε καὶ φιάλαι σὺν θυίσχοις καὶ κρατήρσιν ἐκ χρυσοῦ. Ὅσα δὲ ἄλλα σκεύη πρὸς τὰς ἱερουργίας πεποιήτο, χάλκεα ἅπαντα ὑπῆρχον. Καὶ ἡ μὲν σκηνὴ τοιαύτη τε ἦν καὶ τὰ περὶ αὐτὴν σκεύη.

CAP. VII. 1. Γίνονται δὲ καὶ τοῖς ἱερεῦσι στολαί, πᾶσι τε ταῖς ἄλλοις, οὓς Χαναίως καλοῦσι, καὶ δὴ καὶ τῷ ἀρχιερεῖ, ὃν Ἀναραβάχην προσαγορεύουσι, σημαίνει δὲ ἀρχιερέα. Τὴν μὲν οὖν τῶν ἄλλων στολὴν τοιαύτην εἶναι συμβέβηκεν. Ὅταν δὲ πρὸς ταῖς ἱερουργίαις ὁ ἱερεὺς, ἡγνευκὼς ἦν ὁ νόμος ἀγνείαν προσαγορεύει, πρῶτον μὲν περιτίθεται τὸν
 139 μαναχασὴν λεγόμενον, βούλεται δὲ συνακτῆρα μὲν δηλοῦν, διάζωμα δ' ἐστὶ περὶ τὰ αἰδοῖα ῥαπτὸν ἐκ βύσσου κλωστῆς εἰργασμένον, ἐμβαινόντων εἰς αὐτὸ τῶν ποδῶν ὥσπερ εἰ ἀναξυρίδας, ἀποτίμεται δὲ ὑπὲρ ἡμισυ, καὶ τελευτῆσαν ἄχρι τῆς λαγόνος περὶ αὐτὴν ἀποσφίγγεται.

2. Ἐπὶ δὲ τούτῳ λίνεον ἔνδυμα διπλῆς φορεῖ σινδόνος βυσσίνης, χεθομένη μὲν καλεῖται, λίνεον
 140 τοῦτο σημαίνει, χεθὸν γὰρ τὸ λίνον ἡμεῖς καλοῦμεν. Ἔστι δὲ τοῦτο τὸ ἔνδυμα ποδῆρης χιτῶν περιζεγραμμένος τῷ σώματι, καὶ τὰς χειρίδας περὶ τοῖς

βραχίσιον κατεσφιγμένος, ὃν ἐπιζώννυνται κατὰ στήθος, ὀλίγον τῆς μασχάλης ὑπὲρ ἄνω τὴν ζώνην περιάγοντες, πλατεῖαν μὲν ὡς εἰς τέσσαρας δακτύλους, διακένως δ' ὑφασμένην ὥστε λεβηρίδα δοκεῖν ὄψεως· ἄνθη δ' εἰς αὐτὴν ἐνύφονται, φοίνικι καὶ πορφύρα μετὰ ὑακίνθου καὶ βύσσου πεποικιλμένα, στήμον δ' ἐστὶ μόνη βύσσος. Καὶ λαβοῦσα τὴν ἀρχὴν τῆς ἐλλξεως κατὰ στέρον καὶ περιελθοῦσα πάλιν δεῖται, καὶ κέχυται μὲν πολλὴ μέχρι καὶ τῶν σφυρῶν, ἕως οὐ μὴδὲν ὁ ἱερεὺς ἐνεργεῖ· πρὸς γὰρ εὐπρέπειαν οὕτως ἔχει τοῖς ὁρώσι καλῶς. Ὅταν δὲ σπουδαίειν περὶ τὰς θυσίας δέῃ καὶ διακονεῖν, ὅπως μὴ κινουμένης ἐμποδίζηται πρὸς τὸ ἔργον, ἀναβαλλόμενος ἐπὶ τὸ λαιὸν ὠμοφορεῖ. Μωϋσῆς μὲν οὖν ἄβανηθ αὐτὴν ἐκάλεσεν, ἡμεῖς δὲ παρὰ Βαβυλωνίων μεμαθηκότες ἐμίαν αὐτὴν καλοῦμεν· οὕτως γὰρ προσαγορεύεται παρ' αὐτοῖς. Οὗτος ὁ χιτῶν κολποῦται μὲν οὐδαμῶθεν, λαγαρόν δὲ παρέχων τὸν βρογχωτήρα τοῦ ἀνθρώπου, ἀρπεδόσιν ἐκ τῆς ὥας καὶ τῶν κατὰ στέρον καὶ μετάφρενον ἡρητημέναις ἀναδεῖται ὑπὲρ ἑκατέραν κατακλείδα· μασσαβαζάνης δὲ καλεῖται.

3. Ὑπὲρ δὲ τῆς κεφαλῆς φορεῖ πῖλον ἄκωνον, 141 οὐ διῆκνουμενον εἰς πᾶσαν αὐτὴν, ἀλλ' ἐπ' ὀλίγον ὑπερβεβηκότα μέσης· καλεῖται μὲν μασναεμφθής. Τῇ δὲ κατασκευῇ τοιοῦτός ἐστιν ὡς στεφάνη δοκεῖν, ἐξ ὑφάσματος λινέου ταινία πεποιημένη παχεῖα, καὶ γὰρ ἐπιπτυσσόμενον ῥάπτεται πολλάκις. Ἐπειτα συνδὼν ἄνωθεν αὐτὸν ἐκπεριέρεται διήκουσα μέχρι μετώπου, τὴν τε ῥαφὴν τῆς ταινίας καὶ τὸ ἀπ' αὐτῆς ἀπρεπὲς καλύπτουσα, καὶ ὅλη δὲ τῇ κρανίῳ γυγνομένη ἐπίπεδον, ἡρμοσται δὲ ἀκριβῶς, ὡς ἂν μὴ περιρροῦη πονοῦντος περὶ τὴν ἱερουργίαν. Καὶ ὅποια μὲν ἐστὶν ἢ τῶν πολλῶν ἱερέων στολὴ δεδηλώκαμεν.

4. Ὁ δὲ ἀρχιερεὺς κοσμεῖται μὲν καὶ ταύτη, παραλιπὼν οὐδὲν τῶν προειρημένων, ἐπενδυσάμενος δ' ἐξ ὑακίνθου πεποιημένον χιτῶνα. Ποδῆρης δ' ἐστὶ 142

καὶ οὗτος, — μεῖορ καλεῖται κατὰ τὴν ἡμετέραν γλῶσσαν, — ζώνη περισφιγγεται βάμμασιν οἷς ἢ πρότερον ἦνθει διαπεποικιλμένη, χρυσοῦ συνυφασμένου· κατὰ πέζαν δ' αὐτῷ προσεῤῥαμμένοι θύσανοι ῥοῶν τρόπον ἐκ βαφῆς μεμιμημένοι ἀπήρτηντο, καὶ κωδῶνες χρύσειοι κατὰ πολλὴν ἐπιτήδευσιν τῆς εὐπρεπείας, ὥστε μέσον ἀπολαμβάνεσθαι δυοῖν τε κωδώνιον ῥοῦσκον, καὶ ῥοῶν κωδώνιον. Ἔστι δ' ὁ χιτῶν οὗτος οὐκ ἐκ δυοῖν περιτμημάτων, ὥστε ῥαπτὸς ἐπὶ τῶν ὤμων εἶναι καὶ τῶν παρὰ πλευρὰν, φάρσος δ' ἐν ἐπίμηκες ὑφασμένον σχιστὸν ἔχει βρογχωτῆρα οὐ πλάγιον, ἀλλὰ κατὰ μήκος ἐρῶγότα πρὸς τε τὸ στέρνον καὶ μέσον τὸ μετὰφρενον. Πέζα δ' αὐτῷ προσεῤῥαπται, ὑπὲρ τοῦ μὴ διελέγχεσθαι τῆς τομῆς τὴν δυσπρέπειαν. Ὁμοίως δὲ καὶ ὅθεν αἱ χεῖρες διέρχονται σχιστός ἐστιν.

- 143 5. Ἐπὶ δὲ τούτοις τρίτον ἐνδύεται τὸν λεγόμενον ἐφώδην, Ἑλληνικῇ δ' ἐπωμίδι προσεοικότα· γίνεται γὰρ τοῦτον τὸν τρόπον. Τφανθεῖς ἐπὶ βάθος πηχυαῖον ἔκ τε χρωμάτων παντοίων καὶ χρυσοῦ συμπεποιη-
 144 κιλμένου, ἀπερίπτυντον τοῦ στέρνου τὸ μέσον καταλιμπάνει, χειρίσι τε ἡσχημένους, καὶ τῷ παντὶ σχή-
 145 ματι χιτῶν εἶναι πεποιημένους. Τῷ δὲ διακένῳ τού-
 146 του τοῦ ἐνδύματος σύνεστι περίτμημα σπιθαμῆς τὸ
 147 μέγεθος, χρυσοῦ τε καὶ τοῖς αὐτοῖς τῷ ἐφώδῃ βάμ-
 148 μασι διηνηθισμένον, ἐσθήνης μὲν καλεῖται, σημαίνει
 149 δὲ τοῦτο κατὰ τὴν Ἑλλήνων γλῶτταν λόγιον· πλη-
 150 ροῖ δὲ ἀκριβῶς τοῦ ἐφώδου ὅπερ ὑφαίνοντες κατὰ στήθος ἐξέλιπον, ἐνοῦται δ' ὑπὸ κρίκων χρυσεῶν αὐτῷ τε κατὰ γωνίαν ἐκάστην, καὶ ἐκείνῳ τῶν ἴσων προσκεκοινωμένων, ῥάμματος ὑακίνθου παραληφθέντος εἰς τὴν πρὸς ἀλλήλους κατάδεσιν τοῖς κρίκοις. Πρὸς δὲ τὸ μὴ χαλαρὸν εἶναι τὸ ἐν μέσῳ τῶν κρίκων καταλιμπανόμενον, ῥαφὴν αὐτοῦ νήμασιν ὑακίνθινοις ἐπενόησαν. Πορποῦσι δὲ τὴν ἐπωμίδα σαρδόνυχες δύο κατὰ τῶν ὤμων, ἐκάτερον τέλος ἐπ' αὐτοὺς ἐπιθέον χρύσειον ἔχοντες, πρὸς τὸ ταῖς περονί-

σιν ἐπιτήδειον εἶναι. Ἐγγέγραπται δὲ τοῦτοις τῶν Ἰακώβου παίδων τὰ ὀνόματα γραμμασιν ἐπιχωρίοις γλώσση τῇ ἡμετέρᾳ, κατὰ ἕξ τῶν λίθων ἐκατέρωθεν, οἱ πρεσβύτεροι δ' εἰσὶ κατὰ ὦμον τὸν δεξιόν. Ἐπί-
 ασι δὲ καὶ τὸν ἐσσήνην λίθοι δώδεκα μεγέθει καὶ 151
 κάλλει διαφέροντες, οὐ κτητὸς ἀνθρώποις κόσμος διὰ
 τιμῆς ὑπερβολὴν ὄντες· οὗτοι μέντοι, κατὰ στίχον
 τρεῖς ἐπὶ τεσσάρων διακείμενοι γραμμῶν, ἐνήσκηται
 τῷ ὕφει, χρυσὸς δ' αὐτοὺς ἐκπεριέρεχεται τὰς ἑλικας
 ἐντιθεὶς τῷ ὕφει, πρὸς τὸ μὴ διαρρῆϊν οὕτως πε-
 ποιημένος. Καὶ ἡ μὲν πρώτη τριάς ἐστὶ σαρδόνυξ,
 τόπαζος, σμάραγδος· ἡ δευτέρα δὲ ἀνθρακα παρέχε-
 ται, καὶ ἱασπιν, καὶ σάπφειρον· τῆς δὲ τρίτης λίγυ-
 ρος μὲν ἄρχει, εἴτα δὲ ἀμέθυσος, ἀχάτης δὲ τρίτος,
 ἔννατος ὢν τοῖς πᾶσι. Τετάρτου δὲ στοίχου χρυσό-
 λιθος μὲν πρόκειται, μετὰ δὲ αὐτὸν ὄνυξ, εἴτα βή-
 ρυλλος, τελευταῖος οὗτος. Γράμματα δὲ ἐπετέμνητο
 πᾶσι τῶν Ἰακώβου υἱῶν, οὓς καὶ φυλάρχους νομίζο-
 μεν, ἐκάστου τῶν λίθων ὀνόματι τετιμημένου, κατὰ
 τάξιν ἣν ἕκαστον αὐτῶν γενήσεσθαι συμβέβηκε. Τῶν
 οὖν κρίκων ἀσθενῶν ὄντων καθ' αὐτοὺς ἐνεγκεῖν τὸ
 βάρος τῶν λίθων, ἑτέρους δύο κρίκους μείζονας τῇ
 πέξῃ τοῦ ἐσσήνου, ἥπερ ἀνήκει πρὸς τὸν τράχηλον,
 ἐμβεβηκότας τῷ ὑφάσματι ποιοῦσι, δεξιόμενους ἀλύ-
 σεις ἐργασμένας, αἱ συνῆσαν κατ' ἄκρον τῶν ὦμων
 σειραῖς ἐκ χρυσοῦ πεπλεγμέναις συνάπτουσαι, ὢν τὸ
 ἄκρον ἀνέστραμμένον ἀνέβαινε κρίκῳ προέχοντι τῆς
 νωτιαίας πέξης τοῦ ἐφώδου. Καὶ τοῦτο ἦν ἀσφάλεια
 τῷ ἐσσήνῃ πρὸς τὸ μὴ περιρρῆϊν, ζῶνῃ δὲ τῷ ἐσσήνῃ
 προσέρραπτο βάμμασιν οἷς προεῖπον μετὰ χρυσοῦ
 προσφερέας, ἡ περιοδεύσασα δεῖται πάλιν ἐπὶ τῇ ῥαφῇ,
 καὶ κατακρημνᾶται· τοὺς δὲ θυσάνους χρύσειαι σὺ-
 ριγγες καθ' ἑκατέραν ἄκραν ἐκλαβοῦσαι, πάντας ἐμ-
 περιέχουσιν αὐταί.

6. Πῖλος δ' ἦν μὲν ο καὶ πρότερον αὐτῶν, πα-
 ραπλησίως ἐργασμένος τοῖς πᾶσιν ἱερεῦσιν, ὑπὲρ 152

153 αὐτὸν δὲ συνεῤῥαμμένος ἕτερος ἐξ ὑακίνθου πεποι-
 154 κιλμένος, περιέροχεται δὲ στέφανος χρύσεος, ἐπὶ
 τριστοιχίαν κεχαλκευμένος. Θάλλει δ' ἐπ' αὐτῷ κά-
 λυξ χρύσεος τῇ σακχάρῳ βοτάνῃ παρ' ἡμῖν λεγομένη
 ἀπομεμιμημένος, ὅς δὲ κύαμον Ἑλλήνων οἱ περὶ το-
 μὰς ῥίζων ἐμπείρως ἔχοντες προσαγορεύουσιν. Εἰ δέ
 τις ἢ θεασάμενος τὴν βοτάνην ἀμαθία τοῦτου ἀγνοεῖ
 τὴν φύσιν αὐτῆς, ἢ τὴν κλῆσιν ἐπιστάμενος οὐκ ἰδὼν
 ἀναγνωρίσειε, τοῖς οὕτω δὴ ἔχουσι σημαίνω τὸν τρό-
 πον τοῦτον. Βοτάνη μὲν ἐστὶν ὑπὲρ τρεῖς σπιθαμὰς
 πολλάκις ἀνθιστάμενη τὸ ὕψος, τὴν δὲ ῥίζαν ἐμφορῆς
 βουνιάδι, ταύτῃ γὰρ οὐκ ἂν ἀμάρτοι τις εἰκάδων αὐ-
 τήν, τὰ δὲ φύλλα τοῖς εὐζώμων· ἐκ μέντοι τῶν κλά-
 δων ἀνίστησι κάλυκα προσεχῇ τῷ κλωνί, περιέεισι δ' αὐ-
 τὴν ἑλκτρον, ὅπερ ἀποκρίνεται καθ' αὐτὸ πρὸς τὸν
 καρπὸν μεταβαλεῖν ἡρομένης, ὃ δὲ κάλυξ μεγέθους
 ἐστὶ σκυταλίδος τοῦ μικροῦ δακτύλου, κρατῆρι δ' ἐμ-
 φορῆς τὴν περιγραφὴν. Σημανῶ δὲ καὶ τοῦτο τοῖς
 155 οὐ μεμαθηκόσι. Σφαίρας εἰς δύο μέρη τετμημέ-
 νης, περὶ τῷ πυθμένι τὴν ἑτέραν τομὴν ἔχει φυό-
 μενος ἀπὸ ῥίζης περιφερῆς· εἶτα συνιὼν κατ' ὀλίγον,
 ὑποκοιλαινούσης εὐπρεπῶς τῆς ὑποχωρήσεως, ἀνευ-
 ρύνεται πάλιν ἡρέμα κατὰ χεῖλος, ὁμοίως ὀμφαλῷ ῥοιᾶς
 τετμημένος. Ἐπίθεμα δ' αὐτῷ ἡμισφαίριον προσπέ-
 φυκε, καὶ ἀκριβῶς ἂν εἴποι τις τετορνευμένον, ὑπερ-
 ανεστῶσας ἔχον τὰς ἐντομὰς, ἃς εἶπον τῇ ῥοᾷ παρα-
 πλησίως βλαστάνειν, ἀκανθώδεις καὶ εἰς ὅξυ παντελῶς
 ἀποληγούσας τὸ ἄκρον. Φυλάττει δὲ ἐπὶ τῷ ἐπιθέ-
 ματι τὸν καρπὸν διαπαντός τοῦ κάλυκος, ὄντα βοτά-
 νης σπέρματι τῆς σιδηρίτιδος ὅμοιον, ἀφίησιν δ' ἄν-
 θος τῷ τῆς μήκωνος πλαταγωνίῳ δυνάμενον δοκεῖν
 ἐμφορῆς εἶναι. Ἐκ τούτου μὲν στέφανος ἐκκεχάλκευ-
 ται, ὅσον ἀπὸ τοῦ ἰνίου πρὸς ἐκάτερον τῶν κροτά-
 φων. Τὸ δὲ μέτωπον ἢ μὲν ἐφιελὶς οὐκ ἔπεισι, —
 λεγέσθω γὰρ οὕτως ὁ κάλυξ, — τελαμῶν δ' ἐστὶ χρύ-
 σεος, ὃς ἱεροῖς γράμμασι τοῦ θεοῦ τὴν προσηγορίαν

ἐπιτετμημένος ἐστί. Καὶ τοιοῦτος μὲν τοῦ ἀρχιερέως ἐστὶν ὁ κόσμος.

7. Θαυμάσειε δ' ἂν τις τῶν ἀνθρώπων τὴν πρὸς ἡμᾶς ἀπέχθειαν, ἣν, ὡς ἐκφραυλιζόντων ἡμῶν τὸ θεῖον ὅπερ αὐτοὶ σέβειν προήρηνται, διατετελέκασιν ἐσχηκότες. Εἰ γὰρ τις τῆς σκηνῆς κατανοήσειε τὴν πῆξιν, καὶ τοῦ ἱερέως ἴδοι τὴν στολὴν, τὰ τε σκεύη οἷς περὶ τὴν ἱερουργίαν χρῶμεθα, τὸν τε νομοθέτην εὐρήσει θεῖον ἄνδρα, καὶ ματαίως ἡμᾶς ὑπὸ τῶν ἄλλων τὰς βλασφημίας ἀκούοντας· ἕκαστα γὰρ τούτων εἰς ἀπομίμησιν καὶ διατύπωσιν τῶν ὅλων, εἴ τις ἀφρόνως ἐθέλοι καὶ μετὰ συνέσεως σκοπεῖν, εὐρήσει γεγυγνότες. Τὴν τε γὰρ σκηνὴν, τριάκοντα πήχεων οὔσαν, νείμας εἰς τρία, καὶ δύο μέρη πᾶσιν ἀνείς τοῖς ἱερεῦσιν, ὥσπερ βατόν τινα καὶ κοινὸν τόπον, τὴν γῆν καὶ τὴν θάλατταν ἀποσημαίνει· καὶ γὰρ ταῦτα πᾶσιν ἐστὶν ἐπίβατα. Τὴν δὲ τρίτην μοῖραν μόνῳ περιέγραψε τῷ θεῷ, διὰ τὸ καὶ τὸν οὐρανὸν ἀνεπίβατον εἶναι ἀνθρώποις. Ἐπὶ τε τῇ τραπεζῇ τοὺς δώδεκα θεοὺς ἄρτους, ἀποσημαίνει τὸν ἐνιαυτὸν εἰς τοσοῦτους μῆνας διηρημένον. Τὴν δὲ λυχνίαν ἐξ ἑβδομήκοντα μορίων ποιήσας συγκειμένην, τὰς τῶν πλανητῶν δεκαμοιρίας ἡνίξατο· καὶ λύχνους ὑπὲρ αὐτῆς ἑπτὰ, τῶν πλανητῶν τὴν φορὰν, τοσοῦτοι γὰρ εἰσι τὸν ἀριθμὸν. Τὰ τε φάρση ἐκ τεσσάρων ὑφανθέντα τὴν τῶν στοιχείων φύσιν δηλοῖ· ἥ τε γὰρ βύσσος τὴν γῆν ἀποσημαίνειν ἔοικε, διὰ τὸ ἐξ αὐτῆς ἀνείσθαι τὸ λίνον, ἥ τε πορφύρα τὴν θάλασσαν, τῷ πεφοινίχθαι τῆς κόχλου τῷ αἵματι, τὸν δὲ αἶρα βούλεται δηλοῦν ὁ ὑάκινθος, καὶ ὁ φοῖνιξ δ' ἂν εἴη τεκμήριον τοῦ πυρός. Ἀποσημαίνει δὲ καὶ ὁ τοῦ ἀρχιερέως χιτῶν τὴν γῆν, λίνεος ὢν, ὁ δὲ ὑάκινθος τὸν πύλον, ἀστραπαῖς μὲν κατὰ τοὺς ῥοῖσκους ἀπεικασμένος, βρονταῖς δὲ κατὰ τὸν τῶν κωδῶνων ψόφον. Καὶ τὴν ἑξαπτίδα τῶν παντὸς τὴν φύσιν ἐκ τεσσάρων γενέσθαι δειχθεῖσαν τῷ θεῷ, χρυσῷ συνυφασμένην κατ' ἐπίνοιαν οἶμαι τῆς

προσούσης ἅπασιν αὐγῆς. Καὶ τὸν ἑσπέρην ἀνάμεσον ὄντα τῆς ἑφαπτίδος ἐν τρόπῳ γῆς ἔταξε, καὶ γὰρ αὕτη τὸν μεσαίτατον τόπον ἔχει. Ζώνη τε περιοδεύσασα τὸν ὠκεανὸν ἀποσημαίνει, καὶ γὰρ οὗτος ἐνπεριελήφε τὰ πάντα. Ἀηλοῖ δὲ καὶ τὸν ἥλιον καὶ τὴν σελήνην τῶν σαρδονύχων ἑκάτερος, οἷς ἐνεπόρρωσε τὸν ἀρχιερέα. Τὴν τε δωδεκάδα τῶν λίθων εἶτε τοὺς μῆνας ἐθελήσοι τις νοεῖν, εἶτε τὸν τοσοῦτον ἀριθμὸν τῶν ἀστέρων, ὃν ζωδιακὸν κύκλον Ἕλληνες καλοῦσι, τῆς κατ' ἐκεῖνο γνώμης οὐκ ἂν ἀράστοι. Καὶ ὁ πῖλος δέ μοι δοκεῖ τὸν οὐρανὸν τεκμηριοῦν ὑακίνθινος πεποιημένος, οὐ γὰρ ἂν ἄλλως ὑπεραντιθέτο αὐτῷ τὸ ὄνομα τοῦ θεοῦ, τῇ τε στεφάνῃ ἡγλαϊσμένος καὶ ταύτῃ χρυσέα διὰ τὴν αὐγὴν, ἥ μάλιστα χαίρει τὸ θεῖον. Καὶ ταῦτα μὲν ἐπὶ τοσοῦτόν μοι δεδηλώσθω, πολλάκις καὶ ἐν πολλοῖς τὴν ἀρετὴν τοῦ νομοθέτου παρεξόντων ἡμῖν διελθεῖν τῶν πραγμάτων.

CAP. VIII. 1. Ὡς δὲ τὸ προειρημένον πέρας εἶχε, τῶν ἀναθημάτων μήπω καθιερωμένων, ἐπιστάς ὁ θεὸς Μωϋσῇ τὴν ἱερωσύνην Ἀαρῶνι τῷ ἀδελφῷ προσέταξε δοῦναι, ὡς ἀπάντων δι' ἀρετὴν τῆς τιμῆς δικαιότερῳ τυχεῖν. Καὶ συναγαγὼν εἰς ἐκκλησίαν τὸ πλῆθος, τὴν τε ἀρετὴν αὐτοῦ καὶ τὴν εὐνοίαν διέξῃ, καὶ τοὺς κινδύνους οὓς ὑπομείνειεν ὑπὲρ αὐτῶν.

158 Μαρτυροῦντων δὲ ἐφ' ἅπασιν αὐτῷ, καὶ τὸ περὶ αὐτὸν πρόθυμον ἐνδεικνυμένων, "ἄνδρες," εἶπεν, "Ἰσραηλῖται, τὸ μὲν ἔργον ἤδη τέλος ἔχει, οἷον αὐτῷ τε τῷ θεῷ ἡδιστον ἦν, καὶ δυνατόν ἡμῖν. Ἐπεὶ δ' εἰδετε τοῦτον τῇ σκηνῇ καταδέχεσθαι, δεῖ πρῶτον ἡμῖν τοῦ ἱερατευσομένου καὶ ὑπηρετήσοντος ταῖς θυσίαις καὶ ταῖς ὑπὲρ ἡμῶν εἰχαῖς. Καὶ ἔγωγε ταύτης ἐμοὶ τῆς σκέψεως ἐπιτραπέισης ἐμαυτὸν ἂν τῆς τιμῆς ἄξιον ἔκρινα, διὰ τε τὸ γύσει πάντας εἶναι φιλάντους, καὶ ὅτι πολλὰ ἐμαυτῷ κάμνοντι περὶ σοιτηρίας τῆς ὑμετέρας σύννοια. Νῦν δ' αὐτὸς ὁ θεὸς

Ἀαρῶνα τῆς τιμῆς ταύτης ἄξιον ἔκρινε, καὶ τοῦτον ἤρηται ἱερέα, τὸν δικαιοτέρον μᾶλλον ὑμῶν εἰδώς, ὡς οὗτος ἐνδύσεται στολὴν τῷ θεῷ καθωσιωμένην, καὶ βωμῶν ἐπιμέλειαν ἔξει καὶ πρόνοϊαν ἱερείων, καὶ τὰς ὑπὲρ ὑμῶν εὐχὰς ποιήσεται πρὸς τὸν θεὸν ἡδέως ἀκουσόμενον, ὅτι τε κηδεταὶ γένους τοῦ ὑμετέρου, καὶ παρὰ ἀνδρὸς ὃν αὐτὸν ἐπελέξατο γινομένης προσδέχεται ταύτας.” Ἑβραῖοι δὲ ἠρέσκοντο τοῖς λεγομένοις, καὶ συνήνουν τῇ τοῦ θεοῦ χειροτονίᾳ· ἦν γὰρ Ἀαρὼν διὰ τε τὸ γένος καὶ τὴν προφητείαν, καὶ τὴν ἀρετὴν τοῦ ἀδελφοῦ, πρὸς τὴν τιμὴν ἀπάντων ἀξιολογώτερος. Ἦσαν δ’ αὐτῷ καὶ παῖδες κατ’ ἐκείνον τὸν χρόνον τέσσαρες, Νάβδος, Ἀβιούς, Ἐλεάζαρος, Ἰθάμαρος.

2. Ὅσα δὲ τῶν πρὸς τὴν τῆς σκηνῆς κατασκευὴν παρεσκευασμένων ἦν περιττά, ταῦτ’ ἐκέλευσεν εἰς φάρση σκεπαστήρια τῆς τε σκηνῆς αὐτῆς, καὶ τῆς λυχνίας, καὶ θυμιατηρίου, καὶ τῶν ἄλλων σκευῶν ἀκαλῶσαι, ὅπως κατὰ τὴν ὁδοπορίαν ταῦτα μὴτ’ ἐξ ὑετοῦ μηδὲν, μὴτ’ ἐκ κονιορτοῦ βλάπτηται. Τό τε πλῆθος ἀνθρώπων πάλιν εἰσφορὰν αὐτὸ προσέταξεν εἰσφέρειν σίκλου τὸ ἥμισυ καθ’ ἕκαστον· ὁ δὲ σίκλος, νόμισμα Ἑβραίων ὦν, Ἀττικὰς δέχεται δραχμὰς τέσσαρας. Οἱ δ’ ἐτοίμως ὑπήκουον οἷς ἐκέλευε Μωϋσῆς, καὶ τὸ πλῆθος τῶν εἰσφερόντων ἦν ἐξήκοντα μυριάδες καὶ πεντακισχίλιοι καὶ πεντακόσιοι καὶ πεντήκοντα. Ἐφερον δὲ τὸ ἀργύριον τῶν ἐλευθέρων οἱ ἀπὸ εἴκοσι καὶ ἄνω ἐτῶν ἄχρι πεντήκοντα γεγονότες. Τὸ δὲ συγκομισθὲν εἰς τὰς περὶ τὴν σκηνὴν χρείας ἀνηλοῦτο.

3. Ἦγνιζε δὲ καὶ τὴν σκηνὴν καὶ τοὺς ἱερέας, τρόπον τοιούτῳ ποιούμενος αὐτῶν τὴν κάθαρσιν. Σμύρνης ἐπιλέκτου σίκλους πεντακοσίους, καὶ ἴρεως 160 ἴσους, κίναμώμου δὲ καὶ καλάμου, ἔστι δὲ καὶ τοῦτο εἶδος θυώματος, ἡμίσειαν τῶν πρότερον ὀλκὴν, κα- 161 κομμένα δεύειν ἐκέλευσεν, ἐλαίου τε ἐλαΐνου εἶν, μέτρον δ’ ἔστι τοῦτο ἐπιχώριον δύο χόας Ἀττικὸς δεχόμενον, ἀναμίξαντας καὶ καθεψήσαντας σκευάσας

τέχνη μυρεψῶν χρῆσμα εὐωδέστατον. Καὶ ἔπειτα τοῦτο λαβὼν αὐτοὺς τοὺς ἱερέας καὶ πᾶσαν τὴν σκηνὴν χρῶν κενεθάρικε· τὰ τε θυώμενα — πολλὰ δ' ἐστὶ, καὶ ταῦτα ποικίλα κατὰ τὴν σκηνὴν ἐπὶ τοῦ χρυσοῦ θυμιατηρίου μεγάλης πάνυ τιμῆς ὄντα συνεφέρετο, ὧν παραλείπω τὴν φύσιν ἐκδιηγέσθαι, μὴ δι' ὄχλου γένηται τοῖς ἐντυγχάνουσι. Αἷς δὲ τῆς ἡμέρας πρὶν τε ἀνασχεῖν τὸν ἥλιον καὶ πρὸς δυσμαῖς θυμῶν ἐχρῆν, ἔλαιόν τε ἀγνίσαντας φυλάσσειν εἰς τοὺς λύχνους, ὧν τοὺς μὲν τρεῖς ἐπὶ τῇ ἱερᾷ λυχνίᾳ φέγγειν ἔδει τῷ θεῷ κατὰ πᾶσαν ἡμέραν, τοὺς δὲ λοιποὺς περὶ τὴν ἑσπέραν ἄπτοντας.

4. Ἀπάντων δ' ἤδη πέρας εἰληφότων, ἔδοξαν ἄριστοι τῶν δημιουργῶν Βεσάληλος καὶ Ἐλῖαβος. Τῶν γὰρ ἐνευρημένων τοῖς προτέροις αὐτοὶ προεθυμήθησαν ἀμείνονα προσεργάσασθαι, λαβεῖν τε ἐπινοίαν ὧν πρότερον ἠγνόουν τὴν κατασκευὴν ἱκανώτατοι· τούτων μέντοι Βεσάληλον συνέβη κριθῆναι τὸν κράτιστον. Ὁ δὲ πᾶς χρόνος εἰς τὸ ἔργον διήλθε μηνῶν ἑπτὰ, καὶ μετὰ τοῦτο ἀπ' οὗ τὴν Αἴγυπτον ἐξέλιπον ἐνιαυτὸς αὐτοῖς πρῶτος ἐτελειούτο. Ἀρχομένου δὲ τοῦ δευτέρου ἔτους, μηνὶ Ξανθικῷ κατὰ Μακεδόνας, Νισὰν δὲ κατὰ Ἑβραίους, κορυμνίᾳ τὴν σκηνὴν ἀφιεροῦσι, καὶ πάνθ' ὅσα περὶ αὐτὴν σκευὴ μοι δεδήλωται.

162 5. Ἐπέδειξε δὲ αὐτὸν ὁ θεὸς ἡσθιέντα τῷ ἔργῳ τῶν Ἑβραίων, καὶ μὴ μάτην αὐτοὺς πονήσαντας ὑπερηφανείᾳ τῆς χρήσεως, ἀλλ' ἐπέξενώθη καὶ κατεσκηνώσῃ τῷ ναῷ τούτῳ. Τὴν δὲ παρουσίαν οὕτως ἐποίησεν. Ὁ μὲν οὐρανὸς καθαρὸς ἦν, ὑπὲρ δὲ τὴν σκηνὴν μόνην ἤχλυσεν, οὔτε βαθεῖ πάνυ νέφει καὶ πυκνῷ περιλαβὼν αὐτήν, ὥστε εἶναι δόξαί χιμέριον, οὔτε μὴν λεπτῷ οὕτως, ὥστε τὴν ὕψιν ἰσχύσαι τι δι' αὐτοῦ κατανοῆσαι, ἡδεῖα δὲ ἀπ' αὐτοῦ δρόσος ἔρρει, καὶ θεοῦ δηλοῦσα παρουσίαν τοῖς ταῦτο καὶ βουλομένοις καὶ πεπιστευκόσι.

6. Μωϋσῆς δὲ, τοὺς τέκτονας οἷαίς εἰκὸς ἦν
 δωρεαῖς τοὺς τοιαῦτα ἐργασμένους τιμήσας, ἔθυσεν
 ἐν τῷ τῆς σκηνῆς αἰθρίῳ, κατὰ προσταγὴν τοῦ θεοῦ,
 ταῦρον καὶ κριὸν καὶ ἔριφον ὑπὲρ ἁμαρτάνων, —
 καὶ δὴ λέγειν ἐν τοῖς περὶ θυσιῶν μέλλω τὰ πρασ-
 σόμενα περὶ τὰς ἱερουργίας, ἐν ἐκείνοις δηλώσω πε-
 ρὶ τε ὧν ὀλοκαυτεῖν κελεύει, καὶ ὧν μεταλαμβάνειν
 τῆς βρώσεως ἐφήσιν ὁ νόμος, — καὶ ἐκ τοῦ αἵμα-
 τος τῶν τεθυμένων τὴν τε στολὴν τοῦ Ἀαρῶνος καὶ
 αὐτὸν σὺν τοῖς παισὶν ἔρῳαινεν, ἀφαγνίσας πηγαίοις
 τε ὕδασι καὶ μύρῳ, ἵνα τοῦ θεοῦ γίγνοιτο. Ἐπὶ
 μὲν οὖν ἡμέρας ἑπτὰ τοῦτον τὸν τρόπον αὐτοὺς τε
 καὶ τὰς στολὰς ἐθεράπευε, τὴν τε σκηνὴν καὶ τὰ
 περὶ αὐτὴν σκευὴ ἑλαῖω τε προθυμιωμένῳ καθὼς
 εἶπον, καὶ τῷ αἵματι τῶν ταύρων καὶ κριῶν σφαγέν-
 των καθ' ἑκάστην ἡμέραν ἑνὸς κατὰ γένος. Τῇ δὲ
 ὀγδῷ κατήγγελεν ἑορτὴν τῷ λαῷ, καὶ θύειν προσέ-
 ταξε κατὰ δύναμιν, οἱ δ' ἀλλήλοις ἀμιλλώμενοι, καὶ
 ὑπερβάλλειν φιλοτιμούμενοι τὰς θυσίας ἃς ἕκαστος
 ἐπιφέρει, τοῖς λεγομένοις ὑπήκουον. Ἐπικειμένων 163
 δὲ τῶν ἱερείων τῷ βωμῷ, αἰφνίδιον ἐξ αὐτῶν πῦρ
 ἀνήφθη αὐτόματον, καὶ ὅμοιον ἀστραπῆς λαμπηδόνι
 ὀρώμενον τῇ φλογί, καὶ πάντα ἐδαπάνη τὰ ἐπὶ τοῦ
 βωμοῦ.

7. Συνέβη δὲ καὶ Ἀαρῶνι συμφορὰ τις ἐκ τού-
 του, λογιζομένῳ ὡς ἐπ' ἀνθρώπῳ καὶ πατρὶ, γενναί-
 ως δ' ὑπ' αὐτοῦ καρτερηθεῖσα, ὅτι καὶ τὴν ψυχὴν
 πρὸς τὰ συμπύπτοντα στερόδος ἦν, καὶ κατὰ βούλη-
 σιν τοῦ θεοῦ ἡγείτο τὸ πάθος γεγονέναι. Τῶν γὰρ
 υἱῶν αὐτοῦ τεσσάρων ὄντων, ὡς προεῖπον, δύο οἱ
 πρεσβύτεροι Νάβαδος καὶ Ἀβιούς, κομίσαντες ἐπὶ
 τὸν βωμὸν οὐχ ὧν προεῖπεν Μωϋσῆς θυμάτων, ἀλλ'
 οἷς ἐχρῶντο πρότερον, κατεκαύθησαν, τοῦ πυρὸς
 ἐπ' αὐτοὺς τὴν ὀρμὴν βαλόντος, καὶ τὰ στέρνα καὶ
 τὰ πρόσωπα φλέγειν αὐτῶν ἀρξαμένου, καὶ σβέσαι
 μηδενοῦς δυναμένου. Καὶ οἱ μὲν οὕτως ἀπέθανον, Μωϋ-

σῆς δὲ κελεύει τὸν πατέρα αὐτῶν καὶ τοὺς ἀδελφούς, βασιτάξαντας τὰ σώματα καὶ κομίσαντας τῆς παρεμβολῆς ἔξω θάψαι μεγαλοπρεπῶς. Πενθεῖ δ' αὐτοὺς τὸ πλῆθος, χαλεπῶς ἐπὶ τῷ θανάτῳ παρὰ δόξαν οὕτω γεγεννημένῳ διατεθέν, μόνους δὲ Μωϋσῆς τοὺς ἀδελφούς αὐτῶν καὶ τὸν πατέρα μὴ φροντίζειν τῆς ἐπ' αὐτοῖς λύπης ἡξίωσε, προκρίναντας τὴν εἰς τὸν θεὸν τιμὴν τοῦ περὶ αὐτοὺς σκυθρωποῦ· ἤδη γὰρ Ἀαρὼν καὶ τὴν στολὴν τὴν ἱερὰν ἤμφιετο.

8. Μωϋσῆς δὴ πᾶσαν τιμὴν παραιτησάμενος, 164 ἦν ἑώρα τὸ πλῆθος αὐτῷ παρέχειν ἔτοιμον, πρὸς μόνῃ τῇ τοῦ θεοῦ θεραπείᾳ διετέλει. Καὶ τῶν μὲν εἰς τὸ Σιναῖον ἀνόδων ἀπείχετο, εἰς δὲ τὴν σκηνὴν εἰσιῶν, ἐχρηματίζετο περὶ ὧν ἐδεῖτο παρὰ τοῦ θεοῦ, ἰδιωτεύων καὶ τῇ στολῇ, καὶ πᾶσι τοῖς ἄλλοις ἄγων ἑαυτὸν δημοτικώτερον, καὶ μηδὲν βουλόμενος τῶν πολλῶν διαφέρειν δοκεῖν, ἢ μόνῳ τῷ προνοούμενῳ αὐτῶν βλέπεσθαι. Ἔτι δὲ τὴν πολιτείαν καὶ τοὺς νόμους ἔγραφε, καθ' οὓς κεχαρισμένως τῷ θεῷ βιώσονται, μηδὲν ἀλλήλους ἐγκαλεῖν ἔχοντες· ταῦτα μέντοι κατὰ τὴν ὑπαγόρευσιν τοῦ θεοῦ συνετάττετο. Διέξιμι μὲν οὖν περὶ τῆς πολιτείας καὶ τῶν νόμων.

9. Ὁ μέντοι περὶ τῆς τοῦ ἀρχιερέως στολῆς παρέλιπον, διελθεῖν βούλομαι· οὐδαμόθεν γὰρ προφητῶν κακουργίαις καταλέλοιπεν ἀφορμὴν. Εἰ δὲ τινες τοιοῦτοι γένοιτο παρεγγχειρεῖν τῷ τοῦ θεοῦ ἀξιώματι, αὐτοκράτορα δὴ εἶναι τὸν θεὸν παρατυγχάνειν τοῖς ἱεροῖς κατέλιπεν, ὅποτε θελήσειε, καὶ μὴ παρεῖναι, καὶ τοῦτο δ' οὐχ Ἑβραίοις δῆλον εἶναι μόνον ἠθέλησεν, ἀλλὰ καὶ τῶν ξένων τοῖς παρατυγχάνουσι. Τῶν γὰρ λίθων, οὓς ἐπὶ τῶν ὤμων φέρειν τὸν ἀρχιερεῖα προεῖπον, — σαρδόνυχες δὲ ἦσαν, καὶ σημαίνειν αὐτῶν τὴν φύσιν ἡγοῦμαι περισσόν, πᾶσιν εἰς γνῶσιν ἀφιγμένων, — συνέβαινε λάμπειν, ὅποτε ταῖς ἱερουργίαις ὁ θεὸς παρήει, τὸν ἕτερον τὸν ἐπὶ τῷ δεξιῷ τῶν ὤμων πεπορπημένον, αὐγῆς ἀποπηδάσης.

καὶ τοῖς πορρώτατοι φαινομένης, οὐ πρότερον ταύτης ὑπαρχούσης τῷ λίθῳ. Θαυμαστὸν μὲν οὖν καὶ τοῦτο τοῖς μὴ τὴν σοφίαν ἐπ' ἐκφραλισμῷ τῶν θεῶν ἡσυχόσιν· ὃ δ' ἐστὶ τούτου θαυμασιώτερον ἐρῶ. Διὰ γὰρ τῶν δώδεκα λίθων, οὓς κατὰ στέρονον ὁ ἀρχιερεὺς ἐνερῶαμένους τῷ ἐσσήνῃ φορεῖ, νίκην μέλλουσι πολεμεῖν προεμήνυνεν ὁ θεός· τοσαύτη γὰρ ἀπήστραπτεν ἀπ' αὐτῶν αὐγὴ μήπω τῆς στρατιάς κεκνημένης, ὡς τῷ πλήθει παντὶ γνώριμον εἶναι τὸ παρεῖναι τὸν θεὸν εἰς τὴν ἐπικουρίαν, ὅθεν Ἕλληνες, οἱ τὰ ἡμέτερα τιμῶντες ἔθνη, διὰ τὸ μηδὲν ἀντιλέγειν δύνασθαι τούτοις, τὸν ἐσσήνην λόγιον καλοῦσιν. Ἐπαύσατο μὲν οὖν ὁ τε ἐσσήνης καὶ ὁ σαρδόνυξ τοῦ λάμπειν ἔτεσι διακοσίοις πρότερον ἢ ταύτην ἐμὲ συνθεῖναι τὴν γραφὴν, τοῦ θεοῦ δυσχεράναντος ἐπὶ τῇ 165 παραβάσει τῶν νόμων· περὶ ὧν ἐροῦμεν εὐχαρισ- 166 τερον. Τρέφομαι δὲ νῦν ἐπὶ τὸν ἐξῆς λόγον.

10. Καθιερωμένης γὰρ ἤδη τῆς σκηνῆς, καὶ 167 διακεκοσμημένων τῶν περὶ τοὺς ἱερέας, τὸ τε πλήθος ὁμόσκηρον αὐτῷ τὸν θεὸν ἔκρινεν εἶναι, καὶ τρέπεται πρὸς θυσίας τε καὶ αἰνέσεις, ὡς ἅπασαν ἤδη κακοῦ προσδοκίαν ἀπεωσμένον, καὶ περὶ τῶν μελλόντων ὡς ἀμεινόνων ἐπιθυμοῦντες, δωρεάς τε τῷ θεῷ, τὰς μὲν κοινῇ, τὰς δὲ καὶ κατ' ἰδίαν, ἀντίθεσαν κατὰ φυλάς. Οἳ τε γὰρ φύλαρχοι κατὰ δύο συνελθόντες ἅμαξαν καὶ δύο βόας προσκομίζουσιν· ἐξ μὲν οὖν ἦσαν αὗται, καὶ τὴν σκηνὴν ἐν ταῖς ὁδοιπορίαις παρεκόμεζον. Πρὸς τούτοις ἕκαστος φιάλην τε κομίζει καὶ τρυβλίον καὶ θυῖσκη, τὴν μὲν, Λαρεϊκοὺς δέκα δυναμένην, καὶ πλήρη θυμιαμάτων, τὸ δὲ τρυβλίον καὶ ἡ φιάλη, ἀργύρεα δὲ ἦν, σίκλους μὲν δὴ αἱ δύο διακοσίους εἴλκον, εἰς δὲ τὴν φιάλην ἑβδομήκοντα μόνοι δεδαπάνηντο, πλήρεις δὲ ἦσαν ἀλεύρων ἐλαίων πεφυραμένων, οἷς ἐπὶ τῷ βωμῷ χρῶνται πρὸς 169 τὰς ἱερουργίας· μόσχον τε καὶ κριὸν σὺν ἀρνίῳ τῶν ἐτησίων ὀλομελῇ καυθησόμενα, καὶ σὺν αὐτοῖς χίμαρ-

ρον ἐπὶ παραιτήσει ἁμαρτημάτων. Προσῆγε δὲ τῶν ἀρχόντων ἕκαστος καὶ ἑτέρας θυσίας σωτηρίους λεγόμενας, καθ' ἑκάστην ἡμέραν δύο τε βόας καὶ πέντε κριοὺς σὺν ἀρνάσιν ἐτησίοις καὶ ἐρίοις. Οὗτοι μὲν δὴ θύουσιν ἐπὶ ἡμέρας δώδεκα, κατὰ πᾶσαν ἡμέραν εἰς. Μωϋσῆς δὲ οὐκέτ' ἀναβαίνων ἐπὶ τὸ Σιναῖον ὄρος, ἀλλ' εἰς τὴν σκηνὴν εἰσιὼν, ἀνεμάνθανε παρὰ τοῦ θεοῦ περὶ τε τῶν πρακτέων καὶ τῶν νόμων τῆς συντάξεως, οἷς, κρείττονας ἢ κατὰ σύνεσιν ἀνθρωπίνην ὄντας, εἰς τὸν ἅπαντα βεβαίως αἰῶνα συνέβη φυλαχθῆναι, δωρεὰν εἶναι δόξαντας τοῦ θεοῦ, ὡς μήτ' ἐν εἰρήνῃ ὑπὸ τρυφῆς, μήτ' ἐν πολέμῳ κατ' ἀνάγκην Ἑβραίους παραβῆναι τινα τῶν νόμων. Ἀλλὰ περὶ μὲν τούτων παύομαι λέγων, γραφὴν ἑτέραν ἡξιωκῶς συνθεῖναι περὶ τῶν νόμων.

CAP. IX. 1. Νυνὶ δ' ὀλίγων τινῶν ἐπιμνησθήσομαι τῶν ἐφ' ἀγνείαις καὶ ἱερουργiais κειμένων, καὶ γὰρ τὸν λόγον μοι περὶ θυσιῶν ἐνεστάναι συμβέβηκε. Δύο μὲν γὰρ εἰσιν ἱερουργίαι, τούτων δ' ἡ μὲν ὑπὸ τῶν ἰδιωτῶν, ἑτέρα δ' ὑπὸ τοῦ δήμου συντελούμεναι. Κατὰ δύο γίνονται τρόπους, τῆς μὲν ὀλοκαυτοῦται πᾶν τὰ θυόμενον, καὶ διὰ τοῦτο καὶ τὴν προσηγορίαν τοιαύτην ἔλαβεν, ἡ δὲ χρησιμότης τε ἐστὶ, καὶ κατ' εὐωχίαν δρᾶται τῶν τεθυκότων. Ἐρῶ δὲ περὶ τῆς προτέρας. Ἀνὴρ ἰδιώτης ὀλοκαυτῶν θύει μὲν βοῦν καὶ ἀρνίον καὶ ἐρίφον, ταῦτα μὲν ἐπέτεια, τοὺς δὲ βοῦς ἐφείται θύειν καὶ προήκοντας· ἄρῳνα δὲ ὀλοκαυτοῦται τὰ πάντα. Σφαγέντων δὲ τούτων, τὸν κύκλον τῷ αἵματι δεύουσι τοῦ βωμοῦ οἱ ἱερεῖς, εἴτα καθαρὰ ποιήσαντες
 170 διαμελίζουσι, καὶ πάσαντες ἅλσιν ἐπὶ τὸν βωμὸν ἀνατιθεῖσι, σχιζῶν ἤδη πεπληρωμένον καὶ πυρὸς φλεγόμενον. Τοὺς δὲ πόδας τῶν ἱερῶν καὶ τὰ κατὰ νηδὺν ἐκκαθάραντες ἀκριβῶς, τοῖς ἄλλοις καθαγισθησόμενα προσεπιφέρουσι, τὰς δορὰς τῶν ἱερῶν λαμβανόντων. Καὶ ὁ μὲν τῆς ὀλοκαυτώσεως τρόπος ἐστὶν οὗτος.

2. Τὰς δὲ χαριστηρίους θυσίας ἐπιτελοῦντες τὰ αὐτὰ μὲν ζῶα θύουσιν, ὀλόκληρα δὲ ταῦτα καὶ τῶν ἐπετείων πρεσβύτερα, ἄρῳνα μέντοι θήλεσι συνδυαζόμενα. Θύσαντες δὲ ταῦτα φοινίσσουσι μὲν αἷματι τὸν βωμὸν, τοὺς δὲ νεφροὺς καὶ τὸν ἐπίπλουν καὶ πάντα τὰ πιμελῇ σὺν τῷ λοβῷ τοῦ ἥπατος καὶ σὺν αὐτοῖς τὴν οὐρὰν τοῦ ἁρνὸς ἐπιφέρουσι τῷ βωμῷ. Τὸ δὲ στήθος καὶ τὴν κνήμην τὴν δεξιὰν τοῖς ἱερεῦσι παρασχόντες, ἐπὶ δύο ἡμέρας εὐωχοῦνται τοῖς καταλειπομένοις τῶν κρεῶν· ἃ δ' ἂν περισσεύσῃ, κατακαίουσι.

3. Θύουσι δὲ καὶ ὑπὲρ ἁμαρτάδων ὁμοίως τῷ προειρημένῳ τρόπῳ τῶν χαριστηρίων τῆς ἱερουργίας. Οἱ δ' ἀδύνατοι πορίζειν τὰ τέλεια θύματα, περιστεφὰς ἢ τρυγόνας δύο, ὧν τὸ μὲν ὀλοκαυτοῦται τῷ θεῷ, τὸ δὲ τοῖς ἱερεῦσιν εἰς βρῶμα διδοῦσιν. Ἀκρεβέστερον δὲ περὶ τῆς θυσίας τῶνδε τῶν ζώων ἐν τοῖς περὶ θυσιῶν ἐρουῖμεν. Ὁ μὲν γὰρ κατὰ ἄγνοιαν εἰς τοῦτο προσπεσὼν ἄρνα καὶ ἔριφον θήλειαν τῶν αὐτῶν ἐτῶν προσφέρει, καὶ τῷ μὲν αἵματι δεῦει τὸν βωμὸν ὁ ἱερεὺς, οὐχ ὡς τὸ πρῶτον, ἀλλὰ τῶν γυνῶν τὰς ἐξοχὰς, καὶ τοὺς τε νεφροὺς καὶ τὴν ἄλλην πιμελὴν σὺν τῷ λοβῷ τοῦ ἥπατος ἐπιφέρουσι τῷ βωμῷ. Οἱ δ' ἱερεῖς τὰς τε θυρὰς ἀποφέρονται καὶ τὰ κρέα, ἐπ' ἐκείνης δαπανήσαντες τῆς ἡμέρας ἐν τῷ ἱερῷ, ὁ γὰρ νόμος εἰς τὴν αὐρίον ἀπολιπεῖν οὐκ ἔα. Ὁ δὲ ἁμαρτῶν μὲν, ἑαυτῷ δὲ συνειδῶς καὶ μηδένα ἔχων τὸν ἐλέγχοντα, κριὸν θύει, τοῦ νόμου τοῦτο κελεύοντος, οὗ τὰ κρέα κατὰ τὸ ἱερὸν ὁμοίως οἱ ἱερεῖς αὐθήμερον σιτοῦνται. Οἱ δὲ ἄρχοντες, ἐφ' οἷς ἡμάρτανον ἐκθυόμενοι, τὰ αὐτὰ μὲν κομίζουσιν, τοῖς ἰδιώταις, διαλλάσσουσι δὲ τῷ προσάγειν θύματα, ταῦρον, ἔριφον ἄρῳνας.

4. Νόμος δὲ ταῖς ἰδιωτικαῖς καὶ ταῖς δημοσίαις θυσίαις, καὶ ἄλευρον ἐπιφέρεισθαι καθαρῶτατον, ἄρνη μὲν ἁσάρονος μέτρον, κριῶ δὲ δυοῖν, ταύρω 171

δὲ τριῶν. Τοῦτο καθαγιαζουσὶν ἐπὶ τῷ βωμῷ μεμα-
γμένων ἐλαίῳ, κομίζεται γὰρ δὴ καὶ ἔλαιον ὑπὸ τῶν
τεθυκότων, ἐπὶ μὲν βοῦ εἰνὸς ἡμῖσι, ἐπὶ δὲ κριοῦ
μέρος τούτου τρίτον τοῦ μέτρου, καὶ τετάρτη μερίς
ἐπ' ἀρνίῳ· ὁ δὲ εἶν μέτρον ἀρχαῖον Ἑβραίων, δύνα-
ται δὲ δύο χόας Ἀττικοὺς ποιῆσαι. Τὸ δ' αὐτὸ μέ-
τρον τῷ ἐλαίῳ καὶ οἶνου παρῆγον, σπένδουσι δὲ περὶ
τον βωμὸν τὸν οἶνον. Εἰ δέ τις θυσίαν οὐκ ἐπιτε-
λῶν ἐπενέγκει κατ' εὐχὴν σμιλδαλεν, ταύτης ἀπαρχὴν
μίαν ἐπιβάλλει τῷ βωμῷ δράκα, τὴν δὲ λοιπὴν οἱ
ἱερεῖς πρὸς τροφὴν λαμβάνουσιν, ἢ ἐψηθεῖσαν, ἐλαίῳ
γὰρ συμπεφύραται, ἢ γενομένων ἄρτων. Ἱερέως δὲ
κομίσαντος καὶ ὁποσονοῦν, ὀλοκαυτεῖν ἀναγκαῖον. Κο-
λύει δὲ ὁ νόμος θύειν ζῶον αὐθημερινὸν μετὰ τοῦ γε-
γεννηκότος ἐπὶ τὸ αὐτὸ, οὐδ' ἄλλως δὲ, πρὶν ὀγδόην
ἡμέραν γεννηθέντι διελθεῖν. Γίνονται δὲ ἄλλαι θυ-
σίαι ὑπὲρ τοῦ τὰς νόσου διαφυγεῖν, ἢ κατ' ἄλλας
αἰτίας, εἰς αἷς πέμματα σὺν ἱερείοις ἀναλίσκεται, ὧν
εἰς τὴν ὑστέραν οὐδὲν ὑπολιπεῖν ἔστι νόμιμον, τῶν
ἱερέων μέρος ἴδιον λαβόντων.

CAP. X. 1. Ἐκ δὲ τοῦ δημοσίου ἀναλώματος νόμος
ἐστὶν ἄρνα καθ' ἐκάστην ἡμέραν σφάττεσθαι τῶν αὐ-
τοετῶν, ἀρχομένης τε ἡμέρας καὶ ληγούσης, κατὰ δὲ
ἐβδόμην ἡμέραν, ἥτις Σάββατα καλεῖται, δύο σφάτ-
τουσι, τὸν αὐτὸν τρόπον ἱεουργοῦντες. Τῇ δὲ νου-
μηνίᾳ τὰς τε καθημερινὰς θυσίας ἐπιτελοῦσιν, καὶ
δύο βόας σὺν ἀρνάσιν ἐνιαυσίους ἑπτὰ, καὶ κριὸν, ἔ-
ριφον δὲ ἐπὶ παραιτήσεσιν ἀμαρτάδων, εἴ τι κατὰ
λήθην γένοιτο.

2, Τῷ δὲ ἐβδόμῳ μηνί, ὃν Μακεδόνες Ὑπερβε-
ρεταῖον καλοῦσι, προσθέντες τοῖς εἰρημένοις ταῦρον
καὶ κριὸν καὶ ἄρνας ἑπτὰ θύουσι, καὶ ἔριφον ὑπὲρ
ἀμαρτάδων.

172 3. Δεκάτῃ δὲ τοῦ αὐτοῦ μηνὸς κατὰ σελήνην
διανηστεύονται ἕως ἑσπέρας, θύουσι δ' ἐν ταύτῃ τῇ

ἡμέρα ταῦρόν τε καὶ κριοὺς δύο καὶ ἄρνas ἐπτά, καὶ ὑπὲρ ἁμαρτάδων ἔριφον. Προσάγουσι δὲ δύο πρὸς τούτοις ἐρίφους, ὧν ὁ μὲν ζῶν εἰς τὴν ὑπερόριον ἐρημίαν πέμπεται, ἀποτροπιασμός καὶ παραίτησις τοῦ πλήθους παντὸς ὑπὲρ ἁμαρτημάτων ἐσόμενος, τὸν δ' ἐν τοῖς προαστείοις εἰς καθαρώτατον ἄγοντες χωρίον αὐτόθι σὺν αὐτῇ καίουσι τῇ δορᾷ, μηδὲν ὅλως καθάραντες. Συγκατακαίεται δὲ ταῦρος, οὐχ ὑπὸ τοῦ δήμου προσαχθεὶς, ἀλλ' ἐκ τῶν ἰδίων ἀναλωμάτων τοῦ ἀρχιερέως παρασχόντος· οὗ δὴ σφαγέντος, εἰσκομίσας εἰς τὸν ναὸν τοῦ αἵματος ἅμα καὶ τοῦ ἐρίφου, ραίνει τῷ δακτύλῳ τὸν ὄροφον ἐπτάκις, τοῦ δ' αὐτοῦ καὶ τὸ ἔδαφος, καὶ τοσαυτάκις εἰς τὸν ναὸν καὶ περὶ τὸν χρύσεον βωμὸν, καὶ τὸ λοιπὸν περὶ τὸν μίζαν, κομίσας εἰς τὸ αἶθριον· πρὸς τούτοις τὰς ἐξοχὰς καὶ τοὺς νεφροὺς καὶ τὴν πιμελὴν σὺν τῷ λοβῷ τοῦ ἡπατος ἐπιφέρουσι τῷ βωμῷ. Παρέχεται δὲ καὶ κριὸν ὁ ἀρχιερεὺς ὀλοκαύτωςιν τῷ θεῷ.

4. Τῇ δὲ πέμπτῃ τοῦ αὐτοῦ μηνὸς καὶ δεκάτῃ, τρεπομένου τὸ λοιπὸν τοῦ καιροῦ πρὸς τὴν χειμέ- 173 ριον ὥραν, σκηναὺς πῆγνυσθαι κελεύει 'κατὰ οἰκίαν 174 ἕκαστον, τὸ κρῦος ὑφορῳμένους ἐπὶ φυλακῇ τοῦ ἔτους, ὅταν τε πατρίδων ἐπιτύχοιεν, παραγινομένους εἰς 175 ἐκείνην τὴν πόλιν, ἣν διὰ τὸν ναὸν μητρόπολιν ἔξουσιν, ἐφ' ἡμέρας ὀκτὼ ἐορτὴν ἄγοντας ὀλοκαυτοῦν τε καὶ θύειν τῷ θεῷ τότε χαριστήρια, φέροντας ἐν ταῖς χερσὶν εἰρεσιωήνην μυρσίνης καὶ ἱτέας σὺν κράδῃ φοίνικος πεπονημένην, τοῦ μήλου τοῦ τῆς Περσίας προσόντος· εἶναι δὲ τῇ πρώτῃ τῶν ἡμερῶν τὴν τῆς 176 ὀλοκαυτώσεως θυσίαν ἐκ τριῶν καὶ δέκα βοῶν καὶ ἄρνων ἐνὶ πλειόνων καὶ κριῶν δύο, κατὰ παραίτησιν ἁμαρτιῶν ἐρίφου προστιθεμένου.' Ταῖς δὲ ἑξῆς ἡμέραις ὁ μὲν αὐτὸς ἀριθμὸς τῶν ἄρνων καὶ τῶν κριῶν σὺν καὶ τῷ ἐρίφῳ θύεται, ὑφαιρουντες δὲ ἐκάστης ἡμέρας ἓνα τῶν βοῶν εἰς ἐπτά καταντῶσιν. Ἀνιένται δὲ ἀπὸ παντὸς ἔργου κατὰ τὴν ὀγδόην ἡμέραν,

καὶ τῷ θεῷ, καθὰ προειρήκαμεν, μόσχον τε θύουσι καὶ κριὸν καὶ ἄρνας ἑπτὰ, καὶ ὑπὲρ ἁμαρτημάτων παραιτήσεως ἔριφον. Καὶ ταῦτα μὲν Ἑβραίοις τὰς σκηναὺς πηγνῦσιν ἐπιτελεῖν ἐστὶ πάτριον.

5. Τῷ δὲ μηνὶ τῷ Ξανθικῷ, ὃς Νισὰν παρ' ἡ-
 177 μῖν καλεῖται καὶ τοῦ ἔτους ἐστὶν ἀρχή, τεσσαρες-
 καιδεκάτη κατὰ σελήνην, ἐν κριῷ τοῦ ἡλίου καθεστῶ-
 τος, τούτῳ γὰρ τῷ μηνὶ τῆς ὑπ' Αἰγυπτίοις δουλείας ἡλευθερώθημεν, καὶ τὴν θυσίαν, ἣν τότε ἐξιόντας Αἰγύπτου θῦσαι προεῖπον ἡμᾶς, Πάσχα λεγομένην, δι' ἔτους ἐκάστου θύειν ἐνόμισε· καὶ δὴ τελοῦμεν αὐτὴν κατὰ φρατρίας, μηδενὸς τῶν τεθυμένων εἰς τὴν ἐπιούσαν τηρουμένου. Πέμπτη δὲ καὶ δοκάτη διαδέχεται τὴν τοῦ Πάσχα ἢ τῶν Ἀζύμων ἑορτή, ἑπτὰ ἡμέρας οὖσα, καθ' ἣν ἀζύμοις τρέφονται· καὶ καθ' ἐκάστην ἡμέραν ταῦροι σφάττονται δύο, καὶ κριὸς μὲν εἷς, ἑπτὰ δὲ ἄρνες. Καὶ ταῦτα μὲν ὀλοκαυτῶνται, προστίθεμένου τοῖς πᾶσι καὶ ἔριφου ὑπὲρ ἁμαρτάδων, εἰς εὐωχίαν κατὰ ἡμέραν ἐκάστην τοῖς ἱερεῦσι. Τῇ δὲ δευτέρᾳ τῶν Ἀζύμων ἡμέρᾳ, ἕκτη δ' ἐστὶν
 178 αὕτη καὶ δεκάτη, τῶν καρπῶν οὓς ἐθέρισαν, — οὐ γὰρ ἦψαντο πρότερον αὐτῶν, — μεταλαμβάνουσι, καὶ τὸν θεὸν ἡγούμενοι τιμᾶν δίκαιον εἶναι πρῶτον, παρ' οὗ τῆς εὐπορίας τούτων ἔτυχον, τὰς ἀπαρχὰς αὐτῷ τῆς κριθῆς ἐπιφέρουσι τὸν τρόπον τοῦτον. Φρύξαντες τῶν σταχύων τὸ δράγμα καὶ πτίσαντες, καὶ καθαρὰς πρὸς ἀλεστῶν τὰς κριθὰς ποιήσαντες, τῷ βωμῷ ἀσάφωνα προσάγουσι τῷ θεῷ, καὶ μίαν ἐξ αὐτοῦ δράκα ἐπιβάλλοντες, τὸ λοιπὸν ἀφιάσιν εἰς χρῆσιν τοῖς ἱερεῦσι, καὶ τότε λοιπὸν δημοσίᾳ ἔξεστι πᾶσι καὶ ἰδίᾳ θερίζειν. Θύουσι δ' ἐπὶ ταῖς ἀπαρχαῖς τῶν καρπῶν ἄρνιον εἰς ὀλοκαύτωσιν τῷ θεῷ.

6. Ἑβδόμης δὲ ἑβδομάδος διαγεγεννημένης μετὰ
 179 ταύτην τὴν θυσίαν, αὗται δ' εἰσὶν αἱ τῶν ἑβδομάδων ἡμέραι τεσσαράκοντα καὶ ἑννέα, τῇ Πεντηκοστῇ ἣν Ἑβραῖοι Ἀσαρθὰ καλοῦσι, σημαίνει δὲ τοῦτο Πεν-

τηκοστήν, προσάγουσι τῷ θεῷ ἄρτον, ἀλφίτων μὲν 180 πυρρίων ἀσσάρωνας δύο μετὰ ζύμης γεγονότων, θυμάτων δὲ ἄρνας δύο. Ταῦτα μὲν γὰρ τῷ θεῷ προσάγειν μόνον, εἰς δεῖπνον τοῖς ἱερεῦσι σκευάζεται, καὶ καταλιπεῖν οὐδὲν ἐστίν. ἔξ αὐτῶν εἰς τὴν ἐπιούσαν συγκεχωρημένον. Ὀλοκαυτωθησομένους μόσχους τε θύουσι τρεῖς καὶ κριοὺς δύο καὶ ἄρνας τεσσαρεσκαίδεκα, ἐρίφους δὲ δύο ὑπὲρ ἁμαρτημάτων. Ἔστι δὲ οὐδεμία τῶν ἐορτῶν καθ' ἣν οὐχ ὀλοκαυτοῦσιν, οὐδὲ τῶν πόνων τῶν ἐπὶ τοῖς ἔργοις ἄνεσιν οὐ διδοῦσιν, ἀλλ' ἐν πάσαις νόμιμον τό τε τῆς θυσίας εἶδος, καὶ τὸ τῆς ἀρχίας ἀταλαίπωρον, καὶ πρὸς εὐωχίας εἰσι τεθυκότες.

7. Ἐκ μέντοι τοῦ κοινοῦ σίτος ὁπτός ζύμης ἁμορεός, ἀσσάρωνες δ' εἴκοσι καὶ τέσσαρες εἰς τοῦτο ἀναλύνονται. Ὀπτῶνται ἀνὰ δύο αἰρεθέντες μὲν τῇ πρὸ τοῦ Σαββάτου, τῷ δὲ Σαββάτῳ πρωτὶ κομισθέντες, ἐπὶ τῆς ἱερᾶς τραπέζης τίθενται, κατὰ ἔξ εἰς ἀλλήλους τετραμμένοι. Δύο δὲ χρυσέων ὑπερκειμένων πινάκων λιβανωτοῦ γεμόντων διαμένουσιν ἕως τοῦ ἑτέρου Σαββάτου, καὶ τότε μὲν ἀντ' ἐκείνων ἄλλοι κομίζονται. Οἱ δὲ τοῖς ἱερεῦσι πρὸς τροφήν δίδονται, καὶ τοῦ λιβανωτοῦ θιμιωμένου ἐπὶ τῷ ἱερῷ πυρὶ, ἐφ' ᾧ καὶ ὀλοκαυτοῦσι τὰ πάντα, λιβανωτός δὲ ὑπὲρ ἐκείνου ἄλλος ὑπὲρ τῶν ἄρτων προστίθεται. Θύει δὲ ὁ ἱερεὺς ἐκ τῶν ἰδίων ἀναλωμάτων, καὶ δις, ἐκάστης ἡμέρας τοῦτο ποιεῖ, ἄλευρον ἐλαίῳ μεμαγμένον, καὶ πεπηγὸς ὀπτήσει βραχείᾳ, καὶ εἰς μὲν ἐστὶν ἀσσάρων τοῦ ἀλείρου· τούτου δὲ τὸ μὲν ἡμῖς πρωτὶ, τὸ δὲ ἕτερον δαίλης ἐπιφέρει τῷ πυρὶ. Τὸν μὲν οὖν περὶ τούτων λόγον ἀκριβέστερον αὐθις δηλώσομεν, ἱκανὰ δὲ μοι δοκεῖ καὶ νῦν περὶ αὐτῶν προειρηθῆναι.

CAP. XI. 1. Μωϋσῆς δὲ τὴν Λευϊτὴν φυλὴν τῆς πρὸς τὸν λαὸν κοινωνίας ὑπεξελόμενος ἱερὰν ἐσομένην, ἔγνιζε πηγαίοις ὕδασι καὶ ἀενάοις, καὶ θυσίαις ὡς

181 ἐπὶ τοῖς τοιούτοις νομίμους παρέχονται τῷ θεῷ, τὴν τε σκηνὴν αὐτοῖς καὶ τὰ σκεύη τὰ ἱερὰ, καὶ τὰ ἄλλα ὅσα πρὸς σκέπην τῆς σκηνῆς ἐπεποιήτο, παρέδωκεν, ὅπως ὑφηγουμένων τῶν ἱερέων ὑπηρετήσωσιν· ἥδη γὰρ τῷ θεῷ καθιέρωντο.

2. Καὶ περὶ τῶν ζώων δὲ διέκρινεν ἕκαστον ὅτε τρέφοιντο, καὶ οὐ πάλιν ἀπεχόμενοι διατελοῖεν, περὶ ὧν, ἐν οἷς ἂν ἡμῖν ἀφορμὴ τῆς γραφῆς γένηται, διελευσόμεθα, τὰς αἰτίας προστιθέντες, ἀφ' ὧν κινηθεῖς τὰ μὲν αὐτῶν βρώματα ἡμῖν ἐκέλευσεν εἶναι, τῶν δὲ προσέταξεν ἀπέχεσθαι. Αἷματος μέντοι παντός εἰς τροφὴν ἀπηγόρευσε τὴν χρῆσιν, ψυχὴν αὐτὸ καὶ πνεῦμα νομίζων, καὶ κρέως τοῦ τεθνηκότος αὐτομάτως ζώου τὴν βρώσιν διεκώλυσεν, ἐπίπλου τε καὶ στέατος αἰγείου, καὶ προβατείου, καὶ τοῦ τῶν βοῶν ἀπέχεσθαι προεῖπεν.

3. Ἀπῆλασε δὲ τῆς πόλεως καὶ τοὺς λέπρα τὰ σώματα κακωθέντας, καὶ τοὺς περὶ τὴν γονὴν ῥεομένους. Καὶ τὰς γυναῖκας δὲ, αἷς ἢ τῶν κατὰ φύσιν ἔκκρισις ἐπίοι, μετέστησε πρὸς ἡμέραν ἑβδόμην, μεθ' ἣν ὡς ἥδη καθαραῖς ἐνδημεῖν ἐφίησιν. Ὁμοίως δὲ καὶ τοῖς κηδεύουσι νεκρὸν μετὰ τοσαύτας ἡμέρας νόμιμον τὸ ἐνδημεῖν, τὸν δὲ ὑπὲρ τὸν ἀριθμὸν τούτων τῶν ἡμερῶν ἐνεχόμενον ἐν τῷ μιάσματι θύειν νόμιμον ἀνάδωκε δύο, ὧν τὴν μὲν ἑτέραν καθαγνίζειν θεῖ, τὴν δὲ ἑτέραν οἱ ἱερεῖς λαμβάνουσιν. Ὁμοίως δὲ θύουσι καὶ περὶ τοῦ τὴν γονὴν ῥεομένου· ὅς δ' ἂν κατὰ τοὺς ὕπνους ἀποκρίνοι γονὴν, καθεὶς ἑαυτὸν εἰς ὕδαρ ψυχρὸν, ὁμοίως τοῖς κατὰ νόμον γυναικὶ πλησιάζουσιν ἔξουσίαν ἔχει. Τοὺς δὲ λεπρούς εἰς τὸ παντελὲς ἐξῆλასε τῆς πόλεως, μηδενὶ συνδιαιτωμένους καὶ νεκροῦ μηδὲν διαφέροντας· ἂν δέ τις ἐξικετεύσας τὸν θεὸν ἀπολυθῇ τῆς νόσου, καὶ τὴν ἐρῶμένην κομίσηται χρόαν, ὃ δὴ τοιοῦτος ποικίλαις ἀμείβεται θυσίαις τὸν θεόν, περὶ ὧν ὕστερον ἐροῦμεν.

4. Ὅθεν καὶ καταγελάσειεν τις τῶν λεγόντων,

Μωϋσῆν λέπρα κεκακωμένον αὐτόν τε ἀπ' Αἰγύπτου φυγεῖν, καὶ τῶν ἐκπεσόντων διὰ ταύτην τὴν αἰτίαν ἡγησάμενον εἰς τὴν Χαναανὰν ἀγαγεῖν αὐτούς. Εἰ γὰρ τοῦτ' ἦν ἀληθές, οὐκ ἂν Μωϋσῆς ἐπὶ τῇ αὐτοῦ ἀτιμία τοιαῦτα ἐνομοθέτησεν, οἷς εὐλογον ἦν αὐτόν καὶ ἐτέρων εἰσηγουμένων ἀντειρηκέναι. Καὶ ταῦτα, παρὰ πολλοῖς ἔθνεσιν ὄντων λεπρῶν, καὶ τιμῆς ἀπολαυόντων, καὶ οὐ μόνον ὕβρεως καὶ φυγῆς ἀπηλλαγμένων, ἀλλὰ καὶ τὰς ἐπισημοτάτας στρατείας στρατευομένων, καὶ τὰς πολιτικὰς ἀρχὰς πιστευομένων, καὶ εἰς ἱερὰ καὶ ναοὺς ἐξουσίαν ἐχόντων εἰσιέναι, ὥστε οὐδὲν ἐκόλυε καὶ Μωϋσῆν, εἰ τοιούτῳ τινὶ συμπτώματι περὶ τὴν χρῶαν ἢ αὐτὸς ἢ τὸ σὺν αὐτῷ πληθος ἡλάττωτο, νομοθετῆσαι περὶ αὐτῶν τὰ κάλλιστα, καὶ μὴδὲ μίαν τοιαύτην ὀρίσαι ζημίαν. Ἀλλὰ δὴ- 182
λον ὡς ταῦτα μὲν περὶ ἡμῶν λέγουσιν ὑπὸ βασιλείας προαγόμενοι. Μωϋσῆς δὲ τούτων καθαρὸς ὢν, ἐν καθαρῷ τοῖς ὁμοφύλοις περὶ τῶν νενοσηκότων ἐνομοθέτει, κατὰ τιμὴν τοῦ θεοῦ τοῦτο ποιῶν. Ἀλλὰ περὶ μὲν τούτων ἕκαστος ὡς αὐτῷ δοκεῖ σκοπεῖται.

5. Τὰς δὲ γυναῖκας ἐπειδὴν τέκωσιν εἰς τὸ ἱερὸν εἰσιέναι κεκόλυκε, καὶ θυσιῶν ἄπτεσθαι μέχρι τεσσαράκοντα ἡμερῶν, ἂν ἄρῃεν τὸ τεχθὲν ἢ διπλασίονας γὰρ εἶναι τὰς ἡμέρας ἐπὶ θηλυτοκίαις νενόμισται. Εἰσιούσαι μὲντοι, μετὰ τὴν προειρημένην προθεσμίαν, θυσίας ἐπιτελοῦσιν, ἃς οἱ ἱερεῖς πρὸς τὸν θεὸν διανέμονται.

6. Ἄν δὲ ὑπονόησῃ μεμόριχεῦσθαι τις αὐτῷ τὴν γυναῖκα, κομίζει κριθῆς ἀηλεσμένης ἀσσάρωνα, καὶ μίαν αὐτῆς δρακὰ ἐπιβαλόντες τῷ θεῷ, τὸ λοιπὸν τοῖς ἱερεῦσι διδόασιν εἰς τροφήν. Τὴν δὲ γυναῖκα στήσας τις τῶν ἱερέων κατὰ τὰς πύλας, αἱ δ' εἰσὶ τετραμμένοι πρὸς τὸν νεῶν, καὶ τῆς κεφαλῆς τὸ ἱμάτιον ἀφελὼν, ἐπιγράφει μὲν τοῦ θεοῦ τὴν προσηγορίαν διαφθέρα, κελεύει δὲ ὁμνῆειν μὴδὲν ἡδίκηκέναι τὸν ἄνδρα, παραβάσαν δὲ τὸ σῶφρον, τοῦ δεξιοῦ

σκέλους ἔξαρθρον γενέσθαι, καὶ τὴν γαστέρα προησθεῖσαν οὕτως ἀποθανεῖν· ἂν δὲ ὑπὸ πολλοῦ τοῦ ἔρωτος καὶ τῆς διὰ τοῦτο ζηλοτυπίας προπετῶς ὁ ἀνὴρ διὰ τὴν ὑπόνοιαν εἴη κεκινημένος, μηνὶ δεκάτῳ γενέσθαι παιδίον ἄρρεν αὐτῇ. Τῶν δὲ ὀρκων τελειωθέντων, τῆς διαφθέρας ἀπαλείψας τὸ ὄνομα εἰς φιάλην ἐκπιέζει, προκομίσας τε ἐκ τοῦ ἱεροῦ γῆς εἰ το προστύχοι, καὶ καταπάσας ἐκπιεῖν δίδωσιν. "Ἦδε, εἰ 183 μὲν ἀδίκως ἐνεκλήθη, ἐγκύμων τε γίνεται καὶ τελεσφορεῖται κατὰ τὴν γαστέρα, ψευσαμένη δὲ τὸν ἄνδρα ἐπὶ τοῖς γάμοις, καὶ τὸν θεὸν ἐπὶ τοῖς ὀρκοῖς, μετ' αἰσχύνης καταστρέφει τὸν βίον, τοῦ τε σκέλους ἐκπεσόντος αὐτῇ, καὶ τὴν κοιλίαν ὑδέρου καταλαβόντος. Καὶ περὶ μὲν τῶν θυσιῶν τῆς ἀγνείας τῆς ἐπ' αὐταῖς ταῦτα Μωϋσῆς τοῖς ὁμοφύλοις προενόησε, νόμους δὲ αὐτοῖς τοιούτους ἔθετο.

CAP. XII. 1. Μοιχείαν μὲν εἰς τὸ παντελὲς ἀπέιπε, νομίσας εὐδαιμον τὸ περὶ τοὺς γάμους ὑγιαίνειν τοὺς ἄνδρας, καὶ ταῖς τε πόλεσι καὶ τοῖς οἴκοις συμφέρειν τὸ τοὺς παῖδας εἶναι γνησίους. Καὶ τὸ μίσγεσθαι δὲ μητράσιν ὡς κακὸν μέγιστον ὁ νόμος ἀπέιπεν, ὁμοίως δὲ καὶ πατρὸς συνεῖναι γαμετῇ, καὶ τίτθαις, καὶ ἀδελφαῖς, καὶ παιδων γυναιξίν, ὡς ἔκφαυλον ἔχον τὴν ἀδικίαν μεμίσηκεν. Ἐκώλυσε δὲ καὶ γυναικὶ μεμιασμένη τοῖς κατὰ φύσιν πλησιάζειν, μηδὲ κτήνεσιν εἰς συνουσίαν φοιτᾶν, μηδὲ τὴν πρὸς τὰ ἄρρενα μίξιν τιμᾶν, διὰ τὴν ἐπ' αὐτοῖς ὥραν ἡδονὴν θηρωμένους παράνομον. Κατὰ δὲ τῶν εἰς ταῦτα ἐξυβρισάντων θάνατον ὥρισε τὴν τίμωρίαν.

2. Τῶν δὲ ἱερέων καὶ διπλασίονα τὴν ἀγνείαν ἐποίησε. Τούτων τε γὰρ αὐτοὺς ὁμοίως τοῖς ἄλλοις εἴργει, καὶ προσέτι γαμεῖν τὰς ἡταιρικυίας ἐκώλυσε, μήτε δούλην μὴτ' αἰχμάλωτον γαμεῖν αὐτοὺς κεκώλυκε, καὶ τὰς ἐκ καπηλείας καὶ τοῦ πανδοκεύειν πεπορισμένας τὸν βίον, μηδὲ τὰς τῶν προτέρων ἀνδρῶν ἐφ' αἷς δηποτοῖν αἰτίαις ἀπηλλαγμένας. Τὸν

ὁ ἀρχιερεὺς μέντοι οὐδὲ τεθνηκότος ἀνδρὸς ἤξιωσε γαμεῖν γυναῖκα, τοῦτο τοῖς ἄλλοις ἱερεῦσι συγχωρῶν, ὅτι μόνην δὲ αὐτῷ δέδωκε γαμεῖν παρθένον, καὶ ταύτην φυλάττειν, ὅθεν οὐδὲ νεκρῷ πρόσεισιν ὁ ἀρχιερεὺς, τῶν λοιπῶν οὐ κεκωλυμένων ἀδελφοῖς καὶ γονεῦσι καὶ παισὶ τοῖς ἑαυτῶν προσιέναι μεταστῆσαι· ἀφελεῖς δὲ εἶναι πᾶσαν ἀφέλεια, τὸν δὲ μὴ ὁλόκληρον τῶν ἱερέων νέμεσθαι πρὸς τοὺς ἱερεῖς ἐκέλευσε τὰ γέρα, ἀναβαίνειν δὲ ἐπὶ τὸν βωμὸν καὶ εἰσιέναι 184 εἰς τὸν ναὸν ἐκάλυσε· μὴ μόνον δὲ περὶ τὰς ἱερουργίας καθαροὺς εἶναι, σπουδάζειν δὲ καὶ περὶ τὴν αὐτῶν διαίταν, ὡς ταύτην ἁμεμπτὸν εἶναι. Καὶ διὰ ταύτην τὴν αἰτίαν οἱ τὴν ἱερατικὴν στολὴν φοροῦντες ἄρωμοί τε εἰσὶ καὶ περὶ πάντα καθαροὶ καὶ νηφάλιοι, πίνειν οἶνον ἕως οὗ τὴν στολὴν ἔχῃσι κεκωλυμένοι, ἔτι δὲ καὶ τὰ ἱερεῖα θύουσιν ὁλόκληρα, καὶ κατὰ μηδὲν λελωβημένα.

3. Ταῦτα μὲν οὖν ἤδη καὶ κατὰ τὸν ζωῆς χρόνον τῆς αὐτοῦ γενόμενα Μωϋσῆς παρέδωκε, τῶν δὲ αὐτοῖς καίπερ ἐπὶ τῆς ἐρημίας διαιτῶμενος προενόησεν, ὅπως ἐπειδὴν τὴν Χαναναίαν λάβωσι τὰδε ποιῶσι. Δι' ἐβδόμου ἔτους ἄνεσιν δίδωσι τῇ γῇ ἀπὸ τε ἀρότρου καὶ φυτείας, ὥσπερ καὶ αὐτοῖς δι' ἐβδόμης ἡμέρας τὴν ἀπὸ τῶν ἔργων προεῖπεν ἀνάπαυσιν. Καὶ τῶν αὐτομάτως ἀναδοθέντων ἀπὸ τῆς γῆς κοινὴν εἶναι τοῖς θέλουσιν τὴν χρῆσιν, τῶν τε ὁμοφύλων καὶ τῶν ἀλλοτριοχώρων, μηδὲν ἐξ αὐτῶν φυλάττοντας, ποιεῖν δὲ καὶ τοῦτο μεθ' ἐβδόμην ἑτῶν ἐβδομάδα. Ταῦτα πεντήκοντα μὲν ἐστὶν ἔτη τὰ πάντα, καλεῖται δὲ ὑπὸ Ἑβραίων ὁ πεντηκοστὸς ἐνιαυτὸς Ἰωβήλος, ἐν ᾧ οἱ τε χρεῶσται τῶν δανείων ἀπολύονται, καὶ οἱ δουλεύοντες ἐλεύθεροι ἀφίενται, οὓς ὄντας ὁμοφύλους καὶ παραβάντας τι τῶν νομίμων τῷ σχήματι τῆς δουλείας ἐκόλασε, θάνατον οὐκ ἐκδεχομένους. Ἀποδίδωσι δὲ καὶ τοὺς ἀγροὺς τοῖς ἀρχήθεν αὐτῶν δεσπόταις τοῦτον τὸν τρόπον. Ἐκτάκτος τοῦ Ἰωβήλου,

ἐλευθερίαν δὲ σημαίνει τὸ ὄνομα, συνέρχονται ὅτε
 185 ἀποδόμενος τὸ χωρίον καὶ ὁ πριάμενος, καὶ λογα-
 σάμενοι τοὺς καρπούς καὶ τὰς εἰς τὸ χωρίον δαπά-
 νας γεγενημένας, τῶν μὲν καρπῶν πλεονάζειν εὐρε-
 θέντων προσδέχεται τὸν ἀγρὸν ὁ ἀποδόμενος· τοῦ δὲ
 ἀναλώματος ὑπερβάλλοντος, ὑπὲρ τοῦ λείποντος κα-
 ταλαβῶν τὸ ἰκνούμενον ἐξίσταται τῆς κτήσεως· ἴσων
 δὲ συναριθμουμένων τῶν τε καρπῶν καὶ τῶν ἀναλω-
 μάτων, ἀποδίδωσι τοῖς καὶ πρότερα νεμηθεῖσι. Τὸ
 αὐτὸ δὲ καὶ ἐπὶ ταῖς οἰκίαις νόμιμον ἰσχύειν ἠθέλησε
 ταῖς κατὰ κώμας πεπραμέναις, περὶ γὰρ τῶν ἐν πό-
 λει πεπραμένων ἔγνωμεν ἑτέρως. Εἰ μὲν γὰρ πρὸ
 τοῦ τελειωθῆναι τὸν ἐνιαυτὸν καταβάλῃ τὸ ἀργύ-
 ριον, ἀναγκάζει τὸν πριάμενον ἀποδοῦναι, εἰ δὲ πλη-
 ρες γένοιτο τὸ ἔτος, βεβαῖοι τὴν κτῆσιν τῷ πριαμέ-
 νῳ. Ταύτην Μωϋσῆς τὴν διάταξιν τῶν νόμων, ὅθ'
 ὑπὸ τὸ Σιναῖον καθιδρύκει τὴν στρατιάν, ἐξέμαθε
 παρὰ τοῦ Θεοῦ, καὶ τοῖς Ἑβραίοις γεγραμμένην πα-
 ραδίδωσιν.

4. Ἐπειδὴ δὲ καλῶς αὐτῷ τὰ περὶ τὴν νομοθε-
 σίαν ἔχειν ἐδόκει, πρὸς ἐξέτασιν τοῦ στρατοῦ τὸ λοι-
 πὸν ἐτράπη, τῶν πολεμικῶν ἤδη κατὰ νοῦν ἔχων
 ᾗπτεσθαι. Προστάσει δὲ τοῖς φυλάρχοις, πλὴν τῆς
 Λευϊτιδος φυλῆς, ἀκριβῶς τὸν ἀριθμὸν ἐκμαθεῖν τῶν
 στρατεύεσθαι δυναμένων, — ἱεροὶ γὰρ ἦσαν οἱ Λευῖ-
 ται, καὶ πάντων ἀτελεῖς. Γενομένης δὲ τῆς ἐξετά-
 σεως εὐρέθησαν μυριάδες ἐξήκοντα τῶν ὀπλιτεῦναι δυ-
 ναμένων, ὄντων ἀπὸ εἴκοσιν ἐτῶν ἕως πενήκοντα,
 καὶ τριςχίλιοι πρὸς ἑξακοσίους καὶ πενήκοντα. Ἀντὶ
 δὲ Λευὶ κατέλεξεν εἰς τοὺς φυλάρχους Μανασσὴν τὸν
 Ἰωσήπου παῖδα, καὶ Ἐφραΐμην ἀντὶ τοῦ Ἰωσήπου·
 δέησις δὲ ἦν αὐτοῦ Ἰακώβου πρὸς Ἰώσηπον ποιητοῦς
 αὐτῷ παρασχεῖν τοὺς παῖδας, ὡς καὶ προείπον.

186 5. Πηγνύντες δὲ τὴν σκηνὴν μέσῃ ἀπελάμβα-
 νον, τριῶν φυλῶν κατὰ πλευρὰν ἐκάστην παρασκη-
 νουμένων, ὁδοί τε διὰ μέσων ἐτέμνηντο. Καὶ κόσμος

ἦν ἀγορᾶς, καὶ τῶν πωλουμένων ἕκαστον ἐν τάξει διέκειτο, καὶ δημιουργοὶ τέχνης ἀπάσης ἐν τοῖς ἐργαστηρίοις ἦσαν, οὐδενὶ τε ἄλλῳ ἢ πόλει μετανισταμένη καὶ καθιδρυμένη ἔωκει. Τὰ δὲ περὶ τὴν σκηνὴν πρῶτοι μὲν οἱ ἱεροῖς κατεῖχον, ἔπειτα δὲ οἱ Λευῖται, πάντες ὄντες τὸ πλῆθος, ἐξητάσθησαν γὰρ καὶ αὐτοὶ τοῦ μὲν ἄρσεως ὅσον τριακοστὴν εἶχεν ἡμέραν γενόμενον, διςμύριοι καὶ τρεῖς χιλιοὶ πρὸς τοῖς ὀκτακοσίοις ὀγδοήκοντα. Καὶ ἐφ' ὅσον μὲν ὑπὲρ τὴν σκηνὴν συνέβαινεν ἐστάναι τὴν νεφέλην, μένειν αὐτοῖς ὡς ἐπιδημοῦντος ἐδόκει τοῦ θεοῦ, τρεπομένης δὲ ταύτης μετανίστασθαι.

6. Εὗρε δὲ καὶ βυκάνης τρόπον, ἐξ ἀργυρίου 187 ποιησάμενος· ἔστι δὲ τοιαύτη. Μῆκος μὲν ἔχει πηχυαῖον ὀλίγῳ λεῖπον, στενὴ δ' ἔστι σύριγξ αὐλοῦ βραχὺ παχύτερα, παρέχουσα δὲ εὖρος ἄρκοῦν ἐπὶ τῷ στόματι πρὸς ὑποδοχὴν πνεύματος, εἰς κώδωνα ταῖς σάλπιξι παραπλησίως τελοῦν· ἀσωσρὰ καλεῖται κατὰ τὴν Ἑβραίων γλῶτταν. Γίνονται δὲ δύο, καὶ τῇ μὲν ἑτέρᾳ πρὸς παρακάλεισιν καὶ συλλογὴν ἐχρῶντο τοῦ πλῆθους πρὸς τὰς ἐκκλησίας· καὶ μίαν μὲν ἀποσημάναντος, ἔδει τὰς ἀρχὰς συνελθεῖν σκεπόμενας περὶ τῶν οἰκειῶν, ἀμφοτέραις δὲ συνῆγε τὸ πλῆθος. Τῆς δὲ σκηνῆς μετακινουμένης ταῦτα ἐγίνετο· ἀποσημάναντος γὰρ τὸ πρῶτον, οἱ παρὰ ταῖς ἀνατολαῖς ἐσκηνωκότες ἀνίσταντο, καὶ πρὸς τὴν δευτέραν, οἱ πρὸς τὸν νότον αὐτῆς καθεστῶτες. Εἶτα ἡ σκηνὴ λυομένη μέση τῶν προϊούσων ἕξ φυλῶν ἐκομίζετο 188 καὶ τῶν ἐπομένων ἕξ, Λευῖται δὲ περὶ τὴν σκηνὴν πάντες ἦσαν. Τρίτον δὲ σημάναντος, τὸ κατὰ λίβα τετραμμένον τῶν ἐσκηνωκόντων μέρος ἐκινεῖτο, καὶ τέταρτον, τὸ κατὰ βορρᾶν. Ταῖς δὲ βυκάναις δὲ ἐχρῶντο καὶ ἐπὶ ταῖς ἱερουργίαις πρὸς αἷς προσάγοντες ἦσαν τὰς θυσίας, καὶ τοῖς Σαββάτοις, καὶ ταῖς λοιπαῖς ἡμέραις. Θύει δὲ τότε πρῶτον μετὰ τὴν ἀναχώρησιν τὴν ἐξ Αἰγύπτου τὴν Πάσχα λεγομένην ἐπὶ τῆς ἐρήμου.

CAP. XIII. 1. Καὶ βραχὺ διαλίπων ἀπανίσταται τοῦ Σιναίου ὄρους, καὶ τόπους τινὰς ἀμείψας, περὶ ὧν δηλώσομεν, εἰς τι χωρίον Ἐσερμῶθ λεγόμενον παρῆν, καὶ ἐκεῖ τὸ πλῆθος πάλιν στασιάζειν ἄρχεται, καὶ τὸν Μοῦσῃν αἰτιασθαι τῶν τε κατὰ τὴν ἀποδημίαν αὐτοῦ πεπειραμένων, καὶ ὅτι γῆς αὐτοὺς ἀγαθῆς πείσαντος ἀπαναστήναι, τὴν μὲν ἀπολέσειαν, ἀντὶ δὲ ἧς ὑπέσχετο παρέξειν εὐδαιμονίας, ἐν τούτοις αἰῶνται ταῖς ταλαιπωρίαις, ὕδατος μὲν σπανίζοντες, εἰ δὲ καὶ τὴν μάνναν ἐπιλιπεῖν συμβαίνει, τέλεον ἀπολούμενοι. Πολλὰ μὲν εἰς τὸν ἄνδρα καὶ δεινὰ λεγόντων, εἰς δὲ τις αὐτοῖς παρήνει, ‘μήτε Μοῦσῆος καὶ τῶν πεπονημένων αὐτοῦ περὶ τῆς κοινῆς σωτηρίας ἀμνημονεῖν, μήτ’ ἀπογινώσκειν τῆς ἐκ τοῦ θεοῦ βοηθείας.’ Τὸ δὲ πλῆθος πρὸς τοῦτο μᾶλλον ἐκκίνητο, καὶ θορυβῆσαν ἔτι μᾶλλον πρὸς τὸν Μωϋσῆν ἐπετείνετο. Μωϋσῆς δὲ παραθαρσύνων αὐτοὺς οὕτως ἀπεγνωνκότας ὑπέσχετο, καί περ αἰσχροῦς ὑπ’ αὐτῶν οὕτως περιωβρισμένος, πλῆθος αὐτοῖς παρέξεν κρεῶν, οὐκ εἰς μίαν ἡμέραν ἀλλ’ εἰς πλείονας. Ἀποστούντων δὲ ἐπὶ τούτῳ, καὶ τινος ἐρομένου, ‘πόθεν ἂν τοσαύταις εὐπορήσεις μυριάσι τῶν προειρημένων,’ “ὁ θεὸς,” εἶπε, “καὶ ἐγὼ, καὶ τοὶ κακῶς ἀκούοντες πρὸς ὑμῶν, οὐκ ἂν ἀποσταίημεν κάμνοντες ὑπὲρ ὑμῶν, καὶ τοῦτο οὐκ εἰς μακρὰν ἔσται.” Ἀμα ταῦτ’ ἔλεγε, καὶ πῖμπλνται τὸ στρατόπεδον ὀρύγων ἅπαν, καὶ ἤθροιζον αὐτοὺς περιστάντες. Ὁ μὲντοι θεὸς οὐκ εἰς μακρὰν μετέρχεται τοὺς Ἑβραίους τῆς εἰς αὐτὸν θρασύτητος καὶ λοιδορίας, ἀπέθανε γὰρ οὐκ ὀλίγον πλῆθος αὐτῶν. Καὶ νῦν ἔτι κατ’ ἐπωνυμίαν ὁ χώρος ὀνομάζεται Καβρωθαβὰ, ὃ ἔστιν ἐπιθυμίας μνημεῖα.

189 **CAP. XIV. 1.** Ἀναγαγὼν δὲ αὐτοὺς ἐκεῖθεν ὁ Μωϋσῆς εἰς τὴν καλουμένην Φάραγγα, πλησίον οὖσαν τοῖς Χαναναίων ὁρίοις καὶ χαλεπὴν ἐνδαιτυσθαι, εἰς ἐκκλησίαν ἀθροίζει τὸ πλῆθος, καὶ καταστὰς, “δύο,”

φησὶ, “κρίναντος ἡμῖν τοῦ θεοῦ παραδχεῖν ἀγαθὰ, ἐλευθερίαν καὶ γῆς κτῆσιν εὐδαίμονος· τὴν μὲν ἤδη δόντος ἔχετε, τὴν δὲ ἤδη λήψεσθε. Χαναναίων γὰρ ἐπὶ τοῖς ὄροις καθήμεθα, καὶ καλύσει τὸ λοιπὸν ἐπὶ ὄντας οὐ μόνον οὐ βασιλεὺς ἢ πόλις ἡμᾶς, ἀλλ’ οὐδὲ τὸ πᾶν ἀθροισθὲν αὐτῶν ἔθνος. Παρασκευαζώμεθα οὖν πρὸς τὸ ἔργον· οὐ γὰρ ἀμαχητὶ παραχωρήσουσιν ἡμῖν τῆς γῆς, ἀλλὰ μεγάλους αὐτὴν ἀγῶσιν ἀφαιρεθέντες. Πέμψωμεν δὲ κατασκόπους, οἱ τῆς τε γῆς τὴν ἀρετὴν κατανοήσουσι, καὶ πόση δύναμις αὐτῆς. Πρὸ δὲ πάντων ὁμονοῶμεν, καὶ τὸν θεόν, ὅς ἐστιν ἐπὶ πᾶσιν ἡμῖν βοηθὸς καὶ σύμμαχος, διὰ τιμῆς ἔχωμεν.”

2. Μωϋσέως δὲ ταῦτ’ εἰπόντος, τὸ πλήθος αὐτὸν τιμαῖς ἀμείβεται. Καὶ κατασκόπους αἰρεῖται δώδεκα τῶν γνωριμωτάτων, ἐξ ἐκάστης φυλῆς ἓνα, οἱ διεξιελθόντες ἀπὸ τῶν πρὸς Αἰγύπτῳ τὴν Χαναναίαν ἅπασαν ἐπὶ τε Ἀμαθὴν πόλιν καὶ Αἰβανὸν ἀφικνοῦνται τὸ ὄρος, καὶ τὴν τε τῆς γῆς φύσιν, καὶ τὴν τῶν ἐνοικούντων ἀνθρώπων ἐξιστορήσαντες παρῆσαν, τεσσαράκοντα ἡμέραις εἰς πᾶν καταχρησάμενοι τὸ ἔργον. Ἐτι δὲ ‘καὶ καρποὺς ὧν ἔφερεν ἡ γῆ κομίζοντες, τῇ τε τούτων εὐπρεπεῖα, καὶ τῷ πλήθει τῶν ἀγαθῶν, ἃ τὴν γῆν ἔχειν διηγοῦντο, πολεμεῖν ἐπαίροντες τὸ πλήθος· φοβοῦντες δὲ πάλιν αὐτὸ τῷ τῆς κτήσεως ἀπόρῳ, ποταμούς τε διαβῆναι λέγοντες 190 ἀδυνάτους ὑπὸ μεγέθους ἅμα καὶ βάθους, καὶ ὄρη ἀμήχανα τοῖς διοδεύουσι, καὶ πόλεις καρτερὰς τείχεσι καὶ περιβόλων ὀχυρότητι. Ἐν δὲ Χεβρωνὶ καὶ τῶν γιγάντων ἔφασκον τοὺς ἀπογόνους καταλαβεῖν.’ Καὶ οἱ μὲν κατάσκοποι τεθεαμένοι πάντων, οἷς μετὰ τὴν ἐξοδὸν τὴν ἀπ’ Αἰγύπτου ἐνέτυχαν, μίζω τὰ κατὰ τὴν Χαναναίαν, αὐτοὶ τε κατεπλήγησαν, καὶ τὸ πλήθος οὕτως ἔχειν ἐπειρῶντο.

3. Οἱ δὲ ἄπορον, ἐξ ὧν ἠκροάσαντο, τὴν κτῆσιν τῆς γῆς ὑπελάμβανον, καὶ διαλυθέντες ἐκ τῆς ἐκκλησίας, σὺν γυναιξὶ καὶ παισὶν ὀλοφυρόμενοι διῆγον,

ὥς οὐδὲν ἔργον τοῦ θεοῦ βοηθοῦντος, λόγον δὲ μόνον ὑπισχνουμένου. Καὶ τὸν Μωϋσῆν πάλιν ἠτιῶντο, καὶ κατεβῶν αὐτοῦ καὶ τοῦ ἀδελφοῦ Ἀαρῶνος τοῦ ἀρχιερέως, καὶ πονηρὰν ἔχοντες καὶ μετὰ τῶν εἰς τοὺς ἄνδρας βλασφημιῶν διάγουσι τὴν νύκτα. Πρωτὶ δὲ εἰς τὴν ἐκκλησίαν συντρέχουσι, δι' ἐννοίας ἔχοντες, καταλεύσαντες τὸν Μωϋσῆν καὶ τὸν Ἀαρῶνα ἐπὶ τὴν Αἴγυπτον ὑποστρέφειν.

4. Τῶν δὲ κατασκόπων Ἰησοῦς ὁ τοῦ Ναυήγου παῖς φυλῆς Ἐφραϊμίτιδος καὶ Χάλεβος τῆς Ἰούδα φυλῆς φοβηθέντες χωροῦσιν εἰς μέσους, καὶ τὸ πλήθος κατεῖχον, ἑαυτοὺς δεόμενοι, καὶ μήτε ψευδολογίαν κατακρίνειν τοῦ θεοῦ, μήτε πιστεύειν τοῖς ἐκ τοῦ μὴ τὰ ἀληθῆ περὶ τῶν Χαναναίων εἰρηκέναι καταπληξαμένοις, ἀλλὰ τοῖς ἐπὶ τὴν εὐδαιμονίαν καὶ τὴν κτῆσιν αὐτοῦ τῶν ἀγαθῶν παρορμῶσιν· οὔτε γὰρ τῶν ὄρων τὸ μέγεθος, οὔτε τῶν ποταμῶν τὸ βάθος τοῖς ἀρετὴν ἠσκηκόσιν ἐμποδὼν στήσεσθαι πρὸς τὰ ἔργα, καὶ ταῦτα τοῦ θεοῦ συμπροθυμουμένου καὶ ὑπερμαχοῦντος αὐτῶν. Ἰωμεν οὖν, ἔφασαν, ἐπὶ τοὺς πολεμίους, μηδὲν ἔχοντες δι' ὑποψίας, ἡγεμόνι τε τῷ θεῷ πεπιστευκότες, καὶ ὁδηγοῦσιν ἡμῖν ἐπόμενοι. Καὶ οἱ μὲν ταῦτα λέγοντες ἐπεχείρουν τὴν ὁργὴν καταπραῦνειν τοῦ πλήθους. Μωϋσῆς δὲ καὶ Ἀαρὼν, πεσόντες ἐπὶ τὴν γῆν, τὸν θεὸν ἰκέτευον, οὐχ ὑπὲρ τῆς ἑαυτῶν σωτηρίας, ἀλλ' ὅπως τῆς ἀμαθίας πάντῃ τὸ πλήθος, καὶ καταστήσῃ τὴν διάνοιαν αὐτῶν, ὑπὸ τῆς ἀμνηχανίας τοῦ παραστάντος αὐτοῖς πάθους τεταραγμένων. Παρῇν δὲ ἡ νεφέλη, καὶ σταῖσα ὑπὲρ τὴν σκηνὴν ἐσήμαινε τὴν ἐπιφάνειαν τοῦ θεοῦ.

CAP. XV. 1. Μωϋσῆς δὲ θαρσύνων ἀπέσειν εἰς τὸ πλήθος, καὶ τὸν θεὸν ἐδήλου κινηθέντα ὑπὸ τῆς ὕβρεως αὐτῶν λήψεσθαι τιμωρίαν, οὐκ ἀξίαν μὲν 191 τῶν ἐξημαρτημένων, οἷαν δὲ οἱ πατέρες ἐπὶ νοθεσίᾳ τοῖς τέκνοις ἐπιφέρουσι. Παρελθόντι γὰρ εἰς

τὴν σκηνὴν αὐτῶν, καὶ περὶ τῆς μελλούσης ὑπ' αὐ-
 τῶν ἀπολείας ἀποκλειομένων, τὸν θεὸν ὑπομνήσαι μὲν
 ὅσα παθόντες ἐξ αὐτοῦ, καὶ πηλίκων εὐεργεσιῶν με-
 ταλαβόντες, ἀχάριστοι πρὸς αὐτὸν γένοιτο, ὅτι τε
 νῦν, τῇ τῶν κατασκόπων ὑπαχθέντες δειλίᾳ, τοὺς ἐ-
 κείνων λόγους ἀληθεστέρους τῆς ὑποσχέσεως ἠγγήσαντο
 τῆς αὐτοῦ· καὶ διὰ ταύτην τὴν αἰτίαν, οὐκ ἀπολεῖ
 μὲν ἅπαντας οὐδ' ἐξαφανίσει τὸ γένος αὐτῶν, ὃ πάν-
 τῶν μᾶλλον ἀνθρώπων ἔσχε διὰ τιμῆς· τὴν μέντοι
 Χαναταίαν οὐ παρέξειν γῆν αὐτοῖς λαβεῖν, οὐδὲ τὴν
 ἀπ' αὐτῆς εὐδαιμονίαν, ἀνεστίλους δὲ ποιήσῃ καὶ ἀ-
 πόλιδας ἐπὶ τῆς ἐρημίας ἐπ' ἔτη τεσσαράκοντα κα-
 ταβιῶναι, τῆς παρανομίας ποινὴν ταύτην ἐκτίνοντας·
 παισὶ μέντοι τοῖς ἡμετέροις παραδώσειν τὴν γῆν ὑπ-
 ἔσχετο, καὶ ἐκείνους τῶν ἀγαθῶν, ὧν ἑαυτοῖς ὑπὸ
 ἀκρασίας ἐφθονήσατε μετασχεῖν, ποιήσῃ δεσπότας·

2. Ταῦτα δὲ Μωϋσέως κατὰ τὴν τοῦ θεοῦ γνώ-
 μην διαλεχθέντος, ἐν λύπῃ καὶ συμφορᾷ τὸ πλῆθος
 ἐγένετο, καὶ τὸν Μωϋσὴν παρεκάλει 'καταλλάκτῃν
 αὐτῶν γενέσθαι πρὸς τὸν θεόν, καὶ τῆς ἄλης τῆς
 κατὰ τὴν ἐρημίαν ἀπαλλάξαντα πόλεις αὐτοῖς παρα-
 σχεῖν.' Ὁ δὲ 'οὐκ ἔφασκεν τὸν θεὸν τοιαύτην πεί-
 ραν προσοίσεσθαι, μὴ γὰρ κατὰ κουφότητα προαχ-
 θῆναι τὸν θεὸν ἀνθρωπίνην εἰς τὴν ὀργὴν τὴν πρὸς
 αὐτοὺς, ἀλλὰ γνώμῃ καταψηφισάμενον αὐτῶν.' Οἱ
 δεῖ δὲ ἀπιστεῖν, εἰ Μωϋσῆς, εἰς ἀνὴρ ὢν, τοσαύτας
 μυριάδας ὀργιζομένας ἐπράυνε, καὶ μετήγαγεν εἰς τὸ
 ἡμερώτερον· ὁ γὰρ θεὸς αὐτῶν συμπαρὼν, ἡττᾶσθαι
 τοῖς λόγοις αὐτοῦ τὸ πλῆθος παρεσκεύαζε, καὶ πολ-
 λάκις παρακούσαντες ἀσύμφορον αὐτοῖς τὴν ἀπείθειαν
 ἐπέγνωσαν ἀπὸ τοῦ συμφορᾷ περιπεσεῖν.

3. Θαυμαστός δὲ τῆς ἀρετῆς ὁ ἀνὴρ, καὶ τῆς
 ἰσχύος τῆς ἐκ τοῦ πιστεῦεσθαι περὶ ὧν ἂν εἴποιεν,
 οὐ παρ' ὧν ἔξη χρόνον ὑπῆρξε μόνον, ἀλλὰ καὶ νῦν
 ἐστὶν οὐδεὶς Ἑβραίων, ὃς οὐχὶ, καθάπερ παρόντος
 αὐτοῦ καὶ κολάσοντος ἐὰν ἀκοσμή, πειθαρχεῖ τοῖς ὑπ'

αὐτοῦ νομοθετηθεῖσα, καὶ λαθεῖν δύνωνται. Καὶ πολλὰ μὲν καὶ ἄλλα τεκμήρια τῆς ὑπὲρ ἀνθρώπου αὐτοῦ δυνάμεως ἐστίν. Ἦδη δὲ τινες καὶ τῶν ὑπὲρ Εὐφράτην μηνῶν ὁδὸν τεσσάρων ἐλθόντες κατὰ τὴν μὴν τοῦ παρ' ἡμῖν ἱεροῦ μετὰ πολλῶν κινδύνων καὶ ἀναλωμάτων, καὶ θύσαντες οὐκ ἴσχυσαν τῶν ἱερείων μεταλαβεῖν, Μωϋσέως ἀπηγορευκότος ἐπὶ τινι τῶν οὐ νομιζομένων, οὐδ' ἐκ τῶν πατρίων ἡμῖν αὐτοῖς συντυχόντων. Καὶ οἱ μὲν μηδὲ θύσαντες, οἱ δὲ ἡμέρους τὰς θυσίας καταλιπόντες, πολλοὶ δ' οὐδ' ἀρχὴν αἰελεθεῖν εἰς τὸ ἱερὸν δυνηθέντες ἀπίασιν, ὑπακούειν τοῖς Μωϋσέως προστάγμασι μᾶλλον ἢ ποιεῖν τὰ κατὰ βούλησιν τὴν ἑαυτῶν προτιμῶντες, καὶ τὸν ἐλέγχοντα περὶ τούτων αὐτοῖς οὐ δεδιότες, ἀλλὰ μόνον τὸ συν-
 192 εἶδος ὑφορώμενοι. Οὕτως ἡ νομοθεσία τοῦ θεοῦ δοκούσα τὸν ἄνδρα πεποίηκε τῆς αὐτοῦ φύσεως κρείττονα νομίζεσθαι. Οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ τοῦδε τοῦ πολέμου μικρὸν ἔμπροσθεν, Κλαυδίου Ῥωμαίων ἀρχόντος, Ἰσμαήλου δὲ παρ' ἡμῖν ἀρχιερέως ὄντος, καὶ λιμοῦ τὴν χώραν ἡμῶν καταλαβόντος, ὡς τεσσάρων δραχμῶν πωλεῖσθαι τὸν ἀσσαρῶνα, κομισθέντος ἀλεύρου κατὰ τὴν ἑορτὴν τῶν Ἀζύμων εἰς κόρους ἑβδομήκοντα, — μέδιμνοι δὲ οὗτοι Σικελοὶ μὲν εἰσιν εἰς καὶ τριάκοντα, Ἀττικοὶ δὲ τεσσαράκοντα εἰς, — οὐδεὶς ἐτόλμησε τῶν ἱερέων κρίνον ἐν φαγεῖν, τοσαύτης ἀπορίας τὴν γῆν κατεχούσης, δεδιὼς τὸν νόμον καὶ τὴν ὀργὴν, ἣν καὶ ἐπὶ ἀνεξελέγκτοις αἰετὸν θεῖον τοῖς ἀδικήμασιν ἔχει. Ὡστε οὐδεὶς θαυμάζειν περὶ τῶν τότε πεπραγμένων, ὅποτε μέχρι καὶ νῦν τὰ καταλειφθέντα ὑπὸ Μωϋσέως γράμματα τηλικαύτην ἰσχὺν ἔχει, ὥστε καὶ τοὺς μισοῦντας ἡμᾶς ὁμολογεῖν, ὅτι τὴν πολιτείαν ἡμῖν ὁ καταστησάμενός ἐστι θεὸς διὰ Μωϋσέως καὶ τῆς ἀρετῆς τῆς ἐκείνου. Ἀλλὰ περὶ μὲν τούτων ὡς αὐτῶν τινι δοκεῖ διαλήφεται.

Φ Λ Ι Ω Σ Η Π Ο Υ 193

ΙΟΥΔΑΙΚΗΣ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑΣ ΒΙΒΛΙΟΝ ΤΕΤΑΡΤΟΝ.

Περιέχει ἡ βίβλος χρόνον ἐτῶν ὀκτῶ καὶ τριάκοντα.

Argumentum Lib. IV.

(1) Ἑβραίων δίχα τῆς Μωϋσέως γνώμης μάχη πρὸς Χανααναίους καὶ ἦτα. (2) Στάσις Κορέου καὶ τοῦ πλήθους πρὸς Μωϋσῆν καὶ τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ περὶ τῆς ἱερωσύνης. (3) Ὡς οἱ μὲν τῆς στάσεως κατάρξαντες διαφθάρησαν κατὰ βούλησιν τοῦ Θεοῦ· τὴν δ' ἱερωσύνην Ἀαρὼν ὁ Μωϋσέως ἀδελφὸς κατέσχε, καὶ οἱ ἱγγοιοὶ αὐτοῦ. (4) Τὰ συμβάντα τοῖς Ἑβραίοις ἐν τῇ ἐρήμῳ ἔτεσιν ὀκτῶ καὶ τριάκοντα. (5) Ὡς Σιγχάνα καὶ Ὠγὴν τοὺς Ἀμορρῶων βασιλεῖς νικήσας Μωϋσῆς, καὶ τὴν στρατιὰν ἅπασαν αὐτῶν διαφθείρας, κατεκλήρωσεν αὐτῶν τὴν χώραν δυοὶ φύλας καὶ ἡμισίαν τῶν Ἑβραίων. (6) Περὶ Βαλάρμον τοῦ μάντιως, καὶ ποταπὸς ἦν τῷ εἶδει. (7) Ὡς ἐπὶ Μαδιανίτας Ἑβραῖοι στρατεύσαντες, ἐκράτησαν αὐτῶν. (8) Ἡ Μωϋσέως πολιτεία, καὶ πῶς ἐξ ἀνθρώπων ἠφανίσθη.

CAP. I. 1. Ἑβραίους δὲ ὁ κατὰ τὴν ἐρημίαν βίος, 194
 ἀγῆδης αὐτοῖς καὶ χαλεπὸς ὢν, ἐπόνει καὶ κωλύοντος
 τοῦ Θεοῦ τῶν Χανααναίων πείραν λαμβάνειν· οὐ γὰρ
 ἤξιουν τοῖς Μωϋσέως πειθαρχοῦντες λόγοις ἡρεμεῖν,
 ἀλλὰ καὶ δίχα τῆς παρ' ἐκείνου προθυμίας κρατήσιν
 αὐτοὶ τῶν πολεμίων νομίζοντες, κατηγόρου μὲν αὐ-
 τοῦ, καὶ πραγματεύεσθαι μένειν αὐτοῖς ἀπόρους ὑπε-
 ρήκων, ἢν αἰετῆς ἐξ αὐτοῦ βοηθείας δέωνται. Πο-
 λεμεῖν δὴ τοῖς Χανααναίοις ὠρμήκεσαν, λέγοντες τὸν
 Θεὸν οὐχὶ Μωϋσῇ χαριζόμενον ἐπικουρεῖν αὐτοῖς, ἀλλὰ
 καὶ κοινῇ κηδόμενον αὐτῶν τοῦ ἔθρους διὰ τοὺς προ-
 γόνους ὧν ἐπετρόπευσε· καὶ διὰ τὴν αὐτῶν ἀρετὴν
 πρότερόν τε παρασχεῖν τὴν ἐλευθερίαν, καὶ νῦν βου-
 λομένοις πονεῖν αἰεὶ παρέσεσθαι σύμμαχον· εἶναι τε

καὶ καθ' αὐτοὺς ἱκανοὶ κρατεῖν τῶν ἐθνῶν ἑασκόν, καὶ ἀπαλλοτριοῦν αὐτῶν Μωϋσῆς ἐθελήσῃμε τὸν θεόν ὅλως τε συμφέρειν αὐτοῖς τὸ αὐτοκράτορσιν εἶναι, καὶ μὴ χαίροντας ἐπὶ τῷ τῆς παρ' Αἰγυπτίων ἐξαλθεῖν ὑβρεως Μωϋσῆν τύραννον ἀνέχεσθαι, καὶ ζῆν πρὸς τὴν τοῦτου βούλησιν ἐξαπατωμένους, ὅτι μόνον τὸ θεῖον αὐτῷ προδηλοῖ περὶ τῶν ἡμετέρων κατὰ τὴν πρὸς αὐτὸν εὐνοίαν, ὡς οὐχ ἀπάντων ἐκ τῆς Ἀβραμου γενεᾶς ὄντων, ἀλλ' αἴτιον ἓνα τοῦτον τοῦ θεοῦ
 195 παρεσχηκότος, εἰς τὸ πάντ' αὐτὸν εἰδέναι τὰ μέλλοντα παρ' αὐτοῦ μανθάνοντα· δόξειν τε συνετοὺς εἶναι, εἰ τῆς ἀλαζονείας αὐτοῦ καταγρόντες καὶ τῷ θεῷ πιστεύσαντες κτήσασθαι γῆν, ἣν αὐτοῖς ὑπέσχηται, θελήσωσιν, ἀλλὰ μὴ τῷ διὰ τὴν αἰτίαν ταύτην ἐπ' ὀνόματι τοῦ θεοῦ κωλύοντι προσχοῖεν. Τὴν ἀπορίαν οὖν λογιζόμενοι, καὶ τὴν ἐρημίαν, ὑφ' ἧς ἔτε ταύτην αὐτοῖς χεῖρω συνέβαινε εἶναι δοκεῖν, ἐπὶ τὴν πρὸς Χαναναίους μάχην ἦσαν ὀρμημένοι, τὸν θεὸν προστησάμενοι στρατηγόν, ἀλλ' οὐχὶ τὴν παρὰ τοῦ γομοθέτου συνεργίαν περιμένοντες.

2. Ὡς οὖν ταῦτ' ἄμεινον αὐτοῖς ἔξεν ἔκριναν, καὶ τοῖς πολεμίοις ἐπῆλθον, οἱ μὲν, οὐ καταπλαγέντες αὐτῶν τὴν ἐφοδὸν οὐδὲ τὴν πληθύν, γενναίως αὐτοὺς ἐδέξαντο, τῶν δὲ Ἑβραίων ἀποθνήσκονσι τε πολλοὶ, καὶ τὸ λοιπὸν στράτευμα, τῆς φάλαγγος αὐτῶν διαλυθείσης, ἀκόσμως διακόμενον εἰς τὴν παρεμβολὴν συνέφυγε, καὶ τῷ παρ' ἐλπίδας δυστυχῆσαι παντάπασιν ἀθυμοῦν οὐδὲν ἔτι χρηστὸν προσεδόκα, λογιζόμενον ὅτι καὶ ταῦτα κατὰ μῆνιν θεοῦ πάθοιεν, προεξορμησάτων ἐπὶ τὸν πόλεμον τῆς ἐκείνου δίχα βουλήσεως.

3. Μωϋσῆς δὲ τοὺς μὲν οἰκείους ὁρᾷν ὑπὸ τῆς ἥττης καταπεπληγότας, φοβούμενος δὲ μὴ θαρσύναντες ἐπὶ τῇ νίκῃ οἱ πολεμιοὶ, καὶ μειζόνων ὀρεχθέντες ἐπ' αὐτοὺς ἔλθοιεν, ἔγνω δεῖν τὴν στρατιὰν ἀπαγαγεῖν πορρωτέρω τῶν Χαναναίων εἰς τὴν ἐρη-

μον. Καὶ τοῦ πλήθους ἐπιτρέψαντος αὐτὸ πάλιν ἐκείνῳ, — συνῆκε γὰρ δίχα τῆς αὐτοῦ προνοίας οὐ δυνησόμενον ἐρῶσθαι τοῖς πράγμασιν, — ἀναστήσας τὸ στράτευμα, προῆλθεν εἰς τὴν ἔρημον, ἐνταῦθα νομίζων ἡσυχάσειν αὐτοὺς, καὶ μὴ πρότερον τοῖς Χαναναίοις εἰς χεῖρας ἔξειν, πρὶν ἢ παρὰ τοῦ θεοῦ τὸν εἰς τοῦτο καιρὸν λάβωσιν.

CAP. II. 1. Ὅπερ δὲ τοῖς μεγάλοις συμβαίνει στρατοπέδοις, καὶ μάλιστα παρὰ τὰς κακοπραγίας δυσάρκτοις εἶναι καὶ δυσπειθέσι, τοῦτο καὶ τοῖς Ἰουδαίοις συνέπεσεν. Ἐξήκοντα γὰρ ὄντες μυριάδες, καὶ διὰ τὸ πλῆθος ἴσως ἂν μὴδ' ἐν ἀγαθοῖς ὑποταγέντες τοῖς κρείττοσι, τότε μᾶλλον ὑπὸ τῆς ἀπορίας καὶ τῆς συμφορᾶς ἐξηγανάκτουν καὶ πρὸς ἀλλήλους καὶ πρὸς τὸν ἡγεμόνα. Στάσις οὖν αὐτοὺς, οἷαν οὐκ ἴσμεν οὔτε παρ' Ἑλλήσιν οὔτε παρὰ Βαρβάρους γενομένην, κατέλαβεν, ὑφ' ἧς ἅπαντας ἀπολέσθαι κινδυνεύσαντας ἔσωσε Μωϋσῆς, οὐ μνησικακῶν, ὅτι παρ' ὀλίγον ἤλθε καταλευσθεῖς ὑπ' αὐτῶν ἀποθανεῖν. Οὐδ' ὁ 196 θεὸς δὲ ἡμέλησε τοῦ μὴδὲν αὐτοὺς παθεῖν τῶν δεινῶν, ἀλλὰ καίπερ εἰς τὸν νομοθέτην αὐτῶν ἐξυβρισάντων καὶ τὰς ἐντολάς, ἃς αὐτὸς διὰ Μωϋσέως αὐτοῖς ἐπέστειλεν, ἐρρύσατο τῶν ἐκ τοῦ στασιάζειν αὐτοῖς ἀναγεννωμένων δεινῶν εἰ μὴ προενόησε. Τὴν τε οὖν στάσιν, καὶ ὅσα μετὰ ταύτην Μωϋσῆς ἐπολιτεύσατο διηγήσομαι, προδιελθὼν τὴν αἰτίαν ἀφ' ἧς ἐγένετο.

2. Κορῆς, Ἑβραίων ἐν τοῖς μάλιστα καὶ γένει καὶ πλούτῳ διαφέρων, ἱκανὸς δ' εἰπεῖν καὶ δήμοις ὁμιλεῖν πιθανώτατος, ὁρῶν ἐν ὑπερβαλλούσῃ τιμῇ τὸν Μωϋσῆν καθεστῶτα, χαλεπῶς εἶχεν ὑπὸ φθόνου, — καὶ γὰρ φυλέτης ὢν ἐτύγγανεν αὐτοῦ καὶ συγγενῆς, — ἀχθόμενος, ὅτι ταύτης τῆς δόξης δικαιότερον αὐτῷ πλουτεῖν ἐκείνου μᾶλλον, μὴ χείρων ὢν κατὰ γένος, αὐτὸς ὑπέλαβε. Παρὰ τε τοῖς Λευῖταις, — φυλᾶται δ' ἦσαν, — καὶ μάλιστα παρὰ τοῖς συγ-

γενέσι κατεβόα, 'δεινὸν εἶναι λέγων Μωϋσῆν δόξαν αὐτῷ θηρώμενον κατασκευάσαι, καὶ κακουργοῦντα κτήσασθαι ταύτην ἐπὶ προφάσει τοῦ θεοῦ περιορᾶν· παρὰ τοὺς νόμους μὲν τῷ ἀδελφῷ τὴν ἱερωσύνην Ἀαρῶνι δόντα, μὴ τῷ κοινῷ δόγματι τοῦ πλήθους, ἀλλ' αὐτοῦ ψηφισαμένου, τυράννου τε τρόπῳ κατα-
χαριζόμενον τὰς τιμὰς οἷς ἂν θελήσῃ· χαλεπώτερον ἤδη τυγχάνειν τοῦ βιάζεσθαι τό τε λεληθότως ἐξυ-
βρίξιν, ὅτι μὴ μόνον ἄκοντας μηδὲ συνιέντας τῆς ἐπιβουλῆς τὴν ἰσχὺν ἀφαιρεῖται· ὅστις γὰρ αὐτῷ συνιοῖεν ὄντε λαβεῖν ἀξίῳ, πείθει τυγχάνειν αὐτὸν, καὶ ταῦτα βιάσασθαι μὴ θρασυνόμενος· οἷς δὲ ἄπο-
ρον ἐκ τοῦ δικαίου τιμᾶσθαι, βίαν μὲν, ἀγαθοὶ βου-
λόμενοι δοκεῖν, οὐ προσφέρουσι, τέχνη δ' εἶναι κα-
κουργοῦσι δυνατοί· συμφέρειν δὲ τῷ πλήθει τοὺς τοιούτους ἔτι λανθάνειν οἰομένους καλᾶξιν, καὶ μὴ
παρελθεῖν εἰς δύναμιν ἑάσαντας φανεροὺς ἔχειν πο-
λεμίους. Τίνα γὰρ καὶ λόγον ἀποδοῦναι δυνάμενος
ἡρώδης, Ἀαρῶνι καὶ τοῖς υἱέσι αὐτοῦ τὴν ἱερωσύνην
παρέδωκεν; εἰ μὲν γὰρ τῆς Λευϊτιδος φυλῆς τὴν τι-
μὴν ὁ θεὸς τινι παρασχέιν ἔκρινεν, ἐγὼ ταύτης δι-
καιότερος τυγχάνειν, γένει μὲν ὁ αὐτὸς ὢν Μωϋσῆ, 197
πλούτῳ δὲ καὶ ἡλικίᾳ διαφέρων· εἰ δὲ τῇ πρεσβυ-
τάτῃ τῶν φυλῶν, εἰκότως ἂν ἡ Ρουβήλου τὴν τιμὴν
ἔχοι, λαμβανόντων αὐτὴν Λαθάμνου καὶ Ἀβιράμου
καὶ Φαλαοῦς, πρεσβύτατοι γὰρ οὗτοι τῶν ταύτην
τὴν φυλὴν νεμομένων, καὶ δυνατοὶ χρημάτων -περι-
ουσία.

3. Ἐβούλετο μὲν οὖν ταῦτα λέγων ὁ Κορῆς τοῦ κοινοῦ προνοεῖσθαι δοκεῖν, ἔργῳ δὲ εἰς ἑαυτὸν ἐπρα-
γματεύετο τὴν παρὰ τοῦ πλήθους τιμὴν μεταστῆσαι. Καὶ ὁ μὲν ταῦτα κακοήθως μετ' εὐπρεπείας πρὸς τοὺς φυλέτας ἔλεγε. Προϊόντος δ' εἰς τοὺς πλείους κατ' ὀλίγον τοῦ λόγου, καὶ τῶν ἀκροωμένων προστι-
θεμένων ταῖς κατ' Ἀαρῶνος διαβολαῖς, ἀναπύμπλαται τούτων ἅπας ὁ στρατός. Ἦσαν δὲ οἱ συντεταγμένοι

τῷ Κορῇ πενήκοντα καὶ διακόσιαι τῶν πρώτων ἄνδρες, σπεύδοντες ἀφελῆσθαι τὴν ἐρωσύνην τὸν Μωϋσέως ἀδελφόν, καὶ τοῦτον αὐτὸν ἀτιμοῦν. Ἀνηρέθιστο δὲ καὶ τὸ πλῆθος, καὶ βάλλειν τὸν Μωϋσῆν ὠρμήκεσαν, εἰς τε ἐκκλησίαν ἀκόσμως μετὰ θορύβου καὶ ταραχῆς συνελέγοντο. Καὶ πρὸ τῆς σκηνῆς τοῦ θεοῦ πάντες ἐβόων, «διώκειν τὸν τύραννον, καὶ τῆς ἀπ' αὐτοῦ δουλείας ἀπηλλάχθαι τὸ πλῆθος, τῇ τοῦ θεοῦ προφάσει βίαια προστάγματα κελεύοντος· τὸν γὰρ θεόν, εἴπερ αὐτὸς ἦν ὁ τὸν ἱερωσόμενον ἐκλεγόμενος, τὸν ἄξιον ἂν εἰς τὴν τιμὴν παράγειν, οὐχὶ τοῖς πολλῶν ὑποδεεστέροις ταύτην φέροντα προσνειμαί, κρίνοντά τε παρασχεῖν Ἀαρῶνι ταύτην, ἐπὶ τῷ πλήθει ποιήσασθαι τὴν δόσιν, ἀλλ' οὐκ ἐπὶ τῷ ἀδελφῷ καταλιπεῖν.»

4. Μωϋσῆς δὲ τὴν Κορέου διαβολὴν ἐκ πολλοῦ προῖδων, καὶ τὸν λαὸν παρωξυμμένον ἰδὼν, οὐκ ἔδεισεν, ἀλλὰ θαρρόων οἷς περὶ τῶν πραγμάτων καλῶς ἐβουλευέτο, καὶ τὸν ἀδελφὸν εἰδὼς κατὰ τὴν τοῦ θεοῦ προαίρεσιν τῆς ἱερωσύνης τυχεῖν, ἀλλ' οὐ κατὰ τὴν αὐτοῦ χάριν, ἤκεν εἰς τὴν ἐκκλησίαν. Καὶ πρὸς μὲν τὸ πλῆθος οὐδένα ἐποίησατο λόγον, πρὸς δὲ τὸν Κορῆν βοῶν ἐφ' ὅσον ἠδύνατο, δεξιὸς ὢν καὶ κατὰ τ' ἄλλα καὶ πλήθεσιν ὁμιλεῖν εὐφυνῆς, «ἐμοὶ,» φησὶν, «ὦ Κορῇ, καὶ σὺ καὶ τούτων ἕκαστος,» — ἀπεδήλου δὲ τοὺς πενήκοντα καὶ διακοσίους ἄνδρας, — «τιμῆς ἄξιοι δοκεῖτε, καὶ τὸν ὅμιλον δὲ πάντα τῆς ὁμοίας οὐκ ἀποστερεῶ τιμῆς, καὶ ὑστερεῶσιν ὡς ὑμῖν ἐκ πλοῦτου καὶ τῆς ἄλλης ἀξιώσεως ὑπάρχει. Καὶ νῦν Ἀαρῶνι τὴν ἱερωσύνην οὐκ ἐπειδὴ πλούτῳ προεῖχε, σὺ γὰρ καὶ ἀμφοτέρους ἡμᾶς μεγέθει χρημάτων ὑπερβάλλεις, οὐ μὴν οὐδ' εὐγενείᾳ, κοινὸν γὰρ ἡ- 198 μῖν τοῦτ' ἐποίησεν ὁ θεὸς τὸν αὐτὸν δοὺς προπάτορα, οὐδὲ διὰ φιλαδελφίαν, ὃ δικαίως ἂν ἕτερος εἶχε, τοῦτο φέρων ἔδωκα τῷ ἀδελφῷ. Καὶ γὰρ εἰ μὴ φροντίζων τοῦ θεοῦ καὶ τῶν νόμων τὴν τιμὴν ἔχαρι-

ζῶμην, οὐκ ἂν ἑμαυτῷ παρὲς δοῦναι παρέσχον ἑτέρῳ, συγγενέστερος ὢν ἑμαυτῷ τοῦ ἀδελφοῦ, καὶ πρὸς ἑμαυτὸν οἰκειότερον ἢ πρὸς ἐκείνον διακείμενος. Καὶ γὰρ οὔτε συνετὸν, ἐν τοῖς κινδύνοις ἑμαυτὸν ὑποτιθέντα τοῖς ἐκ τοῦ παρανομεῖν, ἄλλω τὴν διὰ τούτου εὐδαιμονίαν χαρίζεσθαι. Ἀλλ' ἐγὼ τε κρείττων ἢ κακουργεῖν, ὃ, τε θεὸς οὐκ ἂν περιεῖδεν ἑαυτὸν καταφρονούμενον, οὐδ' ὑμᾶς ἀγνοοῦντας ὃ, τι καὶ ποιοῦντες αὐτῷ χαρίζεσθε, ἀλλ' αὐτὸς ἐπιλεξάμενος τὸν ἱερωσόμενον αὐτῷ τῆς κατὰ τοῦτ' αἰτίας ἡμᾶς ἤλευθέρωσεν. Οὐ μὲν ἔξ ἐμῆς χάριτος λαβὼν, ἀλλὰ κατὰ κρίσιν θεοῦ, κατατίθησιν αὐτὴν εἰς μέσον ἐπιδικάσιμον τοῖς βουλομένοις, ἐκ τούτου προκριθεὶς ἤδη τυχεῖν αὐτῆς ἀξίων ἐπιτραπῆναι, καὶ τὸ νῦν αὐτῷ συγχωρηθῆναι περὶ αὐτῆς σπουδάσαι, προτιμῶν τοῦ τὸ γέρας ἔχειν, τὸ μὴ στασιάζοντας ὑμᾶς ὁρᾶν, καὶ τοι κατὰ τὴν ὑμετέραν γνώμην αὐτοῦ τυγχάνων. Ὁ γὰρ ἔδωκεν ὁ θεὸς, οὐχ ἁμαρτάνομεν τοῦτο καὶ βουλομένων ὑμῶν λαβεῖν νομίζοντες, ἣν δὲ καὶ τὸ μὴ προσέσθαι παρέχοντος ἐκείνου τὴν τιμὴν ἀσεβὲς, καὶ πάλιν ἀξιοῦντος ἔχειν εἰς ἅπαντα χρόνον, καὶ τὴν ἀσφάλειαν τὴν ἐπ' αὐτῇ βεβαιοῦντος ἡμῖν τοῦ θεοῦ, παντάπασιν ἀλόγιστον. Κρινεῖ τοίνυν καὶ πάλιν αὐτὸς, τίνα βούλεται τὰς ὑπὲρ ὑμῶν αὐτῷ θυσίας ἐπιτελεῖν, καὶ προεστάναι τῆς εὐσεβείας· ἄτοπον γὰρ Κορῇ, ἐφιέμενον τῆς τιμῆς, τὴν ἐξουσίαν τοῦ τινε παρασχεῖν ταύτην ἀφελῆσθαι τὸν θεόν. Τῆς οὖν στάσεως καὶ τῆς διὰ τοῦτο ταραχῆς παύσασθε, πρῶτ' δὲ ὅσοι τῆς ἱερωσύνης ἀντιποιεῖσθε, κομίζων ἕκαστος θυμιατήριον οἰκοθεῖν σὺν θυμιάμασι καὶ πῦρ πάριτε. Καὶ σὺ δέ, Κορῇ, παραχωρήσας τὴν κρίσιν τῷ θεῷ τὴν ἐπὶ τούτοις αὐτοῦ μένε ψηφοφορίαν, ἀλλὰ καὶ μὴ σαυτὸν ποιεῖ τοῦ θεοῦ κρείττονα, παραγίνου δὲ κριθησόμενος οὕτως περὶ τοῦ γέρας. Ἀνεμέσθητον δ' οἶμαι καὶ Ἀαρῶνα προσδεξασθαι συγκριθησόμενον, νέονους μὲν ὄντα τοῦ αὐτοῦ, μηδὲν δὲ μεμφθῆναι τοῖς

παρὰ τὴν ἱερωσύνην πεπραγμένοις δυνάμενον. Καὶ θυμιάσατε συνελθόντες ἐν φανερωῷ παντὶ τῷ λαῷ, καὶ θυμωμένων ὑμῶν, οὐπερ ἂν τὴν θυσίαν ἡδῶ κρινεῖεν ὁ θεὸς, οὗτος ὑμῖν ἱερεὺς κεχειροτονήσεται, τῆς ἐπὶ τῷ ἀδελφῷ διαβολῆς ὡς κεχαρισμένου τὴν τιμὴν αὐτῷ ῥυόμενος.”

CAP. III. 1. Ταῦτα Μωϋσέως εἰπόντος, πάντῃ καὶ τῆς ταραχῆς τὸ πλῆθος καὶ τῆς εἰς Μωϋσὴν ὑποψίας. Ἐπήνεσαν δὲ τοῖς εἰρημένοις, καὶ γὰρ ἦν καὶ ἐδόκει χρηστὰ τῷ λαῷ. Τότε μὲν οὖν διαλύουσι τὸν σύλλογον, τῇ δ' ἐπιούσῃ συνῆλθον εἰς τὴν ἐκκλησίαν, παρατευζόμενοι τῇ θυσίᾳ, καὶ τῇ δὲ αὐτῆς κρίσει τῶν περὶ τῆς ἱερωσύνης ἀγωνιζομένων. Συνέβαινε δ' εἶναι θορυβώδη τὴν ἐκκλησίαν, μετεώρου τοῦ πλήθους ὄντος ἐπ' ἐλπίσι τῶν ἐσομένων, καὶ τῶν μὲν εἰς ἡδονὴν λαμβανόντων, εἰ Μωϋσῆς ἐλεγχθεῖη κακουργῶν, τῶν δὲ φρονίμων, εἰ πραγμάτων ἀπαλλαγείσαν καὶ ταραχῆς· ἐδεδίδεσαν γὰρ, μὴ τῆς στάσεως προΐουσης ἀφανισθῇ μᾶλλον αὐτοῖς ὁ κόσμος τῆς καταστάσεως. Ὁ δὲ πᾶς ὄμιλος φύσει χαίρων τῷ καταβοᾷ τῶν ἐν τέλει, καὶ πρὸς ὃ τις εἶποι πρὸς τοῦτο τὴν γνώμην τρέπων, ἐθορυβεῖ. Πέμπας δὲ καὶ Μωϋσῆς πρὸς Ἀβίραμον καὶ Λαθάμνην ὑπηρέτας, ἐκέλευσεν ἡκεῖν κατὰ τὰ συγκείμενα, καὶ περιμένειν τὴν ἱερουργίαν. Ὡς δ' οὔτε ὑπακούσεσθαι τοῖς ἀγγέλοις ἔφασαν, καὶ Μωϋσὴν οὐ περιόψεσθαι κατὰ τοῦ λαοῦ παντὸς ἐκ κακουργίας αὐξανόμενον, ἀκούσας τὰ παρ' αὐτῶν ὁ Μωϋσῆς, ἀκολουθεῖν αὐτῷ τοὺς προβόλους ἀξιώσας, ἀπῆει πρὸς τοὺς περὶ Λαθάμνην, οὐχ ἡγούμενος εἶναι δεινὸν βαδίζειν πρὸς τοὺς ὑπερηφανήσαντας. Οἱ δ' οὐδὲν ἀντειπόντες ἠκολούθουν. Οἱ δὲ περὶ Λαθάμνην, πυθόμενοι τὸν Μωϋσὴν μετὰ τῶν ἀξιολόγων τῆς πληθύος πρὸς αὐτοὺς παραγινόμενον, προελθόντες γυναιξὶν ἅμα καὶ τέκνοις πρὸ τῶν σκηνῶν, ἀπέβλεπον τί καὶ μέλλοι ποιεῖν

Μωϋσῆς· οἳ τε θεράποντες ἦσαν περὶ αὐτοὺς, ὡς εἶβίαν τινὰ προσφέρου Μωϋσῆς ἀμυνόμενοι.

2. Ὁ δὲ πλησίον γενόμενος, τὰς χεῖρας εἰς τὸν οὐρανὸν ἀνασχών, γεγωνὸς ἐκβοήσας ὡς ἀκουστὸν πάσῃ τῇ πληθυῖ γενέσθαι, “Δέσποτα,” φησὶ, “τῶν ἐπ’
200 οὐρανοῦ τε καὶ γῆς καὶ θαλάσσης, σὺ γὰρ ἔμοι τῶν ὑπ’ ἐμοῦ πεπραγμένων μάρτυς ἀξιολογώτατος, ὡς γνώμη τῇ σῇ γίνεται τὰ πάντα, καὶ δρωμένοις μηχανὴν ἐξεπόρισας, οἶκτον ἐν πᾶσι δεινοῖς Ἑβραίων ποιησάμενος. Ἐλθέ μοι τούτων ἀκροατὴς τῶν λόγων, σὲ γὰρ οὔτε πραττόμενον οὔτε νοηθέν λανθάνει, ὡς τ’ οὐδὲ φθονήσεις μοι τῆς ἀληθείας, τὴν τοιῶν ἀχαριστίαν ἐπίπροσθεν θέμενος. Τὰ μὲν οὖν πρεσβύτερα τῆς ἐμῆς γενέσεως αὐτὸς οἶσθα ἀκριβέστερον, οὐκ ἀκοῇ μαθὼν, ὅψει δὲ τότε αὐτοῖς παρῶν γινόμενοις, ἃ δὲ ἐπὶ τούτῳ καίπερ ἐπιστάμενοι σαφῶς ἀδίκως ὑπονοοῦσι, τούτων μοι γενοῦ μάρτυς. Ἐγὼ βίον ἀπράγμονα καταστησάμενος, ἀνδραγαθία μὲν ἐμῇ, σῇ δὲ βουλῇ, καὶ τοῦτο Ῥαγούηλου μοι τοῦ πεθεροῦ καταλιπόντος, ἀφείς τὴν ἐκείνων ἀπόλαυσιν τῶν ἀγαθῶν, ἐμαυτὸν ἐπέδωκα ταῖς ὑπὲρ τούτων ταλαιπωρίαις. Καὶ πρότερον μὲν ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας αὐτῶν, νῦν δὲ ὑπὲρ τῆς σωτηρίας μεγάλους ὑπέστην πόνοους, καὶ παντὶ δεινῷ τὸ ἑμὸν ἀντιτάξας πρόθυμον. Νῦν οὖν ἐπεὶ κακουργεῖν ὑποπτεύομαι παρ’ ἀνδράσιν, οἷς ἐκ τῶν ἐμῶν καμάτων ὑπάρχει τὸ περιεῖναι, εἰκότως ἂν αὐτὸς, ὃ τὸ πῦρ ἐκείνῳ μοι φῆνας κατὰ τὸ Σιναῖον, καὶ τῆς αὐτοῦ φωνῆς ἀκροατὴν τότε στήσας, καὶ θεοτὴν τεράτων ὅσα μοι παρέσχεν ἰδεῖν ἐκείνος ὁ τόπος ποιήσας, ὃ κελεύσας ἐπ’ Αἰγύπτου σταλῆναι, καὶ τὴν σὴν γνώμην τούτοις ἐμφανίσαι· ὃ τὴν Αἰγυπτίων εὐδαιμονίαν σείσας, καὶ τῆς ὑπ’ αὐτῶν δουλείας δρασμὸν ἡμῖν παρασχών, καὶ μικροτέραν ἐμοῦ τὴν Φαραώθου ποιήσας ἡγεμονίαν· ὃ γῆν ἡμῖν ἀμαθῶς ἔχουσι τῶν ὁδῶν ποιήσας τὸ πέλαγος, καὶ τὴν ἀνακεκομμένην θάλασσαν τοῖς Αἰγυπτίων ἐπικυμήνας ὁλέθροισ· ὃ γυ-

μνοῖς οὗσι τὴν ἐξ ὅπλων ἀσφάλειαν χαρισάμενος· ὁ
 ποτίμους ἡμῖν διεφθαρμένας πηγὰς ρεῖσαι παρασκευά-
 σας, καὶ τελέως ἀπορουῖσιν ἐκ πετρῶν ἐλθεῖν ἡμῖν
 ποτὸν μηχανησάμενος· ὁ τῶν γῆθεν ἀπορουμένων
 εἰς τροφὴν διασώσας τοῖς ἀπὸ θαλάσσης· ὁ καὶ ἀπ'
 οὐρανοῦ τροφὴν καταπέμψας οὐ πρότερον ἱστορηθεῖ-
 σαν· ὁ νόμων ἐπίνοιαν ἡμῖν ὑποθέμενος, καὶ διά-
 ταξιν πολιτείας, ἐλθὲ, δέσποτα τῶν ὅλων, δικαστὴς
 μου καὶ μάρτυς ἀδωροδόκητος, ὡς οὔτε θωρεὰν ἐγὼ
 πάρ' Ἑβραίων τινὸς κατὰ τοῦ δικαίου προσηκάμην,
 οὔτε πλούτῳ κατέκρινα πενίαν νικᾶν δυναμένην, οὔτ'
 ἐπὶ βλάβῃ τοῦ κοινοῦ πολιτευσάμενος, εἰς ἀλλοτριω-
 τάτας τῶν ἐμῶν ἐπιτηδευμάτων ἐπινοίας πάρεμι, ὡς
 οὐχὶ σοῦ κλεύσαντος Ἀαρῶνι δοὺς τὴν ἱερωσύνην,
 ἀλλὰ κατ' ἐμὴν χάριν. Παράστησαν δὴ καὶ νῦν, ὅτι
 πάντα σὴ προνοίᾳ διοικεῖται, καὶ μηδὲν αὐτομάτως,
 ἀλλὰ κατὰ βούλησιν βραβεύομενον τὴν σὴν εἰς τέλος
 ἔρχεται, ὅτι δὲ φροντίζεις τῶν Ἑβραίους ὀνησάντων,
 μετελθὼν Ἀβίραμον καὶ Λαθάμνην, οἱ σου καταδι-
 κάζουσιν ἀναισθησίαν, ὡς ὑπ' ἐμῆς τέχνης νικωμέ-
 του. Ποιήσεις δὲ φανεράν τὴν ἐπ' αὐτοῖς δίκην, 201
 οὕτω μεμνηνόντων κατὰ τῆς σῆς δοξῆς, μὴ κοινῶς ἐκ
 τοῦ ζῆν αὐτοὺς μεταστήσας, μηδ' ὡς ἀποθανόντας
 κατ' ἀνθρώπινον ἐξεληλυθότας τοῦ βίου φανέντας νό-
 μον, ἀλλὰ χάνοι περὶ αὐτοὺς ἅμα τῇ γενεᾷ καὶ τοῖς
 ὑπάρχουσιν ἢ πατοῦσι γῆν. Τοῦτο γὰρ σῆς ἐπίδει-
 ξις ἂν ἰσχύος ἅπασι γένοιτο καὶ διδασκαλία, σωφρο-
 σύνης δὲ εἰς τοὺς ταῦτα πείσεσθαι περὶ σαῦ δοξά-
 ζοντας οὐχ ὅσια, εὐρεθείην γὰρ ἂν οὕτως ἀγαθὸς
 ὑπηρέτης ἂν σὺ προστάσεις. Εἰ δ' ἀληθεῖς πεποίη-
 ται τὰς κατ' ἐμοῦ διαβολὰς, τοὺς μὲν ἀπαθεῖς ἀπὸ
 παντὸς φυλάξειας κακοῦ, ὃν δ' ἐπηρεασάμην ὀλεθρον
 αὐτοῖς, τοῦτον ποιήσεας ἐμὸν, καὶ δίκην εἰσπραξά-
 μενος παρὰ τοῦ σὸν ἀδικῆσαι θελήσαντος λαόν, τοῦ
 λοιποῦ βραβεύων ὁμόνοιαν καὶ εἰρήνην, σῶζε τὴν
 πληθὺν ἐπομένην τοῖς σοῖς προστάγμασιν, ἀπαθῇ τη-

ρῶν αὐτὴν καὶ ἀκοινώνητον τῆς τῶν ἡμαρτηκότων πολάσεως. Σὺ γὰρ αὐτὸς οἶσθα, ὡς οὐ δίκαιον ὑπὲρ τῆς ἐκείνων κακίας κοινῇ πάντας Ἰσραηλίτας τιμωρίαν ἐκτίνειν."

3. Ταῦτ' εἰπόντος καὶ θαυρόντος σείεται μὲν αἰφνίδιον ἡ γῆ, σάλου δ' ἀπ' αὐτῆς κινηθέντος, ὥς περ ἐξ ἀνέμου βίας σαλευομένου κύματος, πᾶς μὲν ἔδεισεν ὁ λαός. Πατάγου δὲ καὶ σκληροῦ θαλάσσης ἤχου, κατὰ τὰς ἐκείνων σκηνὰς συνίησιν ἡ γῆ, καὶ πάνθ' ὅσα φίλα τούτοις ἦν ὑπήνεγκεν εἰς αὐτήν. Ἡφρανισμένων δ' οὕτως, ὡς μηδ' ὀφθῆναι τινὰς γινῶναι, συνήει πάλιν τῆς γῆς τὸ περὶ ἐκείνοις κεκηνὸς καὶ καθίστατο, ὡς μὴ δ' εἰ πάθοι τι τῶν προειρημένων φανεράν εἶναι τοῖς ὁρώσῃ. Καὶ οἱ μὲν οὕτως ἀπώλοντο, ἐπίδειξις τῆς ἰσχύος τοῦ θεοῦ γεγόμενοι. Ὀδύραϊτο δ' ἂν τις οὐ μόνον τῆς συμφορᾶς αὐτοῦς, καὶ καθ' αὐτήν οὕσης ἀξίας οἴκτου, ἀλλ' ὅτι καὶ τοιαῦτα παθόντων ἐφήσθησαν οἱ συγγενεῖς. Τῶν γὰρ συνταγμένων ἐκλαθόμενοι, πρὸς τὴν ὄψιν τοῦ συμβεβηκότος ἐβεβαίουν τὴν κρίσιν, καὶ νομίζοντες ὡς ἀλιτηρίους ἀπολωλέναι τοὺς περὶ Δαθάμνην, οὐδ' ἔλπουντο.

4. Μωϋσῆς δὲ καλεῖ τοὺς περὶ τῆς ἱερωσύνης ἀμιλλωμένους, διὰ τὴν τῶν ἱερέων δοκιμασίαν, ἵνα, σὺ προσδέξῃται τὴν θυσίαν ὁ θεὸς ἡδεῖον, ἐκεῖνος ἢ κεχειροτονημένος. Συνελθόντων δὲ πεντήκοντα καὶ διακοσίων ἀνδρῶν, οἱ καὶ διὰ πατέρων ἀρετὴν ἐτιμῶντο παρὰ τῷ λαῷ, καὶ διὰ τὴν αὐτῶν ἢ καὶ ἐκείνους ὑπερεβάλλοντο, προῆλθον καὶ Ἀαρὼν καὶ Κορῆς, καὶ πρὸ τῆς σκηνῆς πάντες καθηγήλαζον ἐπὶ ταῖς θυμιατηρίοις, ὅσα κομίζοντες ἔτυχον. Ἐξέλαμψε δὲ πῦρ τοσοῦτον ὅσον οὐδὲ χειροποιήτων ἰσότηρσέ τις, οὔτε γῆθεν ἀναδοθέν κατὰ ὑποδρομὴν καύματος, οὔτε κατὰ βίαν πνευμάτων ὕλης πρὸς αὐτὸ παρατριβείσης αὐτομάτως ἐξεκρούσθη, ἀλλ' ὅποιον θεοῦ κελεύσαντος ἀφθείη, λαμπρὸν καὶ φλογωδέστατον, ὑφ' οὗ πάντες, οἱ τε διακόσιοι καὶ οἱ πεντήκοντα καὶ Κορῆς, αἷξαν-

τος ἐπ' αὐτοὺς ἐφθάρησαν, ὡς καὶ τὰ σώματα αὐτῶν ἄφανῃ γεγονέναι. Περισώζεται δὲ μόνος Ἀαρὼν, μηδὲν ὑπὸ τοῦ πυρὸς βλαβεῖς, τῷ τὸν θεὸν εἶναι τὸν οὗς ἔδει καίειν ἀπεσταλκότα. Μωϋσῆς δὲ τούτων ἀπολαμένον, βουλόμενος τὴν τιμωρίαν αὐτῶν μνήνῃ παροδοθῆναι, καὶ τοὺς αὐτοὺς ἐσομένους αὐτὴν μαθεῖν, ἐκέλευσεν Ἐλεάζαρον τὸν Ἀαρῶνος υἱὸν τὰ θυμιατήρια αὐτῶν παρὰ τὸν χάλκεον καταθέσθαι βωμὸν, ὡς ἂν ὑπόμνησις εἴη τοῖς αὐτοῖς ὧν ἔπαθον, καὶ ὅτι τὴν ἰσχὺν τοῦ θεοῦ νομίσειαν ἀπατάσθαι δύνασθαι. Καὶ Ἀαρὼν μὲν οὐκ ἔτι τῇ Μωϋσέως χάριτι τὴν ἀρχιερωσύνην ἔχειν δοκῶν, ἀλλὰ τῇ τοῦ θεοῦ κρείσσει φανερᾷ γενομένη, μετὰ τῶν υἱῶν ἤδη βεβαίως ἀπήλασε τῆς τιμῆς.

CAP. IV. 1. Τὴν μέντοι στάσιν οὐδ' οὕτως συνέβη παύσασθαι, πολλῶν δὲ μᾶλλον αὖξιν καὶ φύεσθαι χωλεπωτέραν, ἐλάμβανε δὲ τῆς ἐπὶ τὸ χεῖρον προκοπῆς αἰτίαν, ὅφ' ἧς οὐδέποτε λήξειν τὸ δεινὸν εἰκὸς ἦν, ἀλλ' εἰς χρόνον παραμένειν. Οἱ γὰρ ἄνθρωποι πεπιστευκότες ἤδη μηδὲν γίνεσθαι δέχα τῆς τοῦ θεοῦ προνοίας, οὐκ ἐβούλοντο ταῦτα χωρὶς τῆς εἰς Μωϋσὴν χάριτος τοῦ θεοῦ πεπρωῆσθαι, κατηγοροῦν δ' αὐτοῦ τὴν ὀργὴν τοῦ θεοῦ γίνεσθαι τσαύτην, οὐχ οὕτως διὰ τὴν τῶν κηλασθέντων ἀδικίαν, ὡς Μωϋσέως πραγματευσαμένου· καὶ τοὺς μὲν διεφθάρθαι μηδὲν ἑξαμαρτάνοντας, ἢ ὅτι περὶ τὴν τοῦ θεοῦ θρησκείαν ἐπουδάκειςαν, τὸν δὲ τοιούτων ἀνδρῶν ὀλέθρῳ καὶ πάντων ἀρίστων ἐξημιώκοντα τὸν λαὸν πρὸς τὸ μηδεμίαν ὑποσχεῖν δίκην ἔτι καὶ τὴν ἱερωσύνην ἀναμνησκοντὶ τοῖς ἀδελφοῖς παρασχεῖν· οὐθ' ἓνα γὰρ ἔτ' αὐτῆς ἄλλον ἀντιποιήσεσθαι, καὶ τοὺς πρῶτους ὁρῶντα κακῶς ἀπολωλότας. Ἐτι γε μὴν καὶ παρὰ τῶν οἰ- 203 κειαν τοῖς διεφθαρμένοις δέησις ἐγένετο πολλὴ τοῦ πληθους, μειῶσαι τι τῆς Μωϋσέως μεγαλυχίας, ἀσφαλές γὰρ αὐτῷ τοῦτ' εἶναι.

2. Μωϋσῆς δὲ, καὶ γὰρ ἐκ πολλοῦ συνιστάμενον ἡκροᾷτο τὸν θόρυβον, δείσας μὴ τι νεωτερίσωσι πάλιν, καὶ γένηται τι μέγα καὶ χαλεπὸν, συνήγαγε τὸ πλῆθος εἰς ἐκκλησίαν, καὶ περιμένων ἡκροᾷτο εἰς ἀπολογίαν οὐ καθιστάμενος, ἵνα μὴ παροξύνῃ τὸ πλῆθος, αὐτὸ δὲ μόνον τοῖς φυλάρχοις προειπὼν, 'χομίζειν τὰ τῶν φυλῶν ὀνόματα βακτηρίαις ἐπιγεγραμμένα, λήψεσθαι γὰρ ἐκείνον τὴν ἱερωσύνην, οὐπερ ἂν ὁ θεὸς ἐπιστημὴν τῇ βακτηρίᾳ.' Δόξαν οὖν, κομίζουσιν οἱ τε ἄλλοι καὶ Ἀαρὼν, ἐπιγράψας Λευῖτιν ἐν τῇ βακτηρίᾳ· καὶ ταύτας Μωϋσῆς ἐν τῇ σκηνῇ τοῦ θεοῦ κατατίθησι. Τῇ δὲ ἐπιούσῃ προεκόμισε τὰς βακτηρίας· γνώριμοι δ' ἦσαν, τῶν τότε ἀνδρῶν κατασημηναμένων αὐτὰς οἵπερ ἐκόμιζον, καὶ τοῦ πλήθους. Καὶ τὰς μὲν ἄλλας, ἐφ' οὐπερ αὐτὰς σχήματος Μωϋσῆς παρέλαβεν, ἐπὶ τοῦτου μεμενηκυίας ἔβλεπον, ἐκ δὲ τῆς Ἀαρῶνος βλαστούς τε καὶ κλάδους ἀναφύοντας ἑώρων καὶ καρπὸν ὠραῖον, ἀμύγδαλα δ' ἦν, ἐκ τούτου τοῦ ξύλου τῆς βακτηρίας κατεσκευασμένης. Ἐκπλαγέντες δ' ἐπὶ τῷ παραδόξῳ τῆς θείας, εἰ καὶ τισι διὰ μίσους ἦν ὁ Μωϋσῆς καὶ Ἀαρὼν, ἀφέντες τοῦτο θαυμάζειν ἤρξαντο τὴν τοῦ θεοῦ περὶ αὐτῶν κρίσιν· καὶ τὸ λοιπὸν, ἐπευφημοῦντες τοῖς δεδωμένοις τῷ θεῷ, συνεχώρουν Ἀαρῶνι καλῶς ἔχειν τὴν ἀρχιερωσύνην, καὶ ὁ μὲν, τρεῖς αὐτὸν τοῦ θεοῦ 204 χειροτονήσαντος, βεβαίως εἶχε τὴν τιμὴν. Ἡ δὲ τῶν Ἑβραίων στάσις πολὺν ἀκμάσασα χρόνον ταῦτον ἐπαύσατο τὸν τρόπον.

3. Μωϋσῆς δὲ, ἐπεὶ πολέμου καὶ στρατιᾶς ἡ τῶν Λευιτῶν ἀρεῖτο φυλὴ, θεραπεύουσα τὸν θεόν, ἵνα μὴ δι' ἀπορίαν μηδὲ ζήτησιν τῶν εἰς τὸν βίον ἀναγκαίων ἀμελοῖεν τοῦ ἱεροῦ, κατὰ βούλησιν τοῦ θεοῦ τὴν Χαναναίαν κτησαμένους τοὺς Ἑβραίους ἐκέλευε κατανεῖμαι τοῖς Λευῖταις ὀκτὼ καὶ τεσσαράκοντα πόλεις ἀγαθὰς καὶ καλὰς, τῆς τε πρὸ αὐτῶν γῆς περιγράφαντας εἰς διςχιλίους πῆχεις ἀπὸ τῶν τειχῶν αὐ-

τοῖς ἀνεῖναι. Καὶ πρὸς τοῖτοις δὲ καὶ τὸν λαὸν ἐξέταξε τῶν ἐπετείων καρπῶν δεκάτην αὐτοῖς τε τοῖς Λευΐταις καὶ ἱερεῦσι τελεῖν. Καὶ ἃ μὲν ἡ φυλὴ παρὰ τοῦ πλήθους λαμβάνει, ταῦτ' ἐστίν· ἀναγκαῖον δ' ἡ γησάμην ἃ τοῖς ἱερεῦσιν ἴδια παρὰ πάντων γίνεται δηλῶσαι.

4. Τῶν μὲν τεσσαράκοντα καὶ ὀκτοὶ πόλεων τριςκαίδεκα παραχωρῆσαι τοῖς Λευΐταις αὐτοῖς προσέταξε, καὶ τῆς δεκάτης, ἧς παρὰ τοῦ λαοῦ κατ' ἔτος λαμβάνουσι, δεκάτην αὐτοῖς ἀπομερίζειν. Ἔτι δὲ ἀπαρχὰς τὸν λαὸν δίκαιον τῷ θεῷ πάντων τῶν ἐκ τῆς γῆς φυομένων καρπῶν ἐπιφέρειν, καὶ τῶν τετραπόδων δὲ τῶν εἰς τὰς θυσίας νενομισμένων τὸ γεννηθὲν πρῶτον, ἂν ἄρσεν ᾗ, καταθῦσαι παρασχεῖν τοῖς ἱερεῦσιν, ὥστε αὐτοὺς πανοικί σιτεῖσθαι ἐν τῇ ἱερᾷ πόλει. Τῶν δ' οὐ νενομισμένων ἐσθίειν παρ' αὐτοῖς κατὰ τοὺς πατέριους νόμους τοὺς δεσπότας τῶν τικτομένων σίκλον καὶ ἡμισυ αὐτοῖς ἀναφέρειν, ἀνθρώπου δὲ πρωτοτόκου πέντε σίκλους. Εἶναι δὲ ἀπαρχὰς αὐτοῖς καὶ τῆς τῶν προβάτων κουράς, τοὺς τε πέττοντας τὸν οἶτον καὶ ἀρτοποιουμένους τῶν πεμμάτων αὐτοῖς τινα χορηγεῖν. Ὅσοι δ' ἂν αὐτοῖς καθιερωσιν εὐχὴν πεποιημένοι, — Ναζιραῖοι δὲ οὗτοι καλοῦνται, κομῶντες καὶ οἶνον οὐ προσφερόμενοι, — τούτων, ὅταν τὰς τρίχας ἀφιερῶσιν ἐπὶ θυσίᾳ τε δρῶσι, τὰς κουράς νέμεσθαι πρὸς τοὺς ἱερέας. 205 Καὶ οἱ Κορβαῖν αὐτοὺς ὀνομάσαντες τῷ θεῷ, — δῶρον δὲ τοῦτο σημαίνει κατὰ Ἑλλήνων γλῶτταν, — βουλομένους ἀφιεσθαι τῆς λειτουργίας, τοῖς ἱερεῦσι καταβάλλειν ἀργύριον γυναῖκα μὲν τριάκοντα σίκλους ἄνδρα δὲ πεντήκοντα. Ὅσοι δ' ἂν ἐνδεέστερα τῶν ὠρισμένων ἔχωσι χρημάτων, τοῖς ἱερεῦσιν ἐξεῖναι περὶ τούτων ὡς βούλονται δοκιμάσαι. Εἶναι δὲ καὶ τοῖς κατ' οἶκον θύουσιν εὐωχίας ἕνεκα τῆς αὐτῶν ἀλλὰ μὴ θρησκείας ἀνάγκην κομίζειν τοῖς ἱερεῦσιν ἐνυστρὸν τε καὶ χελύνιον καὶ τὸν δεξιὸν βραχίονα τοῦ 206

θύματος. Καὶ τοῖς μὲν ἱερεῦσι Μωϋσῆς τοσαύτην, παρὲξ ὧν καὶ ὑπὲρ ἁμαρτημάτων θύων ὁ λαὸς δίδωσιν αὐτοῖς, ὡς ἐν τῇ πρὸ ταύτης βίβλῳ δεδηλώκαμεν, εὐπορίαν ἐπενόησε. Πάντων δὲ τῶν τοῖς ἱερεῦσι τελουμένων κοινωνεῖν διέταξε καὶ τοὺς οἰκετὰς, καὶ θυγατέρας καὶ γυναῖκας, ἔξω τῶν ὑπὲρ ἁμαρτημάτων ἐπιφερομένων θυσιῶν, ταύτας γὰρ ἐν τῷ ἱερῷ μόνοι δαπανῶσιν οἱ ἄρρενες τῶν ἱερέων αὐθημερόν.

5. Ὡς δὲ ταῦτα μετὰ τὴν στάσιν Μωϋσῆς διέταξεν, ἄρας μετὰ πάσης τῆς στρατιᾶς ἐπὶ τοὺς τῆς Ἰδουμαίας ὄρους ἦλθε. Καὶ πρέσβεις πρὸς τὸν βασιλέα τῶν Ἰδουμαίων πέμψας, ἡξίου δίοδον αὐτῷ παρασχεῖν, καὶ ἐγγύας, ἃς αὐτὸς ἐάτελοι λαβεῖν ὑπὲρ τοῦ μηδὲν ἀδικηθήσεσθαι, δάσειν ὁμολογῶν, ἀγοράν τε τῷ στρατῷ χορηγῆσαι, καὶ τιμὴν τοῦ ὕδατος αὐτοῖς κελεύσειε καταβαλεῖν. Ὁ δ' οἷς ἐπρεσβεύσατο Μωϋσῆς οὐκ ἄρεσκόμενος, οὐδὲ συγχωρῶν τὴν δίοδον, ἐνοπλον τὴν στρατιὰν ἀγαγὼν προαπήντα τῷ Μωϋσῇ, κωλύσων αὐτοὺς εἰ τολμήσειαν βίᾳ περαιοῦσθαι. Καὶ Μωϋσῆς — ἄρχειν γὰρ μάχης οὐ συνεβούλευσεν ὁ θεὸς χρωμένῳ — τὴν δύναμιν ὑπανῆγε, διὰ τῆς ἐρήμου ἐκπεριύων.

207 6. Τότε δὴ καὶ τὴν ἀδελφὴν αὐτοῦ Μαριάμμην τελευτῇ τοῦ βίου καταλαμβάνει, τεσσαρακοστὸν ἔτος πεπληρωκυῖαν ἀφ' οὗ τὴν Αἴγυπτον κατέλιπε, μηνὸς δὲ Ξανθικοῦ νομηνία κατὰ σελήνην. Θάπτουσι δ' αὐτὴν δημοσίᾳ πολυτελῶς ὑπὲρ τινος ὄρους, ὃ καλοῦσι Σιν, καὶ πενθήσαντα ἐπὶ τριάκοντα ἡμέρας τὸν λαὸν ἐκάθηρε Μωϋσῆς τούτῳ τῷ τρόπῳ. Μόσχον θήλειαν, ἀρότρου μὲν καὶ γεωργίας ἄπειρον, ὁλόκληρον δὲ ξανθὴν πᾶσαν, μικρὸν ἀποθεν τοῦ στρατοπέδου προαγαγὼν εἰς χοῖρον καθαρῶτατον, ὃ ἀρχιερεὺς ἔθυσε τε, καὶ τοῦ αἵματος ἐπτάκις ἔρθανε τῷ δακτύλῳ ἀντικρὺς τῆς σκηνῆς τοῦ θεοῦ. Ἐπειτα καιομένης ὡς εἶχεν ὕλης τῆς δαμαλίδος, σὺν τῇ δορᾷ καὶ τοῖς ἐντὸς ξύλον κέδρινον εἰς μέσον ἐμβάλλουσι τὸ πῦρ, καὶ ὕσσω-

πον, φοινικτὸν ἔριον. Συναγαγὼν δ' αὐτῆς ἅπασαν τὴν τέφραν ἀγνὸς ἀνὴρ κατατίθῃσιν εἰς χωρίον καθαρώτατον. Τοὺς οὖν ἀπὸ νεκροῦ μεμιασμένους, τῆς τέφρας ὀλίγον εἰς πηγὴν ἐνιέντες καὶ ὕσωπον, βαπτίσαντες τε καὶ τῆς τέφρας ταύτης εἰς πηγὴν, ἔρ- 208
βαινον τρίτῃ τε καὶ ἑβδόμῃ τῶν ἡμερῶν, καὶ καθαροὶ τὸ λοιπὸν ἦσαν. Τοῦτο δὲ καὶ κατελθοῦσιν εἰς τὰς κληρουχίας προσέταξε ποιεῖν.

7. Μετὰ δὲ τὴν ἐπὶ τῷ πένθει τῆς ἀδελφῆς τοῦ στρατηγοῦ καθαρσιν τοιαύτην γενομένην, ἀπῆγε τὴν δύναμιν διὰ τῆς ἐρήμου καὶ τῆς Ἀραβίας. Ἐλθὼν δ' εἰς χωρίον ὃ μητρόπολιν αὐτῶν Ἀραβες νενομίκασι, πρότερον μὲν Ἀρκην λεγομένην, Πέτραν δὲ νῦν ὀνομαζομένην, ἐνταῦθα, ὑψηλοῦ περιέχοντος ὄρους αὐτὸ, ἀναβὰς Ἀαρὼν ἐπ' αὐτὸ, Μωϋσεῖος αὐτῷ 209
δεδηλωκότος ὅτι μέλλοι τελευτᾶν, ἅπαντος τοῦ στρατεύματος ὁρῶντος, κάταντες γὰρ ἦν τὸ ἥμερον, ἀποδύεται τὴν ἀρχιερατικὴν στολὴν, καὶ παραδοὺς αὐτὴν Ἐλεαζάρῳ τῷ παιδί, πρὸς ὃν διὰ τὴν ἡλικίαν ἡ ἀρχιερωσύνη παραγίνεται, θνήσκει τοῦ πλήθους εἰς αὐτὸν ἀφορῶντος, τῷ μὲν αὐτῷ τελευτήσας ἔτει, ᾧ καὶ τὴν ἀδελφὴν ἀπέβαλε, βιούς δὲ ἔτη τὰ πάντα τρία πρὸς τοῖς εἴκοσι καὶ ἑκατόν. Αποθνήσκει δὲ κατὰ σελήνην νομηνίᾳ, μῆνός ὄντος παρὰ μὲν Ἀθηναίοις Ἑκατομβαιῶντος καλουμένου, Λῶν δὲ παρὰ Μακεδό-
σιν, Ἀββὰ δὲ παρ' Ἑβραίοις.

CAP. V. 1. Πένθος δ' ἐπ' αὐτῷ τοῦ λαοῦ τριακονθήμερον ἄγοντος, ἐπεὶ τοῦτ' ἐλώφησεν, ἀναλαβὼν ἐκείθεν Μωϋσῆς τὸν στρατὸν, παρῆν ἐπὶ ποταμὸν Ἀρνῶνα, ὃς ἐκ τῶν τῆς Ἀραβίας ὄρων ὀρμώμενος, καὶ διὰ πάσης ἐρήμου ῥέων, εἰς τὴν Ἀσφαλτίτιν λίμνην ἐκδίδωσιν. ὀρίζων τὴν τε Μωαβίτιν καὶ Ἀμο-
ρίτιν. Γῇ δ' αὕτη καρποφόρος, καὶ πλήθος ἀν- 210
θρώπων τοῖς παρ' αὐτῆς ἀγαθοῖς ἱκανὴ τρέφειν. Πρὸς οὖν Σιχῶνα, τὸν βασιλεύοντα τῆς χώρας ταύ-

της, ἀπέστειλε Μωϋσῆς, τῷ στρατῷ δίδον αἰτῶν ἐφ' αἷς ἂν θελήσειε πίστεσιν, ὥστε μηδὲν ἀδικηθῆναι μήτε τὴν γῆν μήτε τοὺς ἐνοικοῦντας, ὧν Σιχῶν ἐκράτει· τοῖς τε κατὰ τὴν ἀγορὰν χρῆσθαι πρὸς τὸ ἐκείνων λυσιτελεῖς, εἰ καὶ τὸ ὕδωρ αὐτοῖς πιπράσκειν ἐθέλοιεν. Σιχῶν δ' ἀρνούμενος ὀπλίξει τὸν οἰκείον στρατὸν, καὶ τοὺς Ἑβραίους διαβαίνειν τὸν Ἀρνῶνα κωλύειν ἐτοιμώτατος ἦν.

2. Μωϋσῆς δέ, ὁρῶν πολέμιός αὐτοῖς τὸν Ἀμορραῖον διακείμενον, οὔτε περιφρονούμενος ἀνέχεσθαι δεῖν ἔγνω, καὶ τοὺς Ἑβραίους τῆς ἀπραξίας καὶ τῆς δι' αὐτὴν ἀπορίας, ὑφ' ἧς στασιάσαι τε πρῶτερον αὐτοῖς συνέπεσε καὶ τότε δυσκόλως εἶχον, ἀπαλλάξαι διαγνοὺς, ἤρετο τὸν θεὸν εἰ πολεμῆν αὐτῷ δίδωσι. Τοῦ δέ θεοῦ καὶ νίκην ἀποσημήναντος, αὐτὸς θαρσαλέως, εἶχε πρὸς τὸν ἀγῶνα, καὶ τοὺς στρατιώτας παρώρμα, ἵνα αὐτοὺς ἀξιῶν τῆς τοῦ πολεμῆν ἡδονῆς ἀπολαύειν, δεῖ αὐτῇ συγχωρεῖ χρῆσθαι τῷ θεῷ. Οἱ δέ ἡς ἐπόθουν ἐξουσίας λαβόμενοι, καὶ τὰς πανοπλίας ἀναλαβόντες, εὐθέως ἐχώρουν εἰς τὸ ἔργον. Ὁ δὲ Ἀμορραῖος οὐκ ἔτ' ἦν ἐπιόντων ὅμοιος αὐτῷ, ἀλλ' αὐτὸς τε κατεπλάγη τοὺς Ἑβραίους, καὶ ἡ δύναμις αὐτοῦ παρέχουσα θάττον αὐτὴν εὐψυχον εἶναι δοκεῖν, τότε ἀπηλέγχθη πεφοβημένη. Τὴν πρῶτην οὖν σύνοδον οὐχ ὑπομείναντες ἀντιστῆναι καὶ δέξασθαι τοὺς Ἑβραίους, τρέπονται, τοῦτο ἑαυτοῖς σωτηρίαν ὑπολαβόντες ἢ τὸ μάχεσθαι παρέξιν· ἐθαρόρουν γὰρ ταῖς πόλεσιν οὖσαις ὀχυραῖς, παρ' ὧν οὐδὲν αὐτοῖς ὄφελος ἦν εἰς ταύτας συνδιωθισθεῖσιν. Ἑβραῖοι γὰρ, ὡς ἐνδόντας αὐτοὺς εἶδον, εὐθύς ἐνέκειντο, καὶ παραλύσαντες αὐτῶν τὸν κόσμον, εἰς φόβον κατέστησαν. Καὶ οἱ μὲν ἀπαρῶγόντες ἔφευγον ἐπὶ τῶν πόντων, οἱ δὲ πρὸς τὴν δίωξιν οὐκ ἔκαμνον, ἀλλ' ὅτι προπεπονήκεσαν προσεπιταλαιπωρησάι προσθέμενοι, καὶ σφενδονᾶν τε ἄριστοι τυγχάνοντες καὶ πᾶσι τοῖς ἐκρηβύλοις δεξιοὶ χρῆσθαι, διὰ τὴν ὀπλισιν οὖσαν εὐ-

σταλῇ κοῦφοι πρὸς τὸ διώκειν ὄντες, μετέθεον τοὺς πολέμιους, καὶ τοὺς πορρώτατω τοῦ συλληφθῆναι γεγονότας, ταῖς σφενδόναις καὶ τοῖς τοξεύμασι κατέλαμβανον. Φόνος τε οὖν γίνεται πολὺς, καὶ τραύμασιν ἐπόνουν οἱ διαφεύγοντες. Ἐκαμνον δὲ ἐπὶ δίψει μᾶλλον ἢ τινε τῶν πολεμικῶν, — καὶ γὰρ ὦρα θέρους ἦν, — καὶ ἐπιθυμία τοῦ πιεῖν ἐπὶ ποταμὸν τοὺς πλείους παραχθέντας, καὶ ὅσον συνεστραμμένον ἔφρουγε, περιστάντες ἔβαλλον, καὶ πάντας αὐτοὺς ἀκοντίζοντες ἅμα καὶ τοξεύοντες διάφθειρον. Ἀποθνήσκει δ' αὐτῶν καὶ Σιχῶν ὁ βασιλεὺς. Ἑβραῖοι 211 δὲ νεκροὺς ἐσκύλευον, καὶ λείαν ἔλαβον, καὶ πολλὴν ἀφθονίαν τῶν ἐκ γῆς εἶχον, μεστῆς ἔτι τῶν καρπῶν ὑπαρχούσης. Καὶ διεξῆει πᾶσιν ἀδεῶς τὸ στρατεύμα προνομῇ χρώμενον, ἀλισκομένων καὶ τῶν πολεμίων, οὐδὲν γὰρ παρὰ τούτων ἦν ἐμπόδιον, τοῦ μαχίμου παντὸς ἀπολωλότες. Ἀμορφαίους μὲν οὖν τοιοῦτο πάθος κατέλαβεν, οὔτε φρονῆσαι δεινοὺς, οὔτε ἀγαθοὺς κατὰ τὸ ἔργον γεγονότας, Ἑβραῖοι δὲ τὴν ἐκείνων γῆν παρελάμβανον. Ἔστι δὲ χωρίον τριῶν μεταξὺ ποταμῶν κείμενον, ὁμοιον νήσῳ τὴν γῆσιν ὑπάρχον, τοῦ μὲν Ἀρνῶνος ἀπὸ μεσημβρίας ὀρίζοντος αὐτὸ, Ἰαβάκχου δὲ τὴν ἀρκτοίαν αὐτοῦ πλευρὰν περιγράφοντος, ὅς εἰς τὸν Ἰορδάνην ποταμὸν ἐκβάλλων ἐκείνῳ καὶ τοῦ ὀνόματος μεταδίδωσι. Τα μέντοι γε πρὸς τῇ δύσει τοῦ χωρίου περιῆσιν αὐτὴν Ἰορδάνης.

3. Οὕτως οὖν ἐχόντων τῶν πραγμάτων, ἐπιτίθεται τοῖς Ἰσραηλίταις Ξεγης, ὁ τῆς Γαλαθηνῆς καὶ Γαυλανίτιδος βασιλεὺς, στρατὸν ἄγων, καὶ σπεύδων μὲν ὡς ἐπὶ συμμαχίαν τὴν Σιχῶνος φίλου τυγχάνοντος. Εὐρὼν δὲ ἐκείνον ἤδη προαπολωλότες, καὶ οὕτως ἔγνω τοῖς Ἑβραίοις εἰς μάχην ἔλθειν, περιέσεσθαι τα νομίζων καὶ τῆς ἀρετῆς αὐτῶν διάπειραν βουλόμενος λαβεῖν. Διαμαρτῶν δὲ τῆς ἐλπίδος αὐτός τε ἀποθνήσκει κατὰ τὴν μάχην, καὶ σύμπας ὁ στρατὸς αὐτοῦ διαφθείρεται. Μωϋσῆς δὲ τὸν ποταμὸν Ἰάβακχον

περαιωσάμενος διεξήει τῆς Ὀργου βασιλείας, τὰς τε πόλεις καταστρεφόμενος καὶ κτείνων πάντας τοὺς ἐνοικοῦντας, οἳ καὶ πλούτῳ διέφερον πάντων τῶν ἐν ἐκείνῃ ἡπείρῳ δι' ἀρετὴν γῆς καὶ πλήθος χρημάτων. Ὀργη 212 δὲ μέγεθός τε καὶ κάλλος ἦν, οἷον ὀλίγοις σφόδρα, ἦν δὲ κατὰ χεῖρα γενναῖος ὁ ἀνὴρ, ὡς ἴσα τὰ τῶν ἔργων εἶναι τοῖς τοῦ μεγέθους καὶ τῆς εὐπρεπείας πλεονεκτήμασι. Τὴν δ' ἰσχὺν αὐτοῦ καὶ τὸ μέγεθος ἐτεκμηριώσαντο, κλίνην αὐτοῦ λαβόντες ἐν Ῥαβαθᾶ πόλει τῶν βασιλείων τῆς Ἀμμανίτιδος, τῇ μὲν κατασκευῇ σιδηρέην, τεσσάρων δὲ πηχῶν τὸ εὖρος, μήκει δὲ τοῦ διπλασίου ἐνὶ πῆχει μείζονα. Τούτου τοίνυν πταίσαντος, οὐκ εἰς τὸ παρὸν μόνον τοῖς Ἑβραίοις ἐπέδωκε τὰ πράγματα, ἀλλὰ καὶ πρὸς τὸ μέλλον ἀγαθῶν αὐτοῖς αἴτιος ἀποθανῶν ὑπῆρξε. Καὶ γὰρ πόλεις ἑξήκοντα λαμπρῶς πάνυ τετευχισμένας, ὑποτελεῖς ἐκείνῳ, παρέλαβον, καὶ λείαν πολλὴν ἰδίᾳ τε καὶ δημοσίᾳ πάντες εὐπόρησαν.

CAP. VI. 1. Μωϋσῆς μὲν οὖν στρατοπεδεύει ἀγαθῶν τὴν δύναμιν ἐπὶ τῷ Ἰορδάνῃ, κατὰ τὸ μέγα πεδῖον Ἰεριχοῦντος ἀντικρὺς. Πόλις δ' ἐστὶν εὐδαίμων αὕτη, φοίνικας τε φέρειν ἀγαθὴ, καὶ βάλσαμον νεμομένη. Ἦρχοντο δὲ φρονεῖν ἐφ' ἑαυτοῖς μέγα οἱ Ἰσραηλίται, καὶ τὴν πρὸς τοὺς πολέμους ἐπιθυμίαν ὑπερέτεινον. Καὶ Μωϋσῆς ὀλίγων ἡμερῶν θύσας χαρ- 213 στήρια πρῶτον τῷ Θεῷ, καὶ τὸν λαὸν εὐωχήσας, μέρος τι τῶν ὀπλιτῶν ἐξέπεμψε, δηώσοντας τὴν Μαδιανιτῶν γῆν καὶ τὰς πατρίδας αὐτῶν ἐκπολιορκήσοντας. Τοῦ δ' ἐκπολεμωθῆναι πρὸς αὐτοὺς αἰτίαν ἔλαβε τοιαύτην.

2. Βάλακος ὁ τῶν Μωαβιτῶν βασιλεὺς, φίλιας αὐτῷ πατρίδας οὔσης καὶ συμμαχίας πρὸς Μαδιανίτας, ἐπεὶ τοὺς Ἰσραηλίτας τοσοῦτο φνομένους εἶρα, καὶ περὶ τῶν αὐτοῦ πραγμάτων λίαν εὐλαβὴς ἦν. Καὶ γὰρ οὐδ' ἐπέπυστο γῆν ἄλλην πολυπραγμονεῖν τοὺς

Ἑβραίους, ἀπηγορευκότος τοῦ θεοῦ, κησαμένους τὴν Χαναanaίων, καὶ θᾶττον ἢ φρονιμώτερον ἐγχειρεῖν ἔγω τοῖς λόγοις. Καὶ πολεμεῖν μὲν ἐπὶ ταῖς εὐπραγίαις, θράσους τε ὑπὸ τῆς κακοπραγίας κατελημμένοις, οὐκ ἔκρινε, κωλύσαι δὲ, εἰ δύναιτο, γενέσθαι μεγάλους, λογιζόμενος πρεσβεῦσαι πρὸς Μαδιανίτας ὑπὲρ αὐτῶν. Οἱ δὲ, ἦν γάρ τις ἀπὸ Εὐφράτου Βάλαμος, μάντις ἄριστος τῶν τότε καὶ πρὸς αὐτοὺς ἐπιτηδείως ἔχων, πέμπουσι μετὰ τῶν Βαλάκου πρέσβειων ἄνδρας τῶν παρ' αὐτοῖς ἀξιολόγων, παρακαλέσοντας τὸν μάντιν ἐλθεῖν, ὅπως ἂν ἐπ' ἐξωλείᾳ τῶν Ἰσραηλιτῶν ἀρὰς ποιήσῃται. Παραγενομένους δὲ τοὺς πρέσβεις δέχεται ξενία φιλοφρόνως, καὶ δειπνήσας ἀνέκρινε τὴν τοῦ θεοῦ διάνοιαν, τίς 214 ἔστιν αὕτη ἐφ' οἷς Μαδιανῖται παρακαλοῦσι. Τοῦ δ' ἐμποδῶν στάντος ἀφίκνεται πρὸς τοὺς πρέσβεις, προθυμίαν μὲν καὶ σπουδὴν τὴν ἰδίαν ἐμφανίζων αὐτοῖς εἰς ᾧ δέονται τυχεῖν, τὸν δὲ θεὸν ἀντιλέγειν αὐτοῦ τῇ προαιρέσει δηλῶν, ὅς αὐτὸν ἐπὶ τοσοῦτο κλέος δι' ἀλήθειαν καὶ τὴν ταύτης πρόρρησιν ἀγάγοι, 'τὸν γὰρ στρατὸν, ᾧ καταρασόμενον αὐτὸν ἐλθεῖν παρακαλοῦσι, δι' εὐνοίας εἶναι τῷ θεῷ· συνεβούλευέ τε διὰ ταύτην τὴν αἰτίαν παρ' αὐτοὺς χωρεῖν, τὴν ἔχθραν τὴν πρὸς τοὺς Ἰσραηλίτας καταλυσαμένους.' Καὶ τοὺς μὲν πρέσβεις ταῦτα εἰπὼν ἀπέλυσε.

3. Μαδιανῖται δὲ, Βαλάκου σφόδρα ἐγκειμένου καὶ δέησιν λιπαρὰν προσφέροντος, πάλιν πέμπουσι πρὸς τὸν Βάλαμον. Καὶ ἐκεῖνος βουλόμενος χαρίζεσθαι τοῖς ἀνδράσιν, ἀνῆκετο τὸν θεόν. Ὁ δὲ, καὶ τῆς πείρας δυσχεράνας, κελεύει μηδὲν ἀντιλέγειν τοῖς πρέσβεσι. Ὁ δ' οὐχ ὑπολαβὼν ἀπάτη ταῦτα τὸν θεὸν κελελευκέναι, συναπῆει τοῖς πρέσβεσι. Κατὰ δὲ τὴν ὁδὸν ἀγγέλου θείου προσβαλόντος αὐτῷ κατὰ τι στενὸν χωρίον περιειλημμένον αἵμασιαις διπλαῖς, ἡ ὄνος, ἐφ' ἧς ὁ Βάλαμος ὤχετο, συνείσα τοῦ θείου πνεύματος ὑπαντῶντος, ἀπέκλινε τὸν Βάλαμον πρὸς

τὸν ἕτερον τῶν θριγκῶν, ἀναισθήτως ἔχουσα τῶν πληγῶν, ὥς ὁ Βάλαμος ἐπέφερεν αὐτῇ, κακοπαθῶν τῇ θλίψει τῇ πρὸς τὸν θριγκόν. Ὡς δ' ἐγκειμένου τοῦ ἀγγέλου ἡ ὄνος τυπτομένη ὠκλασε, κατὰ βούλησιν θεοῦ φωνὴν ἀνθρωπίνην λαβοῦσα 'κατεμέμφετο
215 τὸν Βάλαμον ὡς ἄδικον, ἐπὶ ταῖς πρότερον διακο-
νίαις μηδὲν ἔχοντα ἐγκαλεῖν αὐτῇ, νῦν δὲ πληγὰς ἐπι-
φέρει, μὴ συνεῖς ὅτι νῦν κατὰ θεοῦ προαίρεσιν οἷς αὐτὸς ἐσπευσεν ὑπηρετεῖν εἴργεται.' Ταραττομένου δ' αὐτοῦ διὰ τὴν τῆς ὄνου φωνὴν ἀνθρωπίνην οὐ-
σαν, ἐπιφανεῖς καὶ ὁ ἄγγελος ἐναργῆς ἐνεκάλει τῶν πληγῶν, 'ὥς οὐχὶ τοῦ κτήνους ὄντος αἰτίου, τὴν δὲ ὁδὸν αὐτοῦ διακωλύοντος παρὰ γνώμην τοῦ θεοῦ γε-
νομένην.' Καταδείσας δὲ ὁ Βάλαμος, οἷός τε ἦν ἀνα-
στρέφειν, ἀλλὰ θεὸς αὐτὸν χωρεῖν τὴν προκειμένην παρώρμησεν, προστάξας, ὅτι περ ἂν αὐτὸς κατὰ νῦν αὐτῷ ποιήσεις, τοῦτο σημαίνειν.

4. Καὶ ὁ μὲν, ταῦτα τοῦ θεοῦ κελεύσαντος, ἦκει πρὸς Βάλακον. Δεξαμένου δ' αὐτὸν τοῦ βασιλέως ἐκ-
πρεπῶς, ἡξίου προαχθεῖς ἐπὶ τι τῶν ὁρῶν σκέψασθαι πῶς τὸ τῶν Ἑβραίων ἔχει στρατόπεδον. Βάλακος δ' αὐτὸς ἀφικνεῖται τὸν μάντιν σὺν βασιλικῇ θερα-
πειᾷ φιλοτίμως ἀγόμενος εἰς ὄρος, ὅπερ ὑπὲρ κεφα-
λῆς αὐτῶν ἔκειτο, τοῦ στρατοπέδου σταδίους ἀπέχον ἑξηκοντα. Κατιδὼν δ' αὐτοὺς ἐκεῖνος, βωμούς τε ἐκέ-
λευσεν ἐπὶ δαίμασθαι τὸν βασιλέα, καὶ τοσοούτους ταύρους καὶ κριοὺς παραστήναι. Ὑπουργήσαντος δὲ διὰ ταχέων τοῦ βασιλέως, ὀλοκαυτεῖ τυθέντας, ὥς τροπὴν ἰδεῖν σηματομένην. Ὁ δὲ οὖν φησὶν, "οὗ-
τος εὐδαίμων, ᾧ ὁ θεὸς τε δίδωσι μυρίων κτῆσιν ἀγαθῶν, καὶ σύμμαχον εἰς ἅπαν καὶ ἡγεμόνα τὴν ἑαυτοῦ πρόνοιαν ἐπένευσεν. Ὡς οὐδὲν ἐστὶν ἀνθρω-
πεῖον γένος, οὐ μὴ κατ' ἀρετὴν καὶ ζήλωσιν ἐπιτη-
δευμάτων ἀρίστων καὶ καθαρῶν πονηρίας ὑμεῖς ἀμεί-
νους κριθῆσεσθε, καὶ παισὶ βελτίωσιν αὐτῶν ταῦτα καταλείψετε, θεοῦ μόνους ὑμᾶς ἀνθρώπους ἐφορῶντος,

καὶ ὅθεν ἂν γένοισθε πάντων εὐδαιμονέστεροι τῶν
 ὑπὸ τὸν ἥλιον ἐκπορίζοντος. Ἰὴν τε οὖν, ἐφ' ἣν
 ὑμᾶς αὐτὸς ἐστείλε, καθέξετε, δουλεύουσιν αἰεὶ παι-
 σὶν ὑμετέροις, καὶ τοῦ περὶ αὐτῶν κλέους ἐμπλησθή-
 σεται πᾶσα ἡ γῆ καὶ θάλασσα. Ἀρκέσετε δὲ τῷ
 κόσμῳ παρασχεῖν ἐκάστη γῆ τῶν ἐφ' ὑμῖν ἐτέρου 216
 γένους οἰκήτορας. Θαυμάζετε τοίνυν, ὦ μακάριος
 στρατὸς, ὅτι τοσοῦτος ἐξ ἑνὸς πατρὸς γεγόνατε. Ἀλλὰ
 τῶν νῦν ὑμῶν ὀλίγων ἡ Χαναναία χωρήσει γῆ, τὴν
 δ' οἰκουμένην οἰκητήριον δι' αἰῶνος ἵστε προκειμένην
 ὑμῖν, καὶ τὸ πλῆθος ὑμεῖς ἐν τε νήσοις καὶ κατ'
 ἡπειρον βιοτεύσετε, ὅσον ἐστὶν οὐδ' ἀστέρων ἀριθ-
 μὸς ἐν οὐρανῷ. Τοσοῦτοις δὲ οἷσιν οὐκ ἀπαγορεύσει
 τὸ θεῖον, ἀφθονίαν μὲν παντοίων ἀγαθῶν ἐν εἰρήνῃ
 χορηγοῦν, νίκην δὲ καὶ κράτος ἐν πολέμῳ. Παῖδας
 ἐχθρῶν ἕως τοῦ πρὸς ὑμᾶς πολέμου λάβοι, καὶ θρα-
 συνθεῖεν ὥστε εἰς ὅπλα καὶ τὰς ὑμετέρας χεῖρας ἐλ-
 θεῖν. Οὐ γὰρ ἂν ὑποστρέψει ἔτι ὁ νικηφόρος, οὐδ'
 ὥστε παῖδας εὐφράναι καὶ γυναῖκας. Τοσοῦτον ὑμῖν
 ἀνδρείας τὸ περιόν ἐκ θεοῦ προνοίας ἀνήρηται, ᾧ καὶ
 τὰ περιττὰ μειοῦν ἰσχὺς, καὶ τὰ λείποντα διδόναι.”

5. Καὶ ὁ μὲν τοιαῦτα ἐπεθείαζεν, οὐκ ὦν ἐν
 ἑαυτῷ, τῷ δὲ θεῷ πνεύματι πρὸς αὐτὰ κεκινημένος.
 Τοῦ δὲ Βαλάκου δυσχεραίνοντος, καὶ ‘παραβαίνειν
 αὐτὸν τὰς συνθήκας ἐφ' αἷς αὐτὸν ἀντὶ μεγάλων λά-
 βοι δωρεῶν παρὰ τῶν συμμάχων ἐπικαλοῦντος, ἐλ-
 θόντος γὰρ ἐπὶ κατάρσιν τῶν πολεμίων, ὑμνεῖν αὐτοὺς
 ἐκείνους καὶ μακαριωτάτους ἀποφαίνειν ἀνθρώπων,”
 “ὦ Βάλακε,” φησὶ, “περὶ τῶν ὅλων λογίξῃ καὶ δο-
 κέῃς ἐφ' ἡμῖν εἶναι τι περὶ τῶν τοιούτων σιγᾶν ἢ
 λέγειν, ὅταν ἡμᾶς τὸ τοῦ θεοῦ λάβῃ πνεῦμα; φωνὰς
 γὰρ ὡς βούλεται τοῦτο καὶ λόγους οὐδὲν ἡμῶν εἰδό-
 των ἀφίησιν. Ἐγὼ δὲ μέμνημαι μὲν ὦν τε σὺ καὶ
 Μαδιανῖται δεηθέντες ἐνταυθοῖ με προθύμως ἡγά- 217
 γετε, καὶ διὰ τοῦτο τὴν ἄφικιν ἐποιησάμην, ἣν τέ
 μοι δι' εὐχῆς μηδὲν ἀδικῆσαι σου τὴν ἐπιθυμίαν.

R

Κρείττων δὲ ὁ θεὸς ὢν ἐγὼ χαρίζεσθαι διεγνώκειν· παντελῶς γὰρ ἀσθενεῖς οἱ προγωνώσκειν περὶ τῶν ἀνθρωπειῶν παρ' ἑαυτῶν λαμβάνοντες, ὥστε μὴ ταῦθ' ἄπερ ὑπαγορεύει τὸ θεῖον λέγειν, βιάζεσθαι δὲ τὴν ἐκείνου βούλησιν. Οὐδὲν γὰρ ἐν ἡμῖν ἔτι, φθάσαντος εἰσελθεῖν ἐκείνου, ἡμέτερον. Ἐγὼ γοῦν τὸν στρατὸν τοῦτον οὐτ' ἐπαινέσαι προεθέμην, οὐτ' ἐφ' οἷς τὸ γένος αὐτῶν ὁ θεὸς ἀγαθοῖς ἐμηχανήσατο διελθεῖν. Ἀλλ' εὐμενὴς αὐτοῖς οὗτος ὢν, καὶ σπεύδων αὐτοῖς εὐδαίμονα βίον καὶ κλέος αἰώνιον παρασχεῖν, ἐμοὶ τοιούτων ἀπαγγελίαν λόγων ὑπέθετο. Νῦν δέ, χαρίζεσθαι γὰρ αὐτῷ σοι διὰ σπουδῆς ἐστὶ μοι καὶ Μαδιανίταις, ὢν ἀπώσασθαι μοι τὴν ἀξίωσιν οὐκ εὐπρεπές, φέρε βωμούς τε ἐτέρους αὐθις ἐγείρωμεν· καὶ θυσίας ταῖς πρὶν παραπλησίας ἐπιτελέσωμεν, εἰ πείσαι τὸν θεὸν δυνηθεῖν ἐπιτρέψαι μοι τοὺς ἀνθρώπους ἀραιῖς ἐνδῆσαι.” Συγχωρήσαντος δὲ τοῦ Βαλάκου, δις μὲν τεθυκότι τὸ θεῖον οὐκ ἐπένευσε τὰς κατὰ τῶν Ἰσραηλιτῶν ἀράς. Πесὼν δ' ἐπὶ στόμα, κἀθη προέλεγεν
 218 ὅσα τε βασιλεῦσιν ἔσται, καὶ ὅσα πόλεσι ταῖς ἀξιολογωτάταις, ὢν ἐνίαις οὐδὲ οἰκεῖσθαι πως συνέβαινε τὴν ἀρχὴν, ἅτε καὶ προὑπῆρξεν ἐν τοῖς ἔμπροσθεν χρόνοις γενόμενα τοῖς ἀνθρώποις διὰ γῆς ἢ θαλάσσης, εἰς μνήμην τὴν ἐμήν. Ἐξ ὧν ἀπάντων τέλος λαβόντων ὅποιον ἐκεῖνος προεῖπε, τεκμαίροιτ' ἂν τις ὅτι καὶ ἔσοιτο πρὸς τὸ μέλλον.

6. Βάλακος δ' ἀγανακτήσας ἐπὶ τῷ μὴ καταράτους γενέσθαι τοὺς Ἰσραηλίτας, ἀποπέμπει τὸν Βάλαμον μηδεμίας τιμῆς ἀξιώσας. Ὁ δ' ἀπὼν ἤδη καὶ ἐπὶ τῷ περαιοῦν τὸν Εὐφράτην γενόμενος, τὸν τε Βάλακον μεταπεμψάμενος καὶ τοὺς ἄρχοντας τῶν Μαδιανιτῶν, “Βάλακε,” φησὶ, “καὶ τῶν Μαδιανιτῶν οἱ παρόντες, χρή γάρ με καὶ παρὰ βούλησιν τοῦ θεοῦ χαρίσασθαι ὑμῖν, τὸ μὲν Ἑβραίων γένος οὐκ ἂν ὀλεθρὸς παντελὴς καταλάβοι, οὐτ' ἐν πολέμῳ, οὐτ' ἐν λοιμῷ, καὶ σπάνει τῶν ἀπὸ γῆς καρπῶν, οὐτ'

ἄλλη τις αἰτία παράλογος διαφθείρει. Πρόνοια γάρ ἐστιν αὐτῶν τῷ θεῷ σῶζειν ἀπὸ παντὸς κακοῦ, καὶ μηδὲν ἐπ' αὐτοὺς ἑᾶσαι τοιοῦτον πάθος ἔλθειν, ὑφ' οὗ καὶ ἀπόλονται πάντες. Συμπέσοι δ' αὐτοῖς ὀλίγα τε καὶ πρὸς ὀλίγον, ὑφ' ὧν ταπεινοῦσθαι δοκοῦντες, εἴτ' ἀνθήσουσιν ἐπὶ φόβῳ τῶν ἐπαγαγόντων αὐτοῖς τὰς βλάβας. Ὑμεῖς δ' εἰ νίκην τινὰ πρὸς βραχὺν καιρὸν κατ' αὐτῶν κερδάναι ποθεῖτε, τύχοιτ' ἂν αὐτῆς ταῦτα ποιήσαντες. Τῶν θυγατέρων τὰς μάλιστ' εὐπρεπεῖς, καὶ βιάσασθαι καὶ νικῆσαι τὴν τῶν ὁρώντων σωφροσύνην ἱκανὰς διὰ τὸ κάλλος, ἀσκήσαντες τὴν εὐμορφίαν αὐτῶν ἐπὶ τῷ μᾶλλον εὐπρεπές, πέμψατε πλησίον ἑσομένης τοῦ ἐκείνων στρατοπέδου, καὶ δεομένοις συνεῖναι τοῖς νεανίαις αὐτῶν προστάξατε. 219 Ἐπειδὰν δὲ χειρωμένους ὁρῶσι ταῖς ἐπιθυμίαις, καταλιπέτωσαν, καὶ παρακαλούντων μένειν, μὴ πρότερον ἐπινευέτωσαν, πρὶν ἂν πείσωσιν αὐτοὺς ἀφέντας τοὺς πατρίους νόμους καὶ τὸν τούτους αὐτοῖς θέμενον τιμᾶν θεὸν τοὺς Μαδιανιτῶν καὶ Μωαβιτῶν σέβωσιν. Οὕτως γὰρ αὐτοῖς τὸν θεὸν ὀργισθήσεσθαι." Καὶ ὁ μὲν τοῦθ' ὑποθέμενος αὐτοῖς ὤχετο.

7. Τῶν δὲ Μαδιανιτῶν πεμψάντων τὰς θυγατέρας κατὰ τὴν ἐκείνου παραίνεσιν, αἱ τῶν Ἑβραίων ἀλλίσκονται νέοι τῆς εὐπρεπείας αὐτῶν, καὶ παραγινόμενοι εἰς λόγους αὐταῖς, παρεκάλουν μὴ φθονεῖν αὐτοῖς τῆς τοῦ κάλλους αὐτῶν ἀπολαύσεως, μηδ' ἐκ τῆς τοῦ πλησιάζειν συνηθείας. Αἱ δ' ἀσμένως δεξάμεναι τοὺς λόγους, συνήεσαν αὐτοῖς. Ἐνδυσάμεναι δ' αὐτοὺς τῷ πρὸς αὐτὰς ἔρωτι, καὶ τῆς ἐπιθυμίας ἀκμαζούσης, περὶ ἀπαλλαγὴν ἐγίνοντο. Τοὺς δ' ἄθυμια δεινὴ πρὸς τὴν ἀναχώρησιν τῶν γυναικῶν κατέλαβε, καὶ λιπαροῦντες ἐνέκειντο 'μὴ σφὰς καταλιπεῖν, ἀλλὰ γαμετὰς αὐτῶν ἑσομένης αὐτόθι μένειν καὶ δεσποίνας ἀποδειχθησομένης πάντων ὧν ὑπῆρχεν αὐτοῖς. Ταῦτα δὲ ὁμνύντες ἔλεγον καὶ θεὸν μεσίτην ὄν, ὑπισχνοῦντο ποιούμενοι,' δακρύνοντές τε καὶ πανταχό-

θεν ἑαυτοὺς ἐλείνουσιν ταῖς γυναῖξιν κατασκευάζοντες εἶναι. Αἱ δ' ὥς δεδουλωμένους αὐτοὺς κατενόησαν, καὶ τελέως ὑπὸ τῆς συνηθείας ἐχομένους, ἤρξαντο πρὸς αὐτοὺς λέγειν.

8. “Ἡμῖν, ὧ κράτιστοι νέων, οἴκοι τέ εἰσι πατρῷοι καὶ κτῆσις ἀγαθῶν ἄφθονος, καὶ ἡ παρὰ τῶν γονέων καὶ τῶν οἰκείων εὖνοια καὶ στοργή. Κατ’ οὐδενὸς δὲ τούτων πόρον ἐνθάδε διήκουσαι ἡμεῖς εἰς ὀμιλίαν ἤκομεν, οὐδ’ ἐμπορευσόμεναι τὴν ὥραν τοῦ σώματος προσηκάμεθα τὴν ὑμετέραν ἀξίωσιν, ἀλλ’ ἀνδράς ἀγαθοὺς καὶ δικαίους ὑπολαβοῦσαι τοιούτοις ὑμᾶς τιμῆσαι ξενίοις δεομένοις ἐπεισθημεν. Καὶ νῦν, ἐπεὶ φατε πρὸς ἡμᾶς φιλοστόργως ἔχειν καὶ λυπεῖσθαι μελλουσῶν ἀναχωρεῖν, οὐδ’ αὐταὶ τὴν δέξιν ὑμῶν ἀποστρεφόμεθα, πλὴστιν δ’ εὖνοίας λαβοῦσαι, τὴν μόνην ἡμῖν ἀξιόλογον νομισθεῖσαν, ἀγαπήσομεν τὸν μεθ’ ὑμῶν βίον ὡς γαμεταὶ διανῦσαι. Δεὸς γὰρ μὴ καὶ κόρον τῆς ἡμετέρας ὀμιλίας λαβόντες, ἐπειθ’ ὑβρίσητε καὶ ἀτίμους ἀποπέμψητε πρὸς τοὺς γονεῖς. Συγγινώσκειν τε ταῦτα φυλαττομέναις ἤξλου.” Τῶν δ’ ἦν βούλονται πλὴστιν δώσειν ὁμολογούντων, καὶ πρὸς μηδὲν ἀντιλεγόντων ὑπὸ τοῦ πρὸς αὐτὰς πάθους, “Ἐπεὶ ταῦτα,” ἔφασαν, “ὑμῖν δέδοκται, τοῖς δ’ ἔθεσι καὶ τῷ βίῳ πρὸς ἅπαντας ἄλλοτριώτατα χρῆσθε, ὡς καὶ τὰς τροφὰς ὑμῖν ἰδιοτρόπους εἶναι, καὶ τὰ ποτὰ μὴ κοινὰ τοῖς ἄλλοις, ἀνάγκη βουλομένους ἡμῖν συνοικεῖν, καὶ θεοὺς τοὺς ἡμετέρους σέβειν. Καὶ οὐκ ἂν ἄλλο γένοιτο τεκμήριον ἧς ἔχειν τε νῦν εὖνοίας φατέ πρὸς ἡμᾶς καὶ τῆς ἐσομένης, ἢ τὸ τοὺς αὐτοὺς ἡμῖν θεοὺς προσκυνεῖν. Μέμψαιτο δ’ οὐδεὶς, εἰ γῆς εἰς ἣν ἀφῖχθε τοὺς ἰδίους αὐτῆς
220 θεοὺς προτρέποισθε, καὶ ταῦτα, τῶν μὲν ἡμετέρων κοινῶν ὄντων πρὸς ἅπαντας, τοῦ δ’ ὑμετέρου πρὸς μηδένα τοιούτου τυγχάνοντος. Δεῖν οὖν αὐτοῖς ἔλεγον ἢ ταῦτά πᾶσιν ἡγητέον, ἢ ζητεῖν ἄλλην οἰ-

κουμένην, ἐν ᾗ βιώσονται μόνοι κατὰ τοὺς ἰδίους νόμους."

9. Οἱ δ' ὑπὸ τοῦ πρὸς αὐτὰς ἔρωτος κάλλιστα λέγεσθαι ταῦτα ὑπολαβόντες, καὶ παραδόντες ἑαυτοὺς εἰς ἃ προεκαλοῦντο, παρέβησαν τὰ πάτρια. Θεοὺς τε πλείονας εἶναι νομίσαντες, καὶ θύειν αὐτοῖς κατὰ νόμον τὸν ἐπιχωρίον τοῖς καθιδρυσαμένοις προθέμενοι, ξενικοῖς τε βρώμασιν ἔχαιρον, καὶ πάντα εἰς ἡδονὴν τῶν γυναικῶν ἐπὶ τὸ ἐναντίον οἷς ὁ νόμος αὐτῶν ἐκέλευε ποιοῦντες διετέλουν, ὡς διὰ παντὸς ἡδὴ τοῦ στρατοῦ τὴν παρανομίαν χωρεῖν τῶν νέων, καὶ στάσιν αὐτοῖς πολὺ χεῖρω τῆς προτέρας ἐμπεσεῖν, καὶ κίνδυνον παντελοῦς τῶν ἰδίων ἐθισμῶν ἀπωλείας. Ἀπαξ γὰρ τὸ νέον γευσάμενον ξενικῶν ἐθισμῶν ἀπλήστως αὐτῶν ἐνεφορεῖτο, καὶ εἴ τινες τῶν πρώτων ἀνδρῶν διὰ πατέρων ἀρετὰς ἐπιφανεῖς ἦσαν, συνδιεφθείροντο.

10. Καὶ Ζαμβρίας ὁ τῆς Συμεωνίδος ἡγούμενος φυλῆς, Χοσβία συνῶν Μαδιανίτιδι, Σούρου θυγατρὶ τῶν ἐκείνη δυναστεύοντος ἀνδρὸς, κελευσθεὶς ὑπὸ τῆς γυναικὸς πρὸ τῶν Μωϋσεὶ δοχθέντων τὸ πρὸς ἡδονὴν αὐτῇ γενησόμενον, ἐθεράπευεν αὐτήν, οὐ θύων τὰ πάτρια, καὶ γάμον ἡγμένος ἄλλοφυλον. Ἐν τούτοις δ' ὄντων τῶν πραγμάτων, δέσας Μωϋσῆς μὴ γένηται τι χεῖρον, συναγαγὼν εἰς ἐκκλησίαν τὸν λαὸν, οὐδενὸς μὲν κατηγορεῖ πρὸς ὄνομα, μὴ βουλάμενος εἰς ἀπόνοιαν περιστῆσαι τοὺς ἐκ τοῦ λανθάνειν μετανοῆσαι δυναμένους, ἔλεγε δέ, 'ὡς οὐκ ἄξια δρῶεν οὔτε αὐτῶν οὔτε πατέρων, τὴν ἡδονὴν προτιμήσαντες τοῦ θεοῦ καὶ τοῦ κατὰ τοῦτον βιοῦν, προσήκειν δέ, ὡς ἔτι καὶ καλῶς ἂν αὐτοῖς ἔχοι, μεταβαλέσθαι, τὴν ἀνδρίαν ὑπολαμβάνουσιν οὐκ ἐν τῷ βιάζεσθαι τοὺς νόμους, ἀλλ' ἐν τῷ μὴ εἶκειν ταῖς ἐπιθυμίαις εἶναι. Πρὸς τούτοις δέ οὐδ' εὐλογον ἔφασκε σωφρονήσαντας αὐτοὺς ἐπὶ τῆς ἐρήμου, νῦν ἐν τοῖς ἀγαθοῖς ὄντας παροινεῖν, μηδὲ τὰ κτηθέντα ὑπὸ

τῆς ἐνδείας δι' εὐπορίαν αὐτῶν ἀπολέσθαι.' Καὶ ὁ μὲν ταῦτα λέγων ἐπειρᾶτο τοὺς νέους ἐπανορθοῦν, καὶ εἰς μετάνοιαν ἀπάγειν ὧν ἔπραττον.

11. Ἀναστὰς δὲ μετ' αὐτὸν Ζαμβρίας, "ἀλλὰ σὺ μὲν," εἶπεν, "ὦ Μωϋσῇ, χρῶ νόμοις οἷς αὐτὸς ἐσπούδακας, ἐκ τῆς τούτων συνηθείας τὸ βέβαιον αὐτοῖς παρεσχημένος, ἐπεὶ, μὴ τοῦτον αὐτῶν ἐχόντων τὸν τρόπον, πολλάκις ἂν ἤδη κεκολασμένος ἔγνως ἂν οὐκ εὐπαραλογίστους Ἑβραίους. Ἐμὲ δ' οὐκ ἂν ἀκό-
221 λουθον οἷς σὺ προστάττεις τυραννικῶς λάβοις· οἱ γὰρ ἄλλο τι μέχρι νῦν, ἢ προσχήματι νόμων καὶ τοῦ θεοῦ δουλείαν μὲν ἡμῖν, ἀρχὴν δὲ σαντῷ κακουργεῖς, ἀφαιρούμενος ἡμᾶς τὸ ἡδὺ καὶ τὸ κατὰ τὸν βίον αὐτεξούσιον, ὃ τῶν ἐλευθέρων ἐστὶ καὶ δεσπότην οὐκ ἐχόντων. Χαλεπώτερος δ' ἂν οὗτος Αἰγυπτίων Ἑβραίοις γένοιτο τιμωρεῖν ἀξιοῖν κατὰ τοὺς νόμους τὴν ἐκάστου πρὸς τὸ κεχαρισμένον αὐτῷποίησιν. Πολὺ δ' ἂν δικαιότερον αὐτὸς τιμωρίαν ὑπομένοις, τὰ παρ' ἐκάστοις ὁμολογούμενα καλῶς ἔχειν ἀφανίσαι προσηρημένος, καὶ κατὰ τῆς ἀπάντων δόξης ἰσχυρὰν τὴν σεαυτοῦ κατεσκευακῶς. Ἄ δὲ πρᾶττω νυνὶ κρίνας ἀγαθὰ, ταῦτ' ἔπειτα περὶ αὐτῶν ὁμολογεῖν ἐν τούτοις οὐκ ὀκνήσαιοι. Ἰύναιόν τε ξενικόν, ὡς φῆς, ἡγμαι, — παρ' ἑμαυτῷ γὰρ ἀκούεις τὰς ἐμὰς πράξεις, ὡς παρ' ἐλευθέρου, καὶ γὰρ οὐδὲ λαθεῖν προεθέμην, — θύοι τε θεοῖς οἷς θύειν μὴ νομίζετε, δίκαιον ἡγούμενος παρὰ πολλῶν ἑμαυτῷ πραγματεύεσθαι τὴν ἀλήθειαν, καὶ οὐχ ὥσπερ ἐν τυραννίδι ζῆν, τὴν ὅλην ἐξ ἐνὸς ἐλπίδα τοῦ βίου παντὸς ἀνηρτηκότα· χαρεῖν τ' ἂν οὐδεὶς, κυριώτερον αὐτὸν περὶ ὧν πράξαμε γνῶμης τῆς ἐμῆς ἀποφαίνόμενος.

12. Τοῦ δὲ Ζαμβρίου ταῦτα, περὶ ὧν αὐτός τε ἠδίκηαι καὶ τῶν ἄλλων τινὲς, εἰπόντος, ὁ μὲν λαὸς ἠσύχαζε, φόβῳ τε τοῦ μέλλοντος, καὶ τὸν νομοθέτην δὲ ὄρων μὴ περαιτέρω τὴν ἀπόνοιαν αὐτοῦ προαγαγεῖν ἐκ τῆς ἀντικρὺς διαμάχης θελήσαντα· περιῖστατο

γὰρ, μὴ πολλοὶ, τῆς καὶ τῶν λόγων ἀσελγείας αὐτοῦ μιμηταὶ γενόμενοι, ταράξωσι τὸ πλῆθος. Καὶ διαλύεται μὲν ἐπὶ τούτοις ὁ σύλλογος. Προεληλύθει δ' αὖ ἐπὶ πλείον ἢ τοῦ κακοῦ πείρα, μὴ φθάσαντος Ζαμβρίου τελευτῆσαι ἐκ τοιαύτης αἰτίας. Φινείσης, ἀνὴρ τὰ τε ἄλλα τῶν νεωτέρων κρείττων, καὶ τῷ 222 τοῦ πατρὸς ἀξιωματι πολὺ τοὺς ἡλικιώτας ὑπερέχων, — Ἐλεάζαρου γὰρ τοῦ ἀρχιερέως υἱὸς ἦν, Μωϋσείως δὲ ἀδελφοῦ υἱδεὺς, περιαλήσας τοῖς πεπραγμένοις ὑπὸ τοῦ Ζαμβρίου, καὶ πρὶν ἰσχυροτέραν γενέσθαι τὴν ὕβριν ὑπὸ τῆς ἀδείας, ἔργῳ τὴν δίκην αὐτὸν εἰσπράξασθαι διαγνοὺς, καὶ κωλύσαι διαβῆναι τὴν παρανομίαν εἰς πλείονας, τῶν ἀρξαμένων οὐ κολαζομένων, — τόλμῃ δὲ καὶ ψυχῆς καὶ σώματος ἀνδρία τοσοῦτον προέχων, ὥς μὴ πρότερον, εἴ τιτι συσταίῃ τῶν δεινῶν, ἀπαλλάττεσθαι, πρὶν ἢ καταγωνίσασθαι καὶ νίκην τὴν ἐπ' αὐτῷ λαβεῖν, — ἐπὶ τὴν τοῦ Ζαμβρίου σκηπὴν παραγενόμενος, αὐτόν τε παίων τῇ ῥομφαῇ καὶ τὴν Χοσρίαν ἀπέκτεινεν. Οἱ δὲ νέοι πάντες, οἷς ἀρετῆς ἀντιποίησις ἦν καὶ τοῦ φιλοκαλεῖν, μιμηταὶ γενόμενοι τῆς Φινείσου τόλμης, ἀνῆρουν τοὺς ἐπὶ τοῖς ὁμοίοις Ζαμβρίου τὴν αἰτίαν ἐλληφτότας. Ἀπόλλυνται μὲν οὖν καὶ ὑπὸ τῆς τούτων ἀνδραγαθίας πολλοὶ τῶν παρανομησάντων. Ἐφθάρησαν δὲ πάντες καὶ λοιμῷ, ταύτην ἐνσκήψαντος αὐτοῖς τοῦ θεοῦ τὴν νόσον. Ὅσοι τε συγγενεῖς ὄντες, καλύειν δέον ἐξώτρυνον αὐτοὺς ἐπὶ ταῦτα, συναδικεῖν τῷ θεῷ δοκοῦντες ἀπέθνησκον. Ἀπόλλυνται μὲν οὖν ἐκ τῶν τάξεων ἄνδρες οὐκ ἐλάττους τετρακισχιλίων καὶ δις μυρίων.

13. Ὑπὸ δὲ ταύτης παροξυνθεὶς τῆς αἰτίας 223 Μωϋσῆς, ἐπὶ τῶν Μαδιανιτῶν ὄλεθρον τὴν στρατιὰν ἐξέπεμπε. Περὶ ὧν τῆς ἐπ' αὐτοὺς ἐξόδου μετὰ μικρὸν ἔροῦμεν, προδιηγησάμενοι πρῶτον ὃ παρελείπομεν· δίκαιον γὰρ ἐπὶ τούτῳ τὴν τοῦ νομοθέτου γνώμην μὴ παρελθεῖν ἀνεγκωμίαςτον. Τὸν γὰρ Βά-

λαμον — παραληφθέντα ὑπὸ τῶν Μαδιανιτῶν ὅπως ἐπαράσῃται τοῖς Ἑβραίοις, καὶ τοῦτο μὲν οὐ ἀνη-
θέντα θεία προνοία, γνώμην δ' ὑποθέμενον, ἡ χρη-
σαμένων τῶν πολεμίων ὀλίγου τὸ τῶν Ἑβραίων πλη-
θος διαφθάρῃ τοῖς ἐπιτηδείμασι, νοσησάντων δὴ τι-
νων περὶ ταῦτα, — μέγας ἐτίμησεν ἀναγράψας
αὐτοῦ τὰς μαντείας. Καὶ παρὼν αὐτῷ σφετερισα-
σθαι τὴν ἐπ' αὐτοῖς δόξαν καὶ ἐξιδιώσασθαι, μηδε-
νὸς ἂν γενομένου μάρτυρος τοῦ διελέγοντος, ἐκείνῳ
τὴν μαρτυρίαν ἀπέδωκε, καὶ τῆς ἐπ' αὐτῷ μνήμης
ἡξίωσε. Καὶ ταῦτα μὲν ὡς ἂν αὐτοῖς τισι δοκῇ, οὐ-
τω σκοπεῖτωσαν.

CAP. VII. 1. Μωϋσῆς δὲ, ὑπὲρ ὧν καὶ προεῖπον,
ἐπὶ τὴν Μαδιανίτιν γῆν ἔπεμψε στρατιάν, τοὺς πάν-
τας εἰς διςχιλίους καὶ μυρίους, ἐξ ἐκάστης φυλῆς τὸν
ἴσον ἀριθμὸν ἐπιλεξάμενος, καὶ στρατηγὰν αὐτοῖς
ἀπέδειξε Φινεέσην, οὗ μικρὸν πρότερον ἐμνήσθημεν,
φυλάξαντος τοῖς Ἑβραίοις τοὺς νόμους, καὶ τὸν πα-
ρανομοῦντα τούτους Ζαμβρίαν τιμωρησαμένου. Μα-
διανῖται δὲ, προπυθόμενοι τὸν στρατὸν ἐπὶ σφᾶς ἐλαύ-
νοντα καὶ ὅσον οὐδέπω παρεσόμενον, ἠθροίζοντό τε
καὶ τὰς εἰσβολὰς τῆς χώρας, ἡ προσεδέχοντο τοὺς
πολεμίους, ἀσφαλισάμενοι περιέμενον αὐτούς. Ἐλ-
θόντων δὲ καὶ συμβολῆς γενομένης, πίπτει τῶν Μα-
διανιτῶν πληθος ἀσυλλόγιστον καὶ ἀριθμοῦ κρείτ-
τον, οἱ τε βασιλεῖς αὐτῶν ἅπαντες. Πέντε δὲ ἦσαν,
Ῥεός τε καὶ Σούρης, ἔτι δὲ Ῥοβιῆς τε καὶ Οὐρης,
πέμπτος δὲ Ρέκεμος, οὗ πόλις ἐπώνυμος τὸ πᾶν ἀξί-
ωμα τῆς Ἀράβων ἔχουσα γῆς, καὶ μέχρι νῦν ὑπὸ
παντὸς τοῦ Ἀραβίου τοῦ κτίσαντος βασιλέως τὸ ὄνο-
μα Ἀρεκέμη καλεῖται, Πέτρα παρ' Ἕλλησι λεγόμενη.
Τραπέντων δὲ τῶν πολεμίων, οἱ Ἑβραῖοι διήρπασαν
αὐτῶν τὴν χώραν, καὶ πολλὴν λείαν λαβόντες καὶ
224 τοὺς οἰκήτορας γυναῖξιν ἅμα διαφθείραντες, μόνας
τὰς παρθένους κατέλιπον, τοῦτο Μωϋσέως Φινεέση

κελεύσαντος. Ὃς ἤκεν ἄγων τὸν στρατὸν ἀπαθῇ καὶ λείαν ἄφθονον, βόας μὲν γὰρ διςχιλίους καὶ πεντακισμυρίους, οἷς δὲ πεντακισχιλίους [πρὸς μυριάσιν] ἐπὶ καὶ ἐξήκοντα, ὄνους δὲ ἑξακισμυρίους, χρυσοῦ δὲ καὶ ἀργύρου ἄπειρόν τι πλῆθος κατασκευῆς, ἣ κατ' οἶκον ἐχρῶντο, ὑπὸ γὰρ εὐδαιμονίας καὶ ἀβροδίατοι σφόδρα ἐτύγχανον. Ἠχθῆσαν δὲ καὶ παρθένοι περὶ διςχιλίας καὶ τριςμυρίας. Μωϋσῆς δὲ μερίσας τὴν λείαν, τῆς μὲν ἑτέρας τὸ πεντηκοστὸν Ἐλεαζάρῳ δίδωσι καὶ τοῖς ἱερεῦσι, Λευῖταις δὲ τῆς ἑτέρας τὸ πεντηκοστὸν μέρος, τὴν δὲ λοιπὴν νέμει τῷ λαῷ. Καὶ διηγόν τὸ λοιπὸν εὐδαιμόνως, ἀφθονίας μὲν ἀγαθῶν αὐτοῖς ὑπ' ἀρετῆς γεγενημένης, ὑπὸ μηδενὸς δὲ σκυθρωποῦ ταύτης ἀπολαύειν ἐμποδιζομένοις.

2. Μωϋσῆς δὲ, γηραιὸς ἤδη τυγχάνων, διάδοχον ἑαυτοῦ Ἰησοῦν καθίστησιν ἐπὶ τε ταῖς προφητείαις, καὶ στρατηγὸν εἶ που δεήσειε γενησόμενον, κελεύσαντος καὶ τοῦ θεοῦ τούτῳ τὴν προστασίαν ἐπιτρέψαι τῶν πραγμάτων. Ὁ δὲ Ἰησοῦς πᾶσαν ἐπαπαιδεύτο τὴν περὶ τοὺς νόμους παιδείαν καὶ τὸ θεῖον, Μωϋσέως ἐκδιδάξαντος.

3. Καὶ ἐν τούτῳ δύο φυλαὶ Γάδου τε καὶ Ρουβήλου καὶ τῆς Μανασσιτίδος ἡμίσεια πλῆθει τετραπόδων εὐδαιμονοῦντες καὶ τοῖς ἄλλοις ἅπασι κοινολογησάμενοι παρεκάλουν τὸν Μωϋσῆν 'ἐξαίρετον αὐτοῖς τὴν Ἀμωρίτιν παρασχεῖν, δορίκτητον οὖσαν, ἀγαθὴν γὰρ εἶναι βοσκήματα τρέφειν.' Ὁ δὲ ὑπολαβὼν αὐτοὺς, 'δείσαντας τὴν πρὸς Χαναναίους μάχην, πρόφασιν εὐπρεπῇ τὴν τῶν βοσκημάτων ἐπιμέλειαν εὐρῆσθαι, κακίστους τε ἀπεκάλει, καὶ δειλίας εὐσχημονα πρόφασιν ἐπινοήσαντας· αὐτοὺς μὲν βούλεσθαι τρυφᾶν ἀπόνως διάγοντας, πάντων τεταλαιπωρηκότων ὑπὲρ τοῦ κτήσασθαι τὴν αἰτουμένην ἐπ' αὐτῶν γῆν, μὴ θέλειν δὲ συναραμένους τῶν ἐπιλοιπίων ἀγῶνων γῆν, ἣν διαβαῖσιν αὐτοῖς τὸν Ἰορδάνην ὁ θεὸς παραδώσειν ὑπέσχηται, ταύτην λαβεῖν, καταστρεψα-

μένους οὓς ἐκεῖνος ἀπέδειξεν ἡμῖν πολεμίους.' Οἱ δὲ ὀρώντες ὀργιζόμενον αὐτὸν, καὶ δικαίως ἠρεθίσθαι πρὸς τὴν ἀξίωσιν αὐτῶν ὑπολαβόντες, ἀπελογοῦντο, 'μὴ διὰ φόβον κινδύνων, μηδὲ διὰ τὴν πρὸς τὸ πονεῖν μαλακίαν πεπεισθαι τὴν αἴτησιν, ἀλλ' ὅπως τὴν λείαν ἐν ἐπιτηδείοις καταλιπόντες εὖζωνοι πρὸς τοῖς ἀγῶνας καὶ τὰς μάχας χοιρεῖν δύναιντο· ἐτοίμους τε ἔλεγον αὐτοῖς, κτίσαντας πόλεις εἰς φυλακὴν τέκνων καὶ γυναικῶν καὶ κτήσεως, αὐτοῦ διδόντος, συναπεῖναι τῷ σῆρατῳ.' Καὶ Μωϋσῆς ἀρεσθεὶς τῷ λόγῳ, καλέσας Ἐλεάζαρον τὸν ἀρχιερεῖα καὶ Ἰησοῦν καὶ τοὺς ἐν τέλει πάντας, συνεχώρει τὴν Ἀμωρῖτιν
225 αὐτοῖς ἐπὶ τῷ συμμαχεῖν τοῖς συγγενεῖσιν, ἕως ἂν καταστήσωνται τὰ πάντα. Λαβόντες οὖν ἐπὶ τούτοις τὴν χώραν, καὶ κτίσαντες πόλεις καρτερὰς, τέκνα καὶ γυναῖκας καὶ τὰ ἄλλα ὅσα συμπεριάγειν μέλλουσιν αὐτοῖς ἦν ἂν ἐμπόδια τοῦ πονεῖν, ἀπέθεντο εἰς αὐτάς.

4. Οἰκοδομεῖ δὲ καὶ Μωϋσῆς τὰς δέκα πόλεις, τὰς εἰς τὸν ἀριθμὸν τῶν ὀκτῶ καὶ τεσσαράκοντα γενησομένας. Ὡν τρεῖς ἀπέδειξε τοῖς ἐπ' ἀκουσίῳ φόβῳ φευξομένοις, καὶ χρόνον ἔταξεν εἶναι τῆς φυγῆς τὸν αὐτὸν τῷ ἀρχιερεῖ, ἐφ' ᾧ δράσας τις τὸν φόνον ἔφυγε. Μεθ' ὃν συνεχώρει τελευτήσαντα κάθοδον, ἐχόντων ἐξουσίαν τῶν τοῦ πεφονευμένου συγγενῶν κτείνειν, εἰ λάβοιεν ἔξω τῶν ὄρων τῆς πόλεως εἰς ἣν ἔφυγε τὸν πεφονευκότεν, ἑτέρῳ δὲ οὐκ ἐπέτετραπτο. Αἱ δὲ πόλεις αἱ πρὸς τὰς θυγάς ἀποδεδειγμέναι ἦσαν αἶδε. Βόσορα μὲν ἐπὶ τοῖς ὄροις τῆς Ἀραβίας, Ἀρῖμανον δὲ τῆς Γαλαθηνῶν γῆς, καὶ Γαυλανᾶν ἐν τῇ Βατανειάδι. Κτησαμένων δ' αὐτῶν καὶ τὴν Χαναναίων γῆν, τρεῖς ἕτεραι πόλεις ἐμελλον ἀνατεθῆσθαι τῶν Λευιτῶν πόλεων τοῖς φυγάσιν εἰς κατοικισμόν, Μωϋσῆος ἐπιστείλαντος.

5. Μωϋσῆς δὲ, προσελθόντων αὐτῷ τῶν πρώτων τῆς Μανασσήτιδος φυλῆς, καὶ δηλούντων μὲν ὡς τεθνήκοι τις τῶν φυλετῶν ἐπίσημος ἀνὴρ Σολοφάδης

ὄνομα, παῖδας μὲν οὐ καταλιπὼν ἄρσενας, θυγατέρας μὲν τοι, καὶ πυθομένων εἰ τούτων ὁ κλῆρος ἔσοιτο, φησὶν, 'εἰ μὲν μέλλουσί τινι συνοικεῖν τῶν φυλετῶν, μετὰ τοῦ κλήρου πρὸς αὐτοὺς ἀπείναι, εἰ δ' ἐξ ἄλλης γαμοῖντό τισι φυλῆς, τὸν κλῆρον ἐν 226 τῇ πατρὶα φυλῇ καταλιπεῖν.' Καὶ τότε μένειν ἐκαστοῦ τὸν κλῆρον ἐν τῇ φυλῇ διετάξατο.

CAP. VIII. 1. Τῶν δὲ τεσσαράκοντα ἐτῶν παρὰ τριάκοντα ἡμέρας συμπεπληρωμένων, Μαυῦσῃς ἐκκλησίαν ἐπὶ τῇ Ἰορδάνῃ συναγαγὼν, ὅπου νῦν πόλις ἐστὶν Ἀβιλῇ, φοινικόφυτον δὲ ἐστὶ τὸ χωρίον, συνελθόντος τοῦ λαοῦ παντὸς λέγει τοιαύδε.

2. "Ἄνδρες συστρατιῶται καὶ τῆς μακροῦς κοινωνοὶ τάλαιπωρίας, ἐπεὶ, τῷ θεῷ δοκοῦν ἤδη, καὶ τοῦ γήρως χρόνον ἐτῶν εἴκοσι καὶ ἑκατὸν ἡνυσμένον, δεῖ με τοῦ ζῆν ἀπελθεῖν, καὶ τῶν πέρα τοῦ Ἰορδάνου πραχθησομένων οὐ μέλλω βοηθὸς ὑμῖν ἔσεσθαι καὶ σύμμαχος, κωλυόμενος ὑπὸ τοῦ θεοῦ, δίκαιον ἡγησάμην μὴδὲ νῦν ἐγκαταλιπεῖν τὸ ἐμὸν ὑπὲρ τῆς ὑμετέρας εὐδαιμονίας πρόθυμον, ἀλλ' αἰδιδόν τε ὑμῖν πραγματεύεσθαι τὴν τῶν ἀγαθῶν ἀπόλαυσιν, καὶ μνήμην ἐμαυτῷ, γενομένων ὑμῶν ἐν ἀφθονίᾳ τῶν κρείττωνων. Φέρε οὖν ὑποθέμενος ὃν τρόπον ὑμεῖς τ' ἂν εὐδαιμονήσητε, καὶ παισὶ τοῖς αὐτῶν καταλείποιτε κτήσιν ἀγαθῶν αἰδιδόν παραθέμενος, οὕτως ἀπέλθω τοῦ βίου. Πιστεύεσθαι δὲ ἄξιός εἰμι διὰ τὰς πρότερον ὑπὲρ ὑμῶν φιλοτιμίας, καὶ διὰ τὸ τὰς ψυχὰς ἐπὶ τελευτῇ γινομένας μετ' ἀρετῆς πάσης ὁμιλεῖν. Ὡ παῖδες Ἰσραήλ, μία πᾶσιν ἀνθρώποις ἀγαθῶν κτήσεως αἰτία, θεὸς εὐμενὴς· μόνος γὰρ οὕτως δοῦναι τε ταῦτα τοῖς ἀξίοις καὶ ἀφελέσθαι τῶν ἁμαρτανόντων εἰς αὐτὸν ἱκανὸς, ὃ παρέχοντες ἑαυτοὺς, οἷους αὐτός τε βούλεται, καὶ ἐγὼ τὴν διάνοιαν αὐτοῦ σαφῶς ἐξεπιστάμενος παραινῶ, οὐκ ἂν ὄντες μακαριστοὶ καὶ ζηλωτοὶ πᾶσιν ἀτυχήσητέ ποτ' ἢ παύ-

σησθε, ἀλλ' ὧν τε νῦν ὑμῖν ἔστιν ἀγαθῶν ἡ κηΐσις
 βεβαία μενεῖ, τῶν τε ἀπόντων ταχεῖαν ἔχετε τὴν παρ-
 ουσίαν. Μόνον οἷς ὑμᾶς ὁ θεὸς βούλεται ἔπεισθαι,
 τούτοις πειθαρχεῖτε, καὶ μὴ τε νομίμων τῶν παρόν-
 των ἄλλην προτιμήσητε διάταξιν, μὴτ' εὐσεβείας ἧς
 227 νῦν περὶ τὸν θεὸν ἔχετε, καταφρονήσαντες εἰς ἄλ-
 λον μεταστήσησθε τρόπον. Ταῦτα δὲ πράττοντες ἀλ-
 κιμῶτατοι μάχας διενεγκεῖν ἀπάντων ἐσεσθε, καὶ μη-
 δενὶ τῶν ἐχθρῶν εὐάλωτοι. Θεοῦ γὰρ παρόντος ὑμῖν
 βοηθοῦ, πάντων περιφρονεῖν εὐλογον. Τῆς δ' ἀρε-
 τῆς ἑπαθλα ὑμῖν μεγάλα κεῖται πρὸς ἅπαντα τὸν
 βίον κτησαμένοις, αὐτὴ γε πρῶτον ἀγαθῶν τὸ πρέσ-
 βιστόν ἐστιν, ἔπειτα καὶ τὴν τῶν ἄλλων χαρίζεται
 περιουσίαν, ὡς καὶ πρὸς ἀλλήλους ἱμῖν χρωμένοις
 αὐτῇ μακάριστον ποιεῖται τὸν βίον, καὶ ὑπὸ τῶν ἀλ-
 λοφύλων πλέον δοξαζομένους, ἀδήριτον καὶ παρὰ τοῖς
 αὐτοῖς τὴν εὐκλειαν ὑμῖν ὑπάρξαι. Τούτων δ' ἂν ἐφε-
 κέσθαι δυνηθείητε, εἰ τῶν νόμων, οὓς ὑπαγορεύσαν-
 τός μοι τοῦ θεοῦ συνεταξάμην, κατήκοοι καὶ φύλακες
 γένοισθε, καὶ μελετῶητε τὴν σύνεσιν αὐτῶν. Ἀπειμὲ
 δ' αὐτὸς χαίρων ἐπὶ τοῖς ὑμετέροις ἀγαθοῖς, παρα-
 τιθέμενος ὑμᾶς νόμῳ τε σωφροσύνης καὶ κόσμῳ τῆς
 πολιτείας, καὶ ταῖς τῶν στρατηγῶν ἀρεταῖς, οἱ πρό-
 νοιαν ἔξουσιν ὑμῶν τοῦ συμφέροντος. Θεὸς τε ὁ
 μέχρι τοῦ νῦν ἡγεμονεύσας ὑμῶν, καθ' οὗ βούλησιν
 καὶ ἐγὼ χρήσιμος ὑμῶν ἐγενόμην, οὐ μέχρι τοῦ δεῦρο
 ὑμῖν στησεὶ τὴν αὐτοῦ πρόνοιαν, ἀλλ' ἐφ' ὅσον αὐ-
 τοὶ βούλεσθε χρόνον τοῦτον ἔχειν προστατήν ἐν τοῖς
 τῆς ἀρετῆς ἐπιτηδεύμασι μένοντες, ἐπὶ τοσοῦτον αὐ-
 τοῦ χρήσεσθε τῇ προμηθείᾳ. Γινώμας τε ὑμῖν εἰση-
 γήσονται τὰς ἀρίστας, αἷς ἐπόμενοι τὴν εὐδαιμονίαν
 ἔχετε, ὁ ἀρχιερεὺς Ἑλεάζαρος καὶ Ἰησοῦς, ἡ τε γε-
 ρουσία καὶ τὰ τέλη τῶν φυλῶν· ὧν ἀκροᾶσθε μὴ χα-
 λεπῶς, γινώσκοντες ὅτι πάντες οἱ ἄρχεσθαι καλῶς
 εἰδότες, καὶ ἄρχειν ἴσονται παρελθόντες εἰς ἔξουσίαν
 αὐτοῦ. Τὴν τε ἐλευθερίαν ἡγεῖσθε, μὴ τὸ πρὸς α-

χακακῆν· οἷς ἂν ὑμᾶς οἱ ἡγεμόνες πράττειν ἀξιό-
 σουσιν· νῦν μὲν γὰρ ἐν τῷ τοὺς εὐεργέτας ὑβρίζειν,
 ἐν τούτῳ τὴν παρόρησιν τίθεσθε. Ὁ δὲ τοῦ λοιποῦ
 φυλαττομένοις ὑμῖν ἄμεινον ἔξει τὰ πράγματα. Μηδὲ
 τὴν ἴσιν ἐπὶ τούτοις ὀργὴν ποτε λαμβάνετε, ἢ κατ'
 ἐμοῦ· πολλάκις ἐτολήσατε χρῆσθαι· γινώσκετε γὰρ
 ὡς πλεονάκις ἐκινδύνευσα ὑφ' ὑμῶν ἀποθανεῖν, ἢ ὑπὸ
 τῶν πολεμίων. Ταῦτα δ' οὐκ ὀνειδίζον ὑμᾶς προα-
 χθῆναι, οὐ γὰρ ἐπ' ἐξόδου τοῦ ζῆν δυσχεραίνοντας
 καταλιπεῖν ἡξίουν εἰς ἀνάμνησιν φέρων, μηδὲ παρ' ὄν
 ἔπασχον αὐτὰ καιρὸν ἐν ὀργῇ γενόμενος, ἀλλ' ὥστε
 τοῦ σωφρονήσειν ὑμᾶς εἰς τὸ μέλλον κατ' αὐτό γε
 τοῦτ' ἀσφαλὲς εἶναι, καὶ μηδὲν εἰς τοὺς προεστηκό-
 τας ἐξυβρίσαι διὰ πλοῦτον, ὃς ὑμῖν πολὺς διαβάσει τὸν
 Ἰορδάνην καὶ τὴν Χαναanaίαν κτησαμένοις περιστήσε-
 ται. Ἐπεὶ προαχθέντες εἰς καταφρόνησιν ὑπ' αὐτῶν
 καὶ τῆς ἀρετῆς ὀλιγοῦσαν, ἀπολείτε καὶ τὴν εὐνοίαν
 τὴν παρὰ τοῦ θεοῦ. Ποιήσαντες δὲ τοῦτον ἐχθρὸν,
 τὴν τε γῆν, ἣν κτᾶσθε κρατηθέντες ὅπλοις, ὑπὸ τῶν
 πολεμίων αὐθις ἀφαιρεθήσεσθε μετὰ μεγίστων ὀνει- 228
 δῶν, καὶ σκεδασθέντες διὰ τῆς οἰκουμένης πᾶσαν ἐμ-
 πλήσετε τὴν γῆν καὶ θάλασσαν τῆς αὐτῶν δουλείας.
 Ἔσται δὲ ὑμῖν τούτων πείραν λαμβάνουσιν ἀνωφε-
 λής ἢ μετάνοια, καὶ ἡ τῶν ἐν φυλαχθέντων νόμων
 ἀνάμνησις. Ὅθεν εἰ βούλοισθε τούτους ὑμῖν μένειν,
 τῶν πολεμίων μηδένας ὑπολείπεσθε κρατήσαντες αὐ-
 τῶν, ἀλλὰ πάντας ἀπολλύναι κρίνατε συμφέρειν, ἵνα
 μὴ ζώντων παραγευσάμενοι τῆς ἐκείνων ἐπιτηδεύσεως,
 διαφθείρητε τὴν πατρῶϊαν πολιτείαν. Ἐτι δὲ καὶ
 βωμοὺς καὶ ἄλσιν καὶ νεώς ὁπόσους ἂν ἔχοιεν καταρ-
 ρίπτειν παραινῶ, καὶ δαπανᾶν πυρὶ τὸ γένος αὐτῶν
 καὶ τὴν μνήμην. Βεβαία γὰρ ἂν οὕτως ὑμῖν μόνον
 ἐπάρξειεν ἢ τῶν οἰκείων ἀγαθῶν ἀσφάλεια. Ἴνα δὲ
 μὴ δι' ἀμαθίαν τοῦ κρείττονος ἢ φύσεως ὑμῶν πρὸς
 τὸ χεῖρον ἀπονεύσῃ, συνέθηκα ὑμῖν καὶ νόμους, ὑπ-
 αγορεύσαντός μοι τοῦ θεοῦ, καὶ πολιτείαν, ἥς τὸν

κόσμον φυλάξαντες πάντων εὐδαιμονέστατοι κρείθειτε.”

3. Ταῦτα εἰπὼν, δίδωσιν αὐτοῖς ἐν βιβλίῳ τοὺς νόμους καὶ τὴν δατάξιν τῆς πολιτείας ἀναγεγραμμένην. Οἱ δὲ ἐδάκρυόν τε καὶ πολλὴν ἐπιζήτησιν ἐποιῶντο τοῦ στρατηγοῦ, μεμνημένοι τε ὧν κινδυνεύσεις καὶ προθυμηθεῖν τῆς περὶ αὐτῶν σωτηρίας, καὶ δυσελπιστοῦντες περὶ τῶν μελλόντων ὥς οὐκ ἐσομένης ἄλλης ἀρχῆς τοιαύτης, ἥτιόν τε τοῦ θεοῦ προνοησομένου διὰ τὸ Μωϋσῆν εἶναι τὸν παρακαλοῦντα. Ὡν τε ἐπὶ τῆς ἐρήμου μετ’ ὀργῆς ὁμιλήσειαν αὐτῷ μετανοοῦντες, ἤλθουν, ὥς ἅπαντα τὸν λαὸν εἰς δάκρυα προπεσύντα κρείττον καὶ τῆς ἐκ λόγου παραγορίας τὸ ὑπ’ αὐτῶν ποιῆσαι πάθος. Μωϋσῆς δ’ αὐτοὺς παραγῶρει, καὶ τοῦ δακρύων αὐτὸν ἄξιον ὑπολαμβάνειν ἀπάρων αὐτοῦς, χρῆσθαι τῇ πολιτείᾳ παρακαλεῖ. Καὶ τότε μὲν οὕτω διελύθησαν.

4. Βούλομαι δὲ, τὴν πολιτείαν πρότερον εἰπὼν τῷ τε Μωϋσέως ἀξιώματι καὶ τῇ ἀρετῇ ἀναλογουῖσαν, καὶ μαθεῖν παρέξω δι’ αὐτῆς τοῖς ἐντευχομένοις ὅσα τὰ καθ’ ἡμᾶς ἀρχήθεν ἦν, οὕτως ἐπὶ τὴν τῶν ἄλλων τραπέσθαι διήγησιν. Γέγραπται δὲ πάνθ’ ὡς ἐκεῖνος κατέλιπεν, οὐδὲν ἡμῶν ἐπὶ καλλωπισμῷ προσθέντων, οὐδ’ ὅτι μὴ κατελέλοιπε Μωϋσῆς. Νεωτέρησται δ’ ἡμῖν τὸ κατὰ γένος ἕκαστα τάξαι, σποράδην γὰρ ὑπ’ ἐκείνου κατελείφθη γραφέντα, καὶ ὡς ἕκαστόν τι παρὰ τοῦ θεοῦ πύθοιτο. Τούτου χάριν ἀναγκαῖον ἡγησάμην προδιαστελλασθαι, μὴ καὶ τις ἡμῖν παρὰ τῶν ὁμοφύλων ἐντυγχανόντων τῇ γραφῇ μέμψις ὡς διημαρτηκόσι γένηται. Ἐχει δὲ οὕτως ἡ διάταξις ἡμῖν τῶν νόμων τῶν ἀνηκόντων εἰς τὴν πολιτείαν. Οὕς δὲ κοινούς ἡμῖν καὶ πρὸς ἀλλήλους κατέλιπε, τούτους ὑπερεθέμην εἰς τὴν περὶ ἐθῶν καὶ αἰτιῶν ἀπόδοσιν, ἣν συναντιλαμβανομένου τοῦ θεοῦ μετὰ ταύτην ἡμῖν τὴν πραγματείαν συντάξασθαι πρόκειται.

5. Ἐπεὶ δ' ἂν τὴν Χαναανίων γῆν κτησάμενοι, καὶ σχολὴν ἐπὶ χρήσει τῶν ἀγαθῶν ἔχοντες, πόλεις τε τὸ λοιπὸν ἤδη κίττειν προαιρεῖσθε, ταῦτα ποιοῦν- 229
τες τῷ θεῷ φίλα πράττετε, καὶ τὴν εὐδαιμονίαν βε-
βαίαν ἔχετε. Ἰερὰ πόλις ἔστω μία τῆς Χαναανίων
γῆς ἐν τῷ καλλίστῳ καὶ δι' ἀρετὴν ἐπιφανεῖ, ἣν ἂν
ὁ θεὸς αὐτῷ διὰ προφητείας ἐξέλῃται. Καὶ νεὼς εἰς
ἐν ταύτῃ ἔστω, καὶ βωμὸς εἰς ἐκ λίθων μὴ κατερι-
γασμένων, ἀλλὰ λογάδην συγκειμένων, οἱ κονιάματα
χρυσθέντες εἰσπρεπεῖς τε εἶεν καὶ καθάριοι πρὸς τὴν
θεάν. Ἡ δὲ ἐπὶ τοῦτον πρὸς βασις ἔστω μὴ διὰ βαθ-
μίδων, ἀλλὰ προσχώσεως αὐτῇ κατὰ πρανὸς γενο-
μένης. Ἐν ἑτέρᾳ δὲ πόλει μήτε βωμὸς μήτε νεὼς
ἔστω· θεὸς γὰρ εἰς, καὶ τὸ Ἑβραίων γένος ἓν.

6. Ὁ δὲ βλασφημήσας θεὸν, καταλευσθεὶς κρα-
μάσθω δι' ἡμέρας, καὶ ἀτίμως καὶ ἀφανῶς θαπτέσθω.

7. Συνερχέσθωσαν δὲ εἰς ἣν ἀποφήνωσι πόλιν
τὸν νεὼν τρεῖς τοῦ ἔτους οἱ ἐκ τῶν περάτων τῆς γῆς,
ἧς ἂν Ἑβραῖοι κρατῶσιν, ὅπως τῷ θεῷ τῶν μὲν
ὑπερηγμένων εὐχαριστῶσι, καὶ περὶ τῶν εἰς τὸ μέλ-
λον παρακαλῶσι, καὶ συνέντες ἀλλήλοις καὶ συνευ-
ωχούμενοι προσφιλεῖς ὣσι· καλὸν γὰρ εἶναι μὴ ἀγνοεῖν
ἀλλήλους, ὁμοφύλους τε ὄντας καὶ τῶν αὐτῶν κο-
νωνοῦντας ἐπιτηδευμάτων· τοῦτο δὲ ἐκ μὲν τῆς αὐ-
τῆς ἐπιμιξίας αὐτοῖς ὑπάρξειν, τῇ τε ὄψει καὶ τῇ
ὁμιλίᾳ μνήμην αὐτῶν ἐντιθέντας· ἀνεπιμίκτους γὰρ
ἀλλήλοις μένοντας, ἀλλοτριωτάτους αὐτοῖς νομισθή-
σεσθαι.

8. Ἐστω δὲ καὶ δεκάτῃ τῶν καρπῶν ἐξαίρεσις 230
ὑμῖν, χωρὶς ἧς διατάξατε τοῖς ἱερεῦσι καὶ Λευῖταις
δίδοσθαι· ἢ πιπρασκέσθω μὲν ἐπὶ τῶν πατρίδων, εἰς
δὲ τὰς εὐνοχίας ὑπηρετεῖτω καὶ τὰς θυσίας αὐτῶν τὰς
ἐν τῇ ἱερᾷ πόλει· δίκαιον γὰρ εἶναι τῶν ἐκ τῆς γῆς
ἀναδιδομένων, ἣν ὁ θεὸς αὐτοῖς κτήσασθαι παρα-
σχήσειεν, ἐπὶ τιμῇ τοῦ δεδωκότος ἀπολαίειν.

9. Ἐκ μισθοῦ γυναικὸς ἡταιρημένης θυσίας μὴ

τελείν, ἡδεσθαι γὰρ μηδενὶ τῶν ἀφ' ὕβρεως τὸ θεῖον, χεῖρω δ' οὐκ ἂν εἴη τῆς ἐπὶ τοῖς σώμασιν αἰσχύνης· ὁμοίως μηδ' ἂν ἐπ' ὀχεύσει κυνὸς, ἥτοι θηρευτικοῦ ἢ ποιμνίων φύλακος, λάβοι τις μισθόν, ἐκ τούτου θύειν τῷ θεῷ.

10. Βλασφημεῖτω δὲ μηδεὶς θεοῦς, οὓς πόλεις ἄλλαι νομίζουσι· μὴ συλᾶν ἱερά ξενικὰ, μηδ' ἂν ἐπω-
231 νομασμένον ἢ τινι θεῷ κειμήλιον λαμβάνειν.

11. Μηδεὶς δ' ἐξ ὑμῶν κλωστήν ἐξ ἐρίου καὶ λί-
νου στολὴν φορεῖτω, τοῖς γὰρ ἱερεῦσι μόνοις ταύτην ἀποδεδείχθαι.

12. Συνελθόντος δὲ τοῦ πλήθους εἰς τὴν ἱερὰν πόλιν ἐπὶ ταῖς θυσίαις δι' ἐτῶν ἑπτὰ, τῆς σκηνοπη-
γίας ἐορτῆς ἐνστάσης, ὁ ἀρχιερεὺς ἐπὶ βήματος ὑψη-
λοῦ σταθεὶς, ἐφ' οὗ γένοιτο ἐξάκουστος, ἀναγινω-
232 σκέτω τοὺς νόμους πᾶσι· καὶ μῆτε γυνὴ μῆτε παῖ-
δες εἰργέσθωσαν τοῦ ἀκούειν, ἀλλὰ μῆτε οἱ δοῦλοι·
καλὸν γὰρ ταῖς ψυχαῖς ἐγγραφέντας αὐτοὺς καὶ τῇ
μνήμῃ φυλαχθῆναι, ὥς μηδέποτε ἐξαλειφθῆναι δυνα-
μένους. Οὕτως γὰρ καὶ οἱδὲ ἀμαρτήσονται, μὴ δυ-
νάμενοι λέγειν ἄγνωιαν τῶν ἐν τοῖς νόμοις διωρισμέ-
νων· οἳ τε νόμοι πολλὴν πρὸς ἀμαρτάνοντας ἔχουσι
παρῶρησίαν, ὥς προλεγόντων αὐτοῖς ἃ πείσονται, καὶ
ταῖς ψυχαῖς ἐγγραψάντων διὰ τῆς ἀκοῆς ἃ κελεύου-
σιν, ὥστε εἶναι διὰ παντὸς ἔνδον παρ' αὐτοῖς τὴν
προαίρεσιν αὐτῶν ἥς ὀλιγορήσαντες ἠδίκησαν, καὶ
τῆς ζημίας αὐτοῖς αἵτιοι γεγόνاسι. Μανθανέτωσαν
δὲ καὶ οἱ παῖδες πρῶτους τοὺς νόμους μάθημα κάλ-
λιστον καὶ τῆς εὐδαιμονίας αἵτιον.

13. Δις δὲ ἐκάστης ἡμέρας, ἀρχομένης τε αὐ-
τῆς καὶ ὁπότε πρὸς ὕπνον ὥρα τρέπεσθαι, μαρτυ-
ρεῖν τῷ θεῷ τὰς δωρεὰς, αἷς ἀπαλλαγείσιν αὐτοῖς ἐκ
τῆς Αἰγυπτίων γῆς παρέσχε, δικαίας οὔσης φύσει τῆς
εὐχαριστίας, καὶ γενομένης ἐπ' ἀμοιβῇ μὲν τῶν ἡδὴ
γεγονότων, ἐπὶ δὲ προτροπῇ τῶν ἐσομένων· ἐπιγρά-
233 φειν δὲ καὶ τοῖς θυρώμασιν αὐτῶν τὰ μέγιστα ὦν

εὐηργέτησεν αὐτοὺς ὁ θεὸς, ἐν τε βραχίουσιν ἕκαστον διαφαίνειν· ὅσα τε τὴν ἰσχὺν ἀποσημαίνειν δύναται τοῦ θεοῦ καὶ τὴν πρὸς αὐτοὺς εὐνοίαν, φέρειν ἐγγεγραμμένα ἐπὶ τῆς κεφαλῆς καὶ τοῦ βραχίονος· ὡς περίβλεπτον πανταχόθεν τὸ περὶ αὐτοὺς πρόθυμον τοῦ θεοῦ.

14. Ἀρχέσθωσαν δὲ καθ' ἑκάστην πόλιν ἄνδρες ἑπτὰ, οἱ καὶ τὴν ἀρετὴν καὶ τὴν περὶ τὸ δίκαιον σπουδὴν προσηκηκότες· ἑκάστη δὲ ἀρχῇ δύο ἄνδρες ὑπηρεταί· διδόνθωσαν ἐκ τῆς τῶν Λευιϊῶν φυλῆς· ἕστωσαν δὲ καὶ οἱ δικάζειν λαχόντες ταῖς πόλεσιν ἐν ἀπάσῃ τιμῇ, ὥς μήτε βλασφημεῖν ἐκείνων παρόντων, μήτε θρασύνεσθαι τισιν ἐξεῖναι· τῆς πρὸς τοὺς ἐν 234 ἀξιώματι τῶν ἀνθρώπων αἰδοῦς αὐτῶν εὐλαβεστέρους, ὥς τε τοῦ θεοῦ μὴ καταφρονεῖν, ἀπεργαζομένης. Οἱ δὲ δικασταὶ ἀποφήνασθαι κύριοι περὶ τοῦ δόξαντος αὐτοῖς ἕστωσαν· πλὴν εἰ μὴ ἢ χρήματα λαβόντας τις αὐτοὺς ἐπὶ διαφθορᾷ τοῦ δικαίου ἐνδείξηται, ἢ ἄλλην τιὰν αἰτίαν προσέροι, καθ' ἣν οὐ καλῶς ἐλέγχει αὐτοὺς ἀποφηνάμενους· οὔτε γὰρ κέρδους χαριζομένους οὔτ' ἀξιώματι προσῆκον φανεράς ποιῆσθαι τὰς κρίσεις, ἀλλὰ τὸ δίκαιον ἐπάνω πάντων τιθεμένους. Ὁ γὰρ θεὸς ἂν οὕτως δόξειε καταφρονεῖσθαι, καὶ ἀσθενέστερος ἐκείνων οἷς ἂν τις κατὰ φόβον ἰσχύος προσνείμῃ τὴν ψῆφον κεκρίσθαι· τοῦ γὰρ θεοῦ ἰσχὺς ἐστὶ τὸ δίκαιον. Τοῖς οὖν ἐν ἀξιώμασι τυγχάνουσι καταχαριζόμενός τις, ἐκείνους τοῦ θεοῦ δυνατωτέρους ποιεῖ· ἂν δὲ οἱ δικασταὶ μὴ νοῶσι περὶ τῶν ἐπ' αὐτοῖς παρατεταγμένων ἀποφήνασθαι, — συμβαίνει δὲ πολλὰ τοιαῦτα τοῖς ἀνθρώποις! — ἀκέραιον ἀναπεμπέτωσαν τὴν δίκην εἰς τὴν ἱερὰν πόλιν, καὶ συνελθόντες ὅτε ἀρχιερεὺς καὶ ὁ προφήτης καὶ ἡ γερούσια τὸ δοκοῦν ἀποφαινέσθωσαν.

15. Εἰς δὲ μὴ πιστευσθῶ μάρτυς, ἀλλὰ τρεῖς ἢ τὸ τελευταῖον δύο· ὧν τὴν μαρτυρίαν ἀληθῆ ποιήσει τὰ προβεβιωμένα. Γυναικῶν δὲ μὴ ἕστω μαρ-

τυρία, διὰ κουφότητα καὶ θράσος τοῦ γένους αὐτῶν· μαρτυρεῖτωσαν δὲ μήτε δοῦλοι, διὰ τὴν τῆς ψυχῆς ἀγένειαν, οὓς ἢ διὰ κέρδος εἶκος ἢ διὰ φόβον μὴ τὰ ἀληθῆ μαρτυρῆσαι. Ἄν δέ τις ψευδῇ μαρτυρήσας πιστευθῇ, πασχέτω ταῦτ' ἐλεγχθεῖς, ὅσα ὁ καταμαρτυρηθεῖς πάσχειν ἔμελλεν.

16. Ἄν δὲ πραχθέντος φόνου ἐν τινι χώρᾳ μὴ εὐρίσκηται ὁ δράσας, μήθ' ὑπονοῇται τις ὡς διὰ μίσους ἀπεκτονηκώς, ζητεῖτωσαν μὲν αὐτὸν μετὰ πολλῆς σπουδῆς, μὴνυτρα προθέμενοι. Μηδενὸς δὲ τῶν τοιούτων μὴνύοντος, αἱ ἀρχαὶ τῶν πόλεων τῶν πλησίον τῇ χώρᾳ ἐν ἣ ὁ φόνος ἐπράχθη, καὶ ἡ γερουσία συνελθόντες, μετρεῖτωσαν ἀπὸ τοῦ τόπου ὅπου κεῖται
235 ὁ νεκρὸς τὴν χώραν. Ἡ δ' ἂν ἡ πλησιαιτάτη πόλις, οἱ ἐν αὐτῇ δημόσιοι, πριάμενοι δάμαλιν, καὶ κομίσαντες εἰς φάραγγα καὶ ἀνεπιτήδειον ἀρότρω καὶ φυτοῖς χωρίον, τοὺς τίνοντας κοψάτωσαν τῆς βοῦς, καὶ χέρνιβας ἐλόμενοι ὑπὲρ κεφαλῆς τῆς βοῦς οἱ ἱερεῖς καὶ οἱ Λευῖται καὶ ἡ γερουσία τῆς πόλεως ἐκείνης, καθαρὰς ἀναβησάτωσαν τὰς χεῖρας ἔχειν ἀπὸ τοῦ φόνου, καὶ μήτε δρᾶσαι, μήτε δρωμένῳ παρατυχεῖν, ἐπικαλεῖσθαι δὲ ἴλεω τὸν θεόν, καὶ μηκέτι τοιοῦτο δεινὸν συμβῆναι τῇ γῇ πάθος.

17. Ἀριστοκρατία μὲν οὖν κράτιστον καὶ ὁ κατ' αὐτὴν βίος, καὶ μὴ λάβοι πόθος ὑμᾶς ἄλλης πολιτείας, ἀλλὰ ταύτην στέργοιτε, τοὺς νόμους ἔχοντες
236 δεσπότας καὶ κατ' αὐτοὺς ἕκαστα πράττοντες. Ἀρκεῖ γὰρ ὁ θεὸς ἡγεμὼν εἶναι. Βασιλέως δ' εἰ γένοιτο ἔρως ὑμῖν, ἔστω μὲν οὗτος ὁμόφυλος, πρόνοια δ' αὐτῷ δικαιοσύνης καὶ τῆς ἄλλης ἀρετῆς διαπαντὸς ἔστω. Παραχωρεῖτω δὲ οὗτος τοῖς μὲν νόμοις καὶ τῷ θεῷ, τὰ πλείονα τοῦ φρονεῖν, πρᾶσσειτω δὲ μηδὲν δίχα τοῦ ἀρχιερέως καὶ τῆς τῶν γερουσιαστῶν γνώμης· γάμοις τε μὴ πολλοῖς χρώμενος, μηδὲ πλῆθος διώκων χρημάτων μηδ' ἵππων, ὧν αὐτῷ παραγενομένοιον ὑπερήφανος ἂν τῶν νόμων ἔσοιτο. Κωλυέσθω δὲ, εἰ τού-

των τι διὰ σπουδῆς ἔχοι, γίνεσθαι τοῦ συμφέροντος ὑμῖν δυνατωτέρως.

18. Ὅρους γῆς μὴ ἐξέστω κινεῖν, μήτε οἰκείας μὴτ' ἀλλοτρίας πρὸς οὓς ἔστιν ὑμῖν εἰρήνη· φυλαττέσθω δὲ ὡς περ θεοῦ ψῆφον βέβαιον εἰς αἰῶνα κειμένην ἀναιρεῖν, ὡς πολέμων ἐντεῦθεν καὶ στάσεων γινομένων, ἐκ τοῦ πλεονεκτοῦντας προσωπτέρω χωρεῖν βοίλεσθαι τῶν ὅρων· μὴ γὰρ μακρὰν εἶναι τοῦ καὶ τοὺς νόμους ὑπερβαίνειν τοὺς τὸν ὅρον μετακινοῦντας.

19. Γῆν ὃ φυτεύσας, πρὸ ἐτῶν τεσσάρων ἂν καρπὸν προβάλλῃ τὰ φυτὰ, μήτε τῷ θεῷ ἀπαρχὰς ἐντεῦθεν ἀποφερέτω, μὴτ' αὐτὸς χρήσθω· οὐ γὰρ κατὰ καιρὸν τοῦτον ὑπ' αὐτῶν ἐνεχθῆναι· βιασαμένης δὲ τῆς φύσεως αἰώρως, μήτε τῷ θεῷ ἀρμόζειν, μὴτ' αὐτῷ τῷ δεσπότῃ χρῆσθαι. Τῷ δὲ τειάρτῳ τρυγάτω πᾶν τὸ γενόμενον, τότε γὰρ ὥριον εἶναι, καὶ συναγαγὼν εἰς τὴν ἱερὰν πόλιν κομιζέτω, καὶ σὺν τῇ δεκάτῃ τοῦ ἄλλου καρποῦ μετὰ τῶν θύλων εὐωχοίμενος ἀναλίσκῃτω, καὶ μετ' ὄρφανῶν καὶ χηρευουσῶν γυναικῶν. Πέμπτου δὲ ἔτους κύριος ἔστω τὰ φυτὰ καρποῦσθαι.

20. Τὴν ἀμπέλους κατάφυτον γῆν μὴ σπείρειν· ἀρκεῖ γὰρ αὐτῇ τρέφειν τοῦτο τὸ φυτὸν, καὶ τῶν ἐξ ἀρότρου πόνων ἀπηλλάχθαι· βουσίην ἀροῦν τὴν γῆν, καὶ μηδὲν τῶν ἐτέρων ζώων σὺν αὐτοῖς ὑπὸ ζεύγλῃν ἄγοντας, ἀλλὰ κατ' οἰκεῖα γένη καὶ ἐκεῖνοις ποιεῖσθαι τὸν ἄροτον· εἶναι δὲ καθαρὰ τὰ σπέρματα καὶ ἀνεπίμικτα, καὶ μὴ σύνδυο καὶ τρία σπείρειν, οὐ γὰρ τῇ τῶν ἀνομοίων κοινωνίᾳ χαίρειν τὴν φύσιν· μὴ 237 δὲ κτήνεσιν ἐπάγειν ὅσα μὴ συγγενῇ, θέος γὰρ ἐκ τούτου μὴ διαβῇ καὶ μέχρι τῶν ἀνθρώπων ἢ πρὸς τὸ ὁμόφυλον ἀτιμία, τὴν ἀρχὴν ἀπὸ τῶν περὶ τὰ μικρὰ καὶ τὰ φαῦλα πρότερον λαβοῦσα. Δεῖ δὲ μηδὲν εἶναι τοιοῦτον συγκεχωρημένον, ἐξ οὗ κατὰ μίμησιν παρατροπή τις τῶν κατὰ τὴν πολιτείαν ἔσσοιτο,

ἀλλ' ὡς οὐ περὶ τῶν τυχόντων ἀμελεῖται τοῖς νόμοις εἰδόσι προνοεῖσθαι τοῦ κατ' αὐτοὺς ἀμέμπτου.

21. Ἀμῶντας δὲ καὶ συναιροῦντας τὰ θέρη, μὴ καλαμᾶσθαι· καταλείπειν δέ τινα καὶ τῶν δραγμαίων τοῖς βίου σπανίζουσιν, ἔρμαιον εἶναι τούτοις πρὸς διατροφὴν· ὁμοίως δὲ καὶ τῆς τρύγης ἀπολείπειν τὰς ἐπιφυλλίδας τοῖς πένησι· καὶ τῶν ἐλαίων παρεῖναι τε τοῦ καρποῦ πρὸς συλλογὴν τοῖς ἐξ ἰδίων οὐκ ἔχουσι μεταλαβεῖν. Οὐ τοσαύτη γὰρ ἂν ἐκ τῆς ἐπ' ἀκριβὲς αὐτῶν συλλογῆς εὐπορία τοῖς δεσπόταις γένοικο, ὅση χάρις ἐκ τῶν δεομένων ἔλθοι, τό τε θεῖον τὴν γῆν προθυμοτέραν εἰς τὴν ἐκτροφὴν τῶν καρπῶν ἀπεργάζεται, μὴ τοῦ κατ' αὐτοὺς προνοουμένων λυσιτελοῦς, ἀλλὰ καὶ τῆς τῶν ἄλλων διατροφῆς λόγον ἔχόντων. Μηδὲ βοῶν, ὅποτε τρίβοιεν τοὺς στάχους, ἀποδεῖν τὰ στόματα ἐπὶ τῆς ἄλως· οὐ γὰρ εἶναι δικαίον εἶργειν τοὺς συνειργασμένους τοῦ καρποῦ, καὶ περὶ τὴν γένεσιν αὐτοῦ πονήσαντας· μηδὲ ὁπώρας ἀκμαζούσης κωλύειν ἄπτεσθαι τοὺς ὁδῶν βαδίζοντας, ἀλλ' ὡς ἐξ οἰκείων αὐτοῖς ἐπιτρέπειν ἐμπέλπασθαι, καὶ ἐγγώριοι τυγχάνωσι καὶ ξένοι, χαίροντας ἐπὶ τῇ παρέχειν αὐτοῖς τῶν ὥραιων μεταλαμβάνειν· ἐπιφέρεσθαι δ' αὐτοῖς μηδὲν ἐξέστω· μηδὲ τρυγῶντες ὦν εἰς τὰς ληναὺς κομίζουσιν εἰργέταισαν τοὺς ὑπαντιάζοντας ἐπεσθίειν, ἄδικον γὰρ ἀγαθῶν, ἃ κατὰ βούλησιν θεοῦ παρῆλθον εἰς τὸν βίον, φθονεῖν τοῖς ἐπι-
238 θυμοῦσιν αὐτῶν μεταλαμβάνειν, τῆς ὥρας ἐν ἀκμῇ τε οὔσης καὶ σπενδούσης ἀπελθεῖν, ὡς τῷ θεῷ κεχαρισμένον ἂν εἴη, καὶ ὑπ' αἰσχύνῃς τιναὺς ὀννοῦντας ἄψασθαι, λαβεῖν παρακαλείτωσαν, ὄντας μὲν Ἰσραηλίτας, ὡς κοινωνοὺς καὶ δεσπότας διὰ τὴν συγγένειαν· ἀφιγμένους δ' ἀλλαχόθεν ἀνθρώπους ξενίων τυχεῖν ἀξιοῦντες, ὧν ὁ θεὸς κατ' ὥραν αὐτοῖς παρέσχεν. Ἀναλώματα γὰρ οὐχ ἡγητέον, ὅσα τις κατὰ χρηστότητα παρήσῃ ἀνθρώπῳ λαμβάνειν, τοῦ θεοῦ τὴν ἀφθονίαν τῶν ἀγαθῶν χορηγοῦντος, οὐκ ἐπὶ τὸ

καρποῦσθαι μόνον, ἀλλὰ καὶ τὸ διδόναι φιλοτίμως, καὶ βουλομένου τῷ τρόπῳ τούτῳ τὴν ἰδίαν περὶ τὸν Ἰσραηλιτῶν λαὸν εὐνοίαν καὶ τὴν χορηγίαν τῆς εὐδαιμονίας καὶ τοῖς ἄλλοις ἐμφανίζεσθαι, ἐκ πολλοῦ τοῦ περιόντος αὐτοῖς καὶ ἐκείνοις μεταδιδόντων. Ὁ δὲ παρὰ ταῦτα ποιήσας, πληγὰς μιᾷ λιπούσας τεισασάκοντα τῷ δημοσίῳ σκύτει λαβὼν, τιμωρίαν ταύτην αἰσχίστην ἐλεύθερος ὑπομενέτω, ὅτι τῷ κέρδει δουλεύσας ὕβρισε τὸ ἀξίωμα. Καλοῖς γὰρ ὑμῖν ἔχει, πεπειραμένοις ἐν Αἰγύπτῳ συμφορῶν καὶ κατὰ τὴν ἐρημίαν, πρόνοιαν τῶν ἐν τοῖς ὁμοίοις ὑπαρχόντων ποιεῖσθαι, καὶ τυχόντας εὐπορίας ἐξ ἐλέου καὶ προνοίας τοῦ θεοῦ, τὴν αὐτὴν ταύτην ἐξ ὁμοίου πάθους ἀπομερίζειν τοῖς δεομένοις.

22. Ταῖς δὲ δεκάταις δυσίν, ἃς ἔτους ἑκάστον προεῖπον τελεῖν, τὴν μὲν τοῖς Λευῖταις, τὴν δὲ ἐτέ- 239 ραν πρὸς τὰς εὐωχίας, τρίτην πρὸς αὐταῖς κατὰ 240 τὸ ἔτος τρίτον συμφέρειν εἰς διανέμησιν τῶν σπανιζόντων, γυναῖξί τε χήραις καὶ παισὶν ὀρφανοῖς· τῶν δ' ὠραίων ὅτι καὶ πρῶτον ἑκάστη τύχῃ γενόμενον, εἰς τὸ ἱερὸν κομιζέτωσαν, καὶ τὸν θεὸν ὑπὲρ τῆς ἐνεγκαμένης αὐτὰ γῆς, ἣν αὐτοῖς κτήσασθαι παρέσχεν, εὐλογήσαντες, θυσίας ἃς ὁ νόμος αὐτοῖς ἐπιφέρειν κελεύει ἐπιτελέσαντες, τούτων τὰ πρωτόλεια τοῖς ἱερεῦσι διδότησαν. Ἐπειδὴν δὲ ταῦτα ποιήσας τις, καὶ πάντων ταῖς δεκάταις ἅμα ταῖς εἰς τοὺς Λευῖτας καὶ τὰς εὐωχίας ταῖς ἀπαρχαῖς ἀπενηνοχῶς, ἀπεινὰ μέλλῃ πρὸς αὐτὸν οἴκαδε, στὰς ἀντικρὺς τοῦ τεμενίσματος εὐχαριστησάτω μὲν τῷ θεῷ, ὅτι τῆς ἀπ' Αἰγυπτίων αὐτοὺς ὕβρεως ἀπαλλάξας γῆν αὐτοῖς ἀγαθὴν καὶ πολλὴν ἔδωκε καρποῦσθαι, μαρτυράμενος δὲ ὡς τὰς τε δεκάτας κατὰ τοὺς Μωϋσέως τελέσειε νόμους, αἰτησάσθω τὸν θεὸν εὖμενῇ καὶ ἰλεων αὐτῷ διαπαντὸς εἶναι, καὶ κοινῇ πᾶσιν Ἑβραίοις διαμέ- 241 νειν, φυλάττοντα μὲν ἃ ἔδωκεν αὐτοῖς ἀγαθὰ, προςκτῆσαντα δὲ ὅσα δύναται χαρίζεσθαι.

23. Γαμεῖταισαν δὲ ἐν ὧσιν γάμου γεγνημένοι παρ-
 θένους ἐλευθέρους γονέων ἀγαθῶν· ὁ δὲ μὴ μέλλων
 ἄγεσθαι παρθένον, μὴ ζευγνύσθω συνοικοῦσαν ἄλλω
 νοθεύσας, μὴ δὲ λυπῶν τὸν πρότερον αὐτῆς ἄνδρα·
 δούλαις δὲ μὴ γαμεῖσθαι τοῖς ἐλευθέροις, μηδ' ἂν
 ὑπ' ἔρωτος πρὸς τοῦτό τινες ἐκβιάζωνται. Κρατεῖν
 δὲ τῆς ἐπιθυμίας τὸ εὐπρεπὲς καὶ τοῖς ἀξιώμασι
 πρόσφορον. "Εἰ δὲ μὴδ' ἡταιρημένης εἶναι γάμον,
 ἧς δι' ὕβριν τοῦ σώματος τὰς ἐπὶ τῷ γάμῳ θυσίας
 ὁ θεὸς οὐκ ἂν πρόσοιτο· γένοιτο γὰρ ἂν οὕτω τῶν
 παιδῶν τὰ φρονήματα ἐλευθέρια καὶ πρὸς ἀρετὴν ὄρ-
 θια, εἰ μὴ τύχοιεν ἐκ γάμων φύντες αἰσχροῶν, μηδ'
 ἐξ ἐπιθυμίας οὐκ ἐλευθέρῃ συνελθόντων. Εἴ τις ὥς
 παρθένον μνηστευσάμενος, ἔπειτα μὴ τοιαύτην εὖροι,
 δίκην λαχὼν αὐτὸς μὲν κατηγορεῖται, χρώμενος εἰς
 ἀπόδειξιν οἷς ἂν ἔχοι τεκμηρίους· ἀπολογεῖσθω δὲ ὁ
 τῆς κόρης πατήρ, ἢ ἀδελφός, ἢ ὅς ἂν μετὰ τούτους
 ἐγγυτέρω δοκεῖ τοῦ γένους. Καὶ κριθεῖσα μὲν ἡ κόρη
 μὴ ἀδικεῖν, συνοικεῖται τῷ κατηγορήσαντι, μηδὲ μίαν
 ἐξουσίαν ἔχοντος ἐκείνου ἀποπέμπεσθαι αὐτήν, πλὴν
 εἰ μὴ μεγάλας αἰτίας αὐτῷ παράσχοι, καὶ πρὸς ἃς
 οὐδ' ἀντειπεῖν δυνηθεῖη. Τοῦ δὲ τολμηρῶς καὶ προ-
 πετεῶς ἐπενεγκεῖν αἰτίαν καὶ διαβολὴν πρόστεμον ἐκ-
 τινέτω, πληγὰς τεσσαράκοντα μιᾶς λειπούσης λαμβά-
 νων, καὶ πεντήκοντα σίκλους ἀποινέτω τῷ πατρί·
 ἂν δ' ἐλέγξη τὴν παιδίσκη ἐφθαρμένην, δημότις μὲν
 οὖσα, τοῦ μὴ σωφρόνως προστῆναι τῆς παρθενίας
 ἄχρι νομίμων γάμων, καταλευέσθω, ἂν δ' ἐξ ἱερέων
 ἢ γεγεννημένη, καίεσθω ζῶσα. Δύο γυναικῶν οὐσῶν
 τινι, καὶ τῆς μὲν ἑτέρας ἐπὶ τιμῇ σφόδρα καὶ εὐνοίᾳ
 κειμένης ἢ δι' ἔρωτα καὶ κάλλος ἢ κατ' ἄλλην αἰτίαν,
 τῆς δὲ ἑτέρας ἐν ἐλάττω μοίρᾳ τυγχανούσης, ἂν ὁ
 ἐκ τῆς ἀγαπωμένης παῖς γεγνημένος, νεώτερος ὢν τοῦ
 ἐκ τῆς ἑτέρας φύντος, ἀξιοῖ διὰ τὴν πρὸς τὴν μὴ-
 τέρα τοῦ πατρὸς εὐνοίαν τῶν πρεσβείων τυγχάνειν,
 242 ὥστε διπλοῦν τὸ μέρος τῆς πατρῴας οὐσίας λαμ-

βάνειν — τοῦτο γὰρ ἐν τοῖς νόμοις διατάχῃ —
 μὴ συγκεχωρήσθω· ἄδικον γὰρ τὸν τῇ γενέσει πρε-
 ρύτερον, ὅτι τὰ τῆς μητρὸς αὐτῷ ἥτιονα, παρὰ τῇ
 διαθέσει τοῦ πατρὸς τῶν ὀφειλομένων αὐτῷ στέρε-
 σθαι. Ὁ κόρην ἄλλω κατηγγυημένην φθείρας, εἰ μὲν
 πείσας καὶ πρὸς τὴν φθορὰν συγκαταίνον λαβὼν,
 ἀποθνησκέτω σὺν αὐτῇ· πονηροὶ γὰρ ὁμοίως ἑκάτεροι,
 ὁ μὲν τὸ αἰσχιστον πείσας ἐκαυσίως ὑπομῖναι, καὶ
 προτιμῆσαι τοῦτο τοῦ ἐλευθέρου γάμου τὴν κόρην, ἡ
 δὲ παρασχεῖν αὐτὴν πεισθεῖσα δι' ἡδονὴν ἢ διὰ κέρ-
 дос πρὸς τὴν ὕβριν· ἐὰν δὲ πού μόνῃ περιπεσὼν
 βιάσῃται μηδενὸς βοηθοῦ παρόντος, μόνος ἀποθνη-
 σκέτω. Ὁ φθείρας παρθένον μήπω κατηγγυημένην,
 αὐτὸς γαμείτω· ἦν δὲ τῷ πατρὶ τῆς κόρης μὴ δόξῃ
 συνοικίζειν αὐτῷ, πεντήκοντα σίκλους τὴν τιμὴν τῆς
 ὕβρεως καταβαλλέτω. Γυναικὸς τῆς συνοικούσης βου-
 λόμενος διαζευχθῆναι καθ' ὥς δημοτοῦν αἰτίας, —
 πολλαὶ δ' ἂν τοῖς ἀνθρώποις τοιαῦται γίνοντο, —
 γράμμασι μὲν περὶ τοῦ μηδέποτε συνελθεῖν ἰσχυρε-
 ζέσθω· λαβοὶ γὰρ ἂν οὕτως ἐξουσίαν ἡ γυνὴ συνοι-
 κεῖν ἑτέρῳ, πρότερον γὰρ οὐκ ἐφετέον· εἰ δὲ καὶ
 πρὸς ἐκεῖνον κωκωθείῃ, ἢ τελευτήσαντος αὐτοῦ θελή-
 σαι γαμεῖν ὁ πρότερος, μὴ ἐξεῖναι αὐτὴν ἐπανιέναι.
 Τὴν ἄτεκνον, τοῦ ἀνδρὸς αὐτῇ τετελευτηκότος, ὁ ἀδελ-
 φὸς ἐκείνου γαμείτω, καὶ τὸν παῖδα τὸν γινόμενον τοῦ
 τοῦ τεθνεῶτος καλέσας ὀνόματι, τρεφέτω τοῦ κληροῦ
 διάδοχον· τοῦτο γὰρ καὶ τοῖς δημοσίαις λυσitteλῆσει
 γινόμενον, τῶν οἴκων οὐκ ἐκλειπόντων, καὶ τῶν χρη-
 μάτων τοῖς συγγενέσι μερόντων· καὶ ταῖς γυναιξὶ
 κουφισμὸν οἴσει τῆς συμφορᾶς, τοῖς ἔγγιστα τῶν προ-
 τέρων ἀνδρῶν συνοικούσαις. Ἐὰν δὲ μὴ βούληται
 γαμεῖν ὁ ἀδελφὸς, ἐπὶ τὴν γερούσιαν ἔλθοῦσα ἡ γυνή,
 μαρτυράσθω τοῦθ' ὅτι βουλομένη αὐτὴν ἐπὶ τοῦ οἴ-
 κου μένειν καὶ τεκνοῦν ἐξ αὐτοῦ μὴ προσδέχοιτο, ὕβρι-
 ζων τὴν τοῦ τεθνηκότος ἀδελφοῦ μνήμην. Ἐρουμέ-
 νης δὲ τῆς γερούσιαις διὰ ποίαν αἰτίαν ἀλλοτρίως ἔχοι

πρὸς τὸν γάμον, ἂν τε μικρὰν ἂν τε μελῶ λέγῃ, πρὸς ταῦτα ῥεπέτω, ὑπολύσασα δ' αὐτὸν ἢ γυνὴ τοῦ ἀδελφοῦ τὰ σάνδαλα, καὶ πτύσασα αὐτοῦ εἰς τὸ πρόσωπον, τούτων αὐτὸν ἄξιον εἶναι παρ' αὐτῆς λεγέτω τυγχάνειν, ὑβρίσαντα τὴν τοῦ κατοικομένου μνήμην. Καὶ ὁ μὲν ἐκ τῆς γερουαίας ἀπέτω, τοῦτ' ἔχων ὄνειδος πρὸς ἅπαντα τὸν βίον, ἢ δὲ ὥπερ ἂν βουληθῇ τινι τῶν δεομένων γαμείσθω. Ἄν δ' αἰχμάλωτόν τις λάβῃ παρθένον, ἂν τε καὶ γεγαμημένην, βουλομένη συνοικεῖν μὴ πρότερον ἐξέστω εὐνῆς ἀψασθαι καὶ κοινονίας, πρὶν ἢ ξυραμένην αὐτήν, καὶ πένθιμον σχῆμα ἀναλαβοῦσαν, ἀποθρηνησαι συγγενεῖς καὶ φίλους τοὺς ἀπολωλότας ἐν τῇ μάχῃ, ὅπως τὸ ἐπ' αὐτοῖς κορέσασα λυπηρὸν, ἔπειτα οὕτως ἐπ' εὐνοχίας τραπῇ καὶ γάμους· καλὸν γὰρ εἶναι καὶ δίκαιον παιδοποιῶν παραλαμβάνοντα θεραπεύειν αὐτῆς τὸ βουλευτόν, ἀλλὰ μὴ τὴν ἰδίαν ἡδονὴν διώκοντα μόνον, τοῦ κατ' αὐτὴν ἀμελεῖν κεχαρισμένου. Τριάκοντα δ' ἡμερῶν τῷ πένθει διελθουσῶν, αὐτάρκεις γὰρ ἐπὶ τοῖς δακρύοις αὗται τῶν φιλάτων τοῖς φρονίμοις, τότε χωρεῖν ἐπὶ τὸν γάμον· εἰ δ' ἐμπλησθεὶς τῆς ἐπιθυμίας ὑπερηφάνευσεν αὐτὴν γαμετὴν ἔχειν, μὴ κατ' ἐξουσίαν ἐχέτω καταδουλοῦν αὐτήν, ἀλλ' ὅπη βούλεται χωρεῖν ἀπέτω, τοῦτο ἐλεύθερον ἔχουσα.

24. "Ὅσοι δ' ἂν τῶν νεωτέρων περιφρονοῦσι τοὺς γονεῖς, καὶ τιμὴν αὐτοῖς μὴ νέμωσιν, ἢ δι' αἰσχύνῃ ἢ διὰ σύνεσιν ἐξυβρίζοντες εἰς αὐτοὺς, πρῶτον μὲν λόγοις αὐτοὺς νουθετείτωσαν οἱ πατέρες, — αὐτάρκεις γὰρ ἐπιφύεσαν οὗτοι δικασταί, — συνελθεῖν μὲν ἀλλήλοις οὐχ ἡδονῆς ἕνεκα λέγοντες, οὐδὲ τῆς τῶν χρημάτων αὐξήσεως, κοινῶν τῶν ἑκατέρους ὑπαρχόντων γενομένων, ἀλλ' ὅπως παίδων τύχωσιν, οἱ γηρωκομήσουσιν αὐτοὺς, καὶ ὧν ἂν δέωνται παρ' αὐτῶν ἔξουσιν. Γενόμενον δέ γε, μετὰ χαρᾶς καὶ τοῦ τῷ θεῷ χάριν εἰδέναι τὴν μεγίστην, ἀράμενοι, διὰ σπουδῆς ἀνεθρέψαμεν, μηδενὸς φειδῶ ποιούμενοι τοῦ καὶ

δόξαντος εἰς σωτηρίαν τὴν σὴν καὶ παιδείαν τῶν ἀρισ-
των εἶναι χρησίμου. Νῦν δὲ — συγγνώμην γὰρ δεῖ
νέμειν ἐφ' ἁμαρτήμασι νέων — ἀποχρήσοι ὅσα τῆς
εἰς ἡμᾶς τιμῆς ὀλιγώρησας, καὶ μεταβαλοῦ πρὸς τὸ
σωφρονέστερον· λογισάμενος καὶ τὸν θεὸν ἐπὶ τοῖς εἰς
πατέρας τολμωμένοις χαλεπῶς ἔχειν, ὅτι καὶ αὐτὸς
πατὴρ τοῦ παντὸς ἀνθρώπων γένους ἐστὶ, καὶ συν-
αιτιμοῦσθαι δοκεῖ τοῖς τὴν αὐτὴν αὐτῷ προσηγορίαν
ἔχουσιν, οὐχ ὥν προσῆκον αὐτοῖς παρὰ τῶν παιδῶν
τυγχανόντων. Καὶ νόμος κολαστὴς γίνεται τῶν τοιού-
των ἀπαραίτητος, οὗ σὺ μὴ πειραθείης.' Καὶ μὲν
τούτοις θεραπεύεται τὸ τῶν νέων αὐθαδές, ἀπαλλατ-
τέσθωσαν τῶν ἐπὶ τοῖς ἡγνοημένοις ὀνειδῶν. Οὐ- 244
τως γὰρ ὅτε νομοθέτης ἀγαθὸς ἂν εἴη, καὶ οἱ πα-
τέρες εὐτυχεῖς, οὐκ ἐπιδόντες οὔτε υἱὸν κολαζόμενον
οὔτε θυγατέρα. Εἰ δὲ οἱ λόγοι καὶ ἡ παρ' αὐτῶν
διδασκαλία τοῦ σωφρονεῖν τὸ μηδὲν εἶναι φανῶσιν,
ἐχθροὺς δ' ἀσπόνδους ποιεῖ αὐτῷ τοὺς νόμους τοῖς συν-
εχέσι κατὰ τῶν γονέων τολμήμασι, προαχθεῖς ὑπ'
αὐτῶν τούτων ἔξω τῆς πόλεως τοῦ πλήθους ἐπομένου,
καταλευέσθω, καὶ μέινας δι' ὅλης τῆς ἡμέρας εἰς θεῶν
τὴν ἀπάντων, θαπτέσθω νυκτός· οὕτως δὲ καὶ οἱ
ὅπως οὖν ὑπὸ τῶν νόμων ἀναιρεθῆναι κατακριθέντες.
Θαπτέσθωσαν δὲ καὶ οἱ πολεμιοί, καὶ νεκρὸς μηδὲ
εἰς γῆς ἄμοιρος κείσθω, περαιτέρω τοῦ δικαίου τιμω-
ρίαν τινῶν.

25. Δανείζειν δὲ Ἑβραίων ἐπὶ τόκοις ἐξέστω μη-
δενί, μὴ τε βρωτὸν μὴ τε ποτόν· οὐ γὰρ δίκαιον
προσδεύεσθαι τοῦ ὁμοφύλου τὰς τύχας, ἀλλὰ βοη-
θήσαντα ταῖς χρεαῖαις αὐτοῦ, κέρδος εἶναι νομίζειν
τὴν τ' ἐκείνων εὐχαριστίαν καὶ τὴν ἀμοιβὴν τὴν παρὰ
τοῦ θεοῦ γενησομένην ἐπὶ τῇ χρηστότητι.

26. Οἱ δὲ λαβόντες εἴτε ἀργύρια εἴτε τινα τῶν
καρπῶν ὑγρῶν ἢ ξηρῶν, κατὰ νοῦν αὐτοῖς τῶν παρὰ
τοῦ θεοῦ χωρησάντων, κομίζοντες μεθ' ἡδονῆς ἀπο-
διδότωσαν τοῖς δοῦσιν, ὥσπερ ἀποθέμενοι εἰς τὰ αὐ-

ταῶν, καὶ πάλιν εἰ δεηθεῖεν ἔχοντες. Ἄν δ' ἀναίσχυρ-
 τῶσι περὶ τὴν ἀπόδοσιν, μὴ πρὸς τὴν οἰκίαν βαδί-
 σαντας ἐνεχυριάξωιν, πρὶν ἢ δίκη περὶ τούτου γένη-
 ται· τὸ δ' ἐνέχυρον αἰτεῖν ἔξω, καὶ τὸν ὀφείλοντα κο-
 μιζεῖν δι' αὐτοῦ, μηδὲν ἀντιλέγοντα τῷ μετὰ νόμου
 βοηθείας ἐπ' αὐτὸν ἤκοντι. Καὶ μὲν εὐπορος ἢ ὁ
 ἐνεχυριασμένος, κατεχέτω τοῦτο μέχρι τῆς ἀποδόσεως
 245 ὁ δεδανεικὼς, ἂν δὲ πένης, ἀποτιθέτω πρὶν ἡλίου
 θυσμῶν, καὶ μάλιστα ἂν ἱμάτιον ἢ τὸ ἐνέχυρον, ὅπως
 εἰς ὕπνον ἔχη τοῦτο, φύσει τοῦ θεοῦ τοῖς πενομένοις
 ἔλεον νέμοντος. Μύλην δὲ καὶ τὰ περὶ ταύτην σκευὴ
 μὴ ἔξεῖναι λαμβάνειν ἐνέχυρον, ὅπως μὴ στέρωνται
 καὶ τῶν πρὸς τὰ σιτία ὀργάνων, μηδ' ὑπ' ἐνδείας πά-
 θωσί τι τῶν χειρόνων.

27. Ἐπ' ἀνθρώπου μὲν κλοπῇ θάνατος ἔστω ζη-
 μία, ὁ δὲ χρυσὸν ἢ ἄργυρον ὑφελόμενος, τὸ διπλοῦν
 ἀποτινύτω. Κτείνας δ' ἐπὶ τοῖς κατ' οἶκον κλεπτο-
 μένοις τις ἄθῳος ἔστω, καὶ εἰ πρὸς διορύγματι τει-
 χίου. Βόσκημα δὲ ὁ κλέψας τετραπλὴν τὴν ζημίαν
 ἀποτινύτω, πλὴν βοδὸς, πενταπλὴν δὲ ὑπὲρ τούτου
 καταβαλλέτω. Ὁ δὲ τὸ ἐπιτίμιον ἄπορος διαλύσασθαι,
 δοῦλος ἔστω τοῖς καταδικασαμένοις.

28. Πραθεῖς δὲ ὁμοφύλῳ τις ἔξ ἔτη δουλευέτω,
 τῷ δὲ ἐβδόμῳ ἐλευθερὸς ἀφείσθω, εἰ δὲ, τέκνων
 αὐτῷ γενομένων ἐκ δούλης παρὰ τῷ πριαμένῳ, διὰ
 τὴν εὐνοίαν καὶ τὴν πρὸς τὰ οἰκεῖα φιλοστοργίαν βού-
 ληται δουλεύειν, ἐνιαυτοῦ ἐνστάντος τοῦ Ἰωβήλου, πεν-
 τηκοστὸς δὲ ἐνιαυτός ἐστιν, ἐλευθεροῦσθω, καὶ τὰ
 τέκνα καὶ τὴν γυναῖκα ἐλευθέραν ἐπαγόμενος.

29. Ἐὰν δὲ τις ἢ χρυσίον ἢ ἄργύριον εὖρη καθ'
 ὁδὸν, ἐπιζητήσας τὸν ἀπολωλοκότα, καὶ κηρύξας τὸν
 τόπον ἐν ᾧ εὔρεν, ἀποδότην, τὴν ἐκ τῆς ἐτέρου ζημίας
 ἀφέλειαν οὐκ ἀγαθὴν ὑπολαμβάνων. Ὁμοίως καὶ περὶ
 βοσκημάτων οἷς ἂν ἐντύχοι τις κατ' ἐρημίαν πλανω-
 μένοις, μὴ εὐρεθέντος τοῦ κυρίου παραχορῆμα παρ'

αὐτῷ φυλαττέτω, μαρτυράμενος τὸν θεὸν μὴ νοσφίζεσθαι ἀλλότρια.

30. Μὴ ἐξεῖναι δὲ παριέναι κτηνῶν τινι κακοπαθούντων ὑπὸ χειμῶνος πεπτωκότων ἐν πληρῷ· 246 συνδιασώζειν δὲ, καὶ τὸν πόνον οἰκεῖον ἡγησάμενον βοηθεῖν.

31. Μηνύειν δὲ καὶ τὰς ὁδοὺς τοῖς ἀγνοοῦσι, καὶ μὴ γέλωτα θηρωμένους αὐτοῖς ἐμποδίζειν πλάνη τῇν ἑτέρου χρεῖαν.

32. Ὁμοίως μὴδὲ βλασφημεῖτω τις τὸν ἀπόντα καὶ τὸν ἐνεόν.

33. Ἐν μάχῃ τις, ὅπου μὴ σιδηρὸς, πληγεὶς, παραχορῆμα μὲν ἀποθανόν ἐκδικεῖσθω, ταῦτόν παθόντος τοῦ πεπληγότος. Ἄν δὲ κομισθεὶς παρ' ἑαυτὸν καὶ νοσήσας ἐπὶ πλείονας ἡμέρας, ἔπειτα ἀποθάνῃ, ἀθῶος ἔστω ὁ πληξας. Σωθέντος δὲ καὶ πολλὰ δαπανήσαντος εἰς τὴν νοσηλείαν, ἀποτινύτω πάνθ' ὅσα παρὰ τὸν χρόνον τὸν τῆς κατακλίσεως ἀνάλωσε, καὶ ὅσα τοῖς ἰατροῖς ἔδωκεν. Ὁ γυναῖκα λακτίσας ἔγκυον, ἂν μὲν ἐξαμβλώσῃ ἢ γυνή, ζημιούσθω χρήμασιν ὑπὸ τῶν δικαστῶν, ὡς παρὰ τὸ διαφθαρέν ἐν τῇ γαστρὶ μειώσας τὸ πλῆθος, διδόνσθω δὲ καὶ τῷ ἀνδρὶ τῆς γυναικὸς παρ' αὐτοῦ χρήματα· θνησκούσης δ' ἐκ τῆς πληγῆς, καὶ αὐτὸς ἀποθνησκέτω, ψυχὴν ἀντὶ ψυχῆς κατατίσθαι δικαιούντος τοῦ νόμου.

34. Φάρμακον, μήτε θανάσιμον μήτε τῶν εἰς 247 ἄλλας βλάβας πεποιημένων, Ἰσραηλιτῶν ἐχέτω μὴδὲ εἰς· ἐὰν δὲ κεκτῆμένος φωραθῇ, τεθνήκω, τοῦτο πάσχων ὃ διέθηκεν ἂν ἐκείνους, καθ' οὓς τὸ φάρμακον ἦν παρεσκευασμένον.

35. Ὁ πηρώσας πασχέτω τὰ ὅμοια, στερόμενος οὐπὲρ ἄλλον ἐστέρησε, πλὴν εἰ μήτι χρήματα λαβεῖν ἐθέλησειεν ὁ πεπηρωμένος, αὐτὸν τὸν πεπονθότα κύριον τοῦ νόμου ποιούντος τιμήσασθαι τὸ συμβεβηκὸς αὐτῷ πάθος καὶ συγχωροῦντος, εἰ μὴ βούληται γενέσθαι πικρότερος.

36. Βοῦν τοῖς κέρασι πλήττοντα ὁ δεσπότης ἀποσφαττέτω· εἰ δ' ἐφ' ἄλλως κτείνειέ τινα πλήξας, αὐτὸς μὲν καταλευσθεὶς ἀποθνησκέτω, μηδ' εἰς τροφήν εὐχρηστος εἶναι κατηξιωμένος. Ἐὰν δὲ καὶ ὁ δεσπότης ἐλέγχεται προειδῶς αὐτοῦ τὴν φύσιν καὶ μὴ φυλαξάμενος, καὶ αὐτὸς θνησκέτω, ὡς αἴτιος τῷ ὑπὸ τοῦ βοῦς ἀνηρημένῳ γεγεννημένος. Ἐὰν δὲ δοῦλον ἢ θεραπεύειν ἀποκτείνῃ βοῦς, αὐτὸς μὲν καταλιθούσθω, τριάκοντα δὲ σίκλους ὁ κύριος τοῦ βοῦς ἀποτινύτω τῷ δεσπότῃ τοῦ ἀνηρημένου. Βοῦς δ' ἐὰν οὕτως πληγείς ἀποθάνῃ πωλείσθωσαν καὶ ὁ τεθνεὺς καὶ ὁ πλήξας, καὶ τὴν τιμὴν τὴν ἀμφοτέρων οἱ δεσπότες αὐτῶν διανεμέσθωσαν.

37. Οἱ φρέαρ ἢ λάκκον ὀρύξαντες, ἐπιμελὲς ποιέσθωσαν ὥστε σανίδων ἐπιβολαῖς ἔχειν κεκλεισμένα, οὐχ ὅπως τινὲς εἰργοῖντο ὑδρείας, ἀλλ' ἵνα μηδεὶς κίνδυνος ὡς ἐμπεσουμένοις ᾖ. Εἰ δ' ἂν εἰς ὄρυγμα τοιοῦτον μὴ κλειστὸν ἐμπεσὼν βόσκημά τινος διαφθαρή, τὴν τιμὴν αὐτοῦ τῷ δεσπότῃ καταβαλλέτω. Περιβαλλέσθω δὲ καὶ τοῖς στέγεσιν, ἅπερ ὡς ἀντὶ τείχους ὄντα οὐκ ἔασει τινὰς ἀποκυλισθέντας ἀποβάλλεσθαι.

38. Παρακαταθήκην δὲ, ὥσπερ ἱερόν τι καὶ θεῖον χρῆμα, ὁ παραλαβὼν φυλακῆς ἀξιούτω, καὶ μηδεὶς
248 ἀποστερεῖν θρασυνθείη τὸν πεπιστευκότα, μήτε ἀνὴρ μήτε γυνή, μηδ' εἰ χρυσὸν ἄπειρον μέλλοι κερδαίνειν, καταφρονῶν τῷ μηδένα εἶναι τὸν ἐξελέγχοντα. Καθ' ὅλου μὲν γὰρ τὸ συνειδὸς ἐπιστάμενον τὸ αὐτοῦ προσῆκεν ἕκαστον εὖ πράττειν, — καὶ μάρτυς ἀρκούμενος αὐτῷ πάντα ποιεῖτω ἢ παρ' ἄλλων ἔπαινον αὐτῷ παρεῖξει, — μάλιστα δὲ τὸν θεόν, ὃν οὐδεὶς πονηρὸς ὦν λανθάνει. Εἰ δὲ μηδὲν ἐπίβουλον ὁρῶν ὁ πιστευθεὶς ἀπολέσειεν, ἀφικόμενος ἐπὶ τοὺς ἐπτά κριτὰς ὁμνύτω τὸν θεόν, ὅτι μηδὲν παρὰ τὴν αὐτοῦ βούλησιν ἀπόλοιτο καὶ κακίαν, οὐδὲ χρησάμενου τινι μέρει αὐτῆς· καὶ οὕτως ἀνεπαιτίατος ἀπίτω. Χρησάμενος δὲ καὶ ἐλαχίστῳ μέρει τῶν πεπιστευμέ-

νων ἀπολέσας τύχη, τὰ λοιπὰ πάντα ἃ ἔλαβεν ἀποδοῦναι κατεγνώσθω. Ὅμοίως δὲ τῷ περὶ παρακαταθηκῶν, καὶ μισθὸν τις ἀποστερήσῃ τῶν ἐπὶ σώμασι τοῖς αὐτῶν ἐργαζομένων, μεμνήσθω ὅτι οὐκ ἀποστερητέον ἀνδρὸς πένητος μισθόν, εἰδότας ὡς ἀντὶ γῆς καὶ τῶν ἄλλων κτημάτων ὁ θεὸς αὐτῷ τούτον εἶη παρεσχηκὸς, ἀλλὰ μηδὲν ἀναβάλλεσθαι τὴν ἀπόδοσιν, ἀλλ' αὐθημερόν ἐκτίνειν, ὡς οὐ βουλομένου τοῦ θεοῦ τῆς ἐξ ὧν πέπόνηκε χρήσεως ὑστερεῖν τὸν ἐργασμένον.

39. Παῖδας ὑπὲρ ἀδικίας πατέρων μὴ κολάζειν, ἀλλὰ διὰ τὴν ἐκείνων αὐτῶν ἀρετὴν οἴκτου μᾶλλον ἀξιοῦν, ὅτι μοχθηρῶν ἐγένοντο πατέρων, ἣ μίσους φύντας ἐκ φαύλων. Οὐδὲ μὴν πατράσιν νεῶν ἀμαρτίαν λογιστέον, τῶν νέων πολλὰ παρὰ τὴν ἡμετέραν διδασκαλίαν αὐτοῖς ἐπιτρεπόντων, ὑπερηφανία τοῦ διδάσκεσθαι.

40. Γάλλους ἐκτρέπεσθαι, καὶ σύνοδον φεύγειν τὴν μετ' αὐτῶν, ἀφελομένους αὐτοὺς τὸ ἄρρεν καὶ 249 τὰ τῆς παιδοποιΐας καρπὸν, ὃν ἀνθρώποις ἐπ' αὐξήσει τοῦ γένους ἡμῶν ὁ θεὸς παρέσχεν. Ἐλαύνειν δὲ αὐτῶς ὡς ἐπὶ τέκνων σφαγῇ καὶ πρὸ τούτων ἀπολλύντας τὸ ἐκείνων αἷτιον, δῆλον γὰρ ὡς, τῆς ψυχῆς αὐτοῖς τεθληλυσμένης, μετεκομίσαντο πρὸς τοῦτο καὶ τὸ σῶμα, ὁμοίως δὲ καὶ πᾶν τὸ νομιζόμενον τέρας τοῖς ὄρωσι· μὴ ἐξεῖναι δὲ ποιεῖν ἐκτομίας, μήτε ἀνθρώπους, μήτε τῶν ἄλλων ζώων.

41. Αὕτη μὲν οὖν ὑμῖν εἰρηνικὴ τῶν νόμων κατὰ τὴν πολιτείαν διάταξις ἔστω, καὶ ὁ θεὸς εὖμενῆς ἀστασίαστον αὐτῆς τὸν κόσμον παρέξειται. Γένοιτο δὲ χρόνος μηδὲ εἰς, ὃς καινίσοι τι τούτων καὶ πρὸς τὸ ἐναντίον μεταβάλλοι. Ἐπεὶ δὲ ἀνάγκη τὸ ἀνθρώπινον καὶ εἰς ἀβουλήτους ἢ κατὰ προαίρεσιν ταραχὰς καὶ κινδύνους ἐμπεσεῖν, φέρε καὶ περὶ τούτων βραχεία προσδιατάξωμεν, ὡς ἂν προειδότες ἃ χρὴ ποιεῖν, ἐν τῇ χρειᾷ τῶν σωτηρίων εὐπορήτε, καὶ μὴ τότε ἃ δεῖ ποιεῖν ἐπιζητοῦντες, ἀπαρασκευάστοι τοῖς

καιροῖς παραπέσσητε. Ἰὴν, ἣν ὑμῖν ὁ θεὸς ἔδωκε πόνων καταφρονουῖσι καὶ ψυχὰς πρὸς ἀρετὴν ἡσυχμένοισι, ἀπόλεμον νέμοισθε, κεντημένοι αὐτήν, μὴτε ἀλλοτριῶν εἰς αὐτήν ἐπὶ κακώσει στρατευσάντων, μὴτε στάσεως ἐμφυλλίου κατασχούσης ὑμᾶς, ὑφ' ἧς τὰ ἐναντία πατρασι τοῖς ἑαυτῶν πράττοντες ἀπολείτε τὰ ἐκείνοισι νομισθέντα, χρώμενοί τε νόμοις, οὓς ἀγαθοὺς δοκιμάσας ὁ θεὸς παραδίδωσι, διατελοίητε. Ἔργον δὲ ὅτε ἂν πολεμικὸν ἢ νῦν ὑφ' ὑμῶν ἢ ὕστερον ἐπὶ παίδων ὑμετέρων γένηται, τοῦθ' ὑπερόριον πραχθεῖη. Μέλλοντας δὲ πολεμεῖν, πρεσβείας καὶ κήρυκας πέμπειν παρὰ τοὺς ἐκουσίως πολεμίους· πρὸ γὰρ τῶν ὅπλων καλὸν εἶναι χρῆσθαι λόγοις πρὸς αὐτοὺς, δηλοῦντας ὅτι καὶ στρατιὰν πολλὴν ἔχοντες, καὶ ἵππους, καὶ ὅπλα, καὶ πρὸ τούτων εὐμενῇ τὸν θεὸν καὶ σύμμαχον, ὅμως ἀξιοῦτε μὴ ἀναγκάζεσθαι πολεμεῖν αὐτοῖς, μηδὲ τὰ ἐκείνων ἀφαιρουμένους ἀβούλητον αὐτοῖς κέρδος προσλαμβάνειν. Καὶ πειθομένων μὲν, καλῶς ὑμᾶς ἔχειν τὴν εἰρήνην φυλάττεσθαι, εἰ δὲ φρονούντες ἐφ' ἑαυτοῖς ὡς ἰσχυῖ διαφέρουσιν, ἀδικεῖν 250 ἐθέλοιεν, στρατὸν ἐπ' αὐτοὺς ἀγάγετε, στρατηγῶν μὲν αὐτοκράτορι χρώμενοι τῷ θεῷ, ὑποστράτηγον δὲ χειροτονήσαντες ἓνα τὸν ἀρετῇ προέχοντα· πολυαρχία γὰρ πρὸς τῷ τοῖς ὀξέως τι πράττειν ἀνάγκην ἔχουσιν ἐμπόδιον εἶναι, καὶ βλάπτειν πέφυκε τοὺς χρωμένους. Στρατὸν δὲ ἄγειν καθαρὸν, ἐκ πάντων τῶν ῥώμῃ σωμάτων καὶ ψυχῆς εὐτολμία διαφερόντων, τὸ δὲ δειλὸν ἀποκρίναντας, μὴ τοὺς πολεμίους παρὰ τὸ ἔργον τραπέν εἰς φυγὴν ὠφελήσει. Τοὺς τε νεωστὶ δειμαμένους οἰκίας, οἷς οὐπω χρόνος ἀπολαύσεως αὐτῶν ἐνιαύσιος, καὶ φυτεύσαντας οὐπω δὲ καρπῶν μετεσχηκότας, ἔαν κατὰ χώραν, καὶ τοὺς μνηστευσασμένους δὲ καὶ νεωστὶ γεγαμηκότας, μὴ πόθω τούτων φειδόμενοι τοῦ ζῆν, καὶ τηροῦντες ἑαυτοὺς εἰς τὴν τούτων ἀπόλαυσιν ἐθελοκακήσωσι.

42. Στρατοπεδευσάμενοι δὲ προνοεῖτε μὴ τι τῶν δυσχερεστέρων ἐργάσησθε. Πολιορκοῦντας δὲ καὶ ξύ-

λων ἀπορουμένους εἰς ποίησιν μηχανημάτων, μὴ κείρειν τὴν γῆν ἡμεῖς δένδρα κόπτοντας, ἀλλὰ φείδεσθαι, λογιζομένους ἐπ' ὠφελείᾳ ταῦτα τῶν ἀνθρώπων γεγονέναι, καὶ φωνῆς ἂν εὐπορήσαντα δικαιολογήσασθαι πρὸς ὑμᾶς, ὥς οὐδὲν αἰτία γεγονότα τοῦ πολέμου πάσχοι κακῶς παρὰ δίκην, εἰ δυνάμεις αὐτοῖς ἦν καὶ μετοικήσαντα ἂν καὶ πρὸς ἄλλην μεταβάλλοντα γῆν. Κρατήσαντες δὲ τῇ μάχῃ, τοὺς ἀντιταξαμένους κτείνετε, τοὺς δ' ἄλλους ἐς τὸ τελεῖν ὑμῖν φόρους σώζετε, πλὴν τοῦ Χαναναίου ἔθνους· τοὺτους γὰρ πανοικί χρῆναι ἀφανίσαι.

43. Φυλάσσετε δὲ, μάλιστα ἐν ταῖς μάχαις, ὥστε μήτε γυναιῖκα ἀνδρικήν σκευὴ χρῆσθαι, μήτε ἄνδρα 251 στολῇ γυναικείῳ.

44. Πολιτείαν μὲν οὖν τοιάνδε Μωϋσῆς καταλέλοιπε, νόμους δ' ἔτι πρότερον τεσσαρακοστῷ ἔτει 252 γεγραμμένους παραδίδωσι, περὶ ὧν ἐν ἑτέρᾳ γραφῇ λέξομεν. Ταῖς δ' ἐξῆς ἡμέραις — συνεχῶς γὰρ ἐξεκκλησίασεν — εὐλογίας αὐτοῖς δίδωσι, καὶ κατάρας ἐπὶ τοὺς μὴ κατὰ τοὺς νόμους ζησομένους, ἀλλὰ παραβησομένους τὰ ἐπ' αὐτοῖς διωρισμένα. Ἐπειτα ποίησιν ἐξάμετρον αὐτοῖς ἀνέγνω, ἣν καταλέλοιπεν ἐν τῷ βιβλίῳ τῷ ἱερῷ, πρόρρησιν ἔχουσαν τῶν ἐσομένων, καθ' ἣν γέγονε πάντα καὶ γίνεται, μηδὲν ἐκείνου διημαρτηκότος τῆς ἀληθείας. Ταῦτ' οὖν τὰ βιβλία παραδίδωσι τοῖς ἱερεῦσι, καὶ τὴν κιβωτὸν εἰς ἣν καὶ τοὺς δέκα λόγους γεγραμμένους ἐν δυοῖν πλαξὶ κατέθετο, καὶ τὴν σκηνήν. Τῷ δὲ λαῷ παρήνευσε κρατήσαντι τῆς γῆς καὶ ἰδρυθέντι, μὴ λήθην λαβεῖν τῆς Ἀμαλκιτιῶν ὕβρεως, ἀλλὰ στρατεύσαντας ἐπ' αὐτοὺς τιμωρίαν ἀπολαβεῖν ὧν ἐπὶ τῆς ἐρήμου τυγχάνοντας ἐποίησαν κακῶς. Ἐξελόντας δὲ τὴν Χαναναίων γῆν, καὶ πᾶσαν διαφθείραντας τὴν ἐν αὐτῇ πληθὺν καθὰ πρέπει, τὸν βωμόν τε ἀναστήσαι πρὸς ἥλιον ἀνίσχοντα τετραμμένον, οὐ πόρρω τῆς Σικίμων πόλεως μεταξὺ δυοῖν ὁροῖν, Γαριζαίου μὲν τοῦ ἐκ δεξιῶν κειμένου,

τοῦ δὲ ἐκ λαιῶν Γιβάλου προσαγορευομένου, μερισθεῖσαν δὲ τὴν στρατιὰν καθ' ἕξ φυλὰς ἐπὶ τοῖν δυοῖν ὁροῖν ἀναστῆναι, καὶ σὺν αὐτοῖς Λευῖτας τε καὶ τοὺς ἱερέας. Καὶ πρῶτα μὲν τοὺς ἐπὶ τῷ Γαριζεὶν γενομένους εὐχέσθαι τὰ κάλλιστα τοῖς περὶ τὴν θρησκείαν τοῦ θεοῦ καὶ τὴν τῶν νόμων φυλακὴν σπουδάζουσιν, ὧν τε Μωϋσῆς εἶπε μὴ παρακρουσάμενοις, εὐφημεῖν δὲ τὰς ἑτέρας, καὶ τούτων πάλιν εὐχομένων, τὰς προηγμένας ἐπαινεῖν. Ἐπειτα τοῖς κατὰ ταῦτα παραβησομένοις κατάρας τίθεσθαι, ὑποφωνούσας ἀλλήλαις ἐπὶ κυρώσει τῶν λεγομένων. Ἀνέγραψε δὲ τὰς εὐλογίας καὶ τὰς κατάρας αὐτῶν, ὡς μηδέποτε ἐκλιπεῖν τὴν μάθησιν αὐτῶν ὑπὸ τοῦ χρόνου, ὥς δὴ καὶ τῷ βωμῷ τελευτῶν ἐνέγραψε κατὰ πλευρὰν ἑκατέραν, ἣ καὶ στάντα φησὶ τὸν λαὸν θυσαί τε καὶ ὀλοκαυτῶσαι, καὶ μετ' ἐκείνην τὴν ἡμέραν οὐκ ἐπενεγκεῖν ἱερεῖον ἕτερον, οὐ γὰρ εἶναι νόμιμον. Ταῦτ' οὖν Μωϋσῆς τε διείταξε, καὶ τὸ Ἑβραίων ἔθνος ἀκόλουθα τούτοις ποιοῦν διατελεῖ.

253 45. Τῇ δὲ ὑστεραίᾳ τὸν λαὸν σὺν γυναιξὶν ἅμα καὶ τέκνοις εἰς ἐκκλησίαν συναγαγὼν, ὡς παρῆναι καὶ τὰ ἀνδράποδα, ὥρκου τῶν νόμων αὐτοὺς φυλακὴν ποιήσασθαι, καὶ τῆς τοῦ θεοῦ διανοίας ἀκριβεῖς λογιστὰς γενομένους, μηδὲν εἰς αὐτοὺς μήτε συγγενεῖα χαρίζομένους, μήτε εἰκοντας φόβῳ, μήτε ἄλλην καθάπαξ αἰτίαν κυριωτέραν τῆς τῶν νόμων φυλακῆς ὑπολαμβάνοντας παραβῆναι τούτους. Ἀλλ' ἂν τέ τις τῶν ἐξ αἵματος συγγεῖν καὶ καταλύειν ἐπιχειρῇ τὴν κατ' αὐτοὺς πολιτείαν, ἂν τε πόλις, ἀμύνειν αὐτοὺς καὶ κοινῇ καὶ κατ' ἰδίαν, καὶ κρατήσαντας μὲν ἐξ αὐτῶν ἀνασπᾶν θεμελίων, καὶ μηδὲ τὸ ἔδαφος τῶν ἀπονοηθέντων εἰ δυνατόν καταλιπεῖν· εἰ δ' ἀσθενοῖεν λαβεῖν τὴν τιμωρίαν, αὐτὸ τὸ μὴ κατὰ βούλησιν ἰδίαν ταῦτα γίνεσθαι δεικνύναι. Καὶ τὸ μὲν πλῆθος ὤμνυν.

46. Ἐδίδασκε δὲ αὐτοὺς ὡς ἂν αἱ θυγαῖρες τῷ θεῷ μᾶλλον κεχαρισμέναί γένοιτο, καὶ ὅπως ἂν οἱ στρα-

τεύοντες ἐξίοιεν τεκμηρίῳ χρώμενοι τοῖς λίθοις, ὡς καὶ πρότερον δεδήλωκα. Προεφάνευσε δὲ καὶ Ἰησοῦς Μωϋσέως παρόντος. "Ἐπειτα πάνθ' ὅσα ποιήσειεν ὑπὲρ τῆς τοῦ λαοῦ σωτηρίας ἐν τε πολέμοις καὶ κατ' εἰρήνην, νόμους συντεθείς καὶ τὸν τῆς πολιτείας κόσμον συμπορίζων, ἀναλογιζόμενος προεῖπεν, ὡς δηλώσειεν αὐτῷ τὸ θεῖον, 'ὅτι παραβάντες τὴν πρὸς αὐτὸν θρησκείαν πειραθήσονται κακῶν, ὡς ὕπλων τε αὐτοῖς πολεμίων πληρωθῆναι τὴν γῆν καὶ κατασκαφῆναι πόλεις, καὶ τὸν νεῶν καταπρησθῆναι, καὶ 254 πρᾶθέντας δουλεύειν ἀνδράσιν οὐδένα ληφομένοις οἰκτον ἐπὶ ταῖς συμφοραῖς αὐτῶν, μετανοήσειν δ' αὐτοὺς ἐπὶ μηδενὶ χρησίμῳ ταῦτα πάσχοντας. Ὁ μὲν τοι θεὸς, ὁ κτίσας ὑμᾶς, πόλεις τε πολίταις ὑμετέροις ἀποδώσει καὶ τὸν νόον· ἔσεσθαι δὲ τὴν τούτων ἀποβολὴν οὐχ ἅπαξ, ἀλλὰ πολλάκις."

47. Παρορμήσας δὲ τὸν Ἰησοῦν ἐπὶ τοὺς Χαναναίους στρατιὰν ἐξαγαγεῖν, ὡς τοῦ θεοῦ συνεργούτος οἷς ἂν ἐπιχειρήσειε, καὶ πᾶσαν ἐπευφημήσας τὴν πλὴθύν, "ἐπεὶ," φησὶ, "πρὸς τοὺς ἡμετέρους ἄπειμι προγόνους, καὶ θεὸς τήνδε μοι τὴν ἡμέραν τῆς πρὸς ἐκείνους ἀφίξεως ὥρισε, χάριν μὲν αὐτῷ ζῶν ἔτι καὶ παρὼν ὑμῖν ἔχειν ὁμολογῶ προνοίας τε τῆς ὑπὲρ ὑμῶν, ἣν οὐχ ὑπὲρ ἀπαλλαγῆς μόνον τῶν ὑμετέρων ἐποιήσατο κακῶν, ἀλλὰ καὶ δωρεᾶς τῶν κρείττονων, ὅτι τε πονοῦντί μοι καὶ κατὰ πᾶσαν ἐπίνοιαν τῆς ἐπὶ τὸ βέλτιον ὑμῶν μεταβολῆς φροντίδα λαμβάνοντι συνηγωνίσατο, καὶ παρέσχεν ἐν ἅπασιν αὐτὸν εὐμενῇ ὑμῖν. Μᾶλλον δ' αὐτὸς ἦν ὁ καὶ τὴν ἀφήγησιν αὐτῶν διδούς, καὶ τὰ τέλη χαριζόμενος, ὑποστρατήγῳ χρώμενός μοι, καὶ ὑπηρέτῃ ὦν τὸν ὑμέτερον λαὸν εὐεργετῆν ἠθέλησεν. Ἄνθ' ὧν προεὐλογῆσαι τὴν τοῦ θεοῦ δύναμιν, ᾧ μελήσει καὶ πρὸς τὸ μέλλον ὑμῶν, ἀπαλασσύμενος καλῶς ἔχειν ἡγησάμην, αὐτὸς τε ταύτην ὀφειλομένην ἀμοιβὴν ἀποδιδούς, καὶ καταλείπων εἰς μνήμην ὑμῖν, τὸ σεβεῖν τε καὶ τιμᾶν

προσῆκειν τοῦτον ὑμῖν, καὶ τοὺς νόμους πάντων, ὧν τε παρέσχκε καὶ μένων εὐμενῆς ἔτι παρέξει, δῶρημα κάλλιστον φυλάττειν. Ὡς δεινὸς μὲν ἐχθρὸς καὶ ἀνθρώπος νομοθέτης, ὑβριζομένων αὐτῷ τῶν νόμων καὶ μάτην κειμένων. Θεοῦ δὲ μὴ πειραθεῖντε χαλεπαίνοντος ὑπὲρ ἀμελουμένων νόμων, οὓς αὐτὸς γεννήσας ὑμῖν ἔδωκε.”

48. Μωϋσέως δὲ ταῦτα πρὸς τελευτὴν τοῦ βίου φήσαντος, καὶ μετ’ εὐλογίας ἐκάστη τῶν φυλῶν προ-
 255 φητεύσαντος τὰ καὶ γενησόμενα, τὸ πλῆθος εἰς δάκρυα προέπεσεν, ὡς καὶ τὰς γυναῖκας στεροτυπυμένας ἐμφανίζειν τὸ ἐπ’ αὐτῷ τεθνησκόμῳ πάθος. Καὶ οἱ παῖδες δὲ θρηνοῦντες ἔτι μᾶλλον, ὡς ἀσθενέστεροι κρατεῖν λύπης, ἐδήλουν ὅτι τῆς ἀρετῆς αὐτοῦ καὶ μεγαλουργίας παρ’ αὐτὴν τὴν ἡλικίαν συνέσαν. Ἦν δὲ κατ’ ἐπίνοιαν τοῖς τε νέοις καὶ προβεβηκόσιν ἅμιλλα τῆς λύπης, οἱ μὲν γὰρ εἰδότες οἷου στέροιτο κηδεμόνος, περὶ τοῦ μέλλοντος ἀπεθρήνουν, τοῖς δὲ καὶ περὶ τούτου τὸ πένθος ἦν, καὶ ὅτι μήπω καλῶς τῆς ἀρετῆς αὐτοῦ γεγευμένοις ἀπολείπεσθαι συνέβαινεν αὐτοῦ. Τὴν δ’ ὑπερβολὴν τῆς τοῦ πλῆθους οἰμωγῆς καὶ τῶν ὀδυρμῶν τεκμαίροιο ἂν τις ἐκ τοῦ συμβάντος τῷ νομοθέτῃ. Καὶ γὰρ πεπεισμένος ἅπαντι τῷ χρόνῳ μὴ δεῖν ἐπὶ μελλούσῃ τελευτῇ κατηφεῖν, ὡς κατὰ βούλησιν αὐτὸ πάσχοντας θεοῦ καὶ φύσεως νόμον, ἐπὶ τοῖς ὑπὸ τοῦ λαοῦ πραττομένοις ἐνικήθη δακρῦσαι. Πορευομένῳ δ’ ἔνθεν οὗ ἔμελλεν ἀφανισθῆσθαι, πάντες εἶποντο δεδακρυμένοι. Καὶ Μωϋσῆς τοὺς μὲν πόρρω τῇ χειρὶ κατασελῶν μένειν ἡρεμοῦντας ἐκέλευε, τοὺς δ’ ἔγγιον λόγοις παρακάλει, μὴ ποιεῖν αὐτῷ δακρυτὴν τὴν ἀπαλλαγὴν ἐπομένους. Οἱ δὲ καὶ τοῦτ’ αὐτῷ χαρίζεσθαι κρίνοντες, τὸ κατὰ βούλησιν ἀπελθεῖν αὐτῷ τὴν ἰδίαν ἐφεῖναι, κατέχουσιν αὐτοὺς ἐν ἀλλήλοις δακρύνοντες. Μόνη δ’ ἡ γερούσια προέπεμψε αὐτόν, καὶ ὁ ἀρχιερεὺς Ἐλεάζαρος, καὶ ὁ στρατηγὸς Ἰησοῦς. Ὡς δ’ ἐπὶ τῷ ὄρει

τῷ Ἀβαρεῖ καλουμένῳ ἐγένετο, — τοῦτο δ' ὑψηλὸν Ἰεριχοῦντος ἀντικρὺς κεῖται, γῆν ἀρίστην τῶν Χανααίων καὶ πλείστην παρέχον τοῖς ἐπ' αὐτοῦ κατοπεύειν, — ἀπέπεμπε τὴν γερουσίαν. Ἀσπαζομένου δὲ καὶ τὸν Ἐλεάζαρον αὐτοῦ καὶ Ἰησοῦν, καὶ προσομιλοῦντος αὐτοῖς ἐτι, νέφους αἰφνίδιον ὑπὲρ αὐτοῦ στάντος, ἀφανίζεται κατὰ τινος φάραγγος. Γέγραφε δ' αὐτὸν ἐν ταῖς ἱεραῖς βίβλοις τεθνεῶτα, δέισας μὴ δι' ὑπερβολὴν τῆς περὶ αὐτὸν ἀρετῆς πρὸς τὸ θεῖον αὐτὸν ἀναχωρῆσαι τολμήσωσιν εἰπεῖν. -

49. Ἐβίωσε δὲ τὸν πάντα χρόνον ἐτῶν εἴκοσι 256 καὶ ἑκατὸν, ὧν ἤρξε τὸ τρίτον μέρος ἐνὶ λείποντι 257 μηνί. Ἐτελεύτησε δὲ τῷ ὑστάτῳ μηνὶ τοῦ ἔτους, ὑπὸ μὲν Μακεδόνων Δύστρῳ καλουμένῳ, Ἀδάρῳ δὲ ὑφ' ἡμῶν, νουμηνία, συνέσει τε τοὺς πᾶσι τοῖς ἀνθρώ- 258 πους ὑπερβαλὼν, καὶ χρησάμενος ἄριστα τοῖς νοθεῖσιν, εἰπεῖν τε καὶ πλήθεσιν ὁμιλῆσαι κεχαρισμένος. Τὰ τε ἄλλα καὶ τῶν παθῶν αὐτοκράτωρ, ὡς μὴδ' ἐνεῖναι τι τούτων τῇ ψυχῇ δοκεῖν αὐτοῦ, καὶ γινώσκειν μόνον αὐτῶν τὴν προσηγορίαν, ἐκ τοῦ παρ' ἄλλοις αὐτὰ βλέπειν μᾶλλον ἢ παρ' αὐτῷ. Καὶ στρατηγὸς μὲν ἐν ὀλίγοις, προφήτης δὲ οἷος οὐκ ἄλλος, ὥς θ' ὅ,τι ἂν φθέγγαιτο δοκεῖν αὐτοῦ λέγοντος ἀκροᾶσθαι τοῦ θεοῦ. Πενθεῖ μὲν οὖν αὐτὸν ὁ λαὸς ἐφ' ἡμέραις τριάκοντα. Αὕτη δὲ οὐκ ἄλλη κατέσχευεν Ἑβραίους τοσαύτη τὸ μέγεθος, ὅση τότε Μωϋσέως ἀποθανόντος. Ἐπόθουν δ' αὐτὸν οὐχ οἱ πειραθέντες αὐτοῦ μόνον, ἀλλὰ καὶ οἱ τοῖς νόμοις ἐντυγχάνοντες αὐτοῦ, δεινὴν ἐποιοῦντο τὴν ἐπιζήτησιν, τὸ περιὸν αὐτοῦ τῆς ἀρετῆς ἐκ τούτων λογιζόμενοι. Καὶ τὸ μὲν κατὰ Μωϋσῆν τέλος τούτων ἡμῖν δεδηλώσθω τὸν τρόπον.

Περιέχει ἡ βίβλος χρόνον ἐτῶν τετρακοσίων
ἐβδομήκοντα ἕξ.

Argumentum Lib. V.

(1) Ὡς Ἰησοῦς ὁ στρατηγὸς τῶν Ἑβραίων, πολεμήσας πρὸς Χαναανίους καὶ κρατήσας αὐτῶν, τοὺς μὲν διέφθοιρε, τὴν δὲ γῆν κατακληρονομήσας διένειμε ταῖς φυλαῖς. (2) Ὡς ἀποθνήσκοντος τοῦ στρατηγοῦ παραβαίνοντες οἱ Ἰσραηλῖται τοὺς πατρικούς νόμους μεγάλων ἐπειράθησαν συμφορῶν, καὶ στασιασάντων ἡ Βενιαμὶς διεφθάρη φυλὴ, χωρὶς ἀνδρῶν ἑξακοσίων. (3) Πῶς μετὰ ταύτην τὴν κακοπραγίαν ἀσιβήσαντες Ἀσσυριοῖς ἐδούλευσαν, καὶ ὁ Θεὸς αὐτοὺς διὰ Ὀθνιήλου ἤλευθέρωσεν, ἄρξαντος ἔτη τεσσαράκοντα. (4) Ὅτι πάλιν ὁ λαὸς ἡμῶν ἐδούλευσε Μωαβίταις ὀκτὼ καὶ δέκα ἔτη, καὶ ὑπὸ τινος Χούδου τῆς δουλείας ἀπηλλάγη, τὴν ἀρχὴν ἐπὶ ἔτη κατασχόντος ὀγδοήκοντα. (5) Ὡς Χαναανίων αὐτοὺς καταδουλώσαντων ἐπὶ ἔτη εἰκοσὶν ἤλευθέρωθησαν ὑπὸ Βαράκου καὶ Λεβώρας, οἱ ἥρξαν αὐτῶν ἐπὶ ἔτη τεσσαράκοντα. (6) Ὅτι οἱ Μαδιακταὶ καὶ ἄλλοι πολεμήσαντες τοῖς Ἰσραηλῖταις ἐνίκησάν τε καὶ τὴν χώραν ἐκάκωσαν ἐπὶ ἔτη ἑπτὰ, αὐτοὺς δὲ Γεδεὼν ἤλευθέρωσεν, καὶ ἥρξε τοῦ πλήθους ἐπὶ ἔτη τεσσαράκοντα. (7) Ὅτι μετ' αὐτὸν πολλοὶ γενόμενοι διάδοχοι τοῖς περίξ ἐθνέσιν ἐπολέμησαν ἱκανῶς χρόνον. (8) Περὶ τῆς Σαμφάνος ἀνδρίας, καὶ ὅσων κακῶν αὐτίος Παλαιστίνῃσι ἐγένετο. (9) Ὡς, Ἡλεὶ προεστῶτος τῶν Ἰσραηλιτῶν, τὴν Ρούθην γαμῆ Βάαζος, ἕξ οὗ Ὡβήδης τοῦ Δαβίδου πάππος. (10) Περὶ τῆς Σαμουήλου γενέσεως, καὶ ὡς προήγγελλε τὴν τοῦ Ἡλεὶ νύκτον σύμφοράν. (11) Δηλοῦνται τὰ κατὰ τοὺς Ἡλεὶ νιούς, τὴν κιβωτὸν, καὶ τὸν λαὸν συμβάντα, καὶ ὡς ὁ μὲν Ἡλεὶ θανάτῳ οἰκτρῷ περιπίπτει.

260 CAP. I. 1. Μωϋσείως δὲ τὸν προειρημένον τρόπον ἕξ ἀνθρώπων ἀπογεγονότος, Ἰησοῦς, ἀπάντων ἤδη τῶν ἐπ' αὐτῷ νενομισμένων τέλος ἐχόντων, καὶ τοῦ πένθους λελωφηκός, παρήγγειλεν ἐπὶ στρατιὰν

ἔτοιμον εἶναι τὸ πλῆθος. Πέμπει δὲ κατασκόπους εἰς Ἱεριχοῦντα, τὴν τε δύναμιν αὐτῶν καὶ τίνα δια- νοίαν ἔχουσιν αὐτοὶ γνωσόμενος, αὐτὸς δὲ ἐξέταξε τὸν στρατὸν, ὡς κατὰ καιρὸν διαβησόμενος τὸν Ἰορδάνην. Ανακαλεσάμενος δὲ τοὺς τῆς Ρουβηλίδος φυλῆς ἄρχοντας, καὶ τοὺς τῆς Γάδιδος καὶ Μανασσήτιδος προεστῶτας, — ἐξ ἡμισείας γὰρ καὶ τῆδε τῇ φυλῇ τὴν Ἀμορίαν κατοικεῖν ἐπετέτραπτο, τῆς Χαναανίων γῆς ἑβδομον οὔσαν μέρος, — ὑπεμίμνη- 261 σκεν ἃ ὑπέσχοντο Μωϋσῇ, καὶ παρεκάλει χαριζομέ- νους τῇ τε ἐκείνου προνοίᾳ, μὴδ' ὅτε ἀπέθνησκε περὶ αὐτοὺς καμύσῃ, τῷ τε κοινῇ συμφέροντι παρέχειν αὐτοὺς εἰς τὰ παραγγελλόμενα προθύμους. Τῶν δὲ ἐπομένων ὀπλίσας πεντακισμυρίους, ἀπὸ τῆς Ἀβίλης ἐπὶ τὸν Ἰορδάνην ἐξῆει σταδίους ἐξήκοντα.

2. Καὶ στρατοπεδεύσαντος εὐθύς οἱ κατάσκοποι παρῆσαν, μὴδὲν ἀγνοήσαντες τῶν παρὰ τοῖς Χανα- ναίοις. Λαθόντες γὰρ τὸ πρῶτον, ἅπασαν ἐπ' ἀδείας τὴν πόλιν αὐτῶν κατενόησαν, τῶν τε τειχῶν ὅσα καρ- τερά, καὶ ὅσα μὴ τοῦτον ἔχει τὸν τρόπον αὐτοῖς ἀσφα- λῶς, καὶ τῶν πυλίδων αἱ πρὸς εἴσοδον τῇ στρατο- πέδῳ δι' ἀσθένειαν συνέφερον. Ἡμέλουν δὲ θεωμέ- νων οἱ ἐντυγχάνοντες, κατὰ ἱστορίαν ξένοις προσή- κουσιν ἀκριβῶς ἕκαστα πολυπραγμονεῖν τῶν ἐν τῇ πόλει νομίζοντες, ἀλλ' οὐχὶ διανοίᾳ πολεμίων. Ὡς δὲ γενομένης ὀψίας ὑποχωροῦσιν εἰς τι καταγώγιον τοῦ τείχους πλησίον, εἰς ὃ καὶ προήχθησαν δειπνοποιη- σάμενοι, καὶ περὶ ἀπαλλαγῆς αὐτοῖς τὸ λοιπὸν ἢ φροντίς ἦν, μηνύονται τῷ βασιλεῖ περὶ δεῖπνον ὄντι κατασκευάσαντες τινες τὴν πόλιν ἀπὸ τοῦ τῶν Ἑβραίων στρατοπέδου παρεῖναι, καὶ ὄντες ἐν τῷ τῆς Ραχά- βης καταγωγίῳ, μετὰ πολλῆς τῆς τοῦ λανθάνειν προ- νοίας ὑπάρχειν. Ὁ δὲ εὐθύς πέμψας πρὸς αὐτοὺς, ἐκέλευσεν ἀγαγεῖν συλλαβόντας, ἵνα βασανίσας μά- 262 θοι τί καὶ βουλόμενοι παρεῖεν. Ὡς δ' ἔγνω τὴν ἔσο- δον αὐτῶν ἡ Ραχάβη, λίνου γὰρ ἀγκυλίδας ἐπὶ τοῦ

τέγους ἔψυχε, τοὺς μὲν κατασκόπους εἰς ταύτας ἀποκρύπτει, τοῖς δὲ πεμφθεῖσιν ὑπὸ τοῦ βασιλέως ἐλεγεν, ὡς 'ξένοι τινὲς ἀγνώτες ὀλίγω πρότερον ἢ δύναι τὸν ἥλιον παρ' αὐτῇ δειπνήσαντες ἀπαλλαγεῖν, οὓς εἰ φοβεροὶ τῇ πόλει δοκοῦσιν, ἢ κίνδυνον τῷ βασιλεῖ φέροντες ἦκον, ἄπονον εἶναι λαβεῖν διωχθέντας.' Οἱ δὲ, τῆς γυναικὸς οὕτως αὐτοὺς ὑπελθούσης, οὐδένα ὑπονοήσαντες δόλον ἀπῆλθον, οὐδ' ἐρευνήσαντες τὸ καταγώγιον. Ἐπεὶ ὁρμήσαντες διώκειν καθ' ἃς ἐνόμιζον αὐτοὺς μάλιστα τῶν ὁδῶν ἀπέρχεσθαι, καὶ κατὰ τὰς εἰς τὸν ποταμὸν φερούσας, οὐδενὶ γνωρίσματι περιετύγγανον, παύονται τοῦ πονεῖν. Τοῦ δὲ θορύβου κατασταλέντος, ἡ Ῥαχαβὴ καταγαγοῦσα τοὺς ἄνδρας, καὶ τὸν κίνδυνον, ὃν ὑπὲρ τῆς αὐτῶν ὑπέλθοι σωτηρίας, — ἀλοῦσαν γὰρ ἀποκρύπτουσιν αὐτοὺς οὐκ ἂν διαφυγεῖν τὴν ἐκ τοῦ βασιλέως τιμωρίαν, ἀλλὰ πονοικί αὐτὴν ἀπολέσθαι κακῶς, — παρακάλεσασα διὰ μνήμης ἔχειν, ὅταν ἐγκρατεῖς τῆς Χαναναίων γῆς καταστάντες ἀμοιβὴν ἐκτίσαι δύνωνται τῆς ἄρτι σωτηρίας, χωρεῖν ἐκέλευεν ἐπὶ τὰ οἰκεῖα, ὁμόσαντας ἢ μὴν σώσειν αὐτὴν καὶ τὰ αὐτῆς, ὅταν τὴν πόλιν ἐλόντες φθείρωσι πάντας τοὺς ἐν αὐτῇ, κατὰ τὸ ψήφισμα τὸ παρ' αὐτοῖς γεγόμενον· ταῦτα γὰρ εἰδέναι σημείοις τοῖς ἐκ τοῦ θεοῦ διδαχθεῖσαν. Οἱ δὲ καὶ τῶν παρόντων αὐτῇ χάριν ἔχειν ὡμολόγουν, καὶ περὶ τῶν μελλόντων αὐτῇς ὕμνον ἔργον τὴν ἀμοιβὴν ἀποδώσειν. Ἦνίκα δ' ἂν αἰσθηταὶ μελλούσης ἀλλισκεσθαι τῆς πόλεως, συνεβούλευον κτήσιν τε τὴν αὐτῆς καὶ τοὺς οἰκείους ἅπαντας εἰς τὸ καταγώγιον ἀποθεμένην ἐγκαθεῖρξαι, πρὸ τῶν θυρῶν ἀνατείνασαν φοινικίδας, ὅπως εἰδὼς τὴν οἰκίαν ὁ στρατηγὸς φυλάττεται κακῶς ποιεῖν. "Μηνύσομεν γὰρ αὐτῷ," ἔφασαν, "διὰ τὸ σὸν σώζεσθαι πρόθυμον. Εἰ δὲ τις ἐν τῇ μάχῃ πέσοι τῶν σῶν, σὺ τε οὐκ ἂν ἡμῖν ἐπενέγκαις αἰτίαν, τὸν τε θεὸν, ὃν ὁμωμόκαμεν, παραιτούμεθα, μηδενὶ ὡς ἐπὶ παραβαίνουσι

τοὺς ὄρκους δυσχεράναι.” Καὶ οἱ μὲν ταῦτα συνθέμε- 263
νοι ἐχώρουν, διὰ τοῦ τείχους καθιμήσαντες ἑαυτοὺς, καὶ
διασωθέντες, πρὸς τοὺς οἰκείους ἐδήλωσαν ὅσα πρά-
ξαντες ἐπὶ τῆς πόλεως ἦκον. Ἰησοῦς δὲ τῷ ἀρχιερεῖ
Ἐλεαζάρῳ καὶ τῇ γερουσίᾳ φράζει τὰ τοῖς σκοποῖς
ὁμοθέντα πρὸς τὴν Ῥαχάβην, οἱ δ' ἐπεκύρουν τὸν ὄρκον.

3. Δεδιότος δὲ τοῦ στρατηγοῦ τὴν διάβασιν, —
μέγας γὰρ ἦν ὁ ποταμὸς τῷ ρεύματι, καὶ οὔτε γε-
φύραις πορευτὸς, οὐ γὰρ ἔξευκτό που πρότερον, βου-
λομένους τε γεφυροῦν οὐχ ἔξειν σχολὴν παρὰ τῶν πο-
λεμίων ὑπελάμβανον, πορθμείων τε μὴ τυγχανόντων,
— διαβατὸν αὐτοῖς ἐπαγγέλλεται ὁ θεὸς ποιήσῃν
τὸν ποταμὸν, μειώσας αὐτοῦ τὸ πλῆθος τοῦ ρεύμα-
τος. Καὶ δύο ἐπισχῶν ἡμέρας Ἰησοῦς, διεβίβαζε τὸν
στρατὸν καὶ τὴν πληθύν ἅπασαν τοιοῦτῳ τρόπῳ.
Προήεσαν μὲν οἱ ἱερεῖς τὴν κιβωτὸν ἔχοντες, ἔπειτα
οἱ Λευῖται, τὴν τε σκηνὴν καὶ τὰ πρὸς ὑπηρεσίαν
ταῖς θυσίαις σκευὴ κομίζοντες. Εἶποντο δὲ τοῖς Λευί-
ταις κατὰ φυλὰς ὁ πᾶς ὄμιλος, μέσους ἔχων παῖδας
καὶ γυναῖκας, δεδιὼς περὶ αὐτῶν μὴ βιασθεῖεν ὑπὸ
τοῦ ρεύματος. Ὡς δὲ τοῖς ἱερεῦσι πρώτοις ἐμβᾶσιν
πορευτὸς ἔδοξεν ὁ ποταμὸς, τοῦ μὲν βάθους ἔπε- 264
σχημένου, τοῦ δὲ κάλληκος, τῷ μὴ πολὺν εἶναι μῆδ'
ὄξυν τὸν ῥοὺν ὥστε ὑποφέρειν αὐτὸν τῇ βίᾳ, ἐπὶ τοῦ
ἐδάφους κειμένου, πάντες ἤδη θαρσαλέως ἐπεραιοῦντο
τὸν ποταμὸν, οἷον αὐτὸν ὁ θεὸς προεῖπε ποιήσῃν,
τοιοῦτον κατανοοῦντες. Ἔστησαν δ' ἐν μέσῳ οἱ ἱε-
ρεῖς, ἕως οὗ διαβαίῃ τὸ πλῆθος καὶ τὸ ἀσφαλοῦς
ἀπάμενον τύχη. Πάντων δὲ διαβάντων ἐξῆεσαν οἱ
ἱερεῖς, ἐλευθέρων ἀφέντες ἤδη τὸ ρεῦμα χωρεῖν κατὰ
τὴν συνήθειαν. Καὶ ὁ μὲν ποταμὸς εὐθύς ἐκβάλ-
ων αὐτὸν Ἐβρουίῳν ἠΰξετο, καὶ τὸ ἴδιον ἀπελάμ-
βανε μέγεθος.

4. Οἱ δὲ πεντήκοντα προελθόντες στάδια, βάλ-
λονται στρατόπεδον ἀπὸ δέκα σταδίων τῆς Ἱεριχοῦν-
τος. Ἰησοῦς δὲ βωμὸν ἐκ τῶν λίθων ὧν ἕκαστος

ἀνείλετο τῶν φυλάρχων ἐκ τοῦ βυθοῦ, τοῦ προφήτου
κελεύσαντος, ἰδρυσάμενος, τεκμήριον γενησόμενον τῆς
ἀνακοπῆς τοῦ ρεύματος, ἔθυσεν ἐπ' αὐτοῦ τῷ θεῷ,
καὶ τὴν Φάσκα ἐώρταζον ἐν ἐκείνῳ τῷ χωρίῳ, πάν-
των, ὧν αἰτοῖς πρότερον συνέβαινε σπανίζειν, τότε
δραδίως εὐποροῦντες. Τὸν τε γὰρ σῖτον ἀκμάζοντα,
ἤδη τῶν Χαναναίων ἐθέριζον, καὶ τὰ λοιπὰ λείαν
ἦγον· τότε γὰρ αὐτοὺς καὶ ἡ τῆς μάννης ἐπελελοίπει
τροφὴν, χρησαμένους ἐπὶ ἔτη τεσσαράκοντα.

5. Ὡς δὲ, ταῦτα ποιοῦντων τῶν Ἰσραηλιτῶν,
οὐκ ἐπεξήσαν οἱ Χαναναῖοι, τειχῆρεις δ' ἡσυχάζον,
265 πολιορκεῖν αὐτοὺς Ἰησοῦς ἔγνω. Καὶ τῇ πρώτῃ
τῆς ἐορτῆς ἡμέρᾳ τὴν κιβωτὸν οἱ ἱερεῖς φέροντες, —
περὶ δ' αὐτὴν ἐν κύκλῳ μέρος τι τῶν ὀπλιτῶν φυ-
λάττον ἦν, — οἱ καὶ προήεσαν ἑπτὰ κέρασιν αὐτῶν
σαλπίζοντες, καὶ παρεκάλουν τὸν στρατὸν εἰς ἀλκὴν,
περιωδευόν τε τὸ τείχος ἐπομένης τῆς γερουσίας. Καὶ
μόνον σαλπισάντων τῶν ἱερέων, τούτου γὰρ οὐδὲν
ἐποίησαν περισσότερον, ἀνέβησαν εἰς τὸ στρατόπεδον.
Καὶ τοῦτο ἐπὶ ἡμέρας ἕξ ποιησάντων, τῇ ἑβδόμῃ τὸ
ὀπλιτικὸν Ἰησοῦς συναγαγὼν καὶ τὸν λαὸν ἅπαντα,
τὴν ἄλωσιν αὐτοῖς τῆς πόλεως εὐηγγελίσαστο, ὡς 'κατ'
ἐκείνην τὴν ἡμέραν, αὐτοῖς τοῦ θεοῦ ταύτην παρ-
έξοντος, αὐτομάτως καὶ δίχα τοῦ πόνου τοῦ σφετέ-
ρου τῶν τειχῶν κατενεχθησομένων· κτείνειν μὲντοι γε
πάνθ' ὃν τινα ἂν λάβοιεν παρεκελεύετο, καὶ μήτε
κάμνοντας ἀποστῆναι τοῦ θόρου τῶν πολεμίων, μήτε
ἐλέω παραχωρήσαντας φείσασθαι, μήτε περὶ ἀρπα-
γὴν γενομένους περιορᾶν φεύγοντας τοὺς ἐχθροὺς,
ἀλλὰ τὰ μὲν ζῶα πάντα διαφθεῖρειν, μηδὲν αὐτοὺς
εἰς ἰδίαν ὠφέλειαν λαμβάνοντας. "Ὅσα δ' ἂν ἄργυ-
ρος ἢ καὶ χρυσὸς, ταῦτα ἐκέλευε συγκομίζοντας ἀπαρ-
χὴν ἐξαίρετον τῶν κατωρθωμένων τῷ θεῷ τηρεῖν, ἐκ
τῆς πρώτον ἀλISCOμένης πόλεως εἰληφότες· σώσειν δὲ
μόνην Ραχάβην καὶ τὴν γενεὰν αὐτῆς, διὰ τοὺς γε-
νομένους πρὸς αὐτὴν τοῖς κατασκόποις ὄρκους."

6. Ταῦτ' εἰπὼν καὶ διατάξας τὸν στρατὸν, προσ-
ῆγεν ἐπὶ τὴν πόλιν. Περιήεσαν δὲ πάλιν τὴν πόλιν,
ἡγουμένης τῆς κιβωτοῦ, καὶ τῶν ἱερέων τοῖς κέρασιν
ἐξοτρυνόντων τὴν δύναμιν πρὸς τὸ ἔργον. Καὶ πε-
ριελθόντων ἐπτάκις καὶ πρὸς ὀλίγον ἡρεμησάντων,
κατέπεσε τὸ τεῖχος, μήτε μηχανῆς μήτε ἄλλης βίας
αὐτῷ προσενεχθείσης ὑπὸ τῶν Ἑβραίων.

7. Οἱ δ' εἰσελθόντες εἰς Ἱερικόουντα, πάντας ἔκτε-
νον ἐν αὐτῇ, πρὸς τὴν παράδοξον τοῦ τεύχους ἀνα-
τροπὴν καταπεπληγόντων, καὶ τοῦ φρονήματος αὐτοῖς 268
πρὸς ἄμυναν ἀχρείου γεγονότος. Ἀνηροῦντο δ' οὖν
ἐν ταῖς ὁδοῖς ἀποσφαττόμενοι, καὶ ἐν ταῖς οἰκίαις
ἐπικαταλαμβανόμενοι. Παρητεῖτο δ' οὐδέν αὐτοὺς,
ἀλλὰ πάντες ἀπώλλυντο ἄχρῃ καὶ γυναικῶν καὶ παι-
δίων, καὶ νεκρῶν ἡ πόλις ἦν ἀνάπλεως, καὶ διέφυ-
γεν οὐδέν. Τὴν δὲ πόλιν ἐνέπρησαν ἅπασαν, καὶ τὴν
χωρὰν. Καὶ τὴν Ῥαχάβην σὺν τοῖς οἰκείοις εἰς τὸ
καταγῶγιον συμφυγοῦσαν ἔσωσαν οἱ κατάσκοποι, καὶ
πρὸς αὐτὸν Ἰησοῦς ἀχθείσῃ χάριν ἔχειν ὡμολόγει τῆς
σώτηριός τῶν κατασκόπων, καὶ μὴν τῆς εὐεργεσίας
ταύτης ἔλεγεν ἐν ταῖς ἀμοιβαῖς οὐχ ἥττονα φανήσε-
σθαι. Δωρεῖται δ' αὐτὴν εὐθὺς ἀγροῖς, καὶ διὰ τι-
μῆς εἴχε τῆς ἀπάσης.

8. Τῆς δὲ πόλεως εἰ καὶ τι παρέλθοι τὸ πῦρ,
κατέσκαπτε, καὶ κατὰ τῶν οἰκισάντων, εἴ τις πορ-
θηθεῖσαν ἐγείρειν ἐθελήσειεν, ἀρὰς ἔθετο, ὅπως θε-
μελίους μὲν τειχῶν βαλλόμενος στερηθῇ τοῦ πρώτου
παιδός, τελειώσας δὲ τὸν νεώτατον τῶν παίδων ἀπο-
βάλῃ. Τῆς δὲ ἀρὰς τὸ θεῖον οὐκ ἡμέλησεν, ἀλλ' ἐν
τοῖς ὑστερον ἱροῦμεν τὸ περὶ αὐτὴν πάθος γενόμενον.

9. Ἀπειρον δὲ τι πλῆθος ἐκ τῆς ἀλώσεως συν-
αθροίζεται ἀργύρου τε καὶ χρυσοῦ, καὶ πρὸς ἔτι χαλ-
κοῦ, μηδενὸς παραβάντος τὰ δεδογμένα, μηδ' εἰς ἰδίαν
ὠφέλειαν αὐτὰ διαρπασαμένων, καὶ ταῦτα μὲν Ἰησοῦς
τοῖς ἱερεῦσιν εἰς τοὺς θησαυροὺς παραδίδωσιν κατα-

θέοθαι. Καὶ ἡ Ἱεριχοῦς μὲν τοῦτον ἀπώλετο τὸν τρόπον.

267 10. Ἀχαρὸς δέ τις, Ζεβεδίου παῖς ὢν ἐκ φυλῆς Ἰούδα, εὐρὼν γλαμύδα βασιλείον, ἐκ χρυσοῦ μὲν πᾶσαν ὑφασμένην, μάξαν δὲ χρυσοῦ σταθμὸν ἔλκουσαν σίκλους διακοσίους, καὶ δεινὸν ἠγησάμενος, εἰ ὁ κινδυνεύσας ἤϊρατο κέρθος, τοῦτο τῆς ἰδίας χρείας ἀφελόμενος δοῦναι φέρων τῷ θεῷ καὶ μὴ δεομένῳ, ὄρυγμα βαθὺ ποιήσας ἐν τῇ αὐτοῦ σκηνῇ κατάρουξεν εἰς τοῦτο, λήσειν νομίζων ὡς τοὺς συστρατιώτας, οὕτω καὶ τὸν θεόν.

11. Ἐκλήθη δὲ ὁ τόπος, ἐν ᾧ στρατόπεδον ἔβαλεν Ἰησοῦς, Γάλγαλα, σημαίνει δὲ τοῦτο ἐλευθέριον ὄνομα· διαβάντες γὰρ τὸν ποταμὸν, ἐλευθέρους αὐτοὺς ἤδη ἀπὸ τε τῶν Αἰγυπτίων καὶ τῆς ἐν τῇ ἐρήμῳ ταλαιπωρίας ἐγίνωσκον.

268 12. Μετὰ δ' ὀλίγας ἡμέρας τῆς Ἱεριχοῦντος συμφορᾶς, πέμπει τρισχιλίους ὀπλίτας Ἰησοῦς εἰς Αἶναν πόλιν ὑπὲρ τῆς Ἱεριχοῦντος κειμένην αἰρήσοντας, οἱ, συμβαλόντων αὐτοῖς τῶν Αἰνιτῶν, τραπέντες, ἀποβάλλουσιν ἄνδρας ἑξ καὶ τριάκοντα. Τοῦτ' ἀγγελθὲν τοῖς Ἰσραηλίταις λύπην τε μεγάλην καὶ δεινὴν ἐποίησεν ἀθυμίαν, οὐ κατὰ τὸ οἰκεῖον τῶν ἀπθλωλόντων, καίτοι γε πάντων ἀνδρῶν καὶ σπουδῆς ἀξίων διεφθαρμένων, ἀλλὰ κατὰ ἀπόγνωσιν. Πιστεύοντες γὰρ ἤδη τῆς γῆς ἐγκρατεῖς εἶναι, καὶ σῶον ἔξειν ἐν ταῖς μάχαις τὸν στρατὸν, οὕτως τοῦ θεοῦ προϋπεσχημένου, τεθαρρῆκότας παραδόξως ἐώρων τοὺς πολεμίους. Καὶ σάκκους ἐπενδύντες ταῖς στολαῖς, δι' ὅλης τῆς ἡμέρας ἐν δακρύοις ἦσαν καὶ πένθει, τροφῆς οὐδεμίαν ἐπιζητήσιν ποιούμενοι, μειζόνως δὲ τὸ συμβεβηκὸς εἶχον ἀχθόμενοι.

13. Βλέπων δὲ οὕτως ὁ Ἰησοῦς τὴν τε στρατιὰν καταπεπληγυῖαν, καὶ περὶ τῶν ὅλων πονηρὰν ἤδη τὴν ἐλπίδα λαμβάνουσαν, παρρησίαν λαμβάνει πρὸς τὸν θεόν, “ἡμεῖς γάρ,” εἶπεν, “οὐχ ὑπ' αὐθαδείας

προήχθημεν ὡς ταύτην ὑπάγεσθαι τοῖς ὅπλοις τὴν γῆν, ἀλλὰ Μωϋσέως τοῦ σου δούλου πρὸς τοῦθ' ἡμᾶς ἐπεγείραντος, ὡς πολλῶν τεκμηρίων ἐπηγγέλλου κτήσασθαι παρῆξιν ἡμῖν τήνδε τὴν γῆν, καὶ τὸν στρατὸν ἡμῶν ἀεὶ τῶν πολεμίων ποιήσῃ τοῖς ὅπλοις κρείττονα. Τινὰ μὲν οὖν κατὰ τὰς ὑποσχέσεις ἡμῖν ἀπήντηκε τὰς σὰς, νῦν δὲ παρὰ δόξαν ἐπταικότες καὶ τῆς δυνάμεώς τινας ἀποβαλόντες, ἐπὶ τε τούτοις ὡς οὐ βεβαίῳ τῶν παρὰ σου καὶ ὧν προεῖπε Μωϋσῆς ἀχθόμεθα, καὶ χεῖρον ἢ τῶν μελλόντων ἐλπίς ἡμᾶς ἀνιά, τῇ πρώτῃ πείρᾳ τοιαύτῃ συντυχόντας. Ἀλλὰ σὺ, δέσποτα, δύναμις γάρ σοι τούτων ἴασιν εὐρεῖν, τό τε παρὸν ἡμῶν λυπηρὸν, νίκην παρα- 269 σχομένος, καὶ περὶ τῶν αὐθις δύσελπις διακειμένους οὕτως τῆς διανοίας ἔξελε."

14. Ταῦτα μὲν Ἰησοῦς ἐπὶ στόμα πεσὼν ἠρώτα τὸν θεόν. Χρηματίσαντος δὲ 'ἀνίστασθαι τοῦ θεοῦ καὶ καθαιρεῖν τὸν στρατὸν, μιάσματος ἐν αὐτῷ γεγονότος, κλοπῆς τε τῶν καθιερωμένων αὐτῷ χρημάτων τετολμημένης, — δια γὰρ ταῦτα τὴν νῦν αὐτοῖς ἦτταν συμπεσεῖν, ἀναζητηθέντος δὲ τοῦ δράσαντος καὶ κολασθέντος, νίκην αὐτοῖς ἀεὶ πορίζεσθαι τῶν πολεμίων, — φράζει ταῦτα πρὸς τὸν λαὸν Ἰησοῦς, καὶ καλέσας Ἐλεάζαρον τὸν ἀρχιερέα καὶ τοὺς ἐν τέλει, κατὰ φυλὴν ἐκλήρου. Τούτου δὲ τὸ τετολμημένον ἐκ τῆς Ἰουδα φυλῆς δηλοῦντος, κατὰ φρατρίας πάλιν προτίθῃσι τὸν κληρὸν ταύτης. Τὸ δὲ ἀληθὲς τοῦ κακουργήματος περὶ τὴν Σαραχίου συγγένειαν ἠρώσκειτο. Κατὰ ἄνδρα δὲ τῆς ἐξετάσεως γιγνομένης, λαμβάνουσι τὸν Ἀχαρον· ὃς οὐκ ἔχων ἕξαρνος εἶναι, δεινῶς αὐτὸν τοῦ θεοῦ ἐκπεριελθόντος, ὁμολογεῖ τε τὴν κλοπὴν καὶ τὰ φωρία παρῆγεν εἰς μέσον. Καὶ οὗτος μὲν εὐθύς ἀναρεθείς, ἐν νυκτὶ ταφῆς αἵματος καὶ καταδίκῃ προσήκουσας τυγχάνει.

15. Ἰησοῦς δὲ ἀγνίσας τὸν στρατὸν ἐξῆγεν ἐπὶ τὴν Αἶναν αὐτοῦς, καὶ νυκτός τὰ περὶ τὴν πόλιν

ἐνέδραις προλοχίαςας ὑπὸ τὸν ὄρθρον συμβάλλει τοῖς
πολεμίοις. Τῶν δὲ μετὰ θράσους αὐτοῖς διὰ τὴν
προτέραν νίκην ἐπιόντων, ὑποχωρεῖν προσποιησάμε-
270 νος, ἔλκει τῷ τρόπῳ τούτῳ μακρὰν αὐτοὺς τῆς
πόλεως, διώκειν οἰομένους καὶ ὡς ἐπὶ νίκη καταφρο-
νοῦντας. Ἐπειτ' ἀναστρέψας τὴν δύναμιν κατὰ πρὸς-
ωπον αὐτοῖς ποιεῖ, σημειᾷ τε θοὺς, ἃ πρὸς τοὺς ἐν ταῖς
ἐνέδραις συνετέτακτο, καὶ ἐκείνους ἐπὶ τὴν μάχην ἐξ-
ανίστησιν. Οἱ δ' εἰσεπήδων εἰς τὴν πόλιν, τῶν ἐν-
δον περὶ τείχεσιν ὄντων, ἐνίων δὲ καὶ πρὸς θεῶν τῶν
ἔξω τὴν γνώμην περισπωμένων. Καὶ οἱ μὲν τὴν πό-
λιν ἤρουν, καὶ πάντας τοὺς ἐντυγχάνοντας ἔκτεινον,
Ἰησοῦς δὲ τοὺς προσελθόντας εἰς χεῖρας βιασάμενος
φεύγειν τρέπεται. Συνελαυνόμενοι δὲ ὡς εἰς ἀκέραιον
τὴν πόλιν, ἐπεὶ καὶ ταύτην ἐχομένην ἑώραν, καὶ κα-
ταπιμπραμένην ὁμοῦ γυναιξὶ καὶ τέκνοις κατέλαβον,
διὰ τῶν ἀγρῶν ἤεσαν σκεδασθέντες, ἀμύνειν αὐτοῖς
ὑπὸ μονοΐσεως μὴ δυνάμενοι. Τοιαύτης δὲ τῆς συμ-
φορᾶς τοὺς Ἀἰνίτας καταλαβούσης, παίδων τε ὄχλος
ἐάλω καὶ γυναικῶν καὶ θεραπείας, καὶ τῆς ἄλλης
ἀποσκευῆς ἀπειρόν τι πλῆθος, ἀγέλας τε βοσκημά-
των ἔλαβον οἱ Ἑβραῖοι, καὶ χρήματα πολλά· καὶ
γὰρ πλούσιον ἦν τὸ χωρίον. Καὶ ταῦτα πάντα τοῖς
στρατιώταις Ἰησοῦς διένειμε, γενόμενος ἐν Γαλγάλοις.

16. Γαβαωνῖται δὲ κατοικοῦντες ἔγγιστα τοῖς
Ἱεροσολύμοις, τὰ τε τοῖς Ἱεριχοντίοις συμβεβηκότα
271 πάθη καὶ τὰ τοῖς Ἀἰνίταις ὁρῶντες, καὶ πρὸς
σφᾶς μεταβήσεσθαι τὸ δεινὸν ὑπονοοῦντες, Ἰησοῦν
μὲν παρακαλεῖν οὐ διεγνώσαν· οὔτε γὰρ τεύξεσθαι
τινος τῶν μετρίων ὑπελάμβανον, ἐπ' ὀλέθρῳ τοῦ Χα-
ναναίων ἔθνους παντὸς πολεμοῦντος αὐτούς. Κεφη-
ρίτας δὲ καὶ Καριαθιαριμίτας γείτονας ὄντας αὐτοῖς
ἐπὶ συμμαχίαν παρεκάλουν, οὐδ' αὐτοὺς διαφεύξεσθαι
τὸν κίνδυνον λέγοντες, εἰ φθάσειαν αὐτοὶ ληφθέντες
ὑπὸ τῶν Ἰσραηλιτῶν, συμπεῖσαντες δὲ αὐτοὺς, διέ-
γνώσαν διαδράναι τὴν δύναμιν αὐτῶν. Προςδεξαμέ-

νων δὲ τοῖς λόγοις αὐτῶν, πέμπουσι πρέσβεις πρὸς
 Ἰησοῦν φίλιαν σπεισομένους, οὓς μάλιστα τῶν πολι-
 τῶν ἐδοκίμαζον ἱκανοὺς πρᾶξαι τὰ συμφέροντα τῷ
 πλήθει. Οἱ δὲ ὁμολογεῖν αὐτοὺς Χανααναίους ἐπισφα-
 λές ἡγούμενοι, διαφεύξεσθαι δὲ τὸν διὰ τοῦτο κίν-
 δυνον ὑπολαμβάνοντες, εἰ λέγοιεν ἑαυτοὺς μὴ προσ-
 ἡκειν κατὰ μηδὲν Χανααναίους, ἀλλὰ πορρώτατοι τοῦ-
 των κατοικεῖν, ἡκειν τε κατὰ πίστιν τῆς ἀρετῆς αὐ-
 τοῦ πολλὴν ἀνύσαντας ὁδὸν ἔφασκον, καὶ τεκμήριον
 τοῦ λόγου τούτου τὸ σχῆμα ὑπεδείκνυνον· τὰς γὰρ
 ἐσθῆτας καινὰς ὅτε ἐξησαν οὕσας ὑπὸ τοῦ χρόνου
 τῆς ὁδοιπορίας αὐτοῖς τετρίφθαι — τρυχίνας γὰρ
 εἰς τὸ ταῦτα πιστοῦσθαι πρὸς αὐτοῦ ἐπίτηδες ἔλαβον.
 Στάντες οὖν εἰς μέσους ἔλεγον ὡς πεμφθεῖεν ὑπὸ τῶν
 Γαβαωνιτῶν καὶ τῶν περιόικων πόλεων, πλεῖστον ἀπε-
 χουσῶν τῆςδε τῆς γῆς, ποιησόμενοι πρὸς αὐτοὺς φι-
 λίαν ἐφ' αἷς πατριον αὐτοῖς ἐστι συνθήκαις· μαθόν-
 τες γὰρ ἐκ θεοῦ χάριτος καὶ δωρεᾶς τὴν Χαναανῶν
 αὐτοῖς γῆν κτήσασθαι δεδούσθαι, τούτοις τε λίαν ἔλε-
 γον ἡδεσθαι καὶ πολίτας ἀξιῶν αὐτῶν γενέσθαι.
 Καὶ οἱ μὲν ταῦτα λέγοντες καὶ ἐπιδεικνύντες τὰ τεκ-
 μήρια τῆς ὁδοιπορίας παρεκάλουν ἐπὶ συνθήκας καὶ
 φιλίαν τοὺς Ἑβραίους. Ἰησοῦς δὲ πιστεύσας οἷς ἔ-
 λεγον, ὡς οὐκ εἶεν τοῦ Χαναανιῶν ἔθνους, ποιεῖται
 πρὸς αὐτοὺς φιλίαν, καὶ Ἐλεάζαρος ὁ ἀρχιερεὺς μετὰ
 τῆς γερουσίας ὁμνυσιν ἔχειν τε φίλους καὶ συμμάχους,
 καὶ μηδὲν μοχλεύσεσθαι κατ' αὐτῶν ἄδικον, τοῖς ὄρ-
 κοις ἐπισυναίνεσαντος τοῦ πλήθους. Καὶ οἱ μὲν 272
 ἂν ἤθελον τυχόντες ἐξ ἀπάτης ἀπήσαν πρὸς ἑαυ-
 τοὺς. Ἰησοῦς δὲ τῆςδε τῆς Χαναανίως στρατεύσας
 εἰς τὴν ὑπάρειαν, καὶ μαθὼν οὐ πόρρω τῶν Ἱερο-
 σολύμων τοὺς Γαβαωνίτας κατακημένους, καὶ τοῦ
 γένους ὄντας τῶν Χαναανιῶν, μεταπεμψάμενος αὐ-
 τῶν τοὺς ἐν τέλει, τῆς ἀπάτης αὐτοῖς ἐνεκάλει. Τῶν
 δ' οὐκ ἄλλην ἀφορμὴν σωτηρίας ἔχειν ἢ ταύτην προ-
 φασιζομένων, καὶ διὰ τοῦτ' ἐπ' αὐτὴν ἐξ ἀνάγκης

καταφυγεῖν, συγκαλεῖ τὸν ἀρχιερεῖα Ἐλεάζαρον, καὶ τὴν γερουσίαν· καὶ δημοσίους αὐτοὺς δικαιοφύλων ποιεῖν ἐπὶ τῷ μὴ παραβῆναι τὸν ὄρκον, ἀποδεικνύουσιν εἶναι τοιοῦτους. Καὶ οἱ μὲν τῆς καταλαβούσης αὐτοὺς συμφορᾶς τοιαύτην φυλακὴν καὶ ἀσφάλειαν ἤϋσαντο.

17. Τοῦ δὲ τῶν Ἱεροσολυμιτῶν βασιλέως χαλεπῶς φέροντος ἐπὶ τῷ μετατάξασθαι πρὸς τὸν Ἰησοῦν τοὺς Γαβαωνίτας, καὶ τοὺς τῶν πλησίων ἐθνῶν παρακαλέσαντος βασιλέας συνάρασθαι τῷ κατ' αὐτῶν πολέμῳ, τούτους παρόντας σὺν αὐτῷ — τέσσαρες δὲ ἦσαν — οἱ Γαβαωνῖται ἰδόντες, καὶ στρατοπεδευσμένους ἐπὶ τινι πηγῇ τῆς πόλεως οὐκ ἄπαθεν παρασκευάζεσθαι πρὸς πολιορκίαν, ἐπεκαλοῦντο σύμμαχον Ἰησοῦν· ἐν τούτοις γὰρ ἦν αὐτοῖς τὰ πράγματα, ὡς ὑπὸ μὲν τούτων ἀπολεῖσθαι προσδοκᾶν, ὑπὸ δὲ τῶν ἐπ' ὀλέθρῳ τοῦ Χαναανίων γένους στρατευσάντων σωθῆσεσθαι διὰ τὴν γενομένην φιλίαν ὑπολαμβάνειν. Καὶ Ἰησοὺς πανστρατιᾷ σπεύσας ἐπὶ τὴν βοήθειαν, καὶ δι' ἡμέρας καὶ νυκτὸς ἀνύσας, ὀρθριος προσβαλίνουσι τοῖς πολεμίοις ἐμπίπτει, καὶ τραπέειν εἶπετο διώκων διὰ χωρίων ἐπικλινῶν — Βῆθωρα καλεῖται. Ἐνθα καὶ τὴν τοῦ θεοῦ συνεργίαν ἔμαθεν, ἐπισημήναντος αὐτοῦ βρονταῖς τε καὶ κεραυνῶν ἀφέσει, καὶ χαλάξης καταφορᾷ μείζονος τῆς συνηθούς· ἔτι γε μὴν καὶ τὴν ἡμέραν αὐξηθῆναι πλέον, ὥς ἂν μὴ καταλαβοῦσα νύξ ἐπισχῇ τὴν τῶν Ἑβραίων προθυμίαν, συνέπεσεν, ὥστε καὶ λαμβάνει τοὺς βασιλέας Ἰησοὺς ἐν τινι κρύπτομένους σπηλαίῳ κατὰ Μακχιδᾶ, καὶ κολάζει πάντας. Ὅτι δὲ τὸ μήκος τῆς ἡμέρας ἐπέδωκε τότε, καὶ τοῦ συνηθούς ἐπλέονασε, δηλοῦται διὰ τῶν ἀνακειμένων ἐν τῷ ἱερῷ γραμμάτων.

18. Κατεστραμμένων δὲ οὕτως τῶν περὶ τοὺς βασιλέας, οἱ τοὺς Γαβαωνίτας πολεμήσαντες ἐστράτευσαν, ἐπανήει πάλιν τῆς Χαναανίας ἐπὶ τὴν ὄρει-

τὴν Ἰησοῦς, καὶ πολὺν τῶν ἐν αὐτῇ φόνον ἐργασάμενος, καὶ λείαν λαβὼν, παρῆν εἰς τὸ ἐν Γαλιλαίᾳ στρατόπεδον. Τοῦ δὲ περὶ τῆς Ἑβραίων ἀρετῆς λόγου πολλοῦ φοιτῶντος εἰς τοὺς περιοίκους, κατὰ πληξὶς εἶχε τοὺς ἀκούοντας τὸ τῶν ἀπολωλότων πλήθος, καὶ στρατεύουσιν ἐπ' αὐτοὺς οἱ περὶ Αἰβανον ὄρος βασιλεῖς ὄντες Χαναναῖοι, καὶ οἱ ἐν τοῖς πεδινόῃς τῶν Χαναναίων. Παλαιστίνους προσλαβόντες, στρατοπεδεύουσι πρὸς Βηρώθην πόλιν τῆς Γαλιλαίας τῆς ἄνω, Κεδέσης οὐ πόρῳ· Γαλιλαίων δέ ἐστι καὶ τοῦτο τὸ χωρίον. Τοῦ δὲ στρατοῦ παντὸς ὀπλιτῶν 274 μὲν ἦσαν μυριάδες τριακοντα, μύριοι δ' ἵππεῖς, καὶ ἄρματα διςμύρια. Καταπλήττει δὴ τὸ πλῆθος τῶν πολεμίων αὐτόν τε Ἰησοῦν καὶ τοὺς Ἰσραηλίτας, καὶ πρὸς τὴν ἐλπίδα τοῦ κρείττονος εὐλαβεστέως εἶχον δι' ὑπερβολὴν τοῦ θεοῦ. Τοῦ θεοῦ δ' ἐξονειδίσαντος αὐτοῖς τὸν φόβον, καὶ εἰ πλέον τῆς παρ' αὐτοῦ βοηθείας ποθοῦσιν, ὑποσχομένου τε νικήσειν τοὺς ἐχθροὺς, καὶ κελεύσαντος τοὺς τε ἵππους ἀχρήστους ποιῆσαι, καὶ τὰ ἄρματα πυρῶσαι, θαρσαλέως πρὸς τὰς ὑποσχέσεις τοῦ θεοῦ γενόμενος ἐξώρμησεν ἐπὶ τοὺς πολεμίους, καὶ διὰ πέμπτης ἡμέρας ἐπ' αὐτοὺς ἐλθὼν συνάπτει, καὶ καρτερὰ μάχη γίνεται, καὶ φόβος κρείττων πρίστως παρὰ τοῖς ἀκροωμένοις. Διῶκων δ' ἐπὶ πλεῖστον ἐξῆλθε, καὶ πᾶν τὸ στρατεύμα τῶν ἐχθρῶν πλὴν ὀλίγων διέφθειρεν, καὶ οἱ βασιλεῖς πάντες ἔπεσον, ὥστε τῶν ἀνθρώπων ἐπιλελοιπότην πρὸς τὸ κτείνεσθαι, τοὺς ἵππους Ἰησοῦς αὐτῶν ἀνήρει, καὶ τὰ ἄρματα ἐνεπίμπρα. Τὴν τε χώραν ἐπ' ἀδείας διεπορεύετο, μηδενὸς τολμῶντος εἰς μάχην ἐπεξελθεῖν, ἀλλὰ πολιορκίᾳ τὰς πόλεις αἰρῶν, καὶ πάλιν ὅ τε λάβροι φονεύων.

19. Ἔτος δὲ πέμπτον ἤδη παρεληλύθει, καὶ Χαναναίων οὐκέτ' οὐδεὶς ὑπολέλειπτο, πλὴν εἰ μὴ τινες εἰς ὀχυρότατον τεῖχος διέφυγον. Ἰησοῦς δὲ ἐκ τῶν Γαλιλαίων ἀναστρατοπεδεύσας εἰς τὴν ὄρεινὴν, ἰστᾶ 275

τὴν ἱερὰν σκηνὴν κατὰ Σιλοῦν πόλιν, ἐπιτήδειον γὰρ ἔδοκει τὸ χωρίον διὰ κάλλος, ἕως ἂν οἰκοδομεῖν ναὸν αὐτοῖς τὰ πράγματα παράσχη. Καὶ χωρήσας ἐντευθεν ἐπὶ Σικίμων σὺν ἅπαντι τῷ λαῷ, βωμόν τε ἴστησιν ὅπου προεῖπε Μωϋσῆς, καὶ νείμας τὴν στρατιάν, ἐπὶ μὲν τῷ Γαριζεῖ ὄρει τὴν ἡμίσειαν ἴστησιν, ἐπὶ δὲ τῷ Γιβάλῳ τὴν ἡμίσειαν, ἐν ᾧ καὶ ὁ βωμός ἐστι, καὶ τὸ Λευϊτικὸν καὶ τοὺς ἱερέας. Θύσαντες δὲ καὶ ἁρὰς ποιησάμενοι, καὶ ταύτας ἐπὶ τῶν βωμῶν γεγραμμένας καταλιπόντες, εἰς τὴν Σιλοῦν ἀνέβησαν.

20. Ἰησοῦς δ' ἤδη γηραιὸς ὢν, καὶ τὰς τῶν Χαναναίων πόλεις ὁρῶν οὐκ εὐαλότους, ὑπὸ τε τῆς τῶν χωρίων ἐν οἷς ἦσαν ἐχυρότητος, καὶ τῆς τῶν τειχῶν ἰσχύος, ἃ τῇ φυσικῇ τῶν πόλεων πλεονεξία προσπεριβαλλόμενοι προσεδόκων τοὺς πολεμίους ἀφεῖσθαι πολιορκίας δι' ἀπόγνωσιν τοῦ λαβεῖν, — καὶ γὰρ ἐπ' ὀλέθρῳ τῷ ἑαυτῶν οἱ Χαναναῖοι μαθόντες τοὺς Ἰσραηλίτας ποιησαμένους τὴν ἔξοδον τὴν ἀπ' Αἰγύπτου, πρὸς τὸ τὰς πόλεις καρτεράς ποιεῖν ἐκείνον ἅπαντ' ἦσαν τὸν χρόνον, — συναγαγὼν τὸν λαὸν εἰς τὴν Σιλοῦν ἐκκλησίαν παρήγγειλε. Καὶ σπουδῇ συνδραμόντων, ἅ τε ἤδη κατορθώμενα, καὶ τὰς γεγεννημένας πράξεις, ὥς εἰσιν ἄρισται, καὶ τοῦ θεοῦ τοῦ παρασχόντος αὐτὰς ἄξιαί, καὶ τῆς ἀρετῆς τῶν νόμων οἷς κατακολουθοῦσιν ἔλεγε· βασιλεῖς τε τριάκοντα καὶ ἓνα, τολμήσαντας αὐτοῖς εἰς χεῖρας ἐλθεῖν, κεκρατῆσθαι θηλῶν, καὶ στρατιάν, ὅση ποτὲ κατελπίσασα τῆς αὐτῶν δυνάμεως εἰς μάχην συνῆψεν, ἅπασαν διαφθαρεῖσαν, ὥς μηδὲ γενεὰν αὐτοῖς ὑπολελείφθαι· τῶν δὲ πόλεων ἐπειδήπερ, αἱ μὲν ἐάλωκεσαν, πρὸς ἃς δὲ δεῖ χρόνου καὶ μεγάλης πολιορκίας διὰ τὴν τῶν τειχῶν ὀχυρότητα καὶ τὴν ἐπὶ ταύτῃ τῶν οἰκητόρων πεπολιθῆσιν, ἤξιου τοὺς ἐκ τῆς περὶ αὐτὰς τοῦ Ἰορδάνου συνέξορμήσαντας αὐτοῖς, καὶ τῶν κινδύνων συναραμένους, ὄντας συγγενεῖς, ἀπο-

λύειν ἤδη πρὸς τὰ οἰκεῖα, χάριν αὐτοῖς ὧν συνέκα-
μον ὁμολογοῦντας· ἓνα τε κατὰ φυλὴν ἀρετῇ προέχειν
μαρτυρηθέντα πέμπειν, οἳ τὴν γῆν ἐκμετρησόμενοι
πιστῶς καὶ μηδὲν κακουργήσαντες δηλώσουσιν ἡμῖν
ἀπόλως αὐτῆς τὸ μέγεθος.

21. Καὶ Ἰησοῦς μὲν, τούτους ποιησάμενος 276
τοὺς λόγους, συγκάταινον ἔσχε τὸ πλῆθος, καὶ ἄν-
δρας τοὺς ἐκμετρησομένους τὴν χώραν αὐτῶν ἐξε-
σεμψε, παραδόνς αὐτοῖς τινὰς γεωμετρίας ἐπιστήμο-
νας, οὓς τὸ ἀληθὲς οὐκ ἔμελλε λήσεσθαι διὰ τὴν τέχνην,
ἐντολὰς δόνς ἀποτίσασθαι τῆς τε εὐδαίμονος διάμε-
τρον γῆς καὶ τῆς ἡσσον ἀγαθῆς. Ἡ γὰρ φύσις τῆς
Χαναναίων γῆς τοιαύτη τίς ἐστίν, ὡς ἴδοι τις ἂν
πεδία μεγάλα καὶ καρποὺς φέρειν ἱκανώτατα, καὶ
συγκρινόμενα μὲν ἑτέρα γῇ, πανευδαίμονα νομισθη-
σόμενα, τοῖς δὲ Ἰερικουντίων χωρίοις παραβαλλόμενα
καὶ τοῖς Ἱεροσολυμιτῶν τὸ μηδὲν ἀναφανησόμενα. Καί-
τοι παντελῶς ὀλλγὴν αὐτῶν εἶναι τὴν γῆν συμβέβηκε,
καὶ ταύτης ὀρεινὴν τὴν πολλήν, ἀλλ' ὑπερβολὴ εἰς
καρπῶν ἐκτροπὴν τε καὶ κάλλος οὐκ ἀπολείλοιπεν ἑτέ-
ραις. Καὶ διὰ τοῦτο τιμητοὺς μᾶλλον ἢ μετρητοὺς
τοὺς κληροῦς εἶναι δεῖν ὑπέλαβε, πολλάκις ἐνὸς πλέ-
θρου κᾶν χιλίων ἀνταξίου γενομένου. Οἱ δὲ ἄνδρες
οἳ πεμφθέντες, δέκα δὲ ἦσαν, περιοδεύσαντές τε καὶ
τιμησάμενοι τὴν γῆν, ἐν ἑβδόμῳ μηνὶ παρῆσαν πρὸς
αὐτὸν εἰς Σιλοὺν πόλιν, ἔνθα τὴν σκηνὴν ἐστάκεισαν.

22. Καὶ Ἰησοῦς Ἐλεάζαρόν τε καὶ τὴν γερου-
σίαν καὶ σὺν τοῖς φυλάρχοις παραλαβὼν νέμει ταῖς
ἐννέα φυλαῖς καὶ τῆς Μανασσητῶν τοῖς ἡμίσεσι, κατὰ
μέγεθος ἐκάστης τῶν φυλῶν τὴν μέτρησιν ποιησάμε-
νος. Κληρώσαντος δὲ αὐτοῦ, ἡ μὲν Ἰουδα λαχοῦσα
πᾶσαν αἰρεῖται τὴν καθύπερθεν Ἰουδαίαν, παρατεί-
νουσαν μὲν ἄχρι τῶν Ἱεροσολύμων, τὸ δ' εὖρος ἕως
τῆς Σοδομίτιδος λίμνης καθήκουσαν· ἐν δὲ τῷ κλή-
ρῳ τοῦτω πόλεις ἦσαν Ἀσκαλὼν καὶ Γάζα. Συμει-
νὶς δὲ, δευτέρᾳ γὰρ ἦν, ἔλαχε τῆς Ἰδουμαίας τὴν

Αἰγύπτῳ τε καὶ τῇ Ἀραβίᾳ πρόσρορον οὖσαν. Βενια-
 μίται δὲ τὴν ἀπὸ Ἰορδάνου ποταμοῦ ἔλαχον ἄχρῃ
 θαλάσσης μὲν τὸ μῆκος, τὸ δὲ πλάτος, Ἱερουσολύμοις
 ὀριζομένην καὶ Βεθθλὼις· στενότατος δὲ ὁ κλῆρος οὗ-
 τος ἦν διὰ τὴν τῆς γῆς ἀρετὴν, Ἱεριχοῦντα γὰρ καὶ
 277 τὴν Ἱερουσολυμιτῶν πόλιν ἔλαβον. Ἡ δ' Ἐφραΐ-
 μου φυλὴ τὴν ἄχρῃ Γαδάρων ἀπὸ Ἰορδάνου ποταμοῦ
 μηχανομένην ἔλαχεν, εὐρείαν δὲ ὅσον ὑπὸ Βεθθλὼν
 εἰς τὸ μέγα τελευτᾷ πεδῖον. Τῆς δὲ Μανασσήτιδος
 οἱ ἡμίσεις ἀπὸ μὲν Ἰορδάνου μέχρι Δώρων πόλεως,
 πλάτος δὲ ἐπὶ Βηθσάνων, ἥ νῦν Σκυθόπολις καλεῖ-
 ται. Καὶ μετὰ τούτοις Ἰσάχαρις, Κάρμηλὸν τε ὄρος
 καὶ τὸν ποταμὸν τοῦ μήκους ποιησαμένη τέρμονα, τὸ
 δ' Ἰταβύριον ὄρος τοῦ πλάτους. Ζαβουλωνίται δὲ
 τὴν μέχρι Γεννησαρίτιδος, καθήκουσαν δὲ περὶ Κάρ-
 μηλον καὶ θάλασσαν ἔλαχον. Τὴν δὲ ἀπὸ τοῦ Καρ-
 μήλου, κοιλάδα προσαγορευομένην διὰ τὸ καὶ τοιαύ-
 την εἶναι, Ἀσηρίται φέρονται πᾶσαν τὴν ἐπὶ Σιδῶ-
 νος τετραμμένην. Ἀρκὴ δὲ πόλις ὑπῆρχεν αὐτῶν ἐν
 τῇ μερίδι, ἥ καὶ Ἀκτιπούς. Τὰ δὲ πρὸς τὰς ἀνα-
 τολάς τετραμμένα μέχρι Δαμασκοῦ πόλεως, καὶ τῆς
 278 Γαλιλαίας τὰ καθυπερθεὶν Νεφθαλίται παρέλαβον,
 ἕως τοῦ Λιβάνου ὄρους καὶ τῶν τοῦ Ἰορδάνου πη-
 γῶν, αἱ τὴν ὁρμὴν ἐκ τοῦ ὄρους ἔχουσιν, ἐκ τοῦ κα-
 θήκοντος τοῖς ὄρεσι κατὰ βόρεια πόλεως Ἀρκῆς παρ-
 οικούσης. Δανίται δὲ τῆς κοίτης ὅσα πρὸς δυόμενον
 τέτραπται τὸν ἥλιον λαγχάνουσιν; Ἀζώτῳ καὶ Δώ-
 ροις ὀριζόμενοι, Ἰάμνιάν τε πᾶσαν καὶ Γέτταν ἀπ'
 Ἀκάρωνος ἕως τοῦ ὄρους, ἐξ οὗ Ἰούδα ἤρκετο φυλὴ.

23. Καὶ ἔξ μὲν ἔθνη, τῶν υἱῶν τοῦ Χαναναίου
 φέροντα τὴν ἐπωνυμίαν, διεῖλεν οὕτως Ἰησοῦς, καὶ
 τὴν γῆν ταῖς ἐννέα καὶ τῇ ἡμισείᾳ φυλαῖς ἔδωκε νέ-
 μεσθαι. Τὴν γὰρ Ἀμορίτιν, καὶ αὐτὴν οὕτως ἀφ'
 ἐνὸς τῶν Χαναναίου παίδων καλουμένην, Μωϋσῆς ἤδη
 προειληφώς νενεμήκει ταῖς θυσὶ φυλαῖς καὶ τῇ ἡμι-
 σεΐᾳ· τοῦτο δὲ καὶ πρότερον ἐδεδηλώκειν. Τὰ δὲ περὶ

Σιδῶνα καὶ Ἀρουκαίους καὶ Ἀμαθαίους καὶ Ἀριθαίους ἀδιακόσμητα ἦν.

24. Ἰησοῦς δέ, τοῦ γήρως ἐμποδίζοντος ἤδη πράττειν ὅσα καὶ νοήσεις, τῶν τε μετ' αὐτὸν τὴν ἡγεμονίαν παραλαβόντων ἀμελοῖς προστάντων τοῦ κοινῇ συμφέροντος, παρήγγελλε φυλῇ ἐκάστη, 'τοῦ γένους τῶν Χαναναίων μηδὲν ὑπολείπειν ἐν τῇ κατακεκληρωμένῃ γῇ· τὴν γὰρ ἀσφάλειαν αὐτοῖς καὶ τὴν φυλακὴν τῶν πατρίων ἐθνῶν ἐν μόνῳ τούτῳ καὶ Μωϋσῆν αὐτοῖς εἶναι προειπεῖν, καὶ τοῦτ' αὐτοὺς πεπεισθαι· καὶ τοῖς Λευῖταις δὲ τὰς ὀκτὼ καὶ τριάκοντα πόλεις ἀποδιδόναι·' προειλήφεισαν γὰρ ἤδη κατὰ τὴν Ἀμορίαν τὰς δέκα. Τούτων τρεῖς ἀπονέμει τοῖς φυλάσιν οἰκεῖν ἐν αὐταῖς, — πολλὴ γὰρ ἦν πρόνοια τοῦ μηδὲν ὧν Μωϋσῆς διέταξε παραλιπεῖν, — τῆς μὲν οὖν Ἰούδα φυλῆς Χεβρωνά, Σίκιμα δὲ τῆς Ἑβραϊμου, τῆς Νεφθαλίτιδος δὲ Κεδέσην· ἔστι δὲ καὶ τῆς καθύπερθεν Γαλιλαίας τοῦτο χωρίον. Νέμει δὲ καὶ τῆς λείας ὅσα ἦν ἔτι λοιπὰ, πλείστη δ' ἐγεγόνει, 279 καὶ μεγάλους πλοῦτους περιεβέβληντο, καὶ κοινῇ πάντες καὶ κατ' ἰδίαν ἕκαστος, χρυσοῦ τε καὶ ἐσθίωνων καὶ τῆς ἄλλης ἀποσκευῆς ἕνεκα, τετραπόδων δὲ πλήθους, ὧν οὐδὲ ἀριθμὸν μαθεῖν ἦν, προσγενομένου.

25. Μετὰ δὲ ταῦτα συναγαγὼν εἰς ἐκκλησίαν πρὸν στρατὸν, τοῖς ὑπὲρ τὸν Ἰορδάνην κατὰ τὴν Ἀμορίαν ἰδρυμένοις, συνεστράτευον δ' αὐτοῖς πεντακισμύριοι ὀπλίται, ἔλεξε τὰδε· "Ἐπεὶ ὁ θεὸς, καὶ πατὴρ καὶ δεσπότης τοῦ Ἑβραίων γένους, γῆν τε κτήσασθαι ταύτην ἔδωκε, καὶ κτηρεῖσιν εἰς ἅπαν ἡμετέραν φυλάξειν ὑπέσχηται, συνεργίας δὲ τῆς παρ' ὑμῶν κατ' ἐντολὴν τὴν ἐκείνου δεομένοις αὐτοὺς εἰς ἅπαντα προθύμους ἐδώκατε, δίκαιον ὑμᾶς, μηδεὶς ἔτι δυσκόλου περιμένοντος, ἀναπαύσεως ἤδη τυχεῖν φειδοῖ τῆς προθυμίας ὑμῶν, ἵν' εἰ καὶ πάλιν δεήσειεν ὑμῖν αὐτῆς, ἄοκνον ἔχωμεν εἰς τὰ κατεπείχοντα, καὶ μὴ τοῖς νῦν καμοῦσαν αὐθις βραδυτέραν.

Χάρις τε οὖν ὑμῖν ὧν συνήρασθε κινδύνων, καὶ οὐχὶ νῦν μόνον, ἀλλὰ εἰς ἅπαν οὕτως ἔξομεν, ὄντες ἀγαθοὶ μεμνησθαι τῶν φίλων, καὶ παρὰ τῇ διανοίᾳ κρατεῖν ὅσα παρ' αὐτῶν ἡμῖν ὑπῆρξεν, ὅτι τε τὴν ἀπόλαυσιν τῶν ὑπαρχόντων ὑμῖν ἀγαθῶν δι' ἡμᾶς ἀνεβάλλεσθε, καὶ πονήσαντες εἰς ἃ νῦν εὐνοία Θεοῦ κατέστημεν, ἔπει οὕτως ἐκρίνατε αὐτῶν μεταλαμβάνειν. Γέγονε δὲ πρὸς τοῖς ὑπάρχουσιν ἀγαθοῖς ἐκ τῶν σὺν ἡμῖν πόνων πλοῦτος ἀφθονος, λείαν τε πολλὴν ἐπαξομένους καὶ χρυσὸν καὶ ἄργυρον, καὶ τὸ τούτων ἐπὶ πλεῖον ἢ παρ' ἡμῶν εὐνοία, καὶ πρὸς ὃ τι βουλευθείητε κατ' ἀμοιβὴν πρόθυμον. Οὔτε γὰρ ὧν Μωϋσῆς προεῖπεν ἀπελείφθητε, καταφρονήσαντες ἐξ ἀνθρώπων ἀπελθόντος, οὔτ' ἔστιν οὐδὲν ἐφ' ᾧ μὴ χάριν ὑμῖν οἶδωμεν. Χαίροντας οὖν ὑμᾶς ἐπὶ τὰς κληρουχίας ἀπολύομεν, καὶ παρακαλοῦμεν μηδένα τῆς πρὸς ἡμᾶς συγγενείας ὅρον ὑπολαμβάνειν, μηδὲ, ὅτι μεταξὺ ποταμὸς οὗτός ἐστιν, ἐτέρους ἡμᾶς νομίζετε καὶ οὐχὶ Ἑβραίους. Ἀβράμου γὰρ ἅπαντες ἐσμέν, οἷτ' ἐνθάδε καὶ ἐκεῖ κατοικοῦντες, Θεός τε εἰς τοὺς τε ἡμετέρους προγόνους καὶ τοὺς ὑμῶν αὐτῶν παρήγαγεν εἰς τὸν βίον, οὗ τῆς θρησκείας ἐπιμελεῖσθαι καὶ πο-

280 λιτείας δεῖ, ἣν αὐτὸς διὰ Μωϋσέως διέταξε, φυλακὴν ἔχοντας πᾶσαν, ὡς ἐμμενόντων μὲν τούτοις, καὶ τοῦ Θεοῦ παρεξόντος εὖνον αἰεὶ εἶναι καὶ σύμμαχον ἑαυτὸν, ἐκτραπέντων δὲ εἰς ἐτέρων ἔθνων μίμησιν, ἀποστραφησομένου τὸ γένος ὑμῶν." Ταῦτα εἰπὼν, καὶ καθ' ἕνα τοὺς ἐν τέλει καὶ κοινῇ τὸ πλῆθος αὐτῶν ἅπαν ἀσπασάμενος, αὐτὸς μὲν ὑπέμεινε, προέπεμπε δ' αὐτοὺς ὁ λαὸς οὐκ ἀδακρυτὶ, καὶ μόλις ἀλλήλων ἀπελύθησαν.

26. Καὶ διαβᾶσα οὖν τὸν ποταμὸν ἧ τε Ρουβηλὶς φυλὴ καὶ Γαδὶς, καὶ ὅσοι τῶν Μανασσητῶν αὐτοῖς συνείποντο, βωμὸν ὑπὲρ τῆς ὄχθης ἰδρύοντα τοῦ Ἰορδάνου, μνημεῖον τοῖς ἐπειτα γενησομένοις καὶ σύμβολον τῆς πρὸς τοὺς πέραν κατοικησομένους οἰ-

κειότητος. Ἀκούσαντες δὲ οἱ πέραν βωμὸν ἰδρίσθαι τοὺς ἀπολυθέντας, οὐ μεθ' ἧς ἐκείνοι γνώμης ἀνέστησαν αὐτὸν, ἀλλ' ἐπὶ νεωτερισμῷ καὶ ξενικῶν εἰσαγωγῇ θεῶν, οὐκ ἤθελον ἀπιστεῖν, ἀλλὰ περὶ τὴν θείαν θρησκείαν τὴν διαβολὴν πιθανὴν νομίζοντες, ἐνοπλοῦς ἦσαν, ὡς ἐπ' ἀμύνη τῶν τὸν βωμὸν ἰδρυσασμένων, περαιωσόμενοι τὸν ποταμὸν, καὶ κολάσσοντες αὐτοὺς τῆς παρατροπῆς τῶν πατρίων ἐθῶν. Οὐ γὰρ ἐδόκει τὴν συγγένειαν αὐτοὺς λογίζεσθαι καὶ τὸ ἀξίωμα τῶν τὴν αἰτίαν εἰληφότων, ἀλλὰ τὸ τοῦ θεοῦ βουλευτὸν, καὶ ὃ τρόπῳ τιμώμενος χαίρει. Καὶ οἱ μὲν ἐστρώτευσαν ὑπ' ὀργῆς, ἐπέσχε δ' αὐτοὺς Ἰησοῦς καὶ ὁ ἀρχιερεὺς Ἐλεάζαρος καὶ ἡ γερουσία, λόγοις συμβουλευόντες ὑπόπειραν αὐτῶν τῆς γνώμης λαβεῖν πρῶτον, ἔπειτ' ἂν κακοήθη μάθωσι τὴν διάνοιαν αὐτῶν, τότε τοῖς ὅπλοις χωρεῖν ἐπ' αὐτούς. Πέμπουσιν οὖν πρεσβευτὰς πρὸς αὐτοὺς, Φινεέσην τὸν υἱὸν Ἐλεάζαρου, καὶ δέκα σὺν αὐτῷ τῶν ἐν τιμῇ παρὰ τοῖς Ἑβραίοις, μαθησομένους τί καὶ φρονήσαντες τὸν βωμὸν ἐπὶ τῆς ὀχθῆς τοῦ ποταμοῦ διαβάντες ἐότησαν; Ὡς δὲ περαιωσασμένων καὶ πρὸς αὐτοὺς ἀφικομένων ἐκκλησία συνελέγη, στὰς Φινεέσης, “μείζω μὲν αὐτοὺς ἁμαρτεῖν,” ἔλεγεν, “ἢ ὥστε λόγοις ἐπιτιμηθέντας νενουθετηῖσθαι πρὸς τὰ μέλλοντα. Πλὴν οὐ πρὸς τὸ μέγεθος τῆς παρανομίας ἀπιδόντας, εὐθύς ἐφ' ὅπλα καὶ τὴν ἐκ χειρῶν τιμωρίαν ὀρμηῖσαι, πρὸς δὲ τὸ συγγενές καὶ τὸ τάχα καὶ λόγοις ἂν σωφρονῆσαι σκοπήσαντας, οὕτω ποιήσασθαι τὴν πρέσβειαν, ἵνα τὴν αἰτίαν μαθόντες ὑφ' ἧς προήχθητε τὸν βωμὸν κατασκευάσαι, μήτε προπετεῖς δοκῶμεν ὅπλοις μετιόντες ὑμᾶς κατὰ λογισμὸν ὅσιον ποιησασμένους τὸν βωμὸν, καὶ δικαίως ἀμυνώμεθα τῆς διαβολῆς ἐλεγχθείσης ἀληθοῦς. Οὐ γὰρ ἡξιῶμεν ὑμᾶς πείρα τῆς τοῦ θεοῦ γνώμης ἐντὸς γεγενημένους, καὶ νόμων ὧν αὐτοὺς ἡμῖν δέδωκεν ἀκροατὰς ὑπάρχοντας, διαζηυχθέντας ἡμῶν καὶ παρόντας εἰς τὸν ἴδιον κλῆρον, ὃν κατὰ

χάριν τοῦ θεοῦ καὶ τῆς ἐκείνου περὶ ὑμᾶς προνοίας ἐλάχετε, λήθην λαβεῖν αὐτοῦ, καὶ τὴν σκηνὴν καὶ τὴν κιβωτὸν καταλιπόντας καὶ βωμὸν ὃς ἡμῖν πάτριος, ξενικοὺς θεοὺς ἐπιφέρειν τοῖς Χαναναίων κακοῖς προσκεχωρηκότας. Ἄλλ' οὐδὲν ἀδικεῖν δόξετε μετανοήσαν-

281 τες καὶ περαιτέρω μὴ μανέντες, νόμων δὲ πατρίων αἰδῶ καὶ μνήμην λαβόντες. Ἄν δ' ἐπιμένητε τοῖς ἡμαρτημένοις, οὐ παραιτήσόμεθα τὸν ὑπὲρ τῶν νόμων πόνον, ἀλλὰ περαιωσάμενοι τὸν Ἰορδάνην τοῖς βοθηήσομεν, καὶ πρὸς αὐτῶ τῷ θεῷ, μηδὲν ὑμᾶς Χαναναίων διαφέρειν ὑπολαμβάνοντες, ἀλλ' ὁμοίως ἐκείνοις διαφθείροντες. Μὴ γὰρ νομίσητε τῷ διαβεβηκέναι τὸν ποταμὸν καὶ τῆς τοῦ θεοῦ δυνάμει ἕξω γεγονέναι. Πανταχοῦ δ' ἐν τοῖς τούτου ἐστὶ, καὶ ἀποδρᾶναι τὴν ἐξουσίαν αὐτοῦ καὶ τὴν ἀπ' αὐτῆς δίκην ἀδύνατον. Εἰ δ' οἴεσθε τὴν ἐνθάδε παρουσίαν ὑμῖν ἐμπόδιον εἶναι τοῦ σωφρονεῖν, οὐδὲν κωλύσει πάλιν τὴν γῆν ὑμᾶς ἀναδάσασθαι, καὶ ταύτην ἀνεῖναι μηλόβοτον. Ἄλλ' εὖ ποιήσετε σωφρονήσαντες, καὶ ἐπὶ νεαροῖς μεταθέμενοι τοῖς ἁμαρτήμασι. Καὶ παρακαλοῦμεν ὑμᾶς πρὸς παίδων καὶ γυναικῶν, μὴ παρασχεῖν ἡμῖν ἀνάγκην ἀμύνασθαι. Ὡς οὖν τῆς ὑμετέρας αὐτῶν σωτηρίας, καὶ τῶν φιλτάτων ὑμῖν ἐν τῇδε τῇ ἐκκλησίᾳ κειμένης, οὕτω βουλευέσθε, λόγοις ἡττηθῆναι συμφέρειν ὑπολαβόντες, ἢ πείραν ἔργων καὶ πολέμου περιμένειν.

27. Τοσαῦτα τοῦ Φινέσου διαλεχθέντος, οἱ προεστῶτες τῆς ἐκκλησίας καὶ τὸ πλῆθος αὐτὸ πᾶν ἤρξαντο περὶ τῶν ἐγκεκλημένων αὐτοῖς ἀπολογεῖσθαι, “καὶ μήτε συγγενείας τῆς πρὸς αὐτοὺς ἀποστήσεσθαι, μήτε κατὰ νεωτερισμὸν ἀναστήσαι τὸν βωμὸν, ἔλεγον, ἀλλὰ θεὸν τε ἓνα γινώσκειν τὸν Ἑβραίοις ἅπασιν κοινόν, καὶ τὸν πρὸς τῆς σκηνῆς βωμὸν χάλκεον, ὃ τὰς θυσίας ποιήσῃ· τὸν μέντοι γε νῦν ἀνασταθέντα, δι' ὃν καὶ ὑποπτοὶ γέγονασιν, οὐ κατὰ θρησκείαν ἰδρῦσθαι, σύμβολον δὲ ὅπως εἴη καὶ τεκ-

μήριον εἰς τὸν αἰῶνα τῆς πρὸς ὑμᾶς οἰκειότητος καὶ ἀνάγκη τοῦ σωφρονεῖν καὶ τοῖς πατρίοις ἐμμένειν, ἀλλ' οὐχὶ παραβάσεως ἀρχή, ὡς ὑπονοεῖτε. Μάρτυς δ' ἡμῖν τοῦ ἐπὶ τοιαύτῃ τὸν βωμὸν αἰτία κατασκευάσαι γένοιτο ὁ θεὸς ἀξιόχρεως, ὅθεν ἀμείνονα περὶ ἡμῶν ἔχοντες ὑπόληψιν, μηδὲν καταγινώσκετε τούτων, ἐφ' οἷς ἐξώλεις εἶναι δίκαιοι πάντες, ὅσοι τοῦ Ἀβραάμου γένους ὄντες νεωτέροις ἐπιχειροῦσιν ἔθισαι, καὶ τοῦ συνήθους τρόπου παρηλλαγμένοις."

28. Ταῦτα εἰπόντας ἐπαινέσας ὁ Φινεΐσης, παρῆν πρὸς Ἰησοῦν, καὶ τὰ παρ' αὐτῶν ἀνήγγειλε τῷ λαῷ. Ὁ δὲ χαίρων ὅτι μηδεμιᾷ ἀνάγκη στρατολογεῖν αὐτοὺς μέλλει, μὴδ' εἰς αἷμα καὶ πόλεμον ἐξαγαγεῖν κατὰ ἀνδρῶν συγγενῶν, χαριστηρίους ὑπὲρ τούτων τῷ θεῷ θυσίας ἐπετέλει. Καὶ διαλύσας μετὰ ταῦτα τὸ πλῆθος εἰς τὰς ἰδίας κληρουχίας Ἰησοῦς, αὐτὸς ἐν Σαμίμοις διῆγεν. Ἐτεῖ δ' ἴσπερον εἰκοστί, ὑπέρρηγρος γὰρ ἦν, μεταπεμψάμενος τοὺς ἐπ' ἀξιωματος μάλιστα τῶν πόλεων, καὶ τὰς ἀρχὰς καὶ τὴν γερουσίαν, καὶ τοῦ πλῆθους ὅσον ἦν ἐκικτὸν αὐτῷ συναγαγὼν, ἐπεὶ παρῆσαν, τὰς τε εὐεργεσίας τοῦ θεοῦ ἀπάσας ἀνεμίμνησκεν αὐτούς, — πολλοὶ δ' ἦσαν τοῖς ἐκ ταπεινοῦ σχήματος εἰς τοῦτο δόξης καὶ περιουσίας 282 προελθοῦσι, — 'κυλάττειν τε τὴν τοῦ θεοῦ προαίρεσιν ἔχουσιν οὕτως πρὸς αὐτοὺς παρεκάλει, καὶ τῇ εὐσεβείᾳ γε μόνῃ φίλον αὐτοῖς διαμένειν τὸ θεῖον· αὐτῷ γὰρ καλῶς ἔχειν, ἀπιέναι μέλλοντι τοῦ ζῆν, παραινέσιν αὐτοῖς τοιαύτην καταλιπεῖν· καὶ ἐκείνους ἡξίου διὰ μνήμης ποιήσασθαι τὴν παρακέλευσιν.'

29. Καὶ ὁ μὲν τοσαῦτα πρὸς τοὺς παρόντας διαλεχθεὶς τελευτᾷ, βιούς· ἑκατὸν ἔτη καὶ δέκα, ὧν Μωϋσεὺς μὲν, ἐπὶ διδασκαλίᾳ τῶν χρησίμων, συνδιέτριψε τεσσαράκοντα, στρατηγὸς δὲ μετὰ τὴν ἐκείνου τελευτὴν γίνεται, πέντε καὶ εἴκοσι· ἀνὴρ δὲ μήτε συνέσεως ὧν ἐνδεής, μήτε τοῦ τὰ νοηθέντα πρὸς τοὺς

πολλοὺς σαφῶς ἐξενεγκεῖν ἄπειρος, ἀλλ' ἐν ἀμφοτέ-
ροις ἄκρος, πρὸς τε τὰ ἔργα καὶ τοὺς κινδύνους εὐ-
ψυχος καὶ μεγαλότολμος, πρυτάνευσαι τε τὰ κατὰ
τὴν εἰρήνην δεξιώτατος, καὶ πρὸς ἅπαντα καιρὸν τὴν
ἀρετὴν ἡρμωσμένος. Θάπτεται δὲ ἐν πόλει Θαμνᾷ τῆς
Ἐφραΐμου φυλῆς. Θνήσκει δὲ κατ' αὐτὸν τὸν καιρὸν
καὶ Ἐλεάζαρος ὁ ἀρχιερεὺς, Φινεέση τῷ παιδί τὴν
ἀρχιερωσύνην καταλιπὼν, καὶ μνημεῖον αὐτῷ καὶ τά-
φος ἐν Γαβαθᾷ πόλει τυγχάνει.

CAP. II. 1. Μετὰ δὲ τὴν τούτων τελευτὴν Φινεέ-
σης προφητεύει κατὰ τὴν τοῦ θεοῦ βούλησιν, ἐπ' ἐξ-
ωλεία τοῦ Χαναναίων γένους τῇ Ἰουδαίᾳ φυλῇ παρα-
σχεῖν τὴν ἡγεμονίαν. Καὶ γὰρ τῷ λαῷ διὰ σπουδῆς
ἦν μαθεῖν τί καὶ θεῷ δοκεῖ. Καὶ προσλαβοῦσα τὴν
Συμεωνίδα, ἐφ' ᾗτε ἐξαιρεθέντων τῶν ἐκείνων ὑπο-
τελῶν, καὶ τοὺς ἐν αὐτῇ κληρουχία τοῦτο ποιῶσιν.

2. Χαναναῖοι δὲ, ἀκμαζόντων αὐτοῖς κατ' ἐκεί-
νον τὸν καιρὸν τῶν πραγμάτων, στρατῷ μεγάλῳ κατὰ
Βεζεκὴν αὐτοὺς ὑπέμενον, τῷ βασιλεῖ τῶν Βεζεκη-
νῶν Ἀδωνιβεζέκῳ τὴν ἡγεμονίαν ἐπιτρέψαντες, —
τὸ δὲ ὄνομα τοῦτο σημαίνει Βεζεκενῶν κύριος. Ἀδωνὶ
γὰρ τῇ Ἑβραίων γλωττῇ κύριος λέγεται, — ἡλπίζον
τε κρατήσκειν τῶν Ἰσραηλιτῶν, διὰ τὸ τεθνᾶναι Ἰη-
σοῦν. Συμμιζαντες δ' αὐτοῖς Ἰσραηλῖται, ταῖς δυοῖ
φυλαῖς αἷς προεῖπον, ἐμαχέσαντο λαμπρῶς, καὶ κτεί-
νουσι μὲν αὐτῶν ὑπὲρ μυρίους, τρεψάμενοι δὲ τὸ
λοιπὸν καὶ διώκοντες αἰροῦσι τὸν Ἀδωνιβεζέκον, ὃς
ἀκρωτηρίασθεις ὑπ' αὐτῶν φησιν, “ἀλλ' οὐκ εἰς τὸ
πᾶν ἄρα λήσεσθαι θεὸν ἔμελλον, τάδε πεπονθὼς, ἃ
κατὰ δυοῖν καὶ ἑβδομήκοντα βασιλέων πράξαι πρό-
τερον οὐκ ἐνετράπην.” Καὶ ζῶντα μὲν κομίζουσιν
ἕως Ἱεροσολύμων, τελευτήσαντα δὲ γῇ θάπτουσι. Καὶ
283 διεξήσαν αἰροῦντες τὰς πόλεις, πλείστας τε λα-
βόντες, ἐπολιόρκουν Ἱεροσόλυμα. Καὶ τὴν μὲν κάτω
λαβόντες σὺν χρόνῳ, πάντας ἔκτειναν τοὺς ἐνοικοῦντας

τας, χαλεπή δ' ἦν ἡ καθύπερθεν αὐτοῖς αἰρεθῆναι, τειχῶν ὀχυρότητι καὶ φύσει τοῦ χωρίου.

3. Ὅθεν μετεστρατοπέδευσαν εἰς Χεβρώνα, καὶ ταύτην ἐλόντες, κτείνουσι πάντας. Ὑπελείπετο δὲ τὸ τῶν γιγάντων ἔτι γένος, οἱ διὰ σωμάτων μεγέθη καὶ μορφᾶς οὐδὲν τοῖς ἄλλοις ἀνθρώποις παραπλησίως παράδοξον ἦσαν θέαμα καὶ δεινὸν ἄκουσμα. Δείκνυνται δ' ἔτι καὶ νῦν τούτων ὄσῳ, μηδὲν τοῖς ὑπὸ πίστιν ἐρχομένοις ἰοικότα. Καὶ τοῦτο μὲν τοῖς Λευΐταις ἐξ-αίρετον γέρας ἔδοσαν μετὰ τῶν διςχιλίων πηχῶν, τὴν δὲ γῆν Χαλέβῳ δωρεὰν ἔδοσαν κατὰ Μωϋσέως ἐντολὰς· οὗτος δ' ἦν τῶν κατασκόπων εἰς, ὧν ἔπεμψε Μωϋσῆς εἰς τὴν Χαναναίαν. Διδόασι δὲ καὶ τοῖς Ἰέθρου τοῦ Μαδιανίτου ἀπογόνους, Μωϋσέως γὰρ ἦν γαμβρὸς, γῆν ἵνα νέμονται, τὴν γὰρ πατρίδα καταλιπόντες ἠκολουθήκεσαν ἐκείνοις, καὶ συνῆσαν αὐτοῖς ἐπὶ τῆς ἐρήμου.

4. Ἡ δὲ Ἰούδα φυλὴ καὶ Συμεωνὶς τὰς μὲν κατὰ τὴν ὄρεινὴν τῆς Χαναναίας πόλεις εἶλον, τῶν δ' ἐν τῷ πεδίῳ καὶ πρὸς θαλάσσην Ἀσκάλωνά τε καὶ Ἄζα-τον. Διαφεύγει δ' αὐτοὺς Γάζα καὶ Ἀκκάρων, πεδίων γὰρ ὄντων καὶ πολλῆς ἀρμάτων εὐπορίας κακῶς ἐποιοῦν τοὺς ἐπελθόντας. Καὶ αἶδε μὲν αἱ φυλαὶ, μεγάλως ἐκ τοῦ πολεμεῖν εὐδαιμονήσασαι, ἀνεχώρησαν εἰς τὰς ἑαυτῶν πόλεις, καὶ κατατίθενται τὰ ὄπλα.

5. Βενιαμίται δὲ, τούτων γὰρ ἦν Ἱεροσόλυμα, τοῖς οἰκήτορσιν αὐτὴν συνεχώρησαν φόρους τελεῖν. Καὶ οὕτως παυσάμενοι πάντες, οἱ μὲν τοῦ κτείνειν, οἱ δὲ κινδυνεύειν, ἐργάζεσθαι τὴν γῆν ἡσχόλουν. Τὸ δ' αὐτὸ καὶ αἱ λοιπαὶ φυλαὶ, τὴν Βενιαμίτην μιμησάμεναι, ἐποιοῦν, καὶ τοῖς τελουμένοις ἀρκούμενοι φόροις ἐπέτρεπον τοῖς Χαναναίοις ἀπολέμοις εἶναι.

6. Ἡ δὲ Ἐφραΐμου, πολιορκούσα Βέθηλε, τέλος οὐδὲν ἄξιον τοῦ χρόνου καὶ τῶν πόνων ἠύρισκε τῆς πολιορκίας. Οἱ δὲ, καίπερ ἀχθόμενοι, τῇ καθέδρᾳ προσεκατέρουν. Ἐπειτα συλλαβόντες τινὰ τῶν

ἐν τῇ πόλει προσελθόντα ἐπὶ κομιδῇ τῶν ἀναγκαίων, τινὰς πίστεις ἔδωσαν αὐτῷ, παραιθύνει τὴν πόλιν, σώσειν αὐτόν τε καὶ τοὺς συγγενεῖς αὐτοῦ, καὶ ἐκεῖνος ἐπὶ τούτοις ᾤμνυε τὴν πόλιν αὐτοῖς ἐγχειρεῖν. Καὶ ὁ μὲν οὕτως προδοὺς σώζεται μετὰ τῶν οἰκείων, αἱ δὲ ἀποκτείναντες ἅπαντας τοὺς ἐνοικοῦντας εἶχον τὴν πόλιν.

7. Καὶ μετὰ ταῦτα πρὸς μὲν τοὺς πολεμίους μαλακῶς εἶχον οἱ Ἰσραηλῖται, τῆς δὲ γῆς καὶ τῶν ταύτης ἔργων ἐπεμελοῦντο. Τῶν δὲ κατὰ τὸν πλοῦτον αὐτοῖς ἐπιδιδόντων, ὑπὸ τρυφῆς καὶ ἡδονῆς τοῦ κόσμου ὀλιγώρουν, καὶ τῆς πολιτείας τῶν νόμων οὐκέτ' ἦσαν ἀκριβεῖς ἀκροαταί. Παροξυνθὲν δ' ἐπὶ τούτοις τὸ θεῖον ἀναιρεῖ, πρῶτον μὲν ὡς φείσαιντο παρὰ τὴν αὐτοῦ γνώμην τῶν Χαναανίων, ἔπειτα προλέγει ὡς 284 ἐκεῖνοι χρήσαιντο πολλῇ κατ' αὐτῶν ὁμότητι καυροῦ λαβόμενοι. Οἱ δὲ καὶ πρὸς τὰ παρὰ τοῦ θεοῦ δυσθύμως εἶχον, καὶ πρὸς τὸ πολεμεῖν ἀηδῶς, πολλὰ τε παρὰ τῶν Χαναανίων λαβόντες, καὶ πρὸς τοὺς πόρους ἤδη διὰ τὴν τρυφὴν ἐκκελυμένοι. Καὶ συνέβαινε ἤδη τὴν ἀριστοκρατίαν διεφθάρθαι, καὶ τὰς ἡγερουσίας οὐκ ἀπεδείκνυσαν, οὐδ' ἀρχὴν ἄλλην οὐδεμίαν τῶν πρότερον νενομισμένων. Ἦσαν δὲ ἐν τοῖς ἀγροῖς ἡδονῇ τοῦ κερδαίνειν προσδεδεμένοι. Καὶ διὰ τὴν πολλὴν ἄδειαν στάσις αὐτοὺς πάλιν κατελάμβανε δεινὴ, καὶ προήχθησαν εἰς τὸ πολεμεῖν ἀλλήλοις ἐν τοιαύτης αἰτίας.

8. Δευτῆς ἀνὴρ τῶν δημοτικωτέρων τῆς Ἐφραΐμου κληρουχίας ὢν, καὶ ἐν ἐκείνῃ κατοικῶν, ἀγεται γυναῖον ἀπὸ Βηθλέμων, τῆς δὲ Ἰούδα φυλῆς τοῦτ' ἔστι τὸ χωρίον. Ἐρῶν δὲ σφόδρα τῆς γυναικὸς, καὶ τοῦ κάλλους αὐτῆς ἡττημένος, ἡτύχει τῶν παρ' ἐκείνης οὐχ' ὁμοίων πειρώμενος. Ἀλλοτρίως δ' αὐτῆς ἐχούσης, καὶ διὰ τοῦτο μᾶλλον ἐκκαιομένου τῇ πάθει, μέμψεις συνεχεῖς αὐτοῖς ἐγίνοντο, καὶ τέλος ἡ γυνὴ, πρὸς αὐτὰς βαρυννομένη, καταλιπούσα τὸν ἄνδρα,

πρὸς τοὺς γονεῖς παραγίνεται μηνὶ τετάρτῳ. Χαλε-
 πῶς δὲ φέρων ὁ ἀνὴρ ἐπὶ τῷ ἔρωτι, ἤκε πρὸς τοὺς
 πενθεροὺς, καὶ διαλυσάμενος τὰς μέμψεις, καταλλάτ-
 τεται πρὸς αὐτήν. Καὶ τέσσαρας μὲν ἡμέρας αὐτόθι
 διαιτᾷται, φιλοφρονουμένων αὐτὸν τῶν γονέων. Τῇ
 δὲ πέμπτῃ, δόξαν ἀπιέναι πρὸς αὐτὸν, περὶ δειλὴν
 ἔξεισι, βράδιον γὰρ ἀπέλουν οἱ γονεῖς τὴν θυγατέρα,
 καὶ τῆς ἡμέρας τριβὴν ἐποιοῦντο. Θεράπων δ' αὐ-
 τοῖς εἰς εἶπετο, καὶ ὄνος ἦν αὐτοῖς, ἐφ' ἧς ὠχεῖτο
 τὸ γύναιον. Γενομένων δὲ αὐτῶν κατὰ τὰ Ἱεροσό-
 λυμα, σταδίους δ' ἑληλύθεισαν ἤδη τριάκοντα, συνε-
 βούλευεν ὁ θεράπων καταχθῆναι πού, μὴ καὶ τι τῆς
 νυκτὸς αὐτοὺς ὀδεύοντας καταλάβοι δύσκολον, καὶ
 ταῦτα οὐδὲ πόρῳ πολέμιων ὄντας, τοῦ καιροῦ πολ-
 λάκις ἐπισφαλὴ καὶ ὑποπτα ποιοῦντος καὶ τὰ φίλα.
 Τῷ δ' οὐκ ἤρρεσεν ἡ γνώμη παρ' ἄλλοφύλοις ἀνδράσι
 ξενοῦσθαι, — Χαναναίων γὰρ ἦν πόλις, — ἀλλὰ
 προελθόντας εἴκοσι στάδια εἰς οἰκίαν ἡξίου κατάγε-
 σθαι πόλιν. Καὶ κρατήσας τῇ γνώμῃ παρῆν εἰς Γα-
 βᾶν φυλῆς τῆς Βενιαμίτιδος, ἥδη ὀψίας οὔσης. Καὶ
 μηδενὸς ἐπὶ ξενίαν τῶν κατὰ τὴν ἀγορὰν αὐτὸν πα-
 ρακαλοῦντος, πρεσβύτης ἕξ ἀγροῦ κατιῶν, τῆς μὲν
 Ἐφραϊμίτιδος φυλῆς ὢν, ἐν δὲ τῇ Γαβᾶ διαιτοίμε-
 νος, συντυγχάνων αὐτῷ, τίς τε ὢν ἤρετο, καὶ δι' αἷς
 αἰτίας στελλόμενος σκότους ἤδη τὰ πρὸς τὸ δεῖπνον
 αὐτῷ λαμβάνοι. Ὁ δὲ Λευΐτης μὲν ἔφησεν εἶναι, γύ-
 ναιον δὲ παρὰ τῶν γονέων ἄγων πρὸς αὐτὸν ἀπείναι,
 τὴν δ' οἰκῇσιν ἐδήλου τυγχάνειν ἐν τῇ Ἐφραϊμῶν
 πληρουσίᾳ. Ὁ δὲ πρεσβύτης, καὶ διὰ τὴν συγγένειαν,
 καὶ διὰ τὸ τὴν αὐτὴν φυλὴν νέμειν, καὶ μὴν διὰ τὴν
 συντυχίαν, παρ' αὐτὸν ξενοισθῆσόμενον ἤγε. Νεανίας
 δὲ τινες τῶν Γαβαηνῶν, ἐπὶ τῆς ἀγορᾶς τὸ γύναιον
 θεασάμενοι, καὶ τὴν εὐπρέπειαν θαυμάσαντες, ἐπεὶ
 παρὰ τῷ πρεσβύτῃ κατηγμένην ἑμαθον, καταφρο- 285
 νήσαντες τῆς ἀσθενείας καὶ τῆς ὀλιγότητος, ἤκον ἐπὶ
 τὰς θύρας. Τοῦ δὲ πρεσβύτου παρακαλοῦντος ἀπαλ-

λάττεσθαι, καὶ μὴ προσφέρειν βίαν μηδὲ ὕβριν, ἤξιον αὐτὸν παρασχόντα τὴν ξένην πραγμάτων ἀπηλλάχθαι. Ὡς δὲ συγγενὴ τε λέγοντος καὶ Λευίτιν τοῦ πρεσβύτου, καὶ δράσειν αὐτοὺς δεινὰ ὑφ' ἡδονῆς εἰς τοὺς κόμους ἐξαμαρτάνοντας, ὀλιγώρουν τοῦ δικαίου καὶ κατεγέλαν, ἠπέλουν δὲ ἀποκτείνειν αὐτὸν, ἐμποδίζοντα ταῖς ἐπιθυμίαις αὐτῶν. Εἰς δ' ἀνάγκην περιηγμένος, καὶ μὴ βουλόμενος τοὺς ξένους περιῦδειν ὕβρισθέντας, τῆς ἑαυτοῦ θυγατρὸς αὐτοῖς παρεχώρει, πληρώσειν τε τὴν ἐπιθυμίαν αὐτοὺς λέγων νομιμώτερον, δίχα τῆς εἰς τοὺς ξένους ὕβρεως, αὐτὸς δὲ μηδὲν ἀδικήσειν οὓς ὑπεδέξατο τούτῳ τῷ τρόπῳ νομίζων. Ὡς δ' οὐδὲν τῆς σπουδῆς τῆς ἐπὶ τὴν ξένην ἐνεδίδοσαν, ἀλλ' ἐνέκειντο ταύτην παραλαβεῖν ἀξιοῦντες, ὃ μὲν ἰκέτευε μηδὲν τολμᾶν παράνομον, ὃ δ' ἄρπασάμενοι, καὶ προσθέμενοι μᾶλλον τῷ βιαίῳ τῆς ἡδονῆς, ἀπήγαγον πρὸς αὐτοὺς τὴν γυναῖκα, καὶ δι' ὅλης τῆς νυκτὸς ἐμπλησθέντες τῆς ὕβρεως, ἀπέλυσαν περὶ ἀρχομένην ἡμέραν. Ἡ δὲ τεταλαιπωρημένη τοῖς συμβεβηκόσιν παρῆν ἐπὶ τὴν ξενίαν, καὶ ὑπὸ λύπης ὣν ἐπεπόνθει, καὶ τοῦ μὴ τολμᾶν ὑπ' αἰσχύνης εἰς ὄψιν ἔλθεῖν τῷ ἀνδρὶ, — τοῦτον γὰρ μάλιστα τοῖς γεγεννημένοις ἔχειν ἀνιάτως ἐλογίζετο, — καταπεσοῦσα τὴν ψυχὴν ἀφίησιν. Ὁ δὲ ἀνὴρ αὐτῆς οἰόμενος ὕπνῳ βαθεῖ κατεσχήσθαι τὴν γυναῖκα, καὶ μηδὲν σκυθρωπὸν ὑφορώμενος, ἀνεγείρειν ἐπειρώτα, παραμυθήσασθαι διεγνωκώς, ὡς οὐκ ἐξ ἔκουσίου γνώμης αὐτὴν παράσχοι τοῖς καθυβρίσασιν, ἀλλὰ ἄρπασαμένων ἐπὶ τὴν ξενίαν αὐτῶν. Ὡς δὲ τελευτήσασαν ἔμαθεν, σωφρονῶν πρὸς τὸ μέγεθος τῶν κακῶν ἐπιθέμενος τῷ κτήνει νεκρᾷ τὴν γυναῖκα κομίζει πρὸς ἑαυτόν. Καὶ διελὼν αὐτὴν κατὰ μέλος εἰς μέρη δώδεκα, διέπεμψεν εἰς ἑκάστην φυλὴν, ἐντειλόμενος τοῖς κομίζουσι λέγειν τοὺς αἰτίους τῆς τελευτῆς γυναικὶ καὶ τὴν βίαν ταῖς φυλαῖς.

9. Οἱ δὲ ὑπὸ τε τῆς ὀψεως καὶ τῆς ἀκοῆς τῶν

βεβιασμένων κακῶς διατεθέντες, πρότερον οὐδενὸς τοιούτου πείραν εἰληφότες, ὑπ' ὀργῆς ἀκράτου καὶ δικαίας εἰς τὴν Σιλοὺν συλλεγόντες, καὶ πρὸ τῆς σκηνῆς ἀθροισθέντες, εἰς ὅπλα χωρεῖν εὐθὺς ὤρμητο, καὶ χρῆσασθαι τοῖς Γαβαηνοῖς ὡς πολεμίους. Ἐπέσχε δ' αὐτοὺς ἡ γερονσία, πείσασα 'μὴ δεῖν ὀξέως αὐτως πρὸς τοὺς ὁμοφύλους ἐκφέρειν πόλεμον, πρὶν ἢ λόγοις διαλεχθῆναι περὶ τῶν ἐγκλημάτων, τοῦ νόμου μὴδ' ἐπὶ τοὺς ἀλλοτρίους ἐφιέντος δίχα πρεσβείας, καὶ τοιαύτης πρὸς τὸ μετανοῆσαι πείρας, τοὺς δόξαντας ἀδικεῖσθαι στρατιὰν ἀναγαγεῖν· καλῶς οὖν ἔχειν τῷ νόμῳ πειθομένους πέμψαι πρὸς τοὺς Γαβαηνοὺς ἐξαιτούντας τοὺς αἰτίους, καὶ παρεχομένους μὲν ἀρκεῖσθαι τῇ τούτων κολάσει, καταφρονησάντων δὲ τότε τοῖς ὅπλοις αὐτοὺς ἀμύνασθαι.' Πέμπουσιν οὖν πρὸς τοὺς Γαβαηνοὺς κατηγοροῦντες τῶν νεανίσκων τὰ περὶ τὴν γυναῖκα, καὶ πρὸς τιμωρίαν αἰτούντες τοὺς δράσαντας μὲν οὐ νόμιμα, γενομένους δὲ δίκαιους ἀντ' αὐτῶν ἐκείνων ἀποθανεῖν. Οἱ δὲ Γαβαηνοὶ οὔτε τοὺς νεανίσκους ἐξέδοσαν, καὶ δεινὸν ἀλλοτρίοις ὑπακούειν προστάγμασιν ἡγοῦντο πολέμου φόβῳ, μηδενὸς ἀξιοῦντες εἶναι χεῖρους ἐν τοῖς ὅπλοις, μήτε διὰ τὸ πλήθος μήτε δι' εὐψυχίαν. Ἦσαν δὲ ἐν παρασκευῇ μεγάλη καὶ τῶν ἄλλων φυλετῶν, συναπεκαθήθησαν γὰρ αὐτοῖς ὡς ἀμυνόμενοι βιαζόμενοις.

10. Ὡς δὲ τοιαῦτα ἡγγέλθη τοῖς Ἰσραηλίταις τὰ παρὰ τῶν Γαβαηνῶν, ὅρκους ποιοῦνται μηδὲνα σφῶν ἀνδρὶ Βενιαμῖτι θώσκειν πρὸς γάμον θυγατέρα, στρατεύσειν τε ἐπ' αὐτοὺς μᾶλλον αὐτοῖς δι' ὀργῆς ὄντας, ἢ τοῖς Χαναναίοις τοὺς προγόνους ἡμῶν παρελήφαμεν γενομένους. Παραχρῆμά τε ἐξῆγον ἐπ' αὐτοὺς τὸ στρατόπεδον μυριάδας τεσσαράκοντα ὀπλιτῶν, Βενιαμινιτῶν δ' ὀπλιτῶν δις μυρίων καὶ πεντακισχιλίων καὶ ἑξακοσίων, ὧν ἦσαν εἰς πεντακοσίους ταῖς λαοαῖς τῶν χειρῶν σφειδονῶν ἄριστοι. Ὡς τε καὶ μάχης πρὸς τῇ Γαβᾶ γενομένης, τρέπουσιν οἱ Βενιαμῖται

τοὺς Ἰσραηλῖτας, ἄνδρες τε πίπτουσιν ἐξ αὐτῶν εἰς
 διςμυρίους καὶ διςχιλίους, ἐφθάρησαν δὲ ἴσως αὐ-
 καὶ πλείονες, εἰ μὴ νῦν αὐτοὺς ἐπέσχε καὶ διέλυσε
 μαχομένους. Καὶ οἱ μὲν Βενιαμίται χαίροντες ἀνε-
 χώρουν εἰς τὴν πόλιν, οἱ δὲ Ἰσραηλῖται καταπεπλη-
 γυῖτες ὑπὸ τῆς ἡττης εἰς τὸ στρατόπεδον. Τῇ δ' ἐπι-
 ούσῃ πάλιν συμβαλόντων, οἱ Βενιαμίται κρατοῦσι,
 θνήσκουσι τῶν Ἰσραηλιτῶν ὀκτακισχίλιοι καὶ μύριοι,
 καὶ δεισάντες τὴν φόνον ἐξέλιπον τὸ στρατόπεδον.
 Παραγενόμενοι δὲ εἰς Βέθθλα πόλιν ἔγγιστα κειμέ-
 νην, καὶ νηστεύσαντες, κατὰ τὴν ὑστεραίαν τὸν θεὸν
 ἰκέτεον διὰ Φινεέσου τοῦ ἀρχιερέως παύσασθαι τῆς
 ὀργῆς τῆς πρὸς αὐτοὺς, καὶ ταῖς δυσὶν αὐτῶν ἡταις
 ἀρκεσθέντα δοῦναι νίκην καὶ κράτος κατὰ τῶν πο-
 λεμίων. Ὁ δὲ θεὸς ἐπαγγέλλεται ταῦτα διὰ Φινεέ-
 σου προφητεύσαντος.

11. Ποίησαντες οὖν τὴν στρατιὰν δύο μέρη, τὴν
 μὲν ἡμίσειαν προλοχίζουσι νυκτὸς περὶ τὴν πόλιν, οἱ
 δὲ ἡμίσεις συνέβαλλον τοῖς Βενιαμίταις, ὑπεχώρουν
 τε ἐγκειμένων, καὶ ἐδίωκον οἱ Βενιαμίται. Τῶν
 Ἑβραίων ὑποφευγόντων ἡρέμα, καὶ ἐπιπολὺ θελόν-
 των εἰς ἅπαν αὐτοὺς ἐξελθεῖν, ἀναχωροῦσιν εἰπόντα,
 ὥς καὶ τοὺς ἐν τῇ πόλει πρεσβύτας καὶ νέους ὑπο-
 λειφθέντας δι' ἀσθένειαν συνεκδραμεῖν αὐτοῖς, πάν-
 τας βουλομένους χειρώσασθαι τοὺς πολεμίους. Ὡς
 δὲ πολὺ τῆς πόλεως ἀπέσχον, ἐπαύσαντο μὲν φεύ-
 γοντες Ἑβραῖοι, ἐπιστραφέντες δ' ἴστανται εἰς μά-
 χην, καὶ τοῖς ἐν ταῖς ἐνέδραις οὖσι τὸ σημεῖον αἶ-
 ρουσιν ὃ συνέκειτο. Οἱ δ' ἐξαναστάντες μετὰ βοῆς
 ἐπῆσαν τοῖς πολεμίοις. Οἱ δὲ ἅμα τε ἠπατημένους
 ἑαυτοὺς ἥσθηντο, καὶ ἐν ἀμηχανίᾳ συνειστήκεισαν,
 καὶ εἰς τι κοῖλον συνελασθέντας καὶ φαραγγῶδες χω-
 ρίον περιστάντες κατηκόντισαν, ὥστε πάντας διαφθα-
 ρῆναι πλὴν ἑξακοσίων. Οὗτοι δὲ συστραφέντες καὶ
 πυκνώσαντες ἑαυτοὺς, καὶ διὰ μέσων ὥσαντες τῶν
 πολεμίων, ἔφυγον ἐπὶ τὰ πλησίον ὄρη· καὶ κατα-

σχόντες ιδρύθησαν. Οἱ δ' ἄλλαι πάντες περὶ δις- 287
 μυρίους ὄντες καὶ πεντακισχιλίους ἀπέθανον. Οἱ δὲ
 Ἰσραηλίται, τὴν τε Γαβᾶν ἐνεπίπρασαν, καὶ τὰς τε
 γυναῖκας καὶ τῶν ἀρρένων τοὺς μὴ ἐν ἀκμῇ διεχρή-
 σαντο, τὰς τε ἄλλας τῶν Βενιαμιτῶν πόλεις ταυτὰ
 θρωσίν. Οὕτως τε ἦσαν παρωργισμένοι, ὥστε καὶ
 Ἰάβισον τῆς Γαλαδίτιδος οὖσαν, ὅτι μὴ συμμαχή-
 σαιεν αὐτοῖς κατὰ τῶν Βενιαμιτῶν, πέμψαντες μυ-
 ρίους καὶ διςχιλίους ἐκ τῶν τάξεων ἐκέλευσαν ἀνε-
 λεῖν. Καὶ φονεύουσι τὸ μάχιμον τῆς πόλεως οἱ πεμ-
 φθέντες σὺν τέκνοις καὶ γυναίξιν, πλὴν τετρακοσίων
 παρθένων. Ἐπὶ τοσοῦτον ὑπ' ὀργῆς προήχθησαν,
 τῷ κατὰ τὴν γυναῖκα πάθει προσλαβόντες καὶ τὸ κα-
 τὰ τὴν ἀναίρεσιν τῶν ὀπλιτῶν.

12. Μετάνοια δ' αὐτοὺς λαμβάνει τῆς τῶν Βεν-
 ιαμιτῶν συμφορᾶς, καὶ νηστείαν ἐπ' αὐτοῖς προέ-
 θεντο, καὶ τοι δίκαια παθεῖν αὐτοὺς ἀξιούντες εἰς
 τοὺς νόμους ἐξαμαρτάνοντας. Καὶ τοὺς διαφυγόντας
 αὐτῶν ἑξακοσίους διὰ πρεσβευτῶν ἐκάλουν, καθίδρυντο
 δὲ ἐπὶ πέτρας τινὸς Ῥοᾶς καλουμένης, κατὰ τὴν
 ἔρημον. Οἱ δὲ πρέσβεις ὡς οὐ ἐκείνοις τῆς συμφο-
 ρᾶς μόνοις γεγεννημένης, ἀλλὰ καὶ αὐτοῖς τῶν συγγε-
 νῶν ἀπολωλότων ὀδυρόμενοι, 'πρῶως ἔπειθον φέ-
 ρειν, καὶ συνελθεῖν εἰς ταὐτὸ, καὶ μὴ παντελῆ τῆς
 Βενιαμίτιδος φυλῆς ὕλεθρον τὸ γε ἐπ' αὐτοῖς κατα-
 ψηφίσασθαι. Συγχωροῦμεν δὲ ὑμῖν ἔλεγον, τὴν
 ἀπάσης τῆς φυλῆς γῆν, καὶ λείαν ὅσην ἀπάγειν δυ-
 ηθεῖητε.' Οἱ δὲ τῶν καθ' ἑαυτοὺς θεοῦ ψήφῳ γε-
 γονότων, καὶ κατ' ἀδικίαν τὴν αὐτῶν γνωσιμαχήσαν-
 τες, κατήεσαν εἰς τὴν πατριον φυλὴν πειθόμενοι τοῖς
 προκαλουμένοις. Οἱ δ' Ἰσραηλίται γυναῖκας αὐτοῖς
 τὰς τετρακοσίας ἔδωσαν παρθένους τὰς Ἰαβίτιδας,
 περὶ δὲ τῶν διακοσίων ἐσκόπουν, ὅπως καὶ ἐκεῖνας
 γυναικῶν ἐμπορήσαντες παιδοποιῶνται. Γεγεννημένων
 δ' αὐτοῖς ὄρκων, ὥστε μηδενὶ Βενιαμίτη συνοικῆσαι
 θυγατέρα, πρὸ τοῦ πολέμου, οἱ μὲν ὀλιγωρεῖν συνα-

βούλευον τῶν ὁμωμοσμένων, ὥς ὑπ' ὀργῆς ὁμώσαν-
 τες οὐ γνώμη καὶ κρίσει, τῷ δὲ Θεῷ μηδὲν ἐναντίον
 ποιήσειεν εἰ φυλὴν ὅλην κινδυνεύουσαν ἀπολέσθαι σω-
 σαι δυνηθεῖεν, τὰς τε ἐπιτοκίας οὐχ ὅταν ὑπὸ ἀνάγ-
 κης γέγονται χαλεπὰς εἶναι καὶ ἐπισφαλεῖς, ἀλλ' ὅταν
 ἐν κακουργίᾳ τολμηθῶσι. Τῆς δὲ γερουσίας πρὸς τὸ
 τῆς ἐπιτοκίας ὄνομα σχετλιασάσης, ἔφη τις, 'τούτοις
 γυναικῶν εὐπορίαν ἔχειν εἰπεῖν καὶ τηρήσειν τὸν
 ὅρκον.' Ἐρομένων δὲ τὴν ἐπίνοιαν, "ἡμῖν," εἶπεν,
 "τρὶς τοῦ ἔτους εἰς Σηλοῦν συνιούσιν ἔπονται κατὰ
 πανήγυριν αἱ γυναῖκες καὶ αἱ θυγατέρες, τούτων
 κατὰ ἀρπαγὴν ἐφέλσθαι γαμῖν Βενιαμίταις ὥς ἂν δυ-
 νηθεῖεν, ἡμῶν οὔτε προτρεπομένων οὔτε καλυόντων.
 Πρὸς δὲ τοὺς πατέρας αὐτῶν δυσχεραίνοντας καὶ τὰ
 μωρίαν λαμβάνειν ἀξιοῦντας ἀήσομεν, αὐτοὺς αἰτίους
 φυλακῆς ἀμελήσαντας τῶν θυγατέρων, ὅτι τε δεῖ τῆς
 288 ὀργῆς ἐπὶ Βενιαμίτας ἐφεῖναι, χρησαμένους αὐτῇ καὶ
 θάττον ἀμέτρως." Καὶ οἱ μὲν τούτοις πεισθέντες
 ψηφίζονται τὸν διὰ τῆς ἀρπαγῆς γάμον τοῖς Βενια-
 μίταις. Ἐνστάσης δὲ τῆς ἐορτῆς, οἱ μὲν διακόσιοι
 κατὰ δύο καὶ τρεῖς πρὸ τῆς πόλεως ἐνήδρευον πα-
 ρεσομένας τὰς παρθένους, ἐν τε ἀμπελώσι καὶ χω-
 ρίοις ἐν οἷς λήσειν ἔμελλον. Αἱ δὲ μετὰ παιδιᾶς οὐ-
 δὲν ὑφορώμεναι τῶν μελλόντων ἀφυλάκτως ᾤδευσαν,
 οἱ δὲ σκεδασθεισῶν εἶχοντο ἔξαναστάντες. Καὶ οὐ-
 τοι μὲν οὕτως γαμήσαντες ἐπ' ἔργα τῆς γῆς ἐχώρη-
 σαν, καὶ πρόνοιαν ἐποιήσαντο πάλιν εἰς τὴν προτέ-
 ραν εὐδαιμονίαν ἐπανελθεῖν. Βενιαμιτῶν μὲν οὖν
 ἡ φυλὴ κινδυνεύσασα τελῶς ἐκφθαρῆναι τῷ προει-
 ρημένῳ τρόπῳ κατὰ τὴν Ἰσραηλιτῶν σοφίαν σώζε-
 ται, ἠνθησέ τε παραχρῆμα, καὶ ταχεῖαν εἰς τὸ
 πλῆθος καὶ τὰ ἄλλα πάντα ἐποιήσατο τὴν ἐπίδοσιν.
 Οὗτος μὲν οὖν ὁ πόλεμος οὕτως παύεται.

CAP. III. 1. Ὅμοια δὲ τούτοις παθεῖν καὶ τὴν
 Δανίτιν συνέβη φυλὴν, ἐξ αἰτίας τοιαύτης εἰς τοῦτο

προαχθεῖσαν. Τῶν Ἰσραηλιτῶν ἐκλελοιπότεων ἤδη τὴν ἐν τοῖς πολέμοις ἄσκησιν, καὶ πρὸς τοῖς ἔργοις ὄντων τῆς γῆς, Χαναναῖοι καταφρονήσαντες αὐτῶν συναποποίησαντο δύναμιν, οὐδὲν μὲν αὐτοὶ πείσεσθαι προσδοκῶντες, ὡς δὲ βεβαίαν τὴν τοῦ ποιήσῃν κακῶς τοὺς Ἑβραίους ἐλπίδα λαβόντες ἐπ' ἀδείας τὸ λοιπὸν αἰκεῖν τὰς πόλεις ἤξουσιν. Ἄρματα τε οὖν συμπαρασκευάζοντο, καὶ τὸ ὀπλιτικὸν συνεκρότουν, αἱ τε πόλεις αὐτῶν συνεφρόνουν, καὶ τῆς Ἰουδα φυλῆς τὴν Ἀσκάλωνα καὶ Ἀκκάρωνα παρεσπάσαντο, ἄλλας τε πολλὰς τῶν ἐν τῷ πεδίῳ, καὶ Δανίτας εἰς τὸ ὄρος ἐνάγκασαν συμφυγεῖν, οὐδὲ ὀλίγον αὐτοῖς ἐπίβατον τοῦ πεδίου καταλιπόντες. Οἱ δ' οὔτε πολεμεῖν ὄντες ἱκανοί, γῆν τε οὐκ ἔχοντες ἀρκοῦσαν, πέμπουσιν ἐξ αὐτῶν πέντε ἄνδρας εἰς τὴν μεσόγειον, κατοικομένην γῆν, εἰς ἣν μετοικῆσαιτο. Οἱ δ' οὐ πόρρω τοῦ Ἀβάνου ὄρους καὶ ἐλάσσονος Ἰορδάνου τῶν πηγῶν κατὰ τὸ μέγα πεδίου Σιδῶνος πόλεως ὁδὸν ἡμέρας μίαν προελθόντες, καὶ κατασκευάμενοι γῆν ἀγαθὴν καὶ πᾶμφορὸν, σημαίνουσι τοῖς αὐτῶν, οἱ δ' ὀρμηθέντες στρατῷ κτείνουσιν αὐτόθι πόλιν Δάνα, ὁμώνυμον τῇ Ἰακώβου παιδί, φυλῆς δ' ἐπώνυμον τῆς αὐτῶν.

2. Τοῖς δὲ Ἰσραηλίταις προέβαινεν ὑπὸ τε ἀπειρίας τοῦ πονεῖν τὰ κακὰ, καὶ ἀπὸ τῆς περὶ τὸ θεῖον ὀλιγορίας. Μετακινήθentes γὰρ ἅπαξ τοῦ κόσμου τῆς πολιτείας, ἐπεφέροντο πρὸς τὸ καθ' ἡδονὴν καὶ βούλησιν ἰδίαν βιοῦν, ὡς καὶ τῶν ἐπιχωριαζόντων παρὰ τοῖς Χαναναίοις ἀναπύμπλασθαι κακῶν. Ὁργίζεται τοίνυν αὐτοῖς ὁ θεὸς, καὶ ἦν σὺν πόνοις μυ- 289
ρίοις εὐδαιμονίαν ἐκτήσαντο, ταύτην ἀπέβαλον διὰ τρυφήν. Στρατεύσαντος γὰρ ἐπ' αὐτοὺς Χουσάρθου τοῦ τῶν Ἀσσυρίων βασιλέως, πολλοὺς τε τῶν παραταξαμένων ἀπώλεσαν, καὶ πολιορκούμενοι κατὰ κράτος ἡρέθησαν, εἰσι δ' οἱ διὰ φόβον ἐκουσίως αὐτοῦ προσεχώρησαν, φόρους τε τοῦ δυνατοῦ μείζονας ἐπικαγέντες ἐτέλουν, καὶ ὕβρεις παντοίας ὑπέμενον ἕως

ἐτῶν ὀκτώ. Μεθ' αὐτῶν κακῶν οὕτως ἡλευθερώθησαν.

3. Τῆς Ἰούδα φυλῆς τις Ὀθνήλος τὸ ὄνομα Κενέζου υἱός, δραστήριος ἀνὴρ, καὶ τὸ φρόνημα γενναῖος, — χρησθὲν αὐτῷ μὴ περιορᾶν ἐν τοιαύτῃ τοὺς Ἰσραηλίτας ἀνάγκη κειμένους, ἀλλ' εἰς ἑλευθερίαν αὐτοὺς ἐξαιρεῖσθαι τολμᾶν, — παρασκευασάμενος συλλαμβάνεσθαι τῶν κινδύνων τινὰς αὐτῷ, — ὀλίγοι δ' ἦσαν, οἷς αἰδῶς ἐπὶ τοῖς τότε παροῦσιν ἐν γῇ καὶ προθυμία μεταβολῆς, — πρῶτον μὲν τὴν παρ' αὐτοῖς οὖσαν φρουρὰν τοῦ Χουσάρθου διαφθείρει, προσγενομένων δὲ πλειόνων τῶν συναγωνιζομένων ἐκ τοῦ μὴ διαμαρτεῖν περὶ τὰ πρῶτα τῆς ἐπιχειρήσεως, μάχην τοῖς Ἀσσυρίοις συνάπτουσι, καὶ πρὸς τὸ παντελὲς αὐτοὺς ἀπώσάμενοι, περαιωθῆναι τὸν Εὐφράτην ἐβιάζοντο. Ὀθνήλος δὲ, ὡς ἔργῳ πεῖραν αὐτοῦ δεδοκῶς τῆς ἀνδραγαθίας, γέρας ὑπὲρ αὐτῆς λαμβάνει παρὰ τοῦ πλήθους ἀρχήν, ὥστε κρῖναι τὸν λαόν. Καὶ ἄρξας ἐπ' ἔτη τεσσαράκοντα, κατὰστρέφει τὸν βίον.

CAP. IV. 1. Τελευτήσαντος δὲ τούτου πάλιν τὰ τῶν Ἰσραηλιτῶν ὑπὸ ἀναρχίας ἐνόσει πράγματα, καὶ τῷ μὴ διὰ τιμῆς ἄγειν τὸν θεόν, μηδὲ ποῖς νόμοις ὑπακούειν, καὶ ἔτι μᾶλλον ἐκακοῦντο, ὡς καταφρονήσαντα αὐτῶν τῆς ἀκασμίας τῆς κατὰ τὴν πολιτείαν Ἑβραίων, τῶν Μωαβιτῶν βασιλεία, πόλεμον πρὸς αὐτοὺς ἐξενεγκεῖν, καὶ πολλαῖς μάχαις αὐτῶν κρατήσαντα, καὶ τοὺς φρονήματι τῶν ἄλλων διαφέροντας ὑποτέξαντα πρὸς τὸ παντελὲς αὐτῶν τὴν δύναμιν ταπεινῶσαι, καὶ φόρους αὐτοῖς ἐπιτάξαι τελεῖν. Καθιδρύσας δ' αὐτῷ ἐν Ἰεριχοῦντι βασιλείον, οὐδὲν τῆς εἰς τὸ πλῆθος χαλῶσεως παρέλειπεν, εἰς τε πενίαν αὐτοὺς κατέστησεν, ἐπὶ ὀκτωκαίδεκα ἔτη. Λαβὼν δ' οἶκτον ὁ θεὸς τῶν Ἰσραηλιτῶν ἐφ' οἷς ἔπασχον, καὶ ταῖς ἐκτεταίαις

αὐτῶν ἐπικλασθεῖς, ἀπήλλαξε τῆς ἐπὶ τοῖς Μωα- 290
βίταις ὕβρεως. Ἠλευθέρωσε δὲ τῷ τρόπῳ τούτῳ.

2. Τῆς Βενιαμίντιδος φυλῆς νεανίας, Ἡοῦδης μὲν
τὸ ὄνομα, Γηρά τε πατὴρ, τολμῆσαι τε ἀνδρείοτα-
τος, καὶ τῷ σώματι πρὸς τὰ ἔργα χρῆσθαι δυνατώ-
τατος, τῶν χειρῶν τὴν ἀριστεράν ἀμείνων, καὶ ἀπ'
ἐκείνης τὴν πᾶσαν ἰσχὺν ἔχων, κατῴκει μὲν ἐν Ἰε-
ριχοῦντι καὶ αὐτός. Συνήθης δὲ γίνεταί τῷ Ἐγλῶνι,
δωρεαῖς αὐτὸν θεραπεύων καὶ ὑπερχόμενος, καὶ διὰ
τοῦτο καὶ τοῖς περὶ τὸν βασιλεῖα προσφιλεῖ τυγχάνειν
αὐτόν. Καὶ ποτε σὺν δυσὶν οἰκέταις δῶρα τῷ βασι-
λεῖ φέρων, ξιφίδιον κρύφα τῷ δεξιῷ σκέλει περιδη-
σάμενος εἰσῆει πρὸς αὐτόν. Ὡρα δ' ἦν θέρους, καὶ
τῆς ἡμέρας ἤδη μεσοῦσης ἀνείντο αἱ φυλακαὶ ὑπὸ τοῦ
καύματος καὶ πρὸς ἄριστον τετραμμένων. Δούς
οὖν τὰ δῶρα τῷ Ἐγλῶνι ὁ νεανίσκος — διέτριβε δ' ἐν
τινὶ δωματίῳ δεξιῶς πρὸς θέρος ἔχοντι — πρὸς ὁμι-
λίαν ἐτράπετο. Μόνον δ' ἦσαν, τοῦ βασιλέως καὶ
τοὺς ἐπεισιόντας τῶν θεραπόντων ἀπιέναι κελεύοντος,
διὰ τὸ πρὸς Ἡοῦδην ὁμιλεῖν. Καθῆστο δὲ ἐπὶ θρό-
νου, καὶ θεὸς εἰσῆει τὸν Ἡοῦδην μὴ διαμάσσειν, καὶ
μὴ δῶ καιρίαν πληγὴν. Ἀνίστησιν οὖν αὐτόν, ὄναρ
εἰπὼν ἔχειν ἐκ προστάγματος αὐτῷ δηλῶσαι τοῦ θεοῦ.
Καὶ ὁ μὲν πρὸς τὴν χαρὰν τὴν τοῦ ὀνείρατος ἀνε-
πήδησεν ἀπὸ τοῦ θρόνου. Πλήξας δ' αὐτόν ὁ Ἡοῦ-
δης εἰς τὴν καρδίαν, καὶ τὸ ξιφίδιον καταλιπὼν, ἐξ-
εῖσι προσκειύσας τὴν θύραν. Οἱ τε θεράποντες ἤρε-
μουν, εἰς ὕπνον τετράφθαι νομίζοντες τὸν βασιλεῖα.

3. Ὁ δὲ Ἡοῦδης τοῖς Ἰεριχοῦντιοῖς ἀποσημα-
ίων κρυπτῶς, παρεκάλει τῆς ἐλευθερίας ἀντιλαμβά-
νεσθαι. Οἱ δὲ ἀσμένως τοῦτ' ἀκούσαντες αὐτοὶ τε
εἰς τὰ ὄπλα ἦσαν, καὶ διέπεμπον εἰς τὴν χώραν τοὺς
ἀποσημαίνοντας κέρασιν ὀφών, τούτοις γὰρ συγκαλεῖν
τὸ πλῆθος πάτριον ἦν. Οἱ δὲ περὶ τὸν Ἐγλῶνα πο-
λὺν μὲν χρόνον ἡγνόουν τὸ συμβεβηκὸς αὐτῷ πάθος.
Ἐπεὶ δὲ πρὸς ἐσπέραν ἦν, δείσαντες μὴ τι νεώτερον

εἴη περὶ αὐτὸν γεγονὸς, εἰσῆλθον εἰς τὸ δωματίον, καὶ νεκρὸν εὐρόντες ἐν ἀμηχανίᾳ καθειστήκεισαν· καὶ πρὶν τὴν φρουρὰν συστραφῆναι, τῶν Ἰσραηλιτῶν αὐτοῖς ἐπέρχεται πλήθος. Καὶ οἱ μὲν παραχρῆμα ἀναιροῦνται, οἱ δὲ εἰς φυγὴν τρέπονται, ὡς ἐπὶ τὴν Μωαβίτιν σωθησόμενοι, ἦσαν δὲ ὑπὲρ μυρίους. Καὶ Ἰσραηλῖται, προκατειληφότες τοῦ Ἰορδάνου τὴν διάβασιν, διώκοντες ἔκτεινον, καὶ κατὰ τὴν διάβασιν πολλοὺς αὐτῶν ἀναιροῦσιν. Διέφυγέ τε οὐδὲ εἰς τὰς χεῖρας αὐτῶν. Καὶ οἱ μὲν Ἑβραῖοι τούτῳ τῷ τρόπῳ τῆς ὑπὸ τοῖς Μωαβίταις δουλείας ἀπηλλάγησαν. Ἡοῦδης δὲ τῆς αἰτίας ταύτης τιμηθεὶς τε τοῦ πλήθους ἅπαντος ἡγεμονία, τελευτᾷ, τὴν ἀρχὴν ἔτεσιν ὀγδοήκοντα κατασχὼν, ἀνὴρ καὶ δίχα τῆς προειρημένης πράξεως ἐπαίνου δίκαιος τυγχάνειν. Καὶ μετὰ τοῦτον Σανάγαρος ὁ Ἀνάθου παῖς αἰρεθεὶς ἄρχειν, ἐν τῷ πρώτῳ τῆς ἀρχῆς ἔτει κατέστρεψε τὸν βίον.

201 CAP. V. 1. Ἰσραηλῖται δὲ πάλιν — οὐδὲν γὰρ ἐπὶ διδαχῇ τοῦ κρείττονος ἐλάμβανον τῶν πρότερον ἡτυχημένων, ὑπὸ τε τοῦ μήτε σέβειν τὸν θεὸν μήτ' ἐπακοῦειν τοῖς νόμοις — πρὶν ἢ καὶ τῆς ὑπὸ Μωαβίταις ἀναπνεῦσαι δουλείας πρὸς ὀλίγον, ὑπὸ Ἰαβίνου τοῦ τῶν Χαναναίων βασιλέως καταδουλοῦνται. Οὗτος γὰρ ἐξ Ἀσώρου πόλεως ὁρμώμενος — αὕτη δ' ὑπέρκειται τῆς Σεμεχωνίτιδος λίμνης — στρατοῦ μὲν ὀπλιτῶν τριάκοντα ἔτρεφε μυριάδας, μυρίους δὲ ἵππας, τριςχιλίων δὲ ἀρμάτων ἡνπόρει. Ταύτης οὖν στρατηγῶν τῆς δυνάμεως ὁ Σισάρης, τιμῆς τῆς πρώτης παρὰ τῷ βασιλεῖ τυγχάνων, συνελθόντας πρὸς αὐτὸν τοὺς Ἰσραηλίτας ἐκάκωσε δεινῶς, ὥστε αὐτοῖς ἐπιτάξαι τέλειν φόρους.

2. Ἐξοκοί μὲν οὖν ἔτη ταῦτα πάσχοντες ἦνυσαν, μήτε αὐτοὶ φρονεῖν ὑπὸ τῆς δυστυχίας ὄντες ἀγαθοί, καὶ τοῦ θεοῦ πλεῖον δαμάσαι θέλοντος αὐτῶν τὴν ὕβριν καὶ τὴν περὶ αὐτὸν ἀγνωμοσύνην. Καὶ μετα-

θίμενοι τοῦ λοιποῦ, σωφρόνως συνδιδασκόμενοι τὰς συμφορὰς αὐτοῖς ἐκ τῆς περιφρονήσεως τῶν νόμων ὑπάρξαι, Δεβώραν τινὰ προφῆτιν — μέλισσαν δὲ σημαίνει τὸ ὄνομα κατὰ τὴν Ἑβραίων γλῶσσαν — ἐκέτευον δεηθῆναι τοῦ θεοῦ λαβεῖν οἶκτον αὐτῶν, καὶ μὴ περιιδεῖν ἀπολλυμένους αὐτοὺς ὑπὸ Χαναναίων. Ὁ δὲ θεὸς ἐπένευσε σωτηρίαν αὐτοῖς, καὶ στρατηγὸν αἰρεῖται Βάρακον τῆς Νεφθαλίτιδος ὄντα φυλῆς. Βάρακος δὲ ἐστὶν ἀστραπή κατὰ τὴν Ἑβραίων γλῶσσαν.

3. Μεταπεμψαμένη δ' ἡ Δεβώρα τὸν Βάρακον ἐπιλεξάντα τῶν νέων μυρίους ἐκέλευε χωρεῖν ἐπὶ τοὺς πολεμίους· ἀποχρῆναι γὰρ τοσοῦτον, τοῦ θεοῦ προεργότος, καὶ νίκην ἐπιστημῆναι. Βαράκου δὲ φαιμένου οὐ στρατηγήσειν μὴ καὶ ἐκείνης αὐτῷ συστρατηγούσης, ἀγανακτήσασα, “σὺ μὲν,” εἶπε, “γυναικὶ παραχωρεῖς ἀξιώματος ὅσον δέδωκεν ὁ θεός, ἐγὼ δὲ οὐ παραιτοῦμαι.” Καὶ συναθροίσαντες μυρίους, ἐστρατοπεδεύσαντο πρὸς Ἰταβυρίῳ τῷ ὄρει. Ἀπῆντα δὲ αὐτοῖς ὁ Σισάρης, τοῦ βασιλέως κελεύσαντος, καὶ στρατοπεδεύονται τῶν πολεμίων οὐκ ἄπωθεν. Τοὺς δ' Ἰσραηλίτας καὶ τὸν Βάρακον καταπληγόντας τὸ πλῆθος τῶν πολεμίων καὶ ἀναχωρεῖν διεγνωκότας ἡ Δεβώρα κατεῖχε, τὴν συμβολὴν ποιῆσθαι κατ' ἐκείνην κελεύουσα τὴν ἡμέραν, “νικήσειν γὰρ αὐτοὺς, καὶ συλλήψεσθαι τὸν θεόν.”

4. Συνήεσαν οὖν, καὶ προσμιγόντων αὐτῶν χειρῶν ἐπιγίνεται μέγας, καὶ ὕδωρ πολὺ, καὶ χάλαζα, τὸν τε νετὸν κατὰ πρόσωπον ἤλαυνε τῶν Χαναναίων ἄνεμος, ταῖς ὄψεσιν αὐτῶν ἐπισκοτῶν, ὡς τὰς τοξείας ἀχρήστους αὐτοῖς εἶναι καὶ τὰς σφενδόνας, οἳ τε 292 ὀπλῖται διὰ τὸ κρύος χρῆσθαι τοῖς ξίφεσιν οὐκ εἶχον. Τοὺς δ' Ἰσραηλίτας ἥτιόν τε ἔβλαπτε κατόπιν γινόμενος ὁ χειμῶν, καὶ πρὸς τὴν ἔννοιαν τῆς βοηθείας τοῦ θεοῦ θάρσος ἐλάμβανον, ὥστε εἰς μέσους ὡσάμενοι τοὺς πολεμίους πολλοὺς αὐτῶν ἀπέκτειναν. Καὶ οἱ μὲν ὑπὸ τῶν Ἰσραηλιτῶν, οἱ δὲ ὑπὸ τῆς οἰκείας

ἵππου ταραχθέντες ἔπεσον, ὥς ὑπὸ τῶν ἁρμάτων πολλοὺς αὐτῶν ἀποθανεῖν. Σισάρης δὲ καταπηδήσας τοῦ ἅρματος, ὥς εἶδε τὴν τροπὴν γινομένην, θυγὼν ἀφικνεῖται παρὰ τινα τῶν Κενετίδων γυναῖκα, Ἰάλην ὄνομα, ἣ κρῦπται τε ἀξιώσαντα δέχεται, καὶ ποτὶν αἰτήσαντι δίδωσι γάλα διεσθορὸς ἤδη. Ὁ δὲ πῶν τοῦ μέτρου δαψιλέστερον, εἰς ὕπνον τρέπεται. Ἡ δὲ Ἰάλη κοιμωμένου σιδήρεον ἥλον ἐλάσασα σφύρη διὰ τοῦ κροτάφου αὐτοῦ διέπειρε τὸ ἔδαφος, καὶ τοῖς περὶ τὸν Βάρακον μικρὸν ὕστερον ἐλθοῦσιν ἐπεδείκνυε τῇ γῇ προσηλωμένον. Καὶ οὕτως μὲν ἡ νίκη αὕτη περιέστη, κατὰ τὰ ὑπὸ Δεβώρας εἰρημένα, εἰς γυναῖκα. Βάρακος δὲ, στρατεύσας ἐπ' Ἀσώρον, Ἰαβινὸν τε ὑπαντιάσαντα κτείνει, καὶ τοῦ στρατηγοῦ πεσόντος καθελὼν εἰς ἔδαφος τὴν πόλιν στρατηγεῖ τῶν Ἰσραηλιτῶν ἐπ' ἔτη τεσσαράκοντα.

CAP. VI. 1. Τελευτήσαντος δὲ Βαράκου καὶ Δεβώρας κατὰ τὸν αὐτὸν καιρὸν, μετὰ ταῦτα Μαδιανίται, παρακαλέσαντες Ἀμαληκίτας τε καὶ Ἀραβας, στρατεύουσιν ἐπὶ τοῖς Ἰσραηλίταις, καὶ μάχῃ νικῶσι τοὺς συμβαλόντας, καὶ τὸν καρπὸν δηλοῦσάντες τὴν λείαν ἀπήγοντο. Τοῦτο δὲ ποιούντων ἐπ' ἔτη ἑπτὰ, εἰς τὰ ὄρη τῶν Ἰσραηλιτῶν ἀνεστάλη τὸ πλῆθος, καὶ τῶν πεδίων ἐξεχώρουν, ὑπονόμους τε καὶ σπήλαια ποιησάμενοι πᾶν ὃ τι τοὺς πολεμίους διέφυγεν, ἐν τούτοις εἶχον φυλάττοντες. Οἱ γὰρ Μαδιανῖται κατὰ ὥραν θέρους στρατεύοντες τὸν χειμῶνα γεωργεῖν τοῖς Ἰσραηλίταις ἐπέτρεπον, ὅπως ἔχῃσι πεπονηκότων αὐτῶν εἰς ἃ βλάπτωσι. Λιμὸς δὲ ἦν καὶ σπάνις τροφῆς, καὶ τρέπονται πρὸς ἱκετείαν τοῦ θεοῦ, σῶζειν αὐτοὺς παρακαλοῦντες.

2. Καὶ Γεδεὼν ὁ Ἰωάσου παῖς, Μανασσήτιδος φυλῆς ἐν ὀλίγοις, δράγματα σταχύων φερόμενος κρυπτῶς εἰς τὴν ληνὸν ἔκοπτε· τοὺς γὰρ πολεμίους ἐδεδίκε φανερῶς τοῦτο ποιεῖν ἐπὶ τῆς ἁλως. Φαντά-

σματος δ' αὐτῷ παραστάντος νεανίσκου μορφή, καὶ φήσαντος εὐδαίμονα καὶ φίλον τῷ θεῷ, ὑποτυχαὶν τοῦτο γοῦν, ἔφη, τεκμήριον τῆς εὐμενείας αὐτοῦ μέγιστον, τῇ ληνῷ με νῦν ἀντὶ ἁλως χρήσασθαι. Θαρδεῖν δὲ παρακελευσαμένου, καὶ πειραῖσθαι τὴν ἑλευθερίαν ἀνασῶζειν, 'ἀδυνάτως ἔχειν ἔλεγε, τὴν τε 293 γὰρ φυλὴν ἐξ ἧς ὑπῆρχε πλήθους ὑστερεῖν, καὶ νέον αὐτὸν εἶναι, καὶ τηλικούτων πραγμάτων ἐπινοίας ἀσθενέστερον.' Ὁ δὲ θεὸς αὐτὸς ἀναπληρώσειν τὸ λείπον ἐπηγγέλλετο, καὶ νίκην παρέξειν Ἰσραηλίταις αὐτοῦ στρατηγοῦντος.

3. Τοῦτ' οὖν διηγούμενος ὁ Γεδεὼν τισι τῶν νέων ἐπιστεύετο. Καὶ παραχορῆμα πρὸς τοὺς ἀγῶνας ἔτοιμον ἦν τὸ στρατιωτικὸν μυρίων ἀνδρῶν. Ἐπιστάς δὲ κατὰ τοὺς ὕπνους ὁ θεὸς τῷ Γεδεῶνι, 'τὴν τε ἀνθρωπίνην φύσιν αὐτοφίλαντον οὖσαν ἐδήλου, καὶ πρὸς τοὺς ἀρετῇ διαφέροντας ἀπεχθανομένην, ὅπως τε μὴ τὴν νίκην παρέντες τοῦ θεοῦ δοκεῖν νομίζωσις ἰδίαν, αἷς πολλὸς στρατὸς ὄντες καὶ πρὸς τοὺς πολέμιους ἀξιόμαχος. Ἰνα μάθωσιν οὖν βοηθείας τῆς αὐτοῦ τὸ ἔργον, συνεβούλευε περὶ μέσουσαν τὴν ἡμέραν, ἐν ἀκμῇ τοῦ καύματος ὄντος, ἄγειν τὴν στρατιὰν ἐπὶ τὸν ποταμὸν, καὶ τοὺς μὲν κατακλιθέντας, καὶ οὕτως πίνοντας, εὐψύχους ὑπολαμβάνειν, ὅσοι δ' ἂν ἐσπευσμένως καὶ μετὰ θορύβου πίνοντες τύχοιεν, τούτους νομίζειν ὑπὸ δειλλας τοῦτο πάσχειν, καὶ καταπεπληγότες τοὺς πολέμιους.' Ποιήσαντος δὲ κατὰ τὰς τοῦ θεοῦ ὑποθήκας τοῦ Γεδεῶνος, τριακόσιοι ἄνδρες ἠνέρεθησαν ταῖς χερσὶ μετὰ φόβου προσενεγκάμενοι τὸ ὕδωρ τεταραγμένως. Ἐφησέ τε ὁ θεὸς τοὺς ἐπαγόμενον ἐπιχειρεῖν τοῖς πολέμοις. Ἐστρατοπέδευον δὴ ὑπὲρ τοῦ Ἰορδάνου, μέλλοντες εἰς τὴν ἐπιούσαν περαιοῦσθαι.

4. Γεδεῶνος δ' ἐν φόβῳ καθεστῶτος, καὶ γὰρ νυκτὸς ἐπιχειρεῖν αὐτῷ ὁ θεὸς προειρηκεῖ, τοῦ δέους αὐτὸν ἀπαγαγεῖν βουλόμενος κελεύει προσλαβόντα τῶν

στρατιωτῶν ἓνα πλησίον χωρεῖν ταῖς Μαδιανιτῶν σκηναῖς, παρ' αὐτῶν γὰρ ἐκείνων λήψεσθαι φρόνημα καὶ θάρσος. Πεισθεῖς δὲ ἦει, Φαράν τὸν ἑαυτοῦ θεράποντα παραλαβών. Καὶ πλησιάσας σκηνῇ τιᾷ καταλαμβάνει τοὺς ἐν αὐτῇ ἐργηγορότας, καὶ τὸν ἕτερον ὄναρ διηγούμενον τῷ συσκηνοῦντι, ὥστε ἀκούειν τὸν Γεδεῶνα. Τὸ δὲ τοιοῦτον ἦν. Μάξαν ἐδόκει κριθίνην ὑπ' εὐτελείας ἀνθρώποις ἄβρωτον διὰ τοῦ στρατοπέδου κυλιομένην τὴν τοῦ βασιλέως σκηνὴν καταβαλεῖν καὶ τὰς τῶν στρατιωτῶν πάντων. Ὁ δὲ ἰσημαίνειν ὄλεθρον τοῦ στρατοῦ τὴν ὄψιν ἔκρινε, λέγων ὅθεν τοῦτ' αὐτῷ συνιδεῖν ἐπῆλθε· πᾶν τὸ σπέρμα τὸ καλούμενον κριθίνον εὐτελέστατον ὁμολογεῖσθαι τυγχάνειν, τοῦ δ' Ἀσιανοῦ παντὸς τὸ Ἰσραηλιτῶν ἐστὶν ἰδεῖν νῦν ἀτιμότερον γεγενημένον, ὅμοιον δὲ τῷ κατὰ κριθὴν γένει· καὶ τὸ παρὰ τοῖς Ἰσραηλίταις νῦν μεγαλοφρονοῦν τοῦτ' ἂν εἴη Γεδεών, καὶ τὸ σὺν αὐτῷ στρατιωτικόν. Ἐπεὶ οὖν τὴν μάξαν φῆς ἰδεῖν τὰς σκηνὰς ἡμῶν ἀνατρέπουσαν, δέδία μὴ ὁ θεὸς Γεδεῶνα τὴν καθ' ἡμῶν νίκην ἐπινένευκε.

5. Γεδεῶνα δὲ ἀκούσαντα τὸ ὄναρ ἐλπίς ἀγαθὴ καὶ θάρσος ἔλαβε. Καὶ προσέταξεν ἐν τοῖς ὅπλοις εἶναι τοὺς οἰκείους, διηγησάμενος αὐτοῖς καὶ τὴν τῶν πολεμίων ὄψιν. Οἱ δ' ἑτοιμοὶ πρὸς τὰ παραγγελλόμενα φρονηματισθέντες ὑπὸ τῶν δεδηλωμένων ἦσαν, καὶ κατὰ τετάρτην μάλιστα φυλακὴν προσῆγε τὴν αὐτοῦ στρατιὰν Γεδεών, εἰς τρία μέρη διελὼν αὐτήν· ἑκατὸν δ' ἦσαν ἐν ἑκάστῳ. Ἐκόμιζον δὲ πάντες ἀμφορέας κενοὺς καὶ λαμπάδας ἡμμένας, ὥπως μὴ κατὰ φῶρος τοῖς πολεμίοις ἢ ἔφοδος αὐτῶν γένηται, καὶ ἐν τῇ δεξιᾷ κρήνῳ κέρας, ἐχρῶντο δὲ τούτῳ ἀντὶ σάλπιγγος. Χωρίον δὲ πολὺ κατεῖχε τὸ τῶν πολεμίων στρατόπεδον, πλείστην γὰρ αὐτοῖς εἶναι συνέβαινε καμῆλον, καὶ κατὰ τὰ ἔθνη νεμηθέντες ὑφ' ἐνὶ κύκλῳ πάντες ἦσαν. Οἱ δὲ Ἑβραῖοι, προειρημένον αὐτοῖς, ὅπῃ ἂν γένωνται πλησίον τῶν πολεμίων, ἐν

συνθήματος κέρασι τε ἠχήσαντες καὶ τοὺς ἀμφορέας κατεάξαντες ὀρμῆσαι μετὰ τῶν λαμπάδων ἀλαλάξαντες ἐπὶ τοὺς πολεμίους, καὶ νικᾶν θεοῦ Γεδεῶνι βοηθήσοντος, τοῦτ' ἐποίησαν. Ταραχὴ δὲ λαμβάνει τοὺς ἀνθρώπους ἐν τε ὑπνοῦντας καὶ δειμάτα. Νυξ γὰρ ἦν, καὶ ὁ θεὸς τοῦτο ἤθελεν. Ἐκτείνοντο δὲ ὀλίγοι μὲν ὑπὸ τῶν πολεμίων, οἱ δὲ πλείους ὑπὸ τῶν συμμάχων διὰ τὸ τῇ γλώσσει διαφωνεῖν. Ἀπαξ δὲ καταστάντες εἰς ταραχὴν, πᾶν τὸ προστυχὸν ἀνήρουν νομίζοντες εἶναι πολέμιον. Φόνος δὲ πολὺς ἦν, καὶ φήμης πρὸς τοὺς Ἰσραηλίτας τῆς Γεδεῶνος νίκης ἀφικομένης, ἐν τοῖς ὅπλοις ἦσαν, καὶ διώξαντες λαμβάνουσι τοὺς πολεμίους ἐν κολῶντιν χαράδραις περιειλημμένοι οὐ δυναμένους διαπεράναι χωρίῳ, καὶ περυστάντες κτείνουσιν ἅπαντας, καὶ δύο τῶν βασιλέων Ὠρηβὸν τε καὶ Ζῆβον. Οἱ δὲ λοιποὶ τῶν ἡγεμόνων τοὺς περιλειφθέντας τῶν στρατιωτῶν ἐνάγοντες, ἦσαν δὲ ὡς μύριοι καὶ ὀκτακισχίλιοι, στρατοπεδεύονται πόρῳ πολὺ τῶν Ἰσραηλιτῶν. Γεδεῶν δ' οὐκ ἀπηγορεύει πονῶν, ἀλλὰ διώξας μετὰ παντός τοῦ στρατοῦ καὶ συμβαλὼν ἅπαντας διέφθειρε τοὺς πολεμίους, καὶ τοὺς λοιποὺς ἡγεμόνας Ζεβὴν καὶ Σαλμαναὴν αἰχμαλώτους λαβὼν ἀνήγαγεν. Ἀπέθανον δ' ἐν αὐτῇ τῇ μάχῃ Μαδιανιτῶν τε καὶ τῶν συστρατευσάντων αὐτοῖς Ἀράβων περὶ μυριάδας δώδεκα, λεία τε πολλή, χρυσὸς, καὶ ἄργυρος, καὶ ὑφή, καὶ κάμηλος, καὶ ὑπόζυγια, λαμβάνεται τοῖς Ἑβραίοις. Γεδεῶν δὲ παραγενόμενος εἰς Ἐφραὴν τὴν ἑαυτοῦ πατρίδα κτείνει τοὺς τῶν Μαδιανιτῶν βασιλέας.

6. Ἡ δ' Ἐφραΐμιος φυλὴ τῇ Γεδεῶνος εὐπράγῃς δυσχεραίνουσα στρατεύειν ἐπ' αὐτὸν διεγνώκεισαν, τῷ μὴ προσαγγεῖλαι τὴν ἐπιχείρησιν αὐτοῖς τὴν κατὰ τῶν πολεμίων ἐγκαλοῦντες. Γεδεῶν δὲ μέτριος ὢν καὶ πᾶσαν ἀρετὴν ἄκρος, 'οὐκ αὐτὸς ἔλεγεν αὐτοκράτορι χρησάμενος λογισμῷ τοῖς ἐχθροῖς ἐπιθέσθαι χωρὶς αὐτῶν, ἀλλὰ τοῦ θεοῦ κελευσαντος' τὴν δὲ νίκην οὐχ

ἦττον αὐτῶν ἔφασκεν ἰδίαν, ἢ τῶν ἰστρατευκότων εἶναι. Καὶ τούτοις παρηγορήσας αὐτῶν τὴν ὀργὴν τοῖς λόγοις, μᾶλλον τοὺς Ἑβραίους ἀπέλυσεν τῆς ἐπὶ τῶν πολεμίων εὐπραξίας, ἐμφυλίου γὰρ αὐτοὺς στάσεως ἄρχειν μέλλοντας ἐρρύσατο. Τῆς μέντοι γε ὑβρεως ταύτης ἡ φυλὴ δίκην ἐξέτισεν, ἣν ὀθλώσομεν κατὰ καιρὸν ἴδιον.

7. Γεδεὼν δὲ τὴν ἀρχὴν ἀποθέσθαι βουλόμενος βιασθεὶς ἔσχεν αὐτὴν ἐπ' ἑτὶ τεσσαράκοντα, βραβεύων αὐτοῖς τὰ δίκαια, καὶ περὶ τῶν διαφορῶν ἐπ' αὐτὸν βαδίζοντων, κύριά τε πάντα ἦν τὰ ὑπ' αὐτοῦ τελειούμενα. Καὶ ὁ μὲν γηραιὸς τελευτήσας ἐν Ἐφραίμ τῇ πατρίδι θάπτεται.

CAP. VII. 1. Παῖδες δὲ ἦσαν αὐτοῦ γνήσιοι μὲν ἐβδομήκοντα, πολλὰς γὰρ ἔγημε γυναῖκας, νόθος δὲ εἷς ἐκ παλλακῆς Δρούμας, Ἀβιμέλεχος τὸ ὄνομα, ὃς μετὰ τὴν τοῦ πατρὸς τελευτὴν ἀναχωρήσας ἐπὶ Σίκιμα πρὸς τοὺς ἀπὸ μητρὸς συγγενεῖς, ἐντεῦθεν γὰρ ἦν, καὶ λαβὼν ἀργύριον παρ' αὐτῶν, οἱ διὰ πλῆθος ἀδικημάτων ἦσαν ἐπίσημοι, ἀφικνεῖται σὺν αὐτοῖς εἰς τὸν πατρῶον οἶκον, καὶ κτείνει πάντας τοὺς ἀδελφούς, πλὴν Ἰωαθάμου, σῴζεται γὰρ οὗτος διαφυγεῖν εὐτυχήσας. Ἀβιμέλεχος δὲ εἰς τυραννίδα τὰ πράγματα μεθίστησι, κύριον αὐτὸν ὃ, τι βούλεται ποιεῖν ἀντὶ τῶν νομίμων ἀποδείξας, καὶ δεινῶς πρὸς τοῖς τοῦ δεκαίου προΐσταμένους ἐκπικραυνόμενος.

2. Καὶ ποτε δημοτελοῦς Σικίμοις οὔσης ἐορτῆς, καὶ τοῦ πλῆθους παντὸς ἐκεῖ συνειλεγμένου, ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ Ἰωάθαμος, ὃν καὶ διαφυγεῖν ἔφαμεν, ἀνελθὼν ἐπὶ τὸ ὄρος τὸ Γαριζὶν, — ὑπέρεκείται δὲ τῆς Σικίμων πόλεως, — ἐκβοήσας εἰς ἐπήκοον, τοῦ πλῆθους ἡσυχίαν αὐτῷ παρασχόντος, ἤξιον μαθεῖν τὰ ὑπ' αὐτοῦ λεγόμενα. Γενομένης δὲ σιγῆς εἶπεν, “ὡς τὰ δένδρα φωνὴν ἀνθρωπίνην προϊέμενα, συνόδου γενομένης αὐτῶν, δεηθεῖν συκῆς ἄρχειν αὐτῶν. Ἀρνησαμένης ὁ ἐκείνης, διὰ τὸ

τῆς τιμῆς τῆς ἐπὶ τοῖς καρποῖς οἰκείας οὔσης ἀπο-
λαύειν, οὐχ ὑπ' ἄλλων ἔξωθεν προσγινομένης, τὰ δέν-
δρα τῆς ἐπὶ τὸ ἄρχεσθαι φροντίδος οὐκ ἀπελείπετο,
ἰδόκει δ' αὐτοῖς ἀμπέλῳ τὴν τιμὴν παρασχεῖν. Καὶ
ἡ ἄμπελος χειροτονουμένη, τοῖς αὐτοῖς τῇ συκῇ χρη-
σαμένη λόγοις, παρηγείτο τὴν ἀρχήν. Τὸ δ' αὐτὸ
καὶ τῶν ἔλαιων ποιησαμένων, ῥάμνος, ἰδεήθη γὰρ αὐ-
τῆς ὥστε παραλαβεῖν τὴν βασιλείαν τὰ δένδρα, —
πυρρία δὲ ἀγαθὴ παρασχεῖν τῶν ξύλων ἐστίν, — ὑπε-
σχνεῖται τὴν ἀρχὴν ἀναλήψεσθαι, καὶ ἀόκνως ἔχειν.
Δεῖ μέντοι συνιζάνειν αὐτὰ ὑπὸ τὴν σκιάν, εἰ δ' ὅλε-
θρον ἐπ' αὐτῇ φρονῶεν, ὑπὸ τοῦ ἐνόντος πυρὸς δια-
φθαρεῖεν. Ταῦτα δ' οὐ γέλωτος ἕνεκά φησι λέγειν,
ὅτι δὲ πολλῶν ἀγαθῶν ἐκ Γεδεῶνος πεπειραμένοι πε-
ριορῶσιν Ἀβιμέλεχον ἐπὶ τῶν ὅλων ὄντα πραγμάτων
σὺν αὐτῷ τοὺς ἀδελφοὺς ἀποκτείναντες, ὃν πυρὸς οὐ-
δὲν διοίσειν.” Καὶ ὁ μὲν ταῦτα εἰπὼν ὑπεχώρησεν
καὶ διηγάτο λανθάνων ἐν τοῖς ὄρεσι, δεδιὼς ἐπ' ἔτη
τρία τὸν Ἀβιμέλεχον.

3. Μετ' οὐ πολὺ δὲ τῆς ἑορτῆς οἱ Σικιμίται,
μετενόησαν γὰρ ἐπὶ τοῖς Γεδεῶνος υἱοῖς πεφρονεμέ-
νοις, ἔξελαύνουσι τὸν Ἀβιμέλεχον τῆς πόλεως καὶ τῆς
φυλῆς. Ὁ δὲ κακοῦν τὴν πόλιν ἐφρόντιζεν. Τῆς δ'
ᾠρας τῆς τοῦ τρυγᾶν γενομένης, ἐδεδίεσαν συλλέ- 296
γειν τὸν καρπὸν προϊόντες, μὴ τι δράσῃ κακὸν αὐ-
τοὺς Ἀβιμέλεχος. Ἐπιδημήσαντος δὲ πρὸς αὐτοὺς
τῶν ἀρχόντων τινὸς Γαάλου, σὺν ὀπλίταις καὶ συγγε-
νέσι τοῖς αὐτοῦ, φυλακὴν οἱ Σικιμίται δέονται πα-
ρασχεῖν αὐτοῖς, ἕως ἂν τρυγήσωσι. Προςδεξαμένου
δὲ ἐκείνου τὴν ἀξίωσιν, προήεσαν, καὶ Γαάλης σὺν
αὐτοῖς τὸ οἰκεῖον ἄγων ὀπλιτικόν. Ὁ τε οὖν καρπὸς
μετὰ ἀσφαλείας συνάγεται, καὶ δειπνοῦντες κατὰ συμ-
μορίαν φανερώς ἀπετόλμων ἤδη βλασφημεῖν τὸν Ἀβι-
μέλεχον, οἳ τε ἄρχοντες, ἐνέδραιοι καταλαμβανόμενοι
τὰ περὶ τὴν πόλιν, πολλοὺς τῶν Ἀβιμελέχου συλλαμ-
βάνοντες διέφθειρον.

4. Ζέβουλος δὲ τις τῶν Σικιμιτῶν ἄρχων, ξένος ὢν Ἀβιμελέχου, ὅσα παροξύνειε Γαάλης τὸν δῆμον πέμπων ἀγγέλους ἐμήνυνεν αὐτῇ, καὶ παρήγει 'λοχῶν πρὸ τῆς πόλεως, πείσειν γὰρ Γαάλην ἐξελθεῖν ἐπ' αὐτὸν, καὶ τὸ λοιπὸν ἐπ' ἐκείνῳ τυγχάνειν, ὥστε ἀμύνασθαι, γενομένου γὰρ τούτου διαλλαγὰς αὐτῷ μνηστεύεσθαι πρὸς τὸν δῆμον.' Ὁ τε οὖν Ἀβιμέλεχος ἐκάθισεν ἐνεδρεῖων, καὶ ὁ Γαάλης ἀφυλακτότερος διέτριβεν ἐπὶ τοῦ προαστείου, καὶ Ζέβουλος σὺν αὐτῷ. Ἰδὼν δὲ ὀπλίτας ἐπιφερομένους Γαάλης πρὸς Ζέβουλον ἔλεγεν, ἄνδρας αὐτοῖς ἐπιέναι καθωπλισμένους. Τοῦ δὲ σκιάς εἶναι φαμένου τῶν πετρῶν, πλησίον ἤδη γενομένων τὸ ἀκριβὲς κατανεῶν, οὐ σκιάς ἔλεγε ταῦτ' εἶναι, λόγον δ' ἀνδρῶν. Καὶ Ζέβουλος, "οὐ σὺ μέντοι," φησὶν, "Ἀβιμελέχῳ κακίαν ἐπεκάλεις; τί οὖν οὐκ ἐπιδείκνυσαι τὸ τῆς σῆς ἀρετῆς μέγεθος, εἰς μάχην αὐτῷ συμβαλὼν;" Γαάλης δὲ θορυβούμενος συνάπτει τοῖς Ἀβιμελέχου, καὶ πίπτουσι μὲν τινες τῶν σὺν αὐτῷ, φεύγει δ' αὐτὸς εἰς τὴν πόλιν, τοὺς ἄλλους ἀγόμενος. Καὶ Ζέβουλος πολιτεύεται Γαάλην ἐκβληθῆναι τῆς πόλεως, κατηγορήσας ὡς μαλακῶς πρὸς τοὺς Ἀβιμελέχου στρατιώτας ἀγωνίσαιτο. Ἀβιμέλεχος δὲ πυθόμενος ἐξελευσόμενους αὐτίς κατὰ τρυγητὸν τοὺς Σικιμίτας ἐνέδραις προλοχίζεται τὰ περὶ τὴν πόλιν, καὶ προελθόντων, ἡ μὲν τρίτη μοῖρα τῆς στρατιᾶς καταλαμβάνει τὰς πύλας, ἀφαιρησομένη τὴν εἵσοδον τοὺς πολίτας, οἱ δ' ἄλλοι σκιδναμένους μεταθέουσι, πανταχοῦ τε φόνος ἦν. Καὶ κατασκάψας εἰς ἔδαφος τὴν πόλιν, οὐ γὰρ ἀντέσχε πρὸς πολιορκίαν, ἄλλας κατὰ τῶν ἐρειπίων σπείρας προῆγε. Καὶ Σικιμίται πάντες οὕτως ἀπώλοντο, ὅσοι δὲ κατὰ τῆς χώραν σκεδασθέντες διέφυγον τὸν κίνδυνον, οὗτοι συλλεγόντες ἐπὶ τινα πέτραν ὀχυρὰν ἐπ' αὐτῆς ἰδόνοντο, τειχίσαι τε ταύτην παρσκευάζοντο. Ἐφθη τε τὴν διάνοιαν αὐτῶν Ἀβιμέλεχος μαθὼν ἔλθειν ἐπ' αὐτὴν μετὰ τῆς δυνάμεως, καὶ φακέλλους ὕλης ξηρᾶς

περιβαλὼν τῷ χωρίῳ, δι' αὐτοῦ φέρον ταὐτὸ ποιεῖν τὴν στρατιὰν παρεκλεύσατο. Καὶ ταχέως περιληφθείσης ἐν κύκλῳ τῆς πέτρας τοῖς ξύλοις, πῦρ ἐμβάλλουσιν, ὅσα τε μᾶλλον ἐξάπτειν φύσιν ἔχει, καὶ μεγίστην αἵρουσι φλόγα. Καὶ διαφεύγει μὲν ἀπὸ τῆς πέτρας οὐδεὶς, ἀλλ' ἅμα γυναιξὶ καὶ τέκνοις ἀπώλοντο, ἄνδρες μὲν περὶ πεντακοσίους καὶ χίλους, τὸ δὲ 297 ἄλλο πλῆθος ἱκανόν. Καὶ Σικιμίταις μὲν τοιαύτη συμφορὰ συνέπεσε, μείζονος καὶ τῆς ἐπ' αὐτῇ λύπης γενομένης, πλὴν ὅτι κατὰ δίκην ἐπ' ἀνδρὸς εὐεργέτου συνθεῖσι κακὸν τηλικούτον.

5. Ἀβιμέλεχος δὲ τοῖς Σικιμιτῶν κακοῖς καταπλήξας τοὺς Ἰσραηλίτας, μείζονων ἐφιέμενος θῆλος ἦν, καὶ μηδαμοῦ περιγράψων τὴν βίαν, εἰ μὴ πάντας ἀπολέσειεν. ἤλαυνεν οὖν ἐπὶ Θήβας, καὶ τὴν μὲν πόλιν ἐξ ἐπιδρομῆς αἶρει, πύργου δ' ὄντος ἐν αὐτῇ μεγάλου, εἰς ὃν πᾶν τὸ πλῆθος συνέφυγε, πολιορκεῖν τοῦτον παρεσκευάζετο. Καὶ αὐτὸν πλησίον ὀρμῶντα τῶν πυλῶν γυνὴ θραύσματι μύλης βαλοῦσα κατὰ τῆς κεφαλῆς τυγχάνει, πεσὼν δὲ Ἀβιμέλεχος τὸν ὑπασπιστήν παρεκάλει κτείνειν αὐτόν, μὴ τῆς γυναικὸς ὁ θάνατος αὐτοῦ δόξειεν ἔργον. Καὶ ὁ μὲν τὸ προταχθὲν αὐτῷ ἐποίει. Ὁ δὲ τοιαύτην ὑπὲρ τῆς εἰς τοὺς ἀδελφοὺς παρανομίας ποινὴν ἐξέτισε, καὶ τῶν εἰς Σικιμίτας αὐτῷ τετολμημένων. Τούτοις δὲ κατὰ τὴν Ἰωαθάμου μαντείαν ἡ συμφορὰ συνέπεσε. Τὸ μέντοι σὺν Ἀβιμελέω στρατεύμα, πεσόντος αὐτοῦ σκεδασθὲν, ἀνεχώρησεν ἐπὶ τὰ οἰκεία.

6. Τῶν δὲ Ἰσραηλιτῶν τὴν ἡγεμονίαν Ἰαίλῃς ὁ Γαλαθηνὸς ἐκ τῆς Μανασσήτιδος φυλῆς παραλαβάνει, ἀνὴρ τὰ τε ἄλλα εὐδαίμων, καὶ παῖδας ἀγαθοὺς πεποιημένος, τριάκοντα μὲν τὸν ἀριθμὸν, ἱππεύειν δὲ ἀρίστους, καὶ τῶν κατὰ τὴν Γαλαθηνὴν πόλεων ἀρχὰς ἐγκειρισμένους. Οὗτος, δύο καὶ εἴκοσι ἔτη τὴν ἀρχὴν κατασχὼν, τελευταῖα γηραιὸς, καὶ ταφῆς ἐν Καμῶν πόλει τῆς Γαλαθηνῆς ἀξιοῦται.

7. Πάντα δὲ τὰ τῶν Ἑβραίων εἰς ἀκοσίαν καὶ ὕβριν τοῦ θεοῦ καὶ τῶν νόμων ὑπεφέρετο, καὶ καταφρονήσαντες αὐτῶν Ἀμμανῖται καὶ Παλαιστῖνοι, στρατῷ μεγάλῳ διήρπαζον τὴν χώραν, καὶ τὴν Περσῶν ἅπασαν κατασχόντες καὶ ἐπὶ τὴν τῶν λοιπῶν ἤδη κτῆσιν διαβαίνειν ἐτόλμων. Ἑβραῖοι δὲ σωφρονισθέντες ἀπὸ τῶν κακῶν εἰς ἱκετείας ἐτρέποντο τοῦ θεοῦ, καὶ θυσίας ἐπέφερον. Παρακαλοῦντες αὐτὸν μετριάσαντα, καὶ πρὸς τὴν δέησιν αὐτῶν ὑπαχθέντα, παύσασθαι τῆς ὀργῆς· ὁ δὲ θεὸς μεταβαλόμενος εἰς τὸ ἡμερώτερον ἔμελλεν αὐτοῖς βοηθεῖν.

8. Ἀμμανιτῶν δ' ἐστρατευκότων ἐπὶ τὴν Γαλαδηνήν, ὑπῆντων οἱ ἐπιχωριοὶ πρὸς τὸ ὄρος, δεόμενοι τοῦ στρατηγήσαντος. Ἦν δέ τις Ἰεφθῆς, ἀνὴρ διὰ τὴν πατρίαν ἀρετὴν δυνατὸς καὶ δι' οἰκίαν αὐτοῦ στρατιὰν ἦν ἐτρέφεν αὐτὸς μισθοφορῶν. Πρὸς τοῦτον οὖν πέμψαντες ἤξιον αὐτὸν συμμαχεῖν, ἐπαγγελλόμενοι παρασχεῖν εἰς ἅπαντ' αὐτῷ τὸν χρόνον τὴν ἰδίαν ἡγεμονίαν. Ὁ δ' οὐ προσέειπε τὴν παράκλησιν αὐτῶν, ἐγκαλῶν ὅτι μὴ βοηθήσειαν αὐτῷ ὑπὸ τῶν ἀδελφῶν ἀδικουμένῳ περιφανῶς· οὐ γὰρ ὄντα 298 ὁμομήτριον αὐτοῖς, ἀλλὰ ξένον περὶ τὴν μητέρα, δι' ἰρωτικὴν ἐπιθυμίαν ἐπαχθεῖσαν αὐτοῖς ὑπὸ τοῦ πατρὸς, ἐξέβαλον καταφρονήσαντες τῆς αὐτοῦ ἀσθενείας. Καὶ ὁ μὲν διέτριβεν ἐν τῇ Γαλαδίτιδι καλουμένῃ χώρᾳ, πάντας τοὺς ὁπόθεν οἶν παραγινομένους πρὸς αὐτὸν ἐπὶ μισθῷ δεχόμενος. Ἐκλιπαρησάντων δ' αὐτῶν, καὶ ὁμοσάντων εἰς αἰεὶ παρέξειν αὐτῷ τὴν ἡγεμονίαν, ἐστράτευε.

9. Καὶ ποιησάμενος ὀξεῖαν τὴν τῶν πραγμάτων πρόνοιαν, ἐν πόλει Μασφαθῇ καθίσας τὸν στρατὸν, πρεσβείαν πέμπει παρὰ τὸν Ἀμμανίτην, αἰτιώμενος τῆς ἀλώσεως. Ὁ δὲ ἀντιπέμψας ἡτῴατο τῶν Ἰσραηλιτῶν τὴν ἔξοδον τὴν ἀπ' Αἰγύπτου, καὶ τῆς Ἀμωραίας αὐτοὺς ἡξίου παραχωρεῖν, ὡς πατρίδας οὐσης ἀρχήθεν. Ἀποκρινόμενος δὲ ὁ Ἰεφθῆς, ὡς οὔτε τῆς

Ἀμωραίας τοῖς προγόνοις αὐτῶν εὐλόγως ἐγκαλοῦσι, χάριν τε μᾶλλον τῆς Ἀμμανίτιδος αὐτοῖς ἔχειν ὀφείλουσι παρεθείσης, δυνατόν γὰρ Μωϋσεῖ καὶ ταύτην λαβεῖν, παραχωρεῖν τε ἰδίας εἰπὼν γῆς, ἣν θεοῦ κατακτησαμένου ὑπὲρ τριακόσια ἔτη νέμονται, μάχεσθαι πρὸς αὐτοὺς ἔφησεν.

10. Καὶ τοὺς μὲν πρέσβεις ταῦτα εἰπὼν ἀπέλυσεν. Αὐτὸς δὲ εὐξάμενος νίκην, καὶ θυσιάσειν ὑποσχόμενος ἂν ζῶος εἰς τὰ οἰκεία ὑποστρέψῃ, καὶ πᾶν ὃ, τι καὶ πρῶτον αὐτῷ συντύχοι ἱερουργήσιν, συμβαλὼν τε νικᾷ παρὰ πολὺ, καὶ φονεῖαν ἐδίωκε μέχρι πόλεως Μανιάθης. Καὶ διαβὰς εἰς τὴν Ἀμμανίτιν, πόλεις τε ἠφάνισε πολλὰς καὶ λείαν ἤλασε, καὶ τοὺς οἰκείους δουλείας ἀπήλλαξεν, ἐν ἔτεσιν ὀκτωκαίδεκα ταύτην ὑπομείναντας. Ἀναστρέφων δὲ συμφορᾷ περιπίπτει, κατ' οὐδὲν ὁμοίᾳ τοῖς κατωρθωμένοις αὐτῷ. Τηνύτησε γὰρ ἡ θυγάτηρ αὐτῷ, μονογενὴς δ' ἦν ἔτο παρθένος. Ὁ δὲ ἀνοιμώξας ἐπὶ τῷ μεγέθει τοῦ πάθους κατεμέμετο τῆς περὶ τὴν ὑπάντησιν σπουδῆς τὴν θυγατέρα, καθιερωῶσαι γὰρ αὐτὴν τῷ θεῷ καὶ ὑπέσχετο. Τῇ δὲ τὸ συμβησόμενον οὐκ ἠδῶς προσέπεσεν, ἐπὶ νίκῃ τοῦ πατρὸς καὶ ἐλευθερίᾳ τῶν πολιτῶν τεθνηξομένη, παρεκάλεσε δὲ, δύο μῆνας αὐτῇ παρασχόντα πρὸς τὸ μετὰ τῶν πολιτῶν ἀποθρηνῆσαι τὴν νεότητα, τότε ποιεῖν τὰ κατὰ τὴν εὐχὴν. Συγχωρήσας δὲ κατὰ τὸν προειρημένον χρόνον, μετὰ τοῦτον διελθόντα δύοσας τὴν παῖδα ὠλοκαύτωσεν, οὔτε νόμιμον οὔτε τῷ θεῷ κεχαρισμένην θυσίαν ἐπιτελῶν, μὴ διαβασανίσας τῷ λογισμῷ τὸ γεννησόμενον, οἷον τὸ πρᾶχθὲν δόξει τοῖς ἀκούσασιν.

11. Τῆς δὲ Ἐφραΐμου φυλῆς ἐπ' αὐτὸν στρατευσάσης, ὅτι μὴ κοινωνήσαιτο τὴν ἐπ' Ἀμμανίτας ἔλασίαν αὐτοῖς, ἀλλὰ μόνος καὶ λείαν ἔχοι, καὶ τὴν ἐπὶ τοῖς πεπραγμένοις δόξαν, πρῶτον μὲν ἔλεγεν, ὡς αὐτὲ λάθοιεν αὐτοὺς οἱ συγγενεῖς πηλεμούμενοι, 299 καλούμενοί τε πρὸς συμμαχίαν οὐ παρεγένοντο, δέον

καὶ πρὸ δεήσεως ἐγνωκότας ἐπειχθῆναι, ἔπειθ' ὡς ἄδικα πράττειν ἐπιχειροῦσι, τοῖς πολεμίοις οὐ τολμήσαντες εἰς χεῖρας ἔλθεῖν, ἐπὶ δὲ τοὺς συγγενεῖς ὠρμηκότες, ἠπείλει τε σὺν τῷ Θεῷ λήψεσθαι δίκην παρ' αὐτῶν, ἂν μὴ σωφρονῶσιν.' Ὡς δ' οὐκ ἔπειθεν, ἀλλὰ συνέβαλεν αὐτοῖς ἔλθοῦσι μετὰ στρατιᾶς, ἣ μετὰπεμπτos ἐκ τῆς Γαλαθηνῆς ἐληλύθει, φόνον τε πολὺν αὐτῶν εἰργάσατο, καὶ διώκων τραπέντας, προλαβὼν μέρος τι νὶ πρόσπεσταλμένῳ τοῦ Ἰορδάνου τὰς διαβάσεις, κτείνει περὶ διςχιλίους καὶ τετρακισμύριους γεγονότας.

12. Αὐτὸς δὲ ἄρξας ἕξ ἔτη τελευτᾷ, καὶ θάπτεται ἐν τῇ αὐτοῦ πατρίδι Σεβεῖ, τῆς Γαλαθηνῆς ὅ ἐστιν αὕτη.

13. Τελευτήσαντος δὲ Ἰεφθοῦ, τὴν ἀρχὴν Ἀψάνης παραλαμβάνει, φυλῆς ὧν Ἰούδα, Βηθλεέμων δὲ πόλεως. Τούτῳ δὲ παῖδες ἦσαν ἐξήκοντα, τριάκοντα μὲν ἄρῳρες, αἱ λοιπαὶ δὲ θυγατέρες, οὓς καὶ πάντας ζῶντας κατέλιπε, τὰς μὲν ἀνδράσιν ἐκδούς, τοῖς δὲ γυναικας ἡγμένους. Πράξας δ' οὐδὲν ἐν τῷ ἔπτα-ετὶ γενόμενῳ χρόνῳ λόγου καὶ μνήμης ἄξιον, γηραιὸς ὧν ἀπέθανε. Καὶ ταφῆς ἐν τῇ πατρίδι τυγχάνει.

14. Ἀψάνους δὲ οὕτως ἀποθανόντος, οὐδ' ὁ μετ' αὐτὸν παραλαβὼν τὴν ἡγεμονίαν Ἥλων, ἐπ' ἔτη δέκα κατασχὼν αὐτήν, φυλῆς ὧν τῆς Ζαβούλου, ἔπραξε τε σπουδῆς ἄξιον.

15. Ἀβδὼν δὲ Ἥλωνος παῖς, φυλῆς μὲν τῆς Ἐφραϊμίτιδος, πόλεως δὲ τῆς Φαραθωνιτῶν γενοῦς, αὐτοκράτωρ ἡγεμὼν ἀποδειχθεὶς μετ' Ἥλωνα, μόνης ἂν τῆς εὐπαιδίας μνημονευθεῖη, διὰ τὴν ἐρήνην καὶ τὴν ἄδειαν τῶν πραγμάτων λαμπρὸν μὴδ' αὐτὸς μὴδὲν ἐργασάμενος. Τίεις δ' ἦσαν αὐτῷ τεσσαράκοντα, καὶ τούτων τὴν γενεὰν καταλιπόντες τριάκοντα, ἤλαυνέ τε σὺν αὐτοῖς οὖσιν ἐβδομήκοντα, πᾶσιν ἱππάζειν ἀρίστοις γεγεννημένοις. Καὶ πάντας ὑπερ

γῆς ἀπολιπὼν θνήσκει γηραιὸς, καὶ ταφῆς ἐν Φαρα-
θῶνι λαμπρᾶς τυγχάνει.

CAP. VIII. 1. Μετὰ δὲ τοῦτον Παλαιστῖνοι τελευ-
τήσαντα κρατοῦσι τῶν Ἰσραηλιτῶν, καὶ φόρους παρ'
αὐτῶν ἐλάμβανον ἐπ' ἔτη τεσσαράκοντα. Ταύτης δ'
ἐλευθεροῦνται τῆς ἀνάγκης τούτῳ τῷ τρόπῳ.

2. Μανώχης τις, Δανιτῶν ἐν ὀλίγοις ἄριστος καὶ
τῆς πατρίδος ὁμολογούμενος πρῶτος, εἶχε γυναῖον ἐν
εὐμορφίᾳ περιβλεπτον, καὶ τῶν καθ' αὐτὸ διαφέρον.
Παιδων δ' οὐ γινομένων αὐτῷ, δυσφορῶν ἐπὶ τῇ 300
ἀπαιδίᾳ, τὸν θεὸν ἰκέτευεν, ἐπὶ τὸ προάστειον συν-
εχῶς φοιτῶν μετὰ τῆς γυναικὸς, δοῦναι διαδοχὴν αὐ-
τοῖς γνησίαν· μέγα δὲ ἔστι τοῦτο πεδίον. Ἦν δὲ
καὶ μανιώδης ὑπ' ἔρωτος ἐπὶ τῇ γυναικί, καὶ διὰ
τοῦτο ζηλότυπος ἀκρατῶς. Μονωθείσῃ δὲ τῇ γυναικί
φάντασμα ἐπιφαίνεται, ἄγγελος τοῦ θεοῦ, νεανία κα-
λῷ παραπλήσιος καὶ μεγάλῳ, καὶ εὐαγγελιζόμενος
αὐτῇ παιδὸς γονὴν κατὰ θεοῦ πρόνοιαν, καλοῦ τε
καὶ ῥώμην ἐπιφανοῦς, ὑφ' ᾧ πονήσῃ Παλαιστίνους
ἀνδρουμένῳ· παρῆναι τε τὰς κόμας αὐτῷ μὴ ἀποκεί-
ρειν, ἔσται δ' αὐτῷ πρὸς ἄλλο μὲν πᾶν ποτὶν ἀπο-
στροφῇ, τοῦ θεοῦ τοῦτο προστάττοντος, πρὸς ὕδωρ
δὲ μόνον οἰκειότης. Καὶ ὁ μὲν ταῦτ' εἰπὼν ὤχετο
κατὰ βούλησιν ἐλθὼν τοῦ θεοῦ.

3. Ἡ δὲ τῷ ἀνδρὶ παραγενομένῳ τὰ παρὰ τοῦ
ἁγγέλου ἐκδηγήσατο, ἐκθαυμάζουσα τοῦ τε νεανίσκου
τὸ κάλλος καὶ τὸ μέγεθος, ὡς ἐκείνον ἐκ τῶν ἐπαί-
νων εἰς ἐκπληξιν κατὰ ζηλοτυπίαν περιστῆναι, καὶ
ὑπόνοιαν τὴν ἐκ τοιοῦτου πάθους κινουμένην. Ἡ δὲ
βουλομένη τὴν ἄλογον τοῦ ἀνδρὸς λύπην σταλῆναι,
τὸν θεὸν ἰκέτευε πάλιν πέμψαι τὸν ἄγγελον, ὡς ἂν
καὶ τῷ ἀνδρὶ αὐτῆς δραθείη. Καὶ παραγίνεται πάλιν
κατὰ χάριν τοῦ θεοῦ ὁ ἄγγελος, ὄντων ἐν τῷ
προαστείῳ, καὶ τῇ γυναικί φαίνεται, τοῦ ἀνδρὸς με-
μονωμένη. Ἡ δ' ἐπιμείναι δεηθεῖσα ὡς ἂν ἀγάγοι.

τὸν ἄνδρα, συγχωρήσαντος μέτεισι τὸν Μανώηην. Ὁ δὲ θεασάμενος οὐδ' οὕτως ἐπαύετο τῆς ἰντονοίας, ἡξίωσε τε καὶ αὐτῷ δηλοῦν, ὅσα καὶ τῇ γυναικὶ μηνύσειεν. Ἀρκέσειν δὲ φράσαντος ταύτην μόνην εἶδέναι, τίς εἴη λέγειν ἐκέλευεν, ἵνα τοῦ παιδὸς γενομένου χάριν αὐτῷ καὶ δωρεὰν παράσχωσιν. Τοῦ δὲ μηδέ τινων αὐτῷ δεῖσθαι φήσαντος, οὐδὲ γὰρ κατὰ χρείαν ταῦτα εὐαγγελίσασθαι περὶ τῆς τοῦ παιδὸς γονῆς, τοῦ δὲ μέιναι παρακαλοῦντος καὶ ξενίων μετασχεῖν, οὐκ ἐπένευσε. Πεισθεὶς δ' ὅμως λιπαροῦντος ἐπιμεῖναι ὡς ἂν ξένιον αὐτῷ τι κομίσῃ, καὶ θύσαντος ἔριφον τοῦ Μανώηου, καὶ τοῦτον ὅπτιαν τῇ γυναικὶ κελεύσαντος, ἐπεὶ πάντ' ἦν εὐτρεπῇ, προσέταξεν ἐπὶ τῆς πέτρας ἀποθέσθαι τοὺς τε ἄρτους καὶ τὰ κρέα χωρὶς τῶν ἀγγείων. Καὶ ποιησάντων, ἄπτεται τῇ ῥάβδῳ ἣ εἶχε τῶν κρεῶν, τὰ δὲ, λάμπσαντος πυρὸς, ἅμα τοῖς ἄρτοις ἐκαίετο, καὶ ὁ ἄγγελος διὰ τοῦ καπνοῦ ὥσπερ ὀχήματος ἀνιῶν εἰς οὐρανὸν αὐτοῖς φανερός ἦν. Μανώηην δὲ φοβούμενον μὴ τι σφαλερὸν αὐτοῖς ἐκ τῆς ὕψεως τοῦ θεοῦ γένοιτο, θαρρόειν ἢ γυνὴ παρεκκελύετο, ἐπὶ γὰρ συμφέροντι τῷ αὐτῶν τὸν θεὸν αὐτοῖς ὁραθῆναι.

4. Καὶ κύει τε ἐκείνη, καὶ φυλακὴν εἶχε τῶν ἐντολῶν. Καὶ γενόμενον τὸ παιδίον Σαμφῶνα καλοῦσιν, ἰσχυρὸν δὲ ἀποσημαίνει τὸ ὄνομα. Ἡὔξετο δὲ ὁ παῖς ῥαδίως, καὶ δῆλος ἦν προφητεῖσων ὑπὸ τῆς περὶ τὴν διαίταν σωφροσύνης καὶ τῆς τῶν τριχῶν ἀνέσεως.

5. Ἀφικόμενος δὲ μετὰ τῶν γονέων εἰς Θαμνὰ πόλιν τῶν Παλαιστίνων, πανηγύρεως ἀγομένης, ἐρᾷ παρθένου τῶν ἐπιχωρίων. Καὶ παρακαλεῖται τοὺς
301 γονεῖς, ἄγεσθαι πρὸς γάμον αὐτῷ τὴν κόρην. Τῶν δὲ ἀρνούμενων, διὰ τὸ μὴ ὁμόφυλον εἶναι, τοῦ θεοῦ κατὰ τὸ Ἑβραίοις συμφέρον ἐπινοοῦντος τὸν γάμον, ἐκνικᾷ μνηστεύσασθαι τὴν παρθένον. Συνεχῶς δ' ἀπερχόμενος πρὸς τοὺς γονεῖς αὐτῆς, συντηγχνάνει λέοντι,

καὶ γυμνὸς ὢν ἐκδεξάμενος αὐτὸν ἄγχει ταῖς χερσὶ καὶ εἰς τὸ χωρίον τὸ ὑλῶδες ἐνδοτέρω τῆς ὁδοῦ ῥίπτει τὸ θηρίον.

6. Πάλιν τε ἀπιὼν πρὸς τὴν κόρην, ἐπιτυγχάνει σμήνει μελιττῶν ἐν τῷ στήθει τοῦ λέοντος ἐκείνου νενοσσευκότων. Καὶ ἀνελόμενος τρία μέλιτος κηρία, σὺν τοῖς λοιποῖς δώροις οἷς ἐκόμιζε, δίδωσι τῇ παιδί. Τῶν δὲ Θαμνιτῶν παρὰ τὴν εὐωχίαν τὴν τῶν γάμων, — εἰστία γὰρ αὐτοὺς ἅπαντας, — διὰ δέος τῆς ἰσχύος τοῦ νεανίσκου τριάκοντα δόντων αὐτῷ τοὺς ἀκμαιοτάτους, λόγῳ μὲν ἐταίρους ἐσομένους, ἔργῳ δὲ φύλακας μὴ τι παρακινεῖν ἐθελήσειε, τοῦ πότου προβαίνοντος καὶ παιδιᾶς οὔσης, οἷα φιλεῖ παρὰ τοῖς τοιοῦτοις καιροῖς, ὁ Σαμψὼν εἶπεν, “ἀλλὰ προβάλλοντος ἐμοῦ λόγον εἰ λύσετε τοῦτον ἐφ’ ἡμέρας ἐπὶ ποιούμενοι τὴν ζήτησιν, ὁθόνας τε καὶ στολὰς γέρας τῆς συνέσεως κατ’ ἄνδρα ἕκαστον φέρεσθε παρ’ ἐμοῦ.” Φιλοτιμουμένων δὲ ὁμοῦ τε συνετῶν δύξαν καὶ κέρδος εὐρασθαι καὶ λέγειν ἀξιούντων, φησὶν ‘ὅτι τὸ πάμβορον γεγεννήκει βορὰν ἡδεῖαν ἐξ αὐτοῦ, καὶ πάνν ἀηδοῦς ὄντος. Τῶν δὲ ἐπὶ τρεῖς ἡμέρας οὐ δυναμένων ἐξευρεῖν τὸ νοούμενον, παρακαλούντων δὲ τὴν κόρην μαθοῦσαν παρὰ τοῦ ἀνδρὸς αὐτοῖς μηνῦσαι, καὶ γὰρ ἠπεύλουν αὐτὴν ἐμπροῆσαι τοῦτο μὴ παρασχούσαν, ὁ Σαμψὼν, δεομένης τῆς κόρης εἰπεῖν αὐτῇ, τὸ μὲν πρῶτον ἀπεῖχε. Ἐγκειμένης δ’ αὐτῆς, καὶ εἰς δάκρυα προπιπτούσης, καὶ τεκμήριον τιθεμένης τῆς πρὸς αὐτὴν δυσνοίας τὸ μὴ λέγειν αὐτῇ, μηνύει τὰ περὶ τὴν ἀναίρεσιν αὐτῇ τοῦ λέοντος, καὶ ὅτι μελίττας εὐρὼν ἐν τῷ στήθει αὐτοῦ, τρία βαστάσας μέλιτος κηρία κομίσαιεν αὐτῇ. Καὶ ὁ μὲν οὐδὲν ὑφορώμενος δολερὸν, σημαίνει τὸ πᾶν. Ἡ δ’ ἐκφέρει τὸν λόγον τοῖς δεηθεῖσι. Κατὰ οὖν τὴν ἐβδόμην ἡμέραν, καθ’ ἣν ἔδει τὸν προβληθέντα λόγον αὐτῷ διασαφεῖν, πρὶν ἣν δύναι τὸν ἥλιον συνελθόντες, φασίν, ‘οὔτε λέοντος ἀηδέστερόν τι τοῖς συντυγχάνουσιν, οὔτε ἥδιον μέλι-

λιτος χρωμένοις.' Καὶ ὁ Σαμψὼν εἶπεν 'οὐδὲ γυναι-
κὸς εἶναι τι θολερώτερον, ἥτις ὑμῖν ἐκφέρει τὸν ἡμέ-
τερον λόγον.' Καὶ ἐκείνοις μὲν δίδωσιν ἃ ὑπέσχετο,
λείαν ποιησάμενος Ἀσκαλωνιτῶν τοὺς κατὰ τὴν ὁδὸν
αὐτῷ συντυγχάνοντας, Παλαιστῖνοι δ' εἰσὶ καὶ οὗ-
τοι, τὸν δὲ γάμον ἐκεῖνον παραιτεῖται, καὶ ἡ παῖς
ἐκφαυλίσασα τῆς ὀργῆς αὐτὸν συνῆν τῷ αὐτοῦ φίλῳ
συμφοστόλῳ γεγονότι.

7. Πρὸς δὲ τὴν ὕβριν ταύτην Σαμψὼν παροξυν-
302 θείς, ἅπαντας ἔγνω σὺν αὐτῇ Παλαιστῖνους με-
έρχεσθαι. Θέρους δ' ὄντος, καὶ πρὸς ἀμητὸν ἤδη
τῶν καρπῶν ἀκμαζόντων, συλλαβὼν τριακοσίας ἀλώ-
πεκας, καὶ τῶν οὐρῶν αὐτῶν ἐξάψας λαμπάδας ἡμ-
μένας, ἐξαφίησιν εἰς τὰς ἀρούρας τῶν Παλαιστῖνων,
καὶ φθείρεται μὲν οὕτως αὐτοῖς ὁ καρπός. Παλαι-
στῖνοι δὲ γνόντες Σαμψῶνος εἶναι τὸ ἔργον, καὶ τὴν
αἰτίαν δι' ἣν ἔπραξε, πέμψαντες τοὺς ἄρχοντας εἰς
Θαμνὰ, τὴν γενομένην αὐτοῦ γυναῖκα καὶ τοὺς συγγε-
νεῖς ζῶντας κατέπερσαν, ὡς αἰτίους τῶν κακῶν γε-
γονότας.

8. Σαμψὼν δὲ, πολλοὺς ἐν τῷ πεδίῳ τῶν Πα-
λαιστῖνων ἀποκτείνας, Αἰτὰν κατῴκει, πέτρα δ' ἐστὶν
ὄχυρά τῆς Ἰούδα φυλῆς. Παλαιστῖνοι δ' ἐστράτευον
ἐπὶ τὴν φυλὴν. Τῶν δ' οὐ δικαίως λεγόντων τιμα-
ρίαν αὐτοὺς εἰσπράττεσθαι περὶ τῶν Σαμψῶνος ἀμαρ-
τημάτων, φόρους αὐτοὺς τελούντας, 'εἰ βούλονται μὴ
ἔχειν αἰτίαν, ἔφασαν, αὐτοῖς ὑποχείριον Σαμψῶνα
δοῦναι.' Οἱ δὲ ἀνέγκλητοι βουλόμενοι τυγχάνειν, παρ-
ῆσαν ἐπὶ τὴν πέτραν τρισχιλίους ὀπλίταις, καὶ κα-
ταμεμψάμενοι τῶν εἰς Παλαιστῖνους αὐτῷ τετολημ-
μένων, ἄνδρας ἅπαντι τῷ γένει τῶν Ἑβραίων συμ-
φορὰν ἐπενεγκεῖν δυναμένους, ἤκειν τε λέγοντες ὅπως
αὐτὸν λαβόντες ὑποχείριον δῶσιν αὐτοῖς, ἥξιουν ἐκοντὶ
τοῖθ' ἱπομένειν. Ὁ δὲ λαβὼν ὅρκους παρ' αὐ-
τῶν μηδὲν τούτων ποιήσκειν περισσότερον, ἀλλὰ τοῖς
ἰχθροῖς ἐγχερεῖν μόνον, καταβὰς ἐκ τῆς πέτρας αὐ-

τὸν ἐν τῇ τῶν φυλετῶν τίθησιν ἐξουσίᾳ. Καὶ ἐκεῖ-
νοι δῆσαντες αὐτὸν δυσὶ καλωδίοις ἤγον παραδοῦ-
ναι τοῖς Παλαιστίνοις. Καὶ γενομένων κατὰ τι χω-
ρίον, ὃ Σιαγὼν καλεῖται νῦν διὰ τὴν Σαμφῶνός ἀν-
δραγαθίαν ἐπ' αὐτῷ γενομένην, — πάλαι δ' ἦν ἀνώ-
πυμον, — οὐκ ἄπωθεν ἐστρατοπεδευκότες τῶν Πα-
λαιστίνων, ἀλλ' ὑπαντῶντων μετὰ χαρᾶς καὶ βοῆς ὡς
ἐπὶ κατωρθωμένοις οἷς ἐβούλοντο, διαρρήξας τὰ δεσμὰ
Σαμφῶν ἀρπασάμενος ὄνου σιαγὼνα παρὰ ποσὶν οὔσαν
εἰς τοὺς πολεμίους ὥσατο, καὶ παίων αὐτοὺς τῇ σιαγῶνι
κτείνει εἰς χιλλίους, τοὺς δ' ἄλλους τρέπεται ταραχθέντας.

9. Σαμφῶν δὲ μείζω ἢ χρῆ ἐπὶ τούτῳ φρονῶν
οὐ κατὰ θεοῦ συνεργίαν ἔλαγε τοῦτο συμβῆναι, τὴν
δ' ἰδίαν ἀρετὴν ἐπέγραψε τῷ γεγονότι, σιαγῶνι τῶν
πολεμίων τοὺς μὲν πεσεῖν, τοὺς δ' εἰς φυγὴν τραπή-
ναι διὰ τοῦ παρ' αὐτοῦ δέους αὐχῶν. Αἰτίους δ' αὐ-
τὸν ἰσχυροῦ κατασχόντος, κατανοῶν ὡς οὐδὲν ἔστιν
ἀνθρώπειος ἀρετὴ, τῷ θεῷ πάντα προσεμαρτύρει, καὶ
καθικέτευε, μηδὲν τῶν εἰρημένων πρὸς ὀργὴν λα-
βόντα, τοῖς πολεμίοις αὐτὸν ἐγχειρῆσαι, παρασχεῖν
δὲ βοήθειαν πρὸς τὸ δεινόν, καὶ ῥύσασθαι τοῦ κα-
κοῦ. Πρὸς οὖν τὰς ἱκετείας ἐπικλασθεὶς ὁ θεός, πη-
γὴν κατὰ τενος πέτρας ἀνίησιν ἠδεῖαν καὶ πολλήν,
ὅθεν ὁ Σαμφῶν ἐκάλει τὸ χωρίον Σιαγὼνα, καὶ μέχρι
τοῦ δεῦρο τοῦτο λέγεται.

10. Μετὰ δὲ ταύτην τὴν μάχην Σαμφῶν, 303
καταφρονῶν τῶν Παλαιστίνων, εἰς Γάζαν ἀφικνεῖ-
ται, καὶ ἐν τινι τῶν καταγωγίων διέτριβε. Μαθόν-
τες δὲ τῶν Γαζαίων οἱ ἄρχοντες τὴν αὐτόθι παρου-
σίαν αὐτοῦ, τὰ πρὸ τῶν πυλῶν ἐνέδραις καταλαμ-
βάνουσιν, ὅπως ἐξιὼν μὴ λάθῃ. Σαμφῶν δὲ, οὐ
γὰρ λανθάνουσιν αὐτὸν ταῦτα, μηχανησάμενοι, περὶ
μεσοῦσαν ἤδη τὴν νύκτα ἀναστὰς ἐνράσσει ταῖς πυ-
λαῖς, αὐταῖς τε φλαιῖς καὶ μοχλοῖς, ὅση τε ἄλλη περὶ
αὐταῖς ἦν ξύλωσις, ἀράμενος κατώμαδον, εἰς τὸ ὑπὲρ
Χεβρωνός ὄρος φέρων κατατίθησι.

A a

11. Παρέβαινε δ' ἡθῆ τὰ πάτρια, καὶ τὴν οἰ-
 κείαν διαίταν παρεχάρασσε ξενικῶν μιμήσει ἐθισμῶν,
 καὶ τοῦτ' ἀρχὴ αὐτῷ κακοῦ γίνεται. Γυναικὸς γὰρ
 ἐταιριζομένης παρὰ τοῖς Παλαιστίνους ἐρασθεῖς, Δα-
 λίλης τὸ ὄνομα, συνῆν αὐτῇ. Καὶ τῶν Παλαιστι-
 νων οἱ τοῦ κοινοῦ προεστῶτες, ἐλθόντες πρὸς αὐτὴν
 πείθουσιν ἐπαγγελίαις μαθεῖν παρὰ τοῦ Σαμφῶνος
 τὴν αἰτίαν τῆς ἰσχύος, ὑφ' ἧς ἄληπτός ἐστι τοῖς ἐχ-
 θροῖς. Ἡ δὲ παρὰ πότον καὶ τοιαύτην συνουσίαν
 θαυμάζουσα τὰς πράξεις αὐτοῦ, ἐτεχνίτευσε μαθεῖν
 τίνι τρόπῳ τοσοῦτον προέχει κατ' ἀρετὴν. Ὁ δὲ
 Σαμφων — ἔτι γὰρ φρονεῖν ἰσχυρὸς ἦν — ἀντη-
 πάτα τὴν Δαλίλῃν, φάμενος 'εἰ κλήμασιν ἐπὶ δε-
 θεῖῃ ἀμπελίνοις, ἔτι καὶ περιειλιῖσθαι δυναμένοις,
 ἀσθενέστερος ἂν πάντων ἔδοιτο.' Ἡ δὲ τότε μὲν
 ἡσυχάσεν, ἀποσημήνασα δὲ τοῖς ἄρχουσι Παλαιστι-
 νων, ἐνήδρευσε τῶν στρατιωτῶν ἔνδον τινὰς, καὶ
 καθεύδοντα μεθύοντα καθεδεῖ τοῖς κλήμασιν κατὰ τὸ
 ἰσχυρότατον, ἔπειτ' ἀνεγείρασα, ἐδήλου παρεῖναι τι-
 νὰς ἐπ' αὐτόν. Ὁ δὲ ῥῆξας τὰ κλήματα, βοηθεῖν
 ὡς ἐπερχομένων αὐτῷ τινῶν ἐπειράτο. Καὶ ἡ γυνή,
 συνεχῶς ὁμιλοῦντος αὐτῇ τοῦ Σαμφῶνος, 'δεινῶς
 ἔχειν ἔλεγεν, εἰ κατ' ἀπιστίαν εὐνοίας τῆς πρὸς αὐ-
 τὸν μὴ λέγει ταῦθ' ἄπερ δεῖται, ὡς οὐ σιγησομένης,
 ὅσα μὴ γινώσκεσθαι συμφέρειν οἶδεν αὐτῷ.' Τοῦ δὲ
 πάλιν ἀπατῶντος αὐτὴν, καὶ φήσαντος 'ἐπὶ κάλοις
 δεθέντα τὴν ἰσχὺν ἀπολέσειν,' ἐπεὶ καὶ τοῦτο ποιή-
 σασα οὐδὲν ἤνυσε, τρίτον ἐνυφῆναι τὰς κόμας αὐ-
 τοῦ ἐμήνησεν. Ὡς δ' οὐδὲ τούτου γενομένου ἀληθὲς
 ἠγρίσκετο, δεομένης τελευταῖον ὁ Σαμφῶν, — ἔδεο
 γὰρ αὐτὸν συμφορᾷ περιπεσεῖν, — χαρίζεσθαι βου-
 λόμενος τῇ Δαλίλῃ, "ἐμοῦ," φησὶν, "ὁ θεὸς κήδε-
 ται, καὶ κατὰ τὴν ἐκείνου πρόνοιαν γεννηθεῖς, κό-
 μην ταύτην τρέφω, παρεγγυήσαντος μὴ ἀποκείρειν
 τοῦ θεοῦ, τὴν γὰρ ἰσχὺν εἶναι μοι κατὰ τὴν ταύτης
 αὔξησιν καὶ παραμονήν." Ταῦτα μαθούσα, καὶ στε-

ρήσασα τῆς κόμης αὐτὸν, παραδίδωσι τοῖς πολεμίοις, οὐκ ἔτ' ὄντα ἰσχυρὸν ἀμύνασθαι τὴν ἔφοδον αὐ- 304
τῶν· οἱ δὲ ἐκκόψαντες αὐτοῦ τοὺς ὀφθαλμοὺς δεδε-
μένον ἄγειν παρέδωσαν.

12. Προϊόντος δὲ τοῦ χρόνου ἤρξετο ἡ κόμη τῷ
Σαμφῶνι. Καὶ ἐορτῆς οὔσης Παλαιστίνοις δημοτε-
λοῦς, καὶ τῶν ἀρχόντων καὶ γνωριμωτάτων ἐν ταύτῃ
εὐωχουμένων, — οἶκος δ' ἦν δύο κίωνων στερόντων
αὐτοῦ τὸν ὄροφον, — ἄγεται μεταπεμψαμένων ὁ Σαμ-
ψῶν εἰς τὸ συμπόσιον, ὅπως ἐνυβρίσωσιν αὐτῷ παρὰ
τὸν πότον. Ὁ δὲ δεινότερον τῶν κακῶν ὑπολαμβάν-
ων τὸ μὴ δύνασθαι ὑβριζόμενος ἀμύνασθαι, τὸν
χειραγωγοῦντα παῖδα πείθει, προσαναπαύσασθαι χρή-
ζειν εἰπὼν ὑπὸ κόπου, τοῖς κίοσιν αὐτὸν ἐγγὺς ἀγα-
γεῖν. Ὡς δ' ἤκεν, ἐνσεισθεὶς αὐτοῖς ἐπικαταβάλλει
τὸν οἶκον, καὶ ἀνατραπέντων τῶν κίωνων, τριγχι-
λίοις ἀνδράσιν, οἱ πάντες ἀπέθανον, ἐν αὐτοῖς δὲ
καὶ Σαμφῶν. Καὶ τὸν μὲν τοιοῦτο κατέσχε τέλος,
ἄρξαντα τῶν Ἰσραηλιτῶν εἴκοσιν ἔτη. Θαυμάζειν δὲ
ἄξιον τῆς ἀρετῆς καὶ τῆς ἰσχύος καὶ τοῦ περὶ τὴν
τελευτὴν μεγαλόφρονος τὸν ἄνδρα, καὶ τῆς ὀργῆς
τῆς μέχρι τοῦ τελευτᾶν πρὸς τοὺς πολεμίους. Καὶ
τὸ μὲν ὑπὸ γυναικὸς ἀλῶναι, δεῖ τῇ φύσει τῶν ἀν-
θρώπων προσάπτειν ἥττονι ἀμαρτημάτων οὔσῃ, μαρ-
τυρεῖν δὲ ἐκείνῃ τὴν εἰς τὰ ἄλλα πάντα τῆς ἀρετῆς
περιουσίαν. Οἱ δὲ συγγενεῖς ἀράμενοι τὸ σῶμα αὐ-
τοῦ θάπτουσιν ἐν Σαρασᾷ τῇ πατρίδι μετὰ τῶν συγ-
γενῶν.

CAP. IX. 1. Μετὰ δὲ τὴν Σαμφῶνος τελευτὴν, προ-
έστη τῶν Ἰσραηλιτῶν Ἡλεὶ ὁ ἀρχιερεὺς. Ἐπὶ τού-
του λιμῷ τῆς χοίρας κακοπαθοῦσης αὐτῶν, Ἐλιμέ-
λεχος ἐκ Βηθλεέμων — ἔστι δὲ ἡ πόλις αὕτη τῆς
Ἰούδα φυλῆς — ἀντέχειν τῷ δεινῷ μὴ δυνάμενος,
τὴν τε γυναῖκα Νααμὴν καὶ τοὺς παῖδας τοὺς ἐξ αὐ-
τῆς αὐτῷ γεγεννημένους. Χελλίωνα καὶ Μάλλωνα,

ἐπαγόμενος εἰς τὴν Μωαβίτιν μετοικίζεται. Καὶ προχωροῦντων αὐτῶ κατὰ νοῦν τῶν πραγμάτων, ἄγεται τοῖς υἱοῖς γυναικας Μωαβίτιδας, Χελλίωνι μὲν Ὀρφάν, Ρούθην δὲ Μάλλωνι. Διεκθόντων δὲ δέκα ἐτῶν, ὃ τε Ἑλιμέλεχος καὶ μετ' αὐτὸν οἱ παῖδες δι' ὀλίγου τελευτῶσι. Καὶ ἡ Νααμὶς πικρῶς ἐπὶ τοῖς συμβεβηκόσι φέρουσα, καὶ τὴν ὑπὸ τῶν φιλάτων ἐρημίαν αὐχ' ὑπομένουσα, δι' οὓς καὶ τῆς πατρίδος ἐξεληλυθει, πάλιν εἰς αὐτὴν ἀπηλλάττετο, καὶ γὰρ ἤδη κα-
 305 λῶς τὰ κατ' αὐτὴν ἐπυνθάνετο χωρεῖν. Οὐκ ἐκαρτέρουν δὲ διαzeugνύμεναι αὐτῆς αἱ νύμφαι, οὐδὲ παραιτουμένη βουλομένης συνεξορμᾶν πείθειν ἐδύνατο, ἀλλ' ἐγκειμένων εὐξαμένη γάμον εὐτυχέστερον αἰταῖς οὗ διημαρτήκεσαν παισὶ τοῖς αὐτῆς γαμηθεῖσαι, καὶ τῶν ἄλλων ἀγαθῶν κτῆσιν, ὅτι τε τὰ πρὸς αὐτὴν οὕτως ἐστὶ, μένειν αὐτόθι παρακάλει, καὶ μὴ συμεταλαμβάνειν αὐτῇ βούλεσθαι πραγμάτων ἀδήλων, τὴν πατριον γῆν καταλιπούσας. Ἡ μὲν οὖν Ὀρφὰ μένει, τὴν δὲ Ρούθην μὴ πεισθεῖσαν ἀπήγαγε, κοινωνὸν παντὸς τοῦ προστυχόντος γενησομένην.

2. Ἐλθοῦσαν δὲ Ρούθην μετὰ τῆς πενθερᾶς εἰς τὴν Βηθλεέμων, Βόαςος, Ἑλιμελέχου συγγενῆς ὦν ξενίζει. Καὶ ἡ Νααμὶς, προσαγορευόντων αὐτὴν ὀνομαστὶ τῶν πολιτῶν, δικαιοτέρον εἶπε Μάραν καλεῖσθαι με, σημαίνει δὲ κατ' Ἑβραίων γλῶσσαν Νααμὶς μὲν εὐτυχίαν, Μάραν δὲ ὀδύνην. Ἀμητοῦ δὲ οὗτος ἐξῆλθε καλαμησομένη κατὰ συγχώρησιν τῆς πενθερᾶς ἡ Ρούθη, ὅπως τροφῆς εὐπορῶεν, καὶ εἰς τὸ Βόαςου τυχαίως ἐφικνεῖται χωρίον. Παραγενόμενος δὲ Βόαςος μετ' ὀλίγον, καὶ θεασάμενος τὴν κόρην, ἀνέκρινε τὸν ἀγροκόμον περὶ τῆς παιδός. Ὁ δὲ μικρὸν ἔμπροσθεν παρ' αὐτῆς ἅπαντα προπετυσμένος ἐδήλου τῷ δεσπότῃ. Ὁ δὲ τῆς περὶ τὴν πενθερὰν εὐνοίας ἅμα καὶ μνήμης τοῦ παιδὸς αὐτῆς ᾧ συνώκησεν ἀσπασάμενος, καὶ εὐξάμενος αὐτῇ πείραν ἀγαθῶν, καλαμαῖσθαι μὲν αὐτὴν οὐκ ἤξιωσεν, θερίζειν

δὲ πᾶν ὃ τι καὶ δύναιτο καὶ λαμβάνειν ἐπιτρέπει, προστάξας τῷ ἀγροκόμῳ μηδὲν αὐτὴν διακωλύειν λαμβάνειν, ἄριστόν τε παρέχειν αὐτῇ καὶ ποτόν, ὅποτε σιτίῃσι τοὺς θερίζοντας. Πούθη δὲ ἄλφιστα λαβοῦσα παρ' αὐτοῦ ἐφύλαξε τῇ ἐκυρᾷ, καὶ παρῇν ὅψε' κομίζουσα μετὰ τῶν σταχύων. Ἐτετηρήκει δὲ αὐτῇ καὶ ἡ Νααμὶς ἀπομοίραν βρωμάτων τινῶν οἷς αὐτὴν ἐπολυώρουν οἱ γειτονεύοντες, διηγεῖται δ' αὐτῇ καὶ τὰ παρὰ τοῦ Βοάζου πρὸς αὐτὴν εἰρημένα. Δηλωσάσης δ' ἐκείνης ὡς συγγενὴς ἐστὶ, καὶ τάχα ἂν δὲ εὐσέβειαν προνοήσειεν αὐτῶν, ἐξῆλθε πάλιν ταῖς ἐχομέναις ἡμέραις ἐπὶ καλάμης συλλογὴν σὺν ταῖς τοῦ Βοάζου θεραπαινίσιν.

3. Ἐλθὼν δὲ μετ' οὐ πολλὰς ἡμέρας καὶ Βοάζος, ἥδη τῆς κριθῆς λελικμημένης, ἐπὶ τῆς ἁλως ἐκάθευδε. Τοῦτο πυθομένη ἡ Νααμὶς τεχνᾷται παρακατακλῖναι τὴν Πούθην αὐτῷ, καὶ γὰρ ἔσεσθαι χρηστόν αὐταῖς ὁμιλήσαντα τῇ παιδί, καὶ πέμπει τὴν κόρην ἐπνωσομένην αὐτοῦ παρὰ τοῖς ποσίν. Ἡ δὲ, πρὸς οὐδὲν γὰρ ἀντιλέγειν τῶν ὑπὸ τῆς ἐκυρᾶς κελευομένων ὅσιον ἠγεῖτο, παρακλίνεται, καὶ παραντίκα μὲν λανθάνει τὸν Βοάζον βαθέως καθυπνωκότα. Περιγεγενηθεὶς δὲ περὶ μέσην νύκτα, καὶ αἰσθόμενος τῆς ἀνθρώπου παρακατακειμένης, ἀνέκρινε τίς εἴη. Τῆς δ' εἰπούσης τὸ ὄνομα, καὶ φαιμένης ὡς αὐτὸν δεσπότην συγχωρεῖν, τότε μὲν ἡσυχίαν ἄγει. Ὁρθριος 306 δὲ πρὶν ἢ τοὺς οἰκέτας ἄρξασθαι κινεῖσθαι πρὸς τὸ ἔργον περιεγείρας αὐτὴν, κελεύει, 'τῶν κριθῶν λαβοῦσαν ὃ τι καὶ δύναιτο πορεύεσθαι πρὸς τὴν ἐκυρᾶν, πρὶν ἀφθῆναι τισιν αὐτόθι κεκοιμημένην, φυλάττεσθαι γὰρ σῶφρον τὴν ἐπὶ τριούτοις διαβολὴν, καὶ μάλισθ' ἐπὶ μὴ γεγυῖναι. Περὶ μέντοι τοῦ παντὸς οὕτω, φησὶν, ἔσται, ἐρωτᾶν τὸν ἔγγιστα ἐμοῦ τῷ γένει τυγχάνοντα, εἰ σοῦ χρεῖα γαμετῆς ἐστὶν αὐτῷ, καὶ λέγοντι μὲν ἀκολουθήσεις ἐκείνῳ, παραιτούμενου δὲ ἐν νόμῳ σε συνδικησούσαν ἄξιωμα.'

4. Ταῦτα τῇ ἐκυρᾷ δηλωσάσης εὐθυμία κατεῖχεν αὐτάς, ἐν ἐλπίδι τοῦ πρόνοιαν ἔξειν αὐτῶν Βόαζον. Καὶ ἐκεῖνος ἤδη μεσοῦσας τῆς ἡμέρας κατελθὼν εἰς τὴν πόλιν, τὴν τε γερουσίαν συνῆγεν, καὶ μεταπεμψάμενος Ρούθην ἐκάλει καὶ τὸν συγγενῆ. Καὶ παραγενομένου φησὶν “Ελιμελέχου καὶ τῶν υἱῶν αὐτοῦ κλήρων κρατεῖς;” Ὁμολογήσαντος δὲ, συγχωρουντων τῶν νόμων κατὰ ἀγχιστείαν, “οὐκ οὖν,” φησὶν ὁ Βόαζος, “ἐξ ἡμισείας δεῖ μεμνησθαι τῶν νόμων, ἀλλὰ πάντα ποιεῖν κατ’ αὐτούς. Μάλλωνος γὰρ δεῦρ’ ἦκει γύναιον, ὅπερ, εἰ θέλεις τῶν ἀγρῶν κρατεῖν, γαμεῖν σε δεῖ κατὰ τοὺς νόμους.” Ὁ δὲ Βοάζω καὶ τοῦ κλήρου καὶ τῆς γυναικὸς παραχωρεῖ, συγγενεῖ μὲν ὄντι καὶ αὐτῷ τῶν τετελευτηκότων, εἶναι δὲ καὶ γυναῖκα λέγων αὐτῷ, καὶ παῖδας ἦδη. Μαρτυράμενος οὖν ὁ Βόαζος τὴν γερουσίαν, ἐκέλευε τῇ γυναικὶ ὑπολῦσαι αὐτὸν προσελθοῦσαν κατὰ τὸν νόμον, καὶ πύειν εἰς τὸ πρόσωπον. Καὶ γενομένου τούτου Βόαζος γαμεῖ τὴν Ρούθην, καὶ γίνεται παιδίον αὐτοῖς μετ’ ἐνιαυτὸν ἄρρην. Τοῦτο ἡ Νααμὶς τιθηνουμένη κατὰ συμβουλίαν τῶν γυναικῶν Ὠβήδην ἐκάλεσεν, ἐπὶ γηροκομίᾳ τῇ αὐτῆς τραφησόμενον, Ὠβήδης γὰρ κατὰ διάλεκτον τὴν Ἑβραίων ἀποσημαίνει δουλεῦων. Ὠβήδου δὲ γίνεται Ἰεσσαῖος, τούτου Δαυΐδης ὁ βασιλεύσας, καὶ παισὶ τοῖς αὐτοῦ καταλιπὼν τὴν ἡγεμονίαν ἐπὶ μίαν καὶ εἴκοσι γενεὰς ἀνδρῶν. Τὰ μὲν οὖν περὶ Ρούθην ἀναγκαίως διηγησάμην, ἐπιδειῖναι βουλόμενος τὴν τοῦ Θεοῦ δύναμιν, ὅτι τούτῳ παράγειν ἐφικτόν ἐστιν εἰς ἀξίωμα λαμπρὸν καὶ τοὺς ἐπιτυχόντας, εἰς οἷον ἀνήγαγε καὶ Δαυΐδην ἐκ τοιούτων γενόμενον.

CAP. X. 1. Ἑβραῖοι δὲ, τῶν πραγμάτων αὐτοῖς ὑπενεχθέντων, πάλιν πόλεμον ἐκφέρουσι Παλαιστινίοις, διὰ τοιαύτην αἰτίαν. Ἦλθι τῷ ἀρχιερεῖ δύο
307 παῖδες ἦσαν Ὀφνὶς τε καὶ Φινεέσης. Οὗτοι καὶ

πρὸς ἀνθρώπους ὕβρισταί γενόμενοι καὶ πρὸς τὸ θεῖον ἀσεβεῖς οὐδενὸς ἀπείχοντο παρανομήματος, καὶ τὰ μὲν ἐφέροντο τῶν γερῶν κατὰ τιμὴν, ἃ δὲ ἐλάμβανον αὐτοῖς ἀρπαγῆς τρόπων. Γυναῖκάς τε τὰς ἐπὶ θρησκείᾳ παραγινομένας ὕβριζον φθοραῖς, ταῖς μὲν βίαν προσφέροντες, τὰς δὲ δώροις ὑπαγόμενοι. Τυραννίδος δ' οὐδὲν ἀπέλειπεν ὁ βίος αὐτῶν. "Ο τε οὖν πατὴρ αὐτοῖς ἐπὶ τούτοις χαλεπῶς εἶχεν, ὅσον οὐδέπω προδοκῶν ἦξειν ἐκ θεοῦ τιμωρίαν αὐτοῖς ἐπὶ τοῖς πραττομένοις, τό τε πλῆθος ἐδυσφόρει. Καὶ ἐπειδὴ φράζει τὴν ἐσομένην συμφορὰν ὁ θεὸς τοῖς παισὶν αὐτοῦ τῷ τε Ἡλεὶ καὶ Σαμουήλῳ τῷ προφῆτῃ παιδὶ τότε ὄντι, τότε φανερόν ἐπὶ τοῖς υἱοῖς πένθος ἦγε.

2. Βούλομαι δὲ τὰ περὶ τοῦ προφήτου πρότερον διεξελθὼν, ἐπειθ' οὕτως τὰ περὶ τοὺς Ἡλεὶ παῖδας εἰπεῖν, καὶ τὴν δυστυχίαν τὴν παντὶ τῷ λαῷ Ἑβραίων γενομένην. Ἐλκάνης, Λευΐτης ἀνὴρ, τῶν ἐν μέσῳ πολιτῶν, τῆς Ἐφραΐμου κληρουχίας, Ῥαμμαθὰν πόλιν κατοικῶν, ἐγάμει δύο γυναῖκας, Ἀνναν τε καὶ Φενάνναν. Ἐκ δὴ ταύτης καὶ παῖδες αὐτῷ γίνονται, τὴν δὲ ἑτέραν ἄτεκνόν οὖσαν ἀγαπῶν διετέλει. Ἀφικομένου δὲ μετὰ τῶν γυναικῶν τοῦ Ἐλκάνου εἰς Σιλοὺν πόλιν θῦσαι, — ἐνταῦθα γὰρ ἡ σκηνὴ τοῦ θεοῦ ἐπεπῆγχι καθὰ προειρήκαμεν, — καὶ πάλιν κατὰ τὴν εὐωχίαν νέμοντος μοίρας κρεῶν ταῖς τε γυναῖξιν καὶ τοῖς τέκνοις, Ἀννα θεασαμένη τοὺς τῆς ἑτέρας παῖδας τῇ μητέρι περικαθισταμένους, εἰς δάκρυά τε προέπεσε, καὶ τῆς ἀπαιδίας αὐτὴν ὠλοφύρετο καὶ τῆς μονώσεως. Καὶ τῆς τοῦ ἀνδρὸς παραμυθίας τῇ λύπῃ κρατήσασα, εἰς τὴν σκηνὴν ὤχετο τὸν θεὸν ἐκετεύουσα δοῦναι γονὴν αὐτῇ καὶ ποιῆσαι μητέρα, ἐπαγγελλομένη τὸ πρῶτον αὐτῇ γεννησόμενον καθιερώσειν ἐπὶ διακονίᾳ τοῦ θεοῦ, δλαιταν οὐχ ὁμοίαν τοῖς ἰδιώταις ποιησόμενον. Διατριβούσης δ' ἐπὶ ταῖς εὐχαῖς πολλὸν χρόνον, Ἡλεὶ ὁ ἀρχιερεὺς, ἐκαθέζετο γὰρ πρὸ

τῆς σκηνῆς, ὡς παροικοῦσαν ἐκέλευεν ἀπιέναι. Τῆς δὲ πιεῖν ὕδωρ φαμένης, λυπουμενήν δ' ἐπὶ παίδων ἀπορία τὸν θεὸν ἱκετεύειν, θαρρύνειν παρεκελεύετο, παρέξειν αὐτῇ παῖδας τὸν θεὸν καταγγέλλων.

3. Παραγενομένη δ' εὐελπὶς πρὸς τὸν ἄνδρα, τροφὴν χαίρουσα προσηρέγκατο. Καὶ ἀναστρεψάντων εἰς τὴν πατρίδα κύειν ἤρξατο, καὶ γίνεται παιδίον αὐτοῖς, ὃν Σαμουήλον προσαγορεύουσι· θαύτητον ἂν τις εἴποι. Παρήσαν οὖν ὑπὲρ τῆς τοῦ παιδὸς γενέσεως θύσοντες, δεκάτας τε ἔφερον. Ἀναμνηθεῖσα δ' ἡ γυνὴ τῆς εὐχῆς τῆς ἐπὶ τῷ παιδί γεγενημένης παρεδίδου τῷ Ἡλεὶ, ἀνατιθεῖσα τῷ θεῷ προφήτην γενησόμενον. Κόμη τε οὖν αὐτῷ ἀνείτω, καὶ ποτὶ ὕδωρ ἦν. Καὶ Σαμουήλος μὲν ἐν τῷ ἱερῷ διῆγε τρεφόμενος, Ἐλκάνη δ' ἐκ τῆς Ἀννης υἱεῖς τε ἄλλοι γίνονται, καὶ τρεῖς θυγατέρες.

308 4. Σαμουήλος δὲ πεπληρωκὸς ἔτος ἤδη δωδέκατον προσήτενε. Καὶ ποτε κοιμώμενον ὀνομαστὶ ἐκάλεσεν ὁ θεός. Ὁ δὲ νομίσας ὑπὸ τοῦ ἀρχιερέως πεφωνῆσθαι, παραγίνεται πρὸς αὐτόν. Οὐ φαμένου δὲ καλέσαι τοῦ ἀρχιερέως, ὁ θεὸς εἰς τρεῖς τοῦτο ποιεῖ. Καὶ Ἡλεὶ διυπνισθεὶς φησὶ πρὸς αὐτόν, “ἀλλ' ἐγὼ μὲν, Σαμουήλε, σιγὴν ὡς καὶ τὸ πρὶν ἤγον, θεὸς δ' ἐστὶν ὁ καλῶν, ἀλλὰ σήμαινε πρὸς αὐτόν, ὅτι παρατυγχάνω.” Καὶ τοῦ θεοῦ φθεγξαμένου πάλιν ἀκούσας, “ἡξίου λαλεῖν ἐπὶ τοῖς χρωμένοις, οὐ γὰρ ὕστερήσειν αὐτόν ἐφ' οἷς ἂν θελήσειε διακονίας.” Καὶ ὁ θεός, “ἐπεὶ,” φησὶ, “παρατυγχάνεις, μάνθανε συμφορὰν Ἰσραηλίταις ἐσομένην, λόγου μείζονα καὶ πίστεως τοῖς παρατυγχάνουσι, καὶ τοὺς Ἡλεὶ δὲ παῖδας ἡμέρα μὲν τεθνηξομένους, καὶ τὴν ἱερωσύνην μετελευσομένην εἰς τὴν Ἑλεάζαρου οἰκίαν. Ἡλεὶ γὰρ τῆς ἐμῆς θεραπείας μᾶλλον τοὺς υἱοὺς καὶ παρὰ τὸ συμφέρον αὐτοῖς ἠγάπησε.” Ταῦτα βιασάμενος ὄρκοις εἰπεῖν αὐτῷ τὸν προφήτην Ἡλεὶ, οὐ γὰρ ἐβούλετο λυπεῖν αὐτὸν λέγων, ἔτι μᾶλλον βεβαιωτέραν εἶχε

τὴν προσδοκίαν τῆς τῶν τέκνων ἀπωλείας. Σαμουήλου δ' ἠϋξέτο ἐπὶ πλεῖον ἢ δόξα, πάντων ὧν προεφήτευσεν ἀληθινῶν βλεπομένων.

CAP. XI. 1. Κατὰ τοῦτον δὴ τὸν καιρὸν Παλαιστῖνοι στρατεύσαντες ἐπὶ τοὺς Ἰσραηλίτας στρατοπεδεύονται κατὰ πόλιν Ἀφεκὰν, δεξαμένων δ' ἐξ ὅλου τῶν Ἰσραηλιτῶν, συνήεσαν εἰς τὴν ἐχομένην, καὶ νικῶσιν οἱ Παλαιστῖνοι, καὶ κτείνουσι μὲν τῶν Ἑβραίων εἰς τετρακισχιλίους, τὸ δὲ λοιπὸν πλῆθος συνδιώκουσιν εἰς τὸ στρατόπεδον.

2. Δείσαντες δὲ περὶ τῶν ὅλων οἱ Ἑβραῖοι πέμπουσιν ὡς τὴν γερούσιαν καὶ τὸν ἀρχιερέα, τὴν κιβωτὸν τοῦ θεοῦ, κελεύοντες κομίζειν, ἵνα παρούσης αὐτῆς παρατασσόμενοι κρατῶσι τῶν πολεμίων, ἀγνοοῦντες ὅτι μείζων ἐστὶν ὁ καταψηφισάμενος αὐτῶν τὴν συμφορὰν τῆς κιβωτοῦ, δι' ἣν καὶ ταύτην ἐν τιμῇ συνέβαινεν εἶναι. Παρῆν τε οὖν ἡ κιβωτὸς, καὶ οἱ τοῦ ἀρχιερέως υἱεῖς, τοῦ πατρὸς αὐτοῖς ἐπιστελλαντος, εἰ ληφθείσης τῆς κιβωτοῦ ζῆν ἐθελήσουσιν, εἰς ὅψιν αὐτῶ μὴ παραγενέσθαι. Φινεέσης δὲ ἤδη καὶ ἱεράτο, τοῦ πατρὸς αὐτῶ παρακεχωρηκὸς διὰ τὸ γῆρας. Θάροςος οὖν ἐπιγίνεται πολὺ τοῖς Ἑβραίοις, ὡς διὰ τὴν ἄφιξιν τῆς κιβωτοῦ περιεσομένοις τῶν πολεμίων. Κατεπλήττιοντο δὲ οἱ πολέμιοι, δεδιότες τὴν παρουσίαν τῆς κιβωτοῦ τοῖς Ἰσραηλίταις. Ταῖς μέντοι γε ἑκατέρων προσδοκίαις οὐχ ὅμοιον ἀπῆντησε τὸ ἔργον, ἀλλὰ συμβολῆς γενομένης, ἣν μὲν ἠλπίζον νίκην Ἑβραῖοι, τῶν Παλαιστίνων αὕτη γίνεται, ἣν δ' ἐφοβοῦντο ἦτταν οὗτοι, ταύτην Ἑβραῖοι παθόντες ἔγνωσαν αὐτοὺς μάτην ἐπὶ τὴν κιβωτὸν τεταρῆκότητας· ἐτράπησάν τε γὰρ εὐθὺς εἰς χεῖρας ἐλθόντες τῶν πολεμίων, καὶ ἀπέβαλον εἰς τρις μυρίους, ἐν οἷς ἔπεσον καὶ οἱ τοῦ ἀρχιερέως υἱεῖς, ἡ τε κιβω- 309

3. Ἀπαγγελθείσης δὲ τῆς ἥττης εἰς τὴν Σιλοῦν,

B b

καὶ τῆς αἰχμαλωσίας τῆς κιβωτοῦ, Βενιαμίτης γὰρ αὐτοῖς τις ἄγγελος ἀφικνεῖται νεανίας, παρατετευχὸς τῷ γεγονότι, πένθους ἀνεπλήσθη πᾶσα ἡ πόλις. Καὶ Ἡλεὶ, ὁ ἀρχιερεὺς, ἐκαθέζετο γὰρ καθ' ἑτέρας τῶν πυλῶν ἐφ' ὑψηλοῦ θρόνου, ἀκούσας οἰμωγῆς, καὶ νομίσας νεώτερόν τι πεπραχθαι περὶ τοὺς οἰκείους, καὶ μεταπεμψάμενος τὸν νεανίαν, ὡς ἔγνω τὰ κατὰ τὴν μάχην, ῥάων ἦν ἐπὶ τε τοῖς παισὶ, καὶ τοῖς συνηγέλμένοις περὶ τὸ στρατόπεδον, ὡς ἂν προεγνωκῶς παρὰ τοῦ θεοῦ τὸ συμβησόμενον, καὶ προαπηγγελκῶς· συνέχει γὰρ ἱκανῶς τὰ παρὰ τὴν προσδοκίαν συντυχόντα δεινά. Ὡς δὲ καὶ τὴν κιβωτὸν ἤκουσεν ἡχμαλωτῖσθαι πρὸς τῶν πολεμίων, ὑπὸ τοῦ παρ' ἐλπίδας αὐτῷ τοῦτο προσπεσεῖν περιαλγῆσας, ἀποκυλισθεὶς ἀπὸ τοῦ θρόνου τελευτᾷ, ὅτῳ καὶ ἐνενήκοντα βιώσας ἔτη τὰ πάντα, καὶ τούτων τὰ τεσσαράκοντα κατασχὼν τὴν ἀρχήν.

4. Θνήσκει δὲ κατ' ἐκείνην τὴν ἡμέραν καὶ ἡ Φινεέσου παιδὸς γυνή, μὴ καρτερήσασα ζῆν ἐπὶ τῇ τοῦ ἀνδρὸς δυστυχίᾳ. Κυούσῃ μὲν αὐτῇ προσηγγέλθῃ τὸ περὶ τὸν ἄνδρα πάθος, τίκτει δὲ ἑπταμηνιαῖον παῖδα, ὃν καὶ ζήσαντα Ἰωχάβην προσηγόρευσαν, σημαίνει δὲ ἀδοξίαν τὸ ὄνομα, διὰ τὴν προσπεσοῦσαν δύσκειαν τότε τῷ στρατῷ.

5. Ἦρξε δὲ πρῶτος Ἡλεὶ Ἰθαμάρου τοῦ ἐτέρου τῶν Ἀαρῶνος υἱῶν οἰκίας, ἡ γὰρ Ἑλεαζάρου οἰκία τὸ πρῶτον ἱερᾶτο, παῖς παρὰ πατρός ἐπιδεχόμενος τὴν τιμὴν, ἐκείνός τε Φινεέσῃ τῷ παιδὶ αὐτοῦ παραδίδωσι, μεθ' ὃν Ἀβιεζέρης υἱὸς ὦν αὐτοῦ τὴν τιμὴν παραλαβὼν, παιδὶ αὐτοῦ Βουκὶ τὸ ὄνομα αὐτὸς αὐτὴν κατέλειπεν αὐτῷ, παρ' οὗ διεδέξατο Ὁξίς υἱὸς ὦν, μεθ' ὃν Ἡλεὶ ἔσχε τὴν ἱερωσίην, περὶ οὗ νῦν ἦν ὁ λόγος, καὶ τὸ γένος τὸ ἀπ' ἐκείνου, μέχρι τῶν κατὰ τὴν Σολομῶνος βασιλείαν καιρῶν. Τότε δὲ οἱ Ἑλεαζάρου πάλιν αὐτὴν ἀπέλαβον.

F L. J O S E P H I
J U D A E I
OPERA OMNIA.

TEXTUM EDIDIT

M. CAROL. ERNEST. RICHTER,
DIACONUS AD AED. ST. MARIAE ZWICKAVIENSIIUM,

VOL. II.

ARCHAEOLOG. JUD. LIB. VI—X. CONTINENS.

L I P S I A E
SUMPTIBUS E. B. SCHWICKERTII.
1826.

ΦΛ. ΨΣΗΠΟΥ
ΙΟΥΔΑΪΚΗ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑ.

Περιέχει ἡ βιβλος χρόνον ἐτῶν λβ'.

Argumentum Lib. VI.

(1) Φθορά Παλαιστίνων καὶ τῆς γῆς αὐτῶν ἐξ ὀργῆς τοῦ Θεοῦ διὰ τὸν αἰχμαλωτευθεῖσαν ὑπ' αὐτῶν κιβωτόν, καὶ τίνα τρόπον ἀπέπεμψαν αὐτὴν τοῖς Ἑβραίοις. (2) Στρατεία Παλαιστίνων ἐπ' αὐτοὺς, καὶ νίκη Ἑβραίων Σαμουήλου στρατηγούντος αὐτῶν τοῦ προφήτου. (3) Ὡς Σαμούηλος διὰ τὸ γῆρας ἀσθενὴς ὦν τὰ πράγματα διοικεῖν τοῖς αὐτοῦ παισὶ ταῦτα ἐνεχείρισεν, καὶ ὡς οὐ καλῶς προϊσταμένων ἐκείνων τῆς ἐρχῆς, τὸ πλῆθος ὑπ' ὀργῆς ἠτήσατο βασιλεῦσθαι, Σαμουήλου πρὸς τοῦτο ἀγανακτοῦντος. (4) Βασιλέως τοῖς Ἰσραηλῆταις ἀπόδειξις, Σαούλου τὸ ὄνομα, κελεύσαντος τοῦ Θεοῦ. (5) Σαούλου στρατεία ἐπὶ τὸ Ἀμμωνιτῶν ἔθνος καὶ νίκη καὶ ἀρπαγὴ τῶν πολεμίων. (6) Ὡς στρατευσάμενοι πάλιν ἐπὶ τοὺς Ἑβραίους οἱ Παλαιστῖνοι ἠττήθησαν. (7) Σαούλου πρὸς Ἀμυληκίτας πόλεμοι καὶ νίκη. (8) Ὅτι παραβαίνοντος Σαούλου τὰς ἐντολάς τοῦ προφήτου, Σαμούηλος ἄλλον ἀπέδειξε βασιλέα κρύφα, Δαυτὴν ὄνομα, κατ' ἐπιτροπὴν Θεοῦ. (9) Ὡς καὶ πάλιν ἐπεστράτευσαν τοῖς Ἑβραίοις οἱ Παλαιστῖνοι, ἐπὶ Σαούλου βασιλεύοντος, καὶ ὡς, Γολιάθου ἐν μονομαχίᾳ ἀναιρεθέντος ὑπὸ Δαυτδοῦ, ἠττήθησαν. (10) Δαυτδῇ ἀριστεύσαντι φθονεῖ ὁ Σάουλος, καὶ δραξάμενος ἀφορμῆς πρὸς τὴν κατ' ἐκείνου ἐπιβουλὴν ὑπισχνεῖται αὐτῷ ἀποδοῦναι τὴν θυγατέρα, ἂν ἑξακοσίας κεφαλὰς κομίσῃ τῶν Παλαιστίνων. (11) Ὡς ὁ Δαυτδης, Σαούλου αὐτῷ ἐπιβουλεύοντος, τῇ σπουδῇ καὶ ἐπιμελείᾳ Ἰωνάθου καὶ ταῖς τῆς γυναικὸς αὐτοῦ Μιχάλας τέχναις κινδύνους ἐκφυγὼν ἦκε πρὸς τὸν προφήτην Σαμούηλον. (12) Ὡς ὁ Δαυτδης φεύγει πρὸς Ἀχιμέλεχον, ἔπειτα πρὸς τοὺς Παλαιστίνων καὶ Μωαβιτῶν βασιλεῖας, καὶ ὡς ὁ Σάουλος ἀποκτείνει τὸν Ἀχιμέλεχον καὶ τὴν γενεὴν αὐτοῦ. (13) Ὡς Δαυτδης τὸν Σάουλον δις ἐπ' αὐτῷ γενόμενον, ὥστε ἀνελεῖν, οὐ διεχρήσατο· καὶ περὶ τῆς Σαμουήλου τελευτῆς καὶ Ναβάλου. (14) Ὡς Σάουλος, οὐκ ἀποκρινάμενου τοῦ Θεοῦ περὶ τῆς πρὸς τοὺς Παλαιστίνους μάχης, παρεκάλει τὴν

ἐγγαστρέμυθον ἀνάγειν αὐτῷ τὴν τοῦ Σαμουήλου ψυχὴν, καὶ ὡς ἐκεῖνος, Ἑβραίων τῇ μάχῃ ἡττηθέντων, μετὰ τῶν παίδων αὐτοῦ ἀπέθανεν.

- 311 *CAP. I. 1.* Λαβόντες δὲ οἱ Παλαιστῖνοι τὴν τῶν Ἑβραίων κιβωτὸν αἰχμάλωτον, ὡς προείρηκα μικρὸν ἔμπροσθεν, εἰς Ἀζωτον ἐκόμισαν πόλιν, καὶ παρὰ τὸν αὐτῶν θεὸν ὥσπερ τι λάφυρον, Λαγὼν δὲ οὗτος ἐκαλεῖτο, τιθέασι. Τῇ δ' ἐπιούσῃ πάντες, ὑπὸ τῆς ἡμέρας ἀρχὴν εἰσίνοντες εἰς τὸν ναὸν προσκυνῆσαι τὸν θεὸν αὐτῶν, ἐπιτυγχάνουσιν αὐτῷ τοῦτο ποιῶντι τὴν κιβωτὸν, ἔκειτο γὰρ ἀπ' αὐτῆς ἀποπεπτωκὼς τῆς βάσεως, ἐφ' ἧς ἐστὼς διετέλει. Καὶ βασιτάσαντες πάλιν ἐφιστᾷσιν αὐτὸν ἐπὶ ταύτης, δυσφορήσαντες ἐπὶ τῷ γεγεννημένῳ. Πολλάκις δὲ φοντῶντες παρὰ τὸν Λαγῶνα καὶ καταλαμβάνοντες ὁμοίως ἐπὶ τοῦ προσκυνῶντος τὴν κιβωτὴν σχήματος κείμενον, ἐν ἀπορίᾳ δεινῇ καὶ συγχύσει καθίσταντο. Καὶ τελευταῖον ἀπέσκηψεν εἰς τὴν τῶν Ἀζωτίων πόλιν καὶ τὴν χώραν αὐτῶν φθορὰν τὸ θεῖον καὶ νόσον, ἀπέθνησκον γὰρ ὑπὸ δυσεντερίας, πάθους χαλεποῦ καὶ τὴν ἀναιρέσιν ὀξυτάτῃ ἐπιφέροντος, πρὶν ἢ τὴν ψυχὴν αὐτοῖς εὐθανάτους ἀπολυθῆναι τοῦ σώματος, τὰ ἐντὸς ἀναφέροντες ἔξεμονῦντες διαβεβρωμένα καὶ παντοίως ὑπὸ τῆς νόσου διεφθαρμένα. Τὰ δ' ἐπὶ τῆς χώρας μυῶν πλῆθος ἀνελθὼν ἐκ τῆς γῆς κατέβλαψε, μήτε φυτῶν μήτε καρπῶν ἀποσχόμενον. Ἐν δὴ τούτοις ὄντες τοῖς κακοῖς οἱ Ἀζῶτιοι, καὶ πρὸς τὰς συμφορὰς ἀντέχειν οὐ δυνάμενοι, συνῆκαν ἐκ τῆς κιβωτοῦ ταύτης αὐτοῖς ἀνασχεῖν, καὶ τὴν νίκην καὶ τὴν ταύτης αἰχμαλωσίαν οὐκ ἐπ' ἀγαθῷ γεγεννημένην. Πέμπουσιν οὖν πρὸς τοὺς Ἀσκαλωνίτας, ἀξιοῦντες
- 312 τὴν κιβωτὸν αὐτοὺς παρὰ σφᾶς δέχεσθαι. Τοῖς δὲ οὐκ ἀηδὴς ἢ τῶν Ἀζωτίων δέσεις προσέπεσεν, ἀλλ' ἐπινεύουσι μὲν αὐτοῖς τὴν χάριν. Λαβόντες δὲ τὴν κιβωτὸν, ἐν τοῖς ὁμοίοις δεινοῖς κατέστησαν. Συν-

εξεκώμισε γὰρ αὐτῇ τὰ τῶν Ἀζωτίων ἢ κιβωτὸς πάθη πρὸς τοὺς ἀπ' ἐκείνων αὐτὴν δεχομένους. Καὶ πρὸς ἄλλους παρ' αὐτῶν ἀποπέμπουσιν Ἀσκαλωνῖται, μένει δ' οὐδὲ παρ' ἐκείνοις, ὑπὸ γὰρ τῶν αὐτῶν παθῶν ἐλαυνόμενοι, πρὸς τὰς ἐχόμενας ἀπολύουσι πόλεις. Καὶ τοῦτον περιέρχεται τὸν τρόπον τὰς πέντε τῶν Παλαιστίνων πόλεις ἢ κιβωτὸς, ὥσπερ δασμὸν ἀπαιτούσα παρ' ἐκάστης τοῦ πρὸς αὐτὰς ἐλθεῖν, ἃ δι' αὐτὴν ἔπασχον.

2. Ἀπειρηκότες δὲ τοῖς κακοῖς οἱ πεπειραμένοι, καὶ τοῖς ἀκούουσιν αὐτὰ διδασκαλία γινόμενοι, τοῦ μὴ προσδέξασθαι τὴν κιβωτὸν ποτε πρὸς αὐτοὺς ἐπὶ τοιούτῳ μισθῷ καὶ τέλει, τὸ λοιπὸν ἐξήτουν μηχανὴν καὶ πόρον ἀπαλλαγῆς αὐτῆς. Καὶ συνελθόντες οἱ ἐκ τῶν πέντε πόλεων ἄρχοντες, Γίτιης ἡγεμὸν Ἀκκάρωνος καὶ Ἀσκάλωνος, ἔτι δὲ Γάζης καὶ Ἀζώτου, ἐσκόπουν τί δεῖ ποιεῖν. Καὶ τὸ μὲν πρῶτον ἐδόκει, τὴν κιβωτὸν ἀποπέμπειν τοῖς οἰκείοις, ὡς ὑπερεκδικοῦντος αὐτὴν τοῦ θεοῦ, καὶ συνεπιδημούντων αὐτῇ διὰ τοῦτο τῶν δεινῶν, καὶ συνεισβαλόντων μετ' ἐκείνης εἰς τὰς πόλεις αὐτῶν. Ἦσαν δὲ οἱ λέγοντες, 'τοῦτο μὲν μὴ ποιεῖν, μηδ' ἐξαπατᾶσθαι τὴν αἰτίαν τῶν κακῶν εἰς ἐκείνην ἀναφέροντας· οὐ γὰρ ταύτην εἶναι τὴν δύναμιν αὐτῇ καὶ τὴν ἰσχύν· οὐ γὰρ ἂν ποτ' αὐτῆς κηδομένου θεοῦ ὑποχείριον ἀνθρώποις γενέσθαι. Ἠσυχάζειν δὲ καὶ πρῶτως ἔχειν ἐπὶ τοῖς συμβεβηκόσι παρήνουν, αἰτίαν τούτων οὐκ ἄλλην, ἢ μόνην λογιζομένους τὴν φύσιν, ἣ καὶ σώμασι καὶ γῇ καὶ φυτοῖς καὶ πᾶσι τοῖς ἐξ αὐτῆς συνεσιῶσι κατὰ χρόνων περιόδους τίκτει τοιαύτας μεταβολάς.' Νικᾷ δὲ τὰς προειρημένας γνώμας ἀνδρῶν ἐν τε τοῖς ἐπάνω χρόνοις συνέσει καὶ φρονήσει διαφέρειν πεπιστευμένων συμβουλία, καὶ τότε μάλιστα δοξάντων ἁρμοζόντως λέγειν τοῖς παροῦσιν, οἱ 'μήτ' ἀποπέμπειν ἔφασαν δεῖν τὴν κιβωτὸν μήτε κατέχειν, ἀλλὰ πέντε μὲν ἀνδριάντας ὑπὲρ ἐκάστης πόλεως χρυσεούς ἀναθεῖναι

54

τρ

τῷ θεῷ καὶ κατευωχηθέντες τὴν τε ἄμαξαν καὶ τοὺς βόας ὠλοκαύτωσαν. Καὶ ταῦτ' ἰδόντες οἱ τῶν Παλαιστίνων ἄρχοντες ὑπέστρεψαν ὀπίσω.

4. Ὀργή δὲ καὶ χόλος τοῦ θεοῦ μέτεισιν, ὥστε ἐβδομήκοντα τῶν ἐκ τῆς Βηθσαμῆς κώμης, ὡς οὖν ὄντας ἀξίους ἄψασθαι τῆς κιβωτοῦ, ἱερεῖς γὰρ οὐκ ἦσαν, καὶ προσελθόντας αὐτῇ, βαλὼν ἀπέκτεινεν. Ἐκλαυσαν δὲ ταῦτα παθόντας αὐτοὺς οἱ καμῆται, καὶ πένθος ἐπ' αὐτοὺς ἤγειραν οἷον εἰκὸς ἐπὶ θεοπέμπτῳ κακῷ, καὶ τὸν ἴδιον ἕκαστος ἀπεθρήνει. Τοῦ τε μένειν τὴν κιβωτὸν παρ' αὐτοῖς ἀναξίους ἀποφαίνοντες αὐτοὺς, πρὸς τὸ κοινὸν τῶν Ἑβραίων πέμψαντες, ἐδήλουν ἀποδεδῶσθαι τὴν κιβωτὸν ὑπὸ τῶν Παλαιστίνων. Καὶ ἐκεῖνοι γνόντες τοῦτο, ἀποκομίζουσιν αὐτὴν εἰς Καριαθιαρίμαν γέτονα πόλιν τοῖς Βηθσαμίταις. Ἐνθα τινὸς Λευῖτου τὸ γένος Ἀμιναδάβου, δόξαν ἔχοντος ἐπὶ δικαιοσύνῃ καὶ θρησκείᾳ, καταβιούντος εἰς οἰκίαν τὴν κιβωτὸν ἡγαγον, ὡς εἰς πρέποντα τῷ θεῷ τόπον, ἐν ᾧ κατῴκει δίκαιος ἄνθρωπος. Ἐθεράπευον δὲ τὴν κιβωτὸν οἱ τούτου παῖδες, καὶ τῆς ἐπιμελείας ταύτης ἕως ἑτῶν εἴκοσι προέστησαν, τοσαῦτα γὰρ ἔμεινεν ἐν τῇ Καριαθιαρίμᾳ ποιήσασα παρὰ τοῖς Παλαιστίνοις μῆνας τέσσαρας.

CAP. II. 1. Τοῦ δὲ λαοῦ παντὸς ἐκείνῳ τῷ χρόνῳ, καθ' ὃν εἶχεν ἡ τῶν Καριαθιαριμιτῶν πόλις τὴν κιβωτὸν, ἐπ' εὐχαῖς καὶ θυσίαις τραπέντος τοῦ θεοῦ, 314 καὶ πολλὴν ἐμφανίζοντος τὴν περὶ αὐτὸν θρησκείαν καὶ φιλοτιμίαν, ὁ προφήτης Σαμουήλος ἰδὼν αὐτῶν τὴν προθυμίαν, ὡς εὐκαιρον πρὸς οὕτως ἔχοντας εἰπεῖν περὶ ἐλευθερίας, καὶ τῶν ἀγαθῶν τῶν ἐν αὐτῇ, χρῆται λόγοις οἷς ᾤετο μάλιστα τὴν διάνοιαν αὐτῶν προσάξεσθαι καὶ πείσειν. "Ἄνδρες γάρ," εἶπεν, "οἷς ἔτι νῦν βαρεῖς μὲν πολέμιοι Παλαιστῖνοι, θεὸς δ' εὐμενὴς ἄρχεται γίνεσθαι καὶ φίλος, οὐκ ἐπιθυμεῖν ἐλευθερίας δεῖ μόνον, ἀλλὰ καὶ ποιεῖν δι' ὧν ἂν

ἔλθαι πρὸς ὑμᾶς. Οὐδὲ βούλεσθε μὲν ἀπηλλάχθαι δεσποτῶν, μένειν δὲ πράττοντες ἐξ ὧν τοιοῦτοι διαμένουσιν, ἀλλὰ γίνεσθε δίκαιοι, καὶ τὴν πονηρίαν ἐκβαλόντες τῶν ψυχῶν καὶ θεραπεύοντες αὐτὴν ὅλαις ταῖς διανοαῖς προστρέψετε τὸ θεῖον, καὶ τιμῶντες διατελεῖτε. Ταῦτα γὰρ ὑμῖν ποιοῦσιν ἥξει τὰ ἀγαθὰ, δουλείας ἀπαλλαγὴ καὶ νίκη πολεμίων, ἃ λαβεῖν οὐδ' ὅπλοις οὔτε σωματίων ἀλκαῖς οὔτε πλήθει συμμάχων δυνατόν ἐστιν· οὐ γὰρ τοιούτοις ὁ θεὸς ὑπὸ σκηνῆται παρέξειν αὐτὰ, τῷ δ' ἀγαθὸς εἶναι καὶ δίκαιος. Ἐγγυητὴς δ' αὐτοῦ τῶν ὑποσχέσεων ἐγὼ γίνομαι.” Ταῦτ' εἰπόντος ἐπευφήμει τὸ πλῆθος ἡσθὲν τῇ παραινέσει, καὶ κατένευσεν αὐτὸ παρέξειν κεχαρισμένον τῷ θεῷ. Συνάγει δ' αὐτοὺς ὁ Σαμουήλος εἰς τινα πόλιν λεγομένην Μασφάτην, κατοπιτευόμενον τοῦτο σημαίνει κατὰ τὴν Ἑβραίων γλῶτταν, ἐντεῦθεν ὑδρευσάμενοί τε σπένδουσι τῷ θεῷ καὶ διανηστεύσαντες ὅλην τὴν ἡμέραν ἐπ' εὐχὰς τρέπονται.

2. Οὐ λανθάνουσι δὲ τοὺς Παλαιστίνους ἐκεῖ συναχθέντες, ἀλλὰ μαθόντες οὗτοι τὴν ἄθροισιν αὐτῶν, μεγάλη στρατιὰ καὶ δυνάμει, κατ' ἐλπίδα τοῦ μὴ προσδοκῶσι μηδὲ παρεσκευασμένοις ἐπιπεσεῖσθαι, τοῖς Ἑβραίοις ἐπέρχονται. Καταπλήττει δ' αὐτοὺς τοῦτο, καὶ εἰς ταραχὴν ἄγει καὶ δέος, καὶ δραμόντες πρὸς Σαμουήλον, “Ἀναπεπτωκέναι τὰς ψυχὰς αὐτῶν ὑπὸ φόβου καὶ τῆς προτέρας ἡττης,” ἔφασκον, “καὶ διὰ τοῦτ' ἡρεμεῖν ἵνα μὴ κινήσωμεν τὴν τῶν πολεμίων δύναμιν. Σοῦ δ' ἀναγαγόντος ἡμᾶς ἐπ' εὐχὰς καὶ θυσίας καὶ ὅρκους γυμνοῖς καὶ ἀνόπλοις ἐπεστρατεύκασιν οἱ πολέμιοι, ἐλπίς οὖν ἡμῖν οὐκ ἄλλη σωτηρίας ἡμῶν, ἢ ἡ παρὰ σοῦ καὶ τοῦ θεοῦ ἰκετευθέντος ὑπὸ σοῦ παρασχεῖν ἡμῖν διαφυγεῖν Παλαιστίνους.” Ὁ δὲ θαρρύνει τε προτρέπεται καὶ βοηθῆσειν αὐτοῖς τὸν θεὸν ἐπαγγέλλεται. Καὶ λαβὼν ἄρνα γαλαθηνόν, ὑπὲρ τῶν ὄχλων θύει, καὶ παρακαλεῖ τὸν θεὸν ὑπερεχεῖν αὐτῶν τὴν δεξιὰν ἐν τῇ πρὸς Παλαιστίνους μά-

χη, καὶ μὴ περιῦδεῖν δεύτερον αὐτοὺς δυστυχήσαντας. Ἐπήκοος δὲ γίνεται τῶν εὐχῶν ὁ θεός, καὶ πρὸς-
δεξάμενος εὐμενεί καὶ συμμαχῶ τῇ διανοίᾳ τὴν θυ-
σίαν ἐπινεύει νίκην αὐτοῖς καὶ κράτος. Ἐτι δ' ἐπὶ
τοῦ βωμοῦ τὴν θυσίαν ἔχοντας τοῦ θεοῦ, καὶ μήπω
πᾶσαν διὰ τῆς ἱερᾶς φλογὸς ἀπειληφότος, προῆλθεν
ἐκ τοῦ στρατοπέδου ἡ τῶν πολεμίων δύναμις, καὶ 315
παρατάσσεται εἰς μάχην, ἐπ' ἐλπίδι μὲν νίκης, ὡς
ἀπειλημμένων ἐν ἀπορίᾳ τῶν Ἰουδαίων μήτε ὅπλα
ἐχόντων μήτε ὡς ἐπὶ μάχην ἐκέῖσε ἀπηντηκότων. Πε-
ριπίπτουσι δὲ οἷς οὐδ' εἰ προέλεγε τις ῥαδίως ἐπεί-
σθησαν. Πρῶτον μὲν γὰρ αὐτοὺς ὁ θεὸς κλονεῖ σει-
σμῷ, καὶ τὴν γῆν αὐτοῖς ὑπότρομον καὶ σφαλερὰν
κινήσας τίθησιν, ὡς σαλευομένης τε τὰς βάσεις ὑπο-
φέρεσθαι, καὶ διίσταμένης εἰς ἔνια τῶν χασμάτων
καταφέρεσθαι. Ἐπειτα βρονταῖς περιποφῆσας, καὶ
διαπύροις ἀστραπαῖς ὡς καταφλέξων αὐτῶν τὰς ὕψεις
περιλάμψας, καὶ τῶν χειρῶν ἐκκροτήσας τὰ ὅπλα,
γυμνοὺς εἰς φυγὴν ἀπέστρεψεν. Ἐπεξέρχεται δὲ Σα-
μούηλος μετὰ τῆς πληθύος καὶ πολλοὺς κατασφάξας
κατακολουθεῖ μέχρι Κορφαίων, τόπου τινὸς οὕτω λε-
γομένου. Καὶ καταπήξας ἐκεῖ λίθον, ὥσπερ ὄρον τῆς
νίκης καὶ τῆς φυγῆς τῶν πολεμίων, ἰσχυρὸν αὐτὸν
προσαγορεύει, σύμβολον τῆς παρὰ τοῦ θεοῦ γενομένης
αὐτοῖς κατὰ τῶν ἐχθρῶν ἰσχύος.

3. Οἱ δὲ μετ' ἐκείνην τὴν πληγὴν οὐκ ἐπιστρά-
τευσαν ἐπὶ τοὺς Ἰσραηλίτας, ἀλλ' ὑπὸ δέους καὶ μνή-
μης τῶν συμβεβηκότων ἡσύχαζον. Ὁ δὲ ἦν πάλαι
θάρος τοῖς Παλαιστίνοις ἐπὶ τοὺς Ἑβραίους, τοῦτ'
ἐκεῖνων μετὰ τὴν νίκην ἐγένετο. Καὶ Σαμούηλος
στρατεύσας ἐπ' αὐτοὺς ἀναιρεῖ πολλοὺς, καὶ τὰ φρο-
νήματα αὐτῶν εἰς τὸ παντελὲς ταπεινοῖ, καὶ τὴν χώ-
ραν ἀφαιρεῖται, ἣν τῶν Ἰουδαίων ἀπέτεμκον τὸ πρό-
τερον κρατήσαντες τῇ μάχῃ, αὕτη δ' ἦν μέχρι πό-
λεως Ἀκκάρωνος ἀπὸ τῶν Γίττης ὕρων ἐκτεταμένη.

Ἦν δὲ κατ' ἐκείνον τὸν καιρὸν φίλα τοῖς Ἰσραηλίταις τὰ ὑπολειπόμενα τῶν Χαναναίων.

CAP. III. 1. Ὁ δὲ προφήτης Σαμουήλος διακοσμήσας τὸν λαὸν καὶ πόλιν αὐτοῖς ἀποδοὺς, εἰς ταύτην ἐκέλευσε συνερχομένους περὶ τῶν πρὸς ἀλλήλους κρίνεσθαι διαφορῶν. Αὐτὸς δὲ, δις τοῦ ἔτους ἐπερχόμενος τὰς πόλεις, ἐδίκασεν αὐτοῖς, καὶ πολλὴν ἐβρόμβευεν εὐνομίαν ἐπὶ χρόνον πολύν.

2. Ἐπειδ' ὑπὸ γήρως βαρυνόμενος, καὶ τὰ συνήθη πράττειν ἐμποδιζόμενος, τοῖς υἱοῖς τὴν ἀρχὴν καὶ τὴν προστασίαν τοῦ πλήθους παραδίδωσιν, ὧν ὁ μὲν πρεσβύτερος Ἰωήλος προσηγορεύετο, τῷ δὲ νεωτέρῳ Ἀβία ὄνομα ἦν. Προσέταξε δὲ τὸν μὲν ἐν Βεθὴλοῖς πόλει καθεζόμενον κρίνειν, τὸν δ' ἕτερον ἐν Βαρσουβαί, μερίσας τὸν ὑπακουσόμενον ἑκατέρῳ λαόν. Ἐγένοντο δὲ σαφεῖς οὗτοι παράδειγμα καὶ τεκμήριον, τοῦ μὴ τὸν τρόπον ὁμοίους τοῖς φύσασι γίνεσθαι τινας, ἀλλὰ τάχα μὲν χρηστοὺς καὶ μετρίους
316 ἐκ πονηρῶν, τότε μὲν γε φαύλους ἐξ ἀγαθῶν παρέσχον αὐτοὺς γενομένους. Τῶν γὰρ τοῦ πατρὸς ἐπιτηδευμάτων ἐκτρεπόμενοι, καὶ τὴν ἐναντίαν ὁδὸν ἀπελθόντες, δώρων καὶ λημμάτων αἰσχυρῶν καθυφίεντο τὸ δίκαιον, καὶ τὰς κρίσεις οὐ πρὸς τὴν ἀλήθειαν, ἀλλὰ πρὸς τὸ κέρδος ποιοῦμενοι, καὶ πρὸς τρυφὴν καὶ πρὸς διαίτας πολυτελεῖς ἀπονενευκότες, πρῶτον μὲν ὑπεναντία ταῦτα ἔπρασσον τῷ θεῷ, δευτέρον δὲ τῷ προφήτῃ, πατρὶ αὐτῶν, ὃς πολλὴν τοῦ τὸ πλήθος εἶναι δίκαιον σπουδὴν εἰσεφέρετο καὶ πρόνοιαν.

3. Ὁ δὲ λαὸς, ἐξυβριζόντων εἰς τὴν προτέραν καὶ ἀστάσιν καὶ πολιτείαν τῶν τοῦ προφήτου παίδων, χαλεπῶς τε τοῖς πραττομένοις ἔφερε, καὶ πρὸς αὐτὸν συντρέχουσι· διέτριβε δ' ἐν Ῥαμαθᾶ πόλει, καὶ τὰς τε τῶν υἱῶν παρανομίας ἔλεγον, καὶ ὅτι γηραιὸς αὐτὸς ὧν ἤδη καὶ παρειμένος ὑπὸ τοῦ χρόνου τῶν πραγμάτων οὐκέτι τὸν αὐτὸν προϊστάναι δύνα-

ται τρόπον, ἐδίδόντο τε καὶ ἰκέτευον ἀποδείξαι τινα αὐτῶν βασιλέα, ὃς ἄρξῃ τοῦ ἔθνους καὶ τιμωρήσεται Παλαιστίνους, ὀφείλοντας ἔτ' αὐτοῖς δίκας τῶν προτέρων ἀδικημάτων.' Ἐλύπησαν δὲ σφόδρα τὸν Σαμουήλον οἱ λόγοι, διὰ τὴν σύμφυτον δικαιοσύνην καὶ τὸ πρὸς τοὺς βασιλέας μῖσος, ἥττητο γὰρ δεινῶς τῆς ἀριστοκρατίας, ὡς θείους καὶ μακαρίους ποιούσης τοὺς χρωμένους αὐτῆς τῇ πολιτείᾳ. Ὑπὸ δὲ φροντίδος καὶ βασάνου τῆς ἐπὶ τοῖς εἰρημένοις, οὔτε τρυφῆς ἐμνημόνευσεν οὔτε ὕπνου, δι' ὅλης δὲ τῆς νυκτὸς στρέφων τὰς περὶ τῶν πραγμάτων ἐννοίας διακαρτέρει.

4. Ἐχοντι δὲ οὕτως ἐμφανίζεται τὸ θεῖον; καὶ παραμυθεῖται 'μὴ δυσφορεῖν ἐφ' οἷς ἡξίωσε τὸ πλῆθος, ὡς οὐκ ἐκείνον ὑπερηφανήσαντας, ἀλλ' αὐτὸν, ἵνα μὴ βασιλεύσῃ μόνος· ταῦτα δὲ ἀφ' ἧς ἡμέρας ἐξήγαγεν αὐτοὺς ἀπ' Αἰγύπτου μηχανᾶσθαι τὰ ἔργα· λήψεσθαι μέντοι γε οὐκ εἰς μακρὰν μετάνοιαν αὐτοὺς ἐπίπονον, ὑφ' ἧς οὐδὲν μὲν ἀγέννητον ἔσται τῶν ἐσομένων· ἐλεγχθήσονται δὲ καταφρονήσαντες, καὶ βουλάς σὺν εὐχαρίστοις πρὸς ἐμὲ καὶ τὴν σὴν προφητείαν λαβόντες. Κελεύω δὴ σε χειροτονεῖν αὐτοῖς ὃν ἂν ἐγὼ προείπω βασιλέα, προδηλώσαντα ποίωιν τε πειραθήσονται βασιλευόμενοι κακῶν, καὶ διαμαρτυράμενον ἐφ' ᾧσαν σπεύδουσι μεταβολήν.'

5. Ταῦτα ἀκούσας Σαμουήλος ἅμα ἔω συγκαλέσας τοὺς Ἰουδαίους ἀποδείξειν αὐτοῖς βασιλέα ὡμολόγησεν, ἔφη δὲ δεῖν πρῶτον μὲν αὐτοῖς ἐνδιηγήσασθαι τὰ παρὰ τῶν βασιλέων ἐσόμενα, καὶ ὅσοις συνενεχθήσονται κακοῖς. "Γινώσκετε γὰρ ὅτι πρῶτον μὲν ὑμῶν ἀποσπάσουσι τὰ τέκνα, καὶ τὰ μὲν αὐτῶν ἄρμα- 317 τηλάτας εἶναι κελεύσουσι, τοὺς δ' ἵππεῖς καὶ σωματοφύλακας, δρομεῖς δὲ ἄλλους καὶ χιλιάρχους καὶ ἐκατοντάρχους, ποιήσουσι δὲ καὶ τεχνίτας, ὅπλοποιούς καὶ ἄρματοποιούς, καὶ ὀργάνων τέκτονας, γεωργοὺς τε καὶ τῶν ἰδίων ἀγρῶν ἐπιμελητὰς, καὶ σκαπανεῖς ἀμ-

πέλων. Καὶ οὐδὲν ἐστὶν ὃ μὴ κελευόμενοι ποιήσου-
σιν, ἀνδραπόδων ἀργυρωνήτων τρόπον, καὶ τὰς θυ-
γατέρας δὲ ὑμῶν μυρεψοὺς ἀποφανοῦσι, καὶ ὄψο-
ποιοῖς, καὶ σιτοποιοῖς, καὶ πᾶν ἔργον, ὃ θεραπαι-
νίδες ἐξ ἀνάγκης πληγὰς φοβοῦμεναι καὶ βασάνους
ἐπιηρετοῦσι. Κτῆσιν δὲ τὴν ὑμετέραν ἀφαιρήσονται,
καὶ ταύτην εὐνούχοις καὶ σωματοφύλαξι δωρήσονται,
καὶ βοσκημάτων ἀγέλας τοῖς αὐτῶν προσγεμοῦσιν. Συν-
ελόντι δ' εἰπεῖν, δουλεύσετε μετὰ πάντων τῶν ὑμε-
τέρων τῷ βασιλεῖ, καὶ τοῖς αὐτῶν οἰκέταις ἴσοι γε-
νόμενοι. Καὶ μνήμην ὑμῖν τῶνδε τῶν λόγων γεν-
νήσει καὶ τὸ πάσχειν αὐτὰ, καὶ μεταγινώσκοντες ἱκε-
τεύσετε τὸν θεὸν ἐλεῆσαι τε ὑμᾶς καὶ δωρήσασθαι
ταχεῖαν ἀπαλλαγὴν τῶν βασιλέων. Ὁ δ' οὐ προσ-
δέξεται τὰς δεήσεις ὑμῶν, ἀλλὰ παραπέμψας ἑάσει
δικὴν ὑποσχεῖν ὑμᾶς τῆς αὐτῶν κακοβουλίας.

6. Ἦν δ' ἄρα καὶ πρὸς τὰς προρόήσεις τῶν συμ-
βησομένων ἀνόητον τὸ πλῆθος, καὶ δύσκολον ἐξελεῖν
τῆς διανοίας κρίσιν ἤδη παρὰ τῷ λογισμῷ καθιδρυ-
μένην. Οὐδὲ γὰρ ἐπεστράφησαν οὐδ' ἐμέλησεν αὐ-
τοῖς τῶν Σαμουήλου λόγων, ἀλλ' ἐνέκειντο λιπαρῶς,
καὶ ἡ χειροτονεῖν ἤξιουν ἤδη τὸν βασιλέα, καὶ μὴ
φροντίζειν τῶν ἐσομένων. Ἐπὶ γὰρ τιμωρία τῶν ἐχ-
θρῶν ἀνάγκη τὸν πολεμήσοντα σὺν αὐτοῖς ἔχειν, καὶ
οὐδὲν ἄτοπον εἶναι τῶν πλησιοχώρων βασιλευμένων
τὴν αὐτὴν ἔχειν αὐτοὺς πολιτείαν. Ὅρων δ' αὐτοὺς
μὴδ' ὑπὸ τῶν προειρημένων ἀπεστραμμένους ὁ Σα-
μούηλος, ἀλλ' ἐπιμένοντας, “Νῦν μὲν,” εἶπεν, “ἄπιτε
πρὸς αὐτοὺς ἕκαστος, μεταπέμψω δὲ ὑμᾶς εἰς θεόν,
ὅτ' ἂν μάθω παρὰ τοῦ θεοῦ τίνα δίδωσιν ὑμῖν βα-
σιλέα.”

CAP. IV. 1. Ἦν δὲ τις ἐκ τῆς Βενιαμίντιδος φυ-
λῆς ἀνὴρ εὖ γεγονώς καὶ ἀγαθὸς τὸ ἦθος, Κίσης
ὄνομα, τούτῳ παῖς ὑπῆρχεν. Ἦν δὲ νεανίας τὴν μορ-
φὴν ἄριστος καὶ τὸ σῶμα μέγας, τό τε φρόνημα καὶ

τὴν διάνοιαν ἀμείνων τῶν βλεπομένων, Σάουλον αὐτὸν ἐκάλουν. Οὗτος ὁ Κίσης, ὄνων αὐτῷ ἐκ τῆς νομῆς καλῶν ἀποπλανηθεισῶν, ἤδετο γὰρ αὐταῖς ὡς οὐκ ἄλλῳ τινὶ τῶν κτημάτων, τὸν υἱὸν μεθ' ἐνὸς θεράποντος ἐπὶ ζήτησιν τῶν κτηνῶν ἐξέπεμψε. Ὁ δὲ ἐπεὶ τὴν πάτριον περιῆλθε φυλὴν ἐξερευνῶν τὰς ὄνους, εἰς τὰς ἄλλας ἀφίκετο, οὐδ' ἐν ταύταις ἐπιτυχὼν ἀπιέναι διεγνώκει, μὴ ποιήσῃ περὶ αὐτοῦ τῷ πατρὶ λοιπὸν τὴν φροντίδα. Τοῦ δ' ἐπομένου θεράποντος, ὡς ἐγένοντο κατὰ τὴν Ῥαμαθὰν πόλιν, εἶναι προφήτην ἐν αὐτῇ φήσαντος ἀληθῆ, καὶ πρὸς αὐτὸν βαδίζειν συμβουλευόντος, γνώσεσθαι γὰρ παρ' αὐτοῦ τὸ περὶ τῶν ὄνων τέλος, οὐδὲν ἔχειν πορευθέντας εἶπεν ἀντὶ τῆς προφητείας, ὃ παράσχωσιν αὐτῷ, κεκενῶσθαι γὰρ ἤδη τῶν ἐφοδίων. Τοῦ δ' οἰκέτου τέταρτον αὐτῷ παρεῖναι σίκλου φήσαντος καὶ τοῦτο δώσειν, ὑπὸ γὰρ ἀγνοίας τοῦ μὴ λαμβάνειν τὸν προφήτην μισθὸν ἐπλάτυνοντο, παραγίνονται. Καὶ πρὸς ταῖς πύλαις περὶ τυχόντες παρθένους ἐφ' ὕδαρ βαδίζούσαις, ἐρωτῶσιν αὐτὰς τοῦ προφήτου τὴν οἰκίαν. Αἱ δὲ σημαίνουσι, καὶ σπεύδειν παρεκελεύσαντο, πρὶν αὐτὸν εἰς τὸ δεῖπνον κατακληθῆναι, πολλοὺς γὰρ ἐστίαν, καὶ προκατακλίνεσθαι τῶν κεκλημένων. Ὁ δὲ Σαμούηλος διὰ τοῦτο πολλοὺς ἐπὶ τὴν ἐστίαν τότε συνήγαγε. Δεομένῳ γὰρ κατὰ προτέραν ἡμέραν αὐτῷ τοῦ θεοῦ προειπεῖν τίνα ποιήσῃ βασιλέα, τῇ παρελθούσῃ τοῦτον μηνύσαντος — πέμψειν γὰρ αὐτὸς τίνα νεανίσκον ἐκ τῆς Βενιαμίτιδος φυλῆς — κατὰ τήνδε τὴν ὥραν, αὐτὸς μὲν ἐπὶ τοῦ δώματος καθεζόμενος ἐξεδέχετο τὸν καιρὸν γενέσθαι. Πληρωθέντος δ' αὐτοῦ κατὰ βᾶς ἐπὶ τὸ δεῖπνον ἐπορεύετο. Συναντᾷ δὲ τῷ Σαούλῳ, καὶ ὁ θεὸς αὐτῷ σημαίνει τοῦτον εἶναι τὸν ἄρξειν μέλλοντα. Σάουλος δὲ πρόσεισι τῷ Σαμουήλῳ, καὶ προσαγορεύσας ἐδεῖτο μηνύειν τὴν οἰκίαν τοῦ προφήτου, ξένος γὰρ ὢν ἀγνοεῖν ἔφασκε. Τοῦ δὲ Σαμουήλου φράσαντος αὐτὸν εἶναι, καὶ ἄγοντος ἐπὶ τὸ

δεῖπνον, ὡς τῶν ὄνων ἐφ' ὧν τὴν ζήτησιν ἐκπεμφθεῖν σεσωσμένων, τὰ τε πάντων ἀγαθὰ ἔχειν αὐτῷ κεκυρωμένα, προστυχῶν, “Ἀλλ’ ἦττων,” εἶπεν, “ἐγώ, δέσποτα, ταύτης τῆς ἐλπίδος, καὶ φυλῆς μικροτέρας ἢ βασιλείας ποιεῖν, καὶ πατριᾶς ταπεινοτέρας τῶν ἄλλων πατριῶν. Σὺ δὲ παίζεις καὶ γέλωτά με τίθεις, περὶ μειζόνων ἢ κατὰ τὴν ἐμὴν χρεῖαν διαλεγόμενος.” Ὁ δὲ προφήτης ἀγαγὼν αὐτὸν ἐπὶ τὴν ἐστίασιν κατακλίνει, καὶ τὸν ἀκόλουθον, ἐπάνω τῶν κεκλημένων, αὐτοὶ δ’ ἦσαν ἑβδομήκοντα τὸν ἀριθμὸν, προστάσσει δὲ τοῖς διακόνοις παραθεῖναι τῷ Σαούλῳ μερίδα βασιλικήν. Ἐπεὶ δὲ ἡ κοίτης ὥρα προσῆγεν, οἱ μὲν ἀναστάντες ἀνέλυον πρὸς αὐτοὺς ἕκαστοι, ὁ δὲ Σάουλος παρὰ τῷ προφήτῃ σὺν τῷ θεράποντι κατεκοιμήθη.

2. Ἀμα δὲ ἡμέρα Σαμουήλος ἀναστήσας αὐτὸν ἐκ τῆς κοίτης προέπεμψε. Καὶ γενόμενος ἔξω τῆς πόλεως ἐκέλευε τὸν μὲν θεράποντα ποιῆσαι προελθεῖν, ὑπολείπεσθαι δὲ αὐτὸν, ἔχειν γὰρ αὐτῷ τι φράσαι, μηδενὸς ἄλλου παρόντος. Καὶ ὁ μὲν Σάουλος ἀποπέμπεται τὸν ἀκόλουθον. Λαβὼν δὲ ὁ προφήτης τὸ ἄγγειον ἔλαιον καταχεῖ τῆς τοῦ νεανίσκου κεφαλῆς, καὶ κατασπασάμενος “Ἰσθι,” φησὶ, “βασιλεὺς ὑπὸ τοῦ θεοῦ κεχειροτονημένος ἐπὶ Παλαιστίνους τε καὶ τὴν ὑπὲρ Ἑβραίων ἄμυναν. Τούτων δ’ ἔσται σοι σημεῖον ὃ σε βούλομαι προγινώσκειν, ὅτ’ ἂν ἀπέλθῃς ἐντεῦθεν, καταλήψῃ τρεῖς ἀνθρώπους ἐν τῇ ὁδῷ προσκυνῆσαι τὸν θεὸν πορευομένους εἰς Βέθθηλα. Ὡς τὸν μὲν πρῶτον τρεῖς ἄρτους ὄψῃ κομίζοντα, τὸν δὲ
319 δεῦτερον ἔριφον, ὁ τρίτος δὲ, ἄσκον οἴνου φέρων, ἀκολουθήσει. Ἀσπάζονται δὲ σε οὗτοι καὶ φιλοφρονήσονται, καὶ δώσουσί σοι ἄρτους δύο, σὺ δὲ λήψῃ. Καὶ ἐκεῖθεν ἦξεις εἰς τὸ Ῥαχήλας καλούμενον μνημεῖον, ὅπου συμβαλεῖς τῷ σεσῶσθαί σοι τὰς ὄνους εὐαγγελιουμένῳ. Ἐπειτ’ ἐκεῖθεν ἐλθὼν εἰς Γαβαθὰ προφήταις ἐκκλησιάζουσιν ἐπιτεύξῃ, καὶ γενόμενος ἐν-
θεος προφητεύσεις σὺν αὐτοῖς, ὡς πάνθ’ ὄντινούν

ὁρῶντα ἐκπλήττεσθαι τε καὶ θαυμάζειν, λέγοντα ‘πόθεν εἰς τοῦτο εὐδαιμονίας ὁ Κίσου παῖς παρήλθεν;’ Ὅταν δέ σοι ταῦτα γένηται τὰ σημεῖα, τὸν θεὸν ἴσθι μετὰ σοῦ τυγχάνοντα. Ἀσπασαί τε τὸν πατέρα σου καὶ τοὺς συγγενεῖς. Ἦξεις δὲ μετὰπεμptos εἰς Γάλαλα ὑπ’ ἐμοῦ, ἵνα χαριστήρια τούτων θύσωμεν τῷ θεῷ.” Φράσας ταῦτα καὶ προειπὼν, ἀποπέμπε τὸν νεανίσκον· τῷ Σαούλῳ δὲ πάντα κατὰ τὴν προφητείαν Σαμουήλου ἀπῆντησεν.

3. Ὡς δ’ ἦλθεν εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ συγγενοῦς αὐτοῦ Ἀβηνάρου, καὶ γὰρ ἐκεῖνον τῶν ἄλλων οἰκείων μᾶλλον ἔστεργεν, ἀνερωτῶντος περὶ τῆς ἀποδημίας καὶ τῶν κατ’ αὐτὴν γεγονότων, τῶν μὲν ἄλλων οὐδὲν ἀπεκρύψατο, οὐδ’ ὡς ἀφίκοιτο παρὰ Σαμουήλον τὸν προφήτην, οὐδ’ ὡς ἐκεῖνος αὐτῷ σεσῶσθαι τὰς ὄνους ἔφρασε. Περὶ δὲ τῆς βασιλείας καὶ τῶν κατ’ αὐτὴν, ἃ καὶ φθόνον ἀκούμενα καὶ ἀπιστίαν ἔχειν ᾔετο, σιωπᾷ πρὸς αὐτὸν, καὶ οὐδὲ πρὸς εὐνουν σφόδρα δοκῶντα εἶναι, καὶ περισσότερον τῶν ἀφ’ αἵματος ὑπ’ αὐτοῦ στεργόμενον, ἀσφαλὲς ἢ σῶφρον μὴνύειν. Λογισάμενος, οἶμαι, τὴν ἀνθρωπίνην φύσιν οἶα ταῖς ἀληθείαις ἐστίν, ὅτι βεβαίως οὐδεὶς εὐνους, οὔτε φίλων οὔτε συγγενῶν, οὐδ’ ἄχρὶ τῶν παρὰ τοῦ θεοῦ λαμπρῶν ἀποσώζει τὴν διάθεσιν, ἀλλὰ πρὸς τὰς ὑπερσχὰς κακοήθεις τυγχάνουσιν ἤδη καὶ βάσκανοι.

4. Σαμουήλος δὲ συγκαλεῖ τὸν λαὸν εἰς Μασφαθὴν πόλιν, καὶ πρὸς αὐτὸν διατίθεται λόγους, οὓς κατ’ ἐντολήν φράζειν ἔλεγεν τοῦ θεοῦ, “ὅτι τὴν ἐλευθερίαν αὐτοῖς ἐκείνου παρασχόντος καὶ τοὺς πολέμιους δουλώσαντος, ἀμνημονήσειαν τῶν εὐεργεσιῶν, καὶ τὸν μὲν θεὸν ἀποχειροτονοῦσι τῆς βασιλείας, οὐκ εἰδότες ὡς συμφορώτατον ὑπὸ τοῦ πάντων ἀρίστου προστατεῖσθαι. Θεὸς δὲ πάντων ἄριστος, αἰρουντάς δ’ ἔχειν ἄνθρωπον βασιλέα, ὃς ὡς κτήμασι τοῖς ὑποτεταγμένοις κατὰ βούλησιν καὶ ἐπιθυμίαν καὶ τῶν ἄλλων παθῶν ὁρμὴν χρήσεται, τῆς ἐξουσίας ἀφειδῶς

ἐμπορούμενος, ἀλλ' οὐχ ὡς ἴδιον ἔργον καὶ κατασκευάσμα τὸ τῶν ἀνθρώπων γένος οὕτω διατηρησάσθαι σπουδάσει, ὁ θεὸς δὲ κατὰ ταύτην τὴν αἰτίαν κηδοίτο. Ἀλλ' ἐπεὶ δέδοκται ταῦτα ὑμῖν, καὶ κεκράτηκεν ἡ πρὸς τὸν θεὸν ὕβρις, τάχθητε πάντες κατὰ φυλάς τε καὶ πατριάς, καὶ κλήρους βάλετε.”

5. Ποιησάντων δὲ τοῦτο τῶν Ἑβραίων, ὁ τῆς Βενιαμίτιδος κληρὸς ἐξέπεσε. Ταύτης δὲ κληρωθείσης ἔλαχεν ἡ Ματρίς καλουμένη πατριά, ἧς κατ' ἀνδρα κληρωθείσης λαγχάνει ὁ Κίσου βασιλεύειν παῖς Σάουλος. Γινὺς δὲ τοῦτο ὁ νεανίσκος φθάσας ἐκ ποδῶν αὐτὸν ποιεῖ, μὴ βουλόμενος, οἶμαι, δοκεῖν τὴν
320 ἀρχὴν ἐκὼν λαμβάνειν, ἀλλὰ τοσαύτην ἐνεδείξατο ἐγκρατείαν καὶ σωφροσύνην, ὥστε τῶν πλείστων οὐδ' ἐπὶ μικραῖς εὐπραγίαις τὴν χαρὰν κατασχεῖν δυνάμενων, ἀλλ' εἰς τὸ πᾶσι γενέσθαι φανεροὺς προσπιπτόντων, ὁ δ' οὐ μόνον οὐδὲν ἐνέφηνε τοιοῦτον ἐπὶ βασιλείᾳ, καὶ τῷ τοσούτων καὶ τηλικούτων ἐθνῶν ἀποδειχθῆναι δεσπότης, ἀλλὰ καὶ τῆς ὕψεως αὐτὸν τῆς τῶν βασιλευθησομένων ἐξέκλεψε, καὶ ζητεῖν αὐτὸν καὶ περὶ τοῦτο πονεῖν παρεσκεύασεν. Ὡν ἀμνηχανούντων καὶ φροντιζόντων ὅτι γένοιτο ἀφανὴς ὁ Σάουλος, ὁ προφήτης ἱκετεύει τὸν θεὸν δεῖξαι ποῦ ποτ' εἴη, καὶ παρασχεῖν εἰς ἐμφάνειαν τὸν νεανίσκον. Μαθὼν δὲ παρὰ τοῦ θεοῦ τὸν τόπον ἔνθα κέκρυπται ὁ Σάουλος, πέμπει τοὺς ἄξοντας αὐτὸν, καὶ παραγεγόμενον ἴσῃσι μέσον τοῦ πλήθους. Ἐξείχε δ' αὐτῶν ἀπάντων, καὶ τὸ ὕψος ἦν βασιλικώτατος.

6. Λέγει δὲ ὁ προφήτης, “Τοῦτον ὑμῖν ὁ θεὸς ἔδωκε βασιλεία. Ὅρατε δὲ ὡς καὶ κρείττων ἐστὶ πάντων, καὶ τῆς ἀρχῆς ἄξιος.” Ὡς δ' ἐπευφήμησε τῷ βασιλεῖ σωτηρίαν ὁ λαὸς, τὰ μέλλοντα συμβήσεσθαι καταγράψας αὐτοῖς ὁ προφήτης, ἀνέγνω τοῦ βασιλέως ἀκρωμένον, καὶ τὸ βιβλίον τίθησιν ἐν τῇ τοῦ θεοῦ σκηνῇ, ταῖς μετέπειτα γενεαῖς εἰς μαρτύριον ὧν προείρηκε. Ταῦτ' ἐπιτελέσας ὁ Σαμουήλ ἀπο-

λύει τὴν πληθύν. Καὶ αὐτὸς δὲ εἰς Ῥαμαθὰν παραγίνεται πύλιν, πατρὶς γὰρ ἦν αὐτῶ. Σαούλῳ δ' ἀπερχομένῳ εἰς Γαβαθὴν, ἐξ ἧς ὑπῆρχε, συνήρχοντο πολλοὶ μὲν ἀγαθοὶ, τὴν προσήκουσαν βασιλεῖ τιμὴν νέμοντες, πονηροὶ δὲ πλείους, οἱ κατεφρόνουν τε αὐτοῦ καὶ τοὺς ἄλλους ἐχλεύαζον, καὶ οὔτε θῶρα προσέφερον οὔτ' ἐν σπουδῇ καὶ λόγῳ τὸ ἀρέσκεισθαι τὸν Σάουλόν ἐτίθεντο.

CAP. V. 1. Μηνὶ δ' ὕστερον ἀρχὴ τῆς παρὰ πάντων αὐτῶ τιμῆς ὁ πρὸς Ναάσσην πόλεμος, τὸν Ἀμμανιτῶν βασιλεία. Οὗτος γὰρ πολλὰ κακὰ τοὺς πέραν τοῦ Ἰορδάνου ποταμοῦ κατωκημένους τῶν Ἰουδαίων διατίθησι, μετὰ πολλοῦ καὶ μαχίμου στρατεύματος διαβ' ἑπ' αὐτούς. Καὶ τὰς πόλεις αὐτῶν εἰς δουλείαν ὑπάγεται, ἰσχύϊ μὲν καὶ βίᾳ πρὸς τὸ παρὸν αὐτοὺς χειρωσάμενος, σοφίᾳ δὲ καὶ ἐπινοίᾳ, πρὸς τὸ μὴδ' αὐτίς ἀποστάντας δυνηθῆναι τὴν ὑπ' αὐτῶ δουλείαν διαφυγεῖν, ἀσθενεῖς ποιῶν. Τῶν γὰρ ἢ κατὰ πίστιν ὥς αὐτὸν ἀφικνουμένων, ἢ λαμβανομένων πολέμου νόμῳ, τοὺς δεξιὸς ὀφθαλμοὺς ἐξέκοπτε. Ἐποιεῖ δὲ τοῦθ', ὅπως, τῆς ἀριστερᾶς αὐτοῖς ὤψεως ὑπὸ τῶν θυρεῶν καλυπτομένης, ἄχρηστοι παντελῶς εἶεν. Καὶ ὁ μὲν τῶν Ἀμμανιτῶν βασιλεὺς ταῦτ' ἐργασάμενός τοὺς πέραν τοῦ Ἰορδάνου ἐπὶ τοὺς Γαλαθνοὺς λεγομένους ἐπεστράτευσεν, καὶ στρατοπεδευσάμενος πρὸς τῇ μητροπόλει τῶν πολεμίων, Ἰαβὶς δ' ἐστὶν αὕτη, πέμπει πρὸς αὐτοὺς πρέσβεις, κελύων 321 ἢ παραδοῦναι σφᾶς αὐτοὺς ἐπὶ τῷ τοὺς δεξιὸς αὐτῶν ὀφθαλμοὺς ἐξορύξαι, ἢ πολιορκῆσαι ἠπειλεῖ καὶ τὰς πόλεις αὐτῶν ἀναστήσειν, τὴν δ' αἴρεσιν ἐπ' αὐτοῖς εἶναι, ποτερόν ποτε βραχὺ τι τοῦ σώματος ἀποτεμεῖν θέλουσιν, ἢ πάντες ἀπολωλέναι. Οἱ δὲ Γαλαθνοὶ καταπλαγέντες πρὸς οὐδέτεραν μὲν ἐτόλμησαν οὐδὲν εἰπεῖν, οὔτ' εἰ παραδιδόασιν αὐτοὺς οὔτ' εἰ πολεμοῦσιν. Ἀνοχὴν δ' ἡμερῶν ἐπτά λαβεῖν ἤξίωσαν,

ἵνα πρεσβευσάμενοι πρὸς τοὺς ὁμοφύλους παρακαλέσωσι συμμαχεῖν αὐτοῖς, καὶ εἰ μὲν ἔλθοι βοήθεια, πολεμῶσιν, εἰ δ' ἄπορα εἴη τὰ παρ' ἐκείνων, παραδώσειν αὐτοὺς ἔφασκον ἐπὶ τῷ παθεῖν ὃ τι ἂν αὐτῷ δοκῇ.

2. Ὁ δὲ Ναάσης, καταφρονήσας τοῦ τῶν Γαλαθηνῶν πλήθους καὶ τῆς ἀποκρίσεως αὐτῶν, δίδωσιν τε αὐτοῖς τὴν ἀνοχήν, καὶ πέμπειν πρὸς οὓς ἂν θέλωσι συμμαχοῦς ἐπιτρέπει. Πέμπσαντες οὖν εὐθύς κατὰ πόλιν τοῖς Ἰσραηλίταις διηγγέλλον τὰ παρὰ τοῦ Ναάσου, καὶ τὴν ἀμνηχανίαν ἐν ἣ καθεστήκεσαν. Οἱ δ' εἰς δάκρυα καὶ λύπην ὑπὸ τῆς ἀκοῆς τῶν περὶ τοὺς Ἰαβισθηνοὺς προήχθησαν, καὶ πέρα τούτων οὐδὲν αὐτοῖς ἄλλο πράττειν συνεχώρει τὸ δέος. Γενομένων δὲ τῶν ἀγγέλων καὶ ἐν τῇ Σαούλου τοῦ βασιλέως πόλει, καὶ τοὺς κινδύνους ἐν οἷς εἶναι συνέβαινε τοὺς Ἰαβισθηνοὺς φρασάντων, ὃ μὲν λαὸς ταῦτά τοῖς πρώτοις ἔπασχεν, ὠδύρετο γὰρ τὴν συμφορὰν τὴν τῶν συγγενῶν. Ὁ δὲ Σάουλος, ἀπὸ τῶν περὶ τὴν γεωργίαν παραγινόμενος ἔργων εἰς τὴν πόλιν, ἐπιτυγχάνει κλαίουσι τοῖς αὐτοῦ πολίταις, καὶ πυθόμενος τὴν αἰτίαν τῆς συγχύσεως καὶ κατηφείας αὐτῶν, μανθάνει τὰ παρὰ τῶν ἀγγέλων. Καὶ ἔνθεος γενόμενος ἀποπέμπει μὲν τοὺς Ἰαβισθηνοὺς, ἱποσχόμενος αὐτοῖς ἥξειν βοηθὸς τῇ τρίτῃ τῶν ἡμερῶν, καὶ πρὶν ἥλιον ἀνασχεῖν κρατήσῃ τῶν πολεμίων, ἵνα καὶ νενικηκότας ἤδη καὶ τῶν φόβων ἀπηλλαγμένους ὁ ἥλιος ἐπιτείλας ἴδῃ· ὑπομεῖναι δ' ἐκέλευσέ τινας αὐτῶν, ἡγήσομένους τῆς ὁδοῦ.

3. Βουλόμενος δὲ φόβῳ ζημίας τὸν λαὸν εἰς τὸν πρὸς Ἀμμανίτας ἐπιστρέψαι πόλεμον, καὶ συνελθεῖν αὐτοὺς ὀξύτερον, ὑποτεμῶν τῶν αὐτοῦ βροῶν τὰ νεῦρα ταῦτ' διαθήσειν ἠπειλήσε τοὺς οὐκ ἀπαντῶντας, εἰ μὴ πρὸς τὸν Ἰορδάνην ἀπλισμένοι κατὰ τὴν ἐπιούσαν ἀπαντήσωσιν ἡμέραν, καὶ ἀκολουθήσωσιν αὐτῷ καὶ Σαμουήλῳ τῷ προφήτῃ, ὅπου ποτ' ἂν αὐτοὺς

ἀγάγοσι. Τῶν δὲ δι' εὐλάβειαν τῆς κατεπηγγελμένης ζημίας εἰς τὸν ὠρισμένον καιρὸν συνελθόντων, ἐξαριθμεῖται ἐν Βαλᾷ τῇ πόλει τὸ πλῆθος. Εὗρίσκει δὲ τὸν ἀριθμὸν χωρὶς τῆς Ἰούδα φυλῆς, εἰς ἑβδόμηκοντα μυριάδας συνειλεγμένους, τῆς δὲ φυλῆς ἐκείνης, ἥσαν ἐπὶ μυριάδες. Διωβὰς δὴ τὸν Ἰορδάνην, καὶ σχοίνων δέκα δι' ὅλης τῆς νυκτὸς ἀνύσας ὁδὸν, φθάνει μὲν ἥλιον ἀνίσχοντα. Τριχῇ δὲ τὸ στράτευμα διελὼν, ἐπιπίπτει πανταχόθεν αἰφνιδίως οὐ προσδοκῶσι τοῖς ἐχθροῖς. Καὶ συμβαλὼν εἰς μάχην, ἄλλους τε πολλοὺς ἀπακτείνει τῶν Ἀμμανιτῶν καὶ Ναάσῃν τὸν βασιλέα. Τοῦτο λαμπρὸν ἐπράχθη τῷ 322 Σαούλῳ τὸ ἔργον, καὶ πρὸς πάντας αὐτὸν τοὺς Ἑβραίους διήγγειλεν ἐπαινούμενον, καὶ δόξης ἀπολαύοντα θαυμαστῆς ἐπ' ἀνδρείᾳ. Καὶ γὰρ εἴ τινες ἦσαν οἱ πρότερον αὐτοῦ κατεφρόνου, τότε μετέστησαν ἐπὶ τὸ τιμᾶν καὶ πάντων ἄριστον νομίζειν. Οὐ γὰρ ἤρκεσεν αὐτῷ τοὺς Ἰαβισιθνοὺς σεσωκέναι μόνον, ἀλλὰ καὶ τῇ τῶν Ἀμμανιτῶν ἐπιστρατεύσας χώρα, πᾶσαν αὐτὴν καταστρέφεται, καὶ πολλὴν λαβὼν λείαν λαμπρῶς εἰς τὴν οἰκίαν ὑπέστρεψεν. Ὁ δὲ λαὸς ὑφ' ἡδονῆς τῶν Σαούλῳ κατορθωμένων ἔχαιρε μὲν ὅτε τοιοῦτον ἐχειροτόνησε βασιλέα. Πρὸς δὲ τοὺς οὐδὲν ὄφελος αὐτὸν ἔσεσθαι τοῖς πράγμασι λέγοντας ἐβόων, 'ποῦ νῦν εἰσὶν οὗτοι, καὶ δότωσαν δίκην,' καὶ πάνθ' ὅσα φιλεῖ λέγειν ὄχλος ἐπ' εὐπραγίαις ἡρμένους πρὸς τοὺς ἐξευτελίζοντας ἑναγγος τοὺς τούτων αἰτίους. Σάουλος δὲ τούτων μὲν ἠσπάζετο τὴν εὐνοίαν καὶ τὴν περὶ αὐτὸν προθυμίαν, ὥμωσε δὲ 'μή τινα περιόψεσθαι τῶν ὁμοφύλων ἀναιρούμενον ἐπ' ἐκείνης τῆς ἡμέρας· ἄτοπον γὰρ εἶναι τὴν ὑπὸ τοῦ θεοῦ δεδομένην νίκην αἵματι φῦραι καὶ φόνῳ τῶν ἐκ ταυτοῦ γένους αὐτοῖς, πρέπειν δὲ μᾶλλον πρὸς ἀλλήλους εὐμενῶς διακειμένους ἐορτάζειν.'

4. Σαμὸνῆλου δὲ γήσαντος καὶ δευτέρως δεῖν χειροτονίας Σαούλῳ τὴν βασιλείαν ἐπικυρῶσαι, συν-

Ἦν δὲ κατ' ἐκείνον τὸν καιρὸν φίλα τοῖς Ἰσραηλίταις τὰ ὑπολειπόμενα τῶν Χαναναίων.

CAP. III. 1. Ὁ δὲ προφήτης Σαμουήλος διακοσμήσας τὸν λαὸν καὶ πόλιν αὐτοῖς ἀποδοῦς, εἰς ταύτην ἐκέλευσε συνερχομένους περὶ τῶν πρὸς ἀλλήλους κρίνεσθαι διαφορῶν. Αὐτὸς δὲ, δις τοῦ ἔτους ἐπερχόμενος τὰς πόλεις, ἐδίδασκεν αὐτοῖς, καὶ πολλὴν ἐβρώβευεν εὐνομίαν ἐπὶ χρόνον πολὺν.

2. Ἐπειδ' ὑπὸ γήρωσ βαρυνόμενος, καὶ τὰ συνήθη πράττειν ἐμποδιζόμενος, τοῖς υἱοῖς τὴν ἀρχὴν καὶ τὴν προστασίαν τοῦ πλήθους παραδίδωσιν, ὧν ὁ μὲν πρεσβύτερος Ἰωήλος προσηγορεύετο, τῷ δὲ νεοτέρῳ Ἀβία ὄνομα ἦν. Προσέταξε δὲ τὸν μὲν ἐν Βεθὴλόις πόλει καθεζόμενον κρίνειν, τὸν δ' ἕτερον ἐν Βαρσουβαί, μερίσας τὸν ὑπακουσόμενον ἑκατέρῳ λαόν. Ἐγένοντο δὲ σαφές οὗτοι παράδειγμα καὶ τεκμήριον, τοῦ μὴ τὸν τρόπον ὁμοίους τοῖς φύσασι γίνεσθαι τινας, ἀλλὰ τάχα μὲν χρηστοὺς καὶ μετρίους
316 ἐκ πονηρῶν, τότε μὲν γε φανίλους ἐξ ἀγαθῶν παρέσχον αὐτοὺς γενομένους. Τῶν γὰρ τοῦ πατρὸς ἐπιτηδευμάτων ἐκτρεπόμενοι, καὶ τὴν ἐναντίαν ὁδὸν ἀπελθόντες, δώρων καὶ λημμάτων αἰσχυρῶν καθυφίεντο τὸ δίκαιον, καὶ τὰς κρίσεις οὐ πρὸς τὴν ἀλήθειαν, ἀλλὰ πρὸς τὸ κέρδος ποιούμενοι, καὶ πρὸς τρυφὴν καὶ πρὸς διαίτας πολυτελεῖς ἀπονενευκότες, πρῶτον μὲν ὑπεναντία ταῦτα ἔπρασσον τῷ θεῷ, δεύτερον δὲ τῷ προφήτῃ, πατρὶ αὐτῶν, ὃς πολλὴν τοῦ τὸ πλήθος εἶναι δίκαιον σπουδὴν εἰσεφάερετο καὶ πρόνοιαν.

3. Ὁ δὲ λαὸς, ἐξυβριζόντων εἰς τὴν προτέραν καὶ ἀστάσιον καὶ πολιτείαν τῶν τοῦ προφήτου παίδων, χαλεπῶς τε τοῖς πραττομένοις ἔφερε, καὶ πρὸς αὐτὸν συντρέχουσι· διέτριβε δ' ἐν Ῥαμαθᾶ πόλει, καὶ τὰς τε τῶν υἱῶν παρανομίας ἔλεγον, καὶ ὅτι γηραιὸς αὐτὸς ὧν ἤδη καὶ παρειμένος ὑπὸ τοῦ χρόνου τῶν πραγμάτων οὐκέτι τὸν αὐτὸν προϋστάναι δύνα-

ται τρόπον, ἐδίοντό τε καὶ ἰκέτευον ἀποδείξαι τινα αὐτῶν βασιλέα, ὃς ἄρξῃ τοῦ ἔθνους καὶ τιμωρήσεται Παλαιστίνους, ὀφείλοντας ἔτ' αὐτοῖς δίκας τῶν προτέρων ἀδικημάτων.' Ἐλύπησαν δὲ σφόδρα τὸν Σαμουήλον οἱ λόγοι, διὰ τὴν σύμφυτον δικαιοσύνην καὶ τὸ πρὸς τοὺς βασιλέας μῖσος, ἥτις γὰρ δεινῶς τῆς ἀριστοκρατίας, ὡς θεῖους καὶ μακαρίους ποιούσης τοὺς χρωμένους αὐτῆς τῇ πολιτείᾳ. Ὑπὸ δὲ φροντίδος καὶ βασάνου τῆς ἐπὶ τοῖς εἰρημένοις, οὔτε τροφῆς ἐμνημόνευσεν οὔτε ὕπνου, δι' ὅλης δὲ τῆς νυκτὸς στρέφων τὰς περὶ τῶν πραγμάτων ἐννοίας διεκαρτέρει.

4. Ἐχοντι δὲ οὕτως ἐμφανίζεται τὸ θεῖον; καὶ παραμυθίζεται 'μὴ δυσφορεῖν ἐφ' οἷς ἤξιωσε τὸ πλῆθος, ὡς οὐκ ἐκείνον ὑπερηφανήσαντας, ἀλλ' αὐτὸν, ἵνα μὴ βασιλεύσῃ μόνος· ταῦτα δὲ ἀφ' ἧς ἡμέρας ἐξήγαγεν αὐτοὺς ἀπ' Αἰγύπτου μηχαῖσθαι τὰ ἔργα· λήψεσθαι μέντοι γε οὐκ εἰς μακρὰν μετάνοιαν αὐτοὺς ἐπίπονον, ὅφ' ἧς οὐδὲν μὲν ἀγέννητον ἔσται τῶν ἐσομένων· ἐλεγχθήσονται δὲ καταφρονήσαντες, καὶ βουλὰς οὐκ εὐχαρίστους πρὸς ἐμὲ καὶ τὴν σὴν προφητείαν λαβόντες. Κελεύω δὴ σε χειροτονεῖν αὐτοῖς ὃν ἂν ἐγὼ προείπω βασιλέα, προδηλώσαντα ποῖον τε πειραθήσονται βασιλευόμενοι κακῶν, καὶ διαμαρτυράμενον ἐφ' ᾧ ἂν σπεύδουσι μεταβολήν.'

5. Ταῦτα ἀκούσας Σαμουήλος ἅμα ἔω συγκαλέσας τοὺς Ἰουδαίους ἀποδείξειν αὐτοῖς βασιλέα ὡμολόγησεν, ἔφη δὲ δεῖν πρῶτον μὲν αὐταῖς ἐκδηγήσασθαι τὰ παρὰ τῶν βασιλείων ἐσόμενα, καὶ ὅσοις συνεχεθήσονται κακοῖς. "Γινώσκετε γάρ ὅτι πρῶτον μὲν ὑμῶν ἀποσπάσουσι τὰ τέκνα, καὶ τὰ μὲν αὐτῶν ἄρμα- 317 τηλάτας εἶναι κελύσουσι, τοὺς δ' ἵππεῖς καὶ σωματοφύλακας, δρομεῖς δὲ ἄλλους καὶ χιλιάρχους καὶ ἑκατοντάρχους, ποιήσουσι δὲ καὶ τεχνίτας, ὅπλοποιούς καὶ ἄρματοποιούς, καὶ ὀργάνων τέκτονας, γεωργούς τε καὶ τῶν ἰδίων ἀγρῶν ἐπιμελητάς, καὶ σκαπανεῖς ἀμ-

πέλων. Καὶ οὐδὲν ἐστὶν ὃ μὴ κελεύόμενοι ποιήσουσιν, ἀνδραπόδων ἀργυρωνήτων τρόπον, καὶ τὰς θυγατέρας, δὲ ὑμῶν μυρεψοὺς ἀποφανοῦσι, καὶ ὀψοποιούς, καὶ σιτοποιούς, καὶ πᾶν ἔργον, ὃ θεραπευίδες ἐξ ἀνάγκης πληγὰς φοβοῦμεναι καὶ βασάνους ἰπηρετοῦσι. Κτῆσιν δὲ τὴν ὑμετέραν ἀφαιρήσονται, καὶ ταύτην εὐνούχοις καὶ σωματοφύλαξι δωρήσονται, καὶ βοσκημάτων ἀγέλας τοῖς αὐτῶν προσγεμοῦσιν. Συνελόντι δ' εἰπεῖν, δουλεύσεις μετὰ πάντων τῶν ὑμετέρων τῷ βασιλεῖ, καὶ τοῖς αὐτῶν οἰκέταις ἴσοι γεγόμενοι. Καὶ μνήμην ὑμῖν τῶνδε τῶν λόγων γενήσκει καὶ τὸ πάσχειν αὐτὰ, καὶ μεταγινώσκοντες ἱκετεύσετε τὸν θεὸν ἐλεῆσαι τε ὑμᾶς καὶ δωρήσασθαι ταχείαν ἀπαλλαγὴν τῶν βασιλέων. Ὁ δ' οὐ προσδέξεται τὰς δεήσεις ὑμῶν, ἀλλὰ παραπέμψας ἑάσει δίκην ὑποσχεῖν ὑμᾶς τῆς αὐτῶν κακοβουλίας.

6. Ἦν δ' ἄρα καὶ πρὸς τὰς προρρήσεις τῶν συμβησομένων ἀνόητον τὸ πλῆθος, καὶ δύσκολον ἐξελεῖν τῆς διανοίας κρίσιν ἤδη παρὰ τῷ λογισμῷ καθιδρυμένην. Οὐδὲ γὰρ ἐπεστράφησαν οὐδ' ἐμέλησεν αὐτοῖς τῶν Σαμουήλου λόγων, ἀλλ' ἐνέκειντο λιπαρῶς, καὶ ἡ χειροτονεῖν ἡξίου ἤδη τὸν βασιλέα, καὶ μὴ φροντίζειν τῶν ἐσομένων. Ἐπὶ γὰρ τιμωρία τῶν ἐχθρῶν ἀνάγκη τὸν πολεμήσοντα σὺν αὐτοῖς ἔχειν, καὶ οὐδὲν ἄτοπον εἶναι τῶν πλησιοχώρων βασιλευομένων τὴν αὐτὴν ἔχειν αὐτοῖς πολιτείαν. Ὅρων δ' αὐτοὺς μὴδ' ὑπὸ τῶν προειρημένων ἀπεστραμμένους ὁ Σαμὺήλος, ἀλλ' ἐπιμένοντας, “Νῦν μὲν,” εἶπεν, “ἄπιτε πρὸς αὐτοὺς ἕκαστος, μεταπέμψω δὲ ὑμᾶς εἰς θεόν, ὅτ' ἂν μάθω παρὰ τοῦ θεοῦ τίνα δίδωσιν ὑμῖν βασιλέα.”

CAP. IV. 1. Ἦν δὲ τις ἐκ τῆς Βενιαμίντιδος φυλῆς ἀνὴρ εὖ γεγονώς καὶ ἀγαθὸς τὸ ἦθος, Κίσης ὄνομα, τούτῳ παῖς ὑπῆρχεν. Ἦν δὲ νεανίας τὴν μορφὴν ἄριστος καὶ τὸ σῶμα μέγας, τό τε φρόνημα καὶ

τὴν διάνοιαν ἀμείνων τῶν βλεπομένων, Σάουλων αὐτὸν ἐκάλουν. Οὗτος ὁ Κίσης, ὄνων αὐτῷ ἐκ τῆς νομῆς καλῶν ἀποπλανηθείσων, ἦδετο γὰρ αὐταῖς ὡς οὐκ ἄλλω τινὶ τῶν κτημάτων, τὸν υἱὸν μεθ' ἐνὸς θεράποντος ἐπὶ ζήτησιν τῶν κτηνῶν ἐξέπεμψε. Ὁ δὲ ἐπεὶ τὴν πάτριον περιῆλθε φυλὴν ἐξερευνῶν τὰς ὄνους, εἰς τὰς ἄλλας ἀφίκετο, οὐδ' ἐν ταύταις ἐπιτυχὼν ἀπιέναι διεγνώκει, μὴ ποιήσῃ περὶ αὐτοῦ τῷ πατρὶ λοιπὸν τὴν φροντίδα. Τοῦ δ' ἐπομένου θεράποντος, ὡς ἐγένοντο κατὰ τὴν Ῥαμαθὰν πόλιν, εἶναι προφήτην ἐν αὐτῇ φήσαντος ἀληθῆ, καὶ πρὸς αὐτὸν βαδίζειν συμβουλευόντος, γνῶσεσθαι γὰρ παρ' αὐτοῦ τὸ περὶ τῶν ὄνων τέλος, οὐδὲν ἔχειν πορευθέντας εἶπεν ἀντὶ τῆς προφητείας, ὃ παρασχωσιν αὐτῷ, κεκενῶσθαι γὰρ ἤδη τῶν ἐφοδίων. Τοῦ δ' οἰκέτου τέταρτον αὐτῷ παρεῖναι σίκλου φήσαντος καὶ τοῦτο δώσειν, ὑπὸ γὰρ ἀγνοίας τοῦ μὴ λαμβάνειν τὸν προφήτην μισθὸν ἐπλάκωντο, παραγίνονται. Καὶ πρὸς ταῖς πύλαις περὶ τυχόντες παρθένοις ἐφ' ὕψωρ βαδίζουσαις, ἐρωτῶσιν αὐτάς τοῦ προφήτου τὴν οἰκίαν. Αἱ δὲ σημαίνουσι, καὶ σπεύδειν παρεκελεύσαντο, πρὶν αὐτὸν εἰς τὸ δεῖπνον κατακληθῆναι, πολλοὺς γὰρ ἐστιᾶν, καὶ προκατακλίνεσθαι τῶν κεκλημένων. Ὁ δὲ Σαμουήλος διὰ τοῦτο πολλοὺς ἐπὶ τὴν ἐστίαν τότε συνήγαγε. Λεομένῳ γὰρ κατὰ προτέραν ἡμέραν αὐτῷ τοῦ θεοῦ προεῖπεν τίνα ποιήσῃ βασιλέα, τῇ παρελθούσῃ τοῦτον μηνύσαντος — πέμψειν γὰρ αὐτὸς τίνα νεανίσκον ἐκ τῆς Βενιαμίτιδος φυλῆς — κατὰ τήνδε τὴν ὥραν, αὐτὸς μὲν ἐπὶ τοῦ δώματος καθεζόμενος ἐξεδέχετο τὸν καιρὸν γενέσθαι. Πληρωθέντος δ' αὐτοῦ κατὰ βᾶς ἐπὶ τὸ δεῖπνον ἐπορεύετο. Συναντᾷ δὲ τῷ Σαούλῳ, καὶ ὁ θεὸς αὐτῷ σημαίνει τοῦτον εἶναι τὸν ἄρξιν μέλλοντα. Σάουλός δὲ πρόσεισι τῷ Σαμουήλῳ, καὶ προσαγορεύσας ἐδεῖτο μηνύειν τὴν οἰκίαν τοῦ προφήτου, ξένος γὰρ ὢν ἀγνοεῖν ἔφασκε. Τοῦ δὲ Σαμουήλου φράσαντος αὐτὸν εἶναι, καὶ ἄγοντος ἐπὶ τὸ

δεῖπνον, ὡς τῶν ὄνων ἐφ' ὧν τὴν ζήτησιν ἐκπεμ-
φθεῖν σεσωσμένων, τὰ τε πάντων ἀγαθὰ ἔχειν αὐτοῖ
κεκυρωμένα, προστυχῶν, "Ἄλλ' ἤττων," εἶπεν, "ἐγὼ,
δέσποτα, ταύτης τῆς ἐλπίδος, καὶ φυλῆς μικροτέρας
ἢ βασιλείας ποιεῖν, καὶ πατριᾶς ταπεινοτέρας τῶν ἄλ-
λων πατριῶν. Σὺ δὲ παίζεις καὶ γέλωτά με τίθεσαι,
περὶ μειζόνων ἢ κατὰ τὴν ἐμὴν χρεῖαν διαλεγόμενος."
Ὁ δὲ προφήτης ἀγαγὼν αὐτὸν ἐπὶ τὴν ἐστίασιν κα-
τακλίνει, καὶ τὸν ἀκόλουθον, ἐπάνω τῶν κεκλημένων,
οἱ τοὶ δ' ἦσαν ἐβδομήκοντα τὸν ἀριθμὸν, προστάσσει δὲ
τοῖς διακόνοις παραθεῖναι τῷ Σαούλῳ μερίδα βασι-
λικήν. Ἐπεὶ δὲ ἡ κοίτης ὥρα προσῆγεν, οἱ μὲν ἀνα-
στάντες ἀνέλκυν πρὸς αὐτοὺς ἕκαστοι, ὁ δὲ Σάουλος
παρὰ τῷ προφῆτῃ σὺν τῷ θεράποντι κατεκοιμήθη.

2. Ἀμα δὲ ἡμέρα Σαμούηλος ἀναστήσας αὐτὸν
ἐκ τῆς κοίτης προέειπε. Καὶ γενόμενος ἔξω τῆς πό-
λεως ἐκέλευε τὸν μὲν θεράποντα ποιῆσαι προελθεῖν,
ὑπολείπεσθαι δὲ αὐτὸν, ἔχειν γὰρ αὐτῷ τι φράσαι,
μηδενὸς ἄλλου παρόντος. Καὶ ὁ μὲν Σάουλος ἀπο-
πέμπεται τὸν ἀκόλουθον. Λαβὼν δὲ ὁ προφήτης τὸ
ἄγγειον ἔλαιον καταχεῖ τῆς τοῦ νεανίσκου κεφαλῆς,
καὶ κατασπασάμενος "Ἰσθι," φησὶ, "βασιλεὺς ὑπὸ
τοῦ θεοῦ κεχειροτονημένος ἐπὶ Παλαιστίνους τε καὶ
τὴν ὑπὲρ Ἑβραίων ἄμυναν. Τούτων δ' ἔσται σοι
σημεῖον ὃ σε βούλομαι προγινώσκειν, ὅτ' ἂν ἀπείλ-
θης ἐντεῦθεν, καταλήψῃ τρεῖς ἀνθρώπους ἐν τῇ ὁδῷ
προσκυνῆσαι τὸν θεὸν πορευομένους εἰς Βέθleh. Ὡν
τὸν μὲν πρῶτον τρεῖς ἄρτους ὄψῃ κομίζοντα, τὸν δὲ
319 δεῦτερον ἔριφον, ὁ τρίτος δὲ, ἄσκον οἴνου φέρων,
ἀκολουθήσει. Ἀσπάσσονται δὲ σε οὔτοι καὶ φιλοφρο-
νήσονται, καὶ δώσουσί σοι ἄρτους δύο, σὺ δὲ λήψῃ.
Καὶ ἐκεῖθεν ἤξεις εἰς τὸ Παχὴλας καλούμενον μνη-
μεῖον, ὅπου συμβαλεῖς τῷ σεσῶσθαί σοι τὰς ὄνους
εὐαγγελιουμένῳ. Ἐπειτ' ἐκεῖθεν ἐλθὼν εἰς Γαβαθὰ
προφῆταις ἐκκλησιάζουσιν ἐπιτεύξῃ, καὶ γενόμενος ἐν-
θεος προφητεύσεις σὺν αὐτοῖς, ὡς πάνθ' ὀντινῶν

ὁρῶντα ἐκπλήττεσθαι τε καὶ θαυμάζειν, λέγοντα ‘πόθεν εἰς τοῦτο εὐδαιμονίας ὁ Κίσου παῖς παρῆλθεν;’ “Ὅταν δέ σοι ταῦτα γένηται τὰ σημεῖα, τὸν θεὸν ἴσθι μετὰ σοῦ τυγχάνοντα. Ἀσπασαί τε τὸν πατέρα σου καὶ τοὺς συγγενεῖς. Ἡξεῖς δὲ μετὰ πέμπτου εἰς Γάλλαλα ὑπ’ ἐμοῦ, ἵνα χαριστήρια τούτων θύσωμεν τῷ θεῷ.” Φράσας ταῦτα καὶ προειπὼν, ἀποπέμπε τὸν νεανίσκον· τῷ Σαούλῳ δὲ πάντα κατὰ τὴν προφητείαν Σαμουήλου ἀπῆντησεν.

3. Ὡς δ’ ἦλθεν εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ συγγενοῦς αὐτοῦ Ἀβηνάρου, καὶ γὰρ ἐκείνον τῶν ἄλλων οἰκείων μᾶλλον ἔστεργεν, ἀνερρωτῶντος περὶ τῆς ἀποδημίας καὶ τῶν κατ’ αὐτὴν γεγονότων, τῶν μὲν ἄλλων οὐδὲν ἀπεκρύψατο, οὐδ’ ὡς ἀφίκοιτο παρὰ Σαμουήλου τὸν προφήτην, οὐδ’ ὡς ἐκεῖνος αὐτῷ σεσῶσθαι τὰς ὄνους ἔφρασε. Περὶ δὲ τῆς βασιλείας καὶ τῶν κατ’ αὐτὴν, ἃ καὶ φθόνον ἀκούμενα καὶ ἀπιστίαν ἔχειν ἔμετο, σιωπᾷ πρὸς αὐτὸν, καὶ οὐδὲ πρὸς εὐνουν σφόδρα δοκοῦντα εἶναι, καὶ περισσότερον τῶν ἀφ’ αἵματος ὑπ’ αὐτοῦ στεργόμενον, ἀσφαλὲς ἢ σῶφρον μνηύειν. Λογισάμενος, οἶμαι, τὴν ἀνθρωπίνην φύσιν οἷα ταῖς ἀληθείαις ἐστίν, ὅτι βεβαίως οὐδεὶς εὐνους, οὔτε φίλων οὔτε συγγενῶν, οὐδ’ ἄχρι τῶν παρὰ τοῦ θεοῦ λαμπρῶν ἀποσώζει τὴν διάθεσιν, ἀλλὰ πρὸς τὰς ὑπερσυχὰς κακοήθεις τυγχάνουσιν ἤδη καὶ βάσκανοι.

4. Σαμουήλος δὲ συγκαλεῖ τὸν λαὸν εἰς Μασφωθὴν πόλιν, καὶ πρὸς αὐτὸν διατίθεται λόγους, οὕτως κατ’ ἐντολήν φράζειν ἔλεγεν τοῦ θεοῦ, “ὅτι τὴν ἐλευθερίαν αὐτοῖς ἐκείνου παρασχόντος καὶ τοὺς πολέμιους δουλώσαντος, ἀμνημονήσειαν τῶν εὐεργεσιῶν, καὶ τὸν μὲν θεὸν ἀποχειροτονοῦσι τῆς βασιλείας, οὐκ εἰδότες ὡς συμφορώτατον ὑπὸ τοῦ πάντων ἀρίστου προστατεῖσθαι. Θεὸς δὲ πάντων ἄριστος, αἰροῦνται δ’ ἔχειν ἄνθρωπον βασιλέα, ὃς ὡς κτήμασι τοῖς ὑποτεταγμένοις κατὰ βούλησιν καὶ ἐπιθυμίαν καὶ τῶν ἄλλων παθῶν ὁρμὴν χρήσεται, τῆς ἐξουσίας ἀφειδῶς

ἐμπορούμενος, ἀλλ' οὐχ ὡς ἴδιον ἔργον καὶ κατασκεύασμα τὸ τῶν ἀνθρώπων γένος οὕτω διατηρῆσαι σπουδάσει, ὁ θεὸς δὲ κατὰ ταύτην τὴν αἰτίαν κηδοίτο. Ἀλλ' ἐπεὶ δέδοκται ταῦτα ὑμῖν, καὶ κεκράτηκεν ἡ πρὸς τὸν θεὸν ὕβρις, τάχθητε πάντες κατὰ φυλάς τε καὶ πατριάς, καὶ κλήρους βάλετε.”

5. Ποιησάντων δὲ τοῦτο τῶν Ἑβραίων, ὁ τῆς Βενιαμίτιδος κληρὸς ἐξέπεσε. Ταύτης δὲ κληρωθείσης ἔλαχεν ἡ Μатρις καλουμένη πατριά, ἧς κατ' ἀνδρα κληρωθείσης λαγχάνει ὁ Κίσου βασιλεύειν παῖς Σάουλος. Γνούς δὲ τοῦτο ὁ νεανίσκος φθάσας ἐν ποδῶν αὐτὸν ποιεῖ, μὴ βουλόμενος, οἶμαι, δοκεῖν τὴν
320 ἀρχὴν ἐκὼν λαμβάνειν, ἀλλὰ τοσαύτην ἐνεδείξατο ἐγκρατείαν καὶ σωφροσύνην, ὥστε τῶν πλείστων οὐδ' ἐπὶ μικραῖς εὐπραγίαις τὴν χαρὰν κατασχεῖν δυναμένων, ἀλλ' εἰς τὸ πᾶσι γενέσθαι φανεροῦς προσπιπτόντων, ὁ δ' οὐ μόνον οὐδὲν ἐνέφηγε τοιοῦτον ἐπὶ βασιλείᾳ, καὶ τῷ τοσούτων καὶ τηλικούτων ἔθνων ἀποδειχθῆναι δεσπότης, ἀλλὰ καὶ τῆς ὕψεως αὐτὸν τῆς τῶν βασιλευθησομένων ἐξέκλεψε, καὶ ζητεῖν αὐτὸν καὶ περὶ τοῦτο πονεῖν παρεσκεύασεν. Ὡν ἀμνηχανούντων καὶ φροντιζόντων ὅτι γένοιτο ἀφανὴς ὁ Σάουλος, ὁ προφήτης ἱκετεύει τὸν θεὸν δεῖξαι ποῦ ποτ' εἴη, καὶ παρασχεῖν εἰς ἐμφάνειαν τὸν νεανίσκον. Μαθὼν δὲ παρὰ τοῦ θεοῦ τὸν τόπον ἔνθα κέκρυπται ὁ Σάουλος, πέμπει τοὺς ἄξοντας αὐτὸν, καὶ παραγεγόμενον ἴστησι μέσον τοῦ πλήθους. Ἐξεῖχε δ' αὐτῶν ἀπάντων, καὶ τὸ ὕψος ἦν βασιλικώτατος.

6. Λέγει δὲ ὁ προφήτης, “Τοῦτον ὑμῖν ὁ θεὸς ἔδωκε βασιλεία. Ὅρατε δὲ ὡς καὶ κρείττων ἐστὶ πάντων, καὶ τῆς ἀρχῆς ἄξιος.” Ὡς δ' ἐπευφήμησε τῷ βασιλεῖ σωτηρίαν ὁ λαὸς, τὰ μέλλοντα συμβήσεσθαι καταγράψας αὐτοῖς ὁ προφήτης, ἀνέγνω τοῦ βασιλέως ἀκρωμένου, καὶ τὸ βιβλίον τίθησιν ἐν τῇ τοῦ θεοῦ σκηνῇ, ταῖς μετέπειτα γενεαῖς εἰς μαρτύριον ὧν προείρηκε. Ταῦτ' ἐπιτελέσας ὁ Σαμουήλ ἀπο-

λύει τὴν πληθύν. Καὶ αὐτὸς δὲ εἰς Ῥαμαθὰν παραγίνεται πύλιν, πατρὶς γὰρ ἦν αὐτῷ. Σαούλω δ' ἀπερχομένῳ εἰς Γαβαθὴν, ἐξ ἧς ὑπῆρχε, συνήρχοντο πολλοὶ μὲν ἀγαθοὶ, τὴν προσήκουσαν βασιλεῖ τιμὴν νέμοντες, πονηροὶ δὲ πλείους, οἳ κατεφρόνουν τε αὐτοῦ καὶ τοὺς ἄλλους ἐχλεύαζον, καὶ οὔτε δῶρα προσέφερον οὔτ' ἐν σπουδῇ καὶ λόγῳ τὸ ἀρέσκεσθαι τὸν Σαούλον ἐτίθεντο.

CAP. V. 1. Μηνὶ δ' ὕστερον ἀρχὴ τῆς παρὰ πάντων αὐτῷ τιμῆς ὁ πρὸς Ναάσσην πόλεμος, τὸν Ἀμμανιτῶν βασιλεία. Οὗτος γὰρ πολλὰ κακὰ τοὺς πέραν τοῦ Ἰορδάνου ποταμοῦ κατοικημένους τῶν Ἰουδαίων διατίθησι, μετὰ πολλοῦ καὶ μαχίμου στρατεύματος διαβ' ἑπ' αὐτούς. Καὶ τὰς πόλεις αὐτῶν εἰς δουλείαν ὑπάγεται, ἰσχυρὴ μὲν καὶ βίᾳ πρὸς τὸ παρὸν αὐτούς χειρωσάμενος, σοφίᾳ δὲ καὶ ἐπινοίᾳ, πρὸς τὸ μηδ' αὐτοῖς ἀποστάντας δυνηθῆναι τὴν ὑπ' αὐτῷ δουλείαν διαφυγεῖν, ἀσθενεῖς ποίων. Τῶν γὰρ ἢ κατὰ πίστιν ὡς αὐτὸν ἀγικίνουμένων, ἢ λαμβανομένων πολέμου νόμῳ, τοὺς δεξιούς ὀφθαλμοὺς ἐξέκοπτε. Ἐποιοεῖ δὲ τοῦθ', ὅπως, τῆς ἀριστερᾶς αὐτοῖς ὀψεως ὑπὸ τῶν θυρεῶν καλυπτομένης, ἄχρηστοι παντελῶς εἶεν. Καὶ ὁ μὲν τῶν Ἀμμανιτῶν βασιλεὺς ταῦτ' ἐργασάμενος τοὺς πέραν τοῦ Ἰορδάνου ἐπὶ τοὺς Γαλαθνοὺς λεγομένους ἐπεστράτευσεν, καὶ στρατοπεδευσάμενος πρὸς τῇ μητροπόλει τῶν πολεμίων, Ἰαβὶς δ' ἐστὶν αὕτη, πέμπει πρὸς αὐτοὺς πρέσβεις, κελεύων 321 ἢ παραδοῦναι σφᾶς αὐτοὺς ἐπὶ τῷ τοὺς δεξιούς αὐτῶν ὀφθαλμοὺς ἐξορύξαι, ἢ πολιορκῆσαι ἠπειλεῖ καὶ τὰς πόλεις αὐτῶν ἀναστήσειν, τὴν δ' αἶρεσιν ἐπ' αὐτοῖς εἶναι, ποτερόν ποτε βραχὺ τι τοῦ σώματος ἀποτεμεῖν θέλουσιν, ἢ πάντες ἀπολωλέναι. Οἱ δὲ Γαλαθνοὶ καταπλαγέντες πρὸς οὐδέτεραν μὲν ἐτόλμησαν οὐδὲν εἰπεῖν, οὔτ' εἰ παραδιδόασιν αὐτοὺς οὔτ' εἰ πολεμοῦσιν. Ἀνοχὴν δ' ἡμερῶν ἑπτὰ λαβεῖν ἠξίωσαν,

ἵνα πρεσβευσάμενοι πρὸς τοὺς ὁμοφύλους παρακαλέσωσι συμμαχεῖν αὐτοῖς, καὶ εἰ μὲν ἔλθοι βοήθεια, πολεμῶσιν, εἰ δ' ἄπορα εἴη τὰ παρ' ἐκείνων, παραδώσειν αὐτοὺς ἔφασκον ἐπὶ τῷ παθεῖν ὃ τι ἂν αὐτῷ δοκῇ.

2. Ὁ δὲ Ναάσης, καταφρονήσας τοῦ τῶν Γαλαθηνῶν πλήθους καὶ τῆς ἀποκρίσεως αὐτῶν, δίδωσιν τε αὐτοῖς τὴν ἀνοχὴν, καὶ πέμπειν πρὸς οὓς ἂν θέλωσι συμμαχοῦς ἐπιτρέπει. Πέμπαντες οὖν εὐθὺς κατὰ πόλιν τοῖς Ἰσραηλίταις διηγγέλλον τὰ παρὰ τοῦ Ναάσου, καὶ τὴν ἀμηχανίαν ἐν ἣ καθεστήκεσαν. Οἱ δ' εἰς δάκρυα καὶ λύπην ὑπὸ τῆς ἀκοῆς τῶν περὶ τοὺς Ἰαβισθηνοὺς προήχθησαν, καὶ πέρα τούτων οὐδὲν αὐτοῖς ἄλλο πράττειν συνεχώρει τὸ δέος. Γενομένων δὲ τῶν ἀγγέλων καὶ ἐν τῇ Σαούλου τοῦ βασιλέως πόλει, καὶ τοὺς κινδύνους ἐν οἷς εἶναι συνέβαινε τοὺς Ἰαβισθηνοὺς φρασάντων, ὃ μὲν λαὸς ταῦτά τοῖς πρώτοις ἔπασχεν, ὠδύρετο γὰρ τὴν συμφορὰν τὴν τῶν συγγενῶν. Ὁ δὲ Σάουλος, ἀπὸ τῶν περὶ τὴν γεωργίαν παραγινόμενος ἔργων εἰς τὴν πόλιν, ἐπιτυγχάνει κλαίουσι τοῖς αὐτοῦ πολίταις, καὶ πυνθόμενος τὴν αἰτίαν τῆς συγχύσεως καὶ κατηφείας αὐτῶν, μανθάνει τὰ παρὰ τῶν ἀγγέλων. Καὶ ἐνθους γενόμενος ἀποπέμπει μὲν τοὺς Ἰαβισθηνοὺς, ἱποσχόμενος αὐτοῖς ἥξειν βοηθὸς τῇ τρίτῃ τῶν ἡμερῶν, καὶ πρὶν ἥλιον ἀνασχεῖν κρατήσῃ τῶν πολεμίων, ἵνα καὶ νενικηκότας ἤδη καὶ τῶν φόβον ἀπηλλαγμένους ὁ ἥλιος ἐπιτείλας ἴδῃ· ὑπομεῖναι δ' ἐκέλευσέ τινας αὐτῶν, ἡγησομένους τῆς ὁδοῦ.

3. Βουλόμενος δὲ φόβῳ ζημίας τὸν λαὸν εἰς τὸν πρὸς Ἀμμωνίτας ἐπιστρέψαι πόλεμον, καὶ συνελθεῖν αὐτοὺς ὀξύτερον, ὑποτεμῶν τῶν αὐτοῦ βρωῶν τὰ νεῦρα ταῦτό διαθήσειν ἠπειλήσε τοὺς οὐκ ἀπαντῶντας, εἰ μὴ πρὸς τὸν Ἰορδάνην ὠπλισμένοι κατὰ τὴν ἐπιούσαν ἀπαντήσωσιν ἡμέραν, καὶ ἀκολουθήσωσιν αὐτῷ καὶ Σαμουήλῳ τῷ προφῆτῃ, ὅπου ποτ' ἂν αὐτοὺς

ἀγάγωσι. Τῶν δὲ δι' εὐλάβειαν τῆς κατεπηγγελμένης ζημίας εἰς τὸν ὠρισμένον καιρὸν συνελθόντων, ἐξαριθμεῖται ἐν Βαλᾷ τῇ πόλει τὸ πλῆθος. Εὗρίσκει δὲ τὸν ἀριθμὸν χωρὶς τῆς Ἰουδα φυλῆς, εἰς ἑβδομήκοντα μυριάδας συνειλεγμένους, τῆς δὲ φυλῆς ἐκείνης, ἥσαν ἑπτὰ μυριάδες. Διωβὰς δὲ τὸν Ἰορδάνην, καὶ σχοίνων δέκα δι' ὅλης τῆς νυκτὸς ἀνίσας ἄδον, φθάνει μὲν ἥλιον ἀνίσχοντα. Τριχῇ δὲ τὸ στράτευμα διελὼν, ἐπιπίπτει πανταχόθεν αἰφνιδίως οὐ προσδοκῶσι τοῖς ἐχθροῖς. Καὶ συμβαλὼν εἰς μάχην, ἄλλους τε πολλοὺς ἀποκτείνει τῶν Ἀμμανιτῶν καὶ Ναάσην τὸν βασιλέα. Τοῦτο λαμπρὸν ἐπράχθη τῷ 322 Σαούλῳ τὸ ἔργον, καὶ πρὸς πάντας αὐτὸν τοὺς Ἑβραίους διηγγείλει ἐπαινούμενον, καὶ δοξῆς ἀπολαύοντα θαυμαστῆς ἐπ' ἀνδρείᾳ. Καὶ γὰρ εἴ τινες ἦσαν οἳ πρότερον αὐτοῦ κατεφρόνουν, τότε μετέστησαν ἐπὶ τὸ τιμᾶν καὶ πάντων ἄριστον νομίζειν. Οὐ γὰρ ἤρκεσεν αὐτῷ τοὺς Ἰαβισηνοὺς σεσωκέναι μόνον, ἀλλὰ καὶ τῇ τῶν Ἀμμανιτῶν ἐπιστρατεύσας χώρα, πᾶσαν αὐτὴν καταστρέφεται, καὶ πολλὴν λαβὼν λείαν λαμπρῶς εἰς τὴν οἰκίαν ὑπέστρεψεν. Ὁ δὲ λαὸς ὑφ' ἡδονῆς τῶν Σαούλῳ κατωρθωμένων ἔχαιρε μὲν ὅτε τοιοῦτον ἐχειροτόνησε βασιλέα. Πρὸς δὲ τοὺς οὐδὲν ὀφελος αὐτὸν ἔσεσθαι τοῖς πράγμασι λέγοντας ἐβόων, 'ποῦ νῦν εἰσὶν οὗτοι, καὶ δότωσαν δίκην,' καὶ πάνθ' ὅσα φιλεῖ λέγειν ὄχλος ἐπ' εὐπραγίαις ἡρμένος πρὸς τοὺς ἐξευτελίζοντας ἑναγγος τοὺς τούτων αἰτίους. Σάουλος δὲ τούτων μὲν ἠσπάζετο τὴν εὐνοίαν καὶ τὴν περὶ αὐτὸν προθυμίαν, ὥμωσε δὲ 'μή τινα περιόψεσθαι τῶν ὁμοφύλων ἀναιρούμενον ἐπ' ἐκείνης τῆς ἡμέρας· ἄτοπον γὰρ εἶναι τὴν ὑπὸ τοῦ θεοῦ δεδομένην νίκην αἵματι φῦραι καὶ φόνῳ τῶν ἐκ ταύτου γένους ἀπλοῖς, πρέπειν δὲ μᾶλλον πρὸς ἀλλήλους εὐμενῶς διακειμένους ἑορτάζειν.'

4. Σαμουήλου δὲ φήσαντος καὶ δευτέρας δεῖν χειροτονίας Σαούλῳ τὴν βασιλείαν ἐπικυρῶσαι, συν-

λασι πάντες εἰς Γύλγαλα πόλιν, ἐκεῖ γὰρ αὐτοὺς ἐκέλευσεν ἔλθαι. Καὶ πάλιν ὁρῶντος τοῦ πλήθους ὁ προφήτης χρίει τὸν Σάουλὸν τῷ ἁγίῳ ἐλαίῳ καὶ δευτερον ἀναγορεύει βασιλέα. Καὶ οὕτως ἡ τῶν Ἑβραίων πολιτεία εἰς βασιλείαν μετέπεσεν. Ἐπὶ γὰρ Μωϋσείως καὶ τοῦ μαθητοῦ αὐτοῦ Ἰησοῦ, ὃς ἦν στρατηγὸς, ἀριστοκρατοῦμενοι διετέλουν· μετὰ δὲ τὴν ἐκείνων τελευτήν, ἔτεσι τοῖς πᾶσι δέκα καὶ πρὸς τούτοις ὀκτὼ, τὸ πλῆθος αὐτῶν ἀναρχία κατέσχε. Μετὰ ταῦτα δ' εἰς τὴν προτέραν ἐπανήλθον πολιτείαν, τῷ κατὰ πόλεμον ἀρίστῳ δόξαντι γεγενῆσθαι καὶ κατ' ἀνδρείαν περὶ τῶν ὅλων δικάζειν ἐπιτρέποντες· καὶ διὰ τοῦτο τὸν χρόνον τοῦτον τῆς πολιτείας Κριτῶν ἐκάλεσαν.

5. Ἐκκλησίαν δὲ Σαμουήλος ποιήσας ὁ προφήτης τῶν Ἑβραίων “Ἐπόμνυμαί,” φησιν, “ὕμιν τὸν μέγιστον θεὸν, ὃς τοὺς ἀδελφούς τοὺς ἀγαθοὺς ἐκείνους, λέγω δὴ Μωϋσῆν καὶ Ἀαρῶνα, παρήγαγεν εἰς τὸν βίον, καὶ τοὺς πατέρας ἡμῶν ἐξήρπασεν Αἰγυπτίων, καὶ τῆς ὑπ' αὐτοῖς δουλείας, μηδὲν μὴτ' αἰδοῖ χαριζομένους, μὴδ' ὑποστείλαμένους φόβῳ, μὴτε ἄλλῳ τινὶ πάθει παραχωρήσαντας εἰπεῖν, εἰ τί μοι πέπρακται σκαιὸν καὶ ἄδικον, ἢ κέρδους ἕνεκα ἢ πλεονεξίας ἢ χάριτος τῆς πρὸς ἄλλους· ἐλέγξαι δὲ εἰ μόσχον ἢ πρόβατον ἢ τοιοῦτόν τι προσηκάμην, ἢ πρὸς τροφὴν ἀνεμέσσητον δοκεῖ λαμβάνειν, ἢ εἰ τινος ὑποζυγίου εἰς ἐμὴν ἀποσπάσας χρεῖαν ἐλύπησα, τούτων ἓν τι κατεπιεῖν παρόντος ὑμῶν τοῦ βασιλέως.” Οἱ 323 δὲ ἀνέκραγον, “Μηδὲν τούτων ὑπ' αὐτοῦ γεγονέναι, προστῆναι δὲ ὁσίως αὐτὸν καὶ δικαίως τοῦ ἔθνους.”

6. Σαμουήλος δὲ ταύτης ἕξ ἀπάντων τῆς μαρτυρίας αὐτῷ γενομένης “Ἐπεὶ δεδώκατέ μοι,” φησιν, “τὸ μηδὲν ἄτοπον εἶθ' ὑμᾶς περὶ ἐμοῦ δύνασθαι λέγειν, φέρε νῦν μετὰ παρόρησίας ἀκούσατε λέγοντος, ὅτι μεγάλα ἡσεβήσατε εἰς τὸν θεὸν αἰτησάμενοι βασιλέα. Διαμνημονεύειν δὲ ὑμᾶς προσῆκεν, ὅτι σὺν ἐβδομήκοντα μόνοις ἐκ τοῦ γένους ἡμῶν ὁ πάππος Ἰακώβος

διὰ λιμὸν εἰς Αἴγυπτον ἦλθε. Καὶ ἐκεῖ πολλῶν μυριάδων ἐπιτεκνωθεισῶν, ὥς εἰς δουλείας καὶ χαλεπὰς ὑβρεῖς ἤγαγον οἱ Αἰγύπτιοι, ὁ θεὸς εὐξαμένων τῶν πατέρων χωρὶς βασιλέως παρέσχεν αὐτοῖς ῥύσασθαι τῆς ἀνάγκης τὸ πλῆθος, Μωϋσῆν αὐτοῖς καὶ Ἀαρῶνα πέμψας ἀδελφούς, οἱ ἤγαγον ὑμᾶς εἰς τήνδε τὴν γῆν, ἣν νῦν ἔχετε. Καὶ τούτων ἀπολαύσαντες ἐκ τοῦ θεοῦ, προδεδώκατε τὴν θρησκείαν καὶ τὴν εὐσέβειαν. Οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ τοῖς πολεμίοις ὑποχειρίους γεγεννημένους ἠλευθέρωσε, πρῶτον μὲν Ἀσσυρίων καὶ τῆς ἐκείνων ἰσχύος ὑπερέτερους ἀπεργυσάμενος, ἔπειτα Ἀμμωνιτῶν κρατῆσαι παρασχὼν καὶ Μωαβιτῶν, καὶ τελευταῖον Παλαιστίνων. Καὶ ταῦτα οὐ βασιλέως ἡγουμένου διεπράξασθε, ἀλλ' Ἰεφθοῦ καὶ Γεδεῶνος στρατηγούντων. Τίς οὖν ἔσχεν ὑμᾶς ἄνοια, φυγεῖν μὲν τὸν θεὸν ὑπὸ βασιλέα δὲ εἶναι θέλειν; Ἀλλ' ἐγὼ μὲν ἀπέδειξα τοῦτον ὃν αὐτὸς ἐπελέξατο, ἵνα μέντοι γε φανερόν ὑμῖν ποιήσω τὸν θεὸν ὀργιζόμενον καὶ δυσχεραίνοντα τῇ τῆς βασιλείας ὑμῶν αἰρέσει, δηλώσαι τοῦθ' ὑμῖν τὸν θεὸν παρασκευάσω διὰ σημείων ἐναργῶς. Ὁ γὰρ οὐδέπω πρότερον εἶδεν ὑμῶν οὐδεὶς ἐνταῦθα γεγεννημένον, θέρους ἀκμῇ χειμῶνα, αἰτησάμενος τὸν θεὸν παρέξω τοῦτο νῦν ὑμῖν ἐπιγνῶναι." Καὶ ταῦτ' εἰπόντος πρὸς τὸ πλῆθος τοῦ Σαμουήλου, βρονταῖς σημαίνει τὸ θεῖον καὶ ἀστραπαῖς καὶ χαλαζης καταφορᾷ τὴν τοῦ προφήτου περὶ πάντων ἀλήθειαν, ὡς τεθαμβηκότας αὐτοὺς καὶ περιδεεῖς γενομένους ἀμαρτεῖν τε ὁμολογεῖν καὶ κατ' ἄγνοιαν εἰς τοῦτο προπεσεῖν, καὶ ἱκετεύειν τὸν προφήτην ὡς πατέρα χρηστὸν καὶ ἐπιεικῆ τὸν θεὸν αὐτοῖς εὐμενῇ καταστήσαι, καὶ ταύτην ἀφεῖναι τὴν ἀμαρτίαν, ἣν πρὸς οἷς ἐξύβρισαν ἄλλοις καὶ παρενόμησαν προσεξειργάσαντο. Ὁ δὲ ὑπισχνεῖται καὶ παρακαλέσειεν τὸν θεὸν συγγνῶναι περὶ τούτων αὐτοῖς καὶ πείσειν. Συνεβούλευε μέντοι δικαίους εἶναι καὶ ἀγαθοὺς, καὶ μνημονεύειν αἰὲ τῶν διὰ τὴν παράβασιν τῆς ἀρετῆς αὐ-

τοῖς κακῶν συμπεσόντων, καὶ τῶν σημείων τοῦ Θεοῦ καὶ τῆς Μοϋσείως τομοθεσίας, εἰ σωτηρίας αὐτοῖς καὶ τῆς μετὰ τοῦ βασιλείως εὐδαιμονίας ἐστὶν ἐπιθυμία. 'Εἰ δὲ τούτων ἀμελήσουσιν, ἔλεγεν, ἤξειν αὐτοῖς τε καὶ τῷ βασιλεῖ μεγάλην ἐκ Θεοῦ πληγὴν.' Καὶ ὁ Σαμουήλ μὲν ταῦτα τοῖς Ἑβραίοις προφητεύσας, ἀπέλυσεν αὐτοὺς ἐπὶ τὰ οἰκεία, βεβαιώσας ἐκ δευτέρου τῷ Σαούλ τὴν βασιλείαν.

324 CAP. VI. 1. Οὗτος δ' ἐπιλέξας ἐκ τοῦ πλήθους ὡς περὶ τριςχιλίους, τοὺς μὲν διςχιλίους ὥστε σωματοφυλακεῖν αὐτὸν λαβὼν, αὐτὸς διέτριβεν ἐν πόλει Βεθθόλοις. Ἰονάθῃ δὲ τῷ παιδὶ τοὺς λοιποὺς δούς ὥστε σωματοφυλακεῖν αὐτὸν, εἰς Γαβᾶς ἔπεμψεν. Ὁ δὲ ἐπολιόρκει τι φρούριον τῶν Παλαιστίνων οὐ πόρῳ Γαλγάλων. Οἱ γὰρ τῆς Γαβᾶς Παλαιστῖνοι καταστρεφόμενοι τοὺς Ἰουδαίους, τὰ τε ὄπλα αὐτοὺς ἀφηροῦντο, καὶ τοὺς ὀχυρωτάτους τῆς χώρας τόπους φρουραῖς κατελαμβάνοντο, καὶ σιδηροφορεῖν ἢ χρησθαι τε καθάπαξ ἀπηγόρευον σιδήρῳ. Καὶ διὰ ταύτην τὴν ἀπόρρησιν οἱ γεωργοὶ, εἶποτε δεήσοι αὐτοὺς ἐπισκευάσαι τι τῶν ἐργαλείων, ἢ ὕννιν ἢ μακέλλην ἢ ἄλλο τι τῶν εἰς γεωργίαν χρησίμων, φοιτῶντες εἰς τοὺς Παλαιστίνους ταῦτ' ἔπραττον. Ὡς δὲ ἠκούσθη τοῖς Παλαιστίνοις ἡ τῆς φρουρᾶς ἀναίρεσις, ἀγανακτήσαντες καὶ δεινὴν ὕβριν τὴν καταφρόνησιν ἡγήσάμενοι στρατεύουσιν ἐπὶ τοὺς Ἰουδαίους, πεζῶν μὲν τριάκοντα μυριάσιν, ἄρμασι δὲ τριςμυρίοις, ἵππων δ' ἑξακισχιλίαν ἐπήγοντο, καὶ στρατοπεδεύονται πρὸς πόλει Μαχμᾶ. Τοῦτο Σάουλος ὁ τῶν Ἑβραίων βασιλεὺς μαθὼν εἰς Γαλγάλα καταβαίνει πόλιν, καὶ διὰ πάσης κηρύσσει τῆς χώρας ἐπ' ἐλευθερίᾳ καλῶν τὸν λαὸν ἐπὶ τὸν πόλεμον τὸν πρὸς Παλαιστίνους, τὴν δύναμιν ἐκφαυλίζων αὐτῶν, καὶ διασύρων ὡς οὐκ ἀξιόλογον, οὐδ' ὥστε φοβεῖσθαι διακινδυνεύειν πρὸς αὐτούς. Κατανοήσαντες δὲ τὸ πλῆθος τῶν Παλαι-

στίνων οἱ τοῦ Σαούλου, κατεπλάγησαν, καὶ οἱ μὲν εἰς τὰ σπήλαια καὶ τοὺς ὑπονόμους ἔκρυψαν αὐτοὺς, οἱ πλείους δὲ εἰς τὴν πέραν τοῦ Ἰορδάνου γῆν ἔφυγον, αὕτη δ' ἦν Γάδου καὶ Ρουβήλου.

2. Περὶ τῆς Σάουλος πρὸς τὸν προφήτην, ἐκάλει πρὸς αὐτὸν συνδιασκεψόμενον περὶ τοῦ πολέμου καὶ τῶν πραγμάτων. Ὁ δὲ περιμένειν αὐτὸν ἐκέλευσεν αὐτόθι, καὶ παρασκευάζειν θύματα· ‘μετὰ γὰρ ἡμέρας ἑπτὰ πρὸς αὐτὸν ἦξειν, ὅπως θύσωσι τῇ ἐβδόμῃ τῶν ἡμερῶν, ἕπειθ' οὕτως συμβάλωσι τοῖς πολεμίοις.’ Καὶ περιμένει μὲν ὡς ὁ προφήτης ἐπέστειλεν, οὐκ ἔτι μέντοι γε διατηρεῖ τὴν ἐντολήν. 325 Ἀλλ' ὡς ἑώρα βραδύνοντα μὲν τὸν προφήτην, αὐτὸν δὲ ὑπὸ τῶν στρατιωτῶν καταλειπόμενον, λαβὼν τὰ θύματα προσήγαγεν. Ἐπεὶ δὲ τὸν Σαμούηλον ἤκουσε προσιώντα, ὑπαντήσόμενος ἐξῆλθεν. Ὁ δ' οὐκ ὀρθῶς αὐτὸν ἔφη πεποιηκέναι, παρακούσαντα ὧν ἐπέστειλεν αὐτὸς, καὶ φθάσαντα τὴν παρουσίαν, ἣν κατὰ βούλησιν γινομένην τοῦ θεοῦ, τὰς εὐχὰς καὶ τὰς θυσίας τὰς ὑπὲρ τοῦ πλήθους προλαβὼν, κακῶς ἰερούργησεν καὶ προπετὴς γινόμενος. Ἀπολογουμένων δὲ τοῦ Σαούλου, καὶ περιμεῖναι μὲν τὰς ἡμέρας ὡς ὥρισε λέγοντος, ὑπὸ δὲ ἀνάγκης καὶ ἀναχωρήσεως τῶν αὐτοῦ στρατιωτῶν διὰ φόβον στρατοπεδείας τῶν ἐχθρῶν ἐν Μαχμᾷ, καὶ ἀκοῆς τῆς πρὸς αὐτὸν εἰς Γάλαλα καταβάσεως, ἐπειχθῆναι πρὸς τὴν θυσίαν. Ὑπολαβὼν ὁ Σαμούηλος “Ἀλλὰ σὺ,” φησὶν, “εἰ δὲ καιὸς ἦσθα καὶ μὴ παρήκουσας ἐμοῦ, μηδ' ὧν ὑπέθετό μοι περὶ τῶν παρόντων ὁ θεὸς ὠλεώρησας, ταχύτερος ἢ συνέφερε τοῖς πράγμασι γεγὼνός, σοὶ τ' αὐτῷ πλείστον ἂν βασιλεῦσαι χρόνον ἐξεγένετο, καὶ τοῖς σοῖς ἐκγόνοις.” Καὶ Σαμούηλος μὲν ἀχθόμενος ἐπὶ τοῖς γεγενημένοις ἀνεχώρησε παρ' αὐτὸν, Σάουλος δὲ εἰς Γαβαὼν πόλιν, ἔχων ἑξακοσίους μεθ' αὐτοῦ μόνον, ἦκε σὺν Ἰωνάθῃ τῷ παιδί. Τούτων δὲ οἱ πλείους οὐκ εἶχον ὄπλα, τῆς χώρας σπανιζούσης

σιδήρου καὶ τῶν ὄπλα χαλκεύειν δυναμένων· οὐ γὰρ εἶων οἱ Παλαιστῖνοι ταῦτα εἶναι, καθὰ καὶ μικρὸν ἔμπροσθεν δεδηλώκαμεν. Διελόντες δὲ εἰς τρία μέρη τὴν στρατιάν οἱ Παλαιστῖνοι, καὶ κατὰ τοσαύτας ὁδοὺς ἐπερχόμενοι, τὴν τῶν Ἑβραίων χώραν ἐπόρ-
θουν, βλέπόντων τε Σαούλου τοῦ βασιλέως αὐτῶν καὶ τοῦ παιδὸς Ἰωνάθου, ἀμύναι τε τῇ γῇ, μετ' ἑξακο-
σίων γὰρ μόνον ἦσαν, οὐ δυναμένων. Καθεξόμενοι δ' αὐτός τε καὶ ὁ παῖς αὐτοῦ, καὶ ὁ ἀρχιερεὺς Ἀχίας ἀπόγονος ὦν Ἡλεί τοῦ ἀρχιερέως, ἐπὶ βουνοῦ ὑψη-
λοῦ, καὶ τὴν γῆν λεηλατουμένην ὁρῶντες, ἐν ἀγωνίᾳ δεινῇ καθεστήκεισαν. Συντίθεται δὲ ὁ Σαούλου παῖς τῷ ὀπλοφόρῳ, κρούφα πορευθέντων αὐτῶν εἰς τὴν τῶν πολεμίων παρεμβολήν ἐκδραμεῖν, καὶ ταραχὴν ἐμποιῆ-
σαι καὶ θόρυβον αὐτοῖς. Τοῦ δὲ ὀπλοφόρου προθύμως ἐφέπεσθαι φήσαντος ὅποι ποτ' ἂν ἡγῆται, καὶ ἂν ἀπο-
θανεῖν δέῃ, προσλαβὼν τὴν τοῦ νεανίσκου συνεργίαν, καὶ καταβάς ἀπὸ τοῦ βουνοῦ, πρὸς τοὺς πολεμίους ἐπορεύετο. Ἦν δὲ τὸ τῶν πολεμίων στρατόπεδον ἐπὶ κρημνῷ, τρισὶν ἄκραις, εἰς λεπτόν. ἀπηκονημέναις μῆκος, πέτρας ἐν κύκλῳ περιστεφανούσης, ὥσπερ προβόλοις τὰς ἐπιχειρήσεις ἀπομαχόμενον. Ἐνθεν συνέβαιων ἡμελῆσθαι τὰς φυλακὰς τοῦ στρατοπέδου, διὰ τὸ φύσει περιεῖναι τῷ χωρίῳ τὴν ἀσφάλειαν, καὶ πάντῃ νομίζειν ἀμήχανον εἶναι κατ' ἐκείνας οὐκ ἀναβῆναι μόνον, ἀλλὰ καὶ προσελθεῖν. Ὡς οὖν ἦκον
326 εἰς τὴν παρεμβολήν, ὁ Ἰωνάθης παρεθάρρυνε τὸν ὀπλοφόρον, καὶ 'προσβάλωμεν τοῖς πολεμίοις' ἔλεγε· καὶ ἐὰν μὲν ἀναβῆναι κελεύσωσιν ἡμᾶς πρὸς αὐτοὺς ἰδόντες, σημεῖον τοῦτο νίκης ὑπολάβανε, ἐὰν δὲ φθέγξωνται μηδέν, ὥς οὐ καλοῦντες ἡμᾶς, ὑποστρέ-
ψωμεν.' Προσιόντων δ' αὐτῶν τῷ στρατοπέδῳ τῶν πολεμίων, ὑποφαινούσης ἤδη τῆς ἡμέρας, ἰδόντες οἱ Παλαιστῖνοι πρὸς ἀλλήλους ἔλεγον, ἐκ τῶν ὑπονόμων καὶ τῶν σπηλαίων προῖέναι τοὺς Ἑβραίους. Καὶ πρὸς Ἰωνάθην καὶ τὸν ὀπλοφόρον αὐτοῦ, 'δεῖτ', ἔφασαν,

ἀνέλθετε πρὸς ἡμᾶς ἵνα ὑμᾶς τιμωρησώμεθα τῶν τε-
τολμημένων ἀξίως.' Ἀσπασάμενος δὲ τὴν φωνὴν ὁ
τοῦ Σαούλου παῖς, ὡς νίκην αὐτῷ σημαίνουσιν, παρ-
αυτικά μὲν ἀνεχώρησεν ἐξ οὐπερ ὤφθησαν τόπου τοῖς
πολεμίοις, παραμειψάμενος δὲ τοῦτον ἐπὶ τὴν πέτρην
ἤκεν, ἔρημον οὖσαν τῶν φυλαττόντων διὰ τὴν ὀχυ-
ρότητα. Καὶ ἐκεῖθεν ἀνερπύσαντες μετὰ πολλῆς τα-
λαιπωρίας ἐβιάσαντο τὴν τοῦ χωρίου φύσιν ὡς ἀν-
ελθεῖν ἐπὶ τοὺς πολεμίους, ἐπιπεσόντες δ' αὐτοῖς κοι-
μωμένοις, ἀποκτείνουσι μὲν ὡς εἴκοσι. Ταραχῆς δὲ
καὶ ἐκπλήξεως αὐτοὺς ἐγέμισαν, ὡς τινὰς μὲν φυγεῖν
τὰς πανοπλίας ἀπορρίψαντας, οἱ δὲ πολλοὶ μὴ γνω-
ρίζοντες ἑαυτοὺς, διὰ τὸ πολλῶν ἐθνῶν εἶναι, πολε-
μίους ὑπονοοῦντες ἀλλήλους — καὶ γὰρ εἴκαζον ἀνα-
βῆναι πρὸς αὐτοὺς τῶν Ἑβραίων οὐχὶ τοὺς δύο μό-
νους — εἰς μάχην ἐτράποντο. Καὶ οἱ μὲν αὐτῶν
ἀπέθνησκον κτεινόμενοι, τινὲς δὲ φεύγοντες κατὰ τῶν
πετρῶν ὠθοῦμενοι κατεκρημνίζοντο.

3. Τῶν δὲ τοῦ Σαούλου κατασκόπων ἑτεταρά-
χθαι τὸ στρατόπεδον τῶν Παλαιστίνων φρασάντων τῷ
βασιλεῖ, Σάουλος ἠρώτα, μή τις εἴη τῶν αὐτοῦ κε-
χωρισμένος. Ἀκούσας δὲ τὸν υἱὸν καὶ σὺν αὐτῷ τὸν
ὀπλοφόρον ἀπειναι, κελεύει τὸν ἀρχιερέα, λαβόντα τὴν
ἀρχιερατικὴν στολὴν, προφητεύειν αὐτῷ περὶ τῶν
μελλόντων. Τοῦ δὲ νίκην ἔσεσθαι καὶ κράτος κατὰ
τῶν πολεμίων φράσαντος, ἐπεξέρχεται τοῖς Παλαι-
στίνοις, καὶ τεταραγμένοις προσβάλλει καὶ φονεύουσιν
ἀλλήλους. Προςρέουσι δ' αὐτῷ καὶ οἱ πρότερον εἰς
τε τοὺς ὑπονόμους καὶ εἰς τὰ σπήλαια συμφυγόντες,
ἀκούσαντες ὅτι νικᾷ Σάουλος. Γενομένων δὲ ὡς μυ-
ρίων ἤδη τῶν Ἑβραίων, διώκει τοὺς πολεμίους κατὰ
πᾶσαν ἐσκορπισμένους τὴν χώραν. Εἴτε δὲ ὑπὸ τῆς
ἐπὶ τῇ νίκῃ χαρᾶς οὕτω παραλόγως γενομένη, —
συμβαίνει γὰρ μὴ κρατεῖν τοῦ λογισμοῦ τοὺς οὕτως
εὐτυχήσαντας, — εἶθ' ὑπὸ ἀγνοίας εἰς δεινὸν προς-
πίπτει καὶ πολλὴν ἔχον κατὰμεμψιν ἔργον. Βουλό-

μενος γὰρ αὐτῷ τε τιμωρῆσαι, καὶ δίκην ἀπολαβεῖν παρὰ τῶν Παλαιστίνων, ἐπαρᾶται τοῖς Ἑβραίοις, ἵνα εἴ τις ἀποσχόμενος τοῦ φονεῦν τοὺς ἐχθροὺς φάγοι, καὶ μὴ μέχρως οὐ νύξ ἐπελθοῦσα τῆς ἀναιρέσεως καὶ τῆς διώξεως αὐτοὺς παύσῃ τῶν πολεμίων, αὗτος ἐπάρατος ἦ. Τοῦ δὲ Σαούλου τοῦτο φήσαντος, ἐπεὶ κατὰ τινα δρυμῶνα ἐγένοντο βαθὺν καὶ μελισσῶν γέμοντα, τῆς Ἐφραΐμου κληρουχίας, ὁ τοῦ Σαούλου παῖς, οὐκ ἐπακηκῶς τῆς τοῦ πατρὸς ἀρᾶς, 327 οὐδὲ τῆς ἐπ' αὐτῇ τοῦ πλήθους ὁμολογίας, ἀποθλίψας τι κηρίον τοῦ μέλιτος ἤσθιε. Μεταξὺ δὲ γνούς, ὅτι μετὰ θεινῆς ἀρᾶς ὁ πατὴρ ἀπέειπεν γεύσασθαι τινα πρὸ ἡλίου δυσμῶν, ἐσθίων μὲν ἐπαύσατο. Ἐφῃ δὲ οὐκ ὀρθῶς τοῦτο κωλύσαι τὸν πατέρα, μετὰ μέζονος γὰρ ἰσχύος ἂν καὶ προθυμίας διώκοντας, εἰ τροφῆς μετελάμβανον, πολλοῦ πλείονας καὶ λαβεῖν τῶν ἐχθρῶν καὶ φονεῦσαι.

4. Πολλὰς δ' οὖν κατακόψαντες μυριάδας τῶν Παλαιστίνων, δέλτης ὀψίας ἐπὶ διαρπαγὴν τοῦ στρατοπέδου τῶν Παλαιστίνων τρέπονται, καὶ λείαν πολλὴν καὶ βοσκήματα λαβόντες κατασφάζουσι, καὶ ταῦτ' ἐν αἵματι κατήσθιον. Ἀπαγγέλλεται δὲ τῷ βασιλεῖ ὑπὸ τῶν γραμματέων, ὅτι τὸ πλήθος εἰς τὸν θεὸν ἐξαμαρτάνει θῦσαν, καὶ πρὶν ἢ τὸ αἷμα καλῶς ἀποπλῦναι καὶ τὰς σάρκας ποιῆσαι καθαρὰς ἐσθίων. Καὶ ὁ Σάουλος κελεύει κυλισθῆναι λίθον μέγαν εἰς μέσον, καὶ κηρύσσει θύειν ἐπ' αὐτοῦ τὸν ὄχλον τὰ ἱερεῖα, καὶ τὰ κρέα μὴ σὺν τῷ αἵματι δαίνυσθαι, τοῦτο γὰρ οὐκ εἶναι τῷ θεῷ κεχαρισμένον. Τοῦτο δὲ πάντων κατὰ τῆς πρόσταξιν τοῦ βασιλέως ποιησάντων, ἵστησιν ἐκεῖ βωμὸν ὁ Σάουλος, καὶ ὠλοκαύτωσεν ἐκεῖ ἐπ' αὐτοῦ τῷ θεῷ. Τοῦτον πρῶτον βωμὸν κατεσκεύασεν.

5. Ἄγειν δ' εὐθὺς ἐπὶ τὴν παρεμβολὴν τῶν πολεμίων, ἐπὶ τὴν διαρπαγὴν τῶν ἐν αὐτῇ, βουλόμενος πρὶν ἡμέρας, καὶ τῶν στρατιωτῶν οὐκ ὀκνοῦντων ἔπεσθαι, πολλὴν δ' εἰς ἃ προστάττει προθυμίαν

ἐνδεικνυμένων, καλέσας ὁ βασιλεὺς Ἀχίτωβον τὸν ἀρχιερέα, ἐκέλευσεν αὐτὸν γινῶναι, εἰ δίδωσιν ὁ θεὸς αὐτοῖς, καὶ συγχωρεῖ βαδίσασιν ἐπὶ τὸ στρατόπεδον τῶν ἐχθρῶν διαφθεῖραι τοὺς ἐν αὐτῷ τυγχάνοντας. Εἰπόντος δὲ τοῦ ἱερέως, μὴ ἀποκρίνεσθαι τὸν θεόν “Ἀλλ’ οὐ δίχα αἰτίας,” εἶπεν ὁ Σάουλος, “πυνθανομένοις ἡμῖν φωνὴν οὐ δίδωσιν ὁ θεός, ὃς πρότερον αὐτὸς προεμήνυσε πάντα, καὶ μὴδ’ ἐπερωτῶσιν ἐφθανε λέγων. Ἀλλ’ ἔστι τι λανθάνον ἐξ ἡμῶν ἀμαρτημᾶ πρὸς αὐτὸν αἴτιον τῆς σιωπῆς. Καὶ ὁμνυμί γε τοῦτον αὐτὸν ἢ μὴν κἂν ὁ παῖς ὁ ἕμδς Ἰωνάθης ἢ τὸ ἀμάρτημα τοῦτο ἐργασάμενος, ἀποκτείνειν αὐτὸν, καὶ τὸν θεὸν οὕτως ἰλάσασθαι, ὥς ἂν εἰ καὶ παρ’ ἄλλοτρίου, καὶ μὴδὲν ἕμοι προσήκοντος, τὴν ὑπὲρ αὐτοῦ δίκην ἀπελάμβανον.” Τοῦ δὲ πλῆθους τοῦτο ποιεῖν ἐπιβοήσαντος, παραχρῆμα πάντας ἴστησιν εἰς ἓνα τόπον. Ἰσταται δὲ καὶ αὐτὸς σὺν τῷ παιδί κατ’ ἄλλο μέρος, καὶ κλήρω τὸν ἡμαρτηκότα μαθεῖν ἐπιζητεῖ. Καὶ λαγχάνει δοκεῖν αὐτὸς εἶναι Ἰωνάθης. Ἐπερωτῶμενος δὲ ὑπὸ τοῦ πατρὸς τί πεποίηκε καὶ πεπλημμέληκε, καὶ τί περὶ τὸν βίον οὐκ ὀρθῶς οὐδὲ ὁσίως αὐτῷ διαπραξαμένῳ συνέγνωκε, “πάτερ, εἶπεν, ἄλλο μὲν οὐδὲν, ὅτι δ’ ἐχθρὸς ἀγνοῶν τὴν ἀρὰν αὐτοῦ καὶ τὸν ὅρκον, μεταξὺ διώκων τοὺς πολεμίους ἐγεύσατο κηρίου.” Σάουλος δ’ ἀποκτείνειν αὐτὸν ὁμνυσι, καὶ τῆς γενέσεως καὶ τῆς φύσεως τῶν φίλων προτιμήσας τὸν ὅρκον. Ὁ δ’ οὐ καταπλήττεται τὴν ἀπειλὴν τοῦ θανάτου, παραστησάμενος δὲ εὐγενῶς καὶ μεγαλοφρόνως, “Οὐδ’ ἐγὼ σε,” φησὶν, “ἵκετεύσω φείσασθαι μου, πάτερ. Ἥδιστος δὲ μοι 328 ὁ θάνατος, ὑπὲρ τε τῆς σῆς εὐσεβείας γινόμενος καὶ ἐπὶ νίκη λαμπρᾷ. Μέγιστον γὰρ παραμύθιον τὸ καταλιπεῖν Ἑβραίους Παλαιστίνων κεκρατηκότας.” Ἐπὶ τούτοις ὁ λαὸς πᾶς ἤλγησε καὶ συνέπαθεν, ὥμοσέ τε μὴ περιόψεσθαι τὸν αἴτιον τῆς νίκης Ἰωνάθην ἀποθανοῦντα. Καὶ τὸν μὲν οὕτως ἐξαρχπάζουσι τῆς τοῦ

πατρὸς ἀρᾶς, αὐτοὶ δὲ εὐχὰς ὑπὲρ τοῦ νεανίσκου ποιοῦνται τῷ θεῷ, ὥστ' αὐτὸν ἀπολῦσαι τοῦ ἀμαρτήματος.

6. Καὶ ὁ Σάουλος εἰς τὴν ἑαυτοῦ πόλιν ὑπέστρεψε, διαφθείρας ὥσεί μυριάδας ἔξ τῶν πολεμίων. Βασιλεύει δὲ εὐτυχῶς, καὶ τὰ πλησιόχωρα τῶν ἐθνῶν πολεμήσας, χειροῦται τό τε Ἀμμανιτῶν καὶ Μωαβιτῶν, καὶ Παλαιστίνους, Ἰδουμαίους, Ἀμαληκίτας τε καὶ τὸν βασιλέα τῆς Σωβᾶς. Ἦσαν δὲ παῖδες αὐτῷ τρεῖς μὲν ἄρῳρες Ἰωνάθης καὶ Ἰησοῦς καὶ Μέλχισος, θυγατέρες δὲ Μερόβη καὶ Μιχάλα. Στρατηγὸν δὲ εἶχε τὸν τοῦ θεοῦ παῖδα Ἀβήναρον, Νῆρος δ' ἐκείνος ἐκαλεῖτο. Νῆρος δὲ καὶ Κίσης ὁ Σαούλου πατὴρ ἀδελφοὶ ἦσαν, υἱοὶ δὲ Ἀβιήλου. Ἦν δὲ καὶ πλῆθος ἀρμάτων Σαούλω καὶ ἱππέων, οὓς δ' ἂν πολεμήσειε, νικῆσας ἀπηλλάσσετο. Καὶ τοὺς Ἑβραίους εἰς εὐπραγίας καὶ μέγεθος εὐδαιμονίας προηγάγετο, καὶ τῶν ἄλλων ἀπέδειξεν ἐθνῶν δυνατωτάτους. Τῶν δὲ νέων τοὺς δὲ καὶ μέγεθει καὶ κάλλει διαφέροντας φύλακας τοῦ σώματος ἐποιεῖτο.

CAP. VII. 1. Σαμούηλος δὲ παραγενόμενος πρὸς τὸν Σάουλον, 'πεμφθῆναι πρὸς αὐτὸν ἔφασκεν ὑπὸ τοῦ θεοῦ, ὅπως αὐτὸν ὑπομνήσῃ, ὅτι βασιλέα προκρίνας αὐτὸν ἀπάντων ὁ θεὸς ἀπέδειξε, καὶ διὰ τοῦτο πείθεσθαι καὶ καθήκοον αὐτῷ γενέσθαι, ὡς αὐτοῦ μὲν ἔχοντος τὴν τῶν ἐθνῶν ἡγεμονίαν, τοῦ δὲ θεοῦ καὶ τὴν κατ' ἐκείνου καὶ τῶν ὅλων πραγμάτων. Λέγειν τοίνυν ἔφασκε τὸν θεόν, ἐπεὶ πολλὰ κακὰ τοὺς Ἑβραίους Ἀμαληκίται διέθηκαν κατὰ τὴν ἔρημον, ὅτε ἐξελθόντες ἀπ' Αἰγύπτου εἰς τὴν νῦν ὑπάρχουσαν αὐτοῖς ἐστέλλοντο χοῖραν, κελύω πόλεμον τιμωρησάμενον τοὺς Ἀμαληκίτας, καὶ κρατήσαντα, μηδὲνα αὐτῶν ὑπολιπεῖν, ἀλλὰ πάσης διελθεῖν ἡλικίας, ἀρξαμένους ἀπὸ γυναικῶν κτείνειν καὶ νηπίων, καὶ τοιαύτην ὑπὲρ ὧν τοὺς προγόνους ἡμῶν εἰργάσαντο τιμωρίαν ἀπο-

λαβεῖν, φείσασθαι δὲ μήθ' ὑποζυγίων μήτε τῶν ἄλλων βοσκημάτων εἰς ὠφέλειαν καὶ κτήσιν ἰδίαν, ἅπαντα δ' ἀναθεῖναι τῷ θεῷ, καὶ τὸ Ἀμαλήκου ὄνομα ταῖς Μωϋσείως κατακολουθήσαντα ἐντολαῖς ἐξαλείψαι.

2. Ὁμολόγει δὲ ποιήσῃν Σάουλος τὰ πρὸς- 329
τασσόμενα, τὴν δὲ πειθαρχίαν τὴν πρὸς τὸν θεὸν οὐκ ἐν τῷ ποιήσασθαι τὴν πρὸς τοῖς Ἀμαληκίτας στρατιὰν λογιζόμενος εἶναι μόνον, ἀλλὰ καὶ τὴν ἐτοιμότητα καὶ τὸ τάχος ἀναβολῆς οὐ προσοίσης ἐτι μᾶλλον ἐμφανίζει. Ἀθροίζει τε πᾶσαν τὴν δύναμιν, καὶ ταύτην ἐξαριθμήσας ἐν Γαλγάλοις, εὗρίσκει τῶν Ἰσραηλιτῶν ἔξω τῆς Ἰούδα φυλῆς περὶ τεσσαράκοντα μυριάδας, ἥδε γὰρ ἡ φυλὴ καθ' αὐτὴν ἐστὶ στρατιώται τρισμύριοι. Σάουλος δὲ ἐμβαλὼν εἰς τὴν τῶν Ἀμαληκιτῶν χώραν ἐνέδρας πολλὰς καὶ λόχους ἐπὶ τὸν χεῖμαρρόν τιθήσιν, ὡς μὴ μόνον ἐκ τοῦ φανεροῦ μαχομένους αὐτοὺς κακῶς ποιεῖν, ἀλλὰ καὶ μὴ προσδοκῶσι κατὰ τὰς ὁδοὺς ἐπιπίπτειν, καὶ κυκλούμενους ἀνααιρεῖν. Καὶ δὴ συμβαλὼν αὐτοῖς εἰς μάχην, τρέπεται τοὺς πολεμίους, καὶ διασθίρει πάντας, φεύγουσιν ἐπακολουθῶν. Ὡς δ' ἐκείνο τὸ ἔργον αὐτῷ κατὰ τὴν τοῦ θεοῦ προφητείαν ἐχώρησε, ταῖς πόλεσι τῶν Ἀμαληκιτῶν προσέβαλε, καὶ τὰς μὲν μηχανήμασι, τὰς δὲ ὀρύγμασιν ὑπονόμοις καὶ τείχεσιν ἔξωθεν ἀντωκοδομημένοις, τὰς δὲ λιμῷ καὶ δίψει, τὰς δ' ἄλλοις τρόποις ἐκπολιορκήσας καὶ λαβὼν κατὰ κράτος, ἐπὶ σφαγὴν γυναικῶν καὶ νηπίων ἐχώρησεν, οὐδὲν ὥμὸν οὐδ' ἀνθρωπίνης σκληρότερον διαπράσσεσθαι φήσεως ἠγοούμενος, πρῶτον μὲν πολεμίους ταῦτα δρῶν, ἔπειτα προστάγματι θεοῦ, ᾧ τὸ μὴ πειθεσθαι κίνδυνον ἔφερε. Λαμβάνει δὲ καὶ τὸν βασιλέα τῶν ἐχθρῶν Ἀγαγον αἰχμάλωτον, οὗ θανμάσας τὸ κάλλος καὶ τὸ μέγεθος τοῦ σώματος σωτηρίας ἄξιον ἔκριεν, οὐκ ἐτι τοῦτο ποιῶν κατὰ βούλησιν τοῦ θεοῦ, πάθει δὲ νικώμενος ἰδίῳ, καὶ χαριζόμενος ἀκαίρως περὶ ὧν οὐκ εἶχεν ἀκίνδυνον ἐξουσίαν οἴκτω. Ὁ γὰρ

θεὸς οὕτως ἐμίσησε τὸ τῶν Ἀμαληκитῶν ἔθνος, ὡς μηδὲ νηπίων φείσασθαι κελεύσαι, πρὸς ἃ μᾶλλον ἔλεος γίνεσθαι πέφυκε· Σάουλος δὲ αὐτῶν τὸν βασιλέα καὶ τὸν ἡγεμόνα τῶν εἰς Ἑβραίους κακῶν ἔσωσε, τῆς μνήμης ὧν ἐπέστεilen ὁ θεὸς τὸ τοῦ πολεμίου κάλλος ἐπίπροσθεν ποιησάμενος. Συνεξήμαρτε δ' αὐτῶ καὶ τὸ πλῆθος, καὶ γὰρ ἐκεῖνοι τῶν ὑποζυγίων καὶ τῶν βοσκημάτων ἐφείσαντο καὶ διήρπασαν, μὴ τηρεῖν αὐτὰ τοῦ θεοῦ κελεύσαντος, τὰ τε ἄλλα χρήματα καὶ τὸν πλοῦτον ἐξεφόρησαν, εἰ δέ τι μὴ σπουδῆς ἄξιον ἦν ὥστε κτήσασθαι, διέφθειραν.

3. Νικήσας δὲ Σάουλος ἅπαντας τοὺς ἀπὸ Πηλουσίου τῆς Αἰγύπτου καθήκοντας ἕως τῆς Ἐρυθρᾶς θαλάσσης, διέφθειρε τὴν τῶν πολεμίων, παραλιποῦν τὸ τῶν Σικιμιτῶν ἔθνος, οὗτοι γὰρ ἐν τῇ Μαδιτηνῇ χώρᾳ μέσοι κατοῦκηνται. Πρὸ δὲ τῆς μάχης πέμψας παρήγγειλεν αὐτοῖς ἀναχωρεῖν, μὴ τοῖς Ἀμαληκίταις κοινωνήσωσι συμφορᾶς, συγγενεῖς γὰρ αὐτοὺς ὄντας Ραγουήλου τοῦ Μωϋσέως πενθεροῦ, σώζειν αἰτίαν ἔχειν.

4. Καὶ Σάουλος μὲν ὡς μηδενὸς παρακούσας ὧν ὁ προφήτης ἐπέστεile μέλλοντι τὸν πρὸς Ἀμαληκίτας ἐκφέρειν πόλεμον, ἀλλ' ὡς ἐπὶ πᾶσιν ἐκείνοις 330 ἀκριβῶς πεφυλαγμένοις νενικηκὼς τοὺς πολεμίους, οἵκαδε πρὸς αὐτὸν ὑπέστρεψε, χαίρων ἐπὶ τοῖς κατορθωμένοις. Ὁ δὲ θεὸς ἄχθεται ἐπὶ τε τῇ τοῦ βασιλέως τῶν Ἀμαληκитῶν σωτηρίᾳ, καὶ τῇ τῶν βοσκημάτων διαρπαγῇ τοῦ πλῆθους, ὅτι μὴ συγχωρήσαντος αὐτοῦ ταῦτ' ἐπράχθη. Δεινὸν γὰρ ἡγεῖτο νικᾶν μὲν καὶ περιγίνεσθαι τῶν ἐχθρῶν, ἐκείνου τὴν ἰσχὺν διδόντος αὐτοῖς, καταφρονεῖσθαι δὲ καὶ παρακοιῆσθαι μηδὲ ὡς ἄνθρωπον βασιλέα. Μετανοεῖν οὖν ἔλεγε πρὸς τὸν προφήτην Σαμούηλον ἐπὶ τῷ χειροτονῆσαι βασιλέα τὸν Σάουλον, μηδὲν ὧν αὐτὸς κελεύει πράττοντα τῇ δ' οἰκίᾳ βουλήσει χρώμενον. Σφόδρα ταῦτ' ἀκούσας ὁ Σαμούηλος συνεχύθη, καὶ δι' ὅλης τῆς

νυκτὸς παρακαλεῖν ἤρξατο τὸν θεὸν καταλλάττεσθαι
 τῷ Σαούλῳ, καὶ μὴ χαλεπαίνειν. Ὁ δὲ τὴν συγγνώ-
 μην οὐκ ἐπένευσεν εἰς τὸν Σάουλον αἰτουμένῳ τῷ
 προφῆτῃ, λογισάμενος· οὐκ εἶναι δίκαιον ἁμαρτήματα
 χαρίζεσθαι παραιτήσεσιν· οὐ γὰρ ἐξ ἄλλου τινὸς φύ-
 σθαι μᾶλλον, ἢ τοῦ καταμαλακίζεσθαι τοὺς ἀδικου-
 μένους· θηρωμένους γὰρ δόξαν ἐπιεικείας καὶ χρη-
 σιότητος, λανθάνειν αὐτοὺς ταῦτα γεννῶντας. Ὡς
 οὖν ἀπέειπεν ὁ θεὸς τῇ τοῦ προφῆτου θεήσει, καὶ
 δῆλος ἦν μὴ μεταμελόμενος, ἅμ' ἡμέρᾳ Σαμουήλος
 εἰς Γάλγαλα παραγίνεται πρὸς Σάουλον. Θεασάμενος
 δ' αὐτὸν ὁ βασιλεὺς προστρέχει, καὶ κατασπασάμενος
 "Τῷ θεῷ," φησὶν, "εὐχαριστῶ, δόντι μοι τὴν νύ-
 κην, ἅπαντα μέντοι γε κεκελευσμένα ὑπ' αὐτοῦ πα-
 πράχθαι." Σαμουήλος δὲ πρὸς τοῦθ' ὑπολαβὼν "Πό-
 θεν οὖν ἀκούω θρημάτων," εἶπε, "καὶ ὑποζυγίων
 βοῆς ἐν τῷ στρατοπέδῳ;" Ὁ δὲ λαὸν ταῦτα εἰς
 θυσίας ἀπεκρίνατο τετηρηκέναι· τὸ μέντοι γε τῶν
 Ἀμαληκитῶν γένος ἅπαν ἐξηφανίσθαι κατὰ τὴν ἐν-
 τολήν· καὶ περιλείπεσθαι ἄλλον μηδένα, πρὸς δ' αὐ-
 τὸν ἀγαγεῖν τηρήσαντα μόνον αὐτὸν τὸν βασιλέα·
 περὶ οὗ τί δεῖ ποιεῖν βουλευέσθαι πρὸς ἀλλήλους ἔφα-
 σκεν. Ὁ δὲ προφῆτης "Οὐχὶ θυσίαις ἔλεγεν ἡδε-
 σθαι τὸ θεῖον, ἀλλὰ τοῖς ἀγαθοῖς καὶ δικαίοις. Οὗ-
 τοι δ' εἰσὶν οἱ τῇ βουλήσει καὶ ταῖς ἐντολαῖς αὐτοῦ
 κατακολουθοῦντες, καὶ μηδὲν ἄλλο πράχθῃσεσθαι κα-
 λῶς ὑφ' ἑαυτῶν νομίζοντες, ἢ ὅτι ἂν ποιήσωσι τοῦ
 θεοῦ κεκελευκός· καταφρονεῖσθαι γὰρ οὐχ' ὅταν αὐ-
 τῷ μὴ θύῃ τις, ἀλλ' ὅταν ἀπειθεῖν δοκῇ. Παρὰ δὲ
 τῶν οὐχ' ὑποτασσομένων οὐδ' ἀληθῆ καὶ μόνην τῷ θεῷ
 κεχαρισμένην θρησκευόντων θρησκείαν, οὐτ' ἂν πολλὰ
 καὶ πιμελῇ καταθύσωσιν ἱερεῖα, οὐτ' ἂν κόσμον ἀνα-
 θημάτων ἐξ ἀργύρου καὶ χρυσοῦ πεποιημένων προσ-
 φέρωσι, δέχεται ταῦτ' εὐμενῶς, ἀλλ' ἀποστρέφεται,
 καὶ δέλγματα τῆς πονηρίας, οὐκ εὐσέβειαν ἡγείται.
 Τοῖς δὲ ἐν καὶ μόνον τοῦθ' ὅτι περ ἂν φθιγῇται καὶ

κελεύσῃ ὁ θεὸς διὰ μνήμης ἔχουσι, καὶ τεθνᾶναι μᾶλλον ἢ παραβῆναι τι τούτων αἰρουμένοις ἐπιτέρεται, καὶ οὔτε θυσίαν ἐπιζητεῖ παρ' αὐτῶν. Καὶ παρὰ θυόντων δὲ, καὶ ἂν ἡ λιτὰ, πενίας ἡδίων τὴν τιμὴν ἢ παρὰ τῶν πλουσιωτάτων δεξιούται. Σὺ τοίνυν ἴσθι σαυτὸν δι' ὀργῆς ὄντα τῷ θεῷ, κατεφρό-

331 νησας γὰρ καὶ κατημέλησας ὧν ἐπίστευε. Πῶς οὖν οἶει τὴν θυσίαν ἂν αὐτὸν προσβλέπειν ἐξ ὧν κατέκρινεν ἀπολέσθαι γινομένην; πλὴν εἰ μὴ νομίξης ὅμοιον ὀλέθρου τὸ θύεσθαι ταῦτα τῷ θεῷ. Προσδοκά τοίνυν τὴν βασιλείαν ἀφαιρεθσόμενος καὶ τὴν ἐξουσίαν, ἀφ' ἧς ὀρμώμενος τοῦ παρασχόντος σοι θεοῦ ταύτην ἡμέλησας." Σάουλος δὲ ἀδικεῖν ὡμολόγησε καὶ τὴν ἁμαρτίαν οὐκ ἠρνεῖτο· παραβῆναι γὰρ τὰς ἐντολὰς τοῦ προφήτου· κατὰ μέντοι γε θεός καὶ τὸν ἀπὸ τῶν στρατιωτῶν φόβον μὴ κωλύσαι διαρπάζοντας αὐτοὺς τὴν λείαν μηδ' ἐπισχεῖν. Ἀλλὰ συγγίνωσκε, καὶ πρῶτος ἴσθι· φυλάξεσθαι γὰρ εἰς τὸ ἐπιὸν ἁμαρτεῖν." Παρεκάλει δὲ τὸν προφήτην ὑποστρέψαντα θυσίας χαριστηρίους ἐπιτελέσαι τῷ θεῷ, ὁ δὲ, οὐ γὰρ ἑώρα τὸν θεὸν διαλλαττόμενον, ἀπήει πρὸς αὐτόν.

5. Σάουλος δὲ κατασχεῖν βουλόμενος τὸν Σαμουήλον ἐλλαμβάνεται τῆς διπλοῖδος, καὶ βιαίας τῆς ὀλκῆς διὰ τὸ μεθ' ὀρμῆς ἀπεῖναι τὸν Σαμουήλον γενομένης διασχίζει τὸ ἱμάτιον. Τοῦ δὲ προφήτου τὴν βασιλείαν οὕτως αὐτοῦ διασχισθῆναι φήσαντος, καὶ λήψεσθαι ταύτην ἀγαθὸν καὶ δίκαιον, ἐμμένειν γὰρ τὸν θεὸν τοῖς περὶ αὐτοῦ κεκριμένοις, ὥς τοῦ μεταβάλλεσθαι καὶ στρέφειν τὴν γνώμην ἀνθρωπίνου πάθους ὄντος, οὐχὶ θείας ἰσχύος,· ὁ δὲ Σάουλος ἀσεβῆσαι μὲν ἔλεγεν, ἀγέννητα δὲ ποιῆσαι τὰ πεπραγμένα μὴ δύνασθαι· τιμῆσαι γε μὴν αὐτὸν παρεκάλει, τοῦ πλήθους ὀρῶντος σὺν αὐτῷ παραγενόμενον τὸν θεὸν προσκυνῆσαι." Δίδωσι δὲ τοῦτο Σαμοῦηλος αὐτῷ, καὶ συνελθὼν προσκυνεῖ τῷ θεῷ. Ἀγεται

δὲ καὶ ὁ τῶν Ἀμαληκιτῶν βασιλεὺς Ἀγαγος πρὸς αὐτόν. Καὶ πυνθανομένου 'πῶς εἶη πικρὸς ὁ θάνατος;' εἶπεν, 'ὥς σὺ πολλὰς μητέρας Ἑβραίων ἐπὶ τέκνοις ὀδύρεσθαι καὶ πένθος ἄγειν ἐποίησας, οὕτως ὀδυνήσεις ἐπὶ σαυτῷ διαφθαρέντι τὴν μητέρα.' Καὶ κελεύει παραχοῆμα αὐτόν ἐν Γαλγάλοις ἀποθανεῖν. Καὶ αὐτὸς δὲ εἰς Ραμαθὰν πόλιν ἀπαλλάσσεται.

CAP. VIII. 1. Σάουλος δὲ ὁ βασιλεὺς αἰσθόμενος ὧν πειραθεῖη κακῶν, ἐχθρόν αὐτῷ τὸν θεὸν κατασκευάσας, εἰς τὸ βασίλειον ἀναβαίνει Γαβᾶ, — σημαίνει δὲ βουνὸν ἐρμηνευόμενον τὸ ὄνομα, — καὶ μετ' ἐκείνην οὐκ ἔτι τὴν ἡμέραν εἰς ὄψιν ἔρχεται τῷ προφήτῃ. Σαμουήλῳ δὲ λυπούμενῳ περὶ αὐτοῦ παύσασθαι μὲν τῆς φροντίδος ἐκέλευσεν ὁ θεός, λαβόντι δὲ τὸ ἅγιον ἔλαιον εἰς Βηθλεέμην ἀπελθεῖν πόλιν πρὸς Ἰεσσαῖον παῖδα Ὁβήδου, καὶ χρίσαι τῶν υἱῶν αὐτοῦ ὃν ἂν αὐτὸς ἐπιδείξῃ βασιλέα γενησόμενον. Ὁ δὲ εὐλαβεῖσθαι φήσας, μὴ τοῦτο μαθὼν Σάουλος ἀνέλῃ λοχήσας αὐτόν, ἢ καὶ φανερώς, ὑποθεμένου τοῦ θεοῦ καὶ δόντος ἀσφαλείας ὁδόν, εἰς τὴν προ- 332 ειρημένην ἦκε πόλιν. Καὶ πάντες αὐτόν ἡσπάζοντό τε καὶ τὴν αἰτίαν τῆς ἀφίξεως ἐπηρώτων. Ἐλεγε δὲ ἦκειν ἵνα θύσῃ τῷ θεῷ. Ποιήσας οὖν τὴν θυσίαν καλεῖ τὸν Ἰεσσαῖον μετὰ τῶν τέκνων ἐπὶ τὰ ἱερεῖα, καὶ θεασάμενος αὐτοῦ τὸν πρεσβύτατον τῶν υἱῶν εὐμεγέθη καὶ καλόν, εἶκασεν ἐκ τῆς εὐμορφίας τοῦτον εἶναι τὸν μέλλοντα βασιλεύειν. Διαμαρτάνει δὲ τῆς τοῦ θεοῦ προνοίας. Ἐπερωτήσαντι γάρ αὐτόν, εἰ χρίσει τῷ ἔλαιῳ τὸν νεανίσκον, ὃν αὐτὸς ἔτεθαιμάκει, καὶ τῆς βασιλείας ἄξιον ἔκρινεν, 'οὐ τὰ αὐτὰ βλέπειν ἀνθρώπους εἶπε καὶ θεόν. Ἀλλὰ σὺ μὲν εἰς τὸ κάλλος ἀπιδὼν τοῦ νεανίσκου, καὶ δὴ τοῦτον ἡγῇ ἄξιον τοῦ βασιλεύειν εἶναι, ἐγὼ δὲ οὐ σωματίων εὐμορφίας ἑπαθλὸν ποιῶμαι τὴν βασιλείαν, ἀλλὰ ψυχῶν ἀρετῆς, καὶ ζητῶ ὅστις ταύτης ἐστὶ τελέως εὐπρεπής,

εὐσεβείᾳ καὶ δικαιοσύνῃ καὶ ἀνδρείᾳ καὶ πειθοῖ, ἐξ ὧν τὸ ψυχῆς συνίσταται κάλλος, κατακεκοσμημένος.' Ταῦτα φράσαντος τοῦ θεοῦ πάντας ἐκέλευσεν αὐτῶ τὸν Ἰεσσαῖον τοὺς υἱοὺς ἐπιδειῖξαι Σαμουήλος. Ὁ δὲ πέντε ἄλλους ἐποίησεν ἐλθεῖν, ὧν ὁ μὲν πρεσβύτερος Ἑλίας, ὁ δεύτερος Ἀμινάδαβος, Σάμελος ὁ τρίτος, ὁ τέταρτος Ναθανάηλος, καὶ Ῥάηλος ὁ πέμπτος ἐκαλεῖτο, ὁ δὲ ἕκτος Ἀσαμος. Ἰδὼν δὲ καὶ τοὺτους ὁ προφήτης μηδὲν χεῖρους τοῦ πρεσβυτέρου ταῖς μορφαῖς, ἐπηρώτησε τὸν θεόν, τίνα τούτων αἰρεῖται βασιλεία. Εἰπόντος δ' οὐδένα πυνθάνεται τοῦ Ἰεσσαίου, μὴ πρὸς τούτοις αὐτῶ καὶ ἄλλοι παῖδες εἰσί. Φήσαντος δὲ εἶναι Δαυίδην τὸ ὄνομα, ποιμαίνειν δὲ καὶ τῆς τῶν βοσκημάτων φυλακῆς ἐπιμελεῖσθαι, κελεύει καλεῖν αὐτὸν ἐν τάχει· κατακληθῆναι γὰρ εἰς τὴν εὐωχίαν οὐκ εἶναι δυνατόν αὐτοῖς, ἐκείνου μὴ παρόντος. Ὡς δ' ἦκεν ὁ Δαυίδης μεταπεμφθεὶς ὑπὸ τοῦ πατρὸς, πᾶς ξανθὸς μὲν τὴν χροάν, γοργὸς δὲ τὰς ὄψεις, καὶ καλὸς ἄλλως, οὗτός ἐστιν, εἰπὼν ἡσυχῇ πρὸς ἑαυτὸν Σαμουήλος, ὁ βασιλεύειν ἀρέσας τῷ θεῷ, κατακλίνεται μὲν αὐτός. Κατακλίνει δὲ ὑπ' αὐτὸν τὸν νεανίσκον καὶ τὸν Ἰεσσαῖον μετὰ καὶ τῶν παίδων. Ἐπειτα λαβὼν ὀρώντος τοῦ Δαυίδου τὸ ἔλαιον, ἀλείφει τε αὐτὸν, καὶ πρὸς τὸ οὕς ἡρέμα λαλεῖ, καὶ σημαίνει τοῦθ', ὅτι βασιλεύειν αὐτὸν ὁ θεὸς ἤρηται, παρήνει δ' εἶναι δίκαιον, καὶ κατήκοον αὐτοῦ τῶν προσταγμάτων· οὕτως γὰρ αὐτῷ παραμένειν τὴν βασιλείαν ἐπὶ πολὺν χρόνον, καὶ τὸν οἶκον λαμπρὸν καὶ περιβόητον γενέσθαι, καταστρέφεισθαι δὲ καὶ Παλαιστίνους, καὶ οἷς ἂν ἔθνεσι πολεμῇ, νικῶντα καὶ περιόντα τῇ μάχῃ, κλέος αἰοίδιμον ζῶντά τε ἔξειν, καὶ τοῖς μετ' αὐτὸν ἀπολεῖν.

2. Καὶ Σαμουήλος μὲν ἀπαλλάσσεται, ταῦτα παρανείσας. Πρὸς δὲ τὸν Δαυίδην μεταβαίνει τὸ θεῖον καταλιπὼν Σάουλ. Καὶ ὁ μὲν προφητεύειν

ἤρξατο, τοῦ θεοῦ πνεύματος εἰς αὐτὸν μετοικισαμένου, τὸν Σάουλον δὲ περιήρχετο πάθη τινὰ καὶ δαιμόνια, πνιγμούς αὐτῷ καὶ στραγγάλας ἐπιφέροντα, 333 ὡς τοὺς ἰατροὺς ἄλλην μὲν αὐτῷ θεραπείαν μὴ ἐπινοεῖν. Εἰ δέ τις ἐστὶν ἐξάδειν δυνάμενος καὶ ψάλλειν ἐπὶ κινύρα, τοῦτον ἐκέλευσαν ζητήσαντας, ὅπότ' ἂν αὐτῷ προσίαι τὰ δαιμόνια καὶ ταραττοί, ποιεῖν ὑπὲρ κεφαλῆς σιάντα ψάλλειν, καὶ τοὺς ὕμνους ἐπὶ λέγειν. Ὁ δ' οὐκ ἐμέλλησεν, ἀλλὰ ζητεῖσθαι προσέταξε τοιοῦτον ἄνθρωπον. Φήσαντος δέ τινος αὐτῷ τῶν παρόντων, ἐν Βηθλεέμῃ πόλει τεθεῶσθαι Ἰεσσαίου μὲν υἱόν, ἔτι δὲ παῖδα τὴν ἡλικίαν, εὐπρεπῇ δὲ καὶ καλὸν, τὰ τε ἄλλα πολλῆς σπουδῆς ἄξιον, καὶ ψάλλειν εἰδότα καὶ ᾄδειν ὕμνους, καὶ πολεμιστὴν ἄκρον, πέμψας πρὸς τὸν Ἰεσσαῖον, ἐκέλευσεν ἀποστέλλειν αὐτῷ τὸν Δαυῖδην, τῶν ποιμνίων ἀποσπᾶσαντα, βούλεσθαι γὰρ αὐτὸν ἰδεῖν, περὶ τῆς εὐμορφίας καὶ ἀνδρίας ἀκούσας τοῦ νεανίσκου. Ὁ δὲ Ἰεσσαῖος πέμπει τὸν υἱόν, καὶ ξένια δοὺς κομίσαι τῷ Σαούλῳ. Ἐλθόντος δὲ ἦσθη, καὶ ποιήσας ὅπλοφόρον, διὰ πάσης εἶχε τιμῆς. Ἐξήδετο γὰρ ὑπ' αὐτοῦ, καὶ πρὸς τὴν ἀπὸ τῶν δαιμόνων ταραχὴν, ὅποτε αὐτῷ ταῦτα προσέλθοι, μόνος ἰατρὸς ἦν, λέγων τε τοὺς ὕμνους, καὶ ψάλλων ἐν τῇ κινύρᾳ, καὶ ποιῶν ἑαυτοῦ γίνεσθαι τὸν Σάουλον. Πέμπει τοίνυν πρὸς τὸν πατέρα τοῦ παιδὸς Ἰεσσαῖον, ἑᾶσαι παρ' αὐτοῦ τὸν Δαυῖδην κελεύων, ἥδεσθαι γὰρ αὐτῷ βλεπομένῳ καὶ παρόντι· τὸν δ' οὐκ ἀντειπεῖν τῷ Σαούλῳ, συνεχώρησε δὲ κατέχευεν.

CAP. IX. 1. Χρόνοις δὲ ὕστερον οὐ πολλοῖς οἱ Παλαιστῖνοι πάλιν συνελθόντες, καὶ δύναμιν ἀθροίσαντες μεγάλην, ἐπίασι τοῖς Ἰσραηλίταις, καὶ μεταξὺ Σωχοῦς καὶ Ἀξηκᾶς καταλαμβανόμενοι στρατοπεδεύονται. Ἀντεπεξάγει δ' αὐτοῖς τὴν στρατιάν καὶ Σάουλος, καὶ ἐπὶ τινος ὄρους στρατοπεδευσάμενος, ἀναγ-

κάξει τοὺς Παλαιστίνους τὸ μὲν προῖτον στρατόπεδον καταλιπεῖν, ἐπὶ ὁμοίου δὲ τινος ὕρου ἀντικρὺ τοῦ καταληφθέντος ὑπὸ τοῦ Σαούλου στρατοπεδεύσασθαι. Διέστησε δ' ἀπ' ἀλλήλων τὰ στρατόπεδα μέσος αὐλοῖν τῶν ὁρῶν ἐφ' ὧν ἦν. Καταβὰς οὖν τις τῶν ἐκ τοῦ Παλαιστίνων στρατοπέδου, Γολιάθος ὄνομα, πόλεως δὲ Γίττης, ἀνὴρ παμμεγεθέστατος, — ἦν γὰρ 334 πηχῶν τεσσάρων καὶ σπιθαμῆς, ὅπλα τῇ γίσει τοῦ σώματος ἀναλογοῦντα περικείμενος, θώρακα μὲν γὰρ ἐνεδέδυτο σταθμὸν ἄγοντα πέντε χιλιάδας σίκλων, κόρυθα δὲ καὶ κνημῖδας χαλκίας ὁποίας εἰκὸς ἦν ἀνδρὸς οὕτω παραδόξου τὸ μέγεθος σκεπάσαι τὰ μέρη, δόρου δὲ ἦν οὐ κοῦφον βάσταγμα δεξιᾶς, ἀλλ' ἐπὶ τῶν ὤμων αὐτὸ αἶρων ἔφερεν, εἶχε δὲ καὶ λόγχην ἑξακοσίων σίκλων, εἶποντο δὲ πολλοὶ βασταζόντες τὰ ὅπλα, — στὰς τοίνυν ὁ Γολιάθος οὗτος μεταξὺ τῶν παρατάξεων, βοήν τε ἀφίησι μεγάλην, καὶ πρὸς τὸν Σάουλον καὶ τοὺς Ἑβραίους λέγει “Μάχης μὲν ὑμᾶς καὶ κινδύνων ἀπαλλάττω. Τίς γὰρ ἀνάγκη τὴν στρατιὰν ἡμῶν συμπεσοῦσαν κακοπαθεῖν; δότε δ' ὅστις ἐμοὶ μαχεῖται τῶν ὑμετέρων, καὶ βραβευθήσεται τὸ τοῦ πολέμου τέλος ἐν τῷ νενικηκότι· δουλεύσουσι γὰρ ἐκεῖνοι τοῖς ἐτέροις, ὧν ἂν ὁ νικήσας γένηται· πολὺ δὲ κρεῖττον εἶναι καὶ σωφρονέστατον ἐνὸς κινδύνου λαβεῖν ὃ βούλεσθε ἢ πάντων.” Ταῦτ' εἰπὼν ἀνεχώρησεν εἰς τὸ τῶν οἰκείων στρατόπεδον. Τῇ δ' ἐρχομένη πάλιν ἐλθὼν, τοὺς αὐτοὺς ἐποιήσατο λόγους, καὶ μέχρι τεσσαράκοντα ἡμερῶν οὐ διέλειπε προκαλούμενος ἐπὶ τοῖς προειρημένοις τοὺς πολεμίους, ὥς καταπλαγῆναι αὐτὸν τὸν Σάουλον καὶ τὴν στρατιάν. Καὶ παρετάσσοντο μὲν ὡς εἰς μάχην, οὐκ ἦρχοντο δὲ εἰς χεῖρας.

2. Τοῦ δὲ πολέμου συνεστηκότος τοῖς Ἑβραίοις καὶ τοῖς Παλαιστίνοις, Σάουλος ἀπέστειλε τὸν Δαυΐδην πρὸς τὸν πατέρα Ἰεσσαῖον, ἀρκούμενος αὐτοῦ τοῖς τρισὶν υἱοῖς, οὓς ἐπὶ συμμαχίαν καὶ τοὺς κιν-

δύνους ἔπεμψεν. Ὁ δὲ τὸ μὲν πρῶτον ἐπὶ τὰ ποίμνια πάλιν καὶ τὰς νομάς τῶν βοσκημάτων παραγίνεται. Μετ' οὐ πολὺ δὲ ἔρχεται πρὸς τὸ στρατόπεδον τῶν Ἑβραίων πεμφθεὶς ὑπὸ τοῦ πατρὸς, κομίσαι τε τοῖς ἀδελφοῖς ἐφόδια, καὶ γνῶναι τί πράττουσι. Τοῦ δὲ Γολιάθου πάλιν ἐλθόντος, καὶ προκαλουμένου καὶ ὀνειδίζοντος, ὅτι μηδεὶς ἐστὶν ἀνδρεῖς ἐν αὐτοῖς, ὃς εἰς μάχην αὐτῷ τολμᾷ καταβῆναι, μεταξὺ τοῖς ἀδελφοῖς ὁμιλῶν Δαυΐδης περὶ ὧν ἐπέστειλεν ὁ πατήρ, ἀκούσας βλασφημοῦντος τὴν στρατιὰν καὶ κακίζοντος τοῦ Παλαιστίνου, ἠγανάκτησε, καὶ πρὸς τοὺς ἀδελφούς αὐτοῦ εἶπεν, ἐτοίμως ἔχειν μονομαχεῖν τῷ πολεμῷ. Πρὸς τοῦθ' ὁ πρεσβύτατος τῶν ἀδελφῶν Ἐλίαςβεος ἐπέπληξεν αὐτῷ, τολμηρότερον παρ' ἡλικίαν καὶ ἀμαθῆ τοῦ προσήκοντος εἰπὼν, ἐκέλευσέ τε πρὸς τὰ ποίμνια καὶ τὸν πατέρα βαδίζειν. Καταιδεσθεὶς δὲ τὸν ἀδελγὸν ὑπεχώρησεν, καὶ πρὸς τινὰς τῶν στρατιωτῶν ἀπελάλησεν, ὅτι θελοὶ μάχεσθαι τῷ προκαλουμένῳ. Δηλωσάντων δ' εὐθὺς τῷ Σαούλῳ τὴν τοῦ νεανίσκου προαίρεσιν, μεταπέμπεται αὐτὸν ὁ βασιλεὺς, καὶ πυθομένου τί βούλεται καὶ λέγειν, “Μὴ ταπεινὸν,” εἶπεν, “ἔστω φρόνημα μὴδ' εὐλαβὲς, ὦ βασιλεῦ, καθαιρήσω γὰρ ἐγὼ τὴν ἀλαζονείαν τοῦ πολεμίου, χωρήσας αὐτῷ διὰ μάχης, καὶ τὸν ὑψηλὸν καὶ μέγαν ὑπ' ἐμαντῷ βαλὼν. Γέ- 335
νοιτο μὲν ἂν αὐτὸς οὕτω καταγέλαστος, ἔνδοξον δὲ τὸ σὸν στράτευμα, εἰ μὴδ' ὑπ' ἀνδρὸς πολεμεῖν ἤδη δυναμένου καὶ πιστευομένου παράταξιν καὶ μάχας, ἀλλ' ὑπὸ παιδὸς ἔτι δοκοῦντος καὶ ταύτην ἔχοντος τὴν ἡλικίαν ἀποθάνει.”

3. Τοῦ δὲ Σαούλου τὸ μὲν τολμηρὸν αὐτοῦ καὶ τὴν εὐψυχίαν θαυμάζοντος, οὐ θαρρόντος δὲ ἐπ' αὐτῷ διὰ τὴν ἡλικίαν, ἀλλ' ἀσθενέστερον εἶναι διὰ ταύτην πρὸς εἰδύτα πολεμεῖν μάχεσθαι λέγοντος, “Ταῦτ', εἶπε Δαυΐδης, ἐπαγγέλλομαι, τῷ θεῷ θαρρῶν ὄντι μετ' ἐμοῦ, πεπεῖραμαι γὰρ αὐτοῦ τῆς βοηθείας.

D

Λέοντα γὰρ ἐπελθόντα μου ποτὲ τοῖς ποιμνίοις καὶ ἄρπάσαντα ἄρνα διώξας καταλαμβάνω, καὶ τὸν μὲν ἄρνα ἐκ τοῦ στόματος ἐξαρπάζω τοῦ θηρός, αὐτὸν δὲ ὀρμήσαντα ἐπ' ἐμὲ τῆς οὐρᾶς βαστάσας καὶ προσρήξας τῇ γῇ διαφθείρω. Ταῦτό δὲ καὶ ἄρκτον ἀμυνόμενος διατίθεμαι. Νομιζέσθω δὴ καὶ ὁ πολέμιος ἐκείνων εἶναι τι τῶν θηρίων, ὀνειδίζων ἐκ πολλοῦ τὴν στρατιάν, καὶ βλασφημῶν ἡμῶν τὸν θεόν, ὃς αὐτὸν ὑποχείριον ἐμοὶ ποιήσει."

4. Τῇ προθυμίᾳ τοῖγαροῦν καὶ τῇ τέλμῃ τοῦ παιδὸς ὅμοιον γενέσθαι τέλος. Ἐκ τῆς ἀρετῆς τοῦ θεοῦ Σάουλος εὐξάμενος, "Ἀπιθι," φησὶ, "πρὸς τὴν μάχην." Καὶ περιθίεις αὐτῷ τὸν αὐτοῦ θώρακα, καὶ περιζώσας τὸ ξίφος, καὶ περικεφαλαίαν ἀρμόσας ἐξέπεμπεν. Ὁ δὲ Δαυΐδης, βαρυνόμενος ὑπὸ τῶν ὅπλων, — οὐκ ἐγγύμναστο γὰρ οὐδ' ἐμεμαθήκει φέρειν ὅπλα, — "Ταῦτα μὲν," εἶπεν, ὦ βασιλεῦ, σὸς ἔστω κόσμος τοῦ καὶ βαστάζειν δυναμένου, συγχώρησον δὲ ὡς δούλῳ σου καὶ ὡς ἐγὼ βούλομαι μαχεσθῆναι." Τίθῃσιν οὖν τὰ ὅπλα, καὶ τὴν βακτηρίαν ἀράμενος, καὶ πέντε λίθους ἐκ τοῦ χειμᾶρόου βαλὼν εἰς τὴν πῆραν τὴν ποιμενικὴν, καὶ σφενδόνῃ ἐν τῇ δεξιᾷ χειρὶ φέρων, ἐπὶ τὸν Γολιάθον ἐπορεύετο. Καταφρονεῖ δὲ οὕτως ἰδὼν αὐτὸν ὁ πολέμιος ἐρχόμενον, καὶ πρόσέσκωπεν, ὡς 'οὐχ οἶα πρὸς ἄνθρωπον ὅπλα νενόμισται ταῦτ' ἔχων μέλλοι μαχεσθαι, οἷς δὲ κύνας ἀπελαύνομεν καὶ κυλασόμεθα. Μὴ αὐτὸν ἀντὶ ἀνθρώπου κύνα εἶναι δοκεῖ;' Ὁ δ' 'οὐχὶ τοιοῦτον ἀλλὰ καὶ χεῖρῳ κυνὸς αὐτὸν νομίζειν ἀπεκρίνατο.' Κινεῖ δὲ πρὸς ὀργὴν τὸν Γολιάθον, καὶ ἁρὰς αὐτῷ τίθεται ἐκ τῆς προσηγορίας τοῦ θεοῦ, καὶ δάσκειν ἠπειλήσε τὰς σάρκας αὐτοῦ τοῖς ἐπιγείοις καὶ τοῖς μεταρσίοις διασπᾶσθαι. Ἀμείβεται δ' αὐτὸν ὁ Δαυΐδης, "Σὺ μὲν ἐπέρχῃ μοι ἐν ῥομφαίᾳ καὶ ἐν δόρατι καὶ ἐν θώρακι, ἐγὼ δὲ χωρῶν ἐπὶ σε τὸν θεὸν ὀπλισμαι, ὃς σέ τε καὶ τὴν πᾶσαν ὑμῶν στρατιάν χερσὶ ταῖς ἡμετέ-

ραις διολέσει. Κατατομήσω μὲν γάρ σε σήμερον, καὶ τὸ ἄλλο σῶμα τοῖς ὁμοφύλοις κυσὶ παραβαλῶ. Μαθήσονται δὲ πάντες, ὅτι προέστηκεν Ἑβραίων τὸ θεῖον, καὶ ὅπλα ἡμῖν καὶ ἰσχύς τούτου ἐστὶ τὸ κηδόμενον, ἢ δ' ἄλλη παρασκευὴ καὶ δυνάμεις ἀνωφε-
λης, θεοῦ μὴ παρόντος." Ὁ δὲ Παλαιστίνος ὑπὸ βάρους τῶν ὅπλων εἰς ὠκύτητα καὶ δρόμον ἐμποδ-
ζόμενος, βάδην ἐπὶ τὸν Δαυΐδην παραγίνεται, κατα-
φρονῶν, καὶ πεποιθὼς γυμνὸν ὁμοῦ καὶ παῖδα ἔτε-
την ἡλικίαν ἀπόνως ἀναιρήσειν.

5. Ἀπαντᾷ δὲ ὁ νεανίσκος μετὰ συμμάχου 336
μὴ βλεπομένου τῷ πολέμῳ· θεὸς δ' ἦν οὗτος. Καὶ
ἀνελόμενος ἐκ τῆς πύρας ὧν εἰς αὐτὴν κατέθηκεν ἐκ
τοῦ χειμάρρου λίθον ἓνα, καὶ ἀρμόσας τῇ σφενδόνη,
βάλλει ἐπὶ τὸν Γολιάθον εἰς τὸ μέτωπον, καὶ διήλ-
θεν ἕως τοῦ ἐγκεφάλου τὸ βληθὲν, ὡς εὐθύς καρω-
θέντα πεσεῖν τὸν Γολιάθον ἐπὶ τὴν ὄψιν. Δραμὼν
δ' ἐφίσταται τῷ πολέμῳ κειμένῳ, καὶ τῇ ῥομφαίᾳ τῇ
ἐκείνου, μάχαιραν οὐκ ἔχων αὐτὸς, ἀποτέμνει τὴν
κεφαλὴν αὐτοῦ. Περὶ δὲ ὁ Γολιάθος ἦντα καὶ φυγὴ
γίνεται Παλαιστίνους· τὸν γὰρ δοκιμώτατον ἰδόντες
ἐρρήμμενον, καὶ περὶ τῶν ὅλων δέσαντες οὐκ ἔτι μέ-
νειν διεγνώκεσαν, ἀλλ' αἰσχυρὰ καὶ ἀκόσμῳ φυγὴ πα-
ραδόντες αὐτοὺς ἐξαρπάξαι τῶν κινδύνων ἐπειρῶντο.
Σάουλος δὲ καὶ πᾶς ὁ τῶν Ἑβραίων στρατὸς ἀλαλάξαν-
τες ἐκπηδῶσιν εἰς αὐτοὺς, καὶ πολλοὺς ἀποσφάττοντες
διώκουσιν ἄχρι τῶν Γίττης ὀρίων καὶ τῶν πυλῶν τῶν
Ἀσκάλωνος. Καὶ θνήσκουσι μὲν τῶν Παλαιστίνων εἰς
τριεμυρίους, δις δὲ τοσοῦτοι τραυματαῖαι γίνονται.
Σάουλος δὲ ὑποστρέψας εἰς τὸ στρατόπεδον αὐτῶν
διαρπάξει τὸ χαράκωμα καὶ ἐνέπρησεν, τὴν δὲ κεφα-
λὴν τοῦ Γολιάθου Δαυΐδης εἰς τὴν ἰδίαν σκηνὴν ἐκό-
μισε, καὶ τὴν ῥομφαίαν ἀνέθηκεν τῷ θεῷ.

CAP. X. 1. Φθόνον δὲ καὶ μῖσος τοῦ Σαούλου πρὸς
αὐτὸν αἱ γυναῖκες ἐρεθίζουσιν. Ὑπαντῶσαι γὰρ τῇ

στρατιᾷ νικηφόρῳ μετὰ κυμβάλων καὶ τυμπάνων καὶ παντοίας χαρᾶς, ἦδον αἱ μὲν γυναῖκες, ὥς πολλὰς Σάουλος ἀπώλεσε Παλαιστίνων χιλιάδας, αἱ παρθένοι δὲ, ὥς μυριάδας Δαυΐδης ἀφανίσειε. Τούτων δ' ἀκούων ὁ βασιλεὺς, ὥς τὸ μὲν ἔλαττον τῆς μαρτυρίας αὐτὸς λάβοι, τὸ δὲ τῶν μυριάδων πλήθος ἀνατεθείη τῷ νεανίσκῳ, καὶ λογισάμενος μηδὲν οὕτως μετὰ λαμπρὰν εὐφημίαν ἢ τὴν βασιλείαν ὑστερεῖν αὐτῷ, φοβεῖσθαι καὶ ὑποπτεῦειν ἤρξατο τὸν Δαυΐδην. Καὶ τῆς μὲν πρώτης τάξεως — ἐπεὶ τῷ δέει πλησίον αὐτοῦ καὶ λίαν ἐγγὺς ἐδόκει, ἐποίησε γὰρ αὐτὸν ὀπλοφόρον — μεταστήσας, ἀποδείκνυσι χιλίαρχον, δούς αὐτῷ χώραν ἀμείνονα μὲν, ἀσφαλεστέραν δὲ ὥς ἐνόμιζεν αὐτῷ· ἐβούλετο γὰρ εἰς τοὺς πολέμους αὐτὸν ἐκπέμπειν καὶ τὰς μάχας, ὥς ἐν τοῖς κινδύνοις τεθνηξόμενον.

2. Δαυΐδης δὲ πανταχοῦ τὸν θεὸν ἐπαγόμενος ὅπου ποτ' ἀφίκοιτο κατοίρθου, καὶ διευπραγῶν ἐβλέπετο, ὥς δι' ὑπερβολὴν τῆς ἀνδρείας τὸν τε λαὸν αὐτοῦ καὶ τὴν Σαούλου θυγατέρα παρθένον ἔτι οὖσαν λαβεῖν ἔρωτα, καὶ τοῦ πάθους ὑπερκρατοῦντος γενέσθαι φανεράν, καὶ διαβληθῆναι πρὸς τὸν πατέρα. Ὁ δὲ ὡς ἀφορμῇ χρησόμενος τῆς ἐπὶ Δαυΐδην ἐπιβουλῆς ἠδέως ἤκουσε, καὶ 'δώσειν προθύμως αὐτῷ τὴν παρθένον πρὸς τοὺς τὸν ἔρωτα μηνύσαντας αὐτῆς ἔφη, γενησόμενον ἀπωλείας καὶ κινδύνων αἴτιον αὐτῷ ληψομένῳ. Κατεγγυῶ γὰρ, εἶπεν, αὐτῷ τὸν τῆς θυγατρὸς μου γάμον, ἂν ἐξακοσίας μοι κομίσῃ κεφαλὰς τῶν πολεμίων. Ὁ δὲ καὶ γέρωσ' οὕτω λαμπροῦ προτεθέντος, καὶ βουλόμενος ἐπ' ἔργῳ παραβόλῳ καὶ ἀπίστῳ λαβεῖν κλέος, ὁρμήσει μὲν ἐπὶ τὴν πρᾶξιν, διαφθαρήσεται δὲ ὑπὸ τῶν Παλαιστίνων, καὶ χωρήσει μοι τὰ κατ' αὐτὸν εὐπρεπῶς· ἀπαλλαγῆσομαι γὰρ αὐτοῦ δι' ἄλλον αὐτὸν, ἀλλ' οὐχὶ δι' ἐμαυτοῦ κτείνας. Διάπειραν δὴ τῆς τοῦ Δαυΐδου διατοίας κελεύει τοὺς οἰκέτας λαμβάνειν, πῶς ἔχει πρὸς

τὸ γῆμαι τὴν κόρην. Οἱ δ' ἤρξαντο διαλέγεσθαι πρὸς αὐτὸν, ὅτι στέργοι μὲν αὐτὸν ὁ βασιλεὺς Σάουλος καὶ ὁ λαὸς ἅπας, βοίλεται δ' αὐτῷ κηδεῦσαι τὴν θυγατέρα. Ὁ δέ, “Μικρὸν ἄρ' ὑμῖν,” εἶπε, “δοκεῖ γαμβρὸν γενέσθαι βασιλέως; ἐμοὶ δ' οὐχὶ τοιοῦτον φαίνεται, καὶ μάλιστα ὄντι ταπεινῷ καὶ δόξης καὶ τιμῆς ἀμοίρῳ.” Σάουλος δὲ ἀγγειλάντων αὐτῷ τῶν οἰκετῶν τὰς τοῦ Δαυΐδου ἀποκρίσεις, “Οὐ χρημάτων,” ἔφη, “δεῖσθαι με φράζετε αὐτῷ, οὐδὲ ἔδνων, ἀπεμπολᾶν γάρ ἐστιν οὕτως τὴν θυγατέρα μᾶλλον ἢ συνοικίζειν, γαμβροῦ δ' ἀνδρείαν ἔχοντος καὶ τὴν ἄλλην ἀρετὴν πάσαν, ἣν ὁρᾶν ὑπάρχουσαν αὐτῷ. Βούλεσθαι δὴ με παρ' αὐτοῦ λαβεῖν ἀντὶ τοῦ γάμου τῆς θυγατρὸς οὐ χρυσὸν οὐδ' ἄργυρον, οὐδ' ὅπως ταῦτ' ἐκ τῶν τοῦ πατρὸς οἰκιῶν κομίσῃ, Παλαιστίνων δὲ τιμωρίαν καὶ κεφαλὰς αὐτῶν ἑξακοσίας. Αὐτῷ τε γὰρ ἐμοὶ τούτων οὐδὲν ἂν οὔτε ποθεινότερον οὔτε λαμπρότερον δῶρον γένοιτο, τῇ τε παιδί μου πολὺ τῶν νενομισμένων ἔδνων ζηλωτότερον, τὸ συνοικεῖν ἀνδρὶ τοιούτῳ, καὶ μαρτυρουμένῳ τὴν πολεμίων ἦτταν.

3. Κομισθέντων δὲ τούτων πρὸς τὸν Δαυΐδην τῶν λόγων, ἥσθεις τὸν Σάουλον ἐσπουδακέναι νομίζων αὐτοῦ περὶ τὴν συγγένειάν, οὐδὲ βουλευσασθαι περιμείνας, οὐδ' εἰ δυνατόν ἢ δύσκολόν ἐστι τὸ προκείμενον ἔργον τῷ λογισμῷ περινοήσας, ὥρμησεν εὐθὺς μετὰ τῆς ἑταιρίας ἐπὶ τοὺς πολεμίους, καὶ τὴν ὑπὲρ τοῦ γάμου κατηγγελημένην πρᾶξιν, καὶ, ὁ θεὸς γὰρ ἦν ὁ πάντα ποιῶν εὐμαρῇ καὶ δυνατὰ τῷ Δαυΐδῃ, κτείνας πολλοὺς καὶ κεφαλὰς ἑξακοσίων ἀποτεμῶν, ἦκε πρὸς τὸν βασιλέα, διὰ τῆς τούτων ἀποδείξεως τὸν ἀντὶ τούτων γάμον ἀπαιτῶν. Σάουλος δὲ οὐκ ἔχων ἀναφνεῖν ἐκ τῶν ὑπεσχημένων, αἰσχρὸν γὰρ ὑπελάμβανεν ἢ ψεύσασθαι δοκεῖν ἢ δι' ἐπιβουλήν, ἵνα ὡς ἀδυνάτοις ἐπιχειρῶν ὁ Δαυΐδης ἐναποθάνῃ, τὸν γάμον ἐπηγγέλθαι, δίδωσιν αὐτῷ τὴν θυγατέρα Μιχάαν ὀνόματι.

338 CAP. XI. 1. **Ε*μελλε δὲ οὐκ ἐπὶ πολὺ τοῖς γεγενημένοις ἐμμένειν Σάουλος ἄρα. Ὅρῳν γὰρ τὸν Δαυῖδην παρὰ τῷ θεῷ καὶ παρὰ τοῖς ὄχλοις εὐδοκιμοῦντα κατέδεισε, καὶ τὸν φόβον οὐκ ἔχων ἀποκρύψασθαι περὶ μεγάλων ὄντα βασιλείας τε καὶ ζωῆς, ὧν καὶ θατέρου στερηθῆναι συμφορὰ δεινὴ, κτείνειν τὸν Δαυῖδην διεγνώκει, καὶ προστάσσει τὴν ἀναίρεσιν αὐτοῦ Ἰωνάθην τε τῷ παιδί καὶ τοῖς πιστοτάτοις οἰκετῶν. Ὁ δὲ τὸν πατέρα τῆς ἐπὶ τῷ Δαυῖδῃ μεταβολῆς θαυμάσας οὐκ ἐπὶ μετρίοις ἀπὸ τῆς πολλῆς εὐνοίας ἀλλ' ἐπὶ θανάτῳ γενομένης, καὶ τὸν νεανίσκον ἀγαπῶν καὶ τὴν ἀρετὴν αὐτοῦ καταιδούμενος, λέγει πρὸς αὐτὸν τὸ τοῦ πατρὸς ἀπόρρητον καὶ τὴν προαίρεσιν. Συμβουλευεῖ μέντοι 'φυλάσσεσθαι γεγόμενον ἐκ ποδῶν τὴν ἐπιούσαν ἡμέραν' αὐτὸς γὰρ ἀσπάσασθαι τὸν πατέρα, καὶ τοῦ καιροῦ παραφανέντος αὐτῷ διαλεχθῆσεσθαι περὶ αὐτοῦ, καὶ τὴν αἰτίαν μαθήσεσθαι καὶ ταύτην ἐκφανλίσσειν· ὥς οὐ δεῖν ἐπ' αὐτῇ κτείνειν τοσαῦτα μὲν ἀγαθὰ τὸ πλήθος, ἐργασάμενον, εὐεργέτην δὲ αὐτοῦ γεγεννημένον, δι' ᾧ καὶ συγγνώμην ἂν ἐπὶ τοῖς μεγίστοις ἁμαρτήμασιν εἰκότως εὖρατο. Δηλώσω δέ σοι τὴν τοῦ πατρὸς γνώμην.' Δαυῖδης δὲ πεισθεὶς συμβουλία χρηστὴν ὑπέβλεπεται τῆς τοῦ βασιλέως ὀψεως.

2. Τῇ δ' ἐπιούσῃ πρὸς τὸν Σάουλων Ἰωνάθης ἔλθων, ὡς ἰλαρόν τε καὶ χαίροντα κατέλαβεν, ἤρξατο λόγον αὐτῷ περὶ τοῦ Δαυῖδου προσφέρειν. "Τί καταγνοὺς μικρὸν ἢ μεῖζον ἀδίκημα, ὦ πάτερ, προσέταξας ἀνελεῖν ἄνδρα, μέγα μὲν αὐτῷ πρὸς σωτηρίαν ὄφελος γεγεννημένον, μεῖζον δὲ πρὸς τὴν Παλαιστίνων τιμωρίαν, ὕβρεως δὲ καὶ χλεύης ἀπαλλάξαντα τῶν Ἑβραίων λαὸν, ἣν ἐπὶ τεσσαράκοντα ἡμέρας ὑπέμεινε μόνος τολμῶν ὑποστῆναι τὴν τοῦ πολεμίου πρόκλησιν, καὶ μετὰ ταῦτα κομίσαντα μὲν ὅσας ἐπέταχθη κεφαλὰς τῶν ἐχθρῶν, λαβόντα δ' ἐπὶ τούτῳ

γέρας τὴν ἐμὴν ἀδελφὴν πρὸς γάμον, ὡς ἂν ἀλγυνότερος αὐτοῦ γένοιθ' ἡμῖν ὁ θάνατος, οὐ διὰ τὴν ἀρετὴν αὐτοῦ μόνον, ἀλλὰ καὶ διὰ τὴν συγγένειαν. *Συναδικεῖται γὰρ αὐτοῦ τῷ θανάτῳ καὶ ἡ σὴ θυγάτηρ, χηρεῖαν πρὶν ἢ τῆς συμβιώσεως εἰς ὄνησιν ἔλθειν μέλλουσα πειράζειν. Ταῦτα λογισάμενος μεταβαλοῦν πρὸς τὸ ἡμερώτερον, καὶ μηδὲν ποιήσης κακὸν ἄνδρα, πρῶτον μὲν ἡμᾶς εὐεργίαν μεγάλην εὐεργετήσαντα τὴν σὴν σωτηρίαν, ὅτε σοι τοῦ πονηροῦ πνεύματος καὶ τῶν δαιμονίων ἐγκαθεζομένων τὰ μὲν ἐξέβαλεν, εἰρήνην δὲ ἀπ' αὐτῶν τῇ ψυχῇ σου παρέσχεν, δευτέραν δὲ τὴν ἀπὸ τῶν πολεμίων ἐκδίκησιν. Αἰσχρὸν γὰρ τούτων ἐπιλελῆσθαι.*" Τούτοις παρηγορεῖται τοῖς λόγοις Σάουλος, καὶ μηδὲν ἀδικήσειν τὸν Δαυῖδην ὄμνυσι τῷ παιδί. Κρείττων γὰρ ὁρ- 339 γῆς καὶ φόβου ὁ δίκαιος λόγος. Ἰωνάθης δὲ μεταπεμφάμενος τὸν Δαυῖδην σημαίνει τε αὐτῷ χρυσὰ καὶ σωτήρια τὰ παρὰ τοῦ πατρὸς, ἄγει δὲ πρὸς αὐτὸν, καὶ παρέμενε τῷ βασιλεῖ Δαυῖδης ὥσπερ ἑμπροσθεν.

3. Κατὰ δὲ τοῦτον τὸν καιρὸν τῶν Παλαιστίνων στρατευσαμένων πάλιν ἐπὶ τοὺς Ἑβραίους, πέμπει μετὰ στρατιᾶς τὸν Δαυῖδην πολεμήσοντα τοῖς Παλαιστίνοις. Καὶ συμβαλὼν πολλοὺς αὐτῶν ἀπέκτεινε, καὶ νικήσας ἐπάνεισι πρὸς τὸν βασιλέα. Προςδέχεται δ' αὐτὸν ὁ Σάουλος, οὐχ ὡς ἤλπισεν ἀπὸ τοῦ κατορθώματος, ἀλλ' ὑπὸ τῆς εὐπραγίας αὐτοῦ λυπηθεὶς, ὡς ἐπισφαλέστερος αὐτὸς ἐκ τῶν ἐκείνου πράξεων γινόμενος. Ἐπεὶ δὲ πάλιν προσελθὼν αὐτὸν τὸ δαιμόνιον ἐθορύβει πνεῦμα καὶ συνετάραττε, καλέσας εἰς τὸ δωμάτιον, ἐν ᾧ κατέκειτο, κατέχων τὸ δόρυ προσέταξε τῷ ψαλμῷ καὶ τοῖς ὕμνοις ἐξάδειν αὐτόν. Ἐκείνου δὲ τὰ κελευσθέντα ποιούντος, διατεινόμενος ἀκοντίζει τὸ δόρυ. Καὶ τὸ μὲν προοιδόμενος ὁ Δαυῖδης ἐξέκλινε, φεύγει δὲ εἰς τὸν οἶκον τὸν αὐτοῦ, καὶ δι' ὅλης ἔμεινεν ἡμέρας αὐτόθι.

4. Νυκτὸς δὲ πέμψας ὁ βασιλεὺς ἐκέλευσεν αὐτὸν ἄχρι τῆς ἑω φυλάττεσθαι, μὴ καὶ λάθῃ πάντε-
λως ἀφανὴς γενόμενος, ἵνα παραγενόμενος εἰς τὸ δι-
καστήριον καὶ κρίσει παραδόνς ἀποκτείνῃ. Μιχάλα
δὲ ἡ γυνὴ Δαυΐδου, θυγάτηρ δὲ τοῦ βασιλέως, τὴν
τοῦ πατρὸς μαθοῦσα διάνοιαν, τῷ ἀνδρὶ παρίσταται,
δειλὰς ἔχουσα τὰς περὶ αὐτοῦ ἐλπίδας, καὶ περὶ τῆς
ιδίας ψυχῆς ἀγωνιῶσα, οὐδὲ γὰρ αὐτὴν ζῆν ὑπομέ-
νειν ἐκείνου στερηθεῖσαν. Καὶ “μήσε,” φησὶν, “ἥλιος
ἐνταυθοῖ καταλάβοι, οὐ γὰρ ἔτ’ ὕψεται σε. Φεῦγε
δὲ, ὡς τοῦτό σοι δύναται παρασχεῖν ἡ παροῦσα νύξ,
καὶ ποιήσοι δέ σοι ταύτην ὁ θεὸς μακροτέραν.” Ἰσθὶ
γὰρ σαυτὸν, ἂν εὐρεθῇς ὑπὸ τοῦ πατρὸς, ἀπαλούμε-
νον.” Καὶ καθιμήσασα διὰ θυρίδος αὐτὸν ἐξέσωσεν.
Ἐπειτα σκευάσασα τὴν κλίνην, ὡς ἐπὶ νοσοῦντι, καὶ
ὑποθεῖσα τοῖς ἐπιβολαίοις ἦπαρ αἰγὸς, ἅμα ἡμέρα
τοῦ πατρὸς αὐτῆς πέμψαντος ἐπὶ τὸν Δαυΐδην, ὡχλῆ-
σθαι διὰ τῆς νυκτὸς εἶπε τοῖς παροῦσιν, ἐπιδείξασα
τὴν κλίνην κατακεκαλυμμένην, καὶ τῷ πηδήματι τοῦ
ἥπατος σαλεύοντος τὸ ἐπιβόλαιον πιστωσαμένη τὸ κα-
τακείμενον τὸν Δαυΐδην ἀσθμαίνειν. Ἀπαγγειλάντων
δὲ τῶν πεμφθέντων, ὅτι γένοιτο διὰ τῆς νυκτὸς ἀσθε-
νέστερος, ἐκέλευσεν ‘οὕτως ἔχοντα κομισθῆναι, βού-
λεσθαι γὰρ αὐτὸν ἀνελεῖν.’ Ἐλθόντες δὲ, καὶ ἀνα-
καλύψαντες τὴν κλίνην, καὶ τὸ σόφισμα τῆς γυναικὸς
εὐρόντες ἀπήγγειλαν τῷ βασιλεῖ. Μεμφομένου δὲ τοῦ
πατρὸς αὐτὴν ὅτι σώσειε μὲν τὸν ἐχθρὸν αὐτοῦ, κα-
τασοφίσαιτο δ’ αὐτὸν, ἀπολογία σκήπτεται πιθανήν.
‘Ἀπειλήσαντα γὰρ αὐτὴν ἀποκτείνειν, ἔφησε, τυχεῖν
ἐκ τοῦ δέους τῆς πρὸς τὸ σωθῆναι συνεργίας· ὑπὲρ
ῆς συγγνώμῃ καλῶς ἔχειν αὐτῇ, κατὰ ἀνάγκην ἀλλὰ
μὴ κατὰ προαίρεσιν γενομένης· οὐ γὰρ οὕτως, ἔλε-
820 γεν, οἶμαι τὸν ἐχθρὸν ἐξήτεις ἀποκτείνειν, ὡς ἐμὲ
σώζεσθαι.’ Καὶ συγγινώσκει μὲν τῇ κόρῃ Σάουλος.
Ὁ δὲ Δαυΐδης ἐκφυγὼν τὸν κίνδυνον ἦκε πρὸς τὸν
προφῆτην Σαμούηλον εἰς Ῥαμαθὰν, καὶ τὴν ἐπιβου-

λὴν αὐτῷ τὴν τοῦ βασιλέως ἐδήλωσε, καὶ ὡς παρὰ μικρὸν ὑπ' αὐτοῦ τῷ δόρατι βληθεὶς ἀποθάνοι, μήτ' ἐν τοῖς πρὸς αὐτὸν κακὸς γενόμενος, μήτ' ἐν τοῖς πρὸς τοὺς πολεμίους ἀγῶσιν ἀνάνδρος, ἀλλ' ἐν ἅπασι μετὰ τοῦ θεοῦ καὶ ἐπιτυχής. Τὸ δ' ἦν αἷτιον Σαούλ τοῦ πρὸς Δαυῖδην ἀπεχθείας.

5. Μαθὼν δὲ ὁ προφήτης τὴν τοῦ βασιλέως ἀδοκίαν, καταλείπει μὲν τὴν πόλιν Ῥαμαθάν. Ἀγαγὼν δὲ τὸν Δαυῖδην ἐπὶ τινα τόπον, Γαλβαὰθ ὄνομα, ἐκεῖ διέτριβε σὺν αὐτῷ. Ὡς δ' ἀπηγγέλθη τῷ Σαούλ παρὰ τοῦ προφήτη τυγχάνων ὁ Δαυῖδης, πέμψας ὀπλίτας πρὸς αὐτὸν ἄγειν προσέταξεν συλλαμβάνοντας. Οἱ δ' ἐλθόντες πρὸς τὸν Σαμουήλον, καὶ καταλαβόντες προφητῶν ἐκκλησίαν τοῦ θείου μεταλαμβάνουσι πνεύματος, καὶ προφητεύειν ἤρξαντο. Σάουλος δ' ἀκούσας ἄλλους ἐπεμψεν ἐπὶ τὸν Δαυῖδην· καὶ ἐκείνων ταῦτ' οἱς πρώτοις παθόντων, πάλιν ἀπέστειλεν ἐτέρους. Προφητευόντων δὲ καὶ τῶν τρίτων, τελευταῖον ὀργισθεὶς αὐτὸς ἐξώρμησεν. Ἐπεὶ δ' ἐγγὺς ἦν ἡδὴ Σαμουήλος πρὶν ἰδεῖν αὐτὸν προφητεύειν ἐποίησεν. Ἐλθὼν δὲ πρὸς αὐτὸν Σάουλος ὑπὸ πολλοῦ πνεύματος ἐλαυνόμενος ἔκφρων γίνεται, καὶ τὴν ἐσθῆτα περιδύσας αὐτὸν, καταπεσὼν ἔκειτο δι' ὅλης ἡμέρας τε καὶ νυκτὸς, Σαμουήλου τε καὶ Δαυῖδου βλέπόντων.

6. Ἰωνάθης δὲ ὁ Σαούλου παῖς ἀφικομένου πρὸς αὐτὸν ἐκεῖθεν Δαυῖδου, καὶ περὶ τῆς τοῦ πατρὸς ἀποδυρομένου ἐπιβουλῆς, καὶ λέγοντος, 'ὡς οὐδὲν ἀδοκήσας οὐτ' ἐξαμαρτῶν σπουδάζοιτο ὑπὸ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ φονευθῆναι, μήτε αὐτῷ τοῦθ' ὑπονοοῦντι πεστεύειν παρεκάλει, μήτε τοῖς διαβάλλουσιν, εἴ τις ἄρα εἰσὶν οἱ τοῦτο πράττοντες, ἀλλ' αὐτῷ προσέχειν καὶ θαρρύνειν· μηδὲν γὰρ τοιοῦτον ἐπ' αὐτῷ φρονεῖν τὸν πατέρα· φράσαι γὰρ αὐτῷ περὶ τούτου καὶ σύμβουλον παραλαβεῖν, τῇ κοινῇ γνώμῃ καὶ τὰλλα πράττοντα.' Ὁ δὲ ὤμνυνεν ἢ μὴν 'οὕτως ἔχειν, καὶ πεστεύοντ' ἡξίου προνοεῖν αὐτοῦ μᾶλλον, ἢ καταφρο-

νοῦντ' ἐπ' ἀληθείᾳ τοῖς λόγοις· τὰ δ' ἀληθὲς ὑπολαμβάνειν, ὅταν ἢ θεάσῃται πεφονευμένον αὐτὸν ἢ πύθεται· μὴ λέγειν δ' αὐτῷ τὸν πατέρα περὶ τούτων ἔμασκεν, εἰδὸτα τὴν πρὸς αὐτὸν φιλίαν καὶ διάθεσιν.

7. Λυπηθεὶς δ' ἐφ' οὕτω πιστωσαμένῳ τὴν τοῦ Σαούλου προαίρεσιν Ἰωνάθης, ἐπηρώτα τίνος ἐξ αὐτοῦ βούλεται τυχεῖν. Ὁ δὲ “Οἶδα γάρ,” ἔφη, “πάντα σε χαρίζεσθαι μοι καὶ παρέχειν ἐθέλοντα. Νουμηνία μὲν εἰς τὴν ἐπιουσάν ἐστιν, ἔθος δ' ἔχω δειπνεῖν σὺν τῷ βασιλεῖ καθήμενος. Εἰ δὴ σοι δοκεῖ, πορευθεὶς ἔξω τῆς πόλεως ἐν τῷ πεδίῳ λανθάνων διαμενῶ. Σὺ δὲ
341 ἐπιζητήσαντος αὐτοῦ, λέγε πορευθῆναί με εἰς τὴν πατρίδα Βηθλέεμν, ἑορτὴν μου τῆς φυλῆς ἀγούσης, προστιθεὶς, ὅτι σὺ μοι συγκεχώρηκας. Καὶ ἐὰν μὲν, ὁδὸν εἰκὸς καὶ σύννηθές ἐστι λέγειν ἐπὶ φίλοις ἀποδημοῦσιν, ‘ἐπ' ἀγαθῷ βεβάδικεν’ εἶπῃ, ἴσθι μὴδὲν ὑπουλον παρ' αὐτοῦ εἶναι μὴδ' ἐχθρόν· ἂν δ' ὡς ἄλλως ἀποκρίνηται, τοῦτ' ἐστὶ τεκμήριον τῶν κατ' ἐμοῦ βεβουλευμένων. Μηνύσεις δέ μοι τὴν διάνοιαν τὴν τοῦ πατρὸς, οἷκτῳ τε νέμων τοῦτο καὶ φιλῳ, δι' ἣν πίστεως τε παρ' ἐμοῦ λαβεῖν ἠξίωκας, αὐτὸς τε ἐμοὶ δοῦναι δεσπότης ὧν οἰκέτῃ σῶ. Εἰ δὲ εὐρίσκεις τι ἐν ἐμοὶ πονηρὸν, αὐτὸς ἄνελε καὶ φθάσον τὸν πατέρα.”

8. Πρὸς δὲ τὸ τελευταῖον δυσχεράνας τῶν λόγων Ἰωνάθης, ποιήσῃν ταῦτ' ἐπηγγέλлатο, καὶ ἐὰν τε σκυθρωπὸν ὁ πατήρ αὐτοῦ καὶ τὴν ἀπέχθειαν ἐμφανίζον ἀποκρίνεται, μηνύειν. “Ἰγὰρ δ' αὐτῷ θαρρόῃ μᾶλλον, ἐξαγαγὼν αὐτὸν εἰς ὑπαιθρον καὶ καθαρὸν αἶρα οὐδὲν παρήσειν ὑπὲρ τῆς Δαυΐδου σωτηρίας ὤμνυε. “Τὸν γὰρ θεόν,” εἶπε, “τοῦτον, ὃν πολὺν ὄρεῖς καὶ πανταχοῦ κεχυμένον, καὶ πρὶν ἐρμηνεῦσαί με τοῖς λόγοις τὴν διάνοιαν ἤδη μου ταύτην εἰδὸτα, μάρτυρα ποιοῦμαι τῶν πρὸς σε συνθηκῶν, ὡς οὐκ ἀνήσω τὸν πατέρα πολλάκις αὐτοῦ τῆς προαιρέσεως διάπειραν λαμβάνων, πρὶν ἢ καταμαθεῖν εἴ τις ἐστὶ καὶ παρὰ

τοῖς ἀπορρήτοις αὐτοῦ τῆς ψυχῆς νόσος. Καταμα-
θῶν δ' οὐκ ἀποκρύψομαι, καταμηνύσω δὲ πρὸς σε,
καὶ πρᾶον ὄντα καὶ δυσμενῶς διακείμενον. Οἶδεν δὲ
οὗτος ὁ θεός, πῶς αὐτὸν εἶναι μετὰ σοῦ διὰ παντός
εὐχομαι· ἔστι μὲν γὰρ νῦν, καὶ οὐκ ἀπολείψει σε.
Ποιήσει δὲ τῶν ἐχθρῶν, ἄνθ' ὃ πατὴρ ὁ ἐμὸς ἄντ'
ἐγώ, κρείττονα. Σὺ μόνον μνημόνευε τούτων, καὶ
ἐὰν ἀποθανεῖν μοι γένηται, τὰ τέκνα μου σῶζε, καὶ
τὴν ὑπὲρ τῶν παρόντων μοι ἀμοιβὴν εἰς ἐκεῖνα κα-
τάθου." Ταῦτ' ἐπομόσας ἀπολύει τὸν Δαυΐδην, εἰς
τινα τόπον ἀπελθεῖν τοῦ πεδίου φράσας, ἐν ᾧ γυμνα-
ζόμενος διετέλει. Γνοὺς γὰρ τὰ παρὰ τοῦ πατρὸς,
ἤξεν πρὸς αὐτὸν ἔφησεν ἐκεῖ, μόνον ἐπαγόμενος παῖ-
δα. "Καὶ ἐὰν τρία ἀκόντια βαλὼν ἐπὶ τὸν σκοπὸν
κομίσαι τῷ παιδί προστάσσω τὰ ἀκόντια, κείσθαι
γὰρ ἔμπροσθεν αὐτοῦ, γίνωσκε μηδὲν εἶναι φαῦλαν
παρὰ τοῦ πατρὸς· ἂν δὲ τὰ ἐναντία τούτων ἀκοίσης
μου λέγοντος, καὶ τὰ ἐναντία παρὰ τοῦ βασιλέως
προσδόκα. Τῆς μέντοι γε ἀσφαλείας τεύξῃ παρ' ἐμοῦ,
καὶ οὐδὲν μὴ πάθῃς ἄτοπον, ὅπως δὲ μνησθῆς τού-
των παρὰ τὸν τῆς εὐπραγίας καιρὸν σκόπει, καὶ τοῖς
υἱοῖς μου γενοῦ χρήσιμος." Δαυΐδης μὲν οὖν ταύ-
τας λαβὼν παρὰ Ἰωνάθου τὰς πίστεις, εἰς τὸ συγ-
κείμενον ἀπηλλάγη χωρίον.

9. Τῇ δ' ἐρχομένη, νεομηνία δ' ἦν, ἀγνεύσας ὡς
ἔθος εἶχεν ὁ βασιλεὺς ἤκεν ἐπὶ τὸ δεῖπνον. Καὶ πα-
ρακαθεσθέντων αὐτῷ, τοῦ μὲν παιδὸς Ἰωνάθου ἐκ
δεξιῶν, Ἀβενήρου δὲ τοῦ ἀρχιστρατήγου ἐκ τῶν ἐπέ-
ρων, ἰδὼν τὴν τοῦ Δαυΐδου καθέδραν κενὴν ἡσυχά-
σεν, ὑπονοήσας οὐ καθαρεύσαντα αὐτὸν ἀπὸ συνου- 342
σίας ὑστερεῖν. Ὡς δὲ καὶ τῇ δευτέρᾳ τῆς νουμηνίας
οὐ παρῆν, ἐπυνθάνετο παρὰ τοῦ παιδὸς Ἰωνάθου,
ὅτι καὶ τῇ παρελθούσῃ καὶ ταύτῃ τοῦ δεῖπνου καὶ
τῆς ἐστίασεως ὁ τοῦ Ἰεσσαίου παῖς ἀπολείλειπται. Ὁ
δὲ 'πεπορευθῆναι κατὰ τὰς συνθήκας, ἔφησεν, αὐτὸν
εἰς τὴν ἑαυτοῦ πατρίδα, τῆς φυλῆς ἑορτὴν ἀγούσης,

ἐπιτρέψαντος αὐτοῦ· παρακαλέσαι μέντοι καὶ τοῦτον ἔλθεῖν ἐπὶ τὴν θύσιαν. Καὶ ἔὰν συγχωρῇς, φησὶν, ἀπέρχομαι, τὴν γὰρ εὐνοϊάν μου τὴν πρὸς αὐτὸν ἐπίστασαι. Τότε τὴν πρὸς Δαυὶδὴν τοῦ πατρὸς Ἰωνάθης ἐπέγνω δυσμένειαν, καὶ τρανῶς τὴν ὅλην αὐτοῦ βούλησιν εἶδεν. Οὐ γὰρ κατέσχε τῆς ὀργῆς Σάουλος, ἀλλὰ βλασφημῶν ἔξ αὐτομόλων γεγεννημένον καὶ πολέμιον ἀπεκάλει, καὶ κοινωνὸν τοῦ Δαυίδου καὶ συνεργὸν ἔλεγε, καὶ μὴδ' αὐτὸν αἰδεῖσθαι, μήτε τὴν μητέρα αὐτοῦ, ταῦτα φρονοῦντα· καὶ μὴ βουλούμενον πεισθῆναι τοῦθ', ὅτι μέχρις οὗ περίεστι Δαυίδης ἐπισφαλῶς αὐτοῖς τὰ τῆς βασιλείας ἔχει. Μεταπέμψαι τοιγαροῦν αὐτὸν ἔφησεν, ἵνα δῶ δίκην. Ὑποτυχόντος δὲ Ἰωνάθου, "Τί δ' ἀδικοῦντα κολάσαι θέλεις;" οὐκ ἔτ' εἰς λόγους καὶ βλασφημίας τὴν ὀργὴν ὁ Σάουλος ἐξήνεγκεν, ἀλλ' ἀρπάσας τὸ δόρυ ἀνεπήδησεν εἰς αὐτὸν ἀποκτεῖναι θέλων. Καὶ τὸ μὲν ἔργον οὐκ ἔδρασε διακωλυθεὶς ὑπὸ τῶν φίλων, φανερός δ' ἐγένετο τῷ παιδὶ μισῶν τὴν Δαυίδην καὶ διαχρήσασθαι ποδῶν, ὡς παρὰ μικρὸν δι' ἐκεῖνον αὐτόχειρ καὶ τοῦ παιδὸς γεγονέναι.

10. Καὶ τότε μὲν ὁ τοῦ βασιλέως παῖς ἐκπηδήσας ἀπὸ τοῦ δείπνου, καὶ μὴδὲν ὑπὸ λύπης προσενέγκασθαι δυνηθεὶς, κλαίων αὐτὸν μὲν τοῦ παρὰ μικρὸν ἀπολέσθαι, τοῦ κατακεκρίσθαι δ' ἀποθανεῖν Δαυίδην, διενυκτέρευσεν. Ἀμα δὲ ἡμέρα πρὸ τῆς πόλεως εἰς τὸ πεδῖον, ὡς γυμνασόμενος μὲν, δηλώσων δὲ τῷ φίλῳ τὴν τοῦ πατρὸς διάθεσιν, ὡς συνέθετο πρόεισι. Ποίησας δὲ ὁ Ἰωνάθης τὰ συγκείμενα, τὸν μὲν ἐπόμενον ἀπολύει εἰς τὴν πόλιν παῖδα, ὃ δ' ἐν ἐρημίᾳ τῷ Δαυίδῃ παρῆλθεν εἰς ὄψιν αὐτῶν καὶ λόγους. Αναφανείς δὲ οὗτος πίπτει πρὸς τῶν Ἰωνάθου ποδῶν, καὶ προσκυνῶν σωτήρα αὐτοῦ τῆς ψυχῆς ἀπεκάλει. Ἀνίστησι δ' ἀπὸ τῆς γῆς αὐτὸν, καὶ περιπλακέντες ἀλλήλοις, μακρὰ τε ἡσπάζοντο καὶ δεδακρυμένα, τὴν τε ἡλικίαν ἀποθρηνοῦντες αὐτῶν

καὶ τὴν ἐφθονημένην ἑταιρίαν, καὶ τὸν μέλλοντα διαχωρισμὸν, ὅς οὐδὲν αὐτοῖς ἐδόκει θανάτου διαφέρειν. Μόλις δ' ἐκ θρήνων ἀνανήψαντες, καὶ μεμνησθαι τῶν ὀρκῶν ἀλλήλοις παρακελευσάμενοι διελύθησαν.

CAP. XII. 1. Δαυὶδης δὲ φεύγων τὸν βασιλέα καὶ τὸν ἐξ αὐτοῦ θάνατον, εἰς Νωβᾶν παραγίνεται πόλιν πρὸς Ἀχιμέλεχον τὸν ἱερέα, ὅς ἐπὶ τῷ μόνον 343 ἤκοντα ἰδεῖν, καὶ μήτε φίλον σὺν αὐτῷ μήτ' οἰκέτην παρόντα ἐθαύμασε, καὶ τὴν αἰτίαν τοῦ μηδένα εἶναι σὺν αὐτῷ μαθεῖν ἤθελεν. Ὁ δὲ 'πρᾶξιν ἀπόρρητον ἐπιταγῇναι πρὸς τοῦ βασιλέως ἔφη, εἰς ἣν συνοδίας αὐτῷ βουλομένῳ μαθεῖν οὐκ ἔδει· τοὺς μὲν τοι θεράποντας εἰς τόνδε μοι τὸν τόπον ἀπαντᾶν προσέταξα.' Ἡξίου δὲ λαβεῖν ἐφόδια, 'φίλου γὰρ αὐτὸν ποιήσῃν ἔργον παρασχόντα, καὶ πρὸς τὸ προκείμενον συλλαμβανομένου.' Τυχῶν δὲ τούτων, ἦτι καὶ ὀπλων τι μετὰ χεῖρας, ῥομφαίαν ἢ δοράτιον. Παρῆν δὲ καὶ Σαούλου δοῦλος γένος μὲν Σύρος Δῶηκος δ' ὄνομα, τὰς τοῦ βασιλέως ἡμιόνους νέμων. Ὁ δ' ἀφ' ἑκείνου ἔχειν μὲν αὐτὸς οὐδὲν εἶπέ τι τοιοῦτον, εἶναι δὲ τὴν Γολιάθου ῥομφαίαν, ἣν ἀποκτείνας τὸν Παλαιστίνον αὐτὸς ἀναθεῖν τῷ θεῷ.'

2. Λαβὼν δὲ ταύτην ὁ Δαυὶδης, ἔξω τῆς Ἑβραίων χώρας εἰς Γίτταν διέφυγε τὴν Παλαιστίναν, ἧς Ἀγχοῦς ἐβασίλευεν. Ἐπιγνωσθεῖς δὲ ὑπὸ τῶν τοῦ βασιλέως οἰκετῶν, καὶ φανερὸς αὐτῷ γενόμενος, μηνύοντων ἐκείνων ὅτι Δαυὶδης ὁ πολλὰς ἀποκτείνας Παλαιστίναν μυριάδας εἶη, δείσας μὴ πρὸς αὐτοῦ θάνῃ, καὶ τὸν κίνδυνον ὃν ἐξέφυγε παρὰ Σαούλου παρ' ἐκείνου πειραθῇ, προσποιεῖται μανίαν τε καὶ λύσσαν, ὡς ἀφρὸν κατὰ τοῦ στόματος αὐτοῦ φερόμενον, καὶ τὰ ἄλλα δὲ ὅσα συνίστησι μανίας πίστιν παρὰ τῷ Γιττῶν βασιλεῖ γεγενῆσθαι τῆς νόσου. Καὶ τοῖς οἰκέταις προσδυχεράνας ὡς ἔκφρονα πρὸς αὐτὸν

E

ἀγάγοιεν ἄνθρωπον, ἐκέλευσε τὸν Δαυὶδην ὡς τάχος ἐκβαλεῖν.

3. Διασώθεις δὲ οὕτως ἐκ τῆς Γίττης, εἰς τὴν Ἰούδα παραγίνεται φυλὴν. Καὶ ἐν τῷ πρὸς Ἀδουλάμῃ πόλει σπηλαίῳ διατρίβων, πέμπει πρὸς τοὺς ἀδελφοὺς δηλῶν αὐτοῖς ἔνθα εἴη. Οἱ δὲ μετὰ πάσης συγγενείας ἦκον πρὸς αὐτὸν, καὶ τῶν ἄλλων δέ, ὅσους ἡ χρεία ἦν ἡ φόβος ἐκ Σαούλου τοῦ βασιλέως, συκερρόνησαν πρὸς αὐτὸν, καὶ ποιεῖν τὰ ἐκεῖνα δοκοῦντα ἐτοίμως ἔχειν ἔλεγον. Ἐγένοντο δὲ οἱ πάντες ὡσεὶ τετρακόσιοι. Θαρρόησας δὲ ὡς καὶ χειρὸς αὐτῷ καὶ συνεργίας ἤδη προσγεγενημένης, ἀπαρὰς ἐκείθεν ἀφικεῖται πρὸς τὸν Μωαβιτῶν βασιλεῖα, καὶ τοὺς γονεῖς αὐτοῦ εἰς τὴν αὐτοῦ χώραν προσδεξάμενον, ἕως ἂν ἀπογνῶ τὸ καθ' αὐτὸν τέλος, ἔχειν παρεκάλεν, κατανεύσαντος δ' αὐτοῦ τὴν χάριν, καὶ πάσης τοῦς γονεῖς τοῦ Δαυίδου τιμῆς, παρ' ὃν ἐτύγχανον παρ' αὐτῷ χρόνον, ἀξιώσαντος.

4. Αὐτὸς δὲ τοῦ προφήτου κελεύσαντος αὐτὸν τὴν μὲν ἐρημίαν ἐκλιπεῖν, πορευθέντα δ' εἰς τὴν 344 κληρουχίαν τῆς Ἰούδα φυλῆς ἐν αὐτῇ διάγειν πείθεται. Καὶ παραγεγόμενος εἰς Σάριν πόλιν ἐν αὐτῇ κατέμενε. Σάουλος δ' ἀκούσας ὅτι μετὰ πλῆθους ὀφθείη Δαυίδης, οὐκ εἰς τυχόντα θόρυβον καὶ ταραχὴν ἐνέπεσεν, ἀλλ' εἰδὼς τὸ φρόνημα τοῦ ἀνδρὸς καὶ τὴν εὐτολμίαν, οὐδὲν ἐξ αὐτοῦ μικρὸν ἀνακύψειν ἔργον, ὑφ' οὗ κλαύσεισθαι πάντως καὶ πονήσειν ὑπένοησε. Καὶ συγκαλέσας τοὺς φίλους καὶ ταύς ἡγεμόνας, καὶ τὴν φυλὴν ἐξ ἧς αὐτὸς ἦν, πρὸς αὐτὸν ἐπὶ τὸν βουνὸν οὗ τὸ βασίλειον εἶχε, καὶ καθίσας ἐπ' Ἀρούρης — τόπος δὲ ἦν τις οὕτω προσαγορευόμενος — τιμῆς πολιτικῆς περὶ αὐτὸν οὔσης τῆς τάξεως καὶ τῶν σωματοφυλάκων, λέγει πρὸς αὐτούς, “Ἄνδρες ὁμόφυλοι, μέμνησθε μὲν οἶδα ὅτι τῶν ἐμῶν ἐτεργεσιῶν, ὅτι καὶ ἄγρων τινὰς ἐποίησα δεσπότης, καὶ τιμῶν τῶν ἐν τῷ πλῆθει καὶ τάξεων ἡξίωσα. Πυν-

θάνομαι τοιγαροῦν, εἰ μείζονας τούτων δωρεὰς καὶ πλείονας παρὰ τοῦ Ἰεσσαίου παιδὸς προσδοκᾶτε. Οἶδα γὰρ ὅτι πάντες ἐκείνῳ προστίθεσθε, τοῦ ἐμοῦ παιδὸς Ἰωνάθου αὐτοῦ τε οὕτως φρονήσαντος καὶ ὑμᾶς ταῦτα πείσαντος. Οὐ γὰρ ἀγνοῶ τοὺς ὅρκους καὶ τὰς συνθήκας τὰς πρὸς Δαυΐδην αὐτῷ γεγενημένας, οὐδὲ ὅτι σύμβουλος μὲν καὶ συνεργὸς Ἰωνάθης ἐπὶ τῶν κατ' ἐμοῦ συντεταγμένων. Μέλει δὲ ὑμῶν οὐδενὶ περὶ τούτων, ἀλλὰ τὸ ἀποβησόμενον ἡσυχάζοντες σκοπεῖτε.” Σιωπήσαντος δὲ τοῦ βασιλέως, ἄλλος μὲν οὐδεὶς ἀπεκρίνατο τῶν παρόντων, Δαΐδης δὲ ὁ Σύρος ὁ τὰς ἡμιόνας αὐτοῦ βόσκων εἶπεν, ὥς ἴδοι τὸν Δαυΐδην εἰς Νωβὰν πόλιν πρὸς Ἀχιμέλεχον ἐλθόντα τὸν ἀρχιερέα, τὰ τε μέλλοντα παρ' αὐτοῦ προφητεύσαντος μαθεῖν, καὶ λαβόντα ἐφόδια καὶ τὴν ῥομφαίαν Γολιάθου πρὸς οὓς ἐβούλετο μετὰ ἀσφαλείας προπεμφθῆναι.

5. Μεταπέμπόμενος οὖν τὸν ἀρχιερέα, καὶ πᾶσαν αὐτοῦ τὴν συγγένειαν Σάουλός, “Τί παθὼν,” εἶπεν, “ἐξ ἐμοῦ δεινὸν καὶ ἄχαρι, τὸν Ἰεσσαίου παῖδα προσεδέξω, καὶ σιτία μὲν αὐτῷ μετέδωκας καὶ ὄπλων, ὅντι τῆς ἐμῆς βασιλείας ἐπιβούλῳ; τί γὰρ δὴ καὶ περὶ τῶν μελλόντων ἐχρημάτιζες; οὐ γὰρ δὴ σε φεύγων ἐμὲ καὶ μισῶν τὸν ἐμὸν οἶκον ἐλάνθανεν.” Ὁ δ' ἀρχιερεὺς οὐκ ἐπ' ἄρνησιν ἐτράπη τῶν γεγονότων, ἀλλὰ μετὰ παρόρησίας ταῦτα παρασχεῖν ὡμολόγει, οὐχὶ Δαυΐδην χαρίζομενος, ἀλλ' αὐτῷ. “Πολέμιον γὰρ σὺν οὐκ εἶδέναι, ἔφασκε, πιστὸν δὲ ἐν τοῖς μάλιστα δοῦλον καὶ χιλιάρχον, καὶ τὸ τούτων μείζον, γαμβρόν τε ἤδη καὶ συγγενῇ. Ταῦτα δ' οὐκ ἐχθροῖς παρέχειν τοὺς ἀνθρώπους, ἀλλὰ τοῖς εὐνοίᾳ καὶ τιμῇ τῇ πρὸς αὐτοὺς ἀρίστοις. Προφητεύσαι δὲ οὐ νῦν πρῶτον αὐτῷ, ἀλλὰ καὶ πολλάκις καὶ ἄλλοτε τοῦτο πεποιηκέναι· φήσαντι δὲ ὑπὸ σοῦ πεμφθῆναι κατὰ πολλὴν σπουδὴν ἐπὶ πρᾶξιν, τὸ μηδὲν παρασχεῖν ὣν ἐπεζητεῖ, σοὶ μᾶλλον ἀντιλέγειν ἢ ἐκείνῳ περὶ αὐτῶν ἐλο-

γιζόμεν. Διὸ μηδὲν πονηρὸν κατ' ἐμοῦ φρονήσης,
 345 μηδὲ πρὸς ἃ νῦν ἀκούεις Δαυίδην ἐγχειρεῖν πρὸς
 ταῦτα τὴν τότε μου δοκοῦσαν φιλανθρωπίαν ὑπόπτειν-
 σης. Φίλῳ γὰρ καὶ γαμβρῷ σὼ καὶ χιλιάρχῳ παρ-
 ἔσχον, οὐ πολέμιῳ."

6. Ταῦτα λέγων ὁ ἀρχιερεὺς οὐκ ἔπεισε τὸν
 Σάουλον, ἀλλὰ δεινὸς μὲν ὁ φόβος μηδ' ἀληθεῖ πι-
 στεύειν ἀπολογία. Κελεύει δὲ τοῖς ὀπλίταις περιστα-
 θεῖσιν αὐτὸν μετὰ τῆς γενεᾶς ἀποκτεῖναι. Μὴ θαρ-
 ρούντων δ' ἐκείνων ἄψασθαι τοῦ ἀρχιερέως, ἀλλὰ τὸ
 θεῖον εὐλαβουμένων μᾶλλον ἢ τὸ παρακοῦσαι τοῦ βα-
 σιλέως, τῷ Σύρῳ Δωήκῳ προστάσσει τὸν φόνον. Καὶ
 παραλαβὼν ὁμοίους αὐτῷ πονηροὺς ἐκείνος ἀποκτείνει
 τὸν Ἀχιμελὲχον, καὶ τὴν γενεὰν αὐτοῦ. Ἦσαν δὲ
 πάντες ὡς πέντε καὶ ὀγδοήκοντα καὶ τριακόσιοι. Πέμ-
 ψας δὲ ὁ Σάουλος καὶ εἰς τὴν πόλιν τῶν ἱερέων Νο-
 βᾶν, πάντας τε αὐτοὺς ἀπέκτεινεν, οὐ γυναικῶν οὐ
 νηπίων οὐδ' ἄλλης ἡλικίας φεισάμενος, αὐτὴν τε ἐν-
 ἔπρησε. Διασώζεται δὲ παῖς εἰς Ἀχιμελέχου Ἀβιά-
 θαρὸς ὄνομα. Ταῦτα μέντοι γε συνέβη, καθὼς προ-
 εφήτευσεν ὁ θεὸς τῷ ἀρχιερεῖ Ἠλεὶ, διὰ τὰς τῶν
 νιῶν αὐτοῦ δύο παρανομίας εἰπὼν διαφθαρήσεσθαι
 τοὺς ἐκγόρους.

7. Σάουλος δὲ ὁ βασιλεὺς ὡμὸν οὕτως ἔργον δια-
 πραξάμενος, καὶ γενεὰν ὅλην ἀρχιερατικῆς ἀποσφάξας
 τιμῆς, καὶ μήτ' ἐπὶ νηπίοις λαβὼν οἰκτόν, μήτ' ἐπὶ
 γέρουσιν αἰδῶ, καταβάλων δὲ καὶ τὴν πόλιν, ἣν πα-
 τρίδα καὶ τροφὸν τῶν ἱερέων καὶ προφητῶν αὐτόθεν
 τὸ θεῖον ἐπελέξατο, καὶ μόνην εἰς τὸ τοιοῦτους φέ-
 ρειν ἄνδρας ἀπέδειξε, μαθεῖν ἅπασιν παρέσχε καὶ κα-
 τανοῆσαι τὸν ἀνθρώπινον τρόπον· ὅτι μέχρις οὐ μὲν
 εἰσιν ἰδιῶται τινες καὶ ταπεινοί, τῷ μὴ δυνάσθαι
 χρῆσθαι τῇ φύσει μηδὲ τολμᾶν ὅσα θέλουσιν, ἐπιει-
 κεῖς εἰσι καὶ μέτριοι, καὶ μόνον διώκουσι τὸ δίκαιον,
 καὶ πρὸς αὐτὸ τὴν πᾶσαν εὐνοίαν τε καὶ σπουδὴν
 ἔχουσι. Τότε δὲ καὶ περὶ τοῦ θεοῦ πεπιστεύκασιν,

ὅτι πᾶσι τοῖς γινομένοις ἐν τῷ βίῳ πάρεστι, καὶ οὐ
 τὰ ἔργα μόνον ὁρᾷ τὰ πραττόμενα, ἀλλὰ καὶ τὰς δια-
 νοίας ἤδη σαφῶς οἶδεν, ἀπ' ὧν μέλλοι ταῦτ' ἐξε-
 σθαι. Ὅταν δὲ εἰς ἐξουσίαν παρέλθωσι καὶ δυνα-
 στεῖαν, τότε πάντ' ἐκεῖνα μετεκδυσάμενοι, καὶ ὥσπερ
 ἐπὶ σκηνῇ προσωπεῖα τὰ ἦθη καὶ τοὺς τρόπους ἀπο-
 θέμενοι, μεταλαμβάνουσι τόλμαν, ἀπόνοιαν, κατα-
 φρόνησιν ἀνθρωπίνων τε καὶ θείων. Καὶ ὅτε μάλ-
 ιστα δεῖ τῆς εὐσεβείας αὐτοῖς καὶ τῆς δικαιοσύνης,
 ἔχρηστα τοῦ φθονεῖσθαι γεγενημένοις, καὶ πᾶσι φα-
 νεροῖς ἐφ' οἷς ἂν νοήσωσιν ἢ πράξωσι καθεστῶσι,
 τότ' ὡς οὐκέτι βλέποντος αὐτοῦ τοῦ θεοῦ, ἢ διὰ
 τὴν ἐξουσίαν δεδιότος, οὕτως ἐμπαροινούσι τοῖς πρά-
 γμασιν. Ἀ δ' ἂν ἡ φοβηθῶσιν ἀκούσαντες, ἡ μι-
 σήσωσι θελήσαντες, ἡ στερῶσιν ἀλόγως, ταῦτα κύ-
 ρια καὶ βέβαια καὶ ἀληθῆ, καὶ ἀνθρώποις ἀριστα
 καὶ θεῷ δοκοῦσι. Τῶν δὲ μελλόντων λόγος αὐτοῖς 346
 οὐδὲ εἰς, ἀλλὰ τιμῶσι μὲν τοὺς πολλὰ ταλαιπαρή-
 σαντας, τιμῆσαντες δὲ φθονοῦσι. Καὶ παραγαγόν-
 τες εἰς ἐπιφάνειαν, οὐ ταύτης ἀφαιροῦνται μόνον
 τοὺς τετυχηκότας, ἀλλὰ διὰ ταύτην καὶ τοῦ ζῆν ἐπὶ
 πονηραῖς αἰτίαις καὶ δι' ὑπερβολὴν αὐτῶν ἀπιθάνοις·
 κολάζουσι δ' οὐκ ἐπ' ἔργοις δίκης ἀξίοις, ἀλλ' ἐπὶ δια-
 βολαῖς καὶ κατηγορίαις ἀβασανίστοις, οὐδ' ὅσους δεῖ
 τοῦτο παθεῖν, ἀλλ' ὅσους ἀποκτεῖναι δύνανται. Τοῦτο
 Σάουλος ἡμῖν ὁ Κίσου παῖς, ὁ πρῶτος μετὰ τὴν ἀρι-
 στοκρατίαν καὶ τὴν ἐπὶ τοῖς κριταῖς πολιτείαν Ἑβραίων
 βασιλεύσας, φανερόν πεποίηκε, τριακοσίους ἀποκτεί-
 νας ἱερέας καὶ προφήτας ἐκ τῆς πρὸς Ἀχιμελῆχον
 ὑποψίας, ἐπικαταβαλὼν δὲ αὐτοῖς καὶ τὴν πόλιν, καὶ
 τὸν ἐν τρόπῳ τινὶ ναὸν σπουδάσας ἱερέων καὶ προ-
 φητῶν ἔρημον καταστήσαι, τοσούτους μὲν ἀνελὼν μεῖ-
 ναι δὲ ἑάσας οὐδὲ τὴν πατρίδα αὐτῶν, πρὸς τὸ καὶ
 μετ' ἐκείνους ἄλλους γενέσθαι.

8. Ὁ δὲ Ἀβιάθαρος ὁ τοῦ Ἀχιμελῆχου παῖς, ὁ
 μόνος διασωθῆναι δυνηθεὶς ἐκ τοῦ γένους τῶν ὑπὸ

Σαούλου φονευθέντων ιερέων, φυγὰν πρὸς Δαυΐδην, τὴν τῶν οἰκείων αὐτοῦ συμφορὰν ἐδήλωσε καὶ τὴν τοῦ πατρὸς ἀγαίρεισιν. Ὁ δὲ οὐκ ἀγνοεῖν ἔφη ταῦτα περὶ αὐτοὺς ἐσόμενα, ἰδὼν τὸν Δαίηκον, ὑποναῆσαι γὰρ διαβληθῆσεσθαι πρὸς αὐτοῦ τὸν ἄρχιερέα τῷ βασιλεῖ, καὶ τῆς ἀτυχίας ταύτης αὐτοῖς αὐτὸν ἡττάτο. Τὸ μένειν δ' αὐτόθι καὶ σὺν αὐτῷ διατρίβειν, ὡς οὐκ ἐν ἄλλῳ τόπῳ λησόμενον οὕτως, ἤξιον.

CAP. XIII. 1. Κατὰ δὲ τοῦτον τὸν καιρὸν ἀκούσας ὁ Δαυΐδης τοὺς Παλαιστίνους ἐμβεβληκότας εἰς τὴν Κιλλανῶν χώραν καὶ ταύτην διαρπάζοντας, δίδωσιν ἑαυτὸν στρατεύειν ἐπ' αὐτούς, εἰ ὁ θεὸς παρὰ τοῦ προφήτου πυθόμενος ἐπιτρέπει νίκην. Τοῦ δὲ σημαίνειν φήσαντος, ἐξώρμησεν ἐπὶ τοὺς Παλαιστίνους μετὰ τῶν ἐταίρων, καὶ φόνον τε αὐτῶν πολὺν ἐξέχεε, καὶ λείαν ἤλασε, καὶ παραμείνας τοῖς Κιλλανοῖς ἕως οὗ τὰς ἁλῶνας καὶ τὸν καρπὸν συνεῖλον ἀδεῶς. Σαούλω δὲ τῷ βασιλεῖ μηνύεται, παρ' αὐτοῖς ὢν· τὸ γὰρ ἔργον καὶ τὸ κατορθωμὰ οὐκ ἔμεινε παρ' οἷς ἐγένετο, φήμη δ' ἐπὶ πᾶν εἰς τε τὰς τῶν ἄλλων ἀκοὰς καὶ πρὸς τὰς τοῦ βασιλείως διεκομίσθη, αὐτό τε συστάνον καὶ τὸν πεποιηκότα. Χαίρει δὲ Σάουλος ἀκούσας ἐν Κίλλᾳ τὸν Δαυΐδην, καὶ ὁ θεὸς ἤδη χερσὶ ταῖς ἡμαῖς ὑπέθετο αὐτὸν εἰπὼν, ἐπεὶ καὶ συνηνάγκασεν ἐλθεῖν εἰς πόλιν, τεῖχην καὶ πύλιν καὶ μοχλοὺς ἔχουσαν, τῷ λαῷ παντὶ προσέταξεν ἐπὶ τὴν Κίλλαν ἐξορμῆσαι, καὶ πολιορκήσαντι καὶ ἐλόντι τὸν Δαυΐδην ἀποκτεῖναι. Ταῦτα δ' αἰσθόμενος ὁ Δαυΐδης, καὶ μαθὼν παρὰ τοῦ θεοῦ, ὅτι μέιναντα παρ' αὐτοῖς οἱ Κίλλιται ἐκδώσουσι τῷ Σαούλῳ, παραλαβὼν τοὺς τετρακοσίους, ἀπῆρεν ἀπὸ τῆς πόλεως εἰς τὴν ἔρημον ἐπάνω τῆς Ἐνγεδαῖν λεγομένης. Καὶ ὁ μὲν βασιλεὺς ἀκούσας αὐτὸν πεφευγότα παρὰ τῶν Κίλλιτῶν, ἐπαύσατο τῆς ἐπ' αὐτὸν στρατείας.

2. Δαυΐδης δὲ ἐκείθεν ἄρας εἰς τινὰ τόπον Καϊνὴν καλουμένην τῆς Ζιφήνης παραγίνεται. εἰς ἣν Ἰω-

νέθης ὁ τοῦ Σαούλου παῖς συμβαλὼν αὐτῷ καὶ κα-
 τασπασάμενος, 'θαρσύνει τε καὶ χρηστὰς περὶ τῶν
 μελλόντων ἐλπίδας ἔχειν παρεκάλει, καὶ μὴ κάμνειν
 τοῖς παροῦσι, βασιλεύσειν γὰρ αὐτὸν, καὶ πᾶσαν τὴν
 Ἑβραίων δύναμιν ἔξειν ὑφ' αὐτῷ, φιλεῖν δὲ τὰ τοι-
 αῦτα σὺν μεγάλοις ἀπαντῶν πόνοις.' Πάλιν δὲ ὄρ-
 κους ποιησάμενος τῆς εἰς ἅπαντα τὸν βίον πρὸς ἄλ-
 λήλους εὐνοίας καὶ πίστεως, καὶ τὸν θεὸν μάρτυρα
 καλέσας, ὧν ἐπηράσατο αὐτῷ παραβάντι τὰ συγκεί-
 μενα καὶ μεταβαλλομένῳ πρὸς τὰ ἐναντία, τὸν μὲν
 αὐτόθι καταλείπει μικρὰ τῶν φροντίδων καὶ τοῦ θεοῦ
 ἐπικουφίσας, αὐτὸς δὲ πρὸς αὐτὸν ἐπανέρχεται. Οἱ
 δὲ Σιφηνοὶ χαριζόμενοι τῷ Σαούλῳ μηνύουσιν αὐτῷ
 'παρ' αὐτοῖς διατρίβειν τὸν Δαυῖδην, καὶ παραδώ-
 σαι ἔφασαν ἐπ' αὐτὸν ἐλθόντι· καταληφθέντων γὰρ
 τῶν τῆς Ζιφήνης στενῶν, οὐκ εἶναι φυγεῖν αὐτῷ πρὸς
 ἄλλους.' Ὁ δὲ βασιλεὺς ἐπήνεσεν αὐτοὺς, χάριν ἔχειν
 ὁμολογήσας τὸν ἐχθρὸν αὐτῷ μεμνηνυκόσι, καὶ οὐκ εἰς
 μακρὰν ἀμείψασθαι τῆς εὐνοίας ὑποσχόμενος αὐτοὺς,
 ἐπεμψε τοὺς ζητήσοντας τὸν Δαυῖδην, καὶ τὴν ἐρημίαν
 ἐξερευνήσοντας, αὐτὸς δ' ἀκολουθήσειν ἀπεκρίνατο.
 Καὶ οἱ μὲν ἐπὶ τὴν θήραν καὶ τὴν σύλληψιν τοῦ
 Δαυῖδου προῆγον τὸν βασιλέα, σπουδάζοντες μὴ μό-
 νον τῷ μηνῦσαι τὸν ἐχθρὸν αὐτῷ τὴν εὐνοίαν, ἀλλὰ
 καὶ τῷ παρασχεῖν αὐτὸν εἰς ἔξουσίαν φανερωτέραν
 καταστήσειν. Διήμαρτον δὲ τῆς ἀδίκου καὶ πονηρᾶς
 ἐπιθυμίας, οἱ μὴδὲν κινδυνεύειν ἐμελλον ἐκ τοῦ μὴ
 ταῦτα ἐμφανίσαι τῷ Σαούλῳ, διὰ δὲ κολακείαν καὶ
 κέρδους προσδοκίαν παρὰ τοῦ βασιλέως, ἄνδρα θεο-
 φιλῇ, καὶ παρὰ δίκην ζητούμενον ἐπὶ θανάτῳ, καὶ
 λανθάνειν δυνάμενον διέβαλλον καὶ παραδώσειν ὑπέ-
 σχοντο. Γινούς γὰρ ὁ Δαυῖδης τὴν τῶν Ζιφηνῶν κα-
 κόηθειαν καὶ τὴν τοῦ βασιλέως ἔφοδον, ἐκλείπει μὲν
 τὰ στενὰ τῆς ἐκεῖνων χώρας, φεύγει δ' ἐπὶ τὴν με-
 γάλην πέτραν τὴν οὖσαν ἐν τῇ Μάωνος ἐρήμῳ.

3. Ὁρμήσεν δὲ ἐπ' ἐκείνην διώκειν Σάουλος. Κατὰ

γὰρ τὴν ὁδὸν ἀναχωρήσαντα ἐκ τῶν στεγῶν μαθὼν τὸν Δαυῖδην, ἐπὶ τὸ ἕτερον μέρος τῆς πέτρας ἀπῆ-
ρεν. Ἀντιπεριέσπασαν δὲ τὸν Σάουλον ἀπὸ τῆς
διώξεως τοῦ Δαυΐδου, μέλλοντος ἤδη συλλαμβάνεσθαι.
Παλαιστῖνοι, πάλιν ἐπὶ τὴν Ἑβραίων ἐστρατευκέναι
χοῖραν ἀκουσθέντες. Ἐπὶ γὰρ τοὺς ἀνέστρεψε φύ-
σει πολεμίους ὄντας, αὐτοὺς ἀμύνασθαι κρίνας ἀναγ-
καιότερον, ἢ τὸν ἴδιον σπουδάζοντα λαβεῖν ἐχθρὸν
ὑπεριδεῖν τὴν γῆν κακωθεῖσαν.

- 348 4. Καὶ Δαυΐδης μὲν οὕτως ἐκ παραλόγου τὸν
κίνδυνον διαφυγὼν εἰς τὰ στενὰ τῆς Ἑγγεδνηῆς ἀφ-
κνεῖται. Σαούλω δὲ ἐκβαλόντι τοὺς Παλαιστίνους
ἦκον ἀπαγγέλλοντές τινες τὸν Δαυῖδην ἐν τοῖς Ἑγγε-
δηνοῖς διατρίβειν ὄροις. Λαβὼν δὲ τριςχιλίους ὀπλί-
τας ἐπιλέκτους ἐπ' αὐτὸν ἠπείγετο, καὶ γενόμενος οὐ
πόρρω τῶν τόπων, ὁρᾷ παρὰ τὴν ὁδὸν σπήλαιον βα-
θὺ καὶ κοῖλον, εἰς πολὺ καὶ μῆκος ἀνεωγὸς καὶ πλά-
τος, ἐνθα συνέβαινε τὸν Δαυῖδην μετὰ τῶν τετρα-
κοσίων κεκρύφθαι. Ἐπειγόμενος οὖν ὑπὸ τῇν κατὰ
φύσιν εἰσεισιν εἰς αὐτὸ μόνος. Θεαθεὶς δὲ ὑφ' ἐνὸς
τῶν μετὰ Δαυΐδου, καὶ ᾠράσαντος τοῦ θεασαμένου
πρὸς τὸν ἐχθρὸν αὐτοῦ παρὰ τοῦ θεοῦ καιρὸν ἔχειν
ἀμύνης, καὶ συμβουλευόντος τοῦ Σαούλου ἀποτεμεῖν
τὴν κεφαλὴν, καὶ τῆς πολλῆς ἄλης αὐτὸν ἀπαλλάξαι
καὶ τάλαιπωρίας, ἀναστὰς ἀποτέμνει μὲν τὴν πτε-
ρυγα τοῦ ἱματίου μόνον οὗ ὁ Σάουλος ἀμπείχετο, με-
τανοήσας δ' εὐθὺς 'οὐ δίκαιον, εἶπε, φονεῦειν τὸν αὐ-
τοῦ δεσπότην, οὐδὲ τὸν ὑπὸ τοῦ θεοῦ βασιλείας ἀξιο-
θέντα. Καὶ γὰρ εἰ πονηρὸς οὗτος εἰς ἡμᾶς, ἀλλ' οὐκ
ἐμὲ δεῖ τοιοῦτον εἶναι πρὸς αὐτόν.' Τοῦ δὲ Σαού-
λου τὸ σπήλαιον ἐκλιπόντος, προσελθὼν ὁ Δαυΐδης
ἀνέκραγεν, ἀκοῦσαι Σάουλον ἀξίων. Ἐπιστραφέντος
δὲ τοῦ βασιλέως, προσκνέϊται αὐτὸν πεσὼν ἐπὶ πρόσ-
ωπον, οἷς ἔθος, καὶ φησιν, "Οὐ πονηροῖς, ὦ βασι-
λεῦ, καὶ ψευδεῖς πλάττουσι διαβολὰς παρέχοντα δεῖ
τὰς ἀκοὰς, χαρίζεσθαι μὲν ἐκείνοις τὸ πιστεῦειν αὐ-

τοῖς, τοὺς δὲ φιλτάτους δι' ὑπονοίας ἔχειν, ἀλλὰ τοῖς ἔργοις σκοπεῖν τὴν ἀπάντων διάθεσιν. Διαβολὴ μὲν γὰρ ἀπατᾷ, σαφὴς δ' ἀπόδειξις εὐνοίας τὰ πραττόμενα. Καὶ λόγος μὲν ἐπ' ἀμφοτέρα πέφυκεν ἀληθὴς τε καὶ ψευδής, τὰ δ' ἔργα γυμνῇ ὑπ' ὕψει τὴν διανοίαν τίθησι. Τοίνυν ἐκ τούτων καλῶς ἔχειν με πρὸς σε καὶ τὸν σὺν οἶκον ἐμοὶ πιστεῦσαι δεῖ, καὶ μὴ τοῖς κατηγοροῦσιν ἃ μῆτε εἰς νοῦν ἐβαλόμην μῆτε δύναται γενέσθαι, προσθέμενον διώκειν τὴν ἐμὴν ψυχὴν, καὶ μηδὲν μῆθ' ἡμέρας μῆτε νυκτὸς ἔχειν διὰ φροντίδος ἢ τὴν ἐμὴν ψυχὴν καὶ ἀναιρέσειν, ἣν ἀδίκως μεταπορεύῃ. Πῶς γὰρ ψευδῇ περὶ ἐμοῦ δόξαν εἰληφας, ὥς ὑποκτεῖναι σε θέλοντος; ἢ πῶς οὐκ ἀσβεστὺς εἰς τὸν θεὸν, ἄνθρωπον σήμερον αὐτῷ τιμωρῆσαι δυνάμενον καὶ παρὰ σοῦ λαβεῖν δίκην, καὶ μὴ θελήσαντα, μηδὲ τῷ καιρῷ τούτῳ χρησάμενον, ὃν, εἴ σοι κατ' ἐμοῦ περιέπιπεν, οὐκ ἂν αὐτὸς παρήκας, διαχρησασθαι ποθῶν νομίζων πολέμιον; ὅτε γὰρ σου τὴν πτέρυγα τοῦ ἱματίου ἀπέτεμον, τότε σου καὶ τὴν κεφαλὴν ἠδυνάμην." Ἐπιδείξας δὲ τὸ ῥάκος ἰδεῖν, πιστεύειν παρείχεν, "Ἄλλ' ἐγὼ μὲν ἀπεσχόμην δικαίας ἀμύνης," φησὶ, "σὺ δὲ μῖσος ἄδικον οὐκ αἰδῆ κατ' ἐμοῦ φέρων. Θεὸς ταῦτα δικάσειε, καὶ τὸν ἐκατέρου τρόπον ἡμῶν ἐλέγξειε." Σάουλος δὲ ἐπὶ τῷ παραδόξῳ τῆς σωτηρίας θαυμάσας, καὶ τὴν τοῦ νεανίσκου μετριοῦτητα καὶ γίσειν ἐκπλαγεὶς ἀνώμωξε. Τὸ δ' αὐτὸ καὶ ἐκείνου ποιήσαντος, αὐτὸν εἶναι δίκαιον στένεν ἀπεκρίνατο. "Σὺ μὲν γάρ," φησὶν, "ἀγαθὸν αἰτίος μοι γέγονας, ἐγὼ δὲ σοι συμφορῶν. Ἐπεδείξω δὲ καὶ σήμερον τὴν ἀρχαίων ἔχοντα σαυτὸν δεικνύειν, οἱ τοῖς ἐχθροῖς ἐν ἐρημίᾳ λαβόντες δώξουσιν παρήγγελλον. Πείπυσμαι δὴ νῦν ὅτι σοὶ τὴν βασιλείαν ὁ θεὸς φυλάττει, καὶ περιμένει σε τὸ πάντων τῶν Ἑβραίων κράτος. Ἄδεις δὴ μοι πιστεῖς ἐν ὅρκους; μὴ μου τὸ γένος ἐξαφανίσαι μῆθ' ἐμοὶ πνησικακοῦντα τοὺς ἐμοὺς ἐκγόνους ἐξαπολέσαι, τηρῆσαι

δέ μοι καὶ σῶσαι τὸν οἶκον.” Ὁμόσας δὲ καθὼς ἠξίωκε Δαυὶδης Σάουλον μὲν εἰς τὴν ἰδίαν ἀπέλυσε βασιλείαν, αὐτὸς δὲ μετὰ τῶν σὺν αὐτῷ εἰς τὴν Μασσηρῶν ἀνέβη στενὴν.

5. Ἀποθνήσκει δὲ κατὰ τούτον τὸν καιρὸν καὶ Σαμουήλος ὁ προφήτης, ἀνὴρ οὗ τῆς τυχαίας ἀπολαύσας παρὰ τοῖς Ἑβραίοις τιμῆς. Ἐνεφάνισε γὰρ τὴν ἀρετὴν αὐτοῦ καὶ τὴν τοῦ πλήθους πρὸς αὐτὸν εὖνοιαν τὸ πένθος, ὃ ἐπὶ πολὺν χρόνον ὁ λαὸς ἤγετο, καὶ ἡ περὶ τὴν ταφὴν αὐτοῦ, καὶ τὴν τῶν τομιζομένων ἀναπλήρωσιν φιλοτιμία τε καὶ σπουδή. Θάπτουσι δὲ αὐτὸν ἐν τῇ πατρίδι Παμαθᾷ, καὶ αἱ πολλὰς πάνυ ἡμέρας ἔκλαυσαν, οὐ κοιτῶν τούτο πύσχοιτες ὡς ἐπ’ ἀλλοτρίου τελευτῇ, ὡς εἰς οἰκεῖον δὲ ἕκαστος παθῶν. Ἐγένετο δ’ ἀνὴρ δίκαιος καὶ χρηστός τὴν φύσιν, καὶ διὰ τοῦτο μάλιστα φίλος τῷ θεῷ. Ἦρξε δὲ καὶ προέδρη τοῦ λαοῦ μετὰ τὴν ἡλικίαν τοῦ ἀρχιερέως τελευτῇ μῶνος μὲν ἔτη δαδεκά, μετὰ δὲ τοῦ Σαούλου τοῦ βασιλέως δέκα πρὸς τοῖς ὀκτώ. Καὶ τὰ μὲν περὶ Σαμουήλον τοῦτο τὸ πέρας ἔδχεν.

6. Ἦν δὲ τις τῶν Ζιφηνῶν ἐκ πόλεως Ἐμμά πλούσιος καὶ πολυθρέματος, τρεῖς χιλίων μὲν γὰρ αὐτοῦ ποίμνη προβάτων ἐνέμετο, χελίων δ’ αἰγῶν. Ταῦτα Δαυὶδης ἀσινῇ τηρεῖν τε καὶ ἀβλαβῇ παρήγγελλε τοῖς σὺν αὐτῷ, καὶ μῆτε ὑπὸ ἐπιθυμίας, μῆτε ὑπὸ ἐνδείας, μῆτε ὑπὸ τῆς ἐρημίας, καὶ τοῦ δύνασθαι λανθάνειν καταβλάπτειν. Τούτων δ’ ἀπάντων ἐπ’ ἀνὰ τὴν θείαν τὸ μηδὲν ἀδικεῖν, καὶ τὸ τῶν ἀλλοτρίων ἀπτεσθαι δεινὸν ἡγεῖσθαι καὶ πρὸς αὐτοὺς τῷ θεῷ. Ταῦτα δ’ ἐδίδασκεν αὐτοὺς οἰόμενος ἀνθρώπων χαρίσασθαι ἀγαθῷ, καὶ ταύτης τυγχάνειν ἀξίω τῆς προνοίας. Ἦν δὲ Νάβαλος, τοῦτο γὰρ εἶχεν ὄνομα, σκληρὸς καὶ πονηρὸς τοῖς ἐπιτηδεύμασιν, ἐκ κυνικῆς ἀσκήσεως πεποδηγμένος τὸν βίον, γυναικὸς δ’ ἀγαθῆς καὶ σώφρονος, καὶ τὸ εἶδος σπουδαίας λελογχῶς. Πρὸς οὖν τὸν Νάβαλον τοῦτον, καθ’ ὃν ἔκειρε τὰ πρόβατα καιρὸν, πέμ-

ψας ὁ Δαυΐδης ἄνδρας δέκα τῶν σὺν αὐτῷ διὰ τού-
των αὐτὸν ἀσπάζεται, καὶ συνεχέεται 'τοῦτο ποιεῖν
ἐπ' ἔτη παλλά· παρασχεῖν δὲ ἐξ ὧν δύνατός ἐστιν
αὐτῷ παρεκάλει, μαθόντι παρὰ τῶν ποιμένων, ὅτι
μηδὲν αὐτοὺς ἠδικήσαμεν, ἀλλὰ φύλακες αὐτῶν τε καὶ
τῶν ποιμνίων γεγόναμεν, πολὺν ἐν τῇ ἐρήμῳ δια- 350
τρίβοντες ἤδη χρόνον· μετανοήσῃ δ' οὐδὲν Δαυΐδῃ
παρασχόμενος.' Ταῦτα δὲ τῶν πεμφθέντων διακο-
νησάντων πρὸς τὸν Νάβαλον, ἀπανθρώπως σφόδρα
καὶ σκληρῶς ἀπήντησεν. Ἐρωτήσας γὰρ αὐτοὺς τίς
ἐστὶ Δαυΐδης, ὡς τὸν υἱὸν ἤκουσεν Ἰεσσαίου, 'νῦν
ἄρα, εἶπε, μεγαλοφρονοῦσιν ἐπ' αὐτοὺς οἱ δραπεταί,
καὶ σμυνύονται αἱ τοὺς δεσπότας καταλιπόντες.' Ὁρ-
γίζεται δ' αὐτῶν φρασάντων ὁ Δαυΐδης, καὶ τετρα-
κοσίους μὲν ὠκλισμένους αὐτῷ κελύσας ἐπεσθαι, δια-
κοσίους δὲ φύλακας τῶν σκευῶν καταλιπὼν — ἥδη
γὰρ εἶχεν ἑξακοσίους — ἐπὶ τὸν Νάβαλον ἐβάδιζεν,
ὁμώσας ἐκείνῃ τῇ νυκτὶ τὸν οἶκον αὐτοῦ καὶ τὴν κτῆ-
σιν ὅλην ἀφανίσειν. Οὐ γὰρ ἄχθεσθαι μόνον ὅτι γέ-
γονεν ἀχάριστος εἰς αὐτοὺς, μηδὲν ἐπιδοὺς πολλῇ φιλαν-
θρωπίᾳ πρὸς αὐτὸν χρησαμένοις, ἀλλ' ὅτι καὶ προσεβλασ-
φήμησε καὶ κακῶς εἶπε μηδὲν ὑπ' αὐτῶν λελυπημένος.

7. Δούλου δὲ τινος τῶν τὰ ποιμνία φυλαττόν-
των τὰ τοῦ Ναβάλου πρὸς τὴν δέσποιναν μὲν αὐτοῦ,
γυναικα δ' ἐκείνου, κατεπόντος, "Ὅτι πέμψας ὁ
Δαυΐδης αὐτῆς πρὸς τὸν ἄνδρα μηδενὸς τύχοι τῶν
μετρίων, ἀλλὰ καὶ προσυβρισθεὶς βλασφημίαις δει-
παῖς, πάσῃ περὶ αὐτοὺς προνοίᾳ καὶ φυλακῇ τῶν ποι-
μνίων χρησάμενος, γεγονέναι δὲ τοῦτο ἐπὶ τῷ κακῷ
τῷ τοῦ δεσπότου" — καὶ ταῦτ' ἐκείνου φήσαςτος,
Ἀβιγαῖα, προσηγορεύετο γὰρ οὕτως, ἐπισάξασα τοὺς
ὄνους, καὶ πληρώσασα παντοίων ξενίων, καὶ μηδὲν
εἰπούσα τῷ ἀνδρὶ, ὑπὸ γὰρ μέθης ἀναίσθητος ἦν,
ἐπορεύετο πρὸς Δαυΐδην. Καταβαινούσῃ δὲ τὰ στενά
τοῦ ὄρους ἀπήντησε Δαυΐδης μετὰ τετρακοσίων ἐπὶ
Νάβαλον ἐρχόμενος. Θεασαμένη δ' αὐτὸν ἡ γυνὴ κατ-

ἐπύθασεν, καὶ πεσοῦσα ἐπὶ πρόσωπον προσεκύνει, καὶ τῶν μὲν Ναβαίου λόγων ἰδεῖτο μὴ μνημονεύειν, οὐ γὰρ ἄγνοεῖν αὐτὸν ὅμοιον ὄντα τῷ ὀνόματι — Νάβαλος δὲ κατὰ τὴν Ἑβραίων γλῶτταν ἀφροσύνην δηλοῖ. Αὐτῇ δ' ἀπελογεῖτο μὴ θιάσασθαι τοὺς πεμφθέντας ὑπ' αὐτοῦ, “Διὸ συγγένισκέ μοι,” φησὶ, “καὶ σὺ θεῷ χάριν ἔχε, καλύοντί σε μανθῆναι ἀνθρώπων αἵματι. Μέλει γὰρ σε καθαρὸν ἐκείνος αὐτὸς ἐκδικήσει παρὰ τῶν ποιηρῶν· ἃ γὰρ ἐκδέχεται κακὰ Νάβαλον, ταῦτα καὶ ταῖς ταῖν ἐχθρῶν σου κεφαλαῖς συμπεσεῖ. Γενοῦ δὲ ἐκμενῆς μοι, κρίνας ἀξίαν τοῦ παρ' ἐμοῦ ταῦτα δεῖσθαι, καὶ τὸν θυμὸν καὶ τὴν ὀργὴν τὴν ἐπὶ τὸν ἄνδρα μου καὶ τὸν οἶκον αὐτοῦ εἰς τὴν ἐμὴν σκεπὴν ἄφες· πρέπει γὰρ ἡμέρῃ σὺ καὶ φιλανθρωπῶν τυγχάνειν, καὶ ταῦτα μέλλοντα βεβαιώνει.” Ὁ δὲ τὰ δῶρα δεξάμενος “Ἀλλὰ σε,” φησὶν, “ὦ γύναι, θεὸς εὐμενῆς ἦγαγε πρὸς ἡμᾶς τῇ μερῇ, οὐ γὰρ ἂν τὰ ἐπυρομένην ἡμέραν εἶδες, ἐμοῦ τὸν οἶκον τὸν Ναβαίου διὰ τῆσδε τῆς νυκτὸς ὁμόστατος ἀπολέσαι, καὶ μηδὲν ἡμῶν ἀποκρίψειν ἀπὸ ἀνθρώπου πονηροῦ καὶ ἀχαρίστου πρὸς ἐμὲ καὶ τοὺς ἐμὸς ἐταίρους γενομένου. Νῦν δὲ θάσασα προελαβὼς καταμειλίξασθαι μου τὸν θυμὸν, κηδομένου σου τοῦ θεοῦ. Ἀλλὰ Νάβαλος μὲν καὶ ἐὰν ἀπεθῇ νῦν διὰ σὲ τῆς ἀμαρτίας οὐ φείδεται τῆς δίκης, ἀλλ' ὁ τρόπος αὐτῶν ἀπολεῖ λαβὼν αἰτίαν ἄλλην.”

35 §. 8. Ταῦτ' εἰπὼν ἀπολύει τὴν γυναῖκα. Ἡ δὲ εἰς τὸν οἶκον ἔλθοῦσα, καὶ καταλαβούσα τὸν ἄνδρα μετὰ πολλῶν εὐνοχούμενον καὶ κεκαρωμένον ᾔδη, τότε μὲν οὐδὲν τῶν γεγενημένων διεσάφει. Τῇ δ' ἐπισύσθῃ κρηφοντε ἅπαντα δηλώσασα, παρεθῆναι καὶ πᾶν ἐν αὐτῇ κρηφωθῆναι τὸ σῶμα ὑπὸ τῶν λόγων καὶ τῆς ἐπ' αὐτὴν λύπης ἐποίησε. Καὶ δέκα οὐ πλείους ἐπιθῆναι ἡμέρας τὴν βίον κατέστρεψε ὁ Νάβαλος. Ακούσας δ' αὐτοῦ τὴν τελευτὴν ὁ Δαυὶδ ἐκδικηθῆναι μὲν ὑπὸ τοῦ θεοῦ καλῶς αὐτὸν ἔλεγεν, ἀποθανεῖν γὰρ

Δεβαλον ὑπὸ τῆς ἰδίας πονηρίας, καὶ δοῖναι δίκην
 αὐτῷ καθαρὰν ἔχοντι τὴν δεξιάν. Ἔγνω δὲ καὶ τότε
 τοὺς πονηροὺς ἐλαυνομένους ὑπὸ τοῦ θεοῦ, καὶ μὴ
 δυνάμενους τῶν ἐκ ἀνθρώπων ὑπερορῶντα, διδόντα δὲ τοῖς
 μὲν ἀγαθοῖς τὰ ὁμοία, τοῖς δὲ πονηροῖς ἀξίαν ἐπι-
 φέροντά τὴν ποινὴν. Πέμπας δ' αὐτοῦ πρὸς τὴν γυ-
 ναῖκα, συνοικίσασα καὶ γαμηθησομένην καλεῖ πρὸς
 αὐτόν. Ἡ δὲ ἀναξίαν μὲν εἶναι καὶ ποδῶν ἀσπασθαι
 τοῦ ἐκείνου πρὸς τοὺς παρόντας ἔλεγε, ὅμως δὲ μετὰ
 πάσης τῆς θεραπείας ἤκε, καὶ συνῆκε μὲν αὐτῇ
 ταύτην λαμβάνουσα τὴν τιμὴν καὶ διὰ τὸν τρόπον
 ἀσπασθαι ὄντα καὶ δίκαιον, τυχεῦσα δ' αὐτῆς καὶ διὰ
 τοῦ καλλοῦ. Εἶχε δὲ Δαυὶδης γυναῖκα πρότερον, ἣν
 ἐξ Ἀβιθαίου πόλεως ἔγχε. Μεγάλαν δὲ τὴν Σαού-
 λου τοῦ βασιλέως θυγατέρα, τὴν γενομένην τοῦ Δαυί-
 δου γυναῖκα, ὁ πατὴρ τῷ Φετλῇ υἱῷ Αἰσίου συνέ-
 ξουζεν ἐκ πόλεως ὅτι Φεθλᾶς.

9. Μετὰ ταῦτα τοῖς ἔλθόντες τῶν Ζιφηνῶν
 ἀπήγαγον τὴν Σαούλου, ὡς εἶη πάλιν Δαυὶδης ἐν τῇ
 χαίρᾳ αὐτῶν, καὶ δύνασται συλλαβεῖν αὐτὸν βουλο-
 μένος συντρογγῆσαι. Ὁ δὲ μετὰ τριετησίων ὀπλιτῶν
 ἐβραδίζει ἐπ' αὐτόν, καὶ νυκτὸς ἐπελθούσης, ἐπεστρα-
 τώπεδεν ἐπὶ τῷ τόπῳ Σεκελῷ λεγόμενῳ. Δαυὶδης
 δὲ ἀκούσας τὸν Σάουλον ἐπ' αὐτὸν ἥκοντα, πέμπας
 κατασκόπους ἐκέλευσε δηλοῦν αὐτῷ, ποῦ τῆς χώρας
 Σάουλος ἦδη προσεληλύθει. Τῶν δ' ἐν Σεκελῷ φρα-
 σάντων διανυνκτερεῦε διαλαθὼν τοὺς ἰδίους, καὶ εἰς
 τὸ τοῦ Σαούλου στρατόπεδον παραγίνεται, ἐπαγόμε-
 νος τὸν ἐκ τῆς ἀδελφῆς αὐτοῦ Σαρραῖας Ἀβισαῖον,
 καὶ Ἀχιμέλεον τὸν Χετταῖον. Τοῦ δὲ Σαούλου κοι-
 μωμένου, καὶ περὶ αὐτὸν ἐν κύκλῳ τῶν ὀπλιτῶν καὶ
 τοῦ στρατηγοῦ Ἀβιθήρου κειμένων, ὁ Δαυὶδης εἰς-
 ελθὼν εἰς τὸ στρατόπεδον τοῦ βασιλέως, οὗτ' αὐ-
 τὸς ἀναιρεῖ τὸν Σάουλον, ἐπιγνοὺς αὐτοῦ τὴν κοίτην
 ἐκ τοῦ δόρατος, τοῦτο γὰρ αὐτῷ παρεπεπήγει, οὔτε
 τὸν Ἀβισαῖον βουλόμενον φονεῦσαι καὶ πρὸς τοῦτο

F

ὁρμηκότερα εἶασεν, ἀλλὰ τὸν ὑπὸ τοῦ θεοῦ κεχειρο-
 352 τονημένον βασιλέα φήσας εἶναι δεινὸν ἀποκτεῖναι,
 καὶ ἂν ἡ ποιηρὸς, ἥξεν γὰρ αὐτῇ παρὰ τοῦ δόντος
 τὴν ἀρχὴν σὺν χρόνῳ τὴν δίκην, ἐπέσχε τῆς ἀρμῆς.
 Συμβολὸν δὲ τοῦ κτείνειν δυνάμει ἀποσχίσθαι, λα-
 βὼν αὐτοῦ τὸ δόρυ, καὶ τὸν φακὸν τοῦ ὕδατος, ὃς
 καιμασμένῳ παρέσκετο τῷ Σαούλ, μηδενὸς αἰσθαμέ-
 νου τῶν ἐν τῷ στρατοπέδῳ, πάντων δὲ κατακοιμου-
 μένων, ἐξῆλθεν ἀδιδῶς πᾶντ' ἐργασάμενος, ὅσα καὶ τοῦ
 καιροῦ δόντος αὐτῇ καὶ τῆς πόλης διέθηκε τὰς πρὸ
 βασιλείας. Διαβὰς δὲ τὸν χειμαρρῶνα, καὶ ἐπὶ τὴν
 κορυφὴν ἀνελθὼν τοῦ ὄρους ὅθεν ἔμελλεν ἔξακουσθῆ-
 ναι, ἐμβοήσας τοῖς στρατιώταις τοῦ Σαούλ καὶ
 τοῦ στρατηγοῦ Ἀρηνήρῳ, διακρίσθαι αὐτοὺς ἐν τοῦ
 ὕπνου, τοῦτόν τε ἐφώνει καὶ τὸν λαόν. Ἐπακούσαν-
 τος δὲ τοῦ στρατηγοῦ, καὶ τίς ὁ καλέσας αὐτὸν ἑστῆν
 ἐρομένου, Δαυὶδὸς εἶπεν, "Ἐγὼ, παῖς μὲν Ἰεσσαὶ, καὶ
 353 φυγὴς δὲ ὑμέτερος. Ἀλλὰ τί δύνωτε, μέγας τε ἄν-
 και τὴν πρώτην ἔχων παρὰ τῷ βασιλεὶ τιμὴν, οὕτως
 ἀμείλως τὸ τοῦ δεσπότου φυλάσσεις σῶμα; καὶ ὕπνος
 ἡδίων ἐστὶ σοι τῆς τούτου σωτηρίας καὶ προκείας;
 θανάτου γὰρ ταῦτα ἄξια καὶ τιμωρίας, οἳ γε μικρὸν
 ἔμπροσθεν εἰσελθόντας τινὰς ἡμῶν εἰς τὸ στρατοπέ-
 δον ἐπὶ τὸν βασιλέα καὶ πάντας τοὺς ἄλλους οὖν
 ἐκείνατε. Ζήτησον οὖν τὸ δόρυ τοῦ βασιλέως καὶ τὸν
 φακὸν τοῦ ὕδατος, καὶ μάθησθ' πρὸς ἡμᾶς ἔλαβε
 φακὸν ἐκτός γεγόμενον." Σαούλης δὲ γνωρίσας τὴν
 Δαυίδου φωνήν, καὶ μαθὼν ὅτι λαβὼν αὐτὸν ἐκδε-
 ταν ὑπὸ τοῦ ὕπνου καὶ τῆς τῶν φυλαττόντων ἀμε-
 λείας οὖν ἀπέκτεινεν, ἀλλ' ἐφείσατο δικαίως ἂν αὐ-
 τὸν ἀνελθόν, ὅπως ἔχειν αὐτῷ τῆς σωτηρίας ἔλεος,
 καὶ παρεκάλετο θαρσύνεσθαι, καὶ μηδὲν ἐπὶ πείσεσθαι
 δεικνύον ἐξ αὐτοῦ φοβούμενον, ἀναχωρεῖν ἐπὶ τὰ ὄ-
 κεία πεπεσθαι γὰρ ὅτι μὴ αὐτὸν οὕτως ἀγαπᾷ-
 σκειν, ὡς ὑπ' ἐκείνου στέργεται, ὃς τὸν μὲν φυλάτ-
 τειν αὐτὸν δυνάμενον καὶ πολλὰ δείγματα τῆς εὐνοίας

παρεσχημένον ἐλαύνου, καὶ τοσοῦτον ἐν φυγῇ χρόνον καὶ ταῖς περὶ τὴν ψυχὴν ἀγωνίαις ἠνάγκασε ζῆσαι, φίλων καὶ συγγενῶν ἐρημον· αὐτὸς δ' οὐ καύεται πολλάκις ὑπ' αὐτοῦ σωζόμενος, οὐδὲ τὴν ψυχὴν φανερώς ἀπολλυμένην λαμβάναν.' Ὁ δὲ Δαυὶδης πέμψαντα ἀπολαβεῖν ἐκέλευσε τὸ δόρυ καὶ τὸν φακὸν τοῦ ὕδατος, ἐπειπὼν, 'ὡς ὁ θεὸς ἐκατέρῳ τῆς ἰδίας φύσεως καὶ τῶν κατ' αὐτὴν πεπραγμένων ἔσται δικαστής, ὃς ὅτι καὶ κατὰ τὴν παρούσαν ἡμέραν ἀπακτεῖναι σε δυνηταὶ ἀπεσχόμεν οἶδε.'

10. Καὶ Σάουλος μὲν δεύτερον διαφυγὼν τὰς Δαυίδου χεῖρας, εἰς τὰ βασίλεια καὶ τὴν αἰκίαν ἀπηλλάσσεται, φοβηθεὶς δὲ Δαυὶδης μὴ μένων αὐτόθι συλληφθῇ ὑπὸ τοῦ Σαούλου, νομφέρεν ἔρχεσθαι εἰς τὴν Ἰσλαυστίνην ἀναβὰς θατρίβειν ἐν αὐτῇ, καὶ μετὰ τῶν ἑξακισίων, οἱ περὶ αὐτὸν ἦσαν, παραγίνεται πρὸς Ἀργχοὺν τὸν Γιττης βασιλέα, πᾶς δ' ἦν αὕτη τῶν πέντε πόλεων. Στενωμένῳ δ' αὐτὸν τοῦ βασιλέως σὺν τοῖς ἀνδράσιν, καὶ ὄντος οἰκητήριον, ἔχων ἅμα καὶ τὰς δύο γυναῖκας Ἀμμὲν καὶ Ἀβιγαὶν διήρην ἐν τῇ Γιττῇ. Σαούλω δὲ ταῦτα ἀκούσαντι λόγος οὖν ἐστὶν ἡ πέμψειν ἐπ' αὐτὸν ἡ βαδίζειν, δις γὰρ ἦδη κινδυνεύσαι παρὰ μικρὸν ἐπ' ἐστίῳ γενόμενον, σὺ λαβεῖν αὐτὸν σπουδάσαντά. Δαυὶδῃ δ' οὐκ ἔδοξεν ἐν τῇ πόλει τῶν Γιττῶν μένειν, ἀλλ' ἐδεήθη τοῦ βασιλέως αὐτῶν, ἵνα ἐπεσθῇ φιλοφρονήσας αὐτὸν ὅπως θέξαιτο, καὶ τοῦτο χαρίσθεται, τόπον τινὰ τῆς χώρας θοὺς αὐτῷ πρὸς κατοίκησιν· αἰδεῖσθαι γὰρ διατρέβων ἐν τῇ πόλει βαρὺς αὐτῷ καὶ φορετικὸς εἶναι. Δίδωσι δ' Ἀργχοὺς αὐτῷ κῆρυν τινὰ Σικέλλαν κελυμένην, ἣν βασιλεύσας ὁ Δαυὶδης ἀγαπῶν ἰδίον κτήμας ἐτίμησεν εἶναι καὶ οἱ παῖδες αὐτοῦ. Ἀλλὰ περὶ μὲν τούτων ἐν ἄλλοις θηλώσομεν. Ὁ δὲ χρόνος, ὃν κατέφυκτο Δαυὶδης ἐν Σικέλλᾳ τῆς Παλαιστίνης, ἔγινετο μῆνες τέσσαρες πρὸς ταῖς εἰκοσιν ἡμέραις. Ἐπέρχόμενος δὲ λάθρα τοῖς πλησιοχώροις τῶν Παλαι-

στίνων Σερόιταις καὶ Ἀμαληκίταις, διήρπαζεν αὐ-
τῶν τὴν χώραν, καὶ λείαν πολλὴν κτηνῶν καὶ καρή-
λων λαμβάνων ὑπέστρεφεν· ἀνθρώποιν γὰρ ὑπείχετο,
δεδιὼς μὴ καταμηνύσωσιν αὐτὸν πρὸς Ἀγχοῦν τὸν
βασιλέα, τὸ μέντοι γε τῆς λείας μέρος αὐτῷ δωρεὰν
ἔπεμπε. Τοῦ δὲ βασιλέως πνυθομένου, τίσιν ἐπιτι-
θέμενος τὴν λείαν ἀπῆλασε; τοῖς πρὸς τὸν νότον τῶν
Ἰουδαίων τετραμμένοις καὶ ἐν τῇ πεδιάδι κατοικοῦ-
σιν· εἰπὼν, πείθει τὸν Ἀγχοῦν φρονῆσαι οὕτως. Ἠλ-
πίσε γὰρ οὗτος, ὅτι Δαυΐδης ἐπολέμησε τὸ ἴδιον ἔθ-
νος, καὶ δοῦλον ἔξεν παρ' ὃν ζῇ χρόνον ἐν τοῖς αὐ-
τοῦ καταμένοντα.

CAP. XIV. 1. Κατὰ δὲ τὸν αὐτὸν καιρὸν, τῶν Πα-
λαιστίνων ἐπὶ τοὺς Ἰσραηλίτας στρατεύειν διεγνωκό-
των, καὶ περιπεμπάντων πρὸς τοὺς συμμάχους ἅπαν-
τας, ἵνα συμπαρῶσιν αὐτοῖς εἰς τὸν πόλεμον εἰς Ρεγ-
γὰν, ὅθεν ἔμελλον ἀθροισθέντες ἐξορμᾶν ἐπὶ τοὺς
Ἑβραίους, ὁ τῶν Γιτταῶν βασιλεὺς Ἀγχοῦς συμμα-
χήσοντα τὸν Δαυΐδην αὐτῷ μετὰ τῶν ἰδίων ὀπλιτῶν
ἐπὶ τοὺς Ἑβραίους ἤξιον. Τοῦ δὲ προθύμως ὑπο-
σχόμενου, καὶ φήσαντος παραστῆναι καιρὸν, ἐν ᾧ τὴν
ἀμοιβὴν αὐτῷ τῆς εὐεργεσίας καὶ τῆς ξενίας ἀποδώ-
σει, καὶ ποιήσῃ αὐτὸν φύλακα τοῦ σώματος μετὰ τὴν
νίκην, καὶ τοῦ ἀγῶνος τοῦ πρὸς τοὺς πολεμίους κα-
τὰ τοῦν χωρήσαντος αὐτοῖς, ἐπηγγέλματο, τῇ τῆς τι-
μῆς καὶ πίστεως ὑποσχέσει τὸ πρόθυμον αὐτοῦ μάλ-
λον αὐξῶν.

354 2. Ἐτύχε δὲ Σάουλός, ὁ τῶν Ἑβραίων βασι-
λεὺς, τοὺς μὲν μάκτεας καὶ τοὺς ἐγγαστριμύθους, καὶ το
πᾶσαν τὴν τοιαύτην τέχνην ἐκ τῆς χώρας ἐκβεβλη-
κώς, ἔξω τῶν προφητῶν· ἀκούσας δὲ τοὺς Ἰσραηλι-
στίνους ἤδη παρόντας, καὶ ἔργιστα Σιώνης πόλεως ἐν
τῷ πεδίῳ κειμένης ἐστρατοπεδεύοντας, ἐξώρμησεν ἐπὶ
αὐτοὺς μετὰ τῆς δυνάμεως. Καὶ παραγενόμενος πρὸς
ὅρεϊ τινὶ Γελβουὲ καλουμένῳ, βάλλεται στρατοπέδον

ἀντικρὺ τῶν πολεμίων. Ταράττει δ' αὐτὸν οὕς ἔν-
 χεν ἰδόντα ἢ τῶν ἐχθρῶν δύναμις, πολλή τε οὐσία
 καὶ τῆς οἰκείας κρείττων ὑπορουμένη, καὶ τὸν θεόν
 διὰ τῶν προφητῶν ἠρώτα περὶ τῆς μάχης καὶ τοῦ
 περὶ ταύτην ἰσομένου τέλους προειπεῖν. Οὐκ ἀπο-
 κρινάμενου δὲ τοῦ θεοῦ ἔτι μᾶλλον ὁ Σάουλος κατέ-
 δεισε, καὶ τὴν ψυχὴν κατέπεσε, τὸ κακὸν οἶον εἰκός,
 οὐ παράττας αὐτῷ κατὰ χεῖρα τοῦ θεοῦ, προσορώμε-
 νος. Ζητηθῆναι δ' αὐτῷ κελεῖν γυναικίον τι τῶν ἐγ-
 γαστριμύθων, καὶ τὰς τῶν τεθνηκότων ψυχὰς ἐκκα-
 λούμενον, ὡς αἰτῶ γυναικόμενος εἰ κατὰ νοῦν χωρεῖν
 αὐτῷ μέλλοι τὰ πράγματα. Τὸ γὰρ τῶν ἐγγαστρι-
 μύθων γένος, ἀνάγον τὰς τῶν νεκρῶν ψυχὰς, δι' αὐ-
 τῶν προλέγει τοῖς θεομέχοις τὰ ἀποβησόμενα. Μη-
 νυθάκτας δ' αὐτῷ παρὰ τινος τῶν οἰκετῶν εἶκαλ τα-
 γνικαὶον τοιοῦτον ἐν κάλει. Εὐδώρῳ, λαθῶν πάντας
 τοὺς ἐν τῇ στραταπέδῳ, καὶ μετεκδύς τὴν βασιλικήν
 ἐσθῆτα, ἥδυνα παραλαβὼν αἰκέτας, οὗς ἤδει πιστοτάτους
 τοὺς ἄντας, ἦκεν εἰς τὴν Εὐδώρῳ πρὸς τὴν γυναῖ-
 κα, καὶ παρακάλεε μακτεῖσθαι καὶ ἀνάγειν αὐτῷ
 ψυχὴν, ὅπερ ἂν αὐτὸς εἴποι. Τῆς δὲ γυναικὸς ἀπρ-
 μαχημένης καὶ λεγομένης οὐ καταφρονήσκειν τοῦ βασι-
 λέως, ὅς, τῶντο γένος τῶν μάντεων ἐξήλασαν, οὐδ' αὖ
 αὐτῇ δὲ ποιεῖν καλῶς ἀδικηθέντα μηδὲν ὑπὲρ αὐτῆς
 ἐνεδραβεύοντα, δὲ εἰς τὰ κεκωλυμένα λαβεῖν αὐτὴν ἵνα
 δῶ ὄμωρ, ὥμασε μηδὲν γινώσκειν, μηδὲ παρ' αὐ-
 λον ἄγειν αὐτῆς τὴν μαντείαν, ἔασθαι δ' ἀκίνδυνον.
 Ὡς δὲ τοῖς ὅρκοις αὐτὴν ἔπεισε μὴ δεδιέναι, κελεῖται
 τὴν Σαμουήλου ψυχὴν ἀναγαγεῖν αὐτῷ. Ἡ δ' ἀγνο-
 οῦσα τὸν Σαμουήλον ὅστις ἦν καλῶς ταῦτον ἐξ ἄδου
 Φανέρτος δ' αὐτοῦ, θεασάμενον τὸ γυναικίον ἀνδρα-
 σεμικόν καὶ θεοπρεπῆ ταράττεται, καὶ πρὸς τὴν ἄρην
 ἐκπλαγὴν, “Ὀὐ οὐ,” φησὶν, “ὁ βασιλεὺς Σάουλος
 ἐδήλωσε γὰρ αὐτὸν ὁ Σαμουήλας. Ἐπισκιάσας δ'
 ἐκείνου, καὶ τὴν ταραχὴν αὐτῆς ἐφομένου πόθεν γέ-
 νοιτο, βλέπειν εἶπεν ἀνελθόντα θεῷ τινὰ τὴν μορ-

γὰρ τὴν ὁδὸν ἀναχωρήσαντα ἐκ τῶν στενῶν μαθὼν τὸν Δαυῖδην, ἐπὶ τὸ ἕτερον μέρος τῆς πέτρας ἀπῆ-
 ρεν. Ἀντιπεριέσπασαν δὲ τὸν Σάουλὸν ἀπὸ τῆς
 διώξεως τοῦ Δαυῖδου, μέλλοντος ἤδη συλλαμβάνεσθαι,
 Παλαιστῖνοι, πάλιν ἐπὶ τὴν Ἑβραίων ἐστρατευμένοι
 χοῖραν ἀκουσθέντες. Ἐπὶ γὰρ τούτους ἀνέστρεψε φύ-
 σει πολεμίους ὄντας, αὐτοὺς ἀμύνεσθαι κρίνας ἀναγ-
 καιότερον, ἢ τὸν ἴδιον σπουδάζοντα λαβεῖν ἐχθρὸν
 ὑπεριδεῖν τὴν γῆν κακωθεῖσαν.

- 348 4. Καὶ Δαυῖδης μὲν οὕτως ἐκ παραλόγου τὸν
 κίνδυνον διαφυγὼν εἰς τὰ στενὰ τῆς Ἐγγεδθηῆς ἀφί-
 κνείται. Σαούλῳ δὲ ἐκβαλόντι τοὺς Παλαιστίνους
 ἦγον ἀπαγγέλλοντές τινες τὸν Δαυῖδην ἐν τοῖς Ἐγγε-
 δηνοῖς διατρίβειν ὄροις. Λαβὼν δὲ τρεῖς χιλίους ὀπλί-
 τας ἐπιλέκτους ἐπ' αὐτὸν ἠπείγετο, καὶ γενόμενος οὐ
 πόρρω τῶν τόπων, ὁρᾷ παρὰ τὴν ὁδὸν σπήλαιον βα-
 θύ καὶ κοῖλον, εἰς πολὺ καὶ μῆκος ἀνεωγὸς καὶ πλά-
 τος, ἔνθα συνέβαινε τὸν Δαυῖδην μετὰ τῶν τετρα-
 κοσίων κεκρυφθαι. Ἐπειγόμενος οὖν ὑπὸ τῶν κατὰ
 φύσιν εἰρῆσεων εἰς αὐτὸ μόνος. Θεαθεὶς δὲ ὑφ' ἐνός
 τῶν μετὰ Δαυῖδον, καὶ ᾔρᾳσαντος τοῦ θεασαμένου
 πρὸς τὸν ἐχθρὸν αὐτοῦ παρὰ τοῦ θεοῦ καιρὸν ἔχειν
 ἀμύνης, καὶ συμβουλευόντος τοῦ Σαούλου ἀποτεμεῖν
 τὴν κεφαλὴν, καὶ τῆς πολλῆς ἄλης αὐτὸν ἀπαλλάξαι
 καὶ ταιλαιπωρίας, ἀναστὰς ἀποτέμνει μὲν τὴν πτε-
 ρυγα τοῦ ἱματίου μόνον οὗ ὁ Σάουλός ἀμπείχeto, με-
 τανοήσας δ' εὐθὺς 'οὐ δίκαιον, εἶπε, φονεύειν τὸν αὐ-
 τοῦ δεσπότην, οὐδὲ τὸν ὑπὸ τοῦ θεοῦ βασιλείας ἀξιω-
 θέντα. Καὶ γὰρ εἰ πονηρὸς οὗτος εἰς ἡμᾶς, ἀλλ' οὐκ
 ἐμὲ δεῖ τοιοῦτον εἶναι πρὸς αὐτόν.' Τοῦ δὲ Σαού-
 λου τὸ σπήλαιον ἐκλιπόντος, προσελθὼν ὁ Δαυῖδης
 ἀνέκραγεν, ἀκοῦσαι Σάουλὸν ἀξιῶν. Ἐπιστραφέντος
 δὲ τοῦ βασιλέως, προσκυνεῖται αὐτὸν πεσὼν ἐπὶ πρός-
 ωπον, ὡς ἔθος, καὶ φησιν, "Οὐ πονηροῖς, ὦ βασι-
 λεῦ, καὶ ψευδεῖς πλάττουσι διάβολος παρέχοντα δεῖ-
 τὰς ἀκοῆς, χαρίζεσθαι μὲν ἐκείνοις τὸ πιστεύειν αἰ-

τοῖς, τοὺς δὲ φιλάτους δὲ ὑπονοίας ἔχειν, ἀλλὰ τοῖς ἔργοις σκοπεῖν τὴν ἀπάντων διάθεσιν. Διαβολὴ μὲν γὰρ ἀπατᾷ, σαφὴς δ' ἀπόδειξις εὐνοίας τὰ πραττόμενα. Καὶ λόγος μὲν ἐπ' ἀμφοτέρα πέφυκεν ἀληθείας τε καὶ ψευδούς, τὰ δ' ἔργα γυμνῇ ὑπ' ὕψει τὴν διανοίαν τίθησι. Τολμῶν ἐκ τούτων καλῶς ἔχειν με πρὸς σε καὶ τὸν σὺν οἶκον ἔμοι πιστεῦσαι δεῖ, καὶ μὴ τοῖς κατηγοροῦσιν ἃ μῆτε εἰς νοῦν ἐβαλόμην μῆτε δύναται γενέσθαι, προσθέμενον διώκειν τὴν ἐμὴν ψυχὴν, καὶ μηδὲν μῆθ' ἡμέρας μῆτε νυκτὸς ἔχειν διάφροντίδος ἢ τὴν ἐμὴν ψυχὴν καὶ ἀναίρεσιν, ἣν ἀδίκως μεταπορεύῃ. Πῶς γὰρ ψευδῇ περὶ ἐμοῦ δόξαν εἰληφας, ὥς ὑποκτεῖναι σε θέλοντος; ἢ πῶς οὐκ ἀσβεβεῖς εἰς τὸν θεόν, ἄνθρωπον σήμερον αὐτῷ τιμωρῆσαι δυνάμενον καὶ παρὰ σοῦ λαβεῖν δίκην, καὶ μὴ θελήσαντα, μηδὲ τῷ καιρῷ τούτῳ χρησάμενον, ὃν, εἴ σοι κατ' ἐμοῦ περιέπεσεν, οὐκ ἂν αὐτὸς παρήκας, διαχρησασθαι ποθῶν νομίζων πολέμιον; ὅτε γὰρ σου τὴν πτέρυγα τοῦ ἱματίου ἀπέτεμον, τότε σου καὶ τὴν κεφαλὴν ἠδυνάμην." Ἐπιδεῖξας δὲ τὸ ῥάκος ἰδεῖν, πιστεύειν παρεῖχεν, "Ἄλλ' ἐγὼ μὲν ἀπεσχόμην δικαίας ἀμύνης;" φησὶ, "σὺ δὲ μῖσος ἄδικον οὐκ αἰδῇ κατ' ἐμοῦ φέρων. Θεὸς ταῦτα δικάσειε, καὶ τὸν ἐκατέρου τρόπον ἡμῶν ἐλέγξειε." Σάουλος δὲ ἐπὶ τῷ παραδόξῳ τῆς σωτηρίας θαυμάσας, καὶ τὴν τοῦ νεανίσκου μετρώτητα καὶ γίσειν ἐκπλαγεῖς ἀνῶμωξε. Τὸ δ' αὐτὸ καὶ ἐκείνου ποιήσαντος, αὐτὸν εἶναι δίκαιον στένειν ἀπεκρίνατο. "Σὺ μὲν γὰρ," φησὶν, "ἀγαθὴν αἰτίος μοι γέγονας, ἐγὼ δὲ σοι συμφορῶν. Ἐπεδείξω δὲ καὶ σήμερον τὴν ἀρχαίων ἔχοντα σαντὸν δικαιοσύνην, οἳ τοὺς ἐχθροὺς ἐν ἐρημίᾳ λαβόντες δώζουσιν παρήγγελλον. Πέπεισμαι δὴ νῦν ὅτι σοὶ τὴν βασιλείαν ὁ θεὸς φυλάττει, καὶ περιμένει σε τὸ πάντων τῶν Ἑβραίων κράτος. Δὸς δὴ μοι πιστεῖς ἐν ὁράουσιν, μὴ μόν τὸ γένος ἑξαφανίσαι μῆθ' ἐμοὶ μνησικακοῦντα τοὺς ἐμοὺς ἐκγόνους ἑξαπολέσαι, τηρήσαι

δέ μοι καὶ σῶσαι τὸν οἶκον.” Ὁμόςας δὲ καθῶς ἤξιωσε Δαυίδης Σάουλον μὲν εἰς τὴν ἰδίαν ἀπέλυσε βασιλείαν, αὐτὸς δὲ μετὰ τῶν σὺν αὐτῷ εἰς τὴν Μαθρηῶν ἀνέβη στενὴν.

5. Ἀποθνήσκει δὲ κατὰ τούτον τὸν καιρὸν καὶ Σαμουήλος ὁ προφήτης, ἀνὴρ οὗ τῆς τυχοῦσης ἀπολαύσας παρὰ τοῖς Ἑβραίοις τιμῆς. Ἐνεφάνισε γὰρ τὴν ἀρετὴν αὐτοῦ καὶ τὴν τοῦ πλήθους πρὸς αὐτὸν εὖνοιαν τὸ πένθος, ὃ ἐπὶ πολὺν χρόνον ὁ λαὸς ἤγετο, καὶ ἡ περὶ τὴν ταφὴν αὐτοῦ, καὶ τὴν τῶν τομιζομένων ἀναπλήρωσιν φιλοτιμία τε καὶ σπουδή. Θάπτουσι δὲ αὐτὸν ἐν τῇ πατρίδι Ραμαθᾷ, καὶ ἐπὶ πολλὰς πάνυ ἡμέρας ἔκλαυσαν, οὐ κοινὸν τούτο πένθος ὡς ἐπ’ ἀλλοτρίου τελευτῇ, ὡς εἰς οἰκίαν δὲ ἕκαστος παθῶν. Ἐγένετο δ’ ἀνὴρ δίκαιος καὶ ᾠστὸς τὴν φύσιν, καὶ διὰ τοῦτο μάλιστα φίλος τῷ Θεῷ. Ἦρξε δὲ καὶ προέδρη τοῦ λαοῦ μετὰ τὴν Ἥλιν τοῦ ἀρχιερέως τελευτῇ μῆνος μὲν ἔτη δαδεκά, μετὰ δὲ τοῦ Σαούλου τοῦ βασιλέως δέκα πρὸς τοῖς ὀκτώ. Καὶ τὰ μὲν περὶ Σαμουήλον τούτο τὸ πέρας εἶχεν.

6. Ἦν δὲ τις τῶν Ζιζηνηῶν ἐκ πόλεως Ἐμμά πλούσιος καὶ πολυθρέματος, τρεῖς χιλίων μὲν γὰρ αὐτοῦ πομνὴ προβάτων ἐνέμετο, χιλίων δ’ αἰγῶν. Ταῦτα Δαυίδης ἀσινῇ τηρεῖν τε καὶ ἀβλαβῇ παρήγγελλε τοῖς σὺν αὐτῷ, καὶ μήτε ὑπὸ ἐπιθυμίας, μήτε ὑπὸ ἐνδείας, μήτε ὑπὸ τῆς ἐρημίας, καὶ τοῦ δύνασθαι λανθάνειν καταβλάπτειν. Τούτων δ’ ἀπάντων ἐπὶ ἀνὰ τῆς καρδίας αὐτοῦ τὸ μηδὲν ἀδικεῖν, καὶ τὸ τῶν ἀλλοτρίων ἀπτεσθαι δεινὸν ἡγεῖσθαι καὶ πρόσαγτες τῷ Θεῷ. Ταῦτα δ’ ἐδίδασκεν αὐτοὺς οἰόμενος ἀνθρώπων χαρίσασθαι ἀγαθῷ, καὶ ταύτης τυγχάνειν ἀξίῳ τῆς προνοίας. Ἦν δὲ Νάβαλος, τοῦτο γὰρ εἶχεν ὄνομα, σκληρὸς καὶ πονηρὸς τοῖς ἐπιτηδεύμασιν, ἐκ κυνικῆς ἀσκήσεως πεπονημένος τὸν βίον, γυναικὸς δ’ ἀγαθῆς καὶ σώφρονος, καὶ τὸ εἶδος σπουδαίας λελογχῶς. Πρὸς οὖν τὸν Νάβαλον τούτον, καθ’ ὃν ἔκειρε τὰ πρόβατα καιρὸν, πέμ-

φας ὁ Δαυΐδης ἄνδρας δέκα τῶν σὺν αὐτῷ διὰ τού-
των αὐτὸν ἀσπάζεται, καὶ συνενέχεται 'τοῦτο ποιεῖν
ἐπ' ἔτη πολλά· παρασχεῖν δὲ ἐξ ὧν δύνατός ἐστιν
αὐτῷ παρεκάλει, μαθόντι παρὰ ἱτῶν ποιμένων, ὅτι
μηδὲν αὐτοὺς ἠδικήσαμεν, ἀλλὰ φύλακες αὐτῶν τε καὶ
τῶν ποιμνίων γεγόναμεν, πολὺν ἐν τῇ ἐρήμῳ δια- 350
τρίβοντες ἤδη χρόνον· μετανοήσει δ' οὐδὲν Δαυΐδῃ
παρασχόμενος.' Ταῦτα δὲ τῶν πεμφθέντων διακο-
νησάντων πρὸς τὸν Νάβαλον, ἀπανθρώπως σφόδρα
καὶ σκληρῶς ἀπήντησεν. Ἐρωτήσας γὰρ αὐτοὺς τίς
ἐστὶ Δαυΐδης, ὡς τὸν υἱὸν ἤκουσεν Ἰεσσαίου, 'νῦν
ἄρα, εἶπε, μεγαλοφρονοῦσιν ἐπ' αὐτοὺς οἱ δραπεταί,
καὶ στυγνύονται αἱ τοὺς δεσπότας καταλιπόντες.' Ὁρ-
γίζεται δ' αὐτῶν φρασάντων ὁ Δαυΐδης, καὶ τετρα-
κοσίους μὲν ὥπλισμένους αὐτῷ κελεύσας ἔπεσθαι, δια-
κοσίους δὲ φύλακας τῶν σκευῶν καταλιπὼν — ἤδη
γὰρ εἶχεν ἑξακοσίους — ἐπὶ τὸν Νάβαλον ἐβράδιζεν,
ὁμώσας ἐκείνῃ τῇ νυκτὶ τὸν οἶκον αὐτοῦ καὶ τὴν κτῆ-
σιν ὅλην ἀφανίσειν. Οὐ γὰρ ἄχθεσθαι μόνον ὅτι γέ-
γονεν ἀχάριστος εἰς αὐτοὺς, μηδὲν ἐπιδοὺς πολλῇ φιλαν-
θρωπίᾳ πρὸς αὐτὸν χρησαμένοις, ἀλλ' ὅτι καὶ προσεβλασ-
φήμησε καὶ κακῶς εἶπε μηδὲν ὑπ' αὐτῶν λελυπημένος.

7. Δούλου δὲ τινος τῶν τὰ ποίμνια φυλαττόν-
των τὰ τοῦ Ναβάλου πρὸς τὴν δέσποιναν μὲν αὐτοῦ,
γυναικα δ' ἐκείνου, κατειπόντος, "Ὅτι πέμπας ὁ
Δαυΐδης αὐτῆς πρὸς τὸν ἄνδρα μηδενὸς τύχοι τῶν
μετρίων, ἀλλὰ καὶ προσενβρισθεὶς βλασφημίαις δει-
καῖς, πάσῃ περὶ αὐτοῦ προνοίᾳ καὶ φυλακῇ τῶν ποι-
μνίων χρησάμενος, γεγονέναι δὲ τοῦτο ἐπὶ τῷ κακῷ
τῷ τοῦ δεσπότου" — καὶ ταῦτ' ἐκείνου φήσαντος,
Ἀβιγαῖα, προσηγορεύετο γὰρ οὕτως, ἐπιστάξασα τοὺς
ὄνους, καὶ πληρώσασα παντοίων ξενίων, καὶ μηδὲν
εἰποῦσα τῷ ἀνδρὶ, ὑπὸ γὰρ μέθης ἀναισθητος ἦν,
ἐπορεύετο πρὸς Δαυΐδην. Καταβαινούσῃ δὲ τὰ στενὰ
τοῦ ὄρους ἀπήντησε Δαυΐδης μετὰ τετρακοσίων ἐπὶ
Νάβαλον ἐρχόμενος. Θεασαμένη δ' αὐτὸν ἡ γυνὴ κατ-

επλήθυνεν, καὶ περὺσα ἐπὶ πρόσωπον προσεκύνει, καὶ τῶν μὲν Ναβαλὸς λόγων ἰδεῖτο μὴ μνημονεύειν, οὐ γὰρ ἄγνοεῖν αὐτὸν ὅμοιον ὄντα τῷ ὀνόματι — Νάβαλος δὲ κατὰ τὴν Ἑβραίων γλῶτταν ἀφροσύνην δηλοῖ. Αὐτῇ δ' ἀπελογεῖτο μὴ θιάσασθαι τοὺς πεμφθέντας ὑπὲρ αὐτοῦ, “Διὸ ἀυγγίωσκέ μοι,” φησὶ, “καὶ τῷ θεῷ χάριν ἔχε, καλῶντέ σε μισανθῆναι ἀνθρωπίνῳ αἵματι. Μένοντα γὰρ σε καθαρὸν ἐκείσας αὐτὸς ἐκδικήσει παρὰ τῶν πονηρῶν· ἃ γὰρ ἐκδέχεται κακὰ Νάβαλον, ταῦτα καὶ ταῖς τῶν ἐχθρῶν σου κεφαλαῖς συμπέσει. Γενοῦ δὲ εὐμενὴς μοι, κρίνας ἀξίαν τοῦ παρ' ἐμοῦ σωῦντα δεῖσθαι, καὶ τὸν θυμὸν καὶ τὴν ὀργὴν τὴν ἐπὶ τὸν ἀνδραλμον καὶ τὸν οἶκον αὐτοῦ εἰς τὴν ἐμὴν περὶ ἄφες· πρέπει γὰρ ἡμέρῃ σὺ καὶ φιλελευσὶν τυγχάνειν, καὶ ταῦτα μέλλοντα βλεπεῖν.” Ὁ δὲ τὰ δοῦναι δεξιόμενος “ἀλλὰ σε,” φησὶν, “ὦ γύναι, θεὸς εὐμενὴς ἤγαγε πρὸς ἡμᾶς τῆς μέσας, οὐ γὰρ ἐν ταῖς ἐπερχομένῃς ἡμέραις ἴδες, ἐμοῦ τὸν οἶκον τὸν Ναβαλὸν διὰ τῆςδε τῆς τῶν τοῦ ὀμόσματος ἀπολέσας, καὶ μηδὲνα ὑμῶν ἀποκείψειν ἀπὸ ἀνθρώπου πονηροῦ καὶ ἀχαρίστου πρὸς ἐμὲ καὶ τοῖς ἐμοῖς ἐταίροις γενομένου. Νῦν δὲ θιάσασα προσλαβὲς καὶ ἐμερίλυσαι μοι τὸν θυμόν, κηδομένου σου τοῦ θεοῦ. Ἀλλὰ Νάβαλος μὲν καὶ ἐὰν ἀρεθῇ νῦν διὰ σὲ τῆς ἐμῆς οὐ φείδετας τὴν δίκην, ἀλλ' ὁ τρόπος αὐτῶν ἀπολεῖ λαβὼν αἰτίαν ἄλλην.

3513 8. Ταῦτ' εἰπὼν ἀπολύει τὴν γυναῖκα. Ἡ δὲ εἰς τὸν οἶκον ἑλθοῦσα, καὶ καταλαβούσα τὸν ἀνδρα μετὰ πολλῶν εὐνοχούμενον καὶ κεκαραμμένον ἤδη, τότε μὲν οὐδὲν τῶν γεγενημένων διεσάφει. Τῇ δ' ἐπισύσθη νῆα φορτὴ ἅπαντα δηλαῖσασα, παρεθῆναι καὶ πᾶν ἐν αὐτῇ κειρωθῆναι τὸ σῶμα ὑπὸ τῶν λόγων καὶ τῆς ἐπ' αὐτῇ λύπης ἐποκίσε. Καὶ δεκά οὐ πλείους ἐπιθήσας ἡμέρας τὴν βίον κατέστρεψε ὁ Νάβαλος. Αἰνούσας δ' αὐτοῦ τὴν τελευτὴν ὁ Δαυὶδης ἐκδικηθῆναι μὲν ὑπὸ τοῦ θεοῦ καλῶς αὐτὸν ἔλεγεν, ἀποθανεῖν γὰρ

Δεβαλον ὑπὸ τῆς ἰδίας πονηρίας, καὶ δοῦναι δίκην
 αὐτῷ καθαρὰν ἔχοντι τὴν δεξιάν. Ἔγνω δὲ καὶ τότε
 τοὺς πονηροὺς ἐλαυνομένους ὑπὸ τοῦ θεοῦ, καὶ μὴ
 ἀνός τῶν ἐκ ἀνθρώποις ὑπερβῶντα, διδόντα δὲ τοῖς
 μὲν ἀγαθοῖς τὰ ὅμοια, τοῖς δὲ πονηροῖς ἀξίαν ἐπι-
 φέροντα τὴν ποινήν. Πέμψας δ' αὐτοῦ πρὸς τὴν γυν-
 ναῖκα, συνοικήσουσαν καὶ γαμηθησομένην καλεῖ πρὸς
 αὐτόν. Ἡ δὲ ἀναξίαν μὲν εἶναι καὶ ποδῶν ἄφασθαί
 τῶν ἐκείνου πρὸς τοὺς παρόντας ἔλεγε, ὅμοιος δὲ μετὰ
 πάσης τῆς θεραπείας ἦκε, καὶ συνώκησε μὲν αὐτῇ
 ταύτην λαμβανούσα τὴν τιμὴν καὶ διὰ τὸν τρόπον
 σάφρονα ὄντα καὶ δίκαιον, τεχούσα δ' αὐτῆς καὶ διὰ
 τὸ κάλλος. Εἶπε δὲ Δαυὶδης γυναῖκα πρότερον, ἣν
 ἐξ Ἀβιθάρου πόλεως ἔγχε· ἀποχάλασεν δὲ τὴν Σαού-
 λου τοῦ βασιλέως θυγατέρα, τὴν γενομένην τοῦ Δαυί-
 δου γυναῖκα, ὁ πατήρ τῃ Φελίτῃ νύμφῃ Αἰσίου συνέ-
 ζευξεν ἐκ πόλεως, ὅτι Γεθλαῖς.

9. Μετὰ ταῦτα τοῖς ἐλθόντες τῶν Ζιφηνῶν
 ἀπήγγελλον τῇ Σαούλ, ὡς εἶπεν πάλιν Δαυὶδης ἐν τῇ
 χόρᾳ αὐτῶν, καὶ δύνασται συλλαβεῖν αὐτὸν βουλο-
 μένῳ συνερῆσαι. Ὁ δὲ μετὰ τρισχίλων ὀπλιτῶν
 ἐβαδίζειν ἐπ' αὐτόν, καὶ νυκτὸς ἐπελθούσης, ἐπεστρα-
 τώπεδεν ἐπὶ τῷ τόπῳ Σεκελᾷ λεγομένῳ. Δαυὶδης
 δ' ἀκούσας τὸν Σάουλ ἐπ' αὐτόν ἤκοντα, πέμψας
 κατασκόπους ἐκέλευσε δηλοῦν αὐτῷ, ποῦ τῆς χώρας
 Σάουλος ἤδη προσελήλυθε. Τῶν δ' ἐν Σεκελᾷ φρα-
 σάντων διασπικτερεῖ διαλαθὼν τοὺς ἰδίους, καὶ εἰς
 τὸ τοῦ Σαούλου στρατόπεδον παραγίνεται, ἐπαγόμε-
 νος τῶν ἐκ τῆς ἀδελφῆς αὐτοῦ Σαρραῖας Ἀβισαῖον,
 καὶ Ἀχιμέλεχον τὸν Χετταῖον. Τοῦ δὲ Σαούλου κοι-
 μωμένου, καὶ περὶ αὐτὸν ἐν κύκλῳ τῶν ὀπλιτῶν καὶ
 τοῦ στρατηγοῦ Ἀβενήρου κειμένων, ὁ Δαυὶδης εἰς-
 ελθὼν εἰς τὸ στρατόπεδον τοῦ τοῦ βασιλέως, οὗτ' αὐ-
 τὸς ἀναιρεῖ τὸν Σάουλ, ἐπιγνοὺς αὐτοῦ τὴν κοίτην
 ἐκ τοῦ δόρατος, τοῦτο γὰρ αὐτῷ παρεπεπήγει, οὕτε
 τὸν Ἀβισαῖον βουλόμενον φονεῦσαι καὶ πρὸς τοῦτο

ὁρμηκότερα εἶασεν, ἀλλὰ τὸν ὑπὸ τοῦ Θεοῦ κεχειρο-
 352 τονημένον βασιλέα φήσας εἶναι δεινὸν ἀποκτείνειν,
 καὶ ἂν ἡ πονηρὸς, ἥξεν γὰρ αὐτῇ παρὰ τοῦ δόντος
 τὴν ἀρχὴν σὺν χρόνῳ τὴν δίκην, ἐπέσχε τῆς ἀρμῆς.
 Σύμβολον δὲ τοῦ κτείνειν δυνάμει ἀποσχέσθαι, λα-
 βὼν αὐτοῦ τὸ δένρον, καὶ τὸν φακὸν τοῦ ὕδατος, ὃς
 καί ποινον παρὰ τοῦ Σαούλ, μηδενὸς αἰσθημέ-
 νου τῶν ἐν τῷ στρατοπέδῳ, πάντων δὲ κατακοιμη-
 μένων, ἐξῆλθεν ἀδελῶς πᾶσι ἐργασάμενος, ὅσα καὶ τοῦ
 παιροῦ δόντος αὐτῇ καὶ τῆς τόλμης διέθηκε τοὺς πρὸ
 βασιλείας. Διαβὰς δὲ τὸν χεῖμαρρὸν, καὶ ἐπὶ τὴν
 ποταμὴν ἀνελθὼν τοῦ ὄρους ὅθεν ἐμελλεν ἐξακουσθή-
 ναι, ἐμβοήσας τοῖς στρατιώταις τοῦ Σαούλ καὶ
 τῷ στρατηγῷ Ἀρβήρῳ, θαυμάσασθαι αὐτοὺς ἐν τοῦ
 ὕπνου, τοῦτόν τε ἐφώνει καὶ τὸν λαόν. Ἐπακούσαν-
 τος δὲ τοῦ στρατηγοῦ, καὶ τίς ὁ καλέσας αὐτὸν ἐστὶν
 ἀρομένου, Δαυὶδ ἔειπεν, "Ἐγὼ, παῖς μὲν Ἰεσσαὶ, καὶ
 353 καὶ τὴν πρώτην ἔχων παρὰ τῷ βασιλεὶ τιμὴν οὕτως
 ἀρετῶς τὸ τοῦ δεσποτοῦ πολέσσεις σῶμα; καὶ ὕψος
 ἡδίων ἐστὶ σοὶ τῆς τούτου σωτηρίας καὶ προνοίας;
 θανάτου γὰρ ταῦτα ἄξια καὶ τιμωρίας, οἳ γε μικρὰν
 ἔμπροσθεν ἐξελθόντας τινὰς ἡμῶν εἰς τὸ στρατόπε-
 δον ἐπὶ τὸν βασιλέα καὶ πάντας τοὺς ἄλλους οὐκ
 ἐκρήσασα. Ζήτησον οὖν πρὸς τὸν βασιλέα καὶ τὰς
 φακὸν τοῦ ὕδατος, καὶ μάθησθαι πρῶτον ὅπως ἔλαβε
 φακὸν ἐκτός γενομένου." Σαούλ δὲ γνωρίσας τὴν
 Δαυίδου φωνήν, καὶ μαθὼν ὅτι λαβὼν αὐτὸν ἐκδε-
 ταν ὑπὸ τοῦ ὕπνου καὶ τῆς τῶν φυλαττόντων ἀμε-
 λείας οὐκ ἀπέκτεινεν, ἀλλ' ἐφείσατο δικαίως ἐν αὐ-
 τῷ ἀνελθὼν, ὅτι ἔχειν αὐτῷ τῆς σωτηρίας ἔλαβε,
 καὶ παρεκάλει θαυμάζοντα, καὶ μηδὲν εἶναι πείσασθαι
 δεῖναι ἐξ αὐτοῦ φοβούμενον, ἀναχωρεῖν ἐπὶ τὰ οἰ-
 κεία πεπεισθαι γὰρ ὅτι μὴ αὐτὸν οὕτως ἀγαπή-
 σαιεν, ὥς ὑπ' ἐκείνου στέργεται, ὃς τὸν μὲν φυλάτ-
 τειν αὐτὸν δυνάμενον καὶ πολλὰ δείγματα τῆς εὐνοίας

παρεσχημένον ελαῦνοι, καὶ τοσοῦτον ἐν φυγῇ χρόνον καὶ ταῖς περὶ τὴν ψυχὴν ἀγωνίαις ἠνάγκασε ζῆσαι, φίλων καὶ συγγενῶν ἔρημον· αὐτὸς δ' οὐ παύεται πολλάκις ὑπ' αὐτοῦ σωζόμενος, εὐδὲ τὴν ψυχὴν φανερώς ἀπολλυμένην λαμβάνων. Ὁ δὲ Δαυὶδης πέμψαντα ἀπολαβεῖν ἐκέλευσε τὸ δόρυ καὶ τὸν φακὸν τοῦ ὕδατος, ἐπειπὼν, 'ὡς ὁ θεὸς ἐκατέρω τῆς ἰδίας φύσεως καὶ τῶν κατ' αὐτὴν πεπραγμένων ἔσται δικαστής, ὃς ὅτι καὶ κατὰ τὴν παρούσαν ἡμέραν ἀπαγγεῖλαι σε δυνηθαίς ἀπεσχόμεν οἶδε.'

10. Καὶ Σαούλος μὲν δεύτερον διαφυγαὶν τὰς Δαυίδου χεῖρας, εἰς τὰ βασίλεια καὶ τὴν αἰκίαν ἀπηλλάσσετο, φοβηθεὶς δὲ Δαυίδης μὴ μένων αὐτόθι συλληφθῇ ὑπὸ τοῦ Σαούλου, νομφέμεν ἑαρίεν εἰς τὴν Παλαιστίνην ἀναβὰς θαυτρίβειν ἐν αὐτῇ, καὶ μετὰ τῶν ἑκατοσίων, οἱ περὶ αὐτὸν ἦσαν, παραγίνεται πρὸς Ἀγχοὺν τὸν Γιττῆς βασιλέα, μία δ' ἦν αὕτη τῶν πέντε πόλεων. Στεφόμενον δ' αὐτὸν τοῦ βασιλέως σὺν τοῖς ἀνδράσιν, καὶ δόντος οἰκητήριον, ἔχων ἅμα καὶ τὰς δύο γυναῖκας Ἀρμυάν καὶ Ἀβιγαίαν διήκει ἐν τῇ Γιττῇ. Σαούλω δὲ ταῦτα ἀκούσαντι λόγος ὤκει ἔξ' ἧς πέμπειν ἐπ' αὐτὸν ἢ βαδίζειν, δις γὰρ ἤδη κινδυνεύσαι παρὰ μικρὸν ἐπ' ἐκείνῳ γενόμενον, συνέλαβεῖν αὐτὸν σπουδάσαντά. Δαυὶδῃ δ' οὐκ ἔδοξεν ἐν τῇ πόλει τῶν Γιττῶν μένειν, ἀλλ' ἐδεήθη τοῦ βασιλέως αὐτῶν, ἵνα ἐπεσθῇ φίλων θανάτῳ αὐτὸν ὑπαδέξατο, καὶ τοῦτο χαρίζεται, τόπον τετὰ τῆς χοίρας δούς αὐτῷ πρὸς κατοίκησιν· αἰδεῖσθαι γὰρ διατρίβων ἐν τῇ πόλει βαρὺς αὐτῷ καὶ φορτικὸς εἶναι. Δίδωσι δ' Ἀγχοὺς αὐτῷ κόμην τινα Σικέλλαν καλομένην, ἣν βασιλεύσας ὁ Δαυίδης ἀγαπῶν ἴδιον κτήμας ἐτίμησεν εἶναι καὶ οἱ παῖδες αὐτοῦ. Ἀλλὰ περὶ πάντων τούτων ἐν ἄλλοις δηλώσομεν. Ὁ δὲ χρόνος, ὃν κατέφησεν Δαυίδης ἐν Σικέλλᾳ τῆς Παλαιστίνης, ἔγινετο μῆνες τέσσαρες πρὸς ταῖς εἴκοσιν ἡμέραις. Ἐπερχόμενος δὲ λάθρα τοῖς πλησιοχωροῖς τῶν Παλαι-

στίνων Σερόιταις καὶ Ἀμαληκίταις, διήρπαξεν αὐ-
τῶν τὴν χώραν, καὶ λείαν πολλὴν κτηνῶν καὶ καρή-
λων λαμβάνων ὑπέστρεφεν· ἀνθρώποιν γὰρ ἀπέχετο,
δεδιώς μὴ καταμηνύσωσιν αὐτὸν πρὸς Ἀγχοῦν τὸν
βασιλέα, τὸ μέντοι γε τῆς λείας μέρος αὐτῷ δωρεὰν
ἔπεμπε. Τοῦ δὲ βασιλέως πυθομένου, τίσιν ἐπιτι-
θέμενος τὴν λείαν ἀπῆλασε; τοῖς πρὸς τὸν νότον τῶν
Ἰουδαίων τετραμμένοις καὶ ἐν τῇ πεδιάδι κατοικοῦ-
σιν· εἰπὼν, πείθει τὸν Ἀγχοῦν φρονῆσαι οὕτως. Ἠλ-
πισε γὰρ οὗτος, ὅτι Δαυΐδης ἐπολέμησε τὸ ἴδιον ἔθ-
νος, καὶ δοῦλον ἔξεν παρ' ὃν ζῇ χρόνον ἐν τοῖς αὐ-
τοῦ καταμένοντα.

CAP. XIV. 1. Κατὰ δὲ τὸν αὐτὸν καιρὸν, τῶν Πα-
λαιστίνων ἐπὶ τοὺς Ἰσραηλίτας στρατεύειν διεγνωκό-
των, καὶ περιπεμπάντων πρὸς τοὺς συμμάχους ἅπαν-
τας, ἵνα συμπαρῶσιν αὐτοῖς εἰς τὸν πόλεμον εἰς Ρεγ-
γὰν, ὅθεν ἔμελλον ἀθροισθέντες ἐξορμᾶν ἐπὶ τοὺς
Ἑβραίους, ὁ τῶν Γιτταῶν βασιλεὺς Ἀγχοῦς συμμα-
χήσοντα τὸν Δαυΐδην αὐτῷ μετὰ τῶν ἰδίων ὀπλιτῶν
ἐπὶ τοὺς Ἑβραίους ἤξιον. Τοῦ δὲ προθύμως ὑπο-
σχαμένου, καὶ φήσαντος παραστήναι καιρὸν, ἐν ᾧ τὴν
ἀμοιβὴν αὐτῷ τῆς εὐεργεσίας καὶ τῆς ξενίας ἀποδώ-
σει, καὶ ποιήσῃ αὐτὸν φύλακα τοῦ σώματος μετὰ τὴν
νίκην, καὶ τοῦ ἀγῶνος τοῦ πρὸς τοὺς πολεμίους κα-
τανοῦν χωρήσαντος αὐτοῖς, ἐπηγγέλματο, τῇ τῆς τι-
μῆς καὶ πίστεως ὑποσχέσει τὸ πρόθυμον αὐτοῦ μάλ-
λον αὐξάν.

354 2. Ἐτυχε δὲ Σάουλος ὁ τῶν Ἑβραίων βασι-
λεὺς τοὺς μὲν μάντεας καὶ τοὺς ἐγγαστριμύθους, καὶ
πάσθαι τὴν τοιαύτην τέχνην ἐν τῇ χώρᾳ ἐκβεβλη-
κῶς, ἔξω τῶν προφητῶν· ἀκούσας δὲ τοὺς Ἰσραη-
λῆτας ἤδη παρόντας, καὶ ἔγγιστα Σοφίνης πόλεως ἐν
τῷ πεδίῳ κειμένης ἐστρατοπεδεύοντας, ἐξώρμησεν ἐπὶ
αὐτοὺς μετὰ τῆς δυνάμεως. Καὶ παραγενόμενος πρὸς
ὄρεα τινὶ Γελβουὲ καλουμένῳ, βάλλεται στρατοπέδον

ἀντικρὺ τῶν πολεμίων. Ταράττει δ' αὐτὸν οὕς ἔν-
 χεν ἰδόντα ἢ τῶν ἐχθρῶν δύναμις, πολλή τε οὐσία
 καὶ τῆς οἰκείας κρείττων ὑπονοούμενη, καὶ τὸν θεόν
 διὰ τῶν προσφητῶν ἠρώτα περὶ τῆς μάχης καὶ τοῦ
 περὶ ταύτην ἰσομένου τέλους προειπεῖν. Οὐκ ἀπο-
 κριζόμενου δὲ τοῦ θεοῦ ἔτι μᾶλλον ὁ Σάουλος κατέ-
 δεισε, καὶ τὴν ψυχὴν κατέπεσε, τὸ κακὸν οἶον εἰκός,
 οὐ παρόντας αὐτῷ κατὰ χεῖρα τοῦ θεοῦ, προσορώμε-
 νος. Ζητηθῆναι δ' αὐτῷ κελεῖται γυναῖον τι τῶν ἐγ-
 γαστριμύθων, καὶ τὰς τῶν τεθνηκότων ψυχὰς ἐκκα-
 λούμενον, ὡς αἰτῶ γινασόμενος, εἰ κατὰ κοῦν χωρεῖν
 αὐτῷ μέλλοι τὰ πράγματα. Τὸ γὰρ τῶν ἐγγαστρι-
 μύθων γένος, ἀνάγον τὰς τῶν νεκρῶν ψυχὰς, δι' αὐ-
 τῶν προλέγει τοῖς δεσμέχοις τὰ ἀποβησόμενα. Μαρ-
 τυθέκτας δ' αὐτῷ παρὰ τινος τῶν οἰκετῶν εἶπαι τα-
 γυναῖον τοιαῦτα ἐν κάλει. Ἐνδῶρῳ, λαθῶν πάντας
 τοὺς ἐν τῇ στρατοπέδῳ, καὶ μετεκδύς τὴν βασιλικήν
 ἐσθῆτα, ὅγῃ παραλαβὴν αἰκέτας, οὕς ἤδει πιστοτάτους
 τοὺς αὐτοὺς ἦκεν εἰς τὴν Ἐνδῶρον πρὸς τὴν γυναι-
 κά, καὶ παρακάλει μαρτεῖσθαι καὶ ἀνάγειν αὐτῇ
 ψυχὴν, ὅπερ ἂν αὐτὸς εἴποι. Τῆς δὲ γυναικὸς ἀπρ-
 μαχημένης καὶ λεχούσης οὐ καταφρονήσκειν τοῦ βασι-
 λέως, ὅς, τοῦτο γένος τῶν μάντεων ἐξήλασαν, οὐδὲ
 αὐτῇ δὲ ποιεῖν καλῶς ἀδικηθέντα μηδὲν ἀπὸ αἰχῆς
 ἐνεδρεύοντα, δὲ εἰς τὰ κεκωλυμένα λαβεῖν αὐτὴν ἔλα-
 βῶ δῆκον, ὥμοσε μηδὲν γινώσκειν, μηδὲ παρ' ἄλ-
 λου ἄχειν αὐτῆς τὴν μαντείαν, ἵσασθαι δ' ἀκίνδυνον.
 Ὡς δὲ τοῖς ὅρκοις αὐτὴν ἔπεισε μὴ δεδιέναι, κελεῖται
 τὴν Σαμουήλου ψυχὴν ἀναγαγεῖν αὐτῷ. Ἡ δ' ἀγνο-
 οῦσα τὸν Σαμουήλον ὥς τις ἦν καλεῖ τοῦτον ἐξ ἄδου.
 Φανέρτος δ' αὐτοῦ, θεασάμενον τὸ γυναικὸν ἄνδρα
 σεμνὸν καὶ θεοπρεπῆ, ταράττεται, καὶ πρὸς τὴν ἄφην
 ἐκπλαγὲν, "Οὐ αὖ," φησὶν, "ὁ βασιλεὺς Σάουλος."
 ἔδηλωσε γὰρ αὐτὸν ὁ Σαμουήλας. Ἐπιμύσαντος δ'
 ἐκείνου, καὶ τὴν ταραχὴν αὐτῆς ἐρομένου πόθεν γέ-
 νοιτο, βλέπειν εἶπεν ἀνελθόντα θεῶ τινὰ τὴν μορ-

φὴν ὅμοιον. Τοῦ δὲ τὴν εἰκόνα φράζειν καὶ τὸ σχῆμα τοῦ θεαθέντος καὶ τὴν ἡλικίαν κλυέσαντος, γέροντά μὲν ἦδη καὶ ἔνδοξον ἐσήμαινεν, ἱερατικὴν δὲ περι-
 κείμενον διπλοῖδα. Ἐγνώρισεν ἐκ τούτων ὁ βασιλεὺς τὸν Σαμουήλον ὄντα, καὶ πεσὼν ἐπὶ τὴν γῆν ἡσπά-
 ζετο καὶ προσεκύνησε. Τῆς δὲ Σαμουήλου ψυχῆς πυ-
 θομένης 'διὰ τί κινήσειεν αὐτὴν καὶ ἀναχθῆναι ποιή-
 σεις;' — 'τὴν ἀνάγκην ἀπαδύρετο, τοὺς πολεμίους
 γὰρ ἐπικεῖσθαι βαρεῖς αὐτῷ, αὐτὸν δὲ ἀμυχανεῖν
 τοῖς παροῦσιν, ἐγκαταλελειμμένον ὑπὸ τοῦ θεοῦ, καὶ
 355 μῆτε προορῇσεως τυγχάνοντα, μῆτε διὰ προφητῶν,
 μῆτε δι' ὀνειράτων, καὶ διὰ τούτο ἐπὶ σε τὸν αἰὲ
 ἐμοῦ προνοησάμενον κατέφυγον.' Σαμουήλος δὲ, τέ-
 λος αὐτὸν ἔχοντα ἦδη τῆς μεταβολῆς ὁρῶν, "Περισσὸν
 μὲν εἶπεν ἐτι καὶ παρ' ἐμοῦ βούλεσθαι μαθεῖν, τοῦ
 θεοῦ καταλειπότης αὐτόν. Ἄκουέ γε μὴν, ὅτι βα-
 σιλεῦσαι δεῖ Δαυΐδην, καὶ κατορθῶσαι τὸν πόλεμον,
 σὲ δὲ καὶ τὴν ἀρχὴν καὶ τὴν ζωὴν ἀπολέσαι, τοῦ
 θεοῦ παρακούσαντα ἐν τῷ πρὸς Ἀμαληκίτας πολέμῳ,
 καὶ τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ μὴ φυλάξαντα, καθὰ προε-
 φήτευσά σοι καὶ ζῶν. Ἴσθι τοίνυν καὶ τὸν λαὸν
 ἀποχείριον τοῖς ἐχθροῖς γενησόμενον, καὶ σαντὸν με-
 τὰ τῶν τέκνων αὐρίουον πεσόντα ἐπὶ τῆς μάχης μετ'
 ἐμοῦ γενησόμενον."

3. Ταῦτα ἀκούσας Σάουλος ἄφωνος ὑπὸ τῆς
 λύπης ἐγένετο, καὶ κατενεχθεὶς εἰς τὸ ἔδαφος, εἴτε
 διὰ τὴν προσπεσοῦσαν ἐκ τῶν δεδηλωμένων ὀδύνην,
 εἴτε διὰ τὴν ἔνδειαν — οὐ γὰρ προσενήνεκτο τροφῇ
 τῇ παρελθούσῃ ἡμέρᾳ τε καὶ νυκτί — ῥαδίως κατε-
 νήνεκτο. Μόλις δὲ ἑαυτοῦ γενόμενον σινηνάγκασεν
 ἢ γυνὴ γεύσασθαι, ταύτην αἰτουμένη παρ' αὐτοῦ τὴν
 χάριν ἀντὶ τῆς παραβολοῦ μαντείας, ἣν οὐκ ἔξῃς αὐ-
 τῇ ποιήσασθαι διὰ τὸν ἐξ αὐτοῦ φόβον, ἀγνοοῦμέ-
 που τίς ἦν, ὅμως ὑπέστη καὶ παρέσχεν. Ἀνδ' ἂν
 παρεκάλει τράπεζάν τε αὐτῷ παραθεῖναι καὶ τροφὴν,
 οἷς ἂν τὴν ἰσχὺν συλλεξάμενος εἰς τὸ τῶν οἰκείων

ἀποσώθειν στρατόπεδον. Ἀντέχοντα δὲ καὶ τελείως ἀπεστραμμένον ἀπὸ τῆς ἀθυρίας ἐβιάσατο καὶ συνέπεισεν. Ἐχουσα δὲ μόσχον ἓνα συνήθη καὶ τῆς κατ' οἶκον ἐπιμελείας καὶ τροφῆς ἀξιούμενον ὑπ' αὐτῆς, ὡς γυνὴ χειρῆτις καὶ τούτῳ μόνῳ προσαναπαυομένη τῷ κτήματι, κατασφάξασα τοῦτον, καὶ τὰ κρέα παρασκευάσασα, τοῖς οἰκέταις αὐτοῦ καὶ αὐτῷ παρατίθησι. Καὶ Σάουλος μὲν διὰ τῆς νυκτὸς ἦλθεν εἰς τὸ στρατόπεδον.

4. Δίκαιον δὲ ἀποδεῖξασθαι τῆς φιλοτιμίας τὴν γυναῖκα, ὅτι καίπερ τῇ τέχνῃ κεκωλυμένη χρήσασθαι ὑπὸ τοῦ βασιλέως, παρ' ἧς ἂν αὐτῇ τὰ κατὰ τὸν οἶκον ἦν ἀμείνω καὶ διαρκέστερα, καὶ μηδέποτε αὐτὸν πρότερον τεθεαμένη, οὐκ ἐμνησικακήσεν τῆς ἐπιστήρης τῆς ὑπ' αὐτοῦ καταγνωσθείσης, οὐκ ἀπεστράφη τε ὡς ξένον καὶ μηδέποτε ἐν συνηθείᾳ γεγεννημένον, ἀλλὰ συνεπάθησέ τε καὶ παρεμυθήσατο, καὶ πρὸς αὐτὴν διέκειτο λίαν ἀηδῶς προετρέψατο, καὶ τὸ μόνον αὐτῇ παρὸν ὡς ἐν πενίᾳ τοῦτο παρέσχεν ἐκτενῶς καὶ φιλοφρόνως, οὐθ' ὑπὲρ εὐεργεσίας ἀμοιβῆς τινος γεγενημένης, οὔτε χάριν μέλλουσιν θηρωμένη — τελειύοντα γὰρ αὐτὸν ἠπίστατο — ψύσει τῶν ἀνθρώπων, ἢ πρὸς τοὺς ἀγαθὸν τι παρειαχμένους φιλοτιμούνων, ἢ παρ' ὧν ἂν τι δύνωνται λαβεῖν ὄφελος τούτους προθεραπεύοντων. Καλὸν οὖν ἐστὶ μιμεῖσθαι τὴν γυναῖκα, καὶ ποιεῖν εὖ πάντας τοὺς ἐν χρεῖε γέτομένους, καὶ μηδὲν ὑπολαμβάνειν ἀμείνον μηδὲ μάλ' ὅσον τι προσήκειν τῷ τῶν ἀνθρώπων γένει τούτων, μηδ' ἐφ' ᾧ τὸν θεὸν εὐμενῇ καὶ χορηγὸν τῶν ἀγαθῶν ἔξωμεν. Καὶ τὰ μὲν περὶ τῆς γυναικὸς ἐν τοσούτοις ἀρκεῖ δεδηλωθῆναι. Τὸν δὲ πόλεσι καὶ δήμοις καὶ ἔθνεσι συμφέροντα λόγον καὶ προσήκοντα τοῖς ἀγαθοῖς, ὑφ' οὗ προαχθήσονται πάντες ἀρετὴν διώ- 356
ξεν, καὶ δηλοῦντα δόξαν, καὶ μνήμην αἰωνίαν παρασχεῖν δυνησόμενον, ποιήσομαι, πολλὴν καὶ βασιλεῦσιν ἔθνων καὶ ἀρχουσι πόλεων ἐπιθυμίαν καὶ σπουδὴν

τῶν καλῶν ἐνθήσοντα, καὶ πρὸς τε τοὺς κινδύνους καὶ τὸν ὑπὲρ τῶν πατρίδων θάνατον προτρεψόμενον, καὶ πάντων καταφρονεῖν διδάζοντα τῶν δεινῶν. Ἐχοῦ δ' αἰτίαν τοῦ λόγου τούτου Σάουλὸν τὸν Ἑβραίων βασιλέα. Οὗτος γὰρ καίπερ εἰδὼς τὰ συμβησόμενα καὶ τὸν ἐπικείμενον θάνατον, τοῦ προφήτου προειρηκότος, οὐκ ἔγνω φυγεῖν αὐτὸν, οὐδὲ φιλοψυχήσας προδοῦναι μὲν τοὺς οἰκείους τοῖς πολεμίοις, καθυβρίσαι δὲ τὸ τῆς βασιλείας ἄξιομα, ἀλλὰ παραδούς αὐτὸν πανοικί μετὰ τῶν τέκνων τοῖς κινδύνοις, καλὸν ἡγήσατο εἶναι πεσεῖν μετὰ τούτων, ὑπὲρ τῶν βασιλευμένων μαχόμενος, καὶ τοὺς παῖδας ἀποθανεῖν μᾶλλον ἀγαθοὺς ὄντας, ἢ καταλιπεῖν ἐπ' ἀδήλῳ τὸ ποδαποὺ γενήσονται τὸν τρόπον· διαδοχὴν γὰρ καὶ γένος τὸν ἔπαινον καὶ τὴν ἀγήρω μνήμην ἔξειν. Οὗτος οὖν δίκαιος καὶ ἀνδρεῖος, καὶ σώφρων ἐμοί γε δοκεῖ μόνος, καὶ εἴ τις γέγονε τοιοῦτος ἢ γενήσεται, τὴν μαρτυρίαν ἐπ' ἀρετῇ καρποῦσθαι παρὰ πάντων ἄξιος. Τοὺς γὰρ μετ' ἐλπίδων ἐπὶ πόλεμον ἐξελθόντας καὶ σώους ἐπιστρέφοντας, ἐπεὶ δ' ἂν τι διαπραξάνται λαμπρὸν, οὐ μοι δοκοῦσι καλῶς ποιεῖν ἀνδρείους ἀποκαλοῦντες, ὅσοι περὶ τῶν τοιούτων ἐν ταῖς ἱστορίαις καὶ τοῖς ἄλλοις συγγράμμασιν εἰρήκασιν. Ἀλλὰ δίκαιοι μὲν εἰσὶ καὶ ἐκεῖνοι τυγχάνειν ἀποδοχῆς. Εὐψυχοὶ δὲ, καὶ μεγαλότολμοι, καὶ τῶν δεινῶν καταφρονηταὶ μόνοι δικαίως ἂν λέγοντο πάντες οἱ Σάουλὸν μιμησάμενοι. Τὸ μὲν γὰρ οὐκ εἰδότες τί μέλλοι συμβήσθαι κατὰ τὸν πόλεμον αὐτοῖς, μὴ μαλακισθῆναι περὶ αὐτὸν, ἀλλ' ἀδήλῳ τῷ μέλλοντι παραδόντας αὐτοὺς ἐπ' αὐτοῦ σαλεύειν, οὐχ οὕτως γενναῖον, καὶ ἂν ἔργα πολλὰ διαπραξάμενοι τύχωσι. Τὸ δὲ μηδὲν ἐν τῇ διανοίᾳ χρηστὸν προσδοκῶντας, ἀλλὰ προειδότες ὡς δεῖ θανεῖν, καὶ τοῦτο παθεῖν μαχομένους, εἴτα μηδὲ φοβηθῆναι, μηδὲ καταπλαγῆναι τὸ δεινόν, ἀλλ' ἐπ' αὐτὸ χωρῆσαι προηγωνισκόμενον, τοῦτ' ἀνδρείου ἀληθῶς τεκμήριον ἔγωγε κρίνω. Σάουλός τοίνυν τοῦτο ἐποίησεν, ἐπι-

δείξας ὅτι πάντας μὲν προσῆκε τῆς μετὰ τὸν θάνατον εὐφημίας γλιχομένους ταῦτα ποιεῖν, ἐξ ὧν ἂν αὐτοῖς ταύτην καταλίποιεν, μάλιστα δὲ τοὺς βασιλείας, ὥς οὐκ ἐξὸν αὐτοῖς διὰ τὸ μέγεθος τῆς ἀρχῆς οὐ μόνον οὐ κακοῖς εἶναι περὶ τοὺς ἀρχομένους, ἀλλ' οὐδὲ μετρίως χρηστοῖς. Ἐτι τούτων πλείω περὶ Σαούλου καὶ τῆς εὐψυχίας λέγειν ἰδυνάμην, ὕλην ἡμῖν χορηγησάσης τῆς ὑποθέσεως. Ἄλλ' ἵνα μὴ φανῶ ἀπειροκάλως αὐτοῦ χρώμενος τοῖς ἐπαίνοις, ἐπάνειμι πάλιν ἀφ' ὧν εἰς τούτους ἐξέβην.

5. Καίεστρατοπεδευκόντων γὰρ τῶν Παλαιστίνων, ὡς προεῖπν, καὶ κατὰ ἔθνη καὶ βασιλείας καὶ σατραπείας ἐναριθμούντων τὴν δύναμιν, τελευταῖος βασιλεὺς παρῆλθεν Ἀγχοῦς μετὰ τῆς ἰδίας στρατίας, μετ' αὐτὸν δὲ ὁ Δαυΐδης μετὰ τῶν ἑξακοσίων ὀπλιτῶν εἶπετο. Θεασάμενοι δ' αὐτὸν οἱ στρατηγοὶ τῶν Παλαιστίνων, 'πόθεν εἶησαν ἦκοντες οἱ Ἑβραῖοι, καὶ τίνων καλεσάντων,' ἠρώτων τὸν βασιλέα. Ὁ δὲ Δαυΐδην ἔλεγεν εἶναι, τὸν φυγόντα Σάουλον τὸν ἑαυτοῦ δεσπότην, καὶ πρὸς αὐτὸν ἐλθόντα δεξασθαι, καὶ νῦν τῆς χάριτος ἀμοιβὴν ἐκτίσαι βουλόμενον καὶ τιμω- 357 ρησασθαι τὸν Σάουλον συμμαχεῖν αὐτοῖς.' Ἐμέμφθη δὲ ὑπὸ τῶν στρατηγῶν ἄνδρα παρειληφώς ἐπὶ συμμαχίᾳ πολέμιον, καὶ 'ἀποπέμπειν συνεβούλευον, μὴ καὶ λάθῃ μέγα δι' αὐτὸν κακὸν τοῖς φίλους ἐργασάμενος· καιρὸν γὰρ αὐτῷ παρεῖεν τοῦ καταλλαγῆναι πρὸς τὸν δεσπότην, κακώσοντα τὴν ἡμετέραν δύναμιν· ὃ δὴ καὶ προσρῶμενον, εἰς τὸν τόπον ὃν ἔδωκεν αὐτῷ κατοικεῖν ἐκέλευον ἀποπέμπειν σὺν τοῖς ἑξακοσίδις ὀπλίταις· τοῦτον γὰρ εἶναι Δαυΐδην ὃν ἄθροισιν αἱ παρθέναι πολλὰς μυριάδας Παλαιστίνων ἀπολέσαντα.' Ταῦτ' ἀκούσας ὁ τῶν Τιττῶν βασιλεὺς, καὶ καλῶς εἰρησθαι λογισάμενος, καλέσας τὸν Δαυΐδην "Εγὼ μὲν," εἶπε, "μαρτυρῶ σοὶ πολλὴν περὶ ἐμὲ σπουδὴν καὶ εὐνοίαν, καὶ διὰ τοῦτό σε σύμμαχον ἐπηγόμην. Οὐ δοκεῖ δὲ ταῦτα τοῖς στρατηγοῖς.

Ἄλλ' ἄπειθι μεθ' ἡμέραν εἰς ὃν ἔδωκά σοι τόπον, μηδὲν ὑπονοῶν ἄτοπον, καὶ ἐκεῖ φύλασσέ μοι τὴν χώραν, μὴ τινες εἰς αὐτὴν τῶν πολεμίων εἰσβάλλωσιν. Ἔστι δὲ καὶ τοῦτο συμμαχίας μέρος." Καὶ Δαυὶδης μὲν, ὡς ἐκέλευσεν ὁ τῶν Γιττῶν βασιλεὺς, ἦκεν εἰς Σικελαν. Καθ' ὃν δὲ καιρὸν ἐξ αὐτῆς συμμαχίῃσιν τοῖς Παλαιστίνοις ἀπῆλθε, τὸ τῶν Ἀμαλημιτῶν ἔθνος ἐπελθὼν αἰρεῖ τὴν Σικελαν κατὰ κράτος, καὶ ἐμπρήσαντες καὶ πολλὴν λείαν ἄλλην ἔκ τε αὐτῆς ἐκείνης καὶ τῆς ἄλλης τῶν Παλαιστίνων χώρας λαβόντες ἀνεχώρησαν.

6. Ἐκπεπορθημένην δὲ τὴν Σικελαν καταλαβὼν ὁ Δαυὶδης, καὶ διηρπασμένα πάντα, καὶ τὰς γυναῖκας τὰς ἑαυτοῦ, δύο γὰρ ἦσαν, καὶ τὰς γυναῖκας τῶν ἐταίρων σὺν τοῖς τέκνοις ἡχμαλωτισμένας, περιρρόγηται εὐθὺς τὴν ἰσθμῶν. Κλαίων δὲ καὶ ὀδυρόμενος μετὰ τῶν φίλων, ἐπὶ τοσαύτων παρείθη τοῖς κακοῖς, ὥστε αὐτὸν ἐπιλείπη ἡδὴ καὶ τὰ δάκρυα. Ἐκινδύνευσεν δὲ καὶ βληθεὶς ὑπὸ τῶν ἐταίρων ἀλγούντων ἐπὶ ταῖς αἰχμαλωσίαις τῶν γυναικῶν καὶ τῶν τέκνων ἀποθανεῖν, αὐτὸν γὰρ τῶν γεγονότων ἡττιῶντο. Ἀνασχὼν δ' ἐκ τῆς λύπης, καὶ τὴν διανοίαν πρὸς τὸν θεὸν ἀναστήσας, παρεκάλεσε τὸν ἀρχιερεᾶ Ἀβιάθαρ ὡς ἐνδύσασθαι τὴν ἱερατικὴν στολὴν, καὶ ἐπερωτῆσαι τὸν θεόν, καὶ προφητεῦσαι εἰ διώξαντι τοὺς Ἀμαληκίτας δίδωσι καταλαβεῖν, καὶ σῶσαι μὲν τὰς γυναῖκας καὶ τὰ τέκνα, τιμωρήσασθαι δὲ τοὺς ἐχθρούς. Τοῦ δ' ἀρχιερέως διώκειν κελεύσαντος, ἐκπηδήσας μετὰ τῶν ἑξακοσίων ὀπλιτῶν εἶπετο τοῖς πολεμίοις. Παραγενόμενος δ' ἐπὶ τινὰ χεῖμαρρον, Βάσελον λεγόμενον, καὶ πλανωμένῳ τινὶ περιπεσών, Αἰγυπτίῳ μὲν τὸ γένος, ὑπ' ἐνδείας καὶ λιμοῦ παρειμένῳ, τρισὶ γὰρ ἡμέραις ἐν τῇ ἰρημίᾳ πλανώμενος ἄσιτος διεκατέρρησε, πρῶτον αὐτὸν ποτῶ καὶ τροφῇ παρασιτησάμενος καὶ ἀναλαβὼν, ἐπύθετο τίνος τε εἴη καὶ πόθεν; Ὁ δὲ γένος μὲν ἰσθμιαῖος ὢν, καταλει-

φθῆναι δὲ ὑπὸ τοῦ δεσπότου κατ' ἀρρώστιαν ἔπεισθαι
 μὴ δυνάμεναν· ἐδήλου δ' αὐτὸν τῶν καταπρησάντων
 καὶ διηρηπακότων ἄλλα τε τῆς Ἰουδαίας καὶ τὴν Σί- 358
 κελλαν εἶναι. Χρησάμενος οὖν ὁ Δαυὶδης τούτῳ ἐπὶ
 τοῖς Ἀμαληκίταις ὁδηγῶ, καὶ καταλαβὼν αὐτοὺς ἐπὶ
 γῆς ἐρρόιμηνους, καὶ τοὺς μὲν ἀριστῶντας, τοὺς δὲ
 καὶ μεθύοντας ἤδη καὶ λελυμένους ὑπὸ τοῦ οἴνου, καὶ
 τῶν λαφύρων καὶ τῆς λείας ἀπαλαύοντας, ἐπιπεσὼν
 αἰφνιδίως, πολὺν αὐτῶν φόνον εἰργάσατο· γυμνοὶ γάρ
 ὄντες, καὶ μηδὲν προσδοκῶντες τοιοῦτον, ἀλλὰ πρὸς
 τὸ πίνειν καὶ εὐωχεῖσθαι τετραμμένοι, πάντες ἦσαν
 εὐκατέργαστοι. Καὶ οἱ μὲν αὐτῶν, ἔτι τῶν τραπέ-
 ζων παρακειμένων, ἐπικαταλαμβάνομενοι παρ' αὐταῖς
 ἀνηροῶντο, καὶ παρέσυρεν αὐτῶν τὰ σιτία καὶ τὴν
 τροφήν τὸ αἷμα, τοὺς δὲ δεξιουμένους ἀλλήλους ταῖς
 προπύσεσι διεφθείραν, ἐνίλους δὲ καὶ πρὸς ὕπνον ὑπὸ
 τοῦ ἀκράτου κατεκνηγεμένους. Ὅποσοι δ' ἐφθησαν
 περιθήμενοι τῆς πακοπλίας ἐξ ἐναντίας αὐτῷ στῆ-
 ναι, τούτους οὐδὲν ἥτιον εὐχερῶς τῶν γυμνῶν κατεκ-
 τεμένων ἀπέσφαττε. Διέμειναν δὲ οἱ σὺν τῷ Δαυίδῃ
 καὶ αὐτοὶ ἀναιραῦντες ἀπὸ πρώτης ὥρας ἕως ἑσπέ-
 ρας, ὡς μὴ περιλειφθῆναι τῶν Ἀμαληκιτῶν πλείο-
 νας ἢ τετρακοσίους. Καὶ οὗτοι δὲ δρομάσι καμήλαις
 ἐπιβάντες διέφυγον, ἀνέσωσε δὲ τὰ ἄλλα πάντα ἃ
 διήρπασαν αὐτῶν οἱ πολέμιοι, καὶ τὰς τε αὐτοῦ γυ-
 ναῖκας καὶ τὰς τῶν ἐταίρων. Ὡς δὲ ἀναστρέφοντες
 ἦγον ἐπὶ τὸν τόπον, ἔνθα διακοσίους μὴ δυνάμενους
 αὐτοῖς ἔπεισθαι κατελελοίπεισαν ἐπὶ τῶν σκευῶν, οἱ
 μὲν τετρακοσίοι τῆς μὲν ἄλλης ὠφελείας τε καὶ λείας
 οὐκ ἤξιον αὐτοὺς ἀπομερίζειν, οὐ συνακολουθήσαν-
 τας, ἀλλὰ μαλακισθέντας περὶ τὴν δίωξιν, ἀγαπή-
 σειν δὲ σεσωσμένας τὰς γυναῖκας ἀπολαμβάνοντας ἔλε-
 γον. Δαυίδης δὲ 'πονηρὰν καὶ ἄδικον αὐτῶν ταύ-
 την ἀπέφηνε τὴν γνώμην· εἶναι γὰρ ἀξίους, τοῦ θεοῦ
 παρασχόντος αὐτοῖς ἀμύνασθαι μὲν τοὺς πολεμίους,
 κομίσασθαι δὲ πάντα τὰ αὐτῶν, πᾶσιν ἐξ ἴσου ταῖς

στρατευσαμένοις μερίζεσθαι τὴν ὠφέλειαν, καὶ ταῦτ' ἐπὶ φυλακῇ τῶν σκευῶν μεμενηκότων. Καὶ ἐξ ἐκείνου νόμος οὗτος ἐκράτησε παρ' αὐτοῖς, ἵνα ταῦτὰ τοῖς μαχομένοις λαμβάνωσιν οὐ τὰ σκεύη φυλάττοντες. Γενόμενος δὲ ἐν Σικέλλα Δαυὶδης διέπεμψε πᾶσι τοῖς ἐν τῇ Ἰουδα φυλῇ συνήθεσι καὶ φίλοις ἀπομοίρας τῶν λαφύρων. Καὶ τὰ μὲν περὶ τὴν Σικελλῶν πόρθησιν καὶ Ἀμαληκитῶν ἀναίρεσιν οὕτως ἐγένετο.

7. Τῶν δὲ Παλαιστίνων συμβαλόντων, καὶ κατεργᾶς μάχης γενομένης, νικῶσι μὲν οἱ Παλαιστῖνοι, καὶ πολλοὺς ἀναιροῦσι τῶν ἐναντίων. Σάουλος δὲ ὁ τῶν Ἰσραηλιτῶν βασιλεὺς καὶ οἱ παῖδες αὐτοῦ γενναίως ἀγωνιζόμενοι, καὶ πάσῃ προθυμίᾳ χρώμενοι, ὥς ἐν μόνῳ τῷ καλῶς ἀποθανεῖν καὶ παραβόλως διακινδυνεῦσαι τοῖς πολεμίοις τῆς ὅλης αὐτοῖς δόξης ἀποκειμένης, οὐδὲν γὰρ τούτου περισσότερον εἶχον, ἐπιστρέφουσι πᾶσαν εἰς αὐτοὺς τὴν τῶν ἐχθρῶν φάλαγγα, καὶ περικυκλωθέντες ἀποθνήσκουσι, πολλοὺς τῶν Παλαιστίνων καταβαλόντες. Ἦσαν δὲ οἱ Σαούλου παῖδες Ἰωνάθης καὶ Ἀμινάδαβος καὶ Μελχισός. Τούτων πεσόντων τρέπεται τὸ τῶν Ἑβραίων πλῆθος, 359 καὶ ἀκοσμία καὶ σύγχυσις γίνεται καὶ φόβος ἐπικειμένων τῶν πολεμίων. Σάουλος δὲ φεύγει τὸ κατεργὸν στίφος ἔχων περὶ αὐτόν. Καὶ τῶν Παλαιστίνων ἐπιπεμπάντων ἀκοντιστὰς καὶ τοξότας, πάντας μὲν ἀποβάλλει πλὴν ὀλίγων, αὐτὸς δὲ λαμπρῶς ἀγωνισάμενος, καὶ πολλὰ τραύματα λαβὼν, ὥς μηκέτι διακαρτερεῖν μὴδ' ἀντέχειν ταῖς πληγαῖς, ἀποκτεῖναι μὲν αὐτὸν ἠσθένει, κελεύει δὲ τὸν ὀπλοφόρον, σπασάμενον τὴν ρομφαίαν, ταύτην αὐτοῦ διελᾶσαι, πρὶν ζῶντα συλλαβεῖν αὐτὸν τοὺς πολεμίους. Μὴ τολμᾶντος δὲ τοῦ ὀπλοφόρου κτείνει τὸν δεσπότην, αὐτὸς τὴν ἰδίαν σπασάμενος μάχαιραν, καὶ στήσας ἐπὶ τὴν ἀκμὴν ῥίπτει κατ' αὐτῆς αὐτόν· καὶ μὴ δυνάμενος ὥσασθαι μὴδ' ἐπερείσας διαβαλεῖν αὐτοῦ τὸν σίδηρον περιστρέφεται. Καὶ νεανίσκου τινὸς ἐστῶτος, πυθό-

μενος τίς εἴη, καὶ μαθὼν ὡς Ἀμαληκίτης ἐστὶ, παρεκάλεσεν ἐπερείσαντα τὴν ὄμοφαιαν, διὰ τὸ μὴ ταῖς χερσὶν αὐτὸν τοῦτο δύνασθαι ποιῆσαι, παρασχέιν αὐτῷ τελευτὴν ὅποιαν αὐτὸς βούλεται. Ποιήσας δὲ τοῦτο, καὶ περιελόμενος τὸν περὶ τὸν βραχίονα αὐτοῦ χρυσὸν καὶ τὸν βασιλικὸν στέφανον ἐκ ποδῶν ἐγένετο. Θεασάμενος δὲ ὁ ὀπλοφόρος τὸν Σαούλου ἀνηρημένον ἀπέκτεινεν ἑαυτὸν. Διεσώθη δ' οὐδείς τῶν σωματοφυλάκων τοῦ βασιλέως, ἀλλὰ πάντες ἔπεσον περὶ τὸ καλούμενον Γελβουὲ ὄρος. Ἀκούσαντες δὲ τῶν Ἑβραίων οἱ τὴν κοιλάδα πέραν τοῦ Ἰορδάνου κατοικοῦντες, καὶ οἱ ἐν τῷ πεδίῳ τὰς πόλεις ἔχαντες, ὅτι Σαούλος πέπτωκε καὶ οἱ παῖδες αὐτοῦ, καὶ τὸ σὺν αὐτῷ πλῆθος ἀπόλωλε, καταλιπόντες τὰς ἑαυτῶν πόλεις, εἰς ὀχυρωτάτας κατέφυγον. Οἱ δὲ Παλαιστῖνοι τὰς καταλελειμμένους ἐρήμους εὐρόντες κατήκησαν.

8. Τῇ δ' ἐπισύσῃ σκυλεύοντες οἱ Παλαιστῖνοι τοὺς τῶν πολέμιων νεκροὺς ἐπιτυγχάνουσι τοῖς τοῦ Σαούλου καὶ τῶν παιδῶν αὐτοῦ σώμασι, καὶ σκυλεύσαντες ἀποτέμνουσιν αὐτῶν τὰς κεφαλὰς, καὶ κατὰ πᾶσαν περιήγγειλαν τὴν χώραν πέμπαντες ὅτι πεπτώκασιν οἱ πολέμιοι. Καὶ τὰς μὲν πανοπλίας αὐτῶν ἀνέθηκαν εἰς τὸ Ἀστάρτειον ἱερόν, τὰ δὲ σώματα ἀνεσταύρωσαν πρὸς τὰ τείχη τῆς Βηθσάν πόλεως, ἣ νῦν Σκυθόπολις καλεῖται. Ἐπεὶ δὲ ἤκουσαν οἱ ἐν Ἰαβισσῷ πόλει τῆς Γαλαδίτιδος κατοικοῦντες, ὅτι λελώβηνται τὸν Σαούλου νεκρὸν καὶ τοὺς τῶν παιδῶν αὐτοῦ, δεινὸν ἠγησάμενοι περιῦθῃν ἀκηδέυτους, ἐξελθόντες οἱ ἀνδρείοτατοι καὶ τόλμῃ διαφέροντες, — ἣ δὲ πόλις αὕτη καὶ σώμασιν ἀλκίμους καὶ ψυχαῖς φέρει, — καὶ δι' ὕλης τῆς νυκτὸς ὁδεύσαντες, ἦλθον εἰς τὴν Βηθσάν, καὶ προσελθόντες τῷ τείχει τῶν πολέμιων, καὶ καθελόντες τὸ σῶμα Σαούλου καὶ τὰ τῶν παιδῶν αὐτοῦ κομίζουσιν εἰς Ἰαβισσὸν, μηδὲ τῶν πολέμιων αὐτοὺς κωλῆσαι δυνηθέντων ἢ τολμησάντων

διὰ τὴν ἀνδρείαν. Οἱ δὲ Ἰαβισσηνοὶ πανδημεὶ κλαύ-
σαντες θάπτουσι τὰ σώματα ἐν τῇ καλλίστῃ τῆς χώ-
359 ρας τόπῳ Ἀρούρης λεγομένῳ. Καὶ πένθος ἐφ'
ἡμέραις ἑπτὰ σὺν γυναιξὶ καὶ τέκνοις ἐπ' αὐτοῖς ἤγα-
γον, κοπτόμενοι καὶ θρηνοῦντες τὸν βασιλέα καὶ τοὺς
παῖδας αὐτοῦ μήτε ποτοῦ μήτε τροφῆς γευσάμενοι.

9. Τοῦτο Σάουλος τὸ τέλος ἔσχε προφητεύσαν-
τος Σαμουήλου, διὰ τὸ παρακοῦσαι τοῦ θεοῦ τῶν
ἐπ' Ἀμαληκίταις ἐντολῶν, καὶ ὅτι τὴν Ἀχιμελέχου
τοῦ ἀρχιερέως γενεὰν καὶ Ἀχιμελέχον αὐτὸν καὶ τὴν
τῶν ἀρχιερέων πόλιν ἀνείλεν. Ἐβασίλευσε δὲ Σα-
μουήλου ζῶντος ἔτη ὀκτὼ πρὸς τοῖς δέκα, τελευτή-
σαντος δὲ δύο [καὶ εἴκοσι]. Καὶ Σάουλος μὲν οὕτως
κατέστρεψε τὸν βίον.

361

Φ Α. Ι Ω Σ Η Π Ο Υ

ΙΟΥΔΑΙΚΗΣ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑΣ ΒΙΒΛΙΟΝ
ἘΒΔΟΜΟΝ.

Περιέχει ἡ βίβλος χρόνον ἐτῶν τεσσαράκοντα.

Argumentum Lib. VII.

(1) Ὡς Δαυὶδης μὲν τῆς μιᾶς φυλῆς ἐβασίλευσεν ἐν Χε-
βρων πόλει, τοῦ δὲ ἄλλου πλήθους ὁ Σαούλου παῖς, καὶ ὡς
τοῖς πόλεμον ἐμφυλίου γενομένου τελευτῶσιν Ἀσάηλος καὶ Ἀβέ-
ηρος. (2) Ὅτι τοῦ Ἰερόσθου φονευθέντος ἐξ ἐπιβουλῆς φι-
λων ἅπασαν τὴν βασιλείαν Δαυὶδης παρέλαβεν. (3) Ὡς πο-
λιορκήσας Ἱεροσόλυμα Δαυὶδης, καὶ λαβὼν τὴν πόλιν ἐξέβα-
λε μὲν ἐξ αὐτῆς τοὺς Χανααίους, ἐνέφυσε δ' εἰς αὐτὴν Ἰου-
δαίους. (4) Ὅτι Δαυὶδης στρατεύσας ἐπ' αὐτὸν Παλα-
στίνους ἐν Ἱεροσολύμοις νικήσας τὴν τοῦ θεοῦ κιβωτὸν με-
τακομίζει εἰς Ἱεροσόλυμα, καὶ ναὸν κατασκευάζειν βουλευ-
ται. (5) Ὡς Δαυὶδης τοὺς Παλαιστίνους καὶ Μωαβίτας, τὸν
Σωφῆνης βασιλέα καὶ τὸν Ἀμασσοῦ καὶ Σύρον, ἔτι καὶ τοὺς

Ἰδοιμάλους ὅπλοις ἐχειρώσασα· καὶ ὥς σὺνμαχίαν πρὸς τὴν Ἀμύθης βασιλείᾳ ἐποίησας, καὶ ἐμνήσθη τῆς Ἰωνάθου τοῦ Σαούλου παιδὸς πρὸς αὐτὸν φίλλας. (6) Ὡς ἤρθη πόλεμος κατὰ τῶν Ἀμμωνιτῶν καὶ κατέσθοντο. (7) Ὡς τῆς Βεθσαβῆς ἡρώσθη Δαυὶδης, καὶ Οὐρίαν τὸν ἄνδρα αὐτῆς ἐκείλων δια Νυθάνας ἐλέγχεται. (8) Ὡς Ἀβσαλώμος φόνον ἀπεσχεύασατο τὸν Ἀμνὼνα βιασόμενον τὴν αὐτοῦ ἀδελφὴν, καὶ ὥς φυγὰς γενόμενος ὑστερον ὑπὸ Δαυίδου μετακαλεῖται. (9) Περὶ τῆς κατὰ τοῦ Δαυίδου ἀναστάσεως τοῦ Ἀβσαλώμου, καὶ περὶ Ἀχιτοφελου καὶ Χουαί, καὶ περὶ Σιβᾶ καὶ Σιμεὶ, καὶ ὅπως Ἀχιτόφελος ἑαυτὸν ἐπῆχεται. (10) Ὅπως Ἀβσαλώμος ἡττηθεὶς ἐκ τριχῶν ἐν δένδρῳ κατεσχέθη καὶ ἀνῆρθη. (11) Ὡς Δαυίδης τὴν βασιλείαν ἀπολαβὼν διαλλάττει τῷ Σιμεὶ καὶ τῷ Σιβᾶ, καὶ εὐνοίαν μεγάλην ἀποδείκνυται τῷ Βερζελαίῳ, καὶ ὥς στάσις γενομένης εἰς δόλῳ τοῦ Σαβαίου στρατηγὸν τὸν Ἀμεσσὴν κατέστησεν, ὃν ἀναιρεῖ ὁ Ἰωαβ. (12) Ὡς τοῦ λιμοῦ ἀπηλλάγησαν Ἑβραῖοι, τῶν Ἰαβωνιτῶν δίκην λαβόντων ὑπὲρ τῶν ἀνηρημένων, οἳ τε κατωρθώθησαν κατὰ τῶν Παλαιστίνων ὑπὸ τοῦ Δαυίδου καὶ τῶν περὶ αὐτὸν ἀνδρῶν. (13) Ὅτι Δαυίδου ἀριθμήσαντος ὁ λαὸς τὴν τιμωρίαν ἀνεδέξατο, καὶ ὥς αὐτὴν ὁ Θεὸς ἐκώλυεν ἔλεος. (14) Ὅτι πολλὰ ἡτοίμασεν ὁ Δαυίδης εἰς οἶκον τοῦ Θεοῦ, καὶ Ἀδωνία βασιλεὺς ἐπιχειρήσαντος Σολομῶνα ἀπέδειξε βασιλεῖ. (15) Οἷα Δαυίδης ἔγγιστος θανόντου διελέχθη πρὸς τὸν Σολομῶνα, καὶ ὅσα αὐτῷ εἰς τὴν οἰκοδομὴν τοῦ ναοῦ κατέλειπεν.

CAP. I. 1. Συνέβη δὲ ταύτην γενέσθαι τὴν μάχην, 362 καθ' ἣν ἡμέραν καὶ Δαυίδης τοὺς Ἀμαληκίτας νικήσας εἰς Σικέλλαν ὑπέστρεψεν. Ἦδη δ' αὐτοῦ δύο ἡμέρας ἔχοντας ἐν τῇ Σικέλλᾳ, τῇ τρίτῃ παραγίνεται διασωθεὶς ἐκ τῆς μάχης τῆς πρὸς Παλαιστίνους ὁ τὸν Σαούλον ἀνέλων, τὴν τε ἐσθῆτα περιερόρημένος, καὶ τὴν κεφαλὴν τέφρᾳ περιχεάμενος. Καὶ προσκυνήσας αὐτὸν πυνθανομένῳ, πόθεν ἤκοι τοιοῦτος; ἀπὸ τῆς τῶν Ἰσραηλιτῶν μάχης ἔλεγε· γενέσθαι δ' ἀτυχὲς αὐτῆς τὸ τέλος ἐδήλου· πολλῶν μὲν ἀναιρεθεισῶν τοῖς Ἑβραίοις μυριάδων, πεσόντος δὲ καὶ τοῦ βασιλέως αὐτῶν Σαούλου μετὰ τῶν τέκνων· ταῦτα δὲ σημαίνειν ἔφασκεν αὐτὸς παρατυχὼν τῇ

τροπῇ τῶν Ἑβραίων καὶ τῷ βασιλεῖ πεφευγόντι πα-
 ρῶν, ὃν καὶ κτείνειν μέλλοντα ὑπὸ τῶν πολεμίων λαμ-
 βάνεσθαι παρακληθεὶς αὐτὸς ὡμολόγει· τῇ βομβάκῃ
 γὰρ αὐτὸν ἐπιπεσόντα, διὰ τὴν τῶν τραυμάτων ὑπερ-
 βολὴν αὐτὸν ἀσθενῆσαι κατεργάσασθαι. Καὶ σὺν-
 βολα δ' αὐτοῦ τῆς ἀναιρέσειως ἐπέδεικνυε, τὸν τε περὶ
 τοὺς βραχίονας χρυσὸν τοῦ βασιλέως καὶ τὸν στέφα-
 νον, ᾧ περιδύσας τὸν Σαούλου νεκρὸν κομίσειεν κα-
 τῷ. Δαυὶδ δὲ μηκέτ' ἀπιστεῖν ἔχων, ἀλλ' ἐναργῆ
 τεκμήρια τοῦ Σαούλου θανάτου βλέπων καταρρόγην δὲ
 μὲν τὴν ἐσθῆτα, κλαίων δὲ καὶ ὀδυρόμενος μετὰ τῶν
 ἐταίρων ὅλην διεκατέρησε τὴν ἡμέραν. Ἐποίη δ'
 αὐτῷ τὴν λύπην χαλεπωτέραν καὶ ὁ Σαούλου παῖς
 Ἰωνάθης, πιστότατός τε ὢν φίλος αὐτῷ, καὶ σωτη-
 ρίας αἷτιος γεγεννημένος. Τῷσαύτῃ δ' ἐπέδειξατο τὴν
 ἀρετὴν καὶ τὴν πρὸς Σαούλον εὐνοίαν, ὡς μὴ μόνον
 ἐπὶ τεθνηκότι χαλεπῶς ἐνεγκεῖν, πολλάκις ὑπ' αὐτοῦ
 κινδυνεύσας ἀφαιρεθῆναι τὸν βίον, ἀλλὰ καὶ τὸν ἀπο-
 κτείναντα κολάσαι. Φήσας γὰρ πρὸς αὐτὸν, ὡς αὐ-
 τὸς αὐτοῦ γένοιτο κατήγορος ἀνελὼν τὸν βασιλέα,
 363 καὶ μαθὼν ὡς εἶη πατὴρ Ἀμάληκτου γένος, ἐπέ-
 λευσεν αὐτὸν ἀπολέσθαι. Ἐγραψε δὲ καὶ Ὀρήνους
 καὶ ἐπιταφίους ἐπαίνους Σαούλου καὶ Ἰωνάθου, ὅσοι
 καὶ μέχρις ἐμοῦ διαμενοῦσιν.

2. Ἐπεὶ δὲ τούτοις ἐξετίμησε τὸν βασιλέα, πῶ-
 σαμένος τοῦ πένθους ἤρπτε τὸν θεὸν διὰ τοῦ προφή-
 του, τίνα δίδωσιν αὐτῷ κατοικῆσαι πόλιν τῆς Ἰούδα
 καλουμένης φυλῆς. Φήσαντός δ' αὐτοῦ δίδοναι Χε-
 βρών, καταλιπὼν τὴν Σικελαν εἰς ἐκείνην παραγί-
 νεται, τὰς τε γυναῖκας εἰσαγόμενος τὰς αὐτοῦ, ὅσοι
 δὲ ἦσαν, καὶ τοὺς ὀπλίτας σὺν αὐτῷ. Συναθροὺν δὲ
 πρὸς αὐτὸν ἅπας ὁ τῆς φυλῆς τῆς προειρημένης λαὸς,
 ἀποδείκνυσιν αὐτὸν βασιλέα. Ἀκούσας δὲ δὲ τὸν
 Σαούλον καὶ τοὺς υἱοὺς αὐτοῦ θάρσειαν οἱ ἐν Ἰαβισ-
 σω τῆς Γαλαδιτιδος κατοικοῦντες, ἐπέμψεν πρὸς αὐ-
 τοὺς ἐπαινῶν καὶ ἀποδεχόμενος αὐτῶν τὸ ἔργον, καὶ

χάριτας ἀποδώσειν ἀντὶ τῆς πρὸς τοὺς τεθνηκότας ἀπωδῆς ὑπισχνούμενος, ἅμα δὲ καὶ δηλῶν ὡς ἡ Ἰούδα φυλὴ κεχειροτόνηκεν αὐτὸν βασιλεῖα.

3. Ὁ δὲ τοῦ Σαούλου μὲν ἀρχιστράτηγος Ἀβενήρος, Ἀήρου δὲ παῖς, ἀνὴρ δραστήριος καὶ ἀγαθὸς τὴν φύσιν, ὡς ἔγνω πεσόντα τὸν βασιλεῖα καὶ τὸν Ἰωνάθην, καὶ τοὺς δύο τοὺς ἄλλους αὐτοῦ παῖδας, ἐπειχθεὶς εἰς τὴν παρεμβολὴν, καὶ τὸν περιλειπόμενον ἔξαρπάσας υἱὸν αὐτοῦ, Ἰεβοσθος δ' ἐκαλεῖτο, διαβάσει πρὸς τὰς πέραν τοῦ Ἰορδάνου, καὶ παντὸς ἀποδείκνυσιν τοῦ πλήθους βασιλεῖα παρὲς τῆς Ἰούδα φυλῆς. Βασιλείον δ' ἐποίησεν αὐτῷ γῆν κατὰ μὲν τὴν ἐπιχώριον γλῶτταν Μάναλιν, κατὰ δὲ τὴν Ἑλλήνων παρεμβολὰς λεγομένην. Ὄρμησε δ' ἐκείθεν Ἀβενήρος μετὰ στρατιᾶς ἐπιλέκτου, συμβαλεῖν τοῖς ἐκ τῆς Ἰούδα φυλῆς προαιρούμενος, ὀργισθεὶς ὅτι ἐβασίλευσεν Δαυῖδην. Ἀπήντησε δ' αὐτῷ πεμψθεὶς ὑπὸ Δαυΐδου Ἰάβος, ὁ Σαρουῖας μὲν παῖς, πατὴρ δὲ Σουρί, ἐκ δὲ τῆς ἀδελφῆς Δαυΐδου γεγονώς, ἀρχιστράτηγος ὢν αὐτοῦ, μετὰ καὶ τῶν ἀδελφῶν Ἀβεσσαίου καὶ Ἀσαήλου καὶ πάντων τῶν Δαυΐδου ὀπλιτῶν. Καὶ περικυχὼν ἐπὶ τινος κρηνίδος ἐν Γαβαῶ πόλει παρατάσσεται πρὸς μάχην. Τοῦ δ' Ἀβενήρου φήσαντος πρὸς αὐτὸν, μαθεῖν βούλεσθαι πότερος αὐτῶν ἀνδρειοτέρους στρατιώτας ἔχει, συντίθεται παρ' ἀμφοτέρων δυοκαίδεκα μαχησομένους συμβαλεῖν. Πρὸς-ελθόντες τοίνυν εἰς τὸ μεταξὺ τῶν παρατάξεων οἱ πρὸς τὴν μάχην ἰφ' ἑκατέρων τῶν στρατηγῶν ἔξελεγμένοι, καὶ τὰς αἰχμὰς ἐπ' ἀλλήλους ἀφέντες, σπῶνται τὰς μαχαίρας, καὶ τῶν κεφαλῶν ἐκλαμβανόμενοι, κατέχοντες αὐτοὺς ἔπαιον εἰς τὰς πλευράς καὶ τὰς λαγύνας ἀλλήλους ταῖς ῥομφαίαις, ἕως οὗ πάντες ὥσπερ ἐκ συνθήματος ἀπώλοντο. Πεσόντων δὲ τούτων, συνέρῳξε καὶ ἡ λοιπὴ στρατιὰ, καὶ καρτερᾶς μάχης γενομένης ἠττήθησαν οἱ τοῦ Ἀβενήρου. Καὶ τρα- 364

πέντας οὐκ ἀνίει διώκων Ἰάβος, ἀλλ' αὐτὸς τε ἐπέ-

κείτο παρακελευόμενος τοὺς ὑπλίτας ἐκποδὸς ἔπεισθαι,
 καὶ μὴ κάμνειν ἀναιροῦντας. Οἱ τε ἀδελφοὶ προ-
 θύμως ἠγωνίσαντο, καὶ ὁ διαφανέστερος τῶν ἄλλων
 μάλιστα ὁ νεώτερος Ἀσάηλος, ἐπὶ τε πόδων ὠκυ-
 τητι κλέος εἶχεν, οὐ γὰρ ἀνθρώπους ἐνέκα μόνους,
 ἀλλὰ καὶ ἵππον καταστάντα εἰς ἀμίλλαν λεγούσα πα-
 ραδραμεῖν· ὅς τ' τὸν Ἀβένηρον ἐδίωκεν ὑπὸ ῥέμης
 καὶ τῆς ἐπ' ὀρθὸν φορᾶς εἰς οὐδέτερον ἐγγλιθεὶς τῶν
 μερῶν. Ἐπιστραφέντος δὲ τοῦ Ἀβένηρου, καὶ κα-
 τίσσασθαι τὴν ὁρμὴν αὐτοῦ περὶ ῥέμης, καὶ ποτε
 μὲν εἰπόντος, ἑνὸς τῶν αὐτοῦ στρατιωτῶν ἀφίμενος
 τῆς διώξεως ἀφελεῖσθαι τὴν πανοπλίαν, πάλιν δὲ ὡς
 οὐκ ἐπειθε τοῦτο ποιεῖν κατασχεῖν αὐτὸν καὶ μὴ δια-
 κειν παραινοῦντος, μὴ κτείνας αὐτὸν ἀπολέσθαι τὴν
 πρὸς τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ παρρησίαν, οὐ προσέμενον
 δὲ τοὺς λόγους, ἀλλ' ἐπ' ἐμείναντα τῇ διώξει, φεύγων ὡς
 εἶχε τὸ δόρυ πληξας εἰς τὸ ὑπὸ δὴ κατὰ τοὺς παραρτή-
 μα ἀπέκτεινεν. Οἱ δὲ μετ' αὐτοῦ διώκοντες τὸν Ἀ-
 βένηρον, ὡς ἦλθον ἐπὶ τὸν τόπον οὗ κείσθαι συνέ-
 βαινε τὸν Ἀσάηλον, περιστάντες τὸν νεκρὸν οὐκ ἐτι-
 τοὺς πολεμικοὺς ἐδίωκον, ὃ δὲ Ἰωάβος αὐτὸς καὶ ὁ
 ἀδελφὸς αὐτοῦ Ἀβεσσαῖος παραδραμόντες τὸ πᾶ-
 ρμα, καὶ τῆς πλείονος ἐπὶ τὸν Ἀβένηρον σπουδῆς αἰ-
 τίαν τὴν ὑπὲρ τοῦ τετελευτηκέντος ὁρμὴν λαβόντες,
 ἡπύστω τάχει καὶ προθυμίᾳ χρώμενοι, μέχρι τῶν
 ἱππῶν, Ἀμράταν καλοῦσι, ἐδίωξαν τὸν Ἀβένηρον ἤδη
 περὶ δυσμᾶς ὄντος ἡλίου. Ἀναβὰς δ' ἐπὶ τινι βου-
 νῶν ὡς ἔσθη ἐπ' ἐκείνῳ τῷ τόπῳ μετὰ τῆς Βενια-
 μινίδος γυνῆς, αὐτοὺς τε κατασκεπτετο καὶ τὸν Ἀ-
 βένηρον. Ταύτου δὲ ἀνακρουαγὸς καὶ γήσαντος,
 μὴ δεῖν ἄνδρας ὁμοφύλους εἰς ἐρίδα καὶ μάχην παρ-
 ὄντων, ἁμαρτεῖν γὰρ καὶ τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ Ἀσάη-
 λον, ὅς παραινόμενος μὴ δέωκεν οὐκ ἐπέσθη, καὶ διὰ
 τοῦτο βληθεὶς ἀπέθανε, συναρνήσας καὶ παράκλη-
 σιν ἠχησάμενος τοὺς τοὺς λόγους ὁ Ἰωάβος, ἀκα-
 καλεῖ τῇ σαλπύγγι σημάτων τοὺς στρατιώτας, καὶ τῆς

ἐπὶ πολὺ διαΐεως ἐπέσχε. Καὶ οὗτος μὲν ἐπ' ἐκείνου
καταστραταπεδύεται τοῦ τόπου τὴν νύκτα ταύτην,
ἡ δὲ Ἀβένηρος δὲ δι' ὅλης αὐτῆς ὁδεύσας, καὶ περὶ
σάμινος τὸν Ἰορδάνην ποταμὸν, ἀφικνεῖται πρὸς τὴν
τοῦ Σαούλου, παῖδα εἰς τὰς παρεμβολὰς Ἰεβοσθόν. Τῇ
δ' ἐχομένη τῶς νεκροὺς Ἰωάβος ἐξαριθμῆσας, ἀπαντὰς
ἐκνήδυσεν. Ἔπεισον δὲ τῶν μὲν Ἀβενήρου στρατιω-
σῶν ὡς τριακῶσιαι καὶ ἐξήκοντα, τῶν δὲ Δαυΐδου
δέκα πρὸς τοῖς ἑννέα καὶ Ἀσάηλος, οὗ τὸ σῶμα κα-
μίσαντες ἐκείθεν Ἰωάβος καὶ Ἀβεσσαῖος εἰς Βηθλε-
εμ, καὶ θάψαντες ἐν τῷ πατρὶϊ μνήματι πρὸς
Δαυΐδην εἰς Χεβρώνα παρεγένοντα. Ἡξήατο μὲν οὖν
ἐξ ἐκείνου τοῦ χρόνου τοῖς Ἑβραίοις ἐμφύλιος πόλε-
μος, καὶ διέμεινεν ἄχρι πολλοῦ τῶν μὲν μετὰ Δαυΐ-
δου κρείττονων αἰεὶ γινομένων καὶ πλείον ἐν τοῖς κιν-
δύοις ἀερομένων, τῶν δὲ Σαούλου παίδων καὶ τῶν
ὑπερχῶν αὐτῶν κατὰ πᾶσαν σχεδὸν ἡμέραν ἐλαττου-
μένων.

4. Ἐγένετο δὲ κατὰ τοῦτον τὸν καιρὸν καὶ παῖ-
δες Δαυΐδ τὸν ἀριθμὸν ἐξ ἐκ γυναικῶν τοποῦτων,
αὐτῶν ὁ μὲν πρεσβύτατος ἐκ μητρὸς Ἀχινῶς γενομέ- 365
νος Ἀμνὼν ἐκλήθη, ὁ δὲ δευτερός ἐκ γυναικὸς Ἀβ-
γαίας Δανιήλος, τῷ ταίῳ δ' ἐκ τῆς Θολομαίου
θυγατρὸς Μαχάμης, αὐτῇ τοῦ Γεσσιρῶν βασιλέως
Ἀβεσσαίματος ὄνομα, τὸν δὲ γὰρ τέταρτον Ἀδωνία ἐκ
γυναικὸς Ἀγγίδης προσηγόρευσε, τὸν πέμπτον δὲ Σα-
φατίαν τῆς Ἀβιταάλης, καὶ τὸν ἕκτον Γεδρααμὴν
τῆς Αἰγλῆς ἐπωνόμασε. Τοῦ δ' ἐμφυλίου πολέμου
συνεστῶτας, καὶ συμπιπτόντων εἰς ἔργα καὶ μάχην
πυκνῶς τῶν μετ' ἐκατέρου τῶν βασιλέων, Ἀβένηρος
ὁ τοῦ Σαούλου παῖς ἀρχιστράτηγος, συνετός τε, αὐ-
τῶν καὶ σφόδρα ἐνὶ ἡλικίᾳ ἔχων τὸ πλῆθος, πάντας συμμέ-
νους πρὸς Ἰεβοσθὰ παρεσκεύασεν, καὶ διέμειναν ἐν
ἐκείνῳ χρόνῳ τὰ ἐκείνου φρονούντες. Ὅτε δὲ ἐν
ἐκλήματι γινόμενος Ἀβένηρος, καὶ λαβὼν αἰτίαν ὡς
ἐνέκοντο τῷ Σαούλου παλακῇ, Ραίσα δὲ μὲν τὸ ἀπο-

μα, Σιβάθου δὲ θυγατρὶ, καὶ καταμεμνηθεὶς ὑπὸ Ἰεβόσθου, περιαλήσας καὶ θυμωθεὶς ὡς οὐ δικαίον τῶν παρ' αὐτοῦ τυγχάνει πάσῃ προνοίᾳ περὶ αὐτὸν χροόμενος, ἠπέλιψε μὲν τὴν βασιλείαν εἰς Δαυὶδὴν περιστήσιν, ἐπιδείξειν δὲ ὡς οὐ διὰ τὴν ἰδίαν ῥώμην καὶ σύνεσιν ἄρχει τῶν πέραν Ἰορδάνου, διὰ δὲ τὴν αὐτοῦ στρατηγίαν τε καὶ πίστιν. Καὶ πέμψας εἰς Χεβρόν παρὰ Δαυὶδὴν λαβεῖν ὅρκους τε καὶ πίστεις ἡξίου, ἥ μὴν ἔξειν αὐτὸν ἑταῖρον καὶ φίλον, ἀναπείσαντα τὸν λαὸν τοῦ Σαούλου μὲν ἀποστήναι παῖδος, αὐτὸν δὲ ἀποδεξάμεντα πάσης τῆς χώρας βασιλείᾳ. Τοῦ δὲ Δαυὶδου ποιησαμένου τὰς ὁμολογίας, ἦσθη γὰρ ἐφ' οἷς Ἀβένηρος διεπρεσβεύσατο πρὸς αὐτὸν, καὶ πρῶτον τεκμήριον παρασχεῖν τῶν συνθηκῶν ἀξιώσαντος, ἀνασώσαντα πρὸς αὐτὸν Μιχάλαν τὴν γυναῖκα, μεγάλοις ὠνηθεῖσαν ὑπ' αὐτοῦ κινδύνοις, καὶ Παλαιστίνων κεφαλαῖς ἑξακοστίαις, ἃς ὑπὲρ αὐτῆς ἐκόμισε τῷ πατρὶ Σαούλῳ, πέμπει μὲν αὐτῷ τὴν Μιχάλαν, ἀποσπάσας Φελτίου, τοῦ τότε συνοικούντος αὐτῇ, πρὸς τοῦτο καὶ Ἰεβόσθου συμπράξαντος· ἐγγράφει γὰρ αὐτῷ Δαυὶδης τὴν γυναῖκα δικαίως ἀπολαβεῖν. Συγκαλέσας δὲ καὶ τοὺς γεγενηκότας τοῦ πλήθους καὶ ταξίαρχους καὶ χιλιάρχους λόγους ἐποίησατο πρὸς αὐτοὺς, ὥς ἔχοντας ἐτοιμῶς ἀποστήναι μὲν Ἰεβόσθου, Δαυὶδὴ δὲ προσθῆσθαι, ταύτης ἀποστρέψει τῆς ὁρμῆς, νῦν μέντοι γε ἐπιτρέποι χωρεῖν εἰ βούλονται· καὶ γὰρ εἶδέναι τὸν Θεὸν διὰ Σαμουήλου τοῦ προφῆτου Δαυὶδὴν χειροτονήσαντα πάντων Ἑβραίων βασιλεῖα, προειπεῖν δ' ὅτι Παλαιστίνους ἐκείνος αὐτὸς τιμωρήσεται, καὶ ποιήσει κρατήσας ὑποχειρίους. Ταῦτ' ἀκούσαντες οἱ πρεσβύτεροι καὶ ἡγεμόνες, ὡς καὶ Ἀβένηρος γνώμην ἦν πρότερον εἶχον αὐτοὶ περὶ τῶν πραγμάτων σύμφωνον 366 προσέλαβεν, τὰ Δαυὶδου φρονεῖν μετεβάλλοντο. Πεισθέντων δὲ τούτων Ἀβένηρος συγκαλεῖ τὴν Βενιαμῖτιν φυλὴν, — οἱ γὰρ ἐκ ταύτης ἅπαντες Ἰεβόσθου σω-

ματοφύλακες ἦσαν, — καὶ ταῦτα πρὸς αὐτοὺς διαλεχθεῖς, ἐπεὶ μηδὲν ἀντικρούοντας ἑώρα, προστεθειμένους δ' οἷς ἐβούλετο, παραλαβὼν ὡς εἴκοσι τῶν ἐταίρων ἦκε πρὸς Δαυὶδην, τοὺς ὅρκους παρ' αὐτοῦ ληψόμενος αὐτός, — πιστότερα γὰρ τῶν δι' ἄλλου πραττομένων ὅσα δι' αὐτῶν ἕκαστοι ποιοῦμεν εἶναι δοκεῖ, — καὶ προσέτι τοὺς γενομένους αὐτοῦ λόγους πρὸς τε τοὺς ἡγεμόνας καὶ τὴν φυλὴν ἅπασαν σημαίνων. Ὑποδεξαμένου δ' αὐτὸν φιλοφρόνως, καὶ λαμπρὰ καὶ πολυτελεῖ τραπέζῃ ξενίσαντος ἐπὶ συχνὰς ἡμέρας, ἤξιωσεν ἀφεθεῖς ἀγαγεῖν τὸ πλῆθος, ἵνα παρόντι καὶ βλεπομένῳ παραδώσῃ τὴν ἀρχήν.

5. Ἐκπέμψαντος δὲ τοῦ Δαυίδου τὸν Ἀβένηρον, οὐδὲ ὀλίγον διαλειπὼν εἰς Χεβρώνα ἦκεν Ἰωάβος ὁ ἀρχιστράτηγος αὐτοῦ. Καὶ μαθὼν ὡς εἶη παρὼν πρὸς αὐτὸν Ἀβένηρος, καὶ μικρὸν ἔμπροσθεν ἀπηλλαγμένος ἐπὶ συνθήκαις καὶ ὁμολογίαις τῆς ἡγεμονίας, δεισας μὴ τὸν μὲν ἐν τιμῇ καὶ τῇ πρώτῃ ποιήσεται τάξει, συνεργόν τε τῆς βασιλείας ἐσόμενον, καὶ τὰ ἄλλα δεινὸν ὄντα συνιδεῖν πράγματα καὶ τοὺς καιροὺς ὑποδραμεῖν, αὐτὸς δ' ἐλαττωθεῖη καὶ τῆς στρατηγίας ἀφαιρεθεῖη, κακοῦργον καὶ ποιηρὰν ὁδὸν ἄπεισι. Καὶ πρῶτον μὲν ἐπιχειρεῖ διαβάλλειν αὐτὸν πρὸς τὸν βασιλέα, 'φυλάττεσθαι παραινῶν καὶ μὴ προσέχειν οἷς Ἀβένηρος συντίθεται' πάντα γὰρ ποιεῖν αὐτὸν ἐπὶ τὸ βεβαιώσασθαι τῷ Σαούλου παιδί τὴν ἡγεμονίαν· ἐπὶ δὲ ἀπάτῃ καὶ δόλῳ πρὸς αὐτὸν ἐλθόντα, μηδ' ἧς ἐβούλετο νῦν ἐλπίδος καὶ οἰκονομίας τῶν κατασκευαζομένων ἀπελθεῖν.' Ὡς δ' οὐκ ἔπειθε τὸν Δαυίδην ταῦτοις, οὐδὲ παροξυνόμενον ἑώρα, τρέπεται ταύτης τολμηροτέραν ὁδὸν, καὶ κρίνας Ἀβένηρον ἀποκτείνειν πέμπει τοὺς ἐπιδιώκοντας, ὡς καταλαβούσι προσέταξεν αὐτὸν καλεῖν ἐκ τοῦ Δαυίδου ὀνόματος, ὡς ἔχοντος αὐτοῦ τινα περὶ τῶν πραγμάτων πρὸς αὐτὸν, ἃ μὴ διεμνημόνευσε παρόντος εἰπεῖν. Ἀβένηρος δ' ὡς ἤκουσε τὰ παρα τῶν ἀγγέ-

λων, κατέλαβον γὰρ αὐτὰν ἐν τόπῳ καὶ Βηστροῦ καὶ
 λαιμένην, ἀπέχοντι τῆς Χεβρωνῆος σταδίων εἴκοσι, μη-
 δὲν ὑπευδόμενος τῶν συμβησομένων, ὑπέστραψεν. Ἐπὶ-
 πεσώσας δ' αὐτῇ πρὸς τῇ πύλῃ ὁ Ἰωάβεθ, καὶ δεξιὰς
 αἰμένους ὡς μάλιστα εἴκους καὶ φίλος, — ὑποκρίνον-
 ται γὰρ ἱκανῶς πολλὰκις εἰς τὸ ἀνίστασθαι τῆς ἐπι-
 βουλῆς καὶ τῶν ἀληθῶς ἀγαθῶν οἱ πράγματα ἐγγει-
 νοῦντες ἀτόποις, — ἀποσπᾷ μὲν τῶν οἰκίων αὐτὸν ὡς
 ἐκ ἀπερρήτων διαλεξόμενος, παραγαγὼν δὲ εἰς τὸ ἐρη-
 μάτερον τῆς πύλης, μόνος αὐτὸς οὖν σὺν Ἰβεσσαίῳ
 τῷ ἀδελφῷ, σπασάμενος τὴν μάχασθαι ἀπὸ τῆν λα-
 γόνα παιεῖ. Καὶ τελευτᾷ μὲν Ἀβενήρος τοῦτον ἐκ-
 δραυθεὶς τὸν τρόπον ὑπὸ Ἰωάβεθ, ὡς μὲν αὐτὸς ἔλεγε
 τιμωρήσαντος Ἀσαήλῳ τῷ ἀδελφῷ, ὃν δούσαντα βί-
 λων Ἀβενήρος ἀπέκτεινε ἐν τῇ πρὸς τῇ Χαβωνῇ
 μάχῃ, ὡς δὲ τάληθές εἶχε, δείσαντος περὶ τῆς σφα-
 γῆς καὶ τῆς παρὰ τῷ βασιλεῖ τιμῆς, μὴ ποῦτιαν
 μὲν αὐτὸς ἀφαιρεθῆναι, λαβεῖν δὲ σπαραξὶ Δαυΐδου τὴν
 367 πρώτην τέξιν Ἀβενήρος. Ἐκ τούτων αὖ τις κα-
 τανοήσεται, ὅσα καὶ πηλίκᾳ πολυῶσιν ἄνθρωποι πλε-
 οντίας ἔνεκα καὶ ἀρχῆς, καὶ τοῦ μεγέθους τούτων πε-
 ραχωρῆσαι. Κτήσασθαι γὰρ αὐτὰ προβαίνοντες διὰ μν-
 ρικῶν κακῶν λαμβάνουσι, καὶ δείσαντες ἀποβυθίσαι πολ-
 λὰ χειροσι τὸ βέβαιον αὐτοῖς τῆς παραμανῆς περι-
 ποιούσιν, ὡς οὐχ ὁμοίου θεινοῦ τυγχάνοντες πορί-
 σασθαι τηλικούτο μέγεθος ἐξουσίας, καὶ στερῆθαι τοῖς
 ἀπ' αὐτῆς ἀγαθοῖς γενόμενοι. ἔτι ταύτην ἀπολέσαι
 τοῦτον δὲ ὑπερβολὴν ἔχοντος συμφορᾶς, διὰ τοῦτο
 καὶ χαλεπώτερα μηχανῶνται καὶ πολυῶσιν ἔργα πάν-
 τες ἐν φόβῳ τοῦ ἀποβαλεῖν. Ἀλλὰ περὶ μὲν τούτων
 ἐν βραχέσιν ἀρκεῖ δεδηλώσθαι.

6. Δαυΐδης δ' ἀκούσας ἀνηρημένον τὸν Ἀβενή-
 ρον ἤλγησε μὲν τὴν ψυχὴν, ἐμαρτύρατο δὲ πάντας
 ἀναστίνων εἰς τὸν θεὸν τὴν δεξιὰν καὶ βοῶν, ὡς οὔτε
 κοινωνὸς εἶη τῆς Ἀβενήρου σφαγῆς, οὔτε κατ' ἐντο-
 λὴν καὶ βούλησιν ἰδίαν ἀποθάνοι. Ἀρὰς δὲ κατ'

τοῦ πεπορευμένου αὐτὸν δεινὰς ἐλθετο, καὶ τὸν ἐκ-
 κεν ὅλον αὐτοῦ καὶ τοὺς συμπράξαντας ὑπερθάνοις
 ἐπαίειτο· τὰς δὲ ἐπὶ τοῦ τετελευτηκότος ποινὰς· Ἰω-
 σὴφ γὰρ αὐτῷ μὴ δοῦναι παρὰ τὰς πίστεις καὶ τοὺς
 ὅρκους, οὓς ἔδωκεν Ἀβενήρου, τοῦτο εἰργάσθαι.
 Μερσέταξ μὲντοι γε παντὶ τῷ λαῷ κλαίειν καὶ πέν-
 θειν τὸν ἄνδρα, καὶ τοῖς νομιζομένοις τιμᾶν αὐτοῦ
 τὸ σῶμα, περιρρόημένους μὲν τὰς ἐσθῆτας, ἐνδύ-
 ναι δὲ σάκκους, ταῦτα δὲ ποιῆν προάγοντας τὴν κλῆ-
 ριν. Αὐτὸς δ' ἐφείπετο μετὰ τοῖς γεγηρακότοις καὶ
 τοῖς ἐν ἡγεμονίᾳ ὄντοσι, κοπιόμενός τε καὶ τοῖς δια-
 κροῖσις ἐνδεδυμένους, τὰ τε εὐνοῖαν τὸ πρὸς τὸν ζῶντα
 πατρὶν ἐκείνῳ τεθνηκότι ἡγήσθαι, καὶ ὅτι μὴ κατὰ τὴν
 αὐτοῦ ἡμετέραν ἀνῆλθεν. Θάψας δ' αὐτὸν ἐν λα-
 βρῶνι μεγάλῳ ὁσπῶς, καὶ ἐπιταφίους τε συγγράμ-
 μισιν ἡγάγησε, καὶ ἐπὶ τοῦ τάφου στὰς πρῶτος
 ἐνεκταύρατο, καὶ παρέδωκε τοῖς ἄλλοις. Οὕτως δ' ἐπὶ
 τὸν ὁ Ἀβενήρου τιμῆς θάνατος, οὐ μὴδὲ τροφὴν
 ἀναχαιζούσιν αὐτὸν τῶν ἐταίρων λαβεῖν, ἀλλ' ὅπως
 χεῖρσαιται μηδεὶς ἄλλος ἄλλου θυμῶν. Ταῦτ' ἐπὶ
 ποταμῷ παρὰ τοῦ πληθους ἐγένεσθαι· οἱ τε γὰρ
 πρὸς τὸν Ἀβενήρου φιλοστόργως διακείμενοι, σφά-
 δρα αὐτοῦ τὴν πρὸς αὐτὸν τερπὴν ἀποθανόντα, καὶ
 σελευκὴν τῆς πίστεως ἡγάπησαν, ὅτι πάντων αὐτὸν
 ἀξιώσειεν τοῖς νομιζομένοις, ὡς συγγενῇ καὶ φίλῳ, ἀλλ'
 οὐχ ὡς ἐχθρῶν γεγόμενον ὑβρίσειεν ἀκόσμητον καὶ
 ἡμετέραν. Τὸ τε ἄλλο πᾶν ὡς ἐπὶ χρηστῷ καὶ ἡμέ-
 ρῳ τῇ φύσει ἔχει, τὴν αὐτὴν ἐκάστου λογιζομέ-
 ναι πρόνοιαν, ὡς αὐτὸν τοῦ βασιλείως ἐν τοῖς ὁμοίαις,
 ἐπὶ τῶν ἐν γένοντα τῶν Ἀβενήρου νεκρὸν ἑώρα. Πρὸς
 τούτοις οὖν μάλιστα Δαυὶδὴν γλίχεσθαι δόξης ἀγαθῆς,
 παύσασθαι πρόνοιαν, ἣν εἰκός μὲν ἦν, ὡς οὐδεὶς ὑπε-
 ρώσκει ὑπ' αὐτοῦ φονευθῆναι τὸν Ἀβενήρου. Ἐλεξε
 δὲ καὶ πρὸς τὸ πλῆθος, “Ὡς αὐτῷ μὲν οὐχ ἡ τυ-
 χούσα γένοιτο λίπη ἀνδρὸς ἀγαθοῦ τετελευτηκότος, οὐ
 μικρὰ δὲ τοῖς Ἑβραίων πράγμασι θλάβη, στερηθέν-

τῶν αὐτοῦ καὶ σοῖσεν βουλαῖς τε ἀρισταῖς καὶ φάρμη
 γένηται ἐν τοῖς πολεμικοῖς ἔργοις δυναμένον. Ἀλλὰ
 ὅτις μὲν," εἶπεν, ὃ μέλει πάντων, οὐκ ἔσται τοῦ
 γόν τῶν ἀνεκδόκητον. Ἐπιστάσθαι δέ, οἷς οὐδὲν ἐγὼ
 ἠδάρην καὶ Ἀβессακίον, τοὺς Δαρουῖας παῖδας, ποιεῖν
 ἰκανὸς εἶμι, πλέον ἐμοῦ δυναμένους, ἀλλ' ἀποδοῦναι
 τὴν ὑπὲρ τῶν τετολημμένων αὐτοῖς ἀμοιβὴν τῷ θεῷ.
 Καὶ Ἀβένηρος μὲν εἰς τοιαῦτο κατέστρεψε τέλος
 εἶδον βίον.

CAP. II. 1. Ἀκούσας δὲ τὴν τελευταίαν αὐτοῦ δ' Ἀβ-
 ούλου παῖς Ἰεβοσθός, οὐ πρόως ἤνεγκεν, ἀνδρὸς
 ἰοτερημένος συγγενούς καὶ τὴν βασιλείαν αὐτῷ πα-
 ρασχόντος, ἀλλ' ὑπερέπαθ' ὅσ' ἔλπει αὐτὸν ὠδύνη-
 σεν δ' Ἀβένηρος θάνατος. Οὐκ ἐπεβίωσε δ' οὐδ' αὐ-
 τοῦ πολὺν χρόνον, ἀλλ' ὑπὸ τῶν ἱερήμωνος υἱῶν
 Βαναάθα, τῷ δ' ἑτέρῳ Θάαντος ὄνομα ἦν ἐπέρου-
 κενθεῖς ἀπέθανεν. Οὗτοι γὰρ ὄντες τὸ μὲν γένος
 Βεργαμίται, τοῦ δὲ πρώτου τάγματος, λογισμένοι δὲ
 ὄντες ἀποκτείνωσιν τὸν Ἰεβοσθόν, μεγάλων παρὰ Δαυΐ-
 δδ' ἐνέχονται διωγῶν, καὶ στρατηγίας ἢ τιμῆς ἄλ-
 λης πιστεύει τὸ ἔργον αὐτοῖς ἔσται, παρὰ τὸ δου-
 μάσιον μόνον εὐρόντες μεσημβρίζοντα καὶ περιμάχοντο
 τὸν Ἰεβοσθόν, καὶ μήτε τοὺς φύλακας παρόντας μήτε
 τὴν θάλαρρον ἐρηγοῦσαν, ἀλλὰ καὶ αὐτὴν ὑπὸ τε
 τοῦ κόπιδος καὶ τῆς ἐργασίας, ἣν μετεχειρίζετο, καὶ
 τοῦ καθήματος εἰς ὕπνον καταπεσοῦσαν, λαθόντες εἰς
 τὸ δοχεῖον ἐκ δ' συνέβαινε κατακεκοιμηθῆαι τὸν
 Σαοῖκόν παῖδα, καὶ κτείνουσιν αὐτόν. Καὶ τὴν κε-
 φαλὴν ἀποτερόντες, καὶ δι' ὕλης τῆς νυκτὸς καὶ ἡμέ-
 ρας πηισάμενοί τὴν πορείαν, οἷς ἂν φυγόντες ἐκ
 τῶν ἡδικημένων πρὸς τὸν ληψόμενόν τε τὴν χάριν
 καὶ παρῆγοντα τὴν ἀσφάλειαν εἰς Χεβροῖνα παρεγί-
 νοντο, καὶ τὴν κεφαλὴν ἐπιδείξαντες τῷ Δαυΐδ τὴν
 Ἰεβοσθοῦ συνίσταν ἑαυτοὺς οἷς εὔρους, καὶ τὸν ἐκ-
 θρόνῳ αὐτοῦ καὶ τῆς βασιλείας ἀνταγωνιστὴν ἀνῆρη-

κάτας. Ὁ δ' αὖθις ἤλπιζαν οὕτως αὐτῶν προσεδέ-
 ξασθαι τὸ ἔρχομα, ἀλλ' εἰπὼν, "Ὡ κακίσται καὶ παρα-
 χρήμα δίκην ὑφάξαντες, οὐκ ἔγνωτε πῶς ἐγὼ τὸν
 Σαούλιν φορέα καὶ τὸν κομίσαντά μοι τὸν χρυσοῦν
 αὐτοῦ στέφανον ἠμυνάμην, καὶ ταῦτ' ἐκείνῳ χαρίζο-
 μενοι τὴν ἀναίρεσιν, ἵνα μὴ συλλάβωσιν αὐτὸν οἱ
 παλῆριοι; ἢ μεταβλησθαι με καὶ μηκέτ' εἶναι τὸν αὐ-
 τὸν ὑποπτεύσατε, ὡς χαίρειν κακαύργοις ἀνδράσι, καὶ
 χάριτας ἠγήσασθαι τὰς κυριοκτόνους ὑμῶν πράξεις,
 ἀνηρηκότων ἐπὶ τῆς αὐτοῦ κοίτης ἄνδρα δίκαιον, καὶ
 μηδὲν μὴδὲν κακὸν ἐργασάμενον, ὑμᾶς δὲ καὶ διὰ
 πολλῆς ἐννοίας καὶ τιμῆς ἐσχηκότα; Αἰὸ δώσετε ποι-
 πὴν μὲν αὐτῷ κολασθέντες, δίκην δ' ἐμοὶ τοῦ, νο- 369
 μίσαντας ἡδέως ἔδειξέ με τὴν Ἰερόσθου τελευτὴν, τοῦ-
 τον ἀνελπίτη. Οὐ γὰρ ἐδύνασθε μᾶλλον ἀδικῆσαι τὴν
 ἐμὴν δόξαν τοῦτ' ὑπολαβόντες." Ταῦτ' εἰπὼν πᾶ-
 σαν αἰκίαν αὐταῖς αἰκισάμενος διεγρήσατο, καὶ τὴν
 Ἰερόσθου κεφαλὴν ἐν τῷ Ἀρηνήρου τάφῳ πάντων
 αἰχμασίων ἐκώδευσε.

2. Τούτων δὲ τοιοῦτο λαβόντων τέλος ἦκαν ἅπαν-
 τες αἱ τοῦ λαοῦ τῶν Ἑβραίων πρώτοι πρὸς Δαυὶ-
 δὴν εἰς Χεβρωνά, οἱ τε χιλιάρχοι καὶ ἡγεμόνες αὐ-
 τῶν, καὶ πορευθίσαντες αὐτοὺς, τὴν τε εὐνοίαν ἣν ἔτε-
 καὶ Σαούλιν ζῶντος εἶχαν πρὸς αὐτὸν ὑπεμνησκον-
 τας, καὶ τὴν τιμὴν ἣν γενόμενον τότε χιλιάρχον τι-
 μωνόντες αὐτὸν διετίμων, ὅτι τε βασιλεὺς ὑπὸ τοῦ θεοῦ
 διὰ Σαμουήλου τοῦ προφήτου χειροτονηθεὶς καὶ παῖ-
 δας αὐτοῦ, καὶ ὡς τὴν Ἑβραίων χώραν αὐτῷ σῶσαι
 καταγωνισαμένῳ Παλαιστίνους δέδωκεν ὁ θεὸς ἐμφα-
 νίσαντες. Ὁ δὲ ταύτης τε ἀποδέχεται τῆς προθυμίας
 αὐτοῦς, καὶ παρακαλίσας διαμένειν, οὐ γὰρ ἔσεσθαι
 μετάνοιαν αὐτοῖς ἐκ τοῦ τοιοῦτους εἶναι, κατευωχῆ-
 σας καὶ φιλοφρονησάμενος ἔπειπε τὸν λαὸν παρ' αὐ-
 τὸν ἄξοντας ἅπαντα. Καὶ συνῆλθον ἐκ μὲν τῆς Ἰουδα
 φυλῆς ὀπλιτῶν ὡς ὀκτακόσιοι καὶ ἑξακισχίλιοι, φο-
 ρούντες ὕψλα θυρεὸν καὶ σειρομάστιγην, — οὗτοι δὲ

τῶν αὐτοῦ καὶ σφίεν βουλαῖς τε ἀρίσταῖς καὶ φάρμη
 μεγάλῃ ἐν τοῖς πολεμικοῖς ἔργοις δυναμένον. Ἀλλὰ
 ὁτιος μὲν," εἶπεν, ὃ μέλει πάντων, οὐκ ἔασι τοὺς
 γόν τῶν ἀνεκδόκητον. Ἐπίστασθε δέ, αἷς οὐδὲν ἐγὼ
 ἔλαβον καὶ Ἀβρυσάιον, τοὺς Δαρουίαν παῖδας, ποιεῖν
 ἰκανὸς εἶμι, πλέον ἐμοῦ δυναμένους, ἀλλ' ἀποδοῦναι
 τὴν ὑπὲρ τῶν γετολημέτων αὐτοῖς ἀμοιβὴν τὸ θεῖον."
 Καὶ Ἀβρυσάιος μὲν εἰς τοιαῦτα κατεστρέφετε τέλος
 εὖδον βίον.

CAP. II. 1. Ἀκούσας δὲ τὴν τελευταίαν αὐτοῦ δ' Ἀβ-
 ρυσάιος παῖς Ἰερουσθός, οὐ πρόως ἤμελλεν, ἀνδρὸς
 ἰσχυροτέρου συγγενούς καὶ τὴν βασιλείαν αὐτῷ πα-
 ρασχόντος, ἀλλ' ὑπερέπαθ' ὅτι καὶ λίαν αὐτὸν ἐδούλη-
 σεν ὁ Ἀβρυσάιος θάνατος. Οὐκ ἐπεβίωσε δὲ οὐδ' αὐ-
 τὸς πολὺν χρόνον, ἀλλ' ὑπὸ τῶν Ἰερουσαλὶτινῶν υἱοῦ
 Βαναάθα, τῷ δὲ ἑτέρῳ θάνατος ὄνομα ἦν ἐπὶ βου-
 λῇ αὐτοῦ ἀπέθανεν. Οὗτοι γὰρ ὄντες τὸ μὲν γένος
 Βεργιαῖται, τοῦ δὲ πρώτου τάγματος, λογισθέντες δὲ
 οὐκ ἂν ἐποκτείνωνται τὸν Ἰερουσθόν, μεγάλων παρὰ Δαυί-
 δον τεύχωνται διγερῶν, καὶ στρατηγίας ἢ τιμῶς ἄλ-
 λης πιστεύουσιν τὸ ἔργον αὐτοῖς ἔσθαι, παρὰ τὸ δα-
 μάσιον μόνον εὐφρόντες μεσημβριζόντες καὶ νοτιομακρον
 τὸν Ἰερουσθόν, καὶ μήτε τοὺς φύλακας παρόντας μήτε
 τὴν θάλασσαν ἐρηγοῦσαν, ἀλλὰ καὶ αὐτὴν ὑπὸ τε
 τοῦ κόπιδος καὶ τῆς ἐργασίας, ἣν μετεχειρίζετο, καὶ
 τοῦ καθύατος εἰς ὕπνον καταπεσοῦσαν, λαθόντες εἰς
 τὸ δολοφονεῖν ἐκ ὧν συνέβαινε κατακεκοιμηθῆαι τὸν
 Σαούλ καὶ παῖδα, καὶ κτείνουσιν αὐτόν. Καὶ τὴν κε-
 φαλήν ἀποτερόντες, καὶ δι' ὅλης τῆς νυκτὸς καὶ ἡμέ-
 ρας πρηνισάμενοι τὴν πορείαν, αἷς ἂν φυγόντες ἐκ
 τῶν ἡδικημένων πρὸς τὸν ληψόμενόν τε τὴν χάριν
 καὶ παρῆγοντα τὴν ἀσφάλειαν εἰς Χεβρώνα παρεγί-
 νοντο, καὶ τὴν κεφαλὴν ἐπιδείξαντες τῷ Δαυίδ τὴν
 Ἰερουσθίου συνίσταν ἑαυτοὺς αἷς εὖνους, καὶ τὸν ἐκ-
 θρῶν αὐτοῦ καὶ τῆς βασιλείας ἀνταγωνιστὴν ἀνῆρη-

κώτας. Ὁ δ' αὖχ οἷς ἤλπιζαν οὕτως αὐτῶν προσεδέ-
 ξασθαι τὸ ἔρχομαι, ἀλλ' εἰπὼν, "ὦ κἀκίστοι καὶ παρα-
 χρήματα δίκην ὑφείξαντες, οὐκ ἔγνωτε πῶς ἐγὼ τὸν
 Δαυὶδ ὡς φονεὴ καὶ τὸν κομίσαντά μοι τὸν χρυσοῦν
 αὐτοῦ στέφανον ἡμυνάμην, καὶ ταῦτ' ἐκείνῳ χαρίζο-
 μενοι τὴν ἀναίρεσιν, ἵνα μὴ συλλάβωσιν αὐτὸν οἱ
 παλαιοί; ἢ μεταβλησθαι με καὶ μηκέτ' εἶναι τὸν αὐ-
 τὸν ὑποπτεύσατε, ὡς χαίρειν κακουργοῖς ἀνδράσι, καὶ
 χάριτας ἡγήσασθαι τὰς κυριοκτόνους ὑμῶν πράξεις,
 ἀνηρηκότων ἐπὶ τῆς αὐτοῦ κοίτης ἄνδρα δίκαιον, καὶ
 μηδὲν μὴδὲν κακὸν ἐργασάμενον, ὑμᾶς δὲ καὶ διὰ
 πολλῆς εὐνοίας, καὶ τιμῆς ἐσχηκότα; Αἰὲθ δώσετε ποι-
 πτήν μὲν αὐτῷ κολασθέντες, δίκην δ' ἐμοὶ τοῦ, νο- 369
 μίσαντας ἡδέως ὤξεν με τὴν Ἰεβόσθου τελευτὴν, τοῦ-
 τον ἀνελεῖν. Οὐ γὰρ ἐδύνασθε μᾶλλον ἀδικῆσαι τὴν
 ἐμὴν δόξαν, τοῦτ' ὑπολαβόντες." Ταῦτ' εἰπὼν πᾶ-
 σαν αἰκίαν αὐταῖς αἰκισάμενος διεχρήσατο, καὶ τὴν
 Ἰεβόσθου κεφαλὴν ἐν τῷ Ἀβενήρου τάφῳ πάντων
 αἰξιώσας ἐκώδευσε.

2. Τοῦτων δὲ τοιοῦτο λαβόντων τέλος ἦσαν ἅπαν-
 τες αἱ τοῦ λαοῦ τῶν Ἑβραίων πρῶτοι πρὸς Δαυὶ-
 δην εἰς Χερρὼνα, οἳ τε χιλιάρχοι καὶ ἡγεμόνες αὐ-
 τῶν, καὶ πορτεδίδωσαν αὐτοῖς, τὴν τε εὐνοίαν ἣν ἔτε-
 καὶ Σαούλιν ζῶντας εἶχαν πρὸς αὐτὸν ὑπερμυμήσκον-
 τες, καὶ τὴν τιμὴν ἣν γενόμενον τότε χιλιάρχον τι-
 μωνόντες αὐτὸν ἐτίμων, ὅτι τε βασιλεῖς ὑπὸ τοῦ θεοῦ
 διὰ Σαμουήλου τοῦ προφήτου χειροτονηθείη καὶ πα-
 τέρει αὐτοῦ, καὶ ὡς τὴν Ἑβραίων χώραν αὐτῷ σῶσαι
 καταγωνισαμένῳ Παλαιστίνους δέδωκεν ὁ θεὸς ἐμφα-
 τισθέντες. Ὁ δὲ ταύτης τε ἀποδέχεται τῆς προθυμίας
 αὐτοῖς, καὶ παρακάλεις διαμένειν, οὐ γὰρ ἔσθαι
 μάταιον αὐτοῖς ἐκ τοῦ τοιούτου εἶναι, κατενωχῆ-
 σας καὶ φιλοφρονησάμενος ἔπειπε τὸν λαὸν παρ' αὐ-
 τὸν ἄξοντας ἅπαντα. Καὶ συνήλθον ἐκ μὲν τῆς Ἰουδα
 φυλῆς ὀπλιτῶν ὡς ὀκτακόσιοι καὶ ἑξακισχίλιοι, φο-
 ροῦντες ὕψα θυρεὸν καὶ σειρομάστην, — οὕτως δὲ

τῆς Σουλᾶς πατὴρ παρέμενον, τούτων γὰρ χάριτι καὶ
 Ἰσίδου φυλὴ τὸν Δαυὶδην ἀπέδειξε βασιλεῖα, — ἐν δὲ
 τῇς Σουλᾶς φυλῇς ἑπτακοσχίλιοι καὶ ἑκατὺς, ἐν δὲ
 τῇς Αἰσάιδος περὶ ἑπτακοσχίλιοι ἑπτακόσσιοι, ἔχοντες ἀρ-
 χοντας Ἰσδαμόν. Μετὰ ταύτας ἦν ὁ κερκερὺς Σαν-
 δακός οὗν εἴκοσι καὶ ὀκτώ συγγενέσιν ἡγεμόσιν. — Ἐν
 δὲ τῇς Βεκαμίτιδος φυλῇς ὀπλῆται τετρακοσχίλιοι, —
 ἡ γὰρ φυλὴ περιέλαβεν ἑπὶ τῶν ποῦ γένους τοῦ Σαυίλου
 τὴν βασιλεύσαι προσδοκῶσα, — ἐν δὲ τῇς Αἰφραΐνης
 φυλῇς διςμύριοι καὶ ὅκτακόσιοι, τῶν δυνατατά-
 των καὶ κατ' ἰσχὺν διαφερόντων, ἐν δὲ τῇς Μανασσε-
 σκάδος φυλῇς τοῦ ἡμίσεος μύριοι ὀκτακοσχίλιοι τῶν
 δυνατατάτων, ἐν δὲ τῇς Ἰσαχάρου φυλῇς δισκοσίοι
 μὲν γὰρ προγενέσκοντες, τὰ μὲλλοντα ἀκόπλονται δὲ δις-
 μύριοι, ἐν δὲ τῇς Ζαβουλὼν φυλῇς ὀπλῆται ἑπτα-
 λεκτὸν πέντε μυριάδες, αὐτῇ γὰρ ἡ φυλὴ μὲν σέβας
 πρὸς Δαυὶδην συνήλθεν, αὐτοὺς πάντας τὸν αὐτὸν ὅπλι-
 σμόν, εἶπον τοῖς τῇς Ἰσίδου φυλῇς, ἐκ δὲ Ναφθαλιᾶς
 δὲ φυλῇς ἐπιστήμαι καὶ ἡγεμόνες χίλιοι, ὀπλοὺς ἡρώ-
 μοισι θυρεῶν καὶ δόρυα, ἡμελῶν δὲ ἡ φυλὴ ἀν-
 αριθμητὸς οὔσα, ἐκ δὲ τῇς Αἰσάιδος φυλῇς ἐκλεκτοὶ
 διςμύριοι ἑπτακοσχίλιοι ἑξακόσιοι, ἐκ δὲ τῇς Ἀσέρου
 φυλῇς μυριάδες τέσσαρες, ἐκ δὲ πάντων ὅσων φυλῶν τῶν
 πέρι τοῦ Ἰσραήλ καὶ τοῦ λοιποῦ τῇς Μανασσεῖας
 δὲ φυλῇς, ὀπλισμένων θυρεῶν καὶ θυρῶν καὶ πέρι
 κερκαίης καὶ ῥομφαίης, μυριάδες δώδεκα, καὶ αἰ-λοῦ-
 πων φυλαὶ ῥομφαίης ἔχοντες. Ταῦτά δὲ τὸ πλῆθος

370 εἰς Χερθῶνα πρὸς Δαυὶδην συνήλθεν, μετὰ πολ-
 λῇς ἡκρόακεως σιτίων καὶ αἵνου, καὶ τῶν πρὸς τρο-
 φῇ πάντων, καὶ μὴ γνῶναι τὸν Δαυὶδην βασιλεύειν
 ἐκράσαν. Ἐπὶ δὲ τρεῖς ἡμέρας ἑορτάσαντος τοῦ
 λαοῦ, καὶ μακροχρόνου ἐν Χερθῶνι, ὁ Δαυὶδης μετὰ
 πάντων ἐκτίθεν ἄρτους ἦσαν εἰς Ἱεροσόλυμα.

CAP. III. 1. Τῶν δὲ κατοικούντων τὴν πόλιν Ἱε-
 ρουσαλὴν, γένος δ' εἰσὶν οὗτοι Χαναανίων, ἀπολει-

πάντων αὐτῶν τὰς πόλεις, καὶ τοὺς πεπηρομένους τὰς
 ὁδοὺς καὶ τὰς βώστας καὶ πᾶν τὸ λελοβημένον ἀπὸ
 πάντων ἐπὶ χλεῖν τοῦ βασιλέως ἐπὶ τοῦ τεύχους, καὶ
 λεγόντων κώλυεν αὐτὸν εἰσελθεῖν τοὺς ἀκατήρους
 ταῦτα δὲ ἐπράττον καταφρονούντες τῇ τῶν τευχῶν
 ἀκρότητι, ὀργισθεὶς πολιορκεῖν ἤρξατο τὰ Ἱερουσό-
 λυμα. Καὶ πολλὴ σπουδὴ καὶ προθυμία χρησαμένης
 αὐτοῦ διὰ τοῦ ταύτην ἔλθω εὐθὺς ἐμφανίσαν τὴν ἰσχυρίαν
 καὶ καταπληξόμενος εἴ τινα ἦρα καὶ ἄλλοι τὸν αὐτὸν
 τὸν ἐσπέντες τρόπον δυνάμει πρὸς αὐτὸν, λαμβάνει
 κατὰ κράτος τὴν κατὰ πόλιν. Ἐτι δὲ τῆς ἄκρας λει-
 πομένης, ἔργω τιμῆς ὑποσχεταὶ καὶ χερσὶν ὁ βασιλεὺς
 λαὸς προθυμότερους ἐπὶ τὰ ἔργα τοὺς στρατιώτας
 παρασκεύασαι, καὶ τῷ διὰ τῶν ὑποκειμένων τῶν ἀν-
 γωνιῶν ἐπὶ τὴν ἄκραν ἀναβάντι καὶ ταύτην ἔλθοντι, στήρι-
 κήν αὐτῶν τοῦ λαοῦ δοῦναι ἐπαγγελίαν. Πᾶσι
 τοῖς δὲ φιλοτιμουμένοις ἀναβῆναι, καὶ μηδὲν πάσης
 ὀκνησίας ὑφίστασθαι, δὲ ἐπιδύμειαν τῆς στρατηγίας
 ὁ Σαρουκιὺς παῖς Ἰωάβος ἔφθη τοὺς ἄλλους, καὶ ἀνὰ
 βῆς ἐβόησε πρὸς τὸν βασιλέα τὴν στρατηγίαν ἀπαιτεῖν.
 2. Ἐκβαλὼν δὲ τοὺς Ἱερουσαίους ἐκ τῆς ἀκρας
 καὶ αὐτὸς ἀνοικοδομήσας τὰ Ἱερουσόλυμα, πόλιν αὐτῶν
 Δαυὶδ τοῦ προσηγόμενος καὶ τὸν ἅπαντα χρόνον ἐπὶ
 αὐτῇ διακρίβε βασιλεύων. Ὁ δὲ χρόνος οὗ τῆς Ἰουδαίας
 ἀλάτῃς ἤρξε μόνῃς ἐν Ἱερουσαίμ ἐγένετο ἔτη ἑπτὰ καὶ
 μῆνας ἑξ. Ἀποδείξας δὲ βασιλεῖον τὰ Ἱερουσόλυμα
 λαμπροτέροις αἰεὶ καὶ μᾶλλον ἐχρήτο τοῖς πράγμασι
 τοῦ θεοῦ προνοημένου κρεῖττω ποιεῖν αὐτὰ καὶ λαμ-
 βάνειν ἐπίδοσιν. Πέμπας δὲ πρὸς αὐτὸν καὶ Ἐλρα-
 μος ὁ Ἰουδαίου βασιλεὺς φίλιαν καὶ συμμαχίαν συν-
 ἔθηκε. Ἐπεμψε δ' αὐτῷ καὶ δωρεάς, ἔλαια κίθραρας
 καὶ περήτας, ἄνδρας τέκτονας καὶ οἰκοδόμους καὶ κα-
 τασκευάσειαν βασιλείον ἐν Ἱερουσόλυμοις. Δευτέρως δὲ
 τὴν τε κάτω πόλιν περιλαβὼν, καὶ τὴν ἄκραν συν-
 ἄφας αὐτῇ ἐποίησεν ἐν σῶμα, καὶ περιτείχισας ἐπὶ
 μελήτην τῶν τευχῶν κατέστησεν Ἰωάβου. Πρώτος δὲ

Δαυὶδης τοὺς Ἰεβουσαίους ἐξ Ἱερουσολύμων ἐμβαλὼν ἀφ' αὐτοῦ προσηγόρευσε τὴν πόλιν, ἐπὶ γὰρ Ἀβράμου τοῦ προγόνου ἡμῶν Σόλυμα ἐκαλεῖτο. Μετὰ 371 ταῦτα δὲ αἰτῇ φασὶ τινὲς ὅτι καὶ Ὀμηρος ταῦτα ὠνόμασεν Σόλυμα, τὸ γὰρ ἱερὸν τὰ Σόλυμα κατὰ τὴν Ἑβραίων ὠνόμασε γλώσσαν, ὃ ἐστὶν ἀσφάλεια. Ἦν δὲ πᾶς ὁ χρόνος ἀπὸ τῆς Ἰησοῦ τοῦ στρατηγοῦ ἐπὶ Χαναναίους στρατείας, καὶ τοῦ πολέμου καθ' ὃν κρατήσας αὐτῶν κατένειμε ταύτην τοῖς Ἑβραίοις, καὶ οὐκ εἰ τοὺς Χαναναίους ἐμβαλεῖν ἐξ Ἱερουσολύμων ἐδυνήθησαν οἱ Ἰσραηλίται μέχρις οὗ Δαυὶδης αὐτοὺς ἐξεπολιορκήσεν, εἴη πεντακόσια καὶ πεντεκαίδεκα.

3. Ποιήσομαι δὲ καὶ μνήμην Ὀρόννα πλησίον μὲν ἀνδρός τῶν Ἰεβουσαίων, οὐκ ἀναιρεθέντος δὲ ἐν τῇ Ἱερουσολύμων πολιορκίᾳ ἀπὸ Δαυίδου δια τὴν πρὸς Ἑβραίους εὐνοίαν αὐτοῦ, καὶ τινα καὶ χάριν καὶ σπουδὴν πρὸς αὐτὸν γενομένην τὸν βασιλέα, ἣν μικρὸν ὕστερον εὐκαιρότερον σημαῖω. Ἐγγίμε δὲ καὶ ἄλλας γυναῖκας πρὸς ταῖς οὐσαῖς αὐτῷ Δαυίδης καὶ παλλακὰς ἔσχεν. Ἐποίησατο δὲ καὶ παῖδας ἑνδεκά αἰριθμὸν, οὓς προσηγόρευσεν Ἀμνους, Ἐμνους, Ἐβαν, Λαθαν, Σολομών, Ἰεβάρ, Ἐλιήν, Φάλνα, Ἥνναφην, Ἰεάε, Ἐλιφαλέ, εἰ δὲ καὶ θυγατέρα Θαμάραν. Τούτων οἱ μὲν ἑννέα ἐξ εὐγενίδων ἦσαν γεγονότες, οὓς δὲ τελευταίους εἰρήκαμεν δύο ἐκ τῶν παλλακίδων. Θαμάρα δὲ ὁμομήτριος Ἀβεσαλώμῳ ἦν.

CAP. IV. 1. Γρόντες δ' οἱ Παλαιστῖνοι τὸν Δαυίδην βασιλέα ὑπὸ τῶν Ἑβραίων ἀποδεδειγμένον στρατεύουσιν ἐπ' αὐτὸν εἰς Ἱερουσόλυμα, καὶ καταλαβόμενοι τὴν κοιλάδα τῶν Γιγάντων καλουμένην, τόπος δὲ ἐστὶν οὗ πορρω τῆς πόλεως, ἐν αὐτῇ στρατοπεδεύονται. Ὁ δὲ τῶν Ἰουδαίων βασιλεὺς — οὐδὲν γὰρ ἀνὲν προφητείας καὶ τοῦ κελεύσαι τὸν θεὸν καὶ περὶ τῶν ἐσόμενων λαβεῖν ἐγγρηγὴν ἐκείνον αὐτῷ ποιεῖν ἐπέτρεπεν — ἐκέλευσε τὸν ἀρχιερεᾶ, τί δοκεῖ

τῷ θεῷ, καὶ ποδαπὸν ἔσται τὸ τῆς μάχης τέλος προ-
 λέγειν αὐτῷ. Προφητεύσαντος δὲ νίκην καὶ κρατος
 ἔξαγει τὴν δύναμιν ἐπὶ τοὺς Παλαιστίνους, καὶ γε-
 νομένης συμβολῆς αὐτὸς κατόπιν αἰφνιδίως ἐπιπε- 372
 σων τοῖς πολεμίοις τοὺς μὲν αὐτῶν ἀπέκτεινε, τοὺς
 δὲ εἰς φυγὴν ἑτοίματο. Ὑπολάβη δὲ μηδεὶς ὀλίγην
 τὴν τῶν Παλαιστίνων στρατιὰν ἔλθειν ἐπὶ τοὺς Ε-
 βραίους, τῷ τάχει τῆς ἡττῆς καὶ τῷ μηδὲν ἔογον
 ἐπιδείξασθαι γενναῖον μηδὲ μαρτυρίας ἄξιον στοχα-
 ζόμενος αὐτῶν τὴν βραδυτῆτα καὶ τὴν ἀγενεῖαν, ἀλλὰ
 γνωσκέτω Σύριαν ἀπασαν καὶ Φοινίκην καὶ πρὸς
 τοῦτοις ἄλλα ἔθνη πολλά καὶ μάχισμα συστρατεύσαι
 αὐτοῖς, καὶ τοῦ πολέμου κοινωνῆσαι, ὃ καὶ μόνον ἦν
 αἴτιον τοσαντακις αὐτοῖς νικωμένοις, καὶ πολλὰς ἀπο-
 βαλοῦσι μυριάδας μετὰ μείζονος ἐπιέναι τοῖς Ἑβραίοις
 δυναμῶς. Ἀμείλει καὶ ταῦταις πταίσαντες ταῖς μά-
 χαις τριπλασίῳ στρατῷ ἐπῆλθον τῷ Δαυΐδ, καὶ εἰς
 ταῦτ' ὡρίον ἰσχυροποδεύσαντο. Πάλιν δὲ τοῦ βα-
 σιλέως τῶν Ἰσραηλιτῶν ἑρομένου τὸν θεὸν περὶ τῆς
 περὶ τὴν μάχην ἐξόδου, προφητεύει ὁ ἀρχιερεὺς ἐν
 τοῖς ἁγίοις τοῖς καλουμένοις Κλαυθμῶσι κατέχειν τὴν
 στρατιὰν, οὐκ ἀποθεῖν μὲν οὐδὲ τοῦ τῶν πολεμίων
 στρατοπέδου, κινεῖν δ' αὐτὸν μὴ πρότερον μὴδ' ἄρ-
 χεσθαι μάχης, πρὶν ἢ τὰ ἄλλα σαλευέσθαι μὴ πνέ-
 οντος ἀνέμου. Ὡς δ' ἐσαλεύθη τὰ ἄλλα καὶ ὁ καιρὸς ὃν
 αὐτῷ προεῖπεν ὁ θεὸς παρῆν, οὐδὲν ἐπισχῶν ἐφ' ἑτοίμην
 ἤδη καὶ φανεράν ἐξῆλθε τὴν νίκην. Οὐ γὰρ ὑπέμε-
 ναν αὐτὸν αἱ τῶν πολεμίων φάλαγγες, ἀλλ' εὐθὺς ἀπὸ
 τῆς πρώτης συμβολῆς τραπέντας ἐνέκειτο κτείνων, καὶ
 διώκει μὲν αὐτοὺς ἄχρι πόλεως Γαζάρων, ἥ δὲ ἐστὶν
 ὄρος αὐτῶν τῆς χώρας, εἰτα διασπᾶσας αὐτῶν τὴν
 παρεμβολήν, καὶ πολὺν εὐρὼν ἐν αὐτῇ πλοῦτον καὶ
 τοὺς θεοὺς αὐτῶν διαφθείρειν.

2. Τοιούτου δ' ἀποβάντος καὶ ταύτης τῆς μά-
 χης τοῦ τέλους, ἔδοξε Δαυΐδ συμβουλευσαμένῳ μετὰ
 τῶν γερόντων καὶ ἡγεμόνων καὶ χιλιάρχων μεταπέμ-

φασθαι τῶν ὁμογύλων ἐξ ἀπάσης τῆς χώρας πρὸς
 αὐτὸν τοῦ ἐν ἐκμῇ τῆς ἡλικίας, ἔπειτα τοὺς ἱερεῖς
 καὶ Λευίτας, καὶ πορευθέντας εἰς Καρθαγινῶν με-
 τακορίσαι τὴν τοῦ Θεοῦ κιβωτὸν ἐξ αὐτῆς εἰς Ἱερου-
 σολύμα, καὶ θρησκύνει ἐν αὐτῇ λαπὸν ἔχοντας αὐτῶν
 τὴν θυσίαις καὶ ταῖς ἄλλαις τιμαῖς αἷς χαίρει τὸ
 θεῖον. Εἰ γὰρ ἔτι Σαούλου βασιλείοντος ταῦτ' ἐπρά-
 ξαν, οὐκ ἂν δεινὸν οὐδὲν ἔπαθον. Συνελθόντος οὖν
 τοῦ λαοῦ παντός, καθὼς ἐβουλευσάντο, παραγίνεσθαι
 ὁ βασιλεὺς ἐπὶ τὴν κιβωτὸν, ἦν βαστάσαντες ἐκ τῆς
 Ἀμικυδάβου οἰκίας οἱ ἱερεῖς, καὶ ἐπιθόντες ἐφ' ἑαυτοὺς
 ἔσαν κατηνῆ, ἔλκεν ἀδελφοῖς τε καὶ παισὶν ἐπέτραψαν
 μετὰ τῶν βοῶν. Προῆγε δὲ ὁ βασιλεὺς καὶ πᾶν σὺν
 αὐτῷ τὸ πλῆθος, ὑμνοῦντες τὸν Θεὸν καὶ ᾄδοντες πᾶν
 εἶδος μέλους ἐποχώρια, σὺν τε ἤχοι ποικίλῃ κροῦ-
 ρατων τε καὶ ὀρχήσεων καὶ ψαλμῶν, ἔτι δὲ καὶ σάλι-
 ππγγος καὶ κρηβάλλων καταγόντες τὴν κιβωτὸν εἰς Ἱε-
 ρουσόλυμα. Ὡς δ' ἤρχε τῆς Χειρῶνος ἡμέρας τόπον
 379 τοῦτος τοῦτο καλούμενου προῆλθον, τελευτᾷ Ὡς
 κατ' ὀρχήν τοῦ Θεοῦ. Τῶν βοῶν γὰρ ἐπαυεσάντων
 τὰς κιβωτὸν ἐκτείναντες τὴν χεῖρα καὶ κατασχέειν θε-
 ῖναι οὐκ ἔβουλον, ὅτε μὴ ὦν ἱερὸς ἥματι ταύτης, ἀποστα-
 σίτω ἐπαύησε. Καὶ ὁ μὲν βασιλεὺς καὶ ὁ λαὸς ἐδόξα-
 σάντην ἐπὶ τῷ θανάτῳ τοῦ Ὡς. Ὁ δὲ τόπος, ἐν
 ᾧ ἐτελείετο, ἔτεν ὦν Ὡς διακοπὴ καλεῖται. Αὐτῶν
 γὰρ δὲ ὁ Δαυὶδ καὶ λογιζάμενος μὴ ταῦτα πάθῃ
 τῷ Ὡς δεξιόμενος τὴν κιβωτὸν παρ' αὐτὸν ἐν τῇ πόλει
 ἐκείνῃ διότι μόνον ἐξέτεινεν τὴν χεῖρα πρὸς αὐ-
 τὴν οὕτως ἀποθανόντος, οὐκ εἰσδέχεται μὲν αὐτὴν
 πρὸς ἑαυτὸν εἰς τὴν πόλιν, ἀλλ' ἐκτείνας εἰς τι κα-
 τὰ τὸν ἀνδρὸς πικαίου, Ἀμικυδάμον, ἄναμα, Λευίτου τὸ γέ-
 νος, παρ' αὐτοῦ τὴν κιβωτὸν ἐτίθησκον. Ἐπαυμένῳ δὲ
 ἐπὶ τῇ πόλει ἄλλοις ὁμῆσαντες αὐτὸν καὶ τὸν λαὸν τὸν Ἰσ-
 47 ραὴλ καὶ τὸν Ἰσραὴλ καὶ πολλὰν αὐτῶν μετέδοσαν ἄνα-
 μα, ὡς αὐτὸς δὲ ὁ βασιλεὺς ὅτι ταῦτα συμβέβηκεν
 Ἰσραὴλ καὶ Ἰσραὴλ καὶ Ἰσραὴλ καὶ Ἰσραὴλ καὶ Ἰσραὴλ καὶ Ἰσραὴλ

τητος ἀθρόως εὐδαίμων καὶ ζηλωτὸς γεγονὼς παρὰ πάν-
 τοῖς ὁρώσι καὶ κινθνομένοις τὴν οἰκίαν αὐτοῦ, θαρ-
 σήσας ὡς οὐδενὸς μακροῦ πειραθισόμενος, τὴν κίβη-
 τὸν πρὸς αὐτὸν μετακομίζει, τῶν μὲν ἱερῶν βασιτε-
 ξόντων αἰτὴν, ἐπεὶ δὲ χορῶν οὐδὲ διακόσμησεν ὁ βα-
 σιλεὺς προαγόντων, αὐτοῦ δ' ἐν κινύροφ παίζοντες
 καὶ κροτοῦντος, ὥστε καὶ τὴν γυναῖκα Μιχάλαν, Σα-
 ούλου δὲ θυγατέρα τοῦ πρώτου βασιλέως ἰδοῦσαν αὐ-
 τὸν τῷτο ποιοῦντα χλευάσαι. Εἰςκομισάντες δὲ τὴν
 κίβητον τιθέασιν ὑπὸ τὴν σικνὴν ἣν Δαυὶδης ἐπη-
 ρεν αὐτῇ, καὶ θυοίας τε ἐπρέλινσε πολυτελεῖς καὶ δι-
 ρηνικὰς ἀνήνεγκε, καὶ τὸν ὄχλον εἰσιεῖ ἅπαντα, καὶ
 γυναῖκα καὶ ἀνδράσι καὶ νηπίοις διαδοὺς κολλουρίδα
 ὕψτου καὶ ἰσχυρίτην καὶ λάγανον τηγανιστὴν καὶ με-
 ρίδα θύματος. Καὶ τὸν μὲν λαὸν αὐτῷ κατενωχῆσας
 ἐπερψεν, αὐτὸς δ' εἰς τὸν οἶκον τὸν αὐτοῦ παραγίνεται.
 -31- 3. Πυραστῶσα δ' αὐτῇ Μιχάλα ἡ γυνὴ, Σαού-
 λου δὲ θυγατὴρ, ὅτε ἄλλος αὐτῷ κινήχετο καὶ
 παρὰ τοῦ θεοῦ γίνεσθαι ἦναι ἀντὶ ὅσα παρασχέιν
 αὐτῷ θυμάτων, εὐμενεί τυγχάνοντι, καὶ δὴ κατεμέρι-
 ψατο, ὡς ἀκούρησαιεν ὀρχούμενος ὁ τηλικούτος βα-
 σιλεὺς, καὶ γυμνούμενος ὑπὸ τῆς ὀρχήσεως καὶ ἐν
 δούλοις καὶ θεραπαινίσιν. Ὁ δ' οὐκ αἰδέεσθαι ταῦτα
 ποιήσας εἰς τὸ τῷ θεῷ κεχαρισμένον ἔφασκεν, ὅς ποτε
 καὶ τοῦ πατρὸς αὐτῆς καὶ τῶν ἄλλων ἀπάντων προ-
 ετίμησε, παίζειν τε πολλάκις καὶ χορεύσαι μηδὲν
 τοῦ δοῦναι ταῖς θεραπαινίσιν αἰσχρὸν καὶ αὐτῇ δὲ γε-
 νόμενον ποιητὰ μένος λόγον. Ἡ δὲ Μιχάλα αὕτη Δαυὶδῃ
 μὲν συνοικοῦσα παῖδας οὐκ ἐποίησατο, γαμήθεισα δὲ
 ὑάτερον ἢ παρέδωκεν αὐτῇ ὁ πατὴρ Σαούλος, τότε
 δὲ ἀποσπάσας αὐτὸς εἶχε, πέπτε παῖδας εἶχε. Καὶ
 περὶ μὲν τούτων κατὰ χρόνον δηλώσομεν. οὐκ. 208
 -Ω- 4. Ὅρων δὲ ὁ βασιλεὺς κατὰ πάντων τὰ πράγματα
 αὐτῷ ὁχεδὸν ἡμέραν κτελεῖν γινώμενα ἐκ τῆς προῆς 374
 θεοῦ βουλήσεως, ἐνόμιζεν ἑξομαρτῆσαι αὐτὸν, εἰ μὴ
 τὸν αὐτὸς ἐν οἴκῳ ἐν αἰσχροῖς πεποιθέντοισι φίλῳ

καὶ καλλίστην τὴν ἄλλην κατασκευὴν ἔχουσι, πα-
 ρορῶν τὴν κιβωτὸν ἐν σκηνῇ κειμένην, καὶ ἐβόαλετο
 τῷ θεῷ κατασκευάσαι ναόν, ὡς Μωϋσῆς προσέειπεν.
 Καὶ περὶ τούτου Ναθάνα τῷ προφῆτῃ διαλεχθεὶς,
 ἐπεὶ ποιεῖν ᾧ τε περ ὠρμηται προέταξεν αὐτόν, ὡς
 τοῦ θεοῦ πρὸς ἅπαντα αὐτῷ συνεργῶν παρόντος, εἶ-
 χεν οἶδῃ περὶ τὴν τοῦ ναοῦ κατασκευὴν προθυμότε-
 ρον. Τοῦ θεοῦ δὲ κατ' ἐκείνην τὴν νύκτα τῷ Ναθάνα
 ὡς ἐντολὴ καὶ φάσμα κελεύσαντος τῷ Δαυὶδ, ὡς
 τῶν μὲν προαίρεσιν αὐτοῦ καὶ τὴν ἐπιθυμίαν ἀπο-
 δόξεται, μηδενὸς μὲν πρότερον εἰς τοῦν βαλομένου
 ναόν αὐτῷ κατασκευάσαι· τοῦ δὲ ταύτην τὴν διά-
 νοαν λαβάντος, οὐκ ἐπιτρέπειν δὲ πολλοὺς πολέμους
 ἡγωνισμένους καὶ φόβους τοῖν ἐχθρῶν μεμιασμένους ποιῆ-
 σαι ναόν αὐτῷ· μετὰ μέντοι γε τὸν θάνατον αὐτοῦ,
 γηράσαντος καὶ μακρὸν ἀνύσαντος βίον, ἐσεσθαι τὸν
 ναόν ὑπὸ τοῦ παιδὸς τοῦ μετ' αὐτόν τὴν βασιλείαν
 παραληφόμενου, κληθησομένου δὲ Σολομῶντος, οὗ
 προστεθήσεται καὶ προνοήσεται ὡς πατὴρ υἱοῦ κατεπα-
 ηγγέλλετο, τὴν μὲν βασιλείαν τέκνων ἐκγόνοις φυ-
 λαῶν καὶ παραδώσων, αὐτὸν δὲ τιμωρήσων, ἂν ἀμαρ-
 τῶν τύχη, νόσῃ καὶ γῆς ἀφορία. Μαθεὶν ταῦτα
 παρὰ τοῦ προφῆτου Δαυὶδ, καὶ περιχαρὴς γενόμε-
 ρος ἐπὶ τῶν τοῖς ἐκγόνοις αὐτοῦ τὴν ἀρχὴν διαμένου-
 σαι ἐγνακῆναι βεβαίως, καὶ τὸν οἶκον αὐτοῦ λαμ-
 πρόν ἐσόμενον καὶ περιβόητον, πρὸς τὴν κιβωτὸν πα-
 ραγίνεται, καθ' ἑσπέρην ἐπὶ πρόσωπον ἤρξατο προσκυ-
 νεῖν καὶ περὶ πάντων εὐχαριστεῖν τῷ θεῷ, ὃν τε
 αὐτῷ παρέσχεν ἤδη ἐκ ταπεινοῦ καὶ ποιμένος εἰς
 τηλικούτου μέγεθος ἡγεμονίας τε καὶ δόξης ἀναγαγὼν,
 ὃν τε τοῖς ἐκγόνοις αὐτοῦ καθυπέσχετο, καὶ τῆς προ-
 ποίας, ἣν Ἑβραίων καὶ τῆς τούτων ἐλευθερίας ἐποι-
 σατο. Ταῦτα εἰπὼν καὶ τὸν θεὸν ὑμνήσας ἀπαλλάσσεται.

CAP. V. 1. Διαλιπὼν δὲ ὀλίγον χρόνον ἔγνω δεῖν
 ἐπὶ τοὺς Παλαιστίνους ἐκστρατεύειν, καὶ μηδὲν ἄρ-

γὺν μηδὲ ῥέθυρα ἐν τοῖς πράγμασιν ὁρᾶν μνησθεσθαι
 ἵνα ὡς τὸ θεῖον αὐτῶν προέειπε κατὰστρεφάμενος τοὺς
 πολεμίους, ἐν εὐρήνῃ τὸ λαὸν τοὺς ἐχθρούς αὐτοῦ
 βασιλεύοντας καταλίποι. Καὶ συγκάλεσας πάλιν τὴν
 στρατιάν, καὶ παραγγείλας αὐτῇ πρὸς πόλεμον ἐπι-
 μνην καὶ παρεσκευασμένην τυχάνειν, ὅτε ἔδοξεν αὐτῇ
 καλῶς ἔχειν τὰ παρ' αὐτῆς, ἄρας ἐκ τῶν Ἱερουσα-
 λυμῶν ἐπὶ τοὺς Παλαιστίνους ἦκε. Κρατήσας δ' αὐ-
 τῶν τῇ μάχῃ, πολλὴν τῆς χώρας ἀποτεμόμενος καὶ 375
 προσορίσας τῇ τῶν Ἑβραίων ἐπὶ τοὺς Ἀμαρίτας τὸν
 πόλεμον μετήγαγε, καὶ τὰ μὲν δύο μέρη τῆς στρα-
 τιᾶς αὐτῶν τῇ μάχῃ νικήσας διέφθειρε, τὸ δὲ λοι-
 πόμενον αἰχμαλωτὸν ἔλαβε. Φόρους τε αὐτοῖς ἐπι-
 τῶσας κατ' ἔτος τέλειν, ἐπὶ Ἀδράζαρον τὸν Ἀράρν
 μὲν υἱόν, βασιλεὺς δὲ τῆς Σωφῆνης ἐστράτευσεν, καὶ
 συμβαλὼν αὐτῷ παρὰ τὸν Εὐφράτην ποταμὸν τὰς
 μὲν πεδῶν αὐτοῦ διέφθειρεν ὡς διφυρίους, τῶν δὲ
 ἱππῶν αὐτοῦ ἑξακισχιλίους. Ἔλαβε δὲ καὶ αὐτοῦ ἄρ-
 ματα χίλια, καὶ τὰ πλείω μὲν αὐτῶν ἠφάνισεν, ἑκα-
 τὸν δὲ μόνα προσέταξεν αὐτῷ φυλαχθῆναι.

2. Ακούσας δὲ ὁ Δαμασκὸς καὶ Σύρων βασιλεὺς
 Ἰαδάδος, ὅτι πολέμῳ Δαυὶδ τὸν Ἀδράζαρον, φίλος αὐ-
 τοῦ μετὰ δυνάμειος ἦκεν ἰσχυρὰς συμμαχίας, ἀπέλα-
 ξεν αὐτὸν ὡς προσεδόκα. Καὶ συμβαλὼν πρὸς τῷ Εὐφράτη
 ποταμῷ, πταίσας δὲ τῇ μάχῃ πολλοὺς ἀπέβαλεν τῶν
 στρατιωτῶν, ἐπεὶ οὐ γὰρ ὑπὸ τῶν Ἑβραίων ἀναβροῦμα-
 ντο τῆς Ἀδάου δυνάμειος διφυρίων, οἳ δὲ λοιποὶ πάν-
 τες ἔφυγον. Μίμνηται δὲ τοῦτου τοῦ βασιλέως καὶ Νιθ-
 λωὸς ἐν τῇ τετάρτῃ τῶν ἱστοριῶν, λέγων αὐτὰς, "Μετὰ
 δὲ τῶν πολλῶν χρόνῳ ὑστερὸν τῶν ἑχθρῶν τις Ἀδά-
 σος υἱὸς Ἰαδά, πλείων ἰσχύους Δαμασκῶν τε καὶ τῆς ἡπ-
 ᾶς Συρίας, ἔξω Φαωίτης, ἐβασίλευσε. Πολεμῶν δὲ
 ἐκτείναντες πρὸς Δαυὶδ τὸν βασιλέα αὐτὸς Ἰουδαίαν, καὶ
 πολλὰς μάχαις κριθεὶς, ὑστάτῃ τε παρὰ τὸν Εὐ-
 φράτην, ἐν ᾗ ὤρτητο, ἄριστος ἔδειξεν εἶναι βασιλεὺς
 ῥῆμα καὶ ἀνδρεία." Πρὸς τοῦτοις δὲ καὶ περὶ τῶν

ἀποφθάνων αὐτοῦ φησὶν, ὡς μετὰ τὴν ἐκείνου τελευ-
τὴν ἐξεδέρχοντο παρ' ἀλλήλων καὶ τὴν βασιλείαν καὶ
τὸ ἄσπασμα, λέγων οὕτως, « Τελευτήσαντος δ' ἐκείνου
οἱ ἀπὸγονοὶ ἐπὶ δέκα γενεάς ἐβασίλευον, ἑκάστου παρὰ
τοῦ πατρὸς ἅμα τῇ ἀρχῇ καὶ τὸ ὄνομα τοῦτον ἐκδε-
χόμενον, ὥσπερ οἱ Πτολεμαῖοι ἐν Αἰγύπτῳ. Μέγα-
στον δὲ πάντων δυναθεὶς ὁ τρίτος, ἀταμαχέσασθαι
βουλόμενος τὴν τοῦ προπάτορος ἦτιαν, στρατεύσας
ἐπὶ Ἰουδαίους, ἐπόρθησε τὴν νῦν Σαμαρείτιν καλου-
μένην. » Οὐ διήμαρτε δὲ τῆς ἀληθείας, οὗτος γάρ
ἐστὶν Ἀδάδος ὁ στρατευσάμενος ἐπὶ Σαμαρίαν, Ἀχά-
βου βασιλεύοντος τῶν Ἰσραηλιτῶν, περὶ οὗ κατὰ χρί-
σταν ὕστερον ἐροῦμεν.

3. Δαυὶδης δὲ στρατευσάμενος ἐπὶ Δαμασκὸν καὶ
τὴν ἄλλην Συρίαν πᾶσαν αὐτὴν ὑπὴνκον ἐποίησατο,
καὶ φρουράς ἐν τῇ χώρᾳ καταστήσας, καὶ φόρους
αὐταῖς τελεῖν ὀρίσας ὑπέστρεψε, καὶ τὰς τε χρυσὰς
φαρέτρας καὶ τὰς πανοπλίας, ἃς οὐ τοῦ Ἀδάδου σοῦ
ματοφύλακες ἐφόρου, ἀνέθηκε τῇ θεῷ εἰς Ἱερου-
λύμα, ἃς ὕστερον ὁ τῶν Αἰγυπτίων βασιλεὺς Σού-
σακς, στρατεύσας ἐπὶ τὸν υἱόνον αὐτοῦ Ροθβαμον
ἔλαβε, καὶ πολὺν ἄλλον ἐκ τῶν Ἱερουσολύμων ἐξεόρ-
ησε πλοῦτόν· ταῦτα μὲν οὖν, ὅταν ἔλθοιμεν ἐπὶ τὸν
οἰκῆσιν αὐτῶν τόπον, δηλώσομεν. Ὁ δὲ τῶν Ἑβραίων
376 βασιλεὺς, τοῦ θεοῦ συμπνέοντος αὐτῷ, καὶ τοῖς
πολέμοις συγκατορθοῦντος, καὶ ταῖς καλλίσταις τῶν
Ἀδραζάρου πόλεων ἐπιστράτευσεν, Βετταλα καὶ Μά-
χωνι, καὶ λαβὼν αὐτάς κατὰ κράτος διήρπασεν. Χρυ-
σὸς δ' ἐν αὐταῖς ἠρέθη πᾶμπολυς καὶ ἄργυρος, ἐπὶ
δὲ καὶ χαλκός, ὃν τοῦ χρυσοῦ κρείττονα ἔλεγον, ἐξ
οὗ καὶ ὁ Σολομών τὸ μέγα σκεῦος θάλασσαν δὲ κα-
λουμένην ἐποίησε, καὶ τοὺς καλλίστους ἐκείνους λου-
τήρας, ὅτε τῇ θεῷ τὸν ναὸν κατεσκεύασεν.

4. Ὡς δὲ ὁ τῆς Ἀμαθῆς βασιλεὺς τὰ περὶ τὸν
Ἀδραζάρων ἐπύθετο, καὶ τὴν δύναμιν αὐτοῦ διεφθα-
ρμένην ἤκουσε, δείσας περὶ αὐτοῦ, καὶ τὸν Δαυὶδην

πρὶν ἐπ' αὐτὸν ἔλθῃ φίλα καὶ πιάσει γυνὴς ἐκδήσαν-
 σθαι, πέμπει πρὸς αὐτὸν Ἀδωράμαν υἱὸν αὐτοῦ, καὶ
 περὶ τοῦ τὸν Ἀδράζαραν ἐχθρὸν ὄντ' αὐτῷ πολέμῳ
 σθαι, χάριν ἔχειν ὁμολογῶν, καὶ συμμαχίαν πρὸς αὐ-
 τὸν καὶ φίλιαν ποιούμενος. Ἐπεμψεν αὐτῷ καὶ δώ-
 ρα, σκεύη τῆς ἀρχαίας κατασκευῆς χρύσεια καὶ ἀρ-
 γύρεα καὶ χάλκεα. Ἀμυῖδης δὲ ποιησαμένος τὴν συμ-
 μαχίαν πρὸς τὸν Θάρινον, ταῦτο γὰρ ἦν ὄνομα τῷ
 βασιλεῖ τῆς Ἀμάθης, καὶ τὰ δῶρα δεξάμενος, ἀπέ-
 λωσεν αὐτοῦ τὸν υἱὸν μετὰ τιμῆς τῆς προπαύσεως ἐκα-
 τέροις. Τὰ δὲ πεμφθέντα ὑπ' αὐτοῦ καὶ τὸν ἄλλον
 χρυσὸν καὶ ἄργυρον, ὃν ἐκ τῶν πόλεων εἰλήφει καὶ
 τῶν κεχειρωμένων ἔθνων, φέρων ἀνατίθῃσι τῷ θεῷ.
 Οὐκ αὐτῷ δὲ πολεμοῦντι μόνῳ, καὶ τῆς στρατιᾶς
 ἡγανμένῳ τὸ καὶ ἂν καὶ κατὰ θοῶν παρίσχει ὁ θεός,
 ἀλλὰ καὶ πέμπαντες αὐτοῦ μετὰ θυνάμεως εἰς τὴν
 Ἰδουμαίαν Ἀβεσσαῖον τὸν Ἰωάβου τοῦ ἀρχιστρατήρου
 ἀδελφόν, δι' ἐκείνου τὴν τῶν Ἰδοιμαίων νίκην ἔδοικε,
 μύριοις γὰρ αὐτῶν καὶ ἑκαταχιλίους Ἀβεσσαῖος δι-
 φθερε τῇ μάχῃ. Καὶ τὴν Ἰδουμαίαν ἅπασαν φρου-
 ραῖς διαλαβὼν ὁ βασιλεὺς, φόρους ὑπὲρ τε τῆς χαι-
 ρας καὶ τῆς ἐκάστου κεφαλῆς παρ' αὐτῶν ἐδέχεται.
 Ἦν δὲ καὶ δίκαιος τὴν φύσιν, καὶ τὰς κρίσεις πρὸς
 τὴν ἀλήθειαν ἀφορῶν ἐποιεῖτο. Στρατηγὸν δὲ ἀπά-
 σης εἶχε τῆς στρατιᾶς τὸν Ἰωάβαν, ἐπὶ δὲ τῶν ὑπο-
 μνημάτων Ἰωσάφατον υἱὸν Ἀχίλου κατέστησεν, ἀπὸ
 δεξιᾶ δ' ἐκ τῆς Φινεέσου οἰκίας τὸν Σάδωκον ἀρχι-
 ρία μετ' Ἀβιαθάρου, φίλος γὰρ ἦν αὐτῷ, γραμμα-
 τία δὲ Σεισάν ἐποίησε, Βανκία δὲ τῷ Ἰωάβου τῆς
 τῶν σωματοφυλάκων ἀρχὴν παραδίδωσιν. Οἱ δὲ προ-
 σβύτεροι παῖδες αὐτοῦ περὶ τὸ σῶμα καὶ τὴν τοιούτου
 φυλακὴν ἤσαν.

5. Ἐμνήσθη δὲ καὶ τῶν πρὸς Ἰωνάθην τὸν
 Σαοῖλου παῖδα συνθηκῶν καὶ ὅρκων, καὶ τῆς ἐκεί-
 νου πρὸς αὐτὸν φιλίας τε καὶ σπουδῆς. Πρὸς γὰρ
 τοῖς ἄλλοις ἅπασιν ἀγαθοῖς οἷς εἶχεν, ἔτι καὶ μνημο-

ακρίατος τῶν εὖ ποιησάντων παρὰ τὸν ἄλλον χρό-
 νον ὑπῆρχε. Προέταξε γοῦν ἀναζητεῖν εἰ τις ἐκ
 877 τοῦ γένους αὐτοῦ σώζεται, ᾧ τὰς ἀμοιβὰς ὥς ὠ-
 γείλε τῷ Ἰωνάθῃ τῆς ἐταιρίας ἀποδώσει. Ἀχθέν-
 τος οὖν τινος, ἡλευθερωμένου μὲν ὑπὸ Σαούλου, δυ-
 ναμένου δὲ γινώσκειν τοὺς ἐκ τοῦ γένους αὐτοῦ πε-
 ριόντας, ἀνέκρινεν εἴ τινα ἔχει λέγειν τῶν Ἰωνάθῃ προσ-
 ηκόντων ζῶντα, καὶ κομίσασθαι τὰς τῶν εἰργασιῶν
 χάριτας δυνάμενον, ὧν αὐτὸς ἔτυχε παρὰ Ἰωνάθου.
 Φησάντος δὲ υἱὸν αὐτοῦ περιλείπεσθαι, Μεμφίβο-
 σθον ὄνομα, πεπηρωμένον τὰς βάσεις, τῆς γὰρ τρο-
 φοῦ, μετὰ τὸ προσαγγελθῆναι τὸν πατέρα τοῦ παι-
 δίου καὶ τὸν πάππον ἐν τῇ μάχῃ πεσόντας, ἀρπα-
 σαμένης καὶ φευγούσης ἀπὸ τῶν ὤμων αὐτὸν κατα-
 νεχθῆναι καὶ βλαβῆναι τὰς βάσεις, μαθὼν ὅπου τε
 καὶ παρὰ τινι τρέφεται, πέμψας πρὸς τὸν Μάχειρον
 εἰς Λαβαθὰ πόλιν, παρὰ τούτων γὰρ ὁ τοῦ Ἰωνάθου
 παῖς ἐτρέφετο, μεταπέμπεται πρὸς αὐτὸν. Ἐλθὼν δὲ
 ὁ Μεμφίβοσθος πρὸς τὸν βασιλέα, πεσὼν ἐπὶ πρόσ-
 ωπον προσεκύνησεν αὐτόν. Ὁ δὲ Δαυΐδης θαρσύνειν
 τε προετρέπετο καὶ τὰ βελτίω προσδοκᾶν, δίδωσι δ'
 αὐτῷ καὶ τὸν πατρῶον οἶκον, καὶ πᾶσαν τὴν οὐσίαν
 ἣν ὁ πάππος αὐτοῦ Σάουλος ἐκτήσατο, σίσσιτόν τε
 καὶ ὁμοτράπεζον ἐκέλευσεν εἶναι, καὶ μηδεμίαν ἡμέ-
 ραν ἀπολείπεσθαι τῆς σὺν αὐτῷ τραπέζης. Τοῦ δὲ
 παιδὸς προσκυνήσαντος ἐπὶ τε τοῖς λόγοις καὶ ταῖς
 δωρεαῖς, καλέσας τὸν Σιβάν, τὸν τε πατρῶον οἶκον
 ἔλεγε δεδωρῆσθαι τῷ παιδί καὶ πᾶσαν τὴν Σαούλου
 κτήσιν, αὐτόν τε ἐκέλευσεν ἐργαζόμενον αὐτοῦ τὴν
 γῆν καὶ προχοούμενον ἀπάντων τὴν πρόσδοον εἰς Ἰε-
 ροσόλυμα κομίζειν. Ἀγεται δ' αὐτόν καθ' ἑκάστην
 ἡμέραν ἐπὶ τὴν αὐτοῦ τράπεζαν, αὐτόν τε τὸν Σι-
 βάν καὶ τοὺς υἱοὺς αὐτοῦ, ἦσαν δ' οὗτοι πεντεκαί-
 δεκα, καὶ τοὺς οἰκέτας αὐτοῦ τὸν ἀριθμὸν ὄντας εἰ-
 κοσιν τῷ παιδί χαρίζεται Μεμφίβοσθῳ. Ταῦτα δια-
 ταξαμένου τοῦ βασιλέως ὁ μὲν Σιβὰς προσκυνήσας,

καὶ πάντα ποιήσῃν εἰπὼν ἀνεχώρησεν, ὁ δὲ Ἰωνά-
θου παῖς ἐν Ἱεροσολύμοις κατοικεῖ, συνεστιωμένος
τῷ βασιλεῖ, καὶ πάσης ὡς υἱὸς αὐτοῦ θεραπείας
τύγχανων. Ἐγένετο δ' αὐτῷ καὶ παῖς, ὃν Μιχαὴν
προσηγόρευσε.

CAP. VI. 1. Καὶ οἱ μὲν περιλειφθέντες ἐκ τοῦ
Σαούλου γένους καὶ Ἰωνάθου τούτων ἔτυχον παρὰ
Δαυΐδου τῶν τιμῶν. Τελευτήσαντος δὲ κατ' ἐκεῖνον
τὸν καιρὸν τοῦ Ἀμμωνιτῶν βασιλέως Ναάσου, φίλος
δ' ἦν οὗτος αὐτῷ, καὶ διαδεξαμένου τὴν βασιλείαν
αὐτοῦ τοῦ παιδὸς, πέμψας Δαυΐδης πρὸς αὐτὸν πα-
ρεμυθήσατο, 'πράως τε φέρειν ἐπὶ τῷ θανάτῳ τοῦ
πατρὸς παραινῶν, καὶ τὴν αὐτὴν φιλίαν μένειν ἢ
πρὸς ἐκείνον ἢ τούτῳ προσδοκᾷ.' Οἱ δὲ τῶν Ἀμ-
μωνιτῶν ἄρχοντες κακοήθεις, ἀλλ' οὐ κατὰ τὸν τοῦ
Δαυΐδου τρόπον ταῦτ' ἐδέξαντο, καὶ παρώτρυναν τὸν
βασιλέα λέγοντες, 'κατασκόπους πεπομφεῖναι τῆς χω-
ρᾶς Δαυΐδην, καὶ τῆς αὐτῶν δυνάμεως ἐπὶ προφάσει
φιλανθρωπίας, φυλάττεσθαι τε συνεβούλευον καὶ μὴ
πρὸς ἐχθρὸν τοῖς λόγοις αὐτοῦ, μὴ καὶ σφαλεῖς ἀπαρη-
γόρηται συμφορὰ περιπέσῃ.' Ταῦτ' οὖν δόξας πιθα-
νώτερά λέγειν τοὺς ἄρχοντας, ἢ τὸ ἀληθές εἶχεν, ὁ
τῶν Ἀμμωνιτῶν βασιλεὺς Ναάσης τοὺς παρὰ Δαυΐ- 378
δου πεμφθέντας πρέσβεις χαλεπῶς περιύβρισε· ἐν-
ρήσας γὰρ αὐτῶν τὰ ἡμίση τῶν γενεῶν, καὶ τὰ ἡμίση
τῶν ἱματίων περιτεμῶν, ἔργοις ἀπέλυσε κομίζοντας οὐ
λόγοις τὰς ἀποκρίσεις. Ἰδὼν δὲ ταῦτα ὁ τῶν Ἰσ-
ραηλιτῶν βασιλεὺς ἡγανάκτησε, καὶ δηλὸς ἦν οὐ πε-
ριοιούμενος τὴν ὕβριν καὶ τὸν προπηλακισμόν, ἀλλὰ
πόλεμήσων τοῖς Ἀμμωνίταις, καὶ τιμωρίαν αὐτῶν τῆς
παρανομίας τῆς εἰς τοὺς πρεσβευτὰς εἰσπραξάμενος
τὸν βασιλέα. Συνέντες δὲ οἱ τε ἀναγκαῖοι καὶ ἡγε-
μόνες ὅτι παρεσπονθήκασιν καὶ δίκην ὑπὲρ τούτων
ὀφείλουσιν, προπαρεσκευάζοντο εἰς τὸν πόλεμον, καὶ
πέμψαντες πρὸς Σύρον τὸν τῶν Μεσοποταμιτῶν βα-

αἰλέα χίλια τάλαντα, σίμμαχον αὐτὸν ἐπὶ τούτῳ γενέσθαι τῷ μισθῷ παρεκάλεσαν καὶ Σουβάν· ἦσαν δὲ τοῖς βασιλεῦσι τούτοις πεζῶν δύο μυριάδες. Πρὸς-εμισθώσαντο δὲ καὶ τὸν ἐκ τῆς Μιχᾶς καλουμένης χώρας βασιλέα, καὶ τέταρτον Ἰστοβοῦν ὄνομα, καὶ τοὺς ἔχοντας μυρίους καὶ διςχιλίους ὀπλίτας.

2. Οὐ κατεπλάγη δὲ τὴν συμμαχίαν καὶ τὴν τῶν Ἀμμανιτῶν δύναμιν ὁ Δαυὶδης. Τῷ θεῷ δὲ πεπο-
θῶς ἐν τῇ δικαίῳ αὐτοῖς ἀνθ' ὧν ὑβρίσθη πολε-
μεῖν μέλλειν, Ἰωάβον τὸν ἀρχιστράτηγον, δούς αὐτῷ
τῆς στρατιᾶς τὸ ἀκμαιότατον, ἐξ αὐτῆς ἐπεμψεν ἐπ'
αὐτούς. Ὁ δὲ πρὸς τῇ μητροπόλει τῶν Ἀμμανιτῶν
Ραβαθᾶ κατεστρατοπεδεύσατο. Τῶν δὲ πολεμίων ἐξ-
ελθόντων, καὶ παραταξαμένων οὐχ ὁμοῦ διχῇ δὲ, τὸ
μὲν γὰρ ἐπικουρικὸν ἐν τῷ πεδίῳ καθ' αὐτὸ ἐτάχθη,
τὸ δὲ τῶν Ἀμμανιτῶν στράτευμα πρὸς ταῖς πύλαις
ἀντικρὺ τῶν Ἑβραίων, ἰδὼν τοῦτο Ἰωάβος ἀντιμη-
χανᾶται, καὶ τοὺς μὲν ἀνδρειοτάτους ἐπιλεξάμενος
ἀντιπαρατάσσεται τῷ Σύρῳ καὶ τοῖς μετ' αὐτοῦ βα-
σιλεῦσι, τὸ δ' ἄλλο παραδοὺς Ἀβεσσαίῳ τῷ ἀδελφῷ,
τοῖς Ἀμμανίταις ἐκέλευσεν ἀντιπαρατάξασθαι εἰπὼν,
'ἂν τοὺς Σύρους ἴδῃ βιαζομένους αὐτὸν καὶ πλέον
δυναμένους, μεταγαγόντα τὴν φάλαγγα βοηθεῖν αὐ-
τῷ· τὸ δ' αὐτὸ τοῦτο ποιήσειν καὶ αὐτὸς, ἂν ὑπὸ
τῶν Ἀμμανιτῶν αὐτὸν καταπονούμενον θεάσῃται.
Προτρεψάμενος οὖν τὸν ἀδελφὸν καὶ παρακαλέσας ἐνψύ-
χως καὶ μετὰ προθυμίας ἅπαντα δράσειν, αἰσχύνῃν φο-
βουμένους προτρεπούσης ἀγωνίσασθαι, τὸν μὲν ἀπέ-
λυσε τοῖς Ἀμμανίταις μαχησόμενον, αὐτὸς δὲ τοῖς
Σύροις συνέβαλε. Καὶ πρὸς ὀλίγον ἀντισχόντων αὐ-
τῶν καρτερῶς, πολλοὺς μὲν αὐτῶν ἀπέκτεινεν Ἰωάβος,
ἅπαντας δ' ἠνάγκασεν εἰς φυγὴν τραπῆναι. Τοῦτο
ιδόντες οἱ Ἀμμανῖται, καὶ δέισαντες τὸν Ἀβεσσαῖον
καὶ τὴν μετ' αὐτοῦ στρατιὰν οὐκ ἔμειναν, ἀλλὰ μι-
μησάμενοι τοὺς συμμάχους εἰς τὴν πόλιν ἔφυγον. Κρα-

τήσας οὖν τῶν πολεμίων ὁ Ἰωάβος εἰς Ἱεροσόλυμα πρὸς τὸν βασιλέα λαμπρῶς ὑπέστρεψε.

3. Τοῦτο τὸ πταῖσμα τοὺς Ἀμμωνίτας οὐκ 379 ἔπεισεν ἡρεμεῖν, οὐδὲ μαθόντας τοὺς κρείττονας ἡσυχίαν ἄγειν, ἀλλὰ πέμψαντες πρὸς Χαλαμὰν τὸν τῶν πέραν Εὐφράτου Σύρων βασιλέα, μισθοῦνται τοῦταν ἐπὶ συμμαχίαν, ἔχοντα μὲν ἀντιστρατήγον Σάβεκον, πεζῶν δὲ μυριάδας ὀκτῶ, καὶ ἱππέων μυρίου. Γινούς δὲ ὁ τῶν Ἑβραίων βασιλεὺς πάλιν ἐπ' αὐτὸν τοὺς Ἀμμωνίτας τοσαύτην δύναμιν συνηθροικώτας, οὐκ ἔτι διὰ στρατηγῶν αὐτοῖς πολεμεῖν ἔκρινεν, ἀλλ' αὐτὸς σὺν ἀπάσῃ τῇ δυνάμει διαβάς τὸν Ἰορδάνην ποταμὸν, καὶ ὑπαντήσας αὐτοῖς συνάψας εἰς μάχην ἐνίκησε. Καὶ ἀναιρεῖ μὲν αὐτῶν πεζῶν μὲν εἰς τέσσαρας μυριάδας, ἱππέων δ' εἰς ἑπτακισχιλλούς, ἔτρωσε δὲ καὶ τὸν στρατηγὸν τοῦ Χαλαμᾶς Σάβεκον, ὃς ἐκ τῆς πληγῆς ἀπέθανεν. Οἱ δὲ Μεσοποταμίται, τοιοῦτου γενομένου τοῦ τέλους τῆς μάχης, αὐτοὺς Δαυὶδῃ παρέδωκαν, καὶ δῶρα ἔπεμψαν αὐτῷ. Καὶ ὁ μὲν ὥρα χειμῶνος ἀνέστρεψεν εἰς Ἱεροσόλυμα, ἀρχομένου δὲ τοῦ ἔαρος ἔπεμψε τὸν ἀρχιστρατήγον Ἰωάβον πολεμήσοντα τοῖς Ἀμμωνίταις. Ὁ δὲ τὴν τε γῆν ἄπασαν αὐτῶν ἐπερχόμενος διέφθειρε, καὶ αὐτοὺς εἰς τὴν μητρόπολιν συγκλείσας Παβαθὰν ἐπολιόρκει.

CAP. VII. 1. Συνέπεσε δὲ καὶ Δαυὶδῃ πταῖσμα δεινὸν, ὄντι φύσει δικαίῳ καὶ θεοσεβεῖ, καὶ τοὺς πατέριους νόμους ἰσχυρῶς φυλάσσοντι. Θεασάμενος γὰρ δαίλης ὀψίας ἀπὸ τοῦ στέγους τῶν βασιλείων, ἐν ᾧ περιπατεῖν κατ' ἐκείνο τῆς ὥρας ἦν ἔθος, εἶδε γυναῖκα λουομένην ἐν τῇ αὐτῆς οἰκίᾳ ψυχρῷ ὕδατι, καλλίστην τὸ εἶδος καὶ πασῶν διαφέρουσαν, ὄνομα αὐτῇ ἦν Βεεθσαβή, ἡγιάται τε τοῦ κάλλους τῆς γυναικὸς, καὶ τῆς ἐπιθυμίας κατασχεῖν οὐ δυνάμενος, μεταπεμψάμενος αὐτὴν συνέρχεται. Γενομένης δ' ἐγκύου τῆς γυναικὸς, καὶ πεμψάσης πρὸς τὸν βασιλέα, ὅπως

τῷ ἁμαρτήματι σκεπῆται τίνα τοῦ λαθεῖν ὁδόν, —
 ἀποστρεφῆναι γὰρ αὐτὴν κατὰ τοὺς πατέρας καθήκει
 νόμους μεμοιχευμένην, — μετακαλεῖται τὸν Ἰωάβω
 μὲν ὀπλοφόρον ἐκ τῆς πολιορκίας ἄνδρα δὲ τῆς γυν-
 ναικός, Οὐρίαν ὄνομα. Καὶ παραγεγόμενον περὶ τε
 τῆς στρατιᾶς καὶ περὶ τῆς πολιορκίας ἀνέκρινε. Λέ-
 γαντος δὲ πάντα κατὰ νοῦν αὐτοῖς κεχωρηκέναι τὰ
 πράγματα, βασιάσας ἐκ τῶν δείπνου μέρη προσδίδω-
 σιν αὐτῷ, καὶ κelenεί πρὸς τὴν γυναῖκα ἀπελθόντα
 ἀναπαύεσθαι σὺν αὐτῇ. Ὁ δὲ Οὐρίας τοῦτο μὲν
 οὐκ ἐποίησε, παρεκοιμήθη, δὲ τῷ βασιλεῖ σὺν τοῖς
 ἄλλοις ὀπλοφόροις. Ὡς δὲ γινούς τοῦτο ὁ βασιλεὺς,
 380 ἀνέκρινεν αὐτὸν ὅτι μὴ πρὸς αὐτὸν εἰς τὴν οἰκίαν
 ἔλθοι, μηδὲ πρὸς τὴν γυναῖκα διὰ τοσούτου χρόνου,
 πάντων τῶν ἀνθρώπων ταύτην ἔχοντων τὴν φύσιν
 ὅταν ἔλθωσιν ἐξ ἀποδημίας· οὐκ εἶναι δίκαιον, εἶπε,
 τῶν συστρατιωτῶν αὐτοῦ καὶ τοῦ στρατηχοῦ χαμπὶ
 καίμωμένων ἐν τῇ παρεμβολῇ καὶ τῇ τῶν πολέμιων
 χώρᾳ, μετὰ τῆς γυναικός αὐτὸν ἀναπαύεσθαι καὶ
 τρυφᾶν. Ταῦτα εἰπόντα μείναι τὴν ἡμέραν ἐκείνην
 προσέταξεν αὐτόθι, ὡς εἰς τὴν ἐπιούσαν ἀπολύσων
 αὐτὸν πρὸς τὸν ἀρχιστράτηγον. Κληθεὶς δ' ἐπὶ δεί-
 πνον ὑπὸ τοῦ βασιλέως Οὐρίας, καὶ μέχρι μέθης
 προελθὼν ἐν τῷ πῶτι, δεξιούμενον τοῦ βασιλέως αὐ-
 τὸν ἐπίτηδες ταῖς προπύρσεσιν, αὐδὲν ἤτρον πάλιν πρὸς
 τῶν τοῦ βασιλέως θυρῶν ἐκοιμήθη, μηδεμίαν λα-
 βῶν τῆς γυναικός ἐπιθυμίαν. Ἐπὶ τούτῳ δὲ δυσ-
 ἀνασχετήσας ὁ βασιλεὺς ἔγραψε τῷ Ἰωάβῳ, κολάσαι
 προσταῶσιν τὸν Οὐρίαν, ἁμαρτεῖν γὰρ αὐτὸν ἔδη-
 λον, καὶ τὸν τρόπον τῆς τιμωρίας, ἵνα μὴ γένηται
 φανερός αὐτός τοῦτο βουλευθεὶς ὑπέθετο. Κατὰ γὰρ
 τὸ θυεμαχώτατον αὐτὸν ἐκέλευσε μέρος τῶν πολέμιων
 τῆσαι, καὶ καθ' ὃ κινδυνεύσειε μαχόμενος ἀπολειφθεὶς
 μόνος, τοὺς γὰρ συμπαραστάτας ἀναχωρῆσαι ἐκ τῆς
 μάχης γενομένης, ἐκέλευσε. Ταῦτα γράψας καὶ ση-
 μηκόμενος τῇ αὐτοῦ σφραγίδι, τὴν ἐπιστολὴν ἔδωκεν

Οὐρία κομίσαι πρὸς Ἰωάβον. Δεξάμενος δὲ τὰ γράμματα Ἰωάβος, καὶ τὴν τοῦ βασιλέως προαίρεσιν ἀναγγεῖλον, καθ' ὃν ᾗδει τόπον τοὺς πολεμίους αὐτῷ χαλεπούς γινομένους, κατὰ τοῦτον ἔστησε τὸν Οὐρίαν, δοὺς αὐτῷ τινὰς τῶν ἀρίστων τῆς στρατιᾶς, αὐτὸς δὲ ἀπάσῃ τῇ δυνάμει προσεπιβοηθήσειν ἔφησεν, εἰ δυνήθεϊεν ἀναιρέφαντές τε τοῦ τείχους εἰσελθεῖν εἰς τὴν πόλιν. Ὅντα δ' αὐτὸν γενναῖον στρατιώτην, καὶ δοῖαν ἔχοντα παρὰ τε τῷ βασιλεῖ καὶ πᾶσι τοῖς ὁμοφύλοις ἐπ' ἀνδρείᾳ, χαίρειν τοῖς μεγάλοις πόνοις ἀλλὰ μὴ προσαγατακτεῖν ἠξίου. Τοῦ δὲ Οὐρία προθύμως ὑποστάντος τὸ ἔργον, τοῖς μετ' αὐτοῦ παρατασσόμενοις ἰδίᾳ καταλιπεῖν ὅταν ἐξορμήσοντας ἴδωσι τοὺς πολεμίους, ἐδήλωσεν. Προσβαλόντων δ' οὖν τῇ πόλει τῶν Ἑβραίων, δέξαντες οἱ Ἀμμανῖται μὴ κατ' ἐκέ-
νον τὸν τόπον, καθ' ὃν Οὐρίαν συνέβαινε τετάχθαι, φθάσαντες ἀναβῶσιν οἱ πολέμιοι, προστησάμενοι τοὺς ἀνδρειοτάτους αὐτῶν καὶ τὴν πύλην ἀνοίξαντες αἰγνιδίως μετὰ ῥίμης καὶ δρόμου πολλοῦ τοῖς ἐχθροῖς ἐπε-
εξῆλθον. Ἰδόντες δ' αὐτοὺς οἱ σὺν τῷ Οὐρία πάν-
τες ἀνεχώρησαν ὀπίσω, καθὼς Ἰωάβος αὐτοῖς προ-
εῖπεν. Αἰσχυνθεῖς δ' Οὐρίας φεγεῖν καὶ τὴν τάξιν καταλιπεῖν ὑπέμεινε τοὺς πολεμίους, καὶ τὴν ὁρμὴν αὐτῶν ἐκδεξάμενος ἀναιρεῖ μὲν οὐκ ὀλίγους, κυκλω-
θεῖς δὲ καὶ ληφθεῖς ἐν μέσῳ τελευτᾷ. Σύν δ' αὐτῷ
τινες καὶ ἄλλοι συγκατέπεσον τῶν ἐταίρων.

2. Τούτων οὕτω γενομένων, ἐπεμψεν ἀγγέλους Ἰωάβος πρὸς τὸν βασιλέα λέγειν ἐντειλάμενος αὐτοῖς, ὥς σπουδάσαι μὲν ταχέως ἐλεῖν τὴν πόλιν, προσβαλὼν δὲ τῷ τείχει καὶ πολλοὺς ἀπολέσας ἀναχωρή-
σαι βιασθεῖν, προστεθῆναι δὲ τούτοις, ἂν ὀργιζόμε-
νον ἐπ' αὐτοῖς βλέπωσι, καὶ τὸν Οὐρία θάνατον. Τοῦ δὲ βασιλέως ἀκούσαντος ταῦτα παρὰ τῶν ἀγγέ-
λων καὶ δυσφοροῦντος καὶ θάσκοντος ἁμαρτεῖν αὐ-
τοὺς τῷ τείχει προσβαλόντας, δεῖον ὑπονόμοις καὶ μη-
χανήμασιν ἐλεῖν πειραῖσθαι τὴν πόλιν, καὶ ταῦτ' ἔχον-

381 τας παράδειγμα τὸν Γεδεώνος υἱὸν Ἀβιμέλεχον, ὃς
 ἰπεὶ τὸν ἐν Θήβαις πύργον ἐλεῖν ἐβούλετο βίᾳ, βλη-
 θείς ὑπὸ πρεσβυτιδος πέτρῳ κατέπεσε, καὶ ἀν-
 δρειότατος ὢν διὰ τὸ δυσχερές τῆς ἐπιβολῆς αἰσχροῦς
 ἀπέθανεν· οὐ μνημονεύοντας ἔδει μὴ προσεῖναι τῷ
 τείχει τῶν πολεμίων· ἄριστον γὰρ ἀπάντων τῶν ἐν
 πολέμῳ πραχθέντων καὶ καλῶς καὶ ὡς ἐτέρως ἐν τοῖς
 αὐτοῖς κινδύνοις μνήμην ἔχειν, ὡς τὰ μὲν μιμῆσθαι
 τὰ δὲ φυλάττεσθαι. Ἐπεὶ δ' οὕτως ἔχοντι καὶ τὸν
 Οὐρία θάνατον ἐδήλωσεν ὁ ἄγγελος, παύεται μὲν τῆς
 ὁργῆς, Ἰωάβω δ' ἐκέλευσεν ἀπελθόντα λέγειν, ἄν-
 θρώπινον εἶναι τὸ συμβεβηκός, καὶ τὰ τοῦ πολέμου
 φύσιν ἔχειν τοιαύτην, ὥστε ποτὲ μὲν τοῖς ἐναντίοις
 εὖ πράττειν συμβαίνειν κατ' αὐτὸν, ποτὲ δὲ τοῖς ἐτέ-
 ροις· τοῦ λοιποῦ μέντοι γε προνοεῖν τῆς πολιτορχίας,
 ὅπως μηδὲν ἔτι πταίσωσι κατ' αὐτήν, ἀλλὰ χῶμασθαι
 καὶ μηχαναῖς ἐκπολιορκήσαντας καὶ παρασστησαμένους
 τὴν μὲν πόλιν κατασκάψαι, πάντας δ' ἀπολέσαι τοὺς
 ἐν αὐτῇ. Καὶ ὁ μὲν ἄγγελος τὰ ὑπὸ τοῦ βασιλέως
 ἐντεταλμένα κομίζων πρὸς Ἰωάβον ἠπέλγετο. Ἡ δὲ
 τοῦ Οὐρία γυνὴ Βεεθσαβὴ τὸν θάνατον τοῦ ἀνδρὸς
 πυθομένη ἐπὶ συχνὰς αὐτὸν ἡμέρας ἐπένθησε, παύ-
 σαμένης δὲ τῆς λύπης καὶ τῶν ἐπ' Οὐρία δακρύων
 ὁ βασιλεὺς εὐθὺς ἠγάγετο γυναῖκα, καὶ παῖς ἄρσῃ
 ἐξ αὐτῆς αὐτῷ γίνεται.

3. Τοῦτον οὐχ ἡδέως ἐπεῖδεν ὁ θεὸς τὸν γάμον,
 ἀλλὰ δι' ὁργῆς ἔχων τὸν Δαυὶδην, τῷ προφήτῃ Να-
 θάνᾳ φανείς κατὰ τοὺς ὕπνους ἐμέμφετο τὸν βασι-
 λέα. Ὁ δὲ Ναθάνᾳς ἀστείος ὢν καὶ συντετὸς ἀνὴρ,
 λογισάμενος ὡς οἱ βασιλεῖς, ὅταν εἰς ὁργὴν ἐμπέσωσι,
 ταύτῃ πλέον ἢ τῷ δικαίῳ νέμονται, τὰς μὲν παρὰ τοῦ
 θεοῦ γεγεννημένας ἀπειλὰς ἡσυχάσειν ἔκρινεν, ἄλλους
 δὲ λόγους χρηστοὺς πρὸς αὐτὸν διεξῆλθε, καὶ ἀπὸ
 τοιαυτῶν τινα τρόπον, περὶ οὗ καὶ τί φρονεῖ ποιῆ-
 σαι σαφές αὐτῷ παρεκάλει. Δύο γὰρ, ἔφησεν, ἄν-
 δρες τὴν αὐτὴν κατὰκουσιν πόλιν, ὧν ὁ μὲν πλούσιος

ἦν, καὶ πολλὰς εἶχεν ἀγέλας ὑποζυγίων τε καὶ θρεμ-
 μάτων καὶ βοῶν· τῷ πένητι δ' ἀμνάς μία ὑπῆρχε.
 Ταύτην μετὰ τῶν τέκνων αὐτὸς ἀνέτρεφε, συνδια-
 ροῦμενος αὐτῇ τὰ σιτία, καὶ φιλοστοργία πρὸς αὐτὴν
 χαῶμενος ἢ τις ἂν χροῖσταιτο καὶ πρὸς θυγατέρα.
 Ξένου δ' ἐπελθόντος τῷ πλουσίῳ, τῶν μὲν ἰδίων οὐ-
 δὲν ἐκείνος βοσκημάτων ἤξιωσε καταθύσας εὐωχῆσαι
 τὸν φίλον, πέμψας δὲ τὴν ἀμνάδα τοῦ πένητος ἀπέ-
 σπασε, καὶ ταύτην παρασκευάσας εἰστίασε τὸν ξένον.
 Σφόδρα δ' ἐλύπησεν ὁ λόγος οὗτος τὸν βασιλέα, καὶ
 πονηρὸν πρὸς τὸν Ναθάναν τὸν ἄνθρωπον ἐκεί-
 νον ὅς γε τοῦτο τὸ ἔργον ἐτόλμησεν ἀπεφάναι, καὶ
 τετραπλὴν τε ἀποτίσαι τὴν ἀμνάδα δίκαιον εἶναι, καὶ
 πρὸς τοῦτω θανάτῳ καλασθῆναι. Ναθάνας δὲ ὑπο-
 ταχὼν· αὐτὸν ἔλεγεν ἐκείνον εἶναι τὸν ἄξιον ταῦτα
 παθεῖν, ὑφ' αὐτοῦ κέκριμένον τολμήσαντα μέγα καὶ
 θεῖον ἔργον. Ἀνεκάλυπτε δ' αὐτῷ καὶ παρεγύ- 382
 μκου τὴν ὁργὴν τοῦ θεοῦ,· ποιήσαντος μὲν αὐτὸν
 βασιλέα τῆς Ἑβραίων δυνάμεως, καὶ τῶν ἐν κύκλῳ
 πάντων ἐθνῶν πολλῶν καὶ μεγάλων κύριον, ὄντα μὲν
 οὐδ' ἔτι πρὸ τούτων ἐκ τῶν Σαοίλου χειρῶν, δόν-
 τος δ' αὐτῷ καὶ γυναῖκας ὡς δικαίως καὶ νομίμοις
 ἡγάγετο, κατεφρονηθέντος δ' ὑπ' αὐτοῦ καὶ ἀσεβη-
 θέντος, ὃς ἀλλοτρίαν τε γῆμας ἔχοι γυναῖκα, καὶ τὸν
 ἄνδρα αὐτῆς ἀποκτείνειν ἐκδούς τοῖς πολεμίοις· δά-
 σσειν οὖν αὐτὸν ἀντὶ τούτων δίκας τῷ θεῷ, καὶ βίαι-
 σθήσεσθαι μὲν αὐτοῦ τὰς γυναῖκας ὑφ' ἑνὸς τῶν παί-
 δων, ἐπιβουλευθήσεσθαι δὲ καὶ αὐτὸν ὑπ' ἐκείνου,
 καὶ τὸ ἁμάρτημα κρύφα τοῦτο δράσαντα φανερὰν τὴν
 ἐπ' αὐτῷ δίκην ὑγέξειν· τεθνήξεσθαι δὲ καὶ τὸν
 παῖδά σοι παραχρῆμα τὴν ἐξ αὐτῆς γεγεννημένον.
 Παραχθέντος δ' ἐπὶ τούτοις τοῦ βασιλέως, καὶ συγ-
 χυθέντος ἱκανῶς, καὶ μετὰ δακρύων καὶ λύπης ἀσε-
 βῆσαι λέγοντος — ἦν γὰρ ὁμολογουμένως θεοσεβὴς,
 καὶ μηδὲν ἁμαρτιῶν ὅλως περὶ τὸν βίον, ἢ τὰ περὶ
 τὴν Οὐρία γυναῖκα — ὥκτειρεν ὁ θεός, καὶ διαλλάτ-

τετα. φυλάξειν αὐτῷ καὶ τὴν ζωὴν καὶ τὴν βασι-
λείαν ἐπαγγειλάμενος· μετανοοῦντι γὰρ περὶ τῶν γε-
γενημένων οὐκ ἔτι χαλεπῶς ἔχειν· ἔφασκε. Καὶ Να-
θανης μὲν ταῦτα τῷ βασιλεῖ προφητεύσας, οἰκᾷ
ἐπαγγέλλε.

4. Τῷ δ' ἐκ τῆς Οὐρία γυναικὸς γενομένῳ παιδὶ
Δαυὶδ ἡ νόσον ἐνσκήπτει χαλεπὴν τῷ θεῷ, ἐφ' ἣ δυσ-
φορῶν ὁ βασιλεὺς, τροφὴν μὲν ἐπὶ ἡμέρας ἐπτὰ καί-
ται γε ἀναγκαζόντων τῶν οἰκειῶν, οὐ προσηρέγκατο,
μέλαιναν δὲ περιθέμενος ἐσθῆτα, πεσὼν ἐπὶ σάκκου
κατὰ γῆς ἔκειτο, τὸν θεὸν ὑπὲρ τῆς τοῦ παιδὸς ἰκε-
τεύων σωτηρίας, σφόδρα γὰρ ἔστεργεν αὐτοῦ τὴν
μητέρα. Τῇ δὲ ἐβδόμῃ τῶν ἡμερῶν τελευτήσαντος
τοῦ παιδὸς, οὐκ ἐτόλμων τῷ βασιλεῖ τοῦτο μνηνεῖν
οἱ θεράποντες, λογιζόμενοι μὴ γινῶς ἔτι μᾶλλον ἀπό-
σχηται καὶ τροφῆς καὶ τῆς ἄλλης ἐπιμελείας, ὡς ἂν
ἐπὶ πένθει τέκνου τετελευτηκότος, ὅποτε καὶ νοσοῦν-
τος οὕτως ὑπὸ τῆς λύπης αὐτὸν ἐκάκουν. Ταραττο-
μένοι δ' αἰσθόμενος τῶν οἰκειῶν ὁ βασιλεὺς, καὶ
ταῦτα πασχόντων ἃ μάλιστα σιγκρῦσαι τι θέλουσι
συμβαίνει, συνεῖς ὅτι τέθνηκεν ὁ παῖς, προσφωνήσας
ἓνα τῶν οἰκειῶν καὶ μαθὼν τὸ ἀληθές ἀνίσταται,
καὶ λουσάμενος καὶ λαβὼν ἐσθῆτα λευκὴν εἰς τὴν
σκηνὴν τοῦ θεοῦ παραγίνεται, καὶ κελεύσας δεῖπνον
αὐτῷ παρατεθῆναι, πολλὴν ἐπὶ τῷ παραλόγῳ τοῖς τε
συγγενέσι καὶ τοῖς οἰκέταις ἔκπληξιν παρέσχεν, ὅτι
μηδὲν τούτων ἐπὶ νοσοῦντι τῷ παιδὶ ποιήσας, πάνθ'
ὁμοῦ τετελευτηκότος ἔπραττε. Τὴν τε αἰτίαν, δεη-
θέντες ἰπιτρέψαι πρῶτον αὐτοῖς πυνθίσθαι, παρεκά-
λουν εἰπεῖν τῶν γεγενημένων. Ὁ δὲ ἁμαθεὶς εἰπὼν
αὐτοὺς ἐδίδασκεν, 'ὡς ἔτι μὲν ζῶντος τοῦ παιδὸς
ἔχων ἐλπίδα σωτηρίας αὐτοῦ θεόντως πάντ' ἐποίη,
τὸν θεὸν ἡγοῦμενος τούτοις εὐμενῇ καταστήσειν, ἀπο-
θανόντος δ' οὐκέτι χρεῖαν εἶναι λύπης ματαίας.'
Ταῦτ' εἰπόντος, ἐπήνεσαν τὴν σοφίαν καὶ τὴν διάνοιαν
τοῦ βασιλέως. Συνελθὼν δὲ τῇ γυναικὶ Βεεθσαβῆ ἔγκυν

αὐτὴν ἐποίησε, καὶ γεγόμενον ἄρρεν παιδίον Σολομῶνα
πρασηγόρευσε, Ναθάνᾳ τοῦ προφήτου κελεύσαντος.

5. Ἰωάβος δὲ τῇ πολιορκίᾳ τοὺς Ἀμμωνίτας ἰσχυ-
ρῶς ἐκάκου, τῶν τε ὑδάτων αὐτοὺς ἀποτεμνόμενος
καὶ τῆς τῶν ἄλλων εὐπορίας, ὡς πᾶν ταλαιπωρεῖν
ἐνδεία ποτοῦ καὶ τροφῆς. Ἐξ ὀλίγου γὰρ φρέατος ἦρ- 383
τηντο, καὶ τούτου τεταμιευμένου, ὡς μὴ τελέως αὐτοὺς
ἐπιλιπεῖν τὴν πηγὴν, οὐ δαψιλέστερον χροόμενοι. Γρά-
φει δὲ τῷ βασιλεῖ ταῦτα δηλῶν, καὶ παρακαλῶν αὐτὸν
ἐπὶ τὴν αἵρεσιν τῆς πόλεως ἐλθεῖν, ἵνα τὴν νίκην
αὐτὸς ἐπιγραφεῖ. Ταῦτ' Ἰωάβου γράψαντος, ἀπο-
δεξάμενος αὐτὸν τῆς εὐνοίας καὶ τῆς πίστεως ὁ βα-
σιλεὺς, παραλαβὼν τὴν σὺν αὐτῷ δύναμιν ἦκεν ἐπὶ
τὴν Ῥαβαθῆς πόρθησιν, καὶ κατὰ κράτος ἐλὼν διαρ-
πάσαι τοῖς στρατιώταις ἐφῆκεν. Αὐτὸς δὲ τὸν τοῦ
βασιλέως τῶν Ἀμμωνιτῶν λαμβάνει στέφανον, ἔλ-
κοντα χρυσοῦ τάλαντον, καὶ πολυτελεῖ λίθον ἔχοντα
ἐν μέσῳ σαρδόνυχα· ἐφόρει δ' αὐτὸν ἐπὶ τῆς κεφα-
λῆς διαπαντὸς Δαυίδος. Πολλὰ δὲ καὶ ἄλλα σκῦλα
λαμπρὰ καὶ πολύτιμα εὗρεν ἐν τῇ πόλει, τοὺς δ' ἄν-
δρας αἰκισάμενος διέφθειρε. Ταῦτά δὲ καὶ τὰς ἄλλας τῶν
Ἀμμωνιτῶν πόλεις διέθηκεν, ἐλὼν αὐτὰς κατὰ κράτος.

CAP. VIII. 1. Ἀναστρέψαντος δ' εἰς Ἱεροσόλυμα
τοῦ βασιλέως, πταῖσμα αὐτοῦ τὴν οἰκίαν ἐξ αἰτίας
τοιαύτης καταλαμβάνει. Θυγάτηρ ἦν αὐτῷ, παρθέ-
νος μὲν ἔτι, τὸ δὲ κάλλος εὐπρεπὲς, ὡς ἀπάσας
ὑπερβάλλειν τὰς εὐμορφοτάτας γυναῖκας, Θαρῶρα
ὄνομα, τῆς δ' αὐτῆς Ἀβεσαλώμῳ μητρὸς κεκοινονη-
κυῖα. Ταύτης ὁ πρεσβύτατος τῶν Δαυίδου παίδων
Ἀμων ἐρασθεὶς, ὡς οὔτε διὰ τὴν παρθενίαν αὐ-
τῆς, οὔτε διὰ τὴν φυλακὴν τυχεῖν τῆς ἐπιθυμίας ἐδύ-
νατο χαλεπῶς διέκειτο, καὶ τὸ τε σῶμα τῆς οἰκνῆς
αὐτὸν κατεσθιοῦσης κατισχνάλνεται, καὶ τὴν χροῶν
μετεβάλλει. Δῆλος δὲ ταῦτα πάσχων γίνεται Ἰωναθ-
τινί, συγγενεῖ καὶ φίλῳ· συνετός δ' ἦν, οὗτος ἐν τοῖς
μαλίστη καὶ τὴν διανοίαν ὄξυς. Ὅρων οὖν καθ' ἑκα-

σιτην πρῶταν τὸν Ἀμνῶνα μὴ κατὰ φύσιν ἔχοντα τῷ
 σώματι, προσελθὼν ἡρώτα γράσαι τὴν αἰτίαν αὐτῷ,
 'εἰκάσειν μέντοι γε αὐτὸς ἔλεγεν ἐξ ἐρωτικῆς οὕτως
 ἔχειν αὐτὸν ἐπιθυμίας.' Τοῦ δὲ Ἀμνῶνος ὁμολο-
 γήσαντος τὸ πάθος, ὅτι τῆς ἀδελφῆς ἐρᾷ τυγχανού-
 σης ὁμοπατρίας, ὁδὸν αὐτῷ καὶ μηχανὴν εἰς τὸ πε-
 ριγενέσθαι τῶν εὐκταίων ὑπέθετο, 'νόσον γὰρ ὑπο-
 κρίνεσθαι παρήνευσεν, ἐλθόντα δὲ πρὸς αὐτὸν τὸν
 πατέρα πέμπει τὴν ἀδελφὴν αὐτοῦ διακονησομένην
 ἐκέλευσε παρακαλῆσαι· ῥᾶων γὰρ ἔσσεσθαι καὶ ταχέως
 ἀπαλλαγῆσεσθαι τῆς νόσου, τούτου γενομένου.' Κα-
 ταπεσὼν οὖν ὁ Ἀμνὼν ἐπὶ τὴν κλίνην, νοσεῖν προσ-
 εποιεῖτο κατὰ τὰς Ἰωνάθου ὑποθήκας. Παραγένο-
 μένου δὲ τοῦ πατρὸς καὶ σκεπτομένου πῶς ἔχει, τὴν
 ἀδελφὴν ἰδεῖτο πέμπει πρὸς αὐτόν. Ὁ δ' εὐθύς ἐπέ-
 λευσεν ἀχθῆναι. Ἠκούσῃ δὲ προσέταξεν ἄρτους αὐ-
 τῷ ποιῆσαι τηγανιστοὺς, αὐτουργῶ γενομένη, πρὸς
 384 οἴσεσθαι γὰρ ἡδίων ἐκ τῶν ἐκείνης χειρῶν. Ἡ
 δ' ἐμβλέποντος τοῦ ἀδελφοῦ φηράσασα τὸ ἄλευρον,
 καὶ πλάσασα κολλυρίδας, καὶ τηγανίσασα προσήνεγκεν
 αὐτῷ. Ὁ δὲ τότε μὲν οὐκ ἐγένεσато, προσέταξε δὲ
 τοῖς οἰκέταις παραιτήσασθαι πάντας πρὸ τοῦ δωμα-
 τίου, βούλεσθαι γὰρ ἀναπαύεσθαι θορυβοῦ καὶ τα-
 ραχῆς ἀπηλλαγμένος. Ὡς δὲ τὸ κελευσθὲν ἐγένετο,
 τὴν ἀδελφὴν ἡξίωσεν εἰς τὸν ἐνδοτέρῳ οἶκον τὸ δεῖ-
 πνον αὐτῷ παρενεγκεῖν. Ποιησάσης δὲ τοῦτο τῆς κόρης,
 λαβόμενος αὐτῆς συνελθεῖν αὐτῷ πείθειν ἐπειράτο. Ἀνα-
 κραιγούσα δὲ ἡ παῖς, ἀλλὰ 'μὴ σύ γε τοῦτο βιάσῃ
 με, μηδὲ ἀσεβήσης, εἶπεν, ἀδελφέ, τοὺς νόμους πα-
 ραβάς, καὶ δεινῇ περιβαλὼν σαυτὸν αἰσχύνῃ, παύ-
 σαι δ' οὕτως ἀδίκου καὶ μισαρᾶς ἐπιθυμίας, ἐξ ἧς
 ὄνειδος καὶ κακοδοξίαν ὁ οἶκος ἡμῶν κερδανεῖ. Συν-
 εβούλευέ τε περὶ τούτου διαλεχθῆναι τῷ πατρὶ, συγ-
 χωρήσειν γὰρ ἐκείνον.' Ταῦτα δ' ἔλεγε, βουλομένη
 τὴν ὁρμὴν αὐτοῦ τῆς ὀρεξέως πρὸς τὸ παρὸν δια-
 φυγεῖν. Ὁ δ' οὐ πείθεται, τῷ δ' ἐρωτι καϊόμενος,

καὶ τοῖς τοῦ πατρὸς κέντροις μυωπιζόμενος βιάζεται
τὴν ἀδελφὴν. Μῖσος δ' εὐθέως μετὰ τὴν διαπόρη-
σιν εἰσέρχεται τὸν Ἀμνῶνα, καὶ προσλοιδωρῶν
ἐκέλευσεν ἀναστᾶσαν ἀπείναι. Τῆς δὲ χεῖρὶ τὴν ὕ-
βριν καὶ διὰ τοῦτο ἀποκαλούσης, εἰ βιασάμενος αὐ-
τὸς μὴδ' ἄχρὶ νυκτὸς ἐπιτρέποι μέναι, ἀλλὰ παρὰ
χρῆμα ἀπαλλάττεσθαι κελεύσειεν ἡμέρα καὶ φῶς, ἵνα
καὶ μάρτυσι τῆς αἰσχύνης περιπέσοι, προσέταξεν αὐ-
τὴν ἐκβαλεῖν τῷ οἰκῇ. Ἡ δὲ περιαλγὴς ἐπὶ τῇ
ὑβρί καὶ τῇ βίᾳ γενομένη περιόρῃξασα τὸν χιτανί-
σκον, — ἐφόρου γὰρ αἱ τῶν ἀρχαίων παρθέναι χει-
ροδέτους ἄχρι τῶν σφυρῶν πρὸς τὸ μὴδὲ βλέπεσθαι
χιτῶνας, — καὶ ὑποδὸν καταχεαμένη τῆς κεφαλῆς
ἀπῆει διὰ τῆς πόλεως μέσης βοῶσα καὶ ὀδυρομένη
τὴν βίαν. Περιτυχοῦν δ' αὐτῇ ἀδελφὸς Ἀβεσάλωμος,
ἀνέκρινε τίνας αὐτῇ δεινοῦ συμβάντος οὕτως ἔχει.
Κατεπαύσης δ' αὐτῆς πρὸς αὐτὸν τὴν ὕβριν, ἥσυ-
χάσας καὶ μετρίως φέρειν παρηγόρει, καὶ μὴ νομί-
ζειν ὑβρίσθαι φθαρεῖσαν ὑπ' ἀδελφοῦ. Ἡ δὲ πε-
σθεῖσα παύεται τῆς βοῆς, καὶ τοῦ πρὸς πολλοὺς τὴν
βίαν ἐκφέρειν, καὶ πολὺν χρόνον χηρεύουσα παρ' Ἀ-
βεσάλωμω τῷ ἀδελφῷ διεκατέστησε.

2. Γινούσ δὲ τοῦθ' ὁ πατὴρ Δαυΐδης τοῖς μὲν
πεπραγμένοις ἤχθετο, φιλῶν δὲ τὸν Ἀμνῶνα σφόδρα,
πρεσβύτατος γὰρ ἦν υἱὸς αὐτῷ, μὴ λυπεῖν αὐτὸν
ἠναγκάσεται. Ὁ δὲ Ἀβεσάλωμος, ἐμίσει γε χαλεπῶς
αὐτὸν καὶ λανθάνων, καιρὸν εἰς ἄμυναν αὐτοῦ τῆς
ἀμαρτίας ἐπιτήδειον παρεφύλασεν. Ἔτος δ' ἤδη τοῖς
περὶ τὴν ἀδελφὴν αὐτοῦ πταίσμασι διεληλύθει δεύ-
τερον, καὶ μέλλων ἐπὶ τὴν τῶν ἰδίων κουράν ἐξιέναι
θρημμάτων εἰς Βελσεφῶν, πόλις δ' ἔστιν αὕτη τῆς
Ἐφραϊμίτιδος κληρουχίας, παρεκάλει τὸν πατέρα σὺν
καὶ τοῖς ἀδελφοῖς ἐλθεῖν πρὸς αὐτὸν ἐφ' ἐστίασιν.
Παραιτησαμένου δ' αἰς ἂν μὴ βαρὺς αὐτῷ γένοιτο,
τοὺς ἀδελφούς ἀποστεῖλαι παρεκάλει. Πέμπαντος δὲ
τοῖς ἰδίοις ἐκέλευσεν ὀπηνίκα ἴδωσι τὸν Ἀμνῶνα μέ-

ἐκ παρεμμένον καὶ κάρω, νεύσαντος αὐτοῦ φωνεύσας
μήδεα φοβηθέντες.

385. 3. Ὡς δ' ἐποίησαν τὸ προσταχθὲν, ἐκπληξίς καὶ
ἐκπράξις τοὺς ἀδελφούς λαμβάνει, καὶ δέξαντες περὶ
ἐκείνων ἐμπηδήσαντες ἵπποις ἐφέροντο πρὸς τὸν πα-
τέρα. Φθάσας δέ τις αὐτοὺς ἅπαντας ὑπὸ Ἀβεσα-
λώμων πεφονεύσθαι τῷ πατρὶ προσήγγελλεν. Ὁ δ'
αὖτις ἐπὶ πασιὶν ὁμοῦ τοσαύτοις ἀπολωλόσι, καὶ τοῦθ'
ὑπὲρ ἀδελφοῦ, τῆς λύπης καὶ ἐπὶ τῷ κτείνειν δοκοῦντο
μικροτέρας πικρότερον, συναρπαγείς ὑπὸ τοῦ πάθους,
αὐτὰ τὴν αἰτίαν ἀνέκρινεν οὐτ' ἄλλο τι μαθεῖν, οἷον
εἰκὸς τηλικούτου προσηγγεμένου κακοῦ καὶ δι' ὑπερ-
βολὴν ἀπιστίαν ἔχοντος περιέμεινεν, ἀλλὰ καταρρήξά-
μενος τὴν ἐσθῆτα, καὶ ῥίψας αὐτὸν ἐπὶ τὴν γῆν ἐκείτο
περὶ τῶν τοῦ υἱοῦ ἀπαιτήτων, καὶ τοὺς ἀποθανεῖν δε-
δηλωμένους καὶ τὸν ἀκηρηκότα. Ὁ δὲ Σαμῆς τοῦ
ἀδελφοῦ αὐτοῦ παῖς Ἰωνάθης ἀνείναι τι τῆς λύπης
παρεκάλει, καὶ μὲν περὶ τῶν ἄλλων μὴ πιστεύειν ὡς
τεθνήσκειν, οὐδὲ γὰρ αἰτίαν εὗρίσκειν ὑπολαμβάνειν.
περὶ δὲ Ἀμνώνος ἐξετάζειν ἔφη δεῖν, εἰκὸς γὰρ διὰ
τὴν Θαμάραις ὕβριν ἀποτολμῆσαι τὸν Ἀβεσαλώμον
τὴν ἀναίρεσιν τὴν ἐκείνου. Μεταξὺ δὲ κτείναντες ἵπ-
πων καὶ θόρυβος προσιόντων τινῶν αὐτοὺς ἐπέστρε-
ψαν. Ἦσαν δ' οἱ τοῦ βασιλέως παῖδες οἱ διαδράκ-
τες ἀπὸ τῆς ἐστιάσεως. Ὑπαντῶν δ' αὐτοῖς ὁ πατήρ θρη-
φοῦσι λυπούμενος, καὶ παρ' ἐλπίδα ὁρῶν αὐς ἡκηόει
μικρὸν ἐμπροσθεν ἀπολωλότας. Ἦν δὲ παρὰ πάντων
δάκρυα καὶ στόνος, τῶν μὲν αἷς ἐπ' ἀδελφῇ τετελευ-
τηκότι, τοῦ βασιλέως δ' ὡς ἐπὶ παιδὶ κατεσφαγμένῳ.
Φεύγει δὲ Ἀβεσαλώμος εἰς Γεσούραν πρὸς τὸν πάπ-
πον τὸν πρὸς μητρός, δυναστεύοντα τῆς ἐκεί χώρας,
καὶ τρισὶν ἔτεσι παρ' αὐτῷ καταμένει.

386. Α. Τῷ δὲ Δαυΐδου προαίρησιν ἔχοντος ἐπὶ τὸν
Ἀβεσαλώμον πέμπειν, οὐκ ἐπὶ τιμωρίᾳ κατελευσόμε-
νον, ἀλλ' ὅπως εἴη σὺν αὐτῷ, καὶ γὰρ τὰ τῆς ὁρ-
γῆς ὑπὸ τοῦ χρόνου λελωθήκει, πρὸς τοῦτο μᾶλλον

αὐτὸν Ἰωάβος ὁ ἀρχιστράτηγος παρώρμησε. Τὺναιον γάρ τι τὴν ἡλικίαν ἤδη προβεβηκὸς ἐποίησεν αὐτῷ προσελθεῖν ἐν σχήματι πενθίμου, ὡς ‘παίδαν ἐπὶ τῆς ἀγροικίας αὐτῇ διενεχθέντων, καὶ πρὸς φιλονεικίαν τραπέντων, οὐδενὸς τοῦ καταπαῦσαι δυναμένου φανέντος, ἔλεγεν ὑπὸ θατέρου τὸν ἕτερον πληγέντα ἀποθανεῖν· ἡξίου τε, τῶν συγγενῶν ἐπὶ τὸν ἀνηρηκότα ὠρμηκότων καὶ ζητούντων αὐτὸν ἀνελεῖν, χαρίσασθαι τὴν σωτηρίαν αὐτῇ τοῦ παιδὸς, καὶ μὴ τὰς ἐπιλοίπους τῆς γηροκομίας αὐτὴν ἐλπίδας προσαφαιρεθῆναι· τοῦτο δ’ αὐτῇ κωλύσαντα τοὺς βουλομένους ἀποκτεῖναι τὸν υἱὸν αὐτῆς παρέξειν· οὐ γὰρ ἐφῄξειν ἐκείνους ἄλλω τινὶ τῆς σπουδῆς ἢ τῷ παρ’ αὐτοῦ φόβῳ.’ Τοῦ δὲ συγκαταίνεσαντος οἷς τὸ γύναιον ἰκέτευσεν, ὑπολαβὸν πάλιν πρὸς τὸν βασιλέα “Χάριν μὲν,” εἶπεν, “οὐδὰ σου τῇ χρηστότητι κατοικτεῖραντὸς μου τὸ γῆρας καὶ τὴν παρὰ μικρὸν ἀπαιδίαν. Ἀλλ’ ἵνα βεβαία τὰ παρὰ τῆς σῆς μοι εἴη φιλανθρωπίας, τῷ σπαντοῦ παιδί πρώτον καταλλάγηθι, καὶ τὴν πρὸς 386 αὐτὸν ὀργὴν ἄφες. Πῶς γὰρ ἂν πεισθῇην ἐμοὶ σε ταύτην ἀληθῶς δεδωκέναι τὴν χάριν, αὐτοῦ σου μέγχι νῦν ἐφ’ ὁμοίοις ἀπεχθανομένου τῷ παιδί; τελείως ἀνόητον δ’ ἂν εἶναι, προσδεῖναι σοῦ υἱῷ παρὰ γνῶμην ἀποθανόντι καὶ ἄλλον ἐκουσίως.” Συνίησι δὲ ὁ βασιλεὺς ὑπόβλητον οὔσαν τὴν σκῆψιν ἐξ Ἰωάβου καὶ τῆς τούτου σπουδῆς, καὶ ἐπειδὴ παρὰ τῆς πρεσβύτιδος πυθόμενος οὕτως ἔχον τὸ ἀληθὲς ἔμαθε, προσκαλεσάμενος Ἰωάβον ‘ἐπιτυχεῖν τε τοῦ πρόκειμένου κατὰ νοῦν ἔφασκε, καὶ τὸν Ἀβεσάλωμον ἄγειν ἐκέλευσεν· οὐ γὰρ ἔτι χαλεπῶς ἔχειν πρὸς αὐτὸν, ἀλλ’ ἤδη τὴν ὀργὴν καὶ τὸν θυμὸν ἀφεικέναι.’ Ὁ δὲ προσκυνήσας τὸν βασιλέα καὶ τοὺς λόγους ἀσπασάμενος, ἐξώρμησεν εἰς τὴν Γεσοῦραν παραυτίκα, καὶ τὸν Ἀβεσάλωμον παραλαβὼν ἦκεν εἰς Ἱεροσόλυμα.

5. Προέπεμψε δ’ ἐμπροσθεν ὁ βασιλεὺς πρὸς τὸν υἱὸν ὡς ἤκουσε παραγενόμενον, καὶ πρὸς ἑαυτὸν

K

ἐκέλευσε χωρεῖν, οὐτοι γὰρ οὕτως ἔχειν ὥστε εὐθὺς
 ἰδεῖν κατελθόντα. Καὶ ὁ μὲν τοῦτο τοῦ πατρὸς κε-
 λεύσαντος ἐξέκλινε τὴν ὕψιν αὐτοῦ, καὶ διετέλει τῆς
 παρὰ τῶν οἰκείων θεραπείας τυγχάνων. Οὐκ ἐπε-
 βέβλαπτο δ' εἰς τὸ κάλλος ὑπὸ τε τῆς λύπης καὶ τοῦ
 μη τυγχάνειν τῆς προσηκούσης ἐπιμελείας νύμφῃ βασι-
 λέως, ἀλλ' ἔτι ἐξείχε καὶ διεπρεπε πάντας τῷ τε εἶ-
 δει καὶ τῷ μεγέθει τοῦ σώματος, καὶ τοὺς ἐν πολλῇ
 τουαῇ διαιτωμένους ὑπερέβαλλε. Τοσοῦτο μέντοι γε
 ἦν τὸ βάθος τῆς κόμης αὐτῷ, ὥς μόλις αὐτὴν ἡμέ-
 ραις ἀποκείρειν ὅκτω, σταθμὸν ἔλκουσαν σίκλους δια-
 κοσίους, οὗτοι δέ εἰσι πέντε μυαί. Διέτριψε μέντοι
 γε ἐν τοῖς Ἱεροσολύμοις ἔτη δύο, τριῶν μὲν ἀορένων
 πατὴρ γενόμενος, μίας δὲ θυγατρὸς τὴν μορφὴν ἀρί-
 στης, ἣν ὁ Σολομῶνος υἱὸς Ροβόαμος ὕστερον λαμ-
 βάνει, καὶ γίνεται παιδίον ἐξ αὐτῆς Ἀβίας ὄνομα.
 Πέμπας δὲ ὁ Ἀβεσάλωμος πρὸς Ἰωάβον, ἐδεῖτο αὐτοῦ
 τελείως καταπραῦναι τὸν πατέρα, καὶ δεηθῆναι ὅπως
 αὐτῷ συγχωρήσῃ πρὸς αὐτὸν ἐλθόντι θεάσασθαι τε
 καὶ προσειπεῖν. Καταμελήσαντος δὲ Ἰωάβου, τῶν
 ἰδίων τινὰς ἀποστείλας τὴν ὁμοροῦσαν αὐτῷ χώραν
 ἐπυρπόλησεν. Ὁ δὲ τὸ πραχθὲν μαθὼν ἦκε πρὸς τὸν
 Ἀβεσάλωμον, ἐγκαλῶν τε αὐτῷ καὶ τὴν αἰτίαν πυν-
 θανόμενος. Ὁ δὲ "Στρατήγημα τοῦτο," εἶπεν, "εὖ-
 ρον ἀγαγεῖν σε πρὸς ἡμᾶς δυνάμενον ἀμελοῦντα τῶν
 ἐντολῶν, ὥς ἵνα μοι τὸν πατέρα διαλλάξῃς ἐποιού-
 μην. Καὶ δὴ δεομαί σου παρόντος, ἡμερωσαί μοι
 τὸν γεγεννηκότα, ὥς ἔγωγε δεινότεραν τῆς φυγῆς κρί-
 νω τὴν κάθοδον, ἔτι τοῦ πατρὸς ἐν ὀργῇ διαμένον-
 τος." Πεισθεὶς δὲ ὁ Ἰωάβος, καὶ τὴν ἀνάγκην αὐ-
 τοῦ κατοικτείας, ἐμεσίτισε πρὸς τὸν βασιλέα, καὶ
 διαλεχθεὶς περὶ τοῦ παιδὸς οὕτως αὐτὸν ἡδέως δια-
 τίθησιν, ὥστε εὐθέως καλέσαι πρὸς αὐτόν. Τοῦ δὲ
 ῥίψαντος αὐτὸν ἐπὶ τοῦ ἐδάφους καὶ συγγνώμην αἰ-
 τουμένου τῶν ἡμαρτημένων, ἀνίστησί τε καὶ τῶν γε-
 γονότων ἀμνηστίαν ἐπαγγέλλεται.

CAP. IX. 1. Ὁ δὲ Ἀβεσάλωμος, τοιούτων αὐ- 387
τῷ τῶν παρὰ τοῦ βασιλέως ἀποβάντων, πολλοὺς μὲν
ἵππους ἐν ὀλίγῳ πάνυ χρόνῳ πολλὰ δὲ ἄρματα ἐκ-
κτητο, καὶ ὅπλαφόροι περὶ αὐτὸν ἦσαν πεντήκοντα.
Καὶ καθ' ἑκάστην ἡμέραν ὄρθριος πρὸς τὰ βασίλεια
παρεγίνετο, καὶ τοῖς ἐπὶ τὰς κρίσεις ἤκουσι καὶ ἐλατ-
τουμένοις πρὸς ἡδονὴν ὁμιλῶν, ὥς παρὰ τὸ μὴ συμ-
βούλους ἀγαθοὺς εἶναι τῷ πατρὶ, τάχα δ' αὐτῶν καὶ
ἀδίκως ἐπταικότων περὶ τὴν κρίσιν, εὐνοίαν αὐτῷ
παρὰ πάντων κατεσκεύαζε, λέγων, ὥς αὐτὸς αὖ εἰ
ταύτην εἶχε τὴν ἐξουσίαν πολλὴν αὐτοῖς ἐβράβευσεν
εὐνομίαν. Τούτοις δημαγωγήσας τὸ πλῆθος, ὡς βε-
βαίαν ἔχειν ἤδη τὴν παρὰ τῶν ὄχλων εὐνοίαν ἐνό-
μιζε, μετὰ δὲ τὴν τοῦ πατρὸς αὐτοῦ καταλλαγὴν
τεσσάρων ἐτῶν ἤδη διεληλυθότων, ἰδεῖτο προσελθὼν
εἰς Χεβρώνα συγχωρῆσαι πορευθέντι θυσίαν ἀπο-
δοῦναι τῷ θεῷ, φεύγοντα γὰρ τοῦτο εὐξασθαι. Τοῦ
δὲ Δαυΐδου τὴν ἀξίωσιν ἀφέντος, πορεύεται. Καὶ
πολὺς ἐπισυνέρρευσε ὄχλος, ἐπὶ πολλοὺς αὐτοῦ δια-
πέμψαντος.

2. Παρῇν δὲ καὶ ὁ Δαυΐδου σύμβουλος ὁ Γελ-
μωναῖος Ἀχιτόφελος, καὶ διακόσιοι τινες ἐξ αὐτῶν
Ἱεροσολύμων, οὐκ εἰδότες μὲν τὴν ἐπιχείρησιν, ὡς
δ' ἐπὶ θυσίαν μετεσταλμένοι, καὶ βασιλεὺς ὑπὸ πάν-
των ἀποδείκνυται, τοῦτο γενέσθαι στρατηγήσας. Ὡς
δ' ἀπηγγέλθη ταῦτα Δαυΐδῃ, καὶ παρ' ἐλπίδας αὐτῷ
τὰ παρὰ τοῦ παιδὸς ἠκούσθη, δέσας ἅμα καὶ τῆς
ἀσεβείας καὶ τόλμης αὐτὸν, θαυμάσας δ' ὅτι μηδὲ
τῆς ἐπὶ τοῖς ἡμαρτημένοις συγγνώμης ἐμνημόνευεν,
ἀλλ' ἐκείνων πολὺ χείροσι καὶ παρανομοτέροις ἐπε-
βάλλετο, βασιλείᾳ πρῶτον μὲν ὑπὸ τοῦ Θεοῦ οὐ θε-
δομένη, δεύτερον δὲ ἐπ' ἀφαιρέσει τοῦ γεγεννηκότος,
ἔγνω φεύγειν εἰς τὰ πέραν τοῦ Ἰορδάνου. Κατ' συγ-
καλίσας τῶν φίλων τοὺς ἐπιτηδαιοτάτους, καὶ περὶ
τῆς τοῦ παιδὸς ἀπονοίας κοινόλογησάμενος αὐ-

τρις, καὶ περὶ πάντων ἐπιτρέψας κρατῇ τῷ θεῷ, κα-
 ταλαπὼν τὰ βασιλεία φυλάσσειν δέκα παλλακίσιν, ἀ-
 πῆρεν ἐκ τῶν Ἱεροσολύμων, τοῦ δὲ ἄλλου πλήθους
 προθύμως αὐτῷ συνεξορμήσαντας, καὶ τῶν εξακασίων
 ὀπλιτῶν, οἱ καὶ τῆς πρώτης αὐτῷ φυγῆς ἐκδιωκόντων
 ὅτ' ἐξῆ Σάουλος. Τὸν δὲ Ἀβιάθαρὸν καὶ Σάδωκον
 τοὺς ἀρχιερεάς, συναπαίρειν αὐτῷ διεγνοικότας, καὶ
 Λευίτας ἅπαντας μετὰ τῆς κιβωτοῦ μένειν ἐπεισεν,
 ὡς τοῦ θεοῦ καὶ μὴ μετακομιζομένης αὐτῆς ῥυσομέ-
 νου. Ἐνετείλατο δ' ἕκαστα τῶν γινομένων λάθρα
 διαγγέλλειν αὐτῷ, πιστοὺς δ' ἔσχε πρὸς πάντα δια-
 388 κόνους, παῖδας Ἀχιμὴν μὲν Σαδῶκου, Ἰωνάθην
 δὲ Ἀβιαθάρου. Ἐθὶ δὲ ὁ Γιτθαῖος συνεξώρμησεν
 αὐτῷ βιασάμενος τὴν Δαυΐδου βούλησιν, μένειν γὰρ
 αὐτὸν ἀνέπειθεν. Καὶ διὰ τοῦτο μᾶλλον εὖνους αὐ-
 τῷ κατεφάνη. Αναβαίνοντος δ' αὐτοῦ διὰ τοῦ Ἑ-
 λαιῶνος ὄρους γυμνοῖς τοῖς ποσὶ, καὶ πάντων σὺν
 αὐτῷ θακρόντων, ἀγγέλλεται καὶ ὁ Ἀχιτόφελος σὺν
 ὧν τῷ Ἀβεσαλώμῳ, καὶ τὰ τούτου φρονῶν. Ἐπέ-
 τεινε δ' αὐτῷ τὸ λυπηρὸν τοῦτο ἀκουσθῆν, καὶ τὸν
 θεὸν ἐπεκαλεῖτο δεόμενος ἀπαλλοτριῶσαι τὴν Ἀβε-
 σαλώμου διάνοιαν πρὸς τὸν Ἀχιτόφελον. Ἐδεδίει
 γὰρ μὴ τὰ ἐναντία συμβουλευσὼν πείσειεν αὐτὸν, ἀνὴρ
 ὧν φρενὴς καὶ συνιδεῖν τὸ λυσιτελὲς οὕτουτος. Γε-
 νόμενος δ' ἐπὶ τῆς κορυφῆς τοῦ ὄρους ἀπεσκόπει τὴν
 πόλιν, καὶ μετὰ πολλῶν δακρύων, ὡς ἂν βασιλείας
 ἐκπεσῶν, ἤνχετο τῷ θεῷ. Συνήντησε δ' αὐτῷ φίλος
 ἀνὴρ καὶ βέβαιος Χουσί ὄνομα. Τοῦτον ὄρων τὴν
 ἐσθλὴν κατερόνηγμένον, καὶ τὴν κεφαλὴν σποδοῦ πλη-
 ρήν, καὶ θρηνοῦντα τὴν μεταβολὴν, παρηγόρει καὶ
 πᾶσασθαι τῆς λύπης παρεκάλει, καὶ τέλος ἐκέλευεν
 ἀπελθόντα πρὸς Ἀβεσαλώμον, ὡς τὰ ἐκείνου φρο-
 νήματα, τὰ τε ἀπόρρητα τῆς διανοίας αὐτοῦ κατα-
 νεῖν, καὶ ταῖς Ἀχιτοφέλου συμβουλαῖς ἀντιπράν-
 τειν· οὐ γὰρ τοσοῦτον ὠφέλησεν αὐτῷ συνερχόμενον
 ὥσπερ καὶ ἐκεῖνον γεγόμενον. Καὶ ὁ μὲν πεισθεὶς

τῷ Δαυίδῃ, καταλιπὼν αὐτὸν ἦκεν εἰς Ἱερουσόλυμα, ἀφικνεῖται δὲ εἰς αὐτὰ μετ' οὐ πολὺ καὶ Ἀβσαλώμου.

3. Ὀλίγον δὲ τῷ Δαυίδῃ προελθόντι Σιβὰς ἄν

τοῦ Μεμφιβόσθου δοῦλος συνήντησεν, ὃν προνοήσαν-
 τος ἀπεστάλκει τῶν κτήσεων, ἃς δεδώρητο τῷ Ἰω-
 νάθου τοῦ Σαούλου παιδὸς υἱῷ, μετὰ ξυγγόνους ὄντας
 καταπεφορτισμένων τοῖς ἐπιτηδεύουσιν, ἐξ ὧν ἐκέλευσε
 λαμβάνειν ὧν αὐτὸς τε καὶ οἱ σὺν αὐτῷ δεοῖντο. Πυν-
 θανομένην δὲ, ποῦ καταλείπει τὸν Μεμφιβόσθον, ἐν
 Ἱερουσόλυμοις ἔλεγε, προσδοκῶντα χειροτονηθήσεσθαι
 βασιλέα διὰ τὴν ὑπάρχουσαν ταραχὴν εἰς μνήμην ὧν
 ἠνεργέτησεν αὐτοὺς Σάουλος. Ἀγανακτήσας δ' ἐπὶ
 τούτῳ πάνθ' ὅσα τῷ Μεμφιβόσθῳ παρεχώρησε Σιβὰς
 χαρίζεται, πολὺ γὰρ δικαιότερον αὐτὸν ἐκείνου ταῦτ'
 ἔχειν ἐπέγνωκε· καὶ ὁ μὲν Σιβὰς περιχαρὴς ἦν.

4. Δαυίδῃ δὲ γενομένῳ κατὰ Βαουρίν, τόπον
 αὐτῷ καλούμενον, ἐπέρχεται τοῦ Σαούλου συγγενῆς
 ὄνομα Σεμεὶ, υἱὸς δὲ Γηρᾶ, καὶ λίθοις τε ἔβαλεν
 αὐτὸν καὶ ἐκακηγόρει. Περισιτάντων δὲ τῶν φίλων
 καὶ σκεπόντων, ἔτι μᾶλλον βλασφημιῶν διετέλει, μισ-
 φόνον καὶ πολλῶν ἀρχηγὸν κακῶν ἀποκαλῶν. Ἐκεί-
 λευε δὲ καὶ τῆς γῆς ὡς ἐναγῇ καὶ ἐπάρατον ἐξιέναι,
 καὶ τῷ θεῷ χάριν ἔχειν ὡμολόγει τῆς βασιλείας αὐ-
 τὸν ἀφελόμενον, καὶ διὰ παιδὸς ἰδίου τὴν ὑπὲρ ὧν
 ἡμαρτεν εἰς ἑαυτοῦ δεσπότην δίκην αὐτὸν εἰσπραξα-
 μένον. Πάντων δ' ἐπ' αὐτὸν ἠρεθισμένων ὑπ' ὅρ- 389
 γῆς, καὶ μάλιστα Ἀβεσσαίου, διαχρήσασθαι βουλο-
 μένου τὸν Σεμεὶ, Δαυίδης αὐτὸν τῆς ὀργῆς ἐπέσχε·
 “Ἄνῃ τοῖς παροῦσι κακοῖς ἐτέραν προσεξεργασάμε-
 θα,” φησὶ, “καινότεραν ἀφορμὴν. Οὐ γὰρ δὴ τοῦ
 προσελυσσάντός μοι τούτου κυνὸς αἰδῶς τις ἢ φρον-
 τις ὑπέρχεται. Τῷ θεῷ δὲ εἶπω, δι' ὃν οὗτος ἐφ'
 ἡμᾶς ἀπεινοήθη. Θαυμαστὸν δ' οὐδὲν ὑπὰ τούτου με-
 ταῦτα πάσχειν, ὅπου γε καὶ παιδὸς ἀσεβοῦς πεπει-
 ρamai. Ἀλλὰ ἔσται τις ἴσως αἷκτος ἡμῖν ἐκ τοῦ

δίως αὐτόν, ἂν ἐν φανερώ καταλάβῃς ὄντα μετ' ὀλίγων, αὐτὸς πολλὰς ἔχων μυριάδας βουλομένων τὴν περὶ σε σπουδὴν ἐπιδείξασθαι καὶ προθυμίαν. Ἄν δὲ ὁ πατὴρ αὐτόν εἰς πολλορκίαν περικλείσῃ, μηχά-
τημασι καὶ ὀρύγμασιν ὑπονόμοις καθαιρήσομεν ἐκεί-
νην τὴν πόλιν." Ταῦτ' εἰπὼν ἠυδοκίμησε μάλλον
Ἀχιτοφέλου, τῆς γὰρ ἐκείνου γνώμης ἢ τοῦτου προε-
κρίθη παρ' Ἀβεσαλώμῳ. Θεὸς μὲντοι γέ ἦν ὁ τῇ του-
τοῦ διανοίᾳ τὴν τοῦ Χουσί συμβουλίαν συστήσας ἀμεί-
νονα εἶναι δοκεῖν.

7. Σπένσας δὲ πρὸς τοὺς ἀρχιερεῖς Σάδων καὶ Ἀβιάδαρον τὴν τε Ἀχιτοφέλου γνώμην ἐξεῖπαι
αὐτοῖς καὶ τὴν ἑαυτοῦ, καὶ ὅτι δέδοκται τὰ ὑπ' αὐ-
τοῦ παραινέδεντα πράττειν, ἐκέλευσε μηνύειν πέμ-
ψοντας Δαυῖδ καὶ φανερά ποιεῖν τὰ συμβεβουλευ-
μένα, καὶ προσπαρακελεύσασθαι ταχέως διαβῆναι τὴν
Ιερουσαλὴν, μὴ μεταγνοῦς ὁ παῖς αὐτοῦ διώκειν ὀρ-
μῇ, καὶ πρὶν ἐν ἀσφαλείᾳ γένηται φθάσας κατα-
λάβῃ. Οἱ δὲ ἀρχιερεῖς ἐξεπίτηδες τοὺς υἱοὺς ἔξω τῆς
πόλεως κερυμμένους εἶχον, ὅπως διακομίσωσι πρὸς
τὸν Δαυῖδ τὰ πραττόμενα. Πέμψαντες οὖν πιστὴν
θεραπευτρίδα πρὸς αὐτούς, φέρουσαν τὰ βεβουλευμέ-
να ὑπὸ Ἀβεσαλώμου, προσέταξαν μετὰ σπουδῆς ταῦ-
τα Δαυῖδ σημαίνειν. Οἱ δ' οὐδὲν εἰς ἀναβολὰς καὶ
μέλλησιν ὑπερέθεντο, λαβόντες δὲ τὰς τῶν πατέρων
ἐντολάς, εὐσεβεῖς ἅμα καὶ πιστοὶ γίνονται διάκονοι
καὶ τῆς ὑπηρεσίας τὸ τάχος καὶ τὴν ὁξύτητα κη-
ταίνοντες ἀρίστον εἶναι, ἡπείγοντο συμβαλεῖν Δαυῖδ.
Γεγομένους δ' αὐτοὺς ἀπὸ σταδίων τῆς πόλεως δύο
391 θεῶνται τινες ἵππεις, καὶ διαβάλλουσι πρὸς τὸν
Ἀβεσαλώμον. Ὁ δ' εὐθὺς ἔπεμψε τοὺς συλληφόμε-
νους. Νοήσαντες δὲ τοῦτο οἱ τῶν ἀρχιερέων παῖδες
ἐκτραπέντες τῆς ὁδοῦ, παραχρῆμα εἰς κώμην τινα
τῶν Ἱερουσαλὴμων οὐκ ἄπωθεν ἑαυτοὺς ἔδωκαν, Βα-
χουρῆς ἦν ὄνομα τῇ κώμῃ. Τυναικὸς δ' ἐδεήθησαν
τινος κρύψαι καὶ παρασχεῖν αὐτοῖς τὴν ἀσφάλειαν.

Ἡ δὲ καθιμήσασα τοὺς νεανίσκους εἰς φορεῖαν, καὶ πλάκας ἀνοθεν ἐρίον ἐπιβαλοῦσα, ὥς ἦκον οἱ διακόντες αὐτοὺς, καὶ περὶ αὐτῶν ἀνέκρινον εἰ θεασαίτο, ἰδεῖν μὲν οὐκ ἠρόνησατο, μείναντας γὰρ παρ' αὐτῇ πάλιν ἀπελθεῖν, εἰ μέντοι γε συντόμως διώξουσιν, καταλήψεσθαι προέλεγεν. Ὡς δ' ἐπὶ πολὺ διώξαντες οὐ κατέλαβον, ἀνεστρεψαν εἰς τὸ ὀπίσω. Θεασαμένη δ' αὐτοὺς ἀναξεύσαντας ἡ γυνὴ, καὶ μηδένα φόβον τοῖς νεανίσκοις ἀπ' αὐτῶν ἔτι συλλήψεως εἶναι, ἀνιμήσασα τὴν προκειμένην ὁδὸν ἀντειν παρεκλείεσθαι. Καὶ πολλὴ σπουδῇ κατὰ χεῖρα χρησάμενοι περὶ τὴν ὁδοιπορίαν ἦκον πρὸς Δαυὶδην, καὶ πάντα ἀκριβῶς ἐδήλωσαν αὐτῷ τὰ παρ' Ἀβεσαλώμου βεβουλευμένα. Ὁ δὲ διαβῆναι τὸν Ἰορδάνην τοὺς μεθ' ἑαυτοῦ προσέταξεν, ἤδη νυκτὸς οὖσης, καὶ μηδὲν ὀκνεῖν δι' αὐτήν.

8. Ἀχιτόφελος δὲ, τῆς γνώμης αὐτοῦ παρειδοκιμηθείσης, ἐπιβὰς τοῦ κτήνους ἐξώρμησεν εἰς Γελμῶνα τὴν πατρίδα, καὶ συγκαλεσας τοὺς οἰκίους ἅπαντας, ἃ συνεβούλευσεν Ἀβεσαλώμῳ ταῦτ' αὐτοῖς διεξῆλθε, 'καὶ ὥς οὐ πεισθεὶς φανερός ἐστιν οὐκ εἰς μακρὰν ἀπολούμενος. Δαυὶδην δὲ κρατήσῃν μέλλειν ἔλεγε, καὶ ἐπανήξειν ἐπὶ τὴν βασιλείαν. Ἄμεινον σὺν, ἔφησεν, εἶναι τοῦ ζῆν ἑαυτὸν ἐξαγαγεῖν ἐλευθερῶς καὶ μεγαλοφρόνως, ἢ παρασχεῖν αὐτὸν εἰς κόλασιν Δαυὶδ, καθ' οὗ πάντα συνέπραττεν Ἀβεσαλώμῳ.' Ταῦτα διαλεχθεὶς, καὶ παρελθὼν εἰς τὸ μυχαιτάτον τῆς οἰκίας, ἀνήστησεν αὐτόν. Καὶ τὸν μὲν Ἀχιτόφελον, τοιοῦτου θανάτου δικαστὴν αὐτῷ γεγόμενον, καθελόντες ἐκ τῆς ἀγχόνης, ἐκίδευσαν οἱ προσήκοντες. Ὁ δὲ Δαυίδης διαβὰς τὸν Ἰορδάνην καθὼς προειρήκαμεν, εἰς Παρεμβολὰς καλλίστην καὶ ὀχυρωτάτην πόλιν παραγίνεται. Λέγονται δ' αὐτὸν ἀσμενέστατα πάντες οἱ πρῶτοι τῆς χώρας, κατὰ τὴν αἰδῶ τῆς τότε φυγῆς, καὶ κατὰ τιμὴν τῆς προτέρας εὐπραγίας. Ἦσαν δ' οὗτοι Βεζελαῖος ὁ Γαλαδίτης,

στην πρωϊαν τὸν Ἀμνῶνα μὴ κατὰ φύσιν ἔχοντα τῷ
 σώματι, προσελθὼν ἡρώτα φράσαι τὴν αἰτίαν αὐτῷ,
 'εἰκάσειν μέντοι γε αὐτὸς ἔλεγεν ἔξ ἐρωτικῆς οὕτως
 ἔχειν αὐτὸν ἐπιθυμίας.' Τοῦ δὲ Ἀμνῶνος ὁμολο-
 γήσαντος τὸ πάθος, ὅτι τῆς ἀδελφῆς ἐρᾷ τυγχανού-
 σης ὁμοπατρίας, ὁδὸν αὐτῷ καὶ μηχανὴν εἰς τὸ πε-
 ριγενέσθαι τῶν εὐκταίων ὑπέθετο, 'νόσον γὰρ ὑπο-
 κρίνεσθαι παρήνεσεν, ἐλθόντα δὲ πρὸς αὐτὸν τὸν
 πατέρα πέμψαι τὴν ἀδελφὴν αὐτοῦ διακονησομένην
 ἐκέλευσε παρακαλέσαι· ῥᾶϊν γὰρ ἔσεσθαι καὶ ταχέως
 ἀπαλλαγίσεσθαι τῆς νόσου, τούτου γινομένου.' Κα-
 ταπεσὼν οὖν ὁ Ἀμνὼν ἐπὶ τὴν κλίνην, νοσεῖν προσ-
 εποιεῖτο κατὰ τὰς Ἰωνάθου ὑποθήκας. Παράγενο-
 μένου δὲ τοῦ πατρὸς καὶ σκεπτομένου πῶς ἔχει, τὴν
 ἀδελφὴν ἔδειτο πέμψαι πρὸς αὐτόν. Ὁ δ' εὐθύς ἐπέ-
 λευσεν ἀχθῆναι. Ἠκούσῃ δὲ προσέταξεν ἄρτους αὐ-
 τῷ ποιῆσαι τηγανιστούς, αὐτουργῶν γενομένη, πρὸς
 384 οἴσεσθαι γὰρ ἥδιον ἐν τῶν ἐκείνης χειρῶν. Ἡ
 δ' ἐμβλέποντος τοῦ ἀδελφοῦ φυράσασα τὸ ἄλευρον,
 καὶ πλάσασα κολλυρίδας, καὶ τηγανίσασα προσήνεγκεν
 αὐτῷ. Ὁ δὲ τότε μὲν οὐκ ἐγένετο, προσέταξε δὲ
 τοῖς οἰκέταις παραιτήσασθαι πάντας πρὸ τοῦ δωμα-
 τίου, βούλεσθαι γὰρ ἀναπαίσεσθαι θυροῦβου καὶ τα-
 ραχῆς ἀπηλλαγμένος. Ὡς δὲ τὸ κελευσθέν ἐγένετο,
 τὴν ἀδελφὴν ἤξιασεν εἰς τὸν ἐνδοτέρω οἶκον τὸ δεῖ-
 πνον αὐτῷ παρενεγκεῖν. Ποιησάσης δὲ τούτου τῆς κόρης,
 λαβόμενος αὐτῆς συνελθεῖν αὐτῷ πείθειν ἐπειράτο. Ἀνα-
 κραγοῦσα δὲ ἡ παῖς, ἀλλὰ 'μὴ σύ γε τοῦτο βιάσῃ
 με, μηδὲ ἀσεβήσῃς, εἶπεν, ἀδελφέ, τοὺς νόμους πα-
 ραβας, καὶ δεινῇ περιβαλὼν σαυτὸν αἰσχύνῃ, παῦ-
 σαι δ' οὕτως ἀδίκου καὶ μιαρᾶς ἐπιθυμίας, ἔξ ἧς
 ὄνειδος καὶ κακοδοξίαν ὁ οἶκος ἡμῶν κερδανεῖ. Συν-
 εβούλευέ τε περὶ τούτου διαλεχθῆναι τῷ πατρὶ, συγ-
 χωρήσειν γὰρ ἐκείνον.' Ταῦτα δ' ἔλεγε, βουλομένη
 τὴν ὁρμὴν αὐτοῦ τῆς ὀρέξεως πρὸς τὸ παρὸν δια-
 φυγεῖν. Ὁ δ' οὐ πείθεται, τῷ δ' ἔρωτι καιόμενος,

καὶ τοῖς τοῦ πάθους κέντροις μυωπιζόμενος βιάζεται τὴν ἀδελφὴν. Μῖσος δ' εὐθέως μετὰ τὴν διαπόρησιν εἰσέρχεται τὸν Ἀμνῶνα, καὶ προσλοιδοροσάμενος ἐκέλευσεν ἀναστᾶσαν ἀπιέναι. Τῆς δὲ χεῖρὶ τὴν ὕβριν καὶ διὰ τοῦτο ἀποκαλούσης, εἰ βιασάμενος αὐτὸς μὴδ' ἄχρὶ νυκτὸς ἐπιτρέποι μέναι, ἀλλὰ παραχρῆμα ἀπαλλάττεσθαι κελεύσειεν ἡμέρα καὶ φῶς, ἵνα καὶ μάρτυσι τῆς αἰσχύνης περιπέσοι, προσέταξεν αὐτὴν ἐκβαλεῖν τῷ οἰκῇ. Ἡ δὲ περιαλγὴς ἐπὶ τῇ ὕβρει καὶ τῇ βίᾳ γενθμένη περιόρηξασα τὸν χιτῶν-σκον, — ἐφόβουν γὰρ αἱ τῶν ἀρχαίων παρθένοι χειροδέτους ἄχρὶ τῶν σφυρῶν πρὸς τὸ μὴδὲ βλέπεσθαι χιτῶνας, — καὶ σποδὸν καταχεαμένη τῆς κεφαλῆς ἀπῆεν διὰ τῆς πόλεως μέσης βοῶσα καὶ ὀδυρομένη τὴν βίαν. Περιτυχοῖν δ' αὐτῇ ἀδελφὸς Ἀβυσάλωμος, ἀνέκρουε τίνος αὐτῇ δεινοῦ συμβάντος οὕτως ἔχει. Κατεικνύσης δ' αὐτῆς πρὸς αὐτὸν τὴν ὕβριν, ἡσυχάζει καὶ μετρώς φέρει παρηγόρει, καὶ μὴ νομίζειν ὕβρισθαι φθαρεῖσαν ὑπ' ἀδελφοῦ. Ἡ δὲ πεισθεῖσα παύεται τῆς βοῆς, καὶ τοῦ πρὸς πολλοὺς τὴν βίαν ἐκφέρειν, καὶ πολὺν χρόνον χηρεύουσα παρ' Ἀβυσάλωμω τῷ ἀδελφῷ διεκαρτέρησε.

2. Γνούς δὲ τοῦθ' ὁ πατὴρ Δαυΐδης τοῖς μὲν πεπραγμένοις ἤχθετο, φιλῶν δὲ τὸν Ἀμνῶνα σφόδρα, πρεσβύτατος γὰρ ἦν υἱὸς αὐτοῦ, μὴ λυπεῖν αὐτὸν ἠναγκάζετο. Ὁ δὲ Ἀβυσάλωμος, ἐμίσει γε χαλεπῶς αὐτὸν καὶ λανθάνων, καιρὸν εἰς ἄμυναν αὐτοῦ τῆς ἀμαρτίας ἐπιτήδειον παρεφύλασεν. Ἔτος δ' ἤδη τοῖς περὶ τὴν ἀδελφὴν αὐτοῦ πταίσμασι διεληλύθει δεύτερον, καὶ μέλλον ἐπὶ τὴν τῶν ἰδίων κουρὰν ἐξιέναι θρημμάτων εἰς Βελσεφῶν, πόλις δ' ἔστιν αὕτη τῆς Ἐφραϊμίτιδος κληρουχίας, παρεκάλει τὸν πατέρα σὺν καὶ τοῖς ἀδελφοῖς ἔλθειν πρὸς αὐτὸν ἐφ' ἐπίτασιν. Περαιτησαμένου δ' ὡς ἂν μὴ βαρὺς αὐτῷ γένοιτο, τοὺς ἀδελφούς ἀποστεῖλαι παρεκάλεσε. Πέμπαντος δὲ τοῖς ἰδίοις ἐκέλευσεν ὀπηνήκα ἰδῶσι τὸν Ἀμνῶνα μέ-

αὐτὸν παρεμμένον καὶ κάρῳ, νεύσαντος αὐτοῦ φωνεύσῃσι
μηδὲν φοβηθέντες.

385 3. Ὡς δ' ἐποίησαν τὸ προσταχθὲν, ἔκπληξιν καὶ
ἐκπληξὴν τοὺς ἀδελφοὺς λαμβάνει, καὶ δεισαντες περὶ
ἐκείνων ἐμπηδύσαντες ἵπποις ἐφέροντο πρὸς τὸν πα-
τέρα. Φθάσας δὲ τις αὐτοὺς ἅπαντας ὑπὸ Ἀβεσα-
λῶμον πεφονεύσθαι τῷ πατρὶ προσήγγελλεν. Ὁ δ'
ὥς ἐπὶ παισὶν ὁμοῦ τοσαύτοις ἀπολωλόσι, καὶ τοῦθ'
ὑπὲρ ἀδελφοῦ, τῆς λύπης καὶ ἐπὶ τῷ κτείνειν δοκοῦντο
μικροτέρας πικρότερον, συναρπαγείς ὑπὸ τοῦ πάθους,
οὔτε τὴν αἰτίαν ἀνέκρινεν οὔτ' ἄλλο τι μαθεῖν, οἷον
εἰκὸς τηλικούτου προσηγγελμένου κακοῦ καὶ δι' ὑπερ-
βολὴν ἀπιστίαν ἔχοντος περιέμεινεν, ἀλλὰ καταρῶν-
μενος τὴν ἐσθῆτα, καὶ ῥίψας αὐτὸν ἐπὶ τὴν γῆν ἐκείτο
πεμθῶν τοὺς υἱοὺς ἅπαντας, καὶ τοὺς ἀποθανεῖν δε-
δηλωμένους καὶ τὸν ἀκηρηκῆτα. Ὁ δὲ Σαμᾶς τοῦ
ἀδελφοῦ αὐτοῦ παῖς Ἰωνάθης ἀνείναι τι τῆς λύπης
παρεκάλει, καὶ μὲν περὶ τῶν ἄλλων μὴ πιστεύειν ὡς
τεθναῖσιν, οὐδὲ γὰρ αἰτίαν εὗρίσκειν ὑπολαμβάνειν.
περὶ δὲ Ἀμνῶνος ἐξετάζειν ἔφη δεῖν, εἰκὸς γὰρ διὰ
τὴν Θαμάρως ὕβριν ἀποτολμῆσαι τὸν Ἀβεσαλῶμον
τὴν ἀναίρεσιν τὴν ἐκείνου. Μεταξὺ δὲ κτύπας ἵπ-
πων καὶ θόρυβος προσιόντων τιγῶν αὐτοὺς ἐπέστρε-
ψεν. Ἦσαν δ' οἱ τοῦ βασιλέως παῖδες οἱ διαδράκ-
τες ἀπὸ τῆς ἐστιάσεως. Ὑπαντᾷ δ' αὐτοῖς ὁ πατήρ θρη-
φοῦσι λυπούμενος, καὶ παρ' ἐλπίδα ὁρῶν αὐς ἡκηκόει
μικρὸν ἐμπροσθεν ἀπολωλότας. Ἦν δὲ παρὰ πάντων
ἄκρνα καὶ στόνος, τῶν μὲν ἄς ἐπ' ἀδελφῷ τετελευ-
τηκῶτι, τοῦ βασιλέως δ' ὡς ἐπὶ παιδὶ κατεσφαγμένῳ.
Φεύγει δὲ Ἀβεσαλῶμος εἰς Γεσούραν πρὸς τὸν πάπ-
πον, τὸν πρὸς μητρός, δυναστεύοντα τῆς ἐκεῖ χώρας,
καὶ τοῖσιν ὅλοις ἔτεσι παρ' αὐτοῦ καταμένει.

4. Τοῦ δὲ Δαυΐδου προαίρησιν ἔχοντος ἐπὶ τὸν
Ἀβεσαλῶμον πέμπειν, οὐκ ἐπὶ τιμωρίᾳ κατελευσόμε-
νον, ἀλλ' ὅπως εἴη σὺν αὐτῷ, καὶ γὰρ τὰ τῆς ὁρ-
γῆς ὑπὸ τοῦ χρόνου λελωθήκει, πρὸς τοῦτο μᾶλλον

αὐτὸν Ἰωάβος ὁ ἀρχιστράτηγος παρώρμησε. Γύναιον γάρ τι τὴν ἡλικίαν ἤδη προβεβηκὸς ἐποίησεν αὐτῷ προσελθεῖν ἐν σχήματι πενθίμῳ, ὡς ‘παίδων ἐπὶ τῆς ἀγροικίας αὐτῇ διενεχθέντων, καὶ πρὸς φιλονεικίαν τραπέντων, οὐδενὸς τοῦ καταπαῦσαι δυναμένου φανέντος, ἔλεγεν ὑπὸ θατέρου τὸν ἕτερον πληγέντα ἀποθανεῖν· ἤξιου τε, τῶν συγγενῶν ἐπὶ τὸν ἀνηρηκότα πόρμηκόν τινα καὶ ζητούντων αὐτὸν ἀνελεῖν, χαρίσασθαι τὴν σωτηρίαν αὐτῇ τοῦ παιδὸς, καὶ μὴ τὰς ἐπιλοΐπους τῆς γηροκομίας αὐτὴν ἐλπίδας προσαφαιρεθῆναι· τοῦτο δ’ αὐτῇ κωλύσαντα τοὺς βουλομένους ἀποκτείνειν τὸν υἱὸν αὐτῆς παρέξειν· οὐ γὰρ ἐφῄξειν ἐκείνους ἄλλῳ τινὶ τῆς σπουδῆς ἢ τῷ παρ’ αὐτοῦ φόβῳ.’ Τοῦ δὲ συγκαταίνεσαντος οἷς τὸ γύναιον ἰκέτευσεν, ὑπολαβὸν πάλιν πρὸς τὸν βασιλέα “Χάριν μὲν,” εἶπεν, “οἶδά σου τῇ χρησιμότητι κατοικτεῖραντός μου τὸ γῆρας καὶ τὴν παρὰ μικρὸν ἀπαιδίαν. Ἀλλ’ ἵνα βέβαια τὰ παρὰ τῆς σῆς μοι εἴη φιλανθρωπίας, τῷ σκευτοῦ παιδί πρώτον καταλλάγηθι, καὶ τὴν πρὸς 386 αὐτὸν ὀργὴν ἄφες. Πῶς γὰρ ἂν πεισθεῖν ἔμοί σε ταύτην ἀληθῶς δεδωκέναι τὴν χάριν, αὐτοῦ σου μέχρι νῦν ἐφ’ ὁμοίοις ἀπεχθανομένου τῷ παιδί; τελείως ἀνόητον δ’ ἂν εἶναι, προσθεῖναι σοῦ υἱῷ παρὰ γνώμην ἀποθανόντι καὶ ἄλλον ἐκουσίως.” Συνίησι δὲ ὁ βασιλεὺς ὑπόβλητον οὔσαν τὴν σκῆψιν ἐξ Ἰωάβου καὶ τῆς τούτου σπουδῆς, καὶ ἐπειδὴ παρὰ τῆς πρεσβύτιδος πυθόμενος οὕτως ἔχον τὸ ἀληθές ἔμαθε, προσκαλεσάμενος Ἰωάβον ‘ἐπιτυχεῖν τε τοῦ πρόκειμένου κατὰ νοῦν ἔφασκε, καὶ τὸν Ἀβεσάλωμον ἄγειν ἐκέλευσεν· οὐ γὰρ ἔτι χαλεπῶς ἔχειν πρὸς αὐτὸν, ἀλλ’ ἤδη τὴν ὀργὴν καὶ τὸν θυμὸν ἀφαικέναι.’ Ὁ δὲ προσκυνήσας τὸν βασιλέα καὶ τοὺς λόγους ἀσπασάμενος, ἐξώρμησεν εἰς τὴν Γεσοῦραν παραυτίκα, καὶ τὸν Ἀβεσάλωμον παραλαβὼν ἦκεν εἰς Ἱεροσόλυμα.

5. Προεπέμψε δ’ ἐμπροσθεν ὁ βασιλεὺς πρὸς τὸν υἱὸν ὡς ἤκουσε παραγενόμενον, καὶ πρὸς ἑαυτὸν

K

ἐκέλευσε χωρεῖν, οὕτω γὰρ οὕτως ἔχειν ὥστε εὐθὺς ἰδεῖν κατελθόντα. Καὶ ὁ μὲν τοῦτο τοῦ πατρὸς κελεύσαντος ἐξέκλινε τὴν ὕψιν αὐτοῦ, καὶ διετέλει τῆς παρὰ τῶν οἰκείων θεραπείας τυγχάνων. Οὐκ ἐπεβέβλαπτο δ' εἰς τὸ κάλλος ὑπὸ τε τῆς λύπης καὶ τοῦ μὴ τυγχάνειν τῆς προσηκούσης ἐπιμελείας νῖῳ βασιλέως, ἀλλ' ἔτι ἐξεῖχε καὶ διέπρεπε πάντας τῷ τε εἶδει καὶ τῷ μεγέθει τοῦ σώματος, καὶ τοὺς ἐν πολλῇ τρουῇ διαιτωμένους ὑπερέβαλλε. Τοσοῦτο μέντοι γὰρ ἦν τὸ βάθος τῆς κόμης αὐτῷ, ὥς μόλις αὐτὴν ἡμέραις ἀποκείρειν ὀκτῶ, σταθμὸν ἔλκουσαν σίκλους διακοσίους, οὗτοι δὲ εἰσι πέντε μναί. Διέτριψε μέντοι γὰρ ἐν τοῖς Ἱεροσολύμοις ἔτη δύο, τριῶν μὲν ἀφ' ὧν πατὴρ γενόμενος, μίας δὲ θυγατρὸς τὴν μορφήν ἀρίστης, ἣν ὁ Σολομῶνος υἱὸς Ροβοάμος ὕστερον λαμβάνει, καὶ γίνεται παιδίον ἐξ αὐτῆς Ἀβίας ὄνομα. Πέμπας δὲ ὁ Ἀβεσάλωμος πρὸς Ἰωάβον, ἰδεῖτο αὐτοῦ τελείως καταπραῦναι τὸν πατέρα, καὶ δεηθῆναι ὅπως αὐτῷ συγχωρήσῃ πρὸς αὐτὸν ἐλθόντι θεάσασθαι τε καὶ προσεῖπέν. Καταμελήσαντος δὲ Ἰωάβου, τῶν ἰδίων τινὰς ἀποστείλας τὴν ὁμοροῦσαν αὐτῷ χώραν ἐπυρπόλησεν. Ὁ δὲ τὸ πραχθὲν μαθὼν ἦκε πρὸς τὸν Ἀβεσάλωμον, ἐγκαλῶν τε αὐτῷ καὶ τὴν αἰτίαν πυνθανόμενος. Ὁ δὲ "Στρατήγημα τοῦτο," εἶπεν, "εὖρον ἀγαγεῖν σε πρὸς ἡμᾶς δυνάμενον ἀμειλύντα τῶν ἐντολῶν, ὥς ἵνα μοι τὸν πατέρα διαλλάξῃς ἐποιούμην. Καὶ δὴ δέομαί σου παρόντος, ἡμερωσαί μοι τὸν γεγεννηκότα, ὥς ἔγωγε δεινότεραν τῆς φυγῆς κρίνω τὴν κάθοδον, ἔτι τοῦ πατρὸς ἐν ὄργῃ διαμένοντος." Πεισθεὶς δὲ ὁ Ἰωάβος, καὶ τὴν ἀνάγκην αὐτοῦ κατοικτεῖρας, ἐμεσίτευσεν πρὸς τὸν βασιλέα, καὶ διαλεχθεὶς περὶ τοῦ παιδὸς οὕτως αὐτὸν ἡδέως διατίθησιν, ὥστε εὐθέως καλέσαι πρὸς αὐτόν. Τοῦ δὲ ὀψιαντος αὐτὸν ἐπὶ τοῦ ἐδάφους καὶ συγγνώμην αἰτουμένου τῶν ἡμαρτημένων, ἀνίστησί τε καὶ τῶν γεγονότων ἀμνηστίαν ἐπαγγέλλεται.

CAP. IX. 1. Ὁ δὲ Ἀβεσάλωμος, τοιούτων αἰ- 387
 τῶ τῶν παρὰ τοῦ βασιλέως ἀποβάντων, πολλοὺς μὲν
 ἵππους ἐν ὀλίγῳ πάνυ χρόνῳ πολλὰ δὲ ἄρματα ἐκ-
 κτητο, καὶ ὀπλοφόροι περὶ αὐτὸν ἦσαν πεντήκοντα.
 Καὶ καθ' ἑκάστην ἡμέραν ὄρθριος πρὸς τὰ βασίλεια
 παρεγίνετο, καὶ τοῖς ἐπὶ τὰς κρίσεις ἤκουσι καὶ ἐλατ-
 τουμένοις πρὸς ἡδονὴν ὁμιλῶν, ὥς παρὰ τὸ μὴ συμ-
 βούλους ἀγαθοὺς εἶναι τῷ πατρὶ, τάχα δ' αὐτῶν καὶ
 ἀδίκως ἐπταικότων περὶ τὴν κρίσιν, εὐνοίαν αὐτῷ
 παρὰ πάντων κατεσκεύαζε, λέγων, ὥς αὐτὸς αὖ ἐπὶ
 ταύτην εἶχε τὴν ἐξουσίαν πολλὴν αὐτοῖς ἐβράβευσεν
 εὐνομίαν. Τούτοις δημάγωγῆσας τὸ πλῆθος, ὡς βε-
 βαίαν ἔχειν ἤδη τὴν παρὰ τῶν ὄχλων εὐνοίαν ἐνό-
 μιζε, μετὰ δὲ τὴν τοῦ πατρὸς αὐτοῦ καταλλαγὴν
 τεσσάρων ἐτῶν ἤδη διεληλυθότων, ἐδεῖτο προσελθὼν
 εἰς Χεβρώνα συγχωρῆσαι πορευθέντι θυσίαν ἀπο-
 δοῦναι τῷ θεῷ, φεύγοντα γὰρ τοῦτο εὐχασθαι. Τοῦ
 δὲ Δαυΐδου τὴν ἀξίωσιν ἀφέντος, πορεύεται. Καὶ
 πολὺς ἐπισυνέρρουσεν ὄχλος, ἐπὶ πολλοὺς αὐτοῦ δια-
 πέμψαντος.

2. Παρῇν δὲ καὶ ὁ Δαυΐδου σύμβουλος ὁ Γελ-
 μοναΐθς Ἀχιτόφελος, καὶ διακόσιοι τινες ἐξ αὐτῶν
 Ἱεροσολύμων, οὐκ εἰδότες μὲν τὴν ἐπιχείρησιν, ὡς
 δ' ἐπὶ θυσίαν μετεσταλμένοι, καὶ βασιλεὺς ὑπὸ πάν-
 των ἀποδείκνυται, τοῦτο γενέσθαι στρατηγήσας. Ὡς
 δ' ἀπηγγέλθη ταῦτα Δαυΐδῃ, καὶ παρ' ἐλπίδας αὐτῷ
 τὰ παρὰ τοῦ παιδὸς ἠκούσθη, δέσας ἅμα καὶ τῆς
 ἀσεβείας καὶ τόλμης αὐτὸν, θαυμάσας δ' ὅτι μηδὲ
 τῆς ἐπὶ τοῖς ἡμαρτημένοις συγγνώμης ἐμνημόνευεν,
 ἀλλ' ἐκείνων πολὺ χεῖροσι καὶ παρανομοτέροις ἐπε-
 βάλλετο, βασιλείᾳ πρῶτον μὲν ὑπὸ τοῦ θεοῦ οὐ θε-
 δομένη, δεύτερον δὲ ἐπ' ἀφαιρέσει τοῦ γεγεννηκότος,
 ἔγωγε φεύγειν εἰς τὰ πέραν τοῦ Ἰορδάνου. Κατ' συγ-
 καλίσας τῶν φίλων τοὺς ἐπιτηδαιοτάτους, καὶ περὶ
 τῆς τοῦ παιδὸς ἀπονολίας κοινόλογησάμενος αὐ-

τῶν, καὶ περὶ πάντων ἐπιτρέψας κρατῇ τῷ θεῷ, κα-
 ταλαπῶν τὰ βασιλεία φυλάσσειν δένα παλλακίσιν, ἀ-
 πῆρεν ἐκ τῶν Ἱεροσολύμων, τοῦ δὲ ἄλλου πλήθους
 προθύμως αὐτῷ συνεξορμήσαντας, καὶ τῶν εξακασίων
 ὀπλιτῶν, οἱ καὶ τῆς πρώτης αὐτῷ φυγῆς ἐκοινώνουν
 ὅτ' ἐξῆ Σάουλος. Τὸν δὲ Ἀβιάθαρὸν καὶ Σάδωκον
 τοὺς ἀρχιερεάς, συναπαίρειν αὐτῷ διεγνοιότας, καὶ
 Λευίτας ἅπαντας μετὰ τῆς κιβωτοῦ μένειν ἐπέσειν,
 ὡς τοῦ θεοῦ καὶ μὴ μετακομιζομένης αὐτῆς ῥυσομέ-
 νου. Ἐνετείλατο δ' ἕκαστα τῶν γινομένων λάθρα
 διαγγέλλειν αὐτῷ, πιστοὺς δ' ἔσχε πρὸς πάντα δια-
 388 κόνους, παῖδας Ἀχιμαὴν μὲν Σαδῶκου, Ἰωνάθην
 δὲ Ἀβιαθάρου. Ἐθὶ δὲ ὁ Γιτθαῖος συνεξώρμησεν
 αὐτῷ βιασάμενος τὴν Δαυΐδου βούλησιν, μένειν γὰρ
 αὐτὸν ἀνέπειθεν. Καὶ διὰ τοῦτο μᾶλλον εὖνους αὐ-
 τῷ κατεφάνη. Αναβαλόντος δ' αὐτοῦ διὰ τοῦ Ἐ-
 λιαῶνος ὕρους γυμνοῖς τοῖς ποσὶ, καὶ πάντων σὺν
 αὐτῷ θακρύνοντων, ἀγγέλλεται καὶ ὁ Ἀχιτόφελος σὺν-
 ὦν τῷ Ἀβισαλώμῳ, καὶ τὰ τούτου φρονῶν. Ἐπέ-
 τεινε δ' αὐτῷ τὸ λυπηρὸν τοῦτο ἀκουσθῆν, καὶ τὸν
 θεὸν ἐπεκαλεῖτο δεόμενος ἀπαλλοτριῶσαι τὴν Ἀβε-
 σαλώμου διάνοιαν πρὸς τὸν Ἀχιτόφελον. Ἐδεδίει
 γὰρ μὴ τὰ ἐναντία συμβουλευσὼν πείσειεν αὐτὸν, ἀνῆρ
 ὦν φρενῆρης καὶ συνιδεῖν τὸ λυσιτελεῖς ὀξύτατος. Γε-
 νόμενος δ' ἐπὶ τῆς κορυφῆς τοῦ ὕρους ἀπεσκόπει τὴν
 πόλιν, καὶ μετὰ πολλῶν θακρίων, ὡς ἂν βασιλείας
 ἐκπεσῶν, ἤνχετο τῷ θεῷ. Συνήντησε δ' αὐτῷ φίλος
 ἀνὴρ καὶ βέβαιος Χουσί ὄνομα. Τοῦτον ὄρων τὴν
 ἐσθλῆτα κατερῶρηγμένον, καὶ τὴν κεφαλὴν σποδοῦ πλή-
 ρη, καὶ θρηνοῦντα τὴν μεταβολὴν, παρηγόρει καὶ
 παύσασθαι τῆς λύπης παρεκάλει, καὶ τέλος ἐκέλευεν
 ἀπελθόντα πρὸς Ἀβισαλώμον, ὡς τὰ ἐκείνου φρο-
 νόντα, τὰ τε ἀπόρρητα τῆς διανοίας αὐτοῦ κατα-
 νοεῖν, καὶ ταῖς Ἀχιτοφέλου συμβουλίαις ἀντιπράν-
 τεῖν· οὐ γὰρ τοσαῦτον ὠφελήσκειν αὐτῷ συνερχόμενον
 ὥσπερ ἐκεῖνον κενόμενον. Καὶ ὁ μὲν πεισθεὶς

τῷ Δαυίδῃ, καταλιπὼν αὐτὸν ἦκεν εἰς Ἱερουσόλυμα,
ἀφικνεῖται δὲ εἰς αὐτὰ μετ' οὐ πολὺ καὶ Ἀβεσσαίματος.

3. Ὀλίγον δὲ τῷ Δαυίδῃ προελθόντι Σιβάς, ἄν-
θρωπος τοῦ Μεμφιβόσθου δοῦλος συνήνητησεν, ὃν προνοήσο-
μενον ἀπεστάλκει τῶν κτήσεων, ὥς δεδοίγητο τῷ Ἰω-
νάθου τοῦ Σαούλου παιδὸς υἱῷ, μετὰ ζεύγους ὄνων
καταπεφορτισμένων τοῖς ἐπιτηδεύουσιν, ἐξ ὧν ἐκέλευσε
λαμβάνειν ὧν αὐτὸς τε καὶ οἱ σὺν αὐτῷ δέονται. Πυρ-
θανομένῳ δὲ, ποῦ καταλέλοιπε τὸν Μεμφιβόσθον, ἐν
Ἱεροσολύμοις ἔλεγε, προσδοκῶντα χειροτονηθῆσθαι
βασιλέα διὰ τὴν ὑπάρχουσαν ταραχὴν εἰς μνήμην ὧν
ἠυεργέτησεν αὐτοὺς Σάουλος. Ἀγανακτήσας δ' ἐπὶ
τούτῳ πάνθ' ὅσα τῷ Μεμφιβόσθῳ παρεχώρησε Σιβάς
χαρίζεται, πολὺ γὰρ δικαιότερον αὐτὸν ἐκείνου ταῦτ'
ἔχειν ἐπέγνωκε· καὶ ὁ μὲν Σιβάς περιχαρὴς ἦν.

4. Δαυίδῃ δὲ γενομένῳ κατὰ Βαουρίν, τόπαν
αὐτῷ καλούμενον, ἐπέρχεται τοῦ Σαούλου συγγενῆς
ὄνομα Σεμεὶ, υἱὸς δὲ Ἰηρᾶ, καὶ λίθοις τε ἔβαλεν
αὐτὸν καὶ ἐκακηγόρει. Περιστάντων δὲ τῶν φίλων
καὶ σκεπόντων, ἔτι μᾶλλον βλασφημιῶν διετέλει, μιαι-
φόνον καὶ πολλῶν ἀρχηγὸν κακῶν ἀποκαλῶν. Ἐκέ-
λευε δὲ καὶ τῆς γῆς ὡς ἐναγῇ καὶ ἐπάρατον ἐξιέναι,
καὶ τῷ θεῷ χάριν ἔχειν ὁμολόγει τῆς βασιλείας αὐ-
τῶν ἀφαιλομένῳ, καὶ διὰ παιδὸς ἰδίου τὴν ὑπὲρ ὧν
ἡμαρτεν εἰς ἑαυτοῦ δεσπότην δίκην αὐτὸν εἰσπραξα-
μένῳ. Πάντων δ' ἐπ' αὐτὸν ἠρεθισμένων ὑπ' ὄρ- 389
γῆς, καὶ μάλιστα Ἀβεσσαίου, διακρήσασθαι βουλο-
μένου τὸν Σεμεὶ, Δαυίδης αὐτὸν τῆς ὀργῆς ἐπέσχε·
“Μὴ τοῖς παροῦσι κακοῖς ἐτέραν προσεξεργασώμε-
θα,” φησὶ, “καινοτέραν ἀφορμὴν. Οὐ γὰρ δὴ τοῦ
προσβυσσῶντός μοι τούτου κυνὸς αἰδῶς τις ἢ φρον-
τις ὑπέρχεται. Τῷ θεῷ δὲ εἶπω, δι' ὃν οὗτος ἐφ'
ἡμᾶς ἀπειροήθη. Θαυμαστὸν δ' οὐδὲν ὑπὸ τούτου με-
ταῦτα πάσχειν, ὅπου γε καὶ παιδὸς ἀσεβοῦς πετεί-
ραμαι. Ἀλλὰ ἔσται τις ἴσως αἴτιος ἡμῖν ἐκ τοῦ

δίως αὐτόν, ἂν ἐν φανερώ καταλάβῃς ὄντα μετ' ὁμί-
λων, αὐτὸς πολλὰς ἔχων μυριάδας βουλομένων τὴν
περὶ σε σπουδὴν ἐπιδείξασθαι καὶ προθυμίαν. Ἄν
δὲ ὁ πατὴρ αὐτὸν εἰς πολιορκίαν περικλείσῃ, μὴ χά-
τημασι καὶ ὀρύγμασιν ὑπονόμοις καθαιρήσῃμεν ἐκε-
λήν τὴν πόλιν." Ταῦτ' εἰπὼν ἠυδοκίμησε μάλλον
Ἀχιτοφέλου, τῆς γὰρ ἐκείνου γνώμης ἡ τοῦτου προε-
κρίθη παρ' Ἀβεσαλώμῳ. Θεὸς μεντοὶ γε ἦν ὁ τῇ του-
τοῦ διανοίᾳ τὴν τοῦ Χουσί συμβουλίαν συστήσας ἀμεί-
νονα εἶναι δοκεῖν.

7. Σπεύσας δὲ πρὸς τοὺς ἀρχιερεῖς Σάδωκον
καὶ Ἀβιάδαρον τὴν τε Ἀχιτοφέλου γνώμην ἐξειπὼν
αὐτοῖς καὶ τὴν ἑαυτοῦ, καὶ ὅτι δέδοκται τὰ ὑπ' αὐ-
τοῦ παραινέδεντα πράττειν, ἐκέλευσε μηνύειν πέμ-
ψαντας Δαυῖδ καὶ φανερὰ ποιεῖν τὰ συμβεβουλευ-
μένα, καὶ προσπαρακελεύσασθαι ταχέως διαβῆναι τὴν
Ιορδάνην, μὴ μεταγνοῦς ὁ παῖς αὐτοῦ διώκειν ὁρ-
μῇ, καὶ πρὶν ἐν ἀσφαλείᾳ γένηται φθίσας κατα-
λαβῇ. Οἱ δὲ ἀρχιερεῖς ἐξεπίτηδες τοὺς υἱοὺς ἔξω τῆς
πόλεως κεκρυμμένους εἶχον, ὅπως διακομίσωσι πρὸς
τὸν Δαυῖδ τὰ πραττόμενα. Πέμψαντες οὖν πιστὴν
θεραπευτρίδα πρὸς αὐτοὺς, φέρουσαν τὰ βεβουλευμέ-
να ὑπὸ Ἀβεσαλώμου, προσέταξαν μετὰ σπουδῆς ταῦ-
τα Δαυῖδ σημαίνειν. Οἱ δ' οὐδὲν εἰς ἀναβολὰς καὶ
μέλλησιν ὑπερέθεντο, λαβόντες δὲ τὰς τῶν πατέρων
ἐντολάς, εὐσεβεῖς ἅμα καὶ πιστοὶ γίνονται διάκονοι·
καὶ τῆς ὑπηρεσίας τὸ τάχος καὶ τὴν ὁξύτητα κολι-
τάντες ἀρίστον εἶναι, ἠπείγοντο συμβαλεῖν Δαυῖδ.
Γενομένους δ' αὐτοὺς ἀπὸ σταδίων τῆς πόλεως δύο
391 θεῶνται τινες ἵππεις, καὶ διαβάλλουσι πρὸς τὸν
Ἀβεσαλώμον. Ὁ δ' εὐθὺς ἔπεμψε τοὺς συλληψόμε-
νους. Νοήσαντες δὲ τοῦτο οἱ τῶν ἀρχιερέων παῖδες
ἐκτραπέντες τῆς ὁδοῦ, παραχρῆμα εἰς κώμην τινα
τῶν Ἱερουσολύμων οὐκ ἄπωθεν ἑαυτοὺς ἔδωκαν, Βα-
χουρῆς ἦν ὄνομα τῇ κώμῃ. Τυναικὸς δ' ἐδεήθησαν
τινος κρύψαι καὶ παρασχεῖν αὐτοῖς τὴν ἀσφάλειαν.

Ἡ δὲ καθιμήσασα τοὺς νεανίσκους εἰς ἀρχαίαν, καὶ πλάκας ἀνοίξας ἐρίων ἐπιβαλοῦσα, ὥς ἤκον οἱ διακόντες αὐτοὺς, καὶ περὶ αὐτῶν ἀνέκρινον εἰ θεασαίτο, ἰδεῖν μὲν οὐκ ἤρνησατο, μείναντας γὰρ παρ' αὐτῇ πάλιν ἀπελθεῖν, εἰ μὲντοι γε συντόμως διώξουσιν, καταληψέσθαι προέλεγεν. Ὡς δ' ἐπὶ πολὺ διώξαντες οὐ κατέλαβον, ἀνέστρεψαν εἰς τὸ ὀπίσσω. Θεασαμένη δ' αὐτοὺς ἀναξεύξαντας ἡ γυνὴ, καὶ μηδὲνα φόβον τοῖς νεανίσκοις ἀπ' αὐτῶν ἐτι συλλήψεως εἶναι, ἀνιμήσασα τὴν προκειμένην ὁδὸν ἀνέειν παρεκλείσατο. Καὶ πολλὴ σπουδὴ κατὰ χεῖρα χρησάμενοι περὶ τὴν ὁδοιπόριαν ἤκον πρὸς Δαυὶδην, καὶ πάντα ἀκριβῶς ἐδήλωσαν αὐτῷ τὰ παρ' Ἀβεσαλωμου βεβουλευμένα. Ὁ δὲ διαβῆναι τὸν Ἰορδάνην τοὺς μεθ' ἑαυτοῦ προσέταξεν, ἤδη νυκτὸς οὔσης, καὶ μηδὲν ὀκνεῖν δι' αὐτήν.

8. Ἀχιτόφελος δὲ, τῆς γνώμης αὐτοῦ παρενδοκιμηθείσης, ἐπιβὰς τοῦ κτήνους ἐξώρμησεν εἰς Γελμῶνα τὴν πατρίδα, καὶ σὺγκαλέσας τοὺς οἰκείους ἅπαντας, ἃ συνεβούλευσεν Ἀβεσαλωμῇ ταῦτ' αὐτοῖς διεξῆλθε, 'καὶ οἷς οὐ πεισθεὶς φανερός ἐστιν οὐκ εἰς μακρὰν ἀπολούμενος. Δαυὶδην δὲ κρατήσῃν μέλλειν ἔλεγε, καὶ ἐπανάξειν ἐπὶ τὴν βασιλείαν. Ἀμεινον σὺν, ἔφησεν, εἶναι τοῦ ζῆν ἑαυτὸν ἐξαγαγεῖν ἐλευθερῶς καὶ μεγαλοφρόνως, ἢ παρασχεῖν αὐτὸν εἰς κυλᾶσιν Δαυὶδῃ, καθ' οὗ πάντα συνέπραττεν Ἀβεσαλωμῷ.' Ταῦτα διαλεχθεὶς, καὶ παρελθὼν εἰς τὸ μυχαιτάτον τῆς οἰκίας, ἀνήρτησεν αὐτόν. Καὶ τὸν μὲν Ἀχιτόφελον, τοιοῦτον θανάτου δικαστὴν αὐτῷ γινόμενον, καθελόντες ἐκ τῆς ἀγχόνης, ἐκίδευσαν οἱ προσήκοντες. Ὁ δὲ Δαυὶδης διαβὰς τὸν Ἰορδάνην καθὼς προεῖρηκαμεν, εἰς Παρεμβολὰς καλλίστην καὶ οχυρωτάτην πόλιν παραγίνεται. Λέγονται δ' αὐτὸν ἀσμενίστατα πάντες οἱ πρῶτοι τῆς χώρας, κατὰ τὰ αἶδά τῆς τότε φυγῆς, καὶ κατὰ τιμὴν τῆς πρότερας εὐπραγίας. Ἦσαν δ' οὗτοι Βερζελαῖος ὁ Γαλαδίτης,

καὶ Σιζάρ ὁ τῆς Ἀρμανίτιδος δυνάστης, καὶ Μά-
χειρος ὁ τῆς Γαλαδίτιδος χώρας πρῶτος. Οὗτοι πᾶ-
σαν αὐτῶ καὶ τοῖς ἐκείνου τῶν ἐπιτηδείων εὐθηνίαν
παρέσχον, ὥς μήτε κλίνας ἐπιλιπεῖν ἐστρωμένας μήτε
ἄρτους καὶ οἶνον, ἀλλὰ καὶ θυμάτων ἀφθονίαν χο-
ρηγῆσαι, καὶ τῶν εἰς ἀνάπαισιν ἅμα κεκοπωμένοις
καὶ τροπὴν χρησίμων εὐπορίαν διαρκῆ παρασχεῖν.

392 CAP. X. 1. Καὶ οἱ μὲν ἐν τούτοις ἦσαν. Ἀβε-
σάλωμος δὲ ἀθροίσας μεγάλην στρατιὰν τῶν Ἑβραίων
ἐπὶ τὸν πατέρα, καὶ διαβάς τὸν Ἰορδάνην ποταμὸν,
οὗ πόρῳ κατέβηξε τῶν Παρεμβολῶν ἐν τῇ Γαλαδι-
τῶν χώρᾳ, καταστήσας στρατηγὸν πάσης τῆς δυνά-
μεως Ἀμεισσαν εἰς τὴν Ἰωάβου τάξιν τοῦ συγγενοῦς
αὐτοῦ — πατρὸς μὲν γὰρ ἦν Ἰεθάρσου, μητρὸς δὲ
Ἀβιγαίας, αὕτη δὲ καὶ Σαρουῖα ἡ Ἰωάβου μήτηρ
ἀδελφαὶ ἦσαν Δαυΐδου. Ὡς δ' ἐξαριθμήσας τοὺς σὺν
αὐτῷ Δαυΐδης περὶ τετρακισχιλίους εὗρεν ὄντας, οὐκ
ἔγνω μένειν ἕως ποτ' ἐπ' αὐτὸν Ἀβεσάλωμος ἔλθῃ. Προς-
θεῖς δὲ τοῖς οὖσι χιλιάρχους καὶ ἑκατοντάρχους, καὶ διε-
λὼν εἰς τρία μέρη τὴν στρατιάν, τὸ μὲν τῷ στρατηγῷ
παρέδωκεν Ἰωάβῳ, τὸ δὲ τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ Ἀβεσ-
σαίῳ, τὴν δὲ τρίτην μοῖραν ἐνεχείρησεν Ἐθὶ, συν-
ήθει μὲν ὄντι καὶ φίλῳ, ἐκ δὲ τῆς Γιττῶν πόλεως
ἐπάρχοντι. Βουλόμενον δὲ συνεκστρατεύειν αὐτὸν οὐκ
εἴασαν οἱ φίλοι, γνώμη κατασχόντες σοφιστάτῃ, 'νι-
κηθέντες μὲν γὰρ σὺν αὐτῷ πᾶσαν ἀποβαλεῖν ἐλπίδα
χρηστὴν ἔφασκον, ἂν δὲ ἡττηθέντες ἐνὶ μέρει τῆς δυνά-
μεως τῷ λοιπῷ πρὸς αὐτὸν φύγωσιν, ἀμείνονα πα-
ρασκευάσειν αὐτὸν ἰσχύϊ· ὑπονοήσειν δὲ καὶ τοὺς
πολεμίους εἰκὸς ἐστὶν ἄλλο μετ' αὐτοῦ στράτευμα εἶ-
ναι.' Ἦσθεις δὲ τῇ συμβουλίᾳ ταύτῃ, μένειν μὲν
αὐτὸς ἐν ταῖς Παρεμβολαῖς ἔκρινεν. Ἐκπέμπων δὲ
τοὺς φίλους καὶ τοὺς στρατηγοὺς ἐπὶ τὸν πόλεμον
παρεκάλει 'προθυμίαν ἐναποδείξασθαι καὶ πίστιν καὶ
μνήμην, εἴ τις τῶν μετρίως ἐχόντων παρ' αὐτοῦ

ἐρχον· φείσασθαι δὲ καὶ τοῦ παιδὸς Ἀβισάλωμον κρατήσαντας ἠντιβόλει, μὴ κακὸν αὐτὸν ἐργάσεται τε τελευτήσαντος αὐτοῦ. Καὶ ὁ μὲν νίκησεν αὐτοῖς ἐπεισάμενος ἐκπέμπει τὴν στρατιάν.

2. Ἰωάβου δὲ παρατάξαντος τὴν δύναμιν ἀντικρὺ τῶν πολεμίων ἐν τῷ πεδίῳ τῷ μεγάλῳ, ἐξόπισθεν περιβεβλημένῳ ὄσχυρόν, ἀντετάγει τὴν στρατιάν καὶ Ἀβισάλωμος. Καὶ συμβολῆς γενομένης ἔργα μεγάλα χειρῶν τε καὶ τόλμης παρ' ἀμφοτέρων ἐπεδείκνυντο, τῶν μὲν ὑπὲρ τοῦ τὴν βασιλείαν ἀπολαβεῖν Δαυῖδην παρακινδυνεύοντων καὶ πάσῃ προθυμίᾳ χωμέκων, τῶν δ' ἵνα μὴ καὶ ταύτην Ἀβισάλωμος ἀφαιρεθῇ, καὶ ὅτῳ πατρὶ δίκας κολασθεῖς ἀνθ' ὧν ἐτόλμησεν, οὐδὲν ὀκνοῦντων οὔτε ποιεῖν οὔτε πάσχειν. Ἐτι δὲ τῶν μὲν πλειόνων, ἵνα μὴ κρατηθῶσιν ὑπὸ τῶν σὺν Ἰωάβῳ καὶ τοῖς σὺν αὐτῷ στρατηγοῖς ὄντων ὀλίγων, αἰσχύνην γὰρ αὐτοῖς τοῦτ' εἶναι μεγίστην, τῶν δὲ Δαυῖδου στρατιωτῶν, ἵνα τῶν τοσούτων μυριάδων κρατήσωσιν φιλοτιμουμένων, ἕρις ἐγένετο καρτερά. Καὶ νικῶσιν οἱ Δαυῖδου, ῥώμῃ τε προέχοντες καὶ ἡ τῶν πολεμικῶν ἐπιστήμη. Φεύγοντας δὲ διὰ θρυμῶν καὶ φαράγγων ἐπόμενοι τοὺς μὲν ἐλάμβανον, πολλοὺς δὲ ἀκῆρουν, οἷς φεύγοντας πεσεῖν πλείονας ἢ μαχομένους· ἐπεσον γὰρ ὡς διςμύρια ἐπ' ἐκείνης τῆς ἡμέρας. Οἱ δὲ τοῦ Δαυῖδου πάντες ὄρμησαν ἐπὶ τὸν Ἀβισάλωμον. Φανερὸς γὰρ αὐτοῖς ὑπὸ τε τοῦ κάλλους καὶ τοῦ μεγέθους ἐγένετο. Δείσας δὲ μὴ καταλάβωσιν αὐτὸν οἱ πολέμιοι, ἐπιβάς τῆς ἡμίονου τῆς βασιλικῆς ἔφυγε. Φερόμενος δὲ μετὰ ῥύμης, καὶ ὑπὸ τοῦ σάλου καὶ τῆς κινήσεως καὶ ὅσος ὢν, ἐμπλακείσης αὐτῷ τῆς κόμης τραχεῖ δένδρῳ μεγάλοις ἐπιπολὺ κλάδοις ἐκτεταμένῳ, παραδόξως ἀνακρήννεται. Καὶ τὸ μὲν κτῆνος ὑπὸ ὀξύτητος οἷς ἐπικείμενον τὸν δεσπότην ἔτι φέρον ἐχώρει προσωτέρω, ὁ δ' ἐκ τῶν κλάδων αἰωρούμενος ἐκρατεῖτο τοῖς πολέμοις. Τοῦτον τις ἰδὼν τῶν Δαυῖδου στρατιωτῶν ἐδήλωσεν Ἰωάβῳ.

Καὶ πενήκοντα σίκλους ἂν αὐτῷ δέδωκέναι τοῦ στρα-
τήκου γήσαντος, εἰ βαλὼν ἀπέκτεινε τὸν Ἀβεσάλω-
μον, "Οὐδ' εἰ χίλιους," εἶπεν, "ἐμελλές μοι παρεξέρ-
χου, ἂν διέθηκα μου τὸν τοῦ δεσποτοῦ παῖδα, καὶ ταῦτ'
ἐκείνου πάντων ἡμῶν ἀκουόντων φείσασθαι τοῦ νεα-
νίσκου δεηθέντος." Ὁ δὲ κελεύσας αὐτῷ δεῖξαι ποῦ
κρυπνόμενον ἴδοι τὸν Ἀβεσάλωμον, τόξεντας κατὰ τῆς
καρδίας ἀπέκτεινεν. Οἱ δὲ τὰ τοῦ Ἰωάβου κομίζον-
τες ὅπλα, ἐν κύκλῳ περιστάντες τοῦ δένδρου κατα-
σπῶσι τὸν νεκρόν. Καὶ τὸν μὲν εἰς χάσμα βαθθὲν
καὶ ἀφανὲς ῥίψαντες ἐπιβάλλουσιν αὐτῷ λίθους, ὡς
ἀναπληρωθῆναι καὶ τὸ σχῆμα τάφου καὶ μέγεθος λα-
βεῖν. Σημήνας δὲ ἀνακλητικὸν ὁ Ἰωάβος ἀπέσχετο
τοῦ διώκειν τοὺς οἰκείους στρατιώτας τὴν τῶν πολε-
μίων δύναμιν, φειδόμενος τῶν ὁμοφύλων.

3. "Ἐστῆκε δ' Ἀβεσάλωμος ἐν τῇ κοιλάδι τῇ βα-
σιλικῇ στήλην λίθου μαρμαρίνου δύο σταδίου ἀπέχουσαν
Ἱεροσολύμων, ἣν προσηγόρευσεν ἰδίαν χεῖρα, λέγων ὅτι
καὶ τῶν τέκνων αὐτῷ διαφθαρέντων ἐν τῇ στήλῃ μενῇ
τὸ ὄνομα· τέκνα γὰρ ἦσαν αὐτῷ τρία μὲν ἄρρενα,
θυγάτηρ δὲ μία θαμάρ· τὸ ὄνομα, ὡς προειρηκα-
μεν. Συνοικησάσης δ' αὐτῆς τῷ Δαυΐδου υἱῶνι Ρο-
βθάμῳ, γίγνεται παῖς ὁ διαδεξάμενος τὴν βασιλείαν
Ἀβίας. Καὶ περὶ μὲν τούτων ἐν ὑστέροις οἰκειότα-
ρον τῇ ἱστορίᾳ δηλώσομεν. Μετὰ δὲ τὴν Ἀβεσάλω-
μου τελευτήν ὁ μὲν λαὸς εἰ τὰ οἰκεία διεσπάρη.

4. Ἀχιμᾶς δὲ ὁ Σαδώκου τοῦ ἀρχιερέως υἱὸς
Ἰωάβῳ προσελθὼν, ἰδεῖτο αὐτοῦ τὴν νίκην ἐπιτρέ-
ψαι πορευθέντι Δαυΐδῳ μηνῦσαι, καὶ ὅτι τῆς παρα-
τοῦ θεοῦ βοηθείας ἔτυχε καὶ προνοίας εὐαγγελισα-
σθαι. Καὶ ὁ μὲν "οὐ προσήκειν εἰπὼν αὐτῷ, καλῶν
ἄγγελον αἰεὶ γεγεννημένον νῦν ἀπιέναι δηλοῦντα θά-
νατον τῷ βασιλεῖ τοῦ παιδὸς αὐτοῦ," μένειν ἤξιον.
Καλέσας δὲ τὸν Χουσί ἐκείνῳ προσέταξε τὸ ἔργον,
394 ἵν' ὅπερ αὐτὸς εἶδε τοῦτο μηνύσειε καὶ τῷ βασι-
λεῖ. Τοῦ δ' Ἀχιμᾶ πάλιν δεηθέντος· αὐτὸν ἐπὶ τὴν

ἀγγελίαν ἀφεῖναι, περὶ μόνης γὰρ αὐτὸν ποιήσεσθαι τῆς νίκης, ἡσυχάσειν δὲ περὶ τῆς Ἀβεσαλώμων τελευτῆς, ἐπέτρεψεν αὐτῷ τὴν πρὸς τὸν Δαυὶδ ἄγιν. Καὶ τὴν ἐπιτομωτέραν ἐκλαβὼν τῶν ὁδῶν, καὶ γὰρ μόνος αὐτὴν ἐγίνωσκε, τὸν Χουσί φθάνει. Καθ' ἐξομένῳ δὲ Δαυὶδ μετὰ τῶν πυλῶν, καὶ παραμένοντι πότ' αὐτῷ τις ἔλθων ἀπὸ τῆς μάχης ἀπαγγέλλη τὰ κατ' αὐτήν, τῶν σκοπῶν τις ἰδὼν τὸν Ἀχιμὴν τρέχοντα, καὶ μήπω τίς ἐστι γνωρίσαι δυναμένος, εἶπε πρὸς τὸν Δαυὶδ βλέπειν τινα παραγινόμενον πρὸς αὐτόν. Τοῦ δ' ἄγγελον ἤκειν φήσαντος ἀγαθόν, μετ' ὀλίγον ἔπεσθαι τινα καὶ ἕτερον ἐδήλωσεν αὐτῷ. Καὶ ἐκείνον δὲ ἄγγελον ἀγαθὸν εἰπόντος, ἰδὼν τὸν Ἀχιμὴν ὁ σκοπὸς ἐγγὺς ἤδη γεγεννημένον, τὸν Σαδώκου παῖδα τοῦ ἀρχιερέως προστρέχειν ἐσημαίνειν. Ὁ δὲ Δαυὶδς περιχαρὴς γενόμενος ἀγαθῶν ἄγγελον τοῦτον ἔφησεν εἶναι, καὶ τι τῶν εὐκταίων αὐτῷ φέρειν ἀπὸ τῆς μάχης.

5. Καὶ μετὰ ταῦτα λέγοντος τοῦ βασιλέως φανείς ὁ Ἀχιμὴς προσεκύνει τὸν βασιλέα. Καὶ πυθόμενῳ περὶ τῆς μάχης, νίκην εὐαγγελίζεται καὶ κράτος. Ἐρομένου δὲ τί καὶ περὶ τοῦ παιδὸς ἔχει λέγειν, 'αὐτὸς μὲν ἔφασκεν εὐθὺς ὁρμῆσαι πρὸς αὐτόν τῆς τροπῆς τῶν πολεμίων γενομένης, ἀκοῦσαι δὲ μεγάλης βοῆς διωκόντων τὸν Ἀβεσαλώμον· καὶ πλεῖον τούτου μὴ δύνασθαι μαθεῖν διὰ τὸ πεμφθέντα ὑπὸ Ἰωάβου δηλῶσαι τὴν νίκην ἐπέλγεσθαι.' Παραγενομένου δὲ τοῦ Χουσί καὶ προσκυνήσαντος καὶ τὴν νίκην σημάναντος, περὶ τοῦ παιδὸς αὐτὸν ἀνέκρινεν. Ὁ δὲ "Ἐχθροῖς," εἶπε, "τοῖς σοῖς οἶα συμβέβηκεν Ἀβεσαλώμῳ γένοιτο." Οὗτος ὁ λόγος οὐδὲ τὴν ἐπὶ τῇ νίκῃ χαρὰν εἶασεν οὔτ' αὐτῷ μέναι μεγίστην οὔσαν, οὔτε τοῖς στρατιώταις. Αὐτὸς μὲν γὰρ ἀναβὰς ἐπὶ τὸ ὑψηλότατον τῆς πόλεως ἀνεκλαίετο τὸν υἱὸν, τυπτόμενος τὰ στήθια, καὶ τὴν κεφαλὴν σπαρattoμένος, καὶ παντοίως αὐτὸν αἰκίζόμενος, καὶ,

“Τέκνον,” ἐκβοῶν, “αἶθε μοι τὸν θάνατον ἐπελ-
 θεῖν ἐγένετο καὶ ἅμα σοι τελευτῆσαι!” Φύσει γὰρ
 ὦν φιλόστοργος πρὸς ἐκείνον ἔτι μᾶλλον συμπαθῶς
 εἶχεν. Ἡ στρατιὰ δὲ καὶ Ἰωάβος ἀκούσαντες ὅτι
 πενθεῖ τὸν υἱὸν οὕτως ὁ βασιλεὺς ἡσχύνθησαν μετὰ
 τοῦ τῶν νενικηκότων σχήματος εἰσελθεῖν εἰς τὴν πό-
 λιν, κατηγεῖς δὲ καὶ δεδακρυμένοι πάντες ὡς ἀφ’ ἡ-
 ττης παρῆλθον. Κατακαλυψαμένον δὲ τοῦ βασιλείως
 καὶ σιένοντος τὸν υἱόν, εἰσεισι πρὸς αὐτὸν Ἰωάβος
 καὶ παρηγορῶν “Ὡ δέσποτα,” φησὶ, “λανθάνεις
 διαβάλλων σαυτὸν οἷς ποιεῖς, ὅτι τοὺς μὲν ἀγαπῶν-
 τὰς σε καὶ περὶ σοῦ κινδυνεύοντας, καὶ σαυτὸν καὶ
 τὴν σὴν γενεὰν δοκεῖς μισεῖν, στέργειν δὲ τοὺς ἐχ-
 θροτάτους καὶ ποθεῖν οὐκ ἔτ’ ὄντας, οἱ δίκη τεθνή-
 κασιν. Εἰ γὰρ Ἀβεσάλωμος ἐκράτησε, καὶ τὴν βα-
 σιλείαν βεβαίως κατέσχεν, οὐδεὺς ἂν ἡμῶν ὑπέλει-
 φθη λείψανον, ἀλλὰ πάντες ἂν ἀπὸ σοῦ καὶ τῶν σῶν
 395 ἀρξάμενοι τέκνων ἀπωλώλειμεν οἰκτρῶς, οὐ κλαίων-
 των ἡμᾶς τῶν πολεμίων ἀλλὰ χαιρόντων, καὶ τοὺς
 ἐλεοῦντας ἐπὶ τοῖς κακοῖς κολαζόντων. Σὺ δ’ οὐκ
 αἰσχύνῃ ταῦτα ποιῶν ἐπὶ μᾶλλον ἐχθρῶ, ὅτι σὸς
 υἱὸς ὦν ἀσεβῆς οὕτως ἐγένετο. Πανσάμενος οὖν τῆς
 ἀδίκου λύπης προελθὼν ὄφθητι τοῖς σαυτοῦ στρα-
 τιώταις, καὶ τῆς περὶ τοῦ ἀγῶνος προθυμίας εὐχα-
 ρίστησον. Ὡς ἐγὼ τήμερον, ἂν ἐπιμένῃς τοῖς ἄρτι
 πραττομένοις, ἀναπείσας ἀποστῆναί σου τὸν λαὸν καὶ
 τὴν βασιλείαν ἐτέρῳ παραδοῦναι, τότε σοι πικρότε-
 ρον καὶ ἀληθές ποιήσω τὸ πένθος.” Ταῦτ’ εἰπὼν
 Ἰωάβος ἀπέστρεψεν ἀπὸ τῆς λύπης, καὶ ἤγαγεν εἰς
 τὸν περὶ τῶν πραγμάτων λογισμὸν τὸν βασιλεῖα. Με-
 τασχηματίσας γὰρ αὐτὸν Δαυΐδης, καὶ ποιήσας ἐπι-
 τήδειον εἰς τὴν τοῦ πλήθους θέαν, πρὸς ταῖς πύλαις
 ἐκάθισεν, ὡς ἅπαντα τὸν λαὸν ἀκούσαντα συνδραμεῖν
 πρὸς αὐτὸν καὶ κατασπᾶσασθαι. Καὶ ταῦτα μὲν τοῦ-
 τον ἔσχε τὸν τρόπον.

CAP. XI. 1. Οἱ δ' ἐκ τῆς μάχης ἀναχωρήσαντες τῶν Ἑβραίων τῶν μετ' Ἀβεσαλώμου γενόμενοι παρ' ἑαυτοῖς ἕκαστοι διεπέμποντο κατὰ πόλεις, ὑπομιμνήσκοντες αὐτοὺς ὧν ἠνεργέτησεν αὐτοὺς Δαυὶδης, καὶ τῆς ἐλευθερίας ἣν ἐκ πολλῶν καὶ μεγάλων ὀυσάμενος αὐτοὺς πολέμων παρέσχε, μεμφόμενοι δὲ ὅτι τῆς βασιλείας αὐτὸν ἐκβαλόντες ἄλλω ταύτην ἐνεχείρισαν, καὶ νῦν τεθνηκότος τοῦ κατασταθέντος ὑπ' αὐτῶν ἡγεμόνος οὐ παρακαλοῦσι Δαυὶδην, παύσασθαι μὲν τῆς ὀργῆς, εὐνοϊκῶς δὲ πρὸς αὐτοὺς ἔχειν, τῶν δὲ πραγμάτων καθὼς ἤδη καὶ πρότερον ποιεῖσθαι πρόνοιαν τὴν βασιλείαν ἀπολαβόντα. Ταῦτα μὲν οὖν συνεχέστερον ἀπηγγέλλετο τῷ Δαυίδῃ. Καὶ ἐκείνος οὐδὲν ἤττον ἔπεμψε πρὸς Σάδωκον καὶ Ἀβιάθαρν τοὺς ἀρχιερεάς, ἵνα τοῖς ἄρχουσι τῆς Ἰούδα φυλῆς διαλεχθῶσιν, 'ὥς αἰσχρὸν ἐστὶν αὐτοῖς ἄλλας φυλάς πρὸ ἐκείνης Δαυὶδην χειροτονῆσαι βασιλέα, καὶ ταῦθ' ὑμῶν συγγενῶν ὄντων καὶ πρὸς αὐτὸν κοινὸν αἷμα κεκληρωμένων.' Τὰ δ' αὐτὰ καὶ Ἀμεσσᾶ τῷ στρατηγῷ προσέταξεν αὐτοὺς λέγειν, 'ὅτι τῆς ἀδελφῆς υἱὸς ὢν αὐτοῦ μὴ πείθει τὸ πλῆθος Δαυὶδὴ τὴν βασιλείαν ἀποδοῦναι· προσδοκᾷ δὲ παρ' αὐτοῦ μὴ διαλλαγὴν μόνον, τοῦτο γὰρ ἤδη γέγονεν, ἀλλὰ καὶ τὴν ἅπαντος τοῦ λαοῦ στρατηγίαν, ἣν αὐτῷ καὶ Ἀβεσαλώμος παρέσχε.' Καὶ οἱ μὲν ἀρχιερεῖς ἃ μὲν τοῖς τῆς φυλῆς ἄρχουσι διελέχθησαν, ἃ δὲ τὸν Ἀμεσσᾶν ἔπεισαν τὰ παρὰ τοῦ βασιλέως πρὸς αὐτὸν εἰπόντες, ἐγχειρεῖν ταῖς ὑπὲρ αὐτοῦ φροντίσι. Καὶ πείθει γε τὴν φυλὴν παραχοῆμα πέμψαι πρὸς Δαυὶδην πρέ- 396 σβεις, παρακαλοῦντας εἰς τὴν ἰδίαν ἐπανελθεῖν βασιλείαν. Τὸ δ' αὐτὸ καὶ πάντες ἐποιοῦν οἱ Ἰσραηλῖται πρότρεψαμένου τοῦ Ἀμεσσᾶ.

2. Τῶν μὲν πρέσβων ἀφικομένων πρὸς αὐτὸν εἰς Ἱεροσόλυμα παρεγένετο. Πάντας δὲ τοὺς ἄλλους ἔφθασεν ἡ Ἰούδα φυλὴ πρὸς τὸν Ἰορδάνην ποταμὸν

ἀπαντῆσαι τῷ βασιλεῖ, καὶ ὁ Γήρας πᾶσι Σεμεὶ μετὰ
 χιλίων ἀνδρῶν, οὓς ἐκ τῆς Βενιαμίνιδος φυλῆς ἐπέ-
 ρειτο, καὶ Σιβᾶς δὲ ἀπελευθέρους Σαούλου, καὶ οἱ
 παῖδες αὐτοῦ πεντεκαίδεκα τὸν ἀριθμὸν ὄντες μαχρὰ
 οἰκειῶν ἕκοσιν. Οὗτοι οὖν τῇ Ἰούδα φυλῇ τὸν πτε-
 ραμὸν ἐγεφύρωσαν, ἵνα ῥᾶστα διαβῇ μετὰ τῶν ἰδίων
 ὁ βασιλεὺς. Ὡς δὲ ἦκεν ἐπὶ τὸν Ἰορδάνην ἡσπασατο
 μὲν αὐτὸν ἡ Ἰούδα φυλή, προσέειπε δ' ἀναβὰς ἐπὶ
 τὴν γέφυραν Σεμεὶ, καὶ κατασχὼν αὐτὰς τοὺς πό-
 δας ἔδειτο· «συγγνώμην περὶ τῶν εἰς αὐτὸν ἡμαρτη-
 μένων, καὶ μὴ γενέσθαι πικρὸν αὐτῷ, μηδὲ τοῦτο
 πρῶτον ἡγήσασθαι τὴν τιμωρίαν ἐν ἐξουσίᾳ γενόμε-
 νον, λογίσασθαι δὲ ὅτι καὶ μετανοήσας ἐφ' οἷς ἐαυτῷ
 ἡ πρῶτος ἔλθειν πρὸς αὐτὸν ἐποιούδατε.» Ταῦτα
 δὲ ἀντιβολουντος αὐτοῦ καὶ οἰκτιζομένου Ἀβεσσαρὶς
 ὁ Ἰωάβου ἀδελφός, «Διὰ τοῦτο οὖν,» εἶπεν, «ἀν-
 τεθνήξῃ βλασφημήσας τὸν ὑπὸ τοῦ θεοῦ κατασταθέντα
 βασιλευν;» Δαυὶδ δ' ἐπιστροφείς εἰς αὐτόν, «ὦ
 παῦεσθ',» εἶπεν, «ὦ Σαρουίας παῖδας, μὴ κινήσῃς
 πάλιν ἡμῖν καινὰς ἐπὶ ταῖς πρώταις παραχρᾶς καὶ
 στάσεις. Οὐ γὰρ ἀγνοεῖν ὑμᾶς προσῆκεν ὅτι σήμε-
 ρον ἀρχομαι τῆς βασιλείας. Διὸ πᾶσιν ἀφίεναι τοὺς
 κολάσεις τοῖς ἀσεβήσασιν ὁμνυμι, καὶ μηδὲνα αὐτῶν
 ἁμαρτολόγων ἐπεξέλθειν. «Σὺ τε,» εἶπεν, «ὦ Σε-
 μεὶ, θάρσει, καὶ δείξῃς μηδὲν εἰς τεθνηζόμενος.» Ὁ
 δὲ προσκυνήσας αὐτὸν προῆγεν.

§. 3. Ἀπήντησε δὲ αὐτῷ καὶ ὁ Σκούλου υἱοῦτος
 Μερφίβοσθος ῥυπαρὰν τε τὴν ἐσθῆτα περιεμμένον,
 καὶ τὴν κόμην βαθεῖαν καὶ κατημελημένην ἔχον.
 Μετὰ γὰρ τὴν Δαυίδου φυγὴν οὗτ' ἀπεκείρατο λι-
 πομένους, οὔτε καθῆρε τὴν ἐσθῆτα, κατακρίνας ἀν-
 τὶ τὴν σφαγρὰν ταύτην ἐπὶ τῇ τοῦ βασιλέως μεταβολῇ.
 Διεβέβλητο δὲ καὶ ὑπὸ τοῦ ἐπιτρόπου Σιβᾶ πρὸς
 αὐτὸν ἀδικίαι. Ἀσπασαμένον δ' αὐτοῦ καὶ προσκα-
 τήσαντος, ἤρξατο πυνθάνεσθαι, «τί δή ποτε οὐ συν-
 ἔβηλθαι αὐτῷ καὶ κοινῶς εἶναι τῆς φυγῆς;» Οὐδὲ

ἡ δὲ ἀδίκημά τοῦτο," ἔλεγεν, "εἶναι Σιβᾶ. Κελεύ-
 οντες γὰρ παρασκευάσαι τὰ πρὸς τὴν ἐξοδὸν οὐκ
 ἐφρόντισεν, ἀλλ' ὥσπερ ἀνδραπόδου τινὸς οὕτως παρ-
 ηύρουν. Εἰ μὲντοι γε τὰς βάσεις εἶχον ἐρροίμενας,
 οὐκ ἂν ἀπελείφθην σου, χρῆσθαι πρὸς τὴν θυγτρὶν
 αὐταῖς δυνάμενος. Οὐ τοῦτα δὲ μόνον ἡδίκησέ μου
 τὴν πρὸς σε, δέσποτα, εὐαίβειαν, ἀλλὰ καὶ προς-
 διέβαλε, καὶ διεψεύσατο κακουργῶν. Ἄλλ' οἶδα ὅτι
 τούτων οὐδὲν ἢ δαίνοια ἢ σὴ προσέεται, δικαῖα τε
 οἶσα καὶ αὐτὴν ἀλήθειαν, ἣν ἰσχύειν τε βούλεται καὶ
 τοῖς θεῖοις, ἀγαπῶσα. Μείζονα γὰρ κινδυνεύσας πα- 397
 θεῖν ὑπὸ τοῦ πάππου τοῦ ἐμοῦ, καὶ τῆς ὅλης ἡμῶν
 γενεᾶς ἀφειλούσης εἰς ἐκεῖνα ἀπολωλέναι, σὺ μέτριος
 καὶ χρηστὸς ἐγένου, τότε μάλιστα πάντων ἐκείνων
 λήθην ποιησάμενος, ὅτ' ἐξουσίαν τῆς ὑπὲρ αὐτῶν τι-
 μωρίας εἶχεν ἡ μήμηρ. Φίλον δὲ σὺν ἔκρινας ἐμέ,
 καὶ ἐπὶ τῆς τραπέζης εἶχες ὁσημέραι, καὶ οὐδὲν ἀπέ-
 λαπον τῶν συγγενῶν τοῦ μάλιστα τιμωμένου." Ταῦτ'
 ἐπώντος οὔτε τὸν Μεμφίβοσθον ἔγνω κολάζειν, οὐδ'
 ὡς καταφυνσάμενον τὸν Σιβᾶν καταδικάζειν. Ἄλλ'
 ὑπὲρ μὲν τοῦ μὴ μετὰ Σιβᾶ πρὸς αὐτὸν ἐλθεῖν ἐκεί-
 νῳ πάντα χαρίσασθαι γήσας, αὐτῷ δὲ συγγινώσκειν
 ἐπέσχετό, τῆς οὐσίας αὐτῷ τὸ ἡμῖν κελεύσας ἀπο-
 δοθῆναι. Ὁ δὲ Μεμφίβοσθος, "Πάντα μὲν," εἶπεν,
 "ἔχέτω ὁ Σιβᾶς, ἐμοὶ δ' ἀπόχρη τὸ σέ τὴν βασι-
 λειαν ἀπολαβεῖν."

Ἡ Βερζελαῖον δὲ τὸν Γαλαδίτην ἄνδρα μέγαν καὶ κα-
 λὸν, καὶ πολλὰ παρεσχημένον ἐν ταῖς Παρεμβολαῖς αὐτῷ,
 Δανιδῶν τε προπέμψαντα μέχρι τοῦ Ἰορδάνου, παρε-
 κάλει συνελθεῖν ἕως τῶν Ἱεροσολύμων, γηροκομήσειν
 γὰρ αὐτὸν ἐν πάσῃ τιμῇ, καὶ ὡς πατρὸς ἐπιμεληθῆ-
 σεσθαι, καὶ προνοήσειν ἐπηγγέλλετο. Ὁ δὲ πόθῳ
 τῶν οἴκοι παρητεῖτο τὴν μετ' αὐτοῦ διατριβὴν, καὶ
 τὸ γῆρας λέγων ὁ τοιοῦτον αὐτῷ τυγχάνειν ὥστε
 ἀπολαύειν τῶν ἡδέων, εἰς ὀγδοήκοντα ἔτη προβεβη-
 κότες, ἀλλ' ὥστε καταλύσεως ἤδη καὶ ταφῆς προ-

νοεῖν, ἐπὶ ταύτην ἡξίου βουλόμενον αὐτῷ χαρίζεσθαι τὰ κατ' ἐπιθυμίαν ἀπολῆσαι· οὔτε γὰρ τροφῆς οὔτε πατρὸς συνιέναι διὰ τὸν χρόνον· ἀποκεκλείσθαι δ' αὐτῷ καὶ τὰς ἀκοὰς ἤδη πρὸς αὐλῶν ἤχους καὶ μέλη των ἄλλων ὀργάνων, ὅσα παρὰ βασιλεῦσι τέρπει τοὺς συνδιαιτοιμένους.' Οὕτως δὲ λιπαρῶς δεαμένου, "Σὺ μὲν," εἶπεν, "ἀπολύω, τὸν δὲ υἱὸν Ἀχίμανον ἄφες μοι· πάντων γὰρ αὐτῷ μεταδώσω τῶν ἀγαθῶν." Καὶ Βερζελαῖος μὲν καταλιποὺν τὸν υἱόν, καὶ προσκυνήσας τὸν βασιλέα, καὶ πάντων ἐπευξάμενος αὐτῷ τέλος ὧν ἔχει κατὰ ψυχὴν, οἴκαδε ὑπέστρεψεν. Παράγινεται δ' εἰς Γάλακα Δαυίδης, τοῦ λαοῦ πάντος ἤδη τὸ ἡμῖς περὶ αὐτὸν ἔχων καὶ τὴν Ἰούδα φυλὴν.

5. Αἰκνυοῦνται δ' εἰς Γάλακα πρὸς αὐτὸν οἱ τῆς χώρας πρῶτοι μετὰ πολλῆς πληθύος, καὶ τὴν Ἰούδα φυλὴν κατεμέμνοντο λάθρα πρὸς αὐτὸν ἐλθούσαν, ὡς δεῖν ὁμοῦ πάντας μιᾷ γνώμῃ ποιήσασθαι τὴν ὑπάντησιν. Οἱ δ' ἄρχοντες τῆς Ἰούδα φυλῆς, 'μὴ δυσχεραίνειν αὐτοὺς ἡξίουں προληφθέντας· καὶ γὰρ συγγενεῖς ὄντες αὐτοῦ, καὶ διὰ τοῦτο μᾶλλον προνοούμενοι καὶ στέργοντες φθάσαι, οὐ μέντοι γε διὰ τὸ προελθεῖν δῶρα λαβεῖν αὐτοὺς, ἵν' ἔχωσιν ἐπὶ τούτῳ δυσχορεῖν ὑστεροὶ πρὸς αὐτὸν ἐλθόντες.' Ταῦτα τῶν τῆς Ἰούδα φυλῆς ἡγεμόνων εἰπόντων, οἱ τῶν ἄλλων ἄρχοντες οὐχ ἡσύχασαν. "Ἄλλ' ἡμεῖς μὲν," ἔφασαν, "ὦ ἀδελφοί, θαυμάζομεν ὑμᾶς αὐτῶν ἀποκαλοῦντας μόνων συγγενῇ τὸν βασιλέα. Ὁ γὰρ τὴν ἀπάντων ἐξουσίαν παρὰ τοῦ θεοῦ λαβοῦν, πάντων ἡμῶν εἰ-
398 ναι συγγενῆς κρίνεται. Καὶ διὰ τοῦτο μὲν λαὸς ἅπας ἔνδεκα μοίρας ἔχει, μίαν δὲ ἡμεῖς, καὶ πρεσβύτεροὶ ἐσμέν, καὶ οὐκ ἐποιήσατε δίκαια, κρίφα καὶ κληθότως ἐλθόντες πρὸς τὸν βασιλέα."

6. Τοιαῦτα τῶν ἡγεμόνων πρὸς ἀλλήλους διαλεχθέντων, ἀνὴρ τις πονηρὸς καὶ στάσει χαίρων, ὄνομα Σαβαῖος, υἱὸς Βυχορίου, τῆς Βενιαμίνιδος φυλῆς, στάς ἐν μέσῳ πρὸς τὸ πλῆθος, μέγα βοήσας εἶπεν,

“Οὐτ’ ἔχει τις ἡμῶν παρὰ Δαυΐδου μάρτας, οὔτε κληρον παρὰ τοῦ Ἰεροσαίου παιδί!” Καὶ μετὰ τοὺς λόγους σαλπίσας κέρατι, σημαίνει πόλεμον πρὸς τὸν βασιλέα, καὶ πάντες ἠκολούθησαν ἐκείνῳ Δαυΐδην καταλιπόντες. Μόνη δ’ αὐτῷ παρέμεινεν ἡ Ἰουδα φυλὴ, καὶ κατέστησεν αὐτὸν εἰς τὸ ἐν Ἱεροσολύμοις βασιλεῖον. Καὶ τὰς μὲν παλλακὰς, αἷς ὁ υἱὸς αὐτοῦ συνῆλθεν Ἀβεσάλωμος, εἰς ἄλλην μετήγαγεν οἰκίαν, πάντα προστάξας αὐταῖς χορηγεῖν τὰ ἐπιτήδεια τοὺς ἐπιμελομένους, αὐτὸς δ’ οὐκ ἔτι ἐπλησίαζεν αὐταῖς. Ἀποδείκνυσι δὲ καὶ τὸν Ἀμεσσαν στρατηγόν, καὶ τὴν τάξιν αὐτῷ ἐφ’ ἧς Ἰωάβος ἦν δίδωσιν, ἐκέλευσέ τε στρατιὰν ὅση δύναται συναγαγόντα ἐκ τῆς Ἰουδα φυλῆς μεθ’ ἡμέρας τρεῖς ὡς αὐτὸν ἔλθεῖν, ἵνα παραδοὺς αὐτῷ πᾶσαν τὴν δύναμιν ἐκπέμψῃ πολεμήσοντα τὸν υἱὸν Βοχορίου. Ἐξελθόντος δὲ τοῦ Ἀμεσᾶ, καὶ περὶ τὴν ἄθροισιν τῆς στρατιᾶς βραδύνοντος οἷς οὐκ ἐπαίηει, τῇ τρίτῃ τῶν ἡμερῶν ὁ βασιλεὺς πρὸς Ἰωάβον ἔλεγεν, “Οὐκ εἶναι σύμφορον ἀνοχὴν τῷ Σαβαίῳ δίδοναι, μὴ γενόμενος ἐν πλείονι παρασκευῇ μεζόνων κακῶν καὶ πραγμάτων αἴτιος, ἢ Ἀβεσάλωμος αὐτοῖς κατέστη, γένηται. Μὴ περίμενε τοίνυν ἔτι μηδὲν, ἀλλὰ τὴν οὔσαν παραλαβὼν δύναμιν, καὶ τοὺς ἑξακοσίους μετὰ Ἀβεσساίου τοῦ ἀδελφοῦ σου, δίαυκε τὸν πολέμιον. Καὶ ὅπου ποτ’ ἂν αὐτὸν καταλάβῃς ὄντα, πειράθητι συμβαλεῖν. Σπούδασον δ’ αὐτὸν αἰετᾶσαι, μὴ πόλεις ὀχυρὰς καταλαβόμενος ἀγῶνας ἡμῖν καὶ πολλοὺς ἰδρωτάς παρασκευάσῃ.”

7. Ἰωάβος δ’ οὐκ ἔτι μέλλειν ἔκρινεν, ἀλλὰ τὸν τε ἀδελφὸν καὶ τοὺς ἑξακοσίους παραλαβὼν, καὶ ὅση λοιπὴ δύναμις ἦν ἐν τοῖς Ἱεροσολύμοις ἔπεσθαι κελεύσας, ἐξώρμησεν ἐπὶ τὸν Σαβαῖον. Ἦδη δὲ ἐν Γαβαῶ — κόμη δ’ ἐστὶν αὕτη σταδίους ἀπέχουσα τεσσαράκοντα τῶν Ἱεροσολύμων — γεγεννημένος, πολλὴν Ἀμεσᾶ δύναμιν ἀγαγόντος ἀπήντησεν αὐτῷ. Περιζωσάμενος δὲ μάχαιραν, καὶ θώρακα ἐνδεδυμένος

Ἰωάβας, προσιώντος ἀσπάσασθαι τοῦ Ἀμεισᾶ, φιλο-
 τέχνως τὴν μάχαιραν αὐτομάτως ἐκ τῆς θήκης ἐποίη-
 δέν ἐκπεστίν· βαστάσας δ' αὐτὴν ἀπὸ τῆς γῆς, καὶ
 τῇ ἑτέρᾳ τὸν Ἀμεισᾶν ἐγγὺς γενόμενον ὡς καταγι-
 λῶσων τοῦ γενείου λαβόμενος, οὐ προειδόμενον εἰς
 τὴν γαστέρα πλήξας ἀπέκτεινεν, ἀσεβὲς ἔργον δια-
 προῦξάμενος καὶ παντελῶς ἀνόσιον, ἀγαθὴν νεανίαν
 καὶ συγγενὴ καὶ μηδὲν ἀδικήσαντα ζηλοτυπήσας τῆς
 στρατηγίας καὶ τῆς παρὰ τῷ βασιλεῖ πρὸς αὐτὸν ἰσο-
 τιμίας. Διὰ ταύτην γὰρ τὴν αἰτίαν καὶ τὸν Ἀβέ-
 νηρον ἐφόβησεν. Ἀλλ' ἐκείνο μὲν αὐτοῦ τὸ παρανό-
 μημα πρόφασις εὐπρεπῆς συγγνωστὸν ἰδοῦναι ποιεῖν,
 ὁ ἀδελγὸς Ἀσάηλος ἐκδεδικῆσθαι νομιζόμενος, τοῦ δ'
 399 Ἀμεισᾶ φόνου οὐδὲν τοιοῦτον ἔσχε παρακάλυμμα.
 Ἀποκτείνας δὲ τὸν στρατηγὸν ἰδίῳκε τὸν Σαβαῖον,
 καταλιπὼν ἓνα πρὸς τῷ νεκρῷ, βοᾶν ἐντειλάμενος
 πρὸς τὴν στρατιάν, ὅτι 'τέθνηκε μὲν Ἀμεισᾶς δι-
 κάλοις καὶ μετ' αἰτίας κολαζόμενος, εἰ δὲ φρονεῖτε τὰ
 τοῦ βασιλέως, ἔπεσθε αὐτοῦ τῷ στρατηγῷ Ἰωάβω, καὶ
 Ἀβεσσαίῳ τῷ τούτου ἀδελφῷ.' Κειμένου δὲ τοῦ
 σώματος ἐπὶ τῆς ὁδοῦ, καὶ παντὸς τοῦ πλήθους ἐπ'
 αὐτὸ συρρέοντος, καὶ οἷα ὄχλος φιλεῖ, ἐθαύμαζον πλέον
 προσιστάμενοι, βαστάσας ἐκείθεν ὁ φίλαξ, καὶ κομί-
 σας εἰς τι χωρίον ἀπωτάτω τῆς ὁδοῦ τίθησιν αὐτό-
 θι καὶ καλύπτει ἱματίῳ. Τούτου γενομένου, πᾶς ὁ
 λαὸς ἠκολούθησε τῷ Ἰωάβω. Διώξαντι δ' αὐτῷ δια-
 πάσης τῆς Ἰσραηλίδος χώρας τὸν Σαβαῖον δηλοῖ-
 τες ἐν ὀχυρᾷ πόλει τυγχάνειν αὐτὸν, Ἀβελμαχέα λε-
 γομένην. Παραγενόμενος δ' ἐκεῖ, καὶ τῇ στρατιᾷ πε-
 ρικαθίσας τὴν πόλιν, καὶ χαράκωμα περὶ αὐτὴν πε-
 ξάμενος, ὑπορύσσειν ἐκέλευσε τοῖς στρατιώταις τὰ
 τεῖχη, καὶ καταβάλλειν αὐτά. Μὴ δεξιμένων γὰρ αὐ-
 τὸν τῶν ἐν τῇ πόλει, χαλεπῶς πρὸς αὐτοὺς διετέθη.

8. Γύναιον δὲ τι σῶφρον καὶ συνετὸν, ἐπ' ἐσχά-
 ταις ἤδη τὴν πατρίδα κειμένην θεασάμενον, ἀναβὰν
 ἐπὶ τὸ τεῖχος προσκαλεῖται διὰ τῶν ὀπλιτῶν τὸν Ἰωά-

βον. Προσελθόντος δ' ᾤχετο λέγειν, "Ὡς ὁ θεὸς τοὺς βασιλεῖς καὶ τοὺς στρατηγούς ἀποδείξειεν, ἵνα τοὺς πολεμίους τοὺς Ἑβραίων ἐξάρωσι καὶ παρέχουσιν αὐτοῖς εἰρήνην ἀπάντων. Σὺ δὲ σπουδάζεις μητρόπολιν Ἰσραηλιτῶν καταβαλεῖν καὶ πορθεῖναι, μηδὲν ἑξαμαρτοῦσαν." Ὁ δὲ ἄλλω μὲν εὐχεται τὸν θεὸν αὐτῷ διαμένειν· αὐτὸς δὲ οὕτως ἔχειν εἶπεν, ὡς μηδένα τοῦ λαοῦ φονεῦσαι, οὐχ ὅτι πόλιν ἐξελεῖν βούλεσθαι τηλικαύτην· λαβὼν μέντοι παρ' αὐτῶν τὸν ἀντάρακτα τῷ βασιλεῖ πρὸς τιμωρίαν Σαβαῖον υἱὸν τοῦ Βοχορίου, παύσασθαι τῆς πολιορκίας καὶ τὴν στρατιάν ἀπάξειν. Ὡς δ' ἤκουσεν ἡ γυνὴ τὰ παρα τοῦ Ἰωάβου, μικρὸν ἐπισχεῖν δεηθεῖσα, τὴν γὰρ κεφαλὴν εὐθέως αὐτῷ ῥιφθήσεσθαι τοῦ πολεμίου, καταβαίνει πρὸς τοὺς πολίτας, καὶ "Βούλεσθ'," εἰποῦσα, "κακοὶ κακῶς μετὰ τέκνων ἀπολέσθαι καὶ γυναικῶν ὑπὲρ ἀνθρώπου πονηροῦ καὶ μηδὲ τίς ἐστι γνωρίμου, καὶ τοῦτον ἔχειν ἀντὶ Δαυΐδου τοῦ τοσαῦτα ἐνεργετήσαντος ὑμᾶς βασιλέως, καὶ πρὸς δύναμιν ταύτην καὶ τηλικαύτην ἀνταίρειν μίαν πόλιν"; πείθει τὴν κεφαλὴν ἀποτεμόντας τοῦ Σαβαίου ῥίψαι ταύτην εἰς τὸ Ἰωάβου στρατεύμα. Τούτου γενομένου σμύνας ἀνακλητικὸν ὁ τοῦ βασιλέως στρατηγὸς ἔλυσεν τὴν πολιορκίαν, καὶ παραγενόμενος εἰς Ἱερουσόλυμα, παντὸς ἀποδείκνυται πάλιν τοῦ λαοῦ στρατηγός. Καθίστησι δὲ καὶ Βαναϊαν ὁ βασιλεὺς ἐπὶ τῶν σωμαφυλάκων καὶ τῶν ἑξακοσίων, Ἀδώραμον δ' ἐποίησεν ἐπὶ τῶν φόρων, καὶ Σαβάθην καὶ Ἀχίλαον ἐπὶ τῶν ὑπομνημάτων, Σουσάν δὲ γραμματέα, Σάδωκον δὲ καὶ Ἀβιάδαρον ἀπέφηνεν ἱερεῖς.

CAP. XII. 1. Μετὰ δὲ ταῦτα τῆς χώρας λιμῶ 400 φθειρομένης ἰκέτευσε Δαυΐδης τὸν θεὸν ἐλεῆσαι τὸν λαόν, καὶ τὴν αἰτίαν αὐτῷ καὶ τὴν ἰασιν φανεράν ποιῆσαι τῆς νόσου. Τῶν δὲ προσητῶν εἰπόντων, βούλεσθαι τὸν θεὸν ἐκδικίας τυχεῖν τοὺς Ἰαβαωνί-

τας, οὓς Σάσυλος ὁ βασιλεὺς ἀποκτείνας ἡτέβησεν
ἐξαπατήσας, καὶ τοὺς ὄρκους αὐτοῖς οὓς ὁ στρατη-
γὸς Ἰησοῦς ὥμοσε καὶ ἡ γερουσία μὴ φυλάξας· εἰάν
τοῖνυν δίκην ἦν αὐτοὶ θέλουσιν οἱ Γαβωνῖται λα-
βεῖν ὑπὲρ τῶν ἀνηρημένων, ταύτην αὐτοῖς παράσχη,
διαλλαγῆσεσθαι καὶ τὸν ὄχλον ἀπαλλάξειν τῶν κακῶν
ἐπηγγέλλετο· Ὡς οὖν ταῦτα παρὰ τῶν προφητῶν
ἔμαθεν ἐπιζητεῖν τὸν θεόν, μεταπέμπεται τοὺς Γα-
βωνίτας, καὶ τίνος βούλονται τυχεῖν ἐπηρώτα. Τῶν
δ' ἐκ τοῦ γένους τοῦ Σαούλου παραλαβεῖν ἑπτὰ παῖ-
δας ἀξιωσάντων πρὸς τιμορίαν, ὁ βασιλεὺς ἀναζη-
τήσας παρέδωκεν αὐτοῖς, Μεμφιβόσθου φεισάμενος
τοῦ Ἰωνάθου παιδός. Παραλαβόντες δὲ οἱ Γαβων-
ῖται τοὺς ἄνδρας, ὡς ἐβούλοντο ἐκόλασαν. Ἦρξατο
δ' εἶναι παρακρῆμα ὁ θεὸς, καὶ τὴν γῆν πρὸς γονὴν
καρπῶν ἀνακαλεῖν, ἀπολύσας τοῦ πρότερον αὐχμοῦ,
καὶ πάλιν εὐθύνησεν ἡ τῶν Ἑβραίων χώρα. Στρα-
τεύεται δὲ μετ' οὐ πολὺν χρόνον ὁ βασιλεὺς ἐπὶ Πα-
λαιστίνους, καὶ συνάψας μάχην αὐτοῖς καὶ τρεψάμε-
νος, ἐμονώθη διώκων. Καὶ γενόμενος ἐκλυτος ὤφθη
ὑπὸ τίνος τῶν πολεμίων, Ἀκμωνος μὲν τὸ ὄνομα,
Ἀράφου δὲ παιδός· οὗτος ἦν μὲν καὶ ἀπόγονος τῶν
γιγάντων. Ἐχων δὲ καὶ ξυστόν, οὗ τὴν λαβὴν συν-
έχευεν σταθμὸν τριακοσίους σίκλους, καὶ θώρακα ἁ-
λυσιδωτὸν καὶ ῥομφαίαν, ὥρμησεν ἐπιστραφεὶς ὡς
ἀποκτείνων τὸν τῶν πολεμίων βασιλέα· παρεῖτο γὰρ
ὑπὸ τοῦ κόπου. Ἐπιφανεῖς δ' ἐξαίφνης Ἀβεσσαῖος
ὁ Ἰωάβου ἀδελφὸς τὸν βασιλέα μὲν ὑπερήσπισε πε-
ριβάς κείμενον, ἀπέκτεινε δὲ τὸν πολέμιον. Ἦνεγκε
δ' ἐπὶ τῷ παρ' ὀλίγον κινδυνεύσαι τὸν βασιλέα χαλε-
πῶς τὸ πλῆθος. Καὶ οἱ ἡγεμόνες ὥρκωσαν αὐτὸν μὴ-
κέτι εἰς μάχην ἀπαντῆσαι σὺν αὐτοῖς, μὴ δὲ ἄν-
δρείαν καὶ προθυμίαν παθῶν τι τῶν δεινῶν στερήσῃ
τὸν λαὸν τῶν δι' αὐτὸν ἀγαθῶν, ὅσα τε ἤδη παρέ-
σχηκε, καὶ ὅσων ἔτι μεθεξουσι πολλὸν βιώσαντος χρόνον.

2. Συνελθόντων δὲ τῶν Παλαιστίνων εἰς Γαζά-

ραν πόλιν, ἀκούσας ὁ βασιλεὺς ἔπεμψεν ἐπ' αὐτοὺς στρατιάν. Ἡρίστευσε δὲ τότε καὶ σφόδρα ἠδδοκίμησεν Σοβακῆς ὁ Χετταῖος, εἰς τῶν περὶ Δαυΐδην ἀνδρειοτάτων· ἀπέκτεινε γὰρ πολλοὺς τῶν αὐχούντων προγόνους τοὺς Γίγαντας, καὶ μέγα ἐπ' ἀνδρεία φρονούντων, αἰτίος τε τῆς νίκης τοῖς Ἑβραίοις ἐγένετο. Καὶ μετ' ἐκείνην τὴν ἥτταν, πάλιν ἐπολέμησαν οἱ Παλαιστῖνοι. Καὶ στρατιάν ἐπ' αὐτοὺς Δαυΐδου 401 πέμψαντος, ἠρίστευσε Νεφάνος ὁ συγγενὴς αὐτοῦ, Μονομαχήσας γὰρ τῷ πάντων ἀνδρειοτάτῳ τῶν Παλαιστίνων, ἀπέκτεινεν αὐτὸν, καὶ τοὺς ἄλλους εἰς φυγὴν ἔτρεψε, πολλοὶ τε αὐτῶν ἀπέθανον μαχόμενοι, Διαλιπόντες δ' ὀλίγον χρόνον, ἐστρατοπέδευσαν πρὸς τῇ πόλει τῶν ὕδων τῆς Ἑβραίων χώρας οὐκ ἄποιθεν. Ἦν δ' αὐτοῖς ἀνὴρ, τὸ μὲν ὕψος ἕξ πηχῶν, δακτύλους δ' ἐν ἑκατέρῳ τῶν βάσεων καὶ τῶν χειρῶν ἐνὶ περισσοτέροις εἶχε τῶν κατὰ φύσιν. Ἐκ τῆς οὖν πεμφθείσης ἐπ' αὐτοὺς ὑπὸ Δαυΐδου στρατιᾶς, τούτῳ μονομαχήσας Ἰωνάθης ὁ Σαμᾶ υἱὸς ἀνείλε τε αὐτὸν, καὶ τῆς ὅλης νίκης ῥοπή γενόμενος δόξαν ἀριστείας ἀπηνέγκατο. Καὶ οὕτως γὰρ ὁ Παλαιστίνος ἠϋχεῖ τῶν Γιγάντων ἀπόγονος εἶναι· μετὰ δὲ ταύτην τὴν μάχην οὐκ ἔτι τοῖς Ἰσραηλίταις ἐπολέμησαν.

3. Ἀπηλλαγμένος δ' ἤδη πολέμων ὁ Δαυΐδης καὶ κινδύνων, καὶ βαθείας ἀπολαύων τὸ λοιπὸν εἰρήνης, ᾤδας εἰς τὸν θεὸν καὶ ὕμνους συνετάξατο, μέτρου ποικίλου, τοὺς μὲν γὰρ τριμέτρους, τοὺς δὲ πενταμέτρους ἐποίησεν. Ὅργανά τε κατασκευάσας ἐδίδασκε πρὸς αὐτὰ τοὺς Λευῖτας ὑμνεῖν τὸν θεὸν, κατὰ τὴν τῶν καλουμένων Σαββάτων ἡμέραν, καὶ κατὰ τὰς ἄλλας ἐορτάς. Ἡ δὲ τῶν ὀργάνων ἰδέα τοιαύτη τις ἐστὶ τὸν τρόπον· ἡ μὲν κινύρα, δέκα χορδαῖς ἐξημμένη, τύπτεται πλήκτρῳ, ἡ δὲ κάρβλα, δώδεκα φθόγγους ἔχουσα, τοῖς δακτύλοις κρούεται. Κύμβαλά τε ἦν πλατεὰ καὶ μεγάλα χάλκεα. Καὶ περὶ μὲν

“Τέκνον,” ἐκβοῶν, “αἶθε μοι τὸν θάνατον ἐπελ-
 θεῖν ἐγένετο καὶ ἅμα σοι τελευτῆσαι!” Φύσει γὰρ
 ὦν φιλόστοργος πρὸς ἐκείνον ἔτι μᾶλλον συμπαθῶς
 εἶχεν. Ἡ στρατιὰ δὲ καὶ Ἰωάβος ἀκούσαντες ὅτι
 πενθεῖ τὸν υἱὸν οὕτως ὁ βασιλεὺς ἡσχύνθησαν μετὰ
 τοῦ τῶν νενικηκότων σχήματος εἰσελθεῖν εἰς τὴν πό-
 λιν, κατηγεῖς δὲ καὶ δεδακρυμένοι πάντες ὡς ἀφ’ ἡτ-
 τής παρῆλθον. Κατακαλυψαμένοι δὲ τοῦ βασιλείως
 καὶ στένοντος τὸν υἱόν, εἰςῆσι πρὸς αὐτὸν Ἰωάβος
 καὶ παρηγορῶν “Ὡ δέσποτα,” φησὶ, “λανθάνεις
 διαβάλλων σαυτὸν οἷς ποιεῖς, ὅτι τοὺς μὲν ἀγαπῶν-
 τὰς σε καὶ περὶ σοῦ κινδυνεύοντας, καὶ σαυτὸν καὶ
 τὴν σὴν γενεὰν δοκεῖς μισεῖν, στέργειν δὲ τοὺς ἐχ-
 θροτάτους καὶ ποθεῖν οὐκ ἔτ’ ὄντας, οἱ δίκη τεθνή-
 κασιν. Εἰ γὰρ Ἀβεσάλωμος ἐκράτησε, καὶ τὴν βα-
 σιλείαν βεβαίως κατέσχευεν, οὐδενὸς ἂν ἡμῶν ὑπελεί-
 φθη λείψανον, ἀλλὰ πάντες ἂν ἀπὸ σοῦ καὶ τῶν σοῦ
 395 ἀρξάμενοι τέκνων ἀπωλώλειμεν οἰκτρῶς, οὐ κλαίον-
 των ἡμᾶς τῶν πολεμίων ἀλλὰ χαϊρόντων, καὶ τοὺς
 ἐλεοῦντας ἐπὶ τοῖς κακοῖς κολαζόντων. Σὺ δ’ οὐκ
 αἰσχύνῃ ταῦτα ποιῶν ἐπὶ μᾶλλον ἐχθρῶ, ὅτι σὸς
 υἱὸς ὦν ἀσεβὴς οὕτως ἐγένετο. Πανσάμενος οὖν τῆς
 ἀδίκου λύπης προελθὼν ὄφθητι τοῖς σαυτοῦ στρα-
 τιώταις, καὶ τῆς περὶ τοῦ ἀγῶνος προθυμίας εὐχα-
 ρίστησον. Ὡς ἐγὼ τήμερον, ἂν ἐπιμένης τοῖς ἄρτι
 πραττομένοις, ἀναπείσας ἀποστῆναί σου τὸν λαὸν καὶ
 τὴν βασιλείαν ἐτέρῳ παραδοῦναι, τότε σοι πικρότε-
 ρον καὶ ἀληθές ποιήσω τὸ πένθος.” Ταῦτ’ εἰπὼν
 Ἰωάβος ἀπέστρεψεν ἀπὸ τῆς λύπης, καὶ ἤγαγεν εἰς
 τὸν περὶ τῶν πραγμάτων λογισμὸν τὸν βασιλεῖα. Με-
 τασχηματίσας γὰρ αὐτὸν Δαυὶδης, καὶ ποιήσας ἐπι-
 τήδειον εἰς τὴν τοῦ πλήθους θέαν, πρὸς ταῖς πύλαις
 ἐκάθισεν, ὡς ἅπαντα τὸν λαὸν ἀκούσαντα συνδραμεῖν
 πρὸς αὐτὸν καὶ κατασπᾶσασθαι. Καὶ ταῦτα μὲν τοῦ-
 τον ἔσχε τὸν τρόπον.

CAP. XI. 1. Οἱ δ' ἐκ τῆς μάχης ἀναχωρήσαντες τῶν Ἑβραίων τῶν μετ' Ἀβεσαλωμου γειόμενοι παρ' ἑαυτοῖς ἕκαστοι διεπέμποντο κατὰ πόλεις, ὑπομιμνήσκοντες αὐτοὺς ὡς ἠνέργετησεν αὐτοὺς Δαυὶδης, καὶ τῆς ἐλευθερίας ἣν ἐκ πολλῶν καὶ μεγάλων θυσάμενος αὐτοὺς πολέμων παρέσχε, μεμφόμενοι δὲ ὅτι τῆς βασιλείας αὐτὸν ἐκβαλόντες ἄλλω ταύτην ἐνεχείρισαν, καὶ νῦν τεθνηκύτος τοῦ κατασταθέντος ὑπ' αὐτῶν ἡγεμόνος οὐ παρακαλοῦσι Δαυὶδην, παύσασθαι μὲν τῆς ὀργῆς, εὐνοϊκῶς δὲ πρὸς αὐτοὺς ἔχειν, τῶν δὲ πραγμάτων καθὼς ἤδη καὶ πρότερον ποιεῖσθαι πρόνοιαν τὴν βασιλείαν ἀπολαβόντα. Ταῦτα μὲν οὖν συνεχέστερον ἀπηγγέλλετο τῷ Δαυίδῃ. Καὶ ἐκεῖνος οὐδὲν ἤττον ἔπεμψε πρὸς Σάδωκον καὶ Ἀβιάθαρων τοὺς ἀρχιερεάς, ἵνα τοῖς ἄρχουσι τῆς Ἰούδα φυλῆς διαλεχθῶσιν, 'ὡς αἰσχρὸν ἔστιν αὐτοῖς ἄλλας φυλὰς πρὸ ἐκείνης Δαυὶδην χειροτονῆσαι βασιλεῖα, καὶ ταῦθ' ὑμῶν συγγενῶν ὄντων καὶ πρὸς αὐτὸν κοινὸν αἷμα κεκληρωμένων.' Τὰ δ' αὐτὰ καὶ Ἀμεσσαὶ τῷ στρατηγῷ προσέταξεν αὐτοὺς λέγειν, 'ὅτι τῆς ἀδελφῆς υἱὸς ὢν αὐτοῦ μὴ πείθει τὸ πλῆθος Δαυὶδην τὴν βασιλείαν ἀποδοῦναι· προσδοκᾷ δὲ παρ' αὐτοῦ μὴ διαλλαγὴν μόνον, τοῦτο γὰρ ἤδη γέγονεν, ἀλλὰ καὶ τὴν ἅπαντος τοῦ λαοῦ στρατηγίαν, ἣν αὐτῷ καὶ Ἀβεσαλωμος παρέσχε.' Καὶ οἱ μὲν ἀρχιερεῖς ἃ μὲν τοῖς τῆς φυλῆς ἄρχουσι διελέχθησαν, ἃ δὲ τὸν Ἀμεσσαὶν ἔπεισαν τὰ παρὰ τοῦ βασιλέως πρὸς αὐτὸν εἰπόντες, ἐγχειρεῖν ταῖς ὑπὲρ αὐτοῦ φροντίσι. Καὶ πείθει γε τὴν φυλὴν παραχοῆμα πέμψαι πρὸς Δαυὶδην πρέ- 396
σβεις, παρακαλοῦντας εἰς τὴν ἰδίαν ἐπανελθεῖν βασιλείαν. Τὸ δ' αὐτὸ καὶ πάντες ἐποιοῦν οἱ Ἰσραηλῖται πρότρεψαμένου τοῦ Ἀμεσσαί.

2. Τῶν μὲν πρέσβων ἀφικομένων πρὸς αὐτὸν εἰς Ἱεροσόλυμα παρεγένετο. Πάντας δὲ τοὺς ἄλλους ἔφθασεν ἡ Ἰούδα φυλὴ πρὸς τὸν Ἰορδάνην ποταμὸν

ἀπαντῆσαι τῷ βασιλεῖ, καὶ ὁ Γήρας πᾶς Σεμεὶ μετὰ
 χιλίων ἀνδρῶν, οὓς ἐκ τῆς Βενιαμίνδος φυλῆς ἐπαρ-
 χετο, καὶ Σιβὰς δὲ ἀπὸ τῶν Σαούλου, καὶ οἱ
 παῖδες αὐτοῦ πεντεκαίδεκα τὸν ὄρισμόν ὄντες μοχλῶν
 οἰκετῶν εἰκοσὼν. Οὗτοι δὲ τῇ Ἰούδα φυλῇ τὸν πα-
 ταμόν ἐγεφύρωσαν, ἵνα ῥᾶστα διαβῇ μετὰ τῶν ἰδίων
 ὁ βασιλεὺς. Ὡς δὲ ἤκεν ἐπὶ τὸν Ἰορδάνην ἡσπασάτο
 μὲν αὐτὸν ἡ Ἰούδα φυλή, προσέειπε δ' ἀναβὰς ἐπὶ
 τὴν γέφυραν Σεμεὶ, καὶ κατασχὼν αὐτοῦ τοὺς πό-
 δας ἐδεῖτο ὑγγνῶναι περὶ τῶν εἰς αὐτὸν ἡμαρτή-
 ρων, καὶ μὴ γενέσθαι πικρὸν αὐτῷ, μηδὲ τοῦτο
 πρῶτον ἠγγέσασθαι τὴν τιμωρίαν ἐν ἔξουσιν γενόμε-
 θον, λογίσασθαι δὲ ὅτι καὶ μετανοήσας ἐφ' οἷς ἱσχυ-
 ῃ πρῶτος ἔλθειν πρὸς αὐτὸν ἐσπούδασε. Ταῦτα
 δὲ ἀντιβολοῦντος αὐτοῦ καὶ οἰκτιζομένου Ἀβερσαῖς
 ὁ Ἰωάβου ἀδελφός, “Διὰ τοῦτο οὖν,” εἶπεν, “ὡς
 τεθνήξῃ βλασφημήσας τὸν ὑπὸ τοῦ θεοῦ κατασταθέντα
 βασιλεῦν;” Δαυὶδ δὲ ἐπιστροφείς εἰς αὐτόν, “Ὁ
 παῦσεθ’,” εἶπεν, “ὡς Σαρούτας παῖδες, μὴ κινήσῃ
 πάλιν ἡμῖν καινὰς ἐπὶ ταῖς πρώταις παραχὰς καὶ
 στάσεις. Οὐ γὰρ ἄγνοεῖν ὑμᾶς προήκειν ὅτι σήμε-
 ρον ἀρχομαι τῆς βασιλείας. Διὸ πᾶσιν ἀφίεναι τὰς
 κολάσεις τοῖς ἀσεβήσασιν ὁμνυμι, καὶ μηδὲν τῶν
 ἡμαρτόντων ἐπεξελεῖν. “Σὺ τε,” εἶπεν, “ὡς Δα-
 ρεὶ, θάρσει, καὶ δείσης μηδὲν ὡς τεθνηζόμενος.” Ὁ
 δὲ προσκυνήσας αὐτὸν προήγεν.

3. Ἀπῆλθον δὲ αὐτῷ καὶ ὁ Σαούλου υἱὸς
 Ἀβιρὰς ὁ υἱὸς τοῦ Ἰορὰν τε τὴν ἐσθῆτα περιεκυμένον,
 καὶ τὴν κόμην βαθεῖαν καὶ κατημελημένην ἔχον.
 Μετὰ γὰρ τὴν Δαυίδου φυγὴν οὗτ' ἀπέκλειστο λι-
 κιδόμενος, οὐτε καθῆρε τὴν ἐσθῆτα, κατακρίνας ἀν-
 τὸν σάραφρα τὴν ἐπὶ τῇ ταῦ βασιλέως μετὰ
 αὐτοῦ. Διεβέβλητο δὲ καὶ ὑπὸ τοῦ ἐπιτρόπου Σιβᾶ πρὸς
 αὐτὸν ἄδικος. Ἀσπασαμένου δ' αὐτοῦ καὶ προσέ-
 κλησαντες, ἤρξατο πυνθάνεσθαι, τί δή ποτε οὐ συν-
 ἔβηθεν αὐτῷ καὶ κοινῶς ἀν' αὐτῆς φυγῆς. Οἱ δὲ

Ἐξ ἀδίκημά τοῦτο," ἔλεγεν, "εἶναι Σιβᾶ. Κελεύ-
 οντες γὰρ παρασκευάσαι τὰ πρὸς τὴν ἐξοδὸν οὐκ
 ἐφρόντισεν, ἀλλ' ὥσπερ ἀνδραπόδου τινὸς οὕτως παρ-
 ηύρουν. Εἰ μὲντοι γε τὰς βάσεις εἶχον ἐρροομένας,
 οὐκ ἂν ἀπελείφθην σου, χρῆσθαι πρὸς τὴν αὐγὴν
 κατέταις δυνάμενος. Οὐ τοῦτα δὲ μόνον ἡδίκησέ μου
 τὴν πρὸς σε, δέσποτα, εὐαίβειαν, ἀλλὰ καὶ προς-
 διέβαλε, καὶ διεψεύσατο κακουργῶν. Ἄλλ' οἶδα ὅτι
 τούτων οὐδὲν ἡ διάνοια ἢ σὴ προσέεται, δικαία τε
 αἶσα καὶ αὐτὴ ἀλήθειαν, ἣν ἰσχύειν τε βούλεται καὶ
 τοῖς θεῶν, ἀγαπῶσα. Μείζονα γὰρ κινδυνεύσας πα- 397
 ρεῖν ὑπὸ τοῦ πάππου τοῦ ἐμοῦ, καὶ τῆς ὅλης ἡμῶν
 γενεᾶς ἀφειλούσης εἰς ἐκεῖνα ἀπολωλέναι, σὺ μέτριος
 καὶ χρηστὸς ἐγένου, τότε μάλιστα πάντων ἐκείνων
 λήθην ποιησάμενος, ὅτ' ἐξουσίαν τῆς ὑπὲρ αὐτῶν τε-
 ρωρίας εἶχεν ἡ μήμηρ. Φίλον δὲ σὺν ἐκρίνας ἐμέ,
 καὶ ἐπὶ τῆς τραπέζης εἶχες ὁσημέραι, καὶ οὐδὲν ἀπέ-
 λαπον τῶν συγγενῶν τοῦ μάλιστα τιμωμένου." Ταῦτ'
 εἰπόντος οὔτε τὸν Μεμφίβοσθον ἔγνω κολάζειν, οὔθ'
 ὡς καταψευδόμενον τὸν Σιβᾶν καταδικάζειν. Ἄλλ'
 ὑπὲρ μὲν τοῦ μὴ μετὰ Σιβᾶ πρὸς αὐτὸν ἐλθεῖν ἐκεί-
 νῳ πάντα χαρίσασθαι γήσας, αὐτῷ δὲ συγγινώσκειν
 ἐπέσχετό, τῆς οὐσίας αὐτῷ τὸ ἡμῖν κελύσας ἀπο-
 δόδῃναι. Ὁ δὲ Μεμφίβοσθος, "Πάντα μὲν," εἶπεν,
 "ἔχεται ὁ Σιβᾶς, ἐμοὶ δ' ἀπόχρη τὸ σὲ τὴν βασι-
 λείαν ἀπολαβεῖν."

ἈΒερζελαῖον δὲ τὸν Γαλαδίτην ἄνδρα μέγαν καὶ κα-
 λὸν, καὶ πολλὰ παρεσχημένον ἐν ταῖς Παρεμβολαῖς αὐτῷ,
 Δαυὶδην τε προπέμψαντα μέχρι τοῦ Ἰορδάνου, παρε-
 κάλει συνελθεῖν ἕως τῶν Ἱεροσολύμων, γηροκομήσειν
 γὰρ αὐτὸν ἐν πάσῃ τιμῇ, καὶ ὡς πατρὸς ἐπιμεληθῇ-
 σεσθαι, καὶ προνοήσειν ἐπηγγέλλετο. Ὁ δὲ πόθῳ
 τῶν οἴκοι παρητεῖτο τὴν μετ' αὐτοῦ διατριβὴν, καὶ
 τὸ γῆρας λέγον ὁ τοιοῦτον αὐτῷ τυγχάνειν ὥστε
 ἀπολαύειν τῶν ἡδέων, εἰς ὀγδοήκοντα ἔτη προβεβη-
 κότες, ἀλλ' ὥστε καταλύσεως ἤδη καὶ ταφῆς προ-

νοεῖν, ἐπὶ ταύτην ἡξίου βουλόμενον αὐτῷ χαρίζεσθαι τὰ κατ' ἐπιθυμίαν ἀπολῆσαι· οὔτε γὰρ τροφῆς οὔτε πατρὸς συνιέναι διὰ τὸν χρόνον· ἀποκεκλείσθαι δ' αὐτῷ καὶ τὰς ἀκοάς ἤδη πρὸς αὐλῶν ἥχους καὶ μέλη των ἄλλων ὀργάνων, ὅσα παρὰ βασιλεῦσι τέρπει τοὺς συνδαιτομένους.' Οὕτως δὲ λιπαρῶς δεομένου, "Σὲ μὲν," εἶπεν, "ἀπολύω, τὸν δὲ υἱόν· Ἀχίμανον ἄφες μοι· πάντων γὰρ αὐτῷ μεταδώσω τῶν ἀγαθῶν." Καὶ Βερζελαῖος μὲν καταλιποὺν τὸν υἱόν, καὶ προσκυνήσας τὸν βασιλέα, καὶ πάντων ἐπευξάμενος αὐτῷ τέλος ὦν ἔχει κατὰ ψυχὴν, οἴκαδε ὑπέστρεψεν. Παράγινεται δ' εἰς Γάλγαλα Δαυΐδης, τοῦ λαοῦ παντὸς ἤδη τὸ ἡμῖς περὶ αὐτὸν ἔχων καὶ τὴν Ἰούδα φυλὴν.

5. Αἰκνυοῦνται δ' εἰς Γάλγαλα πρὸς αὐτὸν οἱ τῆς χώρας πρῶτοι μετὰ πολλῆς πληθύος, καὶ τὴν Ἰούδα φυλὴν κατεμέμνοντο λάθρα πρὸς αὐτὸν ἐλθούσαν, ὡς δεῖν ὁμοῦ πάντας μιᾷ γνώμῃ ποιήσασθαι τὴν ὑπάντησιν. Οἱ δ' ἄρχοντες τῆς Ἰούδα φυλῆς, 'μὴ δυσχεραίνειν αὐτοὺς ἡξίου, προληφθέντας· καὶ γὰρ συγγενεῖς ὄντες αὐτοῦ, καὶ διὰ τοῦτο μᾶλλον προνοούμενοι καὶ στέργοντες φθάσαι, οὐ μέντοι γε διὰ τὸ προελθεῖν δῶρα λαβεῖν αὐτοὺς, ἵν' ἔχωσιν ἐπὶ τούτῳ δυσσορεῖν ὑστεροὶ πρὸς αὐτὸν ἐλθόντες.' Ταῦτα τῶν τῆς Ἰούδα φυλῆς ἡγεμόνων εἰπόντων, οἱ τῶν ἄλλων ἄρχοντες οὐχ ἡσύχασαν. "Ἄλλ' ἡμεῖς μὲν," ἔφασαν, "ὡ ἀδελφοί, θαυμάζομεν ὑμᾶς αὐτῶν ἀποκαλοῦντας μόνων συγγενῇ τὸν βασιλέα. Ὁ γὰρ τὴν ἀπάντων ἐξουσίαν παρὰ τοῦ θεοῦ λαβοὺν, πάντων ἡμῶν εἰ-
398 ναι συγγενῆς κρίνεται. Καὶ διὰ τοῦτο μὲν λαὸς ἅπας ἔνδεκα μοῖρας ἔχει, μίαν δὲ ἡμεῖς, καὶ πρεσβύτεροὶ ἴσμεν, καὶ οὐκ ἐποιήσατε δίκαια, κρύφα καὶ κληθότως ἐλθόντες πρὸς τὸν βασιλέα."

6. Τοιαῦτα τῶν ἡγεμόνων πρὸς ἀλλήλους διαλεχθέντων, ἀνὴρ τις πονηρὸς καὶ στάσει χαίρων, ὄνομα Σαβαῖος, υἱὸς Βυχορίου, τῆς Βενιαμίνιδος φυλῆς, στὰς ἐν μίσῳ πρὸς τὸ πλῆθος, μέγα βοήσας εἶπεν,

“Οὐτ’ ἔχει τις ἡμῶν παρὰ Δαυΐδου μάρσας, οὔτε κλῆρον παρὰ τῇ Ἰερουσαίου παιδί!” Καὶ μετὰ τοὺς λόγους σαλπίσσας κέρατι, σημαίνει πόλεμον πρὸς τὸν βασιλέα, καὶ πάντες ἠκολούθησαν ἐκείνῳ Δαυΐδην καταλιπόντες. Μόνη δ’ αὐτῷ παρέμεινεν ἡ Ἰουδα φυλὴ, καὶ κατέστησεν αὐτὸν εἰς τὸ ἐν Ἱεροσολύμοις βασίλειον. Καὶ τὰς μὲν παλλακὰς, αἷς ὁ υἱὸς αὐτοῦ συνῆλθεν Ἀβεσάλωμος, εἰς ἄλλην μετήγαγεν οἰκίαν, πάντα προστάξας αὐταῖς χορηγεῖν τὰ ἐπιτήδεια τοὺς ἐπιμελομένους, αὐτοὺς δ’ οὐκ ἔτι ἐπληθίζεν αὐταῖς. Ἀποδείκνυσι δὲ καὶ τὸν Ἀμεσσαν στρατηγόν, καὶ τὴν τάξιν αὐτῷ ἐφ’ ἧς Ἰωάβος ἦν δίδωσιν, ἐκέλευσέ τε στρατιὰν ὅση δύναται συναγαγόντα ἐκ τῆς Ἰουδα φυλῆς μεθ’ ἡμέρας τρεῖς ὡς αὐτὸν ἔλθεῖν, ἵνα παραδοὺς αὐτῷ πᾶσαν τὴν δύναμιν ἐκπέμψῃ πολεμήσοντα τὸν υἱὸν Βοχορίου. Ἐξεληθόντος δὲ τοῦ Ἀμεσσᾶ, καὶ περὶ τὴν ἄθροισιν τῆς στρατιᾶς βραδύνοντος, οἷς οὐκ ἐπαίηται, τῇ τρίτῃ τῶν ἡμερῶν ὁ βασιλεὺς πρὸς Ἰωάβον ἔλεγεν, “Οὐκ εἶναι σύμφερον ἀνοχὴν τῷ Σαβαίῳ δίδόναι, μὴ γενόμενος ἐν πλείονι παρασκευῇ μειζόνων κακῶν καὶ πραγμάτων αἴτιος, ἢ Ἀβεσάλωμος αὐτοῖς κατέστη, γένηται. Μὴ περίμενε τοίνυν ἔτι μηδὲν, ἀλλὰ τὴν οὔσαν παραλαβὼν δύναμιν, καὶ τοὺς ἑξακοσίους μετὰ Ἀβεσσαίου τοῦ ἀδελφοῦ σου, δίωκε τὸν πολέμιον. Καὶ ὅπου ποτ’ ἂν αὐτὸν καταλάβῃς ὄντα, πειράσθητι συμβαλεῖν. Σπούδασον δ’ αὐτὸν αἰετᾶσαι, μὴ πόλεις ὀχυρὰς καταλαβόμενος ἀγῶνας ἡμῖν καὶ πολλοὺς ἰδρωτάς παρασκευάσῃ.”

7. Ἰωάβος δ’ οὐκ ἔτι μέλλειν ἔκρινεν, ἀλλὰ τὸν τε ἀδελφὸν καὶ τοὺς ἑξακοσίους παραλαβὼν, καὶ ὅση λοιπὴ δύναμις ἦν ἐν τοῖς Ἱεροσολύμοις ἔπεσθαι κελεύσας, ἐξώρμησεν ἐπὶ τὸν Σαβαῖον. Ἦδη δὲ ἐν Γαβαῶ — κώμῃ δ’ ἔστιν αὕτη σταδίους ἀπέχουσα τεσσαράκοντα τῶν Ἱεροσολύμων — γεγεννημένος, πολλὴν Ἀμεσσᾶ δύναμιν ἀγαγόντος ἀπήντησεν αὐτῷ. Περιζωσάμενος δὲ μάχαιραν, καὶ θώρακα ἐνδεδυμένος

Ἰωάβος, προσιώντος ἀσπάσασθαι τοῦ Ἀμεσσαῦ, φιλο-
 τέχνως τὴν μάχαιραν αὐτομάτως ἐκ τῆς θήκης ἐποίη-
 σεν ἐκπεσεῖν· βαστάσας δ' αὐτὴν ἀπὸ τῆς γῆς, καὶ
 τῇ ἑτέρᾳ τὸν Ἀμεσσᾶν ἐγγὺς γενόμενον ὡς καταγι-
 λῶν τοῦ γενείου λαβόμενος, αὐτὸν προσιδόμενον εἰς
 τὴν γαστέρα πλήξας ἀπέκτεινεν, ἀσεβὲς ἔργον δια-
 προξάμενος καὶ παντελῶς ἀνόσιον, ἀγαθὸν νεανίαν
 καὶ συγγενὴ καὶ μηδὲν ἀδικήσαντα ζηλοτυπήσας τῆς
 στρατηγίας καὶ τῆς παρὰ τῷ βασιλεῖ πρὸς αὐτὸν ἰσο-
 τιμίας. Διὰ ταύτην γὰρ τὴν αἰτίαν καὶ τὸν Ἀβέ-
 νηρον ἐφόβησεν. Ἀλλ' ἐκεῖνο μὲν αὐτοῦ τὸ παρανό-
 μημα πρόσφασις εὐπρεπὴς συγγνωστόν· ἰδοὺ ποιεῖν,
 ὃ ἀδελφὸς Ἀσάηλος ἐκδεδικῆσθαι νομιζόμενος, τοῦ δ'
 399 Ἀμεσσαῦ φόνου οὐδὲν τοιοῦτον ἔσχε παρακάλυμμα.
 Ἀποκτείνας δὲ τὸν στρατηγὸν ἰδίῳκε τὸν Σαβαῖον,
 καταλιπὼν ἓνα πρὸς τῷ νεκρῷ, βοᾶν ἐντειλάμενος
 πρὸς τὴν στρατιάν, ὅτι· τέθνηκε μὲν Ἀμεσσαῦς δι-
 κάλοις καὶ μετ' αἰτίας κολαζόμενος, εἰ δὲ φρονεῖτε τὰ
 τοῦ βασιλέως, ἔπεσθε αὐτοῦ τῷ στρατηγῷ Ἰωάβῳ, καὶ
 Ἀβεσσαίῳ τῷ τούτου ἀδελφῷ.· Κειμένου δὲ τοῦ
 σώματος ἐπὶ τῆς ὁδοῦ, καὶ παντὸς τοῦ πλήθους ἐπ'
 αὐτὸ συρρέοντος, καὶ οἷα ὄχλος φιλεῖ, ἐθαύμαζον πλέον
 προσιστάμενοι, βαστάσας ἐκείθεν ὁ φύλαξ, καὶ κομί-
 σας εἰς τι χωρίον ἀπωτάτω τῆς ὁδοῦ τίθησιν αὐτό-
 θι καὶ καλύπτει ἱματίῳ. Τούτου γενομένου, πᾶς ὁ
 λαὸς ἠκολούθησε τῷ Ἰωάβῳ. Διώξαντι δ' αὐτῷ διὰ
 πάσης τῆς Ἰσραηλίδος χώρας τὸν Σαβαῖον δηλοῖ
 τις ἐν ὀχυρᾷ πόλει τυγχάνειν αὐτὸν, Ἀβελμαχέα λε-
 γομένην. Παραγενόμενος δ' ἐκεῖ, καὶ τῇ στρατιᾷ πε-
 ρικαθίσας τὴν πόλιν, καὶ χαράκιμα περὶ αὐτὴν πε-
 ξάμενος, ὑπορύσσειν ἐκέλευσε τοῖς στρατιώταις τὰ
 τεῖχη, καὶ καταβάλλειν αὐτά. Μὴ δεξιμένων γὰρ αὐ-
 τὸν τῶν ἐν τῇ πόλει, χαλεπῶς πρὸς αὐτοὺς διετέθη.

8. Γύναιον δὲ τι σῶφρον καὶ συνετὸν, ἐπ' ἐσχά-
 ταις ἤδη τὴν πατρίδα κειμένην θεασάμενον, ἀναβάν
 ἐπὶ τὸ τεῖχος προσκαλεῖται διὰ τῶν ὀπλιτῶν τὸν Ἰωά-

βον. Προσελθόντος δ' ἤρξατο λέγειν, "Ὡς ὁ θεὸς
 τοὺς βασιλεῖς καὶ τοὺς στρατηγούς ἀποδείξειεν, ἵνα
 τοὺς πολεμίους τοὺς Ἑβραίων ἐξάρωσι καὶ παρέχω-
 σιν αὐτοῖς εἰρήνην ἀπάντων. Σὺ δὲ σπουδάσεις μη-
 τρόπολιν Ἰσραηλιτῶν καταβαλεῖν καὶ πορθῆσαι, μη-
 δὲν ἐξαμαρτοῦσαν." Ὁ δὲ ἔλεω μὲν εὐχεται τὸν
 θεὸν αὐτῷ διαμένειν· αὐτὸς δὲ οὕτως ἔχειν εἶπεν,
 ὥς μηδένα τοῦ λαοῦ φονεῖσαι, οὐχ ὅτι πόλιν ἐξελεῖν
 βούλεσθαι τηλικαύτην· λαβὼν μέντοι παρ' αὐτῶν τὸν
 ἀντάρακτα τῷ βασιλεῖ πρὸς τιμωρίαν Σαβαῖον υἱὸν
 τοῦ Βοχορίου, παῖσασθαι τῆς πολιορκίας καὶ τὴν
 στρατιὰν ἀπάξειν. Ὡς δ' ἤκουσεν ἡ γυνὴ τὰ παρὰ
 τοῦ Ἰωάβου, μικρὸν ἐπισχεῖν δεηθεῖσα, τὴν γὰρ κε-
 φαλὴν εὐθέως αὐτῷ ῥιφθήσεσθαι τοῦ πολεμίου, κα-
 ταβαίνει πρὸς τοὺς πολίτας, καὶ "Βούλεσθ'," εἶ-
 ποῦσα, "κακοὶ κακῶς μετὰ τέκνων ἀπολέσθαι καὶ
 γυναικῶν ὑπὲρ ἀνθρώπου πονηροῦ καὶ μηδὲ τίς ἐστὶ
 γνωρίμων, καὶ τοῦτον ἔχειν ἀντὶ Δαυίδου τοῦ τοσαῦτα
 ἐνεργετήσαντος ὑμᾶς βασιλέως, καὶ πρὸς δύναμιν τα-
 σαύτην καὶ τηλικαύτην ἀνταῖρειν μίαν πόλιν"; πεί-
 θει τὴν κεφαλὴν ἀποτεμόντας τοῦ Σαβαίου ῥίψαι
 ταύτην εἰς τὸ Ἰωάβου στρατεύμα. Τούτου γενομένου
 σμάντας ἀνακλητικὸν ὁ τοῦ βασιλέως στρατηγὸς ἔλυσε
 τὴν πολιορκίαν, καὶ παραγενόμενος εἰς Ἱερουσόλυμα,
 παντὸς ἀποδείκνυται πάλιν τοῦ λαοῦ στρατηγός. Καθ-
 ἰστήσι δὲ καὶ Βαναϊαν ὁ βασιλεὺς ἐπὶ τῶν σωματο-
 φυλάκων καὶ τῶν ἑξακοσίων, Ἀδώραμον δ' ἐποίησεν
 ἐπὶ τῶν φόρων, καὶ Σαβάθην καὶ Ἀχίλαον ἐπὶ τῶν
 ὑπομνημάτων, Σουσάν δὲ γραμματεᾶ, Σάδωκον δὲ
 καὶ Ἀβιάδαρον ἀπέφηνεν ἱερεῖς.

CAP. XII. 1. Μετὰ δὲ ταῦτα τῆς χώρας λιμῷ 400
 φθειρομένης ἰκέτευσε Δαυίδης τὸν θεὸν ἐλεῆσαι τὸν
 λαόν, καὶ τὴν αἰτίαν αὐτῷ καὶ τὴν ἴασιν φανεράν
 ποιῆσαι τῆς νόσου. Τῶν δὲ προσητῶν εἰπόντων,
 "βούλεσθαι τὸν θεὸν ἐκδικίας τυχεῖν τοὺς Ἰαβαωνί-

τας, οὓς Σάσυλος ὁ βασιλεὺς ἀποκτείνας ἠσέβησεν
ἐξαπατήσας, καὶ τοὺς ὄρκους αὐτοῖς οὓς ὁ στρατη-
γὸς Ἰησοῖς ὤμοσε καὶ ἡ γερουσία μὴ φυλάξας· ἐάν
τοίνυν δίκην ἦν αὐτοὶ θέλουσιν οἱ Γαβαωνῖται λα-
βεῖν ὑπὲρ τῶν ἀνηρημένων, ταύτην αὐτοῖς παράσχη,
διαλλαγῆσθαι καὶ τὸν ὄχλον ἀπαλλάξαι τῶν κακῶν
ἐπηγγέλλετο· Ὡς οὖν ταῦτα παρὰ τῶν προφητῶν
ἔμαθεν ἐπιζητεῖν τὸν θεόν, μεταπέμπεται τοὺς Γα-
βαωνίτας, καὶ τίνος βούλονται τυχεῖν ἐπηρώτα. Τῶν
δ' ἐκ τοῦ γένους τοῦ Σαούλου παραλαβεῖν ἑπτὰ παῖ-
δας ἀξιωσάντων πρὸς τιμορίαν, ὁ βασιλεὺς ἀναζη-
τήσας παρέδωκεν αὐτοῖς, Μεμφιβόσθου φεισάμενος
τοῦ Ἰωνάθου παιδός. Παραλαβόντες δὲ οἱ Γαβα-
ωνῖται τοὺς ἄνδρας, ὡς ἐβούλοντο ἐκόλασαν. Ἦρξατο
δ' εἶναι παρακρήμα ὁ θεὸς, καὶ τὴν γῆν πρὸς γονὴν
καρπῶν ἀνακαλεῖν, ἀπολύσας τοῦ πρότερον ἀνχμοῦ,
καὶ πάλιν ἐθῆνυσεν ἡ τῶν Ἑβραίων χώρα. Στρα-
τεύεται δὲ μετ' οὐ πολὺν χρόνον ὁ βασιλεὺς ἐπὶ Πα-
λαιστίνους, καὶ συνάψας μάχην αὐτοῖς καὶ τρεψάμε-
νος, ἐμονώθη διώκων. Καὶ γενόμενος ἔκλυτος ὤφθη
ὑπὸ τινος τῶν πολεμίων, Ἀκμωνος μὲν τὸ ὄνομα,
Ἀράφου δὲ παιδός· οὗτος ἦν μὲν καὶ ἀπόγονος τῶν
γιγάντων. Ἐχων δὲ καὶ ξυστόν, οὗ τὴν λαβὴν συν-
έκειν σταθμὸν τριακοσίους σίκλους, καὶ θώρακα ἀ-
λυσιδωτὸν καὶ ῥομφαίαν, ὥρμησεν ἐπιστραφεῖς ὡς
ἀποκτείνων τὸν τῶν πολεμίων βασιλέα· παρεῖτο γὰρ
ὑπὸ τοῦ κόπου. Ἐπιφανεῖς δ' ἐξαίτης Ἀβεσσαῖος
ὁ Ἰωάβου ἀδελφός τὸν βασιλέα μὲν ὑπερήσπισε πε-
ριβάς κείμενον, ἀπέκτεινε δὲ τὸν πολέμιον. Ἦνεγκε
δ' ἐπὶ τῷ παρ' ὀλίγον κινδυνεύσαι τὸν βασιλέα χαλε-
πῶς τὸ πλῆθος. Καὶ οἱ ἡγεμόνες ὥρκωσαν αὐτὸν μὴ-
κέτι εἰς μάχην ἀπαντῆσαι σὺν αὐτοῖς, μὴ δὲ ἄν-
δρείαν καὶ προθυμίαν παθῶν τι τῶν δεινῶν στερήσῃ
τὸν λαὸν τῶν δι' αὐτὸν ἀγαθῶν, ὅσα τε ἤδη παρε-
σχηκε, καὶ ὅσων ἐτι μετέξουσιν πολὺν βιώσαντος χρόνον.

2. Συνελθόντων δὲ τῶν Παλαιστίνων εἰς Γαζά-

ραν πόλιν, ἀκούσας ὁ βασιλεὺς ἔπεμψεν ἐπ' αὐτοὺς στρατιάν. Ἡρίστευσε δὲ τότε καὶ σφόδρα ἠυδοκίμησεν Σοβαρχὺς ὁ Χετταῖος, εἰς τῶν περὶ Δαυίδην ἀνδρειοτάτων· ἀπέκτεινε γὰρ πολλοὺς τῶν αὐχούντων προγόνους τοὺς Γίγαντας, καὶ μέγα ἐπ' ἀνδρεία φρονούντων, αἰτίος τε τῆς νίκης τοῖς Ἑβραίοις ἐγένετο. Καὶ μετ' ἐκείνην τὴν ἥτταν, πάλιν ἐπολέμησαν οἱ Παλαιστῖνοι. Καὶ στρατιάν ἐπ' αὐτοὺς Δαυίδου 401 πέμψαντος, ἠρίστευσε Νεφάνος ὁ συγγενὴς αὐτοῦ, Μονομαχήσας γὰρ τῷ πάντων ἀνδρειοτάτῳ τῶν Παλαιστίνων, ἀπέκτεινεν αὐτὸν, καὶ τοὺς ἄλλους εἰς φυγὴν ἔτρεψε, πολλοὶ τε αὐτῶν ἀπέθανον μαχόμενοι. Διαλιπόντες δ' ὀλίγον χρόνον, ἐστρατοπέδευσαν πρὸς τῇ πόλει τῶν ὅρων τῆς Ἑβραίων χώρας οὐκ ἄπαθεν. Ἦν δ' αὐτοῖς ἀνὴρ, τὸ μὲν ὕψος ἐξ πηχῶν, δακτύλους δ' ἐν ἑκατέρῳ τῶν βάσεων καὶ τῶν χειρῶν ἐνὶ περισσοτέροις εἶχε τῶν κατὰ φύσιν. Ἐκ τῆς οὖν πεμψείσης ἐπ' αὐτοὺς ὑπὸ Δαυίδου στρατίας, τούτῳ μονομαχήσας Ἰωνάθης ὁ Σαμᾶ υἱὸς ἀνείλε τε αὐτὸν, καὶ τῆς ὅλης νίκης ῥοπή γενόμενος δόξαν ἀριστείας ἀπηνέγκαστο. Καὶ οὕτως γὰρ ὁ Παλαιστίνος ἡῦχε τῶν Γιγάντων ἀπόγονός εἶναι· μετὰ δὲ ταύτην τὴν μάχην οὐκ ἔτι τοῖς Ἰσραηλίταις ἐπολέμησαν.

3. Ἀπηλλαγμένος δ' ἤδη πολέμων ὁ Δαυίδης καὶ κινδύνων, καὶ βαθείας ἀπολαύων τὸ λοιπὸν εἰρήνης, ᾤδās εἰς τὸν θεὸν καὶ ὕμνους συνετάξατο, μέτρου ποικίλου, τοὺς μὲν γὰρ τριμέτρους, τοὺς δὲ πενταμέτρους ἐποίησεν. Ὅργανά τε κατασκευάσας ἐδίδασκε πρὸς αὐτὰ τοὺς Λευῖτας ὑμνεῖν τὸν θεόν, κατὰ τὴν τῶν καλουμένων Σαββάτων ἡμέραν, καὶ κατὰ τὰς ἄλλας ἐορτάς. Ἡ δὲ τῶν ὀργάνων ἰδέα τοιαύτη τις ἐστὶ τὸν τρόπον· ἡ μὲν κινύρα, δέκα χορδαῖς ἐξημμένη, τύπτεται πλήκτρῳ, ἡ δὲ κάβλα, δώδεκα φθόγγους ἔχουσα, τοῖς δακτύλοις κρούεται. Κύμβαλά τε ἦν πλατεά καὶ μεγάλα χάλκεια. Καὶ περὶ μὲν

τῶν ἐπὶ τοσοῦτον ἡρῆν, ὥστε μὴ τελείως ἀγνοεῖν
τὴν τῶν προειρημένων ὀργάνων φύσιν, ἀρκοῦντας
κεκλήρη.

4. Τῷ δὲ βασιλεῖ πάντες ἦσαν οἱ περὶ αὐτὸν
ἀνδρείοι. Τούτων δ' οἱ διασημώτατοι καὶ λαμπροὶ
τὰς πράξεις ὀκτώ καὶ τριάκοντα, ὧν πέντε μόνον δε-
κόμενοι τὰ ἔργα· γανερὰς γὰρ καὶ τὰς τῶν ἄλλων
ἀρετὰς ὑπερέβαινον οὗτοι ποιῆσαι. Δυνατοὶ γὰρ ἦσαν
οὗτον καὶ χώρας ὑπάγεσθαι καὶ μεγάλῳ ἔθνει κρα-
τῆσαι. Πρώτος μὲν οὖν Ἰεσσαίρος υἱὸς Ἀχεμαίου,
ὃς πολλάκις εἰς τὴν παράταξιν ἐμπηδῶν τῶν πολε-
μίων οὐ πρὶν ἀνεπαύετο μάχόμενος, πρὶν ἐννακοσίους
αὐτῶν κατέβαλε. Μετ' αὐτὸν ἦν Ἐλεάζαρος υἱὸς Δω-
δείδου, ὃς ἦν μετὰ τοῦ βασιλέως ἐν Ἀρασάμοις. Οὗ-
τος ποτε, τῶν Ἰσραηλιτῶν καταπλεγέντων τὸ πλῆ-
θος τῶν Παλαιστινίων καὶ γενγόντων, μόλις ἔμεινε,
καὶ συμπεσόντων τοῖς πολεμίοις ἀπέκτενεν αὐτῶν πολ-
λούς, ὡς ὑπὸ τοῦ σφαιροῦ προσκολληθῆναι τὴν ῥομ-
βαλάν αὐτοῦ τῇ δεξιᾷ, καὶ τοὺς Ἰσραηλίτας ἰδόντας
τρεφόμενους ὑπ' αὐτοῦ τοὺς Παλαιστινίους, κατα-
ράκτας ἀπὸ τῶν ὀρέων, διώκειν, καὶ θαναταστῆναι καὶ
διαβόητον τότε γίνεσθαι, τοῦ μὲν Ἐλεάζαρου
ἐκτείνοντος, ἐπόμενου δὲ τοῦ πλῆθους καὶ σπυλιών-
τος τοὺς ἀναιρούμενους. Τρίτος δὲ ἦν Ἰλίου μὲν υἱός,
Σεβας δὲ ὄνομα. Καὶ οὗτος ἐν τοῖς πρὸς Παλαι-
στίνους ἀγῶσι, εἰς τόπον Σαγόνα λεγόμενον αἰπῶν
παράτακται, ὡς οἱ Ἑβραῖοι παλιν τὴν δύνα-
μιν ἐκβηθέντες οὐκ ἔμειναν, ὑπέστη μόνος ὡς στρα-
τεύμα καὶ τάξις. Καὶ τοὺς μὲν αὐτῶν κατέβαλεν,
τοὺς δ' οὐ κατεργήσαντας αὐτοῦ τὴν ἰσχὺν καὶ τὴν
βίαν, ἀλλ' εἰς φυγὴν ἀποστραφέντας ἐδίωκε. Ταῦτα
μὲν ἔργα χειρὸν καὶ μάχης οἱ τρεῖς ἐπέδειξαντο. Καθ'
ὅτι δὲ κατὰ τὸν Ἱεροσολύμοις ὄντος τοῦ βασιλέως,
ἐπληρώθη ἡ Παλαιστινίων δύναμις πολεμῆσαι, Δαυὶδ δὲ
μὲν ἐπὶ τὴν ἀκρόπολιν ἀνῆλθεν, ὡς προειρήκαμεν,
πενδόμενός τοῦ Θεοῦ περὶ αὐτοῦ πόλεμον. Τῆς δὲ τῶν

ἐχθρῶν παρεμβολῆς ἐν τῇ κοιλίᾳ πεμμένης, ἢ μέγας πόλεως Βηθλέμ διατείμει, σταδίους ἱεροσολύμων ὑπεχούσης εἰκοσι, ὁ Δαυὶδὸς τοῖς ἐταίροις “Καὶ ὅντιν’ εἶπα, ἔχομεν ἐν τῇ πατρίδι μου, καὶ μάλιστα τὸ πρὸς τῷ λάκκῳ καὶ πρὸς τῇ πύλῃ,” θαυμάζον, “εἰ τις ἐξ αὐτῶν πλεῖν αὐτῷ καμίσαι, μᾶλλον ἐδελήσειν, ἢ εἰ πολλὰ χρήματα δίδωι.” Ταῦτ’ ἀκούσαντες οἱ τριῖς ἄνδρες αὐτοῦ, παραχορῆμα ἐκδραμόντες, καὶ διὰ μέσου τῶν τῶν πολεμίων ὁρμήσαντες στρεπεπέδου ἦσαν εἰς Βηθλέμ, καὶ τοῦ ὕδατος συνάμενοι πάλιν διὰ τῆς παρεμβολῆς ὑπεστρέψαν πρὸς τὸν βασιλέα, οἷς καὶ Παλαιστίνους καταπλαγέντας αὐτῶν τὸ θράσος καὶ τὴν ἐμπυχίαν ἠρεμῆσαι, καὶ μηδὲν ἐπ’ αὐτοῦ τολμῆσαι, κατασφραγίσαντας τῆς ἀδελφότητος. Κομισθέντας δὲ τοῦ ὕδατος οὐκ ἐπὶ οὐ βασιλεὺς, κινδύνῳ καὶ αἵματι θύσας ἀνθρώπων αὐτὸ λακαμίσθαι, καὶ διὰ τούτου μὴ προσήκειν αὐτῷ πλεῖν. Ἐσκέψας δὲ ἐπ’ αὐτῷ τῷ θεῷ, καὶ περὶ τῆς σωτηρίας τῶν ἀνδρῶν ἠνυχολογήσεν αὐτῷ. Μετὰ τούτους ἦν ὁ Ἰωάβου ἀδελφὸς Ἀβερραΐος. Καὶ γὰρ αὐτὸς μετ’ ἡμέρα τῶν πολεμίων ἐξακοσίους ἀπέκτεινεν. Πέμπτος Βαβαΐας, ὁ ἰσχυρὸς τῷ γένει. Προκληθεὶς γὰρ ἐπ’ ἀδελφῶν ἀδασήμων ἐν τῇ Μαβαθιτίδι χώρᾳ κατασφραγίσαντος αὐτῶν. Καὶ πάλιν αὐτὸν ἀνδρὸς Αἰγυπτίου τοῦ γένος, θαυμαστὸν τὸ μέγεθος, προκαλισσάμενον, γυμνὸς ἀπλισσάμενον τῷ ὀφθαλμῷ τε ἐκείνου βαλὼν ἀπέκτεινε. Περικλόμενος γὰρ αὐτὸν ἀκόντη, καὶ ζῶντα ἔτι καὶ μαχόμενον σκυλευσας, τοῖς ἰδίῳις αὐτὸν ὅπλοις διεχρήσατο. Προσαριθμῆσαι δ’ ἂν τις αὐτῷ καὶ τοῦτο ταῖς προσηρμημέναις πράξεσιν, ἢ ὡς πρῶτον αὐτῶν κατ’ ἐμπυχίαν, ἢ ὡς ὁμοῖον. Νίκωντος γὰρ τοῦ θεοῦ, λίαν εἰς τινα λάκκον ὀλισθῶν ἐπέπεσε. Στενοῦ δ’ ὄντος τοῦ στομίου, ἄλλος ἢ ἀφ’ αὐτοῦ ἐσόμενος, ἐμφραγέμενος αὐτοῦ τῇ χύμῳ. Πόρον οὐδὲνα βλέπων, ἐξόδου καὶ σωτηρίας, ἐβρυχάτο. Τοῦ δὲ θηρὸς ἀκούσας ὁ Βαβαΐας, ᾤδεν γὰρ τότε,

καὶ πρὸς τὴν βοήν ἐλθὼν καταβὰς εἰς τὸ στόμιον, πληξάς αὐτὸν μαχόμενον τῷ μετὰ χειρὸς ξύλῳ, παρρηχόημα ἀπέκτεινε. Καὶ οἱ λοιποὶ δὲ τριάκοντα τρεῖς, ὑπάρχουσι τὰς ἀρετὰς ὑπῆρχον.

403. CAP. XIII. 1. Ὁ δὲ βασιλεὺς Δαυΐδης βουλόμενος γινῶναι πόσαι μυριάδες εἰσὶ τοῦ λαοῦ, τῶν Μωυσέως ἐντολῶν ἐκλαθόμενος, ὃς προεῖπεν, ἐὰν ἐξαριθμηθῇ τὸ πλῆθος, ὑπὲρ ἑκάστης κεφαλῆς αὐτοῦ τῷ θεῷ τελέσειν ἡμίσικλον, προσέταξεν Ἰωάβῳ τῷ στρατηγῷ, πορευθέντι πάντα τὸν ὄχλον ἐξαριθμῆσαι. Τοῦ δ' οὐκ ἀναγκαῖον εἶναι φήσαντος τοῦτο ποιῆσειν, οὐκ ἐπίσθη· προσέταξε δὲ μηδὲν μελλήσαντι βαδίζειν ἐπὶ τὴν ἐξαρίθμησιν τῶν Ἑβραίων. Ἰωάβος δὲ τοὺς ἄρχοντας τῶν φυλῶν παραλαβὼν καὶ γραμματεῖς, ἐπιὼν τὴν τῶν Ἰσραηλιτῶν χώραν, καὶ τὸ πλῆθος ὅσον ἐστὶ κατανοήσας, ὑπέστρεψεν εἰς Ἱεροσόλυμα πρὸς τὸν βασιλέα, μετὰ μῆνας ἑννέα καὶ ἡμέρας εἰκοσι, καὶ τὸν ἀριθμὸν ἀπέδωκε τῷ βασιλεῖ τοῦ λαοῦ χωρὶς τῆς Βενιαμίτιδος φυλῆς· ἐξαριθμῆσαι γὰρ αὐτὴν οὐκ ἐφθασεν, ἀλλ' οὐδὲ τὴν Λευιτῶν φυλὴν, μετετόκησε γὰρ ὁ βασιλεὺς εἰς τὸν θεὸν ἀμαρτῶν. Ἦν δὲ τῶν ἄλλων Ἰσραηλιτῶν ἀριθμὸς ἐκενήκοντα μυριάδες, ὅπλα βαστάζειν καὶ στρατεύεσθαι δυναμένων, ἡ δὲ Ἰσραὴλ φυλὴ καθ' ἑαυτὴν τεσσαράκοντα μυριάδες ἦσαν.

2. Τῶν δὲ προφητῶν δηλοσάντων Δαυΐδῃ ὅτι δι' ὀργῆς ἐστὶν αὐτῷ ὁ θεός, ἰκετεύειν ἤρξατο καὶ παρακαλεῖν εὐμενῇ γίνεσθαι καὶ συγγινώσκειν ἡμαρτηρότητι. Γάδον δὲ τὸν προφήτην ἐπεμψεν ὁ θεός πρὸς αὐτὸν, τρεῖς αἰρέσεις κομίζοντα, ὅπως ἐκλεχθῇ τῶν τούτων ἢ ἂν δοκιμάσῃ, πότερον θέλει λιμὸν γενέσθαι κατὰ τὴν χώραν ἐπὶ ἔτη ἑπτὰ, ἢ τρεῖς μῆνας πολεμίσας ὑπὸ τῶν ἐχθρῶν ἡττηθῆναι, ἢ λοιμὸν ἐνσκήψαι καὶ νόσον ἐπὶ τρεῖς ἡμέρας τοῖς Ἑβραίοις. Ὁ δ' εἰς ἀμήχανον ἐκλογὴν μεγάλῳ κακῶν ἐμπεσὼν ἐλυπεῖτο, καὶ σφόδρα ἦν συγκεχυμένος. Τοῦ δὲ προ-

φήτου, τοῦτο δεῖν ἐξ ἀνάγκης γενέσθαι, γήσαντοσιν καὶ κελύσαντος ἀποκρίνασθαι ταχείως, ἵνα ἀπαγγεῖλῃ τὴν αἵρεσιν αὐτοῦ τῷ θεῷ, λογισάμενος ὁ βασιλεὺς, ὥς εἰ λιμὸν αἰτήσειεν, ὁῴξει τοῦτο πεποιηκέναι τοῖς ἄλλοις, αὐτῷ μὲν ἀφόβως, ὅτι πολὺν αὐτὸς ἐγκλεισμένον ἔχοι σίτον, ἐκείνοις δὲ βλαβερώς, ἂν δέ γε ἔληται τοὺς τρεῖς μῆνας νικωμένοις αὐτοῖς, ὅτι τοὺς ἀνδρειοτάτους ἔχων περὶ αὐτὸν καὶ φρουρία, καὶ διὰ τοῦτο μηδὲν φοβούμενος εἴλετο τὸν πόλεμον, ἡτήσατο τὸ πάθος κεινὸν καὶ βασιλεῦσι καὶ τοῖς ἀρχομένοις, ἐν ᾧ τὸ θεὸς ἴσον ἀπάντων γίνεται, προεπών ὅτι πολὺν κρεῖττον εἰς τὰς τοῦ θεοῦ χεῖρας ἐμπεσεῖν ἢ τὰς τῶν πολεμίων.

3. Ταῦτ' ἀκούσας ὁ προφήτης ἀπηγγέλλε τῷ θεῷ. Ὁ δὲ τὸν λοιμὸν καὶ τὴν φθορὰν ἐπεμψε τοῖς Ἰουδαίοις. Ἀπέθνησκον δ' οὐ μονοτρόπως, οὐδ' ὥστε ῥᾷδιον κατανοῆσαι γενέσθαι τὴν νόσον. Ἀλλὰ τὸ μὲν κακὸν ἐν ἡν, μυριάσις δ' αὐτοὺς αἰτίαις καὶ προσάσεσιν οὐδ' ἐπινοῆσαι δυναμένους ἀνῆρπαζεν. Ἄλλος γὰρ ἐπ' ἄλλῳ διεσθίετο, καὶ λανθάνον ἐπερχόμενον τὸ δεινὸν ὀξεῖαν τὴν τελευτὴν ἐπέφερε, τῶν μὲν αἰφνιδίως μετ' ἀλγημάτων σφοδρῶν καὶ πικρᾶς ὀδύνης τὴν ψυχὴν ἀφιέντων, ἐνίοις δὲ καὶ μαραινομένων τοῖς παθήμασι, καὶ μηδ' εἰς κηδεῖαν ὑπολειπόμενων, ἀλλ' ἐν αὐτῷ τῷ κάμνειν εἰς τὸ παντελὲς δαπανωμένων. Οἱ δ' αἰφνιδίον σκότους αὐτοῖς τὰς ὄψεις ὑποδραμόντος περιπνιγεῖς ἀπώμαζον, ἐνιοὶ δὲ τῶν σκελῶν τινὰ κηδεύοντες ἐναπέθνησκον ἀτελεῖσι ταῖς ταφαῖς. Ἀπώλοντο δὲ, ἀρξαμένης ἑωθεν τῆς λοιμικῆς νόσου φθεῖρειν αὐτοὺς ἕως ὥρας ἀρίστου, μυριάδες ἐπτά. Ἐξέτεινε δὲ ὁ ἄγγελος τὴν χεῖρα ἐπὶ τὰ Ἱεροσόλυμα, τὸ δεινὸν καὶ ἐκείσε πέρπων. Ὁ δὲ βασιλεὺς σάκκον ἐνδεδυμένος ἔκειτο κατὰ τῆς γῆς, ἰκτείνων τὸν θεὸν καὶ θεόμενος ἤδη λωφῆσαι, καὶ τοῖς ἀπολωλόσιν ἀρκισθέντα παύσασθαι. Ἀναβλέψας δ' εἰς τὸν ἄερα ὁ βασιλεὺς, καὶ θεασάμενος τὸν ἄγγε-

Ἰδὼν δὲ αὐτοῦ φερόμενον ἐπὶ τὰ Ἱερουσόλυμα, καὶ μά-
χαιραν ἐσπασμένον, εἶπε πρὸς τὸν Θεόν, 'ὥς αὐτὸς
εἶναι δίκαιος κολασθῆναι ὁ ποιμὴν, τὰ δὲ ποίμνια σω-
θῆναι μηδὲν ἐξαπαρτόντα· καὶ ἠντιβόλει τὴν ὀργὴν
εἰς αὐτὸν καὶ τὴν γενεὰν αὐτοῦ πᾶσαν ἀποσκήπτειν,
φείδεσθαι δὲ τοῦ λαοῦ.'

13x 4. Κατακούσας δὲ ὁ Θεὸς τῆς ἱκεσίας ἔπαιψε
τὸν Λοιμὸν, καὶ πέμψας Γάδον τὸν προφήτην, ἐκέ-
λευεν αὐτὸν ἀναβῆναι παραχρῆμα εἰς τὴν ἄλω τοῦ
Ἰεβουσαίου Ὁρόννα, καὶ οἰκοδομήσαντα βωμὸν ἐκεί-
τῳ Θεῷ θυσίας ἐπιτελέσαι. Δαυίδης δ' ἀκούσας οὐκ
ἠμέλησεν, ἀλλ' εὐθὺς ἔσπευδεν ἐπὶ τὸν παρηγγελμέ-
νον αὐτῷ τόπον. Ὁρόννας δὲ τὸν σῖτον ἀλωῶν, ἐπεὶ
τὰ βασιλεῖα προσιόντα καὶ τοὺς παῖδας αὐτοῦ πάν-
τας ἐθεάσατο, προσέδραμεν αὐτῷ καὶ προσεκύνησεν.
Ἦν δὲ τὸ μὲν γένος Ἰεβουσαῖος, φίλος δ' ἐν τοῖς μά-
λιθις Δαυίδου· καὶ διὰ τοῦτ' αὐτὸν οὐδὲν εἰργάσατο
δεινόν, ὅτε τὴν πόλιν κατεστρέψατο, ὡς μικρὸν ἔμ-
πρῶσθεν ἐδηλώσαμεν. Τοῦ δὲ Ὁρόννα πυκθανομένου
'τὲ παρῆν πρὸς τὸν δοῦλον ὁ δεσπότης,' εἶπεν, 'ὦ-
νήσασθαι παρ' αὐτοῦ τὴν ἄλω, ὅπως βωμὸν ἐν αὐτῇ
κατασκευάσῃ τῷ Θεῷ, καὶ ποιήσῃ θυσίαν.' Ὁ δὲ,
'καὶ τὴν ἄλω, εἶπε, καὶ τὰ ἄροτρα καὶ τοὺς βόας εἰς
ὁλοκαύτωσιν χαρίζεσθαι, καὶ τὸν Θεὸν ἡδέως εὐχε-
σθαι τῇ θυσίᾳ προσέσθαι.' Ὁ δὲ βασιλεὺς, 'ἀγα-
πᾶν μὲν αὐτὸν τῆς ἀπλότητος καὶ τῆς μεγαλοψυχίας
ἔλεγε, καὶ δεχέσθαι τὴν χάριν· τιμὴν δ' αὐτὸν ἡξίου
λαμβάνειν πάντων· οὐ γὰρ εἶναι δίκαιον προῖκα θυ-
σίαν ἐπιτελεῖν.' Τοῦ δὲ Ὁρόννα γήσαντος 'ποιεῖν
ὃ ἐβούλεται,' πεντήκοντα σίκλων ὠνεῖται παρ' αὐ-
τοῦ τὴν ἄλω. Καὶ οἰκοδομήσας τὸν βωμὸν, ἱεροῦρ-
γήθη καὶ ὠλοκαύτωσε, καὶ θυσίας ἀνήνεγκεν εἰρηνικὰς.
Καταγράφεται δὲ τούτοις τὸ Θεῖον, καὶ πάλιν ἐν τῷ
μετῇ γίνεται. Σενάθη δ' εἰς ἐκεῖνον ἀγαγεῖν τὸν τῷ
ποτ' Ἀβραάμ τὸν υἱὸν αὐτοῦ Ἰσακὸν ὥστε ὁλοκαυτῶ-
σαι, καὶ πολλοὺς ἀποσφάνκεσθαι τοῦ παιδοῦ, καὶ τοῦ

ἐξείργης ἀναστῆναι παρεστῶτα τῷ βωμῷ, ὃν καὶ αὐτὸς
κατέβησεν, ὃν Ἀβραάμ ἀντὶ τοῦ παιδός, ὡς προσέτα-
ξεν, ὅτι ὁ βασιλεὺς Δαυὶδ, τῆς ἀρχῆς
αὐτοῦ τὸν θεὸν ἐπῆρασεν γεγεννημένον, καὶ τὴν θυσί-
αν ἡδεὺς προσδεξάμενον, ἔθηκε τὸν τόπον ἐκείνου
ὅλον βωμὸν προσαγορεύσαι τοῦ λαοῦ παντός, καὶ αὐτὸς
καθοδηῖσαι κατὰ τὴν θέαν. Ταύτην εὐσκόπως ἀφῆκεν
εἰς τὸ γεγεννημένον τὴν φωνήν. Ὁ γὰρ θεὸς πρὸς
προφήτην ἀποστείλας πρὸς αὐτὸν, ἐκεῖ ναὸν ἐλεγε-
ν οἰκοδομήσειν αὐτοῦ τὸν υἱόν, τὸν μέλλοντα μετ' αὐτοῦ
τὸν τὴν βασιλείαν διαδέχεσθαι.

CAP. XIV. 1. Μετὰ δὲ ταύτην τὴν προφητείαν
ἐκέλευσεν ὁ βασιλεὺς ἐξαριθμηθῆναι τοὺς παροίκους
καὶ εὐρέθησαν εἰς ὅκτω μυριάδας καὶ δέκα. Ἐκ τούτων
τῶν ἀπέδειξε λατόμους μὲν τοὺς ὀκτακισμυρίους, τὰ
δὲ ἄλλα πληθὺς παραφέρειν τοὺς λίθους, τρισεπίαις
δὲ καὶ πεντακοσίους τοῖς ἐργαζομένοις ἐξ αὐτῶν ἐπέ-
στησεν. Ἡτοίμασε δὲ καὶ πολὺν σίδηρον καὶ χαλκόν
εἰς τὰ ἔργα, καὶ ξύλα κέδρινα πολλὰ καὶ παμνη-
θέστατα, Τυρίων αὐτῷ ταῦτα πεμπόντων καὶ Σιδωνί-
ων. Ἐπεστάλκει γὰρ αὐτοῖς τὴν τῶν ξύλων χαρπυ-
γίαν, πρὸς τε τοὺς γίλους ἔλεγε, 'ταῦτα παρασκευά-
ζεσθαι νῦν, ἵνα τῷ μέλλοντι παιδὶ βασιλεύειν μετ'
αὐτὸν, ἵτοιμην τὴν ὑλὴν τῆς οἰκοδομίας τοῦ ναοῦ κατε-
ταλείπη, καὶ μὴ τότε συμπορίξῃ νῦν ὦν, καὶ τῶν
τοιούτων ἄπειρος διὰ τὴν ἡλικίαν, ἀλλὰ παρακειμένη
ᾗ, ἔχων ἐπιτελῆ τὸ ἔργον.'

2. Καλίσας δὲ τὸν παῖδα Σολομῶνα, κατασκευά-
σαι τῷ θεῷ ναὸν αὐτὸν ἐκέλευσε διαδεξάμενον τὴν
βασιλείαν, λέγων, "Ὡς αὐτὸν βουλόμενον, πωλύπερος
ὁ θεὸς αἵματι καὶ πόλεμῳ περυσμένον, προσέειπεν
ὅτι Σολομῶν οἰκοδομήσει τὸν ναὸν αὐτοῦ, καὶ ἡ πόλις
ταύτης, καὶ ταῦτα κληρονομήσει τὸ ἔθνος, καὶ πρὸς
νοήσει μὲν αὐτὸς ὡς πέτῃ ἐπὶ χεῖρὶ, τὴν δὲ ἔργον
βουλομένην, εὐδαίμονα καταστήσει ἐν αὐτοῖς τοῖς

τε ἄλλοις ἀγαθοῖς, καὶ δὴ τῷ μεγίστῳ πάντων, εὐ-
 ρήνῃ καὶ πολέμων ἀπαλλαγῇ καὶ στάσεων ἐμφυλίων.
 Σὺ τοίνυν ἐπεὶ καὶ πρὸ τῆς γενέσεως ἀπεδείχθης
 βασιλεὺς ὑπὸ τοῦ θεοῦ, πειραῖ τὰ τε ἄλλα γίνεσθαι
 τῆς τούτου προκοίας ἄξιός, εὐσεβὴς ὢν καὶ δίκαιος,
 καὶ ἀνδρείος, καὶ τὰς ἐντολάς αὐτοῦ καὶ τοὺς νό-
 μους, οὓς διὰ Μωϋσέως ἡμῖν ἔδωκε, φύλαττε, καὶ
 τοῖς ἄλλοις μὴ παραβαίνειν ἐπίτρεπε. Τὸν δὲ καὶ
 ὁκνῶν σοῦ βασιλεύοντος εἴλετο αὐτῷ γενέσθαι, σπου-
 δασαὶ ἀποδοῦναι τῷ θεῷ, μὴ καταπλαγεῖς τὸ μέγε-
 θος τοῦ ἔργου, μηδὲ ἀπαδειλιάσας πρὸς αὐτό. Πάντα
 γὰρ σοι, πρὸ τῆς ἑαυτοῦ τελευτῆς, ἔτοιμα ποιήσω.
 Γνωσκὼς δὲ, χρυσοῦ μὲν ἤδη τάλαντα συνειλεγμένα
 μύρια, δέκα δὲ ἀργυρίου μυριάδας τάλαντων· χαλ-
 κῶν δὲ καὶ σίδηρον ἀριθμοῦ πλείονα συντέθεικα· ξύ-
 λων δὲ καὶ λίθων ὕλην ἄφθονον. Ἔχεις δὲ καὶ λα-
 406· τόμων πολλὰς μυριάδας καὶ τεκτόνων· ἂν δὲ τα-
 οῦτοις σοι προσδῇ, σὺ προσθήσεις. Γινόμενον τοί-
 νυν τούτου, ἀρεστὸς ἔσῃ τῷ θεῷ αὐτὸν ἔχων προ-
 στάτην." Προσπαρεκλεύσατα δὲ καὶ τοὺς ἄρχοντας
 τοῦ λαοῦ, 'τῆς οἰκοδομίας συλλαβέσθαι τῷ παιδί,
 καὶ πάντων ἀδεεῖς ὄντας τῶν κακῶν περὶ τὴν τοῦ
 θεοῦ θρησκίαν ἀσχαλεῖν· καρπώσεσθαι γὰρ αὐτοὺς
 ἀντὶ τούτων εἰρήνην καὶ εὐνομίαν, οἷς ἀμείβεται τοὺς
 εὐσεβεῖς καὶ δικαίους ὁ θεὸς ἀνθρώπους· οἰκοδομη-
 θέντος δὲ τοῦ ναοῦ, τὴν μιβυτὸν εἰς αὐτὸν ἀποθέ-
 σθαι προσέταξε, καὶ τὰ ἅγια σκεύη, πρὸ πολλοῦ ναὸν
 ὀφείλοντα ἔχειν, εἰ τῶν ἐντολῶν τοῦ θεοῦ μὴ παρή-
 κουνσαν ἡμῶν οἱ πατέρες, ἐντειλαμένου μετὰ τὸ τὴν
 γῆν ταύτην κατασχεῖν οἰκοδομήσαι ναὸν αὐτῷ. Ταῦτα
 μὲν πρὸς τοὺς ἡγεμόνας ὁ Δαβὶδῆς καὶ τὸν υἱὸν αὐ-
 τοῦ διελέχθη.

20113. Προσβύτερος δὲ ὢν ἤδη, καὶ τοῦ σώματος
 αὐτοῦ ψυχόμενου διὰ τὰς χρόνον, δυσκοιγῆς ὑπῆρχεν,
 οἷς μὴδ' ὑπὸ τῆς ἐπιβολῆς ἐκ πολλῶν ἱματίων γενο-
 μένης ἀναθερμαίνεσθαι. Συνελθόντων δὲ τῶν ἱα-

τρῶν, καὶ συμβουλευσάντων, ὅπως ἐξ ἀπάσης τῆς
χωῆρας εὐειδῆς ἐπιλεχθεῖσα παρθένος συγκαθεύθῃ τῷ
βασιλεῖ, 'τοῦτο γὰρ αὐτῷ πρὸς τὸ ῥίγος ἔσθαι
βοήθημα, θαλπούσης αὐτὸν τῆς κόρης,' εὐρίσκεται.
ἐν πόλει γυνὴ μία πασῶν τὸ εἶδος ἀρίστη γυναικῶν,
'Αθυσάκη τὸ ὄνομα, ἣ συγκοιμωρῆν μόνον τῷ βα-
σιλεῖ συνεθέρμαινεν αὐτόν· ὑπὸ γὰρ γήρως ἦν πρὸς
τὰ ἀφροδίσια καὶ γυναικὸς ὁμιλίαν ἀσθενής. Ἀλλὰ
περὶ μὲν ταύτης τῆς παρθένου μετ' ὀλίγον δηλώσομεν.

4. Ὁ δὲ τέταρτος υἱὸς Δαυΐδου, νεανίας εὐει-
δῆς καὶ μέγας, ἐκ γυναικὸς αὐτῷ Αἰγισθῆς γεγονώς,
'Αθωνίας δὲ προσαγορευόμενος, ἐμφερὲς ὦν Ἀβσα-
λῶν τὴν διάνοιαν, αὐτὸς ὡς βασιλεῖσων ὑπῆρτο,
καὶ πρὸς τοὺς φίλους ἔλεγεν, ὡς τὴν ἀρχὴν αὐτὸν
δεῖ παραλαβεῖν. Κατεσκεύασε δὲ ἄρματα πολλὰ καὶ
ἵππους, καὶ πεντήκοντα ἄνδρας τοὺς προδρόμους.
Ταῦτα ὁρῶν ὁ πατὴρ, οὐκ ἐπέπληττεν οὐδ' ἐπείχετο
αὐτόν τῆς προαιρέσεως, οὐδὲ μέχρι τοῦ πυθέσθαι
διὰ τί ταῦτα πράττειν προήχθη. Συμμετοχὴ δ' εἶ-
χεν Ἀθωνίας τὸν στρατηγὸν Ἰωάβον καὶ τὸν ἀρχιε-
ρεῖα Ἀβιάθαρ, μόνοι δ' ἀντίπραττον ὁ ἀρχιερεὺς
Σάδωκος, καὶ ὁ προφήτης Ναθάν, καὶ Βαναίας ὁ
ἐπὶ τῶν σωματοφυλάκων, καὶ Σμεῖς ὁ Δαυΐδου φί-
λος, καὶ πάντες οἱ ἀνδρειότατοι. Τοῦ δὲ Ἀθωνίας
παρασκευασαμένου δείπνον ἔξω τῆς πόλεως παρὰ τὴν
πηγὴν τὴν ἐν τῷ βασιλικῷ παραδείσῳ, καὶ πάντας
καλέσαντος τοὺς ἀδελφούς χωρὶς Σολομῶνος, παρα-
λαβόντος δὲ καὶ τὸν στρατηγὸν Ἰωάβον καὶ Ἀβιά-
θαρ καὶ τοὺς ἀρχοντας τῆς Ἰούδα φυλῆς, τοὺς δὲ
περὶ τὸν ἀρχιερεῖα Σάδωκον καὶ Ναθάν, τὸν προ-
φήτην, καὶ τὸν ἐπὶ τῶν σωματοφυλάκων Βαναίαν,
καὶ πάντας τοὺς ἐκ τῆς ἐναντίας αἰρέσεως, οὐκ ἐκώ-
λεσεν ἐπὶ τὴν ἐστίασιν. Τοῦτο πρὸς τὴν Σολομῶνος
κατεμήνυσε μητέρα Βεεθσαβὴν Ναθάν, ὁ προφή-
της, 'ὡς Ἀθωνίας βασιλεὺς ἐστὶ, καὶ τοῦτ' ἄγνοε 407
Δαυΐδης, συνεβούλευέ τε σῶζειν αὐτὴν καὶ τὸν παῖδα

ἔδωκεν αὐτῇ, καὶ πρὸς Δαυὶδην προσεβόησεν μὲν ἡ
 λαίχη, ὡς αὐτὸς μὲν ὁμότες μετ' αὐτὸν Σολομῶνα
 βασιλεύειν, μετὰ δὲ Ἀδοκίαν τὴν ἀρχὴν ὀφείλουσαν
 ἀποδοῦναι. Ταῦτα δὲ τῷ βασιλεὶ διαλεγόμενης ὁ προ-
 φητὴς ἀπεκρίθησεν αὐτῇ καὶ αὐτὸς ἔφησε καὶ τοῖς λό-
 γοις αὐτῆς ἐπιμαρτυρήσειν. Ἡ δὲ Βεθσαβη σπεί-
 σθεῖσα τῇ Ναθάν· παρῆεν πρὸς τὸν βασιλέα, καὶ
 προσκυνήσασα, καὶ λόγον αὐτῇ ἀμείνων πάντ' αὐτῇ
 καθὼς ὁ προφητὴς ὑπέθετο ἀπεκρίνεται, ἵνα τὸ δει-
 κναι τοῦ Ἀδοκίαν, καὶ τοῖς ὑπὸ αὐτοῦ κεκλημένους
 ἡβραῖοι τοὺς ἀρχιερεῖς καὶ Ἰωάβην τὸν ἀρχηγόν
 καὶ τοὺς υἱοὺς αὐτοῦ χαίρειν Σολομῶνος καὶ τῶν ἀν-
 τιστασίων αὐτοῦ φίλων μνησάσα. Ἐλεγε δὲ πάντα
 τοὺς λόγους ἀφορᾷ τινὰ χειροτονήσας βασιλέα, παρ-
 ούτως τε κατὰ νόον ἔχειν, ὥστε μετὰ τὴν ἐπιλλαγὴν
 αὐτοῦ βασιλεύσας αὐτὴν τε καὶ Σολομῶνα τὸν υἱὸν
 αὐτῆς ἀναίρῃσιν. ὁ δὲ βασιλεὺς ἀκούσας τῶν λόγων
 αὐτῆς διαλεγόμενης δ' ἐτι πρὸς γυναῖκα, ἡγεμένην αἰ-
 θαμιαν προσηλάσας, ὅτι βούλεται Ναθάν· εἶδεν αὐ-
 τὴν. Τοῦ δὲ βασιλέως ἐκβέβησθαι μελύνοντος, εἰσελθὼν
 τοῦ ἡμέρου ἀποδείξει τὸν Ἀδοκίαν βασιλέα καὶ παρα-
 δοῖν τὴν ἀρχὴν ἐπυνθάνετο λαμπρὸν χάρι' αὐτὸν ποιῆ-
 σαι. Δεῖπνον κεκλημέναι τοὺς υἱοὺς αὐτοῦ πάντας χαί-
 ρει Σολομῶνος, καὶ τὸν στρατηγὸν Ἰωάβην, οἱ μετὰ χρό-
 νον καὶ παιδείας εὐαχούμετοι πολλῆς, αἰσίων αὐτῷ συν-
 εἰρήναι τὴν ἡγεμονίαν· ἐκάλεσε δὲ οὔτε ἐμὲ, οὔτε τὸν
 ἀρχιερεῖα Σάδαιον, οὔτε Βαναίαν τὸν ἐπὶ τῶν σπ-
 ματοφυλάκων· δίναι δ' εἶναι ταῦτα γοναίσειν ἅπαν-
 τας, καὶ κατὰ σὴν σὴν γνώμην ἔμεντο. Ταῦτα τοῦ
 Αἰθίου φησαντος, ὁ βασιλεὺς ἐκέλευσε καλίσαι τὴν
 Βεθσαβην πρὸς αὐτὸν· ἐκτεχωρήκει γὰρ ἐκ τοῦ δα-
 ματίου, προσήτου παραγενομένου. Τῆς δὲ γυναῖκος
 ἔλθοντος, "Ὀμῶμι σοί," φησὶ, "τὸν μέγιστον θεόν·
 ἡμεῖς τὸν υἱόν σου Σολομῶνα βασιλεύσειν, ὡς καὶ
 πρότερον ὤμοσα, καὶ ταῦτον ἐπὶ τοῦ ἔμοῦ καθεδεῖσθαι
 θρόνου, καὶ τοῦτ' ἔσται σήμερον." Προσκυνήσας

οὐ αὐτὸν τῆς γυναικὸς, καὶ μακρὸν ἐνθάμεινός αὐτῷ
 βίον, Σάδοκον μεταπέμψεται τὸν ἀρχιερεῖα καὶ Χα-
 ναϊάκ, τὸν ἐπὶ ταῖς σωματοφυλάκων, καὶ παρευρεθῶ-
 μένων κελύει· παραλαβὴν Ναθάναι τὸν προφή-
 ταν, καὶ τοὺς παρὰ τὴν κύλην ὀπίστας ἀπαντας, καὶ
 ἀναβιβάσαντας τὸν υἱὸν αὐτοῦ Σολομῶνα ἐπὶ τὴν βα-
 σιλικήν ἡμίονου, ἐξω τῆς πόλεως ἀγαγὼν ἐπὶ τὴν πε-
 ρὴν τὴν λεγομένην Γεων, καὶ περικρίσαντας τὸ ἄγρον
 ἐλπίον ἀποδείξαι βασιλέα· τοῦτο δὲ ποιῆσαι προσέ-
 ταξε Σάδοκον τὸν ἀρχιερεῖα καὶ Ναθάναι τὸν προ-
 φήτην, ἀπολουθῶντες τε προσέταξε διὰ μέσης τῆς
 πόλεως τοῖς κέρασιν ἐπιστάλινοντας βοῶν, «εἰς ταῖς
 πα. Σολομῶνα τὸν βασιλέα καθίσει ἐπὶ τοῦ βασιλε-
 οῦ θρόνου,» ἵνα γινώσκῃς ὁ λαὸς ἀποδεδειγμένον
 αὐτὸν υἱὸς τοῦ πατρὸς βασιλέα. Σολομῶν δ' ἐνδο-
 κακεν περὶ τῆς ἀρχῆς, ἵνα εὐσεβῶς καὶ δικαίως προ-
 στή τοῦ τε Ἑβραίων ἔθνους παντός καὶ τῆς Ἰουδα-
 φυλῆς, καὶ βασιλεύῃ ἐνθάμεινός (τὸν) θεοῦ Σολομῶν
 εὐμενῶς γενέσθαι, μηδὲ μικρὰ διαλείποντες ἀναβιβὰς
 θύσιν ἐπὶ τὴν ἡμίονον τὸν Σολομῶνα, καὶ προάγου-
 τες ἐξω τῆς πόλεως ἐπὶ τὴν πηγὴν, καὶ τῶν ἐκεί-
 χαίσαντες, εἰσῆγον εἰς τὴν πόλιν ἐπευφημοῦντες, καὶ
 τὴν βασιλείαν αὐτοῦ γενέσθαι πολυχρόνιον εὐχόμε-
 ναι, καὶ παραγαγόντες εἰς τὸν οἶκον βασιλικόν, λαὸς
 θύουσιν αὐτὸν ἐπὶ τοῦ θρόνου. Καὶ πᾶς ὁ λαὸς ἐπὶ
 αἰωνίαν εὐθύς ἐτρόπην καὶ ἐορτήν, χορεύον καὶ ὠ-
 λοῖς περπόμενος, ὡς ἀπὸ τοῦ πλήθους τῶν ὀργάνων
 ἅπασαν περιηχεῖσθαι τὴν γῆν καὶ τὴν αἴραν, ὡς
 6. Ὃς δ' ἦσθοντο τῆς φωνῆς Ἀδωνίας, καὶ κα-
 παρόντες ἐπὶ τὸ δεῖπνον, ἐπαράχθησαν, ὡς τε ὕψος
 τηγός· Ἰάαβος ἔλεγεν, «οὐκ ἀρέσκεισθαι τοῖς σὺν
 οὐδὲ πρὸς φαίπυρρον· Παρακειμένοι δὲ τοῦ δεῖπνου καὶ
 μηδένος φρονέοντι, πάντων δὲ ἐπὶ ἐκπύρας ἀπαρχαί-
 ζων, εἰς τρεῖς καὶ αὐτῶν ὁ τοῦ ἀρχιερεῖας Ἀβιάς
 θάρου (παῖς) Ἰωνάθης· ταῦτα δὲ Ἀδωνίας θεασαμένη
 τὴν κακίαν οὐδὲως, καὶ προσεπάτησε, ἵνα μὴν ἄρῃς

λον, ἐδήλου πάντ' αὐτοῖς τὰ περὶ τὸν Σολομῶνα καὶ τὴν Δαυΐδου τοῦ βασιλέως γνώμην· ἀναπηδήσαντες δ' ἐκ τοῦ συμποσίου ὃ τε Ἀδωνίας καὶ οἱ κεκλημένοι πάντες ἔφειγον πρὸς ἑαυτοὺς ἕκαστοι. Φοβηθεὶς δ' Ἀδωνίας τὸν βασιλέα περὶ τῶν γεγονότων ἰκέτης γίνεται τοῦ θεοῦ, καὶ τῶν τοῦ θυσιαστηρίου κερμάτων ἃ δὴ προεῖχεν ἐλλαβόμενος, δηλοῦται τοῦτο Σολομῶνι πεποιηκώς, καὶ 'πίστεις ἀξίων παρ' αὐτοῦ λαβεῖν, ὥστε μὴ μνησικακῆσαι μηδ' ἐργάσασθαι [δενδόν] αὐτὸν μηδέν.' Ὁ δὲ ἡμέρωις πάνυ καὶ σωφρόνως τῆς μὲν τότε ἁμαρτίας αὐτὸν ἀγῆκεν ἀθῶον, εἰπὼν δ' 'εἰ ληφθεῖη τι πάλιν καινοποιῶν, ἐαυτῷ αἴτιον τῆς τιμωρίας ἔσεσθαι.' Καὶ πέμψας αὐτὸν ἀνίστησιν ἀπὸ τῆς ἐκείας· ἐλθόντα δὲ πρὸς αὐτὸν καὶ προσκυνήσαντα, εἰς τὴν ἰδίαν οἰκίαν ἀπελθεῖν ἐκέλευσε μηδὲν ὑφορώμενον, καὶ τοῦ λοιποῦ παρέχειν αὐτὸν ἀγαθὸν ὡς αὐτῷ τοῦτο συμφέρον ἤξιον.

7. Βουλόμενος δὲ Δαυΐδης παντὸς τοῦ λαοῦ ἀποδεῖξαι τὸν υἱὸν βασιλέα, συγκαλεῖ τοὺς ἄρχοντας εἰς Ἱεροσόλυμα, καὶ τοὺς ἱερεῖς καὶ τοὺς Λευῖτας. Ἐξαριθμήσας δὲ τούτους πρῶτον, εὗρίσκει τῶν ἀπὸ τριάκοντα ἐτῶν ἕως πενήκοντα τρισμυρίους ὀκτακισχιλίους, ἐξ ὧν ἀπέδειξεν ἐπιμελητὰς μὲν τῆς οἰκοδομίας τοῦ ναοῦ, δισμυρίους τριςχιλίους· κριτὰς δὲ τοῦ λαοῦ καὶ γραμματεῖς τούτων ἑξακισχιλίους, πυλωροὺς δὲ τετρακισχιλίους τοῦ οἴκου τοῦ θεοῦ, καὶ τοσούτους ὑμνωδοὺς τοῦ θεοῦ, ἄδοντας τοῖς ὄργανοις οἷς Δαυΐδης κατεσκεύασε, καθὼς προειρηκάμεν. Διεμέρισε δ' αὐτοὺς κατὰ πατριάς, καὶ χωρίσας ἐκ τῆς φυλῆς τοὺς ἱερεῖς εὔρε τούτων ἑξοσι τέσσαρας πατριάς· καὶ ἐκ μὲν τῆς Ἐλεαζάρου οἰκίας ἑκκαίδεκα, ἐκ δὲ τῆς Ἰθαμάρου ὀκτώ. Διέταξέ τε μίαν πατρίαν διακονεῖσθαι τῷ θεῷ ἐπὶ ἡμέραις ὀκτώ, ἀπὸ σαββάτου ἐπὶ σάββατον. Καὶ οὕτως αἱ πατρίαὶ πᾶσαι διεκληρώσαντο, Δαυΐδου παρόντος, καὶ Σαδώικου καὶ Ἀβιαθάρου τῶν ἀρχιερέων, καὶ πάντων τῶν ἀρχόν-

των. Καὶ ἡ πρώτη μὲν ἀναβάσα πατρίᾳ ἐγράφη
 πρώτη, ἡ δὲ δευτέρα ἀκολουθῶς ἄχρι τῶν εἴκοσι τε-
 σάρων. Καὶ διέμεινεν οὗτος ὁ μεριαμὸς ἄχρι τῆς
 σήμερον ἡμέρας. Ἐποίησε δὲ καὶ τῆς Λευϊτιδος 409
 φυλῆς εἴκοσι μέρη καὶ τέσσαρα, καὶ κληρωσαμένων
 κατὰ τὸν αὐτὸν ἀνέβησαν τρόπον ταῖς τῶν ἱερέων
 ἐφημερίσιν ἐπὶ ἡμέραις ὀκτώ. Τῶς δ' ἀπογόνους τῆς
 Μωϋσέως ἐτίμησεν, ἐποίησε γὰρ αὐτοὺς φύλακας τῶν
 θησαυρῶν τοῦ θεοῦ, καὶ τῶν ἀναθημάτων ἃ συνέβη
 τοὺς βασιλεῖς ἀναθεῖναι, διέταξε δὲ πᾶσι τοῖς ἐκ τῆς
 Λευϊτιδος φυλῆς καὶ τοῖς ἱερεῦσι δουλεύειν νύκτα καὶ
 ἡμέραν τῷ θεῷ, καθὼς αὐτοῖς ἐπέστελλε Μωϋσῆς.

8. Μετὰ ταῦτα διεμέρισε πᾶσαν τὴν στρατιάν
 εἰς δώδεκα μοῖρας, σὺν ἡγεμόσι καὶ ἑκατοντάρχαις καὶ
 ταξιάρχαις. Εἶχε δ' ἑκάστη τῶν μοιρῶν δις μυριάς
 καὶ τετρακισχίλους, οὓς ἐκέλευσε προσεδρεύειν κατὰ
 τριάκοντα ἡμέρας ἀπὸ τῆς πρώτης ἕως τῆς ὑστάτης
 Σολομῶνι τῷ βασιλεῖ σὺν τοῖς χιλιάρχοις καὶ ἑκα-
 τοντάρχοις. Κατέστησε δὲ καὶ ἄρχοντας ἑκάστης μο-
 ρας, ὃν ἀγαθὸν ἦδει καὶ δίκαιον, ἐπιτρόπους τε τῶν
 θησαυρῶν, καὶ κοιμῶν καὶ ἀγρῶν ἄλλους, καὶ κτη-
 νῶν, ὧν οὐκ ἀναγκαῖον ἡγησάμην μνησθῆναι τῶν
 ὀνομάτων.

9. Ὡς δὲ ἕκαστα τούτων κατὰ τὸν προειρημένον
 διέταξε τρόπον, εἰς ἐκκλησίαν συγκαλίσας τοὺς ἄρ-
 χοντας τῶν Ἑβραίων, καὶ τοὺς φυλάρχους, καὶ τοὺς
 ἡγεμόνας τῶν διαιρέσεων, καὶ τοὺς ἐπὶ πάσης προ-
 ξεως ἢ κτήσεως τοῦ βασιλείως τεταγμένους, στὰς ἐφ'
 ὑψηλοτάτου βήματος ὁ βασιλεὺς, ἔλξε πρὸς τὸ πλῆ-
 θος· “Ἀδελφοὶ καὶ ὁμοεθνεῖς, γινώσκειν ὑμᾶς βου-
 λομαι, ὅτι ναὸν οἰκοδομήσαι τῷ θεῷ διανοηθεῖς χρο-
 σὸν τε πολὺν παρεσκευασάμην, καὶ ἀργυρίου ταλάν-
 των μυριάδας δέκα. Ὁ δὲ θεὸς ἐκώλυσέ με διὰ τοῦ
 προφήτου Ναθάν, διὰ τε τοὺς ὑπὲρ ὑμῶν πολέμους
 καὶ τὸ φόνον τῶν ἐχθρῶν μεμιάνθαι τὴν δεξιάν, τὸν
 δὲ υἱὸν ἐκέλευσε τὸν διαδεχόμενον τὴν βασιλείαν κα-

τασκευάσαι τὸν ναὸν αὐτοῦ. Νῦν οὖν ἐπεὶ καὶ τῷ
 προγόνῳ ἡμῶν Ἰακώβῳ δυοκαίδεκα παίδων γενομέ-
 των, ἴστε τὸν Ἰούδαν ἀποδειχθέντα βασιλέα καὶ ἐμὲ
 τῶν ἀδελφῶν ἕξ ὄντων προκριθέντα καὶ τὴν ἡγεμο-
 νίαν λαβόντα παρὰ τοῦ θεοῦ, καὶ μηδένα τούτων
 δυσχεράναντα, οὕτως ἀξιοῦ καὶ ἐγὼ τοὺς ἑμαυτοῦ παῖ-
 δας μὴ στασιάζειν πρὸς ἀλλήλους, Σολομῶντος τὴν
 βασιλείαν παρεληφότος, ἀλλ' ἐπισταμένους ὡς ὁ θεὸς
 αὐτὸν ἐξελέξατο, φέρειν ἡδέως αὐτὸν δεσπότην. Οἱ
 δεινὸν γὰρ θεοῦ θέλοντος οὐδ' ἄλλοτρίῳ κρατοῦντε
 δουλεύειν, χαίρειν δὲ ἐπ' ἀδελφοῦ ταύτης τυχόντι τῆς
 τιμῆς προσῆκεν, ὡς κοινωνοῦντας αὐτῆς. Εὐχομαι
 δὴ τὰς ὑποσχέσεις τοῦ θεοῦ παρελθεῖν εἰς τέλος, καὶ
 τὴν εὐδαιμονίαν ταύτην ἀνὰ πᾶσαν τὴν χώραν σπα-
 ρῆναι, καὶ τὸν ἅπαντα ταύτῃ παραμένειν χρόνον, ἦν
 αὐτὸς ἐπηγγείλατο παρέξειν ἐπὶ Σολομῶντος βασιλείας.
 Ἔσται δὲ ταῦτα βέβαια, καὶ καλὸν ἔξει πέρας, ἃν
 εὐσεβῇ καὶ δίκαιον σαυτὸν καὶ φίλακα τῶν πατρίων
 παρέχῃς νόμων, ὧς τέκνον, εἰ δὲ μὴ, τὰ χεῖρω προς-
 δόκα ταῦτα παραβαίνων."

10. Ὁ μὲν οὖν βασιλεὺς τούτους ποιησάμενος
 410 τοὺς λόγους ἐπαύσατο. Τὴν δὲ διαγραφὴν καὶ τὴν
 διάταξιν τῆς οἰκοδομίας τοῦ ναοῦ πάντων ὁράντων
 ἔδωκε Σολομῶνι, θεμελίων καὶ οἰκῶν καὶ ὑπερώων,
 ὅσοι τε τὸ πλῆθος καὶ πηλικοὶ τὸ ὕψος καὶ τὸ εὖρος
 γένοιτο, ὅσα τε σκευὴ χρυσᾶ καὶ ἀργυρᾶ τούτων τὸν
 σταθμὸν ὥρισεν. Προςπαράρμησε δὲ καὶ λόγοις αὐ-
 τὴν τε πάσῃ χρήσασθαι προθυμία περὶ τὸ ἔργον, καὶ
 τοὺς ἄρχοντας καὶ τὴν Λευιτῶν φυλὴν συναγωνίσα-
 σθαι, διὰ τε τὴν ἡλικίαν, καὶ διὰ τὸ τὸν θεὸν ἐκεί-
 νον ἐλίσθαι καὶ τῆς οἰκοδομίας τοῦ ναοῦ καὶ τῆς βα-
 σιλείας προστάτην. Εὐμαρῇ δ' αὐτοῖς καὶ οὐ σφό-
 δρα ἐπίπονον τὴν οἰκοδομίαν ἀπέφηνεν, αὐτοῦ πολλὰ
 μὲν τάλαντα χρυσοῦ πλείω δ' ἀργυροῦ καὶ ξύλα καὶ
 τεκτόνων πλῆθος καὶ λατόμων ἤδη παρασκευασαμέ-
 νου, σμαράγδου τε καὶ πάσης ἰδέας λίθου πολυτελοῦς.

Καὶ τῶν δ' ἐν τῇ ἰδίᾳ ἀπ' ἀρχῆς διακόσια, καὶ ἄλλα τριςχίλια τάλαντα χρυσοῦ καθαροῦ παρεξέειν ἐλθόντες εἰς τὸ ἄρυτον, καὶ εἰς τὸ ἄραιον τοῦ θεοῦ τῶν Χερουβείμ, οὓς ἐφείσταναι δεήσει τὴν κιβωτὸν καλῶς πτοντας. Σιωπήσαντος Δαυίδου, πολλὴ καὶ τῶν ἀρχόντων καὶ τῶν ἱερέων καὶ τῆς Λευϊτιδος φυλῆς προθυμία συμβαλλομένων καὶ ποιομένων ἐπαγγελίας λαμπρὰς καὶ μεγαλοπρεπεῖς ἐγένετο. Χρυσοῦ μὲν γὰρ υπέστησαν εἰσοίσειν τάλαντα πεντακισχίλια, καὶ ὅσα τῆρας μυρίου, ἀργυρίου δὲ μύρια τάλαντα, καὶ ὅσα δῆρου μυριάδας τάλαντων πολλὰς. Καὶ εἰ τινὶ λίγος ἦν πολυτελῆς, ἐκόμισε καὶ παρέδωκεν εἰς τοὺς θησαυροὺς, ὧν ἐπετρόπευσεν ὁ Μωϋσέως ἔκγονος Ἰαλός.

11. Ἐπὶ τούτοις ἦσθη τε ὁ λαὸς ἅπας, καὶ Δαυίδης, τὴν σπουδὴν καὶ τὴν φιλοτιμίαν τῶν ἀρχόντων καὶ ἱερέων καὶ τῶν ἄλλων ἀπάντων ὁρῶν. Καὶ τὸν θεὸν εὐλογεῖν ἤρξατο μεγάλῃ βοῇ, πατέρα τε καὶ γένεσιν τῶν ὅλων ἀποκαλῶν, καὶ δημιουργὸν ἀνθρωπίνων καὶ θείων, οἷς αὐτὸν ἐκόσμησεν προδίδωμεν τε καὶ κηδεμόνα γένους τῶν Ἑβραίων καὶ τῆς τούτων εὐδαιμονίας, ἧς τε αὐτῷ βασιλείας ἐδωκεν. Ἐπὶ τούτοις εὐξάμενος τῷ τε παντὶ λαῷ τὰ ἀγαθὰ, καὶ τῷ παιδί Σολομῶνι διάνοιαν ὑγιῇ καὶ δικαίαν, καὶ πᾶσι τοῖς τῆς ἀρετῆς μέρεσιν ἐρρωμένην, ἐκέλευσε καὶ τὸ πλῆθος εὐλογεῖν τὸν θεόν. Καὶ οἱ μὲν πείσονται ἐπὶ τὴν γῆν προσεκίνησαν, ἠνχαρίστησαν δὲ καὶ Δαυὶδ περὶ πάντων ὧν αὐτοῦ τὴν βασιλείαν παρὰ λαβόντος ἀπῆλυσαν. Τῇ δ' ἐπιούσῃ θυσίας τῷ θεῷ παρέστησαν μόσχους χίλιους, καὶ κρινοὺς τόσους, καὶ χιλίους ἀμνοὺς, οὓς ὠλοκαύτωσαν. Ἐδύσαν δὲ καὶ τὰς εἰρηνικὰς θυσίας, πολλὰς μυριάδας ἱερέων κατασφάζαντες. Καὶ δι' ὅλης τῆς ἡμέρας εἰώρτασεν ὁ βασιλεὺς σὺν παντὶ τῷ λαῷ, καὶ Σολομῶνα δευτέρον ἐχρίσαν τῷ ἐλαίῳ, καὶ ἀπέδειξαν αὐτὸν βασιλέα, καὶ Σάδωνκον ἀρχιερεα τῆς πληθύνος ἀπάσης. Εἰς τε τὸ βασίλειον ἀγαγόντες Σολομῶνα, 411

καὶ καθίσαντες αὐτὸν ἐπὶ θρόνου τοῦ πατρῷου ἀπ' ἐκείνης τῆς ἡμέρας ὑπήκουον αὐτῷ.

CAP. XV. 1. Μετ' ὀλίγον δὲ χρόνον καὶ Δαυὶδης καταπεσὼν εἰς νόσον ὑπὸ γήρωος, καὶ συνιδὼν ὅτι μέλλοι τελευτᾶν, καλέσας τὸν υἱὸν Σολομῶνα διελέχθη πρὸς αὐτὸν τοιαύδε· “Ἐγὼ μὲν, ὦ τέκνον, εἰς τὸ χρεῶν ἤδη καὶ πατέρας τοὺς ἐμοὺς ἀπαλλάσσομαι, κοινὴν ὁδὸν ἀπάντων τῶν τε νῦν ὄντων καὶ τῶν ἐσομένων πορευόμενος, ἐξ ἧς οὐκέτι οἷόν τε ἐπανελθόντα γινῶναι τί κατὰ τὸν βίον πράττεται. Διὰ ζῶν ἔτι, καὶ πρὸς αὐτῷ γεγονώς ἄρτι τῷ τελευτᾷ, παραινῶ σοι ταῦθ' ἃ καὶ πρότερον ἔφην συμβουλεύσας, δικαίῳ μὲν εἶναι πρὸς τοὺς ἀρχομένους, εὐσεβεῖ δὲ πρὸς τὸν τὴν βασιλείαν δεδωκότα θεόν, φυλάττειν δ' αὐτοῦ τὰς ἐντολὰς καὶ τοὺς νόμους, οὓς αὐτὸς διὰ Μωϋσέως κατέπεμψεν ἡμῖν, καὶ μήτε χάριτι μήτε θωπείᾳ μήτ' ἐπιθυμίᾳ μήτ' ἄλλῳ πάθει προστεθειμένον τούτων ἀμελῆσαι. Τὴν γὰρ τοῦ θείου πρὸς σαντὸν εὐνοίαν ἀπολείς, παραβὰς τὰ νόμιμα, καὶ πρὸς ἅπαντ' αὐτοῦ τὴν ἀγαθὴν ἀποστρέφεις πρόνοιαν. Τοιοῦτον δὲ σε αὐτὸν παρέχων, ὅποιον εἶναι τε δεῖ καὶ ἐγὼ δὲ παρακαλῶ, καθέξεις ἡμῶν τὴν βασιλείαν τῷ γένει, καὶ οἶκος ἄλλος Ἑβραίων οὐκ ἂν δεσπόσειεν, ἀλλ' ἡμεῖς αὐτοὶ διὰ τοῦ παντὸς αἰῶνος. Μέννησο δὲ καὶ τῆς Ἰωάβου τοῦ στρατηγοῦ παρανομίας, ἀποκτείναντος διὰ ζηλοτυπίαν δύο στρατηγούς δικαίους καὶ ἀγαθοὺς, Ἀβενῆρον τὸν Νήραν παῖδα, καὶ τὸν Ἀμεσσάν υἱὸν Ἰεθραίου, ὧν ὅπως ἂν σοι δόξῃ τὸν θάνατον ἐκδίκησον, ἐπεὶ καὶ κρείττων ἐμοῦ καὶ δυνατώτερος Ἰωάβος ὢν, μέχρι νῦν τὴν δίκην διέφυγε. Παρατίθημι δέ σοι καὶ τοὺς Βερζελαίου τοῦ Γαλαδίτου παῖδας, οὓς ἐν τιμῇ πάσῃ καὶ προνοίᾳ τοῦτ' ἐμοὶ χαριζόμενος ἔξεις. Οὐ προκατάρχομεν γὰρ εἰποιῖας, ἀλλ' ἀμοιβὴν ὧν ὁ πατὴρ αὐτῶν παρὰ τὴν φυγὴν ὑπῆρξέ μοι χρεωλυτοῦμεν. Καὶ τὸν

Ἰήρα δὲ υἱὸν Σεμεὶ, τὸν ἐκ τῆς Βενιαμίτιδος φυλῆς, ὃς πολλὰ βλασφημήσας με παρὰ τὴν φυγὴν ὄτ' εἰς Παρεμβολὰς ἐπόρευόμην ἀπήντησεν ἐπὶ Ἰορδάνην, καὶ πίστεις ἔλαβεν ὥς μηδὲν αὐτὸν παθεῖν τότε, σὺν ἐπιζητήσας αἰτίαν εὐλογον ἄμυνα.

2. Ταῦτα παραινέσας τῷ παιδί περὶ τε τῶν ὄλων πραγμάτων καὶ περὶ τῶν φίλων, καὶ οὓς ἤδει τιμωρίας ἀξίους γεγεννημένους ἀπέθανεν, ἔτη μὲν βιώσας ἐβδομήκοντα, βασιλεύσας δὲ ἑπτὰ μὲν ἐν Χεβρωνί, τῆς Ἰούδα φυλῆς καὶ μῆνας ἕξ, ἐν Ἱεροσολύμοις δὲ ἀπάσης τῆς χώρας τρία καὶ τριάκοντα. Οὗτος 412 ἄριστος ἀνὴρ ἐγένετο, καὶ πᾶσαν ἀρετὴν ἔχων ἦν ἔδει τῷ βασιλεῖ, καὶ τοσούτων ἔθνων σωτηρίαν ἐγκεχειρισμένῳ προσεῖναι. Ἀνδρεῖός τε γὰρ ἦν, ὥς οὐκ ἄλλος τις, ἐν δὲ τοῖς ὑπὲρ τῶν ὑπηκόων ἀγῶσι, πρῶτος ἐπὶ τοὺς κινδύνους ὥρμα, τῷ πονεῖν καὶ μάχεσθαι παρακελευόμενος τοὺς στρατιώτας ἐπὶ τὰς πράξεις, ἀλλ' οὐχὶ τῷ προστάττειν ὥς δεσπότης, νοῆσαι τε καὶ συνιδεῖν καὶ περὶ τῶν μελλόντων καὶ τῆς τῶν ἐνεστηκότων οἰκονομίας ἱκανώτατος, σώφρων, ἐπιεικὴς, χρηστὸς πρὸς τοὺς ἐν συμφοραῖς ὑπάρχοντας, δίκαιος, φιλάνθρωπος, ἃ μόνοις ἐξαίρετα τοῖς βασιλεῦσιν εἶναι προσῆκε, μηδὲν ὅλως παρὰ τοσούτου μέγεθος ἐξουσίας ἀμαρτῶν, ἢ τὸ περὶ τὴν Οὐρία γυναικα. Κατέλειπε δὲ καὶ πλοῦτον, ὅσον οὐκ ἄλλος βασιλεὺς οὐθ' Ἑβραίων οὐτ' ἄλλων ἔθνων.

3. Ἔθαψε δ' αὐτὸν ὁ παῖς Σολομὼν ἐν Ἱεροσολύμοις διαπρεπῶς, τοῖς τε ἄλλοις οἷς περὶ κηδεῖαν νομίζεται βασιλικὴν ἅπασι, καὶ δὴ καὶ πλοῦτον αὐτῷ πολὺν καὶ ἄφθονον συνεκίδευσεν· ὧν τὴν ὑπερβολὴν τεκμήραιοι ἂν τις ῥαδίως ἐκ τοῦ λεχθησομένου. Μετὰ γὰρ χρόνον ἐτῶν χιλίων καὶ τριακοσίων, Τρακανὸς ὁ ἀρχιερεὺς, πολιορκούμενος ὑπὸ Ἀντιόχου τοῦ Εὐσεβοῦς ἐπικληθέντος, υἱοῦ δὲ Δημητρίου, βουλόμενος χρήματ' αὐτῷ δοῦναι, ὑπὲρ τοῦ λῦσαι τὴν πολιορκίαν καὶ τὴν στρατιὰν ἀπαγαγεῖν, καὶ ἀλλαχόθεν οὐκ

εὐπορῶν, ἀνοίξας ἓνα οἶκον τῶν ἐν τῷ Δαυΐδου μνήματι, καὶ βαστάσας τριςχίλια τάλαντα, μέρος ἔδωκεν Ἀντιόχῳ, καὶ διέλυσεν οὕτως τὴν πολιορκίαν, καθὼς καὶ ἐν ἄλλῳ δεδηλώκαμεν. Μετὰ δὲ τοῦτον, ἐτῶν πολλῶν διαγενομένων, πάλιν Ἡρώδης ὁ βασιλεὺς ἔτερον ἀνοίξας οἶκον ἀνείλετο χρήματα πολλά. Ταῖς μέντοι γε θήκαις τῶν βασιλέων οὐδεὶς αὐτῶν ἐπέτυχεν, ἥσαν γὰρ ὑπὸ τὴν γῆν μηχανικῶς κεκρυμμένοι πρὸς τὸ μὴ φανεραὶ εἶναι τοῖς εἰς τὸ μνημα εἰσιούσιν. Ἀλλὰ περὶ μὲν τούτων ἡμῖν ἐπὶ τοσοῦτον ἀπόχρη δεδηλωσθαι.

Περιέχει ἡ βίβλος χρόνον ἐτῶν ρεγ'.

Argumentum Lib. VIII.

(1) Ὡς Σολομὼν τὴν βασιλείαν παραλαβὼν τοὺς ἐχθροὺς ἀνείλε. (2) Περὶ τῆς γυναικὸς Σολομῶνος, τῆς σοφίας αὐτοῦ καὶ τοῦ πλούτου, καὶ ὅσων ἐπέτυχεν παρὰ τοῦ Εἰράμου εἰς οἰκοδομὴν τοῦ ναοῦ. (3) Περὶ τῆς οἰκοδομῆς τοῦ ναοῦ. (4) Ὡς Σολομὼν τὴν κιβωτὸν μετένεγκεν εἰς τὸν ναόν, καὶ ὡς ἐκετεύσας τὸν θεὸν δημοσίας θυσίας ἐπετέλεσεν. (5) Ὡς βασιλείᾳ ἑαυτῷ ᾠκοδόμησεν ὁ Σολομὼν πολυτελῆ τε καὶ λαμπρά, καὶ ὡς αἰνύματα ὑπὸ τοῦ Εἰράμου αὐτῷ πεμφθέντα διέλυσεν. (6) Ὡς Σολομὼν τῶν Ἱεροσολύμων πόλιν ὠχυρώσατο, μεγάλας τε πόλεις ᾠκοδόμησεν, καὶ ὡς Χαναανίων τε καὶ ὑποχείρλους ἐποίησατο, καὶ τὴν Αἰγύπτου καὶ Αἰθιοπίας ᾠκοδόμησαν ἐδέξατο. (7) Ὡς Σολομὼν ἐπλουτίζετο, καὶ σφόδρα φιλογύναιος ἦν, καὶ ὡς ὁ θεὸς ἐρεθιζόμενος κατ' αὐτὸν ἤγειρεν Ἀδερὸν καὶ Ἱεροβοάμον. Περὶ τῆς Σολομῶνος τελευτῆς. (8) Ὡς τελευτήσαντος Σολομῶνος ὁ λαὸς ἀποστάς τοῦ παιδὸς αὐτοῦ Ῥοβοάμου τῶν δέκα φυλῶν Ἱεροβοάμον

ἀπέδειξε βασιλέα. (9) Ὡς δὲ προφήτης Ἰαδὼν ἄλλῳ ψευ-
μένῳ πεισθεὶς ὑπέστρεψεν, εἴτα δὲ ὑπὸ λέοντος ἀναιριεῖται,
καὶ ποίοις λόγοις ὁ πονηρὸς προφήτης τὸν βασιλέα πείσας
τὴν διάνοιαν αὐτῷ ὑπέστρεψεν ἀπὸ τοῦ Θεοῦ. (10) Περὶ
Ῥοβοάμου, καὶ ὡς ὁ Θεὸς αὐτὸν ἐπὶ τῆς ἀσεβείας διὰ Σού-
σκον ἐτιμώρησεν. (11) Περὶ τελευτῆς τοῦ υἱοῦ Ἱεροβοάμου,
καὶ ὡς Ἱεροβοάμος ἠττῶται ὑπὸ τοῦ Ἀβία, ὃς μετ' οὐ πολὺ
τὸν βλόν κατέστρεψε, Ἀσάνου τὴν βασιλείαν διαδεχομένου,
καὶ ὡς Ἱεροβοάμου ἀποθανόντος τὸν υἱὸν αὐτοῦ Νάδαβον
καὶ ἅπαν τὸ γένος Ἱεροβοάμου διαφθείρει Βασάνης. (12) Ὡς
Ζαχαρίας βασιλεὺς Αἰθιοπῶν ὑπὸ Ἀσάνου ἠττῶται, καὶ Λου-
νος Βασάνου αὐτῷ πολεμοῦντος τὸν Λαμασκηρῶν βασιλέα
σύμμαχον παρακαλεῖ, καὶ ὡς τῆς Βασάνου γενεᾶς διαφθορεί-
σης ἐβασίλευεν Ζαμάρης καὶ ὁ υἱὸς αὐτοῦ Ἀχαβος. (13) Ὡς
Ἀχαβος γήμης Γεζαβέλῃν ἐπονηρεύσατο ὑπὲρ πάντας τοὺς πρὸ
αὐτοῦ βασιλεῖς. Ὅποια Ἠλλίας ὁ προφήτης ἔκραττεν, οἷά
τε συνέβη τῷ Ναβούθῳ. (14) Ὡς Ἀδυδος Λαμασκού καὶ
Συρίας βασιλεὺς δις ἐπ' Ἀχαβον στρατευοσάμενος ἠττήθη.
(15) Περὶ Ἰωσαφάτου τοῦ Ἱεροσολύμων βασιλέως, καὶ ὡς
Ἀχαβος ἐπὶ Σύρους, βοηθοῦντος αὐτῷ Ἰωσαφάτου, στρα-
τευοσάμενος ἠττήθη τῇ μάχῃ καὶ αὐτὸς ἀπώλετο.

CAP. I. 1. Περὶ μὲν οὖν Δαυΐδου καὶ τῆς ἀρε- 414
τῆς αὐτοῦ, καὶ ὅσων ἀγαθῶν αἴτιος γενόμενος τοῖς
ὁμοφύλοις, πολέμους τε καὶ μάχας ὅσας κατορθώσας γη-
ραιὸς ἐτελεύτησεν, ἐν τῇ πρὸ ταύτης βίβλῳ διηλω-
καμεν. Σολομῶνος δὲ τοῦ παιδὸς αὐτοῦ, νέου τὴν
ἡλικίαν ἔτι ὄντος, τὴν βασιλείαν παραλαβόντος, ὃς
ἔτι ζῶν ἀπέφηνε τοῦ λαοῦ δεσπότην κατὰ τὴν τοῦ
Θεοῦ βούλησιν, καθίσαντος ἐπὶ τὸν θρόνον, ὁ μὲν
πᾶς ὄχλος ἐπευφήμησεν, οἷον εἰκὸς ἐπ' ἀρχομένῳ βα-
σιλεῖ, τελευτῆσαι καλῶς αὐτῷ τὰ πράγματα, καὶ πρὸς
γῆρας ἀφικέσθαι λιπαρὸν καὶ πανευδαίμονα τὴν ἡ-
γεμονίαν.

2. Ἀδωνίας δὲ, ὃς καὶ τοῦ πατρὸς ἔτι ζῶντος
ἐπεχείρησε τὴν ἀρχὴν κατασχεῖν, παρελθὼν πρὸς τὴν
τοῦ βασιλέως μητέρα Βεεθσαβὴν, καὶ φιλοφρόνως
αὐτὴν ἀσπασάμενος, πνυθομένης εἰ καὶ διὰ χρεῖαν
τινα πρὸς αὐτὴν ἀφίκεται, καὶ δηλοῦν κελευούσης ὡς

Σολομῶνα, καὶ πρὸς Δαυὶδην προσεβόησαν μόνῃ
 λέγειν, ὡς αὐτὸς μὲν ὁμόσας μετ' αὐτὸν (Σολομῶνα
 βουλεύσαν, μετὰ δ' Ἀδομίας τὴν ἀρχὴν) οἷον πα-
 ραφασθαι. Ταῦτα δὲ τῷ βασιλεὶ διαλεγόμενης ὁ προφ-
 ητὴς ἀπεισελεύσεσθαι καὶ αὐτὸς ἔφησε καὶ τῆς λό-
 γης αὐτῆς ἐπιμαρτυρήσειν. Ἡ δὲ Βεθσαβη στεί-
 ναι τῷ Ναθανα παρῆσα πρὸς τὸν βασιλέα, καὶ
 προσκυνήσασα, καὶ λόγον αἰτήσαμένη, πάντ' αὐτῇ
 κατὰς ὁ προφήτης ὑπέθετο διέδοχεται, τὸ τε δει-
 κναι τοῦ Ἀδομίας, καὶ τοῖς ἐπ' αὐτοῦ κεκλημένους
 ἀφ' ὧν τὸν ἀρχιερέα καὶ Ἰωάβον τὸν ἀρχόντα
 καὶ τοὺς υἱοὺς αὐτοῦ χαρίζοιτο Σολομῶνα, καὶ τῶν ἐν
 τῷ οἴκῳ αὐτοῦ φίλων μνησάσα. Ἐλεπὶ τε πάντα
 τοῖς λαοῖς ἀφορᾷ τινα χειροτόνησας βασιλέα, παρε-
 κάλει τε κατὰ νόον ἔχειν, ὥστε μετὰ τὴν ἀλλαγὴν
 αὐτοῦ βασιλεύσας αὐτῇ τε καὶ Σολομῶνα τὸν υἱὸν
 αὐτῆς ἀναστήσειν. 14
 Διαλεγόμενης δ' ἔτι πῃς γυναῖκος, ἠγγέλαι αἱ τοῦ
 δαματίου προσηλάσας, ὅτι βούλεται Ναθάνας ἰδεῖν αὐ-
 τόν. Τοῦ δὲ βασιλέως ἐκβέβασθαι κελεύοντος, εἰσελθὼν
 ἰδοὺ τὴν ἡμέραν ἀποδείξει τὸν Ἀδομίας βασιλέα καὶ παρα-
 θέτη τὴν ἀρχὴν ἐπυνθάνετο λαμπρὸν χάρι αὐτὸς ποιεῖν
 2 φαντα δεῖπναι κεκλημένους τοὺς υἱοὺς αὐτοῦ πάντας χα-
 ρίζοιτο Σολομῶνα, καὶ τὸν στρατηγὸν Ἰωάβαν, οἱ μετὰ κρῶ-
 ναν καὶ παιδίας εὐαχούμετοι πολλῆς, αἰώνιον αὐτῷ πνεύ-
 μῳ εἶναι τὴν ἡγεμονίαν. Ἐκάλεσέ τε οὔτε ἐμὲ, οὔτε τὸν
 ἀρχιερέα Δαδαιον, οὔτε Βαναίαν τὸν ἐπὶ τῶν σω-
 ματοφυλάκων. δίναιον δ' εἶναι ταῦτα γενέσκειν ἅπαν-
 τας, καὶ κατὰ τὴν σὴν γνώμην ἐγένετο. Ταῦτα τοῦ
 Ναθανα φήσαντος, ὁ βασιλεὺς ἐκέλευσε καλίσαι τὴν
 Βεθσαβην πρὸς αὐτὸν. ἐκτεχωρήκει γὰρ ἐκ τοῦ δα-
 ματίου, προσφύτου παραγενομένου. Τῆς δὲ γυναῖκος
 ἐλθούσης, “Ὀμῶμι σοί,” φησὶ, “τὸν μέγιστον θεόν
 ἡμεῖς τὸν υἱόν σου Σολομῶνα βασιλεύσειν, ὡς καὶ
 πρότερον ὤμοσα, καὶ τούτου ἐπὶ τοῦ ἐμοῦ καθεδεῖσθαι
 θρόνου, καὶ τοῦτ' εἶναι σήμερον.” Προςκυνήσας

δὲ αὐτὸν τῆς γυναίκος, (καὶ) μακρὸν εὐχαμένῃ αὐτῇ
 βίον, Σάδωκον μεταπέμψαι τὸν ἀρχιερέα καὶ Χα-
 ναϊάκ, τὸν ἐπὶ ταῖς σωματοφυλάκων, Καὶ παρευρεθῆ-
 μένων κελύειν, παραλαβεῖν Ναθάναν τε τὸν προφή-
 την, καὶ τοὺς παρὰ τὴν κλῆν ὀπίστας ἅπαντας, καὶ
 ἀναβιβάσαντας τὸν υἱὸν αὐτοῦ Σολομῶνα ἐπὶ τὴν βα-
 σιλικήν ἡμίονου, ἔξω τῆς πόλεως ἀγαγεῖν ἐπὶ τὴν πη-
 γὴν τὴν λεγομένην Γεῶν, καὶ περιχρίσαντας τὸ ἄρσεν
 ἑλμιον ἀποδείξαι βασιλέα· τοῦτο δὲ ποιῆσαι προσέ-
 ταξε Σάδωκον πρὸς ἀρχιερέας καὶ Ναθάναν τὸν προ-
 φήτην, ἀκούουσι δὲ τὸν προσέταξε διὰ μέσης τῆς
 πόλεως τοῖς κέρασι διασάλπκοντας βοᾶν,· εἰς αὐτοὺς
 οὖν Σολομῶνα τὸν βασιλέα καθίσαι ἐπὶ τοῦ βασίλει-
 οῦ θρόνου,· ἵνα γινώσκῃς ὁ λαὸς ἀποδεδειγμένον
 αὐτὸν υἱὸς τοῦ πατρὸς βασιλέα. Σολομῶν δ' ἐνδο-
 τάκε πρὸς τῆς ἀρχῆς, ἵνα εὐσεβῶς καὶ δικαίως προ-
 στῇ τοῦ τε Ἑβραίων ἔθνους παντός καὶ τῆς Ἰουδα-
 ῖας, καὶ Βαβυλῶν καὶ τῶν ἐξ ἑκείνου (τῶν) θεῶν Σολομῶνι
 εὐμενῆ γενέσθαι, μηδὲ μικρὰ διαλιπόντες ἀναβιβὰς
 θύουσιν ἐπὶ τὴν ἡμίονον τὸν Σολομῶνα, καὶ προάγου-
 τες ἔξω τῆς πόλεως ἐπὶ τὴν πηγὴν, καὶ τῶν ἐκεί-
 κρισαντες, εἰσῆγον εἰς τὴν πόλιν ἐπευφημοῦντες, καὶ
 τὴν βασιλείαν αὐτῷ γενέσθαι πολυχρόνιον εὐχόμε-
 ναι, καὶ παραγκλόντες εἰς τὸν οἶκον βασιλικόν, καὶ
 θέλουν αὐτὸν ἐπὶ τοῦ θρόνου. Καὶ πᾶς ὁ λαὸς ἐκ
 αἰωνίου εὐθὺς ἐτρόστη καὶ ἐορτήν, χορεύων καὶ ὠ-
 λοῖς περπόμενος, ὥς ἀπὸ τοῦ πλήθους τῶν ὀργάνων
 ἅπασαν περιηχεῖσθαι τὴν γῆν καὶ τὸν αἶρα,· τοῦτο
 δὲ ὡς οὗτος τῆς βοῆς Ἀθωνίας τε καὶ οἱ
 παρόντες ἐπὶ τῷ δεύκνῳ, ἐταράχθησαν, ὡς οὗτος
 τῆς Ἰσαβὸς ἔλεγεν,· οὐκ ἀρέασθαι τοῖς ὀργάν-
 ον, ἀλλ' ὡς ῥάκπεγγι. Παρακειμένοι δὲ τῶν δεύκνων, καὶ
 μηδενὸς φερομένου, πάντων ἄλλο ἐπὶ ἐκείνῳ ὑπαρχόν-
 τος, εἰς τὰς χεῖρας αὐτῶν ὁ τοῦ ἀρχιερέως Ἀβιάς
 θάροντος αὐτοῖς Ἰαννάθης,· ταῦτα δὲ Ἀθωνία θεασαμένη
 τὴν ἡμετέραν ἡμέραν, καὶ προσεπὶ πάντες ὡς αὐτὴν εἶπεν

λον, ἐδήλου πάντ' αὐτοῖς τὰ περὶ τὸν Σολομῶνα καὶ τὴν Δαυΐδου τοῦ βασιλέως γνώμην· ἀναπηδήσαντες δ' ἐκ τοῦ συμποσίου ὃ τε Ἀδωνίας καὶ οἱ κεκλημένοι πάντες ἔφευγον πρὸς ἑαυτοὺς ἕκαστοι. Φοβηθεὶς δ' Ἀδωνίας τὸν βασιλέα περὶ τῶν γεγονότων ἰκέτης γίνεται τοῦ θεοῦ, καὶ τῶν τοῦ θυσιαστήριου κερᾶν ἃ δὴ προεῖχεν ἐλλαβόμενος, δηλοῦται τοῦτο Σολομῶνι πεποιηκώς, καὶ 'πίστεις ἀξίῳ παρ' αὐτοῦ λαβεῖν, ὥστε μὴ μνησικακῆσαι μηδ' ἐργάσασθαι δεινὸν αὐτὸν μηδέν.' Ὁ δὲ ἡμέροις πάνν καὶ σωφρόνως τῆς μὲν τότε ἀμαρτίας αὐτὸν ἀφῆκεν ἀθῶον, εἰπὼν δ' 'εἰ ληφθεῖη τι πάλιν καινοποιῶν, ἐαυτῷ αἴτιον τῆς τιμωρίας ἔσεσθαι.' Καὶ πέμψας αὐτὸν ἀνίστησιν ἀπὸ τῆς ἰκεσίας· ἐλθόντα δὲ πρὸς αὐτὸν καὶ προσκυνήσαντα, εἰς τὴν ἰδίαν οἰκίαν ἀπελθεῖν ἐκέλευσε μηδὲν ὑφορώμενον, καὶ τοῦ λοιποῦ παρέχειν αὐτὰν ἀγαθὸν ὡς αὐτῷ τοῦτο συμφέρον ἦξιον.

7. Βουλόμενος δὲ Δαυΐδης παντὸς τοῦ λαοῦ ἀποδεῖξαι τὸν υἱὸν βασιλέα, συγκαλεῖ τοὺς ἄρχοντας εἰς Ἱεροσόλυμα, καὶ τοὺς ἱερεῖς καὶ τοὺς Λευίτας. Ἐξαριθμήσας δὲ τούτους πρῶτον, εὕρισκει τῶν ἀπὸ τριάκοντα ἐτῶν ἕως πεντήκοντα τρισμυρίους ὀκτακισχιλίους, ἐξ ὧν ἀπέδειξεν ἐπιμελητὰς μὲν τῆς οἰκοδομίας τοῦ ναοῦ, διςμυρίους τριςχιλίους· κριτὰς δὲ τοῦ λαοῦ καὶ γραμματεῖς τούτων ἑξακισχιλίους, πυλωροὺς δὲ τετρακισχιλίους τοῦ οἴκου τοῦ θεοῦ, καὶ τοσούτους ὑμνωδοὺς τοῦ θεοῦ, ἄδοντας τοῖς ὄργανοις οἷς Δαυΐδης κατεσκεύασε, καθὼς προειρηκάμεν. Διεμέρισε δ' αὐτοὺς κατὰ πατριὰς, καὶ χωρίσας ἐκ τῆς φυλῆς τοὺς ἱερεῖς εὔρε τούτων εἴκοσι τέσσαρας πατριάς· καὶ ἐκ μὲν τῆς Ἑλεαζάρου οἰκίας ἐκκαίδεκα, ἐκ δὲ τῆς Ἰθαμάρου ὀκτώ. Διέταξέ τε μίαν πατριὰν διακονεῖσθαι τῷ θεῷ ἐπὶ ἡμέραις ὀκτώ, ἀπὸ σαββάτου ἐπὶ σάββατον. Καὶ οὕτως αἱ πατριαὶ πᾶσαι διεκληρώσαντο, Δαυΐδου παρόντος, καὶ Σαδώκου καὶ Ἀβιαθάρου τῶν ἀρχιερέων, καὶ πάντων τῶν ἀρχόν-

των. Καὶ ἡ πρώτη μὲν ἀναβάσα πατέρα ἔγραψεν πρώτη, ἡ δὲ δευτέρα ἀκολουθῶς ἄχρι τῶν εἴκοσι τριακῶν. Καὶ διεμέεινεν οὗτος ὁ μερισμὸς ἄχρι τῆς σήμερον ἡμέρας. Ἐποίησε δὲ καὶ τῆς Λευϊτιδος 409 φυλῆς εἴκοσι μέρη καὶ τέσσαρα, καὶ κληρωσαμένων κατὰ τὸν αὐτὸν ἀνέβησαν τρόπον ταῖς τῶν ἐφείων ἐφημερίσιν ἐπὶ ἡμέραις ὀκτώ. Τοὺς δ' ἀπογόνους τῆς Μωϋσέως ἐτίμησεν, ἐποίησε γὰρ αὐτοὺς φύλακας τῶν Ὑψιστῶν τοῦ Θεοῦ, καὶ τῶν ἀναθημάτων ἃ συνέβη τοὺς βασιλεῖς ἀναθεῖναι, διέταξε δὲ πᾶσι τοῖς ἐκ τῆς Λευϊτιδος φυλῆς καὶ τοῖς ἱερεῦσι δουλεύειν νύκτα καὶ ἡμέραν τῷ Θεῷ, καθὼς αὐτοῖς ἐπέστειλε Μωϋσῆς.

8. Μετὰ ταῦτα διεμέρισε πᾶσαν τὴν στρατιάν εἰς δώδεκα μοίρας, σὺν ἡγεμόσι καὶ ἑκατοντάρχαις καὶ ταξιάρχαις. Εἶχε δ' ἐκάστη τῶν μοιρῶν δις μυριάδας καὶ τετρακισχελίους, οὓς ἐκέλευσε προσεδρεύειν κατὰ τριάκοντα ἡμέρας ἀπὸ τῆς πρώτης ἕως τῆς ὑστάτης Σολομῶνι τῷ βασιλεῖ σὺν τοῖς χιλιάρχοις καὶ ἑκατοντάρχοις. Κατέστησε δὲ καὶ ἄρχοντας ἐκάστης μοίρας, ὃν ἀγαθὸν ἦδει καὶ δίκαιον, ἐπιτρόπους τε τῶν Ὑψιστῶν, καὶ ποιμῶν καὶ ἀγρῶν ἄλλους, καὶ κτηνῶν, ὧν οὐκ ἀναγκαῖον ἡγησάμην μνησθῆναι τῶν ὀνομάτων.

9. Ὡς δὲ ἕκαστα τούτων κατὰ τὸν προειρημένον διέταξε τρόπον, εἰς ἐκκλησίαν συγκαλέσας τοὺς ἄρχοντας τῶν Ἑβραίων, καὶ τοὺς φυλάρχους, καὶ τοὺς ἡγεμόνας τῶν διαιρέσεων, καὶ τοὺς ἐπὶ πάσης πράξεως ἢ κτήσεως τοῦ βασιλείως τεταγμένους, στὰς ἐφ' ὑψηλοτάτου βήματος ὁ βασιλεὺς, ἔλεξε πρὸς τὸ πλῆθος· “Ἀδελφοὶ καὶ ὁμοεθνεῖς, γινώσκειν ὑμᾶς βούλομαι, ὅτι ναὺν οἰκοδομῆσαι τῷ Θεῷ διανοηθεὶς χρυσὸν τε πολὺν παρεσκευασάμην, καὶ ἀργυρίου ταλάντων μυριάδας δέκα. Ὁ δὲ Θεὸς ἐκώλυσέ με διὰ τοῦ προφήτου Ναθάν, διὰ τε τοὺς ὑπὲρ ὑμῶν πολέμου καὶ τὸ φόβον τῶν ἐχθρῶν μεμιάνθαι τὴν δεξιάν, τὸν δὲ υἱὸν ἐκέλευσε τὸν διαδεχόμενον τὴν βασιλείαν κα-

τασκευάσαι τὸν ναὸν αὐτοῦ. Νῦν οὖν ἐπεὶ καὶ τῷ προγόνῳ ἡμῶν Ἰακώβῳ δυοκαίδεκα παίδων γενομένων, ἴστε τὸν Ἰούδαν ἀποδειχθέντα βασιλέα καὶ ἐμὲ τῶν ἀδελφῶν ἕξ ὄντων προκριθέντα καὶ τὴν ἡγεμονίαν λαβόντα παρὰ τοῦ θεοῦ, καὶ μηδένα τούτων δυσχεράναντα, οὕτως ἀξιῶ καὶ ἐγὼ τοὺς ἐμαυτοῦ παῖδας μὴ στασιάζειν πρὸς ἀλλήλους, Σολομῶνος τὴν βασιλείαν παρειληφότος, ἀλλ' ἐπισταμένους ὡς ὁ θεὸς αὐτὸν ἐξελέξατο, φέρειν ἡδέως αὐτὸν δεσπότην. Οἱ δεινὸν γὰρ θεοῦ θέλοντος οὐδ' ἄλλοτρίῳ κρατοῦντε δουλεύειν, χαίρειν δὲ ἐπ' ἀδελφοῦ ταύτης τυχόντι τῆς τιμῆς προσῆκεν, ὡς κοινωνοῦντας αὐτῆς. Εὐχομαι δὴ τὰς ὑποσχέσεις τοῦ θεοῦ παρελθεῖν εἰς τέλος, καὶ τὴν εὐδαιμονίαν ταύτην ἀνὰ πᾶσαν τὴν χώραν σπαρῆναι, καὶ τὸν ἅπαντα ταύτῃ παραμένειν χρόνον, ἦν αὐτὸς ἐπηγγείλατο παρέξειν ἐπὶ Σολομῶνος βασιλείας. Ἔσται δὲ ταῦτα βέβαια, καὶ καλὸν ἔξει πέρας, ἃν εὐσεβῇ καὶ δίκαιον σαυτὸν καὶ φίλακα τῶν πατρίων παρέχης νόμων, ὃ τέκνον, εἰ δὲ μὴ, τὰ χεῖρω προσδόκα ταῦτα παραβαλὼν."

10. Ὁ μὲν οὖν βασιλεὺς τούτους ποιησάμενος
 410 τοὺς λόγους ἐπαύσατο. Τὴν δὲ διαγραφὴν καὶ τὴν διάταξιν τῆς οἰκοδομίας τοῦ ναοῦ πάντων ὁρῶντων ἔδωκε Σολομῶνι, θεμελίων καὶ οἰκῶν καὶ ὑπερώων, ὅσοι τε τὸ πλῆθος καὶ πηλίκοι τὸ ὕψος καὶ τὸ εὖρος γένοιτο, ὅσα τε σκεύη χρυσᾶ καὶ ἀργυρᾶ τούτων τὸν σταθμὸν ὥρισεν. Προςπαρώρησε δὲ καὶ λόγοις αὐτῶν τε πάσῃ χρῆσασθαι προθυμία περὶ τὸ ἔργον, καὶ τοὺς ἄρχοντας καὶ τὴν Λευιτῶν φυλὴν συναγωνίσασθαι, διὰ τε τὴν ἡλικίαν, καὶ διὰ τὸ τὸν θεὸν ἐκείων ἐλίσθαι καὶ τῆς οἰκοδομίας τοῦ ναοῦ καὶ τῆς βασιλείας προστάτην. Εὐμαρῇ δ' αὐτοῖς καὶ οὐ σφόδρα ἐπίπονον τὴν οἰκοδομίαν ἀπέφηνεν, αὐτοῦ πολλὰ μὲν τάλαντα χρυσοῦ πλείω δ' ἀργυροῦ καὶ ξύλα καὶ τεκτόνων πλῆθος καὶ λατόμων ἤδη παρασκευασάμενον, σμαράγδου τε καὶ πάσης ἰδέας λίθου πολυτελοῦς.

Καὶ τὸν δ' ἐν τῇ ἰδίᾳ ἀπ' ἀρχῆς διακόσια, καὶ ἄλλα τριςχίλια τάλαντα χρυσοῦ καθαροῦ παρεξένειεν εἰς γενεὴς εἰς τὸ ἄρπυτον, καὶ εἰς τὸ ἄρμα τοῦ θεοῦ τῶν Χερουβείμ, οὓς ἐφείσταναι δεήσει τὴν κιβωτὸν καλεῖσθαι πτόντας. Σιωπήσαντος Δαυὶδου, πολλὴ καὶ τῶν ἀρχόντων καὶ τῶν ἱερέων καὶ τῆς Λευιτικῆς φυλῆς προθυμία συμβαλλομένων καὶ ποιομένων ἐπαγγελίας λαμπρὰς καὶ μεγαλοπρεπεῖς ἐγένετο. Χρυσοῦ μὲν γὰρ ἐπέστησαν εἰσοίσειν τάλαντα πεντακισχίλια, καὶ ὅσα τήρας μυρίου, ἀργυρίου δὲ μύρια τάλαντα, καὶ δέδηρον μυριάδας τάλαντων πολλὰς. Καὶ εἰ τινὶ λίθος ἦν πολυτελής, ἐκόμισε καὶ παρέδωκεν εἰς τοὺς θησαυροὺς, ὧν ἐπετρόπευσεν ὁ Μωϋσείως ἔκγονος Ἰαλός.

11. Ἐπὶ τούτοις ἦσθη τε ὁ λαὸς ἅπας, καὶ Δαυὶδης, τὴν σπουδὴν καὶ τὴν φιλοτιμίαν τῶν ἀρχόντων καὶ ἱερέων καὶ τῶν ἄλλων ἀπάντων ὁρῶν. Καὶ τὸν θεὸν εὐλογεῖν ἤρξατο μεγάλη βοή, πατέρα τε καὶ γενεαὶς τῶν ὅλων ἀποκαλῶν, καὶ δημιουργὸν ἀνθρωπίνων καὶ θείων, οἷς αὐτὸν ἐκόσμησεν προδότην τε καὶ κηδεμόνα γένους τῶν Ἑβραίων καὶ τῆς τούτων εὐδαιμονίας, ἧς τε αὐτῷ βασιλείας ἔδωκεν. Ἐπὶ τούτοις εὐξάμενος τῷ τε παντὶ λαῷ τὰ ἀγαθὰ, καὶ τῷ παιδὶ Σολομῶνι διάνοιαν ὑγιῇ καὶ δικαίαν, καὶ πᾶσι τοῖς τῆς ἀρετῆς μέρεσιν ἐρρωμένην, ἐπέλευσεν καὶ τὸ πλῆθος εὐλογεῖν τὸν θεόν. Καὶ οἱ μὲν πείσόντες ἐπὶ τὴν γῆν προσεκίνησαν, ἠνχαρίστησαν δὲ καὶ Δαυὶδὴ περὶ πάντων ὧν αὐτοῦ τὴν βασιλείαν παραλαβόντος ἀπήλυσαν. Τῇ δ' ἐπιούσῃ θυσίας τῷ θεῷ παρέστησαν μόσχους χιλίους, καὶ κριοὺς τόσους, καὶ χιλίους ἀμνοὺς, οὓς ὠλοκαύτωσάν. Ἐδύσαν δὲ καὶ τὰς εἰρηνικὰς θυσίας, πολλὰς μυριάδας ἱερῶν κατασφάζαντες. Καὶ δι' ὅλης τῆς ἡμέρας ἐώρτασεν ὁ βασιλεὺς σὺν παντὶ τῷ λαῷ, καὶ Σολομῶνα δεύτερον ἔχρισαν τῷ ἐλαίῳ, καὶ ἀπέδειξαν αὐτὸν βασιλέα, καὶ Σάδωνκν ἀρχιερεὰ τῆς πλειονότητος ἀπάσης. Εἰς τε τὸ βασίλειον ἀγαγόντες Σολομῶνα, 411

καὶ καθίσαντες αὐτὸν ἐπὶ θρόνου τοῦ πατρῷου ἀπ' ἐκείνης τῆς ἡμέρας ὑπήκουον αὐτῷ.

CAP. XV. 1. Μετ' ὀλίγον δὲ χρόνον καὶ Δαυὶδης καταπεσὼν εἰς νόσον ὑπὸ γήρωσ, καὶ συνιδὼν ὅτι μέλλοι τελευτᾶν, καλέσας τὸν υἱὸν Σολομῶνα διέ- λέχθη πρὸς αὐτὸν τοιαύδε· “Εγὼ μὲν, ὦ τέκνον, εἰς τὸ χρεῶν ἤδη καὶ πατέρας τοὺς ἐμοὺς ἀπαλλάσσομαι, κοινὴν ὁδὸν ἀπάντων τῶν τε νῦν ὄντων καὶ τῶν ἐσομένων πορευόμενος, ἐξ ἧς οὐκέτι οἷόν τε ἐπ' ανελθόντα γινῶναι τί κατὰ τὸν βίον πράττεται. Διὰ ζῶν ἔτι, καὶ πρὸς αὐτῷ γεγονὼς ἄρτι τῷ τελευτᾶν, παραινῶ σοι ταῦθ' ἃ καὶ πρότερον ἔφην συμβουλεύ- σας, δικαίῳ μὲν εἶναι πρὸς τοὺς ἀρχομένους, εὐσε- βεῖ δὲ πρὸς τὸν τὴν βασιλείαν δεδωκότα θεόν, φυ- λάττειν δ' αὐτοῦ τὰς ἐντολάς καὶ τοὺς νόμους, οὓς αὐτὸς διὰ Μωϋσέως κατέπεμψεν ἡμῖν, καὶ μήτε χά- ριτι μήτε θωπείᾳ μήτ' ἐπιθυμίᾳ μήτ' ἄλλῳ πάθει προστεθειμένον τούτων ἀμελῆσαι. Τὴν γὰρ τοῦ θεοῦ πρὸς σαυτὸν εὖνοιαν ἀπολείς, παραβὰς τὰ νόμιμα, καὶ πρὸς ἅπαντ' αὐτοῦ τὴν ἀγαθὴν ἀποστρέφεις πρό- νοιαν. Τοιοῦτον δὲ σε αὐτὸν παρέχων, ὅποιον εἶ- ναι τε δεῖ καὶ ἐγὼ δὲ παρακαλῶ, καθέξεις ἡμῶν τὴν βασιλείαν τῷ γένει, καὶ οἶκος ἄλλος Ἑβραίων οὐκ ἂν δεσπόσειεν, ἀλλ' ἡμεῖς αὐτοὶ διὰ τοῦ παντὸς αἰῶ- νος. Μέννησο δὲ καὶ τῆς Ἰωάβου τοῦ στρατηγοῦ παρανομίας, ἀποκτείναντος διὰ ζηλοτυπίαν δύο στρα- τηγοὺς δικαίους καὶ ἀγαθοὺς, Ἀβενῆρον τὸν Νήραν παῖδα, καὶ τὸν Ἀμεσσάν υἱὸν Ἰεδράνου, ὧν ὅπως ἂν σοι δόξῃ τὸν θάνατον ἐκδίκησον, ἐπεὶ καὶ κρείτ- των ἐμοῦ καὶ δυνατώτερος Ἰωάβος ὦν, μέχρι νῦν τὴν δίκην διέφυγε. Παρατίθηναι δέ σοι καὶ τοὺς Βερζελαίου τοῦ Γαλαδίτου παῖδας, οὓς ἐν τιμῇ πάσῃ καὶ προνοίᾳ τοῦτ' ἐμοὶ χαριζόμενος ἔξεις. Οὐ προ- κατάρχομεν γὰρ εὐποίας, ἀλλ' ἀμοιβὴν ὧν ὁ πατὴρ αὐτῶν παρὰ τὴν φυγὴν ὑπῆρξέ μοι χρεωλυτούμεν. Καὶ τὸν

Γῆρα δὲ υἱὸν Σεμεὶ, τὸν ἐκ τῆς Βενιαμίνιδος φυλῆς, ὃς πολλὰ βλασφημήσας με παρὰ τὴν φυγὴν οὐκ εἰς Παρεμβολὰς ἐπορευόμην ἀπήντησεν ἐπὶ Ἰορδάνῃ, καὶ πίστεως ἔλαβεν ὥς μηδὲν αὐτὸν παθεῖν τότε, τὴν ἐπιζητήσας αἰτίαν εὐλογον ἄμυναι."

2. Ταῦτα παραινέσας τῷ παιδὶ περὶ τε τῶν ὄλων πραγμάτων καὶ περὶ τῶν φίλων, καὶ οὓς ἤδει τιμωρίας ἀξίους γεγεννημένους ἀπέθανεν, ἔτη μὲν βιώσας ἐβδομήκοντα, βασιλεύσας δὲ ἑπτὰ μὲν ἐν Χεβρωνί, τῆς Ἰούδα φυλῆς καὶ μῆνας ἕξ, ἐν Ἱεροσολύμοις δὲ ἀπάσης τῆς χώρας τρία καὶ τριάκοντα. Οὗτος 412 ἄριστος ἀνὴρ ἐγένετο, καὶ πᾶσαν ἀρετὴν ἔχων ἦν ἔδει τῷ βασιλεῖ, καὶ τοσούτων ἐθνῶν σωτηρίαν ἐγκεχειρισμένῳ προσεῖναι. Ἀνδρείος τε γὰρ ἦν, ὡς οὐκ ἄλλος τις, ἐν δὲ τοῖς ὑπὲρ τῶν ὑπηκόων ἀγῶσι, πρῶτος ἐπὶ τοὺς κινδύνους ὥρμα, τῷ πονεῖν καὶ μάχεσθαι παρακελεύόμενος τοὺς στρατιώτας ἐπὶ τὰς πράξεις, ἀλλ' οὐκὶ τῷ προστάττειν ὡς δεσπότης, νοῆσαι τε καὶ συνιδεῖν καὶ περὶ τῶν μελλόντων καὶ τῆς τῶν ἐνεστηκότων οἰκονομίας ἱκανώτατος, σώφρων, ἐπιεικὴς, χρηστὸς πρὸς τοὺς ἐν συμφοραῖς ὑπάρχοντας, δίκαιος, φιλόανθρωπος, ἃ μόνοις ἐξαίρετα τοῖς βασιλεῦσιν εἶναι προσῆκε, μηδὲν ὅλως παρὰ τοσοῦτο μέγεθος ἐξουσίας ἀμαρτῶν, ἢ τὸ περὶ τὴν Οὐρίαν γυναῖκα. Κατέλειπε δὲ καὶ πλοῦτον, ὅσον οὐκ ἄλλος βασιλεὺς οὐδ' Ἑβραίων οὐτ' ἄλλων ἐθνῶν.

3. Ἐθαψε δ' αὐτὸν ὁ παῖς Σολομών ἐν Ἱεροσολύμοις διαπρεπῶς, τοῖς τε ἄλλοις οἷς περὶ κηδείαν νομίζεται βασιλικὴν ἅπασι, καὶ δὴ καὶ πλοῦτον αὐτῷ πολὺν καὶ ἄφθονον συνεκήδευσεν· ὧν τὴν ὑπερβολὴν τεκμήραιτ' ἂν τις ῥαδίως ἐκ τοῦ λεχθησομένου. Μετὰ γὰρ χρόνον ἐτῶν χιλίων καὶ τριακοσίων, Τρκανος ὁ ἀρχιερεὺς, πολιορκούμενος ὑπὸ Ἀντιόχου τοῦ Εὐσεβοῦς ἐπικληθέντος, υἱοῦ δὲ Δημητρίου, βουλόμενος χρήματ' αὐτῷ δοῦναι, ὑπὲρ τοῦ λύσαι τὴν πολιορκίαν καὶ τὴν στρατιὰν ἀπαγαγεῖν, καὶ ἀλλαχόθεν οὐκ

εὐπορῶν, ἀνοίξας ἓνα οἶκον τῶν ἐν τῷ Δαυΐδου μνήματι, καὶ βαστάσας τριςχίλια τάλαντα, μέρος ἔδωκεν Ἀντιόχῳ, καὶ διέλυσεν οὕτως τὴν πολιορκίαν, καθὼς καὶ ἐν ἄλλῳ δεδηλώκαμεν. Μετὰ δὲ τοῦτον, ἑτῶν πολλῶν διαγενομένων, πάλιν Ἡρώδης ὁ βασιλεὺς ἕτερον ἀνοίξας οἶκον ἀνείλετο χρήματα πολλά. Ταῖς μέντοι γε θήκαις τῶν βασιλέων οὐδεὶς αὐτῶν ἐπέτυχεν, ἦσαν γὰρ ὑπὸ τὴν γῆν μηχανικῶς κεκηδευμένοι πρὸς τὸ μὴ φανεραὶ εἶναι τοῖς εἰς τὸ μνήμα εἰσιούσιν. Ἀλλὰ περὶ μὲν τούτων ἡμῖν ἐπὶ τοσοῦτον ἀπόχρη δεδηλωσθαι.

Φ Λ Ι Ω Σ Η Π Ο Υ

ΙΟΥΔΑΙΚΗΣ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑΣ ΒΙΒΛΙΟΝ ΟΓΔΩΟΝ.

Περιέχει ἡ βιβλος χρόνον ἑτῶν ρεγ'.

Argumentum Lib. VIII.

(1) Ὡς Σολομὼν τὴν βασιλείαν παραλαβὼν τοὺς ἐχθροὺς ἀνείλε. (2) Περὶ τῆς γυναικὸς Σολομῶνος, τῆς σοφίας αὐτοῦ καὶ τοῦ πλοῦτου, καὶ ὅσων ἐπέτυχεν παρὰ τοῦ Εἰράμου εἰς οἰκοδομὴν τοῦ ναοῦ. (3) Περὶ τῆς οἰκοδομῆς τοῦ ναοῦ. (4) Ὡς Σολομὼν τὴν κιβωτὸν μετήνεγκεν εἰς τὸν ναόν, καὶ ὥς ἐκετεύσας τὸν Θεὸν δημοσίας θυσίας ἐπετέλεσεν. (5) Ὡς βασιλῆα ἐαυτῷ ᾠκοδόμησεν ὁ Σολομὼν πολυτελεῖ τε καὶ λαμπρᾷ, καὶ ὥς αἰνύματα ὑπὸ τοῦ Εἰράμου αὐτῷ πεμφθέντα διέλυσεν. (6) Ὡς Σολομὼν τῶν Ἱεροσολύμων πόλιν ὠχυρώσατο, μεγάλας τε πόλεις ᾠκοδόμησεν, καὶ ὥς Χαναναίων τε καὶ ὑποχείριλους ἐποίησατο, καὶ τὴν Αἰγύπτου καὶ Αἰθιοπίας ᾠκοδόμησεν ἑδέξατο. (7) Ὡς Σολομὼν ἐπλουτίσθη, καὶ σφόδρα φιλογύναιος ἦν, καὶ ὥς ὁ Θεὸς ἐρεθιζόμενος κατ' αὐτὸν ἤγειρεν Ἀδερὸν καὶ Ἱεροβόαμον. Περὶ τῆς Σολομῶνος τελευτῆς. (8) Ὡς τελευτήσαντος Σολομῶνος ὁ λαὸς ἀποστάς τοῦ παιδὸς αὐτοῦ Ῥοβοάμου τῶν δέκα φυλῶν Ἱεροβόαμον

ἀπέδειξε βασιλέα. (9) Ὡς ὁ προφήτης Ἰαθὼν ἄλλῳ ψευ-
μένῳ πεισθεὶς ὑπέστρεψεν, εἴτα δὲ ὑπὸ λέοντος ἀναιρείται,
καὶ ποίοις λόγοις ὁ πονηρὸς προφήτης τὸν βασιλέα πείσας
τὴν διάνοιαν αὐτῷ ὑπέστρεψεν ἀπὸ τοῦ Θεοῦ. (10) Περὶ
Ῥοβοάμου, καὶ ὡς ὁ Θεὸς αὐτὸν ἐπὶ τῆς ἀσεβείας διὰ Σού-
σκον ἐτιμώρησεν. (11) Περὶ τελευτῆς τοῦ υἱοῦ Ἱεροβοάμου,
καὶ ὡς Ἱεροβοάμος ἡττᾷται ὑπὸ τοῦ Ἀβιά, ὃς μετ' οὐ πολὺ
τὸν βλον κατέστρεψε, Ἀσάνου τὴν βασιλείαν διαδεχομένου,
καὶ ὡς Ἱεροβοάμου ἀποθανόντος τὸν υἱὸν αὐτοῦ Νάαβον
καὶ ἅπαν τὸ γένος Ἱεροβοάμου διαφθείρει Βασάνης. (12) Ὡς
Ζαχαρίας βασιλεὺς Αἰθιόπων ὑπὸ Ἀσάνου ἡττᾷται, καὶ Ἀου-
νος Βασάνου αὐτῷ πολεμοῦντος τὸν Λαμασκηῶν βασιλέα
σύμμαχον παρακαλεῖ, καὶ ὡς τῆς Βασάνου γενεᾶς διαφθορεί-
σης ἐβασίλευεν Ζαμάρης καὶ ὁ υἱὸς αὐτοῦ Ἀχαβος. (13) Ὡς
Ἀχαβος γήμας Γεζαβέλην ἐπονηρεύσατο ὑπὲρ πάντας τοὺς πρὸ
αὐτοῦ βασιλεῖς. Ὅποῦ Ἡλίας ὁ προφήτης ἐκραττειν, οἶά
τε συνέβη τῷ Ναβούθῳ. (14) Ὡς Ἀδαδος Λαμασκού καὶ
Συρίας βασιλεὺς δις ἐπ' Ἀχαβον στρατευοσάμενος ἡττήθη.
(15) Περὶ Ἰωσαφάτου τοῦ Ἱεροσολύμων βασιλέως, καὶ ὡς
Ἀχαβος ἐπὶ Σύρους, βοηθοῦντος αὐτῷ Ἰωσαφάτου, στρα-
τευοσάμενος ἡττήθη τῇ μάχῃ καὶ αὐτὸς ἀπώλετο.

CAP. I. 1. Περὶ μὲν οὖν Δαυΐδου καὶ τῆς ἀρε- 414
τῆς αὐτοῦ, καὶ ὅσων ἀγαθῶν αἴτιος γενόμενος τοῖς
ὁμοφύλοις, πολέμους τε καὶ μάχας ὅσας κατορθώσας γη-
ραιὸς ἐτελεύτησεν, ἐν τῇ πρὸ ταύτης βίβλῳ δεδηλώ-
καμεν. Σολομῶνος δὲ τοῦ παιδὸς αὐτοῦ, νέου τὴν
ἡλικίαν ἔτι ὄντος, τὴν βασιλείαν παραλαβόντος, ὃς
ἔτι ζῶν ἀπέφηνε τοῦ λαοῦ δεσπότην κατὰ τὴν τοῦ
Θεοῦ βούλησιν, καθίσαντος ἐπὶ τὸν θρόνον, ὁ μὲν
πᾶς ὄχλος ἐπευφήμησεν, οἷον εἰκὸς ἐπ' ἀρχομένῳ βα-
σιλεῖ, τελευτῆσαι καλῶς αὐτῷ τὰ πράγματα, καὶ πρὸς
γῆρας ἀφικέσθαι λιπαρὸν καὶ πανευδαίμονα τὴν ἡ-
γεμονίαν.

2. Ἀδωνίας δὲ, ὃς καὶ τοῦ πατρὸς ἔτι ζῶντος
ἐπεχείρησε τὴν ἀρχὴν κατασχεῖν, παρελθὼν πρὸς τὴν
τοῦ βασιλέως μητέρα Βεεθσαβὴν, καὶ φιλοφρόνως
αὐτὴν ἀσπασάμενος, πυθομένης εἰ καὶ διὰ χρεῖαν
τινα πρὸς αὐτὴν ἀφίκεται, καὶ δηλοῦν κελευούσης ὡς

ἡδέως παρεξομένης, ἤρξατο λέγειν, 'ὅτι γινώσκει μὲν τὴν βασιλείαν καὶ αὐτὴ καὶ διὰ τὴν ἡλικίαν καὶ διὰ τὴν τοῦ πλήθους προαίρεσιν οὖσαν αὐτοῦ, μεταβάσης δὲ πρὸς Σολομῶνα τὸν υἱὸν αὐτῆς κατὰ τὴν τοῦ θεοῦ γνώμην στίργει καὶ ἀγαπᾷ τὴν ὑπὲρ αὐτῷ δουλείαν, καὶ τοῖς παροῦσιν ἡδέται πράγμασιν. Ἐδεῖτο δ' οὖν διακονῆσαι πρὸς τὸν ἀδελφὸν αὐτῷ, καὶ πείσαι δοῦναι τὴν τῷ πατρὶ συγκοιμωμένην πρὸς γάμον αὐτῷ Ἀβισάκην· οὐ γὰρ πλησιάσαι τὸν πατέρα διὰ τὸ γῆρας αὐτῇ, μένειν δ' ἔτι παρθένον.' Ἡ δὲ Βεεθσαβὴ, καὶ διακονήσκειν σπουδαίως ὑπέσχετο, καὶ καταπράξασθαι τὸν γάμον δι' ἀμρότερα, τοῦ τε βασιλέως αὐτῷ χαρίσασθαι τε βουλευσομένου, καὶ δεησομένης αὐτῆς λιπαρῶς. Καὶ ὁ μὲν εὐελπίς ἀπαλλάττεται περὶ τοῦ γάμου, ἡ δὲ τοῦ Σολομῶνος μήτηρ εὐθὺς ὥρμησεν ἐπὶ τὸν υἱὸν διαλεξομένη περὶ ὧν Ἀδωνία δεηθέντι κατεπηγγείλατο. Καὶ προὔπαντήσαντος αὐτῇ τοῦ παιδὸς καὶ περιπλακέντος, ἐπεὶ
 415 παρήγαγεν αὐτὴν εἰς τὸν οἶκον οὐ συνέβαινεν αὐτῷ κεῖσθαι τὸν βασιλικὸν θρόνον, καθίσας ἐκέλευσεν ἕτερον ἐκ δεξιῶν τεθῆναι τῇ μητρὶ. Καθεσθεῖσα δὲ ἡ Βεεθσαβὴ "Μίαν," εἶπεν, "ὦ παῖ, χάριν αἰτουμένη μοι κατάνευσον, καὶ μηδὲν ἐξ ἄρνησεως δίσκολον μηδὲ σκυθρωπὸν ἀπεργάση." Τοῦ δὲ Σολομῶνος προστάττειν κελεύοντος, πάντα γὰρ ὅσιον εἶναι μητρὶ παρέχειν, καὶ τι προσμεμψαμένου τὴν ἀρχὴν ὅτι μὴ μετ' ἐλπίδος ἤδη βεβαλας τοῦ τυχεῖν ὧν ἀξιοῖ ποιεῖται τοὺς λόγους, ἀλλ' ἄρνησιν ὑγορομένη, 'δοῦναι τὴν παρθένον αὐτὸν Ἀβισάκην Ἀδωνίᾳ τῷ ἀδελφῷ πρὸς γάμον' παρεκάλει.

3 Λαβὼν δὲ πρὸς ὀργῆς ὁ βασιλεὺς τὸν λόγον ἀποπέμπεται μὲν τὴν μητέρα, 'μειζόνων δ' ὀρέγεσθαι πραγμάτων εἰπὼν Ἀδωνίαν, καὶ θαυμάζειν πῶς οὐ παραχωρήσαι καὶ τῆς βασιλείας ὡς πρεσβυτέρῳ παρακαλεῖ, τὸν γάμον αὐτῷ τὸν Ἀβισάκης αἰτουμένη, φίλους ἔχοντι δυνατοῖς Ἰωάβον τὸν στρατηγὸν καὶ

Ἀβιάθαρὸν τὸν ἱερέα. Καὶ μεταπεμψάμενος Βα-
ναίαν τὸν ἐπὶ τῶν σωματοφυλάκων ἀποκτείνειν προσέ-
ταξεν αὐτῷ τὸν ἀδελφὸν Ἀδωνίαν. Κραλέσας δὲ Ἀ-
βιάθαρὸν τὸν ἱερέα "Θανάτου μὲν," εἶπε, "ῥύεται
σε τὰ τε ἄλλα ὅσα τῷ πατρὶ μου συνέκαμες, καὶ ἡ
κιβωτὸς ἦν σὺν αὐτῷ μετήνεγκας. Ταύτην δὲ σοι
τὴν τομωρίαν ἐπιτίθημι, ταξαμένῳ μετὰ Ἀδωνίᾳ καὶ
τὰ ἐκείνου φρονήσαντι, μήτε ἐνθάδε ἴσθι μήτε εἰς
ὄψιν ἀπάντα τὴν ἐμὴν, ἀλλὰ εἰς τὴν πατρίδα πο-
ρευθεὶς ἐν τοῖς ἀγροῖς ζῇθι, καὶ τοῦτον ἄχρι τελευ-
τῆς ἔχε τὸν βίον, ἁμαρτῶν τοῦ μηκέτι εἶναι δικαίως
ἐν ἀξίᾳ." Καταλύεται μὲν οὖν ἀπὸ τῆς ἱερατικῆς
τιμῆς ὁ Ἰθαμάρου οἶκος διὰ τὴν προειρημένην αἰ-
τίαν, καθὼς καὶ τῷ Ἀβιαθάρου πάππῳ προεῖπεν ὁ
θεὸς Ἥλει. Μετέβη δ' εἰς τὸ Φινεέσου γένος πρὸς
Σάδωκον. Οἱ δὲ ἰδιωτεύσαντες ἐκ τοῦ Φινεέσου γέ-
νους, καθ' ὃν καιρὸν εἰς τὸν Ἰθαμάρου οἶκον ἡ ἀρ-
χιερωσύνη μετῆλθεν, Ἥλει πρώτου ταύτην παραλα-
βόντος, ἦσαν οὗτοι, ὁ τοῦ ἀρχιερέως Ἰωσήπου υἱὸς
Βοκκίας, τούτου δὲ Ἰωάθαμος, Ἰωαθάμου δὲ Μα-
ραϊώθης, Μαραϊώθου δὲ Ἀροφαῖος, Ἀροφαίου δὲ
Ἀχιταῖος, Ἀχιταίου δὲ Σάδωκος, ὃς πρῶτος ἐπὶ
Δαυΐδου τοῦ βασιλέως ἀρχιερεὺς ἐγένετο.

4. Ἰωάβος δὲ ὁ στρατηγὸς τὴν ἀναίρεσιν ἀκού-
σας τὴν Ἀδωνίαν, περιδεὴς ἐγένετο, φίλος γὰρ ἦν αὐ-
τῷ μᾶλλον, ἢ τῷ βασιλεῖ Σολομῶνι. Καὶ κίνδυνον
ἐκ τούτου διὰ τὴν πρὸς ἐκεῖνον εὐνοίαν οἶκ' ὁ λόγως
ὑποπτεύων, καταφεύγει μὲν ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον,
ἀσφάλειαν δὲ ἐνόμιζεν αὐτῷ ποιεῖν ἐκ τῆς πρὸς τὸν
θεὸν εὐσεβείας τοῦ βασιλέως. Ὁ δὲ ἀπαγγειλάντων
αὐτῷ τινῶν τὴν Ἰωάβου γνώμην πέμπας Βαναίαν,
ἐκέλευσεν ἀναστήσαντα αὐτὸν ἐπὶ τὸ δικαστήριον ἄγειν
οἷς ἀπολογησόμενον. Ἰωάβος δὲ οὐκ ἔφη καταλείψειν
τὸ ἱερόν, ἀλλ' αὐτοῦ τεθνήξεσθαι μᾶλλον ἢ ἐν ἐτε- 416
ρῳ χωρίῳ. Βαναίου δὲ τὴν ἀπόκρισιν αὐτοῦ τῷ βα-
σιλεῖ δηλώσαντος, προσέταξε Σολομῶν ἐκεῖ τὴν κε-

φαλὴν αὐτοῦ ἀποτεμεῖν, καθὼς βούλεται, καὶ ταύτην λαβεῖν τὴν δίκην ὑπὲρ τῶν δύο στρατηγῶν, οὓς αὐτὸς ἀνθρώπως ἀπέκτεινε, θάψαι δ' αὐτοῦ τὸ σῶμα, ὅπως τὰ μὲν ἁμαρτήματα μηδέποτε καταλίπη τὸ γένος τὸ ἐκείνου, τῆς δὲ Ἰωάβου τελευτῆς αὐτὸς τε καὶ ὁ πατὴρ αὐτῶν τυγχάνωσι. Καὶ Βαναίας μὲν τὰ κελευσθέντα ποιήσας, αὐτὸς ἀποδείκνυται στρατηγὸς πάσης τῆς δυνάμεως, Σάδωκον δὲ μόνον ποιεῖ ἀρχιερέα ὁ βασιλεὺς εἰς τὸν Ἀβιαθάρου τόπον, ὃν μετεστήσατο.

5. Σεμεὶ δὲ ὧδε προσέταξεν, οἰκίαν οἰκοδομήσαντι μένειν ἐν Ἱεροσολύμοις αὐτῷ προσεδρεύοντα, καὶ μὴ διαβαίνειν τὸν χεῖμαρρόν Κεδρώνος ἔχειν ἐξουσίαν, παρακούσαντι δὲ τούτῳ θάνατον ἔσσεσθαι τὸ πρόστιμον. Τῷ δὲ μεγέθει τῆς ἀπειλῆς καὶ ὅρκους αὐτὸν προσηνάγκασεν ποιήσασθαι. Σεμεὶ δὲ χάριν ὡς προσέταξεν αὐτῷ Σολομὼν ἔχειν γήσας, καὶ ταῦτα ποιήσειν προσομόσας, καταλιπὼν τὴν πατρίδα τὴν θιατριβὴν ἐν τοῖς Ἱεροσολύμοις ἐποιεῖτο. Διελθόντων δὲ τριῶν ἑταῶν, ἀκούσας δύο δούλους ἀποδράντας αὐτὸν ἐν Γίττῃ τυγχάναντας ὥρμησεν ἐπὶ τοὺς οἰκίας. Ἐπανελθόντος δὲ μετ' αὐτῶν ὁ βασιλεὺς αἰσθόμενος, ὡς καὶ τῶν ἐντολῶν αὐτοῦ καταφρονήσαντος, καὶ — τὸ μείζον — τῶν ὅρκων τοῦ θεοῦ μηδεμίαν ποιησαμένου φροντίδα, χαλεπῶς εἶχε. Καὶ καλέσας αὐτὸν “Οὐ σύ,” φησιν, “ὥμοσας μὴ καταλείπειν ἐμέ, μηδὲ ἐξελεύσεσθαι ποτε ταύτης τῆς πόλεως εἰς ἄλλην; οὐκ οὖν ἀποδράσῃ τὴν τῆς ἐπιτορκίας δίκην, ἀλλὰ καὶ ταύτης καὶ ὅν τὸν πατέρα μου παρὰ τὴν φυγὴν ὕβρισας τιμοιρήσῃ σε πονηρὸν γεγόμενον, ἵνα γινῶς ὅτι κερδαίνουσιν οὐδὲν οἱ κακοὶ μὴ παρ' αὐτὰ τὰ ἀδικήματα κολασθέντες, ἀλλὰ παντὶ τῷ χρόνῳ, ᾧ νομίζουσιν ἀδεεῖς εἶναι μηδὲν πεπονθότες, αὖξεται καὶ γίνεται μείζων ἢ κόλασις αὐτοῖς ἢς ἂν παραντίκα πλημμελήσαντες ἔδοσαν.” Καὶ Σεμεὶ μὲν κελευσθεὶς Βαναίας ἀπέκτεινεν.

CAP. II. 1. Ἦδη δὲ τὴν βασιλείαν βεβαίως ἔχων ὁ Σολομών, καὶ τῶν ἐχθρῶν κεκολασμένων, ἄγεται τὴν Φαραώθου τοῦ τῶν Αἰγυπτίων βασιλέως θυγατέρα. Καὶ κατασκευάσας τὰ τεῖχη τῶν Ἱεροσολύμων πολλὰ μείζω καὶ ὀχυρώτερα τῶν πρόσθεν ὄντων, διεῖπε τὰ πράγματα λοιπὸν ἐπὶ πολλῆς εἰρήνης, μὴδ' ὑπὸ τῆς νεότητος πρὸς τε δικαιοσύνην καὶ φυλακὴν τῶν νόμων καὶ μνήμην ὧν ὁ πατὴρ τελευτῶν ἐπέστειλε βλαπτόμενος, ἀλλὰ πάνθ' ὅσα οἱ τοῖς χρόνοις προβεβηκότες, καὶ πρὸς τὸ φρονεῖν ἀκμάζοντες μετὰ πολλῆς ἀκριβείας ἐπιτελῶν. Ἐγὼ δ' εἰς Χεβρώνα παρα- 417
γενόμενος, ἐπὶ τοῦ χαλκοῦ θυσιαστηρίου τοῦ κατασκευασθέντος ὑπὸ Μωϋσείως θῦσαι τῷ θεῷ. Καὶ χίλια τὸν ἀριθμὸν ὠλοκαύτωσεν ἱερεία. Τοῦτο δὲ ποιήσας μεγάλως ἔδοξε τὸν θεὸν τιμημέναι· φανερὸν γὰρ αὐτῷ κατὰ τοὺς ὕπνους ἐκείνης τῆς νυκτὸς ἐκέλευσεν αἰτεῖσθαι τίνας ἀντὶ τῆς εὐσεβείας δώσει αὐτῷ δαρεάς. Σολομὼν δὲ τὰ κάλλιστα καὶ μέγιστα, καθ' ὅθεν παρασχεῖν ἡδίστα, καὶ λαβεῖν ἀνθρώπων συμφερότατα τὸν θεὸν ἤτησεν. Οὐ γὰρ χρυσὸν οὐδ' ἄργυρον οὐδὲ τὸν ἄλλον πλοῦτον ὡς ἀνθρώπος καὶ νεὸς ἤξιώσεν αὐτῷ προσγενέσθαι, — ταῦτα γὰρ σχεδὸν γενόμισται παρὰ τοῖς πλείστοις μόνον σπουδῆς ἄξιον καὶ θεοῦ δῶρα εἶναι, — ἀλλὰ “Δός μοι,” φησὶν, “δέσποτα, νοῦν ὑγιῆ καὶ φρόνησιν ἀγαθὴν, οἷς ἀντὶ τὸν λαὸν τὰ ἀληθῆ καὶ τὰ δίκαια λαλῶν κρίνοισι.” Ἄ Τούτοις ἦσθη τοῖς αἰτήμασιν ὁ θεὸς, καὶ “τά τε ἄλλα πάνθ' ὧν οὐκ ἐμνήσθη παρὰ τὴν ἐκλογὴν, δώσειν ἐπηγγέλματο, πλοῦτον, δόξαν, νίκην πολέμων, καὶ πρὸ πάντων σύγχεσιν καὶ σοφίαν, οἷαν οὐκ ἕλλοις τις ἀνθρώπων ἔσχεν οὔτε βασιλέων οὔτ' ἰδιωτῶν.) Φυλάξειν τε καὶ τοῖς ἐκγόνοις αὐτοῦ τὴν βασιλείαν ἐπὶ πλείστον ὑπισχνεῖτο χρόνον, ἀν' ἧς δίκαιός τε ὢν διαμένῃ καὶ πειθόμενος αὐτῷ, καὶ τὸν πατέρα με-
μνημένος ἐν οἷς ἦν ἄριστος. Ταῦτα τοῦ θεοῦ Σω-

τασκευάσαι τὸν ναὸν αὐτοῦ. Νῦν οὖν ἐπεὶ καὶ τῷ
 προγόνῳ ἡμῶν Ἰακώβῳ δυοκαίδεκα παίδων γενομέ-
 νων, ἴστε τὸν Ἰούδαν ἀποδειχθέντα βασιλεῖα καὶ ἐμὲ
 τῶν ἀδελφῶν ἕξ ὄντων προκριθέντα καὶ τὴν ἡγεμο-
 νίαν λαβόντα παρὰ τοῦ θεοῦ, καὶ μηδέν τούτων
 δυσχεράναντα, οὕτως ἀξιῶ καὶ ἐγὼ τοὺς ἐμαυτοῦ παῖ-
 δας μὴ στασιάζειν πρὸς ἀλλήλους, Σολομῶνος τὴν
 βασιλείαν παρεληφότος, ἀλλ' ἐπισταμένους ὡς ὁ θεὸς
 αὐτὸν ἐξελέξατο, φέρειν ἡδέως αὐτὸν δεσπότην. Οἱ
 δεινὸν γὰρ θεοῦ θέλοντος οὐδ' ἄλλοτρίῳ κρατοῦντο
 δουλεύειν, χαίρειν δὲ ἐπ' ἀδελφοῦ ταύτης τυχόντι τῆς
 τιμῆς προσῆκεν, ὡς κοινωνοῦντας αὐτῆς. Εὐχομαι
 δὴ τὰς ὑποσχέσεις τοῦ θεοῦ παρελθεῖν εἰς τέλος, καὶ
 τὴν εὐδαιμονίαν ταύτην ἀνὰ πᾶσαν τὴν χώραν спа-
 ρῆναι, καὶ τὸν ἅπαντα ταύτῃ παραμένειν χρόνον, ἣν
 αὐτὸς ἐπηγγείλατο παρέξειν ἐπὶ Σολομῶνος βασιλείας.
 Ἔσται δὲ ταῦτα βέβαια, καὶ καλὸν ἔξει πέρας, ἃν
 εὐσεβῇ καὶ δίκαιον σαυτὸν καὶ φίλακα τῶν πατρίων
 παρέχῃς νόμων, ὧς τέκνον, εἰ δὲ μὴ, τὰ χεῖρῳ προσ-
 δόκα ταῦτα παραβαίνων."

10. Ὁ μὲν οὖν βασιλεὺς τούτους ποιησάμενος
 410 τοὺς λόγους ἐπαύσατο. Τὴν δὲ διαγραφὴν καὶ τὴν
 διάταξιν τῆς οἰκοδομίας τοῦ ναοῦ πάντων ὁρῶντων
 ἔδωκε Σολομῶνι, θεμελίων καὶ οἰκῶν καὶ ὑπερώων,
 ὅσοι τε τὸ πλῆθος καὶ πηλίκοι τὸ ὕψος καὶ τὸ εὖρος
 γένοιτο, ὅσα τε σκεύη χρυσᾶ καὶ ἀργυρᾶ τούτων τὸν
 σταθμὸν ὥρισεν. Προςπαρώρησε δὲ καὶ λόγοις αὐ-
 τῶν τε πάσῃ χρήσασθαι προθυμίᾳ περὶ τὸ ἔργον, καὶ
 τοὺς ἄρχοντας καὶ τὴν Λευιτῶν φυλὴν συναγωνίσα-
 σθαι, διὰ τε τὴν ἡλικίαν, καὶ διὰ τὸ τὸν θεὸν ἐκεῖ-
 νον ἐλίσθαι καὶ τῆς οἰκοδομίας τοῦ ναοῦ καὶ τῆς βα-
 σιλείας προστάτην. Εὐμαρῇ δ' αὐτοῖς καὶ οὐ σφό-
 δρα ἐπίπονον τὴν οἰκοδομίαν ἀπέφηνεν, αὐτοῦ πολλὰ
 μὲν τάλαντα χρυσοῦ πλείω δ' ἀργυροῦ καὶ ξύλα καὶ
 τεκτόνων πλῆθος καὶ λατόμων ἤδη παρασκευασαμέ-
 νου, σμαράγδου τε καὶ πάσης ἰδέας λίθου πολυτελοῦς.

Καὶ τὸν δ' ἐν τῇ ἰδίᾳ ἀπ' ἀρχῆς διακόσια, καὶ ἄλλα τρεῖς χίλια τάλαντα χρυσοῦ καθαροῦ παρεξένειλθεν εἰς τὸ ἄδυτον, καὶ εἰς τὸ ἄroma τοῦ θείου τῶν Χερουβείμ, οὓς ἐφείσταναι δεήσει τὴν κιβωτὸν καλῶς πτοντας. Σιωπήσαντος Δαυΐδου, πολλὴ καὶ τῶν ἀρχόντων καὶ τῶν ἱερέων καὶ τῆς Λευϊτιδοῦ φυλῆς προσθυμία συμβαλλομένων καὶ ποιομένων ἐπαγγελίας λαμπρὰς καὶ μεγαλοπρεπεῖς ἐγένετο. Χρυσοῦ μὲν γὰρ ὑπέστησαν εἰσοίσειν τάλαντα πεντακισχίλια, καὶ ὅσα τῆρας μυρίους, ἀργυρίου δὲ μύρια τάλαντα, καὶ ὅσα δῆρου μυριάδας τάλαντων πολλὰς. Καὶ εἰ τινὶ λίγος ἦν πολυτελής, ἐκόμισε καὶ παρέδωκεν εἰς τοὺς θησαυροὺς, ὧν ἐπετρόπευσεν ὁ Μωϋσείως ἐκγονος Ἰάλοσ.

11. Ἐπὶ τούτοις ἦσθη τε ὁ λαὸς ἅπας, καὶ Δαυΐδης, τὴν σπουδὴν καὶ τὴν φιλοτιμίαν τῶν ἀρχόντων καὶ ἱερέων καὶ τῶν ἄλλων ἀπάντων ὁρῶν. Καὶ τὸν θεὸν εὐλογεῖν ἤρξατο μεγάλη βοή, πατέρα τε καὶ γένεσιν τῶν ὅλων ἀποκαλῶν, καὶ δημιουργὸν ἀνθρωπίνων καὶ θείων, οἷς αὐτὸν ἐκόσμησεν προστάτην τε καὶ κηδεμόνα γένους τῶν Ἑβραίων καὶ τῆς τούτων εὐδαιμονίας, ἧς τε αὐτῷ βασιλείας ἔδωκεν. Ἐπὶ τούτοις εὐξάμενος τῷ τε παντὶ λαῷ τὰ ἀγαθὰ, καὶ τῷ παιδὶ Σολομῶνι διάνοιαν ὑγιῇ καὶ δικαίαν, καὶ πᾶσι τοῖς τῆς ἀρετῆς μέρεσιν ἐρρωμένην, ἐπέειπεν καὶ τὸ πλῆθος εὐλογεῖν τὸν θεόν. Καὶ οἱ μὲν πέσόντες ἐπὶ τὴν γῆν προσεκύνησαν, ἠγαρίστησαν δὲ καὶ Δαυΐδῃ περὶ πάντων ὧν αὐτοῦ τὴν βασιλείαν παραλαβόντος ἀπήλυσαν. Τῇ δ' ἐπιούσῃ θυσίας τῷ θεῷ παρέστησαν μόσχους χίλιους, καὶ κριοὺς τοσούτους, καὶ χίλιους ἀμνοὺς, οὓς ὠλοκαύτωσαν. Ἐδύσαν δὲ καὶ τὰς εἰρηνικὰς θυσίας, πολλὰς μυριάδας ἱερῶν κατασφάζαντες. Καὶ δι' ὅλης τῆς ἡμέρας εἰώρτασεν ὁ βασιλεὺς σὺν παντὶ τῷ λαῷ, καὶ Σολομῶνα δευτέρον ἐχρίσαν τῷ ἐλαίῳ, καὶ ἀπέδειξαν αὐτὸν βασιλέα, καὶ Σάδωκν ἀρχιερεὰ τῆς πλειονοῦς ἀπάσης. Ἔς τε τὸ βασιλεῖον ἀγαγοντὲς Σολομῶνα, 411

καὶ καθίσαντες αὐτὸν ἐπὶ θρόνου τοῦ πατρῶου ἀπ' ἐκείνης τῆς ἡμέρας ὑπήκουον αὐτῷ.

CAP. XV. 1. Μετ' ὀλίγον δὲ χρόνον καὶ Δαυὶδης καταπεσὼν εἰς νόσον ὑπὸ γήρωσ, καὶ συνιδὼν ὅτι μέλλοι τελευτᾶν, καλέσας τὸν υἱὸν Σολομῶνα διελέχθη πρὸς αὐτὸν τοιαύδε· “Εγὼ μὲν, ὦ τέκνον, εἰς τὸ χρεῶν ἤδη καὶ πατέρας τοὺς ἐμοὺς ἀπαλλάσσομαι, κοινὴν ὁδὸν ἀπάντων τῶν τε νῦν ὄντων καὶ τῶν ἐσομένων πορευόμενος, ἐξ ἧς οὐκέτι οἶόν τε ἐπανελθόντα γινῶναι τί κατὰ τὸν βίον πράττεται. Διὰ ζῶν ἔτι, καὶ πρὸς αὐτῷ γεγοναὶς ἄρτι τῷ τελευτᾶν, παραινῶ σοι ταῦθ' ἃ καὶ πρότερον ἔφην συμβουλεύσας, δικαίῳ μὲν εἶναι πρὸς τοὺς ἀρχομένους, εὐσεβεῖ δὲ πρὸς τὸν τὴν βασιλείαν δεδοκότα θεόν, φυλάττειν δ' αὐτοῦ τὰς ἐντολάς καὶ τοὺς νόμους, οὓς αὐτὸς διὰ Μωϋσέως κατέπεμψεν ἡμῖν, καὶ μῆτε χάριτι μῆτε θωπείᾳ μῆτ' ἐπιθυμίᾳ μῆτ' ἄλλῳ πάθει προστεθειμένον τούτων ἀμελῆσαι. Τὴν γὰρ τοῦ θεοῦ πρὸς σαυτὸν εὐνοίαν ἀπολείς, παραβὰς τὰ νόμιμα, καὶ πρὸς ἅπαντ' αὐτοῦ τὴν ἀγαθὴν ἀποστρέφεις πρόνοιαν. Τοιοῦτον δὲ σε αὐτὸν παρέχων, ὅποιον εἶναι τε δεῖ καὶ ἐγὼ δὲ παρακαλῶ, καθέξεις ἡμῶν τὴν βασιλείαν τῷ γένει, καὶ οἶκος ἄλλος Ἑβραίων οὐκ ἂν δεσπόσειεν, ἀλλ' ἡμεῖς αὐτοὶ διὰ τοῦ παντός αἰῶνος. Μέννησο δὲ καὶ τῆς Ἰωάβου τοῦ στρατηγοῦ παρανομίας, ἀποκτείναντος διὰ ζηλοτυπίαν δύο στρατηγούς δικαίους καὶ ἀγαθοὺς, Ἀβενῆρον τὸν Νήραν παῖδα, καὶ τὸν Ἀμεσσάν υἱὸν Ἰεθρανου, ὧν ὅπως ἂν σοι δόξη τὸν θάνατον ἐκδίκησον, ἐπεὶ καὶ κρείττων ἐμοῦ καὶ δυνατώτερος Ἰωάβος ὢν, μέχρι νῦν τὴν δίκην διέφυγε. Παρατίθημι δὲ σοι καὶ τοὺς Βερζελαίου τοῦ Γαλαδίτου παῖδας, οὓς ἐν τιμῇ πάσῃ καὶ προνοίᾳ τοῦτ' ἐμοὶ χαριζόμενος ἔξεις. Οὐ προκατάρχομεν γὰρ εὐπορίας, ἀλλ' ἀμοιβὴν ὧν ὁ πατὴρ αὐτῶν παρα τὴν φυγὴν ὑπῆρξέ μοι χρεωλυτοῦμεν. Καὶ τὸν

Γῆρα δὲ υἱὸν Σιμεὶ, τὸν ἐκ τῆς Βενιαμίνιδος φυλῆς, ὃς πολλὰ βλασφημήσας με παρὰ τὴν φυγὴν ὄτ' εἰς Παρεμβολὰς ἐπορευόμην ἀπήντησεν ἐπὶ Ἰορδάνῃ, καὶ πίστει εἶλαβεν ὡς μηδὲν αὐτὸν παθεῖν τότε, τὴν ἐπιζητήσας αἰτίαν εὖλογον ἄμυναι."

2. Ταῦτα παραινέσας τῷ παιδὶ περὶ τε τῶν ὄλων πραγμάτων καὶ περὶ τῶν φίλων, καὶ οὓς ἦδει τιμωρίας ἀξίους γεγεννημένους ἀπέθανεν, ἔτη μὲν βιωσας ἐβδομήκοντα, βασιλεύσας δὲ ἑπτὰ μὲν ἐν Χεβρωνί, τῆς Ἰουδα φυλῆς καὶ μῆνας ἕξ, ἐν Ἱεροσολύμοις δὲ ἀπάσης τῆς χώρας τρία καὶ τριάκοντα. Οὗτος 412 ἄριστος ἀνὴρ ἐγένετο, καὶ πᾶσαν ἀρετὴν ἔχων ἦν ἔδει τῷ βασιλεῖ, καὶ τοσούτων ἐθνῶν σωτηρίαν ἐγκεχειρισμένῳ προσεῖναι. Ἀνδρεῖός τε γὰρ ἦν, ὡς οὐκ ἄλλος τις, ἐν δὲ τοῖς ὑπὲρ τῶν ὑπηκόων ἀγῶσι, πρῶτος ἐπὶ τοὺς κινδύνους ὥρμα, τῷ πονεῖν καὶ μάχεσθαι παρακελεύόμενος τοὺς στρατιώτας ἐπὶ τὰς πράξεις, ἀλλ' οὐχὶ τῷ προστάττειν ὡς δεσπότης, νοῆσαι τε καὶ συνιδεῖν καὶ περὶ τῶν μελλόντων καὶ τῆς τῶν ἐνεστηκότων οἰκονομίας ἱκανώτατος, σώφρων, ἐπιεικής, χρηστὸς πρὸς τοὺς ἐν συμφοραῖς ὑπάρχοντας, δίκαιος, φιλόανθρωπος, ἃ μόνοις ἐξαίρετα τοῖς βασιλεῦσιν εἶναι προσῆκε, μηδὲν ὅλως παρὰ τοσοῦτο μέγεθος ἐξουσίας ἀμαρτῶν, ἢ τὸ περὶ τὴν Οὐρία γυναῖκα. Κατέλειπε δὲ καὶ πλοῦτον, ὅσον οὐκ ἄλλος βασιλεὺς οὐθ' Ἑβραίων οὐτ' ἄλλων ἐθνῶν.

3. Ἔθαψε δ' αὐτὸν ὁ παῖς Σολομών ἐν Ἱεροσολύμοις διαπρεπῶς, τοῖς τε ἄλλοις οἷς περὶ κηδείαν νομίζεται βασιλικὴν ἅπασι, καὶ δὴ καὶ πλοῦτον αὐτῷ πολὺν καὶ ἄφθονον συνεκίδευσεν· ὣν τὴν ὑπερβολὴν τεκμήραιτ' ἂν τις ῥαδίως ἐκ τοῦ λεχθησομένου. Μετὰ γὰρ χρόνον ἑτῶν χιλίων καὶ τριακοσίων, Ἰρκανὸς ὁ ἀρχιερεὺς, πολιορκούμενος ὑπὸ Ἀντιόχου τοῦ Εὐσεβοῦς ἐπικληθέντος, υἱοῦ δὲ Δημητρίου, βουλόμενος χρήματ' αὐτῷ δοῦναι, ὑπὲρ τοῦ λύσαι τὴν πολιορκίαν καὶ τὴν στρατιὰν ἀπαγαγεῖν, καὶ ἀλλαχόθεν οὐκ

εὐπορῶν, ἀνοίξας ἓνα οἶκον τῶν ἐν τῷ Δαυΐδου μνήματι, καὶ βαστάσας τριςχίλια τάλαντα, μέρος ἔδωκεν Ἀντιόχῳ, καὶ διέλυσεν οὕτως τὴν πολιορκίαν, καθὼς καὶ ἐν ἄλλῳ δεδηλώκαμεν. Μετὰ δὲ τοῦτον, ἐτῶν πολλῶν διαγενομένων, πάλιν Ἡρώδης ὁ βασιλεὺς ἕτερον ἀνοίξας οἶκον ἀνείλετο χρήματα πολλά. Ταῖς μέντοι γε θήκαις τῶν βασιλέων οὐδεὶς αὐτῶν ἐπέτυχεν, ἦσαν γὰρ ὑπὸ τὴν γῆν μηχανικῶς κεκρυμμένοι πρὸς τὸ μὴ φανεραὶ εἶναι τοῖς εἰς τὸ μνήμα εἰσιούσιν. Ἀλλὰ περὶ μὲν τούτων ἡμῖν ἐπὶ τοσούτον ἀπόχρη δεδηλωσθαι.

Περιέχει ἡ βιβλος χρόνον ἐτῶν ρξγ'.

Argumentum Lib. VIII.

(1) Ὡς Σολομὼν τὴν βασιλείαν παραλαβὼν τοὺς ἐχθροὺς ἀνέκλει. (2) Περὶ τῆς γυναικὸς Σολομῶνος, τῆς σοφίας αὐτοῦ καὶ τοῦ πλούτου, καὶ ὅσων ἐπέτυχεν παρὰ τοῦ Εἰράμου εἰς οἰκοδομὴν τοῦ ναοῦ. (3) Περὶ τῆς οἰκοδομῆς τοῦ ναοῦ. (4) Ὡς Σολομὼν τὴν κιβωτὸν μετήνεγκεν εἰς τὸν ναόν, καὶ ὥς ἐκετεύσας τὸν θεὸν δημοσίας θυσίας ἐπετέλεσεν. (5) Ὡς βασιλῆα ἐαυτῷ ὠκοδόμησεν ὁ Σολομὼν πολυτελεῆ τε καὶ λαμπρὰ, καὶ ὥς αἰνύγματα ὑπὸ τοῦ Εἰράμου αὐτῷ πεμφθέντα διέλυσεν. (6) Ὡς Σολομὼν τῶν Ἱεροσολύμων πόλιν ὠχυρώσατο, μεγάλας τε πόλεις ὠκοδόμησεν, καὶ ὥς Χαναναίων τε καὶ ὑποχείριους ἐποίησατο, καὶ τὴν Αἰγύπτου καὶ Αἰθιοπίας ὠκισίλισαν ἐδέξατο. (7) Ὡς Σολομὼν ἐπλουτίσθη, καὶ σφόδρα φιλογύναιος ἦν, καὶ ὥς ὁ θεὸς ἐρεθιζόμενος κατ' αὐτὸν ἤγειρεν Ἀδερὸν καὶ Ἱεροβόαμον. Περὶ τῆς Σολομῶνος τελευτῆς. (8) Ὡς τελευτήσαντος Σολομῶνος ὁ λαὸς ἀποστάς τοῦ παιδὸς αὐτοῦ Ῥοβοάμου τῶν δέκα φυλῶν Ἱεροβόαμον

ἀπέδειξε βασιλεία. (9) Ὡς δὲ προφήτης Ἰαδὼν ἄλλῳ ψευ-
μένῳ πεισθεὶς ὑπέστρεψεν, εἴτα δὲ ὑπὸ λέοντος ἀναιρεῖται,
καὶ ποίοις λόγοις ὁ πονηρὸς προφήτης τὸν βασιλεῖα πείσας
τὴν διάνοιαν αὐτῷ ὑπέστρεψεν ἀπὸ τοῦ Θεοῦ. (10) Περὶ
Ῥοβοάμου, καὶ ὡς ὁ Θεὸς αὐτὸν ἐπὶ τῆς ἀσεβείας διὰ Σού-
σκον ἐτιμώρησεν. (11) Περὶ τελευτῆς τοῦ υἱοῦ Ἱεροβοάμου,
καὶ ὡς Ἱεροβοάμος ἠττᾷται ὑπὸ τοῦ Ἀβία, ὃς μετ' οὐ πολὺ
τὸν βίον κατέστρεψε, Ἀσάνου τὴν βασιλείαν διαδεχομένου,
καὶ ὡς Ἱεροβοάμου ἀποθανόντος τὸν υἱὸν αὐτοῦ Νάδουβον
καὶ ἅπαν τὸ γένος Ἱεροβοάμου διαφθείρει Βασάνης. (12) Ὡς
Ζαχαρίας βασιλεὺς Αἰθιόπων ὑπὸ Ἀσάνου ἠττᾷται, καὶ Ἀσα-
νος Βασάνου αὐτῷ πολεμοῦντος τὸν Λαμασκηρῶν βασιλεῖα
σύμμαχον παρακαλεῖ, καὶ ὡς τῆς Βασάνου γενεᾶς διαφθορεί-
σης ἐβασίλευεν Ζαμάρης καὶ ὁ υἱὸς αὐτοῦ Ἀχαβος. (13) Ὡς
Ἀχαβος γήμας Γεζαβέλην ἐπονηρεύσατο ὑπὲρ πάντας τοὺς πρὸ
αὐτοῦ βασιλεῖας. Ὅποια Ἠλίας ὁ προφήτης ἐκραττειν, οἶα
τε συνέβη τῷ Ναβούθῳ. (14) Ὡς Ἀδαδος Λαμασκού καὶ
Συρίας βασιλεὺς δις ἐπ' Ἀχαβον στρατευοῦσάμενος ἠττήθη.
(15) Περὶ Ἰωσαφάτου τοῦ Ἱεροσολύμων βασιλέως, καὶ ὡς
Ἀχαβος ἐπὶ Σύρους, βοηθοῦντος αὐτῷ Ἰωσαφάτου, στρα-
τευοῦσάμενος ἠττήθη τῇ μάχῃ καὶ αὐτὸς ἀπώλετο.

CAP. I. 1. Περὶ μὲν οὖν Δαυΐδου καὶ τῆς ἀρε- 414
τῆς αὐτοῦ, καὶ ὅσων ἀγαθῶν αἴτιος γενόμενος τοῖς
ὁμοφύλοις, πολέμους τε καὶ μάχας ὅσας κατορθώσας γη-
ραιὸς ἐτελεύτησεν, ἐν τῇ πρὸ ταύτης βίβλῳ διηλω-
καμεν. Σολομῶνος δὲ τοῦ παιδὸς αὐτοῦ, νέου τὴν
ἡλικίαν ἔτι ὄντος, τὴν βασιλείαν παραλαβόντος, ὃς
ἔτι ζῶν ἀπέφηνε τοῦ λαοῦ δεσπότην κατὰ τὴν τοῦ
Θεοῦ βούλησιν, καθίσαντος ἐπὶ τὸν θρόνον, ὁ μὲν
πᾶς ὄχλος ἐπευφήμησεν, οἷον εἰκὸς ἐπ' ἀρχομένῳ βα-
σιλεῖ, τελευτῆσαι καλῶς αὐτῷ τὰ πράγματα, καὶ πρὸς
γῆρας ἀφικέσθαι λιπαρὸν καὶ πανευδαίμονα τὴν ἡ-
γεμονίαν.

2. Ἀδωνίας δὲ, ὃς καὶ τοῦ πατρὸς ἔτι ζῶντος
ἐπεχείρησε τὴν ἀρχὴν κατασχεῖν, παρελθὼν πρὸς τὴν
τοῦ βασιλέως μητέρα Βεεθσαβὴν, καὶ φιλοφρόνως
αὐτὴν ἀσπασάμενος, πυθομένης εἰ καὶ διὰ χρεῖαν
τινα πρὸς αὐτὴν ἀφίκεται, καὶ δηλοῦν κελευούσης ὡς

ἡδέως παρεξομένης, ἤρξατο λέγειν, 'ὅτι γινώσκει μὲν τὴν βασιλείαν καὶ αὐτὴ καὶ διὰ τὴν ἡλικίαν καὶ διὰ τὴν τοῦ πλήθους προαίρεσιν οἶσαν αὐτοῦ, μεταβίβης δὲ πρὸς Σολομῶνα τὸν υἱὸν αὐτῆς κατὰ τὴν τοῦ θεοῦ γνώμην στήρει καὶ ἀγαπᾷ τὴν ὑπ' αὐτῷ δουλείαν, καὶ τοῖς παροῦσιν ἡδέται πράγμασιν. Ἐδεῖτο δ' οὖν διακονῆσαι πρὸς τὸν ἀδελφὸν αὐτῷ, καὶ πείσαι δοῦναι τὴν τῷ πατρὶ συγκοιμωμένην πρὸς γάμον αὐτῷ Ἀβισάκην· οὐ γὰρ πλησιάσαι τὸν πατέρα διὰ τὸ γῆρας αὐτῇ, μένειν δ' ἔτι παρθένον.' Ἡ δὲ Βεεθσαβὴ, καὶ διακονήσεν σπουδαίως ὑπέσχετο, καὶ καταπράξασθαι τὸν γάμον δι' ἀμρότερα, τοῦ τε βασιλείως αὐτῷ χαρίσασθαι τε βουλευσόμενον, καὶ δεισομένης αὐτῆς λιπαρῶς. Καὶ ὁ μὲν εὐέλπης ἀπαλλάττεται περὶ τοῦ γάμου, ἡ δὲ τοῦ Σολομῶνος μήτηρ εὐθέως ὥρμησεν ἐπὶ τὸν υἱὸν διαλεξομένη περὶ ὧν Ἀδωνία δεηθέντι κατεπηγγέλατο. Καὶ προὔπαντήσαντος αὐτῇ τοῦ παιδὸς καὶ περιπλακέντος, ἐπεὶ 415 παρήγαγεν αὐτὴν εἰς τὸν οἶκον οὗ συνέβαινεν αὐτῷ κεῖσθαι τὸν βασιλικὸν θρόνον, καθίσας ἐκέλευσεν ἕτερον ἐκ δεξιῶν τεθῆναι τῇ μητρὶ. Καθεσθεῖσα δὲ ἡ Βεεθσαβὴ "Μίαν," εἶπεν, "ὦ παῖ, χάριν αἰτουμένη μοι κατάνευσον, καὶ μηδὲν ἐξ ἄρνησεως δίσκολον μηδὲ σκυθρωπὸν ἀπεργάσῃ." Τοῦ δὲ Σολομῶνος προστάττειν κελεύοντος, πάντα γὰρ ὅσιον εἶναι μητρὶ παρέχειν, καὶ τι προσμεμψαμένου τὴν ἀρχὴν ὅτι μὴ μετ' ἐλπίδος ἤδη βεβαίας τοῦ τυχεῖν ὧν ἀξιοὶ ποιεῖται τοὺς λόγους, ἀλλ' ἄρνησιν ὑπορομένη, 'δοῦναι τὴν παρθένον αὐτὸν Ἀβισάκην Ἀδωνία τῷ ἀδελφῷ πρὸς γάμον' παρεκάλε.

3 Λαβὼν δὲ πρὸς ὀργῆς ὁ βασιλεὺς τὸν λόγον ἀποπέμπεται μὲν τὴν μητέρα, 'μειζόνων δ' ὀρέγεσθαι πραγμάτων εἰπὼν Ἀδωνίαν, καὶ θαυμάζειν πῶς οὐ παραχωρήσαι καὶ τῆς βασιλείας ὡς πρεσβυτέρῳ παρακαλεῖ, τὸν γάμον αὐτῷ τὸν Ἀβισάκης αἰτουμένη, φίλους ἔχοντι δυνατοῖς Ἰωάβον τὸν στρατηγὸν καὶ

Ἀβιάθαρὸν τὸν ἱερέα. Καὶ μεταπεμψάμενος Βαναίαν τὸν ἐπὶ τῶν σωματοφυλάκων ἀποκτεῖναι προσέταξεν αὐτῷ τὸν ἀδελφὸν Ἀδωνίαν. Κραλέσας δὲ Ἀβιάθαρὸν τὸν ἱερέα “Θανάτου μὲν,” εἶπε, “ῥύεται σε τὰ τε ἄλλα ὅσα τῷ πατρὶ μου συνέκαμες, καὶ ἡ κιβωτὸς ἦν σὺν αὐτῷ μετήνεγκας. Ταύτην δὲ σοὶ τὴν τιμωρίαν ἐπιτίθῃμι, ταξαμένῳ μετὰ Ἀδωνίᾳ καὶ τὰ ἐκείνου φρονήσαντι, μήτε ἐνθάδε ἴσθι μήτε εἰς ὧν ἅπαντα τὴν ἐμὴν, ἀλλὰ εἰς τὴν πατρίδα πορευθεὶς ἐν τοῖς ἀγροῖς ζῇθι, καὶ τοῦτον ἄχρι τελευτῆς ἔχε τὸν βίον, ἁμαρτῶν τοῦ μηκέτι εἶναι δικαίως ἐν ἀξίᾳ.” Καταλύεται μὲν οὖν ἀπὸ τῆς ἱερατικῆς τιμῆς ὁ Ἰθαμάρου οἶκος διὰ τὴν προειρημένην αἰτίαν, καθὼς καὶ τῷ Ἀβιαθάρου πάππῳ προεῖπεν ὁ Θεὸς Ἡλεὶ. Μετίβη δ’ εἰς τὸ Φινεέσου γένος πρὸς Σάδωκον. Οἱ δὲ ἰδιωτεύσαντες ἐκ τοῦ Φινεέσου γένους, καθ’ ὃν καιρὸν εἰς τὸν Ἰθαμάρου οἶκον ἡ ἀρχιερωσύνη μετῆλθεν, Ἡλεὶ πρώτου ταύτην παραλαβόντος, ἦσαν οὗτοι, ὁ τοῦ ἀρχιερέως Ἰωσήπου υἱὸς Βοκκίας, τούτου δὲ Ἰωάθαμος, Ἰωαθάμου δὲ Μαραιώθης, Μαραιώθου δὲ Ἀροφαῖος, Ἀροφαίου δὲ Ἀχιτωῖος, Ἀχιτωῖου δὲ Σάδωκος, ὃς πρῶτος ἐπὶ Δαυΐδου τοῦ βασιλέως ἀρχιερεὺς ἐγένετο.

4. Ἰώαβος δὲ ὁ στρατηγὸς τὴν ἀναίρεσιν ἀκούσας τὴν Ἀδωνίαν, περιδεὴς ἐγένετο, φίλος γὰρ ἦν αὐτῷ μᾶλλον, ἢ τῷ βασιλεῖ Σολομῶνι. Καὶ κίνδυνον ἐκ τούτου διὰ τὴν πρὸς ἐκείνον εὐνοίαν οἶκ’ ὡς ὑποπτεῦων, καταφεύγει μὲν ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον, ἀσφάλειαν δὲ ἐνόμιζεν αὐτῷ ποιεῖν ἐκ τῆς πρὸς τὸν Θεὸν εὐσεβείας τοῦ βασιλέως. Ὁ δὲ ἀπαγγελλάντων αὐτῷ τιναὶν τὴν Ἰωάβου γνώμην πέμπας Βαναίαν, ἐκέλευσεν ἀναστήσαντα αὐτὸν ἐπὶ τὸ δικαστήριον ἄγειν οἷς ἀπολογησόμενον. Ἰώαβος δὲ οὐκ ἔφη καταλείπειν τὸ ἱερὸν, ἀλλ’ αὐτοῦ τεθνήξομαι μᾶλλον ἢ ἐν ἐτέρῳ χωρίῳ. Βαναίου δὲ τὴν ἀπόκρισιν αὐτοῦ τῷ βασιλεῖ δηλώσαντος, προσέταξε Σολομῶν ἐκεῖ τὴν κε-

φαλὴν αὐτοῦ ἀποτεμεῖν, καθὼς βούλεται, καὶ ταύτην λαβεῖν τὴν δίκην ὑπὲρ τῶν δύο στρατηγῶν, οὓς αὐτὸς ἀνθρώπως ἀπέκτεινε, θάψαι δ' αὐτοῦ τὸ σῶμα, ὅπως τὰ μὲν ἁμαρτήματα μηδέποτε καταλίπη τὸ γένος τὸ ἐκείνου, τῆς δὲ Ἰωάβου τελευτῆς αὐτὸς τε καὶ ὁ πατὴρ ἄθωοι τυγχάνωσι. Καὶ Βαναίας μὲν τὰ κελευσθέντα ποιήσας, αὐτὸς ἀποδείκνυται στρατηγὸς πάσης τῆς δυνάμεως, Σάδοικον δὲ μόνον ποιεῖ ἀρχιερέα ὁ βασιλεὺς εἰς τὸν Ἀβιαθάρου τόπον, ὃν μετεστήσατο.

5. Σεμεὶ δὲ ὧδε προσέταξεν, οἰκίαν οἰκοδομήσαντι μένειν ἐν Ἱεροσολύμοις αὐτῷ προσεδρεύοντα, καὶ μὴ διαβαίνειν τὸν χεῖμαρρὸν Κεδρῶνος ἔχειν ἐξουσίαν, παρακούσαντι δὲ τούτῳ θάνατον ἔσεσθαι τὸ πρόστιμον. Τῷ δὲ μεγέθει τῆς ἀπειλῆς καὶ ὅρκους αὐτὸν προσηνάγκασεν ποιήσασθαι. Σεμεὶ δὲ χάριν αἰς προσέταξεν αὐτῷ Σολομοῖν ἔχειν φήσας, καὶ ταῦτα ποιήσῃν προσομύσας, καταλιπὼν τὴν πατρίδα τὴν θιατριβὴν ἐν τοῖς Ἱεροσολύμοις ἐποιεῖτο. Διελθόντων δὲ τριῶν ἐτῶν, ἀκούσας δύο δούλους ἀποδράντας αὐτὸν ἐν Γίττῃ τυγχάναντας ὥρμησεν ἐπὶ τοὺς οὐκίτας. Ἐπανελθόντος δὲ μετ' αὐτῶν ὁ βασιλεὺς αἰσθόμενος, ὡς καὶ τῶν ἐντολῶν αὐτοῦ καταφρονήσαντος, καὶ — τὸ μείζον — τῶν ὅρκων τοῦ θεοῦ μηδεμίαν ποιησαμένου φροντίδα, χαλεπῶς εἶχε. Καὶ καλέσας αὐτὸν “Οὐ σύ,” φησιν, “ᾧμοσας μὴ καταλείπειν ἐμέ, μηδὲ ἐξελεύσεσθαι ποτε ταύτης τῆς πόλεως εἰς ἄλλην; οὐκ οὖν ἀποδράσῃ τὴν τῆς ἐπιτορκίας δίκην, ἀλλὰ καὶ ταύτης καὶ ὢν τὸν πατέρα μου παρὰ τὴν φυγὴν ὕβρισας τιμωρήσῃ σε πονηρὸν γενόμενον, ἵνα γνῶς ὅτι κερδαίνουσιν οὐδὲν οἱ κακοὶ μὴ παρ' αὐτὰ τὰ ἀδικήματα κολασθέντες, ἀλλὰ παντὶ τῷ χρόνῳ, ᾧ νομίζουσιν ἄδεεῖς εἶναι μηδὲν πεπονθότες, αὐξεται καὶ γίνεται μείζων ἢ κόλασις αὐτοῖς ἢ ἂν παραυτίκα πλημμελήσαντες ἔδοσαν.” Καὶ Σεμεὶ μὲν κελευσθεὶς Βαναίας ἀπέκτεινεν.

CAP. II. 1. Ἡδὴ δὲ τὴν βασιλείαν βεβαίως ἔχων ὁ Σολομὼν, καὶ τῶν ἐχθρῶν κέκολασμένων, ἄγεται τὴν Φαραώθου τοῦ τῶν Αἰγυπτίων βασιλέως θυγατέρα. Καὶ κατασκευάσας τὰ τείχη τῶν Ἱεροσολύμων πολλὰ μείζω καὶ ὀχυρώτερα τῶν πρόσθεν ὄντων, διεῖπε τὰ πράγματα λοιπὸν ἐπὶ πολλῆς εἰρήνης, μὴδ' ὑπὸ τῆς νεότητος πρὸς τε δικαιοσύνην καὶ φυλακὴν τῶν νόμων καὶ μνήμην ὧν ὁ πατὴρ τελευτῶν ἐπέστελλε βλαπτόμενος, ἀλλὰ πάνθ' ὅσα οἱ τοῖς χρόνοις προβεβηκότες, καὶ πρὸς τὸ φρονεῖν ἀκμάζοντες μετὰ πολλῆς ἀκριβείας ἐπιτελῶν. Ἐγὼ δ' εἰς Χεβρωνά παρα- 417 γενόμενος, ἐπὶ τοῦ χαλκοῦ θυσιαστηρίου τοῦ κατασκευασθέντος ὑπὸ Μωϋσείως θύσαι τῷ θεῷ. Καὶ χίλια τὸν ἀριθμὸν ὠλοκαύτωσεν ἱερεῖα. Τοῦτο δὲ ποιήσας μέγας ἔδοξε τὸν θεὸν τετιμηκέναι· φανεῖς γὰρ αὐτῷ κατὰ τοὺς ὕπνους ἐκείνης τῆς νυκτὸς ἐκέλευσεν αἰτεῖσθαι τίνας ἀντὶ τῆς εὐσεβείας δώσει αὐτῷ δωρεάς. Σολομὼν δὲ τὰ κάλλιστα καὶ μέγιστα, καθ' ὅσα παρὰ θεὸν ἡδίστα, καὶ λαβεῖν ἀνθρώπῳ συμφερότατα τὸν θεὸν ἤτησεν. Οὐ γὰρ χρυσὸν οὐδ' ἄργυρον οὐδὲ τὸν ἄλλον πλοῦτον ὡς ἀνθρώπος καὶ νέος ἤξιωσεν αὐτῷ προσγενέσθαι, — ταῦτα γὰρ σχεδὸν γενόμισται παρὰ τοῖς πλείστοις μόνον σπουδῆς ἄξιον καὶ θεοῦ δῶρα εἶναι, — ἀλλὰ “Δός μοι,” φησὶ, “θεόποτα, νοῦν ὑγιῆ καὶ φρόνησιν ἀγαθὴν, οἷς ἀπὸ τὸν λαὸν τὰ ἀληθῆ καὶ τὰ δίκαια λαλῶν κρίνοιμι.” Ἐπὶ τούτοις ἦσθη τοῖς αἰτήμασιν ὁ θεός, καὶ τὰ τε ἀλλὰ πάνθ' ὧν οὐκ ἐμνήσθη παρὰ τὴν ἐκλογὴν, δώσειν ἐπηγγείλατο, πλοῦτον, δόξαν, νίκην πολεμίων, καὶ πρὸ πάντων σύνεσιν καὶ σοφίαν, οἷαν οὐκ ἕλλοις εἶς ἀνθρώπων ἔσχεν οὔτε βασιλέων οὔτ' ἰδιωτῶν. Φυλάξεν τε καὶ τοῖς ἐκγόνοις αὐτοῦ τὴν βασιλείαν ἐπὶ πλείστον ὑπισχνεῖτο χρόνον, ἂν δίκαιός τε ὦν διαμένῃ καὶ πειθόμενος αὐτῷ, καὶ τὸν πατέρα μετ' αὐτοῖς ἐν οἷς ἦν ἄριστος. Ταῦτα τοῦ θεοῦ Σολομὼν

λομῶν ἀκούσας ἀνεπήδησεν εὐθὺς ἐκ τῆς κοίτης, καὶ προσκυνήσας αὐτὸν ὑπέστρεψεν εἰς Ἱεροσόλυμα, καὶ πρὸ τῆς σκηνῆς μεγάλας ἐπιτελέσας θυσίας, κατευώχει τοὺς ἰδίους ἅπαντας.

2. Ταύταις δὲ ταῖς ἡμέραις κρίσις ἐπ' αὐτὸν ἤχθη δυσχερὲς, ἧς τὸ τέλος εὗρεϊν ἦν ἐπίπονον. Τὸ δὲ πρᾶγμα, περὶ οὗ συνέβαινεν εἶναι τὴν δίκην, ἀναγκαῖον ἡγησάμην δηλοῦσαι, ἵνα τοῖς ἐντυγχάνουσιν τὸ τε δύσκολον τῆς κρίσεως γνώριμον ὑπάρξῃ, καὶ τοιούτων μεταξὺ πραγμάτων γινόμενοι λάβωσιν, ὥσπερ ἐξ εἰκόνος τῆς τοῦ βασιλέως ἀγγελίας, τὸ ῥαδίως ἀποφαίνεσθαι περὶ τῶν ζητούμενων δυνηθῆναι. Δύο γυναικες ἐταῖραι τὸν βίον ἤκον ἐπ' αὐτῷ, ὧν ἡ ἀδικεῖσθαι δοκοῦσα πρώτη λέγειν ἤρξατο. "Οἰκῶ μὲν," εἶπεν, "ὦ βασιλεῦ, μετὰ ταύτης ἐν ἐνὶ δωματίῳ. Συνέβη δ' ἀμφοτέραις ἡμῖν ἐπὶ μιᾷς ἡμέρας ἀποτεκεῖν κατὰ τὴν αὐτὴν ὥραν ἄρρενα παιδιά. Τρίτης δὲ ἡμέρας διελθούσης, ἐπικοιμηθεῖσα τῷ αὐτῆς παιδίῳ αὕτη τοῦτο μὲν ἀποκτείνει, βαστάσασα δὲ τὸ ἑμὸν ἐκ τῶν γονάτων πρὸς αὐτὴν μεταφέρει, καὶ τὸ νεκρὸν ἐμοῦ κοιμωμένης εἰς τὰς ἀγκάλας μου τίθησιν. Πρωτὶ δὲ θηλὴν ὀρεῖται βουλομένη τῷ παιδίῳ, τὸ μὲν ἑμὸν οὐχ εἶρον, τὸ δὲ ταύτης νεκρὸν ὁρῶ μοι παρακείμενον, ἀκριβῶς γὰρ κατανοήσασα τοῦτο ἐπέγνων. Ὅθεν ἀπαιτῶ τὸν ἑμὸν υἱὸν, καὶ οὐκ ἀπολαμβάνουσα καταπέφυγα, δέσποτα, ἐπὶ τὴν παρὰ σοῦ βοήθειαν. Τὸ γὰρ εἶναι μόνας ἡμᾶς, καὶ μηδὲνα τὸν ἐξελέγξαι δυναμένον φοβεῖσθαι καταφρονοῦσα, ἰσχυρῶς ἀρνούμενη παραμένει." Ταῦτ' εἰπούσης, ὁ βασιλεὺς ἀνέκρινε τὴν ἑτέραν, τί τοῖς εἰρημένοις ἀντιλέγειν ἔχοι. Τῆς δὲ ἀρνούμενης τοῦτο πεποιηκέναι, τὸ δὲ παιδίον τὸ ἑαυτῆς ἤν λεγούσης, τὸ δὲ τῆς ἀντιδίκου τεθνηκέναι, μηδενὸς ἐπινοοῦντος τὴν κρίσιν, ἀλλὰ ὥσπερ ἐπ' αἰνίγματι περὶ τὴν εὖρεσιν αὐτοῦ πάντων τῇ διανοίᾳ τευφλωμένων, μόνος ὁ βασιλεὺς ἐπέτῳσέ τι τοιοῦτον. Κελεύσας κομισθῆναι τὸ νεκρὸν

καὶ τὸ ζῶν παιδίον, μεταπέμπεται τινα τῶν σωματοφυλάκων, καὶ σπασάμενον προσέταξε τὴν μάχαιραν ἀμφοτέρω διχοτομῆσαι τὰ παιδιά, ὅπως ἐκάτεραι λάβωσιν ἀνὰ ἡμῖς τοῦ τε ζῶντος καὶ τοῦ τετελευτήκοτος. Ἐπὶ τούτῳ πᾶς μὲν ὁ λαὸς λανθάνων ἐχλεύαζεν ὡς μεϊράκιον τὸν βασιλέα, μεταξὺ δὲ τῆς μὲν ἀληθοῦς μητρὸς ἀνακραγούσης 'τοῦτο μὴ ποιεῖν, ἀλλὰ παραδιδόναι τῇ ἐτέρᾳ τὸ παιδίον ὡς ἐκείνης, ἀρκεῖσθαι γὰρ τῷ ζῆν αὐτὸ καὶ βλέπειν μόνον καὶ ἂν ἀλλότριον δοκῇ, τῆς δ' ἐτέρας ἐτοίμως ἐχούσης διαιρούμενον ἰδεῖν τὸ παιδίον, καὶ προσέτι βασανισθῆναι καὶ αὐτὴν ἀξιούσης, ὁ βασιλεὺς, ἐπιγνούς τὰς ἐκατέρων φωνὰς ἀπὸ τῆς ἀληθείας γεγεννημένης, τῇ μὲν ἀνακραγούσῃ τὸ παιδίον προσέκρινε, μητέρα γὰρ αὐτὴν ἀληθῶς εἶναι, τῆς δὲ ἄλλης κατέγνω πονηρίαν, τὸ τε ἴδιον ἀποκτεινάσσης καὶ τὸ τῆς φίλης ἀπουδαζούσης ἀπολλύμενον θεάσασθαι. Τοῦτο μέγα δεῖγμα καὶ τεκμήριον τῆς τοῦ βασιλέως φρονήσεως καὶ σοφίας ἐνόμιζε τὸ πλῆθος, καὶ ἐξ ἐκείνης λαμπρὸν τῆς ἡμέρας ὡς θείαν ἔχοντι διάνοιαν αὐτῷ προσεῖχον.

3. Στρατηγοὶ δ' αὐτῷ καὶ ἡγεμόνες ἦσαν τῆς χώρας ἀπάσης οἵδε, τῆς μὲν Ἐφραΐμου κληρουχίας Οὐρης, ἐπὶ δὲ τῆς Βηθλεέμης τοπαρχίας ἦν Διόκληρος, τὴν δὲ τῶν Δώρων καὶ τὴν παραλλίαν Ἀβινάδαβος εἶχεν ὑπ' αὐτῷ, γεγαμηκῶς τὴν Σολομῶνος θυγατέρα. Τὸ δὲ Μέγα Πεδίον ἦν ὑπὸ Βαναία τῷ Ἀχιλίου παιδί, προσεπῆρχε δὲ καὶ τῆς ἄχρι Ἰορδάνου πάσης. Τὴν δὲ Γαλααδίτην καὶ Γαυλανίτην ἕως τοῦ Λιβάνου ὄρους, καὶ πόλεις ἐξήκοντα μεγάλας καὶ ὀχυρωτάτας ἔχον ὑφ' αὐτὸν Γαβάρης διεῖπεν. Ἀβινάδαβος δὲ τῆς Γαλιλαίας ὅλης ἄχρι Σιδῶνος ἐπετρόπευε, συνοικῶν καὶ αὐτὸς θυγατρὶ Σολομῶνος Βασίμα τὸ ὄνομα. Τὴν δὲ περὶ Ἀρκὴν παρυλίαν εἶχε Βανακάτης. Σαφάτης δὲ τὸ Ἰταβύριον ὄρος καὶ Κάρμηλον καὶ τὴν Γαλιλαίαν ἄχρι τοῦ ποταμοῦ Ἰορ-

καὶ καθίσαντες αὐτὸν ἐπὶ θρόνου τοῦ πατρῶου ἀπ' ἐκείνης τῆς ἡμέρας ὑπήκουον αὐτῷ.

CAP. XV. 1. Μετ' ὀλίγον δὲ χρόνον καὶ Δαυὶδης καταπεσὼν εἰς νόσον ὑπὸ γήρωσ, καὶ συνιδὼν ὅτι μέλλοι τελευτᾶν, καλέσας τὸν υἱὸν Σολομῶνα διελέχθη πρὸς αὐτὸν τοιαῦδε· “Εγὼ μὲν, ὃ τέκνον, εἰς τὸ χρεὼν ἤδη καὶ πατέρας τοὺς ἐμοὺς ἀπαλλάσσομαι, κοινὴν ὁδὸν ἀπάντων τῶν τε νῦν ὄντων καὶ τῶν ἐσομένων πορευόμενος, ἐξ ἧς οὐκέτι οἷόν τε ἐπανελθόντα γινῶναι τί κατὰ τὸν βίον πράττεται. Διὰ ζῶν ἔτι, καὶ πρὸς αὐτῷ γεγονώς ἄρτι τῷ τελευτᾶν, παραινῶ σοι ταῦθ' ἃ καὶ πρότερον ἔφην συμβουλευσας, δικαίῳ μὲν εἶναι πρὸς τοὺς ἀρχομένους, εὐσεβεῖ δὲ πρὸς τὸν τὴν βασιλείαν δεδωκότα θεόν, φυλάττειν δ' αὐτοῦ τὰς ἐντολὰς καὶ τοὺς νόμους, οὓς αὐτὸς διὰ Μωϋσέως κατέπεμψεν ἡμῖν, καὶ μήτε χάριτι μήτε θωπείᾳ μήτ' ἐπιθυμίᾳ μήτ' ἄλλῳ πάθει προστεθειμένον τούτων ἀμελήσαι. Τὴν γὰρ τοῦ θείου πρὸς σαυτὸν εὐνοίαν ἀπολείς, παραβὰς τὰ νόμιμα, καὶ πρὸς ἅπαντ' αὐτοῦ τὴν ἀγαθὴν ἀποστρέψεις πρόνοιαν. Τοιοῦτον δὲ σε αὐτὸν παρέχων, ὁποῖον εἶναι τε δεῖ καὶ ἐγὼ δὲ παρακαλῶ, καθέξεις ἡμῶν τὴν βασιλείαν τῷ γένει, καὶ οἶκος ἄλλος Ἑβραίων οὐκ ἂν δεσπόσειεν, ἀλλ' ἡμεῖς αὐτοὶ διὰ τοῦ παντὸς αἰῶνος. Μέννησο δὲ καὶ τῆς Ἰωάβου τοῦ στρατηγοῦ παρανομίας, ἀποκτείναντος διὰ ζηλοτυπίαν δύο στρατηγούς δικαίους καὶ ἀγαθοὺς, Ἀβενῆρον τὸν Νήραυ παῖδα, καὶ τὸν Ἀμεισσᾶν υἱὸν Ἰεθρανοῦ, ὧν ὅπως ἂν σοι δόξη τὸν θάνατον ἐκδίκησον, ἐπεὶ καὶ κρείττων ἐμοῦ καὶ δυνατώτερος Ἰωάβος ὢν, μέχρι νῦν τὴν δίκην διέφυγε. Παρατίθηναι δέ σοι καὶ τοὺς Βερζελαίου τοῦ Γαλαδίτου παῖδας, οὓς ἐν τιμῇ πάσῃ καὶ προνοίᾳ τοῦτ' ἐμοὶ χαριζόμενος ἔξεις. Οὐ προκατάρχομεν γὰρ εὐποιῖας, ἀλλ' ἀμοιβὴν ὧν ὁ πατὴρ αὐτῶν παρὰ τὴν φυγὴν ὑπῆρξέ μοι χρεωλυτοῦμεν. Καὶ τὸν

Γῆρα δὲ νῖδὸν Σεμεὶ, τὸν ἐκ τῆς Βενιαμίνιδος φυλῆς, ὃς πολλὰ βλασφημήσας με παρὰ τὴν φυγὴν ὄτ' εἰς Παρεμβολὰς ἐπορευόμην ἀπήντησεν ἐπὶ Ἰορδάνῃ, καὶ πίστει εἶλαβεν ὥς μηδὲν αὐτὸν παθεῖν τότε, σὺν ἐπιζητήσας αἰτίαν εὐλογον ἄμυναι."

2. Ταῦτα παραινέσας τῷ παιδὶ περὶ τε τῶν ὅλων πραγμάτων καὶ περὶ τῶν φίλων, καὶ οὓς ἤδει τιμωρίας ἀξίους γεγεννημένους ἀπέθανεν, ἔτη μὲν βιώσας ἐβδομήκοντα, βασιλεύσας δὲ ἑπτὰ μὲν ἐν Χεβρωνί, τῆς Ἰουδα φυλῆς καὶ μῆνας ἕξ, ἐν Ἱεροσολύμοις δὲ ἀπάσης τῆς χώρας τρία καὶ τριάκοντα. Οὗτος 412 ἄριστος ἀνὴρ ἐγένετο, καὶ πᾶσαν ἀρετὴν ἔχων ἦν ἔδει τῷ βασιλεῖ, καὶ τοσούτων ἔθνων σωτηρίαν ἐγκεχειρισμένῳ προσεῖναι. Ἀνδρεῖός τε γὰρ ἦν, ὡς οὐκ ἄλλος τις, ἐν δὲ τοῖς ὑπὲρ τῶν ὑπηκόων ἀγῶσι, πρῶτος ἐπὶ τοὺς κινδύνους ὥρμα, τῷ πονεῖν καὶ μάχεσθαι παρακελευόμενος τοὺς στρατιώτας ἐπὶ τὰς πράξεις, ἀλλ' οὐχὶ τῷ προστάττειν ὡς δεσπότης, νοῆσαι τε καὶ συνιδεῖν καὶ περὶ τῶν μελλόντων καὶ τῆς τῶν ἐνεσθηκότων οἰκονομίας ἱκανώτατος, σώφρων, ἐπιεικής, χρηστὸς πρὸς τοὺς ἐν συμφοραῖς ὑπάρχοντας, δίκαιος, φιλόανθρωπος, ἃ μόνοις ἐξαίρετα τοῖς βασιλεῦσιν εἶναι προσῆκε, μηδὲν ὅλως παρὰ τοσοῦτο μέγεθος ἐξουσίας ἀμαρτῶν, ἢ τὸ περὶ τὴν Οὐρία γυναῖκα. Κατέλειπε δὲ καὶ πλοῦτον, ὅσον οὐκ ἄλλος βασιλεὺς οὐθ' Ἑβραίων οὐτ' ἄλλων ἔθνων.

3. Ἐθαψε δ' αὐτὸν ὁ παῖς Σολομών ἐν Ἱεροσολύμοις διαπρεπῶς, τοῖς τε ἄλλοις οἷς περὶ κηδείαν νομίζεται βασιλικὴν ἅπασι, καὶ δὴ καὶ πλοῦτον αὐτῷ πολὺν καὶ ἄφθονον συνεκδήδυσεν· ὣν τὴν ὑπερβολὴν τεκμήραιτ' ἂν τις ῥαδίως ἐκ τοῦ λεχθησομένου. Μετὰ γὰρ χρόνον ἐτῶν χιλίων καὶ τριακοσίων, Ἐλκανὸς ὁ ἀρχιερεὺς, πολιορκούμενος ὑπὸ Ἀντιόχου τοῦ Εὐσεβοῦς ἐπικληθέντος, νιοῦ δὲ Δημητρίου, βουλούμενος χρήματ' αὐτῷ δοῦναι, ὑπὲρ τοῦ λύσαι τὴν πολιορκίαν καὶ τὴν στρατιὰν ἀπαγαγεῖν, καὶ ἀλλαχόθεν οὐκ

εὐπορῶν, ἀνοίξας ἓνα οἶκον τῶν ἐν τῷ Δαυΐδου μνήματι, καὶ βαστάσας τριςχίλια τάλαντα, μέρος ἔδωκεν Ἀντιόχῳ, καὶ διέλυσεν οὕτως τὴν πολιορκίαν, καθὼς καὶ ἐν ἄλλῳ δεδηλώκαμεν. Μετὰ δὲ τοῦτον, ἐτῶν πολλῶν διαγενομένων, πάλιν Ἡρώδης ὁ βασιλεὺς ἕτερον ἀνοίξας οἶκον ἀνείλετο χρήματα πολλά. Ταῖς μέντοι γε θήκαις τῶν βασιλείων οὐδεὶς αὐτῶν ἐπέτυχεν, ἦσαν γὰρ ὑπὸ τὴν γῆν μηχανικῶς κεικηδευμένοι πρὸς τὸ μὴ φανεραὶ εἶναι τοῖς εἰς τὸ μνῆμα εἰσιούσιν. Ἀλλὰ περὶ μὲν τούτων ἡμῖν ἐπὶ τοσοῦτον ἀπόχρη δεδηλωσθαι.

Φ Λ Ι Ω Σ Η Π Ο Υ

ΙΟΥΔΑΙΚΗΣ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑΣ ΒΙΒΛΙΟΝ ΟΓΔΟΟΝ.

Περιέχει ἡ βίβλος χρόνον ἐτῶν ρξγ'.

Argumentum Lib. VIII.

(1) Ὡς Σολομὼν τὴν βασιλείαν παραλαβὼν τοὺς ἐχθροὺς ἀνείλε. (2) Περὶ τῆς γυναικὸς Σολομῶνος, τῆς σοφίας αὐτοῦ καὶ τοῦ πλοῦτου, καὶ ὅσων ἐπέτυχεν παρὰ τοῦ Εἰράμου εἰς οἰκοδομὴν τοῦ ναοῦ. (3) Περὶ τῆς οἰκοδομῆς τοῦ ναοῦ. (4) Ὡς Σολομὼν τὴν κιβωτὸν μετένεγκεν εἰς τὸν ναόν, καὶ ὥς ἐκτεύσας τὸν Θεὸν δημοσίας θυσίας ἐπετέλεσεν. (5) Ὡς βασιλῖα ἐαντὶ ᾧ οἰκοδόμησεν ὁ Σολομὼν πολυτελεῖ τε καὶ λαμπρᾷ, καὶ ὥς αἰνύματα ὑπὸ τοῦ Εἰράμου αὐτῷ πεμφθέντα διέλυσεν. (6) Ὡς Σολομὼν τῶν Ἱεροσολύμων πόλιν ὠχυρώσατο, μεγάλας τε πόλεις ᾧκοδόμησεν, καὶ ὥς Χαναανίων τε καὶ ὑποχείριους ἐποίησατο, καὶ τὴν Αἰγύπτου καὶ Αἰθιοπίας φεσάλλισαν ἐδέξατο. (7) Ὡς Σολομὼν ἐπλουτίετο, καὶ σφόδρα φιλογύναιος ἦν, καὶ ὥς ὁ Θεὸς ἐρεθιζόμενος κατ' αὐτὸν ἤγειρεν Ἀδερὸν καὶ Ἱεροβόαμον. Περὶ τῆς Σολομῶνος τελευτῆς. (8) Ὡς τελευτήσαντος Σολομῶνος ὁ λαὸς ἀποστάς τοῦ παιδὸς αὐτοῦ Ροβοάμου τῶν δέκα φυλῶν Ἱεροβόαμον

ἀπέδειξε βασιλέα. (9) Ὡς δ' ἡ προφήτης Ἰαδὼν ἄλλῳ ψευ-
μένῳ πεισθεὶς ὑπέστρεψεν, εἴτα δὲ ὑπὸ λείοντος ἀναιρεῖται,
καὶ ποίοις λόγοις ὁ πονηρὸς προφήτης τὸν βασιλέα πείσας
τὴν διάνοιαν αὐτῷ ἀπέστρεψεν ἀπὸ τοῦ Θεοῦ. (10) Περὶ
Ῥοβοάμου, καὶ ὡς ὁ Θεὸς αὐτὸν ἐπὶ τῆς ἀσεβείας διὰ Σού-
σκον ἐτιμώρησεν. (11) Περὶ τελευτῆς τοῦ υἱοῦ Ἱεροβοάμου,
καὶ ὡς Ἱεροβοάμος ἡττᾷται ὑπὸ τοῦ Ἀβιά, ὃς μετ' οὐ πολὺ
τὸν βίον κατέστρεψε, Ἀσάνου τὴν βασιλείαν διαδεχομένου,
καὶ ὡς Ἱεροβοάμου ἀποθανόντος τὸν υἱὸν αὐτοῦ Νάδαβον
καὶ ἔπαν τὸ γένος Ἱεροβοάμου διαφθείρει Βασάνης. (12) Ὡς
Ζαχαρίας βασιλεὺς Αἰθιόπων ὑπὸ Ἀσάνου ἡττᾷται, καὶ Ἀου-
νος Βασάνου αὐτῷ πολεμοῦντος τὸν Λαμασκηνῶν βασιλέα
σύμμαχον παρακαλεῖ, καὶ ὡς τῆς Βασάνου γενεᾶς διαφθαρεί-
σης ἐβασίλευεν Ζαμάρης καὶ ὁ υἱὸς αὐτοῦ Ἀχαβος. (13) Ὡς
Ἀχαβος γήμας Γεζαβέλην ἐπονηρεύσατο ὑπὲρ πάντας τοὺς πρὸ
αὐτοῦ βασιλεῖς. Ὅποια Ἡλίας ὁ προφήτης ἐπραττεν, οἷά
τε συνέβη τῷ Ναβούθῳ. (14) Ὡς Ἀδωδος Λαμασκοῦ καὶ
Συρίας βασιλεὺς δις ἐπ' Ἀχαβὸν στρατευσάμενος ἡττήθη.
(15) Περὶ Ἰωσαφάτου τοῦ Ἱεροσολύμων βασιλέως, καὶ ὡς
Ἀχαβὸς ἐπὶ Σύρου, βοηθοῦντος αὐτῷ Ἰωσαφάτου, στρα-
τευσάμενος ἡττήθη τῇ μάχῃ καὶ αὐτὸς ἀπώλετο.

CAP. I. 1. Περὶ μὲν οὖν Δαυΐδου καὶ τῆς ἀρε- 414
τῆς αὐτοῦ, καὶ ὅσων ἀγαθῶν αἴτιος γενόμενος τοῖς
ὁμοφύλοις, πολέμους τε καὶ μάχας ὅσας κατορθώσας γη-
ραιὸς ἐτελεύτησεν, ἐν τῇ πρὸ ταύτης βίβλῳ δεδηλώ-
καμεν. Σολομῶνος δὲ τοῦ παιδὸς αὐτοῦ, νέου τὴν
ἡλικίαν ἔτι ὄντος, τὴν βασιλείαν παραλαβόντος, ὃς
ἔτι ζῶν ἀπέφηνε τοῦ λαοῦ δεσπότην κατὰ τὴν τοῦ
Θεοῦ βούλησιν, καθίσαντος ἐπὶ τὸν θρόνον, ὁ μὲν
πᾶς ὄχλος ἐπευφάνησεν, οἷον εἰκὸς ἐπ' ἀρχομένῳ βα-
σιλεῖ, τελευτῆσαι καλῶς αὐτῷ τὰ πράγματα, καὶ πρὸς
γῆρας ἀφικέσθαι λιπαρὸν καὶ πανευδαίμονα τὴν ἡ-
γεμονίαν.

2. Ἀδωνίας δὲ, ὃς καὶ τοῦ πατρὸς ἔτι ζῶντος
ἐπεχείρησε τὴν ἀρχὴν κατασχεῖν, παρελθὼν πρὸς τὴν
τοῦ βασιλέως μητέρα Βεεθσαβὴν, καὶ φιλοφρόνως
αὐτὴν ἀσπασάμενος, πνυθομένης εἰ καὶ διὰ χρεῖαν
τινα πρὸς αὐτὴν ἀφίεται, καὶ δηλοῦν κελευούσης ὡς

ἡδύως παρεξομένης, ἤρξατο λέγειν, 'ὅτι γινώσκει μὲν τὴν βασιλείαν καὶ αὐτὴ καὶ διὰ τὴν ἡλικίαν καὶ διὰ τὴν τοῦ πλήθους προαίρεσιν οἶσαν αὐτοῦ, μεταβά-
σης δὲ πρὸς Σολομῶνα τὸν υἱὸν αὐτῆς κατὰ τὴν τοῦ
θεοῦ γνώμην στήγει καὶ ἀγαπᾷ τὴν ὑπ' αὐτῷ δου-
λείαν, καὶ τοῖς παροῦσιν ἡδέται πράγμασιν. Ἐδεῖτο
δ' οὖν διακονῆσαι πρὸς τὸν ἀδελφὸν αὐτῷ, καὶ πεί-
σαι δοῦναι τὴν τῷ πατρὶ συγκοιμωμένην πρὸς γάμον
αὐτῷ Ἀβισάκην· οὐ γὰρ πλησιάσαι τὸν πατέρα διὰ
τὸ γῆρας αὐτῇ, μένειν δ' ἔτι παρθένον.' Ἡ δὲ
Βεεθσαβὴ, καὶ διακονήσκειν σπουδαίως ὑπέσχετο, καὶ
καταπράξασθαι τὸν γάμον δι' ἀμφοτέρω, τοῦ τε βα-
σιλέως αὐτῷ χαρίσασθαι τε βουλησομένου, καὶ δην-
σομένης αὐτῆς λιπαρῶς. Καὶ ὁ μὲν εὐελπίς ἀπαλ-
λάττεται περὶ τοῦ γάμου, ἡ δὲ τοῦ Σολομῶνος μή-
τηρ εὐθύως ὥρμησεν ἐπὶ τὸν υἱὸν διαλεγόμενη περὶ
ὧν Ἀδωνία δεηθέντι κατεπηγγείλατο. Καὶ προῦπ-
αντήσαντος αὐτῇ τοῦ παιδὸς καὶ περιπλακέντος, ἐπεὶ
415 περήγαγεν αὐτὴν εἰς τὸν οἶκον οὐ συνέβαινεν αὐ-
τῷ κεῖσθαι τὸν βασιλικὸν θρόνον, καθίσας ἐκέλευ-
σεν ἕτερον ἐκ δεξιῶν τεθῆναι τῇ μητρὶ. Καθεσθεῖσα
δὲ ἡ Βεεθσαβὴ "Μίαν," εἶπεν, "ὦ παῖ, χάριν αἰ-
τουμένη μοι κατάνευσον, καὶ μηδὲν ἐξ ἄρνησεως δίς-
κολον μηδὲ σκυθρωπὸν ἀπεργάσῃ." Τοῦ δὲ Σολο-
μῶνος προστάττειν κελεύοντος, πάντα γὰρ ὅσιον εἶ-
ναι μητρὶ παρέχειν, καὶ τι προσμεμψαμένου τὴν ἄρ-
χὴν ὅτι μὴ μετ' ἐλπίδος ἤδη βεβαίας τοῦ τυχεῖν ὧν
ἀξιοὶ ποιεῖται τοὺς λόγους, ἀλλ' ἄρνησιν ὑπορομένη,
'δοῦναι τὴν παρθένον αὐτὸν Ἀβισάκην Ἀδωνία τῷ
ἀδελφῷ πρὸς γάμον' παρεκάλει.

3 Λαβὼν δὲ πρὸς ὀργῆς ὁ βασιλεὺς τὸν λόγον
ἀποπέμπεται μὲν τὴν μητέρα, 'μειζόνων δ' ὀρέγεσθαι
πραγμάτων εἰπὼν Ἀδωνίαν, καὶ θαυμάζειν πῶς οὐ
παραχωρήσῃ καὶ τῆς βασιλείας ὡς πρεσβυτέρῳ πα-
ρακαλεῖ, τὸν γάμον αὐτῷ τὸν Ἀβισάκης αἰτουμένη,
γίλους ἔχοντι δυνατόις Ἰωάβον τὸν στρατηγὸν καὶ

Ἀβιάθαρὸν τὸν ἱερέα. Καὶ μεταπεμψάμενος Βα-
ναίαν τὸν ἐπὶ τῶν σωματοφυλάκων ἀποκτείνει προσέ-
ταξεν αὐτῷ τὸν ἀδελφὸν Ἀδωνίαν. Κραέσας δὲ Ἀ-
βιάθαρὸν τὸν ἱερέα “Θανάτου μὲν,” εἶπε, “ῥύεται
σε τὰ τε ἄλλα ὅσα τῷ πατρὶ μου συνέκαμες, καὶ ἡ
κιβωτὸς ἦν σὺν αὐτῷ μετήνεγκας. Ταύτην δὲ σοι
τὴν τιμωρίαν ἐπιτίθημι, ταξαμένῳ μετὰ Ἀδωνίᾳ καὶ
τὰ ἐκείνου φρονήσαντι, μήτε ἐνθάδε ἴσθι μήτε εἰς
ὄψιν ἀπάντα τὴν ἐμήν, ἀλλὰ εἰς τὴν πατρίδα πο-
ρευθεὶς ἐν τοῖς ἀγροῖς ζῇθι, καὶ τοῦτον ἄχρι τελευ-
τῆς ἔχε τὸν βίον, ἀμαρτῶν τοῦ μηκέτι εἶναι δικαίως
ἐν ἀξίᾳ.” Καταλύεται μὲν οὖν ἀπὸ τῆς ἱερατικῆς
τιμῆς ὁ Ἰθαμάρου οἶκος διὰ τὴν προειρημένην αἰ-
τίαν, καθὼς καὶ τῷ Ἀβιαθάρου πάππῳ προεῖπεν ὁ
θεὸς Ἡλεὶ. Μετέβη δ’ εἰς τὸ Φινεέσου γένος πρὸς
Σάδωκον. Οἱ δὲ ἰδιωτεύσαντες ἐκ τοῦ Φινεέσου γέ-
νους, καθ’ ὃν καιρὸν εἰς τὸν Ἰθαμάρου οἶκον ἡ ἀρ-
χιερώσισις μετῆλθεν, Ἡλεὶ πρώτου ταύτην παραλα-
βόντος, ἦσαν οὗτοι, ὁ τοῦ ἀρχιερέως Ἰωσήπου υἱὸς
Βοκκίας, τούτου δὲ Ἰωάθαμος, Ἰωαθάμου δὲ Μα-
ραιώθης, Μαραιώθου δὲ Ἀροφαῖος, Ἀροφαίου δὲ
Ἀχίτωβος, Ἀχιτώβου δὲ Σάδωκος, ὃς πρῶτος ἐπὶ
Δαυΐδου τοῦ βασιλέως ἀρχιερεὺς ἐγένετο.

4. Ἰώαβος δὲ ὁ στρατηγὸς τὴν ἀναίρεσιν ἀκού-
σας τὴν Ἀδωνία, περιδεὴς ἐγένετο, φίλος γὰρ ἦν αὐ-
τῷ μᾶλλον, ἢ τῷ βασιλεῖ Σολομῶνι. Καὶ κίνδυνον
ἐκ τούτου διὰ τὴν πρὸς ἐκείνον εὐνοίαν οἶκ’ ὁ λόγος
ὑποπτεύων, καταφεύγει μὲν ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον,
ἀσφάλειαν δὲ ἐνόμιζεν αὐτῷ ποιεῖν ἐκ τῆς πρὸς τὸν
θεὸν εὐσεβείας τοῦ βασιλέως. Ὁ δὲ ἀπαγγειλάντων
αὐτῷ τινῶν τὴν Ἰωάβου γνώμην πέμψας Βαναίαν,
ἐκέλευσεν ἀναστήσαντα αὐτὸν ἐπὶ τὸ δικαστήριον ἄγειν
οἷς ἀπολογησόμενον. Ἰώαβος δὲ οὐκ ἔφη καταλείψειν
τὸ ἱερὸν, ἀλλ’ αὐτοῦ τεθνήξασθαι μᾶλλον ἢ ἐν ἐτέ- 416
ρῳ χωρίῳ. Βαναίου δὲ τὴν ἀπόκρισιν αὐτοῦ τῷ βα-
σιλεῖ δηλώσαντος, προσέταξε Σολομῶν ἐκεῖ τὴν κε-

φαλὴν αὐτοῦ ἀποτεμεῖν, καθὼς βούλεται, καὶ ταύτην λαβεῖν τὴν δίκην ὑπὲρ τῶν δύο στρατηγῶν, οὓς αὐτὸς ἐννοσίως ἀπέκτεινε, θάψαι δ' αὐτοῦ τὸ σῶμα, ὅπως τὰ μὲν ἁμαρτήματα μηδέποτε καταλίπη τὸ γένος τὸ ἐκείνου, τῆς δὲ Ἰωάβρου τελευτῆς αὐτὸς τε καὶ ὁ πατὴρ αὐτῶν τυγχάνωσι. Καὶ Βαναίας μὲν τὰ κελευσθέντα ποιήσας, αὐτὸς ἀποδείκνυται στρατηγὸς πάσης τῆς δυνάμεως, Σάδοικον δὲ μόνον ποιῇ ἀρχιερέα ὁ βασιλεὺς εἰς τὸν Ἀβιαθάρου τόπον, ὃν μετεστήσατο.

5. Σεμεὶ δὲ ὧδε προσέταξεν, οἰκίαν οἰκοδομήσαντι μένειν ἐν Ἱεροσολύμοις αὐτῷ προσεδρεύοντα, καὶ μὴ διαβαίνειν τὸν χεῖμαρρόν Κεδρῶνος ἔχειν ἐξουσίαν, παρακούσαντι δὲ τούτῳ θάνατον ἔσσεσθαι τὸ πρόστιμον. Ἰψὲ δὲ μεγέθει τῆς ἀπειλῆς καὶ ὅρκους αὐτὸν προσηνάγκασεν ποιήσασθαι. Σεμεὶ δὲ χάριν ὡς προσέταξεν αὐτῷ Σολομὼν ἔχειν φήσας, καὶ ταῦτα ποιήσειν προσομύσας, καταλιπὼν τὴν πατρίδα τὴν θιατριβὴν ἐν τοῖς Ἱεροσολύμοις ἐποιεῖτο. Διελθόντων δὲ τριῶν ἔτων, ἀκούσας δύο δούλους ἀποδράντας αὐτὸν ἐν Γίττῃ τυγχάναντας ὥρμησεν ἐπὶ τοὺς οὐκίτας. Ἐπανελθόντος δὲ μετ' αὐτῶν ὁ βασιλεὺς αἰσθόμενος, ὡς καὶ τῶν ἐντολῶν αὐτοῦ καταφρονήσαντος, καὶ — τὸ μείζον — τῶν ὅρκων τοῦ θεοῦ μηδεμίαν ποιησαμένου φροντίδα, χαλεπῶς εἶχε. Καὶ καλέσας αὐτὸν “Ὁὐ σύ,” φησιν, “ὥμοσας μὴ καταλείπειν ἐμέ, μηδὲ ἐξελεύσεσθαι ποτε ταύτης τῆς πόλεως εἰς ἄλλην; οὐκ οὖν ἀποδράσῃ τὴν τῆς ἐπιπορκίας δίκην, ἀλλὰ καὶ ταύτης καὶ ὢν τὸν πατέρα μου παρὰ τὴν φυγὴν ὕβρισας τιμορήσῃ σε πονηρὸν γεγόμενον, ἵνα γνῶς ὅτι κερδαίνουσιν οὐδὲν οἱ κακοὶ μὴ παρ' αὐτὰ τὰ ἀδικήματα κολασθέντες, ἀλλὰ παντὶ τῷ χρόνῳ, ᾧ νομίζουσιν ἀδεεῖς εἶναι μηδὲν πεπονθότες, αὔξεται καὶ γίνεται μείζων ἢ κόλασις αὐτοῖς ἢς ἂν παραυτίκα πλημμελήσαντες ἔδοσαν.” Καὶ Σεμεὶ μὲν κελευσθεὶς Βαναίας ἀπέκτεινεν.

CAP. II. 1. Ἦδη δὲ τὴν βασιλείαν βεβαίως ἔχων ὁ Σολομὼν, καὶ τῶν ἐχθρῶν κέκολασμένων, ἄγεται τὴν Φαραώθου τοῦ τῶν Αἰγυπτίων βασιλέως θυγατέρα. Καὶ κατασκευάσας τὰ τεῖχη τῶν Ἱεροσολύμων πολλὰ μείζω καὶ ὀχυρώτερα τῶν πρόσθεν ὄντων, διεῖπε τὰ πράγματα λοιπὸν ἐπὶ πολλῆς εἰρήνης, μὴδ' ὑπὸ τῆς νεότητος πρὸς τε δικαιοσύνην καὶ φυλακὴν τῶν νόμων καὶ μνήμην ὧν ὁ πατὴρ τελευτῶν ἐπέστελλε βλαπτόμενος, ἀλλὰ πάνθ' ὅσα οἱ τοῖς χρόνοις προβεβηκότες, καὶ πρὸς τὸ φρονεῖν ἀκμάζοντες μετὰ πολλῆς ἀκριβείας ἐπιτελῶν. Ἐγὼ δ' εἰς Χεβρώνα παρα- 417 γεγόμενος, ἐπὶ τοῦ χαλκοῦ θυσιαστηρίου τοῦ κατασκευασθέντος ὑπὸ Μωϋσείως θῦσαι τῷ θεῷ. Καὶ χίλια τὸν ἀριθμὸν ὠλοκάυτωσεν ἱερεῖα. Τοῦτο δὲ ποιήσας μεγάλως ἔδοξε τὸν θεὸν τετιμηκέναι· φανείς γὰρ αὐτῷ κατὰ τοὺς ὕπνους ἐκείνης τῆς νυκτὸς ἐκέλευσεν αἰτεῖσθαι τίνας ἀντὶ τῆς εὐσεβείας δώσει αὐτῷ δωρεάς. Σολομὼν δὲ τὰ κάλλιστα καὶ μέγιστα, καθ' ὅσα παρὰ τὸν θεὸν ἤδιστα, καὶ λαβεῖν ἀνθρώπῳ συμφερότατα τὸν θεὸν ἤτησεν. Οὐ γὰρ χρυσὸν οὐδ' ἄργυρον οὐδὲ τὸν ἄλλον πλοῦτον ὡς ἀνθρώπος καὶ νέος ἤξίωσεν αὐτῷ προσγενέσθαι, — ταῦτα γὰρ σχεδὸν γενόμειστα παρὰ τοῖς πλείστοις μόνον σπουδῆς ἄξιον καὶ θεοῦ δῶρα εἶναι, — ἀλλὰ “Δός μοι,” φησὶ, “δέσποτα, νοῦν ὑγιῇ καὶ φρόνησιν ἀγαθὴν, οἷς ἀντὶ τὸν λαὸν τὰ ἀληθῆ καὶ τὰ δίκαια λαλῶν κρίνοιμι.” Ἐπὶ τούτοις ἤσθη τοῖς αἰτήμασιν ὁ θεός, καὶ “τά τε πάντα” ἄλλα πάνθ' ὧν οὐκ ἐμνήσθη παρὰ τὴν ἐκλογὴν, δώσειν ἐπηγγέλατο, πλοῦτον, δόξαν, νίκην πολεμίων, καὶ πρὸ πάντων σύνεσιν καὶ σοφίαν, οἷαν οὐκ ἕλλοις τις ἀνθρώπων ἔσχεν οὔτε βασιλέων οὔτ' ἰδιωτῶν. Φυλάξειν τε καὶ τοῖς ἐκγόνοις αὐτοῦ τὴν βασιλείαν ἐπὶ πλείστον ὑπισχνεῖτο χρόνον, ἂν δίκαιος τε ὦν διαμένῃ καὶ πειθόμενος αὐτῷ, καὶ τὸν πατέρα μετ' αὐτοῖς ἐν οἷς ἦν ἄριστος. Ταῦτα τοῦ θεοῦ Σολομῶν

λομὸν ἀκούσας ἀνεπήδησεν εὐθὺς ἐκ τῆς κοίτης, καὶ προσκυνήσας αὐτὸν ὑπέστρεψεν εἰς Ἱεροσόλυμα, καὶ πρὸ τῆς σκηνῆς μεγάλας ἐπιτελέσας θυσίας, κατευώχει τοὺς ἰδίους ἅπαντας.

2. Ταύταις δὲ ταῖς ἡμέραις κρίσις ἐπ' αὐτὸν ἤχθη δυσχερὴς, ἥς τὸ τέλος εὐρεῖν ἦν ἐπίπονον. Τὸ δὲ πρᾶγμα, περὶ οὗ συνέβαινεν εἶναι τὴν δίκην, ἀναγκαῖον ἡγήσαμην δηλοῦσαι, ἵνα τοῖς ἐντυγχάνουσιν τὸ τε δίσκολον τῆς κρίσεως γνωρίμον ὑπάρξῃ, καὶ τοιούτων μεταξὺ πραγμάτων γινόμενοι λάβωσιν, ὥσπερ ἐξ εἰκόνος τῆς τοῦ βασιλέως ἀγγινοίας, τὸ ῥαδίως ἀποφαίνεσθαι περὶ τῶν ζητουμένων δυνηθῆναι. Δύο γυναικες ἐταῖραι τὸν βίον ἤκον ἐπ' αὐτὸν, ὧν ἡ ἀδικεῖσθαι δοκοῦσα πρώτη λέγειν ἤρξατο. "Οἰκῶ μὲν," εἶπεν, "ὦ βασιλεῦ, μετὰ ταύτης ἐν ἐνὶ δωματίῳ. Συνέβη δ' ἀμφοτέραις ἡμῖν ἐπὶ μιᾷ ἡμέρᾳ ἀποτεκεῖν κατὰ τὴν αὐτὴν ὥραν ἄρρενα παῖδια. Τρίτης δὲ ἡμέρας διελθούσης, ἐπικοιμηθεῖσα τῷ αὐτῆς παιδίῳ αὕτη τοῦτο μὲν ἀποκτείνει, βαστάσασα δὲ τὸ ἑμὸν ἐκ τῶν γονάτων πρὸς αὐτὴν μεταφέρει, καὶ τὸ νεκρὸν ἐμοῦ κοιμωμένης εἰς τὰς ἀγκάλας μου τίθησιν. Πρωτὶ δὲ θηλὴν ὀρεῖται βουλομένη τῷ παιδίῳ, τὸ μὲν ἑμὸν οὐχ εἶρον, τὸ δὲ ταύτης νεκρὸν ὁρῶ μοι παρακείμενον, ἀκριβῶς γὰρ κατανοήσασα τοῦτο ἐπέγγων. Ὅθεν ἀπαιτῶ τὸν ἑμὸν υἱὸν, καὶ οὐκ ἀπολαμβάνουσα καταπέφευγα, δέσποτα, ἐπὶ τὴν παρὰ σοῦ βοήθειαν. Τὸ γὰρ εἶναι μόνας ἡμᾶς, καὶ μηδὲνα τὸν ἐξελέγξαι δυναμένον φοβεῖσθαι καταφρονοῦσα, ἰσχυρῶς ἀρνούμενη παραμένει." Ταῦτ' εἰπούσης, ὁ βασιλεὺς ἀνέκρινε τὴν ἑτέραν, τί τοῖς εἰρημένοις ἀντιλέγειν ἔχοι. Τῆς δὲ ἀρνούμενης τοῦτο πεποιηκέναι, τὸ δὲ παιδίον τὸ ἑαυτῆς ζῆν λεγούσης, τὸ δὲ τῆς ἀντιδίκου τεθνηκέναι, μηδενὸς ἐπινοοῦντος τὴν κρίσιν, ἀλλὰ
418 ὥσπερ ἐπ' αἰνίγματι περὶ τὴν εὐρεσιν αὐτοῦ πάντων τῇ διανοίᾳ τευφλωμένων, μόνος ὁ βασιλεὺς ἐπέωσή τε τοιοῦτον. Κελεύσας κομισθῆναι τὸ νεκρὸν

καὶ τὸ ζῶν παιδίον, μεταπέμπεται τινὰ τῶν σωματοφυλάκων, καὶ σπασάμενον προσέταξε τὴν μάχαιραν ἀμφότερα διχοτομῆσαι τὰ παιδιά, ὅπως ἐκάτεραι λάβωσιν ἀνὰ ἡμῖς τοῦ τε ζῶντος καὶ τοῦ τετελευτηκότος. Ἐπὶ τούτῳ πᾶς μὲν ὁ λαὸς λανθάνων ἐχλεύαζεν ὡς μεираκιον τὸν βασιλέα, μεταξὺ δὲ τῆς μὲν ἀληθοῦς μητρὸς ἀνακραγούσης 'τοῦτο μὴ ποιεῖν, ἀλλὰ παραδιδόναι τῇ ἐτέρᾳ τὸ παιδίον ὡς ἐκείνης, ἀρκεῖσθαι γὰρ τῷ ζῆν αὐτὸ καὶ βλέπειν μόνον καὶ ἂν ἄλλοτριον δοκῇ, τῆς δ' ἐτέρας ἐτοίμως ἐχούσης διαιρούμενον ἰδεῖν τὸ παιδίον, καὶ προσέτι βασανισθῆναι καὶ αὐτὴν ἀξιούσης, ὁ βασιλεὺς, ἐπιγνούς τὰς ἐκατέρων φωνὰς ἀπὸ τῆς ἀληθείας γεγεννημένης, τῇ μὲν ἀνακραγούσῃ τὸ παιδίον προσέκρινε, μητέρα γὰρ αὐτὴν ἀληθῶς εἶναι, τῆς δὲ ἄλλης κατέγνω πονηρίαν, τὸ τε ἴδιον ἀποκτεινάσης καὶ τὸ τῆς φίλης ἀπουδαζούσης ἀπολλύμενον θεάσασθαι. Τοῦτο μέγα δεῖγμα καὶ τεκμήριον τῆς τοῦ βασιλέως φρονήσεως καὶ σοφίας ἐνόμιζε τὸ πλῆθος, καὶ ἐξ ἐκείνης λαμπρὸν τῆς ἡμέρας ὡς θείαν ἔχοντι διάνοιαν αὐτῷ προσεῖχον.

3. Στρατηγοὶ δ' αὐτῷ καὶ ἡγεμόνες ἦσαν τῆς χώρας ἀπάσης οἶδε, τῆς μὲν Ἐφραΐμου κληρουχίας Οὐρς, ἐπὶ δὲ τῆς Βηθλεέμης τοπαρχίας ἦν Διόκληρος, τὴν δὲ τῶν Δώρων καὶ τὴν παραλίαν Ἀβινάδαβος εἶχεν ὑπ' αὐτῷ, γεγαμηκῶς τὴν Σολομῶνος θυγατέρα. Τὸ δὲ Μέγα Πεδίον ἦν ὑπὸ Βαναία τοῦ Ἀχίλου παιδί, προσεπῆρχε δὲ καὶ τῆς ἄχρι Ἰορδάνου πάσης. Τὴν δὲ Γαλααδίτην καὶ Γαυλανίτην ἔως τοῦ Λιβάνου ὄρους, καὶ πόλεις ἐξήκοντα μεγάλας καὶ ὀχυρωτάτας ἔχων ὑφ' αὐτὸν Ἰαβάρης διεῖπεν. Ἀβινάδαβος δὲ τῆς Γαλιλαίας ὅλης ἄχρι Σιδῶνος ἐπετρόπευε, συνοικῶν καὶ αὐτὸς θυγατρὶ Σολομῶνος Βασίμα τὸ ὄνομα. Τὴν δὲ περὶ Ἀρκὴν παραλίαν εἶχε Βανακάτης. Σαφάτης δὲ τὸ Ἰαβύριον ὄρος καὶ Κάρμηλον καὶ τὴν Γαλιλαίαν ἄχρι τοῦ ποταμοῦ Ἰορ-

λομαὸν ἀκούσας ἀνεπήδησεν εὐθὺς ἐκ τῆς κοίτης, καὶ προσκυνήσας αὐτὸν ὑπέστρεψεν εἰς Ἱεροσόλυμα, καὶ πρὸ τῆς σκηνῆς μεγάλας ἐπιτελέσας θυσίας, κατευώχει τοὺς ἰδίους ἅπαντας.

2. Ταύταις δὲ ταῖς ἡμέραις κρίσις ἐπ' αὐτὸν ἤχθη δυσχερὴς, ἥς τὸ τέλος εὐρεῖν ἦν ἐπίπονον. Τὸ δὲ πρᾶγμα, περὶ οὗ συνέβαινεν εἶναι τῆς δίκης, ἀναγκαῖον ἡγήσαμην δηλοῦσαι, ἵνα τοῖς ἐντυγχάνουσιν τὸ τε δῖσκολον τῆς κρίσεως γνωρίμον ὑπάρξῃ, καὶ τοιούτων μεταξὺ πραγμάτων γινόμενοι λάβωσιν, ὥσπερ ἐξ εἰκόνης τῆς τοῦ βασιλέως ἀγχινόας, τὸ ῥαδίως ἀποφαίνεσθαι περὶ τῶν ζητούμενων δυνηθῆναι. Δύο γυναικες ἐταῖραι τὸν βίον ἤκον ἐπ' αὐτὸν, ὧν ἡ ἀδικεῖσθαι δοκοῦσα πρώτη λέγειν ἤρξατο. "Οἰκῶ μὲν," εἶπεν, "ὦ βασιλεῦ, μετὰ ταύτης ἐν ἐνὶ δωματίῳ. Συνέβη δ' ἀμφοτέραις ἡμῖν ἐπὶ μιᾷς ἡμέρας ἀποτεκεῖν κατὰ τὴν αὐτὴν ὥραν ἄρρενα παιδία. Τρίτης δὲ ἡμέρας διελθούσης, ἐπικοιμηθεῖσα τῷ αὐτῆς παιδίῳ αὕτη τοῦτο μὲν ἀποκτείνει, βαστάσασα δὲ τὸ ἑμὸν ἐκ τῶν γονάτων πρὸς αὐτὴν μεταφέρει, καὶ τὸ νεκρὸν ἐμοῦ κοιμωμένης εἰς τὰς ἀγκάλας μου τίθῃσιν. Πρωτὶ δὲ θηλὴν ὀρεῖται βουλομένη τῷ παιδίῳ, τὸ μὲν ἑμὸν οὐχ εἶρον, τὸ δὲ ταύτης νεκρὸν ὁρῶ μοι παρακείμενον, ἀκριβῶς γὰρ κατανοήσασα τοῦτο ἐπέγνων. "Ὅθεν ἀπαιτῶ τὸν ἑμὸν υἱὸν, καὶ οὐκ ἀπολαμβάνουσα καταπέφευγα, δέσποτα, ἐπὶ τὴν παρὰ σοῦ βοήθειαν. Τὸ γὰρ εἶναι μόνας ἡμᾶς, καὶ μηδὲνα τὸν ἐξελέγχειν δυναμενον φοβεῖσθαι καταφρονοῦσα, ἰσχυρῶς ἀρνούμενη παραμένει." Ταῦτ' εἰπούσης, ὁ βασιλεὺς ἀνέκρινε τὴν ἑτέραν, τί τοῖς εἰρημένοις ἀντιλέγειν ἔχοι. Τῆς δὲ ἀρνούμενης τοῦτο πεποιηκέναι, τὸ δὲ παιδίον τὸ ἑαυτῆς ζῆν λεγούσης, τὸ δὲ τῆς ἀντιδίκου τεθνηκέναι, μηδενὸς ἐπινοοῦντος τὴν κρίσιν, ἀλλὰ ὥσπερ ἐπ' αἰνίγματι περὶ τῇ εὐρεσιν αὐτοῦ πάντων τῇ διανοίᾳ τευφλωμένων, μόνος ὁ βασιλεὺς ἐπένόησέ τι τοιοῦτον. Κελεύσας κομισθῆναι τὸ νεκρὸν

καὶ τὸ ζῶν παιδίον, μεταπέμπεται τινα τῶν σωματοφυλάκων, καὶ σπασάμενον προσέταξε τὴν μάχαιραν ἀμφότερα διχοτομῆσαι τὰ παιδιά, ὅπως ἐκάτεραι λάβωσιν ἀνὰ ἡμῖς τοῦ τε ζῶντος καὶ τοῦ τετελευτηκότος. Ἐπὶ τούτῳ πᾶς μὲν ὁ λαὸς λανθάνων ἐχλεύαζεν ὡς μειράκιον τὸν βασιλέα, μεταξὺ δὲ τῆς μὲν ἀληθοῦς μητρὸς ἀνακραγούσης 'τοῦτο μὴ ποιεῖν, ἀλλὰ παραδιδόναι τῇ ἐτέρᾳ τὸ παιδίον ὡς ἐκείνης, ἀρκεῖσθαι γὰρ τῷ ζῆν αὐτὸ καὶ βλέπειν μόνον καὶ ἂν ἄλλότριον δοκῇ, τῆς δ' ἐτέρας ἐτοιμῶς ἐχούσης διαιρούμενον ἰδεῖν τὸ παιδίον, καὶ προσέτι βασανισθῆναι καὶ αὐτὴν ἀξιούσης, ὁ βασιλεὺς, ἐπιγνοὺς τὰς ἐκατέρων φωνὰς ἀπὸ τῆς ἀληθείας γεγεννημένης, τῇ μὲν ἀνακραγούσῃ τὸ παιδίον προσέκρινε, μητέρα γὰρ αὐτὴν ἀληθῶς εἶναι, τῆς δὲ ἄλλης κατέγνω πονηρίαν, τὸ τε ἴδιον ἀποκτεινάσης καὶ τὸ τῆς φίλης ἀπουδαζούσης ἀπολλύμενον θεάσασθαι. Τοῦτο μέγα δεῖγμα καὶ τεκμήριον τῆς τοῦ βασιλέως φρονήσεως καὶ σοφίας ἐνόμιζε τὸ πλῆθος, καὶ ἐξ ἐκείνης λαμπρὸν τῆς ἡμέρας ὡς θείαν ἔχοντι διάνοιαν αὐτῷ προσεῖχον.

3. Στρατηγοὶ δ' αὐτῷ καὶ ἡγεμόνες ἦσαν τῆς χοῖρας ἀπάσης οἷδε, τῆς μὲν Ἑφραΐμου κληρουχίας Οὖρης, ἐπὶ δὲ τῆς Βηθλεέμης τοπαρχίας ἦν Διόκληρος, τὴν δὲ τῶν Δώρων καὶ τὴν παραλλαν Ἀβινάδαβος εἶχεν ὑπ' αὐτῷ, γεγαμηκῶς τὴν Σολομῶνος θυγατέρα. Τὸ δὲ Μέγα Πεδίον ἦν ὑπὸ Βαναία τῷ Ἀχίλου παιδί, προσεπῆρχε δὲ καὶ τῆς ἄχρι Ἰορδάνου πάσης. Τὴν δὲ Γαλααδίτην καὶ Γαυλανίτην ἕως τοῦ Λιβάνου ὄρους, καὶ πόλεις ἐξήκοντα μεγάλας καὶ ὀχυρωτάτας ἔχων ὑφ' αὐτὸν Γαβάρης διεῖπεν. Ἀβινάδαβος δὲ τῆς Γαλιλαίας ὅλης ἄχρι Σιδῶνος ἐπετρόπευε, συνοικῶν καὶ αὐτὸς θυγατρὶ Σολομῶνος Βασίμα τὸ ὄνομα. Τὴν δὲ περὶ Ἀρκὴν παραλλίαν εἶχε Βανακάτης. Σαφάτης δὲ τὸ Ἰταβύριον ὄρος καὶ Κάρμηλον καὶ τὴν Γαλιλαίαν ἄχρι τοῦ ποταμοῦ Ἰορ-

καὶ καθίσαντες αὐτὸν ἐπὶ θρόνου τοῦ πατρῷου ἀπ' ἐκείνης τῆς ἡμέρας ὑπήκουον αὐτῷ.

CAP. XV. 1. Μετ' ὀλίγον δὲ χρόνον καὶ Δαυὶδης καταπεσὼν εἰς νόσον ὑπὸ γήρωος, καὶ συνιδὼν ὅτι μέλλοι τελευτᾶν, καλέσας τὸν υἱὸν Σολομῶνα διέ- λέχθη πρὸς αὐτὸν τοιάδε· “Ἐγὼ μὲν, ὦ τέκνον, εἰς τὸ χρεῶν ἤδη καὶ πατέρας τοὺς ἐμούς ἀπαλλάσσομαι, κοινὴν ὁδὸν ἀπάντων τῶν τε νῦν ὄντων καὶ τῶν ἐσομένων πορευόμενος, ἐξ ἧς οὐκέτι οἶόν τε ἐπ' ανελθόντα γινῶναι τί κατὰ τὸν βίον πράττεται. Διὰ ζῶν ἔτι, καὶ πρὸς αὐτῷ γεγονώς ἄρτι τῷ τελευτᾶν, παραινῶ σοι ταῦθ' ἃ καὶ πρότερον ἔφην συμβουλεύ- σας, δικαίῳ μὲν εἶναι πρὸς τοὺς ἀρχομένους, εὐσε- βεῖ δὲ πρὸς τὸν τὴν βασιλείαν δεδωκότα θεόν, φυ- λάττειν δ' αὐτοῦ τὰς ἐντολάς καὶ τοὺς νόμους, οὓς αὐτὸς διὰ Μωϋσέως κατέπεμψεν ἡμῖν, καὶ μήτε χά- ριτι μήτε θωπεῖα μήτ' ἐπιθυμία μήτ' ἄλλῳ πάθει προστεθειμένον τούτων ἀμελῆσαι. Τὴν γὰρ τοῦ θεοῦ πρὸς σαυτὸν εὐνοίαν ἀπολείς, παραβὰς τὰ νόμιμα, καὶ πρὸς ἅπαντ' αὐτοῦ τὴν ἀγαθὴν ἀποστρέψεις πρό- νοιαν. Τοιοῦτον δέ σε αὐτὸν παρέχων, ὅποιον εἶ- ναι τε θεῖ καὶ ἐγὼ δὲ παρακαλῶ, καθέξεις ἡμῶν τὴν βασιλείαν τῷ γένει, καὶ οἶκος ἄλλος Ἑβραίων οὐκ ἂν δεσπόσειεν, ἀλλ' ἡμεῖς αὐτοὶ διὰ τοῦ παντὸς αἰῶ- νος. Μέμνησο δὲ καὶ τῆς Ἰωάβου τοῦ στρατηγοῦ παρανομίας, ἀποκτείναντος διὰ ζηλοτυπίαν δύο στρα- τηγούς δικαίους καὶ ἀγαθοὺς, Ἀβενῆρον τὸν Νήραυ παῖδα, καὶ τὸν Ἀμεσσάν υἱὸν Ἰεθράνου, ὧν ὅπως ἂν σοι δόξη τὸν θάνατον ἐκδίκησον, ἐπεὶ καὶ κρείτ- των ἐμοῦ καὶ δυνατώτερος Ἰωάβος ὢν, μέχρι νῦν τὴν δίκην διέφυγε. Παρατίθημι δέ σοι καὶ τοὺς Βερζελαίου τοῦ Γαλαδίτου παῖδας, οὓς ἐν τιμῇ πάσῃ καὶ προνοίᾳ τοῦτ' ἐμοὶ χαριζόμενος ἔξεις. Οὐ προ- κατάρχομεν γὰρ εὐποιῖας, ἀλλ' ἀμοιβὴν ὧν ὁ πατὴρ αὐτῶν παρὰ τὴν φυγὴν ὑπῆρξέ μοι χρεωλυτοῦμεν. Καὶ τὸν

Γῆρα δὲ νιὸν Σεμεὶ, τὸν ἐκ τῆς Βενιαμίτιδος φυλῆς, ὃς πολλὰ βλασφημήσας με παρὰ τὴν φυγὴν ὄτ' εἰς Παρεμβολὰς ἐπορευόμην ἀπήντησεν ἐπὶ Ἰορδάνῃν, καὶ πίστει ἔλαβεν ὡς μηδὲν αὐτὸν παθεῖν τότε, τῶν ἐπιζητήσας αἰτίαν εὐλογον ἄμυναι."

2. Ταῦτα παραινέσας τῷ παιδί περὶ τε τῶν ὅλων πραγμάτων καὶ περὶ τῶν φίλων, καὶ οὓς ἦδει τιμωρίας ἀξίους γεγεννημένους ἀπέθανεν, ἔτη μὲν βιώσας ἐβδομήκοντα, βασιλεύσας δὲ ἐπτά μὲν ἐν Χεβρωνί, τῆς Ἰούδα φυλῆς καὶ μῆνας ἕξ, ἐν Ἱεροσολύμοις δὲ ἀπάσης τῆς χώρας τρία καὶ τριάκοντα. Οὗτος 412 ἄριστος ἀνὴρ ἐγένετο, καὶ πᾶσαν ἀρετὴν ἔχων ἦν ἔδει τῷ βασιλεῖ, καὶ τοσούτων ἔθνων σωτηρίαν ἐγκεχειρισμένῳ προσεῖναι. Ἀνδρείος τε γὰρ ἦν, ὡς οὐκ ἄλλος τις, ἐν δὲ τοῖς ὑπὲρ τῶν ὑπηκόων ἀγῶσι, πρῶτος ἐπὶ τοὺς κινδύνους ὥρμα, τῷ ποιεῖν καὶ μάχεσθαι παρακλευόμενος τοὺς στρατιώτας ἐπὶ τὰς πράξεις, ἀλλ' οὐχὶ τῷ προστάττειν ὡς δεσπότης, νοῆσαι τε καὶ συνιδεῖν καὶ περὶ τῶν μελλόντων καὶ τῆς τῶν ἐνεστηκότων οἰκονομίας ἱκανώτατος, σώφρων, ἐπιεικής, χρηστὸς πρὸς τοὺς ἐν συμφοραῖς ὑπάρχοντας, δίκαιος, φιλάνθρωπος, ἃ μόνοις ἐξαιρετα τοῖς βασιλεῦσιν εἶναι προσῆκε, μηδὲν ὅλοις παρὰ τοσοῦτο μέγεθος ἐξουσίας ἀμαρτῶν, ἢ τὸ περὶ τὴν Οὐρία γυναικα. Κατέλειπε δὲ καὶ πλοῦτον, ὅσον οὐκ ἄλλος βασιλεὺς οὐθ' Ἑβραίων οὐτ' ἄλλων ἔθνων.

3. Ἐθαψε δ' αὐτὸν ὁ παῖς Σολομών ἐν Ἱεροσολύμοις διαπρεπῶς, τοῖς τε ἄλλοις οἷς περὶ κηδείαν νομίζεται βασιλικὴν ἅπασι, καὶ δὴ καὶ πλοῦτον αὐτῷ πολὺν καὶ ἄφθονον συνεκίδευσεν· ὣν τὴν ὑπερβολὴν τεκμήρῳ· ἂν τις ῥαδίως ἐκ τοῦ λεχθησομένου. Μετὰ γὰρ χρόνον ἐτῶν χιλίων καὶ τριακοσίων, Ἐλκάνος ὁ ἀρχιερεὺς, πολιορκούμενος ὑπὸ Ἀντιόχου τοῦ Εὐσεβοῦς ἐπικληθέντος, νιοῦ δὲ Δημητρίου, βουλόμενος χρήματ' αὐτῷ δοῦναι, ὑπὲρ τοῦ λύσαι τὴν πολιορκίαν καὶ τὴν στρατιὰν ἀπαγαγεῖν, καὶ ἀλλαχόθεν οὐκ

εὐπορῶν, ἀνοίξας ἓνα οἶκον τῶν ἐν τῷ Δαυΐδου μνήματι, καὶ βαστάσας τριςχίλια τάλαντα, μέρος ἔδωκεν Ἀντιόχῳ, καὶ διέλυσεν οὕτως τὴν πολιορκίαν, καθὼς καὶ ἐν ἄλλῳ δεδηλώκαμεν. Μετὰ δὲ τοῦτον, ἐτῶν πολλῶν διαγενομένων, πάλιν Ἡρώδης ὁ βασιλεὺς ἕτερον ἀνοίξας οἶκον ἀνείλετο χρήματα πολλά. Ταῖς μέντοι γε θήκαις τῶν βασιλέων οὐδεὶς αὐτῶν ἐπέτυχεν, ἦσαν γὰρ ὑπὸ τὴν γῆν μηχανικῶς κεκηδευμένοι πρὸς τὸ μὴ φανεραὶ εἶναι τοῖς εἰς τὸ μνῆμα εἰσιούσιν. Ἀλλὰ περὶ μὲν τούτων ἡμῖν ἐπὶ τοσούτον ἀπόχρη δεδηλωσθαι.

Φ Λ Ι Ω Σ Η Π Ο Υ

ΙΟΥΔΑΙΚΗΣ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑΣ ΒΙΒΛΙΟΝ ΟΓΔΟΟΝ.

Περιέχει ἡ βίβλος χρόνον ἐτῶν ρεγ'.

Argumentum Lib. VIII.

(1) Ὡς Σολομὼν τὴν βασιλείαν παραλαβὼν τοὺς ἐχθροὺς ἀνείλε. (2) Περὶ τῆς γυναικὸς Σολομῶνος, τῆς σοφίας αὐτοῦ καὶ τοῦ πλοῦτου, καὶ ὅσων ἐπέτυχεν παρὰ τοῦ Εἰράμου εἰς οἰκοδομὴν τοῦ ναοῦ. (3) Περὶ τῆς οἰκοδομῆς τοῦ ναοῦ. (4) Ὡς Σολομὼν τὴν κιβωτὸν μετένεγκεν εἰς τὸν ναόν, καὶ ὥς ἐκετεύσας τὸν θεὸν δημοσίας θυσίας ἐπετέλεσεν. (5) Ὡς βασιλεία ἐαυτῷ ᾠκοδόμησεν ὁ Σολομὼν πολυτελῆ τε καὶ λαμπρά, καὶ ὥς αἰνύματα ὑπὸ τοῦ Εἰράμου αὐτῷ πεμφθέντα διέλυσεν. (6) Ὡς Σολομὼν τῶν Ἱεροσολύμων πόλιν ὠχυρώσατο, μεγάλας τε πόλεις ᾠκοδόμησεν, καὶ ὥς Χαναανίων τε καὶ ὑποχείριλους ἐποίησατο, καὶ τὴν Αἰγύπτου καὶ Αἰθιοπίας ᾠκοδόμησεν ἐδέξατο. (7) Ὡς Σολομὼν ἐπλουτίσθη, καὶ σφόδρα φιλογύναιος ἦν, καὶ ὥς ὁ θεὸς ἐρεθιζόμενος κατ' αὐτὸν ἤγειρεν Ἀδερὸν καὶ Ἱεροβόαμον. Περὶ τῆς Σολομῶνος τελευτῆς. (8) Ὡς τελευτήσαντος Σολομῶνος ὁ λαὸς ἀποστάς τοῦ παιδὸς αὐτοῦ Ροβοάμου τῶν δέκα φυλῶν Ἱεροβόαμον

ἀπέδειξε βασιλέα. (9) Ὡς δὲ προφήτης Ἰαδὼν ἄλλῳ ψενου-
μένῳ πεισθεὶς ὑπέστρεψεν, εἶτα δὲ ὑπὸ λέοντος ἀναιρείται,
καὶ ποίοις λόγοις ὁ πονηρὸς προφήτης τὸν βασιλέα πείσας
τὴν διάνοιαν αὐτῷ ὑπέστρεψεν ἀπὸ τοῦ Θεοῦ. (10) Περὶ
Ῥοβοάμου, καὶ ὡς ὁ Θεὸς αὐτὸν ἐπὶ τῆς ἀσεβείας διὰ Σού-
σακον ἐτιμώρησεν. (11) Περὶ τελευτῆς τοῦ υἱοῦ Ἱεροβοάμου,
καὶ ὡς Ἱεροβοάμος ἠττᾷται ὑπὸ τοῦ Ἀβιά, ὃς μετ' οὐ πολὺ
τὸν βλον κατέστρεψε, Ἀσάνου τὴν βασιλείαν διαδεχομένοι,
καὶ ὡς Ἱεροβοάμου ἀποθανόντος τὸν υἱὸν αὐτοῦ Νάδαβον
καὶ ἅπαν τὸ γένος Ἱεροβοάμου διαφθείρει Βασάνης. (12) Ὡς
Ζαχαῖος βασιλεὺς Αἰθιοπῶν ὑπὸ Ἀσάνου ἠττᾷται, καὶ Ἀου-
νος Βασάνου αὐτῷ πολεμοῦντος τὸν Λαμασκηῶν βασιλέα
σύμμαχον παρακυλεῖ, καὶ ὡς τῆς Βασάνου γενιᾶς διαφθορεί-
σης ἐβυσσίλευεν Ζαμάρης καὶ ὁ υἱὸς αὐτοῦ Ἀχαβος. (13) Ὡς
Ἀχαβος γῆμας Γεζυβέλην ἐπονηρεύσατο ὑπὲρ πάντας τοὺς πρὸ
αὐτοῦ βασιλεῖς. Ὅποια Ἡλίας ὁ προφήτης ἐπραττειν, οἷά
τε συνέβη τῷ Ναβούθῳ. (14) Ὡς Ἀδαδος Λαμασκοῦ καὶ
Συρίας βασιλεὺς δις ἐπ' Ἀχαβον στρατευσάμενος ἠττήθη.
(15) Περὶ Ἰωσαφάτου τοῦ Ἱεροσολύμων βασιλέως, καὶ ὡς
Ἀχαβος ἐπὶ Σύρους, βοηθοῦντος αὐτῷ Ἰωσαφάτου, στρα-
τευσάμενος ἠττήθη τῇ μάχῃ καὶ αὐτὸς ἀπώλετο.

CAP. I. 1. Περὶ μὲν οὖν Δαυΐδου καὶ τῆς ἀρε- 414
τῆς αὐτοῦ, καὶ ὅσων ἀγαθῶν αἴτιος γενόμενος τοῖς
ὁμοφύλοις, πολέμους τε καὶ μάχας ὅσας κατορθώσας γη-
ραιὸς ἐτελεύτησεν, ἐν τῇ πρὸ ταύτης βίβλῳ διηλω-
καμεν. Σολομῶνος δὲ τοῦ παιδὸς αὐτοῦ, νέου τὴν
ἡλικίαν ἔτι ὄντος, τὴν βασιλείαν παραλαβόντος, ὃς
ἔτι ζῶν ἀπέφηνε τοῦ λαοῦ δεσπότην κατὰ τὴν τοῦ
Θεοῦ βούλησιν, καθίσαντος ἐπὶ τὸν θρόνον, ὁ μὲν
πᾶς ὄχλος ἐπευφήμησεν, οἷον εἰκὸς ἐπ' ἀρχομένῳ βα-
σιλεῖ, τελευτῆσαι καλῶς αὐτῷ τὰ πράγματα, καὶ πρὸς
γῆρας ἀφικέσθαι λιπαρὸν καὶ πανευδαίμονα τὴν ἡ-
γεμονίαν.

2. Ἀδωνίας δὲ, ὃς καὶ τοῦ πατρὸς ἔτι ζῶντος
ἐπεχείρησε τὴν ἀρχὴν κατασχεῖν, παρελθὼν πρὸς τὴν
τοῦ βασιλέως μητέρα Βεεθσαβὴν, καὶ φιλοφρόνως
αὐτὴν ἀσπασάμενος, πνυθομένης εἰ καὶ διὰ χρεῖαν
τινα πρὸς αὐτὴν ἀφίκεται, καὶ δηλοῦν κελευούσης ὡς

ἰδίῳ παρεξομένης, ἤρξατο λέγειν, 'ὅτι γινώσκει μὲν τὴν βασιλείαν καὶ αὐτὴ καὶ διὰ τὴν ἡλικίαν καὶ διὰ τὴν τοῦ πλήθους προαίρεσιν οὖσαν αὐτοῦ, μεταβί-
σης δὲ πρὸς Σολομῶνα τὸν υἱὸν αὐτῆς κατὰ τὴν τοῦ
θεοῦ γνώμην στίργει καὶ ἀγαπᾷ τὴν ὑπ' αὐτῷ δου-
λείαν, καὶ τοῖς παροῦσιν ἡδέται πράγμασιν. Ἐδεῖτο
δ' οὖν διακονῆσαι πρὸς τὸν ἀδελφὸν αὐτῷ, καὶ πεί-
σαι δοῦναι τὴν τῷ πατρὶ συγκοιμωμένην πρὸς γάμον
αὐτῷ Ἀβισάκην· οὐ γὰρ πλησιάσαι τὸν πατέρα διὰ
τὸ γῆρας αὐτῇ, μένειν δ' ἔτι παρθένον.' Ἡ δὲ
Βεεθσαβῆ, καὶ διακονήσεν σπουδαίως ὑπέσχετο, καὶ
καταπράξασθαι τὸν γάμον δι' ἀμρότερα, τοῦ τε βα-
σιλέως αὐτῷ χαρίσασθαι τε βουλευσόμενον, καὶ δεη-
σομένης αὐτῆς λιπαρῶς. Καὶ ὁ μὲν εὐέλπης ἀπαλ-
λάττεται περὶ τοῦ γάμου, ἡ δὲ τοῦ Σολομῶνος μή-
τηρ εὐθίως ὤρμησεν ἐπὶ τὸν υἱὸν διαλεξομένη περὶ
ὧν Ἀδωνία δεηθέντι κατεπηγγέλατο. Καὶ προῦπ-
αντήσαντος αὐτῇ τοῦ παιδὸς καὶ περιπλακέντος, ἐπεὶ
415 παρήγαγεν αὐτὴν εἰς τὸν οἶκον οὐ συνέβαινεν αὐ-
τῷ κείσθαι τὸν βασιλικὸν θρόνον, καθίσας ἐκέλευ-
σεν ἕτερον ἐκ δεξιῶν τεθῆναι τῇ μητρὶ. Καθεσθεῖσα
δὲ ἡ Βεεθσαβῆ "Μίαν," εἶπεν, "ὦ παῖ, χάριν αἰ-
τουμένη μοι κατάνευσον, καὶ μηδὲν ἐξ ἀρνησεως δίς-
κολον μηδὲ σκυθρωπὸν ἀπεργάσῃ." Τοῦ δὲ Σολο-
μῶνος προστάττειν κελεύοντος, πάντα γὰρ ὅσιον εἶ-
ναι μητρὶ παρέχειν, καὶ τι προσμεμψαμένου τὴν ἀρ-
γὴν ὅτι μὴ μετ' ἐλπίδος ἤδη βεβαίας τοῦ τυχεῖν ὧν
ἀξιοῖ ποιεῖται τοὺς λόγους, ἀλλ' ἀρνησιν ὑφορομένη,
'δοῦναι τὴν παρθένον αὐτὸν Ἀβισάκην Ἀδωνία τῷ
ἀδελφῷ πρὸς γάμον' παρεκάλει.

3 Λαβὼν δὲ πρὸς ὀργῆς ὁ βασιλεὺς τὸν λόγον
ἀποπέμπεται μὲν τὴν μητέρα, 'μειζόνων δ' ὀρέγεσθαι
πραγμάτων εἰπὼν Ἀδωνίαν, καὶ θαυμάζειν πῶς οὐ
παραχωρήσῃ καὶ τῆς βασιλείας ὡς πρεσβυτέρῳ πα-
ρακαλεῖ, τὸν γάμον αὐτῷ τὸν Ἀβισάκης αἰτουμένη,
γίλους ἔχοντι δυνατόις Ἰωάβον τὸν στρατηγὸν καὶ

Ἀβιάθαρὸν τὸν ἱερέα. Καὶ μεταπεμψάμενος Βα-
ναίαν τὸν ἐπὶ τῶν σωματοφυλάκων ἀποκτεῖναι προσέ-
ταξεν αὐτῷ τὸν ἀδελφὸν Ἀδωνίαν. Κραλίσας δὲ Ἀ-
βιάθαρὸν τὸν ἱερέα “Θανάτου μὲν,” εἶπε, “ῥύεται
σε τὰ τε ἄλλα ὅσα τῷ πατρί μου συνέκαμες, καὶ ἡ
κιβωτὸς ἦν σὺν αὐτῷ μετήνεγκας. Ταύτην δέ σοι
τὴν τομωρίαν ἐπιτίθῃμι, ταξαμένῳ μετὰ Ἀδωνίᾳ καὶ
τὰ ἐκείνου φρονήσαντι, μήτε ἐνθάδε ἴσθι μήτε εἰς
ὄψιν ἀπάντα τὴν ἐμὴν, ἀλλὰ εἰς τὴν πατρίδα πο-
ρευθεὶς ἐν τοῖς ἀγροῖς ζῇθι, καὶ τοῦτον ἄχρι τελευ-
τῆς ἔχε τὸν βίον, ἀμαρτῶν τοῦ μηκέτι εἶναι δικαίως
ἐν ἁλίᾳ.” Καταλύεται μὲν οὖν ἀπὸ τῆς ἱερατικῆς
τιμῆς ὁ Ἰθαμάρου οἶκος διὰ τὴν προειρημένην αἰ-
τίαν, καθὼς καὶ τῷ Ἀβιαθάρου πάππῳ προεῖπεν ὁ
θεὸς Ἥλει. Μετέβη δ’ εἰς τὸ Φινεΐσου γένος πρὸς
Σάδωκον. Οἱ δὲ ιδιωτεύσαντες ἐκ τοῦ Φινεΐσου γέ-
νους, καθ’ ὃν καιρὸν εἰς τὸν Ἰθαμάρου οἶκον ἡ ἀρ-
χιερῶσύνῃ μετῆλθεν, Ἥλει πρῶτον ταύτην παραλα-
βόντος, ἦσαν οὗτοι, ὁ τοῦ ἀρχιερέως Ἰωσήπου υἱὸς
Βοκκίας, τούτου δὲ Ἰωάθαμος, Ἰωαθάμου δὲ Μα-
ραϊώθος, Μαραϊώθου δὲ Ἀροφαῖος, Ἀροφαίου δὲ
Ἀχίτωβος, Ἀχιτώβου δὲ Σάδωκος, ὃς πρῶτος ἐπὶ
Δαυίδου τοῦ βασιλέως ἀρχιερεὺς ἐγένετο.

4. Ἰώαβος δὲ ὁ στρατηγὸς τὴν ἀναίρεσιν ἀκού-
σας τὴν Ἀδωνίαν, περιδεὴς ἐγένετο, φίλος γὰρ ἦν αὐ-
τῷ μᾶλλον, ἢ τῷ βασιλεῖ Σολομῶνι. Καὶ κίνδυνον
ἐκ τούτου διὰ τὴν πρὸς ἐκείνον εὐνοίαν οἶκ’ ὁ λόγος
ὑποπτεύουσιν, καταφεύγει μὲν ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον,
ἀσφάλειαν δὲ ἐνόμιζεν αὐτῷ ποιεῖν ἐκ τῆς πρὸς τὸν
θεὸν εὐσεβείας τοῦ βασιλέως. Ὁ δὲ ἀπαγγειλάντων
αὐτῷ τινῶν τὴν Ἰωάβου γνώμην πέμψας Βαναίαν,
ἐκέλευσεν ἀναστήσαντα αὐτὸν ἐπὶ τὸ δικαστήριον ἄγειν
ὡς ἀπολογησόμενον. Ἰώαβος δὲ οὐκ ἔφη καταλείψειν
τὸ ἱερόν, ἀλλ’ αὐτοῦ τεθνήξασθαι μᾶλλον ἢ ἐν ἐτέ- 416
ρῳ χωρίῳ. Βαναίου δὲ τὴν ἀπόκρισιν αὐτοῦ τῷ βα-
σιλεῖ δηλώσαντος, προσέταξε Σολομῶν ἐκεῖ τὴν νε-

φαλήν αὐτοῦ ἀποτεμεῖν, καθὼς βούλεται, καὶ ταύτην λαβεῖν τὴν δίκην ὑπὲρ τῶν δύο στρατηγῶν, οὓς αὐτὸς ἀνθρώπως ἀπέκτεινε, θάψαι δ' αὐτοῦ τὸ σῶμα, ὅπως τὰ μὲν ἁμαρτήματα μηδέποτε καταλίπη τὸ γένος τὸ ἐκείνου, τῆς δὲ Ἰωάβου τελευτῆς αὐτὸς τε καὶ ὁ πατὴρ αὐτῶν τυγχάνωσι. Καὶ Βαναίας μὲν τὰ κελευσθέντα ποιήσας, αὐτὸς ἀποδείκνυται στρατηγὸς πάσης τῆς δυνάμεως, Σάδοικον δὲ μόνον ποιεῖ ἀρχιερέα ὁ βασιλεὺς εἰς τὸν Ἀβιαθάρου τόπον, ὃν μετεστήσατο.

5. Σεμεὶ δὲ ὥδε προσέταξεν, οἰκίαν οἰκοδομήσαντι μένειν ἐν Ἱεροσολύμοις αὐτῷ προσεδρεύοντα, καὶ μὴ διαβαίνειν τὸν χεῖμαρρὸν Κεδρῶνος ἔχειν ἐξουσίαν, παρακούσαντι δὲ τουτοῦ θάνατον ἔσεσθαι τὸ πρόστιμον. Ἰῶ δὲ μεγέθει τῆς ἀπειλῆς καὶ ὅρκους αὐτὸν προσηνάγκασεν ποιήσασθαι. Σεμεὶ δὲ χάριν ὡς προσέταξεν αὐτῷ Σολομὼν ἔχειν φήσας, καὶ ταῦτα ποιήσειν προσομώσας, καταλιπὼν τὴν πατρίδα τὴν θιατριβὴν ἐν τοῖς Ἱεροσολύμοις ἐποιεῖτο. Διελθόντων δὲ τριῶν ἐτῶν, ἀκούσας δύο δούλους ἀποδράντας αὐτὸν ἐν Γίττη τυγχάνοντας ὥρμησεν ἐπὶ τοὺς οὐλάδας. Ἐπανελθόντος δὲ μετ' αὐτῶν ὁ βασιλεὺς αἰσθόμενος, ὡς καὶ τῶν ἐντολῶν αὐτοῦ καταφρονήσαντος, καὶ — τὸ μείζον — τῶν ὅρκων τοῦ θεοῦ μηδεμίαν ποιησαμένου φροντίδα, χαλεπῶς εἶχε. Καὶ καλέσας αὐτὸν “Οὐ σύ,” φησιν, “ᾧμοσας μὴ καταλείπειν ἐμέ, μηδὲ ἐξελεύσεσθαι ποτε ταύτης τῆς πόλεως εἰς ἄλλην; οὐκ οὖν ἀποδράσῃ τὴν τῆς ἐπιπορίας δίκην, ἀλλὰ καὶ ταύτης καὶ ὅν τὸν πατέρα μου παρὰ τὴν φυγὴν ὕβρισας τιμορήσῃ σε πονηρὸν γενόμενον, ἵνα γινῶς ὅτι κερδαίνουσιν οὐδὲν οἱ κακοὶ μὴ παρ' αὐτὰ τὰ ἀδικήματα κολασθέντες, ἀλλὰ παντὶ τῷ χρόνῳ, ᾧ νομίζουσιν ἀδεεῖς εἶναι μηδὲν πεπονθότες, αὖξεται καὶ γίνεται μείζων ἢ κόλασις αὐτοῖς ἢς ἂν παραυτίκα πλημμελήσαντες ἔδοσαν.” Καὶ Σεμεὶ μὲν κελευσθεὶς Βαναίας ἀπέκτεινεν.

CAP. II. 1. Ἦδη δὲ τὴν βασιλείαν βεβαίως ἔχων ὁ
 Σολομὼν, καὶ τῶν ἐχθρῶν κεκολασμένων, ἄγεται τὴν
 Φαραώθου τοῦ τῶν Αἰγυπτίων βασιλέως θυγατέρα.
 Καὶ κατασκευάσας τὰ τείχη τῶν Ἱεροσολύμων πολλὰ
 μείζω καὶ ὀχυρώτερα τῶν πρόσθεν ὄντων, διεῖπε τὰ
 πράγματα λοιπὸν ἐπὶ πολλῆς εἰρήνης, μὴδ' ὑπὸ τῆς
 νεότητος πρὸς τε δικαιοσύνην καὶ φυλακὴν τῶν νό-
 μων καὶ μνήμην ὧν ὁ πατὴρ τελευτῶν ἐπέστειλε βλα-
 πτόμενος, ἀλλὰ πάνθ' ὅσα οἱ τοῖς χρόνοις προβεβη-
 κότες, καὶ πρὸς τὸ φρονεῖν ἀκμάζοντες μετὰ πολλῆς
 ἀκριβείας ἐπιτελῶν. Ἐγὼ δ' εἰς Χεβρωνά παρα- 417
 γενόμενος, ἐπὶ τοῦ χαλκοῦ θυσιαστηρίου τοῦ κατα-
 σκευασθέντος ὑπὸ Μωϋσείως θῦσαι τῷ θεῷ. Καὶ
 χίλια τὸν ἀριθμὸν ὠλοκαύτωσεν ἱερεῖα. Τοῦτο δὲ
 ποιήσας μέγας ἔδοξε τὸν θεὸν τετιμηκέναι· φανεῖς
 γὰρ αὐτῷ κατὰ τοὺς ὕπνους ἐκείνης τῆς νυκτὸς ἐκέ-
 λευσεν αἰτεῖσθαι τίνας ἀντὶ τῆς εὐσεβείας δώσει αὐτῷ
 δωρεάς. Σολομὼν δὲ τὰ κάλλιστα καὶ μέγιστα, καθ'
 θεῷ παρασχεῖν ἡδίστα, καὶ λαβεῖν ἀνθρώπων συμφο-
 ρώτατα τὸν θεὸν ἤτησεν. Οὐ γὰρ χρυσὸν οὐδ' ἄρ-
 γυρον οὐδὲ τὸν ἄλλον πλοῦτον ὡς ἀνθρώπος καὶ νέος
 ἠξίωσεν αὐτῷ προσγενέσθαι, — ταῦτα γὰρ σχεδὸν
 γενόμισται παρὰ τοῖς πλείστοις μόνον σπουδῆς ἄξιον
 καὶ θεοῦ δῶρα εἶναι, — ἀλλὰ “Δός μοι,” φησὶ,
 “δέσποτα, νοῦν ὑγιῇ καὶ φρόνησιν ἀγαθὴν, οἷς ἀντὶ
 τὸν λαὸν τὰ ἀληθῆ καὶ τὰ δίκαια λαλῶν κρίνομαι.”
 Τούτοις ἤσθη τοῖς αἰτήμασιν ὁ θεός, καὶ τὰ πάντα
 ἄλλα πάνθ' ὧν οὐκ ἐμνήσθη παρὰ τὴν ἐκλογὴν, δώσει
 αὐτῷ ἐπηγγεῖλατο, πλοῦτον, δόξαν, νίκην πολέμων,
 καὶ πρὸ πάντων σύνεσιν καὶ σοφίαν, οἷαν οὐκ ἄλλος
 τῶν ἀνθρώπων ἔσχεν οὔτε βασιλέων οὔτ' ἰδωτῶν.
 Φυλάξειν τε καὶ τοῖς ἐκγόνοις αὐτοῦ τὴν βασιλείαν
 ἐπὶ πλείστον ὑπισχνεῖτο χρόνον, ἂν δίκαιός τε ὦν
 διαμένῃ καὶ πειθόμενος αὐτῷ, καὶ τὸν πατέρα με-
 μοιμένος ἐν οἷς ἦν ἄριστος. Ταῦτα τοῦ θεοῦ Σολο-

λομαὶν ἀκούσας ἀνεπήδησεν εὐθὺς ἐκ τῆς κοίτης, καὶ προσκυνήσας αὐτὸν ὑπέστρεψεν εἰς Ἱεροσόλυμα, καὶ πρὸ τῆς σκηνῆς μεγάλας ἐπιτελέσας θυσίας, κατευώχει τοὺς ἰδίους ἅπαντας.

2. Ταύταις δὲ ταῖς ἡμέραις κρίσις ἐπ' αὐτὸν ἤχθη δυσχερὴς, ἥς τὸ τέλος εὐρεῖν ἦν ἐπίπονον. Τὸ δὲ πρῶγμα, περὶ οὗ συνέβαινεν εἶναι τὴν δίκην, ἀναγκαῖον ἡγησάμην δηλοῦσαι, ἵνα τοῖς ἐντυγχάνουσιν τὸ τε δῖσκολον τῆς κρίσεως γνωρίμων ὑπάρξῃ, καὶ τοιούτων μεταξὺ πραγμάτων γινόμενοι λάβωσιν, ὥσπερ ἐξ εἰκόνος τῆς τοῦ βασιλέως ἀγγελίας, τὸ ῥαδίως ἀποφαίνεσθαι περὶ τῶν ζητούμενων δυνηθῆναι. Δύο γυναικες ἐταῖραι τὸν βίον ἤκον ἐπ' αὐτῶν, ὧν ἡ ἀδικεῖσθαι δοκοῦσα πρώτη λέγειν ἤρξατο. "Οἰκῶ μὲν," εἶπεν, "ὦ βασιλεῦ, μετὰ ταύτης ἐν ἐνὶ δωματίῳ. Συνέβη δ' ἀμφοτέραις ἡμῖν ἐπὶ μιᾷς ἡμέρας ἀποτεκεῖν κατὰ τὴν αὐτὴν ὥραν ἄρῥενα παιδία. Τρίτης δὲ ἡμέρας διελθούσης, ἐπικοιμηθεῖσα τῷ αὐτῆς παιδίῳ αὕτη τοῦτο μὲν ἀποκτείνει, βαστάσασα δὲ τὸ ἑμὸν ἐκ τῶν γονάτων πρὸς αὐτὴν μεταφέρει, καὶ τὸ νεκρὸν ἐμοῦ κοιμωμένης εἰς τὰς ἀγκάλας μου τίθησιν. Πρωτὶ δὲ θηλὴν ὀρεῖται βουλομένη τῷ παιδίῳ, τὸ μὲν ἑμὸν οὐχ εὔρον, τὸ δὲ ταύτης νεκρὸν ὀρῶ μοι παρακείμενον, ἀκριβῶς γὰρ κατανοήσασα τοῦτο ἐπέγνων. "Οθεν ἀπαιτῶ τὸν ἑμὸν υἱὸν, καὶ οὐκ ἀπολαμβάνουσα καταπέφευγα, δέσποτα, ἐπὶ τὴν παρὰ σοῦ βοήθειαν. Τὸ γὰρ εἶναι μόνας ἡμᾶς, καὶ μηδὲνα τὸν ἐξελέγχειν δυναμενον φοβεῖσθαι καταφρονοῦσα, ἰσχυρῶς ἀρνούμενη παραμένει." Ταῦτ' εἰπούσης, ὁ βασιλεὺς ἀνέκριρε τὴν ἑτέραν, τί τοῖς εἰρημένοις ἀντιλέγειν ἔχοι. Τῆς δὲ ἀρνούμενης τοῦτο πεποιηκέναι, τὸ δὲ παιδίον τὸ ἑαυτῆς ζῆν λεγούσης, τὸ δὲ τῆς ἀντιδίκου τεθνηκέναι, μὴδενὸς ἐπινοοῦντος τὴν κρίσιν, ἀλλὰ
418 ὥσπερ ἐπ' αἰνίγματι περὶ τὴν εὕρεσιν αὐτοῦ πάντων τῇ διανοίᾳ τευφλωμένων, μόνος ὁ βασιλεὺς ἐπέωρσέ τι τοιοῦτον. Κελεύσας κομισθῆναι τὸ νεκρὸν

καὶ τὸ ζῶν παιδίον, μεταπέμπεται τινα τῶν σωματοφυλάκων, καὶ σπασάμενον προσέταξε τὴν μάχαιραν ἀμφοτέρα διχοτομῆσαι τὰ παιδία, ὅπως ἐκάτεραι λάβωσιν ἀνὰ ἡμῖς τοῦ τε ζῶντος καὶ τοῦ τετελευτηκότος. Ἐπὶ τούτῳ πᾶς μὲν ὁ λαὸς λανθάνων ἐχλεύαζεν ὡς μειράκιον τὸν βασιλέα, μεταξὺ δὲ τῆς μὲν ἀληθοῦς μητρὸς ἀνακραγούσης 'τοῦτο μὴ ποιεῖν, ἀλλὰ παραδιδόναι τῇ ἑτέρᾳ τὸ παιδίον ὡς ἐκείνης, ἀρκεῖσθαι γὰρ τῷ ζῆν αὐτὸ καὶ βλέπειν μόνον καὶ ἂν ἄλλοτριον δοκῇ,' τῆς δ' ἑτέρας ἐτοίμως ἐχούσης διαρροούμενον ἰδεῖν τὸ παιδίον, καὶ προσέτι βασανισθῆναι καὶ αὐτὴν ἀξιούσης, ὁ βασιλεὺς, ἐπιγνοὺς τὰς ἐκατέρων φωνὰς ἀπὸ τῆς ἀληθείας γεγεννημένας, τῇ μὲν ἀνακραγούσῃ τὸ παιδίον προσέκρινε, μητέρα γὰρ αὐτὴν ἀληθῶς εἶναι, τῆς δὲ ἄλλης κατέγνω πονηρίαν, τὸ τε ἴδιον ἀποκτεινάσης καὶ τὸ τῆς φίλης ἀπουδαζούσης ἀπολλύμενον θεάσασθαι. Τοῦτο μέγα δείγμα καὶ τεκμήριον τῆς τοῦ βασιλέως φρονήσεως καὶ σοφίας ἐνόμιζε τὸ πλῆθος, καὶ ἐξ ἐκείνης λαμπρὸν τῆς ἡμέρας ὡς θείαν ἔχοντι διάνοιαν αὐτῷ προσεῖχον.

3. Στρατηγοὶ δ' αὐτῷ καὶ ἡγεμόνες ἦσαν τῆς χώρας ἀπάσης οὔδε, τῆς μὲν Ἐφραΐμου κληρουχίας Οὖρης, ἐπὶ δὲ τῆς Βηθλέμης τοπαρχίας ἦν Διόκληρος, τὴν δὲ τῶν Δώρων καὶ τὴν παραλλαν Ἀβινάδαβος εἶχεν ὑπ' αὐτῷ, γεγαμηκὼς τὴν Σολομῶνος θυγατέρα. Τὸ δὲ Μέγα Πεδίον ἦν ὑπὸ Βαναία τοῦ Ἀχίλου παιδί, προσεπῆρχε δὲ καὶ τῆς ἄχρι Ἰορδάνου πάσης. Τὴν δὲ Γαλααδίτην καὶ Γαυλανίτην ἕως τοῦ Λιβάνου ὄρους, καὶ πόλεις ἐξήκοντα μεγάλας καὶ ὀχυρωτάτας ἔχον ὑφ' αὐτὸν Γαβάρης διεῖπεν. Ἀβινάδαβος δὲ τῆς Γαλιλαίας ὅλης ἄχρι Σιδῶνος ἐπετρόπευε, συνοικῶν καὶ αὐτὸς θυγατρὶ Σολομῶνος Βασίμα τὸ ὄνομα. Τὴν δὲ περὶ Ἀρκὴν παραλίαν εἶχε Βανακάτης. Σαφάτης δὲ τὸ Ἰταβύριον ὄρος καὶ Κάρμηλον καὶ τὴν Γαλιλαίαν ἄχρι τοῦ ποταμοῦ Ἰορ-

δάνου χάραν. Ἐπὶ δὲ τούτων εἰς πᾶσαν ἐπετέτρα-
 419-πο. Σεμεὶ δὲ τὴν τῆς Βενιαμίνιδος κληρουχίαν
 ἐγκειρίστο. Γαβάρης δὲ εἶχε τὴν πέραν τοῦ Ἰορ-
 δάνου χάραν. Ἐπὶ δὲ τούτων εἰς πάλιν ἀρχων ἀπο-
 δέδεικτο. Θαυμαστήν δὲ ἐπίδοσιν ἔλαβεν ὁ τε τῶν
 Ἑβραίων λαὸς καὶ ἡ Ἰουδα φυλὴ, πρὸς γεωργίαν
 τρωπέντων καὶ τὴν τῆς γῆς ἐπιμέλειαν. Εἰρήνης γὰρ
 ἀπολαύοντες, καὶ πολέμοις καὶ ταραχαῖς μὴ περι-
 αποίμενοι, καὶ προσέτι τῇς κοθινοτάτης ἐλευθερίας
 ἀκρατῶς ἐμφορούμενοι, πρὸς τὸ συναυξεῖν ἕκαστος
 τὰ οἰκεία καὶ ποιεῖν ἄξια πλείονος ὑπῆρχεν.

4. Ἦσαν δὲ καὶ ἕτεροι τῷ βασιλεῖ ἡγεμόνες, οἱ
 τῆς τε Σύρων γῆς καὶ τῶν ἀλλοφύλων — ἦτις ἦν
 αἱ Εὐφράτου ποταμοῦ διήκουσα μέχρι τῆς Αἰγυ-
 πτίων — ἐπῆρχον, ἐκλέγοντες αὐτῷ φόρους παρὰ
 τῶν ἐθνῶν. Συνετέλουν δὲ καὶ τῇ τραπέζῃ καθ' ἡμέ-
 ραν καὶ τῷ δείπνῳ τοῦ βασιλέως σεμιδάλεως μὲν κό-
 ρους τριάκοντα, ἀλεύρου δ' ἑξήκοντα, σιτιστοὺς δὲ
 βόας δέκα, καὶ νομάδας βόας εἴκοσι, καὶ σιτιστοὺς
 ἄρνας ἑκατόν. Ταῦτα πάντα παρὲς τῶν ἐπ' ἄγρας,
 ἐλάφων λέγων καὶ βουβάλων καὶ τῶν πτηνῶν καὶ ἰχ-
 θύων, ἐκομίζετο καθ' ἡμέραν τῷ βασιλεῖ παρὰ τῶν
 ἀλλοφύλων. Τοσαῦτον δὲ πλῆθος ἦν ἀρμάτων Σολο-
 μῶνι, ὡς τέσσαρας εἶναι μυριάδας φατνῶν τῶν ὑπε-
 ξευγμένων ἵππων. Χωρὶς δὲ τούτων ἦσαν ἱππεῖς δις-
 χίλιοι καὶ μύριοι, ὧν οἱ μὲν ἡμίσεις τῷ βασιλεῖ
 προσήδρουν ἐν Ἱεροσολύμοις, οἱ δὲ λοιποὶ κατὰ τὰς
 βασιλικὰς διεσπαρμένοι κώμας ἐν αὐταῖς κατέμενον.
 Ὁ δ' αὐτὸς ἡγεμὼν, ὁ τὴν τοῦ βασιλέως δαπάνην
 πεπιατευμένος, καὶ τοῖς ἵπποις ἐχορήγει τὰ ἐπιτή-
 δεα, συγκομίζων εἰς ὃν ὁ βασιλεὺς διέτριβε τόπον.

5. Τοσαύτη δ' ἦν ἡν ὁ θεὸς Σολομῶνι παρέσχε
 φρόνησιν καὶ σοφίαν, ὥστε τοὺς ἀρχαίους ὑπερβάλ-
 λειν ἀνθρώπους, καὶ μηδὲ τοὺς Αἰγυπτίους, οἱ πάν-
 των ἐν συνέσει διενεγκεῖν λέγονται, συγκρινομένους
 λαίπεσθαι παρ' ὀλίγον, ἀλλὰ καὶ πλείστον ἀφροστηκό-

τὰς τῆς βασιλείας φρονήσεως ἐλέγχεσθαι. Ὁ Τπερῆρος
 δὲ καὶ διήνεγκε σοφίᾳ καὶ τῶν κατὰ τὸν αὐτὸν και-
 ρὸν δοξάν ἔχοντων παρὰ τοῖς Ἑβραίοις ἐπὶ δεινό-
 τητι, ὧν οὐ παρελεύσομαι τὰ ὀνόματα, ἦσαν δὲ Ἐ-
 θάνος καὶ Αἰμάνος καὶ Χαλκίος καὶ Δάρθανος, υἱοὶ
 Ἡμάωνος. Συνετάξατο δὲ καὶ βιβλία περὶ ὠδῶν καὶ
 μελῶν πέντε πρὸς τοῖς χιλιότοις, καὶ παραβολῶν καὶ
 εἰκόνων βιβλίου τριςχιλίας. Καθ' ἕκαστον γὰρ εἶδος
 δέκδρου παραβολὴν εἶπεν ἀπὸ ὑσσώπου ἕως κέδρου,
 τὴν αὐτὴν δὲ τὴν τρόπον καὶ περὶ κτηνῶν καὶ τῶν ἐν
 ἐπιγείῳ ἀπάντων ζώων, καὶ τῶν νηκτῶν καὶ τῶν
 αἰρίων. Οὐδεμίαν γὰρ τούτων φύσιν ἠγνόησεν οὐδὲ
 παρῆλθεν ἀνεξέταστον, ἀλλ' ἐν πάσαις ἐφιλοσόφησεν,
 καὶ τὴν ἐπιστήμην τῶν ἐν αὐταῖς ιδιωμάτων ἄκραν
 ἐπεδείξατο. Παρέσχε δ' αὐτῷ μαθεῖν ὁ θεὸς, καὶ
 τὴν κατὰ τῶν δαιμόνων τέχνην εἰς ὠφέλειαν καὶ θε-
 ραπείαν τοῖς ἀνθρώποις. Ἐπωδάε τε συνετάξαμε- 420
 νος αἷς παρηγορεῖται τὰ νοσήματα, καὶ τρόπους ἐξ-
 ἰσχυρώσεων κατέλειπεν, οἷς ἐνδόμυνα τὰ δαιμόνια ὡς
 μηκέτ' ἐπανελθεῖν ἐκδιώκουσι. Καὶ αὕτη μέχρι νῦν
 παρ' ἡμῖν ἡ θεραπεία πλεῖστον ἰσχύει. Ἰστόρησα
 γάρ τινα Ἐλεάζαρον τῶν ὁμοφύλων, Οὐεσπασιανῶν
 παρόντος καὶ τῶν υἱῶν αὐτοῦ καὶ χιλιάρχων καὶ ἄλ-
 λων στρατιωτικῶν πλήθους, τοὺς ὑπὸ τῶν δαιμονίων
 λαμβανομένους ἀπολύοντα τούτων. Ὁ δὲ τῆς θερα-
 πείας τρόπος τοιοῦτος ἦν. Προςφέρων ταῖς ῥίσι τοῦ
 δαιμονιζομένου τὸν δακτύλιον, ἔχοντα ὑπὸ τῇ σφρα-
 γίδι ῥίζαν ἐξ ὧν ὑπέδειξε Σολομών, ἔπειτα ἐξείλεκεν
 ὁσφραινομένῳ διὰ τῶν μυκτῆρων τὸ δαιμόνιον. Καὶ
 πεσόντος εὐθὺς τοῦ ἀνθρώπου, μηκέτ' εἰς αὐτὸν ἐπ-
 ανελθεῖν ὄρκου, Σολομώντος τε μεμνημένος, καὶ τὰς
 ἐπωδάς, ἃς συνέθηκεν ἐκεῖνος, ἐπιλέγων. Βουλόμε-
 νος δὲ πείσαι καὶ παραστήσαι τοῖς παρατυγχάνουσιν
 ὁ Ἐλεάζαρος ὅτι ταύτην ἔχει ἰσχὺν, ἐτίθει μικρὸν
 ἔμπροσθεν ἥτοι ποτήριον πλήρες ὕδατος ἢ ποδό-
 πιπτρον, καὶ τῷ δαιμονίῳ προσέταττεν ἐξίοντα τοῦ

ἀνθρώπου ταῦτ' ἀνατρέψαι, καὶ παρασχεῖν ἐπιγνώ-
ναι τοῖς ὄροσιν, ὅτε καταλέλοιπε τὸν ἄνθρωπον. Γι-
νομένου δὲ τούτου, σαφὴς ἡ Σολομῶνος καθίστατο
σύνεσις καὶ σοφία, δι' ἣν, ἵνα γνῶσιν ἅπαντες τὸ με-
γαλεῖον αὐτοῦ τῆς φύσεως καὶ τὸ θεοφιλές, καὶ λά-
θῃ μηδὲνα τῶν ὑπὸ τὸν ἥλιον τοῦ βασιλέως περὶ
πᾶν εἶδος ἀρετῆς ὑπερβολή, περὶ τούτων εἰπεῖν προ-
ήχθημεν.

6. Ὁ δὲ τῶν Τυρίων βασιλεὺς Εἰραμος ἀκούσας
ὅτι Σολομὼν τὴν τοῦ πατρὸς διεδέξατο βασιλείαν,
ὑπερήσθη, φίλος γὰρ ἐτύγχανε Δαυίδῃ, καὶ πέμψας
πρὸς αὐτὸν, ἡσπάζετό τε καὶ συνέχαιρεν ἐπὶ τοῖς
παρουσιν ἀγαθοῖς. Ἀποστέλλει δὲ πρὸς αὐτὸν Σο-
λομῶν γράμματα δηλοῦντα τάδε·

Σολομῶν Εἰράμῳ βασιλεῖ.

“Ἰσθί μου τὸν πατέρα βουλευθέντα κατασκευά-
σαι τῷ θεῷ ναὸν ὑπὸ τῶν πολέμων καὶ τῶν συνε-
χῶν στρατιῶν κεκωλυμένον· οὐ γὰρ ἐπαύσατο πρό-
τερον τοὺς ἐχθροὺς καταστρεφόμενος, πρὶν ἢ πάντας
αὐτοὺς φόρων ὑποτελεῖς ἐποίησεν. Ἐγὼ δὲ χάριν
οἶδα τῷ θεῷ τῆς παρουσίας εἰρήνης, καὶ διὰ ταύτην
εὐσυχολῶν οἰκοδομῆσαι τῷ θεῷ βούλομαι τὸν οἶκον·
καὶ γὰρ ὑπ' ἐμοῦ τοῦτον ἔσεσθαι τῷ πατρί μου προ-
εῖπεν ὁ θεός. Διὸ παρακαλῶ σε συμπέμψαι τινὰς
τοῖς ἐμοῖς εἰς Λίβανον τὸ ὄρος, κόποντας ξύλα· πρὸς
γὰρ τομὴν ὕλης ἐπιστημονέστερον ἔχουσι τῶν ἡμετέ-
ρων Σιδῶνιοι. Μισθὸν δὲ ὃν ἂν ὀρίσης ἐγὼ τοῖς
ἐλουργοῖς παρεῖξω.”

7. Ἀναγνούς δὲ τὴν ἐπιστολὴν Εἰραμος, καὶ
τοῖς ἐπεσταλμένοις ἡσθεῖς, ἀντιγράφει τῷ Σολομῶνι·

Βασιλεὺς Εἰραμος βασιλεῖ Σολομῶνι.

“Τὸν μὲν θεὸν εὐλογεῖν ἄξιον, ὅτι σοι τὴν πα-
τρίαν παρέδωκεν ἡγεμονίαν, ἀνδρὶ σοφῷ καὶ πᾶσαν

ἀρετὴν ἔχοντι. Ἐγὼ δὲ τούτοις ἡδόμενος ἅπαντα ὑπουργήσω τὰ ἐπεσταλμένα. Τεμῶν γὰρ ξύλα πολλὰ καὶ μεγάλα κέδρου τε καὶ κυπαρίσσου διὰ τῶν ἑμῶν ἐπὶ θάλασσαν καταπέμψω, καὶ κελύσω τοὺς 421 ἑμούςς σχεδὶαν πηξαμένους εἰς ὃν ἂν βουλευθῇς τόπον τῆς σαντοῦ χώρας πλεύσαντας ἀποθέσθαι, ἔπειθ' οἱ σοὶ διακομίσουσιν εἰς Ἱερουσόλυμα. Ὅπως δὲ καὶ σὺ παράσχῃς ἡμῖν ἀντὶ τούτων σίτον, οὗ διὰ τὸ νῆσον οἰκεῖν δεόμεθα, φρόντισον."

8. Διαμένει δ' ἄχρι τῆς τήμερον τὰ τῶν ἐπιστολῶν τούτων ἀντίγραφα, οὐκ ἐν τοῖς ἡμετέροις μόνον σωζόμενα βιβλίοις, ἀλλὰ καὶ παρὰ Τυρίοις, ὥστε εἴ τις θελήσειε τὸ ἀκριβὲς μαθεῖν, δεηθεὶς τῶν ἐπὶ τῶν Τυρίων γραμματοφυλακίων δημοσίων, εὔροι συμφωνοῦντα τοῖς εἰρημένοις ὑφ' ἡμῶν τὰ παρ' ἐκείνοις. Ταῦτα μὲν οὖν διεξῆλθον, βουλόμενος γινῶναι τοὺς ἐντευξομένους, ὅτι μηδὲν μᾶλλον ἔξω τῆς ἀληθείας λέγομεν, μηδὲ πιθανοῖς τισι καὶ πρὸς ἀπάτην καὶ τέρψιν ἐπαγωγοῖς τὴν ἱστορίαν διαλαμβάνοντες, τὴν μὲν ἐξέτασιν φεύγειν πειρώμεθα, πιστεῦεσθαι δ' εὐθύς ἀξιοῖμεν, οὐδὲ συγκεχωρημένον ἡμῖν, κατεξανισταμένοις τοῦ τρέποντος τῆς πραγματείας, ἀθώοις ὑπάρχειν, ἀλλὰ μηδεμίᾳ ἀποδοχῇ τυγχάνειν παρακαλοῦντες, ἂν μὴ μετὰ ἀποδείξεως καὶ τεκμηρίων ἰσχυρῶν ἐμφανίζειν δυναίμεθα τὴν ἀλήθειαν.

9. Ὁ δὲ βασιλεὺς Σολομῶν, ὡς ἐκομίσθη τὰ παρὰ τοῦ Τυρίων βασιλέως γράμματα, τὴν τε προθυμίαν αὐτοῦ καὶ τὴν εὐνοίαν ἐπήνεσε, καὶ οἷς ἠξίωσε τούτοις αὐτὸν ἡμεῖψατο, σίτου μὲν αὐτῷ κατ' ἔτος πέμψας δις μυρίους κόρους, καὶ τοσοῦτους ἐλαίου βάδους, — ὃ δὲ βάδος δύναται χωρῆσαι ξέστας ἐβδομήκοντα δύο, — τὸ δ' αὐτὸ μέτρον καὶ οἴνου παρέιχεν. Ἡ μὲν οὖν Εἰράμου φίλια καὶ Σολομῶνος ἀπὸ τούτων ἔτι μᾶλλον ἠὔξησε, καὶ διαμένειν ὥμοσαν εἰς ἅπαν. Ὁ δὲ βασιλεὺς ἐπέταξε παντὶ τῷ λαῷ φόρον

ἐργάτας τρισμυρίους, οἷς ἄπονόν τὴν ἐργασίαν κατέ-
 ἔατρε, μερίσας αὐτὴν συνειῶς. Μυρίους γὰρ ἐποίη-
 ῆσε κόπτοντας ἐπὶ μῆνα ἓνα ἐν τῷ Λιβάνῳ ὄρει, δύο
 δὲ μῆνας ἀναπαύεσθαι παραγενομένους ἐπὶ τὰ οἰ-
 κία, μέχρις οὗ πάλιν οἱ διςμύριοι τὴν ἐργασίαν ἀνα-
 πληρώσωσι κατὰ τὸν ὠρισμένον χρόνον. Ἐπειθ' οὗ-
 ταις συνέβαινε τοῖς πρώτοις μυρίοις διὰ τετάρτου μῆ-
 νος ἀπαντᾶν ἐπὶ τὸ ἔργον. Γέγονε δ' ἐπίτροπος τοῦ
 φόρου τούτου Ἀδώραμος. Ἦσαν δ' ἐκ τῶν παροί-
 κων, οὓς Δαυὶδης καταλελοίπει, τῶν μὲν παρακομι-
 ζόντων τὴν λιθειάν καὶ τὴν ἄλλην ὕλην ἐπὶ τὰ μυριά-
 δες, τῶν δὲ λατομούντων ὀκτάκις μύριοι. Τούτων
 δ' ἐπιστάται τριςχίλιοι καὶ τριακόσιδ'. Πρὸς τετάχθη
 422 δὲ λίθους μὲν αὐτοὺς τέμνειν μεγάλους, εἰς τοὺς
 τοῦ ναοῦ θεμελίους ἀρμόσαντας δὲ πρῶτον καὶ συν-
 θέσαντας ἐν τῷ ὄρει, κατακομίζεν οὕτως εἰς τὴν πό-
 λιν. Ἐγένετο δὲ ταῦτα οὐ παρὰ τῶν οἰκοδόμων τῶν
 ἐγχωρίων μόνον, ἀλλὰ καὶ ὧν ὁ Εἰράμος ἐπεμψα
 τεχνιτῶν.

CAP. III. 1. Τῆς δ' οἰκοδομίας τοῦ ναοῦ Σολομῶν
 ἤρξατο, τέταρτον ἔτος ἤδη τῆς βασιλείας ἔχων, μηνὶ
 δευτέρῳ, ὃν Μακεδόνες μὲν Ἀρτεμίσιον καλοῦσιν,
 Ἑβραῖοι δὲ Ἰάρ, μετὰ ἔτη πεντακόσια καὶ ἐννεή-
 κοχτα καὶ δύο τῆς ἀπ' Αἰγύπτου τῶν Ἰσραηλιτῶν ἐξ-
 ὁδοῦ, μετὰ δὲ χίλια καὶ εἴκοσι ἔτη τῆς Ἀβράμου εἰς
 τὴν Χαναναίαν ἐκ τῆς Μεσοποταμίας ἀφίξεως, ἀπὸ
 δὲ τῆς ἐπομβρίας μετὰ χίλια καὶ τετρακόσια καὶ τεσ-
 σαράκοντα· ἀπὸ δὲ τοῦ πρώτου γεννηθέντος Ἀδά-
 μου ἕως οὗ τὸν ναὸν ὠκοδόμησεν ὁ Σολομῶν διελη-
 λυθει τὰ πάντα ἔτη τριςχίλια καὶ ἑκατὸν καὶ δύο.
 Ἐπειθ' ὃν δὲ ὁ ναὸς ἤρξατο οἰκοδομεῖσθαι χρόνον, κατ'
 ἐκῆνον ἔτος ἤδη τῆς ἐν Τύρῳ βασιλείας ἐνδέκατον
 ἐκῆστήκει Εἰράμῳ. Ἀπὸ δὲ τῆς οἰκήσεως Τύρου εἰς
 τὴν οἰκοδομίαν τοῦ ναοῦ διαγεγόνει χρόνος ἑτῶν τεσ-
 σαράκοντα καὶ διακοσίων.

2. Βάλλεται μὲν οὖν τῷ ναῷ θεμελίους ὁ βασιλεὺς ἐπὶ μήκιστον τῆς γῆς βάθος, ὕλης λίθων ἰσχυρᾶς, καὶ πρὸς χρόνον ἀντέχειν δυναμένης, οἱ τε τῇ γῇ συμφυέες ἐμελλον καὶ ἔδαφος καὶ ἔρεισμα τῆς ἐποικοδομηθησομένης κατασκευῆς ἔσεσθαι, καὶ διὰ τὴν κάτωθεν ἰσχὺν οἷσιν ἀπόνως τὸ μέγεθος τῶν ἐποικοδομηθησομένων, καὶ κάλλους πολυτέλειαν, ἣ βάρος ἐμελλέν οὐχ ἥττων εἶναι τῶν ἄλλων ὅσα πρὸς ὕψος καὶ πρὸς ὄγκον, κόσμου τε χάριν καὶ μεγαλουργίας ἐπενοεῖτο. Ἀνήγαγον δ' αὐτὸν ἄχρι τῆς ὀροφῆς ἐξ λευκοῦ λίθου πεποιημένον. Τὸ μὲν οὖν ὕψος ἦν ἐξήκοντα πηχῶν, τῶν δ' αὐτῶν καὶ τὸ μῆκος, εὖρος δ' εἴκοσι. Κατὰ τοῦτου δὲ ἄλλος ἦν ἐγγεγεμμένος ἴσος 423 τοῖς μέτροις, ὥστε εἶναι τὸ πᾶν ὕψος τῷ ναῷ πηχῶν ἑκατὸν καὶ εἴκοσι. Τέτραπτο δὲ πρὸς τὴν ἀνατολήν. Τὸ δὲ πρόναον αὐτοῦ προσέστησαν ἐπὶ πῆχεις εἴκοσι τὸ μῆκος, πρὸς τὸ εὖρος τοῦ οἴκου τεταγμένον, ἔχον δὲ πλατύς πῆχεις δέκα, ὕψος δὲ ἀνεγγεγεμμένον πηχῶν ἑκατὸν καὶ εἴκοσι. Περιωκοδόμησε δὲ τὸν ναὸν ἐν κύκλῳ τριάκοντα βραχέσιν οἴκοις, οἱ συνοχή τε τοῦ παντός ἐμελλον ἔσεσθαι διὰ πυκνότητα καὶ πλήθος ἔξωθεν περικείμενοι. Καὶ δὴ καὶ τὰς εἰσόδους αὐτοῖς δι' ἀλλήλων κατεσκεύασεν. Ἐκαστός δὲ τῶν οἴκων τούτων εὖρους μὲν εἶχεν πέντε πῆχεις, μήκους δὲ τοὺς αὐτοὺς, ὕψους δὲ εἴκοσι. Ἐπωκοδόμηντο δὲ τούτοις ἄνωθεν ἕτεροι οἴκοι, καὶ πάλιν ἄλλοι κατ' αὐτῶν ἴσοι καὶ τοῖς μέτροις καὶ τῷ ἀριθμῷ, ὡς τὸ πᾶν ὕψος αὐτοὺς λαβεῖν τῷ κάτωθεν οἴκῳ παραπλήσιον. Ὁ γὰρ ὑπερῶς οὐκ ἦν περιωκοδομημένος. Ὁροφος δ' αὐτοῖς ἐπεβέβλητο κέδρου. Καὶ τοῖς μὲν οἴκοις οὗτος ἴδιος ἦν ἐκάστω, πρὸς τοὺς πλησίον οὐ συνάπτων. Τοῖς δ' ἄλλοις ὑπῆρχεν ἡ στέγη κοινὴ δι' ἀλλήλων δεδομημένη μηκίσταις δοκοῖς καὶ διηκούσαις ἀπάντων, ὡς τοὺς μέσους τοίχους ὑπὸ τῶν αὐτῶν συγκρατούμενους ξύλων ἐρόφωμενέστερους διὰ τοῦτο γίνεσθαι. Τὴν δ' ὑπὸ τὰς δοκοὺς στέγην

τῆς αὐτῆς ὕλης ἐβάλλετο πᾶσαν ἐξεσμένην εἰς φατνώματα καὶ προσκόλλησιν χρυσοῦ. Τοὺς δὲ τοίχους κεδρίνας διαλαβὼν σανίσι, χρυσὸν αὐταῖς ἐνετόρουν, ὥστε στίλβειν ἅπαντα τὸν ναὸν καὶ περιλάμπεισθαι τὰς ὀψεις τῶν εἰσιόντων ὑπὸ τῆς αὐγῆς τοῦ χρυσοῦ πανταχόθεν φερομένης. Ἡ δ' ὅλη τοῦ ναοῦ οἰκοδομία κατὰ πελλήν τέχνην ἐκ λίθων ἀκροτόμων ἐγένετο, συντεθέντων ἁρμονίως πάνυ καὶ λείως, ὥς μήτε σφύραν μήτε ἄλλου τινὸς ἐργαλείου τεκτονικοῦ τοῖς κατανοοῦσιν ἐργασίαν δηλοῦσθαι, ἀλλὰ δίχα τῆς τούτων χρήσεως πᾶσαν ἡρομόσθαι τὴν ὕλην προσφυῶς, ὥς ἐκούσιον τὴν ἁρμονίαν αὐτῆς δοκεῖν μᾶλλον, ἢ τῆς τῶν ἐργαλείων ἀνάγκης. Ἐφιλοτέχνησεν δὲ ὁ βασιλεὺς ἄνοδον εἰς τὸν ὑπερῶον οἶκον διὰ τοῦ εὗρους τοῦ τοίχου· οὐ γὰρ εἶχεν θύραν μεγάλην κατὰ τῆς ἀνατολῆς ὥς εἶχεν ὁ κάτωθεν οἶκος, ἀλλ' ἐκ τῶν πλευρῶν ἦσαν αἱ εἰσοδοὶ διὰ μικρῶν πάνυ θυρῶν. Διέλαβε δὲ τὸν ναὸν καὶ ἔνδοθεν καὶ ἔξωθεν ξύλοις κεδρίνοις, ἀλύσεισι παχείαις συνδεδεμένοις, ὥστε αὐτ' ὀχυρωμάτων καὶ ῥώμης τοῦτο αὐτοῖς εἶναι.

3. Διελὼν δὲ τὸν ναὸν εἰς δύο, τὸν μὲν ἔνδοθεν οἶκον εἴκοσι πηχῶν ἐποίησεν ἄδυτον εἶναι, τὸν δὲ τεσσαράκοντα πηχῶν ἅγιον ναὸν ἀπέδειξεν. Ἐκ-
424 τεμών δὲ τὸν μέσον τοίχον θύρας ἐπέστησε κεδρίνας, χρυσὸν αὐταῖς πολὺν ἐνεργασάμενος καὶ τορεῖαν ποικίλην. Κατεπέτασε δὲ ταύτας ὕψειν εὐανθιστάτοις ἐξ ὑακίνθου καὶ πορφύρας καὶ κοκκίνου πεποιημένοις, οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ βύσσου λαμπροτάτης καὶ μαλακωτάτης. Ἀνέθηκε δ' εἰς τὸ ἄδυτον εἴκοσι πηχῶν τὸ εὖρος τῶν δ' αὐτῶν καὶ τὸ μήκος δύο Χερουβεῖς ὀλοχρύσους, πηχῶν ἐκάτερον τὸ ὕψος πέντε, δύο δ' ἦσαν ἐκατέρωθεν πτέρυγες ἐπὶ πέντε πήχεις ἐκτεταμέναι. Διὸ καὶ οὐ μακρὰν ἀπ' ἀλλήλων αὐτὰς ἀνίστησεν, ἵνα τῶν πτερύγων τῇ μὲν ἄπτονται τοῦ κατὰ νότον κειμένου τοίχου τοῦ ἀδύτου, τῇ δὲ κατὰ βορρᾶν, αἱ δ' ἄλλαι πτέρυγες αὐταῖς συνάπτουσαι τε-

θείῃ μεταξὺ αὐτῶν τῇ κιβωτῷ σκέπη τυγχάνουσι. Τὰς δὲ Χερουβεῖς οὐδεὶς ὁποῖαί τινες ἦσαν εἰπεῖν οὐδ' εἰκάσαι δύναται. Κατέστρωσε δὲ καὶ τοῦ ναοῦ τὸ ἔδαφος ἐλάσμασι χρυσοῦ, ἐπέθηκε δὲ καὶ τῷ πυλῶνι τοῦ ναοῦ θύρας, πρὸς τὸ ὕψος τοῦ τοίχου συμμετρομημένας, εὖρος ἔχούσας πηχῶν εἴκοσι, καὶ ταύτας κατεκόλλησε χρυσοῦ. Συνελόντι δ' εἰπεῖν οὐδὲν εἶπεν τοῦ ναοῦ μέρος οὔτε ἔξωθεν οὔτε ἐνδοθεν, ὃ μὴ χρυσὸς ἦν. Κατεπέτασε δὲ καὶ ταύτας τὰς θύρας, ὁμοίως τοῖς ἐνδοτέρω καταπετάσμασι. Ἡ δὲ τοῦ προναοῦ πύλη τούτων οὐδὲν εἶχε.

4. Μεταπέμπεται δ' ἐκ Τύρου Σολομὸν παρὰ Εἰράμου τεχνίτην, Χείραμον ὄνομα, μητρὸς μὲν ὄντα Νεφθαλίτιδος τὸ γένος, ἐκ γὰρ ταύτης ὑπῆρχε τῆς φυλῆς, πατρὸς δὲ Οὐρίου, γένος Ἰσραηλιτῶν. Οὗτος ἅπαντος μὲν ἐπιστήμην εἶχεν ἔργου, μάλιστα δὲ τεχνίτης ἦν χρυσοῦν ἐργάζεσθαι καὶ ἄργυρον καὶ χαλκόν, ὃς οὐδ' ἂν καὶ πάντα κατὰ τὴν τοῦ βασιλέως βούλησιν τὰ περὶ τὸν ναὸν ἐξεμήχανήθη. Κατεσκεύασε δὲ ὁ Χείραμος οὗτος καὶ στύλους δύο χαλκοῦς ἔσωθεν, τὸ πάχος τεσσάρων δακτύλων. Ἦν δὲ τὸ μὲν ὕψος τοῖς κίονσιν ὀκτωκαίδεκα πηχῶν, ἡ δὲ περιμετρος δέκα καὶ δύο δακτύλων. Χωνευτὸν δὲ ἐφ' ἑκατέρᾳ κεφαλῇ κρίνον ἐφειστήκει, τὸ ὕψος ἐπὶ πέντε πήχεις, ἐγγεγεμένον, ᾧ περιέκειτο δίκτυον ἐλάτη χαλκεία περιπέπλεγμένον, καλύπτον τὰ κρίνα. Τούτων δὲ ἀπῆρτηντο κατὰ διστοιχείαν καὶ ῥοαὶ διακόσμαι. Τούτων τῶν κίωνων τὸν μὲν ἕτερον κατὰ τὴν δεξιὰν ἔστησε τοῦ προπυλαίου παραστάδα, καλέσας αὐτὸν Ἰαχὴν, τὸν δὲ ἕτερον κατὰ τὴν ἀριστεράν, ὀνομάσας αὐτὸν Βοάζ.

5. Ἐχώνευσεν δὲ καὶ θάλασσαν χαλκῇ εἰς ἡμισφαίριον ἐσχηματισμένην, ἐκλήθη δὲ τὸ χαλκοῦσγμα θάλασσα διὰ τὸ μέγεθος, ἦν γὰρ ὁ λουτήρ τὴν διὰ 425 μετρον πηχῶν δέκα, καὶ ἐπὶ παλαιστιαῖον πάχος χωνευμένος. Τπήρειστο δὲ κατὰ τὸ μεσαίτατον τοῦ

λομαὶν ἀκούσας ἀνεπήδησεν εὐθὺς ἐκ τῆς κοίτης, καὶ προσκυνήσας αὐτὸν ὑπέστρεψεν εἰς Ἱεροσόλυμα, καὶ πρὸ τῆς σκηνῆς μεγάλας ἐπιτελέσας θυσίας, κατευού-
χει τοὺς ἰδίους ἅπαντας.

2. Ταύταις δὲ ταῖς ἡμέραις κρίσις ἐπ' αὐτὸν ἤχθη δυσχερὴς, ἥς τὸ τέλος εὐρεῖν ἦν ἐπίπονον. Τὸ δὲ πρᾶγμα, περὶ οὗ συνέβαινεν εἶναι τὴν δίκην, ἀναγκάιον ἡγησάμην δηλοῖσαι, ἵνα τοῖς ἐντυγχάνουσιν τὸ τε δύσκολον τῆς κρίσεως γνώριμον ὑπάρξῃ, καὶ τοιούτων μεταξὺ πραγμάτων γινόμενοι λάβωσιν, ὥσπερ ἐξ εἰκόνης τῆς τοῦ βασιλέως ἀγχινολας, τὸ ῥαδίως ἀποφαίνεσθαι περὶ τῶν ζητούμενων δυνήθῃναι. Δύο γυναικες ἐταῖραι τὸν βίον ἤκον ἐπ' αὐτὸν, ὧν ἡ ἀδικεῖσθαι δοκοῦσα πρώτη λέγειν ἤρξατο. "Οἰκῶ μὲν," εἶπεν, "ὦ βασιλεῦ, μετὰ ταύτης ἐν ἐνὶ δωματίῳ. Συνέβη δ' ἀμφοτέραις ἡμῖν ἐπὶ μιᾷς ἡμέρας ἀποτεκεῖν κατὰ τὴν αὐτὴν ὥραν ἄρρενα παιδιά. Τρίτης δὲ ἡμέρας διελθούσης, ἐπικοιμηθεῖσα τῷ αὐτῆς παιδίῳ αὕτη τοῦτο μὲν ἀποκτείνει, βαστάσασα δὲ τὸ ἑμὸν ἐκ τῶν γονάτων πρὸς αὐτὴν μεταφέρει, καὶ τὸ νεκρὸν ἐμοῦ κοιμωμένης εἰς τὰς ἀγκάλας μου τίθησιν. Πρωτὶ δὲ θηλὴν ὀρεῖται βουλομένη τῷ παιδίῳ, τὸ μὲν ἑμὸν οὐχ εἶρον, τὸ δὲ ταύτης νεκρὸν ὁρῶ μοι παρακείμενον, ἀκριβῶς γὰρ κατανοήσασα τοῦτο ἐπέγνων. Ὅθεν ἀπαιτῶ τὸν ἑμὸν υἱὸν, καὶ οὐκ ἀπολαμβάνουσα καταπέφυγα, δέσποτα, ἐπὶ τὴν παρὰ σοῦ βοήθειαν. Τὸ γὰρ εἶναι μόνας ἡμᾶς, καὶ μηδὲνα τὸν ἐξελέγξαι δυναμένον φοβεῖσθαι καταφρονοῦσα, ἰσχυρῶς ἀρνούμενη παραμένει." Ταῦτ' εἰπούσης, ὁ βασιλεὺς ἀνέκρινε τὴν ἑτέραν, τί τοῖς εἰρημένοις ἀντιλέγειν ἔχοι. Τῆς δὲ ἀρνούμενης τοῦτο πεποιηκέναι, τὸ δὲ παιδίον τὸ ἑαυτῆς ἤν λεγούσης, τὸ δὲ τῆς ἀντιδίκου τεθνηκέναι, μηδενὸς ἐπινοοῦντος τὴν κρίσιν, ἀλλὰ
418 ὥσπερ ἐπ' αἰνίγματι περὶ τὴν εὐρεσιν αὐτοῦ πάντων τῇ διανοίᾳ τετυφλωμένων, μόνος ὁ βασιλεὺς ἐπέ-
τόησέ τι τοιοῦτον. Κελεύσας κομισθῆναι τὸ νεκρὸν

καὶ τὸ ζῶν παιδίον, μεταπέμπεται τινα τῶν σωματοφυλάκων, καὶ σπασάμενον προσέταξε τὴν μάχαιραν ἀμφοτέρα διχοτομῆσαι τὰ παιδιά, ὅπως ἐκάτεραι λάβωσιν ἀνὰ ἡμῖς τοῦ τε ζῶντος καὶ τοῦ τετελευτηκότος. Ἐπὶ τούτῳ πᾶς μὲν ὁ λαὸς λανθάνων ἐχλεύαζεν ὡς μεῖράκιον τὸν βασιλέα, μεταξὺ δὲ τῆς μὲν ἀληθοῦς μητρὸς ἀνακραγούσης 'τοῦτο μὴ ποιεῖν, ἀλλὰ παραδιδόναι τῇ ἐτέρᾳ τὸ παιδίον ὡς ἐκείνης, ἀρκεῖσθαι γὰρ τῷ ζῆν αὐτὸ καὶ βλέπειν μόνον καὶ ἂν ἀλλότριον δοκῇ, τῆς δ' ἐτέρας ἐτοιμῶς ἐχούσης διαρρύνοντον ἰδεῖν τὸ παιδίον, καὶ προσέτι βασανισθῆναι καὶ αὐτὴν ἀξιούσης, ὁ βασιλεὺς, ἐπιγνὼς τὰς ἐκατέρων φωνὰς ἀπὸ τῆς ἀληθείας γεγεννημένας, τῇ μὲν ἀνακραγούσῃ τὸ παιδίον προσέκρινε, μητέρα γὰρ αὐτὴν ἀληθῶς εἶναι, τῆς δὲ ἄλλης κατέγνω πονηρίαν, τὸ τε ἴδιον ἀποκτενιάσης καὶ τὸ τῆς φίλης ἀπουδαζούσης ἀπολλύμενον θεάσασθαι. Τοῦτο μέγα δεῖγμα καὶ τεκμήριον τῆς τοῦ βασιλέως φρονήσεως καὶ σοφίας ἐνόμιζε τὸ πλῆθος, καὶ ἐξ ἐκείνης λαγπὸν τῆς ἡμέρας ὡς θείαν ἔχοντι διάνοιαν αὐτῶν προσεῖχον.

3. Στρατηγοὶ δ' αὐτῶ καὶ ἡγεμόνες ἦσαν τῆς χοῖρας ἀπάσης οἶδε, τῆς μὲν Ἐφραΐμου κληρουχίας Οὐρης, ἐπὶ δὲ τῆς Βηθλέεμης τοπαρχίας ἦν Διόκληρος, τὴν δὲ τῶν Δώρων καὶ τὴν παραλίαν Ἀβινάδαβος εἶχεν ὑπ' αὐτῶ, γεγαμηκὼς τὴν Σολομῶνος θυγατέρα. Τὸ δὲ Μέγα Πεδίον ἦν ὑπὸ Βαναία τῷ Ἀχιλλοῦ παιδί, προσεπῆρχε δὲ καὶ τῆς ἄχρι Ἰορδάνου πάσης. Τὴν δὲ Γαλααδίτην καὶ Γαυλανίτην ἕως τοῦ Λιβάνου ὄρους, καὶ πόλεις ἐξήκοντα μεγάλας καὶ ὀχυρωτάτας ἔχων ὑφ' αὐτὸν Γαβάρης διετίπεν. Ἀβινάδαβος δὲ τῆς Γαλιλαίας ὅλης ἄχρι Σιδῶνος ἐπετρόπευε, συνοικῶν καὶ αὐτὸς θυγατρὶ Σολομῶνος Βασίμα τὸ ὄνομα. Τὴν δὲ περὶ Ἀρκὴν παραλίαν εἶχε Βανακάτης. Σαφάτης δὲ τὸ Ἰταβύριον ὄρος καὶ Κάρμηλον καὶ τὴν Γαλιλαίαν ἄχρι τοῦ ποταμοῦ Ἰορ-

δάνου χάραν. Ἐπὶ δὲ τούτων εἰς πᾶσαν ἐπετέτρα-
 419-σσο. Σεμεὶ δὲ τὴν τῆς Βενιαμίτιδος κληρουχίαν
 ἐγκειρίστο. Γαβάρης δὲ εἶχε τὴν πέραν τοῦ Ἰορ-
 δάνου χάραν. Ἐπὶ δὲ τούτων εἰς πάλιν ἀρχων ἀπο-
 δίδεικτο. Θανμαστήν δὲ ἐπίδοσιν ἔλαβεν ὁ τε τῶν
 Ἑβραίων λαὸς καὶ ἡ Ἰουδα φυλὴ, πρὸς γεωργίαν
 τριπύκτων καὶ τὴν τῆς γῆς ἐπιμέλειαν. Εἰρήνης γὰρ
 ἀπολαύοντες, καὶ πολέμοις καὶ ταραχαῖς μὴ περι-
 ἀπώμενοι, καὶ προσέτι τῆς ποθεινοτάτης ἐλευθερίας
 ἀκρατῶς ἐμφορούμενοι, πρὸς τὸ συναυξεῖν ἕκαστος
 τὰ οἰκεία καὶ ποιεῖν ἄξια πλείονος ὑπῆρχεν.

4. Ἦσαν δὲ καὶ ἕτεροι τῷ βασιλεῖ ἡγεμόνες, οἱ
 τῆς τε Σύρων γῆς καὶ τῶν ἀλλοφύλων — ἦτις ἦν
 αἱ Εὐφράτου ποταμοῦ διήκουσα μέχρι τῆς Αἰγυ-
 πτίων — ἐπῆρχον, ἐκλέγοντες αὐτῷ φόρους παρὰ
 τῶν ἐθνῶν. Συνετέλουν δὲ καὶ τῇ τραπέζῃ καθ' ἡμέ-
 ραν καὶ τῷ δείπνῳ τοῦ βασιλέως σεμιδάλεως μὲν κό-
 ρους τριάκοντα, αἰεύρου δ' ἐξήκοντα, σιτιστοὺς δὲ
 βῶας δέκα, καὶ νομάδας βῶας εἴκοσι, καὶ σιτιστοὺς
 ἄρνας ἑκατὸν. Ταῦτα πάντα παρέξ τῶν ἐπ' ἄγρας,
 ἐλάφων λέγων καὶ βουβάλων καὶ τῶν πτηνῶν καὶ ἰχ-
 θύνων, ἐκομίζετο καθ' ἡμέραν τῷ βασιλεῖ παρὰ τῶν
 ἀλλοφύλων. Τοσαῦτον δὲ πλῆθος ἦν ἀρμάτων Σολο-
 μῶνι, ὡς τέσσαρας εἶναι μυριάδας φατνῶν τῶν ὑπε-
 ξευγμένων ἵππων. Χωρὶς δὲ τούτων ἦσαν ἱππεῖς δις-
 χίλιοι καὶ μύριοι, ὧν οἱ μὲν ἡμίσεις τῷ βασιλεῖ
 προσήδρουν ἐν Ἱεροσολύμοις, οἱ δὲ λοιποὶ κατὰ τὰς
 βασιλικὰς διεσπαρμένοι κώμας ἐν αὐταῖς κατέμενον.
 Ὁ δ' αὐτὸς ἡγεμὼν, ὁ τὴν τοῦ βασιλέως δαπάνην
 πεπιατευμένος, καὶ τοῖς ἵπποις ἐχορήγει τὰ ἐπιτή-
 δεα, συγκομίζων εἰς ὃν ὁ βασιλεὺς διέτριβε τόπον.

5. Τοσαύτη δ' ἦν ἡν ὁ θεὸς Σολομῶνι παρέσχε
 φρόνησιν καὶ σοφίαν, ὥστε τοὺς ἀρχαίους ὑπερβάλ-
 λειν ἀνθρώπους, καὶ μηδὲ τοὺς Αἰγυπτίους, οἱ πάν-
 των ἐν συνέσει διενεγκεῖν λέγονται, συγκρινομένους
 λαίπεσθαι παρ' ὀλίγον, ἀλλὰ καὶ πλείστον ἀφροσθηκό-

τῆς τῆς βασιλείας φρονήσεως ἐλέγχεσθαι. Ὑπερήρ-
 δει καὶ διήκεγε σοφία καὶ τῶν κατὰ τὸν αὐτὸν και-
 ρὸν δόξαν ἔχοντων παρὰ τοῖς Ἑβραίοις ἐπὶ δεινό-
 τητι, ὧν οὐ παρελεύσομαι τὰ ὀνόματα, ἦσαν δὲ Ἐ-
 θάνος καὶ Αἰμάνος καὶ Χαλκίος καὶ Ἀάρθανος, υἱοὶ
 Ἡμάωνος. Συνετάξατο δὲ καὶ βιβλία περὶ ἁνδρῶν καὶ
 μελῶν πέντε πρὸς τοῖς χιλίοις, καὶ παραβολῶν καὶ
 εἰκόνων βίβλους τρις χιλίας. Καθ' ἕναστον γὰρ εἶδος
 δένδρου παραβολὴν εἶπεν ἀπὸ ὑσσώπου ἕως κέδρου,
 τὴν αὐτὴν δὲ τὴν τρόπον καὶ περὶ κτηνῶν καὶ τῶν τ'
 ἐπιγείων ἀπάντων ζώων, καὶ τῶν νηκτῶν καὶ τῶν
 αἰρίων. Οὐδεμίαν γὰρ τούτων φύσιν ἠγνόησεν οὐδὲ
 παρηλθεν ἀνεξέταστον, ἀλλ' ἐν πάσαις ἐφιλοσόφησεν,
 καὶ τὴν ἐπιστήμην τῶν ἐν αὐταῖς ιδιωμάτων ἄκραν
 ἐπεδείξατο. Παρέσχε ὁ αὐτῷ μαθεῖν ὁ θεὸς, καὶ
 τὴν κατὰ τῶν δαιμόνων τέχνην εἰς ὠφέλειαν καὶ θε-
 ραπείαν τοῖς ἀνθρώποις. Ἐπώδαε τε συνετάξαμε- 420
 νος αἷς παρηγορεῖται τὰ νοσήματα, καὶ τρόπους ἐξ-
 ἑρκώσεων κατέλειπεν, οἷς ἐνδόμενα τὰ δαιμόνια ὡς
 μηκέτ' ἐπανελεῖν ἐκδιώκουσι. Καὶ αὕτη μέχρι νῦν
 παρ' ἡμῖν ἡ θεραπεία πλεῖστον ἰσχύει. Ἰστορήσα-
 γάρ τινα Ἐλεάζαρον τῶν ὁμοφύλων, Οὐρεσπασιανοῦ
 παρόντος καὶ τῶν υἱῶν αὐτοῦ καὶ χιλιάρχων καὶ ἄλ-
 λου στρατιωτικοῦ πλήθους, τοὺς ὑπὸ τῶν δαιμονίων
 λαμβανομένους ἀπολύοντα τούτων. Ὁ δὲ τῆς θερα-
 πείας τρόπος τοιοῦτος ἦν. Προςφέρων ταῖς ῥίσι τοῦ
 δαιμονιζομένου τὸν δακτύλιον, ἔχοντα ὑπὸ τῇ σφρα-
 γίδι ῥίζαν ἐξ ὧν ὑπέδειξε Σολομών, ἔπειτα ἐξείλκεν
 ὁσφραινομένῳ διὰ τῶν μυκτῆρων τὸ δαιμόνιον. Καὶ
 πεσόντος εὐθὺς τοῦ ἀνθρώπου, μηκέτ' εἰς αὐτὸν ἐπ-
 ανελεῖν ὄρκου, Σολομώντος τε μεμνημένος, καὶ τὰς
 ἐπωδάς, ἃς συνέθηκεν ἐκεῖνος, ἐπιλεγων. Βουλόμε-
 νος δὲ πείσαι καὶ παραστῆσαι τοῖς παρατυγχάνουσιν
 ὁ Ἐλεάζαρος ὅτι ταύτην ἔχει ἰσχὺν, ἐτίθει μικρὸν
 ἔμπροσθεν ἥτοι ποτήριον πλήρες ὕδατος ἢ ποδό-
 πιτρον, καὶ τῷ δαιμονίῳ προσέταττεν ἐξιόντα τοῦ

ἀνθρώπου ταῦτ' ἀνατρέψαι, καὶ παρασχεῖν ἐπιγνώ-
ναι τοῖς ὀρώσιν, ὅτι καταλέλοιπε τὸν ἄνθρωπον. Γι-
νομένου δὲ τούτου, σαφὴς ἡ Σολομῶνος καθίστατο
σύνεσις καὶ σοφία, δι' ἣν, ἵνα γνῶσιν ἅπαντες τὸ με-
γαλεῖον αὐτοῦ τῆς φύσεως καὶ τὸ θεοφιλές, καὶ λά-
θῃ μηδένα τῶν ὑπὸ τὸν ἥλιον τοῦ βασιλείως περὶ
πᾶν εἶδος ἀρετῆς ὑπερβολή, περὶ τούτων εἰπεῖν προ-
ήχθημεν.

6. Ὁ δὲ τῶν Τυρίων βασιλεὺς Εἴραμος ἀκούσας
ὅτι Σολομὼν τὴν τοῦ πατρὸς διεδέξατο βασιλείαν,
ὑπερήσθη, φίλος γὰρ ἐτύγχανε Δαυΐδῃ, καὶ πέμψας
πρὸς αὐτὸν, ἡσπάζετό τε καὶ συνέχαιρεν ἐπὶ τοῖς
παροῦσιν ἀγαθοῖς. Ἀποστέλλει δὲ πρὸς αὐτὸν Σο-
λομῶν γράμματα δηλοῦντα τάδε·

Σολομὼν Εἰράμῳ βασιλεῖ.

“Ἰσθί μου τὸν πατέρα βουλευθέντα κατασκευά-
σαι τῷ θεῷ ναὸν ὑπὸ τῶν πολέμων καὶ τῶν συνε-
χῶν στρατιῶν κεκωλυμένον· οὐ γὰρ ἐπαύσατο πρό-
τερον τοὺς ἐχθροὺς καταστρεφόμενος, πρὶν ἢ πάντα
αὐτοὺς φόρων ὑποτελεῖς ἐποιήσεν. Ἐγὼ δὲ χάριν
οἶδα τῷ θεῷ τῆς παρούσης εἰρήνης, καὶ διὰ ταύτην
εὐσκολῶν οἰκοδομῆσαι τῷ θεῷ βούλομαι τὸν οἶκον·
καὶ γὰρ ὑπ' ἐμοῦ τοῦτον ἔσεσθαι τῷ πατρί μου προ-
εῖπεν ὁ θεός. Διὸ παρακαλῶ σε συμπέμψαι τινὰς
τοῖς ἐμοῖς εἰς Λίβανον τὸ ὄρος, κόψοντας ξύλα· πρὸς
γὰρ τομὴν ὕλης ἐπιστημονέστερον ἔχουσι τῶν ἡμετέ-
ρων Σιδῶνιοι. Μισθὸν δὲ ὃν ἂν ὀρίσης ἐγὼ τοῖς
ἐλουργοῖς παρεῖξω.”

7. Ἀναγνούς δὲ τὴν ἐπιστολὴν Εἴραμος, καὶ
τοῖς ἐπεσταλμένοις ἡσθεῖς, ἀντιγράφει τῷ Σολομῶνι·

Βασιλεὺς Εἴραμος βασιλεῖ Σολομῶνι.

“Τὸν μὲν θεὸν εὐλογεῖν ἄξιον, ὅτι σοι τὴν πα-
τρίαν παρέδωκεν ἡγεμονίαν, ἀνδρὶ σοφῷ καὶ πᾶσαν

ἀρετὴν ἔχοντι. Ἐγὼ δὲ τοῦτοις ἡδόμενος ἅπαντα ὑπουργήσω τὰ ἐπεσταλμένα. Τεμὼν γὰρ ξύλα πολλὰ καὶ μεγάλα κέδρου τε καὶ κυπαρίσσου διὰ τῶν ἑμῶν ἐπὶ θάλασσαν καταπέμψω, καὶ κελείσω τοὺς 421 ἑμοὺς σχεδὶαν πηξαμένους εἰς ὃν ἂν βουλευθῇς τόπον τῆς σαυτοῦ χώρας πλεύσαντας ἀποθέσθαι, ἕπειθ' οἱ σοὶ διακομίσουσιν εἰς Ἱεροσόλυμα. Ὅπως δὲ καὶ σὺ παράσχῃς ἡμῖν ἀντὶ τούτων σίτον, οὐ διὰ τὸ νῆσον οἰκεῖν δεόμεθα, φρόντισον."

8. Διαμένει δ' ἄχρι τῆς τήμερον τὰ τῶν ἐπιστολῶν τούτων ἀντίγραφα, οὐκ ἐν τοῖς ἡμετέροις μόρον σωζόμενα βιβλίοις, ἀλλὰ καὶ παρὰ Τυρίοις, ὥστε εἴ τις θελήσειε τὸ ἀκριβὲς μαθεῖν, δεηθεὶς τῶν ἐπὶ τῶν Τυρίων γραμματοφυλακίων δημοσίων, εὖροι συμφωνοῦντα τοῖς εἰρημένοις ὑφ' ἡμῶν τὰ παρ' ἐκείνοις. Ταῦτα μὲν οὖν διεξῆλθον, βουλόμενος γινῶναι τοὺς ἐντευξομένους, ὅτι μὴδὲν μᾶλλον ἔξω τῆς ἀληθείας λέγομεν, μὴδὲ πιθανοῖς τίσι καὶ πρὸς ἀπάτην καὶ τέρψιν ἐπαγωγοῖς τὴν ἱστορίαν διαλαμβάνοντες, τὴν μὲν ἐξέτασιν φεύγειν πειρώμεθα, πιστεῦεσθαι δ' εὐθὺς ἀξιοῖμεν, οὐδὲ συγκεχωρημένον ἡμῖν, κατεξανισταμένοις τοῦ τρέποντος τῆς πραγματείας, ἀθῶοις ὑπάρχειν, ἀλλὰ μηδεμιᾶς ἀποδοχῆς τυγχάνειν παρακαλοῦντες, ἂν μὴ μετὰ ἀποδείξεως καὶ τεκμηρίων ἰσχυρῶν ἐμφανίξιν δυνάμεθα τὴν ἀλήθειαν.

9. Ὁ δὲ βασιλεὺς Σολομῶν, ὡς ἐκομίσθη τὰ παρὰ τοῦ Τυρίων βασιλέως γράμματα, τὴν τε προθυμίαν αὐτοῦ καὶ τὴν εὐνοίαν ἐπήνεσε, καὶ οἷς ἤξιωσε τοῦτοις αὐτὸν ἡμεΐψατο, σίτου μὲν αὐτῷ κατ' ἔτος πέμπτας δις μυρίους κόρους, καὶ τοσοῦτους ἐλαίου βάδους, — ὁ δὲ βάδος δύναται χωρῆσαι ξέστας ἐβδομήκοντα δύο, — τὸ δ' αὐτὸ μέτρον καὶ οἴνου παρέχειν. Ἡ μὲν οὖν Εἰράμου φίλια καὶ Σολομῶνος ἀπὸ τούτων ἐτι μᾶλλον ἠὔξησε, καὶ διαμένειν ὥμοσαν εἰς ἅπαν. Ὁ δὲ βασιλεὺς ἐπέταξε παντὶ τῷ λαῷ φόρον

ἐργάτας τρισμυρίους, οἷς ἄπονον τὴν ἐργασίαν κατέειπτε, μερίσας αὐτὴν συνετῶς. Μυρίους γὰρ ἐποίησε κόπτοντας ἐπὶ μῆνα ἓνα ἐν τῷ Λιβάνῳ ὄρει, δύο δὲ μῆνας ἀναπαύεσθαι παραγενομένους ἐπὶ τὰ οἰκία, μέχρις οὗ πάλιν οἱ διςμύριοι τὴν ἐργασίαν ἀναπληρώσωσι κατὰ τὸν ὠρισμένον χρόνον. Ἐπειθ' οὕτως ἀνέβαινε τοῖς πρώτοις μυρίοις διὰ τετάρτου μηνὸς ἀπαντᾶν ἐπὶ τὸ ἔργον. Γεγόνει δ' ἐπίτροπος τοῦ φόρου τούτου Ἀδώραμος. Ἦσαν δ' ἐκ τῶν παροίκων, οὓς Δαυΐδης καταλελοίπει, τῶν μὲν παρακομιζόντων τὴν λιθείαν καὶ τὴν ἄλλην ὕλην ἑπτὰ μυριάδες, τῶν δὲ λατομούντων ὀκτάκις μύριοι. Τούτων δ' ἐπιστάται τρισχίλιοι καὶ τριακόσιον. Πρόστετάχθη 422 δὲ λίθους μὲν αὐτοὺς τέμνειν μεγάλους, εἰς τοὺς τοῦ ναοῦ θεμελίους ἀρμόσαντας δὲ πρώτον καὶ συνδύσαντας ἐν τῷ ὄρει, κατακομίζειν οὕτοις εἰς τὴν πόλιν. Ἐγένετο δὲ ταῦτα οὐ παρὰ τῶν οἰκοδόμων τῶν ἐγχωρίων μόνον, ἀλλὰ καὶ ὧν ὁ Εἰράμος ἐπεμψε τεχνιτῶν.

CAP. III. 1. Τῆς δ' οἰκοδομίας τοῦ ναοῦ Σολομὼν ἤρξατο, τέταρτον ἔτος ἤδη τῆς βασιλείας ἔχων, μηνὶ δευτέρῳ, ὃν Μακεδόνες μὲν Ἀρτεμίσιον καλοῦσιν, Ἑβραῖοι δὲ Ἰὰρ, μετὰ ἔτη πεντακόσια καὶ ἑννεήκοντα καὶ δύο τῆς ἀπ' Αἰγύπτου τῶν Ἰσραηλιτῶν ἐξόδου, μετὰ δὲ χίλια καὶ εἴκοσι ἔτη τῆς Ἀβράμου εἰς τὴν Χανααναν ἐκ τῆς Μεσοποταμίας ἀφίξεως, ἀπὸ δὲ τῆς ἐπομβρίας μετὰ χίλια καὶ τετρακόσια καὶ τσσαράκοντα· ἀπὸ δὲ τοῦ πρώτου γεννηθέντος Ἀδάμου ἕως οὗ τὸν ναὸν ὠκοδόμησεν ὁ Σολομὼν διετηλῆθει τὰ πάντα ἔτη τρισχίλια καὶ ἑκατὸν καὶ δύο. Ἐπειθ' ὃν δὲ ὁ ναὸς ἤρξατο οἰκοδομεῖσθαι χρόνον, κατ' ἐκῆνον ἔτος ἤδη τῆς ἐν Τύρῳ βασιλείας ἐνδέκατον ἐκμιστήκει Εἰράμῳ. Ἀπὸ δὲ τῆς οἰκήσεως Τύρου εἰς τὴν οἰκοδομίαν τοῦ ναοῦ διαγεγόνει χρόνος ἑτῶν τσσαράκοντα καὶ διακοσίων.

2. Βάλλεται μὲν οὖν τῷ ναῷ θεμελίους ὁ βασιλεὺς ἐπὶ μήκιστον τῆς γῆς βάθος, ὕλης λίθων ἰσχυράς, καὶ πρὸς χρόνον ἀντέχειν δυναμένης, οἱ τε τῇ γῇ συμφυέστες ἐμελλον καὶ ἔδαφος καὶ ἔρεισμα τῆς ἐποικοδομηθησομένης κατασκευῆς ἔσεσθαι, καὶ διὰ τὴν κάτωθεν ἰσχύϊν οἴσειν ἀπόνως τὸ μέγεθος τῶν ἐποικοδομηθησομένων, καὶ κάλλους πολυτέλειαν, ἣ βάρος ἐμελλέν οὐχ ἥττων εἶναι τῶν ἄλλων ὅσα πρὸς ὕψος καὶ πρὸς ὄγκον, κόσμου τε χάριν καὶ μεγαλοουργίας ἐπενοεῖτο. Ἀνήγαγον δ' αὐτὸν ἄχρι τῆς ὀροφῆς ἐξ λευκοῦ λίθου πεποιημένον. Τὸ μὲν οὖν ὕψος ἦν ἐξήκοντα πηχῶν, τῶν δ' αὐτῶν καὶ τὸ μήκος, εὖρος δ' εἴκοσι. Κατὰ τοῦτου δὲ ἄλλος ἦν ἐγγεγερμένος ἴσος 423 τοῖς μέτροις, ὥστε εἶναι τὸ πᾶν ὕψος τῷ ναῷ πηχῶν ἑκατὸν καὶ εἴκοσι. Τέτραπτο δὲ πρὸς τὴν ἀνατολήν. Τὸ δὲ πρόναον αὐτοῦ προέστησαν ἐπὶ πῆχεις εἴκοσι τὸ μήκος, πρὸς τὸ εὖρος τοῦ οἴκου τεταγμένον, ἔχον δὲ πλάτους πῆχεις δέκα, ὕψος δὲ ἀνεγγεγερμένον πηχῶν ἑκατὸν καὶ εἴκοσι. Περιωκοδόμησθαι δὲ τὸν ναὸν ἐν κύκλῳ τριάκοντα βραχέσιν οἴκοις, οἱ συνοχή τε τοῦ παντός ἐμελλον ἔσεσθαι διὰ πυκνότητα καὶ πλήθος ἔξωθεν περικείμενοι. Καὶ δὴ καὶ τὰς εἰσόδους αὐτοῖς δι' ἀλλήλων κατεσκεύασεν. Ἐκαστός δὲ τῶν οἴκων τούτων εὖρους μὲν εἶχεν πέντε πῆχεις, μήκους δὲ τοὺς αὐτοὺς, ὕψους δὲ εἴκοσι. Ἐπωκοδόμηντο δὲ τούτοις ἄνωθεν ἕτεροι οἴκοι, καὶ πάλιν ἄλλοι κατ' αὐτῶν ἴσοι καὶ τοῖς μέτροις καὶ τῷ ἀριθμῷ, ὡς τὸ πᾶν ὕψος αὐτοὺς λαβεῖν τῷ κάτωθεν οἴκῳ παραπλήσιον. Ὁ γὰρ ὑπερῷος οὐκ ἦν περιωκοδομημένος. Ὁροφος δ' αὐτοῖς ἐπεβέβλητο κέδρου. Καὶ τοῖς μὲν οἴκοις οὗτος ἴδιος ἦν ἐκάστω, πρὸς τοὺς πλησίον οὐ συνάπτων. Τοῖς δ' ἄλλοις ὑπῆρχεν ἡ στέγη κοινὴ δι' ἀλλήλων δεδομημένη μηκίσταις δοκοῖς καὶ διηκούσαις ἀπάντων, ὡς τοὺς μέσους τοίχους ὑπὸ τῶν αὐτῶν συγκρατουμένους ξύλων ἐρῶμενεστέρους διὰ τοῦτο γίνεσθαι. Τὴν δ' ὑπὸ τὰς δοκοὺς στέγην

τῆς αὐτῆς ὕλης ἐβάλλετο πᾶσαν ἐξεσμένην εἰς φα-
νώματα καὶ προσκόλλησιν χρυσοῦ. Τοὺς δὲ τοίχους
κεδρίναις διαλαβὼν σανίσι, χρυσὸν αὐταῖς ἐνετόρευ-
σεν, ὥστε στίλβειν ἅπαντα τὸν ναὸν καὶ περιλάμπε-
σθαι τὰς ὀψεις τῶν εἰσιόντων ὑπὸ τῆς αὐγῆς τοῦ
χρυσοῦ πανταχόθεν φερομένης. Ἡ δ' ὅλη τοῦ ναοῦ
οἰκοδομία κατὰ πελλήν τέχνην ἐκ λίθων ἀκροτόμων
ἐγένετο, συντεθέντων ἁρμονίως πᾶν καὶ λείως, ὥς
μήτε σφύραν μήτε ἄλλου τινὸς ἐργαλείου τεκτονικοῦ
τοῖς κατανοοῦσιν ἐργασίαν δηλοῦσθαι, ἀλλὰ δίχα τῆς
τούτων χρήσεως πᾶσαν ἡροῦσθαι τὴν ὕλην προσφυῶς,
ὥς ἐκούσιον τὴν ἁρμονίαν αὐτῆς δοκεῖν μᾶλλον, ἢ
τῆς τῶν ἐργαλείων ἀνάγκης. Ἐφιλοτέχνησεν δὲ ὁ βα-
σιλεὺς ἄνωδον εἰς τὸν ὑπερῶον οἶκον διὰ τοῦ εὗρους
τοῦ τοίχου· οὐ γὰρ εἶχεν θύραν μεγάλην κατὰ τῆς
ἀνατολῆς ὥς εἶχεν ὁ κάτωθεν οἶκος, ἀλλ' ἐκ τῶν πλευ-
ρῶν ἦσαν αἱ εἰσοδοὶ διὰ μικρῶν πάνυ θυρῶν. Διέ-
λαβε δὲ τὸν ναὸν καὶ ἔνδοθεν καὶ ἔξωθεν ξύλοις κε-
δρίνοις, ἀλύσεισι παχείαις συνδεδεμένοις, ὥστε αὐτὸν
ὀχυρωμάτων καὶ ῥώμης τοῦτο αὐτοῖς εἶναι.

3. Διελὼν δὲ τὸν ναὸν εἰς δύο, τὸν μὲν ἔνδο-
θεν οἶκον εἴκοσι πηχῶν ἐποίησεν ἄδυτον εἶναι, τὸν
δὲ τεσσαράκοντα πηχῶν ἅγιον ναὸν ἀπέδειξεν. Ἐκ-
424 τεμὼν δὲ τὸν μέσον τοῖχον θύρας ἐπέστησε κεδρί-
νας, χρυσὸν αὐταῖς πολὺν ἐνεργασάμενος καὶ τορεῖαν
ποικίλην. Κατεπέτασε δὲ ταύτας ὕφειν εὐανθεστά-
τοις ἐξ ὑακίνθου καὶ πορφύρας καὶ κοκκίνου πεποιη-
μένοις, οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ θύσσου λαμπροτάτης καὶ
μαλακωτάτης. Ἀνέθηκε δ' εἰς τὸ ἄδυτον εἴκοσι πη-
χῶν τὸ εὖρος τῶν δ' αὐτῶν καὶ τὸ μήκος δύο Χε-
ρουβεῖς ὀλοχρύσους, πηχῶν ἑκάτερον τὸ ὕψος πέντε,
δύο δ' ἦσαν ἑκατέρον πτέρυγες ἐπὶ πέντε πήχεις ἐκ-
τεταμέναι. Διὸ καὶ οὐ μακρὰν ἀπ' ἀλλήλων αὐτὰς
ἀνίστησεν, ἵνα τῶν πτερυγῶν τῇ μὲν ἄπτονται τοῦ
κατὰ νότον κειμένου τοίχου τοῦ ἀδύτου, τῇ δὲ κατὰ
βορρᾶν, αἱ δ' ἄλλαι πτέρυγες αὐταῖς συνάπτουσαι τε-

θείσῃ μεταξὺ αὐτῶν τῇ κιβωτῇ σκέπη τυγχάνοισι. Τὰς δὲ Χερουβεῖς οὐδεὶς ὁποῖαί τινας ἦσαν εἰπεῖν οὐδ' εἰκάσαι δύναται. Κατέστρωσε δὲ καὶ τοῦ ναοῦ τὸ ἔδαφος ἐλάσμασι χρυσοῦ, ἐπέθηκε δὲ καὶ τῷ πυλῶνι τοῦ ναοῦ θύρας, πρὸς τὸ ὕψος τοῦ τοίχου συμμετρημένας, εὖρος ἔχουσας πηχῶν εἴκοσι, καὶ ταύτας κατεκόλλησε χρυσῷ. Συνελόντι δ' εἰπεῖν οὐδὲν εἶασε τοῦ ναοῦ μέρος οὔτε ἔξωθεν οὔτε ἐνδοθεν, ὃ μὴ χρυσὸς ἦν. Κατεπέτασε δὲ καὶ ταύτας τὰς θύρας, ὁμοίως τοῖς ἐνδοτέρω καταπετάσμασι. Ἡ δὲ τοῦ προναοῦ πύλη τούτων οὐδὲν εἶχε.

4. Μεταπέμπεται δ' ἐκ Τύρου Σολομῶν παρὰ Εἰράμου τεχνίτην, Χεῖραμον ὄνομα, μητρὸς μὲν ὄντα Νεφθαλίτιδος τὸ γένος, ἐκ γὰρ ταύτης ὑπῆρχε τῆς φυλῆς, πατρὸς δὲ Οὐρίου, γένος Ἰσραηλιτῶν. Οὗτος ἅπαντος μὲν ἐπιστήμην εἶχεν ἔργου, μάλιστα δὲ τεχνίτης ἦν χρυσὸν ἐργάζεσθαι καὶ ἄργυρον καὶ χαλκόν, ὑφ' οὗ δὴ καὶ πάντα κατὰ τὴν τοῦ βασιλέως βούλησιν τὰ περὶ τὸν ναὸν ἐξεμήχανήθη. Κατεσκεύασε δὲ ὁ Χεῖραμος οὗτος καὶ σιύλους δύο χαλκοῦς ἔσωθεν, τὸ πάχος τεσσάρων δακτύλων. Ἦν δὲ τὸ μὲν ὕψος τοῖς κίοσιν ὀκτωκαίδεκα πηχῶν, ἡ δὲ περιμετρος δέκα καὶ δύο δακτύλων. Χωνευτὸν δὲ ἐφ' ἑκατέρᾳ κεφαλῇ κρίνον ἐφειστήκει, τὸ ὕψος ἐπὶ πέντε πήχεις, ἐγγεγερμένον, ᾧ περιέκειτο δίκτυον ἐλάτη χαλκεία περιπέπλεγμένον, καλύπτον τὰ κρίνα. Τούτων δὲ ἀπῆρτηντο κατὰ διστοιχίαν καὶ ῥοαὶ διακόσμαι. Τούτων τῶν κίωνων τὸν μὲν ἕτερον κατὰ τὴν δεξιὰν ἔστησε τοῦ προπυλαίου παραστάδα, καλέσας αὐτὸν Ἰαχὴν, τὸν δὲ ἕτερον κατὰ τὴν ἀριστεράν, ὀνομάσας αὐτὸν Βοάζ.

5. Ἐχώνευσε δὲ καὶ θάλασσαν χαλκῇν εἰς ἡμισφαίριον ἐσχηματισμένην, ἐκλήθη δὲ τὸ χαλκοῦσχημα θάλασσα διὰ τὸ μέγεθος, ἦν γὰρ ὁ λουτήρ τὴν διά- 425
μετρον πηχῶν δέκα, καὶ ἐπὶ παλαιστιαῖον πάχος κωνευμένος. Τῆρηστο δὲ κατὰ τὸ μεσαίτατον τοῦ

κύτους σπείρα περιαγομένη εἰς ἑλικας δέκα, ἣν δὲ τὴν διάμετρον πήχεως. Περιεστῆκεσαν δὲ περὶ αὐτὴν μόσχοι δώδεκα, πρὸς τὰ κλίματα τῶν τεσσάρων ἀνέμων ἀποβλέποντες, καθ' ἕκαστον αὐτῶν τρεῖς, ἔσω τὰ ὀπίσθια νενευκάτες, ὥστε αὐτοῖς ἐπικαθέζεσθαι τὸ ἡμισφαίριον, κατὰ περιαγωγὴν ἔνδον ἐπινεῦον. Ἐδέχετο δὲ ἡ θάλασσα βάδους τριςχιλίους.

6. Ἐποίησε δὲ καὶ λουτήρων δέκα βάσεις χαλκᾶς τετραγώνους. Τούτων ἑκάστη μῆκος γέγονει πήχεων πέντε, πλάτος τεσσάρων, ὕψος ἕξ. Συνεκέλειστο δὲ τὸ ἔργον κατὰ μέρος τετορευμένον οὕτως. Τέσσαρες ἦσαν κιονίσκοι κατὰ γωνίαν ἐστῶτες τετραγῶνοι, τὰ πλευρὰ τῆς βάσεως ἕξ ἑκατέρου μέρους ἐν αὐτοῖς ἔχοντες ἐξηρμοσμένα. Ἦν δὲ ταῦτα τριχῇ διηρημένα, ἑκάστην δὲ χώραν ὅρος ἐπέιχεν εἰς ὑπόβασιν κατεσκευασμένον, ἐφ' οἷς ἐτετόρευτο πῇ μὲν λέων πῇ δὲ ταῦρος καὶ αἰτός. Ἐπὶ δὲ τῶν κιονίσκων ὁμοίως ἐξεύργαστο τοῖς κατὰ τὰ πλευρὰ τετορευμένοις. Τὸ δὲ πᾶν ἔργον ἐπὶ τεσσάρων αἰωρούμενον τροχῶν εἰστήκει. Χωνευτοὶ δ' ἦσαν οὗτοι, πλήγμνας καὶ ἄντυγας πήχεως καὶ ἡμίους ἔχοντες τὴν διάμετρον. Ἐθαύμασεν ἂν τις τὰς ἀφίδας τῶν τροχῶν θεασάμενος, πῶς συντετορευμένοι, καὶ τοῖς πλευροῖς τῶν βάσεων προσηνωμένοι ἁρμονίως ταῖς ἄντυξιν ἐνέκειντο. Ἦσαν δὲ ὅμως οὕτως ἔχουσαι. Τὰς δὲ γωνίας ἄνωθεν συνέκλειον ὥμοι χειρῶν ἀνατεταμένων, οἷς ἐπεκάθητο σπείρα κατὰ κοῖλον ἐπικειμένη τὸν λουτήρα, ταῖς χερσὶν ἐπαναπαυόμενον αἰτοῦ καὶ λέοντος, αὐταῖς ἐξηρμοσμένων, ὡς σύμφυτα ταῦτ' εἶναι δοκεῖν τοῖς ὁρῶσι. Μεταξὺ δὲ τούτων φοίνικες ἦσαν τετορευμένοι. Τοιαύτη μὲν ἡ κατασκευὴ τῶν δέκα βάσεων ὑπῆρχε. Προεξευργάσατο δὲ καὶ κυθρογάλους, δέκα λουτήρας στρογγύλους χαλκοῦς, ὧν ἕκαστος ἐχώρει τεσσαράκοντα χόας. Τὸ γὰρ ὕψος εἶχε τεσσάρων πήχων, καὶ τοσούτοις ἀπ' ἀλλήλων αὐτοῖς διεστῆκει τὰ χεῖλη. Τίθησι δὲ τοὺς λουτήρας

τούτους, ἐπὶ τῶν δέκα βάσεων τῶν κληθεισῶν Μεχω-
νώθ. Πέντε δὲ λουτήρας ἴστησιν ἐξ ἀριστεροῦ μέ-
ρους τοῦ ναοῦ, — ἐτέτραπτο δὲ τοῦτο κατὰ βορέαν
ἄνεμον, — καὶ τοσοῦτους ἐκ τοῦ δεξιοῦ πρὸς νότον
ἀφορῶντας εἰς τὴν ἀνατολήν. Κατὰ δ' αὐτὸ καὶ τὴν
θάλασσαν ἔθηκε. Πληρώσας δὲ ὕδατος αὐτοὺς τε 426
καὶ τὴν θάλασσαν, τὴν μὲν θάλασσαν ἀπέδειξεν εἰς
τὸ νίπτειν τοὺς εἰς τὸν ναὸν εἰσιόντας ἱερεῖς ἐν αὐτῇ
τὰς χεῖρας καὶ τοὺς πόδας, μέλλοντας ἀναβαίνειν ἐπὶ
τὸν βωμὸν, τοὺς δὲ λουτήρας εἰς τὸ καθαίρειν τὰ ἐν-
τὸς τῶν ὀλοκαυτουμένων ζώων, καὶ τοὺς πόδας αὐτῶν.

7. Κατεσκεύασε δὲ καὶ θυσιαστήριον χάλκεον
πηγῶν εἴκοσι τὸ μῆκος, καὶ τοσοῦται τὸ εὖρος,
τὸ δὲ ὕψος δέκα, πρὸς τὰς ὀλοκαυτώσεις. Ἐποίησε
δὲ αὐτοῦ καὶ τὰ σκεῦη πάντα χάλκεα, ποδιστήρας
καὶ ἀναληπτήρας. Οὐ μὴν ἀλλὰ πρὸς τούτοις καὶ
λαβίδας καὶ ἄρπαγας καὶ πᾶν σκεῦος ἐδημιούργησεν
ἐκ χαλκοῦ, τὴν αὐγὴν ὁμοίου χρυσοῦ καὶ τὸ κάλλος.
Τραπεζῶν τε πλῆθος ἀνέθηκεν ὁ βασιλεὺς, καὶ μίαν
μὲν μεγάλην χρυσέαν, ἐφ' ἧς ἐτίθесαν τοὺς ἄρτους
τοῦ θεοῦ, καὶ ταύτην παραπλησίως μυρίας πρὸς αὐ-
ταῖς ἐτέρῳ τρόπῳ γεγενημένης, ἐφ' ᾧ ἐπέκειτο τὰ
σκεῦη, φιάλαι τε καὶ σπονδεῖα, χρύσεια μὲν διςμύρια,
ἄργυρεα δὲ τετρακισμύρια. Καὶ λυχνίας δὲ μυρίας
ἐποίησε κατὰ τὴν Μωϋσέως προσταγὴν, ἐξ ᾧ μίαν
ἀνέθηκεν εἰς τὸν ναὸν, ἵνα καίηται καθ' ἡμέραν ἀκο-
λουθῶς τῷ νόμῳ, καὶ τράπεζαν μίαν ἐπικειμένην ἄρ-
τους πρὸς τὸ βόρειον τοῦ ναοῦ μέρος ἀντικρὺ τῆς
λυχνίας· ταύτην γὰρ κατὰ νότον ἔστησεν. Ὁ δὲ
χρῦσεος βωμὸς μέσος αὐτῶν ἔκειτο. Ταῦτα πάντα
εἶχεν ὁ τῶν τεσσαράκοντα πῆχεων οἶκος, πρὸ τοῦ
καταπετάσματος τοῦ αὐτοῦ. Εἰς ταῦτο γὰρ ἡ κι-
βωτὸς ἐμέλλε κεῖσθαι.

8. Οἶνοχόας δὲ ὁ βασιλεὺς μυριάδας ὀκτὼ κατα-
σκεύασε, καὶ φιάλων χρυσέων δέκα, ἄργυρέας δὲ δι-
πλασίονας. Πινάκων δὲ χρυσεῶν, εἰς τὸ προσφέρειν

ἐν αὐτοῖς πεφυραμένην σεμίδαλιν τῷ βωμῷ, μυριάδας ὅκτω, τούτων δ' ἀργυροῦς διπλασίονας. Κρατῆρας δέ, οἷς ἐνεφύρων τὴν σεμίδαλιν μετ' ἐλαίου, χρυσέους μὲν ἑξακισμυρίους, ἀργυροῦς δὲ δις τοσοῦτους. Τὰ μέτρα δὲ τοῖς Μωϋσείως λεγομένοις δὲ εἰν καὶ ἀσάρων παραπλήσια, χρύσεια μὲν διςμύρια, ἀργύρεα δὲ διπλασίονα. Θυματήρια δὲ χρυσᾶ, ἐν οἷς ἐκομίζετο τὸ θυμίαμα εἰς τὸν ναὸν, διςμύρια. Ὁμοίως ἄλλα θυματήρια, οἷς ἐκόμζον ἀπὸ τοῦ μεγάλου βωμοῦ πῦρ ἐπὶ τὸν μικρὸν βωμὸν τὸν ἐν τῷ ναῷ, πεντακισμύρια. Στολὰς δὲ ἱερατικὰς τοῖς ἀρχιερεῦσι σὺν ποδήρεσιν ἐπωμίσι καὶ λογίῳ καὶ λίθοις, χιλίας. Ἡ δὲ στεφάνη, εἰς ἣν Μωϋσῆς τὸν θεὸν ἔγραψε, μία ἦν, καὶ διέμεινεν ἄχρι τῆςδε τῆς ἡμέρας. Τὰς δὲ ἱερατικὰς στολὰς ἐκ βύσσου κατεσκεύασε, καὶ ζώνας εἰς ἕκαστον πορφύρας μυρίας, καὶ σαλπίγγων κατὰ Μωϋσείως ἐντολὴν μυριάδας εἴκοσι, καὶ στολῶν τοῖς ὑμνωδοῖς τῶν Λευϊτῶν ἐκ βύσσου μυ-
 427 ριάδας εἴκοσι· καὶ τὰ ὄργανα τὰ μουσικὰ καὶ πρὸς τὴν ὑμνωδίαν ἐξευρημένα, ἃ καλεῖται νύβλαι καὶ κινύραι, ἐξ ἡλέκτρου κατεσκεύασε τετρακισμυρίας.

9. Ταῦτα πάντα Σολομὼν εἰς τὴν τοῦ θεοῦ τμῆν πολυμερῶς καὶ μεγαλοπρεπῶς κατεσκεύασε, μηδενὸς φεισάμενος, ἀλλὰ πάσῃ φιλοτιμίᾳ περὶ τὸν τοῦ ναοῦ κόσμον χρησάμενος, ἃ καὶ κατέθηκε τοῖς θησαυροῖς τοῦ θεοῦ. Περιέβαλε δὲ τοῦ ναοῦ κύκλον χειρὸν μὲν κατὰ τὴν ἐπιχωρίον γλῶτταν, θριγκὸν δὲ παρ' Ἑλλήσι λεγόμενον, εἰς τρεῖς πῆχεις ἀναγαγὼν τὸ ὕψος, εἰρξοντα μὲν τοὺς πολλοὺς τῆς εἰς τὸ ἱερὸν εἰσόδου, μόνοις δὲ ἀνειμένην αὐτὴν τοῖς ἱερεῦσι σηματοῦντα. Τούτου δ' ἐξωθεν ἱερὸν ἀποκόδμησεν ἐν τετραγώνῳ σχήματι, στοὰς ἐγείρας μεγάλας καὶ πλατείας καὶ πύλαις ὑψηλαῖς ἀνεωγμένας, ὧν ἑκάστη πρὸς ἕκαστον τῶν ἀνέμων ἐτέτραπτο χρυσείαις κλειομένη θύραις. Εἰς τοῦτο τοῦ λαοῦ πάντες οἱ διαφύροντες ἀγγελία καὶ παρατηρήσει τῶν νομίμων εἰσῆ-

σαν. Θαυμαστόν δὲ καὶ λόγου παντὸς ἀπέφηνε μείζον, ὡς δὲ εἰπεῖν καὶ τῆς ὕψεως, τὸ τούτων ἔξωθεν ἱερὸν. Μεγάλας γὰρ ἐγχώσας φάραγγας, ὥς διὰ βάθος ἄπειρον οὐδὲ ἀπόνως νεύσαντας ἦν ἰδεῖν, καὶ ἀναβιβάσας εἰς τετρακασίους πήχεις τὸ ὕψος, ἰσοπέδους τῇ κορυφῇ τοῦ ὄρους, ἐφ' ἧς ὁ ναὸς ὑποδόμητο, κατεσκεύασε. Καὶ διὰ τοῦτο ὑπαιθρον ὃν τὸ ἔξωθεν ἱερὸν ἴσον ὑπῆρχε τῷ ναῷ. Περιλαμβάνει δ' αὐτὸ καὶ στοαῖς διπλαῖς μὲν τὴν κατασκευὴν, λίθου δ' αὐτοφρουὸς τὸ ὕψος κίοσιν ἐπερηρεισμέναις, ὁροφαὶ δ' αὐταῖς ἦσαν ἐκ κέδρου φαινώμασιν ἐξεσμέναι. Τὰς δὲ θύρας τῷ ἱερῷ τούτῳ πάσας ἐπέστησεν ἐξ ἀργύρου.

CAP. IV. 1. Τὰ μὲν οὖν ἔργα ταῦτα, καὶ τὰ μεγέθη καὶ κάλλη τῶν τε οἰκοδομημάτων καὶ τῶν εἰς τὸν ναὸν ἀναθημάτων Σολομὼν ὁ βασιλεὺς ἐν ἔτεσιν ἑπτὰ συντελέσας, καὶ πλούτου καὶ προθυμίας ἐπίδειξιν ποιησάμενος, ὡς ἂν τις ἰδὼν ἐνόμισεν ἐν τῇ παντὶ κατασκευασθῆναι χρόνῳ, ταῦτα ἐν οὕτως ὀλίγῳ πρὸς τὸ μέγεθος συγκρινόμενα τοῦ ναοῦ συμπερανθῆναι, γράψας τοῖς ἡγεμόσι καὶ πρεσβυτέροις τῶν Ἑβραίων ἐκέλευσεν ἅπαντα τὸν λαὸν συναγαγεῖν εἰς Ἱεροσόλυμα, ὁψόμενόν τε τὸν ναὸν καὶ μετακομιῶντα τὴν τοῦ Θεοῦ κιβωτὸν εἰς αὐτόν. Καὶ περιαγγεληθείσης τῆς εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα πᾶσιν ἀφίξεως, ἐβδόμῳ μηνὶ μόλις συνίασιν, ὑπὸ μὲν τῶν ἐπιχωρίων Θισρί, ὑπὸ δὲ τῶν Μακεδόνων Ὑπερβερεταίῳ λεγόμενῳ. Συνέδραμε δὲ εἰς τὸν αὐτὸν χρόνον καὶ ὁ τῆς Σκηνοπηγίας καιρὸς, ἑορτῆς σφόδρα παρὰ τοῖς 428 Ἑβραίοις ἀγιωτάτης καὶ μεγίστης. Βαστάσαντες οὖν τὴν κιβωτὸν καὶ τὴν σκηνήν, ἣν Μωϋσῆς ἐπῆξαιτο, καὶ πάντα τὰ πρὸς τὴν διακονίαν τῶν θυσιῶν τοῦ Θεοῦ σκεύη, μετεκόμιζον εἰς τὸν ναόν. Προῆγον δὲ μετὰ θυσιῶν αὐτὸς τε ὁ βασιλεὺς καὶ ὁ λαὸς ἅπας καὶ οἱ Λευῖται σπονδαῖς τε καὶ πολλῶν ἱερῶν αἵματι τὴν

ὁδὸν καταντλοῦντες, καὶ θυμιῶντες ἀπειρόν τι θυμιαμάτων πλήθος, ὡς ἅπαντα τὸν περίξ ἀέρα πληρωμένον, καὶ τοῖς πορρώτατω τυγχάνουσιν ἡδὺν ἅπαντῶν, καὶ γνωρίζειν ἐπιδημίαν θεοῦ καὶ κατοικισμόν κατ' ἀνθρωπίνην δόξαν εἰς νεοδόμητον αὐτοῦ καὶ καθιερωμένον χωρίον· καὶ γὰρ οὐδ' ὑμνοῦντες οὐδὲ χορεύοντες ἕως οὗ πρὸς τὸν ναὸν ἦλθον ἔκαμον. Τούτῳ μὲν οὖν τῷ τόπῳ τὴν κιβωτὸν μετένεγκαν. Ὡς δ' εἰς τὸ ἄδυτον αὐτὴν μετενεγκεῖν ἔδει, τὸ μὲν ἄλλο πλήθος μετέστη, μόνοι δὲ κομίσαντες οἱ ἱερεῖς μεταξὺ τῶν Χερουβὶμ τῶν δύο κατέθεσαν, αἱ δὲ τοὺς παρσούς συμπλέξασαι, καὶ γὰρ οὕτως ἦσαν ὑπὸ τοῦ τεχνίτου κατεσκευασμένοι, τὴν κιβωτὸν ὡς ὑπὸ σκηνῇ τινι καὶ θόλῳ κατεσκεπάσαν. Εἶχε δὲ ἡ κιβωτὸς οὐδὲν ἕτερον ἢ δύο λιθίνας πλάκας, αἱ τοὺς δέκα λόγους τοὺς ὑπὸ τοῦ θεοῦ Μωϋσῇ λαληθέντας ἐν Σιναίῳ ὄρει ἐγγεγραμμένους αὐταῖς ἔσωζον. Τὴν δὲ λυχίαν καὶ τὴν τράπεζαν καὶ τὸν βωμὸν τὸν χρύσειον ἔστησαν ἐν τῷ ναῷ πρὸ τοῦ αἵτου κατὰ τοὺς αὐτοὺς τόπους, οὓς καὶ τότε ἐν τῇ σκηνῇ κείμενοι κατεῖχον. Καὶ τὰς καθημερινὰς θυσίας ἀνέφερον. Τὸ δὲ θυσιαστήριον τὸ χάλκεον ἔστησι πρὸ τοῦ ναοῦ ἀντικρὺ τῆς θύρας, ὡς ἀνοιχθείσης αὐτὸ κατὰ πρόσωπον εἶναι, καὶ βλέπεσθαι τὰς ἱερουργίας καὶ τὴν τῶν θυσιῶν πολυτέλειαν. Τὰ δὲ λοιπὰ σκεύη πάντα συναλίσας ἔνδον εἰς τὸν ναὸν κατέθετο.

2. Ἐπεὶ δὲ πάντα διακοσμήσαντες οἱ ἱερεῖς τὰ περὶ τὴν κιβωτὸν ἐξῆλθον, ἄφνω πῖλημα νεφέλης οὐ σκληρὸν οὐδ' οἶον ὥρα χειμῶνος ὑετοῦ γέμον ἵσταται, κεχυμένον δὲ καὶ κεκραμένον εἰς τὸν ναὸν εἰσερόνῃ, καὶ ταῖς μὲν ὄψεσι τῶν ἱερέων, ὡς μηδὲ καθορᾶν ἀλλήλους, ἐπεσκότει, ταῖς δὲ διανοαῖς ταῖς ἀπάντων φαντασίαν καὶ δόξαν παρεῖχεν, ὡς τοῦ θεοῦ κατεληλυθότος εἰς τὸ ἱερόν καὶ κατεσκηνωκότος ἡδέως ἐν αὐτῷ. Καὶ οἱ μὲν ἐπὶ ταύτης εἶχον αὐτοὺς τῆς ἔννοιας. Ὁ δὲ βασιλεὺς Σολομὼν ἐξεγεροθὺς — ἔτυχε

γὰρ καθεζόμενος — ἐποίησατο λόγους πρὸς τὸν θεόν, οὓς τῇ θεῇ φύσει πρέποντας ὑπελάμβανε, καὶ καλῶς ἔχειν αὐτῷ λέγειν. “Σὺ γὰρ,” εἶπεν, “οἶκον μὲν αἰώνιον ἔχεις, ὃ δέσποτα, καὶ ἐξ ὧν σαυτῷ εἰργάσω γεγονότα τὸν οὐρανὸν οἶδαμεν καὶ ἀέρα καὶ γῆν καὶ θάλασσαν, δι’ ὧν ἀπάντων οὐδὲ τούτοις ἀρκούμενος κεχώρηκας. Τοῦτον δέ σοι κατεσκεύασα τὸν ναὸν ἐπ’ αὐτῷ, ὡς ἂν ἀπ’ αὐτοῦ σοι τὰ εὐχὰς θύοντες καὶ καλλιεροῦντες ἀναπέμπωμεν εἰς τὸν ἀέρα, 429 καὶ πεπεισμένοι διατελοῖμεν ὅτι πάρει, καὶ μακρὰν οὐκ ἀφέστηκας [οὐδὲ σαυτῶν]. Τῷ μὲν γὰρ πάντα τε ἐφορᾷ καὶ πάντα ἀκούειν, οὐδὲ νῦν ὅπου σοι θέμις οἰκεῖν ἀπολείπεις τοῦ πᾶσιν ἔγγιστα εἶναι, μάλιστα δ’ ἐκάστῳ καὶ βουλευομένῳ καὶ διὰ νυκτὸς καὶ ἡμέρας συμπάρει.” Ταῦτ’ ἐπιθείσας πρὸς τὸν θεόν, ἀπέστρεψεν εἰς τὸ πλῆθος τοὺς λόγους, ἐμφανίζων ‘τοῦ θεοῦ τὴν δύναμιν αὐταῖς καὶ τὴν πρόνοιαν· ὅτι Δαυῖδ ἡ τῷ πατρὶ περὶ τῶν μελλόντων ἅπαντα, καθὼς ἀποβεβηκεν ἤδη τὰ πολλὰ καὶ γενήσεται τὰ λείποντα, δηλώσει· καὶ ὡς αὐτὸς ἐπιθεῖη τὸ ὄνομα τῷ μήποι γεγεννημένῳ, καὶ τίς μέλλοι καλεῖσθαι προεῖποι, καὶ ὅτι τὸν ναὸν οὗτος οἰκοδομήσειεν αὐτῷ, βασιλεὺς μετὰ τὴν τοῦ πατρὸς τελευτὴν γινόμενος· ἃ βλέποντας κατὰ τὴν ἐκείνου προφητείαν ἐπιτελῇ τὸν θεὸν εὐλογεῖν ἡξίου, καὶ μὴ περὶ τίνος ἀπογινώσκειν ὧν ὑπέσχηται πρὸς εὐδαιμονίαν ὡς οὐκ ἔσομένου, πιστεύοντας ἐκ τῶν ἡδη βλεπομένων.’

3. Ταῦτα διαλεχθεὶς πρὸς τὸν ὄχλον ὁ βασιλεὺς, ἀφορᾷ πάλιν εἰς τὸν ναὸν, καὶ τὴν δεξιὰν εἰς τὸν ὄχλον ἀνασχών “Ἔργοις μὲν,” εἶπεν, “οὐ δύνατον ἀνθρώποις ἀποδοῦναι θεῷ χάριν ὑπὲρ ὧν εὖ πεπόνθασιν, ἀπροςδεῖς γὰρ τὸ θεῖον ἀπάντων καὶ κρείττον τοιαύτης ἀμοιβῆς. Ὡς δὲ τῶν ἄλλων ζώων ὑπὸ σοῦ, δέσποτα, κρείττονες γεγόναμεν, τούτῳ τὴν σοῦ εὐλογεῖν μεγαλειότητα πρέπει, καὶ περὶ τῶν ὑπερχμέ-

νων εἰς τὸν ἡμέτερον οἶκον καὶ τὸν Ἑβραίων λαόν, εὐχαριστεῖν ἀνάγκη. Τίνι γὰρ ἄλλῳ μᾶλλον ἰλάσασθαι τε μνησιῶντα, καὶ διαμένοντα εὐμενῇ δεξιωτέρον ἔστιν ἡμῖν ἢ φωνῇ, ἣν ἐξ αἵρος τε ἔχομεν καὶ δι' αὐτοῦ πάλιν ἀνιούσαν οἶδαμεν; Χάριν οὖν ἔχειν δι' αὐτῆς ὀφείλω σοι περὶ τοῦ πατρὸς πρώτον, ὃν ἐξ ἀφανοῦς εἰς τοσαύτην ἀνήγαγες δόξαν, ἔπειθ' ὑπὲρ ἱμαντοῦ πάντα μέχρι τῆς παρούσης ἡμέρας ἃ προσέπας πεποιηκότι, δέομαί τε τοῦ λοιποῦ χορηγεῖν ὅσα θεῷ δύναμις ἀνθρώποις ὑπὸ σοῦ τετιμημένοις, καὶ τὸν οἶκον τὸν ἡμέτερον αὔξειν εἰς ἅπαν, ὡς καὶ ἀμολόγησας Δαυὶδ ᾧ πατρὶ μου καὶ ζῶντι καὶ παρὰ τὴν τελευταίην, ὅτι παρ' ἡμῖν ἡ βασιλεία μενεῖ, καὶ τὸ ἐκείνου γένος αὐτὴν διαδοχαῖς ἀμείψει μυρίαίς. Ταῦτ' οὖν ἡμῖν ἐπάρκεσον, καὶ παισὶ τοῖς ἐμοῖς ἀρετὴν ἢ σὺ χαίρεις παράσχου. Πρὸς δὲ τοῦτοις ἱκετεύω καὶ μοῖραν τινα τοῦ σοῦ πνεύματος εἰς τὸν ναὸν

430 ἀποικίσαι, ὡς ἂν καὶ ἐπὶ γῆς ἡμῖν εἶναι δοκῇς. Σοὶ μὲν γὰρ μικρὸν οἰκητήριον καὶ τὸ πᾶν οὐρανοῦ καὶ τῶν κατὰ τοῦτον ὄντων κύτος, οὐχ ὅτι γε οὗτος ὁ τυχαῖν ναὸς, ἀλλὰ φυλάσσειν τε ἀπόρρητον ἐξ πολέμιων ὡς ἴδιον εἰς ἅπαν, καὶ προνοεῖν ὡς οἰκείου κτήματος παρακαλῶ. Καὶ ἐὰν ἀμαρτῶν ποτε ὁ λαὸς τύχῃ, ἔπειτα πληγῇ τινι κακωθῇ διὰ τὴν ἀμαρτίαν ἐκ σοῦ, γῆς ἀκαρπία καὶ φθορᾷ λοιμικῇ ἢ τινι τούτων τῶν παθημάτων, οἷς σὺ τοὺς παραβάοντας τι τῶν ὁσίων μετέρχῃ, καὶ καταφύγῃ πᾶς ἀθροισθεὶς εἰς τὸν ναὸν ἱκετεύων σε καὶ σωθῆναι δεόμενος, ἐπήκοος αὐτοῦ γενόμενος ὡς ἔνδον ὢν ἐλέησῃς καὶ τῶν συμφορῶν ἀπαλλάξῃς. Ταύτην δ' οὐχ Ἑβραίοις μόνον δέομαι παρὰ σοῦ τὴν βοήθειαν εἶναι σφαιλεῖσιν, ἀλλὰ καὶ ἐὰν ἀπὸ περμάτων τῆς οἰκουμένης τινὲς ἀφικωνται, καὶ ἐὰν ὅπόθεν δηποτοῦν προστρεπόμενοι καὶ τυχεῖν τινὸς ἀγαθοῦ λιπαροῦντες, δὸς αὐτοῖς ἐπήκοος γενόμενος. Οὕτως γὰρ ἂν μάθοιεν πάντες, ὅτι σὺ μὲν αὐτὸς ἐβουλήθης παρ' ἡμῖν κατασκεύασθῆναι σοι

τὸν οἶκον, ἡμεῖς δ' οὐκ ἀπάνθρωποι τὴν φύσιν ἐσμέν, οὐ δ' ἄλλοτρίως πρὸς τοὺς οὐκ ὁμοφύλους ἔχομεν, ἀλλὰ πᾶσι κοινὴν τὴν ἀπὸ σοῦ βοήθειαν, καὶ τὴν τῶν ἀγαθῶν ὄνησιν ὑπάρχειν ἐθέλησαμεν."

4. Εἰπὼν ταῦτα καὶ ῥίψας ἑαυτὸν ἐπὶ τὴν γῆν καὶ ἐπὶ πολλὴν ὥραν προσκυνήσας, ἀναστὰς θυσίας τῷ βωμῷ προσῆγε· καὶ γεμίσας τῶν ὀλοκλήρων ἱερείων, ἐναργέστατα τὸν θεὸν ἡδέως ἔγνω ἅπασαν τὴν θυσίαν προσδεχόμενον. Πῦρ γὰρ ἐξ αἰέρος διαδραμὸν καὶ πάντων ὀρώντων ἐπὶ τὸν βωμὸν αἶξαν, τὴν θυσίαν ἤρπασε καὶ κατεδαίσατο. Ταύτης δὴ τῆς ἐπιφανείας γενομένης, ὁ μὲν λαὸς δήλωσεν εἶναι ταῦτ' εἰκάσας τῆς ἐν τῷ ναῷ τοῦ θεοῦ διατριβῆς ἐσομένης, καὶ ἡσθεῖς προσεκύνει πεσὼν ἐπὶ τοῦ ἑδάφους. Ὁ δὲ βασιλεὺς εὐλογεῖν τε ἤρξατο, καὶ τὸ πλῆθος ταῦτο ποιεῖν παρώρμα, 'δείγματα μὲν ἔχοντας ἤδη τῆς τοῦ θεοῦ πρὸς αὐτοὺς εὐμενείας, εὐχομένους δὲ τοιαῦτα ἀποβαίνειν αἰεὶ τὰ παρ' ἐκείνου, καὶ τὴν διάνοιαν αὐτοῖς καθαρὰν ἀπὸ πάσης φυλάττεσθαι κακίας ἐν δικαιοσύνῃ καὶ θρησκείᾳ, καὶ τῷ τὰς ἐντολάς τηρεῖν ᾧς διὰ Μωϋσέως αὐτοῖς ἔδωκεν ὁ θεὸς διαμενούσας· ἔαισθαι γὰρ οὕτως εὐδαιμον τὸ Ἑβραίων ἔθνος, καὶ παντὸς ἀνθρώπων γένους μακρυώτερον. Παρεκάλει τε μνημονεύειν, ὡς οἷς ἐκτήσαντο τὰ παρόντα ἀγαθὰ τουτοῖς αὐτὰ καὶ βέβαια ἔξουσι, καὶ μείζω καὶ 431 πλείω καταστήσουσι· οὐ γὰρ λαβεῖν αὐτὰ μόνον δι' εὐσέβειαν καὶ δικαιοσύνην, ἀλλὰ καὶ καθεξῆς διὰ ταῦτα προσῆκεν ὑπολαμβάνειν· εἶναι δὲ τοῖς ἀνθρώποις οὐχ οὕτως μέγα τὸ κτήσασθαι τι τῶν οὐχ ὑπαρχόντων, ὥς τὸ σῶσαι τὰ πορισθέντα, καὶ μηδὲν ἁμαρτεῖν εἰς βλάβην αὐτῶν."

5. Ὁ μὲν οὖν βασιλεὺς διαλεχθεὶς ταῦτα πρὸς τὸ πλῆθος, διαλύει τὴν ἐκκλησίαν, τελέσας θυσίας ὑπὲρ τε ἑαυτοῦ καὶ πάντων Ἑβραίων, ὡς μόσχους μὲν καταθῆσαι μυρίους καὶ διςχιλίους, προβάτων δὲ μυριάδας δώδεκα. Τὸν γὰρ ναὸν τότε πρῶτον ἔγευ-

σεν ἱερουργημάτων, καὶ κατευωγήθησαν ἐν αὐτῷ πάντες σὺν γυναιξὶ καὶ τέκνοις Ἑβραῖοι, εἰ δὲ καὶ τὴν Σηνηοπηγίαν καλουμένην ἑορτὴν πρὸ τοῦ ναοῦ λαμπρῶς καὶ μεγαλοπρεπῶς ἐπὶ δις ἑπτὰ ἡμέρας ἤγαγεν ὁ βασιλεὺς σὺν ἅπαντι τῷ λαῷ κατευωχούμενος.

6. Ἐπεὶ δ' εἶχεν αὐτοῖς ἀποχρώντως ταῦτα, καὶ μηδὲν ἐνέδει τῇ περὶ τὸν θεὸν εὐσεβείᾳ, πρὸς αὐτοὺς ἕκαστοι τοῦ βασιλείως ἀπολύσαντος ἀπήεσαν, εὐχαριστήσαντες τῷ τε βασιλεῖ, τῆς τε περὶ αὐτοὺς προνοίας καὶ ὧν ἐπεδείξατο ἔργων, καὶ εὐξάμενοι τῷ θεῷ παρασχεῖν αὐτοῖς εἰς πολὺν χρόνον Σολομῶνα βασιλέα. Τὴν τε πορείαν ἐποιοῦντο μετὰ χαρᾶς καὶ παιδιᾶς, ὕμνους εἰς τὸν θεὸν ᾄδοντες, οἷς ὑπὸ τῆς ἡδονῆς ἀπόνως τὴν ὁδὸν τὴν ἐπὶ τὰ οἰκεία πάντας ἀνύσαι. Καὶ οἱ μὲν τὴν κιβωτὸν εἰς τὸν ναὸν εἰσαγαγόντες, καὶ τὸ μέγεθος καὶ τὸ κάλλος ἱστορήσαντες αὐτοῦ, καὶ θυσιῶν ἐπ' αὐτῷ μεγάλα καὶ ἑορτῶν μεταλαβόντες, εἰς τὰς αὐτῶν ἑκάστοι πόλεις ὑπέστρεψαν. Ὅναρ δ' ἐπιφανέν τῷ βασιλεῖ κατὰ τοὺς ὕπνους ἐσήμαινεν αὐτῷ τῆς εὐχῆς ἐπήκουον τὸν θεὸν γεγονέναι, καὶ ὅτι φυλάξοι τε τὸν ναὸν, καὶ διαπαντός ἐν αὐτῷ μένοι, τῶν ἐκγόνων αὐτοῦ καὶ τῆς ἀπάσης πληθύος τὰ δὲ καὶ αὐτοῦ ποιούσης. Αὐτὸν δὲ πρῶτον ἐμμένοντα ταῖς τοῦ πατρὸς ὑποθήκαις ἔλεγεν εἰς ὕψος καὶ μέγεθος εὐδαιμονίας ἀνοίσειν ἅπειρον, καὶ βασιλεύσειν αἰεὶ τῆς γῶρας τοὺς ἐκ τοῦ γένους αὐτοῦ καὶ τῆς Ἰούδα φυλῆς· προδόντα μέντοι τὰ ἐπιτηδεύματα, καὶ λήθην αὐτῶν ποιησάμενον, καὶ ξενικοὺς θεοὺς θρησκεύειν μεταβαλλόμενον πρόξριζον ἐκκόψειν, καὶ μήτε τοῦ γένους τι λείψανον αὐτοῦ ἑάσειν, μήτε τὸν Ἰσραηλιτῶν λαὸν ἀπαθῆ παρόψεσθαι· πολέμοις δ' αὐτοὺς καὶ κακοῖς ἔξαφανίσειν μυρίοις, καὶ ἐκ τῆς γῆς, ἣν τοῖς πατράσιν αὐτῶν ἔδωκεν, ἐκβαλὼν, ἐπήλυδας ἄλλοτρίας καταστήσειν, τὸν δὲ ναὸν τὸν νῦν οἰκοδομηθέντα καταπρησθήσόμενον, τοῖς ἔχθροῖς παραδώσειν καὶ διαρπαγῆσόμενον, κατασκάψειν δὲ καὶ τὴν πόλιν χερσὶ

τῶν πολεμίων, καὶ ποιήσῃν μύθων ἄξια τὰ παρ' αὐ-
τοῖς κακὰ, καὶ πολλῆς δι' ὑπερβολὴν μεγέθους ἀπι-
στίας· ὥς τοὺς προσοίκους ἀκούοντας τὴν συμ- 432
φορὰν θαυμάζειν, καὶ τὴν αἰτίαν πολυπραγμονεῖν
δι' ἣν οὕτως ἐμυσήθησαν Ἑβραῖοι τῷ θεῷ, πρότερον
εἰς δόξαν καὶ πλοῦτον παρ' αὐτοῦ προαχθέντες, καὶ
παρὰ τῶν ὑπολειπομένων ἀκούειν, ἐξομολογουμένων
τὰς ἀμαρτίας αὐτῶν, καὶ τὰς τῶν πατρίων νομίμων
παραβάσεις.' Ταῦτα μὲν αὐτῷ τὸν θεὸν εἰπεῖν κατὰ
τοὺς ὕπνους ἀναγέγραπται.

CAP. V. 1. Μετὰ δὲ τὴν τοῦ ναοῦ κατασκευὴν, ἐν
ἔτεσιν ἐπτά καθὼς προειρήκαμεν γενομένην, τὴν τῶν
βασιλείων οἰκοδομίαν κατεβάλετο, ἣν ἔτεσι τριςκαί-
δεκα μόλις ἀπῆρτισεν. Οὐ γὰρ τὸν αὐτὸν ἐσπούδαζε
τρόπον ὄνπερ καὶ τὸ ἱερὸν, ἀλλὰ τὸ μὲν καίπερ ὄν
μέγα καὶ θαυμαστῆς ἐργασίας καὶ παραδόξου τετυ-
χηκὸς, ἔτι καὶ τοῦ θεοῦ συνεργοῦντος εἰς ὃν ἐγίνετο,
τοῖς προειρημένοις ἔτεσιν ἔλαβε πέρας· τὰ δὲ βασι-
λεια, πολὺ τῆς ἀξίας τοῦ ναοῦ καταδείστερα τυγχά-
νοντα, τῷ μῆτε τὴν ὕλην ἐκ τοσούτου χρόνου καὶ
τῆς αὐτῆς ἡτοιμάσθαι φιλοτιμίας, καὶ βασιλεῦσιν οἰ-
κητήριον ἀλλὰ μὴ θεῷ γίνεσθαι, βράδιον ἡνύσθη.
Καὶ αὐτὰ μὲν οὖν ἀξιολόγως καὶ κατὰ τὴν εὐδαιμονίαν
τῆς Ἑβραίων χώρας καὶ τοῦ βασιλείως ὠκοδομήθη.
Τὴν δὲ ὕλην αὐτῶν διάταξιν καὶ τὴν διάθεσιν εἰπεῖν
ἀναγκαῖον, ἵνα οὕτως ἐκ τούτου στοχάζεσθαι καὶ
συνορᾶν ἔχωσι τὸ μέγεθος οἱ τῇ γραφῇ μέλλοντες ἐν-
τυγχάνειν.

2. Οἶκος ἦν μέγας καὶ καλὸς, πολλοῖς στύλοις
ἐρηρυσμένος, ὃν εἰς τὰς κρίσεις καὶ τὴν τῶν πρα-
γμάτων διάγνωσιν πλῆθος ὑποδέξασθαι, καὶ χωρῆ-
σαι σύνοδον ἀνθρώπων ἐπὶ δίκας συνεληλυθότων κατε-
σκεύασεν. Ἑκατὸν μὲν πηγῶν τὸ μῆκος, εὖρος δὲ
πεντήκοντα, τὸ δ' ὕψος τριάκοντα· κίοσι μὲν τετραγών-
οις ἀνελημμένον ἐκ κέδρου πᾶσιν, ἐστεγασμένον δὲ

Κορινθίως, ἰσομέτροις δὲ φλιαῖς καὶ θυρώμασι τρι-
 γλίφοις ἀσφαλῇ τε ὁμοῦ καὶ κεκαλλωπισμένον. Ἐτε-
 ρος δὲ οἶκος ἦν ἐν μέσῳ κατὰ ὅλον τοῦ πλάτους τε-
 ταγμένος τετράγωνος, εὖρος πηχῶν τριάκοντα, ἀντι-
 κρυσ ἔχων ναὸν, παχέσι στύλοις ἀνατεταμένον· ἦν
 δὲ ἐν αὐτῷ ἐξίδρα διαπρεπῆς, ἐν ᾗ καθεζόμενος ὁ
 βασιλεὺς ἔκρινεν. Ἡ παρεξενκτο κατεσκευασμένος ἄλ-
 λος οἶκος τῇ βασιλίσῃ, καὶ τὰ λοιπὰ τὰ πρὸς τὴν
 δίαιταν καὶ τὰς ἀναπαύσεις οἰκήματα μετὰ τὴν τῶν
 πραγμάτων ἀπόλυσιν, ἐστρωμένα πάντα σανίσι τε-
 τμημέναις ἐκ κέδρου. Καὶ τὰ μὲν ὑποδομήσατο λη-
 θοις δεκαπήχεσιν, ἐτέρῳ δὲ πριστῷ τοὺς τοίχους καὶ
 πολυτελεῖ κατημφίσειεν, ὅς εἰς κόσμον ἱερῶν καὶ βα-
 433 σιλείων οἶκων θεωρίαν γῇ μεταλλεῖται, τοῖς φέ-
 ρουσιν αὐτὸν τόποις ἐπαινουμένη. Καὶ τὸ μὲν ἀπ’
 αὐτοῦ κάλλος ἐπὶ τριστοιχίαν ἦν ἐνυφασμένον, τε-
 τάρτη δὲ μοῖρα γλυφῶν παρεῖχε θαυμάζειν ἐπιστή-
 μην, ἵνα ὧν πεποίητο δένδρα καὶ φυτὰ παντοῖα, σύ-
 σκια τοῖς κλάδοις καὶ τοῖς ἐκκρεμομένοις αὐτῶν πε-
 τάλοις, ὡς ὑπονοεῖν αὐτὰ καὶ σαλευέσθαι δι’ ὑπερ-
 βολὴν λεπτότητος, καλύπτοντα τὸν ὑπ’ αὐτοῖς λίθον.
 Τὸ δὲ ἄλλο μέχρι τῆς στέγης χρυστὸν ἦν καὶ κατα-
 πεποικιλμένον χρώμασι καὶ γραφαῖς. Προςκατεσκεύα-
 σε δὲ πρὸς τοῦτοις ἄλλα τε πρὸς τρυφὴν οἰκήματα,
 καὶ δὴ καὶ στοὰς μηκίστας, καὶ ἐν καλῷ τῶν βασι-
 λείων κειμένας, ἐν αἷς λαμπρότατον οἶκον εἰς ἐστιά-
 σεις καὶ συμπόσια χρυσοῦ περίπλεω. Καὶ τὰ ἄλλα
 δὲ, ὅσα τοῦτον ἔχειν ἔδει πρὸς τὴν τῶν ἐστιωμένων
 ὑπηρεσίαν, σκευὴ πάντ’ ἐκ χρυσοῦ κατεσκευάστο. Δύς-
 κολον δ’ ἐστὶν καταριθμήσασθαι τὸ μέγεθος καὶ τὴν
 ποικιλίαν τῶν βασιλείων, ὅσα μὲν ἦν αὐτοῖς τὰ μέ-
 γιστα οἰκήματα, πόσα δὲ τὰ τούτων ὑποδεέστερα,
 καὶ πόσα ὑπόγαια καὶ ἀφανῆ, τό τε τῶν ἀνειμένων
 εἰς αἶρα κάλλος, καὶ τὰ ἄλλα πρὸς θεωρίαν ἐπιτερ-
 πεστάτην, καὶ θέρους ὑποφυγὴν καὶ σκίπην εἶναι
 τοῖς σώμασιν. Ἐν κεφαλαίῳ δ’ εἰπεῖν τὴν ὅλην οἰ-

κοδομίαν ἐκ λίθου λευκοῦ καὶ κέδρου καὶ χρυσοῦ καὶ ἀργύρου πᾶσαν ἐποίησατο, τοὺς ὀρόφους καὶ τοὺς τοίχους τοῖς ἐγκλειομένοις χρυσῷ λίθοις διανθίσας τὸν αὐτὸν τρόπον ὡς καὶ τὸν τοῦ θεοῦ ναόν, τούτοις κατηγλαΐσεν. Εἰργάσατο δὲ ἐξ ἐλέφαντος θρόνον παμμεγεθέστατον, ἐν κατασκευῇ βήματος, ἔχοντα μὲν ἑξ ἀναβαθμοῦς. Ἐκάστῳ δὲ τούτων ἑξ ἑκατέρου μέρους δύο λέοντες ἐφειστήκεισαν, τοσοῦτων ἄνωθεν ἄλλων παρεστῶτων. Τὸ δ' ἐνήλατον τοῦ θρόνου, χεῖρες ἦσαν δεχόμεναι τὸν βασιλέα, ἀνεκέκλιτο δ' εἰς μόσχου προτομὴν τὰ κατόπιν αὐτοῦ βλέποντος, χρυσῷ δὲ ἅπας ἦν δεδεμένος.

3. Ταῦτα ὁ Σολομὼν εἰκοσαετία κατασκευάσας, ἐπεὶ πολὺν μὲν αὐτῷ χρυσὸν πλείω δ' ἄργυρον ὁ τῶν Τυρίων βασιλεὺς Εἴραμος εἰς τὴν οἰκοδομίαν συνήνεγκεν, ἐτι δὲ καὶ ξύλα κέδρου καὶ πίτυος, ἀντεδωρησατο καὶ αὐτὸς μεγάλας δωρεαῖς τὸν Εἴραμον, σιτόν τε κατ' ἔτος πέμπων αὐτῷ καὶ οἶνον καὶ ἔλαιον, ὧν μάλιστα διὰ τὸ νῆσον οἰκεῖν ὡς καὶ προειρηκάμεν ἦδη. γοήζων διετέλει. Πρὸς τούτοις δὲ καὶ πόλεις αὐτῷ τῆς Γαλιλαίας εἴκοσι μὲν τὸν ἀριθμὸν, οὐ πόρρω δὲ τῆς Τύρου κειμένας ἔχαρίσατο, ἃς ἐπελθὼν καὶ κατανοήσας Εἴραμος, καὶ δυσαρεστήσας τῇ δωρεᾷ, πέμπας πρὸς Σολομῶνα 'μὴ δεῖσθαι τῶν πόντων' ἔλεγεν· καὶ ἔκ τοτε προσηγορεύθησαν αὐταὶ 434 Χαβαλαὶ γῆ, — μεθερμηνευόμενον γὰρ τὸ Χαβαλαὶ κατὰ Φοινίκων γλῶτταν 'οὐκ ἀρέσκον' σημαίνει. — Καὶ σοφίσματα δὲ καὶ λόγους αἰνιγματώδεις διεπέμψατο πρὸς Σολομῶνα ὁ τῶν Τυρίων βασιλεὺς, παρακαλῶν ὅπως αὐτῷ τούτους σαφηνίσῃ, καὶ τῆς ἀπορίας τῶν ἐν αὐτοῖς ζητουμένων ἀπαλλάξῃ. Τὸν δὲ δεινὸν ὄντα καὶ συνετὸν οὐδὲν τούτων παρήλθεν, ἀλλὰ πάντα νουκῆσας τῷ λογισμῷ, καὶ μαθὼν αὐτῶν τὴν διάνοιαν ἐφώτισε. Μέννηται δὲ τούτων τῶν δύο βασιλέων καὶ Μένανδρος, ὁ μεταφράσας ἀπὸ τῆς Φοινίκων διαλέκτου τὰ Τυρίων ἀρχεῖα εἰς τὴν Ἑλληνικὴν φωνήν,

λέγων οὕτως· ‘Τελευτήσαντος δὲ Ἀβιβάλου, διεδέ-
 ξατο τὴν βασιλείαν παρ’ αὐτοῦ ὁ υἱὸς αὐτοῦ Εἷρα-
 μος, ὃς βιώσας ἔτη πεντήκοντα τρία ἐβασίλευσε τριά-
 κοντα καὶ τέσσαρα. Οὗτος ἔχωσε τὸ Εὐρύχωρον, καὶ
 τὸν τε χρυσοῦν κίονα τὸν ἐν τοῖς τοῦ Διὸς ἀνέθη-
 κεν, ἔτι τε ὕλην ξύλων ἀπελθὼν ἔκοψεν ἀπὸ τοῦ ὄ-
 ρους τοῦ λεγομένου Λιβάνου εἰς τὰς τῶν ἱερῶν στέ-
 γας. Καθελὼν τε τὰ ἀρχαῖα ἱερὰ, καὶ ναὸν ὠκοδό-
 μησε τοῦ Ἡρακλείους καὶ τὸν τῆς Ἀστάρτης. Πρω-
 τὸς τε τοῦ Ἡρακλείους ἔγερσιν ἐποίησατο ἐν τῷ Περι-
 τίῳ μηνί. Τοῖς τε Ἡυκέοις ἐπιστρατεύσατο μὴ ἀπο-
 διδοῦσι τοὺς φόρους, καὶ ὑποτάξας πάλιν αὐτῷ ἀνέ-
 στρεψεν. Ἐπὶ τούτου ἦν Ἀβδήμονος παῖς νεώτερος,
 ὃς αἰεὶ ἐνίκα τὰ προβλήματα, ἃ ἐπέτασσε Σολομῶν ὁ
 Ἱεροσολύμων βασιλεὺς.’ Μνημονεύει δὲ καὶ Δίος λέ-
 γων οὕτως· ‘Ἀβιβάλου τελευτήσαντος υἱὸς αὐτοῦ Εἷ-
 ραμος ἐβασίλευσεν. Οὗτος τὰ πρὸς ἀνατολὰς μέρη
 τῆς πόλεως προσέχωσε, καὶ μείζον τὸ ἄστυ ἐποίησε,
 καὶ τοῦ Ὀλυμπίου Διὸς τὸ ἱερὸν καθ’ ἑαυτὸ ἐγχεί-
 σας τὸν μεταξὺ τόπον συνῆψε τῇ πόλει, καὶ χρυσοῖς
 ἀναθήμασιν ἐκόσμησεν. Ἀναβὰς δὲ εἰς τὸν Λίβανον
 ὑλοτόμησε πρὸς τὴν τῶν ἱερῶν κατασκευὴν. Τὸν δὲ
 τυραννοῦντα Ἱεροσολύμων Σολομῶνα πέμψαι φησὶ πρὸς
 τὸν Εἷραμον αἰνίγματα, καὶ ‘παρ’ αὐτοῦ λαβεῖν ἀξι-
 οῦντα, τὸν δὲ μὴ δυνηθέντα διακρῖναι τῷ λύσαντι
 χρήματα ἀποτίνειν.’ Ὁμολογήσαντα δὲ τὸν Εἷραμον,
 καὶ μὴ δυνηθέντα λύσαι τὰ αἰνίγματα, πολλὰ τῶν
 χρημάτων εἰς τὸ ἐπιζήμιον ἀναλῶσαι· εἶτα δὲ Ἀβ-
 435 δήμονά τινα Τύριον ἄνδρα τὰ προτεθέντα λύσαι,
 καὶ αὐτὸν ἄλλα προβαλεῖν, ἃ μὴ λύσαντα τὸν Σολο-
 μῶνα, πολλὰ τῷ Εἰράμῳ προσαποτίσαι χρήματα.’
 Καὶ Δίος μὲν οὕτως εἴρηκεν.

CAP. VI. 1. Ἐπεὶ δὲ ἰώρα τὰ τῶν Ἱεροσολύμων
 τείχη ὁ βασιλεὺς πύργων πρὸς ἀσφάλειαν δεόμενα καὶ
 τῆς ἄλλης ὀχυρότητος, πρὸς γὰρ τὸ ἀξίωμα τῆς πό-

λεως ἡγεῖτο δεῖν καὶ τοὺς περιβόλους εἶναι, ταῦτά τε προσεπισκέυαζε, καὶ πύργοις αὐτὰ μεγάλους προσεξή-
 ρεν. Ὡκοδόμησε δὲ καὶ πόλεις ταῖς βαρυτάταις ἐν-
 αρίθμους. Ἀσωρόν τε καὶ Μαγεδῶ, τὴν τρίτην δὲ
 Γαζαρά, τὴν τῆς Παλαιστίνων χώρας ὑπάρχουσαν,
 ἣν Φαραὼν ὁ τῶν Αἰγυπτίων βασιλεὺς στρατευσά-
 μενος καὶ πολιορκήσας αἶρεῖ κατὰ κράτος, ἀποκτεί-
 νας δὲ πάντας τοὺς ἐνοικοῦντας, αὐτὴν κατέσκαψεν,
 εἴτα δωρεὰν ἔδωκε τῇ αὐτοῦ θυγατρὶ Σολομῶνι γε-
 γαμημένη. Διὸ καὶ ἀνήγειρεν ὁ βασιλεὺς αὐτὴν οὖσαν
 ὀχυρὰν φύσει, καὶ πρὸς πολέμους καὶ τὰς τῶν και-
 ρῶν μεταβολὰς χρησίμην εἶναι δυναμένην. Οὐ πόρρω
 δ' αὐτῆς ἄλλας ὠκοδόμησε δύο πόλεις, Βητχώρα τῇ
 ἐτέρᾳ ὄνομα ἦν, ἣ δὲ ἑτέρα Βαλέθ ἐκαλεῖτο. Προς-
 κατεσκεύασε δὲ καὶ ἄλλας ταύταις εἰς ἀπόλαυσιν καὶ
 τρυφὴν ἐπιτηδείως ἐχούσας, τῇ τε τῶν ἀέρων εὐκρα-
 σίᾳ καὶ τοῖς ὠραίοις εὐφυεῖς, καὶ νάμασιν ὑδάτων
 ἐνδρόσους. Ἐμβαλὼν δὲ καὶ εἰς τὴν ἔρημον τὴν ἐπά-
 νω Συρίας καὶ κατασχὼν αὐτὴν, ἔκτισεν ἐκεῖ πόλιν
 μεγίστην, δύο μὲν ἡμερῶν ὁδὸν ἀπὸ τῆς ἄνω Συρίας
 διεστῶσαν, ἀπὸ δ' Εὐφράτου μιᾶς, ἀπὸ δὲ τῆς με-
 γάλης Βαβυλῶνος ἑξ ἡμερῶν ἦν τὸ μῆκος. Αἴτιον
 δὲ τοῦ τὴν πόλιν οὕτως ἀπὸ τῶν οἰκουμένων μερῶν
 τῆς Συρίας ἀπωκίσθαι, τὸ κατωτέρω μὲν μηδαμοῦ
 τῆς γῆς ὕδωρ εἶναι, πηγὰς δ' ἐν ἐκείνῳ τῷ τόπῳ
 μόνον εὐρεθῆναι καὶ φρέατα. Ταύτην οὖν τὴν πόλιν
 οἰκοδομήσας, καὶ τείχεσιν ὀχυρωτάτοις περιβαλὼν, Θαδά-
 μορα ὠνόμασε, καὶ τοῦτ' ἐτι νῦν καλεῖται παρὰ τοῖς Σύ-
 ροις, οἱ δὲ Ἕλληνες αὐτὴν προσαγορεύουσι Παλμιράν.

2. Σολομῶν μὲν οὖν ὁ βασιλεὺς ταῦτα κατ' ἐκεί-
 νον τὸν καιρὸν πράττων διετέλει. Πρὸς δὲ τοῖς ἐπι-
 ζητήσαντας, ὅτι πάντες οἱ Αἰγυπτίων βασιλεῖς ἀπὸ
 Μιναιῶν τοῦ Μέμφιν οἰκοδομήσαντος, ὅς ἔτεσι πολ-
 λοῖς ἔμπροσθεν ἐγένετο τοῦ πάππου ἡμῶν Ἀβράμου,
 μέχρι Σολομῶνος, πλείονων ἐτῶν τριακοσίων καὶ χι-
 λίων μετὰξὺ διεληλυθότων, Φαραῶνες ἐκλήθησαν, 436

ἐν αὐτοῖς πεφυραμένην σεμίδαλιν τῷ βωμῷ, μυριάδας ὀκτῶ, τούτων δ' ἀργυροῦς διπλασίονας. Κρατῆρας δέ, οἷς ἐνεφύρων τὴν σεμίδαλιν μετ' ἐλαίου, χρυσίους μὲν ἑξακισμύριους, ἀργυρέους δέ δις τοσούτους. Τὰ μέτρα δὲ τοῖς Μωϋσείως λεγομένοις δὲ εἶν καὶ ἀσάρων παραπλήσια, χρύσεια μὲν δισμύρια, ἀργύρεα δὲ διπλασίονα. Θυματήρια δὲ χρυσᾶ, ἐν οἷς ἐκομίζετο τὸ θυμίαμα εἰς τὸν ναόν, δισμύρια. Ὁμοίως ἄλλα θυματήρια, οἷς ἐκόμιζον ἀπὸ τοῦ μεγάλου βωμοῦ πῦρ ἐπὶ τὸν μικρὸν βωμόν τὸν ἐν τῷ ναῷ, πεντακισμύρια. Στολὰς δὲ ἱερατικὰς τοῖς ἀρχιερεῦσι σὺν ποδήρεσιν ἐπωμίσι καὶ λογίῳ καὶ λίθοις, χιλίας. Ἡ δὲ στεφάνη, εἰς ἣν Μωϋσῆς τὸν θεὸν ἔγραψε, μία ἦν, καὶ διέμεινεν ἄχρι τῆςδε τῆς ἡμέρας. Τὰς δὲ ἱερατικὰς στολὰς ἐκ βύσσου κατεσκεύασε, καὶ ζώνας εἰς ἕκαστον πορφύρας μυρίας, καὶ σαλπίγγων κατὰ Μωϋσείως ἐντολὴν μυριάδας εἴκοσι, καὶ στολῶν τοῖς ὑμνωδοῖς τῶν Λευϊτῶν ἐκ βύσσου μυ-
 27 ριάδας εἴκοσι· καὶ τὰ ὄργανα τὰ μουσικὰ καὶ πρὸς τὴν ὑμνωδίαν ἐξευρημένα, ἃ καλεῖται νάβλαι καὶ κιθάραι, ἐξ ἡλέκτρου κατεσκεύασε τετρακισμυρίας.

9. Ταῦτα πάντα Σολομὼν εἰς τὴν τοῦ θεοῦ τμήν πολυμερῶς καὶ μεγαλοπρεπῶς κατεσκεύασε, μηδενὸς φεισάμενος, ἀλλὰ πάσῃ φιλοτιμίᾳ περὶ τὸν τοῦ ναοῦ κόσμον χρησάμενος, ἃ καὶ κατέθηκε τοῖς θησαυροῖς τοῦ θεοῦ. Περιέβαλε δὲ τοῦ ναοῦ κύκλον χειρὸν μὲν κατὰ τὴν ἐπιχωρίων γλῶτταν, θριγκὸν δὲ παρ' Ἑλλήσι λεγόμενον, εἰς τρεῖς πήχεις ἀναγαγὼν τὸ ὕψος, εἰρξόντα μὲν τοὺς πολλοὺς τῆς εἰς τὸ ἱερόν εἰσόδου, μόνοις δὲ ἀνειμένην αὐτὴν τοῖς ἱερεῦσι σηματοῦντα. Τούτου δ' ἔξωθεν ἱερόν ὠκοδόμησεν ἐν τετραγώνῳ σχήματι, στοὰς ἐγείρας μεγάλας καὶ πλατείας καὶ πύλαις ὑψηλαῖς ἀνεωγμένας, ὧν ἐκάστη πρὸς ἕκαστον τῶν ἀνέμων ἐτέτραπτο χρυσείαις κλειομένη θύραις. Εἰς τοῦτο τοῦ λαοῦ πάντες οἱ διαφέροντες ἀγγεῖα καὶ παρατηρήσει τῶν νομίμων εἰσῆ-

σαν. Θαυμαστὸν δὲ καὶ λόγου παντὸς ἀπέφηνε μείζον, ὡς δὲ εἰπεῖν καὶ τῆς ὀψεως, τὸ τούτων ἐξωθεν ἱερὸν. Μεγάλας γὰρ ἐγχώσας φάραγγας, ὥς διὰ βάρους ἄπειρον οὐδὲ ἀπόνως νέωσαντας ἦν ἰδεῖν, καὶ ἀναβιβάσας εἰς τετρακασίους πῆγεις τὸ ὕψος, ἰσοπέδους τῇ κορυφῇ τῶν ὄρους, ἐφ' ἧς ὁ ναὸς ὠκοδόμητο, κατεσκεύασε. Καὶ διὰ τοῦτο ὑπαιθρον ὃν τὸ ἐξωθεν ἱερὸν ἴσον ὑπῆρχε τῷ ναῷ. Περιλαμβάνει δ' αὐτὸ καὶ στοαῖς διπλαῖς μὲν τὴν κατασκευὴν, λίθου δ' αὐτοφυοῦς τὸ ὕψος κίονιν ἐπερηρευσμέναις, ὁροφαὶ δ' αὐταῖς ἦσαν ἐκ κέδρου φατνώμασιν ἐξεσμέναι. Τὰς δὲ θύρας τῷ ἱερῷ τουτῷ πάσας ἐπέστησεν ἐξ ἀργύρου.

CAP. IV. 1. Τὰ μὲν οὖν ἔργα ταῦτα, καὶ τὰ μέγεθ' αὐτῶν καὶ τῶν τε οἰκοδομημάτων καὶ τῶν εἰς τὸν ναὸν ἀναθημάτων Σολομὼν ὁ βασιλεὺς ἐν ἔτεσιν ἑπτὰ συντελέσας, καὶ πλούτου καὶ προθυμίας ἐπίδειξιν ποιησάμενος, ὡς ἂν τις ἰδὼν ἐνόμισεν ἐν τῷ παντὶ κατασκευασθῆναι χρόνῳ, ταῦτα ἐν οὕτως ὀλίγῳ πρὸς τὸ μέγεθος συγκρινόμενα τοῦ ναοῦ συμπερανθῆναι, γράψας τοῖς ἡγεμόσι καὶ πρεσβυτέροις τῶν Ἑβραίων ἐκέλευσεν ἅπαντα τὸν λαὸν συναγαγεῖν εἰς Ἱεροσόλυμα, ὁψόμενόν τε τὸν ναὸν καὶ μετακομιεῖν τα τὴν τοῦ Θεοῦ κιβωτὸν εἰς αὐτόν. Καὶ περιαγγελθείσης τῆς εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα πᾶσιν ἀφίξεως, ἐβδόμῳ μηνὶ μόλις συνίασιν, ὑπὸ μὲν τῶν ἐπιχωρίων Θισρί, ὑπὸ δὲ τῶν Μακεδόνων Ὑπερβερεταίῳ λεγομένῳ. Συνέδραμε δὲ εἰς τὸν αὐτὸν χρόνον καὶ ὁ τῆς Σκηνοπηγίας καιρὸς, ἑορτῆς σφόδρα παρὰ τοῖς 428 Ἑβραίοις ἁγιωτάτης καὶ μεγίστης. Βαστάσαντες οὖν τὴν κιβωτὸν καὶ τὴν σκηνήν, ἣν Μωϋσῆς ἐπήξατο, καὶ πάντα τὰ πρὸς τὴν διακονίαν τῶν θυσιῶν τοῦ Θεοῦ σκεύη, μετεκόμιζον εἰς τὸν ναόν. Προῆγον δὲ μετὰ θυσιῶν αὐτὸς τε ὁ βασιλεὺς καὶ ὁ λαὸς ἅπας καὶ οἱ Λευῖται σπονδαῖς τε καὶ πολλῶν ἱερείων αἵματι τὴν

ὁδὸν καταντλοῦντες, καὶ θυμιῶντες ἀπειρόν τι θυμιαμάτων πλήθος, ὡς ἅπαντα τὸν περίξ ἀέρα πληρωμένον, καὶ τοῖς πορϋωτάτῳ τυγχάνουσιν ἡδὺν ἅπαντῶν, καὶ γνωρίζειν ἐπιδημίαν θεοῦ καὶ κατοικισμόν κατ' ἀνθρωπίνην δόξαν εἰς νεοδόμητον αὐτῶ καὶ καθιερωμένον χωρίον· καὶ γὰρ οὐδ' ὕμνοῦντες οὐδὲ χορεύοντες ἕως οὐ πρὸς τὸν ναὸν ἤλθον ἕκαμον. Τούτῳ μὲν οὖν τῷ τόπῳ τὴν κιβωτὸν μετήνεγκαν. Ὡς δ' εἰς τὸ ἄδυτον αὐτὴν μετενεγκεῖν ἔδει, τὸ μὲν ἄλλο πλήθος μετέστη, μόνοι δὲ κομίσαντες οἱ ἱερεῖς μεταξὺ τῶν Χερουβὶμ τῶν δύο κατέθεσαν, αἱ δὲ τοὺς ταρσοὺς συμπλέξασαι, καὶ γὰρ οὕτως ἦσαν ὑπὸ τοῦ τεχνίτου κατεσκευασμένοι, τὴν κιβωτὸν ὡς ὑπὸ σκηνῇ τινι καὶ θόλῳ κατεσκεπάσαν. Εἶχε δὲ ἡ κιβωτὸς οὐδὲν ἕτερον ἢ δύο λιθίνας πλάκας, αἱ τοὺς δέκα λόγους τοὺς ὑπὸ τοῦ θεοῦ Μωϋσῇ λαληθέντας ἐν Σιναίῳ ὅρει ἐγγεγραμμένους αὐταῖς ἔσωζον. Τὴν δὲ λυχνίαν καὶ τὴν τράπεζαν καὶ τὸν βωμὸν τὸν χρύσειον ἔστησαν ἐν τῷ ναῷ πρὸ τοῦ ἀδύτου κατὰ τοὺς αὐτοὺς τύπους, οὓς καὶ τότε ἐν τῇ σκηνῇ κείμενοι κατεῖχον. Καὶ τὰς καθημερινὰς θυσίας ἀνέφερον. Τὸ δὲ θυσιαστήριον τὸ χάλκεον ἔστησι πρὸ τοῦ ναοῦ ἀντικρὺ τῆς θύρας, ὡς ἀνοιχθείσης αὐτὸ κατὰ πρόσωπον εἶναι, καὶ βλέπεσθαι τὰς ἱερουργίας καὶ τὴν τῶν θυσιῶν πολυτέλειαν. Τὰ δὲ λοιπὰ σκεύη πάντα συναλίσσας ἔνδον εἰς τὸν ναὸν κατέθετο.

2. Ἐπεὶ δὲ πάντα διακοσμήσαντες οἱ ἱερεῖς τὰ περὶ τὴν κιβωτὸν ἐξῆλθον, ἄφνω πλῆμα νεφέλης οὐ σκληρὸν οὐδ' οἷον ὥρα χειμῶνος ὑετοῦ γέμον ἵσταται, κεχυμένον δὲ καὶ κεκραμένον εἰς τὸν ναὸν εἰσερχόμεν, καὶ ταῖς μὲν ὄψεσι τῶν ἱερέων, ὡς μηδὲ καθορᾶν ἀλλήλους, ἐπισκότει, ταῖς δὲ διανοίαις ταῖς ἀπάντων φαντασίαν καὶ δόξαν παρεῖχεν, ὡς τοῦ θεοῦ κατεληλυθότος εἰς τὸ ἱερόν καὶ κατεσκηνωκότος ἡδέως ἐν αὐτῷ. Καὶ οἱ μὲν ἐπὶ ταύτης εἶχον αὐτοὺς τῆς ἔννοιας. Ὁ δὲ βασιλεὺς Σολομὼν ἐξεγεροθεὶς — ἔτυχε

γὰρ καθεζόμενος — ἐποιήσατο λόγους πρὸς τὸν θεόν, οὓς τῇ θείᾳ φύσει πρέποντας ὑπελάμβανε, καὶ καλῶς ἔχειν αὐτῷ λέγειν. “Σὺ γὰρ,” εἶπεν, “οἶκον μὲν αἰώνιον ἔχεις, ὧ δέσποτα, καὶ ἐξ ὧν σαυτῷ εἰργάσω γεγονότα τὸν οὐρανὸν οἶδαμεν καὶ ἀέρα καὶ γῆν καὶ θάλασσαν, δι’ ὧν ἀπάντων οὐδὲ τούτοις ἀρκούμενος κεχώρηκας. Τοῦτον δέ σοι κατεσκεύασα τὸν ναὸν ἐπὶ νυμνον, ὡς ἂν ἀπ’ αὐτοῦ σοι τὰ εὐχὰς θύοντες καὶ καλλιεροῦντες ἀναπέμπωμεν εἰς τὸν ἀέρα, 429 καὶ πεπεισμένοι διατελοῖμεν ὅτι πάρει, καὶ μακρὰν οὐκ ἀφέστηκας [οὐδὲ σαυτῶν]. Τῷ μὲν γὰρ πάντα τε ἐφορᾷ καὶ πάντα ἀκούειν, οὐδὲ νῦν ὅπου σοι θέμις οἰκεῖν ἀπολείπεις τοῦ πᾶσιν ἔγγιστα εἶναι, μάλιστα δ’ ἐκάστῳ καὶ βουλευομένῳ καὶ διὰ νυκτὸς καὶ ἡμέρας συμπάρει.” Ταῦτ’ ἐπιθείσας πρὸς τὸν θεόν, ἀπέστρεψεν εἰς τὸ πλῆθος τοὺς λόγους, ἐμφανίζων ‘τοῦ θεοῦ τὴν δύναμιν αὐτοῖς καὶ τὴν πρόνοιαν· ὅτι Δαυῖδ ἡ τῷ πατρὶ περὶ τῶν μελλόντων ἅπαντα, καθὼς ἀποβέβηκεν ἤδη τὰ πολλὰ καὶ γενήσεται τὰ λείποντα, δηλώσειε· καὶ ὡς αὐτὸς ἐπιθεῖη τὸ ὄνομα τῷ μήποι γεγεννημένῳ, καὶ τίς μέλλοι καλεῖσθαι προεῖποι, καὶ ὅτι τὸν ναὸν οὗτος οἰκοδομήσειεν αὐτῷ, βασιλεὺς μετὰ τὴν τοῦ πατρὸς τελευτὴν γινόμενος· ἃ βλέποντας κατὰ τὴν ἐκείνου προφητείαν ἐπιτελῇ τὸν θεὸν εὐλογεῖν ἡξίου, καὶ μὴ περὶ τίνος ἀπογινώσκειν ὧν ὑπέσχηται πρὸς εὐδαιμονίαν ὡς οὐκ ἔσομένου, πιστεύοντάς ἐκ τῶν ἡδη βλεπομένων.’

3. Ταῦτα διαλεχθεὶς πρὸς τὸν ὄχλον ὁ βασιλεὺς, ἀφορᾷ πάλιν εἰς τὸν ναὸν, καὶ τὴν δεξιὰν εἰς τὸν ὄχλον ἀνασχών “Ἔργοις μὲν,” εἶπεν, “οὐ δύνατον ἀνθρώποις ἀποδοῦναι θεῷ χάριν ὑπὲρ ὧν εὐπρόνθασιν, ἀπροςδεῆς γὰρ τὸ θεῖον ἀπάντων καὶ κρείττονος τοιαύτης ἀμοιβῆς. Ὡς δὲ τῶν ἄλλων ζώων ὑπὸ σοῦ, δέσποτα, κρείττονες γεγόναμεν, τούτῳ τὴν σοῦ εὐλογεῖν μεγαλειότητα πρέπει, καὶ περὶ τῶν ὑπερημέ-

των εἰς τὸν ἡμέτερον οἶκον καὶ τὸν Ἑβραίων λαόν,
 εὐχαριστεῖν ἀνάγκη. Τίτι γὰρ ἄλλω μᾶλλον ἰλάσα-
 σθαι τε μνησιῶντα, καὶ διαμένοντα εὐμενῇ δεξιωτέρον
 ἔστιν ἡμῖν ἢ φωνῇ, ἣν ἐξ αἵματος τε ἔχομεν καὶ δι'
 αὐτοῦ πάλιν ἀνιοῦσαν οἶδαμεν; Χάριν οὖν ἔχειν δι'
 αὐτῆς ὀφείλω σοι περὶ τε τοῦ πατρὸς πρῶτον, ὃν ἐξ
 ἀφανοῦς εἰς τοσαύτην ἀνήγαγες δόξαν, ἔπειθ' ὑπὲρ
 ἱμαυτοῦ πάντα μέχρι τῆς παρουσίας ἡμέρας ἃ προε-
 πας πεποιηκότι, θέομαι τε τοῦ λοιποῦ χορηγεῖν ὅσα
 θεῷ δύναμις ἀνθρώποις ὑπὸ σοῦ τετιμημένοις, καὶ
 τὸν οἶκον τὸν ἡμέτερον αὖξεν εἰς ἅπαν, ὡς καὶ οἰ-
 μολόγησας Δαυὶδ τῷ πατρὶ μου καὶ ζῶντι καὶ παρὰ
 τὴν τελευταίην, ὅτι παρ' ἡμῖν ἡ βασιλεία μένει, καὶ
 τὸ ἐκείνου γένος αὐτὴν διαδοχαῖς ἀμείψει μυρίαίς.
 Ταῦτ' οὖν ἡμῖν ἐπάρκεσον, καὶ παισὶ τοῖς ἐμοῖς ἀρε-
 τὴν ἣ σὺ χαίρεις παράσχου. Πρὸς δὲ τοῦτοις ἱκε-
 τεύω καὶ μοῖραν τινα τοῦ σοῦ πνεύματος εἰς τὸν ναὸν
 430 ἀποικίσαι, ὡς ἂν καὶ ἐπὶ γῆς ἡμῖν εἶναι δοκῇς.
 Σοὶ μὲν γὰρ μικρὸν οἰκητήριον καὶ τὸ πᾶν οὐρανοῦ
 καὶ τῶν κατὰ τοῦτον ὄντων κύτος, οὐχ ὅτι γε οὗτος
 ὁ τυχὼν ναὸς, ἀλλὰ φυλάσσειν τε ἀπόρρητον ἐξ πο-
 λεμιῶν ὡς ἴδιον εἰς ἅπαν, καὶ προνοεῖν ὡς οἰκείου
 κτήματος παρακαλῶ. Καὶ ἐὰν ἁμαρτιῶν ποτε ὁ λαὸς
 τύχῃ, ἔπειτα πληγῇ τινι κακωθῇ διὰ τὴν ἁμαρτίαν
 ἐκ σοῦ, γῆς ἀκαρπία καὶ φθορᾶ λοιμικῇ ἢ τινι τού-
 των τῶν παθημάτων, οἷς σὺ τοὺς παραβάοντας τι
 τῶν ὁσίων μετέρχῃ, καὶ καταφύγῃ πᾶς ἀθροισθεὶς
 εἰς τὰν ναὸν ἱκετεύων σε καὶ σωθῆναι δεόμενος, ἐπή-
 κοος αὐτοῦ γενόμενος ὡς ἔνδον ὢν ἐλεήσης καὶ τῶν
 συμφορῶν ἀπαλλάξῃς. Τάντην δ' οὐχ Ἑβραίοις μό-
 νον θέομαι παρὰ σοῦ τὴν βοήθειαν εἶναι σφαλεῖσιν,
 ἀλλὰ καὶ ἐὰν ἀπὸ περάτων τῆς οἰκουμένης τινὲς ἀφ-
 κωνται, καὶ ἐὰν ἐπόθεν δημοτοῦν προστρεπόμενοι καὶ
 τυχεῖν τινὸς ἀγαθοῦ λιπαροῦντες, δὸς αὐτοῖς ἐπήκοος
 γενόμενος. Οὕτως γὰρ ἂν μάθοιεν πάντες, ὅτι σὺ
 μὲν αὐτὸς ἐβουλήθης παρ' ἡμῖν κατασκευασθῆναι σοι

τὸν οἶκον, ἡμεῖς δ' οὐκ ἀπάνθρωποι τὴν φύσιν ἔσμεν, οὐ δ' ἄλλοτρίως πρὸς τοὺς οὐκ ὁμοφύλους ἔχομεν, ἀλλὰ πᾶσι κοινὴν τὴν ἀπὸ σοῦ βοήθειαν, καὶ τὴν τῶν ἀγαθῶν ὄνησιν ὑπάρχειν ἐθέλησαμεν."

4. Εἰπὼν ταῦτα καὶ ῥίψας ἑαυτὸν ἐπὶ τὴν γῆν καὶ ἐπὶ πολλὴν ὥραν προσκυνήσας, ἀναστὰς θυσίας τῷ βωμῷ προσῆγε· καὶ γεμίσας τῶν ὀλοκλήρων ἱερείων, ἐναργέστατα τὸν θεὸν ἠδέως ἔγνω ἅπασαν τὴν θυσίαν προσδεχόμενον. Πῦρ γὰρ ἐξ αἵρος διαδραμὸν καὶ πάντων ὀρώντων ἐπὶ τὸν βωμὸν αἶξαν, τὴν θυσίαν ἤρπασε καὶ κατεδαίσατο. Ταύτης δὴ τῆς ἐπιφανείας γενομένης, ὁ μὲν λαὸς δῆλωσιν εἶναι ταῦτ' εἰκάσας τῆς ἐν τῷ ναῷ τοῦ θεοῦ διατριβῆς ἰσομένης, καὶ ἡσθεὶς προσεκύνει πεσὼν ἐπὶ τοῦ ἐδάφους. Ὁ δὲ βασιλεὺς εὐλογεῖν τε ἤρξατο, καὶ τὸ πλῆθος ταὐτὸ ποιεῖν παρώρμα, 'δείγματα μὲν ἔχοντας ἤδη τῆς τοῦ θεοῦ πρὸς αὐτοὺς εὐμενείας, εὐχομένους δὲ τοιαῦτα ἀποβαίνειν αἰετὰ παρ' ἐκείνου, καὶ τὴν διάνοιαν αὐτοῖς καθαρὰν ἀπὸ πάσης φυλάττεσθαι κακίας ἐν δικαιοσύνῃ καὶ θρησκείᾳ, καὶ τῷ τὰς ἐντολὰς τηρεῖν ὡς διὰ Μωϋσέως αὐτοῖς ἔδωκεν ὁ θεὸς διαμενούσας· ἔσεσθαι γὰρ οὕτως εὐδαίμον τὸ Ἑβραίων ἔθνος, καὶ παντὸς ἀνθρώπων γένους μακρυώτερον. Παρακάλει τε μνημονεύειν, ὡς οἱς ἐκτέσαντο τὰ παρόντα ἀγαθὰ τούτοις αὐτὰ καὶ βέβαια ἔξουσι, καὶ μείζω καὶ 431 πλείω καταστήσουσι· οὐ γὰρ λαβεῖν αὐτὰ μόνον δι' εὐσέβειαν καὶ δικαιοσύνην, ἀλλὰ καὶ καθ' ἑξῆς διὰ ταῦτα προσῆκεν ὑπολαμβάνειν· εἶναι δὲ τοῖς ἀνθρώποις οὐχ οὕτως μέγα τὸ κτήσασθαι τι τῶν οὐχ ὑπαρχόντων, ὡς τὸ σῶσαι τὰ πορισθέντα, καὶ μηδὲν ἁμαρτεῖν εἰς βλάβην αὐτῶν."

5. Ὁ μὲν οὖν βασιλεὺς διαλεχθεὶς ταῦτα πρὸς τὸ πλῆθος, διαλύει τὴν ἐκκλησίαν, τελέσας θυσίας ὑπὲρ τε ἑαυτοῦ καὶ πάντων Ἑβραίων, ὡς μόσχους μὲν καταθῆναι μυρίους καὶ διςχίλους, προβάτων δὲ μυριάδας δώδεκα. Τὸν γὰρ ναὸν τότε πρῶτον ἔγευ-

σεν ἱερουργμάτων, καὶ κατευωγήθησαν ἐν αὐτῷ πάν-
τες σὺν γυναῖξί καὶ τέκνοις Ἑβραῖοι, ἔτι δὲ καὶ τὴν
Σκηνοπηγίαν καλουμένην ἑορτὴν πρὸ τοῦ ναοῦ λαμ-
πρῶς καὶ μεγαλοπρεπῶς ἐπὶ δις ἑπτὰ ἡμέρας ἤγαγεν
ὁ βασιλεὺς σὺν ἅπαντι τῷ λαῷ κατευωχούμενος.

6. Ἐπεὶ δ' εἶχεν αὐτοῖς ἀποχρώντως ταῦτα, καὶ
μηδὲν ἐνέδει τῇ περὶ τὸν θεὸν εὐσεβείᾳ, πρὸς αὐτοὺς
ἕκαστοι τοῦ βασιλείως ἀπολύσαντος ἀπήεσαν, εὐχαρι-
στήσαντες τῷ τε βασιλεῖ, τῆς τε περὶ αὐτοὺς προνοίας
καὶ ὧν ἐπεδείξατο ἔργων, καὶ εὐξάμενοι τῷ θεῷ πα-
ρασχεῖν αὐτοῖς εἰς πολὺν χρόνον Σολομῶνα βασιλέα.
Τὴν τε πορείαν ἐποιοῦντο μετὰ χαρᾶς καὶ παιδιᾶς,
ὕμνους εἰς τὸν θεὸν ᾄδοντες, οἷς ὑπὸ τῆς ἡδονῆς
ἀπόνως τὴν ὁδὸν τὴν ἐπὶ τὰ οἰκεῖα πάντα ἀνύσαι.
Καὶ οἱ μὲν τὴν κιβωτὸν εἰς τὸν ναὸν εἰσαγαγόντες, καὶ
τὸ μέγεθος καὶ τὸ κάλλος ἱστορήσαντες αὐτοῦ, καὶ
θυσιῶν ἐπ' αὐτῷ μεγάλων καὶ ἑορτῶν μεταλαβόντες,
εἰς τὰς αὐτῶν ἕκαστοι πόλεις ὑπέστρεψαν. Ὅναρ δ'
ἐπιφανὲν τῷ βασιλεῖ κατὰ τοὺς ὕπνους ἐσήμαινεν αὐ-
τῷ 'τῆς εὐχῆς ἐπήκοον τὸν θεὸν γεγονέναι, καὶ ὅτι
φυλάξοι τε τὸν ναὸν, καὶ διαπαντὸς ἐν αὐτῷ μένοι,
τῶν ἐγγόνων αὐτοῦ καὶ τῆς ἀπάσης πληθύνος τὰ δέ-
καια ποιούσης. Αὐτὸν δὲ πρῶτον ἐμμένοντα ταῖς
τοῦ πατρὸς ὑποθήκαις ἔλεγεν εἰς ὕψος καὶ μέγεθος
εὐδαιμονίας ἀνοίσειν ἄπειρον, καὶ βασιλεύσειν αἰετὶ τῆς
χωῆρας τοὺς ἐκ τοῦ γένους αὐτοῦ καὶ τῆς Ἰουδα φυ-
λῆς· προδόντα μέντοι τὰ ἐπιτηδεύματα, καὶ λήθην
αὐτῶν ποιησάμενον, καὶ ξενικοὺς θεοὺς θρησκεύειν
μεταβαλλόμενον πρόορμιζον ἐκκόψειν, καὶ μήτε τοῦ γέ-
νους τι λείψανον αὐτοῦ ἔασειν, μήτε τὸν Ἰσραηλι-
τῶν λαὸν ἀπαθῆ παρόψεσθαι· πολέμοις δ' αὐτοὺς καὶ
κακοῖς ἔξαφανίσειν μυρίοις, καὶ ἐκ τῆς γῆς, ἣν τοῖς
πατράσιν αὐτῶν ἔδωκεν, ἐκβαλὼν, ἐπήλυδας ἀλλοτριᾶς
καταστήσειν, τὸν δὲ ναὸν τὸν νῦν οἰκοδομηθέντα κα-
ταπρησθήσομενον, τοῖς ἑχθροῖς παραδώσειν καὶ διαρ-
παγησάμενον, κατασκάψειν δὲ καὶ τὴν πόλιν χερσὶ

τῶν πολεμίων, καὶ ποιήσῃ μύθων ἄξια τὰ παρ' αἰ-
 τοῖς κακὰ, καὶ πολλῆς δι' ὑπερβολὴν μεγέθους ἀπ-
 στίας· ὡς τοὺς προσοίκους ἀκούοντας τὴν συμ- 432
 φορὰν θαυμάζειν, καὶ τὴν αἰτίαν πολυπραγμονεῖν
 δι' ἣν οὕτως ἐμισήθησαν Ἑβραῖοι τῷ θεῷ, πρότερον
 εἰς δόξαν καὶ πλοῦτον παρ' αὐτοῦ προαχθέντες, καὶ
 παρὰ τῶν ὑπολειπομένων ἀκούειν, ἐξομολογουμένων
 τὰς ἀμαρτίας αὐτῶν, καὶ τὰς τῶν πατρίων νομίμων
 παραβάσεις.' Ταῦτα μὲν αὐτῷ τὸν θεὸν εἰπεῖν κατὰ
 τοὺς ὕπνους ἀναγέγραπται.

CAP. V. 1. Μετὰ δὲ τὴν τοῦ ναοῦ κατασκευὴν, ἐν
 ἔτεσιν ἑπτὰ καθὼς προειρήκαμεν γενομένην, τὴν τῶν
 βασιλείων οἰκοδομίαν κατεβάλετο, ἣν ἔτεσι τρισκαί-
 δεκα μόλις ἀπῆρτισεν. Οὐ γὰρ τὸν αὐτὸν ἐσπούδαζε
 τρόπον ὄνπερ καὶ τὸ ἱερόν, ἀλλὰ τὸ μὲν καίπερ ὄν
 μέγα καὶ θαυμαστῆς ἐργασίας καὶ παραδόξου τετυ-
 γηκὸς, ἔτι καὶ τοῦ θεοῦ συνεργοῦντος εἰς ὃν ἐγίνετο,
 τοῖς προειρημένοις ἔτεσιν ἔλαβε πέρας· τὰ δὲ βασι-
 λεια, πολὺ τῆς ἀξίας τοῦ ναοῦ καταδεέστερα τυγχά-
 νοντα, τῷ μῆτε τὴν ὕλην ἐκ τοσούτου χρόνου καὶ
 τῆς αὐτῆς ἡτοιμάσθαι φιλοτιμίας, καὶ βασιλεῦσιν οὐ-
 κητήριον ἀλλὰ μὴ θεῷ γίνεσθαι, βράδιον ἠνύσθη.
 Καὶ αὐτὰ μὲν οὖν ἀξιολόγως καὶ κατὰ τὴν εὐδαιμονίαν
 τῆς Ἑβραίων χώρας καὶ τοῦ βασιλέως ὠκοδομήθη.
 Τὴν δὲ ὅλην αὐτῶν διάταξιν καὶ τὴν διάθεσιν εἰπεῖν
 ἀναγκαῖον, ἵνα οὕτως ἐκ τούτου στοχάζεσθαι καὶ
 συνορᾶν ἔχῃσι τὸ μέγεθος οἱ τῇ γραφῇ μέλλοντες ἐν-
 τυγχάνειν.

2. Οἶκος ἦν μέγας καὶ καλὸς, πολλοῖς στύλοις
 ἐρηρυσμένος, ὃν εἰς τὰς κρίσεις καὶ τὴν τῶν πρα-
 γμάτων διάγνωσιν πλῆθος ὑποδέξασθαι, καὶ χωρῆ-
 σαι σύνοδον ἀνθρώπων ἐπὶ δίκας συνελλυθῶτων κατε-
 σκεύασεν. Ἑκατὸν μὲν πηχῶν τὸ μῆκος, εὖρος δὲ
 πεντήκοντα, τὸ δ' ὕψος τριάκοντα· κίοσι μὲν τετραγώ-
 νοις ἀνειλημμένον ἐκ κέδρου πᾶσιν, ἐστεγασμένον δὲ

Κορινθίως, ἰσομέτροις δὲ φλιαῖς καὶ θυρώμασι τρι-
 γλίφοις ἀσφαλῇ τε ὁμοῦ καὶ κεκαλλωπισμένον. Ἐτε-
 ρος δὲ οἶκος ἦν ἐν μέσῳ κατὰ ὅλον τοῦ πλάτους τε-
 ταγμένος τετράγωνος, εὖρος πηχῶν τριάκοντα, ἀντι-
 κρυσ ἔχων ναὸν, παχέσι στύλοις ἀνατεταμένον· ἦν
 δὲ ἐν αὐτῷ ἐξέδρα διαπρεπῆς, ἐν ᾗ καθεζόμενος ὁ
 βασιλεὺς ἔκρινεν. Ἦε παρέξενκτο κατεσκευασμένος ἄλ-
 λος οἶκος τῇ βασιλίσῃ, καὶ τὰ λοιπὰ τὰ πρὸς τὴν
 διαίταν καὶ τὰς ἀναπαύσεις οἰκήματα μετὰ τὴν τῶν
 πραγμάτων ἀπόλυσιν, ἐστρωμένα πάντα σανίσι τε-
 τμημέναις ἐκ κέδρου. Καὶ τὰ μὲν οἰκοδομήσατο λη-
 θοις δεκαπήχεσιν, ἐτέρῳ δὲ πριστῷ τοὺς τοίχους καὶ
 πολυτελεῖ κατημφίεσεν, ὅς εἰς κόσμον ἱερῶν καὶ βα-
 433 σιλείων οἶκων θεωρίαν γῇ μεταλλεύεται, τοῖς φέ-
 ρουσιν αὐτὸν τόποις ἐπαινουμένη. Καὶ τὸ μὲν ἀπ’
 αὐτοῦ κάλλος ἐπὶ τριστοιχίαν ἦν ἐνυφασμένον, τε-
 τάρτη δὲ μοῖρα γλυφῶν παρεῖχε θαυμάζειν ἐπιστή-
 μην, τῇ ὧν πεποιήτο δένδρα καὶ φυτὰ παντοῖα, συ-
 σκία τοῖς κλάδοις καὶ τοῖς ἐκκρεμομένοις αὐτῶν πε-
 τάλοις, ὡς ὑπονοεῖν αὐτὰ καὶ σαλευέσθαι δι’ ὑπερ-
 βολὴν λεπτότητος, καλύπτοντα τὸν ὑπ’ αὐτοῖς λίθον.
 Τὸ δὲ ἄλλο μέχρι τῆς στέγης χρυστὸν ἦν καὶ κατα-
 πεποικιλμένον χρώμασι καὶ γραφαῖς. Προσκατεσκεύα-
 σε δὲ πρὸς τούτοις ἄλλα τε πρὸς τρυφὴν οἰκήματα,
 καὶ δὴ καὶ στοὰς μηκίστας, καὶ ἐν καλῷ τῶν βασι-
 λείων κειμένας, ἐν αἷς λαμπρότατον οἶκον εἰς ἐστιά-
 σεις καὶ συμπόσια χρυσοῦ περίπλεω. Καὶ τὰ ἄλλα
 δὲ, ὅσα τοῦτον ἔχειν ἔδει πρὸς τὴν τῶν ἐστιωμένων
 ὑπηρεσίαν, σκευὴ πάντ’ ἐκ χρυσοῦ κατεσκεύαστο. Δύς-
 κολον δ’ ἐστὶν καταριθμήσασθαι τὸ μέγεθος καὶ τὴν
 ποικιλίαν τῶν βασιλείων, ὅσα μὲν ἦν αὐτοῖς τὰ μέ-
 γιστα οἰκήματα, πόσα δὲ τὰ τούτων ὑποδεέστερα,
 καὶ πόσα ὑπόγαια καὶ ἀφανῆ, τό τε τῶν ἀνειμένων
 εἰς αἶρα κάλλος, καὶ τὰ ἄλλα πρὸς θεωρίαν ἐπιτερ-
 πεστάτην, καὶ θέρους ὑποφυγὴν καὶ σκίπην εἶναι
 τοῖς σώμασιν. Ἐν κεφαλαίῳ δ’ εἰπεῖν τὴν ὅλην οἰ-

κοδομίαν ἐκ λίθου λευκοῦ καὶ κέδρου καὶ χρυσοῦ καὶ ἀργύρου πᾶσαν ἐποίησατο, τοὺς ὀρόφους καὶ τοὺς τοίχους τοῖς ἐκκληιομένοις χρυσῷ λίθοις διανθίσας τὸν αὐτὸν τρόπον ὡς καὶ τὸν τοῦ θεοῦ ναόν, τούτοις κατηγλαΐσεν. Εἰργάσατο δὲ ἐξ ἐλέφαντος θρόνον παρμεγεθέστατον, ἐν κατασκευῇ βήματος, ἔχοντα μὲν ἑξ ἀναβαθμούς. Ἐκάστῳ δὲ τούτων ἑξ ἐκατέρου μέρους δύο λέοντες ἐφεισπτήκεισαν, τοσούτων ἄνωθεν ἄλλων παρεστῶτων. Τὸ δ' ἐνήλατον τοῦ θρόνου, χεῖρες ἦσαν δεχόμεναι τὸν βασιλέα, ἀνεκένκλιτο δ' εἰς μόσχου προτομὴν τὰ κατόπιν αὐτοῦ βλέποντος, χρυσῷ δὲ ἅπας ἦν δεδεμένος.

3. Ταῦτα ἡ Σολομὼν εἰκοσαετὶς κατασκευάσας, ἐπεὶ πολὺν μὲν αὐτῷ χρυσὸν πλείω δ' ἄργυρον ὁ τῶν Τυρίων βασιλεὺς Εἴραμος εἰς τὴν οἰκοδομίαν συνήνεγκεν, ἔτι δὲ καὶ ξύλα κέδρου καὶ πίτνος, ἀντεδώρησατο καὶ αὐτὸς μεγάλαις δωρεαῖς τὸν Εἴραμον, σιτὸν τε κατ' ἔτος πέμπων αὐτῷ καὶ οἶνον καὶ ἔλαιον, ὧν μάλιστα διὰ τὸ νῆσον οἰκεῖν ὡς καὶ προειρηκάμεν ἦδη. γαήζων διετέλει. Πρὸς τούτοις δὲ καὶ πόλεις αὐτῷ τῆς Γαλιλαίας εἴκοσι μὲν τὸν ἀριθμὸν, οὐ πόρρω δὲ τῆς Τύρου κειμένας ἔχαρίσατο, ἃς ἐπελθὼν καὶ κατανοήσας Εἴραμος, καὶ δυσαρεστήσας τῇ δωρεᾷ, πέμπας πρὸς Σολομῶνα 'μὴ θεῖσθαι τῶν πόλεων' ἔλεγεν· καὶ ἐκ τότε προσηγορεύθησαν αὐταὶ 434 Χαβαλὼν γῆ, — μεθερμηνευόμενον γὰρ τὸ Χαβαλὼν κατὰ Φοινίκων γλῶτταν 'οὐκ ἀρέσκον' σημαίνει. — Καὶ σοφίσματα δὲ καὶ λόγους αἰνιγματῶδεις διεπέμψατο πρὸς Σολομῶνα ὁ τῶν Τυρίων βασιλεὺς, παρακαλῶν ὅπως αὐτῷ τούτους σαφηνίσῃ, καὶ τῆς ἀπορίας τῶν ἐν αὐτοῖς ζητουμένων ἀπαλλάξῃ. Τὸν δὲ δεινὸν ὄντα καὶ συνετὸν οὐδὲν τούτων παρῆλθεν, ἀλλὰ πάντα νύκῃσας τῷ λογισμῷ, καὶ μαθὼν αὐτῶν τὴν διάνοιαν ἐφώτισε. Μέννηται δὲ τούτων τῶν δύο βασιλέων καὶ Μένανδρος, ὁ μεταφράσας ἀπὸ τῆς Φοινίκων διαλέκτου τὰ Τυρίων ἀρχεῖα εἰς τὴν Ἑλληνικὴν φωνήν,

λέγων οὕτως· 'Τελευτήσαντος δὲ Ἀβιβάλου, διεδέξατο τὴν βασιλείαν παρ' αὐτοῦ ὁ υἱὸς αὐτοῦ Εἴραμος, ὃς βιώσας ἔτη πενήκοντα τρία ἐβασίλευσε τριάκοντα καὶ τέσσαρα. Οὗτος ἔχωσε τὸ Εὐρύχωρον, καὶ τὸν τε χρυσοῦν κίονα τὸν ἐν τοῖς τοῦ Διὸς ἀνέθηκεν, ἔτι τε ὕλην ξύλων ἀπελθὼν ἔκοψεν ἀπὸ τοῦ ὄρους τοῦ λεγομένου Λιβάνου εἰς τὰς τῶν ἱερῶν στέγας. Καθελὼν τε τὰ ἀρχαῖα ἱερὰ, καὶ ναὸν ὠκοδόμησε τοῦ Ἡρακλείους καὶ τὸν τῆς Ἀστάρτης. Πρωτός τε τοῦ Ἡρακλείους ἔγερσιν ἐποίησατο ἐν τῷ Περιτίῳ μηνί. Τοῖς τε Ἡυκέοις ἐπιστρατεύσατο μὴ ἀποδιδούσι τοὺς φόρους, καὶ ὑποτάξας πάλιν αὐτῷ ἀνέστρεψεν. Ἐπὶ τούτου ἦν Ἀβδήμονος παῖς νεώτερος, ὃς αἰεὶ ἐνῖκα τὰ προβλήματα, ἃ ἐπέτασσε Σολομῶν ὁ Ἱεροσολύμων βασιλεὺς.' Μνημονεύει δὲ καὶ Δίος λέγων οὕτως· 'Ἀβιβάλου τελευτήσαντος υἱὸς αὐτοῦ Εἴραμος ἐβασίλευσεν. Οὗτος τὰ πρὸς ἀνατολὰς μέρη τῆς πόλεως προσέχωσε, καὶ μεῖζον τὸ ἄστυ ἐποίησε, καὶ τοῦ Ὀλυμπίου Διὸς τὸ ἱερὸν καθ' ἑαυτὸ ἐγχώσας τὸν μεταξὺ τόπον συνῆψε τῇ πόλει, καὶ χρυσοῖς ἀναθήμασιν ἐκόσμησεν. Ἀναβὰς δὲ εἰς τὸν Λιβάνον ὑλοτόμησε πρὸς τὴν τῶν ἱερῶν κατασκευὴν. Τὸν δὲ τυραννοῦντα Ἱεροσολύμων Σολομῶνα πέμψαι φησὶ πρὸς τὸν Εἴραμον αἰνίγματα, καὶ 'παρ' αὐτοῦ λαβεῖν ἀξιούντα, τὸν δὲ μὴ δυνηθέντα διακρίναι τῷ λύσαντι χρήματα ἀποτίνειν.' Ὁμολογήσαντα δὲ τὸν Εἴραμον, καὶ μὴ δυνηθέντα λύσαι τὰ αἰνίγματα, πολλὰ τῶν χρημάτων εἰς τὸ ἐπιζήμιον ἀναλῶσαι· εἶτα δι' Ἀβ-
435 δήμονά τινα Τύριον ἄνδρα τὰ προτεθέντα λύσαι, καὶ αὐτὸν ἄλλα προβαλεῖν, ἃ μὴ λύσαντα τὸν Σολομῶνα, πολλὰ τῷ Εἰράμῳ προσαποτίσαι χρήματα.' Καὶ Δίος μὲν οὕτως εἴρηκεν.

CAP. VI. 1. Ἐπεὶ δὲ ἑώρα τὰ τῶν Ἱεροσολύμων τείχη ὁ βασιλεὺς πύργων πρὸς ἀσφάλειαν δεόμενα καὶ τῆς ἄλλης ὀχυρότητος, πρὸς γὰρ τὸ ἀξίωμα τῆς πό-

λεως ἡγεῖτο δεῖν καὶ τοὺς περιβόλους εἶναι, ταῦτά τε προσεπεσκεύαζε, καὶ πύργοις αὐτὰ μεγάλοις προσεξή-
 ρεν. ὤικοδόμησε δὲ καὶ πόλεις ταῖς βαρυτάταις ἐν-
 ἀρίθμους. Ἀσῶν τε καὶ Μαγεδῶν, τὴν τρίτην δὲ
 Ταξαρὰ, τὴν τῆς Παλαιστίνων χώρας ὑπάρχουσαν,
 ἣν Φαραὼν ὁ τῶν Αἰγυπτίων βασιλεὺς στρατευσά-
 μενος καὶ πολιορκήσας αἰρεῖ κατὰ κράτος, ἀποκτεί-
 νας δὲ πάντας τοὺς ἐνοικοῦντας, αὐτὴν κατέσκαψεν,
 εἴτα δωρεὰν ἔδωκε τῇ αὐτοῦ θυγατρὶ Σολομῶνι γε-
 γαμημένη. Διὸ καὶ ἀνήγειρεν ὁ βασιλεὺς αὐτὴν οὖσαν
 ὄχυράν φήσει, καὶ πρὸς πολέμους καὶ τὰς τῶν και-
 ρῶν μεταβολὰς χρησίμην εἶναι δυναμένην. Οὐ πόρρω
 δ' αὐτῆς ἄλλας ὤικοδόμησε δύο πόλεις, Βητχώρα τῇ
 ἐτέρᾳ ὄνομα ἦν, ἣ δὲ ἐτέρα Βαλλέθ ἐκαλεῖτο. Προς-
 κατεσκεύασε δὲ καὶ ἄλλας ταύταις εἰς ἀπόλαυσιν καὶ
 τρυφὴν ἐπιτηδείως ἐχούσας, τῇ τε τῶν ἀέρων εὐκρα-
 σία καὶ τοῖς ὥραιοις εὐφρεῖς, καὶ νάμασιν ὑδάτων
 ἐνδρόσους. Ἐμβαλὼν δὲ καὶ εἰς τὴν ἔρημον τὴν ἐπά-
 νω Συρίας καὶ κατασχὼν αὐτήν, ἔκτισεν ἐκεῖ πόλιν
 μεγίστην, δύο μὲν ἡμερῶν ὁδὸν ἀπὸ τῆς ἄνω Συρίας
 διεστῶσαν, ἀπὸ δ' Εὐφράτου μιᾶς, ἀπὸ δὲ τῆς με-
 γάλης Βαβυλῶνος ἑξ ἡμερῶν ἦν τὸ μῆκος. Αἴτιον
 δὲ τοῦ τὴν πόλιν οὕτως ἀπὸ τῶν οἰκουμένων μερῶν
 τῆς Συρίας ἀπφικίσθαι, τὸ κατωτέρω μὲν μηδαμοῦ
 τῆς γῆς ὕδωρ εἶναι, πηγὰς δ' ἐν ἐκείνῳ τῷ τόπῳ
 μόνον εὑρεθῆναι καὶ φρέατα. Ταύτην οὖν τὴν πόλιν
 οἰκοδομήσας, καὶ τείχεσιν ὄχυρωτάτοις περιβαλὼν, Θαδά-
 μορα ὠνόμασε, καὶ τοῦτ' ἐτι νῦν καλεῖται πᾶρά τοῖς Σύ-
 ροις, οἱ δὲ Ἕλληνες αὐτὴν προσαγορεύουσι Παλμιράν.

2. Σολομῶν μὲν οὖν ὁ βασιλεὺς ταῦτα κατ' ἐκεί-
 νον τὸν καιρὸν πράττων διετέλει. Πρὸς δὲ τοὺς ἐπι-
 ζητήσαντας, ὅτι πάντες οἱ Αἰγυπτίων βασιλεῖς ἀπὸ
 Μιναίου τοῦ Μέμφιν οἰκοδομήσαντος, ὅς ἔτεσι πολ-
 λοῖς ἔμπροσθεν ἐγένετο τοῦ πάππου ἡμῶν Ἀβράμου,
 μέχρι Σολομῶνος, πλειόνων ἐτῶν τριακοσίων καὶ χι-
 λίων μετὰ διεληλυθότων, Φαραῶνες ἐκλήθησαν, 436

γνωί, μάλιστα τῆς σοφίας αὐτοῦ βουλομένη λαβεῖν πεί-
 ραν, αὕτη προτείνασα καὶ λῦσαι τὸ ἄπορον τῆς δια-
 νοίας δεηθεῖσα. Ἦκεν οὖν εἰς Ἱεροσόλυμα μετὰ πολ-
 λῆς δόξης καὶ πλούτου παρασκευῆς. Ἐπηγάγετο γὰρ
 καμήλους χρυσοῦ μεστάς, καὶ ἀρωμάτων ποικίλων
 καὶ λίθων πολυτελῶν, ὡς δ' αὐτὴν ἀφικομένην ἰδέως
 ὁ βασιλεὺς προσεδέξατο, τὰ τε ἄλλα περὶ αὐτὴν φι-
 λότιμος ἦν, καὶ τὰ προβαλλόμενα σοφίσματα ῥαδίως
 τῇ συνέσει καταλαμβάνόμενος θάττον ἢ προσεδύκα τις
 ἐπελύετο. Ἦδ' ἐξεπλήττετο μὲν καὶ τὴν σοφίαν τοῦ
 Σολομῶνος, οὕτως ὑπερβάλλουσιν αὐτὴν καὶ τῆς ἀ-
 κολουμένης τῇ πείρᾳ κρείττω καταμαθοῦσα, μάλιστα δ'
 ἐθαύμαζε τὰ βασίλεια τοῦ τε κάλλους καὶ τοῦ μεγέθους,
 οὐχ ἦτιον δὲ τῆς διατάξεως τῶν οἰκοδομημάτων· καὶ
 γὰρ ἐν αὐτῇ πολλὴν τοῦ βασιλέως καθέωρα φρόνησιν.
 Ὑπερέξέπληττε δ' αὐτὴν ὁ τε οἶκος Δρυμῶν ἐπικα-
 λούμενος Λιβάνου, καὶ ἡ τῶν καθ' ἡμέραν δαίπνων
 πολυτέλεια, καὶ τὰ τῆς παρασκευῆς αὐτοῦ καὶ διακο-
 νίας, ἡ τε τῶν ὑπηρετούντων ἐσθῆς, καὶ τὸ μετ' ἐπι-
 438 στήμης αὐτῶν περὶ τὴν διακονίαν εὐπρεπές, οὐχ
 ἥκιστα δὲ καὶ αἱ καθ' ἡμέραν ἐπιτελούμεναι τῷ θεῷ
 θυσίαι, καὶ τὸ τῶν ἱερέων καὶ Λευιτῶν περὶ αὐτάς
 ἐπιμελές. Ταῦτα ὁρῶσα καθ' ἡμέραν ὑπερεθαύμαζε,
 καὶ κατασχεῖν οὐ δύνηθεῖσα τὴν ἐκπλήξιν τῶν βλεπο-
 μένων, φανεράν ἐποίησεν αὐτὴν θαυμαστικῶς δια-
 κειμένην. Πρὸς γὰρ τὸν βασιλέα προήχθη λόγους
 εἰπεῖν, ὑφ' ὧν ἠλέγχθη σφόδρα τὴν διάνοιαν ἐπὶ τοῖς
 προειρημένοις ἡττημένη. "Πάντα μὲν γὰρ," εἶπεν,
 "ὦ βασιλεῦ, τὰ δι' ἀκοῆς εἰς γνῶσιν ἐρχόμενα μετ'
 ἀπιστίας παραγίνεται. Τῶν δὲ σῶν ἀγαθῶν, ὧν αὐ-
 τός τε ἔχεις ἐν σαυτῷ, λέγω δὲ τὴν σοφίαν καὶ τὴν
 φρόνησιν, καὶ ὧν ἡ βασιλεία σοι δίδωσιν, οὐ ψευ-
 δὴς ἄρα ἡ φήμη πρὸς ἡμᾶς διήλθεν· ἀλλ' οὕσα ἀλη-
 θής, πολὺ καταδεστέραν τὴν εὐδαιμονίαν ἀπέφηνεν
 ἢς ὁρῶ νῦν παροῦσα. Τὰς μὲν γὰρ ἀκοὰς πείθειν
 ἐπεχείρει μόνον, τὸ δὲ ἀξίωμα τῶν πραγμάτων οὐχ

οὕτως ἐποίησεν γνώριμον, ὥς ἡ ὄψις αὐτὸ καὶ τὸ παρ' αὐτοῖς εἶναι συνίστησιν. "Εγὼγ' οὖν οὐδὲ τοῖς ἀπαγγελλομένοις διὰ πλῆθος καὶ μέγεθος ὧν ἐπυνθανόμην πιστεύουσα, πολλῶν πλείω τούτων ἰστόρησα. Καὶ μακάριόν τε τὸν Ἑβραίων λαὸν εἶναι κρίνω, δούλους τε τοὺς σοὺς καὶ φίλους, οἳ καθ' ἡμέραν τῆς σῆς ἀπολαύουσιν ὀψείας καὶ τῆς σοφίας ἀκροώμενοι διατελοῦσιν. Εὐλογήσεεν ἂν τις γοῦν τὸν θεόν, ἀγαπήσαντα τήνδε τὴν χάριαν καὶ τοὺς ἐν αὐτῇ κατοικοῦντας οὕτως, ὥστε σὲ ποιῆσαι βασιλεύα."

6. Παραστήσασα δὲ καὶ διὰ τῶν λόγων, πῶς αὐτὴν διέθηκεν ὁ βασιλεὺς, ἔτι καὶ τισι δωρεαῖς τὴν διάνοιαν αὐτῆς ἐποίησε φανεράν. Εἴκοσι μὲν γὰρ αὐτῷ τάλαντα ἔδωκε χρυσοῦ, ἀρωμάτων τε πλῆθος ἀσυλλόγιστον, καὶ λίθους πολυτελεῖς· λέγουσι δ' ὅτι καὶ τὴν τοῦ ὀποβαλσάμου ῥίζαν, ἣν ἔτι νῦν ἡμῶν ἡ χώρα φέρει, δούσης ταύτης τῆς γυναικὸς ἔχομεν. Ἀντεδωρήσατο δ' αὐτὴν καὶ Σολομὼν πολλοῖς ἀγαθοῖς, καὶ μάλισθ' ὧν κατ' ἐπιθυμίαν ἐξελέξατο. Οὐδὲν γὰρ ἦν ὃ τι δεηθείη λαβεῖν οὐ παρέσχεν, ἀλλ' ἐτοιμώτερος ὧν αὐτὸς κατὰ τὴν οἰκίαν ἐχαρίζετο προαίρεσιν, καὶ ἄπερ ἐκείνη τυχεῖν ἡξίου προϊέμενος, τὴν μεγαλοφροσύνην ἐπεδείκνυτο. Καὶ ἡ μὲν τῶν Αἰγυπτίων καὶ τῆς Αἰθιοπίας βασίλισσα ὧν προειρήκαμεν τυχοῦσα, καὶ μεταδοῦσα πάλιν τῷ βασιλεῖ τῶν παρ' αὐτῆς, εἰς τὴν οἰκίαν ὑπέστρεψεν.

CAP. VII. 1. Κατὰ δὲ τὸν αὐτὸν καιρὸν κομισθέντων ἀπὸ τῆς Χρυσῆς καλουμένης γῆς λίθων πολυτελῶν τῷ βασιλεῖ, καὶ ξύλων πευκίνων, τοῖς ξύλοις εἰς 439 ἐποστηρίγματα τοῦ τε ναοῦ καὶ τῶν βασιλείων κατεχρήσατο, καὶ πρὸς τὴν τῶν μουσικῶν ὀργάνων κατασκευὴν, κινύρας τε καὶ νάβλας, ὅπως ὑμνῶσιν οἱ Λευῖται τὸν θεόν. Πάντων δὲ τῶν πώποτε κομισθέντων αὐτῷ τὰ κατ' ἐκείνην τὴν ἡμέραν ἐναχθέντα καὶ μεγέθει καὶ κάλλει διέφερον· ὑπολάβη δὲ

Q

μηδεὶς ὅτι τὰ τῆς πεύκης ξύλα τοῖς νῶν εἶναι λεγόμενοις, καὶ ταύτην ὑπὸ τῶν πιπρασκόντων τὴν προσηγορίαν ἐπὶ καταπλήξει τῶν ὠνούμενων λαμβάνουσιν, ἔστι παραπλήσια. Ἐκεῖνα γὰρ τὴν μὲν ἰδέαν ἐμπερὶ τοῖς συκίνουσι γίνεται, λευκότερα δὲ ἔστι καὶ στίλβει πλέον. Τοῦτο μὲν οὖν πρὸς τὸ μηδὲνα τὴν διαφορὰν ἀγνοῆσαι μηδὲ τὴν φύσιν τῆς ἀληθοῦς πεύκης, ἐπεὶ διὰ τὴν τοῦ βασιλέως χρεῖαν ἐμνησθήμεν αὐτῆς, εὐκαιρον εἶναι καὶ φιλόανθρωπον δηλῶσαι νομίσαντες εἰρήκαμεν.

2. Ὁ δὲ τοῦ χρυσοῦ σταθμὸς τοῦ κομισθέντος αὐτῷ τάλαντα ἑξακόσια καὶ ἑξήκοντα καὶ ἑξ, μὴ συγκαταριθμουμένου καὶ τοῦ ὑπὸ τῶν ἐμπόρων ὠνηθέντος, μὴδ' ὧν οἱ τῆς Ἀραβίας τοπάρχαι καὶ βασιλεῖς ἐπεμπον αὐτῷ δωρεῶν. Ἐχώνευσε δὲ τὸν χρυσὸν εἰς διακοσίων κατασκευὴν θυρεῶν, ἀνὰ σίκλους ἀγόντων ἑξακοσίους. Ἐποίησε δὲ καὶ ἀσπίδας τριακοσίας, ἀγούσης ἑκάστης μῆας χρυσοῦ τρεῖς. Ἀνέθηκε δὲ ταῦτα φέρον εἰς τὸν οἶκον τὸν Δρυμῶνα Λιβάνου καλούμενον. Οὐ μὲν ἀλλὰ καὶ τὰ ἐκπώματα διὰ χρυσοῦ καὶ λίθου τὰ πρὸς τὴν ἐστίασιν ὡς ἐν μάλιστα φιλοτέχνως κατασκεύασε, καὶ τὴν ἄλλην τῶν σκευῶν θαψίλειαν χρυσέαν ἅπασαν ἐμνηχανήσατο· οὐδὲν γὰρ ἦν ὃ τις ἀργύρῳ ἐπίπρασκεν ἢ πάλιν ἐωρεῖτο. Πολλαὶ γὰρ ἦσαν ναῦς, ὥς ὁ βασιλεὺς ἐν τῇ Ταρσικῇ λεγομένῃ θαλάττῃ καταστήσας, ἀπάγειν εἰς τὰ ἐνδοτέρω τῶν ἐθνῶν παντοίαν ἐμπορίαν προσέταξεν, ὧν ἐξεμπολουμένων ἄργυρος καὶ χρυσὸς ἐκομίζετο τῷ βασιλεῖ καὶ πολὺς ἐλέφας Αἰθίοπες τε καὶ πίθηκοι. Τὸν δὲ πλοῦν ἀπιοῦσαι τε καὶ ἐπανερχόμεναι τρεῖσιν ἔτεσιν ἤνουν.

3. Φήμη δὲ λαμπρὰ πῦσαν ἐν κύκλῳ τὴν χοῖραν περιήρχετο διαβοῶσα τὴν Σολομῶνος ἀρετὴν καὶ σοφίαν, ὡς τοὺς τε πανταχῇ βασιλέας ἐπιθυμεῖν εἰς ὅψιν αὐτοῖ παραγενέσθαι, τοῖς λεγομένοις δὲ ὑπερβολὴν ἀπιστοῦντας, καὶ δωρεαῖς μεγάλας προσέμπα-

νίξιν τὴν περὶ αὐτὸν σπουδὴν. Ἐπεμπον γὰρ αὐτῷ σκευὴ χρυσᾶ καὶ ἀργυρᾶ, καὶ αἰλουργεῖς ἐσθῆτας, καὶ ἄρωμάτων γένη πολλὰ, καὶ ἵππους καὶ ἄρματα, καὶ τῶν ἀχθοφόρων ἡμιόνων ὅσους καὶ ῥώμη καὶ κάλλει τὴν τοῦ βασιλέως ὄψιν εὖ διαθήσειν ἐπέλεγετο, ὥστε τοῖς οὖσιν αὐτῷ πρότερον ἄρμασι καὶ ἵπποις ἐκ τῶν πεμπομένων προςθέντα ποιῆσαι τὸν μὲν τῶν ἁρμάτων ἀριθμὸν τετρακοσίοις περισσότερον, ἦν γὰρ αὐτῷ πρότερον χίλια, τὸν δὲ τῶν ἵππων διςχιλίοις, ὑπῆρχον γὰρ αὐτῷ διςμύριοι ἵπποι. Ἦσκητο δ' οὐ- 440 τοι πρὸς εὐμορφίαν καὶ τάχος, ὡς μήτ' ἐκπρεπεστέρους ἄλλους εἶναι συμβάλλειν αὐτοῖς μήτε οἰκνυτέρους, ἀλλὰ καὶ καλλίστους τε πάντων ὀρᾶσθαι, καὶ ἀπαρμιλλήτοιν αὐτῶν εἶναι τὴν ὀξύτητα. Ἐπεκόσμων δ' αὐτοὺς καὶ οἱ ἀναβαίνοντες, νεότητι μὲν πρῶτον ἀνθοῦντες ἐπιτερπεστάτῃ, τὸ δὲ ἔψος ὄντες περίοπτοι, καὶ πολὺ τῶν ἄλλων ὑπερέχοντες, μηκίστας μὲν καθιέμενοι χαίτας, ἐνδεδυμένοι δὲ χιτῶνας τῆς Τυρίας πορφύρας. Ψῆγμα δὲ χρυσίου καθ' ἡμέραν αὐτῶν ἐπέσθηον ταῖς κόμαις, ὡς στίλβειν αὐτῶν τὰς κεφαλὰς τῆς αὐγῆς τοῦ χρυσίου πρὸς τὸν ἥλιον ἀντανακλωμένης. Τούτων περὶ αὐτὸν ὄντων ὁ βασιλεὺς καθωπλισμένων καὶ τόξα ἐξηρητημένων, ἐφ' ἄρματος αὐτὸς ὀχούμενος καὶ λευκὴν ἡμφισμένος ἐσθῆτα, πρὸς ἑω ἔθος εἶχεν ἐξορμᾶν. Ἦν δὲ χωρίον τι ἀπὸ δύο σχολίων Ἱεροσολύμων, ὃ καλεῖται μὲν Ἡθαμ, παραδείσοις δὲ καὶ ναμάτων ἐπιρροαῖς ἐπιτερπὲς ὁμοῦ καὶ πλούσιον· εἰς τοῦτο τὰς ἐξόδους αἰωρούμενος ἐποιεῖτο.

4. Θεία δὲ περὶ πάντα χροόμενος ἐπινοία τε καὶ σπουδῇ καὶ λίαν ὦν φιλόκαλος, οὐδὲ τῶν ὁδῶν ἡμέληπεν, ἀλλὰ καὶ τούτων τὰς ἀγοίσας εἰς Ἱεροσόλυμα βασιλεῖον οὖσαν λίθῳ κατέστρωσε μέλανι, πρὸς τε τὸ ῥάστην εἶναι τοῖς βαδίζουσιν, καὶ πρὸς τὸ δηλοῦν τὸ ἀξίωμα τοῦ πλούτου καὶ τῆς ἡγεμονίας. Διαμερίσας δὲ τὰ ἄρματα καὶ διατάξας, ὥστε ἐν ἑκάστη πόλει τούτων ἀριθμὸν ὁρισμένον ὑπάρχειν, αὐ-

τὸς μὲν περὶ αὐτὸν ἐτήρησεν ὀλίγα, τὰς δὲ πόλεις ταύτας ἀρμάτων προσηχύρευσε. Τοῦ δ' ἀργυρίου τοσούτον ἐποίησε πλῆθος ἐν Ἱεροσολύμοις ὁ βασιλεὺς, ὅσον ἦν καὶ τῶν λίθων, καὶ τῶν κεδρίων ξύλων οὐ πρότερον ὄντων, ὥσπερ καὶ τῶν δένδρων τῶν συκαμίνων, πληθύνει τὰ τῆς Ἰουδαίας πεδία. Προσέταξε δὲ καὶ τοῖς ἐμπόροις Αἰγύπτου κομίζουσιν αὐτῷ πηπράσκειν τὸ μὲν ἄρμα σὺν ἵπποις δυαὶν ἑξακοσίων δραχμῶν ἀργυρίου, αὐτὸς τε τοῖς τῆς Συρίας βασιλεῦσιν καὶ τοῖς πέραν Εὐφράτου διέπεμπεν αὐτοὺς.

5. Γενόμενος δὲ πάντων βασιλέων ἐνδοξότατος καὶ θεοφιλέστατος, καὶ φρονήσει καὶ πλούτῳ διενεγκῶν τῶν πρὸ αὐτοῦ τὴν Ἑβραίων ἀρχὴν ἐσχηκότων, οὐκ ἐπέμεινε τούτοις ἄλλοι τελευτῆς, ἀλλὰ καταλιπὼν τὴν τῶν πατρίων ἐθισμῶν φυλακὴν, οὐκ εἰς ὅμοιον οἷς προειρήκαμεν αὐτοῦ τέλος κατέστρεψεν. Εἰς δὲ γυναῖκας ἐκμανῆς καὶ τὴν τῶν ἀφροδισίων ἀκρασίαν, οὐ ταῖς ἐπιχωρίοις μόναίς ἠρέσκετο, πολλὰς δὲ καὶ ἐκ τῶν ἀλλοτρίων ἐθνῶν γήμας, Σιδωνίας καὶ Τυρίας καὶ Ἀρμανίτιδας καὶ Ἰδουμαίας, παρέβη μὲν τοὺς Μωϋσέως νόμους, ὃς ἀπηγόρευσε συνοικεῖν ταῖς οὐχ ὁμοφύλοις, τοὺς δ' ἐκείνων ἤρξατο θρησκεύειν θεοὺς ταῖς γυναῖξί καὶ τῷ πρὸς αὐτὰς ἔρωτι χαριζόμενος, τοῦτ' αὐτὸ ὑπειδομένου τοῦ νομοθέτου καὶ προειπόντος μὴ γαμεῖν τὰς ἀλλοτριοχώρους, ἵνα μὴ τοῖς ξένοις ἐπιπλακέντες ἔθουσι τῶν πατρίων ἀποστῶσι, μηδὲ τοὺς ἐκείνων σέβωνται θεοὺς, παρέντες τιμᾶν τὸν ἴδιον. Ἀλλὰ τούτων μὲν κατημέλησεν, ὑπενεχθεὶς εἰς ἡδονὴν ἀλόγιστον ὁ Σολομών. Ἀγαγόμενος δὲ 441 γυναῖκας ἀρχόντων καὶ διασήμεων θυγατέρας ἑπτακοσίας τὸν ἀριθμὸν, καὶ παλλακὰς τριακοσίας, πρὸς δὲ ταύταις καὶ τὴν τοῦ βασιλέως τῶν Αἰγυπτίων θυγατέρα, εὐθύς μὲν ἐκρατέϊτο πρὸς αὐτῶν, ὥστε μιμεῖσθαι τὰ παρ' ἐκείνων, καὶ τῆς εὐνοίας καὶ φιλοστοργίας ἠναγκάζετο παρέχειν αὐταῖς δαίγμα, τὸ βιοῦν ὡς αὐταῖς πατριὸν ἦν. Προβαινούσης δὲ τῆς

ἡλικίας, καὶ τοῦ λογισμοῦ διὰ τὸν χρόνον ἀσθενούν-
τος ἀντέχειν πρὸς τὴν μνήμην τῶν ἐπιχωρίων ἐπα-
τηδευμάτων, ἔτι μᾶλλον τοῦ ἰδίου μὲν θεοῦ καταλι-
γώρησε, τοὺς δὲ τῶν γάμων τῶν ἐπεισάκτων τιμῶν
διετέλει. Καὶ πρὸ τούτων δὲ ἁμαρτεῖν αὐτὸν ἔτυχε
καὶ σφαλῆναι περὶ τὴν φυλακὴν τῶν νομίμων, ὅτε τὰ
τῶν χαλκῶν βοῶν ὁμοιώματα κατεσκεύασε τῷ ὑπὸ τῇ
θαλάττῃ ἀναστήματι, καὶ τῶν λεόντων τῶν περὶ τὸν
θρόνον τὸν ἴδιον — οὐδὲ γὰρ ταῦτα ποιεῖν ὄν ὅσιον
— εἰργάσατο. Κάλλιστον δ' ἔχον καὶ οἰκεῖον πα-
ράδειγμα τῆς ἀρετῆς τὸν πατέρα, καὶ τὴν ἐκείνου
δόξαν, ἣν αὐτῷ συνέβη καταλιπεῖν διὰ τὴν πρὸς τὸν
θεὸν εὐσέβειαν, οὐ μιμησάμενος αὐτὸν, καὶ ταῦτα
δις αὐτῷ τοῦ θεοῦ κατὰ τοὺς ὕπνους φανέντος, καὶ
τὸν πατέρα μιμεῖσθαι παραινέσαντος, ἀκλειῶς ἀπέ-
θανεν. Ἦκεν οὖν εὐθύς ὁ προφήτης ὑπὸ τοῦ θεοῦ
πεμφθεὶς, 'οὔτε λανθάνειν αὐτὸν ἐπὶ τοῖς παρανο-
μήμασι λέγων, οὔτ' ἐπὶ πολὺ χαιρήσειν τοῖς πραττε-
μένοις ἀπειλῶν, ἀλλὰ ζῶντος μὲν οὐκ ἀφαιρεθήσε-
σθαι τὴν βασιλείαν, ἐπεὶ τῷ πατρὶ Δαυΐδ τὸ θεῖον
αὐτὸν ὑπέσχετο διάδοχόν ποιήσειν ἐκείνου· τελευτή-
σαντος δὲ τὸν υἱὸν αὐτοῦ ταῦτα διαθήσειν, οὐχ ἅ-
παντα μὲν τὸν λαὸν ἀποστήσας αὐτοῦ, δέκα μὲν φυ-
λας παραδούς αὐτοῦ τῷ δούλῳ, δύο δὲ μόνας κατα-
λιπὼν τῷ υἱωνῷ τοῦ Δαυΐδου δι' αὐτὸν ἐκείνον, ὅτε
τὸν θεὸν ἠγάπησεν, καὶ διὰ τὴν πόλιν Ἱερουσόλυμα,
ἐν ἣ νὰν ἔχειν ἐβουλήθη.'

6. Ταῦτα ἀκούσας Σολομὼν ἤλγησε καὶ σφοδρῶς
συνεχύθη, πάντων αὐτῷ σχεδὸν τῶν ἀγαθῶν, ἐφ' οἷς
ζηλωτὸς ἦν, εἰς μεταβολὴν ἐρχομένων πονηράν. Οὐ
πολὺς δὲ διήλθε χρόνος ἀφ' οὗ κατήγγειλεν ὁ προ-
φήτης αὐτῷ τὰ συμβησόμενα, καὶ πολέμιον ἐπ' αὐ-
τὸν εὐθύς ἠγειρεν ὁ θεός, Ἀδερὸν μὲν ὄνομα, τὴν
δ' αἰτίαν τῆς ἐχθρας λαβόντα τοιαύτην. Παιὶς οὖ-
τος ἦν, Ἰδουμαῖος γένος, ἐκ βασιλικῶν σπερμάτων.
Καταστρεψαμένου δὲ τὴν Ἰδουμαίαν Ἰωάβου τοῦ

ναι. Ἀποθνήσκει δὲ Σολομών ἤδη γηραιὸς ὢν, βασιλεύσας μὲν ὀγδοήκοντα ἔτη, ζήσας δὲ ἐνενήκοντα τέσσαρα. Θάπτεται δὲ ἐν Ἱεροσολύμοις ἅπαντας ὑπερβαλὼν εὐδαιμονίᾳ τε καὶ πλούτῳ καὶ φρονήσει τοὺς βασιλεύσαντας, εἰ μὴ ὅσα γε πρὸς γῆρας ὑπὸ τῶν γυναικῶν ἀπατηθεὶς παρενόμησε. Περὶ ὧν καὶ τῶν δι' αὐτὰ κακῶν συμπεπόντων Ἑβραίοις εἰς καιρὸν ἕτερον ἔδοξε μοι διασαφῆσαι.

CAP. VIII. 1. Μετὰ δὲ τὴν Σολομώντος τελευτήν, διαδεξαμένου τοῦ παιδὸς αὐτοῦ τὴν βασιλείαν Ροβοάμου, ὃς ἐκ γυναικὸς Ἀμμαντιδὸς ὑπῆρχεν αὐτῷ γενοαῖς, Νοομᾶς τὸ ὄνομα, πέμψαντες εὐθὺς εἰς τὴν Αἴγυπτον οἱ τῶν ὄχλων ἄρχοντες, ἐκάλουν τὸν Ἱεροβοάμον. Ἀφικομένου δὲ πρὸς αὐτοὺς εἰς Σίκιμα πόλιν, καὶ Ροβοάμος εἰς αὐτὴν παραγίνεται. Ἐδίδοκτο γὰρ αὐτῷ ἐκεῖσε συνελθοῦσι τοῖς Ἰσραηλίταις ἀποδείξαι αὐτὸν βασιλέα. Προσελθόντες οὖν οἱ τε ἄρχοντες αὐτῷ τοῦ λαοῦ καὶ Ἱεροβοάμος, παρεκάλουν λέγοντες ἄνεῖναι τι τῆς δουλείας αὐτοῖς, καὶ γενέσθαι χρησιότερον τοῦ πατρὸς, βαρὺν γὰρ ὑπ' ἐκείνῳ ζυγὸν αὐτοὺς ὑπενεγκεῖν· εὐνούτεροι δὲ ἔσθαι πρὸς αὐτὸν, καὶ ἀγαπήσειν τὴν δουλείαν διὰ τὴν ἐπιείκειαν, ἢ διὰ τὸν φόβον. Ὁ δὲ μετὰ τρεῖς ἡμέρας εἰπὼν αὐτοῖς ἀποκρίνεσθαι περὶ ὧν ἀξιοῦσιν, ὑπόπτος μὲν εὐθὺς γίνεται μὴ παραχρῆμα ἐπινεύσας αὐτοῖς τὰ πρὸς ἡδονήν. Πρόχειρον γὰρ ἡξίουεν εἶναι τὸ χρηστὸν καὶ φιλάνθρωπον, καὶ τοῦτ' ἐν νέῳ, ἔδοκείτο ὅμως καὶ τὸ βουλευσασθαι τοῦ μὴ παραυτίκα ἀπειπεῖν ἀγαθῆς ἐλπίδος ἔχεσθαι.

2. Συγκαλέσας δὲ τοὺς πατρώους φίλους ἐσκοπέειτο μετ' αὐτῶν, ποδαπὴν δεῖ ποιήσασθαι τὴν ἀποκρισιν πρὸς τὸ πλῆθος. Οἱ δὲ, ἅπερ εἰκὸς τοὺς εὐνοὺς καὶ φύσιν ὄχλων εἰδότας, παρήνουν αὐτῷ φιλοφρόνως ὁμιλῆσαι τῷ λαῷ, καὶ δημοτικώτερον ἢ κατὰ βασιλείας ὄγκον· χειρώσεσθαι γὰρ οὕτως εἰς

εὐνοίαν αὐτὸν, φύσει τῶν ὑπηκόων ἀγαπώντων τὸ
 προσήνές καὶ τὸ παρὰ μικρὸν ἰσότημον τῶν βασι-
 λῆων.' Ὁ δ' ἀγαθὴν οὕτως καὶ συμφέρουσαν ἴσας
 μὲν πρὸς τὸ πᾶν, εἰ δὲ μὴ, πρὸς γε τὸν τότε κα-
 ρὸν ὅτε δεῖ γενέσθαι βασιλεία, γνώμην ἀπεστράφη,
 τοῦ θεοῦ ποιήσαντος οἶμαι κατακριθῆναι τὸ συμ- 444
 φέρον ὑπ' αὐτοῦ. Καλέσας δὲ τὰ μεираκία τὰ συν-
 τεθραμμένα καὶ τὴν τῶν πρεσβυτέρων αὐτοῖς συμ-
 βουλίαν εἰπὼν, τί δοκεῖ ποιεῖν αὐτοῖς ἐκέλευε λέγειν.
 Ταῦδε — οὔτε γὰρ ἡ νεότης οὔτε ὁ θεὸς ἠφίει νοεῖν
 τὰ κρείττω — παρήνεσαν ἀποκρίνεσθαι τῷ λαῷ. 'τὸν
 βραχύτερον αὐτοῦ δάκτυλον τῆς τοῦ πατρὸς ὀσφύος
 εἶναι παχύτερον, καὶ, εἰ σκληρουχίας ἐπειράθησαν
 ἐκείνου, πολὺ μᾶλλον αὐτοῦ λήψεσθαι πείραν δυσκό-
 λου, καὶ, εἰ μάστιξιν αὐτοὺς ἐνουθέτει, σκορπίοις
 τοῦτο ποιήσειν αὐτὸν προσδοκᾶν.' Τούτοις ἡσθεῖς
 ὁ βασιλεὺς καὶ δόξας προσήκειν τῷ τῆς ἀρχῆς ἀξιώ-
 ματι τὴν ἀπόκρισιν, ὡς συνῆλθεν ἀκουσομένον τὸ
 πλῆθος τῇ τρίτῃ τῶν ἡμερῶν, μετεώρου τοῦ λαοῦ
 παντὸς ὄντος καὶ τι λέγοντες ἀκοῦσαι τοῦ βασιλέως
 ἐσπουδακότος, οἰομένου δὲ τι καὶ φιλάνθρωπον, τὴν
 τῶν μεираκίων αὐτοῖς συμβουλίαν παρεῖς τὴν τῶν φί-
 λων ἀπεκρίνετο. Ταῦτα δ' ἐπράττετο κατὰ τὴν τοῦ
 θεοῦ βούλησιν, ἵνα λάβῃ τέλος ἃ προεφήτευσεν Ἀχίας.

3. Πληγέντες δὲ ὑπὸ τῶν λόγων ὡς ὑπὸ σιδή-
 ρου, καὶ ἀλγήσαντες ὡς ἐπὶ πείρᾳ τοῖς εἰρημένοις,
 ἠγανάκτησαν, καὶ μέγα πάντες ἐκβοήσαντες, 'οὐκ ἔτο
 οὐδὲν αὐτοῖς εἶναι συγγενές πρὸς Δαυίδην καὶ τοὺς
 ἀπ' αὐτοῦ μετ' ἐκείνην, ἔφασαν, τὴν ἡμέραν· παρα-
 χωρεῖν δ' αὐτῷ μόνον τὸν ναὸν ὃν ὁ πατὴρ αὐτοῦ
 κατεσκεύασεν' εἰπόντες, καταλείπειν ἠπέλησαν. Οὐ-
 τως δ' ἔσχον πικρῶς καὶ τὴν ὀργὴν ἐτήρησαν, ὡς
 πέμψαντος αὐτοῦ τὸν ἐπὶ τῶν φόρων Ἀδαίραμον, ἵνα
 καταπραῖνῃ καὶ συγγνόντας τοῖς εἰρημένοις, εἴ τε
 προπετὲς ὑπὸ νεότητος καὶ δύσκολον ἦν ἐν αὐτοῖς,
 ποιήσειεν μαλακωτέρους, οὐχ ὑπέμειναν, ἀλλὰ βαλόν-

τας αὐτὸν λίθοις, ἀπέκτειναν. Τοῦτ' ἰδὼν Ῥοβόα-
 μος, καὶ νομίσας αὐτὸν βεβλήσθαι τοῖς λίθοις, οἷς
 τὸν ὑπηρέτην ἀπέκτεινεν αὐτοῦ τὸ πλῆθος, δείσας μὴ
 καὶ ἑρῶς πάθῃ τὸ δεινόν, ἐπεβὰς εὐθὺς ἐπὶ ἄρμα-
 τος, ἐφυγεν εἰς Ἱεροσόλυμα. Καὶ ἡ μὲν Ἰουδα φυλὴ
 καὶ ἡ Βενιαμίναιος χειροτοποῦσιν αὐτὸν βασιλέα, τὸ δὲ
 ἄλλο πλῆθος, ἀπ' ἐκείνης τῆς ἡμέρας τῶν Δαυίδου
 παίδων ἀποστὰν, τὸν Ἱεροβόαμον ἀπέδειξε τῶν προ-
 γμάτων κύριον. Ῥοβόαμος δὲ ὁ Σολομώνος παῖς ἐκ-
 κλησίαν ποιήσας τῶν δύο φυλῶν ὥς εἶχαν ὑπηκόους, οἷός
 τε ἦν λαβὼν ὀκτακαίδεκα παρ' αὐτῶν στρατοῦ μυ-
 ριάδας ἐπιλέκτους, ἐξεκθεῖν ἐπὶ τὸν Ἱεροβόαμον καὶ
 τὸν λαόν, ὅπως πολεμήσας ἀναγκάσῃ δουλεύειν αὐτῶν.
 Καλυθεὶς δὲ ὑπὸ τοῦ θεοῦ διὰ τοῦ προφήτου ποιή-
 σασθαι τὴν στρατείαν, 'οὐ γὰρ εἶναι δίκαιον τοὺς
 ὁμοφύλους πολεμεῖν ὁὗτος ἔλεγε, καὶ ταῦτα κατὰ τὴν
 445 τοῦ θεοῦ προαίρεσιν τῆς τοῦ πλῆθους ἀποστάσεως
 γεγεννημένης,' οὐκ ἔτ' ἐξῆλθε. Δηγήσομαι δὲ πρῶ-
 τον ὅσα Ἱεροβόαμος ὁ Ἰσραηλετῶν βασιλεὺς ἐπραξεν,
 εἰτα δὲ τούτων ἔχόμενα τὰ ὑπὸ Ῥοβόαμον τοῦ τῶν
 δύο φυλῶν βασιλέως γεγεννημένα δηλώσομεν· φυλαχθεῖν
 γὰρ ἂν οὕτως ἄχρι παντὸς τῆς ἱστορίας τὸ εὐτακτον.

4. Ὁ τοίνυν Ἱεροβόαμος οἰκοδομήσας βασιλείον
 ἐν Σικίμῃ πόλει, ἐν ταύτῃ τὴν διαίταν εἶχε· κατε-
 σκεύασε δὲ καὶ ἐν Φανουήλ πόλει λεγομένη. Μετ' οὐ
 πολὺ δὲ τῆς σκηνοπηγίας ἐορτῆς ἐνίστασθαι μελλού-
 σης, λογισάμενος ὡς εἰάν ἐπιτρέψῃ τῷ πλῆθει προς-
 κυνῆσαι τὸν θεὸν εἰς Ἱεροσόλυμα πορευθέντι καὶ ἐκεῖ
 τὴν ἐορτὴν διαγαγεῖν, μετανηθῶσαν ἴσως, καὶ δελεα-
 σθὲν ὑπὸ τοῦ ναοῦ καὶ τῆς θρησκείας τῆς ἐν αὐτῷ
 τοῦ θεοῦ, καταλείψει μὲν αὐτὸν, προσχωρήσει δὲ τῷ
 πρώτῳ βασιλεῖ, καὶ κινδυνεύσει τούτου γενομένου τὴν
 ψυχὴν ἀποβαλεῖν, ἐπιτεχνᾶται τι τοιοῦτον. Δύο ποιή-
 σας δαμάλεις χρυσᾶς, καὶ οἰκοδομήσας ναῖσκους το-
 σούτους, ἓνα μὲν ἐν Βεθὴλ πόλει, τὸν ἕτερον δὲ ἐν
 Δάνῃ, ἣ δὲ ἐστὶ πρὸς ταῖς πηγαῖς τοῦ μικροῦ Ἰορ-

δαίον, τίθησι τὰς δαμάλεις ἐν ἑκατέρῳ τῶν ἐν ταῖς προειρημέναις πόλεσι ναίσκων, καὶ συγκαλέσας τὰς δέκα φυλάς ὧν αὐτὸς ἤρχεν ἐδημηγόρησε, τούτους ποιησάμενος τοὺς λόγους. “*Ἄνδρες ὁμόφυλοι, γινώσκω ὑμᾶς νομίζω ταῦτα, ὅτι πᾶς τόπος ἔχει τὸν θεόν, καὶ οὐκ ἔστιν ἐν ἀποδεδειγμένῳ χωρίῳ ἐν ᾧ πάρεστιν, ἀλλὰ πανταχοῦ· τε ἀκούει καὶ τοὺς θρησκευόντας ἐφορᾷ. Ὅθεν οὐ μοι δοκεῖ νῦν ἐπείγειν ὑμᾶς εἰς Ἱεροσολύμα πορευθέντας εἰς τὴν τῶν ἐχθρῶν πόλιν μακρὰν οὕτως ὁδὸν προσκυνεῖν. Ἄνθρωπος γὰρ κατεσκέυακε τὸν ναόν· πεποίηκα δὲ καὶ ἐγὼ δύο χρυσᾶς δαμάλεις ἐπιτάμους τῷ θεῷ, καὶ τὴν μὲν ἐν Βεθὴλ πόλει καθιέρωσα, τὴν δὲ ἐν Λάνη, ὅπως ὑμῶν οἱ τούτων ἔγγιστα τῶν πόλεων κατοικημένοι προσκυνήσωσιν εἰς αὐτὰς ἀπερχόμενοι τὸν θεόν. Ἀποδείξω δὲ τινὰς ὑμῖν καὶ ἱερεῖς ἐξ ὑμῶν καὶ Λευίτας, ἵνα μὴ χρεῖαν ἔχητε τῆς Λευιτιδος φυλῆς καὶ τῶν Ἀαρὼνος υἱῶν. Ἀλλ’ ὁ βουλόμενος ὑμῶν ἱερεὺς εἶναι, προσεγκαίτω μόσχον τῷ θεῷ καὶ κριὸν, ᾧ καὶ τὸν πρῶτον ἱερεῖα φαῖν Ἀαρὼνα πεποιημέναι.” Τοῦτ’ εἰπὼν ἐξηπάτησε τὸν λαόν, καὶ τῆς πατρῴου θρησκείας ἀποστάντας ἐποίησε παραβῆναι τοὺς νόμους. Ἀρχὴ κακῶν ἐγένετο τοῦτο Ἑβραίοις, καὶ τοῦ πολέμου κρατηθέντας ὑπὸ τῶν ἀλλοφύλων αἰχμαλωσίᾳ περιπεσεῖν. Ἀλλὰ ταῦτα μὲν κατὰ χώραν δηλώσομεν.*

5. Ἐνοστάσης δὲ τῆς ἐορτῆς ἐβδόμῃ μηνί, βουλόμενος καὶ αὐτὸς ἐν Βεθὴλ ταύτην ἀγαγεῖν, ὥσπερ ἑωρταζόν καὶ αἱ δύο φυλαὶ ἐν Ἱεροσολύμοις, οἰκοδομῇ μὲν θυσιαστήριον πρὸ τῆς δαμάλειος, γενόμενος δ’ αὐτὸς ἀρχιερεὺς ἐπὶ τὸν βωμὸν ἀναβαίνει σὺν τοῖς ἰδίοις ἱερεῦσι. Μέλλοντος δ’ ἐπιφέρειν τὰς θυσίας καὶ τὰς ὀλοκαυτώσεις ἐν ὧν τοῦ λαοῦ παντὸς, παραγίνεται πρὸς αὐτὸν ἐξ Ἱεροσολύμων προφήτης, Ἰαδὼν ὄνομα, τοῦ θεοῦ πέμψαντος, ὃς σταθεὶς ἐν μέσῳ τοῦ πλήθους, τοῦ βασιλέως ἀκούοντος, εἶπε τάδε, 446 πρὸς τὸ θυσιαστήριον ποιούμενος τοὺς λόγους. “Ὁ

θεὸς ἔσεσθαι τινὰ προλέγει ἐκ τοῦ Δαυΐδου γένους, Ἰωσιάν ὄνομα, ὃς ἐπὶ σοῦ θύσει τοὺς ψευδοῖερεῖς τοὺς κατ' ἐκείνον τὸν καιρὸν γενησομένους, καὶ τὰ ὅσα τῶν λαοπλάνων τούτων καὶ ἀπατεώνων καὶ ἀσεβῶν ἐπὶ σοῦ καύσει· ἵνα μέντοι γε πιστεύσωσιν οὗτοι τοῦθ' οὕτως ἔξειν, σημεῖον αὐτοῖς προερω γενησόμενον. Ραγήσεται τὸ θυσιαστήριον παραχοῆμα, καὶ πᾶσα ἡ ἐπ' αὐτοῦ πιμελὴ τῶν ἱερείων ἐπὶ γῆν χυθήσεται. Ταῦτ' εἰπόντος τοῦ προφήτου, παροξυνθεὶς Ἰεροβοάμος ἐξέτεινε τὴν χεῖρα, κελεύων συλλαβεῖν αὐτόν. Ἐκτεταμένη δὲ ἡ χεὶρ εὐθὺς παρείθη, καὶ οὐκ ἔτι ἴσχυσεν αὐτὴν πρὸς ἑαυτὸν ἀναγαγεῖν, ἀλλὰ νεναρκηκυῖαν καὶ νεκρὰν εἶχεν ἀπηρτημένην. Ἐρράγη δὲ καὶ τὸ θυσιαστήριον, καὶ κατηνέχθη πάντα ἀπ' αὐτοῦ, καθὼς προεῖπεν ὁ προφήτης. Μαθὼν δὲ ἀληθῆ τὸν ἄνθρωπον καὶ θεῖαν ἔχοντα πρόγνωσιν, παρεκάλεσεν αὐτὸν δεηθῆναι τοῦ θεοῦ ἀναζωπυρῆσαι τὴν δεξιὰν αὐτῷ. Καὶ ὁ μὲν ἰκέτευσε τὸν θεὸν τοῦτ' αὐτῷ παρασχεῖν. Ὁ δὲ τῆς χειρὸς τὸ κατὰ φύσιν ἀπολαβούσης, χαίρων ἐπ' αὐτῇ τὸν προφήτην παρεκάλει δειπνῆσαι παρ' αὐτῷ. Ἰαδὼν δὲ ἔφη, 'οὐχ ὑπομένειν εἰσελθεῖν πρὸς αὐτόν, οὐδὲ γεύσασθαι ἄρτου καὶ ὕδατος ἐν ταύτῃ τῇ πόλει· τοῦτο γὰρ αὐτῷ τὸν θεὸν ἀπειρηκέναι, καὶ τὴν ὁδὸν ἣν ἤλθεν ὅπως μὴ δι' αὐτῆς ποιήσεται τὴν ἐπιστροφὴν, ἀλλὰ δι' ἄλλης' ἔφασκε. Τοῦτον μὲν οὖν ἐθαύμαζεν ὁ βασιλεὺς τῆς ἐγκρατείας, αὐτὸς δ' ἦν ἐν φόβῳ, μεταβολὴν αὐτοῦ τῶν πραγμάτων ἐκ τῶν προειρημένων οὐκ ἀγαθὴν ὑπονοῶν.

CAP. IX. 1. Ἦν δὲ τις ἐν τῇ πόλει πονηρὸς πρᾶβύτης ψευδοπροφήτης, ὃν εἶχεν ἐν τιμῇ Ἰεροβοάμος, ἀπατάμενος ὑπ' αὐτοῦ τὰ πρὸς ἡδονὴν λέγοντος. Οὗτος τότε μὲν κλινήρης ἦν διὰ τὴν ἀπὸ τοῦ γήρως ἀσθένειαν. Τῶν δὲ παίδων αὐτῷ δηλωσάντων τὰ περὶ τοῦ παρόντος ἐξ Ἱεροσολύμων προφήτου, καὶ

τῶν σημείων τῶν γενομένων, καὶ ὡς παρεθεῖσαν αὐτῇ τὴν δεξιὰν Ἱεροβόαμος εὐξαμένου πάλιν ἐκείνου ζῶσαν ἀπολάβει, δείσας μὴ παρευδοκιμήσειεν αὐτὸν ὁ ξένος παρὰ τῷ βασιλεῖ, καὶ πλείονος ἀπολάβοι τιμῆς, προσέταξε τοῖς παισὶν εὐθύς ἐπιστρώσασσι τὸν ὄνον ἑτοιμον πρὸς ἔξοδον αὐτῷ παρασκευάσαι. Τοῖν δὲ σπενσάντων ὁ προσετάγησαν ἐπιβάς ἐδίωξε τὸν προφήτην, καὶ καταλαβὼν ἀναπαυόμενον ὑπὸ δένδρῳ βαθεῖ καὶ σκιὰν ἔχοντι δρυὸς εὐμεγέθους ἡσπάσατο πρῶτον, εἶτα ἐμέμφετο ‘μὴ παρ’ αὐτὸν εἰσελθόντα καὶ ξενίων μεταλαβόντα.’ Τοῦ δὲ γήσαντος ‘κεκωλύσθαι πρὸς τοῦ θεοῦ γεύσασθαι παρὰ τινι τῶν ἐν ἐκείνῃ τῇ πόλει,’ “Ἄλλ’ οὐχὶ παρ’ ἐμοὶ εἶπεν πάντως ἀπηγόρευκέ σοι τὸ θεῖον παραθέσθαι τράπεζαν. Προφήτης γάρ εἰμι καὶ ἐγὼ, καὶ τῆς αὐτῆς σοι κοινωνὸς πρὸς αὐτὸν θρησκείας, καὶ πάρειμι νῦν ὑπ’ αὐτοῦ πεμφθεὶς ὅπως ἀγάγω σε πρὸς ἑμαυτὸν ἐστιασόμενον.” Ὁ δὲ ψευσαμένῳ πεισθεὶς ἀνέστρεψεν. Ἀριστῶντων δ’ ἔτι καὶ φιλοφρονουμένων, ὁ θεὸς ἐπιφαίνεται τῷ Ἰαδῶνι, καὶ ‘παραβάντα τὰς ἐντολάς αὐτοῦ τιμωρίαν ὑφέξειν ἔλεγε, καὶ ποδαπὴν ἐδήλου· λέοντα γὰρ αὐτῷ κατὰ τὴν ὁδὸν ἀπερχομένῳ συμβαλεῖν ἔφραζεν, ὃν οὐ διαφθαρήσεσθαι καὶ τῆς ἐν τοῖς πατρώοις μνήμασι ταφῆς ἀμοιρήσειν.’ Ταῦτα δ’ ἐγίνετο, οἶμαι, κατὰ τὴν τοῦ θεοῦ βούλησιν, ὅπως μὴ προσέχοι τοῖς τοῦ Ἰαδῶνος λόγοις Ἱεροβόαμος ἡλεγμένῳ ψεύδει. Πορευομένῳ τοίνυν τῷ Ἰαδῶνι πάλιν εἰς Ἱεροσόλυμα, συμβάλλει λέων, κατασπάσας αὐτὸν ἀπὸ τοῦ κτήνους ἀπέκτεινε, καὶ τὸν μὲν ὄνον οὐδὲν ὅλως ἔβλαψε. Παρακαθεζόμενος δὲ ἐφύλασσε καὶ ἐκείνον καὶ τὸ τοῦ προφήτου σῶμα, μέχρις οὗ τινες τῶν ὁδοιπόρων ἰδόντες ἀπήγγειλαν ἔλθόντες εἰς τὴν πόλιν τῷ ψευδοπροφήτῃ. Ὁ δὲ τοὺς υἱοὺς πέμψας ἐκόμισεν εἰς τὴν πόλιν τὸ σῶμα, καὶ πολυτελοῦς μὲν κηδείας ἡξίωσεν, ἐντειλάμενος τοῖς παισὶ καὶ αὐτὸν ἀποθανόντα σὺν ἐκείνῳ θάψαι, λέγων ‘ἀληθῆ

μὲν εἶναι πάνθ' ὅσα προεφήτευσεν κατὰ τῆς πάλης ἐκείνης, καὶ τοῦ θυσιαστηρίου, καὶ τῶν ἱερέων, καὶ τῶν ψευδοπροφητῶν, ὑβρισθῆσθαι δ' αὐτὸς μετὰ τὴν τελευταίην οὐδὲν σὺν ἐκείνῳ ταφεῖς, τῶν ὁσίων οὐ γνωσθησομένων.' Κηδεύσας οὖν τὸν προφήτην, καὶ ταῦτα ἐντειλάμενος τοῖς υἱοῖς, πονηρὸς ὢν καὶ ἀσεβής, πρόσκειται τῷ Ἱεραβοάμῳ, καὶ "Τί δή ποτ' ἐταράχθης," εἶπεν, "ὑπὸ τῶν τοῦ ἀνοήτου λόγων;" Ὡς δὲ καὶ τὰ περὶ τὸ θυσιαστήριον αὐτῷ καὶ τὴν αὐτοῦ χεῖρα διηγήσατο ὁ βασιλεὺς, θεῖον ἀληθῶς καὶ προφήτην ἄριστον ἀποκαλῶν, ἤρξατο ταύτην αὐτοῦ τὴν δόξαν ἀναλύειν κακουργῶν, καὶ πιθανοῖς περὶ τῶν γεγενημένων χρώμενος λόγοις βλάπτειν αὐτῶν τὴν ἀλήθειαν. Ἐπεχείρει γὰρ πείθειν αὐτὸν ὡς 'ὑπὸ κόπου μὲν ἢ χεῖρ αὐτοῦ ναρκήσκει, βασιτάζουσα τὰς θυσίας, εἴτ' ἀνεθεῖσα πάλιν εἰς τὴν αὐτῆς ἐπανέλθοι φέσιν, τὸ δὲ θυσιαστήριον ὃν καινὸν καὶ δεξάμενον θυσίας πολλὰς καὶ μεγάλας ῥαγεῖν καὶ πέσοι διὰ βάρους τῶν ἐπενηγεμένων. Ἐδήλου δ' αὐτῷ καὶ τὸν θάνατον τοῦ τὰ σημεῖα ταῦτα προειρηκότος, ὡς ὑπὸ λέοντος ἀπώλετο· οὕτως οὐδὲν οὐτ' εἶχεν οὐτ' ἐφθέγγετο προφήτου.' Ταῦτ' εἰπὼν, πείθει τὸν βασιλέα, καὶ τὴν διάνοιαν αὐτοῦ τελῶς ἀποστρέψας ἀπὸ τοῦ θεοῦ καὶ τῶν δικαίων καὶ ὁσίων ἔργων, ἐπὶ τὰς ἀσεβεῖς πράξεις παρώρμησεν. Οὕτως δ' ἐξύβρισεν εἰς τὸ θεῖον καὶ παρενόμησεν, ὡς οὐδὲν ἄλλο κατ' ἡμέραν ζητεῖν, ἢ τί καινὸν καὶ μιαιώτερον τῶν ἤδη τετολμημένων ἐργάσεται. Καὶ τὰ μὲν περὶ Ἱεροβοάμου ἐπὶ τοῦ παρόντος ἡμῖν δεδηλώσθω.

448 CAP. X. 1. Ὁ δὲ Σολομῶνος υἱὸς Ροβοάμος ὁ τῶν δύο φυλῶν βασιλεὺς, ὡς προειρήκαμεν, ἀποδόμησε πόλεις ὀχυράς τε καὶ μεγάλας Βηθλεὲμ καὶ Ἥταμ καὶ Δεκαὲ καὶ Βηθσοὶρ καὶ Σωχὼ καὶ Ὀδολλάμ καὶ Ἰπὰν καὶ Μαρησὰν καὶ Ζιφὰ καὶ Ἀδωραῖμ καὶ Λαχὶς καὶ Ἀζηκά καὶ Σαραῖμ καὶ Ἠλὼμ καὶ Χεβρωνά.

Ταύτας μὲν ἐν τῇ Ἰουδα κληρουχίᾳ πρώτας ὠκοδόμησε. Κατεσκεύασε δὲ καὶ ἄλλας μεγάλας ἐν τῇ Βενιαμίτιδι κληρουχίᾳ, καὶ τειχίσας φρουράς τε κατέστησεν ἐν ἀπέσαις καὶ ἡγεμόνας, σιτῶν τε πολὺν καὶ οἶνον καὶ ἔλαιον, τὰ τε ἄλλα πρὸς διατροφήν ἐν ἐκαστῇ τῶν πόλεων θαυσιλῶς ἀπέθετο, πρὸς δὲ τοῦτοις θυρεοὺς καὶ σειρομαστας εἰς πολλὰς μυριάδας. Συνῆλθαν δὲ οἱ παρὰ πᾶσι τοῖς Ἰσραηλίταις ἱερεῖς πρὸς αὐτὸν εἰς Ἱεροσόλυμα καὶ Λευῖται, καὶ εἴτινες ἄλλοι τοῦ πλήθους ἦσαν ἀγαθοὶ καὶ δίκαιοι, καὶ καταλιπόντες αὐτῶν τὰς πόλεις ἵνα θρησκευώσιν ἐν Ἱεροσολύμοις τὸν θεόν. Οὐ γὰρ ἡδέως εἶχον προσκυνεῖν ἀναγκαζόμενοι τὰς θαμάλεις, ἃς Ἱεροβοάμος κατεσκεύασε. Καὶ ἠϋξήσαν τὴν Ῥοβοάμου βασιλείαν ἐπ' ἔτη τρία. Γήμας δὲ συγγενῇ τινα καὶ τρεῖς ποιησάμενος ἐξ αὐτῆς παῖδας ἤγετο ὕστερον καὶ τὴν ἐκ τῆς Ἀβεσαλώμου θυγατρὸς Θαμάρης, Μαχάνην ὀνομα, καὶ αὐτὴν οὖσαν συγγενῇ καὶ πατὴρ ἄρῳν ἐξ αὐτῆς αὐτῷ γίνεται, ὃν Ἀβίαν προσηγόρευσε. Τῷ κεν δὲ εἶχεν καὶ ἐξ ἄλλων γυναικῶν πλείονα, πασῶν δὲ μᾶλλον ἔστεργε τὴν Μαχάνην. Εἶχε δὲ τὰς μὲν νόμοι συνοικούσας αὐτῷ γυναῖκας ὀκτωκαίδεκα, παλλακὰς δὲ τριάκοντα. Καὶ υἱοὶ μὲν αὐτῷ γεγόνησαν ὀκτὼ καὶ εἴκοσι, θυγατέρες δὲ ἐξήκοντα. Διάδοχον δ' ἀπέδειξε τῆς βασιλείας τὸν ἐκ τῆς Μαχάνης Ἀβίαν, καὶ τοὺς θησαυροὺς αὐτῷ καὶ τὰς ὀχυρωτάτας πόλεις ἐπίστευσεν.

2. Αἴτιον δ' οἶμαι πολλάκις γίνεται κακῶν καὶ παρανομίας τοῖς ἀνθρώποις τὸ τῶν πραγμάτων μέγεθος, καὶ ἡ πρὸς τὸ βέλτιον αὐτῶν τροπὴ. Τὴν γὰρ βασιλείαν αὐξανομένην οὕτω βλέπων Ῥοβοάμος εἰς ἀδίκους καὶ ἀσεβεῖς ἐξετράπη πράξεις, καὶ τῆς τοῦ θεοῦ θρησκείας καταπεφρόνηκεν, ὥς καὶ τὸν ὅπ' αὐτῷ λαὸν μιμητὴν γενέσθαι τῶν ἀνομημάτων. Συνδιαφθείρεται γὰρ τὰ τῶν ἀρχομένων ἡθῆ τοῖς τῶν ἡγεμόνων τρόποις, καὶ ὥς ἔλεγχον τῆς ἐκείνων ἀσελ-

γείας τὴν αὐτῶν σωφροσύνην παραπέμποντες, ὡς ἀρε-
 449 τῇ ταῖς κακίαις αὐτῶν ἔπονται. Οὐ γὰρ ἔνεστιν
 ἀποδέχασθαι δοκεῖν τὰ τῶν βασιλείων ἔργα, μὴ ταῦτα
 πράττοντας. Τοῦτο τοίνυν συνέβαινε καὶ τοῖς ὑπὸ
 Ῥοβοάμῃ τεταγμένοις, ἀσεβοῦντος αὐτοῦ καὶ παρα-
 νομοῦντος, σπουδάζειν μὴ προσκρούσῃσι τῷ βασιλεῖ,
 θέλοντες εἶναι δίκαιοι. Τιμωρὸν δὲ τῶν εἰς αὐτὸν
 ὕβρεων ὁ θεὸς ἐπιπέμπει τὸν τῶν Αἰγυπτίων βασι-
 λέα Σούσακον. Περὶ οὗ πλανηθεὶς Ἡρόδοτος τὰς
 πράξεις αὐτοῦ Σεσωστρεὶ προσάπτει. Οὗτος γὰρ
 Σούσακος πέμπτῳ ἔτει τῆς Ῥοβοάμου βασιλείας ἐπι-
 στρατεύεται μετὰ πολλῶν αὐτῷ μυριάδων. Ἄρματα
 μὲν γὰρ αὐτῷ χίλια καὶ διακόσια τὸν ἀριθμὸν ἔξη-
 κολουῦνται, ἵππεόν δὲ μυριάδες ἕξ, πεζῶν δὲ μυριάδες
 τεσσαράκοντα. Τούτων τοὺς πλείστους Αἰβνας ἐπή-
 γετο καὶ Αἰθίοπας. Ἐμβαλὼν οὖν εἰς τὴν χώραν τῶν
 Ἑβραίων, καταλαμβάνεται τὰς ὀχυρωτάτας τῆς Ῥο-
 βοάμου βασιλείας πόλεις ἀμαχητί. Καὶ ταύτας ἀσφα-
 λισάμενος, ἔσχατον ἐπῆλθε τοῖς Ἱεροσολύμοις.

3. Ἐγκεκλεισμένου δὲ Ῥοβοάμου καὶ τοῦ πλή-
 θους ἐν αὐτοῖς διὰ τὴν Σουσακου στρατείαν, καὶ τὸν
 θεὸν ἱκετεύοντων δοῦναι νικηὴν καὶ σωτηρίαν, οὐκ
 ἔπεισαν τὸν θεὸν ταχθῆναι μετ' αὐτῶν. Ὁ δὲ προ-
 φῆτης Σαμαίας ἔφησεν αὐτοῖς 'τὸν θεὸν ἀπειλεῖν ἐγ-
 καταλείψειν αὐτοῖς, ὡς καὶ αὐτοὶ τὴν θρησκείαν αὐ-
 τοῦ κατέλιπον.' Ταῦτ' ἀκούσαντες, εὐθύς ταῖς ψυ-
 χαῖς ἀνέπεσον, καὶ μηδὲν ἔτι σωτήριον ὀρῶντες ἔξο-
 μολογεῖσθαι πάντες ὤρμησαν, ὅτι δικαίως αὐτοὺς ὁ
 θεὸς ὑπερόψεται, γενομένους περὶ αὐτὸν ἀσεβεῖς καὶ
 συγχέοντας τὰ νόμιμα. Κατιδὼν δ' αὐτοὺς ὁ θεὸς
 οὕτως διακειμένους, καὶ τὰς ἀμαρτίας ἀνθολογου-
 μένους, 'οὐκ ἀπολέσειν αὐτοὺς εἶπεν πρὸς τὸν προ-
 φῆτην, ποιήσειν μέντοι γε τοῖς Αἰγυπτίοις ὑποχει-
 ρίους, ἵνα μάθωσι πότερον ἀνθρώποι δουλεύειν ἐστὶν
 ἀπονώτερον ἢ θεῷ.' Παραλαβὼν δὲ Σούσακος ἀμα-
 χητί τὴν πόλιν, δεξαμένου Ῥοβοάμου διὰ τὸν φόβον,

οὐκ ἐνέμεινε ταῖς γενομέναις συνθήκαις, ἀλλ' ἐσύλησε τὸ ἱερὸν καὶ τοὺς θησαυροὺς ἐξεκένωσε τοῦ θεοῦ καὶ τοὺς βασιλικούς, χρυσοῦ καὶ ἀργύρου μυριάδας ἀναριθμήτους βαστάσας, καὶ μηδὲν ὅλως ὑπολιπών. Περιεῖλε δὲ καὶ τοὺς χρυσοὺς θυρεοὺς καὶ τὰς ἀσπίδας ἃς κατεσκεύασε Σολομὼν ὁ βασιλεὺς· οὐκ εἴασε δὲ οὐδὲ τὰς χρυσᾶς φαρέτρας, ἃς ἀνέθηκε Δαυΐδης τῷ θεῷ, λαβὼν παρὰ τοῦ τῆς Σωφῆνης βασιλέως. Καὶ τοῦτο ποιήσας ἀνέστρεψεν εἰς τὰ οἰκεία. Μέννηται δὲ ταύτης τῆς στρατείας καὶ ὁ Ἀλικαρνασσεὺς Ἡρόδοτος, περὶ μόνον τὸ τοῦ βασιλέως πλανηθεὶς ὄνομα, καὶ ὅτι ἄλλοις τε πολλοῖς ἐπῆλθεν ἔθνεσι καὶ τὴν Παλαιστίνην Συρίαν ἐδουλώσατο, λαβὼν ἀμα- 450 χητὶ τοὺς ἀνθρώπους τοὺς ἐν αὐτῇ. Φανερὸν δὲ ὅτι τὸ ἡμέτερον ἔθνος βούλεται δηλοῦν κεχειρωμένον ὑπὸ τοῦ Αἰγυπτίου. Λέγει γὰρ ὅτι στήλας κατέλειπεν, ἐν τῇ τῶν ἀμαχητῶν παραδόντων αὐτοὺς, αἰδοῖα γυναικῶν ἐγγράψας. Ῥοβόαμος δ' αὐτῷ παρέδωκεν ὁ ἡμέτερος βασιλεὺς ἀμαχητὶ τὴν πόλιν. Φησὶ δὲ καὶ Αἰθιοπας παρ' Αἰγυπτίων μεμαθηκέναι τὴν τῶν αἰδοίων περιτομήν, 'Φοίνικες γὰρ καὶ Σύριοι οἱ ἐν τῇ Παλαιστίνῃ ὁμολογοῦσι παρ' Αἰγυπτίων μεμαθηκέναι.' Δῆλον οὖν ἐστὶν ὅτι μηδένες ἄλλοι περιτέμνονται τῶν ἐν τῇ Παλαιστίνῃ Σύρων, ἢ μόνοι ἡμεῖς. Ἀλλὰ περὶ μὲν τούτων ἕκαστοι λεγέτωσαν ὃ τοι αὐτοῖς δοκῇ.

4. Ἀναχωρήσας δὲ Σουσάκου, Ῥοβόαμος ὁ βασιλεὺς, ἀντὶ μὲν τῶν χρυσέων θυρεῶν καὶ τῶν ἀσπίδων γάλκκα ποιήσας, τὸν αὐτὸν ἀριθμὸν παρέδωκεν τοῖς τῶν βασιλείων φύλαξιν. Ἀντὶ δὲ τοῦ μετὰ στρατηγίας ἐπιφανοῦς καὶ τῆς ἐν τοῖς πράγμασι λαμπρότητος διάγειν, ἐβασίλευσεν ἐν ἡσυχίᾳ πολλῇ καὶ δέει, πάντα τὸν χρόνον ἐχθρὸς ὢν Ἰεροβοάμῃ. Ἐτελεύτησε δὲ βιώσας ἔτη πεντήκοντα καὶ ἑπτὰ, βασιλεύσας δ' αὐτῶν ἑπτακαίδεκα, τὸν τρόπον ἀλαζῶν ἀνὴρ καὶ ἀνόητος, καὶ διὰ τὸ μὴ προσέχειν τοῖς κα-

ναι. Ἀποθνήσκει δὲ Σολομῶν ἤδη γηραιὸς ὢν, βασιλεύσας μὲν ὀγδοήκοντα ἔτη, ζήσας δὲ ἐνενήκοντα τέσσαρα. Θάπτεται δὲ ἐν Ἱεροσολύμοις ἅπαντας ὑπερβαλὼν εὐδαιμονίᾳ τε καὶ πλούτῳ καὶ φρονήσει τοὺς βασιλεύσαντας, εἰ μὴ ὅσα γε πρὸς γῆρας ὑπὸ τῶν γυναικῶν ἀπατηθεὶς παρενόμησε. Περὶ ὧν καὶ τῶν δι' αὐτὰ κακῶν συμπεσόντων Ἑβραίοις εἰς καιρὸν ἕτερον ἔδοξε μοι διασαφῆσαι.

CAP. VIII. 1. Μετὰ δὲ τὴν Σολομῶντος τελευτήν, διαδεξαμένου τοῦ παιδὸς αὐτοῦ τὴν βασιλείαν Ῥοβοάμου, ὃς ἐκ γυναικὸς Ἀμμαντίδος ὑπῆρχεν αὐτῷ γεγονῶς, Νοομᾶς τὸ ὄνομα, πέμψαντες εὐθὺς εἰς τὴν Αἴγυπτον οἱ τῶν ὄχλων ἄρχοντες, ἐκάλουν τὸν Ἱεροβοάμον. Ἀφικομένου δὲ πρὸς αὐτοὺς εἰς Σίκιμα πόλιν, καὶ Ῥοβοάμος εἰς αὐτὴν παραγίνεται. Ἐδέδοκτο γὰρ αὐτῷ ἐκείσε συνελθοῦσι τοῖς Ἰσραηλίταις ἀποδεῖξαι αὐτὸν βασιλέα. Προσελθόντες οὖν οἱ τε ἄρχοντες αὐτῷ τοῦ λαοῦ καὶ Ἱεροβοάμος, παρεκάλουν λέγοντες ἄνεῖναι τι τῆς δουλείας αὐτοῖς, καὶ γενέσθαι χρησιώτερον τοῦ πατρὸς, βαρὺν γὰρ ὑπ' ἐκείνῳ ζυγὸν αὐτοὺς ὑπενεγκεῖν· εὐνούστεροι δὲ ἔσθαι πρὸς αὐτὸν, καὶ ἀγαπήσειν τὴν δουλείαν διὰ τὴν ἐπιείκειαν, ἢ διὰ τὸν φόβον. Ὁ δὲ μετὰ τρεῖς ἡμέρας εἰπὼν αὐτοῖς ἀποκρίνεσθαι περὶ ὧν ἀξιούσιν, ὑπόπτος μὲν εὐθὺς γίνεται μὴ παραχρῆμα ἐπινεύσας αὐτοῖς τὰ πρὸς ἡδονήν. Πρόχειρον γὰρ ἤξιουν εἶναι τὸ χρηστὸν καὶ φιλάνθρωπον, καὶ τοῦτ' ἐν νέῳ, ἔδοκεῖτο ὁμοῦ καὶ τὸ βουλευσασθαι τοῦ μὴ παραυτίκα ἀπειπεῖν ἀγαθῆς ἐλπίδος ἔχεσθαι.

2. Συγκαλέσας δὲ τοὺς πατρώους φίλους ἐσκοπεῖτο μετ' αὐτῶν, ποδαπὴν δεῖ ποιήσασθαι τὴν ἀποκρίσιν πρὸς τὸ πλῆθος. Οἱ δὲ, ἅπερ εἰκὸς τοὺς εὐνοὺς καὶ φῆσιν ὄχλων εἰδότας, παρήνουν αὐτῷ φιλοφρόνως ὁμιλῆσαι τῷ λαῷ, καὶ δημοτικώτερον ἢ κατὰ βασιλείας ὄγκον· χειρώσεσθαι γὰρ οὕτως εἰς

εὐνοίαν αὐτὸν, φύσει τῶν ὑπηκόων ἀγαπώντων τὸ
 προσηγές καὶ τὸ παρὰ μικρὸν ἰσότημον τῶν βασι-
 λείων.' Ὁ δ' ἀγαθὴν οὕτως καὶ συμφέρουσαν ἴσας
 μὲν πρὸς τὸ πᾶν, εἰ δὲ μὴ, πρὸς γε τὸν τότε κατ-
 ρὸν ὅτε δεῖ γενέσθαι βασιλεία, γνώμην ἀπεστράφη,
 τοῦ θεοῦ ποιήσαντος οἶμαι κατακριθῆναι τὸ συμ- 444
 φέρον ὑπ' αὐτοῦ. Καλέσας δὲ τὰ μεираκία τὰ συν-
 τεθραμμένα καὶ τὴν τῶν πρεσβυτέρων αὐτοῖς συμ-
 βουλίαν εἰπὼν, τί δοκεῖ ποιεῖν αὐτοῖς ἐκέλευε λέγειν.
 Ταῦδε — οὔτε γὰρ ἡ νεότης οὔτε ὁ θεὸς ἠφίει νοεῖν
 τὰ κρείττω — παρήνεσαν ἀποκρίνεσθαι τῷ λαῷ· τὸν
 βραχύτερον αὐτοῦ δάκτυλον τῆς τοῦ πατρὸς ὀσφύος
 εἶναι παχύτερον, καὶ, εἰ σκληρουχίας ἐπειράθησαν
 ἐκείνου, πολὺ μᾶλλον αὐτοῦ λήψεσθαι πείραν δυσκό-
 λου, καὶ, εἰ μάστιξιν αὐτοὺς ἐνουθέτει, σκορπίους
 τοῦτο ποιήσειν αὐτὸν προσδοκᾶν.' Τούτοις ἡσθεῖς
 ὁ βασιλεὺς καὶ δόξας προσήκειν τῷ τῆς ἀρχῆς ἀξιώ-
 ματι τὴν ἀπόκρισιν, ὥς συνῆλθεν ἀκουσόμενον τὸ
 πλῆθος τῇ τρίτῃ τῶν ἡμερῶν, μετεώρου τοῦ λαοῦ
 παντὸς ὄντος καὶ τι λέγοντες ἀκούσαι τοῦ βασιλέως
 ἐσπουδακότος, οἰομένου δὲ τι καὶ φιλόανθρωπον, τὴν
 τῶν μεираκίων αὐτοῖς συμβουλίαν παρεῖς τὴν τῶν φί-
 λων ἀπεκρίνετο. Ταῦτα δ' ἐπράττετο κατὰ τὴν τοῦ
 θεοῦ βούλησιν, ἵνα λάβῃ τέλος ἃ προεφήτευσεν Ἀχίας.

3. Πληγέντες δὲ ὑπὸ τῶν λόγων ὥς ὑπὸ σιδή-
 ρου, καὶ ἀλγήσαντες ὥς ἐπὶ πείρᾳ τοῖς εἰρημένους,
 ἠγανάκτησαν, καὶ μέγα πάντες ἐκβοήσαντες, 'οὐκέτι
 οὐδὲν αὐτοῖς εἶναι συγγενές πρὸς Δαυίδην καὶ τοὺς
 ἀπ' αὐτοῦ μετ' ἐκείνην, ἔφασαν, τὴν ἡμέραν· παρα-
 χωρεῖν δ' αὐτῷ μόνον τὸν ναὸν ὃν ὁ πατὴρ αὐτοῦ
 κατεσκεύασεν' εἰπόντες, καταλείψειν ἠπειλήσαν. Οὕ-
 τως δ' ἔσχον πικρῶς καὶ τὴν ὀργὴν ἐτήρησαν, ὥς
 πέμψαντος αὐτοῦ τὸν ἐπὶ τῶν φόρων Ἀδώραμον, ἵνα
 καταπραῦνῃ καὶ συγγνόντας τοῖς εἰρημένοις, εἴ τι
 προπετές ὑπὸ νεότητος καὶ δύσκολον ᾔην ἐν αὐτοῖς,
 ποιήσειεν μαλακωτέρους, οὐχ ὑπέμεναν, ἀλλὰ βαλόν-

τες αὐτὸν λίθοις, ἀπέκτειναν. Τοῦτ' ἰδὼν Ῥοβόα-
μος, καὶ νομίσας αὐτὸν βεβλήσθαι τοῖς λίθοις, οἷς
τὸν ὑπηρέτην ἀπέκτεινεν αὐτοῦ τὸ πλῆθος, δείσας μὴ
καὶ ἑρῶν πάθῃ τὸ δεινὸν, ἐπιβὰς εὐθύς ἐπὶ ἄρμα-
τος, ἔφυγεν εἰς Ἱεροσόλυμα. Καὶ ἡ μὲν Ἰούδα φυλὴ
καὶ ἡ Βενιαμίν χειροτονοῦσιν αὐτὸν βασιλέα, τὸ δὲ
ἄλλο πλῆθος, ἀπ' ἐκείνης τῆς ἡμέρας τῶν Δαυίδου
παιδῶν ἀποστὰν, τὸν Ἱεροβοάμον ἀπέδειξε τῶν προ-
γμάτων κύριον. Ῥοβόαμος δὲ ὁ Σολομώνος παῖς ἐκ-
κλησίαν ποιήσας τῶν δύο φυλῶν ὥς εἶχαν ὑπηκόους, οἷός
τε ἦν λαβεῖν ὀκτωκαίδεκα παρ' αὐτῶν στρατοῦ μυ-
ριαδας ἐπιλέκτους, ἐξελθεῖν ἐπὶ τὸν Ἱεροβοάμον καὶ
τὸν λαόν, ὅπως πολεμήσας ἀναγκάσῃ δουλεύειν αὐτῷ.
Καλυθεὶς δὲ ὑπὸ τοῦ θεοῦ διὰ τοῦ προφήτου ποιή-
σασθαι τὴν στρατείαν, 'οὐ γὰρ εἶναι δίκαιον τοὺς
ὁμοφύλους πολεμεῖν οὗτος ἔλεγε, καὶ ταῦτα κατὰ τὴν
445 τοῦ θεοῦ προαίρεσιν τῆς τοῦ πλῆθους ἀποστάσεως
γεγενημένης,' οὐκ ἔτ' ἐξῆλθε. Λιγνήσομαι δὲ πρῶ-
τον ὅσα Ἱεροβοάμος ὁ Ἰσραηλιτῶν βασιλεὺς ἐπραξεν,
εἴτα δὲ τούτων ἐχόμενα τὰ ὑπὸ Ῥοβοάμου τοῦ τῶν
δύο φυλῶν βασιλέως γεγενημένα δηλώσομεν· φυλαχθεῖν
γὰρ ἂν οὕτως ἄχρι παντός τῆς ἱστορίας τὸ εὐτακτον.

4. Ὁ τοίνυν Ἱεροβοάμος οἰκοδομήσας βασιλείαν
ἐν Σικίμῃ πόλει, ἐν ταύτῃ τὴν διαίταν εἶχε· κατε-
σκεύασε δὲ καὶ ἐν Φανουήλ πόλει λεγομένη. Μετ' οὐ
πολὺ δὲ τῆς σκηνοπηγίας ἐορτῆς ἐνίστασθαι μελλού-
σης, λογισάμενος ὡς εἰάν ἐπιτρέψῃ τῷ πλήθει προς-
κυνῆσαι τὸν θεὸν εἰς Ἱεροσόλυμα πορευθέντι καὶ ἐκεῖ
τὴν ἐορτὴν διαγαγεῖν, μετανοῆσαν ἴσως, καὶ δελεα-
σθὲν ὑπὸ τοῦ ναοῦ καὶ τῆς θρησκείας τῆς ἐν αὐτῷ
τοῦ θεοῦ, καταλείψει μὲν αὐτὸν, προσχωρήσει δὲ τῷ
πρώτῳ βασιλεῖ, καὶ κινδυνεύσει τούτου γενομένου τὴν
ψυχὴν ἀποβαλεῖν, ἐπιτεχνᾶται τι τοιοῦτον. Δύο ποιή-
σας δαμάλεις χρυσᾶς, καὶ οἰκοδομήσας ναῖσκους το-
σοῦτους, ἓνα μὲν ἐν Βεθὴλ πόλει, τὸν ἕτερον δὲ ἐν
Δάνῃ, ἡ δὲ ἐστὶ πρὸς ταῖς πηγαῖς τοῦ μικροῦ Ἰορ-

δαίον, τίθησι τὰς δαμάλεις ἐν ἑκατέρῳ τῶν ἐν ταῖς προειρημέναις πόλεσι ναύσκων, καὶ συγκαλίσας τὰς δέκα φυλάς ὧν αὐτὸς ἤρχεν ἐδημηγόρησε, τούτους ποιησάμενος τοὺς λόγους. "Ἄνδρες ὁμόφυλοι, γινώσκειν ὑμᾶς νομίζω ταῦτα, ὅτι πᾶς τόπος ἔχει τὸν θεόν, καὶ οὐκ ἔστιν ἐν ἀποδεδειγμένῳ χωρίῳ ἐν ᾧ πάροισιν, ἀλλὰ πανταχοῦ τε ἀκούει καὶ τοὺς θρησκεύοντας ἑφορᾷ. Ὅθεν οὐ μοι δοκεῖ νῦν ἐπιλγεῖν ὑμᾶς εἰς Ἱερουσόλυμα πορευθέντας εἰς τὴν τῶν ἐχθρῶν πόλιν μακρὰν οὕτως ὁδὸν προσκυνεῖν. Ἄνθρωπος γὰρ κατεσκεύαζε τὸν ναὸν πεποίηκα δὲ καὶ ἐγὼ δύο χουστὰς δαμάλεις ἐπαυλῶν τῷ θεῷ, καὶ τὴν μὲν ἐν Βεθλὴλ πόλει καθιέρωσα, τὴν δὲ ἐν Δάνη, ὅπως ὑμῶν οἱ τούτων ἔγγιστα τῶν πόλεων κατοικημένοι προσκυτήσωσιν εἰς αὐτὰς ἀπερχόμενοι τὸν θεόν. Αποδείξω δὲ τινὰς ὑμῖν καὶ ἱερεῖς ἐξ ὑμῶν καὶ Λευῖτας, ἵνα μὴ χρεῖαν ἔχητε τῆς Λευιτιδοῦ φυλῆς καὶ τῶν Ἀαρῶνος υἱῶν. Ἀλλ' ὁ βουλόμενος ὑμῶν ἱερεὺς εἶναι, προσεγκάτω μόσχον τῷ θεῷ καὶ κριὸν, ᾧ καὶ τὸν πρῶτον ἱερέα φασὶν Ἀαρῶνα πεποιηκέναι." Τοῦτ' εἰπὼν ἐξηπάτησε τὸν λαόν, καὶ τῆς πατρῴου θρησκείας ἀποστάντας ἐποίησε παραβῆναι τοὺς νόμους. Ἀρχὴ κακῶν ἐγένετο τοῦτο Ἑβραίοις, καὶ τοῦ πολέμου κρατηθέντας ὑπὸ τῶν ἀλλοφύλων αἰχμαλωσίᾳ περιπεσεῖν. Ἀλλὰ ταῦτα μὲν κατὰ χώραν δηλώσομεν.

5. Ἐνστάσης δὲ τῆς ἑορτῆς ἐβδόμῃ μηνί, βουλούμενος καὶ αὐτὸς ἐν Βεθλὴλ ταύτην ἀγαγεῖν, ὥσπερ ἑωρταζόν καὶ αἱ δύο φυλαὶ ἐν Ἱερουσόλυμοις, οἰκοδομῇ μὲν θυσιαστήριον πρὸ τῆς δαμάλειος, γενόμενος δ' αὐτὸς ἀρχιερεὺς ἐπὶ τὸν βωμὸν ἀναβαίνει σὺν τοῖς ἰδίῳις ἱερεῦσι. Μέλλοντος δ' ἐπιφέρειν τὰς θυσίας καὶ τὰς ὀλοκαυτώσεις ἐν ὄψει τοῦ λαοῦ παντός, παραγίνεται πρὸς αὐτὸν ἐξ Ἱερουσόλυμων προφήτης, Ἰαδὼν ὄνομα, τοῦ θεοῦ πέμπαντος, ὃς σταθεὶς ἐν μέσῳ τοῦ πλήθους, τοῦ βασιλέως ἀκούοντος, εἶπε τάδε, 446 πρὸς τὸ θυσιαστήριον ποιούμενος τοὺς λόγους. "Ὁ

θεὸς ἴσασθαι τινα προλέγει ἐκ τοῦ Δαυΐδου γένους, Ἰωσίαν ὄνομα, ὃς ἐπὶ σοῦ θύσει τοὺς ψευδοῖερεῖς τοὺς κατ' ἐκείνον τὸν καιρὸν γενησομένους, καὶ τὰ ὅσῃ τῶν λαοπλάνων τούτων καὶ ἀπατεώνων καὶ ἀσεβῶν ἐπὶ σοῦ καύσει· ἵνα μέντοι γε πιστεῦσωσιν οὗτοι τοῦθ' οὕτως ἔξωιν, σημεῖον αὐτοῖς προερω γενησόμενον. Ῥαγήσεται τὸ θυσιαστήριον παραχρῆμα, καὶ πᾶσα ἡ ἐπ' αὐτοῦ πιμελὴ τῶν ἱερείων ἐπὶ γῆν χυθήσεται. Ταῦτ' εἰπόντος τοῦ προφήτου, παροξυνθεὶς Ἱεροβόαμος ἐξέτεινε τὴν χεῖρα, κελύων συλλαβεῖν αὐτόν. Ἐκτεταμένη δὲ ἡ χεὶρ εὐθὺς παρείθη, καὶ οὐκ ἔτι ἴσχυσεν αὐτὴν πρὸς ἑαυτὸν ἀναγαγεῖν, ἀλλὰ νεναρκηκυῖαν καὶ νεκρὰν εἶχεν ἀπηρητημένην. Ἐρράγη δὲ καὶ τὸ θυσιαστήριον, καὶ κατηνέχθη πάντα ἀπ' αὐτοῦ, καθὼς προεῖπεν ὁ προφήτης. Μαθὼν δὲ ἀληθῆ τὸν ἄνθρωπον καὶ θείαν ἔχοντα πρόγνωσιν, παρεκάλεσεν αὐτὸν δεηθῆναι τοῦ θεοῦ ἀναζωπυρῆσαι τὴν δεξιὰν αὐτῷ. Καὶ ὁ μὲν ἰκέτευσε τὸν θεὸν τοῦτ' αὐτῷ παρασχεῖν. Ὁ δὲ τῆς χειρὸς τὸ κατὰ φύσιν ἀπολαβούσης, χαίρων ἐπ' αὐτῇ τὸν προφήτην παρεκάλει· δειπνῆσαι παρ' αὐτῷ. Ἰαδὼν δὲ ἔφη, 'οὐχ ὑπομένειν εἰσελθεῖν πρὸς αὐτόν, οὐδὲ γεύσασθαι ἄρτου καὶ ὕδατος ἐν ταύτῃ τῇ πόλει· τοῦτο γὰρ αὐτῷ τὸν θεὸν ἀπειρηκέναι, καὶ τὴν ὁδὸν ἣν ἤλθεν ὅπως μὴ δι' αὐτῆς ποιήσεται τὴν ἐπιστροφὴν, ἀλλὰ δι' ἄλλης' ἔφασκε. Τοῦτον μὲν οὖν ἐθαύμαζεν ὁ βασιλεὺς τῆς ἐγκρατείας, αὐτὸς δ' ἦν ἐν φόβῳ, μεταβολὴν αὐτοῦ τῶν πραγμάτων ἐκ τῶν προειρημένων οὐκ ἀγαθὴν ὑπονοῶν.

CAP. IX. 1. Ἦν δὲ τις ἐν τῇ πόλει πονηρὸς πρᾶβύτης ψευδοπροφήτης, ὃν εἶχεν ἐν τιμῇ Ἱεροβόαμος, ἀπατώμενος ὑπ' αὐτοῦ τὰ πρὸς ἡδονὴν λέγοντος. Οὗτος τότε μὲν κλινήρης ἦν διὰ τὴν ἀπὸ τοῦ γήρως ἀσθένειαν. Τῶν δὲ παίδων αὐτῷ δηλωσάντων τὰ περὶ τοῦ παρόντος ἐξ Ἱεροσολύμων προφήτου, καὶ

τῶν σημείων τῶν γενομένων, καὶ ὡς παρεθεῖσαν αὐτῇ τὴν δεξιὰν Ἱεροβοάμος εὐξαμένου πάλιν ἐκείνου ζῶσαν ἀπολάβοι, δείσας μὴ παρευδοκιμήσειεν αὐτὸν ὁ ξένος παρὰ τῷ βασιλεῖ, καὶ πλείονος ἀπολάβοι τιμῆς, προσέταξε τοῖς παισὶν εὐθύς ἐπιστρώσασαι τὸν ὄνον ἑτοιμον πρὸς ἔξοδον αὐτῷ παρασκευάσαι. Τοῖν δὲ σπευσάντων ὁ προσετάγησαν ἐπιβάς ἐδίωξε τὴν προφήτην, καὶ καταλαβὼν ἀναπανόμενον ὑπὸ δένδρῳ βαθεῖ καὶ σκιὰν ἔχοντι δρυὸς εὐμεγέθους ἡσπάσατο πρῶτον, εἶτα ἐμέμφετο ‘μὴ παρ’ αὐτὸν εἰσελθόντα καὶ ξενίων μεταλαβόντα.’ Τοῦ δὲ φήσαντος ‘κεκωλύσθαι πρὸς τοῦ Θεοῦ γεύσασθαι παρὰ τινι τῶν ἐν ἐκείνῃ τῇ πόλει,’ “Ἄλλ’ οὐχὶ παρ’ ἐμοὶ εἶπεν πάντως ἀπηγόρευκέ σοι τὸ θεῖον παραθέσθαι τράπεζαν. Προφήτης γάρ εἰμι καὶ ἐγὼ, καὶ τῆς αὐτῆς σοι κοινωνὸς πρὸς αὐτὸν θρησκείας, καὶ πάρειμι νῦν ὑπ’ αὐτοῦ πεμφθεὶς ὅπως ἀγάγω σε πρὸς ἑμαυτὸν ἐστιασόμενον.” Ὁ δὲ ψευσαμένῳ πεισθεὶς ἀνέστρεψεν. Ἀριστῶντων δ’ ἔτι καὶ φιλοφρονουμένων, ὁ Θεὸς ἐπιφαίνεται τῷ Ἰαδῶνι, καὶ ‘παραβάνα τὰς ἐντολάς αὐτοῦ τιμωρίαν ὑφέξειν ἔλεγε, καὶ πόδαπὴν ἐδήλου· λέοντα γὰρ αὐτῷ κατὰ τὴν ὁδὸν ἀπερχομένῳ συμβαλεῖν ἔφραζεν, ὃν οὐ διαφθαρήσεσθαι καὶ τῆς ἐν τοῖς πατρώοις μνήμασι ταφῆς ἀμοιρήσειν.’ Ταῦτα δ’ ἐγίνετο, οἶμαι, κατὰ τὴν τοῦ Θεοῦ βούλησιν, ὅπως μὴ προσέχοι τοῖς τοῦ Ἰαδῶνος λόγοις Ἱεροβοάμος ἡλεγμένῳ ψεύδει. Πορευομένῳ τοίνυν τῷ Ἰαδῶνι πάλιν εἰς Ἱεροσόλυμα, συμβάλλει λέων, κατασπάσας αὐτὸν ἀπὸ τοῦ κτήνους ἀπέκτεινε, καὶ τὸν μὲν ὄνον οὐδὲν ὅλως ἔβλαψε. Παρακαθεζόμενος δὲ ἐφύλασσε καὶ ἐκείνον καὶ τὸ τοῦ προφήτου σῶμα, μέχρις οὗ τινες τῶν ὁδοιπόρων ἰδόντες ἀπήγγειλαν ἔλθόντες εἰς τὴν πόλιν τῷ ψευδοπροφήτῃ. Ὁ δὲ τοὺς υἱοὺς πέμψας ἐκόμισεν εἰς τὴν πόλιν τὸ σῶμα, καὶ πολυτελοῦς μὲν κηδείας ἡξίωσεν, ἐντειλάμενος τοῖς παισὶ καὶ αὐτὸν ἀποθανόντα σὺν ἐκείνῳ θάψαι, λέγων ‘ἀληθῆ

μὲν εἶναι πάνθ' ὅσα προφήτευσεν κατὰ τῆς πάλας ἐκείνης, καὶ τοῦ θυσιαστηρίου, καὶ τῶν ἱερέων, καὶ τῶν ψευδοπροφητῶν, ὑβρισθῆσθαι δ' αὐτὸς μετὰ τὴν τελευταίην οὐδὲν σὺν ἐκείνῳ ταφεῖς, τῶν ὁσίων οὐ γνωσθησομένων.' Κηδεύσας οὖν τὸν προφήτην, καὶ ταῦτα ἐντειλάμενος τοῖς υἱοῖς, πονηρὸς ὢν καὶ ἀσεβής, πρόσκειται τῷ Ἱεροβοάμῳ, καὶ "Τί δή ποτ' ἐταράχθης," εἶπεν, "ὑπὸ τῶν τοῦ ἀνοήτου λόγων;" Ὡς δὲ καὶ τὰ περὶ τὸ θυσιαστήριον αὐτῷ καὶ τὴν αὐτοῦ χεῖρα διηγῆσάτο ὁ βασιλεὺς, θεῖον ἀληθῶς καὶ προφήτην ἄριστον ἀποκαλῶν, ἤρξατο ταύτην αὐτοῦ τὴν δόξαν ἀναλύειν κακουργῶν, καὶ πιθανοῖς περὶ τῶν γεγενημένων χρώμενος λόγοις βλάπτειν αὐτῶν τὴν ἀλήθειαν. Ἐπεχειρεῖ γὰρ πείθειν αὐτὸν ὡς ὑπὸ κόπου μὲν ἢ χεῖρ αὐτοῦ ναρκήσκει, βαστάζουσα τὰς θυσίας, εἴτ' ἀνεθεῖσα πάλιν εἰς τὴν αὐτῆς ἐπανέλθοι φέσιν, τὸ δὲ θυσιαστήριον ὃν καινὸν καὶ δεξάμενον θυσίας πολλὰς καὶ μεγάλας ῥαγεῖν καὶ πέσοι διὰ βάρους τῶν ἐπενηνεγμένων. Ἐδήλου δ' αὐτῷ καὶ τὸν θάνατον τοῦ τὰ σημεῖα ταῦτα προειρηκότος, ὡς ὑπὸ λέοντος ἀπώλετο· οὕτως οὐδὲν οὔτ' εἶχεν οὔτ' ἐφθέγγετο προφήτου.' Ταῦτ' εἰπὼν, πείθει τὸν βασιλέα, καὶ τὴν διάνοιαν αὐτοῦ τελῶς ἀποστρέφας ἀπὸ τοῦ θεοῦ καὶ τῶν δικαίων καὶ ὁσίων ἔργων, ἐπὶ τὰς ἀσεβεῖς πράξεις παρώρμησεν. Οὕτως δ' ἐξύβρισεν εἰς τὸ θεῖον καὶ παρενόμησεν, ὡς οὐδὲν ἄλλο κατ' ἡμέραν ζητεῖν, ἢ τί καινὸν καὶ μιαιώτερον τῶν ἤδη τεταλμημένων ἐργάσεται. Καὶ τὰ μὲν περὶ Ἱεροβοάμου ἐπὶ τοῦ παρόντος ἡμῖν δεδηλώσθω.

448 CAP. X. 1. Ὁ δὲ Σολομῶν υἱὸς Ῥοβόαμος ὁ τῶν δύο φυλῶν βασιλεὺς, ὡς προειρήκαμεν, ἀποδόμησε πόλεις ὀχυράς τε καὶ μεγάλας Βηθλέμ καὶ Ἥταμ καὶ Δεκωὲ καὶ Βηθσοῖρ καὶ Σωχώ καὶ Ὀδολλάμ καὶ Ἰπὰν καὶ Μαρησαὺν καὶ Ζιφὰ καὶ Ἀδωραῖμ καὶ Λαχὶς καὶ Ἀζηκά καὶ Σαραῖμ καὶ Ἠλὼμ καὶ Χεβρωνά.

Ταύτας μὲν ἐν τῇ Ἰουδα κληρουχίᾳ πρώτας ᾤκοδόμησε. Κατεσκεύασε δὲ καὶ ἄλλας μεγάλας ἐν τῇ Βενιαμίτιδι κληρουχίᾳ, καὶ τειχίσας προουράς τε κατέστησεν ἐν ἀπάσαις καὶ ἡγεμόνας, σιτὸν τε πολὺν καὶ οἶνον καὶ ἔλαιον, τὰ τε ἄλλα πρὸς διατροφήν ἐν ἑκάστη τῶν πόλεων θαυσιλῶς ἀπέθετο, πρὸς δὲ τούτοις θυρεοὺς καὶ σειρσμάστας εἰς πολλὰς μυριάδας. Συνῆλθαν δὲ οἱ παρὰ πᾶσι τοῖς Ἰσραηλιταῖς ἱερεῖς πρὸς αὐτὸν εἰς Ἱεροσόλυμα καὶ Λευῖται, καὶ εἴτινες ἄλλοι τοῦ πλήθους ἦσαν ἀγαθοὶ καὶ δίκαιοι, καὶ καταλιπόντες αὐτῶν τὰς πόλεις ἵνα θρησκειώσωσιν ἐν Ἱεροσολύμοις τὸν θεόν. Οὐ γὰρ ἡδέως εἶχον προσκυνεῖν ἀναγκαζόμενοι τὰς θαμάεις, ὥς Ἱεροβοάμος κατεσκεύασε. Καὶ ἠΰξησαν τὴν Ῥοβοάμου βασιλείαν ἐπ' ἔτη τρία. Γῆμας δὲ συγγενῇ, τινα καὶ τρεῖς ποιησάμενος ἐξ αὐτῆς παῖδας ἤγετο ὕστερον καὶ τὴν ἐκ τῆς Ἀβεσαλώμου θυγατρὸς Θαμάρης, Μαχάνην ὀνομα, καὶ αὐτὴν οὖσαν συγγενῇ· καὶ παῖς ἄρῳν ἐξ αὐτῆς αὐτῷ γίνεται, ὃν Ἀβιὰν προσηγόρευσε. Τῷ αὐτῷ δὲ εἶχεν καὶ ἐξ ἄλλων γυναικῶν πλείονα, πασῶν δὲ μᾶλλον ἑσπερεῖε τὴν Μαχάνην. Εἶχε δὲ τὰς μὲν νόμῳ συνοικούσας αὐτῷ γυναῖκας ὀκτωκαίδεκα, παλαιὰς δὲ τριάκοντα. Καὶ υἱοὶ μὲν αὐτῷ γεγόνεισαν ὀκτὼ καὶ εἴκοσι, θυγατέρες δὲ ἐξήκοντα. Διάδοχον δ' ἀπέδειξε τῆς βασιλείας τὸν ἐκ τῆς Μαχάνης Ἀβιὰν, καὶ τοὺς θησαυροὺς αὐτῷ καὶ τὰς ὀχυρωτάτας πόλεις ἐπίστευσεν.

2. Αἴτιον δ' οἶμαι πολλάκις γίνεται κακῶν καὶ παρανομίας τοῖς ἀνθρώποις τὸ τῶν πραγμάτων μέγεθος, καὶ ἡ πρὸς τὸ βέλτιον αὐτῶν τροπή. Τὴν γὰρ βασιλείαν ἀνξανομένην οὕτω βλέπων Ῥοβοάμος εἰς ἀδίκους καὶ ἀσεβεῖς ἐξετράπη πράξεις, καὶ τῆς τοῦ θεοῦ θρησκείας καταπεφρόνηκεν, ὥς καὶ τὸν ὑπ' αὐτῷ λαὸν μιμητὴν γενέσθαι τῶν ἀνομιμμάτων. Συνδιαφθείρεται γὰρ τὰ τῶν ἀρχομένων ἦδη τοῖς τῶν ἡγεμόνων τρόποις, καὶ ὥς ἔλεγχον τῆς ἐκείνων ἀσελ-

γείας τὴν αὐτῶν σωφροσύνην παραπέμποντες, ὡς ἀρε-
 449 τῇ ταῖς κακίαις αὐτῶν ἔπονται. Οὐ γὰρ ἔνεστιν
 ἀποδέχεσθαι δοκεῖν τὰ τῶν βασιλέων ἔργα, μὴ ταυτὰ
 πράττοντας. Τοῦτο τοίνυν συνέβαινε καὶ τοῖς ὑπὸ
 Ῥοβοάμῳ τεταγμένοις, ἀσεβοῦντος αὐτοῦ καὶ παρα-
 τομοῦντος, σπουδάζειν μὴ προσκρούσασιν τῷ βασιλεῖ,
 θέλοντες εἶναι δίκαιοι. Τιμωρὸν δὲ τῶν εἰς αὐτὸν
 ὕβρεων ὁ θεὸς ἐπιπέμπει τὸν τῶν Αἰγυπτίων βασι-
 λέα Σούσακον. Περὶ οὗ πλανηθεὶς Ἡρόδοτος τὰς
 πράξεις αὐτοῦ Σεσωστρεὶ προσάπτει. Οὗτος γὰρ
 Σούσακος πέμπτῳ ἔτει τῆς Ῥοβοάμου βασιλείας ἐπι-
 στρατεύεται μετὰ πολλῶν αὐτῷ μυριάδων. Ἄρματα
 μὲν γὰρ αὐτῷ χίλια καὶ διακόσια τὸν ἀριθμὸν ἔξη-
 κολουῦνται, ἵππεόν δὲ μυριάδες ἕξ, πεζῶν δὲ μυριάδες
 τεσσαράκοντα. Τούτων ταὺς πλείστους Αἰβνας ἐπή-
 γετο καὶ Αἰθίοπας. Εὐβαλὼν οὖν εἰς τὴν χώραν τῶν
 Ἑβραίων, καταλαμβάνεται τὰς ὀχυρωτάτας τῆς Ῥο-
 βοάμου βασιλείας πόλεις ἀμαχητί. Καὶ ταύτας ἀσφα-
 λισάμενος, ἔσχατον ἐπῆλθε τοῖς Ἱεροσολύμοις.

3. Ἐγκεκλεισμένου δὲ Ῥοβοάμου καὶ τοῦ πλή-
 θους ἐν αὐτοῖς διὰ τὴν Σουσακὸν στρατείαν, καὶ τὸν
 θεὸν ἱκετευόντων δοῦναι νίκην καὶ σωτηρίαν, οὐκ
 ἔπεισαν τὸν θεὸν ταχθῆναι μετ' αὐτῶν. Ὁ δὲ προ-
 φῆτης Σαμαίας ἔφησεν αὐτοῖς 'τὸν θεὸν ἀπειλεῖν ἐγ-
 καταλείψειν αὐτοῖς, ὡς καὶ αὐτοὶ τὴν θρησκείαν αὐ-
 τοῦ κατέλιπον.' Ταῦτ' ἀκούσαντες, εὐθύς ταῖς ψυ-
 χαῖς ἀνέπεσον, καὶ μηδὲν ἔτι σωτήριον ὁρῶντες ἔξο-
 μολογεῖσθαι πάντες ὤρμησαν, ὅτι δικαίως αὐτοὺς ὁ
 θεὸς ὑπερόψεται, γενομένους περὶ αὐτὸν ἀσεβεῖς καὶ
 συγγέοντας τὰ νόμιμα. Κατιδὼν δ' αὐτοὺς ὁ θεὸς
 οὕτως διακειμένους, καὶ τὰς ἀμαρτίας ἀνθολογου-
 μένους, 'οὐκ ἀπολέσειν αὐτοὺς εἶπεν πρὸς τὸν προ-
 φῆτην, ποιήσῃν μέντοι γε τοῖς Αἰγυπτίοις ὑποχει-
 ρίους, ἵνα μάθωσι πότερον ἀνθρώπου δουλεύειν ἔστιν
 ἀπονώτερον ἢ θεῷ.' Παραλαβὼν δὲ Σούσακος ἀμα-
 χητί τὴν πόλιν, δεξαμένου Ῥοβοάμου διὰ τὸν φόβον,

οὐκ ἐνέμεινε ταῖς γενομέναις συνθήκαις, ἀλλ' ἐσύλησε τὸ ἱερὸν καὶ τοὺς θησαυροὺς ἐξεκένωσε τοῦ θεοῦ καὶ τοὺς βασιλικούς, χρυσοῦ καὶ ἀργύρου μυριάδας ἀναριθμήτους βαστάσας, καὶ μηδὲν ὅλως ὑπολιπών. Περιεῖλε δὲ καὶ τοὺς χρυσοὺς θυρεοὺς καὶ τὰς ἀσπίδας ἃς κατεσκεύασε Σολομών ὁ βασιλεὺς· οὐκ εἴασε δὲ οὐδὲ τὰς χρυσᾶς φαρέτραις, ἃς ἀνέθηκε Δαυΐδης τῷ θεῷ, λαβὼν παρὰ τοῦ τῆς Σωφῆνης βασιλέως. Καὶ τοῦτο ποιήσας ἀνέστρεψεν εἰς τὰ οἰκεία. Μένεται δὲ ταύτης τῆς στρατείας καὶ ὁ Ἀλικαρνασσεὺς Ἡρόδοτος, περὶ μόνον τὸ τοῦ βασιλέως πλανηθεὶς ὄνομα, καὶ ὅτι ἄλλοις τε πολλοῖς ἐπῆλθεν ἔθνεσι καὶ τὴν Παλαιστίνην Συρίαν ἐδουλώσατο, λαβὼν ἀπα- 450 χητὶ τοὺς ἀνθρώπους τοὺς ἐν αὐτῇ. Φανερόν δὲ ὅτι τὸ ἡμέτερον ἔθνος βούλεται δηλοῦν κεχειρωμένον ὑπὸ τοῦ Αἰγυπτίου. Λέγει γὰρ ὅτι στήλας κατέλειπεν, ἐν τῇ τῶν ἀμαχητὶ παραδόντων αὐτοῦς, αἰδοῖα γυναικῶν ἐγγράψας. Ῥοβόαμος δ' αὐτῷ παρέδωκεν ὁ ἡμέτερος βασιλεὺς ἀμαχητὶ τὴν πόλιν. Φησὶ δὲ καὶ Αἰθίοπας παρ' Αἰγυπτίων μεμαθημέναι τὴν τῶν αἰδοίων περιτομήν, Ῥοίνικες γὰρ καὶ Σύριοι οἱ ἐν τῇ Παλαιστίνῃ ὁμολογοῦσι παρ' Αἰγυπτίων μεμαθημέναι. Δῆλον οὖν ἐστὶν ὅτι μηδένες ἄλλοι περιτέμνονται τῶν ἐν τῇ Παλαιστίνῃ Σύρων, ἢ μόνοι ἡμεῖς. Ἀλλὰ περὶ μὲν τούτων ἕκαστοι λεγέτωσαν ὃ τε αὐτοῖς δοκῇ.

4. Αναχωρήσαντος δὲ Σουσαίου, Ῥοβόαμος ὁ βασιλεὺς, ἀντὶ μὲν τῶν χρυσέων θυρεῶν καὶ τῶν ἀσπίδων χάλκεα ποιήσας, τὸν αὐτὸν ἀριθμὸν παρέδωκεν τοῖς τῶν βασιλείων φύλαξιν. Ἀντὶ δὲ τοῦ μετὰ στρατηγίας ἐπιφανοῦς καὶ τῆς ἐν τοῖς πράγμασι λαμπρότητος διάκειν, ἐβασίλευσεν ἐν ἡσυχίᾳ πολλῇ καὶ δέει, πάντα τὸν χρόνον ἐχθρὸς ὢν Ἱεροβοάμῃ. Ἐτελεύτησε δὲ βιώσας ἔτη πενήκοντα καὶ ἑπτὰ, βασιλεύσας δ' αὐτῶν ἑπτακαίδεκα, τὸν τρόπον ἀλαζῶν ἀνὴρ καὶ ἀνόητος, καὶ διὰ τὸ μὴ προσέχειν τοῖς πα-

τροφῶις φίλοις τὴν ἀρχὴν ἀπολέσας. Ἐτάφη δ' ἐν Ἱεροσολίμοις ἐν ταῖς θήκαις τῶν βασιλείων. Διεδέξατο δ' αὐτοῦ τὴν βασιλείαν ὁ υἱὸς Ἀβίας, ὃν ὄνομα ἦδη καὶ δέκατον ἔτος Ἱεροβοάμου τῶν δέκα φυλῶν βασιλεύοντος. Καὶ ταῦτα μὲν τοιοῦτον ἔσχε τέλος. Τὰ δὲ περὶ Ἱεροβοάμον ἀκόλουθα τούτων ἔχομεν, πῶς κατέστρεψε τὸν βίον, διεξελθεῖν. Οὗτος γὰρ οὐ διέλιπεν οὐδὲ ἠρέμησεν εἰς τὸν θεὸν ἐξυβρίζον, ἀλλὰ καθ' ἡμέραν ἐπὶ τῶν ὑψηλῶν ὄρων βωμοὺς ἀνιστάς καὶ ἱερεῖς ἐκ τοῦ πλήθους ἀποδεικνύς διετέλει.

CAP. XI. 1. Ταῦτα δ' ἔμελλεν οὐκ εἰς μακρὰν τὰ ἀσβήματα καὶ τὴν ὑπὲρ αὐτῶν δίκην εἰς τὴν αὐτοῦ κεφαλὴν καὶ πάσης αὐτοῦ τῆς γενεᾶς τρέψειν τὸ θεῖον. Κάμνοντος δ' αὐτῷ κατ' ἐκείνον τὸν καιρὸν τοῦ παιδὸς, ὃν Ὀβίμην ἐκάλουν, τὴν γυναῖκα αὐτοῦ προσέταξεν τὴν στολὴν ἀποθεμένην καὶ σχῆμα λαβοῦσαν ἰδιωτικὸν πορευθῆναι πρὸς Ἀχίαν τὸν προφῆτην, 'εἶναι γὰρ θαυμαστὸν ἄνδρα περὶ τῶν μελλόντων προειπεῖν, καὶ γὰρ περὶ τῆς βασιλείας αὐτῷ τοῦτον ὁδηλωκέναι, παραγενομένην δ' ἐκέλευσε περὶ τοῦ παιδὸς ἀνακρίνειν ὡς ξένην, εἰ διαφεύξεται τὴν νόσον.' Ἡ δὲ μετοσχηματισαμένη, καθὼς αὐτῇ προσέταξεν ὁ ἀνὴρ, ἦκεν εἰς Σιλὼ πόλιν· ἐκεῖ γὰρ διέτριβεν ὁ Ἀχίας. Καὶ μελλούσης εἰς τὴν οἰκίαν αὐτοῦ εἰσιέναι, τὰς ὕψεις ἡ-
451 μαυρωμένου διὰ τὸ γῆρας, ἐπιφανείς ὁ θεὸς ἀμφοτέρω αὐτῷ μηνύει, τὴν τε Ἱεροβοάμου γυναῖκα πρὸς αὐτὸν ἀφιγμένην, καὶ τί δεῖ περὶ ὧν πάρεστιν ἀποκρίνασθαι. Παρούσης δὲ τῆς γυναικὸς εἰς τὴν οἰκίαν ὡς ἰδιωτίδος καὶ ξένης, ἀνεβόησεν "Εἰσελθε, ὦ γύναι Ἱεροβοάμου, τί κρύπτεις σαυτὴν; τὸν γὰρ θεὸν οὐ λανθάνεις, ὅς ἀφιγομένην τε μοὶ φανείς ἐδήλωσε, καὶ προσέταξε τίνας ποιήσομαι τοὺς λόγους." Ἀπελθοῦσαν οὖν πρὸς τὸν ἄνδρα ἔφραξεν αὐτῷ ταῦτα λέγειν, "Ἐπεὶ σε μέγαν ἐκ μικροῦ καὶ μηδὲν ὄντος ἐποίησα, καὶ ἀποσχίσας τὴν βασιλείαν ἀπὸ τοῦ

Δαυΐδου γένους σοι ταύτην ἔδωκα, σὺ δὲ τούτων ἡμνημόνησας, καὶ τὴν ἐμὴν θρησκείαν καταλιπὼν χυ-
 νευτοὺς θεοὺς κατασκευάσας ἐκείνους ἐτίμησας, οὕ-
 τως σε πάλιν καθαιρήσω, καὶ πᾶν ἐξολοθρεύσω σου
 τὸ γένος, καὶ κυσὶ καὶ ὄρνισι βορὰν ποιήσω γενέ-
 σθαι. Βασιλεὺς γὰρ ἐξεγίρεται τις ὑπ' ἐμοῦ τοῦ
 λαοῦ παντὸς, ὃς οὐδὲν ἀπολείψει τοῦ Ἱεροβοάμου γέ-
 νους, μεθέξει δὲ τῆς τιμωρίας καὶ τὸ πλήθος ἐκπα-
 σὸν τῆς ἀγαθῆς γῆς, καὶ διασπαρὲν εἰς τοὺς πέραν
 Εὐφράτου τόπους, ὅτι τοῖς βασιλέωσι ἀσεβήμασι κατ-
 ηκολούθησε, καὶ τοὺς ὑπ' αὐτοῦ γενομένους προσ-
 κυνεῖ θεοὺς, τὴν ἐμὴν θυσίαν ἐγκαταλιπὼν. Σὺ δέ,
 ὦ γύναι, ταῦτα ἀπαγγέλλουσα σπεῦδε πρὸς τὸν ἄν-
 δρα. Τὸν δὲ υἱὸν καταλήψῃ τεθνηκότα· σοῦ γὰρ
 εἰσιούσης εἰς τὴν πόλιν, ἀπολείψει τὸ ζῆν αὐτόν. Τα-
 φήσεται δὲ κλαυσθεὶς ὑπὸ τοῦ πλήθους παντὸς, κο-
 νῶ τιμηθεὶς πένθει. Καὶ γὰρ μόνος τῶν ἐκ τοῦ Ἱε-
 ροβοάμου γένους ἀγαθὸς οὗτος ἦν." Ταῦτα αὐτοῦ
 προφητεύσαντος, ἐκπηδήσασα ἡ γυνὴ τεταραγμένη,
 καὶ τῷ τοῦ προειρημένου παιδὸς θανάτῳ περιαλγῆς,
 θρηνοῦσα διὰ τῆς ὁδοῦ, καὶ τὴν μέλλουσαν τοῦ τέ-
 κνου κοπτομένη τελευτήν, ἀθλία τοῦ πάθους ἠπεί-
 γετο κακοῖς ἀμηχάνοις, καὶ σπουδῇ μὲν ἀτυχεῖ χρω-
 μένη διὰ τὸν υἱόν, ἔμελλε γὰρ αὐτόν ἐπειχθεῖσα θάτ-
 τον ὕψεσθαι νεκρὸν, ἀναγκαίᾳ δὲ διὰ τὸν ἄνδρα.
 Καὶ παραγενομένη τὸν μὲν ἐκπεπνευκότα, καθὼς εἴ-
 πεν ὁ προφήτης, εὔρε, τῷ δὲ βασιλεῖ πάντα ἀπήγ-
 γελλεν.

2. Ἱεροβοάμος δὲ οὐδὲν τούτων φροντίσας, πολ-
 λὴν ἀριθμήσας στρατιὰν, ἐπὶ τὸν Ῥοβοάμου παῖδα,
 τῶν δύο φυλῶν τὴν βασιλείαν τοῦ πατρὸς διαδεξά-
 μενον, Ἀβίαν ἐξεστράτευσε πολεμήσων. Κατεφρόνει
 γὰρ αὐτόν διὰ τὴν ἡλικίαν. Ὁ δ' ἀκούσας τὴν ἐφο-
 δὸν τὴν Ἱεροβοάμου, πρὸς αὐτὴν οὐ κατεπλάγη. Ἰε-
 νόμενος δ' ἐπάνω καὶ τῆς νεότητος τῷ φρονήματι καὶ
 τῆς ἐλπίδος τοῦ πολεμίου, στρατιὰν ἐπιλέξας ἐκ τῶν

δύο φυλῶν, ἀπήντησε τῷ Ἱεροβοάμῳ εἰς τόπον τινα
 καλούμενον ὄρος Σεμαρών. Καὶ στρατοπεδευσάμενος
 ἐγγὺς αὐτοῦ τὰ πρὸς τὴν μάχην ἠντρείπειν. Ἦν δὲ
 ἡ δύναμις αὐτοῦ μυριάδες τεσσαράκοντα, ἡ δὲ τοῦ
 Ἱεροβοάμου στρατιὰ διπλασίων ἐκείνης. Ὡς δὲ τὰ
 στρατεύματα πρὸς τὰ ἔργα καὶ τοὺς κινδύνους ἀντι-
 παρετάσσεται καὶ συμβαλεῖν ἐμελλε, στάς ἐφ' ὑψηλοῦ
 τινὸς τόπου Ἀβίας, καὶ τῇ χειρὶ κατασείσας, τὸ
 452 πλῆθος καὶ τὸν Ἱεροβοάμον ἀκούσαι πρῶτον αὐ-
 τοῦ μεθ' ἡσυχίας ἤξιώσε. Γενομένης δὲ σιωπῆς, ἤρ-
 ξατα λέγειν "Ὅτι μὲν τὴν ἡγεμονίαν ὁ θεὸς Δαυίδῃ
 καὶ τοῖς ἐκγόνοις αὐτοῦ κατένευσεν εἰς ἅπαντα χρό-
 νον, οὐδ' ὑμεῖς ἀγνοεῖτε. Θαυμάζω δὲ πῶς ἀποστάν-
 τες τοῦ ἑμοῦ πατρὸς τῷ δούλῳ Ἱεροβοάμῳ προσέ-
 θεσθε, καὶ μετ' ἐκείνου πάρεστε νῦν ἐπὶ τοῖς ὑπὸ
 τοῦ θεοῦ βασιλεύειν κεκριμένους πολεμήσοντες, καὶ
 τὴν ἀρχὴν ἀφαιρησόμενοι τὴν ὑπάρχουσαν· τὴν μὲν
 γὰρ πλείω μέχρι νῦν Ἱεροβοάμος ἀδίκως ἔχει. Ἀλλ'
 οὐκ οἶμαι ταύτης αὐτὸν ἀπολαύσειν ἐπὶ πλείονα χρό-
 νον, ἀλλὰ δοὺς καὶ τοῦ παρεληλυθότος δίκην τῷ θεῷ,
 παύσεται τῆς παρανομίας καὶ τῶν ὑβρεων, ὥς οὐ
 διαλέλοιπεν εἰς αὐτὸν ὑβρίζων, καὶ ταῦτα ποιεῖν ὑ-
 μᾶς ἀναπεπεικώς, οἳ μηδὲν ἀδικηθέντες ὑπὸ τοῦ ἑμοῦ
 πατρὸς, ἀλλ' ὅτι μὴ πρὸς ἡδονὴν ἐκκλησιάσων οἰμί-
 λησεν, ἀνθρώπων πονηρῶν συμβουλία πεισθεῖς, ἐγ-
 κατελίπετε μὲν τῷ δοκεῖν ὑπ' ὀργῆς ἐκείνον, τῇ δ'
 ἀληθείᾳ αὐτοὺς ὑπὸ τοῦ θεοῦ καὶ τῶν ἐκείνου νόμων
 ἀπεσπάσατε. Καὶ τοι συνεγνωκέναι καλῶς εἶχεν ὑ-
 μᾶς, οὐ λόγων μόνων δυσκόλων, ἀνδρὶ νέῳ καὶ δη-
 μαγωγίας ἀπείρῳ, ἀλλ' εἰ καὶ πρὸς τι δυσχερές ἡ
 νεότης αὐτὸν καὶ ἡ ἀμαθία τῶν πραττομένων ἐξη-
 γεν ἔργον, διὰ τε Σολομῶνα τὸν πατέρα καὶ τὰς εὐ-
 εργησίας ἐκείνου. Παραίτησιν γὰρ εἶναι δεῖ τῆς τῶν
 ἐκγόνων ἀμαρτίας, τὰς τῶν πατέρων εὐποιίας. Τμεῖς
 δ' οὐδὲν τούτων ἐλογίσασθε, οὔτε τότε οὔτε νῦν, ἀλλ'
 ἤκετε ἀτράτὸς ἐφ' ἡμᾶς τοσοῦτος. Τίνι καὶ πεπι-

στευκαὶς περὶ τῆς νίκης, ἣ ταῖς χρυσαῖς θαμάλεσε καὶ τοῖς ἐπὶ τῶν ὀρώων βωμοῖς, ἃ δαίγματα τῆς ἀσεβείας ἐστὶν ὑμῶν ἀλλ' οὐχὶ τῆς θρησκείας, ἣ τὸ πλήθος ὑμᾶς εὐέλπιδας ἀπεργάζεται τὴν ἡμετέραν στρατιὰν ὑπερβάλλον; ἀλλ' οὐ δὴ τις οὖν ἰσχὺς μυριάδων στρατοῦ μετὰ ἀδικημάτων πολεμοῦντος, ἐν γὰρ μόνῳ τῷ δικαίῳ καὶ τῷ πρὸς θεῖον εὐσεβεῖ τὴν βεβαιότητα ἐλπίδα τοῦ κρατεῖν τῶν ἐναντίων ἀποκείσθαι συμβέβηκεν. "Ἦτις ἐστὶ παρ' ἡμῖν τετηρηκόσιν ἀπ' ἀρχῆς τὰ νόμιμα, καὶ τὸν ἴδιον θεὸν σεβομένοις, ὃν οὐ χεῖρες ἐποίησαν ἐξ ὕλης φθορτῆς, οὐδ' ἐπίνοια πονηροῦ βασιλέως ἐπὶ τῇ τῶν ὄχλων ἀπάτῃ κατέσκεύασεν, ἀλλ' ὃς ἔργον ἐστὶν αὐτοῦ καὶ ἀρχὴ καὶ τέλος τῶν ἀπάντων. Συμβουλευόμενοι τοιγαροῦν ὑμῖν ἔτι καὶ νῦν μεταγνῶναι, καὶ λαβόντας ἀμείνω λογισμὸν παύσασθαι τοῦ πολεμεῖν, καὶ τὰ πάτρια καὶ τὸ προαγαγὸν ὑμᾶς ἐπὶ τοσοῦτο μέγεθος εὐδαιμονίας γνωρίσαι."

3. Ταῦτα μὲν Ἀβίας διελέχθη πρὸς τὸ πλήθος· Ἐτι δ' αὐτοῦ λέγοντος, λάθρα τινὰς τῶν στρατιωτῶν ὁ Ἱεροβοάμος ἐπεμψε, περικυκλωσόμενους Ἀβίαν, ἔκ τινων οὐ φανερῶν τοῦ στρατοπέδου μερῶν. Μέρου δ' αὐτοῦ περιληφθέντος τῶν πολεμίων, ἣ μὲν στρατιὰ κατέδεισε καὶ ταῖς ψυχαῖς ἀνέπεσεν. Ὁ δ' Ἀβίας παρεθάρρυνε καὶ τὰς ἐλπίδας ἔχειν ἐν τῷ θεῷ παρκαλεῖ, 'τοῦτο γὰρ οὐ κεκυλῶσθαι πρὸς τῶν πολεμίων.' Οἱ δὲ ὁμοῦ πάντες ἐπικαλεσάμενοι τὴν παρὰ τοῦ θεοῦ συμμαχίαν, τῶν ἱερέων τῇ σάλπιγγι σημανάντων, ἀλαλάξαντες ἐχώρησαν ἐπὶ τοὺς πολεμίους. Καὶ τῶν μὲν ἔθραυσεν τὰ φρονήματα, καὶ τὰς ἀκμὰς αὐτῶν ἐξέλυσεν ὁ θεός, τὴν δὲ Ἀβία στρατιὰν ὑπερέτεραν ἐποίησεν. Ὅσος γὰρ οὐδέποτε ἐμνημονεύθη 453 φόνος ἐν πολέμῳ γεγονέναι, οὐδ' Ἑλλήνων οὔτε Βαβυλῶν, τοσοῦτους ἀποκτείναντες τῆς Ἱεροβοάμου δυνάμεως, θαυμαστὴν καὶ διαβόητον νίκην παρὰ τοῦ θεοῦ λαβεῖν ἠξιώθησαν. Πεντήκοντα γὰρ μυριάδας

τῶν ἐχθρῶν κατέβαλον, καὶ τὰς πόλεις αὐτῶν διήρ-
 πασαν τὰς ὀχυρωτάτας ἐλόντες κατὰ κράτος, τὴν τε
 Βεθλήην καὶ τὴν τοπαρχίαν αὐτῆς, καὶ τὴν Ἰσανὰν
 καὶ τὴν τοπαρχίαν αὐτῆς. Καὶ Ἱεροβοάμος μὲν οὐκ
 ἔτι μετὰ ταύτην τὴν ἥτταν ἴσχυσεν, ἐφ' ὅσον Ἀβίας
 περιῆν χρόνον. Τελευτᾷ δ' οὗτος ὀλίγον τῇ νίκῃ χρό-
 νον ἐπιζήσας, ἔτη βασιλεύσας τρία. Καὶ θάπτεται
 μὲν ἐν Ἱεροσολύμοις ἐν ταῖς προγονικαῖς θήκαις, ἁ-
 πολείπει δὲ υἱοὺς μὲν δύο καὶ εἴκοσι, θυγατέρας δὲ
 ἐκκαίδεκα. Πάντας δὲ τούτους ἐκ γυναικῶν δεκατεσ-
 σάρων ἐτεκνώσατο. Διεδέξατο δ' αὐτοῦ τὴν βασιλείαν
 ὁ υἱὸς Ἀσανος, καὶ ἡ μήτηρ τοῦ νεανίσκου, Μαχαία
 τὸ ὄνομα. Τούτου κρατοῦντος τῆς εἰρήνης ἀπέλυν-
 σεν ἡ χώρα τῶν Ἰσραηλιτῶν ἐπὶ ἔτη δέκα.

4. Καὶ τὰ μὲν περὶ Ἀβίαν τὸν Ῥοβοάμου τοῦ
 Σολομῶνος οὕτως παρειλήφαμεν. Ἐτελεύτησε δὲ καὶ
 Ἱεροβοάμος ὁ τῶν δέκα φυλῶν βασιλεὺς, ἄρξας ἔτη
 δύο καὶ εἴκοσι. Διαδέχεται δ' αὐτὸν ὁ παῖς Νάδα-
 βος δεύτερον ἔτος ἤδη τῆς βασιλείας Ἀσάνου διελη-
 λυτός. Ἠρξε δὲ ὁ τοῦ Ἱεροβοάμου παῖς ἔτη δύο,
 τοῦ πατρὸς τὴν ἀσεβειαν καὶ τὴν πονηρίαν ἐμμερῆς
 ὦν. Ἐν δὲ τούτοις τοῖς δυσὶν ἔτεσι στρατευσάμενος
 ἐπὶ Ταβαθὰ πόλιν Παλαιστίνων οὖσαν, πολιορκίᾳ λα-
 βεῖν αὐτὴν προσέμενεν. Ἐπιβουλευθεὶς δὲ ἐκεῖ ὑπὸ αἰ-
 λου τινὸς, Βασάνου ὄνομα, Μαχείλου δὲ παιδὸς, ἀπο-
 θνήσκει, ὃς, μετὰ τὴν τελευτὴν αὐτοῦ τὴν βασιλείαν
 παραλαβὼν, ἅπαν τὸ Ἱεροβοάμου γένος διέφθειρε.
 Καὶ συνέβη κατὰ τὴν θεοῦ προφητείαν, τοὺς μὲν ἐν
 τῇ πόλει τῶν Ἱεροβοάμου συγγειῶν ἀποθνήσκοντας
 ὑπὸ κυνῶν σπαραχθῆναι καὶ δαπανηθῆναι, τοὺς δ'
 ἐν τοῖς ἀγροῖς ὑπ' ὀρνίθων. Ὁ μὲν οὖν Ἱεροβοάμου
 οἶκος τῆς ἀσεβείας αὐτοῦ καὶ τῶν ἀνομημάτων ἀξίαν
 ὑπέσχεν δίκην.

CAP. XII. 1. Ὁ δὲ τῶν Ἱεροσολύμων βασιλεὺς Ἀ-
 σάνος ἦν τὸν τρόπον ἄριστος, καὶ πρὸς τὸ θεῖον ἀφ-

ορῶν, καὶ μηδὲν μήτε πράττων μήτ' ἐννοούμενος, ὃ μὴ πρὸς τὴν εὐσέβειαν εἶχε καὶ τὴν τῶν νομίμων φυλακὴν τὴν ἀναφοράν. Κατώρθωσε δὲ τὴν αὐτοῦ βασιλείαν, ἐκκόψας εἴ τι πονηρὸν ἦν ἐν αὐτῇ, καὶ καθαρεύσας ἀπὸ πάσης κηλίδος. Στρατοῦ δ' εἶχεν ἐπιλέκτων ἀνδρῶν, ὠπλισμένων θυρεὸν καὶ σειρομάστιν, ἐκ μὲν τῆς Ἰούδα φυλῆς μυριάδας τριάκοντα, ἐκ δὲ τῆς Βενιαμίνιδος ἀσπίδας φορούντων καὶ 454 τοξοτῶν μυριάδας πέντε καὶ εἴκοσι. Ἦδη δὲ αὐτοῦ δέκα ἔτη βασιλεύοντος, στρατεύει μεγάλη δύναμις Ζαχαῖος ἐπ' αὐτὸν ὁ τῆς Αἰθιοπίας βασιλεὺς, ἐνενηκοντὰ μὲν πεζῶν μυριάσιν, ἰππέων δὲ δέκα, τριακοσίοις δὲ ἄρμασι. Καὶ μέχρι πόλεως Μαρησᾶς — ἔστι δὲ αὕτη τῆς Ἰούδα φυλῆς — ἐλάσαντος αὐτοῦ μετὰ τῆς οἰκείας δυνάμεως, ἀπήντησεν Ἀσανος, καὶ ἀντιπαράτάξας αὐτῷ τὴν στρατιάν, ἐν τινι φάραγγι Σαφαθὰ λεγομένη, τῆς πόλεως οὐκ ἄπωθεν, ὡς κατεῖδε τὸ τῶν Αἰθιοπῶν πλῆθος, ἀναβοήσας νίκην ἤτει παρὰ τοῦ Θεοῦ, καὶ τὰς πολλὰς ἐλεῖν μυριάδας τῶν πολεμίων, 'οὐδὲ γὰρ ἄλλω τινὶ θαρσύνσας ἔλεγεν ἢ τῇ παρ' αὐτοῦ βοηθείᾳ, δυναμένη καὶ τοὺς ὀλίγους ἀπεργάσασθαι κρείττους τῶν πλειόνων καὶ τοὺς ἀσθενεῖς τῶν ὑπερεχόντων, ἀπαντῆσαι πρὸς μάχην τῷ Ζαχαίῳ.'

2. Ταῦτα λέγοντος Ἀσάνου, νίκην ἐσήμαινεν ὁ θεὸς, καὶ συμβαλὼν μετὰ χαρᾶς τῶν προδεδηλωμένων ὑπὸ τοῦ Θεοῦ πολλοὺς ἀποκτείνει τῶν Αἰθιοπῶν, καὶ τραπέντας εἰς φυγὴν ἐδίωξεν ἄχρι τῆς Γεραρίτιδος χώρας. Ἀφήμενοι δὲ τῆς ἀναίρεσως ἐπὶ τὴν διαρπαγὴν τῶν πολεμίων, ἤλω γὰρ ἡ Γεράρων, ἐχώρησαν, καὶ τῆς παρεμβολῆς αὐτῶν ὡς πολὺν μὲν ἐκφορῆσαι χρυσὸν πολὺν δὲ ἄργυρον λείαν τε πολλὴν ἀπαγαγεῖν, καμήλους καὶ ὑποζύγια καὶ βοσκημάτων ἀγέλας. Ἀσανος μὲν οὖν καὶ ἡ σὺν αὐτῷ στρατιὰ τοιαύτην παρὰ τοῦ Θεοῦ νίκην λαβόντες καὶ ὠφέλειαν, ἀνέστρεφον εἰς Ἱερουσόλυμα. Παραγενομένοις δὲ αὐ-

τοῖς ἀπήντησε κατὰ τὴν ὁδὸν προφήτης Ἀζαρίας ὄνομα. Οὗτος ἐπισχεῖν κελεύσας τῆς ὁδοιπορίας, ἤρξατο λέγειν πρὸς αὐτοὺς ὅτι ταύτης εἶεν τῆς νίκης παρὰ τοῦ θεοῦ τετυχηκότες, ὅτι δικαίους καὶ ὁσίους αὐτοὺς παρέσχον, καὶ πάντα κατὰ τὴν βούλησιν τοῦ θεοῦ πεποιηκότας. Ἐπιμενοῦσι μὲν οὖν ἔφασκεν αἰὲ κρατεῖν τῶν ἐχθρῶν, καὶ τὸ ζῆν μετ' εὐδαιμονίας παρέξειν τὸν θεόν, ἀπολιποῦσι δὲ τὴν θρησκίαν ὅπαντα τούτων ἐναντία συμβήσεσθαι, καὶ γενήσεσθαι χρόνον ἐκείνον, ἐν ᾧ μηδεὶς ἀληθῆς εὐρεθήσεται προφήτης ἐν τῷ ἡμετέρῳ ὄχλῳ, οὐδὲ ἱερεὺς τὰ δίκαια χρηματίζων. Ἀλλὰ καὶ αἱ πόλεις ἀνάστατοι γενήσονται, καὶ τὸ ἔθνος κατὰ πάσης σπαρήσεται γῆς, ἔπηλυν βίον καὶ ἀλήτην βιωσόμενον. Καιρὸν δ' αὐτοῖς ἔχουσι συνεβούλευεν ἀγαθοῖς γίνεσθαι, καὶ μὴ φθονῆσαι τῆς εὐμενείας αὐτοῖς τοῦ θεοῦ. Ταῦτ' ἀκούσας ὁ βασιλεὺς καὶ ὁ λαὸς ἐχάρησαν, καὶ πολλὴν πρόνοιαν ἐποιοῦντο κοινῇ τε πάντες καὶ κατ' ἰδίαν τοῦ δικαίου. Διέπεμψε δὲ ὁ βασιλεὺς καὶ τοὺς ἐν τῇ χώρᾳ τῶν νομίμων ἐπιμελησομένους.

3. Καὶ τὰ μὲν Ἀσάνου τοῦ βασιλέως τῶν δύο φυλῶν ἐν τούτοις ὑπῆρχεν. Ἐπάνειμι δὲ ἐπὶ τὸν τοῦ πλήθους τῶν Ἰσραηλιτῶν βασιλέα Βασάνην, τὸν ἀποκτείναντα τὸν Ἱεροβοάμου υἱὸν Νάδαβον, καὶ κατα-
 455 σφόντα τὴν ἀρχήν. Οὗτος γὰρ ἐν Θαρσῇ πόλει διατρίβων, καὶ ταύτην οἰκητήριον πεποιημένος, εἰκοσι μὲν ἐβασίλευσεν ἔτη καὶ τέσσαρα, πονηρὸς δὲ καὶ ἀσεβὴς ὑπὲρ Ἱεροβοάμον καὶ τὸν υἱὸν αὐτοῦ γενόμενος, πολλὰ καὶ τὸ πλήθος κακὰ διέθηκε, καὶ τὸν θεὸν ἐξύβρισεν. Ὅς αὐτῷ πέμψας Ἰησοῦν τὸν προφήτην προεῖπε, διαφθαρεῖν αὐτοῦ πᾶν τὸ γένος, καὶ τοῖς αὐτοῖς οἷς καὶ τὸν Ἱεροβοάμον κακοῖς περιέβαλεν οἶκον ἐξολέσειν, ὅτε βασιλεὺς ὑπ' αὐτοῦ γενόμενος ῥῆν ἡμείψατο τὴν εὐεργεσίαν τῷ δικαίως προστήναι τοῦ πλήθους καὶ εὐσεβῶς, ἅπερ αὐτοῖς πρῶτον τοῖς οὐρε τοιούτοις ἀγαθὰ, ἔπειτα τῷ θεῷ φίλα, τὸν δὲ

κάκιστον Ἱεροβόαμον ἐμιμήσατο, καὶ τῆς ψυχῆς ἀπο-
 λομένης τῆς ἐκείνου ζῶσαν αὐτοῦ τὴν πονηρίαν ἐνε-
 δείξατο· πείραν οὖν ἔξεν εἰκότως τῆς ὁμοίας συμφο-
 ρᾶς αὐτὸν ἔλεγεν ὁμοιον αὐτῷ γεγόμενον. Βασάνης
 δὲ προακηκῶς τὰ μέλλοντα αὐτῷ συμβήσεσθαι κακὰ
 μεθ' ὅλης τῆς γενεᾶς ἐπὶ τοῖς τετολμημένοις, οὐ πρὸς
 τὸ λοιπὸν ἡσύχασεν, ἵνα μὴ μᾶλλον πονηρὸς δοξᾶς
 ἀποθάνῃ, καὶ περὶ τῶν παρωχημένων ἐκ τοῦ τότε
 γοῦν μετανοήσας συγγνώμης παρὰ τοῦ θεοῦ τύχῃ.
 Ἀλλ' ὥσπερ οἱ προκειμένων αὐτοῖς ἄθλων ἐπὶ πλεονέ-
 κτες, οὕτω καὶ Βασάνης, προειρηκότος αὐτῷ τοῦ προ-
 φήτου τὰ μέλλοντα, ὥς ἐπ' ἀγαθοῖς τοῖς μεγίστοις
 κακοῖς ὀλέθρῳ γένους καὶ οἰκίας ἀπωλείᾳ χείρων ἐγένε-
 το, καὶ καθ' ἑκάστην ἡμέραν ὥσπερ ἀθλητῆς κα-
 κίας τοῖς περὶ αὐτὴν πόνοις προσετίθει. Καὶ τελευ-
 ταῖον τὴν στρατιὰν παραλαβὸν πάλιν ἐπῆλθε πόλει
 πινὶ τῶν οὐκ ἀφανῶν Ῥαμαθῶνι τὸ ὄνομα, σταδίου
 ἀπεχούσῃ Ἱεροσολύμων τεσσαράκοντα, καὶ καταλα-
 βόμενος αὐτὴν ὠχύρον, προδιεγνωκῶς καταλιπεῖν ἐν
 αὐτῇ δύναμιν, ἵνα ἐκεῖθεν ὠρμημένοι τὴν Ἀσάνου
 βασιλείαν κακώσωσι.

4. Φοβηθεῖς δὲ Ἀσανὸς τὴν ἐπιχείρησιν τοῦ πο-
 λεμίου, καὶ λογισάμενος ὡς πολλὰ διαθήσει κακὰ τὴν
 ὑπ' αὐτῷ βασιλευομένην πᾶσαν ὁ καταλειφθεὶς ἐν
 Ῥαμαθῶνι στρατὸς, ἐπέμψε πρὸς τὸν Δαμασκηῶν
 βασιλέα πρέσβεις καὶ χρυσὸν καὶ ἄργυρον, παρακα-
 λῶν συμμαχίαν, καὶ ὑπομιμνήσκων ὅτι καὶ πατρὸς
 φιλία πρὸς ἀλλήλους ἐστὶν αὐτοῖς. Ὁ δὲ τῶν χρη-
 μάτων τὸ πλῆθος ἀσμένως ἰδέξατο, καὶ συμμαχίαν
 ἐποιήσατο πρὸς αὐτὸν, διαλύσας τὴν πρὸς τὸν Βα-
 σάνην φιλίαν, καὶ πέμψας εἰς τὰς ὑπ' αὐτοῦ βασι-
 λευομένας πόλεις τῆς ἡγεμόνας τῆς ἰδίας δυνάμεως
 ἐκέλευσε κακοῦν αὐτάς. Οἱ δὲ τὰς μὲν ἐνεπύμπρασαν
 τὰς δὲ διήρπασαν παρευθέντες, τὴν τε Αἰῶνα λεγο-
 μένην καὶ Δάνα καὶ Ἀβελλάνην καὶ ἄλλας πολλὰς.

καθ' ὑπερβολὴν πονηρίας ἐπενόησεν, ἅπαντα δ' αὐτῶν τὰ κακουργήματα καὶ τὴν πρὸς τὸ θεῖον ὕβριν ἐκμιμησάμενος, καὶ μάλιστα τὴν Ἱεροβοάμου ζηλώσας παρανομίαν· καὶ γὰρ οὗτος τὰς δαμάλεις τὰς ἐπ' ἐκείνου κατασκευασθείσας προσεκύνησε. Καὶ τούτοις ἄλλα παράδοξα προσεμηχανήσατο. Ἐγήμε δὲ καὶ γυναῖκα θυγατέρα Ἰδοβάλου τοῦ Τυρίων καὶ Σιδωνίων βασιλέως, ἣ Ἰεζαβέλη ἦν ὄνομα, ἀφ' ἧς τοὺς ἰδίους αὐτῆς θεοὺς προσκυνεῖν ἔμαθεν. Ἦν δὲ τὸ γυναικίον δραστήριόν τε καὶ τολμηρόν, εἰς τοσαύτην δὲ ἀσέλγειαν καὶ μανίαν προέπεσεν, ὥστε καὶ ναὸν τῷ Τυρίῳ θεῷ, ὃν Βῆλον προσαγορεύουσιν, ὠκοδόμησε, καὶ ἄλλος παντοίων δένδρων κατεφύτευσε, κατέστησε δὲ καὶ ἱερεῖς καὶ ψευδοπροφῆτας τούτῳ τῷ θεῷ. Καὶ αὐτὸς ὁ βασιλεὺς πολλοὺς τοιούτους περὶ αὐτὸν εἶχεν, ἀνοία καὶ πονηρία πάντας ὑπερβεβηκώς τοὺς πρὸ αὐτοῦ.

2. Προφῆτης δὲ τις τοῦ μεγίστου θεοῦ ἐκ πόλεως Θεσβώνης τῆς Γαλααδίτιδος χώρας προσελθὼν Ἀχάβῳ, προλέγων αὐτῷ τὸν θεὸν ἔφασκε, 'μήτε ὕ-
 458 σσειν αὐτὸν ἐν ἐκείνοις τοῖς ἔτεσι, μήτε δρόσον καταπέμψειν εἰς τὴν χώραν, εἰ μὴ φανέντος αὐτοῦ.' Καὶ τούτοις ἐπομόσας ἀνεχώρησεν εἰς τὰ πρὸς νότον μέρη, ποιούμενος παρὰ χειμάρρῳ τινὶ τὴν διατρέβην, ἐξ οὗ καὶ τὸ ποτὸν εἶχε· τὴν γὰρ τροφὴν αὐτῷ καθ' ἡμέραν κόρακες προσέφερον. Ἀναξηρανθέντος δὲ τοῦ ποταμοῦ δι' ἀνομβρίαν, εἰς Σαρεφθὰ πόλιν οὐκ ἄπωθεν τῆς Σιδῶνος καὶ Τύρου — μεταξὺ γὰρ κεῖται — παραγίνεται, τοῦ θεοῦ κελεύσαντος, 'εὐρήσειν γὰρ ἐκεῖ γυναῖκα χήραν, ἣτις αὐτῷ παρέξει τροφάς.' Ὡν δ' οὐ πόρρω τῆς πύλης ὄρεα γυναῖκα χερνῆτιν ξυλιζομένην. Τοῦ δὲ θεοῦ δηλώσαντος 'ταύτην εἶναι τὴν μέλλουσαν αὐτὸν διατρέφειν', προσελθὼν ἠσπάσατο, καὶ 'κομίσαι ὕδωρ παρ' ἐκάλεσεν ὅπως πῖν, καὶ παρευομένης μετακαλεσάμενος καὶ ἄρτον ἐνεγκεῖν' ἐκέλευσε. Τῆς δ' ὁμοσάσης

‘μηδὲν ἔχειν ἔνδον ἢ μίαν ἀλεύρου δρακά και ὀλίγον ἔλαιον, πορεύεσθαι δὲ συνειλεχυῖαν τὰ ξύλα, ἵνα φεράσασα ποιήσῃ αὐτῇ και τῷ τέκνῳ ἄρτον, μεθ’ ὃν ἀπολείσθαι λιμῷ δαπανηθέντα, μηκέτι μηδενὸς ὄντος’, ἔλεγεν. Ἀλλὰ “Θαρσοῦσα,” εἶπεν, “ἅπιθι, και τὰ κρείσσω προςδοκῶσα, και ποιήσασα πρῶτον ἔμοι βραχὺν κόμισον· προλέγω γάρ σοι, μηδέποτε ἐπλείψειν ἀλέων ἐκεῖνο τὸ ἄγγος, μηδ’ ἐλαίου τὸ κεράμιον, μέχρις οὗ ἂν ὕσει ὁ θεός.” Ταῦτ’ εἰπόντος τοῦ προφήτου, παραγενομένη πρὸς αὐτὸν ἐποίησε τὰ εἰρημένα, και αὐτῇ τε ἔσχε, και τῷ τέκνῳ ἐχαρήγει τὴν διατροφήν και τῷ προφῆτῃ. Ἐπέλιπε δ’ οὐδὲν αὐτοῦς τούτων, ἄχρις οὗ και ὁ αὐχμὸς ἐπαύσατο. Μέννῃται δὲ τῆς ἀνομβρίας ταύτης και Μένανδρος ἐν ταῖς Ἰθοβάλου τοῦ Τυρίων βασιλείως πράξεσι, λέγων οὕτως, “Ἀβροχία τε ἐπ’ αὐτοῦ ἐγένετο, ἀπὸ τοῦ Ὑπερβερεταίου μηνὸς ἕως τοῦ ἐχομένου ἔτους Ὑπερβερεταίου. Ἰκετεῖαν δ’ αὐτοῦ ποιησαμένου, κεραινοὺς ἱκανοὺς βεβληκέναι. Οὗτος πόλιν Βότρον ἔκτισε τὴν ἐπὶ Φοινίκῃ, και Αὔξαν τὴν ἐν Λιβύῃ.” Καὶ ταῦτα μὲν δηλῶν τὴν ἐπ’ Ἀχάβου γενομένην ἀνομβρίαν, κατὰ γὰρ τοῦτον και Ἰθόβαλος ἐβασίλευσε Τυρίων, Μένανδρος ἀναγέγραπεν.

3. Ἡ δὲ γυνὴ, περὶ ἧς πρὸ τούτων εἶπομεν, ἢ τὸν προφήτην διατρέφουσα, τοῦ παιδὸς αὐτῇ καταπεσόντος εἰς νόσον, ὡς και τὴν ψυχὴν ἀφεῖναι και δόξαι νεκρὸν, ἀνακλειομένη και ταῖς χερσὶν αὐτὴν αἰκίζομένη, και φωνὰς οἷας ὑπηγόρευε τὸ πάθος ἀφείσα, κατηγιάτο τῆς παρ’ αὐτὴν παρουσίας τὸν προφήτην, ὡς ἐλέγξαντα τὰς ἁμαρτίας αὐτῆς, και διὰ τοῦτο τοῦ παιδὸς τετελευτηκότος. Ὁ δὲ παρεκλεύετο θαρρῆεῖν και παραδοῦναι τὸν υἱὸν αὐτῆς, ‘ζῶντα γὰρ αὐτὸν ἀποδώσειν.’ Παραδόσης οὖν βαστάσας εἰς τὸ δομάτιον ἐν ᾧ διέτριβεν αὐτὸς, και καταθεὶς ἐπὶ τῆς κλίνης, ἀνεβόησε πρὸς τὸν θεόν, οὐ καλῶς ἀμείψασθαι τὴν ὑποδεξαμένην και θρέψασαν, τὸν υἱὸν

αὐτῆς ἀφαιρησάμενον. Ἐδεῖτό τε τὴν ψυχὴν εἰσπέμψαι
 πάλιν τῷ παιδί, καὶ παρασχεῖν αὐτῷ τὸν βίον. Τοῦ
 δὲ θεοῦ καταικτιρησάντος μὲν τὴν μητέρα, βουλή-
 θέντος δὲ καὶ τῷ προφήτῃ χαρίσασθαι, τὸ μὴ δόξα-
 459 πρὸς αὐτὴν ἐπὶ κακῷ παρεῖναι, παρὰ πᾶσαν προς-
 δοκίαν ἀνεβίωσεν. Ἡ δ' ἠνυχαρίσκει τῷ προφήτῃ, καὶ
 τότε σαφῶς ἔλεγε μεμαθηκέναι, ὅτι τὸ θεῖον αὐτῷ
 διαλέγεται.

4. Χρόνου δ' ὀλίγου διελθόντος, παραγίνεται
 πρὸς Ἀχαβον τὸν βασιλέα κατὰ βούλησιν τοῦ θεοῦ
 δηλώσων αὐτῷ τὸν γεννησόμενον υἱόν. Λιμὸς δὲ τότε
 κατεῖχε τὴν χώραν ἅπασαν, καὶ πολλὴ τῶν ἀναγκαίων
 ἀπορία, εἰς μὴ μόνον ἀνθρώπους αὐτῶν σπανίζων,
 ἀλλὰ καὶ τὴν γῆν μηδ' ὅσα τοῖς ἵπποις καὶ τοῖς ἄλ-
 λοις κτήνεσι πρὸς νομὴν ἔστι χρήσιμα διὰ τὴν ἀνομ-
 βρίαν ἀναδιδόναι. Τὸν οὖν ἐπιμελόμενον αὐτοῦ τῶν
 κτημάτων ὁ βασιλεὺς καλέσας Ὠβεδῖαν, ἀπιέναι βού-
 λεσθαι πρὸς αὐτὸν εἶπεν ἐπὶ τὰς πηγὰς τῶν ὑδάτων
 καὶ τοὺς χειμάρρους, ἵνα εἴ που παρ' αὐτοῖς εὗρεθείη
 πόα, ταύτην εἰς τροφὴν ἀμησάμενοι τοῖς κτήνεσιν
 ἔχωσι. Καὶ περιπέμψας κατὰ πᾶσαν τὴν οἰκουμέ-
 νην τοὺς ζητήσοντας τὸν προφήτην Ἥλιαν, οὐχ εὐ-
 ρὼν, συνέπεσθαι ἐκέλευσε καὶ ἐκείνον αὐτῷ. Δόξαν
 οὖν ἔχορμαν αὐτοῖς, μερισάμενοι τὰς ὁδοὺς ὃ τε Ὠ-
 βεδίας καὶ ὁ βασιλεὺς ἀπῆσαν ἕτερος ἕτεραν τῶν
 ὁδῶν. Συνεβεβήκει δὲ καθ' ὃν Ἰεξαβέλη ἡ βασίλισσα
 καιρὸν τοὺς προφῆτας ἀπέκτεινε, τοῦτον ἑκατὸν ἐν
 τοῖς ὑπογείοις σπηλαιοῖς κρύψαι προφῆτας, καὶ τρέ-
 φειν αὐτοὺς ἄρτον χορηγοῦντα μόνον καὶ ὕδωρ. Μο-
 νωθέντι δ' αὖ ἀπὸ τοῦ βασιλέως Ὠβεδία, συνήντη-
 σεν αὐτῷ ὁ προφήτης Ἥλιος, καὶ πυθόμενος παρ'
 αὐτοῦ τίς εἴη καὶ μαθὼν προσεκύνησεν αὐτόν. Ὁ
 δὲ πρὸς τὸν βασιλέα βαδίζων ἐκέλευσε καὶ λέγειν, ὅτι
 παρεῖη πρὸς αὐτόν. Ὁ δὲ, 'τί κακὸν ὑπ' αὐτοῦ πε-
 πονθότα πρὸς τὸν ἀποκτεῖναι ζητοῦντα, καὶ πᾶσαν
 ἐρευνήσαντα γῆν, πέμπειν αὐτόν, ἔλεγεν, ἢ τοῦτ' ἀγνοεῖν

αὐτὸν ὅτι μηδὲνα τόπον κατέλιπεν, εἰς ὃν οὐκ ἀπέ-
 στείλε τοὺς ἀνάξοντας, εἰ λάβοιεν, ἐπὶ θανάτῳ; καὶ
 γὰρ εὐλαβεῖσθαι πρὸς αὐτὸν ἔφασκε, μὴ τοῦ θεοῦ
 φανέντος αὐτῷ πάλιν εἰς ἄλλον ἀπέλθοι τόπον, εἴτα
 διαμαρτῶν αὐτοῦ πέμψαντος τοῦ βασιλέως, καὶ μὴ
 δυναμένου εὐρεῖν ὅπου ποτ' εἴη γῆς ἀποθάνῃ. Προ-
 ποεῖν οὖν αὐτοῦ τῆς σωτηρίας παρεκάλει, τὴν περὶ
 τοὺς ὁμοτέχνους αὐτοῦ σπουδὴν λέγων, ὅτι σώσειεν
 ἑκατὸν προφῆτας, Ἰεζαβέλης πάντας τοὺς ἄλλους ἀ-
 νηρηκυίας, καὶ ἔχρι κεκρυμμένους αὐτοὺς καὶ τρεφω-
 μένους ὑπ' αὐτοῦ. Ὁ δὲ μηδὲν δεδιότα βαδίζεν
 ἐκέλευσε πρὸς τὸν βασιλέα, δοὺς αὐτῷ πίστεις ἐνόρ-
 κους, ὅτι πάντως κατ' ἐκείνην Ἀχάβῳ φανήσεται
 τὴν ἡμέραν.

5. Μηνύσαντος δὲ τῷ βασιλεῖ τοῦ Ὑβεδίου τὸν
 Ἕλληνα, ὑπήντησεν ὁ Ἀχάβος, καὶ διήρετο μετ' ὀργῆς
 'εἰ αὐτὸς εἴη ὁ τὸν Ἑβραίων λαὸν κακώσας, καὶ τῆς
 ἀκαρπίας αἴτιος γεγεννημένος.' Ὁ δ' οὐδὲν ὑποθα-
 πεύσας, 'αὐτὸν εἶπεν ἅπαντα τὰ δεινὰ πεποιηκέναι,
 καὶ τὸ γένος αὐτοῦ, ξεπικροὺς εἰσηνηροχότα τῇ χώρᾳ
 θεοῦς, καὶ τούτους σέβοντα, τὸν ἴδιον αὐτῶν, ὃς μό-
 νος ἔστι θεὸς, ἀπολελοιπότα, καὶ μηδεμίαν ἔτι πρό-
 νοιαν αὐτοῦ ποιούμενον. Νῦν μέντοι γε ἀπέλθόντα
 ἐκέλευε πάντα τὸν λαὸν εἰς τὸ Καρμήλιον ὄρος ἀ-
 θροῖσαι πρὸς αὐτὸν, καὶ τοὺς προφῆτας αὐτοῦ καὶ
 τῆς γυναικὸς, εἰπὼν ὅσοι τὸν ἀριθμὸν εἴησαν, καὶ
 τοὺς τῶν ἄλλων προφῆτας, ὡς τετρακοσίους τὸ 460
 πλῆθος ὄντας.' Ὡς δὲ συνέδραμον πάντες εἰς τὸ
 προειρημένον ὄρος Ἀχάβου διαπέμψαντος, σταθεῖς
 αὐτῶν ὁ προφήτης Ἠλίας μεταξὺ, 'μέχρι πότε διη-
 ρημένους αὐτοὺς τῇ διανοίᾳ καὶ ταῖς δόξαις οὕτως
 βιώσειν ἔφασκε· τομίσαντας μὲν γὰρ τὸν ἐγγώριον
 θεὸν ἀληθῆ καὶ μόνον, ἔπεσθαι τούτῳ καὶ ταῖς ἐν-
 τολαῖς αὐτοῦ παρῆναι· μηδὲν δὲ τοῦτον ἡγουμένους,
 ἀλλὰ περὶ τῶν ξεπικρῶν ὑπειληφότας, ὡς ἐκείνους δεῖ
 θρησκεύειν, αὐτοῖς συνεβούλευε κατακολουθεῖν.' Τοῦ

δὲ πλήθους μηδὲν πρὸς ταῦτα ἀποκρινομένου, ἤξιω-
 σεν Ἡλίας, πρὸς διαπειραν τῆς τε τῶν ξενικῶν θεῶν
 ἰσχύος καὶ τῆς τοῦ ἰδίου, μόνος ὢν αὐτοῦ προφήτης,
 ἐκείνων δὲ τετρακοσίους ἔχοντων, λαβεῖν αὐτὸς τε
 βούν, καὶ ταύτην θύσας ἐπιθεῖναι ξύλοις, πυρὸς οὐχ
 ὑπαφθέντος, καὶ ἐκείνους ταῦτ' ἀποιήσαντας ἐπικαλέ-
 σασθαι τοὺς ἰδίους θεοὺς ἀνακαῦσαι τὰ ξύλα· γενο-
 μένου γὰρ τούτου, μαθήσεσθαι τότε τὴν ἀληθῆ φύ-
 σιν τοῦ θεοῦ. Ἀρεσάσης δὲ τῆς γνώμης, ἐκέλευσεν
 Ἡλίας τοὺς προφῆτας ἐκλεξαμένους βούν πρώτους τε
 θῦσαι, καὶ τοὺς αὐτῶν ἐπικαλέσασθαι θεοὺς. Ἐπεὶ
 δ' οὐδὲν ἀπῆντα παρὰ τῆς εὐχῆς καὶ τῆς ἐπικλή-
 σεως θύσασσι τοῖς προφήταις, σκώπτων ὁ Ἡλίας,
 'μεγάλῃ βοῇ καλεῖν αὐτοὺς ἐκέλευε τοὺς θεοὺς, ἢ γὰρ
 ἀποδημεῖν αὐτοὺς, ἢ καθάδδειν.' Τῶν δὲ ἀπ' ὄρ-
 θρου τοῦτο ποιοῦντων μέχρι μέσης ἡμέρας, καὶ τε-
 μνόντων αὐτοὺς μαχαίραις καὶ σειρομάσταις κατὰ τὸ
 πατριὸν ἔθος, μέλλων αὐτὸς ἐπιτελεῖν τὴν θυσίαν,
 ἐκέλευσε τοὺς μὲν ἀναχωρῆσαι, τοὺς δὲ ἐγγὺς προς-
 ελθόντας τηρεῖν αὐτὸν, μὴ πῦρ λάθρα τοῖς ξύλοις
 ἐμβάλλῃ. Τοῦ δὲ ὄχλου προσελθόντος, λαβὼν δώδεκα
 λίθους, κατὰ φυλὴν τοῦ λαοῦ Ἑβραίων, ἀνέστησεν
 ἐξ αὐτῶν θυσιαστήριον, καὶ περὶ αὐτὸ δεξαμενὴν ὤ-
 ρυξε βαθυτάτην. Καὶ συνθείς τὰς σχίζας ἐπὶ τοῦ
 βωμοῦ, καὶ κατ' αὐτῶν ἐπιθείς τὰ ἱερεῖα, τέσσαρας
 ἀπὸ τῆς κρήνης ὑδρίας προσέταξε πληρωθείσας ὕδα-
 τος κατασκεδάσαι τοῦ θυσιαστηρίου, ὥς ὑπερβαλεῖν
 αὐτὸ καὶ τὴν δεξαμενὴν ἅπασαν ὕδατος γεμισθῆναι
 πηγῆς ἀναδοθείσης. Ταῦτα δὲ ποιήσας ἤρξατο εὐ-
 χεσθαι τῷ θεῷ καὶ καλεῖν αὐτὸν, 'καὶ ποιεῖν τῷ πε-
 πλανημένῳ πολὺν ἤδη χρόνον λαῷ φανεράν τὴν αὐ-
 τοῦ δύναμιν.' Καὶ ταῦτα λέγοντας ἄφνω πῦρ ἐκ τοῦ
 οὐρανοῦ, τοῦ πλήθους ὁρῶντος, ἐπὶ τὸν βωμὸν ἔπεσε,
 καὶ τὴν θυσίαν ἑδαπάνησεν, ὥς ἀνακαῆναι καὶ τὸ
 ὕδωρ καὶ ψαφαρὸν γενέσθαι τὸν τόπον.

6. Οἱ δὲ Ἰσραηλῖται τοῦτο ἰδόντες ἔπεσον ἐπὶ

τὴν γῆν καὶ προσεκύνουν ἕνα θεόν, καὶ μέγιστον καὶ ἀληθῆ μόνον ἀποκαλοῦντες, τοὺς δ' ἄλλους ὀνόματα ὑπὸ φαύλου καὶ ἀνόητου δόξης πεποιημένα. Συλλαβόντες δ' αὐτῶν καὶ τοὺς προφήτας ἀπέκτειναν, Ἡλία τοῦτο παραινέσαντος. Ἐφη δὲ καὶ τῷ βασιλεῖ πορεύεσθαι πρὸς ἄριστον, μηδὲν ἔτι φροντίσαντα, 'μετ' ὀλίγον γὰρ ὄψεσθαι τὸν θεὸν ὄντα.' Καὶ ὁ μὲν Ἀχαβος ἀπηλλάγη. Ἡλίας δὲ ἐπὶ τὸ ἀκρωτήριον τοῦ Καρμήλου ἀναβὰς ὄραν, καὶ καθίσας ἐπὶ τῆς γῆς προσηρείσατο τοῖς γόνασι τὴν κεφαλὴν, καὶ τὸν θεράποντα ἐκέλευσεν ἀνελθόντα ἐπὶ τινα σκοπὴν εἰς τὴν θάλασσαν ἀποβλέπειν, καὶ ἐὰν ἴδῃ νεφέλην ἐγερσμένην ποθὲν, φράζειν αὐτῷ· μέχρι γὰρ τότε κα- 461
θαρῶ εἶναι συνέβαινε τῷ αἱερί. Τοῦ δὲ ἀναβάντος, καὶ πολλάκις μηδὲν ὄραν φήσαντος, ἔβδομον ἤδη βαδίσας 'ἑωρακέναι μελαινόμενον εἴπέ τι τοῦ αἱερος, οὐ πλέον ἵχνους ἀνθρωπίνου.' Ὁ δὲ Ἡλίας ταῦτ' ἀκούσας πέμπει πρὸς Ἀχαβον, κελύων αὐτὸν εἰς τὴν πόλιν ἀπέρχεσθαι πρὶν ἢ καταρῶαγῃναι τὸν ὄμβρον. Καὶ ὁ μὲν εἰς Ἰσραήλαν πόλιν παραγίνεται. Μετ' αὐτὸν πολὺ δὲ τοῦ αἱερος ἀχλύσαντος καὶ νέφεσιν καλυφθέντος, πνεῦμά τε λάβρον ἐπιγίνεται καὶ πολὺς ὄμβρος. Ὁ δὲ προφήτης ἐνθεος γενόμενος τῷ τοῦ βασιλέως ἄρματι μέχρι τῆς Ἰσραήλας Ἰσαχάρου πόλεως συνέδραμε.

7. Μαθοῦσα δὲ ἡ τοῦ Ἀχάβου γυνὴ Ἰζαβέλη τὰ τε σημεῖα τὰ ὑπὸ τοῦ Ἡλίου γενόμενα, καὶ ὅτε τοὺς προφήτας αὐτῆς ἀπέκτεινεν, ὀργισθεῖσα πέμπει πρὸς αὐτὸν ἀγγέλους, ἀπειλοῦσα δι' αὐτῶν ἀποκτείνειν αὐτὸν, ὡς καὶ ἐκείνος τοὺς προφήτας αὐτῆς ἀπόλεσε. Φοβηθεὶς δὲ ὁ Ἡλίας φεύγει εἰς πόλιν Βηρσουβεὲ λεγομένην, — ἐπ' ἐσχάτοις δ' ἔστιν αὕτη τῆς χώρας τῶν τὴν Ἰουδα φυλὴν ἐχόντων κατὰ τὴν Ἰδουμαίον γῆν, — καταλιπὼν δὲ ἐκεῖ τὸν θεράποντα, εἰς τὴν ἔρημον ἀνεχώρησεν. Εὐξάμενος δ' ἀποθανεῖν, οὐ

γὰρ δὴ κρείττων εἶναι τῶν πατέρων, ἵνα ἐκείνων
 ἀπολαλότων αὐτὸς ζῇν γλίχῃται, κατεκοιμήθη πρὸς
 τινι δένδρῳ. Διγείραντος δ' αὐτὸν τινος, ἀναστὰς
 εὗρίσκει παρακειμένην αὐτῷ τροφήν καὶ ὕδωρ. Φω-
 γῶν δὲ καὶ συλλεξάμενος ἐκ τῆς τροφῆς ἐκείνης τὴν
 δύναμιν, εἰς τὸ Σιναῖον καταύμενον ὄρος παραγίνε-
 ται, οὗ Μωϋσῆς τοὺς νόμους παρὰ τοῦ θεοῦ λέγε-
 ται λαβεῖν. Εὐρῶν δ' ἐν αὐτῷ σπηλαιὸν τι κοῖλον
 εἰσεῖσι, καὶ διετέλει ποιούμενος ἐν αὐτῷ τὴν μονήν.
 Ἐρομένης δὲ τινος αὐτὸν φωνῆς ἐξ ἀδήλου, τί παρ-
 εῖη καταλελοιπὼς τὴν πόλιν ἐκέισε; Διὰ τὸ κτεῖ-
 ναι μὲν τοὺς προφῆτας τῶν ξενικῶν θεῶν, πείσαι δὲ
 τὸν λαὸν ὅτι μόνος εἶη θεὸς ὧν ἐξ ἀρχῆς ἐθρώσκεν-
 σαν ἔφησε, ζητεῖσθαι ἐπὶ τούτῳ πρὸς τιμωρίαν ὑπὸ
 τῆς γυναικὸς τοῦ βασιλέως. Πάλιν δὲ ἀκούσας ἑλθεῖν
 εἰς τὸ ὑπαιθρον τῇ ἐπιούσῃ, γνωσεσθαι γὰρ
 αὐτῷ τί δαί ποιεῖν, προῆλθεν ἐκ τοῦ σπηλαίου μετ'
 ἡμέραν. Καὶ σεισμοῦ τε ἐπακούει, καὶ λαμπρὰν πυ-
 ρὸς αὐγὴν ὄρα. Καὶ γενομένης ἡσυχίας, φωνὴ θεία
 μὴ ταράττεσθαι τοῖς γινομένοις αὐτὸν παρακελεύε-
 ται, κρατήσῃν γὰρ οὐδένα τῶν ἐχθρῶν αὐτοῦ, προς-
 ἐτάξῃ τε ὑπαστρέψαντα εἰς τὴν οἰκίαν, ἀποδείξαι τοῦ
 πληθους βασιλέα. Ἰηοὺν τὸν Νεμεσσαίου παῖδα, ἐκ
 Δαμασκοῦ δὲ τῶν Σύρων Ἀζάηλον, ἀντ' αὐτοῦ δὲ
 προφῆτην Ἐλισσαῖον ὑπ' αὐτοῦ γενήσεσθαι ἐκ πό-
 λεως Ἀβελᾶς διαφθερεῖ δὲ τοῦ ἀσεβοῦς ὄχλου τοὺς
 μὲν Ἀζάηλος, τοὺς δὲ Ἰηοὺς. Ὁ δὲ Ἡλίας ὑπο-
 ατρέφει ταῦτ' ἀκούσας εἰς τὴν Ἑβραίων χώραν, καὶ
 τὸν Σαφάτου παῖδα Ἐλισσαῖον καταλαβὼν ἀροῦντα,
 καὶ μετ' αὐτοῦ τινες ἄλλους ἐλαύνοντας ζεύγη δαΐδα-
 κα, προσελθὼν ἐπέρριψεν αὐτῷ τὸ ἴδιον ἱμάτιον. Ὁ
 δὲ Ἐλισσαῖος εὐθέως προφητεύειν ἤρξατο, καὶ κα-
 ταλιπὼν τοὺς βόας ἠκολούθησεν Ἡλίᾳ. Λεηθεὶς δὲ
 συγχωρῆσαι αὐτῷ τοὺς γονεῖς ἀσπῆσασθαι, κελύσαν-
 462 τος τοῦτο ποιεῖν, ἀποταξάμενος αὐτοῖς εἶπετο. Καὶ
 ἦν Ἡλίου τὸν ἅπαντα χρόνον τοῦ ζῆν καὶ μαθητῆς

καὶ διάκονος. Καὶ τὰ μὲν περὶ τοῦ τοιούτου προ-
γήτου ταιαῦτα ἦν.

8. Νάβουθος δὲ τις ἦν ἀπὸ πόλεως Ἰσαχάρου,
ἀγρογείτων ὧν τοῦ βασιλέως. Παρακαλοῦντος δ' αὐ-
τὸν ἀποδόσθαι τιμῆς ὅσης βούλεται τὸν πλησίον αὐ-
τοῦ τῶν ἰδίων ἀγρῶν, ἵνα συνάψας ἐν αὐτῷ ποιήσῃ
κτῆμα, εἰ δὲ μὴ βούλοιοτο χρήματα λαβεῖν, ἐπιτιγέ-
ποντος ἐκλεξασθαι τῶν ἀγρῶν τινα τῶν ἐκείνου, τοῦτο
μὲν 'οὐ φησι ποιῆσθαι, αὐτὸς δὲ τὴν ἰδίαν καρπώ-
ασθαι γῆν, ἣν ἐκληρονόμησε τοῦ πατρός.' Λυπη-
θεὶς δ' ὡς ἐφ' ὕβρει τῷ μὴ τὰ ἀλλότρια λαβεῖν ὁ
βασιλεὺς, οὔτε λουτρὸν προσηνέγκατο οὔτε τροφήν.
Τῆς δὲ Ἰεζαβέλς τῆς γυναικὸς αὐτοῦ πενθανομένης ὁ
τε λυπεῖται, καὶ μήτε λούεται μήτε ἄριστον αὐτῷ πα-
ρατίθεται μήτε δεῖπνον, διηγῆσατο αὐτῇ τὴν Να-
βούθου σκαιότητα, καὶ ὡς χρησάμενος ἐπιεικέσι πρὸς
αὐτὸν λόγοις καὶ βασιλικῆς ἐξουσίας ὑποδεστέρους
ἔβρισθείη, μὴ τυχὼν ὧν ἡξίου. Ἡ δὲ 'μὴ μικρο-
ψυχεῖν ἐπὶ τούτοις παρεκάλει, παυσάμενον δὲ τῆς
λύπης ἐπὶ τὴν συνήθη τρέπεσθαι τοῦ σώματος πρό-
νοιαν· μελήσειν γὰρ αὐτῇ περὶ τῆς Ναβούθου τιμα-
ρίας.' Καὶ παραχρῆμα πέμπει γράμματα πρὸς τοὺς
ὑπερέχοντας τῶν Ἰσραηλιτῶν ἐκ τοῦ Ἀχάβου ὀνόμα-
τος, νηστεῦσαι τε κελεύουσα, καὶ παιησαμένους ἐκ-
κλησίαν προκαθίσαι μὲν αὐτῶν Νάβουθον, εἶναι γὰρ
αὐτὸν γένους ἐπιφανοῦς, παρασκευασαμένους δὲ τρεῖς
τολμηροὺς τινες τοὺς καταμαρτυρήσοντας αὐτοῦ, ὡς
τὸν θεόν τε εἶη βλασφημήσας καὶ τὸν βασιλέα, κα-
ταλεῦσαι, καὶ τούτῳ διαχρήσασθαι τῷ τρόπῳ. Καὶ
Νάβουθος μὲν, ὡς ἔγραψεν ἡ βασίλισσα, οὕτως κατα-
μαρτυρηθεὶς βλασφημῆσαι τὸν θεόν τε καὶ Ἀχάβον,
βαλλόμενος ὑπὸ τοῦ πλήθους ἀπέθανεν. Ἀκούσασα
δὲ ταῦτα Ἰεζαβέλ, εἰσεῖσι πρὸς τὸν βασιλέα, καὶ
κληρονομεῖν τοῦ Ναβούθου ἀμπελῶνα προῖκα ἐκέλευ-
σεν. Ὁ δὲ Ἀχάβος ἦσθη τοῖς γεγενημένοις, καὶ ἀνα-
πηδῆσας ἀπὸ τῆς κλίνης, ἐψόμενος ἦκε τὸν ἀμπε-

λῶνα τὸν Ναβούθου. Ἀγανακτήσας δὲ ὁ θεὸς πέμ-
 πει τὸν προφῆτην Ἡλίαν εἰς τὸ Ναβούθου χωρίον
 Ἀχάβω συμβαλοῦντα, καὶ περὶ τῶν πεπραγμένων
 ἐρησόμενον, ὅτι 'κτείνας τὸν ἀληθῆ δεσπότην τοῦ
 χωρίου κληρονομήσειεν αὐτὸς ἀδίκως.' Ὡς δὲ ἦκε
 πρὸς αὐτὸν, εἰπόντος τοῦ βασιλέως, ὃ τι βούλεται
 χρήσασθαι αὐτῷ, αἰσχρὸν γὰρ ὄντα ἐπὶ ἀμαρτήματι
 ληφθῆναι ὑπ' αὐτοῦ, 'κατ' ἐκείνον ἔφη τὸν τόπον,
 ἐν ᾧ τὸν Ναβούθου νεκρὸν ὑπὸ κυνῶν δαπανηθῆναι
 συνέβη, τό τε αὐτοῦ αἷμα καὶ τὸ τῆς γυναικὸς χυ-
 θήσεσθαι, καὶ πᾶν αὐτοῦ τὸ γένος ἀπολεῖσθαι, τοι-
 αῦτα ἀσεβῆσαι τετολμηκότος, καὶ παρὰ τοὺς πατέρας
 νόμους πολίτην ἀδίκως ἀνηρηκότος.' Ἀχάβω δὲ λύ-
 πη τῶν πεπραγμένων εἰςῆλθε καὶ μετάνειος, καὶ σα-
 463 κίον ἐνδυσάμενος γυμνοῖς τοῖς ποσὶ διῆγεν, οὐχ
 ἀπτόμενος τροφῆς, ἀνθομολογούμενός τε τὰ ἡμαρτη-
 μένα, καὶ τὸν θεὸν οὕτως ἐξευμενίζων. Ὁ δὲ ἑὸν
 τος μὲν αὐτοῦ, πρὸς τὸν προφῆτην εἶπεν, ὑπερβα-
 λείσθαι τὴν τοῦ γένους τιμωρίαν, ἐπεὶ τοῖς τετολ-
 μημένοις μετανοεῖ, τελέσειν δὲ τὴν ἀπειλὴν ἐπὶ τῷ
 ὡς τοῦ Ἀχάβου. Καὶ ὁ μὲν προφῆτης ταῦτ' ἐδή-
 λωσε τῷ βασιλεῖ.

CAP. XIV. 1. Τῶν δὲ περὶ Ἀχαβὸν ὄντων τοι-
 σῶν, κατὰ τὸν αὐτὸν καιρὸν ὁ τοῦ Ἀδάδου υἱὸς
 βασιλεύων τῶν Σύρων καὶ Λαμασκῶ, δύναμιν ἐξ ἀ-
 πάσης τῆς χώρας συναγαγὼν, συμμάχους τοὺς πέραν
 Εὐφράτου βασιλέας ποιησάμενος τριάκοντα καὶ δύο
 ἐστράτευσεν ἐπὶ τὸν Ἀχαβὸν. Ὁ δὲ οὐκ ὥν ὅμοιος
 αὐτῷ τῇ στρατιᾷ, πρὸς μάχην μὲν οἱ παρετάξατο,
 πάντα δ' εἰς τὰς ὀχυρωτάτας πόλεις ἐγκλείσας τὰ ἐν
 τῇ χώρᾳ, αὐτὸς μὲν ἔμεινεν ἐν Σαμαρείᾳ, τείχη γὰρ
 αὕτη λίαν ἰσχυρὰ περιεβέβλητο, καὶ τὰ ἄλλα δυσά-
 λωτος ἐδόκει. Ὁ δὲ Σύρος ἀναλαβὼν τὴν δύναμιν
 ἦκεν ἐπὶ τὴν Σαμαρείαν, καὶ περικαθίσας αὐτῇ τὸν
 στρατὸν ἐπολιόρκει. Πέμπας δὲ κήρυκα πρὸς Ἀχα-

βον ἡξίου πρεσβευτὰς δεῖξασθαι παρ' αὐτοῦ, δι' ὧν
 αὐτῷ δηλώσει τί βούλεται. Τοῦ δὲ Ἰσραηλιτῶν βα-
 σιλέως πέμπειν ἐπιτρέψαντος, ἐλθόντες οἱ πρέσβεις
 ἔλεγον κατ' ἐντολὴν τοῦ βασιλέως, 'τὸν Ἀχάβου πλοῦ-
 τον καὶ τὰ τέκνα αὐτοῦ καὶ τὰς γυναῖκας Ἀδάδου
 ευγχάνειν. Ἄν δὲ ὁμολογήσῃ, καὶ λαβεῖν αὐτῷ τού-
 των ὅσα βούλεται συγχωρήσῃ, τὴν στρατιὰν ἀπάξει
 καὶ παύσεται πολιορκῶν.' Ὁ δ' Ἀχαβος τοῖς πρέ-
 σβεισιν ἐκέλευσεν πορευθεῖσι λέγειν αὐτῶν τῷ βασιλεῖ,
 'ὅτι καὶ αὐτὸς καὶ οἱ ἐκείνου πάντες κτήματα εἰσὶν
 αὐτοῦ.' Ταῦτα δ' ἀπαγγειλάντων, πέμπει πάλιν πρὸς
 αὐτὸν, ἄξιῶν 'ἀνωμολογηκότα εἶναι πάντα τὰ ἐκεί-
 νου, δεῖξασθαι τοὺς πεμφθησομένους εἰς τὴν ἐπιου-
 σαν ὑπ' αὐτοῦ δούλους, οἷς ἐρευνήσασι τὰ τε βασι-
 λεια καὶ τοὺς τῶν φίλων καὶ συγγενῶν οἴκους ἐκέλευε
 διδόναι πᾶν ὃ τι ἂν ἐν αὐτοῖς εὑρῶσι κάλλιστον, τὰ
 δ' ἀπαρέσαντά οἱ καταλείψουσιν.' Ἀχαβος δ' ἀγα-
 σθεὶς ἐπὶ τῇ δευτέρᾳ πρεσβείᾳ τοῦ τῶν Σύρων βασι-
 λέως, συναγαγὼν εἰς ἐκκλησίαν τὸ πλῆθος ἔλεγεν, "Ὡς
 αὐτὸς μὲν ἐτοίμως εἶχεν, ὑπὲρ σωτηρίας αὐτῶν καὶ
 εἰρήνης, καὶ γυναῖκας τὰς ἰδίας προεῖσθαι τῷ πολε-
 μίῳ καὶ τέκνα, καὶ πάσης παραχωρῆσαι κτήσεως.
 Ταῦτα γὰρ ἐπιζητῶν ἐπρεσβεύσατο πρῶτον ὁ Σύρος.
 Νῦν δ' ἡξίωκε δούλους πέμψαι, τὰς τε πάντων οἰ-
 κίας ἐρευνῆσαι καὶ μηδὲν ἐν αὐταῖς καταλιπεῖν τῶν
 καλλίστων κτημάτων, πρόφασιν βουλόμενος πολέμου
 λαβεῖν· εἰδὼς ὅτι τῶν μὲν ἑμαυτοῦ δι' ὑμᾶς οὐκ ἂν
 φεισάμην, ἀφορμὴν δὲ ἐκ τοῦ περὶ τῶν ὑμῶν τέρων
 ἀηδοῦς πραγματευόμενος εἰς τὸ πολεμεῖν. Ποιήσω
 γέ μὴν τὰ ὑμῖν δοκοῦντα." Τὸ δὲ πλῆθος μηδὲν
 ὑπακούειν τῶν κατ' αὐτὸν συνεβούλευεν, ἀλλὰ κα- 464
 ταφρονεῖν, καὶ πρὸς τὸ πολεμεῖν ἐτοίμως ἔχειν. Τοῖς
 οὖν πρεσβευταῖς ἀποκρινόμενος λέγειν ἀπελθοῦσιν, 'ὅτι
 τοῖς τὸ πρῶτον ἀξιωθεῖσιν ὑπ' αὐτοῦ καὶ νῦν ἐμμένει
 τῆς τῶν πολιτῶν ἀσφαλείας ἕνεκα, πρὸς δὲ τὴν δευ-
 τέραν ἀξίωσιν οὐχ ὑπακούει,' ἀπέλυσεν αὐτούς.

T

456 Ταῦτα ἀκούσας ὁ τῶν Ἰσραηλιτῶν βασιλεὺς, τοῦ μὲν οἰκοδομεῖν καὶ ὀχυροῦν τὴν Ῥαμαθῶνα ἐπαύσατο, μετὰ δὲ σπουδῆς ὡς βοηθήσων τοῖς οἰκείοις κακουμένοις ἀνέστρεψεν. Ἀσανος δὲ ἐκ τῆς παρεσκευασμένης ὑπ' αὐτοῦ πρὸς τὴν οἰκοδομίαν ὕλης πόλεις ἀνήγειρεν ἐν αὐτῷ τῷ τόπῳ δύο καρτεράς, ἡ μὲν Γαβα ἐκαλεῖτο, ἡ δὲ Μασφά. Καὶ μετὰ ταῦτα μὲν καιρὸν οὐκ ἔσχεν ὁ Βασάνης τῆς ἐπὶ Ἀσανον στρατείας, ἐφθάσθη γὰρ ὑπὸ τοῦ χρεῶν, καὶ θάπτεται μὲν ἐν Θάρσῃ πόλει. Παραλαμβάνει δ' αὐτοῦ τὴν ἀρχὴν παῖς Ἥλανος. Οὗτος ἄρξας ἐπ' ἔτη δύο τελευτᾷ, φονεύσαντος αὐτὸν ἐξ ἐπιβουλῆς Ζαμάρου τοῦ ἱππάρχου τῆς ἡμισείας τάξεως. Κατεωχηθέντα γὰρ αὐτὸν παρὰ τῷ οἰκονόμῳ αὐτοῦ. Ὅρσα τὸ ὄνομα, πείσας ἐπιδραμεῖν τῶν ὑφ' αὐτὸν ἱππέων τινὰς ἀπέκτεινε δι' αὐτῶν, μεμονωμένον τῶν περὶ αὐτὸν ὀπλιτῶν καὶ ἡγεμόνων. Οὗτοι γὰρ ἅπαντες περὶ τὴν πολιορκίαν τῶν Γαβαθῶν ἐγίνοντο τῆς Παλαιστίνων.

5. Φονεύσας δὲ τὸν Ἥλανον ὁ ἱππάρχος Ζαμάρης αὐτὸς βασιλεύει, καὶ πᾶσαν τὴν Βασάνου γεγενῆσθαι κατὰ τὴν Ἰηοῦ προφητείαν διαφθείρει. Τῷ γὰρ αὐτῷ τρόπῳ συνέβη τὸν οἶκον αὐτοῦ πρόρῳθιζον ἀπολέσθαι διὰ τὴν ἀσέβειαν, ὡς καὶ τὸν Ἰεραβοάμον διαφθαρέντα γεγράφαμεν. Ἡ δὲ πολιορκούσα τὴν Γαβαθῶνιν στρατιὰ, πυθομένη τὰ περὶ τὸν βασιλέα, καὶ ὅτι Ζαμάρης ἀποκτείνας αὐτὸν ἔχει τὴν βασιλείαν, καὶ αὕτη τὸν ἡγούμενον αὐτῆς Ἀμαρῖνον ἀπέδειξε βασιλέα, ὃς ἀπὸ τῆς Γαβαθῶνης ἀναστήσας τὸν στρατὸν, εἰς Θάρσιν παραγίνεται τὸ βασίλειον, καὶ προσβαλὼν τῇ πόλει κατὰ κράτος αἰρεῖ. Ζαμάρης δὲ τὴν πόλιν ἰδὼν ἡρημωμένην συνέφυγεν εἰς τὸ μυχαίτατον τῶν βασιλείων, καὶ ὑποπτήσας αὐτὸ συγκατέκαυσεν αὐτὸν, βασιλεύσας ἡμέρας ἑπτὰ. Διέστη δ' εὐθύς ὁ Ἰσραηλιτῶν λαός, καὶ οἱ μὲν αὐτῶν Θαβαῖον βασιλεύειν ἤθελον, οἱ δὲ Ἀμαρῖνον. Νικήσαντες δ' οἱ τοῦτον ἄρχεν ἀξιούντες ἀποκτείνουσι

Θαβναῖον, καὶ παντὸς βασιλεύει Ἀμαρῖνος τοῦ ὄχλου. Τριακοστῷ δὲ ἔτει τῆς Ἀσάνου βασιλείας ἤρξεν ὁ Ἀμαρῖνος ἔτη δώδεκα, τούτων τὰ μὲν ἕξ ἐν Θαρσῇ πόλει, τὰ δὲ λοιπὰ ἐν Σεμαρεῶνι λεγομένη πόλει, ὑπὸ δὲ Ἑλλήνων Σαμαρεία καλουμένη. Προσ-
ηγόρευσε δ' αὐτὴν αὐτὸς Σεμαρεῶνα ἀπὸ τοῦ τὸ ὄρος ἀποδομένου αὐτῷ, ἐφ' ᾧ κατεσκεύασε τὴν πόλιν 457
Σεμάρου. Διέφερε δ' οὐδὲν τῶν πρὸ αὐτοῦ βασιλευ-
σάντων, ἢ τῷ χεῖρων αὐτῶν εἶναι. "Απαντες γὰρ
ἐξήτουν πῶς ἀποστήσωσιν ἀπὸ τοῦ θεοῦ τὸν λαὸν
τοῖς καθ' ἡμέραν ἀσεβήμασι, καὶ διὰ τοῦτο δι' ἀλ-
λήλων αὐτοὺς ὁ θεὸς ἐποίησεν ἐλεῖν, καὶ μηδὲνα τοῦ
γένους ὑπολιπεῖν. Ἐτελεύτησε δὲ καὶ οὗτος ἐν Σα-
μαρείᾳ, διαδέχεται δ' αὐτὸν ὁ παῖς Ἀχαβος.

6. Μαθεῖν δ' ἔστιν ἐκ τούτων, ὅσην τὸ θεῖον
ἐπιστροφὴν ἔχει τῶν ἀνθρωπίνων πραγμάτων, καὶ
πῶς μὲν ἀγαπᾷ τοὺς ἀγαθοὺς, μισεῖ δὲ τοὺς μοχθη-
ροὺς καὶ προορίζους ἀπόλλυσιν. Οἱ μὲν γὰρ τῶν Ἰσ-
ραηλιτῶν βασιλεῖς ἄλλος ἐπ' ἄλλω διὰ τὴν παρανο-
μίαν καὶ τὰς ἀδικίας ἐν ὀλίγῳ χρόνῳ πολλοὶ κακῶς
διαφθαρέντες ἠρέθησαν καὶ τὸ γένος αὐτῶν, ὃ δὲ
τῶν Ἱερουσολύμων καὶ τῶν δύο φυλῶν βασιλεὺς Ἀσα-
νος δι' εὐσέβειαν καὶ δικαιοσύνην εἰς μακρὸν καὶ εὖ-
δαιμον ὑπὸ τοῦ θεοῦ προήχθη γῆρας, καὶ τεσσαρά-
κοντα καὶ ἐν ἄρξας ἔτος εὐμοίρως ἀπέθανε. Τελευ-
τήσαντος δ' αὐτοῦ διεδέξατο τὴν ἡγεμονίαν ὁ υἱὸς
Ἰωσαφάτης, ἐκ γυναικὸς Ἀβίδας τὸ ὄνομα γεγενημέ-
νος. Τοῦτον μιμητὴν Δαυΐδου τοῦ προπάππου κατὰ
τε ἀνδρείαν καὶ εὐσέβειαν ἅπαντες ἐν τοῖς ἔργοις ὑπέ-
λαβον. Ἀλλὰ τὰ περὶ μὲν τούτου τοῦ βασιλέως οὐ
κῶν κατεπείγει λέγειν.

CAP. XIII. 1. Ὁ δὲ Ἀχαβος ὁ τῶν Ἰσραηλιτῶν
βασιλεὺς κατὰκει μὲν ἐν Σαμαρείᾳ, τὴν δ' ἀρχὴν
κατέσχεν ἕως ἑτῶν εἴκοσι καὶ δύο, μηδὲν κινήσας τῶν
πρὸ αὐτοῦ βασιλέων, εἰ μὴ ὅσα γε πρὸς τὸ χεῖρον

449 γείας τὴν αὐτῶν σωφροσύνην παραπέμποντες, ὡς ἀρε-
 τῇ ταῖς κακίαις αὐτῶν ἔπονται. Οὐ γὰρ ἔνεστιν
 ἀποδέχεσθαι δοκεῖν τὰ τῶν βασιλέων ἔργα, μὴ ταῦτα
 πράττοντας. Τοῦτο τοίνυν συνέβαινε καὶ τοῖς ὑπὸ
 Ῥοβοάμῳ τεταγμένοις, ἀσεβοῦντος αὐτοῦ καὶ παρα-
 τομοῦντος, σπουδάζειν μὴ προσκρούσωσι τῷ βασιλεῖ,
 θέλοντες εἶναι δίκαιοι. Τιμωρὸν δὲ τῶν εἰς αὐτὸν
 ὕβρεων ὁ θεὸς ἐπιπέμπει τὸν τῶν Αἰγυπτίων βασι-
 λέα Σούσακον. Περὶ οὗ πλανηθεὶς Ἡρόδοτος τὰς
 πράξεις αὐτοῦ Σεσώστρει προσάπτει. Οὗτος γὰρ
 Σούσακος πέμπτω ἔτι τῆς Ῥοβοάμου βασιλείας ἐπι-
 στρατεύεται μετὰ πολλῶν αὐτῷ μυριάδων. Ἄρματα
 μὲν γὰρ αὐτῷ χίλια καὶ διακόσια τὸν ἀριθμὸν ἐξη-
 κολούθει, ἱππέων δὲ μυριάδες ἕξ, πεζῶν δὲ μυριάδες
 τεσσαράκοντα. Τούτων τοὺς πλείστους Αἰθίους ἐπή-
 γετο καὶ Αἰθίοπας. Ἐμβαλὼν οὖν εἰς τὴν χώραν τῶν
 Ἑβραίων, καταλαμβάνεται τὰς ὀχυρωτάτας τῆς Ῥο-
 βοάμου βασιλείας πόλεις ἀμαχητί. Καὶ ταύτας ἀσφα-
 λισάμενος, ἔσχατον ἐπῆλθε τοῖς Ἱεροσολύμοις.

3. Ἐγκεκλεισμένου δὲ Ῥοβοάμου καὶ τοῦ πλή-
 θους ἐν αὐτοῖς διὰ τὴν Σούσακου στρατείαν, καὶ τὸν
 θεὸν ἱκετεύοντων δοῦναι νίκην καὶ σωτηρίαν, οὐκ
 ἔπεισαν τὸν θεὸν ταχθῆναι μετ' αὐτῶν. Ὁ δὲ προ-
 φῆτης Σαμαίας ἔφησεν αὐτοῖς 'τὸν θεὸν ἀπειλεῖν ἐγ-
 καταλείψειν αὐτοῖς, ὡς καὶ αὐτοὶ τὴν θρησκείαν αὐ-
 τοῦ κατέλιπον.' Ταῦτ' ἀκούσαντες, εὐθύς ταῖς ψυ-
 χαῖς ἀνέπεσον, καὶ μηδὲν ἔτι σωτήριον ὁρῶντες ἔξο-
 μολογεῖσθαι πάντες ὤρμησαν, ὅτι δικαίως αὐτοὺς ὁ
 θεὸς ὑπερόψεται, γενομένους περὶ αὐτὸν ἀσεβεῖς καὶ
 συγχέοντες τὰ νόμιμα. Κατιδὼν δ' αὐτοὺς ὁ θεὸς
 οὕτως διακειμένους, καὶ τὰς ἀμαρτίας ἀνθρομολογου-
 μένους, 'οὐκ ἀπολέσειν αὐτοὺς εἶπεν πρὸς τὸν προ-
 φῆτην, ποιήσειν μέντοι γε τοῖς Αἰγυπτίοις ὑποχει-
 ρίους, ἵνα μάθωσι πότερον ἀνθρώποι δουλεύειν ἐστὶν
 ἀπονώτερον ἢ θεῷ.' Παραλαβὼν δὲ Σούσακος ἀμα-
 χητί τὴν πόλιν, δεξαμένου Ῥοβοάμου διὰ τὸν φόβον,

οὐκ ἐνέμεινε ταῖς γενομέναις συνθήκαις, ἀλλ' ἐσύλησε τὸ ἱερὸν καὶ τοὺς θησαυροὺς ἐξεκένωσε τοῦ θεοῦ καὶ τοὺς βασιλικούς, χρυσοῦ καὶ ἀργύρου μυριάδας ἀναρθητὸν βασιτάσας, καὶ μηδὲν ὅλως ὑπολιπὼν. Περιεῖλε δὲ καὶ τοὺς χρυσοὺς θυρεοὺς καὶ τὰς ἀσπίδας ἃς κατεσκεύασε Σολομὼν ὁ βασιλεὺς· οὐκ εἴασε δὲ οὐδὲ τὰς χρυσᾶς φαρέτρας, ἃς ἀνέθηκε Δαυΐδης τῷ θεῷ, λαβὼν παρὰ τοῦ τῆς Σωφῆνης βασιλείως. Καὶ τοῦτο ποιήσας ἀνέστρεψεν εἰς τὰ οἰκεία. Μέννεται δὲ ταύτης τῆς στρατείας καὶ ὁ Ἀλικαρνασσένης Ἡρόδοτος, περὶ μόνον τὸ τοῦ βασιλείως πλανηθεὶς ὄνομα, καὶ ὅτι ἄλλοις τε πολλοῖς ἐπῆλθεν ἔθνεσι καὶ τὴν Παλαιστίνην Συρίαν ἐδουλώσατο, λαβὼν ἀμα- 450 χητὶ τοὺς ἀνθρώπους τοὺς ἐν αὐτῇ. Φανερὸν δὲ ὅτι τὸ ἡμέτερον ἔθνος βούλεται δηλοῦν κεχειρωμένον ὑπὸ τοῦ Αἰγυπτίου. Λέγει γὰρ ὅτι στήλας κατέλειπεν, ἐν τῇ τῶν ἀμαχητὶ παραδόντων αὐτοὺς, αἰδοῖα γυναικῶν ἐγγράψας. Ῥοβόαμος δ' αὐτῷ παρέδωκεν ὁ ἡμέτερος βασιλεὺς ἀμαχητὶ τὴν πόλιν. Φησὶ δὲ καὶ Αἰθίοπας παρ' Αἰγυπτίων μεμαθηκέναι τὴν τῶν αἰδοίων περιτομήν, 'Φοίνικες γὰρ καὶ Σύριοι οἱ ἐν τῇ Παλαιστίνῃ ὁμολογοῦσι παρ' Αἰγυπτίων μεμαθηκέναι.' Δῆλον οὖν ἐστὶν ὅτι μηδένες ἄλλοι περιτέμνονται τῶν ἐν τῇ Παλαιστίνῃ Σύρων, ἢ μόνοι ἡμεῖς. Ἀλλὰ περὶ μὲν τούτων ἕκαστοι λεγέτωσαν ὃ τε αὐτοῖς δοκῇ.

4. Ἀναχωρήσαντος δὲ Σουσάκου, Ῥοβόαμος ὁ βασιλεὺς, ἀντὶ μὲν τῶν χρυσέων θυρεῶν καὶ τῶν ἀσπίδων χάλκεα ποιήσας, τὸν αὐτὸν ἀριθμὸν παρέδωκεν τοῖς τῶν βασιλείων φύλαξιν. Ἀντὶ δὲ τοῦ μετὰ στρατηγίας ἐπιφανοῦς καὶ τῆς ἐν τοῖς πράγμασι λαμπρότητος διάγειν, ἐβασίλευσεν ἐν ἡσυχίᾳ πολλῇ καὶ δεῖι, πάντα τὸν χρόνον ἐχθρὸς ὢν Ἱεροβοάμῃ. Ἐτελεύτησε δὲ βιώσας ἔτη πενήκοντα καὶ ἑπτὰ, βασιλεύσας δ' αὐτῶν ἑπτακαίδεκα, τὸν τρόπον ἀλαζῶν ἀνὴρ καὶ ἀνόητος, καὶ διὰ τὸ μὴ προσέχειν τοῖς πα-

τροφῶις φίλοις τὴν ἀρχὴν ἀπολέσας. Ἐτάφη δ' ἐν Ἱεροσολίμοις ἐν ταῖς θήκαις τῶν βασιλείων. Διεδέξατο δ' αὐτοῦ τὴν βασιλείαν ὁ υἱὸς Ἀβίας, ὕψους ἤδη καὶ δέκατον ἔτος Ἱεροβοάμου τῶν δέκα φυλῶν βασιλεύοντος. Καὶ ταῦτα μὲν τοιοῦτον ἔσχε τέλος. Τὰ δὲ περὶ Ἱεροβοάμον ἀπόλουθα τούτων ἔχομεν, πῶς κατέστρεψε τὸν βίον, διεξελθεῖν. Οὗτος γὰρ οὐ διέλιπεν οὐδὲ ἠρέμησεν εἰς τὸν θεὸν ἐξυβρίζον, ἀλλὰ καθ' ἡμέραν ἐπὶ τῶν ὑψηλῶν ὄρων βωμοὺς ἀνιστάς καὶ ἱερεῖς ἐκ τοῦ πλήθους ἀποδεικνύς διετέλει.

CAP. XI. 1. Ταῦτα δ' ἔμελλεν οὐκ εἰς μακρὰν τὰ ἀσεβήματα καὶ τὴν ὑπὲρ αὐτῶν δίκην εἰς τὴν αὐτοῦ κεφαλὴν καὶ πάσης αὐτοῦ τῆς γενεᾶς τρέψειν τὸ θεῖον. Κάμνοντος δ' αὐτῷ κατ' ἐκείνον τὸν καιρὸν τοῦ παιδός, ὃν Ὀβίμην ἐκάλουν, τὴν γυναῖκα αὐτοῦ προσέταξεν τὴν στολὴν ἀποθεμένην καὶ σχῆμα λαβοῦσαν ἰδιωτικὸν πορευθῆναι πρὸς Ἀχίαν τὸν προφῆτην, 'εἶναι γὰρ θαυμαστὸν ἄνδρα περὶ τῶν μελλόντων προειπεῖν, καὶ γὰρ περὶ τῆς βασιλείας αὐτῷ τοῦτον ὑέδηλακέναι, παραγενομένην δ' ἐκέλευσε περὶ τοῦ παιδός ἀνακρίνειν ὡς ξένην, εἰ διαφεύξεται τὴν νόσον.' Ἡ δὲ μετοσχηματισαμένη, καθὼς αὐτῇ προσέταξεν ὁ ἀνὴρ, ἦκεν εἰς Σιλὼ πόλιν· ἐκεῖ γὰρ διέτριβεν ὁ Ἀχίας. Καὶ μελλούσης εἰς τὴν οἰκίαν αὐτοῦ εἰσιέναι, τὰς ὕψεις ἡ-
451 μαυρωμένου διὰ τὸ γῆρας, ἐπιφανείς ὁ θεὸς ἀμφοτέρω αὐτῷ μηνύει, τὴν τε Ἱεροβοάμου γυναῖκα πρὸς αὐτὸν ἀφιγμένην, καὶ τί δεῖ περὶ ὧν πάρεστιν ἀποκρίνασθαι. Παρούσης δὲ τῆς γυναικὸς εἰς τὴν οἰκίαν ὡς ἰδιωτίδος καὶ ξένης, ἀνέβησεν "Εἰσελθε, ὦ γύναι Ἱεροβοάμου, τί κρύπτεις σουτήν; τὸν γὰρ θεὸν οὐ λανθάνεις, ὃς ἀφιζομένην τε μοὶ φανείς ἐδήλωσε, καὶ προσέταξε τίνας ποιήσομαι τοῖς λόγοις." Ἀπελθοῦσαν οὖν πρὸς τὸν ἄνδρα ἔφραζεν αὐτῷ ταῦτα λέγειν, "Ἐπεὶ σε μέγα ἐκ μικροῦ καὶ μηδὲν ὄντος ἐποίησα, καὶ ἀποσχίσας τὴν βασιλείαν ἀπὸ τοῦ

Δαυΐδου γένους σοι ταύτην ἔδωκα, σὺ δὲ τούτων ἡμνημόνησας, καὶ τὴν ἐμὴν θρησκείαν καταλιπὼν χου-
 νευτούς θεοὺς κατασκευάσας ἐκείνους ἐτίμησας, αὐ-
 τως σε πάλιν καθαιρήσω, καὶ πᾶν ἔξολοθρεύσω σου
 τὸ γένος, καὶ κυσὶ καὶ ὄρνισι βορὰν ποιήσω γενέ-
 σθαι. Βασιλεὺς γὰρ ἐξεγίρεται τις ὑπ' ἐμοῦ τοῦ
 λαοῦ παντός, ὃς οὐδὲν ἀπολείψει τοῦ Ἱεροβοάμου γέ-
 νους, μεθεῖξαι δὲ τῆς τιμωρίας καὶ τὸ πλῆθος ἐκπα-
 σὸν τῆς ἀγαθῆς γῆς, καὶ διασπαρὲν εἰς τοὺς πέραν
 Εὐφράτου τόπους, ὅτι τοῖς βασιλείωσι ἀσεβήμασι κατ-
 ηκολούθησε, καὶ τοὺς ὑπ' αὐτοῦ γενομένους προσ-
 κυνῇ θεοὺς, τὴν ἐμὴν θυσίαν ἐγκαταλιπὼν. Σὺ δὲ,
 ὦ γύναι, ταῦτα ἀπαγγέλλουσα σπεῦδε πρὸς τὸν ἄν-
 δρα. Τὸν δὲ υἱὸν καταλήψῃ τεθνηκότα· σοῦ γὰρ
 εἰσιούσης εἰς τὴν πόλιν, ἀπολείψει τὸ ζῆν αὐτόν. Τα-
 φήσεται δὲ κλαυσθεῖς ὑπὸ τοῦ πλῆθους παντός, κο-
 νῶ τιμηθεῖς πένθει. Καὶ γὰρ μόνος τῶν ἐκ τοῦ Ἱε-
 ροβοάμου γένους ἀγαθὸς οὗτος ἦν." Ταῦτα αὐτοῦ
 προφητεύσαντος, ἐκπηδήσασα ἡ γυνὴ τεταραγμένη,
 καὶ τῷ τοῦ προειρημένου παιδὸς θανάτῳ περιαλγῆς,
 θρηνοῦσα διὰ τῆς ὁδοῦ, καὶ τὴν μέλλουσαν τοῦ τέ-
 κνου κοπτομένη τελευτήν, ἀθλία τοῦ πάθους ἠπεί-
 γετο κακοῖς ἀμηχάνοις, καὶ σπουδῇ μὲν ἀτυχεῖ χρω-
 μένη διὰ τὸν υἱὸν, ἔμελλε γὰρ αὐτὸν ἐπειχθεῖσα θᾶτ-
 τον ὕψεσθαι νεκρὸν, ἀναγκαίᾳ δὲ διὰ τὸν ἄνδρα.
 Καὶ παραγενομένη τὸν μὲν ἐκπεπνευκότα, καθὼς εἶ-
 πεν ὁ προφήτης, εὗρε, τῷ δὲ βασιλεῖ πάντα ἀπήγ-
 γελλεν.

2. Ἱεροβοάμος δὲ οὐδὲν τούτων φροντίσας, πολ-
 λὴν ἀριθμήσας στρατιάν, ἐπὶ τὸν Ἱεροβοάμου παῖδα,
 τῶν δύο φυλῶν τὴν βασιλείαν τοῦ πατρὸς διαδεξά-
 μενον, Ἀβιαν ἐξεστράτευσεν πολεμήσων. Κατεφρόνεν
 γὰρ αὐτὸν διὰ τὴν ἡλικίαν. Ὁ δ' ἀκούσας τὴν ἔφο-
 δὸν τὴν Ἱεροβοάμου, πρὸς αὐτὴν οὐ κατεπλάγη. Ἰε-
 νόμενος δ' ἐπάνω καὶ τῆς νεότητος τῷ φρονήματι καὶ
 τῆς ἐλπίδος τοῦ πολεμίου, στρατιάν ἐπιλέξας ἐκ τῶν

δύο φυλῶν, ἀπήντησε τῷ Ἱεροβοάμῳ εἰς τόπον τινα
 καλούμενον ὄρος Σιμαρῶν. Καὶ στρατοπεδευσάμενος
 ἐγγὺς αὐτοῦ τὰ πρὸς τὴν μάχην ἡντρείπειν. Ἦν δὲ
 ἡ δύναμις αὐτοῦ μυριάδες τέσσαράκοντα, ἡ δὲ τοῦ
 Ἱεροβοάμου στρατιὰ διπλασίῳ ἐκείνης. Ὡς δὲ τὰ
 στρατεύματα πρὸς τὰ ἔργα καὶ τοὺς κινδύνους ἀντι-
 παρετάσσεται καὶ συμβαλεῖν ἔμελλε, στὰς ἐφ' ὑψηλοῦ
 τινὸς τόπου Ἀβίας, καὶ τῇ χειρὶ κατασεισας, τὸ
 452 πλῆθος καὶ τὸν Ἱεροβοάμον ἀκούσαι πρῶτον αὐ-
 τοῦ μεθ' ἡσυχίας ἤξιωσε. Γενομένης δὲ σιωπῆς, ἤρ-
 ξατο λέγειν "Ὅτι μὲν τὴν ἡγεμονίαν ὁ θεὸς Δαυὶδῃ
 καὶ τοῖς ἐκγόνοις αὐτοῦ κατένευσεν εἰς ἅπαντα χρό-
 νον, οὐδ' ὑμεῖς ἀγνοεῖτε. Θαυμάζω δὲ πῶς ἀποστάν-
 τες τοῦ ἐμοῦ πατρὸς τῷ δούλῳ Ἱεροβοάμῳ προσέ-
 θεσθε, καὶ μετ' ἐκείνου πάρεστε νῦν ἐπὶ τοῖς ὑπὸ
 τοῦ θεοῦ βασιλεύειν κεκριμένους πολεμήσοντες, καὶ
 τὴν ἀρχὴν ἀφαιρησόμενοι τὴν ὑπάρχουσαν· τὴν μὲν
 γὰρ πλείω μέχρι νῦν Ἱεροβοάμος ἀδίκως ἔχει. Ἀλλ'
 οὐκ οἶμαι ταύτης αὐτὸν ἀπολαύσειν ἐπὶ πλείονα χρό-
 νον, ἀλλὰ δοὺς καὶ τοῦ παρεληλυθότος δίκην τῷ θεῷ,
 παύσεται τῆς παρανομίας καὶ τῶν ὕβρεων, ὥς οὐ
 διαλέλοιπεν εἰς αὐτὸν ὕβριζων, καὶ ταῦτα ποιεῖν ὑ-
 μᾶς ἀναπεπεικώς, οἳ μηδὲν ἀδικηθέντες ὑπὸ τοῦ ἐμοῦ
 πατρὸς, ἀλλ' ὅτι μὴ πρὸς ἡδονὴν ἐκκλησιάζων εἰμί-
 λησεν, ἀνθρώπων πονηρῶν συμβουλία πεισθεῖς, ἐγ-
 κατελίπετε μὲν τῷ δοκεῖν ὑπ' ὀργῆς ἐκείνον, τῇ δ'
 ἀληθείᾳ αὐτοὺς ὑπὸ τοῦ θεοῦ καὶ τῶν ἐκείνου νόμων
 ἀπεσπάσατε. Καὶ τοι συνεγνωκέναι καλῶς εἶχεν ὑ-
 μᾶς, οὐ λόγων μόνων δυσκόλων, ἀνδρὶ νέῳ καὶ δη-
 μαγωγίας ἀπείρῳ, ἀλλ' εἰ καὶ πρὸς τι δυσχερὲς ἡ
 νεότης αὐτὸν καὶ ἡ ἀμαθία τῶν πραττομένων ἐξη-
 γεν ἔργον, διὰ τε Σολομῶνα τὸν πατέρα καὶ τὰς εὐ-
 εργησίας ἐκείνου. Παραίτησιν γὰρ εἶναι δεῖ τῆς τῶν
 ἐκγόνων ἀμαρτίας, τὰς τῶν πατέρων εὐποιίας. Τμείς
 δ' οὐδὲν τούτων ἐλογίσασθε, οὔτε τότε οὔτε νῦν, ἀλλ'
 ἤκετε ἀτρατὸς ἐφ' ἡμᾶς τοσοῦτος. Τίτι καὶ πεπι-

στευκῶς περὶ τῆς νίκης, ἢ ταῖς χρυσαῖς θαμάλεσι καὶ τοῖς ἐπὶ τῶν ὀρῶν βωμοῖς, ἃ δείγματα τῆς ἀσεβείας ἐστὶν ὑμῶν ἀλλ' οὐχὶ τῆς θρησκείας, ἢ τὸ πλήθος ὑμᾶς εὐέλπιδας ἀπεργάζεται τὴν ἡμετέραν στρατιὰν ὑπερβάλλον; ἀλλ' οὐ δὴ τις οὖν ἰσχυρὸς μυριάδων στρατοῦ μετὰ ἀδικημάτων πολεμοῦντος, ἐν γὰρ μόνῳ τῷ δικαίῳ καὶ τῷ πρὸς θεῖον εὐσεβεῖ τὴν βεβαιότητα ἐλπίδα τοῦ κρατεῖν τῶν ἐναντίων ἀποκεῖσθαι συμβέβηκεν. "Ἦτις ἐστὶ παρ' ἡμῖν τετηρηκόσιν ἀπ' ἀρχῆς τὰ νόμιμα, καὶ τὸν ἴδιον θεὸν σεβομένοις, ὃν οὐ χεῖρες ἐποίησαν ἐξ ὕλης φθοαρτῆς, οὐδ' ἐπίνοια πονηροῦ βασιλέως ἐπὶ τῇ τῶν ὄχλων ἀπάτῃ κατεσκεύασεν, ἀλλ' ὅς ἔργον ἐστὶν αὐτοῦ καὶ ἀρχὴ καὶ τέλος τῶν ἀπάντων. Συμβουλευώ τοιγαροῦν ὑμῖν ἔτι καὶ νῦν μεταγνῶναι, καὶ λαβόντας ἀμείνω λογισμὸν παύσασθαι τοῦ πολεμεῖν, καὶ τὰ πάτρια καὶ τὸ προαγαγὸν ὑμᾶς ἐπὶ τοσοῦτο μέγεθος εὐδαιμονίας γνωρίσαι."

3. Ταῦτα μὲν Ἀβίας διελέχθη πρὸς τὸ πλήθος. Ἐτι δ' αὐτοῦ λέγοντος, λάθρα τινὰς τῶν στρατιωτῶν ἃ Ἱεροβοάμος ἐπεμψε, περικυκλωσσομένους Ἀβίαν, ἔκ τινων οὐ φανερῶν τοῦ στρατοπέδου μερῶν. Μέσου δ' αὐτοῦ περιληφθέντος τῶν πολεμίων, ἡ μὲν στρατιὰ κατέδεισε καὶ ταῖς ψυχαῖς ἀνέπεσεν. Ὁ δ' Ἀβίας παρεθάρρυνε καὶ τὰς ἐλπίδας ἔχειν ἐν τῷ θεῷ παράκαλει, "τοῦτο γὰρ οὐ κεκυκλωσθαι πρὸς τῶν πολεμίων." Οἱ δὲ ὁμοῦ πάντες ἐπικαλεσάμενοι τὴν παρὰ τοῦ θεοῦ συμμαχίαν, τῶν ἱερέων τῇ σάλπιγγι σημανάντων, ἀλαλάξαντες ἐχώρησαν ἐπὶ τοὺς πολεμίους. Καὶ τῶν μὲν ἔθραυσε τὰ φρονήματα, καὶ τὰς ἀκμὰς αὐτῶν ἐξέλυσε ὁ θεός, τὴν δὲ Ἀβία στρατιὰν ὑπερέτεραν ἐποίησεν. Ὅσος γὰρ οὐδέποτε ἐμνημονεύθη 453 φόνος ἐν πολέμῳ γεγονέναι, οὐδ' Ἑλλήνων οὔτε Βαβυλῶν, τοσούτους ἀποκτείναντες τῆς Ἱεροβοάμου δυνάμεως, θαυμαστὴν καὶ διαβόητον νίκην παρὰ τοῦ θεοῦ λαβεῖν ἠξιώθησαν. Πεντήκοντα γὰρ μυριάδας

τῶν ἐχθρῶν κατέβαλον, καὶ τὰς πόλεις αὐτῶν διήρ-
 πασαν τὰς ὀχυροτάτας ἐλόντες κατὰ κράτος, τὴν τε
Βεδήλην καὶ τὴν τοπαρχίαν αὐτῆς, καὶ τὴν Ἰσανὰν
 καὶ τὴν τοπαρχίαν αὐτῆς. Καὶ Ἰεροβοάμος μὲν οὐκ
 ἔτι μετὰ ταύτην τὴν ἥτταν ἴσχυσεν, ἐφ' ὅσον Ἀβίας
 περιῆν χρόνον. Τελευτᾷ δ' οὗτος ὀλίγον τῇ νίκῃ χρό-
 νον ἐπιζήσας, ἔτη βασιλεύσας τρία. Καὶ θάπτεται
 μὲν ἐν Ἱεροσολύμοις ἐν ταῖς προγονικαῖς θήκαις, ἀ-
 πολείπει δὲ υἱοὺς μὲν δύο καὶ εἴκοσι, θυγατέρας δὲ
 ἑκακίδεκα. Πάντας δὲ τούτους ἐκ γυναικῶν δεκατεσ-
 σάρων ἐτεκνώσατο. Διεδέξατο δ' αὐτοῦ τὴν βασιλείαν
 ὁ υἱὸς Ἀσανος, καὶ ἡ μήτηρ τοῦ νεανίσκου, *Μαχαία*
 τὸ ὄνομα. Τούτου κρατοῦντος τῆς εἰρήνης ἀπέλau-
 σεν ἡ χώρα τῶν Ἰσραηλιτῶν ἐπὶ ἔτη δέκα.

4. Καὶ τὰ μὲν περὶ Ἀβίαν τὸν Ῥοβοάμου τοῦ
 Σολομῶνος οὕτως παρειλήφαμεν. Ἐτελεύτησε δὲ καὶ
 Ἰεροβοάμος ὁ τῶν δέκα φυλῶν βασιλεὺς, ἄρξας ἔτη
 δύο καὶ εἴκοσι. Διαδέχεται δ' αὐτὸν ὁ παῖς Νάδα-
 βος δεύτερον ἔτος ἤδη τῆς βασιλείας Ἀσάνου διελη-
 λυθότος. Ἡρξε δὲ ὁ τοῦ Ἰεροβοάμου παῖς ἔτη δύο,
 τοῦ πατρὸς τὴν ἀσέβειαν καὶ τὴν πονηρίαν ἐμμερῆς
 ὢν. Ἐν δὲ τούτοις τοῖς δυσὶν ἔτεσι στρατευσάμενος
 ἐπὶ *Γαβαθὰ* πόλιν Παλαιστίνων οὖσαν, πολιορκίᾳ λα-
 βεῖν αὐτὴν προσέμενεν. Ἐπιβουλευθεὶς δὲ ἐκεῖ ὑπὸ αἰ-
 λου τινὸς, Βασάνου ὄνομα, *Μαχείλου* δὲ παιδὸς, ἀπο-
 θνήσκει, ὃς, μετὰ τὴν τελευτὴν αὐτοῦ τὴν βασιλείαν
 παραλαβὼν, ἅπαν τὸ Ἰεροβοάμου γένος διέφθειρε.
 Καὶ συνέβη κατὰ τὴν θεοῦ προφητείαν, τοὺς μὲν ἐν
 τῇ πόλει τῶν Ἰεροβοάμου συγγενῶν ἀποθνήσκοντας
 ὑπὸ κυνῶν σπαραχθῆναι καὶ δαπανηθῆναι, τοὺς δ'
 ἐν τοῖς ἀγροῖς ὑπ' ὀρνίθων. Ὁ μὲν οὖν Ἰεροβοάμου
 οἶκος τῆς ἀσέβειας αὐτοῦ καὶ τῶν ἀνομημάτων ἀξίαν
 ὑπέσχεεν δίκην.

CAP. XII. 1. Ὁ δὲ τῶν Ἱεροσολύμων βασιλεὺς Ἀ-
 σάνος ἦν τὸν τρόπον ἄριστος, καὶ πρὸς τὸ φεῖον ἀφ-

ορῶν, καὶ μηδὲν μήτε πράττων μήτ' ἐννοούμενος, ὃ μὴ πρὸς τὴν εὐσέβειαν εἶχε καὶ τὴν τῶν νομίμων φυλακὴν τὴν ἀναφοράν. Κατῴρθωσε δὲ τὴν αὐτοῦ βασιλείαν, ἐκκόψας εἴ τι πονηρὸν ἦν ἐν αὐτῇ, καὶ καθαρεύσας ἀπὸ πάσης κηλίδος. Στρατοῦ δ' εἶχεν ἐπιλέκτων ἀνδρῶν, ὠπλισμένων θυρεὸν καὶ σειρομάστην, ἐκ μὲν τῆς Ἰούδα φυλῆς μυριάδας τριάκοντα, ἐκ δὲ τῆς Βενιαμίνιδος ἀσπίδας φορούντων καὶ 454 τοξοτῶν μυριάδας πέντε καὶ εἴκοσι. Ἦδη δὲ αὐτοῦ δέκα ἔτη βασιλεύοντος, στρατεύει μεγάλη δύναμις Ζαχαρίῃς ἐπ' αὐτὸν ὃ τῆς Αἰθιοπίας βασιλεὺς, ἐνενηκοντὰ μὲν πεζῶν μυριάσιν, ἰππέων δὲ δέκα, τριῶν σίοις δὲ ἄρμασι. Καὶ μέχρι πόλεως Μαρησᾶς — ἔστι δὲ αὕτη τῆς Ἰούδα φυλῆς — ἐλάσαντος αὐτοῦ μετὰ τῆς οἰκείας δυνάμεως, ἀπήντησεν Ἀσανος, καὶ ἀντιπαράταξας αὐτῷ τὴν στρατιάν, ἐν τινι φάραγγι Σαφαθὰ λεγομένη, τῆς πόλεως οὐκ ἄπωθεν, ὡς κατεῖδε τὸ τῶν Αἰθιοπῶν πλῆθος, ἀναβοήσας νίκην ἤτει παρὰ τοῦ θεοῦ, καὶ τὰς πολλὰς ἐλεῖν μυριάδας τῶν πολεμίων, 'οὐδὲ γὰρ ἄλλω τινὶ θαρσύνσας ἔλεγεν ἢ τῇ παρ' αὐτοῦ βοηθείᾳ, δυναμένη καὶ τοὺς ὀλίγους ἀπεργάσασθαι κρείττους τῶν πλειόνων καὶ τοὺς ἀσθενεῖς τῶν ὑπερεχόντων, ἀπαντῆσαι πρὸς μάχην τῷ Ζαχαρίῳ.'

2. Ταῦτα λέγοντος Ἀσάνου, νίκην ἐσήμαινεν ὁ θεὸς, καὶ συμβαλὼν μετὰ χαρᾶς τῶν προδεδηλωμένων ὑπὸ τοῦ θεοῦ πολλοὺς ἀποκτείνει τῶν Αἰθιοπῶν, καὶ τραπέντας εἰς φυγὴν ἐδίωξεν ἄχρι τῆς Γεραρίτιδος χώρας. Ἀφείμενοι δὲ τῆς ἀναίρεσέως ἐπὶ τὴν διαρπαγὴν τῶν πολεμίων, ἤλω γὰρ ἡ Γεράσιον, ἐχώρησαν, καὶ τῆς παρεμβολῆς αὐτῶν· ὡς πολὺν μὲν ἐκφορῆσαι χρυσὸν πολὺν δὲ ἄργυρον λείαν τε πολλὴν ἀπαγαγεῖν, καμήλους καὶ ὑπόζυγια καὶ βοσκημάτων ἀγέλας. Ἀσανος μὲν οὖν καὶ ἡ σὺν αὐτῷ στρατὸς τοιαύτην παρὰ τοῦ θεοῦ νίκην λαβόντες καὶ ὠφέλειαν, ἀνέστρεφον εἰς Ἱερουσόλυμα. Παραγενομένοις δὲ αὐ-

τοῖς ἀπήντησε κατὰ τὴν ὁδὸν προφήτης Ἀζαρίας ὄνομα. Οὗτος ἐπισχεῖν κελεύσας τῆς ὁδοιπορίας, ἤρξατο λέγειν πρὸς αὐτοὺς 'ὅτι ταύτης εἶεν τῆς νίκης παρὰ τοῦ θεοῦ τετυχηκότες, ὅτι δικαίους καὶ ὁσίους αὐτοὺς παρέσχον, καὶ πάντα κατὰ τὴν βούλησιν τοῦ θεοῦ πεποιηκότες. Ἐπιμενοῦσι μὲν οὖν ἔφασκεν αἰὲν κρατεῖν τῶν ἐχθρῶν, καὶ τὸ ζῆν μετ' εὐδαιμονίας παρέξειν τὸν θεόν, ἀπολιποῦσι δὲ τὴν θρησκείαν ὅπαντα τούτων ἐναντία συμβήσεσθαι, καὶ γενήσεσθαι χρόνον ἐκείνον, ἐν ᾧ μηδεὶς ἀληθῆς εὐρεθήσεται προφήτης ἐν τῷ ἡμετέρῳ ὄχλῳ, οὐδὲ ἱερεὺς τὰ δίκαια χρηματίζων. Ἀλλὰ καὶ αἱ πόλεις ἀνάστατοι γενήσονται, καὶ τὸ ἔθνος κατὰ πάσης σπαρήσεται γῆς, ἔπηλυν βίον καὶ ἀλήτην βιωσόμενον. Καιρὸν δ' αὐτοῖς ἔχουσι συνεβούλευεν ἀγαθοῖς γίνεσθαι, καὶ μὴ φθονῆσαι τῆς εὐμενείας αὐτοῖς τοῦ θεοῦ.' Ταῦτ' ἀκούσας ὁ βασιλεὺς καὶ ὁ λαὸς ἐχάρησαν, καὶ πολλὴν πρόνοιαν ἐποιοῦντο κοινῇ τε πάντες καὶ κατ' ἰδίαν τοῦ δικαίου. Διέπεμψε δὲ ὁ βασιλεὺς καὶ τοὺς ἐν τῇ χώρᾳ τῶν νομίμων ἐπιμελησομένους.

3. Καὶ τὰ μὲν Ἀσάνου τοῦ βασιλέως τῶν δύο φυλῶν ἐν τούτοις ὑπῆρχεν. Ἐπάνειμι δὲ ἐπὶ τὸν τοῦ πλήθους τῶν Ἰσραηλιτῶν βασιλέα Βασάνην, τὸν ἀποκτείναντα τὸν Ἱεροβοάμου υἱὸν Νάδαβον, καὶ κατα-
 455 σχόντα τὴν ἀρχήν. Οὗτος γὰρ ἐν Θαρσῇ πόλει διατρέβαν, καὶ ταύτην οἰκητήριον πεποιημένος, εἰκοσι μὲν ἐβασίλευσεν ἔτη καὶ τέσσαρα, πονηρὸς δὲ καὶ ἀσεβὴς ὑπὲρ Ἱεροβοάμου καὶ τὸν υἱὸν αὐτοῦ γενόμενος, πολλὰ καὶ τὸ πλήθος κακὰ διέθηκε, καὶ τὸν θεὸν ἐξύβρισεν. Ὅς αὐτῷ πέμψας Ἰησοῦν τὸν προφήτην προεῖπε, 'διαφθαρεῖν αὐτοῦ πᾶν τὸ γένος, καὶ τοῖς αὐτοῖς οἷς καὶ τὸν Ἱεροβοάμου κακοῖς περιέβαλεν οἶκον ἐξολέσειν, ὅτι βασιλεὺς ὑπ' αὐτοῦ γενόμενος ῥυὰ ἡμίψατο τὴν εὐεργεσίαν τῷ δικαίως προστῆναι τοῦ πλήθους καὶ εὐσεβῶς, ἅπερ αὐτοῖς πρῶτον τοῖς οὖσι τοιοῦτοις ἀγαθὰ, ἔπειτα τῷ θεῷ φίλα, τὸν δὲ

κάκιστον Ἱεροβόαμον ἐμιμήσατο, καὶ τῆς ψυχῆς ἀπο-
 λομένης τῆς ἐκείνου ζῶσαν αὐτοῦ τὴν πονηρίαν ἐνε-
 δείξατο· πείραν οὖν ἔξειν εἰκότως τῆς ὁμοίας συμφο-
 ρᾶς αὐτὸν ἔλεγεν ὁμοιον αὐτῷ γενόμενον.' Βασάνης
 δὲ προακηκῶς τὰ μέλλοντα αὐτῷ συμβήσεσθαι κακὰ
 μεθ' ὅλης τῆς γενεᾶς ἐπὶ τοῖς τετολμημένοις, οὐ πρὸς
 τὸ λοιπὸν ἡσυχασεν, ἵνα μὴ μᾶλλον πονηρὸς δόξας
 ἀποθάνῃ, καὶ περὶ τῶν παρωχημένων ἐκ τοῦ τότε
 γούν μετανοήσας συγγνώμης παρὰ τοῦ θεοῦ τύχη.
 Ἀλλ' ὥσπερ οἱ προκειμένων αὐτοῖς ἄθλων ἐπ' αὐτὸν περὶ
 τι σπονδάσωσιν οὐ διαλείπουσι περὶ τοῦτο ἐνεργοῦν-
 τες, οὕτω καὶ Βασάνης, προειρηκότος αὐτῷ τοῦ προ-
 φήτου τὰ μέλλοντα, ὥς ἐπ' ἀγαθοῖς τοῖς μεγίστοις
 κακοῖς ὀλέθρῳ γένους καὶ οἰκίας ἀπωλείᾳ χείρων ἐγέ-
 νετο, καὶ καθ' ἑκάστην ἡμέραν ὥσπερ ἀθλητὴς κα-
 κίας τοῖς περὶ αὐτὴν πόνοις προσετίθει. Καὶ τελευ-
 ταῖον τὴν στρατιὰν παραλαβοὶν πάλιν ἐπῆλθε πόλε-
 τινὶ τῶν οὐκ ἀφανῶν Ῥαμαθῶνι τὸ ὄνομα, σταδίους
 ἀπεχούσῃ Ἱεροσολύμων τεσσαράκοντα, καὶ καταλα-
 βόμενος αὐτὴν ὠχύρου, προδιεγνωκὸς καταλιπεῖν ἐν
 αὐτῇ δύναμιν, ἵνα ἐκεῖθεν ὠρμημένοι τὴν Ἀσανοῦ
 βασιλείαν κακώσωσι.

4. Φοβηθεὶς δὲ Ἀσανος τὴν ἐπιχείρησιν τοῦ πο-
 λεμίου, καὶ λογισάμενος ὡς πολλὰ διαθήσει κακὰ τὴν
 ὑπ' αὐτῷ βασιλευμένην πᾶσαν ὁ καταλειφθεὶς ἐν
 Ῥαμαθῶνι στρατὸς, ἐπεμψε πρὸς τὸν Δαμασκηῶν
 βασιλέα πρέσβεις καὶ χρυσὸν καὶ ἄργυρον, παρακα-
 λῶν συμμαχίαν, καὶ ὑπομιμνήσκων ὅτι καὶ πατρώα
 φίλα πρὸς ἀλλήλους ἐστὶν αὐτοῖς. Ὁ δὲ τῶν χρη-
 μάτων τὸ πλῆθος ἀσμένως ἐδέξατο, καὶ συμμαχίαν
 ἐποιήσατο πρὸς αὐτὸν, διαλύσας τὴν πρὸς τὸν Βα-
 σάνην φιλίαν, καὶ πέμψας εἰς τὰς ὑπ' αὐτοῦ βασι-
 λευομένας πόλεις τῆς ἡγεμόνας τῆς ἰδίας δυνάμεως
 ἐκέλευσε κακοῦν αὐτάς. Οἱ δὲ τὰς μὲν ἐνεπίμπρασαν
 τὰς δὲ διήρπασαν παρευθέντες, τὴν τε Αἰῶνα λεγο-
 μένην καὶ Δάνα καὶ Ἀβελλάνην καὶ ἄλλας πολλὰς.

456 Ταῦτα ἀκούσας ὁ τῶν Ἰσραηλιτῶν βασιλεὺς, τοῦ μὲν οἰκοδομεῖν καὶ ὀχυροῦν τὴν Ῥαμαθῶνα ἐπαύσατο, μετὰ δὲ σπουδῆς ὡς βοηθήσων τοῖς οἰκείοις κακούμενοις ἀνέστρεψεν. Ἄσανος δὲ ἐκ τῆς παρεσκευασμένης ὑπ' αὐτοῦ πρὸς τὴν οἰκοδομίαν ὕλης πόλεις ἀνήγειρεν ἐν αὐτῷ τῷ τόπῳ δύο καστεράς, ἡ μὲν Γαβὰ ἐκαλεῖτο, ἡ δὲ Μασφά. Καὶ μετὰ ταῦτα μὲν καιρὸν οὐκ ἔσχεν ὁ Βασάνης τῆς ἐπὶ Ἄσανον στρατείας, ἐφθάσθη γὰρ ὑπὸ τοῦ χρεῶν, καὶ θάπτεται μὲν ἐν Θάρσῃ πόλει. Παραλαμβάνει δ' αὐτοῦ τὴν ἀρχὴν καὶς Ἠλανος. Οὗτος ἄρξας ἐπ' ἔτη δύο τελευτᾷ, φονεύσαντος αὐτὸν ἐξ ἐπιβουλῆς Ζαμάρου τοῦ ἱππάρχου τῆς ἡμισείας τάξεως. Κατεωχηθέντα γὰρ αὐτὸν παρὰ τῷ οἰκονόμῳ αὐτοῦ. Ὅρσα τὸ ὄνομα, πείσας ἐπιδραμεῖν τῶν ὑφ' αὐτὸν ἱππέων τινὰς ἀπέκτεινε δι' αὐτῶν, μεμονωμένον τῶν περὶ αὐτὸν ὀπλιτῶν καὶ ἡγεμόνων. Οὗτοι γὰρ ἅπαντες περὶ τὴν πολιορκίαν τῶν Γαβαθῶν ἐγίνοντο τῆς Παλαιστίνων.

5. Φονεύσας δὲ τὸν Ἠλανὸν ὁ ἱππάρχος Ζαμάρης αὐτὸς βασιλεύει, καὶ πᾶσαν τὴν Βασάνου γενομένην κατὰ τὴν Ἰηοῦ προφητείαν διαφθείρει. Τῷ γὰρ αὐτῷ τρόπῳ συνέβη τὸν οἶκον αὐτοῦ πρόρρηξον ἀπολεῖσθαι διὰ τὴν ἀσέβειαν, ὡς καὶ τὸν Ἰεραβοάμου διαφθαρέντα γεγράφαμεν. Ἡ δὲ πολιορκοῦσα τὴν Γαβαθώνην στρατιὰ, πυθομένη τὰ περὶ τὸν βασιλέα, καὶ ὅτι Ζαμάρης ἀποκτείνας αὐτὸν ἔχει τὴν βασιλείαν, καὶ αὕτη τὸν ἡγούμενον αὐτῆς Ἀμαρῖνον ἀπέδειξε βασιλέα, ὃς ἀπὸ τῆς Γαβαθώνης ἀναστήσας τὸν στρατὸν, εἰς Θαρσὴν παραγίνεται τὸ βασίλειον, καὶ προσβαλὼν τῇ πόλει κατὰ κράτος αἰρεῖ. Ζαμάρης δὲ τὴν πόλιν ἰδὼν ἡρημωμένην συνέφυγεν εἰς τὸ μυχαίτατον τῶν βασιλείων, καὶ ὑποπρήσας αὐτὸ συγκατέκασεν αὐτὸν, βασιλεύσας ἡμέρας ἑπτὰ. Διέστη δ' εὐθὺς ὁ Ἰσραηλιτῶν λαὸς, καὶ οἱ μὲν αὐτῶν Θαβκαῖον βασιλεύειν ἤθελον, οἱ δὲ Ἀμαρῖνον. Νικήσαντες δ' οἱ τοῦτον ἄρχεν ἀξιούντες ἀποκτείνουσι

Θαβναϊόν, καὶ παντὸς βασιλεύει Ἀμαρῖνος τοῦ ὄχλου. Τριακοστῷ δὲ ἔτει τῆς Ἀσάνου βασιλείας ἤρξεν ὁ Ἀμαρῖνος ἔτη δώδεκα, τούτων τὰ μὲν ἕξ ἐν Θαρσῇ πόλει, τὰ δὲ λοιπὰ ἐν Σεμαρεῶνι λεγομένῃ πόλει, ὑπὸ δὲ Ἑλλήνων Σαμαρεία καλουμένη. Πρὸς-ηγόρευσε δ' αὐτὴν αὐτὸς Σεμαρεῶνα ἀπὸ τοῦ τὸ ὄρος ἀποδρμένου αὐτῷ, ἐφ' οἷ κατεσκεύασε τὴν πόλιν 457 Σεμάρου. Διέφερε δ' οὐδὲν τῶν πρὸ αὐτοῦ βασιλευσάντων, ἢ τῷ χεῖρων αὐτῶν εἶναι. "Ἀπαντες γὰρ ἐξήτουν πῶς ἀποστήσωσιν ἀπὸ τοῦ Θεοῦ τὸν λαὸν τοῖς καθ' ἡμέραν ἀσεβήμασι, καὶ διὰ τοῦτο δι' ἀλλήλων αὐτοὺς ὁ Θεὸς ἐποίησεν ἐλεῖν, καὶ μηδὲνα τοῦ γένους ὑπολιπεῖν. Ἐτελεύτησε δὲ καὶ οὗτος ἐν Σαμαρείᾳ, διαδέχεται δ' αὐτὸν ὁ παῖς Ἀχαβος.

6. Μαθεῖν δ' ἔστιν ἐκ τούτων, ὅσῃν τὸ θεῖον ἐπιστροφὴν ἔχει τῶν ἀνθρωπίνων πραγμάτων, καὶ πῶς μὲν ἀγαπᾷ τοὺς ἀγαθοὺς, μισεῖ δὲ τοὺς μοχθηροὺς καὶ προορύζοντας ἀπόλλυσιν. Οἱ μὲν γὰρ τῶν Ἰσραηλιτῶν βασιλεῖς ἄλλος ἐπ' ἄλλῳ διὰ τὴν παρανομίαν καὶ τὰς ἀδικίας ἐν ὀλίγῳ χρόνῳ πολλοὶ κακῶς διαφθαρέντες ἠρέθησαν καὶ τὸ γένος αὐτῶν, ὁ δὲ τῶν Ἱεροσολύμων καὶ τῶν δύο φυλῶν βασιλεὺς Ἀσανος δι' εὐσέβειαν καὶ δικαιοσύνην εἰς μακρὸν καὶ εὐδαιμον ὑπὸ τοῦ Θεοῦ προήχθη γῆρας, καὶ τεσπαράκοντα καὶ ἐν ἄρξας ἔτος ευμοίρως ἀπέθανε. Τελευτήσαντος δ' αὐτοῦ διεδέξατο τὴν ἡγεμονίαν ὁ υἱὸς Ἰωσαφάτης, ἐκ γυναικὸς Ἀβίδας τὸ ὄνομα γεγεννημένος. Τοῦτον μιμητὴν Δαυΐδου τοῦ προπάππου κατὰ τε ἀνδρείαν καὶ εὐσέβειαν ἅπαντες ἐν τοῖς ἔργοις ὑπέλαβον. Ἀλλὰ τὰ περὶ μὲν τούτου τοῦ βασιλέως οὐκ ἔτι καταπεύγειν λέγειν.

CAP. XIII. 1. Ὁ δὲ Ἀχαβος ὁ τῶν Ἰσραηλιτῶν βασιλεὺς κατὰκει μὲν ἐν Σαμαρείᾳ, τὴν δ' ἀρχὴν κατέσχεν ἕως ἑτῶν εἴκοσι καὶ δύο, μηδὲν κινήσας τῶν πρὸ αὐτοῦ βασιλέων, εἰ μὴ ὅσα γε πρὸς τὸ χεῖρον

καθ' ὑπερβολὴν πονηρίας ἐπενόησεν, ἅπαντα δ' αὐτῶν τὰ κακουργήματα καὶ τὴν πρὸς τὸ θεῖον ὕβριν ἐκμιμησάμενος, καὶ μάλιστα τὴν Ἱεροβοάμου ζηλώσας παρανομίαν· καὶ γὰρ οὗτος τὰς δαμάλεις τὰς ἐπ' ἐκείνου κατασκευασθείσας προσεκύνησε. Καὶ τοῦτοις ἄλλα παράδοξα προσεμηχανήσατο. Ἐγῆμε δὲ καὶ γυναῖκα θυγατέρα Ἰθοβάλου τοῦ Τυρίαν καὶ Σιδωνίων βασιλέως, ἥ Ἰεζαβέλη ἦν ὄνομα, ἀφ' ἧς τοὺς ἰδίους αὐτῆς θεοὺς προσκυνεῖν ἔμαθεν. Ἦν δὲ τὸ γύναιον δραστήριόν τε καὶ τολμηρόν, εἰς τοσαύτην δὲ ἀσέλγειαν καὶ μανίαν προέπεσεν, ὥστε καὶ ναὸν τῷ Τυρίῳ θεῷ, ὃν Βῆλον προσαγορεύουσιν, οἰκοδόμησε, καὶ ἄλλος παντοίων δένδρων κατεφύτευσε, κατέστησε δὲ καὶ ἱερεῖς καὶ ψευδοπροφήτας τούτῳ τῷ θεῷ. Καὶ αὐτὸς ὁ βασιλεὺς πολλοὺς τοιούτους περὶ αὐτὸν εἶχεν, ἀνοία καὶ πονηρία πάντας ὑπερβεβηκώς τοὺς πρὸ αὐτοῦ.

2. Προφήτης δὲ τις τοῦ μεγίστου θεοῦ ἐκ πόλεως Θεσβώνης τῆς Γαλααδίτιδος χώρας προσελθὼν Ἀχάβῳ, προλέγων αὐτῷ τὸν θεὸν ἔφασκε, 'μήτε ὕ-
 458 σσειν αὐτὸν ἐν ἐκείνοις τοῖς ἔτεσι, μήτε δρόσον καταπέμψειν εἰς τὴν χώραν, εἰ μὴ φανέντος αὐτοῦ.' Καὶ τοῦτοις ἐπομόσας ἀνεχώρησεν εἰς τὰ πρὸς νότον μέρη, ποιούμενος παρὰ χειμάρρῳ τινὶ τὴν διατρέβην, ἐξ οὗ καὶ τὸ ποτὸν εἶχε· τὴν γὰρ τροφὴν αὐτῷ καθ' ἡμέραν κόρακες προσέφερον. Ἀναξηρανθέντος δὲ τοῦ ποταμοῦ δι' ἀνομβρίαν, εἰς Σαρεφθὰ πόλιν οὐκ ἄπωθεν τῆς Σιδῶνος καὶ Τύρου — μεταξὺ γὰρ κεῖται — παραγίνεται, τοῦ θεοῦ κελεύσαντος, 'εὐρήσειν γὰρ ἐκεῖ γυναῖκα χήραν, ἣτις αὐτῷ παρέξει τροφάς.' Ὡν δ' οὐ πόρρω τῆς πύλης ὄρεα γυναῖκα χερνήτιν ξυλιζομένην. Τοῦ δὲ θεοῦ δηλωσαντος 'ταύτην εἶναι τὴν μέλλουσαν αὐτὸν διατρέφειν', προσελθὼν ἠσπάσατο, καὶ 'κομίσαι ὕδωρ παρεκάλεσεν ὅπως πῖν, καὶ παρευομένης μετακαλεσάμενος καὶ ἄρτον ἐνεγκεῖν' ἐκέλευσε. Τῆς δ' ὁμοσάσης

‘μηδὲν ἔχειν ἔνδον ἢ μίαν ἀλεύρου δρακά καὶ ὀλίγον ἔλαιον, πορεύεσθαι δὲ συνειλεχυῖαν τὰ ξύλα, ἵνα φεράσασα ποιήσῃ αὐτῇ καὶ τῷ τέκνῳ ἄρτον, μεθ’ ὃν ἀπολειῖσθαι λιμῷ δαπανηθέντα, μηκέτι μηδενὸς ὄντος’, ἔλεγεν. Ἀλλὰ “Θαρσοῦσα,” εἶπεν, “ἅπιθι, καὶ τὰ κρείσσω προςδοκῶσα, καὶ ποιήσασα πρῶτον ἔμοι βραχὺν κόμισον· προλέγω γάρ σοι, μηδέποτε ἐπιλείψειν ἀλεύρων ἐκείνο τὸ ἄγγος, μηδ’ ἐλαίου τὸ κεράμιον, μέχρις οὗ ἂν ὕσει ὁ θεός.” Ταῦτ’ εἰπόντος τοῦ προφήτου, παραγενομένη πρὸς αὐτὸν ἐποίησε τὰ εἰρημένα, καὶ αὐτὴ τε ἔσχε, καὶ τῷ τέκνῳ ἐχαρήγει τὴν διατροφήν καὶ τῷ προφῆτῃ. Ἐπέλιπε δ’ οὐδὲν αὐτοὺς τούτων, ἄχρις οὗ καὶ ὁ αὐχμὸς ἐπαύσατο. Μένηται δὲ τῆς ἀνομβρίας ταύτης καὶ Μένανδρος ἐν ταῖς Ἰθοβάλου τοῦ Τυρίων βασιλείας πράξεσι, λέγων οὕτως, “Ἀβροχία τε ἐπ’ αὐτοῦ ἐγένετο, ἀπὸ τοῦ Τπερβερεταίου μηνὸς ἕως τοῦ ἐχομένου ἔτους Τπερβερεταίου. Ἰκτεΐαν δ’ αὐτοῦ ποιησαμένου, κεραινοὺς ἱκανοὺς βεβληκέναι. Οὗτος πόλιν Βότρυν ἔκτισε τὴν ἐπὶ Φοινίκῃ, καὶ Αὔξαν τὴν ἐν Λιβύῃ.” Καὶ ταῦτα μὲν δηλῶν τὴν ἐπ’ Ἀχάβου γενομένην ἀνομβρίαν, κατὰ γὰρ τοῦτον καὶ Ἰθόβαλος ἐβασίλευσε Τυρίων, Μένανδρος ἀναγέγραφεν.

3. Ἡ δὲ γυνή, περὶ ἧς πρὸ τούτων εἶπομεν, ἢ τὸν προφήτην διατρέφουσα, τοῦ παιδὸς αὐτῇ καταπεσόντος εἰς νόσον, ὡς καὶ τὴν ψυχὴν ἀφείναι καὶ δόξαι νεκρὸν, ἀνακλαιομένη καὶ ταῖς χερσὶν αὐτὴν αἰκίζομένη, καὶ φωνὰς οἷας ὑπηγόρευε τὸ πάθος ἀφείσα, κατηγιάτο τῆς παρ’ αὐτὴν παρουσίας τὸν προφήτην, ὡς ἐλέγξαντα τὰς ἁμαρτίας αὐτῆς, καὶ διὰ τοῦτο τοῦ παιδὸς τετελευτηκότος. Ὁ δὲ παρεκελεύετο θαρρῆν καὶ παραδοῦναι τὸν υἱὸν αὐτῆς, ‘ζῶντα γὰρ αὐτὸν ἀποδώσειν.’ Παραδούσης οὖν βαστάσας εἰς τὸ δωματίον ἐν ᾧ διέτριβεν αὐτὸς, καὶ καταθείς ἐπὶ τῆς κλίνης, ἀνέβόησε πρὸς τὸν θεόν, οὐ καλῶς ἀμείψασθαι τὴν ὑποδεξαμένην καὶ θρέψασαν, τὸν υἱὸν

αὐτῆς ἀφαιρησάμενον. Ἐδεῖτό τε τὴν ψυχὴν εἰσπέμψαι
 πάλιν τῷ παιδί, καὶ παρασχεῖν αὐτῷ τὸν βίον. Τοῦ
 δὲ θεοῦ κατοικτειρησάντος μὲν τὴν μητέρα, βουλή-
 θέντος δὲ καὶ τῷ προφῆτῃ χαρίσασθαι, τὸ μὴ δόξαι
 459 πρὸς αὐτὴν ἐπὶ κακῷ παρεῖναι, παρὰ πᾶσαν προς-
 δοκίαν ἀνεβίωσεν. Ἡ δ' ἠνυχαρίσκει τῷ προφῆτῃ, καὶ
 τότε σαφῶς ἔλεγε μεμαθηκέναι, ὅτι τὸ θεῖον αὐτῷ
 διαλέγεται.

• 4. Χρόνου δ' ὀλίγου διελθόντος, παραγίνεται
 πρὸς Ἀχαβον τὸν βασιλέα κατὰ βούλησιν τοῦ θεοῦ
 δηλώσων αὐτῷ τὸν γενησόμενον υἱόν. Λιμὸς δὲ τότε
 κατεῖχε τὴν χώραν ἅπασαν, καὶ πολλὴ τῶν ἀναγκαίων
 ἀπορία, οἷς μὴ μόνον ἀνθρώπους αὐτῶν σπανίζειν,
 ἀλλὰ καὶ τὴν γῆν μὴδ' ὅσα τοῖς ἵπποις καὶ τοῖς ἄλ-
 λοις κτήνεσι πρὸς νομὴν ἔστι χρήσιμα διὰ τὴν ἀνομ-
 βρίαν ἀναδιδόναι. Τὸν οὖν ἐπιμελόμενον αὐτοῦ τῶν
 κτημάτων ὁ βασιλεὺς καλέσας Ὠβεδῖαν, ἀπιέναι βού-
 λεσθαι πρὸς αὐτὸν εἶπεν ἐπὶ τὰς πηγὰς τῶν ὑδάτων
 καὶ τοὺς χειμάρρους, ἵνα εἴ που παρ' αὐτοῖς εὗρεθείη
 πόα, ταύτην εἰς τροφὴν ἀμησάμενοι τοῖς κτήνεσιν
 ἔχωσι. Καὶ περιπέμψας κατὰ πᾶσαν τὴν οἰκουμέ-
 νην τοὺς ζητήσοντας τὸν προφῆτην Ἠλίαν, οὐχ εὗ-
 ρὼν, συνέπεσθαι ἐκέλευσε καὶ ἐκείνον αὐτῷ. Δόξαν
 οὖν ἔχομαν αὐτοῖς, μερισάμενοι τὰς ὁδοὺς ὃ τε Ὠ-
 βεδίας καὶ ὁ βασιλεὺς ἀπήεσαν ἕτερος ἕτεραν τῶν
 ὁδῶν. Συνεβεβήκει δὲ καθ' ὃν Ἰεζαβὲλ ἡ βασίλισσα
 καιρὸν τοὺς προφῆτας ἀπέκτεινε, τοῦτον ἑκατὸν ἐν
 τοῖς ὑπογείοις σπηλαίοις κρύψαι προφῆτας, καὶ τρέ-
 φειν αὐτοὺς ἄρτον χορηγοῦντα μόνον καὶ ὕδωρ. Μο-
 νωθέντι δ' αὖ ἀπὸ τοῦ βασιλείως Ὠβεδία, συνήντη-
 σεν αὐτῷ ὁ προφῆτης Ἠλίας, καὶ πνυθόμενος παρ'
 αὐτοῦ τίς εἶη καὶ μαθὼν προσεκύνησεν αὐτόν. Ὁ
 δὲ πρὸς τὸν βασιλέα βαδίζειν ἐκέλευσε καὶ λέγειν, ὅτι
 παρεῖη πρὸς αὐτόν. Ὁ δὲ, 'τί κακὸν ὑπ' αὐτοῦ πε-
 πονθότα πρὸς τὸν ἀποκτεῖναι ζητοῦντα, καὶ πᾶσαν
 ἐρευνήσαντα γῆν, πέμπειν αὐτόν, ἔλεγεν, ἢ τοῦτ' ἀγνοεῖν

αὐτὸν ὅτι μηδένα τόπον κατέλιπεν, εἰς ὃν οὐκ ἀπέ-
 στείλε τοὺς ἀνάξοντας, εἰ λάβοιεν, ἐπὶ θανάτου; καὶ
 γὰρ εὐλαβεῖσθαι πρὸς αὐτὸν ἔφασκε, μὴ τοῦ θεοῦ
 φανέντος αὐτῷ πάλιν εἰς ἄλλον ἀπέλθοι τόπον, εἴτα
 διαμαρτῶν αὐτοῦ πέμψαντος τοῦ βασιλέως, καὶ μὴ
 δυναμένου εὐρεῖν ὅπου ποτ' εἴη γῆς ἀποθάνῃ. Προ-
 τοεῖν οὖν αὐτοῦ τῆς σωτηρίας παρεκάλει, τὴν περὶ
 τοὺς ὁμοτέχνους αὐτοῦ σπουδὴν λέγων, ὅτι σώσειεν
 ἑκατὸν προφῆτας, Ἰεζαβέλης πάντας τοὺς ἄλλους ἀ-
 νηρηκνίας, καὶ ἔχει κεκρυμμένους αὐτοὺς καὶ τρεφα-
 μένους ὑπ' αὐτοῦ. Ὁ δὲ μηδὲν δεδιότα βαδίζεν
 ἐκέλευσε πρὸς τὸν βασιλέα, δοὺς αὐτῷ πίστις ἐνόρ-
 κους, ὅτι πάντως κατ' ἐκείνην Ἀχάβω φανήσεται
 τὴν ἡμέραν.

β. Μηνύσαντος δὲ τῷ βασιλεῖ τοῦ Ὁρβεδίου τὸν
 Ἡλίαν, ὑπήντησεν ὁ Ἀχάβος, καὶ διήρετο μετ' ὀργῆς
 'εἰ αὐτὸς εἴη ὁ τὸν Ἑβραίων λαὸν κακώσας, καὶ τῆς
 ἀκαρπίας αἷτιος γεγεννημένος.' Ὁ δ' οὐδὲν ὑποθα-
 πεύσας, 'αὐτὸν εἶπεν ἅπαντα τὰ δεινὰ πεποιηκέναι,
 καὶ τὸ γένος αὐτοῦ, ξενικούς εἰσηνηροχότα τῇ χώρᾳ
 θεοῦς, καὶ τούτους σέβοντα, τὸν ἴδιον αὐτῶν, ὃς μό-
 νος ἐστὶ θεὸς, ἀπολελοιπότες, καὶ μηδεμίαν ἐτι πρό-
 νοιαν αὐτοῦ ποιούμενον. Νῦν μέντοι γε ἀπὲλθόντα
 ἐκέλευε πάντα τὸν λαὸν εἰς τὸ Καρμήλιον ὄρος ἀ-
 θροῖσαι πρὸς αὐτὸν, καὶ τοὺς προφῆτας αὐτοῦ καὶ
 τῆς γυναικὸς, εἰπὼν ὅσοι τὸν ἀριθμὸν εἴησαν, καὶ
 τοὺς τῶν ἄλλων προφῆτας, ὡς τετρακοσίους τὸ 460
 πλῆθος ὄντας.' Ὡς δὲ συνέδραμον πάντες εἰς τὸ
 προειρημένον ὄρος Ἀχάβου διαπέμψαντος, σταθεῖς
 αὐτῶν ὁ προφήτης Ἡλίας μεταξὺ, 'μέχρι πότε διη-
 ρημένους αὐτοὺς τῇ διανοίᾳ καὶ ταῖς δόξαις οὕτως
 βιώσειν ἔφασκε· τομίσαντας μὲν γὰρ τὸν ἐγγώριον
 θεὸν ἀληθῆ καὶ μόνον, ἔπεσθαι τούτῳ καὶ ταῖς ἐν-
 τολαῖς αὐτοῦ παρῇναι· μηδὲν δὲ τοῦτον ἡγουμένους,
 ἀλλὰ περὶ τῶν ξενικῶν ὑπειληφότες, ὡς ἐκείνους δεῖ
 θρησκεύειν, αὐτοῖς συνεβούλευε κατακολουθεῖν. Τοῦ

δὲ πλήθους μηδὲν πρὸς ταῦτα ἀποκρινομένου, ἤξω-
 σεν Ἡλίας, πρὸς διαπειραν τῆς τε τῶν ξενικῶν θεῶν
 ἰσχὺς καὶ τῆς τοῦ ἰδίου, μόνος ὢν αὐτοῦ προφήτης,
 ἐκείνων δὲ τετρακοσίους ἔχοντων, λαβεῖν αὐτὸς τε
 βούν, καὶ ταύτην θύσας ἐπιθεῖναι ξύλοις, πυρὸς οὐχ
 ὑπαφθέντος, καὶ ἐκείνους ταῦτὰ ποιήσαντας ἐπικαλέ-
 σασθαι τοὺς ἰδίους θεοὺς ἀνακαῦσαι τὰ ξύλα· γενο-
 μένου γὰρ τούτου, μαθήσεσθαι τότε τὴν ἀληθῆ φύ-
 σιν τοῦ θεοῦ. Ἀρεσάσης δὲ τῆς γνώμης, ἐκέλευσεν
 Ἡλίας τοὺς προφῆτας ἐκλεξαμένους βούν πρώτους τε
 θῦσαι, καὶ τοὺς αὐτῶν ἐπικαλέσασθαι θεοὺς. Ἐπεὶ
 δ' οὐδὲν ἀπήντα παρὰ τῆς εὐχῆς καὶ τῆς ἐπικλή-
 σεως θύσασιν τοῖς προφήταις, σκώπτων ὁ Ἡλίας,
 'μεγάλη βοῇ καλεῖν αὐτοὺς ἐκέλευε τοὺς θεοὺς, ἢ γὰρ
 ἀποδημεῖν αὐτοὺς, ἢ καθάδδειν.' Τῶν δὲ ἀπ' ὄρ-
 θρου τοῦτο ποιοῦντων μέχρι μέσης ἡμέρας, καὶ τε-
 μνόντων αὐτοὺς μαχαίραις καὶ σειρομάσταις κατὰ τὸ
 πάτριον ἔθος, μέλλων αὐτοὺς ἐπιτελεῖν τὴν θυσίαν,
 ἐκέλευσε τοὺς μὲν ἀναχωρῆσαι, τοὺς δὲ ἐγγὺς προς-
 ελθόντας τηρεῖν αὐτὸν, μὴ πῦρ λάθρα τοῖς ξύλοις
 ἐμβάλλῃ. Τοῦ δὲ ὄχλου προσελθόντος, λαβὼν δώδεκα
 λίθους, κατὰ φυλὴν τοῦ λαοῦ Ἑβραίων, ἀνέστησεν
 ἐξ αὐτῶν θυσιαστήριον, καὶ περὶ αὐτὸ δεξαμενὴν ὤ-
 ρυξε βαθυτάτην. Καὶ συνθεὶς τὰς σχίζας ἐπὶ τοῦ
 βωμοῦ, καὶ κατ' αὐτῶν ἐπιθεὶς τὰ ἱερεῖα, τέσσαρας
 ἀπὸ τῆς κρήνης ὑδρίας προσέταξε πληρωθείσας ὕδα-
 τος κατασκεδάσαι τοῦ θυσιαστηρίου, ὡς ὑπερβαλεῖν
 αὐτὸ καὶ τὴν δεξαμενὴν ἅπασαν ὕδατος γεμισθῆναι
 πηγῆς ἀναδοθείσης. Ταῦτα δὲ ποιήσας ἤρξατο εὐ-
 χεσθαι τῷ θεῷ καὶ καλεῖν αὐτὸν, 'καὶ ποιεῖν τῷ πε-
 πλανημένῳ πολὺν ἤδη χρόνον λαῷ φανεράν τὴν αὐ-
 τοῦ δύναμιν.' Καὶ ταῦτα λέγοντος ἄφνω πῦρ ἐκ τοῦ
 οὐρανοῦ, τοῦ πλήθους ὁρῶντος, ἐπὶ τὸν βωμὸν ἔπεσε,
 καὶ τὴν θυσίαν ἰδαπάνησεν, ὡς ἀνακαῆναι καὶ τὸ
 ὕδωρ καὶ ψαφαρὸν γενέσθαι τὸν τόπον.

6. Οἱ δὲ Ἰσραηλῖται τοῦτο ἰδόντες ἔπεσον ἐπὶ

τὴν γῆν καὶ προσεκύνουν ἕνα θεόν, καὶ μέγιστον καὶ ἀληθῆ μόνον ἀποκαλοῦντες, τοὺς δ' ἄλλους ὀνόματα ὑπὸ φαύλου καὶ ἀνόητου δόξης πεποιημένα. Συλλαβόντες δ' αὐτῶν καὶ τοὺς προφῆτας ἀπέκτειναν, Ἡ-
 λια τοῦτο παραινέσαντος. Ἐφη δὲ καὶ τῷ βασιλεῖ πορεύεσθαι πρὸς ἄριστον, μηδὲν ἔτι φροντίσαντα, 'μετ' ὀλίγον γὰρ ὄψεσθαι τὸν θεὸν ὄντα.' Καὶ ὁ μὲν Ἀχάβος ἀπηλλάγη. Ἡλίας δὲ ἐπὶ τὸ ἀκρωτήριον τοῦ Καρμήλου ἀναβὰς ὄρους, καὶ καθίσας ἐπὶ τῆς γῆς προσηρείσατο τοῖς γόνασι τὴν κεφαλὴν, καὶ τὸν θεράποντα ἐκέλευσεν ἀνελθόντα ἐπὶ τινα σκοπὴν εἰς τὴν θάλασσαν ἀποβλέπειν, καὶ εἰάν ἴδῃ νεφέλην ἐγειρομένην ποθὲν, φράζειν αὐτῷ· μέχρι γὰρ τότε κα- 461
 θαρῶ εἶναι συνέβαινε τῷ αἵρι. Τοῦ δὲ ἀναβάντος, καὶ πολλάκις μηδὲν ὄραν. γήσαντος, ἔβδομον ἤδη βαδίσας 'ἑωρακέναι μελαινόμενον εἴπέ τι τοῦ αἵρος, οὐ πλέον ἵχνους ἀνθρωπίνου.' Ὁ δὲ Ἡλίας ταῦτ' ἀκούσας πέμπει πρὸς Ἀχάβον, κελεύων αὐτὸν εἰς τὴν πόλιν ἀπερχεσθαι πρὶν ἢ καταρῶαγῆναι τὸν ὄμβρον. Καὶ ὁ μὲν εἰς Ἰσραήλαν πόλιν παραγίνεται. Μετ' αὐτὸν πολὺ δὲ τοῦ αἵρος ἀχλύσαντος καὶ νέφεσιν καλυφθέντος, πνεῦμά τε λάβρον ἐπιγίνεται καὶ πολὺς ὄμβρος. Ὁ δὲ προφήτης ἔνθεος γενόμενος τῷ τοῦ βασιλέως ἄρματι μέχρι τῆς Ἰσραήλας Ἰσαχάρου πόλεως συνέδραμε.

7. Μαθοῦσα δὲ ἡ τοῦ Ἀχάβου γυνὴ Ἰζαβέκη τὰ τε σημεῖα τὰ ὑπὸ τοῦ Ἡλίου γινόμενα, καὶ ὅτε τοὺς προφῆτας αὐτῆς ἀπέκτεινεν, ὀργισθεῖσα πέμπει πρὸς αὐτὸν ἀγγέλους, ἀπειλοῦσα δι' αὐτῶν ἀποκτείνειν αὐτὸν, ὡς καὶ ἐκεῖνος τοὺς προφῆτας αὐτῆς ἀπό-
 λέσειε. Φοβηθεὶς δὲ ὁ Ἡλίας φεύγει εἰς πόλιν Βηρσουβεὲ λεγομένην, — ἐπ' ἐσχάτοις δ' ἔστιν αὕτη τῆς χώρας τῶν τὴν Ἰούδα φυλὴν ἐχόντων κατὰ τὴν Ἰουδαίαν γῆν, — καταλιπὼν δὲ ἐκεῖ τὸν θεράποντα, εἰς τὴν ἔρημον ἀνεχώρησεν. Εὐξάμενος δ' ἀποθανεῖν, οὐ

γὰρ δὴ κρείττων εἶναι τῶν πατέρων, ἵνα ἐκείνων
 ἀπολωλότων αὐτὸς ζῆν γλίχεται, κατεκοιμήθη πρὸς
 τινι δένδρῳ. Διεγείραντος δ' αὐτὸν τινος, ἀναστὰς
 εὗρίσκει παρακειμένην αὐτῷ τροφήν καὶ ὕδωρ. Φα-
 γὼν δὲ καὶ συλλεξάμενος ἐκ τῆς τροφῆς ἐκείνης τὴν
 δύναμιν, εἰς τὸ Σιναῖον καλούμενον ὄρος παραγίνε-
 ται, οὗ Μωϋσῆς τοὺς νόμους παρὰ τοῦ θεοῦ λέγε-
 ται λαβεῖν. Εὐρῶν δ' ἐν αὐτῷ σπηλαιὸν τι κοῖλον
 εἵρεισι, καὶ διετέλει ποιούμενος ἐν αὐτῷ τὴν μονήν.
 Ἐρομένης δὲ τινος αὐτὸν φωνῆς ἐξ ἀδήλου, τί παρ-
 αῖη καταλελοιπώς τὴν πόλιν ἐκείσε; Διὰ τὸ κτεῖ-
 ναι μὲν τοὺς προφήτας τῶν ξενικῶν θεῶν, πείσαι δὲ
 τὸν λαὸν ὅτι μόνος εἷη θεὸς ὢν ἐξ ἀρχῆς ἐθρήσκευ-
 σαν ἔφησε, ζητεῖσθαι ἐπὶ τούτῳ πρὸς τιμωρίαν ὑπὸ
 τῆς γυναικὸς τοῦ βασιλέως. Πάλιν δὲ ἀκούσας πρὸς-
 ελθεῖν εἰς τὸ ὑπαιθρον τῇ ἐπιούσῃ, γνῶσεσθαι γὰρ
 οὕτως τί δὲ ποιεῖν, προῆλθεν ἐκ τοῦ σπηλαίου μεθ'
 ἡμέραν. Καὶ σεισμοῦ τε ἐπακούει, καὶ λαμπρὰν πυ-
 ρὸς αὐγὴν ὁρᾷ. Καὶ γενομένης ἡσυχίας, φωνὴ θεία
 μὴ ταράττεσθαι τοῖς γινομένοις αὐτὸν παρακελεύε-
 ται, κρατῆσειν γὰρ οὐδένα τῶν ἐχθρῶν αὐτοῦ, προσ-
 ἔταξέ τε ὑποστρέψαντα εἰς τὴν οἰκίαν, ἀποδείξαι τοῦ
 πλήθους βασιλεῖα. Ἰηοὺν τὸν Νεμεσσαίου παῖδα, ἐκ
 Δαμασκοῦ δὲ τῶν Σύρων Ἀζάηλον, ἀντ' αὐτοῦ δὲ
 προφήτην Ἐλισσαῖον ὑπ' αὐτοῦ γενήσεσθαι ἐκ πό-
 λεως Ἀβελᾶς διαφθερεῖ δὲ τοῦ ἀσεβοῦς ὄχλου τοὺς
 μὲν Ἀζάηλος, τοὺς δὲ Ἰηοῦς. Ὁ δὲ Ἡλίας ὑπο-
 στρέφει ταῦτ' ἀκούσας εἰς τὴν Ἑβραίων χώραν, καὶ
 τὸν Σαφάτου παῖδα Ἐλισσαῖον καταλαβαὶν ἀροῦντα,
 καὶ μετ' αὐτοῦ τινας ἄλλους ἐλαύνοντας ζεύγη θάδε-
 κα, προσελθὼν ἐπερρώφει αὐτῷ τὸ ἴδιον ἱμάτιον. Ὁ
 δὲ Ἐλισσαῖος εὐθὺς προφητεύειν ἤρξατο, καὶ κα-
 ταλιπὼν τοὺς βόας ἠκολούθησεν Ἡλίᾳ. Δεηθεὶς δὲ
 συγχωρῆσαι αὐτῷ τοὺς γονεῖς ἀσπᾶσθαι, κέλευσαν

462 τος τοῦτο ποιεῖν, ἀποταξάμενος αὐτοῖς εἶπετο. Καὶ
 ἦν Ἡλίου τὸν ἅπαντα χρόνον τοῦ ζῆν καὶ μαθητῆς.

καὶ διάκονος. Καὶ τὰ μὲν περὶ τοῦ τοιούτου προ-
φήτου τοιαῦτα ἦν.

8. Νάβουθος δὲ τις ἦν ἀπὸ πόλεως Ἰσαχάρου,
ἀγρογείτων ὧν τοῦ βασιλέως. Παρακαλοῦντος δ' αὐ-
τὸν ἀποδόσθαι τιμῆς ὅσης βούλεται τὸν πλησίον αὐ-
τοῦ τῶν ιδίων ἀγρὸν, ἵνα συνάψας ἐν αὐτῷ ποιήσῃ
κτῆμα, εἰ δὲ μὴ βούλοιο χρήματα λαβεῖν, ἐπιτιγέ-
ποντος ἐκλέξασθαι τῶν ἀγρῶν τινα τῶν ἐκείνου, τοῦτο
μὲν 'οὐ φησι ποιήσῃν, αὐτὸς δὲ τὴν ἰδίαν καρπώ-
σασθαι γῆν, ἣν ἐκληρονόμησε τοῦ πατρός.' Ἀνπη-
θεῖς δ' ὡς ἐφ' ὕβρει τῷ μὴ τὰ ἀλλότρια λαβεῖν ὁ
βασιλεὺς, οὔτε λουτρὸν προσηνέγκατο οὔτε τροφήν.
Τῆς δὲ Ἰεξαβέλης τῆς γυναικὸς αὐτοῦ πυνθανομένης ὁ
τε λυπεῖται, καὶ μήτε λούεται μήτε ἄριστον αὐτῷ πα-
ρατίθεται μήτε δαίπνον, διηγήσατο αὐτῇ τὴν Να-
βούθου σκαιότητα, καὶ ὡς χρησάμενος ἐπιεικέσι πρὸς
αὐτὸν λόγοις καὶ βασιλικῆς ἐξουσίας ὑποδεστέρος
ὑβρισθείη, μὴ τυχὼν ὧν ἡξίου. Ἡ δὲ 'μὴ μικρο-
ψυχεῖν ἐπὶ τούτοις παρεκάλει, παυσάμενον δὲ τῆς
λύπης ἐπὶ τὴν συνήθη τρέπεσθαι τοῦ σώματος πρό-
νοιαν· μελήσειν γὰρ αὐτῇ περὶ τῆς Ναβούθου τιμα-
ρίας.' Καὶ παραχρῆμα πέμπει γράμματα πρὸς τοὺς
ὑπερέχοντας τῶν Ἰσραηλιτῶν ἐκ τοῦ Ἀχάβου ὀνόμα-
τος, νηστεῦσαι τε κελεύουσα, καὶ παιησαμένους ἐκ-
κλησίαν προκαθίσαι μὲν αὐτῶν Νάβουθον, εἶναι γὰρ
αὐτὸν γένους ἐπιφανοῦς, παρασκευασαμένους δὲ τρεῖς
τολμηροὺς τινες τοὺς καταμαρτυρήσοντας αὐτοῦ, ὡς
τὸν θεόν τε εἶη βλασφημήσας καὶ τὸν βασιλέα, κα-
ταλεῦσαι, καὶ τούτῳ διαχρήσασθαι τῷ τρόπῳ. Καὶ
Νάβουθος μὲν, ὡς ἔγραψεν ἡ βασίλισσα, οὕτως κατα-
μαρτυρηθεὶς βλασφημῆσαι τὸν θεόν τε καὶ Ἀχάβον,
βαλλόμενος ὑπὸ τοῦ πλήθους ἀπέθανεν. Ἀκούσασα
δὲ ταῦτα Ἰεξαβέλη, εἰσεῖσι πρὸς τὸν βασιλέα, καὶ
κληρονομεῖν τοῦ Ναβούθου ἀμπελῶνα προῖκα ἐκέλευ-
σεν. Ὁ δὲ Ἀχάβος ἥσθη τοῖς γεγενημένοις, καὶ ἀνα-
πηδήσας ἀπὸ τῆς κλίνης, ὑψόμενος ἦκε τὸν ἀμπε-

κῶνα τὸν Ναβούθου. Ἀγανακτήσας δὲ ὁ θεὸς πέμ-
πει τὸν προφῆτην Ἡλίαν εἰς τὸ Ναβούθου χωρίον
Ἀχάβω συμβαλοῦντα, καὶ περὶ τῶν πεπραγμένων
ἐρησόμενον, ὅτι 'κτείνας τὸν ἀληθῆ δεσπότην τοῦ
χωρίου κληρονομήσειεν αὐτὸς ἀδίκως.' Ὡς δὲ ἦκε
πρὸς αὐτόν, εἰπόντος τοῦ βασιλέως, ὃ τι βούλεται
χρήσασθαι αὐτῷ, αἰσχρὸν γάρ ὄντα ἐπὶ ἀμαρτήματι
ληφθῆναι ὑπ' αὐτοῦ, 'κατ' ἐκείνον ἔφη τὸν τόπον,
ἐν ᾧ τὸν Ναβούθου νεκρὸν ὑπὸ κυνῶν δαπανηθῆναι
συνέβη, τό τε αὐτοῦ αἷμα καὶ τὸ τῆς γυναικὸς χυ-
θῆσεσθαι, καὶ πᾶν αὐτοῦ τὸ γένος ἀπολείσθαι, το-
αῦτα ἀσεβῆσαι τετολμηκότος, καὶ παρὰ τοὺς πατέρας
κόμους πολίτην ἀδίκως ἀνηρηκότος.' Ἀχάβω δὲ λύ-
πη τῶν πεπραγμένων εἰςῆλθε καὶ μετάνειος, καὶ σαρ-
463 κίον ἐνδυσάμενος γυμνοῖς τοῖς ποσὶ διῆγεν, οὐχ
ἀπτόμενος τροφῆς, ἀνθομολογούμενός τε τὰ ἡμαρτη-
μένα, καὶ τὸν θεὸν οὕτως ἐξευμενίζων. Ὁ δὲ ζῶν-
τος μὲν αὐτοῦ, πρὸς τὸν προφῆτην εἶπεν, ὑπερβα-
λεῖσθαι τὴν τοῦ γένους τιμωρίαν, ἐπεὶ τοῖς τετολ-
μημένοις μετανοεῖ, τελέσειεν δὲ τὴν ἀπειλήν ἐπὶ τῷ
αὐτῷ τοῦ Ἀχάβου. Καὶ ὁ μὲν προφῆτης ταῦτ' ἐδή-
λωσε τῷ βασιλεῖ.

CAP. XIV. 1. Τῶν δὲ περὶ Ἀχαβὸν ὄντων τοι-
σούτων, κατὰ τὸν αὐτὸν καιρὸν ὁ τοῦ Ἀδάδου υἱὸς
βασιλεύων τῶν Σύρων καὶ Δαμασκοῦ, δύναμιν ἐξ ἀ-
πάσης τῆς χώρας συνάγαγὼν, συμμάχους τοὺς πέραν
Εὐφράτου βασιλέας ποιησάμενος τριάκοντα καὶ δύο
ἐστράτευσεν ἐπὶ τὸν Ἀχαβὸν. Ὁ δὲ οὐκ ὦν ὁμοίος
αὐτῷ τῇ στρατιᾷ, πρὸς μάχην μὲν οἱ παρετάξατο,
πάντα δ' εἰς τὰς ὀχυρωτάτας πόλεις ἐγκλείσας τὰ ἐν
τῇ χώρᾳ, αὐτὸς μὲν ἔμεινεν ἐν Σαμαρείᾳ, τείχη γὰρ
αὕτη λίαν ἰσχυρὰ περιεβέβλητο, καὶ τὰ ἄλλα δυσά-
λωτος ἐδόκει. Ὁ δὲ Σύρος ἀναλαβὼν τὴν δύναμιν
ἦκεν ἐπὶ τὴν Σαμαρείαν, καὶ περικαθίσας αὐτῇ τὸν
στρατὸν ἐπολιόρκει. Πέμπας δὲ κήρυκα πρὸς Ἀχα-

βον ἡξίου πρεσβευτὰς δεῖσθαι παρ' αὐτοῦ, δι' ὧν
 αὐτῷ δηλώσει τί βούλεται. Τοῦ δὲ Ἰσραηλιτῶν βα-
 σιλέως πέμπειν ἐπιτρέψαντος, ἐλθόντες οἱ πρέσβεις
 ἔλεγον κατ' ἐντολὴν τοῦ βασιλέως, 'τὸν Ἀχάβου πλοῦ-
 τον καὶ τὰ τέκνα αὐτοῦ καὶ τὰς γυναῖκας Ἀδάδου
 ευγχάνειν. Ἄν δὲ ὁμολογήσῃ, καὶ λαβεῖν αὐτῷ τού-
 των ὅσα βούλεται συγχωρήσῃ, τὴν στρατιὰν ἀπάξει
 καὶ παύσεται πολιορκῶν.' Ὁ δ' Ἀχαβος τοῖς πρέ-
 σβεισιν ἐκέλευσεν πορευθεῖσι λέγειν αὐτῶν τῷ βασιλεῖ,
 'ὅτι καὶ αὐτὸς καὶ οἱ ἐκείνου πάντες κτήματα εἰσὶν
 αὐτοῦ.' Ταῦτα δ' ἀπαγγειλάντων, πέμπει πάλιν πρὸς
 αὐτὸν, ἀξιῶν 'ἀνωμολογηκότα εἶναι πάντα τὰ ἐκεί-
 νου, δεῖσθαι τοὺς πεμφθησομένους εἰς τὴν ἐπιτι-
 σαν ὑπ' αὐτοῦ δούλους, οἷς ἐρευνήσασι τὰ τε βασι-
 λεια καὶ τοὺς τῶν φίλων καὶ συγγενῶν οἴκους ἐκέλευε
 διδόναι πᾶν ὃ τι ἂν ἐν αὐτοῖς εὗρωσι κάλλιστον, τὰ
 δ' ἀπαρέσσαντά οἱ καταλείψουσιν.' Ἀχαβος δ' ἀγα-
 σθεὶς ἐπὶ τῇ δευτέρᾳ πρεσβείᾳ τοῦ τῶν Σύρων βασι-
 λέως, συναγαγὼν εἰς ἐκκλησίαν τὸ πλῆθος ἔλεγεν, "Ὡς
 αὐτὸς μὲν ἐτοιμῶς εἶχεν, ὑπὲρ σωτηρίας αὐτῶν καὶ
 εἰρήνης, καὶ γυναῖκας τὰς ἰδίας προέσθαι τῷ πολε-
 μίῳ καὶ τέκνα, καὶ πάσης παραχωρῆσαι κτήσεως.
 Ταῦτα γὰρ ἐπιζητῶν ἐπρεσβεύσατο πρῶτον ὁ Σύρος.
 Νῦν δ' ἡξίωκε δούλους πέμψαι, τὰς τε πάντων οἰ-
 κίας ἐρευνῆσαι καὶ μηδὲν ἐν αὐταῖς καταλιπεῖν τῶν
 καλλίστων κτημάτων, πρόφασιν βουλόμενος πολέμου
 λαβεῖν· εἰδὼς ὅτι τῶν μὲν ἑμαυτοῦ δι' ὑμᾶς οὐκ ἂν
 φεισάιμην, ἀφορμὴν δὲ ἐκ τοῦ περὶ τῶν ὑμῶν τέρων
 ἀηδοῦς πραγματευόμενος εἰς τὸ πολεμεῖν. Ποιήσω
 γε μὴν τὰ ὑμῖν δοκοῦντα." Τὸ δὲ πλῆθος μηδὲν
 ὑπακούειν τῶν κατ' αὐτὸν συνεβούλευεν, ἀλλὰ κα- 464
 ταφρονεῖν, καὶ πρὸς τὸ πολεμεῖν ἐτοιμῶς ἔχειν. Τοῖς
 οὖν πρεσβευταῖς ἀποκρινόμενος λέγειν ἀπελθοῦσιν, 'ὅτι
 τοῖς τὸ πρῶτον ἀξιώθεισιν ὑπ' αὐτοῦ καὶ νῦν ἐμμένει
 τῆς τῶν πολιτῶν ἀσφαλείας ἕνεκα, πρὸς δὲ τὴν δευ-
 τέραν ἀξίωσιν οὐχ ὑπακούει,' ἀπέλυσεν αὐτούς.

T

2. Ὁ δ' Ἀδαδος ἀκούσας ταῦτα καὶ δυσχεράνας τρίτον ἔπεμψε πρὸς Ἀχαβον τοὺς πρέσβεις, ἀπειλῶν ὑψηλότερον τῶν τειχῶν, οἷς καταφρονεῖ, χῶμα τοῦτοις ἐπεγείρειν αὐτοῦ τὴν στρατιάν, κατὰ δρόκα γῆς λαμβάνουσαν, ἐμφανίζων αὐτῷ τῆς δυνάμεως τὸ πλήθος καὶ καταπληττόμενος. Τοῦ δ' Ἀχάβου μὴ καυχᾶσθαι δεῖν ἀποκρινομένου καθωπλισμένον, ἀλλὰ τῇ μάχῃ κρείττω γενόμενον, ἐλθόντες οἱ πρέσβεις, καὶ δειπνοῦντα καταλαβόντες τὸν βασιλέα μετὰ τριάκοντα καὶ δύο βασιλέων συμμάχων, ἐδήλωσαν αὐτῷ τὴν ἀποκρίσιν. Ὁ δὲ εὐθέως τοῦτο προσέταξε, καὶ περιχαρακοῦν τὴν πόλιν καὶ χῶματα βάλλεσθαι, καὶ μηδένα τρόπον ἀπολιπεῖν πολιορκίας. Ἦν δ' Ἀχαβος τούτων πραττομένων ἐν ἀγωνίᾳ δεινῇ σὺν παντὶ τῷ λαῷ. Θαρρόει δὲ καὶ τῶν φόβων ἀπολύεται, προσφῆτου τινὸς αὐτῷ προσελθόντος καὶ φήσαντος αὐτοῦ τὸν θεὸν ὑπισχνεῖσθαι ποιήσῃν τὰς τοσαύτας τῶν πολεμίων μυριάδας ὑποχειρίους. Πυθομένῳ δὲ, διὰ τίνων ἂν ἡ νίκη γένοιτο, Διὰ τῶν παιδῶν εἶπε τῶν ἡγεμόνων, ἡγουμένου σοῦ διὰ τὴν ἀπειρίαν τὴν ἐκείνων. Καλέσας δὲ τοὺς τῶν ἡγεμόνων υἱοὺς, εὐρέθησαν ὃ ὡς διακόσιοι καὶ τριάκοντα δύο, μαθὼν τὸν Σῦρον πρὸς εὐνοίαν καὶ ἄνεσιν τετραμμένον, ἀνοίξας τὰς πύλας, ἐξέπεμψε τοὺς παῖδας. Τῶν δὲ σκοπῶν δηλωσάντων τῷ Ἀδάδῳ, πέμπει τινὰς ὑπαντησομένους, ἐντειλάμενος ἂν μὲν εἰς μάχην ὥσι προσεληλυθότες, ἵνα δῆσαντες ἀγάγωσι πρὸς αὐτὸν, ἂν δὲ εἰρηνικοῖς, ὅπως ταῦτο ποιῶσιν. Εἶχε δ' ἐτοίμην Ἀχαβος καὶ τὴν ἄλλην στρατιάν ἐντὸς τῶν τειχῶν. Οἱ δὲ παῖδες τῶν ἀρχόντων συμβαλόντες τοῖς φύλαξι, πολλοὺς αὐτῶν ἀποκτείνουσι, καὶ τοὺς ἄλλους ἄχρι τοῦ στρατοπέδου διώκουσιν. Ἰδὼν δὲ τούτους νικῶντας ὁ τῶν Ἰσραηλιτῶν βασιλεὺς, ἐξαφίησι καὶ τὴν ἄλλην στρατιάν ἅπασαν. Ἡ δὲ αἰφνιδίως ἐπιπεσοῦσα τοῖς Σύροις ἐκράτησεν αὐτῶν, οὐ γὰρ προσεδόκων αὐτοὺς ἐπεξελεύσεσθαι, καὶ διὰ τοῦτο γυμναῖς καὶ μεθύουσι

προξέβαλλον, ὥστε τὰς πανοπλίας ἐκ τῶν στρατοπέδων φεύγοντας καταλιπεῖν, καὶ τὸν βασιλέα διασωθῆναι μόλις ἐφ' ἵππου ποιησάμενον τὴν φυγὴν. Ἀχαβος δὲ πολλὴν ὁδὸν διώκων τοὺς Σύρους ἤνυσεν, ἀναιρῶν αὐτοὺς, διαρπάσας δὲ τὰ ἐν τῇ παρεμβολῇ, πλοῦτος δ' ἦν οὐκ ὀλίγος, ἀλλὰ καὶ χρυσοῦ πλήθος καὶ ἀργύρου, τὰ τε ἄρματα Ἀδάδου καὶ τοὺς ἵππους λαβὼν, ἀνέστρεψεν εἰς τὴν πόλιν. Τοῦ δὲ προφήτου παρασκευάσασθαι φήσαντος καὶ τὴν δύναμιν ἐτοίμην ἔχειν, ὡς τῷ ἐπιόντι πάλιν ἔτει στρατεύσοντας ἐπ' αὐτὸν τοῦ Σύρου, ὁ μὲν Ἀχαβος πρὸς τούτοις ἦν.

3. Ὁ δὲ Ἀδάδος διασωθεὶς ἐκ τῆς μάχης μεθ' ὅσης ἐδυνήθη στρατιᾷς, συνεβουλεύσατο τοῖς αὐτοῦ φίλοις πῶς ἂν ἐπιστρατεύσῃται τοῖς Ἰσραηλίταις. Οἱ δ' ἐν μὲν τοῖς ὄρεσιν οὐκ ἐδίδονσαν γνώμην συμβα- 465
λεῖν αὐτοῖς, τὸν γὰρ θεὸν αὐτῶν ἐν τοῖς τοιούτοις δύνασθαι τόποις, καὶ διὰ τοῦτο νῦν ὑπ' αὐτῶν νενικῆσθαι, κρατήσῃν δὲ ἔλεγον ἐν πεδίῳ ποιησάμενους τὴν μάχην. Συνεβούλευόν τε πρὸς τούτῳ τοὺς μὲν βασιλέας, οὓς ἐπηγάγετο συμμάχους, ἀπολῦσαι εἰς τὰ οἰκεία, τὴν δὲ στρατιὰν αὐτῶν κατασχεῖν, ἀντ' ἐκείνων σατραπίας καταστήσαντα· εἰς δὲ τὴν τῶν ἀπολλότων τάξιν στρατολογῆσαι δύναμιν ἐκ τῆς χώρας τῆς αὐτῶν καὶ ἵππους καὶ ἄρματα. Δοκιμάσας οὖν ταῦτα εἰρησθαι καλῶς οὕτως διεκόσμησε τὴν δύναμιν.

4. Ἀρξαμένου δὲ τοῦ ἔαρος ἀναλαβὼν τὴν στρατιὰν ἦγεν ἐπὶ τοὺς Ἑβραίους, καὶ γενόμενος πρὸς πόλει τινὶ, Ἀφεκὰ δὲ αὕτη ἦν, ἐν μεγάλῳ στρατοπεδεύεται πεδίῳ. Ἀχαβος δὲ ἀπαντήσας αὐτῷ μετὰ τῆς δυνάμεως ἀντεστρατοπεδεύσατο, σφόδρα δ' ἦν ὀλίγον αὐτοῦ τὸ στράτευμα πρὸς τοὺς πολεμίους ἀντιπαραβαλλόμενον. Τοῦ δὲ προφήτου προσελθόντος αὐτῷ πάλιν, καὶ νίκην τὸν θεὸν αὐτῷ δίδοναι φήσαντος, ἵνα τὴν ἰδίαν ἰσχὺν ἐπιδείξῃται, μὴ μόνον ἐν τοῖς ὄρεσιν ἀλλὰ καὶ ἐν τοῖς πεδίοις ὑπάρχουσιν, ὅπερ οὐκ εἶναι δοκεῖ τοῖς Σύροις, ἑπτὰ μὲν ἡμέραις

ἀντιστρατοπεδεύοντες ἡσύχαζον. Τῇ δ' ἰστιάτῃ τούτων ὑπὸ τὸν ὄρθρον προελθόντων ἐκ τοῦ στρατοπέδου τῶν πολεμίων καὶ παραταξαμένων πρὸς μάχην, ἀντεπεξῆγε καὶ Ἀχαβος τὴν οἰκειὰν δύναμιν. Καὶ συμβαλὼν, καρτερεῶς τῆς μάχης γενομένης, τρέπεται τοὺς πολεμίους εἰς φυγὴν, καὶ διώκων ἐπέκειτο κτείνων. Οἱ δὲ καὶ ὑπὸ τῶν ἄρμάτων καὶ ὑπ' ἀλλήλων ἀπώλλυντο, ἴσχυσαν δὲ ὀλίγοι διαφυγεῖν εἰς τὴν Ἀφεκὰν πόλιν αὐτῶν. Ἀπέθανον δὲ καὶ αὐτοί, τῶν τειχέων αὐτοῖς ἐπιπεσόντων, ὄντες διςμύριοι ἑπτακισχίλιοι. Διεφθάρησαν δὲ ἐν ἐκείνῃ τῇ μάχῃ ἄλλαι μυριάδες δέκα. Ὁ δὲ βασιλεὺς τῶν Σύρων Ἀδαδος φεύγων μετὰ τινων πιστοτάτων οἰκετῶν εἰς ὑπόγειον οἶκον ἐκρύβη. Τούτων δὲ 'φιλανθρώπους καὶ ἐλεήμονας εἶναι φησάντων αὐτῷ τοὺς τῶν Ἰσραηλιτῶν βασιλέας, καὶ δυνήσεσθαι τῷ συνήθει τρόπῳ τῆς ἰκετείας χρησαμένους τὴν σωτηρίαν αὐτῶν παρὰ Ἀχάβου λαβεῖν, εἰ συγχωρήσειεν αὐτοῖς πρὸς αὐτὸν ἀπελθεῖν' ἀφῆκεν. Οἱ δὲ σάκκους ἐνδυσάμενοι, καὶ σχοινία ταῖς κεφαλαῖς περιθέμενοι, οὕτως γὰρ τὸ παλαιὸν ἰκέτευον οἱ Σύροι, πρὸς Ἀχάβον παρεγέροντο, καὶ δεῖσθαι τὸν Ἀδαδον σώζειν αὐτὸν ἔλεγον, εἰς αἰὶ δούλον αὐτοῦ τῆς χάριτος γενησόμενον. Ὁ δὲ 'συνήδεσθαι φήσας αὐτῷ περιόντι, καὶ μηδὲν ἐν τῇ μάχῃ πεπονθότι, τιμὴν καὶ εὐνοίαν, ἣν ἂν τις ἀδελφῷ παράσχοι, κατεπηγγέλατο.' Λαβόντες δὲ ὄρκους παρ' αὐτοῦ, μηδὲν ἀδικήσειν φανέντα, προάγουσι πορευθέντες ἐκ τοῦ οἴκου ἐν ᾧ ἐκέκρυπτο, καὶ προσάγουσι τῷ Ἀχάβῳ, ἐφ' ἄρματος καθεζομένῳ. Ὁ δὲ προσεκίνησεν αὐτῷ. Ἀχαβος δ' ἐπιδούς αὐτῷ τὴν δεξιὰν, ἀνεβίβασεν ἐπὶ τὸ ἄρμα, καὶ καταφιλήσας θαρρῆεϊν ἐκέλευσε, καὶ μηδὲν τῶν ἀτόπων προσδοκᾷν. Ἀδαδος δ' ἡνῶχαρίστει, καὶ παρ' ὅλον τὸν τοῦ ζῆν χρόνον ἀπομνημονεύσειν τῆς εὐεργεσίας ὡμολόγει. Καὶ τὰς πόλεις τῶν Ἰσραηλιτῶν, ἃς ἀπῆνεγκαν οἱ πρὸ αὐτοῦ βασιλεῖς, ἀποδώσειν ἐπηγγέλατο, καὶ Λαμα-

σκόν, ὥστε ἐξελαύνειν εἰς αὐτήν, καθὼς καὶ οἱ πατέρες αὐτοῦ εἰς Σαμάρειαν εἶχον τοῦτο ποιεῖν, ἀνῆσειν. 466
Γενομένων δ' αὐτοῖς ὄρκων καὶ συνθηκῶν, πολλὰ δωρησάμενος αὐτῷ Ἀχαβος ἀπέπεμπεν εἰς τὴν ἰδίαν βασιλείαν. Καὶ τὰ μὲν περὶ τῆς Ἀδάδου τοῦ Σύρων βασιλείως στρατείας ἐπὶ Ἀχαβον καὶ τοὺς Ἰσραηλίτας τοιοῦτον εἶχε τέλος.

5. Προφήτης δέ τις, Μιχαῖας τὸ ὄνομα, πρόσ-
ελθὼν ἐνὶ τῶν Ἰσραηλιτῶν, ἐκέλευσεν αὐτὸν εἰς τὴν
κεφαλὴν πληῆσαι, 'τοῦτο γὰρ ποιήσῃς κατὰ βούλησιν
τοῦ θεοῦ.' Τοῦ δὲ μὴ πεισθέντος, προεῖπεν αὐτῷ πα-
ρακούσαντι τῶν τοῦ θεοῦ προσταγμάτων λέοντι περὶ-
τυχόντα διαφθαρήσεσθαι. Συμβάντος δὲ τούτου τῷ
ἀνθρώπῳ, πρόσεισιν ἑτέρῳ πάλιν ὁ προφήτης, ταῦτο
προστάσων. Πλήξαντος δ' ἐκείνου, καὶ θραύσαντος
αὐτοῦ τὸ κράνιον, καταδησάμενος τὴν κεφαλὴν, προς-
ῆλθε τῷ βασιλεῖ, λέγων 'αὐτῷ συνεστρατεῦσθαι, καὶ
παραλαβεῖν ἐπὶ φυλακὴν τινα τῶν αἰχμαλώτων παρὰ
τοῦ ταξίαρχου, φυγόντος δ' αὐτοῦ κινδυνεύειν ὑπὸ
τοῦ παραδεδωκότος ἀποθανεῖν, ἀπειλῆσαι γὰρ αὐτὸν
εἰ διαφύγοι ὁ αἰχμάλωτος ἀποκτείνειν.' Δίκαιον δὲ
φῆσαντος Ἀχάβου τὸν θάνατον εἶναι, λύσας τὴν κε-
φαλὴν ἐπιγινώσκειται ὑπ' αὐτοῦ Μιχαῖας ὁ προφήτης
αὖν. Ἐκέχρητο δὲ σοφίσματι πρὸς αὐτὸν τῷ γενο-
μένῳ πρὸς τοὺς μέλλοντας λόγους. Εἶπε γὰρ 'ὡς ὁ
θεὸς ἀφέντα αὐτὸν διαδράναι τὴν τιμωρίαν Ἀδαδον
τὸν βλασφημήσαντα εἰς αὐτὸν μετελεύσεται, καὶ ποιή-
σει αὐτὸν μὲν ἀποθανεῖν ὑπ' ἐκείνου, τὸν δὲ λαὸν
ὑπὸ τῆς στρατιᾶς αὐτοῦ. Παροξυνθεὶς δὲ Ἀχαβος
πρὸς τὸν προφήτην, τὸν μὲν ἐγκλεισθέντα φυλάττε-
σθαι ἐκέλευσεν, συγκεχυμένος δ' αὐτὸς ἐπὶ τοῖς Μι-
χαίου λόγοις, ἀνεχώρησεν εἰς τὴν οἰκίαν.

CAP. XV. 1. Καὶ Ἀχαβος μὲν ἐν τούτοις ἦν. Ἐπ-
άνειμι δὲ ἐπὶ τὸν Ἱεροσολύμων βασιλέα Ἰωσαάφον,
ὃς αὐξήσας τὴν βασιλείαν, καὶ δυνάμεις ἐν ταῖς πό-
λεσι ταῖς ἐν τῇ τῶν ὑπηκόων χώρᾳ καταστήσας, οὐ-

δὲν ἦττον ὑπὸ Ἀβία τοῦ πάππου καταληφθεῖσαις τῆς ἐν Ἐφραΐμ κληρουχίας, Ἱεροβοάμου βασιλεύοντος τῶν δέκα φυλῶν, φρουρὰς ἐγκαθίδρυσεν. Ἀλλ' εἶχεν εὐμενές τε καὶ συνεργὸν τὸ θεῖον, δίκαιος ὢν καὶ εὐσεβής, καὶ τί καθ' ἐκάστην ἡμέραν ἡδὺ ποιήσει καὶ προσηγνές τῷ θεῷ ζῆτῶν. Ἐτίμων δ' αὐτὸν οἱ πύριξ βασιλεῖς δωρεαῖς, ὥς πλοῦτόν τε ποιῆσαι βαθύτατον καὶ δόξαν ἄρασθαι μεγίστην.

2. Τρίτῳ δὲ τῆς βασιλείας ἔτει συγκαλέσας τοὺς ἡγεμόνας τῆς χώρας καὶ τοὺς ἱερεῖς ἐκέλευε τὴν γῆν περιελθόντας ἀπαντα τὸν λαὸν τὸν ὑπ' αὐτὸν διδάξαι κατὰ πόλεις τοὺς Μωϋσέως νόμους, καὶ φυλάσσειν τούτους, καὶ σπουδάζειν περὶ τὴν θρησκίαν τοῦ θεοῦ. Καὶ ἦσθη πᾶν τὸ πλῆθος οὕτως, ὥς μηδὲν ἄλλο φιλοτιμείσθαι μηδὲ ἀγαπᾶν ὥς τὸ τηρεῖν τὰ νόμιμα. Οἱ τε πρόσχωροι διετέλουν στέργοντες τὴν
467 Ἰωσάφατον, καὶ πρὸς αὐτὸν εἰρήνην ἄγοντες. Οἱ δὲ Παλαιστῖνοι τακτοὺς ἐτέλουν αὐτῷ φόρους, καὶ Ἀραβες ἐχορήγουν κατ' ἔτος ἄρας ἐξήκοντα καὶ τριακοσίους, καὶ ἐρίφους τοσοῦτους. Πόλεις τε μεγάλας οἰκώρῳσεν ἄλλας τε καὶ βαρεῖς, καὶ δύνανται στρατιωτικὴν καὶ ὅπλα πρὸς τοὺς πολεμίους ἡντρεπίστο. Ἦν δὲ ἐκ μὲν τῆς Ἰούδα φυλῆς στρατὸς ὀπλιτῶν μυριάδες τριάκοντα, ὧν Ἐδναῖος τὴν ἡγεμονίαν εἶχεν, Ἰωαννῆς δὲ μυριάδων εἴκοσι. Ὁ δ' αὐτὸς οὗτος ἡγεμὼν ἐκ τῆς Βενιαμίτιδος φυλῆς εἶχε τοξοτῶν πεζῶν μυριάδας εἴκοσι. Ἄλλος δὲ ἡγεμὼν Ὀχόβατος ὄνομα μυριάδας ὀπλιτῶν ὀκτωκαίδεκα τὸ πλῆθος τοῦ βασιλεῖ προσένειμε, παρὲς ὧν εἰς τὰς ὀχυρωτάτας διέπεμψε πόλεις.

3. Ἠγάγετο δὲ τῷ παιδί Ἰωράμῳ τὴν Ἀχάβου θυγατέρα, τοῦ τῶν δέκα φυλῶν βασιλέως, Γοθολιαν ὄνομα. Πορευθέντα δ' αὐτὸν μετὰ χρόνον τινὰ εἰς Σαμάρειαν, φιλοφρόνως Ἀχάβος ὑπεδέξατο, καὶ τὸν ἀκολουθήσαντα στρατὸν ἐξένισε λαμπρῶς, σίτου τε καὶ οἴνου καὶ θυμάτων ἀφθονίᾳ, παρεκάλεσέ τε συμ-

μαχῆσαι κατὰ τοῦ Σύρων βασιλέως, ἵνα τὴν ἐν Γα-
λαδηνῇ πόλιν Ἀραμαθὰν ἀφέλῃται, τοῦ γὰρ πατρὸς
αὐτὴν τοῦ αὐτοῦ πρῶτον τυγχάνουσαν ἀφηρῆσθαι τὸν
ἐκείνου πατέρα.' Τοῦ δὲ Ἰωσαφάτου τὴν βοήθειαν
ἐπαγγελαμένου, καὶ γὰρ εἶναι δύναμιν αὐτῷ μὴ ἐλάτ-
τω τῆς ἐκείνου, καὶ μεταπεμψαμένου τὴν δύναμιν ἐξ
Ἱεροσολύμων εἰς Σαμάρειαν, προεξελθόντες ἔξω τῆς
πόλεως οἱ δύο βασιλεῖς, καὶ καθίσαντες ἐπὶ τοῦ ἰδίου
θρόνου ἑκάτερος, τοῖς οἰκείοις στρατιώταις τὸ στρα-
τιωτικὸν διένεμον. Ἰωσαφάτης δὲ ἐκέλευσεν εἰ τινὲς
εἰσι προφῆται, καλέσαντες αὐτοὺς ἀνακρίναι περὶ
τῆς ἐπὶ τὸν Σύρον ἐξόδου, εἰ συμβουλευούσι κατ' ἐ-
κείνον τὸν καιρὸν ἐπ' αὐτῶν ποιήσασθαι τὴν στρα-
τείαν· καὶ γὰρ εἰρήνη καὶ φιλία τότε τῷ Ἀχάβῳ
πρὸς τὸν Σύρον ὑπῆρχεν, ἐπὶ τρία ἔτη διαμείνασα,
ἀφ' οὗ λαβὼν αὐτὸν αἰχμάλωτον ἀπέλυσεν, ἄχρως ἐκεί-
νης τῆς ἡμέρας.

4. Καλέσας δὲ Ἀχαβος τοὺς αὐτοῦ προφῆτας,
ὡς τετρακοσίους τὸν ἀριθμὸν ὄντας, ἐκέλευσεν ἔρε-
σθαι τὸν θεόν, εἰ δίδωσιν αὐτῷ στρατευσάμενῳ ἐπὶ
Ἀδὰδου νίκην καὶ καθαιρέσιν τῆς πόλεως, οὗ ἦν
ἐκφέρειν μέλλει τὸν πόλεμον. Τῶν δὲ προφητῶν συμ-
βουλευσάντων ἐκστρατεῦσαι, 'κρατήσῃν γὰρ τοῦ Σύ-
ρου, καὶ λήψεσθαι αὐτὸν ὑποχείριον ὡς καὶ τὸ πρῶ-
τον,' συνεῖς ἐκ τῶν λόγων Ἰωσαφάτος, ὅτι ψευδο-
προφῆται τυγχάνουσιν, ἐπύθετο τοῦ Ἀχάβου, 'εἰ
καὶ ἕτερός τίς ἐστι προφήτης τοῦ θεοῦ, ἵνα ἀκρι-
βέστερον μάθωμεν περὶ τῶν μελλόντων;' Ὁ δὲ Ἀ-
χαβος 'εἶναι μὲν ἔφη, μισεῖν δὲ αὐτὸν κακὰ προφη-
τεύσαντα, καὶ προειπόντα ὅτι τεθνήξεται νικηθεὶς
ὑπὸ τοῦ Σύρων βασιλέως, καὶ διὰ τοῦτο ἐν φυλακῇ
νῦν αὐτὸν ἔχειν, καλεῖσθαι δὲ Μιχαῖαν, υἱὸν Ἰεμ- 468
βλέου. Τοῦ δ' Ἰωσαφάτου κέλευσαντος αὐτὸν προ-
αχθῆναι, πέμπας εὐνοῦχον ἄγει τὸν Μιχαῖαν. Κατὰ
δὲ τὴν ὁδὸν ὁ εὐνοῦχος ἐδήλωσεν αὐτῷ πάντας τοὺς
ἄλλους προφῆτας νίκην τῷ βασιλεῖ προειρηκέναι. Ὁ

δ' οὐκ ἐξὸν αὐτῷ καταπνέδεσθαι τοῦ θεοῦ φήσας,
 ἀλλ' ἐρεῖν ἔτι ἂν αὐτῷ περὶ τοῦ βασιλείως αὐτοῦ
 εἶπη, ὡς ἦκε πρὸς Ἀχαβον, καὶ λέγειν αὐτῷ τὸ
 ἀληθές οὗτος ἐνωρκήσατο, 'δείξαι τὸν θεὸν αὐτῷ
 τοὺς Ἰσραηλίτας φεύγοντας, ἔφη, καὶ διωκομένους
 ὑπὸ τῶν Σύρων, καὶ διασκορπιζομένους ὑπ' αὐτῶν
 εἰς τὰ ὄρη, καθάπερ ποιμένων ἀνηρημένων τὰ ποι-
 μνία.' Ἐλεγέ τε 'σημαίνειν τοὺς μὲν μετ' εἰρήνης
 ἀναστρέφειν εἰς τὰ ἴδια, πεσεῖσθαι δ' αὐτὸν μόνον
 ἐν τῇ μάχῃ.' Ταῦτα φήσαντος τοῦ Μιχαῖα, πρὸς
 Ἰωσαάφατον Ἀχαβος, "Ἀλλ' ἔγωγε μικρὸν ἔμπροσθεν
 ἐδήλωσά σοι τὴν τοῦ ἀνθρώπου," φησὶ, "πρὸς με
 διάθεσιν, καὶ ὅτι μοι τὰ χεῖρω προεφήτευσε." Τοῦ
 δὲ Μιχαῖα εἰπόντος, ὡς 'προσῆκεν αὐτῷ πάντων ἀ-
 κροᾶσθαι τῶν ὑπὸ τοῦ θεοῦ προλεγόμενων, καὶ ὡς
 παρωρμήσειαν αὐτὸν οἱ ψευδοπροφηταὶ ποιήσασθαι
 τὸν πόλεμον ἐλπίδι νίκης, καὶ ὅτι δεῖ πεσεῖν αὐτὸν
 μαχόμενον,' αὐτὸς μὲν ἦν ἐπ' ἐννοίᾳ. Σεδεκίας δέ
 τις τῶν ψευδοπροφητῶν προσελθὼν, 'τῷ μὲν Μιχαῖα
 μὴ προσέχειν παρῆναι, λέγειν γὰρ αὐτὸν οὐδὲν ἀλη-
 θές.' Ἐκμηρίφ δὲ ἐκρήσατο οἷς Ἡλίας προεφήτευσ-
 σεν ὁ τούτου κρείττων τὰ μέλλοντα συνιδεῖν. "Καὶ
 γὰρ τοῦτον," ἔλεγε, "προφητεύσαντα ἐν Ἰζάρᾳ πό-
 λει, ἐν τῷ Ναβούθου ἀγρῷ τὸ αἷμα αὐτοῦ κύνας
 λιχμήσεσθαι προειπεῖν, καθὼς καὶ Ναβούθου τοῦ δι'
 αὐτὸν καταλευσθέντος ὑπὸ τοῦ ὄχλου. Δῆλον οὖν,
 ὡς οὗτος ψεύδεται, τῷ κρείττονι προφήτῃ τὰ ἐναν-
 τία λέγων, ἀπὸ ἡμερῶν τριῶν φάσκων τεθνήξασθαι.
 Εἰ περ δέ ἐστιν ἀληθὴς καὶ τοῦ θείου πνεύματος
 τὴν δύναμιν ἔχει, εὐθὺς ῥαπισθεὶς ὑπ' ἐμοῦ βλαψά-
 ται μου τὴν χεῖρα, ὥσπερ Ἰαθὼν τὴν Ἱεροβοάμου
 τοῦ βασιλέως συλλαβεῖν θελήσαντος ἀπεξήρανε δεξιάν.
 ἀκήκοας γὰρ οἶμαι πάντως τοῦτο γινόμενον." Ὡς
 οὖν πλήξαντος αὐτοῦ τὸν Μιχαῖαν, μηδὲν συνέβη πα-
 θεῖν, Ἀχαβος θαρρόντας ἄγειν τὴν στρατιὰν πρόθυ-
 μος ἦν ἐπὶ τὸν Σύρον. Ἐνίκα γὰρ οἶμαι τὸ χρεῶν

καὶ πιθανωτέρους ἐποίησεν τοῦ ἀληθοῦς τοὺς ψευδο-
προφήτας, ἵνα λάβῃ τὴν ἀφορμὴν τοῦ τέλους. Σε-
δεκίας δὲ σιδήρεα ποιήσας κέρατα λέγει πρὸς Ἀχα-
βον, ὡς 'θεὸν αὐτῷ σημαίνειν τούτοις πᾶσαν κατα-
στρέψαι Συρίαν.' Μιχαὶαν δὲ 'μετ' οὐ πολλὰς ἡμέ-
ρας εἰπόντα τὸν Σεδεκίαν ταμεῖον ἐκ ταμεῖου κρυβη-
σόμενον ἀμείψειν, ζητοῦντα φυγεῖν τῆς ψευδολογίας
τὴν δίκην,' ἐκέλευσεν ὁ βασιλεὺς ἀπαχθέντα φυλάτ-
τεσθαι πρὸς Ἀχάμωνα τὸν τῆς πόλεως ἄρχοντα, καὶ
χορηγεῖσθαι μηδὲν ἄρτου καὶ ὕδατος αὐτῷ πε- 469
ρισσότερον.

5. Καὶ Ἀχαβος μὲν καὶ Ἰωσαάφατος ὁ τῶν Ἱε-
ροσολύμων βασιλεὺς ἀναλαβόντες τὰς δυνάμεις ἤλασαν
εἰς Ἀραμαθὰν πόλιν τῆς Γαλααδίτιδος. Ὁ δὲ τῶν
Σύρων βασιλεὺς ἀκούσας αὐτῶν τὴν στρατείαν ἀντε-
πήγαγεν αὐτοῖς τὴν αὐτοῦ στρατιάν, καὶ οὐκ ἄπωθεν
τῆς Ἀραμαθῆς στρατοπεδεύεται. Συνέθεντο δὲ ὁ τε
Ἀχαβος καὶ Ἰωσαάφατος, ἀποθέσθαι τὸν Ἀχαβον τὸ
βασιλικὸν σχῆμα, τὸν δὲ Ἱεροσολύμων βασιλέα τὴν
αὐτοῦ στολὴν ἔχοντα στήναι ἐν τῇ παρατάξει, κατα-
σοφισόμενον τὰ ὑπὸ τοῦ Μιχαίου προειρημένα. Εὗρε
δ' αὐτὸν τὸ χρεῖν καὶ δίχα τοῦ σχήματος. Ὁ μὲν
γὰρ Ἀδάδος ὁ τῶν Σύρων βασιλεὺς παρήγγειλε τῇ
στρατιᾷ διὰ τῶν ἡγεμόνων, μηδένα τῶν ἄλλων ἀναι-
ρεῖν, μόνον δὲ τὸν βασιλέα τῶν Ἰσραηλιτῶν. Οἱ δὲ
Σύροι τῆς συμβολῆς γενομένης ἰδόντες τὸν Ἰωσαάφα-
τον ἐστῶτα πρὸ τῆς τάξεως, καὶ τοῦτον εἰκάσαντες
εἶναι τὸν Ἀχαβον, ὥρμησαν ἐπ' αὐτὸν, καὶ περικυ-
κλωσάμενοι, ὡς ἐγγὺς ὄντες ἔγνωσαν οὐκ ὄντα τοῦ-
τον, ἀνεχώρησαν ὀπίσω πάντες. Ἀρχομένης δὲ ἡοῦς
ἄχρι δειλῆς ὀψίας μαχόμενοι καὶ νικῶντες ἀπέκτει-
ναν οὐδένα κατὰ τὴν τοῦ βασιλέως ἐντολὴν, ζητοῦν-
τες τὸν Ἀχαβον ἀνελεῖν μόνον, καὶ εὑρεῖν οὐ δυνάμε-
τοι. Πικρὴ δὲ τις βασιλικὸς Ἀδάδου, Ἀμανος ὄνο-
μα, τοξεύσας εἰς τοὺς πολεμίους, τιτρώσκει τὸν βα-
σιλέα διὰ τοῦ θώρακος κατὰ τοῦ πνεύμονος. Ἀχα-

ρος δὲ τὸ μὲν συμβεβηκὸς οὐκ ἔγνω ποιῆσαι τῷ-στρα-
τεύματι φανερόν, μὴ τραπείησαν, τὸν δὲ ἡνίοχον
ἐκέλευσεν ἐπιστρέψαντα τὸ ἄρμα ἐξαγαγεῖν τῆς μά-
χης· χαλεπῶς γὰρ βεβλήσθαι καὶ καιρίως. Ὀδυνά-
μενος δὲ ἔσθη ἐπὶ τοῦ ἄρματος ἄχρι δύναντος τοῦ
ἡλίου, καὶ λιποθυμήσας ἀπέθανε.

6. Καὶ τὸ μὲν Σύρων στρατεύμα, νυκτὸς ἤδη
γενομένης, ἀνεχώρησεν εἰς τὴν παρεμβολήν. Δηλώ-
σαντος δὲ τοῦ στρατοκῆρυκος ὅτι τέθνηκεν Ἀχαβος
ἀνέξευζαν εἰς τὰ ἴδια, κομίσαντες δὲ τὸν Ἀχάβου
νεκρὸν εἰς Σαμάρειαν, ἐκεῖ θάπτουσι. Καὶ τὸ ἄρμα
ἀποπλύναντες ἐν τῇ Ἰζάβα κρήνῃ, ἣν δὲ καθημα-
γμένον τῷ τοῦ βασιλέως φόνῳ, ἀληθῆ τὴν Ἥλια προ-
φητεῖαν ἐπέγνωσαν, οἱ μὲν γὰρ κίνες ἀνελιχθήσαντο
αὐτοῦ τὸ αἷμα, αἱ δὲ ἐταιριζόμεναι ἐν τῇ κρήνῃ τὸ
λοιπὸν λουόμεναι τούτῳ διετέλουν. Ἀπέθανε δὲ ἐν
Ραμαθῶνι, Μιχαῖλα τοῦτο προειρηκότος. Συμβάντων οὖν
Ἀχάβῳ τῶν ὑπὸ τῶν δύο προφητῶν εἰρημένων, μέγα
δεῖ τὸ θεῖον ἡγεῖσθαι, καὶ τιμᾶν αὐτὸ πανταχοῦ καὶ
σέβειν, καὶ τῆς ἀληθείας μὴ τὰ πρὸς ἡδονὴν καὶ
βούλησιν πιθανώτερα δοκεῖν, ὑπολαμβάνειν δ' ὅτι
προφητείας καὶ τῆς διὰ τῶν τοιούτων προγνώσεως
οὐδὲν ἔστι συμφορώτερον, παρέχοντος οὕτω τοῦ θεοῦ
τί δεῖ φυλάσσασθαι. Λογίζεσθαι τε πάλιν ἐκ τῶν
περὶ τὸν βασιλέα γεγενημένων στοχαζομένους προσῆκε
470 τὴν τοῦ χρεῶν ἰσχὺν, ὅτι μὴδὲ προγινωσκόμενον
αὐτὸ διαφυγεῖν ἔστιν, ἀλλ' ὑπέρχεται τὰς ἀνθρωπί-
νας ψυχὰς ἐλπίσι κολακεῦον χρησταῖς, αἷς εἰς τὸ πό-
θεν αὐτῶν κρατήσῃ περιάγει. Φαίνεται οὖν καὶ
Ἀχαβος ὑπὸ τούτου τὴν διάνοιαν ἀπατηθεὶς, ὥστε
ἀπιστῆσαι μὲν τοῖς προλέγουσιν τὴν ἥτταν, τοῖς δὲ
τὰ πρὸς χάριν προφητεύουσι πεισθεὶς ἀποθανεῖν.
Τοῦτον μὲν οὖν ὁ παῖς Ὀχοζίας διεδέξατο.

Φ Δ. Ι Ω Σ Η Π Ο Υ

ΙΟΥΔΑΙΚΗΣ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑΣ ΒΙΒΛΙΟΝ ΕΝΑΤΟΝ.

Περιέχει ἡ βίβλος χρόνον ἐτῶν ρνʹ.

Argumentum Lib. IX.

(1) Πάλιν περὶ Ἰωσαφάτου, ὡς κριτὰς κατέστησε, καὶ θεοῦ αὐτῷ βοηθοῦντος τῶν πολεμίων ἐκράτησε. (2) Περὶ Ὀχοζία βασιλέως Ἰσραηλιτῶν, καὶ πάλιν περὶ Ἡλὰ τοῦ προφήτου. (3) Ὡς Ἰώραμος καὶ Ἰωσαφάτος ἐπιστράτευσαν Μουβίταις, περὶ τε θανμάτων Ἐλισσαίου καὶ τελευτῆς Ἰωσαφάτου. (4) Ἰώραμος Ἰωσαφάτου διάδοχος. Ὡς ὁ ὁμώνυμος αὐτῷ Ἰώραμος τῶν Ἰσραηλιτῶν βασιλεὺς τοῖς Σύροις ἐπολέμησε, καὶ οἷα θανμασιὰ ἐποίησεν Ἐλισσαῖος ὁ προφήτης. (5) Περὶ Ἰωράμου τοῦ Ἱεροσολύμων βασιλέως πονηρίας, ἥτις, καὶ τελευτῆς. (6) Ὡς Ἰηοὺς ἐχρίσθη εἰς βασιλεῖα καὶ Ἰωραμον ἀνέειλεν καὶ Ὀχοζίαν, οἷά τε ἀπ' αὐτοῦ ἐπράττετο εἰς κόλασιν τῶν ἀσεβῶν. (7) Ὡς Γοθολία τῶν Ἱεροσολυμιτῶν ἐβασίλευεν ἐπὶ ἔτη πέντε, καὶ ἀνελὼν αὐτήν ὁ ἀρχιερεὺς Ἰώδας τὸν Ὀχοζία παῖδα Ἰώασον βασιλεῖα ἀπέδειξεν. (8) Ἀζάηλος στρατεύει ἐπὶ τοὺς Ἰσραηλίτας καὶ Ἱεροσολυμίτας. Ἰηοὺς τελευτᾷ, καὶ τὴν Ἰσραηλιτῶν ἀρχὴν Ἰωάζος διαδέχεται. Ἰώασος τῶν Ἱεροσολυμιτῶν βασιλεὺς πρῶτον τοῦ Θεοῦ θρησκείας ἐπιμελεῖται, ὕστερον ἀσεβεῖ, καὶ Ζαχαρίαν λίθοις βληθῆναι κελεύει. Ἰωάσου ἀποθανόντος, τὴν βασιλείαν παραλαμβάνει Ἀμασίας. (9) Ὡς Ἀμασίας στρατευοῦμενος ἐπὶ Ἰδουμαίους καὶ Ἀμυληλίτας αὐτοὺς ἐνίκησεν, εἴτε πολεμῶν πρὸς Ἰώασον ἥττωται, καὶ μετ' οὐ πολὺ ἀναίρεται, Ὀζία τὴν ἀρχὴν διαδεχομένου. (10) Περὶ Ἱεροβοάμου τοῦ Ἰσ- 471
ραηλιτῶν βασιλέως καὶ Ἰωνᾶ τοῦ προφήτου, καὶ ὡς Ἱεροβοάμου τελευτήσαντος τὴν ἀρχὴν παρέλαβεν ὁ υἱὸς αὐτοῦ Ζαχαρίας. Ὡς Ὀζίας Ἱεροσολυμιτῶν βασιλεὺς τὰ περὶ ξέθνη ἐχειρώσατο, καὶ ὅσα συνέβη αὐτῷ ἐρηψάντι ἐπιθυσιάζειν τῷ Θεῷ. (11) Ὡς Ζαχαρίας, Σέλλουμος, Μανάνημος, Φασιέας, καὶ Φακίεας τὴν Ἰσραηλιτῶν ἀρχὴν παρέλαβον, καὶ ὡς Φούλλος καὶ Θεγλαφυλάσσοι τοῖς Ἰσραηλίταις ἐπιστράτευσαν, καὶ ὡς Ἰώθαμος Ὀζίου παῖς ἐβασίλευε τῆς Ἰούδα φυλῆς, καὶ οἷα τε περὶ Ἀσσυρίων προεφῆτευσεν Νάουμος. (12) Ὡς Ἰωθάμου τελευτήσαντος ἑντὶ αὐτοῦ ἐβασίλευσεν Ἀχάζης, ἐφ' ὃν

ἰσχυράτευσεν Ἀράρης Σύρων βασιλεὺς, καὶ Φακίας ὁ τῶν Ἰσραηλιτῶν, καὶ ὡς Θεγλαφαλασσάρης Ἀσουριῶν βασιλεὺς, σύμμαχος Ἀχάζη γενόμενος, Συρίαν ἐπόρθησεν, καὶ τοὺς Ἀμασκηνοὺς ἀναστήσας εἰς Μηδίαν ἔτετρα ἰθὺν κατώκισεν ἐν Ἀμασκή. (13) Ὡς Φακίας ἀπέθανεν κατ' ἐπιβουλὴν Ὡσήον, οὐ μετ' οὐ πολὺ ἐκράτησε Σαλμανασσάρης, καὶ ὡς Ἐζεκίας ἀντ' Ἀχάζου ἐβασίλευεν, οἳ τε εὐσεβῆς ὢν καὶ δίκαιος ἐπολέησεν. (14) Ὡς Σαλμανασσάρης κατὰ κράτος αἰρεῖ τὴν Σαμάρειαν, καὶ ὡς τὰς δέκα φυλάς εἰς Μηδίαν κατωκίσας τὸ Κουθάλων ἔθνος εἰς τὴν ἐκείνων μετήγαγε χώραν.

472 CAP. I. 1. Ἰωσαφάτῳ δὲ τῷ βασιλεῖ παραγενομένῳ εἰς Ἱεροσόλυμα ἀπὸ τῆς συμμαχίας τῆς πρὸς Ἀχαβὸν τὸν Ἰσραηλιτῶν βασιλέα, ἣν Ἀδάδῳ τῷ Σύρων βασιλεῖ πολεμοῦντι παρασχὼν ἦν, ὡς προειρήκαμεν, Ἰησοῦς ὁ προφήτης συντυχὼν ἠτιᾶτο τῆς πρὸς Ἀχαβὸν συμμαχίας ἄνθρωπον ἄσεβῆ καὶ πονηρόν, τὸν γὰρ θεὸν ἀηδῶς μὲν ἐπὶ τούτῳ διατεθῆναι, ὄνταςθαι μέντοι καίπερ ἡμαρτηκότα διὰ τὴν ἰδίαν αὐτοῦ φύσιν οὕσαν ἀγαθὴν, ἔλεγεν, ἐκ τῶν πολεμίων. Καὶ τότε μὲν ἐπ' εὐχαριστίας καὶ θυσίας ὁ βασιλεὺς τρέπεται τοῦ θεοῦ. Μετὰ ταῦτα δὲ τὴν χώραν ὥρμησε περιερχόμενος ἐν κύκλῳ πᾶσαν ὅσης αὐτὸς ἤρχε, τὸν λαὸν ἐκδιδάσκων, τὰ τε νόμιμα τὰ διὰ Μωϋσεὺς ὑπὸ τοῦ θεοῦ δοθέντα, καὶ τὴν εὐσέβειαν τὴν πρὸς αὐτόν. Καὶ δικαστίας ἀποδείξας ἐν ἐκάστη πόλει τῶν βασιλευομένων ὑπ' αὐτοῦ, παρεκελεύσατο μηδενὸς οὕτως ὡς τοῦ δικαίου προνοουμένους κρίνειν τοῖς ὄχλοις, μήτε δώρων, μήτε ἀξιώματος τῶν ἐν ὑπεροχῇ διὰ πλοῦτον ἢ διὰ γένος εἶναι δοκοῦντων, βραβεῖν δὲ ἅπασιν τὸ ἴσον, ἐπισταμένους ὅτι καὶ τῶν κρύφα πραττομένων ἕκαστον ὁ θεὸς βλέπει. Ταῦτα διδάξας κατὰ πόλιν ἐκάστην τῶν δύο φυλῶν ὑπέστρεψεν εἰς Ἱεροσόλυμα, κατέστησε δὲ καὶ ἐν τούτοις κριτὰς ἐκ τῶν ἱερέων καὶ Λευιτῶν καὶ τῶν τὰ πρῶτα τοῦ πλήθους φερομένων, παραινέσας ἐπιμελεῖς καὶ δικαίας ποιῆσθαι πάσας τὰς κρίσεις. Ἄν δὲ

περὶ μειζόνων διαφορὰν ἔχοντες τῶν ὁμοφύλων τινὲς ἐκ τῶν ἄλλων πέμψωσι πρὸς αὐτοὺς πόλεων, τούτοις δεῖ μετὰ πλείονος σπουδῆς ἀποφαίνεσθαι δίκαιως περὶ τῶν πραγμάτων· μάλιστα γὰρ τὰς ἐν αὐτῇ τῇ πόλει κρίσεις, ἐν ἣ τὸν τε εἶναι ναὸν τοῦ θεοῦ συμβέβηκε, καὶ δίαιταν ὁ βασιλεὺς ἔχει, προσήκει σπουδαίας εἶναι καὶ δικαιοτάτας. Ἀρχοντας δ' αὐτῶν ἀποδεί- 473 κνυσιν Ἀμασίαν τὸν ἱερέα καὶ Ζαβαδῖαν, ἐκ τῆς Ἰούδα φυλῆς ἑκατέρους. Καὶ ὁ μὲν βασιλεὺς τοῦτον τὸν τρόπον διέτασσε τὰ πράγματα.

2. Κατὰ δὲ τὸν αὐτὸν καιρὸν ἰστράτευον ἐπ' αὐτὸν Μωαβῖται καὶ Ἀμμωνῖται, συμπααραλαβόντες καὶ Ἀράβων μεγάλην μοῖραν, καὶ στρατοπεδεύονται πρὸς Ἐγγαδδὶ πόλιν, κειμένην πρὸς τῇ Ἀσφαλτίτιδι λίμνῃ, τριακοσίους ἀπέχουσιν σταδίους τῶν Ἱεροσολύμων. Γεννᾶται δὲ ἐν αὐτῇ φοῖνιξ ὁ κάλλιστος, καὶ ὀποβάλαμον. Ἀκούσας δὲ Ἰωσαάφας ὅτι τὴν λίμνην διαβάντες οἱ πολεμιοὶ ἐμβεβλήκασιν ἤδη εἰς τὴν βασιλευομένην ὑπ' αὐτοῦ χώραν, δείσας εἰς ἐκκλησίαν συνάγει τὸν δῆμον τῶν Ἱεροσολυμιτῶν εἰς τὸ ἱερὸν, καὶ στὰς κατὰ πρόσωπον τοῦ ναοῦ ἤνχετο, καὶ ἐπεκαλεῖτο τὸν θεὸν παρασχεῖν αὐτῷ δύναμιν καὶ ἰσχὺν, ὥστε τιμωρήσασθαι τοὺς ἐπιστρατεύσαντας· καὶ γὰρ τοῦτο δεηθῆναι τοὺς τὸ ἱερὸν κατασκευασμένους αὐτοῦ, ὅπως ὑπερμάχῃται τῆς πόλεως ἐκείνης, καὶ τοὺς ἐπ' αὐτὸ τολμήσαντας ἐλθεῖν ἀμίνηται, οἱ τὴν ὑπ' αὐτοῦ δοθεῖσαν γῆν εἰς κατάσχεσιν ἀφελέσθαι πάρεσιν αὐτούς. Ταῦτ' εὐχόμενος ἐδάκρυσε. Καὶ σύμπαν δὲ τὸ πλῆθος γυναιξὶν ἅμα καὶ τέκνοις ἰκέτευον. Ἰαζήηλος δὲ τις προφήτης παρελθὼν εἰς μέσην τὴν ἐκκλησίαν ἀνεβόησε, τῷ τε πλήθει λέγων καὶ τῷ βασιλεῖ, 'τὸν θεὸν ἐπακοῦσαι τῶν εὐχῶν, καὶ πολεμήσειν αὐτῶν τοῖς ἐχθροῖς ἐπαγγελιασθαι. Προέταξε δὲ τῇ ἐπιούσῃ τὴν στρατιὰν ἐξελάσαντα τοῖς πολεμοῖς ὑπαρτᾶν· εὐρήσειν γὰρ αὐτοὺς ἐπὶ τῆς μεταξὺ Ἱεροσολύμων καὶ Ἐγγαδδῆς ἀνα-

ἀντιστρατοπεδεύοντες ἡσύχαζον. Τῇ δ' ἰσότητι τούτων ὑπὸ τὸν ὄρθρον προελθόντων ἐκ τοῦ στρατοπέδου τῶν πολεμίων καὶ παραταξαμένων πρὸς μάχην, ἀντεπεξῆγε καὶ Ἀχαβος τὴν οἰκίαν δύναμιν. Καὶ συμβαλὼν, καρτερᾶς τῆς μάχης γενομένης, τρέπεται τοὺς πολεμίους εἰς φυγὴν, καὶ διώκων ἐπέκειτο κτείνων. Οἱ δὲ καὶ ὑπὸ τῶν ἁρμάτων καὶ ὑπ' ἀλλήλων ἀπώλλυντο, ἰσχυσαν δὲ ὀλίγοι διαφυγεῖν εἰς τὴν Ἀφεκὰν πόλιν αὐτῶν. Ἀπέθανον δὲ καὶ αὐτοί, τῶν τειχέων αὐτοῖς ἐπιπεσόντων, ὄντες διςμύριοι ἑπτακισχίλιοι. Διεφθάρησαν δὲ ἐν ἐκείνῃ τῇ μάχῃ ἄλλαι μυριάδες δέκα. Ὁ δὲ βασιλεὺς τῶν Σύρων Ἀδαδος φεύγων μετὰ τινων πιστοτάτων οἰκετῶν εἰς ὑπόγειον οἶκον ἐκρύβη. Τούτων δὲ φιλανθρώπους καὶ ἐλεήμονας εἶναι φησάντων αὐτῷ τοὺς τῶν Ἰσραηλιτῶν βασιλέας, καὶ δυνήσεσθαι τῷ συνήθει τρόπῳ τῆς ἐκτείας χρησαμένους τὴν σωτηρίαν αὐτῶν παρὰ Ἀχάβου λαβεῖν, εἰ συγχωρήσειεν αὐτοῖς πρὸς αὐτὸν ἀπελθεῖν ἄφηκεν. Οἱ δὲ σάκκους ἐνδυσάμενοι, καὶ σχοινία ταῖς κεφαλαῖς περιθέμενοι, οὕτως γὰρ τὸ παλαιὸν ἐκέτευον οἱ Σύροι, πρὸς Ἀχάβον παρεγγένοντο, καὶ δεῖσθαι τὸν Ἀδαδὸν σῶζειν αὐτὸν ἔλεγον, εἰς αἰὲν δοῦλον αὐτοῦ τῆς χάριτος γενησόμενον. Ὁ δὲ ἐπὶ τῇ συνήθει φήσας αὐτῷ περιόντι, καὶ μηδὲν ἐν τῇ μάχῃ πεπονθότι, τιμὴν καὶ εὐνοίαν, ἣν ἂν τις ἀδελφοῦ παράσχοι, κατεπηγγείλατο. Λαβόντες δὲ ὄρκους παρ' αὐτοῦ, μηδὲν ἀδικήσειν φανέντα, προὔγουσι πορευθέντες ἐκ τοῦ οἴκου ἐν ᾧ ἐκέκρυπτο, καὶ προσάγουσι τῷ Ἀχάβῳ, ἐφ' ἁρματος καθεζομένῳ. Ὁ δὲ προσεκύνησεν αὐτῷ. Ἀχαβος δ' ἐπιδούς αὐτῷ τὴν δεξιάν, ἀνεβίβασεν ἐπὶ τὸ ἄρμα, καὶ καταφιλήσας θαρρῆειν ἐκέλευσε, καὶ μηδὲν τῶν ἀτόπων προσδοκᾶν. Ἀδαδος δ' ἠγάχαριστεν, καὶ παρ' ὅλον τὸν τοῦ ζῆν χρόνον ἀπομνημονεύσειν τῆς εὐεργεσίας ὡμολόγει. Καὶ τὰς πόλεις τῶν Ἰσραηλιτῶν, ἃς ἀπῆνεγκαν οἱ πρὸ αὐτοῦ βασιλεῖς, ἀποδώσειν ἐπηγγείλατο, καὶ Λαμα-

σκόν, ὥστε ἐξελαύνειν εἰς αὐτήν, καθὼς καὶ οἱ πατέρες αὐτοῦ εἰς Σαμάρειαν εἶχον τοῦτο ποιεῖν, ἀνήσειν. 466 Γενομένων δ' αὐτοῖς ὄρκων καὶ συνθηκῶν, πολλὰ δωρησάμενος αὐτῷ Ἀχαβος ἀπέπεμπεν εἰς τὴν ἰδίαν βασιλείαν. Καὶ τὰ μὲν περὶ τῆς Ἀδαδου τοῦ Σύρων βασιλέως στρατείας ἐπὶ Ἀχαβον καὶ τοὺς Ἰσραηλίτας τοιοῦτον εἶχε τέλος.

5. Προφήτης δέ τις, Μιχαίας τὸ ὄνομα, πρὸς-ελθὼν ἐνὶ τῶν Ἰσραηλιτῶν, ἐκέλευσεν αὐτὸν εἰς τὴν κεφαλὴν πλήξαι, 'τοῦτο γὰρ ποιήσειν κατὰ βούλησιν τοῦ θεοῦ.' Τοῦ δὲ μὴ πεισθέντος, προεῖπεν αὐτῷ παρακούσαντι τῶν τοῦ θεοῦ προσταγμάτων λόντι περι-τυχόντα διαφθαρήσεσθαι. Συμβάντος δὲ τούτου τῷ ἀνθρώπῳ, πρόσκεισιν ἑτέρῳ πάλιν ὁ προφήτης, ταῦτο προστάσων. Πλήξαντος δ' ἐκείνου, καὶ θραύσαντος αὐτοῦ τὸ κράνιον, καταδησάμενος τὴν κεφαλὴν, προσ-ῆλθε τῷ βασιλεῖ, λέγων 'αὐτῷ συνεστρατεύσθαι, καὶ παραλαβεῖν ἐπὶ φυλακὴν τινα τῶν αἰχμαλώτων παρὰ τοῦ ταξίαρχου, φυγόντος δ' αὐτοῦ κινδυνεύειν ὑπὸ τοῦ παραδεδωκότος ἀποθανεῖν, ἀπειλῆσαι γὰρ αὐτὸν εἰ διαφύγοι ὁ αἰχμάλωτος ἀποκτείνειν.' Δίκαιον δὲ φήσαντος Ἀχάβου τὸν θάνατον εἶναι, λύσας τὴν κεφαλὴν ἐπιγινώσκεται ὑπ' αὐτοῦ Μιχαίας ὁ προφήτης ὢν. Ἐκέχρητο δὲ σοφίσματι πρὸς αὐτὸν τῷ γενο-μένῳ πρὸς τοὺς μέλλοντας λόγους. Εἶπε γὰρ ὡς ὁ θεὸς ἀφέντα αὐτὸν διαδράναι τὴν τιμωρίαν Ἀδαδον τὸν βλασφημήσαντα εἰς αὐτὸν μετελεύσεται, καὶ ποιή-σει αὐτὸν μὲν ἀποθανεῖν ὑπ' ἐκείνου, τὸν δὲ λαὸν ὑπὸ τῆς στρατιᾶς αὐτοῦ. Παροξυνθεὶς δὲ Ἀχαβος πρὸς τὸν προφήτην, τὸν μὲν ἐγκλεισθέντα φυλάττε-σθαι ἐκέλευσεν, συγκεχυμένος δ' αὐτὸς ἐπὶ τοῖς Μι-χαίου λόγοις, ἀνεχώρησεν εἰς τὴν οἰκίαν.

CAP. XV. 1. Καὶ Ἀχαβος μὲν ἐν τούτοις ἦν. Ἐπ-άνειμι δὲ ἐπὶ τὸν Ἱεροσολύμων βασιλέα Ἰωσάφατον, ὃς αὐξήσας τὴν βασιλείαν, καὶ δυνάμεις ἐν ταῖς πό-λεσι ταῖς ἐν τῇ τῶν ὑπηκόων χώρᾳ καταστήσας, οὐ-

δὲν ἦττον ὑπὸ Ἀβία τοῦ πάππου καταληφθεῖσαις τῆς ἐν Ἐφραΐμ κληρουχίας, Ἱεροβοάμου βασιλεύοντος τῶν δέκα φυλῶν, φρουράς ἐγκαθίδρυσεν. Ἀλλ' εἶχεν εὐμενές τε καὶ συνεργὸν τὸ θεῖον, δίκαιος ὢν καὶ εὐσεβής, καὶ τί καθ' ἐκάστην ἡμέραν ἡδὺ ποιήσει καὶ προσηνές τῷ θεῷ ζῆτῶν. Ἐτίμων δ' αὐτὸν οἱ πύριξ βασιλεῖς δωρεαῖς, ὥς πλοῦτόν τε ποιῆσαι βαθυτάταν καὶ δόξαν ἄρασθαι μεγίστην.

2. Τρίτῳ δὲ τῆς βασιλείας ἔτει συγκαλέσας τοὺς ἡγεμόνας τῆς χώρας καὶ τοὺς ἱερεῖς ἐκέλευε τὴν γῆν περιελθόντας ἅπαντα τὸν λαὸν τὸν ἐπ' αὐτὸν διδάξαι κατὰ πόλεις τοὺς Μωϋσέως νόμους, καὶ φυλάσσειν τούτους, καὶ σπουδάζειν περὶ τὴν θρησκείαν τοῦ θεοῦ. Καὶ ἦσθη πᾶν τὸ πλῆθος οὕτως, ὥς μηδὲν ἄλλο φιλοτιμείσθαι μηδὲ ἀγαπᾶν ὡς τὸ τηρεῖν τὰ νόμιμα. Οἱ τε πρόσχοιροι διετέλουν στέργοντες τὴν
 467 Ἰωσαάφτον, καὶ πρὸς αὐτὸν εἰρήνην ἄγοντες. Οἱ δὲ Παλαιστῖνοι τακτοὺς ἐτέλουν αὐτῷ φόρους, καὶ Ἀραβες ἐχορήγουν κατ' ἔτος ἄρνας ἐξήκοντα καὶ τριακοσίους, καὶ ἱρίους τοσοῦτους. Πόλεις τε μεγάλας ὠχύρωσεν ἄλλας τε καὶ βαρεῖς, καὶ δύναμιν στρατιωτικὴν καὶ ὅπλα πρὸς τοὺς πολεμίους ὑπέρβριστο. Ἦν δὲ ἐκ μὲν τῆς Ἰούδα φυλῆς στρατὸς ὀπλιτῶν μυριάδες τριάκοντα, ὧν Ἐδναῖος τὴν ἡγεμονίαν εἶχεν, Ἰωαννῆς δὲ μυριάδων εἴκοσι. Ὁ δ' αὐτὸς οὗτος ἡγεμὼν ἐκ τῆς Βενιαμίτιδος φυλῆς εἶχε τοξοτῶν πεζῶν μυριάδας εἴκοσι. Ἄλλος δὲ ἡγεμὼν Ὀχόβατος ὄνομα μυριάδας ὀπλιτῶν ὀκτωκαίδεκα τὸ πλῆθος τοῦ βασιλεῖ προσέειπε, παρὲς ὧν εἰς τὰς ὀχυρωτάτας διέπεμψε πόλεις.

3. Ἠγάγετο δὲ τῷ παιδί Ἰωράμῳ τὴν Ἀχάβου θυγατέρα, τοῦ τῶν δέκα φυλῶν βασιλέως, Γοθολιαν ὄνομα. Πορευθέντα δ' αὐτὸν μετὰ χρόνον τινὰ εἰς Σαμάρειαν, φιλοφρόνως Ἀχαβος ὑπεδέξατο, καὶ τὸν ἀκολουθήσαντα στρατὸν ἐξένισε λαμπρῶς, σίτου τε καὶ οἴνου καὶ θυμάτων ἀφθονίᾳ, παρεκάλεσέ τε συμ-

μαχῆσαι κατὰ τοῦ Σύρων βασιλέως, ἵνα τὴν ἐν Γα-
λαθηνῇ πόλιν Ἀραμαθὰν ἀφέλῃται, τοῦ γὰρ πατρὸς
αὐτὴν τοῦ αὐτοῦ πρῶτον τυγχάνουσιν ἀφῆρῆσθαι τὸν
ἐκείνου πατέρα.' Τοῦ δὲ Ἰωσαφάτου τὴν βοήθειαν
ἐπαγγελαμένον, καὶ γὰρ εἶναι δύναμιν αὐτῷ μὴ ἐλάτ-
τω τῆς ἐκείνου, καὶ μεταπεμψαμένου τὴν δύναμιν ἐξ
Ἱεροσολύμων εἰς Σαμάρειαν, προεξελθόντες ἔξω τῆς
πόλεως οἱ δύο βασιλεῖς, καὶ καθίσαντες ἐπὶ τοῦ ἰδίου
θρόνου ἑκάτερος, τοῖς οἰκείοις στρατιώταις τὸ στρα-
τιωτικὸν διένεμον. Ἰωσαφάτης δὲ ἐκέλευσεν εἰ τινὲς
εἰσι προφῆται, καλέσαντες αὐτοὺς ἀνακρίναι περὶ
τῆς ἐπὶ τὸν Σύρον ἐξόδου, εἰ συμβουλευούσι κατ' ἐ-
κείνον τὸν καιρὸν ἐπ' αὐτῶν ποιήσασθαι τὴν στρα-
τείαν· καὶ γὰρ εἰρήνη καὶ φιλία τότε τῷ Ἀχάβῳ
πρὸς τὸν Σύρον ὑπῆρχεν, ἐπὶ τρία ἔτη διαμείνασα,
ἀφ' οὗ λαβὼν αὐτὸν αἰχμάλωτον ἀπέλυσεν, ἄχρως ἐκεί-
νης τῆς ἡμέρας.

4. Καλέσας δὲ Ἀχαβὸς τοὺς αὐτοῦ προφῆτας,
ὡς τετρακοσίους τὸν ἀριθμὸν ὄντας, ἐκέλευσεν ἔρε-
σθαι τὸν θεόν, εἰ δίδωσιν αὐτῷ στρατευσάμενῳ ἐπὶ
Ἀδὰδου νίκην καὶ καθαιρεῖσιν τῆς πόλεως, οὗ ἦν
ἐκφέρειν μέλλει τὸν πόλεμον. Τῶν δὲ προφητῶν συμ-
βουλευσάντων ἐκστρατεῦσαι, 'κρατήσῃν γὰρ τοῦ Σύ-
ρου, καὶ λήψεσθαι αὐτὸν ὑποχείριον ὡς καὶ τὸ πρῶ-
τον,' συνεῖς ἐκ τῶν λόγων Ἰωσαφάτος, ὅτι ψευδο-
προφῆται τυγχάνουσιν, ἐπύθετο τοῦ Ἀχάβου, 'εἰ
καὶ ἕτερός τίς ἐστι προφήτης τοῦ θεοῦ, ἵνα ἀκρι-
βέστερον μάθωμεν περὶ τῶν μελλόντων;' Ὁ δὲ Ἀ-
χαβὸς 'εἶναι μὲν ἔφη, μισεῖν δὲ αὐτὸν κακὰ προφη-
τεύσαντα, καὶ προειπόντα ὅτι τεθνήξεται νικηθεὶς
ὑπὸ τοῦ Σύρων βασιλέως, καὶ διὰ τοῦτο ἐν φυλακῇ
νῦν αὐτὸν ἔχειν, καλεῖσθαι δὲ Μιχαῖαν, υἱὸν Ἰεμ- 468
βλέου. Τοῦ δ' Ἰωσαφάτου κελεύσαντος αὐτὸν προ-
αχθῆναι, πέμψας εὐνοῦχον ἄγει τὸν Μιχαῖαν. Κατὰ
δὲ τὴν ὁδὸν ὁ εὐνοῦχος ἐδήλωσεν αὐτῷ πάντας τοὺς
ἄλλους προφῆτας νίκην τῷ βασιλεῖ προειρηκέναι. Ὁ

δ' οὐκ ἔξόν αὐτῷ καταψεύδεσθαι τοῦ θεοῦ φήσας,
 ἀλλ' ἔρεῖν ἔτι ἂν αὐτῷ περὶ τοῦ βασιλέως αὐτοῦς
 εἶπη, ὡς ἦκε πρὸς Ἀχαβον, καὶ λέγειν αὐτῷ τὸ
 ἀληθές οὗτος ἐνωρκήσατο, 'δεῖξαι τὸν θεὸν αὐτῷ
 τοὺς Ἰσραηλίτας φεύγοντας, ἔφη, καὶ διωκομένους
 ὑπὸ τῶν Σύρων, καὶ διασκορπιζομένους ὑπ' αὐτῶν
 εἰς τὰ ὄρη, καθάπερ ποιμένων ἀνηρημένων τὰ ποι-
 μνία.' Ἐλεγέ τε 'σημαίνειν τοὺς μὲν μετ' εἰρήνης
 ἀναστρέφειν εἰς τὰ ἴδια, πεσεῖσθαι δ' αὐτὸν μόνον
 ἐν τῇ μάχῃ.' Ταῦτα φήσαντος τοῦ Μιχαῖα, πρὸς
 Ἰωσαάφατον Ἀχαβος, "Ἄλλ' ἔγωγε μικρὸν ἔμπροσθεν
 ἐδήλωσά σοι τὴν τοῦ ἀνθρώπου," φησὶ, "πρὸς με
 διάθεις, καὶ ὅτι μοι τὰ χεῖρω προεφήτευσε." Τοῦ
 δὲ Μιχαῖα εἰπόντος, ὡς 'προσηῖκεν αὐτῷ πάντων ἀ-
 κροᾶσθαι τῶν ὑπὸ τοῦ θεοῦ προλεγομένων, καὶ ὡς
 παρωρμήσειαν αὐτὸν οἱ ψευδοπροφήται ποιήσασθαι
 τὸν πόλεμον ἐλπίδι νίκης, καὶ ὅτι δεῖ πεσεῖν αὐτὸν
 μαχόμενον,' αὐτοῦ μὲν ἦν ἐπ' ἐννοίᾳ. Σεδεκίας δὲ
 τις τῶν ψευδοπροφητῶν προσελθὼν, 'τῷ μὲν Μιχαῖα
 μὴ προσέχειν παρῆναι, λέγειν γὰρ αὐτὸν οὐδὲν ἀλη-
 θές.' Τεκμηρίῳ δὲ ἐχρήσατο οἷς Ἡλίας προεφήτευ-
 σεν ὁ τούτου κρείττων τὰ μέλλοντα συνιδεῖν. "Καὶ
 γὰρ τοῦτον," ἔλεγε, "προφητεύσαντα ἐν Ἰζάρα πό-
 λει, ἐν τῷ Ναβούθου ἀγρῷ τὸ αἷμα αὐτοῦ κύνας
 λιχμήσεσθαι προειπεῖν, καθὼς καὶ Ναβούθου τοῦ δι'
 αὐτὸν καταλευσθέντος ὑπὸ τοῦ ὄχλου. Δῆλον οὖν,
 ὡς οὗτος ψεύδεται, τῷ κρείττονι προφήτῃ τὰ ἐναν-
 τία λέγων, ἀπὸ ἡμερῶν τριῶν φάσκων τεθνήξασθαι.
 Εἴ περ δὲ ἐστὶν ἀληθὴς καὶ τοῦ θείου πνεύματος
 τὴν δύναμιν ἔχει, εὐθύς ᾤπισθεῖς ὑπ' ἐμοῦ βλαψά-
 τω μου τὴν χεῖρα, ὥσπερ Ἰουδῶν τὴν Ἱεροβοάμου
 τοῦ βασιλέως συλλαβεῖν θέλῃσαντος ἀπεξήρανε δεξιάν.
 ἀκήκοας γὰρ οἶμαι πάντως τοῦτο γινόμενον." Ὡς
 οὖν πλήξαντος αὐτοῦ τὸν Μιχαῖαν, μηδὲν συνέβη πα-
 θεῖν, Ἀχαβος θαρρόψας ἄγειν τὴν στρατιὰν πρόθυ-
 μος ἦν ἐπὶ τὸν Σύρον. Ἐνῖκα γὰρ οἶμαι τὸ χρεῶν

καὶ πιθανωτέρους ἐποίει τοῦ ἀληθοῦς τοὺς ψευδο-
προφήτας, ἵνα λάβῃ τὴν ἀφορμὴν τοῦ τέλους. Σε-
δεκίας δὲ σιδήρεα ποιήσας κέρατα λέγει πρὸς Ἀχα-
βον, ὡς 'θεὸν αὐτῷ σημαίνειν τούτοις πᾶσαν κατα-
στρέψαι Συρίαν.' Μιχαὶαν δὲ 'μετ' οὐ πολλὰς ἡμέ-
ρας εἰπόντα τὸν Σεδεκίαν ταμεῖον ἐκ ταμείου κρυβη-
σόμενον ἀμείψειν, ζητοῦντα φυγεῖν τῆς ψευδολογίας
τὴν δίκην,' ἐκέλευσεν ὁ βασιλεὺς ἀπαχθέντα φυλατ-
τεσθαι πρὸς Ἀχάμωνα τὸν τῆς πόλεως ἄρχοντα, καὶ
χορηγεῖσθαι μηδὲν ἄρτου καὶ ὕδατος αὐτῷ πε- 469
ρισσότερον.

5. Καὶ Ἀχαβος μὲν καὶ Ἰωσάφατος ὁ τῶν Ἱε-
ροσολύμων βασιλεὺς ἀναλαβόντες τὰς δυνάμεις ἤλασαν
εἰς Ἀραμαθὴν πόλιν τῆς Γαλααδίτιδος. Ὁ δὲ τῶν
Σύρων βασιλεὺς ἀκούσας αὐτῶν τὴν στρατείαν ἀντε-
πήγαγεν αὐτοῖς τὴν αὐτοῦ στρατιάν, καὶ οὐκ ἄπωθεν
τῆς Ἀραμαθῆς στρατοπεδεύεται. Συνέθεντο δὲ ὁ τε
Ἀχαβος καὶ Ἰωσάφατος, ἀποθέσθαι τὸν Ἀχαβον τὸ
βασιλικὸν σῆμα, τὸν δὲ Ἱεροσολύμων βασιλέα τὴν
αὐτοῦ στολὴν ἔχοντα στήναι ἐν τῇ παρατάξει, κατα-
σοφίζόμενον τὰ ὑπὸ τοῦ Μιχαίου προειρημένα. Εὗρε
δ' αὐτὸν τὸ χρεὼν καὶ δίχα τοῦ σχήματος. Ὁ μὲν
γὰρ Ἀδάδος ὁ τῶν Σύρων βασιλεὺς παρήγγειλε τῇ
στρατιᾷ διὰ τῶν ἡγεμόνων, μηδένα τῶν ἄλλων ἀναι-
ρεῖν, μόνον δὲ τὸν βασιλέα τῶν Ἰσραηλιτῶν. Οἱ δὲ
Σύροι τῆς συμβολῆς γενομένης ἰδόντες τὸν Ἰωσάφα-
τον ἐστῶτα πρὸ τῆς τάξεως, καὶ τοῦτον εἰκάσαντες
εἶναι τὸν Ἀχαβον, ὥρμησαν ἐπ' αὐτὸν, καὶ περικυ-
κλωσάμενοι, ὡς ἐγγὺς ὄντες ἔγνωσαν οὐκ ὄντα τοῦ-
τον, ἀνεχώρησαν ὀπίσω πάντες. Ἀρχομένης δὲ ἡοῦς
ἄχρι δειλῆς ὀψίας μαχόμενοι καὶ νικῶντες ἀπέκτει-
ναν οὐδένα κατὰ τὴν τοῦ βασιλέως ἐντολὴν, ζητοῦν-
τες τὸν Ἀχαβον ἀνελεῖν μόνον, καὶ εὗρεῖν οὐκ ἔβρισ-
τοι. Πᾶσι δὲ τις βασιλικὸς Ἀδάδου, Ἀμανος ὄνο-
μα, τοξεύσας εἰς τοὺς πολεμίους, τιτρώσκει τὸν βα-
σιλέα διὰ τοῦ θώρακος κατὰ τοῦ πνεύμονος. Ἀχα-

βος δὲ τὸ μὲν συμβεβηκὸς οὐκ ἔγνω ποιῆσαι τῷ-στρα-
τεύματι φανερόν, μὴ τραπείησαν, τὸν δὲ ἡνίοχον
ἐκέλευσεν ἐπιστρέψαντα τὸ ἄρμα ἐξαγαγεῖν τῆς μά-
χης· χαλεπῶς γὰρ βεβλήσθαι καὶ καιρίως. Ὀδυνώ-
μενος δὲ ἔσθη ἐπὶ τοῦ ἄρματος ἄχρι δύναντος τοῦ
ἡλίου, καὶ λιποθυμήσας ἀπέθανε.

6. Καὶ τὸ μὲν Σύρον στρατεύμα, νυκτὸς ἤδη
γενομένης, ἀνεχώρησεν εἰς τὴν παρεμβολήν. Δηλώ-
σαντος δὲ τοῦ στρατοκέρουκος ὅτι τέθνηκεν Ἀχαβος
ἀνέβησαν εἰς τὰ ἴδια, κομίσαντες δὲ τὸν Ἀχάβου
νεκρὸν εἰς Σαμάρειαν, ἐκεῖ θάπτουσι. Καὶ τὸ ἄρμα
ἀποπλύναντες ἐν τῇ Ἰζάβα κρήνῃ, ἣν δὲ καθημα-
γμένον τῷ τοῦ βασιλέως φόνῳ, ἀληθῆ τὴν Ἥλια προ-
φητεῖαν ἐπέγνωσαν, οἱ μὲν γὰρ κίνες ἀνελιχμήσαντο
αὐτοῦ τὸ αἷμα, αἱ δὲ ἐταιριζόμεναι ἐν τῇ κρήνῃ τὸ
λοιπὸν λουόμεναι τούτῳ διετέλουν. Ἀπέθανε δὲ ἐν
Ραμαθῶνι, Μιχαῖλα τοῦτο προειρηκότος. Συμβάντων οὖν
Ἀχάβῳ τῶν ὑπὸ τῶν δύο προφητῶν εἰρημένων, μέγα
δεῖ τὸ θεῖον ἡγείσθαι, καὶ τιμᾶν αὐτὸ πανταχοῦ καὶ
σέβειν, καὶ τῆς ἀληθείας μὴ τὰ πρὸς ἡθονὴν καὶ
βούλησιν πιθανώτερα δοκεῖν, ὑπολαμβάνειν δ' ὅτι
προφητείας καὶ τῆς διὰ τῶν τοιούτων προγνώσεως
οὐδὲν ἔστι συμφορώτερον, παρέχοντος οὕτω τοῦ θεοῦ
τί δεῖ φυλάσσασθαι. Λογίζεσθαι τε πάλιν ἐκ τῶν
περὶ τὸν βασιλέα γεγενημένων στοχαζομένους προσῆκε
470 τὴν τοῦ χρεῶν ἰσχὺν, ὅτι μηδὲ προγινωσκόμενον
αὐτὸ διαφυγεῖν ἔστιν, ἀλλ' ὑπέρχεται τὰς ἀνθρωπί-
νας ψυχὰς ἐλπίσι κολακεῦον χρησταῖς, αἷς εἰς τὸ πό-
θεν αὐτῶν κρατήσῃ περιάγει. Φαίνεται οὖν καὶ
Ἀχαβος ὑπὸ τούτου τὴν διάνοιαν ἀπατηθεῖς, ὥστε
ἀπιστῆσαι μὲν τοῖς προλέγουσιν τὴν ἥτταν, τοῖς δὲ
τὰ πρὸς χάριν προφητεύσασι πεισθεῖς ἀποθανεῖν.
Τοῦτον μὲν οὖν ὁ παῖς Ὀχοζίας διεδέξατο.

Φ Α. Ι Ω Σ Η Π Ο Υ

ΙΟΥΔΑΙΚΗΣ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑΣ ΒΙΒΛΙΟΝ ΕΝΑΤΟΝ.

Περιέχει ἡ βίβλος χρόνον ἐτῶν ρνζ'.

Argumentum Lib. IX.

(1) Πάλιν περὶ Ἰωσαφάτου, ὡς κριτὴς κατέστησε, καὶ θεοῦ αὐτῷ βοηθοῦντος τῶν πολεμίων ἐκράτησε. (2) Περὶ Ὀχοζία βασιλέως Ἰσραηλιτῶν, καὶ πάλιν περὶ Ἡλία τοῦ προφήτου. (3) Ὡς Ἰώραμος καὶ Ἰωσαφάτος ἐπιστράτευσαν Μωαβίταις, περὶ τε θανμάτων Ἐλισσαίου καὶ τελευτῆς Ἰωσαφάτου. (4) Ἰώραμος Ἰωσαφάτου διάδοχος. Ὡς ὁ ὁμώνυμος αὐτῷ Ἰώραμος τῶν Ἰσραηλιτῶν βασιλεὺς τοῖς Σύροις ἐπολέμησε, καὶ οἱ αὐτοὶ θανμασιὰ ἐποίησεν Ἐλισσαῖος ὁ προφήτης. (5) Περὶ Ἰωράμου τοῦ Ἱεροσολύμων βασιλέως πονηρίας, ἥττους, καὶ τελευτῆς. (6) Ὡς Ἰηοὺς ἐχρίσθη εἰς βασιλείαν καὶ Ἰώραμον ἀνέκλειν καὶ Ὀχοζίαν, οἳ τε ἀπ' αὐτοῦ ἐπράττετο εἰς κόλασιν τῶν ἀσεβῶν. (7) Ὡς Ἰοθόλλια τῶν Ἱεροσολυμιτῶν ἐβασίλευεν ἐπὶ ἔτη πέντε, καὶ ἀνελὼν αὐτὴν ὁ ἀρχιερεὺς Ἰώσας τὸν Ὀζολία παῖδα Ἰώσας βασιλείαν ἀπέδειξε. (8) Ἀζάηλος στρατεύει ἐπὶ τοὺς Ἰσραηλίτας καὶ Ἱεροσολυμίτας. Ἰηοὺς τελευτῇ, καὶ τὴν Ἰσραηλιτῶν ἀρχὴν Ἰωάζος διαδέχεται. Ἰωάσος τῶν Ἱεροσολυμιτῶν βασιλεὺς πρῶτον τοῦ θεοῦ θρησκείας ἐπιμελεῖται, ὕστερον ἀσεβεῖ, καὶ Ζαχαρίαν λίθοις βληθῆναι κελεύει. Ἰωάσος ἀποθανόντος, τὴν βασιλείαν παραλαμβάνει Ἀμασίας. (9) Ὡς Ἀμασίας στρατευομένης ἐπὶ Ἰδουμαίους καὶ Ἀμαληκίτας αὐτοὺς ἐνίκησεν, εἴτα πολεμῶν πρὸς Ἰωάσον ἡττῶνται, καὶ μετ' οὐ πολὺ ἀναγρῆται, Ὀζία τὴν ἀρχὴν διαδεχομένου. (10) Περὶ Ἱεροβοάμου τοῦ Ἰσραηλιτῶν βασιλέως καὶ Ἰωνᾶ τοῦ προφήτου, καὶ ὡς Ἱεροβοάμου τελευτήσαντος τὴν ἀρχὴν παρέλαβεν ὁ υἱὸς αὐτοῦ Ζαχαρίας. Ὡς Ὀζίας Ἱεροσολυμιτῶν βασιλεὺς τὰ περὶ ἐθνη ἐχειρώσατο, καὶ ὅσα συνέβη αὐτῷ ἐργάσασθαι ἐπιθυμοῦν τῷ θεῷ. (11) Ὡς Ζαχαρίας, Σέλλουμος, Μανάνημος, Φακίτας, καὶ Φακίτας τὴν Ἰσραηλιτῶν ἀρχὴν παρέλαβον, καὶ ὡς Φοῦλλος καὶ Θεγλαφυλάσσας τοῖς Ἰσραηλίταις ἐπιστράτευσαν, καὶ ὡς Ἰωθάμμος Ὀζίου παῖς ἐβασίλευε τῆς Ἰουδα φυλῆς, καὶ οἳ τε περὶ Ἀσουρῶν προεφήτευσεν Νάουμος. (12) Ὡς Ἰωθάμου τελευτήσαντος ἀντὶ αὐτοῦ ἐβασίλευσεν Ἀχάζης, ἐφ' ὃν

ἰστροάτευσεν Ἀράρης Σύρων βασιλεὺς, καὶ Φακίας ὁ τῶν Ἰσραηλιτῶν, καὶ ὡς Θεγλαφαλισσάρης Ἀσσυρίων βασιλεὺς, σύμμαχος Ἀχάζῃ γενόμενος, Συρίαν ἐπόρθησεν, καὶ τοὺς Ἀμασκηνοὺς ἀναστήσας εἰς Μηδίαν ἑτέρα ἰσθμὴ κατέκλισεν ἐν Ἀμασκή. (13) Ὡς Φακίας ἀπέθανεν κατ' ἐπιβουλήν. Ὡς οὐ μετ' οὐ πολὺ ἐκράτησε Σαλμανασσάρης, καὶ ὡς Ἐζεκίας αὐτ' Ἀχάζου ἐβασίλευε, οἷά τε εὐσεβὲς ὢν καὶ δίκαιος ἐποίησεν. (14) Ὡς Σαλμανασσάρης κατὰ κράτος αἶρεῖ τὴν Σαμάρειαν, καὶ ὡς τὰς δέκα φυλάς εἰς Μηδίαν κατεκλίσας τὸ Κουθαίων ἔθνος εἰς τὴν ἐκείνων μετήγαγε χώραν.

472 CAP. I. 1. Ἰωσαφάτῳ δὲ τῷ βασιλεῖ παραγενομένῳ εἰς Ἱεροσόλυμα ἀπὸ τῆς συμμαχίας τῆς πρὸς Ἀχαβὸν τὸν Ἰσραηλιτῶν βασιλέα, ἦν Ἀδάδῳ τῷ Σύρων βασιλεῖ πολεμοῦντι παρασχὼν ἦν, ὡς προειρήκαμεν, Ἰηοῦς ὁ προφήτης συντυχὼν ἡτιάτο τῆς πρὸς Ἀχαβὸν συμμαχίας ἄνθρωπον ἀσεβῆ καὶ πονηρόν, τὸν γὰρ θεὸν ἀηδῶς μὲν ἐπὶ τούτῳ διατεθῆναι, ὀύσασθαι μέντοι καίπερ ἡμαρτηκότα διὰ τὴν ἰδίαν αὐτοῦ φύσιν οὕσαν ἀγαθὴν, ἔλεγεν, ἐκ τῶν πολεμίων. Καὶ τότε μὲν ἐπ' εὐχαριστίας καὶ θυσίας ὁ βασιλεὺς τρέπεται τοῦ θεοῦ. Μετὰ ταῦτα δὲ τὴν χώραν ὥρμησε περιερχόμενος ἐν κύκλῳ πᾶσαν ὅσης αὐτὸς ἤρχε, τὸν λαὸν ἐκδιδάσκων, τὰ τε νόμιμα τὰ διὰ Μωϋσεὺς ὑπὸ τοῦ θεοῦ δοθέντα, καὶ τὴν εὐσέβειαν τὴν πρὸς αὐτόν. Καὶ δικαστίας ἀποδείξας ἐν ἑκάστῃ πόλει τῶν βασιλευμένων ὑπ' αὐτοῦ, παρεκλεύσατο μηδενὸς οὕτως ὡς τοῦ δικαίου προνοουμένους κρίνειν τοῖς ὄχλοις, μήτε δώρων, μήτε ἀξιώματος τῶν ἐν ὑπεροχῇ διὰ πλοῦτον ἢ διὰ γένος εἶναι δοκούντων, βραβεύειν δὲ ἅπασιν τὸ ἴσον, ἐπισταμένους ὅτι καὶ τῶν κρύφα πραττομένων ἕκαστον ὁ θεὸς βλέπει. Ταῦτα διδάξας κατὰ πόλιν ἑκάστην τῶν δύο φυλῶν ὑπέστρεψεν εἰς Ἱεροσόλυμα, κατέστησε δὲ καὶ ἐν τούτοις κριτὰς ἐκ τῶν ἱερέων καὶ Λευιτῶν καὶ τῶν τὰ πρῶτα τοῦ πλήθους φερομένων, παραινέσας ἐπιμελεῖς καὶ δικαίως ποιεῖσθαι πάσας τὰς κρίσεις. Ἄν δὲ

περὶ μειζόνων διαφορὰν ἔχοντες τῶν ὁμοφύλων τινὲς ἐκ τῶν ἄλλων πέμψωσι πρὸς αὐτοὺς πόλεων, τοῖτοις δεῖ μετὰ πλείονος σπουδῆς ἀποφαίνεσθαι δικαίως περὶ τῶν πραγμάτων· μάλιστα γὰρ τὰς ἐν αὐτῇ τῇ πόλει κρίσεις, ἐν ἣ τὸν τε εἶναι ναὸν τοῦ θεοῦ συμβέβηκε, καὶ δίαίταν ὁ βασιλεὺς ἔχει, προσήκει σπουδαίας εἶναι καὶ δικαιοτάτας. Ἀρχοντας δ' αὐτῶν ἀποδεί- 473
κνυσιν Ἀμασίαν τὸν ἱερέα καὶ Ζαβαδίαν, ἐκ τῆς Ἰούδα φυλῆς ἑκατέρους. Καὶ ὁ μὲν βασιλεὺς τοῦτον τὸν τρόπον διέτασσε τὰ πράγματα.

2. Κατὰ δὲ τὸν αὐτὸν καιρὸν ἱστράτευον ἐπ' αὐτὸν Μωαβῖται καὶ Ἀμμωνῖται, συμπααραλαβόντες καὶ Ἀράβων μεγάλην μοῖραν, καὶ στρατοπεδεύονται πρὸς Ἐγγαδδὶ πόλιν, κειμένην πρὸς τῇ Ἀσφαλιτίτιδε λίμνῃ, τριακοσίους ἀπέχουσιν σταδίους τῶν Ἱεροσολύμων. Γεννᾶται δὲ ἐν αὐτῇ φοῖνιξ ὁ κάλλιστος, καὶ ὀποβάλαμον. Ἀκούσας δὲ Ἰωσαάφτος ὅτι τὴν λίμνην διαβάντες οἱ πολεμιοὶ ἐμβεβλήκασιν ἤδη εἰς τὴν βασιλευομένην ὑπ' αὐτοῦ χώραν, δέσας εἰς ἐκκλησίαν συνάγει τὸν δῆμον τῶν Ἱεροσολυμιτῶν εἰς τὸ ἱερὸν, καὶ στας κατὰ πρόσωπον τοῦ ναοῦ ἤνχετο, καὶ ἐπεκαλεῖτο τὸν θεὸν παρασχεῖν αὐτῷ δύναμιν καὶ ἰσχὺν, ὥστε τιμωρήσασθαι τοὺς ἐπιστρατεύσαντας· καὶ γὰρ τοῦτο δεηθῆναι τοὺς τὸ ἱερὸν κατασκευασμένους αὐτοῦ, ὅπως ὑπερμάχῃται τῆς πόλεως ἐκείνης, καὶ τοὺς ἐπ' αὐτὸ τολμήσαντας ἐλθεῖν ἀμύνηται, οἱ τὴν ὑπ' αὐτοῦ δοθεῖσαν γῆν εἰς κατὰσχεσιν ἀφελέσθαι πάρεσιν αὐτούς. Ταῦτ' εὐχόμενος ἐδάκρυσε. Καὶ σύμπαν δὲ τὸ πλῆθος γυναιξὶν ἅμα καὶ τέκνοις ἰκέτευσεν. Ἰαζήηλος δὲ τις προφήτης παρελθὼν εἰς μέσην τὴν ἐκκλησίαν ἀνέβηκε, τῷ τε πλήθει λέγων καὶ τῷ βασιλεῖ, 'τὸν θεὸν ἐπακοῦσαι τῶν εὐχῶν, καὶ πολεμήσειν αὐτῶν τοῖς ἐχθροῖς ἐπαγγέλλασθαι. Προσέταξε δὲ τῇ ἐπιούσῃ τὴν στρατιὰν ἐξελάσαντα τοῖς πολεμίοις ὑπαντᾶν· εὐρήσειν γὰρ αὐτοὺς ἐπὶ τῆς μεταξὺ Ἱεροσολύμων καὶ Ἐγγαδδῆς ἀνα-

βάσεως, λεγομένης δ' ἑξοχῆς· καὶ μὴ συμβάλλειν μὲν αὐτοῖς, στάντας δὲ μόνον ὄραν πῶς αὐτοῖς μάχεται τὸ θεῖον.' Τοῦ δὲ προφήτου ταῦτα εἰπόντος, ὁ μὲν βασιλεὺς καὶ τὸ πλῆθος πεισόντες ἐπὶ πρόσωπον ἡν-
 χαρίζονται τε τῷ θεῷ καὶ προσεκύνουν, οἱ δὲ Λευῖται τοῖς ὄργανοις διετέλουν ὑμνοῦντες.

3. Ἀμα δὲ ἡμέρα προελθὼν ὁ βασιλεὺς εἰς τὴν ἔρημον τὴν ὑποκάτω Θεκώας πόλεως, ἔλεγε πρὸς τὸ πλῆθος, ὡς 'δεῖ πιστεῦειν τοῖς ὑπὸ τοῦ προφήτου εἰρημένοις, καὶ μὴ παρατάσσεσθαι μὲν αὐτοὺς εἰς μάχην· προστησαμένους δὲ τοὺς ἑρεῖς μετὰ τῶν σαλπίγγων, καὶ Λευῖτας μετὰ τῶν ὑμνούντων, εὐχαρι-
 474 στεῖν ὡς ἤδη ῥυσαμένῳ τὴν χώραν ἡμῶν παρὰ τῶν πολεμίων.' Ἦρесе δὲ ἡ τοῦ βασιλέως γνώμη, καὶ ἅπερ συνεβούλευσε ταῦτ' ἔπραττον. Ὁ δὲ θεὸς εἰς φόβον ἐνέβαλε καὶ ταραχὴν τοὺς Ἀμμανίτας, οἱ δὲ δόξαντες ἀλλήλους πολεμίους ἀπέκτεινον, ὡς ἐκ τῆς τοσαύτης στρατιᾶς ἀνασωθῆναι μηδένα. Ἰωσαάφτος δ' ἀποβλέψας εἰς τὴν φάραγγα, ἐν ᾗ συνέβαινεν ἱστρατοπεδευκέναι τοὺς πολεμίους, καὶ πλήρη νεκρῶν ἰδὼν, ἦσθη μὲν ἐπὶ τῷ παραδόξῳ τῆς τοῦ θεοῦ βοηθείας, ὅτι μὴδὲ πονήσασιν αὐτοῖς αὐτὸς δι' ἑαυτοῦ τὴν νίκην ἔδωκεν· ἐπέτρεψέ τε τῇ στρατιᾷ διαρπάσαι τὴν παρεμβολὴν τῶν ἐχθρῶν, καὶ σκυλεῦσαι τοὺς νεκρούς. Καὶ οἱ μὲν ἐπὶ τρεῖς ἡμέρας σκυλεύοντες ἔκαμνον, τοσοῦτον ἦν τὸ τῶν ἀνηρημένων πλῆθος, τῇ τέταρτῃ δὲ συναθροισθεὶς πᾶς ὁ λαὸς εἰς τινα κοῖλον καὶ φαραγγώδη τόπον, τὴν τοῦ θεοῦ δύναμιν καὶ τὴν συμμαχίαν ἠυλόγησεν, ἀφ' οὗ καὶ προσηγορίαν ἔσχεν ὁ τόπος Κοιλὰς εὐλογίας.

4. Ἐκεῖθεν δ' ἀναγαγὼν τὴν στρατιὰν ὁ βασιλεὺς εἰς Ἱεροσόλυμα τρέπεται πρὸς εὐωχίας καὶ θυσίας ἐπὶ πολλὰς ἡμέρας. Μετὰ μέντοι γε τὴν τῶν πολεμίων αὐτοῦ διαφθοράν, ἀκουσθεῖσαν τοῖς ἀλλογύλοις ἔθνεσι, πάντες οὗτοι κατεπλάγησαν αὐτὸν, ὡς γανερῶς αὐτῷ τοῦ θεοῦ τὸ λοιπὸν συμμαχοῦντος.

Καὶ Ἰωσάφατος μὲν ἔκ τοτε μετὰ λαμπρᾶς δόξης ἐπὶ τῇ δικαιοσύνῃ καὶ τῇ πρὸς τὸ θεῖον εὐσεβείᾳ διῆγεν. Ἦν δὲ φίλος καὶ τῷ τοῦ Ἀχάβου παιδί, βασιλεύοντι τῶν Ἰσραηλιτῶν, πρὸς ὃν κοινωνήσας ἐπὶ κατασκευῇ νηῶν, εἰς τε Πόντον πλεουσὼν καὶ τὰ ἐπὶ Θράκης ἐμπόρια, διήμαρτε τοῦ κτήματος, ὑπὸ γὰρ μεγέθους ἀπώλετο τὰ σκάφη. Καὶ διὰ τοῦτο οὐκ ἔτι περὶ ναῦς ἐφιλοτιμήσατο. Τὰ μὲν οὖν περὶ τὸν Ἱεροσολύμων βασιλείᾳ Ἰωσάφατον οὕτως εἶχεν.

CAP. II. 1. Ὁ δὲ Ἀχάβου καὶς Ὀχοζίας ἐβασίλευε Ἰσραηλιτῶν, ἐν Σαμαρείᾳ ποιούμενος τὴν δίαιταν, πονηρὸς ὢν καὶ πάντα ὅμοιος τοῖς γονεῦσιν ἁμαρτέροις, καὶ Ἱεροβοάμῳ, τῷ πρώτῳ παρανομήσαντι, καὶ τὸν λαὸν ἀπατᾶν ἀρξάμενῳ. Τὴν δὲ βασιλείαν ἔτος ἤδη δεύτερον ἔχοντας, ὁ τῶν Μωαβιτῶν ἀφίσταται βασιλεὺς αὐτοῦ, καὶ τοὺς πόρους, οὓς ἐμπροσθεν ἐτέλει τῷ πατρὶ αὐτοῦ Ἀχάβῳ, χορηγῶν ἐπαύσατο. Συνέβη δὲ τὸν Ὀχοζίαν καταβαίνοντα ἀπὸ τοῦ στέγους τῆς οἰκίας κατενεχθῆναι, καὶ νοσήσαντα πέμψαι πρὸς τὴν Ἀκκαρῶν θεὸν Μυϊαν, τοῦτο γὰρ ἦν ὄνομα τῇ θεῷ, πυνθάνεσθαι περὶ τῆς σωτηρίας. Φανείς δὲ ὁ τῶν Ἑβραίων θεὸς Ἥλις τῷ προφῆτῃ προσέταξεν αὐτῷ, τοῖς πεμφθεῖσιν ἀγγέλοις ἐπαντήσοντα πυνθάνεσθαι αὐτῶν, 'εἰ θεὸν ὁ Ἰσραηλιτῶν λαὸς ἴδιον οὐκ ἔχει, ὅτι ἐπεμπε πρὸς τὸν ἀλλότριον ὁ βασιλεὺς αὐτῶν περὶ τῆς σωτηρίας ἐρησομένους, κελῦσαι τε αὐτοὺς ὑποστρέψαι καὶ γράσαι τῷ βασιλεῖ, 475 ὅτι μὴ διαφύξεται τὴν νόσον.' Τοῦ δὲ Ἥλι ποιήσαντος ἃ προσέταξεν ὁ θεὸς, ἀκούσαντες οἱ ἄγγελοι τὰ παρ' αὐτοῦ παραχρῆμα ὑπέστρεψαν πρὸς τὸν βασιλέα. Θαυμάζοντος δὲ τὸ τάχος τῆς ἐπανόδου, καὶ τὴν αἰτίαν ἐπερωτήσαντος, ἔφασαν ἀπαντῆσαί τινα αὐτοῖς ἄνθρωπον, καὶ κωλύσαι μὲν προσωτέρω χωρεῖν, ἀναστρέφαντας δὲ σοι λέγειν ἐξ ἐντολῆς τοῦ Ἰσραηλιτῶν θεοῦ, ὅτι κάκιον ἔξει ἢ νόσος.' Τοῦ δὲ

βασιλέως σημαίνειν αὐτῷ τὸν ταῦτα εἰρηκότα κελεύ-
 σαντος, ἄνθρωπον ἔλεγον δασύν καὶ ζώνην περιει-
 λημμένον δερματίνην. Συνεῖς δ' ἐκ τούτων Ἥλιαν
 εἶναι τὸν σημαινόμενον ὑπὸ τῶν ἀγγέλων, πέμψας
 ἐπ' αὐτὸν ταξίαρχον καὶ πεντήκοντα ὀπλίτας, ἀχθῆ-
 ναι πρὸς αὐτὸν ἐκέλευσεν. Εὐρῶν δὲ Ἥλιαν ὁ πέμ-
 φθεις ταξίαρχος ἐπὶ τῆς κορυφῆς τοῦ ὄρους καθεζό-
 μενον, καταβάντα ἤκειν ἐκέλευε πρὸς τὸν βασιλέα,
 κελεύειν γὰρ τοῦτ' ἐκείνον. Εἰ δὲ μὴ θελήσειεν, ἄ-
 κοντα βιάσασθαι.' Ὁ δ' εἰπὼν πρὸς αὐτὸν, 'ἐπὶ
 πείρᾳ τοῦ προφήτης ἀληθῆς ὑπάρχειν, εὐξασθαι, πῦρ
 ἀπ' οὐρανοῦ πεσὼν ἀπολέσαι τοὺς τε στρατιώτας καὶ
 αὐτὸν,' εὐχεται, καὶ πρησιτῆρ κατενεχθεὶς διαφθεῖρε
 τὸν τε ταξίαρχον καὶ τοὺς σὺν αὐτῷ. Τῆς δ' ἀπω-
 λείας τῆς τούτων δηλωθείσης τῷ βασιλεῖ, παροξυν-
 θεὶς ἄλλον πέμπει ταξίαρχον ἐπὶ τὸν Ἥλιαν σὺν ὀ-
 πλίταις τοσούτοις, ὅσοις καὶ τὸν πρότερον συναπέ-
 στειλεν. Ἀπειλήσαντος δὲ καὶ τούτου τῷ προφήτῃ
 βία λαβὼν ἄξειν αὐτὸν εἰ μὴ κατέλθοι βουλόμενος,
 εὐξαμένου κατ' αὐτοῦ, πῦρ διεχρήσατο καθὼς καὶ
 τὸν ἄλλον ταξίαρχον. Πυνθανόμενος δὲ καὶ τὰ περὶ
 τούτου ὁ βασιλεὺς, τρίτον ἐξέπεμψεν. Ὁ δὲ φρόνι-
 μος ὢν καὶ λίαν ἐπιεικῆς τὸ ἦθος ἐλθὼν ἐπὶ τὸν τό-
 πον, οὗ συνέβαινεν εἶναι Ἥλιαν, φιλοφρόνως προς-
 εῖπεν αὐτὸν, γινώσκειν δὲ ἔλεγεν, ὅτι 'μὴ βουλόμε-
 νος βασιλέως διακονῶν προστάγματι παρείη πρὸς αὐ-
 τὸν, καὶ οἱ πρὸ αὐτοῦ πεμφθέντες, οὐχ ἐκόντες, ἀλλὰ
 κατὰ τὴν αὐτὴν αἰτίαν ἦλθον· ἐλεῆσαι τοιγαροῦν αὐ-
 τὸν ἡξίου τοὺς τε σὺν αὐτῷ παρόντας ὀπλίτας, καὶ
 καταβάντα ἐπισθαι πρὸς τὸν βασιλέα.' Αποδεξάμε-
 νος δὲ τὴν δεξιότητα τῶν λόγων καὶ τὸ ἀστεῖον τοῦ
 ἦθους Ἥλιος, καταβὰς ἠκολούθησεν αὐτῷ. Παρα-
 γενόμενος δὲ πρὸς τὸν βασιλέα, προεφῆτευσεν αὐτῷ
 καὶ τὸν θεὸν ἐδήλου λέγειν, 'ἐπειδὴ κατέγνως αὐτοῦ
 μὲν ὡς οὐκ ὄντος θεοῦ, καὶ περὶ τῆς νόσου οὐδὲν
 ἀληθές προειπεῖν δυναμένου, πρὸς δὲ τὸν Ἀκχαρω-

νιτῶν ἔπεμπες, παρ' αὐτοῦ πυνθανόμενος ποδαπὸν ἔσται σοι τὸ τέλος τῆς νόσου, γίνωσκε ὅτι τεθνήξῃ.'

2. Καὶ ὁ μὲν ὀλίγον σφόδρα χρόνου διελθόντος, καθὼς προεῖπεν Ἡλίας, ἀπέθανε. Διαδέχεται δ' αὐτοῦ τὴν βασιλείαν ὁ ἀδελφὸς Ἰώραμος· ἅπαις γὰρ κατέστρεψε τὸν βίον. Ὁ δὲ Ἰώραμος οὗτος τῷ πατρὶ τὴν πονηρίαν Ἀχάβω παραπλήσιος γενόμενος ἐβασίλευσεν ἔτη δώδεκα, πάσῃ πονηρίᾳ χρησάμενος καὶ ἀσεβείᾳ πρὸς τὸν θεόν· παρείς γὰρ τούτον θρησκεύειν, τοὺς ξενικούς ἐσέβετο. Ἦν δὲ τὰ ἄλλα δραστήριος. Κατ' ἐκείνον δὲ τὸν καιρὸν Ἡλίας ἐξ ἀνθρώπων ἠφανίσθη, καὶ οὐδεὶς ἔγνω μέχρις τῆς σήμερον αὐτοῦ τὴν τελευτήν. Μαθητὴν δ' Ἐλισσαῖον κατέλειπεν, ὡς καὶ πρότερον ἐδηλώσαμεν. Περὶ μέντοι γε Ἡλία καὶ Ἐνώχου, τοῦ γεγονότος πρὸ τῆς ἐνομβρίας, ἐν ταῖς 476 ἱεραῖς ἀναγέγραπται βίβλοις ὅτι γεγόνασιν ἀφανεῖς, θάνατον δ' αὐτῶν οὐδεὶς οἶδεν.

CAP. III. 1. Ὑπολαβὼν δὲ τὴν βασιλείαν Ἰώραμος ἐπὶ τὸν Μωαβιτῶν ἔγνω στρατεύειν βασιλέα Μισᾶν ὄνομα, τοῦ γὰρ ἀδελφοῦ αὐτοῦ, καθὼς προείπομεν, ἔτυχεν ἀποστάς, φόρους τελῶν Ἀχάβω τῷ πατρὶ αὐτοῦ μυριάδας εἴκοσι προβάτων σὺν τοῖς πόκοις. Συναθροίσας οὖν τὴν οἰκείαν δύναμιν ἔπεμψε καὶ πρὸς Ἰωσαάφατον παρακαλῶν αὐτὸν, ἐπεὶ φίλος ἀπ' ἀρχῆς ὑπῆρχεν αὐτοῦ τῷ πατρὶ, συμμαχεῖναι πόλεμον ἐπὶ τοὺς Μωαβίτας ἐκφέρειν μέλλοντι, ἀποστάντας αὐτοῦ τῆς βασιλείας. Ὁ δ' οὐ μόνον αὐτὸς βοηθήσειν ὑπέσχετο, ἀλλὰ καὶ τὸν Ἰδουμαίων βασιλέα συναναγκάζειν, ὄντα ὑφ' ἑαυτὸν, στρατεύεσθαι. Ἰώραμος δὲ, τοιοῦτων αὐτῷ τῶν παρὰ Ἰωσαάφτου περὶ τῆς συμμαχίας κομισθέντων, ἀναλαβὼν τὴν αὐτοῦ στρατιὰν ἦκεν εἰς Ἱεροσόλυμα, καὶ ξενισθεῖς λαμπρῶς ὑπὸ τοῦ βασιλέως τῶν Ἱεροσολυμιτῶν, δόξαν αὐτοῖς διὰ τῆς ἐρήμου τῆς Ἰδουμαίας ποιήσασθαι τὴν ὁδοποιρίαν ἐπὶ τοὺς πηλεμίους, οὐ γὰρ προςδο-

κήσειν αὐτοὺς ταύτην ποιήσασθαι τὴν ἔξοδον, ὥρμησαν οἱ τρεῖς βασιλεῖς ἐκ τῶν Ἱεροσολύμων, ὃ τε τούτων αὐτῶν καὶ ὁ τῆς Σαμαρείας καὶ ὁ τῆς Ἰδουμαίας. Καὶ κυκλώσαντες ἐπὶ τὰ ἡμερῶν ὁδὸν εἰς ἀπορίαν ὕδατος τοῖς τε κτήνεσι καὶ τῇ στρατιᾷ περιέστησαν, πλανηθέντων τὰς ὁδοὺς αἰτοῖς τῶν ἡγουμένων, ὡς ἀγωνιᾶν μὲν ἅπαντας, μάλιστα δὲ τὸν Ἰωραμον, καὶ ὑπὸ λύπης ἐκβοῆσαι πρὸς τὸν θεόν, 'τί κακὸν αἰτιασάμενος ἀγάγοι τοὺς τρεῖς βασιλέας ἀμαχητὶ παραδώσων αὐτοὺς τῷ Μωαβιτῶν βασιλεῖ;' Παρεθάρσυνε δὲ αὐτὸν Ἰωσαφάτης δίκαιος ὢν, καὶ πέμψαντα εἰς τὸ στρατόπεδον ἐκέλευσε 'γῶναι, εἴ τις αὐτοῖς τοῦ θεοῦ προφήτης συνελήλυθεν, ἵνα δι' αὐτοῦ μάθωμεν παρὰ τοῦ θεοῦ, τί ποιητέον ἡμῖν ἐστίν.' Οἰκέτου δὲ τινος τῶν Ἰωράμου φήσαντος ἰδεῖν αὐτόθι τὸν Ἠλία μαθητὴν Ἐλισσαῖον, Σαφάτου παῖδα, πρὸς αὐτὸν ἀπίασιν οἱ τρεῖς βασιλεῖς, Ἰωσαφάτου παραινέσσαντος. Ἐλθόντες δ' ἐπὶ τὴν σκηνὴν τοῦ προφήτου, ἔτυχε δ' ἔξω τῆς παρεμβολῆς κατεσκηνωκῶς, ἐπηρώτων τὰ μέλλον ἐπὶ τῆς στρατιᾶς, μάλιστα δὲ Ἰωραμος. Τοῦ δὲ 'μὴ διενοχλεῖν αὐτῷ φράσαντος, ἀλλὰ πρὸς τοὺς τοῦ πατρὸς αὐτοῦ καὶ τῆς μητρὸς βαδίζειν προφήτας, εἶναι γὰρ ἐκείνους ἀληθεῖς,' ἔδειτο προφητεύειν καὶ σώζειν αὐτούς. Ὁ δ' ὁμόσας τὸν θεὸν οὐκ ἂν ἀποκριθῆναι αὐτῷ, εἰ μὴ δι' Ἰωσαφάτου ὅσιον ὄντα καὶ δίκαιον, ἀχθέντος ἀνθρώπου τινὸς ψάλλειν εἰδύτος, — ἐπεξήτησε γὰρ αὐτὸς — πρὸς τὸν ψάλλοντα ἔνθεος γενόμενος προσέταξε τοῖς βασιλεῦσιν "Ἐν τῷ χειμάρρῳ πολλοὺς ὀρύξαι βόθρους. Οὐ τε γὰρ νέφους οὔτε πνεύματος γενομένου, οὔτε ὑετοῦ καταρροαγέντος, ὕψεσθε πλήρη τὸν ποταμὸν ὕδατος, ὡς ἂν καὶ τὸν στρατὸν καὶ τὰ ὑποξίγια διασωθῇναι ὑμῖν ἀπὸ τοῦ ποτοῦ. Ἔσται δὲ ὑμῖν οὐ τοῦτο μόνον παρὰ τοῦ θεοῦ, ἀλλὰ καὶ κρα-
477 τήσετε τῶν ἐχθρῶν, καὶ καλλίστας καὶ ὀχυρωτά-
τας πόλεις λήψεσθε τῶν Μωαβιτῶν, καὶ δένδρα μὲν

αὐτῶν ἡμερα κόψετε, τὴν δὲ χώραν δηώσετε, πηγὰς δὲ καὶ ποταμούςς ἐμφράξετε.”

2. Ταῦτα εἰπόντος τοῦ προφήτου, τῇ ἐπιούσῃ πρὶν ἡλίον ἀνασχεῖν ὁ χειμάρρως πολὺς ἐρύθη, σφοδρῶς γὰρ ἀπὸ τριῶν ἡμερῶν ὁδοῦ ἐν τῇ Ἰδουμαίᾳ τον θεὸν ὑσαι συνέπεσεν, ὥστε εὑρεῖν τὴν στρατιὰν καὶ τὰ ὑποζύγια ποτὸν ἄφθονον. Ὡς δ' ἤκουσαν οἱ Μωαβίται τοὺς τρεῖς βασιλεῖας ἐπ' αὐτοὺς βαδίζοντας, καὶ διὰ τῆς ἐρήμου ποιουμένους τὴν ἔφοδον, ὁ βασιλεὺς αὐτῶν εὐθὺς συλλέξας στρατιὰν ἐκέλευσεν ἐπὶ τῶν ὁρῶν βάλλεσθαι τὸ στρατιόπεδον, ἵνα αὐτοὺς μὴ λάθωσιν εἰς τὴν χώραν ἐμβalόντες οἱ πολέμιοι. Θεασάμενοι δὲ ὑπὸ τὴν ἀνατολὴν τοῦ ἡλίου τὸ ἐν τῷ χειμάρρῳ ὕδωρ, καὶ γὰρ οὐ μακρὰν ἦν τῆς Μωαβίτιδος, αἵματι τὴν χροάν ὅμοιον, τότε γὰρ μάλιστα πρὸς τὴν αὐγὴν τὸ ὕδωρ ἐρυθραίνεται, ψευδῇ δόξαν περὶ τῶν πολεμίων ἐλάβανον, ὡς ἀπεκτονηκότων ἑαυτοὺς διὰ δίψος, καὶ τοῦ ποταμοῦ αἷμα αὐτοῖς ῥέοντος. Τοῦτο τοίνυν οὕτως ἔχειν ὑπολαβόντες ἠξίωσαν αὐτοὺς ἐπὶ διαρπαγὴν τῶν πολεμίων ἐκπέμψαι τὸν βασιλεῖα. Καὶ πάντες ἐγορμήσαντες ὡς ἐπὶ ἐτοιμὴν ὠφέλειαν ἦλθον εἰς τὸ τῶν ἐχθρῶν στρατιόπεδον ὡς ἀπολωλότων. Καὶ διαψεύδεται μὲν αὐτοὺς ἡ ἐλπίς αὐτῇ. Περιστάντων δὲ τῶν πολεμίων, οἱ μὲν αὐτῶν κατεκόπησαν οἱ δὲ διεσπάρησαν εἰς τὴν ἰδίαν χώραν φεύγοντες. Ἐμβalόντες δὲ εἰς τὴν τῶν Μωαβιτῶν οἱ βασιλεῖς τὰς τε πόλεις κατεστρέψαντο τὰς ἐν αὐτῇ, καὶ τοὺς ἀγροὺς αὐτῶν διήρπασαν, καὶ ἠφάνισαν πληροῦντες τῶν ἐκ τῶν χειμάρρῶν λίθων, καὶ τὰ κάλλιστα τῶν δένδρων ἐξέκοψαν, καὶ τὰς πηγὰς ἐνέφραξαν τῶν ὑδάτων, καὶ τὰ τεύχη καθείλον ἕως ἰδαφους. Ὁ δὲ βασιλεὺς τῶν Μωαβιτῶν συνδιωκόμενος τῇ πολιορκίᾳ, καὶ τὴν πόλιν ὁρῶν κινδυνεύουσαν ἀναιρεθῆναι κατὰ κράτος ὥρμησε μεθ' ἐπτακοσίον ἐξελθὼν, διὰ τοῦ τῶν πολεμίων ἐξιππασασθαι στρατιόπεδον, καθ' ὃ μέρος αὐτοὺς ἐνόμιζε

τὰς φυλακὰς ἀνείσθαι. Καὶ πειραθεὶς οὐκ ἠδυνήθη φυγεῖν, ἐπιτυχάνει γὰρ ἐπιμελῶς φρουρουμένῳ τῷ τόπῳ. Ὑποστρέψας δ' εἰς τὴν πόλιν ἔργον ἀπογνώσεως καὶ θεινῆς ἀνάγκης διεπράξατο. Τὸν υἱὸν τὸν πρεσβύτερον, ὃς μετ' αὐτὸν βασιλεύειν ἐμελλεν, ἀναγαγὼν ἐπὶ τὸ τεῖχος, ὥστε πᾶσι φανερὸν γενέσθαι τοῖς πολεμίοις, ἱερουργᾶσεν εἰς ὀλοκαύτωςιν τῷ θεῷ. Θεασάμενοι δ' αὐτὸν οἱ βασιλεῖς κατώκτειραν τῆς ἀνάγκης, καὶ παθόντες ἀνθρώπινόν τι καὶ ἐλεεινὸν διέλυσαν τὴν πολιορκίαν, καὶ ἕκαστος εἰς τὴν οἰκίαν ἀνέστρεψεν. Ἰωσάφατος δὲ παραγενόμενος εἰς Ἱεροσόλυμα, καὶ μετ' εἰρήνης διαγαγὼν, ὀλίγον ἐπιβιώσας χρόνον μετὰ τὴν στρατείαν ἐκείνην ἀπέθανε, ζήσας μὲν ἀριθμὸν ἑτῶν ἐξήκοντα, βασιλεύσας δ' ἐξ αὐτῶν πέντε καὶ εἴκοσι. Ταφῆς δ' ἔτυχε μεγαλοπρεποῦς ἐν Ἱεροσολύμοις· καὶ γὰρ ἦν μιμητὴς τῶν Δαυΐδου ἔργων.

478 CAP. IV. 1. Κατέλιπε δὲ καὶ παῖδας ἱκανοὺς, διάδοχον δ' ἀπέδειξε τὸν πρεσβύτερον Ἰωραμον· τὸ αὐτὸ γὰρ εἶχεν ὄνυμα τῷ τῆς μητρὸς μὲν ἀδελφῷ, βασιλεύοντι δὲ τῶν Ἰσραηλιτῶν, Ἀχάβου παιδί. Παραγενόμενος δὲ ἐκ Μωαβίτιδος ὁ Ἰσραηλιτῶν βασιλεὺς εἰς Σαμάρειαν εἶχε σὺν αὐτῷ Ἐλισσαῖον τὸν προφήτην, οὗ τὰς πράξεις βούλομαι διελθεῖν· λαμπραὶ γὰρ εἰσι καὶ ἱστορίας ἄξιαί, καθὼς ἐν ταῖς ἑραῖς βίβλοις ἐπεγνώκαμεν.

2. Προσελθοῦσαν γὰρ αὐτῷ φασὶ τὴν Ὠβεδλον, τοῦ Ἀχάβου οἰκονόμου γυναῖκα, εἰπεῖν, ὡς 'οὐκ ἄγνοεῖ πῶς ὁ ἀνὴρ αὐτῆς τοὺς προφήτας περιέσωσεν ὑπὸ τῆς Ἀχάβου γυναικὸς Ἰεζαβέλῃς ἀναιρουμένους· ἑκατὸν γὰρ ἔλεγεν ἀπ' αὐτοῦ δανεισθέντος τραφῆναι κεκρυμμένους. Καὶ μετὰ τὴν τοῦ ἀνδρὸς τελευτήν ἄγεσθαι νῦν ὑπὸ τῶν δανειστῶν αὐτὴν τε καὶ τέκνα πρὸς δουλείαν, παρεκάλει τε διὰ ταύτην τὴν ἔργασίαν τοῦ ἀνδρὸς ἐλεῆσαι τε καὶ παρασχεῖν τινα βοή-

θειαν.' Πυθομένην δ' αὐτῷ τί ἔχοι ἐπὶ τῆς οἰκίας, ἄλλο μὲν οὐδὲν ἔφη, ἔλαιον δὲ βραχὺ λίαν ἐν κεραμίῳ. Ὁ δὲ προφήτης ἀπελθοῦσαν ἐκέλευσεν ἀγγεῖα χρήσασθαι πολλὰ παρὰ τῶν γειτόνων κενὰ, καὶ τὰς θύρας ἀποκλείσασαν τοῦ δωματίου μετασχεῖν εἰς ἅπαντα τὸ ἔλαιον, τὸν γὰρ θεὸν πληρώσειν ταῦτα. Τῆς δὲ γυναικὸς τὰ κελευσθέντα ποιησάσης, καὶ τοῖς τέκνοις προσφέρειν ἕκαστον τῶν ἀγγείων προστατεύσης, ἐπεὶ πάντα ἐπληρώθη, καὶ οὐδὲν ἦν κενόν, ἐλθούσα πρὸς τὸν προφήτην πάντα ἀπήγγειλεν. Ὁ δὲ συμβουλεύει τὸ ἔλαιον ἀπελθοῦσαν ἀποδοῦσθαι, καὶ τοῖς δανεισταῖς ἀποδοῦναι τὰ ὀφειλόμενα· γενήσεσθαι δέ τι καὶ περισσότερον ἐκ τῆς τιμῆς τοῦ ἐλαίου, ὃ πρὸς διατροφήν τὴν τῶν τέκνων καταχρήσεται. Καὶ Ἐλισσαῖος μὲν οὕτως ἀπήλλαξε τῶν χρεῶν τὴν γυναῖκα, καὶ τῆς ἀπὸ τῶν δανειστῶν ὕβρεως ἡλευθέρωσεν. ****

3. Ἐλισσαῖος δὲ ταχέως πρὸς Ἰώραμον ἐξαπέστειλε, φυλάττεσθαι τὸν τόπον ἐκείνον αὐτῷ παραινῶν, 'εἶναι γὰρ ἐν αὐτῷ Σύρους τινὰς τοὺς ἐκεῖ λοχῶντας αὐτὸν ἀναιρεῖν.' Καὶ ὁ μὲν βασιλεὺς οὐκ ἐπὶ τὴν θήραν ἐξώρμησε τῷ προφήτῃ πειθόμενος, Ἀδαδος δὲ, τῆς ἐπιβουλῆς διαμαρτὼν, ὡς τῶν ἰδίων αὐτοῦ καταμηνυσάντων τὴν ἐνέδραν πρὸς Ἰώραμον, 479 οἰργίζετό τε καὶ μεταπεμπάμενος αὐτοὺς 'προδότης ἔλεγε τῶν ἀπορρήτων αὐτοῦ, καὶ θάνατον ἠπέλει, φανερὰς τῆς ἐπιχειρήσεως, ἣν μόνοις ἐκείνοις ἐπίστευσε, τῷ πολεμίῳ γεγεννημένης.' Φήσαντος δέ τινος τῶν παρόντων, 'μὴ ψευδοδοξεῖν αὐτὸν, μὴδ' ὑπονοεῖν αὐτῶν ὡς πρὸς τὸν ἐχθρὸν αὐτοῦ κατειρηκότων τὴν ἐκπεμψὴν τῶν ἀναιρησόντων αὐτὸν, ἀλλὰ γινώσκειν ὅτι Ἐλισσαῖος ἐστίν ὁ προφήτης, ὁ πάντα μὴνίων αὐτῷ καὶ φανερά ποιῶν τὰ ὑπ' αὐτοῦ βεβουλευμένα,' προσέταξε πέμψαι μαθεῖν ἐν τίνε πόλει τυγχάνει διατρίβων Ἐλισσαῖος. Οἱ δὲ πεμφθέντες ἤκουον ἀγγέλλοντες αὐτὸν ἐν Δωθαῖμ ὑπάρχοντα. Πέμ-

πει τοιγαροῦν Ἀδαδος ἐπὶ τὴν πόλιν δύναμιν πολλὴν ἵππων καὶ ἀρμάτων, ὅπως Ἐλισσαῖον λάβωσιν. Οἱ δὲ νυκτὸς πᾶσαν κύκλῳ τὴν πόλιν περιλαβόντες εἶχον ἐν φρουρᾷ. Ἄμα δὲ ἔω τοῦτο μαθὼν ὁ τοῦ προφήτου διάκονος, καὶ ὅτι ζητοῦσιν οἱ πολέμιοι λαβεῖν Ἐλισσαῖον, ἐδήλωσεν αὐτῷ μετὰ βοῆς καὶ ταραχῆς δραμὼν πρὸς αὐτόν. Ὁ δὲ τὸν θεράποντα μὴ δεδιέναι παρεθάρσυνε, καὶ τῷ θεῷ συμμάχῳ καταφρονῶν ἀδελῆς ἦν· παρεκάλει τε, τῷ διακόνῳ, πρὸς τὸ λαβεῖν αὐτὸν εὐελπι θάρσος, ἐμφανίσαι τὴν αὐτοῦ δύναμιν καὶ παρουσίαν, ὥς δυνατόν. Ὁ δὲ θεὸς ἐπήκοος τῶν εὐχῶν τοῦ προφήτου γενόμενος πλήθος ἀρμάτων καὶ ἵππων τῷ θεράποντι περὶ Ἐλισσαῖον κεκλωμένον θεάσασθαι παρέσχεν, ὥς αὐτὸν ἀγιέναι μὲν τὸ δέος, ἀναθαρσῆσαι δὲ πρὸς τὴν ὄψιν τῆς νομιζομένης συμμαχίας. Ἐλισσαῖος δὲ μετὰ ταῦτα καὶ τὰς τῶν πολεμίων ὄψεις ἀμανρῶσαι τὸν θεὸν παρεκάλει, ἀχλὺν αὐταῖς ἐπιβαλόντα ἀφ' ἧς ἀγνοήσειν αὐτὸν ἔμελλον. Γενομένου δὲ καὶ τούτου, παρελθὼν εἰς μέσους τοὺς ἐχθροὺς ἐπηρώτησε τίνα ἐπιζητοῦντες ἦλθον. Τῶν δὲ τὸν προφήτην Ἐλισσαῖον εἰπόντων, 'παραδώσειν ὑπέσχετο, εἰ πρὸς τὴν πόλιν, ἐν ᾗ τυγχάνει ὢν, ἀκολουθήσειαν αὐτῷ.' Καὶ οἱ μὲν ἡγουμένῳ τῷ προφήτῃ, τὰς ὄψεις ὑπὸ τοῦ θεοῦ καὶ τὴν διάνοιαν ἐπεσκοτισμένοι, σπουδάζοντες εἶποντο. Ἀγαγὼν δ' αὐτοὺς Ἐλισσαῖος εἰς Σαμάρειαν, Ἰωράμῳ μὲν τῷ βασιλεῖ προσέταξε κλεῖσαι τὰς θύρας, καὶ περιστῆσαι τοῖς Σύροις τὴν αὐτοῦ δύναμιν· τῷ θεῷ δὲ ἠϋξάτο καθάραι τὰς ὄψεις τῶν πολεμίων, καὶ τὴν ἀχλὺν αὐτῶν ἀνελεῖν. Οἱ δ' ἐκ τῆς ἀμανρώσεως ἐκείνης ἀφεθέντες, ἑώρων αὐτοὺς ἐν μέσοις τοῖς ἐχθροῖς ὑπάρχοντας. Ἐν ἐκπλήξει δὲ δεινῇ καὶ ἀμηχανίᾳ τῶν Σύρων, οἷον εἰκὸς, ἐφ' οὕτως θείῳ καὶ παραδόξῳ πράγματι κειμένων, καὶ τοῦ βασιλέως Ἰωράμου πυθομένου τὸν προφήτην, εἰ κελεύσειεν αὐτοὺς κατακοντισθῆναι, τοῦτο μὲν ἐκάλυψε ποιεῖν Ἐ-

λίσσαϊος, 'τούς γάρ νόμῳ ληφθέντας πολέμου ἀποκτείνειν ἔλεγεν εἶναι δίκαιον, τούτους δὲ μηδὲν κακὸν ἐργάσασθαι τὴν ἐκείνου χώραν, θεία δὲ δυνάμει πρὸς αὐτοὺς οὐκ εἰδότας ἔλθειν. Συνεβούλευέ τε ξενίων αὐτοῖς μεταδόντα καὶ τραπέζης ἀπυλῦειν ἀβλαβεῖς.' Ἰώραμος μὲν οὖν τῷ προφήτῃ πειθόμενος, ἐστιάσας λαμπρῶς καὶ πάνυ φιλοτίμως τοὺς Σύρους, ἀπέλυσε πρὸς Ἀδαδὸν τὸν αὐτῶν βασιλέα.

4. Τῶν δ' ἀφικομένων καὶ δηλωσάντων αὐτῷ τὰ συμβεβηκότα, θαυμάσας Ἀδαδὸς τὸ παράδοξον καὶ τὴν τοῦ θεοῦ τῶν Ἰσραηλιτῶν ἐπιφάνειαν καὶ δύνάμιν, καὶ τὸν προφήτην ᾧ τὸ θεῖον οὕτως ἐναργῶς 480 παρῆν, κρύφα μὲν οὐκέτι διέγνω τῷ Ἰσραηλιτῶν ἐπιχειρεῖν βασιλεῖ, τὸν Ἐλισσαῖον δεδοικώς, φανερῶς δὲ πολεμεῖν ἔκρινε, τῷ πλήθει τῆς στρατιᾶς καὶ τῇ δυνάμει νομίζων περὶέσεσθαι τῶν πολεμίων. Καὶ στρατεύει μετὰ μεγάλης δυνάμεως ἐπὶ τὸν Ἰώραμον, ὃς οὐχ ἡγούμενος αὐτὸν ἀξιόμαχον εἶναι τοῖς Σύροις, ἐνέκλεισεν αὐτὸν εἰς τὴν Σαμάρειαν, θαρρόων τῇ τῶν τειχῶν ὀχυρότητι. Ἀδαδὸς δὲ λογισάμενος αἰρῆσειν τὴν πόλιν, εἰ καὶ μὴ τοῖς μηχανήμασι, λιμῷ μέντοι καὶ σπάνει τῶν ἐπιτηδεῶν παραστήσασθαι τοὺς Σαμαρεῖς, προσβαλὼν ἐπολιόρκει τὴν πόλιν. Οὕτω δ' ἐπέλιπε τὸν Ἰώραμον ἢ τῶν ἀναγκαίων εὐπορία, ὥς διὰ τὴν ὑπερβολὴν τῆς ἐνδείας ἐν τῇ Σαμαρείᾳ πραθῆναι ὀγδοήκοντα μὲν ἀργυρῶν νομίσματος κεφαλὴν ὄνου, πέντε δ' ἀργυρῶν νομίσματος ξέστην κόπρου περιστερῶν ἀντὶ ἁλῶν ὠνεῖσθαι Ἑβραίους. Ἦν δ' ἐν φόβῳ μὴ διὰ τὸν λιμὸν προδῶ τις τοῖς ἐχθροῖς τὴν πόλιν Ἰώραμος, καὶ καθ' ἑκάστην ἡμέραν ἐκπεριήρχετο τὰ τείχη καὶ τοὺς φύλακας, μὴ τις ἔνδον εἴη παρ' αὐτῶν σκεπτόμενος· καὶ τῷ βλέπεσθαι καὶ φροντίζειν ἀφαιρούμενος καὶ τὸ βούλεσθαι τι τοιοῦτο καὶ τὸ ἔργον, εἰ ταύτην τις τὴν γνώμην ἤδη λαμβάνειν ἔφθασεν. Ἀνακραγούσης δὲ τινος γυναικὸς, δέσποτα κῆριε ἐλέησον, νομίσας αἰτεῖν τι μέλλειν αὐτὴν τῶν

βάσειας, λεγομένης δ' ἐξοχῆς· καὶ μὴ συμβάλλειν μὲν αὐτοῖς, σπάντας δὲ μόνον ὄραν πῶς αὐτοῖς μάχεται τὸ θεῖον.' Τοῦ δὲ προφήτου ταῦτα εἰπόντος, ὁ μὲν βασιλεὺς καὶ τὸ πλῆθος πεσόντες ἐπὶ πρόσαιπον ἠν-
χαρίστουν τε τῷ θεῷ καὶ προσεκύνουν, οἱ δὲ Λευῖται τοῖς ὄργανοις διετέλουν ὑμνοῦντες.

3. "Αμα δὲ ἡμέρα προελθὼν ὁ βασιλεὺς εἰς τὴν ἔρημον τὴν ὑποκάτω Θεκώας πόλεως, ἔλεγε πρὸς τὸ πλῆθος, ὡς 'δεῖ πιστεῦειν τοῖς ὑπὸ τοῦ προφήτου εἰρημένοις, καὶ μὴ παρατάσσεσθαι μὲν αὐτοὺς εἰς μάχην· προστησαμένους δὲ τοὺς ἱερεῖς μετὰ τῶν σαλπύγων, καὶ Λευῖτας μετὰ τῶν ὑμνοῦντων, εὐχαρι-
474 στεῖν ὡς ἡδὴ ῥυσσάμενῳ τὴν χώραν ἡμῶν παρὰ τῶν πολεμίων.' "Ἦρξε δὲ ἡ τοῦ βασιλέως γνώμη, καὶ ἅπερ συνεβούλευσε ταῦτ' ἔπρατιον. Ὁ δὲ θεὸς εἰς φόβον ἐνέβαλε καὶ ταραχὴν τοὺς Ἀμμωνίτας, οἱ δὲ δόξαντες ἀλλήλους πολεμίους ἀπέκτεινον, ὡς ἐκ τῆς τοσαύτης στρατιᾶς ἀνασωθῆναι μηδένα. Ἰωσαάφατος δ' ἀποβλέψας εἰς τὴν φάραγγα, ἐν ἣ συνέβαινεν ἐστρατοπεδευκέναι τοὺς πολεμίους, καὶ πλήρη νεκρῶν ἰδὼν, ἦσθη μὲν ἐπὶ τῷ παραδόξῳ τῆς τοῦ θεοῦ βοηθείας, ὅτι μηδὲ πονήσασιν αὐτοῖς αὐτὸς δι' ἑαυτοῦ τὴν νί-
κην ἔδωκεν· ἐπέτρεψε τε τῇ στρατιᾷ διαρπάσαι τὴν παρεμβολὴν τῶν ἐχθρῶν, καὶ σκυλεῦσαι τοὺς νεκρούς. Καὶ οἱ μὲν ἐπὶ τρεῖς ἡμέρας σκυλεύοντες ἔκαμνον, τοσοῦτον ἦν τὸ τῶν ἀνηρημένων πλῆθος, τῇ τέταρτῃ δὲ συναθροισθεὶς πᾶς ὁ λαὸς εἰς τινα κοῖλον καὶ φαραγγώδη τόπον, τὴν τοῦ θεοῦ δύναμιν καὶ τὴν σιμ-
μαχίαν ἠνλόγησεν, ἀφ' οὗ καὶ προσηγορίαν ἔσχεν ὁ τόπος Κοιλὰς εὐλογίας.

4. Ἐκεῖθεν δ' ἀναγαγὼν τὴν στρατιάν ὁ βασιλεὺς εἰς Ἱεροσόλυμα τρέπεται πρὸς εὐωχίας καὶ θυσίας ἐπὶ πολλὰς ἡμέρας. Μετὰ μέντοι γε τὴν τῶν πολεμίων αὐτοῦ διαφθοράν, ἀκουσθεῖσαν τοῖς ἄλλο-
γύλοις ἔθνεσι, πάντες οὗτοι κατεπλάγησαν αὐτὸν, ὡς γανερῶς αὐτῷ τοῦ θεοῦ τὸ λοιπὸν συμμαχοῦντος.

Καὶ Ἰωσάφατος μὲν ἔκ τοτε μετὰ λαμπρᾶς δόξης ἐπὶ
 τε δικαιοσύνῃ καὶ τῇ πρὸς τὸ θεῖον εὐσεβείᾳ διήγεν.
 Ἦν δὲ φίλος καὶ τῷ τοῦ Ἀχάβου παιδί, βασιλεύοντι
 τῶν Ἰσραηλιτῶν, πρὸς ὃν κοινωνήσας ἐπὶ κατασκευῇ
 νηῶν, εἰς τε Πόντον πλεουσῶν καὶ τὰ ἐπὶ Θράκης
 ἐμπόρια, διήμαρτε τοῦ κτήματος, ὑπὸ γὰρ μεγέθους
 ἀπώλετο τὰ σκάφη. Καὶ διὰ τοῦτο οὐκ ἔτι περὶ ναῦς
 ἐφιλοτιμήσατο. Τὰ μὲν οὖν περὶ τὸν Ἱερουσολύμων
 βασιλεῖα Ἰωσάφατον οὕτως εἶχεν.

CAP. II. 1. Ὁ δὲ Ἀχάβου παῖς Ὀχοζίας ἐβασίλευε
 Ἰσραηλιτῶν, ἐν Σαμαρείᾳ ποιούμενος τὴν διαίταν,
 πονηρὸς ὢν καὶ πάντα ὅμοιος τοῖς γονεῦσιν ἀμφοτέ-
 ροις, καὶ Ἱεροβοάμῳ, τῷ πρώτῳ παρανομήσαντι, καὶ
 τὸν λαὸν ἀπατᾶν ἀρξαμένῳ. Τὴν δὲ βασιλείαν ἔτος
 ἤδη δεύτερον ἔχοντας, ὁ τῶν Μωαβιτῶν ἀγίσταται
 βασιλεὺς αὐτοῦ, καὶ τοὺς πόρους, οὓς ἐμπροσθεν ἐτέ-
 λει τῷ πατρὶ αὐτοῦ Ἀχάβῳ, χορηγῶν ἐπαύσατο.
 Συνέβη δὲ τὸν Ὀχοζίαν καταβαίνοντα ἀπὸ τοῦ στέ-
 γους τῆς οἰκίας κατενεχθῆναι, καὶ νοσήσαντα πέμψαι
 πρὸς τὴν Ἀκκαρῶν θεὸν Μυῖαν, τοῦτο γὰρ ἦν ὄνο-
 μα τῇ θεῷ, πυνθάνεσθαι περὶ τῆς σωτηρίας. Φα-
 νεῖς δὲ ὁ τῶν Ἑβραίων θεὸς Ἠλῖα τῷ προφήτῃ προσ-
 ἔταξεν αὐτῷ, τοῖς πεμφθεῖσιν ἀγγέλοις ὑπαντήσοντα
 πυνθάνεσθαι αὐτῶν, 'εἰ θεὸν ὁ Ἰσραηλιτῶν λαὸς
 ἴδιον οὐκ ἔχει, ὅτι ἐπεμπε πρὸς τὸν ἀλλότριον ὁ βα-
 σιλεὺς αὐτῶν περὶ τῆς σωτηρίας ἐρησομένους, κελεῦ-
 σαι τε αὐτοὺς ὑποστρέψαι καὶ γράσαι τῷ βασιλεῖ, 475
 ὅτι μὴ διαφεύξεται τὴν νόσον.' Τοῦ δὲ Ἠλῖα ποιη-
 σαντος ἃ προσέταξεν ὁ θεὸς, ἀκούσαντες οἱ ἄγγελοι
 τὰ παρ' αὐτοῦ παραχρῆμα ὑπέστρεψαν πρὸς τὸν βα-
 σιλεῖα. Θαυμάζοντος δὲ τὸ τάχος τῆς ἐπανόδου, καὶ
 τὴν αἰτίαν ἐπερωτήσαντος, ἔφασαν 'ἀπαντῆσαι τινα
 αὐτοῖς ἄνθρωπον, καὶ κωλύσαι μὲν προσωτέρω χω-
 ρεῖν, ἀναστρέψαντας δὲ σοι λέγειν ἐξ ἐντολῆς τοῦ
 Ἰσραηλιτῶν θεοῦ, ὅτι κάκιον ἔξει ἡ νόσος.' Τοῦ δὲ

δὲν ἦττον ὑπὸ Ἀβία τοῦ πάππου καταληφθεῖσαις τῆς ἐν Ἐφραΐμ κληρουχίας, Ἱεροβοάμου βασιλεύοντος τῶν δέκα φυλῶν, φρουρὰς ἐγκαθίδρυσεν. Ἀλλ' εἶχεν εὐμενές τε καὶ συνεργὸν τὸ θεῖον, δίκαιος ὢν καὶ εὐσεβής, καὶ τί καθ' ἐκάστην ἡμέραν ἡδὺ ποιήσει καὶ προσήνές τῷ θεῷ ζῆτῶν. Ἐτίμων δ' αὐτὸν οἱ πύριξ βασιλεῖς δωρεαῖς, ὡς πλουτόν τε ποιῆσαι βαθύτατον καὶ δόξαν ἄρασθαι μεγίστην.

2. Τρίτῳ δὲ τῆς βασιλείας ἔτει συγκαλέσας τοὺς ἡγεμόνας τῆς χώρας καὶ τοὺς ἱερεῖς ἐκέλευε τὴν γῆν περιελθόντας ἅπαντα τὸν λαὸν τὸν ὑπ' αὐτὸν διδάξαι κατὰ πόλεις τοὺς Μωϋσέως νόμους, καὶ φυλάσσειν τούτους, καὶ σπουδαίνειν περὶ τὴν θρησκείαν τοῦ θεοῦ. Καὶ ἦσθη πᾶν τὸ πλῆθος οὕτως, ὡς μηδὲν ἄλλο φιλοτιμείσθαι μηδὲ ἀγαπᾶν ὡς τὸ τηρεῖν τὰ νόμιμα. Οἱ τε πρόσχοιροι διετέλουν στέργοντες τὴν
 467 Ἰωσαάφτον, καὶ πρὸς αὐτὸν εἰρήνην ἄγοντες. Οἱ δὲ Παλαιστῖνοι τακτοὺς ἐτέλουν αὐτῷ φόρους, καὶ Ἀραβες ἐχορήγουν κατ' ἔτος ἄρνας ἐξήκοντα καὶ τριακοσίους, καὶ ἱρίους τοσοῦτους. Πόλεις τε μεγάλας ὠχύρωσεν ἄλλας τε καὶ βαρεῖς, καὶ δύναμιν στρατιωτικὴν καὶ ὅπλα πρὸς τοὺς πολεμίους ἡντρείπιστο. Ἦν δὲ ἐκ μὲν τῆς Ἰούδα φυλῆς στρατὸς ὀπλιτῶν μυριάδες τριάκοντα, ὧν Ἐδναῖος τὴν ἡγεμονίαν εἶχεν, Ἰωαννῆς δὲ μυριάδων εἴκοσι. Ὁ δ' αὐτὸς οὗτος ἡγεμὼν ἐκ τῆς Βενιαμίνιδος φυλῆς εἶχε τοξοτῶν πεζῶν μυριάδας εἴκοσι. Ἄλλος δὲ ἡγεμὼν Ὀχόβατος ὄνομα μυριάδας ὀπλιτῶν ὀκτωκαίδεκα τὸ πλῆθος τοῦ βασιλεῖ προσέειπε, παρέξ ὧν εἰς τὰς ὀχυρωτάτας διέπεμψε πόλεις.

3. Ἠγάγετο δὲ τῷ παιδί Ἰωράμῳ τὴν Ἀχάβου θυγατέρα, τοῦ τῶν δέκα φυλῶν βασιλέως, Γοθολιαν ὄνομα. Πορευθέντα δ' αὐτὸν μετὰ χρόνον τινὰ εἰς Σαμάρειαν, φιλοφρόνως Ἀχαβος ὑπέδεξάτο, καὶ τὸν ἀκολουθήσαντα στρατὸν ἐξένισε λαμπρῶς, σίτου τε καὶ οἴνου καὶ θυμάτων ἀφθονίᾳ, παρεκάλεσέ τε συμ-

μαχῆσαι κατὰ τοῦ Σύρων βασιλέως, ἵνα τὴν ἐν Γαλαθηνῇ πόλιν Ἀραμαθὰν ἀφέλῃται, τοῦ γὰρ πατρὸς αὐτὴν τοῦ αὐτοῦ πρῶτον τυγχάνουσαν ἀφηροῦσθαι τὸν ἐκείνου πατέρα.' Τοῦ δὲ Ἰωσαφάτου τὴν βοήθειαν ἐπαγγεилаμένον, καὶ γὰρ εἶναι δύναμιν αὐτῷ μὴ ἐλάττω τῆς ἐκείνου, καὶ μεταπεμψαμένου τὴν δύναμιν ἐξ Ἱεροσολύμων εἰς Σαμάρειαν, προεξελθόντες ἔξω τῆς πόλεως οἱ δύο βασιλεῖς, καὶ καθίσαντες ἐπὶ τοῦ ἰδίου θρόνου ἑκάτερος, τοῖς οἰκείοις στρατιώταις τὸ στρατιωτικὸν διένεμον. Ἰωσαφάτης δὲ ἐκέλευσεν εἴ τινὲς εἰσι προφῆται, καλέσαντες αὐτοὺς ἀνακρίναι περὶ τῆς ἐπὶ τὸν Σύρον ἐξόδου, εἰ συμβουλεύουσι κατ' ἐκείνον τὸν καιρὸν ἐπ' αὐτῶν ποιήσασθαι τὴν στρατείαν· καὶ γὰρ εἰρήνη καὶ φιλία τότε τῷ Ἀχαάβ πρὸς τὸν Σύρον ὑπῆρχεν, ἐπὶ τρία ἔτη διαμείνασα, ἀφ' οὗ λαβὼν αὐτὸν αἰχμάλωτον ἀπέλυσεν, ἄχρις ἐκείνης τῆς ἡμέρας.

4. Καλέσας δὲ Ἀχαβος τοὺς αὐτοῦ προφῆτας, ὡς τετρακοσίους τὸν ἀριθμὸν ὄντας, ἐκέλευσεν ἔρεσθαι τὸν θεόν, εἰ δίδωσιν αὐτῷ στρατευσάμενῳ ἐπὶ Ἀδάδου νίκην καὶ καθαιρεῖν τῆς πόλεως, οὗ ἢν ἐκφέρειν μέλλει τὸν πόλεμον. Τῶν δὲ προφητῶν συμβουλευσάντων ἐκστρατεῦσαι, 'κρατήσῃν γὰρ τοῦ Σύρου, καὶ λήψεσθαι αὐτὸν ὑποχείριον ὡς καὶ τὸ πρῶτον,' συνεῖς ἐκ τῶν λόγων Ἰωσαφάτος, ὅτι ψευδοπροφῆται τυγχάνουσιν, ἐπύθετο τοῦ Ἀχαάβου, 'εἰ καὶ ἕτερός τις ἐστὶ προφήτης τοῦ θεοῦ, ἵνα ἀκριβέστερον μάθωμεν περὶ τῶν μελλόντων,' Ὁ δὲ Ἀχαβος 'εἶναι μὲν ἔφη, μισεῖν δὲ αὐτὸν κακὰ προφητεύσαντα, καὶ προειπόντα ὅτι τεθνήξεται νικηθεὶς ὑπὸ τοῦ Σύρων βασιλέως, καὶ διὰ τοῦτο ἐν φυλακῇ νῦν αὐτὸν ἔχειν, καλεῖσθαι δὲ Μιχαῖαν, υἱὸν Ἰεμ- 468 βλέου. Τοῦ δ' Ἰωσαφάτου κελεύσαντος αὐτὸν προαχθῆναι, πέμψας εὐνοῦχον ἄγει τὸν Μιχαῖαν. Κατὰ δὲ τὴν ὁδὸν ὁ εὐνοῦχος ἐδήλωσεν αὐτῷ πάντας τοὺς ἄλλους προφῆτας νίκην τῷ βασιλεῖ προειρηκέναι. Ὁ

δ' οὐκ ἔξόν αὐτῷ καταψεύδεσθαι τοῦ θεοῦ φήσας,
 ἀλλ' ἔρεῖν ἔτι ἂν αὐτῷ περὶ τοῦ βασιλέως αὐτὸς
 εἴπη, ὡς ἦκε πρὸς Ἀχαβον, καὶ λέγειν αὐτῷ τὸ
 ἀληθές οὗτος ἐνωρκήσατο, 'δείξαι τὸν θεὸν αὐτῷ
 τοὺς Ἰσραηλῆτας φεύγοντας, ἔφη, καὶ διωκομένους
 ὑπὸ τῶν Σύρων, καὶ διασκορπιζομένους ὑπ' αὐτῶν
 εἰς τὰ ὄρη, καθάπερ ποιμένων ἀνηρημένων τὰ ποι-
 μνία.' Ἐλεγέ τε 'σημαίνειν τοὺς μὲν μετ' εἰρήνης
 ἀναστρέφειν εἰς τὰ ἴδια, πεσεῖσθαι δ' αὐτὸν μόνον
 ἐν τῇ μάχῃ.' Ταῦτα φήσαντος τοῦ Μιχαῖα, πρὸς
 Ἰωσαάφατον Ἀχαβος, "Ἀλλ' ἔγωγε μικρὸν ἔμπροσθεν
 ἐδήλωσά σοι τὴν τοῦ ἀνθρώπου," φησὶ, "πρὸς με
 διάθεσιν, καὶ ὅτι μοι τὰ χεῖρω προεφήτευσε." Τοῦ
 δὲ Μιχαῖα εἰπόντος, ὡς 'προσῆκεν αὐτῷ πάντων ἀ-
 κροᾶσθαι τῶν ὑπὸ τοῦ θεοῦ προλεγομένων, καὶ ὡς
 παρωρμήσειαν αὐτὸν οἱ ψευδοπροφηταὶ ποιήσασθαι
 τὸν πόλεμον ἐλπίδι νίκης, καὶ ὅτι δεῖ πεσεῖν αὐτὸν
 μαχόμενον,' αὐτὸς μὲν ἦν ἐπ' ἐννοίᾳ. Σεδεκίας δὲ
 τις τῶν ψευδοπροφητῶν προσελθὼν, 'τῷ μὲν Μιχαῖα
 μὴ προσέχειν παρήναι, λέγειν γὰρ αὐτὸν οὐδὲν ἀλη-
 θές.' Τεκμηρίῳ δὲ ἐχρήσατο οἷς Ἡλίας προεφήτευ-
 σεν ὁ τούτου κρείττων τὰ μέλλοντα συνιδεῖν. "Καὶ
 γὰρ τοῦτον," ἔλεγε, "προφητεύσαντα ἐν Ἰζάρᾳ πό-
 λει, ἐν τῷ Ναβούθου ἀγρῷ τὸ αἷμα αὐτοῦ κύνας
 λιχμήσεσθαι προειπεῖν, καθὼς καὶ Ναβούθου τοῦ δι'
 αὐτὸν καταλευσθέντος ὑπὸ τοῦ ὄχλου. Δῆλον οὖν,
 ὡς οὗτος ψεύδεται, τῷ κρείττονι προφήτῃ τὰ ἐναν-
 τία λέγων, ἀπὸ ἡμερῶν τριῶν φάσκων τεθνήξασθαι.
 Εἰ περ δὲ ἐστὶν ἀληθὴς καὶ τοῦ θείου πνεύματος
 τὴν δύναμιν ἔχει, εὐθὺς ῥαπισθεὶς ὑπ' ἐμοῦ βλαψά-
 τω μου τὴν χεῖρα, ὥσπερ Ἰουδῶν τὴν Ἱεροβοάμου
 τοῦ βασιλέως συλλαβεῖν θέλῃσαντος ἀπεξήρανε δεξιάν·
 ἀκήκοας γὰρ οἶμαι πάντως τοῦτο γενόμενον." Ὡς
 οὖν πλήξαντος αὐτοῦ τὸν Μιχαῖαν, μηδὲν συνέβη πα-
 θεῖν, Ἀχαβος θαρρόντως ἄγειν τὴν στρατιὰν πρόθυ-
 μος ἦν ἐπὶ τὸν Σύρον. Ἐνίκα γὰρ οἶμαι τὸ χρεῶν

καὶ πιθανωτέρους ἐποίησεν τοῦ ἀληθοῦς τοὺς ψευδο-
προφήτας, ἵνα λάβῃ τὴν ἀφορμὴν τοῦ τέλους. Σε-
δεκίας δὲ σιδήρεα ποιήσας κέρατα λέγει πρὸς Ἀχα-
βον, ὡς 'θεὸν αὐτῷ σημαίνειν τούτοις πᾶσαν κατα-
στρέψαι Συρίαν.' Μιχαὶαν δὲ 'μετ' οὐ πολλὰς ἡμέ-
ρας εἰπόντα τὸν Σεδεκίαν ταμεῖον ἐκ ταμείου κρυβη-
σόμενον ἀμείψειν, ζητοῦντα φυγεῖν τῆς ψευδολογίας
τὴν δίκην,' ἐκέλευσεν ὁ βασιλεὺς ἀπαχθέντα φυλάτ-
τεσθαι πρὸς Ἀχάμωνα τὸν τῆς πόλεως ἄρχοντα, καὶ
χορηγεῖσθαι μηδὲν ἄρτου καὶ ὕδατος αὐτῷ πε- 469
ρισσότερον.

5. Καὶ Ἀχαβος μὲν καὶ Ἰωσαάφατος ὁ τῶν Ἱε-
ροσολύμων βασιλεὺς ἀναλαβόντες τὰς δυνάμεις ἤλασαν
εἰς Ἀραμαθὰν πόλιν τῆς Γαλααδίτιδος. Ὁ δὲ τῶν
Σύρων βασιλεὺς ἀκούσας αὐτῶν τὴν στρατείαν ἀντε-
πήγαγεν αὐτοῖς τὴν αὐτοῦ στρατιάν, καὶ οὐκ ἄπωθεν
τῆς Ἀραμαθῆς στρατοπεδεύεται. Συνέθεντο δὲ ὁ τε
Ἀχαβος καὶ Ἰωσαάφατος, ἀποθέσθαι τὸν Ἀχαβον τὸ
βασιλικὸν σχῆμα, τὸν δὲ Ἱεροσολύμων βασιλέα τὴν
αὐτοῦ στολὴν ἔχοντα στήναι ἐν τῇ παρατάξει, κατα-
σοφισζόμενον τὰ ὑπὸ τοῦ Μιχαίου προειρημένα. Εὗρε
δ' αὐτὸν τὸ χρεὼν καὶ δίχα τοῦ σχήματος. Ὁ μὲν
γὰρ Ἀδάδος ὁ τῶν Σύρων βασιλεὺς παρήγγειλε τῇ
στρατιᾷ διὰ τῶν ἡγεμόνων, μηδένα τῶν ἄλλων ἀναι-
ρεῖν, μόνον δὲ τὸν βασιλέα τῶν Ἰσραηλιτῶν. Οἱ δὲ
Σύροι τῆς συμβολῆς γενομένης ἰδόντες τὸν Ἰωσαάφα-
τον ἐστῶτα πρὸ τῆς τάξεως, καὶ τοῦτον εἰκάσαντες
εἶναι τὸν Ἀχαβον, ὥρμησαν ἐπ' αὐτὸν, καὶ περικυ-
κλωσάμενοι, ὡς ἐγγὺς ὄντες ἔγνωσαν οὐκ ὄντα τοῦ-
τον, ἀνεχώρησαν ὀπίσω πάντες. Ἀρχομένης δὲ ἡοῦς
ἄχρι δέλλης ὀψίας μαχόμενοι καὶ νικῶντες ἀπέκτει-
ναν οὐδένα κατὰ τὴν τοῦ βασιλέως ἐντολήν, ζητοῦν-
τες τὸν Ἀχαβον ἀνελεῖν μόνον, καὶ εὗρεῖν οὐ δυνάμε-
νοι. Πᾶσις δὲ τις βασιλικὸς Ἀδάδου, Ἀμανος ὄνο-
μα, τοξεύσας εἰς τοὺς πολεμίους, τιτρώσκει τὸν βα-
σιλέα διὰ τοῦ θώρακος κατὰ τοῦ πνεύμονος. Ἀχα-

βος δὲ τὸ μὲν συμβεβηκὸς οὐκ ἔγνω ποιῆσαι τῷ-στρα-
τεύματι φανερόν, μὴ τραπείψαν, τὸν δὲ ἡνίοχον
ἐκέλευσεν ἐπιστρέψαντα τὸ ἄρμα ἐξαγαγεῖν τῆς μά-
χης· χαλεπῶς γὰρ βεβλήσθαι καὶ καιρίως. Ὀδυνά-
μενος δὲ ἔστη ἐπὶ τοῦ ἄρματος ἄχρι δύναντος τοῦ
ἡλίου, καὶ λιποθυμήσας ἀπέθανε.

6. Καὶ τὸ μὲν Σύρον στρατεύμα, νυκτὸς ἤδη
γενομένης, ἀνεχώρησεν εἰς τὴν παρεμβολήν. Δηλώ-
σαντος δὲ τοῦ στρατοκῆρυκος ὅτι τέθνηκεν Ἀχαβος
ἀνέξενσαν εἰς τὰ ἴδια, κομίσαντες δὲ τὸν Ἀχάβου
νεκρὸν εἰς Σαμάρειαν, ἐκεῖ θάπτουσι. Καὶ τὸ ἄρμα
ἀποπλύναντες ἐν τῇ Ἰζάβα κρήνῃ, ἣν δὲ καθημα-
γμένον τῷ τοῦ βασιλέως φόνῳ, ἀληθῆ τὴν Ἥλια πρα-
γητείαν ἐπέγνωσαν, οἱ μὲν γὰρ κίνες ἀνελιχμήσαντο
αὐτοῦ τὸ αἷμα, αἱ δὲ ἑταιριζόμεναι ἐν τῇ κρήνῃ τὸ
λοιπὸν λουόμεναι τούτῳ διετέλουν. Ἀπέθανε δὲ ἐν
Ραμαθῶνι, Μιχαῖα τοῦτο προειρηκότος. Συμβάντων οὖν
Ἀχάβῳ τῶν ὑπὸ τῶν δύο προφητῶν εἰρημένων, μέγα
δεῖ τὸ θεῖον ἡγείσθαι, καὶ τιμᾶν αὐτὸ πανταχοῦ καὶ
σεβεῖν, καὶ τῆς ἀληθείας μὴ τὰ πρὸς ἡθονὴν καὶ
βούλησιν πιθανώτερα δοκεῖν, ὑπολαμβάνειν δ' ὅτι
προφητείας καὶ τῆς διὰ τῶν τοιούτων προγνώσεως
οὐδὲν ἔστι συμφορώτερον, παρέχοντος οὕτω τοῦ θεοῦ
τί δεῖ φυλάεσθαι. Λογίζεσθαι τε πάλιν ἐκ τῶν
περὶ τὸν βασιλέα γεγεννημένων στοχαζομένους προσῆκε
470 τὴν τοῦ χρεῶν ἰσχὺν, ὅτι μὴδὲ προγινωσκόμενον
αὐτὸ διαφυγεῖν ἔστιν, ἀλλ' ὑπέρχεται τὰς ἀνθρωπί-
νας ψυχὰς ἐλπῖσι κολακεῦον χρησταῖς, αἷς εἰς τὸ πό-
θεν αὐτῶν κρατήσῃ περιάγει. Φαίνεται οὖν καὶ
Ἀχαβος ὑπὸ τούτου τὴν διάνοιαν ἀπατηθεὶς, ὥστε
ἀπιστῆσαι μὲν τοῖς προλέγουσιν τὴν ἥτταν, τοῖς δὲ
τὰ πρὸς χάριν προφητεύσασι πεισθεὶς ἀποθανεῖν.
Τοῦτον μὲν οὖν ὁ παῖς Ὀχοζίας διεδέξατο.

Φ Α. Ι Ω Σ Η Π Ο Υ

ΙΟΥΔΑΙΚΗΣ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑΣ ΒΙΒΛΙΟΝ ΕΝΑΤΟΝ.

Περιέχει ἡ βίβλος χρόνον ἐτῶν ρνζ'.

Argumentum Lib. IX.

(1) **Π**άλιν περὶ Ἰωσαφάτου, ὡς κριτὴς κατέστησε, καὶ θεοῦ αὐτῷ βοηθοῦντος τῶν πολεμίων ἐκράτησε. (2) Περὶ Ὀχοζία βασιλέως Ἰσραηλιτῶν, καὶ πάλιν περὶ Ἡλῆα τοῦ προφήτου. (3) Ὡς Ἰώραμος καὶ Ἰωσαφάτος ἐπιστράτευσαν Μωαβίταις, περὶ τε θανμάτων Ἐλισσαίου καὶ τελευτῆς Ἰωσαφάτου. (4) Ἰώραμος Ἰωσαφάτου διάδοχος. Ὡς ὁ ὁμώνυμος αὐτῷ Ἰώραμος τῶν Ἰσραηλιτῶν βασιλεὺς τοῖς Σύροις ἐπολέμησε, καὶ οἷα θανμαστὰ ἐποίησεν Ἐλισσαῖος ὁ προφήτης. (5) Περὶ Ἰωράμου τοῦ Ἱεροσολύμων βασιλέως πονηρίας, ἡτί-
 τας, καὶ τελευτῆς· (6) Ὡς Ἰηοὺς ἐχρίσθη εἰς βασιλεῦα καὶ Ἰώραμον ἀνείλεν καὶ Ὀχοζίαν, οἷα τε ἀπ' αὐτοῦ ἐπράττετο εἰς κόλασιν τῶν ἀσεβῶν. (7) Ὡς Ἰδοθόλκι τῶν Ἱεροσολυμιτῶν ἐβασίλευεν ἐπὶ ἔτη πέντε, καὶ ἀγγελὼν αὐτὴν ὁ ἀρχιερεὺς Ἰώδαιος τὸν Ὀχοζία παῖδα Ἰώασον βασιλεῦα ἀπέδειξεν. (8) Ἀζάηλος στρατεύει ἐπὶ τοὺς Ἰσραηλίτας καὶ Ἱεροσολυμίτας. Ἰηοὺς τελευτᾷ, καὶ τὴν Ἰσραηλιτῶν ἀρχὴν Ἰώαζος διαδέχεται. Ἰώασος τῶν Ἱεροσολυμιτῶν βασιλεὺς πρῶτον τοῦ Θεοῦ θρησκείας ἐπιμελεῖται, ὕστερον ἀσεβεῖ, καὶ Ζαχαρίαν λίθοις βληθῆναι κελεύει. Ἰώασον ἀποθανόντος, τὴν βασιλείαν παρ-
 αλαμβάνει Ἀμασίας. (9) Ὡς Ἀμασίας στρατευοῦμενος ἐπὶ Ἰδουμαίους καὶ Ἀμυληλίτας αὐτοὺς ἐνίκησεν, εἴτε πολεμῶν πρὸς Ἰώασον ἡττῶνται, καὶ μετ' οὐ πολὺ ἀναίρεται, ὅζκι τὴν ἀρχὴν διαδεχομένου. (10) Περὶ Ἱεροβοάμου τοῦ Ἰσ- 471
 ραηλιτῶν βασιλέως καὶ Ἰωνᾶ τοῦ προφήτου, καὶ ὡς Ἱεροβοάμου τελευτήσαντος τὴν ἀρχὴν παρέλαβεν ὁ υἱὸς αὐτοῦ Ζαχαρίας. Ὡς Ὀζίας Ἱεροσολυμιτῶν βασιλεὺς τὰ περίεξ ἔθνη ἐχειρώσατο, καὶ οὐα συνέβη αὐτῷ ὁρμήσαντι ἐπιθυσιάζειν τῷ Θεῷ. (11) Ὡς Ζαχαρίας, Σέλλουμος, Μανάνημος, Φακίαις, καὶ Φακίας τὴν Ἰσραηλιτῶν ἀρχὴν παρέλαβον, καὶ ὡς Φούλλος καὶ Θεγλαφιλιάσας τοῖς Ἰσραηλίταις ἐπιστράτευσαν, καὶ ὡς Ἰώθαμος Ὀζίου παῖς ἐβασίλευε τῆς Ἰούδα φυλῆς, καὶ οἷα τε περὶ Ἀσσυρίων προεφήτευσεν Νάουνμος. (12) Ὡς Ἰωθάμου τελευτήσαντος ἀντὶ αὐτοῦ ἐβασίλευσεν Ἀχάζης, ἐφ' ὃν

ἰσχυροτέρως Ἰσραήλ βασιλεὺς, καὶ Φακίας δὲ τῶν Ἰσραηλιτῶν, καὶ ὡς Θεγλαφασσάρης Ἀσσυρίων βασιλεὺς, σύμμαχος Ἀχάζην γενόμενος, Συρίαν ἐπόρθησεν, καὶ τοὺς Ἀμμοσκηνοὺς ἀναστήσας εἰς Μηδίαν ἔτετρα ἔθνη κατώκισεν ἐν Ἀμασση. (13) Ὡς Φακίας ἀπέθανεν κατ' ἐπιβουλὴν Ὡσήου, οὐ μετ' οὐ πολὺ ἐκράτησε Σαλμανασσάρης, καὶ ὡς Ἐζεκίας ἀντ' Ἀχάζου ἐβασίλευεν, οἷά τε εὐσεβὴς ὢν καὶ δίκαιος ἐποίησεν. (14) Ὡς Σαλμανασσάρης κατὰ κράτος αἰρεῖ τὴν Σαμάρειαν, καὶ ὡς τὰς δέκα φυλάς εἰς Μηδίαν κατωκίσας τὸ Κουθαίων ἔθνος εἰς τὴν ἐκείνων μετήγαγε χώραν.

472 CAP. I. 1. Ἰωσαφάτῳ δὲ τῷ βασιλεῖ παραγενομένῳ εἰς Ἱεροσόλυμα ἀπὸ τῆς συμμαχίας τῆς πρὸς Ἀχαβὸν τὸν Ἰσραηλιτῶν βασιλέα, ἣν Ἀδάδῳ τῷ Σύρων βασιλεῖ πολεμοῦντι παρασχὼν ἦν, ὡς προειρήκαμεν, Ἰηοῦς ὁ προφῆτης συντυχὼν ἡττάτο τῆς πρὸς Ἀχαβὸν συμμαχίας ἄνθρωπον ἄσεβῆ καὶ πονηρόν, τὸν γὰρ θεὸν ἀηδῶς μὲν ἐπὶ τούτῳ διατεθῆναι, ἐνσασθαι μέντοι καίπερ ἡμαρτηκότα διὰ τὴν ἰδίαν αὐτοῦ φύσιν οὕσαν ἀγαθὴν, ἔλεγεν, ἐκ τῶν πολεμίων. Καὶ τότε μὲν ἐπ' εὐχαριστίας καὶ θυσίας ὁ βασιλεὺς τρέπεται τοῦ θεοῦ. Μετὰ ταῦτα δὲ τὴν χώραν ὥρμησε περιερχόμενος ἐν κύκλῳ πᾶσαν ὅσης αὐτὸς ἤρχε, τὸν λαὸν ἐκδιδάσκων, τὰ τε νόμιμα τὰ διὰ Μωϋσεύς ὑπὸ τοῦ θεοῦ δοθέντα, καὶ τὴν εὐσέβειαν τὴν πρὸς αὐτόν. Καὶ δικαστὰς ἀποδείξας ἐν ἐκάστη πόλει τῶν βασιλευομένων ὑπ' αὐτοῦ, παρεκελεύσατο μηδενὸς οὕτως ὡς τοῦ δικαίου προνοουμένους κρίνειν τοῖς ὅχλοις, μήτε δώρων, μήτε ἀξιώματος τῶν ἐν ὑπεροχῇ διὰ πλοῦτον ἢ διὰ γένος εἶναι δοκοῦντων, βραβεύειν δὲ ἅπασιν τὸ ἴσον, ἐπισταμένους ὅτι καὶ τῶν κρύφα πραττομένων ἕκαστον ὁ θεὸς βλέπει. Ταῦτα διδάξας κατὰ πόλιν ἐκάστην τῶν δύο φυλῶν ἐπέστρεψεν εἰς Ἱεροσόλυμα, κατέστησε δὲ καὶ ἐν τούτοις κρίτας ἐκ τῶν ἱερέων καὶ Λευιτῶν καὶ τῶν τὰ πρῶτα τοῦ πλήθους φερομένων, παραινέσας ἐπιμελεῖς καὶ δικαίας ποιῆσθαι πάσας τὰς κρίσεις. Ἄν δὲ

περὶ μειζόνων διαφορὰν ἔχοντες τῶν ὁμοφύλων τινὲς ἐκ τῶν ἄλλων πέμψωσι πρὸς αὐτοὺς πόλειαν, τοῦτοις δεῖ μετὰ πλείονος σπουδῆς ἀποφαίνεσθαι δικαίως περὶ τῶν πραγμάτων· μάλιστα γὰρ τὰς ἐν αὐτῇ τῇ πόλει κρίσεις, ἐν ἣ τὸν τε εἶναι ναὸν τοῦ θεοῦ συμβέβηκε, καὶ δίαιταν ὁ βασιλεὺς ἔχει, προσήκει σπουδαίας εἶναι καὶ δικαιοτάτας. Ἀρχοντας δ' αὐτῶν ἀποδεί- 473 κνυσιν Ἀμασίαν τὸν ἱερέα καὶ Ζαβαδίαν, ἐκ τῆς Ἰούδα φυλῆς ἑκατέρους. Καὶ ὁ μὲν βασιλεὺς τοῦτον τὸν τρόπον διέτασσε τὰ πράγματα.

2. Κατὰ δὲ τὸν αὐτὸν καιρὸν ἱστράτευον ἐπ' αὐτὸν Μωαβῖται καὶ Ἀμμανῖται, συμπαραλαβόντες καὶ Ἀράβων μεγάλην μοῖραν, καὶ στρατοπεδεύονται πρὸς Ἐγγαδδί πόλιν, κειμένην πρὸς τῇ Ἀσφαλτίτιδι λίμνῃ, τριακοσίους ἀπέχουσιν σταδίους τῶν Ἱεροσολύμων. Γεννᾷται δὲ ἐν αὐτῇ φοῖνιξ ὁ κάλλιστος, καὶ ὀποβάλαμον. Ἀκούσας δὲ Ἰωσάφατος ὅτι τὴν λίμνην διαβάντες οἱ πολεμιοὶ ἐμβεβλήκασιν ἤδη εἰς τὴν βασιλευμένην ὑπ' αὐτοῦ χώραν, δέσας εἰς ἐκκλησίαν συνάγει τὸν δῆμον τῶν Ἱεροσολυμιτῶν εἰς τὸ ἱερὸν, καὶ στὰς κατὰ πρόσωπον τοῦ ναοῦ ἤνχητο, καὶ ἐπεκαλεῖτο τὸν θεὸν παρασχεῖν αὐτῷ δύναμιν καὶ ἰσχὺν, ὥστε τιμωρήσασθαι τοὺς ἐπιστρατεύσαντας· καὶ γὰρ τοῦτο δεηθῆναι τοὺς τὸ ἱερὸν κατασκευασμένους αὐτοῦ, ὅπως ὑπερμάχῃται τῆς πόλεως ἐκείνης, καὶ τοὺς ἐπ' αὐτὸ τολμήσαντας ἐλθεῖν ἀμύνηται, οἱ τὴν ὑπ' αὐτοῦ δοθεῖσαν γῆν εἰς κατάσχεσιν ἀφελέσθαι πάρεσιν αὐτούς. Ταῦτ' εὐχόμενος ἐδάκρυσε. Καὶ σύμπαν δὲ τὸ πλῆθος γυναιξὶν ἅμα καὶ τέκνοις ἰκέτευον. Ἰαζήηλος δὲ τις προφήτης παρελθὼν εἰς μέσην τὴν ἐκκλησίαν ἀνέβόησε, τῷ τε πλῆθει λέγων καὶ τῷ βασιλεῖ, 'τὸν θεὸν ἐπακοῦσαι τῶν εὐχῶν, καὶ πολεμήσειν αὐτῶν τοῖς ἐχθροῖς ἐπαγγέλλασθαι. Προσέταξε δὲ τῇ ἐπιούσῃ τὴν στρατιὰν ἐξελάσαντα τοῖς πολεμίοις ὑπαντᾶν· εὐρήσειν γὰρ αὐτοὺς ἐπὶ τῆς μεταξὺ Ἱεροσολύμων καὶ Ἐγγάδδης ἀνα-

βάσει, λεγομένης δ' ἐξοχῆς· καὶ μὴ συμβάλλειν μὲν αὐτοῖς, στάντας δὲ μόνον ὄρᾱν πῶς αὐτοῖς μάχεται τὸ θεῖον. Τοῦ δὲ προφήτου ταῦτα εἰπόντος, ὁ μὲν βασιλεὺς καὶ τὸ πλῆθος πεσόντες ἐπὶ πρόσωπον ἠν-
χαρίστουν τε τῷ θεῷ καὶ προσεκύνουν, οἱ δὲ Λευῖται τοῖς ὄργάνοις διετέλουν ὑμνοῦντες.

3. Ἀμα δὲ ἡμέρα προελθὼν ὁ βασιλεὺς εἰς τὴν ἔρημον τὴν ὑποκάτω Θεκυῖας πόλεως, ἔλεγε πρὸς τὸ πλῆθος, ὡς 'δεῖ πιστεῦναι τοῖς ὑπὸ τοῦ προφήτου εἰρημένοις, καὶ μὴ παρατάσσεσθαι μὲν αὐτοὺς εἰς μάχην· προστησαμένους δὲ τοὺς ἑρεῖς μετὰ τῶν σαλπύγων, καὶ Λευῖτας μετὰ τῶν ὑμνοῦντων, εὐχαρι-
474 στεῖν ὡς ἤδη ῥυσαμένῳ τὴν χώραν ἡμῶν παρὰ τῶν πολεμίων.' Ἦρесе δὲ ἡ τοῦ βασιλέως γνώμη, καὶ ἅπερ συνεβούλευσε ταῦτ' ἔπραττον. Ὁ δὲ θεὸς εἰς φόβον ἐνέβαλε καὶ ταραχὴν τοὺς Ἀρμανίτας, οἱ δὲ δόξαντες ἀλλήλους πολεμίους ἀπέκτεινον, ὡς ἐκ τῆς τοσαύτης στρατιᾶς ἀνασωθῆναι μηδένα. Ἰωσαάφατος δ' ἀποβλέψας εἰς τὴν φάραγγα, ἐν ἣ συνέβαινεν ἐστρατοπεδευκέναι τοὺς πολεμίους, καὶ πλήρη νεκρῶν ἰδὼν, ἦσθη μὲν ἐπὶ τῷ παραδόξῳ τῆς τοῦ θεοῦ βοηθείας, ὅτι μηδὲ πονήσασιν αὐτοῖς αὐτὸς δι' ἑαυτοῦ τὴν νίκην ἔδωκεν· ἐπέτρεψέ τε τῇ στρατιᾷ διαρπάσαι τὴν παρεμβολὴν τῶν ἐχθρῶν, καὶ σκυλεῦσαι τοὺς νεκρούς. Καὶ οἱ μὲν ἐπὶ τρεῖς ἡμέρας σκυλεύοντες ἔκαμνον, τοσοῦτον ἦν τὸ τῶν ἀνηρημένων πλῆθος, τῇ τέταρτῃ δὲ συναθροισθεὶς πᾶς ὁ λαὸς εἰς τινα κοῖλον καὶ φαραγγώδη τόπον, τὴν τοῦ θεοῦ δύναμιν καὶ τὴν συμμάχIAN ἠνολόγησεν, ἀφ' οὗ καὶ προσηγορίαν ἔσχεν ὁ τόπος Κοιλὰς εὐλογίας.

4. Ἐκεῖθεν δ' ἀναγαγὼν τὴν στρατιάν ὁ βασιλεὺς εἰς Ἱεροσόλυμα τρέπεται πρὸς εὐωχίας καὶ θυσίας ἐπὶ πολλὰς ἡμέρας. Μετὰ μέντοι γε τὴν τῶν πολεμίων αὐτοῦ διαφθοράν, ἀκουσθεῖσαν τοῖς ἀλλογύλοις ἔθνεσι, πάντες οὗτοι κατεπλάγησαν αὐτὸν, ὡς γανερῶς αὐτῷ τοῦ θεοῦ τὸ λοιπὸν συμμαχοῦντος.

Καὶ Ἰωσάφατος μὲν ἐκ τότε μετὰ λαμπρᾶς δόξης ἐπὶ
 τε δικαιοσύνῃ καὶ τῇ πρὸς τὸ θεῖον εὐσεβείᾳ διήγεν.
 Ἦν δὲ φίλος καὶ τῷ τοῦ Ἀχάβου παιδί, βασιλεύοντι
 τῶν Ἰσραηλιτῶν, πρὸς ὃν κοινωνήσας ἐπὶ κατασκευῇ
 νηῶν, εἰς τε Πόντον πλεουσῶν καὶ τὰ ἐπὶ Θράκης
 ἐμπόρια, διήμαρτε τοῦ κτήματος, ὑπὸ γὰρ μεγέθους
 ἀπώλετο τὰ σκάφη. Καὶ διὰ τοῦτο οὐκ ἔτι περὶ ναῦς
 ἐφιλοτιμήσατο. Τὰ μὲν οὖν περὶ τὸν Ἱερουσολύμων
 βασιλεῖα Ἰωσάφατον οὕτως εἶχεν.

CAP. II. 1. Ὁ δὲ Ἀχάβου καὶς Ὀχοζίας ἐβασίλευε
 Ἰσραηλιτῶν, ἐν Σαμαρείᾳ ποιούμενος τὴν διαίταν,
 πονηρὸς ὢν καὶ πάντα ὁμοίος τοῖς γονεῦσιν ἀμφοτέ-
 ροις, καὶ Ἱεροβοάμῳ, τῷ πρώτῳ παρανομήσαντι, καὶ
 τὸν λαὸν ἀπατᾶν ἀρξαμένῳ. Τὴν δὲ βασιλείαν ἔτος
 ἦδη δεύτερον ἔχοντας, ὁ τῶν Μωαβιτῶν ἀφίσταται
 βασιλεὺς αὐτοῦ, καὶ τοὺς πόρους, οὓς ἐμπροσθεν ἐτέ-
 λει τῷ πατρὶ αὐτοῦ Ἀχάβῳ, χορηγῶν ἐπαύσατο.
 Συνέβη δὲ τὸν Ὀχοζίαν καταβαίνοντα ἀπὸ τοῦ στέ-
 γους τῆς οἰκίας κατενεχθῆναι, καὶ νοσήσαντα πέμψαι
 πρὸς τὴν Ἀκκαρῶν θεὸν Μυῖαν, τοῦτο γὰρ ἦν ὄνο-
 μα τῇ θεῷ, πυνθάνεσθαι περὶ τῆς σωτηρίας. Φα-
 νεῖς δὲ ὁ τῶν Ἑβραίων θεὸς Ἠλίας τῷ προσφῆτῃ προσ-
 ἔταξεν αὐτῷ, τοῖς πεμφθεῖσιν ἀγγέλοις ὑπαντήσαντα
 πυνθάνεσθαι αὐτῶν, 'εἰ θεὸν ὁ Ἰσραηλιτῶν λαὸς
 ἴδιον οὐκ ἔχει, ὅτι ἐπεμπε πρὸς τὸν ἀλλότριον ὁ βα-
 σιλεὺς αὐτῶν περὶ τῆς σωτηρίας ἐρησομένους, κελεῦ-
 σαι τε αὐτοὺς ὑποστρέψαι καὶ γράσαι τῷ βασιλεῖ, 475
 ὅτι μὴ διαφεύξεται τὴν νόσον.' Τοῦ δὲ Ἠλίας ποιή-
 σαντος ἃ προσέταξεν ὁ θεὸς, ἀκούσαντες οἱ ἄγγελοι
 τὰ παρ' αὐτοῦ παραχρῆμα ὑπέστρεψαν πρὸς τὸν βα-
 σιλεῖα. Θαυμάζοντος δὲ τὸ τάχος τῆς ἐπανόδου, καὶ
 τὴν αἰτίαν ἐπερωτήσαντος, ἔφασαν 'ἀπαντῆσαι τινα
 αὐτοῖς ἄνθρωπον, καὶ κωλύσαι μὲν προσσιπῶν χω-
 ρεῖν, ἀναστρέψαντας δὲ σοι λέγειν ἐξ ἐντολῆς τοῦ
 Ἰσραηλιτῶν θεοῦ, ὅτι κάκιον ἔξει ἡ νόσος.' Τοῦ δὲ

βασιλέως σημαίνειν αὐτῷ τὸν ταῦτα εἰρηκότα κελεύ-
 σαντος, ἄνθρωπον ἔλεγον δασύν καὶ ζώνην περιει-
 λημμένον δερματίνην. Συνεῖς δ' ἐκ τούτων Ἥλιαν
 εἶναι τὸν σημαινόμενον ὑπὸ τῶν ἀγγέλων, πέμψας
 ἐπ' αὐτὸν ταξίαρχον καὶ πεντήκοντα ὀπλίτας, ἀχθῆ-
 ναι πρὸς αὐτὸν ἐκέλευσεν. Εὐρῶν δὲ Ἥλιαν ὁ πέμ-
 φθὲν ταξίαρχος ἐπὶ τῆς κορυφῆς τοῦ ὄρους καθεζό-
 μενον, καταβάντα ἤκειν ἐκέλευε πρὸς τὸν βασιλέα,
 κελεύειν γὰρ τοῦτ' ἐκείνον. Εἰ δὲ μὴ θελήσειεν, ἄ-
 κοντα βιάσασθαι.' Ὁ δ' εἰπὼν πρὸς αὐτὸν, 'ἐπὶ
 πείρᾳ τοῦ προφήτης ἀληθῆς ὑπάρχειν, εὐξασθαι, πῦρ
 ἀπ' οὐρανοῦ πεσὼν ἀπολέσαι τοὺς τε στρατιώτας καὶ
 αὐτὸν,' εὐχεται, καὶ προσητὴρ κατενεχθεὶς διαφθείρει
 τὸν τε ταξίαρχον καὶ τοὺς σὺν αὐτῷ. Τῆς δ' ἀπω-
 λείας τῆς τούτων δηλωθείσης τῷ βασιλεῖ, παροξυν-
 θεὶς ἄλλον πέμπει ταξίαρχον ἐπὶ τὸν Ἥλιαν σὺν ὀ-
 πλίταις τοσούτοις, ὅσοις καὶ τὸν πρότερον συναπέ-
 στειλεν. Ἀπειλήσαντος δὲ καὶ τούτου τῷ προφήτῃ
 βία λαβὼν ἄξειν αὐτὸν εἰ μὴ κατέλθοι βουλόμενος,
 εὐξαμένου κατ' αὐτοῦ, πῦρ διεχρήσατο καθὼς καὶ
 τὸν ἄλλον ταξίαρχον. Πυνθανόμενος δὲ καὶ τὰ περὶ
 τοῦτον ὁ βασιλεὺς, τρίτον ἐξέπεμψεν. Ὁ δὲ φρόνι-
 μος ὢν καὶ λίαν ἐπιεικὴς τὸ ἦθος ἐλθὼν ἐπὶ τὸν τό-
 πον, οὐ συνέβαινεν εἶναι Ἥλιαν, φιλοφρόνως προσ-
 εἶπεν αὐτὸν, γινώσκειν δὲ ἔλεγεν, ὅτι 'μὴ βουλόμε-
 νος βασιλέως διακονῶν προσταγμάτι παρῆν πρὸς αὐ-
 τὸν, καὶ οἱ πρὸ αὐτοῦ πεμφθέντες, οὐχ ἐκόντες, ἀλλὰ
 κατὰ τὴν αὐτὴν αἰτίαν ἦλθον· ἐλεῆσαι τοιγαροῦν αὐ-
 τὸν ἡξίου τοὺς τε σὺν αὐτῷ παρόντας ὀπλίτας, καὶ
 καταβάντα ἔπεσθαι πρὸς τὸν βασιλέα.' Ἀποδεξάμε-
 νος δὲ τὴν δεξιότητα τῶν λόγων καὶ τὸ ἁστέιον τοῦ
 ἦθους Ἥλιας, καταβὰς ἠκολούθησεν αὐτῷ. Παρα-
 γενόμενος δὲ πρὸς τὸν βασιλέα, προεφήτευσεν αὐτῷ
 καὶ τὸν θεὸν ἐδήλου λέγειν, 'ἐπεὶ κατέγνωσ αὐτοῦ
 μὲν ὡς οὐκ ὄντος θεοῦ, καὶ περὶ τῆς νόσου οὐδὲν
 ἀληθὲς προειπεῖν δυναμένου, πρὸς δὲ τὸν Ἀκαρῶ-

νιτῶν ἔπεμπες, παρ' αὐτοῦ πυνθανόμενος ποδαπὸν ἔσται σοι τὸ τέλος τῆς νόσου, γίνωσκε ὅτι τεθνήξῃ.'

2. Καὶ ὁ μὲν ὀλίγου σφόδρα χρόνου διελθόντος, καθὼς προεῖπεν Ἡλίας, ἀπέθανε. Διαδέχεται δ' αὐτοῦ τὴν βασιλείαν ὁ ἀδελφὸς Ἰώραμος· ἅπαις γὰρ κατέστρεψε τὸν βίον. Ὁ δὲ Ἰώραμος οὗτος τῷ πατρὶ τὴν πονηρίαν Ἀχάβω παραπλήσιος γενόμενος ἐβασίλευσεν ἔτη δώδεκα, πάσῃ πονηρίᾳ χρησάμενος καὶ ἀσεβείᾳ πρὸς τὸν θεόν· παρεῖς γὰρ τούτον θρησκεύειν, τοὺς ξενικοὺς ἐσέβετο. Ἦν δὲ τὰ ἄλλα δραστήριος. Κατ' ἐκείνον δὲ τὸν καιρὸν Ἡλίας ἐξ ἀνθρώπων ἠφανίσθη, καὶ οὐδεὶς ἔγνω μέχρις τῆς σήμερον αὐτοῦ τὴν τελευτήν. Μαθητὴν δ' Ἐλισσαῖον κατέλιπεν, ὡς καὶ πρότερον ἐδηλώσαμεν. Περὶ μέντοι γε Ἡλία καὶ Ἐνώχου, τοῦ γεγονότος πρὸ τῆς ἐνομβρίας, ἐν ταῖς 476 ἱεραῖς ἀναγέγραπται βίβλοις ὅτι γεγόνασιν ἀφανεῖς, θάνατον δ' αὐτῶν οὐδεὶς οἶδεν.

CAP. III. 1. Ὑπολαβὼν δὲ τὴν βασιλείαν Ἰώραμος ἐπὶ τὸν Μωαβικῶν ἔγνω στρατεύειν βασιλέα Μισᾶν ὄνομα, τοῦ γὰρ ἀδελφοῦ αὐτοῦ, καθὼς προείπομεν, ἔτυχεν ἀποστάς, φόρους τελῶν Ἀχάβω τῷ πατρὶ αὐτοῦ μυριάδας εἴκοσι προβάτων σὺν τοῖς πόκοις. Συναθροίσας οὖν τὴν οἰκείαν δύναμιν ἔπεμψε καὶ πρὸς Ἰωσαάφατον παρακαλῶν αὐτὸν, ἐπεὶ γίλῳ ἀπ' ἀρχῆς ὑπῆρχεν αὐτοῦ τῷ πατρὶ, συμμαχῆσαι πόλεμον ἐπὶ τοὺς Μωαβίτας ἐκφέρειν μέλλοντι, ἀποστάντας αὐτοῦ τῆς βασιλείας. Ὁ δ' οὐ μόνον αὐτὸς βοηθήσειν ὑπέσχετο, ἀλλὰ καὶ τὸν Ἰδουμαίων βασιλέα συναναγκάζειν, ὄντα ὑφ' ἑαυτὸν, στρατεύεσθαι. Ἰώραμος δὲ, τοιούτων αὐτῷ τῶν παρὰ Ἰωσαάφτου περὶ τῆς συμμαχίας κομισθέντων, ἀναλαβὼν τὴν αὐτοῦ στρατιὰν ἦκεν εἰς Ἱεροσόλυμα, καὶ ξενισθεῖς λαμπρῶς ὑπὸ τοῦ βασιλέως τῶν Ἱεροσολυμιτῶν, δόξαν αὐτοῖς διὰ τῆς ἐρήμου τῆς Ἰδουμαίας ποιήσασθαι τὴν ὁδοιπορίαν ἐπὶ τοὺς πδλεμίους, οὐ γὰρ προσδο-

κήσειν αὐτοὺς ταύτην ποιήσασθαι τὴν ἔξοδον, ὥρμησαν οἱ τρεῖς βασιλεῖς ἐκ τῶν Ἱεροσολύμων, ὃ τε τούτων αὐτῶν καὶ ὁ τῆς Σαμαρείας καὶ ὁ τῆς Ἰδουμαίας. Καὶ κυκλώσαντες ἑπτὰ ἡμερῶν ὁδὸν εἰς ἀπορίαν ὕδατος τοῖς τε κτήνεσι καὶ τῇ στρατιᾷ περιέστησαν, πλανηθέντων τὰς ὁδοὺς αἰτοῖς τῶν ἡγουμένων, ὡς ἀγωνιᾶν μὲν ἅπαντας, μάλιστα δὲ τὸν Ἰώραμον, καὶ ὑπὸ λύπης ἐκβοῆσαι πρὸς τὸν θεόν, 'τί κακὸν αἰτιασάμενος ἀγάγοι τοὺς τρεῖς βασιλεῖς ἀμαχητὶ παραδώσων αὐτοὺς τῷ Μωαβιτῶν βασιλεῖ;' Παρεθάρσυνε δὲ αὐτὸν Ἰωσαφάτης δίκαιος ὢν, καὶ πέμψαντα εἰς τὸ στρατόπεδον ἐκέλευσε 'γινῶναι, εἴ τις αὐτοῖς τοῦ θεοῦ προφήτης συνελήλυθεν, ἵνα δι' αὐτοῦ μάθωμεν παρὰ τοῦ θεοῦ, τί ποιητέον ἡμῖν ἐστιν.' Οἰκίετον δὲ τινος τῶν Ἰωράμου φήσαντος ἰδεῖν αὐτόθι τὸν Ἥλια μαθητὴν Ἐλισσαῖον, Σαφάτου παῖδα, πρὸς αὐτὸν ἀπίαςιν οἱ τρεῖς βασιλεῖς, Ἰωσαφάτου παραινέσαντος. Ἐλθόντες δ' ἐπὶ τὴν σκηνὴν τοῦ προφήτου, ἔτυχε δ' ἔξω τῆς παρεμβολῆς κατεσκηνωκὼς, ἐπηρώτων τὰ μέλλον ἐπὶ τῆς στρατιᾶς, μάλιστα δὲ Ἰώραμος. Τοῦ δὲ 'μὴ διενοχλεῖν αὐτῷ φράσαντος, ἀλλὰ πρὸς τοὺς τοῦ πατρὸς αὐτοῦ καὶ τῆς μητρὸς βαδίζειν προφήτας, εἶναι γὰρ ἐκείνους ἀληθεῖς,' ἔδειτο προφητεύειν καὶ σώζειν αὐτούς. Ὁ δ' ὁμόσας τὸν θεὸν οὐκ ἂν ἀποκριθῆναι αὐτῷ, εἰ μὴ δι' Ἰωσαφάτου ὅσιον ὄντα καὶ δίκαιον, ἀχθέντος ἀνθρώπου τινὸς ψάλλειν εἰδότος, — ἐπεξήτησε γὰρ αὐτὸς — πρὸς τὸν ψάλλοντα ἔνθεος γενόμενος προσέταξε τοῖς βασιλεῦσιν "Ἐν τῷ χειμάρρῳ πολλοὺς ὀρύξαι βόθρους. Οὐ τε γὰρ νέφους οὔτε πνεύματος γενομένου, οὔτε ὑετοῦ καταρρέαγέντος, ὅψεσθε πλήρη τὸν ποταμὸν ὕδατος, ὡς ἂν καὶ τὸν στρατὸν καὶ τὰ ὑποξίγια διασωθῇναι ὑμῖν ἀπὸ τοῦ ποτοῦ. Ἔσται δὲ ὑμῖν οὐ τοῦτο μόνον παρὰ τοῦ θεοῦ, ἀλλὰ καὶ κρα-
477 τήσετε τῶν ἐχθρῶν, καὶ καλλίστας καὶ ὀχυρωτά-
τας πόλεις λήψεσθε τῶν Μωαβιτῶν, καὶ δένδρα μὲν

αὐτῶν ἡμερα κόψετε, τὴν δὲ χώραν δηώσετε, πηγὰς δὲ καὶ ποταμούςς ἐμφράξετε."

2. Ταῦτα εἰπόντος τοῦ προφήτου, τῇ ἐπιούσῃ πρὶν ἡλίον ἀνασχεῖν ὁ χειμάρρως πολὺς ἐρρύη, σφοδρῶς γὰρ ἀπὸ τριῶν ἡμερῶν ὁδοῦ ἐν τῇ Ἰδουμαίᾳ τὸν θεὸν ὑσαι συνέπεσεν, ὥστε εὑρεῖν τὴν στρατιὰν καὶ τὰ ὑποζύγια ποτὸν ἄφθονον. Ὡς δ' ἤκουσαν οἱ Μωαβῖται τοὺς τρεῖς βασιλείας ἐπ' αὐτοὺς βαδίζοντας, καὶ διὰ τῆς ἐρήμου ποιουμένους τὴν ἔφοδον, ὁ βασιλεὺς αὐτῶν εὐθύς συλλέξας στρατιὰν ἐκέλευσεν ἐπὶ τῶν ὁρῶν βάλλεσθαι τὸ στρατόπεδον, ἵνα αὐτοὺς μὴ λάθωσιν εἰς τὴν χώραν ἐμβалόντες οἱ πολέμιοι. Θεασάμενοι δὲ ὑπὸ τὴν ἀνατολὴν τοῦ ἡλίου τὸ ἐν τῷ χειμάρρῳ ὕδωρ, καὶ γὰρ οὐ μακρὰν ἦν τῆς Μωαβίτιδος, αἵματι τὴν χροὰν ὁμοιον, τότε γὰρ μάλιστα πρὸς τὴν αὐγὴν τὸ ὕδωρ ἐρυθραίνεται, ψευδῇ δόξαν περὶ τῶν πολεμίων ἐλάβανον, ὡς ἀπεκτονηκότων ἑαυτοὺς διὰ δίψος, καὶ τοῦ ποταμοῦ αἷμα αὐτοῖς ῥέοντος. Τοῦτο τοίνυν οὕτως ἔχειν ὑπολαβόντες ἠξίωσαν αὐτοὺς ἐπὶ διαρπαγὴν τῶν πολεμίων ἐκπέμψαι τὸν βασιλέα. Καὶ πάντες ἐφορμήσαντες ὡς ἐπὶ ἐτοίμην ὠφέλειαν ἦλθον εἰς τὸ τῶν ἐχθρῶν στρατόπεδον οἷς ἀπολωλότων. Καὶ διαψεύδεται μὲν αὐτοὺς ἡ ἐλπὶς αὕτη. Περιστάντων δὲ τῶν πολεμίων, οἱ μὲν αὐτῶν κατεκόπησαν οἱ δὲ διεσπάρησαν εἰς τὴν ἰδίαν χώραν φεύγοντες. Ἐμβалόντες δὲ εἰς τὴν τῶν Μωαβιτῶν οἱ βασιλεῖς τὰς τε πόλεις κατεστρέψαντο τὰς ἐν αὐτῇ, καὶ τοὺς ἀγροὺς αὐτῶν διήρπασαν, καὶ ἠφάνισαν πληροῦντες τῶν ἐκ τῶν χειμάρρῶν λίθων, καὶ τὰ κάλλιστα τῶν δένδρων ἐξέκοψαν, καὶ τὰς πηγὰς ἐνέφραξαν τῶν ὑδάτων, καὶ τὰ τείχη καθεῖλον ἕως ἐδάφους. Ὁ δὲ βασιλεὺς τῶν Μωαβιτῶν συνδιωκόμενος τῇ πολιορκίᾳ, καὶ τὴν πόλιν ὁρῶν κινδυνεύουσαν ἀναιρεθῆναι κατὰ κράτος ὥρμησε μεθ' ἐπτακοσίον ἐξελθὼν, διὰ τοῦ τῶν πολεμίων ἐξιππασασθαι στρατοπέδου, καθ' ὃ μέρος αὐτοὺς ἐνόμιζε

τὰς φυλακὰς ἀνείσθαι. Καὶ πειραθεὶς οὐκ ἠδυνήθη
φυγεῖν, ἐπιτυχάνει γὰρ ἐπιμελῶς φρουρουμένῳ τῷ
τόπῳ. Ὑποστρέψας δ' εἰς τὴν πόλιν ἔργον ἀτογνώ-
σεως καὶ δεινῆς ἀνάγκης διεπράξατο. Τὸν υἱὸν τὸν
πρεσβύτερον, ὃς μετ' αὐτὸν βασιλεύειν ἔμελλεν, ἀνα-
γαγὼν ἐπὶ τὸ τεῖχος, ὥστε πᾶσι φανερὸν γενέσθαι
τοῖς πολεμίοις, ἱερουργῆσεν εἰς ὀλοκαύτωςιν τῷ θεῷ.
Θεασάμενοι δ' αὐτὸν οἱ βασιλεῖς κατόκτειραν τῆς ἀ-
νάγκης, καὶ παθόντες ἀνθρώπινόν τι καὶ ἔλεεινὸν διέ-
λυσαν τὴν πολιορκίαν, καὶ ἕκαστος εἰς τὴν οἰκίαν
ἀνέστρεψεν. Ἰωσάφατος δὲ παραγενόμενος εἰς Ἱερο-
σόλυμα, καὶ μετ' εἰρήνης διαγαγὼν, ὀλίγον ἐπιβιώ-
σας χρόνον μετὰ τὴν στρατείαν ἐκείνην ἀπέθανε, ζή-
σας μὲν ἀριθμὸν ἔτων ἐξήκοντα, βασιλεύσας δ' ἐξ
αὐτῶν πέντε καὶ εἴκοσι. Ταφῆς δ' ἔτυχε μεγαλοπρε-
ποῦς ἐν Ἱεροσολύμοις· καὶ γὰρ ἦν μνητὴς τῶν Δαυΐ-
δου ἔργων.

478 CAP. IV. 1. Κατέλιπε δὲ καὶ παῖδας ἱκανοὺς,
διάδοχον δ' ἀπέδειξε τὸν πρεσβύτερον Ἰωράμον· τὸ
αὐτὸ γὰρ εἶχεν ὄνυμα τῷ τῆς μητρὸς μὲν ἀδελφῷ,
βασιλεύοντι δὲ τῶν Ἰσραηλιτῶν, Ἀχάβου παιδί. Πα-
ραγενόμενος δὲ ἐκ Μωαβίτιδος ὁ Ἰσραηλιτῶν βασι-
λεὺς εἰς Σαμάρειαν εἶχε σὺν αὐτῷ Ἐλισσαῖον τὸν
προφήτην, οὗ τὰς πράξεις βούλομαι διελθεῖν· λαμ-
πρὰί γάρ εἰσι καὶ ἱστορίας ἄξιαί, καθὼς ἐν ταῖς ἱε-
ραῖς βίβλοις ἐπεγνώκαμεν.

2. Προσελθοῦσαν γὰρ αὐτῷ φασὶ τὴν Ὠβεδίων,
τοῦ Ἀχάβου οἰκονόμου γυναῖκα, εἰπεῖν, ὡς 'οὐκ
ἄγνοεὶ πῶς ὁ ἀνὴρ αὐτῆς τοὺς προφήτας περιέσωσεν
ὑπὸ τῆς Ἀχάβου γυναικὸς Ἰεζαβέλς ἀναιρουμένους·
ἑκατὸν γὰρ ἔλεγεν ἀπ' αὐτοῦ δανεισαμένου τραφῆναι
κεκρυμμένους. Καὶ μετὰ τὴν τοῦ ἀνδρὸς τελευτήν
ἄγεσθαι νῦν ὑπὸ τῶν δανειστῶν αὐτὴν τε καὶ τέκνα
πρὸς δουλείαν, παρεκάλει τε διὰ ταύτην τὴν ἔργα-
σίαν τοῦ ἀνδρὸς ἐλεῆσαι τε καὶ παρασχεῖν τινα βοή-

θειαν.' Πνθομένῳ δ' αὐτῷ τί ἔχοι ἐπὶ τῆς οἰκίας, 'ἄλλο μὲν οὐδὲν ἔφη, ἔλαιον δὲ βραχὺ λίαν ἐκ κεραμίων. Ὁ δὲ προφήτης ἀπελθοῦσαν ἐκέλευσεν ἀγγεῖα χρήσασθαι πολλὰ παρὰ τῶν γειτόνων κενὰ, καὶ τὰς θύρας ἀποκλείσασαν τοῦ δοματίου μετασχεῖν εἰς ἅπαντα τὸ ἔλαιον, τὸν γὰρ θεὸν πληρώσειν ταῦτα. Τῆς δὲ γυναικὸς τὰ κελευσθέντα ποιησάσης, καὶ τοῖς τέκνοις προσφέρειν ἕκαστον τῶν ἀγγείων προσταττούσης, ἐπεὶ πάντα ἐπληρώθη, καὶ οὐδὲν ἦν κενόν, ἐλθοῦσα πρὸς τὸν προφήτην πάντα ἀπήγγειλεν. Ὁ δὲ συμβουλεύει τὸ ἔλαιον ἀπελθοῦσαν ἀποδόσθαι, καὶ τοῖς δανεισταῖς ἀποδοῦναι τὰ ὀφειλόμενα· γενήσεσθαι δέ τι καὶ περισσότερον ἐκ τῆς τιμῆς τοῦ ἐλαίου, ὃ πρὸς διατροφὴν τὴν τῶν τέκνων καταχρήσεται. Καὶ Ἐλισσαῖος μὲν οὕτως ἀπήλλαξε τῶν χρῶν τὴν γυναῖκα, καὶ τῆς ἀπὸ τῶν δανειστῶν ὕβρεως ἡλευθέρωσεν. * * * * *

3. Ἐλισσαῖος δὲ ταχέως πρὸς Ἰωραμον ἐξαπέστειλε, φυλάττεσθαι τὸν τόπον ἐκεῖνον αὐτῷ παραινῶν, 'εἶναι γὰρ ἐν αὐτῷ Σύρους τινὰς τοὺς ἐκεῖ λοχῶντας αὐτὸν ἀναιρεῖν.' Καὶ ὁ μὲν βασιλεὺς οὐκ ἐπὶ τὴν θῆραν ἐξώρμησε τῷ προφήτῃ πειθόμενος, Ἀδαδος δὲ, τῆς ἐπιβουλῆς διαμαρτῶν, ὡς τῶν ἰδίων αὐτοῦ καταμηνυσάντων τὴν ἐνέδραν πρὸς Ἰωραμον, 479 οἰργίζετό τε καὶ μεταπεμψάμενος αὐτοὺς 'προδοτας ἔλεγε τῶν ἀπορρήτων αὐτοῦ, καὶ θάνατον ἠπέλπει, φανεράς τῆς ἐπιχειρήσεως, ἣν μόνοις ἐκείνοις ἐπίστευσε, τῷ πολεμίῳ γεγεννημένης.' Φήσαντος δέ τινος τῶν παρόντων, 'μὴ ψευδοδοξεῖν αὐτὸν, μὴδ' ὑπονοεῖν αὐτῶν ὡς πρὸς τὸν ἐχθρὸν αὐτοῦ κατειρηκότων τὴν ἐκπεμψιν τῶν ἀναιρεσοντων αὐτὸν, ἀλλὰ γινώσκειν ὅτι Ἐλισσαῖος ἐστὶν ὁ προφήτης, ὁ πάντα μηνίων αὐτῷ καὶ φανερά ποιῶν τὰ ὑπ' αὐτοῦ βεβουλευμένα,' προσέταξε πέμψαι μαθεῖν ἐν τίνε πόλει τυγχάνει διατρίβων Ἐλισσαῖος. Οἱ δὲ πεμφθέντες ἤκουον ἀγγέλλοντες αὐτὸν ἐν Δωθαῖμ ὑπάρχοντα. Πέμ-

πει τοιγαροῦν Ἀδαδος ἐπὶ τὴν πόλιν δύναμιν πολλήν ἵππων καὶ ἁρμάτων, ὅπως Ἐλισσαῖον λάβωσιν. Οἱ δὲ νυκτὸς πᾶσαν κύκλῳ τὴν πόλιν περιλαβόντες εἶχον ἐν φρουρᾷ. Ἀμα δὲ ἔω τοῦτο μαθὼν ὁ τοῦ προφήτου διάκονος, καὶ ὅτε ζητοῦσιν οἱ πολέμιοι λαβεῖν Ἐλισσαῖον, ἐδήλωσεν αὐτῷ μετὰ βοῆς καὶ ταραχῆς δραμῶν πρὸς αὐτόν. Ὁ δὲ τὸν θεράποντα μὴ δεδιέναι παρεθάρσυνε, καὶ τῷ θεῷ συμμάχῳ καταφρονῶν ἀδεῆς ἦν· παρεκάλει τε, τῷ διακόνῳ, πρὸς τὸ λαβεῖν αὐτὸν εὐελπι θάρσος, ἐμφανίσαι τὴν αὐτοῦ δύναμιν καὶ παρουσίαν, ὡς δυνατόν. Ὁ δὲ θεὸς ἐπήκοος τῶν εὐχῶν τοῦ προφήτου γεγόμενος πλήθος ἁρμάτων καὶ ἵππων τῷ θεράποντι περὶ Ἐλισσαῖον κεκυκλωμένον θεάσασθαι παρέσχεν, ὡς αὐτὸν ἀγιέναι μὲν τὸ θέος, ἀναθαρσῆσαι δὲ πρὸς τὴν ὄψιν τῆς νομιζομένης συμμαχίας. Ἐλισσαῖος δὲ μετὰ ταῦτα καὶ τὰς τῶν πολεμίων ὄψεις ἀμαυρῶσαι τὸν θεὸν παρεκάλει, ἀλλὴν αὐταῖς ἐπιβαλόντα ἀφ' ἧς ἀγνοήσιν αὐτὸν ἔμελλον. Γενομένου δὲ καὶ τούτου, παρέλθων εἰς μέσους τοὺς ἐχθροὺς ἐπηρώτησε τίνα ἐπιζητοῦντες ἦλθον. Τῶν δὲ τὸν προφήτην Ἐλισσαῖον εἰπόντων, 'παραδώσειν ὑπέσχετο, εἰ πρὸς τὴν πόλιν, ἐν ἣ τυγχάνει ὦν, ἀκολουθήσειαν αὐτῷ.' Καὶ οἱ μὲν ἡγουμένῳ τῷ προφήτῃ, τὰς ὄψεις ὑπὸ τοῦ θεοῦ καὶ τὴν διάνοιαν ἐπεσκοτισμένοι, σπουδάζοντες εἶποντο. Ἀγαγὼν δ' αὐτοὺς Ἐλισσαῖος εἰς Σαμάρειαν, Ἰωράμῳ μὲν τῷ βασιλεῖ προσέταξε κλεῖσαι τὰς θύρας, καὶ περιστῆσαι τοῖς Σύροις τὴν αὐτοῦ δύναμιν· τῷ θεῷ δὲ ἠῤῥατο καθάραι τὰς ὄψεις τῶν πολεμίων, καὶ τὴν ἀλλὴν αὐτῶν ἀνελεῖν. Οἱ δ' ἐκ τῆς ἀμαυρώσεως ἐκείνης ἀφεθέντες, ἑώραν αὐτοὺς ἐν μέσοις τοῖς ἐχθροῖς ὑπάρχοντας. Ἐν ἐκπλήξει δὲ δεινῇ καὶ ἀμηχανίᾳ τῶν Σύρων, οἷον εἰκὸς, ἐφ' οὕτως θείῳ καὶ παραδόξῳ πράγματι κειμένων, καὶ τοῦ βασιλέως Ἰωράμου πυθομένου τὸν προφήτην, εἰ κελύσειεν αὐτοὺς κατακοντισθῆναι, τοῦτο μὲν ἐκώλυσε ποιεῖν Ἐ-

λισσαῖος, 'τοὺς γὰρ νόμῳ ληφθέντας πολέμου ἀποκτείνειν ἔλεγεν εἶναι δίκαιον, τούτους δὲ μηδὲν κακὸν ἐργάσασθαι τὴν ἐκείνου χώραν, θεία δὲ δυνάμει πρὸς αὐτοὺς οὐκ εἰδότας ἔλθειν. Συνεβούλευέ τε ξενίων αὐτοῖς μεταδόντα καὶ τραπέζης ἀπυλῦειν ἀβλαβεῖς.' Ἰωραμος μὲν οὖν τῷ προφήτῃ πειθόμενος, ἐστιάσας λαμπρῶς καὶ πάνυ φιλοτίμως τοὺς Σύρους, ἀπέλυσε πρὸς Ἀδαδὸν τὸν αὐτῶν βασιλέα.

4. Τῶν δ' ἀφικόμενον καὶ δηλωσάντων αὐτῷ τὰ συμβεβηκότα, θαυμάσας Ἀδαδὸς τὸ παράδοξον καὶ τὴν τοῦ θεοῦ τῶν Ἰσραηλιτῶν ἐπιφάνειαν καὶ δύναιμιν, καὶ τὸν προφήτην ᾧ τὸ θεῖον οὕτως ἐναργῶς 480 παρῆν, κρύφα μὲν οὐκέτι διέγνω τῷ Ἰσραηλιτῶν ἐπιχειρεῖν βασιλεῖ, τὸν Ἐλισσαῖον δεδοικώς, φανερῶς δὲ πολεμεῖν ἔκρινε, τῷ πλήθει τῆς στρατιᾶς καὶ τῇ δυνάμει νομίζων περικεσεσθαι τῶν πολεμίων. Καὶ στρατεύει μετὰ μεγάλης δυνάμεως ἐπὶ τὸν Ἰωραμον, ὃς οὐχ ἡγούμενος αὐτὸν ἀξιόμαχον εἶναι τοῖς Σύροις, ἐνέκλεισεν αὐτὸν εἰς τὴν Σαμάρειαν, θαρρόων τῇ τῶν τειχῶν ὀχυρότητι. Ἀδαδὸς δὲ λογισάμενος αἰρήσειν τὴν πόλιν, εἰ καὶ μὴ τοῖς μηχανήμασι, λιμῷ μέντοι καὶ σπάνει τῶν ἐπιτηδείων παραστήσασθαι τοὺς Σαμαρεῖς, προςβαλὼν ἐπολιόρκει τὴν πόλιν. Οὕτω δ' ἐπέλιπε τὸν Ἰωραμον ἢ τῶν ἀναγκαίων εὐπορία, ὡς διὰ τὴν ὑπερβολὴν τῆς ἐνδείας ἐν τῇ Σαμαρείᾳ πραθῆναι ὀγδοήκοντα μὲν ἀργυρῶν νομίσματος κεφαλὴν ὄνου, πέντε δ' ἀργυρῶν νομίσματος ἑξέστην κόπρου περιστερῶν ἀντὶ ἁλῶν ὠνεῖσθαι Ἑβραίους. Ἦν δ' ἐν φόβῳ μὴ διὰ τὸν λιμὸν προδῶ τις τοῖς ἐχθροῖς τὴν πόλιν Ἰωραμος, καὶ καθ' ἑκάστην ἡμέραν ἐκπεριώρχετο τὰ τείχη καὶ τοὺς φύλακας, μὴ τις ἔνδον εἴη παρ' αὐτῶν σκεπτόμενος· καὶ τῷ βλέπεσθαι καὶ φροντίζειν ἀφαιρούμενος καὶ τὸ βούλεσθαι τι τοιοῦτο καὶ τὸ ἔργον, εἰ ταύτην τις τὴν γνώμην ἤδη λαμβάνειν ἔβλαπτεν. Ἀνακραγούσης δὲ τινος γυναῖκος, δέσποτα κῆριε ἐλέησον, νομίσας αἰτεῖν τι μέλλειν αὐτὴν τῶν

πρὸς τροφήν, ὀργισθεὶς ἐπηράσατο αὐτῇ τὸν θεόν, καὶ μήτε ἄλως αὐτῷ μήτε ληνοὺς ὑπάρχειν ἔλεγεν, ὅθεν τι καὶ παράσχοιεν αὐτῇ δεομένη. Τῆς δ' οὐδενὸς μὲν χρήζειν εἰπούσης τούτων οὐδ' ἐνοχλεῖν τροφῆς ἕνεκα, κριθῆναι δ' ἀξιούσης πρὸς ἄλλην γυναῖκα, κελεύσαντος λέγειν καὶ διδάσκειν περὶ ὧν ἐπιζητεῖ, 'συνθήκας ἔφη ποιήσασθαι μετὰ τῆς ἑτέρας γυναικὸς γειτνιώσης καὶ φίλης αὐτῇ τυγχανούσης, ὅπως, ἐπεὶ τὰ τοῦ λιμοῦ καὶ τῆς ἐνδείας ἦν ἀμύχανα, διαχρησάμεναι τὰ τέκνα — ἦν δ' ἄρ' ἔρεν ἑκατέρω παιδίον — ἀνὰ μίαν ἡμέραν θρέψωμεν ἀλλήλας. Καὶ ἐγὼ μὲν φησι πρώτη τὸ ἐμὸν κατέσφαξα, καὶ τὴν παρελθούσαν ἡμέραν τὸ ἐμὸν ἐτρέφηνεν ἀμφοτέραι. Ἡ δ' οὐ βούλεται τὸ αὐτὸ ποιεῖν, ἀλλὰ παραβαίνει τὴν συνθήκην, καὶ τὸν υἱὸν ἀφανῆ πεποίηκε. Τοῦτ' ἐλύπησε σφοδρῶς Ἰωραμον ἀκούσαντα, καὶ περιρῶν-
ξάμενος τὴν ἐσθῆτα, καὶ δεινὸν ἐκβοήσας, ἔπειτα ὀργῆς ἐπὶ τὸν προφήτην Ἐλισσαῖον πληρωθεὶς, ἀνελεῖν αὐτὸν ὥρμησεν, ὅτι μὴ δεῖται τοῦ θεοῦ πόρον αὐτοῖς καὶ διαφυγὴν τῶν περιεχόντων κακῶν δοῦναι· τὸν τε ἀποτεμοῦντα αὐτοῦ τὴν κεφαλὴν εὐθύς ἐξέπεμψε. Καὶ ὁ μὲν ἐπὶ τὴν ἀναίρεσιν ἠπείλετο τοῦ προφήτου, τὸν δὲ Ἐλισσαῖον οὐκ ἔλαθεν ἡ τοῦ βασιλέως ὀργή. Καθεζόμενος δ' οἴκαδε παρ' ἑαυτῷ σὺν τοῖς μαθηταῖς ἐμήνυσεν αὐτοῖς, ὅτι Ἰωραμος ὁ τοῦ φονέως υἱὸς πέμψει τὸν ἀφαιρήσοντα αὐτοῦ τὴν κεφαλὴν. "Ἄλλ' ὑμεῖς," φησιν, "ὅταν ὁ τοῦτο προσταχθεὶς ἀφίκηται, παραφυλάξαντες εἰσιέναι μέλλοντα προσαποθλίψατε τῇ θύρᾳ καὶ κατάσχετε, ἀκολουθήσει γὰρ αὐτῷ πρὸς ἐμὲ παραγινόμενος ὁ βασιλεὺς, μεταβεβουλευμένος." Καὶ οἱ μὲν τὸ κελευσθὲν, ὡς
481 ἦκεν ὁ πεμφθεὶς ὑπὸ τοῦ βασιλέως ἐπὶ τὴν ἀναίρεσιν Ἐλισσαίου, ἐποίησαν. Ἰωραμος δὲ καταγνοὺς τῆς ἐπὶ τὸν προφήτην ὀργῆς, καὶ δέισας μὴ φθᾶσθαι κτείνας αὐτὸν ὁ τοῦτο προσταχθεὶς, ἔσπευσε κωλύσαι γενέσθαι τὸν φόνον, καὶ διασῶσαι τὸν προφή-

την. Ἀφικόμενος δὲ πρὸς αὐτὸν ἡτιάτο ὅτι μὴ παρὰ τοῦ θεοῦ ἦν αὐτοῖς τῶν παρόντων κακῶν αἰτεῖται, ἀλλ' οὕτως ὑπ' αὐτῶν φθειρομένους ὑπερορᾷ. Ἐλισσαῖος δὲ εἰς τὴν ἐπιούσαν ἐπηγγέλλετο, 'κατ' ἐκείνην τὴν ὥραν, καθ' ἣν ὁ βασιλεὺς ἀφίκετο πρὸς αὐτὸν, ἔσεσθαι πολλὴν εὐπορίαν τροφῆς, καὶ πραγθῆσεσθαι μὲν ἐν τῇ ἀγορᾷ σίκλου δύο κριθῆς σάτα, ὠνήσεσθαι δὲ σεμιδάλεως σάτον σίκλου.' Ταῦτα τὸν τε Ἰωραμον καὶ τοὺς παρόντας εἰς χαρὰν περιέτρψε· πιστεύειν γὰρ τῷ προφῆτῃ διὰ τὴν ἐπὶ τοῖς προπεπειραμένοις ἀλήθειαν οὐκ ὤκνουν. Ἀλλὰ καὶ τὸ ἐπ' ἐκείνης ἑνδεὲς τῆς ἡμέρας καὶ ταλαιπωρον ἢ προσδοκωμένη κοῦφον αὐτοῖς ἐποίη. Ὁ δὲ τῆς τρίτης μοίρας ἡγεμὼν, τῷ βασιλεῖ φίλος ὢν, καὶ τότε φερων αὐτὸν ἐπερηρεισμένον, "Ἀπιστα," εἶπε, "λέγεις, ὃ προφῆτα· καὶ ὥσπερ ἀδύνατον ἐκχέαι τὸν θεὸν ἐξ οὐρανοῦ καταράκτας κριθῆς ἢ σεμιδάλεως, οὕτως ἀμήχανον καὶ τὰ ὑπὸ σοῦ νῦν εἰρημένα γενέσθαι." Καὶ ὁ προφῆτης πρὸς αὐτὸν ταῦτα μὲν εἶπεν, "Ὅση τοῦτο λαμβάνοντα τὸ τέλος, οὐ μεταλήψῃ δ' οὐδενὸς τῶν ὑπαρξάντων."

5. Ἐξέβη τοίνυν τοῦτον τὸν τρόπον τὰ ὑπὸ Ἐλισσαίου προειρημένα. Νόμος ἦν ἐν τῇ Σαμαρείᾳ, τοὺς λέπραν ἔχοντας, καὶ μὴ καθαροὺς ἀπὸ τῶν τοιούτων τὰ σώματα, μένειν ἔξω τῆς πόλεως. Ἄνδρες οὖν τὸν ἀριθμὸν τέσσαρες διὰ ταύτην τὴν αἰτίαν πρὸ τῶν πυλῶν μένοντες, μηκέτι μηδενὸς αὐτοῖς διὰ τὴν ὑπερβολὴν τοῦ λιμοῦ τροφὴν ἐκφέροντος, εἰσελθεῖν μὲν εἰς τὴν πόλιν κεκωλυμένοι διὰ τὸν νόμον, καὶ ἔαν ἐπιτραπῇ δὲ αὐτοῖς, διαφθαρίσεσθαι κακῶς ὑπὸ τοῦ λιμοῦ λογισάμενοι, τοῦτο δὲ πείσεσθαι καὶ ἂν αὐτόθι μένωσιν ἀπορίᾳ τροφῆς, παραδοῦναι τοῖς πολεμίοις αὐτοὺς ἔκριναν, ὥς εἰ μὲν φείσαιντο αὐτῶν, ζησόμενοι, εἰ δ' ἀναιρεθεῖεν, εὐθανατήσοντες. Ταύτην κυρώσαντες τὴν βουλὴν νυκτὸς ἤκον εἰς τὸ στρατόπεδον τὸ τῶν πολεμίων. Ἦρχετο δ' ἤδη τοὺς

Σύρους ἐκφοβεῖν καὶ ταράττειν ὁ θεὸς, καὶ κτύπον ἀρμάτων καὶ ὀπλῶν ὡς ἐπερχομένης στρατιᾶς ταῖς ἀκοαῖς αὐτῶν ἐνηχεῖν, καὶ ταύτην ἐγγυτέρω προσφέρειν αὐτοῖς τὴν ὑπόνοιαν. Ἀμείλει τοῦτον τὸν τρόπον ὑπ' αὐτῆς διετέθησαν, ὥστε τὰς σκηναὶς ἐκλιπόντες συνέδραμον πρὸς Ἀδαδον, λέγοντες, ὡς Ἰωράμος ὁ Ἰσραηλιτῶν βασιλεὺς μισθωσάμενος συμμάχους τὸν τε τῶν Αἰγυπτίων βασιλεῖα καὶ τὸν τῶν νήσων ἐπ' αὐτοὺς ἄγει· προσιόντων γὰρ αὐτῶν ἐπακούειν τοῦ κτύπου. Ταῦτα λέγουσιν Ἀδαδος, καὶ γὰρ αὐτὸς περιεψοφεῖτο ἤδη τὰς ἀκοὰς ὁμοίως τῷ πλήθει, προσέσχε. Καὶ μετὰ πολλῆς ἀταξίας καὶ θορύβου, καταλιπόντες ἐν τῇ παρεμβολῇ τοὺς ἵππους καὶ τὰ ὑποζύγια καὶ πλοῦτον ἄφθονόν, εἰς φυγὴν ἐχώρησαν. Οἱ δὲ λεπροὶ οἱ ἐκ τῆς Σαμαρείας ἀνα-
482 χωρήσαντες εἰς τὸ τῶν Σύρων στρατιόπεδον, ὧν μικρὸν ἔμπροσθεν ἐπεμνήσθημεν, καὶ γενόμενοι πρὸς τῇ παρεμβολῇ, πολλὴν ἡσυχίαν καὶ ἀφωνίαν ἔβλεπον οἶσαν. Καὶ παρελθόντες εἴσω καὶ ὀρμήσαντες εἰς μίαν σκηνὴν ὡς οὐδένα ἐώρων ἐν μέσῳ, φαγόντες καὶ πίνοντες ἐβάστασαν ἐσθῆτα, καὶ πολὺν χρυσὸν κομίσαντες ἔξω τῆς παρεμβολῆς ἔκρυψαν, ἔπειτ' εἰς ἑτέραν σκηνὴν παρελθόντες ὁμοίως τὰ ἐν αὐτῇ πάλιν ἐξεκόμισαν. Καὶ τοῦτο ἐποίησαν τετράκις, μηδενὸς αὐτοῖς ὄλως ἐντυγχάνοντος. Ὅθεν εἰκάσαντες ἀνακεχωρηκέναι τοὺς πολεμίους, κατεγλῆνωσκον ἑαυτῶν μὴ ταῦτα δηλοῦντων τῷ Ἰωράμῳ καὶ τοῖς πολίταις. Καὶ οἱ μὲν ἐλθόντες πρὸς τὸ τῆς Σαμαρείας τεῖχος, καὶ ἀναβοήσαντες πρὸς τοὺς φύλακας, ἐμήνουν αὐτοῖς τὰ περὶ τοὺς πολεμίους. Ἐκεῖνοι δὲ ταῦτα ἀπήγγειλαν τοῖς τοῦ βασιλέως φύλαξι, παρ' ὧν μαθὼν Ἰωράμος, μεταπέμπεται τοὺς φίλους καὶ τοὺς ἡγεμόνας. Πρὸς αὖς ἐλθόντας “Ἐνέδραν καὶ τέχνην ὑπονοεῖν ἔλεγε τὴν ἀναχώρησιν τοῦ Σύρων βασιλέως, ἀπογνόντος ἡμᾶς τῷ λιμῷ διαφθαρήσεσθαι, ἵνα ὡς πεφευγόντων ἐπὶ διαρπαγὴν ἐξελθόντων τῆς παρεμβολῆς αἰφνιδίως ἐπι-

πέση, καὶ κτείνῃ μὲν αὐτοὺς, ἀμαχητὶ δὲ ἔλῃ τὴν πόλιν. Ὅθεν ὑμῖν παραινῶ διὰ φυλακῆς ἔχειν αὐτήν, καὶ μηδαμῶς προϊέναι καταφρονήσαντας τῷ τοῦς πολεμίους ἀνακεχωρηκέναι." Φήσαντος δὲ τινος ὡς ἄριστα μὲν καὶ συνετώτατα ὑπονοήσεις, πέμψαι γε μὴν συμβουλευσάντος δύο τῶν ἱππέων τοὺς τὴν ἄχρῃ Ἰορδάνου πᾶσαν ἐξερευνήσαντας, ἵνα εἰ ληφθέντες ὑπὸ λοχόντων τῶν πολεμίων διαφθαρεῖεν, φυλακὴ τῇ στρατιᾷ γένωνται, τοῦ μηδὲν ὅμοιον παθεῖν αὐτὴν ἀνυπόπτως προελθοῦσαν, προσαριθμήσεις δὲ φησι τοῖς ὑπὸ τοῦ λιμοῦ τεθνηκόσι τοὺς ἱππεῖς, καὶ ἔαν ὑπὸ τῶν ἐχθρῶν ληφθέντες ἀπόλωνται, ἄρεσθεις δὲ τῇ γνώμῃ τοὺς κατοικομένους ἐπεμψεν. Οἱ δὲ κενὴν μὲν τὴν ὁδὸν πολεμίων ἤνυσαν, μεστήν δὲ σιτίων καὶ ὅπλων εὗρον, ἃ διὰ τὸ κοῦφοι πρὸς τὸ φεύγειν εἶναι ῥίπτοντες κατέλιπον. Ταῦτ' ἀκούσας ὁ βασιλεὺς ἐπὶ διαρπαγὴν τῶν ἐν τῷ στρατοπέδῳ τὸ πλῆθος ἐξαφῆκεν. Εὐτελὲς δ' οὐδὲν οὐδ' ὀλίγον ὠφελοῦντο, ἀλλὰ πολὺν μὲν χρυσόν, πολὺν δ' ἄργυρον, ἀγέλας δὲ παντοδαπῶν κτηνῶν ἐλάμβανον. Ἐτι γε μὴν σίτου μαρριάσι καὶ κριθῆς, αἷς οὐδ' ὄναρ ἤλπισαν, ἐπιτυχόντες, τῶν μὲν προτέρων κακῶν ἀπηλλάγησαν, ἀφθονίαν δ' εἶχον, ὡς ὠνεῖσθαι δύο μὲν σάτα κριθῆς σίχλου, σεμιδάλεως δὲ σάτον σίκλου, κατὰ τὴν Ἑλισσαίου προφητείαν, — ἰσχύει δὲ τὸ σάτον μόδιον καὶ ἡμισυ Ἰταλικόν. Μόνος δὲ τούτων οὐκ ὦνατο τῶν ἀγαθῶν ὁ τῆς τρίτης μοίρας ἡγεμὼν. Κατασταθεὶς γὰρ ὑπὸ τοῦ βασιλέως ἐπὶ τῆς πύλης, ἵνα τὸ πλῆθος ἐπέχῃ τῆς πολλῆς ὁρμῆς, καὶ μὴ κινδυνεύσῃ ὑπ' ἀλλήλων ὠθούμενοι συμπατηθέντες ἀπολέσθαι, τοῦτ' αὐτὸς ἐπαθε, καὶ τοῦτον ἀποθνήσκει τὸν τρόπον, τὴν τελευταίαν αὐτῷ προφητεύσαντος Ἑλισσαίου, ὅτε τοῖς ὑπ' αὐτοῦ περὶ τῆς ἐσομένης εὐπορίας τῶν ἐπιτηδείων λεγομένοις μόνος ἐξ ἀπάντων οὐκ ἐπίστευσεν.

6. Ὁ δὲ Σύρων βασιλεὺς Ἀδαδος διασωθεὶς εἰς Λαμασκόν, καὶ μαθὼν ὅτι τὸ θεῖον αὐτὸν τε καὶ τὴν

483 στρατιάν αὐτοῦ πᾶσαν εἰς τὸ δέος καὶ τὴν ταρα-
 χὴν ἐκείνην ἐνέβαλεν, ἀλλ' οὐκ ἐξ ἐφόδου πολεμίων ἐγέ-
 νετο, σφόδρα τῷ δυσμενῇ τὸν θεὸν ἔχειν ἀθυμήσας
 εἰς νόσον κατέπεσεν. Ἐκδημήσαντος δὲ κατ' ἐκεῖνον
 τὸν χρόνον εἰς Λαμασκὸν Ἐλισσαίου τοῦ προφήτου,
 γνούς ὁ Ἀδαδὸς τὸν πιστότατον τῶν οἰκετῶν Ἀζάη-
 λον ἐπεμψεν ὑπαντησόμενον αὐτῷ, καὶ δῶρα κομί-
 ζοντα, κελεύσας ἔρεσθαι περὶ τῆς νόσου, καὶ εἰ δια-
 φεύξεται τὸν ἐξ αὐτῆς κίνδυνον. Ἀζάηλος δὴ μετὰ
 καμήλων τεσσαράκοντα τὸν ἀριθμὸν, αἱ τὰ κάλλιστα
 καὶ τὰ τιμιώτατα τῶν ἐν Λαμασκῷ γινομένων καὶ
 ἤντων ἐν τῷ βασιλείῳ ἔφερον δῶρα, συμβαλὼν τῷ
 Ἐλισσαίῳ, καὶ προσαγορεύσας αὐτὸν φιλοφρόνως, ἔλε-
 γεν ὑπὸ Ἀδαδοῦ τοῦ βασιλέως πεμφθέντα πρὸς αὐ-
 τόν, δῶρά τε κομίσαι καὶ πυθέσθαι περὶ τῆς νό-
 σου, εἰ ῥῶον ἀπ' αὐτῆς ἔσοιτο. Ὁ δὲ προφήτης τὸν
 μὲν Ἀζάηλον ἐκέλευε μηδὲν ἀπαγγέλλειν τῷ βασιλεῖ
 κακὸν, ἔλεγε δὲ ὅτι τεθνήξεται. Καὶ ὁ μὲν οἰκέτης
 τοῦ βασιλέως ἐλυπεῖτο ταῦτα ἀκούσας, ὁ δὲ Ἐλισ-
 σαῖος ἔκλαιε καὶ πολλοῖς ἰρῥεῖτο δακρύοις, προορώ-
 μενος ἃ πάσχειν ὁ λαὸς ἔμελλε κακὰ μετὰ τὴν Ἀδά-
 δου τελευτήν. Ἀνακρίναντος δ' αὐτὸν Ἀζαήλου τὴν
 αἰτίαν τῆς συγχύσεως, “Κλαίω,” φησὶ, “τὸ πλῆ-
 θος τῶν Ἰσραηλιτῶν ἐλεῶν, ὧν ἐκ σοῦ πείσονται δει-
 τῶν. Ἀποκτενεῖς γὰρ αὐτῶν τοὺς ἀρίστους, καὶ τὰς
 ὀχυρωτάτας πόλεις ἐμπρήσεις, καὶ παιδιὰ μὲν ἀπο-
 λείς προσηγνὺς πέτραις, τὰς δ' ἐγκύνους ἀναρῶνξαις
 γυναικάς.” Τοῦ δ' Ἀζαήλου λέγοντος, “Τίνα γὰρ
 ἰσχὺν ἐν ἐμοὶ τηλικαύτην εἶναι συμβέβηκεν ὥστε ταῦ-
 τα ποιῆσαι;” — “Τὸν θεόν,” ἔφησεν, “αὐτῷ δε-
 δηλωκέναι τοῦθ' ὅτι τῆς Συρίας μέλλοι βασιλεῦναι.”
 Ἀζάηλος μὲν οὖν παραγενόμενος πρὸς Ἀδαδον, τῷ
 μὲν τὰ βελτίω περὶ τῆς νόσου κατήγγελλε. Τῇ δ'
 ἐπιούσῃ δίκτυον ἐπιβαλὼν αὐτῷ διάβροχον, τὸν μὲν
 στραγγάλη διέφθειρε, τὴν δ' ἀρχὴν αὐτὸς παρέλαβε,
 δραστήριός τε ὧν ἀνὴρ καὶ πολλὴν ἔχων παρὰ τοῖν

Σύρων εὐνοίαν, καὶ τοῦ δήμου τῶν Δαμασκηνῶν, ὑφ' οὗ μέχρι νῦν αὐτός τε Ἀδαδὸς καὶ Ἀζάηλος, ὁ μετ' αὐτὸν ἄρξας, ὡς θεοὶ τιμῶνται διὰ τὰς εὐεργεσίας καὶ τὰς τῶν ναῶν οἰκοδομίας, οἷς ἐκόσμησαν τὴν τῶν Δαμασκηνῶν πόλιν. Πομπεύουσι δὲ οὗτοι κατ' ἐκάστην ἡμέραν ἐπὶ τῇ τιμῇ τῶν βασιλείων, καὶ σεμνύνονται τὴν τούτων ἀρχαιότητα, οὐκ εἰδότες ὅτι νεώτεροί εἰσι, καὶ οὐκ ἔχουσιν οὗτοι οἱ βασιλεῖς ἔτη χίλια καὶ ἑκατόν. Ὁ δὲ Ἰσραηλιτῶν βασιλεὺς Ἰώραμος ἀκούσας τὴν Ἀδαδοῦ τελευτὴν ἀνέπνευσεν ἐκ τῶν φόβων καὶ τοῦ θέους ὃ δι' αὐτὸν εἶχεν, ἀσμένως εἰρήνης λαβόμενος.

CAP. V. 1. Ἰώραμος δὲ ὁ τῶν Ἱεροσολύμων βασιλεὺς, καὶ τούτῳ γὰρ ἦν ταὐτὸ καθὼς προειρήκαμεν ἔμπροσθεν ὄνομα, παραλαβὼν τὴν ἀρχὴν, εὐθύς 484 ἐπὶ σφαγὴν τῶν ἀδελφῶν αὐτοῦ, καὶ τῶν πατρῴων φίλων, οἱ καὶ ἡγεμόνες ἦσαν, ἐχώρησεν, τὴν ἀρχὴν καὶ τὴν ἐπίδειξιν τῆς πονηρίας ἐντεῦθεν ποιησάμενος, καὶ μὴδὲν διενεγκὼν τῶν τοῦ Ἰσραὴλ βασιλείων, οἱ πρῶτοι παρηνόμησαν εἰς τὰ πατρία τῶν Ἑβραίων ἔθνη, καὶ τὴν τοῦ θεοῦ θρησκείαν. Ἐδίδαξέ τε αὐτὸν τὰ τε ἄλλα εἶναι κακόν, καὶ δὴ καὶ ξενικοὺς θεοὺς προσκυνεῖν Γοθολία, θυγάτηρ μὲν Ἀχάβου συνοικοῦσα δ' αὐτῷ. Καὶ ὁ μὲν θεὸς διὰ τὴν πρὸς Δαυΐδην ὁμολογίαν οὐκ ἐβούλετο τούτου τὸ γένος ἐξαφανίσαι, Ἰώραμος δ' οὐ διέλιπεν ἐκάστης ἡμέρας καινουργῶν ἐπ' ἀσεβείᾳ καὶ λύμῃ τῶν ἐπιχωρίων ἐθισμῶν. Ἀποστάντων δ' αὐτοῦ κατ' ἐκείνον τὸν καιρὸν τῶν Ἰδουμαίων, καὶ τὸν μὲν πρότερον ἀποκτενάντων βασιλεῖα, ὃς ὑπήκουεν αὐτοῦ τῷ πατρὶ, ὃν δ' ἐβούλοντο αὐτοὶ καταστησάντων, Ἰώραμος μετὰ τῶν περὶ αὐτὸν ἱππέων καὶ τῶν ἀρμάτων νυκτὸς εἰς τὴν Ἰδουμαίαν ἐνέβαλε, καὶ τοὺς μὲν πέριξ τῆς αὐτοῦ βασιλείας διέφθειρε, πορρωτέρω δ' οὐ προῆλθεν. Ὦνησε μέντοι τοῦτο ποιήσας οὐδέν· πάντες γὰρ ἀπέ-

στησαν αὐτοῦ, καὶ οἱ τὴν χώραν τὴν καλουμένην Λαβίαν νεμόμενοι. Ἦν δὲ οὕτως ἐμμανὴς, ὥστε τὸν λαὸν ἠνάγκαζεν ἐπὶ τὰ ὑψηλότερα τῶν ὄρων ἀναβαί-
νοντα προσκυνεῖν τοὺς ἄλλοτρίους θεοὺς.

2. Ταῦτα δ' αὐτῷ πράττοντι, καὶ τελέως ἐκβε-
βληκῶτι τῆς διανοίας τὰ πάτρια νόμιμα, κομίζεται
παρ' Ἡλίου τοῦ προφήτου ἐπιστολή, 'τὸν θεὸν ἐδή-
λου μεγάλην παρ' αὐτοῦ ληψόμενον δίκην, ὅτι τῶν
μὲν ἰδίων πατέρων μιμητὴς οὐκ ἐγένετο, τοῖς δὲ Ἰσ-
ραηλιτῶν βασιλεῦσιν κατηκολούθησεν ἀσεβήμασι, καὶ
συνηνάγκασε τὴν Ἰούδα φυλὴν καὶ τοὺς πολίτας Ἰε-
ροσολύμων ἀφέντας τὴν ὁσίαν τοῦ ἐπιχωρίου θεοῦ
θρησκείαν σέβειν τὰ εἰδωλα, καθὼς καὶ Ἀχαβος
τοὺς Ἰσραηλίτας ἐβιάσατο, ὅτι τε τοὺς ἀδελφοὺς διε-
χρήσατο, καὶ τοὺς ἀγαθοὺς ἄνδρας καὶ δικαίους ἀπέ-
κτεινε, τὴν τε τιμωρίαν, ἣν ἀντὶ τούτων ὑφ' ἐξέ-
μελλον, ἐσήμαινε ἐν τοῖς γραμμασιν ὁ προφήτης, ὕλε-
θρον τοῦ λαοῦ καὶ σφοδρὰν γυναικῶν αὐτοῦ τοῦ βα-
σιλέως καὶ τέκνον, καὶ ὅτι τεθνήσκει νύσσι τῆς νη-
δύος ἐπὶ πολὺ βασανισθεῖς, καὶ τῶν ἐντέρων αὐτῷ
δι' ὑπερβολὴν τῆς τῶν ἐντὸς διασθορᾶς ἐκρύνετων,
ὥστε αὐτὸν ὀρώντα τὴν αὐτοῦ συμφορὰν, καὶ μηδὲν
βοηθῆσαι δυνάμενον, ἐπειθ' οὕτως ἀποθανεῖν. Ταῦτα
μὲν ἐδήλου διὰ τῆς ἐπιστολῆς Ἡλίας.

3. Μετ' οὐ πολὺ δὲ στρατὸς Ἀράβων, τῶν ἐγ-
γιστα τῆς Αἰθιοπίας κατοικούντων, καὶ τῶν ἄλλο-
φύλων, εἰς τὴν Ἰωράμου βασιλείαν ἐνέβαλε, καὶ τὴν
τε χώραν διήρπασαν καὶ τὸν οἶκον τοῦ βασιλέως, ἔτι
δὲ καὶ τοὺς υἱοὺς αὐτοῦ κατέσφαξαν καὶ τὰς γυναῖ-
485 κας. Εἰς δὲ αὐτῷ περιλείπεται τῶν παιδῶν δια-
φυγῶν τοὺς πολεμίους, Ὀχοζίας ὄνομα. Μετὰ δὲ
ταύτην τὴν συμφορὰν, αὐτὸς τὴν προειρημένην ὑπὸ
τοῦ προφήτου νόσον ἐπὶ πλείστον νοσήσας χρόνον, —
ἐπέσκηψε γὰρ εἰς τὴν γαστέρα τὸ θεῖον αὐτοῦ τὴν
ὀργήν, — ἐλείνωθαι ἀπέθανεν, ἐπιδὼν αὐτοῦ τὰ ἐν-
τὸς ἐκρύνετα. Περιῦβρισε δὲ αὐτοῦ καὶ τὸν νεκρὸν

ὁ λαός. Λογισάμενοι γὰρ οἶμαι τὸν οὕτως ἀποθάνοντα κατὰ μῆνιν θεοῦ, μηδὲ κηδείας τῆς βασιλευσσι προεπούσης ἄξιον εἶναι τυχεῖν, οὔτε ταῖς πατρῷαῖς ἐνεκῆδευσαν αὐτὸν θήκαις, οὔτε ἄλλης τιμῆς ἡξίωσαν, ἀλλ' ὡς ἰδιώτην ἔθασαν, βιώσαντα μὲν ἔτη τεσσαράκοντα, βασιλεύσαντα δὲ ὀκτώ. Παραδέδωκε δὲ τὴν ἀρχὴν ὁ δῆμος ὁ τῶν Ἱεροσολυμιτῶν τῷ παιδὶ αὐτοῦ Ὁχοζία.

CAP. VI. 1. Ἰώραμος δὲ ὁ τῶν Ἰσραηλιτῶν βασιλεὺς μετὰ τὴν Ἀδάδου τελευτὴν ἐλπίσας Ἀραμάθην πόλιν τῆς Γαλααδίτιδος ἀφαιρήσεσθαι τοὺς Σύρους στρατεύει μὲν ἐπ' αὐτὴν μετὰ μεγάλης παρασκευῆς. Ἐν δὲ τῇ πολιορκίᾳ τοξευθεὶς ὑπὸ τινος τῶν Σύρων οὐ καιρίως, ἀνεχώρησεν εἰς Ἰσραήλαν πόλιν, ἰαθησόμενος ἐν αὐτῇ τὸ τραῦμα, καταλιπὼν ἐν τῇ Ἀραμάθῃ τὴν στρατιὰν ἅπασαν, καὶ ἡγεμόνα τὸν Νεμεσοὶ παῖδα Ἰηοῦν, ἥδη γὰρ αὐτὴν ἡγήκει κατὰ κράτος. Προέκειτο δ' αὐτῷ μετὰ τὴν θεραπείαν πολεμεῖν τοῖς Σύροις. Ἐλισσαῖος δὲ ὁ προφήτης ἓνα τῶν μαθητῶν αὐτοῦ δούς αὐτῷ τὸ ἄλαιο ἐλαίον ἐπεμύειν εἰς Ἀραμάθην χρίσοντα τὸν Ἰηοῦν, καὶ φράσσοντα ὅτι τὸ θεῖον αὐτὸν ἡρῆται βασιλεία. Ἄλλα τε πρὸς τούτοις εἰπεῖν ἐπιστείλας, ἐκέλευσε τρόπῳ φυγῆς ποιήσασθαι τὴν πορείαν, ὅπως λάθῃ πάντας ἐκεῖθεν ἀπαιών. Ὁ δὲ γενόμενος ἐν τῇ πόλει τὸν μὲν Ἰηοῦν εὗρίσκει καθεζόμενον μετὰ τῶν τῆς στρατιᾶς ἡγεμόνων μέσον αὐτῶν, καθὼς Ἐλισσαῖος αὐτῷ προεῖπε. Προσελθὼν δὲ ἔφη 'βούλεσθαι περὶ τινων αὐτῷ διαλεχθῆναι.' Τοῦ δ' ἀναστάντος καὶ ἀκολουθήσαντος εἰς τὸ ταμιεῖον, λαβὼν ὁ νεανίας τὸ ἐλαίον κατέχευεν αὐτοῦ τῆς κεφαλῆς, καὶ 'τὸν θεὸν ἔφησε βασιλεῖα χειροτονεῖν αὐτὸν ἐπ' ὀλέθρῳ τοῦ γένους τοῦ Ἀχάβου, καὶ ὅπως ἐκδικήσῃ τὸ αἷμα τῶν προφητῶν, τῶν ὑπὸ Ἰεζαβέλῃς παρανόμως ἀποθανόντων, ἵνα ὁ τούτων οἶκος τὸν αὐτὸν τρόπον ὥνπερ οἱ Ἱεροβοάμου τοῦ Ναβα-

ταίου παιδὸς καὶ Βαασά πρόρρηιζος διὰ τὴν ἀσέβειαν αὐτῶν ἀφανισθῇ, καὶ μηδὲν ὑπολειφθεῖν σπέρμα τῆς Ἀχάβου γενεᾶς. Καὶ ὁ μὲν ταῦτ' εἰπὼν ἐξεπήδησεν ἐκ τοῦ ταμιείου, σπουδάζων μηδενὶ τῶν ἐκ τῆς στρατιᾶς ὁραθῆναι.

2. Ὁ δὲ Ἰηοῦς προελθὼν ἦκεν ἐπὶ τὸν τόπον ἔνθα μετὰ τῶν ἡγεμόνων ἐκαθίζετο. Πυνθανομένων δὲ καὶ φράζειν αὐτοῖς παρακαλούντων τί πρὸς αὐτὸν ὁ νεανίας ἀφίκοιτο, καὶ προσέτι μαίνεσθαι λεγόντων αὐτόν, “*Ἄλλ' ὀρθῶς γε εἰκάσατε,*” εἶπε, “*καὶ γὰρ τοὺς λόγους μεμνηνότες ποιήσαιο.*” Σπουδαζόντων δ' ἀκοῦσαι καὶ δεομένων, ἔφη “*τὸν θεὸν αὐτὸν ἡρῆσθαι βασιλέα τοῦ πλήθους εἰρηκέναι.*” Ταῦτ' εἰπόντος ἕκαστος περιδύων αὐτὸν ὑπεστρώννυσεν αὐτῷ τὸ ἱμάτιον, καὶ σαλπίζοντες τοῖς κέρασιν ἐσήμαιναν Ἰηοῦν εἶναι βασιλέα. Ὁ δὲ ἀθροίσας τὴν στρατιὰν ἔμελλεν ἐξορμᾶν ἐπὶ Ἰώραμον εἰς Ἰεσράηλαν πόλιν, ἐν ἣ καθὼς προείπαμεν ἐθεραπεύετο τὴν πληγὴν, ἣν ἔλαβε πρὸς τῇ Ἀραμαθῆς πολιορκίᾳ. Ἐτυχε δὲ καὶ ὁ τῶν Ἱεροσολύμων βασιλεὺς Ὀχοζίας ἀγριγμένος πρὸς τὸν Ἰώραμον, — τίς γὰρ ἦν αὐτοῦ τῆς ἀδελφῆς, ὡς καὶ προειρήκαμεν, — ἐπισκέψασθαι δὲ πῶς ἔχοι ἐκ τοῦ τραύματος διὰ τὴν συγγένειαν ἐληλύθει. Ἰηοῦς δὲ βουλόμενος αἰφνιδίως τοῖς περὶ τὸν Ἰώραμον ἔμπεσεῖν, ἡξίου μηδένα τῶν στρατιωτῶν ἀποδράντα μνηῦσαι ταῦτα τῷ Ἰωράμῳ, “*τοῦτο γὰρ ἔσεσθαι λαμπρὰν ἐπίδειξιν αὐτῷ τῆς ἐννοίας, καὶ τοὺς διακειμένους οὕτως ἀποδείξαι αὐτὸν βασιλέα.*”

3. Οἱ δὲ τοῖς εἰρημένοις ἡσθέντες ἐφύλαττον τὰς ὁδοὺς, μή τις εἰς Ἰεσράηλαν διαλαθὼν μνηίσῃ αὐτὸν τοῖς ἐκεῖ. Καὶ ὁ μὲν Ἰηοῦς τῶν ἱππέων ἐπιλέκτους παραλαβὼν, καὶ καθίσας ἐφ' ἄρματος εἰς τὴν Ἰεσράηλαν ἐπορεύετο. Γενομένου δὲ ἐγγύς, ὁ σκοπὸς, ὃν ὁ βασιλεὺς Ἰώραμος καθιστάνκει τοὺς ἐρχομένους εἰς τὴν πόλιν ἀφορᾶν, ἰδὼν μετὰ πλήθους προσελαύνοντα τὸν Ἰηοῦν, ἀπήγγειλεν Ἰωράμῳ προς-

ελαύνουσιν ἰππέων ἴλην. Ὁ δ' εὐθὺς ἐκέλευσεν ἐκ-
 πεμφθῆναι τινὰ τῶν ἰππέων ὑπαντησόμενον, καὶ τίς
 ἐστὶν ὁ προσίων γνωσόμενον. Ἐλθὼν οὖν πρὸς τὸν
 Ἰηοὺν ὁ ἰππεὺς ἐπηρώτα περὶ τῶν ἐν τῷ στρατο-
 πέδῳ, 'πυνθάνεσθαι γὰρ ταῦτα τὸν βασιλέα.' Ὁ δὲ
 'μηδὲν μὲν περὶ τούτων πολυπραγμονεῖν ἐκέλευεν,
 ἔπεσθαι δ' αὐτῷ.' Ταῦτα ὁ σκοπὸς ὁρῶν ἀπήγγει-
 λεν Ἰωράμῳ, τὸν ἰππεὰ συγκαταμινγέτα τῷ πληθει
 τῶν προσιόντων σὺν ἐκείνοις παραγίνεσθαι. Πέμ-
 ψαντος δὲ καὶ δεύτερον τοῦ βασιλέως, ταῦτό ποιεῖν
 προσέταξεν Ἰηοῦς. Ὡς δὲ καὶ τοῦτ' ἐδήλωσεν ὁ σκο-
 πὸς Ἰωράμῳ, τελευταῖον αὐτὸς ἐπιβὰς ἄρματος σὺν
 Ὀχοζία τῷ τῶν Ἱεροσολύμων βασιλεῖ — παρῆν γὰρ
 αὐτὸς, ὡς ἔφημεν ἔμπροσθεν, ὁψόμενος αὐτὸν πῶς
 ἐκ τοῦ τραύματος ἔχοι, διὰ συγγένειαν — ἐξῆλθεν
 ὑπαντησόμενος. Σχολαίτερόν τε καὶ μετ' εὐταξίας
 ᾤδευεν Ἰηοῦς. Καταλαβὼν δ' ἐν ἀγρῷ Ναβούθου
 τοῦτον Ἰώραμος, ἐπυνθάνετο εἰ πάντα ἔχοι καλῶς τὰ
 κατὰ τὸ στρατόπεδον; Βλασφημήσαντος δὲ πικρῶς
 αὐτὸν Ἰηοῦ, ὡς καὶ τὴν μητέρα αὐτοῦ φαρμακὸν
 καὶ πόρνην ἀποκαλέσαι, δεισας ὁ βασιλεὺς τὴν διά-
 νοιαν αὐτοῦ, καὶ μηδὲν ὑγιὲς φρονεῖν αὐτὸν ὑπονοή-
 σας, στρέψας ὡς εἶχε τὸ ἄρμα, ἔφυγε, φήσας πρὸς
 Ὀχοζίαν ἐνέδρα καὶ δόλῳ κατεστρατηγηῆσθαι. Ἰηοῦς
 δὲ τοξεύσας αὐτὸν καταβάλλει, τοῦ βέλους διὰ τῆς
 καρδίας ἐνεχθέντος. Καὶ Ἰώραμος μὲν εὐθὺς πεσὼν
 ἐπὶ γόνυ τὴν ψυχὴν ἀφῆκεν. Ἰηοῦς δὲ προσέταξε
 Βαδάκρῳ τῷ τῆς τρίτης μοίρας ἡγεμόνι, ρίψαι τὸν
 Ἰωράμου νεκρὸν εἰς τὸν ἀγρὸν τοῦ Ναβούθου, ἀ- 487
 ναμνήσας αὐτὸν τῆς Ἠλίας προφητείας, ἣν Ἀχάβ
 τῷ πατρὶ αὐτοῦ τὸν Νάβουθον ἀποκτείναντι προε-
 φήτευσεν, ὡς ἀπολεῖται αὐτός τε καὶ τὸ γένος αὐτοῦ
 ἐν τῷ ἐκείνου χωρίῳ. Ταῦτα γὰρ καθεζομένους ὀπι-
 σθεν τοῦ ἄρματος τοῦ Ἀχάβου λέγοντος ἀκοῦσαι τοῦ
 προφήτου. Καὶ δὴ τοῦτο συνέβη γενέσθαι κατὰ τὴν
 πρόρρησιν τὴν ἐκείνου. Πεσόντος δὲ Ἰωράμου, δει-

σας περὶ τῆς ἑαυτοῦ σοιτηρίας Ὀχοζίας, τὸ ἄρμα εἰς ἑτέραν ὁδὸν ἐξένευσε, λήσεσθαι τὸν Ἰηοῦν ὑπολαβών. Ὁ δ' ἐπιδιώξας καὶ καταλαβὼν ἐν τινι προσβάσει τοξεύσας ἔτρωσε, καταλιπὼν δὲ τὸ ἄρμα, καὶ ἐπιβὰς ἵππῳ φεύγει τὸν Ἰηοῦν εἰς Μαγεδδῶν. Καὶ ἐκεῖ θεραπευόμενος μετ' ὀλίγον ἐκ τῆς πληγῆς τελευτᾷ. Κομισθεῖς δ' εἰς Ἱεροσόλυμα τῆς ἐκεῖ ταφῆς τυγχάνει, βασιλεύσας μὲν ἐνιαυτὸν ἓνα, πονηρὸς δὲ καὶ χείρων τοῦ πατρὸς αὐτοῦ γενόμενος.

4. Τοῦ δὲ Ἰηοῦ ἐλθόντος εἰς Ἰσραήλαν, κοσμησαμένη Ἰεζαβέλα καὶ στάσα ἐπὶ τοῦ πύργου “Καλὸς,” εἶπε, “δοῦλος ὁ ἀποκτείνας τὸν δεσπότην.” Ὁ δ' ἀναβλέψας πρὸς αὐτὴν ἐπυνθάνετο τίς εἴη, καὶ καταβάσαν ἦκειν πρὸς αὐτὸν ἐκέλευσε, καὶ τέλος τοῖς εὐνούχοις προσέταξεν αὐτὴν ἀπὸ τοῦ πύργου βαλεῖν. Καταφερομένη δὲ τὸ τε τείχος περιεῶρθε τῷ αἵματι, καὶ συμπατηθεῖσα ὑπὸ τῶν ἵππων οὕτως ἀπέθανε. Τούτων δὴ γενομένων, παρελθὼν Ἰηοῦς εἰς τὰ βασιλεια σὺν τοῖς φίλοις, ἑαυτὸν ἐκ τῆς ὁδοῦ ἀνεκτᾷτο τοῖς τε ἄλλοις καὶ τραπέξῃ. Προσέταξε δὲ τοῖς οἰκέταις ἀνελομένοις τὴν Ἰεζαβέλαν θάψαι διὰ τὸ γένος, ἣν γὰρ ἐκ βασιλείων. Εὖρον δ' οὐδὲν τοῦ σώματος αὐτῆς οἱ προσταχθέντες τὴν κηδεῖαν, ἢ μόνον τὰ ἀκρωτήρια, τὸ δὲ ἄλλο πᾶν ὑπὸ κυνῶν ἦν δεδω-
πανημένον. Ταῦτα ἀκούσας Ἰηοῦς ἐθαύμαζε τὴν Ἡλίου προφητείαν· οὗτος γὰρ αὐτὴν εἰς Ἰσραήλαν προεῖπε τοῦτον ἀπολεῖσθαι τὸν τρόπον.

5. Ὦντων δ' Ἀχάβῳ παιδων ἑβδομήκοντα, τρεφομένων δ' ἐν Σαμαρείᾳ, πέμπει δύο ἐπιστολάς Ἰηοῦς τὴν μὲν τοῖς παιδαγωγοῖς, τὴν δὲ ἑτέραν τοῖς ἀρχουσι τῶν Σαμαρείων, λέγων “τὸν ἀνδρειότατον τῶν Ἀχάβου παιδων ἀποδεῖξαι βασιλέα, καὶ γὰρ ἄρμάτων αὐτοῖς εἶναι πλῆθος καὶ ἵππων καὶ ὀπλων καὶ στρατιᾶς, καὶ πόλεις ὀχυράς ἔχειν, καὶ τοῦτο ποιήσαντας εἰσπράττεσθαι δίκην ὑπὲρ τοῦ δεσπότης.” Ταῦτα δ' ἐγγράφῃ διάπειραν βουλόμενος λαβεῖν τῆς

τῶν Σαμαρέων διανοίας. Ἀναγνόντες δὲ τὰ γράμματα οἱ τε ἄρχοντες καὶ οἱ παιδαγωγοὶ κατέδεισαν, καὶ λογισάμενοι μηδὲν δύνασθαι ποιεῖν πρὸς τοῦτον, ὃς δύο μεγίστων ἐκράτησε βασιλέων, ἀντέγραψαν ὁμολογούντες αὐτὸν ἔχειν δεσπότην καὶ ποιήσῃν ὃ ἂν κελεύει. Ὁ δὲ πρὸς ταῦτα ἀντέγραψεν, 'αὐτῷ τε ὑπακούειν κελεύων καὶ τῶν Ἀχάβου παίδων τὰς κεφαλὰς ἀποτεμόντας πέμψαι πρὸς αὐτόν.' Οἱ δ' ἄρχοντες μεταπεμψάμενοι τοὺς τροφεῖς τῶν παίδων, πρὸς 488 ἔταξαν ἀποκτείνασιν αὐτοὺς τὰς κεφαλὰς ἀποτεμεῖν, καὶ πέμψαι πρὸς Ἰησοῦν. Οἱ δ' οὐδὲν ὅλως φεισάμενοι τοῦτο ἔπραξαν, καὶ συνθέντες εἰς τινὰ πλεκτὰ ἄγγεῖα τὰς κεφαλὰς, ἀπέπεμψαν εἰς Ἰερουσαλὴν. Κομισθεῖσιν δὲ τούτων ἀγγέλλεται δειπνοῦντι μετὰ τῶν φίλων τῷ Ἰησοῦ, ὅτι κομισθεῖεν αἱ τῶν Ἀχάβου παίδων κεφαλαί. Ὁ δὲ πρὸ τῆς πύλης ἐξ ἐκατέρου μέρους ἐκέλευσεν ἐξ αὐτῶν ἀναστῆναι βουνούς. Γενομένου δὴ τούτου ἅμα ἡμέρᾳ πρόεισιν ὀψόμενος, καὶ θεασάμενος ἤρξατο πρὸς τὸν παρόντα λαὸν λέγειν, ὡς 'αὐτὸς μὲν ἐπὶ τὸν δεσπότην τὸν αὐτοῦ στρατεύσαιτο, καὶ ἐκείνον ἀποκτείνει, τούτους δὲ πάντας οὐκ αὐτὸς ἀνέλοι. Γινώσκειν δὲ αὐτοὺς ἡξίου περὶ τῆς Ἀχάβου γενεᾶς, ὅτι πάντα κατὰ τὴν τοῦ θεοῦ προφητείαν γέγονε, καὶ ὁ οἶκος αὐτοῦ, καθὼς Ἡλίας προεῖπεν, ἀπόλωλε.' Πρὸς διαφθείρας δὲ καὶ τοὺς παρὰ τοῖς Ἰερουσαλιταῖς εὐρεθέντας ἐκ τῆς Ἀχάβου συγγενείας, εἰς Σαμάρειαν ἐπορεύετο. Κατὰ δὲ τὴν ὁδὸν τοῖς Ὀχοζία συμβαλὼν οἰκείοις τοῦ βασιλέως τῶν Ἱεροσολύμων ἀνέκρινεν αὐτούς, 'τί δὴ ποτε παρεγένοντο.' Οἱ δ' ἀσπασόμενοι Ἰωραμον καὶ τὸν αὐτῶν βασιλέα Ὀχοζίαν ἤκειν ἔφασκον, οὐ γὰρ ᾔδεισαν αὐτοὺς ἀμφοτέρους ὑπ' αὐτοῦ πεφονευμένους. Ἰησοῦς δὲ καὶ τούτους συλληφθέντας ἀναιρεθῆναι προέταξεν, ὄντας τὸν ἀριθμὸν τεσσαρακονταδύο.

6. Συναντῶ δ' αὐτῷ μετὰ τούτους ἀνὴρ ἀγαθὸς καὶ δίκαιος, Ἰωνάδαβος ὄνομα, φίλος αὐτῷ πάλαι

γεγονώς, ὃς ἀσπασάμενος αὐτὸν ἐπαινεῖν ἤρξατο τοῦ πάντα πεποιημέναι κατὰ βούλησιν τοῦ θεοῦ, τὴν οἰκίαν ἑξαφανίσας τὴν Ἀχάβου. Ἰηοῦς δ' ἀναβάντα ἐπὶ τὸ ἄρμα συνεισελθεῖν αὐτὸν εἰς Σαμάρειαν παρεκάλει, λέγων 'ἐπιδείξειν, πῶς οὐδενὸς φείσεται πονηροῦ, ἀλλὰ καὶ τοὺς ψευδοπροφήτας καὶ τοὺς ψευδιερεῖς, καὶ τοὺς ἑξαπατήσαντας τὸ πλῆθος, ὡς τὴν μὲν τοῦ μεγίστου θεοῦ θρησκείαν ἐγκαταλιπεῖν, τοὺς δὲ ξενικούς προσκυνεῖν, τιμωρήσεται· κάλλιστον δ' εἶναι θεαμάτων καὶ ἡδιστον ἀνδρὶ χρηστῷ καὶ δικαίῳ, κολαζομένους πονηροὺς ἰδεῖν.' Τούτοις πεισθεῖς ὁ Ἰωνάδαβος ἀναβὰς εἰς τὸ ἄρμα εἰς Σαμάρειαν παραγίνεται. Ἀναζητήσας δὲ πάντας τοὺς Ἀχάβου συγγενεῖς Ἰηοῦς ἀποκτείνει. Βουλόμενος δὲ μηδένα τῶν ψευδοπροφητῶν μηδ' ἱερέων τῶν Ἀχάβου θεῶν τιμωρίαν διαφυγεῖν, ἀπάτη καὶ δόλῳ πάντας αὐτοὺς συνέλαβεν. Ἀθροίσας γὰρ τὸν λαὸν ἔφη 'βούλεσθαι διπλασίονας ὧν Ἀχαβος θεῶν εἰσηγήσατο προσκυνεῖν, καὶ τοὺς ἐκείνων ἱερεῖς καὶ προφήτας ἡέλου καὶ δούλους αὐτῷ παρεῖναι· θυσίας γὰρ πολυτελεῖς καὶ μεγάλας ἐπιτελεῖν μέλλειν τοῖς Ἀχάβου θεοῖς, τὸν δ' ἀπολείφθέντα τῶν ἱερέων θανάτῳ ζημιώσειν.' Ὁ δὲ θεὸς Ἀχάβου Βαὰλ ἐκαλεῖτο. Τάσας δὲ ἡμέραν, καθ' ἣν ἔμελλε ποιήσκειν τὰς θυσίας, διέπεμψεν ἀνὰ πᾶσαν τὴν Ἰσραηλιτῶν χώραν, τοὺς ἄξοντας πρὸς αὐτὸν τοὺς ἱερεῖς τοῦ Βαὰλ. Ἐκέλευσε δὲ Ἰηοῦς τοῖς
489 ἱερεῦσι δοῦναι πᾶσιν ἐνδύματα. Λαβόντων δὲ, παρελθὼν εἰς τὸν οἶκον μετὰ τοῦ φίλου Ἰωναδάβου, μή τις ἐν αὐτοῖς ἀλλόφυλος εἴη καὶ ξένος, ἐρευνῆσαι προσέταξεν, 'οὐ βούλεσθαι γὰρ τοῖς ἱεροῖς αὐτῶν ἀλλότριον παρατυγχάνειν.' Τῶν δὲ εἰπόντων μὲν οὐδένα παρεῖναι ξένον, καταρξαμένων δὲ τῶν θυσιῶν, περιέστησεν ἔξωθεν ὀγδοήκοντα τὸν ἀριθμὸν ἀνδρας, οὓς ἤδει πιστοτάτους τῶν ὀπλιτῶν, κελεύσας αὐτοῖς ἀποκτείνειν τοὺς ψευδοπροφήτας, καὶ νῦν τοῖς πατράσι εἶθεσι τιμωρεῖν πολὺν ἤδη χρόνον ὀλιγορήμενοις, ἀπειλήσας

ὑπὲρ τῶν διαφυγόντων τὰς ἐκείνων ἀφαιρεθήσεσθαι ψυχάς. Οἱ δὲ τοὺς τε ἄνδρας ἅπαντας κατέσφαξαν, καὶ τὸν οἶκον τοῦ Βαὰλ ἐμπρήσαντες ἐκάθηραν οὐ-
τοις ἀπὸ τῶν ξενικῶν ἐθισμῶν τὴν Σαμαρείαν. Οὗ-
τος ὁ Βαὰλ Τυρίων ἦν θεός. Ἀχαβος δὲ τῷ πεν-
θερῷ βουλόμενος χαρίσασθαι Ἰθοβάλῳ Τυρίων ὄντι
βασιλεῖ καὶ Σιδωνίων ναόν τε αὐτῷ κατεσκεύασεν ἐν
Σαμαρείᾳ, καὶ προφήτας ἀπέδειξε καὶ πάσης θρη-
σκείας ἡέλου. Ἀφανισθέντος δὲ τούτου τοῦ θεοῦ,
τὰς χρυσὰς δαμάλεις προσκυνεῖν τοῖς Ἰσραηλίταις Ἰη-
σοὺς ἐπέτρεψε. Ταῦτα δὲ διαπραξαμένῳ καὶ προνοή-
σαντι τῆς κολάσεως τῶν ἀσεβῶν, ὁ θεὸς διὰ τοῦ προ-
φήτου προεῖπεν ἐπὶ τέσσαρας γενεὰς τοὺς παῖδας αὐ-
τοῦ βασιλεύσειν τῶν Ἰσραηλιτῶν. Καὶ τὰ μὲν περὶ
Ἰησοῦν ἐν τούτοις ὑπῆρχε.

CAP. VII. 1. Γοθολία δὲ ἡ Ἀχάβου θυγάτηρ ἀ-
κούσασα τὴν τε Ἰωράμου τοῦ ἀδελφοῦ τελευταίην καὶ
τὴν Ὀχοζία τοῦ παιδός, καὶ τοῦ γένους τῶν βασι-
λέων ἀπώλειαν, ἐσπούδαζε μηδένα τῶν ἐκ τοῦ Δαυΐ-
δου καταλιπεῖν οἴκου, πᾶν δ' ἐξαφανίσαι τὸ γένος,
ὥς ἂν μηδεὶς ἐξ αὐτοῦ βασιλεὺς ἔτι γένοιτο. Καὶ
τοῦθ' ὥς μὲν ὤφτεο διεπράξατο, διεσώθη δὲ εἰς υἱὸς
Ὀχοζία, τρόπῳ δὲ τοιούτῳ τὴν τελευταίην διέφυγεν.
Ἦν Ὀχοζία ὁμοπάτριος ἀδελφή, Ἰωσαβεθὴ ὄνομα.
Ταύτη συνῆν ὁ ἀρχιερεὺς Ἰωδαός. Εἰσελθοῦσα δὲ
εἰς τὸ βασιλεῖον, καὶ τοῖς ἀπεσφαγμένοις τὸν Ἰωά-
σον — τοῦτο γὰρ προσηγορεύετο τὸ παιδίον ἐνιαύ-
σιον — ἐγκεκρυμμένον εὗροῦσα μετὰ τῆς τρεφούσης,
βαστάσασα μετ' αὐτῆς εἰς τὸ ταμιεῖον τῶν κλειῶν
ἀπέκλεισε, καὶ λανθάνοντες ἀνέθρεψαν αὐτὴν τε καὶ
ὁ ἀνὴρ αὐτῆς Ἰωδαός ἐν τῷ ἱερῷ ἔτεσιν ἕξ, οἷς ἐβα-
σίλευε Γοθολία τῶν Ἱεροσολύμων καὶ τῶν δύο φυλῶν.

2. Τῷ δὲ ἐβδόμῳ ἔτει κοινολογησάμενός τιςι Ἰω-
δαός πέντε τὸν ἀριθμὸν ἑκατοντάρχαις, καὶ συμπερί-
σας αὐτοὺς συνεπιθέσθαι μὲν τοῖς κατὰ τῆς Γοθο-

483 στρατιὰν αὐτοῦ πᾶσαν εἰς τὸ θέος καὶ τὴν ταρα-
 χὴν ἐκείνην ἐνέβαλεν, ἀλλ' οὐκ ἐξ ἐφόδου πολεμίων ἐγέ-
 νετο, σφόδρα τῷ δυσμενῇ τὸν θεὸν ἔχειν ἀθυμήσας
 εἰς νόσον κατέπεσεν. Ἐκδημήσαντος δὲ κατ' ἐκείνον
 τὸν χρόνον εἰς Δαμασκὸν Ἐλισσαίου τοῦ προφήτου,
 γνούς ὁ Ἀδάδος τὸν πιστότατον τῶν οἰκετῶν Ἀζά-
 λον ἐπεμψεν ὑπαντησόμενον αὐτῷ, καὶ δῶρα κομί-
 ζοντα, κελεύσας ἔρεσθαι περὶ τῆς νόσου, καὶ εἰ δια-
 φεύεται τὸν ἐξ αὐτῆς κίνδυνον. Ἀζάηλος δὴ μετὰ
 καμήλων τεσσαράκοντα τὸν ἀριθμὸν, αἱ τὰ κάλλιστα
 καὶ τὰ τιμιώτατα τῶν ἐν Δαμασκῷ γινομένων καὶ
 ἄντων ἐν τῷ βασιλείῳ ἔφερον δῶρα, συμβαλὼν τῷ
 Ἐλισσαίῳ, καὶ πρὸς αὐτὸν ἀφ' οὗτος ἀντὶ τοῦ φιλοφρόνως, ἔλε-
 γεν ὑπὸ Ἀδάδου τοῦ βασιλέως πεμφθέντα πρὸς αὐ-
 τὸν, δῶρά τε κομίσαι καὶ πυθέσθαι περὶ τῆς νό-
 σου, εἰ ῥᾶν ἀπ' αὐτῆς ἔσοιτο. Ὁ δὲ προφήτης τὸν
 μὲν Ἀζάηλον ἐκέλευε μηδὲν ἀπαγγέλλειν τῷ βασιλεῖ
 κακὸν, ἔλεγε δὲ ὅτι τεθνήξεται. Καὶ ὁ μὲν οἰκέτης
 τοῦ βασιλέως ἔλυπεῖτο ταῦτα ἀκούσας, ὁ δὲ Ἐλι-
 σαῖος ἔκλαιε καὶ πολλοῖς ἰρρήϊτο δακρύοις, προορώ-
 μενος ἃ πάσχειν ὁ λαὸς ἔμελλε κακὰ μετὰ τὴν Ἀδά-
 δου τελευτήν. Ἀνακρίναντος δ' αὐτὸν Ἀζαήλου τὴν
 αἰτίαν τῆς συγχύσεως, “Κλαίω,” φησὶ, “τὸ πλή-
 θος τῶν Ἰσραηλιτῶν ἐλεῶν, ὧν ἐκ σοῦ πείσονται δει-
 τῶν. Ἀποκτενεῖς γὰρ αὐτῶν τοὺς ἀρίστους, καὶ τὰς
 ὀχυρωτάτας πόλεις ἐμπρήσεις, καὶ παῖδια μὲν ἀπο-
 λείψις προσηγνὺς πέτραις, τὰς δ' ἐγκύους ἀναρρήξεις
 γυναῖκας.” Τοῦ δ' Ἀζαήλου λέγοντος, “Τίνα γὰρ
 ἰσχὺν ἐν ἐμοὶ τηλικαύτην εἶναι συμβέβηκεν ὥστε ταῦ-
 τα ποιῆσαι;” — “Τὸν θεόν,” ἔφησεν, “αὐτῷ δε-
 δηλωκέναι τοῦθ' ὅτι τῆς Συρίας μέλλοι βασιλεῦν.”
 Ἀζάηλος μὲν οὖν παραγενόμενος πρὸς Ἀδάδον, τῷ
 μὲν τὰ βελτίω περὶ τῆς νόσου κατήγγελλε. Τῇ δ'
 ἐπιούσῃ δίκτυον ἐπιβαλὼν αὐτῷ διάβροχον, τὸν μὲν
 στραγγάλην διέφθειρε, τὴν δ' ἀρχὴν αὐτὸς παρέλαβε,
 δραστήριός τε ὧν ἀνὴρ καὶ πολλὴν ἔχων παρὰ τῶν

Σύρων εὐνοίαν, καὶ τοῦ δήμου τῶν Δαμασκηνῶν, ὑφ' οὗ μέχρι νῦν αὐτός τε Ἀδάδος καὶ Ἀζάηλος, ὁ μετ' αὐτὸν ἄρξας, ὡς θεοὶ τιμῶνται διὰ τὰς εὐεργεσίας καὶ τὰς τῶν ναῶν οἰκοδομίας, οἷς ἐκόσμησαν τὴν τῶν Δαμασκηνῶν πόλιν. Πομπεύουσι δὲ οὗτοι καθ' ἑκάστην ἡμέραν ἐπὶ τῇ τιμῇ τῶν βασιλέων, καὶ σεμνύνονται τὴν τούτων ἀρχαιότητα, οὐκ εἰδότες ὅτε νεώτεροί εἰσι, καὶ οὐκ ἔχουσιν οὗτοι οἱ βασιλεῖς ἔτη χίλια καὶ ἑκατόν. Ὁ δὲ Ἰσραηλιτῶν βασιλεὺς Ἰώραμος ἀκούσας τὴν Ἀδάδου τελευταίην ἀνέπνευσεν ἐκ τῶν φόβων καὶ τοῦ δέους ὃ δι' αὐτὸν εἶχεν, ἀσμένως εἰρήνης λαβόμενος.

CAP. V. 1. Ἰώραμος δὲ ὁ τῶν Ἱεροσολύμων βασιλεὺς, καὶ τούτω γὰρ ἦν ταὐτὸ καθὼς προειρήκαμεν ἔμπροσθεν ὄνομα, παραλαβὼν τὴν ἀρχὴν, εὐθύς 484 ἐπὶ σφαγὴν τῶν ἀδελφῶν αὐτοῦ, καὶ τῶν πατρῴων φίλων, οἱ καὶ ἡγεμόνες ἦσαν, ἐχώρησεν, τὴν ἀρχὴν καὶ τὴν ἐπίδειξιν τῆς πονηρίας ἐντεῦθεν ποιησάμενος, καὶ μὴδὲν διενεγκὼν τῶν τοῦ Ἰσραὴλ βασιλέων, οἱ πρῶτοι παρηνόμησαν εἰς τὰ πατρία τῶν Ἑβραίων ἔθνη, καὶ τὴν τοῦ θεοῦ θρησκείαν. Ἐδίδαξέ τε αὐτὸν τὰ τε ἄλλα εἶναι κακόν, καὶ δὴ καὶ ξενικοὺς θεοὺς προσκυνεῖν Γοθολία, θυγάτηρ μὲν Ἀχάβου συνοικοῦσα δ' αὐτῷ. Καὶ ὁ μὲν θεὸς διὰ τὴν πρὸς Δαυΐδην ὁμολογίαν οὐκ ἐβούλετο τούτου τὸ γένος ἐξαφανίσαι, Ἰώραμος δ' οὐ διέλιπεν ἑκάστης ἡμέρας καινουργῶν ἐπ' ἀσεβείᾳ καὶ λύμῃ τῶν ἐπιχωρίων ἐθισμῶν. Ἀποστάντων δ' αὐτοῦ κατ' ἐκείνον τὸν καιρὸν τῶν Ἰδουμαίων, καὶ τὸν μὲν πρότερον ἀποκτεινάντων βασιλέα, ὃς ὑπήκουεν αὐτοῦ τῷ πατρὶ, ὃν δ' ἐβούλοντο αὐτοὶ καταστησάντων, Ἰώραμος μετὰ τῶν περὶ αὐτὸν ἱππέων καὶ τῶν ἀρμάτων νυκτὸς εἰς τὴν Ἰδουμαίαν ἐνέβαλε, καὶ τοὺς μὲν πέριξ τῆς αὐτοῦ βασιλείας διέφθειρε, πορρωτέρω δ' οὐ προῆλθεν. Ὦνησε μέντοι τοῦτο ποιήσας οὐδέν· πάντες γὰρ ἀπέ-

στησαν αὐτοῦ, καὶ οἱ τὴν χώραν τὴν καλουμένην Λαβίαν νεμόμενοι. Ἦν δὲ οὕτως ἐμμανὴς, ὥστε τὸν λαὸν ἠνάγκαζεν ἐπὶ τὰ ὑψηλότατα τῶν ὄρων ἀναβαί-
νοντα προσκυνεῖν τοὺς ἄλλοτρίους θεοὺς.

2. Ταῦτα δ' αὐτῷ πράττοντι, καὶ τελέως ἐκβε-
βληκότε τῆς διανοίας τὰ πάτρια νόμιμα, κομίζεται
παρ' Ἡλίου τοῦ προφήτου ἐπιστολή, 'τὸν θεὸν ἐδή-
λου μεγάλην παρ' αὐτοῦ ληψόμενον δίκην, ὅτι τῶν
μὲν ἰδίων πατέρων μιμητὴς οὐκ ἐγένετο, τοῖς δὲ Ἰσ-
ραηλιτῶν βασιλεῦσιν κατηκόλουσεν ἀσεβήμασι, καὶ
συνηνάγκασε τὴν Ἰούδα φυλὴν καὶ τοὺς πολίτας ἱε-
ροσολίμων ἀφέντας τὴν ὁσίαν τοῦ ἐπιχωρίου θεοῦ
θρησκείαν σέβειν τὰ εἰδωλα, καθὼς καὶ Ἀχαβος
τοὺς Ἰσραηλίτας ἐβιάσατο, ὅτι τε τοὺς ἀδελφοὺς διε-
χρήσατο, καὶ τοὺς ἀγαθοὺς ἄνδρας καὶ δικαίους ἀπέ-
κτεινε, τὴν τε τιμωρίαν, ἣν ἀντὶ τούτων ὑφ' ἑξέιν ἔ-
μελλεν, ἐσήμαινε ἐν τοῖς γραμμασιν ὁ προφήτης, ὅλε-
θρον τοῦ λαοῦ καὶ φθορὰν γυναικῶν αὐτοῦ τοῦ βα-
σιλέως καὶ τέκνον, καὶ ὅτι τεθνήσκει νόσῳ τῆς νη-
δύος ἐπὶ πολὺ βασανισθεῖς, καὶ τῶν ἐντέρων αὐτῷ
δὲ ὑπερβολὴν τῆς τῶν ἐντὸς διαφθορᾶς ἐκρύνεσθαι,
ὥστε αὐτὸν ὀρώντα τὴν αὐτοῦ συμφορὰν, καὶ μηδὲν
βοηθῆσαι δυνάμενον, ἔπειθ' οὕτως ἀποθανεῖν.' Ταῦτα
μὲν ἐδήλου διὰ τῆς ἐπιστολῆς Ἡλίας.

3. Μετ' οὐ πολὺ δὲ στρατὸς Ἀράβων, τῶν ἐγ-
γιστα τῆς Αἰθιοπίας κατοικούντων, καὶ τῶν ἄλλο-
φύλων, εἰς τὴν Ἰουράμου βασιλείαν ἐνέβαλε, καὶ τὴν
τε χώραν διήρπασαν καὶ τὸν οἶκον τοῦ βασιλέως, ἔτι
δὲ καὶ τοὺς υἱοὺς αὐτοῦ κατέσφαξαν καὶ τὰς γυναῖ-
485 κας. Εἰς δὲ αὐτῷ περιλείπεται τῶν παίδων δια-
φυγῶν τοὺς πολεμίους, Ὀχοζίας ὄνομα. Μετὰ δὲ
ταύτην τὴν συμφορὰν, αὐτὸς τὴν προειρημένην ὑπὸ
τοῦ προφήτου νόσον ἐπὶ πλείστον νοσήσας χρόνον, —
ἐπέσκηψε γὰρ εἰς τὴν γαστέρα τὸ θεῖον αὐτοῦ τὴν
ὀργήν, — ἐλεεινῶς ἀπέθανεν, ἐπιδὼν αὐτοῦ τὰ ἐν-
τὸς ἐκρύνετα. Περιῦβρισε δὲ αὐτοῦ καὶ τὸν νεκρὸν

ὁ λαός. Λογισάμενοι γὰρ οἶμαι τὸν οὕτως ἀποθανόντα κατὰ μῆνιν θεοῦ, μηδὲ κηδείας τῆς βασιλεῦσαις προεπούσης ἄξιον εἶναι τυχεῖν, οὔτε ταῖς πατρώαις ἐνεκῆδυσαν αὐτὸν θήκαις, οὔτε ἄλλης τιμῆς ἤξιωσαν, ἀλλ' ὥς ἰδιώτην ἔθαψαν, βιώσαντα μὲν ἔτη τεσσαράκοντα, βασιλεύσαντα δὲ ὀκτώ. Παραδέδωκε δὲ τὴν ἀρχὴν ὁ δῆμος ὁ τῶν Ἱεροσολυμιτῶν τῷ παιδὶ αὐτοῦ Ὁχοζίφ.

CAP. VI. 1. Ἰώραμος δὲ ὁ τῶν Ἰσραηλιτῶν βασιλεὺς μετὰ τὴν Ἀδάδου τελευτὴν ἐλπίσας Ἀραμᾶθιν πόλιν τῆς Γαλααδίτιδος ἀφαιρήσεσθαι τοὺς Σύρους στρατεύει μὲν ἐπ' αὐτὴν μετὰ μεγάλης παρασκευῆς. Ἐν δὲ τῇ πολιορκίᾳ τοξευθεὶς ὑπὸ τινος τῶν Σύρων οὐ καιρῶς, ἀνεχώρησεν εἰς Ἰερράηλαν πόλιν, ἰαθισόμενος ἐν αὐτῇ τὸ τραῦμα, καταλιπὼν ἐν τῇ Ἀραμᾶθι τὴν στρατιὰν ἅπασαν, καὶ ἡγεμόνα τὸν Νεμεσσι παῖδα Ἰηοῦν, ἥδη γὰρ αὐτὴν ἡγήκει κατὰ κράτος. Προέκειτο δ' αὐτῷ μετὰ τὴν θεραπείαν πολεμεῖν τοῖς Σύροις. Ἐλισσαῖος δὲ ὁ προφητὴς ἓνα τῶν μαθητῶν αὐτοῦ δούς αὐτῷ τὸ ἔλαιον ἔλαϊον ἐπιμύμειν εἰς Ἀραμᾶθιν χρῖσοντα τὸν Ἰηοῦν, καὶ φράσσοντα ὅτι τὸ θεῖον αὐτὸν ἡρῆται βασιλέα. Ἄλλα τε πρὸς τούτοις εἰπεῖν ἐπιστείλας, ἐκέλευσε τρόπῳ φυγῆς ποιήσασθαι τὴν πορείαν, ὅπως λάθῃ πάντας ἐκεῖθεν ἀπῶν. Ὁ δὲ γενόμενος ἐν τῇ πόλει τὸν μὲν Ἰηοῦν εὐρίσκει καθεζόμενον μετὰ τῶν τῆς στρατιᾶς ἡγεμόνων μέσον αὐτῶν, καθὼς Ἐλισσαῖος αὐτῷ προεῖπε. Προσελθὼν δὲ ἔφη· βούλεσθαι περὶ τινων αὐτῷ διαλεχθῆναι. Τοῦ δ' ἀναστάντος καὶ ἀκολουθήσαντος εἰς τὸ ταμιεῖον, λαβὼν ὁ νεανίας τὸ ἔλαιον κατέχευεν αὐτοῦ τῆς κεφαλῆς, καὶ τὸν θεὸν ἔφησε βασιλέα χειροτονεῖν αὐτὸν ἐπ' ὀλέθρῳ τοῦ γένους τοῦ Ἀράβου, καὶ ὅπως ἐκδικήσῃ τὸ αἷμα τῶν προφητῶν, τῶν ὑπὸ Ἰεξαβέλους παρανόμως ἀποθανόντων, ἵνα ὁ τούτων οἶκος τὸν αὐτὸν τρόπον ὥνπερ οἱ Ἱεροβοάμου τοῦ Ναβα-

ταίου παιδὸς καὶ Βαασὰ πρόρριζος διὰ τὴν ἀσέβειαν αὐτῶν ἀφανισθῇ, καὶ μηδὲν ὑπολειφθεῖν σπέρμα τῆς Ἀχάβου γενεᾶς.' Καὶ ὁ μὲν ταῦτ' εἰπὼν ἐξεπήδησεν ἐκ τοῦ ταμιείου, σπουδάζων μηδενὶ τῶν ἐκ τῆς στρατιᾶς ὁραθῆναι.

2. Ὁ δὲ Ἰηοῦς προελθὼν ἤκεν ἐπὶ τὸν τόπον ἔνθα μετὰ τοῖν ἡγεμόνων ἐκαθέζετο. Πυνθανομένων δὲ καὶ φράζειν αὐτοῖς παρακαλοῦντων τί πρὸς αὐτὸν ὁ νεανίας ἀγίκοιτο, καὶ προσέτι μαλινεσθαι λεγόντων αὐτόν, "Ἄλλ' ὀρθῶς γε εἰκάσατε," εἶπε, "καὶ γὰρ τοὺς λόγους μεμνηνότες ἐποιήσατο." Σπουδαζόντων δ' ἀκοῦσαι καὶ δεομένων, ἔφη 'τὸν θεὸν αὐτὸν ἡρῆσθαι βασιλέα τοῦ πλήθους εἰρηκέναι.' Ταῦτ' εἰπόντος ἕκαστος περιδύων αὐτὸν ὑπεστρώωνυν αὐτῷ τὸ ἱμάτιον, καὶ σαλπίζοντες τοῖς κέρασιν ἐσήμαιναν Ἰηοῦν εἶναι βασιλέα. Ὁ δὲ ἀθροίσας τὴν στρατιὰν ἔμελλεν ἐξορμᾶν ἐπὶ Ἰώραμον εἰς Ἰερράηλαν πόλιν, ἐν ἣ καθὼς προείπαμεν ἐθεραπεύετο τὴν πληγὴν, ἣν ἔλαβε πρὸς τῇ Ἀραμαθῆς πολιορκίᾳ. Ἐτυχε δὲ καὶ ὁ τῶν Ἱεροσολύμων βασιλεὺς Ὀχοζίας ἀγικμένος πρὸς τὸν Ἰώραμον, — τίς γὰρ ἦν αὐτοῦ τῆς ἀδελφῆς, ὡς καὶ προειρήκαμεν, — ἐπισκέψασθαι δὲ πῶς ἔχοι ἐκ τοῦ τραύματος διὰ τὴν συγγένειαν ἐληλύθει. Ἰηοῦς δὲ βουλόμενος αἰφνιδίως τοῖς περὶ τὸν Ἰώραμον ἔμπεσεῖν, ἡξίου μηδένα τῶν στρατιωτῶν ἀποδράντα μηνῦσαι ταῦτα τῷ Ἰωράμῳ, 'τοῦτο γὰρ ἔσεσθαι λαμπρὰν ἐπίδειξιν αὐτῷ τῆς εὐνοίας, καὶ τοὺς διακειμένους οὕτως ἀποδεῖξαι αὐτὸν βασιλέα.'

3. Οἱ δὲ τοῖς εἰρημένοις ἡσθέντες ἐφύλαττον τὰς ὁδοὺς, μὴ τις εἰς Ἰερράηλαν διαλαθὼν μηνίσῃ αὐτὸν τοῖς ἐκεῖ. Καὶ ὁ μὲν Ἰηοῦς τῶν ἱππέων ἐπιλέκτους παραλαβὼν, καὶ καθίσας ἐφ' ἄρματος εἰς τὴν Ἰερράηλαν ἐπορεύετο. Γενομένου δὲ ἐγγύς, ὁ σκοπὸς, ὃν ὁ βασιλεὺς Ἰώραμος καθεστᾶκει τοὺς ἐρχομένους εἰς τὴν πόλιν ἀγορᾶν, ἰδὼν μετὰ πλήθους προσελαύνοντα τὸν Ἰηοῦν, ἀπήγγειλεν Ἰωράμῳ προς-

ελαύνουσαν ἱππέων ἴλην. Ὁ δ' εὐθὺς ἐκέλευσεν ἐκ-
 πεμφθῆναι τινα τῶν ἱππέων ὑπαντησόμενον, καὶ τίς
 ἔστιν ὁ προσίων γνωσόμενον. Ἐλθὼν οὖν πρὸς τὸν
 Ἰηοῦν ὁ ἱππεὺς ἐπηρώτα περὶ τῶν ἐν τῷ στρατο-
 πέδῳ, 'πυνθάνεσθαι γὰρ ταῦτα τὸν βασιλέα.' Ὁ δὲ
 'μηδὲν μὲν περὶ τούτων πολυπραγμονεῖν ἐκέλευεν,
 ἔπεισθαι δ' αὐτῷ.' Ταῦτα ὁ σκοπὸς ὁρῶν ἀπήγγει-
 λεν Ἰωράμῳ, τὸν ἱππέα συγκαταμιγέντα τῷ πλήθει
 τῶν προσιόντων σὺν ἐκείνοις παραγίνεσθαι. Πέμ-
 ψαντος δὲ καὶ δευτέρου τοῦ βασιλέως, ταῦτ' οὖν ποιεῖν
 προσέταξεν Ἰηοῦς. Ὡς δὲ καὶ τοῦτ' ἐδήλωσεν ὁ σκο-
 πὸς Ἰωράμῳ, τελευταῖον αὐτὸς ἐπιβὰς ἄρματος σὺν
 Ὀχοζία τῷ τῶν Ἱεροσολύμων βασιλεῖ — παρῆν γὰρ
 αὐτὸς, ὡς ἔφημεν ἔμπροσθεν, ὁψόμενος αὐτὸν πῶς
 ἐκ τοῦ τραύματος ἔχοι, διὰ συγγένειαν — ἐξῆλθεν
 ὑπαντησόμενος. Σχολαιτερόν τε καὶ μετ' εὐταξίας
 ᾤδευεν Ἰηοῦς. Καταλαβὼν δ' ἐν ἀγρῷ Ναβούθου
 τοῦτον Ἰωράμος, ἐπυνθάνετο εἰ πάντα ἔχοι καλῶς τὰ
 κατὰ τὸ στρατόπεδον; Βλασφημήσαντος δὲ πικρῶς
 αὐτὸν Ἰηοῦ, ὡς καὶ τὴν μητέρα αὐτοῦ φαρμακὸν
 καὶ πόρνην ἀποκαλέσαι, δείσας ὁ βασιλεὺς τὴν διά-
 νοιαν αὐτοῦ, καὶ μηδὲν ὑγιὲς φρονεῖν αὐτὸν ὑπονοή-
 σας, στρέψας ὡς εἶχε τὸ ἄρμα, ἔφυγε, φήσας πρὸς
 Ὀχοζίαν ἐνέδρα καὶ δόλω κατεστρατηγῆσθαι. Ἰηοῦς
 δὲ τοξεύσας αὐτὸν καταβάλλει, τοῦ βέλους διὰ τῆς
 καρδίας ἐνεχθέντος. Καὶ Ἰωράμος μὲν εὐθὺς πεσὼν
 ἐπὶ γόνυ τὴν ψυχὴν ἀφῆκεν. Ἰηοῦς δὲ προσέταξε
 Βαδάκρῳ τῷ τῆς τρίτης μοίρας ἡγεμόνι, ὀρίψαι τὸν
 Ἰωράμου νεκρὸν εἰς τὸν ἀγρὸν τοῦ Ναβούθου, ἀ- 487
 ναμνήσας αὐτὸν τῆς Ἡλίας προφητείας, ἣν Ἀχάβ
 τῷ πατρὶ αὐτοῦ τὸν Νάβουθον ἀποκτείναντι προε-
 φήτευσεν, ὡς ἀπολείται αὐτὸς τε καὶ τὸ γένος αὐτοῦ
 ἐν τῷ ἐκείνου χωρίῳ. Ταῦτα γὰρ καθεξομένους ὀπι-
 σθεν τοῦ ἄρματος τοῦ Ἀχάβου λέγοντος ἀκοῦσαι τοῦ
 προφήτου. Καὶ δὴ τοῦτο συνέβη γενέσθαι κατὰ τὴν
 πρόρρησιν τὴν ἐκείνου. Πεσόντος δὲ Ἰωράμου, δει-

σας περὶ τῆς ἑαυτοῦ σοιτηρίας Ὀχοζίας, τὸ ἄρμα εἰς ἑτέραν ὁδὸν ἐξένευσε, λήσεσθαι τὸν Ἰηοῦν ὑπολαβὼν. Ὁ δ' ἐπιδιώξας καὶ καταλαβὼν ἐν τινι προσβάσει τοξεύσας ἔτρωσε, καταλιπὼν δὲ τὸ ἄρμα, καὶ ἐπιβαὶς ἵππῳ φεύγει τὸν Ἰηοῦν εἰς Μαγεδδῶν. Καὶ ἐκεῖ θεραπευόμενος μετ' ὀλίγον ἐκ τῆς πληγῆς τελευτᾷ. Κομισθεῖς δ' εἰς Ἱεροσόλυμα τῆς ἐκεῖ ταφῆς τυγχάνει, βασιλεύσας μὲν ἐνιαυτὸν ἓνα, πονηρὸς δὲ καὶ χείρων τοῦ πατρὸς αὐτοῦ γενόμενος.

4. Τοῦ δὲ Ἰηοῦ ἐλθόντος εἰς Ἰερσάηλαν, κοσμησαμένη Ἰεζαβέλα καὶ στάσα ἐπὶ τοῦ πύργου “Καλὸς,” εἶπε, “δοῦλος ὁ ἀποκτείνας τὸν δεσπότην.” Ὁ δ' ἀναβλέψας πρὸς αὐτὴν ἐπυνθάνετο τίς εἴη, καὶ καταβάσαν ἦκειν πρὸς αὐτὸν ἐκέλευσε, καὶ τέλος τοῖς εὐνούχοις προσέταξεν αὐτὴν ἀπὸ τοῦ πύργου βαλεῖν. Καταφερομένη δὲ τὸ τε τεῖχος περιέρχοντο τῷ αἵματι, καὶ συμπατηθεῖσα ὑπὸ τῶν ἵππων οὕτως ἀπέθανε. Τούτων δὴ γενομένων, παρελθὼν Ἰηοῦς εἰς τὰ βασιλεια σὺν τοῖς φίλοις, ἑαυτὸν ἐκ τῆς ὁδοῦ ἀνεκτάτο τοῖς τε ἄλλοις καὶ τραπέζῃ. Προσέταξε δὲ τοῖς οἰκέταις ἀνελομένοις τὴν Ἰεζαβελαν θάψαι διὰ τὸ γένος, ἣν γὰρ ἐκ βασιλείων. Εὖρον δ' οὐδὲν τοῦ σώματος αὐτῆς οἱ προσταχθέντες τὴν κηδείαν, ἥ μόνον τὰ ἀκρωτήρια, τὸ δὲ ἄλλο πᾶν ὑπὸ κυνῶν ἦν δεδωπανημένον. Ταῦτα ἀκούσας Ἰηοῦς ἐθαύμαζε τὴν Ἡλίου προφητείαν· οὗτος γὰρ αὐτὴν εἰς Ἰερσάηλαν προεῖπε τοῦτον ἀπολείσθαι τὸν τρόπον.

5. Ὀντων δ' Ἀχάβω παίδων ἐβδομήκοντα, τρεφομένων δ' ἐν Σαμαρείᾳ, πέμπει δύο ἐπιστολάς Ἰηοῦς τὴν μὲν τοῖς παιδαγωγοῖς, τὴν δὲ ἑτέραν τοῖς ἄρχουσι τῶν Σαμαρείων, λέγων “τὸν ἀνδρειότατον τῶν Ἀχάβου παίδων ἀποδείξαι βασιλέα, καὶ γὰρ ἄρμάτων αὐτοῖς εἶναι πλῆθος καὶ ἵππων καὶ ὀπλων καὶ στρατιᾶς, καὶ πόλεις ὀχυράς ἔχειν, καὶ τοῦτο ποιήσαντας εἰσπράττεσθαι δικὴν ὑπὲρ τοῦ δεσπότης.” Ταῦτα δ' ἐγγράφη διάπειραν βουλόμενος λαβεῖν τῆς

τῶν Σαμαρείων διανοίας. Ἀναγνόντες δὲ τὰ γράμματα οἱ τε ἄρχοντες καὶ οἱ παιδαγωγοὶ κατέδεισαν, καὶ λογισάμενοι μηδὲν δύνασθαι ποιεῖν πρὸς τοῦτον, ὃς δύο μεγίστων ἐκράτησε βασιλέων, ἀντέγραψαν ὁμολογοῦντες αὐτὸν ἔχειν δεσπότην καὶ ποιήσῃν ὃ ἂν κελεύει. Ὁ δὲ πρὸς ταῦτα ἀντέγραψεν, 'αὐτῷ τε ὑπακούειν κελεύων καὶ τῶν Ἀχάβου παίδων τὰς κεφαλὰς ἀποτεμόντας πέμψαι πρὸς αὐτόν.' Οἱ δ' ἄρχοντες μεταπεμψάμενοι τοὺς τροφεῖς τῶν παίδων, πρὸς- 488 ἔταξαν ἀποκτείνασιν αὐτοὺς τὰς κεφαλὰς ἀποτεμῆν, καὶ πέμψαι πρὸς Ἰησοῦν. Οἱ δ' οὐδὲν ὅλως φεισάμενοι τοῦτο ἔπραξαν, καὶ συνθέντες εἰς τινὰ πλεκτὰ ἄγγεῖα τὰς κεφαλὰς, ἀπέπεμψαν εἰς Ἰσραήλαν. Κομισθεῖσῶν δὲ τούτων ἀγγέλλεται δειπνοῦντι μετὰ τῶν φίλων τῷ Ἰησοῦ, ὅτι κομισθεῖεν αἱ τῶν Ἀχάβου παίδων κεφαλαί. Ὁ δὲ πρὸ τῆς πύλης ἐξ ἐκατέρου μέρους ἐκέλευσεν ἐξ αὐτῶν ἀναστῆναι βουνοὺς. Γενομένου δὴ τούτου ἅμα ἡμέρᾳ πρόεισιν ὀψόμενος, καὶ θεασάμενος ἤρξατο πρὸς τὸν παρόντα λαὸν λέγειν, ὡς 'αὐτὸς μὲν ἐπὶ τὸν δεσπότην τὸν αὐτοῦ στρατεύσαιτο, καὶ ἐκείνον ἀποκτείνειε, τούτους δὲ πάντας οὐκ αὐτὸς ἀνέλοι. Γινώσκειν δὲ αὐτοὺς ἡξίου περὶ τῆς Ἀχάβου γενεᾶς, ὅτι πάντα κατὰ τὴν τοῦ θεοῦ προφητείαν γέγονε, καὶ ὁ οἶκος αὐτοῦ, καθὼς Ἡλίας προεῖπεν, ἀπόλωλε.' Προςδιαφθείρας δὲ καὶ τοὺς παρὰ τοῖς Ἰσραηλίταις εὐρεθέντας ἐκ τῆς Ἀχάβου συγγενείας, εἰς Σαμάρειαν ἐπορεύετο. Κατὰ δὲ τὴν ὁδὸν τοῖς Ὀχοζία συμβαλὼν οἰκείοις τοῦ βασιλέως τῶν Ἱεροσολύμων ἀνέκρινεν αὐτούς, 'τί δὴ ποτε παρεγένοντο.' Οἱ δ' ἀσπασόμενοι Ἰωραμον καὶ τὸν αὐτῶν βασιλέα Ὀχοζίαν ἤκειν ἔφασκον, οὐ γὰρ ᾔδεισαν αὐτοὺς ἀμφοτέρους ὑπ' αὐτοῦ πεφονευμένους. Ἰησοῦς δὲ καὶ τούτους συλληφθέντας ἀναιρεθῆναι προ- ἔταξεν, ὄντας τὸν ἀριθμὸν τεσσαρακονταδύο.

6. Συναντῶ δ' αὐτῷ μετὰ τούτους ἀνὴρ ἀγαθὸς καὶ δίκαιος, Ἰωνάδαβος ὄνομα, φίλος αὐτῷ πάλαι

γεγονώς, ὃς ἀσπασάμενος αὐτὸν ἐπαινεῖν ἤρξατο τοῦ πάντα πεποιηκέναι κατὰ βούλῃσιν τοῦ θεοῦ, τὴν οἰκίαν ἑξαφανίσας τὴν Ἀχάβου. Ἰηοῦς δ' ἀναβάντα ἐπὶ τὸ ἄρμα συνεισελθεῖν αὐτὸν εἰς Σαμάρειαν παρεκάλει, λέγων 'ἐπιδειξέιν, πῶς οὐδενὸς φείσεται πονηροῦ, ἀλλὰ καὶ τοὺς ψευδοπροφήτας καὶ τοὺς ψευδερεῖς, καὶ τοὺς ἑξαπατήσαντας τὸ πλῆθος, ὡς τὴν μὲν τοῦ μεγίστου θεοῦ θρησκείαν ἐγκαταλιπεῖν, τοὺς δὲ ξενικούς προσκυνεῖν, τιμωρήσεται· κάλλιστον δ' εἶναι θεαμάτων καὶ ἡδιστον ἀνδρὶ χρηστῷ καὶ δικαίῳ, κολαζομένους πονηροὺς ἰδεῖν.' Τούτοις πεισθεῖς ὁ Ἰωνάδαβος ἀναβὰς εἰς τὸ ἄρμα εἰς Σαμάρειαν παραγίνεται. Ἀναζητήσας δὲ πάντας τοὺς Ἀχάβου συγγενεῖς Ἰηοῦς ἀποκτείνει. Βουλόμενος δὲ μηδένα τῶν ψευδοπροφητῶν μηδ' ἱερέων τῶν Ἀχάβου θεῶν τιμωρίαν διαφυγεῖν, ἀπάτη καὶ δόλῳ πάντας αὐτοὺς συνέλαβεν. Ἀθροίσας γὰρ τὸν λαὸν ἔφη 'βούλεσθαι διπλασίονας ὧν Ἀχαβος θεῶν εἰσηγήσατο προσκυνεῖν, καὶ τοὺς ἐκείνων ἱερεῖς καὶ προφῆτας ἡέλου καὶ δούλους αὐτῷ παρεῖναι· θυσίας γὰρ πολυτελεῖς καὶ μεγάλας ἐπιτελεῖν μέλλειν τοῖς Ἀχάβου θεοῖς, τὸν δ' ἀπολειφθέντα τῶν ἱερέων θανάτῳ ζημιώσκειν.' Ὁ δὲ θεὸς Ἀχάβου Βαὰλ ἐκαλεῖτο. Τάξας δὲ ἡμέραν, καθ' ἣν ἔμελλε ποιήσκειν τὰς θυσίας, διέπεμψεν ἀνὰ πᾶσαν τὴν Ἰσραηλιτῶν χώραν, τοὺς ἄξοντας πρὸς αὐτὸν τοὺς ἱερεῖς τοῦ Βαὰλ. Ἐκέλευσε δὲ Ἰηοῦς τοῖς
489 ἱερεῦσι δοῦναι πᾶσιν ἐνδύματα. Λαβόντων δὲ, παρελθὼν εἰς τὸν οἶκον μετὰ τοῦ φίλου Ἰωνάδαβου, μή τις ἐν αὐτοῖς ἀλλόφυλος εἴη καὶ ξένος, ἐρευνῆσαι προσέταξεν, 'οὐ βούλεσθαι γὰρ τοῖς ἱεροῖς αὐτῶν ἀλλότριον παρατυγχάνειν.' Τῶν δὲ εἰπόντων μὲν οὐδένα παρεῖναι ξένον, καταρξαμένων δὲ τῶν θυσιῶν, περιέστησεν ἑξωθεν ὄγδοηκοντα τὸν ἀριθμὸν ἀνδρας, οὓς ἤδει πιστοτάτους τῶν ὀπλιτῶν, κελεύσας αὐτοῖς ἀποκτείνειν τοὺς ψευδοπροφήτας, καὶ νῦν τοῖς πατράσι ἔθεσι τιμωρεῖν πολὺν ἤδη χρόνον ἀλιγορημένους, ἀπειλήσας

ὑπὲρ τῶν διαφυγόντων τὰς ἐκείνων ἀφαιρεθήσεσθαι ψυχάς. Οἱ δὲ τοὺς τε ἄνδρας ἅπαντας κατέσφαξαν, καὶ τὸν οἶκον τοῦ Βαὰλ ἐμπρήσαντες ἐκάθηραν οὕτως ἀπὸ τῶν ξενικῶν ἐθισμῶν τὴν Σαμαρείαν. Οὗτος ὁ Βαὰλ Τυρίων ἦν θεός. Ἀχαβος δὲ τῷ πενθερῷ βουλόμενος χάρισσασθαι Ἰθοβάλῳ Τυρίων ὄντι βασιλεῖ καὶ Σιδωνίων ναόν τε αὐτῷ κατεσκεύασεν ἐν Σαμαρείᾳ, καὶ προφήτας ἀπέδειξε καὶ πάσης θρησκείας ἡξίου. Ἀφανισθέντος δὲ τούτου τοῦ θεοῦ, τὰς χρυσᾶς δαμάλεις προσκυνεῖν τοῖς Ἰσραηλίταις Ἰηοὺς ἐπέτρεψε. Ταῦτα δὲ διαπραξαμένῳ καὶ προνοήσαντι τῆς κολάσεως τῶν ἁσεβῶν, ὁ θεὸς διὰ τοῦ προφήτου προεῖπεν ἐπὶ τέσσαρας γενεάς τοὺς παῖδας αὐτοῦ βασιλεύσειν τῶν Ἰσραηλιτῶν. Καὶ τὰ μὲν περὶ Ἰηοὺν ἐν τούτοις ὑπῆρχε.

CAP. VII. 1. Γοθολλία δὲ ἡ Ἀχάβου θυγάτηρ ἀκούσασα τὴν τε Ἰωράμου τοῦ ἀδελφοῦ τελευταίην καὶ τὴν Ὀχοζία τοῦ παιδός, καὶ τοῦ γένους τῶν βασιλέων ἀπώλειαν, ἐσπούδαξε μηδένα τῶν ἐκ τοῦ Δαυΐδου καταλιπεῖν οἴκου, πᾶν δ' ἐξαφανίσαι τὸ γένος, ὡς ἂν μηδεὶς ἐξ αὐτοῦ βασιλεὺς ἔτι γένοιτο. Καὶ τοῦθ' ὡς μὲν ὤφειτο διεπράξατο, διεσώθη δὲ εἰς υἱὸς Ὀχοζία, τρόπῳ δὲ τοιούτῳ τὴν τελευταίην διέφυγεν. Ἦν Ὀχοζία ὁμοπάτριος ἀδελγὴ, Ἰωσαβεθὴ ὄνομα. Ταύτῃ συνῆν ὁ ἀρχιερεὺς Ἰωδαος. Εἰσελθοῦσα δὲ εἰς τὸ βασιλῆιον, καὶ τοῖς ἀπεσφαγμένοις τὸν Ἰωάσον — τοῦτο γὰρ προσηγορεύετο τὸ παιδίον ἐναιήσιον — ἐγκεκρυμμένον εὑροῦσα μετὰ τῆς τρεφούσης, βαστάσασα μετ' αὐτῆς εἰς τὸ ταμιεῖον τῶν κλινῶν ἀπέκλεισε, καὶ λανθάνοντες ἀνέθρεψαν αὐτὴν τε καὶ ὁ ἀνὴρ αὐτῆς Ἰωδαος ἐν τῷ ἱερῷ ἔτεσιν ἕξ, οἷς ἐβασίλευε Γοθολλία τῶν Ἱεροσολύμων καὶ τῶν δύο φυλῶν.

2. Τῷ δὲ ἐβδόμῳ ἔτει κοινολογησάμενός τισι Ἰωδαος πέντε τὸν ἀριθμὸν ἑκατοντάρχαις, καὶ συμπείσας αὐτοὺς συνεπιθέσθαι μὲν ταῖς κατὰ τῆς Γοθο-

Υ

490 λας ἐγχειρουμένοις, τὴν δὲ βασιλείαν τῷ παιδί
 συμπεριποιήσαι, καὶ λαβὼν ὄρκους, οἷς τὸ ἀδελφὸν πα-
 ρὰ τῶν συνεργούντων βεβαιοῦται, τὸ λοιπὸν ἐθάρρουν
 ταῖς κατὰ τῆς Γουθολίας ἐλπίσιν. Οἱ δ' ἄνδρες, οὓς
 ὁ ἱερεὺς Ἰωῦδας κοινωνοὺς τῆς πράξεως παρεilhφεν,
 πορευθέντες εἰς ἅπασαν τὴν χώραν, τοὺς ἱερεῖς καὶ
 τοὺς Λευῖτας ἐξ αὐτῆς ἀθροίσαντες καὶ τοὺς τῶν φυ-
 λῶν προεστηκότας, ἦγον ἄγοντες εἰς Ἱεροσόλυμα πρὸς
 τὸν ἀρχιερέα. Ὁ δὲ πίστιν ἤτησεν αὐτοὺς ἔνορκον,
 ἢ μὴν φυλάξειν ὅπερ ἂν μάθωσιν ἀπόρρητον παρ'
 αὐτοῦ, σιωπῆς ἅμα καὶ συμπράξεως δεόμενον. Ὡς
 δ' ἀσφαλὲς αὐτῷ λέγειν ὁμωμοκότων ἐγένετο, παρα-
 γαῶν ὃν ἐκ τοῦ Δαυΐδου γένους ἔτρεφεν, "Οὗτος
 ὑμῖν," εἶπε, "βασιλεὺς, ἐξ ἐκείνης τῆς οἰκίας, ἣν
 ἴστε τὸν θεὸν ὑμῖν προφητεύσαντα βασιλεύειν ἄχρι
 τοῦ παντὸς χρόνου. Παραινῶ δὲ τὴν τρίτην ὑμῶν
 μοῖραν φυλάττειν αὐτὸν ἐν τῷ ἱερῷ, τὴν δὲ τετάρ-
 την ταῖς φυλακαῖς ἐφεστάναι τοῦ τεμένους ἀπάσαις,
 ἢ δὲ μετὰ ταύτην ἐχέτω τὴν τῆς ἀνοιγομένης καὶ φε-
 ρούσης εἰς τὸ βασιλείον πύλης φυλακὴν, τὸ δ' ἄλλο
 πληθὺς ἄοπλον ἐν τῷ ἱερῷ τυγχανέτω. Μηδένα δὲ
 ὀπλίτην εἰσελθεῖν ἐάσητε, ἢ μόνον ἱερέα." Προς-
 διέταξε δὲ τούτοις 'μέρος το τῶν ἱερέων καὶ Λευῖτας
 περὶ αὐτὸν εἶναι τὸν βασιλέα ταῖς μαχαίραις αὐτῶν
 ἐσπασμέναις δορυφοροῦντας, τὸν δὲ τολμήσαντα παρ-
 ελθεῖν εἰς τὸ ἱερὸν ὀπλισμένον ἀναιρεῖσθαι παραν-
 τίκα, δέξαντας δὲ μηδένα παραμεῖναι τῇ φυλακῇ τοῦ
 βασιλείως. Καὶ οἱ μὲν οἷς ὁ ἀρχιερεὺς συνεβούλευσε
 τούτοις πεισθέντες, ἔργῳ τὴν προαίρεσιν ἐδήλουν.
 Ἀνοίξας δὲ Ἰωῦδας τὴν ἐν τῷ ἱερῷ ὀπλοθήκην, ἣν Δα-
 υῖδης κατεσκεύασε, διεμέρισε τοῖς ἑκατοντάρχοις ἅμα
 καὶ ἱερεῦσι καὶ Λευῖταις ἅπαντα ὅσα εὑρεν ἐν αὐτῇ
 δόρατά τε καὶ φαρέτρας, καὶ εἴ το ἕτερον εἶδος ὀπλοῦ
 κατέλαβε. Καὶ καθωπλισμένους ἕστησεν ἐν κύκλῳ
 περὶ τὸ ἱερὸν συναψαμένους τὴν χεῖρα, καὶ τὴν εἰς-
 οδὸν τοῖς οὐ προσήκουσιν οὕτως ἀποειχίσοντας. Συν-

αγαγόντες δὲ τὸν παῖδα εἰς τὸ μέσον, ἐπέθηκαν αὐτῷ τὸν στέφανον τὸν βασιλικόν, καὶ τῷ ἐλαίῳ χρίσας Ἰώδασ ἀπέδειξε βασιλεία. Τὸ δὲ πλῆθος χαίρον καὶ κροταλίζον ἔβόα 'σώζεσθαι τὸν βασιλέα.'

3. Τοῦ δὲ θορύβου καὶ τῶν ἐπαίνων Γοθολία παρ' ἐλπίδας ἀκούσασα, τεταραγμένη σφόδρα τῇ διανοίᾳ μετὰ τῆς ἰδίας ἐξεπήδησε στρατίας ἐκ τοῦ βασιλείου. Καὶ παραγενομένην εἰς τὸ ἱερὸν αὐτῇ οἱ μὲν ἱερεῖς εἰσδέχονται, τοὺς δὲ ἐπομένους ὀπλίτας εἶρξαν εἰσελθεῖν οἱ περιεσιτῶντες ἐν κύκλῳ τῶν ὑπὸ τοῦ ἀρχιερέως τοῦτο προστεταγμένων. Ἰδοῦσα δὲ Γοθολία τὸν παῖδα ἐπὶ τῆς στήλης ἑστῶτα, καὶ τὸν βασιλικὸν περικείμενον στέφανον, περιῶρξαμένη καὶ δεινὸν ἀνακράζουσα, φρονεῖν ἐκέλευε τὸν ἐπιβουλεύσαντα αὐτῇ καὶ τὴν ἀρχὴν ἀφελῆσθαι σπουδάσαντα. Ἰώδασ δὲ καλέσας τοὺς ἑκατοντάρχας, ἐκέλευσεν αὐτοὺς ἀγαγόντας τὴν Γοθολίαν εἰς τὴν φάραγγα τοῦ Κεδρῶνος ἀνελεῖν ἐκεῖ, 'μὴ γὰρ βούλεσθαι μιᾶναι τὸ ἱερὸν αὐτόθι τὴν ἀλιτῆριον τιμωρησάμενον.' Προσέταξε δὲ καὶ ἐὰν βοηθῶν τις προσέλθοι, καὶ ἐκείνον ἀνελεῖν. Ἐλλαβόμενοι τοίνυν τῆς Γοθολίας οἱ προστεταγμένοι τὴν ἀναίρεσιν αὐτῆς, ἐπὶ τὴν πύλην τῶν ἡμιόνων τοῦ βασιλέως ἤγαγον, καὶ ἐκεῖ διεχρήσαντο.

4. Ὡς δὲ τὰ περὶ τὴν Γοθολίαν τοῦτον ἐστρατηγήθη τὸν τρόπον, συγκαλέσας τὸν τε δῆμον καὶ τοὺς ὀπλίτας Ἰώδασ εἰς τὸ ἱερὸν, ἐξώρκησεν εὐνοεῖν τῷ βασιλεῖ, καὶ προνοεῖν αὐτοῦ, τῆς σωτηρίας, καὶ τῆς ἐπὶ πλείον ἀρχῆς. Ἐπειὶ αὐτὸν τὸν βασιλέα τμήσειν τὸν θεὸν καὶ μὴ παραβῆναι τοὺς Μωϋσείους νόμους δοῦναι πίστιν ἠνάγκασε. Καὶ μετὰ ταῦτα εἰσδραμόντες τὸν τοῦ Βααλ οἶκον, ὃν ἡ Γοθολία καὶ ὁ ἀνὴρ αὐτῆς Ἰώραμος κατεσκεύασεν ἐφ' ὕβρει μὲν τοῦ πατρῷου θεοῦ, τιμῇ δὲ τοῦ Ἀχάβου, κατέσκαψαν, καὶ τὸν ἔχοντα τὴν ἱερωσύνην αὐτοῦ Μααθὰν ἀπέκτειναν. Τὴν δ' ἐπιμέλειαν καὶ φυλακὴν τοῦ ἱεροῦ τοῖς ἱερεῦσι καὶ Λευίταις ἐπέτρεψεν Ἰώδασ, κατὰ

τὴν Δαυΐδου τοῦ βασιλέως διάταξιν, κελύσας αὐτοὺς δις τῆς ἡμέρας ἐπιφέρειν τὰς νενομισμένας τῶν ὀλοκαυτώσεων θυσίας, καὶ θυμῶν ἀκολουθῶς τῷ νόμῳ. Ἀπέδειξε δὲ τῶν Λευϊτῶν τινὰς καὶ πυλωροὺς ἐπὶ φυλακῇ τοῦ τεμένου, ὡς μηδὲνα μεμιασμένον παρῆναι λανθάνοντα.

5. Τούτων δὲ ἕκαστα διατάξας μετὰ τῶν ἐκοντάρχων καὶ ἡγεμόνων καὶ τοῦ λαοῦ παντὸς ἐκ τοῦ ἱεροῦ παραλαβὼν ἄγει τὸν Ἰωάσον εἰς τὸ βασιλεῖον, καὶ καθίσαντος εἰς τὸν βασιλικὸν θρόνον ἐπηρυψήμασέ τε τὸ πλῆθος καὶ πρὸς εὐωχίαν τραπέντες ἐπὶ πολλὰς ἑώρασαν ἡμέρας. Ἡ μέντοι γε πόλις ἐπὶ τῇ τὴν Γοθολίαν ἀποθανεῖν ἡσυχίαν ἤγαγεν. Ἦν δὲ Ἰωάσος, ὅτε τὴν βασιλείαν παρέλαβεν, ἑτῶν ἑπτὰ, μήτηρ δ' ἦν αὐτῷ τὸ μὲν ὄνομα Σαβία, πατρίδος δὲ Βηρσαβεέ. Πολλὴν δ' ἐποίησατο τῶν νόμων φυλακὴν, καὶ περὶ τὴν τοῦ θεοῦ θρησκείαν φιλοτιμίαν, παρὰ πάντα τὸν χρόνον ὃν ὁ Ἰωάσος ἐβίωσεν. Ἐγήμε δὲ καὶ γυναῖκας δύο παρελθὼν εἰς ἡλικίαν, δόντος τοῦ ἀρχιερέως, ἐξ ὧν καὶ ἄρῳες αὐτῷ καὶ θήλειαι παῖδες ἐγένοντο. Τὰ μὲν οὖν περὶ τοῦ βασιλέως Ἰωάσου, ὡς τὴν τῆς Γοθολίας ἐπιβουλήν διέφυγέ καὶ τὴν βασιλείαν παρέλαβεν, ἐν τούτοις δεδηλώκαμεν.

CAP. VIII. 1. Ἀζάηλος δὲ ὁ Σύρων βασιλεὺς πολεμῶν τοῖς Ἰσραηλίταις καὶ τῷ βασιλεῖ αὐτῶν Ἰηοῦ, διέφθειρεν τῆς πέραν Ἰορδάνου χώρας τὰ πρὸς τὴν ἀνατολὴν τῶν Ρουβηνιτῶν καὶ Γαδιτῶν καὶ Μανασσιτῶν, ἔτι δὲ καὶ τὴν Γαλααδίτην καὶ Βαταναίαν, πυρπολῶν πάντα καὶ διαρπάζων, καὶ τοῖς εἰς χεῖρας ἀπαντῶσι βίαν προσφέρων. Οὐ γὰρ ἐφθῆ αὐτὸν Ἰηοὺς ἀμύνασθαι κακοῦντα τὴν χώραν, ἀλλὰ καὶ τῶν εἰς τὸ θεῖον ὑπερόπτης γενόμενος, καὶ καταφρονήσας τῆς ὀσίας καὶ τῶν νόμων ἀπέθανε, βασιλεύσας ἔτη ἰῶν Ἰσραηλιτῶν ἑπτὰ καὶ εἴκοσι. Ἐτάφη δ' ἐν Σα-

μαρεία, τῆς ἀρχῆς διάδοχον Ἰώαζον τὸν υἱὸν καταλιπών.

2. Τὸν δὲ τῶν Ἱεροσολύμων βασιλέα Ἰώα- 492
σον ὁρμή τις ἔλαβε τὸν ναὸν ἀνακαινίσαι τοῦ θεοῦ.
Καὶ τὸν ἀρχιερέα καλέσας Ἰώδαον εἰς ἅπασαν ἐκέ-
λευσε πέμψαι τὴν χώραν τοὺς Λευῖτας καὶ ἱερέας
αἰτήσοντας ὑπὲρ ἐκάστης κεφαλῆς ἡμίσεικλον ἀργύρου,
εἰς ἐπισκευὴν καὶ ἀνανέωσιν τοῦ ναοῦ, καταλυθέντος
ὑπὸ Ἰωράμου καὶ Γοθολίας καὶ τῶν παίδων αὐτῆς.
Ὁ δ' ἀρχιερεὺς τοῦτο μὲν οὐκ ἐποίησε, συνεῖς ὡς
οὐδεὶς εὐγνωμόνως προήσεται τὸ ἀργύριον. Τρίτῳ
δὲ καὶ εἰκοστῷ τῆς βασιλείας ἔτει, μεταπεμψαμένου
τοῦ βασιλέως αὐτὸν τε καὶ Λευῖτας, καὶ ὡς παρα-
κούσαντας ὧν προσέταξεν αἰτιωμένον, καὶ κλείσαν-
τος εἰς τὸ μέλλον προνοεῖσθαι τῆς ἐπισκευῆς τοῦ
ναοῦ, στρατηγήματι χρῆται πρὸς τὴν συλλογὴν τῶν
χρημάτων ὁ ἀρχιερεὺς, ὃ τὸ πλῆθος ἡδέως ἔσχε, τοι-
ούτῳ. Ξύλινον κατασκευάσας θησαυρὸν, καὶ κλείσας
πανταχόθεν, ὅπῃ ἐν αὐτῷ μίαν ἦνοιξεν. Ἐπειτα
θεῖς εἰς τὸ ἱερὸν παρὰ τὸν βωμὸν, ἐκέλευσεν ἕκα-
στον ὅσον βούλεται βάλλειν εἰς αὐτὸν διὰ τῆς ὀπῆς,
εἰς τὴν ἐπισκευὴν τοῦ ναοῦ. Πρὸς τοῦτο πᾶς ὁ λαὸς
εὖ διετέθη, καὶ πολὺν ἄργυρον καὶ χρυσὸν φιλοτι-
μούμενοι καὶ συνεισφέροντες ἤθροισαν. Κενοῦντες δὲ
τὸν θησαυρὸν, καὶ παρόντος τοῦ βασιλέως ἀριθμοῦν-
τες τὸ συνειλεγμένον ὃ τε γραμματεῖς καὶ ὁ ἱερεὺς
τῶν γαζοφυλακίων, ἔπειτ' εἰς τὸν αὐτὸν ἐτίθεσαν
τόπον. Καὶ τοῦτο ἐποιοῦν ἐκάστης ἡμέρας. Ὡς δ'
ἀποχρώντως τὸ πλῆθος ἐδόκει βαλεῖν τῶν χρημάτων,
ἐπεμψαν μισθοῦμενοι λατόμους καὶ οἰκοδόμους ὁ ἀρ-
χιερεὺς Ἰώδας καὶ ὁ βασιλεὺς Ἰάσπος, καὶ ἔτι ξύλα
μεγάλα καὶ τῆς καλλίστης ὕλης. Ἐπισκευασθέντος
δὲ τοῦ ναοῦ, τὸν ὑπολειφθέντα χρυσὸν καὶ ἄργυρον
— οὐκ ὀλίγος δὲ ἦν — εἰς τε κρατῆρας καὶ οἶνα-
χόας καὶ ἐκπώματα καὶ τὰ λοιπὰ σκεύη κατεχρήσαν-
το, θυσίαις τε πολυτελέσιν ὁσημέραι τὸν βωμὸν πιαί-

σας περὶ τῆς ἑαυτοῦ σωτηρίας Ὀχοζίας, τὸ ἄρμα εἰς ἑτέραν ὁδὸν ἐξένευσε, λήσεσθαι τὸν Ἰηοῦν ὑπολαβών. Ὁ δ' ἐπιδιώξας καὶ καταλαβὼν ἔν τινι προσβάσει τοξεύσας ἔτρωσε, καταλιπὼν δὲ τὸ ἄρμα, καὶ ἐπιβὰς ἵππῳ φεύγει τὸν Ἰηοῦν εἰς Μαγεδδῶν. Καὶ ἐκεῖ θεραπευόμενος μετ' ὀλίγον ἐκ τῆς πληγῆς τελευτᾷ. Κομισθεῖς δ' εἰς Ἱεροσόλυμα τῆς ἐκεῖ ταφῆς τυγχάνει, βασιλεύσας μὲν ἐνιαυτὸν ἓνα, πονηρὸς δὲ καὶ χείρων τοῦ πατρὸς αὐτοῦ γενόμενος.

4. Τοῦ δὲ Ἰηοῦ ἐλθόντος εἰς Ἰσραήλαν, κοσμησαμένη Ἰεζαβέλα καὶ στάσα ἐπὶ τοῦ πύργου “Καλὸς,” εἶπε, “δοῦλος ὁ ἀποκτείνας τὸν δεσπότην.” Ὁ δ' ἀναβλέψας πρὸς αὐτὴν ἐπυνθάνετο τίς εἴη, καὶ καταβάσαν ἤκειν πρὸς αὐτὸν ἐκέλευσε, καὶ τέλος τοῖς εὐνούχοις προσέταξεν αὐτὴν ἀπὸ τοῦ πύργου βαλεῖν. Καταφερομένη δὲ τὸ τε τεῖχος περιεῖρθε τῷ αἵματι, καὶ συμπατηθεῖσα ὑπὸ τῶν ἵππων οὕτως ἀπέθανε. Τούτων δὴ γενομένων, παρελθὼν Ἰηοὺς εἰς τὰ βασίλεια σὺν τοῖς φίλοις, ἑαυτὸν ἐκ τῆς ὁδοῦ ἀνεκτάτο τοῖς τε ἄλλοις καὶ τραπέζῃ. Προσέταξε δὲ τοῖς οἰκέταις ἀνελομένοις τὴν Ἰεζαβέλαν θάψαι διὰ τὸ γένος, ἣν γὰρ ἐκ βασιλείων. Εὗρον δ' οὐδέν τοῦ σώματος αὐτῆς οἱ προσταχθέντες τὴν κηδεῖαν, ἣ μὴνα τὰ ἀκρωτήρια, τὸ δὲ ἄλλο πᾶν ὑπὸ κυνῶν ἦν δεδαπανημένον. Ταῦτα ἀκούσας Ἰηοὺς ἐθαύμαζε τὴν Ἡλίου προφητείαν· οὗτος γὰρ αὐτὴν εἰς Ἰσραήλαν προεῖπε τοῦτον ἀπολεῖσθαι τὸν τρόπον.

5. Ὅντων δ' Ἀχάβω παίδων ἑβδομήκοντα, τρεφομένων δ' ἐν Σαμαρείᾳ, πέμπει δύο ἐπιστολάς Ἰηοὺς τὴν μὲν τοῖς παιδαγωγοῖς, τὴν δὲ ἑτέραν τοῖς ἄρχουσι τῶν Σαμαρείων, λέγων· τὸν ἀνδρεώτατον τῶν Ἀχάβου παίδων ἀποδειξαι βασιλέα, καὶ γὰρ ἄρμάτων αὐτοῖς εἶναι πλῆθος καὶ ἵππων καὶ ὅπλων καὶ στρατιᾶς, καὶ πόλεις ὀχυράς ἔχειν, καὶ τοῦτο ποιήσαντας εἰσπράττεσθαι δίκην ὑπὲρ τοῦ δεσπότου. Ταῦτα δ' ἐγγράφῃ διάπειραν βουλόμενος λαβεῖν τῆς

τῶν Σαμαρείων διανοίας. Ἀναγνόντες δὲ τὰ γράμματα οἱ τε ἄρχοντες καὶ οἱ παιδαγωγοὶ κατέβησαν, καὶ λογισάμενοι μηδὲν δύνασθαι ποιεῖν πρὸς τοῦτον, ὃς δύο μεγίστων ἐκράτησε βασιλέων, ἀντέγραψαν ὁμολογοῦντες αὐτὸν ἔχειν δεσπότην καὶ ποιήσῃν ὃ ἂν κελεύει. Ὁ δὲ πρὸς ταῦτα ἀντέγραψεν, 'αὐτῷ τε ὑπακούειν κελεύων καὶ τῶν Ἀχάβου παίδων τὰς κεφαλὰς ἀποτεμύοντας πέμψαι πρὸς αὐτόν.' Οἱ δ' ἄρχοντες μεταπεμψάμενοι τοὺς τροφεῖς τῶν παίδων, πρὸς- 488 ἔταξαν ἀποκτείνασιν αὐτοὺς τὰς κεφαλὰς ἀποτεμεῖν, καὶ πέμψαι πρὸς Ἰησοῦν. Οἱ δ' οὐδὲν ὅλως φεισάμενοι τοῦτο ἔπραξαν, καὶ συνθέντες εἰς τινα πλεκτὰ ἄγγεῖα τὰς κεφαλὰς, ἀπέπεμψαν εἰς Ἰσραήλαν. Κομισθεῖσῶν δὲ τούτων ἀγγέλλεται δειπνοῦντι μετὰ τῶν φίλων τῷ Ἰησοῦ, ὅτι κομισθεῖεν αἱ τῶν Ἀχάβου παίδων κεφαλαί. Ὁ δὲ πρὸ τῆς πύλης ἐξ ἐκατέρου μέρους ἐκέλευσεν ἐξ αὐτῶν ἀναστῆναι βουνοῖς. Γενομένου δὴ τούτου ἅμα ἡμέρᾳ πρόεισιν ὀψόμενος, καὶ θεασάμενος ἤρξατο πρὸς τὸν παρόντα λαὸν λέγειν, ὡς 'αὐτὸς μὲν ἐπὶ τὸν δεσπότην τὸν αὐτοῦ στρατεύσαιτο, καὶ ἐκείνον ἀποκτείνειε, τούτους δὲ πάντας σὺν αὐτῷ ἀνέλοι. Γινώσκειν δὲ αὐτοὺς ἤξιον περὶ τῆς Ἀχάβου γενεᾶς, ὅτι πάντα κατὰ τὴν τοῦ θεοῦ προφητείαν γέγονε, καὶ ὁ οἶκος αὐτοῦ, καθὼς Ἡλίας προεῖπεν, ἀπόλωλε.' Προςδιαφθείρας δὲ καὶ τοὺς παρὰ τοῖς Ἰσραηλίταις εὐρεθέντας ἐκ τῆς Ἀχάβου συγγενείας, εἰς Σαμάρειαν ἐπορεύετο. Κατὰ δὲ τὴν ὁδὸν τοῖς Ὀχοζία συμβαλὼν οἰκείοις τοῦ βασιλέως τῶν Ἱεροσολύμων ἀνέκρινεν αὐτούς, 'τί δὴ ποτε παρεγένοντο.' Οἱ δ' ἀσπασόμενοι Ἰωραμον καὶ τὸν αὐτῶν βασιλέα Ὀχοζίαν ἤκειν ἔφασκον, οὐ γὰρ ᾔδεισαν αὐτοὺς ἀμφοτέρους ὑπ' αὐτοῦ πεφονευμένους. Ἰησοῦς δὲ καὶ τούτους συλληφθέντας ἀναιρεθῆναι προ- ἔταξεν, ὄντας τὸν ἀριθμὸν τεσσαρακονταδύο.

6. Συναντῶ δ' αὐτῷ μετὰ τούτους ἀνὴρ ἀγαθὸς καὶ δίκαιος, Ἰωνάδαβος ὄνομα, φίλος αὐτῷ πάλαι

γεγοναὺς, ὃς ἀσπασάμενος αὐτὸν ἐπαινεῖν ἤρξατο τοῦ πάντα πεποιηκέναι κατὰ βούλῃσιν τοῦ θεοῦ, τὴν οἰκίαν ἑξαφανίσας τὴν Ἀχάβου. Ἰηοῦς δ' ἀναβάντα ἐπὶ τὸ ἄρμα συνεισελθεῖν αὐτὸν εἰς Σαμάρειαν παρεκάλει, λέγων 'ἐπιδείξαι, πῶς οὐδενὸς φείσεται πονηροῦ, ἀλλὰ καὶ τοὺς ψευδοπροφῆτας καὶ τοὺς ψευδερεῖς, καὶ τοὺς ἑξαπατήσαντας τὸ πλῆθος, ὡς τὴν μὲν τοῦ μεγίστου θεοῦ θρησκείαν ἐγκαταλιπεῖν, τοὺς δὲ ξενικούς προσκυνεῖν, τιμωρήσεται· κάλλιστον δ' εἶναι θεαμάτων καὶ ἥδιστον ἀνδρὶ χρηστῷ καὶ δικαίῳ, κολαζομένους πονηροὺς ἰδεῖν.' Τούτοις πεισθεῖς ὁ Ἰωνάδαβος ἀναβὰς εἰς τὸ ἄρμα εἰς Σαμάρειαν παραγίνεται. Ἀναζητήσας δὲ πάντας τοὺς Ἀχάβου συγγενεῖς Ἰηοῦς ἀποκτείνει. Βουλόμενος δὲ μηδένα τῶν ψευδοπροφητῶν μηδ' ἱερέων τῶν Ἀχάβου θεῶν τιμωρίαν διαφυγεῖν, ἀπάτη καὶ δόλῳ πάντας αὐτοὺς συνέλαβεν. Ἀθροίσας γὰρ τὸν λαὸν ἔφη 'βούλεσθαι διπλασίονας ὧν Ἀχαβος θεῶν εἰσηγήσατο προσκυνεῖν, καὶ τοὺς ἐκείνων ἱερεῖς καὶ προφῆτας ἡέλου καὶ δούλους αὐτῷ παρεῖναι· θυσίας γὰρ πολυτελεῖς καὶ μεγάλας ἐπιτελεῖν μέλλειν τοῖς Ἀχάβου θεοῖς, τὸν δ' ἀπολείψαντα τῶν ἱερέων θανάτῳ ζημιώσιν.' Ὁ δὲ θεὸς Ἀχάβου Βαὰλ ἐκαλεῖτο. Τάξας δὲ ἡμέραν, καθ' ἣν ἔμελλε ποιήσῃ τὰς θυσίας, διέπεμψεν ἀνὰ πᾶσαν τὴν Ἰσραηλιτῶν χώραν, τοὺς ἄξοντας πρὸς αὐτὸν τοὺς ἱερεῖς τοῦ Βαὰλ. Ἐκέλευσε δὲ Ἰηοῦς τοῖς
489 ἱερεῦσι δοῦναι πᾶσιν ἐνδύματα. Λαβόντων δὲ, παρελθὼν εἰς τὸν οἶκον μετὰ τοῦ φίλου Ἰωνάδαβου, μή τις ἐν αὐτοῖς ἀλλόφυλος εἴη καὶ ξένος, ἐρευνῆσαι προσέταξεν, 'οὐ βούλεσθαι γὰρ τοῖς ἱεροῖς αὐτῶν ἀλλότριον παρατυγχάνειν.' Τῶν δὲ εἰπόντων μὲν οὐδένα παρεῖναι ξένον, καταρξαμέναν δὲ τῶν θυσιῶν, περιέστησεν ἑξωθεν ὀγδοήκοντα τὸν ἀριθμὸν ἄνδρας, οὓς ἤδει πιστοτάτους τῶν ὀπλιτῶν, κελεύσας αὐτοῖς ἀποκτείνειν τοὺς ψευδοπροφῆτας, καὶ νῦν τοῖς πατράσι ἔθεσι τιμωρεῖν πολὺν ἤδη χρόνον ὀλιγορημένους, ἀπειλήσας

ὑπὲρ τῶν διασπυρόντων τὰς ἐκείνων ἀφαιρεθήσεσθαι ψυχάς. Οἱ δὲ τοὺς τε ἄνδρας ἅπαντας κατέσφαξαν, καὶ τὸν οἶκον τοῦ Βαὰλ ἐμπρήσαντες ἐκάθηραν οὕτως ἀπὸ τῶν ξενικῶν ἔθισμῶν τὴν Σαμαρείαν. Οὗτος ὁ Βαὰλ Τυρίων ἦν θεός. Ἀχαβος δὲ τῷ πενθερῷ βουλόμενος χαρίσασθαι Ἰθοβάλῳ Τυρίων ὄντι βασιλεῖ καὶ Σιδωνίων ναόν τε αὐτῷ κατεσκεύασεν ἐν Σαμαρείᾳ, καὶ προφήτας ἀπέδειξε καὶ πάσης θρησκείας ἡξίου. Ἀφανισθέντος δὲ τούτου τοῦ θεοῦ, τὰς χρυσᾶς δαμάλεις προσκυνεῖν τοῖς Ἰσραηλίταις Ἰηοὺς ἐπέτρεψε. Ταῦτα δὲ διαπραξαμένῳ καὶ προνοήσαντι τῆς κολάσεως τῶν ἁσεβῶν, ὁ θεὸς διὰ τοῦ προφήτου προεῖπεν ἐπὶ τέσσαρας γενεὰς τοὺς παῖδας αὐτοῦ βασιλεύσειν τῶν Ἰσραηλιτῶν. Καὶ τὰ μὲν περὶ Ἰηοῦν ἐν τούτοις ὑπῆρχε.

CAP. VII. 1. Γοθολλία δὲ ἡ Ἀχάβου θυγάτηρ ἀκούσασα τὴν τε Ἰωράμου τοῦ ἀδελφοῦ τελευταίην καὶ τὴν Ὀχοζία τοῦ παιδὸς, καὶ τοῦ γένους τῶν βασιλέων ἀπώλειαν, ἐσπούδαζε μηδένα τῶν ἐκ τοῦ Δαυΐδου καταλιπεῖν οἶκον, πᾶν δ' ἐξαφανίσαι τὸ γένος, ὡς ἂν μηδεὶς ἐξ αὐτοῦ βασιλεὺς ἔτι γένοιτο. Καὶ τοῦθ' ὡς μὲν ὤρετο διεπράξατο, διεσώθη δὲ εἰς υἱὸς Ὀχοζία, τρόπῳ δὲ τοιούτῳ τὴν τελευταίην διέφυγεν. Ἦν Ὀχοζία ὁμοπάτριος ἀδελφὴ, Ἰωσαβεθὴ ὄνομα. Ταύτῃ συνῆν ὁ ἀρχιερεὺς Ἰωδαος. Εἰσελθοῦσα δὲ εἰς τὸ βασιλεῖον, καὶ τοῖς ἀπεσφαγμένοις τὸν Ἰωάσον — τοῦτο γὰρ προσηγορεύετο τὸ παιδίον ἐνιαύσιον — ἐγκεκρυμμένον εὑροῦσα μετὰ τῆς τρεφούσης, βαστάσασα μετ' αὐτῆς εἰς τὸ ταμιεῖον τῶν κλινῶν ἀπέκλεισε, καὶ λανθάνοντες ἀνέθρεψαν αὐτὴν τε καὶ ὁ ἀνὴρ αὐτῆς Ἰωδαος ἐν τῷ ἱερῷ ἔτεσιν ἕξ, οἷς ἐβασίλευε Γοθολλία τῶν Ἱεροσολύμων καὶ τῶν δύο φυλῶν.

2. Τῷ δὲ ἐβδόμῳ ἔτει κοινολογησάμενός τισι Ἰωδαος πέντε τὸν ἀριθμὸν ἑκατοντάρχαις, καὶ συμπείσας αὐτοὺς συνεπιθέσθαι μὲν ταῖς κατὰ τῆς Γοθο-

490 λας ἐγχειρουμένοις, τὴν δὲ βασιλείαν τῷ παιδί
 συμπεριποιῆσαι, καὶ λαβὼν ὄρκους, οἷς τὸ ἀδελφὸς πα-
 ρὰ τῶν συνεργούντων βεβαιούται, τὸ λοιπὸν ἐθάρρῃ
 ταῖς κατὰ τῆς Γουθολίας ἐλπίσιν. Οἱ δ' ἄνδρες, οὓς
 ὁ ἱερεὺς Ἰωδαὸς κοινωνοὺς τῆς πράξεως παρειλήφει,
 πορευθέντες εἰς ἅπασαν τὴν χώραν, τοὺς ἱερεῖς καὶ
 τοὺς Λευῖτας ἐξ αὐτῆς ἀθροίσαντες καὶ τοὺς τῶν φυ-
 λῶν προεστηκότας, ἦκον ἄγοντες εἰς Ἱεροσόλυμα πρὸς
 τὸν ἀρχιερέα. Ὁ δὲ πλῖστιν ἤτησεν αὐτοὺς ἔνορκον,
 ἢ μὴν φυλάξειν ὅπερ ἂν μάθωσιν ἀπόρρητον παρ'
 αὐτοῦ, σιωπῆς ἅμα καὶ συμπράξεως δεόμενον. Ὡς
 δ' ἀσφαλὲς αὐτῷ λέγειν ὁμωμοκότων ἐγένετο, παρα-
 γαγὼν ὃν ἐκ τοῦ Δαυΐδου γένους ἔτρεφεν, "Οὗτος
 ὑμῖν," εἶπε, "βασιλεὺς, ἐξ ἐκείνης τῆς οἰκίας, ἣν
 ἴστε τὸν θεὸν ὑμῖν προφητεύσαντα βασιλεύειν ἄχρι
 τοῦ παντὸς χρόνου. Παραίνῳ δὲ τὴν τρίτην ὑμῶν
 μοῖραν φυλάττειν αὐτὸν ἐν τῷ ἱερῷ, τὴν δὲ τετάρ-
 την ταῖς φυλακαῖς ἐφεστᾶναι τοῦ τεμένους ἀπάσαις,
 ἢ δὲ μετὰ ταύτην ἐχέτω τὴν τῆς ἀνοιγομένης καὶ φε-
 ρούσης εἰς τὸ βασιλεῖον πύλης φυλακὴν, τὸ δ' ἄλλο
 πλῆθος ἄοπλον ἐν τῷ ἱερῷ τυγχανέτω. Μηδένα δὲ
 ὀπλίτην εἰσελθεῖν ἐάσητε, ἢ μόνον ἱερέα." Προς-
 διέταξε δὲ τούτοις 'μέρος τι τῶν ἱερέων καὶ Λευῖτας
 περὶ αὐτὸν εἶναι τὸν βασιλέα ταῖς μαχαίραις αὐτῶν
 ἐσπασμέναις δορυφοροῦντας, τὸν δὲ τολμήσαντα παρ-
 ελθεῖν εἰς τὸ ἱερὸν ὠπλισμένον ἀναιρεῖσθαι παραν-
 τίκα, δέισαντας δὲ μηδένα παραμεῖναι τῇ φυλακῇ τοῦ
 βασιλέως. Καὶ οἱ μὲν οἷς ὁ ἀρχιερεὺς συνεβούλευσε
 τούτοις πεισθέντες, ἔργῳ τὴν προαίρεσιν ἐδήλουν.
 Ἀνοίξας δὲ Ἰωδαὸς τὴν ἐν τῷ ἱερῷ ὀπλοθήκην, ἣν Δα-
 υΐδης κατεσκεύασε, διέμερισε τοῖς ἐκατοντάρχαις ἅμα
 καὶ ἱερεῦσι καὶ Λευῖταις ἅπαντα ὅσα εὗρεν ἐν αὐτῇ
 δόρατά τε καὶ φαρέτρας, καὶ εἴ τι ἕτερον εἶδος ὀπλου
 κατέλαβε. Καὶ καθωπλισμένους ἔστησεν ἐν κύκλῳ
 περὶ τὸ ἱερὸν συναψαμένους τὴν χεῖρα, καὶ τὴν εἰς-
 οδὸν τοῖς οὐ προσήκουσιν οὕτως ἀποιεχίσοντας. Συν-

αγαγόντες δὲ τὸν παῖδα εἰς τὸ μέσον, ἐπέθηκαν αὐτῷ τὸν στέφανον τὸν βασιλικόν, καὶ τῷ ἑλαίῳ χρίσας Ἰώδαος ἀπέδειξε βασιλεία. Τὸ δὲ πλῆθος χαῖρον καὶ κροταλίζον ἐβόα 'σώζεσθαι τὸν βασιλέα.'

3. Τοῦ δὲ θορύβου καὶ τῶν ἐπαίνων Γοθολία παρ' ἐλπίδας ἀκούσασα, τεταραγμένη σφόδρα τῇ διανοίᾳ μετὰ τῆς ἰδίας ἐξεπήδησε στρατιᾶς ἐκ τοῦ βασιλείου. Καὶ παραγενομένην εἰς τὸ ἱερὸν αὐτὴν οἱ μὲν ἱερεῖς εἰσδέχονται, τοὺς δὲ ἐπομένους ὀπλίτας εἵρξαν εἰσελθεῖν οἱ περιεστῶτες ἐν κύκλῳ τῶν ὑπὸ τοῦ ἀρχιερέως τοῦτο προστεταγμένων. Ἰδοῦσα δὲ Γοθολία τὸν παῖδα ἐπὶ τῆς στήλης ἐστῶτα, καὶ τὸν βασιλικὸν περικείμενον στέφανον, περιρῥήξαμένη καὶ δεινὸν ἀνακράζουσα, φονεύειν ἐκέλευε τὸν ἐπιβουλευσάντα αὐτῇ καὶ τὴν ἀρχὴν ἀφελέσθαι σπουδάσαντα. Ἰώδαος δὲ καλέσας τοὺς ἑκατοντάρχας, ἐκέλευσεν αὐτοὺς ἀγαγόντας τὴν Γοθολίαν εἰς τὴν φάραγγα τοῦ Κεδρώνος ἀνελεῖν ἐκεῖ, 'μὴ γὰρ βούλεσθαι μιᾶναι τὸ ἱερὸν αὐτόθι τὴν ἀλιτῆριον τιμωρησάμενον.' Προσήταξε δὲ καὶ ἐὰν βοηθῶν τις προσέλθοι, καὶ ἐκείνον ἀνελεῖν. Ἑλλαβόμενοι τοίνυν τῆς Γοθολίας οἱ προστεταγμένοι τὴν ἀναίρεσιν αὐτῆς, ἐπὶ τὴν πύλην τῶν ἡμιόνων τοῦ βασιλέως ἤγαγον, καὶ ἐκεῖ διεχρήσαντο.

4. Ὡς δὲ τὰ περὶ τὴν Γοθολίαν τοῦτον ἐστρατηγήθη τὸν τρόπον, συγκαλέσας τὸν τε δῆμον καὶ τοὺς ὀπλίτας Ἰώδαος εἰς τὸ ἱερὸν, ἐξώρκησεν εὐνοεῖν τῷ βασιλεῖ, καὶ προνοεῖν αὐτοῦ τῆς σωτηρίας, καὶ τῆς ἐπὶ πλεῖον ἀρχῆς. Ἐπειτ' αὐτὸν τὸν βασιλέα τμήσειν τὸν θεὸν καὶ μὴ παραβῆναι τοὺς Μοῦσείους νόμους δοῦναι πίστιν ἠνάγκασε. Καὶ μετὰ ταῦτα εἰσδραμόντες τὸν τοῦ Βααλ οἶκον, ὃν ἡ Γοθολία καὶ ὁ ἀνὴρ αὐτῆς Ἰώραμος κατεσκεύασεν ἐφ' ὕβρει μὲν τοῦ πατρῷου θεοῦ, τιμῇ δὲ τοῦ Ἀχάβου, κατέσκαψαν, καὶ τὸν ἔχοντα τὴν ἱερωσύνην αὐτοῦ Μασαθὰν ἀπέκτειναν. Τὴν δ' ἐπιμέλειαν καὶ φυλακὴν τοῦ ἱεροῦ τοῖς ἱερεῦσι καὶ Λευίταις ἐπέτρεψεν Ἰώδαος, κατὰ

τὴν Δαυΐδου τοῦ βασιλέως διάταξιν, κεύουσας αὐτοὺς δις τῆς ἡμέρας ἐπιφέρειν τὰς νενομισμένας τῶν ὀλοκαυτώσεων θυσίας, καὶ θυμιάν ἀκολουθῶς τῷ νόμῳ. Ἀπέδειξε δὲ τῶν Λευϊτῶν τινὰς καὶ πωλοῦς ἐπὶ φυλακῇ τοῦ τεμένους, ὡς μηδένα μεμιασμένον παρῆναι λανθάνοντα.

5. Τούτων δὲ ἕκαστα διατάξας μετὰ τῶν ἐκκοντάρχων καὶ ἡγεμόνων καὶ τοῦ λαοῦ παντὸς ἐκ τοῦ ἱεροῦ παραλαβὼν ἄγει τὸν Ἰωάσον εἰς τὸ βασίλειον, καὶ καθίσαντος εἰς τὸν βασιλικὸν θρόνον ἐπηρυψήμασέ τε τὸ πλῆθος καὶ πρὸς εὐωχίαν τραπέντες ἐπὶ πολλὰς ἐώρτασαν ἡμέρας. Ἡ μέντοι γε πόλις ἐπὶ τῇ τὴν Γοθολίαν ἀποθανεῖν ἡσυχίαν ἤγαγεν. Ἦν δὲ Ἰωάσος, ὅτε τὴν βασιλείαν παρέλαβεν, ἑτῶν ἑπτὰ, μήτηρ δ' ἦν αὐτῷ τὸ μὲν ὄνομα Σαβία, πατρίδος δὲ Βηρσαβεέ. Πολλὴν δ' ἐποίησατο τῶν νόμων φυλακὴν, καὶ περὶ τὴν τοῦ θεοῦ θρησκείαν φιλατιμίαν, παρὰ πάντα τὸν χρόνον ὃν ὁ Ἰωάσος ἐβίωσεν. Ἐγήμε δὲ καὶ γυναῖκας δύο παρελθὼν εἰς ἡλικίαν, δόντος τοῦ ἀρχιερέως, ἐξ ὧν καὶ ἄρρενες αὐτῷ καὶ θῆλαιαι παῖδες ἐγένοντο. Τὰ μὲν οὖν περὶ τοῦ βασιλέως Ἰωάσου, ὡς τὴν τῆς Γοθολίας ἐπιβουλήν διέφυγέ καὶ τὴν βασιλείαν παρέλαβεν, ἐν τούτοις δεδηλώκαμεν.

CAP. VIII. 1. Ἀζάηλος δὲ ὁ Σύρον βασιλεὺς πολεμῶν τοῖς Ἰσραηλίταις καὶ τῷ βασιλεῖ αὐτῶν Ἰηοῦ, διέφθειρεν τῆς πέραν Ἰορδάνου χώρας τὰ πρὸς τὴν ἀνατολὴν τῶν Ρουβηνιτῶν καὶ Γαδιτῶν καὶ Μανασσιτῶν, ἔτι δὲ καὶ τὴν Γαλααδίτην καὶ Βαταναίαν, πυρπολῶν πάντα καὶ διαρπάζων, καὶ τοῖς εἰς χεῖρας ἀπαντῶσι βίαν προσφέρων. Οὐ γὰρ ἔφθη αὐτὸν Ἰηοὺς ἀμύνασθαι κακοῦντα τὴν χώραν, ἀλλὰ καὶ τῶν εἰς τὸ θεῖον ὑπερόπτης γενόμενος, καὶ καταφρονήσας τῆς ὀσίας καὶ τῶν νόμων ἀπέθανε, βασιλεύσας ἔτη τῶν Ἰσραηλιτῶν ἑπτὰ καὶ εἴκοσι. Ἐτάφη δ' ἐν Σα-

μαρείᾳ, τῆς ἀρχῆς διάδοχον Ἰωάζον τὸν υἱὸν καταλιπών.

2. Τὸν δὲ τῶν Ἱεροσολύμων βασιλεῖα Ἰωά- 492
σον ὁρμή τις ἔλαβε τὸν ναὸν ἀνακαινίσαι τοῦ Θεοῦ.
Καὶ τὸν ἀρχιερέα καλέσας Ἰωῦδαον εἰς ἅπασαν ἐκέ-
λευσε πέμψαι τὴν χώραν τοὺς Λευῖτας καὶ ἱερέας
αἰτήσοντας ὑπὲρ ἐκάστης κεφαλῆς ἡμίσικλον ἀργύρου,
εἰς ἐπισκευὴν καὶ ἀνανέωσιν τοῦ ναοῦ, καταλυθέντος
ὑπὸ Ἰωράμου καὶ Γοθολίας καὶ τῶν παίδων αὐτῆς.
Ὁ δ' ἀρχιερεὺς τοῦτο μὲν οὐκ ἐποίησε, συνεῖς ὡς
οὐδεὶς εὐγνωμόνως προήσεται τὸ ἀργύριον. Τρίτῳ
δὲ καὶ εἰκοστῷ τῆς βασιλείας ἔτει, μεταπεμψαμένον
τοῦ βασιλέως αὐτὸν τε καὶ Λευῖτας, καὶ ὡς παρα-
κούσαντας ὧν προσέταξεν αἰτιωμένον, καὶ κλείσαν-
τος εἰς τὸ μέλλον προνοεῖσθαι τῆς ἐπισκευῆς τοῦ
ναοῦ, στρατηγήματι χρηταὶ πρὸς τὴν συλλογὴν τῶν
χρημάτων ὁ ἀρχιερεὺς, ὃ τὸ πλῆθος ἡδέως ἔσχε, τοι-
ούτῳ. Ξύλινον κατασκευάσας θησαυρὸν, καὶ κλείσας
πανταχόθεν, ὅπῃ ἐν αὐτῷ μίαν ἤνοιξεν. Ἐπειτα
θεῖς εἰς τὸ ἱερὸν παρὰ τὸν βωμὸν, ἐκέλευσεν ἕκα-
στον ὅσον βούλεται βάλλειν εἰς αὐτὸν διὰ τῆς ὀπῆς,
εἰς τὴν ἐπισκευὴν τοῦ ναοῦ. Πρὸς τοῦτο πᾶς ὁ λαὸς
εὖ διετέθη, καὶ πολὺν ἄργυρον καὶ χρυσὸν φιλοτι-
μούμενοι καὶ συνεισφέροντες ἤθροισαν. Κενοῦντες δὲ
τὸν θησαυρὸν, καὶ πυρόντος τοῦ βασιλέως ἀριθμοῦν-
τες τὸ συνειλεγμένον ὃ τε γραμματεῖς καὶ ὁ ἱερεὺς
τῶν γαζοφυλακίων, ἔπειτ' εἰς τὸν αὐτὸν ἐτίθεισαν
τόπον. Καὶ τοῦτο ἐποίουν ἐκάστης ἡμέρας. Ὡς δ'
ἀποχρώντως τὸ πλῆθος ἐδόκει βαλεῖν τῶν χρημάτων,
ἔπεμψαν μισθούμενοι λατόμους καὶ οἰκοδόμους ὁ ἀρ-
χιερεὺς Ἰωῦδαος καὶ ὁ βασιλεὺς Ἰωᾶσος, καὶ ἔτι ξύλα
μεγάλα καὶ τῆς καλλίστης ὕλης. Ἐπισκευασθέντος
δὲ τοῦ ναοῦ, τὸν ὑπολειφθέντα χρυσὸν καὶ ἄργυρον
— οὐκ ὀλίγος δὲ ἦν — εἷς τε κρατῆρας καὶ οἶνα-
χόας καὶ ἐκπώματα καὶ τὰ λοιπὰ σκεύη κατεχρήσαν-
το, θυσίαις τε πολυτελέσιν ὁσημέραι τὸν βωμὸν πιαί-

νοντες διετέλουν. Καὶ ταῦτα μὲν ἐφ' ὅσον Ἰωδαὸς χρόνον ἔζη τῆς προσηκούσης ἐτύγχανε σπουδῆς.

3. Ὡς δ' ἐτελεύτησεν οὗτος — ἔτη μὲν βιώσας ἑκατὸν καὶ τριάκοντα, δίκαιος δὲ καὶ πάντα χρηστὸς γενόμενος, ἐτάφη δ' ἐν ταῖς βασιλικαῖς θήκαις ἐν Ἱεροσολύμοις, ὅτι τῷ Δαυΐδου γένει τὴν βασιλείαν ἀνεπτήσατο, — προέδωκεν ὁ βασιλεὺς Ἰώσας τὴν ἐπιμέλειαν τὴν πρὸς τὸν θεόν. Συνδιεφθάρησαν δ' αὐτῷ καὶ οἱ τοῦ πλήθους πρωτεύοντες, ὥστε πλημμελεῖν εἰς τὰ δίκαια, καὶ τὰ νενομισμένα παρ' αὐτοῖς ἄριστα εἶναι. Δυσχεράνας δὲ ὁ θεὸς ἐπὶ τῇ μεταβολῇ τοῦ βασιλέως καὶ τῶν ἄλλων, πέμπει τοὺς προφήτας διαμαρτυρησομένους τε τὰ πραττόμενα, καὶ παύσοντας τῆς πονηρίας αὐτούς. Οἱ δ' ἰσχυρὸν ἔρωτα καὶ δεινὴν ἐπιθυμίαν ἄρα ταύτης εἶχον, ὥς μήτε οἷς οἱ πρὸ αὐτῶν ἐξυβρίσαντες εἰς τὰ νόμιμα πανοικὶ κολασθέντες ἔπαθον, μηθ' οἷς οἱ προφητῆται προέλεγον πεισθέντες μετανοῆσαι, καὶ μετελθεῖν ἐξ ὧν εἰς ἐκείνα παρανομήσαντες ἐτράπησαν· ἀλλὰ καὶ Ζαχαρίαν υἱὸν τοῦ ἀρχιερέως Ἰωθάου λίθοις ὁ βασιλεὺς 493 ἐκέλευσε βληθέντα ἀποθανεῖν ἐν τῷ ἱερῷ, τῶν τοῦ πατρὸς αὐτοῦ εὐεργεσιῶν λαθόμενος, ὅτι τοῦ θεοῦ προφητεύειν αὐτὸν ἀποδείξαντος στὰς ἐν μέσῳ τῷ πλήθει συνεβούλευεν αὐτῷ τε καὶ τῷ βασιλεῖ τὰ δίκαια πράττειν, καὶ ὅτι τιμωρίαν μεγάλην ὑφέξουσιν μὴ πειθόμενοι προέλεγε. Τελευταῖων μέντοι Ζαχαρίας μάρτυρα καὶ δικαστὴν ὧν ἔπασχε τὸν θεὸν ἐποίεῖτο, ἀντὶ χρηστῆς συμβουλίας καὶ ὧν ὁ πατὴρ αὐτοῦ παρέσχεν Ἰωάσῳ, πικρῶς καὶ βιαίως ἀπολλύμενος.

4. Ἔδωκε μέντοι γε οὐκ εἰς μακρὰν ὁ βασιλεὺς δίκην ὧν παρηνόμησεν. Ἐμβαλόντος γὰρ Ἀζαήλου τοῦ Σύρων βασιλέως εἰς τὴν χοῖραν αὐτοῦ καὶ τὴν τε Γίτταν καταστρεψαμένου καὶ λεηλατήσαντος, ἐπ' αὐτὸν στρατεύει εἰς Ἱεροσόλυμα. Φοβηθεὶς δὲ ὁ Ἰώσας πάντας κενώσας τοὺς τοῦ θεοῦ θησαυροὺς· καὶ τοὺς τῶν βασιλείων, καὶ τὰ ἀναθήματα καθελών,

ἔπεμψε τῷ Σύρῳ, τούτοις ὠνούμενος τὸ μὴ πολιορκηθῆναι μηδὲ κινδυνεύειν περὶ τῶν ὅλων. Ὁ δὲ πεισθεὶς τῇ τῶν χρημάτων ὑπερβολῇ τὴν στρατιὰν οὐκ ἐπήγαγεν ἐπὶ τὰ Ἱεροσόλυμα. Νόσῳ μέντοι χαλεπῇ περιπεσὼν Ἰώασος, ἐπιθεμένων αὐτῷ τῶν φίλων τοῦ Ζαχαρίου, οἱ τὸν θάνατον ἐκδικοῦντες τοῦ Ἰωδάου παιδὸς ἐπεβούλευσαν τῷ βασιλεῖ, διεφθάρη πρὸς αὐτῶν. Καὶ θάπτεται μὲν ἐν Ἱεροσολύμοις, οὐκ ἐν ταῖς θήκαις δὲ ταῖς βασιλικαῖς τῶν προγόνων, ἀσεβῆς γενόμενος. Ἐβίωσε δ' ἔτη ἑπτὰ καὶ τεσσαράκοντα, τὴν δὲ βασιλείαν αὐτοῦ διαδέχεται Ἀμασίας ὁ παῖς.

5. Εἰκοστῷ δὲ καὶ πρώτῳ ἔτει τῆς Ἰωάσου βασιλείας παρέλαβε τὴν τῶν Ἰσραηλιτῶν ἡγεμονίαν Ἰωάζος ὁ τοῦ Ἰηοῦ υἱὸς ἐν Σαμαρείᾳ, καὶ κατέσχεν αὐτὴν ἔτεσι δέκα καὶ ἑπτὰ, τοῦ μὲν πατρὸς οὐδ' αὐτὸς μιμητὴς γενόμενος, ἀσεβήσας δὲ ὅσα καὶ οἱ πρότεροι τοῦ θεοῦ καταφρόνήσαντες. Ἐταπείνωσεν δὲ αὐτὸν καὶ συνέστειλεν ἐκ τῆς τοσαύτης δυνάμεως ὁ Σύρων βασιλεὺς εἰς ὀπλίτας μυρίους καὶ πεντήκοντα ἱππεῖς σιτρατεύσας ἐπ' αὐτὸν, πόλεις τε καὶ μεγάλας καὶ πολλὰς αὐτοῦ ἀφελόμενος, καὶ τὴν στρατιὰν αὐτοῦ διαφθείρας. Ταῦτα δ' ἔπαθεν ὁ τῶν Ἰσραηλιτῶν λαὸς κατὰ τὴν Ἐλισσαίου προφητείαν, ὅτε Ἀζαήλον βασιλεύσειν προεῖπε τῶν Σύρων καὶ Λαμασκηνῶν, ἀποκτείναντα τὸν δεσπότην. Ὡν δὲ ἐν ἀπόροις οὕτω κάκοις Ἰωάζος, ἐπὶ δέησιν καὶ ἱκετείαν τοῦ θεοῦ κατέφυγε, ῥύσασθαι τῶν Ἀζαήλου χειρῶν αὐτὸν παρακαλῶν, καὶ μὴ περιῦδεῖν ὑπ' ἐκείνῳ γενόμενον. Ὁ δὲ θεὸς καὶ τὴν μετάνοιαν ὡς ἀρετὴν ἀποδεχόμενος, καὶ νοθετῶν μᾶλλον τοὺς δυναμένους, τελείως μὴ ἀπολλύναι δοκοῦν αὐτῷ, δίδωσιν αὐτῷ τὴν ἐκ τοῦ πολέμου καὶ τῶν κινδύνων ἄδειαν. Εἰρήνης δὲ ἡ χώρα λαβομένη ἀνδραμέ τε πάλιν εἰς τὴν προτέραν κατάστασιν καὶ ἡνθῆνησε.

6. Μετὰ δὲ τὴν Ἰωάζου τελευτὴν ἐκδέχεται τὴν ἀρχὴν ὁ υἱὸς αὐτοῦ Ἰωάσος. Ἑβδομον ἤδη καὶ τρια-

494 κοστὸν ἔτος βασιλεύοντος Ἰωάσου τῆς Ἰουδα φυ-
 λῆς, παρέλαβε τὴν ἀρχὴν οὗτος ὁ Ἰωάσος ἐν Σα-
 μαρείᾳ τῶν Ἰσραηλιτῶν, καὶ γὰρ αὐτὸς τὴν αὐτὴν
 εἶχε προσηγορίαν τῷ τῶν Ἱεροσολυμιτῶν βασιλεῖ, καὶ
 κατέσχευεν αὐτὴν ἔτεσιν ἑκαίδεκα. Ἀγαθὸς δὲ ἦν καὶ
 οὐδὲν ὅμοιος τῷ πατρὶ τὴν φύσιν. Κατ' ἐκείνον δὲ
 τὸν καιρὸν Ἐλισσαίου τοῦ προφήτου γηραιοῦ μὲν
 ἤδη τυγχάνοντος, εἰς δὲ νόσον ἑμπεπτωκότος, ἤκειν ὁ
 τῶν Ἰσραηλιτῶν βασιλεὺς πρὸς αὐτὸν ἐπισκευόμενος.
 Καταλαβὼν δ' αὐτὸν ἐν ἐσχάτοις ὄντα κλαίειν ἤρ-
 ξατο, βλέποντος αὐτοῦ, καὶ ποιτιᾶσθαι καὶ πατέρα
 τε ἀποκαλεῖν καὶ ὄπλων, "δὲ αὐτὸν γὰρ μηδέποτε
 χρήσασθαι πρὸς τοὺς ἐχθροὺς ὄπλοις, ἀλλὰ ταῖς ἐκε-
 νου προφητεῖαις ἀμαχητὶ κρατεῖν τῶν πολεμίων· νῦν
 δ' ἀπείναι μὲν αὐτὸν ἐκ τοῦ ζῆν, καταλιπεῖν δ' ἐξω-
 πλισμένοις τοῖς Σύροις καὶ τοῖς ὑπ' αὐτῶν πολεμίοις.
 Οὗτ' αὐτῷ τοίνυν ζῆν ἔτι ἀσφαλές ἔλεγεν, ἀλλὰ κα-
 λῶς ἔχειν συνεξορμᾶν αὐτῷ καὶ συναπαλρεῖν τοῦ βίου."
 Ταῦτα ὀδυρόμενον Ἐλισσαῖος παρεμυθεῖτο τὸν βα-
 σιλέα, καὶ τόξον ἐκέλευσεν αὐτῷ κομισθῆν ἐντεῖναι
 τοῦτο. Ποιήσαντος οὖν εὐτρεπὲς τοῦ βασιλέως τὸ
 τόξον, ἐπιλαβόμενος αὐτοῦ τῶν χειρῶν, ἐκέλευσε το-
 ξεύειν. Τρία δὲ βέλη αὐτοῦ προεμένου, "Πλείω
 μὲν," εἶπεν, "ἀφείς, ἐκ ῥιζῶν ἂν τὴν τῶν Σύρων
 βασιλείαν ἐξεΐλεις." Ἐπεὶ δὲ τρισὶν ἠρκέσθης μόνοις,
 τοσαύταις καὶ μάχαις κρατήσεις συμβαλὼν τοῖς Σύ-
 ροις, ἵνα τὴν χώραν ἣν ἀπέτεμον τοῦ σοῦ πατρὸς
 ἀνακτήσῃ." Καὶ ὁ μὲν βασιλεὺς ταῦτ' ἀκούσας ἀπ-
 ηλλάγη. Μετ' οὐ πολὺ δὲ καὶ ὁ προφήτης ἀπέθα-
 νεν, ἀνὴρ ἐπὶ δικαιοσύνῃ διαβόητος, καὶ φανερώς
 σπουδασθεὶς ὑπὸ τοῦ θεοῦ. Θαυμαστὰ γὰρ καὶ πα-
 ράδοξα διὰ τῆς προφητείας ἐπεδείξατο ἔργα, καὶ
 μνήμης λαμπρᾶς παρὰ τοῖς Ἑβραίοις ἀξιωθέοντα. Ἐτυ-
 χε δὲ καὶ ταφῆς μεγαλοπρεποῦς, καὶ οἷας εἰκὸς ἦν
 τὸν οὕτω θεοφιλεῖ μεταλαβεῖν. Συνέβη δὲ καὶ τότε,
 ληστῶν τινῶν ῥιψάντων εἰς τὸν Ἐλισσαίου τάφον ὃν

ἦσαν ἀνηρηκότες, τὸν νεκρὸν τῷ σώματι αὐτοῦ προσκολληθέντα ἀναζωπυρῆσαι. Καὶ τὰ μὲν περὶ Ἑλισσαίου τοῦ προφήτου, ζῶν τε ὅσα προεῖπε, καὶ ὡς μετὰ τὴν τελευτὴν ἔτι δύναμιν εἶχε θείαν, δεδηλώκαμεν.

7. Τελευτήσαντος δὲ τοῦ Σύρων βασιλέως Ἀζάηλου, εἰς Ἀδαδὸν τὸν υἱὸν αὐτοῦ ἡ βασιλεία παραγίνεται, πρὸς ὃν συνάπτει πόλεμον Ἰωάσος ὁ τῶν Ἰσραηλιτῶν βασιλεὺς, καὶ τρισὶ μάχαις νικήσας αὐτὸν, ἀφείλετο τὴν χώραν ἅπασαν, καὶ ὅσας ὁ πατὴρ αὐτοῦ Ἀζάηλος πόλεις καὶ κώμας τῆς Ἰσραηλιτῶν βασιλείας παρέλαβε. Τοῦτο μέντοι κατὰ τὴν Ἑλισσαίου προφητείαν ἐγένετο. Ἐπεὶ δὲ συνέβη καὶ Ἰωάσον ἀποθανεῖν, ὁ μὲν ἐν Σαμαρείᾳ κηδεύεται, καθῆκε δὲ εἰς Ἱεροβόαμον τὸν υἱὸν αὐτοῦ ἡ ἀρχή.

CAP. IX. 1. Δευτέρῳ δ' ἔτει τῆς Ἰωάσου βασιλείας τῶν Ἰσραηλιτῶν, ἐβασίλευσεν Ἀμασίας τῆς Ἰούδα φυλῆς ἐν Ἱεροσολύμοις, μητρὸς ὧν Ἰωδαδῆς τὸ ὄνομα, πολίτιδος δὲ τὸ γένος. Θαυμασιῶς δὲ τοῦ δικαίου προενόει, καὶ ταῦτα νέος ὢν. Παρελθὼν δ' ἐπὶ τὰ πράγματα καὶ τὴν ἀρχὴν, ἔγνω δεῖν πρῶτον Ἰωάσῳ τιμωρῆσαι τῷ πατρὶ, καὶ τοὺς ἐπιθεμένους αὐτῷ φίλους κολάσαι. Καὶ τούτους μὲν συλλαβὼν ἅπαντας ἐφόνευσε, τοὺς δὲ παῖδας αὐτῶν οὐδὲν εἰργάσατο δεινὸν, ἀκόλουθα ποιῶν τοῖς Μωϋσείως νόμοις, ὃς οὐκ ἐδικαίωσε διὰ πατέρων ἁμαρτίας τέκνα κολάζειν. Ἐπειτα στρατιὰν ἐπιλέξας ἐκ τῆς Ἰούδα φυλῆς καὶ Βενιαμίνιδος τῶν ἐν ἀκμῇ καὶ περὶ εἴκοσιν ἔτη γεγονότων, καὶ συναθροίσας ὡς τριάκοντα μυριάδας, τούτων μὲν ἑκατοντάρχους κατέστησε, πέμψας δὲ καὶ πρὸς τὸν Ἰσραηλιτῶν βασιλέα, μισθοῦται δέκα μυριάδας ὀπλιτῶν ταλάντων ἑκατὸν ἀργυρίου· διεγνώκει γὰρ τοῖς Ἀμαληκιτῶν ἔθνεσι καὶ Ἰδουμαίων καὶ Γαβαλιτῶν ἐπιστρατεύσασθαι. Παρασκευασαμένου δὲ πρὸς τὴν στρατείαν, καὶ μέλλον-

τος ἔξορμῶν, ὁ προφήτης τὸν Ἰσραηλιτῶν στρατὸν ἀπολύσαι συνεβούλευσεν, 'εἶναι γὰρ ἀσεβῆ, καὶ τὸν θεὸν ἠτταν αὐτῷ προλέγειν χρησαμένῳ τούτοις συμμάχοις· περιέσεσθαι δὲ τῶν πολεμίων καὶ μετ' ὀλίγων αὐτοῖς ἀγωνιζόμενον βουλομένου τοῦ θεοῦ.' Δυσφοροῦντος δὲ τοῦ βασιλέως ἐπὶ τῷ φθῆναι τὸν μισθὸν, δειδωκέναι τοῖς Ἰσραηλίταις, παρῆναι ποιεῖν ὁ προφήτης ὅτι τῷ θεῷ δοκεῖ, χρήματα δ' αὐτῷ πολλὰ παρ' αὐτοῦ γενήσεσθαι. Καὶ τοὺς μὲν ἀπολύει, χαρίζεσθαι τὸν μισθὸν εἰπὼν, αὐτοὺς δὲ μετὰ τῆς οἰκείας δυνάμεως ἐπὶ τὰ προειρημένα τῶν ἐθνῶν ἐστράτευσε. Καὶ κρατήσας αὐτῶν τῇ μάχῃ μυρίους μὲν ἀπέκτεινε, τοσοῦτους δὲ ζῶντας ἔλαβεν, οὓς ἐπὶ τὴν μεγάλην ἀγαγὼν πέτραν, ἥπερ ἐστὶν ἐπὶ τὴν Ἀραβίαν, ἀπ' αὐτῆς κατεκρήμνισεν· ἀπήγαγέ τε λείαν πολλὴν καὶ πλοῦτον ἄφθονον ἐκ τούτων ἐθνῶν. Ἀμασίου δ' ἐν τούτοις ὑπάρχοντος, οἱ τῶν Ἰσραηλιτῶν, οὓς ἀπέλυσε μισθωσάμενος, ἀγανακτήσαντες ἐπὶ τούτῳ, καὶ νομίσαντες ὕβριν εἶναι τὴν ἀπόλυσιν, οὐ γὰρ ἂν τοῦτο παθεῖν μὴ κατεγνωσμένους, ἐπῆλθον αὐτοῦ τῇ βασιλείᾳ, καὶ μέχρι Βηθσεμήρων προσελθόντες διηρπασαν τὴν χοῖραν, καὶ πολλὰ μὲν ἔλαβον ὑποζύγια, τριςχιλίους δ' ἀνθρώπους ἀπέκτειναν.

2. Ἀμασίας δὲ τῇ νίκῃ καὶ τοῖς κατορθώμασιν
 496 ἐπαρθεὶς, τὸν μὲν τούτων αἴτιον αὐτῷ θεὸν γενόμενον ὑπερορᾶν ἤρξατο, οὓς δ' ἐκ τῆς Ἀμαληκитῶν χώρας ἐκόμισε, τούτους σεβόμενος διετελεῖ. Προσελθὼν δὲ ὁ προφήτης αὐτῷ 'θαυμάζειν ἔλεγεν, εἰ τούτους ἡγεῖται θεοὺς, οἳ τοὺς ἰδίους παρ' οἷς ἐτιμῶντο μηδὲν ὦνῃσαν, μηδ' ἐκ χειρῶν ἐρῶσαντο τῶν ἐκείνου, ἀλλ' ὑπερεῖδον πολλοὺς τε αὐτῶν ἀπολλυμένους, καὶ αὐτοὺς αἰχμαλωτισθέντας· κεκομίσθαι γὰρ εἰς Ἱερουσόλυμα τούτῳ τῷ τρόπῳ, καθὼς ἂν τις τῶν πολεμίων τινὰς ζωγράφας ἤγαγε.' Τῷ δὲ βασιλεῖ ταῦτ' ὀργὴν ἐκίνησε, καὶ προσέταξεν ἡσυχίαν ἄγειν τὸν προφήτην, ἀπειλήσας αὐτὸν κολάσειν, ἂν πολυπραγμονῇ.

Καὶ ὁ μὲν ἡσυχάζειν εἶπεν, οὐκ ἀμελήσειν δὲ ὧν ἐπι-
 κεχείρηκε νεωτερίζων τὸν θεὸν προέλεγεν. Ἀμασίας
 δὲ κατέχειν αὐτὸν ἐπὶ ταῖς εὐπραγίαις οὐ δυνάμενος,
 ἃς παρὰ τοῦ θεοῦ λαβὼν εἰς αὐτὸν ἐξύβριζεν, ἀλλὰ
 φρονηματισθεὶς ἔγραψεν Ἰωάσῳ τῷ Ἰσραηλιτῶν βα-
 σιλεῖ, κελεύων ὑπακούειν αὐτῷ σὺν παντὶ τῷ λαῷ,
 ὡς καὶ πρότερον ὑπήκουε τοῖς προγόνοις αὐτοῦ, Δαυΐ-
 δῃ καὶ Σολομῶνι· ἢ μὴ βουλόμενον εὐγνωμονεῖν, εἰ-
 δέναι πολέμῳ περὶ τῆς ἀρχῆς διακριθισόμενον. Ἀν-
 ἔγραψεν δὲ ὁ Ἰωάσος τάδε·

Βασιλεὺς Ἰωάσος βασιλεῖ Ἀμασίᾳ.

“Ἦν ἐν τῷ Λιβάνῳ ὄρει κυπάρισσος παμμεγέ-
 θης καὶ ἄκανος. Αὐτὴ πρὸς τὴν κυπάρισσον ἐπέμψε
 μνηστευομένη τὴν θυγατέρα αὐτῆς πρὸς γάμον τῷ
 παιδί. Μεταξὺ δὲ ταῦτα λέγουσαν θηρίον τι παρ-
 ερχόμενον κατεπάτησε τὴν ἄκανον. Τοῦτο οὖν ἔσται
 σοι παράδειγμα τοῦ μὴ μειζόνων ἐφίεσθαι, μὴδ' ὅτε
 τὴν πρὸς Ἀμαληκίτας μάχην ἠτύχησας ἐπὶ ταύτῃ
 γαυρούμενος σαυτῷ καὶ τῇ βασιλείᾳ σου κινδύνους
 ἐπισπῷ.”

3. Ταῦτα δὲ ἀναγνοὺς Ἀμασίας ἔτι μᾶλλον ἐπὶ
 τὴν στρατείαν παρωξύνθη, τοῦ θεοῦ παρορμῶντος
 αὐτὸν οἶμαι πρὸς αὐτήν, ἵνα τῶν παρανομηθέντων
 εἰς αὐτὸν δίκην ἀπολάβῃ. Ὡς δ' ἐξῆγε μετὰ τῆς δυ-
 νάμεως ἐπὶ τὸν Ἰωάσον, καὶ συνάπτειν μάχην ἔμελ-
 λον, τὸ Ἀμασίου στράτευμα φόβος αἰφνίδιος καὶ κα-
 τάπληξις, οἷαν θεὸς οὐκ εὐμενὴς ὧν τίθησιν, εἰς
 φυγὴν ἔτρεψε καὶ πρὶν εἰς χεῖρας ἔλθειν. Διασπα-
 ρέντων δὴ ὑπὸ τοῦ δέους αὐτῶν, μονωθέντα τὸν Ἀ-
 μασίαν ληφθῆναι συνέβη πρὸς τῶν πολεμίων αἰχμῶ-
 λωτον, ἠπέλυσεν δ' αὐτῷ θάνατον Ἰωάσος, εἰ μὴ
 πείσειε τοὺς Ἱεροσολυμίτας, ἀνοίξαντας αὐτῷ τὰς πύ-
 λας δεῖξασθαι μετὰ τῆς στρατιᾶς εἰς τὴν πόλιν. Καὶ
 Ἀμασίας μὲν ὑπὸ ἀνάγκης καὶ τοῦ περὶ τὸ ζῆν δέους
 ἐποίησεν εἰσδεχθῆναι τὸν πολέμιον. Ὁ δὲ διακόψας

τι τοῦ τείχους ὡς τετρακοσίων πηχῶν ἐφ' ἄρματος
 εἰσῆλθε διὰ τῆς διακοπῆς εἰς Ἱερουσόλυμα τὸν Ἀμα-
 497 σίαν ἄγων αἰχμάλωτον. Κύριός τε τοῦτω τῷ τρό-
 πῳ γενόμενος τῶν Ἱεροσολύμων τοὺς τε τοῦ θεοῦ
 θησαυροὺς ἀνείλετο, καὶ ὅσος ἦν τῷ Ἀμασίᾳ χρυσὸς
 καὶ ἄργυρος ἐν τοῖς βασιλείοις ἐξεφόρησε, καὶ οὕτως
 αὐτὸν ἀπολύσας τῆς αἰχμαλωσίας ἀνέστρεψεν εἰς Σα-
 μαρείαν. Ταῦτα δ' ἐγένετο περὶ τοὺς Ἱεροσολυμίτας
 ἔτι τετάρτῳ καὶ δεκάτῳ τῆς Ἀμασίου βασιλείας, ὅς
 μετὰ ταῦτα ἐπιβουλευθεὶς ὑπὸ τῶν φίλων φεύγει μὲν
 εἰς Λάχεισαν πόλιν, ἀναιρεῖται δὲ ὑπὸ τῶν ἐπιβού-
 λων, πεμψάντων ἐκεῖ τοὺς ἀποκτενοῦντας αὐτόν. Καὶ
 τὸ μὲν σῶμα κομίσαντες εἰς Ἱερουσόλυμα βασιλικῶς
 ἐκήδευσαν. Κατέστρεψε δὲ οὕτως Ἀμασίας τὸν βίον
 διὰ τὸν νεωτερισμὸν καὶ τὴν πρὸς τὸν θεὸν ὀλιγα-
 ρίαν, βιώσας μὲν ἔτη τέσσαρα καὶ πενήκοντα, βασι-
 λεύσας δ' ἑννέα καὶ εἴκοσι. Διαδέχεται δὲ αὐτὸν ὁ
 παῖς Ὀζίας τὸ ὄνομα.

CAP X. 1. Πεντεκαδεκάτῳ δὲ ἔτι τῆς Ἀμασίου
 βασιλείας ἐβασίλευσε τῶν Ἰσραηλιτῶν ὁ Ἰωάσου υἱὸς
 Ἱεροβοάμος ἐν Σαμαρείᾳ ἔτη τεσσαράκοντα. Οὗτος
 ὁ βασιλεὺς τὰ μὲν εἰς τὸν θεὸν ὑβριστὴς καὶ πα-
 ράνομος δεινῶς ἐγένετο, εἰδωλὰ τε σεβόμενος καὶ πολ-
 λοῖς ἀτόποις καὶ ξένοις ἐγχειρῶν ἔργοις, τῷ δὲ λαῷ
 τῶν Ἰσραηλιτῶν μυρίων κακῶν αἴτιος ὑπῆρχε. Τού-
 τῳ προεφήτευσέ τις Ἰωνᾶς, ὡς δεῖ πολεμήσαντα τοῖς
 Σύροις αὐτὸν κρατῆσαι τῆς ἐκείνων δυνάμεως, καὶ
 πλατῦναι τὴν αὐτοῦ βασιλείαν, τοῖς μὲν κατὰ τὴν
 ἄρκτον μέρεσιν ἕως Ἀμάθου πόλεως, τοῖς δὲ κατὰ
 τὴν μεσημβρίαν ἕως τῆς Ἀσφαλτίτιδος λίμνης. Τὸ
 γὰρ ἀρχαῖον οἱ ὄροι τῆς Χανααναλῆς ἦσαν οὗτοι, κα-
 θὼς ὁ στρατηγὸς Ἰηοὺς περιώρισε. Στρατεύσας οὖν
 ἐπὶ τοὺς Σύρους Ἱεροβοάμος, καταστρέφεται πᾶσαν
 αὐτῶν τὴν χώραν, ὡς προεφήτευσεν Ἰωνᾶς.

2. Αναγκαῖον δὲ ἠγησάμην τὴν ἀκριβείαν τῶν

πραγμάτων παραδώσειν ὑπεσχημένος, ὅσα καὶ περὶ τοῦ προφήτου τούτου εὔρον ἐν ταῖς Ἑβραϊκαῖς βίβλοις ἀναγεγραμμένα, διεξελεῖν. Κελευσθεὶς γὰρ οὗτος ὑπὸ τοῦ θεοῦ πορευθῆναι μὲν εἰς τὴν Νίνου βασιλείαν, κηρύξαι δ' ἐκεῖ γενόμενον ἐν τῇ πόλει ὅτι τὴν ἀρχὴν ἀπολέσει, δείσας οὐκ ἀπῆλθεν, ἀλλ' ἀποδιδράσκει τὸν θεὸν εἰς Ἰόπην πόλιν, καὶ πλοῖον εὐρὼν ἑμβὰς εἰς Ταρσὸν ἔπλει τῆς Κιλικίας. Ἐπιγενομένου δὲ χειμῶνος σφοδροτάτου καὶ κινδυνεύοντος καταδύναι τοῦ σκάφους, οἱ μὲν ναῦται καὶ ὁ κυβερνήτης καὶ αὐτὸς ὁ ναύκληρος εὐχὰς ἐποιοῦντο χαριστηρίους, εἰ διαφυγοίεν τὴν θάλασσαν. Ὁ δὲ Ἰωῆς συγκαλύψας αὐτὸν ἐβέβλητο μηδὲν ὦν τοῖς ἄλλοις ἑώρα ποιοῦντας μιμούμενος. Αὖξοντος δ' ἔτι 498 μᾶλλον τοῦ κλύδωνος, καὶ βιαιοτέρας γενομένης ὑπὸ τῶν πνευμάτων τῆς θαλάσσης, ὑπονοήσαντες, ὡς ἐνδέχεται, τινὰ τῶν ἐμπλεόντων αἰτίων αὐτοῖς εἶναι τοῦ χειμῶνος, συνέθεντο κλήρω, τοῦτον ὅστις ποτὲ εἴη μαθεῖν. Κληρωσαμένων οὖν ὁ προφήτης λαγχάνει. Πυνθανομένων δὲ πόθεν τε εἴη καὶ τί μετέρχεται, 'τὸ μὲν γένος ἔλεγεν Ἑβραῖος εἶναι, προφήτης δὲ τοῦ μεγίστου θεοῦ. Συνεβούλευεν οὖν αὐτοῖς, εἰ θέλουσιν ἀποδρᾶναι τὸν παρόντα κίνδυνον, ἐκβάλλειν αὐτὸν εἰς τὸ πέλαγος, αἰτίον γὰρ αὐτοῖς εἶναι τοῦ χειμῶνος.' Οἱ δὲ τὸ μὲν πρῶτον οὐκ ἐτόλμων, κριναντες ἀσέβημα εἶναι ξένον ἄνθρωπον καὶ πεπιστευκότα αὐτοῖς τὸ ζῆν εἰς φανεράν οὕτως ἀπώλειαν ἐκρίψαι. Τελευταῖον δὲ ὑπερβιαζομένου τοῦ κακοῦ, καὶ ὅσον οὐπω μέλλοντος βαπτίζεσθαι τοῦ σκάφους, ὑπὸ τε τοῦ προφήτου παρορμηθέντες αὐτοῦ καὶ ὑπὸ τοῦ δέους τοῦ περὶ τῆς ἑαυτῶν σωτηρίας ῥίπτουσιν αὐτὸν εἰς τὴν θάλασσαν. Καὶ ὁ μὲν χειμὼν ἐστάλη, τὸν δὲ, λόγος, ὑπὸ τοῦ κήτους καταποθέντα τρεῖς ἡμέρας καὶ τσαύτας νύκτας εἰς τὸν Εὐξείνιον ἐκβρασθῆναι πόντον ζῶντα καὶ μηδὲν τοῦ σώματος λελωβημένον. Ἐνθα τοῦ θεοῦ δεηθεὶς συγγνώμην αὐτῷ

παρασχεῖν τῶν ἡμαρτημένων ἀπῆλθεν εἰς τὴν Νινευὴν πόλιν, καὶ σταθεῖς εἰς ἐπήκοον ἐκήρυσσεν, ὡς μετ' ὀλίγον πάνυ χρόνον ἀποβαλοῦσι τὴν ἀρχὴν τῆς Ἀσίας. Καὶ ταῦτα δηλώσας ὑπέστρεψε. Διεξήλθον δὲ τὴν περὶ αὐτοῦ διήγησιν, ὡς εὖρον ἀναγεγραμμένην.

3. Ἰεροβοάμος δὲ ὁ βασιλεὺς μετὰ πάσης εὐδαιμονίας τὸν βίον διαγαγὼν, καὶ ἄρξας ἔτη τεσσαράκοντα ἐτελεύτησε. Καὶ θάπτεται μὲν ἐν Σαμαρείᾳ, διαδέχεται δ' αὐτοῦ τὴν βασιλείαν ὁ υἱὸς Ζαχαρίας. Τὸν αὐτὸν δὲ τρόπον καὶ Ὀζίας ὁ Ἀμασίου υἱὸς, ἔτος ἤδη τέταρτον πρὸς τοῖς δέκα βασιλεύοντος Ἰεροβοάμου, τῶν δύο φυλῶν ἐβασίλευσεν ἐν Ἱεροσολύμοις, μητρὸς ὧν Ἀχιάλας μὲν τὸ ὄνομα, ἀστῆς δὲ τὸ γένος. Ἀγαθὸς δ' ἦν καὶ δίκαιος τὴν φύσιν, καὶ μεγαλόφρων, καὶ προνοῆσαι τῶν πραγμάτων φιλοποννώτατος. Στρατευσάμενος δὲ καὶ ἐπὶ Παλαιστίνους καὶ νικήσας μάχῃ, πόλεις αὐτῶν ἔλαβε κατὰ κράτος Γιττὰν καὶ Ἰάμνειαν, καὶ κατέσκαψεν αὐτῶν τὰ τείχη. Μετὰ δὲ ταύτην τὴν στρατείαν ἐπῆλθε τοῖς τῇ Αἰγύπτῳ γειτνιωσὶν Ἀραβι, καὶ πόλιν κτίσας ἐπὶ τῆς Ἐρυθρᾶς θαλάσσης ἐγκατέστησεν αὐτῇ φρουράν. Ἐπειτα τοὺς Ἀμμανίτας καταστρεψάμενος καὶ φόρους αὐτοῖς ὀρίσας τελεῖν, καὶ πάντα τὰ μέχρι τῶν Αἰγυπτίων ὄρων χειρωσάμενος τῶν Ἱεροσολύμων ἤρχετο ποιεῖσθαι τὸ λοιπὸν τὴν ἐπιμέλειαν. Ὅσα γὰρ τῶν τειχῶν ἢ ὑπὸ τοῦ χρόνου κατεβέβλητο ἢ ὑπὸ τῆς ὀλιγορίας τῶν πρὸ αὐτοῦ βασιλέων, ταῦτά τε ἀνῶκοδόμει καὶ κατεσκευάζεν, ὅσα τε ἦν καταβεβλημένα
499 ὑπὸ τοῦ τῶν Ἰσραηλιτῶν βασιλέως, ὅτε τὸν πατέρα αὐτοῦ λαβὼν αἰχμάλωτον τὸν Ἀμασίαν εἰσέλαθον εἰς τὴν πόλιν. Προσωκοδόμησε δὲ καὶ πύργους πολλοὺς πεντήκοντα πηχῶν καὶ ἑκατόν. Καὶ πύργους δ' ἐνετείχισε τοῖς ἐρήμοις χωρίοις, καὶ πάλιν ὀχετοὺς ὥρυξεν ὑδάτων. Ἦν δ' αὐτῷ καὶ ὑποζυγία καὶ τῶν ἄλλων θρεμμάτων ἄπειρόν τε πλῆθος,

φυῆς γὰρ ἦν ἡ χώρα πρὸς νομάς. Γεωργικὸς δ' ὦν σφόδρα τῆς γῆς ἐπεμελείτο φυτοῖς αὐτὴν καὶ παντοδαποῖς τιθηνῶν σπέρμασι. Στρατιᾶς δ' εἶχεν ἐπὶ λέκτον περὶ αὐτὸν μυριάδας ἑπτὰ καὶ τριάκοντα, ἧς ἱγεμόνες ἦσαν καὶ ταξιάρχοι καὶ χιλιάρχοι γενναῖοι καὶ τὴν ἀλκὴν ἀνυπόστατοι, τὸν ἀριθμὸν διςχίλιοι. Διέταξε δ' εἰς φάλαγγας τὴν ὅλην στρατιάν, καὶ ὥπλισε ῥομφαίαν δοὺς ἐκάστῳ καὶ θυρεοὺς καὶ θώρακας χαλκοῦς καὶ τόξα καὶ σφενδόνας. Ἔτι δὲ καὶ πρὸς τούτοις μηχανήματα πολλὰ πρὸς πολιορκίας κατεσκεύασε πετροβόλα τε καὶ δορυβόλα καὶ ἄρπαγας καὶ ἀρτῆρας καὶ ὅσα τούτοις ὅμοια.

4. Γενόμενος δ' ἐν ταύτῃ τῇ συντάξει καὶ παρασκευῇ δαφνάρη τὴν διάνοιαν ὑπὸ τύφου, καὶ χανωθεὶς θνητῇ περιουσίᾳ τῆς ἀθανάτου καὶ πρὸς ἅπαντα διαρκοῦς τὸν χρόνον ἰσχύος ὠλιγόρησεν, — αὕτη δὲ ἦν ἡ πρὸς τὸν θεὸν εὐσέβεια, καὶ τὸ τηρεῖν τὰ νόμιμα, — ὤλισθεν δὲ ὑπ' εὐπραγίας, καὶ κατηνέχθη πρὸς τὰ τοῦ πατρὸς ἁμαρτήματα, πρὸς ἃ καὶ ἐκείνων ἡ τῶν ἀγαθῶν λαμπρότης καὶ τὸ μέγεθος τῶν πραγμάτων οὐ δυνηθέντα προστῆναι καλῶς αὐτῶν ἤγαγεν. Ἐνστάσης δὲ ἡμέρας ἐπισήμου καὶ πάνδημον ἑορτὴν ἐχούσης, ἐνδὺς ἱερατικὴν στολὴν εἰσῆλθεν εἰς τὸ τέμενος, ἐπιθυμιᾶσιν ἐπὶ τοῦ χρυσοῦ βωμοῦ τῷ θεῷ. Τοῦ δ' ἀρχιερέως Ἀζαρίου, ὄντων σὺν αὐτῷ ἱερέων ὀγδοήκοντα, κωλύοντος αὐτόν, 'οὐ γὰρ ἔξὸν ἐπιθύειν εἶπον, μόνοις δ' ἐφεῖσθαι τοῦτο ποιεῖν τοῖς ἐκ τοῦ Ἀαρῶνος γένους,' καταβωόντων δ' ἐξιέναι καὶ μὴ παρανομεῖν εἰς τὸν θεόν, ὀργισθεὶς ἠπέλλησεν αὐτοῖς θάνατον, εἰ μὴ ἦσυχίαν ἄξουσι. Μεταξὺ δὲ σεισμὸς ἐκλόνησε τὴν γῆν μέγας, καὶ διαστάντος τοῦ ναοῦ, φέγγος ἠλαμπρόν ἐξέλαμψε, καὶ τῇ τοῦ βασιλεῶς ὄψει περὶ ἐπέσεν, ὡς τῷ μὲν εὐθὺς λέπραν ἐπιδραμεῖν, πρὸ δὲ τῆς πόλεως, πρὸς τῇ καλουμένῃ Ἐρωγῇ, τοῖς ὄρους ἀπορῶσθαι τὸ ἡμῖν τὸ κατὰ τὴν δύσιν, καὶ

κλισθὲν τέσσαρας σταδίους ἐπὶ τὸ ἀνατολικὸν ὄρος
 στήναι, ὡς τὰς τε παρόδους ἐμφραγῆναι καὶ τοὺς
 παραδείσους τοὺς βασιλικούς. Ἐπεὶ δὲ κατειλημέ-
 νην τὴν ὄψιν τοῦ βασιλείως ὑπὸ τῆς λέπρας εἶδον οἱ
 ἱερεῖς, ἔφραζόν τε αὐτῷ τὴν συμφορὰν, καὶ ἐκέλευον
 ἐξιέναι τῆς πόλεως ὡς ἐναγῇ. Ὁ δὲ ὑπ' αἰσχύνης
 τε τοῦ συμβεβηκότος δεινοῦ καὶ τοῦ μηκέτ' αὐτῷ παρ-
 ῥησίαν εἶναι, τὸ κελευόμενον ἐποίει, τῆς ὑπὲρ ἄν-
 500 θρωπον διανοίας καὶ τῆς διὰ τούτ' εἰς τὸν θεὸν
 ἀσεβείας ταλαίπωρον οὕτω καὶ οἰκτρὰν ὑπομείνας δί-
 κην. Καὶ χρόνον μὲν τινα διῆγεν ἔξω τῆς πόλεως
 ἰδιώτην ἀποζῶν βίον, τοῦ παιδὸς αὐτῷ Ἰωθάμου
 τὴν ἀρχὴν παραλαβόντος. Ἐπειτα ὑπὸ λύπης καὶ
 ἀθυμίας τῆς ἐπὶ τοῖς γεγεννημένοις ἀπέθανεν, ἔτη μὲν
 βιώσας ὀκτὼ καὶ ἐξήκοντα, τούτων δὲ βασιλεύσας
 πεντήκοντα δύο. Ἐκηδενύθη δὲ μόνος ἐν τοῖς ἑαυ-
 τοῦ κήποις.

CAP. XI. 1. Ὁ δὲ Ἱεροβοάμου παῖς Ζαχαρίας ἔξ-
 μησὶ βασιλεύσας τῶν Ἰσραηλιτῶν δολοφονηθεὶς ἀπέ-
 θανεν ὑπὸ φίλου τινός, Σέλλουμου μὲν τὸ ὄνομα Ἰα-
 βήσου δὲ υἱοῦ, ὃς καὶ τὴν βασιλείαν μετ' αὐτὸν πα-
 ραλαβὼν οὐ πλείονα χρόνον ἡμερῶν αὐτὴν κατέσχε
 τριάκοντα. Ὁ γὰρ στρατηγὸς Μανάημος κατ' ἐκεῖ-
 νον τὸν καιρὸν ὦν ἐν Θαρσῇ πόλει, καὶ τὰ περὶ
 τὸν Ζαχαρίαν ἀκούσας, ἄρας μετὰ πάσης τῆς στρα-
 τιᾶς ἦκεν εἰς Σαμάρειαν, καὶ συμβαλὼν εἰς μάχην
 ἀναιρεῖ τὸν Σέλλουμον, καὶ βασιλέα καταστήσας ἑαυ-
 τὸν ἐκεῖθεν εἰς Θαψὰν παραγίνεται πόλιν. Οἱ δὲ ἐν
 αὐτῇ τὰς πύλας μοχλῶ κλείσαντες οὐκ εἰσεδέξαντο
 τὸν βασιλέα. Ὁ δ' ἀμυνόμενος αὐτοὺς τὴν πέριξ ἐ-
 δήου χώραν καὶ τὴν πόλιν κατὰ κράτος λαμβάνει
 πολιορκίᾳ. Φέρων δὲ χαλεπῶς ἐπὶ τοῖς ὑπὸ τῶν Θα-
 ψιατῶν πραχθεῖσι πάντας αὐτοὺς διεχρήσατο, μηδὲ
 νηπίων φειδόμενος, ὁμότητος ὑπερβολὴν οὐ καταλι-
 πὼν οὐδὲ ἀγριότητος. Ἄ γὰρ οὐδὲ τῶν ἀλλοφύλων

τινάς συγγνωστόν διαθεῖναι γενομένους ὑποχειρίους, ταῦτα τοὺς ὁμοφύλους οὗτος εἰργάσατο. Βασιλεύσας οὖν τῷ τρόπῳ τούτῳ Μαναήμος, ἐπὶ ἔτη δέκα σκαιὸς καὶ πάντων ὠμότατος διέμεινε. Στρατεύσαντος δ' ἐπ' αὐτὸν Φούλλου τοῦ Ἀσσυρίων βασιλέως, εἰς μὲν ἀμῶνα καὶ μάχην οὐκ ἀπήντα τοῖς Ἀσσυρίοις, πείσας δὲ χίλια τάλαντα ἀργυρίου λαβόντα ἀναχωρῆσαι, διαλύεται τὸν πόλεμον. Τὸ δὲ κεφάλαιον τοῦτο συνῆνεγκε τὸ πλῆθος Μαναήμω, πραχθὲν κατὰ κεφαλὴν δραχμὰς πεντήκοντα. Τελευτήσας δὲ μετὰ ταῦτα κηδεύεται μὲν ἐν Σαμαρείᾳ, καταλείπει δὲ τῆς βασιλείας τὸν υἱὸν Φακείαν διάδοχον, ὃς τῇ τοῦ πατρὸς κατακολουθήσας ὠμότητι δυσὶν ἔτεσι μόνοις ἤρξεν. Ἐπειτα δολοφονηθεὶς ἐν συμποσίῳ μετὰ φίλων ἀπέθανε, Φακίου τινὸς, ὃς ἦν χιλιάρχος, ἐπιβουλευ- 501
σαντος αὐτῷ, παιδὸς δὲ Ῥομελίου. Κατασχὼν δὲ καὶ οὗτος ὁ Φακίας τὴν ἀρχὴν ἔτεσιν εἴκοσι ἀσεβῆς τε ἦν καὶ παράνομος. Ὁ δὲ τῶν Ἀσσυρίων βασιλεὺς Θεγλαφαλάσσαρ τὸ ὄνομα ἐπιστρατεύσάμενος τοῖς Ἰσραηλίταις, καὶ τὴν τε Γαλαθηνὴν ἅπασαν καταστρεφάμενος, καὶ τὴν πέραν τοῦ Ἰορδάνου χώραν, καὶ τὴν πρὸς αὐτὴν τὴν Γαλιλαίαν καλουμένην, καὶ Κύνδισαν καὶ Ἀσῶρα, καὶ τοὺς οἰκήτορας αἰχμαλώτισας μετέστησεν εἰς τὴν αὐτοῦ βασιλείαν. Καὶ τὰ μὲν περὶ τοῦ Ἀσσυρίων βασιλέως ἐν τούτοις ἡμῖν δεδηλώσθω.

2. Ἰώθαμος δὲ Ὀζιὰ παῖς ἐβασίλευε τῆς Ἰούδα φυλῆς ἐν Ἱεροσολύμοις, ἐκ μητρὸς μὲν ἀστῆς γενοῦς καλουμένης δὲ Ἱεράσης. Οὗτος ὁ βασιλεὺς οὐδεμιᾶς ἀρετῆς ἀπελείπετο, ἀλλ' εὐσεβῆς μὲν τὰ πρὸς τὸν θεόν, δίκαιος δὲ πρὸς ἀνθρώπους ὑπῆρξεν. Ἐπιμελητῆς δὲ τῶν κατὰ τὴν πόλιν — ὅσα γὰρ ἐπισκευῆς ἔδειτο καὶ κόσμου, ταῦτα φιλοτιμῶς ἐξειργάσατο — στοὰς μὲν τὰς ἐν τῷ ναῷ ἰδρύσας καὶ προπύλαια, τὰ δὲ καταπεπτωκότα τῶν τειχῶν ἀνέστησε, πύργους παμμεγέθεις καὶ δυσαλώτους οἰκοδομήσας.

Καὶ τῶν ἄλλων, εἴ τε κατὰ τὴν βασιλείαν ἡμέλητο, πολλὴν ἐπιστροφὴν ἐποιεῖτο. Στρατευσάμενος δὲ καὶ ἐπὶ τοὺς Ἀμμανίτας, καὶ κρατήσας αὐτῶν τῇ μάχῃ προσέταξεν αὐτοῖς φόρους κατὰ πᾶν ἔτος αὐτῷ τελεῖν ἑκατὸν τάλαντα, καὶ σίτου κόρους μυρίας, τοὺς αὐτοὺς δὲ καὶ κριθῆς. Ἡὔξησε δὲ οὕτως τὴν βασιλείαν, ὥστε ἀκατασρόνητον μὲν αὐτὴν ἐκ τῶν πολεμίων εἶναι, τοῖς δ' οἰκείοις εὐδαίμονα.

3. Ἦν δέ τις κατὰ τοῦτον τὸν καιρὸν προφήτης Νάουμος τὸ ὄνομα, ὃς περὶ τῆς Ἀσσυρίων καταστροφῆς καὶ τῆς Νίνου προφητεῶν ἔλεγεν οὕτως. "Ἔσται Νινευὴ κολυμβήθρα ὕδατος κινουμένη, οὕτως καὶ ὁ δῆμος ἅπας ταρασσόμενος καὶ κλυδωνιζόμενος οἰχήσεται φεύγων, λεγόντων πρὸς ἀλλήλους, 'στῆτε καὶ μείνατε καὶ χρυσὸν αὐτοῖς καὶ ἄργυρον ἀρπάσατε.' Ἔσται δ' οὐδεὶς βουλευσόμενος, σώζειν γὰρ αὐτῶν ἐθελήσουσι τὰς ψυχὰς μᾶλλον ἢ τὰ κτήματα, δεινὴ γὰρ αὐτοὺς ἐν ἀλλήλοις ἔρις ἔξει καὶ θοῆνος, πάρεσις τε τῶν μελῶν, αἱ τε ὄψεις ὑπὸ τοῦ φόβου μέλαιnai τελείως αὐτοῖς γενήσονται. Ποῦ δὲ ἔσται τὸ κατοικητήριον τῶν λεόντων, καὶ ἡ μήτηρ σκύμνων; Λέγει δὴ σοι ὁ θεός, 'Νινευὴ, ὅτι ἀφανίσω σε, καὶ οὐκέτι λέοντες ἐκ σοῦ πορευόμενοι ἐπιτάξουσιν τῷ κόσμῳ.' Καὶ ἄλλα δὲ πολλὰ πρὸς τοῦτοις προεφήτευσεν οὗτος ὁ προφήτης περὶ Νινευῆς, ἅπερ λέγειν οὐκ ἀναγκαῖον ἡγησάμην, ἵνα δὲ μὴ τοῖς
502 ἐντυγχάνουσιν ὀχληρὸς δοκῶ παρῆλπον. Συνέβη δὲ πάντα τὰ προειρημένα περὶ Νινευῆς μετὰ ἔτη ἑκατὸν καὶ πεντεκαίδεκα. Περὶ μὲν οὖν τούτων ἀποχρώντως ἡμῖν δεδῆλωται.

CAP. XII. 1. Ὁ δὲ Ἰώθαμος μετέλλαξεν ἔτη βρώσας ἐν καὶ τεσσαράκοντα, βασιλεύσας δὲ ἐξ αὐτῶν ἑκαίδεκα, θάπτεται δὲ ἐν ταῖς βασιλικαῖς θήκαις. Ἔρχεται δὲ εἰς τὸν υἱὸν αὐτοῦ Ἀχάζην ἡ βασιλεία, ὃς ἀσεβέστατος εἰς τὸν θεὸν γενόμενος, καὶ τοὺς πα-

τριούς παραβάς νόμους, τοὺς Ἰσραηλιτῶν βασιλέας
 ἐμιμήσατο, βωμοὺς ἐν Ἱεροσολύμοις ἀναστήσας, καὶ
 θύων ἐπ' αὐτῶν τοῖς εἰδώλοις, οἷς καὶ ἴδιον ὠλο-
 καύτωσε παῖδα κατὰ τὰ Χαναναίων ἔθνη. Καὶ τού-
 ταις ἄλλα παραπλήσια διεπράσσετο. Ἐχοντας δὲ οὖ-
 τως καὶ μεμηνότος, ἐστράτευσεν ἐπ' αὐτὸν ὁ τῶν Σύ-
 ρων καὶ Ἀμασσηνῶν βασιλεὺς Ἀράσης καὶ Φακίας
 ὁ τῶν Ἰσραηλιτῶν, φίλοι γὰρ ἦσαν. Καὶ συνελά-
 σαντες αὐτὸν εἰς Ἱεροσόλυμα ἐπὶ πολὺν ἐπολιορκούν
 χρόνον διὰ τὴν τῶν τειχῶν ὀχυρότητα μηδὲν ἀνύον-
 τες. Ὁ δὲ Σύρων βασιλεὺς λαβὼν τὴν πρὸς τῇ Ἐ-
 ρυθρᾷ θαλάσῃ πόλιν Αἰλάθ, καὶ τοὺς ἐνοικοῦντας
 ἀποκτείνας ἐγκατέκτισεν αὐτῇ Σύρους. Τοὺς δ' ἐν
 τοῖς φρουρίοις ὁμοίως καὶ τοὺς περίεξ Ἰουδαίους δια-
 φθείρας, καὶ λείαν πολλὴν ἀπελάσας εἰς Ἀμασκὸν
 μετὰ τῆς στρατιᾶς ἀνέξευξεν. Ὁ δὲ τῶν Ἱεροσολύ-
 μων βασιλεὺς, γνούς τοὺς Σύρους ἐπ' οἴκου κεκατ-
 ρηκότας, καὶ νομίσας ἀξιόμαχος εἶναι τῷ τῶν Ἰσ-
 ραηλιτῶν βασιλεῖ, τὴν δύναμιν ἐπ' αὐτὸν ἐξήγαγε,
 καὶ συμβαλὼν ἐνίκηθη κατὰ μῆνιν τοῦ θεοῦ, ἣν ἐπὶ
 τοῖς ἀσεβήμασιν αὐτοῦ πολλοῖς ἅμα καὶ μεγάλοις εἴ-
 χε. Δώδεκα γὰρ αὐτοῦ μυριάδες κατ' ἐκείνην τὴν
 ἡμέραν ὑπὸ τῶν Ἰσραηλιτῶν ἀνῆρέθησαν, ὧν ὁ στρα-
 τηγὸς Ζαχαρίας τὸν υἱὸν ἀπέκτεινε ἐν τῇ συμβολῇ
 τοῦ βασιλέως Ἀχάζου, Ἀμασίας ὄνομα, καὶ τὸν ἐπί-
 τροπον τῆς βασιλείας ἀπάσης Ἐρικὰν, καὶ τὸν τῆς
 Ἰούδα φυλῆς στρατηγὸν Ἐλκὰν αἰχμάλωτον ἔλαβε.
 Καὶ ἐκ τῆς Βενιαμίτιδος φυλῆς γυναῖκας καὶ παῖδας
 ἀπήγαγον, καὶ πολλὴν λείαν διαρπάσαντες ἀνεχώρουν
 εἰς Σαμαρείαν.

2. Ωβηδὰς δὲ τις, ὅς κατ' ἐκείνο καιροῦ προ-
 φήτης ὑπῆρχεν ἐν Σαμαρείᾳ, τῷ στρατῷ πρὸ τῶν 503
 τειχῶν ἀπαντήσας, μεγάλη βοή τὴν νίκην αὐτοῖς οὐ
 διὰ τὴν οἰκέλειαν ἰσχὺν ἐδήλου γενέσθαι, διὰ δὲ τὸν
 τοῦ θεοῦ χόλον, ὃν εἶχεν ἐπ' Ἀχάζην τὸν βασιλέα.
 Καὶ κατεμέμφετο τῇ μὲν εὐπραγίᾳ τῇ κατ' αὐτοῦ μὴ

ἀρκεσθέντας, ἀλλὰ τολμήσαντας τοῖς ἐκ τῆς Ἰουδα φυλῆς καὶ Βενιαμίτιδος συγγενεῖς ὄντας αἰχμαλωτίσαι. Συνεβούλευέ τε αὐτοῖς ἀπολύσαι τούτους εἰς τὴν οἰκίαν ἀπαθεῖς, ἀπειθήσαντας γὰρ τῷ θεῷ δίκην ὑφείκειν.' Ὁ δὲ τῶν Ἰσραηλιτῶν λαὸς εἰς τὴν ἐκκλησίαν συνελθὼν ἐπεσκέπτετο περὶ τούτων. Ἀναστὰς δὲ τις Βαραχίας ὀνόματι τῶν εὐδοκιμούντων ἐν τῇ πολιτείᾳ, καὶ ἄλλοι μετ' αὐτοῦ τρεῖς, ἔλεγον "Οὐκ ἐπιτρέψειν τοῖς πολίταις εἰσαγαγεῖν αὐτοὺς εἰς τὴν πόλιν, ἵνα μὴ πάντες ἀπολοίμεθα ὑπὸ τοῦ θεοῦ· μόνον γὰρ ἀπόχη τὸ πρὸς αὐτὸν ἡμᾶς ἑξαμαρτεῖν, ὥς οἱ προσηῖται λέγουσιν, ἀλλὰ μὴ καινότερα τούτων ἀσεβήματα δοῦν." Ταῦτα δ' ἀκούσαντες οἱ στρατιῶται συνεχώρησαν ἐκείνοις ποιεῖν ὃ ἐδόκει συμφέρειν. Παραλαβόντες οὖν οἱ προειρημένοι ἄνδρες τοὺς αἰχμαλώτους ἔλυσαν τε καὶ ἐπιμελείας ἤξιώσαν, καὶ δόντες ἐφ' ὅδια εἰς τὴν οἰκίαν ἀπέλυσαν ἀβλαβεῖς. Οὐδὲν ἦττον καὶ τέσσαρες αὐτοῖς συνῆλθον, καὶ μέχρ' Ἱεριχοῦντος προπύμπαντες οὐκ ἄπωθεν τῶν Ἱεροσολύμων ἀνίστρεψαν εἰς Σαμάρειαν.

3. Ἀχάζης δὲ ὁ βασιλεὺς ταῦτα παθὼν ὑπὸ τῶν Ἰσραηλιτῶν πίμπας πρὸς τὸν Ἀσσυρίων βασιλέα Θεγλαφαλασσάρην, συμμαχίαν αὐτῷ παρασχεῖν παρεκάλει πρὸς τὸν πόλεμον τὸν πρὸς τοὺς Ἰσραηλίτας καὶ Σύρους καὶ Δαμασκηνοὺς, χρήματα πολλὰ δώσειν ὑπισχυρόμενος, ἔπεμψε δ' αὐτῷ καὶ λαμπρὰς δωρεάς. Ὁ δὲ, τῶν πρέσβων ἀφικόμενων πρὸς αὐτὸν, ἦκε σίμμαχος Ἀχάζη, καὶ στρατεύσας ἐπὶ τοὺς Σύρους τὴν τε χώραν αὐτῶν ἐπόρθησε, καὶ τὴν Δαμασκὸν κατὰ κράτος εἴλε, καὶ τὸν βασιλέα Ἀράσην ἀπέκτεινε. Τοὺς δὲ Δαμασκηνοὺς ἀπώκισεν εἰς τὴν ἄνω Μηδίαν, καὶ ἐκ τῶν ἐθνῶν τῶν Ἀσσυρίων μεταστήσας τινὰς εἰς τὴν Δαμασκὸν κατώκισε. Τὴν δὲ τῶν Ἰσραηλιτῶν γῆν κακώσας πολλοὺς ἀπ' αὐτῆς αἰχμαλώτους συνέλαβε. Ταῦτ' αὐτοῦ διαπραξαμένου τοὺς Σύρους ὁ βασιλεὺς Ἀχάζης ἄρας τὸν χρυσὸν

ὅσος ἦν ἐν τοῖς βασιλικοῖς θησαυροῖς, καὶ τὸν ἄργυρον, καὶ τὰ ἐν τῷ ναῷ τοῦ θεοῦ, καὶ εἴ τι κάλλιστον ἀνάθημα, τοῦτο βαστάσας ἦκεν εἰς Λαμασκὸν, καὶ ἔδωκε τῷ τῶν Ἀσσυρίων βασιλεῖ κατὰ τὰς ὁμολογίας· καὶ πάντων αὐτῷ χάριν ἔχειν ὁμολογήσας, ὑπέστρεψεν εἰς Ἱεροσόλυμα. Ἦν δὲ οὕτως ἀνόητος καὶ τοῦ συμφέροντος ἀσυλλόγιστος οὗτος ὁ βασιλεὺς, ὥστ' οὐδὲ πολεμούμενος ὑπὸ τῶν Σύρων ἐπαύσατο τοὺς θεοὺς αὐτῶν προσκυνῶν, ἀλλὰ διετέλει τούτους σεβόμενος ὡς παρεξομένους αὐτῷ τὴν νίκην. Ἦττηθεὶς δὲ πάλιν τοὺς Ἀσσυρίων ἤρξατο τιμᾶν θεοὺς, καὶ πάντας ἐφίκει μᾶλλον τιμήσων ἢ τὸν πατρῶον καὶ ἀληθῶς θεόν, ὃς αὐτῷ καὶ τῆς ἡττης ὀργιζόμενος ἦν αἷτιος. Ἐπὶ τοσοῦτον δὲ ὀλιγωρίας καὶ καταφρονήσεως ἤλθεν, ὥς καὶ τέλεον ἀποκλείσαι τὸν ναόν, καὶ τὰς νενομισμένας ἀπαγορεύσαι θυσίας ἐπιφέρειν, καὶ περιδῦσαι τῶν ἀναθημάτων αὐτόν. Ταῦτ' ὑβρίσας τὸν θεὸν ἐτελεύτησεν, ἔτη μὲν βιώσας ἔξ 504 καὶ τριάκοντα, βασιλεύσας δ' ἔξ αὐτῶν ἑκαίδεκα, τὸν δὲ υἱὸν Ἐζεκίαν διάδοχον καταλιπών.

CAP. XIII. 1. Ἀπέθανε δὲ ὑπὸ τὸν αὐτὸν καιρὸν καὶ ὁ τῶν Ἰσραηλιτῶν βασιλεὺς Φακίας, ἐπιβουλευσάντος αὐτῷ φίλου τινὸς Ὠσήου τὸ ὄνομα, ὃς κατασχαῖν τὴν βασιλείαν ἐπ' ἔτη ἑννέα πονηρός τε ἦν καὶ τῶν πρὸς τὸν θεὸν ὀλίγωρος. Στρατεύει δὲ ἐπ' αὐτὸν ὁ τῶν Ἀσσυρίων βασιλεὺς Σαλμανασάρης, καὶ κρατήσας αὐτοῦ — τὸν θεὸν γὰρ οὐκ εἶχεν ἴσως εὐμενῇ καὶ σύμμαχον — ὑπήκοον ἐποίησατο, καὶ φόρους ἐπέταξεν αὐτῷ τελεῖν ὠρισμένους. Ἐτεῖ δὲ τετάρτῳ τῆς βασιλείας Ὠσήου ἐβασίλευσεν Ἐζεκίας ἐν Ἱεροσολύμοις Ἀχάζου υἱὸς, καὶ Ἀβίας ἀστῆς τὸ γένος. Φις δὲ ἦν αὐτῷ χρηστὴ καὶ δίκαια καὶ θεοσεβής, οὐδὲν γὰρ ἄλλο πρῶτον εἰς τὴν βασιλείαν παρελθὼν οὐδ' ἀναγκαιότερον, οὐδὲ συμφορώτερον αὐτῷ τε καὶ τοῖς ἀρχομένοις ὑπέλαβε τοῦ θρησκειν

τὸν θεόν. Ἀλλὰ συγκαλέσας τὸν λαὸν καὶ τοὺς ἱερεῖς καὶ τοὺς Λευῖτας ἐδημηγόρησεν ἐν αὐτοῖς λέγων, “Οὐκ ἀγνοεῖτε μὲν ὡς διὰ τὰς τοῦ πατρὸς ἀμαρτίας τοῦ ἑμοῦ, παραβάντος τὴν πρὸς τὸν θεὸν ὁσίαν καὶ τιμὴν, πολλῶν ἐπειράθητε καὶ μεγάλων κακῶν, διαφθαρέντες ὑπ’ αὐτοῦ τὴν διάνοιαν, καὶ ἀναπεισθέντες, οὓς αὐτὸς ἐδοκίμαζεν εἶναι θεοὺς τούτοις προσκυνεῖν. Παραινῶ δὲ ὑμῖν ἔργῳ μεμαθηκόσιν ὡς ἔστι δεινὸν τὸ ἀσεβεῖν, τούτου μὲν ἤδη λήθην ποιήσασθαι, καθάσαι δὲ αὐτοὺς ἐκ τῶν προτέρων μισμάτων, τοὺς τε ἱερεῖς καὶ Λευῖτας συνελθόντας οὕτως ἀνοῖξαι τὸ ἱερὸν, καὶ καθάραντας αὐτὸ ταῖς ἐξ ἔθους θυσίαις, εἰς τὴν ἀρχαίαν καὶ πάτριον ἀνακαλέσασθαι τιμὴν. Οὕτως γὰρ τὸν θεὸν εὐμενῇ ποιήσαιμεν ἀφέντα τὴν ὀργήν.”

2. Ταῦτ’ εἰπόντος τοῦ βασιλέως, οἱ ἱερεῖς ἀνοήγουσι τὸ ἱερὸν, καὶ εὐτρεπίσαντες τὰ σκευῆ τοῦ θεοῦ καὶ τὰ μιάσματα ἐκβαλόντες, τὰς ἐξ ἔθους τῷ βωμῷ θυσίας ἐπέφερον. Διαπέμψας δὲ ὁ βασιλεὺς εἰς τὴν ὑπ’ αὐτὸν χώραν, ἐκάλει τὸν λαὸν εἰς Ἱεροσόλυμα τὴν τῶν ἀζύμων ἑορτὴν ἄξοντα· πολὺν γὰρ ἐκκλεοῖπει χρόνον διὰ τὰς τῶν προειρημένων βασιλέων παρανομίας. Ἐξαπέστειλε δὲ καὶ πρὸς τοὺς Ἰσραηλίτας προτρεπόμενος αὐτοὺς, ‘ἀφέντας τὸν ἄρτι βίον, εἰς τὴν ἀρχαίαν ἐπανέλθειν συνήθειαν, καὶ τὸ σέβειν τὸν θεόν· καὶ γὰρ ἐπιτρέπειν αὐτοῖς παραγενομένοις εἰς Ἱεροσόλυμα, τὴν τῶν ἀζύμων ἄγειν ἑορτὴν καὶ συμπανηγυρίζειν αὐτοῖς.’ Ταῦτα δ’ ἔλεγε παραινεῖν, ‘οὐχ ὅπως ὑπακούωσιν αὐτῷ, εἰ μὴ θέλουσι, τοῦ δὲ ἐκείνων συμφέροντος ἕνεκα, μακαρίους γὰρ ἔσεσθαι.’ Οἱ δὲ Ἰσραηλῖται, παραγενομένων τῶν πρέσβειων, καὶ δηλωσάντων αὐτοῖς τὰ παρὰ τοῦ ἰδίου βασιλέως, οὐ μόνον οὐκ ἐπέισθησαν, ἀλλὰ καὶ τοὺς πρέσβεις ὡς ἀνοήτους διεγχεύασαν, καὶ τοὺς προφῆτας ὁμοίως ταῦτα παραινούντας καὶ προλέγοντας, ἃ πείσονται μὴ μεταθέμενοι πρὸς τὴν εὐσέβειαν

τοῦ θεοῦ, διέπτυνον, καὶ τελευταῖον συλλαβόντες αὐ-
 τοὺς, ἀπέκτειναν. Καὶ οὐδὲ μέχρι τούτων αὐτοῖς 505
 ἤρκεσε παρανομοῦσιν, ἀλλὰ καὶ χεῖραι τῶν προειρη-
 μένων ἐπενοοῦντο. Καὶ οὐ πρότερον ἐπαύσαντο, πρὶν
 ἢ τοῖς πολεμίοις αὐτοὺς ἀμυνόμενος τῆς ἀσεβείας ὁ
 θεὸς ἐποίησεν ὑποχειρίους. Καὶ περὶ μὲν τούτων
 αὐθις δηλώσομεν. Πολλοὶ μὲντοι τῆς Μανασσιτίδος
 φυλῆς καὶ Ζαβουλῶνος καὶ Ἰσαχάρου, πεισθέντες οἷς
 οἱ προφηταὶ παρήνεσαν, εἰς εὐσέβειαν μετεβάλλοντο.
 Καὶ οὗτοι πάντες εἰς Ἱεροσόλυμα πρὸς Ἐζεκίαν συν-
 ἔδραμον, ὅπως τῷ θεῷ προσκυνήσωσιν.

3. Ἀφικομένων δὲ τούτων, ὁ βασιλεὺς Ἐζεκίας
 ἀναβὰς εἰς τὸ ἱερὸν μετὰ τῶν ἡγεμόνων καὶ τοῦ
 λαοῦ παντὸς ἔθυσεν ὑπὲρ αὐτοῦ ταύρους ἑπτὰ καὶ
 κριοὺς τοσοῦτους, καὶ ἄρνας ἑπτὰ καὶ ἐρίλους το-
 σοῦτους. Ἐπιθέντες δὲ τὰς χεῖρας ταῖς κεφαλαῖς
 τῶν ἱερῶν αὐτὸς τε ὁ βασιλεὺς καὶ οἱ ἡγεμόνες, τοῖς
 ἱερεῦσι καλλιερεῖν ἐφῆκαν. Καὶ οἱ μὲν ἔθυσαν τε καὶ
 αἰλοκαύτουν, οἱ δὲ Λευῖται περιστώτες ἐν κύκλῳ με-
 τὰ τῶν μουσικῶν ὀργάνων ᾄδον ὕμνους εἰς τὸν θεόν,
 καὶ ἔψαλλον ὡς ἐδιδάχθησαν ὑπὸ Δαυΐδου· οἱ δὲ λοι-
 ποὶ ἱερεῖς βυκάνας ἔχοντες ἐπεσάλπιζον τοῖς ὕμνω-
 δοῦσιν. Τούτων δὲ γενομένων, ἐπὶ πρόσωπον ὤψαν-
 τες ἑαυτοὺς ὁ τε βασιλεὺς καὶ τὸ πλῆθος προσεκύ-
 νουν τὸν θεόν. Ἐπειτα θύει μὲν βοῦς ἑβδομήκοντα
 κριοὺς ἑκατὸν ἄρνας διακοσίους, τῷ πλήθει δὲ πρὸς
 εὐωχίαν ἔχαρίσατο βοῦς μὲν ἑξακοσίους, τὰ δὲ λοιπὰ
 θρέμματα τριςχίλια. Καὶ πάντα μὲν οἱ ἱερεῖς ἀκο-
 λούθως ἐποίησαν τῷ νόμῳ. Τούτοις δὲ ὁ βασιλεὺς
 ἡδόμενος εὐωχεῖτο μετὰ τοῦ λαοῦ τῷ θεῷ χάριν ἔχειν
 ὁμολογῶν. Ἐνστάσης δὲ τῆς τῶν ἀζύμων ἐορτῆς,
 θύσαντες τὴν λεγομένην πάσχα τὰς ἄλλας τὸ λοιπὸν
 θυσίας ἐπετέλουν ἐφ' ἡμέρας ἑπτὰ. Τῷ δὲ πλήθει
 παρέξ ὧν ἐκαλλιέρησαν αὐτοὶ ταύρους μὲν διςχιλίους,
 θρέμματα δὲ ἑπτακισχίλια ὁ βασιλεὺς ἔχαρίσατο. Τὸ
 δ' αὐτὸ καὶ οἱ ἡγεμόνες ἐποίησαν, χιλίους μὲν γὰρ

ταύρους ἔδωσαν αὐτοῖς, θρέμματα δὲ χίλια καὶ τεσσαράκοντα. Καὶ τοῦτον τὸν τρόπον ἀπὸ Σολομῶνος τοῦ βασιλέως οὐκ ἀχθεῖσα ἡ ἑορτὴ, τότε πρῶτον λαμπρῶς καὶ φιλοτίμως ἐπετελείσθη. Ὡς δὲ τὰ περὶ τὴν ἑορτὴν αὐτοῖς πέρας εἶχεν, ἐξελθόντες εἰς τὴν χώραν ἤγγυσαν αὐτήν. Καὶ τὴν πόλιν δὲ παντὸς ἐκάθαραν μιάσματος εἰδώλων, τὰς τε καθημερινὰς θυσίας ὁ βασιλεὺς ἐκ τῶν ἰδίων ἐπιτελεῖσθαι προσέταξε κατὰ τὸν νόμον, καὶ τοῖς ἱερεῦσι καὶ Λευῖταις τὰς δεκάτας ὥρισε παρὰ τοῦ πλήθους δίδοσθαι καὶ τὰς ἀπαρχὰς τῶν καρπῶν, ἵν' αἰετὴ θρησκείᾳ παραμένωσι καὶ τῆς θεραπείας ὥσιν ἀχώριστοι τοῦ Θεοῦ. Καὶ τὸ μὲν πλήθος συνεισέφερε παντοδαπὸν καρπὸν τοῖς ἱερεῦσι καὶ τοῖς Λευῖταις, ἀποθήκας δὲ καὶ ταμῖα τούτων ὁ βασιλεὺς κατασκευάσας ἐκάστω διένειμε τῶν ἱερέων καὶ Λευιτῶν καὶ παισὶν αὐτῶν καὶ γυναιξί. Καὶ οὕτω πάλιν εἰς τὴν ἀρχαίαν θρησκείαν ἐπανῆλθον. Ταῦτα δὲ τὸν προειρημένον τρόπον ὁ βασιλεὺς καταστησάμενος, πόλεμον ἐξήνεγκε πρὸς τοὺς Παλαιστίνους, καὶ νικήσας κατέσχευεν ἀπάσας τὰς ἀπὸ Γάζης μέχρι Γίττης πόλεις τῶν πολεμίων. Ὁ δὲ τῶν Ἀσσυρίων βασιλεὺς πέμψας ἠπειλεί πᾶσαν αὐτοῦ καταστρέψασθαι τὴν ἀρχήν, εἰ μὴ τοὺς
506 φόρους, οὓς ὁ πατὴρ αὐτοῦ τὸ πρῶτον ἐτέλει, τούτους ἀποδώσει. Ἐξεκίας δὲ ὁ βασιλεὺς τῶν μὲν ἀπειλῶν οὐκ ἐφρόντισεν, ἐθάρρει δὲ ἐπὶ τῇ πρὸς τὸ θεῖον εὐσεβείᾳ, καὶ τῷ προφῆτῃ Ἡσαΐα, παρ' οὗ πάντ' ἀκριβῶς τὰ μέλλοντα ἐπυνθάνετο. Καὶ ὥδε μὲν ἡμῖν ἐπὶ τοῦ παρόντος ἐχέτω τὰ περὶ τούτου τοῦ βασιλέως.

CAP. XIV. 1. Σαλμανασάρης δὲ ὁ τῶν Ἀσσυρίων βασιλεὺς ἐπεὶ ἠγγέλη αὐτῷ ὁ τῶν Ἰσραηλιτῶν βασιλεὺς, ὡς εἶη πέμψας κρῦψα πρὸς Σῶαν τὸν τῶν Αἰγυπτίων βασιλέα, παρακαλῶν αὐτὸν ἐπὶ συμμαχίαν τὴν κατ' αὐτοῦ, παροξυνθεὶς ἐστράτευσεν ἐπὶ

τὴν Σαμάρειαν ἔτει ἐβδόμῳ τῆς Ὠσίου βασιλείας. Οὐ δεξαμένου δ' αὐτὸν τοῦ βασιλέως, ἔτεσι πολιορκήσας τρισὶν εἴλε κατὰ κράτος τὴν Σαμάρειαν, ἐν-
 νατον μὲν ἔτος Ὠσίου βασιλεύοντος, ἔβδομον δὲ Ἐ-
 ζεκίου τοῦ τῶν Ἱεροσολυμιτῶν βασιλέως. Καὶ τὴν
 Ἰσραηλιτῶν ἡγεμονίαν ἄρδην ἠγάγισε, καὶ πάντα τὸν
 λαὸν μετόπισεν εἰς τὴν Μηδίαν καὶ Περσίδα, ἐν οἷς
 καὶ τὸν βασιλέα Ὠσίην ζῶντα ἔλαβε. Καὶ μεταστή-
 σας ἐκ ταύτης ἄλλα ἔθνη ἀπὸ Χούθου τόπου τινός,
 — ἔστι γὰρ ἐν τῇ Περσίδι ποταμὸς τοῦτο ἔχων τὸ
 ὄνομα, — κατόπισεν εἰς τὴν Σαμάρειαν καὶ τὴν
 τῶν Ἰσραηλιτῶν χώραν. Μετόπισαν οὖν αἱ δέκα
 φυλαὶ τῶν Ἰσραηλιτῶν ἐκ τῆς Ἰουδαίας μετὰ ἐτῶν
 ἀριθμὸν ἐνακοσίων τεσσαράκοντα ἑπτὰ, ἀφ' οὗ χρό-
 νου τὴν Αἴγυπτον ἐξελθόντες αὐτῶν οἱ πρόγονοι τὴν
 δε κατέσχον τὴν χώραν, ἀπὸ δὲ στρατηγοῦντος Ἰη-
 σοῦ ἐτῶν ὀκτακοσίων, ἀφ' οὗ δὲ ἀποστάντες ἀπὸ
 Ῥοβοάμου τοῦ Δαυΐδου υἱωνοῦ τὴν βασιλείαν Ἱερο-
 βοάμῳ παρέδωκαν, ὥς μοι καὶ πρότερον δεδήλωται,
 ἔτη ἐστὶ διακόσια τεσσαράκοντα, μῆνες ἑπτὰ, ἡμέραι
 ἑπτὰ. Καὶ τέλος μὲν τοὺς Ἰσραηλίτας τοιοῦτο, κατ-
 ἔλαβε παραβάοντας τοῖς νόμοις καὶ παρακούσαντας
 τῶν προφητῶν, οἱ προέλεγον ταύτην αὐτοῖς τὴν συμ-
 φορὰν μὴ παυσάμενοις τῶν ἀσεβημάτων. Ἦρξε δ'
 αὐτοῖς τῶν κακῶν ἡ στάσις ἣν ἐστασίασαν πρὸς Ῥο-
 βόαμον τὸν Δαυΐδου υἱὸν, Ἱεροβοάμον τὸν τοῦτου
 δοῦλον ἀποδείξαντες βασιλέα, ὃς εἰς τὸ θεῖον ἑξα-
 μαρτῶν ἐχθρὸν αὐτοῖς τοῦτον ἐποίησε μιμησαμένοις
 τὴν ἐκείνου παρανομίαν. Ἀλλ' ἐκεῖνος μὲν ἥς ἦν ἄξιος
 δίκης ταύτην ὑπέσχετο.

2. Ὁ δὲ τῶν Ἀσσυρίων βασιλεὺς ἐπῆλθε πο-
 λεμῶν τὴν τε Συρίαν πᾶσαν καὶ Φοινίκην. Τὸ δὲ
 ὄνομα τούτου τοῦ βασιλέως ἐν τοῖς Τυρίων ἀρχείοις
 ἀναγράφεται, ἐστράτευσε γὰρ ἐπὶ Τύρον βασιλεύον-
 τος αὐτοῖς Ἐλουλαίου. Μαρτυρεῖ δὲ τούτοις καὶ Μέ-
 γανδρος, ὃς τῶν χρονικῶν ποιησάμενος τὴν ἀνα- 507

A a

γραφῆν, καὶ τὰ τῶν Τυρίων ἀρχεῖα μεταφράσας εἰς τὴν Ἑλληνικὴν γλῶτταν οὕτως ἐδήλωσε· “Καὶ Ἐλουλαῖος ὄνομα ἐβασίλευσεν ἔτη τριάκοντα ἕξ. Οὗτος, ἀποστάντων Κιτταίων, ἀναπλεύσας προσηγάγετο αὐτοὺς πάλιν. Ἐπὶ τούτους πέμψας ὁ τῶν Ἀσσυρίων βασιλεὺς ἐπῆλθε Φοινίκην πολεμῶν ἅπασαν, ὅστις σπεισάμενος εἰρήνην μετὰ πάντων ἀνεχώρησεν ὀπίσω. Ἀπέστη τε Τυρίων Σιδῶν καὶ Ἀκη καὶ ἡ πάλαι Τύρος, καὶ πολλαὶ ἄλλαι πόλεις, αἱ τῷ τῶν Ἀσσυρίων ἑαυτὰς βασιλεῖ παρέδωκαν. Διὸ Τυρίων αὐτῷ οὐχ ὑποταγέντων πάλιν ὁ βασιλεὺς ἐπ’ αὐτοὺς ὑπέστρεψε, Φοινίκων συμπληρωσάντων αὐτῷ ναῦς ἑξήκοντα, καὶ ἐπικώπους ὀκτακοσίους. Ἄς ἐπιπλεύσαντες οἱ Τύριοι ναυσὶ δεκαθύο, τῶν νεῶν τῶν ἀντικάλων διασπαρεισῶν λαμβάνουσιν αἰχμαλώτους ἀνδρας εἰς πεντακοσίους. Ἐπετάθη δὴ πάντων ἐν Τύρῳ τιμὴ διὰ ταῦτα. Ἀναζεύξας δὲ ὁ τῶν Ἀσσυρίων βασιλεὺς κατέστησε φύλακας ἐπὶ τοῦ ποταμοῦ καὶ τῶν ὑδραγωγίων, οἱ διακαλύσουσι Τυρίους ἀρίσασθαι. Καὶ τοῦτο ἔτεσι πέντε γινόμενον ἐκατέρησαν πίνοντες ἐκ φρεάτων ὀρνικτῶν.” Καὶ τὰ μὲν ἐν τοῖς Τυρίων ἀρχείοις γεγραμμένα, καὶ κατὰ Σαλμνασάρου τοῦ Ἀσσυρίων βασιλέως ταῦτ’ ἐστίν.

3. Οἱ δὲ μετοικισθέντες εἰς τὴν Σαμάρειαν Χουθαῖοι — ταύτη γὰρ ἐχρῶντο μέχρι δεῦρο τῇ προσηγορίᾳ, διὰ τὸ ἐκ τῆς Χουθᾶς καλουμένης χώρας μεταχθῆναι, αὕτη δ’ ἐστὶν ἐν τῇ Περσίδι, καὶ ποταμὸς τοῦτ’ ἔχων ὄνομα — ἕκαστοι κατὰ ἔθνος ἰδίων θεὸν εἰς τὴν Σαμάρειαν κομίσαντες, — πέντε δ’ ἦσαν, — καὶ ταύτους καθὼς ἦν πατριον αὐτοῖς σεβόμενοι, παροξύνουσι τὸν μέγιστον θεὸν εἰς ὀργὴν καὶ χόλον. Λοιμὸς γὰρ αὐτοῖς ἐνέσκηψεν, ὅφ’ οὐ φθειρόμενοι καὶ μηδεμίαν τῶν κακῶν θεραπείαν ἐπινοοῦντες, χρησμῷ θρησκεύειν τὸν μέγιστον θεόν, αἷς τοῦτο σωτήριον αὐτοῖς ὄν, ἔμαθον. Πέμψαντες οὖν πρὸς τὸν Ἀσσυρίων βασιλέα πρέσβεις, ἐδέοντο ἱερεῖς αὐ-

τοῖς, ὧν ἔλαβεν αἰχμαλώτων τοὺς Ἰσραηλίτας πολε-
μήσας, ἀποστεῖλαι. Πέμπαντος δέ, τὰ τε νόμιμα
καὶ τὴν περὶ τὸν θεὸν τοῦτον ὁσίαν ταχθέντες θρη-
σκέουσιν αὐτὸν φιλοτίμως, καὶ τοῦ λοιμοῦ παρα-
χρῆμα ἐπαύσαντο. Χρώμενοί τε τοῖς αὐτοῖς ἔτι καὶ
νῦν ἔθεσι διατελοῦσιν οἱ κατὰ μὲν τὴν Ἑβραίων
γλῶτταν Χουθαῖοι, κατὰ δὲ τὴν Ἑλλήνων Σαμα- 508
ρεῖται, οἱ πρὸς μεταβολὴν καὶ συγγένειαν ὅταν μὲν
εὖ πράττοντας βλέπωσι τοὺς Ἰουδαίους συγγενεῖς ἀ-
ποκαλοῦσιν, ὡς ἐξ Ἰωσήπου γύντες, καὶ τὴν ἀρχὴν
ἐκείθεν τῆς πρὸς αὐτοὺς ἔχοντες οἰκειότητος, ὅταν
δὲ πταίσαντας ἴδωσιν, οὐδαμῶθεν αὐτοῖς προσήκειν
λέγουσιν, οὐδ' εἶναι δίκαιον οὐδὲν αὐτοῖς εὐνοίας ἢ
γένους, ἀλλὰ μετοίκους ἄλλοεθνεῖς ἀποφαίνουσιν ἑαυ-
τούς. Περὶ μὲν οὖν τούτων ἔχομεν εὐκαιρότερον
εἰπεῖν.

Φ Α Ι Ω Σ Η Π Ο Υ

ΙΟΥΔΑΙΚΗΣ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑΣ ΒΙΒΛΙΟΝ
ΔΕΚΑΤΟΝ.

Περιέχει ἡ βίβλος χρόνον ἐτῶν ρηβ', μῆνας στ',
ἡμέρας ι'.

Argumentum Lib. X.

(1) Στρατεία τοῦ Ἀσσυρίων βασιλέως Σενάχηρίβου εἰς Ἱε-
ροσόλυμα, καὶ πολιορκία τοῦ βασιλέως Ἐζεκίου, καὶ οἱ αὐ-
τὰ οὐ πολὺ αὐτῷ συνέβη. (2) Ὡς ἀρρώστησαντι Ἐζεκίῳ καὶ
μέλλοντι τελευτᾷ προεδωρεῖται ὁ θεὸς ἐν τῇ ζωῇ πεντεκαίδε-
κα, διὰ ἀναποδισμού τῆς σκιᾶς δέκα ἀναβαθμῆσις γενομέ-
νου. (3) Ὡς μετὰ Ἐζεκίαν ἐβασίλευσε Μανασοῆς, καὶ ὡς
ἐν αἰχμαλωσίᾳ ὑπέστρεψε πρὸς τὸν θεόν, καὶ ἀποκτιστύθη

εἰς τὴν βασιλείαν αὐτοῦ, ἣν Ἀμώσῳ κατέλειπεν. (4) Ὡς με-
τὰ Ἀμώσον ἐβασίλευσε Ἰωσίας, δίκαιος ὢν καὶ εὐσεβής. Πε-
ρὶ τε Ὀλδᾶς προφήτιδος. (5) Ὡς Ἰωσίας συνέβαλεν τῷ Αἰ-
γυπτίων βασιλεῖ Νεχαῶ, καὶ τρωθείς μετὰ οὐ πολὺ τελευτῇ,
καὶ ὡς Ἰωάχαζον βασιλεῖα ἀποδεχθέντα Νεχαῶ εἰς Αἴγυπτον
ἀπήγαγεν, καὶ Ἰωακίμῳ βασιλείαν παραδίδωσι. Περὶ τε Ἰε-
509 ρεμίου καὶ Ἰεζεκιήλου. (6) Ὡς Ναβουχοδονόσορος, ἡγε-
τῆτος Αἰγυπτίων βασιλέως, στρατεύσας ἐπὶ τοὺς Ἰουδαίους
Ἰωάκιμον ἀπέκτεινε, καὶ Ἰωάχιμον τὸν υἱὸν αὐτοῦ κατέστησε
βασιλεῖα. (7) Ὡς ὁ Βαβυλώνιος μετανοήσας ἐπὶ τῷ τὸν Ἰω-
άχιμον ποιῆσαι βασιλεῖα αὐτὸν ἀπήγαγεν εἰς Βαβυλῶνα, καὶ
τὴν βασιλείαν παραδίδωσι τῷ Σιδεκίᾳ. Οὗτος ἀπιστῶν τοῖς
προειρημένους ἀπὸ τοῦ Ἰερემίου καὶ τοῦ Ἰεζεκιήλου τοῖς Αἰ-
γυπτίοις προστίθεται, οὓς ἤκοντας εἰς τὴν Ἰουδαίαν νικῇ ὁ
Βαβυλώνιος. Οἷά τε συνέβη τῷ Ἰερεμῳ. (8) Ὡς ὁ Βαβυ-
λώνιος εἶλε τὰ Ἱεροσόλυμα, καὶ τὸν ναὸν ἐμπρήσας τὸν τῶν
Ἱεροσολυμιτῶν δῆμον καὶ Σιδεκίαν μετόπισιν εἰς Βαβυλῶνα.
Καὶ τίνες ἦσαν οἱ τὴν ἀρχιερωσύνην καταδέξαντες ἐπὶ τοῖς
βασιλεῦσιν. (9) Ὡς Ναβουζαρδάνης τοῖς Ἰουδαίοις καταλει-
φθεῖσι Ἰοδολῶν ἐπέστησεν, ὃν μετὰ οὐ πολὺ Ἰσμαῆλος ἀ-
πέκτεινε. Καὶ ὡς Ἰωάννης, φυγαδευθέντος Ἰσμαῆλου, μετὰ
τοῦ λαοῦ ὑπῆρεν εἰς Αἴγυπτον, οὓς Ναβουχοδονόσορος στρα-
τεύσας ἐπὶ τοὺς Αἰγυπτίους ἔλαβεν αἰχμαλώτους καὶ ἀπήγα-
γεν εἰς Βαβυλῶνα. (10) Περὶ Δανιήλου, καὶ οἱ αὐτῷ συν-
έβη ἐν Βαβυλῶνι. (11) Περὶ Ναβουχοδονοσόρου καὶ τῶν δια-
δόχων αὐτοῦ, καὶ ὡς καταλύεται ἡ τοῦτων ἀρχὴ ὑπὸ Κύρου
τοῦ Περσῶν βασιλέως, ἃ τε συνέβη Δανιήλῳ ἐν Μηδίᾳ, καὶ
οἱ ἐκεῖ προεφίτευσεν.

510 CAP. I. 1. Ἐξεκίου τοῦ τῶν δύο φυλῶν βασιλέως
τέταρτον ἤδη καὶ δέκατον ἔτος τῆς ἡγεμονίας ἔχον-
τος, ὁ τῶν Ἀσσυρίων βασιλεὺς Σαναχρήριβος ὄνομα
στρατεύει μετὰ πολλῆς παρασκευῆς ἐπ' αὐτὸν, κατὰ
κράτος τε ἀπάσας αἰρεῖ τὰς πόλεις τὰς τῆς Ἰούδα
φυλῆς καὶ Βενιαμίτιδος. Μέλλοντος δὲ ἄγειν τὴν δύ-
ναμιν καὶ ἐπὶ Ἱεροσόλυμα, φθάνει πρεσβευσάμενος
πρὸς αὐτὸν, καὶ ὑπακούσεσθαι τε καὶ φόρον, ὃν αὐ-
τῇ, τελέσειν ὑπισχνούμενος. Σαναχρήριβος δὲ μα-
θὼν τὰ παρὰ τῶν πρέσβεων ἔγνω μὴ πολεμεῖν, ἀλ-
λὰ τὴν ἀξίωσιν προσδέχεται, καὶ ἀργυρίου μὲν τὰ-

λάντα τριακόσια, χρυσίου δὲ τριάκοντα λαβὼν φίλος ἀναχωρεῖν ὡμολόγει, πίστεις δούς τοῖς πρεσβευταῖς ἐνόρκους, ἢ μὴν ἀδικήσας μηδὲν αὐτὸν οὕτως ἀναστρέφειν. Ὁ δὲ Ἐζεκίας πεισθεὶς καὶ κενώσας τοὺς θησαυροὺς πέμπει τὰ χρήματα, νομίζων ἀπαλλαγῆσεσθαι τοῦ πολέμου καὶ τοῦ περὶ τῆς βασιλείας ἀγῶνος. Ὁ δὲ Ἀσσύριος λαβὼν ταῦτα τῶν μὲν ὡμολογημένων οὐδὲν ἐφρόντισεν, ἀλλ' αὐτὸς μὲν ἐστράτευσεν ἐπ' Αἰγυπτίους καὶ Αἰθίοπας, τὸν δὲ στρατηγὸν Ραψάκην μετὰ πολλῆς ἰσχύος σὺν καὶ δυσὶν ἄλλοις τῶν ἐν τέλει κατέλιπε, πόρθησοντας τὰ Ἱεροσόλυμα. Τούτων δὲ τὰ ὀνόματα Θαρατὰ καὶ Ἀνάχαρις ἦν.

2. Ὡς δ' ἐλθόντες πρὸ τῶν τειχῶν ἐστρατοπεδεύσαντο, πέμπαντες πρὸς τὸν Ἐζεκίαν ἡξίουσαν αὐτὸν αὐτοῖς ἐλθεῖν εἰς λόγους. Ὁ δὲ αὐτὸς μὲν 511 ὑπὸ δειλίας οὐ πρόεισι, τρεῖς δὲ τοὺς ἀναγκαιοτάτους φίλους αὐτῷ ἐξέπεμψε, τὸν τῆς βασιλείας ἐπιτροπὸν Ἐλιάκιμον ὄνομα καὶ Σοβναῖον καὶ Ἰωάχον τὸν ἐπὶ τῶν ὑπομνημάτων. Οὗτοι μὲν οὖν προσελθόντες ἄντικρυς ἰὼν ἡγεμόνων τῆς στρατιᾶς τῶν Ἀσσυρίων ἔστησαν. Θεασάμενος δὲ αὐτοὺς ὁ στρατηγὸς Ραψάκης ἐκέλευσεν ἀπελθόντας Ἐζεκίαν λέγειν, “Ὅτι βασιλεὺς μέγας Σεναχήριβος πυνθάνεται αὐτοῦ, τίνι θαρρῶν καὶ πεποιθὸς φεύγει δεσπότην αὐτοῦ καὶ ἀκροᾶσθαι μὴ θέλει, καὶ τὴν στρατιὰν τὴν αὐτοῦ οὐ δέχεται τῇ πόλει; ἢ διὰ τοὺς Αἰγυπτίους τὴν ἑαυτοῦ στρατιὰν ἐλπίζων ὑπ' ἐκείνων αὐτῶν καταγωνίσασθαι; Εἰ δὲ τοῦτο προσδοκᾷ, δηλοῦν αὐτῷ ὅτι ἀνόητός ἐστι καὶ ὅμοιος ἀνθρώπῳ, ὃς καλῶς ἐπερειδόμενος τεθλασμένῳ, πρὸς τῷ καταπεσεῖν ἔτι καὶ τὴν χεῖρα διαπαρεῖς ἤσθετο τῆς βλάβης. Εἰδέναι δὲ ὅτι καὶ βουλῇσει θεοῦ τὴν ἐπ' αὐτὸν στρατείαν πεποιῆται, ὃς αὐτῷ καταστρέψασθαι καὶ τὴν Ἰσραηλιτῶν βασιλείαν δέδωκεν, ἵνα τὸν αὐτὸν τρόπον καὶ τοὺς ἀρχομένους ὑπ' αὐτοῦ διαφθεί-

ἀρκεσθέντας, ἀλλὰ τολμήσαντας τοὺς ἐκ τῆς Ἰουδα φυλῆς καὶ Βενιαμίτιδος συγγενεῖς ὄντας αἰχμαλωτίσαι. Συνεβούλευέ τε αὐτοῖς ἀπολύσαι τούτους εἰς τὴν οἰκίαν ἀπαθεῖς, ἀπειθήσαντας γὰρ τῷ θεῷ δίκην ὑφέξειν.' Ὁ δὲ τῶν Ἰσραηλιῶν λαὸς εἰς τὴν ἐκκλησίαν συνελθοὺν ἐπεσκέπτετο περὶ τούτων. Ἀναστὰς δὲ τις Βαραχίας ὀνόματι τῶν εὐδοκιμούντων ἐν τῇ πολιτείᾳ, καὶ ἄλλοι μετ' αὐτοῦ τρεῖς, ἔλεγον "Οὐκ ἐπιτρέψειν τοῖς πολίταις εἰσαγαγεῖν αὐτοὺς εἰς τὴν πόλιν, ἵνα μὴ πάντες ἀπολώμεθα ὑπὸ τοῦ θεοῦ· μόνον γὰρ ἀπόχη τὸ πρὸς αὐτὸν ἡμᾶς ἔξαμαρτεῖν, ὡς οἱ προαῖται λέγουσιν, ἀλλὰ μὴ καινότερα τούτων ἀσεβήματα δοῦν." Ταῦτα δ' ἀκούσαντες οἱ στρατιῶται συνεχώρησαν ἐκείνοις ποιεῖν ὃ ἐδόκει συμφέρειν. Παραλαβόντες οὖν οἱ προειρημένοι ἄνδρες τοὺς αἰχμαλώτους ἔλυσαν τε καὶ ἐπιμελείας ἡξίωσαν, καὶ δόντες ἐξόδια εἰς τὴν οἰκίαν ἀπέλυσαν ἀβλαβεῖς. Οὐδὲν ἦτον καὶ τέσσαρες αὐτοῖς συνῆλθον, καὶ μέχρ' Ἱεριχοῦντος προπύμπαντες οὐκ ἄπωθεν τῶν Ἱεροσολύμων ἀνίστρεψαν εἰς Σαμάρειαν.

3. Ἀχάζης δὲ ὁ βασιλεὺς ταῦτα παθὼν ὑπὸ τῶν Ἰσραηλιτῶν πέμψας πρὸς τὸν Ἀσσυρίων βασιλέα Θεγλαφαλασσάρην, συμμαχίαν αὐτῷ παρασχεῖν παρεκάλει πρὸς τὸν πόλεμον τὸν πρὸς τοὺς Ἰσραηλίτας καὶ Σύρους καὶ Δαμασκηνοὺς, χρήματα πολλὰ δώσειν ὑπισχνούμενος, ἔπεμψε δ' αὐτῷ καὶ λαμπρὰς δωρεάς. Ὁ δὲ, τῶν πρέσβειων ἀφικόμενων πρὸς αὐτὸν, ἦκε σῖμμαχος Ἀχάζῃ, καὶ στρατεύσας ἐπὶ τοὺς Σύρους τὴν τε χώραν αὐτῶν ἐπόρθησε, καὶ τὴν Δαμασκὸν κατὰ κράτος εἴλε, καὶ τὸν βασιλέα Ἀράσην ἀπέκτεινε. Τοὺς δὲ Δαμασκηνοὺς ἀπώκισεν εἰς τὴν ἄνω Μηδίαν, καὶ ἐκ τῶν ἐθνῶν τῶν Ἀσσυρίων μεταστήσας τινὰς εἰς τὴν Δαμασκὸν κατοίκησε. Τὴν δὲ τῶν Ἰσραηλιτῶν γῆν κακώσας πολλοὺς ἀπ' αὐτῆς αἰχμαλώτους συνέλαβε. Ταῦτ' αὐτοῦ διαπραξαμένου τοὺς Σύρους ὁ βασιλεὺς Ἀχάζης ἄρας τὸν χρυσὸν

ὅσος ἦν ἐν τοῖς βασιλικοῖς θησαυροῖς, καὶ τὸν ἄργυρον, καὶ τὰ ἐν τῷ ναῷ τοῦ θεοῦ, καὶ εἴ τι κάλλιστον ἀνάθημα, τοῦτο βαστάσας ἦκεν εἰς Δαμασκόν, καὶ ἔδωκε τῷ τῶν Ἀσσυρίων βασιλεῖ κατὰ τὰς ὁμολογίας· καὶ πάντων αὐτῷ χάριν ἔχειν ὁμολογήσας, ὑπέστρεψεν εἰς Ἱεροσόλυμα. Ἦν δὲ οὕτως ἀνόητος καὶ τοῦ συμφέροντος ἀσυλλόγιστος οὗτος ὁ βασιλεὺς, ὥστ' οὐδὲ πολεμουμένος ὑπὸ τῶν Σύρων ἐπαύσατο τοὺς θεοὺς αὐτῶν προσκυνῶν, ἀλλὰ διετέλει τούτους σεβόμενος ὡς παρεξομένους αὐτῷ τὴν νίκην. Ἡττηθεὶς δὲ πάλιν τοὺς Ἀσσυρίων ἤρξατο τιμᾶν θεοὺς, καὶ πάντας ἐφώκει μᾶλλον τιμήσων ἢ τὸν πατρώον καὶ ἀληθῶς θεόν, ὃς αὐτῷ καὶ τῆς ἥττης ὀργιζόμενος ἦν αἴτιος. Ἐπὶ τοσοῦτον δὲ ὀλιγωρίας καὶ καταφρονήσεως ἦλθεν, ὥς καὶ τέλεον ἀποκλεῖσαι τὸν ναόν, καὶ τὰς νενομισμένας ἀπαγορεύσαι θυσίας ἐπιφέρειν, καὶ περιδῦσαι τῶν ἀναθημάτων αὐτόν. Ταῦτ' ὑβρίσας τὸν θεὸν ἐτελεύτησεν, ἔτη μὲν βιώσας ἕξ 504 καὶ τριάκοντα, βασιλεύσας δ' ἕξ αὐτῶν ἑκαίδεκα, τὸν δὲ υἱὸν Ἐζεκίαν διάδοχον καταλιπών.

CAP. XIII. 1. Ἀπέθανε δὲ ὑπὸ τὸν αὐτὸν καιρὸν καὶ ὁ τῶν Ἰσραηλιτῶν βασιλεὺς Φακίας, ἐπιβουλευσάντος αὐτῷ φίλου τινὸς Ῥσήου τὸ ὄνομα, ὃς κατασχὼν τὴν βασιλείαν ἐπ' ἔτη ἑννέα πονηρὸς τε ἦν καὶ τῶν πρὸς τὸν θεὸν ὀλίγωρος. Στρατεύει δὲ ἐπ' αὐτὸν ὁ τῶν Ἀσσυρίων βασιλεὺς Σαλμανασάρης, καὶ κρατήσας αὐτοῦ — τὸν θεὸν γὰρ οὐκ εἶχεν ἴσως εὐμενῇ καὶ σύμμαχον — ὑπήκοον ἐποίησατο, καὶ φόρους ἐπέταξεν αὐτῷ τελεῖν ὠρισμένους. Ἐτεῖ δὲ τετάρτῳ τῆς βασιλείας Ῥσήου ἐβασίλευσεν Ἐζεκίας ἐν Ἱεροσολύμοις Ἀχάζου υἱὸς, καὶ Ἀβίας ἀστῆς τὸ γένος. Φύσις δὲ ἦν αὐτῷ χρηστὴ καὶ δίκαια καὶ θεοσεβής, οὐδὲν γὰρ ἄλλο πρῶτον εἰς τὴν βασιλείαν παρελθὼν οὐδ' ἀναγκαϊότερον, οὐδὲ συμφορώτερον αὐτῷ τε καὶ τοῖς ἀρχομένοις ὑπέλαβε τοῦ θρησκεύειν

τὸν θεόν. Ἀλλὰ συγκαλέσας τὸν λαὸν καὶ τοὺς ἱερεῖς καὶ τοὺς Λευΐτας ἐδημηγόρησεν ἐν αὐτοῖς λέγων, "Οὐκ ἀγνοεῖτε μὲν ὡς διὰ τὰς τοῦ πατρὸς ἀμαρτίας τοῦ ἑμοῦ, παραβάντος τὴν πρὸς τὸν θεὸν ὁσίαν καὶ τιμὴν, πολλῶν ἐπειράθητε καὶ μεγάλων κακῶν, διαφθαρέντες ὑπ' αὐτοῦ τὴν διάνοιαν, καὶ ἀναπεισθέντες, οὓς αὐτὸς ἐδοκίμαζεν εἶναι θεοὺς τούτοις προσκυνεῖν. Παραινῶ δὲ ὑμῖν ἔργῳ μεμαθηκόσιν ὡς ἔστι δεινὸν τὸ ἀσβεβεῖν, τούτου μὲν ἤδη λήθην ποιήσασθαι, καθάραν δὲ αὐτοὺς ἐκ τῶν προτέρων μισμάτων, τοὺς τε ἱερεῖς καὶ Λευΐτας συνελθόντας οὕτως ἀνοῖξαι τὸ ἱερὸν, καὶ καθάραντας αὐτὸ ταῖς ἐξ ἔθους θυσίαις, εἰς τὴν ἀρχαίαν καὶ πάτριον ἀνακαλέσασθαι τιμὴν. Οὕτως γὰρ τὸν θεὸν εὐμενῇ ποιήσαιμεν ἀγέντα τὴν ὀργήν."

2. Ταῦτ' εἰπόντος τοῦ βασιλέως, οἱ ἱερεῖς ἀνοίγουσι τὸ ἱερὸν, καὶ εὐτρεπίσαντες τὰ σκεύη τοῦ θεοῦ καὶ τὰ μιάσματα ἐκβαλόντες, τὰς ἐξ ἔθους τῶ βωμῷ θυσίας ἐπέφερον. Διαπέμψας δὲ ὁ βασιλεὺς εἰς τὴν ὑπ' αὐτὸν χώραν, ἐκάλεε τὸν λαὸν εἰς Ἱεροσόλυμα τὴν τῶν ἀζύμων ἑορτὴν ἄξοντα· πολὺν γὰρ ἐκλελοίπει χρόνον διὰ τὰς τῶν προειρημένων βασιλέων παρανομίας. Ἐξαπέστειλε δὲ καὶ πρὸς τοὺς Ἰσραηλῖτας προτρεπόμενος αὐτοὺς, 'ἀγέντας τὸν ἄρτι βίον, εἰς τὴν ἀρχαίαν ἐπανελθεῖν συνήθειαν, καὶ τὸ σέβειν τὸν θεόν· καὶ γὰρ ἐπιτρέπειν αὐτοῖς παραγενομένοις εἰς Ἱεροσόλυμα, τὴν τῶν ἀζύμων ἄγειν ἑορτὴν καὶ συμπανηγυρίζειν αὐτοῖς.' Ταῦτα δ' ἔλεγε παραινεῖν, 'οὐχ ὅπως ὑπακούωσιν αὐτῷ, εἰ μὴ θέλουσι, τοῦ δὲ ἐκείνων συμφέροντος ἕνεκα, μακαρίους γὰρ ἔσεσθαι.' Οἱ δὲ Ἰσραηλῖται, παραγενομένων τῶν πρέσβειων, καὶ δηλωσάντων αὐτοῖς τὰ παρὰ τοῦ ἰδίου βασιλέως, οὐ μόνον οὐκ ἐπείσθησαν, ἀλλὰ καὶ τοὺς πρέσβεις ὡς ἀνοήτους διεγλύευσαν, καὶ τοὺς προφῆτας ὁμοίως ταῦτα παραινούντας καὶ προλέγοντας, ἃ πείσονται μὴ μεταθέμενοι πρὸς τὴν εὐσέβειαν

τοῦ θεοῦ, διέπτυνόν, καὶ τελευταῖον συλλαβόντες αὐ-
 τοὺς, ἀπέκτειναν. Καὶ οὐδὲ μέχρι τούτων αὐτοῖς 505
 ἤρκεσε παρανομοῦσιν, ἀλλὰ καὶ χεῖραι τῶν προειρη-
 μένων ἐπενοοῦντο. Καὶ οὐ πρότερον ἐπαύσαντο, πρὶν
 ἢ τοῖς πολεμίοις αὐτοὺς ἀμυνόμενος τῆς ἀσεβείας ὁ
 θεὸς ἐποίησεν ὑποχειρίους. Καὶ περὶ μὲν τούτων
 αὐθις δηλώσομεν. Πολλοὶ μὲντοι τῆς Μανασσείτιδος
 φυλῆς καὶ Ζαβουλῶνος καὶ Ἰσαχάρου, πεισθέντες οἷς
 οἱ προφῆται παρήνεσαν, εἰς εὐσεβείαν μετεβάλλοντο.
 Καὶ οὗτοι πάντες εἰς Ἱερουσόλυμα πρὸς Ἐζεκίαν συν-
 ἔδραμον, ὅπως τῷ θεῷ προσκυνήσωσιν.

3. Ἀφικομένων δὲ τούτων, ὁ βασιλεὺς Ἐζεκίας
 ἀναβὰς εἰς τὸ ἱερὸν μετὰ τῶν ἡγεμόνων καὶ τοῦ
 λαοῦ παντὸς ἔθυσεν ὑπὲρ αὐτοῦ ταύρους ἑπτὰ καὶ
 κριοὺς τοσοῦτους, καὶ ἄρνας ἑπτὰ καὶ ἐρίλους το-
 σοῦτους. Ἐπιθίντες δὲ τὰς χεῖρας ταῖς κεφαλαῖς
 τῶν ἱερῶν αὐτός τε ὁ βασιλεὺς καὶ οἱ ἡγεμόνες, τοῖς
 ἱερεῦσι καλλιερεῖν ἐφῆκαν. Καὶ οἱ μὲν ἔθυσαν τε καὶ
 ὠλοκαύτουν, οἱ δὲ Λευῖται περιστώτες ἐν κύκλῳ με-
 τὰ τῶν μουσικῶν ὀργάνων ᾄδον ὕμνους εἰς τὸν θεόν,
 καὶ ἔψαλλον ὡς ἐδιδάχθησαν ὑπὸ Δαυΐδου· οἱ δὲ λοι-
 ποὶ ἱερεῖς βυκάνας ἔχοντες ἐπεσάλπιζον τοῖς ὕμνω-
 δοῦσιν. Τούτων δὲ γενομένων, ἐπὶ πρόσωπον ὄψαν-
 τες ἑαυτοὺς ὃ τε βασιλεὺς καὶ τὸ πλῆθος προσεκύ-
 νουν τὸν θεόν. Ἐπειτα θύει μὲν βοῦς ἑβδομήκοντα
 κριοὺς ἑκατὸν ἄρνας διακοσίους, τῷ πλήθει δὲ πρὸς
 εὐωχίαν ἔχαρίσατο βοῦς μὲν ἑξακοσίους, τὰ δὲ λοιπὰ
 θρέμματα τριςχίλια. Καὶ πάντα μὲν οἱ ἱερεῖς ἀκο-
 λούθως ἐποίησαν τῷ νόμῳ. Τούτοις δὲ ὁ βασιλεὺς
 ἡδόμενος εὐωχεῖτο μετὰ τοῦ λαοῦ τῷ θεῷ χάριν ἔχειν
 ὁμολογῶν. Ἐνστάσης δὲ τῆς τῶν ἀσύνων ἑορτῆς,
 θύσαντες τὴν λεγομένην πάσχα τὰς ἄλλας τὸ λοιπὸν
 θυσίας ἐπετέλουν ἐφ' ἡμέρας ἑπτὰ. Τῷ δὲ πλήθει
 παρέξ ὧν ἐκαλλιέρησαν αὐτοὶ ταύρους μὲν διςχίλιους,
 θρέμματα δὲ ἑπτακισχίλια ὁ βασιλεὺς ἔχαρίσατο. Τὸ
 δ' αὐτὸ καὶ οἱ ἡγεμόνες ἐποίησαν, χίλιους μὲν γὰρ

ταύρους ἔδωσαν αὐτοῖς, θρόνους δὲ χίλια καὶ τεσσαράκοντα. Καὶ τοῦτον τὸν τρόπον ἀπὸ Σολομῶνος τοῦ βασιλέως οὐκ ἀχθεῖσα ἡ ἑορτὴ, τότε πρῶτον λαμπρῶς καὶ φιλοτίμως ἐπετελέσθη. Ὡς δὲ τὰ περὶ τὴν ἑορτὴν αὐτοῖς πέρας εἶχεν, ἐξεληθόντες εἰς τὴν χαίραν ἤγγισαν αὐτήν. Καὶ τὴν πόλιν δὲ παντὸς ἐκάθαρον μιάσματος εἰδώλων, τὰς τε καθημερινὰς θυσίας ὁ βασιλεὺς ἐκ τῶν ἰδίων ἐπιτελεῖσθαι προσέταξε κατὰ τὸν νόμον, καὶ τοῖς ἱερεῦσι καὶ Λευῖταις τὰς δεκάτας ὥρισε παρὰ τοῦ πλήθους δίδωσθαι καὶ τὰς ἀπαρχὰς τῶν καρπῶν, ἵν' αἰετὴ θρησκείᾳ παραμένωσι καὶ τῆς θεραπείας ὧσιν ἀχώριστοι τοῦ Θεοῦ. Καὶ τὸ μὲν πλῆθος συνεῖσφερε παντοδαπὸν καρπὸν τοῖς ἱερεῦσι καὶ τοῖς Λευῖταις, ἀποθήκας δὲ καὶ ταμιεῖα τούτων ὁ βασιλεὺς κατασκευάσας ἐκάστῳ διένειμε τῶν ἱερέων καὶ Λευιτῶν καὶ παισὶν αὐτῶν καὶ γυναίξιν. Καὶ οὕτω πάλιν εἰς τὴν ἀρχαίαν θρησκείαν ἐπανῆλθον. Ταῦτα δὲ τὸν προειρημένον τρόπον ὁ βασιλεὺς καταστησάμενος, πόλεμον ἐξήνεγκε πρὸς τοὺς Παλαιστίνους, καὶ νικήσας κατέσχευεν ἀπάσας τὰς ἀπὸ Γάζης μέχρι Γίττης πόλεις τῶν πολεμίων. Ὁ δὲ τῶν Ἀσσυρίων βασιλεὺς πέμψας ἠπέλπει πᾶσαν αὐτοῦ καταστρέψασθαι τὴν ἀρχήν, εἰ μὴ τοὺς
506 φόρους, οὓς ὁ πατὴρ αὐτοῦ τὸ πρῶτον ἐτέλει, τοὺς ἀποδώσει. Ἐξουσίας δὲ ὁ βασιλεὺς τῶν μὲν ἀπειλῶν οὐκ ἐφρόντισεν, ἐθάρρει δὲ ἐπὶ τῇ πρὸς τὸ Θεῖον εὐσεβείᾳ, καὶ τῷ προφῆτῃ Ἡσαΐᾳ, παρ' οὗ πάντ' ἀκριβῶς τὰ μέλλοντα ἐπυνθάνετο. Καὶ ὥδε μὲν ἡμῖν ἐπὶ τοῦ παρόντος ἐχέτω τὰ περὶ τούτου τοῦ βασιλέως.

CAP. XIV. 1. Σαλμανασάρης δὲ ὁ τῶν Ἀσσυρίων βασιλεὺς ἐπεὶ ἠγγέλη αὐτῷ ὁ τῶν Ἰσραηλιτῶν βασιλεὺς, ὡς εἶη πέμψας κρῦψα πρὸς Σῶαν τὸν τῶν Αἰγυπτίων βασιλέα, παρακαλῶν αὐτὸν ἐπὶ συμμαχίαν τὴν κατ' αὐτοῦ, παροξυνθεὶς ἐστράτευσεν ἐπὶ

τὴν Σαμάρειαν ἔτει ἐβδόμῳ τῆς Ὠσῆου βασιλείας. Οὐ δεξαμένου δ' αὐτὸν τοῦ βασιλέως, ἔτεσι πολιορκήσας τρισὶν εἴλε κατὰ κράτος τὴν Σαμάρειαν, ἐν-
 νατον μὲν ἔτος Ὠσῆου βασιλεύοντος, ἐβδόμον δὲ Ἐ-
 ζεκίου τοῦ τῶν Ἱεροσολυμιτῶν βασιλέως. Καὶ τὴν
 Ἰσραηλιτῶν ἡγεμονίαν ἄρδην ἠγάμισε, καὶ πάντα τὸν
 λαὸν μετώκισεν εἰς τὴν Μηδίαν καὶ Περσίδα, ἐν οἷς
 καὶ τὸν βασιλέα Ὠσήην ζῶντα ἔλαβε. Καὶ μεταστή-
 σας ἐκ ταύτης ἄλλα ἔθνη ἀπὸ Χούθου τόπου τινός,
 — ἔστι γὰρ ἐν τῇ Περσίδι ποταμὸς τοῦτο ἔχων τὸ
 ὄνομα, — κατώκισεν εἰς τὴν Σαμάρειαν καὶ τὴν
 τῶν Ἰσραηλιτῶν χώραν. Μετώκισαν οὖν αἱ δέκα
 φυλαὶ τῶν Ἰσραηλιτῶν ἐκ τῆς Ἰουδαίας μετὰ ἐτῶν
 ἀριθμὸν ἑνακοσίων τεσσαράκοντα ἑπτὰ, ἀφ' οὗ χρό-
 νου τὴν Αἴγυπτον ἐξελθόντες αὐτῶν οἱ πρόγονοι τήν-
 δε κατέσχον τὴν χώραν, ἀπὸ δὲ στρατηγοῦντος Ἰη-
 σοῦ ἐτῶν ὀκτακοσίων, ἀφ' οὗ δὲ ἀποστάντες ἀπὸ
 Ῥοβοάμου τοῦ Δαυΐδου υἱωνοῦ τὴν βασιλείαν Ἱερο-
 βοάμῳ παρέδωκαν, ὥς μοι καὶ πρότερον δεδήλωται,
 ἔτη ἐστὶ διακόσια τεσσαράκοντα, μῆνες ἑπτὰ, ἡμέραι
 ἑπτὰ. Καὶ τέλος μὲν τοὺς Ἰσραηλίτας τοιοῦτο κατέ-
 λαβε παραβάοντας τοὺς νόμους καὶ παρακούσαντας
 τῶν προφητῶν, οἱ προέλεγον ταύτην αὐτοῖς τὴν συμ-
 φορὰν μὴ παυσάμενοις τῶν ἀσεβημάτων. Ἦρξε δ'
 αὐτοῖς τῶν κακῶν ἡ στάσις ἣν ἐστασίασαν πρὸς Ῥο-
 βοάμον τὸν Δαυΐδου υἱωνόν, Ἱεροβοάμον τὸν τοῦτου
 δοῦλον ἀποδείξαντες βασιλέα, ὃς εἰς τὸ θεῖον ἑξα-
 μαρτῶν ἐχθρὸν αὐτοῖς τοῦτον ἐποίησε μιμησαμένοις
 τὴν ἐκείνου παρανομίαν. Ἀλλ' ἐκεῖνος μὲν ἧς ἦν ἄξιος
 δίκης ταύτην ὑπέσχετο.

2. Ὁ δὲ τῶν Ἀσσυρίων βασιλεὺς ἐπῆλθε πο-
 λεμῶν τὴν τε Συρίαν πᾶσαν καὶ Φοινίκην. Τὸ δὲ
 ὄνομα τοῦτου τοῦ βασιλέως ἐν τοῖς Τυρίων ἀρχείοις
 ἀναγέγραπται, ἐστράτευσε γὰρ ἐπὶ Τύρον βασιλεύον-
 τος αὐτοῖς Ἐλουλαίου. Μαρτυρεῖ δὲ τούτοις καὶ Μέ-
 νανδρος, ὃς τῶν χρονικῶν ποιησάμενος τὴν ἀνα- 507

A a

γραφὴν, καὶ τὰ τῶν Τυρίων ἀρχεῖα μεταφράσας εἰς τὴν Ἑλληνικὴν γλῶτταν οὕτως ἐδήλωσε· “Καὶ Ἐλουλαῖος ὄνομα ἐβασίλευσεν ἔτη τριάκοντα ἕξ. Οὗτος, ἀποστάντων Κιτταίων, ἀναπλεύσας προσηγάγετο αὐτοὺς πάλιν. Ἐπὶ τούτους πέμψας ὁ τῶν Ἀσσυρίων βασιλεὺς ἐπῆλθε Φοινίκην πολεμῶν ἅπασαν, ὅστις σπεισάμενος εἰρήνην μετὰ πάντων ἀνεχώρησεν ὅπισθα. Ἀπέστη τε Τυρίων Σιδῶν καὶ Ἀκη καὶ ἡ πάλαι Τύρος, καὶ πολλαὶ ἄλλαι πόλεις, αἱ τῷ τῶν Ἀσσυρίων ἑαυτὰς βασιλεῖ παρέδωκαν. Διὸ Τυρίων αὐτῷ οὐχ ὑποταγόντων πάλιν ὁ βασιλεὺς ἐπ’ αὐτοὺς ὑπέστρεψε, Φοινίκων συμπληρωσάντων αὐτῷ ναῦς ἑξήκοντα, καὶ ἐπικώπους ὀκτακοσίους. Αἷς ἐπικλεύσαντες οἱ Τύριοι ναυσὶ δεκαδύο, τῶν νεῶν τῶν ἀντικάλων διασπαρυσῶν λαμβάνουσιν αἰχμαλώτους ἀνδρας εἰς πεντακοσίους. Ἐπετάθη δὴ πάντων ἐν Τύρῳ τιμὴ διὰ ταῦτα. Ἀναξεύξας δὲ ὁ τῶν Ἀσσυρίων βασιλεὺς κατέστησε φύλακας ἐπὶ τοῦ ποταμοῦ καὶ τῶν ὑδραγωγίων, οἱ διακοιλύσουσι Τυρίους ἀρύνεσθαι. Καὶ τοῦτο ἔτεσι πέντε γεγόμενον ἐκαρτέρησαν πίνοντες ἐκ φρεάτων ὀρυκτῶν.” Καὶ τὰ μὲν ἐν τοῖς Τυρίων ἀρχείοις γεγραμμένα, καὶ κατὰ Σαλμνασάρου τοῦ Ἀσσυρίων βασιλέως ταῦτ’ ἐστίν.

3. Οἱ δὲ μετοικισθέντες εἰς τὴν Σαμάρειαν Χουθαῖοι — ταύτη γὰρ ἐχρῶντο μέχρι δεῦρο τῇ προσηγορίᾳ, διὰ τὸ ἐκ τῆς Χουθᾶς καλουμένης χώρας μεταχθῆναι, αὕτη δ’ ἐστὶν ἐν τῇ Περσίδι, καὶ ποταμὸς τοῦτ’ ἔχων ὄνομα — ἕκαστοι κατὰ ἔθνος ἰδιον θεὸν εἰς τὴν Σαμάρειαν κομίσαντες, — πέντε δ’ ἦσαν, — καὶ τούτους καθὼς ἦν πάτριον αὐτοῖς σεβόμενοι, παροξύνουσι τὸν μέγιστον θεὸν εἰς ὀργὴν καὶ χόλον. Λοιμὸς γὰρ αὐτοῖς ἐνέσκηψεν, ὑφ’ οὗ φθειρόμενοι καὶ μηδεμίαν τῶν κακῶν θεραπείαν ἐπινοοῦντες, χρησμῷ θρησκεύειν τὸν μέγιστον θεὸν, οἷς τοῦτο σωτήριον αὐτοῖς ὄν, ἔμαθον. Πέμψαντες οὖν πρὸς τὸν Ἀσσυρίων βασιλέα πρέσβεις, ἐδέοντο ἱερεῖς αὐ-

τοῖς, ὧν ἔλαβεν αἰχμαλώτων τοὺς Ἰσραηλίτας πολεμήσας, ἀποστεῖλαι. Πέμπαντος δὲ, τὰ τε νόμιμα καὶ τὴν περὶ τὸν θεὸν τοῦτον ὁσίαν ταχθέντες θρησκευουσιν αὐτὸν φιλοτίμως, καὶ τοῦ λοιμοῦ παραχοῆμα ἐπαύσαντο. Χρῶμενοί τε τοῖς αὐτοῖς ἔτι καὶ νῦν ἔθεσι διατελοῦσιν οἱ κατὰ μὲν τὴν Ἑβραίων γλῶτταν Χουθαῖοι, κατὰ δὲ τὴν Ἑλλήνων Σαμα- 508 ρεῖται, οἱ πρὸς μεταβολὴν καὶ συγγένειαν ὅταν μὲν εὖ πράττοντας βλέπωσι τοὺς Ἰουδαίους συγγενεῖς ἀποκαλοῦσιν, ὡς ἐξ Ἰωσήπου φύντες, καὶ τὴν ἀρχὴν ἐκείθεν τῆς πρὸς αὐτοὺς ἔχοντες οἰκειότητος, ὅταν δὲ πταίσαντας ἴδωσιν, οὐδαμόθεν αὐτοῖς προσήκειν λέγουσιν, οὐδ' εἶναι δίκαιον οὐδὲν αὐτοῖς εὐνοίας ἢ γένους, ἀλλὰ μετοίκους ἄλλοεθνεῖς ἀποφαίνουσιν ἑαυτούς. Περὶ μὲν οὖν τούτων ἔχομεν εὐκαιρότερον εἰπεῖν.

Φ Α Ι Ω Σ Η Π Ο Υ

ΙΟΥΔΑΙΚΗΣ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑΣ ΒΙΒΛΙΟΝ
ΔΕΚΑΤΟΝ.

Περιέχει ἡ βίβλος χρόνον ἑτῶν ρπβ', μῆνας στ',
ἡμέρας ι'.

Argumentum Lib. X.

(1) Στρατεία τοῦ Ἀσσυρίων βασιλέως Σινάχηρίβου εἰς Ἱεροσόλυμα, καὶ πολιορκία τοῦ βασιλέως Ἐζεκίου, καὶ οἷα μετὰ αὐτῷ συνέβη. (2) Ὡς ἀβῶσθήσαντι Ἐζεκίῳ καὶ μέλλοντι τελευτᾷ προεδωρεῖται ὁ θεὸς ἐν ζωῆς πεντεκαδεκα, διὰ ἀνατοδισμού τῆς σκιᾶς δέκα ἀναβαθμίσεις γενομένου. (3) Ὡς μετὰ Ἐζεκίαν ἐβασίλευσε Μανασσῆς, καὶ ὡς ἐν αἰχμαλωσίᾳ ὑπέστρεψε πρὸς τὸν θεόν, καὶ ἀποκτιστάθη

εἰς τὴν βασιλείαν αὐτοῦ, ἣν Ἀμώσω κατέλυεν. (4) Ὡς με-
τὰ Ἀμώσον ἐβασίλευσε Ἰωσίας, δίκαιος ὢν καὶ εὐσεβής. Πε-
ρὶ τε Ὀλδῦς προφήτιδος. (5) Ὡς Ἰωσίας συνέβηεν τῷ Αἰ-
γυπτίων βασιλεῖ Νιχαῶ, καὶ τρωθεὶς μετὰ οὐ πολὺ τελευτᾷ,
καὶ ὡς Ἰωάχαζον βασιλεῦ ἀποδιχθέντα Νιχαῶ εἰς Αἴγυπτον
ἀπήγαγεν, καὶ Ἰωακίμω βασιλείαν παραδίδωσι. Περὶ τε Ἰε-
509 ρεμίου καὶ Ἰεζικιήλου. (6) Ὡς Ναβουχοδονόσορος, ἡγε-
θέντος Αἰγυπτίων βασιλέως, στρατεύσας ἐπὶ τοὺς Ἰουδαίους
Ἰωακίμον ἀπέκτεινε, καὶ Ἰωάχιμον τὸν υἱὸν αὐτοῦ κατέστησε
βασιλεῦ. (7) Ὡς ὁ Βαβυλώνιος μετανοήσας ἐπὶ τῷ τὸν Ἰω-
άχιμον ποιῆσαι βασιλεῦ αὐτὸν ἀπήγαγεν εἰς Βαβυλῶνα, καὶ
τὴν βασιλείαν παραδίδωσι τῷ Σιδεκίῳ. Οὗτος ἀπιστῶν τοῖς
προειρημένοις ἀπὸ τοῦ Ἰερεμίου καὶ τοῦ Ἰεζικιήλου τοῖς Αἰ-
γυπτίοις προστίθεται, οὓς ἤκοντας εἰς τὴν Ἰουδαίαν νικᾷ ὁ
Βαβυλώνιος. Οἷά τε συνέβη τῷ Ἰερεμῇ. (8) Ὡς ὁ Βαβυ-
λώνιος εἶλε τὰ Ἱεροσόλυμα, καὶ τὸν ναὸν ἑμπρήσας τὸν τῶν
Ἱεροσολυμιτῶν δῆμον καὶ Σιδεκίαν μετόπισιν εἰς Βαβυλῶνα.
Καὶ τίνες ἦσαν οἱ τὴν ἀρχιερωσύνην καταδέξαντες ἐπὶ τοῖς
βασιλευσίν. (9) Ὡς Ναβουζαρδάνης τοῖς Ἰουδαίοις καταλει-
φθεῖσι Γοδολιαν ἐπέστησεν, ὃν μετὰ οὐ πολὺ Ἰσμαῆλος ἀ-
πέκτεινε. Καὶ ὡς Ἰωάννης, φυγαδευθέντος Ἰσμαῆλου, μετὰ
τοῦ λαοῦ ὑπῆρεν εἰς Αἴγυπτον, οὓς Ναβουχοδονόσορος στρα-
τεύσας ἐπὶ τοὺς Αἰγυπτίους ἔλαβεν αἰχμάλωτους καὶ ἀπήγα-
γεν εἰς Βαβυλῶνα. (10) Περὶ Δανιήλου, καὶ οἷα αὐτῷ συν-
έβη ἐν Βαβυλῶνι. (11) Περὶ Ναβουχοδονοσόρου καὶ τῶν δια-
δόχων αὐτοῦ, καὶ ὡς καταλύεται ἡ τούτων ἀρχὴ ὑπὸ Κυρίου
τοῦ Περσῶν βασιλέως, ἃ τε συνέβη Δανιήλῳ ἐν Μηδίᾳ, καὶ
οἷα ἐκεῖ προεφήτευσεν.

510 CAP. I. 1. Ἐξεκίου τοῦ τῶν δύο φυλῶν βασιλέως
τέταρτον ἤδη καὶ δέκατον ἔτος τῆς ἡγεμονίας ἔχον-
τος, ὁ τῶν Ἀσσυρίων βασιλεὺς Σαναχῆριβος ὄνομα
στρατεύει μετὰ πολλῆς παρασκευῆς ἐπ' αὐτὸν, κατὰ
κράτος τε ἀπάσας αἰρεῖ τὰς πόλεις τὰς τῆς Ἰούδα
φυλῆς καὶ Βενιαμίτιδος. Μέλλοντος δὲ ἄγειν τὴν δύ-
ναμιν καὶ ἐπὶ Ἱεροσόλυμα, φθάνει πρεσβευσάμενος
πρὸς αὐτὸν, καὶ ὑπακούσεσθαι τε καὶ φόρον, ὃν αὐ-
τᾷ τάξῃ, τελέσειν ὑπισχνούμενος. Σαναχῆριβος δὲ μα-
θὼν τὰ παρὰ τῶν πρέσβειων ἔγνοι μὴ πολεμεῖν, ἀλ-
λὰ τὴν ἀξίωσιν προσδέχεται, καὶ ἀργυρίου μὲν τά-

λάντα τριακόσια, χρυσίου δὲ τριάκοντα λαβὼν φίλος ἀναχωρεῖν ὡμολόγει, πίστεις δούς τοῖς πρεσβευταῖς ἐνόρκους, ἢ μὴν ἀδικήσας μηδὲν αὐτὸν οὕτως ἀναστρέφειν. Ὁ δὲ Ἐζεκίας πεισθεὶς καὶ κενώσας τοὺς θησαυροὺς πέμπει τὰ χρήματα, νομίζων ἀπαλλαγῆσεσθαι τοῦ πολέμου καὶ τοῦ περὶ τῆς βασιλείας ἀγῶνος. Ὁ δὲ Ἀσσύριος λαβὼν ταῦτα τῶν μὲν ὡμολογημένων οὐδὲν ἐφρόντισεν, ἀλλ' αὐτὸς μὲν ἐστράτευσεν ἐπ' Αἰγυπτίους καὶ Αἰθίοπας, τὸν δὲ στρατηγὸν Ραψάκην μετὰ πολλῆς ἰσχύος σὺν καὶ δυσὶν ἄλλοις τῶν ἐν τέλει κατέλιπε, πόρθησοντας τὰ Ἱεροσόλυμα. Τούτων δὲ τὰ ὀνόματα θαυράτα καὶ Ἀνάχαρις ἦν.

2. Ὡς δ' ἔλθόντες πρὸ τῶν τειχῶν ἑστρατοπεδεύσαντο, πέμψαντες πρὸς τὸν Ἐζεκίαν ἡξίουσαν αὐτὸν αὐτοῖς ἐλθεῖν εἰς λόγους. Ὁ δὲ αὐτὸς μὲν 511 ὑπὸ δειλίας οὐ πρόεισι, τρεῖς δὲ τοὺς ἀναγκαιοτάτους φίλους αὐτῷ ἐξέπεμψε, τὸν τῆς βασιλείας ἐπιτροπὸν Ἐλιάκιμον ὄνομα καὶ Σοβναῖον καὶ Ἰωάχον τὸν ἐπὶ τῶν ὑπομνημάτων. Οὗτοι μὲν οὖν προσελθόντες ἄντικρυς ἰὼν ἡγεμόνων τῆς στρατιᾶς τῶν Ἀσσυρίων ἔστησαν. Θεασάμενος δὲ αὐτοὺς ὁ στρατηγὸς Ραψάκης ἐκέλευσεν ἀπελθόντας Ἐζεκίαν λέγειν, "Ὅτι βασιλεὺς μέγας Σεναχέριβος πυνθάνεται αὐτοῦ, τίνι θαρρῶν καὶ πεποιθοῖς φεύγει δεσπότην αὐτοῦ καὶ ἀκροᾶσθαι μὴ θέλει, καὶ τὴν στρατιάν τὴν αὐτοῦ οὐ δέχεται τῇ πόλει; ἢ διὰ τοὺς Αἰγυπτίους τὴν ἑαυτοῦ στρατιάν ἐλπίζων ὑπ' ἐκείνων αὐτῶν καταγωνίσασθαι; Εἰ δὲ τοῦτο προσδοκᾷ, δηλοῦν αὐτῷ ὅτι ἀνόητός ἐστι καὶ ὅμοιος ἀνθρώπῳ, ὃς καλὰ μὴ ἐπεφειδόμενος τεθλασμένῳ, πρὸς τῷ καταπεσεῖν ἔτι καὶ τὴν χεῖρα διαπαρεῖς ἦσθετο τῆς βλάβης. Εἰδέναι δὲ ὅτι καὶ βουλῇσει θεοῦ τὴν ἐπ' αὐτὸν στρατείαν πεποιῆται, ὃς αὐτῷ καταστρέψασθαι καὶ τὴν Ἰσραηλιτῶν βασιλείαν δέδωκεν, ἵνα τὸν αὐτὸν τρόπον καὶ τοὺς ἀρχομένους ὑπ' αὐτοῦ διαφθεί-

ρη." Ταῦτα δὲ τὸν Ῥαψάκην Ἑβραϊστὶ λέγοντα, — τῆς γὰρ γλώττης εἶχε ἐμπείρας, — ὁ Ἐλιάκιμος φεβούμενος, μὴ τὸ πλῆθος ἐπακοῦσαν εἰς ταραχὴν ἐμπέσῃ, Συριστὶ φράζειν ἤξιον. Συνεῖς δὲ ὁ στρατηγὸς τὴν ὑπόνοιαν αὐτοῦ καὶ τὸ ἐπ' αὐτῷ δέος, μέλζοντι καὶ διατόρῳ τῇ φωνῇ χροόμενος ἀπεκρίνατο αὐτῷ Ἑβραϊστὶ λέγων, "Ὅπως ἀκούσαντες τὰ τοῦ βασιλέως προστάγματα πάντες τὸ συμφέρον ἔλονται παρὰδόντες αὐτοὺς ἡμῖν. Δῆλον γὰρ ὡς τὸν λαὸν ὑμεῖς τε καὶ ὁ βασιλεὺς ἐλπίσι παρακρουόμενοι ματαίαις ἀντέχειν πείθετε. Εἰ δὲ θαρρῆετε, καὶ τὴν δύναμιν ἡμῶν ἀπώσεσθαι νομίζετε, διερχίλους ἐκ τῆς ἐμφυλίου παρούσης ἵππου εἰς εἰομασίαν ὑμῖν παρέχειν ἔτοιμός εἰμι, οἷς ἰσαριθμούς ἐπιβάτας δόντες, ἐμφανίσασατε τὴν αὐτῶν δύναμιν. Ἀλλ' οὐκ ἂν οὕς γε μὴ ἔχετε ταύτους δῶητε. Τί τοιγαροῦν βραδύνετε παραδιδόναι σφᾶς αὐτοὺς τοῖς κρείττοσι, καὶ ληψομένοις ὑμᾶς καὶ μὴ θέλοντας; Καὶ τοι τὸ μὲν ἐκούσιον τῆς παραδόσεως ἀσφαλές ὑμῖν, τὸ δὲ ἀκούσιον πολεμουμένοις ἐπικίνδυνον, καὶ συμφορῶν αἴτιον φαίνεται."

3. Ταῦτ' ἀκούσαντες ὁ τε δῆμος καὶ οἱ πρόσβεις τοῦ στρατηγοῦ τῶν Ἀσσυρίων λέγοντος, ἀπήγγειλαν Ἐξέκλῃ. Ὁ δὲ πρὸς ταῦτα τὴν βασιλικὴν ἀποδὺς ἐσθῆτα, ἀμφιασάμενος δὲ σάκκους, καὶ σχῆμα ταπεινὸν ἀναλαβὼν, τῷ πατρίῳ νόμῳ πεσὼν ἐπὶ πρόσωπον τὸν θεὸν ἱκέτευε, καὶ βοηθῆσαι τῷ μηδεμίαν ἄλλην ἐλπίδα ἔχοντι σωτηρίας ἠντιβόλει. Πέμψας δὲ καὶ τῶν φίλων τινὰς καὶ τῶν ἱερέων πρὸς Ἡσαΐαν τὸν προφήτην, ἤξιον δεηθῆναι τοῦ θεοῦ, καὶ ποιησάμενον θυσίας ὑπὲρ τῆς κοινῆς σωτηρίας παρακαλεῖν αὐτὸν, νεμεσῆσαι μὲν ταῖς τῶν πολεμίων ἐλπίσιν, ἐλεῆσαι δὲ τὸν αὐτοῦ λαόν. Ὁ δὲ προφήτης ταῦτα ποιήσας, χρηματίσαντος αὐτῷ τοῦ θεοῦ, 512 παρεθάρρυνε τὸν βασιλέα καὶ τοὺς περὶ αὐτὸν φίλους, προλέγων ἄμαχητὶ τοὺς πολεμίους ἠττηθέντας

ἀναχωρήσιν αἰσχροῶς, καὶ οὐχὶ μεθ' οἴου νῦν εἰς
 θράσους· τὸν γὰρ θεὸν προνοεῖν ὥπως διαφθαρεῖται,
 καὶ αὐτὸν δὲ τὸν βασιλέα τὸν τῶν Ἀσσυρίων Σε-
 ναχήριβον, διαμαρτόντα τῶν ἐπὶ τὴν Αἴγυπτον πρα-
 γμάτων, καὶ παρερχόμενον εἰς τὴν οἰκίαν ἀπολείσθαι
 σιδήρῳ προέλεγεν.

4. Ἐτυχε δὲ ὑπὸ τὸν αὐτὸν καιρὸν καὶ γεγρα-
 φὸς τῷ Ἐζεκίᾳ ὁ Ἀσσύριος ἐπιστολὰς, ἐν αἷς ἀνόη-
 τον μὲν αὐτὸν ἔλεγεν, ὑπολαμβάνοντα τὴν ὑπ' αὐτῷ
 διαφεύξεσθαι δουλείαν, ἔθνη πολλὰ καὶ μεγάλα κε-
 χειρωμένῳ. Ἡπεῖλει δὲ πανολεθρίᾳ διαφθεῖρειν αὐ-
 τὸν παραλαβὼν, εἰ μὴ τὰς πύλας ἀνοίξας ἐκὼν αὐ-
 τοῦ δέξηται τὴν σιρατιὰν εἰς Ἱερουσόλυμα. Ταῦτ'
 ἀναγνούς καταφρονεῖ διὰ τὴν ἀπὸ θεοῦ πεποιθήσιν,
 τὰς δὲ ἐπιστολὰς πτύξας εἰς τὸν ναὸν ἔσω κατέθετο.
 Πάλιν δὲ τῷ θεῷ τὰς εὐχὰς αὐτοῦ ποιησαμένου περὶ
 τῆς πόλεως καὶ τῆς ἀπάντων σωτηρίας, Ἡσαΐας ὁ
 προφήτης ἐπήκουον αὐτὸν ἔφασκε γεγονέναι, καὶ κα-
 τὰ τὸν παρόντα καιρὸν μὴ πολιορκηθήσεσθαι ὑπὸ
 τοῦ Ἀσσυρίου, τῷ δὲ μέλλοντι πάντων ἂν εἶναι ἀ-
 δεῖς τῶν ὑπ' αὐτοῦ γενομένων, γεωργήσιν τε μετ'
 εἰρήνης, καὶ τῶν ἰδίων ἐπιμελήσεσθαι κτημάτων οὐ-
 δὲν φοβουμένους. Ὀλίγου δὲ χρόνου διελθόντος,
 καὶ ὁ τῶν Ἀσσυρίων βασιλεὺς, διαμαρτὸν τῆς ἐπὶ
 τοὺς Αἰγυπτίους ἐπιβουλῆς, ἄπρακτος ἀνεχώρησεν ἐπ'
 οἴκου δι' αἰτίαν τοιαύτην. Πολὺς αὐτῷ χρόνος ἐτρέ-
 βετο πρὸς τὴν Πηλουσίου πολιορκίαν, καὶ τῶν χω-
 μάτων ἤδη μετεώρων ὄντων, ἃ πρὸς τοῖς τεύχεσι
 ἤγειρε, καὶ ὅσον οὕτω μέλλοντος προσβαλεῖν αὐτοῖς,
 ἀκούει τὸν τῶν Αἰθιοπῶν βασιλέα Θαρσικὴν πολλὴν
 ἄγοντα δύναμιν ἐπὶ συμμαχίαν τοῖς Αἰγυπτίοις ἤκειν,
 διεγνοικότα ποιήσασθαι τὴν πορείαν διὰ τῆς ἐρήμου,
 καὶ ἐξαίφνης εἰς τὴν τῶν Ἀσσυρίων ἐμβαλεῖν. Τα-
 ραχθεὶς οὖν ὑπὸ τούτων ὁ βασιλεὺς Σεναχήριβος ἄ-
 πρακτος, ὡς ἔφην, ἀνεχώρησε, καταλιπὼν τὸ Πη-
 λούσιον. Περὶ τούτου τοῦ Σεναχηρίβου καὶ Ἡρόδο-

τος ἐν τῇ δευτέρᾳ τῶν ἱστοριῶν αὐτοῦ φησὶ, ὡς ‘οὗ-
τος ὁ βασιλεὺς ἐπὶ τὸν τῶν Αἰγυπτίων * * * * ἱε-
ρέα ὄντα τοῦ Ἡφαίστου ἔλθοι, πολιορκῶν δὲ τὸ Πη-
λοῖσιον, ἔλυσε τὴν πολιορκίαν ἐξ αἰτίας τοιαύτης.
Ἡῤῥατο ὁ ἱερεὺς τῶν Αἰγυπτίων, τῷ θεῷ, ᾧ γενό-
513 μενος ὑπήκοος ὁ θεὸς πληγὴν ἐνσκήπτει τῷ Ἀρα-
βι.’ Πλανᾶται γὰρ καὶ ἐν τούτῳ Ἡρόδοτος καὶ
Ἀσσυρίων λέγων τὸν βασιλέα καὶ Ἀράβων. ‘Μυῶν
γὰρ πληθὸς αἴσιν μιᾷ νυκτὶ καὶ τὰ τόξα καὶ τὰ λοι-
πὰ ὅπλα διαφαγεῖν τῶν Ἀσσυρίων, καὶ διὰ τοῦτο μὴ
ἔχοντα τόξα τὸν βασιλέα τὴν στρατιὰν ἀπάγειν ἀπὸ
τοῦ Πηλοῖσιου.’ Καὶ Ἡρόδοτος μὲν οὕτως ἱστορεῖ.
Ἀλλὰ καὶ Βηρωσσὸς ὁ τὰ Χαλδαϊκὰ συγγραψάμενος
μνημονεύει τοῦ βασιλέως τοῦ Συναχηρίβου, καὶ ὅτι
τῶν Ἀσσυρίων ἦρχε, καὶ ὅτι πάσῃ ἐπεστρατεύσατο
τῇ Ἀσίᾳ καὶ τῇ Αἰγύπτῳ, λέγων οὕτως * * * * *

5. Ὑποσιρέφας δὲ Συναχηρίβος ἀπὸ τοῦ τῶν
Αἰγυπτίων πολέμου εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα, κατέλαβεν ἐκεῖ
τὴν ὑπὸ τῷ στρατηγῷ Ραψάκῃ δύναμιν * * * * τοῦ
θεοῦ λοιμικὴν ἐνσκήψαντος αὐτοῦ τῷ στρατῷ νόσον
κατὰ τὴν πρώτην τῆς πολιορκίας νύκτα διαφθείρον-
ται μυριάδες ὀκτωκαίδεκα καὶ πεντακισχίλιοι σὺν ἡ-
γεμόσι καὶ ταξιαρχαῖς. Ὑπὸ ταύτης δὲ τῆς συμφο-
ρᾶς εἰς φόβον καὶ δεινὴν ἀγωνίαν καταστάς, καὶ
δείσας περὶ τῷ στρατῷ παντὶ, φεύγει μετὰ τῆς λοι-
πῆς δυνάμεως εἰς τὴν αὐτοῦ βασιλείαν εἰς τὴν Νι-
νου προσαγορευθεῖσαν. Καὶ διατρέψας ἐν ταύτῃ ὀλί-
γον χρόνον, δολοφονηθεὶς ὑπὸ τῶν πρεσβυτέρων παί-
δων Ἀδραμελέχου καὶ Σαρασάρου τελευτᾷ τὸν βίον,
καὶ ἀνῆρέθη τῷ ἰδίῳ ναῷ Ἀράσκῃ λεγομένῳ. Καὶ
οἱ μὲν φυγαδευθέντες ἐπὶ τῷ φόνῳ τοῦ πατρὸς ὑπὸ
τῶν πολιτῶν εἰς τὴν Ἀρμενίαν ἀπῆραν, διαδέχεται
δὲ τὴν βασιλείαν Συναχηρίβου Ἀσσαραχόδδας. Καὶ
τὸ μὲν τῆς Ἀσσυρίων στρατείας τῆς ἐπὶ τοὺς Ἱερο-
σολυμίτας τέλος τοιοῦτο συνέβη γενέσθαι.

CAP. II. 1. Ἐξεκίας δὲ ὁ βασιλεὺς παραδόξως ἀπαλλαγείς τῶν φόβων χαριστηρίους σὺν πάντι τῷ λαῷ θυσίας ἐπετέλεσε τῷ θεῷ, μηδεμιᾶς ἄλλης αἰτίας τῶν πολεμίων τοὺς μὲν διαφθειράσης, τοὺς δὲ φόβῳ τῆς ὁμοίας τελευτῆς ἀπαλλαξάσης ἀπὸ τῶν Ἱεροσολύμων, ἣ τῆς συμμαχίας τῆς ἀπὸ τοῦ θεοῦ. Πάσῃ δὲ χρησάμενος σπουδῇ, καὶ φιλοτιμίᾳ περὶ τὸν θεὸν μετ' οὐ πολὺ νόσῳ χαλεπῇ περιπεσὼν ἀπέ- 514 γνωστο μὲν ὑπὸ τῶν ἰατρῶν, χρηστὸν δὲ περὶ αὐτῷ οὐδὲν προσδοκῶν οὐδὲ οἱ φίλοι. Τῇ δὲ νόσῳ προσετίθετο καὶ ἀθυμία δεινὴ ὑπὸ τοῦ βασιλέως αὐτοῦ τὴν ἀπαιδίαν λογιζομένου, καὶ ὅτι μέλλοι τελευτᾶν ἔρημον καταλιπὼν τὸν οἶκον καὶ τὴν ἀρχὴν γνησίας διαδοχῆς. Κάμνον οὖν ὑπ' αὐτῆς τῆς ἐννοίας μάलिστα καὶ ὀδυρόμενος ἰκέτευε τὸν θεὸν 'αὐτῷ ζωῆς ὀλίγον προσεπιδοῦναι μέχρι τέκνων γονῆς, καὶ μὴ πρότερον ἢ πατὴρ τέκνων γένηται τὴν ψυχὴν αὐτὸν ἑῶσαι καταλιπεῖν.' Ἐλεήσας δὲ αὐτὸν ὁ θεός, καὶ τῆς αἰτήσεως ἀποδεξάμενος, ὅτι 'μὴ διὰ τὸ μέλλειν στέρεσθαι τῶν ἐκ τῆς βασιλείας ἀγαθῶν ὠδύρετο τὴν ὑπονοηθεῖσαν τελευτὴν, ἔτι χρόνον ζωῆς αὐτῷ δεηθεῖν παρασχεῖν, ἀλλὰ τοῦ παιδὸς αὐτῷ γενέσθαι τοὺς ὑποδεχομένους τὴν ἡγεμονίαν ἐκείνου, πέμψας Ἡσαΐαν τὸν προφήτην, ἐκέλευσε δηλοῦν αὐτῷ, ὅτε διαφεύξεται τὴν νόσον μετὰ τρίτην ἡμέραν, καὶ βιώσεται μετὰ ταύτην ἔτη πεντεκαίδεκα, καὶ παῖδες αὐτῷ γενήσονται.' Ταῦτα τοῦ προφήτου φήσαντος κατ' ἐντολὴν τοῦ θεοῦ, διὰ τὴν ὑπερβολὴν τῆς νόσου καὶ τὸ παράδοξον τῶν ἀπηγγελμένων ἀπιστῶν σημείων τε καὶ τεράστιον ἡξίου ποιῆσαι τὸν Ἡσαΐαν, ἵνα αὐτῷ πιστεύσῃ λέγοντι ταῦτα ἤκοντι παρὰ τοῦ θεοῦ· τὰ γὰρ παράλογα καὶ μείζω τῆς ἐλπίδος τοῖς ὁμοίοις πιστοῦνται πράγμασιν. Ἐρωτήσαντος δὲ αὐτὸν εἰπεῖν, τί βούλεται σημεῖον γενέσθαι, τὸν ἥλιον ἡξίωσεν ἐπειδὴ σκιὰν ἐπὶ δέκα βαθμοὺς ἀποκλίνας ἤδη πεποιή-

ταύρους ἔδωσαν αὐτοῖς, θρέμματα δὲ χίλια καὶ τεσσαράκοντα. Καὶ τοῦτον τὸν τρόπον ἀπὸ Σολομῶνος τοῦ βασιλέως οὐκ ἀχθεῖσα ἡ ἑορτὴ, τότε πρῶτον λαμπρῶς καὶ φιλοτίμως ἐπετελέσθη. Ὡς δὲ τὰ περὶ τὴν ἑορτὴν αὐτοῖς πέρας εἶχεν, ἐξεληθόντες εἰς τὴν χώραν ἤγνισαν αὐτήν. Καὶ τὴν πόλιν δὲ παντὸς ἐκάθαραν μιάσματος εἰδώλων, τὰς τε καθημερινὰς θυσιᾶς ὁ βασιλεὺς ἐκ τῶν ἰδίων ἐπιτελεῖσθαι προσέταξε κατὰ τὸν νόμον, καὶ τοῖς ἱερεῦσι καὶ Λευῖταις τὰς δεκάτας ὥρισε παρὰ τοῦ πλήθους δίδοσθαι καὶ τὰς ἀπαρχὰς τῶν καρπῶν, ἵν' αἰεὶ τῇ θρησκείᾳ παραμένωσι καὶ τῆς θεραπείας ὧσιν ἀχώριστοι τοῦ Θεοῦ. Καὶ τὸ μὲν πλῆθος συνεισέφερε παντοδαπὸν καρπὸν τοῖς ἱερεῦσι καὶ τοῖς Λευῖταις, ἀποθήκας δὲ καὶ ταμιεῖα τούτων ὁ βασιλεὺς κατασκευάσας ἐκάστω διένειμε τῶν ἱερέων καὶ Λευιτῶν καὶ παισὶν αὐτῶν καὶ γυναῖξί. Καὶ οὕτω πάλιν εἰς τὴν ἀρχαίαν θρησκείαν ἐπανῆλθον. Ταῦτα δὲ τὸν προτειρημένον τρόπον ὁ βασιλεὺς καταστησάμενος, πόλεμον ἐξήνεγκε πρὸς τοὺς Παλαιστίνους, καὶ νικήσας κατέσχεν ἀπάσας τὰς ἀπὸ Γάζης μέχρι Γίττης πόλεις τῶν πολεμίων. Ὁ δὲ τῶν Ἀσσυρίων βασιλεὺς πέμψας ἠπειλεῖ πᾶσαν αὐτοῦ καταστρέψασθαι τὴν ἀρχήν, εἰ μὴ τοὺς 506 φόρους, οὓς ὁ πατὴρ αὐτοῦ τὸ πρῶτον ἐτέλει, τούτους ἀποδώσει. Ἐξεκίας δὲ ὁ βασιλεὺς τῶν μὲν ἀπειλῶν οὐκ ἐφρόντισεν, ἐθάρρει δὲ ἐπὶ τῇ πρὸς τὸ θεῖον εὐσεβείᾳ, καὶ τῷ προφῆτῃ Ἡσαΐᾳ, παρ' οὗ πάντ' ἀκριβῶς τὰ μέλλοντα ἐπυνθάνετο. Καὶ ὥδε μὲν ἡμῖν ἐπὶ τοῦ παρόντος ἐχέτω τὰ περὶ τούτου τοῦ βασιλείως.

CAP. XIV. 1. Σαλμανασάρης δὲ ὁ τῶν Ἀσσυρίων βασιλεὺς ἐπεὶ ἠγγέλη αὐτῷ ὁ τῶν Ἰσραηλιτῶν βασιλεὺς, ὡς εἶη πέμψας κρῖνα πρὸς Σῶαν τὸν τῶν Αἰγυπτίων βασιλέα, παρακαλῶν αὐτὸν ἐπὶ συμμαχίαν τὴν κατ' αὐτοῦ, παροξυνθεὶς ἐστράτευσεν ἐπὶ

τὴν Σαμάρειαν ἔτει ἑβδόμῳ τῆς Ὠσίου βασιλείας. Οὐ δεξαμένου δ' αὐτὸν τοῦ βασιλέως, ἔτεσι πολιορκήσας τρισὶν εἴλε κατὰ κράτος τὴν Σαμάρειαν, ἔντατον μὲν ἔτος Ὠσίου βασιλεύοντος, ἑβδομον δὲ Ἐζεκίου τοῦ τῶν Ἱεροσολυμιτῶν βασιλέως. Καὶ τὴν Ἰσραηλιτῶν ἡγεμονίαν ἄρδην ἠγάανισε, καὶ πάντα τὸν λαὸν μετόπισεν εἰς τὴν Μηδίαν καὶ Περσίδα, ἐν οἷς καὶ τὸν βασιλέα Ὠσίην ζῶντα ἔλαβε. Καὶ μεταστήσας ἐκ ταύτης ἄλλα ἔθνη ἀπὸ Χούθου τόπου τινός, — ἔστι γὰρ ἐν τῇ Περσίδι ποταμὸς τοῦτο ἔχων τὸ ὄνομα, — κατόπισεν εἰς τὴν Σαμάρειαν καὶ τὴν τῶν Ἰσραηλιτῶν χώραν. Μετόπισαν οὖν αἱ δέκα φυλαὶ τῶν Ἰσραηλιτῶν ἐκ τῆς Ἰουδαίας μετὰ ἐτῶν ἀριθμὸν ἑνακοσίων τεσσαράκοντα ἑπτὰ, ἀφ' οὗ χρόνου τὴν Αἴγυπτον ἐξελθόντες αὐτῶν οἱ πρόγονοι τὴν δὲ κατέσχον τὴν χώραν, ἀπὸ δὲ στρατηγούντος Ἰησοῦ ἐτῶν ὀκτακοσίων, ἀφ' οὗ δὲ ἀποστάντες ἀπὸ Ῥοβοάμου τοῦ Δαυΐδου υἱωνοῦ τὴν βασιλείαν Ἱεροβόαμῳ παρέδοσαν, ὡς μοι καὶ πρότερον διδῆλωται, ἔτη ἔστι διακόσια τεσσαράκοντα, μῆνες ἑπτὰ, ἡμέραι ἑπτὰ. Καὶ τέλος μὲν τοὺς Ἰσραηλίτας τοιοῦτο κατέλαβε παραβάντας τοὺς νόμους καὶ παρακούσαντας τῶν προφητῶν, οἱ προέλεγον ταύτην αὐτοῖς τὴν συμφορὰν μὴ παυσάμενοις τῶν ἀσεβημάτων. Ἦρξε δ' αὐτοῖς τῶν κακῶν ἡ στάσις ἣν ἐστασίασαν πρὸς Ῥοβόαμον τὸν Δαυΐδου υἱωνόν, Ἱεροβόαμον τὸν τοῦτου δοῦλον ἀποδείξαντες βασιλέα, ὃς εἰς τὸ θεῖον ἑξαμαρτῶν ἐχθρὸν αὐτοῖς τοῦτον ἐποίησε μιμησαμένοις τὴν ἐκείνου παρανομίαν. Ἀλλ' ἐκεῖνος μὲν ἧς ἦν ἄξιος δίκης ταύτην ὑπέσχετο.

2. Ὁ δὲ τῶν Ἀσσυρίων βασιλεὺς ἐπῆλθε πολεμῶν τὴν τε Συρίαν πᾶσαν καὶ Φοινίκην. Τὸ δὲ ὄνομα τούτου τοῦ βασιλέως ἐν τοῖς Τυρίων ἀρχείοις ἀναγέγραπται, ἐστράτευσε γὰρ ἐπὶ Τύρον βασιλεύοντος αὐτοῖς Ἐλουλαίου. Μαρτυρεῖ δὲ τούτοις καὶ Μενανδρος, ὃς τῶν χρονικῶν ποιησάμενος τὴν ἀνα- 507

A a

γραφῆν, καὶ τὰ τῶν Τυρίων ἀρχεῖα μεταφράσας εἰς τὴν Ἑλληνικὴν γλῶτταν οὕτως ἐδήλωσε· “Καὶ Ἐλουλαῖος ὄνομα ἐβασίλευσεν ἔτη τριάκοντα ἕξ. Οὗτος, ἀποστάντων Κιτταίων, ἀναπλεύσας προσηγάγετο αὐτοὺς πάλιν. Ἐπὶ τούτους πέμψας ὁ τῶν Ἀσσυρίων βασιλεὺς ἐπῆλθε Φοινίκην πολεμῶν ἅπασαν, ὅστις σπεισάμενος εἰρήνην μετὰ πάντων ἀνεχώρησεν ὀπίσω. Ἀπέστη τε Τυρίων Σιδῶν καὶ Ἀκη καὶ ἡ πάλαι Τύρος, καὶ πολλαὶ ἄλλαι πόλεις, αἱ τῷ τῶν Ἀσσυρίων ἑαυτὰς βασιλεῖ παρέδοσαν. Διὸ Τυρίων αὐτῷ οὐχ ὑποταγόντων πάλιν ὁ βασιλεὺς ἐπ’ αὐτοὺς ὑπέστρεψε, Φοινίκων συμπληρωσάντων αὐτῷ ναῦς ἑξήκοντα, καὶ ἐπικώπους ὀκτακοσίους. Ἀς ἐπιπλεύσαντες οἱ Τύριοι ναυσὶ δεκαδύο, τῶν νεῶν τῶν ἀντικάλων διασπαρεισῶν λαμβάνουσιν αἰχμαλώτους ἀνδρας εἰς πεντακοσίους. Ἐπετάθη δὴ πάντων ἐν Τύρῳ τιμὴ διὰ ταῦτα. Ἀναξεύξας δὲ ὁ τῶν Ἀσσυρίων βασιλεὺς κατέστησε φύλακας ἐπὶ τοῦ ποταμοῦ καὶ τῶν ὑδραγωγίων, οἱ διακωλύσοισι Τυρίους ἀρῶσασθαι. Καὶ τοῦτο ἔτεσι πέντε γινόμενον ἐκαρτέρησαν πίνοντες ἐκ φρεάτων ὀρυκτῶν.” Καὶ τὰ μὲν ἐν τοῖς Τυρίων ἀρχείοις γεγραμμένα, καὶ κατὰ Σαλμανασάρου τοῦ Ἀσσυρίων βασιλέως ταῦτ’ ἐστίν.

3. Οἱ δὲ μετοικισθέντες εἰς τὴν Σαμάρειαν Χουθαῖοι — ταύτη γὰρ ἔχρῳντο μέχρι δεῦρο τῇ προσγορίᾳ, διὰ τὸ ἐκ τῆς Χουθᾶς καλουμένης χώρας μεταχθῆναι, αὕτη δ’ ἐστὶν ἐν τῇ Περσίδι, καὶ ποταμὸς τοῦτ’ ἔχων ὄνομα — ἕκαστοι κατὰ ἔθνος ἰδίων θεὸν εἰς τὴν Σαμάρειαν κομίσαντες, — πέντε δ’ ἦσαν, — καὶ τούτους καθὼς ἦν πάτριον αὐτοῖς σεβόμενοι, παροξύνουσι τὸν μέγιστον θεὸν εἰς ὀργὴν καὶ χόλον. Αἰομὸς γὰρ αὐτοῖς ἐνέσκηψεν, ὑφ’ οὗ φθειρόμενοι καὶ μηδεμίαν τῶν κακῶν θεραπείαν ἐπινοοῦντες, χρησμῷ θρησκεύειν τὸν μέγιστον θεόν, οἷς τοῦτο σωτήριον αὐτοῖς ὄν, ἔμαθον. Πέμψαντες οὖν πρὸς τὸν Ἀσσυρίων βασιλέα πρέσβεις, ἐδέοντο ἱερεῖς αὐ-

τοῖς, ὧν ἔλαβεν αἰχμαλώτων τοὺς Ἰσραηλίτας πολεμήσας, ἀποστεῖλαι. Πέμψαντος δὲ, τὰ τε νόμιμα καὶ τὴν περὶ τὸν θεὸν τοῦτον ὁσίαν ταχθέντες θρησκευοῦσιν αὐτὸν φιλοτίμως, καὶ τοῦ λοιμοῦ παραχρῆμα ἐπαύσαντο. Χρῶμενοι τε τοῖς αὐτοῖς ἔτι καὶ νῦν ἔθεσι διατελοῦσιν οἱ κατὰ μὲν τὴν Ἑβραίων γλῶτταν Χουθαῖοι, κατὰ δὲ τὴν Ἑλλήνων Σαμα- 508 ρεῖται, οἱ πρὸς μεταβολὴν καὶ συγγένειαν ὅταν μὲν εὖ πράττοντας βλέπωσι τοὺς Ἰουδαίους συγγενεῖς ἀποκαλοῦσιν, ὡς ἐξ Ἰωσήπου φύντες, καὶ τὴν ἀρχὴν ἐκείθεν τῆς πρὸς αὐτοὺς ἔχοντες οἰκειότητος, ὅταν δὲ πταίσαντας ἴδωσιν, οὐδαμῶθεν αὐτοῖς προσήκειν λέγουσιν, οὐδ' εἶναι δίκαιον οὐδὲν αὐτοῖς εὐνοίας ἢ γένους, ἀλλὰ μετοίκους ἄλλοεθνεῖς ἀποφαίνουσιν ἑαυτούς. Περὶ μὲν οὖν τούτων ἔχομεν εὐκαιρότερον εἰπεῖν.

Φ Α Ι Ω Σ Η Π Ο Υ

ΙΟΥΔΑΙΚΗΣ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑΣ ΒΙΒΛΙΟΝ ΔΕΚΑΤΟΝ.

Περιέχει ἡ βίβλος χρόνον ἑτῶν ρηβ', μῆνας σί',
ἡμέρας ι'.

Argumentum Lib. X.

(1) Στρατιὰ τοῦ Ἀσσυρίων βασιλέως Σινάχηριβου εἰς Ἱεροσόλυμα, καὶ πολιορκία τοῦ βασιλέως Ἐζεκιου, καὶ οἱ αὐτῷ πολὺ συνέβη. (2) Ὡς ἀφώσθησαν Ἐζεκιὺ καὶ μέλλοντι τελευτᾷ προεωρεῖται ὁ θεὸς ἐν τῇ ζωῇ πεντεκαδεκα, διὰ ἀνατολισμοῦ τῆς σκιᾶς δέκα ἀναβαθμῆσις γενομένου. (3) Ὡς μετὰ Ἐζεκιᾶν ἔβασίλευσε Μανασσῆς, καὶ ὡς ἐν αἰχμαλωσίᾳ ὑπέστρεψε πρὸς τὸν θεόν, καὶ ἀποκατεστάθη

A a 2

εἰς τὴν βασιλείαν αὐτοῦ, ἣν Ἀμώσῳ κατέλειπεν. (4) Ὡς με-
τὰ Ἀμώσον ἐβασίλευσε Ἰωσίας, δίκαιος ὢν καὶ εὐσεβής. Πε-
ρὶ τε Ὀλδᾶς προφήτιδος. (5) Ὡς Ἰωσίας συνέβαλεν τῷ Αἴ-
γυπτίῳ βασιλεῖ Νεχαῶ, καὶ τρωθεὶς μετὰ οὐ πολὺ τελευτᾷ,
καὶ ὡς Ἰωάχαζον βασιλεῖα ἀποδεδειγμέντα Νεχαῶ εἰς Αἴγυπτον
ἀπήγαγεν, καὶ Ἰωακίμῳ βασιλείαν παραδίδωσι. Περὶ τε Ἰε-
509 ρεμίου καὶ Ἰεζεκιήλου. (6) Ὡς Ναβουχοδοноόσορος, ἡγε-
θέντος Αἰγυπτίων βασιλέως, στρατεύσας ἐπὶ τοὺς Ἰουδαίους
Ἰωάκιμον ἀπέκτεινε, καὶ Ἰωάχιμον τὸν υἱὸν αὐτοῦ κατέστησε
βασιλεῖα. (7) Ὡς ὁ Βαβυλώνιος μετανοήσας ἐπὶ τῷ τὸν Ἰω-
άχιμον ποιῆσαι βασιλεῖα αὐτὸν ἀπήγαγεν εἰς Βαβυλῶνα, καὶ
τὴν βασιλείαν παραδίδωσι τῷ Σιδεκίᾳ. Οὗτος ἀπιστῶν τοῖς
προειρημένους ἀπὸ τοῦ Ἰερεμίου καὶ τοῦ Ἰεζεκιήλου τοῖς Αἴ-
γυπτιοῖς προστίθεται, οὓς ἤκοντας εἰς τὴν Ἰουδαίαν νικᾷ ὁ
Βαβυλώνιος. Οἷά τε συνέβη τῷ Ἰερεμίᾳ. (8) Ὡς ὁ Βαβυ-
λώνιος εἰλε τὰ Ἱεροσόλυμα, καὶ τὸν ναὸν ἐμπρήσας τὸν τῶν
Ἱεροσολυμιτῶν δῆμον καὶ Σιδεκίαν μετόπισεν εἰς Βαβυλῶνα.
Καὶ τίνες ἦσαν οἱ τὴν ἀρχιερωσύνην καταδέξαντες ἐπὶ τοῖς
βασιλεῦσιν. (9) Ὡς Ναβουζαρδάνης τοῖς Ἰουδαίοις καταλει-
φθεῖσι Γοδολιαν ἐπέστησεν, ὃν μετὰ οὐ πολὺ Ἰσμαῆλος ἀ-
πέκτεινε. Καὶ ὡς Ἰωάννης, φυγαδευθέντος Ἰσμαῆλου, μετὰ
τοῦ λαοῦ ἀπῆρεν εἰς Αἴγυπτον, οὓς Ναβουχοδοноόσορος στρα-
τεύσας ἐπὶ τοὺς Αἰγυπτίους ἔλαβεν αἰχμάλωτους καὶ ἀπήγα-
γεν εἰς Βαβυλῶνα. (10) Περὶ Δανιήλου, καὶ οἷα αὐτῷ συν-
έβη ἐν Βαβυλῶνι. (11) Περὶ Ναβουχοδοноόσορον καὶ τῶν δια-
δοχῶν αὐτοῦ, καὶ ὡς καταλύεται ἡ τούτων ἀρχὴ ὑπὸ Κύρου
τοῦ Περσῶν βασιλέως, ἃ τε συνέβη Δανιήλῳ ἐν Μηδίᾳ, καὶ
οἷα ἐκεῖ προεφήτευσεν.

510 CAP. I. 1. Ἐζεκιίου τοῦ τῶν δύο φυλῶν βασιλέως
τέταρτον ἦδη καὶ δέκατον ἔτος τῆς ἡγεμονίας ἔχον-
τος, ὁ τῶν Ἀσσυρίων βασιλεὺς Σαναχῆριβος ὄνομα
στρατεύει μετὰ πολλῆς παρασκευῆς ἐπ' αὐτὸν, κατὰ
πρώτος τε ἀπάσας αἰρεῖ τὰς πόλεις τὰς τῆς Ἰούδα
φυλῆς καὶ Βενιαμίτιδος. Μέλλοντος δὲ ἄγειν τὴν δύ-
ναμιν καὶ ἐπὶ Ἱεροσόλυμα, φθάνει πρεσβευσάμενος
πρὸς αὐτὸν, καὶ ὑπακούσεσθαι τε καὶ φόρον, ὃν αὐ-
τᾷ τάξῃ, τελέσειν ὑπισχνούμενος. Σαναχῆριβος δὲ μα-
θὼν τὰ παρὰ τῶν πρέσβειων ἔγνω μὴ πολεμεῖν, ἀλ-
λὰ τὴν ἀξίωσιν προσδέχεται, καὶ ἀργυρίου μὲν τά-

λάντα τριακόσια, χρυσίου δὲ τριάκοντα λαβὼν φίλος ἀναχωρεῖν ὁμολόγει, πίστεις δὲ τοῖς πρεσβευταῖς ἐνόρκους, ἢ μὴν ἀδικήσας μηδὲν αὐτὸν οὕτως ἀναστρέφειν. Ὁ δὲ Ἐζεκίας πεισθεὶς καὶ κενώσας τοὺς θησαυροὺς πέμπει τὰ χρήματα, νομίζων ἀπαλλαγῆσεσθαι τοῦ πολέμου καὶ τοῦ περὶ τῆς βασιλείας ἀγῶνος. Ὁ δὲ Ἀσσύριος λαβὼν τὰ τῶν μὲν ὁμολογημένων οὐδὲν ἐφρόντισεν, ἀλλ' αὐτὸς μὲν ἐστράτευσεν ἐπ' Αἰγυπτίους καὶ Αἰθίοπας, τὸν δὲ στρατηγὸν Ῥαψάκην μετὰ πολλῆς ἰσχύος σὺν καὶ δυσὶν ἄλλοις τῶν ἐν τέλει κατέλιπε, πόρθησοντας τὰ Ἱεροσόλυμα. Τούτων δὲ τὰ ὀνόματα Θαράτ καὶ Ἀνάχαρις ἦν.

2. Ὡς δ' ἐλθόντες πρὸ τῶν τειχῶν ἑστρατοπεδεύσαντο, πέμπαντες πρὸς τὸν Ἐζεκίαν ἠξίουσαν αὐτὸν αὐτοῖς ἐλθεῖν εἰς λόγους. Ὁ δὲ αὐτὸς μὲν 511 ὑπὸ δειλίας οὐ πρόεισι, τρεῖς δὲ τοὺς ἀναγκαιοτάτους φίλους αὐτῷ ἐξέπεμψε, τὸν τῆς βασιλείας ἐπιτροπὸν Ἐλιάκιμον ὄνομα καὶ Σοβναῖον καὶ Ἰωάχον τὸν ἐπὶ τῶν ὑπομνημάτων. Οὗτοι μὲν οὖν προσελθόντες ἄντικρυς ἰὼν ἡγεμόναν τῆς στρατιᾶς τῶν Ἀσσυρίων ἔστησαν. Θεασάμενος δὲ αὐτοὺς ὁ στρατηγὸς Ῥαψάκης ἐκέλευσεν ἀπελθόντας Ἐζεκίαν λέγειν, "Ὅτι βασιλεὺς μέγας Σεναχήριβος πυνθάνεται αὐτοῦ, τίμη θαρρόων καὶ πεποιθὼς φεύγει δεσπότην αὐτοῦ καὶ ἀκροᾶσθαι μὴ θέλει, καὶ τὴν στρατιάν τὴν αὐτοῦ οὐ δέχεται τῇ πόλει; ἢ διὰ τοὺς Αἰγυπτίους τὴν ἑαυτοῦ στρατιάν ἐλπίζων ὑπ' ἐκείνων αὐτῶν καταγωνίσασθαι; Εἰ δὲ τοῦτο προσδοκᾷ, δηλοῦν αὐτῷ ὅτι ἀνότης ἐστὶ καὶ ὅμοιος ἀνθρώπῳ, ὃς καλὰ μὲν ἐπεριδύμενος τεθλασμένῳ, πρὸς τῷ καταπεσεῖν ἔτι καὶ τὴν χεῖρα διαπαρεῖς ἦσθετο τῆς βλάβης. Εἰδέναι δὲ ὅτι καὶ βουλήσει θεοῦ τὴν ἐπ' αὐτὸν στρατείαν πεποίηται, ὃς αὐτῷ καταστρέψασθαι καὶ τὴν Ἰσραηλιτῶν βασιλείαν δέδωκεν, ἵνα τὸν αὐτὸν τρόπον καὶ τοὺς ἀρχομένους ὑπ' αὐτοῦ διαφθεί-

ρη." Ταῦτα δὲ τὸν Ῥαψάκην Ἑβραϊστὶ λέγοντα, — τῆς γὰρ γλώττης εἶχε ἐμπείρως, — ὁ Ἑλιάκιμος φοβούμενος, μὴ τὸ πλῆθος ἐπακούσαν εἰς ταραχὴν ἐμπέση, Συριατὶ φράζειν ἡξίου. Συνεῖς δὲ ὁ στρατηγὸς τὴν ὑπόνοιαν αὐτοῦ καὶ τὸ ἐπ' αὐτῷ δέος, μέλζονι καὶ διατόρῳ τῇ φωνῇ χρώμενος ἀπεκρίνατο αὐτῷ Ἑβραϊστὶ λέγων, "Ὅπως ἀκούσαντες τὰ τοῦ βασιλέως προστάγματα πάντες τὸ συμφέρον ἔλονται παραδόντες αὐτοὺς ἡμῖν. Δῆλον γὰρ ὡς τὸν λαὸν ὑμεῖς τε καὶ ὁ βασιλεὺς ἐλπίζει παρακρουόμενοι ματαίαις ἀντέχειν πείθετε. Εἰ δὲ θαρρόεϊτε, καὶ τὴν δύναμιν ἡμῶν ἀπώσσεσθαι νομίζετε, διςχιλίους ἐκ τῆς ἐμῇ παρουσίας ἵππου εἰς εἰομασίαν ὑμῖν παρέχειν ἔτομός εἰμι, οἷς ἰσχυροὺς ἐπιβάτας δόντες, ἐμφανίσασατε τὴν αὐτῶν δύναμιν. Ἀλλ' οὐκ ἂν οὕς γε μὴ ἔχετε τούτους δόητε. Τί τοιγαροῦν βραδύνετε παραδιδόναι σφᾶς αὐτοὺς τοῖς κρείττοσι, καὶ λησμομένοις ὑμᾶς καὶ μὴ θέλοντας; Καὶ τοι τὸ μὲν ἐκούσιον τῆς παραδόσεως ἀσφαλές ὑμῖν, τὸ δὲ ἀκούσιον πολεμουμένοις ἐπικίνδυνον, καὶ συμφορῶν αἴτιον φαίνεται."

3. Ταῦτ' ἀκούσαντες ὁ τε δῆμος καὶ οἱ πρέσβεις τοῦ στρατηγοῦ τῶν Ἀσσυρίων λέγοντος, ἀπήγγειλαν Ἐξείκῃ. Ὁ δὲ πρὸς ταῦτα τὴν βασιλικὴν ἀποδὺς ἐσθῆτα, ἀμφιασάμενος δὲ σάκκους, καὶ σχῆμα ταπεινὸν ἀναλαβὼν, τῷ πατρίῳ νόμῳ πεσὼν ἐπὶ πρόσωπον τὸν θεὸν ἰκέτευε, καὶ βοηθῆσαι αὐτῷ μηδὲμίαν ἄλλην ἐλπίδα ἔχοντι σωτηρίας ἠντιβόλει. Πέμπτας δὲ καὶ τῶν φίλων τινὰς καὶ τῶν ἱερέων πρὸς Ἡσαΐαν τὸν προφήτην, ἡξίου δεηθῆναι τοῦ θεοῦ, καὶ ποιησάμενον θυσιὰς ὑπὲρ τῆς κοινῆς σωτηρίας παρακαλεῖν αὐτὸν, νημεσῆσαι μὲν ταῖς τῶν πολέμιων ἐλπίσιν, ἐλεῆσαι δὲ τὸν αὐτοῦ λαόν. Ὁ δὲ προφήτης ταῦτα ποιήσας, χρηματίσαντος αὐτῷ τοῦ θεοῦ, 512 παρεθάρρυνε τὸν βασιλέα καὶ τοὺς περὶ αὐτὸν φίλους, προλέγων ἁμαχητὶ τῶς πολέμιους ἠττηθέντας

ἀναχωρήσειν αἰσχροῦς, καὶ οὐχὶ μεθ' οἴου νῦν εἰσε-
θράσους· τὸν γὰρ θεὸν προνοεῖν ὅπως διαφθαρεῖται,
καὶ αὐτὸν δὲ τὸν βασιλεῖα τὸν τῶν Ἀσσυρίων Σε-
ναχήριβον, διαμαρτόντα τῶν ἐπὶ τὴν Αἴγυπτον πρα-
γμάτων, καὶ παρερχόμενον εἰς τὴν οἰκίαν ἀπολεῖσθαι
σιδῆραι προέλεγεν.

4. Ἐτυχε δὲ ὑπὸ τὸν αὐτὸν καιρὸν καὶ γεγρα-
φὸς τῷ Ἐξεκία ὁ Ἀσσύριος ἐπιστολὰς, ἐν αἷς ἀνόη-
τον μὲν αὐτὸν ἔλεγεν, ὑπολαμβάνοντα τὴν ὑπ' αὐτῷ
διαφεύξεσθαι δουλείαν, ἔθνη πολλὰ καὶ μεγάλα κε-
χειρωμένω. Ἠπεῖλει δὲ πανολεθρίᾳ διαφθεῖρειν αὐ-
τὸν παραλαβὼν, εἰ μὴ τὰς πύλας ἀνοίξας ἐκὼν αὐ-
τοῦ δέξηται τὴν στρατιὰν εἰς Ἱερουσόλυμα. Ταῦτ'
ἀναγνούς καταφρονεῖ διὰ τὴν ἀπὸ θεοῦ πεποιθήσιν,
τὰς δὲ ἐπίστολας πτύξας εἰς τὸν γαδὸν ἔσω κατέθετο.
Πάλιν δὲ τῷ θεῷ τὰς εὐχὰς αὐτοῦ ποιησαμένον περὶ
τῆς πόλεως καὶ τῆς ἀπάντων σωτηρίας, Ἡσαΐας ὁ
προφήτης ἐπήκουσεν αὐτὸν ἔρασκε γινόμεναι, καὶ κα-
τὰ τὸν παρόντα καιρὸν μὴ πολιορκηθήσεσθαι ὑπὸ
τοῦ Ἀσσυρίου, τῷ δὲ μέλλοντι πάντων ἂν εἶναι ἀ-
δεεῖς τῶν ὑπ' αὐτοῦ γενομένων, γεωργήσιν τε μετ'
εἰρήνης, καὶ τῶν ἰδίων ἐπιμελήσεσθαι κτημάτων οὐ-
δὲν φοβουμένους. Ὀλίγου δὲ χρόνου διελθόντος,
καὶ ὁ τῶν Ἀσσυρίων βασιλεὺς, διαμαρτόν τῆς ἐπὶ
τοὺς Αἰγυπτίους ἐπιβουλῆς, ἄπρακτος ἀνεχώρησεν ἐπ'
οἴκου δι' αἰτίαν τοιαύτην. Πολὺς αὐτῷ χρόνος ἐτρέ-
βετο πρὸς τὴν Πηλουσίου πολιορκίαν, καὶ τῶν χω-
μάτων ἤδη μετεώρων ὄντων, ἃ πρὸς τοῖς τεύχεσι
ἤγειρε, καὶ ὅσον οὐπω μέλλοντος προσβαλεῖν αὐτοῖς,
ἀκούει τὸν τῶν Αἰθιοπῶν βασιλεῖα Θαρσικὴν πολλὴν
ἄγοντα δύναμιν ἐπὶ συμμαχίαν τοῖς Αἰγυπτίοις ἤκειν,
διεγνοικότα ποιήσασθαι τὴν πορείαν διὰ τῆς ἐρήμου,
καὶ ἐξαίρνης εἰς τὴν τῶν Ἀσσυρίων ἐμβαλεῖν. Τα-
ραχθεὶς οὖν ὑπὸ τούτων ὁ βασιλεὺς Συναχήριβος ἄ-
πρακτος, ὡς ἔφην, ἀνεχώρησε, καταλιπὼν τὸ Πη-
λουσίον. Περὶ τούτου τοῦ Συναχηρίβου καὶ Ἡρόδο-

τος ἐν τῇ δευτέρᾳ τῶν ἱστοριῶν αὐτοῦ φησὶ, ὡς 'οὗτος ὁ βασιλεὺς ἐπὶ τὸν τῶν Αἰγυπτίων * * * * ἱερέα ὄντα τοῦ Ἡφαίστου ἔλθοι, πολιορκῶν δὲ τὸ Πηλοῖσιον, ἔλυσεν τὴν πολιορκίαν ἐξ αἰτίας τοιαύτης. Ἡῦξάτο ὁ ἱερεὺς τῶν Αἰγυπτίων τῷ θεῷ, ᾧ γενόμενος ὑπήκοος ὁ θεὸς πληγὴν ἐνσκήπτει τῷ Ἀραβί.' Πλανᾶται γάρ καὶ ἐν τούτῳ Ἡρόδοτος καὶ Ἀσσυρίων λέγων τὸν βασιλέα καὶ Ἀράβων. Μυῶν γὰρ πληθὸς φησι μιᾷ νυκτὶ καὶ τὰ τόξα καὶ τὰ λοιπὰ ὄπλα διαφαγεῖν τῶν Ἀσσυρίων, καὶ διὰ τοῦτο μὴ ἔχοντα τόξα τὸν βασιλέα τὴν στρατιὰν ἀπάγειν ἀπὸ τοῦ Πηλουσίου.' Καὶ Ἡρόδοτος μὲν οὕτως ἱστορεῖ. Ἀλλὰ καὶ Βηρωσπὸς ὁ τὰ Χαλδαϊκὰ συγγραψάμενος μνημονεύει τοῦ βασιλέως τοῦ Σεναχηρίβου, καὶ ὅτι τῶν Ἀσσυρίων ἦρχε, καὶ ὅτι πάσῃ ἐπεστρατεύσατο τῇ Ἀσίᾳ καὶ τῇ Αἰγύπτῳ, λέγων οὕτως. * * * * *

5. Τποστρέψας δὲ Σεναχηρίβος ἀπὸ τοῦ τῶν Αἰγυπτίων πολέμου εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα, κατέλαβεν ἐκείτην ὑπὸ τῷ στρατηγῷ Ραψακῇ δύναμιν * * * * τοῦ θεοῦ λοιμικὴν ἐνσκήψαντος αὐτοῦ τῷ στρατῷ νόσον κατὰ τὴν πρώτην τῆς πολιορκίας νύκτα διαφθείρονται μυριάδες ὀκτωκαίδεκα καὶ πεντακισχίλιοι σὺν ἡγεμόσι καὶ ταξιάρχαις. Τπὸ ταύτης δὲ τῆς συμφορᾶς εἰς φόβον καὶ δεινὴν ἀγωνίαν καταστάς, καὶ δείσας περὶ τῷ στρατῷ παντὶ, φεύγει μετὰ τῆς λοιπῆς δυνάμεως εἰς τὴν αὐτοῦ βασιλείαν εἰς τὴν Νίνου προσαγορευθεῖσαν. Καὶ διατρίψας ἐν ταύτῃ ὀλίγον χρόνον, δολοφονηθεὶς ὑπὸ τῶν πρεσβυτέρων παίδων Ἀδραμελῆχου καὶ Σαρασάρου τελευτᾷ τὸν βίον, καὶ ἀνῆρεθῇ τῷ ἰδίῳ ναῷ Ἀράσκῃ λεγομένῳ. Καὶ οἱ μὲν ἀνγαδευθέντες ἐπὶ τῷ φόνῳ τοῦ πατρὸς ὑπὸ τῶν πολιτῶν εἰς τὴν Ἀρμενίαν ἀπῆραν, διαδέχεται δὲ τὴν βασιλείαν Σεναχηρίβου Ἀσσαραχόδδας. Καὶ τὸ μὲν τῆς Ἀσσυρίων στρατείας τῆς ἐπὶ τοὺς Ἱεροσόλυμιντας τέλος τοιοῦτο συνέβη γενέσθαι.

CAP. II. 1. Ἐξεκίας δὲ ὁ βασιλεὺς παραδόξως ἀπ-
 αλλαγίς τῶν φόβων χαριστήριους σὺν πάντι τῷ
 λαῷ θυσίας ἐπετέλεσε τῷ θεῷ, μηδεμιᾶς ἄλλης αἰ-
 τίας τῶν πολεμίων τοὺς μὲν διαφθειράσης, τοὺς δὲ
 φόβῳ τῆς ὁμοίας τελευτῆς ἀπαλλαξάσης ἀπὸ τῶν Ἰε-
 ροσολύμων, ἣ τῆς συμμαχίας τῆς ἀπὸ τοῦ θεοῦ.
 Πάσῃ δὲ χρησάμενος σπουδῇ, καὶ φιλοτιμίᾳ περὶ τὸν
 θεὸν μετ' οὐ πολὺ νόσῳ χαλεπῇ περιπεσὼν ἀπέ- 514
 γνωστο μὲν ὑπὸ τῶν ἱατρῶν, χρηστὸν δὲ περὶ αὐτῷ
 οὐδὲν προσδοκῶν οὐδὲ οἱ φίλοι. Τῇ δὲ νόσῳ προσ-
 ετίθετο καὶ ἀθυμία δεινὴ ὑπὸ τοῦ βασιλέως αὐτοῦ
 τὴν ἀπαιδίαν λογιζομένου, καὶ ὅτι μέλλοι τελευτᾶν
 ἔρημον καταλιπὼν τὸν οἶκον καὶ τὴν ἀρχὴν γνησίας
 διαδοχῆς. Κάμνων οὖν ὑπ' αὐτῆς τῆς ἐννοίας μάλι-
 στα καὶ ὀδυρόμενος ἰκέτευε τὸν θεὸν 'αὐτῷ ζωῆς ὀλί-
 γον προσεπιδοῦναι μέχρι τέκνων γονῆς, καὶ μὴ πρό-
 τερον ἢ πατὴρ τέκνων γένηται τὴν ψυχὴν αὐτὸν ἑᾶ-
 σαι καταλιπεῖν.' Ἐλεήσας δὲ αὐτὸν ὁ θεὸς, καὶ
 τῆς αἰτήσεως ἀποδεξάμενος, ὅτι 'μὴ διὰ τὸ μέλλειν
 στέρεσθαι τῶν ἐκ τῆς βασιλείας ἀγαθῶν οὐδύρετο τὴν
 ὑπονοηθεῖσαν τελευτὴν, ἔτι χρόνον ζωῆς αὐτῷ δεη-
 θεῖη παρασχεῖν, ἀλλὰ τοῦ παιδὸς αὐτῷ γενέσθαι
 τοὺς ὑποδεχομένους τὴν ἡγεμονίαν ἐκείνου, πέμψας
 Ἡσαΐαν τὸν προφῆτην, ἐκέλευσε δηλοῦν αὐτῷ, ὅτι
 διαφεύξεταί τὴν νόσον μετὰ τρίτην ἡμέραν, καὶ βιώ-
 σεται μετὰ ταύτην ἔτη πεντεκαίδεκα, καὶ παῖδες αὐ-
 τῷ γενήσονται.' Ταῦτα τοῦ προφήτου φήσαντος κατ'
 ἐντολὴν τοῦ θεοῦ, διὰ τὴν ὑπερβολὴν τῆς νόσου καὶ
 τὸ παραδόξον τῶν ἀπηγγελλένων ἀπιστῶν σημείον τι
 καὶ τεράστιον ἡξίου ποιῆσαι τὸν Ἡσαΐαν, ἵνα αὐτῷ
 πιστεύσῃ λέγοντι ταῦτα ἤκοντι παρὰ τοῦ θεοῦ· τὰ
 γὰρ παράλογα καὶ μείζω τῆς ἐλπίδος τοῖς ὁμοίοις
 πιστοῦνται πράγμασιν. Ἐρωτήσαντος δὲ αὐτὸν εἰπεῖν,
 τί βοῦλεται σημεῖον γενέσθαι, τὸν ἥλιον ἡξίωσεν ἐπει-
 δὴ σκιὰν ἐπὶ δέκα βαθμοὺς ἀποκλίνας ἤδη πεποίη-

κεν ἐν τῇ οἰκίᾳ, ἐπὶ τὸν αὐτὸν ἀναστρέψαι τόπον ποιήσας αὐτὴν πάλιν παρασχεῖν. Τοῦ δὲ προφήτου τὸν θεὸν παρακαλέσαντος, ὥστε τὸ σημεῖον τοῦτ' ἐπιδείξαι τῷ βασιλεῖ, ἰδὼν ὅπερ ἤθελεν, εὐθὺς λυθείς τῆς νόσου ἀνεισιν εἰς τὸ ἱερὸν, καὶ τῷ θεῷ προσκυνήσας εὐχὰς ἐποίησατο.

2. Ἐν τούτῳ δὲ τῷ χρόνῳ συνέβη τὴν τῶν Ἀσσυρίων ἀρχὴν ὑπὸ Μήδων καταλυθῆναι. Δηλώσω δὲ περὶ τούτων ἐν ἑτέροις. Ὁ δὲ Βαβυλωνίων βασιλεὺς Βαλάδας ὄνομα πέμψας πρὸς τὸν Ἐζεκίαν πρέσβεις δῶρα κομίσαντας, σύμμαχόν τε αὐτὸν εἶναι παρεκάλει καὶ φίλον. Ὁ δὲ τοὺς πρεσβευτὰς ἡδέως ἀποδεξάμενος καὶ ἐστιασάμενος καὶ τοὺς θησαυροὺς ἐπιδείξας αὐτοῖς καὶ τὴν τῶν ὀπλων παρασκευὴν, καὶ τὴν ἄλλην πολυτέλειαν ὅσην ἐν λίθοις εἶχε καὶ χρυσῷ, δῶρά τε δούς κομίζειν τῷ Βαλάδᾳ πρὸς αὐτὸν ἀπέλυσεν. Ἡσαΐου-δὲ τοῦ προφήτου πρὸς αὐτὸν ἀφικομένου, καὶ πυνθανομένου πόθεν εἶεν οἱ παρόντες, ἐκ Βαβυλῶνος ἔλεγε παρὰ τοῦ βασιλέως ἐλθεῖν αὐτοὺς, ἐπιδείξαι δὲ πάντ' αὐτοῖς, ὅπως ἰδόντες τὸν πλοῦτον καὶ τὴν δύναμιν ἐκ τούτου στοχαζόμενοι σημαίνειν ἔχωσι τῷ βασιλεῖ. Ὁ δὲ προφήτης ὑποτυχὼν, "Ἰσθι," φησὶ, "ὥς μετ' ὀλίγον χρόνον εἰς Βαβυλῶνά σου τοῦτον μετατεθροσόμενον τὸν πλοῦτον, 515 καὶ τοὺς ἐκγόρους εὐνουχισθησομένους, καὶ ἀπολέσαντας τὸ ἄνδρας εἶναι, τῷ Βαβυλωνίων δουλεύοντας βασιλεῖ· ταῦτα γὰρ προλέγειν τὸν θεόν." Ὁ δὲ Ἐζεκίας λυπηθείς ἐπὶ τοῖς εἰρημένοις ἔφη μὲν 'οὐκ ἂν βούλεσθαι τοιαύταις συμφοραῖς τὸ ἔθνος αὐτοῦ περιπεσεῖν· ἐπεὶ δ' οὐκ εἶναι δυνατόν τὰ τῷ θεῷ δεδογμένα μεταβαλεῖν, ἤρχετο μέχρι τῆς αὐτοῦ ζωῆς εἰρήνην ὑπάρχειν.' Μνημονεύει δὲ τοῦ τῶν Βαβυλωνίων βασιλέως Βαλάδα Βηρωσπός. Ὡν δὲ οὗτος ὁ προφήτης ὁμολογουμένως θεῖος καὶ θαυμάσιος τὴν ἀλήθειαν, πεποιθὼς τῷ μηδὲν ὅλως ψευδὲς εἶπεῖν, ἅπαντα ὅσα προεφήτευσεν ἐγγράφας βίβλοις

κατέλιπεν, ἐκ τοῦ τέλους γνωρισθῆσόμενα τοῖς αὐτοῖς ἀνθρώποις. Καὶ οὐχ οὗτος μόνος ὁ προφήτης, ἀλλὰ καὶ ἄλλοι δώδεκα τὸν ἀριθμὸν τὸ αὐτὸ ἐποίησαν, καὶ πᾶν εἴτε ἀγαθὸν εἴτε φαῦλον γίνεται παρ' ἡμῖν κατὰ τὴν ἐκείνων ἀποβαίνει προφητείαν. Ἀλλὰ τούτων μὲν αὐτοῖς ἐξαγγελοῦμεν ἕκαστον.

CAP. III. 1. Ἐπιβιούς δὲ ὢν προειρήκαμεν χρόνον ὁ βασιλεὺς Ἐζεκίας, καὶ πάντα τοῦτον ἐν εἰρήνῃ διαγων τελευτᾷ, πεντηκοστὸν μὲν καὶ τέταρτον ἔτος τῆς ζωῆς διανύσας, εἴκοσι δὲ βασιλεύσας καὶ ἑννέα. Διαδεξάμενος δὲ τὴν βασιλείαν ὁ παῖς αὐτοῦ Μανασσῆς, ἐκ μητρὸς Ἀχιζᾶς τὸ ὄνομα πολίτιδος γεγονώς, ἀπέρροξε μὲν αὐτὸν τῶν τοῦ πατρὸς ἐπιτηδευμάτων, καὶ τὴν ἐναντίαν ἐτράπετο, πᾶν εἶδος πονηρίας ἐπιδειξάμενος ἐν τῷ τρόπῳ, καὶ μηδὲν ἀσεβὲς παραλιπών, ἀλλὰ μιμούμενος τὰς τῶν Ἰσραηλιτῶν παρανομίας, αἷς εἰς τὸν θεὸν ἑξαμαρτάνοντες ἀπώλοντο· μίαναι δὲ καὶ τὸν ναὸν ἐτόλμησε τοῦ θεοῦ, καὶ τὴν πόλιν καὶ τὴν χώραν ἔπασαν. Ἀπὸ γὰρ τῆς εἰς τὸν θεὸν καταφρονήσεως ὁρμώμενος πάντας ὡμῶς τοὺς δικαίους τοὺς ἐν τοῖς Ἑβραίοις ἀπέκτεινεν, ἀλλ' οὐδὲ τῶν προφητῶν ἔσχε φειδῶ, καὶ τούτων δὲ τινὰς καθ' ἡμέραν ἀπέσφαζεν, ὥστε αἵματι ρεῖσθαι τὰ Ἱεροσόλυμα. Λαβὼν οὖν ὀργὴν ἐπὶ τούτοις ὁ θεὸς πέμπει προφήτας πρὸς τὸν βασιλέα καὶ πρὸς τὸ πλῆθος, δι' ὧν αὐτοῖς ἠπειλῆσε τὰς αὐτὰς συμφορὰς, αἷς συνέβη περιπεσεῖν τοὺς ἀδελφούς αὐτῶν Ἰσραηλίτας εἰς αὐτὸν ἐξυβρίζοντας. Οἱ δὲ τοῖς μὲν λόγοις οὐκ ἐπίστευον, παρ' ὧν ἠδύναντο κερδοῦσαι τὸ μηδενὸς πειραθῆναι κακοῦ. Τοῖς δὲ ἔργοις ἔμαθον ἀληθῆ τὰ παρὰ τῶν προφητῶν.

2. Ὡς γὰρ τοῖς αὐτοῖς ἐπέμεινον, πόλεμον ἐπ' αὐτοὺς ἐκίνει παρὰ τε τοῦ τῶν Βαβυλωνίων καὶ Χαλδαίων βασιλέως, ὅς στρατιὰν πέμψας εἰς τὴν Ἰουδαίαν τὴν τε χώραν ἐλεηλάτησε, καὶ τὸν βασιλεῖα Μα-

νασσῆν δόλω ληθέντα καὶ πρὸς αὐτὸν ἀχθέντα πρὸς
 ἣν ἐβούλετο τιμωρίαν εἶχεν ὑποχείριον. Ὁ δὲ Μα-
 νασσῆς τότε συνεῖς ἐν οἴοις κακοῖς ἐστὶ, καὶ πάντων
 αἴτιον ἑαυτὸν νομίζων ἐδεῖτο τοῦ θεοῦ παρασχεῖν
 αὐτῷ φιλάνθρωπον καὶ ἐλεήμονα τὸν πολέμιον. Χα-
 ρίζεται δὲ τοῦτο τῆς ἰκεσίας ἐπακούσας ὁ θεὸς αὐ-
 τῷ, καὶ πάλιν εἰς τὴν οἰκίαν ὁ Μανασσῆς ἀπολυ-
 516 θεῖς ὑπὸ τοῦ Βαβυλωνίου βασιλέως ἀνασώζεται.
 Γενόμενος δὲ εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα τῶν μὲν προτέρων
 ἁμαρτημάτων περὶ τὸν θεὸν καὶ τὴν μνήμην ἐσπού-
 δαζεν, εἰ δυνατόν αὐτῷ γένοιτο, τῆς ψυχῆς ἐκβα-
 λεῖν, ὣν μεταβουλεύειν ᾤρησε, καὶ πάσῃ χρῆσθαι
 περὶ αὐτὸν δεισιδαιμονίᾳ. Καὶ τὸν ναὸν ἤγγισε, καὶ
 τὴν πόλιν ἐκάθηρε, καὶ πρὸς μόνῳ τὸ λοιπὸν ἦν τῷ
 χάριν τε τῆς σωτηρίας ἐκτίνειν τῷ θεῷ, καὶ διατη-
 ρεῖν αὐτὸν εὖμενῇ πρὸς ὅλον τὸν βίον. Τὰ δὲ αὐτὰ
 κρᾶττειν καὶ τὸ πλῆθος ἐδίδασκε, μεμαθηκώς οἷα
 παρὰ μικρὸν ἐχρήσατο συμφορᾷ διὰ τὴν ἐναντίαν
 πολιτείαν. Ἐπισκευάσας δὲ καὶ τὸν βωμὸν τὰς νο-
 μίμους θυσίας ἐπετελεῖ καθὼς διέταξε Μωϋσῆς. Διο-
 κησάμενος δὲ τὰ περὶ τὴν θρησκείαν, ὣν δεῖ τρό-
 πων, καὶ τῆς τῶν Ἱεροσολύμων ἀσφαλείας προενόη-
 σεν, ὥστε τὰ παλαιὰ τεῖχη μετὰ πολλῆς ἐπισκευάσας
 σπουδῆς, καὶ ἕτερον αὐτοῖς ἐπιβαλεῖν, ἀναστῆσαι τε
 καὶ πύργους ὑψηλοτάτους, τὰ τε πρὸ τῆς πόλεως
 φρούρια τοῖς τε ἄλλοις καὶ δὴ καὶ σιτίων πάντων εἰς
 αὐτὰ χρησίμων ὀχυρώτερα ποιῆσαι. Ἀμέλει δὲ τῇ
 πρὸς ταῦτα μεταβολῇ χρησάμενος, οὕτω τὸν μεταξὺ
 διῆγε βίον, ὥς μακαριστὸς εἶναι καὶ ζηλωτὸς ἐκείνου
 τοῦ χρόνου λογιζόμενος, ἅψ' οὗ τὸν θεὸν εὐσεβεῖν
 ἤρξατο. Ζήσας οὖν ἔτη ἐξήκοντα ἑπτὰ κατέστρεψε
 τὸν βίον, βασιλεύσας ἔτη πέντε καὶ πενήκοντα. Καὶ
 θάπτεται μὲν αὐτὸς ἐν τοῖς αὐτοῦ παραδείσοις, ἡ
 βασιλεία δὲ εἰς τὸν υἱὸν αὐτοῦ περιέρχεται Ἀμωσον,
 μητρὸς Ἑμασέμης μὲν ὄνομα τετυχηκότα, ἐκ δὲ πό-
 λεως Ἰαβάτης ὑπαρχούσης.

CAP. IV. 1. Οὗτος μιμησάμενος τὰ τοῦ πατρὸς ἔργα, ἃ νέος ὢν ἐκεῖνος ἐτόλμησεν, ἐπιβουλευθεὶς ὑπὸ τῶν ἰδίων οἰκετῶν ἀπέθανεν ἐπὶ τῆς οἰκίας τῆς αὐτοῦ, βιώσας ἔτη τέσσαρα καὶ εἴκοσι, βασιλεύσας δὲ ἐξ αὐτῶν δύο. Μετῆλθε δὲ αὐτοῦ τὸ πλήθος τοὺς φονεῖς καὶ τῷ πατρὶ συνθάπτουσι τὸν Ἀμασον, τὴν δὲ βασιλείαν τῷ παιδί αὐτοῦ Ἰωσία παραδίδουσι, ὁκταέτει τὴν ἡλικίαν ὄντι, ᾧ μήτηρ ἐκ πόλεως μὲν ἦν Βοσκεθὶ, Ἰεδὴ δὲ τὸ ὄνομα. Τὴν δὲ φύσιν αὐτὸς ἄριστος ὑπῆρχε, καὶ πρὸς ἀρετὴν εὖ γεγωναὺς τῶν Δαυΐδου τοῦ βασιλέως ἐπιτηδευμάτων καὶ σκοπῶ καὶ κακόνι περὶ τῆς ὅλης τοῦ βίου ἐπιτηδεύσεως κεκρημένος. Γενόμενος δὲ ἐτῶν δυοκαίδεκα τὴν εὐσεβειαν καὶ τὴν δικαιοσύνην ἐπεδείξατο. Τὸν γὰρ λαὸν ἐσωφρόνιζε καὶ παρήνει, τῆς περὶ τῶν εἰδώλων δόξης ὡς οὐχὶ θεῶν ὄντων ἀποστάντας σέβειν τὸν πάτριον θεόν, τὰ τε τῶν προγόνων ἐπισκοπῶν ἔργα, τὰ μὲν ἁμαρτηθέντα διώρθου συνेतῶς, ὡς 517 ἂν πρεσβύτατος καὶ νοῆσαι τὸ δέον ἱκανώτατος, ὅσα δὲ εὗρισκεν εὖ γεγονότα καὶ κατὰ χώραν ἐφύλαττε τε καὶ ἐμιμεῖτο. Ταῦτα δ' ἔπραττε σοφία καὶ ἐπινοία τῆς ἀνσεως χρώμενος, καὶ τῇ τῶν πρεσβυτέρων πεπθόμενος συμβουλίᾳ καὶ παραδόσει. Τοῖς γὰρ νόμοις κατακολουθῶν οὕτω περὶ τὴν τάξιν τῆς πολιτείας καὶ τῆς περὶ τὸ θεῖον εὐσεβείας εὐδοεῖν τε συνέβαινε, διὰ τὸ τὴν τούτων παρανομίαν μὴ τυγχάνειν ἀλλ' ἐξηφανίσθαι, περιῶν γὰρ ὁ βασιλεὺς καὶ τὴν πόλιν καὶ τὴν χώραν ἅπασαν, τὰ τε ἄλλα τὰ τοῖς ξενικοῖς ἀνειμένα θεοῖς ἐξέκουπε, καὶ τοὺς βωμοὺς αὐτῶν κατέσκαψεν, εἴ τι δ' ἀνάθημα τούτοις ὑπὸ τῶν προγόνων ἀνέκειτο περιῦβρίζων κατέσπα. Καὶ τούτῳ τῷ τρόπῳ τὸν λαὸν ἀπὸ τῆς περὶ αὐτοὺς δόξης εἰς τὴν τοῦ θεοῦ θρησκείαν ἐπέστρεψε, καὶ τὰς συνήθειας ἐπέφερε θυσίας, καὶ τὰς ὁλοκαυτώσεις αὐτοῦ τῷ βωμῷ. Ἀπέδειξε δὲ τινὰς κρι-

B b

τάς καὶ ἐπισκόπους, ὡς ἂν διοικοῖεν τὰ παρ' ἐκαστοῖς πράγματα, περὶ παντὸς τὸ δίκαιον ποιούμενοι, καὶ τῆς ψυχῆς οὐκ ἔκαττον αὐτὸ περιέποντες. Διαπεμψάμενος δὲ κατὰ πᾶσαν τὴν χώραν χρυσὸν καὶ ἄργυρον τοὺς βουλομένους ἐκέλευε κομίζειν εἰς ἐπισκευὴν τοῦ ναοῦ, ὅσον τις ἢ προαιρέσεως ἢ δυνάμεως ἔχει. Κομισθέντων δὲ τῶν χρημάτων, τῆς ἐπιμελείας τοῦ ναοῦ καὶ τῆς εἰς τοῦτο δαπάνης προέστησε τὸν τ' ἐπὶ τῆς πόλεως Ἀμασίαν, καὶ τὸν γραμματεῖα Σαφάν, καὶ τὸν γραφεῖα τῶν ὑπομνημάτων Ἰωάτην, καὶ τὸν ἀρχιερέα Ἐλιακίαν· οἱ μὴδὲν ὑπερθέσει μὴδ' ἀναβολῇ δόντες, ἀρχιτέκτονας καὶ πάνθ' ὅσα πρὸς τὴν ἐπισκευὴν χρήσιμα παρασκευάσαντες εἶχοντο τῶν ἔργων. Καὶ ὁ μὲν ναὸς οὕτως ἐπισκευασθεὶς τὴν τοῦ βασιλέως εὐσέβειαν φανεράν ἐποίησεν.

2. Ὅγδοον δ' ἤδη καὶ δέκατον τῆς βασιλείας ἔτος ἔχων πέμπει πρὸς Ἐλιακίαν τὸν ἀρχιερέα, κελεύων τὸ περισσὸν τῶν χρημάτων χωνεύσαντα ποιῆσαι κρατῆρας καὶ σπονδεῖα καὶ φιάλας εἰς τὴν διακονίαν, ἔτι δὲ καὶ ὅσος ἂν ἦ χρυσὸς ἐν τοῖς θησαυροῖς ἢ ἄργυρος, καὶ τοῦτο προκομίσαντας εἰς τοὺς κρατῆρας ὁμοίως καὶ τοιαῦτα σκεύη δαπανῆσαι. Προκομίζων δὲ τὸν χρυσὸν ὁ ἀρχιερεὺς Ἐλιακίας, ἐντυγχάνει ταῖς ἱεραῖς βίβλοις ταῖς Μωϋσέως ἐν τῷ ναῷ κειμέναις, καὶ προκομίσας δίδωσι τῷ γραμματεῖ Σαφάν. Ὁ δὲ ἀναγνούς παραγίνεται πρὸς τὸν βασιλέα, καὶ πάντα ὅσα κελεύσειε γενέσθαι τέλος ἔχοντα ἐδήλου· παρανέγνω δὲ καὶ τὰς βίβλους αὐτῷ. Ἀκούσας δὲ καὶ περιῶρξάμενος τὴν ἐσθῆτα, τὸν ἀρχιερέα καλέσας Ἐλιακίαν καὶ αὐτὸν τὸν γραμματεῖα καὶ τῶν ἀναγκαιοτάτων φίλων τινὰς ἐπέμψε πρὸς τὴν προφῆτιν Ὀλδάν, γυναῖκα δὲ Σαλλοῦμου, τῶν ἐν δόξῃ τινὸς καὶ δι' εὐγένειαν ἐπιφανοῦς, καὶ προσελθόντας ἐκέλευε λέγειν, ἰλάσκεσθαι τὸν θεὸν καὶ πειρᾶσθαι ποιεῖν εὐμενῇ, δέος γὰρ εἶναι μὴ

παραβάτων τοὺς Μωϋσείως νόμους τῶν προγόνων αὐτῶν κινδυνεύσωσιν ἀνάστατοι γενέσθαι, καὶ τῆς οἰκείας ἐκπεσόντες ἐπ' ἀλλοτρίας ἔρημοι πάντων 518 καταστρέψωσιν οἰκτρῶς τὸν βίον.' Αὐκούσασα δὲ ἡ προφῆτις παρὰ τῶν πεμφθέντων ταῦτα δι' αὐτῶν ὧν ἐπέστεilen ὁ βασιλεὺς, ἐκέλευσεν αὐτοὺς ἀπελθόντας πρὸς τὸν βασιλέα λέγειν, 'ὅτι τὸ μὲν θεῖον ἤδη κατ' αὐτῶν ψῆφον ἤνεγκεν, ἣν οὐχ ἱκεσίαις ἂν τις ἄκυρον ποιήσειεν, ἀπολέσαι τὸν λαόν, καὶ τῆς χώρας ἐκβαλεῖν, καὶ πάντων ἀφελέσθαι τῶν νῦν παρόντων ἀγαθῶν παραβάτας τοὺς νόμους, καὶ τοσούτῳ μεταξὺ χρόνῳ μὴ μετανοήσαντας, τῶν τε προφητῶν τοῦτο παραινούντων σωφρονεῖν, καὶ τὴν ἐπὶ τοῖς ἀσεβήμασι τιμωρίαν προλεγόντων, ἣν, ἵνα πεισθῶσιν ὅτι θεὸς ἐστι, καὶ οὐδὲν ἐψεύδετο τούτων ὧν αὐτοῖς διὰ τῶν προφητῶν κατήγγειλε, πάντως αὐτοῖς ποιήσειν, δι' αὐτὸν μέντοι δίκαιον γενόμενον ἐφέξειν ἔτι τὰς συμφορὰς, μετὰ δὲ τὴν ἐκείνου τελευτήν τὰ κατεψηφισμένα πάθη τοῖς ὄχλοις ἐμπέμψειν.'

3. Οἱ μὲν οὖν, τῆς γυναικὸς προφητευσάσης, ἔλθόντες ἀπήγγειλαν τῷ βασιλεῖ. Ὁ δὲ περιπέμψας πανταχοῦ τὸν λαὸν ἐκέλευσε συνελθεῖν εἰς Ἱεροσόλυμα τοὺς ἱερεῖς καὶ τοὺς Λευῖτας, πᾶσάν τε ἡλικίαν προστάξας παρεῖναι. Ἀθροισθέντων δὲ αὐτῶν, πρῶτον μὲν αὐτοῖς ἀνέγνω τὰς ἱερὰς βίβλους, ἔπειτα σταῖς ἐπὶ τοῦ βήματος ἐν μέσῳ τῷ πλήθει, ὅρκους ποιήσασθαι καὶ πίστεις ἠνάγκασεν, ἥ μὴν θρησκεῦσαι τὸν θεὸν καὶ φυλάξαι τοὺς Μωϋσείως νόμους. Οἱ δὲ προθύμως τε ἐπήνεσαν, καὶ τὰ παραινέθοντα ὑπὸ τοῦ βασιλέως ποιήσιν ὑπέστησαν, θύοντές τε παραχρῆμα καλλιερουντες τὸν θεὸν ἱκέτευον εὐμενῇ καὶ ἰλεων αὐτοῖς ὑπάρχειν. Τὸν δ' ἀρχιερεῖα προσέταξεν, εἴ τι περισσὸν ὑπὸ τῶν προγόνων σκεῦος τοῖς εἰδώλοις καὶ ξενικοῖς θεοῖς κατασταθὲν ἦν ἐν τῷ ναῷ, τοῦτο ἐκβαλεῖν. Συναθροισθέντων δὲ πολ-

λῶν, καταπρήσας αὐτὰ τὴν σποδὸν αὐτῶν διέσπειρε, καὶ τοὺς ἱερεῖς τῶν εἰδώλων οὐκ ὄντας ἐκ τοῦ Ἀαρῶνος γένους ἀπέκτεινε.

4. Ταῦτα δ' ἐν τοῖς Ἱεροσολύμοις διαπραξάμενος ἦκεν εἰς τὴν χώραν, καὶ τὰ κατασκευασθέντα ἐν αὐτῇ ὑπὸ Ἱεροβοάμου τοῦ βασιλέως εἰς τιμὴν τῶν ξενικῶν θεῶν ἠγάγησε, καὶ τὰ ὅσα τῶν ψευδοπροφητῶν ἐπὶ τοῦ βωμοῦ, ὃν κατεσκεύασε πρῶτος Ἱεροβοάμος, κατέκαυσε. Ταῦτα δὲ τὸν προφήτην Ἀχίαν κατελθόντα πρὸς Ἱεροβοάμον, θυσιάζοντος αὐτοῦ καὶ παντὸς ἀκούοντος τοῦ λαοῦ, προκαταγγεῖλαι τὰ γενησόμενα, ὅτι τις ἐκ τοῦ Δαυΐδου γένους Ἰωσίας τὸ ὄνομα ποιήσει τὰ προειρημένα. Συνέβη δὲ ταῦτα λαβεῖν τέλος μετὰ ἔτη τριακόσια καὶ ἐξήκοντα καὶ ἔν.

5. Μετὰ δὲ ταῦτα ὁ βασιλεὺς Ἰωσίας πορευθεὶς καὶ πρὸς τοὺς ἄλλους τῶν Ἰσραηλιτῶν, ὅσοι τὴν αἰχμαλωσίαν καὶ τὴν δουλείαν τὴν ὑπὸ τῶν Ἀσσυρίων διέφυγον, ἀφεῖναι μὲν τὰς ἀσεβεῖς πράξεις καὶ τὰς τιμὰς τὰς πρὸς τοὺς ἀλλοτρίους θεοὺς ἐγκαταλιπεῖν ἐπέισε, τὸν δὲ πάτριον καὶ μέγιστον θεὸν εὐσεβεῖν καὶ τούτῳ προσανέχειν· τὰς οἰκίας τε καὶ τὰς κώμας ἠρεύνησε καὶ τὰς πόλεις, μή τις ἔνδον ἔχοι τι τῶν εἰδώλων ὑπονοῶν. Οὐ μὲν ἀλλὰ καὶ τοῖς βασιλευσμένοις ἐφεστῶτα ἄρματα, ἃ κατεσκεύασαν οἱ πρόγονοι, καὶ εἴ τι ἄλλο τοιοῦτον ἦν ὃ προσεκύνουν ὡς θεῶ ἐβάστασε. Καὶ καθάρισας οὕτω τὴν χώραν ἅπασαν εἰς Ἱεροσόλυμα τὸν λαὸν συνήκαλεσε, καὶ ἐκεῖ τὴν ἀζύμων ἑορτὴν καὶ τὴν πάσχα λεγομένην ἤγαγεν, ἐδωρήσατό τε τῷ λαῷ τὸ πάσχα νεογνοὺς ἐρίφους καὶ ἄρνας τριςμυρίους, βοῦς δ' εἰς ὀλοκαυτώματα τριςχιλίους. Παρεῖχον δὲ καὶ τῶν ἱερέων οἱ πρῶτοι διὰ τὸ πάσχα τοῖς ἱερεῦσιν ἄρνας διςχιλίους ἐξακοσίους, καὶ τοῖς Λευῖταις πεντακισχιλίους ἄρνας ἔδωσαν οἱ προεστῶτες αὐτῶν, βοῦς δὲ

πεντακοσίους. Καὶ γενομένης οὕτως ἀφθόνου τῆς τῶν ἱερείων εὐπορίας, τὰς θυσίας ἐπετελοῦν τοῖς Μωϋσείως νόμοις, ἐκάστου τῶν ἱερέων ἐξηγουμένου καὶ διακονουμένου τοῖς ὄχλοις. Καὶ τοῦ μηδεμίαν ἄλλην οὕτως ἀχθῆναι τοῖς Ἑβραίοις ἑορτὴν ἀπὸ τῶν Σαμουήλου τοῦ προφήτου χρόνων αἰτίον ἦν, τὸ πάντα κατὰ νόμους καὶ κατὰ τὴν ἀρχαίαν παρατήρησιν τῆς πατρὸς συνηθείας ἐπιτελεσθῆναι. Ζήσας δ' ἐν εἰρήνῃ μετὰ ταῦτα Ἰωσίας ἐτι τε καὶ πλούτω καὶ τῇ παρὰ πᾶσιν εὐδοξίᾳ, κατέστρεψε τούτῳ τῷ τρόπῳ τὸν βίον.

CAP. V. 1. Νεχαὺ ὁ τῶν Αἰγυπτίων βασιλεὺς ἐγείρας στρατιὰν ἐπὶ τὸν Εὐφράτην ἤλασε ποταμὸν, Μήδους πολεμήσων καὶ τοὺς Βαβυλωνίους, οἱ τὴν Ἀσσυρίων κατέλυσαν ἀρχήν· τῆς γὰρ Ἀσίας βασιλεῦσαι πόθον εἶχεν. Γενομένου δὲ αὐτοῦ κατὰ Μένδην πόλιν, ἣν δὲ αὕτη τῆς Ἰωσίου βασιλείας, μετὰ δυνάμεως εἰργεν αὐτὸν διὰ τῆς ἰδίας ποιεῖσθαι χῶρας τὴν ἐπὶ τοὺς Μήδους ἔλασιν. Πέμπας δὲ κήρυκα πρὸς αὐτὸν Νεχαὺ 'οὐκ ἐπ' αὐτὸν στρατεύειν ἔλεγεν, ἀλλ' ἐπὶ τὸν Εὐφράτην ὠρμηκῆναι, μὴ παροξύνειν δὲ αὐτὸν ἐκέλευσεν, ὥστε πολεμεῖν αὐτῷ κολύοντι βαδίζειν ἐφ' οὗ διέγνωκεν.' Ἰωσίας δὲ οὐ προσέλετο τὰ παρὰ τοῦ Νεχαὺ, ἀλλ' οὕτως ἔσχεν, ὥς μὴ συγχωρεῖν αὐτῷ τὴν οἰκίαν διέρχεσθαι, τῆς πεπωμένης οἶμαι εἰς τοῦτ' αὐτὸν παρορμησάσης, ἵνα λάβῃ πρόφασιν κατ' αὐτοῦ. Διατάσσοντος γὰρ αὐτοῦ τὴν δύναμιν, καὶ ἐφ' ἄρματος ἀπὸ κέρως ἐπὶ κέρως ὄχουμένου, τοξεύσας τις αὐτὸν τῶν Αἰγυπτίων ἔπαυσε τῆς πρὸς τὴν μάχην σπουδῆς. Τῷ τραύματι γὰρ περιαλγῆς ὢν ἐκέλευσεν ἀνακληθῆναι τὸ στράτευμα, καὶ ὑπέστρεφεν εἰς Ἱεροσόλυμα. Τε- 520 λευτᾷ δ' ἐκ τῆς πληγῆς ἐκείνης τὸν βίον, καὶ κηδεύεται ἐν ταῖς πατρῷαῖς θήκαις μεγαλοπρεπῶς, βιώσας μὲν ἔτη τριακονταεννέα, βασιλεύσας δὲ τούτων

ἐν καὶ τριάκοντα. Πένθος δὲ ἐπ' αὐτῷ μέγα τοῦ λαοῦ παντὸς ἤχθη, πολλαῖς ἡμέραις ὀδυρομένου καὶ κατηγοῦντός. Ἰερεμίας δὲ ὁ προφήτης ἐπικηδεῖον αὐτοῦ συντάξε μέλος θρηνητικόν, ὃ καὶ μέχρι νῦν διαμένει. Οὗτος ὁ προφήτης καὶ τὰ μέλλαντα τῇ πόλει δεινὰ προεκήρυξε, ἐν γράμμασι καταλιπὼν καὶ τὴν νῦν ἐφ' ἡμῶν γενομένην ἄλωσιν τὴν τε Βαβυλωνίων ἀρῶσιν. Οὐ μόνον δὲ οὗτος προεθέσπισε ταῦτα τοῖς ὄχλοις, ἀλλὰ καὶ ὁ προφήτης Ἰεζεκιήλος, ὃς πρῶτος περὶ τούτων δύο βιβλία γράψας κατέλιπεν. Ἦσαν δὲ οἱ δύο τῷ γένει ἱερεῖς. Ἀλλ' ὁ μὲν Ἰερεμίας ἐν Ἱερουσολύμοις διῆγεν ἀπὸ τρισκαιδεκάτου ἔτους τῆς Ἰωσίου βασιλείας ἕως οὗ κατεσκάφη ἡ πόλις καὶ ὁ ναός. Τὰ μέντοι γε συμβάντα περὶ τοῦτον τὸν προφήτην κατὰ χοῖραν δηλώσομεν.

2. Τελευτήσαντος δὲ Ἰωσίου, καθὼς προειρηκάμεν, τὴν βασιλείαν ὁ παῖς αὐτοῦ διαδέχεται Ἰωάχαζος τὸ ὄνομα, περὶ τρίτον καὶ εἰκοστὸν ἦδη ἔτος γεγονώς. Καὶ οὗτος μὲν ἐν Ἱερουσολύμοις ἐβασίλευσε, μητρὸς Ἀμιτάλης καὶ πόλεως Λοβάνης, ὡσεβὴς δὲ καὶ μίαιρὸς τὸν τρόπον. Ὁ δὲ τῶν Αἰγυπτίων βασιλεὺς ὑποστρέψας ἀπὸ τῆς μάχης, μεταπέμπεται τὸν Ἰωάχαζον πρὸς αὐτὸν εἰς Ἀμαθὰ καλουμένην πόλιν, ἣτις ἐστὶ τῆς Συρίας. Καὶ τὸν μὲν ἐλθόντα ἔδωκε, τῷ δὲ πρεσβυτέρῳ αὐτοῦ ἀδελφῷ, ὀροπατρῷ ὄντι, Ἐλιακίμῳ τὸ ὄνομα, τὴν βασιλείαν παραδίδωσι, μετονομάσας αὐτὸν Ἰωάκιμον. Τῇ δὲ χώρᾳ ἐπέταξεν ἑκατὸν ἀργυρίου τάλαντα, ἐν δὲ χρόνῳ. Καὶ τοῦτο μὲν ἐτέλει ὁ Ἰωάκιμος τὸ πλῆθος τῶν χρημάτων, τὸν δὲ Ἰωάχαζον ἀπήγαγεν εἰς Αἴγυπτον, ὃς καὶ ἐτελεύτησεν ἐν αὐτῇ βασιλεύσας μῆνας τρεῖς, ἡμέρας δέκα. Ἡ δὲ τοῦ Ἰωακίμου μήτηρ ἐκαλεῖτο Ζαβοῦδα, ἐκ πόλεως δ' ἦν Ἀβοῦμας. Ἐτύγγανε δ' ὦν τὴν φύσιν ἄδικος καὶ κακοῦργος, καὶ μήτε πρὸς θεὸν ὅσιος μήτε πρὸς ἀνθρώπους ἐπιεικής.

CAP. VI. 1. Ἔτος δ' αὐτοῦ τῆς βασιλείας τέταρτον ἤδη ἔχοντας, τὴν Βαβυλωνίων ἀρχὴν παραλαμβάνει τὸς Ναβουχοδονόσορος ὄνομα, ὃς ὑπὸ τῶν αὐτὸν καιρὸν μετὰ μεγάλης παρασκευῆς ἐπὶ Καρχαμησὴν ἀναβαίνει πόλιν — ἔστι δὲ αὕτη πρὸς τῷ Εὐφράτῃ — πολεμῆν διεγνακῶς τῷ τῶν Αἰγυπτίων 521 Νεχαώ· ὑπὸ τούτῳ γὰρ ἦν ἅπασα ἡ Συρία. Μαθὼν δὲ τὴν τοῦ Βαβυλωνίου προαίρεσιν καὶ τὴν ἐπ' αὐτὸν στρατείαν ὁ Νεχαώ, οὐδὲ αὐτὸς ὠλιγώρησεν, ἀλλὰ σὺν πολλῇ χειρὶ τὸν Ναβουχοδονόσορον ἀμυνόμενος ἐξώρμησεν ἐπὶ τὸν Εὐφράτην. Συμβολῆς δὲ γενομένης ἠττήθη, καὶ πολλὰς ἀπέβαλε μυριάδας ἐν τῇ μάχῃ. Διαβὰς δὲ τὸν Εὐφράτην ὁ Βαβυλώνιος τὴν ἄχρῃ Πηλουσίου παραλαμβάνει Συρίαν παρέξ τῆς Ἰουδαίας. Τέσσαρα δ' ἔτη βασιλεύοντος ἤδη τοῦ Ναβουχοδονόσου ὕψοσαν ἦν τῷ Ἰωακίμῳ τῷ Ἑβραίων ἔχοντι τὴν ἀρχὴν, καὶ στρατεύει μετὰ πολλῆς δυνάμεως ἐπὶ τοὺς Ἰουδαίους ὁ Βαβυλώνιος, φάρους αἰτῶν τὸν Ἰωακίμον ἢ πολεμήσειν ἀπειλῶν. Ὁ δὲ δέσας τὴν ἀπειλὴν, καὶ τὴν εἰρήνην ἀντικαταλλάξάμενος τῶν χρημάτων ἤνεγκεν αὐτῷ φόρους οὓς ἔταξεν ἐπὶ ἔτη τρία.

2. Τῷ δὲ τρίτῳ στρατεύειν τοὺς Αἰγυπτίους ἀκούσας ἐπὶ τὸν Βαβυλώνιον, καὶ τοὺς φόρους αὐτῷ μὴ δοῦς, διεψεύσθη τῆς ἐλπίδος. Οἱ γὰρ Αἰγυπτῖοι ποιήσασθαι τὴν στρατείαν οὐκ ἐθάρρουν. Ταῦτα δὲ ὁ προφήτης Ἰερεμίας κατὰ πᾶσαν ἡμέραν προέλεγεν, ὡς 'μάτην ταῖς παρὰ τῶν Αἰγυπτίων ἐλπίσι προσανέχουσι, καὶ ὡς δεῖ τὴν πόλιν ὑπὸ τοῦ Βαβυλωνίων βασιλέως ἀνάστατον γενέσθαι, καὶ Ἰωακίμον τὸν βασιλέα χειρωθῆναι ὑπ' αὐτοῦ.' Ἀλλὰ ταῦτ' εἰς οὐδὲν χρήσιμον, οὐκ ὄντων τῶν σωθησμένων, ἐλέγετο· καὶ γὰρ τὸ πλῆθος καὶ οἱ ἄρχοντες ἀκούοντες παρημέλουν, καὶ πρὸς ὀργὴν λαμβάνοντες τὰ λεγόμενα, ὡς οἰωνιζομένου κατὰ τοῦ βα-

σιλέως τοῦ προφήτου, τὴν Ἱερεμίαν ἡτιῶντο, καὶ ὑπάγοντες δίκην καταψηφισθῆναι πρὸς τιμωρίαν ἡ-
 ξίου. Καὶ οἱ μὲν ἄλλοι πάντες ἤνεγκαν τὰς ψή-
 φους κατ' αὐτοῦ, οἱ δ' ἀπέγνωσαν τῶν πρεσβυτέ-
 ρων, οἱ καὶ σοφῆς ὄντες διανοίας ἀπέλυσαν τὸν
 προφήτην ἀπὸ τῆς αἵλης, καὶ τοῖς ἄλλοις συνεβού-
 λευσαν μηδὲν διαθεῖναι κακὸν τὸν Ἱερεμίαν. Ἐλε-
 γον γὰρ 'οὐ μόνον τοῦτον προλέγειν τῇ πόλει τὰ μέλ-
 λοντα, ἀλλὰ καὶ Μιχαῖαν πρὸ αὐτοῦ ταῦτα κατηγ-
 γελκέναι, καὶ πολλοὺς ἄλλους, ὧν οὐδεὶς ὑπὸ τῶν
 τότε βασιλείων οὐδὲν ἔπαθεν, ἀλλ' ὡς προφήτης τοῦ
 θεοῦ τιμῆς ἔτυχε.' Τούτοις καταπραῦννάντες τὸ πλη-
 θος τοῖς λόγοις, ἐρύσαντο τῆς κατεψηφισμένης αὐ-
 τοῦ κολάσεως τὸν Ἱερεμίαν, ὅς ἀπάσας τὰς αὐταῦ
 προφητείας συγγραψάμενος, νηστεύοντος τοῦ δήμου
 καὶ ἐκκλησιάζοντος ἐν τῷ ἱερῷ, μηνὶ ἐννάτῳ τοῦ πέμ-
 πτου ἔτους τῆς Ἰωακίμου βασιλείας, ἀνέγνω τὴν βί-
 βλον, ἣν περὶ τῶν μελλόντων συμβήσεσθαι τῇ πόλει
 καὶ τῷ βασιλεὶ καὶ τοῖς ὄχλοις ἦν συντεταχώς. Ἀκού-
 σαντες δὲ οἱ ἡγεμόνες λαμβάνουσι παρ' αὐτοῦ τὸ
 βιβλίον, καὶ κτενοῦσιν αὐτὸν τε καὶ τὸν γραμμα-
 τεῖα Βάρουχον ἐκποδῶν ἑαυτοὺς ποιῆσαι, μὴ τισὶ
 δηλοὶ γένοιται. Τὸ δὲ βιβλίον αὐτὸ φέροντες τῷ
 βασιλεὶ διδόασιν. Ὁ δὲ, παρόντων αὐτῷ τῶν φί-
 λων, ἐκέλευσε τὸν ἑαυτοῦ γραμματεῖα λαβόντα ἀνα-
 γνῶναι. Ἀκοίσας δὲ τῶν ἐν τῷ βιβλίῳ, καὶ ὀργι-
 σθεὶς ὁ βασιλεὺς διέρρηξέ τε καὶ βαλὼν εἰς πῦρ ἡ-
 φάνισε, ζητηθέντας δὲ τὸν τε Ἱερεμίαν καὶ τὸν
 γραμματεῖα Βάρουχον ἐκέλευσεν ἀχθῆναι πρὸς αὐτὸν
 κολασθησομένους. Οὗτοι μὲν οὖν διαφεύγουσιν αὐ-
 τοῦ τῆν ὀργήν.

522 3. Μετ' οὐ πολὺν δὲ χρόνον στρατευσάμενον
 ἐπ' αὐτὸν τὸν τῶν Βαβυλωνίων βασιλεῖα δέχεται, κατὰ
 τὸ δέος τὸ παρὰ τῶν προειρημένων ὑπὸ τοῦ προ-
 φήτου τούτου, οὐδὲν νομίζων πείσεσθαι δεινὸν μηδ'

ἀποκλείσας μὴδὲ πολεμήσας. Εἰσελθὼν δ' εἰς αὐτὴν οὐκ ἐφύλαξε τὰς πίστεις, ἀλλὰ τοὺς ἀκραιοτάτους καὶ κάλλει διαφερόντας τῶν Ἱεροσολυμιτῶν ἀπέκτεινε μετὰ τοῦ βασιλέως Ἰωακίμου, ὃν ἄταφον ἐκέλευσε ριπῆναι πρὸ τῶν τειχῶν, τὸν δὲ υἱὸν αὐτοῦ Ἰωάχιμον κατέστησε βασιλέα τῆς χώρας καὶ τῆς πόλεως. Τοὺς δ' ἐν ἀξιώματι τριεχιλίους ὄντας τὸν ἀρεθμὸν αὐτοὺς αἰχμαλώτους λαβὼν, ἀπήγαγεν εἰς τὴν Βαβυλῶνα· ἐν δὲ τούτοις ἦν καὶ ὁ προφήτης Ἰεζεκίηλος παῖς ὢν. Καὶ τέλος μὲν τοιοῦτον Ἰωάκιμον τὸν βασιλέα κατέσχε, βιώσαντα μὲν ἔτη ἕξ καὶ τριακοντα, βασιλεύσαντα δὲ τούτων ἑνδεκα. Ὁ δὲ διαδεξάμενος αὐτοῦ τὴν βασιλείαν Ἰωάχιμος, ἐκ μητρὸς μὲν. Νουτῆς ὄνομα πολίτιδος δὲ, ἐβασίλευσεν μῆνας τρεῖς, ἡμέρας δέκα.

CAP. VII. 1. Τὸν δὲ τῶν Βαβυλωνίων βασιλέα δόντα τὴν βασιλείαν Ἰωακίμῳ παραχρῆμα ἔλαβε δέσφ. Ἔδεισε γάρ, μὴ μνησικακήσας αὐτῷ τῆς τοῦ πατρὸς ἀναιρέσεως ἀποστήσῃ τὴν χώραν αὐτοῦ. Πέμπας τοιγαροῦν δύναμιν ἐπολιόρκει τὸν Ἰωάχιμον ἐν τοῖς Ἱεροσολύμοις. Ὁ δὲ φύσει χρηστός ὢν καὶ δίκαιος οὐκ ἤξιον τὴν πόλιν κινδυνεύουσαν δι' αὐτὸν περιορᾶν, ἀλλὰ ἐπάρας τὴν μητέρα καὶ τοὺς συγγενεῖς παραδίδωσι τοῖς πεμφθεῖσιν ὑπὸ τοῦ Βαβυλωνίου στρατηγοῖς, ὅρκους παρ' αὐτῶν λαβὼν ὑπὲρ τοῦ μηδὲν μὴτ' αὐτοὺς παθεῖν μήτε τὴν πόλιν· οἷς οὐδ' ἐνιαυτὸν ἢ πίστις ἔμεινεν. Οὐ γὰρ ἐφύλαξεν αὐτὴν ὁ Βαβυλωνίων βασιλεὺς, ἀλλὰ τοῖς στρατηγοῖς ἐπέστειλεν, ἅπαντας τοὺς ἐν τῇ πόλει λαβόντας αἰχμαλώτους νέους τὴν ἡλικίαν καὶ τεχνίτας δεδεμένους ἄγειν πρὸς αὐτὸν, ἦσαν δὲ οὗτοι πάντες εἰς μυρίους ὀκτακοσίους τριακονταδύο, καὶ τὸν Ἰωάχιμον μετὰ τῆς μητρὸς καὶ τῶν φίλων. Τούτους δὴ κομισθέντας πρὸς αὐτὸν εἶχεν ἐν φυλακῇ. Τὸν δὲ θεῖον τοῦ Ἰωακίμου Σεδεκίαν ἀπέδειξε βασιλέα, ὅρκους παρ' αὐτοῦ λαβὼν,

ἢ μὴν φυλάξειν αὐτῷ τὴν χώραν, καὶ μηδὲν νεωτερίσειν, μηδὲ τοῖς Αἰγυπτίοις εὐνοήσειν.

2. Σεδεκίας δ' ἦν μὲν ἐτῶν εἰκοσὶ καὶ ἐνὸς, ὅτε τὴν ἀρχὴν παρέλαβεν, ὁμομήτριος μὲν Ἰωακίμου τοῦ 523 ἀδελφοῦ αὐτοῦ, τῶν δὲ δικαίων καὶ τοῦ δέοντος ὑπερόπτης. Καὶ γὰρ οἱ κατὰ τὴν ἡλικίαν ἦσαν ἀσεβεῖς περὶ αὐτὸν, καὶ ὁ πᾶς ὄχλος ἐπ' ἐξουσίας ὕβριζεν ἃ ᾔθελε. Διὸ καὶ ὁ προφήτης Ἰερεμίας πρὸς αὐτὸν ἐλθὼν πολλάκις ἐμαρτύρατο, κελεύων 'τὰς μὲν ἄλλας ἀσεβείας καὶ παρανομίας καταλιπεῖν, προνοεῖν δὲ τοῦ δικαίου, καὶ μῆτε τοῖς ἡγεμόσιν, εἶναι γὰρ ἐν αὐτοῖς πονηροὺς, προσανέχειν, μηδὲ τοῖς ψευδοπροφήταις ἀπατῶσιν αὐτὸν πεπιστευκέναι, ὡς οὐκέτι πολεμήσει τὴν πόλιν ὁ Βαβυλώνιος, καὶ ὡς Αἰγύπτιοι στρατεύσουσιν ἐπ' αὐτὸν καὶ νικήσουσι· ταῦτα γὰρ οὐκ ἀληθῆ λέγειν, οὐδὲ οὕτως ὀφείλοντα γενέσθαι.' Ὁ δὲ Σεδεκίας ἐφ' ὅσον μὲν ἤκουε τοῦ προφήτου ταῦτα λέγοντος ἐπείθετο αὐτῷ, καὶ συνέβη πᾶσιν ὡς ἀληθεύουσι, καὶ συμφέρειν αὐτῷ πεπιστευκέναι· διεφθείραν δὲ πάλιν αὐτὸν οἱ φίλοι, καὶ διῆγον ἀπὸ τῶν τοῦ προφήτου πρὸς ἄπερ ᾔθελον. Προεφήτευσε δὲ καὶ Ἰεζεκιήλος ἐν Βαβυλῶνι τὰς μελλούσας τῷ λαῷ συμφοράς, καὶ ἀκούσας ταῦτα ἐπεμψεν εἰς Ἱεροσόλυμα. Ταῖς δὲ προφητείαις αὐτῶν Σεδεκίας ἠπίστησεν, ἐκ τοιαύτης αἰτίας. Τὰ μὲν ἄλλα πάντα συμφωνοῦντα τοὺς προφήτας ἀλλήλοις εἰπεῖν συνέβη, ὥστε ἡ πόλις αἰλώσεται καὶ Σεδεκίας αὐτὸς αἰχμαλώτης ἔσται· διεφώνησε δὲ Ἰεζεκιήλος εἰπὼν, οὐκ ὄψομαι Βαβυλῶνα τὸν Σεδεκίαν, τοῦ Ἰερεμίου φάσκοντος αὐτῷ, ὅτι δεδεμένον αὐτὸν ὁ Βαβυλώνιος ἄξει βασιλεὺς. Καὶ διὰ τὸ μὴ ταῦτον αὐτοὺς ἐκατέρους λέγειν, καὶ περὶ ὧν συμφωνεῖν ἔδοκουν, ὡς οὐδ' ἐκεῖνα ἀληθῆ λέγεσθαι, καταγνοὺς ἠπίστησε· καὶ τοι πάντα αὐτῷ κατὰ τὰς προφητείας ἀπήντησεν, ἄπερ εὐκαιρότερον δηλώσομεν.

3. Τὴν συμμαχίαν δὲ τὴν πρὸς τοὺς Βαβυλω-

λους ἐπὶ ἔτη ὀκτὼ κατασχὼν, διέλυσε τὰς πρὸς αὐ-
 τοὺς πίστεις, καὶ τοῖς Αἰγυπτίοις προστίθεται, κα-
 ταλύσειν τοὺς Βαβυλωνίους ἐλπίσας, ἃν μετ' ἐκεί-
 νου ἐγένοντο. Μαθὼν δὲ τοῦτο ὁ τῶν Βαβυλωνίων
 βασιλεὺς ἐστράτευσεν ἐπ' αὐτὸν, καὶ τὴν χώραν κα-
 κώσας αὐτοῦ καὶ τὰ φρούρια λαβὼν, ἐπ' αὐτὴν ἤκα-
 τήν τῶν Ἱεροσολυμιτῶν πόλιν πολιορκήσων αὐτήν.
 Ὁ δὲ Αἰγύπτιος ἀκούσας ἐν οἷς ἐστὶν ὁ σύμμαχος
 αὐτοῦ Σεδεκίας, ἀναλαβὼν πολλὴν δύναμιν ἤκεν εἰς
 τὴν Ἰουδαίαν, ὡς λύσων τὴν πολιορκίαν. Ὁ δὲ Βα-
 βυλώνιος ἀφίσταται τῶν Ἱεροσολύμων, ἀπαντήσας δὲ
 τοῖς Αἰγυπτίοις καὶ συμβαλὼν αὐτοῖς τῇ μάχῃ νικᾷ,
 καὶ τρεψάμενος αὐτοὺς εἰς φυγὴν ἐξ ὅλης διώκει τῆς
 Συρίας. Ὡς δ' ἀνεχώρησεν ὁ Βαβυλωνίων βασιλεὺς
 ἀπὸ τῶν Ἱεροσολύμων, ἐξηπάτησαν οἱ ψευδοπροφη-
 ται τὸν Σεδεκίαν λέγοντες, 'οὔτε τὸν Βαβυλώνιον
 αὐτὸν ἔτι πολέμησειν καὶ τοὺς ὁμοφύλους, οὔτε ἀνα-
 στήσιν ἐκ τῆς οἰκίας εἰς τὴν Βαβυλῶνα, μετὰ
 πάντων δὲ ἤξειν τοὺς αἰχμαλώτους τῶν τοῦ ναοῦ 524
 σκευῶν, ὧν ἐσύλησεν ὁ βασιλεὺς ἐκ τοῦ νεῶ.' Τὰ
 ἐναντία δὲ τούτων καὶ ἀληθῆ παρελθὼν Ἱερεμίας
 προεφήτευσεν, ὡς "Ποιοῦσι μὲν κακῶς καὶ ἔξαπα-
 τῶσι τὸν βασιλέα, παρὰ δὲ τῶν Αἰγυπτίων οὐδὲν
 ἐστὶν αὐτοῖς ὄφελος· ἀλλὰ νικήσας αὐτοὺς ὁ Βαβυ-
 λώνιος ἐπιστρατεύσειν εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα μέλλει, καὶ
 πολιορκήσει τε καὶ τῷ λιμῷ διαφθερεῖ τὸν δῆμον,
 καὶ τοὺς περιλειφθέντας αἰχμαλώτους ἄξει, καὶ τὰς
 οὐσίας διαρπάσει, καὶ τὸν ἐν τῷ ναῷ πλοῦτον ἐκ-
 φορήσας ἔτι καὶ αὐτὸν ἐμπρήσει καὶ κατασκάψει τὴν
 πόλιν, καὶ δουλεύσομεν αὐτῷ καὶ τοῖς ἐκγόνοις αὐ-
 τοῦ ἐπὶ ἔτη ἑβδομήκοντα. Πάσονται δὲ ἡμᾶς τότε
 τῆς ὑπ' αὐτοῖς δουλείας Πέρσαι τε καὶ Μῆδοι κα-
 ταλύσαντες Βαβυλωνίους, ἃς ὧν εἰς τήνδε ἀπολυ-
 θέντες οἰκοδομήσομεν τὸν ναὸν πάλιν καὶ τὰ Ἱερο-
 σόλυμα καταστήσομεν." Ταῦτα λέγων ὁ Ἱερεμίας
 ὑπὸ μὲν τῶν πλειόνων ἐπιστεύετο. Οἱ δὲ ἡγεμόνες

καὶ οἱ ἀσεβεῖς ὡς ἐξεστηκότα τῶν φρενῶν αὐτὸν οὕτως ἐξεφάνιζον. Δόξαν δὲ αὐτῷ παν εἰς τὴν πατριίδα παραγενέσθαι, λεγομένην Ἀναθῶθ, σταδίους δὲ ἀπέχουσαν Ἱεροσολύμων εἴκοσι, συντυχοῖν κατὰ τὴν ὁδὸν τῶν ἀρχόντων τις, συλλαβὼν κατέσχε, συκοφαντῶν ὡς πρὸς τοὺς Βαβυλωνίους αὐτομολοῦντα. Ὁ δὲ 'ψευδῇ μὲν ἐκείνον ἔλεγεν αἰτίαν ἐπιφέρειν αὐτῷ· βαδίζειν δ' αὐτὸν ἔφασκεν εἰς τὴν πατριίδα.' Ὁ δ' οὐ πεισθεὶς ἀλλὰ συλλαβὼν αὐτὸν ἤγαγεν εἰς δίκην πρὸς τοὺς ἄρχοντας, ὑφ' ὧν πᾶσαν αἰκίαν καὶ βασάνους ὑπομείνας ἐφυλάττετο πρὸς τιμωρίαν. Καὶ χρόνον μὲν τικα διῆγεν οὕτως ἀδίκως πάσχων τὰ προειρημένα.

4. Ἐτει δ' ἐννάτῳ τῆς Σεδεκίου βασιλείας καὶ ἡμέρᾳ δεκάτῃ τοῦ δεκάτου μηνὸς στρατεύει τὸ δεῦτερον ὁ Βαβυλωνίων βασιλεὺς ἐπὶ τὰ Ἱεροσόλυμα, καὶ προσκαθίσας αὐτῇ μῆνας ὀκτωκαίδεκα μετὰ πάσης ἐπολιόρκει φιλοτιμίας. Συνεπέθετο δ' εἰς ταῦτὸ πολιορκουμένοις τοῖς Ἱεροσολύμοις δύο τὰ μέγιστα τῶν παθῶν, λιμὸς καὶ φθορὰ λοιμική, ἐνσκήψαντα σφοδρῶς. Ἐν δὲ τῇ εἰρκτῇ τυγχάνων ὁ προφήτης Ἱερεμίας οὐχ ἡσύχαζεν ἀλλ' ἐκεκράγει, καὶ ἐκήρυσσε παραινῶν τῷ πλήθει 'δέξασθαι τὸν Βαβυλώνιον ἀνολέξαντας τὰς πύλας· σωθήσεσθαι γὰρ αὐτοὺς πανοικί τοῦτο πράξαντας, εἰ δὲ μὴ, διαφθαρήσεσθαι. Προέλεγε δὲ ὡς εἰ μὲν ἐπιμένοι τις ἐν τῇ πόλει, πάντως ἀπολείται θατέρῳ, ἢ λιμῷ δαπανηθεὶς ἢ σιδήρῳ τῷ τῶν πολεμίων· εἰ δὲ φύγοι πρὸς τοὺς πολεμίους, διαδράσεται τὸν θάνατον.' Καὶ οἱ μὲν οὐδὲ ἐν αὐτοῖς ὄντες τοῖς δεινοῖς ἐπίστευον οἱ ταῦτ' ἀκούοντες τῶν ἡγεμόνων, ἀλλὰ μετ' ὀργῆς ἀπήγγελλον ἐλθόντες πρὸς τὸν βασιλέα, καὶ κατηγοροῦντες 'κατητιῶντο τὸν προφήτην ὡς μεμνηότα, καὶ τὰς ψυχὰς αὐτῶν προκατακλῶντα, καὶ ταῖς τῶν χειρόνων καταγγέλλαις τὸ πρόθυμον ἐκλύοντα τοῦ πλήθους· ἔτοιμον γὰρ εἶναι αὐτὸ ὑπὲρ αὐτοῦ καὶ

τῆς πατρίδος κινδυνεύσειν, ὃ δὲ ἀπειλεῖ πρὸς τοὺς πολεμίους φεύγειν, ἀλώσεσθαι λέγων τὴν πόλιν καὶ πάντως ἀπολεῖσθαι.

5. Ὁ δὲ βασιλεὺς αὐτὸς μὲν ὑπὸ χρηστότη- 525
τος καὶ δικαιοσύνης οὐδὲν διαπαρωξύνθη, ἵνα δὲ μὴ τοῖς ἡγεμόσιν ἀπεχθάνηται παρὰ τοιοῦτον καιρὸν ἀντιπράττων αὐτῶν τῇ προαιρέσει, τὸν προφήτην ἐφῆκεν αὐτοῖς ποιεῖν ὃ τι ἂν θέλωσιν. Οἱ δὲ, τοῦτο ἐφέντος αὐτοῖς τοῦ βασιλέως, εὐθὺς εἰς τὴν εἰρᾶ κτὴν εἰσελθόντες, καὶ καταλαβόντες αὐτὸν, εἰς τινα λάκκον βορβόρου πλήρη καθίμηναν, ὅπως ἰδίῳ θανάτῳ πνιγεῖς ἀποθάνῃ. Ὁ δὲ πρὸ τοῦ αὐχένος ὑπὸ τοῦ πλήθους περισχεθεῖς ἐν τούτοις ἦν. Τῶν δ' οὐκετῶν τις τοῦ βασιλέως, ἐν τιμῇ τυγχάνων, Αἰθίοψ τὸ γένος, τὸ περὶ τὸν προφήτην πάθος ἀπήγγειλε τῷ βασιλεῖ, φάσκων οὐκ ὀρθῶς ταῦτα τοὺς φίλους καὶ τοὺς ἡγεμόνας αὐτοῦ πεποιηκέναι, καταποντίσαντας εἰς βόρβορον τὸν προφήτην, καὶ τοῦ διὰ τῶν δεσμῶν θανάτου πικρότερον οὕτως ἐσόμενον ἐπινοήσαντας κατ' αὐτοῦ. Ταῦτ' ἀκούσας ὁ βασιλεὺς καὶ μετανοήσας ἐν τῇ παραδούναι τὸν προφήτην τοῖς ἡγεμόσιν, ἐκέλευσε τὸν Αἰθίοπα τριάκοντα τῶν βασιλικῶν παραλαβόντα, καὶ σχοινία, καὶ πᾶν ὃ πρὸς τὴν τοῦ προφήτου σωτηρίαν ἐπινοεῖ χρησίμον μετασπουδῆς ἀνελκῦσαι τὸν Ἰερεμίαν. Ὁ δὲ Αἰθίοψ παραλαβὼν οὕς ἐπετάγη, ἀνέσπασεν ἐκ τοῦ βορβόρου τὸν προφήτην, καὶ διαφῆκεν ἀφύλακτον.

6. Μεταπεμψαμένου δ' αὐτὸν κρύφα τοῦ βασιλέως, καὶ τί δύναται φράζειν αὐτῷ παρὰ τοῦ θεοῦ καὶ πρὸς τὰ παρόντα σημαίνειν ἐρομένου, "Ἐχει μὲν," ἔλεγεν, "οὐ πιστευθήσεσθαι δ' εἰπὼν, οὐδὲ παραινέσας ἀκουσθήσεσθαι, ἀλλ' ὥς δὴ μέγα κακὸν τι ἐργασάμενον ἀπολέσαι διέγνωσαν οἱ σοὶ φίλοι, φησί. Καὶ ποῦ νῦν εἰσὶν αἱ τὸν Βαβυλωνίον οὐκέτι ἡμῖν ἐπιστρατεύσειν φάσκοντες, καὶ ἀπατῶντες ὑμᾶς;

C c

εὐλαβοῦμαι δὲ νῦν γε τὴν ἀλήθειαν· εἰπεῖν, μὴ με κατακρίνης θανάτου.” Τοῦ δὲ βασιλέως ὅρκους αὐτῷ δόντος, ὡς οὔτε αὐτὸς αὐτὸν ἀνασφύσει οὔτε τὰς ἡγεμόσιν ἐκδώσει, θαρρῶσας τῇ λεγομένη πίστει συνεβούλευσεν αὐτῷ ‘ παραδοῦναι τὴν πόλιν τοῖς Βαβυλωνίοις· ταῦτα δὲ αὐτῷ τὸν θεὸν δι’ αὐτοῦ προφητεύειν ἔλεγεν, εἴ γε βούλεται σώζεσθαι, καὶ τὸν ἐφεστῶτα κίνδυνον διαφυγεῖν, καὶ μῆτε τὴν πόλιν εἰς ἔδαφος πεσεῖν, μῆτε τὸν ναὸν ἐμπρησθῆναι· αὐτὸν γὰρ τούτων παραίτιον ἔσεσθαι τῶν κακῶν τοῖς πολίταις, καὶ αὐτῷ πανοικὶ τῆς συμφορᾶς.’ Ὁ δὲ ταῦτ’ ἀκούσας, ‘βούλεσθαι μὲν αὐτὸν, ἔφη, ποιεῖν ἃ παραινεῖ, καὶ λέγει συνοίσειν αὐτῷ γινόμενα· δεδιῆναι δὲ τοὺς αὐτομολήσαντας τῶν ὁμοφύλων πρὸς τοὺς Βαβυλωνίους, μὴ διαβληθεὶς ὑπ’ αὐτῶν τῷ βασιλεῖ κολασθῇ.’ Παρεθάρσυνε δ’ αὐτὸν ὁ προφήτης, καὶ ‘μάτην ὑπονοεῖν τὴν τιμωρίαν ἔλεγεν· οὐδενὸς γὰρ κακοῦ πειραθῆσεσθαι παραδόντα τοῖς Βαβυλωνίοις, οὔτ’ αὐτὸν οὔτε τὰ τέκνα οὔτε τὰς γυναῖκας, μένειν δὲ καὶ τὸν ναὸν ἀπαθῇ.’ Καὶ τὸν μὲν Ἰερεμίαν ταῦτ’ εἰπόντα ὁ βασιλεὺς ἀπέλυσε, 526 προστάξας αὐτῷ πρὸς μηδένα τῶν πολιτῶν ἐξενεγκεῖν τὰ δόξαντα αὐτοῖς, ἀλλὰ μηδὲ τοῖς ἡγεμόσιν, εἰ μαθόντες αὐτὸν ὑπ’ αὐτοῦ μετὰπεμπτον γεγονέναι· πυκθάνονται τί κληθεὶς εἴποι πρὸς αὐτὸν, φράζειν τε τούτων· ἀλλὰ σκήπτεισθαι πρὸς αὐτοὺς, ὅτι δεηθεῖη μὴ ἐν δεσμῷ τυγχάνειν καὶ φυλακῇ. Καὶ δὴ τοῦτο πρὸς αὐτοὺς ἔλεγεν. Ἐπυνθάνοντο γὰρ ἑλθόντες πρὸς τὸν προφήτην, ‘τί περὶ αὐτῶν ἀφίκομαι το πρὸς τὸν βασιλέα σκέπτεσθαι;’ καὶ ταῦτα μὲν οὕτως ἐλέχθη.

CAP. VIII. 1. Τῆς δὲ πολιορκίας τῶν Ἱεροσολύμων ὁ Βαβυλώνιος ἐντεταμένως σφόδρα καὶ προθύμως εἶχετο. Πύργους τε γὰρ μεγάλων οἰκοδομήσας χαμάτων, ἀπ’ αὐτῶν ἀνείργε τοὺς τοῖς τείχεσιν ἐφεστῶ-

τας, καὶ πολλὰ περὶ τὸν κύκλον ὅλον ἤγειρε χώματα, τοῖς τείχεσι τὸ ὕψος ἴσα. Καρτερῶς δὲ καὶ προθύμως ἔφερον οἱ ἐντὸς τὴν πολιορκίαν, ἔκαμνον γὰρ οὔτε πρὸς τὸν λιμὸν οὔτε πρὸς τὴν νόσον τὴν λοιμικὴν, ἀλλὰ καίπερ ἔνδον ὑπὸ τούτων ἐλαυνόμενοι τῶν παθῶν τὰς ψυχὰς ἔρῳοντο πρὸς τὸν πόλεμον, μήτε πρὸς τὰς ἐπινοίας τῶν ἐχθρῶν καὶ τὰ μηχανήματα καταπληττόμενοι, ἀλλ' ἀντιμηχανήματα πρὸς πάντα παρ' ἐκείνων ἀντεπινοοῦντες, ὡς εἶναι τὸν ὅλον ἀγῶνα καὶ τοῖς Βαβυλωνίοις καὶ τοῖς Ἱεροσόλυμίταις τῆς ὀξύτητος καὶ συνέσεως, τῶν μὲν πλέον ἐν ταύτῃ δυνηθῆναι τὴν ἀναίρεσιν οἰομένων εἶναι τῆς πόλεως, τῶν δὲ τὴν σωτηρίαν οὐκ ἐν ἄλλῳ τιθεμένων, ἣ ἐν τῷ μὴ καμεῖν μηδ' ἀπειπεῖν ἀντεφευρίσκοντας, οἷς μάταια τὰ τῶν ἐχθρῶν ἀπελεγχθήσεται μηχανήματα. Καὶ ταῦτ' ὑπέμειναν ἐπὶ μῆνας ὀκτωκαίδεκα, ἕως οὗ διεφθάρησαν ὑπὸ τοῦ λιμοῦ καὶ τῶν βελῶν, ἅπερ ἀπὸ τῶν πύργων εἰς αὐτοὺς ἤκοντιζον οἱ πολέμιοι.

2. *Ἡρώδη δὲ ἡ πόλις ἐνδεκάτῃ ἔτι τῆς Σαδεκίου βασιλείας, τοῦ τετάρτου μηνὸς τῇ ἐννάτῃ ἡμέρᾳ. Εἶλον γὰρ οἱ ἡγεμόνες τῶν Βαβυλωνίων, οἷς ἐπίστευσε τὴν πολιορκίαν ὁ Ναβουχοδονόσορος, αὐτὸς γὰρ ἐν Ῥεβλαθᾷ διέτριβε πόλει. Τὰ δὲ τῶν ἡγεμόνων ὀνόματα, εἴ τις ἐπιζητήσει γινῶναι, οἷον τὰ Ἱεροσόλυμα πορθήσαντες ὑπέταξαν, ταῦτα ἦν, Νηργελέαρος, Ἀρέμμαντος, Σεμεγάρως, Ναβῶσαρις, Ἐχαραμπαρίς. Αἰχμαλωτῆς δὲ τῆς πόλεως περὶ μέσην νύκτα, καὶ τῶν ἡγεμόνων τῶν πολεμίων εἰσελθόντων εἰς τὸ ἱερὸν, γινούς ὁ Σαδεκίας ὁ βασιλεὺς, παραλαβὼν τὰς γυναῖκας καὶ τὰ τέκνα καὶ τοὺς ἡγεμόνας καὶ τοὺς φίλους φεύγει μετ' αὐτῶν ἐκ τῆς πόλεως διὰ τῆς καρτερᾶς φάραγγος καὶ διὰ τῆς ἐρήμου. Φρασάντων δὲ τοῦτο τινῶν αὐτομόλῳ 527 τοῖς Βαβυλωνίοις, ὑπὸ τὸν ὄρθρον ὤρμησαν διώκειν αὐτόν, καταλαβόντες δὲ οὐκ ἄπωθεν Ἱερεχοῦντος ἐκύ-*

κλωσαν αὐτόν. Οἱ δὲ φίλοι καὶ οἱ ἡγεμόνες οἱ συμφυγόντες τῷ Σεδεκίᾳ, ἐπεὶ τοὺς πολεμίους ἐγγὺς ὄντας εἶδον, καταλιπόντες αὐτὸν διεσπάρησαν ἄλλος ἄλλαχόσε, καὶ σώζειν ἑαυτὸν ἕκαστος ἔγνω. Περιλειφθέντα δ' αὐτὸν σὺν ὀλίγοις ζωγρήσαντες οἱ πολέμιοι μετὰ τῶν τέκνων καὶ τῶν γυναικῶν ἤγαγον πρὸς τὸν βασιλέα. Παραγενόμενον δ' αὐτὸν ὁ Ναβουχοδονόσορος ἄσεβῇ καὶ παράσπονδον ἀποκαλεῖν ἤρξατο, καὶ ἀγνώμονα τῶν πρόσω λόγων οὓς ἐποιήσατο, σώζειν αὐτῷ τὴν χώραν ὑποσχόμενος. Ὡνέδιζε δὲ καὶ ἀχαριστίαν παρ' αὐτοῦ μὲν λαβόντι τὴν βασιλείαν, Ἰωαχίμου γὰρ αὐτὴν οὖσαν ἀφελόμενον ἐκείνῳ δοῦναι, χρησαμένῳ δὲ τῇ δυνάμει κατὰ τοῦ παρασχόντος. Ἀλλὰ μέγας, εἶπεν, ὁ θεός, ὃς μισήσας σου τὸν τρόπον, ὑποχείριον ἡμῖν ἔθηκε. Χρησάμενος δὲ τούτοις πρὸς Σεδεκίαν ταῖς λόγοις τοὺς υἱοὺς ἐκέλευσε παραχοῆμα καὶ τοὺς φίλους θῦσαι, αὐτοῦ τε Σεδεκίου καὶ τῶν ἄλλων αἰχμαλώτων βλαπόντων, ἔπειτα τοὺς ὀφθαλμοὺς ἐκκόψας τοῦ Σεδεκίου δῆσας ἤγαγεν εἰς Βαβυλῶνα. Καὶ ταῦτα αὐτῷ συνέβη, ἃ Ἰερεμίας τε καὶ Ἰεζεκιήλος προεφῆτευσαν αὐτῷ, ὅτε συλληφθεὶς ἀχθήσεται πρὸς τὸν Βαβυλώνιον, καὶ λαλήσει αὐτῷ κατὰ στόμα, καὶ ὄψεται τοῖς ὀφθαλμοῖς τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ. Καὶ ταῦτα μὲν Ἰερεμίας εἶπε, τυφλωθεὶς δὲ καὶ ἀχθεὶς εἰς Βαβυλῶνα ταύτην οὐκ εἶδε καθὼς Ἰεζεκιήλος προεῖπε.

3. Ταῦτα μὲν οὖν ἱκανῶς ἐμφανίσαι δυνάμενα τὴν τοῦ θεοῦ φύσιν τοῖς ἀγνοοῦσιν εἰρήκαμεν, ὅτι ποικίλη τ' ἐστὶ καὶ πολύτροπος, καὶ πάντα κατ' ὥραν ἀπαντᾷ τεταγμένως, ἃ τε δεῖ γενέσθαι προλέγει, τὴν τε τῶν ἀνθρώπων ἄγνοιαν καὶ ἀπιστίαν, ὑφ' ἧς οὐδὲν προῖδεῖν ἔαθησαν τῶν ἀποβησομένων, ἀφύλακτοι δὲ ταῖς συμφοραῖς παρεδόθησαν, ὡς ἀμήχανον αὐτοῖς εἶναι τὴν ἐξ αὐτῶν πείραν διαφυγεῖν.

4. Οἱ μὲν οὖν ἐκ τοῦ Δαυΐδου γένους βασιλεύ-

σαντες οὕτως κατέστρεψαν τὸν βίον, εἴκοσι μὲν καὶ εἰς γενόμενοι μέχρι τοῦ τελευταίου βασιλείας, ἔτη δὲ πάντες βασιλεύσαντες πεντακόσια καὶ δεκατέσσαρα καὶ μῆνας ἕξ καὶ ἡμέρας δέκα, ἕξ ὧν εἴκοσι τὴν ἀρχὴν κατέσχεν ὁ πρῶτος αὐτῶν βασιλεὺς Σάουλος, οὐκ ἐκ τῆς αὐτῆς φυλῆς ὑπάρχων.

5. Ὁ δὲ Βαβυλώνιος πέμπει τὸν αὐτοῦ στρατηγὸν Ναβουζαρδάνην εἰς Ἱεροσόλυμα, συλήσοντα τὸν ναὸν, προστάξας ἅμα καὶ καταποῆσαι αὐτόν τε καὶ τὰ βασίλεια, τὴν τε πόλιν εἰς ἔδαφος καθελεῖν, καὶ τὸν λαὸν εἰς τὴν Βαβυλωνίαν μεταστῆσαι. Ὅς γενόμενος ἐν τοῖς Ἱεροσολύμοις ἐνδεκάτῳ ἔτει τῆς Σεδεκίου βασιλείας συλᾷ τε τὸν ναὸν, καὶ βαστάζει τὰ σκεύη τοῦ θεοῦ χρυσᾶ τε καὶ ἀργυρᾶ, καὶ δὴ καὶ τὸν μέγαν λουτήρα, ὃν Σολομὼν ἀνέθηκεν, ἔτο γε μὴν τοὺς στύλους, τοὺς χαλκοῦς καὶ τὰς κεφαλὰς αὐτῶν, τὰς τε χρυσᾶς τραπέζας καὶ τὰς λυχνίας. 528 Βαστάσας δὴ ταῦτα ἀνῆψε τὸν ναὸν μηνὶ πέμπτῳ τῇ νουμηνίᾳ, ἐνδεκάτῳ ἔτει τῆς Σεδεκίου βασιλείας, ὀκτωκαιδεκάτῳ δὲ τῆς Ναβουχοδονοσόρου. Ἐνεπρήσε δὲ καὶ τὰ βασίλεια, καὶ τὴν πόλιν κατέστρεψεν. Ἐνεπρήσθη δὲ ὁ ναὸς μετὰ τετρακόσια ἔτη καὶ ἑβδομήκοντα καὶ μῆνας ἕξ καὶ δέκα ἡμέρας, ἀφ' οὗ κατεσκευάσθη, τῇ δ' ἕξ Αἰγύπτου μεταναστᾶσει τοῦ λαοῦ τότε ἦν ἔτη χίλια ἑξηκονταδύο, μῆνες ἕξ, ἡμέραι δέκα, τῷ δὲ κατακλυσμῷ μέχρι τῆς τοῦ ναοῦ πορθήσεως χρόνος ἦν ὁ πᾶς ἑτῶν χιλίων ἑννακοσίων πενήκοντα ἑπτὰ, μηνῶν ἕξ, ἡμερῶν δέκα, ἕξ οὗ δὲ ἐγεννήθη Ἀδάμος μέχρι τῶν περὶ τὸν ναὸν συμβαντων ἔτη ἐστὶ τριςχίλια πεντακόσια δεκατρία, μῆνες ἕξ, ἡμέραι δέκα. Ὅσοῦτον μὲν οὖν τὸ τούτων τῶν ἑτῶν πλῆθος· ὅσα δὲ ἐπράχθη, καθ' ἕκαστον τῶν συμβεβηκότων δεδηλώκαμεν. Ὁ δὲ στρατηγὸς τοῦ Βαβυλωνίου βασιλείας κατασκάψας τὰ Ἱεροσόλυμα, καὶ τὸν λαὸν μεταναστήσας ἔλαβεν αἰχμαλώτους τὸν ἀρχιερεᾶ Σαρέαν καὶ τὸν μετ' αὐτοῦ

ιερέα Σοφονίαν, καὶ τοὺς φυλάσσοντας τὸ ἱερὸν ἡγεμόνας, τρεῖς δὲ ἦσαν οὗται, καὶ τὸν ἐπὶ τῶν ὀπλιτῶν εὐνοῦχον, καὶ τοὺς φίλους τοῦ Σιδεκίου ἐπὶ τῶν, καὶ τὸν γραμματεῖα αὐτοῦ, καὶ ἄλλους ἡγεμόνας ἐξήκοντα, οὓς ἅπαντας μεθ' ὧν ἐσύλησε σκιυῶν ἐκόμισε πρὸς τὸν βασιλέα εἰς Ῥεβλαθὰν πόλιν τῆς Συρίας. Ὁ δὲ βασιλεὺς τοῦ μὲν ἀρχιερέως καὶ τῶν ἡγεμόνων ἐκέλευσεν ἐκεῖ τὰς κεφαλὰς ἀποτεμεῖν, αὐτὸς δὲ πάντας τοὺς αἰχμαλώτους καὶ τὸν Σιδεκίαν ἡγαγεν εἰς Βαβυλῶνα. Δέσμιον δ' ἀπήγετα καὶ Ἰωσάδωκον τὸν ἀρχιερέα, ὄντα υἱὸν Χαρεία τοῦ ἀρχιερέως, ὃν ἀπέκτεινεν ὁ Βαβυλώνιος ἐν Ῥεβλαθᾷ πόλει τῆς Συρίας, ὡς καὶ πρότερον ἡμῶν δεδήλωται.

6. Ἐπεὶ δὲ τὸ γένος διεξήλθομεν τὸ τῶν βασιλέων, καὶ τίνες ἦσαν θεδηλώκαμεν καὶ τοὺς χρόνους αὐτῶν, ἀναγκαῖον ἡγησάμεν καὶ τῶν ἀρχιερέων εἰπεῖν τὰ ὀνόματα, καὶ τίνας ἦσαν οἱ τὴν ἀρχιερωσύνην καταδείξαντες ἐπὶ τοῖς βασιλεῦσι. Πρώτος μὲν οὖν Σάδωκος ὁ ἀρχιερεὺς ἐγένετο τοῦ ναοῦ, ὃν Σολομὼν οἰκοδόμησε. Μετ' αὐτὸν δὲ ὁ υἱὸς Ἀχιμᾶς διαδέχεται τὴν τιμὴν, καὶ μετὰ Ἀχιμᾶν Ἀζαρίας, τούτου δὲ Ἰωραμος, τοῦ δὲ Ἰωραμου Ἰσας, μετ' αὐτὸν δὲ Ἀξιώραμος, τούτου δὲ Φιδίας, τοῦ δὲ Φιδία Σουθίας, τοῦ δὲ Σουθία Ἰουήλος, τοῦ δὲ 529 Ἰουήλου Ἰώθαμος, Ἰωθάμου δὲ Οὐρίας, Οὐρίου δὲ Νηρίας, τοῦ δὲ Νηρία Ωδίας, τούτου δὲ Σαλλοῦμος, Σαλλοῦμου δὲ Ἐλκίας, Ἐλκία δὲ Σαρίας, τοῦ δὲ Ἰωσάδωκος ὁ αἰχμαλωτισθεὶς εἰς Βαβυλῶνα. Οὗτοι πάντες παῖδες παρὰ πατρὸς διεδέξαντο τὴν ἀρχιερωσύνην.

7. Παραγενόμενος δὲ εἰς Βαβυλῶνα ὁ βασιλεὺς Σιδεκίαν μὲν εἶχεν ἄχρις οὗ καὶ ἐτελεύτησεν ἐν εἰρκῇ. Θάψας δὲ αὐτὸν βασιλικῶς τὰ σκεύη τὰ ἐκ τοῦ Ἱεροσολύμων συληθέντα ναοῦ ἀνέθηκε τοῖς ἰδίοις θεοῖς, ἰτὸν δὲ λαὸν κατώκισεν ἐν τῇ Βαβυλωνίτιδι χώρᾳ, τὸν δ' ἀρχιερέα ἀπέλυσε τῶν δεσμῶν.

CAP. IX. 1. Ὁ δὲ στρατηγὸς Ναβουζαρδάνης αἰχμαλωτίσας τὸν τῶν Ἰουδαίων λαὸν τοὺς πένητας καὶ αὐτομόλους ἐκεῖ κατέλιπεν, ἀποδείξας αὐτῶν ἡγεμόνα Γοδολίαν ὄνομα, Αἰκάμου παῖδα τῶν εὖ γεγυότων, ἐπιεικῇ καὶ δίκαιον. Ἐπέταξε δ' αὐτοῖς τὴν χώραν ἐργαζομένοις τῷ βασιλεῖ τελέσειν φόρον ὠρισμένον. Ἰερεμίαν δὲ τὸν προφήτην λαβὼν ἐκ τῆς εἰρκτῆς ἐπεισεν εἰς Βαβυλῶνα σὺν αὐτῷ παραγενέσθαι, 'κεκελεύσθαι γὰρ ὑπὸ τοῦ βασιλέως πάντ' αὐτῷ χορηγεῖν· εἰ δὲ τοῦτο μὴ βούλεται, δηλοῦν αὐτῷ πῶς μένειν διέγνωκεν, ἵνα τοῦτο ἐπιστείλῃ τῷ βασιλεῖ.' Ὁ δὲ προφήτης οὐδ' ἐπισθαι ἤθελεν οὐτ' ἀλλαχόσε ποῦ μένειν, ἡδέως δ' εἶχεν ἐπὶ τοῖς ἔρειπίοις τῆς πατρίδος, καὶ τοῖς ταλαιπωροῖς αὐτῆς διαζῆσαι λειψάνους. Ἰνούς δ' αὐτοῦ τὴν προαίρεσιν ὁ στρατηγός, τῷ Γοδολίᾳ προστάξας, ὃν κατέλιπεν, αὐτίκα πᾶσαν αὐτοῦ ποιέσθαι πρόνοιαν καὶ χορηγεῖν ὅσων ἂν δέηται, θεωρησάμενος δὲ αὐτὸν δωρεαῖς πολυτελέσιν ἀπέλυσε. Καὶ Ἰερεμίας μὲν κατέμεινεν ἐν πόλει τῆς χώρας Μασφαθᾶ καλουμένη, παρακαλέσας τὸν Ναβουζαρδάνην, ἵν' αὐτῷ συναπολώσῃ τὸν μαθητὴν Βαροῦχον, Νήρου δὲ παῖδα, ἐξ ἐπισήμου σφόδρα οἰκίας ὄντα, καὶ τῇ πατρὶτι γλώττῃ διαφερόντως πεπαιδευμένον.

2. Ναβουζαρδάνης μὲν ταῦτα διαπραξάμενος ὤρμησεν εἰς Βαβυλῶνα. Οἱ δὲ πολιορκουμένων Ἱεροσολύμων φυγόντες, διασκιδασθέντες κατὰ τὴν χώραν, ἐπειδὴ τοὺς Βαβυλωνίους ἤκουσαν ἀνακεχωρηκότας, καὶ λείψανά τινα καταλελειπότας ἐν τῇ 530 τῶν Ἱεροσολύμων γῇ, καὶ τοὺς ταύτην ἐργαζομένους συλλεγθέντες πανταχόθεν ἦκον πρὸς τὸν Γοδολίαν εἰς Μασφαθάν. Ἠγεμόνες δὲ ἦσαν ἐπ' αὐτοῖς Ἰωάννης υἱὸς Καρέου καὶ Ἰεζανίας καὶ Σαρίας καὶ ἑταροὶ πρὸς τούτοις. Ἐκ δὲ τοῦ βασιλικοῦ γένους ἦν τις Ἰσμαῆλος, πονηρὸς ἀνὴρ καὶ δολιώτατος, ὃς πο-

λιορκουμένων τῶν Ἱεροσολύμων ἔφυγε πρὸς τὸν Ἀμμανιτῶν βασιλέα Βααλεῖμ, καὶ συνδιῆγεν αὐτῷ τὸν χρόνον ἐκείνον. Τούτους τοίνυν γενομένους αὐτοῦ Γοδολίας ἔπεισε 'μένειν αὐτίκα μηδὲν δεδιότας τοὺς Βαβυλωνίους, γεωργοῦντας γὰρ τὴν χώραν οὐδὲν πείσεσθαι δεινόν. Ταῦτ' ὁμνῖς αὐτοῖς διεβεβαιούτο, καὶ προστάτην αὐτὸν ἔχειν λέγων, ὥστε εἴ τις ἐνοχλοῖη τεύξεσθαι τῆς προθυμίας, καὶ συνεβούλευε κατοικεῖν εἰς ἣν ἕκαστος βούλεται πόλιν, ἀποστέλλειν τε μετὰ τῶν ἰδίων καὶ ἀνακτίζειν τὰ ἑδάφη καὶ κατοικεῖν· προεῖπέ τε παρασκευάζεσθαι αὐτοὺς, ἕως ἔτι καιρὸς ἐστί, σῖτόν τε καὶ οἶνον καὶ ἔλαιον, ὅπως ἔχωσι διὰ τοῦ χειμῶνος τρέφεσθαι.' Ταῦτα διαλεχθεῖς πρὸς αὐτοὺς, ἀπέλυσε διάγειν τῆς χώρας εἰς ὃν ἕκαστος ἐβούλετο τόπον.

3. Διαδραμούσης δὲ φήμης εἰς τὰ περὶ τὴν Ἰουδαίαν ἔθνη, ὅτι τοὺς ἀπὸ τῆς φυγῆς παρ' αὐτὸν ἑλθόντας Γοδολίας ἐδέξατο φιλανθρωπῶς, καὶ τὴν γῆν αὐτοῖς· γεωργοῦσι κατοικεῖν ἐφῆκεν, ἐφ' ᾧ τέλεισιν φόρον τῷ Βαβυλωνίῳ, συνίδραμον καὶ αὐτοὶ πρὸς τὸν Γοδολίαν, καὶ τὴν χώραν κατώκησαν. Κατανοήσαντες δὲ τὴν χώραν καὶ τὴν τοῦ Γοδολίου χρηστότητα καὶ φιλανθρωπίαν, Ἰωάννης καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ ἡγεμόνες ὑπερηγάπησαν αὐτὸν, καὶ 'Βααλεῖμ τὸν Ἀμμανιτῶν βασιλέα ἔλεγον πέμψειν Ἰσμαῆλον ἀποκτενοῦντα αὐτὸν δόλῳ καὶ κρυφίως, ὅπως αὐτὸς ἄρχη τῶν Ἰσραηλιτῶν· εἶναι γὰρ αὐτὸν ἐκ τοῦ γένους τοῦ βασιλικοῦ. Πείσεσθαι γε μὴν ἔλεγον αὐτὸν τῆς ἐπιβουλῆς, ἃν αὐτοῖς ἐφῆ κτείνειν τὸν Ἰσμαῆλον, οἷς οὐδενὸς γνωστομένου. Δεδιέναι γὰρ ἔφασκον μὴ φονευθεῖς αὐτὸς ὑπ' ἐκείνου, παντελὲς ἀπαίλεια γένηται τῶν ὑπολειπομένων τῆς τῶν Ἰσραηλιτῶν ἰσχύος.' Ὁ δ' ἀπιστεῖν αὐτοῖς ὡμολόγει, κατὰ ἀνδρὸς εὖ πεπονθότος ἐπιβολὴν τοιαύτην ἐμφανίσασιν· οὐ γὰρ εἰκὸς εἶναι, παρὰ τηλικαύτην ἐρημίαν ὧν ἔχρησε μὴ διαμαρτόντα, οὕτως πονηρόν εἰς τὸν εὐεργετήσαντα

καὶ ἀνόσιον εἰρεθῆναι, ὥστε ᾧ μὲν ἀδίκημα τὸ μὴ ὑπ' ἄλλων ἐπιβουλευόμενον σῶσαι, σπουδάξειν δὲ αὐτὸν αὐτόχειρα ζητεῖν αὐτοῦ γενέσθαι. Οὐ μὴν ἄλλ' εἰ ταῦτα ἀληθῆ δεῖ δοκεῖν, ἄμεινον ἔφασκεν ἀποθανεῖν αὐτὸν ὑπ' ἐκείνου μᾶλλον, ἢ καταφυγόντα 531 πρὸς αὐτὸν ἄνθρωπον, καὶ πιστεύσαντα τὴν ἰδίαν σωτηρίαν, καὶ παρακαταθέμενον αὐτῷ, διαφθεῖραι.'

4. Καὶ ὁ μὲν Ἰωάννης καὶ οἱ σὺν αὐτῷ ἡγεμόνες, μὴ δυνήθentes πείσαι τὸν Γοδολίαν ἀπῆλθον. Χρόνου δὲ διελθόντος ἡμερῶν τριάκοντα, παραγίνεται πρὸς Γοδολίαν εἰς Μασφαθὰν πόλιν Ἰσμαῆλος μετ' ἀνδρῶν δέκα, οὓς λαμπρῶς τραπέξῃ καὶ ξενίοις ὑποδεξάμενος, εἰς μέθην προήχθη, φιλοφρονούμενος τὸν Ἰσμαῆλον καὶ τοὺς σὺν αὐτῷ. Θεασάμενος δὲ οὕτως αὐτὸν ἔχοντα, καὶ βεβαπτισμένον εἰς ἀναισθησίαν καὶ ὕπνον ὑπὸ τῆς μέθης, ὁ Ἰσμαῆλος ἀναπηδήσας μετὰ τῶν δέκα φίλων ἀποσφάττει τὸν Γοδολίαν καὶ τοὺς σὺν αὐτῷ κατακειμένους ἐν τῷ συμποσίῳ. Καὶ μετὰ τὴν τούτων ἀναίρεσιν ἐξελθὼν νυκτὸς ἅπαντας φονεύει τοὺς ἐν τῇ πόλει Ἰουδαίους, καὶ τοὺς ὑπὸ τῶν Βαβυλωνίων καταλειφθέντας ἐν αὐτῇ τῶν στρατιωτῶν. Τῇ δ' ἐπιούσῃ μετὰ δώρων ἦκον πρὸς Γοδολίαν τῶν ἀπὸ τῆς χώρας ὀγδοήκοντα, μηδενὸς τὰ περὶ αὐτὸν ἐγνωκότος. Ἰδὼν δὲ αὐτοὺς Ἰσμαῆλος εἴσω τε καλεῖ πρὸς Γοδολίαν, καὶ παρελθόντων ἀποκλείσας τὴν αὐλὴν ἐφόνευσεν, καὶ τὰ σώματα αὐτῶν εἰς λάκκον τινὰ βαθύν, ὡς ἂν ἀφανῆ γένοιντο, κατεπόντισεν. Διελθούσας δὲ τῶν ὀγδοήκοντα τούτων ἀνδρῶν, οἱ μὴ πρότερον ἀναιρεθῆναι παρεκάλεσαν πρὶν ἢ τὰ κρυμμένα ἐν τοῖς ἀγροῖς αὐτῷ παραδῶσι ἐπιπλάττει καὶ ἐσθῆτας καὶ σῖτον. Ταῦτα ἀκούσας ἐφείσατο τῶν ἀνδρῶν τούτων Ἰσμαῆλος, τὸν δ' ἐν τῇ Μασφαθᾷ λαὸν σὺν γυναιξὶ καὶ νηπίοις ἡχμαλώτισεν, ἐν οἷς καὶ τοῦ βασιλέως Σεδεκίου θυγατέρας, ἃς Ναβουζαρδάνης ὁ τῶν Βαβυλωνίων στρατηγὸς παρὰ Γο-

δολία καταλελοίπει. Ταῦτα διαπραξάμενος ἀφικνεῖται πρὸς τὸν Ἀμμανιτῶν βασιλέα.

5. Ἀκούσας δὲ Ἰωάννης καὶ οἱ σὺν αὐτῷ ἡγεμόνες τὰ ἐν τῇ Μασφαθᾷ πεπραγμένα ὑπὸ Ἰσμαήλου, καὶ τὸν Γοδολίου θάνατον, ἠγανάκτησαν, καὶ τοὺς ἰδίους ἕκαστος παραλαβὼν ὀπλίτας ὥρμησαν πολεμήσοντες τὸν Ἰσμαῆλον, καὶ καταλαμβάνουσιν αὐτὸν πρὸς τῇ πηγῇ ἐν Χεβρωῶνι. Οἱ δὲ αἰχμαλωτισθέντες ὑπὸ Ἰσμαήλου τὸν Ἰωάννην ἰδόντες καὶ τοὺς ἡγεμόνας εὐθύμως διετέθησαν, βοήθειαν αὐτοῖς ἤκειν ὑπολαμβάνοντες, καὶ καταλιπόντες τὸν αἰχμαλωτίσαντα, πρὸς τὸν Ἰωάννην ἀνεχώρησαν. Ἰσμαῆλος μὲν οὖν μετ' ἀνδρῶν ὀκτῶ φεύγει πρὸς τὸν Ἀμμανιτῶν βασιλέα. Ὁ δὲ Ἰωάννης παραλαβὼν, οὓς ἀνέσωσεν ἐκ τῶν Ἰσμαήλου χειρῶν, καὶ τοὺς εἰνούχους καὶ γυναῖκας καὶ τὰ νήπια εἰς τινα τόπον Μάνδραν λεγόμενον παραγίνεται. Καὶ τὴν μὲν ἡμέραν ἐκείνην ἐπέμεινεν αὐτόθι. Διεγνώκεισαν δ' ἐκείθεν ἄραντες εἰς Αἴγυπτον ἐλθεῖν, φοβούμενοι μὴ πτείνωσιν αὐτοὺς οἱ Βαβυλώνιοι μέινοντας ἐν τῇ χώρᾳ, ὑπὲρ Γοδολλία τοῦ κατασταθέντος ὑπ' αὐτῶν ἡγεμόνος ὀργισθέντες πεφονευμένου.

6. Ὄντων δ' ἐπὶ ταύτης τῆς βουλῆς προσίασιν Ἰερεμία τῷ προφῆτῃ Ἰωάννης ὁ τοῦ Καρέου, καὶ οἱ σὺν αὐτῷ ἡγεμόνες, παρακαλοῦντες δεηθῆναι τοῦ Θεοῦ, ὅπως ἀμνηχανοῦσιν αὐτοῖς περὶ τοῦ τί χρὴ ποιεῖν, ταῦτ' αὐτοῖς ὑποδείξῃ, ὁμῶσαντες ποιήσῃν ὃ τι ἂν αὐτοῖς ὁ Ἰερεμίας εἴπῃ. Ὑποσχομένου δὲ τοῦ προφῆτου διακονήσῃν αὐτοῖς πρὸς τὸν Θεὸν, συνέβη μετὰ δέκα ἡμέρας αὐτῷ φανέντα τὸν Θεὸν εἰπεῖν ὀδηῶσαι Ἰωάννην καὶ τοῖς ἄλλοις ἡγεμόσι καὶ τῷ
532 λαῷ παντὶ, ὅτι μενοῦσι μὲν αὐτοῖς ἐν ἐκείνῃ τῇ χώρᾳ παρέσται, καὶ πρόνοϊαν ἔξει, καὶ τηρήσει παρὰ τῶν Βαβυλωνίων οὓς δεδίασιν ἀπαθεῖς, πορευομένους δ' εἰς Αἴγυπτον ἀπολείψειν, καὶ ταῦτα διαθήσῃν ὀργισθεῖς ἃ καὶ τοὺς ἀδελφούς αὐτῶν ἔμ-

προσθεν οἶδατε παθόντας. Ταῦτα εἰπὼν τῷ Ἰωάννῃ καὶ τῷ λαῷ τὸν θεὸν αὐτοῖς προλέγειν ὁ προφήτης, οὐκ ἐπιστεύετο, ὡς κατ' ἐντολὴν τὴν ἐκείνου μένειν αὐτοὺς ἐν τῇ χώρᾳ κελεύει· χαριζόμενον δὲ Βαρούχῳ τῷ ἰδίῳ μαθητῇ, καταψεύδεσθαι μὲν τοῦ θεοῦ, πείθειν δὲ μένειν αὐτόθι, ὡς ἂν ὑπὸ τῶν Βαβυλωνίων διαφθαρῶσι. Παρακούσας οὖν ὁ τε λαὸς καὶ ὁ Ἰωάννης τῆς τοῦ θεοῦ συμβουλίας, ἦν αὐτοῖς διὰ τοῦ προφήτου παρήνεσεν, ἀπῆρεν εἰς τὴν Αἴγυπτον, ἄγων καὶ τὸν Ἱερεμίαν καὶ τὸν Βαρούχον.

7. Γενομένων δὲ αὐτῶν ἐκεῖ, σημαίνει τὸ θεῖον τῷ προφῆτῃ, μέλλοντα στρατεύειν ἐπὶ τοὺς Αἰγυπτίους τὸν Βαβυλωνίων βασιλέα, καὶ προειπεῖν ἐκλεψε τῷ λαῷ, τὴν τε ἄλωσιν τῆς Αἰγύπτου, καὶ ὅτε τοὺς μὲν αὐτῶν ἀποκτενεῖ, τοὺς δὲ αἰχμαλώτους λαβὼν εἰς Βαβυλῶνα ἄξει. Καὶ ταῦτα συνέβη. Τῷ γὰρ πέμπτῳ τῆς Ἱεροσολύμων πορθέσεως ἔτει, ὃ ἔστι τρίτον καὶ εἰκοστὸν τῆς Ναβουχοδοноσόρου βασιλείας, στρατεύει ὁ αὐτὸς ἐπὶ τὴν Κοίλην Συρίαν, καὶ κατασχὼν αὐτήν, ἐπολέμησε καὶ Ἀρμανίτας καὶ Μωαβίτας. Ποιησάμενος δὲ ὑπήκδα ταῦτα τὰ ἔθνη ἐνέβαλεν εἰς τὴν Αἴγυπτον καταστρεψόμενος αὐτήν, καὶ τὸν μὲν τότε βασιλέα κτείνει, καταστήσας δὲ ἕτερον, τοὺς ἐν αὐτῇ πάλιν Ἰουδαίους αἰχμαλωτίσας ἤγαγεν εἰς Βαβυλῶνα. Καὶ τὸ μὲν Ἑβραίων γένος ἐν τοιοῦτῳ τέλει γενόμενον παρειλήφαμεν, δις ἔλθὼν πέραν Εὐφράτου. Ὑπὸ Ἀσσυρίων μὲν γὰρ ἐξέπεσεν ὁ τῶν δέκα φυλῶν λαὸς ἀπὸ Σαμαρείας, βασιλεύοντος Ὡσηίου, ἔπειτα τῶν δύο φυλῶν ὑπὸ Ναβουχοδοноσόρου τοῦ Βαβυλωνίων καὶ Χαλδαίων βασιλέως, ὃς ὑπελείφθη τῶν Ἱεροσολύμων αἰώντων. Σαλμανασάρης μὲν οὖν ἀναστήσας τοὺς Ἰσραηλίτας κατώκισεν αὐτ' αὐτῶν τὸ Χουθαίων ἔθνος, οἱ πρότερον ἐνδοτέρῳ τῆς Περσίδος καὶ τῆς Μηδίας ἦσαν, τότε μέντοι Σαμαρεῖς ἐκλήθησαν, τὴν τῆς χώρας εἰς ἣν κατωκίσθησαν προσηγορίαν ἀναλαβόντες. Ὁ

δὲ Βαβυλωνίων βασιλεὺς τὰς δύο φυλάς ἔξαγαγὼν οὐδὲν ἔθνος εἰς τὴν χώραν αὐτῶν κατώκισε, καὶ διὰ τοῦτ' ἔρημος ἡ Ἰουδαία πᾶσα καὶ Ἱεροσόλυμα καὶ ὁ ναὸς διεμεινεν ἔτεσιν ἑβδομήκοντα. Τὸν δὲ σύμπαντα χρόνον, ὃς ἀπὸ τῆς τῶν Ἰσραηλιτῶν αἰχμαλωσίας ἐπὶ τὴν τῶν δύο φυλῶν ἀνάστασιν ἐληλύθει, ἑκατὸν ἔτη καὶ τριάκοντα, μῆνας ἕξ, ἡμέρας δέκα συνέβη γενέσθαι.

533 CAP. X. 1. Ὁ δὲ Βαβυλωνίων βασιλεὺς Ναβουχοδονόσορος τοὺς εὐγενεστάτους λαβὼν τῶν Ἰουδαίων παῖδας, καὶ τοὺς Σεδεκίου τοῦ βασιλέως αὐτῶν συγγενεῖς, οἱ καὶ ταῖς ἀκμαῖς τῶν σωμάτων καὶ ταῖς εὐμορφίαις τῶν ὄψεων ἦσαν περίβλεπτοι, παιδαγωγοῖς καὶ τῇ δι' αὐτῶν θεραπείᾳ παραδίδωσι, ποιήσας τινὰς αὐτῶν ἐκτομίας, τὸ δὲ αὐτὸ καὶ τοὺς ἐκ τῶν ἄλλων ἔθνων ὅσα κατεστρέψατο ληφθέντας ἐν ᾧρᾳ τῆς ἡλικίας διαθείς, ἐχορήγει μὲν αὐτοῖς τὰ ἀπὸ τῆς τραπέζης αὐτοῦ εἰς δίαιταν, ἐπαίδευε δὲ καὶ τὰ ἐπιχώρια καὶ τὰ τῶν Χαλδαίων ἐξειδίδασκε γράμματα. Ἦσαν δὲ οὗτοι σοφίαν ἱκανοὶ περὶ ἣν ἐκέλευε διατρίβειν, ἦσαν δ' ἐν τούτοις τῶν ἐκ τοῦ Σεδεκίου γένους τέσσαρες, καλοὶ τε καὶ ἀγαθοὶ τὰς φύσεις, ὧν ὁ μὲν Δανιῆλος ἐκαλεῖτο ὁ δὲ Ἀνανίας ὁ δὲ Μισαῆλος ὁ δὲ τέταρτος Ἀζαρίας. Τούτους ὁ Βαβυλώνιος μετωνόμασε, καὶ χρῆσθαι προσέτεξεν ἑτέροις ὀνόμασι. Καὶ τὸν μὲν Δανιῆλον ἐκάλει Βαλτάσαρον, τὸν δὲ Ἀνανίαν Σεδράχην, Μισαῆλον δὲ Μισάχην, τὸν δὲ Ἀζαρίαν Ἀβδεναγῶ. Τούτους ὁ βασιλεὺς δι' ὑπερβολὴν εὐφυΐας καὶ σπουδῆς τῆς περὶ τὴν παιδείουσιν τῶν γραμμάτων καὶ σοφίας ἐν προκοπῇ γενομένους εἶχεν ἐν τιμῇ, καὶ στέργων διετέλει.

2. Δόξαν δὲ Δανιῆλος μετὰ τῶν συγγενῶν σκληραγωγεῖν αὐτὸν, καὶ τῶν ἀπὸ τῆς βασιλικῆς τραπέζης ἐδεσμάτων ἀπέχεσθαι, καὶ καθόλου πάντων τῶν ἐμψύχων, προσελθὼν Ἀσχάνῃ τῇ τὴν ἐπιμέλειαν αὐ-

τῶν ἐπιτετραμμένων εὐνούχῳ, τὰ μὲν παρὰ τοῦ βασιλέως αὐτοῖς κομιζόμενα παρεκάλεσεν αὐτὸν ἀναλίσκειν λαμβάνοντα, παρέχειν δὲ αὐτοῖς ὄσπρια καὶ φοίνικας εἰς διατροφήν, καὶ εἴ τι τῶν ἀψύχων ἕτερον βούλοιο· πρὸς γὰρ τὴν τοιαύτην διαίταν αὐτοὺς κεκινήσθαι, τῆς δ' ἐτέρας περιφρονεῖν.' Ὁ δὲ εἶναι μὲν ἔτοιμος ὑπηρετεῖν ἔλεγεν αὐτῶν τῇ προαιρέσει· ὑφορᾶσθαι δὲ, μὴ κατάδηλοι τῷ βασιλεῖ γενηθέντες ἐκ τῆς τῶν σωμάτων ἰσχύοντος, καὶ τῆς τροπῆς τῶν χαρακτήρων, συμμεταβαλεῖν γὰρ αὐτοῖς ἀνάγκη τὰ σώματα, καὶ τὰς χρύας ἅμα τῇ διαίτῃ, καὶ μάλιστα τῶν ἄλλων παιδῶν εὐπαθούντων ἔλεγχθέντες, αἵτιοι κινδύνου καὶ τιμωρίας αὐτῷ καταστῶσιν.' Ἐχοντα τοίνυν πρὸς τοῦτο εὐλαβῶς τὸν Ἀσχάνην πείθουσιν ἐπὶ δέκα ἡμέρας ταῦτα παρασχέειν αὐτοῖς πείρας ἕνεκα, καὶ μὴ μεταβαλλούσης μὲν αὐτοῖς τῆς τῶν σωμάτων ἕξεως, ἐπιμένειν τοῖς αὐτοῖς, ὡς οὐδὲν ἔτι εἰς αὐτὴν βλαβησομένων· εἰ δὲ μειωθέντας ἴδοι καὶ κάκιον τῶν ἄλλων ἔχοντας, ἐπὶ τὴν προτέραν αὐτοὺς διαίταν ἄγειν.' Ὡς δὲ οὐ μόνον οὐδὲν αὐτοὺς ἐλύπει τὴν τροφήν ἐκείνην προσφερομένους, ἀλλὰ καὶ τῶν ἄλλων εὐτραφέστεροι τὰ σώματα καὶ μείζονες ἐγίνοντο, ὡς τοὺς μὲν ἐνδεδεστέρους ὑπολαμβάνειν, οἷς τὴν βασιλικὴν συνέβαινεν εἶναι χορηγίαν, τοὺς δὲ μετὰ τοῦ Δανιήλου δοκεῖν ἐν ἀφθονίᾳ καὶ τρυφῇ τῇ πάσῃ βιοῦν, ἐκ τότε μετὰ ἀδείας ὁ Ἀσχάνης ἃ μὲν ἀπὸ τοῦ δείπνου καθημέραν συνήθως ἔπεμπε τοῖς παισὶν ὁ βασιλεὺς, αὐτὸς ἐλάμβανεν, ἐχορήγει δὲ αὐτοῖς τὰ προειρημένα. Οἱ δὲ ὡς καὶ τῶν ψυχῶν αὐτοῖς διὰ τοῦτο καθαρῶν καὶ πρὸς τὴν παιδείαν ἀκραιφνῶν γεγεννημένων, καὶ 534 τῶν σωμάτων πρὸς φιλοπονίαν εὐτονωτέρων — οὔτε γὰρ ἐκείνας ἐλωβοῦντο καὶ βαρείας εἶχον ὑπὸ τροφῆς ποικίλης, οὐδὲ ταῦτα μαλακώτερα διὰ τὴν αὐτὴν αἰτίαν, — πᾶσαν ἐτοίμως ἐξέμαθον παιδείαν, ἥτις ἦν παρὰ τοῖς Ἑβραίοις καὶ τοῖς Χαλδαίοις. Μάλιστα δὲ

Δανιήλος ἰκανῶς ἤδη σοφίας ἐμπείρως ἔχων περὶ κρίσεις ὀνείρων ἐσπουδάκει, καὶ τὸ θεῖον αὐτῷ φανερὸν ἐγένετο.

3. Μετὰ δὲ ἔτος δεύτερον τῆς Αἰγύπτου πορ-
θήσεως ὁ βασιλεὺς Ναβουχοδονόσορος ὄναρ ἰδὼν θαυ-
μασιδόν, οὗ τὴν ἔκβασιν αὐτὸς αὐτῷ κατὰ τοὺς ὕ-
πνους ἐδήλωσεν ὁ θεὸς, τούτου μὲν ἐπιλανθάνεται
διαναστάς ἐκ τῆς κοιτῆς. Μεταπεμψάμενος δὲ τοὺς
Χαλδαίους καὶ τοὺς μάγους καὶ τοὺς μάντις, ὡς εἶη
τε ὄναρ ἰωρακῶς ἔλεγεν αὐτοῖς, 'καὶ τὸ συμβεβηκὸς
περὶ τὴν λήθην ὣν εἶδε μηνύων, ἐκέλευεν αὐτοῖς
λέγειν, ὅτι τε ἦν τὸ ὄναρ καὶ τί τὸ σημαινόμενον.' Τῶν
δὲ 'ἀδύνατον εἶναι λεγόντων ἀνθρώποις τοῦθ' εὗρεῖν,
εἰ δ' αὐτοῖς ἐκθοίτο τὴν ὕψιν τοῦ ἐνυπνίου φράσειν
τὸ σημαινόμενον ὑποσχομένων,' θάνατον ἠπειλήσεν αὐ-
τοῖς, εἰ μὴ τὸ ὄναρ εἴποιεν. Προέταξε δὲ πάντας
αὐτοὺς ἀναιρεθῆναι, ποιῆσαι τὸ κελευσθὲν ὁμολογή-
σαντας μὴ δύνασθαι. Δανιήλος δ' ἀκούσας ὅτι προσ-
έταξε πάντας τοὺς σοφούς ὁ βασιλεὺς ἀποθανεῖν, ἐν
τούτοις δὲ καὶ αὐτὸν μετὰ τῶν συγγενῶν κινδυνεύειν,
πρόσεισιν Ἀριόχῳ, τῷ τὴν ἐπὶ τῶν σωματοφυλάκων
τοῦ βασιλέως ἀρχὴν πεπιστευμένῳ. Καὶ δεηθεὶς παρ'
αὐτοῦ τὴν αἰτίαν μαθεῖν, δι' ἣν ὁ βασιλεὺς πάντας
εἶη προστεταχὼς ἀναιρεθῆναι τοὺς σοφούς καὶ Χαλ-
δαίους καὶ μάγους, καὶ μαθὼν τὸ περὶ τὸ ἐνύπνιον,
καὶ ὅτι κελευσθέντες ὑπὸ τοῦ βασιλέως τοῦτ' αὐτῷ
δηλοῦν ἐπιλελησμένῳ, φήσαντες μὴ δύνασθαι παρω-
ξυναν αὐτὸν, παρεκάλεσε τὸν Ἀριόχον, εἰσελθόντα
πρὸς τὸν βασιλέα 'μίαν αἰτήσασθαι νύκτα τοῖς μά-
γοις καὶ ταύτῃ τὴν ἀναίρεσιν ἐπισχεῖν, ἐλπίζειν γάρ
δι' αὐτῆς δεηθεὶς τοῦ θεοῦ, γνώσεσθαι τὸ ἐνύπνιον.'
Ὁ δὲ Ἀριόχος ταῦτ' ἀπήγγειλε τῷ βασιλεῖ Δανιήλον
ἄξιον. Καὶ ὁ μὲν κελεύει τὴν ἀναίρεσιν τῶν μάγων
ἐπισχεῖν, ἕως γινῶ τὴν ὑπόσχεσιν τὴν Δανιήλου. Ὁ
δὲ παῖς μετὰ τῶν συγγενῶν ὑποχωρήσας πρὸς ἐα-
ντόν δι' ὅλης ἱκετεύει τὸν θεὸν τῆς νυκτὸς σῶσαι καὶ
τοὺς μάγους καὶ τοὺς Χαλδαίους, οἷς δεῖ καὶ αὐτοῖς

συναπολέσθαι, ῥύσασθαι τῆς τοῦ βασιλέως ὀργῆς,
 ἐμφανίσαντα τὴν ὕψιν αὐτῷ καὶ ποιήσαντα δῆλόν
 ἦς ὁ βασιλεὺς ἐπελέληστο διὰ τῆς παρελθούσης νυ-
 κτός ἰδὼν κατὰ τοὺς ὕπνους. Ὁ δὲ θεὸς ἅμα τοὺς
 τε κινδυνεύοντας ἐλεήσας, καὶ τὸν Δανιῆλον τῆς σο-
 φίας ἀγασάμενος τὸ τε ὄναρ αὐτῷ γνωρίμων ἐποίησε
 καὶ τὴν κρίσιν, ὡς ἂν καὶ τὸ σημαινόμενον ὁ βασι-
 λεὺς παρ' αὐτοῦ μάθοι. Δανιῆλος δὲ γνωὺς παρὰ
 τοῦ θεοῦ ταῦτα περιχαρὴς ἀνίσταται, καὶ τοῖς ἀδελ-
 φοῖς δηλώσας, τοὺς μὲν ἀπεγνωκότας ἤδη τοῦ ζῆν
 καὶ πρὸς τὸ τεθνᾶναι τὴν διάνοιαν ἔχοντας, εἰς εὐ-
 θυμίαν καὶ τὰς περὶ τοῦ βίου διηγεῖται ἐλπίδας.
 Ἐὐχαριστήσας δὲ τῷ θεῷ μετ' αὐτῶν ἔλεον λαβόντο
 τῆς ἡλικίας αὐτῶν, γενομένης ἡμέρας παραγίνεται
 πρὸς Ἀρίσχον, καὶ ἄγειν αὐτὸν ἤξιον πρὸς τὸν βα-
 σιλέα, 'δηλώσαι γὰρ αὐτῷ βούλεσθαι τὸ ἐνύπνιον, 535
 ὃ φησὶν ἰδεῖν πρὸ τῆς παρελθούσης νυκτός.'

4. Εἰσελθὼν δὲ πρὸς τὸν βασιλέα Δανιῆλος παρ-
 ητέιτο πρῶτον, "Μὴ σοφώτερον αὐτὸν δοῦναι τῶν
 ἄλλων Χαλδαίων καὶ μάγων, ὅτι μηδενὸς ἐκείνων τὸ
 ὄναρ εὐρεῖν ἰδυνηθέντος, αὐτὸς αὐτῷ μέλλοι λέγειν· οὐ
 γὰρ κατ' ἐμπειρίαν, οὐδ' ὅτι τὴν διάνοιαν αὐτῶν μᾶλλον
 ἐκπεπόνηται τοῦτο γίνεται, ἀλλ' ἐλεήσας ἡμᾶς ὁ θεὸς
 κινδυνεύοντας ἀποθανεῖν, δεηθέντι περὶ τε τῆς ἐμᾶν-
 τοῦ ψυχῆς καὶ τῶν ὁμοεθνῶν, καὶ τὸ ὄναρ καὶ τὴν
 κρίσιν αὐτοῦ φανεράν ἐποίησεν. Οὐχ ἦττον γὰρ τῆς
 ἐφ' ἡμῖν αὐτοῖς καταδικασθεῖσι ὑπὸ σοῦ μὴ ζῆν λό-
 πης, περὶ τῆς σῆς αὐτοῦ δόξης ἐγρόντιζον, ἀδίκως
 οὗτοις ἄνδρας καὶ ταῦτα καλοὺς τε καὶ ἀγαθοὺς ἀπο-
 θανεῖν κελεύσαντος, οἷς οὐδὲν μὲν ἀνθρωπίνης σο-
 φίας ἐχόμενον προσέταξας, ὃ δὲ ἦν ἔργον θεοῦ τοῦτ'
 ἀπήτεις παρ' αὐτῶν. Σοὶ τοίνυν αἰροντίζοντι περὶ
 τοῦ, τίς ἄρξει τοῦ κόσμου παντὸς μετὰ σε, κατα-
 κοιμηθέντι βουλούμενος δηλώσαι πάντας ὁ θεὸς τοὺς
 βασιλεύσοντας, ὄναρ ἔδειξε τοιοῦτον. Ἐδοξας ὁρᾶν
 ἀνδριάντα μέγαν ἐστώτα, οὗ τὴν μὲν κεφαλὴν συνέ-

βαινεν εἶναι χρυσίαν, τοὺς δὲ ὄμους καὶ τοὺς βραχίονας ἀργυροῦς, τὴν δὲ γαστέρα καὶ τοὺς μηροὺς χαλκοῦς, κνήμας δὲ καὶ πόδας σιδηροῦς. Ἐπειτα λίθον εἶδες ἀπὸ ὕδρους ἀπορράγέντα ἔμπεσεῖν τῷ ἀνδριάντι, καὶ τοῦτον καταβαλόντα συντρίψαι, καὶ μηδὲν αὐτοῦ μέρους ὀλόκληρον ἀφεῖναι, τὸν δὲ χρυσὸν καὶ τὸν ἀργυρον καὶ τὸν σίδηρον καὶ τὸν χαλκὸν ἀλείφου λεπτότερον γενέσθαι, καὶ τὸν μὲν ἀνέμου πνεύσαντος σφοδροτέρου ὑπὸ τῆς βίας ἀρπαγέντα διασπαρῆναι, τὸν δὲ λίθον αὐξῆσαι τοσοῦτον ὡς ἅπαν ὑπ' αὐτοῦ τὴν γῆν δοκεῖν πεπληρωῆσθαι. Τὸ μὲν οὖν ὄναρ, ὅπερ εἶδες, τοῦτ' ἐστίν· ἡ δὲ κρίσις αὐτοῦ τοῦτον ἔχει τὸν τρόπον. Ἡ μὲν χρυσῇ κεφαλῇ σέ τε ἐδήλου καὶ τοὺς πρὸ σοῦ βασιλεῖς Βαβυλωνίους ὄντας, αἱ δὲ δύο χεῖρες καὶ οἱ ὄμοι σημαίνουσιν ὑπὸ δύο καταλυθήσεσθαι βασιλέων τὴν ἡγεμονίαν ὑμῶν· τὴν δὲ ἐκείνων ἕτερός τις ἀπὸ δύσεως καθαιρήσει χαλκὸν ἡμφιεσμένος, καὶ ταύτην ἄλλη παύσει τὴν ἰσγὺν ὁμοία σιδήρῳ, καὶ κρατήσῃ δὲ εἰς ἅπαν διὰ τὴν τοῦ σιδήρου φύσιν, εἶναι γὰρ αὐτὴν στερότεράν τῆς τοῦ χρυσοῦ καὶ τοῦ ἀργύρου καὶ τοῦ χαλκοῦ." Ἐδήλωσε δὲ καὶ περὶ τοῦ λίθου Δανιήλος τῷ βασιλεῖ, ἀλλ' ἐμοὶ μὲν οὐκ ἔδοξε τοῦτο ἱστορεῖν, τὰ παρελθόντα καὶ τὰ γεγεννημένα συγγράφειν οὐ τὰ μέλλοντα ὀφείλοντι. Εἰ δέ τις τῆς ἀληθείας γλιχόμενος οὐ περιϋστάται πολυπραγμονεῖν, ὡς καὶ περὶ τῶν ἀδύλων εἰ γενήσεται βούλεσθαι μαθεῖν, σπουδασάτω τὸ βιβλίον ἀναγνῶναι τὸ Δανιήλου, εὐρήσει δὲ τοῦτο ἐν τοῖς ἱεροῖς γράμμασιν.

5. Ὁ δὲ βασιλεὺς Ναβουχοδονόσορος ἀκούσας ταῦτα καὶ ἐπιγνοὺς τὸ ὄναρ ἐξεπλάγη τὴν τοῦ Δανιήλου φύσιν, καὶ πεισὼν ἐπὶ πρόσωπον, ᾧ τρόπον τὸν θεὸν προσκυνοῦσι, τοῦτω τὸν Δανιήλον ἡπάξατο, καὶ θύσειν δὲ ὡς θεῷ προσέταξεν. Οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ τὴν προσηγορίαν αὐτῷ τοῦ ἰδίου θεοῦ θέμενος, ἀπάσης ἐπίτροπον τῆς βασιλείας ἐποίησε, καὶ

τοὺς συγγενεῖς αὐτοῦ, οὓς ὑπὸ φθόνου καὶ βασιλευίας εἰς κίνδυνον ἐμπεσεῖν συνέβη, τῷ βασιλεῖ προσκρούσαντας ἐξ αἰτίας τοιαύτης. Ὁ βασιλεὺς κατασκευάσας χρύσειον ἀνδριάντα, πηχῶν τὸ μὲν ὕψος ἐξήκοντα, τὸ πλάτος δὲ ἕξ, στήσας αὐτὸν ἐν τῷ μεγάλῳ τῆς Βαβυλῶνος πεδίῳ, καὶ μέλλων καθιεροῦν αὐτὸν, συνεκάλεσεν ἐξ ἀπάσης ἧς ἦρχε γῆς τοὺς πρώτους, πρώτον αὐτοῖς προστάξας, ὅτε ἂν σημαινούσης ἀκούσῃ τῆς σάλπιγγος, τότε πεσόντας προσκυνεῖν τὸν ἀνδριάντα, τοὺς δὲ μὴ ποιήσαντας ἠπέλυσεν εἰς τὴν τοῦ πυρὸς ἐμβληθῆσεσθαι κάμινον. Πάντων οὖν μετὰ τὸ σημαινούσης ἐπακοῦσαι τῆς σάλπιγγος προσκυνούντων τὸν ἀνδριάντα, τοὺς Δαυιήλου συγγενεῖς οὐ ποιῆσαι τοῦτο φασί, μὴ βουληθέντας παραβῆναι τοὺς πατέριους νόμους. Καὶ οἱ μὲν ἐλεγχθέντες, εὐθέως εἰς τὸ πῦρ ἐμβληθέντες θεία σώζονται προνοίᾳ, καὶ παραδόξοις διαφεύγουσι τὸν θάνατον. Οὐ γὰρ ἤφατο τὸ πῦρ αὐτῶν, ἀλλὰ κατὰ λογισμόν οἶμαι τοῦ μηδὲν ἀδικήσαντας εἰς αὐτὴν βληθῆναι, οὐχ ἤφατο, καίειν δ' ἀσθενέες ἦν ἔχον ἐν ἑαυτῷ τοὺς παῖδας, τοῦ θεοῦ κρείττονα τὰ σώματα αὐτῶν, ὥστε μὴ θάπνηθῆναι ὑπὸ τοῦ πυρὸς, κατασκευάσαντος. Τοῦτο συνέστησεν αὐτοὺς τῷ βασιλεῖ ὡς δικαίους καὶ θεοφιλεῖς, διὸ μετὰ πάσης ἀξιούμενοι παρ' αὐτοῦ τῆς τιμῆς διετέλουν.

6. Ὀλίγω δὲ ὕστερον χρόνῳ πάλιν ὄρᾳ κατὰ τοὺς ὕπνους ὁ βασιλεὺς ὕπνῳ ἑτέρῳ, ὡς ἐκπεσῶν τῆς ἀρχῆς μετὰ θηρίων ἔξει τὴν διαίταν, καὶ διαζήσας οὕτως ἐπὶ τῆς ἐρημίας ἔτισιν ἐπὶ αὐτῆς τὴν ἀρχὴν ἀπολήψεται. Τοῦτο θεασάμενος τὸ ὄναρ, πάλιν τοὺς μάγους συγκαλέσας ἀνέκρινεν αὐτοὺς περὶ αὐτοῦ, καὶ τί σημαῖνοι λέγειν ἤξiou. Τῶν μὲν οὖν ἁλλοῶν οὐδεὶς ἐδυνήθη τὴν τοῦ ἐνυπνίου διάνοιαν εὐρεῖν, οὐδ' ἐμφανίσαι τῷ βασιλεῖ, Δαυιήλος δὲ μόνος καὶ ταῦτα ἔκρινε, καὶ καθὼς οὗτος αὐτῷ προεῖπεν ἀπέβη. Διατρίψας γὰρ ἐπὶ τῆς ἐρημίας τὸν προειρημένον

χρόνον, οὐδενὸς τολμήσαντος ἐπιθέσθαι τοῖς πράγμα-
σιν παρὰ τὴν ἐπταετίαν, δεηθεὶς τοῦ θεοῦ τὴν βα-
σιλείαν ἀπολαβεῖν, πάλιν εἰς αὐτὴν ἐπανέρχεται. Ἐγ-
καλέσῃ δέ μοι μηδεὶς οὕτως ἕκαστα τούτων ἀπαγγέ-
λονται διὰ τῆς γραφῆς, ὡς ἐν τοῖς ἀρχαίοις εὐρίσκω
βιβλίοις, καὶ γὰρ εὐθύς ἐν ἀρχῇ τῆς ἱστορίας πρὸς
τοὺς ἐπιζητήσοντάς τι τῶν πραγμάτων ἢ μεμφομένους
ἡσθαλίσαμην, μόνον τε μεταφράζειν τὰς Ἑβραίων
βίβλους εἰπὼν εἰς τὴν Ἑλληνίδα γλῶτταν, καὶ ταῦτα
δηλώσειν μήτε προστιθεὶς τι τοῖς πράγμασιν αὐτοῦ
ἴδιον μὴτ' ἀφαιρεῖν ὑπεσχημένος.

CAP. XI. 1. Ὁ δὲ βασιλεὺς Ναβουχοδονόσορος ἔτη
τεσσαράκοντα τρία βασιλεύσας τελευτᾷ τὸν βίον, ἀνὴρ
δραστήριος καὶ τῶν πρὸ αὐτοῦ βασιλέων εὐτυχέστε-
ρος γενόμενος. Μέννηται δ' αὐτοῦ τῶν πράξεων καὶ
Βηρωισδὸς ἐν τῇ τρίτῃ τῶν Χαλδαϊκῶν ἱστοριῶν λέ-
537 γων οὕτως· Ἀκούσας δὲ ὁ πατὴρ αὐτοῦ Νάβου-
χοδονόσορος, ὅτι ὁ τεταγμένος σατραπὴς ἐν τε Αἴ-
γύπτῳ καὶ τοῖς περὶ τὴν Κοίλην Συρίαν καὶ τὴν
Φοινίκην τόποις ἀποστάτης αὐτοῦ γέγονεν, οὐ δυνά-
μενος αὐτὸς ἔτι κακοπαθεῖν, συστήσας τῷ υἱῷ Να-
βουχοδονοσόρῳ ὄντι ἐν ἡλικίᾳ μέρη τινὰ τῆς δυνά-
μεως ἐξέπεμψεν ἐπ' αὐτόν. Συμμίξας δὲ Ναβουχο-
δονόσορος τῷ ἀποστάτῃ καὶ παραταξάμενος αὐτοῦ τε
ἐκράτησε, καὶ τὴν χώραν ἐκ ταύτης τῆς ἀρχῆς ὑπὸ
τὴν αὐτοῦ βασιλείαν ἐποίησατο. Τῷ δὲ πατρὶ τῷ
Ναβουχοδονοσόρῳ συνέβη κατ' αὐτὸν τὸν καιρὸν ἀρ-
ρωστησάντι ἐν τῇ Βαβυλωνίῳ πόλει μεταλλάξαι τὸν
βίον, ἔτη βασιλεύσαντι εἴκοσιν ἐν. Αἰσθόμενος δὲ μετ'
οὐ πολὺν χρόνον τὴν τοῦ πατρὸς τελευτὴν Ναβουχο-
δονοσόρου, καταστήσας τὰ κατὰ Αἴγυπτον πράγματα
καὶ τὴν λοιπὴν χώραν, καὶ τοὺς αἰχμαλώτους Ἰου-
δαίων τε καὶ Φοινίκων καὶ Σύρων καὶ τῶν κατὰ τὴν
Αἴγυπτον ἐθνῶν, καὶ συντάξας τισὶ τῶν φίλων μετὰ
τῆς βαρυντάτης δυνάμεως καὶ τῆς λοιπῆς ὠφελείας

ἀνακομίζειν εἰς τὴν Βαβυλωνίαν, αὐτὸς ὁρμήσας ὀλι-
 γοστός διὰ τῆς ἐρήμου παρεγένετο εἰς Βαβυλώνα.
 Παραλαβὼν δὲ τὰ πράγματα διοικούμενα ὑπὸ Χαλ-
 δαίων, καὶ διατηρουμένην τὴν βασιλείαν ὑπὸ τοῦ
 βελτίστου αὐτῶν, κυριεύσας ὁλοκλήρου τῆς πατρικῆς
 ἀρχῆς, τοῖς μὲν αἰχμαλώτοις παραγενομένοις συντά-
 ξεν ἀποικίας ἐν τοῖς ἐπιτηδαιοτάτοις τῆς Βαβυλωνίας
 τόποις ἀποδείξαι, αὐτὸς δὲ ὑπὸ τῶν ἐκ τοῦ πολέμου
 λαφύρων τό τε τοῦ Βήλου ἱερὸν καὶ τὰ λοιπὰ κοσμή-
 σας φιλοτίμως, τὴν τε ὑπάρχουσαν ἐξ ἀρχῆς πόλιν
 καὶ ἑτέραν χαρισάμενος καὶ ἀνακαινίσας, πρὸς τὸ
 μηκέτι δύνασθαι τοὺς πολιορκοῦντας τὸν ποταμὸν
 ἀναστρέφοντας ἐπὶ τὴν πόλιν κατασκευάζειν, περιε-
 βάλετο τρεῖς μὲν τῆς ἑνδον πόλεως περιβόλους, τρεῖς
 δὲ τῆς ἔξω, τοῦτο δὲ τῆς ὀπίτης πλίνθου. Καὶ τε-
 χίσας ἀξιολόγως τὴν πόλιν, καὶ τοὺς πυλῶνας κοσμή-
 σας ἱεροπρεπῶς, προσκατεσκεύασεν τοῖς πατρικοῖς βα-
 σιλείοις ἑτέρα βασιλεία ἐχόμενα αὐτῶν, ὧν τὸ μὲν 538
 ἀνάστημα καὶ τὴν λοιπὴν πολυτέλειαν περισσὸν ἴσως
 ἂν εἶη λέγειν. Πλὴν ὄντα γε μεγάλα καὶ ὑπερήφανα
 συνετελέσθη ἡμέραις δεκαπέντε. Ἐν δὲ τοῖς βασι-
 λείοις τούτοις ἀναλήμματα λίθινα ἀνωκοδύμησε, τὴν
 ὄψιν ἀποδοὺς ὁμοιοτάτην τοῖς ὄρεσι, καὶ καταφυ-
 τεύσας δένδροις παντοδαποῖς ἐξεργάσατο. Καὶ κα-
 τεσκεύασε τὸν καλούμενον κρεμαστὸν παράδεισον, διὰ
 τὸ τὴν γυναῖκα αὐτοῦ ἐπιθυμεῖν τῆς οἰκείας διαθέ-
 σεως, ὡς τεθραμμένην ἐν τοῖς κατὰ Μηδίαν τόποις.
 Καὶ Μεγασθένης δὲ ἐν τῇ τετάρτῃ τῶν Ἰνδικῶν μνη-
 μονεύει αὐτῶν, δι' ἧς ἀποφαίνειν πειράται τοῦτον
 τὸν βασιλέα τῇ ἀνδρείᾳ καὶ τῷ μεγέθει τῶν πράξεων
 ὑπερβηκότα τὸν Ἡρακλέα. Καταστρέψασθαι γὰρ
 αὐτὸν φησι Λιβύης τὴν πολλὴν καὶ Ἰβηρίαν. Καὶ
 Διοκλῆς δὲ ἐν τῇ δευτέρᾳ τῶν Περσικῶν μνημονεύει
 τούτου τοῦ βασιλέως, καὶ Φιλόστρατος ἐν ταῖς Ἰν-
 δικαῖς αὐτοῦ καὶ Φοινικικαῖς ἱστορίαις, ὅτι οὗτος ὁ
 βασιλεὺς ἐπολιορκήσας Τύρον ἔτη τρισὶ καὶ δέκα, βα-

δολία καταλελοίπει. Ταῦτα διαπραξάμενος ἀφικνεῖται πρὸς τὸν Ἀμμανιτῶν βασιλεία.

5. Ἀκούσας δὲ Ἰωάννης καὶ οἱ σὺν αὐτῷ ἡγέμονες τὰ ἐν τῇ Μασφαθᾷ πεπραγμένα ὑπὸ Ἰσμαήλου, καὶ τὸν Γυδολίου θάνατον, ἡγανάκτησαν, καὶ τοὺς ἰδίους ἕκαστος παραλαβὼν ὀπλίτας ὥρμησαν πολεμήσοντες τὸν Ἰσμαῆλον, καὶ καταλαμβάνουσιν αὐτὸν πρὸς τῇ πηγῇ ἐν Χεβρών. Οἱ δὲ αἰχμαλωτισθέντες ὑπὸ Ἰσμαήλου τὸν Ἰωάννην ἰδόντες καὶ τοὺς ἡγεμόνας εὐθύμως διετέθησαν, βοήθειαν αὐτοῖς ἡκεῖν ὑπολαμβάνοντες, καὶ καταλιπόντες τὸν αἰχμαλωτίσαντα, πρὸς τὸν Ἰωάννην ἀνεχώρησαν. Ἰσμαῆλος μὲν οὖν μετ' ἀνδρῶν ὅκτῳ φεύγει πρὸς τὸν Ἀμμανιτῶν βασιλεία. Ὁ δὲ Ἰωάννης παραλαβὼν, οὓς ἀνέσωσεν ἐκ τῶν Ἰσμαήλου χειρῶν, καὶ τοὺς εὐνούχους καὶ γυναῖκας καὶ τὰ νήπια εἰς τινα τόπον Μάνδραν λεγόμενον παραγίνεται. Καὶ τὴν μὲν ἡμέραν ἐκείνην ἐπέμεινεν αὐτόθι. Διεγνώκεισαν δ' ἐκεῖθεν ἄραντες εἰς Αἴγυπτον ἔλθειν, φοβούμενοι μὴ κτείνωσιν αὐτοὺς οἱ Βαβυλωνῖοι μέινοντας ἐν τῇ χώρᾳ, ὑπὲρ Γοδολία τοῦ κατασταθέντος ὑπ' αὐτῶν ἡγεμόνος ὀργισθέντες πεφονευμένου.

6. Ὅντων δ' ἐπὶ ταύτης τῆς βουλῆς προσίασιν Ἱερεμία τῷ προφῆτῃ Ἰωάννης ὁ τοῦ Καρέου, καὶ οἱ σὺν αὐτῷ ἡγέμονες, παρακαλοῦντες δεηθῆναι τοῦ θεοῦ, ὅπως ἀμνηκανοῦσιν αὐτοῖς περὶ τοῦ τί χρὴ ποιεῖν, ταῦτ' αὐτοῖς ὑποδείξῃ, ὁμόσαντες ποιήσῃν ὃ τι ἂν αὐτοῖς ὁ Ἱερεμίας εἴπῃ. Ὑποσχομένου δὲ τοῦ προφῆτου διακονήσῃν αὐτοῖς πρὸς τὸν θεόν, συνέβη μετὰ δέκα ἡμέρας αὐτῷ φανέντα τὸν θεὸν εἰπεῖν ὁδηῶσαι Ἰωάννην καὶ τοῖς ἄλλοις ἡγεμόσι καὶ τῷ
532 λαῷ παντὶ, ὅτι μενοῦσι μὲν αὐτοῖς ἐν ἐκείνῃ τῇ χώρᾳ παρίσται, καὶ πρόνοιαν ἔξει, καὶ τηρήσει παρὰ τῶν Βαβυλωνίων οὓς δεδίασιν ἀπαθείς, πορευομένους δ' εἰς Αἴγυπτον ἀπολείψειν, καὶ ταῦτα διαθήσειν ὀργισθεῖς ἃ καὶ τοὺς ἀδελφούς αὐτῶν ἔμ-

προσθεν οἶδατε παθόντας.' Ταῦτα εἰπὼν τῷ Ἰωάννῃ καὶ τῷ λαῷ τὸν θεὸν αὐτοῖς προλέγειν ὁ προφήτης, οὐκ ἐπιστεύετο, ὡς κατ' ἐντολὴν τὴν ἐκείνου μένειν αὐτοὺς ἐν τῇ χώρᾳ κελεύει· χαριζόμενον δὲ Βαρούχῳ τῷ ἰδίῳ μαθητῇ, καταψεύδεσθαι μὲν τοῦ θεοῦ, πείθειν δὲ μένειν αὐτόθι, ὡς ἂν ὑπὸ τῶν Βαβυλωνίων διαφθαρεῶσι. Παρακούσας οὖν ὁ τε λαὸς καὶ ὁ Ἰωάννης τῆς τοῦ θεοῦ συμβουλίας, ἣν αὐτοῖς διὰ τοῦ προφήτου παρήνεσεν, ἀπῆρεν εἰς τὴν Αἴγυπτον, ἄγων καὶ τὸν Ἰερεμίαν καὶ τὸν Βαρούχον.

7. Γενομένων δὲ αὐτῶν ἐκεῖ, σημαίνει τὸ θεῖον τῷ προφῆτῃ, μέλλοντα στρατεύειν ἐπὶ τοὺς Αἰγυπτίους τὸν Βαβυλωνίων βασιλέα, καὶ προειπεῖν ἐκέλευε τῷ λαῷ, τὴν τε ἄλωσιν τῆς Αἰγύπτου, καὶ ὅτε τοὺς μὲν αὐτῶν ἀποκτενεῖ, τοὺς δὲ αἰχμαλώτους λαβὼν εἰς Βαβυλῶνα ἄξει. Καὶ ταῦτα συνέβη. Τῷ γὰρ πέμπτῳ τῆς Ἱεροσολύμων πορθήσεως ἔτει, ὃ ἔστι τρίτον καὶ εἰκοστὸν τῆς Ναβουχοδοноσόρου βασιλείας, στρατεύει ὁ αὐτὸς ἐπὶ τὴν Κοίλην Συρίαν, καὶ κατασχὼν αὐτὴν, ἐπολέμησε καὶ Ἀρμανίτας καὶ Μωαβίτας. Ποιησάμενος δὲ ὑπήκδα ταῦτα τὰ ἔθνη ἐνέβαλεν εἰς τὴν Αἴγυπτον καταστρεφόμενος αὐτὴν, καὶ τὸν μὲν τότε βασιλέα κτείνει, καταστήσας δὲ ἕτερον, τοὺς ἐν αὐτῇ πάλιν Ἰουδαίους αἰχμαλωτίσας ἤγαγεν εἰς Βαβυλῶνα. Καὶ τὸ μὲν Ἑβραίων γένος ἐν τοιοῦτῳ τέλει γενόμενον παρειλήφαμεν, δις ἔλθὼν πέραν Εὐφράτου. Ὑπὸ Ἀσσυρίων μὲν γὰρ ἐξέπεσεν ὁ τῶν δέκα φυλῶν λαὸς ἀπὸ Σαμαρείας, βασιλεύοντος Ὡσέου, ἔπειτα τῶν δύο φυλῶν ὑπὸ Ναβουχοδοноσόρου τοῦ Βαβυλωνίων καὶ Χαλδαίων βασιλέως, ὃς ὑπελείφθη τῶν Ἱεροσολύμων ὑλόντων. Σαλμανασάρης μὲν οὖν ἀναστήσας τοὺς Ἰσραηλίτας κατώκισεν ἀντ' αὐτῶν τὸ Χουθαίων ἔθνος, οἳ πρότερον ἐνδοτέρῳ τῆς Περσίδος καὶ τῆς Μηδίας ἦσαν, τότε μέντοι Σαμαρεῖς ἐκλήθησαν, τὴν τῆς χώρας εἰς ἣν κατωκίσθησαν προσηγορίαν ἀναλαβόντες. Ὁ

δὲ Βαβυλωνίων βασιλεὺς τὰς δύο φυλάς ἔξαγαγὼν οὐδὲν ἔθνος εἰς τὴν χώραν αὐτῶν κατώκισε, καὶ διὰ τοῦτ' ἔρημος ἡ Ἰουδαία πᾶσα καὶ Ἱεροσόλυμα καὶ ὁ ναὸς διέμεινεν ἔτεσιν ἑβδομήκοντα. Τὸν δὲ σύμπαντα χρόνον, ὃς ἀπὸ τῆς τῶν Ἰσραηλιτῶν αἰχμαλωσίας ἐπὶ τὴν τῶν δύο φυλῶν ἀνάστασιν ἐληλύθει, ἑκατὸν ἔτη καὶ τριάκοντα, μῆνας ἕξ, ἡμέρας δέκα συνέβη γενέσθαι.

533 CAP. X. 1. Ὁ δὲ Βαβυλωνίων βασιλεὺς Ναβουχοδονόσορος τοὺς εὐγενεστάτους λαβὼν τῶν Ἰουδαίων παῖδας, καὶ τοὺς Σεδεκίου τοῦ βασιλέως αὐτῶν συγγενεῖς, οἱ καὶ ταῖς ἀκμαῖς τῶν σωματίων καὶ ταῖς εὐμορφίαις τῶν ὄψεων ἦσαν περίβλεπτοι, παιδαγωγοῖς καὶ τῇ δι' αὐτῶν θεραπείᾳ παραδίδωσι, ποιήσας τινὰς αὐτῶν ἐκτομίας, τὸ δὲ αὐτὸ καὶ τοὺς ἐκ τῶν ἄλλων ἔθνῶν ὅσα κατεστρέψατο ληφθέντας ἐν ᾧρᾳ τῆς ἡλικίας διαθείς, ἐχορήγει μὲν αὐτοῖς τὰ ἀπὸ τῆς τραπέζης αὐτοῦ εἰς δαίταν, ἐπαίδευε δὲ καὶ τὰ ἐπιχώρια καὶ τὰ τῶν Χαλδαίων ἐξεδίδασκε γράμματα. Ἦσαν δὲ οὗτοι σοφίαν ἱκανοὶ περὶ ἣν ἐκέλευε διατρίβειν, ἦσαν δ' ἐν τούτοις τῶν ἐκ τοῦ Σεδεκίου γένους τέσσαρες, καλοὶ τε καὶ ἀγαθοὶ τὰς φύσεις, ὧν ὁ μὲν Δανιήλος ἐκαλεῖτο ὁ δὲ Ἀνανίας ὁ δὲ Μισαήλος ὁ δὲ τέταρτος Ἀζαρίας. Τούτους ὁ Βαβυλώνιος μετωνόμασε, καὶ χρῆσθαι προσέταξεν ἑτέροις ὀνόμασι. Καὶ τὸν μὲν Δανιήλον ἐκάλει Βαλτάσαρον, τὸν δὲ Ἀνανίαν Σεδράχην, Μισαήλον δὲ Μισάχην, τὸν δὲ Ἀζαρίαν Ἀβδεναγῶ. Τούτους ὁ βασιλεὺς δι' ὑπερβολὴν εὐφυΐας καὶ σπουδῆς τῆς περὶ τὴν παιδείουσιν τῶν γραμμάτων καὶ σοφίας ἐν προκοπῇ γενομένους εἶχεν ἐν τιμῇ, καὶ στέργων διετέλει.

2. Δόξαν δὲ Δανιήλῳ μετὰ τῶν συγγενῶν σκληραγωγεῖν αὐτὸν, καὶ τῶν ἀπὸ τῆς βασιλικῆς τραπέζης ἐδεσμάτων ἀπέχεσθαι, καὶ καθόλου πάντων τῶν ἐμψύχων, προσελθὼν Ἀσχάνῃ τῷ τὴν ἐπιμέλειαν αὐ-

τῶν ἐπιτετραμμένῳ εὐνούχῳ, 'τὰ μὲν παρὰ τοῦ βασιλέως αὐτοῖς κομιζόμενα παρεκάλεσεν αὐτὸν ἀναλίσκειν λαμβάνοντα, παρέχειν δὲ αὐτοῖς ὅσπρια καὶ φοίνικας εἰς διατροφήν, καὶ εἴ τι τῶν ἀψύχων ἕτερον βούλοιο· πρὸς γὰρ τὴν τοιαύτην διαίταν αὐτοὺς κεκινήσθαι, τῆς δ' ἑτέρας περιφρονεῖν.' Ὁ δὲ εἶναι μὲν ἔτοιμος ὑπηρετεῖν ἔλεγεν αὐτῶν τῇ προαιρέσει· ὑφορᾶσθαι δὲ, μὴ κατάδηλοι τῷ βασιλεῖ γνηθῆντες ἐκ τῆς τῶν σωμάτων ισχνότητος, καὶ τῆς τροπῆς τῶν χαρακτηρῶν, συμμεταβαλεῖν γὰρ αὐτοῖς ἀνάγκη τὰ σώματα, καὶ τὰς χροῖας ἅμα τῇ διαίτῃ, καὶ μάλιστα τῶν ἄλλων παίδων εὐπαθούντων ἐλεγχθέντες, αἴτιοι κινδύνου καὶ τιμωρίας αὐτῷ καταστῶσιν.' Ἐχοντα τοίνυν πρὸς τοῦτο εὐλαβῶς τὸν Ἀσχάνην πείθουσιν 'ἐπὶ δέκα ἡμέρας ταῦτα παρασχέιν αὐτοῖς πείρας ἕνεκα, καὶ μὴ μεταβαλλούσης μὲν αὐτοῖς τῆς τῶν σωμάτων ἕξεως, ἐπιμένειν τοῖς αὐτοῖς, ὡς οὐδὲν ἔτι εἰς αὐτὴν βλαβησομένων· εἰ δὲ μειωθέντας ἴδοι καὶ κάκιον τῶν ἄλλων ἔχοντας, ἐπὶ τὴν προτέραν αὐτοὺς διαίταν ἄγειν.' Ὡς δὲ οὐ μόνον οὐδὲν αὐτοὺς ἐλύπει τὴν τροφήν ἐκείνην προσφερομένους, ἀλλὰ καὶ τῶν ἄλλων εὐτραφέστεροι τὰ σώματα καὶ μείζονες ἐγίνοντο, ὡς τοὺς μὲν ἐνδεδεστέρους ὑπολαμβάνειν, οἷς τὴν βασιλικὴν συνέβαινεν εἶναι χορηγίαν, τοὺς δὲ μετὰ τοῦ Δανιήλου δοκεῖν ἐν ἀφθονίᾳ καὶ τρυφῇ τῇ πάσῃ βιοῦν, ἐκ τοτε μετὰ ὑδείας ὁ Ἀσχάνης ἃ μὲν ἀπὸ τοῦ δεῖπνου καθημέραν συνήθως ἐπέμπε τοῖς παισὶν ὁ βασιλεὺς, αὐτὸς ἐλάμβανεν, ἐχορήγει δὲ αὐτοῖς τὰ προειρημένα. Οἱ δὲ ὡς καὶ τῶν ψυχῶν αὐτοῖς διὰ τοῦτο καθαρῶν καὶ πρὸς τὴν παιδείαν ἀκραιφνῶν γεγεννημένων, καὶ 534 τῶν σωμάτων πρὸς φιλοπονίαν εὐτονωτέρων — οὔτε γὰρ ἐκείνας ἐλωβούντο καὶ βαρείας εἶχον ὑπὸ τροφῆς ποικίλης, οὐδὲ ταῦτα μαλακώτερα διὰ τὴν αὐτὴν αἰτίαν, — πᾶσαν ἐτοίμως ἐξέμαθον παιδείαν, ἥτις ἦν παρὰ τοῖς Ἑβραίοις καὶ τοῖς Χαλδαίοις. Μάλιστα δὲ

Δανιήλος ἰκανῶς ἤδη σοφίας ἐμπείρως ἔχων περὶ κρίσεις
ὀνείρων ἐσπουδάκει, καὶ τὸ θεῖον αὐτῷ φανερὸν ἐγένετο.

3. Μετὰ δὲ ἔτος δεύτερον τῆς Αἰγύπτου πο-
θήσεως ὁ βασιλεὺς Ναβουχοδονόσορος ὄναρ ἰδὼν θαν-
μασίδν, οὗ τὴν ἑκβασιν αὐτὸς αὐτῷ κατὰ τοὺς ὕ-
πνους ἐδήλοισεν ὁ θεὸς, τούτου μὲν ἐπιλανθάνεται
διαναστὰς ἐκ τῆς κοίτης. Μεταπεμψάμενος δὲ τοὺς
Χαλδαίους καὶ τοὺς μάγους καὶ τοὺς μάντις, ὡς εἴη
τε ὄναρ ἰωρακῶς ἔλεγεν αὐτοῖς, 'καὶ τὸ συμβεβηκὸς
περὶ τὴν λήθην ὣν εἶδε μηνύων, ἐκέλευεν αὐτοῖς
λέγειν, ὅτι τε ἦν τὸ ὄναρ καὶ τί τὸ σημαινόμενον.' Τῶν
δὲ 'ἀδύνατον εἶναι λεγόντων ἀνθρώποις τοῦθ' εὗρεται,
εἰ δ' αὐτοῖς ἐκθοίτο τὴν ὄψιν τοῦ ἐνυπνίου φράσειν
τὸ σημαινόμενον ὑποσχομένων,' θάνατον ἠπειλήσεν αὐ-
τοῖς, εἰ μὴ τὸ ὄναρ εἴποιεν. Προέταξε δὲ πάντας
αὐτοὺς ἀναιρεθῆναι, ποιῆσαι τὸ κελευσθὲν ὁμολογή-
σαντας μὴ δύνασθαι. Δανιήλος δ' ἀκούσας ὅτι πρὸς-
έταξε πάντας τοὺς σοφούς ὁ βασιλεὺς ἀποθανεῖν, ἐν
τούτοις δὲ καὶ αὐτὸν μετὰ τῶν συγγενῶν κινδυνεύειν,
πρόσεισεν Ἀριόχῳ, τῷ τὴν ἐπὶ τῶν σωματοφυλάκων
τοῦ βασιλέως ἀρχὴν πεπιστευμένῳ. Καὶ δεηθεὶς παρ'
αὐτοῦ τὴν αἵτιαν μαθεῖν, δι' ἣν ὁ βασιλεὺς πάντας
εἴη προσεταχὼς ἀναιρεθῆναι τοὺς σοφούς καὶ Χαλ-
δαίους καὶ μάγους, καὶ μαθὼν τὸ περὶ τὸ ἐνύπνιον,
καὶ ὅτι κελευσθέντες ὑπὸ τοῦ βασιλέως τοῦτ' αὐτῷ
δηλοῦν ἐπιλελησμένῳ, φήσαντες μὴ δύνασθαι παρῶ-
ξιναν αὐτὸν, παρεκάλεσε τὸν Ἀριόχον, εἰσελθόντα
πρὸς τὸν βασιλέα 'μίαν αἰτήσασθαι νύκτα τοῖς μά-
γοις καὶ ταύτῃ τὴν ἀναίρεσιν ἐπισχεῖν, ἐλπίζειν γάρ
δι' αὐτῆς δεηθεὶς τοῦ θεοῦ, γνώσεσθαι τὸ ἐνύπνιον.'
Ὁ δὲ Ἀριόχος ταῦτ' ἀπήγγειλε τῷ βασιλεῖ Δανιήλον
ἁξιούν. Καὶ ὁ μὲν κελεύει τὴν ἀναίρεσιν τῶν μάγων
ἐπισχεῖν, ἕως γινῶ τὴν ὑπόσχεσιν τὴν Δανιήλου. Ὁ
δὲ παῖς μετὰ τῶν συγγενῶν ὑποχωρήσας πρὸς ἑα-
ντὸν δι' ὅλης ἱκετεύει τὸν θεὸν τῆς νυκτὸς σῶσαι καὶ
τοὺς μάγους καὶ τοὺς Χαλδαίους, οἷς δεῖ καὶ αὐτοῖς

συναπολέσθαι, ῥύσασθαι τῆς τοῦ βασιλέως ὀργῆς,
 ἐμφανίσαντα τὴν ὕψιν αὐτῷ καὶ ποιήσαντα δῆλην
 ἥς ὁ βασιλεὺς ἐπελέληστο διὰ τῆς παρελθούσης νυ-
 κτός ἰδὼν κατὰ τοὺς ὕπνους. Ὁ δὲ θεὸς ἅμα τοὺς
 τε κινδυνεύοντας ἐλεήσας, καὶ τὸν Δανιῆλον τῆς σο-
 φίας ἀγασσάμενος τὸ τε ὄναρ αὐτῷ γνώριμον ἐποίησε
 καὶ τὴν κρίσιν, ὡς ἂν καὶ τὸ σημαινόμενον ὁ βασι-
 λεὺς παρ' αὐτοῦ μάθοι. Δανιῆλος δὲ γνοὺς παρὰ
 τοῦ θεοῦ ταῦτα περιχαρὴς ἀνίσταται, καὶ τοῖς ἀδελ-
 φοῖς δηλώσας, τοὺς μὲν ἀπεγνωκότας ἤδη τοῦ ζῆν
 καὶ πρὸς τὸ τεθνᾶναι τὴν διάνοιαν ἔχοντας, εἰς ευ-
 θυμίαν καὶ τὰς περὶ τοῦ βίου διηγειρεν ἐλπίδας.
 Ἐυχαιριστήσας δὲ τῷ θεῷ μετ' αὐτῶν ἔλεον λαβόντες
 τῆς ἡλικίας αὐτῶν, γενομένης ἡμέρας παραγίνεται
 πρὸς Ἀρλόχον, καὶ ἄγειν αὐτὸν ἡξίου πρὸς τὸν βα-
 σιλέα, 'δηλωσαι γὰρ αὐτῷ, βούλεσθαι τὸ ἐνύπνιον, 535
 ὃ φησὶν ἰδεῖν πρὸ τῆς παρελθούσης νυκτός.'

4. Εἰσελθὼν δὲ πρὸς τὸν βασιλέα Δανιῆλος παρ-
 ῥητέιτο πρῶτον, "Μὴ σοφώτερον αὐτὸν δοῦναι τῶν
 ἄλλων Χαλδαίων καὶ μάγων, ὅτι μηδεὶς ἐκείνων τὸ
 ὄναρ εὐρεῖν ἰδυνηθέντος, αὐτὸς αὐτῷ μέλλοι λέγειν· οὐ
 γὰρ κατ' ἐμπειρίαν, οὐδ' ὅτι τὴν διάνοιαν αὐτῶν μᾶλλον
 ἐκπεπόνηται τοῦτο γίνεται, ἀλλ' ἐλεήσας ἡμᾶς ὁ θεὸς
 κινδυνεύοντας ἀποθανεῖν, δεηθέντι περὶ τε τῆς ἐμαν-
 τοῦ ψυχῆς καὶ τῶν ὁμοεθνῶν, καὶ τὸ ὄναρ καὶ τὴν
 κρίσιν αὐτοῦ φανεράν ἐποίησεν. Οὐχ ἥττον γὰρ τῆς
 ἐφ' ἡμῖν αὐτοῖς καταδικασθεῖσι ὑπὸ σοῦ μὴ ζῆν λθ-
 πης, περὶ τῆς σῆς αὐτοῦ δόξης ἐφρόντιζον, ἀδίκως
 οὕτως ἄνδρας καὶ ταῦτα καλοὺς τε καὶ ἀγαθοὺς ἀπο-
 θανεῖν κελεύσαντος, οἷς οὐδὲν μὲν ἀνθρωπίνης σο-
 φίας ἐχόμενον προσέταξας, ὃ δὲ ἦν ἔργον θεοῦ τοῦτ'
 ἀπῆλθες παρ' αὐτῶν. Σοὶ τοίνυν φροντίζοντι περὶ
 τοῦ, τίς ἄρξει τοῦ κόσμου παντός μετὰ σε, κατα-
 κοιμηθέντι βουλούμενος δηλῶσαι πάντας ὁ θεὸς τοὺς
 βασιλεύσοντας, ὄναρ ἔδειξε τοιοῦτον. Ἐδοξας ὁρᾶν
 ἀνδριάντα μέγαν ἐστῶτα, οὗ τὴν μὲν κεφαλὴν συνέ-

βαινεν εἶναι χρυσέαν, τοὺς δὲ ὄμους καὶ τοὺς βραχίονας ἀργυροῦς, τὴν δὲ γαστέρα καὶ τοὺς μηρούς χαλκοῦς, κνήμας δὲ καὶ πόδας σιδηροῦς. Ἐπειτα λίθον εἶδες ἀπὸ ὄρους ἀπορράγέντα ἐμπεσεῖν τῷ ἀνδριάντι, καὶ τοῦτον καταβαλόντα συντρίψαι, καὶ μηδὲν αὐτοῦ μέρους ὀλόκληρον ἀφεῖναι, τὸν δὲ χρυσοῦν καὶ τὸν ἀργυρον καὶ τὸν σίδηρον καὶ τὸν χαλκὸν ἀλείρου λεπτότερον γενέσθαι, καὶ τὸν μὲν ἀνέμου πνεύσαντος σφοδροτέρου ὑπὸ τῆς βίας ἀρπαγέντα διασπαρῆναι, τὸν δὲ λίθον αὐξῆσαι τοσοῦτον ὡς ἅπαν ὑπ' αὐτοῦ τὴν γῆν δοκεῖν πεπληρωῆσθαι. Τὸ μὲν οὖν ὄναρ, ὅπερ εἶδες, τοῦτ' ἔστιν· ἡ δὲ κρίσις αὐτοῦ τοῦτον ἔχει τὸν τρόπον. Ἡ μὲν χρυσοῦ κεφαλὴ σέ τε ἐδήλου καὶ τοὺς πρὸ σοῦ βασιλεῖς Βαβυλωνίους ὄντας, αἱ δὲ δύο χεῖρες καὶ οἱ ὄμοι σημαίνουσιν ὑπὸ δύο καταλυθήσεσθαι βασιλέων τὴν ἡγεμονίαν ὑμῶν· τὴν δὲ ἐκείνων ἑτερός τις ἀπὸ δίσεως καθαιρήσει χαλκὸν ἡμφιεσμένος, καὶ ταύτην ἄλλη παύσει τὴν ἰσγὺν ὁμοία σιδήρῳ, καὶ κρατήσῃ δὲ εἰς ἅπαν διὰ τὴν τοῦ σιδήρου φύσιν, εἶναι γὰρ αὐτὴν στερροτέραν τῆς τοῦ χρυσοῦ καὶ τοῦ ἀργύρου καὶ τοῦ χαλκοῦ." Ἐδήλωσε δὲ καὶ περὶ τοῦ λίθου Δανιήλος τῷ βασιλεῖ, ἀλλ' ἐμοὶ μὲν οὐκ ἔδοξε τοῦτο ἱστορεῖν, τὰ παρελθόντα καὶ τὰ γεγεννημένα συγγράφειν οὐ τὰ μέλλοντα ὀφείλοντι. Εἰ δέ τις τῆς ἀληθείας γλιχόμενος οὐ περιῖσταται πολυπραγμονεῖν, ὡς καὶ περὶ τῶν ἀδῆλων εἰ γενήσεται βούλεσθαι μαθεῖν, σπουδασάτω τὸ βιβλίον ἀναγνῶναι τὸ Δανιήλου, εὐρήσει δὲ τοῦτο ἐν τοῖς ἱεροῖς γράμμασιν.

5. Ὁ δὲ βασιλεὺς Νυβουχοδονόσορος ἀκούσας ταῦτα καὶ ἐπιγνοὺς τὸ ὄναρ ἐξεπλάγη τὴν τοῦ Δανιήλου φύσιν, καὶ πεσὼν ἐπὶ πρόσωπον, ὥς τρόπον τὸν θεὸν προσκυνοῦσι, τοῦτω τὸν Δανιήλον ἠσπάξετο, καὶ θύσειν δὲ ὡς θεῷ προσέταξεν. Οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ τὴν προσηγορίαν αὐτῷ τοῦ ἰδίου θεοῦ θέμενος, ἀπάσης ἐπίτροπον τῆς βασιλείας ἐποίησε, καὶ

τοὺς συγγενεῖς αὐτοῦ, οὓς ὑπὸ φθόνου καὶ βασι-
 νίας εἰς κίνδυνον ἐμπεσεῖν συνέβη, τῷ βασιλεῖ προς-
 κρούσαντας ἐξ αἰτίας τσιαύτης. Ὁ βασιλεὺς κατα-
 σκευάσας χρύσειον ἀνδριάντα, πηχῶν τὸ μὲν ὕψος
 ἐξήκοντα, τὸ πλάτος δὲ ἕξ, στήσας αὐτὸν ἐν τῷ μεγα-
 λῷ τῆς Βαβυλῶνος πεδίῳ, καὶ μέλλων καθιεροῦν 536
 αὐτὸν, συνεκάλεσεν ἐξ ἀπάσης ἧς ἦρχε γῆς τοὺς
 πρώτους, πρώτον αὐτοῖς προστάξας, ὅτε ἂν σημαι-
 νούσης ἀκούσωσι τῆς σάλπιγγος, τότε πεσόντας προς-
 κυνεῖν τὸν ἀνδριάντα, τοὺς δὲ μὴ ποιήσαντας ἠπει-
 λησεν εἰς τὴν τοῦ πυρὸς ἐμβληθῆσεσθαι κάμινον.
 Πάντων οὖν μετὰ τὸ σημαινούσης ἐπακοῦσαι τῆς
 σάλπιγγος προσκυνούντων τὸν ἀνδριάντα, τοὺς Δα-
 νιήλου συγγενεῖς οὐ ποιῆσαι τοῦτό φασι, μὴ βουλη-
 θέντας παραβῆναι τοὺς πατέρας νόμους. Καὶ οἱ
 μὲν ἐλεγχθέντες, εὐθέως εἰς τὸ πῦρ ἐμβληθέντες
 θεία σώζονται προνοίᾳ, καὶ παραδόξως διαφεύγουσι
 τὸν θάνατον. Οὐ γὰρ ἦν αὐτοῖς τὸ πῦρ αἰτῶν, ἀλλὰ
 κατὰ λογισμὸν οἶμαι τοῦ μηδὲν ἀδικήσαντας εἰς αὐτὴν
 βληθῆναι, οὐχ ἦν αὐτοῖς, καίειν δ' ἀσθενεῖς ἢ ἔχον ἐν
 ἑαυτῷ τοὺς παῖδας, τοῦ θεοῦ κρείττονα τὰ σώματα
 αὐτῶν, ὥστε μὴ δαπανηθῆναι ὑπὸ τοῦ πυρὸς, κα-
 τασκευάσαντος. Τοῦτο συνέστησεν αὐτοὺς τῷ βασι-
 λεῖ ὡς δικαίους καὶ θεοφιλεῖς, διὸ μετὰ πάσης ἀξιού-
 μενοι παρ' αὐτοῦ τῆς τιμῆς διετέλουν.

6. Ὀλίγω δὲ ὕστερον χρόνῳ πάλιν ὄρᾳ κατὰ
 τοὺς ὕπνους ὁ βασιλεὺς ὕπνῳ ἑτέραν, ὡς ἐκπεσὼν τῆς
 ἀρχῆς μετὰ θηρίων ἔξει τὴν διαίταν, καὶ διαζήσας
 οὕτως ἐπὶ τῆς ἐρημίας ἔτισιν ἐπὶ αὐθις τὴν ἀρ-
 χὴν ἀπολήψεται. Τοῦτο θεασάμενος τὸ ὄναρ, πάλιν
 τοὺς μάγους συγκαλέσας ἀνέκρινεν αὐτοὺς περὶ αὐ-
 τοῦ, καὶ τί σημαῖνοι λέγειν ἡξίου. Τῶν μὲν οὖν ἄλ-
 λων οὐδεὶς ἐδυνήθη τὴν τοῦ ἐνυπνίου διάνοιαν εὐρεῖν,
 οὐδ' ἐμφανίσαι τῷ βασιλεῖ, Δανιήλος δὲ μόνος καὶ
 ταῦτα ἔκρινε, καὶ καθὼς οὗτος αὐτῷ προεῖπεν ἀπέβη.
 Διατρίψας γὰρ ἐπὶ τῆς ἐρημίας τὸν προειρημένον

χρόνον, οὐδενὸς τολμήσαντος ἐπιθέσθαι τοῖς πράγμα-
σιν παρὰ τὴν ἐπταετίαν, δεηθεὶς τοῦ θεοῦ τὴν βα-
σιλείαν ἀπολαβεῖν, πάλιν εἰς αὐτὴν ἐπανέρχεται. Ἐγ-
καλέσῃ δέ μοι μηδεὶς οὕτως ἕκαστα τούτων ἀπαγγέλ-
λῳντι διὰ τῆς γραφῆς, ὡς ἐν τοῖς ἀρχαίοις εὗρισκω
βιβλίοις, καὶ γὰρ εὐθύς ἐν ἀρχῇ τῆς ἱστορίας πρὸς
τοὺς ἐπιζητήσοντάς τι τῶν πραγμάτων ἢ μεμφομένους
ἡσθαλίσαμην, μόνον τε μεταγράφειν τὰς Ἑβραίων
βίβλους εἰπὼν εἰς τὴν Ἑλληνίδα γλῶτταν, καὶ ταῦτα
δηλώσειν μήτε προστιθεὶς τι τοῖς πράγμασιν αὐτὸς
ἴδιον μήτ' ἀφαιρεῖν ὑπεσχημένος.

CAP. XI. 1. Ὁ δὲ βασιλεὺς Ναβουχοδονόσορος ἔτη
τεσσαράκοντα τρία βασιλεύσας τελευτᾷ τὸν βίον, ἀνὴρ
δραστήριος καὶ τῶν πρὸ αὐτοῦ βασιλείων εὐτυχίστα-
ρος γενόμενος. Μίμνηται δ' αὐτοῦ τῶν πράξεων καὶ
Βηρωισσοὺς ἐν τῇ τρίτῃ τῶν Χαλδαϊκῶν ἱστοριῶν λέ-
γων οὕτως· Ἀκούσας δὲ ὁ πατήρ αὐτοῦ Νάβου-
χοδονόσορος, ὅτι ὁ τεταγμένος σατραπῆς ἐν τῇ Αἴ-
γυπτῳ καὶ τοῖς περὶ τὴν Κοίλῃν Συρίαν καὶ τὴν
Φοινίκην τόποις ἀποστάτης αὐτοῦ γέγονεν, οὐ δυνά-
μενος αὐτὸς ἔτι κακοπαθεῖν, συστήσας τῷ υἱῷ Να-
βουχοδονοσόρῳ ὄντι ἐν ἡλικίᾳ μέρη τινὰ τῆς δυνά-
μεως ἐξέπεμψεν ἐπ' αὐτόν. Συμμίξας δὲ Ναβουχο-
δονόσορος τῷ ἀποστάτῃ καὶ παραταξάμενος αὐτοῦ τε
ἐκράτησε, καὶ τὴν χώραν ἐκ ταύτης τῆς ἀρχῆς ὑπὸ
τὴν αὐτοῦ βασιλείαν ἐποίησατο. Τῷ δὲ πατρὶ τῷ
Ναβουχοδονοσόρῳ συνέβη κατ' αὐτὸν τὸν καιρὸν ἀρ-
ρωστήσαντι ἐν τῇ Βαβυλωνίῳ πόλει μεταλλάξαι τὸν
βίον, ἔτη βασιλεύσαντι εἴκοσιν ἐν. Αἰσθόμενος δὲ μετ'
οὐ πολὺν χρόνον τὴν τοῦ πατρὸς τελευτὴν Ναβουχο-
δονοσόρου, καταστήσας τὰ κατὰ Αἴγυπτον πράγματα
καὶ τὴν λοιπὴν χώραν, καὶ τοὺς αἰχμαλότους Ἰου-
δαίων τε καὶ Φοινίκων καὶ Σύρων καὶ τῶν κατὰ τὴν
Αἴγυπτον ἐθνῶν, καὶ συντάξας τισὶ τῶν φίλων μετὰ
τῆς βαρυντάτης δυνάμεως καὶ τῆς λοιπῆς ὠφελείας

ἀνακομίζειν εἰς τὴν Βαβυλωνίαν, αὐτὸς ὁρμήσας ὀλι-
γοστὸς διὰ τῆς ἐρήμου παρεγένετο εἰς Βαβυλῶνα.
Παράλαβὸν δὲ τὰ πράγματα διοικούμενα ὑπὸ Χαλ-
δαίων, καὶ διατηρουμένην τὴν βασιλείαν ὑπὸ τοῦ
βελτίστου αὐτῶν, κυριεύσας ὁλοκλήρου τῆς πατρικῆς
ἀρχῆς, τοῖς μὲν αἰχμαλώτοις παραγενομένοις συνετά-
ξεν ἀποικίας ἐν τοῖς ἐπιτηδαιοτάτοις τῆς Βαβυλωνίας
τόποις ἀποδείξαι, αὐτὸς δὲ ὑπὸ τῶν ἐκ τοῦ πολέμου
λαφύρων τὸ τε τοῦ Βήλου ἱερὸν καὶ τὰ λοιπὰ κοσμή-
σας φιλοτίμως, τὴν τε ὑπάρχουσαν ἐξ ἀρχῆς πόλιν
καὶ ἑτέραν χαρισάμενος καὶ ἀνακαινίσας, πρὸς τὸ
μηκέτι δύνασθαι τοὺς πολιορκοῦντας τὸν ποταμὸν
ἀναστρέφοντας ἐπὶ τὴν πόλιν κατασκευάζειν, περιε-
βάλετο τρεῖς μὲν τῆς ἔνδον πόλεως περιβόλους, τρεῖς
δὲ τῆς ἔξω, τοῦτο δὲ τῆς ὀπιῆς πλίνθου. Καὶ τε-
χίσας ἀξιολόγως τὴν πόλιν, καὶ τοὺς πυλῶνας κοσμή-
σας ἱεροπρεπῶς, προσκατεσκεύασεν τοῖς πατρικοῖς βα-
σιλείοις ἑτέρα βασιλεία ἐχόμενα αὐτῶν, ὧν τὸ μὲν 538
ἀνάστημα καὶ τὴν λοιπὴν πολυτέλειαν περισσὸν ἴσως
ἂν εἶη λέγειν. Πλὴν ὄντα γε μεγάλα καὶ ὑπερήφανα
συντετελέσθη ἡμέραις δεκαπέντε. Ἐν δὲ τοῖς βασι-
λείοις τούτοις ἀναλήμματα λίθινα ἀνωκοδύμησε, τὴν
ὄψιν ἀποδοὺς ὁμοιοτάτην τοῖς ὄρεσι, καὶ καταφυ-
τεύσας δένδροις παντοδαποῖς ἐξεργάσατο. Καὶ κα-
τεσκεύασε τὸν καλούμενον κρεμαστὸν παράδεισον, διὰ
τὸ τὴν γυναῖκα αὐτοῦ ἐπιθυμεῖν τῆς οἰκείας διαθέ-
σεως, ὡς τεθραμμένην ἐν τοῖς κατὰ Μηδίαν τόποις.
Καὶ Μεγασθένης δὲ ἐν τῇ τετάρτῃ τῶν Ἰνδικῶν μνη-
μονεύει αὐτῶν, δι' ἧς ἀποφαίνειν πείραται τοῦτον
τὸν βασιλέα τῇ ἀνδρείᾳ καὶ τῷ μεγέθει τῶν πράξεων
ὑπερβεβηκότα τὸν Ἡρακλέα. Καταστρέψασθαι γὰρ
αὐτὸν φησι Λιβύης τὴν πολλὴν καὶ Ἰβηρίαν. Καὶ
Διοκλῆς δὲ ἐν τῇ δευτέρᾳ τῶν Περσικῶν μνημονεύει
τούτου τοῦ βασιλέως, καὶ Φιλόστρατος ἐν ταῖς Ἰν-
δικαῖς αὐτοῦ καὶ Φοινικικαῖς ἱστορίαις, ὅτι οὗτος ὁ
βασιλεὺς ἐπολιόρησε Τύρον ἔτη τρισὶ καὶ δέκα, βα-

σιλεύοντος κατ' ἐκείνον τὸν καιρὸν Ἰθοβάλου τῆς Τύρου. Καὶ τὰ μὲν ὑπὸ πάντων ἱστορούμενα περὶ τούτου τοῦ βασιλέως ταῦτά ἦν.

2. Μετὰ δὲ τὴν Ναβουχοδονοσόρου τελευταίην Ἀβιλαμαρωῦδαχος ὁ παῖς αὐτοῦ τὴν βασιλείαν παραλαμβάνει, ὅς ἐνθὺς τὸν Ἱεροσολύμων βασιλέα Ἰεχωνίαν τῶν δεσμῶν ἀφίεις ἐν τοῖς ἀναγκαιοτάτοις τῶν φίλων εἶχε, πολλὰς αὐτῷ δωρεὰς δοίς, καὶ πδύησας αὐτὸν ἐντιμον ἐπὶ τῶν ἐν τῇ Βαβυλῶνι βασιλέων· ὁ γὰρ πατήρ αὐτοῦ τὴν πίστιν οὐκ ἐφύλαξε Ἰεχωνία, παρὰδόντι μετὰ γυναικῶν καὶ τέκνων καὶ τῆς συγγενείας ὅλης ἐκουσίως ἑαυτὸν ὑπὲρ τῆς πατρίδος, ὥς ἂν μὴ κατασκαφείη ληφθεῖσα τῇ πολιορκίᾳ, καθὼς προειρήκαμεν. Τελευτήσαντος δὲ Ἀβιλαμαρωῦδαχου μετὰ ἔτη ὀκτωκαίδεκα τῆς βασιλείας, Νεγλίσαρος ὁ παῖς αὐτοῦ τὴν ἀρχὴν παραλαμβάνει, καὶ κατασχὼν 539 αὐτὴν ἔτη τεσσαράκοντα, καταστρέφει τὸν βίον. Μετ' αὐτὸν δὲ εἰς τὸν υἱὸν αὐτοῦ Λαβοσόρδαχον ἀφικνεῖται τῆς βασιλείας ἡ διαδοχὴ, καὶ μῆνας ποιήσασα παρ' αὐτῷ τοὺς πάντας ἐννέα, τελευτήσαντος αὐτοῦ μεταβαίνει πρὸς Βαλτάσαρον τὸν καλούμενον Ναβοάνδηλον παρὰ Βαβυλωνίοις. Ἐπὶ τοῦτον στρατεύουσι Κῦρος τε ὁ Περσῶν βασιλεὺς καὶ Δαρείος ὁ Μήδων. Καὶ πολιορκουμένων αὐτῷ ἐν Βαβυλῶνι θαυμάσιόν τι καὶ τεράστιον θέαμα συνέβη. Κατέκειτο δειπνῶν ἐν οἴκῳ μεγάλῳ, καὶ πρὸς ἐστιάσεις πεποιημένων βασιλικὰς μετὰ τῶν παλλακίδων καὶ τῶν φίλων. Δόξαν δὲ αὐτῷ κομισθῆναι κελεύει ἐκ τοῦ ἰδίου ναοῦ τὰ τοῦ θεοῦ σκεύη, ἃ συλῆσας Ναβουχοδονοσόρος ἐξ Ἱεροσολύμων οὐκ ἐχρῆτο μὲν, εἰς δὲ τὸν αὐτοῦ ναὸν κατέθετο. Αὐτὸς δὲ ὑπὸ θράσους προαχθίς, ὥστε αὐτοῖς χρῆσθαι μεταξὺ πίνων καὶ βλασφημιῶν εἰς τὸν θεόν, ἐκ τοῦ τείχους ὁρᾷ χεῖρα προϊούσαν καὶ τῷ τοίχῳ τινὰς συλλαβὰς ἐγγράφουσιν. Ταραχθεὶς δὲ ὑπὸ τῆς ὄψεως συνεκάλεσε τοὺς μάγους καὶ τοὺς Χαλδαίους, καὶ πᾶν τοῦτο τὸ γένος ὅσον ἦν ἐν τοῖς Βα-

βυλωνίοις, τὰ τε σημεῖα καὶ τὰ ὀνείρατα κρίνειν δυνάμενον, ὡς ἂν αὐτῷ δηλώσωσι τὰ γεγραμμένα. Τῶν δὲ μάγων οὐδὲν εὗρίσκειν οὐδὲ συνιέναι λεγόντοισι, ὑπ' ἀγωνίας ὁ βασιλεὺς καὶ πολλῆς τῆς ἐπὶ τῷ παραδόξῳ λύπης, κατὰ πᾶσαν ἐκήρυξε τὴν χώραν, τῷ τὰ γράμματα καὶ τὴν ὑπ' αὐτῶν δηλουμένην διάνοιαν σαφῇ ποιήσαντι δώσειν ὑπισχνούμενος στρεπτόν περιαυχέριον χρύσειον, καὶ πορφυρᾶν ἐσθῆτα φορεῖν ὡς οἱ τῶν Χαλδαιῶν βασιλεῖς, καὶ τὸ τρίτον μέρος τῆς ἰδίας ἀρχῆς. Τούτου γενομένου τοῦ κηρύγματος, ἔτα μᾶλλον οἱ μάγοι συνδραμόντες, καὶ φιλοτιμησάμενοι πρὸς τὴν εὖρεσιν τῶν γραμμάτων οὐδὲν ἔλαττον ἠπόρησαν. Ἀθυμῶντα δ' ἐπὶ τούτῳ θεασαμένη τὸν βασιλέα ἡ μάμμη αὐτοῦ, παραθάρσυνεν ἠρότατο καὶ λέγειν, 'ὡς ἔστι τις ἐκ τῆς Ἰουδαίας αἰχμάλωτος, ἐκείθεν τὸ γένος, ἀχθεὶς ὑπὸ Ναβουχοδονοσόρου πορθήσαντος Ἱεροσόλυμα, Δανιήλος ὄνομα, σοφὸς ἀνὴρ καὶ δεινὸς ἐξευρεῖν τὰ ἀμήχανα καὶ μόνῳ τῷ θεῷ γνώριμα, ὃς Ναβουχοδονοσορῷ τῷ βασιλεῖ, μηδενὸς ἄλλου δυνηθέντος εἰπεῖν περὶ ὧν ἔχρηζεν, εἰς φῶς ἤγαγε τὰ ζητούμενα.' Μεταπεμψάμενος οὖν αὐτὸν ἡξίου παρ' αὐτοῦ πυνθάνεσθαι περὶ τῶν γραμμάτων, καὶ τὴν ἀμάρτιαν τὴν τῶν οὐχ εἰρόντων αὐτὰ κατακρίνειν, καὶ ἂν σκυθρωπὸν ἢ τὸ ὑπὸ θεοῦ σηματούμενον.

3. Ταῦτ' ἀκούσας καλεῖ τὸν Δανιήλον ὁ Βαλτάσαρος, καὶ διαλεχθεὶς ὡς 'πύθοιτο περὶ αὐτοῦ καὶ τῆς σοφίας; ὅτι τὸ θεῖον αὐτῷ πνεῦμα συμπάρεστι, καὶ μόνος ἐξευρεῖν ἱκανώτατος ἢ μὴ τοῖς ἄλλοις εἰς ἐπίνοιαν ἔρχεται, φράζειν αὐτῷ τὰ γεγραμμένα, καὶ τί σημαίνει μηνύειν ἡξίου· τούτο γὰρ ποιήσαντι πορφύραν δώσειν ἐνδεδύσθαι, καὶ χρύσειον περὶ τὸν αὐχένα στρεπτόν, καὶ τὸ τρίτον τῆς αὐτοῦ ἀρχῆς μέρος, τιμὴν καὶ γέρας τῆς σοφίας, ὡς ἂν ἐξ αὐτῶν 540 ἐπισημώτατος γένοιτο τοῖς ὁρώσι, καὶ τὴν αἰτίαν ἐφ' ᾗ τούτων ἔτυχε πυνθανομένοις.' Δανιήλος δὲ 'ταῦς

μὲν θωρεῖας αὐτὸν ἔχειν ἡξίου, τὸ γὰρ σοφὸν καὶ τὸ
 θεῖον ἀδοξοδόκητον εἶναι, καὶ προῖκα τοὺς δεομένους
 ἰσχυροῦν, μηνύσειν δὲ αὐτῷ τὰ γεγραμμένα, σημαίνον-
 τα καταστροφὴν αὐτῷ τοῦ βίου, ὅτι μὴδ' οἷς ᾧ
 πρόγονος αὐτοῦ διὰ τὰς εἰς θεὸν ὑβρεῖς ἐκολάσθη,
 χούτοις ἔμαθεν εὐσεβεῖν, καὶ μηδὲν ὑπὲρ τὴν ἀνθρω-
 πίνην φύσιν μηχανᾶσθαι· ἀλλὰ καὶ Ναβουχοδονοσό-
 ρου μεταστάντος εἰς διαίταν θηρίων ἐφ' οἷς ἡσέβησε,
 καὶ μετὰ πολλὰς ἱκεσίας καὶ θεήσεις ἐλεηθέντος ἐκεί-
 νου εἰς τὸν ἀνθρώπινον βίον καὶ τὴν βασιλείαν,
 καὶ διὰ ταῦτα τὸν θεόν, οἷς τὴν ἅπασαν ἔχοντα δό-
 νησιν καὶ προνοούμενον τῶν ἀνθρώπων, μέχρ' οὗ
 καὶ ἐτελεύτησεν ὑμνοῦντες, λήθην αὐτὸς ἔλαβε τοί-
 των, καὶ πολλὰ μὲν ἐβλασφήμησεν εἰς τὸ θεῖον, τοῖς
 δὲ σκεῦεσιν αὐτοῦ μετὰ τῶν παλλακίδων διηκονεῖτο.
 Ταῦτα οὖν ὁρῶντα τὸν θεὸν ὀργισθῆναι αὐτῷ, καὶ
 διὰ τῶν γεγραμμένων προκαταγγέλλειν, εἰς οἷον αὐτὸν
 καταστρέψαι δεῖ τέλος. Ἐδήλου δὲ τὰ γεγραμμένα
 ταῦτα. **ΜΑΝΗ** — τοῦτο δὲ Ἑλλάδι γλώττῃ σημαί-
 νεται ἂν ἀριθμὸς, ὡς περ τῆς ζωῆς σου τοσοῦτον χρό-
 νον καὶ τῆς ἀρχῆς ἡρίθμηκεν ὁ θεός, καὶ περισσεύειν
 εἴ σοι βραχὺν χρόνον. **ΘΕΚΕΑ** — σημαίνει τοῦτο
 σταθμὸν στήσας οὖν σου λέγει τὸν χρόνον τῆς βα-
 σιλείας ὁ θεός, ἥδη καταφερομένην θηλοῦ. **ΦΑΡΕΣ**
 καὶ τοῦτο κλάσμα θηλοῦ κατὰ Ἑλλάδα γλῶτταν·
 ἔλασει τοιγαροῦν σου τὴν βασιλείαν καὶ Μήδοις κα-
 τὰ τὴν καὶ Πέρσας διανεμεῖ.
 4. Δανιήλου δὲ ταῦτα σημαίνειν τῷ βασιλεῖ φρά-
 σάντος τὰ ἐν τῷ τοίχῳ γράμματα, τὸν μὲν Βαλτάσα-
 ρον, οἷον εἰκὸς ἐφ' οὕτω χαλεποῖς τοῖς δεδηλωμένοις,
 ἀπὸ τῆς καὶ συμφορᾶς κατέλαβεν. Οὐ μὴν εἰς προφήτη
 καὶ αὐτῷ γεγεννημένῳ τὰς θωρεῖας ὥς ὑπέσχετο δοῦναι
 αὐτῷ διδάσκειν, ἀλλὰ πάσας παρέσχε, τὸ μὲν ἐφ' οἷς δο-
 θήσονται λογιζόμενος ἴδιον αὐτοῦ καὶ τῆς πεπωμέ-
 νης, ἀλλ' οὐχὶ τοῦ προφητεύσαντος εἶναι, τὰ δὲ ὁμο-
 λογημένα κρίναν ἀνδρὸς ἀγαθοῦ καὶ δικαίου, καὶ ἂν

ἢ σκυθρωπά τὰ μέλλοντα συμβαίχειν. Καὶ ὁ μὲν οὕ-
 τως ἔκρινε· μετ' οὐ πολὺν δὲ χρόνον, αὐτὸς τε ἐλη-
 φθη καὶ ἡ πόλις, Κύρου τοῦ Περσῶν βασιλέως ἐπ'
 αὐτὸν στρατεύσαντος. Βασιτάσαρος γὰρ ἐστὶν ἐφ' οὗ
 τὴν αἵρεσιν τῆς Βαβυλῶνος συνέβη γενέσθαι, βασι-
 λεύσαντος αὐτοῦ ἔτη ἑπτακαίδεκα. Τῶν μὲν οὖν Λα-
 βουχοδοносόρου τοῦ βασιλέως ἐγγόνων τὰ τέλῃς ταιαῦ-
 τον παρειλήφμεν γεγόμενον. Δαρεῖω δὲ τῷ καταλῆ-
 σαντι τὴν Βαβυλωνίων ἡγεμονίαν μετὰ Κύρου τοῦ
 συγγενοῦς ἔτος ἦν ἐξηκοστὸν δαΰτερον, ἅτε τὴν Βαβυ-
 λῶνα εἶλεν, ὃς ἦν Ἀσιτιάγου υἱός, ἕτερον δὲ παρὰ
 τοῖς Ἕλλησιν ἐκαλεῖτο ὄναμα, ὃς καὶ Δανιῆλον τὸν 541
 προσήτην λαβοῖν ἤγαγεν εἰς Μηδίαν πρὸς αὐτὸν, καὶ
 πάσης αὐτῷ τιμῆς μεταδοῖς εἶχε σὺν αὐτῷ, τῶν τριῶν
 γὰρ σατραπῶν ἦν, οὓς ἐπὶ τῶν ἐξήκοντα καὶ τριακοσίων
 σατραπειῶν κατέστησε, τοσοῦτους γὰρ ἐποίησε Δαρεῖος.
 5. Δανιῆλος τοίνυν ὢν ἐν τοιαύτῃ τιμῇ καὶ λαμ-
 προῦ ἀπευδῆ παρὰ τῷ Δαρεῖω, καὶ πρὸς ἅπαντα ὑπ'
 αὐτοῦ μόνος, ὡς ἂν ἔχων τὸ θεῖον, πεπιστευμένος
 ἐφθανήθη. Βασκαίνουσι γὰρ οἱ μᾶλλον αὐτῶν ἑτέρους
 ἐν πλείονι τιμῇ παρὰ τοῖς βασιλεῦσι βλέποντες. Ζη-
 τοῦνται δ' ἐπ' αὐτὸν ἑφορμὴν διαβολῆς καὶ κατηχο-
 ρίας τῶν ἀχθόμενων ἐπ' αὐτῷ εὐδοκίμοῦντι παρὰ τῷ
 Δαρεῖω, παρεῖχεν αἰτίαν οὐδεμίαν. Ὅτι γὰρ καὶ χρημα-
 τικὰ ἐπ' αὐτῷ καὶ παντὸς λημματος περισσῶν, αἰσχιστον
 αὐτῷ δοκοῦν καὶ ἂν ὑπὲρ ὧν δοθεῖν καλῶς τι προσ-
 λαβεῖν, οὐδ' ἦν τιναοῦν τοῖς ζηλοτυποῦσιν αὐτὸν ἐν-
 κλημάτων εὗρεσιν παρεῖχεν. Οἱ δὲ ὡς οὐδὲν εἶχον, ὧ
 κατειπόντες αὐτοῦ πρὸς τὸν βασιλέα ζημιώσουσιν αὐ-
 τὸν εἰς τὴν παρ' αὐτοῦ τιμὴν αἰσχύνῃ καὶ διαβολῇ,
 τρόπον ἄλλον ἐζήτουν καθ' ὃν αὐτὸν ἐκποδῶν ποιη-
 σοντας. Ὁρῶντες οὖν τὸν Δανιῆλον τρεῖς τῆς ἡμέρας
 προσευχόμενον τῷ θεῷ, πρόφασιν ἔγνωσαν εὐρηκέναι,
 δι' ἧς ἀπολέσουσιν αὐτόν. Καὶ πρὸς τὸν Δαρεῖον ἐλ-
 θόντες ἀπήγγειλαν αὐτῷ, ὡς 'τοῖς σατράπαις αὐτοῦ
 καὶ ἡγεμόσι δόξειεν ἐπὶ τριάκοντα ἡμέρας ἀνεῖναι τὸ

πλήθος, ὅπως μήτε αὐτῷ τις μήτε τοῖς θεοῖς θεόμενος αὐτῶν καὶ εὐχόμενος εἴη, τὸν μέντοι γε αὐτῶν παραβάντα ταύτην τὴν γνώμην εἰς τὸν τῶν λεόντων ἔκριναν ὀρίσαι λάκκον ἀπολούμενον.

6. Ὁ δὲ βασιλεὺς οὐ συνιδὼν τὴν κακουργίαν αὐτῶν, οὐδ' ἐπὶ τὸν Δανιήλον ταῦτα κατασκευασάμενους ὑπονοήσας, ἀρέσκεισθαι τοῖς ὑπ' αὐτῶν ἔφη δεδαγμένοις, καὶ κυρώσειν τὴν προαίρεσιν αὐτῶν ἐπαγγελλόμενος προτίθησι πρόγραμμα, δηλοῦν τῷ πλήθει τὰ δόξαντα τοῖς σατράπαις. Καὶ οἱ μὲν ἄλλοι πάντες φυλαττόμενοι μὴ παραβῆναι τὰ προστάγματα ἡρέμουν, Δανιήλῳ δὲ φροντὶς οὐδετισοῦν τούτων ἦν, ἀλλ' ὡς εἶχεν ἔθος ἱστάμενος ἤρχετο τῷ θεῷ πάντων ὁρῶντων. Οἱ δὲ σατράπαι τῆς ἀφορμῆς αὐτοῖς ἦν ἐσπούδαζον λαβεῖν ἐπὶ τὸν Δανιήλον παραφανείσης, εὐθύς ἦγον πρὸς τὸν βασιλέα, καὶ κατηγοροῦν ὡς 'παραβαίνοντος μόνου τοῦ Δανιήλου τὰ προστεταγμένα, μηδεὶς τῶν ἄλλων τολμῶντος προσεύχεσθαι τοῖς θεοῖς, καὶ τοῦτ' οὐ δι' εὐσεβειαν, ἀλλὰ διὰ φυλακὴν καὶ διατήρησιν ὑπὸ τοῦ φθόνου.' Ἀπὸ γὰρ μείζονος ἥς προσεδόκων εὐνοίας τοῦτο ποιεῖν τὸν Δαρεῖον ὑπολαμβάνοντες, ὡς καὶ καταφρονήσαντι τῶν ἐκείνου προσταγμάτων συγγνώμην ἐτοίμοις νέμειν, καὶ αὐτὸ τοῦτο
542 βασκαίνοντες τῷ Δανιήλῳ, οὐ μετεβάλλοντο πρὸς τὸ ἡμερώτερον. Ὁρίπτειν δὲ αὐτὸν ἡξίουν κατὰ τὸν νόμον εἰς τὸν λάκκον τῶν λεόντων. Ἐλπίσας δὲ ὁ Δαρεῖος ὅτι ὀύσεται τὸ θεῖον αὐτὸν, καὶ οὐδὲν μὴ πάδη δεινὸν ὑπὸ τῶν θηρίων, ἐκέλευσεν αὐτὸν εὐθύμως φέρειν τὰ συμβαίοντα. Καὶ βληθέντος εἰς τὸν λάκκον σφραγίσας τὸν ἐπὶ τοῦ στομίου κείμενον ἀντὶ θύρας λίθον, ἀνεχώρησεν, καὶ δι' ὅλης ἄσιτος τῆς τυκτὸς καὶ αὔπνος διήγεν ἀγωνιῶν περὶ τοῦ Δανιήλου. Μεθ' ἡμέραν δὲ ἀναστὰς ἐπὶ τὸν λάκκον ἦλθε, καὶ σωζομένην τὴν σφραγίδα εὐρὼν, ἥ σημηνάμενος τὴν λίθον κατελελοίπει, ἀνοίξας ἀνεβόησε καλῶν τὸν Δανιήλον, καὶ πυνθανόμενος εἰ σώζεται. Τοῦ δ' ἐπα-

κούσαντος τῷ βασιλεῖ, καὶ μηδὲν παθεῖν εἰπόντος, ἐκέλευσεν αὐτὸν ἀνελκυσθῆναι ἐκ τοῦ λάκκου τοῦ τῶν θηρίων. Οἱ δὲ ἐχθροὶ, θεασάμενοι τὸν Δανιήλον μηδὲν πεπονθότα δεινὸν, διὰ μὲν τὸ θεῖον καὶ τὴν τούτου πρόνοιαν οὐκ ἠξίουσαν αὐτὸν σώζεσθαι, πεπληρωμένους δὲ τοὺς λέοντας τροφῆς μὴ ἄψασθαι μηδὲ προσελθεῖν τῷ Δανιήλῳ νομίζοντες, τοῦτ' ἔλεγον πρὸς τὸν βασιλέα. Ὁ δὲ μισήσας αὐτοὺς τῆς πονηρίας παραβληθῆναι μὲν πολλὰ κελεύει τοῖς λέουσι κρέα, κορεσθέντων δ' αὐτῶν τοὺς ἐχθροὺς τοῦ Δανιήλου προσέταξεν εἰς τὸν λάκκον ἐμβληθῆναι, ὅπως εἰ διὰ κόρον αὐτοῖς οὐ προσέξουσιν οἱ λέοντες μάθοι. Σαφές δὲ ἐγένετο Δαρεῖω, τῶν σατραπῶν παραβληθέντων τοῖς θηρίοις, ὅτι τὸ θεῖον ἔσωσε τὸν Δανιήλον. Οὐδενὸς γὰρ αὐτῶν ἐφείσαντο οἱ λέοντες, ἀλλὰ πάντας διεσπάραττον, ὡσανεὶ σφόδρα λιμοίττοντες καὶ τροφῆς ἐνδεεῖς. Ἡρέθισε δ' αὐτοὺς οὐ τὸ πεινᾶν οἶμαι, μικρὸν ἔμπροσθεν ἀφθόνων κρεῶν ἐμπεπλησμένους, ἀλλ' ἡ τῶν ἀνθρώπων κακία, δῆλη γὰρ καὶ τοῖς ἐλόγοις ἂν αὐτῇ ζώοις πρὸς τιμωρίαν γένοιτο τοῦ θεοῦ προαιρουμένου.

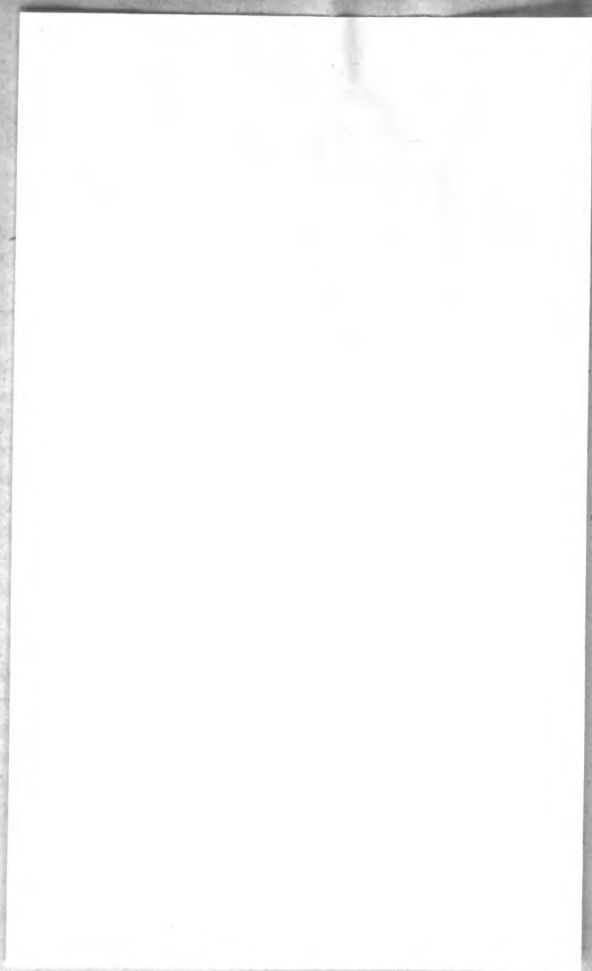
7. Διαφθαρέντων οὖν τῶν ἐπιβουλευσάντων Δανιήλῳ τοῦτον τὸν τρόπον, ὁ βασιλεὺς Δαρεῖος καθ' ὅλην ἔπεμψε τὴν χώραν ἐπαινοῦν τὸν θεόν, ὃν Δανιήλος προσεκύνει, καὶ μόνον αὐτὸν λέγων εἶναι ἀληθῆ, καὶ τὸ πᾶν κράτος ἔχοντα. Ἔσχε δὲ καὶ τὸν Δανιήλον ἐν ὑπερβαλλούσῃ τιμῇ, πρῶτον αὐτὸν ἀποδεξάς τῶν φίλων. Ὡν δὲ οὕτως ἐπίσημος καὶ λαμπρὸς ὑπὸ δόξης τοῦ θεοφιλῆς εἶναι Δανιήλος οὐκ ὁδόμησεν ἐν Ἑκβατάνοις τοῖς Μηδικοῖς βάριν, εὐπρεπέστατόν τι κατασκευάσμα καὶ θαυμασίως πεποιημένον, ἡ μέχρι δεῦρο μὲν ἐστὶ καὶ σώζεται. Τοῖς δὲ ὀρῶσι δοκεῖ προσηγάτως κατεσκευᾶσθαι, καὶ ἐπ' αὐτῆς ἐκείνης ἥς ἑκαστός αὐτὴν ἡμέρας ἱστορεῖ γεγονέναι· οὕτως νεαρὸν αὐτῆς καὶ ἀκμαῖον τὸ κάλλος, καὶ μηδαμοῦ γεγηρακὸς ὑπὸ τοσούτου χρόνου. Πάσχει γὰρ καὶ τὰ κατα-

σκευάσματα ταῦτ' ἄνθρώποις, καὶ παλαιοῦται, καὶ τὴν ἰσχὺν λυόμενα ὑπὸ τῶν ἐτῶν, καὶ τὴν εὐπρέπειαν μεταρριζώμενα. Θάπτουσι δ' ἐν τῇ βάρει τοὺς τε Μη-
 §43 δων βασιλεῖς καὶ Περσῶν καὶ Πάρθων ἄχρι τοῦ
 δέδωρο, καὶ ὁ ταύτην πεπιστωμένος Ἰουδαῖος ἐστὶν
 ἑρπὺς, καὶ τοῦτο γίνεται μέχρι τῆς σήμερον ἡμέρας.
 Ἄξιον δὲ τοῦ ἀνδρὸς τούτου καὶ ὁ μάλιστα θαυμά-
 σαιτό τις ἂν ἀκούσας διελθεῖν. Ἀπαντὰ γὰρ αὐτοῦ
 περὰ δουλείας ὡς ἐνί τινι τῶν μεγίστων εὐτυχήθη προ-
 φητῶν, καὶ παρὰ τὸν τῆς ζωῆς χρόνον τιμὴ τε καὶ
 δόξα παρὰ τῶν βασιλείων καὶ τοῦ πλήθους, καὶ
 τελευτήσας δὲ μνήμην αἰώνιον ἔχει. Τὰ γὰρ βιβλία,
 ὅσα δὴ συγγραψάμενος καταλέλοιπεν, ἀναγινοσκεται
 παρ' ἡμῖν ἐτι καὶ νῦν, καὶ πεπιστευκάμεν ἐξ αὐτῶν,
 ὅτι Δανιήλος ὠμίλει τῷ θεῷ. Οὐ γὰρ τὰ μέλλοντα
 μόνον προφητεύων διετέλει, καθάπερ καὶ οἱ ἄλλοι προ-
 φῆται, ἀλλὰ καὶ καιρὸν ὥριζεν, εἰς ὃν ταῦτα ἀπο-
 βήσεται· καὶ τῶν προφητῶν τὰ χεῖρα προλεγόντων,
 καὶ διὰ τοῦτο δυσχεραينوμένων ὑπὸ τῶν βασιλείων καὶ
 τοῦ πλήθους, Δανιήλος ἀγαθῶν ἐχίνετο προφήτης αὐ-
 τῷ, ὡς ἀπὸ μὲν τῆς εὐφημίας τῶν προλεγομένων
 εὐνοίαν ἐπισπᾶσθαι παρὰ πάντων, ἀπὸ δὲ τοῦ τέλους
 αὐτῶν ἀληθείας πίστιν καὶ δόξαν ὁμοῦ θεϊότητος παρὰ
 τοῖς ὄχλοις ἀποφέρεισθαι. Κατέλιπε δὲ γράψας, ὅθεν
 ἡμῖν τὰ τῆς προφητείας ἀκριβὲς αὐτοῦ καὶ ἀπαράλ-
 λακτον ἐποίησε δῆλον. Φησὶ γάρ "Αὐτοῦ γινομένου ἐν
 Σουσίαις ἐν τῇ μητροπόλει τῆς Περσίδος, ὡς ἐξέλθας
 μὲν εἰς τὸ πεδίον μετὰ ἐταίρων αὐτοῦ, σεισμοῦ δὲ καὶ
 κλόνου τῆς γῆς ἐξαίφνης γενομένου καταλειφθεὶς μόνος,
 φερόντων τῶν φίλων. Καὶ πέσοι μὲν ἐπὶ στόμα τα-
 ραχθεὶς ἐπὶ τὰς δύο χεῖρας, τινὸς δὲ ἀψαμένου αὐ-
 τῷ, καὶ μεταξὺ κλεινόντος ἀναστῆναι, καὶ τὰ μέλ-
 λοῦσα συμβῆσεσθαι τοῖς πολίταις ἰδεῖν μετὰ πολλὰς
 γυναικας. Ἀναστάντι δ' αὐτῷ δειχθῆναι κριὸν ἐσήμαινε
 μέγαν, πολλὰ μὲν ἐκπεφυκότα κέρατα, τελευταῖον δ'
 αὐτῶν ὑψηλότερον ἔχοντα. Ἐπειτα ἀναβλέψαι μὲν εἰς

βιβλιοθηκῶν ἐκδοθέντων ἐκ τῆς βασιλικῆς βιβλιοθηκῆς

τὴν δύσιν, θεάσασθαι δὲ τράγον ἐπ' αὐτῆς δὲ κέρα
φερόμενον, συρρήξαντα τῷ κοίῳ, καὶ ταῖς κέρασι
πληξάντα δις, καταβαλεῖν αὐτὸν ἐπὶ τὴν γῆν, καὶ 54
πατῆσαι. Εἶτα τὸν τράγον ἰδεῖν ἐκ τοῦ μετώπου μέ-
γιστον ἀναγύνατα κέρα, οὐ κλασθέντος ἀναβλαστήσασ-
τέσσαρα, καθ' ἕκαστον τῶν ἀνέμων τετραμμένα. Ἐξ
αὐτῶν δ' ἀνασχεῖν καὶ ἄλλο μικρότερον ἀνέγραψεν, ὅ-
τι αὐξήσαν ἐλεγεν αὐτῷ ὁ ταῦτα ἐπιδεικνὺς θεὸς παλα-
μήσειν αὐτοῦ τὸ ἔθνος, καὶ τὴν πόλιν αἰρήσειν κατὰ
κράτος, καὶ συγγεῖν τὰ περὶ τὸν ναὸν, καὶ τὰς θυ-
σίας κωλύσειν γενέσθαι ἐφ' ἡμέρας χιλίας διακοσίας
ἐννεήκοντα ἕξ. Ταῦτα μὲν ἰδεῖν ἐν τῷ πεδίῳ τῷ ἐν
Σούσοις ὁ Δανιήλος ἔγραψε, κρῖναι δ' αὐτῷ τὴν ὄψιν
τοῦ φαντάσματος ἐδήλου τὸν θεὸν οὕτως. "Τὸν μέ-
γιστον βασιλείας τὰς Περσῶν καὶ Μήδων σημαίνει
ἔφασκε, τὰ δὲ κέρατα τοὺς βασιλεύειν μέλλοντας, τὸ
δὲ ἔσχατον κέρα σημαίνει τὸν ἔσχατον βασιλέα, ταῦ-
τον δὲ διοίσειν ἀπάντων πλούτῳ τε καὶ δόξῃ. Τὸν δὲ
τράγον δηλοῦν, ὡς ἐκ τῶν Ἑλλήνων τις βασιλεύων
ἔσται, ὃς τῷ Πέρσῃ συμβαλὼν δις κρατήσει τῇ μάχῃ
καὶ παραλήψεται τὴν ἡγεμονίαν ἅπασαν. Ἀπολοῦσθαι
δὲ ὑπὸ τοῦ μεγάλου κέρατος τοῦ ἐν τῷ μετώπῳ τοῦ
τράγου τὸν πρῶτον βασιλέα, καὶ τὴν τῶν τεσσάρων
ἀναβλάστησιν ἐκπεσόντος ἐκείνου, καὶ τὴν πρὸς τὰ
τέσσαρα κλίματα τῆς γῆς αὐτῶν ἀποστροφὴν ἐκάστου
τοὺς διαδόχους μετὰ τὸν θάνατον τοῦ πρώτου βασι-
λέως ἐμφανίζεσθαι, καὶ διαμερισμὸν εἰς αὐτοὺς τῆς
βασιλείας, οὔτε δὲ παῖδας αὐτοῦ τούτους ὄντας οὔτε
συγγενεῖς, πολλοῖς ἔτεσιν ἄρξειν τῆς οἰκουμένης. Γε-
νέσθαι δ' ἐκ τούτων τινὰ βασιλέα, τὸν ἐκπολεμήσου-
τα τὸ τε ἔθνος καὶ τοὺς νόμους αὐτῶν, καὶ τὴν κατὰ
αὐτοὺς ἀφαιρησόμενον πολιτείαν, καὶ συλήσουντα τὸν
ναὸν, καὶ τὰς θυσίας ἐπ' ἔτη τρία κωλύσουντα ἐπιτε-
λεσθῆναι." Καὶ δὴ ταῦτα ἡμῶν συνέβη τῷ ἔθνει πα-
θεῖν ὑπ' Ἀντιόχου τοῦ Ἐπιφανοῦς, καθὼς εἶδεν ὁ
Δανιήλος, καὶ πολλοῖς ἔτεσιν ἔμπροσθεν ἀνέγραψε

τὰ γενησόμενα. Τὸν αὐτὸν δὲ τρόπον Δανιήλος καὶ περὶ τῆς τῶν Ῥωμαίων ἡγεμονίας ἀνέγραψε, καὶ ὅτι ὑπὸ αὐτῶν ἐρημωθήσεται. Ταῦτα πάντα ἐκεί-
 νος, θεοῦ δείξαντος αὐτῷ, συγγράψας κατέλειπεν,
 ὥστε τοὺς ἀναγινώσκοντας, καὶ τὰ συμβαίνοντα σκο-
 ποῦντας θαυμάζειν ἐπὶ τῇ παρὰ τοῦ θεοῦ τιμῇ τὸν
 545 Δανιήλον, καὶ τοὺς Ἐπικουρείους ἐκ τούτων εὐρι-
 σκεῖν πεπλανημένους, οἳ τὴν τε πρόνοιαν ἐκβάλλουσι
 τοῦ βίου, καὶ τὸν θεὸν οὐκ ἀξιοῦσιν ἐπιτροπεύειν
 τῶν πραγμάτων, οὐδ' ὑπὸ τῆς μακαρίας καὶ ἀφθάρ-
 του πρὸς διαμονὴν τῶν ὅλων οὐσίας κυβερνᾶσθαι τὰ
 σύμπαντα, ἅμοιρον δὲ ἡνιόχου καὶ φροντιστοῦ τὸν
 κόσμον αὐτομάτως φέρεσθαι λέγουσιν. Ὅς εἰ τοῦτον
 ἀπροστάτητος ἦν τὸν τρόπον, καθάπερ καὶ τὰς ναῦς
 ἐρήμους κυβερνητῶν καταδυόμενας ὁρῶμεν ὑπὸ τῶν
 πνευμάτων, ἢ καὶ τὰ ἄρματα περιτρεπόμενα μὴ ἔχοντα
 τοὺς ἡνιοχοῦντας, συντριβεῖς ἂν ἀπὸ τῆς ἀπρονοή-
 του φορᾶς ἀπολαλεῖ καὶ διεφθείρετο. Τοῖς γοῦν προ-
 ρητῆταις ὑπὸ Δανιήλου δοκοῦσι μοι σφόδρα τῆς ἀλη-
 θεοῦ δόξης διαμαρτάνειν, οἳ τῷ θεῷ μηδεμίαν εἶναι
 περὶ τῶν ἀνθρωπίνων ἀποφαινόμενοι πρόνοιαν. Οὐ
 γὰρ ἂν κατὰ τὴν ἐκείνου προφητείαν, εἰ συνέβαινεν
 αὐτοματισμῷ τινι τὸν κόσμον διάγειν, πάντα ἐωρῶ-
 μεν ἀποβαίνοντα. Ἐγὼ μὲν οὖν περὶ τούτων ὡς εὔ-
 ρον καὶ ἀνέγγων, οὕτως ἔγραψα· εἰ δέ τις ἄλλως δο-
 ξάζειν βουλήσεται περὶ αὐτῶν, ἀνέγκλητον ἔχεται τὴν
 ἑτερογνωμοσύνην.

1	2	3	4	5	6	7	8	9
JOSEPHUS, Flavius.							Call Number	
AUTHOR							206	
Opera omnia.							J83.1	
TITLE							1826r	
							v.1-2	

JOSEPHUS, Flavius.
Opera omnia.

206
J83.1
1826r
v.1-2

1 2 3 4 5 6 7 8 9

JOSEPHUS, Flavius.

AUTHOR

Opera omnia.

TITLE

Call Number

206

J83.1

1826r

v.1-2

JOSEPHUS, Flavius.

Opera omnia.

206

J83.1

1826r

v.1-2

